

2

84

B. a. 2. 5.

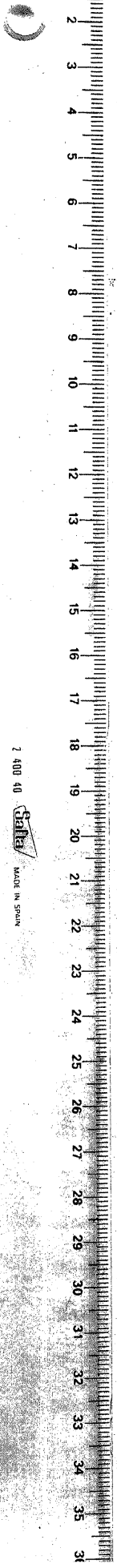

Small rectangular label with illegible text.

Small rectangular label with illegible text.

Small rectangular label with illegible text.

Small rectangular label with illegible text.

2 400 40 MADE IN SPAIN

17-84

HENRICI BOICH

LUGDVNENSIS

I. V. D. CLARISSIMI,

R-5087

IN QVINQVE DECRETALIVM LIBROS

COMMENTARIA.

POSTREMA HAC EDITIONE,
maiori quam antea studio recogniti, & ab erroribus
ex vetustate contractis, repurgata.

ad Collegio de Compagnia de *Jesuy de Granada*

INDICE PRÆTEREA MELIORI METHODO

sunt aucta, ut nihil hac in re à quoquam desiderari queat.

VENETIIS,
Apud Hæredem Hieronymi Scoti,

M D L X X V I.

INDEX LOCUPLETISSIMVS
RERVM ET VERBORVM
HENRICI BOICH, DISTINCTIONVM
AD QVINQVE DECRETALIVM LIBROS.

*Admonendus es (iuris candidate) marginali numero librorum seriem, reliquis
 summas, & solum designari.*

Et vsq; exclusionis,

1 Abbas quæ non possit. c. sicut. de excel. præla. 95. de reg. licet. 2. & 4. 504. vt eccles. bene. c. non licet. 2. 420. de præscrip. auditis. 1. 2. 3. 14. de procura. cum pro causa. nu. 4. 156 3 Abbas non alienat sine conuentu. vt eccles. benef. ca. non licet. 2. eiusque translatio. de reg. c. licet. nu. 24. 429 2 Abbatum qui habeat terram limitatâ eiusq; rei effectus 1. 1. 3. 16 3 Abbas non potest dispensare monachum vt proprium habeat. nu. 1. 1. contrarium. 12. 526 3 Abbas non potest vnire ecclesias. nu. 5. 200 5 Abbas exemptus delinquens in loco non exempto à diocesanus punitur. nu. 3. 215 5 Abbatis domicilium est monasterium. nu. 5. 181 5 Abbas dispensat cum irregulari. nu. 16. 181 1 Abbatem rectè procuratorem dari nu. 4. 156 1 Abbati quos tondere liceat. nu. 3. 84 1 Abbas de spiritualibus ne transigat. nu. 1. 147 1 Abbas quando excluso episcopo subditorum, querelas audit numero. 2. 138 1 Abbatem non nisi permissu postulari. 14. 15. 152 3 Abbas de regula sollicitus sit. nu. 1. 420 3 Abbas capellam non possidet. nu. 4. 578 5 Abbatissa benedici debet. nu. 2. 88 5 Abbatis benedictionis effectus. c. meminimus. 1. & 3. 88 3 Abbatis ætas. c. super. de præb. 2. domicilium. de priuileg. cap. ex ore. 5. 103. lib. 5. potestas. de offi. ord. pastoralis. 2. 67. lib. 1. electio de cõcess. præben. dilectus. 7. 4. 14. cognitio de offi. ordin. quanto. 5. 137. exemptio. c. ex ore. n. 2. & 4. de priuilegijs. 103 1 Abbatis sententiam reuocat Episcopus. de offic. ord. cap. cum ab. num. 2. 136 5 Abbati accusato ministrantur expensæ. de accu. ex parte. 12. 87 1 Abbatia Bellentiæ vnde pendeat de transf. ex literis. 20. 149 5 Abbatia vacatio ad quæ deuoluta. de here. c. ad abolendâ. 14. 130 3 Abbatissæ ætas. de præben. c. super. 4. 99. Benedictio de accus. meminimus. 2. 88. 5. Beneficij suspensio. de ma. & ob. dilecta. numero. 1. 3. 122 2 Abiurans, quæ, quæ, an non repetat. c. peruenit. de iureiu. 1. 5. 215 2 Abiurantem coacte repetere. num. 1. 286 2 Abiurantem sponte non repetere. num. 5. 286 2 Abiurata ecclesiastica qui repetenda. de iureiu. peruenit. 2. 286 5 Ablata in detrimentum terræ sanctæ ei restituenda. de iude. cum sit. num. 2. 126 5 Ablata per quem debeant restitui. de iude. cum sit. nu. 6. 8. 127 5 Ablata non reperto domino pauperibus eroganda. de iude. cum sit. num. 1. 126 5 Ablata quò vero domino restituenda. de iude. cum sit. 3. 5. 126 5 Ablatio in certis casibus non conceditur. de accu. licet. nu. 4. 89 5 Abolitionis diuisio, & effectus. de accu. licet. num. 3. 89 5 Abortum veneno procurans capite plectendus. de homi. si aliquis. 3. 146 1 Abrogandæ legis forma. de offi. dele. ex parte. num. 1. 5. 111 1 Abrogati iuris ratio citabilis. in pro. num. 9. 3. 9 2 Absens ob lucrum quandiu expectandus. vt li. non conte. quoniam. §. si vero. 2. 202	1 Absens quando percipiendo fructus beneficij peccet. de constit. cum omnes. num. 13. 7 2 Absens accusandus non dammandus. de dol. veritatis. 1. 225 2 Absens in missionem quando, an non audiendus. de dol. contin. git. num. 8. 228 1 Absens ex causa. necessaria procuratorem det. de procu. quere. lam. numer. 4. 5. 153 2 Absens ob maiorem vtilitatem quandiu expectetur. vt lib. non con. quoniam. §. si vero. num. 4. 202 2 Absens ob necessitatem ea durante expectandus. vt li. non conte. quoniam. §. si vero. num. 5. 202 5 Absens an per literas absoluat. de senten. excom. cum desideres. num. 1. 1. & 13. 266 2 Absens rediens non nisi intra annum audiendus. num. 2. 225 4 Absens vel impeditus tempore constitutionis promulgatæ ab ex excusatur. qui ma. ac. cum in tua. num. 5. 70 2 Absens qui succumbere præsumendus. de sent. in causis. 4. 330 2 Absens quibus ex causis procuratorem constituat. de procu. querelam. num. 1. 2. 153 1 Absens non nisi lite cepta, procuratorem det. 9. de procu. quere. lam. num. 8. & 9. 153 1 Absens studii causa procuratorem creet. de procur. querelam. numero. 3. 153 1 Absens quando ordine aut extra persequendus. de dol. veritatis. num. 7. 8. 9. 225 2 Absens cupidus non expectandus. vt li. non con. quoniam. §. Si vero. num. 1. 201 1 Absens ex causa iusta fructus percipit. de constit. cum omnes. num. 17. 8 1 Absens ex permissu quando fructus recte percipiat. de consti. cum omnes. num. 14. 8 1 Absens non accusandus. de ma. & ob. cum in eccle. num. 8. 141 1 Absens quomodo & quando suo iure priuandus. vt lit. non conte. quoniam. §. si vero. num. 9. 202 2 Absens non nisi relegatione dandus de dol. veritatis. 6. 225 1 Absentis scriptura nemo accusandus. de ma. & obe. cum in eccle. num. 2. 141 3 Absenti an actio acquiratur de præbe. accedens. num. 3. 390 3 Absenti an hæreditas acquiratur. de præben. accedens. 2. 390 1 Absentem mortuo equiparari. de offi. dele. prudentiam. 10. 115 1 Absentes expectet minor pars. de elect. cum nobis. 11. 44 3 Absentes distributiones quotidianas non habent. de cleric. non resi. cum dilectus. num. 7. 384 1 Absentes ecclesiæ periculo expectandos non esse de elect. cum nobis. num. 1. 43 3 Absentes ad electionem vocandi. de his quæ fin. a ma. cum in. numero. 11. 418 2 Absentes expectandi. de sent. cum olim. num. 1. 325 3 Absentium præben. cui applicanda. de cle. non resi. c. ad. 4. 367 1 Absentium quos vocare oporteat de election. cum inter numero. 5. 6. & 7. 43 1 Absentibus vocatis præsentibus eligant. nu. 2. 43 1 Absentia à procuratore excusabilis. de procu. tuæ. nu. 5. 155 5 Absentiæ causas ad allegandum an excusator admittatur. de accu. veniens. num. 6. 89 1 Absentiam pro repub. impedimento commensurari. vt lite. non conte. quoniam. §. si vero. nu. 3. 202 3 Absenti an dominium acquiratur. de præb. accedens. 1. 389 2 Absoluendus in dubio ante satisfactionem. de iud. de quo. 10. 175 2 Absoluendus primo prius satisfaciatur. de iud. de quo. 8. & 9. 175 2 Absoluendus ante satisfactionem pauper. de iud. de quo. 6. 175 1 Absoluens offensum vocat. nu. 7. 125

Index Henrici Boich

5 Absolvere possit, an non sacerdos, de senten. excomm. a nobis. numero. 8. 174	5 Accusator calumnie poenam evitat certis causis, de calum. cum dilectus. num. 4. 100
1 Absolvere, non solutus expensis, an liceat de offi. dele. cum contingat. nu. 10. 126	5 Accusator habetur tacite pro inscripto ad talionis poenam. de accu. super. num. 8. 90
5 Absolvere an liceat extra territorium, de poenit. omnis. 29. 242	5 Accusator con probans an calumniari praesumatur. de calum. cum dilectus. num. 1. & 3. 100
5 Absolvere potest, qui & ligare, de sent. exc. cum illoru. 4. 178	5 Accusator con probans an calumniari praesumatur. de calum. cum dilectus. num. 1. & 3. 100
2 Absolui sub conditione posse, de ap. adhac. nu. 3. 4. 345	5 Accusator quando ob accusationem desistat. de accu. licet. 5. 89
2 Absolui nequit impoentens de testi. veniens. nu. 10. 264	5 Accusator debet se inscribere de accu. super. num. 4. 90
2 Absolui, absens, condemnari non item potest, de dolo. veritatis. numero. 12. 226	5 Accusator harescos deficiens per poenitentiam non evitat talionis poenam, de hære. ad abolendam. num. 2. 2. 132
1 Absoluit episcopus, quem excommunicat archidiaconus, de offi. ordi. cum ab. nu. 3. 136	5 Accusatores plures quando interueniunt, idoneor eligitur, de accu. de his. num. 5. 84
5 Absoluit quilibet in mortis articulo, de senten. excomm. cum mulier. num. 1. 157	5 Accusatus super graui crimine an eligi posset, de simo. accusatum. num. 8. 101
2 Absoluitur inuitus & excommunicatur, de testi. veniens. 11. 265	5 Accusatus an promoueri possit, de simo. accusatum. 10. 102
2 Absoluitur caute nullus, nisi vere legatus, de testibus. veniens. numero. 9. 264	2 Accusat quoniam & de quibus accusat, de mutu. pe. ex literis. 10. 197
5 Absolutio ab excommunicationis iuris, an iuramentum requiratur, de senten. excomm. venerabili. nu. 2. 293	5 Accusatus ab vno an pluries accusandus. de collu. dete. scripta. numero. 1. 183
2 Absolutio quando differenda de iud. de quo. nu. 13. 175	1 Accusatum non adulterum transgredere posse, de tras. ex parte. 15. 150
5 Absolutio ab hominis excommunicatione, an iuramentum requiratur, de senten. excomm. venerabili. nu. 1. 293	5 Accusationes quot sunt, tot obligationes esse debent, de senten. excomm. cum pro causa. num. 2. 173
5 Absolutio generalis petenda, de sen. exc. cum pro causa. 8. 173	5 Accusator debet se inscribere, de accu. si legitimus. num. 4. 83
1 Absolutio specialis quando non necessaria, de æta. præf. cum bonæ. nume. 1. 83	2 Accusato an dandæ dilatoriz. num. 2. 205
5 Absolutio iniuriæ atrocis est papalis de senten. excomm. mulieres. num. 2. 157	1 Accusato nisi quid impuretur patrocinetur clerici, de postu. clerici. 3. & 4. 151
5 Absolutio iniuriæ leuis, est episcopalis de senten. excomm. mulieres. nu. 3. 157	5 Accusatio quæ poena imponatur, de accu. qualiter. 12. 97
5 Absolutio excomm. an probetur per communicationem in ecclesia vel mensa factam de cle. excomm. mi. proposuit. nu. 1. 191	2 Accusatoris absentis poenæ, de do. veritatis. 11. 226
5 Absolutio a poena & culpa a solo Papa conceditur de peni. cum ex eo. num. 2. 4. 250	5 Accusatores plures super diuersis criminibus quomodo ad accusandum admittantur, de accu. de his. 6. 84
1 Absolutio, non satisfactio, quando, an non teneat, de offic. dele. cum contingat. num. 8. & 9. 126	2 Accusare diuersorum ex eodem facto ei non licere, de ordi. cum dilecti. §. nos autem. nu. 5. 209
4 Absolutionis effectus, a nobis, de senten. excomm. num. 1. 2. 174	3 Accursus reprehenditur de empr. vt mensuræ. num. 5. 430
2 Absolutionis contra formam iuris & hominis discrimen, de iud. de quo. num. 16. 175	1 Acquirendi quæ nullius sunt, consuetudo, quando, an non irrationabilis de consuet. ex literis. num. 1. 29
5 Absolutionem an committat non sacerdos, de senten. excomm. a nobis. num. 1. 174	1 Acquirendi alieni seruada consuetudo, de consuet. ex literis. 3. 30
5 Absolutionem petens, an excommunicatus ex hoc probetur, de sen. excomm. per tuas. num. 9. 186	1 Acquirenti quod nullus est, capio necessaria de consul. ex literis. num. 6. 30
1 Absolutionem non nisi sibi petat quis, de offi. dele. prudent. §. sexta. num. 3. 116	5 Acquisita ecclesie per schismaticum a retractanda, de schismatico. quod autem. num. 6. 140
1 Absolutione indefinita suspensio opus esse, de æta. præf. 3. 84	1 Acquiri iure nature sine possessione quæ, an non, possint, de constitutis. num. 30. 29
5 Absolutiones plures vna verborum pronuntiatione fieri, de senten. excomm. cum pro causa. num. 4. 173	2 Acta qui edenda. num. 4. 240
5 Absolutus de crimine, an iterum accusetur, de accusatio. de his. numero. 12. 85	2 Acta contra quem, an non plerè probent. num. 2. 267
2 Absolutus quando purgandus, de testi. cum clamor. 268	2 Acta perpetua quæ de iud. venerabilis. num. 8. 186
5 Absolutum se dicenti in foro poenitentiali creditur. de senten. excomm. sicut. num. 1. 185	2 Acta diuersæ rei in alio iudicio non probare. de testi. præsentata. num. 1. 267
5 Absolutum se dicenti in foro contentioso non credendum, de senten. excomm. sicut. num. 2. 185	2 Acta vnius iudicij ex alia causa in alio iudicio non probare de testi. præsentata. num. 2. 267
5 Abutens in iustitia faciendâ quoniam punitur de priui. dilecti. 2. 210	2 Acta litis etiam ex eadem causa in alio iudicio non probant. de testi. præsentata. num. 3. 267
3 Acceptatio beneficij non fit ante eius vacationem, de præb. cum olim. num. 4. 400	5 Acta non transcendent personas litigantes. de senten. excomm. cum voluntate. num. 9. 204
5 Accedens effectum causa lucrj veram simoniam non incurrit. 301	2 Acta decisiva alioq; iudicio probant, de iud. venerabilis. 7. 186
2 Accessionum genera, de si. instr. inter. §. cum. 6. 273	1 Acta litis ordinataria, eaq; periri, de iud. venerabilis. nu. 6. 186
2 Accessorium quoniam sine principali subleat, de si. instr. inter. §. cum. 2. 4. 272	3 Acta decisiva quando, an non in alio iudicio probent de testi. præsentata. num. 4. 267
2 Accessorium iuris principali regulari de fin. instr. inter. §. cum. num. 1. 3. 5. 272	2 Actor causa cadens iterum non aget. de or. co. cum dilectus. §. nos. num. 20. 210
5 Accipere sub vfura an sit peccatum de vfur. quia. 6. 8. 169	2 Actorum quæ perpetuo valeant de testi. præsentata. nu. 6. 267
3 Accolitus maior septennio, de præb. super. num. 12. 400	5 Actio de pauperie, de iniurijs. si laferit. num. 3. 227
5 Accusare quibus, & ad quid liceat, de iurei. tua. num. 3. 297	2 Actio in rem lite contest. litigiosa fit. nume. 10. 233
1 Accusare vetitus nec denuncia, de procu. tua. num. 23. 156	5 Actionis quanto tempore praescribuntur. 24. 25. 318
5 Accusare nemo cogitur, de accu. licet. num. 6. 89	2 Actioni ex deducto recti praescribi. num. 29. 319
2 Accusari factorum diuersorum idem potest, de or. co. cum dilectus. §. nos. num. 6. 200	2 Actio qua abest imprescriptibilis. num. 30. 319
1 Accusare procurator non potest, de procu. tua. num. 10. 155	3 Actio de iuramento conuentionali. de iusti. cum venissent. 4. 404
2 Accusanti quamdiu impune poenitere liceat, de for. com. si diligenti. num. 2. 189	2 Actio i personam lite cepta litigiosa, vt li. pe. ecci. 3. 232
5 Accusatio fitur morte criminosis de hære. si quis. nu. 4. 6. 129	2 Actio vna, quando non, aliam iuuat de or. co. cum dilectus. §. nos. num. 9. 10. 209
5 Accusationis mittens an iterum accuset, de col. det. crimina. 1. 183	5 Actio iniurarum ciuilibus perpetua, de iniurijs. olim. num. 8. 209
5 Accusationem vel denunciationem impetrans an in testem admittatur, de simo. licet. num. 8. 112	2 Actio vna e pluribus eligenda, de lib. ob. signifi. num. 28. 196
5 Accusator non probans quomodo calumniae suspitione se valeat purgare de calu. dilectus. num. 5. 100	2 Actio subrogata supplet iure naturam eius cuius loco est subit vt li. poen. ecclesia. num. 1. 232

Ad quinque libros Decretalium

1 Actio efficax quando ex arbitrio data, de arb. per tuas. 5. 70	cast. num. 12. 71
2 Actio constituti donationis instar est vt lit. pen. ecclesia. 7. 233	4 Adultera denegatur mariti restitutio, significasti. num. 4. 71
2 Actio generalis specialis ve qui deprehendenda de lib. obla. significantibus. num. 3. 194	5 Adulter an occidendus, de senten. excomm. si vero. num. 9. 254
5 Actio iniuriarum pratoria, annalis, de iniur. olim. 7. 227	1 Adulteram vxorem cognoscens bigamus est quatenus verum, de biga. vt bigami. num. 16. & 17. 93
5 Actio de pastu pecoris, de iniur. si laferit. 2. 225	1 Adulteram iustu cognoscens non est biga, de biga. vt big. 18. 93
5 Actio legis aquilæ, de iniur. si laferit. num. 4. 227	4 Adulterium non est vbi matrimonium non tenet, de den. in cr. virum plerunq; num. 4. 77
2 Actio vniuersalis natura, de lib. obla. significantibus. 32. 195	5 Adulterium est coniugalis thori violatio, de senten. excomm. cum voluntate. num. 5. 294
5 Actionem ex damno prouenientem offensus remittere non tenetur, de rpto. de illis. num. 4. 166	1 Adulterium intransigibile, de transf. ex parte. num. 10. 150
2 Actio odine subuersio sententiam nullam non esse de senten. sententia. num. 4. 233	1 Adulterium varie accusari eiusq; rei virtus. de procurato. tue. numero. 15. 16. 155
2 Actio generis, & quæ an non mutabilia de lib. obla. significantibus. num. 10. 11. 195	5 Adulterium cum sponsa committitur, de adulte. tua. 7. 162
2 Actio quæ ex obligatione, an non nata, de fid. instr. inter. §. cum. num. 7. 271	4 Adulterijante spoliacionem commissi exceptio non nocet repetenti coniugem, de diuor. significasti. 1. 5. 71
2 Actioes plures an eodem libello proponi possint. de in inte. re. constitutus. num. 26. 162	2 Adulterij incommodata, vt iureiur. que mad modum. 6. 298
2 Actioes species conuisione cognoscitur de lib. obla. significantibus. num. 5. 125	4 Adulterij post spoliacionem commissi exceptio in pedit repetitionem coniugis, de diuor. significasti. nu. 2. 4. & 7. 71
2 Actioes diuersas rectè cumulari, de lib. obla. 7. 194	5 Aduocatus non tenetur de causa perditâ, si in culpa non sit, de poenit. calumniarum. num. 2. 231
1 Actio ex pacto nudo nasci canonis, de pac. in anti. 1. 145	1 Aduocatus factus monachus ne postulet, de postulatio. cler. 1. 2. 151
2 Actioem varie accedere de si. instr. inter. §. cum. 16. 273	2 Aduocatus monasteriorum virum iurare debeat, de iureiur. veniens. num. 7. 294
2 Actioibus contrarijs non vtendum quique accipiendum, de or. cog. cum dilectus. §. nos. 7. 8. 209	2 Aduocatus quoniam an non recusabilis, de appella. postremo. 1. 2. 345
2 Actorum quæ probent de proba. quoniam contra. 18. 248	2 Aduocatus an testis de testib. in super. num. 5. 253
2 Actore non probante reus absoluentus, de caus. possess. patrimonialis. num. 14. 215	5 Aduocatus criminofum non foueat, de sententia. excomm. cum desideres. num. 2. 265
2 Actore non probante an reus absoluentus, vt eccl. bc. si. dist. confes. vt nostrum. num. 1. & 3. 419	2 Aduocati confessione absentis non obesse, de appel. cum cam. 1. 364
4 Actori plus fauet in litis exordio, quâ reo de spo. ex literis. 6. 7. 185	2 Aduocato transacta lite, an debeat honorarium, 17. 17. 18. 336
1 Actus extrajudicialis priuatus quando a maiore parte explebiles, de consti. cum omnes. num. 2. 6	5 Adulatio fit tripliciter. nu. 4. 185
3 Actus si non valet vt agitur an valeat vt valere potest, de testa. nos. num. 1. 4. 462	1 Aduocati & procuratoris discrimen, de procu. non iniuste. 3. 2
4 Actus perpetuationis inutilis non perpetuat iurisdictionem, de sponsa. num. 11. 4	2 Aduocati confessio quando reuocabilis, de appellatio. cum causam. num. 3. 4. 5. 364
1 Actus nullum tangens, sine nocumento ab vno explebilis, de constituto. cum omnes. num. 8. 7	1 Aduocato orationis fucus fugiendus, de postu. clerici. 16. 152
2 Actum non nisi ex causa puniri, de eo qui mitti. in possess. constitutus. num. 30. 231	2 Aduocatum presentem potestato non obesse, de appellatio. cum causam. num. 2. 364
2 Actum iudicialium qui consensu, an non, ratificandi, de testib. cum causam. num. 2. 1. & 2. 264	5 Adulatio sanguinolenta clerico non irroganda, de fal. ad nostram. num. 2. 179
2 Actus quando praesumatur, de testib. presentata. 9. 267	5 Adulatio fortifera clerico non adhibenda, de fal. ad nostram. 1. 179
5 Ad peccatum quem inducere non licet, de vfur. quia. 7. 169	2 Affectus delectatione noxalii de eo qui mit. consti. 19. 230
4 Adiectio an vicier actum, de condi. appo. si conditiones. 13. 38	2 Affectus nisi certis casibus non puniendus, de eo qui mit. in possessio. cau. constitutis. num. 16. 229
1 Ad iungens liti eam memorat, de offi. deleg. coram. 8. 125	2 Affectum actu sequuto exceptis paucis, puniri, de eo qui mit. in poss. constitutis. num. 28. 231
1 Admittere qui possint de elect. quia. §. porro. num. 5. 64	2 Affectu in Deu peccari, de eo qui mit. in poss. constitutis. 17. 230
1 Administrare solus praelatus, quando, quatenus ve possit, nume. 7. 8. 9. & 10. 20	4 Affines in infinitum non contrahunt matrimonium, de consec. non debet. num. 2. 59
2 Administrare testis de testibus. in super. 253	4 Affinitatis diffinitio, de eo qui cog. c. discretionem. 6. 9. 57
5 Admonitio non est in inquisitione necessaria, de simo. licet. 4. 111	2 Affinitas quo actu contrahitur, de eo qui cog. discretionem. 7. 57
5 Admonitio an precedat accusationem, de simo. licet. 2. 111	4 Affinitas per fornicarium coitum etiam acquiritur, de cog. sp. martinus. num. 9. 52
5 Admonitio excommunicationem precedat, de simo. licet. 1. 111	4 Affinitas queritur etiam fornicatio coitu, de eo qui cognouit discretionem. num. 8. & 10. 57
4 Adoptio an matrimonium impediatur de cog. leg. si qua. 4. 54	4 Affinitatis genus triplex, de eo qui cogno. fraternitati. 4. 57
4 Adoptio qualiter dissoluatur, de cob. leg. si qua. 3. 54	1 Agendi in vnum ex pluribus ius esse, de rescrip. ad ha. c. 4. 17
4 Adoptionis diuisio, de cog. clerici. si qua. num. 2. 53	1 Agendi contra factum suum quando, an non, ius sit, de electio. noll. num. 8. 39
4 Adoptionis diffinitio, de cog. lega. num. 1. 53	2 Agens excomm. cum olim procuratorem dat, de testibus. cum olim. num. 3. 262
3 Adoptiuu qualiter succedat, de luc. ab intesta. cum dilectus. 4. 482	1 Agere quando ad poenam liceat, de arbit. per tuas. 4. 172
2 Assignari quando non debeat censuali terra, de probationi. ex epistola. num. 12. 240	3 Agenti possess. ad ipsam de an dominij quæstio obijciatur, de iustitia. cum venissent. num. 12. 405
5 Adulatio illicita est, & infamat, de cle. veva. Episcopum. 4. 189	3 Agenti petitorio quæstio dominij opponitur. de iusti. cum venissent. num. 6. 404
2 Adulationum genera, queq; permilla de pta su. mandato. 16. 184	3 Agenti possess. retinendæ an domini quæstio obijcienda, de iustitia. cum venissent. num. 1. 1. 505
1 Adultus quæ cum curatore aut sine eo non possit, de in integ. restituti. c. constitutus. num. 33. 34. 163	3 Agenti possess. repetendæ an obstat criminis exceptio ad beneficium repetendum de excessi. praelat. inter. num. 8. 202
5 Adulter ab vxore verberatus, de sent. exc. si vero. 8. & 10. 254	3 Agenti possess. recuperandæ an opponatur dominij quæstio, de iusti. cum venissent. num. 8. 10. 404
5 Adulter a marito detinendus, de senten. excomm. num. 6. 254	3 Agenti causam a reo habentem non opponitur dominij quæstio, de iusti. cum venissent. num. 7. 404
5 Adulter ab extraneo non punitus, de snia exc. si vero. 5. 254	5 Agentes & contentientes an pari poena puniantur, de homi. ficut. num. 7. 9. 11. 147
3 Adulter non reuocat coniugem innocentem de monasterio, de con. coniu. vxoratus. num. 7. 511	5 Agi de crimine an primo ciuilliter, & postea criminaliter possit, de accusa. de his. num. 16. 85
5 Adultera post poenitentiam an repellat virum ab accusatione, de adulterijs. tua. num. 15. 174	2 Agi non spoliandem non posse, de ordine cognitio. super spoliacione. 8
5 Adultera non iuret ad complacendum marito, de purgacano. acceptimus. num. 8. 226	
4 Adultera post poenitentiam an virum adulterum eam accusantem, de diuer. gaudemus. num. 11. & 13. 56	
4 Adultera non accusatur a viro certis casibus, de diuor. significasti. num. 12. 71	

Index Henrici Boich

tionem. num. 1.	212	ctus. de eo qui fur. ordi. rece. innouit. 7.	198
5 Agnatio ad decimum gradum porrigitur. de pœnis. in quibusdam. num. 12.	238	2 Appellans secundo an prime renuntiet. de appe. bonæ. 3.	352
5 Aggressor impune occidere licet. de homicidio. interfecit. num. 6. 18.	143	2 Appellans à suspensione quid percipiat. de appe. ad hæc. 7.	346
2 Album. varie accipi de foro compe. propo. 3.	192	2 Appellans qñ. an non. remittendus. de appellatio. dilecto. 2. 3. 364	364
4 Ale ad volandum cœlum. de pœni. cum ex eo. 26.	250	2 Appellans à iudice deficiente causam ne exprimat. de appellat. constitutis. nu. 5. 6.	350
3 Alearum ludus prohibitus. de vita & hon. cleri. cleric. 1.	374	2 Appellans quando impedimento excusandus. de appellatio. ex rutione. nu. 1.	340
1 Allegatum pro me in fide in me recipiendum. extendit ad publicam. de rescript. ex parte. 16. & 17.	27	2 Appellandus quando sit princeps. de appellatio. vt debitus. num. 1. 5. 16.	361
1 Allegatum pro me in priuatis in me quatenus recipiam. de rescriptis. ex parte. nu. 18.	27	2 Appellandus is q̄ ex equatore creat. de app. vt debitus. 18.	363
1 Alienari quando possint ecclesiastica contra Episcopi statutum. de maio. & obe. cum inferior. 10.	144	2 Appellandus non est delegans ab officiali vniuersali. de appellat. vt debitus. 7.	360
2 Alienata tacente capitulo reuocabilia. de pres. nonne. 26.	283	2 Appellandus proximus superior. nu. 17.	380
1 Alienari qui. & à quo ecclesiastica possint. de maioria. & obed. cum olim. nu. 2.	142	1 Appellandi tempora mutari ne possint. de officio deleg. de causis. nu. 16.	103
3 Alienatio rei communis an capitulariter facienda. de his quæ sunt. nu. 5.	417	2 Appellandi in futurum quando ius sit. de appel. consulti. 3.	349
3 Alienatio necessaria nomine ecclesiæ facta tenet. de his quæ sunt. num. 6.	417	2 Appellandum. loco non tuto dicto. de appe. ex parte. 1.	351
3 Alienatio non necessaria nomine ecclesiæ facta non tenet. de his quæ sunt. nu. 7.	417	2 Appellandum ab arbitro iuris ad ordinarium. de appella. vt debitus. nu. 13. 14.	360
3 Alienationis prohibitio ab arbitro facta an alienationem impediat. de testa. Raynaldus. 1. 4.	480	5 Appellandum an quando locus non tutus assignatur. de noui ope. nun. significantibus. 2.	206
4 Alienationis prohibitio quomodo intelligitur. de condi. verum. num. 1. 3. & 5.	35	2 Appellandum à suspecto ne sit. de app. cum speciali. 9.	434
2 Alienatio est proprii iurata tenere. de iureiur. cum cōtingat. 1. 3. 60	300	2 Appellandum quando. sit de app. cum sit. 1.	337
1 Alienationem bonorum ecclesia ius non habente non tenere. de elect. nihil. §. ceterum. 1.	65	2 Appellandum quando præfente appellato sit de appellat. suggestum. num. 3.	341
2 Alienationem inualidam iuramento firmari. de iurciurand. cum contingat. nu. 3. 4.	300	2 Appellandum semel in eodem. de app. sua. 2.	366
3 Alienatum quid significet. de rebus eccle. Episcopi. 3.	421	2 Appellandum reconuentione negle. de mu. pe. ex literis. 1. 197	197
2 Alternatiua quando disunctim capienda. de plus peti. 7.	213	2 Appellanti etiam non diligenti secundum annum dari de appell. ex ratione. nu. 10.	341
2 Alternatiua inter honoratos dispares copulat. de plus pe. consilium. num. 11.	213	2 Appellanti diligenti fm annum dari. de app. ex ratione. 9.	341
2 Alternatiua triplex. & quis in membro quouis eligit. de plus pe. consilium. 13.	213	2 Appellanti ob exceptionem quid probandum. de testibus ex parte. nu. 1.	254
2 Alternatiuorum. quando vtrunque præstandum. de plus pe. consilium. nu. 6.	213	1 Appellantem non nisi ab interlocutoria tueatur procurator. de procu. non iniuste. 15.	158
1 Alternatio incerta an vitiet libellum. de in integ. resti. constitutus. num. 2. 5.	162	2 Appellantis de nulli audiri quatenus verum. de appellatio. dilecto. num. 4. 5.	364
3 Altare quando reconsecrandum de consecratio. ecclesia. propofuiti. nu. 2. 4. 6.	557	2 Appellari à subdelegato ad delegatum de appellationibus. vt debitus. num. 1. 1. 12.	360
3 Alienans causa iudicij mutandi actione in factum tenetur. de rebus eccle. nou. alie. si quis. 7.	433	2 Appellare non inuiti tempus non currere de appellationibus. si iustas. nu. 1.	368
2 Alienata à se qui reuocet gestor. de iureiur. intellectu. 2.	302	2 Appellari qñ post. 10. dies liceat de app. vt debitus. 3. 39.	359
3 Amens non peccat. de bapti. maiores. 10.	568	2 Appellare alternatum non liceat. de appe. consulti. 5. 7.	342
2 Amisio iuris qui accipienda. de foro compe. si diligenti. 18. 189	189	2 Appellari à correctione an liceat. de appe. ad nostram. 2.	337
5 Anathematicis non credendum. de hæreticis. excommunicamus. num. 18.	137	2 Appellare generaliter non nisi extra iudicium licere. de appella. consulti. nu. 1. 2.	342
5 Anathema quid. 14.	297	2 Appellare quoties liceat. de appe. sua. 3. 4. 5.	366
5 Animalis depascens dominus. an de damno teneatur. de iniurijs. si læserit. 1.	227	2 Appellare in diuersis pluries posse. 1.	366
3 Anima in sacco non habitat. de vita & hon. cle. a crapula. 7.	374	2 Appellare timenti obseruandum. 3.	205
4 Anima est Christi sponsa. de secun. nupt. vit. 4.	81	2 Appellare moderato peremptorio iniquo licere. 2.	205
5 Anima sine confessione decedendis parochijs negligens reus efficitur. de exce. præla. ficut. 9.	201	2 Appellari absente iudice non licere. 1.	441
4 Animæ vnus amissio est maius damnum. quam mille corporum. de spon. inter. nu. 5.	14	2 Appellandi in futuro m quando ius sit. 3.	342
5 Animarum pensionum solutio pacificè diuissime facta ius tribuit. de reg. iur. quod latenter. 1.	202	2 Appellare pluries. quando oporteat. 6. 7.	348
5 Animal cuius dominus cognoscitur retineri pro damno non potest. de iniurijs. si læserit. 7.	227	2 Appellare exceptione non admittit licere de appe. cum cessante. numero. 3.	363
5 Animal cuius dominus ignoratur pro damno retinetur. de iniurijs. si læserit. num. 6.	227	2 Appellare contra iuramentum non licere. de app. quæstioni. 2. 343	343
4 Annulus inter sponfos interuenit. vt eodem pignore corda iungantur. de spon. impub. tue. 3.	31	1 Appellare excommunicato vbi liceat de offi. deleg. prudentiam. §. sexta. 4.	116
4 Annulus quarto digito imponitur. quia in eo est vena ad cor pueniens. de spon. impub. tuæ. 4.	31	2 Appellari ad delegatum ab particulari officiali. de appellation. vt debitus. num. 9.	360
2 Annos appellationis differre. de appel. ex ratione. 7.	340	2 Appellari ab executorum processu posse. de app. dilecto. 8.	365
5 Annonam vilis emens vt carius vendat ob priuatum commo dum an peccet. de vsur. nauiganti. 10.	177	2 Appellari extra ius ante grauamen licere. de appellationi. vt debitus. 35.	362
5 Annonam veterem mutans vt nouam recipiat. vsuram committit. de vsur. in ciuitate. 11.	173	2 Appellari à momento cur non liceat. verius. 10. de resti. spolia. cum ad sedem. 9. 10.	221
5 Annonam emens vilis. vt carius vendat propter commune bonum meretur. de vsur. nauiganti. 3.	177	5 Appellari pot ab excommunicatione. de sent. exc. per tuas. 2. 285	285
5 Ante confirmationem electionis eam esse canonicam probat cle		2 Appellari à non respondente posse. de ap. cū cessante. 4.	363
		2 Appellari qñ ab executorum liceat. de app. vt debitus. 19.	361
		2 Appellari arbitro suspecto ad quem liceat. de appellationibus. vt debitus. 14.	360
		1 Appellari an possit à purgatione indicta. de cohabitatio. cleric. tua. num. 10.	380
		1 Appellari an ex pacto possit. de arbit. cum dilectus. 3.	171
		2 Appellari non excepto loco non lato licere. & quando de appellatione. ex parte. 7.	352
		2 Appellari ab exequatore posse. de sen. quo ad. 6. 8.	327
		2 Appellari in possess. proprietati non nocuo. de re. spo. cum ad sedem. 12.	222

Ad quinque libros Decretalium:

2 Appellari non licere in possess. recuperatione. de resti. spolia. cum ad sedem. nu. 1. 1.	222	bonæ. num. 1. 2.	352
2 Appellationem ob querelam. appellationis instar esse. 2. fallit. num. 3. 4.	353	2 Appellatione quando suspendatur & excommunicatio. & abolutio. de appe. præterea. 1.	347
2 Appellationem turbatam. quis reformet. 1. 2.	342	2 Appellatione decisa an rectè in principali procedatur. de appell. vt debitus. nu. 3. 4.	362
2 Appellationis annus quando. an non currat. 2. 3.	349	2 Appellatione irrita prior iudex exequitur. de offi. delegati. part. §. præterea. nu. 4.	122
2 Appellatio generalis contra ius commune inualida. de appell. consulti. nu. 4.	342	2 Appellationum genera. de app. pastoralis. 1. 2. 3. 4. 6.	353
2 Appellatio friuola inefficax. de appel. pasto. 1. 2.	354	2 Appellationum tempora. de appe. cum sit. 1. 5.	339
5 Appellatio. relatio. & recusatio æquiparantur. de senten. excom. per tuas. num. 6.	785	2 Appellationi extraiudicium genera. de ap. vt debitus. 36.	362
2 Appellatio & recusatio æquiparantur. de ap. §. in causis. 2.	341	2 Appellat qui ad Papam. de app. dilecti. 1.	353
2 Appellatio & recusatio quando dissimilia. de appel. ex ratione. §. in causis. 1.	341	5 Appellat à purgationis indictione. de purg. cano. nos. 1. 1.	221
2 Appellatio prosequenda finiendave. de appel. cum sit. 1. 2.	341	2 Appellatur à possess. proprietati nocuo. de resti. spolia. cum ad sedem. nu. 13.	222
1 Appellatio in pristinum reuocare. qui accipiendum. de constituto. quoniam. nu. 7.	13	1 Appellatum rite quis probet. de renun. in præsentia. 1.	71
2 Appellatio pueniēs excoicatione causa. de test. cum tu. 4.	255	2 Appellatum non nisi in principali re. conuenire posse. de mu. pe. ex literis. 15. & 16.	198
2 Appellatio qñ exprimenda. de appel. dilecti. 5.	353	1 Appellata ordinatus non. nisi à Papa dispensandus ministrat. qui accipiendum. de tempo. ordi. ex parte. 3. & 4.	78
2 Appellatio quando ad iudicem à quo non remittenda. de app. vt nostrum. num. 2.	358	5 Appollata religionis an sit excoicatus. de apost. præterea. 5.	140
2 Appellatio à præcepto adiecto quatenus releuet. an non. de appellatio. præterea. nu. 2. 3.	547	5 Appollatarum filijs inuitis baptizantur. de iude. licut. 4.	126
2 Appellatio cur introducta. de appel. cum sit. 14.	339	5 Appollatæ pœnæ. de apost. præterea. 3.	140
2 Appellatio frustratoria nulla. de appel. peruenit. 2.	344	5 Appollatæ diuisio. de apost. præterea. 2.	140
2 Appellatio non omit tenda. de appel. vt debitus. 3. 1.	362	5 Appollatæ diffinitio. de apost. præterea. 2.	140
3 Appellatio iniquitatis non est præfidium. de coha. cle. tua. 8. 380	380	5 Appollatam an abbas reconciliet. nu. 1.	141
2 Appellatio secunda qñ licita. de appel. interposita. 3.	368	5 Appollatæ ordines recipientes & ministrantibus quis dispen. 2.	142
2 Appellatio alternata nõ nisi recepta tenet. de ap. cōsuluit. 6.	342	1 Appollatorum prætorum tempus à quibus mutari possit. de offi. deleg. de causis. nu. 17. 18.	103
2 Appellationis iudicem de nullitate omnino cognoscere. de app. dilecta. nu. 6.	365	1 Appolloli explicitus locus. de offi. ord. si sacerdos. 16.	136
2 Appellationis tempus qui currat. de app. cum sit. 4. 6. 8.	338	2 Appollorum genera. de appe. cum sit. nu. 5.	338
2 Appellationis. & nullitatis concursus. de appel. dilecto. 7.	365	5 Aquam benedictam portandi officium. locari potest. ne prælat. præterea. nu. 11.	119
2 Appellationis. ne quid fiat exprimenda causa. de appe. constitutis. num. 4.	350	2 Aquilæ actio an cum iniuriarum concurrat. de ordine cogend. cum lectus. §. nos. 1. 1.	209
2 Appellationis friuolæ nullus effectus. de ap. vt nostrum. 1.	358	4 Aquæ furtiue dulciores sunt. & panis absconditus suauior. de clan. de spon. cum inhibitio. 7.	32
2 Appellationi nõ deferenti nõ deferendam. de appe. an sit. 3. 349	349	1 Arbitrari nemo cogendus. de arbit. per tuas. 14.	173
2 Appellationi iuramento quando. an non. renuntietur. de appella. quæstioni. nu. 4.	343	1 Arbitrari dictum suum non nisi statim potest declarare. de arbit. cum olim. numero. 2.	171
2 Appellationi dubiæ deferri. de appel. peruenit. 3.	344	1 Arbitrari ex pacto sui interpres. de arbit. cum olim. 1.	171
2 Appellationis ab interlo. exprimenda causa. de appellationi. constitutis. num. 8.	351	1 Arbitrari absens vocandus. de arbit. sane. num. 4.	268
2 Appellationis iudicialis & extraiudicialis discrimen. de appella. per tuas. 11.	359	1 Arbitrari. quado absente collegio procedat. de arbit. sane. 5.	168
2 Appellationis renutiās qñ iterum appellet. de ap. directe. 2. 3.	346	1 Arbitrari quando suspectus dicendus. de appel. ad hæc. 5.	339
2 Appellationis añ definitiuā comites. de ap. vt debitus. 20.	361	1 Arbitrari quid exigere possit. de vita & honest. cle. cū ab. 8.	372
2 Appellationis iudex non nisi in contumaces lite. non contestat. procedit. de appel. per tuas. 10.	359	1 Arbitri discordes non nisi certum tertium eligant. de arbit. innotuit. num. 1. 2.	173
2 Appellationi dilatione non deferri. de app. sæpe. 1.	349	2 Arbitri recusaturis quando ius vicant. 7. 8.	364
2 Appellationis prosequendæ diem nõ nisi appellandi dici. de appella. Nicolao. nu. 1.	365	5 Arbitri sententia non infamat. de verb. signi. abbate. 6.	147
2 Appellationi à iure vetite nõ deferendū. de appe. peruenit. 1. 344	344	1 Arbitri qñ in recu. eligendi. de app. cum specialis. 1. & 2.	363
2 Appellatio nisi friuola sit excommunicatione prior. de testibus. cum tu. num. 2. 3.	255	1 Arbitri iuris cogendi. de arbit. per tuas. num. 18.	173
2 Appellationis iudicis duplex officium. de ap. interposita. 6.	368	1 Arbitri de pena actionis cognoscere. de arbit. cū dilectus. 2. 171	171
2 Appellationi friuolæ non deferens non puniendus. de appellat. de priore. nu. 1.	344	1 Arbitri solum. absente requisito. procedere. de arbit. sane. 3. 168	168
5 Appellationi an cā sit inferenda. de no. ope. nū. significatib. 1. 205	205	1 Arbitrorum vnus qñ siue alio procedat. de arbit. sane. 1. 2.	168
2 Appellati. renuncians contumax iterum ne appellet. de appellat. directe. nu. 1.	346	1 Arbitrorum qñ nõ. exeq possint. de offi. dele. significatib. 14. 106	106
2 Appellatione quis iudicū denūciat & qñ. de ap. Nicolao. 2.	365	1 Arbitriū conclusa lite liquida dici posse. de arbit. p tuas. 8.	173
2 Appellatione quando latet causa non deferendum. de appellat. pastoralis. nu. 5.	363	1 Arbitriū quando tacite susceptum. de arbit. per tuas. 19.	173
2 Appellatione finita an negotium remittendum. de appella. vt debitus. nu. 2. 6.	361	1 Arbitrium contra legem nullum. de arbit. non sine. 3.	168
2 Appellationum dies. qñ cōputandi. de ap. cum sit. 7. 9. 10.	338	1 Arbitrium de pœna promissa non cognoscere. de arbit. cum dilectus. numero. 1.	171
2 Appellatione ligamen tolli. de appe. pasto. 11.	354	1 Arbitrium ledens partem ad arbit. bo. viri. reducendum. de arbitris. non sine. 7.	168
2 Appellatio omisa an principalis cognosci queat. & à quo. de app. vt debitus. nu. 29.	361	1 Arbitrium tempore approbari. de arbit. per tuas. 3.	172
2 Appellationem intra decennium omnino suspendere. de appellatio. pasto. num. 9. 10.	354	1 Arbitrium emendabile. quiq; accipiendum. de arbit. non sine. numero. 5. 6.	268
2 Appellationem prosequi an possit excommunicatus de iudi. in telleximus. nu. 6.	181	2 Arbitrium finiendi dies à recusatō præfigendus. de offi. delega. suspensionis. 3.	127
2 Appellationem itinere arrepto prosequi. & quatenus verum. de appe. peruenit. 4.	344	1 Arbitro iniquo non standum. de arbit. per tuas. num. 1.	172
2 Appellatione non prosequens expensas præstet. 2. 4. & 5.	343	1 Arbitro iniquo ex pacto standum. de arbit. non sine. 1.	168
2 Appellationem non recipientis pœna. de appe. de priore. 2. 343	343	1 Arbitro suscepto. arbitri cogendus fallit. 16.	168
2 Appellationes multiplices sese ne inuicem tollant. de appellat.		1 Arbitrium tertium qui nominent. de arbit. innotuit. 3.	173
		1 Arbitro doloso non standum. de arbit. non sine. 4.	168
		1 Arbitria iniqua ex officio reuocat iudex. de arbit. nõ sine. 2. 168	168
		1 Arbitria separatim partim valere. conexorum non. item de arbit. cum tempore. 5. 6.	170

Index Henrici Boich

1	Arbitria secundum iudicia regulari. de arbi. per tuas. 10. 11. 173	3	Auus & auia qualiter succedant nepotibus cum frater defun. & nepotis. de succ. ab intest. cum dilectus. 13. 483
1	Archidiacono anno priore visitat. de off. Archi. madamus. 1. 99	3	Auus & auia qualiter nepotibus succedant. de succ. ab intest. cum dilectus. num. 12. 483
1	Archidiaconus nec ligat. nec soluit. de off. Archi. cum satis. 1. 98		B
1	Archidiaconi lapsus. de elect. querelam. 14. 15. & 17. 54	4	Banna & si facta non sint ca existente, licite contrahitur de cla. despon. cum inhibito. 11. 32
1	Archidiacono indefinite commissio causa, omnia commissio intelligi. de offi. deleg. quando. 2. 5. 113	4	Banna remittere & super eis dispensare pot episcopus, non tui minor praelatus. de clam. despon. cum inhibito. 12. 32
1	Archidiacono praelatos equiparari. de offic. archi. Archidiaconus. 6. 99	4	Banna matrimonialia sunt solennitates necessariae quae sub precepto cadunt. de clam. despon. cum inhibito. 9. 32
1	Archidiacono plebaniam visitandi ius esse. de ofar. dilect. 1. 99	4	Bannis omisiss, contrahentes matrimonium sine causa, peccant mortaliter de clam. despon. cum inhibito. 10. 32
1	Archidiacono quae liceant. o. de off. Archi. satis. 2. 98	3	Baptizabatur in nomine Christi in primitiua ecclesia. de baptif. no. vt num. 9. 570
1	Archiepiscopus, qui alienus censendus. de temp. ord. quod. traf. 3. 79	4	Baptifans fit patrinus baptifati. de cog. spi. ex literis. 4. 53
5	Archiepiscopus vacante sede transfert sedem episcopalem. de excess. praef. licit. 7. 200	3	Baptifandus an sit puer aliqua membra extra matris vtrum habens. de bapti. maiores. nu. 4. 567
5	Archiepiscopus an in poenitentiis sit iudex suffraganei sui. de poeniten. nostro. 2. 251	3	Baptifandus puer natus. de bapti. maiores. 5. 568
5	Archiepiscopus porrat crucem p suam puinciam. de poe. nostro. 3. 252.	3	Baptifandus non est puer in vtero matris, si nihil extra vterum appareat. de bapti. maiores. nu. 3. 367
5	Archiepiscopus an sit iudex in foro contentioso subditorum sui suffraganei. de poeni. nostro. 1. 251	3	Baptifari plures simul possunt. de bapti. non vt. 15. 571
3	Archiepiscopus non visitanti procuratio non danda. de censit. procuraciones. 8. 555	3	Baptifatus puer fuit ab idiota in nomine patria, filia, & spiriua sanctua. de bapti. non vt. nu. 11. 570
1	Archiepiscopus non excociat eps. de ma. & obe. cv inferior. 2. 143	3	Baptifatus si dubitetur an quis sit, sub conditione baptilandus de bapti. de quibus. nu. 5. 566
5	Arenaria ars clericis interdicta. de cleri. vena. episcopum. 6. 185	5	Baptifatus puer fuit ab idiota in nomine patria, filia, & spiriua sanctua. de bapti. non vt. nu. 11. 570
5	Arenaria ars laicis permittitur. de cle. vena. episcopum. 5. 185	3	Baptifatus a bono angelo. de bapti. de quibus. 3. 566
5	Argumentum a contrario sensu in duobus casibus non valet de magi. prohibeas. 6. 121	3	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
2	Argumentum a contractibus ad ultimas voluntates valere. 14. 236	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
5	Argumentum a contrario sensu quando fit validum. de magi. prohibeas. 121	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
5	Arg. a contrario sensu quod locum non habeat. de vsur. quanto. 1. 176	5	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
3	Arg. valet de monacho ad canonicum re. de reg. ad nfm. 11. 501	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
5	Armis iisdem defendere se oportet, quibus impetitur quis. c. significati. nu. 1. de homici. 59	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
5	Arma ministrans ad tutelam excusatur. de Iudaei. ita. 5. 124	5	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
5	Arma ministrans ad inuadendum est homicida. de iude. ita. 4. 124	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
5	Armorum appellatione an fustes, & lapides continentur de iud. ita. 1. 124	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
3	Armis vtendum ad iustitiam exequenda. de vit. & ho. cle. cleric. 9. 371	5	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
4	Arrarium datio in sponsalibus valet non autem poena, & quae ratio fit. de spon. gemma. nu. 9. 22	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
5	Articuli fidei tripliciter sumuntur. de here. cu. Christus. 2. 129	4	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
4	Ascendentes & descendentes matrimonium contrahere in infinitum prohibentur. de consan. non debet. nu. 1. 93	5	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
5	Ascendentes p defcedentibus non testificantur. de ac. cu oporteat. 4. 59	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
3	Assessor quis salarium soluat. de vita & ho. cleri. cum ab. 10. 371	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
2	Assessor iuramenti species. de testi. testimonium. 4. 268	3	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
3	Assidue quomodo interpretat. de cleri. non resi. ex parte. 3. 384.	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
5	Altra an obseruanda in agris colendis, & medicina danda de forti. in tabulis. nu. 6. 179	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
5	Altronomia an permissa, vel damnata. de forti. ex tuarum. 1. 182	3	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
2	Attentans quoniam non attenta reuocet. de app. vt debitus. 37. 362	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
2	Attentata quae, quoniam & qui reuocanda an non. de ap. bonae. 7. 8. 352	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
2	Attentata quoniam non reuocanda. de ap. interposita. 9. 268	3	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
2	Attentatorum reuocationi quid probare sufficiat. de appel. interposita. nu. 1. 2. 4. 5. 7. 10. 11. 367	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
1	Attentationes, non nisi eiusdem cause, in alio iudicio probare. de elect. per inqui. nu. 1. 57	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
5	Auaritia vitium pessimum. de vsur. nauiganti. nu. 1. 177	3	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
1	Auctis cura rebus, pensiones ne augetur. alias contra & qui. de pactis. cum clerici. nu. 1. & 2. 146	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
5	Audacia circa illicita reprobatur. de excessi. praela. tanta. 9. 204	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
5	Audacia circa licita laudatur. de excessi. praela. tanta. 10. 204	3	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
2	Audacia quae reprobatur, aut laudabilis. de ap. qua fronte. 1. 343	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
5	Audientia detractione an peccet. de purg. cano. cu dilectis. 9. 225	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
5	Audientia nulla denegatur in foro poenitentiis. de hered. si aduerfus. nu. 1. 135	3	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
2	Auditus administratum probat. de testib. in literis. 5. 262	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
2	Auditus comite fama, ne probet. de testib. in literis. 6. 262	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
2	Auditu relato non danda fides. de testib. praeterea. 8. 259	3	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
2	Auditu, nisi certe personae actum spectet probare de testibus in literis. num. 3. 262	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
2	Auditu auditus non nisi in adminiculis probare. de testibus. in literis. num. 7. 262	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
2	Auditus visus quae probentur. de testibus. praeterea. 3. 4. 259	3	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568
2	Auditu probanda. de testib. in literis. 1. 259	3	Baptifatus rebaptifari non debet. de bapti. de quibus. 1. 566
1	Aur. sacramenta pueru sensus. de in integ. resti. constitur. 3. 1. 163	3	Baptifatus a diabolo. de bapti. de quibus. 4. 566
2	Aurhoritas iuris duplex, quae tacite excipitur. de iureiur. venientes. 3. 4. 295	3	Baptifatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti. maiores. nu. 9. 568

Ad quinque libros Decretalium

2	Belli species. de treu. treugas. 8. 145	3	Beneficia conferendi ius dignitati dat. de co. praef. constitutus. 1. 412
2	Bello iuuare quibus & qui licet anno de iureiur. sicur. 1. 1. 3. 301	1	Beneficia fructibus ad alium pertinentibus, non vacant. de electione. cum in cunctis. §. cum vero. nu. 2. 37
2	Bello capta quoniam non, restituenda. de treu. treugas. 6. 145	3	Beneficia plura obtinens quam poenam incurrat. de praebendis. de multa. nu. 17. 18. 395
4	Benedictio secundo nubentes ab officio suspenditur. de secun. nupt. vir. 8. 82	5	Beneficia sine pacto conferri debent. de magi. quia. 16. 122
4	Benedictio femel recepta amitti non pot. de secun. nupt. vir. 7. 82	5	Beneficia quibus modis vacant. de verbo. sig. tua. 12. & 15. 308
4	Benedictio nuptialis duplex. de secun. nupt. vir. 1. 81	5	Beneficia curata, post gratiam debitorum, an in ea comprehendantur. de verbo. signi. tua. num. 11. 308
1	Beneficium modicum non memorandum. de rescrip. postulasti. 6. 23	3	Beneficia simplicia an plura habenda. de praeb. de multa. 5. 393
2	Beneficium vni in eadem ecclesia habendum. de praeb. de multa. 2. 393	1	Beneficia non consecratis non vacare. de elect. cum in cunctis. §. cum vero. num. 6. 38
3	Beneficium secundum inuoluntate occupans, primum vacare facit. de praeb. de multa. 12. 394	1	Beneficia quae & quibus vacent, de elect. cu in cunctis. §. cu vero. 3. 37
3	Beneficium de facto detentum an conferendum. de cog. praef. literas. num. 1. 3. 5. 411	3	Beneficia conferuntur. in fra. 6. menses. de con. praeb. nulla. 7. 407
3	Beneficium conferens an de euictione teneat. de praed. inter. 1. 3. 387	3	Beneficia an promitti possint. de concessio. praeb. nulla. 6. 406
5	Beneficium simplex pot precibus impetrari. de simo. tua. 5. 114	3	Beneficia ecclesiae personalia non praescribuntur. de iure patron. relatum. nume. 2. 539
5	Beneficium simoniace adeptum admittendum. de simo. madato. 8. 118	1	Beneficia conuentione impermutabilia. de traf. ex literis. 17. 148
3	Beneficiorum collatio ad quem spectet. de iusti. cu venisset. 1. 3. 403	3	Beneficia a religiosis officia, a laicis non assignanda. de re eccl. possessiones. num. 7. 424
5	Beneficium repetenti iudicio petitorio an obliet criminis exceptio. de excess. praef. in. er. 9. 202	3	Beneficia ex reali concessione praescribuntur. de iure patron. relatum. numero. 3. 539
3	Beneficium an praebendam contineat. de praeb. cum olim. 9. 40	2	Beneficia plura cui debita. de except. cum ecclesia. 5. 305
3	Beneficium dari pot con sanguineo dign. vt eccl. bnf. vtr. m. 9. 420	3	Beneficia vacantia idoneis conferantur. de con. praeb. nulla. 1. 406
3	Beneficium incompatibile recipiens primo renunciat. de cleri. non residen. clericos. 7. 385	3	Beneficia vnita plura habere licet. de praeb. de multa. 10. 394
3	Beneficium ad dandum con sanguineo indigno. vt eccl. bene. vt nostro. 5. 420	3	Beneficia plura incompatibilia impetrans quam poenam incurrat olim. de praeb. de multa. num. 16. 394
3	Beneficium non assignandum patrimonium habenti. de praeb. Episcopus. 1. 4. 386	3	Beneficia a religiosis officia clericis non assignanda. de re eccl. non alie. possessiones. num. 2. 425
3	Beneficium iniuste depositi habens, illi renuntiet si particeps sit fraudis. de con. praef. qui. 2. 405	3	Beneficia regularia plura non habenda. de praeb. de multa. 7. 393
5	Beneficium obtentum praetextu pecuniae a terio date. uon inducit simoniam. de simo. tanta. 3. 102	1	Beneficia plura obtinendi causa. de praeb. de multa. 15. 394
3	Beneficium religionem ingredientis an intra professionis annum conferri possit. de regulatimus. num. 11. 598	1	Beneficia non habita non vacare. de elect. cu in cunctis. §. cu vero. 1. 37
3	Beneficium de manu laici recipiens con. praeb. cu in nostris. 1. 410	3	Beneficia quae simul obtinenda. de clericis non residend. clericos. num. 4. 6. 8. 385
3	Beneficium de manu laici recipiens quae poena puniendus. de iure patro. praeterea. 1. & 3. 534	3	Beneficiorum fructus non obligandi si beneficiatus habet patrimonium. de fideius. peruenit. num. 20. 449
3	Beneficium iniuste depositi habens illi renuntiet, si conscientia remordet. de con. praef. qui. num. 1. 405	3	Beneficiorum fructus obligantur vbi beneficiatus non habet patrimonium dummodo ei relinquatur quo viuat de fideius. so. peruenit. num. 2. 1. 2. 3. 449
3	Beneficium iniuste depositi habens, illi renuntiet si contra ius fuit processum. de con. praef. qui. num. 3. 405	2	Beneficiorum fructus non residentis pro eo non obligandi. de fideius. so. peruenit. num. 17. 442
3	Beneficium residentia requirit. de cleri. non resi. clericos. 3. 85	1	Beneficia eius simoniacus an dispensabilis. 15. 74
3	Beneficium suum princeps ad libitum interpretatur. de dona. cum dilect. num. 1. 457	1	Beneficiatus in c. cum sacerdotis. qui accipiendus. de post. cum sacer. num. 3. 152
3	Beneficium habens inlitione vitiosa, id non retineat. de con. praeb. qui in viuorum. num. 4. 406	3	Beneficiatus in duabus eccle. vtrius ex ipsis officium dicere teneatur. de celeb. missa. perniciosus. num. 5. 563
3	Beneficij significatio in praescripto. de praeb. cum olim. 8. 401	3	Beneficiatus de dno fructu u pceptor. de fid. puenit. 19. 22. 449
3	Beneficij colla. referatur a legato sibi facta, extinguitur legatione finita. de iure patro. cum dilectus. num. 1. 542	3	Beneficiatus absens an fructus beneficij percipiat de cleri. non residen. cum dilectus. num. 1. 384
1	Beneficiari secundum dignitatis gradum ad ordines compellendi. de aetate praef. 2. & 4. 83	5	Beneficiatus vsufructuaria coparatur. ne praela. querela. 5. 119
3	Beneficij collatio perpetua praesumitur. de dona. consultationibus. num. 3. 456	5	Beneficiatus recenter de titulo doceat. de simo. licet. 6. 111
3	Beneficij incapax non confuratus. de iusti. in ecclesia. 5. 403	5	Beneficiatus iamdiu de titulo non doceat. de simo. licet. 6. 111
3	Beneficij collatio fit secundum formam in fundatione datam. de his quae sunt. nouit. 3. 416	3	Beneficiatus in duabus ecclesijs an ambarum officium dicere teneatur. de celebra. missa. perniciosus. 4. 563
3	Beneficij reuocationem legati de latere effectus. de iure patro. cum dilectus. 18. & 20. 544	5	Beneficiatus pecunia mediante data alij quam collatori, an symoniam committat. de simo. tanta. num. 1. 102
3	Beneficij fructus a quo tempore veniant. de iure patro. cum dilectus. 16. 544	5	Beneficiatus ob pecuniam collatori datam simoniacus est. de simo. tanta. num. 2. 102
3	Beneficij colla. referuatio per legatum Papae facta non extinguitur finita legatione. de iure patro. cum dilectus. 2. 542	3	Beneficiatus an intra annum probationis fructus beneficij percipiat. de cleri. non resi. cum dilectus. nu. 2. 384
5	Beneficij collatio simoniaca non tenet. de simo. quarela. 5. 105	3	Beneficiatus cam sanguinis non agit. ne cleri. vel mo. clericis. 2. 584
5	Beneficij fructus voluptuose consumentes ad restitutionem teneantur. de cleri. non residen. clericos. 9. 385	3	Beneficiari negotijs secularibus non se immisceant. de immu. ecclesiae. multa. 4. 582
5	Beneficij resignatio simoniaca non tenet. de simo. quarela. 6. 105	1	Bigamiae quo iure iungat irregularitas. de bi. vt bigami. 23. 94
3	Beneficij receptorem que crimina impediunt. de con. praef. cum in nostris. num. 2. 4. 409	1	Bigamiam errore induci. de biga. nuper. 23. 96
3	Beneficij significatio in iure. de praeb. cum olim. 7. 401	1	Bigam non est nisi q a viro cognita dicit. de bi. vt bigami. 8. 92
3	Beneficij possessor quos fructus restituit. de iure patro. cum dilectus. 13. & 15. 544	1	Bigamus a Papa ad ordines dispensabilis. de biga. vt bigami. num. 19. & 20. 93
2	Beneficium quando potior diues. de appel. constitutis. 1. 350	1	Bigamus non est qui desponatam corruptam non cognouit. de biga. vt bigami. num. 6. 92
3	Beneficio renunciat consuetudine stat. de praeb. significatu. 6. 387	1	Bigam ab epo non dispensari. de bigamis. vt bigami. 26. 94
3	Beneficio non renunciamdum nisi in manibus dioecani. de praeb. significatum. num. 7. 387	1	Bigamū monachū clericorū bnificio gaudere. de bi. vt big. 2. 92
1	Beneficio controuersis ordinat eps. de offi. or. cu. vos. 1. & 2. 116	1	Bigamū & irregulare monachari posse. de big. vt bigami. 1. 92
5	Beneficio non priuatur id recipiens a praelato interdictum violante. de excessi. praef. tanta. nu. 8. 203	5	Bifextus pro vno die coputandus. de verb. sig. quauit. 5. 206
3	Beneficia non residentiam requirunt. de praeb. de multa. 13. 393	5	Bifextus pro duobus diebus coputandus. de verb. sig. 6. 206
		3	Bonus quilibet praesumitur. de testa. cum elles. 5. 464
		3	Bonus ex voto facere, vel sine voto, vtrum meli. de vo. licet. 4. 514
		2	Bona fide in vsucapione sumi. de praef. diligenti. 13. 14. 311

Index Henrici Boich

4 Bona agentes si meliora non faciunt in conspectu Dei ceciderunt. de sponsa. com. missum. num. 9. 12
3 Bona sacerdotis intuitu ecclesie acquisita obueniunt. de testa. relatum. num. 1. 467
3 Bona ad titulum assignata sunt spiritualia. de prab. tuis. 6. 389
3 Bona ad titulum ordinata non alienantur. de prab. tuis. 5. 389
3 Bona beneficiati ab epo ei obueniunt. de testa. relatum. 2. 467
3 Bona quasita naturaliter ex bonis mariti sunt vxori obligata. de pigno. ex literis. num. 8. 442
3 Bona sacerdotis turpiter quasita pauperibus eroganda. de testa. men. relatum. num. 4. 467
5 Bona in peccato facta ad quinq; valent. de pœni. quod. 4. 236
3 Bona in bona parte interpretada. de cle. nō resi. nō liceat. 1. 383
15 Bona febellis ecclesie potest dioecesanus exponere occupati. de hare. excom. num. 9. 137
3 Bona sacerdotis arte sua acquisita consanguineis obueniunt. de testa. relatum. num. 3. 477
3 Bona ex negatione quasita. de bonis mariti vxori non obligata. de pigno. ex literis. num. 9. 442
4 Bona ecclesie alienari possunt. de condi. appo. verum. 2. 35
1 Brachiū seculari inuocat ordinari. de of. dele. significasti. 1. 105
5 Breuia an portare liceat. de forti. in tabulis. 8. 162
3 Britones a tronianis descenderunt. de prab. venerabilis. 2. 400
1 Bursa priuata qn non implenda. de pact. cum clerici. 3. 146
C
5 Anon si quis suadente. quando locum habet. de senten. excom. super. num. 3. 253
2 C. cum venissent. enucleari. de iureiur. peruenit. 3. 285
1 C. significauit. explicari. de rescript. significante. 2. 27
2 C. si quis ad capitalia pertinere. de foro compe. si quis. 186
2 C. quod clericis explicari. de foro compe. quod clericis. 5. 187
2 C. inter monasterium. quando locus sit. de sent. 14. 332
2 C. ex conuentione intellectus. de resti. spo. 1. 219
1 C. quia ppter. forma qn. an nō seruada. de elec. c. quia. 1. & 3. 63
2 C. olim vobis. explicari. de dolo. finem. 4. 224
2 C. exceptionem. sensus. de senten. inter. 1. 3. 332
1 C. fraternitatem explicari. & dilui. de ma. & obe. cū olim. 3. 142
1 C. ex antiquis. & c. frequens sensus. de ser. non ordi. 4. 90
2 C. tertio loco. sensus. de proba. num. 1. 2. 241
1 C. querelam. enucleari. de elec. querelam. 8. 53
2 C. cordi. qn locus sit. an non & c. de appel. Nicolao. 10. 365
1 C. cum monasterium intellectus. de elec. cum monasteriū. 1. 41
1 C. petitio. sensus. de iureiu. num. 3. 301
2 C. ex transmissa. sensus. de foro compe. ex transmissa. 2. 186
2 C. i. vt lit. nō contest. sensus. de excep. cum venerabilis. 1. 2. 309
2 C. cum in iuuentute. sensus. de præsump. num. 1. 285
2 C. cum causam. sensus. de testi. num. 1. 6. 263
1 C. si. de re iudi. lib. 6. sensus. de testi. Albericus. num. 2. 266
2 C. constitutis. sensus. de testi. num. 2. 267
1 Cap. Rogo. & Cap. si celebrat explicare. nu. 7. 160
1 C. Capitulum sancte crucis. explicari. 8. 14
1 C. plerunq; enucleari. nu. 9. 14
1 C. Nemiini explicari. nu. 6. 133
1 C. significauit sensus. nu. 4. 137
1 C. ex pœnitentibus explicari. nu. 4. 92
1 C. Quia circa sensus. nu. 4. 97
1 C. Romana sensus. nu. 5. 101
2 C. significauit sensus. nu. 12. 181
2 C. impeccatorum sensus. nu. 3. 204
2 C. Cum in causa. quando locus sit. 1. 3. explicatur. 4. 205
2 C. cum ad sedem sensus. nu. 8. & 14. 221
2 C. dilecti. explicari. nu. 2. 266
2 C. literis. explicari. 1. 385
2 C. tertio loco. sensus. nu. 11. 311
2 C. exceptionem & c. cum inter differentia. 1. 310
5 C. cum dispenset cum promotio simoniace. 1. 108
5 Can dispenset. 3. 198
2 C. cum dilecti. explicari de dolo. cum dilecti. 3. 225
2 C. peruenit sensus. de iureiur. peruenit. 9. 287
2 C. in causis expofitio duplex. verior. de testi. in causis. 1. 255
2 C. qm̄ freq. explicari. vt lite. non contest. ca. qm̄. §. si vero. 7. 202
2 C. an sit limitari. de appe. 4. 349
2 C. olim ex literis. sensus. de proba. quoniam contra. 5. 249
2 C. expofuit. sensus. de dila. 7. 205
2 C. inter monasterium sensus. de senten. 2. 331
2 C. si præsritum. explicari. de præs. nonne. 10. 281
2 C. illud sensus. de præsump. 4. 285
2 C. nos inter. sensus. de appe. ad nostram. 3. 337
2 C. veniens explicari. de appe. per tuas. 6. 359
3 C. dilectis. sensus. de appe. nu. 4. 356
1 C. dilectus. declarari de offi. Archi. dilecto. 5. 99
1 C. audiuius explicatio. de offi. deleg. consulta. 1. 109
1 C. diuersis fallacis. explicatio. de elect. nos. 9. & 10. 40
1 C. dominus enucleari. de ser. non ordi. dilectus. 6. 90
2 C. nonne. explicari. de præs. 22. 282
2 C. si. de sepult. sensus. de iniur. veritatis. 4. 293
2 C. Adhæc sensus. de app. adhæc. 1. 339
2 C. dilecti. intellectus. de foro compe. 7. 192
2 C. accedens. sensus vt lit. non contest. accedens. 2. 201
2 C. vt animarum dilui. de appel. præterea. 7. 347
1 C. licet sensus. de offi. deleg. ex parte. 14. 110
1 C. suscitata. explicari. suscitata. 5. 160
1 Confulti. sensus. de procu. consulti. 6. 159
2 C. significauit. sensus. de testi. in nomine. 4. 5. 249
2 C. qui. sensus. de testi. quoniam. 5. 250
2 C. pastoralis sensus. de appel. 7. 353
2 C. le. causa explicari. de cau. pos. passo. 4. 214
2 C. albericus enucleari. de testi. 4. 266
2 C. sicut nostris. sensus. de iureiur. 3. 300
1 C. postulasti explicari. de rescript. postulasti. 2. & 4. 23
1 C. humilis explicatio de maio. & obe. humilis. 12. 144
1 C. mandata explicari de offi. deleg. quoniam. 19. & 20. 113
1 C. coram explicari. de offi. deleg. coram. 10. 125
2 C. in nostra sensus. de testi. in nostra. 2. 261
1 C. statuimus. restrictio. de maio. & obe. statuimus. 9. 143
2 C. licet enucleari de foro compe. licet. num. 2. 187
1 C. super eo. sensus. de elect. super. nu. 2. 40
2 C. duobus limitari. de senten. 2. 337
2 C. si religiosus conciliari. de elect. officij. 3. 61
1 C. ad abolendam sensus. de filijs presby. nimis. 13. 89
2 C. venientes sensus. de iureiu. 2. 295
2 C. in sinuante enucleari. de appel. postremo. 2. 345
2 C. reprehensibilis. sensus. de appel. reprehensibilis. 6. 344
1 C. literas de psumpt. explicari. de ma. & obe. cū in eccle. 13. 141
2 C. significante explicari. de appel. 3. 367
2 C. si qui testium. explicari. de testi. 1. 254
1 C. psalmista intellectus. de ordi. præf. cum contingat. 1. 84
1 C. cum omnes explicari. de consti. c. cum omnes. eo. 12. 7
1 C. quia in cunctis. enucleari. de arbit. cum tempore. 13. 171
2 C. tam. sacerdotis. sensus. de testi. in omni. 3. 251
1 C. debitum. sensus. de biga. vi bigami. 12. 92
3 C. nimis. sensus. de præscrip. si diligenti. 3. 316
1 C. quisquis. pœna qn clericos teneat. de elect. c. quisquis. 1. 64
1 C. ij. de ordi. cog. explicari. de mu. peti. ex literis. 18. 198
2 C. bona sensus. de appel. interposita. 10. 368
2 C. ex parte sensus. de testi. cum causam. 5. 263
1 C. constitutus. sensus. de in integ. resti. 2. 3. 4. 160
2 C. placuit explicari. de præscrip. placuit. 6. 311
2 C. illud explicari. de præscrip. 1. 312
1 C. vera sensus. de tran. ex parte. 24. 150
2 C. dilecto explicari. de appel. dilecto. 9. 365
1 C. dilecti sensus. de renun. dilecti. 5. 75
2 C. cogitationis sensus. de eo qui mit. in pos. constitutis. 18. 230
2 C. ex parte sensus. de appel. 1. 366
3 C. si diligenti explicari. de præscrip. 1. 316
2 C. peruenit explicari. de appel. 6. 344
1 C. per sepult. lib. 6. declaratio. de elect. nos. 14. 40
2 C. peruenit sensus. de appe. constitutis. 7. 351
1 C. prudentiam explicari. de offi. dele. prudentiam. 5. 115
2 C. licet ex sensus. de testi. licet. 2. 267
2 C. ij. licet. 49. dist. sensus. de se. capellanus. 2. 206
2 C. literas. & c. inquisitioni sensus. de iureiu. breui. 4. 294
1 C. ex parte sensus. de offi. leg. quoniam. 14. 112
2 C. cum inter. R. explicari. de iureiu. peruenit. 4. 286
2 C. qui contra locus. de proba. quoniam. 1. 1. 148
1 C. ad audientiam. sensus. de offi. vica. c. i. nu. 1. 100
1 C. cultos enucleari. de offi. culto. cultos. 1. 100
2 C. ex ratione sensus. de appel. cum sit. 1. 1. 337
2 C. cum non ab. sensus. de iud. 7. 102
2 C. peruenit sensus. de offi. lega. eum non ignoras. 3. 131
1 C. cum vintoniensis enucleari. de elect. cum vinto. 4. 56
2 C. causamque. explicari. de iud. 2. 184
1 C. dilecta sensus. de ma. & obe. dilecta. 2. 142
2 C. sacris. explicari. de sen. cum inter. 4. 326
1 C. elector. enucleari. de biga. c. l. nu. 2. 7. 94
2 C. veritatis sensus. de dolo. 10. 226
2 C. ex

Ad quinque libros Decretalium.

2 C. ex conuentione enucleari. de rest. spo. cum ad sedem. 1. 5. 222 310
2 C. exceptionem. explicari. de excep. exceptio. 3. 219
2 C. olim causam sensus. de resti. spo. olim. 1. 340
2 C. si duobus. explicari. de appel. 2. 158
1 C. cum venisset. intellectus. de in integ. resti. cum venisset. 2. 158
2 C. suborta enucleari. de resti. spo. conquerente. 5. 218
1 C. beneficium explicatio. de in integ. resti. 2. 1. 167
5 Caduera quare sepeliuntur vestita. de pœni. cum ex eo. 5. 248
5 Calix vendi potest alteri ecclesie. de simo. tuam. 3. 109
5 Calix non venditur laico nisi conflatu. de simo. tuam. 4. 109
5 Calumniator similitudine supplicium punitur. de calum. cum dilectus. num. 2. 100
5 Canis tuus si comedit carnes meas. tu teneris. de iniur. si læserit. numero. 5. 127
3 Canonem recipientem dominus iuri emphyteutem renunciat expellendi emphyteutam renunciat. de lo. potuit. 2. 2. 437
1 Canones transgredientis pœna. de veritatis. 22. 66
2 Canones aliquot enucleari. de dolo. veritatis. 22. 227
5 Canonici non locat præbendam vltra tempus vite sue. ne præla. querelam. 7. 120
3 Canoniam sine præbenda an vocem in electione habeat. de præben. dilectus. 2. 4. 388
3 Canonici extranumerarius an distributiones recipiat. de præben. dilectus. 1. 388
3 Canonici annorum. 14. de præb. super. 5. 399
3 Canonici interdiceri nō pōt. de his q; hæc ma. quasit. 1. 419
3 Canonici regularis accusat & denunciatur. de accu. ex parte. 9. 87
3 Canonici plures duobus Episcopo deseruientes præbendam nō percipiunt. de cleri. non resi. ad audientiam. 4. 384
3 Canonici duo cum Episcopo residentes præbendam percipiunt. de cleri. non resi. ad audientiam. 3. 384
3 Canonici supernumerarius an distribuendum. de consti. cum M. S. mandamus. 4. 11
3 Canonica non debetur de relictis pro ornamentis sacerdotilibus. de sepul. de his. 12. 17. 484
3 Canonica qualiter inter. Episcopum & capitulum diuidenda. de testa. requisiti. 24. 26. 471
3 Canonica non debetur de donatione inter viuos. de depof. de his. numero. 10. 484
3 Canonica non debetur de relictis singularibus personis. de sepul. de his. 11. 484
3 Canonica Episcopalis pluribus competens quomodo diuidenda de sepul. de his. 2. 1. 2. 3. 486
3 Canonica parochialis de quibus relictis debeatur. de sepul. de his. 14. & 16. 484
3 Canonica Episcopalis debetur de omnibus relictis pijs locis. de sepul. de his. 13. 484
4 Canonice legi nemo ante baptismum subijcitur. de diuor. gaudemus. num. 20. 77
3 Canonice ordinatio irrationabilis non seruanda. de cleric. non resi. quia. 2. 383
3 Canonice noua receptio an valeat. de præb. dilecto. 7. 9. 11. 391
1 Canonice confert capitulum iustum. de rescript. eam. 7. 16
4 Canonum sibi inuicem contrariorum quis præferatur. de cog. spi. vtum. num. 1. 3. 50
3 Capellanus annorum. 7. de præben. super. 6. 399
2 Capita aliquot explicari. & conciliari. de ap. sollicitudinē. 10. 356
1 Capita multa explicari. de etate præf. cum bone. 7. 84
1 Capitalis causa. de procu. tue. 4. 155
3 Capitulari in constitutione an maior pars sufficiat. de his quæ fiunt a maio. cum in 8. 10. 418
3 Capitulari in constitutione an duæ partes adesse debent. de his quæ fiunt a maio. cum in 7. 9. 418
5 Capitulum an dispenset. de eo qui sur. ordi. cum. h. 3. 137
1 Capitulum sede vacante. confert canonicatus. de rescri. ea. 8. 16
1 Capitulum resi an consulat Episcopo de iureiu. peti. 4. 301
1 Capitulum sine prælato ardua ne tractet. de rescri. edoceri. 13. 21
1 Capitulum ab epō iustum. qm̄ solū cōfert de rescri. ea. 11. & 12. 17
5 Capitulum sede vacante. an det indulgentias. de pe. cum ex. 3. 2. 50
5 Capitulum an dignitate cōstituat. de verbo. signi. transmissi. 3. 306
1 Capitulum solum ad bona quomodo & quando litigat. an non de rescrip. edoceri. 15. & 16. 21
1 Capitulum solum de consuetudine litigat. de rescripti. edoceri. numero. 14. 21
1 Canonice duarum ecclesiarum an in alteram postulare possit. num. 5. & 6. 152
5 Capitulum sine Episcopo non facit statuta. 8. 268
5 Capitulum circa minima statuit. 9. 268
5 Capitulum an dispenset cum promotio simoniace. de simon. ex infuuatione. nu. 1. & 3. 110
2 Capitulum ep̄i cōsensum præscribit. de his quæ si. c. 3. 416
1 Capitulo soli in prælatu agendi ius esse. de rescri. edoceri. 12. 21
3 Capituli consensus ep̄o necessarij casus de his quæ si. ea. 4. 416
1 Capitulo sine prælato litigare qn. an liceat. de rescri. edoceri. 11. 21
1 Capitulo quæ non liceat de maio. & obe. cum olim. 4. 142
2 Capitulo. sede vacante. quæ liceat de maio. & obe. cū olim. 5. 142
5 Character nō imprimi. p. coactionē absolutā de apo. qdā. 2. 141
5 Carcer nō debet esse durus. de verbo. signifi. nouimus. 4. 306
5 Carcerem futurum fugiens non delinquit. 1. 282
5 Carcerem publicum exiens pro conuictio habetur. 2. 283
5 Carcerem priuatum euadens non delinquit. 3. 283
5 Carcer duplex de iure canonico de apost. a nobis. 31. 141
2 Carceris effractor capite punitur de iure ciuili. de apost. a nobis numero. 1. 141
5 Carceris effractor secundum ius canonicum quomodo punitur de apost. a nobis. nu. 2. 141
5 Carceris pœna circa degradatos & reconciliatos mitigatur. de hæreti. excommunicamus. nu. 4. 6. 139
3 Carceratus ad ecclesiam vadens an ab ea extrahendus de immunitate eccle. ecclesie. nu. 18. 582
2 Cardinali an credendum. nu. 2. 247
3 Cardinales non præstet fidelitatem papæ de priui. antiqua. 4. 217
3 Cardinalis seruitores beneficij fructus percipiunt de cleric. non resi. cum dilectus. nu. 6. 384
2 Cardinalem iudicat papa. de senten. non potest. 2. 323
4 Carnalem copulam interuenisse cui magis credendum. viro an mulieri. de despon. impub. nu. 1. 3. 27
5 Carius vendens ob precij spectationem vsuram committit. de vsur. nauiganti. nu. 6. 177
3 Castitas regulæ monachali annexa de sta. mo. cum ad. 10. 526
5 Castigare quos licitum est de cleri. vena. si quis. 5. 183
3 Casus fortuiti innumerabiles. de commo. cum gratia. 4. 426
5 Casus episcopales. nu. 2. 280
5 Casus atroces papæ relinquuntur. nu. 3. 280
5 Casus vbi excommunicatio est nulla. nu. 5. 286
5 Cautela appellandi post decem dies. 3. 285
5 Casus in quibus prælatus petit sumpta. de simo. cum sit. 3. 103
5 Casus qui euenire potest spectatur in se habentibus ad esse tantum de homi. postulasti. nu. 7. 139
3 Cathedralicum non præscribitur de dona. pastoralis. 7. 459
2 Cā successiua cessante. an cesset effectus. de iureiu. & si. 10. 1. 299
1 Causa vni commissā. aliam commissam intelligi. de offi. delega. in literis. nu. 32. 109
1 Cā cōclusa vel appellationis quibus legibus finienda. de consti. quoniam. nu. 5. 13
2 Causa non nisi efficax exprimenda. de sentē. iner. 16. 17. 18. 329
2 Causa qualis præsumenda. de iureiu. & si. 12. 13. 14. 299
1 Causa qm̄. an non exprimenda. de rescrip. inter. nu. 4. 20
2 Causa reculationis sufficiens. de appe. postremo. 6. 8. 345
4 Causa rationabilis interim excepta in quolibet actu. de sponsa. requisit. num. 2. 13
2 Cā momētanea cessante. an cesset effectus. de iureiu. & si. 8. 9. 299
5 Causa qua beneficiatus docet de titulo est summariē tractanda. de simon. licet. nu. 7. 112
5 Causa maiores ad papam spectant. de fal. ex conscientia. 1. 181
5 Causa pœnas minuendi quatuor. de rapto. in archiepi. 6. 167
5 Causa maiores quæ sint. de accusa. cum dilectus. 1. 99
4 Causa ob quas matrimonij cōtrahit. de frig. fraternitatis. 10. 62.
5 Causæ pœnas augendi duæ. vt rapto. in archiepi. 8. 167
2 Causa finalis effectus. de iureiu. & si. 3. 4. 298
2 Causæ non nisi expresse. prosequenda. de ap. cōstitutis. 9. 10. 351
2 Causam secundum ius appositum regulari. de iureiu. & si. christus. num. 16. 299
5 Causam præstanti domino. irregularitatem incurrit. de hom. exhibita. num. 1. 159
2 Cām an appellationē euocare cui liceat. de ap. vt debitus. 32. 362
5 Causam non præstanti damno nihil est imputandum. de homi. exhibita. num. 2. 139
5 Causam scenerandi dare quid sit. de vsur. quia. nu. 4. 169
5 Causarum minorum appellatio ad papam an ad inferiorem reat. de fal. ex conscientia. nu. 4. 181
5 Causarum mediarum appellatio ad papam. ad inferiorem reat. de fal. ex conscientia. nu. 3. 181
5 Causarum mediarum appellatio ad papam non valet nisi legitima. de falsis. ex conscientia. nu. 2. 181
3 Causarum genera. de iureiu. & si. 5. 298
2 causa

Ad quinque libros Decretalium.

3 Clerici monachis præferendi. de eccle. edi. ad audientiam. 3. 577	5 Clerici an testentur. num. 1. 301
3 Clerici necessitate urgente victum manibus quærant. ne cleric. vel mo. multa. num. 7. 283	5 Clerici nomen strictè sumitur. 3. 302
3 Clerici patrimonio casu perempto Episcopus ei provideat. de præben. tuis. num. 1. 389	5 Clerici vxor largè capitur. nu. 4. 302
3 Clerici simplices negotia secularia tractet. ne cle. vel mona. multa. num. 5. 583	5 Clerici dictio largissimè sumpta. 5. 302
1 Clemen. vt ij. qui. enucleari. de ætate præf. cum bonæ. 6. 84	5 Clerici solum vsum habent in beneficia. 5. 264
4 Clerici maiorum ordinum matri. non iunguntur. qui cler. ex literarum. num. 2. 39	2 Clericum foro suo renuntiare nõ posse. de for. cõp. dilecti. 1. 191
4 Clerici minorum ordinum matrimonio contrahunt. qui cleric. ex literarum. num. 1. 39	2 Clericum non nisi amisso privilegio. non dilectis foro suo renuntiare. de for. compe. dilecti. num. 2. 3. 191
2 Clerici quando illiciti iurent. 4. 204	3 Clericorum negotiatio sit honesta. de vit. cle. ex literis. 9. 376
5 Clericus ad carcerem publicum punitur. 4. 283	1 Clericorum qui in foro ecclesie postulare. & quando. an nõ possunt. de postu. cleric. num. 10. 151
5 Clericus pro delicto enormi detinetur. nu. 5. 383	3 Clericorum arma lachryma. & orationes. de vit. & ho. cle. cleric. num. 10. 371
5 Clericus pro leui crimine sub cautione elargitur. nu. 6. 283	3 Clericis lucri causa an negociari liceat. ne cle. vel mo. fm. 3. 585
5 Clericus non subest temporali iurisdictioni. nu. 11. 284	5 Clericis nullo modo occidere licet. de hom. interfecisti. 14. 144
5 Clericus fugitiuus an capi possit. nu. 12. 284	2 Clericis noxios iussu Episcopi capi posse. de iud. cũ non. 1. 182
5 Clericus sœua committens priuilegium perdit. nu. 8. 264	3 Clericis castitas indicta octo de causis. de cler. coniugatis. quod à te. nume. 6. 382
5 Clericus non obediens prælo marmorum depositione priuilegium amittit. nu. 1. 272	3 Clericis an ludere. licitum. de vit. & ho. cle. cleric. 7. 374
5 Clericus non obediens priuato priuilegium non perdit. 2. 272	3 Clericis mulieres non ministrant. de coha. cle. in hibendum. 1. 377
5 Clericum corrigere qui possint. nu. 19. 295	5 Clericis an chirurgia interdicta. de homi. tua. nu. 88. 158
5 Clericum percutere quandoque licet. nu. 18. 294	5 Clericis an medicina interdicta. de homi. tua. nu. 7. 158
5 Clericus se percutiens an sit excommunicatus. nu. 1. 284	2 Clericos non nisi fauore. populo contineri. de foro. compe. dilecti. num. 10. 192
5 Clericus simplex gaudet priuilegio clericali. nu. 8. 285	2 Clericos in delicto siue iudice capi & detineri quando. de iudi. cum non. num. 2. 182
5 Clericum volens percutere & non percutiens an excommunicetur. nu. 5. 257	2 Clericos à laicis non nisi iussu Papæ distringi. de iud. at. si. num. 1. 2. 3. 178
1 Clerici simplices. etiam expectantes. ad ordines non cogendi. de eta. præf. quæris. num. 1. 83	4 Clericale priuilegium difficilius amittitur quam beneficium despon. commissum. 7. 12
3 Clerici necessitatis causa negociantur. ne cle. vel mo. fm. n. 1. 585	4 Clericatus nõ cõfertur infanti nec. illiterato qui fili. tãta. io. 65
3 Clerici itinerantes arma portant de vit. & ho. cle. cleric. 7. 371	4 Coactio est duplex. absoluta. & conditionata. de spon. cum locum. 6. 10
3 Clerici an ad muros reparacionem teneantur. de immu. eccle. peruenit. num. 3. 578	1 Coactionũ quæ ordines suscipiant. de æta. præf. quæris. 11. 83
5 Clerici bona hæreditaria ad legitimum hæredem. & ecclesiastica deuoluuntur ad ecclesiam. de hære. ad abolendam. 16. 130	3 Coadiutor exercitium solũ habet de cle. ægro. cõsultatio. 7. 402
3 Clerici omnes consentiant in alienatione decime. de his quæ si. continebatur. nume. 4. 415	3 Coadiutoris materia de de. cle. ægro. cõsultatio. num. 11. 402
2 Clerici quibus non renuntient. de fo. comp. si diligenti. 3. 188	1 Codicilli & donatio causa mortis tempore differunt. de cler. dudum. nume. 20. 47
3 Clerici equalibus decimam non soluunt de deci. nouo. 2. 491	1 Codicillorum. quod tempus spectari debeat. de ele. dudũ. 19. 47
3 Clerici in sacris constituti non negotientur. ne cle. vel mo. multa. num. 1. 582	4 Coeundi impedimentum in viro quadruplex. de frigid. staternitatis. num. 4. 61
3 Clerici cum muliere iuene non cohabitent. de coha. cle. in hibendum. num. 3. 377	5 Coeundi modus describitur. nu. 11. 288
1 Clerici pro accusante in sanguinolentis non postulent de postu. cleric. num. 2. 151	5 Coitus naturalis modus non mutandus. nu. 12. 288
3 Clerici coniugati de bonis suis prout voluit disponant. de pe. cle. si quis. num. 9. 362	5 Coitus illiciti nu. 15. 288
3 Clerici decedentis bona cui obueniant. de pe. cle. si quis. 8. 462	4 Cognationis spiritualis diuisio. de co. martinus. num. 1. 51
4 Clerici temperate se percutientes non sunt excommunicati. de senten. ex com. super. num. 5. 252	4 Cognationis spiritualis diffinitio de cog. spi. martinus. 1. 51
3 Clerici seculares cui scientiæ studere debeant. ne cle. vel mo. super. num. 7. 585	2 Cognatio quibus verbis commissa. de iud. exhibita. 2. & 3. 185
3 Clerici cum monialibus non conuertantur de coha. cle. in hibendum. num. 2. 377	5 Cognoscens solum quã coniugatam credebatur. an adultetij teneatur. nu. 14. 257
3 Clerici an ad muros custodiam teneantur. de immu. eccle. peruenit. num. 2. 578	4 Collaterales vsque ad quatum gradum matrimonium contrahunt de consu. non debet. num. 3. 6. 59
3 Clerici patrimonio culpa perempto. an ei Episcopus provideat de præben. tuis. num. 2. 389	5 Collaterales testificantur in causa criminali. criminaliter. intentata. de accu. cum oporteat. num. 6. 93
1 Clerici inopes in ciuilibus postulent. de postu. cleric. 7. 8. 151	5 Collaterales in causa ciuili testificantur. de accusatio. cum oporteat. num. 5. 93
2 Clerici coniugati à laicis distringendi. de iud. at. si. 10. 178	5 Collaterales an testificentur in causa criminali intentata criminaliter. de accu. cum oporteat. nu. 7. 93
1 Clerici simplices procuratores esse possunt. de procu. cum pro causa. num. 5. 157	3 Collateralium ab intestato successio. de suc. ab intest. cum dilectus. num. 14. 483
5 Cleri in duello pugnantis pœna est irregularitas & depositio de cle. pu. in du. henricus num. 12. 160	3 Collatio beneficiorum vacatorum in genere committitur de con. præb. constitutus. num. 3. 412
3 Clerici inferiores superioribus decimas dat. de dec. nouũ. 1. 491	3 Collatio beneficij vacantis committitur. de con. præb. constitutus. num. 2. 412
3 Clerici ratione feudi arma portant. de vit. & ho. cle. cleric. 6. 370	1 Collatio quæuis secũdam impedit. de electio. nib. additis. 11. 59
3 Clerici inferioribus decimam non soluunt de deci. nouũ. 3. 491	3 Collatio per negligentiam non facta ad quem deuoluatur. de con. præben. postulat. nu. 1. 414
3 Clerici in sanguinolentis ne procurant. de procu. cum pro. 1. 156	3 Collatio beneficiorum vacatorum in specie non committitur. de con. præb. constitutus. nu. 4. 412
1 Clerici an in nõ sanguinolentis criminibus postulet. de post. 6. 151	1 Collatione diuersorum secundam impediti eiusque rei effectus an me. 12. 13. 59
1 Clerico remittendo literæ vt fama non sufficiunt. de cler. pere. tua. num. 3. 97	1 Collatorem solum in solidum secundo eligere posse in pluribus diuersum. de cle. auditis. num. 22. 69
5 Clerico accusato vel diffamato creditur sine purgatione quo ad eius innocentiam. de homi. significasti. num. 1. 154	1 Collatorũ pluriũ partẽ nõ rectè conferre. de elec. auditis. 14. 59
5 Clerico licet sine armis defendere. de homi. suscipimus. 5. 153	2 Collegium procuratorem creat. de sent. cum. 1. 332
2 Clerico quando an non in iudicij iurare liceat. nu. 5. 204	3 Collegij ius per vnũ solum retinetur. de iur. pa. postulat. 6. 546
2 Clerico contrahenti litiganti non item iurare licere & cur tam varie. num. 6. 204	3 Collegio illicito an legari possit de testa. nos. 6. & 8. 463
	3 Collegio licito legari potest de testa. nos. nu. 5. 463
	3 Collegiata ecclesia qualiter cognoscatur. nu. 8. 546
	5 collegia

Ad quinque libros Decretalium.

5 Collegia an territorium habeant de raptu. de illis. nu. 6. 165	1 Componi in noxam non licere. de trans. ex parte. nu. 1. 149
1 Commendatitiae cur dentur. de cler. per te. nobis. nu. 5. 98	1 Compositio contra ius nulla. de trans. ex parte. 2. 149
5 Colludere in causa criminali non licet. de coll. dete. in tm. 2. 184	1 Compositio quibus quandoque obfit de ma. & ob. humilis. numero. 9. 10. & 11. 144
1 Commercij initium spectari. de ele. dudum. nu. 22. 47	1 Compositio non gratuita concessa. de trans. ex literis. 14. 148
1 Commissa appellacionis causa an & qui prior reuocetur. de off. dele. pastoralis. §. præterea. nu. 9. 122	1 Compromissarius negligens ne eligat. de elect. causam. 1. 38
1 Commissio iudicium quando litigiosum non faciat. de testi. causam. num. 3. 257	1 Compromissarij potestas quo deuoluat. de ele. causam. 2. & 4. 38
3 Commissio eligendi per papam reuocatur. de con. præb. constitutus. numero. 5. 413	1 Compromissarij quando. an non. ius suum ad hæredes transmittant. de arb. compromi. nu. 3. 174
3 Commissio conferendi beneficia quando reuocanda. de conce. præben. constitutus. nu. 6. 8. 413	5 Compromissum est stricti iuris. de verbor. signi. abbate. 17. 303
1 Commissio quando realis. aut personalis intelligenda de offi. dele. quoniam. nu. 18. 113	1 Compromissum morte ciuili solui. de arb. cõpromissum. 4. 174
4 Commissionem non inquisitionem in dubio mandata. valere cur. de iudi. exhibita. nu. 4. 5. 185	1 Compromissum ante latum ad hæredes non nisi ex pacto transferre. de arb. compro. nu. 2. 174
1 Commissio eiusdem rei. secundo prius reuocari. in diuerso contra de offi. deleg. §. præterea. nu. 7. & 8. 122	1 Compromissi vallandi formæ. de arb. exposita. 1. 173
1 Commixtio carnis qui accipienda. de biga. vt. bigami. 13. 93	2 Compromitti in excommunicatum non posse de iudic. intelleximus. nume. 15. 182
3 Commodatarius an pacto teneri possit de casu. de commo. cum gratia. nu. 1. 426	1 Compromitti in crimine ciuilitate intentato licere. de integ. re. causa. nu. 8. 165
3 Commodatarius an teneatur ad æstimationem de re commoda factam de commo. cum gratia. nu. 2. & 9. 426	1 Compromittendi modi. de arb. per tuas. 17. 173
5 Communicatio necessaria cum excommunicato toleratur. numero. 17. 19. 277	1 Compromitti de rebus ecclesie temporalibus posse de arbi. contingit. num. 1. 172
3 Communicatio voluntaria cum excommunicato damnatur. numero. 8. 177	1 Compromitti de spiritualibus. quatenus liceat. de arbi. contingit. numero. 2. 172
5 Communicans excommunicato ignoranter non excommunicatur. nu. 21. 278	1 Compromitti in capitalibus non licere. & cur. de integ. re. causa. nume. 7. 9. 165
5 Communicans excõcicato à quo absolendus. 2. 24. 26. 278	1 Compromitti in suum iudicem. vt arbitratorem posse. de arbi. cum tempore. num. 4. 170
5 Communicans in dubio excõcicato. an excommunicetur. 27. 278	1 Compromitti in suum iudicem posse de re cuius iudex non est. de arbi. cum tempore. nu. 3. 170
5 Communicans excommunicato à Papa ab eo absoluedus. 1. 268	2 Compromitti an in monachum possit. de arb. peruenit. 4. 169
3 Communicans cum peccato an peccet. de cele. missa. de homine. n. m. 1. 3. 561	1 Compromitti in iudicem eo cogentem non posse. & cur de arb. cum tempore. nu. 1. 2. 170
3 Communis res dupliciter dicitur. de his quæ si. tuæ. 2. 417	5 Compurgatores. quõ repellantur. de purga. cano. constit. 3. 224
3 Communis parit discordiam de testa. requisisti. 20. 471	5 Compurgatores vt admittantur requisita. de purga. canon. constitutis. num. 4. 224
2 Cõpareat subditis priuilegiũ allegaturus. de iud. de quo. 23. 176	2 Conatus penitentia excusandus de eo qui mit. in pos. constitutis. numero. 21. 230. idem vol. 5. 296
4 Compater respondere habet interrogationi baptisantis. de con. spi. veniens. num. 5. 52	2 Conatus an puniendus. de eo qui mit. in pos. constitutis. numero. 21. 230. idem vol. 5. 296
4 Compatrum filij. per quos ad compaternitatem deuenitur. matritilitate contrahunt. de co. spi. si vir. 6. 51	2 Concessa à principe an præscriptibilia. nu. 5. 2. 321
4 Compaternitas an ad alterum coniugem extendatur de co. spi. martinus. nu. 7. 52	5 Concessum vni de iure communi alijs concessum videtur. de priu. fan. num. 1. 212
4 Compaternitas non contrahitur per solam responsionem ad baptisantem de co. spi. veniens. 6. 53	5 Concessum vni ex priuilegio alijs non concessum videtur. de priu. fan. num. 2. 212
4 Compaternitas non contrahitur in penitentia. de cog. spi. martinus. nu. 5. 52	5 Concesso vno an inde sequentiã censeantur concessa. de accus. ex parte. num. 13. 87
4 Compaternitas in baptismo facta impedit & dirimit matrimonium. de cog. spi. martinus. nu. 4. 51	3 Concesso vno. omnia videntur concessa sine quibus. & ex de censib. significasti. num. 4. 552
4 Compaternitas in cathecismo contracta matri. impedit. sed non dirimit. de cog. spi. martinus. 3. 51	2 Concessio specialis an generali præualeat. de iur. patr. ex literis. numero. 9. 536
4 Compaternitas contrahitur etiam per filium illegitimum. de co. spi. martinus. nu. 6. 52	2 Conclusa causa. iudex quæ admittat. nu. 2. 268
4 Compaternitas non contrahitur per procuratorem. de co. spi. veniens. nu. 4. 52	5 Confilia quatuor pro clerico aduocato vt in causa criminali ad irregularitatem vitandam. de homi. ad audientiam. 2. 3. 5. 152
4 Compatis filij per quos ad compaternitatem deuentum est matri non iunguntur. de co. spi. si vir. 5. 50	1 Concilia quando. an non. seruanda. de consti. canonum. 1. 1. 4
3 Compensatio generis ad genus. de depo. bona. 14. 429	1 Conclusiois tempus quomodo. & quando mutabile. de offic. deleg. de causis. nu. 14. 103
3 Compensatio in debito ciuili. de depo. bona. nu. 10. 429	2 Concubina quando. an non. contra iuramentum ducenda vxor. de iureiu. ad nostram. nu. 13. 297
3 Cõpensatio in debito efficaci & inefficaci. de depo. bona. 8. 428	3 Concubina clerici penitentia iniungenda. de coha. cler. si quis. quam. nume. 2. 378
3 Cõpensatio an deliquendo faciendã. de depo. bona. 16. 429	2 Condemnandus carcerandus. & ad quid de iure iurand. ex rescripto. numero. 8. 289
3 Cõpensatio in debito naturali. de depo. bona. 9. 428	3 Condemnatus habet ad soluendum. quatuor menses. de fidei iur. peruenit. numero. 15. 449
3 Cõpensatio liquidi ad liquidum faciendã. de depo. bona. 15. 429	2 Condemnatus obleseruiat de iure iur. ex rescripto. 6. 289
3 Compensatio in rebus functionem recipientibus. de deposi. bona. nume. 11. & 13. 429	3 Condemnatus de crimine notorie an à condemnatione appellat. de coha. cle. tua. nu. 7. 9. 380
2 Compensacionis eadem vis. quæ solutionis. & actionis. de ord. cog. intelleximus. nu. 4. 207	2 Condemnationem generalem citatione non egere. de iure iur. ad nostram. nu. 4. 296
2 Complices præsumptionem induci. nu. 4. 235	2 Condemnato an accusare liceat. de maior. petit. ex literis. numero. 12. 13. 198
2 Complices plene non probant. nu. 5. 235	1 Conditionalis obligatio. quando pura. de pa. pactio. 24. 147
5 Complices à testimonio repelluntur. de accu. cũ oporteat. 2. 92	1 Conditionalis institutio quando pura. de pa. pactio. 25. 147
1 Componere contra ius posituum qui liceat. de trans. ex parte numero. 3. 149	4 Conditio potestatiua quæ sit. nu. 3. 15
1 Compositio realis sit. an personalis qui deprehendatur. de trans. fact. ex literis. nu. 13. 148	4 Conditionem quæ verba faciunt. nu. 8. 16
1 Componere de spiritualibus quatenus liceat. de trans. fact. ex literis. nume. 11. 148	5 Condemnatus de crimine an iter. accusetur. nu. 7. 9. 11. 84

Ad quinque libros Decretalium

5	Condemnati manus arda amputanda. 18.	296	4	Confessio coacta vel erronea non nocet. de diuo. ex litesis. 4.	72
4	conditio de futuro quando matrimonium suspendat. de con. ap. si conditiones. nu. 2. 4. & 6.	36	5	Confessio quod iteretur quatuor casibus. de pen. omnis. 3. 5. 245	245
1	conditio an in diem transferat. de pa. pacio. nu. 26.	147	5	Confessio an integraliter acceptanda. do. con. prabend. cum su- per num. 2. 4. 6.	410
1	Conditio, aut alternatio qua libellum non obscurat. de in integ. resti. constitutus. nu. 2. 2.	162	5	Confessio an iteranda. de poenit. omnis. nu. 34.	244
4	Conditio possibilis subdiuiditur. de despon. ficut. nu. 2.	15	5	Confessio de diuino iure & naturali participat. de poeniten. om- nis. nume. 52.	246
2	Conditio quando remissibilis. de proba. in praesentia. 26.	244	5	confessionis in quaestione factae effectus. de regul. iur. cum in contemplatione. num. 6.	364
2	Conditio petentis qn. an uon deterior. de testi. veniens. 6.	264	5	confessionis proprietates. de poenit. omnis. nu. 15. & 17.	242
4	Conditio de praeterito, vel de praesenti non moderatur obliga- tionem. despon. ad audientiam. 5.	3	5	confessione requisita septem. de poenit. omnis. 16.	242
1	Conditio de praesenti vel praeterito matrimonium non suspen- dit de con. ap. si conditiones. nu. 1.	35	4	confessioni coniugum, pro matrimonio vel contra an standum de eo qui cog. transmissi. nu. 5.	55
4	Conditio est triplex. despon. ficut. nu. 2.	15	2	confessionem reuocat iratus de confes. ex parte. nu. 48.	239
4	Conditio quando pro impleta, vel defecta habeatur despo. ficut. nume. 9. 1. 13. 15. 17. 18. 21.	16	2	Confessionem errantis in vice nocere de conf. ex parte. 46.	239
4	Conditio de futuro inharens tacite sponalibus, ea pura relin- quit. despon. ad audientiam. nu. 6.	3	2	confessione extra ius non obesse. de confes. ex parte. 39.	239
4	Conditio mixta qua sit. despon. ficut. nu. 4.	15	2	confessionum qua ubique valeant. de confes. ex parte. 37.	238
4	Conditionis impossibilis subdiuisio. despon. ficut. nu. 5.	15	1	Confessus in alio iudicio remoueri potest de offi. vic. ad audien- tiam. num. 3.	100
1	Conditioni onus par, dispar non, item recte imponi de elect. si- gnificasti. nu. 4. 5. & 6.	37	2	confessus ligandus. de iure iur. ex rescripto. nu. 5.	289
2	Conditionem si sine liberis quando religionis ingressu defectu. de proba. in praesentia. nu. 25.	244	1	Confessus contraria quando, an non periurus. de tempo. ordin. dilectus. nu. 1. & 2.	79
3	Coductio ppetua alienatio dicenda, de re. ecc. no. alie. nulli. 12. 422	422	5	confessor an de licentia confitentis confessata reuelet. de poeni. omnis. num. 46.	245
3	Conductor violenter resistit locatori cum de re locata expellen- ti. de loca. propter. nu. 14.	435	5	confessor qualis esse debet. de poeni. omnis. nu. & 6.	244
3	Conductor expulsus an cohabitare domum conductam compellendus. de loca. propter. nu. 16.	425	5	confessoria in seruitute qua probada. de ver. sign. abbat. 2. 304	304
3	Conductor an compellat locatorem permittat cohabitare do- mum aqua expulsus. de loca. propter. nu. 17.	435	5	confitendum est proprio sacerdoti. de poeni. omnis. 24.	243
1	Conferentes filijs canonicatum suspendi. de ele. mihi. 5.	65	5	Confitendum quoties sit. de pe. omnis. num. 11.	241
1	Conferre quando potest episcopus. de refcri. eam. nu. 9.	17	1	Confitendum sibi non alijs obesse de offi. vic. ad audientiam. 4.	100
1	Conferti sub conditione beneficia non nisi papa potest. de fil. presby. veniens. nu. 7. & 8.	87	5	Confitendum an statim sit. de poeniten. omnis. num. 32.	244
5	confessata committenda an reuelanda de poeni. omnis. nu. 4. 8. 139	139	5	Confitendum quid sit de poenit. omnis. num. 4.	240
5	Confessata laico non reuelanda. de poeni. omnis. nu. 49.	139	5	Confitendum quod sit statim in quatuor casibus. de poenit. mo- nis. num. 33.	245
5	Confessata audiens celet ea. de poeniten. omnis. nu. 50.	139	5	confitendi licentiam satis est petere. de poeniten. omnis. 25. 243	243
4	Confessio coniugum cum quo adminiculo plenam faciat fide de eo qui co. transmissi. nu. 6.	55	5	Confitende an sint circumstantia. de pe. omnis. 12. & 14.	241
4	Confessionis tormentis pferata p iudicat. de diu. ex literis. 3. 72	72	1	Confitenti in se credi. de temp. ordi. dilectus. num. 3.	79
4	Confessio in tormentis non praedicit. de diuer. ex literis. 2. 72	72	2	Confiteri incerta non posse. num. 4.	236
3	Confessio in vno iudicio emissa in alio nocet confitenti. de vita. ele. ex literis. nu. 4.	376	2	Confiteri qui possint. num. 7.	236
2	Conaessio errantis in fact o non, nisi acute finitam litem reuo- cabilis. de confes. ex parte. nu. 45.	239	5	Confiteri alieno sacerdoti licet in mortis articulo. de poeniten. omnis. numero. 20.	242
2	Confessio inuacua reuocabilis. de confes. ex parte. 47.	239	5	confiteri cui liceat obtenta licentia a proprio sacerdote. de poe- niten. omnis. num. 22.	243
4	Confes. iracundiae causa emissa no nocet. de diuo. ex literis. 5. 72	72	2	confiteri in decisionem non, nisi in iure licere. de confes. ex par- te. num. 38.	238
4	Confes. pupilli & pdigi non eis nocet de diuor. ex literis. 1. 72	72	5	confiteri omnis christianus tenetur. de poenit. omnis. nu. 3. 241	241
2	Confessio falsa non obest. de confes. ex parte. nu. 49.	239	2	Conteri, non tenetur infans. de poenit. omnes. 1.	241
2	Confessio in alium qn. an non oblit. de cofes. ex parte. 36.	238	2	confirmari qua possum. de fi. inst. inter. §. ceterum. num. 8. 272	272
2	Confessio procuratoris quando, an non oblit. de confes. ex par- te numero. 40.	239	2	confirmare ante donationem non posse. de fi. inst. inter. §. cete- rum. num. 6.	272
2	Confessio non iure quando non oblit. nu. 5.	236	1	confirmare cui liceat. de ele. multus. num. 5.	36
2	Confessio quando an non probet. 20. 22.	237	1	confirmari initio nulla non posse. de renun. dilecti. num. 2.	75
2	Confessio in iure quibus casibus non obliget. nu. 20.	237	2	confirmari nullam donationem ex certa scientia de fid. instru. inter. §. ceterum. num. 10.	272
2	Confessio testamento quando an non obliget. 31. 32. 34. 35.	237	2	confirmari, nisi recta, donatio non potest de fi. inst. inter. §. ce- terum. num. 7.	272
2	Confessi crimen quando an non testes sint. 6. 7.	235	5	confirmatio papalis Episcopo non praedicit. de priui. cum olim. num. 4.	212
2	Confitens sibi nulli obest. nu. 2.	235	2	confirmatio quando ex certa scientia apponatur de confir. exa- minata. num. 11. 14.	370
2	Confessionis iudicialis effectus. duo. 6.	236	5	confirmatio supplet defectum electionis. de cle. ex com. mi. po- stulasti. num. 4.	190
2	Confessionem in iure absente parte non valere. 10.	236	2	confirmatio ad que valida. num. 6.	369
2	Confessionem absente parte, non nisi certis actibus, valere. nu- mero. 23.	237	2	confirmationis vis. de confir. num. 2. 3. 8. & 10.	369
2	Confessionem extra ius liberantem disponere. 24. 25. 26.	237	2	confirmationis corroboratiue vis. de confir. num. 4.	369
2	Confessionem vltimae voluntatis praesentiam pactis non auge- re. nume. 27.	237	2	confirmationes & priuilegia dissidere. de confir. tua. nu. 4. 370	370
2	Confessionem varijs actibus emitti, & quibus, & quos obliget an non. num. 1. 5. 16. 17. 18.	237	2	confirmationes a quibus no eximatur. de confir. tua. nu. 1. 270	270
2	Confessum extra non obligari. nu. 11.	236	2	confirmationum genera de ap. examinata. num. 1. 6.	369
3	Confessionum quaedam disponunt, quaedam enunciant. 13. 14. 236	236	1	confirmatus iurisdictionem, non ordines, exercet de el. de tra. epi. cum exulo. num. 2.	99
4	Confessio deliberata quomodo possit reuocari. de diuor. ex li- teris. nume. 7.	72	5	confirmatus a Papa ab inferiori non benedicitur. de accu. me- mi. num. 4.	88
5	Confessio quando praedicit de exce. pra. la. quam sit. 1.	201	1	Confirmantis, eligentisque poena diuersa. de ele. nihil. nu. 6. 64	64
3	confessio facta a parte contra se est recipienda. de vita. & hon. cle. ex literis. nu. 3.	373	1	confirmatus qua non potest, Episcopo mandat. de transcrip- tum ex illo. num. 3. 4. & 7.	69
1	Confessio quando, an non in alio iudicio oblit. de ele. per inqui. numero. 3. 4. 5. & 6.	57	1	Confirmatus depositus qua potest exercere. de ele. transmi- sam. num. 6.	42
4	Confessio deliberata nocet. de diuor. ex literis. 6.	72	2	Confirmatum administrare. de re spo. in literis. 2. 4.	217

3 coniugatus

Ad quinque libros Decretalium.

3	coniugatus continentiam vouens beneficium tenet. de cle. con iug. diuersis. num. 1.	381	5	li. de co. le. quoniam. nu. 4.	45
3	coniugatus pensionem super beneficio habere potest. de cle. co iug. diuersis. nu. 2.	381	1	conscientia animae dux. de simo. per tuas. nu. 3.	115
3	coniugatus ad beneficium obtinendum potest dispensari. de cle. coniug. diuersis. num. 3.	381	1	consecranti episcopum archiepiscopo obseruanda. de tempor. ne episco. 3. & 4.	78
4	coniux si filium communem sacro fronte fuscipiat, an ex hoc impeditur coniugale debitum. de cog. spi. si vir. nu. 2. 4.	50	3	Consecrans an impediatur defectus solemnitate. nu. 6.	564
4	coniux ob infidelitatem dimissus, an ea cessante, ad primum redibit coniugem. de diuor. quanto. num. 8.	74	3	consecratio petitur intra tres menses. de con. pra. nulla. 9.	407
4	coniux ob impedimentum canonicum a prima vxore separatus, & fm ducens, an benedici debeat de sec. nupt. vir. 5.	81	3	consecratio corporis christi a quouis sacerdote facta aequiliter bona. de ce. mi. literas. nu. 7.	564
4	coniux fidelis coniugē gentilem retinet. de diuor. quanto. 5.	73	3	Consecrationem an impediatur defectus ex parte materiae. de ce. le. missa. literas. num. 4.	564
4	coniux christianum coniugem iudeam dimittit. de diuor. quanto. num. 2.	73	3	Consecrationem an impediatur defectus ex vitae merito. de ce. mi. literas. numero. 2.	563
4	coniux altero consentiente potest monasterium ingredi. de diuor. ex literis. nume. 9.	72	3	Consecrationem an impediatur defectus in verborum prolatio- ne. de ce. mi. literas. nu. 3.	364
4	coniux an altero inuito intret monasterium. de diuor. ex lite- ris. numero. 10.	72	3	Consecrationem impedit defectus ex parte consecrantis. de ce. mi. literas. num. 1.	563
3	coniux an matrimonio consummato religionē ingredi pos- sit. de con. comm. vxoratus. nu. 2. 4. 6. 8. 10.	511	4	Consecrator quibus verbis vitur consecrando episcopum. de spon. ex parte. num. 2.	8
3	coniux religionem intras an in ea remanere possit. de coniu. vxoratus. nume. 11.	513	3	Consecratum inuitē ad vsus humanos redit. de re. per. manci- pia. numero. 2. 4.	438
3	coniux an vxore non contradicente promovendus ad sacros ordines. de con. coniu. coniugatis. nu. 5.	510	3	Consecratu ad laicos no transferendū. de re. per. mancipia. 3. 438	438
3	coniux ante copulam religiosus fieri potest. de con. coniug. vxoratus. nume.	511	1	Consensus ex mandato exigendus. de con. in veteri. nu. 5.	66
3	coniux an vxore non contradicente ad minores ordines pro- mouendus. de con. coniu. coniugatis. 6.	510	2	Consensus in notione quatenus accipiendus. de ap. constitutus. 6. 350	350
3	coniux vterque an religionem intrare possit. de con. coniug. vxoratus. nume. 13.	513	4	Consensus mutus contrahentium sufficit ad matrimonium fa- ciendum. despo. de francia. nu. 3.	1
3	coniux coniuge ignorante non promovendus. de con. con. coniu. coniugatis. nume. 2.	509	3	Consensus praetati an sufficiat ad electionem eius beneficio fa- ciendam. de his qua fi. a. ma. ex ore. nu. 4. & 6.	419
3	coniux an haeremita fieri possit. de coe. coiu. vxoratus. 4. 514	514	3	Consensus tacitus iuri priuato non repugnans, non ei praedi- cat. de his qua fi. a. ma. ex ore. nu. 1.	419
4	coniux exactus, & non reddens carnale debitum, an ex com- municetur. de co. le. quoniam. nu. 8.	46	5	consensus quadruplex. de homi. ficut. nu. 6.	147
5	coniuges ob impedimentum non coeant. nu. 1.	287	3	Consensus tacitus praetati de iure publico concedentis ei non no- cet. de his qua fi. a. ma. ex ore. nu. 3.	419
5	coniuges ob prolem procreandam commisceantur. 2.	286	3	Consensus tacitus iuri priuato repugnans ei praedicit. de his qua fi. a. ma. ex ore. nu. 2.	419
5	coniuges causa debiti reddendi coeant. nu. 3.	287	3	consensus in donatione requiritur. de testa. rainutius. 19.	474
5	coniuges ob fornicationem vitandam non coeant. nu. 4.	287	4	consensu mutuo qua contrahuntur dissensu mutuo dissolun- tur. de spon. praeterea. num. 5.	2
5	coniuges ad saturandam libidinem non coeant. 5.	288	1	Consensum non obesse consuetudini in electione requisitae. de ele. cum in veteri. nume. 3. 4.	66
5	coniuges ob corporis sanitatem non coeant. nu. 6.	288	2	Consentiētē tacite discessit, eū no punire. de pres. no. ne. 2. 5.	283
5	coniugalis actus quomodo meritorius. nu. 14.	289	2	Conseruator inquirat. nu. 3.	327
3	coniuge vno religionem proficiente an alter continere debeat. de con. coniu. vxoratus. num. 12.	513	1	Conseruator quae, an non, de leget. de offi. dele. quoniam. 9.	129
2	coniuges eis qua sita in se testes. de testi. quoniam. 13.	251	1	Consiliū madati petēdū, expectādū. de conli. ex parte. 5.	12
4	coniuges benedici debent. de secun. nupt. vir. 2.	81	1	Consilium statuti quatenus expectandū. de cost. ex parte. 6.	12
4	coiuges postuot ppetuo cotinere. de frigi. fraternitatis. 6.	61	1	Consilium necessarium expectandū. de conli. ex parte. 7.	12
4	coniuges ambo postuot religionem profiteri. de diuor. ex lite- ris. numero. 8.	72	1	Consilij requirendi praesentia & exceptio necessaria. de elec. cum in veteri. num. 2.	66
4	coniuges sibi inuicem communicant actiones, & no passiones de co. spi. martinus. num. 8.	52	1	Consilia mandati, & statuti dissidere. quique intelligendum. de conli. ex parte. num. 9.	12
4	coniuges ambo si filium communem de sacro fonte fuscipiūt, an ex hoc carnale debitum impediatur. di cog. spi. si vir. 4.	58	5	Consilia quatuor pro clerico aduocato vt in causa criminali ad irregularitatem vitandam. nu. 2. 3. 5.	153
2	coniuges sibi qua sita conferre. de testi. quoniam. 11.	251	1	constitutio declaratrix cur statim liget. de constitu. cognoscent- res. numero. 1.	5
4	coniuge vno christiano manente, altero in infidelitatem laps o an dissoluat matrimonium. de diuor. quanto. 4.	74	1	Constitutio noua quibus ex causis ad praeterita porrigibilis, an non. de conli. quoniam. nu. 3.	13
1	coniugiū sententia no probari verius est de ele. per iniqui. 7.	57	1	constitutio inferiorum indefinita quando liget. de constitu. co- gnoscentes. nume. 8.	6
5	coniurans in superiorem suum decapitandus. de malefi. statui- mus. numero. 9.	186	1	Constitutio declaratrix ad praeterita trahi. de conli. qm. 2.	13
5	Compurgatores quomodo repellantur. nu. 3.	223	3	constitutio, pro absentibus clericis priuata m vtilitatem respi- cients, non valet. de cle. non resti. ad audientiam. 1.	384
5	Compurgatores vt admittantur requisiti. nu. 4.	223	1	constitutio noua cur ad causas pendentes non extendenda. de conli. quoniam. nu. 4.	13
5	Conscientiae alicuius statui in foro poenitentiali. 15. 256. fallit in probandis & scandalosis. nu. 16. 17.	256	1	constitutio noua quatenus, quando, & quos liget. de conli. co- gnoscentes. num. 2. & 5.	5
5	conscientiae supina non credendum. nu. 18.	256	3	constitutio ob publicam vtilitatem valet. de cle. non residē ad audientiam. num. 2.	384
5	conscientie iuratae creditur. nu. 19.	256	1	constitutionem iuris naturalis ad praeterita trahi. de constitut. quoniam. nume. 1.	13
5	conscientie propriae quando quid relinquitur. nu. 20.	258	2	constitutio non edita no se teneri. de fide inst. pastoralis. 9.	274
4	Con sanguineus debet credere fornicario reuelanti cognouisse quam ducere vult. despon. praeterea. nu. 2.	10	1	constitutum tempus ex situ liquet. in proe. nu. 3.	2
1	con sanguineo quatenus vxor reddēda. de rest. spo. literas. 8.	220	3	consuetudo ecclesiae onerosa non valet. de dona. pastoralis. nu- mero. 5.	459
5	con sanguineo minor fides adhibet q extraneo. de accu. cu. 8.	93	1	consuetudo specialis romano derogat, & in quibus. de consul. cum olim. num. 2. & 3.	31
2	con sanguinitas qui probanda. de testi. licet. nu. 1.	267	4	consuetudo	
5	con sanguinitas quo ad succedendum ad septimum gradum ex- tenditur. de poe. in quibusdam. nu. 11.	233			
5	con sanguinitas quo ad matrimonia, ad quartum gradum porri- git. de poenis in quibusdam. nu. 10.	233			
2	con sanguinitas coniugū aduersis probari pot. de test. licet. 3. 267	267			
5	con sanguinitatis & affinitatis exceptio excusat a debito carna-				

Index Henrici Boich

4	Conſuetudo, quod dos ſoluto matri. non reſtituetur vxori nō valet. de do. int. vir. donatio. nu. 7.	81	1	Conſuetudine loci deficiente, quo occurrendum. de conſu. cum olim. numero. 4.	31
3	Conſuetudo circa plura beneficia obtinenda an valida. de præben. de multa. nume. 6.	393	1	Conſuetudine ius nec naturæ nec diuinum abrogari. de conſu. cum tanto. nume. 6.	33
2	Conſuetudo ro. eccl. quando ſeruanda de fe. quoniam. 3.	205	3	Conſuetudine non inducitur quod prælatuſ donet laico ſine capituli conſenſu. de hiſ que ſi. nouit. nu. 7.	416
2	Conſuetudo loci contractuſ attendenda. nu. 6.	232	3	Conſuetudine quaritur quod prælatuſ donet eccleſiæ ſine capituli conſenſu. de hiſ que ſi. nouit. 8.	416
1	Conſuetudo, vt abſens curati beneficij fructuſ percipiat, nulla de conſu. cum omnes. nu. 15.	8	2	Conſuetudines contrariæ, quando ſimul attendendæ. de eo qui mit. in poſ. cum veniſſent. 8.	232
3	Conſuetudo, triplex. de hiſ que ſi. à ma. cum. in nu. 2.	418	1	Conſuetudinum quæ potior. de ma. & obed. ſtatuiſ. 5.	143
1	Conſuetudo ſm legem, eam non tollit. de cōl. cum tanto. 1.	33	5	Conſulens aggreſſionem ex qua moſ ſequatur ſit irregulariſ. de homi. de cætero. nu. 6.	153
5	Conſuetudo eſt ſeruanda. de exceſ. præl. peruenit. nu. 1.	198	5	Conſulens percutienti clericum an excommunicetur n. 30.	260
1	Conſuetudo gñaliſ contra naturā nō excuſat. de tēp. or. ſanè. 2. 77	77	1	Conſultrix lex qñ, an non ſequenda. de conſu. canonum. 13.	5
4	Conſuetudo an circa matrimoniū ſit ſequēda. de ſp. de Francia. 1. 1	1	2	Conſulturus an referre queat. & ſ. de ap. intimatiſ. 4.	367
1	Conſuetudo ſpecialiſ potior. de offi. leg. l. tuduili. 14.	131	1	Conſultorum ſententia, quæ potior eſt ſequenda. de conſtitutio. ex par. nume. 10.	12
5	Conſuetudo quando valida. de ver. ſigni. abbate. 4.	303	1	Conſuluiſſe doctos iudici an ſit ſatis. de conſt. ex parte. 1. 1.	12
5	Conſuetudo, qñ, an nō, de pec. potior de fid. inſt. paſtoraliſ. 7.	274	1	Contempti vocandi remedium. de temp. ord. nec epi. 2.	78
5	Conſuetudo quomodo probetur. de ver. ſigni. abbate. 5.	303	2	Conterraneuſ quando, an non, recuſandus. vt lit. non con. accedens. nume. 1. 2. & 3.	201
5	Conſuetudo irrationabiliſ nō tenēda. de ver. ſigni. abba. 16.	304	1	Conteſtandi in quibus exceptionibus ſit liſ. de offic. delega. pruden. ſ. ſexta. nu. 14.	117
2	Conſuetudo criminaliſ eiufque viſ. de eo qui mit. in poſſeſ. cum veniſſent. numero. 7.	232	2	Continentiam à coniugibus iurari poſſe. de iureiu. tua. 4.	297
4	Conſuetudo, quod donationem propter nuptias vxor lucretur valet. de do. int. vir. donatio. nu. 6.	81	1	Cōtinuo tempore dieſ omneſ currere. de ſup. ne. præ. licet. 5.	66
1	Conſuetudo an gentiū iuſ, aut cōtra, tollat. de cōſue. cū tãto. 8.	33	5	Contra regulareſ quomodo inquiratur. de accu. qualiter. 5.	97
2	Conſuetudo quatenus citanda. de eo qui mit. in poſſeſ. cum veniſſent. nume. 1.	232	5	Contra prælatuſ ſeculareſ quomodo inquiratur. de accu. qua liter. nume. 3.	97
2	Conſuetudo perſonalis. de eo qui mit. in poſ. cū veniſſent. 5. 232	232	5	Contra episcopum diffamatum an inquiratur. de accu. cum dilecti. numero. 1.	92
4	Conſuetudo ſuccedēdi an p̄iudicet clerico q ſil. ſint le. tãta. 9.	65	5	Contra ſeculareſ priuatum, quomodo inquiratur. de accu. qua liter. numero. 4.	97
5	Conſuetudo irrationabiliſ reprobatuſ. de apoſt. prætere. 4. 140	140	5	Contractuſ claudicare non debet. de pœniſ. conſtitutuſ. 2.	231
3	Conſuetudo qualiter extendenda. de cenſ. ſopite. 1. 7.	552	3	Contractuſ dolofuſ an iuramento firmetur de emptio. cum dilecti. numero. 10.	431
4	Conſuetudo per papam approbata habet vires conſtitutioniſ canonicæ. de ſpon. de Francia. nu. 5.	1	3	Contractuſ continens deceptionem vltra dimidiam pretij reſcindendus. de emp. cum dilecti. nu. 8. & 11.	431
5	Conſuetudo & præſcriptio diuerſa in præſcriptionibus. de ver. ſigni. cum inter. num. 1.	302	3	Contractuſ an in voluntatem tertij committendū. de teſtam. cum tibi. numero. 2.	467
1	Conſuetudo peccati inducitur nō ſeruāda. de cōſu. cū tãto. 9. 34	34	1	Contractuſ perfectio & ita ſuiſ ſpectat. de ele. dudum. 49.	50
3	Conſuetudo an à reſidentia in beneficio excuſet de cle. non reti. quia. nume. 1.	383	3	Contractuſ ſtricti iuriſ dolo exceptione eliduntur de emptio. cum dilecti. nume. 5.	431
5	Conſuetudo in modo legendi ſeruanda de magi. quia. 8.	122	3	Contractuſ legem ex partium conuentione recipiunt. de re eccl. ſi quis. nume. 12.	424
1	Conſuetudo generalis non, niſi ignoranteſ excuſat. de tempor. ordin. ſanè. nu. 3. & 4.	77	3	Contractuſ. cui doluſ dat cauſam, nulluſ. de emptio. cum dilecti. numero. 3.	431
3	Conſuetudo laudabilis ſeruanda. de cle. non re. clericos. 5.	385	3	Contractuſ, qualitateſ ſequenda. de teſta. iudicante. nu. 4.	463
3	Conſuetudo iurata an tolli poſſit. de hiſ que ſi. à ma. cū in 4. 6.	418	5	Contractuſ in ſcriptiſ an teſtibus probetur. de priuileg. cum olim. numero. 9.	212
1	Conſuetudo poteſtatiſ electiueſ reſtrictiæ quando, an non valida. de ele. cum terra. nu. 1. 3. & 4.	41	3	Contractuſ innominati qualiter pœnitentia reſoluantur. de depoſ. bona. nume. 2. 4.	428
1	Conſuetudo ro. eccl. an quibus ſeruāda de cōſue. cum olim. 1. 31	31	1	Contractuſ diſenſu irrituſ. de biga. nuper. 18.	96
3	Conſuetudo peccatum inducens impræſcriptibilis. de hiſ que ſi. à ma. cum in num. 1.	418	3	Contractuſ dolo proxenæ initiuſ reſcindendū. de emptio. cum dilecti. numero. 6.	431
1	Conſuetudo in agendo ſeruanda. de reſcri. doceri. 6.	20	2	Contractuſ, & teſtamenti communia. de ſen. ſicut. nu. 13.	319
2	Conſuetudo realiſ. de eo qui mit. cum veniſſent. 3.	232	1	Contractuſ innominati quando, & quatenus retractabileſ. de ele. noſti. nume. 4.	39
2	Conſuetudo loci rei inſpicienda. de eo qui mit. in poſſeſ. cum veniſſent. numero. 4.	232	3	Contractuſ an in voluntate contrahentium committendū. de teſta. cum tibi. nume. 1. 3.	467
1	Conſuetudiniſ forma attendenda de offi. or. paſto. 3.	138	3	Contractuſ ſcienter decepti tenent de emp. cum dilecti. 1. 7. 431	431
1	Conſuetudiniſ rationabiliſ viſ, quique accipienda. de conſu. cum tanto. numero. 10.	34	3	Contractuſ uſurarij coniectura. de emp. ad noſtram. 5.	432
3	Conſuetudiniſ & præſcriptioniſ extenſio differentia. de cenſib. ſopit. numero. 8.	554	3	Contractuſ nominati qualiter pœnitentia reſoluantur. de depoſ. bona. num. 1. 5.	428
2	Conſuetudiniſ in ſigillorum fide ſtandum. de proba. poſt ceſſionem. numero. 4.	241	1	Contractuſ validi initiuſ ſpectare. de ele. dudum. 25.	48
3	Conſuetudiniſ iuratæ an contrahatur. de hiſ que ſi. à ma. cum in. numero. 3.	418	3	Contractuſ, cui doluſ incidit reſcindendū. de emptio. cum dilecti. numero. 4.	431
2	Conſuetudinem loci litis attendendi. de eo qui mit. in poſſeſ. cum veniſſent. nume. 2.	232	3	Contractuſ vnuiſ alterum non ligat. de fideiuſſor. quod quibuſdam. numero. 1.	450
1	Conſuetudinem localem lege noua abrogante, tolli, alias contra. de conſu. cum tanto. nu. 4.	33	3	Contractuſ cōtinens deceptionem minus dimidia pretij tenet. de emp. cum dilecti. nume. 9.	431
1	Conſuetudinem generalem lege noua tolli. de conſu. cum tanto. numero. 3.	33	1	Contractuſ nominato non contrahendū. de ele. noſti. 3. 39	39
1	Conſuetudine loci lege priore tolli. de conſu. cum tanto. numero. 5.	33	2	Contractuſ in diem, eo lapſo, extingui. de dol. cū dilecti. 1. 225	225
2	Conſuetudine iudicem dari. de ap. cum ſpeciali. 4.	363	2	Contractuſ alibi inito, alibi ſorum ob eundem non fortiri. de fo. comp. quod clericis. num. 4.	187
1	Conſuetudine præter, ſupraue legem, eam tolli. de conſu. cum tanto. numero. 2.	33	2	Contraria diuerſiſ inſtantiſ allegabilia. de ap. ſollicitudinem. numero. 5. 6. 7. 8.	355
1	Conſuetudine ſpecialiſ delictum non excuſari & cur. de tempor. ordi. ſanè. numero. 1.	77	2	Contraria in diuerſoſ allegabilia. de ap. ſolici. nu. 4.	355
1	Conſuetudine nulli iuri contraria pœnam non tollit. de tempo. ordi. ſanè. nume. 5.	77	2	Contraria,	
5	Conſuetudine an quiſ in loco interdico celebret. de priuileg. vt priuilegia. nume. 14.	218			
2	Conſuetudine quatenus, quæratuſ iuriſdictio. de præſcrip. cum non liceat. num. 4.	313			

Ad quinque libros Decretalium

2	Contraria non proponenda de lib. obla. ignarus. 1.	194	2	Correctio quorum conſuſ obliget. de teſti. in omni. 6.	252
3	Contrariorum eadem eſt diſciplina. de fe. ex parte. 13.	440	2	Correctio & aliuſ proceſſuſ an diſerant. de ap. ad noſtram. 1. 3. 37	37
2	Contraria qñ, an non, approbata de ſi. inſt. impuſari. 9.	278	2	Correctio fraterna de quo peccato accipienda. de teſtibus in omni. numer. 9.	252
2	Contraria ſe inuicem tollunt. de iureiu. intellectu. 1.	301	5	Correctio iudiciaria ad prælatuſ pertinet. de hære. qui. 1.	128
5	Contrariorum non ſemper eadem diſciplina. de ver. ſigni. tranſmiſſæ. numero. 5.	303	2	Correctio qñ præceptum aut conſilium. de teſti. in omni. 1. 251	251
2	Contrarioſ, quod ſeruandum. de iureiu. veniens. 5.	293	5	Correctio euāgelica ad omnem chriſtianum ſpectat. de hæredi. qui. numero. 2.	128
2	Contumax non niſi ex iuſta cauſa appellat. de appell. quaſtionibus. numero. 3.	343	2	Correctionem præcepti eſſe de teſti. in omni. nu. 2.	251
1	Contumax nullo vocato abſoluendus. de offic. deleg. cum contingat. numero. 6.	125	2	Corrigibilis iure plectendus de iud. cum non. nu. 4.	182
5	Contumax in cauſa hæreſiſ an hæreticuſ ſit cenſendus, de hæred. excommu. nume. 3.	137	2	Corrigibilis leuiuſ tractandi. de iud. nu. 5.	182
2	Contumax fictuſ appellat. de teſti. in nomine. nu. 12.	250	2	Correctionem variè omitti. & 13. de teſti. in omni. 1. 2. 13.	252
2	Contumax quando an non rem recuperet. nu. 5.	203	2	Corripere qui & cur timeant. de teſti. in omni. nu. 14.	252
1	Contumax an ante ſatiſfactionem abſoluendus de iud. de quo. numero. 11. 12.	175	2	Corripiendi forma. de teſti. in omni. nu. 10.	253
2	Contumax non, niſi ceſſantibus alijs remedijs, excommunicandus. vt li. non cont. tuæ. num. 1.	201	1	Corrupti non niſi cōſentientē poſſe. de biga. vt bigami. 1. 1.	93
1	Contumace actore peremptorium circunduci de offic. delega. conſuluit. nume. 1.	119	5	Corrupta ſi non vult nubere corruptori ipſe non tenetur eam dotare. de adulte. peruenit. nu. 3.	152
2	Contumacia vera. quando in productione teſtium exigitur. numero. 11.	250	5	Corruptor virginis ſi ducere eam non poteſt dotet. de adulte. peruenit. num. 1.	162
5	Contumacia multiplex. nu. 1. 1.	296	5	Corruptor virginis ſi nec ducere nec dotare poſſit caſtigatuſ, & excoicatus in monaſterio recluditur. de adul. peruenit. n. 2.	152
5	Contumacia in alia quam hæreſiſ cauſa commiſſa an reddat ſuſpectuſ. de hære. excommuicamus. nu. 1.	137	5	Corruptor virginis ſi non vult ducere corruptam, eam dotet. de adulte. peruenit. nu. 4.	152
1	Contumacia ſententiæ tempuſ regulari. de cōſti. ex literiſ. 3. 11	11	4	credendum non eſt cuiſlibet. de con. ſer. propoſuit. nu. 10.	48
2	Contumacia vera. de proba. in nomine. nu. 8.	249	3	Credendum cui potiuſ fama, an aſſertioni ſe inopem alleganti. de cen. procurationeſ. nu. 3.	555
2	Contumacia ſi ſta. de proba. in nomine. nu. 9.	249	2	Creditoris uſuras non remittentis pœna. 2.	287
5	Contumaciarum genera. de teſti. in nomine. 7.	249	3	Creditor conuenit principalem vel fideiuſſorem beneficio renunciantem ad ſui electionem. de fideiuſ. peruenit. nu. 1.	447
2	Conuentio partium ſeruanda de priuileg. cum olim. nu. 1.	212	3	creditor aſſerens inſtrumentum debiti amiſſum citra debitoris ſubtractionem, tria probare habet de con. cōiu. dudum. 1.	515
5	Conuentio tendens ad habitandū in temporabbuſ pro electione habenda non eſt ſimoniaca. de ſimo. nobiſ. 2.	108	3	Creditor aſſerens debiti inſtrumentum amiſſum debitoris ſubtractionem quid probare habet. de con. coniu. dudum. 2.	515
5	Conuentio de dando aliquid temporale pro electione an ſit ſimoniaca. de ſimo. nobiſ. nu. 3.	108	5	Creditori an ſatiſieri poſſit de pecunia uſuraria. de uſur. cum tu. numero. 24.	170
5	Conuentio de dādo quid ſpirituale pro electione non eſt ſimoniacum. de ſimo. nobiſ. nu. 1.	108	2	Crimen obijciens probet. de dol. cum olim. nu. 2.	225
2	conuenire perſonam. & rem exequi quando liceat. de probat. in præſentia. nume. 32.	244	5	Crimen ab vno factuſ procedens vna. l. punibile, ab vno tantum accuſatur. de accu. de hiſ. nu. 1.	83
3	Conuerſatio bonorum bona. de ſta. monachi. nu. 2.	523	5	Crimen teſtibus obiectum ſpecificandum de purga. cano. accepimus. nume. 7.	226
3	Conuerſatio malorum mala. de ſta. monachi. nu. 3.	493	4	Crimen morte extinguitur. qui ſi. peruenit. 2.	66
3	Conuerſuſ beneficiuſ non requirens ordinem habeat. de iuſti. in eccl. ſiſ. nu. 3.	402	5	Crimen ab vno factuſ procedens diuerſiſ legibus punibile, ab vno accuſatur. de accu. de hiſ. nu. 2.	83
3	Conuerſuſ curam non habeat. de iuſti. in eccl. nu. 1.	402	1	Crimē ex ſcriptura ortuſ ex eadem probari. de ma. & ob. cum in eccl. numero. 9.	141
3	Conuerſuſ beneficiuſ requirens ordinem non habeat. de iuſti. in eccl. nu. 2.	402	2	Criminiſ commiſi tempuſ ſpectandum. fallit. de elect. dudum. numero. 3. 1. & 32.	48
5	Conuerſi gaudent priuilegio religioniſ, de priuileg. vt priuilegiat. numero. 1.	217	2	Criminiſ participes inquirendi. & quatenus. nu. 1. 2.	235
5	Conuerſi qui dicantur. nu. 7.	256	2	Criminiſ particeps teſtiſ ne eſſe queat. 8.	235
5	Conuerſi an gaudeant priuilegio canonis. nu. 2. 4.	257	3	Criminiſ particeps teſtiſ de ſe reſpondeat. nu. 15.	263
5	Conuerſi matrimoniū contrahunt. nu. 3.	257	3	Crimen ſine circumſtantiſ inexcusable. de præſ. ſicut. 2.	280
3	Conuerſionis deſcriptio. de ſepa. de hiſ. nu. 1. 5. 18. 20.	485	5	Crimina propter que quis deponitur. de cle. excommuni. ni. ſi quis. numero. 2.	186
4	Conuerſorum & donatorum differentia. de priuileg. vt priuilegia. numero. 6.	217	5	Crimina quomodo exprimenda in cauſa inquisitioniſ. de ſimo. per tuas. nume. 2.	112
5	Conuicium eſt cauſa deſiſtionis de exce. præl. quam ſit. 2. 201	201	3	Crimina ordinaria ſæpiuſ punienda. de coha. cle. clericos. 2. 378	378
2	Conuictuſ quiſ, an non dicendus. de teſti. cog. peruenit. 3.	270	5	Crimina diuerſa ab vno factuſ procedentia an à pluribus accuſantur. de accu. de hiſ. num. 4.	83
2	conuictum non videri, niſi qui verè probationeſ ſubtraxit. de teſti. cogen. peruenit. nume. 1.	270	1	Crimina nō impeditiua ſubſcēda. de cor. vitia. expoſuiſti. 3. 91	91
4	Copula non ſemper facit matrimonium. de con. appella. ſi conditioneſ. num. 5.	36	2	Crimina quæ accuſanda. de teſti. quoniam. nu. 6.	250
4	Copula illicita inducit aſſinitatem, licet non operetur effectum matrimonij nec ſponſaliorum. de ſp. ad audientiam. 12.	4	3	Crimina extraordinaria ter in anno punienda. de coha. cle. clericos. numero. 1.	378
4	Copula antequam ſit ſequuta poſſunt mutuo conſenſu reſilire contrahenteſ, poſtea vero nequaquam. de ſpon. duo. tuas. 7. 34	34	5	Crimina diuerſa ab vno factuſ procedentia quomodo puniantur de accu. de hiſ. num. 3.	83
3	Copula mediante vir & vxor vnum corpus efficiuntur. de conuer. commu. placet. nu. 7.	515	5	Crimina quæ ſpecificanda in iudicio. de purga. cano. accepimus. numero. 4. & 6.	226
4	Copula carnaliſ non ſemper probat matrimonium. de deſponſ. imp. atteſtatur. nu. 10.	30	1	Criminalia clerico indelegabilia. de reſcri. nonnulli. nu. 2.	23
4	Copula carnaliſ inter ſponſoſ an ſit peccatum. de ſponſa. iſ. 30. numero. 15.	25	2	Criminaliſ cauſa biennio finienda. de iud. venerabilis. 4.	185
2	Copulam viſu probari. de teſti. prætere. nu. 1.	259	1	Criminalia vniuerſitatiſ à procuratore expedibilia. de procura. tue. num. 7.	155
3	Corea an ſint peccatum. de vit. & ho. cle. nu. 10.	375	5	Crimina perpetrato ſauere, & eiſ immunitati differunt. 5. 270	270
5	Corpuſ chriſti an in ſtomachum ſumentis deſcendat incorporatur. de iude. & ſi. nume. 1.	126	5	Criminiſ falſi ſpecialia. 5.	180
2	Corporalia tituluſ, incorporalia non requirere, & cur. 45. 321	321	1	Criminoſuſ cōuenit, vbi ſuēniſ. de hære. excommuicam. 5. 139	139
2	Corpore luens multam. dicior neſoluat. 6.	224	1	Criminoſuſ dignuſ ſe facere cogēd. de eta. præſi. qñ. 7. 8. & 9. 83	83
2	Corporiſ aſpectuſ an probetur ætas de proba. in præſentia. 4. 242	242	5	Criminoſuſ de crimine excipiens audituſ. de accu. ſu. p. 10.	91
1	Corpore vitiatuſ non ordinari. de cor. vitia. thomas. 1.	91	5	Criminoſuſ an ab inquirendo repellatur. de accu. ſuper. 14.	91
			3	Criminoſuſ ad corpus Chriſti fugiens an ſaluandus. de cele. miſſa. ſanè. num. 1. & 3.	562

Index Henrici Boich

3 Criminosus ab agendo non repellitur. de accu. super. 15. 91
5 Criminosus ab accusando repellitur. de accu. super. 9. 91
3 Criminosus an beneficiu conferatur. de coh. cle. cu. noltris. 1. 409
5 Criminosus an repellatur à denunciado. de accu. super. 11. 13. 91
3 Criminosi communicantes non liberandi à carcere. de cele. mis. fa. san. numero. 4. 562
2 Criminosum non appellare quatenus verum. de appel. confu. luit. numero. 1. 341
5 Crucis predicatio ad solum papam pertinet. de hare. exc. 8. 137
5 Cruce signatorum collocatio manet rata post eorum mortem ne prela. querelam. num. 8. 120
5 Culpa est imiscere se rei ad se no ptineti. de sim. ad aures. 7. 107
2 Culpa lata dolo similis. nu. 15. 331
5 Culpam deus tollit. nu. 5. 174
2 Culpabilis est qui non liberat à morte quem potest. de homi. li. gnificasti. num. 8. 155
2 Cum, copula nota. de fi. instr. inter. s. cum. nu. 1. 273
5 Cum qualibus armis quis impetitur, cum talibus se defendere debet. numero. 1. 1. 166
2 Cumulari diuersa posse. de lib. obla. significatibus. 25. 196
2 Cumulationi quando locus non fit. ee lib. obla. signifi. 26. 196
2 Cumulationem trium concursu admitti. de lib. obl. sign. 27. 196
2 Cumulationem transfusionem subrogationis tolli vt lipen. eccle. sia. numero. 5. 6. 252
2 Cumulationem genera. de lib. obla. signifi. nu. 24. 196
2 Cupiditatis incommoda. de fe. licet. 1. & 2. 206
1 Cura quo pertineat. de offi. archi. cum fati. nu. 4. 98
5 Curæ parochialis diffinitio. de penitentis. omnes. nu. 27. 246
1 Curæ commissæ comites. de offi. vicar. clericos. nu. 6. 101
5 Curia malorum nutrit de prela. preterea. nu. 4. 119
3 Curato potius subueniendum quam canonico. 5. 399
3 Curatus ob morbum perpetuum an remouendus. de cle. ægro. consultatio. num. 3. 401
3 Curatus non potest curato beneficio priuari ab abbate. de statu. mona. monachi. nu. 10. 524
5 Curatus confessiones audiendas committit. nu. 7. 274
3 Curatus ob lepram remouendus. de cleri. ægro. consultatio. numero. 2. 401
1 Curatus quæ rectè mandet. de transf. epi. cum ex illo. nu. 5. 70
1 Curatus subditos ne anathematizet. de offi. ordin. si sacerdos. numero. 3. 135
1 Curatus subditos maiore excommunicatione moribus ligat. de offi. ordin. si sacerdos. nu. 4. 135
1 Curatus extraneos non excommunicat. de offi. ordin. si sacerdos. numero. 2. 135
1 Curatus, quo excommunicat modo, an non. de officio. ordin. si sacerdos. nu. 6. & 7. 135
2 Curato temporaliter morbofo dandus coadiutor. de cle. ægro. consultatio. num. 4. 402
3 Curato potius subueniendum, quam canonico. de præbend. ex. posuisti. num. 5. 400
1 Curatum non, nisi subditis, conferre. de æta. præsi. cum contin. gat. numero. 2. 84
3 Curatum beneficium vnum habedum. de præb. de multa. 4. 393
3 Curatori an ieiunandum. de obser. ieiui. ex parte. num. 7. 574
D
DAmnatus in vno, in reliquo absolutus. de sentent. cum inter. nu. 9. 10. 11. 326
3 DAmnatio ex libero arbitrio pender. de bapti. maiores. nu. mero. 11. 568
5 Damni & expensarum differentia. nu. 1. 228
5 Damni & iacturæ differentia. nu. 2. 228
5 Damnorum nomine an expensæ contineantur. nu. 3. 228
5 Damnicas an refarcire damnum teneatur. de homi. cu. tu. 16. 170
2 Dat confirmatq; nemo iure eod. de fi. inst. inter. s. ceteru. 5. 272
1 Dat & confirmat idem iure vario. de fi. inst. inter. s. ceteru. 4. 272
1 Data ob obligationem iam notam attendeda. de rescrip. ea. 2. 16
1 Data tempus ob rescripti vires spectandum. de rescrip. eam. 1. 16
2 Datus potior mater. de ap. ex parte. nu. 1. 1. 366
5 Datum pro ingressu religionis pacto præcedente, est simoniacum. de simon. in tantum. nu. 2. 115
5 Datum pro ingressu religionis siue pacto non est simoniacum. de simo. in tantum. nu. 3. 115
2 Daturus ne feruat. de iureiu. ex rescripto. nu. 11. 12. 190
5 David, & Goliath duello pugnaverunt. de cle. pu. in du. Henricus. numero. 4. 160
5 De crimine per modum gratiæ quemadmodum queratur, de accu. super. nu. 3. 90
5 De crimine qritur per modum iustitiæ sex modis. de accu. p. i. 90
5 De fide an publicè disputare liceat. de hæ. ex iniuncto. 2. 10. 136
5 De modico qn curandū, de iure speciali. de sim. & fi. 4. & 6. 105
5 De modico qn curandū de iure comuni. de simo. & fi. 1. & 3. 105
5 De tempore ad tēpus licitè contrahitur de vsu. nauigati. 4. 177
2 Debitor habens penes se instrumentum an liberatus præsumatur. de folis qui. nu. 8. 455
3 Debitore condemnato fideiussor non censetur condemnatus. de fideiuss. cum. num. 7. 452
5 Debitor an liberatus præsumatur si instrumentum penes se habeat. de priui. cum olim. nu. 11. 212
2 Debitor captus à creditore cur non petendus. de appe. dilectis. numero. 3. 356
3 Debitor vsurarum ad eas soluendas credens pecuniam vsuram non committit. de fideiuss. peruenit. nu. 1. 2. 448
3 Debitum ad domum creditoris deferat debitor die assignata. de pigno. significante. nu. 12. 445
3 Debitum die solutionis nulla assignata non tenetur debitor ad creditoris domum deferre. de pigno. significante. nu. 14. 445
3 Debitum secundum partium conuentionem soluendum. de pigno. significante. nu. 10. 444
2 Debitū petitū impræscriptibile. de præscript. si diligenti. 27. 319
2 Debitum non petitum donari videri. nu. 26. 319
3 Debitum expensis debitoris reddendum. de pignor. significante. numero. 11. 344
3 Debita res portatu difficilis in loco vbi est præstanda. de pigno. significante. nume. 13. 445
5 Decalogi præcepti, non occides, interpretatio. de homi. interfe. cisti. numero. 24. 145
1 Decalogi præcepta & moralia & immutabilia. de constituto. ca. nonum. numero. 5. 4
2 Decanus petens alienata non cauet de rato, nec reconueniendus. est de testi. cum olim. num. 2. 262
5 Deceptus pro non volente accipitur. de sen. exc. cōtingit. 3. 284
3 Decima graui cum palea soluenda. de decimis. non est. 2. 497
2 Delinquendi non malus animus circumstantijs conijciendus. de præsump. sicut. num. 1. 280
3 Demonstratio falsa relictu non impedit. de testi. si hæredes. 2. 465
5 Denunciare nemo tenetur. de accu. euidentia. nu. 4. 86
5 Denunciare an possit qui iurauit non accusare. de accu. veniens. numero. 3. 5. 89
2 Denunciare suā suorum in iuriā cuius licet. de iud. nouit. 7. 185
V Denunciantem non nisi cuius nullum est commodum testem esse posse. de testi. in omni. nu. 16. 252
3 Denunciatio in causa euictionis, quando facienda de emp. si venditori. numero. 7. 434
5 Denunciatio morte rei extinguitur de hæ. si quis. 8. 229
1 Denunciatio euangelica cui concessa. de offi. custo. custos. 4. 100
2 Denunciatio mouens testis fit. de testi. in omni. 15. 252
2 Denunciationum genera: quibusque, an non denuntiare liceat. de iud. nouit. nu. 2. 3. 5. 6. 8. 183
4 Denunciationis via an pluries contra reum agatur. de accu. de denunciationis his. nu. 14. 85
5 Denunciator non se inscribit. de accu. super. 5. 90
3 Denunciatus super graui crimine an eligi possit. de simoni. accu. fatum. numero. 7. 101
5 Denunciatus qua poena puniatur. de accu. qualiter. 14. 97
1 Denunciatus inhabilis remouendus. in idoneo contra. de offi. culto. custos. num. 2. & 3. 100
3 Depositi ecclesia tenetur. de depo. grauis. nu. 1. 427
3 Depositi illegitimi ecclesia non tenetur. de depo. grauis. 2. 427
3 Depositi non eximit à voto continentia. de cle. coniugat. di. uersis. numero. 9. 382
2 Depositi primæ vtili standum. de testi. veniens. 7. 264
2 Depositionum genera. de sentent. non potest. nu. 7. 8. 323
2 Depositi percutiens an excommunicetur. de sentent. excomm. nu. contingit. num. 7. 284
1 Depositi ordine degradari posse. de electio. transmissam. nu. mero. 8. 42
2 Depositi omnino quæ exerceat. de electio. transmissam. 7. 42
5 Depositi conficit. de cle. excom. mini. si quis. 6. 188
1 Perogari legi generaliter posse. de offi. deleg. ex parte. 16. 111
3 Perferendi per vicarium casus. de præb. extirpanda. 8. 398
3 Responsio differt à donatione arrarum de spon. duo. duobus. numero. 3. 32
5 Detinens possidere præsumitur. de priui. cum olim. nu. 11. 214
5 DetraCTOR est homicida. de homi. sicut. num. 40. 151
5 DetraCTores homicida iudicantur, de male. statui. nu. 1. 186
5 DetraCTio

Ad quinque libros Decretalium.

5 DetraCTio an sit peccatum. nu. 6. 8. 225
5 DetraCTores deo odibiles. nu. 7. 225
5 Deuoluta eo, vnde exierunt, non redire. de electio. cum in cun. ctis. s. Christus. numero. 4. 38
3 Deuolutio fit de episcopo ad capitulum in non prouidendo per negligentiam intra sex menses de con. præ. nulla. nu. 11. 407
3 Deuolutio institutio non fit de prelato ad collegium. de con. præ. nulla. numero. 13. 407
5 Deus de occultis iudicat. de simo. sicut. nu. 3. 113
5 Deus non vult mortem peccatoris. de ver. sign. nouimus. 5. 105
5 Deus magis timendus quam pœna temporalis. de censibus. si. gnificauit. numero. 2. 552
2 Deus laudandus de præsi. mandata. nu. 13. 284
5 Deus respicit ad cor, & non ad manum. de vsu. in ciuitate. 9. 173
5 Deus omnia fecit in pondere & mensura. nu. 5. 236.
5 Deus pecuniam non requirit. nu. 3. 304
5 Dei iudicium veritati innititur de sepul. parochiano. 10. 489
3 Diaconus annorum. 20. de præb. super. nu. 9. 399
3 Dicenti sine probatione non credendum de sentent. excommu. vt famæ. numero. 13. 283
5 Dictio maximè abundat in sensu implicito. nu. 1. 271
5 Dictio maximè non abundat in sensu non implicito. 2. 127
5 Dictio maximè, abundat in sensu implicito. Ipsa tñ non abundat in non implicito. de sen. excom. vniuersitatis. 1. & 2. 254
3 Dictio libere, quid importet. de præb. de multa. 19. 395
1 Dies iure ciuili qñ incipiat. de offi. dele. cōsult. s. ne vero. 2. 119
2 Dies factorum quantus. de fe. quoniam. 1. 205
1 Diem in sacris à vesperis incipere, de officio. delega. consuluit. s. ne vero. numero. 119
2 Diem termini in eo cōputari de ap. ex ratione. s. nauit. 2. 341
2 Diem contractuum. 24. horarum esse. de fe. quoniam. nu. 2. 205
4 Dierum et locorum factorum exceptio. an à debito carnali ex. cuset. de con. le. quoniam. num. 6. 45
2 Denunciationis euangelicæ effectus. nu. 4. 183
2 Dieta vnde computanda. num. 12. 109
2 Dies quatenus interpellet. nu. 28. 319
5 De tempore ad tēpus licitè contrahitur. nu. 4. 176
5 Differentia inter filios Iudæorum & apostatorū. de iud. sicut. 5. 226
5 Differentia inter simoniam & vsuram. de simo. mandato. 9. 118
5 Differentia inter depositum, degradatum, & suspensum. de cler. excomm. mi. si quis. nu. 1. 188
5 Differentia inter accusationem & denunciationem. de accusat. inquisitionis. num. 1. 95
4 Differentia inter matrimonium carnale & spirituale. desponsa. tua. numero. 7. 20
5 Differentia inter statutum & sententiam quo ad excommuni. cationem. de sentent. excomm. à nobis. nu. 6. 260
1 Diffinitiuā instantiā intra annum reuocabilis. de officio. delega. in literis. num. 1. 108
1 Digniora mutatione quæ de transf. ex parte. nu. 23. 150
5 Dignitas secularis sine postulatione licitè recipitur. de simonia. tua. numero. 1. 114
5 Dignitas secularis cum postulatione an debeat recipi. de simon. tua. numero. 2. 114
1 Dignitatis capacem iurisdictioni succedere. de officio. delega. li. cēt. numero. 5. & 6. 123
5 Dignitatem ecclesiasticam an petere liceat. de simo. tua. 4. 114
1 Dilapidasse probatus remouendus. de officio. delega. venerabili. numero. 5. 126
1 Dilatio extra tēpus iurisdictionis ob perpetuationem dabilis, & qui accipiendum. nu. 24. & 25. 104
2 Dilatio controuersa pro tribunali danda. nu. 3. 205
2 Dilatio conuenta à procedente dabilis. nu. 4. 205
1 Dilatio excedens iuris terminum non excedenda. de officio. delega. de causis. num. 3. 104
1 Dilationes à iudice non mutanda. de offi. dele. de causis. 5. 102
1 Dilatoriū genera & carum vis. de rescrip. super. nu. 15. 20
1 Dilatoriū tēpus an mutabile. de officio. dele. de causis. 10. 103
1 Dimissorij promouendi extranei. de clere. pere. à te nobis. nu. mero. 4. 98
4 Diocæsanus an absoluat excommunicatum ob iniectionē ma. nuum in clericum. num. 3. 39
5 Diocæsanus de grauioribus cognoscit. de sentent. excommuni. monachi. num. 3. 252
1 Diocæsis error quando hodie noceat. de rescrip. significante. 3. 27
2 Distincta legis copulæ vim habet de plus pe. consilium. 8. 9. 213
2 Distincta amplians res distinguit de plus pe. consilium. 10. 213
2 Distincta inter honoratos pars vim suam retinet. de plus peti. consilium. nu. 11. 127
1 Dispensare quibus ordinibus papæ an non liceat. 24. 25. 55
1 Dispensare in quorum ordinum promotione episcopo, an non liceat. de ele. dudum. nu. 3. & 4. 45
2 Dispensare contra quæ iura non liceat de iud. at. si clerici. 15. 179
1 Dispensari ætas in quibus ab episcopo nequeat. de ele. dudum. 1. 45
1 Dispensandi quando ab episcopo, vel papa, quado sint clerici. de bigam. quia. numero. 3. 97
1 Dispensat intransgressiue papa solus. de transf. ex parte. 4. & 5. 149
4 Dispensatio ad episcopatum non extenditur ad Archiepiscopatum. de confan. quod dilectio. nu. 2. 59
4 Dispensatio surreptitia nulla. de confan. quia. nu. 2. 59
4 Dispensatio est odiosa. de confan. quia. nu. 3. 59
3 Dispensatio iniusta dicitur dissipatio. de præb. de multa. 26. 396
3 Dispensatio fit rōne id postulante. de con. præ. proposuit. 5. 409
3 Dispensatio ab inferiore papa sine causæ cognitione inualida. de statu. mo. cum ad. nu. 17. 527
3 Dispensatio papæ contra ius posituum quoad ecclesiam triumphantem an valeat. de sta. mo. cum ad. nu. 16. 527
3 Dispensatio papæ contra ius posituum quantum ad ecclesiam militantem valida. de sta. mo. cum ad. nu. 15. 327
3 Dispensatio contra contenta in euangelio inualida. de statu. mo. cum ad. numero. 14. 527
1 Dispensatio papæ conferentis quando expressim facienda. de fi. lijs presb. veniens. nu. 3. 87
2 Dispensatio an cessante causa, cesset. de iureiu. & si. 17. 299
1 Dispensationem inducunt tres causæ. de præb. de multa. 21. 395
1 Dispensationem epi tacitā q præcedat. de fil. presb. veniens. 4. 87
4 Dispensationes restringē sunt. de confan. quod dilectio. 1. 59
5 Dispensationis descriptio. de præb. de multa. 25. 396
5 Dispensationis diffinitio. de simo. & si. nu. 5. 106
1 Dispensationis effectus. de biga. vt bigami. nu. 22. 93
1 Dispensatus criminofus non accusandus. de tempo. ordi. quæsi. tum. num. 5. & 6. 82
3 Dispositio necessaria legi nō præferēda. de testi. requisiti. 16. 470
3 Dispositio turpis inualida. de testa. requisiti. nu. 14. 470
2 Dissipator fraudulens carcerandus. de dol. sine. 2. 224
3 Dissoluitur, quid ea solennitate qua solutu. de præb. graue. 6. 397
5 Distantia locorum quomodo iudicanda. nu. 2. 285
1 Distinctorum alterum, probare sat est. nu. 4. 15
1 Distantia expressa an abrogetur. c. nonnulli. de rescip. 9. 24
1 Distributiones absentibus ex causâ moribus deberi. de constitu. cum omnes. nu. 19. 8
1 Distributionū gna, quibusque debeantur. de consti. cū oēs. 18. 8
2 Diuersa circa idem competere quid. de lib. obla. ignarus. 2. 194
2 Diuersa simul proponi posse. de causa pos. c. cū dilectus. 13. 216
2 Diuersa simul intentari pos. fallit in certis deli. obli. gnar. 3. 4. 94
2 Diuersa interdum rectè proponere. quique accipiendum. de lib. obla. ignarus. nu. 5. 194
3 Diuersitatis ratio quo ad priuilegia inter præscriptionem, & obli. gationem. de præb. dilectus. nu. 3. 399
3 Diuersitatis ratio quo ad priuilegia inter facta, & non facta de præbend. dilectus. nu. 4. 399
2 Diuertere iurantibus, nō nisi ex cā licere. de iureiu. tua. 1. 2. 297
4 Diuina offensio in oīum fertur iniuriā. de eo q. transf. missi. 7. 55
5 Diuina exercente, vt ordinatum quis dispensat. de cle. non ordi. mi. ex literis. num. 3. 195
5 Diuinitas data non vituperanda. nu. 3. 229
1 Diuinorum non reddenda ratio. de rescrip. inter. nu. 1. 15
5 Diuinare quod eueniet nemo tenetur. de hom. postulat. 9. 159
5 Diuinationū genera quatuor. de fortilegijs. c. in tabulis. 5. 182
5 Docēdi licentiā an petere p se magister possit. de magi. ga. 14. 122
5 Docēdi licentiā nō idcirco dici debere. de magi. qm. 1. 120
5 Docēdi licentiā idoneo permittit debere. de mag. qm. 2. 120
5 Doctor non nisi ob discipulum suum recufabilis. de offi. delega. cum. R. numero. 2. 125
5 Doctor decē noia & decē priuilegia habet. de magi. super. 7. 119
1 Doctorem qualem esse oporteat in proce. nu. 2. 2
1 Doctorem quæ idoneo scholari præferri. in proce. 6. 2
1 Doctores veterani professoribus potiores. in prog. 3. 2
1 Doctores quanto præferantur scholasticis. in proce. 1. 4. & 5. 2
3 Doctores opinio veritati consonantis sequenda. de deci. decimam. numero. 4. 490
3 Doctores opinio à veritate iuris deuians respuenda. de decim. de cimam. nume. 5. 490
3 Doctores opinio in dubio sequenda. de deci. decimam. 6. 490
2 Documenta antiqua quæ probent. de probat. cum causam. 5. 249
5 Doli capax qui dicatur. de deli. pue. pueris. nu. 5. 183
b 3 5 Doli

Index Henrici Boich

1 Doli incapax non testificatur. nu. 5. 298
2 Dolo vsus eo ne replicet. de exceptio. dilecti. 4. 309
2 Dolo exceptionem tolli. de excep. dilecti. nu. 1. 309
2 Dolum cōm litigatoribus obesse. de excep. dilecti. 3. 309
2 Dolum in pecuniarijs corpore puniri. de dol. finem. 7. 224
2 Dolum cum dolo compenatur. de prab. inter. nu. 2. 387
2 Domestici ne testificentur de testi. in literis. nu. 4. 258
2 Domesticitas in testes qñ spectanda. de testi. in literis. 7. 9. 258
2 Domesticum iurisdictione testem esse. de testi. in literis. 14. 258
1 Dominandi potestas multiplex. de ele. qualiter. nu. 1. 42
5 Dominicus dies non est abstinentiæ. de homi. interfecisti. 2. 134
3 Dominus an ex contractu procuratoris teneatur. de fideiussor. quod quibusdam. nu. 7. 450
3 Dominus semel hodie dominus præsumitur. de bapti. maiores. numero. 23. 568
5 Domino excōcato. subditi fidelitatem non præstant. 1. 293
3 Dominus domesticos corrigit. de sententia excommunicationis. super. nume. 12. 253
2 Dominos terram non alienare inuitis subditis. de appel. dilectis. nume. 9. 357
2 Dominos pro subditis vexatis agere. de appellacionibus. dilectis. numero. 6. 7. 357
3 Dominium non transfertur ex inutili contractu. de reb. ecclesi. si quis. numero. 5. 423
1 Dominium rei visæ sine possessione quæri. de consuetud. ex literis. numero. 11. 30
2 Domo electus. an testis esse possit. de testib. in literis. 10. 11. 258
5 Domus communis an destruenda pro delicto vnius consortis. numero. 20. 233
2 Donari & confirmari à diuersis posse. de fid. instrumen. inter. 8. ceterum. numero. 272
1 Donans quando confirmet. de eo qui mitti. in possessio. constitutis. numero. 31. 231
2 Donat & confirmat princeps. de fide. instrumento. inter. 8. ceterum. numero. 2. 272
5 Donati matrimonium contrahunt. de priuileg. vt priuilegia. numero. 3. 217
5 Donati an gaudeant priuilegio religionis. de priuilegio. vt priuilegia. numero. 5. 217
5 Donati an ecclesiastici sint. de priui. vt priuilegia. nu. 2. 4. 217
4 Donatio inter virum & vxorem quando morte cōfirmatur. de do. inter. vir. nu. 4. 81
4 Donatio ecclesiæ sub modo vel conditi. possibili quomodo reuocetur. de con. ap. verum. num. 7. 35
3 Donatio ecclesiæ facta alteri ecclesie de patroni ad sensu episcopi auctoritate subsequente per secundam non irritatur. de iur. pa. suggestum. num. 1. 539
3 Donatio priuati qualiter reuocanda. de donatio. propter. 1. 460
3 Donatio ecclesie qualiter reuocanda. de donatio. propter. 2. 460
3 Donatio secunda ecclesiæ valide præualet primæ inualide. de iur. pa. suggestum. nume. 2. 539
3 Donatio an per heredem donatarij reuocetur. de donatio. propter. numero. 4. 460
3 Donatio nulla tempore non confirmatur. de his quæ fiunt. continebatur. numero. 1. 415
4 Donatio inter concubinos an valeat. de dona. inter. vir. donat. numero. 1. 80
3 Donatio an per donatoris heredem reuocetur. de donatio. propter. numero. 3. 460
4 Donatio inter coniuges an valeat. de do. int. vir. donatio. 3. 81
4 Donatio ecclesiæ sub conditione impossibili est irrevocabilis. de con. ap. verum. num. 6. 35
4 Donatio inter sponfos an valeat. de do. int. vir. donatio. nu. 2. 80
2 Donatione nulla rem præscribi de fi. in. inter. 8. ceterum. 9. 272
2 Donatorem testi. de testi. quoniam. nu. 15. 251
3 Dos estimata venditione similis. de testa. rainutus. 11. 473
4 Dos est fauorabilis. de do. int. vir. per vestras. 7. 80
5 Dos a corruptore data. sol. matr. ad mulierem spectabit. de adul. te. peruenit. num. 5. 152
5 Dos an constitui possit de pecunia vituraria. de vsu. cū tu. 23. 170
4 Dos quando constante matrimonio repetatur. de dot. inter. vir. per vestras. num. 5. 80
3 Dotales res. quo ti. præscribenda. de testa. rainutus. 10. 12. 473
4 Dotem repetenti an mariti hæres de adulterio excipiat. de do. int. vir. per unque. num. 6. 77
1 Dubia iuris à simili iudicanda. de pro. auditis. nu. 6. 157
3 Dubia in benigniorem partem interpretanda. de cle. non resid. non liceat. num. 3. 383
2 cubia benigne interpretanda. de testi. cum tu. nu. 1. 2. 255
5 Dubio casu à legis verbis non recedendum. de verbo. signifi. ex parte. numero. 8. 307
5 Dubitatio multiplex. de hære. dubius. nu. 5. 628
2 Dubitans præscribit. de præscri. si diligenti. nu. 31. 319
5 Dubius in fide quomodo hæreticus dicatur. de hæredit. dubius. numero. 2. 128
3 Ducatus causa apud regem agitanda. de feud. ex parte. 10. 440
1 Duellum illicitum. nu. 7. 145
2 Duplicare de falso an liceat. nu. 18. 246
5 Duelli definitio. 1. ætymologia. nu. 2. 160
5 Duellum illicitum de omni iure. nu. 3. 5. 7. 9. 11. 160
5 Duellum est inuentum diabolo fabricante. nu. 6. 260
E
EA possumus quæ commode possumus. de iud. cum sit. nume. 4. 127
3 Ebrius & ebriofus non baptizant. de bapti. nō vt. 17. 57
3 Ebrietas an à delicto excuset. de vit. & ho. cle. à crapula. 8. 574
3 Ebrietas quale peccatum. de vit. & ho. cle. vt crapula. 4. 6. 375
3 Ebrietatis descriptio. de vit. & ho. cle. a crapula. nu. 3. 373
3 Ecclesia à beneficiato reparanda. de eccle. edi. quicunque. 3. 576
3 Ecclesia læsa restituitur. de re. eccle. non alie. ad nostram. 4. 425
5 Ecclesia brachium seculare inuocat. de hæred. excōmunicamus. numero. 10. 176
3 Ecclesia post aditam hæreditatem non restituitur in integrum. de testa. quorundam. num. 2. 462
3 Ecclesia dat in emphyteusim rē ruinosa. de loc. potuit. 1. 3. 436
3 Ecclesia de portione fabricæ reparanda. de eccle. edi. quicunque. numero. 2. 576
3 Ecclesia secundum loci consuetudinem reparanda. de eccle. edi. quicunque. numero. 1. 576
3 Ecclesia onera personalia non subit. de immu. eccle. nō minus. numero. 4. 579
3 Ecclesia in emphyteusim concedenda. de relig. domin. constitutus. numero. 6. 529
3 Ecclesia regi consueta per clericum an monacho assignanda. de re. eccle. non alie. possessiouis. nu. 2. 425
3 Ecclesia regulariter immunitatem habet. de immu. eccle. ecclesiæ. numero. 3. 580
3 Ecclesia onera realia subit. de immu. eccle. non minus. 5. 579
3 Ecclesia per episcopum an eximi possit. de reli. domin. constitutus. numero. 4. 528
3 Ecclesia regularis an subdit eccle. infra cuius terminos est sita. de ca. mo. dilectus. num. 12. 532
3 Ecclesia læsa restituitur. de dona. fraternitatis. nu. 7. 456
3 Ecclesia sanguine polluta reconcilianda. de cele. missi. si ecclesia. numero. 5. 559
3 Ecclesia nō vacans potest conferri. de dona. consultationib. 2. 456
3 Ecclesia constanti dat in emphyteusim rem suam ad vitam succipientis. & duorum successorum. de loca. potuit. 2. 436
1 Ecclesia quæ soluere debet. de in. inte. restit. auditis. 4. 159
3 Ecclesia onera pietatis subit. de immu. eccle. non minus. 3. 579
1 Ecclesia qñ. an non post quadrienniū restituenda. de in. rest. 6. 159
3 Ecclesia an de contractu sui administratoris teneatur. de fideiussor. quod quibusdam. nu. 2. & 4. 450
3 Ecclesia non iudicat de occultis. de præben. extirpandæ. 1. 397
3 Ecclesia an per episcopum priuilegiari possit. de reli. domi. constitutus. num. 2. 528
3 Ecclesia per papā eximi potest. de reli. domi. constitutus. 3. 528
3 Ecclesia an restituenda contra ecclesiæ contractum. de re. eccle. ad nostram. num. 6. 425
1 Ecclesia iniquè litigans non inualida de postul. cum sacerdotibus. numero. 7. 152
2 Ecclesia in recipiendum qñ probet. de præsumpt. dudum. 4. 285
5 Ecclesia sine episcopi licentia non ædificanda. de priui. dudum. numero. 4. 220
5 Ecclesia quando cognoscit de crimine laici. de purgatio canon. nos. numero. 7. 222
5 Ecclesia per censuram de occultis quomodo iudicat. de simon. sicut. nume. 8. & 10. 113
5 Ecclesia de occultis non iudicat aliter quam per censuram. de simon. sicut. numero. 13. 114
5 Ecclesia condendo nō iudicat de occultis. de simo. sicut. 7. 113
5 Ecclesia in foro iudiciali iudicat de occultis quæ probantur. de simo. sicut. numero. 5. 113
5 Ecclesia in foro pœnitentia de occultis iudicat. de simo. sicut. numero. 4. 113
3 Ecclesia multum priuilegiata. de re. permut. si principes. 2. 438
3 Ecclesia

Ad quinque libros Decretalium.

3 Ecclesia pauperibus provideat. de præben. cum secundū. 3. 287
1 Ecclesia ro. an cōtra alijs præscribat. de in. inte. re. benefi. 17. 166
3 Ecclesia ad censum concedit potest. de reli. domi. constitutus. 7. 529
3 Ecclesia secularis ab episcopo fit regularis. de ecclesi. edifi. ad audientiam. nume. 1. 577
1 Ecclesia quando. & quibus vidua. de electionibus quia. 2. 63
3 Ecclesia decepta restituitur. de fideiussor. quod quibusdam. 12. 451
1 Ecclesia post quadrienniū non restituenda. de in. inte. restit. iur. scitata. num. 10. 160
3 Ecclesia à superindicto immunis. de immu. ecclesia. non minus. numero. 6. 579
3 Ecclesia afferente inopem quid agendum ad procuracionem habendam. de cen. procuraciones. nu. 555
3 Ecclesia in alterius præiudicium papali priuilegio erigenda. de eccle. edi. ad audientiam. num. 4. 577
3 Ecclesia ante aditam hæreditatem læsa in integrum restituitur. de testa. quorundam. 1. 462
3 Ecclesia à munere fordido immunis. de immu. eccle. non minus. numero. 2. 579
3 Ecclesia quando consecranda. de conse. eccle. proposuisti. 1. 557
3 Ecclesia ob honorum defensionem in castellanda. de immu. eccle. cum ecclesia. nu. 2. 580
1 Ecclesia qui accipienda. de postul. cum sacerdotibus. 4. 152
3 Ecclesia polluta à solo episcopo reconcilianda. de censibus. aqua. numero. 3. 558
5 Ecclesia non iudicat de occultis. de sen. ex com. si verè. nu. 3. 282
3 Ecclesia non sufficente coadiutori & infirmo quid agendum. de cle. ex com. consultatio. nu. 10. 402
3 Ecclesia triumphans monitione non vitur. de præben. extirpandæ. num. 5. 397
5 Ecclesia eadem diuerso iure non censetur. de priui. cum capella. num. 3. 215
5 Ecclesia ad alicuius offensam non in castellanda. de immu. eccle. cum ecclesia. num. 1. 579
3 Ecclesia per Papam potest priuilegiari. de reli. domi. constitutus. num. 1. 528
2 Ecclesia quando ex delicto prælati obligetur. de exceptio. cum venerabilis. num. 5. 308
3 Ecclesia ob emissionem sanguinis brutorum non reconcilianda. de cen. si ecclesia. num. 6. 559
3 Ecclesia occultè polluta. nō reconcilianda. de cen. si ecclesia. numero. 2. 558
3 Ecclesia secularis an subdit ecclesie inter cuius terminos est sita. de ca. mo. dilectus. nu. 13. 532
3 Ecclesiam pollutam sacerdos ex priuilegio reconciliat. de cen. aqua. num. 1. 558
3 Ecclesia à religiosis edificata quale ius in ea habeant. de dona. pastoralis. num. 1. 458
5 Ecclesia triumphans non errat. neque etiam ecclesia generalis. specialis tamen ecclesia errare potest. de senten. excommuni. à nobis. num. 1. 2. & 3. 274
5 Ecclesia quoque militans mortuos non absoluit. quamuis ipsos absolutos declaret. eo. c. & eo. fo. nu. 12. 13. 274
3 Ecclesia eadem diuerso iure non censenda. de cele. missa. perniciosus. num. 6. 563
3 Ecclesia feminis effusione polluta. an reconcilianda. de cen. si ecclesia. num. 3. 558
3 Ecclesia carente defensore eius res non alienanda. de re. eccle. non alie. ad nostram. nu. 1. 425
3 Ecclesia sanguinis non iniuriosi emissionè polluta. non reconcilianda. de cen. si ecclesia. num. 4. 359
2 Ecclesia non vacans personæ non danda. de dona. consultationibus. num. 1. 456
3 Ecclesia habet duplex ius in bonis suis. de reb. eccle. Episcopi. numero. 2. 420
3 Ecclesia religiosis donata ab episcopo quid iuris ei in ea remanet. de dona. pastoralis. nu. 2. 4. 6. 458
3 Ecclesia tenetur de re mutata casu amissa. de depositio. grauis. numero. 3. 427
5 Ecclesiam polluens tenetur expensas reconciliatori facere. numero. 6. 103
3 Ecclesiæ res ex quibus causis alienandæ. de rebus. ecclesi. non alie. nulli. num. 6. 422
3 Ecclesiæ vocatis custodia ad patronum clericum spectat. de præben. in lateranensi. numer. 2. 398
3 Ecclesiæ rei alienationem necessariam an iuramentum impediatur. de re. eccle. non alie. vt super. nu. 1. 424
1 Ecclesiæ rem sine apprehensione pleno iure quæri. de consuetud. ex literis. numero. 5. 30
3 Ecclesiæ collegiales quæ dicantur. de iur. pa. postulasti. 5. 7. 546
1 Ecclesiæ iura à solo capitulo rueri. de rescriptis. edoceri. 17. 21
3 Ecclesiæ proventus sine causa non potest episcopus alteri assignare. de eccle. edi. ad audientiam. nu. 2. 577
3 Ecclesiæ res pro alienis debitis obligans suspendendus. de solu. si quærandam. numero. 1. 452
3 Eccle. pap. homines ad vigilias. & castrorum custodias tenentur de immu. eccle. peruenit. 1. 578
3 Ecclesiæ præsentatio ad patronum. & institutio ad prælatum spectat. de his quæ fi. nouit. num. 5. 416
3 Ecclesiæ ius patronatus donari potest. de dona. pastoralis. numero. 3. 459
3 Ecclesiæ vacantis custodia ad quem spectet. vt eccle. bene. si. di. conse. vt nostrum. nu. 13. 420
3 Ecclesiæ immobilia qualiter alienanda de rebus. eccle. non alien. nulli. nume. 5. 421
3 Ecclesiæ bona donata ab episcopo qualiter reuocentur. de donat. apostolicæ. num. 4. 460
3 Ecclesiæ mobilia qualiter alienanda. de reb. eccle. non alie. nulli. numero. 4. 421
3 Ecclesiæ cathedralis custodia ad quem spectet. de præben. in lateranensi. 5. 398
3 Ecclesiæ cathedralis in bonorum alienatione requiritur consensus clericorum ipsius. de his quæ fiunt à præla. irrita. 1. 415
3 Ecclesiæ particularis consuetudo. nisi à papa confirmetur non attendenda. de cele. miss. perniciosus. nu. 2. 562
3 Ecclesiæ collegiate vacantis custodia ad collegium spectat. de præben. in lateranensi. nu. 1. 398
1 Ecclesiæ sede vacante præscriptionem non curere. de in. integr. re. beneficio. num. 11. 166
1 Ecclesiæ particulares cui priuilegio. an non. renuntis. 13. 10
1 Ecclesiæ vtilitas quibus egeat. de ata. præsi. quæris. 10. 83
3 Ecclesiæ fundator eam dotare tenetur. de consec. eccle. cū sicut. numero. 13. 558
3 Eccle. immu. non gaudet publicis latro. de immu. ecclesi. ecclesiæ. numero. 10. 581
1 Ecclesiæ qui præsumendi fundatores. de ele. querelam. 19. 55
3 Ecclesiæ proventus potest episcopus cum causa alteri ecclesiæ assignare. de eccle. edi. ad audientiam. nu. 1. 577
3 Eccle. penam morbis. vel truncationis non imponit. de immu. eccle. ecclesiæ. nu. 12. 582
3 Ecclesiæ immu. crimi. qualiter de iure canon. gaudeat. de immu. eccle. ecclesiæ. nu. 8. & 13. 581
3 Ecclesiæ bona prælati deputanda de cle. non re. clericos. 2. 385
2 Eccle. immu. qualiter extra ecclesiam delinquens gaudeat. de immu. ecclesiæ. 9. & 11. 581
3 Ecclesiæ res sub qua forma alienandæ. de re. eccle. non alienand. nulli. numgro. 7. 9. 422
3 Ecclesiæ immu. criminofus qualiter de iure ciuili gaudeat. de immu. eccle. ecclesiæ. num. 7. 581
3 Ecclesiæ vnus ius an alteri ecclesiæ episcopus dare possit. de re. domi. constitutus. nume. 5. 528
3 Ecclesiæ res necessitate urgente alienandæ. de re. ec. nulli. 10. 422
3 Eccle. immu. vsque ad 40. passus extenditur. de immu. eccle. ecclesiæ. nume. 17. 582
3 Eccle. dio. non autorisata immunitate non gaudet. de immuni. eccle. eccle. num. 2. 580
3 Eccle. immu. an seruis gaudeat de immu. eccle. ecclesiæ. 5. 581
2 Ecclesiæ firmarij non sunt laici. nisi ex necessitate. de iudi. decernimus. numer. 10. 177
1 Ecclesiæ procuratori quando compromittere liceat. de arbi. peruenit. numero. 3. 168
3 Ecclesiæ de patronatu laici vacantis custodia ad episcopum pertinet. de præben. in lateranensi. nu. 3. 398
1 Ecclesiæ an laicis committendæ. de atate præsi. ex ratione. numero. 1. 82
5 Ecclesiæ bona sunt Dei. clericorum. pauperum. & communia de ver. signific. causa. nu. 1. 2. 3. 4. 297
3 Ecclesiæ locus & hortus priuilegiati. de immu. eccle. non minus. numero. 1. 579
3 Ecclesiæ res voluntariè non alienandæ. de re. eccle. non alienand. nulli. numero. 11. 13. 422

Index Henrici Boich

3 Ecclesi. immun. non gaudet infidelis, nec Iudæus. de immu. eccl. ecclesiæ. nu. 4.	580	5 Eleemosina qualiter faciendâ. nu. 18.	250
3 Ecclesiæ vniuersalis plenam dispositionem habet Papa. de iure pa. nobis. nu. 15.	541	5 Eleemosina an sit sub præcepto. nu. 10.	250
3 Ecclesiæ non patronatę custodia ad quem pertinet. de præbend. in lateranensi. 4.	398	5 Eleemosina aliquando iulle denegatur. nu. 22.	250
3 Ecclesiæ immu. ob tributa non gaudendum. de immu. eccl. ecclesiæ. numero. 6.	581	3 Eleemosina magis egenti danda. de. dona. prudent. 1.	455
3 Ecclesiæ rectores ab vniuersitate eligi possunt. de immu. eccl. aduersus. nu. 3.	580	4 Eleemosyna cordis contritionis præfertur manuali. de spon. inter. numero. 7.	15
3 Ecclesiæ status considerandus. de re. eccl. possessione. 4.	425	5 Eleemosynæ ab excommunicato recipiendæ. de sententiâ. excomm. cum voluntate. nu. 12.	293
5 Ecclesiæ causa non est propria prælati. de verb. signific. ex parte. numero. 9.	298	4 Eleemosynæ spirituales sunt meliores corporalibus. de spon. inter. numero. 4.	14
2 Ecclesiæ vox quod contineat. de iure. mulieri. nu. 3.	303	4 Eleemosynæ spirituales septem. de spon. inter. nu. 3.	14
3 Ecclesiæ consuetudo generalis attendenda. de cele. missa. pernitiosus. numero. 1.	562	5 Eleemosynæ an de illicitè quæritis faciendæ. de sententiâ. excomm. cum voluntate. nu. 17.	293
3 Ecclesiæ bona qualiter alienanda. de his quæ sunt. irrita. 2.	415	4 Eleemosynæ corporales septem. de spon. inter. nu. 2.	14
3 Ecclesiæ in alterius præiudicium ab episcopo non exigenda. de eccle. edi. ad audientiam. nu. 5.	577	4 Eleemosynarum prima diuisio. de spon. inter. nu. 1.	14
3 Ecclesiæ ad procuram. soluedam impotenti alia ecclesia iungenda. de cens. procuraciones. nu. 3.	555	3 Electio prima secundam impedit. de con. præ. literas. 2.	411
1 Ecclesiæ dominium sine post. quæri. & qui. accipiendum de cõ. sue. ex literis. num. 4. & 6.	30	5 Electio sine consensu facta non tenet. de elec. excomm. mi. postulasti. numero. 2.	190
3 Ecclesiæ pollutam an ex cõsuetudine sacerdos reconciliet. de cens. à qua. nu. 2.	558	1 Electio non canonica quæ elec. quod sicut. nu. 4.	58
2 Ecclesiæ deseruiens non expectandus. vt lit. non contest. quoniam. § si vero. nu. 8.	202	4 Electio inualida per confirmationem Papæ. fortitur effectum. de spon. ad audientiam. nu. 10.	4
2 Ecclesiæ an iuret irrequisitus. de iure iurando. breui. 1.	294	2 Electio solenniter facta qui accipienda. de dol. cum olim. 4. 22 5	5
2 Ecclesiæ non obligat extraneus. de exceptio. cum venerabilis. numero. 2.	308	1 Electio non canonica in confirmabilis. de elec. quod sicut. 3.	58
2 Ecclesiastica negotia non tractanda. de iudicio. decernimus. numero. 8. 9.	177	3 Electio capitulariter faciendâ. de his quæ fi. tua. nu. 3.	417
5 Ecclesiastica rei in alienatione cuius episcopi consensus requirendus. de priui. pastorals. nu. 1. 3.	215	1 Electio vniuers. ratificata valet. de elec. quod sicut. 5.	58
2 Ecclesiastica immunitatis violatores. de foro compet. conquestus. numero. 5.	191	1 Electio excommunicatorum. quando. an non valet. de elec. illi. numero. 4.	62
3 Ecclesiastica rei venditio. facta iuris forma non seruata. nulla. de rebus eccl. ad nostram. nu. 2.	425	2 Electio quæ nulla. de confir. examinata. 5	369
3 Ecclesiastica rei conductor de euictione agit. de rebus. eccl. non alie. ad audientiam. nu. 1.	424	2 Electio qui confirmanda. de officio. iudic. pro iudicijs. 9.	140
1 Ecclesiastica causę quæ per laicum prorogabiles. de offi. delega. P. & G. 7.	127	1 Electio quando postulatione potior. de elec. scriptur. numero. 6. & 9.	63
3 Ecclesiastica rei alienatio. in casu illicito facta rescindenda. de re. eccl. non alie. nostram. nu. 3.	425	1 Electio depositione vacantium quando papæ competat. de elec. innotuit. numero. 1.	44
3 Ecclesiastica rei alienationem necessariam an iuramentum impediat. de reb. eccl. non alie. vt supra. nua. 2.	424	1 Electio concors quæ de elec. cum in iure. 6. 8. 9. 10.	61
4 Ecclesiastica in inhibitionis exceptio excusat à debito carnali. de con. lep. quoniam. nu. 5.	45	1 Electio an vnica vice consumatur. de pœnitent. ne pro dilatione. numero. 4.	252
5 Ecclesiastica libertati contrariens excommunicatur. de sententiâ. excomm. grauem. nu. 3.	90	1 Electio priuatorum ob crimen ad quem deuoluitur. de electio. cum vincto. num. 1.	56
2 Ecclesiasticas causas ne tractet laicus. de ordina. cognito. tuam. numero. 3.	211	4 Electio fit infra tres menses. de con. præb. nulla. 8.	407
5 Ecclesiasticus præcipere potest seculari vt maleficos puniat. de excess. præ. ex literis. nu. 2.	201	3 Electio non fit de exitu in peccato. de con. præbend. cum nostris. numero. 5.	410
2 Ecomesus auctore episcopo creandus. quique accipiendum. numero. 1. 3.	204	5 Electio secundum consuetudinem faciendâ. quæ si aliter fiat inualida erit. de ver. sig. abbate. nu. 1. 10.	300
2 Ecomesus quando à capitulo solo creari possit. nu. 2.	204	5 Electio omnis solennitatis facta an teneat & confirmatio. ne roberetur. de cle. excomm. postulasti. nu. 2. 5. 7.	190
2 Ecomesus testis ne sit. de testi. in super. nu. 6.	253	5 Electio canonica triplex. de cle. excomm. min. postulasti. 1.	190
2 Ederes quibus actionibus cogendum. de prob. ex epistol. 11. 240	240	1 Electio discors irritanda. de elec. quod sicut. nu. 2.	57
2 Editionem rationum varię peti quando ei locus an non sit. de proba. ex epistol. nu. 1. 2. 3.	239	1 Electio quando postulata valet. de electio. ofius. nu. 3.	36
2 Edictis. quis citandus. de re lit. spoliatorum. causam. 5.	223	1 Electio quando ad archiepiscopum deuoluitur. de offi. ordi. infra. § excessus. nu. 3.	158
2 Edicto quando citandum. nu. 2.	192	1 Electio quando ad compromittentes deuoluitur. de elec. causam. nu. 6.	39
5 Effectus excommunicationis iustę. de iudæis. ita. 8. 10. 13.	125	1 Electionis validæ initium inspiciendum. de elec. dudum. n. 26. 48	48
5 Effectus secundæ excommunicationis de Iudæis ita. 1. 1.	125	1 Electionis cassandæ finis spectandus. de elec. dudum. nu. 28. 48	48
5 Effectus iniuste excommunicationis de Iudæis ita. nu. 12.	125	1 Electionis. & confirmationis vis. & discrimē de elec. auditis. nu. 20. & 21.	60
3 Effectus vbi idem non infurgit. refert quid ex æquipollētis fiat. de testa. cum libi. nu. 8. & 10.	463	1 Electioni adesse posse conuersos. de electio. massana. nu. 3.	67
3 Effectus vbi idem infurgit non refert quid ex æquipollētibus. fiat de testa. cum tibi. nu. 7. & 9.	468	1 Electioni postulatione religio locum facit. de elec. cum monasterium. nu. 2.	41
5 Egrotum vertens vt citius moriatur irregularis fit. de hom. de cetero. numero. 5.	153	1 Electioni ante consensum renuntiare licere. de transf. epi. inter. nu. 1.	70
4 Eleemosinarum secunda diuisio. nu. 6.	14	1 Electioni ecclesiasticæ quō admitt. laici. de elec. massana. nu. 2. 67	67
5 Eleemosina diuisio. nu. 9.	248	2 Electionem eius. ad quem refertur. esse de plus pen. consilium. numero. 14.	214
5 Eleemosinam quando domesticus faciet. nu. 10.	248	1 Electionem impeditis nec currere. nec deuolui. de elec. cum in cunctis. § episcopus. nu. 1.	38
5 Eleemosina cui faciendâ. nu. 12.	249	1 Electionem inualidam ratihibitionem non validari. de elec. dudum. numero. 26.	48
5 Eleemosinæ faciendæ considerationes. nu. 13. 19.	249	1 Electionem peccantium ad non peccantes deuolui. de elec. cum vincto. numero. 11. & 12.	56
5 Eleemosina de quibus rebus faciendâ. nu. 14.	249	1 Electionem negligentia deuolui ad episcopum. de officio. ordi. infra. § excessus. nu. 1. & 2.	138

Ad quinque libros Decretalium.

1 Electionem ius id habentium à non habentibus non irritari. de elec. auditis. nu. 17.	59	priuati triennio cadit in commissum. de reli. domi. constitutus. numero. 1. 2. & 15.	529
1 Electionem duarum vtra potior. de elec. auditis. nu. 18. & 19.	59	3 Emphiteuta meliorationis in feudum non dat. de loca. potuit. numero. 14.	437
1 Electione priore nulla. secundam valere. de offic. dele. cum super. nu. 19.	119	3 Emphiteuta meliorationes locat. de loca. potuit. nu. 10.	436
1 Electione duorum vitata. recte iterum eligi quatenus verum. de elec. super. nu. 3.	40	3 Emphiteuta meliorationes nō permuat. de loca. potuit. 1. 3. 437	437
1 Electionem quæ confirmanda. de elec. quod sicut. nu. 1.	57	3 Emphiteuta meliorationes pignerat. de loca. potuit. nu. 9.	436
2 Electionem genera. de excep. aposto. nu. 4.	309	3 Emphiteuta an domini auctoritate expellendus. de loca. potuit. nu. 2. 1. 2. 3.	437
1 Elector creditus recte cõfert. de in. inte. refl. cū venissent. 8. 158	158	3 Emphiteuta meliorationes non vendit. de loca. potuit. 1. 5.	437
1 Electori exclusio qui subueniendum. de elect. querelam. nu. 5. 53	53	3 Emphiteuta ecclesiæ cessans biennio à canonis solutione expellendus. de loca. potuit. nu. 19.	437
1 Electores singuli ante publicationem variare possunt. nu. 1.	68	3 Emphiteuta ob non solutum canonem expellendus. non obita te pacto super hoc inito. de loca. potuit. nu. 20.	437
1 Electores admisis metu laicis impunitibiles. nu. 2.	64	3 Emphiteuta meliorationes legat. de loca. potuit. nu. 12.	437
1 Electores formæ vitio. iure suo nō priuadi. de elec. cū terra. 3. 41	41	3 Emphiteuta meliorationes donat. de loca. potuit. nu. 8.	436
1 Electores ante completum scrutinium variare simul posse. de elec. publicato. nu. 2.	68	3 Emphiteuta priuati cessans triennio à canonis solutione expellendus. de loca. potuit. nu. 18.	437
2 Electores domum non reuocant. de fo. complicet. nu. 2.	193	3 Emphiteuta meliorationes in dotē dat. de loca. potuit. 1. 1.	436
1 Electorū duorū vnus ineligibilis. de elec. cum in iure. 4. 5.	60	3 Emphiteuta & domini pactum seruandū. de loca. potuit. 7. 4. 16	437
1 Electorum quis administrat. de re. spo. in literis. nu. 1.	217	4 Emphiteutica res in dotem dari pōt. de do. int. vir. nuper. 7.	79
1 Electorum successiuū ius ad quos deuoluitur de elec. cum vincto. nu. 8. 9. & 10.	56	3 Emphiteufis sub qua pensione danda de loca. potuit. 4. & 6.	436
1 Electorū pluriū vnus an eligibilis. de elec. cū in iure. 1. 2. & 3. 60	60	3 Emphiteufis ecclesiæ obuenta intra annum vendenda consuetudine de loco. potuit. nu. 16.	437
1 Electoribus restringere se licere. de elec. cum terra. nu. 2.	41	5 Emptor prædæ bellicæ an illam restituere teneatur. de homi. lic. nu. 30. 32.	149
1 Electus consentiens. aut confirmatus non renuntiat. de transf. epi. inter. nu. 2.	70	3 Emptor vltimarius peccat. de emptio. ad nostram. nu. 3.	432
2 Electus quando confirmandus. de ap. constitutis. nu. 2.	350	2 Emptionis & locutionis discrimen. nume. 1. 5.	328
1 Electi defectu irrita electio irreuerabilis. de elec. super. nu. 4.	41	6 Emptor malefidei rei raptæ debet rem restituere sine recuperatione precij & expensarum. de homi. lic. nu. 26.	148
1 Electi amisso. formæ vitio. iure variandi ius esse. de elec. publicato. nu. 7. & 11.	69	3 Emptor malefidei de euictione agit. de reb. eccl. ad audientiam numero. 2.	424
1 Electo renuente. recte iterum eligi. de elec. cum terra. nu. 7. 4. 1	69	4 Emptor fructus rei lucratur. de emptio. ad nostram. 4.	432
1 Electo non confirmato. quæ. an non liceat. de transf. epi. cum ex illo. nu. 1.	69	5 Enunciatiua principaliter prolata an dispositionem indicant. quæ si incidenter proferantur non disponunt. de sen. excomm. 5. 6. fo. & quid si à papa proferantur. ibidem. nu. 7.	296
5 Electus ante consecrationem. an indulgentias concedat. 30. 25 1	251	5 Episcopus statutum facit in subditos. de sententiâ. excommunicata. à nobis. numero. 11.	252
1 Eligant in secularibus laici cum clericis. de elec. massana. 1.	67	5 Episcopus non det præbendam sine capitulo. de verbo. signific. dilecto. numero. 1.	302
1 Eligere. depositio appellante. nequeant canonici. alias secus. de elec. innotuit. nu. 2.	44	1 Episcopus nouus quibus grauandus. de elec. vt præterito. 4.	66
1 Eligere posse beneficiorum non registratorum possessores. de consu. cum dilectus. nu. 18.	33	3 Episcopus non confert præbendam non vacantem. de con. præbend. nulla. numero. 4.	46
1 Eligere criminosis an liceat. de elec. super. nu. 1.	40	3 Episcopus non potest ad alium episcopatum transfere sine papæ licentia. de regul. licet. nu. 1.	504
1 Eligere quis teneatur iure deuoluto. de elec. ne pro defectu. 1. 63	63	5 Episcopus degradatus an confirmet de cler. excomm. mi. si quis. numero. 5.	189
1 Eligere quibus permittendum. de elec. cum inter. nu. 2.	43	5 Episcopus an cum furtiue ordinato dispenset. de eo qui furt. odi. rece. numero. 2.	198
1 Eligendi ius etiam negligitibus non vfucapi. de elec. querelam. nu. 3. & 4.	53	3 Episcopus non confert beneficia non vacantia. de con. præbend. nulla. numero. 5.	19
1 Eligendi tertium ius à quo concessibile. de arb. cum à nobis. 2.	174	2 Episcopus. vt vult. coram ecclesiastico litigat. nu. 2.	205
1 Eligendi ius ad quos deuoluitur. de elec. cum in cunctis. §. Epi. scopus. nu. 2.	38	5 Episcopus agit ciuilem de iniuria. nu. 1.	228
3 Eligendi facultas an per negligētiam electorum ad superiorem deuoluitur. de con. præ. dilectus. nu. 1.	414	5 Episcopus non agit ad sanguinis. nu. 2.	228
1 Eligendi ius moribus dari. de elec. nullus. nu. 1.	36	5 Episcopus an dispenset cum disposito. de cler. excomm. mi. no. clerici. numero. 3. 5.	189
1 Eligens iure suo non idoneum iterum eligat. fallit de elec. cum terra. nu. 8. & 9.	41	5 Episcopus & capitulum non possunt dignitati vacanti præiudicare. de excess. præla. ad hæc. nu. 2.	198
1 Eligens semel amplius ne eligat. fallit. de elec. causam. 3. & 5.	39	3 Episcopus non donat bona ecclesiæ sibi subiectæ monasterio de nouo edificando. de his quæ sunt. pastorals. nu. 2.	417
1 Eligens vice alterius quando. an non. rursus eligat. de elec. cum terra. nu. 10. & 11.	42	3 Episcopus donare potest episcopo. iura sine patroni assensu. de iur. patr. suggestum. nu. 4.	539
1 Eligentes indignum quando. an non iterum eligant. de elec. cum terra. nu. 4.	41	3 Episcopus an diuersos eligat confessores. de pœnitent. ne pro dilatione. numero. 2.	252
1 Eligentium omnium ius ad superiorem deuolui. secus si non omnes eligant. de elec. cum vincto. nu. 13.	57	3 Episcopus an retineat fructus beneficiorum vacantium de eccl. be. si. di. conse. vt nostram. nu. 8. 10. 12.	420
1 Eligentium criminofum. aut inhabilem pgnæ. de elec. nihil. 9. 65	65	3 Episcopo vifitanti ecclesiam inopem nihil dandum. de cenfib. cum apostolus. nu. 2.	548
1 Eligi vnus ex duobus an possit. de elec. cum in iure. 7. & 11.	61	3 Episcopus ob maleficium remouendus. de cler. ægro. consultatio. numero. 1.	401
3 Eligi potest in seculari ecclesia extraneus. de con. præ. dilectus. numero. 5.	414	3 Episcopus vnde cunq; eligi potest. de con. præbend. dilectus. numero. 8.	414
1 Eligit quancumque maior pars vocatis absentibus. de elec. cum nobis. nu. 7. 8. & 10.	44	1 Episcopus legem ciuilem ne relaxet. de iud. at si. 2. 7.	180
1 Eligit patronus. de elec. nullus. nu. 2.	36	5 Episcopus non potest suam sententiam retractare. de cler. excõ. mino. clerici. nume. 4.	189
1 Eligit. arctato termino. maior pars. qui accipiendum. de elec. cum nobis. nu. 4. 5. & 6.	44	2 Episcopus quando testis sit de testi. in super. nu. 8.	253
1 Eligit recte sanior maior que pars. de elec. ecclesia. 9.	68	1 Episcopus quæ concedere. an non possit. de officio. ordina. quanto. numero. 7.	138
1 Eligit. non nisi ad secularia laici. de elec. ofius. nu. 1.	36		
2 Emendatio qui accipiendâ. de li. ob. signi. nu. 20.	196		
2 Emendare quid. nu. 13.	195		
2 Emendatio qui probetur. de testi. testimonium. nu. 12.	269		
3 Emenscienter rem alienam non agit de euictione. de empti. li. venditori. nu. 5.	433		
3 Ementi rem vitiosam detur redhibitoria de empto. cum dilecti. nu. 2.	431		
2 Emergens cum principali pronuntiandum. de cog. nu. 10.	208		
3 Emphiteuta ecclesiæ cessans in canonis solutione biennio &			

Index Henrici Boich

3	Episcopus ex officio clericis suis provideat. de iur. patr. pastoralis. num. 2.	545
2	Episcopum inutilem nō prescribere. de prescrip. placuit. 2. 3. 10	
3	Episcopus cum illegitimo non dispensat de iure patron. præter ea. num. 2.	534
3	Episcopus sæpius ecclesiam visitare potest. de censi. cum apostolus. num. 1. 4. 7.	548
3	Episcopus vltimarū voluntatum exequutor. de testa. rva. 6. 478	
3	Episcopus suam quartam cuique ecclesiæ conferre. potest. de testa. requisisti. num. 25.	472
3	Episcopus an relaxet consilij canones. de præben. grave. 5. 7. 196	
3	Episcopus non donat quinquagesimam ecclesiæ extra suam ecclesiam edificatę. de his quę si. pastoralis. num. 1.	417
3	Episcopus provideat promotio sine titulo. indigenti. de præben. cum secundum. num. 1.	387
3	Episcopus de rebus proprijs disponit ad libitum. de don. apostolica. nu. 5.	460
3	Episcopus consecrans ecclesiam indotatam per se. eam dotare renetur. de conse. eccle. cum sicut. num. 4.	558
1	Episcopus quibus casibus dispēset. de iud. at si. 24. & 25.	179
3	Episcopus an donet monasterio de edificatio bona ecclesiæ cathedralis. de his quę si. pastoralis. num. 3.	417
5	Episcopus testatur & contrahit & de patrimonialibus. de hære. si quis. num. 2.	128
5	Episcopus inhabilitat clericum ad beneficia. de hære. si aduersus. num. 7.	135
5	Episcopus absoluit super hæresi. de hære. ab abolendā. 18.	131
6	Episcopus munerum euictionum excedendo excommunicas. an teneat excommunicatio. de exce. præla. cum ad nu. 5.	199
3	Episcopus quando donat suo capitulo superioris auctoritas requiritur. de his quę si. tua. nu. 1.	417
3	Episcopus non subditum nou ordinat. de præben. Episcopus. numero. 3.	386
1	Episcopus ordinarius non item iniuriam puniat. de offi. dele. quia. num. 6.	101
3	Episcopus admittere tenetur à patrono præsentatum. de statum. quod Dei. nu. 2.	524
5	Episcopus dispensatum suspenso. de cler. excomm. minist. clerici. num. 6.	183
5	Episcopus an transfert personam de loco ad locum. de exce. si. præla. sicut. 6.	199
1	Episcopus de quibus criminibus cognoscat. de offi. or. quantum. num. 4.	137
5	Episcopus non vnit ecclesias sine capituli consensu. de exce. si. præ. sicut. num. 1.	198
4	Episcopus in quibus dispensat illegitimum. qui fil. per venera. numero. 9.	67
5	Episcopus non renunciat Episcopatu sine Papæ licentia. de sim. de regularibus. nu. 1.	107
5	Episcopus à Papa cratus non potest ab alio consecrari. de accu. memi. num. 5.	88
2	Episcopus conuertens. quanto tempore prescribat. nu. 3. 5. 310	
5	Episcopus non absoluit ab enormi iniectio. nu. 8.	267
5	Episcopus quæ communia cum capitulo habet. de exce. præla. peruenit. num. 4.	199
3	Episcopus habet curam omnium de sua diocesi. de cle. non resi. inter. num.	383
5	Episcopus an interdicit ecclesiam. vel clericum suspendat. sine capituli consensu. de exce. præla. peruenit. nu. 2.	199
2	Episcopus quando accusatum dispensat. de iud. at si. nu. 28.	180
1	Episcopus territorij vnus plurium ve. competēs. de ma. & ob. omnes. num. 1.	140
5	Episcopus cum capitulo possunt dignitatem destruere. de exce. præla. adhac. nu. 1.	199
1	Episcopus subditorum prælatis querelas moribus audit prioribus audit. de offi. ordi. pastoralis. nu. 1.	138
3	Episcopus circa beneficiorum pluralitatem ob necessitatem dispensat. de præben. de multa. nu. 22.	395
5	Episcopus sine capitulo subditum suspendit. de exce. præla. peruenit. num. 3.	199
4	Episcopus an theologus vel canonista. de cōse. ex literis. 2.	59
5	Episcopus testari non potest de ecclesiasticis rebus. de hæredi. si quis. num. 1.	128
3	Episcopus vltra annum à sua ecclesia non se absentet. de vot. magne. num. 8.	522
1	Episcopus quando. an non. & qualia committat. de transf. epi. cū ex illo. num. 6.	70
1	Episcopus in ordinatum suis titulo recte excipit. de æta. præsi. accepimus. num. 2.	85
2	Episcopus cum clero quæ possit. de sent. non potest. nu. 6.	323
3	Episcopo. visitanti ecclesiam non inopem procuratio an & quā do danda. de censi. cum apostolus. nu. 3. & 5.	548
5	Episcopus an ab enormi iniectio non absoluit. de sent. excō. peruenit. nu. 8.	266
3	Episcopus indigenti provideat. de præben. episcopus. nu. 6.	386
1	Episcopus iniuriam in iudicio factam expiret. de offi. dele. quia. numero. 4.	101
3	Episcopus bonorum. 30. de præben. super. nu. 1. 7.	399
3	Episcopus an in concessione ecclesiæ quam facit. censum retinere possit. de reli. domi. constitutus. nu. 8 & 10.	529
3	Episcopus non provideat promotio per commissum. de præben. cum secundum. nu. 3.	387
3	Episcopo quod non licet. multo minus abbati. de præben. de monachis. num. 2.	387
5	Episcopus det pauperibus de redditibus suis. de pœnis presbiteri. num. 7.	230
5	Episcopus aliquando iurans tangit euangelia. de purga. cano. nobis. num. 1.	220
5	Episcopus an purgationem indicat criminis reo. de purga. canos. num. 1.	221
5	Episcopus iurando regulariter non tangit euangelia. de purga. cano. nobilis. num. 2.	223
3	Episcopus conferens vel eximens ecclesiā potest super ea pensionem retinere de censi. prohibemus. nu. 3.	550
5	Episcopus præbendam auget. ve ver. sig. transf. nu. 4.	305
5	Episcopus quomodo supplet inferiorum negligentia. de magi. prohibeas. num. 7.	121
5	Episcopus à leuissima iniectio absoluit. de senten. excomm. peruenit. num. 5.	267
1	Episcopus. & superiores non recte ordinantes. non nisi à Papa dispensabiles. & cur. de temp. ord. consulta. num. 1.	79
3	Episcopus an ecclesiæ bona donare possit. de dona. apostolica. numero. 3.	460
3	Episcopus subditos non grauēt. de censi. cum apostolus. 12. 549	
5	Episcopus an à leui iniectio absoluat. de senten. excom. peruenit. num. 6.	267
1	Episcopus an ordinatum à Papa beneficio non priuet. de ma. & ob. per tuas. num. 1.	140
5	Episcopus eligit sibi confessorum. de sent. excō. duobus. 2.	296
5	Episcopus consuetudine ligatur. de verb. significa. abbate. numero. 11.	140
5	Episcopi de consuetudine in gallia absoluunt alienę iniectio. de sent. excom. peruenit. nu. 7.	267
3	Episcopi seruitores beneficij fructus percipiunt. de cle. nō resi. cum dilectus. num. 4.	384
5	Episcopi etiam cardinales præstant Papæ fidelitatem de priui. antiqua. num. 5.	217
2	Episcopalia quæ prescribatur de prescript. si diligenti. 40.	320
5	Episcopales casus. nu. 1.	238
1	Episcopi officium. de ele. officij. nu. 2.	61
5	Episcopi præceptum erroneum non tenent. 9.	265
2	Episcopi quæ & quibuscum audiunt & definiunt. de senten. non potest. num. 11.	324
5	Episcopi habet territorium in sua diocesi. per rapt. de illis. 4. 165	
5	Episcopi in suis diocesis prædicant & committunt. de hære. cum ex iniuncto. num. 7.	136
3	Episcopi iure non alienare bona ecclesiæ. de his quę fiunt irrita. num. 3.	415
52	Episcopi in canones pœnales quando. an non. dispensent. de iur. at. si. nu. 19. 20. 21. 22. 23.	179
3	Episcopi patientia non tribuit ius in beneficio. de præbendis. dilecto. numero. 5.	391
1	Episcopi statuto ligari archiepiscopum. de ma. & ob. cum inferior. num. 3. & 4.	143
2	Episcopi sententia à quo steclaranda nulla. de ap. solici. 3.	355
1	Episcopi consecrationi qui vocandi. de tempo. ordinan. ne episcopi. numero. 1.	78
3	Episcopi auctoritas facit vitium cessare. de censib. prohibemus. numero. 5.	550
4	Episcopi filius an matri iungatur cum confirmata ab eo. de co. lpi. ex literis. nume. 5.	53
5	Episcopo de tribus cura imminet. de homi. cum tu. nu. 7.	170
3	Episcopo an iuramento cui magis obediendum. de censib. signifi. cauit. numero. 1.	52
2	Episcopo quatenus dispensare liceat. de iudicio. at si alerici. numero. 29.	180

Ad quinque libros Decretalium

1	Episcopo negligente. quo deuoluatur electio. de ele. §. episcopus. num. 5.	38
1	Episcopo coram seculari postulare non licere. de post. cle. 1. 151	
5	Episcopo credendum. de senten. excom. cum non. nu. 6.	273
5	Episcopo diffamato an cōtra ecclesiam inquiratur. de accu. cum dilectus. num. 2.	92
2	Episcopo inferiori quando dispenset de iudicijs. at si. nu. 26. 180	
3	Episcopo non visitanti procuratio non debetur. de censi. procuraciones. num. 9.	556
1	Episcopo mandatum ad quem deuoluatur. de rescri. eam. 10. 17	
2	Episcopum in foro laico nō per se sed per alium litigare. 1. 204	
1	Episcopum moribus de quibus cognoscat. de offi. ordi. quantum. num.	137
3	Episcopum malitiose à patrono præsentatum admittere. recu. tasse qualiter probetur. de iur. patro. pastoralis. num. 1. 3.	545
1	Episcopū tacite non dispensare. de fil. presby. veniens. 5. & 6. 87	
1	Episcopatus quando diuidendus. de elect. innotuit. numer. 3. 44	
1	Episcopatus limitaneus cuius iurisdictionis sit. de offi. dele. cum in iure. nu. 1.	123
5	Episcopatus dignitatis culmen. de verbo. signifi. sua. num. 5. 308	
3	Episcopatum secundum ordinem obtinens an primum perdat. de præben. de multa. num. 13.	394
3	Episcopatum vnum habendum. de præben. de multa. 3.	393
1	Episcopalia insignia imprescriptibilia. de æta. præsi. cum contingat. num. 4.	84
5	Episcopalia iura qui prescribant. num. 3.	314
5	Episcopalis dignitas est ordo. de purg. cano. nobilis. num. 3. 218	
3	Episcopi & alij causa prædicationis licet proprias ecclesias abfentare. de vot. magne. nu. 10.	522
2	Episcopi in canones papales non dispensare. de iud. at si clerici. num. 18.	179
1	Episcopatu vero. coloratę ve sine Papa non renuntari de ren. nisi. num. 1.	72
1	Aequipollentium alterum probandum. num. 1.	15
1	Aequitas concursu potior. de transf. ex parte. nu. 2. 1.	150
1	Aequitas in ecclesiasticis attendenda. de præben. dilectus. n. 8. 592	
1	Aequitas ceteris paribus potior. de transf. ex parte. nu. 2. 2.	150
1	Aequitati & rigori quando locus sit. de transf. ex parte. n. 27. 150	
1	Aequum iniquo prius ferri de transf. ex parte. num. 20.	150
1	Errans quando obligetur. de biga. nuper. 22.	96
4	Errans non consentit. de co. ser. proposuit. num. 7.	43
4	Error an matrimonium impediatur. de co. ser. proposuit. n. 3. 547	
4	Error personæ impedit matrimonium. de spon. ex literis. 3. 6	
5	Error communis an ius faciat in temporalibus. de cle. per fal. promo. num. 16.	147
4	Error an impediatur actum gerendum de con. ser. proposuit. numero. 6. 8.	47
5	Error communis non facit ius in spiritualibus. de clerici. per fal. promo. num. 15.	197
5	Error à pœna excusat. de senten. excom. si vero. nu. 5.	247
4	Erroris definitio. de co. ser. proposuit. num. 2.	47
4	Erroris diuisio. de co. ser. proposuit. num. 1.	47
2	Erroris reuocandi tempus. de iure iuri. si vero. num. 5.	288
1	Errorrem communem veritati præferri. de biga. nuper. 6.	95
1	Errorrem diocesis non obesse. de rescrip. significante. 1. & 4. 27	
1	Errorre substantiæ contractum vitari. de biga. nuper. nu. 19. 96	
1	Ætas in non curatis ab episcopo dispensabilis. de ele. dudum. numero. 2.	45
4	Ætas quæ requiratur ad matrimonium contrahendum. de despon. imp. puberes. nu. 1. 3. 5. 8.	27
1	Ætatis defectum quis dispenset. de temp. ord. consulta. n. 8. 80	
2	Ætatem quis probare debeat. de purga. ca. accedens. n. 2. 4. 224	
2	Ætatem in tutelis quis probet. de pro in. præsentia. num. 1. 242	
4	Eua quare formata de costa Adæ. de diuer. gaudemus. nu. 9.	76
1	Euangelicum ius immutabile. sed ex causa interpretabile. de cōsi. canonum. num. 10.	4
5	Eucharistia omni hebdomada renouanda. de senten. excomm. permittimus. num. 2.	142
5	Eucharistia non danda non petenti. nu. 36.	245
5	Eucharistia non danda peccatori in occulto petenti. 37.	245
5	Eucharistia dando peccatori in manifesto petenti. 38. 245. fallit ibid.	39.
5	Eucharistia an suspectis criminis danda. 41.	246
5	Eucharistia effectus. 42.	246
3	Euictionum numerus qualis. de censi. cum apostolus. 10.	549
3	Euictio pro quibus rebus cogatur. de empti. si venditori. 3. 433	
3	Euictio in quibus casibus cessat de emptio. b. venditori. 4. 6. 433	
3	Euictio fit duobus modis. de empt. §. venditori. num. 1.	433
2	Euictionis exceptio non eandem vim habet. vt actio. de or. co. intelleximus. nu. 7.	208
3	Euictionis duplex actio. de empt. si venditori. nu. 2.	433
5	Euictionum numerus in visitatione requisitus. de exce. præ. cum ad. num. 1.	199
1	Eunuchi culposi non ordinandi. de cor. vitia. thomas. nu. 5.	91
1	Euocatum vtrique quando parendum. de offi. dele. pasto. §. cum autem. num. 2.	122
1	Euocatis Papæ parendum. & quando. de offi. dele. pasto. §. cum autem. num. 1. & 3.	122
1	Exceptio procuratoria est dilatoria. de procur. in nostra. 1.	154
1	Exceptio procuratoria in monachum est peremptoria de procur. in nostra. num. 2.	154
2	Exceptio falsi perpetua. de proba. licet. num. 10. 1. 12.	245
1	Exceptio excommunicationis quando obijcienda de procur. in nostra. num. 3.	154
2	Exceptio spoliationis quando non cōsit executioni. de ord. co. super. num. 5.	212
2	Exceptio omisa quando. an non. obijcienda. de proba. quoniam contra. num. 13.	248
2	Exceptio incidens non pronuntianda. de or. cog. intelle. 15. 208	
2	Exceptio excommunicationis qualis censenda. de exceptio. pasto. num. 15.	307
2	Exceptio non nu. pec. quando imprescriptibilis. de fin. instru. si cautio. num. 10.	279
3	Exceptio non nume. pecu. de iure canonico non habet locum. de solu. si qui. nu. 7.	455
3	Exceptio non numerate pecuniæ infra biennium opponenda. de solu. si qui. num. 5.	454
3	Exceptio competens an eius fideiussori competat. de fideiuss. per uenit. num. 13. & 16.	448
1	Exceptio procuratoris quajis. de procur. tuę. num. 1. 1.	159
1	Exceptio cepta iudicio. an admittenda. de offi. in dele. pruden. §. sexta. num. 16.	117
2	Exceptio quando probata videatur. de ap. interposita. 8.	368
1	Exceptio in entionis qñ obrudenda. de rescri. super. 12.	19
3	Exceptio non nume. pecu. post biennium non opponenda. de solu. si qui. num. 6.	454
2	Exceptio excom. flatim probanda de testi. cum causam. 1.	262
1	Exceptionis emergentis natura de ordin. cog. intelle. 14.	208
2	Exceptionis probatio ob quæ differenda. de testi. cū causam. 6. 263	
1	Exceptioni quando locus non sit. de posthumis clerici. 13. 152	
1	Exceptioni non numeratę pecunię renuntiare non possit. de fin. instru. si cautio. num. 5.	278
2	Exceptioni non numeratę pecunię. mutuo locum von esse. de fin. si cautio. num. 1.	278
3	Exceptionem pecunię non numeratę non opponit debiti partem soluens. de censi. olim. num. 4.	555
1	Exceptionem præposterus ordo vitietur. de rescripti. cum dilecti. num. 3.	21
2	Exceptionem dolo omittens puniendus. de exceptionibus. exceptio. num. 1. 4.	310
2	Exceptionem non numeratę pecunię scriptę competere. de fin. de instru. si cautio. nu. 2. 3. & 4.	278
2	Exceptionem sublatā an agere liceat. & 24. de ordi. cogni. cum dilectus. §. nos. 21. 24.	210
2	Exceptiones terminari debere. de exceptionibus. pastoralis. numero. 2.	205
2	Exceptiones anomale perpetuę. de exceptionibus. pastoralis. nume. 2.	306
2	Exceptionum diuisio. de iure patronatus. capitulo. cum dilectus. num. 11.	545
1	Exceptiones an post terminum obijciendę. 3.	307
1	Exceptionum in integr. resti. temporum non mutet iudex. de officio deleg. de causis. nu. 6.	103
2	Exceptionum genera & effectus & quando. an nō proponi possint. de ordi. cogni. cum dilectus. §. nos. 22. 23.	210
2	Exceptionum proponendarum oratio. de proba. quoniam contra. num. 12.	248
2	Exceptionis ordo. de excep. pasto. num. 5.	306
2	Exceptionum genera. de except. pasto. num. 1.	305
2	Exceptionum tempus actioni commensurata. de in integr. resti. fuscitata. num. 8. 9.	160
2	Exceptionibus auctis quid spectandum de ordi. cogni. intelle. num. 16.	208
5	Excessus enormis quis dicatur. num. 9.	281
5	Excipi contra rescriptum de pluribus beneficijs collatis posse. contra personam non posse. de excepti. cum ecclesię. 3. 4. 305 cum ec-	

Index Henrici Boich

2	Excipi de multis beneficijs à Papa collatis non posse. de excep- cum ecclesiastica. nu. 1. 2.	315
1	Excipi in Papam quando, an non liceat. de elect. licet. 3.	37
2	Excipi de non nu. pecu. cur. nō possit. de fi. instr. si cautio. 9. 279	
2	Excipi non spoliantem quando, an non possit. de ordi. cognit. super. nu. 2. 3.	212
5	Excipiens de crimine non se inscribit. de accu. super. nu. 6.	190
2	Excipiens quousq; audiendus. de exceptio. deniq; 1. 2.	304
1	Excipere in factum suum licere. de elect. nosti. nu. 7.	39
3	Excipere quando licet de iure tertij. de iure patrona. cum dilectus. nu. 8. 10. & 12.	543
2	Excipit de non nume. pecunia perpetuo ecclesia. de fide instr. si cautio. nu. 7. 2.	279
1	Excludi à consorcio quid de maiestate & obedi. cum in ecclesia. nu. 1. 5. & 16.	142
1	Exclusus vna via an alia admittendus. de procu. tu. 2. 5.	156
2	Excommunicandi ius sine præambulis moribus non quæritur: alia contra. de foro compe. cum contingat. nu. 4.	190
3	Excommunicandi non sunt non subditi. de his quæ fiunt à maiori. quæsiuit. nu. 2.	419
1	Excommunicandi ius an prorogabile. de officio delegati. P. & G. nu. 24.	129
3	Excommunicans iniuste tenetur. de præbendis. ca. inter. 7. 388	
2	Excommunicare subditos suffraganei an possit archiepiscopus. de offi. ordi. pasto. nu. 4. & 5.	138
1	Excommunicari incertū posse. de offi. ordi. si sacerdos. 9.	135
2	Excommunicari an possit absens. de appellationibus. pasto. numero. 16.	354
1	Excommunicat iure curatus. de offi. ordinarij si sacerdos. 5.	135
1	Excommunicatur rebellis sine monitione de sententia excom. sacro. nu. 2.	290
5	Excommunicatio iusta quatuor requirit: quæ verbo non relaxanda est. de sententia excommunicatione. capitulo sacro. numero. 9. & 17.	290
5	Excommunicatio quando ipso iure incurritur. de sententia excom. super. nu. 2.	252
1	Excommunicatio quo pacto subeat. nu. 23.	129
2	Excommunicatio qua appellatione, an non suspendatur. r.	345
1	Excommunicatio medicinalis quæ accipienda. quod met. cau. cum dilectus. nu. 2.	157
5	Excommunicatio an per epistolam liget absentem. de clerico. excomm. mini. apostolicæ. nu. 3.	192
5	Excommunicatio iniuncta quæ dicatur, quam ferens puniatur: & ipsa verbo relaxatur. de sent. excom. sacro. 9. 10. 16.	290
5	Excommunicatio quot modis contemnatur. de sententia excom. sacro. nu. 7.	288
5	Excommunicatio de enormi læsione à Papa absolvenda. de sententia excom. monachi. nu. 1.	252
5	Excommunicatio hominis ligat tantum subditos. de sententia excom. n. p. e. nu. 2. 5.	277
5	Excommunicatio per appellationem non suspenditur. de sententia excom. per tuas. nu. 1.	285
2	Excommunicatio annalis & de quibus, an non, audiendus. de dolo. c. veritatis. nu. 5.	225
5	Excommunicatio pro futuris culpis in sententia tenet: eaq; in statuto ferri potest. de sententia excom. à nobis. 4. & 5. fal. Et ipsa ligat superiorem & successorem. eo. c. nu. 7.	168
1	Excommunicatio cuius absolutio necessaria. de æta. præf. cum bone. nu. 8.	84
5	Excommunicatio pro qua contumacia feratur. de verbo. signi. ex parte. nu. 1.	299
3	Excommunicatio prælati successorem non ligat. de immu. eccl. aduersus. nu. 4.	580
3	Excommunicatio potius sustinenda, quam in peccato communicare. de celeb. missa. de homine. nu. 2.	561
5	Excommunicatio non fertur nisi pro peccatis. de sententia excom. mulieres. nu. 2. 5.	258
1	Excommunicatio cur improrogabilis. de officio delegati. P. & G. nu. 13.	128
2	Excommunicatio à superiore relaxabilis. de ap. ad hæc. 9.	346
5	Excommunicatio est in medicina. de hæreticis. excommunicamus. nu. 13.	137
4	Excommunicatio est pœna medicinalis. de sponfalibus. ex literis. nu. 10.	7
1	Excommunicatio absolubilis temporalis est. de constitu. ex literis. nu. 6.	11
5	Excommunicatio duplex. de cle. excom. mi. si celebrat. 8.	192
1	Excommunicatio iniusta inefficax. quod metu. capla. cum dile-	

Ad quinque libros Decretalium.

3	Decima de v'suris non soluenda. nu. 1. 2.	492
3	Decima an compensationē admittat. de deci. cū hoies. 3.	495
2	Decima piscaturæ priuatæ cui soluenda. de deci. non est. 5.	497
3	Decima petitur conditione ex lege diuina. de deci. tua. 2.	498
3	Decima vt præscribatur quæ possessio requiratur. de deci. ad hæc. numero. 1.	495
3	Decima personalis papali priuilegio tolli aut transferri potest. de deci. a nobis. nu. 1.	497
3	Decima an simoniaci soluenda. de deci. tua. nu. 6.	498
3	Decima per secutarem remitti non potest. de deci. quæuis. 4. 496	
3	Decima prædialis alteri ecclesiæ quam cui debeatur, à papa concedi potest. de deci. a nobis. 2.	497
3	Decima prædialis ecclesiæ debita an laico concedi possit. de deci. a nobis. nu. 3.	497
3	Decima an præscriptione retineri possit. de deci. puenit. 17. 494	
3	Decima papali priuilegio tolli potest. de deci. puenit. 12.	493
3	Decima, vtri ecclesiæ feminationis an plantationis, soluenda de deci. cum non sit. nu. 1. 3. 5.	499
3	Decima ab inferiori à papa non tollitur. de deci. puenit. numero. 14.	493
3	Decima prædialis ecclesiæ prædiali dāda. de deci. puenit. 2. 492	
3	Decima quod non soluitur à clerico, papali priuilegio conceditur. de deci. a nobis. nu. 4.	497
3	Decima à laico non præscribitur. de deci. puenit. 16.	493
3	Decima de immobilibus non soluenda. de deci. puenit. 8.	493
3	Decima personalis parochiali ecclesiæ dāda. de deci. puenit. numero. 1.	492
3	Decima petitur confessoria & negatoria. de deci. tua. 1.	498
3	Decima contra laicum ab ecclesia præscribitur. de deci. puenit. numero. 24.	494
3	Decima an à clericis præscribitur. de deci. puenit. 22.	494
3	Decima nō deductis expensis soluenda. de deci. non est. 1. 3. 497	
3	Decima mixta cui soluenda. de deci. puenit. 3. 5. 7.	492
3	Decima papali priuilegio licet retinetur. de deci. quæuis. 1.	496
3	Decima vt retineatur consuetudine non inducitur. de deci. cum homine. si. nu. 4.	495
3	Decima an ab ecclesia præscribatur. de deci. puenit. 23.	494
3	Decima de mobilibus iustè quæsitis soluenda. de deci. puenit. numero. 9.	493
3	Decima soluitur attenda loci consuetudine. de deci. puenit. 6. 492	
3	Decima iure canonico deberur. de deci. puenit. 20.	494
3	Decima perpetuo ab episcopo non remittitur. de deci. quamuis. nu. 3.	496
3	Decima personalis ex præcepto non debita. de deci. puenit. numero. 21.	494
4	Decima petitur conditione ex lege consuetudinaria. de deci. tua. numero. 4.	498
3	Decima petitur rei venditione. de deci. tua. 3.	498
3	Decima duplex de eodem prædio solui potest. de deci. cum in tua. nu. 3.	499
3	Decima quod ab ea eximitur, an papa concedere possit. de deci. a nobis. nu. 5.	497
3	Decima de vna ad aliam ecclesiā episcopus transferre potest. de deci. a nobis. nu. 6.	498
3	Decima de sup' re quæsitis soluenda. de deci. puenit. 11.	493
3	Decima de mobilibus iniuste quæsitis soluenda. de deci. puenit. numero. 10.	493
3	Decima qualiter detrahenda. de deci. 5.	498
3	Decima ad tempus potest ab episcopo donari. de deci. quamuis. numero. 2.	496
3	Decima prædialis ante tempus solutionis solui potest. de deci. cum homines. nu. 1.	495
1	Decimas an præscribat laicus. de transla. ex literis. 12.	150
3	Decimæ parue donatio tractu temporis confirmatur. de his quæ si. continebatur. nu. 3.	415
3	Decima iure diuino introducta. de deci. puenit. 18.	494
3	Decima piscaturæ loci publici parochiali ecclesiæ soluenda, & cui decima luci piscatoris. de deci. non est. nu. 4. 6.	497
3	Decimam sibi cohectam perdit laicus certus de causis de deci. quamuis. nu. 5.	496
3	Decimæ compositio fieri potest. de deci. puenit. 15.	493
2	Decimas bona fide sine titulo præscribi. nu. 44.	319
3	Decimarum incapaces sunt laici vrbani decreto. de his quæ si. cum aposto. nu. 2.	416
3	Decimæ à laico formidabiles. nu. 11.	177
3	Decimæ à solutione an cistercienses & templarij immunes sint. de deci. ex parte. nu. 3.	495
3	Decimæ in feudum cōceduntur. de his quæ si. cum aposto. 4. 417	
3	Decimæ laicis quare prohibentur occupare de his quæ si. cum aposto. nu. 3.	416
3	Decimæ ad laicos spectabant ante decretum vrbani. de his quæ si. cum aposto. nu. 1.	416
3	Decimæ æstimatio soluenda à destruyente fegetem vel arboribus. sine causa. de deci. puenit. nu. 2. 5.	494
3	Decimæ que ex necessitate debeantur. de deci. decimam. 2. 499	
3	Decimæ æstimatio non soluenda comburent & fegetem vel arboribus. de deci. puenit. nu. 26.	494
3	Decimæ in causa inter ecclesiam & laicum appellatio remota. de deci. tua. nu. 8.	498
3	Decimæ magnæ in donatione superioris auctoritas requiritur. de his quæ fiunt. continebatur. 2.	415
3	Decimæ in causa inter duas ecclesias agitata appellatio admittenda. de deci. tua. nu. 9.	498
5	Decimæ ab excommunicato recipiendo. de sententia excommu. cum voluntate. nu. 1. 2.	292
3	Decimæ super solutione, pacto facto ante tempus, contrāueniri non potest. de deci. adhæc. nu. 2.	445
3	Decimam debitam esse sanctorum auctoritatibus comprobari. de deci. puenit. nu. 19.	494
3	Decimam animalium ante tempus soluens non liberatur. de deci. cum homines. nu. 2.	495
3	Decimam de hortis & animalibus non soluunt leprosi. de deci. ex parte. nu. 1.	495
3	Decimam personalem Iudæi non soluunt. de deci. de terris. numero. 2.	495
3	Decima ab episcopo remitti non potest. de deci. a nobis. 7.	498
3	Decimam prædialem Iudæi soluunt. de deci. terris. 1.	495
3	Decimam prædialem soluunt religiosi. de deci. ex parte. 4. 493	
3	Decimas prædiales quisque possessor soluit. de deci. nonum. numero. 4.	491
3	Decimam personalem non soluunt religiosi. de deci. ar. 2.	495
2	Decimas percipere cui liceat. de iud. quanto. 4.	177
3	Decimarum diuisio. de deci. decimam. 1.	490
3	Decimarum subdiuisio. de deci. decimam. 3.	490
1	Decimarum præceptum interpretabile. de constitutioni. canon. numero. 6.	34
5	Decisio an sit peccatum. 10.	229
2	Declinatoria quādo obrudenda. de exceptioni. pasto. 6.	366
2	Decretalis noua secundum ius sequenda. de fide. instr. pasto. lis. numero. 1. 8.	274
2	Decre. pasto. quando locus non sit. de fid. instrum. pasto. lis. numero. 10.	274
2	Decretali noua quando iudicandum. de fide. instrumentor. pasto. nu. 4.	274
5	Decre. hæc an priuilegium contineat decr. cum ad quorundam an priuilegium contineat. de exceptionibus prælator. cum ad. numero. 6. 7.	199
2	Decretalis incorporalis vis. de fide. instr. pasto. lis. 5.	297
2	Decre. potest cessionem integram desiderare. de proba. post cessionem. numero. 1. 21.	242
2	Decretalis contra ius quando, an non, reijcienda de fi. instr. pasto. lis. nu. 6.	274
1	Decretales aliquod explicari. & 22. de præscr. si diligenti. 1. 1. 5.	392
3	Decretum & inhibito differunt. de præb. dilectus. 5.	392
2	Decreti primi & secundi interponendi locus. de dolo. contingit. numero. 1.	227
3	Dedicatum ecclesiæ ad v'sus humanos redit. de rer. permu. mancipia. numero. 28.	418
5	Defendere ab iniuria an quis teneatur de foro iudiciali. 3.	289
5	De falso punitus, an iterum puniatur. nu. 7.	178
5	Defendere tenetur qui est causa violentiæ. de sententia excomm. quantæ. numero. 5.	289
5	Defendere qui non potest nemo tenetur. de sen. exc. quantæ. 1. 289. & an quis defendere teneatur. de foro iudiciali. ibidem. 3.	
5	Defendendus à violentia quilibet est de foro penitentiali. de sen. excom. quantæ. nu. 2.	289
1	Defensor legitimus quibus. de in. inte. refl. cum venissent. 6.	138
5	Defensio alterius an necessaria de iure ciuili, & foro iudiciali. de foro aut penitentiali quilibet est de iudicibus. ille quoq; qui est causa violentiæ defendere tenet. de sen. exc. quæ. 1. 23. 5. 6. 290	
2	Defensio generata. de exce. cum inter. nu. 2.	397
5	Deficiens in purgatione vt hæreticus condemnandus. de hære. excom. numero. 6.	137
1	Definitua nullatenus intra annum reuocabilis. 1. 1.	168
1	Definitua negotij immutabilis. de of. dele. in literis. nu. 1. 2. 13. & 14.	168

Index Henrici Boich

2 Definitiva qui ius faciat, de sen. in causis. 3.	330	5 Delegatus à papa an ad cautelam absoluat. 8.	286
2 Definitivam sine scriptis non valere, de testi. albe. 3. 5. 6.	266	1 Delegatum omnem aduersus quamlibet sententiam restituere, de inte. re. causa. num. 6.	165
1 Definitivam in absentem in seium non ferri in interloquutoria contra, de pro. auditis. 4.	157	1 Delegatū negligentē emēdet ordinarius, de of. or. sig. 5.	137
1 Defuncti fraudem impugnat hæres, de in integ. restit. restitutus, numero. 9.	161	1 Delegatum principis aduersus interloquutoriam restituere, & quatenus, de in inte. re. causa. nu. 3.	165
2 Degradatio quid de. sen. non potest. 10.	324	1 Delegatum iure prohibitum non subdelegare, de officio. delega. coram. numero. 1. & 3.	124
5 Degradatio qualiter fiat, de verb. signifi. nouimus. 1.	305	1 Delegatus non nisi ob grauia ecclesiastica requirit secularē brachium, de offic. delega. signifi. 3. & 4.	105
1 Degradatio quos ad se oporteat, de cle. transmissam. 9.	42	1 Delegatus specialis gnalem præuenit, de rescri. plerunq. 6.	22
5 Degradandus an ab episcopo dispensetur, de verborum signifi. nouimus. nume. 2.	305	1 Delegatus ob laicalia requirit secularē brachium, de offic. delega. signifi. num. 2.	105
5 Degradatus an pro eodem delicto à iudice seculari puniendus, de ver. signi. nouimus. nume. 3.	305	3 Delegatus nihil proprium habet, de testa. cum effes. 7.	466
5 Degradatus non conficit, de cle. excom. mi. si quis. 3.	188	1 Delegatus ex causa recusabilis, de offi. dele. super. 5. & 6.	120
5 Degradatus an statim curiæ seculari tradendus, de hære. ad abolendam. num. 2. 1.	126	3 Delegatus matrimonium contrahens an de causa spirituali cognoscat, de cle. coniug. diuersis. nu. 5.	382
1 Deiectus quis: quod remedio iuuandus, de ele. querelam. 22. 55.	55	2 Delegatus iniuriantem sibi puniet, de offic. dele. quia. 7.	101
1 Deiectus si quis, an non, dicendus, de ele. querelam. numero. 26. 27. 28. & 29.	55	2 Delegatus in appellatiōis cā recusabilis, de app. adhæc. 2.	339
2 Deierans restitutus testis esse pot. de testib. testimonij. 9.	269	3 Delegatus matrimonium contrahens de causa ciuili cognoscat, de cle. coniug. diuersis. nu. 6.	382
2 Deierans de futuro non punitur, de iureiu. querelam. 6.	291	3 Delegatus factus monachus an de causa cognoscat, de cler. con. diuersis. nume. 7.	382
2 Deierans quando pœnitent, de iureiu. querelam. 9.	291	3 Delegatus ordinarij quid à partibus exigat, de vita & hone. cler. cum ab. numero. 7.	372
2 Deierantis actoris pœna, de iure. querelam. 8.	291	1 Delegatus præfinitum tempus ne excedat, de offic. delega. quærenti. nume. 1.	119
2 De i mandatorum distinctio. 5.	237	3 Delegatus committere potest, de con. præ. cum dilecta. 2.	414
1 Delegata iurisdictione quando finiat, an non, de offic. dele. quærenti. nume. 3. & 4.	119	3 Delegat' subdelegationē nō reuocat, de cle. nō refi. relati. 2.	383
1 Delegatam iurisdictionem ordinariæ commensurari, de of. ord. perniciosam. nume. 5.	134	4 Delegatus non potest sententiam suam interpretari, de spons. ex literis. nume. 8.	7
1 Delegatam iurisdictionem expressis nominibus morte cessare, de offi. dele. quoniam. nu. 13.	112	1 Delegatus ordinarij aduersus quam sententiam restituat, de in integ. re. causa. num. 5.	165
1 Delegante nihil sibi retinente, arbitri. cognoscat, de offi. delega. super. uum. 16.	121	2 Delegatus quando de appell. fin. de principali cognoscat, de appe. vi. debitus. numero. 34.	362
1 Delegantem partim recusationis causas cognoscere, de officio. dele. super. nume. 17.	121	3 Delegatus vsque ad quod tempus contra doctores competat, de præb. pro illorum. nu. 3.	389
1 Delegati iurisdictionem an impedire ordinarius possit, de offi. ord. signifi. nume. 3.	137	3 Delegatus quos cōtradictores cōpescat, de præben. per illo. 2. 388	
1 Delegati principis specialia, de offi. dele. signifi. 12.	106	1 Delegatus in totum, partem mandat, de offi. dele. qm. 7.	130
3 Delegati potestas an post annum duret, de præbendi. pro illorum. numero. 4.	389	5 Delegatus punit falsum testē cā durante, de fal. falsi. dicitur. 3.	157
1 Delegati pape de veritate criminum quærent, & quo modo, de offi. ord. perniciosam. nume. 3. & 4.	134	1 Delegatus principis consensu iurisdictionem demandat, de offi. deleg. quoniam. nu. 4.	129
1 Delegata iurisdictione quando, an non, morte finita, de offi. deleg. quoniam. nu. 10. 11. & 12.	112	1 Delegare qui possint, de offic. deleg. coram. 6.	124
1 Delegati quando, an non, absente procedant, de offi. deleg. prudentiam. nu. 3. 4. & 11.	115	1 Delegari à prælo criminali nō posse, de of. dele. quoniam. 2.	129
1 Delegati quando simul cognoscant, de rescri. plerique. 5.	22	1 Delicta grauia prodenda, de car. vitia. exposuisti. 2.	91
1 Delegati iurisdictione quando perpetua, de officio. deleg. quærenti. numero. 2.	119	2 Delicta communia paria, de iureiu. cum quidam. 8.	292
1 Delegatio initio non post, ostendenda, de officio. deleg. cum in iure. numero. 4.	124	2 Delicta communia, de iureiu. cum quidam. nu. 4.	292
1 Delegatio vltro diem dictam non proroganda, de officio. deleg. P. & C. nume. 8.	128	3 Delegatus Papæ extra domū proficiscens, impēfas habet. 5.	372
5 Delegatio pape facta episcopo eo mortuo deuoluit ad eius successorem, & non ad capitulum, de hære. ad abolendam. 4.	130	3 Delegatus principis quid à litigantibus exigat. 6.	372
1 Delegatiōis cui faciendæ fides, de officio. delegat. cum in iure. numero. 3.	124	2 Delictum extra gestionem ecclesiæ non obesse, de except. cum venera. nume. 1. 6. 7.	307
1 Delegatis eiusdem datæ, quid obseruandum, de resti. plerunq. numero. 2.	22	5 Delictum notorium quod dicatur, de adulte. tua. 10.	162
1 Delegato simpliciter recusato, arbitro locum esse, de officio. dele. super. numero. 15.	120	3 Delictum rei in eum transfert onus probandi, vt eccle. ben. si. di. conse. vt nostrum. num. 4.	420
1 Delegatorum recusatorum causa à quibus cognoscenda, de offi. deleg. super. nume. 8.	120	1 Delicti vno in loco initiati, alio consummati iudex competens, de ele. dudum. num. 48.	50
1 Delegatorum processus, altero impedito, an vitietur, de offi. de leg. prudentiam. nume. 6. 7. & 8.	115	5 Delicto certo sed persona incerta nullo reperto in loco, delicti, nemo tenetur, numero. 1.	154
1 Delegatorum processus an à collega ratificabilis, de offic. deleg. prudentiam. num. 12.	115	2 Delicto multo quis tacens consentiat, de præb. nonne. 16.	280
1 Delegatorum quis, an non exequetur, de officio. deleg. pasto. §. præterea. nume. 5. & 6.	122	5 Delictorum notiorum in pœnis publicis non fit compensatio de adulte. tua. numero. 12.	163
1 Delegatorum vnus quando de causa cognoscat, de offic. delega. licet. numero. 8.	123	5 Delictorum notiorum in pœnis pecuniarijs an fiat compensatio, de adulte. tua. num. 13.	163
1 Delegatorum diuersæ datæ qui cognoscant, nu. 3.	22	5 Delictorum occultorum non fit compensatio in foro iudiciali, de adulte. tua. num. 9.	162
1 Delegatum absolvens an de lite cognoscat, de officio. delega. prudentiam. §. sexta. num. 16.	117	5 Delictorum non fit compensatio in foro pœnitentijs, de adulte. tua. numero. 8.	162
1 Delegatum aduersum definitiuam restituere qui que accipiendi de in integ. re. causa. nu. 4.	165	2 Delictorum communium quæ in maiore grauiora, de iureiur. cum quidam. nume. 7.	292
1 Delegatum non nisi in paruis multare, de offi. dele. de causis. §. illis, num. 2. & 3.	105	5 Delinquens in pluribus plures pœnas sentit, de malefici. statui. mus. numero. 14.	186
1 Delegatum de proprietate nisi vetetur cognoscere, nu. 3.	235	5 Delinquens vltra propositum an teneatur, de sent. excom. cum voluntate. numero. 2. 4. 6. 8.	294

3 Detractio

Ad quinque libros Decretalium.

2 Excommunicatus quando vtatur iurisdictione, de sentent. ad probandum. num. 5.	325	4 Excommunicatus matrimonium contrahit, de eo qui duxit. si significasti. num. 1.	43
3 Excommunicatus non agit, de præben. accedens. nu. 6.	390	5 Excommunicatus an dicat horas in choro, de cleri. excom. mi. si quis. num. 8.	190
5 Excommunicatus si moriatur antequam sciat se esse talem quo ad Deum liberatur, de cle. excom. mini. apostolice. nu. 4.	182	5 Excommunicatus pro assistentia in diuinis officijs non fit irregularis, de clerico excom. mi. si celebrat. num. 5.	192
2 Excommunicatus minori quatenus in iudicio stare potest, de iudi. intelleximus. num. 2.	180	5 Excommunicatus dat potestatem absoluedi, de senten. excō. duobus. num. 1.	294
3 Excommunicatus pro manu iniectione an à diocefano absoluitur, de vita & hone. cle. quoniam. num. 2.	371	5 Excommunicatus publicè vitandus, de sen. excom. cum non ab homine. num. 3. 267. & c. cum desideres. num. 5.	265
1 Excommunicatus maiore non nisi ignorans rescriptum obtineat, de offi. deleg. prudentiam. §. sexta. nu. 2.	116	1 Excommunicatus causa latente satisfacturus & absoluedus, de offi. deleg. cum contingat. nu. 1.	125
5 Excommunicatus an testari possit, de hære. si quis. num. 3.	119	5 Excommunicatus an dicat horas priuatim, de cle. excom. mi. si quis. num. 9.	190
3 Excommunicatus pro manu iniectione à legato absoluitur de vita & ho. cleri. quoniam. nu. 1.	371	2 Excommunicatus maiori non nisi excipiens, iudicio stet. de iudi. intelleximus. num. 3.	180
2 Excommunicatus nec iudex nec testis sit, de iudi. intelleximus. num. 18.	182	5 Excommunicatus nulliter non fit irregularis ex violatione censuræ, de cleri. excom. mi. si celebrat. num. 2.	192
1 Excommunicatus translatus quatenus & à quo dispensandus, de tempo. ordi. cunsulta. num. 14.	81	3 Excommunicatus minori se restitui in possessionem petit, de concess. præb. cum nostris. num. 1. 1.	410
5 Excommunicatus an ante satisfactionem absoluedus, de verborum sig. ex parte. num. 5.	298	1 Excommunicationū que excuset, quod met. cū dilectus. 3. 157	
5 Excommunicatus vitet excommunicatum, de ele. excō. mini. illud. num. 2.	190	1 Excommunicatus iniuste absoluedus, de officio. delega. cum contingat. num.	125
3 Excommunicatus in cimiterio sepultus exhumandus, de telepultu. sacris. num. 1.	487	5 Excommunicatus diuinis non interfit, q. si ipse celebret fit irregularis, de senten. excom. sacro. num. 1. 1. 4. 15.	291
5 Excommunicatus non adimplens iniuncta, in excommunicationem incidit, de senten. excom. decetero. num. 1.	263	2 Excommunicatus iurans stare ex causa appellat. de appel. quæstioni. num. 1.	343
2 Excommunicatus an in foro procuret, de iudic. intelleximus. numero. 16.	182	1 Excommunicatus occultus alius non item procuratorem constituit, de proba. consulti. num. 4.	159
5 Excommunicatus de ecclesia eiiciendus, de senten. excom. veniens. 3. & eo. tit. nuper. num. 14.	266	2 Excommunicatus nō fit aduocatus, de iudi. intelleximus. 17. 182	
5 Excommunicatus officiendo sine apparatu non incurrit irregularitatem, de cleri. excom. mini. si celebrat. 6.	188	5 Excommunicatus occultus non vitandus, de sent. excom. cum non. 2. & fo. 265. & eo. cum desideres. num. 6.	264
2 Excommunicatus intelligibilis, de appellationibus. dilectus. numero. 11.	357	5 Excommunicati qualiter vitandi, de priui. cum & plantare. 2. 209	
4 Excommunicatus religionem profiteatur, de eo qui duxit. signifi. casti. num. 3.	43	5 Excommunicati generali statuto ligati sunt, non tamen vitandi, de sent. excō. de nobis. num. 1.	269
3 Excommu. an immunitate gaudeat, de immuni. eccle. c. ecclesiæ. num. 15.	582	3 Excommunicati corpus ecclesiam execrat de consecra. eccle. propofuisti. num. 3.	557
5 Excommunicatus potest officium censuræ temporalis exercere, de cle. excom. mini. si celebrat. num. 3.	188	4 Excommunicati matrimoniū non sollemnizant donec fuerint absoluti, de eo qui duxit. signifi. casti. num. 2.	43
5 Excommunicatus potest facere quæ non sunt deputata officio spirituali, de cle. excom. mini. si celebrat. nu. 4.	188	5 Excom. lucra pauperibus eroganda, de iudic. cum sit. 9. 127	
5 Excommunicatus potest iterum excommunicari, de iude. capita. num. 6.	124	1 Excommunicati non nisi tolerati, gesta tenere, de electio. nihil q. ceterum. num. 6.	65
5 Excommunicatus p annum perdit priuilegia clericatus. 6.	284	2 Excommunicati publici spiritualia gesta tenere, de dolo. veri. tatis. num. 19. 20.	227
5 Excommunicatus non salutandus, nu. 4.	287	2 Excommunicati iudicis processus nullus, de offi. dele. prudentiam. §. sexta. num. 10.	117
5 Excommunicatus Pape communicatione non absoluitur. 1.	286	2 Excommunicati sententia nulla, de sententijs. ad probandum. numero. 3.	335
5 Excommunicati subditi ei communicant.	279	5 Excommunicati nominati qui dicantur, de priui. cum & plantare. num. 1.	209
5 Excommunicati consanguinei non communicant. 2.	279	5 Excommunicati voluntas quando pro facto non habita, de eo qui mit. in possess. constitutus. nu. 8.	229
5 Excommunicatus in spiritualibus superiori comunicat. 3.	279	2 Excommunicati annulis pœna varia. nu. 3.	225
5 Excommunicatis filijs non communicant parentes. 4.	279	2 Excommunicati occulti gesta valere, num. 13. 14.	226
5 Excommunicatæ vxori non excommunicat maritus. nu. 5. 279	279	5 Excommunicati vasallus ad seruitium ei non tenetur. 2.	235
5 Excommunicatis mercenarijs dominus non commuicet. numero. 6.	279	5 Excommunicati publici gesta nulla, de dolo. veritatis. 15. 226	
5 Excommunicato socius non communicet. num. 7.	279	1 Excommunicato participare quibus ex causis liceat, q. metu. cau. c. sacris. num. 3.	160
2 Excommunicatus, appellatione cum principali mixta, audiendus, de iudi. intelleximus. num. 13.	181	5 Excommunicato participans licite nō excommunicatur. 1. 279	
2 Excommunicatus canens quando absolui debeat, de iudic. cap. de quo. num. 5.	175	2 Excommunicato participans, minori excommunicatur. 2. 379	
2 Excommunicatus an fructus recuperet, de ap. pasto. nu. 18. 335	335	5 Excommunicato in crimine damnato participans excommunicatur maiori. nu. 3.	279
5 Excommunicatus pluries an vna sententia absoluitur, de sent. excom. cum pro causa. nu. 1. 3. 5. 7.	273	3 Excommunicato in ceu crimine participans non excommunicatur. num. 4.	279
3 Excommunicatus nō constituit procuratorem, de conc. præb. cum dilecta. num. 3.	414	1 Excommunicato probare quando, an non, liceat, de offi. dele. cum contingat. num. 2.	125
5 Excommunicatus quam cāntionem præstet, de verbo. signifi. ex parte. num. 2.	298	5 Excommunicato participans an, quando, & quomodo excommunicetur, quæ excommunicatione ligetur, de sent. excō. c. quod in dubijs. 1. 2. 3. 4. fol. 278. & eo. tit. & eo. fo. cap. inter. num. 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 7. & eo. tit. c. cum desideres. num. 9.	265
1 Excommunicatus minori rescriptum recte impetrat, de offic. delegati. prudentiam. §. sexta. nu. 1.	116	5 Excommunicato scribens excommunicatur, de sent. excom. fa. aliquando. num. 3.	287
5 Excommunicatus an beneficia conferat, de cleri. excom. mi. pos. stulasti. num. 8.	191	2 Excommunicato in excommunicatorem quando, an non negetur recursus, de appel. folici. nu. 1. 2.	355
3 Excommunicatus an instrumentum recipiat, ne cleri. vel monachi. c. sicut. num. 2.	585	2 Excommunicato non restituendo actiones perire, de iud. intelleximus. num. 10.	181
5 Excommunicatus in mortis articulo absoluedus, de senten. excom. quamuis. num. 2.	296	2 Excommunicati quando auferendi fructus, de ap. pasto. 17. 355	
3 Excommunicatus maiori nō petit restitutionem possessionis, de con. præb. cum nostris. num. 10.	410	2 Excommunicato quando agere liceat, de iudi. intelleximus: numero. 4.	
5 Excommunicatus officiendo cum apparatu fit irregularis, de cleri. excom. mini. si celebrat. num. 9.	193		

Index Henrici Boich

num. 4. 5. 7. 8. 9.	181	numero. 8.	478
2 Excommunicato non nisi famelico, subueniendum. & de appell. pasto. num. 19. & 20.	355	3 Exequutor datius rationem Episcopo reddit. de testamentis. tua. num. 24.	479
1 Excommunicato minori participantem an excommunicari. q. met. causa. sacris. num. 1.	160	3 Exequutor ab Episcopo exequi cogendus. de testamentis. cap. tua. num. 21.	479
2 Excommunicato non nisi occulto feruendum. de dolo. c. veritatis. num. 23.	227	3 Exequutor quando citius potest exequutionem impleat. de test. tua. num. 10.	478
2 Excommunicatum compescere posse. de except. cu. inter. 1. 307	307	2 Exequutor mixtus cognoscit. de senten. de cetero. 6.	324
5 Excommunicatum ob manuum iniunctionem quis dispenset. de senten. excom. illorum. num. 8. 10. 12.	280	3 Exequutor testamentarius an rationem administrationis Episcopo reddat. de testa. tua. num. 25.	480
5 Excommunicatum percuciens excommunicatur. de sent. excom. uni. si verè. num. 1.	280	5 Exequutor legitimus an agat. & exigat. de testa. tua. nu. 17. 479	479
2 Excommunicatum non videri impeditum. de testib. coge. cum super. 1. 3.	270	3 Exequutor vltimarum voluntatum ad minus subire à quo compellendus. de testa. tua. num. 7.	478
2 Excommunicatum appellare posse. de appell. pasto. nu. 13. 354	354	3 Exequutor post onus susceptum exequi compellendus. de test. c. tua. num. 1.	477
5 Excommunicatum appellantem an superior absoluat. de senten. excom. per tuas. num. 4.	282	3 Exequutor testamentarius an ad exequutionis onus subeundum compellendus. de testa. tua. num. 3.	477
1 Excommunicatum non nisi minori excommunicatione ligatum eligi posse. de elect. illa. num. 1.	62	3 Exequutor datius munus exequutionis suscipere an compelli possit. de testa. tua. num. 4.	477
1 Excommunicatum satisfactorum parte instante vocata, absolui. de offi. deleg. cum contingat. num. 5.	125	1 Exequutor an de re cognoscat. de officio delegati. pasto. §. quia. numero. 1.	122
1 Excommunicatum officio iudicis, nullo vocato, absolui. de off. deleg. cum contingat. num. 4.	125	3 Exequutor testamentarius an agat. & exigat. de testamen. tua. numero. 18.	479
5 Excommunicatum defendere licet. de sententia excom. cum desideres. num. 1.	265	3 Exequutor intra tempus determinatum à testatore eius voluntatem adimpleat. de testa. tua. num. 9.	478
2 Excommunicatum cedere. de dolo. c. veritatis. 16.	226	3 Exequutor datius an agat & exigat. de testamentis. capit. tua. numero. 20.	479
2 Excommunicatum occultum omnimodo in iudicio stare. de iudicij. intelleximus. num. 1.	280	1 Exequutor iuris non collatum non tribui. de rescriptis. capit. literis. num. 3.	29
1 Excommunicatorum quis, an non, agat. de offi. deleg. prudent. §. sexta. num. 12. & 13.	117	3 Exequutoris gratia potestas. de præbendis. c. cum olim. 6. 400	400
1 Excommunicatorum qui, an non excludendi. de electionibus. c. illis. num. 3.	63	2 Exequutori nudo parendum. de sent. quoad. 5.	327
1 Excommunicatos occultos vocandos & admitendos esse. de electio. c. illa. num. 2.	62	1 Exequutorem mandata excommunicatione non absolueri. de maio. & obe. cum inferior. num. 12.	144
5 Ex damnato coitu tria mala oriuntur. de raptoribus. cap. super. num. 1.	163	3 Exequutore intra annum non exequere ad Episcopum deuoluitur exequutio. de testa. tua. num. 11.	478
2 Executorem appellatione cessare. de testib. cap. veniens. 4. 264	264	2 Exequutorum genera eorumque; vis. de sententijs. de cetero. numero. 7. 8. 9. 10.	325
2 Executorem merum in notorijs superfedere. de senten. de cetero. num. 1. 2.	324	2 Exequutorum genera de senten. quo ad. num. 1.	327
2 Executorum quis exceptiones admittat. de sententijs. capitulo. quoad. num. 7.	327	2 Exequutor an & quando cognoscat. de sen. de cetero. nu. 5. 324	324
2 Exemptus notoriè ne sistat. de iudicij. de quo. 22.	176	1 Exequi infirmatoriam iudex ad quem debet. de officio delegati. pasto. §. præterea. num. 3.	122
5 Exemptus notoriè non compareat, quod si priuilegium allegat comparere debet de verborum significatione. capitulo. ex parte. num. 16. 17.	304	1 Exequi confirmatoriam qui possint. de offi. deleg. pasto. §. præterea. num. 2.	122
1 Exemptus foro non renuntiat, nec sententia in eum lata tenet. de arbit. cum tempore. num. 11.	170	1 Exequi sententiam qui nequeant. de officio delegati. pasto. §. præterea. num. 1.	122
5 Exempti simpliciter à quo iudicandi. de priuilegijs. capitulo. quarum. num. 4. 5.	211	1 Exequi diffinitiuam potest delegatus, qui accipiendum. de offi. deleg. significasti. 9. 10. & 11.	106
5 Exempti certis casibus subfunt Episcopo. de priuilegijs. quarum. num. 6.	211	1 Exequi rem iudicandam potest iudex. de officio delegati. significasti. num. 8.	106
5 Exempti, habentes priuilegium expressum à solo Papa indicantur. de priuilegijs. quarum. num. 3.	211	1 Exequi deuoluta non potest ordinarius. de officio delegati. significasti. num. 5.	106
5 Exempti quo ad capellas non exemptas ad synodum eant. de priuilegijs. quarum. num. 7.	211	3 Exequutio vltimarum voluntatum regulariter ad Episcopum spectat. de testa. tua. num. 27.	480
5 Exempti qualiter subfunt Episcopis in crimine de hæresis. de hærec. ad abolendam. num. 24.	135	1 Exequutio delegabilis. de officio delegati. significasti. nu. 13. 106	106
2 Exemptum statuto, nullis actibus eo teneri. de fide instr. inter. §. eum. num. 21.	274	1 Exequutionem intra appellationis tempora denegari. de offi. delegati. significasti. num. 6.	106
5 Exemptio ecclesiarum an ad futura bona, an extendatur. de priuilegijs. cum capella. num. 2.	212	2 Exequutionem absentia impediri. de testi. veniens. num. 5. 264	264
3 Exemptio in familia deriuatur. de iure patron. cu. dilectus. 9. 543	543	1 Exequutore recusatio quis causam audiet. de offi. delegati. super numero. 18.	121
1 Exemptio mandata quando an non morte exipret. nu. 16. 113	113	1 Expects papalis præferendus. de rescript. num. 1.	24
1 Exemptionis priuilegio qui renuncietur. de arbit. cum tempore. num. 12.	170	2 Expectsantium quis potior. de rescript. nu. 2.	24
1 Exemptos coram Episcopo de omni causa respondere. de offi. ordinarij. quanto. num. 1.	137	2 Expensas quando non debeat non comparens. de dolo. venerabilis. num. 4.	228
4 Exilium & deportatio sunt pœnæ capitales. de sponsalibus ex literis. num. 12.	8	2 Expensas definitiuam lata, non peti de dolo. finem. 13.	224
2 Exequutor minor ne superfedeat. de senten. de cetero. 4. 324	324	1 Expensas litis non nisi damnatus soluit. de pro. auditis. nu. 7. 153	153
3 Exequutor an conueniatur. de testamentis. capi. tua. 2. 1. 2. 3. 479	479	2 Expensas litis iuramento probari. de fo. compe. dilecti. 8. 192	192
3 Exequutor legitimus an ad officium exequutionis subeundum compellendus. de testa. c. tua. num. 2.	477	1 Expensas in possess. misso ante omnia soluat contumacia. de pro. auditis. num. 2.	157
3 Exequutor vltimarum voluntatum an religiosus esse possit. de testa. tua. num. 16.	480	5 Expensæ non sunt mera pœna. de pœnis. calumniam. 4. 230	230
3 Exequutor in inueniarium facere debeat. de testamentis. tua. sint. de homi. fic. num. 36.	149	2 Expensæ officij iudicis quando petendæ. de do. finem. 12. 224	224

Ad quinque libros Decretalium.

5 Ex pluribus raptoribus vno liberato à spoliato, an alij liberati censentur. de homi. fic. num. 35.	149	2 Famam semiplene probare. de probationibus. capitulo. cum causam. num. 3.	243
5 Ex pluribus raptoribus vno solente alij non liberantur à quadrupli pœna, imo oēs in solidum tenentur. de homi. fic. 34. 149	149	2 Famam restituit Papa non Episcopus. de sententijs. capitulo. cum te. num. 11. 12.	334
1 Expulsi non violenta quæ. de elect. querelam. 24. 26.	55	3 Familias an ieiunandum. de obseruatione ieiunij. capitulo. ex parte. num. 8.	574
1 Expulsiorem, non admissio domino, non vsucapere. de electioni. querelam. num. 3.	55	5 Femina promotæ ordinem non recipit. de clericis. per sal. pro. mo. tue. num. 7.	197
5 Extrahentibus pluribus vno solente alij liberantur quoad damnum & interesse. de homi. fic. num. 33.	149	2 Feriæ repentinæ à foro principi indicendæ. de ferijs. conquestus. num. 1.	206
1 Extentioni quando locus non sit. num. 13.	152	2 Feriæ hominum fauores à iudice indicendæ. nu. 3.	206
3 Extrahentis quem de ecclesia pœna canonica. da immun. ecclesie. num. 19.	582	4 Feriarum tempore matrimonia contrahi, sed non consummari de frigi. literæ. num. 3.	53
3 Extrahentis quem de ecclesia pœna ciuili. de immuni. ecclesie. num. 20.	582	2 Ferijs hominum renuntiare posse. de fer. conquestus. 5.	206
3 Aestimatio an emptionem faciat. de commo. cu. gratia. 10. 427	427	2 Ferijs solennibus non renuntiare. de ferijs. conquestus. 4.	206
4 Extraneus dicitur qui in nullo tangit. de spon. gemma. 3.	22	2 Ferias iudicij Romæ spectari de ferijs. conquestus. 15.	207
1 Extranei sine licentia non promouendi. de clericis. per te nobis. num. 6.	98	2 Ferias appellatiõni imputari. de appella. ex ratione. num. 5.	340
3 Extra numerarij receptio an valeat. num. 6. 10.	391	2 Ferias rei in prouincijs attendi. de ferijs. conquestus. nu. 15. 207	207
1 Extraneus benedi. 1. 2. & c. cum infirmitas. sensus. de constit. cognoscentes. num. 3. & 4.	5	2 Ferias solennes qui indicet. de ferijs. conquestus. num. 2.	206
	F	2 Festis diebus expeditibilis, atque in his citationem valere. de ferijs. conquestus. nu. 9.	206
5 F abrica à capellano faciendæ. de verbo. signifi. cum inter. num. 2.	307	2 Feudum an in cenobium transeat. de probationibus. cap. in præsentia. nom. 15.	243
5 Facies hominis caracter imponi potest. de homic. interfecti. num. 1.	143	3 Feudum patrimoniale in dotem datur. de feudo. capitulo. ex parte. num. 2.	439
5 Facientes contra conscientiam edificant ad gehennam. de sim. ex insinuatione. num. 4.	108	4 Feudum in dotem dari non potest. de donationib. inter virum, nuper. num. 6.	79
3 Factum deueniens ad casum extinctiuum vitatur. de iure pat. consultationibus. num. 1.	538	1 Feudum quando committatur. de constitutionibus. quæ in ecclesijs. num. 7.	9
3 Factum non consummatum, an per casum impediendum destruitur. de iur. pat. consultationibus. nu. 4. 6.	538	3 Feudum temporale in dote datur. de feudo. c. ex parte. 1.	439
1 Factum suum non sibi, sed alijs reuocabile. de electio. nostri. 6.	39	1 Feudum certo officio obligatus non abdicet. de constitutiõ. quæ in ecclesia. num. 10.	9
3 Factum contra legis prohibitionem, nullum. de regu. ad apostolicam. num. 3.	503	3 Feudum sine vasalli consensu an alienandum. de feudo. ex parte. num. 12. & 14.	440
3 Factum legitime non retractandû. de præb. dilectus. 3.	392	3 Feud. causa possess. coram ordinario agitanda. de feu. capitulo. ex parte. num. 5.	439
2 Factum non reuocari qui accipiendû. de resti. spo. audita. 2.	217	3 Feudi causa peti. inter vasallum & non vasallum coram quæ agi tenda. de feu. ex parte. num. 9.	440
3 Factum non reputatur in actis statutis si aliquid faciendum remanet. de bapt. si quis. num. 1.	565	3 Feudi causa peti. inter dominum & non vasallum coram quo agitanda. de feu. ex parte. num. 7.	439
3 Factum proprium quis impugnat. de rebus eccle. non alienandis. si quis. num. 1.	423	3 Feudi causa petitoria inter dominum & non vasallum, coram quo agitanda. de feu. ex parte. nu. 8.	440
3 Factum consummatum cui aduenit casus impediens an perimatur. de iure patro. consultationibus. num. 3. 5.	558	3 Feudi causa peti. inter duos vasallos mota coram quo agitanda. de feu. ex parte. num. 6.	439
3 Factum an reputetur in transfendo rem formatam si quid faciendum remanet. de bapt. si quis. num. 5. & 7.	565	1 Feudo renuntiare posse, quinq; intelligendum. de consti. quæ in ecclesijs. num. 9.	9
2 Factum an reputetur cum agitur de producendo rem ad esse si aliquid faciendum remanet. de bapt. si quis. num. 2. 4.	565	5 Feudorum liber consuetudinarius est. de testa. requisti. 2. 471	471
3 Factum cui aduenit casus impediens, an retractetur. de iure patrona. consultationibus. num. 2.	538	3 Feudalis causa secundum consuetudinariam agitari debet. de feu. ex parte. num. 4.	439
2 Facti causati non reddenda ratio. de testi. cum causam. 11. 263	263	1 Feudatarium recte infeudare, qui interpretandum. de constitutiõ. quæ in eccle. num. 6.	9
1 Facto suo, alterius nomine recte contrahendi. de elect. nostri. 5. 39	39	4 Fictio an veritati præferatur. de spon. is cui. num. 4.	23
2 Facto quando succedat interesse. de fide instrumentorum. cum Ioannes. 3.	275	4 Fictio multiplex sunt species. de sponsalibus. ca. is cui. 3. 23	23
3 Facta non repetuntur. de depo. bona. num. 3.	428	5 Fides, opinio, & scientia differunt. de hærec. dubius. num. 3. 128	128
3 Falcidia quibus casibus cessat. de testamentis. Rainutius. 35. 475	475	2 Fides ad actionem redeunt non seruanda. de iure iurando. peruenit. num. 7.	286
3 Falcidia de testa. Rainutius. num. 23.	474	5 Fidei tenui articulo quis de hæresi conuincitur. de hæreticis. dubius. num. 6.	128
4 Falsa causa an actum impedit. de consanguinitate. capitulo. quia. numero. 1.	59	5 Fidem accipientes coactione conditionali seruare eam debent. de apost. quidam. num. 1.	141
5 Falsi de crimine punitus an iterum puniatur. de falsis. falsidicus. num. 7. 9.	181	2 Fidem non seruanti non seruari pacto non seruato. de iure iura. peruenit. num. 6.	286
5 Falsi criminis specialia. de fa. ad falsa. nu. 5.	181	3 Fidem fouens non tenetur contra se id recipere. de vita & honest. cleri. c. ex literis. num. 1.	375
2 Falsi in 20. Annos accusari posse. de probationibus. capitulo. licet. num. 6.	245	2 Fideicommissario permutata deberi. vt lite pendente ecclesia. num. 9.	233
2 Falsi quando sibi oblit quibus modis agatur. num. 16.	246	2 Fideicommissario traditionem suorum non obesse. de proba. in præsentia. num. 28.	244
1 Falsitate rescriptum corrui. de rescript. super. num. 3.	18	3 Fideicom. efficax remanet licet hæreditas diuidatur. de pignori ex literis. num. 17.	443
1 Falsitas reprobabilis. de rescript. ad audientiam. num. 1.	17	4 Fideicom. nutu non relinquitur. de sponsalibus. tue. 4. num. 19	19
2 Falsarius iudicem non facit. de proba. licet. 14.	245	3 Fideiusor non liberandus obligatione ante conditionis obligationis euentum. de fideius. eum. num. 3.	451
5 Falsarius occultus non est infamis. de falsis. ad falsa. num. 6. 180	180	3 Fideiusor iudi. solui condemnatur reo condemnato. de fideius. eum. num. 9.	452
3 Fama quid, & quotuplex. de cohabitatione clericorum. capi. v. extra. num. 1. 6.	379	3 Fideiusor condemnatus in debitorem agit. de fideius. eum. 6. 452	452
5 Fama quomodo vituperetur. de purgatione. canonij. inter sollicitudines. num. 3.	223	2 Fideiusor quando compensare possit. de exceptionibus. cum inter. num. 3.	307
5 Fama & veritate criminis contra inquisitum probatis quomodo procedatur. de accu. cum oporteat. nu. 20.	94		
2 Famam certum probare. de probatio. cum causam. 1.	248		
2 Famam quod testibus probetur. de probationibus. cu. cam. 4. 248	248		
2 Famam solam probare. de probationibus. c. cum causam. 2. 248	248		

Index Henrici Boich

3 Fideiussor an vsuras solutas repetit à debitore. de fideiuss. perue nit. num. 7. 9. & 11.	448	3	Fructus quando in legato veniant. de testamentis. Rainutius. numero. 4. 4. 5.	476
3 Fideiussor debitoris bona disipantis qualiter obligatione liberandus. de fideiuss. eum. num. 4.	451	3	Fructus à debitore percepti in obligationem cadunt. de pignori. illo. numero. 7.	441
3 Fideiussor in omnem causam sempertenetur. de fideiuss. eum. num. 10.	452	5	Fructus intelliguntur expensis deductis. de verbo. signific. tua. numero. 17.	308
3 Fideiussor de iudicio fisci absolendus reo condemnato. de fideiuss. eum. num. 8.	452	5	Fructus qui veniant in gratia debitorum persolutorum. de verbo. signi. tua. nu. 16. 18. 20.	309
3 Fideiussor ad tempus, eo finito, liberatur. de fideiussoribus. eum. num. 11.	452	1	Fructus ex crescentes ordine liquido adsignandi. de constitutionibus. cum M. §. mandamus. nu. 1.	11
3 Fideiubens animo nouandi statim obligatione liberandus. de fideiuss. eum. num. 2.	451	5	Fructus bonus de radice infecta non exit. de schisma. quod autem. numero. 4.	140
4 Fideiussio de dote soluenda valet. de donatio. inter vir. & vxorem. per vestras. num. 1.	79	3	Fructus percepti iacente hæreditate restituendi. de testa. Rainutius. numero. 40. & 43.	475
4 Fideiussio pro paraphernalibus tenet. de donatio. inter virum. per vestras. num. 4.	80	1	Fructus non curatorum absens rectè capit. de constitutio. cum omnes. numero. 16.	8
4 Fideiussio de dote restituenda non valet. de donat. inter vir. per vestras. num. 2. & 3.	79	1	Fructus quando equo distribuendi. de constitutio. cum M. §. mandamus. num. 1.	11
2 Fidelitas duobus iurabilis. de constitutionibus. quæ in ecclesiis. num. 8.	9.	3	Fructus à possessore rei pignoratæ qualiter petendi. de pignori. illo. numero. 8.	441
5 Fidelitas pro spiritualibus non præstanda. de regu. iuris. indignum. num. 3.	312	5	Fructus vacantium vni competere posse. & cur. de electionibus. vt præteritè. numero. 5.	66
3 Fidelitas soli Episcopo præstanda. de verborum significatione. num. 2.	298	3	Fructus pendente iudicio percepti officio iudicis restituendi. de pignori. illo. numero. 9.	441
3 Fieri de facto sufficit. de rebus ecclesiæ non alienandis. si quis. num. 1. 13.	424	3	Fructus bonorum vasalli decedentis ante calendas martias sunt eius hæredis. de pecu. clerici. si quis. nu. 5.	461
4 Filiatio legitima vt probetur. qui filij sint legitimi. per tuas. numero. 2.	66	3	Fructus rei obligatæ in sortem computandi. de pignoribus. illo. numero. 6.	441
4 Filiatio carnalis quomodo probetur. qui filij. capitulo. per tuas. num. 1.	66	3	Fructus rei temporalis à quo tempore veniant. de iure. patrona. cum dilectus. num. 17.	544
4 Filiatio naturalis quomodo probetur. qui filij sint legitimi. per tuas. num. 3.	66	3	Fructuum. alij germinant. alij non. de decimis. pastoralis. 4.	499
4 Filiatio non carnalis quomodo probetur. qui filij sint legitimi. per tuas. num. 4.	66	5	Fuga est vituperosa. de homicidio. cap. suscepimus. 3.	151
2 Filiationem successuris probet. de presbyteris. asserte. 2.	280	2	Fuga suspectus qui coerendus. nu. 8.	203
3 Filii an patris succedant. de successione ab intestato. cum dilectus. num. 5.	483	2	Functio vbi impræscriptibilis. nu. 8.	317
3 Filius vtroq; parentum mortuo apud quem alendus. de condir. instit. ex literis. num. 8.	516	2	Fugitiuus carceretur. de iureiurando. c. ex rescripto. 2.	289
3 Filius apud parentes alendus. de condir. instit. ex literis. num. 3.	516	5	Fugitiuus ab agendo repellitur. de accusationibus. capitulo. super. numero. 18.	92
4 Filius ergo hæres. de donatione inter virum & vxorem. de pruden. tia. num. 1.	77	5	Fur vltra rei restitutionem debet pgnitere. de furtis. capitulo. si quis. numer. 5.	168
3 Filius onere substitutionis pupillaris in legitima grauatur. de testa. Rainutius. num. 47.	476	5	Fur condici datum vt non indicetur. de furtis. capitulo. qui cum. numero. 7.	168
3 Filius non testificatur pro patre. de rebus ecclesiæ. si quis. 3. 423	423	5	Fur in quo differt a latrone. de homi. si perfodiens. nu. 4.	146
1 Filius sacerdotis quando legitimus & qui accipiendum. de fili. presb. literis. num. 1. & 2.	88	5	Furans an vsuras soluere teneatur. nu. 2.	175
5 Filius per denegationem alimentorum non sit sui iuris. de infra. expo. si à patre. num. 5.	142	5	Fures corporaliter non coerentur. de pœnis. tua. 2.	230
3 Filius altero parentum mortuo apud superstitem alendus. con. instit. ex literis. num. 7.	516	5	Furem indicare ad partis instantiam nemo tenetur. de furtis. qui cum. numero. 1.	168
3 Filius non grauatur in legitimatione substitutionis fidei. de testa. Rainutius. num. 48.	476	5	Furem indicare ad iudicis instantiam an quis cogendus. de furtis. qui cum. num. 2. 4. 6.	168
3 Filius nō alendus. patre suspecto de con. instit. ex literis. 4.	516	5	Furem nocturnum occidere licet. de homi. interfecisti. 17.	146
5 Filius pro delicto paterno punitur. de hæreticis capitulo. vergentis. num. 5.	134	5	Furem & latronem an occidere liceat. de iure diuino. de homi. si perfodiens. nume. 1.	246
3 Filius triennio minora matre alendus. de con. instit. ex literis. num. 6.	416	5	Furem & latronem an occidere liceat. de iure veteri. de homici. si perfodiens. nume. 2.	146
4 Filius illegitimus non est in patris potestate. de cognatio. lega. si qua. num. 5.	54	5	Furem nocturnum an occidere liceat. de iure veteri. de homici. si perfodiens. numero. 17.	144
3 Filius præsumitur natus ex nuptijs. nume. 6.	380	2	Furiosi confessio nulla. num. 1.	235
5 Filius patrem sequitur. de pœnis. in quibusdam. nu. 7.	232	3	Furtum an sit casus fortuitus. de commoda. cum gratia. 12.	427
3 Filius doli capax vbi ali debeat suo iudicio relinquendum. de conuer. instit. ex literis. num. 1.	516	3	Furti per seruum commissi tenetur is cuius nomine fuit emptus. de fideiuss. peruenit. num. 10.	448
3 Filius an duas quartas detrahat. de testamentis. Rainutius. numero. 50. & 52.	477	5	Furtiue ordinatus quis dicatur. de eo qui furtiue ordin. innotuit. numero. 1.	198
4 Filius non alendus apud patrem leprosum. de con. infide. ex literis. num. 5.	516	2		
1 Filij qui dici possint. de filiis presby. ad extirpandas. 1.	87	2		
3 Filij seruorum qualiter succedat. de successio. ab intestato. cum dilectus. num. 3.	482	5		
2 Filij libertarum testes ne sint. de testi. in literis. num. 6.	258	2		
4 Filij fratrum matrimonio iunguntur. de veteri testamento. de consan. noni. debet. num. 4.	60	3		
3 Filij qualiter parentibus succedant. de successio. ab intestato. cum dilectus. num. 1.	482	2		
3 Filij naturales qualiter succedant. de successio. ab intestato. cum dilectus. num. 6.	483	2		
		3		

Ad quinque libros Decretalium.

1 Gentium iure quibus restringitur naturale. de consli. canonum numero. 4.	4
2 Gentium iure omnia. præter duo. licere. de transactione. epi. 4.	70
2 Gestæ aliorum quatenus ob sint. nu. 2. 3.	335
5 Gestæ per scientem se excommunicatum non valent. 2.	192
5 Gestum alieno nomine non ratificatur. de senten. excomm. mulieres. nume. 28.	258
5 Gestæ excommunicati. an & quando valeant. de cleri. excomm. mini. apostolicæ. num. 1. 2.	192
1 Gestæ administratione euicta corruiere. de electio. nihil. §. ceterorum. numero. 5.	65
1 Gestæ prouisi quando valeant. de electionibus. nihil. §. ceterum. numero. 2.	65
5 Gloriarum in se non licet. de excessi. præla. quam sit. nu. 3.	202
2 Glossæ civilis conciliari. de testi. testimonium. nu. 18.	269
5 Gradus quatuor per quos ad condemnationem hæreseos peruenitur. de hære. excommunicamus. nu. 5.	135
5 Gratia ob debita soluenda an & a quo concedenda: & quæ beneficia comprehendat. de verborum significatione. tua. numero. 1. 2. & 3. 4. 6. 8. & 10.	308
1 Gratia legato facta qui accipienda. de offi. deleg. 29.	114
3 Gratiam allegans eam probet. de cognitio. prælatorum. constitutus. numero. 7.	413
3 Gratificationis locus est in distribuenda elemosina. de donati. prudentes. num. 2.	455
3 Grauumen de legitima tollendum. de testa. Rainutius. numero. 37. 46. 51.	475
2 Grauuminis loci vbi spectandi. de appellationibus. ex parte. numero. 3. 5. 6.	351
4 Græci non adstringuntur voto continentia. qui cleric. Rurhus. numero. 8.	41
3 Græci sacerdotes sunt coniugati. de clerico coniuga. diuersis. numero. 4.	382
3 Gula quale peccatum. de vita & honesta. clericorum. crapula. numero. 2.	373
3 Gula quale vitium in quo consistat. de vita & honestate. cleric. crapula. numero. 1.	373

H

4 H abitus non facit monachum. qui cle. insinuante. numero. 4.	41
5 Habituantes cum inimicis à testimonio repellantur. 3. 93	393
3 hæc verba sub anathemate prohibemus. an sint lata sententia. de fagi. artem. nume. 1. 3.	161
5 hæc verba sub anathematis interminatione an sint lati canonis. de fagi. artem. num. 4.	161
5 hæc verba sub diuina contemplatione iudicij an sint lata sententia. de fagi. artem. nu. 5.	162
5 hæc verba. anathema sit non sint lati canonis. de fagi. artem. 6. 162	162
3 hæres. quo ad pœnam bonorum pro defuncto morte sibi confiscente. tenetur. de sepul. parochiano. nu. 4.	489
3 hæres qui hæreditatem adiuit votum defuncti adimplere debet. de voto. licet. num. 12.	522
5 hæres vnus vsurarij an infolidum teneatur ad vsuras restituendas. altero non exiliente soluendo. de vsur. tua. 1.	174
1 hæres voluntarius. isque defuncti rectè facti non contrahenit. de in integ. resti. num. 10.	161
1 hæres necessarius huius cōtrauenire licet. de in integrum. restitutio. constitutus. nu. 11.	161
3 hæres bonæ fidei facit fructus suos. de test. Rainutius. 44.	476
5 hæres tenetur locationi sui prædecessoris stare. ne præla. 1.	119
3 hæres an adimplere possit modum per defunctum implendū. de voto. licet. num. 10.	521
3 Hæres qui defuncti hæreditatem non adiuit eius votum adimplere non tenetur. de voto. licet. nu. 13.	522
3 hæres an teneatur pro defuncto qui contrahendo deliquit. de sepul. parochiano. nu. 5.	489
3 hæres qualiter pro defuncto vltra vires hæreditarias teneatur de sepul. parochiano. nu. 9.	489
3 hæres quo ad pœnam corporalem pro defuncto nō tenetur. de sepul. parochiano. num. 2.	488
3 hæres an teneatur pro defuncto publici criminis reo. de sepul. parochiano. num. 7.	489
3 hæres. quo ad pœnam bonorum pro defuncto confesso vel condemnato. tenetur. de sepul. parochiano. 3.	489
3 hæres qualiter pro defuncto teneatur. de iure canonico. de sepul. parochiano. nu. 8.	489
1 hæres quatenus & cui euictio teneatur. de in integ. resti. constitutus. nume. 7.	161

G

2 G eminata quando plurium instar. de sen. cum olim. numero. 4.	326
2 Geminationis effectus. de senten. & re iudicata. cum olim. numero. 5.	326
1 Generalis iudicium commissio multa. de rescrip. ad hæc. 3.	17
3 Generalis renunciatio casus inualida. etiam iurata. de commod. cum gratia. num. 8. 11.	426
2 Genus cum obligatur quid est in obligatione. 1.	463
1 Genus explicatiuis indiuiduis nō restringi. de officio. leg. 9. 13. 1	131
1 Genus & species an & quando. mutuo sibi derogent. de offi. stituti. nu. 7. 8. 11. 12. & 13.	131
3 Generis in promissione vel legato cuius est lectio. de testa. indicante. numero. 3. 5.	463
3 Generis promissio an valida. de testibus. indicante. 2.	463
3 Generalis dispositio an futura comprehendit. nu. 14.	217

Index Henrici Boich

3 Hæres an teneatur pro defuncto priuati criminis reo. de sepul. parochiano. num. 6.	489	5 Hæreticis credentes sunt excommunicati. de hæreticis. excom. municamus. num. 11.	135
3 Hæres quo ad pœnam æternam pro defuncto non tenetur. de sepul. parochiano. nu. 1.	488	2 Hæreticos extra fidem à testimonio reijci. de testi. Iudæi. 2. 257	257
3 Hæres an ad implere possit dispositionem continentem modû & conditionem à defuncto adimplenda. de voto. licet. 1. 1. 522	522	4 Hodie constat. hodie agatur. de frigi. accepisti. 3.	60
3 Hæres an ad implere possit per defunctum implendum. de voto. licet. nume. 8.	520	5 Homagium pro spiritalibus non faciendum. de regulis iuris. indignum. num. 1.	310
3 Hæres an adimplere possit conditionem per defunctum implendam. de voto. licet. nu. 9.	521	5 Homicida morti tradendus iure diuino. de homicid. interficisti. numero. 7.	144
3 Hæredis institutio an in alterius voluntate committenda. de testam. cum tibi. num. 5.	468	5 Homicida corrigibilis perpetuo deponitur. de homicid. si quis. numero. 1.	143
3 Hæredis dictio aliter in vltimis voluntatibus. aliter in contractibus accipitur. de dona. cum dilecti. nu. 11.	458	5 Homicida vt iustæ morti tradatur tria requiruntur. de homicid. interficisti. nume. 11.	144
1 Hæredem & beneficiariû semper habiles esse oportere. de elec. dudum. num. 19.	48	5 Homicida mori præcipitur iure canonum. de homicidio. interficisti. numero. 9.	144
5 Hærede vno non soluente canonem. an tota res emphyteutica in commissum cadet. de pœnis. tuam. nu. 1.	232	5 Homicida ad mortem condemnandus. de iure ciuili. de homicid. interficisti. numero. 8.	144
1 Hæredi quando contra factum defuncti venire liceat. de in integrum. resti. consti. nu. 8.	161	5 Homicida irregularitatem iucurrit. de homi. interficisti. 1. 3. 144	144
2 Hæredes non nisi expressi gaudent priuilegio. de præsumptio. mandata. nume. 6.	283	5 Homicida incorrigibilis seculari potestati traditur. de homicid. si quis. numero. 2.	143
5 Hæresios causa vbi & coram quo agitur. 4. 6.	139	5 Homicida qua pœna puniatur. de homi. sicut. 4. 1. 42. 44.	150
1 Hæresis causa corrigibilis. & ad quos. de officio delegati. capitulo. licet. num. 4.	123	1 Homicida pœnitens beneficium non retinet. de tempo. ordin. questum. num. 4.	82
3 Hæretica & excommunicata non habent priuilegia dotis. de pignori. ex literis. num. 1.	442	2 Homicida clericus à laico plectendus. de foro competenti. pro. potuisti. nume. 11.	163
5 Hæreticus agere non potest. nu. 16.	91	6 Homicidam quis dispenset. de homi. sicut. nu. 46. 47.	152
4 Hæreticus matrimonium contrahit. de eo qui duxit. significasti. numero. 4.	43	1 Homicida pœnitens an ministrare possit. de tempo. ordin. consulta. nume. 1. 2. & 3.	82
5 Hæreticus. quis sit. de hære. dubius. nu. 1.	128	5 Homicidium sola voluntate non committitur. de homicidio. dilectus. nume. 2.	154
5 Hæreticus perdit priuilegia clericatus. de sententia excommuni. si verè. nume. 2.	281	5 Homicidium decem modis committitur. de cler. pu. in du. Henricus. nume. 14.	161
5 Hæreticus seculari potestati tradendus. de purga. canon. inter. numero. 9.	223	5 Homicidium solo actu committitur. de homi. dilectus. 1. 154	154
5 Hæreticus scismaticus an conficiat. de clerico. excommuni. m. ni. si quis. num. 4.	188	5 Homicidium an inducat beneficij priuationem. de exce. præla. inter. nume. 10.	202
4 Hæreticus contrahit cognationem spirituales. de cogn. spir. veniens. numero. 2.	52	5 Homicidium quot. modis committatur. de homicidio. sicut. numero. 43. 45.	152
5 Henricus Boich legit parisijs decretales in lectio. matutina. de magi. quia. num. 6.	127	5 Homicidium an voluntate cum alterius actu committatur. de homicidio. numero. 3.	154
5 Hæretici qualiter reconciliandi. de sententia excommunicatio. à nobis. num. 16.	274	5 Homicidium nõ committitur simplici taciturnitate. 1. 154	154
5 Hæretici pœna de iure canonico est quadruplex. de hæreticis. ad abolendam. num. 20.	131	5 Homicidiorum species. de homi. sicut. nu. 38. 39.	151
5 Hæretici vel læsæ maiestatis rei aut eorum filij occulsi non puniuntur. de hære. vergentis. nu. 1.	133	4 Hominum malitia & temporum varietas impediunt ne certa regula detur in causa matrimoniali. de spon. cum in tua. 2.	21
5 Hæretici pœna de iure diuino. ciuili & consuetudinario est viuicrematio. de hære. ad abolendam. nu. 19.	131	3 Horæ canonicæ qualiter dicendæ. de celebratione missæ. presbyter. numero. 4.	560
1 Hæretici sententia non tenere verum est. de ele. nihil. §. cæteri. numero. 8.	65	3 Horæ canonicæ quo tempore dicendæ. de celebratione missæ. presbyter. numero. 3.	560
2 Hæreticis de fide. credi. de te. Iudæi. 1.	257	3 Horarum canonicarum descriptio. de celebratione missæ. presbyter. numero. 1.	559
5 Hæretico defendenti hæreticam opinionem audientia denegatur. de hære. si aduersus. num. 3.	135	3 Horarum canonicarum deriuatio. de celebratione missæ. presbyter. numero. 2.	559
5 Hæretico occulto non denegatur defensio. de hære. si aduersus. numero. 2.	135	3 Horas canon. dicere quis teneatur. de celebratione missæ. presbyter. numero. 5.	560
5 Hæretico super alijs criminibus concedatur defensio. de hære. si aduersus. numero. 6.	135	3 Horas dicere omittens. an redicere tenetur. nu. 6.	560
5 Hæretico conuicto vel confesso denegatur defensio. de hære. si aduersus. nume. 5.	135	3 Horas canon. sequenti die non dicenda. de celeb. missæ. perniciosus. numero. 8.	563
5 Hæretico non conuicto vel confesso defensio est præmittenda. de hære. si aduersus. nume. 4.	135	2 Hospitandi ius an præscriptibile. de præscrip. si diligenti. 4. 2. 320	320
6 Hæreticum quis absoluit. de hære. excommunicamus. 2. 2.	137	3 Hospitali relicto. cum plura sint. cui id debeatur. de testa. tua. numero. 12.	478
5 Hæreticorum læsæ maiestatis reorum filij an priuantur dignitatibus. & officijs. de hære. ad abolendam. nu. 15.	134	3 Hospitalitas sint laici. de emptio. placuit. num. 3.	430
5 Hæreticorum filij priuantur beneficijs. de hære. vergentis. 1. 2. 135	135	3 Hospitalitas quare debent esse clerici. de emptio. placuit. 6. 4. 30	429
5 Hæreticorum & læsæ maiestatis reorum clericorum. bona confiscata per quem occupantur. de hæreticis. vergentis. 10. 135	135	3 Hospitalitas sint clerici. de emptio. placuit. nu. 2.	429
5 Hæreticorum læsæ maiestatis reorum filij non priuantur bonis suis temporalibus. de hære. vergentis. 1. 1.	135	3 Hospitalitas duplex. de emptio. placuit. nu. 1.	429
5 Hæreticorum obstinatorum. & læsæ maiestatis reorû bona confiscantur. de hære. vergentis. nu. 4. 6.	134	3 Hospitalitas feruiliis an clericos liget. de emptio. placuit. numero. 4.	430
5 Hæreticorum relapsum an bona confiscantur. de hære. vergentis. numero. 7.	134	3 Hospitalitas feruiliis an clericos tangat. de emptio. placuit. numero. 5.	430
5 Hæreticorum laicorum bona confiscata occupantur per eorum principes dominos. de hære. vergentis. nu. 8.	134	3 Hospitalium pacto debitum laicis ab ecclesia dandum. de immu. eccle. vt in num. 2.	578
5 Hæreticorum pœnitentium bona non confiscantur. se l eis & eorum liberis dimittuntur. de hære. vergentis. nu. 3.	133	3 Hospitalium violentum non exigendum. de immunitate eccle. siæ. vt in nume. 3.	578

1 Humilitatis gradus. de maiortate & obedientia humilis. 6. 144

Ad quinque libros Decretalium.

1 Humilitatis gradus. de maiortate & obedientia humilis. 6. 144	144	1 impedimentum canonicè. beneficio priuari. de ætate. quæris. numero. 3.	33
1 Humilitatem variè fingi. de maiortate & obedientia. humilis. numero. 4.	144	2 impedimentum paruum excusare. de appellationibus. ex ratione. numero. 6.	340
1 Humilitatem exteriorem damnari. de maiortate & obedientia. humilis. nume. 2.	144	2 impedimentum primi anni an ad secundum trahatur. de appella. ex ratione. nume. 8.	340
5 Hypocritis duos defectus continet. 3. peccatum quale. nu. 4. 142	142	2 impedimentum quod non excuset. de appellationibus. ex ratione. numero. 4.	340
5 Hypocrita magis vanus quam malus. num. 3.	142	4 impedimentum temporale non dirimit matrimonium. de frigidis. & malef. fraternitatis. nume. 13.	62
3 Hypothecaria pro legato competens quanto tempore duret. de testam. Raynutius. nume. 16.	473	4 impedimentum perpetuum dicitur quod triennio non cessat. de frigi. fraternitatis. num. 11.	62
3 Hypothe. vtilem intentans contra debitorem. eam bona fide possedisse probet. de pigno. cum contra. nu. 5.	443	4 impedimentum an præstat quæ de iure nõ fortiuntur effectum. de sponsa. ad audientiam. num. 8.	4
3 Hypothecariam directam intentans probet dominium debitoris. de pigno. cum contra. num. 4.	443	2 impedimenti consiliorum casus. de consti. ex parte. 8.	12
3 Hypothe. agens contra tertium possessorem quid probet. de pigno. cum contra. num. 6. & 8.	443	2 impeditus legatus absolendus. de testibus cogendi. cum super. numero. 2.	270
		2 impensas perceptis fructibus à capitulo non repeti. sed compensari. de elect. vt præteritæ. nu. 2. & 3.	65
		1 impensas prouisionum capitulo repetere licere. de electi. vt præteritæ. num. 1.	65
		4 imperator in quibus dispensat. qui filij sint legitimi. nu. 7.	67
		2 imperator iuramentum non relaxat. de iureiurando. quanto. numero. 11.	295
		1 imperatorum legibus. an & quibus teneantur clerici. de consti. quæ in eccle. num. 1.	8
		2 imperium cur institutum. de præscript. si diligenti. nu. 7.	317
		1 imperium omne canonibus mandabile. de officio. delegati. quoniam. numero. 3.	129
		2 impetrans iuris eo vtatur. prudentiam. num. 4.	199
		1 impetrantium formula. si pro alio & c. tacita. quis potior. de rescrip. mandatum. nume. 6.	28
		2 impetratus fauor quibus competat. de mutua petiitio. prudentiam. nume. 2. 3.	199
		2 impossibilitatum quæ. an non excuset. de eo qui mitti. in possessione. referuan. constitutis. nu. 13.	229
		1 impotentiam absentia probari. de officio. delegati. prudentiam. numero. 9.	115
		4 impotentia coeundi diuisio. de frigiditate fraternitatis. 2.	61
		4 impotentia coeundi diffinitio. de frigi. fraternitatis. nu. 1.	61
		4 impotentiarum coeundi quæ species matrimonij impediunt. de frigi. fraternitatis. nu. 3. 5. 7. 9.	61
		5 imprecabilia de iure tantum. de simo. quotiens. 2.	102
		4 impregnatio non excusat à carnali debito reddendo. de consili. cle. quoniam. nu. 7.	46
		3 impubes profiteri non dicitur per lapsum anni. de regul. statuum. numero. 2. 5.	507
		3 impubes religioni quomodo obligetur. de reg. ad nostrâ. 2.	507
		4 impubes contrahentes per verba de præsentia an censeantur contraxisse vt id valeat seu matrimonium. vel iuris interpretatione tanquam sponsalia. de despon. impub. a nobis. 1.	28
		4 impuberis testamentum non valet licet postea ipse efficiatur maior. nume. 2.	33
		3 imputanda in legitimam. de testa. Rainutius. 3. 1. 36. 38.	475
		3 imputanda in falcidiam. de testa. Rainutius. 3. 2. 4. 2.	475
		5 in Britannia terra mobilium mortuorum pauperibus erogatur. de simo. iacobus. nume. 7.	116
		5 in casu magnæ necessitatis ad victum necessaria sunt communia. de fur. si quis. nu. 1. 4.	168
		5 in coitu homo fit bestialis. de simo. cum ecclesia. nu. 3.	103
		5 in delicti loco repertus solus tenetur & punitur. de homi. significasti. nume. 2.	155
		5 in inquisitione generali non est necessaria litis contestatio. de accusatio. qualiter. num. 8.	97
		5 in inquisitione speciali litis contestatio requiritur. de accus. qua liter. numero. 9.	97
		5 in locatione licite ultra sortem quid recipitur. de vsur. nauiganti. numero. 2.	176
		5 in ludo amissum an repeti possit. de excessibus prælatorum. inter. nume. 2. 4. 7.	101
		5 in mutuo nihil ultra sortem recipiendum. de vsuris. nauiganti. numero. 1.	176
		5 in prælaturæ emptorem quomodo procedendum. de magist. prohibeas. nume. 4.	121
		5 in processu dilapidationis duæ sunt inquisitiones. de simon. licet. numero. 10.	112
		5 in processu dilapidationis prima inquisitio fit super suspicionem. actus. de simo. licet. nume. 11.	112

c 2 5 in processu

Index Henrici Boich

Ad quinque libros Decretalium

5 In processu dilapidationis secunda inquisitio fit super veritate negotij, de simo, licet, num. 12.	112	5 infamia suspensionem inducit, de exceff. præla. inter, nu. 1.	203
5 In se habetibus ad esse in casus, qua cuenire potest spectetur, de homi postulati, num. 8.	160	2 infamia qui tollatur, de sent. nu. 14.	334
5 In simonia cautela quomodo præcedatur, de simo, per tuas, 1. 112	112	5 infamiam obiecti criminis effectus, de accusa, accedens, 2.	99
5 In venditione an vitura committatur, de viuris, nauiganti, 3. 5. 176	176	5 infamiam facti effectus, de purga, cano, cum dilectis, nu. 4.	225
2 Incapacis iudicis sententiam non valere, de iudicio, at si clerici, numero, 12.	178	2 infamiam qui remittant, de testi, testimonium, 1. 5.	269
5 Incarceratio de iure canonico est pœna, de pœnis, super, 3.	232	2 infamiam quis an non tollat, de sen, cum te, 8. 9.	334
5 Incendiarius in ciuitate igne vrendus, & in villa, capite plectendus, de senten, excomm, conquesti, nu. 6. & 7.	273	2 infamis factio intelhabilis, de testi, testimonium, 1. 7.	269
5 Incendiarij ecclesiarum sunt excommunicati, & à papa absolucendi, de seoten, excomm, conquesti, nu. 1. & 3.	273	2 infamis quis transactio tempore fit, de sententijs, cù te, 5.	333
5 Incendiarij domorum excommunicandi, & ab Episcopo absoluendi, de senten, excomm, conquesti, nu. 2. & 4.	273	2 infamis iure pœnitens testificat, de testi, testimonium, 1. 6.	269
1 Incertorum an ferenda sententia, de procu, auditis, nu. 7. 8.	157	5 infamis habitus, de iurciur, sicut, nu. 5.	300
5 Incestus cum moniali committitur, de adulte, tua, nu. 6.	162	5 infamis inlumen accusat, de accu, si legitimus, nu. 1.	83
2 Incidens & emergens quæstio quid, nu. 9.	208	5 infamis non accusat bonam famam hominem, de accusatiõibus, si legitimus, nume, 2.	83
2 Incidens quando, an non cum principali pronuntiandum, numero, 11. 12.	208	2 infamari exceptione neminem, de ordine cognitionum, intelleximus, numero, 6.	208
2 Incidentis, quando principalis vni non habeat, de ordi, cognit, intelleximus, nume, 5.	207	5 infantis expositi nouiter, nati an pater expensas soluit, nu. 3. 142	142
1 Incongruitate rescriptum corruiere, de rescript, ad audientiam, numero, 7.	18	5 infans expositus patre scientia efficitur sui iuris, nu. 1.	142
2 Incongruibile pœna de iudici, cum non, num. 6.	182	5 infantem expositum patre ignorante, eum ipsum repetere potest, numero, 2.	142
2 Incontinenti vocem variè accipi, de testibus cogedis, præterea, numero, 4.	270	5 infans non peccat nec delicto tenetur, nu. 1.	184
5 Indagatio rationabilis approbata, de purgatio, canoni, constitutus, numero, 2.	223	5 infames à testimonio repelluntur, de accu, cum oporteat, 1.	93
5 Indagatio inutilis vitanda, de purga, cano, constitutus, 2.	223	5 infames testes non admittuntur super simonia criminaliter agitata, de simo, per tuas, num. 4.	112
5 Indefinita negatiua æquipollet vniuersali, de priui, quia, 4.	216	5 in fidei disputatione duo consideranda, de hæreticis, cum ex inuncto, numero, 1.	136
5 Indefinita vniuersali par. in proce, nu. 4.	3	4 infideles subfunt legi naturali, de diuor, gaudemus, nu. 2.	75
5 Indefinita legis, vniuersali æquipollet, de priui, quia, nu. 1.	216	5 inimicitia ex verbis oritur, de accusationibus, cum oporteat, numero, 11.	93
5 Indefinita cum munis locutionis affirmatiua æquipollet vniuersali, eadem ratione existente, de priui, quia, nu. 2.	216	5 inimicitia leuis non repellit à testimonio, de accu, cum oporteat, numero, 10.	93
5 Indefinita apud logicos quando vniuersali æquipollet, de priuilegijs, quia, num. 5.	216	5 inimicus capitalis à testimonio repellitur, de accusa, cum oporteat, numero, 9.	93
5 Indefinita loquela affirmatiua, non existente eadem ratione, nõ æquipollet vniuersali, de priui, quia, 3.	216	4 inimicus licet possit auferre rem inimici, non tamen eius vxorem, de sponsa, non est, num. 2.	10
1 Inducijs petitis an appellatiõni renunciandum sit, nu. 1. 2.	114	1 Initium in præuentionibus, & perpetuationibus spectari, de electionibus, dudum, num. 36.	49
5 Indictionis omisio instrumentum viciat, de verbo, signifi, que fuit, numero, 7.	297	1 Initium actionis dandæ spectandum, de electionibus, dudum, numero, 21.	47
1 Indignus promotus ab episcopo non dispensandus, de tempor, ordin, consueta, num. 12.	81	1 Initium retractorum spectandum, de electionibus, dudum, numero, 11.	46
2 Induciarum genera & quæ causæ cognitionem requirant, 1.	205	1 Initium matrimonij cuiusuis spectabile, de electionibus, dudum, numero, 9.	46
5 Inductio malefactoris an irregularem faciat, nu. 4.	201	1 Initium destructiui actus cuiuscunque spectari, de electionibus, dudum, nume, 8.	46
5 Inducijs acceptis super testium productione in curia, vtraque raro præ producatur, de priui, cum olim, num. 2.	212	1 Initium in re iudicata attendi, de elect, dudum, 40.	49
5 Indulgentia est mixta potestatis, de pœni, cum ex, 31.	251	2 Iniquum ius in impetrantem retorqueri, de mutua petitiõ, prudentiam, nume, 1.	199
5 Indulgentia qui interpretandæ, de conse, tua, nu. 3.	370	5 iniuria an sit peccatum, de iniur, si culpa, nu. 5. 7.	228
5 Indulgentia super re religiosa non concedenda, de priuilegijs, dudum, numero, 2.	218	5 iniuria quandoque toleranda, de iniur, si culpa, nu. 9.	228
4 Indulgentia quatenus eximant, de confes, tua, nu. 2.	370	5 iniuria vera efficiens, an teneatur, de iniurijs, c. si culpa, 1.	228
5 Indulgentiæ an ad illos de purgatorio extendantur, de senten, excomm, a nobis, nu. 14.	274	5 iniuria non vera efficiens, an teneatur, de iniurijs, capitul, si culpa, numero, 2.	228
5 Indulgentiæ vltra concilium generale concessæ an valeant, de pœnit, cum ex, num. 27. 29.	250	5 iniuria coram quo iudice æstimanda, de senten, excomm, parochianos, numero, 9.	263
5 Indulgentiæ an sæpius eodem die lucentur, de pœnitent, cum ex, numero, 23.	250	5 iniuria quæque repellenda & tolleranda, de iniur, si culpa, 8. 9.	229
5 Indulgentiæ papales episcopo non præiudicant, de priuilegijs, cum olim, numero, 5.	212	5 iniuria clerici duplicem actionem producit, de senten, excomm, parochianos, nume, 8.	262
5 Indulgentiæ vt valeant quot necessaria, de pœnitent, quod autem, numero, 1.	236	5 iniuriæ monachi satisfactio ei faciendæ, de senten, excomm, parochianos, numero, 7.	262
5 Indulgentiæ generales de quo operentur, de pœnitent, quod autem, numero, 2. 4. 6.	236	5 iniuriæ monachi satisfactio monasterio faciendæ, de senten, excomm, parochianos, nu. 6.	262
5 Indulgentias ita consequuntur vicini sicut, de longinquo venientes, de pœnitent, quod autem, num. 7.	236	5 iniuriam Romanæ ecclesiæ Papa non remittit, de sentē, excomm, parochianos, nume, 5.	262
5 Inebriatio an quis beneficio priuetur, de accusationibus, si confiterit, nume, 1.	88	4 iniuriam Deo factam prælatus remittere non potest, de sponsa præterea, nume, 2.	2
2 Infamem restitutum testificare, de testib, testimonium, 14.	269	5 iniuriam ecclesiæ clericus non remittit, de senten, excomm, parochianos, nume, 4.	262
2 Infamem denunciare posse, nu. 1.	183	3 iniuriam facilius remittit Deus, quam homo, de conuer, coniu, mulier, num. 5.	515
2 Infamia triplex, num. 7.	334	1 iniuriã sibi factam vindicat Papa, de officio, delegati, quia, 5. 101	101
5 Infamia inquisiti & eius bona fama probatis quomodo procedatur, de accu, cum oporteat, num. 19.	94	5 iniuriam clericus ecclesiã non remittit, de sententia excomm, parochianos, nume, 3.	262
5 Infamia leui nota non indicitur purgatio, de purga, canoni, nos, numero, 3.	221	5 iniuriam monasterium remittit, de senten, excommunicationibus, parochianos, num. 2.	262
5 Infamia graui notata indicitur purgatio, de purgat, canoni, nos, numero, 2.	221	5 iniuriam ecclesiæ competentem prælatus non remittit, 6.	228
		5 iniuriam accusatio duplex, nu. 9.	228
		5 iniuria an sit peccatum, nu. 5. 7.	229
		5 iniuriã monachus non remittit, de sen, exc, parochianos, 1. 262	262
		5 iniuriã	

5 Iniuriã priuatam arbitrariè punitur, de senten, excomm, ca, numero, 4.	262	dæi, Iudæis, nume, 1.	124
Iniuriã ecclesiam à quo puniendus, de officio, delegati, quia, numero, 2.	101	5 Infidelis an christianus mancipium habeat, de iudic, nulli, 1. 127	127
5 Iniuriã Episcopum omnia bona committuntur, de senten, excomm, ca, num. 4.	263	4 Infidelitas duplex, de diuor, quanto, num. 11.	75
5 Iniurias libenter suscipiebat sanctus Petrus, de verborum, significatione, ex parte, num. 1. 1.	304	5 Infinitas reprobatum in multis, de priui, quia, nu. 9.	216
5 Iniuriarum actio annalis, de sententia excommunicationis, capitulo, ea, numero, 1.	263	5 Infinitas an in obligationibus tollenda, de priuilegijs, quia, 8. 216	216
5 Iniuriarum exceptio perpetua, de sententia excommunicationis, capitulo, ea, nume, 1.	263	5 Infinitas bona in concernentibus animæ salutem, de priuilegijs, quia, nume, 6.	216
5 Inuitè condemnans reum mortaliter peccat, de homicid, infestis, numero, 10.	144	5 Infinitas bona circa exceptiones, de priuilegijs, ca, quia, 7. 216	216
3 Immunitas loco extrahens qui puniendus, de immu, eccle, ca, ecclesiæ, nume, 16.	582	3 Infirmo an ieiunandum, de obseruatione ieiunij, capitulo, ex parte, numero, 3.	573
3 Imputanda in trebellianicam, de testamentis, Raynuius, nume, 10. 33. 39. 41.	472	3 Ingratitudinis descriptio, de donatio, propter, nu. 5.	461
5 Innoctentem damnans an peccet, de officio ordin, si quis sacerdos, numero, 17.	136	1 Ingreddientem recens, & dudum æquiparari, de maior, obediē, statuimus, nume, 10.	143
5 Inordinatus diuina ioco clericus an peccat, de cleri, non ordin, mini, ex literis, num. 4.	196	1 Ingressus coactus, nisi ratificatus non tenet, quod metus causa, prælatum, nume, 3. 4.	160
3 Inquilinus deserit domum conductam ante tempus locationis finitum, de locatio, propter, nu. 9. 15.	435	5 Ingressus religionis non priuat hæreditatem, de Iudæis, capitul, Iudæi, numero, 3.	124
3 Inquilinus cessans biennio pensionem soluere expellendus, de loca, potuit, nume, 17.	437	5 Ingressus monasterij sub pacto quod aliquid deferatur, reprobatum, de simon, quoniam, nume, 1.	115
3 Inquilinus tenetur ad pensionem quamuis domum conductam non inhabiter, de locato, propter, num. 19.	436	1 Inhabilem commissionem consensu transferri verius est, de rescript, nonnulli, num. 8.	24
3 Inquilinus non tenetur ad pensionem si res locata fuit alteri conducta, de loca, perpetuo, nu. 18.	436	1 Inhabiles casu nec à volentibus admittendi, de electioni, quia, 6. porro, numero, 4.	64
1 Inquirenda vbi sint merita, de electionibus, capitulo, postquam, numero, 1. & 2.	36	1 Inhabilitas iudicum, cur inhabilitanda, de rescriptis, nonnulli, numero, 1.	23
1 Inquisitore recusato, quo recurrendum, de officio delegati, super, numero, 20.	121	1 Inhabilitas loci qui habitanda, de rescript, nonnulli, 3.	23
1 Inquirendæ electionis laus, de elect, postquam, nu. 3.	36	1 Inhabilitatem distantia consensu validari, de rescriptis, nonnulli, numero, 4.	24
5 Inquisito quæ pœna imponatur, de accusationibus, capitulo, qualiter, numero, 13.	97	5 Iniectores violenti, à papa ab soluuntur, de senten, excomm, cum illorum, num. 1.	280
5 Inquisitio non fit post mortem rei, insituendus exceptis, de hereticis, si quis, num. 7.	129	5 Iniciens manus violentas de iniuria satisfaciatur, de senten, excomm, ad hæc, num. 2.	264
5 Inquisitio super fama fit sine ordine iudiciario, de accusa, qualiter, numero, 7.	97	1 Inquisitio dilapidationis duplex, de officio delegati, capitulo, venabili, num. 6.	126
5 Inquisitio ex officio vergente, de accusationibus, capitulo, qualiter, numero, 6.	97	3 Inquisitio contra vnum, an confortibus noceat, de præbend, dilecto, num. 13.	392
5 Inquisitio quomodo contra Abbatem fiat, nu. 12.	100	2 Inquisitio quibus verbis mandetur, de iudicijs, capitulo, exhibitæ, numero, 1.	185
5 Inquisitio quomodo contra monachos fiat, de accusatio, olim, numero, 1.	100	5 Inquisitio generalis triplex, de accusationibus, capitulo, qualiter, numero, 1.	96
5 Inquisitio specialis duplex, de accu, qualiter, num. 2.	96	2 Inquisitionis minister quis & quæ non potest, de testibus, cum clamor, numero, 3.	268
2 Infans aut furiosus non puniendus, de eo qui mit, in possess, constitutus, nume, 29.	211	5 Inquisitio non fit post mortem rei, nisi in criminibus, exceptis, numero, 6.	129
5 Infans non peccat, nec de delicto tenetur, de delictis, pue, capit, pueris, numero, 1.	184	5 Inquisitionis via an pluries reum agatur, de accusationibus, de his, numero, 13.	85
5 Infans expositus patre sciente efficitur sui iuris, de infan, expo, si à patre, num. 1.	117	5 Inquisitionis ordo an omitti possit, de accusationibus, qualiter, numero, 3.	92
5 Infantem expositum patre ignorante ipse repetere potest, de infanti, expo, si à patre, nume, 2.	117	2 Inquisitioni terminum quis præfigat, de testibus, cum clamor, numero, 2.	268
5 Infans expositi recuperati an pater expensas soluet, de infan, expo, si à patre, num. 3.	117	5 Inquisitionem a papa impetrantes an ab inquisitione repellantur, & ipsi repullis an in causa procedatur, de accusa, cum oporteat, numero, 12. 14.	93
2 Inferior an pro superiore agat, de appellationibus, capitulo, dilectis, numero, 8.	359	2 Inquisitionum genera, & ordo, de præsumptionibus, capitulo, cum in, numero, 2.	285
4 Inferior à papa & imperatore in quibus dispensat, qui filij sint legitimi, per venerabilem, nu. 8.	67	1 Inquisitionum genera eorumque virtutes, de officijs ordinand, perniciosam, numero, 7.	134
1 Inferior maior, aut contra, quatenus præferendus, de rescript, edoceri, nume, 19.	21	5 Inquisitoris ordo debitus, quis sit, de accusationibus, qualiter, 192	192
1 Inferiores quando soli litigent, num. 18.	ibidem	5 Inquisitoribus hæreticorum an credendum, de accusationibus, sicut, numero, 2.	98
4 Infideles subfunt legi imperiali, de diuor, tijs, c. gaudemus, 4.	75	5 Inquisitorum hæreticæ prauitatis officium an diminuat metro politanorum officium, de accu, sicut, num. 1.	98
2 Infideles in iudicio testes ne sint, de testibus, c. Iudæi, 5.	258	5 Inquiritur contra infamatum, de purgat, canonica, inter sollicitudines, numero, 1.	223
4 Infideles an subijciantur iuri canonico, de diuor, tijs, gaudemus, numero, 3.	75	5 Inquiritur contra diffamatum, de accusationibus, si legitimus, 5. 83	83
4 Infideles subijciuntur legi diuinæ, de diuor, tijs, capitulo, gaudemus, numero, 1.	75	5 Inquisitio super graui crimine an eligi possit, de simon, accusatum, numero, 9.	102
2 Infidelibus in iudicijs, quatenus danda fides, de testibus, Iudæi, numero, 6.	258	5 Inquisitio declarans separatam inquisitioni respondere, non ob id renunciare censetur inquisitioni ordini, de accusationibus, qualiter, numero, 4.	92
2 Infidelibus extra iudicia credi, de testibus, ca. Iudæi, 4.	258	5 Inquisitio volens probare bonam famam est audiendus, de accusatio, cum oporteat, num. 18.	94
5 Infideli vt ad fidem conuertatur licet datur pecunia, de simo, dilectus, numero, 1.	109	5 Inquisitio potest ordini inquisitionis renunciare, de accusatio, qualiter, numero, 2. & 5.	92
4 Infidelis ad fidem conuersus an vxorem infidelem dimittet, de diuor, tijs, quanto, num. 3.	74	5 Inquisitio super leui crimine processu pendente potest eligi, de simo, accusatum, 6.	101
5 Infidelis ad fidem conuersus non perdit possessiones suas, de lu		5 Inscriptio non est opus in inscriptione, de accusationibus, super, numero, 7.	

Index Henrici Boich

1 in se habentibus adesse & non esse an casus qui euenire potest specia. numero. 10. 159	1 Infrumenta, & testes aequiparari. de praescriptio. ad audiendam. numero. 1. 314
2 infructus, quibus modis percat. de testibus. c. fraternitatis. 1. 1. 257	2 Infrumenta inscribendis actibus testibus potiora. de fid. instrum. cum iuan. §. porro. nu. 1. 479
2 instantia violentiae non transmissibilis. de exceptionibus. cum venerabilis. numero. 8. 308	2 Infrumentorum quae & quatenus edenda. de probatio. ex epistola. nume. 6. 8. 9. 10. 240
1 instantiae finiendae praescriptionem currere ecclesiae. de integ. restitutio. beneficio. num. 12. 166	5 Infructu factum quando dicatur ad vitam per defensionem fa- ctam. de homi. significasti. nu. 13. 156
1 instantiae tempus non mutet iudex. de officio delegati. capitul. de causis. nume. 4. 102	2 Infructus imperfectus non puniendus. de eo qui mit. constitutus. num. 16. fallit. num. 27. 230
1 instantiae delegati tempus non excedendum. de officio delegat. de causis. num. 22. 104	3 Infructus res. quando dicatur. de concessio. praebendae. constitu- tis. numero. 9. 413
2 instantiam triennio non. nisi lis contestat. perire. de iudic. vene- rabilis. num. 1. & 2. 185	5 Intellectus communis non est mutandus. de accusacionibus. ac- cedens. nume. 3. 96
2 instantiam triennio canonibus non finire in legibus cur tam va- riè. numero. 3. 5. 185	3 Intentio ex iure tertij fundatur. de iure patronatus. cum dile- ctus. numero. 7. 543
5 instigator punitur de calumnia sicut accusator. de collu. dete- scripta. numero. 4. 183	interdicere quis possit. de verborum significatione. capitul. olim. numero. 3. 301
3 instituendus de primo vacaturo. si duo vacant ad quod admit- tendus. de concef. praeben. accedens. nu. 1. 414	2 Interdicta ecclesiarum quatenus non generalia. de appellatio. ad haec. numero. 10. 346
5 institui nemo potest in ecclesia archipresbyteri sine eius con- sensu. ne praela. quoniam. nu. 1. 119	2 Interdicti & excommunicationis relaxandi discrimen. 12. 346
3 institutio contra mandatum prouisionis an valida. de preben. dilectus. numero. 2. 4. 392	5 Interdicti localis tempore quae sacramenta permittitur. 4. 239
3 institutio contra mandatum collectionis nulla. de praebendis. di- lectus. numero. 1. 392	5 Interdicti definitio. 12. 140
3 institutio duobus modis sumitur. de institutionibus. cum ven- nissent. numero. 2. 403	5 Interdictis sacramenta denegantur. nu. 10. 239
5 institutio extra numerum in ecclesijs valida. praeterquam in mo- nasterijs mulierum. de verbo. signifi. c. transmissa. 1. 2. 311	5 Interdictum populi non extenditur ad clerum. de priuilegijs. ex parte. numero. 3. 213
2 institutionis episcopalis effectus. de restitutione spoliatorum. in literis. nume. 3. 217	5 Interdictum. excommunicatio. & suspensio in quibus contue- niunt de priui. vt priuilegia. nu. 11. 218
1 institutionis ostensionem non nisi possessione antiqua tolli. de procu. ex infu. num. 6. 7. 154	5 Interdictum. excommunicatio. & suspensio in quibus differunt. de priui. vt priuilegia. num. 12. 219
1 institutionem ne ostendat possessio agens. de procuratoribus. ex infinuacione. num. 1. 154	6 Interdictum cleri non extenditur ad ecclesiam. de priuilegijs. ex parte. num. 2. 213
1 institutionem authorizabilem non praescribi. de officio Archid. cum satis. numero. 8. 98	2 Interdictum generale qui proferendum. de appellationi. ad haec. numero. 11. 346
1 institutionem non nisi plura beneficia habens probat. de procu- ra. ex infinuacione. num. 4. 5. 154	5 Interdictum non seruans plus punitur quam excommunicatio- nem violans. de excessibus praela. tanta. nu. 6. 204
1 institutionum genera ad quos spectent earum vis. de officio. arch- id. cum satis. num. 5. 6. & 7. 98	2 Interdictum vti possidetis possidenti dandum. de probation. li- cet. numero. 19. 246
2 instrumentum tot testibus iuuatur. quot sit. de fide. instrum. cum ioann. §. porro. nu. 14. 276	5 Interdictum ecclesiae non comprehendit clerum vel populum. de priui. ex parte. num. 1. 213
2 instrumentum resectum. qui an non probat. nu. 7. 8. 279	5 Interdicti sententiae ordo. de priuilegijs. vt priui- legia. numero. 10. 218
5 instrumentum ab excommunicato confectum an validum. de hereticis. excommunicamus. nume. 17. 19. 21. 138	5 Interdicti sententiae forma. de priuilegijs. capitulo. vt priuile- gia. numero. 8. 218
2 instrumentum quando viribus careat. de fide instrum. cum ioannes. §. porro. nu. 13. 276	5 Interdicti definitio. & species. de verborum significatione. cum in partibus. numer. 1. 2. 145
2 instrumentum quot testibus reprobandum. de fide instrum. cum ioan. §. porro. nu. 7. 275	2 Interdicto vti possidetis locus. de probationibus. capitulo. licet. nqmero. 24. 246
2 instrumentum duobus testibus aequalere qui accipiendum. de fide instrum. cum ioan. §. porro. 8. 275	5 Interdictus diuinis se immiscens an incurrat irregularitatem. de clerico excommunicato. si celebrat. nu. 19. 193
2 instrumentum quando duobus testibus impugnetur. de fide. in- strum. cum ioan. §. porro. nu. 17. 277	5 Interdictus in cimiterio sepeliendus. de sententia excommu. ca- pitulo. sacro num. 12. 291
2 instrumentum a me prolatum an reprobet. de testib. praesentiu. 7. 260	2 Interloqui sine scriptis posse. de testibus. capitulo. Albericus. numero. 1. 266
2 instrumentum proferens nereprobat. de fide instrumentorum cum ioan. §. porro. num. 4. 275	1 Interlocutoria extinctiua immutabilis. de officio delega. in lite- ris. numero. 3. & 4. 107
2 instrumentum qui oblique impugnatur. de fide instrum. cum ioannes. §. porro. nume. 16. 276	2 Interloquutoria principis ius facit. de sententijs. capitulo. in cau- sis. numero. 2. 330
2 instrumentum priuatum non probare. publicum sic. de probat. tertio loco. num. 3. 241	1 Interloquutoria cur potius. quam diffinitiuia reuocetur. de offic. delegati. in literis. num. 7. 107
5 instrumenti amissio probatur iuramento. de priuilegijs. cum olim. numero. 13. 212	1 Interloquutoria quando. an non. reuocari possit. de officio. dele- gati. in literis. num. 5. & 6. 107
1 instrumentum an quaeratur dominium. de consuetudine. ex lite- ris. numero. 10. 30	1 Interloquutoriae & diffinitiuiae discrimen. de officio delegati. si- gnificasti. num. 7. 106
2 instrumentum quando an non prauealeant testes. an contra. de fi- de instrum. cum ioan. §. porro. nu. 18. 277	1 Interloquutoriam ex causa reuocari posse. de officio delegati. in literis. numero. 9. & 10. 107
2 instrumentum consensu facto non contrahendum. de fi. instrum. cum ioan. §. porro. num. 6. 275	1 Interloquutoriarum genera. de officio delegati. capitulo. in lite- ris. numero. 8. 107
5 instrumentum. facto aduersarij perditio. sufficit probare eius amif- sionem. de priui. cum olim. num. 10. 212	1 Interesse ex delicto vel quasi iuramento probabile quod metu. causa. super. eo. num. 1. 2. 157
5 instrumentum fortuito casu perditio. an sufficit probare eius amif- sionem. de priui. cum olim. num. 12. 213	1 Interesse ex vltimis voluntatibus. qui probetur. de his quae vi- super. eo. num. 4. 158
2 instrumentum in antiquis standum. de fide instrumentorum. cu- ioan. §. porro. num. 3. 275	1 Interesse in contractibus. qui probandum. de his quae vi. super. eo. numero. 3. 158
2 instrumenta an post peremptorium proferri possint. de fide in- strum. cum dilectus. num. 1. 274	1 Interesse quibus ex causis debitum. de his quae vi. capitulo. super eo. numero. 5. 158
2 instrumenta communia. de probationibus. capitul. ex epistola. numero. 7. 240	

1 interpretari

Ad quinque libros Decretalium.

1 Interpretari sententiam non. nisi maior iudex. potest. de officio. delegati. in literis. nume. 22. 108	1 Iudex ex arbitrio punit quando poena non est à iure determina- ta. de raptoribus. in archiep. nu. 5. 167
3 Interpretatio plenior. faciendae in testatoris voluntate adimplen- da. de testa. tua. nu. 19. 479	2 Iudex dubius de competentia cognoscit. de appellatio. confi- tutus. numero. 4. 350
5 Intrans monasterium bonis abundans nihil deferre debet. de simonia. quoniam. nu. 2. 106	2 Iudex functus officio testis esse potest. de testibus. capitulo. dile- cto. numero. 3. 266
1 Intrusi gesta nullius esse momenti. de electionibus. capi. nihil. §. caeterum. num. 3. 65	2 Iudex suffectus quo statu hit suscipiat. de appell. per tuas. 8. 359
2 Intruso pareant condemnati. de restitutione spoliatorum. in li- teris. numer. 21. 218	5 Iudex delegatus non potest poenam mutare. de rapto. in Archie- piscop. nume. 1. 167
2 Intruso confirmato parendum. & soluenda. de restitut. spoliato. in literis. numero. 10. 218	1 Iudex quando. an non. ex conscientia iudicet. & quatenus. de con- stitutio. canonum. nu. 16. & 17. 5
4 Inualidum an reuocalescat. qui filij sint legitimi. c. tanta. 2. 64	1 Iudex prius negandus qui recusandus. de sententijs. inter. 6. 331
4 Inualidum ab initio an temporis tractu conualescat. de sponsa. duo. accepisti. num. 1. 33	4 Iudex ecclesiasticus cognoscit de dotis causa. de dona. inter virum & vxor. ca. de prudentia. nu. 1. 71
5 Inuasus si fugere non potest sine periculo quid agere debeat. de homi. suscipimus. nu. 2. 4. 6. 152	4 Iudex quae habere debeat. de consanguinitate. c. ex literis. 4. 59
5 Inuasus debet fugere potiusquam homicidium committere. de homicidio. suscipimus. nu. 1. 152	2 Iudex à quo. quibus casibus iurisdictione vtatur. de appella. cum teneamur. nu. 3. 342
1 Inuestiturę effectus. de consuetudine. ex literis. nu. 8. 30	4 Iudex ecclesiasticus non cognoscit de hereditatis petitione. de dona. inter vir. & vxor. de prudentia. nu. 2. 77
1 Inuestiturę effectus multiplex. de electionibus. capitulo. trans- missam. num. 1. 2. & 3. 42	1 Iudex temporaneus non nisi finito officio puniendus. de ma. & obediens. legebatur. nu. 2. & 4. 140
1 Inuestiturę quando possessionem quaerat. an non. de electio. trans- missam. nume. 4. & 5. 42	4 Iudex post delationem appellationis an terminum statuat. de frigi. ex literis. num. 2. 63
1 Inutilis actus quando. an non. vitiet secundum. de officio dele- gati. cum super. num. 18. 118	1 Iudex quantae aetatis esse debeat. de procuratoribus. non iniuste numero. 2. 157
5 Ioannes baptista an dubitauerit de aliquo fidei articulo. de here- ticis. dubius. num. 4. 128	2 Iudex conuentus in declinabilis. de iudicijs. capi. de quo. 3. 174
4 Ioannes dux Britanniae promisit nepotem ex fratre in vxorem filio regis Navarrae. de sponsalibus. ca. ad audientiam. 4. 3	5 Iudex accusatores infames repellit. de accusacionibus. si fugi- tius. nume. 3. 83
5 Ira multorum causa malorum. de iniurijs. c. si rixati. 1. 227	5 Iudex an expensis in requisitione Dei factas ab eo repetere pos- sit. de simo. ad aures. num. 6. 107
5 Ira an semper sit peccatum. de iniurijs. ca. si tixati. 2. 227	4 Iudex post appellationem reuocat dilationem. de frigid. ex lite- ris. numero. 1. 63
5 Iracundiae calore dicta an reuocetur. de iniurijs. c. si culpa. 4. 229	3 Iudex an & quid exigere possit. de vita. & honestate clericorum cum ab. numero. 9. 373
5 Irregularis iudicari non debet. nisi vbi expressum inuenitur. de cle. ex comm. nisi si celebrat. nu. 11. 152	1 Iudex quando in expensis damnandis. de rescriptis. capitulo. di- lectus. numero. 2. 23
5 Irregularitas est de iure positio. de homicidio. capitulo. sicut. numero. 48. 462	5 Iudex à quo coram iudice superiore non vocandus in causa ap- pellationis. nisi puniri peteretur. de sententia excommunica- tio. ca. sacro. num. 18. & 20. 292
5 Irregularitas an ex violatione censurę incurrat. de excess. pra- latorum. tanta. nu. 5. 204	5 Iudex à violentia defendere debet. de senten. excomm. clam te. numero. 4. 289
3 Irregularitas à solo papa relaxanda. de solutio. si quorundam. nu- mero. 2. 452	5 Iudex appellationis. an ad cautelam absoluat. de senten. excomm. per tuas. nume. 7. 283
5 Irregularitatem incurrat. ne clerici vel monachi. capitulo. cleri- cis. numero. 9. 152	5 Iudex iniuriam reipublicae profequitur. de verbo. significatione ex parte. nu. 13. 304
2 Irritatio verbi acceptio. de appellationibus. ca. pasto. 8. 353	5 Iudex sententiam interpretatur. de verborum significatione. ex parte. numero. 3. 307
1 Ironia. & iactantia. e contra perniciosior. de maiortate & obed. humilis. numero. 5. 144	5 Iudex inferior pendente causa coram superiore quomodo de reo- cognoscit. de accu. olim. nume. 11 99
4 Inuitae nuptiae solent malos prouentus habere. de sponsa. requi- sui. numero. 4. 13	2 Iudex in eadem causa non testificet. de testibus. capitulo. dile- cto. numero. 1. 266
2 Inuitae arrepti vis. nu. 23. 361	1 Iudex ob aduocati familiaritatem recusabilis. de officio. iudi- cis. ex literis. numero. 1. 139
2 Iter arripienti obseruanda. nu. 24. 361	5 Iudex secularis condemnat vsurarium tantum ad poenam. de ac- cusatio. cum oporteat. num. 16. 94
2 Iter arripere quo casu liceat. nu. 25. 361	5 Iudex ecclesiasticus condemnat vsurarium ad restitutionem. & ad poenam. de accusa. c. cum oporteat. num. 17. 94
4 Iudeus & paganus non sunt participes cognationis spiritualis. de cog. spi. veniens. num. 1. 52	5 Iudex ecclesiasticus non condemnat ad mortem. de homic. in- terfecisti. num. 12. 144
5 Iudei nouas synagogas non constituant. de iudeis. capitulo. consu- luit. numero. 1. 125	5 Iudex sine causa cognitione non potest poenam iuris immuta- re. de rapto. in archiep. nu. 4. 167
5 Iudei male intelligunt materiam vsurarum. de vsuris. conque- stus. numero. 3. 174	5 Iudex ordinarius. qui non dispensat super crimine non mutat poenam à iure statutam. de raptoribus. capitulo. in archiepisco- numero. 2. 167
3 Iudaeo an legari liceat. de testamentis. c. nos. nu. 7. 463	5 Iudex habens dispensandi potestatem causa cognita poenam iuris immutat. de raptoribus. capitulo. in archiepiscopis. nu- mero. 3. 167
5 Iudaeorum principum potestas magna. de iudeis. capitulo. si- cut. numero. 3. 125	5 Iudex desistit ab inquisitione post cessionem contra praetatum penitentiam agere paratum. de simonia. capitulo. per tuas. numero. 9. 113
5 Iudaeorum filij intra annos discretionis parentibus inuitis. non baptizentur. de iudeis. sicut. num. 1. 125	5 Iudex non desistit ab inquisitione ob cessionem contra probatum penitentiam agere paratum. de simonia. capitulo. per tuas. nu- mero. 8. 113
5 Iudaeorum filij post annos discretionis inuitis parentibus bapti- zari possunt. de iudeis. sicut. nu. 2. 125	1 Iudicis officio. quando locus sit. de in integrum restitutione. ca- pitulo. cum. nume. 2. 159
2 Iudex ad quem citandus. de rescriptis. dilectus. num. 3. 23	2 Iudici ecclesiastico non supplet secularis in actionibus. de iudic. verum. numero. 1. 187
3 Iudex aequitate praeculis habeat. de deposito. capitulo. bo- na. numero. 17. 429	
1 Iudex aduocato fauens recusandus. de officio iudicum. ex lite- ris. numer. 2. 139	
1 Iudex superior quis. de elect. dudum. nu. 14. 67	
1 Iudex ex conscientia practicata iudicare potest. de officio ordi- ni sacerdos. nume. 13. 136	
2 Iudex à quo quando & qui de appellatione cognoscat. de appella- constitutus. nu. 1. 2. 3. 349	
2 Iudex vt arbiter. sententiam. reuocet qui accipiendum. de officio. deleg. in literis. num. 24. & 25. 108	
2 Iudex litis non iustitiae testis. de testibus. dilecto. nu. 4. 266	
2 Iudex non suus lite non contestata declinari potest. de iudic. de quo. numero. 2. 172	

c 4 2 iudicis

Index Henrici Boich

2 Iudicis ecclesiastici defectu i feudis suppleri quatenus veru. 2. 187
2 Iudicis recte proroga i valida sententia. de iudicijs. at si clerici. numero. 13. 179
1 Iudicis officium varie implorari. de officio iudic. capitu. pro iudicio. numero. 3. 139
3 Iudicis iniuria parti non imputanda. de fideiussoribus. peruenit. numero. 8. 448
4 Iudicis a quo terminus statutus no offendit iudicem appellatoinis. de frigi. ex literis. nu. 3. 63
5 Iudicialis spiritualis voluntas pro lege seruanda. de sentent. excomm. si quem. num. 2. 296
2 Iudicis auctoritate. non nisi iusta. bellum recte permitti. de tre. c. treu. num. 3. & 4. 145
5 Iudicis assertioni an standum. de purgatio. canon. capitulo. cum dilectis. numer. 1. 225
5 Iudicis interpretatio parte presente faciend. de verbo. signific. olim. nume. 7. 308
1 Iudicis inferioris vim libello commensurari. de officio vica. ad audientiam. nume. 2. 109
5 Iudicis arbitrio non committuntur in iure scripta. de simo. per tuas. numero. 7. 113
5 Iudicis verba fidem faciunt. de sententia excommunicationis. si quem. numero. 8. 297
2 Iudici que incumbant. de testi. iud. nu. 3. 257
1 Iudici a missis instrumentis obseruanda. de procura. ex infirmatione. numero. 2. 154
5 Iudici habenti sigillum statur. de purgat. canon. capitulo. cum dilectis. nume. 2. 225
2 Iudici in probationibus spectanda. de testibus. capitu. praterea. numero. 9. 259
1 Iudici factum suum tueri licere. de rescriptis. c. dilectus. 1. 23
2 Iudici recipienti consideranda. de presumptionibus. capitu. dudum. numero. 2. 285
5 Iudici laico pro iustitia faciend. dare. non est simoniacum. de simonia. nemo. nu. 2. 104
2 Iudici a quo vti testi stari. de proba. quoniam contra. nu. 3. 247
2 Iudici soli non danda fides. de probationi. capitu. quoniam contra. numero. 1. 7. 17. 247
5 Iudici ecclesiastico pro iustitia exhibenda dare. simoniacum. de simonijs. rem. o. num. 1. 104
5 Iudici iuste agenti obediendum. de homicidio. capitulo. signific. casti. numero. 17. 156
2 Iudici testi eorum receptio. commissibilis. de testibus. capitu. si qui. numero. 4. 254
2 Iudici non suo conueniendi requisita. de foro competenti. dignificati. nume. 2. 192
5 Iudici violentiam inferenti an liceat resistere. de homicidio. dignificati. numero. 18. 20. 23. 156
1 Iudicem iniuriam conueniri posse. de maiestate & obediencia. agebatur. nume. 1. & 3. 140
2 Iudicem pendente appellatione non recusandum. de appella. ad hac. numero. 4. 339
1 Iudicem solum non habitare. de rescript. nonnulli. 5. 24
3 Iudices extra domum euntes expensas habent. de vita & honestate. clerici. cum ab. num. 4. 372
2 Iudices temporales altero absente non procedere. de officio. delegati. prudentiam. num. 2. 185
5 Iudices temporales meri & mixti imperij territorium habent. de rapro. de illis. num. 3. 165
1 Iudices quibus obuiare debent. de officio. ordinarij. perniciosa. numero. 2. 134
3 Iudices sportulas recipiunt. de vita & honestate. clerici. capitulo. cum ab. nume. 3. 372
3 Iudices osculentum & poculentum recipiunt. de vita & honestate. clerici. cum ab. num. 2. 372
2 Iudice recusato quis ius dicat. de appel. cum speciali. nu. 5. 7. 363
3 Iudices a pauperibus nihil accipiant. de vita & honestate. cleric. cum ab. c. m. n. nume. 1. 372
3 Iudicium gradus. de foro competenti. c. proposuisti. 5. 192
1 Iudicium duorum processum valere. sed sententia prior. potior. de rescript. quia. num. 4. 29
2 Iudicibus duobus credi. nu. 4. 6. 247
5 Iudicia ad questionem. sufficientia. nu. 3. 302
5 Iudicium triplex. de sententia excomm. a nobis. nu. 15. 275
1 Iudicium in genere & specie exerceri. eiusque rei discrimen & vis. de offi. iudi. pro iudicis. nu. 5. & 6. 139
5 Iudicium ecclesie aliud in penitentiali. aliud in contentioso foro. de senten. excomm. licet. nu. 3. 282

Ad quinque libros Decretalium

ris. num. 7. 535
5 Iure suo sine culpa nemo fraudandus. de verborum signific. c. tua. num. 14. 310
1 Iure natura nouo non vetante vtendum. de transactio. epillo. inter. nu. 3. 70
3 Iure suo quis priuatur sine culpa. de priuilegijs. capitu. antiqua. numero. 1. 217
2 Iure suo vtens an vetandus appellationibus. c. bone. 4. 5. 6. 352
3 Iure aliquo pro se vtens. an id contra se recipiat. de vita. & honestate. cler. ex literis. num. 2. 5. 375
1 Iure iurando. an quando & cui in prebendis preiudicetur. de officio deleg. gratum. num. 4. & 6. 114
3 Iuri presentis an renuntiari possit. de decimis. capitu. ex multiplici. num. 1. 491
3 Iuri patronatus in ecclesia preiudicium renuociare no licet. de iure. ex infirmatione. num. 1. 537
2 Iuri suo quatenus an non renuntiari liceat. de foro compe. si diligenti. num. 7. & 11. 189
3 Iuri de futuro an renunciari possit. de decimis. ex multiplici. numero. 14. 491
3 Iuri patro. in preiudicium heredem renuociare non licet. de iure patronatus. infirmatione. num. 2. 537
5 Iuris ordo in notorio non seruatur. de verborum signific. ex parte. num. 1. 5. 304
2 Iurisdictioni. & quando transferenda. de rescriptis. can. nonnulli. numero. 7. 24
1 Iurisdictioni prorogata ante quando expiret. num. 5. 155
3 Iurisdictioni qualiter remittatur. de capitu. monachorum. c. dilectus. num. 1. 532
3 Iurisdictioni in aliquo exercita an ad alios extendatur. de appel. mona. dilectus. num. 9. 531
3 Iurisdictioni spiritualium Episcopis competit. de foro compe. si spiritualium diligentium. 13. 189
3 Iurisdictioni prorogabilis qui accipienda. de officio delegati. P. & G. num. 14. 128
5 Iurisdictioni commissa an testibus probetur. de priuilegijs. c. cum olim. num. 8. 212
1 Iurisdictioni ad alias personas quibus ex causis extendibilis. de officio deleg. P. & G. num. 20. 128
2 Iurisdictioni secularis quando. an non. ad ecclesiasticam deuoluatur. de iudi. qualiter. num. 3. 184
2 Iurisdictioni quatenus moribus quaesita. de praescriptio. si diligenti. num. 53. 321
1 Iurisdictioni quouismodo consensu prorogabilis. de offi. delegati. P. & G. num. 12. 128
2 Iurisdictioni. preterquam in laicis. pacto prorogabilis. de foro compe. dilecti. num. 5. 191
1 Iurisdictioni mandata quando. an non reuocabilis. de offi. delegati. quarenti. num. 5. 119
3 Iurisdictioni an acquiratur per eius exercitium in vna personam factum. de cap. mona. dilectus. num. 10. 531
5 Iurisdictioni Episcopalis non potest committi. qui lucrum perciperet. ne prela. praterea. num. 6. 119
1 Iurisdictioni lege quouis modo prorogabilis. de officio deleg. cap. P. & G. num. 19. 128
1 Iurisdictioni laica in clericum non proroganda. de offi. delegati. P. & G. num. 5. 127
1 Iurisdictioni in quos & quatenus. quoue iure competat. de foro compe. si diligenti. num. 15. 289
1 Iurisdictioni quouis mandato reuocabilis. de rescriptis ex parte. numero. 4. 25
1 Iurisdictioni ordinaria archidiacono qui competat. de offi. archi. archidiaconus. num. 1. 2. & 3. 99
2 Iurisdictioni in clericos quatenus laicis delegetur. de iud. decernimus. num. 14. 177
2 Iurisdictioni mandata quit & quando. incipiat. de praescri. mandata. num. 2. 1. 284
3 Iurisdictionis modi tres. de capitulo. monachorum. capitu. dilectus. num. 8. 531
1 Iurisdictionis partem. & in diem quis mandet. de offi. delegati. de causis. num. 27. 104
1 Iurisdictionis moribus quaesite vis. de officio delegati. quanto. numero. 6. 138
1 Iurisdictionis turbatorem mulctat iudex. de officio delegati. quia. num. 1. 8. & 9. 101
1 Iurisdictionem contentiosum exercet legatus. de officio leg. nouit. num. 3. 133
2 Iurisdictionem qui habere & quo iure possint. de praescri. si diligenti. num. 6. 317
2 Iurisdictionem neglectam. negatamve deuolui. de iudic. qualiter. num. 1. & 2. 184
1 Iurisdictionem temporalem Episcopis non competisse. de foro compe. si diligenti. num. 14. 189
1 Iurisdictionem non nisi sistenti ostendat iudex. de offi. delegati. cum in iure. num. 5. 124
1 Iurisdictionem nisi partes consentiant. non exerceat legatus. de offi. lega. nouit. num. 4. 133
2 Iurisdictionem secularem ad ecclesiasticam deuolui. no contra. & differentiae ratio. de iudi. qualiter. num. 7. 184
2 Iurisdictionem in principem moribus non dari. de foro compe. cum contingat. num. 1. 2. 190
1 Iurisdictionem ad locum prorogari quatenus accipiendum. de officio delegati. P. & G. nu. 15. 16. & 18. 128
2 Iurisdictionem ecclesiasticam preter excommunicationem. moribus dari. de foro compe. cum contingat. num. 3. 190
3 Iurisdictionem exercens an eam ob id acquirat. de capitu. mona. dilectus. num. 7. 531
1 Iurisdictionem non. nisi expressim. & sciēte iudice reuocari. de rescript. quia. num. 3. 29
1 Iurisdictioni carens non excommunicat. de offi. arch. archidiaconus. num. 4. & 5. 99
2 Iurisdictione priuati sententiam non tenere. de iudicij. capitulo. at si. num. 11. 178
1 Iurisdictione reuocata quis absoluet. de officio delegati. quarenti. num. 6. 119
1 Iurisdictionum quae an non prorogabiles. de offi. delegati. P. & G. num. 2. 1. 128
2 Iurisdictionum ecclesiasticarum quae moribus quaeri. an no possit. de foro compe. cum contingat. num. 7. 190
2 Iurisdictionum genera. & quae praescribi possint. de foro compe. cum contingat. num. 5. 6. 190
3 Iurium correctio vitanda. de rebus eccle. non alienan. ad nonstram. num. 5. 425
2 Iuramentum de calumnia quando an non mandatum speciale exigat. num. 7. 204
5 Iuramentum obedientie quae contineat. de senten. excomm. ex tenore. num. 2. 263
2 Iuramentum prius seruandum. de iure iurando. capitulo. veniens. num. 1. 2. 293
2 Iuramentum quoduis relaxat Papa. de iure iuran. capitu. quanto. num. 8. 295
2 Iuramentum iudiciale quando. an non reiterabile. de testi. praesentium. num. 13. 261
2 Iuramentum quod. an non. infamet. de ordine cognitio. cum dilecti. §. nos. num. 30. 211
2 Iuramentum rectum non seruans infamis. de testibus. 2. 268
2 Iuramentum praestandum remissibile. de testibus. capitu. tuis. numero. 1. 265
3 Iuramentum benignè interpretandum. de clericis non rescript. ex parte. num. 1. 383
2 Iuramentum vsurarum quando relaxet iudex. de iure iurando. debitores. num. 1. 287
2 Iuramentum testis irremissibile. de testibus. capitu. tuis. 9. 265
2 Iuramentum extortum obligare. dispensari tamen potest. de iure iurando. quanto. num. 1. 1. 295
2 Iuramentum vi extortum quando seruandum. de iure iur. debitores. num. 14. 289
3 Iuramentum de non alienando an licitam alienationem contineat. de eccle. aedifi. tua. 1. 577
2 Iuramentum contra leges. an seruandum. de iure iur. quemadmodum. num. 2. 298
2 Iuramentum promisso primo potius de iure iurando. veniens. numero. 4. 293
2 Iuramentum extraiudiciale remitti. de testibus. c. tuis. 4. 265
2 Iuramentum omne vitium. de iure iuran. querelam. 10. 291
2 Iuramentum generale extendi. de testibus. capitu. praterea. num. 1. 270
2 Iuramentum praestitum canonibus remitti. de testibus. capitu. tuis. num. 3. 265
2 Iuramentum contra ius quando. an non. valeat. de foro compe. tenti. si diligenti. num. 24. 190
2 Iuramentum generale. eiusq; vis. de iure iur. clericis. nume. 1. 302
5 Iuramentum non liberat a praescripto euangelico. de accusationi. veniens. num. 4. 89
2 Iuramentum deferenti consideranda. de iure iurando. ca. iura. §. sane. num. 8. 304
2 Iuramen-

Index Henrici Boich

4 iuramentum non validat donationem inualidam. de do. inter vi- rum & vxor. donatio. num. 5. 81	clericus. num. 4. 306
2 iuramentum necessarium non nisi à iudice remitti. de testibus. tuis. num. 7. 265	2 iuramenti temerarij modi. de iureiurando. capi. si vero. 1. 2. 389
2 iuramentum voluntarium à quo deferendum. de iureiu. iura- me. §. sane. num. 1. 303	1 iuramento arbitrium exequendam firmari. de arbitr. per tuas. numero. 6. 7. 172
2 iuramenta non nisi ad iurata extendi. de iureiurando. clericus. numero. 5. 303	2 iuramento simplici quando. an non infametur deierans. de or- dine cogni. cum dilecti. num. 2. 7. 211
2 iuramentum licitum. nisi ex causa. seruandum. de iureiu. si ve- ro. num. 10. 288	2 iuramento ob necessitatem contraveniendum. de iureiu. si ve- ro. num. 6. 288
3 iuramentum. quod. an non. recusabile. de iureiurando. cap. iura- mentum. num. 5. 6. 303	2 iuramento superiorem tacite excipi. de iureiurando. venien- tes. num. 1. 5. 295
2 iuramentum iudiciale quis deferat. de iureiurando. iuramen- tum. num. 2. 302	2 iuramento ad fertorio non contraveniendum. de iureiuran. c. si vero. num. 2. 288
2 iuramentum decisivum deferri posse. de iureiurando. capit. mu- lier. num. 6. 302	2 iuramento temerario testem rejici. de testibus. capit. constitu- tis. num. 1. 266
3 iuramentum secundum. de statu monachorum. capitulo. cum ad. num. 1. 3. 527	2 iuramento soluendi quid subintelligatur. de sententijs. quam- uis. num. 4. 335
2 iuramentum illicitum indispensabile. de iureiurando. quato. 6. 295	2 iuramento vetita non firmari. de iureiurando. c. debitorum. 9. 287
4 iuramentum non debet esse iniquitatis vinculum. de spon. duo- bus. num. 5. 33	1 iuramento dubio quid faciendum. de iureiurando. debitorum. numero. 1. 1. 288
2 iuramentum veritatis duplex. de testibus. tuis. num. 6. 265	2 iuramento priore alienatione futura vitari. de iureiurand. cum contingat. num. 5. 300
2 iuramentum quibus ex causis non obliget. de iureiu. perue- nit. num. 4. 286	2 iuramento quibus ex causis contraveniatur. de iureiuran. debi- tores. num. 1. 3. 289
2 iuramentum temerarium seruandum. de iureiurando. capit. si vero. num. 9. 288	2 iuramento quando standum. de exceptionibus. capit. pasto- ralis. num. 4. 306
2 iuramentum contra matrimonium non deferendum. de iureiu. mulier. num. 4. 5. 302	1 iuramento impuberem non obligari de in integrum restit. ca. constitutus. num. 2. 7. 162
2 iuramentum falsum reuocabile. de iureiurando. capitulo. mu- lier. num. 1. 302	2 iuramentorum partitio. de iureiuran. ca. iuramentum. 1. 303
2 iuramentum licitum quatenus. an non. mutabile. de iureiuran. quanto. num. 7. 295	2 iuramentorum iudicialium genera. & quæ an non. remissibilia. de testibus. num. 5. 265
2 iuramentum contra ius non seruandum. de iureiurando. quem admodum. num. 1. 297	2 iuramentorum genera definita de testi. num. 3. 5. 7. 268
4 iuramentum est seruandum etiã vbi nulla est obligatio. de spon- salibus. commissum. num. 5. 12	2 iuramentorum genera. de testibus. præsentia. num. 8. 261
2 iuramentum in beneficialibus deferendum. de iureiurando. mu- lier. num. 8. 302	5 iuridictio commissi an testibus probetur. num. 8. 212
3 iuramentum de obediendo prælato illo remoto non obliget. de bis quæ fi. à maiori par. cum in. num. 5. 418	5 ius calumniari non potest. de sententia excommunicatio. nu- per. num. 4. 276
5 iuramentum fidelitatis Episcopo & capitulo præstandum. de verbo. signi. cum clericis. num. 1. 300	1 ius duorum consensu quesitum eorum dissenso dissoluendum. de deci. ex multiplici. num. 2. 491
3 iuramentum vero non obesse. de iureiu. mulier. num. 7. 302	1 ius naturale immutabile. & qui accipiendum. de constitu. cap. num. 1. 2. 3. 3
2 iuramentum aduocati irremissibile. de testibus. tuis. 8. 265	1 ius reuocare & explicare potest legatus. de offi. leg. nemini. 2. 133
5 iuramentum an sit de substantia absolutionis. de sent. excom- mum. desideres. num. 10. 265	1 iusiurandum varie præstari. de testibus. c. præsentium. nu. 9. 261
2 iuramentum mutat Episcopus de iureiurando. capitulo. quan- to. num. 9. 295	2 iusiurandum quando. an non commutabile. de iureiuran. perue- nit. num. 1. 286
2 iuramentum non cocundi qui accipiendum. de iureiu. ad no- stram. num. 14. 297	2 iusiurandum de præterito inextendibile. de testibus. capitulo. præsentium. num. 1. 1. 261
v iuramentum illicitum non seruandum. de iureiurando. si ve- ro. num. 7. 288	2 iusiurandum de futuro non extendi. de testibus. capitulo. præsen- tium. numero. 12. 261
2 iuramentum quod deferat pars. eiusq; vis. de iureiurando. iura- mentum. num. 4. 303	2 iusiurandum præsentis non extendi. de testibus. capitulo. præsen- tium. numero. 10. 261
2 iuramentum præstitum iure ciuili irremissibile. de testib. capit. tuis. num. 2. 265	2 iusiurandum non. nisi inutile. reiterandum. de testibus. capitulo. præsentium. numero. 15. 16. 261
2 iuramentum qui interpretandum. de iureiu. ca. ad nostrã. 1. 5. 297	3 iurispatronatus donatio laico facta Episcopi consensum requi- rit. ecclesiæ vero non. de iure patronatus. c. ex literis. 5. 535
2 iuramentum an extendibile. de iureiurando. capitulo. clericus. num. 2. & 4. 302	3 iurispatronatus laico cum Episcopi consensu. & ecclesiæ sine eo donari potest. de iure patronatus. illud. num. 2. 4. 536
2 iuramentum in criminalibus non deferri. de iureiurando. iura- mentum. num. 3. 303	3 iurpa. sine Episcopi consensu non acquiritur. de iure patrona- quoniam. numero. 3. 534
5 iuramentum quomodo subeundum. de hæreticis. ad abolen- dam. num. 2. 3. 130	3 iurispatronatus titulo speciali non transfertur. de iure patro. ex literis. numero. 2. 535
4 iuramentum an mutuo à contrahentibus remitti. possit. de spon- salibus. præterea. num. 1. 3. 4. 6. 1	3 iurispatronatus ex tribus causis acquiritur. de iure patro. qm. 1. 533
2 iuramentum suppletium quando. & cui deferendum iuramen- tum. §. sane. num. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 9. 303	3 iurispatronatus gratiosum est. de iure patronatus. capitulo. signifi- casti. numero. 2. 538
2 iuramenti vis. de iureiu. debitorum. num. 7. 287	3 iurispatronatus ecclesiæ differt à iure paliberti. de iure patro. ex in sinuatione. num. 3. 537
3 iuramenti forma obseruand. de rebus ecclesiæ non alien. vt su- per. num. 3. 424	5 iusta causa intelligitur in omni actione. de magi. cap. qm. 3. 120
2 iuramenti extraiudicialis inualiditas. de iureiurando. mulie- ri. num. 3. 302	5 iustus facit. qui ob sui tutelam facit. de homicidio. capit. signifi- casti. numero. 10. 156
3 iuramenti & confessionis discrimen. de iureiurando. capit. si ve- ro. num. 4. 288	5 iustior apud Deum maior. de excessibus prælatorum. nimis praua. num. 3. 204
2 iuramenti species variaz. de iureiurando. ca. si vero. 1. 288	2 iustitiã denegãtis pœna multiplex. de iudicijs. qualiter. 4. 5. 6. 184
2 iuramenti calumniæ & testis discrimen. de testibus. capitulo. tuis. numero. 10. 266	3 iuuenis de incõtinẽtia suspectus. de cõ. cõiug. vxoratus. 9. 513
5 iuramenti principum forma. de verborum significatione. cum	

L Ex secunda C. de rescindenda venditione. re- medium habet locum in contracti- bus bonæ fidei. de emptio. c. cum causa. 1. 532

1 L. sicut certi explicari. de offi. delegati. ca. ex parte. 1. 7. & 18. 112

2 L. creditor acceptis explicari. vt licet contestata. capitulo. eccle- sia. numero. 4. 232

1 L. ad

Ad quinque libros Decretalium.

1 L. ad solutionem sensus. de officio delegati. c. gratum. 3. 114	2 Laici defectum suppleri ab ecclesiastico non contra. differen- tia ratio. de fo. compe. num. 3. 187
1 L. matrem de proba. C. sensus. num. 3. 14	2 Laici in sepulchro maiorum sepeliendi. de sepulturis. abolende. numero. 5. 488
2 L. si quis ad capitalia pertinere. num. 2. 186	3 Laici magis grauãt ecclesiã quã clerici. de iure patr. illud. 3. 536
3 L. quamuis sensus. num. 2. 2. 190	1 Laici conclaui eligentium sine periculo eijciendi. alioqui præ- standum. de elect. massana. num. 5. 67
3 L. ex hac scriptura explicari. num. 33. 237	1 Laici meri ex priuilegio eligunt. de elect. massana. 4. 67
2 L. commissum pactum in pignoribus reprobatur. nu. 1. 444	2 Laici & clerici differentia. de appellationib. c. si duobus. 4. 340
3 L. commissoria pactum in venditione. & inter debitorẽ & fide- iustorem validum. ac vnde dictum iuramento tamen firmatur de pigno. significante. num. 2. 3. 5. 6. & 7. 444	5 Laici confessionẽ reuelantis pœna. de pœnitent. c. omnis. 5. 4. 246
1 L. sed si hac. §. 1. explicatio. de maiortate & obedientia. cum in- ferior. num. 6. & 7. 143	2 Laici clericos accusent. de testibus. c. de cetero. 8. 255
2 L. si marito. §. fin. sensus. de fide instrumentorum. capit. inter §. cum. numero. 18. 274	2 Laici in clericos an testes. de testi. veniens. 3. 254
2 L. si ex cautione. enucleari. num. 9. 211	5 Laici in bello iusto impune occiduntur. de homi. capitulo. inter- fecisti. num. 1. 5. 144
2 L. Si autem. sensus. num. 8. 326	3 Laici ne principis iustu arma portent. de vita & hone. clerici. ca. clerici. num. 8. 371
2 L. Circa sensus. num. 10. 340	2 Laici in simoniacos quatenus testes. de testibus. c. veniẽs. 4. 254
2 L. ff. si certũ petatur. explicari. de iureiurãdo. c. veniẽs. 3. 293	1 Laico quæ an non committendẽ causã. de officio delegati. cap. P. & G. num. 6. 127
2 L. nullum. de testibus. C. sensus. de iureiurando. capitulo. ad no- stram. num. 6. 296	2 Laici quando an non eligant. de iudicijs. c. decernimus. 6. 177
1 L. si seruus. explicari. de trans. ex literis. num. 2. 148	1 Laicorum moribus clericos nõ teneri qui accipiendum. de con- stitutio. quæ in ecclie. num. 5. 9
3 L. 2. C. de rescindenda venditione. locum habere in diuisione. de emptio. cum causa. num. 2. 4. 433	1 Laicorum consuetudo. non nisi vtilis. clericos stringit. de con- stitutio. quæ in ecclie. num. 2. 8
3 L. properandum. §. in autem. explicari. de testibus. cap. in nomi- ne. num. 6. 249	1 Laicorum inferiorum statutis ligentur ne clerici. de consti. que in ecclie. num. 3. 8
1 L. vnicam. C. de pecu. explicari. de consulis. capitulo. cum dile- ctus. num. 3. 32	1 Laicorum impresiuã electio. nulla. de electionib. massana. 6. 67
2 L. & si cognitio. sensus. de senten. quo ad. num. 2. 327	1 Laicorum statuta cur non fringat. rationes. de consti. quæ in ec- clesiã. num. 4. 8
1 L. ijs qui sanctam. enucleari. quod metus causa. capitulo. cum dile- ctus. num. 1. 157	5 Laicis commissibilia. de iudi. decernimus. 1. 3. 177
1 L. in contractibus. C. de non numerata pecunia. enucleari. de constitutio. cum accessisset. num. 6. 9	2 Laicis quæ contrectare non liceat. de iudi. c. decernimus. 7. 177
2 L. 2. C. qn mulier tute. sensus. de appellationib. ex parte. 10. 366	3 Lang appellatione non venit vestimẽtu. de bapt. c. si quis. 6. 565
1 L. quid tamen. explicari. de officio delegati. in literis. nu. 1. 5. 108	5 Languidus expositus cuius fiet. de infanti. expositi. capitulo. à pa- tre. numero. 4. 142
3 L. 2. C. de rescin. vendi. remedium habet locum in permutatio- ne emptio. cum causa. num. 3. 432	2 Laudare homines quatenus liceat. de præsumptio. capitulo. man- data. num. 14. 15. 284
3 L. 2. C. de rescin. vendi. an habeat locum in contractibus stricti- iuris. de capti. cum causa. nu. 5. 432	1 Laudum etiam compromittentibus mortuis ad hæredes transi- re. de arbit. compromissum. num. 1. 174
1 L. Sempro. enucleari. de officio legati. c. studuisti. numer. 5. 113	1 Laudũ ab arbitro interpretandũ. de offi. dele. in literis. 2. 3. 108
2 L. de ætate explicari. de probatio. in præsentia. 2. 242	5 Latrones degradati in monasterio recludendi. de pœnis. capitulo. tuã. numero. 1. 231
2 L. 2. §. si. de donationibus. sensus. de iureiurando. c. & si. 15. 299	2 Laus quæ famam minuat. de præsumptionibus. capitulo. manda- to. num. 17. 284
1 L. vnicã. de in inte. sensus. de in integrum restitutio. cap. suscita- tum. num. 2. 160	1 Legatus de latere qui de causis exemptorum cognoscat an non de offi. leg. quod translat. nu. 2. 132
5 L. nullum. sensus. nec ad clericos extenditur. de iudi. at si clerici. numero. 7. 178	5 Legatus de latere à qualibet offensa absoluit. de senten. excom. peruenit. num. 4. 267
1 L. 1. in fine. ff. de iudi. explicari. de offi. deleg. cap. P. & G. 2. 129	1 Legatus de latere maiores. minoresq; dignitates conferat. de offi. leg. dilectus. num. 3. 132
1 L. 1. de auctoritate tutorum enucleari. de procuratoribus. capit. tuã. num. 2. 4. 156	1 Legatus de latere quis. de offi. leg. dilectus. num. 1. 132
1 L. 3. de militari testamento. explicari. de officio delegati. gra- tum. num. 5. 114	5 Legatus constitutionem facit. Et eam interpretatur. de verbo. signifi. ex parte. num. 1. 2. 4. 307
2 L. ordinarij sensus. de causa possessio. cum dilectus. 14. 216	5 Legatus missus absoluit excommunicatos subditos in provin- cia sua. de senten. excom. peruenit. num. 2. 267
2 L. terminato. sensus. de procu. auditis. 10. 157	5 Legatus natus absoluit à leui offensa. de senten. excom. cap. per- uenit. num. 3. 267
2 L. 1. C. de errore aduocatorum. sensus. de appellationibus. cap. cum causam. num. 6. 364	4 Legatus an absoluat excommunicatum ob iniectionẽ manuum in clericum. qui cleri. de diacono. num. 2. 39
3 L. 2. C. de rescindenda venditione. an extendatur ad transactio- nem. de empt. cum causa. num. 6. 433	1 Legatus voluntariam iurisdictionem exercet. de offi. leg. cap. no- uit. num. 2. 132
1 L. Celus. enodari. de arbit. dilecti. num. 1. 1. 169	2 Legatus quatenus cognoscat & de quo. de appellatio. c. consti- tutus. num. 5. 350
2 L. ita stipulatus. sensus. de appellationibus. cap. cum parati. 8. 343	1 Legatus patronata non confert. de offi. leg. c. dilectus. nu. 5. 132
3 Laboratori an ieiunandum. de obseruatione ieiunij. cap. ex par- te. numero. 5. 573	1 Legatus non finitam iurisdictionem vbiq; exercet. de offi. leg. nouit. num. 1. 132
2 Laicus an absoluit. de iudicijs. capitulo. decernimus. num. 5. fo- lio. 176. & de sententia excommunicati. c. à nobis. 18. fo. 272. & de furtis. c. fures. num. 3. 167	1 Legatus subditorum suffraganeis non. nisi appellatione causas cognoscat. de officio legatorum. c. non ignoretis. num. 2. 110
2 Laicus causis qui tractet ecclesiasticis. de ordine cogni. tuam. numero. 4. 211	3 Legato simplici sine visitatione procuratio non debetur. 7. 555
5 Laicus in causa necessitatis cõfessiones audit. de fur. fures. 2. 167	1 Legatus extra iurisdictionem ne statuat. de officio lega. cap. ne- mini. num. 3. 133
5 Laicus nõ habet ecclesiæ clauẽ. de furtis. c. fures. 1. 167	1 Legatus causas Episcopales audit. de offi. lega. cum non igno- retis. num. 1. 130
2 Laicus in clericum non testificari. de testi. c. de cetero. 4. 5. 7. 254	5 Legatus nõ dispõsat de pœna decre. dura. de falsis. c. dura. 5. 179
5 Laicus in necessitate baptizat. de clerico non ordinato mini. ex literis. num. 2. 195	1 Legatus solus de latere exemptus iudicet. de offi. leg. qd transla- tionem. num. 1. 132
3 Laicus an beneficium acceptare possit. 5. 7. 330	1 Legatus natus quis. de offi. leg. dilectus. num. 1. 132
5 Laicus an recipiat beneficij inuestituram. de præbendis. acce- dens. num. 5. 390	3 Legati seruiores beneficij fructus percipiunt. de cle. non resid. c. cum dilectus. num. 5. 584
5 Laicus cognoscat crimine degradati. & exercet iurisdictionem in clericum. ipseq; detinet clericum de mandato prelati. de sen. excom. fame. num. 8. 9. & 10. 281	
5 Laicus nõ habet iurisdictionem in clericũ. de fal. falsidicus. 1. 3. 179	
1 Laici syndici esse possunt. de iudi. decernimus. 1. 2. 177	
5 Laici sunt ecclesiasticis infesti. de simonia. c. Iacobus. 9. 116	

Index Henrici Boich

3 Legati de latere decretum ignorantur ligat. de iure patron. cum lectus. num. 19.	544	1 Legiflatoris opinio veritati præferenda. de bigami. nuper. 9.	95
3 Legati facta iuri iniuria nulla. de offi. legat. c. nemini. 1.	133	3 Legitima rebellianica. & falcidia in quibus conueniant. de testam. Rainutius. num. 29.	474
3 Legatum generis duas actiones habere. de testamentis. Rainutius. num. 14.	475	3 Legitima. de testa. Rainutius. nu. 21.	474
1 Legatum generis speciali neglecto præualere. de offi. lega. studui. fli. num. 2.	132	3 Legitima causa in omni lege excepta. de cele. missa pernitiosus. numero. 10.	563
1 Legaturus gñris rei speciali præualere. de offi. lega. studui. 4131	4131	4 Legitima proles qui dicatur. qui fil. sint legit. cap. ex tenore. numero. 2. 4. 6. 8. 10.	68
3 Legatum rei hæredis valet. de testamentis. filius. 2.	464	3 Legitima quo titulo relinquenda. de testa. Rainutius. 34.	475
3 Legatum an in alterius voluntatem omittendum. de testamen. cum tibi. num. 6.	468	3 Legitima. rebellianica. & falcidia in quibus differunt. de testa. Rainutius. num. 30.	474
5 Legatum rei alienæ dubitanter. de testamentis. c. filius. 5.	465	4 Legitimare quis possit. qui fil. c. per venerabilem. 1. 3.	66
3 Legatum rei alienæ ignoſcens. de testamentis. c. filius. 4.	464	4 Legitimitas sit per matrimonium in extremis contractum. qui fil. num. 5.	65
3 Legatum rei communis. de testamentis. c. filius. 6.	465	3 Legitimati qualiter succedant. de success. ab intestat. cum dilectus. num. 7.	583
3 Legatum rei alienæ duas actiones habere. de testamentis. Rainutius. num. 15.	473	4 Legitimus per matrimonium an ad ordines sit legitimatus. qui filij sint le. tanta. num. 1.	64
3 Legatum rei alienæ scienter. de testamentis. c. filius. 3.	464	4 Legitimus an præferatur naturali prius nato & legitimo. qui filij sint legit. tanta. num. 3.	64
3 Legatum rei cuius commercium nõ habetur nullum. de testa. filius. num. 1.	464	4 Legitimus an quis sit. vsq; ad quod tempus quærendum sit. qui fil. peruenit. num. 1. 3.	65
3 Legatum pro parte agnosci & repudiari non potest. de iure patrona. pastoralis. num. 8.	345	1 Legitimus ad patris beneficium admittendus. de fili. presby. nis. num. 11. 12. & 14.	89
1 Legatum omnibus. legato aliquibus potius. de officii legati. studui. num. 3.	131	4 Lepre exceptio excusat à debito carnali. de co. le. qm. 3.	45
3 Legatum speciei tres actiones habere. de testamentis. Rainutius. num. 13.	473	3 Leprosus ob coadiuorem perdit ius beneficij. de cle. egro. consultatio. num. 9.	402
1 Legati nullius quod tempus spectetur. de electionibus. dudum. numero. 17.	47	3 Leprosi particulariter viuentes decimas soluunt. de eccle. edi. c. dicat. num. 1.	576
1 Legati interpretandi. quod tempus spectandum. de electio. dudum. num. 18.	47	3 Leprosi communiter viuentes de animalium nutrimentis decimas non soluunt. de eccle. edi. cum dicat. num. 2.	576
3 Legato in genere factio euitio debetur. de testamentis. cap. filius. num. 7.	465	3 Leprosi ad decimas granorum tenentur. de eccle. edi. cum dicat. numero. 3.	576
3 Legato in specie factio an euitio debeatur. de testamentis. filius. numero. 8.	465	3 Leprosi non gaudent priuilegio clericali. de eccle. edi. cum dicat. numero. 4.	576
2 Legatorum qui procurandi. de præscriptio. c. accedentes. 1.	313	5 Lex maiestatis ecclesiasticæ reortu filij priuantur beneficijs. de hære. vergentis. num. 13.	135
3 Legatario magis quam hæredi subueniendum. de testamentis. filius. num. 9.	465	5 Lex maiestatis reorum bona confiscantur. de hære. vergentis. numero. 2.	133
2 Legatario quot datæ actiones. & quæ intentata præsumatur. de libel. obla. significantibus. num. 4.	194	5 Lex maiestatis temporalis reorum filij non priuantur beneficijs. suis. de hære. ad abolendam. num. 14.	135
5 Legatio an per testes probetur. de priuilegijs. ca. c. olim. 7. 212	212	5 Lex maiestatis reorum laicorum bona per quem occupatur. de hære. vergentis. num. 9.	134
5 Lex per continentiam perscribenda. de verborum significatio. nihil. num. 2.	299	2 Lexus verbis appellet. de ap. cum cessante. 7.	363
1 Lex peccati non seruanda. de constitutio. c. canonum. 14.	5	5 Lexo per sententiam subuenitur resti. in integrum. de purg. vulga. significantibus. 3.	226
5 Lex peccatum continens non seruanda. de noui ope. nunciatio. intelleximus. num. 4.	204	2 Lexo extra ius quo subueniatur. de appel. vt debitus. 40.	363
5 Lex de monachis dispones in materia fauorabili abbatem comprehendit. de simo. mandato. nu. 1.	117	5 Lexo per sententiam subuenitur restitutione in integrum. de purga. vulga. num. 3.	226
5 Lex seruari debet. de accu. de his. num. 10.	85	1 Lexio lapsu temporis non probanda. de in inte. restitut. auditis. numero. 1.	159
5 Lex de monachis disponens in materia odiosa non comprehendit abbatem. de simo. mandato. num. 2.	117	1 Lexio notoria probari non debet. de in inte. restit. auditis. 3. 159	159
1 Lex noua exprimens præterita ad ea porrigibilis. de consti. quoniam. num. 6.	13	1 Lexio parua non curanda. de arb. non sine. 8.	168
1 Lex abrogata non nisi à declarante citanda. in proc. 8.	3	1 Lexio contractus probada. de in inte. restit. cum venissent. 2. 159	159
5 Lex à interpretanda. de verb. signi. ex parte. 7. & 9.	208	1 Lexia irreiterabilia. num. 8.	86
1 Leuitici illustratus locus. num. 20.	319	2 Libellus an minori porrigendus. de ap. ex parte. 2.	366
3 Lex generaliter loquens ita intelligenda de vot. quod sup. 2. 523	523	1 Libellus alternatiuus clarus admissibilis. de in inte. restitut. constitutus. num. 24.	162
3 Legis prohibitio obseruanda. de regu. ad apostolicam. 4.	503	3 Libellus incertus nõ admittendus. de emptio. c. dilecti. 12. 432	432
1 Legi humane quando. an non. parendam. de constitutio. canonum. num. 12.	4	5 Libellus quomodo concipiendus in manu violentarum iniectione. de senten. ex com. mulieres. num. 43.	261
1 Legem non vetantem transgredi nemo dicendus est. de ele. dudum. num. 6.	66	1 Libellus quando alternatiue. an non. concipi possit de in inte. re. consti. num. 15. 16. 17. 23.	161
5 Legem nam offendens non perdit alterius priuilegij. de vsur. quia. numero. 5.	164	1 Libellus in conditionem futuram non cõcludendus quique tam posse. de in inte. rest. consti. num. 18.	161
5 Leges iniustæ quot modis dicantur. de simo. ca. sicut. 12.	114	2 Libellus semel editus immutabilis. de lib. obla. significantibus. numero. 18.	195
1 Leges aliquod explicatæ. de offi. delegat. ca. cum super. 14.	118	2 Libellus an in appellat. dandus. de ap. per tuas. num. 4.	361
5 Leges & canones discordantes quilibet in suo foro seruandi de no. ope. intelleximus. num. 3.	205	1 Libelli narratione conditione expleta. aut alternatiue clara concipi posse. de in inte. rest. constitutus. num. 12.	161
5 Leges canonibus non obuiantes à Papa confirmatæ. de no. ope. nuntia. intelleximus. num. 5.	205	2 Libelli vitio dimittendus reus de lib. obla. significantibus. 15. 195	195
5 Leges iustæ quot modis dicantur. de simo. ca. sicut. 51.	114	2 Libelli ciuilibus forma. de lib. ob. signi. 14.	195
5 Leges & canones mixtim allegandi. de no. oper. nuntia. intelleximus. num. 1.	205	1 Libelli acceptio multiplex. de offi. deleg. de causis. 29.	194
2 Leges aliquot enucleat. de præsumptionib. c. madata. 12.	284	2 Libelli accessoria quandiu. & quæ an non mutabilia. de lib. obla. signifi. num. 7. 8. 9.	195
4 Legum inter se contrariarum quæ præferenda. de cogno. spiri. vtrum. num. 2.	50	2 Libello cur exprimedu factu. de lib. obla. significantibus. 1.	194
3 Legum correctio vitanda. de regula. ca. ad apostolicam. 2.	503	2 Libellum mutare quandudum licuit. & quo iure. de lib. obla. signifi. num. 17.	195
1 Legum aliquot sensus. de electionib. dudum. 16.	47	2 Libellum	
5 Legibus & canonibus contrariatibus casum determinanti standum. de no. ope. nun. intelleximus. num. 2.	205		

Ad quinque libros Decretalium.

2. Libellum alternatiuum ex herede. aut lege procede re. de in int. re. consti. num. 21.	162	2 Litis contestatio quid. de lit. con. olim. num. 4.	199
2 Libellum varie accipi. de caus. pos. cum dilectus. 1.	216	2 Litis pendencia quibus inducitur. de testibus. causam. 2.	257
1 Libellum sub conditione agendo explebili recte concipi alias contra. de inte. resti. constitutus. 13. 14.	161	2 Lite non contesta. quando an nõ in absentem procedatur. 6. 202	202
2 Libellum in minorem tutorem concipi de ap. ex parte. 7.	366	2 Lite non conte. quando. an non. in absentem procedatur. vt lit. non cont. ad hæc. nu. 3. 4. & 5.	200
2 Libellum quique proprie emendari. de libel. obla. signifi. 6.	195	2 Litis contestationis extrema de lib. obla. significantibus. 19.	196
1 Libellum peto declarari nullu. & si quod sit rescindi. valere. de in inte. re. consti. num. 20.	162	2 Litem contestari quando semel sufficiat. de appella. per tuas. numero. 7. 6.	319
1 Liberalis causa quæ. de arb. cum tempore. 10.	170	1 Litem cum reo excommunicato subsistere. de offi. dele. pruden. §. sexta. numero. 11.	117
4 Liberi secundæ vxoris ductæ viuentis prima. & ea mortua cum viro manente. an sint legitimi. de eo quid duxi. propositu. 6. 43	643	1 Litem officio accessorio. non contestari. de offi. iudic. pro iudicis. numero. 10.	140
4 Libertas liberi non præscribitur. de cogni. seruo. licet. 3. 4. 5. 49	49	2 Litem non nisi aptis verbis contestari. de li. con. olim. 1. 2.	199
1 Libertas quo tempore gitimanda. de ele. dudum. nu. 44.	49	2 Lite non contest. non prosequuta appel. sententia. posse. de appel. reprehensibilis. num. 2.	343
1 Libertatis causa non cõpromitti. de arbit. c. tempore. 8. 9.	170	1 Litigiosa non credenda de ali. iudi. ex parte. num. 3.	167
1 Libertatem defectu non vitari. ad audientiam. 2.	17	1 Litigiosa res quæ. ea que inalienabilis. de consti. cum. M. §. reuocatis. num. 1.	111
1 Libertatis priuatis quis succedat. de ser. non ordi. de famulis. 1. 90	90	2 Litigiosa quando sint res iudicio petita. vt lit. pæn. ecclesia. numero. 17. 18. 19.	233
2 Libertis suis ecclesiã succedere. de ser. non ordi. de famulis. 2. 90	90	2 Litigiosi vitium in omnibus actionibus cadere. vt lit. pen. ecclesia. numero. 14.	233
4 Libidinis intentio an matrimonium excludat. 2.	20	2 Litigiosi initium duobus modis contrahi. vt lit. pen. ecclesia. numero. 13.	233
1 Liberatorum filijs ecclesiam excludi. de ser. non ordi. 3.	90	1 Litigiosum an in actio. personæ reuocetur. de consti. cum. M. §. reuocatis. num. 2.	11
1 Licentiales qui an non dare possint. de cleri. per te nobis. 5.	98	2 Litigiosum alienantis & recipientis pœna. vt li. pen. ecclesia. numero. 29.	234
1 Licentiarum ingressus quæ potior de officii. lega. studui. numero. 15. & 16.	132	2 Litigiosum fieri iudicium post citantium commissione. de test. causam. num. 1.	257
1 Licentiam petere satis esse. de de. ele. cum in veteri. 1.	66	2 Litigator quando expectandus. de dolo. cum dilecti. nu. 4.	235
3 Limites dignitatum spiritualium non distincti præscribuntur. de paro. super. num. 3.	490	5 Litigator iustus. & etiam habens doctoris opinionem ab expensis restituatur. de sent. ex com. sacro. 2. 1. & 22.	290
3 Limites dignitatum temporalium præscribuntur. de paro. super. numero. 2.	489	2 Litigantes an testibus cognoscendi. & quando. de testi. cum causa. numero. 18.	264
3 Limites prædiorum præscribuntur. de paro. super. 1.	489	5 Locus reffiditæ pro domicilio reputatur. de priui. ex ore. 6. 215	215
3 Limites dignitatum spiritualium distincti non præscribuntur. de paro. super. num. 4.	490	5 Locus ab hostibus destructo priuilegium retinet. de no. ope. nun. cum ex iniuncto. 7. 9.	204
2 Limites quatenus præscriptibiles. de præscrip. si diligenti. 9. 317	317	2 Loca non tuti exceptio proponenda & ita appellandum. de ap. ex parte. num. 2. 4.	351
2 Limites cur impræscriptibiles. num. 2.	316	5 Loco ob demerita destructo priuilegium perditur. de no. ope. nuntia. cum ex iniuncto. num. 6.	204
3 Limites præbendarum præscribuntur. de paro. super. 5.	490	5 Loca vnita priuilegium retinent. de no. ope. nun. cum ex iniuncto. num. 8. 10.	204
2 Litem in clericum à laico qui impetrabiles. de fo. comp. ex transf. missa. num. 1.	186	1 Localia statuta non. nisi suis locis. constringere. de consti. canonum. num. 15.	5
3 Literæ clausæ. in actis redactæ. fidem faciunt. de priui. patentibus. numero. 1.	210	3 Locator expellens conductorem de domo locata ad. necesse est tenetur. de loca. propter. num. 1. 2.	435
1 Literæ beneficiales surrepti nullæ. de rescript. ad audientiam. numero. 3.	25	2 Locator expellit conductorem de domo locata ante tempus locationis finitum. de locatis. propter. num. 8. 10.	435
2 Literæ quibus ex causis in clericis non impetrentur. de fo. comp. ex transf. missa. num. 4.	186	2 Locupletem quis probet. de prob. in præsentia. nn. 5.	242
3 Literæ ad excommunicatum impetrare an validæ. de præben. dilectus. num. 7. 9.	392	2 Loquens an sermone suo inclusus. de iure iuran. petitio. 1. 2. 301	301
1 Literæ litem generales quando validæ. de rescrip. ad hæc. 2.	17	5 Luat in corpore. qui in gre non habet. de senten. ex commu. questu. numero. 8.	273
2 Literæ priores an in secundis memorandæ. de sentent. inter. 1. 3. 1	17	5 Lucerna in tenebris ambulanti necessaria. de excessi. præla. tanta. num. 3.	204
1 Literæ secundæ reuocantes primas. eas commemoretur. de off. de. lorum. num. 9.	125	3 Lucrum circa quid consistat. de deci. pastoralis. num. 2.	499
1 Literarum variarum vis. de rescri. literis. num. 1.	29	5 Lucrum ex vsura proueniens an restituendum. de vsur. cum tu. numero. 18.	171
1 Literarum. & ex his factorum omisio an vitiet. de rescri. ad audientiam. num. 5.	18	2 Lucratia an onerosè concurrat. de or. cog. cum dilectus. §. nos. numero. 16.	210
1 Literarum exhibitione priores potiores effici. de rescrip. quia. numero. 5.	29	2 Lucratuarum an admittendus concursus de or. co. cum dilectus. §. nos. num. 13. 14.	210
1 Literarum iustitiæ obreptiarum vis. de rescri. ad audientiam. 4. 25	25	3 Ludus an meritorius esse possit. de vita & ho. cle. clerici. 9.	375
2 Literis domini quando. an non. standum. de fin. instr. cum dilectus. numero. 2.	274	5 Ludi qui sint prohibiti. de excess. præla. inter. 1.	202
1 Literis gratiæ reuocatis. processum coruere. de rescrip. qa. 1. 29	29	2 Ludi noxij prohibiti. de vit. & ho. cle. clerici. 5.	374
1 Literis paribus. quis delegatorum & quando præueniat. de rescri. plerunq; num. 7.	22	3 Ludi causa virtutis facti permisi. de vit. & ho. cle. clerici. 4.	374
2 Literis impetratis quando. an non. procedendum. de re. spo. ex conque. num. 2.	219	3 Ludo illicito perditum repetitur. de vit. & ho. clerici. numero. 12.	375
2 Literis Episcopi quando credendum. de probat. post cessionem. numero. 5.	241	2 Ludo licito perditum non repetitur. de vit. & hone. cler. clerici. numero. 12.	375
5 Literis authenticis credendum de priuil. patentibus. 2.	211	3 Ludo perditum à quo repetendum. de vit. & æo. cle. clerici. numero. 14.	275
2 Literis testantis credi. de probat. post celsi. 7.	241	5 Ludere cum non valëtibus alienare illicitum est. de excess. præla. inter. numero. 6.	202
2 Literis secundis primas reuocari. de re. spolia. audita. 1.	217	3 Ludentes inspicere an peccatum. de vit. & hone. cle. clerici. numero. 11.	375
1 Literas nullas impedimento non est de rescri. 1.	14	5 Ludo perditum an repeti possit. num. 2. 4. 7.	202
2 Literas casum ad iudicem ecclesie pertinentium in clericis impetrat laicus. de fo. comp. ex transf. missa. 3.	186		
1 Literis iustitiæ reuocatis quibus casibus valeat. an non processus. de rescri. quia. num. 2.	29		
2 Literis arbitratorum standum. de proba. post cessionem. 8.	241		
1 Litis officio proprio motu impedito non contestanda de offic. iud. pro iudicis. num. 4.	139		
1 Litis ordo. officio impetrato seruandus. de offic. iud. pro iudicis. numero. 7.	139		
5 Litis motæ contestatæ. & pendente differentia. de verb. signi. ex parte. num. 1.	307		

Magister dines nihil exigit a scholasticis . de magi. quia. num. 4.	121
Magister ap per substitutum legere possit. de magi. quia numero. 4.	122
Magister discipulum clericum castiget. de sent. excom. 1. 1. 2. 53	53
Magister debet esse secularis. de magi. quia. 1. 1.	222
Magister beneficiatus nihil exigit a pauperibus scholasticis. de magi. quia. num. 7.	121
Magister nō beneficiatus exigere potest etiam pauperibus col lectam. de magi. quia. num. 2.	121
Magister egenus collectam facere potest ad se alimentandum. de magi. quia. num. 5.	121
Magister idoneus quis dicatur. de magi. quia. num. 10.	122
Magister non idoneus est repellendus de magi. quia. 13.	122
Magister an eligi possit canonicus sub conditione vt doceat. de magi. quia. num. 15.	122
Magisterium ob quā desiderabile. de ele. qualiter. num. 3.	42
Maiores pars. quā aliquibus absentibus. an non. expleat. de consti. cum omnes. num. 10. & 11.	7
Maiores per saltum promotus a quo dispensand. 3.	196
Maiores in quibus & cur plus puniendus . de iureiuran. cum quidam. numero. 13.	292
Maiores & minor iudicio pares. de iureiuran. cum quidam. 1.	291
Maiores in specialibus puniuntur. de iureiuran. cum quidā. 6. 3. 92.	292
Maiores parti in communi vniuersis necessaria expedire licet. de consti. cum omnes. num. 9.	7
Maiores. minori parti repugnanti quando standum. de consti. cum omnes. num. 3.	6
Maiores se dicens dolo id factum replicet. de exceptio. dilecti. numero. 5.	309
Maiores parti in communi singulis. quando. an non stetur. de consti. cum omnes. num. 7.	7
Maiores partem qui faciunt de elect. cum nobis. 12. & 13.	44
Maiores duplo partem auctoritati praeferi. de electi. ecclesia. numero. 3. & 4.	68
Maiores partem tribus ex causis minorem dici. de elect. ecclesia. numero. 2.	67
Maiores paucorum partem minori. qualificata non praeferi. de ele. ecclesia. num. 5.	68
Maiores quā probet curator. de proba. in praesentia. 6.	242
Maiores a minori non ligari. de ma. & obed. cum inferior. numero. 8. & 9.	143
Maiores minoribus honorabiliores de iureiura. cum quidam. numero. 2.	292
Maiores numero & qualitate partis electioni standum : de ele. ecclesia. num. 6.	68
Maiores plus fidei dandū. de iureiuran. cum quidam. 11. 292	292
Maiores rati deferendum. de sepul. de his. num. 2. 2.	486
Maiores rati species. earumque vis. de ma. & ob. statuum. numero. 1. 2. 3. & 6.	143
Malum non faciendum prae textu boni. ne cle. vel mo. non magno. numero. 1.	583
Malum minus eligendum. de poeniten. officij. 2.	238
Mala non recipiunt bonam interpretationem . de cle. non res. non liceat. num. 2.	383
Mala eludo prouenientia. de vit. & honest. clerico. clerici. 2. 374	374
Mala fides allegata de purgatio. canonica. ex tuarum. 5.	222
Mala omnia satius est pati. quam malo consentire. de eo. qui discretionem. num. 2.	56
Malis de duobus minus est eligendum. de sponf. commissum. numero. 2.	12
Male agens odit lucem. de clan. desponsa. cum inhibi. 6.	32
Maledicens Papae grauius puniendus. de male. statuum. 5. 187	187
Maledicens imperatori ad eum mittendus. de male. statuum. numero. 6.	187
Maledicens priuato extraordinarie puniendus. de male. statuum. numero. 10.	187
Maledicens ex infamia miseratione dignus . de male. statuum. numero. 4.	186
Maledicens ex leuitate venia meretur. de male. statuum. 3.	186
Maledicens ex pertinacia punitur. de male. statuum. 2.	188
Maledicens suo superiori arbitrarie puniendus. de male. statuum. numero. 8.	187
Maledicorum genera tria. de male. statuum. num. 1.	186
Maledictio peccatum est. de male. statuum. 12.	187
Male acquirit in bonum expendi debent. de iude. cum fit. 7. 126	126
Malefactorem comitans eadem poena plectitur. de homici. fi-	

cut. numero. 10.	147
Maleficia viuere non debent. ne clerici. vel mona. clericis. 10.	585
Maleficia puniri ratio publica suadet. de homi. significati. 4. 155	155
Maleficia proposito distinguuntur . nec excusant bona fide faciente. de senten. cum voluntate. num. 1. & 7.	294
Mandatum generale valere. num. 1.	17
Maleficia triennium datur ad copulā experientiam. 1.	60
Mandatum quo sigillo validetur. de dilat. exposuit. 8.	205
Malignandi occasio vitanda de con. coniu. vxoratus. 5.	512
Mandatum generale clericos non comprehendit. de verb. signi. tua. numero. 7.	309
Mandatum cepta lite non expirat. de officio. delega. quoniam. numero. 7.	112
Mandatum ad incidentia extendi qui accipiendum. de pro. non iniuste. num. 16.	158
Mandatum in vita explebile. morte cessare . de offi. deleg. quoniam. numero. 3.	111
Mandatum morte expirare. de offi. delega. quoniam. num. 2. 111	111
Mandatum gratuitum. de depo. bona. num. 6.	428
Mandatum an & quando excusat. de senten. excom. vniuersitatis. num. 3. 4. & 5.	273
Mandatum apostolicum indistincte intelligendum. de vot. quod super. num. 1.	522
Mandans percuti clericum an excommunicetur. de senten. excom. mulieres. num. 2. 4. 26.	257
Mandans suscipit obligationem mandato expleto . de fideiuss. eum. num. 1.	451
Mandatum in habilibus corruere. de rescript. capit. eam. 13. 17	17
Mandatum re non integra irrevocabile. de officio. delega. quoniam. num. 1.	111
Mandatum in diem eo lapsio non soluit. de dolo. capitu. cum dilecti. numero. 2.	225
Mandati actio ad factum praecise non competit . de deposit. bona. num. 7.	428
Mandati actioni contrariae quando locus non fit. de electio. dudum. 2. 3.	47
Mandati fines seruandi. de rebus ecclesi. non alienandi . Episcopi. num. 5.	421
Mandatorum genera & differentia. de officio. delega. cap. quoniam. num. 8.	112
Mandata vna causa indelegabilis esset. de officio. delega. quoniam. numero. 8.	130
Mandati inferiori quae nequeunt. de translatio. Episcopi. cum ex illo. numero. 8.	70
Mandati factum quando teneat. de exceptio. capitu. cum vena. numero. 3.	308
Mandati & fideiussoris differentia. de fideiuss. eum. 5. 4. 2	308
Mandatores & receptores raptorum ad quid teneantur . de homi. sicur. num. 15.	240
Manifestum quid. de cohabitatio. clericor. ca. vestra. nu. 2. 8. 379	379
Manuiterere vnus ex dominis potest. de seru. non ordin. de feruorum. num. 1.	90
Manus violentae quot modis nunciantur. de sent. excom. mulieres. numero. 44.	267
Maritus vxoratus an vendi possit volenti eum ducere ad exteras regiones. num. 4.	47
Maritus repellitur ab accusatione adulterij septem modis. de eo qui cogno. confan. vxor. suae discretionem. 5. 9.	57
Maritus ad vxorem redire cogendus . de diuor. capitulo. ex literis. numero. 13.	72
Maritus adulteram vxorem a se separet. de diuor. capitu. significati. numero. 10.	71
Maritus habet vxorem ad voluntatem suam . de eo qui cogno. transmissa. numero. 3.	54
Maritus & vxor an ad imparia iudicentur. de diuor. gaudemus. numero. 8. & 10.	76
Maritus non habet priuilegium praelationis pro donatione propter nuptias. de pigno. ex literis. num. 1. 1.	442
Maritus an in Episcopum praemouendus vxore non contradicente. de conuer. coniu. coniugatis. num. 4.	510
Maritus vxorem adulteram non dimittit sine ecclesiae iudicio . de diuor. significati. num. 1. 1.	71
Maritus an possit seruus fieri. de cog. spi. ad nostram. 1.	49
Maritus an vxor adultera reconciliet. de diuor. ex literis. 12. 72	72
Maritus vxore inuita non promouendus de conuer. coniu. coniugatis. numero. 3.	509
Marito adulterium committente licet vxori religionem ingredi. de diuor. significati. num. 2.	71

Marito vxorem repetenti quinque excipiuntur. de diuor. significati. numero. 9.	71
Marito non restituitur vxor tredecim casibus. de diuor. significati. numero. 8.	71
Marito danti vxori occasionem adulterandi. an adulterium imputetur. de eo qui co. discretionem. num. 1.	56
Marito ad inopiam vergente. an de dote cautio detur. de do. int. vir. per vestras. num. 6.	80
Maritum ad inopiam vergentem quomodo probetur. 9.	80
Masculinum concipit foemininum in rescriptis de sen ten. excom. mulieres. num. 20.	299
Masculinum concipit foemininum in materia indifferenti. de sen ten. excom. mulieres. num. 1.	258
Masculinum non concipit foemininum in odiosis. de senten. excom. mulieres. num. 4.	258
Masculinum non concipit foemininum in specificatis. de senten. excom. mulieres. num. 9.	258
Masculinum comprehendit foemininum in statutis fauorabilibus laicorum. de sen ten. excom. mulieres. num. 17.	258
Masculinum comprehendit foemininum in verbis iudicis. de sen ten. excom. mulieres. in contractib. 15. 16.	258
Masculinum concipit foemininum in grammatica. de senten. excom. mulieres. num. 3.	258
Masculinum non concipit foemininum in statutis odiosis laico rum. de sen ten. excom. mulieres. num. 18.	258
Masculinum non concipit foemininum in promissis. de sen ten. excom. mulieres. num. 10.	258
Masculinum comprehendit foemininum in fauorabili. & etiam in materia ei conuenienti. de sen ten. excom. mulieres. 12. 13. in priuilegijs. num. 21.	258
Masculinum non comprehendit foemininum in statutis ecclesiasticis. de sen ten. excom. mulieres. 19.	258
Mater soluta matrimonio an tutrix sit. de ap. ex parte. 13. 366	366
Mater impudica a tutela repellitur. de ap. ex parte. 12.	366
Mater legitimis tutoribus potior. ca. ex parte M. numero. 9. de appel.	366
Matris statum sequitur filius de ser. non ord. dilectus. 2. 3.	90
Matri occidenti infantem pagacum maior iniungitur poenitentia quam si christianum occideret. de homi. sicur. num. 5.	147
Matrem contumacem non praeferi. de appel. ex parte. 8.	366
Matri. contrahens cum alia. an mortua prima teneatur cum secunda remanere. de eo qui duxi. propositum. 1. 5.	42
Matrimonium a Deo institutum. de eo qui duxi . propositum. numero. 4.	42
Matrimonium an impediatur per copulam cum vxoris consanguinea. de eo qui co. transmissa. num. 2. 4.	54
Matrimonium an impedire possit turpis persona. de spon. cum in tua. num. 1.	21
Matrimonium. contra ecclesiae interdictum in causa falsa fundatum. an valeat. de frigi. de muliere. num. 4.	64
Matrimonium serue cum libero an ei obstat vt separari non possit. de co. fer. propositum. 9.	48
Matrimonium spirituale sine verbis contrahi non potest. de spon. tue. num. 6.	20
Matrimonium triplex. de diuor. quanto. 10.	75
Matrimonium lepra non dissoluendum de cle. agro . consultatio. num. 5.	402
Matrimonium an praesumatur ex cohabitatione & carnali commixtione. de spon. consultationi. 2.	21
Matrimonium quando non. nisi verbis. probetur. de praesu. illud. numero. 1.	284
Matrimonium qui accusant ad separationem. qui ma. accu. rub. numero. 1.	69
Matrimonium qui accusant ad dissolutionem qui ma. ac. poss. numero. 2.	69
Matrimonium contrahendum an impediatur metus cadens inconstantem virum. de spon. cum locum. 3. 7.	111
Matrimonium quibus verbis contrahatur . de spon. ex parte. numero. 1. 4. 6.	8
Matrimonium. contra ecclesiae inualidum interdictum . tenet de frigi. de muliere. num. 1.	64
Matrimonium spirituale contrahens est melioris conditionis. quam ille qui carnale contrahit. de despon. imp. tua. 7.	26
Matrimonium contrahentes in francia. superim. ponitur palium. de spon. de francia. num. 2.	11
Matrimonium spirituale. leuis etiam metus impedit . & ab eo excusat. de spon. cum locum. num. 2.	11
Matrimonium non accusans intra tempus statutum. an post ad	

mittatur qui ma. ac. cum in tua. num. 1. 3.	70
Matrimonium est quasi quaedam seruitus . de despon. imp. tua. numero. 6.	26
Matrimonium dispensabile non. nisi ex causa vetat Papa. de co. su. quanto. 7. & 8.	31
Matrimonium clandestinum quando praedicitur publico . vcr. contra. de clan. despon. cum inhibi. num. 3.	31
Matrimonium clandestinum contrahentes qua poena puniantur. de cla. de spon. cum inhibi. num. 4.	31
Matrimonium prohibitum contrahentes an puniantur poena. corporali. de do. int. vit. & si. num. 6.	78
Matrimonium incompatibile. de tran. ex literis. num. 10.	148
Matrimonium contrahendum an impediatur per reuelationem fornicarij dicentis se cognouisse quam consanguineus ducere vult. de spon. praeterea. num. 3.	10
Matrimonium cohabitatione & fama probari . & quatenus verum. de praesumpt. illud. num. 2. 3.	284
Matrimonium non tenet deficiente consensu. de coniug. diuersis. num. 11.	382
Matrimonium carnale sine verbis contrahi potest . de spon. tue. numero. 1. 3. 5.	19
Matrimonium contrahere possunt mutus & surdus. de spon. cum apud. num. 5.	18
Matrimo. si contra notum contrahatur. quis dispensat . qui clericus. num. 5. & 7.	40
Matrimonium carnale contrahendum non impedit metus non cadens in constantem virum. de spon. cum locum. 1.	11
Matrimonium cum haeretico tenet . de conap. si conditiones. numero. 3.	36
Matrimonium impediunt & separant violentae praesumptiones de spon. consultationi. num. 3.	22
Matrimonium licite contrahunt potentes coire . quamuis sint minores duodecim annis. de despo. imp. puberes. nu. 2.	26
Matrimonium contra interdictum ecclesiae factum dirimitur. de frigi. de muliere. 3.	64
Matrimonium omnia purgat . qui fil. per venerabilem . numero. 2.	67
Matrimonium celebrari non debet tempore feriarum. de frigi. de muliere. num. 2.	64
Matrimonium asserens iuret. de iu. eiu. mulieri. num. 2.	302
Matrimonium impediunt & dirimunt tredecim causa. de frigi. litera. num. 1.	62
Matrimonium dirimunt quatuor. de eo qui duxi quis. numero. 4. & 7.	44
Matrimonium quae impediunt. sed non dirimunt. de frigi. litera. numero. 2.	63
Matrimonium & eius dependentia sunt ecclesiastici fori. de spon. gemma. numero. 11.	23
Matrimonium sine consensu nullum. de spon. dilectus . numero. 2.	19
Matrimonium. vel sponsalia quibuscumque verbis contrahuntur de spon. ex parte. num. 3.	8
Matrimonium prohibitum ignoranter contrahentes an excusantur a poena confiscationis dotis & donationis. de do. int. vit. & si. num. 5.	78
Matrimonium an furiosus contrahere possit. de spon. dilectus . numero. 1.	18
Matrimonium dicitur clandestinum sex modis. de clan. despon. cum inhibi. num. 1.	31
Matrimonium separatim an reintretur. de frigi. fraternitatis. num. 12. 14.	62
Matrimonium an ebrius contrahere possit. de de spon. dilectus . numero. 3.	19
Matrimonium efficit quod coniuges sint vna caro. de con. coniu. vxoratus. num. 3.	512
Matrimonium qui vult contrahere . satis vult sponsalia contrahere. de despon. imp. a nobis. num. 3.	28
Matrimonij excellentia in quibus consistat. de sponsa. rub. numero. 1.	1
Matrimonij clandestini probatio ei incumbit qui stat pro matrimonio. de clan. despon. cum inhibi. 2.	31
Matrimonij specialia. qui ma. ac. videtur. num. 4.	70
Matrimonij impediendi gratia mulier superinducta. an praefertur viro in causa prosecutione. de spon. fal. veniens. 2.	10
Matrimonij diuina lex qui accipienda de officio. dele. ex parte. numero. 7.	110
Matrimonij. Adae institutio. de frigi. litera. numer. 4.	63
Matrimonij. prima causa ad prolem procreandam. de spon. 2.	1
Matrimonij	1

Index Henrici Boich

4	Matrimonij bona tria, de condi. appo. si conditiones. 15.	38	1	Metus causa quando ad minorem. aut maiorem partem cum	50
5	Matrimonij vinculu duplex, de sente n. excō. inquisitioni. 7. 289		4	Metus in quem quis sua culpa incidit, an excuset. de spon. ve-	11
4	Matrimonij secunda causa ad fornicationē vitandā, de spon. 3.	1	2	Metus quis non excuset. de ap. si iustus. 2.	368
3	Matrimonij essentialia, de bapti. si quis. num. 3.	565	1	Metu gesta tacite ratificata nocere. quod metu. caus. perlatum	160
1	Matrimonij validi quod tempus inspiciendum. de elect. du-	48	1	Metu renuciata iurata tamen non repeti. quot. metu. caus. ad au-	160
4	Matrimonij consummatio fit vtriusque coniugis corruptione	58	1	Metu periurij soluentem repetere alias contra. ad audientiam.	160
4	Matrimonio non obstat impedimentum. de iure non fortiens	44	5	Miles qui sua non exercuit promouetur. de cle. percu. conti-	186
4	Matrimonio coacta malos habent exitus. de spon. præterea. 7. 2	78	5	Miles qui seua exercuit non promouetur. de cler. percu. conti-	186
4	Matrimonia in quibus debeant esse libera. de spon. gemma.	22	4	Miles an possit ad ordines promoueri. de spon. commissum.	12
4	Matrimonia debent esse libera. de spon. veniens. 2.	12	5	minor non doli capax non peccat. de senten. exco. super. 1. 252	221
4	Matrimonialis consensus est triplex. de spon. tua. 6.	21	2	minor an in iudicio stare possit. de resti. spo. ex parte. 1.	201
5	Matrimonialis causa à canonillis tractanda. de confan. ex lite-	58	2	minor an excommunicabilis. vt li. non cont. adhæc. 1. 1.	201
4	Matrimoniali de causa Episcopus cognoscit. de causa. ex lite-	59	3	minor ad tutelam non admittitur. de præbe. significatū. 10. 387	366
4	Matrimoniales causæ secundum ius canonicum sunt tractan-	60	2	minor ad quid vocandus. num. 4.	211
4	Matrimonialiter in plures simul cōsentiens nihil agit. de diuor	75	1	minor pars maiorem iniuste absentem ne adeat. si iuste, secus:	50
4	Matrimonialiter aliquo in plures consanguineas consentiente,	75	2	minor maiore plus excommunicandus. de iureiuran. cum qui-	292
4	Matronæ quomodo debeant visitare mulierem. de spon. præte-	10	2	minor plus corpore, maior pecunia puniendus. de iureiur. cum	292
4	Matutinas ex necessitate sequentis diei dicendæ de cele. missa.	563	5	minor per saltum promotus ab Episcopo dispēatur. de cle. per	198
3	Maximè dictio implicita. de fil. presby. ad abolendam. num. 1. 88	88	3	minor habens à maiori iurisdictionem eam non exercet coram	117
1	Maxima vox superflua & quando. de fil. presby. ad abolendam.	88	2	minori nisi vtili beneficium restituendum. 3. 4.	221
1	Maximè, ampliatio nota. de fil. presby. ad abolendam. 4.	88	3	minor non vitur potestate honoris coram maiore. de priui. anti-	117
5	Medicus conueniens cum egrotō sanato, & reciduo an teneatur	158	3	minor non habens à maiore iurisdictionem eam coram eo exer-	217
5	Medicus qualem curam debet erga egrotum adhibere. de ho-	157	2	minori collata alij non restitui. de resti. spoli. ex parte. 2.	221
5	Medici egrotos emungunt de pœnitent. cum æs. num. 15.	249	2	minori in donis deferri. de iureiur. cum quidam. num. 1. 2.	292
2	Membra capiti coaptanda. de pœnitent. cum ex eo. 2.	248	2	minorem in confess. procurat. restitui de confess. ex parte. nu-	239
2	Membris paruis mutilum ordinari. fallit. num. 3.	491	2	minor non stare in iudicio qui accipias. de ap. ex parte. 5.	266
5	Melius est impunitum morientem relinquere, quam innocen-	155	3	miracula diuina admiranda. de cle. egro. consultatio. 6.	402
4	Medicus loculos habere præsumitur. de solu. odoardus. 16. 454	454	1	miraculorum genera, & equum fides de resti. venerabili. 1.	267
2	Mendacis rei pœna. de re. spon. in literis. num. 19.	218	2	miracula decem in corpore christi. de iude. & fi. 2.	126
2	Mendicantes loco filij non esse. de probat. in præsentia. 2. 244	244	2	miserabiles personæ quæ de fo. compet. c. ex tenore. 4. & 5. 188	188
5	Mendicantes mutant habitationem de Papæ licentia. de excel.	203	1	miserabilium possessoria iudicet ecclesiasticus. de fo. comp. ex	188
5	Mendicantes bonorum capaces. de priui. cum olim. 10.	212	2	miserabilium tuitionem & iniuriam ad ecclesiam pertinere. de	188
5	Mendicantes non acquirunt noua loca sine Papæ licentia de	203	3	missa an generaliter omnibus profit. de presby. non bapti. audi-	572
2	Mendicantes non succedunt declar. de probat. in præsentia	243	3	missa vna in die regulariter celebranda. de cele. missa. te referen-	562
5	Mens verbis præferenda. de priui. quanto. num. 1.	218	3	missam dominico die laicus non audiens an peccet. de cele. missa	561
3	Mensure si iniuste sint qualiter emptori succurratur. de emptio.	430	3	missam boni facer. audire melius quam mali. de cele. mil. literas.	564
3	Mensure renuncians ad eam supplendam agere non potest. de	457	3	missam dominico die clericus non audiens an peccet. de cele. mis-	562
3	Mensuris solitis metiendum. de emptio. vt mensuræ. 2.	403	3	Missæ duæ ob ecclesiæ vnionem celebrandæ. de cele. missa. te re	562
3	Mensuris minoribus in dublo metiendum. de emptio. vt men-	430	3	Missæ plures in casibus exceptis celebrandæ. de cele. missa. te re	562
3	Mensuris conuentis metiendum. de emptio. vt mensuræ. 1. 430	430	2	Missi in possessionem ex primo decreto remedia. de dolo. con-	227
5	Mensurose non commiscendum. de senten. ex commu. in qui-	289	2	Missio in rebus quatenus faciendæ. de dol. contingit. 3.	227
5	Mercator mutans pecuniam cum qua solet negotiari, an licite	174	2	Missio in possess. quando non teneat. vt li. non cont. tuq. 2.	201
5	Mercedem an accipere liceat ad furem iudicandum. de furt. qui	168	2	Missio in cōtumacis bona q fieri debeat. de dol. cōtingit. 6. 227	227
5	Mercetrix an elemosinam facere possit. de pœn. cum ex. 16. 149	149	2	Missio quantitate petita qui fiat de dol. contingit. 5.	227
1	Metendus ager vbi dies incertus est intra sexaginta dies. de do-	457	2	Missioni in quibuslibet locum esse de dol. contingit. 2.	227
3	Metendus ager die conuenta. de donatio. per tuas. num. 2.	457	2	Missionem passus ad quid cogendus. vt li. non cont. tuq. 3.	201
3	Metiri petens vbi de die non fuit conuentum vsque ad. 30. an	457	2	Missionem in rem peritam fieri de dol. contingit. 4.	227
1	Metus vnde deprehendi possit. de electio. querelam. 3. 1.	55	2	Missus lite contestata fit verus dominus. 3. 4.	303
4	Metus cadens in constantem virum quis fit. de spon. cum lo-	11	2	Missionem in personali semper rescindi qui accipiendum. de dol.	contingit

Ad quinque libros Decretalium

contingit. numero. 9.	228	3	Monachus in regulis cantandi episcopo obediat. de statu. mo.	526	
1	Mistica, & ceremonialia motibus abrogabilia. de consu. cum	33	Monachus episcopi fieri potest. de stat. mo. quod dei. 3.	524	
1	Mistica præcepta mutabilia. de conti. canonum. 7.	4	Monachus prælatus regularis suæ religionis effici potest. de sta.	525	
1	Mistica qui accipiendæ. de conti. canonum. 8.	4	mona. quod Dei. nume. 4.	525	
5	Mitius agitur cum. l. quam cum homine sagi. art. 2.	161	3	Monachus an locum monachi in diuersis monasterijs habere	530
3	Mobilia iuncta domini sunt immobilia. de bapti. si quis. 7.	566	possit de iure communi. de re. domi. ne nimia. 1.	530	
3	Mobilia veniunt in interdictionem vnde vi. cum immobilibus. de	487	5	Monachus an possit esse magister. de magist. quia. 1. 2.	122
3	Modicum non curatur. de loca. potuit. num. 5.	436	3	Monachus in concernentibus iudicij figuram episcopo magis,	526
4	Modus quo ad extrinsecum cui adscribitur an pro impleto ha-	15	quam abbati obedire tenetur. de statu monachorum. cum ad.	526	
4	Modus de spon. sicus. nu. 7.	15	numero. 4.	526	
4	Modus possibilis quod intrinsecum cui adjicitur adimpleri de	15	3	Monachus an dispensari possit à papa in proprium habeat vxor-	526
5	Moderamen inculpatæ tutelæ quomodo intelligatur. de homi.	74	rem ducat. de sta. mo. cum ad. nu. 7. 9.	526	
5	Molendinarij quæstio dominicalis. de verb. sig. ex parte. 2.	307	3	Monachus in concernentibus viuendi normam obeduæ abbati	526
5	Molliens quenquam in principem lætæ maiestatis tenetur. de	186	in omnibus debet. de sta. mo. cum ad. nu. 5.	526	
1	Momentanea initio spectanda. de ele. dudum. 46.	49	5	Monachus non habens abbatem vel priorem rebus suis spolia-	99
2	Momentaneum quid. de iureiur. et si. num. 6.	299	tus restituendus. de accu. olim. nu. 7.	99	
2	Monetā cudendi soli principi ius. de iureiur. quanto. 4.	294	3	Monachus idem quod solitarius. de stat. mo. cum ad. 8.	526
5	Monitio trina præcedat vindictæ. de cle. vena. episcopi. 14. 185	185	5	Monachus habens prioratum eius nomine restituendus si spoli-	99
5	Monitio nõ requirit in inquisitione. de of. de acc. qualiter. 10. 97	97	tur suis rebus. de accu. olim. num. 8.	99	
5	Monitio trina excoicationem præcedat, quæ tñ non sufficit in	190	3	Monachus an locum monachi in diuersis monasterijs habere	530
3	Monachus an prælatus secularis fieri possit. de stat. mon. quod	525	possit. de consuetudine de religio. domibus. ne nimia. 2.	530	
5	Monachus scholaris rebus suis spoliatus restituendus. de accu.	99	3	Monachus an de abbatis licentia proponi, habere possit. de stat.	524
5	Monachus potest conducere beneficia ad mensē monasterij	122	mo. monachi. num. 5.	524	
5	Monachus in excōcicato tener. de ten. excom. cū illorū. 4.	282	5	Monachus denunciare potest. de accusat. ex parte. 5.	86
3	Monachus an canonicus fieri possit. de sta. mo. quod Dei. 9.	525	5	Monachus habitum vbique deferat. de aposta. præterea. 6.	140
3	Monachus proprium habet quoad monasterij commodum. de	445	5	Monachus agens procuratorem constituit. de accus. ex parte.	87
5	Monachus non deferat habitū cooperatū. de aposta. præterea. 7.	140	olim. numero. 6.	212	
1	Monachus licentiatu elemosinam dare potest. de tempo. ord.	77	3	Monachus à papa iudex constituitur. de priui. cum olim. 1.	212
3	Monachus an canonicus esse possit. de vit. & ho. cle. deus. 2.	373	3	Monachi a sede apostolica in administratione instituti non pos-	524
3	Monachus an dandus procurator. de sen. cum. l. nu. 2. 3. 4.	332	sunt ab abbate remoueri. de stat. mona. monachi. 3.	524	
3	Monachus prælatus assumptus an carnes comedere possit. de	525	1	Monachus administrans illicentiatu elemosinam dar. qui acci-	77
3	Monachus effectus curatus, an sui ordinis statuta seruare debeat	525	piendum. de temporibus. ordin. ad aures. nu. 2. & 3.	77	
2	Monachus officialis episcopi esse potest. de cle. vel mo. 4.	585	5	Monachus vagabundus nihil acquirit. de priui. cum olim. 5.	214
2	Monachus an locum monachi in diuersis monasterijs habere	530	1	Monachus potest esse officialis. de priui. cum olim. 3.	214
4	Monachus baptizare potest. nu. 2.	53	1	Monachi non nisi in duobus casibus postulant. 11.	151
5	Monachus spoliatus victualibus restituendus. 5.	99	1	Monachi non nisi in feudis exheredes. num. 3.	152
5	Monachus prioratu spoliatus, restitui petere potest. nu. 9.	99	3	Monachi beneficia non habent. nu. 3.	372
5	Monachus per abbatem vel priorem spoliatus an contra eū re-	99	3	Monachi in administratione electi ab Abbate non remouentur.	524
5	Monachus accusat abbatē & priorem. de accu. ex parte. 1.	86	numero. 9.	524	
5	Monachus an accuset fratres & extraneos. de acc. de his. 3.	86	3	Monachi pœnitentes ad monasterium pristinum redeunt an	585
5	Monachus facit euangelicam denunciationem. de accus. ex par-	86	recipiendi. nume. 2.	585	
5	Monachus monasterio spoliatus restituendus. de acc. olim. 3.	99	4	Monacho potest ecclesia perpetuo dimitti à papa. 6.	42
5	Monachus quomodo elemosinam faciat. de pœn. cū ex. 8.	249	4	Monacho appellatio venit abbas. nu. 11.	274
5	Monachus accusans abbatem, ab episcopo licentiam obtineat.	86	1	Monacho delinquente cuius esset cognitio & coercitio. de offi.	137
5	Monachus non sit iudex nisi abbate imperante. de priuileg. cum	212	5	Monacho causam suam prosequi an ministreretur expensæ à mo-	87
5	Monachus acquirit monasterio. de priui. cum olim. 4.	212	5	Monacho pro causa accusationis à monasterio expensæ mini-	87
4	Monachus non potest puerum de sacro fonte suscipere. de con-	53	5	struendū. de accu. ex parte. num. 6.	87
3	Monachus episcopus habitum non mutet. de vita. & hone. cle.	373	4	Monacho non potest perpetuo relinquere ecclesia à prælato: qui	42
5	Monachus sine claustro non viuunt, sicut piscis sine aqua: de accu.	99	2	Monachum, tacente episcopo, non posse exequi. de pres. nonne.	284
4	Monachus libertatem non præscribit de coniug. seruorum. li-	49	1	Monachum inuito abbate elemosinam dare posse. de	77
4	Monachus non habet proprium. de con. appella. si conditiones:	38	tempo. ordin. ad aures. nume. 4.	77	
5	Monachus non contrahit cum abbate. de prælat. querelam. nu-	120	1	Monachorum qui cognatos an non habeant. de postula. ex par-	152
3	Monachus an præbendam habere possit. de vita. & ho. cle. deus.	373	te. numero. 1. 2.	152	

Index Henrici Boich

3 Monasterium exiens post iuga professionis annu bona sua non recuperat. de cle. conu. quod a te. nu. 3. 381
3 Monasterium diu. solum ingrediens ad ad regulam obseruanda compellendus. de reg. ad nos. tra. nu. 3. 501
3 Monasterium inuit o papa nemo intrare. de reg. licet. 14. 506
3 Monasterium occulte uolens intrare quo ad Deum obligatur votum adimplere. de cen. ex parte. nu. 3. 554
2 Monasterium in ecclesiam cathedrali erectum eximitur a iurisdictione archidiaconatus intra cuius terminos est situm. de ca. mo. dilectus. num. 4. 530
3 Monasterium exiens intra professionis annum bona sua recuperat. de cle. coniu. quod a te. nu. 2. 381
3 Monasterium si in loco destinato edificari non possit alibi construatur. de testa. nos. num. 1. 562
2 Monasterium succedere posse. de proba. in praesentia. 16. 243
5 Monasterium ingrediens nihil dare potest intercedente pacto. de simo. tua. num. 8. 114
5 Monasterium intrans sine pacto aliquid dare potest. de simo. tua. num. 9. 115
3 Monasterium exiens cuius ingressus non tenuit bona sua recuperat. de cle. coniu. quod a te. nu. 1. 381
3 Monasterium certum intrare uolens, ab eo ingredi compellitur. de cen. ex parte. num. 1. 554
2 Monasterium, abbate inuito, non destruitur. de except. cum uenera. num. 4. 308
5 Monasterium, tunc ingrediens deferre potest victui necessaria. de simo. quoniam. num. 3. 116
3 Monasterij consuetudo quod tantum detur pro eius ingressu reprobatur. de simo. in tantum. num. 1. 115
3 Monachatus votum, ob mortem accidentalem emissum, non valet. de reg. sicut. num. 2. 503
2 Monetam cudere quo iure liceat. de iure i. quanto. 5. 294
2 Monetam periculum fraudantis debitor esse. de iure i. qto. 2. 294
5 Monitio triplex praecedat vindictam. 14. 185
3 Monitio non fit ex coactione lata per modum statuti. 1. 290
5 Monitio sufficit in notorio crimine. 4. 290. fallit. 5. ibidem
5 Monitio excommunicationem praecedat. nu. 3. 290
5 Monitio vna peremptoria sufficit. de accu. si quis. nu. 2. 83
5 Monitio praecedat denunciationem. de accu. qualiter. 1. 1. 97
5 Monitio triplex vindictam praecedat. de accu. si quis. 1. 83
1 Monitoris quale ius non quaratur. literis. nu. 2. 29
3 Monialis prius, quam monachus subueniendum. de testam. tua. num. 13. 478
5 Mora modici temporis non est magnum damnum. de co. seru. dignum. numero. 2. 46
3 Mora significationes de con. praeb. nulla. n. 15. 407
3 Mora qualiter purgetur. de concessio. praebendae. capitulo. nulla. numero. 17. 19. 407
1 Mora prouisionum impurgabilis. ne prael. licet. nu. 7. 76
5 Mora non purgatur iure alteri quaesito. de uerborum significat. nam & ego. num. 2. 299
3 Mora effectus. num. 20. 408
1 Mora iure quaesito impugnabilis; alijs sic. de su. ne. prael. licet. numero. 8. & 9. 76
3 Mora descriptio. de concessio. praeb. n. 16. 407
1 Mora oblatione purgari. de in integrum restitutione. constitutus. numero. 48. 164
4 Mors probatur per famam. de sponsalibus. capitulo in praesentia. numero. 5. 14
4 Mors probata censetur si absens attingit ceterisimum annum. de spon. in praesentia. num. 7. 14
4 Mors probatur per semiplenam probationem, vel per praesumptionem. de spon. in praesentia. nu. 6. 14
5 Mortis in articulo constitutus quis dicatur de sent. excommuni. quod de his. num. 1. 272
5 Mortis in periculo sacerdotis ab oī iniectione absoluit. 9. 268
5 Mortuaria an ab interdictis recipienda. de excessi. prael. tanta. numero. 14. 204
5 Mortuaria ab excommunicato non recipienda. de sentent. excommuni. cum uoluntate. nu. 15. 295
5 Mortuus excommunicatus & non baptizatur. de sentent. excommuni. a nobis. numero. 17. 275
5 Mortuus in loco interdicto sepeliendi. de excessi. prael. tanta. numero. 13. 204
5 Mucronis diuisio. de purga. ca. inter. nu. 10. 224
5 Mucronis vniuersi effectus. de pur. c. inter sollicitudines. 12. 224
5 Mucronis subdiuisio. de purga. ca. inter. nu. 11. 224
4 Mulier famam mortis viri procurans tanquam adultera punien-

Ad quinque libros Decretalium.

3 Negationes illicitae. ne cle. vel mon. multa. nu. 3. 583
1 Nemo plus iuris in alium trasfert, quam ipse habeat. de test. ray. naldus. num. 7. 481
4 Nemo tenetur sibi laqueum parare. de spon. sicut. 10. 16
9 Nemo sine actione experitur. de spo. ex literis. 4. 9
1 Nepos qui beneficiu quando an non capiat. de fil. presby. 2. 87
1 Nepotem ex filia beneficium capere posse. de filijs presb. ad extirpandas. num. 4. 88
1 Nepotem in auunculi beneficio succedere. de filijs presby. ad extirpandas. num. 3. 88
3 Nepotes qualiter succedant. de succe. ab inte. cu dilectus. 2. 482
5 Nobilis mitius punitur, quam ignobilis. de raptoribus. in Archiepiscopo. num. 7. 167
3 Nobilis ignobili praerendus in beneficijs ecclesiasticis. de praeben. venerabilis. num. 1. 400
5 Nobilitas consideranda in penis infligendis. de sentent. excommuni. puberis. 2. 298
2 Nobilitas summa virtus. de proba. venerabilis. 4. 400
3 Nobilitatis insignia. de praeben. venerabilis. num. 3. 400
1 Nominatione excipietur sufficere. de cler. peregrinante. tua. 2. 97
1 Nominationem celebraturo non sufficere. nu. 1. 97
1 Nominatus non nisi probato statim impedimento corrumpere. numero. 8. 69
5 Non ordinatus diuina exercens ob necessitatem non peccat. de cler. non ordi. mini. ex literis. 1. 195
5 Non punitus sufficienter iterum puniendus. de malefici. statutus. num. 16. 188
5 Non baptizatus non conficit. de clerico excommunicato. mini. capitu. quis. num. 1. 188
5 Nostra sine factio nostro non transferuntur. de verbo. significat. abbate. numero. 15. 304
2 Notorium a quo, an non, releuet. vt lite. non contesta. capitu. accedens. num. 1. 201
3 Notorium an litis contestatione requiratur. de coha. cle. tua. 2. 380
3 Notorium quid & quomplex. de coha. cle. & mul. vltra. 3. 7. 9. 379
5 Notorium releuat a probandi onere. de accu. euidentia. 6. 86
5 Notorium non releuat a proponendo. de accu. euidentia. 5. 86
3 Notorium non releuat a denunciatione euangelica. de accu. euidentia. num. 3. 86
5 Notorium releuat ab onere accusandi. de accu. euidentia. 2. 86
3 Notorium an probationem requiratur. de coha. cle. tua. 3. 380
5 Notorium alibi quam ubi agitur non releuat ab onere accusandi. de accu. euidentia. 1. 86
3 Notorii diuisio. de coha. cle. tua. nu. 1. 380
2 Notoria quando ordine tractanda. de iure i. ad nostram. 12. 297
2 Notorium genera. de iure i. ad nostram. nu. 11. 297
3 Notorie pauper ad cessionem admittendus. de fol. odoar. 19. 454
3 Nouare nemo cogendus. de emptio. si venditori. 10. 434
2 Nouationum genera. de iud. examinata. nu. 6. 184
5 Noui operis nu. quando effectus committatur. de no. ope. nunc. si is. num. 3. 207
5 Noui operis nun. quot modis remittat de no. ope. nu. si is. 4. 207
5 Noui operis nunciationis effectus. de no. ope. nun. si is. 2. 207
5 Noui operis nunciationis diffinitio. de no. oper. nun. si is. 1. 207
3 Nouitius an in episcopum eligi possit. de reg. statutus. 13. 508
1 Nouitius in abbate dispensabilis. de ele. officij. 1. 61
3 Nouitiorum habitus triplex. de reg. statutus. 7. 507
4 Nubens coniugato an eius vxore mortua tenebit tale matrimonium. de eo qui du. si quis. nu. 1. 5. 44
4 Nubens uiuente viro, an eius morte machinata tenebit matrimonium. de eo qui du. si quis. nu. 6. 44
4 Nubere melius est, quam vri. de secu. nup. cum secundum. 7. 82
4 Nubere vel non nubere. vtrum magis expediat. de spon. comp. missum. numero. 1. 3. 12
4 Nubentes secundo qualiter puniantur. de secu. nup. cu. 2m. 4. 82
4 Nubentes secundo quare puniantur. de secu. nup. cum 2m. 2. 3. 82
5 Nubentium benedictione nihil dari debet. nu. 1. 103
3 Numerus canonicorum & praebendarum differunt. de praeb. dilecto. numero. 8. 91
2 Nuncijs missio causanda, testandave, qui accipiendum. de appe. vt debitus. num. 21. 22. 361
2 Nuncio an credendum arbitretur iudex. de ap. cum parati. 4. 343
2 Nuncio publico quibus non credendum. de ap. cum parati. 5. 343
2 Nuncio publico fides danda. de ap. cum parati. nu. 2. 3. 342
2 Nuncio de facto suo non credi quatenus verum. de appe. cum parati. numero. 6. 343
2 Nuncio nulli nociuo credi. de appe. cum parati. 1. 342
4 Nuptiae secundae benedici non debent. de secu. nup. vir. 3. 81

Index Henrici Boich

Table listing various legal topics such as Nuptia, Obedientia, Oblatio, Obligatio, and Occasione, with corresponding page numbers.

Ad quinque libros Decretalium.

Table listing contents of five books of Decretals, including topics like Nuper, Opinionem, Oppositio, Oratio, and Ordinatus, with page numbers.

Index Henrici Boich

1	Pactio temporalis, realis, de transf. veniens. 2.	149
1	Pactio nem realem, aut personalem verbis, deprehendi, de transf. veniens. numero. 3.	149
2	Pactio refringens probationem nulla, de fo. compe. si diligenti. numero. 12.	189
3	Pallium petitur intra tres menses, de con. præ. multa. 10.	407
1	Pallio non nisi expressis diebus, utendum, de autho. pal. capit. de vsu pallij. num. 2.	70
1	Pallio non nisi in provincia utitur episcopus, de autho. pal. ca. de vsu pallij. num. 3.	70
1	Pallio extra provinciam vti solus papa permittit, de author. pal. ca. de vsu pallij. num. 4.	70
1	Pallio semper & vtiq. utitur papa, de autho. pal. capit. de vsu pallij. numero. 1.	70
3	Panis vtilius tollitur incorrigibili quam ministratur, de præben. tuis. numero. 3.	389
1	Panormitanus bigamus & dispensatus, de biga. vt bigami. 2. 1. 93	93
1	Papa à duabus partibus, aut maiori eligendus, de electio. ecclesie. numero. 1.	67
1	Papa non, nisi in notarijs accusandus, de elect. licet. nu. 2.	37
1	Papa quibus casibus non dispensat, & cur. de renunc. post transla. §. rursus. nu. 2. & 3.	73
1	Papa ignorans non restituit, de renun. ex transmissa. 5.	71
1	Papa indigno conferens tacite dispensat, de fil. pref. venies. 1. 7. 87	87
2	Papa, cuiusve legatus q non conferat, de renun. ex transmissa. 6.	71
1	Papa neminem iure suo priuat, de verb. signifi. dilecto. 2.	306
3	Papa non dispensat contra ius civile, de co. præ. proposuit. 3.	409
3	Papa de potestate ordinata non confert beneficium non vacans, de con. præben. nulla. nu. 3.	406
3	Papa solus dispensat circa duas curas, de præb. de multa. 29.	495
3	Papa de potestate absoluta beneficium non vacans confert, de con. præben. nulla. nu. 2.	406
4	Papa circa matrimonium contrahendum potest ordinationem facere quæ non sit contra legem diuinam consensu accedente, de spon. duo tuas. nu. 2.	34
5	Papa an sit iudex in causa propria, de ver. signi. nu. 7.	304
5	Papa excommunicati communicatione non excommunicatur de sen. ex com. si aliquando. nu. 2.	287
3	Papa prouidet de beneficio quomodocunque voluerit, de con. præben. dilectus. num. 3.	414
4	Papa potest disponere circa matrimonium contrahendum impedendum, de spon. duo tuas. nu. 2.	34
4	Papa nihil potest statuere circa matrimonium contrahendum contra legem diuinam, de spon. duo tuas. nu. 1.	34
2	Papa quorum iudex. nu. 3.	323
2	Papa quis & quando iudex sit. nu. 1.	323
2	Papa quæ ad se reuocet. num. 32.	381
5	Papa neminem contra se priuilegiat neque inferioris consuetudine ligatur, de verb. signi. abbate. nu. 1. 2. 13.	306
5	Papa solus exemptos abtingit, de verbo. significatio. capitulo. tua. numero. 9.	309
5	Papa non vnit ecclesias sine cardinalium assensu, de except. præ. la. sicut. numero. 2.	200
5	Papa scribens vt priuatus non habet tertium stilum, de falsid. quam graui. num. 1.	180
5	Papa mortuo an eius potestas ad cardinales deuoluatur, de hære. ad abolendam. num. 3.	130
3	Papa non debet sine causa à iure deuiare, de voto. capitulo. magna. numero. 5.	522
5	Papa solus non interpretatur concilium, de senten. excomm. inter. num. 8.	280
5	Papa à qualibet iniectione absoluit, de senten. excomm. peruenit. num. 1.	266
3	Papa solus dispensat cum religiosis, de præb. de multa. 24.	396
3	Papa an dispensat contra ius, de concef. præb. proposuit. 1.	409
3	Papa dispensat propter personarum merita, de præbend. de multa. num. 23.	395
3	Papa super omnia iura est, de præb. c. in lateranensi. 6.	398
4	Papa in quibus dispensat illegitimum, qui fil. per venera. 5.	67
5	Papa an novos fidei articulos faciat, de hæretico. capitulo. cum Christis. numero. 1.	129
5	Papa solus dispensat cum irregulari, de cleric. excomm. minist. clerici. numero. 1.	189
3	Papa neminem priuare vult iure suo, de præb. cum olim. 2.	400
2	Papa contra quos, canones, & contra quos non dispensare possit, de iudic. at. si. num. 16.	179
4	Papa an possit aliquid statuere circa matrimonium iam contractum dirimendum, de spon. duo tuas. 4.	34
5	papa simoniam committit, ne præla. c. præterea. 3.	119
5	papa non dispensat de vsura, de simoni. c. mandato. 10. 11.	118
5	papa vbiq. prædicat & committit, de hære. c. ex iniuncto. 6.	136
3	papa non debet decalogum transgredi, de voto. capitulo. magna. numero. 2.	522
5	papa solus dispensat cuique degradato, de cle. excomm. minist. clerici. numero. 2.	189
3	papa nõ dispensat sup iure naturali, de con. præ. proposuit. 2.	409
3	papa habet plenitudinem potestatis, de præb. dilecto. 3.	390
3	papa sup lege canonica dispensat, de co. præ. proposuit. 4.	409
2	papa dispensans quando peccet de iud. at. b. nu. 17.	179
3	papa super iure canonico dispensat de vor. magna. 3.	522
5	papa dispensat super simonia, de simo. mandato. 1. 1.	203
1	papæ iurisdictioni orbé sub esse, de offi. deleg. p. & G. 17.	128
5	papæ dictamen ad reges, de fal. quam graui. nu. 4.	180
3	papæ oia licent dum modo ex causa fiant, de vot. magna. 1. 4. 522	522
3	papæ seruitores beneficij fructus percipiunt, de cle. non resident. cum dilectus. numero.	384
5	papæ voluntatis specialia, de simo. licet. 9.	112
3	papæ semper expediat iustitiam facere, de vot. magna. 6.	522
5	papæ constitutio ligat omnes, de senten. ex com. à nobis. 10.	269
5	papæ in interpretatione pars citanda, de ver. signi. olim. 5.	299
3	papæ non illudendum, de præb. dilectus. 6.	392
4	papæ autoritas in omni voto excepta, qui cle. rursus. 6.	40
3	papæ sententiam inferiori nõ retractet, de iust. ex frequetibus. 4.	403
1	papæ iudex, de elect. licet. num. 4.	37
5	papæ dictamen ad episcopos, de fal. quam graui. nu. 2.	180
5	papæ dictamen ad infideles, de fal. qua graui. nu. 5.	180
5	papæ dictamen ad cardinales, de fal. quam graui. nu. 3.	180
5	papæ non licet prædia ecclesie alienare, de homi. signifi. 19.	157
4	papæ opinioni credendum est, de do. int. vir. & fi. nu. 2.	78
1	papam semper & vbiq. inquirere, de offi. perniciosam. 1.	133
1	papam hæresis accusari posse, de elect. licet. nu. 1.	37
5	papales casus, de pœnitent. Deus. nu. 2.	238
5	papalis potestas an sit penes cardinales mortuo papa, de pœnitent. cum ex. num. 33.	251
4	parentis appellacione continetur qui attinet in aliquo, de sponsa. gemma. num. 2.	22
1	parentem vtrumlibet sequi videtur filius, de ser. non ordi. dilectus. num. 5.	90
4	parentes an testificent in causa matrimoniali, qui ma. ac. videtur. numero. 1. 3.	69
5	parentes omnibus præferendi, de infan. expo. si à parte. 9.	142
5	parere ecclesie, & eius iudici, an idem sint, de senten. excomm. ex tenore. num. 1.	263
5	par delictum pari pœna puniendum, de verbo. signi. tua. 19.	310
5	par in parem non habet imperium, de senten. excommuni. cum pro causa. num. 6.	273
4	paria sunt non esse, & non apparere de diuor. ex literis. 11.	72
3	parochia respectu curati dicitur parochialis ecclesia, de dona. apòstolica. num. 2.	460
3	parochia respectu episcopi dicitur diocesis, de do. apostolicè. 1. 460	460
3	parochialis ecclesia quæ dicitur, de sepul. de his. nu. 19.	485
3	parochiale onus in quibus consistat de testa. requisisti. 10.	470
3	parochianus in cimiterio parochialis ecclesie sepeliendus, de sep. abolende. num. 6.	488
3	parochiani petere possunt bonum rectorem sibi dari, de sta. mo. quo Dei. num. 1.	524
1	Parochiani quæ præscribunt, de cle. quærelam. 13.	54
1	parochiani quando non sunt quid possint, de ele. querelam. 21. 55	55
1	parochianos cũ patrono præsentare posse, de elec. querelam. 18. 54	54
5	par eligi an fidem frangat frangentian pœnam exigat, de pœnis. constitutus. nu. 1. & 3.	232
1	participans cum vetito an peccet, quod met. cau. sacris. 8.	161
5	participans cum occulto excommunicato an sit excommunicatus, de cle. excomm. mi. apostolica. nu. 5.	192
1	participantem excommunicato maiori non, nisi scienter, excommunicari, quod met. cau. sacris. nu. 2.	160
1	Participare metu, vel sponte discedit, quod met. cau. sacris. 9. 161	161
2	particeps criminis denuntiatione testis, de test. venies. 1. 2. 254	254
2	Partium voluntas qui accipienda, de ap. cum speciale. 6.	363
5	partus qui dubitatur an formatus sit conceptionem impediens, quomodo puniatur, de homi. si aliquis. nu. 5.	145
5	Partus informis conceptionem impediens qua pœna puniatur, de homi. si aliquis. num. 2. 4.	145
5	Partu formatu occidens homicida est, de hom. si aliquis. 1. 145	145
3	passionibus reluctari difficile, de coha. cle. si quisque. 8.	378
1	pastorum officium, de offi. or. irretra. §. prouideat. nu. 3.	138
1	Pastor	

Ad quinque libros Decretalium

1	Pastor peccantibus ne complaceat, de offi. ordin. irretra. §. prouideat. num. 4.	139
2	Patentia prelati ignorantis non tribuit ius in beneficio, de præbend. dilecta. num. 1.	390
3	Patentia papæ tribuit ius in beneficio, de præb. dilecto. 2. 4. 390	390
3	Pater potest filium instituire si sua vota ipse adimpleat, de voto. licet. num. 14.	522
2	Pater quatenus, iudex ordinarius esse possit, de foro. compe. cum contingat. numero. 1. 1.	191
4	Pater an perdat dotem ob filie adulterium, de do. inter. vir. plerunque. num. 5.	77
5	Pater qui pro ingressu filij in religionem dat pecuniam, est exco. municatus, de simo. dilectus. nu. 5.	110
2	Pater, aut magister iudices quando, an non excusabiles, de foro. compe. cum contingat. nu. 8. 9. & 10.	191
5	Pater filium odio percussus excoicatur, de sen. exc. sup. 7.	253
5	Pater filium percussus intemperate est excommunicatus, de senten. ex com. super. nu. 8.	253
5	Parochus an deleet confessiones audiendas. 23.	247
5	Pater castiget filium clericum, de senten. ex com. super. 10.	253
5	Pater non percutiat filium in sacris constitutum, de senten. excommuni. super. num. 9.	253
3	Pater & mater qualiter succedant cum fratre vel sorore defuncti filij, de suc. ab. inte. cum dilectus. num. 1. 1.	483
3	Pater filium religioni offerre potest, de reg. 4.	500
3	Pater & mater qualiter filij succedant, de suc. ab. inte. cum dilectus. num. 10.	483
5	Pater tenetur emere libros filio in scholis, de ac. ex parte. 14. 87	87
1	Patris factio contrauenit filio, de in. inte. rest. constitutus. 1. 160	160
5	Patris macula filio nocet, de pœnis. in quibusdam. 2. 2.	233
5	Patris delictum, an filio succedere volenti, noceat de pœnis in quibusdam. num. 2. 1. 25.	233
3	Patri potius quam patriæ succurrendum, de reg. licet. 20.	506
5	Patri infideli & extraneo fideli egentibus, cui magis subueniendum, de infan. expo. si à patre. nu. 6. 8. 10.	142
1	Patrem in muneribus sequitur proles, de seru. non ordina. dilectus. num. e. 1. & 4.	90
1	Patrem filio & contra vnitus in ecclesijs succedere, de fil. presb. ad extirpandas. num. 5.	88
1	Patrimonium non memoret ad id non ordinatus, de rescrip. postulasti. numero. 1.	23
3	Patrimonium ad titulum non habenti dandum beneficium, de præben. episcopus. nu. 5.	386
3	Patria defendenda, de vit. & ho. cle. clerici. nu. 3.	370
3	Patriarchæ fidelitatem præstant papæ, de priu. antiqua. 3.	217
4	Patrinus quæ doceat filiolum, de co. spi. veniens. 3.	52
4	Patrinus vel compater non iunguntur matri, cum filio, nec matrini, de cog. spi. si vir. nu. 8.	51
1	Patrocinans contra ecclesiam beneficio spoliandus, de postulasti. cum sacerdotibus. nu. 1.	152
2	Patrocinari sibi suisque, in ecclesiam licere, de postu. cum sacerdotibus. numero. 2.	152
2	Patrocinium subtrahere quando liceat, de iure iu. breui. 3.	294
1	Patronatus quærendi modi, de ele. querelam. nu. 7.	53
3	Patronatus ius quot modis acquiratur, de iur. pat. nobis. 1.	540
3	Patronatum beneficium spretio patrono an à simplici legato conferatur, de iur. pat. cum dilectus. nu. 6.	543
3	Patronatum beneficium ab ordinario spretio patrono non conferatur, de iur. patrono. cum dilectus. nu. 3.	542
3	Patro. beneficium spretio patrono an à legato de latere conferatur, de iur. patro. cum dilectus. nu. 5.	543
3	Patronatum beneficium spretio patrono an à papa conferatur, de iur. pat. cum dilectus. nu. 4.	543
3	Patronata ecclesia non sit collegiata sine patroni assensu, de iur. patro. suggestum. num. 5.	539
3	Patronata ecclesia an collegiata fiat patrono inuito, de iur. pat. nobis. numero. 14. & 16.	541
3	Patronata ecclesia si sine scandalo ab episcopo nõ possit ordinari, quid agendum, de iur. pat. relatum. nu. 7.	533
3	Patro. ecclesie ministri an perpetui absq. patroni ad sensu creandi, de iure. patro. postulasti. nu. 1.	546
3	Patro. ecclesie ministri temporales sine patroni ad sensu institui possunt, de iur. patro. postulasti. nu. 2.	546
3	Patronus an præsentet præbendam in ecclesia collegiata, de iur. patro. postulasti. num. 4.	546
3	Patronus esse non potest Iudæus, nec hæreticus, de iur. pat. nobis. numero. 2.	540
3	Patronus filij præsentare potest, de iur. pat. per vestras. 5.	542
3	Patronus an per priuilegium vocem in electione habeat, de iur. pat. nobis. numero. 1. 1.	541
5	Patronus laicus non exigit rationem de spiritualibus, de priu. cum & plantare. num. 3.	209
3	Patronus an exco. municatus esse possit, de iur. pat. nobis. 2. 540	540
3	Patronus an consentiat præsentationi per alium de se factæ, de iur. pat. per vestras. numero. 2. & 4.	541
3	Patronus an de confue. vocem in electione habeat, de iur. pat. nobis. numero. 9.	540
3	Patronus ex dote ecclesie distinctæ & relectæ erit patronus, de reli. domi. quia num. 2.	528
3	Patronus potest interesse electioni dignitatis secularis, de iur. pat. nobis. num. 6.	540
5	Patronus clericus qualiter exigit rationem de beneficijs sibi subditis, de priu. cum & plantare. 4.	209
3	Patronus an ex compositione vocem in electione habeat, de iur. pat. nobis. num. 10.	540
3	Patronus laicus menses quatuor habet ad præsentandum, de iur. patro. cum propter. nu. 2.	542
3	Patronus filius non amittit patronatum per donationem ecclesie ab episcopo factam, de iur. pat. suggestum. nu. 3.	539
3	Patronus laicus variat in præsentando, de iure. patro. cum propter. num. 4.	542
3	Patronus vocem in electione de iure communi non habet, de iur. pat. nobis. num. 8.	540
3	Patronus ex loci constructione ecclesia destructa & relecta eius patronus non erit, de reli. domi. quia. nu. 1.	528
3	Patronus procuratorum ad præsentandum constituit, de concef. præ. cum dilecta. nu. 4.	415
3	Patronus ecclesiam sine episcopi consensu non donat, de iur. pat. illud. num. 1.	536
5	Patronus est turpitudinis qui celat crimen vxoris, de adulteri. tua. num. 2.	163
3	Patronus clericus menses sex habet ad præsentandum, de iure. patro. cum propter. num. 1.	542
3	Patroni clerici à laico differentia, de iur. pa. cũ propter. 3.	542
3	Patroni vnus plures hæredes an vnam tantum vocem habeat, de iur. patro. relatum. nu. 9.	533
3	Patroni irrationabilis oppositio non impedit electi confirmationem, de iur. pa. nobis. 5. fallit. 6.	540
1	Patroni consensum requiri restitutio, fallit, de renun. ex transmissa. num. 1. & 2.	70
3	Patroni vbi sunt æquales in præsentanda idoneor præferendus, de iur. patro. relatum. nu. 5.	533
3	Patroni ad sensum subseq. potest institutionem, de iur. pat. per vestras. num. 3.	942
3	Patrono laico nõ respodet institutus, de iur. pa. ex literis. 10.	536
3	Patrono transferenti ius suum ecclesie si episcopus non consentiat ad superiorem recurrendum, de iur. pa. nullus. 1.	537
3	Patrono clerico an respodet institutus, de iur. patro. ex literis. numero. 11.	536
3	Patrono contempto electio facta irritanda, de iur. patro. nobis. numero. 12.	541
1	Patrono laico variare an liceat, de ele. auditis. 4.	58
3	Patronus non præsentantibus intra quatuor vel sex menses episcopus ordinet de beneficio, de iur. pat. relatum. 6.	533
3	Patronis discordantibus episcopus ponat æconomum ad fructus ecclesie percipiendum, de iur. pa. relatum. 1.	533
5	pauci testes qui dicantur ad probandum quem diffamatum, de accu. inquisitionis. nu. 7.	96
5	pauper & inops differunt, de sen. ex com. quod de his. 4.	272
5	pauperes facilius saluatur quam diuites, de pœn. cum ex. 2. 1. 250	250
5	pauperes loci damni dati extraneis præferendi, de homici. cum tu. numero. 5.	170
3	pauperibus relictum de quibus non apparet, quibus id debeatur, de testa. tua. num. 14. 16.	478
3	pauperibus an ieiunandum, de obser. iei. ex parte. 9.	574
5	pauperibus eroganda an in ecclesie reparationem conuertit possint, de homi. cum tu. nu. 6. 8.	170
5	paupertas quando excuset, de sen. ex comm. quod de his. 3.	272
2	pax an offenso fratre, rupta, de iure iu. veniens. 8.	294
2	pax sequenda, eiusque fructus, de treu. treugas. 9.	145
5	peccandum non est spe venie, de cle. ex comm. mi. illud. 3.	190
5	peccandum remittitur non valenti ablatum restituere, de homi. cum tu. num. 5.	170
5	peccatum originale non confitendum de pœn. omnis. 6.	241
5	peccatum confessum quod extra confessionem sit an cõfessor reuelabit, de pœni. nimis. num. 47.	246

Index Henrici Boich

2	Petitorij sententiam quando, an non oblit possessorio. de caus. pos. pastoralis. numero. 6.	215	5	Postulantis etas. de procu. non iniuste. num. 3.	158
3	Petitorij & possessorij differentia. de inst. cum venissent. 13. 405	215	2	Postulantes criminofum eo iure priuari, indefectuosum cotra. de elect. c. nihil. num. 7.	64
2	Petitorio suspensio ad possessio. non redit contrarius. de caus. poss. & propri. pastoralis. num. 3.	214	1	Postulet ne clericus parte inuita. de post. clerici. 5.	151
2	Petitorio probato, possessio tradenda, de caus. pos. pastoralis. numero. 12.	213	1	Postit veibi acceptio. de elect. quia. §. illud. num. 2.	63
2	Petitorio suspensio causa non conclusa ad possessorum recuperari posse. de cau. pos. pastoralis. num. 1.	214	5	Post confirmationem electionis eius defectu probet obijciens. de eo qui sur. ordi. innotuit. num. 8.	198
2	Petitorio petere, per appellationem an retardetur executio possessorij. de caus. pos. pasto. num. 18. 19.	215	1	Postulatio maioris partis potior. de elect. ecclesia. 7.	62
5	Petrus abscindendo marci auriculam non peccavit. de homi. interfecisti. num. 20.	135	1	Postulatio quando confirmanda. de elect. scriptum. 1.	68
1	Præbendarum numerus an & quo augendus. de const. ex parte. numero. 3.	12	1	Postulatio electioni iuncta quando præualet. de elect. capit. ecclesia. numero. 8.	68
3	Præbendatus Deo & ecclesie obligatur. de cel. missa perniciosus. numero. 3.	562	1	Postulatio quando electione potior qui intelligendum. de elect. scriptum. num. 3. & 4.	63
3	Prælati non est dominus rerum ecclesiasticarum sed dispensator. de dona. fraternitatem. 2. & 4.	455	1	Postulatio, & electio quando non valeat. de electio. c. scriptum. numero. 5. 7. & 8.	63
3	Prælati inferiores permutationibus auctoritatem non præstare. de re. per. quæ situm. num. 4.	438	1	Postulatio presentata irrefractabilis, alias contra. de postul. pre. to. bong. num. 1. & 2.	35
5	Præteritum pro futuro sumitur. de sen. exc. significavit. 2. 272	272	5	Potestas secularis transmissibilis ad successorem reuoluitur. de hære. ad abolendam. num. 1.	130
3	Pignora res ecclesiastica non est, sine necessitate vel vilitate. de pigno. ex præsent. num. 1.	440	5	Potestas secularis non transmissibilis non deuoluitur ad successorem. de hære. ad abolendam. num. 2.	130
3	Pignora res ob vtilitatem ecclesie ab ea luenda. de pigno. ex præsentium. num. 4.	441	5	Potestas data pluribus vno deficiente ad alios deuoluitur. de hære. ad abolendam. num. 6.	130
3	Pignora ob vtilitatem prælati, ab eius hærede luenda. de pigno. ex præsentium. num. 6.	441	1	Potestas spiritalis ob quæ non desideranda. de elect. capit. qualiter. numero. 4.	42
3	Pignora à prælato ob necessitatem ab eius successore luenda. de pigno. ex præsentium. num. 5.	441	1	Potentior qui accipiendus. de alie. iudi. ex parte. num. 12.	167
3	Pignorat res ecclesie prælati pro necessitate sua. de pigno. ex præsentium. num. 3.	441	1	Præbenda qua actione quærenda. de rescrip. c. capitulum. 3.	24
3	Pignori an possit rer ecclesie pro eius vtilitate. de pigno. ex præsentium. num. 2.	441	3	Præbenda duplex. de iusti. in ecclesia. 6.	403
3	Pignoriatio iuris in re de pigno. cum contra. num. 2.	443	1	Præbendæ percepto qui accipienda. de maiori. & obelien. c. lita. tuimus. numero. 8.	143
5	Pignoriatio de precedenti pereligis excommunicanti. 1.	166	3	Præbendæ & fructus differentia. de cleri. non residentibus. cap. cum. ad. num. 5.	385
5	Piratas prædando sit compensatio. 2.	166	3	Præbendæ considerationes duæ. de insti. c. in ecclesia. 4.	402
5	Pirata de prædantes peregrinos excommunicandi. 1.	166	1	Præbendæ numeratæ quibus minuendæ. de constitutio. capi. ex parte. numero. 4.	12
5	Pirata nauigantes, de prædantes excommunicandi. 3.	166	1	Præbendam constituere potest Episcopus. de constitutioni. ex parte. numero. 2.	12
5	Pignoriatio rei propriæ. de pigno. cum contra. num. 1.	443	1	Præbendam à solo papa tolli. de const. ex parte. num. 1.	12
3	Pignoriatio rei aliene. de pigno. cum contra. num. 3.	443	3	Præbendam ad diuidendâ requisita. de præben. c. dilectio. 12. 392	392
1	Pignus non nisi iudiciali oblatio solui. de in. inte. resti. constitutus. num. 46. & 47.	164	3	Præbendam collatio fit secundum consuetudinem. de his que fiunt. c. nouit. num. 1. 6.	415
1	Pignus vedere sinens an sibi noceat. de transf. ex literis. 4. 5.	148	3	Præbendam impetranti an prouideatur. de præbenda dignitatis vacantis. de præben. cum olim. num. 11.	401
5	Plena & semiplena probatio quando facienda. de ver. signi. abate. num. 3.	306	3	Præbendam collatio fit secundum priuilegium super hoc concessum. de his que fiunt. c. nouit. num. 2.	415
4	Plus iuris quam habet an transfert quis a authoritate propria. de do. int. vi. nuper. num. 3. & 5.	79	3	Præbendam non omnis infirmus percipit. de cle. non resid. ad audientiam. num. 5.	384
4	Plus iuris quam habet transfert iuris minister. de do. int. vi. & vxo. nuper. num. 2.	79	3	Præbendam vacaturam impetranti prouideri non debet. de præbenda dignitatis ann. ex. de præben. cum olim. num. 10.	401
4	Plus iuris quam habeat transfert, alterius personam repræsentans. de do. int. vi. nuper. num. 1.	79	1	Præbendam electi non nisi ignorans capit. de offic. deleg. c. consulta. num. 2.	109
2	Plus petens quando in triplum puniendus. de plus pe. consilium. num. 5.	213	3	Præbendas quæ gratia afficiant. de præben. c. cum olim. 1. 3. 5. 400	400
3	Plus petent li. cot. debito priuari. de plus pe. consiliu. 2. 1.	213	3	Præbendarius negligens in constituendo vicarium in cura, ea priuatur. de præben. extirpandæ. num. 6.	397
1	Plus petens lit. non contest. quatenus an non puniendus. de pe. consilium. num. 1.	213	3	Præbendarius quando recuperat curam perditâ ob negligentia, vicarium constituendi. de præben. cap. extirpandæ. 7.	397
5	Plures an possint vnum accusare. de collu. dete. scripta. nu. 3. 183	183	1	Præceptum an morte expiret. de officio delegati. quonia. 17. 113	113
4	Plures deprehensi in actu delinquendi omnes præsumuntur deliquisse de spon. ex literis. num. 14.	8	5	Præda in bello iusto est rapientis. de homi. c. si cut. 28.	149
5	Plures non concordantes ad actum faciendum quid agent. de sorti. ecclesia. num. 1.	183	5	Prædicare laicis non licet. de hære. c. cum ex iniuncto. 4.	136
5	Pluribus repertis in loco delicti qui teneantur, & qua pena puniatur si ignoretur quis deliquerit. de homi. significasti. numero. 3. 5. 7. 8.	154	5	Prædicatio quomodo faciendâ. de clerico vena. c. si quis. 3.	186
4	Pollutio extraordinaria triplex. de eo qui cog. fraternitati. numero. 1.	57	3	Prædicatio officium priuilegiatum. de statu monacho. quod Dei. numero. 6.	525
4	Pollutio extraordinaria an inducat publicæ honestatis iusticia. de eo qui cog. fraternitati. num. 5.	57	3	Prædiu transit cum decime onere. de decimis. c. peruenit. 4. 492	492
5	Pollutione extraordinaria an affinitas contrahatur. de eo qui cogno. confan. vx. d. hæ. fraternitati. num. 6. 8. 10.	38	2	Prædo spoliatus non restituentus. de restitutio. spolia. c. in literis. numero. 7.	217
2	Positionum genera, quibusq; an non, respodendum. de lit. con. olim. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. & 12.	199	2	Prædo quando restituendus. de restitutio. spolia. ca. in literis. numero. 8. 9.	217
3	Portio congrua curato assignanda. de iur. pa. ex literis. 12.	536	3	Præfationes speciales. de celebratione missarum. c. consiliu. 2.	561
1	Positioni criminali quando an non respondendum. de ele. dudum. 10. 11. & 12.	67	5	Præfectus vrbis interdicit aduocationis officium. de hære. c. si aduersus. num. 8.	136
1	Populi romani hodierno potestas. de consu. cum tanto. 11.	34	3	Præfationes generales & communes. de celebratione missa. consilium. num. 1.	561
1	Populum, inficio principe legem condere quatenus verum. de consu. cum tanto. num. 12.	34	1	Præferat favore secundus. de rescriptis. c. capitulum. 5.	24
			2	Priulegia cur intentans. de ordi. cogni. capitul. cum dilectus. §. nos. numero. 1. 3.	209
			1	Priuidicij vis. nume. 2.	211
			2	Priuidicalem quætionem variè dici. de ordine cognitio. capi. 5	313

Ad quinque libros Decretalium.

1	Postulantis etas. de procu. non iniuste. num. 3.	158	2	Præiudicialia prius iudicanda. de ordine cognitionum. ca. intelleximus. numero. 13.	208
1	Postulantes criminofum eo iure priuari, indefectuosum cotra. de elect. c. nihil. num. 7.	64	3	Prægnans an cum partu in cemeterio sepelienda. de conse. ecclesie. c. consuluisti. num. 2. & 4.	557
1	Postulet ne clericus parte inuita. de post. clerici. 5.	151	3	Prægnans ad baptismum admittenda. de conse. ecclesie. cap. consuluisti. numero. 3.	557
1	Postit veibi acceptio. de elect. quia. §. illud. num. 2.	63	1	Prælatiura triplex. de maiortate & obedientia. capitulo. statum. numero. 7.	143
5	Post confirmationem electionis eius defectu probet obijciens. de eo qui sur. ordi. innotuit. num. 8.	198	5	Prælatiura seculari vacante ad quem fit ius deuolutio. de hære. c. ad abolendam. numero. 13. 17.	131
1	Postulatio maioris partis potior. de elect. ecclesia. 7.	62	3	Prælatiura cruce signatus an integram vicisimam reddituum ecclesie percipere debeat. de voi. c. postulatistis. 1.	523
1	Postulatio quando confirmanda. de elect. scriptum. 1.	68	3	Prælatiura ecclesie cathedralis à capitulo confertur. de his que fiunt. c. nouit. num. 4.	416
1	Postulatio electioni iuncta quando præualet. de elect. capit. ecclesia. numero. 8.	68	1	Prælatiura qui inquirendus. de officio ordinarij. capitul. perniciosus. numero. 8.	416
1	Postulatio quando electione potior qui intelligendum. de elect. scriptum. num. 3. & 4.	63	2	Prælatiura an testis esse possit. de testibus. c. in super. num. 7.	253
1	Postulatio, & electio quando non valeat. de electio. c. scriptum. numero. 5. 7. & 8.	63	3	Prælatiura percipiens fructus animarum curam habet. de præben. c. expofuisti. num. 1. 4.	398
1	Postulatio presentata irrefractabilis, alias contra. de postul. pre. to. bong. num. 1. & 2.	35	3	Prælatiura grauas subditum in procu. duplum reddit. de immuni. eccle. quia. num. 11.	580
5	Potestas secularis transmissibilis ad successorem reuoluitur. de hære. ad abolendam. num. 1.	130	2	Prælatiura grauas subditum ob seruitium legato factum, duplum reddit. de immu. eccle. quia. num. 2.	580
5	Potestas secularis non transmissibilis non deuoluitur ad successorem. de hære. ad abolendam. num. 2.	130	1	Prælatiura solus contra ecclesiam agit. de rescri. edoceri. 3.	20
5	Potestas data pluribus vno deficiente ad alios deuoluitur. de hære. ad abolendam. num. 6.	130	3	Prælatiura nō dat thesaurum ecclesie. de dona. c. ceterum. 2.	456
1	Potestas spiritalis ob quæ non desideranda. de elect. capit. qualiter. numero. 4.	42	3	Prælatiura non præferat consanguineum minus idoneum extraneo. de præb. graue. 2.	396
1	Potentior qui accipiendus. de alie. iudi. ex parte. num. 12.	167	1	Prælatiura per se aut per alium de iure suo litigat. de rescrip. edoceri. numero. 2.	20
1	Præbenda qua actione quærenda. de rescrip. c. capitulum. 3.	24	3	Prælatiura negligens in non prouidendo punitur semel tantum. de con. præb. c. nulla. num. 14.	407
3	Præbenda duplex. de iusti. in ecclesia. 6.	403	1	Prælatiura solus ius, negligente capitulo. tuetur. de rescrip. cap. edoceri. num. 4.	20
1	Præbendæ percepto qui accipienda. de maiori. & obelien. c. lita. tuimus. numero. 8.	143	1	Prælatiura non dat rem immobilem ecclesie. de donatio. c. ceterum. numero. 1.	456
3	Præbendæ & fructus differentia. de cleri. non residentibus. cap. cum. ad. num. 5.	385	5	Prælatiura an & quando clericum verberet, & incarceret. de sent. excom. c. vniuersitatis. 6. 7. 8. 9. & 10.	253
3	Præbendæ considerationes duæ. de insti. c. in ecclesia. 4.	402	5	Prælatiura regularis an renunciet beneficio. de simo. de regularibus. numero. 4.	107
1	Præbendæ numeratæ quibus minuendæ. de constitutio. capi. ex parte. numero. 4.	12	3	Prælatiura an testari possit. de pe. cle. c. si quis. num. 7.	461
1	Præbendam constituere potest Episcopus. de constitutioni. ex parte. numero. 2.	12	3	Prælatiura an de seculari ad secularem ecclesiam transire possit. de regu. c. licet. num. 5.	54
1	Præbendam à solo papa tolli. de const. ex parte. num. 1.	12	3	Prælatiura non consumat res ecclesiasticas in malos vsus. de dona. c. ceterum. num. 4.	456
3	Præbendam ad diuidendâ requisita. de præben. c. dilectio. 12. 392	392	3	Prælatiura an dispense de non residendo. de cleri. non resid. inter. numero. 1. 3.	383
3	Præbendam collatio fit secundum consuetudinem. de his que fiunt. c. nouit. num. 1. 6.	415	3	Prælatiura an habeat liberam rei ecclesiasticæ administrationem. de dona. c. fraternitatem. num. 1. 3. 5.	455
3	Præbendam impetranti an prouideatur. de præbenda dignitatis vacantis. de præben. cum olim. num. 11.	401	3	Prælatiura regularis recipiēs pecuniam pro ingressu religiosi qua pena plectatur. de simo. c. dilectus. num. 10.	110
3	Præbendam collatio fit secundum priuilegium super hoc concessum. de his que fiunt. c. nouit. num. 2.	415	5	Prælatiura exemptus non renunciet beneficio sine Papæ licentia de simo. de regularibus. num. 2.	107
3	Præbendam non omnis infirmus percipit. de cle. non resid. ad audientiam. num. 5.	384	3	Prælatiura ré modicam ecclesie dare potest. de dona. capitul. ceterum. numero. 3.	456
3	Præbendam vacaturam impetranti prouideri non debet. de præbenda dignitatis ann. ex. de præben. cum olim. num. 10.	401	5	Prælatiura pro consecratione ecclesie oblatum recipere potest. de simo. cum sit. num. 1.	103
1	Præbendam electi non nisi ignorans capit. de offic. deleg. c. consulta. num. 2.	109	6	Prælatiura an quicquam pro consecratione ecclesie possit exigere. de simo. cum sit. num. 2.	103
3	Præbendas quæ gratia afficiant. de præben. c. cum olim. 1. 3. 5. 400	400	5	Prælatiura de dilapidatione accusatus an ab administratione remoueat. de accu. prælatorum. num. 1. 3.	100
3	Præbendarius negligens in constituendo vicarium in cura, ea priuatur. de præben. extirpandæ. num. 6.	397	5	Prælatiura secularis an renunciet beneficio. de simo. de regularibus. num. 3.	107
3	Præbendarius quando recuperat curam perditâ ob negligentia, vicarium constituendi. de præben. cap. extirpandæ. 7.	397	3	Prælatiura capituli consensum præscribit. de his que fiunt. capit. ea. numero. 1. 2.	416
1	Præceptum an morte expiret. de officio delegati. quonia. 17. 113	113	3	Prælatiura licite præfert consanguineum extraneo in cura ecclesie. de præb. c. graue. num. 1.	396
5	Præda in bello iusto est rapientis. de homi. c. si cut. 28.	149	5	Prælatiura pro reconciliatione ecclesie an aliquid exigere possit. de simo. cum sit. num. 5.	103
5	Prædicare laicis non licet. de hære. c. cum ex iniuncto. 4.	136	1	Prælatiura solus ardua non tractet. de rescrip. edoceri. 5.	20
5	Prædicatio quomodo faciendâ. de clerico vena. c. si quis. 3.	186	5	Prælatiura debet ipsemet visitare ecclesias suæ prælatiura. de hære. ad abolendam. num. 5.	130
3	Prædicatio officium priuilegiatum. de statu monacho. quod Dei. numero. 6.	525	5	Prælatiura potest vices suas committere mediâte salario, & q omnia lucra ei reddantur. ne præla. præterea. num. 5.	119
3	Prædiu transit cum decime onere. de decimis. c. peruenit. 4. 492	492	2	Prælatiura ob coadiutorum sibi datum non perdit ius prælatiura. de cle. egro. consultatio. num. 8.	402
2	Prædo spoliatus non restituentus. de restitutio. spolia. c. in literis. numero. 7.	217	5	Prælatiura an & quando remouendus. de regu. iuris. quamuis. numero. 1. 2. 3. & 4.	313
2	Prædo quando restituendus. de restitutio. spolia. ca. in literis. numero. 8. 9.	217			
3	Præfationes speciales. de celebratione missarum. c. consiliu. 2.	561			
5	Præfectus vrbis interdicit aduocationis officium. de hære. c. si aduersus. num. 8.	136			
3	Præfationes generales & communes. de celebratione missa. consilium. num. 1.	561			
1	Præferat favore secundus. de rescriptis. c. capitulum. 5.	24			
2	Priulegia cur intentans. de ordi. cogni. capitul. cum dilectus. §. nos. numero. 1. 3.	209			
2	Priuidicij vis. nume. 2.	211			
2	Priuidicalem quætionem variè dici. de ordine cognitio. capi. 5	313			

IndexHenriciBoich

Prælati subditos corrigat. de senten. excom. super eo. 13. 252
Prælati omnibus exemplo esse debent. ne cle. vel monachi. capi. relatum. num. 4. 585
Prælati inferiores ab Episcopo prædicant suis subditis, & committunt. de hære. cum ex inuictio. num. 8. 136
Prælati an sint iudices in causa propria. de verbo. signifi. ex parte. num. 8. 10. 12. 305
Prælati cui ecclesia vnienda subiecitur consensus in vniore requirendus. de excel. præla. sicut. num. 3. 200
Prælati minores debent arduum ad Episcopum deferre. de simonij. ex inuatiione. num. 2. 108
Prælati in feriore singulares an habeant territorium. de rapt. de illis. numero. 5. 165
Prælati contractus an validus. de donationibus. cap. fraternitatem. num. 6. 456
Prælati & reges sint sobrij. de vi. & hone. clericorum. capi. à crupula. num. 9. 379
Prælati confessorum sibi eligunt. de pœnitent. capit. ne pro dilatione. num. 1. 252
Prælati minores in quibus dispensant. de eo qui furti. ordines. cum. h. num. 2. 297
Prælati confessorum sibi eligunt. de senten. excommunicatio. ne pro dilatione. num. 252
Prælati non promoueat parentes diuites. vt ecclesia. benefi. vt nostrum. num. 7. 420
Prælati inferiores non præstant papæ fidelitatem. de priuati. qua. numero. 6. 217
Prælati in genere inquirere quando liceat. de offi. ordi. pernicio. sam. numero. 6. 134
Prælatum eligit conuentus qui accipiendum. de electionibus. c. nullus. num. 3. & 4. 36
Prælatum nullum testem esse, & cur. de testi. bus. capitu. in super. numero. 9. & 10. 253
Prælatum quis in administratione potior. de iudicijs. c. cum deputati. num. 1. 184
Prælati quod nõ soluantur consuetudine induci potest. de de cimis. c. decimam. num. 9. 490
Præpositio pro. denotat causam excitatiuam. de simonia. cum esset. num. 4. 104
Præpositos animæ tres habemus. de pœnitentij. capitulo. no. stro. num. 4. 151
Præpositura presbyteratum requirit. nu. 1. 799
Præpositus ordo quando, an non vitiet. de rescriptis. c. ad audientiam. num. 4. 17
Præpositum ordinem naturalem non vitare. de rescrip. c. cum dilecta. num. 1. 21
Presbyter labore victum parat. de eccle. ædifi. c. ad audientiam. numero. 3. 577
Presbyter negans pœnitentiam reus est anima. 8. 239
Presbyter vnus cum clerico pluribus vocatis inungit. de verb. signi. quæsiuit. num. 1. 2. 3. 300
Presbyter excommunicatus solenniter baptizans fit irregularis. de clerico excommunicato ministrante. c. si celebrat. 20. 193
Præscribatur ne impedito. de præscriptionibus. capitu. auditis. numero. 12. 315
Præscribens non peccat. de præscriptionibus. c. placuit. 7. 311
Præscribere nequit sciens alienum. de præscrip. capitu. si diligenti. numero. 15. 317
Præscribi an in non valentem agere possit. de præscrip. c. si auditis. num. 5. 6. 7. 8. 9. 314
Præscribi an ius prosequenti possit. 10. 314
Præscribi qui possint quæ non possidentur. num. 39. 320
Præscribi quæ sunt ordinis, non posse. num. 48. 521
Præscriptum reddere non obligat mala fides. nu. 18. 317
Præscripto & priuilegium quando contraria. num. 1. 322
Præscribi vacante sede non posse. de præscrip. c. placuit. 1. 310
Præscribi dominationem quæ nequeant. de præscrip. c. si diligenti. numero. 4. 316
Præscribi in papam quam dudum liceat. de præscrip. c. cum non liceat. num. 7. 314
Præscribuntur sine titulo priuata. de præscrip. capitu. si diligenti. numero. 38. 320
Præscriptio contra ignorantem non currit. pe. concess. præben. c. dilectus. num. 2. 414
Præscriptio minor centenaria contra ecclesiam romanam locum non habet. de c. mo. dilectus. num. 5. 531
Præscriptio cepta in minorem an currat. de in integr. resti. c. beneficium. num. 8. 166
Præscriptio quadragenaria contra ecclesiam priuilegiatam locum habet. de capellis monachorum. c. dilectus. 6. 532
Præscriptio exceptione in minorem restituendum currit. de in integr. resti. beneficio. num. 2. 165
Præscriptio quando currit, aut deriuat pupillo, & an restitui debeat. de in integr. resti. c. beneficio. num. 7. 166
Præscriptio quæ romanæ ecclesiæ noceat. de in integr. resti. c. beneficium. num. 10. 166
Præscriptio qualiter extendatur. de censib. c. fopite. 2. 3. 6. 553
Præscriptionis summa capita. de præscriptionibus. capi. si diligenti. num. 17. 318
Præscriptioni. 40. annorum titulus necessarius. de præscrip. c. de quarta. num. 8. 311
Præscriptionem. 20. anno. nocere ecclesiæ. in integrum restitui. beneficio. num. 16. 166
Præscriptionem ob bellum cessare. de præscrip. c. ex transmissa. numero. 1. 313
Præscriptionem. 30. annorum in ecclesia cessare. de præscrip. c. illud. num. 5. 6. 313
Præscriptionem an probet negatio. de præscrip. capi. de quarta. numero. 10. 311
Præscriptionem iudicalem & extraiudicalem currere ecclesiæ. de in integr. resti. c. beneficio. 13. 14. & 15. 166
Præscriptionem. 30. vel. 40. anno. non impuberi, sed puberi nocere. de in integr. resti. c. beneficio. 6. 166
Præscriptionem instantiæ finitæ nocere minori non restitui deo. de in integr. resti. beneficio. num. 1. 165
Præscriptionem iudicis inopia cessare. de præscriptionibus. c. ex transmissa. num. 3. 313
Præscriptionem probata, quando non possit titulus probari. de testib. c. fraternitatis. num. 12. 257
Præscriptionum genera, quæq; in minorem an non currant. de in integr. resti. c. beneficio. num. 3. 4. 5. 165
Præscriptionum quæ minori, an non, currant. de in integr. resti. c. beneficium. num. 20. 167
Præscriptionum tempora quæ ecclesiæ an non obfint. de in integr. resti. c. beneficio. num. 18. 19. 167
Præscriptibilia à subditis. de præscrip. c. cum non liceat. 3. 313
Præfens quis dicatur. de fideiussoribus. c. peruenit. 4. 447
Præfens quatenus sibi an non oblit. de transactio. cap. ex literis. num. 6. 7. 8. 148
Præfens tacens in quibus, an non, consentiat. de presby. c. nonne. num. 4. 5. 7. 280
Præfens quando dispositioni suorum consentiat, an non. de trans. num. 1. 3. 148
Præfentem tacentem in exprimendis nõ consentire. de presby. c. nonne. num. 6. 281
Præfentia in duellis capitalibus an irregularitatem faciat. de homic. c. sicut. nu. 49. 152
Præfentatio litigiosa secundam impedit. de electionibus. c. auditis. num. 1. 58
Præfentatio electionis nomine, continetur. de iure patro. ca. nobis. numero. 7. 540
Præfentatio clericorum quæ, an non impediatur. de electionibus. c. auditis. num. 6. & 7. 58
Præfentatio alterius vicibus à pluribus patronis fieri potest. de iur. patro. relatum. num. 2. 533
Præfentatio diuersorum quæ, an non impediatur secunda. de elec. auditis. num. 9. & 10. 59
Præfentatio à populo præscriptibilis. de electionibus. cap. querelam. num. 10. 11. & 12. 53
Præfentatio ab existente in possessione præfentandi præualet. de iure patro. relatum. num. 3. 533
Præfentatio de beneficio non vacante an valeat. de concess. præben. cum dilecta. num. 1. 414
Præfentationis & electionis crimen. de in integr. resti. cum veniscent. num. 13. 159
Præfentationis vis. de sent. cum Bertol. num. 2. 339
Præfentationis ab electione differentia. de iure patronatus. cap. nobis. num. 13. 541
Præfentationis tempus ob negligentiam inspici. de rescri. eam. numero. 4. 16
Præfentationis tempus quoniam attendendum. de rescrip. eam. 6. 16
Præfentatione indigna secundam impedi. de electione. auditis. numero. 2. & 3. 58
Præfentatione inculpabili secundam non impedi. de electione. c. auditis. num. 5. 58
Præfentandi ius inferioribus beneficijs cui datum. de electione. nullas.

Ad quinque libros Decretalium

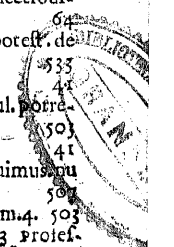
Præfentari an possit originarius extra diocesim, vbi ecclesia sita est. de iure patro. signifi. nu. 1. & 3. 538
Præfentans alius à præfentato esse debet. de iure patro. per vestras. num. 1. 541
Præfentans literas falsas iudici laico ab eo detinetur si laicus est. de fal. falsidicus. num. 1. 178
Præfentatius quile. de sent. cum Bertol. 31. 330
Præfentator ordinis simoniace suspendit ab illius exequutione de simo. num. 3. 101
Præfentator debet assignare titulum ordinato. de simo. ca. per tuas. numero. 1. 115
Præfentatus à maiori parte patronorum præfertur. de iure patro. relatum. num. 4. 533
Præfentatus à pupillo præfertur à tutore præfentato. de iure patro. quod autem. num. 3. 534
Præfentatis pluribus à patrono laico primo institutus. præferendus. de iure patro. q. autem. num. 1. 534
Præfentatis pluribus à patrono clerico primo præfentatus præferendus. de iure patro. q. autem. num. 2. 534
Præfentato per patronum vis quærit. 4. 310
Præfentato à non habente ius nihil quærit. de sent. cum Bertol. dus. numero. 1. 129
Præfentatio annua cum titulo & bona fide. præfcriptionem cauat de cens. olim. num. 1. 554
Præfentatio annua cum mala fide. præfcriptionem non cauat. de cens. olim. num. 2. 554
Præfentationis annua partem recipiens. quadraginta annis an potest integre perat. de cens. c. olim. num. 3. 5. 554
Præfumentum non esse pro processu. non finito. de renun. in præfentia. num. 5. 71
Præfumentum quando, an non sit pro sententia renun. in præfentia. num. 7. 8. 9. 10. 11. 14. & 15. 71
Præfumentum nõ esse pro iudice. fines. excedente. de renun. in præfentia. num. 2. 71
Præfumentum in dubio pro sententia. de renun. in præfentia. num. 16. 72
Præfumentum non esse pro iudice. extra eius officium. de renun. in præfentia. num. 1. 71
Præfumentum non esse pro iudice spoliante. de renun. in præfentia. num. 3. 71
Præsumi quando, an non pro sententia possit. de appellatio. c. dilectus. numero. 10. 357
Præsumitur de præterito. ad præfens. de solutio. capitu. Odoardus. 21. 454
Præsumitur in dubio pro matrimonio, & copula. de despon. impube. continebatur. num. 5. 28
Præsumitur in dubio pro matrimonio. qui maiores accu. videtur. numero. 2. 69
Præsumitur pro iustificata sententia. de renun. capitu. in præfentia. numero. 17. 72
Præsumitur in dubio pro matrimonio. de sponfalibus. capitu. is cui. numero. 16. 24
Præsumitur pro iudice. in his, quæ officij eius sunt. de renun. in præfentia. num. 4. 71
Præsumitur talis in quo statu reperitur. de priuilegijs. capitu. ex ore. numero. 1. 215
Præsumitur pro re iudicata. de renun. c. in præfentia. 18. 72
Præsumptio trãfert probandum in aduersario. vt eccle. be. sine. di. conse. vt nostrum. num. 2. 419
Præsumptio, factio, & iudicium in quo differunt. de sponfa. ca. is cui. numero. 2. 23
Præsumptio diuiditur in temerariam, approbabilem, & violentam. de spon. is cui. num. 1. 6. 23
Præsumptionis diffinitio. de sponfalibus. c. is cui. 5. 24
Præsumptionis violentæ diffinitio, & diuisio. de sponfalibus. c. is cui. num. 7. 24
Præsumptione non damnandum. de præsumptionibus. capitu. literis. numero. 2. 285
Præsumptione torqueri. de præsumptionibus. c. literis. 3. 285
Præsumptionis alia diuisio, quædam iuris tantum, alia iuris & de iure. de spon. is cui. num. 8. 24
Præsumptio non nisi in vniuersalibus actionibus succedere. vt lit. pendens. c. ecclesia. num. 1. 233
Prætor dat autoritatem extra suum territorium alienandi. de priu. pastoralis. num. 2. 215
Primitiæ soluantur secundum loci consuetudinem. de deci. decimam. numero. 7. 490
Primitiarum solutio respicit consuetudinem mediocræ. de deci. cimis. decimam. num. 8. 490
Princeps dubiorum interpres. de probationibus. capi. in præfentia. numero. 2. 4. 244
Princeps in lra duorum. de fide instrumentorum. capi. inter. S. ceterum. numero. 3. 272
Principaliter vocis acceptio. 49. 321
Princeps solus restituit famam. de clerico excom. ministran. ca. clerici. numero. 7. 189
Principis successor debet stare eius locationi. ne prela. capi. querelam. numero. 2. 119
Principis rescripto iniusto parens peccat. de officio delegati. c. ex parte. num. 6. 110
Principis in interpretatione pars. de verborum signifi. cap. olim. numero. 6. 301
Principi licet, quod non inferiori in citationibus. de procura. c. querelam. numero. 10. 153
Principi iudicare ex conscientia licere. de offi. ordi. capitu. si sacerdos. numero. 12. 135
Principi mortuo in omnibus. quando succedat legitimus. de foro. compet. licet. num. 1. 187
Principes qui. de præscrip. c. si diligenti. num. 10. 317
Principalis discutendus antequam fideiussor conueniatur. de fideiussor. c. peruenit. num. 2. 447
Principalis vim sequitur accessio. de fide instrum. capi. inter. §. cum. num. 20. 274
Principali ante sublato, accessorium tolli. de fide instrum. c. inter. §. cum. num. 13. 14. 273
Principali absente. qualiter fideiussor conueniendus. de fideiussor. c. peruenit. num. 3. 447
Principali sublato accessorium tolli. de fide instrum. capi. inter. §. cum. numero. 19. 10. 273
Principali ob æquum sublato, an tollatur accessorium. de fin. instrum. c. inter. §. cum. num. 15. 273
Principum & inferiorum constitutiones quid distent. de cõst. cognoscentes. num. 9. 6
Prioratus an committi possint interuentu alicuius temporalis per priores. de statu monacho. c. monachi. num. 7. 524
Prioratus claustralis non incompatibilis. de præben. capitulo. de multa. num. 8. 393
Prioratus an per abbatem committi possint interuentu alicuius temporalis. de statu monachorum. c. monachi. 6. 524
Prior hospitalis quem absoluat. de sententia. excom. cap. canonica. numero. 12. 293
Prior annorum viginti. de præbendis. c. super. 3. 399
Prior claustralis non habet administrationem. de præbendis. ca. de multa. numero. 6. 393
Prior debet esse de ecclesia cui præficitur. de concess. præb. capi. dilectus. numero. 9. 414
Priori inhabili potior secundus. de rescriptis. c. mactatum. 1. 28
Priores an ab abbatibus possint prioratu priuari. de statu monacho. monachi. num. 11. 524
Prioritas quatenus accipienda. de maiortate & obedientia. ita. tuimus. num. 4. 143
Priuata quanto tempore præscribat ecclesia. de præscrip. capi. illi. numero. 2. 3. 4. 312
Priuationis pena perpetua. de constitutionibus. capitulo. ex literis. numero. 7. 11
Priuationis pena quatenus, & ad quæ extendibilis. de electione. nihil. numero. 10. 65
Priuationis castra quatenus, an non, habere liceat. de resti. spoliatorum. pisanis. num. 223
Priuato non credendum in alterius præiudicium. de simonijs. per tuas. numero. 2. 115
Priuati ius recutiabile esse. de foro. cõpet. c. si diligenti. 6. 188
Priuati non deferat arma sed cultellum. de iudicijs. c. ita. 2. 124
Priuati non constitunt collegium citra domini cõcessionem. de excessi. prela. dilecta. num. 1. 203
Priuatorum electionem ad nõ priuatos deuolui. fallit de electione. cum vnio. num. 5. & 6. 56
Priuilegium super decimis monialium an extendatur ad possessas per alios. de priu. dudum. num. 1. 217
Priuilegium reale transfusibile. de præsumptionibus. cap. man data. numero. 7. 284
Priuilegium odiosum super decimis concessum ad noualia extendendum. de deci. ex parte. num. 1. 498
Priuilegium secundum loci consuetudinem. de deci. decimam. numero. 7. 490
Primitiæ soluantur secundum loci consuetudinem. de deci. decimam. numero. 7. 490

Index Henrici Boich

1 Priuilegium indefinitum decennio amitti. de constitutio. cum accessissent. num. 2. 9	1 Priuilegia ecclesie catholicae perpetua. de consti. cap. cum accessissent. numero. 12. 10
1 Priuilegium an, & quando actu contrario amittatur. de constit. cum accessissent. num. 9. & 11. 10	2 Priuilegia que a papa solo indicanda. de iudi. capitu. cum venissent. numero. 1. 183
1 Priuilegium tempore limitato non longius. de constit. cum accessissent. num. 1. 9	1 Priuilegia qui accipienda. de rescriptis. c. capitulum. 14. 24
3 Priuilegium favorabile super decimis concessum ad noualia extendendum. de deci. ex parte. num. 2. 498	2 Priuilegia papalia incidenter cognoscit iudex. de iudi. cum venissent. numero. 3. 183
3 Priuilegium rei non existentis in futurum concedendum. de eccle. gdi. ad audientiam. num. 5. 577	1 Priuilegia an & quomodo prescriptibilia. de electionibus. querelam numero. 16. 54
5 Priuilegium exemptionis Episcopo preiudicat. de priui. olim. numero. 6. 212	5 Priuilegia ecclesie quedam a Deo, alia a papa, & alia ab imperatore concessa. de sententia ex communicationis. cap. nouerint. num. 1. 2. & 3. 292
2 Priuilegium an in nocumentum litis valeat. vt lit. non contestatus. dilectus. numero. 2. 234	1 Priuilegiorum ecclesiasticorum tempora. de constitutio. cum accessissent. numero. 5. 9
5 Priuilegium ampliandum. de senten. excō. cum illorum. 1. 2. 81	1 Priuilegijs caret studentes in castris. in proemio. num. 7. 2
5 Priuilegium a iudice publicatum fidem facit. de verbo. signific. abbate. numero. 7. 306	5 Priuilegiatus absens percipit fructus beneficii. 1. 301
5 Priuilegium an comprehendat de nouo edificata. de priui. dudum. numero. 3. 207	5 Priuilegiatus legatus doceat de priuilegio. de priuilegij. capitu. ex ore. num. 2. 215
2 Priuilegium legis transmissibile. de presby. c. mandato. 1. 2. 283	3 Priuilegiatus successor an priuilegio suo in obligationibus vtetur. de preben. dilectus. num. 2. 399
5 Priuilegium studij an ad doctoratum extenditur. de priuilegijs. super. num. 1. 217	3 Priuilegiatus successor an in prescriptionibus vtetur priuilegio suo. de preben. dilectus. num. 1. 399
2 Priuilegium principis quando personale, aut transmissibile. de presum. pr. mandata. num. 4. 5. 283	5 Priuilegiatus ad celebrandum in loco interdicto an alios admittat. de priui. quod nonnullis. num. 1. 218
2 Priuilegium ciuitatis perpetuum. de preemptionibus. c. mandata. numero. 9. 284	5 Priuilegiatus cui uolet confiteatur. de penitentiis. c. omnis. 21. 24. 1
2 Priuilegium ad futuros transfere. de preemptionibus. cap. mandata. num. 8. 284	5 Priuilegiatus, an & quando cum excommunicato participet. de senten. ex com. nulli. num. 2. 3. 4. 261
3 Priuilegium rei non existentis haud concedendum. de eccle. gdi. ad audientiam. num. 4. 577	5 Priuilegiatus an quis in loco interdicto celebret. de priui. vt priuilegia. numero. 1. 2. 218
2 Priuilegium causa transmissibile. de preemptionibus. mandata. numero. 10. 284	3 Priuilegiati portio de tota collectarum summa detrahenda. de immu. eccle. peruenit. num. 4. 7. 578
5 Priuilegium sine alterius preiudicio fit. de priuilegijs. pastoralis. numero. 4. 216	2 Priuilegiatorum quis priuilegiator in aequalibus. de prescript. illud. numero. 7. 313
2 Priuilegium an cum consuetudine simul proponibile. de prescrip. c. ueniens. num. 3. 322	6 pro matrimonio an aliquid dandum. de simo. d. cum in ecclesia. num. 1. 2. 103. & co. tit. tua. num. 7. 114
5 Priuilegium an perdat qui contra id facit. de senten. ex com. cap. cum non. num. 7. 264	5 pro licentia percipiendi fructus beneficii in scholis degenti nihil exigatur. de magi. prohibeas. num. 3. 121
5 Priuilegium exempti an exhibendum. de verborum signific. ex parte. num. 14. 305	5 pro sepultura si aliquid de simonia iacit. de sim. Iacobus. 3. 116
5 Priuilegium quadraginta prescriptione acquiritur. de priui. c. si de terra. num. 2. 211	5 pro spiritualium collatione an possit aliquod temporale exigi. de simo. Iacobus. num. 2. 5. 8. 116
2 Priuilegium maius minori potius, & quando. de prescrip. illud. nom. 8. & 9. 313	5 pro campanarum pulsatione salarium licite recipitur. de prela. preterea. num. 10. 119
1 Priuilegium an reale, an personale presumendum. de offi. delegati. quoniam. 2. 23. & 24. 113	5 pro collatione spiritualium potest aliquid temporale recipi. de simo. Iacobus. num. 1. 116
2 Priuilegium lite pendente impetrabile, vt lite pendente. dilectus. numero. 1. 234	5 pro licentia docendi ad scholas nihil exigatur. de magi. prohibeas. numero. 2. 120
3 Priuilegium personale eam non egreditur. de fideiuss. ca. peruenit. numero. 14. 448	5 pro cruce magna portanda quod aliquid detur simoniacum est. de simo. Iacobus. num. 4. 116
1 Priuilegium quando per non vsu amittatur, & qui accipiendum de consti. cum accessissent. num. 4. 9	5 pro ducendi licentia nihil exigatur. de magi. capitulo. prohibeas. numero. 1. 120
5 Priuilegium non tollitur noua constitutione. de verbo. signific. abbate. numero. 14. 306	3 probare in curia partes non cogenda. de fideiuss. c. constitutus. 2. 450
5 Priuilegium in extendatur ad assumptos post priuilegij datam. numero. 14. 240	3 probans quid pro se, id contra probare debet. de con. pre. c. cum super. numero. 3. 411
5 Priuilegium abutens id non perdit. num. 28. 250	2 probante reo, pro eo pronuntiandum. de cau. posse. capitu. pastoralis. numero. 11. 115
2 Priuilegium inconcessibile nullum. vt li. pedente. c. dilectus. 3. 23. 206	5 probatio leuis inducit suspicionem hereticam. de here. capitu. dubius. numero. 7. 128
5 Priuilegij subdiuisio. de priui. in rub. 4. 206	5 probatio leuis non sufficit ad condemnandum. de here. c. de hereticis. dubius. num. 8. 128
5 Priuilegij secunda diuisio. de priui. in rub. num. 5. 207	1 probatio per aspectum corporis quo ad cognitionem carnalem alijs prefertur. de despon. impu. continebatur. num. 2. 27
5 Priuilegij tertia diuisio. de priui. in rub. num. 6. 207	3 probatio fit ubi partes conueniunt. de fideiussoribus. constitutus. numero. 1. 450
2 Priuilegij & prescriptionis concursus. de prescriptio. ueniens. numero. 2. 321	1 probationem scriptura iuuat. de maio. & obediens. cum in eccle. num. 10. 11. & 12. 141
5 Priuilegij diffinitio. de priui. in rubri. num. 1. 206	2 probationem presumptione transferri. de probatio. in presen. tia. numero. 3. 242
3 Priuilegij pretextu vniuersitas non oneranda. de immu. eccle. peruenit. num. 5. 578	2 procedendi in contumacem modus. de dolo. c. prout. 1. 223
5 Priuilegij qua, an non habenda mentio. de rescrip. c. cum or. 2. 16	2 procedere in absentem lite contestata licere. de dol. capitu. ueritatis. numero. 4. 225
5 Priuilegij deriuatio. de priui. in rubri. nu. 2. 206	5 proceditur quomodo contra hereticum contumacem. de pen. c. grauem. num. 1. 235
5 Priuilegio ecclesie refragantes excommunicantur. de sent. ex com. nouerint. num. 4. & 6. 292	2 procedi ne possit in appellatione lite non contestata. de appel. per tuas. num. 1. 2. 3. 5. 358
5 Priuilegij diuisio. de priui. in rub. num. 3. 206	2 procedi in contumacem, quando an non liceat. de dolo uenerabilis. numero. 3. 228
5 Priuilegia saepe ius commune fiunt. de sent. excō. peruenit. 10. 268	2 processus coram excommunicato an valeat. de sentis. ad probandum. num. 1. 334
1 Priuilegia successiua vno actu amitti. de consti. cum accessissent. num. 10. 10	
5 Priuilegia realia presumuntur. de verborum significatione. ca. olim. numero. 4. 300	
3 Priuilegia viginti quatuor dotis. de pignoribus. ex literis. 7. 442	
3 Priuilegia seruanda. de immunitate ecclesie. c. peruenit. 6. 579	

Ad quinque libros Decretalium.

2 Processus errantis iudicis quando, an non, reuocabilis. & 27. & 28. de iudi. de quo. num. 26. 176	1 Procurator negotiorum aetas, de procuratoribus. ca. non iniuste. numero. 1. 158
1 Processus a non suo iudice an validus. de arbitris. cum tempore. numero. 18. 171	1 Procuratoris instrumento an standum. de procuratoribus. capitulum. numero. 26. 156
2 Processus quando in literis memorandus. de sententijs. cap. inter. numero. 3. 331	1 Procuratori non nisi uolens soluas. de offi. deleg. c. qm. 4. 111
2 Processus qui probandus. de probationibus. cap. quoniam contra. numero. 14. 248	3 Procuratori nihil acquiritur. de prebendis. c. accedens. 8. 390
1 Processu partim valido, sententia ex eisdem actis feratur. de offi. deleg. in literis. num. 10. 109	2 Procuratori delinquenti iubens obligatur. de except. cum uenerabilis. numero. 10. 309
2 Processu inito nullo sententiam nouis actis egere. de officio deleg. in literis. num. 31. 109	2 procuratorem creat prelati cur in tutore contra. num. 1. 204
1 Procurator rei quando cogi possit. de procuratoribus. cap. non iniuste. num. 10. 158	1 Procuratorem an prelati, an capitulum det. de rescript. edoceri. numero. 1. 20
2 Procurator iudicialis quibus casibus testis. de testibus. in super. numero. 3. 4. 253	2 Procuratorem excommunicari qui accipiendum. vt lit. no contestata. ad haec. num. 10. 201
1 Procurator quando, an non publicae causae dandus. de procurat. numero. 3. 154	1 Procuratorem dare quis non cogendus. de procu. ca. querelam. numero. 7. 157
1 Procurator in rem suam irreuocabilis. de rescriptis. capitulo. ex parte. numero. 1. 25	2 Procuratorem mittere quando satis sit appellanti. de appel. Nicolao. nume. 5. 6. 7. 8. 9. 11. 12. 365
1 Procurator negotiorum quando, an non reuocabili. de rescrip. c. ex parte. num. 2. 25	2 Procuratorem testem reijci. canonicum non, & differentia: ratio. de testi. in super. num. 15. 253
2 Procurator in dominum testis est. de testibus. c. in super. 1. 252	1 Procuratorem liti pecuniariae dari. de procuratoribus. capitulo. tue. numero. 1. 2. 154
1 Procurator actoris quando, an non, cogendus. de procur. non iniuste. num. 9. 158	1 Procuratorem ab excommunicato non creari. de procu. consulti. numero. 1. 2. 159
1 Procurator liti certe, si cautum non sit, non compellendus. de procu. iniuste. num. 8. 158	1 Procuratori mittat aegrotans. de procuratoribus. capitulo. querelam. num. 6. 153
1 Procurator actioni mixtae dabilis. de procuratoribus. capitulo. tue. numero. 13. 155	1 Procurator denunciare posse. de procuratoribus. c. tue. 8. 155
1 Procurator generalis negotiorum ad ea cogendus. de procu. non iniuste. num. 7. 158	1 Procuratorem minorem rei quatenus verum. de procu. non iniuste. numero. 6. 158
1 Procurator caueat de rato. de testibus. c. cum olim. num. 1. 262	2 Procuratorem generalem nocere domino quatenus uerum. vt lite non contest. num. 9. 201
1 Procurator ne sit beneficiarius. de procuratoribus. cap. cum pro causa. numero. 6. 157	2 Procuratorum duorum quis citandus. de testibus. capitulo. in nomine. numer. 14. 250
1 Procurator in litem primam ad appellationem non compellendus. de procu. non iniuste. num. 1. 158	1 Procuratorum quis praueinat. de testibus. c. cum tu. 7. 255
2 Procurator expressus contrahens nocet. vt lite non contestata. ad haec. numero. 6. 200	1 Procurator actoris & rei discrimen. de procuratoribus. non iniuste. num. 17. 18. 158
1 Procurator totius litis appellationem prosequi an teneatur. de procu. non iniuste. num. 12. 13. 158	2 Procuratorij forma quae sufficiens & nocibilis. de dilatio. expofuit. numero. 6. 205
1 Procurator ab excommunicatorum socio creabilis, fallit si mixtum creat plures partim excommunicati, partim. de procura. consulti. nume. 3. 159	3 Procuratio vna pro vna die uisitationis habenda. de censu. cum apostolus. numero. 6. 549
2 Procurator excommunicatus an substituat. de proba. post cessionem. numero. 13. 242	3 Procuratio sine uisitatione non danca. de censu. capitulo. procuraciones. num. 5. 555
2 Procurator excommunicatus admittendus. de probatio. post cessionem. num. 9. 11. 241	1 Procuratoris datio a notorie excommunicato quando teneat. de procu. consulti. num. 5. 159
1 Procurator iudicialis quando, an non, reuocetur. de rescrip. ex parte. numero. 3. 25	3 Procuratio augetur secundum ecclesie facultate. de censu. prohibeamus. num. 9. 551
2 Procurator in criminalibus testis ne sit. de testibus. capitulo. in super. numero. 16. 253	3 Procuratio an in oratorij debeat. de censu. capitulo. auctoritate. num. 1. 556
3 Procurator speciale mandatum habens, potest transigere & pacifici. de reli. domi. cum dilectus. num. 1. 529	3 Procuratio debita non uisitati eam exigit quamuis non uisitet. de censu. procuraciones. num. 4. 555
2 Procurator non persequens non audiendus sit. de proba. non iniuste. num. 20. 159	2 Prouocationis exprimenda causa. de appellationibus. c. constitutis. numero. 3. 350
2 Procurator negotiorum non nisi mediator esse potest. de testi. in super. num. 2. 252	2 Procuracionem quae tollant. de prescriptionibus. capitulo. cum ex officij. num. 11. 316
2 Procurator delinquens an noceat domino, quic; accipiendum. vt lite non contest. num. 7. 8. 200	3 Procuracionem recipit legatus de latere quamuis uisitet. de censu. c. procuraciones. num. 6. 555
5 Procurator non interuenit causa criminali. de accu. inquisitionis. numero. 2. 95	1 Procuracionum species. de rescriptis. c. cum ex officij. 1. 315
3 Procurator generalis pacifici non potest. de religio. domi. cum dilectus. num. 2. 530	1 Productionis tempus ex causa arctari, alias secus. de offi. delegati. de causis. num. 1. 2. & 13. 103
2 Procurator superior quando an dimittendus. de appella. dilectus. num. 1. 2. 356	1 Procuracionum quae an non prescriptibiles. de prescript. cum ex offi. num. 3. 4. 5. 6. 315
2 Procurator testificare cogendus. de testibus. c. in super. 14. 253	3 Promissio sola an id regularem obseruantiam obliget. de regu. statuumus. numero. 10. 508
1 Procurator a sententia dubia appellare non cogendus. de procu. non iniuste. num. 14. 158	2 Promissorij iuramenti species. de testibus. c. testimoniu. 6. 268
1 Procurator ad quae in capitalibus non admittendus. de procurat. c. tue. num. 14. 155	1 Promittens cum iuramento dare filiam suam nuptui alicui, an ad id teneatur. de spon. ad audientiam. num. 1. 2
2 Procurator dominum quando, an non obliget. de except. cum uenerabilis. num. 1. 1. 309	1 Promoueri possunt non examinati noti, alias non. de temporu. ordi. consulta. 10. & 11. 81
2 Procuratoris ueriti delictum non obesse. de exceptio. c. cum uenerabilis. numero. 9. 308	1 Promouens per delictum quibus poenis teneatur. de electio. uibus. nihil. num. 3. & 4. 533
1 Procuratoris & arbitri aetas. de procuratoribus. capitulo. non iniuste. numero. 4. 158	3 Professio in manu monachi de mandato prelati fieri potest. de regu. porrectum. num. 5. 503
1 Procuratoris cogendi modi. de procuratoribus. capitulo. non iniuste. numero. 19. 159	4 Professio ubi fieri debeat. qui clerici. c. rursus. 5. 41
	3 Professio in manu priuati non facienda. de regu. capitulo. porrectum. numero. 6. 503
	4 Professio est duplex. qui cle. insinuante. 1. 41
	3 Professio an per lapsum anni inducatur. de regu. statuumus. numero. 4. & 6. 503
	3 Professio in manu prelati facienda. de reg. c. porrectum. 4. 503

Index Henrici Boich

3	Professionis bona. de conuersione conjugatorum. capitu. con- iugatis. numero. 7.	510
2	Professus bona inter libros recte distribuit. de proba. in præ- sentia. numero. 13.	243
4	Profitens in genere religionem, compellendus est quam uolue- rit ingredi. de spon. ex literis. num. 6.	9
3	Prohibitio legis an alienationem impediatur. de testa. Rainal- dus. numero. 2.	480
3	Prohibitio testatoris an impediatur alienationem. de testamen- tis. Rainaldus. num. 1.	480
3	Prohibitio iudicis an alienationem impediatur. de testamentis. Rainaldus. num. 5.	481
3	Prohibitio iuramento firmata an alienationem impediatur. de tes- tamen. Rainaldus. num. 9.	841
1	Prohibito aliquo & ad quod si subsit eadem causa peruenitur. de procu. tuç. num. 17. 18.	156
3	Prohibitio pacti facta an alienationem impediatur. de testamen- tis. Rainaldus. num. 6. 8.	481
3	Prohibitus facere an ut alius facere possit. de re. eccle. si quis. numero. 2. 4.	423
3	Prohibitum vna via alia permittitur. de reli. domi. constitutus. numero. 14.	529
1	Prohibitum vna via ad consequens diuerse non trahi. de procu- ra. tuæ. numero. 2. 1.	156
1	Prohibitum iure ad consequens trahi. de procu. c. tuæ. 19. 156	156
5	Promotus per saltum ministrans à solo Papa dispensatur. de cle- ri. per saltum. pro tuæ. num. 4.	196
5	Promotus non baptizatus ordinem non recipit. de cleri. per. sal. promo. tuæ. num. 5.	196
5	Promotus per saltum an recipiat caracterem ordinis. de clericis. per sal. promo. tuæ. num. 6.	196
5	Promotus per saltum an recipiat executionem ordinis. de cle- ri. per sal. promo. tuæ. num. 9.	196
5	Promotus per saltum non requiritur ordinem prætermisum suscipere. de cle. per sal. promo. tuæ. 10.	196
4	Promotus similes fiat. peccat. de sponsalibus. capitulo, com- missum. numero. 4.	12
1	Promouentis scienter indignum pœna. de electionibus. ca. ni- hil. numero. 1.	64
5	Promotus qui pro tali non se gessit se ordinatum probet. de eo qui fur. ordi. rece. innotuit. num. 3.	198
5	Pronosticare futura licet ex astris. de sortilegijs. c. capitu. ex tua rum. numero. 1.	182
3	Pronuntiandum. de ordine cognitionum. capitulo, intellexi- mus. numero. 11. 12.	208
3	Prophanum dignius ad minus dignum ad se trahat. de conse. eccle. quod in dubijs. num. 4.	556
1	Proposita omnia quando probanda. nu. 2. 3. 15. & de probatio- nibus. c. licet. num. 1.	245
2	Proprietatem probans reus quando possessionem non reddat. de cau. pos. pacto. num. 10.	213
1	Prorogari non potest res ad rem. num. 9. & 10.	128
2	Prosecutio quem excuset. num. 11.	314
5	Proteccio specialis eximita potestate ordinarij. de priuilegijs. ex parte. numero. 2.	215
5	Proteccio generalis non eximit ab ordinarij potestate. de pri- uilegijs. ex ore. parte. num. 1.	215
2	Proteccionem generalem appellationis instar non esse. de app. ad audientiam. num. 1.	344
1	Protestari sibi met alterius incommode licet. de cõstituti. cum M. numero. 1.	10
4	Protestatio cum rationabili causa facta actum cõtrarium infrin- git. de spon. tua. num. 5.	21
4	Protestatio actui contraria, sine rationali causa facta non valet. de spon. tua. num. 4.	21
4	Protestatio quando valet. de conditio. apposi. capitu. si condi- tiones. numero. 8.	37
4	Protestatio prima an per secundum tollatur. de conditio. app. si conditiones. num. 12.	38
1	Protestatio iur. alieno valet. protestatio iure alieno vestita va- let. de cõstiti. cum M. num. 2.	10
5	Protestatio prodest. de senten. excommunicationis. capitu. per tuas. numero. 10.	287
4	Protestationi quando renunciatur censetur. de conditio. appo- si. conditiones. num. 9. & 11.	37
2	Proteccionis specialis effectus. de appellationibus: ad audien- tiam. numero. 2.	344
4	Protestationis diffinitio. de conditio. apposi. capitu. si condi- tiones. numero. 7.	37
1	Protestationem nudam contrario actu ex causa non tolli. de cõ- stitutio. cum M. num. 3.	10
1	Protestationem iudiciale contrario actu non tolli verius est. de cõstiti. cum M. num. 4.	11
2	Proverbiorum locus explicitus. de testibus. c. in omni. 1. 2. 52	52
2	Promissio iurata an excommunicato præstanda. de dolo. veri- tatis. numero. 2. 1.	227
3	Prouisio surreptitia nulla. de con. præben. capitulo, literas. nu- mero. 4.	412
5	Prouisio de beneficio si crimen obijciatur an prouisionis exe- cutio differatur. de acc. accedens. num. 1.	96
1	Prouisionum ecclesiasticarum via multiplex. de electionib. que relam. numero. 9.	53
1	Prouisus minor tolleratus non remouendus. de sup. ne. præla. ca- licet. numero. 10.	76
1	Prouisus approbatus quibus ex causis remoueri possit. de su- ne. præla. licet. num. 1. 1.	76
6	Proximum debemus magis defendere, quam bona propria. de homi. ad audientiam. num. 4.	153
5	Pubes an, eo impubere visorum testis declarat. 1. fall. 4.	314
3	Pubes religionem ingressam sex casibus non egreditur. de re- gula. ad nostram. num. 1.	501
5	Pubes sine dolo delinquens obligatur, sed restituitur. de deli- que. pueris. num. 2.	184
5	Pubes doli capax testificatur. de sententia excommunicationis. puberis. numero. 4.	298
5	Pubes dolo delinquens de crimine tenetur. de delict. puero. ca. pueris. numero. 3.	184
2	Publica quæ an non præscriptibilia. de præscriptionibus. capi. si diligenti. numero. 50.	321
1	Publicatio uerbis scrutinio variari posse, & qui accipiendum. de elect. publicato. num. 12. 13. & 14.	69
4	Publice honestatis diffinitio. de eo qui cog. capitu. fraternitati. numero. 3.	57
4	Publice honestatis iustitia duplex. de eo qui cogno. cap. frater- nitati. numero. 2.	57
2	Publico iuri non renuntiandum. de foro competenti. si diligen- ti. numero. 8.	188
4	Puella quædam nouem annorum concepit & peperit. de despo. impu. puberes. num. 6.	26
4	Puella quædam octo annorum fuit parisijs deflorata. de despon. impub. puberes. num. 7.	26
5	Puer promotus an maior factus continere debeat. de cleri. per sal. pro. num. 12. 14.	197
5	Puer voto non obligatur. de clerico per saltum promo. 13.	197
3	Puer à patrino proiectus fuit in puteum ut baptizaretur. de bap- tizati. non vt. num. 6.	570
3	Puer de ponte in aquam proiectus fuit baptizandus. de baptizati. non vt. num. 7.	570
4	Puer quidam nutricem suam imprægnauit. de despon. impub. puberes. numero. 4.	26
5	Puer prouectus recipit ordinem. de cle. per. sal. promo. 11.	197
3	Pueri non baptizati in anima tria consideranda. de baptizati. ma- iores. num. 16. & 18.	569
3	Puero an ieiunandum. de obser. iei. ex parte. 2.	573
5	Puerperæ non cõmiscendum. de sent. exco. inquisitioni. 9.	289
5	Pugnans in bello iusto morte per eam non sequuta irregularis non est. de homi. petiti. 1.	157
5	Pugnans in bello iniusto, an fiat irregularis. de homi. petiti. numero. 2.	159
3	Puniendus an equaliter sponte confitens sicut conuictus. de re. permu. cum olim. num. 1.	438
5	Punitur sæpe quis sine culpa sua. de penis. c. in quibusdã. 18. 233	233
5	Punitus sufficienter iterum nõ. de maleficijs. statui. num. 15.	187
3	Pupillus ex contractu tutoris tenetur. de hie. iur. quod quibusdã. numero. 6.	450
1	Pupillo quibus ex causis alienare licet. de in integ. resti. consti- tutis. numero. 36.	163
1	Pupillum non nisi iij sui commodum obligari. de in integ. resti. constitutus. num. 32.	163
2	Pura statim exigi. de sent. sicut. num. 4.	328
5	Purgare se, qui non potest qualiter puniendus. de purga. cano- c. inter. num. 5. 8.	223
5	Purgare se renuens ab officio suspenditur. de purg. cano. inter so- licitudines. num. 4.	223
5	Purgatio indicitur in genere. de purgatio. cano. capitu. accipi- mus. numero. 3. 5.	223

5 Purgatio

Ad quinque libros Decretalium

5	Purgatio per mulieres aliqui fit. de purga. canonica. inter. 7. 223	223
5	Purgatio non indicenda ob infamiam à maliuolis ortam. de pur- gatio. cano. dum dilectis. num. 3.	225
5	Purgatio non indicenda probatione deficiente. de purga. cano- nos. numero. 8.	221
5	Purgatio in genere indicitur. de pur. ca. accepimus. 3. & 5.	226
5	Purgatio sine causa non indicenda. de purga. ca. cum dilectis. numero. 5.	224
5	Purgatio non habet locum probato crimine. de purga. cano. ca. inter. numero. 2.	223
5	Purgatio quandoq; fit per laicos. de purga. cano. inter solitudi- nes. numero. 6.	223
5	Purgatio an indicenda non infamato. de purga. cano. ca. nos. numero. 4. 6.	221
5	Purgatio de quo crimine indicenda. de purga. cano. capitu. nos. numero. 7. 10.	221
5	Purgationis diffinitio. de purga. cano. nos. 5.	221
5	Purgationis iuramentum est iudiciale. de purga. cano. ex tua rum. numero. 7.	222
5	Purgationem differens vitandus. de senten. excom. cum deside- rea. numero. 4.	265
5	Purgatus ab infamia iuris liberatur. de purga. cano. ex tuarum. numero. 3.	222
5	Purgatus ab infamia facti non liberatur. de purga. cano. ex tua rum. num. 2.	222
5	Purgatus an iterum accusetur. de purgatio. canonica. 4. 6. 8.	222
5	Purgatus non liberatur ab omni infamia. de purga. cano. capi. ex tuarum. num. 1.	222
Q		
3	Q ualitas extrinseca non præsumitur. de solutio. Odoardus. num. 18. 21.	454
3	Q ualitas intrinseca præsumitur. de solutio. Odoardus. numero. 17.	454
5	Qualitas solutionis non consideratur, sed tantum ipsa solutio. de homi. cum tu. num. 12.	169
5	Qualitatis errorum veritati nõ obesse. pe. bigamis. nuper. 2. 1. 96	96
1	Qualitatum genera, & an inesse præsumantur. de electio. dudi. §. porro. num. 11. & 12.	52
1	Qualitatem inesse quis, an non probet. de elect. c. bone. §. porro. num. 13. 14. & 15.	52
5	Quarta canonica de quibus rebus habetur. de testa. requisiti. numero. 6.	469
3	Quarta Episcopalis & parochialis an inuicem se impediatur. de testamen. requisiti. num. 9. & 11.	469
3	Quarta substitutionis. de testamentis. capitulo, Rainutius. nu- mero. 24.	474
3	Quarta curialis. de testamentis. c. Rainutius. 25.	474
3	Quarta parochialis qui debeatur. de testamētis. capit. requisiti. numero. 24.	469
3	Quarta repudij. de testamentis. c. Rainutius. 28.	474
3	Quarta parochialis. de testamentis. c. officij. num. 2.	468
3	Quarta Episcopalis. de testamentis. c. officij. 1.	468
3	Quarta canonica an præscribitur. de testamentis. capitu. requisi- ti. numero. 7.	469
3	Quarta decimationum & mortuorum ecclesiæ Episcopalis. diocesano debetur. de testamentis. c. requisiti. 1.	469
2	Quarta qui & an præscriptibilis. de præscrip. capitulo, de quarta. numero. 7.	311
3	Quarta monachalis. de testamentis. capitulo, Rainutius. nu- mero. 27.	477
3	Quarta papalis. de testamentis. c. officij. 3.	468
1	Quarta licet minuenda, non tamen tollenda. de procurato. cap. tuæ. num. 20.	156
3	Quarta canonica quibus petatur. de testamentis. c. requisiti. nu- mero. 5.	469
3	Quarta canonica an consuetudine immutetur. de testa. requisi- ti. numero. 8.	469
3	Quarta diui Pij. de testamentis. capitu. Rainutius. num. 26. 474	474
3	Quatuor minores annorum. de præbendis. capitulo, super. nu- mero. 11.	400
1	Quæri non visa sine capione non posse. fallit. de consu. ex literis. num. 12. 13. & 14.	30
5	Quæritur de crimine duobus modis. de accusationibus. super. numero. 2.	90
5	Quæstio lepida de ceruo Episcopi. de priuilegijs. capi. antiqua. numero. 2.	217
5	Quæstio elegans de abbatis molendino. de priuilegijs. cap. quia. numero. 10.	216
5	Quæstionis descriptio, quando quibus, & in quibus causis de- cernenda. de regu. iur. cum in contemplatione. 1. 2. 4. 5. 8.	312
2	Quæstionem liti varie accipi. de ordine cogno. capitu. intellexi- mus. num. 1. 2. 3. 8.	207
3	Qui non laborat non manducet. de cleri. non residentibus. cleri- cos. numero. 10.	386
3	Qui non potest, non potest. de cõsecratione. ecclesiæ. c. cū sicut. numero. 2.	558
5	Qui per alium facit per se facere videtur. de priui. quod non nul- lis. numero. 3.	223
3	Quinquennium modicum tempus dicitur. c. vt nostram. 9. 420	420
5	Qui tenetur aliquid facere id fieri debet suis expensis. de limo. cum sit. num. 4.	103
3	Quod volui non potui, quod potui nolui. de testamentis. c. nos. numero. 3.	463
4	Quod agitur si nõ valet vt agitur, an valeat vt valere potest. de de delpon. imp. à nobis. num. 2.	28
3	Quod tibi non nocet, & mihi prodest, in habetibus à te causam facere debes. de iur. pat. nullus. num. 3.	538
3	Quod breui manu ad dantem procedit alienari non dicitur. de sen. excom. ex parte. num. 3.	439
4	Quod est aliquid ipso iure non tamen in effectu, potest tempo- ris tractu conualescere. de spon. duo accepisti. 4.	33
4	Quod tacite intelligitur pro expresso habetur. de spon. c. sicut. numero. 12.	16
3	Quod tibi nõ nocet, & mihi prodest, in non habentibus à te cau- sam facere non teneris. de iure patro. nullus. 4.	538
4	Quæ Deus cõiunxit homo nõ separet. de spõsa. duo. tuas. 5. 34	34
3	Quotidie quod significet. de clericis non residendis. c. ex parte. numero. 2.	384
R		
5	R apinæ participantes ad quid teneantur. de homi. sicut. num. 20. 22. 24. 27. 29.	148
5	Rapinæ cooperatio quot modis fiat. de homi. c. sicut. 16.	143
5	Rapinæ cooperatores ad quid teneantur. de homicid. capitulo, sicut. num. 14. 17. 19.	148
2	Raptor quando an non excommunicandus. de iure iurand. ad nostram. num. 7.	296
5	Raptor publicus sepultura caret. de raptor. c. super. 7.	166
5	Raptoris vxor quomodo se gerat erga viri rapinam. de homi. si- cut. numero. 23.	148
5	Raptor occulto non denegatur sepultura de rapto. capitu. su- per. numero. 6.	166
5	Raptores tenentur rapta restituere. de homicid. c. sicut. 12. 148	148
5	Raptorum plurimam an teneatur quilibet infolidum vel pro par- te. de homi. sicut. num. 13.	148
1	Rasura, & similia quando, an non viciant. de rescript. capi. ad au- dientiam. num. 8.	18
5	Ratio de beneficio qualiter exigenda. de priuileg. cum & plan- tare. numero. 5.	209
5	Ratifico quod meo nomine non est in spiritualibus gestum, de senten. excom. mulieres. num. 39.	261
5	Ratificare an possim quod meo nomine non geritur in tempo- ralibus. de senten. excom. mulieres. 40. 42.	261
1	Ratificari quæ non possint. de officio delegati. capi. prudentiã. numero. 14.	116
5	Ratificans percussorem clerici an excommunicetur. de sente. excom. mulieres. num. 27. & 29.	260
5	Rati habitio, quando, & an non, retrotrahatur. de senten. exco. mulieres. num. 31. 32. 33. 34. 35. 36. & 38.	260
5	Ratio patronis reddita an ab Episcopo exigatur. de priui. cum & plantare. num. 6.	219
4	Ratip vbi est eadem, ergo idem ius esse debet. de spon. ca. gem- ma. num. 7.	22
3	Ratio vbi est eadẽ, ergo idẽ ius. de cõse. eccle. proposuisti. 4.	557
3	Ratio pro religione faciens summa. de his quæ fiunt. pastoralis. numero. 4.	418
3	Ratio diuersitatis inter religionis ingressum, & ordinum suce- ptionem. de con. coniu. c. coniugatis. 8.	510
5	Ratio vbi est eadem idem quoq; ius esse debet. de senten. exco. canonica. num. 3.	293
4	Ratio publica suadet maleficia puniri. de spon. ca. ex literis. nu- mero. 15.	8
2	Ratio quæ à quæstore quæreda. de testibus. c. cum causam. 13.	263
2	Rationem extranei facti non reddat testis. de testibus. cum cau- sam. numero. 10.	263

1 Ratio

Index Henrici Boich

2 Rationem reddat rogatus.de testibus.c.cum causam. 12. 263	2 Recusatus an testis esse queat.de appellationibus. postremo. numero. 7. 345
1 Recepti-nis tempus ob moram spectari. de referi. eam. 3. 16	1 Recusato electo, arbitro locum esse. de officio delegati. capitulo super. numero. 11. 120
1 Receptis postremo fructus recte adsignari. de constitutio. cum M. S. mandamus. numero. 2. 11	1 Recusato vno ex pluribus collega quando, an non, cognoscatur. de officio delegati. super. numero. 12. 1. 1. & 14. 121
5 Receptio extra numerum in mulierum monasterijs non valet. numero. 2. 311	1 Recusatum de causa non nisi lapso die cognoscere. de officio delegati. c. suspitionis. num. 1. 127
5 Recipiēti canonē iuri suo renunciat. de pōnis. c. tuam. 2. 232	2 Recusabilis ne sit vetitus recusari. de appellationibus. §. in causis. numero. 3. 341
5 Recipiēti iuris apostolicas falsas à non suspecto non tenetur. falsi. de falsis. c. dara. nu. 3. 179	2 Recusandus quando sit iudex de sen. inter. c. monasteriū. 4. 331
5 Recipiēti à suspecto bullam falsam in curia, falsi tenetur. de falsis. dura. numero. 2. 179	2 Recusari ob similes causas victoriam iudex potest. de iudi. causis. numero. 1. 185
2 Recipiendus in ecclesia quid probet. de præsum. c. dudū. 1. 283	1 Recusari focus potest. de officio delegati capitulo, cum. R. numero. 1. 125
2 Recipiendum vltra numerum probare debere. de præsumptio. dudum. numero. 3. 285	5 Redemptionis necessitas à pœna excusat. de iudeis. capitulo. significauit. numero. 4. 126
4 Reclamatio matrimonialis debet fieri curam episcopo. de desp. impube. de illis. numero. 6. 28	1 Reductio an renuntiare possit. de arbitris. capitulo, non sine. numero. 9. 168
2 Recognosci absente parte posse. §. fallit. 9. 236	3 Refectioe totali ecclesiæ ius patronatus acquiritur. de iure patroniam. numero. 2. 534
3 Recompensatio multiplex. ne clerici vel monachi. capitulo. non magna. numero. 2. 583	2 Referendarij officium. de sententijs. c. quoad. 4. 327
3 Recompensatio quando licita. ne clerici vel monachi. non magno. numero. 3. 583	2 Referrī ob onus non posse. de appellationib. c. intimasti. 3. 367
5 Reconciliationis forma. de hære. excommunicamus. nu. 2. 159	2 Referre non iudex potest. de appellationibus. capitulo, intimasti. numero. 1. 367
5 Reconciliationis diffinitio. de sententijs. c. exc. cū desideres. 12. 265	2 Regi subditos testes esse posse. de testibus. c. in literis. 3. 258
2 Reconuentio vis. de iudi. at. si. nu. 9. 178	2 Recuperare possessa quo modo & quando liceat. nu. 3. 203
2 Reconuentio temporaria. de mu. pe. ex literis. numero. 5. 197	3 Regula an sit in præcepto. ne clerici. vel mo. relatum. 1. 585
2 Reconuentio in possess. quando locus sit. de causa possess. cum dilectus. numero. 10. 216	2 Regula. dolo facit an in petitorijs locus sit. de restitutio. spoliati. in literis. num. 17. 218
2 Reconuentio in appellatione extrajudiciali locum esse. 14. 198	2 Regula. dolo facit quando locus sit. de restitutio. spoliati. in literis. numero. 3. 14. 15. & 16. 217
2 Reconuentio lapsa tempore locum non esse. de mutu. petiti. ex literis. numero. 2. 197	2 Regula qui prior appellat & c. quando an non locus sit. de ordi. cogni. cum dilectus. num. 2. 209
2 Reconuentio in causa appellationis. quando locus non sit. de mutu. peti. ex literis. numero. 17. 198	2 Regula quod est meū & c. restrictio. de præscri. c. veniens. 4. 312
2 Reconuentio nisi nisi in eodem foro locum esse. de mu. pe. ex literis. numero. 3. 197	5 Regula descriptio, & significationes. de reg. iuris. in rub. 311
2 Reconuentio non conuentio commensurari. de iudicij. intel. leximus. numero. 14. 182	2 Regula qui tacet. locus. de presb. c. nonne. 23. 282
2 Reconuentus à reo, an ab alio conueniri possit. de foro compet. licet. numero. 8. 194	2 Regula, qui tacet. variæ restringit. de presb. c. nonne. 3. 280
2 Reconuenit causa cadens. ee mutua petitione. capitulo, ex literis. numero. 2. 198	2 Regula, qui prior & c. explicari. de ordi. cogni. cap. cum dilectus. §. nos autem. num. 4. 209
2 Reconuenire coram delegato non licere. de mutua petitione. ex literis. num. 21. 198	2 Regulam qui concedit maius limitari. de presb. nonne. 21. 282
2 Reconueniri de crimine nisi ciuilitur agatur non potest clerici. de mutua peti. ex literis. num. 8. 9. 197	2 Regulam, gradatim appellandum varie restringit. de appellati. vt debitus. numero. 6. 360
2 Reconueniri ante laicum de spiritualibus non posse. de mu. pe. ex literis. num. 7. 197	2 Regulam, dolo facit in usufructuario cessare. de restitut. spoliati. in literis. num. 18. 218
2 Reconueniri ad conclusionem causæ posse. de mutua petiti. ex literis. num. 4. 197	3 Regularis an secularē ecclesiam transire possit. de regu. capit. licet. numero. 12. 505
5 Recreationis causa ludere licet. de excessi. præla. capitulo, inter. numero. 3. 5. 202	3 Regularis monacho æquiparatur. de capel. mona. capitulo. audientiam. numero. 2. 532
1 Receptor parochiæ in iurisdictione non succedet. de officio delegati. capitulo, licet. numero. 7. 123	3 Regularis ad aliam regularem ecclesiam cū iactura ecclesiæ non transeat. de reg. licet. num. 7. 504
3 Receptor ecclesiæ collegiæ à patrono non representandus. de iure patro. postulasti. nu. 3. 546	5 Regularitas de iure canonico introducta. de clerico. ex com. m. c. si celebrat. num. 13. 193
5 Receptor ecclesiæ, etus contemplatione inuocans auxilium. i. humanæ quam offendit, auditur. de vsur. quia. nu. 2. 175	2 Reiterandus in dubio actus. nu. 7. 86
5 Receptor remouus à patrono inuito restituatur. de Iudæis. confuluit. numero. 2. 126	3 Rei mere corporalis condemnatus statim lata sententia possessionem amittit. num. 7. 409
5 Receptoris ecclesiæ vniendæ requirendus in vniōne faciēda confuluit. de excess. præla. sicut. nu. 4. 200	5 Relapsus de hæresi condemnandus. de hæreticis. excommunicamus. num. 7. 137
3 Receptor relinquenda sustentatio congrua. de præben. de monachis. numero. 4. 387	3 Religio non est de necessitate salutis. de regulis. c. licet. 3. 504
3 Receptores hospitalium de bonis ipsarum non disponant. de pe. clerici. si quis. numero. 3. 461	3 Religio mutatur triplici de causa. de reg. licet. nu. 13. 505
3 Receptores plebanarum perpetui sine causa non remoueantur. ne clerici. vel mona. super. nu. 8. 587	4 Religio excusat coniugatum à debito carnali. de cogi. lega. quoniam. num. c. 1. 45
1 Receptores à populo præsentandi. de electionibus. cap. querelam. numero. 20. 55	3 Religionis præminencia triplex. de reg. licet. nu. 16. 506
2 Recusatio omissa non præponenda. de sententijs. c. inter. 5. 331	2 Religionis exitus conditionem non deficere. de probat. in præsentia. numero. 20. 21. 244
2 Recusatio à quo cognoscenda. de offi. delegati. c. super. 7. 120	3 Religionis regulam profitens, vitam regularem profiteri intelligitur. de sta. monacho. cum ad. nu. 19. 527
2 Recusationis & impugnationis idem ius. de appellat. cum speciali. numero. 3. 363	4 Religionis ingressu soluit matrimonium. de diuor. quanto. 5. 74
1 Recusationis probanda dies à quo dicendus. de officio delegati. suspitionis. num. 2. 127	3 Religioni se deuouere potest ægrotus. de reg. c. porrectum. 2. 502
1 Recusationis causa quæ reiicienda. de offi. delegati. super. 2. 120	3 Religioni non se deuouet demens. de reg. porrectum. 1. 502
1 Recusationis causa ad quæ pertinet. de offi. dele. super. 19. 121	3 Religionem ingrediens impubes sine parentū consensu ab eis intra annum reuocari potest. de reg. si quis. nu. 2. 500
2 Recusationis causa quando non probanda. de officio delegati. super. numero. 1. 120	3 Religionem intrantibus vita per quod tempus probe tur. de regulari. ad apostoliam. num. 1. 3. 503

2 Religio-

Ad quinque libros Decretalium

Religionē ingressus an de suis disponat. de p̄b. in p̄sentia. 10. 243	præla. nimis. numero. 6. 203
3 Religionem ingrediens improbatam illi non obligatur. de regulis. c. statumimus. numero. 1. 507	5 Religiosi fugitiui secundum monasterium ingredientis qualita cui monasterio cedant. de reg. ne religiosi. 2. 508
3 Religionem intrans impubes, puber factus exire potest. de reg. si quis. numero. 5. 500	5 Religiosi populo carentes decimas non percipiunt. de excessi. præla. nimis. numero. 5. 203
3 Religionem improbatam ingrediens omni tempore ad seculū potest remeare. de reg. si quis. num. 1. 500	1 Religiosi quo iure & qui procuratores dentur. de procura. cum pro causa. uume. 3. 156
3 Religionem intrans de consensu parentum ab eis non reuocatur. de reg. si quis. num. 3. 500	5 Religiosi ceteriū habent. de excess. prælatorum. nimis. 1. 203
5 Religionem intrans pro pecunia pœna amissionis præbendæ puniatur. de simo dilectus. num. 8. 110	5 Religiosi secularibus iustiores, & eorum peccatum grauius secularium ipsique à peccato facilius corriguntur. de sentent. excomm. cum illorum. numero. 17. 18. & 19. 281
2 Religionē ingressus intellari queat. de prob. c. in p̄sentia. 12. 243	5 Religiosi an quemlibet in suo ceterio sepeliant. de excess. præla. nimis. numero. 2. 203
2 Religionem ingressus quando omnia retineat. de probatio. cap. in p̄sentia. num. 7. 242	5 Religiosi a sibi quam in suis ecclesijs aliquando sepeliuntur. de excessi. præla. nisi. num. 3. 203
2 Religionem intrans quandiu expectari debeat. vt lit. non conte. c. quoniam. §. si vero. nu. 6. 202	3 Religiosi delinquentis disciplina in septem gradibus consistit. de reg. ne religiosi. num. 8. 509
3 Religionē vi ingrediens exire potest. de regularib. si quis. 6. 500	2 Religiosi fugitiui acquisita monasterio suo cedunt. de regul. iur. religiosi. numero. 1. 508
2 Religionem ingressus quādo totum hæredibus relinquit. de proba. in p̄sentia. numero. 8. 9. 242	3 Religiosi mendicantes sunt vere pauperes. de testamentis. tua. numero. 15. 478
3 Religionem ingressus causa probationis post coniugis mortem continere non tenetur. de conuer. coniugato. c. placet. 1. 504	3 Religiosi an aliquid sibi applicent de ecclesijs ad se pertinentibus. de præb. de monachis. nu. 1. 3. 387
3 Religionem professus an coniuge mortua continere teneatur. de concess. c. placet. numero. 2. 4. 5. 8. 514	3 Religiosi non iudant. de vit. & hone. clericorum. c. clericus. 6. 374
3 Religionem ingrediens, quantum ad ecclesiam triumphantem, an obligetur. de reg. statumimus. num. 9. 507	3 Religiosi de monasterio eiekti quæ sita an monasterio cedant. de reg. ne religiosi. nu. 3. 509
3 Religionem ingrediens cum protestatione de non remanendo in ea, per captum anni non dicitur profiteri. 3. 507	3 Religiosi decedentis bona ceteri obueniūt. de pe. cler. si q̄s. 10. 462
2 Religionem ingresso an & quando sua recuperet. de probati. in p̄sentia. numero. 11. 243	5 Religiosi ab episcopo absoluntur. de sen. ex. mulieres. 5. 256
2 Religionem ingressa viuo viro manere non cogenda. quod me. causi. perlatum. nu. 1. 2. 159	3 Religio eiekti an monasterium de alimentis provideat. de regulis. ne religiosi. numero. 7. 509
3 Religionum diuersi actus. de reg. licet. nu. 15. 506	3 Religioso an legere in studio publico liceat. ne clerici. vel mona. c. super. numero. 5. 586
3 Religiosus habens liberos inter eos bona sua ad libitum diuidit. de pe. cle. si quis. num. 1. 462	3 Religioso an regula arctior indicenda. de regula. cap. ad nostram. numero. 10. 12. 502
2 Religiosus administrator restituendus. nu. 2. 219	3 Religioso fugitiuo non debet monasterium de alimentis prouideri. de reg. ne religiosi. num. 6. 509
3 Religiosus non eat ad literarum studia, sine prælati licentia. de cle. vel mo. super. nu. 3. 586	3 Religiosum intra annum probationis existentem percipientem, an sit excommunicatus. de regularitate. c. statumimus. 12. 508
3 Religiosus fugitiuus ter recõciliatur. de reg. ne religiosi. 5. 509	5 Religiosus venari non licet. de cle. venatore. c. episcopus. 12. 185
3 Religiosus ad latiorē religionem sine papæ licentia transeat. de reg. licet. nu. 10. 505	5 Remissio an fiat in grauibus delictis. de rapto. c. de illis. 10. 165
3 Religiosus an regulam transgrediendo peccatum committat. de sta. mo. cum ad. nu. 18. 527	5 Remissio an operari conductori faciēda. de loca. p. p. 4. 434
4 Religiosus an suscipit puerum de sacro fonte, quamuis baptizare possit. de co. spi. ex literis. nu. 3. 53	3 Remissio pensionis ob modicum incommodum faciēda. de loca. c. propter. numero. 1. 434
5 Religiosus accusat & denunciat. de accu. ex parte. nu. 10. 87	5 Remissio an fiat cum causæ cognitione. de rap. c. de illis. 11. 165
3 Religiosus ad aliam & parem religionem sine superioris licentia non transeat. de reg. licet. no. 9. 505	5 Remissio an locum habeat in delictis ciuilitur intentatis. de rapto. de illis. numero. 8. 165
3 Religiosus habitum dimittens excommunicatur. de vit. & hone. cle. si quis. num. 3. 371	5 Remissio non habet locum in ciuilibus. de rap. c. de illis. 7. 165
1 Religiosus simplex non compromittat. de arbi. peruenit. 1. 163	3 Remissio pensionis ob sterilitatem faciēda. de loca. capitulo, propter. numero. 3. 424
3 Religiosus cui scientiæ studere debeat. de cle. vel mon. super. numero. 4. & 6. 586	2 Remissionis & inhibitionis discrimen. nu. 33. 361
3 Religiosus non professus testari potest. de pe. cle. si quis. 12. 462	2 Remissione an præscribi possit. de præscriptionibus. capitulo, de quarta. num. 6. 311
3 Religiosus episcopatum accipiens non fraudat religionem. de voto. per tuas. num. 4. 523	5 Remissio non fit in leuibus delictis. de raptorib. c. de illis. 9. 165
3 Religiosus ad arctiorē religionem cum prælati licentia petita transeat. de reg. licet. nu. 8. 505	3 Remissio colono partiaro nõ faciēda. de loc. c. propter. 2. 434
3 Religiosus dimittit habitū apost. de cle. vel mo. super. 1. 586	2 Remissioni app. hui. quando locus sit. de ap. c. vt debitus. 28. 311
3 Religiosus non fidei ubet. de fidei iussu. clericus. 1. 446	5 Remissionis quatenus credendū. de probation. c. qm̄ cõtra. 9. 247
3 Religiosus quicquid acquirit monasterio acquirit. de regul. ne religiosi. numero. 4. 509	2 Remoueri à quot episcopis quis possit. de sen. c. non p̄t. 4. 323
3 Religiosus in clauitro legere vel audire potest theologiam & canones. ne cle. vel mo. super. nu. 2. 586	1 Renũtiare sine episcopo q̄b. catib. liceat. de renũ. c. dilecti. 4. 75
5 Religiosus effectus mediante pecunia pœna amissione gradus in monasterio puniatur. de simo. dilectus. nu. 7. 110	2 Renũtiare liti quicquid licere. de libe. oblati. c. significatib. 21. 196
5 Religiosus adhibens medicinam ægroti inde mortuo, fit irregularis. de homi. tuā. nu. 1. 157	1 Renũtiare criminosis cuius sub cõditione posse. de renũ. 4. 73
2 Religiosus scholis quando, an non, restituendus. de resti. spoliati. cum venissent. num. 3. 219	2 Renũtiare instatiā, nõ nisi rei cõsensu licere. de li. obl. fig. 2. 196
3 Religiosus an ad aliā religionē, de qua dubitatur an sit maior vel minor propria auctoritate an transire possit. de reg. licet. 11. 505	3 Renuntiare an debeat beneficio sciens se in eo malè recepturū. de con. præb. cum super. num. 7. 411
3 Religiofæ rei adharens religiosum est. de conse. ecclesi. quod in dubijs. numero. 2. 556	1 Renuntiare beneficio quatenus liceat. de rescriptis. c. ad audientiam. num. 1. 24
3 Religiofæ res non venduntur. de reb. eccle. non alie. nulli. 1. 421	2 Renuntiare iuri publico clericum non posse. de foro compet. si diligenti. num. 1. 188
3 Religiosi neg. sec. nõ se immisceat. de imm. eccle. multa. 6. 583	1 Renuntiare sine superiore quatenus an non liceat. de renun. ca. quod in dubijs. num. 3. 72
5 Religiosi procuratores ne sint. de procu. cum pro causa. 2. 156	2 Renuntians restituendus. de testib. c. cum venissent. 4. 259
5 Religiosi oblationes gratuitas recipiunt. de excess. pl. nimis. 4. 203	2 Renunciari absentis posse. nu. 3. 236
5 Religiosi populum habentes decimas percipiunt. de excessi. b. præla. nimis. numero. 6. 203	1 Renuntiare quibus, quoue modo liceat. de foro competenti. ca. si diligenti. num. 5. 188
	1 Renuntiantem non ecclesiæ, sed sibi obesse. de renun. ca. quod in dubijs. num. 2. 72
	1 Renuntiatē iurisdictioni non cognoscere de ea, & quatenus veniat. de iur. di. 2. 188

rum. de

rum. de officio delegati. c. significasti. nu. 2. & 3.	126	1 Rescriptum primum expressum in secundo venerandum. 12.	12
3 Renuntiatio differt à repudiatione de decimis. cap. ex multiplici. numero. 5.	491	3 Rescriptum in concedendis privilegium largissimè interpretandum. nume. 7.	458
1 Renuntiatio quoniam simoniaca. de rescriptis. c. ad audientiam. 2.	25	1 Rescriptum inferioris contra ius nullum. de officio. delegat. ca. ex parte. nume. 2.	109
2 Renuntiatio specialis quibus. an non obstat. de testibus. cap. cum venissent. nume. 3.	259	1 Rescriptum ante lit. contestata. ad hæredes non extendi. & de quo accipiendum. de rescrip. c. significavit. nu. 1.	27
3 Renunciatio in manu alicuius iudicis nulla. de his quæ sunt à maio. ex ore. nu. 5.	419	1 Rescriptum contra ius gentium ex causa valere. de offic. delegat. cap. ex parte. nume. 8.	110
2 Renunciatio instantiæ quando à iudice admittenda. de libelli obla. cap. significavit. nu. 23.	196	3 Rescriptum ad iuris observantiam concessum strictè interpretandum. de dona. c. cum dilecti. nume. 2.	457
1 Renunciatio cum metu in laicum nulla. de renun. in dubijs. 1.	72	3 Rescriptum mandans alienata reuocare tam de proprietate quàm possessione intelligitur. de rebus ecclesiæ non alienandis. episcopi. nume. 1.	420
5 Renuntiatio privilegij. o. annorum cursu præscribitur. de privilegijs. si de terra. nu. 1.	211	3 Rescriptum pro beneficio obtinendo strictè interpretandum. de dona. cum dilecti. nume. 3.	457
2 Renunciationis generalis. & specialis discrimen. de testibus. ca. cum venissent. nume. 5.	259	1 Rescriptum contra ius diuinum mutabile validum. de offic. delegat. c. ex parte. nu. 5.	110
2 Renunciationem generalem testium appellanti non obesse. de testi. c. cum venissent. nume. 2.	259	3 Rescriptum favorabile large interpretandum. de dona. cap. cum dilecti. nume. 10.	458
1 Renunciationem simplicem ob scelus ad omnia porrigi. de ordi. ab epi. requisivit. nume. 1.	82	1 Rescriptum agendi excommunicato non prodesse. de offic. delegat. c. prudentiam. §. sexta. 5. 6. & 7.	116
1 Renunciat sine papa intrusus. de renunciatio. c. nisi. 3.	73	1 Rescriptum ad singulares successores quatenus. an non extendibile. de rescrip. c. significavit. nu. 3. & 4.	28
2 Replicare de falso quoniam liceat. de probationibus. c. licet. 17.	246	1 Rescriptum obreptitium surreptitiumve. an validum. eiusque effectus. de rescrip. c. super. nu. 7.	19
5 Replicatio datur contra exceptionem doli matrimonij fauore. de adulter. c. intelleximus. nu. 1.	163	3 Rescriptum in præiudicium alterius impetratum strictè interpretandum. de dona. c. cum dilecti. nu. 6.	457
2 Replicationis tempus actione demerendum. de prob. c. licet. 13. 245		1 Rescriptum iuris diuini sublatum non valere. de offic. delegat. c. ex parte. nume. 4.	110
1 Reprehensionis species. de hæreticis. c. cum ex iniuncto. 2.	236	1 Rescriptum derogans priuata vtilitati valere. de offic. delegat. c. ex parte. nume. 11.	110
2 Reprobatorij an probatorij præexaminandi. de testi. cum causam. nume. 9.	263	2 Rescripto impugnato reum iuuari. de restitutione spolia. capit. audita. numero. 3.	274
2 Repugnantia literarum qui accipienda. de fide instrumento. ca. imputari. nume. 11.	278	2 Rescripto suspecto quid faciendum. de fide instrumento. capit. pastoralis. nume. 2.	217
2 Repugnantia æqualia inuicem derogari. de fide instrumento. ca. imputari. nume. 6.	278	1 Rescripta contra ius interpretatiuè valere. de officio delegat. c. ex parte. nume. 1.	109
2 Repugnantia diuersorum interpretabilis. de fide instrumento. ca. imputari. nume. 3.	278	1 Rescripta duo quando simul valeant. nu. 2.	14
2 Repugnantia quibus iuuanda. quandoque valeat. de fide instrum. capit. imputari. nume. 1.	277	1 Rescripta quando se mutuo impediunt. nu. 7.	14
2 Repugnantiam sine ope corruiere. de fide instrumentorum. capitulo. imputari. nume. 2.	278	2 Rescripti & pacti discrimen. nu. 17.	147
2 Repugnantium quod præualeat. de fide instrumentorum. imputari. nume. 4. 5.	278	2 Rescissoria quibus non obstat. de sententijs. c. quamuis. 11.	336
4 Repulsus ab accusatione etiam à denuntiatione repellitur. qui matri. accusare possunt. capitulo. cum in tua. nu. 4.	70	3 Residencia præbendæ præiudicat. parochiali. de præbend. capit. extirpandæ. nume. 9.	398
1 Repulsus ob crimen ineligibilis. de electionib. c. cum inter. 2.	45	1 Resignatione simoniacum dispensari. de renunc. post transit. §. rursus. num. 16. & 17.	74
1 Repulsus non. nisi sanabilem eligi. de electionibus. capitulo. cum inter. numero. 1. & 3.	44	1 Resignatarij sine episcopo electio. & conformatio quando valeat. de renun. c. dilecti. num. 1. & 3.	75
1 Rescribenti contra publicam vilitatem obseruanda. de offic. delegat. c. ex parte. nume. 12.	110	3 Res non transit cum onere personali. de pignori. capitulo. ex literis. numero. 15.	442
1 Rescribentis opinio veritate potior. de biga. c. nuper. 11.	95	5 Res interpretanda vt potius valeat quam pereat. de sentent. excomm. mulieres. nume. 41.	261
1 Rescriptum personale non extendendum. de rescript. capitulo. significavit. nume. 2.	27	1 Res integra. quæ. de rescrip. ex parte. nu. 5.	25
1 Rescriptum falsum. de rescript. c. super. nu. 1.	18	3 Res an transeat cum onere mixto. de pignoribus. capitulo. ex literis. numero. 16. 18.	442
1 Rescriptum verum. forma omnia vitari. de rescriptis. c. super. 5.	19	3 Res transit cum onere reali. de pignoribus. capitulo. ex literis. numero. 14.	442
1 Rescriptum verum. de rescrip. c. si super. 2.	18	3 Res eadem quoad diuersa potest diuerso iure censi. de deci. ca. cum in tua. nume. 2.	499
1 Rescriptum præter ius validum. de rescriptis. c. super. 6.	19	3 Res aliena non obliganda. de fideiussoribus. c. peruenit. 18.	449
2 Rescriptum contra ius principi dandum. de fide instrum. capit. pastoralis. nume. 3.	274	5 Res transit cum suo onere. de vsuris. c. quanto. 2.	146
1 Rescriptum contra ius quod accipiendū. de off. delegat. c. ex parte. 13.	110	3 Res mea me inuito non alienatur. de iure patronatus. ca. nullus. numero. 2.	538
1 Rescriptum contra ius canonicum quando nullum. de off. delegat. c. ex parte. nume. 9. & 10.	110	4 Rei propriæ nulla est obligatio. de donatio. inter virum. capitulo. nuper. numer. 4.	79
1 Rescriptum ad vniuersales successores extendi. restringi. de rescript. significavit. nu. 5.	28	5 Res emptæ de pecunia vsuraria an vendicari possit. de vsuris. ca. cum tu. nume. 22.	171
3 Rescriptum contra ius commune impetratum restringendum. de dona. cum dilecti. nume. 5.	457	3 Res eadem quoad idem diuerso iure non censenda. de deci. cum in tua. nu. 1.	499
3 Rescriptum odiosum strictè interpretari. de do. c. cum dilecti. 9.	458	2 Res inter alios acta quibus non erat. de sententijs. c. quibus. 1.	335
1 Rescriptum contra diuinum quando valeat. de offic. delegat. cap. ex parte. nume. 3.	109	3 Res cum suo onere transit. de testamentis. c. requisiti. 3.	469
3 Rescriptum ad alium quam cui est concessum non extendendum. de dona. cum dilecti. nume. 4.	457	5 Res an dissoluatur per causas per quas nascitur. de regul. iuris. c. omnis. nume. 1. 3. 5.	311
3 Rescriptum mandans alienata reuocari quomodo exequendum. de rebus ecclesiæ non alienandis. c. Episcopi. 4. & 6.	421	3 Rei persequutoris an simul agendum. de ordine cogni. ca. cum dilecti. §. nos. nu. 12.	209
2 Rescriptum præsentatum quamdiu duret. de restitutione spolia. cap. audita. nume. 5.	217	3 Rei debendi an ex interuallo constituantur. de fideiuss. capitulo. peruenit. nume. 5.	447
1 Rescriptum proprio motu concessum latissimè interpretandum. de dona. cum dilecti. nu. 8.	458	3 Rei traditæ dominus censum retinere potest. de religiosis domibus. capi.	
1 Rescriptum secundum. quando & non valeat. nu. 3.	14		
1 Rescriptorum diuersorum vtrunque valere. 4.	14		
1 Rescriptorum diuersorum vnus & idem iudex. 5.	14		
1 Rescriptum primum ob datam præualere. 6.	14		
1 Rescriptum generale quando speciale sit. nu. 10.	14		

bus. capi. constitutus. nu. 9.	529	parte. nume. 6.	25
5 Re integra licet poenitere. de simoni. c. nobis. 4.	109	1 Reuocatio in beneficialibus an obstat. de rescriptis. capitulo. ex parte. numero. 15.	26
5 Rerum iactura est potius sustinenda. quam malo consentire. de clerico pug. in du. Henricus. nu. 8.	160	2 Reuocationis & appellationis discrimen. de appellat. capitulo. vt nostrum. num. 3. 4. 5.	358
2 Rerum genera. easque non. nisi à capitibus. præscribi. de præscr. c. si diligenti. num. 3. 4. 35.	319	1 Reuocationem iudicalem gestione non impediri quatenus verum. de rescript. ex parte. nume. 8. & 9.	25
5 Res suas licet armis defendere. de clerico pugnante. in duello. Henricus. num. 10.	160	1 Reuocationem conclusa causa. non valere. de rescripti. capitulo. ex parte. nume. 10.	26
4 Resilire à sponsalibus contractis an liceat. de sponsalibus. præterea. numero. 8.	2	1 Reuocationem. mandati actioni contrariè non obesse. de rescri. ex parte. numero. 7.	25
4 Resoluto iure datoris. resoluitur ius acceptoris. de condict. apposi. c. verum. nume. 4.	35	1 Reuocato mandato. an processus teneat. de rescriptio. capitulo. ex parte. numero. 12.	26
5 Restituere quid sit. de homi. cum tu. 10.	171	2 Reuocandi domum ius quibus causis amittatur. 6. & 7.	193
5 Restituere rem qui non potest. æstimationem soluat. de homi. cum tu. nume. 14.	171	5 Reus conuictus condemnatur corporaliter. & etiam pecuniialiter ad partis damna. de accusationibus. capitulo. cum oporteat. numero. 15.	94
2 Restitui quando debeant non petita. de ordine cognit. capi. cum dilecti. §. nos. num. 25.	211	2 Reus in proprietate quando prius audiendus. de causa pos. capi. cum dilecti. nume. 9.	216
1 Restitui appellantem à quouis inuito. posse. de renun. capitulo. ex transmissa. nume. 3. & 4.	71	1 Reus quando iudicij instantia absoluentur. de officio. delegat. ca. consuluit. nume. 2.	119
1 Restitui in præscriptione quando non debeat minor. de in integ. restit. c. beneficio. nume. 9.	166	5 Reus non dans cautionem detinetur. de sententia excomm. vt famæ. nume. 7.	281
2 Restitui ob quas ferias aduersus præscriptionem possit. de præscript. c. ex transmissa. nume. 2.	313	2 Reus quando probet & pro eo nuntiandum. de restit. spolia. ca. ex conquestione. nume. 3.	219
2 Restitui quem aduersus præscriptionem posse. de præscriptio. v. glianti. numero. 2.	312	3 Rei debendi differunt ab infolidum obligatis. de fideiuss. capitulo. peruenit. nume. 6.	447
1 Restitutio an exceptione petibilis. de in integ. restitutio. capit. suscitata. nume. 4.	160	2 Reum in vetitum forum trahentis poena. de plus peti. capitulo. concilium. nume. 4.	213
1 Restitutio famæ & rerum indelegabilis. de in integ. restit. c. causa. nume. 1.	164	2 Reis annumeratis quando. an non. accuset. de mutua peti. ex literis. numero. 11.	197
1 Restitutio læsionis delegabilis. de in integ. restit. c. causa. 2.	164	4 Rex francorum non recognoscit superiorem. qui filij sint legit. numero. 6.	67
1 Restitutio denegata non danda. de in integ. restitutio. capit. beneficio. nume. 21.	167	5 Ritus ex affectuione cælestis gloriæ. de priuilegijs. 2.	216
1 Restitutio nec exceptione post quadrienni petenda. de in integ. restit. capit. suscitata. nume. 6. 7.	160	5 Ritus ex inordinata lætitia. de priuilegijs. 4.	216
2 Restitutio ob fallum quadriennis. & quatenus verum. de probatio. licet. nume. 7.	245	5 Ritus ex ferentate conscientia. de priuilegijs. 1.	216
4 Restitutio natalium non præiudicat iuri quæstio. qui filij. capit. tanta. numero. 7.	65	5 Ritus ex mansuetudine naturæ. de priuilegijs. 3.	216
1 Restitutionem non nisi specialis procurator petit. fallit si incidenter petat. de in integ. restitutione spoliatorum capitulo. suscitata. num. 1. 2.	160	5 Rixa ex arrogancia procedit. de iniur. cap. si rixati. nu. 4.	227
1 Restitutionem iuramento extra iudiciali tolli. de in integ. restit. c. constitutus. nume. 30.	162	5 Romana ecclesiæ ex epistola sequeda. de penitentijs. c. cum ex eo. 248	
2 Restitutionem vxoris ob sæuitiam differri. de restit. spoliato. c. literas. nume. 7.	220	1 Rubricæ an faciant ius. in processu. 5.	3
2 Restituturus quando rectè petat. num. 10.	217	1 Rubricæ iuris perfectæ que. & quot. in processu. nu. 7.	3
2 Restricti verbi vis. nume. 4.	235	1 Rubricæ perfectas ius facere. in processu. nu. 6.	3
1 Restitutione cessante iudicis officio vtendum. de in integ. restit. c. cum. nume. 3.	159	3 Ruina rei causa alimonie ecclesiæ datæ cuius periculo fiat. de loca. propter. num. 5.	435
5 Resurgemus in iudicio corporaliter. de poeni. c. cum ex. 3.	248	3 Rumor quid. de cohab. cle. vestra. 4.	379
5 Resurgemus in iudicio nudi. de poenitentijs. c. cum ex. 4.	248		
1 Retentionis initium attendi. nisi culpa obstat. de electionibus. dudum. nume. 4. 2.	49		
2 Retinere quando creditori liceat. num. 1.	203		
2 Retineri donec liqueat quæ possint. nu. 2.	203		
3 Retentione rei quando vtendū. de depositio. c. bona. 12.	429		
2 Retineri quæ. an non possint. de sententijs. c. sicut. 6.	328		
5 Retrahitus ius cedi potest. de priuilegijs. c. sanè. 3.	211		
1 Retrahens venditum oblignet. de in integ. restitutione. cap. constitutus. nume. 37.	163		
1 Retrahens venditum non contrahent. de in integ. restit. c. constitutus. nume. 5.	161		
1 Reuersus quoniam an non ministret. de tempo. ordi. c. ex parte. 2.	78		
2 Reuocandi domum ius quibus causis amittatur. de foro competentis. c. licet. nume. 6.	59		
1 Reuocare sententias qui. & quatenus possunt. de electio. nostri. numero. 2.	39		
2 Reuocare domum in celeribus non licere. de foro compet. licet. numero. 3.	193		
2 Reuocare domum non nisi ex causa necessaria licere. & 5. de foro compet. licet. numero. 4. 5.	193		
1 Reuocatio in conuentionalibus non obest. de rescriptis. capitulo. ex parte. nume. 14.	26		
1 Reuocatio in requirentibus vnus consensum gestionem impedit. de rescript. ex parte. nu. 13.	26		
1 Reuocatio ante causæ conclusionem quatenus valida. de rescri. c. ex parte. nu. 11.	26		
1 Reuocatio expressa an certificanda. de rescriptis. capitulo. ex			

S abinus fuit à suis scholasticis alimentatus. de magist. capitulo. quia. num. 3.	121
5 Sacerdos quem ordinem confitendo teneat. de poenitent. omnis. numero. 30.	244
5 Sacerdos quilibet in mortis articulo absoluit. de sentent. excomm. monachi. numero. 4.	254
3 Sacerdos græcus ad latinum se transferens an latino more viuere debeat. de con. coniu. c. coniugatis. nume. 9.	511
5 Sacerdos decenter vestiatur. de priuilegijs. c. episcopalia. 6.	207
3 Sacerdos habens beneficium nihil recipiat pro diuinorum celebratione. de præbend. c. significatum. nume. 2.	386
3 Sacerdos nihil recipiat pro diuinorum celebratione. si ad id teneatur. de præb. c. significatum. nume. 1.	386
3 Sacerdos an pacificatur licet ad manendum in ecclesia pro diuinorum celebratione. de præb. c. significatum. nume. 4.	386
3 Sacerdos non beneficiatus an recipiat aliquid pro diuinorum celebratione. de præb. c. significatum. 3.	386
1 Sacerdos simplex non excommunicat. de offic. ordi. si sacerdos. numero. 1.	134
5 Sacerdos à deo potestatem absoluenti habet. de sentent. excomm. de cetero. nume. 2.	263
5 Sacerdos proprius quis dicatur. de poeni. omnis. 28.	241
3 Sacerdos annorum. 25. de præb. super. nu. 8.	399
5 Sacerdotis confessionem reuelantis poena. de poenitentijs. capi. omnis. nume. 53.	246
1 Sacerdotis post ordines vxorati filius quando an non sit legitimus. de fil. presb. c. literas. nu. 2.	88
1 Sacerdoti oia committit papa. de consulis. c. quanto. 2.	31
1 Sacerdoti mero confirmationem & chrisma committi posse. de consu. c. quanto. nume. 1.	30
1 Sacerdoti an danda fides. de testibus. c. testimonium. 13.	269
3 Sacerdotum nepotes de ferula ad dignitates promouentur. de	

preben. c. grave. nu. 4.	396	3 scholastici licentia non expirat mortem concedentis. de cle. non	385
3 sacrum an non sacrum ad se trahat. de consecra. eccl. c. quod in	556	refl. c. cum. ad num. 3.	385
dubijs. num. 3.	191	2 scientiam superuenientem non obesse prescribenti. de prescri.	318
2 sacrum quid. de foro competenti. c. conquestus. 2.	421	si diligenti. nume. 16.	318
3 sacra vasa qualiter alienada. de reb. eccl. non alie. c. nulli. 2.	556	1 scientiam facti proprii presumi. de postulatione prelatorum. c.	34
3 sacra separata no coniungunt. de conse. eccl. c. q. in dubijs. 1.	85	ad hac. num. 1.	34
1 sacramenti diffinitio multiplex. & de sacra. non ite. c. pastoralis.	31	2 scriba an quod sufficiat. de sententijs. capi. cum Bertoldus. 6.	330
numero. 1. & 6.	141	2 scire quis. & qui dicendus. de fide instrumetoru. imputari. 10.	270
1 sacramenti exercitiu quis vetet. de consulis. c. quanto. 6.	239	1 scripto no scripto potius. de transactionibus. c. ex parte. 18.	150
5 sacramento reiterato fit iniuria triplex. de apoll. c. ex literarum.	239	5 scriptura damnata ipsam sequens damnatur. de sentent. excom.	292
numero. 6.	86	cap. nouerint. nume. 5.	292
1 sacramenta que an non iteranda. de sacramen. non iterandis. ca.	236	1 scriptura absolui posse. de maiortate & obedientia. c. cum in ec	141
pastoralis. nume. 3.	236	clelia. nume. 4.	141
5 sacramenta non denegantur ob peccata occulta. de penite. quod	236	1 scriptura presertis accusari quem posse. de maiori. & obedi. c.	141
quidam. nume. 2.	236	c. cum in eccl. num. 3.	141
1 sacramenta a papa que no verada. de consulis. c. quanto. 9.	239	2 scriptura publica quid. de fide instrumetorum. capitulo. si in-	279
5 sacramenta necessaria. de poeni. c. quod in te. nu. 2.	239	strumenta. numero. 2.	279
1 sacramenta cur inducta. de sacramentis. non iteran. capitu. pasto	86	1 scriptura rei iudicatæ crimen probari. de maiortate & obedi. ca.	141
ralis. nume. 8.	86	cum in eccl. nume. 6.	141
2 sacramenta a laicis non tractanda. de iudi. capitulo. decernimus.	176	1 scriptura an accusandi modus sit. de maio. & obedientia. ca. cum	141
numero. 1. 2. 3. 4.	176	in eccl. num. 1.	141
5 sacramenta voluntaria. de poeni. c. quod in te. nu. 3.	239	1 scriptura fori nuda crimen non probat. de maio. & obedi. c. cum	141
1 sacramentorum proprietates varia. de sacram. non iteran. capit.	86	in eccl. nume. 7.	141
pastoralis. nume. 7.	86	2 scriptura lapidu probant. de probationib. c. cum causam. 6.	249
1 sacramentorum genera. de sacramen. non iteran. capitu. pasto	85	2 scriptura publica referenti quando credendum. de fide instrum.	279
ralis. numero. 2. & 5.	85	c. si instrumenta. nu. 3. 4. 5. 6.	279
5 sacramentorum diuisio. de poeni. c. quod in te. num. 1.	239	1 scriptura prescriptus ordo sequendus. de rescript. c. causam. 1.	13
5 sacramentalia vendi non debent. de simo. tuam. nu. 1.	109	2 scriptura priuata quando. an non. danda fides. de fide instrum. capi.	279
2 sacrilegium quid. de foro compe. c. conquestus. 1.	191	si instrumenta. num. 1.	279
5 sacramenta a quibus administranda. num. 5.	238	2 scripturarum genera. de fide instrumetoru. c. imputari. 7.	278
5 sarisa augetur & minuitur ad papæ voluntatem. de priuile. capi.	217	2 scripturarum vtra potior. de fide instrumetorum. capitulo. im	278
quia. nume. 1. 1.	217	putari. numero. 8.	278
5 sacramenta deferre merces prohibitus non licet. de Iudæis. cap.	126	1 scrutiny & compromissi discrimen. de electionibus. capit. cum	61
significasti. nume. 3.	126	in iure. nume. 1. 2.	61
1 salomonis explicatur locus. num. 5.	43	1 scrutiny publicato. quando variare liceat. de electioni. capitulo.	68
5 sacrilegus quando excommunicatus ipso iure excommunican	191	publicato. nume. 5.	68
duiue sit. num. 3. 4.	191	5 secretum reuelantis poena. de poenitentijs. c. omnis. 5.	246
5 sanctus petrus iniurias libenter suscipiebat. nu. 1. 1.	305	5 secreta non peccata an reuelanda. de poenitentijs. c. ois. 47.	246
5 sarracenis deferre merces non prohibitas tempore pacis licet. de	126	5 secreta reuelare potest iudex. de poenitentijs. c. omnis. 44.	246
iude. c. significauit. num. 2.	126	2 secreta que. an non. prodenda. de testibus cogendis. capitulo. di-	271
5 sarracenis deferre merces tempore belli prohibutum. de iudic.	126	lectorum. nume. 1. 1.	271
significauit. nume. 1.	126	5 securus est agrotum relinquere in manibus Dei quam cum ex	150
4 satisfacerè de crimine commissio an quis compellatur. de spon-	5	ponere dubio medicina. de homi. c. tua. nu. 5.	150
c. ad audientiam. num. 1. 3.	5	5 secreta peccata an reuelanda. de poenitentijs. c. omnis. 5. 1.	246
1 satis faciat quousq; & c. formulæ explicatio. & vis. de eta. prescri.	84	5 secreta vacante administratione episcopatus ad capitulum transit. de	131
c. cum bonæ. nume. 4.	84	hære. c. ad abolendam. nu. 13.	131
2 satisfactioe ficta excommunicationem tolli. de appel. capitulo	347	5 sede vacante iurisdicchio necessaria ad capitulum deuoluitur. de	130
præterea. num. 8.	347	hære. c. ad abolendam. num. 8.	130
3 scacorum ludus permittitur. de vita & honestate cleric. ca. clerici.	374	5 sede vacante capitulum non confert ordines. de hæretic. capit.	130
numero. 3. 6.	374	ad abolendam. nu. 7.	130
3 scandalum quando vitandum. de regulis iuris. capitulo. qui scan-	312	5 sede vacante an capitulu alienet. de hæreticis. c. ad abolendam. 12. 13. 1	312
daliza erit. nume. 1.	312	5 sede vacante an capitulum agat & defendat. de hæreticis. capi.	130
1 scandalum quando vitandum. de noui operis nunc. capi. cum ex	206	ad abolendam. nume. 1. 1.	130
iniuncto. nume. 5.	206	5 sede vacante que sunt de gratia non transeunt ad capitulum. de	130
1 scandalum in dubio vitandum. de renunc. c. nisi. §. pro. 5.	73	hære. c. ad abolendam. nu. 10.	130
5 scandalum an sit peccatum. de nou. ope. nunc. capitulo. cum ex in	206	5 sede vacante an ad capitulum deuoluitur iurisdicchio voluntaria.	130
iniuncto. nume. 4.	206	de hære. c. ad abolendam. num. 9.	130
1 scandalum malum vitandum. de renunciatio. capitulo. nisi. §. pro.	73	1 semestre tempus. semper vile & non currit. de supplen. neglig.	76
numero. 1. & 3.	73	præ. c. licet. num. 1.	76
5 scandalum si remoueat per purgationem. ipsa est indicenda. de	176	5 senes in susannam testificantes morte damnati. de falsis. cap. fal-	176
homi. c. ex literis. num. 2.	176	sidicus. nume. 8.	176
1 scandalum bonum non vitandum. de renunciatio. capitulo. nisi.	73	5 senectutis impedimentum nunquam diminuitur. de sententia	296
§. pro. nume. 2. & 4.	73	excom. quamuis. nu. 1.	296
5 scandalum si non remoueat per purgationem. ipsa non est in-	154	2 sententia rescissoria. de sententijs. c. quamuis. 6.	335
dicenda. de homi. c. ex literis. nu. 3.	154	1 snia administrationis tpe comensurari. de consti. c. ex literis. 4. 1. 1	11
5 scandali deriuatio. de noui operis nunc. c. cu ex iniuncto. 2.	205	5 sententia per collusionem lata non tenet. de collu. detegenda. ca.	184
5 scandali diuisio. de noui operis nunc. c. cum ex iniuncto. 3.	205	in tantum. num. 1.	184
3 scandali in presentatione faciendæ descriptio. de iure patro. cap.	533	5 sententia excommunicationis pro futuris culpis non ferenda.	268
relatum. num. 8.	533	de senten. excom. a nobis. nu. 3.	268
5 scandali diffinitio. de noui operis nunciatio. capitulo. cum ex	205	2 sententia erronea nulla. de appellationibus. c. pastoralis. 14. 3. 5. 4	354
iniuncto. num. 1.	205	5 sententia annullanda appellatione retractatur. de purga. vulg. ca.	226
5 scandalo cessante. cessat & effectus. de homici. c. ex literis. 1. 1. 5. 4	136	significanti. nume. 1.	226
5 schismaticus non confert ordinis executionum actu. 3.	139	1 sententia lata contra ecclesiam defensionem tenet. de in integrum	158
5 schismatici quibus poenis puniendi. de schisma. c. q. autem. 7. 1. 39	139	refl. c. cum venissent. nu. 3. 4. 5.	158
5 schismaticos quis dispensare possit. de schism. c. q. aut. 4.	139	5 sententia amittenda. appellatione annullatur. de purg. vulg. cap.	226
5 scholasticus esse non desinit. quamuis aliquando diuertat. de ver.	299	significanti. nume. 1.	226
significam & ego. num. 5.	299	1 sententia ob legem nouam immutabilis. de constitutionibus. c.	13
5 scholasticus qualis esse debeat. de magistratib. c. super. 6.	124	quoniam. nume. 8.	13

5 Sententia nulla sine appellacione annullatur. de purga. vulg. cap.	226	1 sententiam non. nisi retractabilem reuocat ordinarius. de officio	108
significanti. num. 2.	226	deleg. c. in literis. nu. 19. 20. & 21.	108
5 Sententia fauorabilis amplianda odiosa vero restringenda. de sen-	298	2 sententiam sine petitione non ferri. de lit. conte. c. olim. 3.	199
tentia excom. c. si quem. nu. 16. 17.	298	2 sententiam ordine subuerso nullam esse. de sententijs. capitulo.	323
2 Sententia contra partem nulla. non est. de sententijs. capitu. sen-	323	sententia. nume. 3.	323
tia. numero. 6.	323	2 sententiam priorem quando reuocat princeps. de sentent. inter	331
2 sententia contra leges nulla. de sententijs. c. sententias. 5.	323	monaste. nume. 9.	331
2 Sententia declaratoria. 7. multiplex eiusq; vis. 12. 13. 14. quibus	336	2 sniam falsam sciens. an sibi oblit. de probationib. c. licet. 1. 5. 2. 4. 5.	245
oblit an profit. nu. 1. 5.	336	1 sententiam reuocat ordinarius. de officio delegati. capitu. in lite	108
5 Snia nulla sine appellacione annullat. de purg. vulg. 2.	226	ris. nume. 17. & 18.	108
1 Sententia lata contra ecclesiam minorve indefensum nulla. de	158	2 sententia principis ius generale facere. de sen. in causis. 6.	330
in integ. refl. cum venissent. 1.	158	2 sententiam annullandam non reuocat exequutor. de senten. cap.	324
1 Snia an pro parte valeat. de offi. dele. c. cum super. 9.	118	de cætero. nume. 3.	324
2 Sententia an sibi libellu ferenda. de refl. spo. ex conquestu. 4.	219	2 sententiam matrimonij perpetuo falsi argui. de probationi. cap.	245
1 Sententia partim non ferenda. de officio delegati. capitulo. cum	118	licet. nume. 5.	245
super. numero. 7.	118	1 sententiam iustam esse probet confirmari petens. de renunc. cap.	71
2 Sententia appellati edenda. de proba. ex epistola. 5.	240	in presentia. nume. 6.	71
2 Sententia rescissoria quibus profit. de sententijs. c. quis. 9. 3. 6	336	2 sententiarum qn receptus concursus. de sententijs. c. inter. 1. 1. 33. 2	335
1 Sententia poenalis non excedit tempus presinitum. de consti.	11	2 sententiaru gna & que introductoria. de sententijs. c. quis. 5.	335
ex literis. nume. 1.	11	3 sepelienda vxor cum viro suo. de sepul. c. abolendam. 3.	488
1 Sententia in diuidijs partim valere. de officio delegati. cap. cum	118	3 sepeliendum cadaver in loco canonicè electo. de sepultu. ca. abo	487
super. nume. 10.	118	lendæ. nume. 1.	487
2 sententia non damnans aut non absolvens nulla. de sentent. cap.	323	5 sepeliens ignoranter excommunicatum in cimiterio non est	209
sententia. num. 2.	323	excommunicatus. de priuile. c. ad hac. num. 1.	209
2 Sententia sine solennitate nulla. de sententijs. capitulo. senten-	323	5 sepelientes in cimiterijs tempore interdicti sunt excommuni-	204
tia. numero. 1.	323	cati. de excessi. præla. c. tanta. nu. 1. 5.	204
2 sententia an pro parte petitorum ferenda. de sentent. cum inter.	326	3 sepeliri in cimiterio quæ phibeat. de sepulturis. c. sacris. 2.	487
numero. 5. 6. 7.	326	3 sepultura vbilibet eligi potest. dum id bona fide fiat. de sepultu.	484
5 sententia odiosa restringenda. nu. 16.	297	de his. numero. 9.	484
1 sententia poenalis indefinitè tempus decennale esse. de consti. c.	11	3 sepultura secundum loci consuetudinem faciendæ. de sepultu. ca.	488
ex literis. nume. 2.	11	abolendam. nume. 2.	488
2 sententia in matrimonijs quando. an non. transeat in rem iudica	325	3 sepultura an vendi possit. de sepul. c. abolendam. 8.	488
tam. de senten. c. laror. nu. 1. 2. 3. 4.	325	3 sepultura non eligatur ex contemptu parochialis ecclesiæ. de se-	484
1 sententia nouis actis. processu nullo. ferenda. de offi. delega. capi.	109	pul. de his. num. 8.	484
in literis. nume. 2. 8.	109	3 sepultura non eligenda vbi non habetur ius sepulturæ. de sepul.	484
1 sententia excedens nulla. de officio delegati. capitulo. cum su-	118	c. de his. nume. 6.	484
per. nume. 8.	118	3 sepultura non eligatur. nisi parochiali ecclesiæ canonica relin-	484
2 sententia. quando prescrista cautione. exequenda. de testibus. cap.	264	quatur. de sepul. c. de his. nu. 7.	484
ueniens. numero. 1. 2.	264	3 sepulturam non eligit cui de iure interdicitur. de sepulturis. capi.	484
1 sententia declaratoria. quando necessaria. de ætate prescri. ca. cum	84	de his. nume. 1.	484
bonæ. numero. 6.	84	3 sepulturam non eligit a canone prohibitus. de sen. de sepul.	484
1 sententia quando ex eisdem actis ferenda. de officio. deleg. capi.	109	cap. de his. nume. 5.	484
in literis. nume. 2. 7.	109	3 sepulturam non eligit impubes. de sepul. c. de his. 2.	484
2 sententia secunda primæ præualeat. de senten. & re iudi. inter	331	3 sepulturam non eligit religiosus. de sepul. c. de his. 4.	484
monasterium. nu. 7. 8. 10. 17.	331	3 sepulturam non eligit furiosus. de sepulturis. c. de his. 3.	484
1 sententia nulla ex eisdem actis iterum ferenda. de officio. deleg.	109	3 sepulcus non facit locum religiosum. de sepulturis. capitulo. abo	488
c. in literis. nume. 2. 9.	109	lendæ. nume. 9.	488
2 sententia plurium quando. an non. valeat. de sen. c. no. p. 4. 3. 3	333	2 sequestrationum genera. de iud. c. ex. nu. 1.	183
3 sententia vnus confortu alijs prodest. de præb. c. dilecto. 14. 3. 2	332	2 sequestrans protestantis possessionem non amittit. de iudici. ca.	183
2 sententia introductoria cui profit. de sententijs. c. quamuis. 8. 3. 6	336	exanimata. nume. 2.	183
1 sententia nulla. redintegrata lite iterum ferri potest. de offic. de-	109	v sequestrati possessionem in dubio admitti. de iudic. capit. exami	184
legati. c. in literis. nu. 2. 6.	109	nata. num. 4.	184
2 sententia ordine ferenda. eaque necessaria. de iure iurand. ad no-	297	2 sequestrationi quando locus no fit. de iudici. c. examinata. 8. 1. 8. 4	502
stram. nume. 10.	297	3 seruire deo regnare est. de regula. capitulo. ad noltram. 6.	502
2 sententia iudicis non sui quando tenet. 14.	179	5 seruire pro beneficio conf. quente. pacto non interueniente. an	104
1 sententia qn ratificabilis. de offi. deleg. c. prudentiam. 1. 3.	116	fit simonia. de simo. c. cum essent. nu. 2.	104
2 sniam sub conditione ferri. de appellationibus. cum sit. 2.	337	5 seruire pro beneficio habendo pacto intercedente. simonia est.	104
1 sententia in contractibus ferri potest incerta. de procura. capitu.	157	de simo. c. cum essent. nu. 1.	104
auditis. numero 9.	157	5 seruienti de cuius mandato non costat. resistere licet. de homi.	157
2 sententia in quos litam exequenda. num. 2.	326	cap. significasti. num. 2. 1.	157
2 sententia in multa an liget. de appellatio. c. dilectis. nu. 1. 3.	357	3 seruituti iuris terminos limitata quando detrahendum. de statu	528
1 sententia quibus ex causis nulla. de rescri. super. 4.	18	monacho. c. ea. num. 1.	528
2 sententia falso lata quousque valeat. de proba. c. licet. 4.	245	3 seruituti iuris terminos excedenti quando detrahendum. de sta	528
2 sententia prior qn secundæ præualeat. de sent. inter mo. 1. 2.	332	tu. mo. c. ea. num. 2.	528
2 sententiæ reuocandæ modi. de ap. si duobus. nu. 1.	340	3 seruus no fideiubet nisi in re peculiari. de fidei. c. cleric. 9. 4. 4. 6	49
2 sententiæ quando. an non comes infamia. c. cum te. 1. 2. 3. 4.	333	4 seruus an libertatè præscribat. de condit. serui. c. licet. 1.	49
1 sententiæ mutabilia verba. de offi. deleg. capitu. significasti. ca. in	107	5 seruus ad papam absoluendus mittitur. de sentent. ex communi.	280
literis. nume. 1.	107	cap. relatum. num. 1.	280
1 sententiæ tempus ob rem petitam spectandum. de electioni. ca.	49	1 seruum fugitiuum non gaudere clericorum priuilegio. de serui.	90
dudum. nume. 3. 5.	49	non ordi. c. de seruorum. num. 4.	90
2 snia in interdi. vti possidetis formula. de probati. c. licet. 20.	246	5 serui ab episcopo absoluuntur. de sententia. excommuni. capitu.	256
2 sententiæ an inferenda causa. nu. 5. 19.	328	mulieres. numero. 6.	256
2 snia possidentibus partibus formula. de prob. c. licet. 23.	246	3 serui ecclesiæ qualiter manumittuntur. de rebus. eccl. non alie	421
2 sententiæ tempus an ad conditionem trahatur. de appella. capit.	347	capitu. nulli. num. 3.	421
præterea. nume. 4.	347	3 seruus tempus medium non seruiens an impediatur. de obserua-	575
1 sententiam iuris. ius facere. de sententijs. c. in causis. 1.	330	tio. ietu. c. ex parte. nu. 1. 5.	575
1 sententiæ mutat princeps. de offic. deleg. c. in literis. 16.	108	2 serui hominum non nisi a domino obligabiles. de iure iurand. ex	2909
2 sententiam in diebus 10. transire in re. aud. 3.	326	scripto. nume. 2. 9.	2909

Index Henrici Boich

seruos Christi obligat abbas, quatenus verum, de iure iur. ca. ex rescripto, num. 18.	290	2	focios pacto inuicem testes ius esse, de testibus, c. qm. 10.	250	
3	Seruitia annua praescriptione quadragenariae acquiruntur, de censibus, c. peruenit, numero. 2.	548	5	locates dominabatur naturale suae inclinationi, de forti, cap. ex tuarum, num. 4.	183
3	Seruitia annua praestatione temporali inducuntur, de censu, peruenit, numero. 3.	548	1	solenni omisso, actum non redintegrari, fallit, de sacrament. non iteran, num. 5, 6.	86
2	Seruitum praescribitur an necessarias titulus, 45.	320	1	solennia consensu partium omisibilia, de of. dele. de causis, 31, 105	105
3	Seruitus temporalis medium non seruiens an impediatur, 15.	574	3	solennitas locorum seruanda, de rebus ecclesiae non alienan, cap. nulli, numero. 8.	422
3	Seruitus spiritualis medium non seruiens an impediatur, 16.	574	5	solennitas in absolutioe necessaria, de clerico excomm. mini. c. si celebrat, nu. 15.	193
3	Seruitutes reales praescribuntur, de Iudaeis, c. praesenti, 1.	124	1	solennitatis defectu mandatum euanesce, de rescript. ca. ad audientiam, num. 6.	18
5	Seruitutes personales an praescribantur, de Iudaeis, c. praesenti, 2, 124	124	4	solennitates ecclesiasticas sub praecocepto non cadentes omittens non peccat, nisi in contemptu faceret, de clandestina de spon. c. cum inhibito, num. 13.	32
2	Sicut, vocis acceptio, de confirmatione vtili vel inutili, capitulo, examinata, num. 12.	370	2	solennitatu quae inesse praesumenda, de sententijs, c. si cut, 20.	329
2	Sigillo in proferentem fides danda, de probationibus, c. post cessionem, num. 3.	241	5	solidus & aureus idem significant, de Iudaeis, c. nulli, 3.	128
2	Sigillo ignoto non probari, de probationibus, capitulo, post cessionem, num. 1.	241	2	solicitudinū genera, eorumque; vis, de ferijs, c. licet, 1. & 2.	206
2	Sigillis quae probentur, de procuratoribus, capitulo, qm. 15.	248	3	solitaria vita ad contemplandum melior communi, de stat. mon. c. monachi, num. 1.	523
2	Sigillo pro producente non credi, nu. 2.	241	5	solutio diutina violenter extorta non praedictat, de regul. iur. quod latenter, num. 2.	312
1	Similium omnino idem ius, de constitutionib. ca. translatio, 1, 6	104	2	solutionis dies cuius gratia adiectus, de sententijs, capitulo, sicut, numero. 12.	328
5	Simonia mentalis praesentia tollit, de sim. c. cu venissent, 3, 104	104	2	solutione an praescribatur, de praescrip. c. de quarta, 5.	311
3	Simonia duplex, de simo. c. mandato, nu. 3.	117	5	soluens, 30, annis procuratorem an pro futuro ad eam compellatur, de priu. c. si de terra, num. 3.	111
3	Simonia est de beneficio pacifici, vt ecclesi. bene. si. di. confe. cap. vt nostrum, num. 11.	420	2	soli qua moneta debeat, de iure iur. c. quanto, nu. 3.	294
5	Simonia non committitur solo proposito, de simo. capitu. mandato, numero. 6.	118	5	sors pro euentu in temporalibus permessa, de forti, capitulo, in tabulis, num. 3, & 9.	181
3	Simonia est fauore promouere, de praebendis, c. graue, 3.	396	5	sors non fit in actis spiritualibus, de fortilegijs, c. ecclesia, 2.	183
1	Simonia quando a solo Papa dispensabilis, & numer. 7, 10, 11, & 18, de renunciationibus, capitulo, post translationem, §. rursus, 4, 7, 10, 11, & 18.	73	5	sors in spiritualibus illicita, de fortilegijs, c. in tabulis, 2.	182
3	Simonia committitur cum intercedit pactio inter Deum & hominem, de vot. c. scriptura, num. 11.	519	5	sortis species quatuor, de forti, in tabulis, nu. 1.	181
5	Simonia non committitur Romae erga beneficia, de praeb. cap. praeterea, num. 1.	118	5	fortilegium damnatur, de forti, in tabulis, nu. 4.	182
5	Simoniae mentalis diffinitio, de simonijs, c. mandato, 4.	117	5	fortilegiorum poena de iure ciuili, de fortile. c. in tabulis, 10.	182
5	Simoniae conuentionalis diffinitio, de simonia, capitulo, mandato, numero. 5.	117	5	fortilegiorum poena de iure cano. de fortile. c. in tabulis, 11.	182
1	Simoniae mentalis abolitio, de renunciat. capitulo, post translatio, §. rursus, num. 20.	75	2	fortitio fori ob habitationem ad scholares non extenditur, de foro comp. c. quod clericis, nu. 6.	187
1	Simoniam ignorantem non nocere, de renun. post translatio, §. rursus, num. 5, & 14.	73	1	speciale generali denegar, nu. 11.	15
5	Simoniam inducentia vitanda, de simonijs, c. mathaeus, 4.	106	5	specialis dispositio futura non respicit, de priu. c. quia, 13.	217
5	Simoniacus an haereticus dicatur, de simo. c. quotiens, 3.	102	5	specialia iura in dilapidationis excessu, de sim. c. licet, 13.	111
5	Simoniacus occultus in beneficio suscepto quoad se suspensus, non quo ad alios, de simo. c. accusatum, nu. 5.	101	1	speciem generi praeferrere de transactionibus, c. ex part. 19.	150
5	Simoniacus interius beneficio recepto suspensus est, quo ad se, & alios, de simo. cap. accusata, nu. 4.	101	5	speciem pro specie praesise credere, an sit iura, de v. furis, cap. nauiganti, num. 8.	176
5	Simoniacus furi comparatur, de simonia, c. et si, 2.	105	1	speciem inefficacem generi non derogari, de offi. legat. capitulo, studuisti, num. 1.	130
1	Simoniacus ordine, nisi poeniteat, indispensabilis, de renunciat. c. post translatio, §. rursus, num. 12, & 13.	74	1	spirituale laicali an commutere liceat, de translatio, capitulo, ex literis, num. 18, 19.	149
5	Simoniacus qui sit suspensus, de cler. ex. c. mi. si celebrat, 17.	193	2	spirituale varie accipi, de iud. c. quanto, nu. 1, & 2.	177
4	Simoniacus quaestiois resolutio, de simonia, c. mathaeus, 3.	106	3	spiritualis & temporalis rei differentia in interdicitis, de instr. cum venissent, num. 15.	405
1	Simoniacus quae & quomodo liceant, de renunc. c. post translatio, §. rursus, 8, & 9.	74	5	spiritualis poena diuisio, & punitio, de poenis, c. in qbusda, 17, 234	234
1	Simoniaci non nisi tollerati gesta valere, de clericis, cap. nihil, §. ceterum, num. 7.	65	2	spirituali annexum quid, de iud. c. quanto, nu. 3.	177
1	Simoniacum occultum dispensat episcopus, de renunciat. post translatio, §. rursus, nu. 6.	73	1	spirituales iudices, vno absente, procedunt, de offi. delegati, cap. prudentiam, num. 1.	115
1	Simoniacum quemuis dispensat papa, de renunc. cap. post translatio, §. rursus, num. 1.	73	4	spiritualia vendi non debent, de conditionib. c. illis, 3.	35
5	Simoniacum est vendere sacramenta etiam Romae de praeb. praeterea, numero. 2.	118	5	spiritualia a Deo licite venduntur, de simo. c. querelam, 1.	104
1	Simoniacus quibus casibus dispenset episcopus, de renunc. cap. post translatio, §. rursus, num. 19.	75	1	spiritualia a spiritualibus qui permutari possint, de translatio, cap. ex literis, num. 15, 16.	148
5	Simplicitas an a dignitate remoueat, de purga. canon. capitulo, accipimus, numero. 2.	226	5	spiritualia non resignantur pecunia, de simo. c. querelam, 4.	105
5	Simplicitas an a dignitate remoueat, pe purga. c. accepim, 2, 226	226	5	spiritualia a praetatis non vendenda, de simo. c. querela, 2.	105
2	Simplicitas quae an non commendabilis, de iure iurand. capitulo, veritatis, num. 5.	298	3	spiritualia an redimantur, de simo. c. querelam, 3.	105
5	Simplicitatis multiplex significatio, de purga. canon. capitulo, accipimus, num. 1.	226	5	spiritualia opera a quocunq; facienda, de poeni. c. cum ex, 7.	248
5	Simplicitas multiplex significatio, de purg. cano. c. accepimus, 1, 226	226	2	spoliatio quae probanda, de appellationibus, c. an sit, 1, 2.	349
5	Sinodalia statuta quam interpretationem recipiant, de verbo, signi. c. ex parte, num. 5.	307	2	spoliatio quae cuius actioni praedictat, de or. cog. c. fu, 7.	212
2	Sistere promittens certo die repraesentet eodem, 3.	205	2	spoliatio criminali concurrenti praedictat, de or. cog. c. sup, 6, 212	212
2	Sistendi promissio simplex quandiu duret, 4, & 5.	205	2	spoliationis concursus quando forte dirimendus, de ordi. cognitio, c. super, num. 9.	212
5	Socius an absoluendum cogat, de sen. excom. c. nuper, 20.	275	2	spoliationem criminali in tertium praedictare, de ordi. cognitio, cap. super, num. 5.	212
2	Socius certae rei quando, an non tellis, de testi. c. qm. 8, 9.	251	2	spoliationem obijci posse agenti pro rebus ecclesiae, de ordin. cognitio, c. super, num. 12.	212
			2	spoliationes quando simul iudicandae, de ordine cognitionum, c. super, num. 10.	212
			2	spoliationes diuerforum mutuo obijci, eorumdem, fecus, de ordi. cognitio, c. super, nu. 13, 14.	212
			1	spoliator quae in spoliatum agat, de cau. pos. pastoralis, 17.	215
			1	spoliatus possessione iuris annui quis an non dicendus, de electi, capitulo,	

Ad quinque libros Decretalium.

c. querelam, num. 6.	53	feunt in matrimonium, de spon. c. is cui, num. 9.	24		
2	spoliatus contra spoliante prius restituenda, de resti. spolia, c. in literis, num. 6.	217	4	Sponsalia, copula sine vi sequuta, impedimento cessante, transeunt in matrimonium de foro contentioso, de sponsalibus, c. is cui, numero. 11.	24
5	spoliatus recuperans ablata, an cedat actiones satisfaciendi contra alios raptos, de homi. c. sicut, num. 37.	249	4	Sponsalia contracta sub conditione quae est contra substantiam matrimonij, etiam copula secuta, non transeunt in matrimonium, de spon. c. is cui, num. 14.	24
2	Spoliatus absens quis, an non, restituendus, de restitutio, spo. ca. conquirente, num. 3.	218	4	Sponsalia contrahi non possunt ante septennium completum, de despon. impub. c. accessit, num. 1.	27
2	Spoliatus proprietate non probata, non restituendus, de cau. pos. c. pastoralis, 16.	215	4	Sponsalia contracta, superueniente casu ea dirimente, non transeunt in matrimonium, de despo. impub. c. atesta, 1.	29
2	Spoliatus extra iudicium restitui, de restitutione spoliatorum, c. conquirente, num. 2.	218	4	Sponsa debet expectare triennio maritum absentem aequam alteri nubat, de spon. c. in praesentia, num. 4.	14
2	Spoliatus a non suo iudice restituendus, de resti. spoliato, conquirente, num. 1.	218	4	Sponsa an cogi possit sponsalia matrimonialiter adimplere, de spon. c. requiritur, num. 1, 3.	13
2	Spoliatus appellans quando an non restituatur, 4.	228	4	Sponsa debet expectare ad contrahendum matrimonium, maritum praesentem, biennio, de spon. in praesentia, 3.	13
2	Spoliati remedia, de resti. spolia, c. saepe, num. 1.	222	2	Sponsa de futuro dimitti, de praesenti non potest, de iure iur. c. quemadmodum, num. 3.	298
2	Spoliatum aduersus non spoliante non restitui, de resti. spo. c. in literis, num. 5.	217	1	Sponsus duarum alteram cognoscens bigamus non est, de bigamus, vt bigami, num. 7.	92
2	Spoliatum in spoliante omni modo agere posse, de resti. spo. c. olim, numero. 3.	220	4	Sponsus agenti de foedere matrimonij potest sponsa absente in causa procedi, de sponsa, num. 1.	13
2	Spoliatum excipientem damnatum iterum agere posse, de ordine cogni. c. cum dilectus, §. nos, 19.	210	4	Sponsus postquam resilerunt possunt cum alio matrimonij contrahere, de spon. c. in praesentia, num. 2.	13
4	Sponsalia praecedentia per subsequens matrimonium cum alia contractum dissoluantur, de sponsalibus, ca. ad audientiam, 9.	4	4	Sponsus sunt ab ecclesia compellendi ad matrimonium celebrandum, de despon. impub. c. de illis, num. 7.	28
4	Sponsalia an dissoluantur a similitate, de eo qui, cog. cap. transmissa, numero. 1.	54	4	Sponsus an, & quando possint ad sponsalibus resiliere, de despon. impub. c. de illis, num. 1, 3, 5.	28
4	Sponsalia, si pueri contraxerunt, possunt reclamare cum peruenierint ad aetatem legitimum, de despon. impub. c. de illis, numero. 4.	28	4	Sponsalium duae species, de spon. duo. c. duobus, 2.	32
4	Sponsalia quae in matrimonium transierunt, dissolui non possunt, de despon. impub. c. de illis, num. 2.	28	1	Sponsalibus nullis nuptias non subsistere, de offi. deleg. c. cum super, numero. 17.	118
4	Sponsalia quando in matrimonium transeunt, de despon. impub. c. atestationes, num. 4, 6, 8.	29	4	Sponsalibus prohibitis contractis, non cofiscatur dos nec donatio, de do. inter vir. c. & si, num. 3.	78
4	Sponsalia sunt initium & repromissio futurarum nuptiarum, de spon. c. de illis, num. 2.	511	3	Spurij qualiter succedant, de succes. ab intesta, capitulo, cum dilectus, numero. 9.	483
4	Sponsalia per patrum vel fratrum contracta pro nepote, vel fratres eos non obligant, de despon. impub. c. tua, num. 5.	25	2	Spurio relinqui non nisi ex causa confessionis liquere, numero. 29, 30.	237
4	Sponsalia non faciunt haec verba, promitto quod te desponsabo, de spon. c. is cui, num. 1, 3.	24	3	Spurius a matre alendus, de con. inf. ex literis, 2.	516
4	Sponsalia conditionalia aut modalia quando in matrimonium transeunt, de despon. impub. atesta, num. 9.	30	3	Stallum in choro quid, de praeb. dilectus, num. 3.	388
4	Sponsalia post septennium contracta sunt legitima, nisi canonici impedimentum obtinet, de despo. impub. atesta, 3, 29	29	3	Statutum pro futuris fertur, de insti. ex sequentibus, 2.	403
4	Sponsalia vel matrimonia a parentibus pro filijs contracta an filios obligent, de despon. impub. c. tua, num. 1.	25	2	Statutum sine citatione tolli posse, de iure iurand. capitulo, ad nostram, numero. 3.	296
4	Sponsalia conditionalia ante conditionem non obligant, de despon. impub. c. tua, num. 2.	25	5	Statutum non scriptum an valeat, de senten. excomm. capitulo, a nobis, numero. 17.	270
4	Sponsalia facta non animo contrahendi copula exorta in matrimonium transeunt, de foro contentioso, de spon. c. tua, 1.	20	5	Statutum suffraganei an liget metropolitano, de sent. excomm. ca. a nobis, numero. 16.	270
4	Sponsalia contrahuntur quatuor modis, de spon. duo. capi. duobus, numero. 1.	32	5	Statutum irrationabile sicut factum in alterius praedictio non tenet, pe senten. excomm. c. a nobis, 12, & 13.	269
4	Sponsalia an ob copulam sequutam transeant in matrimonium de foro poenitentiali, de spon. c. is cui, num. 12.	24	5	Statutum non ligat ignorantes, nec extraneos, de senten. excoc. ca. a nobis, num. 14, & 15.	268
4	Sponsalia sub conditione actui non inherenti contracta, ante eius euentum non obligant, de spon. c. ad audientiam, 7.	3	1	Statuti humani ratio non redditur, de rescript. c. inter, 2.	15
4	Sponsalia contracta ante septennium n valent, nisi post septennium ratificentur, de despon. impub. c. atesta, num. 2.	29	1	Statuti onus quodocunq; impunibile, de elect. capitulo, significasti, numero. 3.	37
4	Sponsalia quae, & quibus personis praedictent, de spon. duo. ca. duobus, num. 4.	32	1	Statuto suo quemq; teneri, de maio. & obien. capitulo, cum inferior, numero. 5.	143
4	Sponsalia ante legitimum aetatem contracta an sint valida, de despon. impub. accessit, 3.	27	5	Statuta Per ius commune interpretantur, de verborum signifi. c. ex parte, num. 6.	307
4	Sponsalia rite contrahuntur a proximè septennio si malitia supplet aetatem, de despon. impub. c. accessit, num. 2.	27	2	Statuta legati iurisdictionis commensurari, de offi. leg. nemini, numero. 4, & 5.	133
4	Sponsalia copula vi sequuta, etiam cessante impedimento, non transeunt in matrimonium, de spon. is cui, num. 10.	24	5	Status mutatione impediende non fit compensatio, de adul. ca. tua, numero. 11.	164
4	Sponsalia post pubertatem contracta sunt fortiora contracta, ante, de despon. impub. c. atesta, 7.	30	5	Stigma citra sanguinem irrogatur clerico falsario, de fal. capi. ad nostram, num. 3.	179
4	Sponsalia cum minore septennio, vel cum furiosa contracta, non tenent, de spon. c. ad audientiam, 2.	3	5	Stipulatus seruandus, de fal. c. quam graui, 6.	179
4	Sponsalia sicut & matrimonium non possunt interuenire nisi personas certas, de spon. c. ex literis, num. 2.	9	1	Stipulari nemo potest rem suam, de spon. ex literis, num. 4.	6
4	Sponsalia quibus modis dissoluantur, de spon. de illis, 6.	5	1	Stipulationis veritas non opinio sequenda, fallit, 15, 17.	95
4	Sponsalia vnius cum pluribus contracta, an valeant, de diuer. ca. quanto, numero. 7.	76	1	Stipulatio conditione initiata quando, an non valeat, de pact. ca. pactio, num. 22, 23.	147
4	Sponsalia loco contracta non habent effectum, de spon. ad audientiam, num. 3.	3	5	Studentes theologiae percipiunt fructus beneficiales quinquenni nio, de magi. c. super, num. 2.	123
3	Sponsalia conditionalia post conditionis euentum pro puris habentur, de despon. impub. c. tua, §.	25	5	Studentes in scientia prohibita non percipiunt fructus beneficiorum, de magi. c. super, num. 1.	123
4	Sponsalia copula sequuta ob impedimentum canonicum tran-		5	Studentes percipiunt magnos fructus & non distributiones quotidianas, de magi. c. super, num. 5.	124
				Studentes legibus vel canonibus de licentia superioris percipiunt fructus beneficiales quandiu sunt in scholis, de magi. c. super, numero. 3.	123

Index Henrici Boich

3	frudentes sine licentia superioris, nullos percipiunt fructus, de magi super. num. 4.	125
3	frudentes in villis an gaudeant priuilegio vniuersitatis, de ele. non refi. c. tuæ. num. 1. 3.	383
1	frudij tempus continuum esse, de sup. negli. pre. 6.	76
1	subarratio post pubertatem quando inducit matrimonium, de despon. impube. c. tuæ. num. 2. 5.	31
4	subarratio ante pubertatem non inducit matrimonium, de despon. impube. c. tuæ. num. 1.	30
4	subarratio iocose vel causa ludi facta nõ inducit matrimonium, de despon. impube. c. tuæ. num. 6.	31
2	Subdelegationis delegacionisq; concursu quis appelletur, de appell. vt debitus. num. 1. 2.	360
1	Subdelegare corporis casus vetat, de offic. delegati. capitu. coram. numero. 4.	124
1	subdelegare an temporaneum impedimentum vetet, de offi. delegati. c. coram. num. 5.	124
1	subdelegat factio impeditus, de officio deleg. coram. 2.	124
1	subdelegatam partim, in totum non item, expirare, de offi. delegati. quonim. num. 1. 5.	112
2	subdelegatus an delegat. num.	460
2	subdiaconi diaconis pares, de sent. non potest. 9.	224
2	subdito non sistente contra eum recte procedit, fallit, de iud. de quo. num. 24. & 25.	176
3	subditi non respondent de crimine in synodo, de præb. graue. numero. 1. 1.	397
3	subditi respondent de causis ciuilib. in consilio quali, de præben. graue. num. 10.	307
2	subiectione finita, ligamen finiri, de ap. c. præterea. 5.	247
2	subrogatio quid, vt li. p. en. ecclesia. num. 2.	232
3	subdiaconus annorum, 18. de præben. super. num. 10.	399
1	subdiaconum non, nisi recte ordinatum, in Episcopum elegeri, de præb. à multis. num. 1.	84
2	subditi non respondent in concilio speciali, de præben. graue. numero. 9.	297
5	subditis in dubio contra dominos fauetur, de regu. iur. quod latenter. numero. 3.	312
2	subrogatur quando cum qualitate persona, vt lite pendens, ecclesia. numero. 12.	233
5	subrogatus in loco clerici habentis priorem locum an eadem præmouentia vtatur, de simo. ex insinuatione. 5.	108
2	subrogate actionis vis vt. li. pen. ecclesia. num. 8.	233
2	subreptioni commissio sufficere, de testi. causam. 4.	257
1	substantiali omissione, actum reiterari, de sacra. non iteran. presbyter. numero. 4.	86
1	substantia non dici nisi expressa, de sacra. non iteran. presb. 3. 86	
1	substantia partium consensu omitti posse, de offi. dele. de causis. numero. 10.	105
1	subscribentem non consentire, de trans. num. 9.	148
3	substitutio, si absq; filijs de suo corpore procreatis, secundum verborum significationem intelligitur, de testa. rainutius. 7. 473	
3	substitutio si absq; liberis decedat an per filium matrem euanescat, de testa. rainutius. num. 3.	472
3	substitutio si absq; liberis decedat vno filio natu. & legi. relicto, euanescit, de testa. rainutius. num. 2.	472
3	substitutio si absq; liberis decedat per ingressum monetarij euanescit, de testa. rainutius. 6.	573
3	substitutio, si absq; filijs de suo corpore procreatis, an per monasterij ingressum euanescat, de testa. rainutius. num. 8.	473
3	substitutio si absq; liberis decedat an per spacium euanescat, de testa. rainutius. num. 4.	472
3	substitutio si absq; liberis decedat an per filium legitimum tantum euanescat, de testa. rainutius. num. 5.	473
2	substitutionem, monasterio instituto, cessare, de proba. in præsentia. num. 2. 7.	244
3	substitutionum species, de testa. rainutius. num. 1.	472
3	substitutus an bona fidei com. alienet, de testa. rainutius. 9.	473
2	subtilitas quæ admittibilis, de iud. dilecti. num. 1.	180
2	subtilitas capitis reijcienda, de iud. dilecti. 2.	180
2	subtilitatis quæ approbata, aut reijcienda, de ser. capellanus. 1. 106	
2	subtractio salario quando patrociniū negandum, de iureiu. breui. numero. 2.	294
1	successionem deuolutam recte appeti, de ele. qualiter. nu. 2. 42	
2	successorum, vitorumq; genera, de res. spo. sæpe. num. 3.	222
5	successor in pignore debet stare locationis sui authoris, ne præla. querelam. num. 3.	119
3	successor malefactum decessoris reuocat, de cle. non refi. cum ad. numero. 2.	385
5	successor singularis an teneatur stare locationi sui prædecessoris, de præla. querelam. num. 4. 6. 9.	120
3	successor non reuocat benefactum prædecessoris, de cle. non refi. cum ad. hæc. num. 1.	385
2	successor an authoris accessione vtatur, de res. spo. sæpe. 8.	223
2	successuum quid, de iureiu. & li. num. 7.	299
2	successori quado quis obligetur, de iureiu. veritatis. num. 3. 293	
2	sufraganeus in causa metropolitani recusabilis, de li. non conu. accedens. num. 3.	201
5	sufraganeorum officiales extra officium delinquentes puniuntur vt priuatus, de simo. in tantum. 6.	115
5	sufraganeorum officiales in officio excedentes puniuntur immediate ab archiepiscopo sicut & Episcopi, de simo. in tantum. numero. 5.	115
3	sufragia p vno facta an alijs profint, de cele. missa. literas. 9. 565	
5	superbia vitanda, de priu. Episcopalia. 5.	207
5	superiori credendum est, de simo. per tuas. num. 1.	115
1	supplet non, nisi officio iucumbentia iudex de po. præ. bonæ. numero. 10.	35
1	substitutioni generali per specialem non derogari, 10.	131
1	supplet ob publicam vtilitatem iudex, de po. præ. bonæ. num. 35	
1	supplet omnia princeps, de po. præ. bonæ. num. 4.	35
1	supplet sibi nota iudex fallit, de pot. præ. bonæ. 5. 6.	35
1	supplet in causa quodcumque iudex de po. præ. bonæ. 2. & 3. 35	
1	supplere libellum iudici non licere, de po. præ. bonæ. 1.	35
2	suppleti quatenus verum, de fo. comp. verum. 2.	187
1	suppleri in quibus sacramentis, & à quibus possit, de sacra. non. iter. præ. sbyter. 9. 10. & 11.	86
1	supplicare quando liceat, de in inte. resti. ex literis. 1.	159
1	supplicatio non nisi, post decedendum exequenda, de in inte. resti. ex literis. num. 2.	159
5	sureptitia interpretatio nulla, de verb. signifi. olim. 8.	298
2	suspectus carceretur, de iureiu. ex recripto. num. 3.	289
2	suspectus subtracta probatione conuictus, de resti. cogen. peruenit. numero. 2.	270
1	suspecto dandus adiutor, de offic. dele. ab venerabili. 3. & 4. 126	
5	suspectus soli Episcopo an iudicatur purgatio, de accu. qualiter. numero. 19.	98
5	suspicio probabilis, violenta, peruersissima de verbor. signifi. Ioseph. num. 1. 2. 3.	299
1	suspensio particularis quid, de consu. cum dilectus. 9. & 10.	32
1	suspensionis quod tempus attendendum, de ele. dudum. 47. 49	
1	suspensionis simplicis effectus, de consu. cum dilectus. 1.	32
3	suspensio à beneficio quatenus accipiendum, 8.	346
2	suspensione interdictum non tolli, nune. 6.	346
2	suspensus quibus interfit, de excep. aposto. num. 1.	309
1	suspensus ordinibus conferendis qui accipiendus, de consu. cum dilectus. numero. 11.	32
2	suspensus beneficia possidet, de exceptio. c. aposto. olice. 7.	310
5	suspensus potest iterum suspendi, de iud. ita. 7.	124
1	suspensus quouis modo omnibus abtineat, de consu. cum dilectus. numero. 2.	32
5	suspensus dās pro restitutione, an sit simo, de simo. nemo. 3. 104	
1	suspensus beneficio, officio non vtitur, estque eligibilis, de consu. cum dilectus. num. 4. & 5.	32
5	suspensus ab homine non testificatur, de accu. c. olim. 1.	99
1	suspensus vno, an reliquis vetetur, de consu. cum dilectus, numero. 12. & 13.	32
5	suspensus conficit, de cle. excom. mi. si quis. num. 7.	188
5	suspensus à iure fert testimonium, de accu. olim. 2.	99
2	suspensus quando communi negotio non adest, de exceptio. aposto. numero. 3.	309
5	suspensus diuinis se immiscens an incurrat irregularitatem, de cle. excom. mi. si celebrat. num. 10. 12. 14. 16. 18.	193
2	suspensus quæ non possit, de excep. aposto. num. 6.	309
1	suspensio beneficia an quarantur, & de consu. cum dilectus, numero. 14. 15. 16. & 17.	33
2	suspensum eligere posse, de excep. aposto. num. 5.	309
2	suspensum negotio cõi adesse posse, de excep. aposto. 2.	309
1	suspensum officio, beneficio non suspendi, de consu. cum dilectus. numero. 6.	32
1	suspensum in tertium tempus absolute non egeri, de æta. præsi. cum bonæ. num. 2.	83
1	suspensum officio beneficio suspendi verius est, fallit, de consu. cum dilectus. num. 7. & 8.	32
1	suspensione dilapidationis non probata, quem non deponendum, de offi. dele. venerabili. num. 1. & 2.	126
2	sui qui, de testi. decetero. num. 9.	255

Ad quinque libros Decretalium

4	furdus potest conferre ordines, de sponsalib. cum apud. numero. 2.	18
T		
3	T abellio factus monachus vetera instrumenta expediet, ne cle. vel mo. sicut. 4.	586
3	Tabellio sex iurat officium recipiendo, ne cle. vel mo. sicut. numero. 1.	585
3	Tabellio ordinatus an instrumentum recipere possit, ne clerici. sicut. numero. 1.	585
3	Tabellio in numero septem testium testamentariorum numeratur, de testa. cum esset. num. 10.	466
5	Tabellio falsus qua pœna puniendus, de fal. falsidicus. 10.	178
5	Tabellio quibus verbis vtatur, de ver. fig. abbate. 9.	304
2	Tabellioni danda fides, num. 7.	247
2	Tabelliones à quibus, an non credi, de fide instr. cum. P. 1. 279	
2	Tabellionatus summa capita, de fide. inltr. cum. P. 2.	279
2	Tacens quando alienationi consentiat, an non, de præf. nonne. numero. 13.	281
2	Tacens quando, an non, consentiat, de præf. nonne. 2.	280
2	Tacens fraude consentit, de præf. nonne. 8.	281
2	Tacens in iudicio quando, an non, consentiat, de præf. nonne. numero. 9. 11.	281
2	Tacens obligandus non consentit, de præf. nonne. 12.	281
2	Tacentem in damno non consentit, de præf. capitulo. nonne. numero. 24.	282
2	Tacentem delicto quod vetare potuit obligari, de præf. nonne. numero. 15.	282
5	Tacentem liberationi non assentire, de præf. nonne. 14.	282
3	Tacere tacenda meritorium est, de sta. mo. cum ad. num. 3.	526
3	Tacere in his quæ loqui expedit peccatū est veniale, de sta. mo. cum ad. num. 2.	526
3	Tacere in his quæ loqui tenetur peccatum est mortale, de sta. mo. cum ad. num. 1.	526
3	Tacite actum pro expresso habetur, de commo. cum gratia. numero. 6.	426
5	Taciturnitas studiosa consistit in culpa, de homi. capitulo. petrus. numero. 2.	154
5	Taciturnitas pro consensu habetur de simo. c. nobis. 6.	109
3	Talis semel, semper talis præsumitur, de bapti. maiores. numero. 12. & 15.	568
3	Tales sumus quales sunt cum quibus conuersamur, de sta. mo. monachi. numero. 4.	524
5	Templario semel in anno ecclesia aperienda de priuilegio, cum & plantare. numero. 8.	209
5	Templario an ecclesia interdicta, sit aperienda, de priuilegio, cum & plantare. numero. 7.	209
5	Templarij sunt exempti, de priuilegio, recepimus. num. 2.	209
5	Templarijs ad ecclesias interdictas accedentibus an temporis lapsus noceat, de priuilegio, vt priuilegio. numero. 7.	218
1	Tempus à iure definitum in iudicijs potestate esse, de offi. dele. c. de causis. num. 1. 2. & 3.	102
1	Tempus quoduis in actibus successiuis inspice, de ele. dudum. numero. 47.	49
1	Tempus siltendi immutabile, de offi. dele. c. de causis. nu. 8. 103	
1	Tempus initio vtile, progressu continuum quando currat, de sup. ne. pre. licet. num. 3.	76
1	Tempus hominis & legis mutari posse, de offi. c. del. de causis. numero. 21.	104
3	Tempus deuolutionis currit à die notitiæ, de con. præben. nulla. numero. 21.	409
1	Tempus à superiore definitum mutabile, de offi. dele. c. de causis. num. 19. & 20.	103
2	Tempus medium qui accipiendum, de appell. cum sit. 3.	338
3	Temporis futuri tractus an in iudicium deduci possit, de sep. in nostra. num. 2. & 4.	487
3	Temporis futuri tractus, an ad iudicem spectet, de sep. in nostra. numero. 1.	487
1	Tempora arbitraria mutabilia, de offi. dele. de causis. 7.	102
2	Terminus legalis an prorogabilis, de appell. cum sit. 13.	339
2	Terminus prorogatus qui accipiendus, de ap. præterea. 12. 347	
2	Terminus consensu ex causa mutabilis, de ap. significante. numero. 1. 2.	367
2	Termino prorogato excommunicationi locus ne sit, de cur. præterea. num. 9. 10. 11.	347
2	Termini quando probent, eorumq; iudices, de proba. cum causam. numero. 7.	249
5	Territorium habet qui vniuersitatem agrorum tenet, de raptio. de illis. num. 2.	165
2	Territorium qui habeant, de præscript. si diligenti. 5. 12.	316
5	Territorij diffinitio, de raptio. de illis. num. 1.	165
5	Territorium papæ an extendibile, num. 1. 1.	317
1	Tertium eligendi non duobus, sed vni à partibus concedi, de arb. cum à nobis. num. 1.	174
1	Testamentum partim non valere, de arb. cum tempore. 7.	170
3	Testamentum an in alterius voluntatem commutandum, de testa. cum tibi. num. 4.	467
1	Testamentum secundum priore iurato validius, 11. & 12.	40
1	Testamentum omisa solennitate, corruiere, de rescri. ad audientiam. numero. 3.	17
1	Testamentum alienatione reuocari, de ele. 16.	40
1	Testamenti reuocandi forma, de ele. nofti. num. 15.	40
3	Testamenti solennis & nuncupatiui differentia, de testa. cum effectus. numero. 1.	465
1	Testamenti substantia an ordine præpostero vitatur, de rescri. cum dilecta. num. 6.	22
1	Testamento dispositorum quod tempus attendendum, de ele. dudum. num. 14. & 15.	46
2	Testamento rupto quatenus credatur, de rescri. spol. audita. numero. 4.	217
2	Testamenta cur plenius contractu interpretanda, de plus. p. consilium. num. 16.	214
2	Testamentorum duorum vtrum potius, de præf. asserte. 3.	280
3	Testator an iuri priuato possit contrauenire, de testa. requisiti. numero. 19. 21. 23.	471
2	Testator non potest iuri naturali contrauenire, de testa. requisiti. numero. 17.	471
3	Testator an iuri publico derogat, de testa. c. requisiti. 18.	471
3	Testator non potest ecclesie ius auferre, de testa. requisiti. numero. 13.	470
3	Testatoris dispositio est fortior contrahentium pacto, de testa. Rainaldus. num. 10.	482
3	Testatoris dispositio adimplenda, de testa. e. requisiti. 12.	470
5	Testatoris voluntas sequenda in vltis pauperibus distribuendis, de homi. cum tu. num. 4.	170
3	Testatoris dispositio legi præferenda, de testa. requisiti. 15. 470	
1	Testantis habitas initio spectanda, de ele. dudum. num. 13.	46
2	Testis ne sit qui delictum ad fuit, 5.	235
5	Testis falsus in causa criminali capite punitur, de fal. falsidicus. numero. 5.	178
2	Testis socius omnium bonorum ne sit, de testi. quoniam. 7. 250	
5	Testis falsus officio iudicis sine accusatore punitur, de fal. falsidicus. num. 2.	178
5	Testis falsus via ordinaria sine accusatore non condemnandus, de fal. falsidicus. num. 1.	178
2	Testis iurans habilis, deponens inhabilis, aut contra, an admittendus, de testi. veniens. 12.	265
5	Testis falsus in causa ciuili triplici pœna punitur, de fal. falsidicus. numero. 6.	178
2	Testis vnius suspectum facit instrumentum, de fi. instr. cum io. \$porro. num. 15.	276
2	Testis an dicto suo addere possit, de testi. cogen. præterea. 3. 270	
5	Testis an de suis criminibus interrogandus, de accu. inquisitionis. numero. 3.	95
2	Testis in vlti. vol. mulier quando esse an non possit, de testi. quoniam. numero. 1.	250
5	Testis an de suis criminibus respondere debeat, de accu. inquisitionis. num. 4.	95
2	Testis incontinenti se emendare potest, de testi. cogen. præterea. numero. 2.	270
5	Testis an debeat declarare mulierem fornicariã quando de fornicatione inquiritur, de accu. qualiter. 6. 8.	92
2	Testis quando an non pro recepto habendus, de testi. cum causam. numero. 19. 20.	264
1	Testis probato crimine non puniendus, de elect. per iniqui. numero. 2.	57
2	Testis in quibus de se respondeat, de testib. capitulo, cum causam. numero. 17.	263
2	Testis ob similem causam reijciendus, de iud. causam. 3.	183
2	Testis falsarius reijciendus, de testi. cum tu. num. 13.	257
2	Testis iurans puniendus, de iureiu. querelam. num. 3.	291
5	Testis de suis criminibus respondenti an credatur, de accu. inquisitionis. numero. 5.	95
5	Testis non iurato non creditur, de accu. qualiter. 7.	92
2	Testis obiecta quando referenda, de testi. cum causam. 4.	262
2	Testis præter productum dicenti cui credatur, de testi. c. de testi. bus. num. 1. 2. 3.	260

Index Henrici Boich

1 Testem non iuratum non recte deponere. de testi. capitu. de te stibus. numero. 4. 5. 260	4 Testes processu nullo repeti posse. de testi. fraternitatis. 1. 236
2 Testem meum in me produci posse. de testib. capitu. fraternita- tis. numero. 14. 257	5 Testes viles in crimine excepto admittuntur. de simo. per tuas numero. 6. 113
3 Testem corrumpere pecunia est simonia. de simo. tua. nu. 6. 114	5 Testes quomodo iurent in causa incisionis. de simo. per tuas. numero. 3. 112
2 Testem rei suae neminem qui accipiendum. de test. qm. 14. 251	2 Testes pauperes veniant. de testi. si qui. 1. 254
2 Testem a me productum quando. an non. reijciam. de testi. pre- sentium. num. 2. 3. 4. 5. & 6. 260	2 Testes quando litem non contest. recipiant. de testi. in nomine. numero. 10. 249
2 Testem ex officio repellit iudex. de test. c. testimoniū. 19. 1269	5 Testes ad curiam adducere nemo tenetur. de priui. cum olim. numero. 3. 212
2 Testem mihi esse posse correum. de iud. causam. 4. 185	2 Testes adulteri li. non conte. non admittit. vt lit. non con. adhæc. numero. 2. 200
2 Testem christianū criminofum quando. an non reijciat iudex. de testi. iud. c. num. 7. 258	2 Testes criminis cogendi. quique accipiendum. de testi. cogen. di- lectorum. num. 4. 5. 6. 271
2 Testes quando instrumento potiores. de fid. instr. cum io. §. porro. numero. 11. 275	2 Testes publicati pacto repeti posse. de testi. fraternitatis. 5. 256
2 Testes diuersis instantijs repeti possunt. de testi. fraternitatis. numero. 3. 256	2 Testes ad noua facta repeti posse. de testib. fraternitatis. 8. 256
2 Testis rei non actoris li. non contestata testi. posse. vt li. non cō- quoniam. §. sunt. num. 1. 202	2 Testes publicati quib' ex causis repetibiles. fraternitatis. 7. 256
2 Testes a quibus. an non. cogendi. de testi. cogen. dilectorum. nu- mero. 7. 8. 270	2 Testes cur inducti. de testi. fraterni. num. 4. 256
2 Testes instantia perempta repetibiles. de testi. fraternitatis. nu- mero. 2. 256	2 Testes coniuncti innocentes se proben. de exceptio. denique. numero. 3. 304
2 Testes viuū quando repetibiles. & a quo. de testi. præsentata. nu- mero. 7. 267	2 Testes virium matrimonij lit. non conte. non recipi. vt lit. non cont. adhæc. num. 2. 200
2 Testes rei lite non conte. receptibiles. de testi. significauit. 1. 266	2 Testium edictum prohibitorium. de senten. excom. puberis. numero. 6. 298
2 Testes extra iudicium nō. nisi pro liberatione. cogi. de testi. cog- ge. dilectorum. num. 10. 271	5 Testium dicta diuersimode scribenda. de verb. signific. nihil. numero. 1. 299
3 Testes duo in testamento de iure canonico adhibendi. de testa. cum esse. 4. 6. 8. 466	2 Testium in crimi. receptio indelegabilis. de testi. signi. 5. 254
2 Testes publicatos in matrimonijs admitti posse. de testi. frater- nitatis. numero. 20. 256	1 Testium idoneitas initio spectanda. de ele. c. dudum. 39. 49
2 Testes in emergentibus ante lit. contest. admitti. vt li. non con. quoniam. §. sua. num. 3. 202	2 Testium quæstionem quis committat. an non. de senten. cum bertol. numero. 5. 330
2 Testes ante sententiam falsi corruptiq; probandi. alterum pro- bare verius est. de proba. licet. num. 1. 2. 245	3 Testium numerum de iure limitatum consuetudo restringere potest. de testa. cum esse. num. 9. 466
2 Testes criminis non nisi lit. contest. recipiendi. vt lit. non cōte. quoniam. §. sunt. num. 4. 202	2 Testium qui cogendi non sint. de test. cogen. dilectorum. 1. 270
3 Testes septem in testamento requiruntur. de testa. cum esse. numero. 2. 466	2 Testium contrarietas. de testi. in nostra. num. 1. 261
2 Testes rei lite non conte. actoris non item. recipi. & cur. de test. significauit. num. 2. 266	2 Testium depositionem differre arbitrarium. de testi. cum cau- sam. num. 7. & 8. 263
2 Testis ministrans expensis coercendus. de testi. cum clamor. numero. 7. 268	2 Testimonium secundum vtile præualere. de testi. veniēs. 8. 264
3 Testes quot necessarii ad deponendum de testamento. de testi. cum esse. num. 11. 466	2 Testimonium de auditu visus. de testi. præterea. 2. 259
5 Testes quomodo concordare debeant in causa scientiæ. de accu. qualiter. num. 16. & 18. 98	3 Testimonium qui coacte tulit ptest accusare. de accu. memi. numero. 7. 88
2 Testes in spiritualibus an lite non cōtestata admittibiles. 5. 202	2 Testimonium omisa ratione valere. de testi. cū causam. 14. 263
2 Testes crimen confessi in nocentiam probent. nu. 4. 205	3 Testimonium qui sponte tulit ab accusatione repellitur. de accu. memi. numero. 6. 88
2 Testes quos ius admittat inquisitor. & quatenus verū. 5. 6. 333	2 Testibus quæ. an non. obijcien. de testi. præsentium. 1. 260
2 Testes qui cogendi. de test. cog. dilectorum. num. 9. 271	2 Testibus aduise negantibus instrumentum vitari. de fid. instr. cum lo. §. porro. num. 12. 276
2 Testes in notorijs non recipiendi. vt lit. non conte. quoniam. §. sunt. numero. 2. 202	5 Testificantibus super infamia an vox communis præferatur. numero. 8. 96
2 Testes reijcit inquisitus de senten. cum. l. num. 7. 333	2 Testibus emendatis an credendum. de exceptio. deniq; 5. 6. 305
2 Testes noui an in appellatione produci queant. de testi. frater- nitatis. numero. 9. 256	2 Testimonia non audiant litigantes. de testi. in nomine. 1. 249
2 Testes quando obiecta excommu. recipiendi. de testi. cum cau- sam. numero. 2. 262	2 Testimonium non dicit is testes iterum produci posse. de testi. fraternitatis. num. 6. 256
5 Testes concordare debent in tempore. de accu. qualiter. 17. 98	5 Testimonijs paucorum. an quis infametur. de accusat. inquisi- tionis. numero. 6. 95
3 Testes quinque in codicillis requisiti. de testa. cū esse. 3. 466	2 Testimonia libus non credi. de prob. post. 6. 241
2 Testes obfcuri non nisi officio iudicis repetenti. de testib. cum clamor. num. 5. 268	4 Testiculum vnicum habens matrimonium contrahit. de frigi. fraternitatis. num. 8. 61
2 Testes alios ex officio recipit iudex. de test. cum clamor. 1. 268	2 Timens quando. an non referat. de appell. intimasti. 3. 367
2 Testes omnes præter priuilegiarios cogi. de testib. cog. 2. 270	3 Titulus onerosus a gratuito differt. de præb. inter. 4. 388
2 Testes ciuiles cogendi. de testi. cogen. dilectorum. 3. 271	2 Titulus quando sine possessione sufficiat de præscriptio. quo- niam. numero. 6. 322
2 Testes post publicationem in matrimonijs admitti. de proba. iurauit. numero. 1. 241	3 Titulus iuris erroneus præscriptionem impedit. de iur. pa. cur. numero. 2. 537
2 Testes quando instrumento præualeant. de fid. instr. cum io. §. por- ro. numero. 2. 275	3 Titulus in facto erroneus præscriptionem non impedit. de iur. pa. cura. numero. 3. 537
2 Testes absente. contumace recipi. de testi. in nomine. 2. 249	2 Titulo de ali. iu. mu. cau. fac. quando locus sit. de ali. iu. ex par- te. numero. 6. 167
5 Testes debent in facto concordare. de accu. c. qualiter. 15. 97	1 Titulum probare quando non debeat reus. 32. 33. 320
2 Testes non esse communes in bonis. de testi. capitulo. quo- niam. numero. 12. 251	2 Titulus non nisi in adipsi. proband. 36. 37. 320
2 Testes plures qui spectandi. de testi. in nostra. num. 3. 261	1 Titulum quando non probet præscribens. de præscri. si diligen- ti. numero. 43. 320
5 Testes emendati admittuntur in simonia ciuilitate intentata. de simo. per tuas. num. 5. 113	1 Titulorum eiusdem authoris ordo obseruandus. in proe. 2. 2
2 Testes quando non obstant. obiectis præcipiendi. de testi. cum causam. num. 3. 262	1 Titulorum decre. situs non spectandus. in proe. 1. 2
	5 Tortus semel an iterum torquendus. de regu. iuris. cum cōtem- platione. numero. 7. 313
	4 Totum præcedens solemnitasur per habitus susceptionem. sub sequens autem non. num. 2. 3. 41
	1 Transactio nulla qui & quamdiu reuocabilis. de transac. con- tingit. 4.

Ad quinque libros Decretalium.

1 Transactio nulla qui & quamdiu reuocabilis. de transac. con- tingit. numero. 4. 148	3 Variatio qua quis sibi esset contrarius admittenda. de iur. pa. pa- storalis. numero. 5. 545
1 Transactioem capitalium reijciunt canones. de transac. ex par- te. numero. 16. 150	3 Variatio partium conuentione tolleranda. de iur. pat. pasto- ralis. numero. 4. 545
1 Transactioem nulle tempore firmari. de transac. contingit. 3. 147	2 Vasallus domino testis. de testi. in literis. 2. 258
2 Transcripto quando. an non standum. de fide instrum. si in- stru. numero. 9. 280	5 Vasallus ecclesiæ quos iuare teneatur. de verb. signifi. cum cle- rici. numero. 3. 302
1 Transfere singulatum. collectim non ad aliud cenobium licere. quod me. cau. cum dilectus. num. 5. 6. 157	5 Vasallus laicæ maiestatis rei bona cui applicatur. de pœnis. in qui- busdam. 1. 3. 2. 33. ad quem deueniant. 233
1 Transgredi variè dicitur non corripiens. de testi. in omni. nu- mero. 5. 251	3 Vasalli coram quo litigaturi. de feud. ex parte. 1. 1. 440
1 Transigere accusatori non licet. de transac. ex parte. 8. 150	2 Vasallum an petat dominus. de ap. dilectis. num. 5. 357
1 Transigere de certis non licet. de transac. ex parte. 6. 150	5 Vbi vnum propter alterum vtrobiq; vnum. 3. 244
1 Transigi de pœna sanguinis posse. de transac. capitul. ex parte. nu- mero. 9. 11. 12. 150	3 Ve homini foli. de excess. præla. cum ad. num. 3. 199
1 Transgressor correctorum aut non probatorum nemo dicen- dus. uume. 1. 2. 3. 66	2 Vectigalis ius an possideatur. de præscrip. causam. num. 5. 312
1 Transgressor legis non qui ei ex causa non patet. nume. 5. 66	3 Velum cum solemnitate suscipiendum. de reg. vidua. 3. 501
1 Transactioem abbatis de temporalibus probatam subsiste- re. numero. 2. 147	3 Velum quintuplex. de regu. vidua. num. 1. 501
1 Transigi ciuilia dubia posse. de transac. ex parte. 7. 150	3 Velum an professionem inducat. de regu. vidua. 2. 501
1 Transigi de crimine priuato licitum. de transac. capit. ex parte. nu- mero. 13. & 14. 150	5 Venatio nō debet fieri festis & ieiunialibus diebus. de cle. vena. Episcopum. num. 11. 185
1 Transgressor canonis quis. de ele. dudum. 4. & 7. 66	5 Venatio clamosa clericis interdicta. de cle. vena. capitu. Episcopum. numero. 9. 185
1 Transgressoris legis pœna. de ele. dudum. num. 8. 66	5 Venatio quieta clericis permessa. de cle. vena. Episcopum. 1. 185
1 Transitus religionis an sede vacante nō concessibilis. & cur. de ma. & ob. cum olim. num. 1. 142	5 Venatio violenta prohibita. de cle. vena. c. Episcopum. 2. 184
1 Translatio legati inutilis quando valeat de offic. dele. cum su- per. numero. 1. 5. 118	5 Venatio clamosa & quieta laicis permessa. de cle. vena. Episcopum. numero. 8. & 10. 185
1 Translatioem quando abbas & quado Episcopus concedant. de temp. ord. 8. 9. & 10. 79	5 Venationis species. de cle. vena. Episcopum. num. 1. 185
1 Translatus. religionēq; exiens promoueri potest. de temp. ord. ex parte. num. 1. 5. 6. & 7. 78	3 Vendenda sunt victualia. de emptione. c. placuit. 8. 430
5 Transmutatio specierum a solo Deo fit. de forti. tabulis. 11. 182	3 Vendere re suam nemo compellendus. de empti. placuit. 7. 430
3 Trebellianica de testa. Rainutius. num. 2. 474	3 Vendere ultra iustum precium ecclesiæ licet. de emptio. 9. 430
1 Treugæ canonice. earumq; genera. de treu. innouamus. 3. 145	3 Venditor actore inuito comparens vt procurator audiendus. de empti. si venditori. num. 1. 434
1 Treugæ non nisi seruanti seruandæ. de treu. innouamus. nu- mero. 2. & 4. 145	3 Venditor in causa euictionis comparens & procurator audien- dus. num. 12. 434
1 Treugæ conuentionales. de treu. num. 1. 145	2 Venditum tradi deberi verius est. de fid. instr. cum io. nume- ro. 1. 2. 5. 374
3 Tributum charitativum soluere tenetur ecclesia. de censu. fanci- tum. numero. 3. 547	5 Venetijs pro mortuis soluitur decima mobilium. de simo. Iaco- bus. numero. 6. 116
3 Tributum a tēporali ecclesia immunis. de censu. fancitum. 4. 547	2 Venerari non nisi canonizatum iubere possunt Episcopi. de fe. conquellus. num. 7. 206
3 Tributum ab ecclesiastico nō liberatur fundus in dotem ecclesiæ datus. de censu. fancitum. num. 1. 547	3 Verba intentionis deseruiunt. de senten. excom. si quem. 3. 296
3 Tributum a tēporali an liberatus fundus ecclesiæ detur. de cen- su. fancitum. num. 2. 547	3 Verba. de concilio. necessitatem important. de præben. graue. numero. 8. 397
1 Tristitia de bonis spiritualibus. de priui. c. quanto. 3. 217	3 Verba an cum effectu accipienda. de ele. non resi. relatum. 1. 383
5 Tristitia de bonis temporalibus. de priui. quanto. 4. 217	3 Verba non curanda vbi de mente constat. de con. præ. cum no- stis. numero. 9. 410
2 Tradendi spectanda facultas. de fid. instr. cum io. num. 4. 275	3 Verba causatiua quem effectum habeant. de testa. si hæredes. numero. 3. 465
5 Turpia lucra ab hæredibus extorquenda. de simo. de hoc. 4. 104	5 Verba diuina an ad collum suspendenda. de forti. in tabulis. nu- mero. 7. 182
3 Turpitudine propria non alleganda. de regulad. nostram. 8. 502	3 Verba dispositiua seruanda. de testa. si hæredes. 1. 465
3 Turpitudine communis opponenda. de con. præ. cum super. 8. 411	3 Verba sequenda. vbi de mente non constat. de priui. quato. 2. 217
3 Turpitudinem suam allegans non audiendus. de con. præ. cum super. num. 1. 5. 410	4 Verba sequentia intelliguntur per præcedentia. de spon. ex par- te. numero. 5. 88
4 Turpitudinem suam allegans aliquando auditur. qui ma. ac. cum in tua. num. 2. 170	3 Verba enunciativa quid operentur. de testa. si hæredes. 4. 465
2 Tutor in fantis solus vocandus. de ap. ex parte. 6. 366	3 Verba enunciativa in contractibus non habent effectum. de te. sta. si hæredes. numero. 5. 465
2 Tutorem. pupillum ve. recte vocari. de ap. c. ex parte. 3. 366	1 Verborum iustificandorum ratio an reddenda. de rescript. in- ter. numero. 3. 15
	1 Veritas in spiritualibus potior quatenus verum. de biga. nuper. numero. 4. & 5. 94
V ocationis seruanda forma. de electi. cum inter. nu- mero. 1. 2. 3. 43	2 Veritas erroris correctrix de præscrip. c. si diligenti. 19. 318
1 Vacationi lapsa tempore. locum esse. restringit. de electi. cum in cunctis. §. cum vero. 4. & 5. 37	1 Veritas in testamentis præualeat. de biga. nuper. 2. 7. 97
1 Vacancium ius ad rem quæri. nume. 4. 29	1 Veritas pœnarum ob scandalum omittitur. de reg. iur. qui scan- dalizauerit. numero. 3. 312
1 Vacationi necessaria. de ele. cum in cunctis. §. cum vero. 7. 38	1 Veritas in odiosis opinione potior. de biga. nuper. 7. 95
1 Vacantia confert legatus. de offi. le. dilectus. num. 4. 132	1 Veritatis diuisio. de ren. iur. qui scandalizauerit. numero. 2. 312
1 Variandum in processu annullabili non esse. sed eligendum. de ele. publicato. num. 10. 69	1 Veritatē. & opinionē quato sequitur Deus. de biga. nuper. 1. 94
1 Variare de lata publicatione nō nisi ex causa licere. de ele. publica- to. num. 3. & 4. 68	1 Veritatem celans coram suo iudice peccat. de ele. dudum. 1. 3. 67
5 Variare non licet. de verbor. signific. c. nam & ego. 4. 299	3 Verum in ecclesiæ utilitate qualiter creditor probabit. de fi- deius. quod quibusdam. numero. 9. & 11. 451
1 Variare electis renuntiantibus. licere. de elect. publicato. 6. 68	3 Verum in ecclesiæ utilitate qualiter aliquid dicatur. de fideius. quod quibusdam. num. 8. 451
1 Variare quando non possit clericus. de ele. auditis. num. 8. 58	5 Vexationem suam redimere licet. de simo. c. Matheus. 2. 106
1 Variare non probato nominati impedimento posse. de elec. pu- blicato. nume. 9. 69	5 Via tuitor eligenda. de senten. excom. 4. 296
3 Variatio in alterius præiudicium tendens reprobanda. de iur. pat. pastoralis. num. 6. 545	1 Vi possessum. non nisi bona fide. præscribi. de lega. querelam numero. 30. 55
3 Variatio non tendens in alterius præiudicium quando admit- tenda. de iur. pat. pastoralis. num. 7. & 9. 545	1 Vicarius vicarium quomodo det. de offic. vicar. capitulo. cleri- cos. numero. 3. 101

Index Henrici Boich

5 Vicarius Episcopi an det licentiam confessorum eligendi. de peccatis. ne pro. num. 2.	252	5 Vir à coniugata pro carnali opere recepta marito restituat. de adulter. peruenit. num. 10.	162
1 Vicarius temporaneus nullum nisi adiutorem adsumat. de offic. vicar. clericos. num. 5.	100	4 Vir cui magis obediens domino an vxori. de con. ser. dignum. numero. 1.	46
1 Vicarius mercenarius alium non creat. de offic. vicar. clericos. numero. 7.	101	1 Virtutis opera. de ma. & ob. humilis. num.	144
1 Vicarius perpetuus temporalem creare quatenus verum. de offic. vicar. clericos. num. 4.	100	3 Vis in nomine faciendae. de iur. pat. relatum. 1.	539
3 Vicarius comedat in mensa praelati. de praben. exposuisti. numero. 3.	398	2 Vis in verbis faciendae. de con. pre. literas. num. 6.	412
3 Vicarius principio fructus animarum curam habet. de preb. exposuisti. num. 2.	398	1 Visitare. nisi ex causa pluriquam semel licere. de offi. archi. mandamus. num. 2. & 3.	99
1 Vicarium quatenus det Episcopus. de offic. vicar. clericos. numero. 2.	100	2 Visitandi ius cur inmissibile. de iud. c. si diligenti. 2.	188
1 Vicarium reuocare ex causa licet. de offic. vicar. 2.	101	1 Visitandi causae. de offi. archi. mandamus. 4.	99
1 Vicarium dat Papa. de offi. vicar. clericos. 1.	100	1 Visitatores inferiorum quatenus beneficia tollant. de rescrip. dilectus. numero. 5.	23
1 Vicarium reuocans quando deiecit. de offi. vicar. sua. 1.	101	5 Visitatores plures in anno admittuntur. de accu. sicut. 3.	99
3 Vicarium predecessoris prescriptione impediens an successori noceat. de iur. pa. cura. num. 1.	537	1 Visitatorum inquisitorum limitata potestas. de rescrip. dilectus. numero. 6.	23
3 Victor non occupet rem corporalem sibi adiudicatam. de con. preben. cum nostris. num. 6.	410	1 Visitatorum Papae qui beneficio priuent. de rescrip. dilectus. numero. 4.	23
5 Vicus victori an in expensis condemnandus. de poenis calumnam. numero. 3.	231	1 Visitatio in quos moribus quaeratur. de offic. archi. dilecto. numero. 4.	99
3 Viuentis ecclesiae consuetudo. de his quae sunt ma. quaesuit. numero. 3.	419	3 Visitatio ecclesiae quando faciendae. de censu. cum apostolus. numero. 8.	549
5 Villicus qui non potest reddere rationem à villicatione remouetur. de accu. praelatorum. num. 2.	100	3 Visitatio ecclesiae qualiter faciendae. de censu. cum apostolus. numero. 9.	549
5 Vilitas scandalosa vitanda. de priui. episcopalia. 3.	209	5 Visitatio cum quanto personarum numero faciendae. de excels. praela. cum ad. num. 2. 4.	199
5 Vilitas ornatus exterioris vitanda. de priui. episcopalia. 2.	209	2 Visitatio imperscriptibilis. num. 2.	315
5 Vilitas peccati inducta vitanda. de priui. episcopalia. 1.	209	2 Visitanti an debita procuratio. num. 7. 8.	315
1 Vi possessum non nisi bona fide praescribi. num. 30.	55	2 Visitanti ibi quis prior procurandus. 9.	161
2 Vim repellens nullo modo conueniendus. 2.	219	2 Visitantes quando concurrant. num. 10.	ibi.
2 Vim vi repellere licet. de vit. & ho. cle. clericos. num. 2.	370	3 Visu omnes sensus contineri. de testi. in literis. num. 2.	262
5 Vim vi repellere licet. de senten. excom. nuper. 7.	273	2 Visu solo quae probanda. de testi. praeterea. 5. 6.	259
5 Vim vi repellere non licet ad vindictam. de homi. significati. numero. 14.	156	5 Vita aeterna quae sit. de haere. cum Christus. num. 3.	129
5 Vim vi repellere licet ad iniuriam repellendam. de homi. significati. numero. 15.	156	2 Vitia non nisi realia transmissibilia. de respo. c. saepe. 2.	222
2 Vim priorem quando consumat secunda. de or. cog. super. numero. 11.	212	2 Vitia realia transmissibilia. de testi. spo. saepe. 4.	222
3 Vinco si vincentem te à fortiori vinco te. de pigno. ex literis. numero. 5.	442	5 Vitia quae reddant rescriptum suspectum. de fal. licet. 3.	180
5 Vindicta ad bonum licita, & ad malum illicita. de ver. signi. ex parte. num. 18. & 19.	306	5 Vitia quae rescriptum vitient. de fal. licet. num. 2.	180
5 Vindicta ad bonum est iniuriae propulsio. de ver. signi. ex parte. numero. 20.	306	5 Vitia in rescripto duplicia. de fal. licet. num. 1.	180
5 Violentiam in ecclesia committens excommunicatus. de senten. excom. m. conquesti. num. 5.	270	1 Vitiatos corpore non. nisi culposos, beneficijs priuari. de eta. praef. queris. num. 5. & 6.	83
1 Violentia in instrumento probabilis. de ma. & obed. cum in eccle. numero. 5.	141	5 Ultra fortem aliquid licite recipitur certis casibus. de vsur. conquestus. num. 4. 6. & 8.	174
5 Violentum interficiens sine culpa est. de homi. significati. numero. 12.	156	1 Vincio quando iterabilis. quibusq; egrotis conferenda. de sacra non iter. pastoralis. num. 4.	85
1 virginitas quid. de biga. vt bigami. 9.	92	5 Vnio an ex diurnitate temporis acquiratur. de excels. praela. si cut. num. 8. 10.	200
1 Virginitas qui corrumpatur. de biga. vt bigami. num. 10.	92	2 Vniuersales notae. de si. inst. inter. §. cum. 19.	274
1 Virginitas cur potius in muliere quam viro eligenda. de biga. vt bigami. num. 15.	93	1 Vniuersalius vniuersali potius. de offic. lega. studuisti. 6.	131
5 Vir quoad satisfactionem non tenetur reconciliare vxorē quoties peccat. de adulter. si vir. num. 2.	163	3 Vniuersitas superiori subdita rectorem non eligit. de immu. eccl. aduersus. num. 2.	580
3 Vir qui accipit habitum monialium se mulierem fingens. de regu. vt clericos. num. 2.	501	3 Vniuersitas superiori non subdita rectorem eligit. de immu. eccl. aduersus. 1.	580
5 Vir an vxorem dimittat ob pollutionem extraordinariam. de adulteri. vxor. num. 6.	163	4 Vniuersitas ecclesiae conditionem deteriore facere potest. de fidei. quod quibusdam. num. 10.	451
5 Vir occulte adulterans an vxorem possit adulterij accusare. de adulter. tua. num. 14.	164	5 Vniuersitas non excommunicatur. de senten. excom. muni. grauem. num. 3.	293
4 Vir non habet potestatem sui. de eo qui duxi. propositum. numero. 3.	42	5 Vniuersitas non accusat per syndicum de publico crimine. de si mo. dilectus. num. 14.	110
5 Vir non tenetur suum remittere quoties ipsa peccat. de adulter. numero. 3.	163	5 Vniuersitas an ciuilitate puniatur. de simo. c. dilectus. 12.	110
5 Vir quoad rancorem reconciliat vxorem quoties peccauerit. de adulter. si vir. num. 1.	163	5 Vniuersitas soluendo expensas syndici eius gesta approbat. de simo. per sicut. num. 1.	113
5 Vir & vxor simul accusantur ad thori separationē. de adulter. si via. numero. 4.	163	5 Vniuersitas an criminaliter puniatur. de simo. dilectus. 11.	110
5 Vir reddendo debitum vxori adulterij peccet. de adulter. tua. numero. 4.	163	5 Vniuersitate punita quomodo singuli de ea delinquentes puniuntur. de simo. dilectus. num. 13.	110
4 Vir honestius victu sibi quaerit. quam mulier. de do. int. vir. donatio. num. 8.	81	2 Vniuersitatum singuli testes. de testi. c. in super. 13.	253
5 Vir reddens debitum vxori adulterij processu pendente an sibi praedictet. de adulter. tua. num. 5.	163	5 Vniuersorum dispositio ad futura extenditur. de priui. quia. numero. 12.	117

1 Vocem

Ad quinque libros Decretalium.

1 Vocem non habentes inadiuisibiles & cur. de ele. quia. §. porro. numero. 3.	63	3 Votum patris pro filio aegrotato, si liberatur ab infirmitate factum, an validum. de vot. scripturae. num. 10.	519
5 Voluntas iniuriati, an profit deliquenti. de sent. excom. contingit. num. 2. & 4.	285	4 Votum an impedit matrimonium subsequens. capitu. qui cler. numero. 4.	40
2 Voluntas inexplibilis facti instar esse. de eo qui mit. in posse. constitutus. num. 3. 7.	228	4 Votum & iuramentum simul emissa & contraria existētia vtrum debebit adimpleri. de spo. comm. illum. 8. & 10.	12
2 Voluntas bona quibus non profit. de eo qui mit. in posse. constitutus. numero. 4.	228	3 Voti definitio. de vot. literaturam. 3.	518
2 Voluntas presentis implebilis pro facto non habenda. de eo qui mit. in posse. constitutus. num. 2.	228	5 Voto Deo obligatio quaeritur. de regulis iuris. omnis. 4.	311
2 Voluntas ob impotentiam pro facto habenda, an non de eo qui mit. constitutus. num. 12. 14. 15.	229	3 Voto impubes non obligatur. de vot. c. venientis. 2.	517
2 Voluntas inexplibilis facti instar esse. & 6. fallit. 7.	229	3 Vota quae ab Episcopo commutari possunt de vot. de peregrinationis. num. 3.	517
2 Voluntas mala duplex. de eo qui mit. in posse. capitulo, constitutus. numero. 20.	230	3 Vota praelatus non commutat. de vot. de peregrinationis. numero. 4.	517
4 Voluntas semper praesumitur durare. de spon. tua. 3.	21	3 Vota necessitatis à nullo commutanda. de voto. de peregrinationis. numero. 5.	517
5 Voluntas in actu non deducta non scandalizat ecclesiam. de simo. sicut. num. 9.	113	3 Votorum diuisio. de vot. de peregrinationis. 1.	516
3 Vocationis seruanda forma. num. 1. & 3.	43	2 Votorum quod mutabile. de iureiuran. c. peruenit. 2.	286
2 Vocant in vetitum forum clerici poena. & num. 19. 17.	189	3 Vouens religionem intrare, & intrans cum proposito secundi, an votum impleat. de vot. per tuas. num. 1.	523
2 Voluntas quoad ius in mente stans facti instar non est. de eo qui mit. in posse. constitutus. num. 9.	229	3 Vouens religionem intrare, & antequam intret factus Episcopus. an prosteri religionem debeat. de vot. per tuas. 3.	523
5 Voluntas & propositum distinguunt maleficia. de sent. excom. si vero. num. 12.	256	3 Vouens non comedere carnes feria sexta, natali domini tunc occurrente an comedere debeat. de obserua. ieiunand. explicari. numero. 1.	576
5 Voluntas adimpletur per alium. de senten. excom. m. capitu. mulieres. num. 27.	261	3 Vouens nunquam comedere carnes an in domini natali tunc occurrente comedere debeat de obserua. ieiun. capitu. explicari. numero. 2.	576
5 Voluntas & propositum distinguunt maleficia. de sent. excom. nuper. num. 23.	275	1 Vfusucapientis fidem quocumque spectari. de ele. capitu. dudum. numero. 43.	49
4 Voluntas plus facta quam verbo declaratur. de con. ap. si conditiones. num. 10. 11.	37	2 Vfusucapio quae exigat. de praescript. quoniam. nu. 2. 3. 4. 5. 8.	322
2 Voluntatem praeteriti in Deum facti instar non esse. de eo qui mitti. in posse. constitutus. num. 1.	228	2 Vfusucapionis comites. de praescript. quoniam. 1.	322
2 Voluntatem affectu sequuto prodisse. de eo qui mit. in posse. constitutus. num. 10.	229	1 Vfusucapione, ex eunti rem, non obesse. de ele. querelam. numero. 1. & 2.	52
2 Voluntatem actu nuper facto non prodesse. de eo qui mit. in posse. constitutus. num. 11.	229	3 Vfus fructus an per monachatum vusufructuarium finiatur. de pigno. cum constet. num. 5.	445
1 Voluntates vltimae reuocabiles. de elect. nolti. 1.	39	3 Vfus fructus monacho relicto acquiritur monasterio. de pigno. cum constet. num. 7.	545
4 Voluntarie offendens. leuius priuilegium perdit. de vsur. quia. numero. 4.	175	1 Vtque vocem varie accipi. eiusque rei vsum. de in. inte. re. constitutus. num. 52. 54. 56.	164
3 Votum emissum adimplere, an liberum arbitrium sit. de vot. licet. numero. 2.	520	5 Vt si in quibus contractibus locum habeat. de vsur. in ciuitate. numero. 6.	173
3 Votum impuberis post pubertatem ratificatum adimplendum. de vot. venientis. num. 1.	517	5 Vt si restituenda. de simo. mandato. num. 7.	118
3 Votum temerarium non tenendum. de vot. per tuas. 2.	523	5 Vt si differat poena. de vsur. in ciuitate. num. 2.	172
3 Votum ab impedito perpetuo factum, per alium exequendum. de vot. licet. num. 6.	520	2 Vt si numeranda, sed non tradenda. de iureiuran. debitores. numero. 6. 8.	287
4 Votum non impedit sponsalia praecedentia. qui cle. capitulo, rursus. num. 2.	40	5 Vt si damnatur de iure diuino & canonico. de vsur. conquestus. numero. 1.	173
4 Votum non impedit matrimonium praecedens. qui cle. capitulo, numero. 3.	40	5 Vt si differat à simonia. de vsur. in ciuitate. num. 3.	173
3 Votum tanquam omnibus licet emittit. de vot. magne. numero. 9.	522	5 Vt si differat de vsura in ciuitate. num. 1.	172
3 Votum personaliter exequendum si fieri potest. de vot. licet. numero. 5.	520	5 Vt si deriuatio. de vsur. in ciuitate. num. 4.	173
3 Votum ab impedito temporaliter emissum, post dilationem datam exequendum. de vot. licet. 7.	520	5 Vt si species. de vsur. in ciuitate. num. 5.	173
3 Votum quale filius familias. de vot. scripturae. 5.	518	5 Vt si expensis cuius ad dantem mittendae. de homi. cum tu. numero. 2.	170
4 Votum impedit sponsalia sequentia. qui cle. rursus. 1.	40	5 Vt si certis casibus permittit. de vsur. ca. in ciuitate. 7.	173
3 Votum peregrinationis an coniunx sine altero coniuge emittat. de vot. scripturae. num. 7.	219	5 Vt si infolidum restituenda. de vsur. cum tu. 17.	174
3 Votum rei illicite non valet. de vot. literaturam. 1.	517	5 Vt si pauperibus distribuuntur Episcopi prouisione. de homi. cum tu. num. 3.	170
3 Votum quodlibet Papa commutat dummodo sit voluntarium. de vot. de peregrinationis. 2.	516	5 Vt si recipiens nomine alieno, an ab agendo repellatur. de vsur. Michael. num. 3.	176
3 Votum quale impubes emittat. de vot. c. scripturae. 4.	518	2 Vt si quando repetat vsurarius. de restitu. spo. in literis. numero. 12.	217
3 Votum carnalis debiti an coniunx sine alterius coniugis licentia emittat. de vot. scripturae. num. 8.	519	5 Vt si vsurarius reddat vsuras à quo accepit de homi. cum tu. 1.	171
3 Votum quale emittat Episcopus. de vot. c. scripturae. 1.	518	5 Vt si vsurarius non testatur. de haered. capitulo, excommunicamus. numero. 15.	137
3 Votum emissum quo iure adimplere quis tenetur. de vot. licet. numero. 3.	520	5 Vt si vsurarius manifesti qui dicantur. de vsur. quia. num. 1.	169
3 Votum quale monachus emittat. de vot. c. scripturae. 3.	518	5 Vt si vsurarius an faciat sola intentio. de vsur. in ciuitate. numero. 8. 10.	169
3 Votum quale clericus emittat. de vot. c. scripturae. 2.	518	2 Vt si vsurarium promissum quando praestandum. de iureiuran. debitores. numero. 3.	287
3 Votum omne cum religionis ingressu commutatur. de vot. de peregrinationis. num. 6.	517	5 Vt si vsurarij manifesti qui dicantur. de vsur. quia. num. 1.	169
3 Votum iniuriati, confirmatur, & consumatur. de vot. literaturam. numero. 2.	518	5 Vt si vsurarij oblationes cui restituenda. de vsur. quia. 31.	169
3 Votum quale seruus emittat. de vot. c. scripturae. 9.	519	1 Vt si ab inutili in delictis vitari. de offi. dele. cum super. 16. 118	118
3 Votum emittit vnicuique liberum est. de vot. capitulo, licet. numero. 1.	520	1 Vt si ab inutili partim non irritari. de offi. delega. cum super. numero. 2.	117
		1 Vt si ab inutili causante vitari. de offi. deleg. cum super. 1.	117
		1 Vt si ab inutili actu non vitari. de offi. deleg. cum super. num. 4. & 5.	117
		1 Vt si ab inutili actu non vitari. de offi. deleg. cum super. num. 4. & 5.	117

dicium, siue pena & tunc aut quis tunc liget infra duos menses computados a tpe publicationis generaliter facte in auditorio: & dico quod nō licet ante bene sciatur vt quis vidit & audiuit eam in auditorio publicari: & hoc satis pbatur in auth. vt facte noue confisi. §. sancimus. ibi qd dicit siue in hac felicissima, & c. quia bnficiū iuris nemini est auferendum: vt 28. di. de his. ff. de re iud. l. 1. §. si qd dēnatus. j. de reg. iur. indultū. l. 6. cū ibi nō licet Lambertus teneat prium. C. de legi. leges sacratissime. Aut queris nunqd liget post duos menses a tpe publicationis, & dic qd sic indistincte in aut. vt facte noue substitutiones in rubro & in nigro in prin. §. vt aut aptius & hoc tenet Ber. hic & p. ba. j. de pot. l. p. la. c. 1. r. 6. di. qd dicitis. j. ne cle. vel vo. c. vlt. i. b. i. de Lig. tenet prium quo ad illud ius & quida alij ibi vide. c. vlti. de sen. exc. nouiter. & in ijs oibus de hoc & hoc tenet expresse Ho. Card. Arch. & Io. An. in d. c. q. canctis. §. nec obstat & Arch. 82. di. p. possit. & Io. An. in d. c. 6. l. vbi de hoc plene nō nec credo. verā opi. car. j. de reg. iur. c. in gñali. distinguendum inter vnica constitutione per se editā & plures simul editas & inter constitutionē Papæ & Imperatoris, qd qd bene considerabit, eandē rōnē reperiet vtrobique. Fallit forte in casu vbi dilucide pparet suā ignorantia. j. qui ma. accu. pos. c. cū in tua. Inn. hic. qd t̄ intelligo si pparet p testes, vel alia legitima documenta se a tpe dictæ cōstitutionis fuisse furiosum vel mēte captū vel pupillū nō doli capacē. 3. q. 9. iudicis. j. de suc. ab intest. cū dilectus. 1. 5. q. 1. illud. j. de sen. exc. c. 1. & si. de delict. pue. c. 1. & de homi. c. vnicō in cle. vel qd per illud tps stetit in carcere clauso vel in heremo vel insula inhabitabili absq; quæratione hoim: qd tunc ignorantia esset pbabilis: nec credo quod maior cōpositio sui & inter hoies quærans ad pbandum ignorantia hmōi in iurē admitti deberet. t̄ qd crassa & supina esset ignorantia in hoc casu qd nō excusat. j. de re iur. c. ignoratū. l. 6. & de iud. c. j. in cle. cū ibi nō nec obstat qd nō per Ber. j. de elec. innotuit §. parentes. de sen. exc. si vero. 2. per Io. 1. 2. q. 2. qui & humanis 82. di. p. possit. in fi. 3. q. 6. quibz. 3. q. 2. in lectū. per arch. 2. r. in primis per card. & alios. j. de elec. vt circa. & c. nulli. l. 6. per Io. An. j. de reg. iur. p. sum. l. 5. p. sum. l. 6. per G. de monte. Lau. de confan. & affi. c. vnicō in cle. vbi nō qd ignorantia potest pbari per iurē qd loquit in factis particularibus: quorū ignorantia latet in aio nec est crassa hic fecus. nā supposito, qd pparet et per testes (qd esset fortius) se ignorare post duos menses substitutionē taliter publicatā, nō pdesse sibi talis iuris ignorantia sed noceret & oporteret ppare tale qd ex quo necessario se queretur ipm ignorare, vt furor vel infantia, vt est dicitū, nec valet qd dicit hic Ber. & archi. 16. di. qd dicitis, nisi qd pparet: se tunc extra prouinciam fuisse & c. qd ista gl. bene excipere & constitutione inferioris principis. Sed a cōstitutione Papæ vel imperatoris nō vī bona exceptio qd aut intelligunt de pūincia, vbi substitutio publicat: & tunc sequeretur, qd nulli extra illā pūincia obligaretur: & qd adhuc oēs gnaliter constitutione papali, vel imperiali ligarent, qd oporteret eam in oibus pūincijs: publicare qd est fallum, vt in c. alqd dicitis. & in aut. vt facte noue substitutiones in prin. Aut intelligunt de pūincia, p̄pria illius de quo tractat vt per substitutionē ligent & tūc nihil esset dicitū. nā t̄ oēs subditū legi imperiali vel canonicē ligant per eas vniformiter, siue sint infra suā prouinciam siue extra vt in iuris allegatis. & C. de sum. tri. & fide cath. l. 1. & hoc nisi in illa lege vel in alia prium caueat, vt j. de elec. nihil est in fi. ¶ Si quis de constitutione inferioris principis a Papa vel Imperatore, tunc est arbitrariū qd arcere incipiat, vt no. Host. in summa. eo. ti. §. qd substitutio incipiat arcere. & Host. & Card. Arch. & Io. An. in d. c. quia cunctis §. nec obstat. & Arch. in d. c. p. possit. qd t̄ intelligo qd in ipsa constitutione non additur certum tps post cuius lapsum habeat legare. alias fecus vt dixi. §. in cōstitutione principis. & hoc est aritrandum considerata locorū distantia: vt j. de elec. cupientes in prin. lib. 6. & de iud. c. 1. in cle. & pro hoc facit ff. de decre. ab oia. l. 16. di. qd dicitis. 12. q. 2. qui & humanis. Et est rō quarta fecus in lege, seu substitutione t̄ principis & fecus in lege seu constitutione inferiori vt ciuitatis vel municipij, vel alterius: quia exprincipis gnalis est, & regulariter oēs adstringit. vt §. c. proxi. & j. eo. c. fi. & ideo cū diffusa sit ipsius iurisdictione & per consequens difficultas publicatur vbiq; duo menses statuuntur ad tollendā ignorantia subditorum inferiorum. Aut substitutio nec est gnalis nec oēs adstringit, sed subditos tūc: quia extra territorium & ff. de iur. iur. ind. l. 5. §. eo. ti. c. 2. l. 6. ideo minus tps datur. qd quia inferiorum iurisdictione alien plus, aliquid minus protegitur limitari nō potuit ipsum tps, sic intellige in legibus allegatis. ff. de decre. ab oia. l. 16. di. qd dicitis. ff. de decre. ab oia. l. 16. di. qd dicitis. qd no. Host. in summa d. c. quando substitutio

1 Similium omnino, idem ius.

Translato. In glo. ff. ¶ Si queris nunquid de similibus idē iudicium est ha bendū, distingue, aut ga t̄ sunt oīno similia & tūc de eis idē iudicium est habendū, vt hic & in iuris bus alle. hic. Aut sunt similia in vno & dissimilia in alio. & de talibus similibus nō est idem iudicium: vt 27. q. 1. nuptiarū. 28. q. 1. sic. n. neq; ver. proinde. qui aut dicit dissimile hoc, habet probare: quia negat ius. ff. de proba. lab ea parte, vel quia negado simile asserit dissimile: vt j. de renun. super hoc. §. t̄. i. si qd f̄m tan. Vinc. Gof. Lau. Ho. abbatē. & Io. An. hic & de hoc vide in speti. & dispū. & all. §. post hoc. ver. exēplis quoq;

- 1 Omnium consensus in actu arduo finiendi exigi.
- 2 Actus extrajudiciales priuatos quādo a maiore parte explebiles.
- 3 Maiori, minori de parti repugnantū quando standum.
- 4 Iudicialis actus ab vno explebilis.
- 5 Iudicium maiori parti non nisi in certis causis standum.
- 6 Omnibus commissis nec maior quidem pars explet.
- 7 Maiori parti in communi singulis, quando, an non, stetur.
- 8 Actus nullum tangens, sine nocimento ab vno explebilis.
- 9 Maiori parti in communi vniuersis necessaria expedire licet.
- 10 Maior pars, quæ aliquibus absentibus, an non, expleat.
- 11 C. cum omnes. explicari.
- 12 Absens quando percipiendo fructus beneficij peccet.
- 13 Absens ex permissu quando fructus recte percipiat.
- 14 Consuetudo, vt absens curati beneficij fructus percipiat, nulla.
- 15 Fructus non curatorum absens recte capit.
- 16 Absens ex causa iusta fructus percipiet.
- 17 Distributionum genera, quibusque debeantur.
- 18 Distributiones absentibus ex causa moribus deberi.

Sim omnes. Super gl. i. in fi. Si queris nunqd est standū maiori parti: & nunqd illud qd sit per maiorē partē va leat, refert, & psequat ordmē glo. quia aut quis de re cōi inter plures vt vniuersos: aut inter plures, vt singulos. Si de re cōi inter singulos refert: qd aut est cōis inter singulos quantum administrationem. aut est cōis inter eos quantum ad ius qd hnt in re. Si primo modo tunc aut administratio est auctoritate seu dispoñe iuris vel hois cōis, seu cōmissa oibus & cuilibet infolidū. aut est cōis oibus infimul seu oibus infimul cōmissa. aut est cōmissa oib; cuilibet t̄ spalter p cer ta parte sibi deputata & cōmissa. ¶ Si primo modo refert aut tractat de facto, seu casu magno, & arduo p cuius expeditionē tota administratio dēt terminari & totaliter solui & finiri, aut nō si primo modo tunc nō stā maiorī parti sed sensus oimū requirit: vt qñ tractat de dādo pupillū in arrogationē, per quam soluit tutela. nā t̄ oēs sensus oimū tutorū requirit: vt C. de auth. prest. l. 1. ¶ Si sedo modo tunc aut queris de cōibus seu factis est iudicialibus. Si primo modo aut quis de facto seu actu nō qcernete vtilitatē publicā nec celeritatem, desiderate, nec periculū est in mora: & tunc aut nullus plurimū istorū actū explendo dicit vel refest. aut aliquid vel aliquid dicitur. Si primo modo tunc valet illud qd fit per oēs infimul: vt ff. de adm. tu. l. 3. §. plane. Vel et per maiorē partē: vt ff. de adm. tu. l. 3. §. apparet. in ver. si nō erit. Vel et per vniū alij nō dicitentibus: vt ff. de adm. tu. l. 3. in prin. & C. de auth. prest. l. 1. in prin. quia in pluribus, seu de pluribus tutoribus, seu curato ribus cuilibet infolidū administratio est cōmissa a iure cōi, vt in l. all. & ff. de cura. bo. dan. l. 1. §. si plures. de auto. tut. l. pupillus obligari. §. 1. & 2: & C. si vn̄ ex pluri. tu. l. 1. & sic intelligo ff. de exerci. l. 1. §. si plures. & ff. mandati. l. creditor. §. duob. qd in istis legibus qlibet pcurator infolidū suit datus & ita intelligit eas Ber. j. de pcur. petiitio in fi. primē gl. & accu. ff. de pcur. l. pluri bus. in fine. ¶ Si facto, t̄ seu actū explendo per vnū vel plures ipsorū alius vel alij dicitur, & resistunt, tūc aut pars dicitentū est maior, vel equalis, & tunc et fiat & actus totatf impedit: vt ff. de cura. l. 1. cōsi. §. si. Aut minor, & tunc maiorī valētī actū, facere & explere stabit: vt ff. de adm. tu. l. 3. §. apparet. 2. r̄. ma xime qñ pars minor nullā cām rōnabilē p̄tendit: alias forte fe cū. ar. j. de ijs qd fia ma. parte. ca. c. 1. in fi. & arg. nō per Ber. j. de testi. cū olim in gl. forte objiciebat. Aut qrit in facto seu actu valde qcernete vtilitatē publicā & celeritate desiderate & vbi periculū est in mora, vt in pcuratore absente sup facto electio nis infolidū destinato & tunc serua, q legunt & nō. j. de elec. si qs iusto. l. 6. ¶ Si quis t̄m iudicij qd debet celeriter expediri: vt j. de dolo & r̄. u. finē. tūc aut vn̄ se offert solus actū, seu nego tatio ex pe-

rio expediendo, & tunc valet, qd fit per cū solū: vt j. de pcur. si duo. l. 6. ff. de adm. tut. l. decre. §. si. & l. Lucius. §. 1. & l. tutores. §. curatores. aut oēs vel plures se offerunt. & tūc distingue vt le git & nō in d. c. si qd. li. 6. Na ita debet distingui in hoc casu: vt no. Io. An. in d. c. si duo. §. sane su p verbo nō infolidū. l. 6. ¶ Si quis vbi administratio oib; infimul est cōmissa, tūc aut cū adiectio ne infimul aut sine, si cū adiectioe infimul tūc aut aliquo ab sente alij gerunt & exercēt tūc actū illū cōem aut nullo ipforū absente. Si primo modo tunc nō valet qd agi ēt p maiorē par tem: vt patet in iudice delegato. j. de off. dele. c. cām m̄mionij, & c. prudenā in prin. ff. de re iud. duo ex trib; in prin. & in ar bitris: vt ff. de arbi. l. si in tres. & l. scuti. & in pcuratorib; vt j. de pcur. c. si duo. r̄ r̄so. l. 6. fallit in casib; vt in d. c. si duo. §. si. & de testi. c. si l. 6. & rō ibi satis patet. j. de arbi. c. si lib. 6. & ibi vide per Card. & Io. An. in gl. si. si scdo mō. l. qñ oēs sunt p̄tes & tūc aut qñ de iudicib; t̄ aut de arbitris & tūc stā snē ma ioris pris: vt in l. alle. duo ex trib. l. si in tres. & l. scuti. c. 1. lib. 9. Fallit in casu. j. de off. dele. pastoralis. & qd sit rō ibi vide. Itē fallit in cā criminali ep̄: vt 6. q. 4. c. 1. & c. si qs eps criminaliter j. de reg. iur. nō pōt. & dic vt ibi. aut de pcuratore & tūc nō stā b̄t maiorī pri minore dicitē sed in iudiciū cōstitutis totū impedit vt in d. c. si duo in prin. cū ibi nō per Io. An. ¶ Si quis vbi t̄ administratio simp̄t oibus est cōmissa nō adiectio infimul: tunc idē est qd in casu p̄cedeti. qñ administratio oib; infimul est cōmissa: vt nō acu. ff. de pcur. plurib; & p hoc est casus in d. c. prudētū. & c. cām matrimonij. ideo distingue vt in mēbro p̄cedeti. f. qñ administratio oib; infimul est cōmissa. Si quis vbi administratio est cōmissa oib; cuilibet t̄ p certa pte sibi deputata & cōmissa, tūc qlibet p parte sibi cōmissa pōt ne gotiū expedire, nec eo casu maior pars pōt partē cōmissam minori expedire. vt ff. de adm. tu. l. 3. in fi. cū l. sequēti. de cur. bo. dan. l. 1. §. si plures. 2. r̄. no. C. de aut. p̄stan. l. 1. in prin. & C. de di. tu. l. 2. ¶ Si quis de sedo mēbro principalis distinctionis. i. de re cōi inter plures, vt singulos, vt administratores, sed vt ius hntes in re: tūc aut quis de actu fauorabilis oib; cōiter p̄ficiete aut de actu oib; p̄iudicāte. aut de actu vni singulari p̄ficiēti. Si primo modo tūc maiorī parti stādū est vt in pte debiti remittēda, & in dilatione ququenālī cōcedēda debitori. ff. de pac. l. & suū. §. si. al. ff. de iur. iur. §. i. & l. sequēti. cōi d. l. si edes. C. de ces. bo. l. 1. Vnde hic operat̄ ibi fauor liberatōis, vt nō. ibi. & C. si vt ab hære. absit. in aut. si oēs, ad hoc Arist. 8. T. opi. Præaus est Socius qui impedit cōe opus. Si sedo modo tūc aut vnus sociorū vult vt i re cōi ad vsū nō destinatū: & tūc potest oibus alijs phibentibus & inuitis. j. vt ff. de vusu. l. arborib; §. nauē. in l. de re diui. §. religiosum. ver. in cōe vero sepulchrū. ff. de p socio. l. cū duob; §. itē mela. & ff. cōi diui. l. si ades. Aut vnus sociorū vult vt re cōi ad vsū nō destinatū: & tūc nō stā maiorī par ti. imō phibitio & dicitio vnus p̄iudicat oib; alijs. ff. de serui. rultū. p̄dicit. per fundū. cōi diui. l. si ades. Sabinus cū alijs ibi alleg. 34. q. 5. c. 1. j. de ele. quia pp. ver. vel saltē. j. de regu. iur. c. in re cōi. l. 6. cū ibi alleg. Fallit in casibus fauorabilibus. Primo fauore libe ratis. vt C. de seruo cōi ma. l. r. in l. i. in l. de don. §. erat olim. Itē qñ reficit adficiū cōe: vt C. de adifi. priua. l. si vt pponis. & ff. de dam. infe. l. si qdibus. §. m̄ Host. & Comp. sed itē vltimū ca sus. f. refectio rei cōis est vtilis cuilibet & ad vsū destinatū. ideo potest cōprehendi sub mēbro p̄cedeti. Fallit forte etiā in deposito qd dēt reddi maiorī parti h̄dum deponētis. vt ff. de ppositi. l. si plures. Et pōt esse rō quia cū depositarius teneat de dolo & lata culpa t̄m bonā fidē sequitur in illo casu. ff. de ppositi. l. qd Nerua. ¶ Si quis t̄ de actu nec ad oim vtilitatē, nec ad oim p̄iudiciū pertinente, sed forte vnus vult facere ad vtilitatē suā priuatā in re cōi. tūc aut vult facere in p̄iudicio aliorū. & tunc nō pōt ff. de serui. vrbā p̄diti. quidā Hiberus noie. & l. si l. i. in prin. idē si hoc vellet facere iure seruitutis. vt eo. l. l. parietē qd dic vt no. Dy. in c. alle. in re cōi. hoc n. esset p̄iudiciū aliorū. aut sine p̄iudicio aliorū & tunc pōt vt in l. alle. si l. i. §. 1. & fi. ¶ Si quis de sedo mēbro principalis. qñ aliqd est cōe plurib; vt vni uersis vel vt collegio. tunc aut quis de ijs que sunt faciēda de ne cessitate vel vtilitate, vt electiones, institutiones, vel alienationes, vel pensioum p̄siliarijs seu seruatoribus vtilib; ecclesie af signationes. aut de alijs. Si primo modo t̄ valet qd fit per partē ad necessitatē, vel vtilitatē ecclesie, vel collegij. Io. q. 2. hoc ius porre ctū. & j. de ele. c. quia p̄pter. & c. qd scit. & c. venerabili lem. & de ijs que fia ma. parte. ca. c. 1. & c. si ff. ad mun. l. qd ma ior §. m̄ Inn. Comp. i. Host. & Io. An. hic fecus si pars ceret j id qd esset necessariū vel vtile ecclesie vel collegio. vt si delibēra ret sine cā rōnabilē t̄m eligere. j. tps iuris vel eligere in loco vbi cōe periculū vtilitatis timeret. vt legit & not. j. de elec. cū nobis

olim. & c. bone. r. ¶ Si quis de alijs tunc aut illa qd facit pars ma ior sunt opera pietatis. vt pauperes alere. 12. q. 2. aurum hēt ec clesia. hospitalitatē tenere: quia domus clericorū debet esse oib; cois. 16. q. 1. §. c. fi. & familia. & tūc t̄ stā maiorī parti. nec debet audiri dicitio minoris partis. j. de ijs que fia ma. parte. ca. c. si. §. m̄ Comp. hic quod intelligo, nisi minor pars aliqd rōnabile p̄tenderet, vt paupertatē ecclesie & familia: quia tūc fecus. vt j. de ijs que fia ma. parte. ca. c. 1. & ar. no. in call. cū olim. in gl. for te. j. de testi. excipe tū casum in quo nihil pōt obijci rōnabile nisi harefis. vt j. de ele. licet. vt no. Ho. in d. c. 1. Aut quis de ijs que nō sunt de necessitate vel vtilitate ecclesie vel pietate sed de sola voluntate vel mera gratia depēdent. & tunc nō stā ma iori parti. sed oportet qd oēs p̄sentiant. vt hic & p̄dicit. l. per fun dum. Et licet Ber. Inn. & Ho. hic & Ho. in summa de ijs que fia pra. l. 1. ver. requirif et. & j. de ijs que fia pra. c. tua nuper. di cant qd debet collegialiter p̄sentire non particulat. Sed forte iuriū est verum. §. qd p̄nt sigillatim & particulariter p̄sentire. iuxta illud qd no. Arch. 63. d. c. 1. glo. 1. & qd in electione est spēle qd debeāt collegialiter cōsentire tenet Io. And. j. de re. ecccl. nou alic. c. 1. l. 6. & idē tenet Comp. j. de respic. eam te. in gl. si licet Spec. prium innotat. de sindaco in prin. & vide quod dicit. j. de ijs que fia pra. tua nuper. & qd no. Arch. 31. di. Nicena. in ma gna gl. Hęc dria facit ad quaestionē dñicalem Bar. Brixien. que incipit. q̄uetudo erat quā posit Io. An. j. de reg. iur. c. quod oēs in nouella. l. 6. & est talis. Consuetudo erat in quadā ecclesia. qd canonicib; sentes t̄m percipient quācum p̄tes: sed eps loci cū canonicis p̄sentibus staturit, qd absentes nihil h̄sent. q̄ritur au p̄iudicet alijs in scolis absentibus Ber. allegauit pro & j. Tandē soluit cū aliqua sunt a cap. de necessitate, vt alienationes, elec tiones, & institutiones, tūc valet qd fit a maiorī parte. j. de cle. l. i. ceter. nisi aliq; p̄tēnaat eo. ti. qd sicut. ¶ Sed t̄ in ijs, que sunt nō ex necessitate, sed ex consensu oimū, vt hic & in l. allegata per fundū. Vnde hic iur. p̄iudicat absentibus f̄m Tan. Vincē. & sic dicit Ber. eadē verba. & plenius notabis hic, quā t̄ ad casum q̄tionis reductā nō placēt graue etem vt m̄ h̄ hoc dicitū & vtilitatē ecclesiarū & eius solutionis strariū sumitur ex ijs que scripti post Inn. & Ho. & Comp. hic. facit. j. de cle. nō refi. c. l. 6. p̄cederet aut solutio si p̄stitutio sp̄alis fuisset t̄ tunc ab sentes noiatos ita qd non ligaret statuetes sed ratio inducūta nō sonat qd sic intellexerit Bar. Brixien. Credo igit, qd dummodo constitutio liget ipsos statuetes si se absentauerint valeat quasi istud de necessario expēdiēdis vel saltē vtr̄ vt probat optime j. de respic. c. vlti. l. 6. & p̄iudicabit absentibus alias nō priuilegia tis. qd dico pro tanto: quia tale pōt esse priuilegiū, qd licet in se valeret constitutio, t̄m ea nō obstat, percipiet priuilegium p̄bēdam. ¶ Ad tria argumēta Bar. Brixien. Credo igit, qd dummodo constitutio liget ipsos statuetes si se absentauerint valeat quasi istud de necessario expēdiēdis vel saltē vtr̄ vt probat optime j. de respic. c. vlti. l. 6. & p̄iudicabit absentibus alias nō priuilegia tis. qd dico pro tanto: quia tale pōt esse priuilegiū, qd licet in se valeret constitutio, t̄m ea nō obstat, percipiet priuilegium p̄bēdam. ¶ Ad tria argumēta Bar. Brixien. Credo igit, qd dummodo constitutio liget ipsos statuetes si se absentauerint valeat quasi istud de necessario expēdiēdis vel saltē vtr̄ vt probat optime j. de respic. c. vlti. l. 6. & p̄iudicabit absentibus alias nō priuilegia tis. qd dico pro tanto: quia tale pōt esse priuilegiū, qd licet in se valeret constitutio, t̄m ea nō obstat, percipiet priuilegium p̄bēdam. ¶ Ad tria argumēta Bar. Brixien. Credo igit, qd dummodo constitutio liget ipsos statuetes si se absentauerint valeat quasi istud de necessario expēdiēdis vel saltē vtr̄ vt probat optime j. de respic. c. vlti. l. 6. & p̄iudicabit absentibus alias nō priuilegia tis. qd dico pro tanto: quia tale pōt esse priuilegiū, qd licet in se valeret constitutio, t̄m ea nō obstat, percipiet priuilegium p̄bēdam.

præben. cad hoc. & c. cū. fm. & c. extirpand. Aut beneficiatus facit in beneficio per idoneū in absentia deserui: & tunc aut est absens de licentia prælati sui talis. s. qui dicta licentia dare possit & ex iusta causa putat ut sit in seruitio epī iuxta. c. ad audientiam. j. de cle. non refi. vel cā studiorū vel ex alijs honestis causis ut in c. relatum. co. ti. & tunc pot licite percipere fructus beneficij vt in iuribus allegatis. Nam sine fructibus beneficij sui nō possit in absentia cōmode viuere. & ideo concessa licentia debite vā concessa oīno illa sine quibus dicta licentia vti com- mode nō possit. ar. j. de off. del. c. præterea. & c. prudentia. s. fi. & hoc no. Arch. in bñficiato absente cā studiorū de licentia sui prælati. 37. di. de quibusdā. & j. de priuile. cum de diuersis. lib. 6. Aut est absens non tñ. de licentia prælati sui: & tunc aut est absens auctoritate, seu licentia iuris: de quo pone exemplū. j. de cle. non refi. c. ex parte. & c. cū dilectus. & c. sequenti. & tunc idē. ¶ Aut est absens, non de licentia iuris vel prælati. & tunc aut cōsuetudo legitime præscripta dicitur q̄ non teneatur ad residentia: dum- modo faciat per alium idoneū deserui: aut cōsuetudo hoc nō dicitur. Si primo modo aut quis de bñficijs curatis, siue sint eccle- siæ parochiales, siue diuitates, siue alia beneficia curata: & tunc dicitur q̄ in talibus talis cōsuetudo nō valeret nec excusaret; et si ex cā alias probabili esset absens, quia esset ecclesijs onerosa. & ideo extirpada. j. de s̄ue. c. i. pro hoc. j. de cle. nō refi. c. relatu. & c. sequenti. & de ele. licet can. li. 6. Nam corū, que videntur in faci- edo, quedā adherēt ingenio personæ certe, que per alios expe- diat non pnt. ff. de solu. inter artifices. & hoc tenent. Ala. Vin. & Phi. in d. c. relatu. ita vt tenere Inn. j. de cle. nō refi. ex tuq. & Arch. 3. i. di. sacerdotib. & gen. in extrauagati. Io. 22. que incipit. excrabilis super verbo vagadi materia pro gbus facit. j. de sta tu mo. ne in agro. s̄. sane. 2. rñso. in cle. Aut quis de præbēdis t̄ & alijs beneficijs non curatis. & tunc aut cōsuetudo est talis q̄ bene- ficiatus possit abesse ex iusta cā licentia nō obtēta & talis con- suetudo bñ valet. Sic intelligo istud. c. in sua cōsuetudo est tal- lis q̄ sine licentia possit vagari. & talis cōsuetudo nō valet nec ex- cusat: q̄ est t̄ bonos mores, & lesionē ecclesiā. j. de s̄ue. c. i. pro hoc facit dicta extrauagans excrabilis. & ita intellige opi- gen. ibi. & Inn. in c. allegato. ex tuq. gl. 2. ver. itē oportet. Aut nō est aliqua cōsuetudo ecclesiæ in hoc casu. & tunc nō dēt fructus recipere nisi residat. Sed si ex t̄ iusta cā sit abs̄s puta cā studij. vt in c. allegato. relatu. vel cā pegrinationis de s̄e di. 5. nō oportet. 2. vel pro negotijs suis priuatis. vt 7. q. i. pñtiam. & idē quod dictū est in cōsuetudine & in cōsuetudine fundatorū bñficij pro- babiliter dici pot. ar. no. per Ho. in calleg. ex parte aften. in fi. & hæc oīa p̄dicta intellige de grosijs fructib. de distributionibus vero quid iuris vide. j. de cle. nō refi. c. vnico. li. 6. ¶ Trias sunt t̄ gna distributionū: quia in gbusdā ecclesijs nō sunt pbendē di- stincte, sed sunt oīa cōia, sed singulis diebus dant cuiuslibet cano- nico pñti siue intersit diuinis officijs, siue non, pro victu tot li- bre panis, tot mēsuræ vini, & sic de alijs. & tales distributiones sunt potius præbēde, q̄ distributiones: alias esset in talibus ec- clesijs canonica sine pbenda qd esse nō debet. not. 1. q. 3. si quis obicerit. j. de pben. relatu. & in talibus die qd dictum est. s. de grosijs fructib. p̄bēdā. f. q̄ illi debent pñtib. tm̄ sed nō ab- sentibus nisi cōsuetudo vel statutū ecclesiæ vel priuilegiū t̄rium operet. quia tū secus. vt j. de ver. sig. olim. & ite esset in- tellectus illius. c. fm̄ Ho. & Io. An. ibi. j. de cle. nō refi. de cetero. & Io. An. j. de cle. nō refi. c. vnico super verbo recipient. lib. 6. Hoc ē tenet Ber. j. de pb. licet in fi. In alijs vero ecclesijs sunt pbendæ distincte, & p̄ter præbēdas sunt distributiones quoti- dianæ, quæ dant etiā illis, qui nō intersunt diuinis, dū modo sint p̄tes, sicut est de pane in ecclesia Parisiensi. & de talibus idē iuris est, qd de superioribus: & de talibus ē intelligit p̄dicta de- cre. olim. fm̄ gl. j. de cle. nō re. c. vnico. super verbo quotidianæ. li. 6. de hoc no. Inn. & Ho. in summa. ti. de magistris. s̄. vlti. Aliæ vero sunt distributiones, q̄ dant solū illis, qui intersunt horis diuinis. & tunc aut est cōsuetudo in ecclesia, q̄ debeant illis, qui intersunt diuinis: & tunc debent tm̄ illis qui intersunt diuinis & non alijs. vt j. de cle. nō refi. c. de cetero. de pben. licet. & c. dilectus. in fi. Aut est cōsuetudo in ecclesia, q̄ tales distribu- tiones debeant absentibus ab ecclesia, & ē presentib. in ecclesia licet nō intersunt diuinis: & tūc aut quis nunqd talis cōsuetudo valeat quo ad illos quos magna infirmitas seu iusta & rōnabilis corporis necessitas: aut eundē vtilitas ecclesiæ excusat, & dic q̄ sic vt j. de cle. nō refi. c. vnico. lib. 6. & ita intelligit ibi. G. l. q̄ in dēctis tribus casibus, & quolibet eorū dant distributiones il- lis, qui nō intersunt diuinis. si cōsuetudo ecclesiæ hoc dicit: nō alias. Idem Io. An. j. de ele. cū non deceat. quod verum, nisi da- ret papa priuilegium expressum in t̄rium, qui est supra ius. j. de

preb. proposuit. de priuilegijs porro. & adde quod dicit post Io. And. j. de cle. non refi. c. ad audientiam. in fi. & in d. c. cum olim.

- 1 Imperatorum legibus, an & quibus teneantur clerici.
- 2 Laicorum consuetudo, non nisi vtilis, clericos stringit.
- 3 Laicorum inferiorum statuta ligentur ne clericis.
- 4 Laicorum statuta cur non stringant, rationes.
- 5 Laicorum moribus clericos non teneri qui accipiendum.
- 6 Feudatarium recte in feudare, qui interpretandum.
- 7 Feudum quando committatur.
- 8 Fidelitas duobus iurabilis.
- 9 Feudo renuntiare posse: quique intelligendum.
- 10 Feudum certo officio obligatus non adicit.

Væ in ecclesiis. Ita eadē di- stinctio pot fieri super. c. i. & super c. ecclesia. S. Maria. j. eo. ¶ Si quis, nunqd canones papales, leges impe- riales, cōsuetudines, cōstitutiones, vel statuta lai- corū, ligent, & adstringant ecclesias vel personas ecclesiasticas. refert aut quis de statutis, siue canonibus papalibus. & tales t̄ indistincte siue faueat vtilitati p̄ali ecclesiasticæ siue clerico rum siue nō, oēs ligant, & adstringunt. vt s. e. c. i. & j. eo. c. fi. qd̄ dic vt dixi plene. s. e. c. i. Aut quis de legibus, seu statutis impe- rialibus, & tūc aut de illis, q̄ sunt ecclesiæ, & clericis p̄iudicialis, & damnosæ: & tales reprobant, nec valent, nisi per papā fuerūt specialiter approbatæ. C. de fac. san. eccl. l. priuilegia. & in aut. ibi assignata. causa & irrita. j. de re. eccl. non alie. c. i. vbi hoc not. Ber. & expressus Ho. Aut de illis quæ sunt vtilis & fauorabiles ecclesiæ & clericis & tales valent, & tenent t̄ priuatis imperato- ri subditos, nisi per papā fuerint sp̄aliter reprobatæ. vt C. de epi. & cle. l. 3. i. o. di. alias 9. c. i. & not. gl. posita super verbo dilectis. pro legitimatione facta in Imperator, ceu principē, extra. & 2. & 3. & per totū. & 37. di. si qui veri. & c. sequenti ad fin. j. de priuile. c. 2. de no. ope. nūci. c. i. s. 1. Sed t̄ alias ecclesias, seu t̄ alios clericos non valēt, nisi autoritas Papæ interueniat, vt in iuri- bus allegatis. Vnde priuilegiū indultū ab Imperatore alicui ec- clesiæ, valet t̄ priuatis sibi subditos: sed nō t̄ alias ecclesias nisi autoritas Papæ interueniat. 17. di. hinc ē. & hoc not. Arch. 8. di. quo iure & vide ibi Io. An. Aut quis de t̄ cōsuetudine laicorū. & tunc dic idē quod dictū est de legibus imperialibus. f. q̄ fa- uent ecclesijs, & clericis, valēt & sunt recipiendæ nisi per papam sp̄aliter reprobent, vt j. de s̄ue. c. 2. & j. de limonia. c. ad aposto- licam. Qñ vero sunt p̄iudiciales vel t̄ria ecclesijs, vel clericis, non valēt nec tenēt in p̄iudiciū ecclesiæ vel clericorū: nisi a pa- pā fuerint sp̄aliter approbatæ. j. de cōsue. c. i. & fi. hinc est quod Inn. & Ho. no. j. de insti. ex fr̄equitibus. q̄ licet clerici ad quos spectat, electio possint eligere. vt j. de ele. c. i. tñ bñficiā cōfer- re non debēt sine cōsensu ep̄orum. nec in hoc p̄cederet cōsue- tudo. & hoc no. j. de dec. præb. p̄posuit. & idem not. Arch. 16. q. 7. c. nullus oīno in gl. 2. Aut quis de statutis legibus siue statu- tionibus t̄ aliorū laicorū, q̄ Imperatorū, & talia ēt si in fauorē ecclesiā siue personarū ecclesiasticarum intrōducunt, ipsas tm̄ non adstringunt nisi per sedē apostolicā expresse fuerint ap- probata. 96. di. bene quidē & hic in tex. & gl. & j. ecclesia. S. Ma- ria. cū ibi notatis. secus si nō per modū statuti, vel cōstitutionis, sed per modū indulgētia, vel priuilegiij daret ecclesijs vel per- sonis ecclesiasticis libertatē qd̄ dic vt legit & not. per Ho. j. de in integrū resti. auditis. & in summati de appel. s̄. a quo ver. sed & laici. & de immu. ec. s̄. a gbus muneribus & in s̄. inquantū. & de priuile. s̄. qui possit & per Io. An. j. de for. cōpe. si diligētī. in fi. ¶ Ex prædictis patet, q̄ statuta canonica, & laica t̄ria sunt natu- ræ. imperialia vero mediā viam tenēt & mixtam naturā hñt. ¶ Vnde ex p̄dictis potes elicere sex regulas. vnā de canonibus duas de legibus imperialibus, duas de cōsuetudinibus laicorū. & vnā de sta- utis siue cōstitutionibus laicorū inferiorū. vt s̄. patet. & in hoc di. cōcor. in effectu Ho. & Io. And. j. de so. c. fi. in fine magne gl. & Arch. 10. di. c. lege. & vide qd̄ ipse Arch. no. 13. di. in sinodo. Et rō t̄ quare statutū vel cōsuetudo laicorū onerosa & p̄iudicialis clericis vel ecclesijs non ligat eos est duplex, vna rō est q̄ duo sunt gna populi. & duo sunt gna christiani. 12. q. 1. duo sunt gna. qd̄ patet q̄a duos hñt iudices. j. de iud. t̄ fi. cle- rici. & de for. cōp. si diligētī ergo & c. ff. de accep. l. si eadē. Vnde clerici nil hñt cōe cum actibus plebeis. vt C. de epi. & cle. l. placet. & de iure separatorū separata debet esse rō vt C. de don. int. vir. & vxo. l. si maritus. Alia rō est: quia clerici sunt maiores laici. vt C. de sum. tri. l. 3. i. o. di. fuscipitis. 96. di. cū ad verū. j. de maio. obe. c. solite. & de cen. ois aia. sed statuta seu cōsuetudines minorū nō ligat maiores. vt j. de mai. & obe. cū inferior. 2. i. di. inferior.

inferior. Vnde quod dicitur est q̄ consuetudo laicorū fauens ec- clesijs, & clericis valet, & recipit per clericos. hoc est non ex vi ipsius cōsuetudinis sed per extensionē papalē super hoc factam.

- 1 Itē qd̄ statim dixi, qd̄ cōsuetudo laicorū non ligat clericos intel- lige verū esse de consuetudine q̄ est solū inter laicos. nā consue- tudo q̄ est, & seruatur inter clericos gñaliter. & laicos bñ ligat & ita intelligo gl. Inn. j. e. ti. cū dilectus in gl. sua pen. ver. itē cre- dimus & c. & est rō, q̄a talis cōsuetudo per cōem cōsensū tacitū oīm tam clericorū, q̄ laicorū est inducta. ideo merito ligat eos. arg. in fi. de iure na. gen. & ci. s̄. plebiscitū. & adde qd̄ dicit. j. qui filij sunt legi. c. t̄ra. in fi. vbi soluēdo putat & c. ¶ Si quis de ma- teria de qua tractat Inn. hic. f. vtrū cōstitutio facta vel rescrip- tum impetratum t̄ ius valet, distinguit vt dicit. j. de off. deleg. ex parte sc̄do. & de hoc no. Inn. j. de immu. eccl. c. quia pleriq̄. ¶ In quarta glo. si quis t̄ vtrū vasallus possit sine cōsensu dñi feudū alij in feudū dare h̄r. Ho. Io. Vin. Phi. & Io. And. dñt hic q̄ sic dūmodo non in feudū ecclesiæ vt in c. hic alie. in gl. 3. in li. feu. de alienatione feud. c. i. si clientulus. Vnde dic q̄ iure antiquo nouo & nouissimo permittit vasallo feudū alij in feudū dare. vt in li. feu. de cōtro. inuesti. qui. fi. & quāq̄ olim se poterat. s̄. 1. & per quas perso. fiat inuesti. c. vnico. & s̄. sed & res. & fi. de feu. contro. fu. c. bñficiū. de l. cor. c. 2. s̄. i. s̄. r̄. & de phi. feu. alie. per fr̄e. c. imperiali. s̄. illud quoq̄ p̄cipimus. & s̄. calidis & hoc dū- modo hoc faciat sc̄dere & bona hñt nō in fraudē dñi vel agna- torū vel sub colore inuesti. t̄re p̄io accepto cū vendere dispo- nat & distinet feudū & equali p̄sonæ sibi dare dēt & ea lege quā ipse hēt & nō alia vt in d. c. manifeste apparet hoc no. gl. & dñs lac. de Beluio. in li. feu. de capit. corra. c. vnico coll. 10. t̄ Et nota q̄ si vasallus faciat de feudo fidelitatē alteri, qd̄ dno, hoc feudo incidit in cōmmissum: quia quantum in eo fuit, ipm̄ aliena- uit per alle. c. Imperiali. & maxime si fiat t̄ pacta iurata. C. de tranfac. l. si quis maior. Qñq̄ t̄ cōtingit q̄ aliquis t̄ de eodem feudo facit fidelitatē duobus dñis. f. maiori dño saluo iure ma- iori cui & minori de eodē feudo fidelitatem facit. hoc no. Ho. & Io. An. j. de iureiu. eam te. In fine illius gl. Si quis nunqd va- sallus inuito dño possit feudo renuntiare. Refert t̄ quia aut re- nuntiat feudo in manibus dñi: & hoc facere potest indistincte. nec tenetibi. c. de cetero seruire: nec debetibi ipsum de cetero offendere. C. de q̄tionibus. l. seruos. & pro hoc est textus in li. feu. de vasq̄ t̄ cōnti. Lotha. feu. alie. c. vnico fm̄ Ho. & Io. An. hic. & fm̄ Ho. in summa de feu. s̄. i. ver. est etiā & fm̄ fratrem Ioan. in summa confes. ti. de deci. q. 68. vtrū vasallus, idē Archi. 22. q. vlt. de forma. gl. pe. & G. de Monte Lau. extra de re. iudi. c. si super verbo ex natura feu. in cle. idē Vinc. & Compo. hic. & Odo. & Cenon. ti. de interdicto vti possit. dum tñ non intēp- thie renunciat quia non videt in p̄pōtu dñm in periculo. quo- rum opi. intelligo verā in vasallo simpli ad seruitiū obligato. Si vero t̄ sit ad certū officium obligatus sp̄aliter tunc inuito dño non possit feudo renuntiare. p̄pter obligatiōē hincinde con- tractam, quæ fortius ligat q̄ gñalis. j. de præb. c. quamuis. 2. li. 6. ff. de pign. obligari. & hoc no. gl. in tit. de capita. qui. cu. feu. ven. c. fi. coll. 10. & vide ibi aut vasallus renuntiat feudo. in manibus alterius, quam dñi & non potest. arg. C. de act. & oblig. l. sicut. & j. de renun. quod in dubijs. & c. admonet. in auth. de defen. c. i. iusturandū. verū. non habet colla. 3. fm̄ Host. hic. & G. de Monte Lau. vbi s̄. ita intelligo opi. Ber. hic & quod no. Spe- tit. de feu. s̄. i. ver. 28. & contra vtrū dñs sine voluntate vasa- li possit feudum in alium transferre. dicitur. j. de feu. c. 22.
- 1 Priuilegium, tempore limitato non longius.
- 2 Priuilegium indefinitum decennio amitti.
- 3 Priuilegium secundum actionem regulari.
- 4 Priuilegium quando per nō sum amittatur & qui accipiendum.
- 5 Priuilegium ecclesiasticorum tempora.
- 6 L. in contrariis. C. de non nu. pecu. euucleari.
- 7 Actio, exceptio, & replicatio tempore paria. & 8.
- 8 Priuilegium an, & quando actu contrario amittatur. & nu. 11.
- 9 Priuilegia successiva vno actu amitti.
- 10 Priuilegia ecclesiæ catholice perpetua.
- 11 Ecclesiæ particulares cui priuilegia, an non, renuntiant.

Vm accessissent. Super gl. penultī ma. Si quis nun- quid venies semel t̄ priuilegium suū perdat illud & quanto tpe priuilegium suū durare de- beat, refert. nam aut priuilegiū est a conceden- te vel a iure certo tpe limitatum. aut non. si sic, tunc siue t̄ competat ad faciendū siue non siue ad agendū siue ad excipiendū non durat vltra tps̄ sibi a iure, vel ab hoīe limi-

tatū. C. de p̄ci. imper. offe. l. quoties. r. rñso. C. de diuer. rescri. l. falso. in fi. j. de ele. cum in cunctis. & c. ne pro defectu. & c. cū in veteri. de supplen. ne. pla. per totum. de ver. sign. tua nobis. & de rescriptis si p̄p tua debita. de ele. c. cupiētes. c. quā sit. & c. li. cō- promissarius. & c. quanquā. & de p̄b. c. statutu. li. 6. Si aut non limitetur certo tpe sed simpliciter cōceditur refert: aut queris de priuilegio competēti personis vni, vel pluribus. aut ecclesiæ, aut principi. Si primo modo refert. quia aut queris quanto tpe amittatur non vtendo. aut quāto tpe amittatur contrariū actū exercendo. Si primo modo refert. nam aut priuilegiū est cō- cessum in præiudiciū vniuersorū aut in præiudiciū singula- rium personarū, aut singularis personæ. Si primo t̄ modo tunc amittitur. 10. annis. vt pone alijs impetratū a Principe q̄ h̄ret nundinas in certo loco hoc est in præiudiciū vniuersorū illius loci qd̄ ad illas nundinas ire teneant. iste priuilegiatus nō vtitur per decē annos istis nundinis & sic nō vtiū isto priuilegio. certe perdit illud. ff. de nundinis. l. 1. & rō q̄a illud priuilegiū est odio- sum ideo minori tpe tollit. ff. de lib. & post. l. cū quidē. j. de reg. iur. c. odiali. 6. & ita intelligit legē illā Cōpo. & accur. hic. C. de diuer. rescri. l. falso. & Arch. 25. q. 2. c. 1. Si est impetratū & cōces- sum in præiudiciū singularis personæ seu singulariū personarū. tunc aut tale priuilegiū consistit in agēdo vel in faciēdo. aut in non agēdo seu nō faciēdo, sed potius in excipiēdo. aut cōsistit in replicādo. Si cōsistit in agēdo in iudicē vel faciēdo extra iu- diciū, refert: nam t̄ aut priuilegiū illud fundatur & concedit su- per re vel actione de sui natura t̄pali. & tunc erit t̄pale & eiusdē vitæ & nature cuius est res vel actio super qua fundatur. vt ff. q̄ actio de pecul. est annalis. l. cum post mortē. & ad Velleia. l. aliqñ. s̄. fi. & de min. l. & hoc. nisi in priuilegio aliud cauatur. j. de priuile. c. porro. Aut non t̄ cōcedit super re de sui natura t̄pa- li. & tunc aut priuilegiato non pot aliqua culpa vel negligentia. in non vtēdo imputari & tunc non perditur nec amittitur per non vsum. ff. si seruius veni. l. si quis alia aqua. s̄. fi. de verb. sig. c. abbate. in fi. & est ratio. quia præscrip̄tio non currit nisi t̄ negli- gentē. C. de annal. excep. l. i. in fi. aut potest sibi culpa, vel negli- gentia imputari. & tunc amittit per non vsum si cōpetat priua- to per 30. annos. C. de diuer. rescri. l. falso. Si competat ecclesiæ vel ciuitati per 40. annos. vt C. de p̄scr. 30. anno. l. sicut. & l. ois. de fundo patril. l. si. j. de p̄scr. c. de quarta. & c. ad aures. Si ro- manę t̄ ecclesiæ per centum annos in aut. vt roma. eccl. p̄scr. centū. angan. in prin. j. de rescriptis si diligenti. & C. de fac. san. eccl. & in auth. quas actiones. & sic vt correctal. vt ius diuinū. eo. ti. vbi dī, q̄ contra ciuitatē non currit p̄scriptio minor cen- tum annorū. & q̄ sit correctæ per legem allegatā inuit Ho. in summa de rescriptis super rubrica de p̄scr. rerū immobi. s̄. que exigantur. ver. sed & t̄ romanā: vel dic, q̄ est speciale in casibus contētis in illa. vt ibi no. & intellige, q̄ priuilegiū per nō vsum amittitur. qñ priuilegiatus in nullo vtitur priuilegio. secus si vteterit pro parte seu in parte. quod patet per ea que dicit post Ho. j. de priuile. c. vt priuilegia. s̄. illud. Si consistit in nō faciēdo seu in excipiēdo tunc distinguit vt s̄. p̄xime. nam aut priuile- giū impetrat & conceditur super re seu iure vel exceptione de sui natura t̄pali. & tunc erit t̄pale & eiusdē vitæ, cuius est excep- tio super qua concedit & fundatur vt p̄bat. C. de non nu. pecul. in q̄tibus. vbi t̄ dī q̄ si impetro priuilegiū super excep- tione non numeratę pecuniæ nō erit perpetua: imo eiusdem vitæ, cuius est exceptio. & hoc nisi in priuilegio aliud cauatur cuius verba sunt inspicieda. j. de priuile. porro. aut conceditur & fundatur super exceptione de sui natura perpetua. & tunc aut priuilegiato pot culpa vel negligentia imputari q̄ potuit perpetuare suā exceptionē: vel agendo & sic exceptio cōpetit sibi, q̄ actio: quo casu cuius vitæ est actio, eiusdē vitæ exceptio est. vt j. de rescriptis. c. si aut. & c. plerunq̄. & ff. de inoff. testa. l. Papi- nianus. li. 5. s̄. si filius. ff. ex qui. cau. mal. nec non s̄. exēpio. & ff. de iureiur. l. nam & postea. s̄. si minor. & ff. de peculio. l. que sitū. s̄. fi. vbi de hoc. & vide qd̄ no. Inn. j. de app. dilecti. in fi. vbi dic- cit q̄ non solū iuuat si quis appellatiōē p̄sequendo eā directe sed ēt excipiēdo de ea. vt j. de excep. dilecti. & j. de electione. cum inter. R. s̄. sed non potest excipere de appellatiōe nisi j. tm̄ tps̄ infra quāstū potest. p̄sequi directe per iura allegata. & vide etiā quod dicit de resti. in integr. s̄. q̄ etiā excipiēdo vltra quadrienniū peti nō potest. vt j. de in integr. resti. c. si fuscitara. Distingue sc̄do vel excipiēdo tpe debito cum aduersarijs age- ret t̄ contra eū & non fecit. vt ff. de pecul. Pomponius. s̄. rati. j. de excep. p̄toralis. C. sniam rescin. non posse. l. peremptorias. & tunc nō durat perpetua. sed solū infra & vsq̄ ad illud tps̄ in- fra qd̄ suā exceptionē potuit p̄petuare. vt in iurib. allegatis. & j. qui filij sunt legi. peruenit vbi hoc idē tenet Ho. in gl. h̄. aut nō potest

potest culpa vel negligentia sibi imputari, quare sua exceptionem non perpetuam vel agendam, quia nulla actio sibi copetitur vel alias & tunc est perpetua: quia quae tunc sunt ad agendum &c. ff. de excep. doli. l. pure. §. si. Si privilegium consistit in replicando & tunc est talis replicatio est eiusdem opposita roborat & confirmat. Nam eadem est regula in agendo & in replicando. vt C. de dil. l. si qñ & ita loquitur & intelligitur. l. illa que sit. §. si. ff. de p. culio. Si quis qto tpe amittatur privilegium actum dñi exercendo tunc subdistingue. aut exercet actum dñi privilegio renuntiando expresse eidem privilegio. & tunc regulariter perdit illud quia remittitibus actiones suas &c. ff. de pdil. edic. l. queritur. §. si veditor. 7. q. 1. q. periculosum. j. de renun. per totum. Circa tñ istud mēbrum distingue vt dicā plenius. j. de for. cōpe. c. si diligētī & aliquatū tangam. j. Aut exercet t actū dñi privilegio. alias q̄ ei renūtiādo expresse & tunc refert q̄ aut ius illius privilegij cōcernit nō solū illum sed et superiore. & tunc per talē actum dñi privilegij non amittit saltē in p̄iudiciū superioris. vt legitur & no. j. qd me. c. 1. & pe. de arb. cū tpe de insti. cū venissent. de don. inter dilectos. & de ca. mona. c. 2. ar. ff. de reg. iur. l. nihil tam nāle. Aut cōcernit ipm solū, & tunc refert quā aut exercitus privilegij est vnicus & irriterabilis hñs effectū momentanū & irriterabile. aut exercitus privilegij est multiplex & reiterabilis hñs effectū succēsiuū & reitegabilem. Si primo modo refert, quia aut privilegiatus venit q̄ accidētalia privilegij exercendo actū dñi accidentalibus seu tpalibus exercitio privilegij. aut venit q̄ substātia. Si primo modo tunc nō p̄iudicat sibi nisi in illo accidētī seu in illo tpalī exercitio privilegij. vt p̄bas. ff. de pactis. l. qui in futurū. C. de ijs qui bo. ce. pos. l. si. cum ibi no. ¶ Si scdo modo refert nam aut privilegiatus venit ignorās p̄babilitē q̄ privilegij. & tunc sibi nō p̄iudicat. ff. de lib. lega. l. si ex modica. de inoff. testa. l. mater decedēs. aut sciens & tunc solo factō dñi tollitur. verbī grā. debes mihi. 10. sub pignore. impetravi ius dñi in pignore tuo. qd ius est vnicū & irriterabile. postea recepi vīras ac si effēs debitor meus. adhuc pro hoc videor exercere actū dñi privilegio meo & ideo tolli ius dñi mei. C. de iure do. impetran. l. 2. de re iud. l. ad solutionē. de pact. int. emp. & ven. appo. l. cōmissorie. ff. de leg. l. si fundus. §. elegāter. C. de app. l. 2. qui ad ciuilla. ff. de ijs qui a ma. par. ca. ex ore. vbi de hoc in gl. no. hic arguētū. & hic quia sublatio dignitatis de ecclesia est actus vnicus & irriterabilis sic. j. c. p̄x. §. verū. de app. sol. iudic. l. de p̄b. pro illorū. & eo. ti. si pauper cleric. l. 6. & de rescriptis. c. gratie. in cle. cū ibi allegatis. Si exercitus privilegij est multiplex & reiterabilis & privilegium hēt effectū succēsiuū & reiterabile vt impetras ne tenearis subire tutelā. & sic potes te excusare a prima tutela & a scda. & ab alijs si r. tunc refert quia aut privilegiatus exercet actū iuri seu privilegio suo dñi singularē & particularē. vt in singulari. Et tunc aut exercet actū dñi seu actus dñi respectu diuersarū psonarū & iuri diuersorū & separatorū. vel et respectu earundē personarū sed iurium diuersorū & separatorū. & tunc nō p̄iudicat sibi quo ad alias psonas seu alia iura. v. g. impetras ne tenearis subire tutelā & postea acceptas tutelam istius vel illius impuberis. nō p̄iudicas tibi in alijs tutelis. quin possis eas recu sare. q̄ exercēs actū dñi tuo privilegio in singulari effectu istius tutelē & respectu istius pupilli & sic p̄iudicas tibi in p̄sentia actū quē exercēs. scd nō in sequētibus et aliquo tpe. ff. de veteranis. l. 2. 2. r̄fo. C. de execu. tu. l. voluntarie. de ep. & cle. in aut. p̄sbyteros. de ijs qui sponte mu. susci. l. 2. & 3. l. 10. & idē si privilegiat⁹ de nō solū decimis terrarū suarū soluit vno anno decimas de vna terra & alio nō. de illa sed de alia terra. j. de priuil. c. accētib⁹ a dñio ibi qñ dicit de terris p̄dictis per 40. annos cōtinue &c. ¶ Aut exercet t actum dñi seu actus dñi respectu privilegio respectu eiusdē personē seu earundē psonarū & respectu vnus & eiusdē iuris ipsi privilegio dñi & aduersi & tunc privilegij dicit sibi p̄ illo actū seu illius actibus: sed nō pro sequētibus vel futuris: nisi quo ad illud ius ipsi privilegio legitime sic p̄scriptum. vt est casus. in c. accētibus. & c. si de terra. j. de priuil. aut privilegiatus exercet actū suo privilegio dñi vnuerfalem & gñalem sub quo multa continent particularia. vt v. g. impetrasti excusationē muneris. subis munus decurionatus: nam tunc teneris tutelā & alia onera subire quia istud munus est vnuerfale ad oia munera. nam decuriones ad vnuerfā muna publica & reipublīcē vtilia sunt astringi. vnde qui facit se decurionē vī se habilem onēre ad quodcūq; munus. vt ff. ad municipa. l. quoties. C. qd cum eo. l. 1. 2. r̄fo. de decu. l. quoties. lib. 10. & ff. de decu. l. 2. §. si. & l. hō-

nores. §. ijs qui. C. de ijs qui sponte mu. susci. l. 1. lib. 10. & tunc aut erras seu ignorās p̄babilitē venit q̄ tunc sibi non p̄iudicat. vt ff. ad mun. l. libertus. §. error. ff. de iurisd. omn. iud. l. si per errorem. C. loca. & ducti si ignorās. & de ep. & cle. auth. p̄sbyteros. aut sciens & tunc aut privilegiatus exercet actum illum dñi sub certo pacto. vel sub certa p̄testatione admissa q̄ non p̄iudicat sibi in alijs & tunc nō p̄iudicat. vt ff. de iur. re immu. l. 2. C. de ijs qui spon. mu. susci. l. 1. in fi. & l. 3. l. 10. & dic q̄ fides p̄uentionis seruata est. vt ibi. & j. de pactis. c. 1. & 3. Aut sine aliquo pacto vel aliqua p̄testatione & tunc sibi in totum p̄iudicat vt in iurib. §. alleg. ff. de decu. l. 2. §. si. C. de ijs qui sponte mu. susci. l. 1. l. 10. & q̄ cordat. ff. de iur. immu. l. p̄. §. si. ¶ Si quis de privilegio t̄ cōpetenti ecclesiā vnuerfali. & illud perdit nō potest nec p̄scribit. j. de immu. eccl. nō minus. & c. aduersus. & per totum. 2. 5. q. 2. c. 1. & 2. vbi dī q̄ privilegia ecclesiā & monasteriorum cunctis t̄pibus inuolata permanēt vt no. Ber. j. de priuil. accētibus gl. 1. in prin. & Ho. post eum vbi et no. Hof. q̄ nec expresse talibus privilegij renunciarī potest qualia sunt illa. j. de for. cōpe. si diligētī. de fen. exc. contingat. 1. & 2. 5. q. 1. sunt quidā. 1. 5. di. sicut. qui papa sicut euangelia seruare debet. 2. 5. q. 2. si ea discernere. Aut de cōpetētī ecclesiā vel religioni particulari t̄ & tunc dic de hoc vt Compo. hic & Inn. j. de priuil. c. accidētibus. quia aut tale privilegium est honorabile & vtile ecclesiā. & tunc aut quis nunqd̄ illi de illa ecclesiā p̄nt illi privilegio renunciare expresse & dic q̄ non. argu. C. de trans. l. p̄bas. ff. de pactis. l. 2. iuris ciuilib. §. si. Aut tacite actum dñi faciendo. & dicendum nisi contra ipsam sit legitime p̄scriptum. quia tunc secus. vt j. de priuil. si de terra. quod intellige vt ibi dicam. & c. accedētibus. Aut privilegium est inutile ecclesiē vel saltem indifferens. & tunc nedū per p̄scriptionē legitima. sed et per actum dñi amitti potest. vt hic. & j. c. prox. & totā istam distinctionem intellige de privilegio cōpetenti inferiori. p̄ncipe. f. papa vel imperatore. nam privilegium cōpetens Papae vel imperatori aut cōpetit in signum subiectionis vel superioritatis extremē vel supremē & tale amitti non pōt aliquo modo. vt 17. di. hic soli sed. j. de trans. l. ep. inter corporalia. de off. deleg. q̄ translationem. C. de p̄scr. 30. vel 40. an. l. cōpetit. C. noua vectig. in fi. non poss. per totum. Aut non cōpetit in signū subiectionis vel superioritatis extremē vel supremē. & tale non pōt amitti si cōpetat papae nisi per centum annos. j. de p̄scr. si diligenti. si imperatori per 40. annos. vt C. de p̄scr. 30. vel 40. an. oēs. & de ista materia no. frater Io. in summa. q. ti. de rapto. sub rubricella de priuil. q. 164. §. qualiter amittant. &c. & Ho. in summa. ep. ti. §. quo cōstitutio sub. §. licet cōstitutio de priuil. §. qualiter amittat. vbi ponit nouē modos qbus privilegia mittuntur & frater alensis. l. 6. ti. de priuil. art. 5. & 7. H. B.

- 1 Protestari sibi sine alterius incommodo licet.
- 2 Protestatio iuris alieni vestita valet.
- 3 Protestationem nudam contrario actu ex causa non tolli.
- 4 Protestationem iudicalem contrario actu non tolli verius est.

Vm. M. ¶ Si quis vtrū protestatio valeat, vel non valeat, distingue. nam aut est contra substantiam negotij, quod agitur. & tunc nō valet, vt ibi. & j. de condi. appo. c. fin. de statu mona. cum monasterium. in fi. Aut non est q̄ substantiam negotij qd̄ agitur. & tunc aut fit extra iudicium. & tunc aut protestatur de eo quod tangit me solum vel aliquod periculū vitē. & tunc valet: dum tñ ius alterius non offendatur. vt j. de cens. olim. de postul. p̄la. bone. 2. ff. de acq. hær. l. pro hærede. Aut tangit ius alterius t̄ & tunc aut p̄testatio est vestita. puta quia est conuentionalis. & tunc valet. vt j. de elec. c. cumāna. in prin. ff. nau. cau. sta. l. si item si p̄dixerit. Idē si fit vestita coherētia consensus. ff. quib. mo. pig. vel hyp. sol. l. si debitor. §. 1. Idē si coherētia expensarū causa humanitatis factarum. ff. de neg. gest. l. Nefennius. Aut t̄ p̄testatio est nuda. & tunc per dñi actum tollitur vt hic. vel sine p̄iudicio &c. & j. de elec. c. genefi. ver. fi. nisi iusta causa dñi actum excuset. l. quia per iustum metum ad dñi actum peruenit & tunc sic soluitur contrarium. j. quod met. cau. c. perlatum. 3. 1. q. 2. L. otharius. Item vbi de necessitate iuris debeo aliquid facere si volo vitare periculū, valet protestatio, vbi non possum aliud facere. j. de off. ord. pastoralis in fi. 1. 6. q. 3. §. p̄t. C. de annali excep. l. vt perfectus. C. de vsur. l. accepta. Si vero fit in iudicio semper per dñi actum tollit, nisi iterum repetatur. j. de ord. cog. cū dilectus. & de do. lo. c. put. & de rest. c. dilecto. Istā distinctionē ponit Ho. hic & Ioan. Andr. post eum. & G. 28. di. Diaconi. Sed istud vltimum membrum

4 membrum non est verū: quia si reus t̄ protestatur, q̄ ea, quae dicit, nō dicit aīo litē contestādi, talis p̄testatio bene valet. fm Ber. Ioan. & Inno. & Compo. hic & fm Hof. j. de ordi. cogni. c. 2. & fm Specu. rubrica delictis contesta. §. 2. & card. j. de reg. iur. c. in generali. lib. 6. & Iaco. de ra. & Cy. C. de litis contest. l. vna. & de ista materia dicam forte latius. j. de condi. appo. c. fi.

- 1 Fructus excrecentes ordine liquido designandi.
- 2 Receptis postremo fructus recte ad signari.
- 3 Fructus quando aequē distribuendi.
- 4 Canonici supernumerarijs an distribuendum.

§. mandamus Vbi duo vel plures recipiuntur in canonicos ultra numerum, & redditus excrecentes non sufficiunt ad tot p̄bendas, quot sunt canonici. quia forte nō sufficiunt nisi duabus p̄bendis vbi tñ quatuor sunt sine p̄bēda recepti. vt hic fuit. ¶ Si queritur qbus & qualiter fructus hmoi debeant assignari, distingue. aut apparet qui primus sunt recepti. aut nō apparet. Si apparet tunc primus t̄ receptis assignabuntur fructus excrecentes iuxta suē receptionis ordinē. sicut dicimus de p̄bendis. arg. j. de p̄b. c. inter cetera. & c. relatum. & de rescriptis duob. lib. 6. ita intelligo opi. Compo. & Io. An. hic. Si tñ t̄ de factō assignarentur vltimo receptis valerēt assignatio. & hoc si primi essent recepti auctoritate Papae & capituli. vt hic fuit. quia per talē receptionem non sunt affecti fructus postea excrecentes nec p̄bēda postea vacantes. vt no. per Inno. & Ho. in d. c. relatum. & per Io. An. j. de conce. p̄b. c. si soli. lib. 6. secus si auctoritate Papae recepti sint. j. de p̄b. c. si postquā. l. 6. aut non constat de ordi. ne receptorum. & tunc t̄ distribuuntur cōter inter oēs. vt ff. de vsur. l. quoties. sic intelligo opi. Inno. & Ho. hic fm Compo. & Io. An. Ad euidētiam gl. hic potest queri. ¶ Si quis vtrum canonicus receptus t̄ ultra numerum percipiat distributiones & debeat ad electiones & alios communes tractatus admitti. distingue vt dicam. j. de p̄b. c. dilectus primo.

- 1 Litigiosa res que eaque inalienabilis.
- 2 Litigiosum an in alio. p̄son. reuocetur. & num. 3.

§. Reuocatis. Posset dici sine calumnia q̄ qñ t̄ res petita est, affecta vitio litigiosa est, qñ agit de dño. vel quasi rei. vt C. de litig. act. litigiosa. Alienatio de ipsa facta ipso iure nō valet. vt C. de litig. l. 1. & de isto vitio litigioso loquitur gl. Inn. hic. Sed qñ agitur actione personali. i. te pendente non debet innouari aliquid. Sed si fiat tener, debet tñ in irritum reuocari: si fit in p̄iudiciū litis. vt hic in fin. & j. de despon. impub. ad dissoluendū. in fi. & de accu. olim. quā loquuntur t̄ nō in actione realis potius in personali. vt j. vt lite pen. per totū. qd̄ dixi qñ nō innouatū lite pendēte tenet ipso iure. fallit. j. vt lite pen. c. l. 1. §. 6. & sic potes intelligere illud. c. non de vitio litigioso. sed de vitio litis pendētē. & ita intellexit Ho. j. de app. c. significante. super verbo nō audiebant & ita. in l. i. litis pendētia. intelligunt Io. An. & Io. de Monte Laud. istam decretalem. vt lite pen. c. 2. gl. 1. in cle. sed Inn. contrarium. innuit hic & Post. j. de excep. dilecto. gl. si in fin. Posset tñ responderi licet t̄ alienatio facta sit lite seu appellatione pendente in actione personali teneat ipso iure retractatur tñ per officium iudicis beneficio illorū titularum. j. vt lite pen. & C. nil noui appen. si fit in p̄iudiciū partis. pro quo no. per Car. j. de ele. cupientes. in fi. in materia attentatorū. ver. credo. q̄ si lite &c. a contrario & vide quod dicam. j. vt lite pen. c. ecclesia. 1. in distin. 2.

- 1 Sententia penalis non excedit tempus p̄finitum.
- 2 Sententia penalis indefinita tempus decennale esse.
- 3 Contumacia sententiae tempus regulari.
- 4 Sententia administrationis tempore commensurari.
- 5 Pœna quando perpetua aut temporalis intelligenda.
- 6 Excommunicatio absolubilis temporalis est.
- 7 Priuationis pœna perpetua.

Xlteris. ¶ Si quis nunquid sūa priuationis seu depositionis ab officio beneficio seu administratione vel alias pœnalis intelligat esse perpetua vel t̄palis, distingue quia aut sūa priuationis seu depositionis ab officio. beneficio seu administratione lata ad certū tps & determinatū aut ad tps incertū & indeterminatū. aut est lata simpliciter. aut est lata p̄petuo. Si primo t̄ modo tunc pœna seu effectus sūe non durat ultra illud tps. ff. de postu. l. puto. in fi. ff. de pe. moris. in prin. ff. de off. p̄fecti vrb. l. 1. §. si. j. de elec. c. cū in cunctis §. cler. & c. nihil est. & et. c. statuimus. & c. cupientes

§. ceterū. l. 6. & de re iud. c. 1. e. l. & no. Inno. j. de eta. & quali. c. bonā. & G. de Monte Lau. extra de priuil. c. 1. & de pœnis. c. 1. in cle. Si scdo modo t̄ aut iudex penā infligit vsq; ad tps t̄ indeterminatū & sine aliqua adiectione t̄p̄is illud determinare valente. vt quia dicit iudex, sic, condēno te in metallum ad tps. & tunc vsq; ad decēnium pœna durabit. ff. de pe. l. sine p̄finitione. aut vsq; ad tps indeterminatū cum adiectione aliqua tps illud determinare valente. vt quia iudex dicit suspendo te donec satisfeceris. & tunc non durat ultra tps illud iam eueniens seu iam elapsū. vt in dictis legibus. & 2. q. 5. p̄sbyter si a plebe. j. de ele. quia sepe. j. de off. or. p̄fenti. de cen. exigit. l. 6. qd̄ intellige vt no. Inn. j. de gra. & quali. cum bono. & Io. And. j. de decimis. c. 1. in cle. sed q̄ oportet q̄ absolutio vel saltē sūa declaratoria inuenerit. Si tertio modo. s. qñ sūa est simpliciter lata. distingue quia aut sūa fertur propter contumaciā aut p̄ crimen. Si propter contumaciā t̄ & tunc durante cōtumacia durabit & non ultra vt hic & j. de rescriptis. c. olim ex literis. & de offi. dele. c. eum cōtingat. de fen. exc. c. cū venerabilem. §. secus aut. l. 6. Si fertur p̄ crimen. tunc aut talis sūa pœnalis fertur extra iudicium seu extra ordinē iudiciale. aut in iudicio. Si extra iudicium seu ordinē extra iudiciale. & sic sine causae cognitione tunc non durat t̄ ultra tps administrationis ipsam sūam proferentis sic intelligitur de pœnis. l. 1. fm glo. ibi. & ff. de pactis. l. puto. in fi. idem Ber. j. de fen. exc. c. a nobis. 1. in glo. sed contra. in fi. & Archi. j. de offi. ordi. c. p̄fenti. gl. 1. lib. 6. 63. di. Salontane. & Hugo. l. di. c. 1. & Goff. j. de off. le. nouit. & Inn. in c. q̄ translationem. Si in iudicio t̄ tunc aut crimen est tale qd̄ de sui natura pœnam exigit t̄palem. & tunc pœna erit t̄palis & naturalis fm naturam criminis & non perpetua: nam semper sententia iudicis debet intelligi fm iura. & debet conformari iuri cōf. ff. de re iud. l. 4. §. si quis condemnatus & etiam iuris dictioni. j. de iur. iur. venientes. & c. ad nostram. 3. & pro hoc facit optime istud. c. in ver. & tam iuris canonici &c. Aut crimen est tale quod de sui natura pœnam exigit perpetuā. & tunc aut conditio seu natura pœnā simpliciter impositē talis est. q̄ potest durare perpetuo vel solummodo ad tps indeterminatū. vt ubi gratia peccatū mortale exigit mortē perpetuā animæ. f. excoicationem si peccator monitus non peniteat. j. de mai. & obe. c. 2. Sed pone q̄ talis excoicatus penitet & pœna absolui in forma ecclesiā constat q̄ t̄ debet absolui & sic pœna excoicationis erit t̄palis. vt j. de off. dele. cum contingat. in fin. de iud. c. cum non ab homine cum ibi no. Aut conditio seu natura pœnē impositē talis est q̄ debet durare p̄petuo nisi alias declaratur: & tunc aut talis sūa pœnalis infligitur interlocutorie & absque causae cognitione & tunc non durat ultra tps administrationis iudicis pœnam huiusmodi infligentis. vt ff. de pœnis. l. fin. Aut diffinitive & cū causae cognitione & tunc perpetuo durabit. vt ff. de offi. p̄fecti vrb. l. 1. in fi. cum ibi notatis in gl. & C. de pœnis. l. ferus. & ista duo membra. §. proxime posita approbat Arch. l. di. c. 1. in fi. ¶ Si quis de quarto mēbro principali. qñ sūa pœnalis fertur perpetuo. distingue vt prius quia aut fertur pro cōtumacia & tunc idē qd̄ prius dictum est de contumacia fm Compo. hic & bene. aut pro crimine. & tunc aut pœna imposita & inflata perpetuo est talis nature q̄ in euetū alicuius contingētis debet finire & debet esse t̄palis [sicut est pœna excoicationis q̄ debet esse t̄palis] in persona p̄cēnētē. de peccato occasionis cuius est excoicatus & tunc erit t̄palis. f. donec satisfecerit & eo satisfaciētē & penitētē pœna finiet. sic loquunt. j. q. j. reperuntur. 79. di. si quis ex ep. 10. q. 1. q̄ sacerdotēs. 2. 7. q. 1. de viduis. & j. de coha. cle. & mu. c. clericis cū suis gl. Aut nō est talis nature q̄ debet esse t̄palis. vt quia aliquis priuatur t̄ prius sūam ab aliquo officio vel administratione & tunc dic vt prius quia si est sūa interlocutoria & sine causae cognitione lata nō ligat ultra tps administrationis p̄ferentis. vt ff. de pe. l. si vero diffinitiva & cū causae cognitionē lata p̄petuo durabit sicut & p̄petuo fuit lata vt C. de postulado. l. j. & vide qd̄ ibi not. per Cin.

- 1 P̄bendam a solo papa tolli.
- 2 P̄bendam constituere potest episcopus.
- 3 P̄bendarum numerus an & a quo augendus.
- 4 P̄benda numerat & a quibus minuenda.
- 5 Consilium mandati petendum, expectandum ve.
- 6 Consilium statuti quatenus expectandum.
- 7 Consilium necessarium expectandum.
- 8 Impedimentum consiliorum casus.
- 9 Consilia mandati, & statuti distingere: quia; intelligendum.
- 10 Consultorum sententia, que potior, & sequenda.
- 11 Consuluisse doctos iudici an sit satis.

Icut. ¶ Si queris d' duob' lris vel duob' rescriptis ipetratisq, seu qd' alteri p' iudicet, refert. Nā aut alteri ipforū ē nullū vel tale qd' p' exceptionē eli di pōt. & tale nō ipcedit alterū valere. j. c. ex pte. j. de cōfirma. vt. i. bone. vbi v' cap. & hoc tenet Ber. j. c. ex tenore & de cōcef. p' bē. cū nris & Ho. ibi j. gl. hic v' & Cōp. j. e. sup. lris. & Io. an. d' reg. iur. nō p' stat. lib. 6. & Ber. j. de iure pa. c. suggestū in gl. penul. & Ho. post eū. & Bar. Brixienis in qōne dñicali, q' in cipit, q' r' vtrū in rescripto scdō & c. aut nō & tūc aut vtrunq; p' iudicē est gratiosum, aut vtrunq; est rescriptū i forma cōi impetratū. Aut non est. & tunc aut vnu est p' iudicē & alterū est rescriptū in forma cōi impetratū. Si vero vtrūq; p' iudicē est gratiosum refert, aut vtrunq; est super beneficijs, aut sup alijs factis gratiosis. Si super beneficijs tunc aut impetratur ab vno, aut à duobus. Si ab vno tūc aut scd'm facit sufficientē & expressam mentionē de primo, aut non. si sic, vt quia in scd'o continetur clausula non obstantē si pro eodē alibi scripserim? & c. vel alia similis clausula & tunc valet scd'm rescriptū nedū primū etiā si per primū sit rescriptū vel iā beneficiū a secutus. vt. j. c. in nra. ibi non tñ de alijs mentionē facientes a d'no fensū. & hoc ibi tenet Cōp. & j. e. cum adeo. & c. ad aures, aut nō faciat mentionē sufficientē de primo. & tunc aut tēpore impetratiōis secundū est virtute primū beneficiū a secutus aut nō. 3. Si scd'm nō valet nisi motu proprio fuerit ei cōcessum scdū dū. j. e. in p'ponete. & j. de p' bē. si motu proprio. li. 6. & idem i' virtute primū pensionem vel aliud cōmodū habuisset [j. e. ad audientia secundū. Aut nondū est per primū receptū beneficiū vel aliud cōmodum a secutus, & tūc aut ignorabat primū concessum sibi fuisse aut sciebat. primo casu tene quod habet de rescriptis gratiosis. li. 6. Si sciebat refert aut paratus est renunciare cū effectu iuri, qd' habet & habiturus, est p' primū rescriptū. & tunc valet secundū rescriptū etiā si p' primū ad receptionē ipsius iam sit processum. Nā in isto casu non est talis veritas suppressa, quā expressa literas nō habuisset. ar. 7. q. 1. pastoralis. j. e. sup. lris. & de p' bē. cū am' apostoli. & Inno. & Cōp. j. e. cō. cū in nostra. & Am. G. j. de p' bē. si motu proprio. lib. 6. [super verbo bñficia & Io. An. d' de hoc vt ibi scripsit.] Aut non renuntiat effectu priorū literarū seu iuri quesito & q' nō do per cas, & tunc scdū nō valebunt, tanq' subrepti. ar. j. eo. in nostra. ibi faciens esse cōtētos. & c. & hoc tenet ibi Cōp. in prima gl. p. hoc. j. e. ceterū. & j. de p' bē. si motu proprio. li. 6. Si ambe ltere ipetrant à duobus, tūc distingue plene, vt no. Io. an. j. de cōcef. p' bē. c. si foli. li. 6. & d' hoc aliq' t' p' Di. j. d' reg. iur. c. q' prior. ¶ Si sūt rescripta gratiosa nō bñficialia, & tūc aut ipetrat ab vno aut à duobus. Si ab vno, tūc aut sūt diuersa aut aduersa. Si t' diuersa, tūc vtrūq; valet. vt. j. de p' uile. cū & plā tare. §. i. ecclesijs. §. fi. & c. cū capella. quā p' uilegiū additū p' uilegio primū nō tollit sed augmetat. vt. ff. d' senatorib. l. senatores. §. C. de p' xi. sacro. scri. l. 4. §. fi. li. 12. Hoc salit i casū vbi p' uilegiū ē moderatū & s' m limitas vel ampliās primū ē moderatū; nā tūc nō valet s' m nō facies mentionē de primo: quā nō ē ve nissimē, q' concedēs mutaret primū moderatū, si de eo recorde retur per s' m immoderatū. Ita intelligit Innoc. j. de p' scrip. veniens. vbi notat in sua gl. quā incipit. sed hic nō est mirum. in sine q' si papa, vel alius primo cōcesserit partē alicuius rei, vt decimarū ex p' uilegio alicui, & partē reliquit iuri cōi, si postea partem reliquit iuri cōi eidē, vel aliq' concedat, nō valet nisi de priori cōcessione fecerit mentionem, vt in c. allegato veniens. Si sunt aduersa, tūc dicit Card. j. eo. in rubrica. ver. si autē sunt rescripta gratiosa, q' neutrum valet. ar. j. de fide instr. c. imputari. ff. de reg. iur. l. vbi repugnantia. Sed illa iura intelliguntur, qn' in iudicio exhibentur: quia tūc sibi uicem derogant alias non concludunt iura illa: sed Innoc. & Hofstien. & Cōp. hic. & Hofst. post eum, j. de deci. suggestum. & in sū ma eodē. titulo. §. quod' cui p' iudicet. dicunt quod si secundū p' uilegium sit speciale derogat priori generali, licet de ipso non faciat mentionem. j. eod. pastoralis. & de offic. deleg. studuisti. illa tamen loquuntur in rescriptis ad lites secundum Ioan. 2. §. q. 2. in glo. §. & Ber. hic. & j. de p' asc. veniens. in gl. sup. ple. etiā & in gl. ic. p' tēt. & Ioē. and. j. de reg. iur. c. generi p' specie. & Card. j. de heretic. c. per hoc. lib. 6. dicentes in d' iudicte, q' secundū p' uilegium non valet nisi de primo faciat mentionē. quod credo verum etiā si primū sit generale. & s' m speciale per p' d' c. t. c. veniens. & 2. §. q. 2. in d' iudicte. & de p' p' ce. & per totū. Si impetrat à duobus, & tūc distingue vt Car. j. eo. in rubrica circa fin. ver. secundo casu dupliciter vt prius. & c. v. q. aduersum. vbi aut vnum rescriptum est s' m ius cōe & vbi plene de hoc. Si vtraq; litera sit rescriptū s' m ius cōe impetratum,

tunc distingue. aut impetrat in causis nō cōceptis aut in cōceptis si primo mō, aut impetratur ab eodē aut à duobus. si ab eodē tūc dicit vt j. c. ex tenore p' Ber. & Inn. si à duobus, tūc aut ad eodē de iudicibus aut ad duobus si ad eodē aut sunt aduersa aut aduersa. Si diuersa, tūc idē iudex cognoscet vt j. c. dispendia. §. reus quoq; li. 6. & dicit vt ibi quo ad hoc. Si aduersa taut est aduersitas quo ad fines diuersos, vt quia vna pars ex vno facto narrat vnu & alia pars aliud & tūc sic idē iudex cognoscet, j. de appellat. oblatē. §. si ita qd' si appellans. aut est aduersitas in mō commissio nis & procededi. & tūc dicit Card. in rub. in prin. q' vtrūq; si p' sedendum est, & superior cōsulendus est j. de off. deleg. c. 2. qd' intelligo verū, qn' ambo sunt eiusdē datē. vt ibi no. per Ber. Inn. & Hofst. & ab. Si vero t' diuersam datarū, tunc distingue quia aut s' m rescriptum nullā mentionem facit de primo, vel facit, sed minus sufficientē & tūc primū valet & nō s' m, vt j. eo. ex parte decani. §. petente. ver. p' curator nobilis, & c. vbi secūde litera nō faciebat sufficientem mentionē de primis, nec erant de cōi cōsensu partū impetratē. j. c. ceterum. §. si. j. de rest. spo. audita. Aut s' m facit sufficientem mentionē de primō & tūc s' m valet vt in c. alleg. ex parte decani a contrario & in d. c. audita. 7. Si impetratur ad duobus iudices refert aut nō apparet quod est primū, nec quod s' m & tunc mutuo se impediunt. s' m Ber. j. eo. ex tenore. vel s' m Inn. ibi illud praeualeat q' prius fuit p' sentatum pro quo. j. eo. duob. li. 6. vel s' m Hofst. Papa consulendus est, vt j. de off. del. c. 2. vbi hoc tenet, qd' credo verum: dūmodo pars de hoc excipiat & hoc requirat vt dicā in c. alleg. ex tenore. aut apparet qd' est primū & quod s' m, & tunc aut vtrunq; est speciale, aut vtrunq; generale. aut vnu gñale & aliud spale. In primis duob. casib. s' m Card. j. eo. in rub. ille est potior qui p' mo p' sentavit per c. capitulū sanctae crucis. r. c. & p' vt debet. j. de appel. Sed, salua reuerentia tanti patris, illa iura nihil faciunt. 8. Nam dicit c. t. capitulum sanctae Cru. loquitur in literis ad bñficia. & ibi et primo impetrās obtinuit bñficiū & non primo p' sentans, & c. vt debet. loquitur in ordinario cuius iurisdictionis tardius p' uenitur. ibi etiā loquitur de p' uentione, quae sit per citationē, nō per p' sentationem vt no. Ber. j. eo. ceterum. in. 1. glo. in fi. & in d. c. vt debet. glo. sed nūquid sola. & Hofst. ibi. Ideo dicit quod in primo casu. s' m q' vtrunq; est spale quod si s' m non facit mentionē sufficientem de primo, tunc primū rescriptum praeualeat secundo. vt j. e. ceterū. r. r. Sed si secundū facit speciale & expressam mentionē de primo, tunc praeualeat secundum, vt ibi. 2. respō. & j. de off. dele. corā. & de re iudica. inter monasterium. vel si iurisdictionē data per primū praeueniat per secundum vt. j. ple. r. u. q. & ibi de hoc dicā. Vnde quantum ad casum in iure. Et quod sanctorum patrum decreto sancitum non est superstitiosum non est adiuuatiōibus p' sume. dū. 2. q. 5. consuluit. j. d' transla. epi. inter corporalia. §. sed neq; 9. in fin. imo est casus in d. c. p' lernq; a t' contrario, vbi habes qd' primus impetrans potest excipere infra annum contra s' m, etiā qui p' sentavit. In secundo casu. s' m q' vtrunq; est generale, refert, aut secundum facit sufficientē mentionem de primo & tunc reuocat primū vt in d. c. o. ceterum 3. respō. licet non reuocet legitime acta per ipsum vt. j. d' resti. spolia. audita. aut non facit, & tunc neutrum: alteri derogat ante specificationē clausulae generalis. & facta specificatione, in vno derogatur, in specificationis generalitatis alterius. vt. j. eo. pastoralis in fin. s' m compō. hic. In tertio vero casu, s' m vnum est generale, & aliud speciale distinguit card. in. ver. in tertio vero speciali primū p' sentatum & c. quod iporum primo p' sentatur, vtrū speciale vel generale & c. Ego vero Hēricus, dico sic, aut primū est generale & s' m speciale aut e contrario, primū speciale & s' m generale. Si primo modo refert, quia aut queris de personis vel rebus in primo speciale exp' rescriptis, & nō de illis q' possunt sub generali clausula comprehendi vt quia papa dicit causam, quā cū ius aduersus: Seum & quosdam alterius dioce sis parisiensis super libro & quibusdam alijs. se habere. p' proponit & c. Aut queris de personis vel rebus non expressis in primo rescripto quae tñ possunt sub generali clausula comprehendi. Si primo modo tunc dicit vt dixi. §. in casu quando vtrunq; est speciale. ¶ Nā rescriptum generale habens clausulas speciales de certis personis vel rebus & vna cum hoc generale quantum ad personas vel res specialiter expressas speciale est, vt patet expressē. j. e. pastoralis. §. qm' ibi super personis vel rebus exprimis habeat potestatem. ergo a contrario secus de expressis & s' m nos igitur ibi iurisdictione per generales literas attributa per speciales literas & c. per generales. i. per clausulam generalem in literis generalibus contentam & non iurisdictione de Scio & de libro

libro specialiter expressas. Si vero de personis vel rebus nō expressis quae tñ possunt sub generali clausula comprehendi, refert, aut impetratio secundi rescripti p' cedit specificationem clausulae gñalis. aut e contra specificatione clausulae gñalis p' cedit impetrationem secundi rescripti. Si primo modo tunc s' m rescriptum spale praeualeat, & derogat primo gñali: licet de ipso non faciat mentionem, vt in d. c. pastoralis. §. nos igitur. Si scd'o modo, praeualeat primū rescriptum vt ibi à contrario. Fallit in casu vbi s' m faceret sufficientem mentionem de primo vt in di. c. ceterum. 2. respō. Si primū rescriptum est spale, & s' m generale tunc; aut queris de personis vel rebus spaliter contentis in primo: & tunc primū praeualeat scd'o nisi s' m faciat de primo sufficientem mentionem vt in d. c. ceterum. j. respō. & hoc s' m vnum intell'm & ar. j. de reg. iur. c. generi per speciem. lib. 6. aut de alijs personis vel rebus q' de expressis in primo: & tunc valet s' m ar. alle. pastoralis. ff. de usufr. l. l. sempronio. & hac vera cessante dolo, culpa, vel negligētia primi impetratis, alias secus vt dicā. j. e. p' lernq;. Item hec vera salua eo, qd' legitur & no. in c. alleg. dispendia. §. reus quoq;. ¶ Si autem queris, qn' impetratur rescripta in causis ceptis tunc ab vno. & tunc dicit vt j. c. ex tenore. & c. dispendia. in prin. aut à duobus & tunc dicit quod no. Card. in rub. ver. si autem impetratur rescripta in causis ceptis & c. vt qd' hoc, siue si vtrunq; fuerit gratiosum. ¶ Si quis vbi vnum rescriptum est s' m ius cōe & aliud gratiosum, tunc dicit vt no. Car. in rub. ver. vbi aut vnum rescriptum est s' m ius cōe vsq; in finem. & vide qd' no. Hofst. in summa huius tit. §. q' cui p' iudicet. & q' s' m rescriptum sufficientem facit mentionem de primo vide j. de do. & cont. c. 2. §. verum vbi Ber. in gl. fia pen. dicit nō sufficere mentionem gñalem seu indiffinitam sed exp' illam debet facere mentionem j. de offi. delegati. ex literis. de re iud. inter mona. & de coha. cle. si p' eo. dicit et Hofst. ibi. 12. q' nō sufficit si fiat mentio in scd'o rescripto de primo nisi exp' resse specificet in scd'o id super quo primū fuit impetratū & p' sone iudicum & litigatiū & ciuitatis dioecis. & idē qd' dicitū ē de reser. dicit Hofst. j. de heret. c. sic utat. Dicendū de p' uilegio, sed Io. And. ibi remittit ad id quod ipse no. de excess. p. l. c. vno. li. 6. vbi remittit ad id quod ipse no. de consti. c. j. super verbo nō catur. e. li. de quo vide ibi etiā per G. super. e. verbo.

- 1. AE iur. olementium alterum probandum.
- 2. Proposita omnia quando probanda. declarat, & limitat. & 3.
- 4. Diuinitorum alterum probare sat est.

Xpate. Conuentrens. ¶ Si queris, cum duo, vel plura proponuntur probanda nunq' alterum probare sufficiat, refert, quia aut quis proponit duo, siue plura equipollētia aut plura & diuersa. Si plura t' equipollētia tūc sufficit alterum p' bare, vt j. de testa. Raynū. ver. postmodum in fi. quia de equipollentibus idem est iudicium. j. despon. c. pen. de constan. & aff. tua. ff. de leg. 3. l. fideicommissa. §. si filio. Aut quis p' ponit duo siue plura diuersa tunc refert, quia aut proponens obligat se & adstringit ad vtrunq; p' bandū, & tunc necesse est, quod vtrunq; probet qd' alterum per se sufficeret. vt j. de probatio. licet de foro cōpe. ex pte. §. h. ff. de p' ba. l. certa. & hoc verum nisi ex forma p' adati vel rescripti aliud contingat. vt j. de accu. accedens. aut non obligat se ad vtrunq; probandū, & tunc aut illa duo vel plura proponuntur coniunctim vel copulatiue. 3. aut alternatiue seu disunctiue. Si primo mō, refert, nam t' aut vtrunq; tendit ad eundem finem seu effectum aut ad diuersos, sed si ad eundem finem. tunc aut neutrum propositorum per se, sufficit ad efficiendum & inferendum illum finem seu effectū, aut vnum illorum per se sufficit. Si neutrum sufficit per se tūc vtrunq; probare oportet. vt j. e. olim ex literis in fi. & hoc si incipias ibi à primo, s' a vitio fallitatis. Si quodlibet per se sufficit ad inferendum seu obijciendum illum effectum seu finem: tūc sufficit probare alterum ad hoc vt finis seu effectus ille sequatur. vt hic & j. de iudic. exhibita. & de appel. significauit. & de p' bē. cum iudicium de accu. accedens. & c. cum oporteat. Si vtrunq; tendat ad diuersos fines seu effectus tunc, vno p' bato, sequitur finis, seu effectus ille, quem elicit & infert tñ vt j. eo. olim ex literis in fi. non autem alijs finis seu effectus, & nisi illud aliud probaretur quod illum effectum alium infert: & elicit vt. ff. de verb. obl. l. si quia stipulatus. & inflitu. de her. infl. §. pen. & hoc no. Car. j. de elec. statuimus in glo. sed nunquid lib. 6. & idē Inn. Ho. & Cōp. & G. ibi. ¶ Si vero proponatur alternatiue seu t' disunctiue tunc aut alterum probatū sufficit ad inferendum per se illū effectum, & tunc sufficit alterum p' bare. j. e. inter ceteras. de reli. dom. c. cū dilectus vbi de hoc

per Hofst. ff. de iure do. l. plerunq; de reb. dub. l. si is qui ducen ta. §. vtrunq;. Aut non sufficit per se & tunc oportet vtrunq; probare & tunc disunctiua ponitur pro copulatiua saltem quo ad modum & onus probandi. Ver. gra. qn' duo diuersa veniunt in obligatione: puta promissisti mihi stichum aut panti phylum: & ideo peto alterum eorum quia tunc & alternatiue petitur & alternatiue fertur sententia. j. de p' rah. emp. & vē. cū causam: & ff. de re iud. l. miles. §. decē. ff. de pac. l. si vnus. §. pen. idē in casu. vbi idem alternatiua propo' debet accipi pro copulatiua. vt. C. de ver. sig. l. cū quida. & de p' se. dist. ij. in calice. Ista distinctio p' maiori pte pōt elici ex gl. Ber. hic & Hofst. e. olim ex lris. vbi facit plura mēbra sed omnia recidunt in ista.

Inter cetera. ¶ Si queris, vtrū in altera tuis seu disunctiuis electio nis debitoris, distigue vt dicā. j. de plus peti. c. vnico.

Iquando. ¶ Si queris nūquid de omnib. ratio sit reddēda vel non distincta, aut loqumr de factis, seu secretis diuinis: & de talib. non oportet reddere rōnem: 4. q. 3. §. sed obijciunt. 2. q. 4. Nabuchodonosor. & c. de curijs. s' m Hofst. Vñ ad R. o. i. c. i. n. f. i. O altitudo diuinitarū, & sequitur quis. n. cognouit sensum dñi aut quis cōfiliarius eius fuit? Aut loqumr de factis humanis & tunc refert: aut q' ritur de factis hoium in statuto vel iuris. eondēdis aut de alijs dicitis vel factis hoium. Si primo mō, refert, nā taut q' ris de statutis aut iuris hoium mere pōsituius. & quae ex sola voluntate dependēt. & de talib. non oportet reddere rōnem, vt. ff. de legi. l. non oim. & ff. de postu. l. j. §. initiū. j. de elec. cū in cunctis. per totū. et. c. statuiimus. & c. cupiētes. & c. licet catōi. li. 6. de eta. & quagnale. in cle. j. de spō. c. lras. & c. sequenti. de cogna. le. c. vnico. Aut de iure naturali gentiū, vel alijs, quae à naturali rōne, siue ingenio hois dependēt, & de talib. rō reddē pōt, & dēt. ff. de bo. dam. l. cum rō naturalis infli. de rerū diui. §. fingit lorū. & §. sequenti. 2. q. 3. si habes. 68. di. cor. epi. s' m Hofst. Ioā. An. hic. ext. de elec. c. j. in cle. vbi d' hoc per Cōn. qui dicit ibi idē qd' Hofst. ¶ Si quis de alijs verbis vel factis hoium q' in statutis vel iuris. contēdis, tūc aut q' ris de verbis vel factis, quae respiciunt, & concernūt ius, seu iudiciū alterius. Et tūc aut queris de talib. verbis vel factis, quae t' non iustificantiur, nisi ex ea etiā expressa, vt est snia excoicationis, quae fertur p' iudicem p' solā cōtumaciā. & de tali est rō reddēda. ff. de doli exce. l. 2. §. si quis sine cā. j. de sen. excō. cum medicinali. §. li. 6. cū ibi no. & in casu vbi inferior subditus non adimplet mandatū superioris qd' apparet prima facie rōnabile. vt hic. Aut de alijs verb. vel factis, quae se iustificanti sine cā expressa & ex causa non expressa. & tunc aut in exprimendo seu reddendo cām pōt esse periculū, & nullū commodū: sicut esset si Abbas exprime ret cām quare non vult monachū ordinare. j. de tēpo. ordi. ad aures. vel si iudex exprimeret causam in diffinitiuā snia quod posset esse periculosum: quia posset mala cā exprimi & bona subtrahi & sic snia non valeret vt legitur & no. j. de in integ. rest. cū ex lris. §. nos igitur. ver. illa nitēs p' ciepe rōne & c. & de cōcef. p' bē. c. ex parte Astēsis. & ff. de excu. tut. l. qui testamentū. & tūc non oportet nec expedit cām exprimere vt legitur & no. j. de re iudi. c. sicut nobis qd' loquitur in diffinitiuā snia. & idē dico in interlocutoria vt j. de offi. dele. cū super abbatiā de quo vide qd' no. per Io. 2. r. di. in tm. per Car. G. & Io. An. j. de sen. excō. c. cū medicinali. in prin. li. 6. sed fallit in snia excoicationis. vt ibi. [Et quae sit rō dicit vt ibi per eos.] Aut in exprimedō, seu reddendo cām non est periculū, sed potius cōmodū & tuitio iuris publici, vel priuati: & tūc est cā exprimedā, vt puta qn' iudex appellationis primā sniam retractat quo casu est cā exprimenda vt per hoc priores iudices excusentur. j. de fide instr. cū Ioā. heremit. in fi. de priuic. cū olim. 2. vel vbi iudex à iure cōi recedit. ff. de app. recti. l. sciendum. vel vbi abfoluit ab instātia iudicij. C. de iud. l. p' p' rādū. §. illo p' uoculdu. bō. vel qn' conuētus rei vendic. absoluitur quia non possidet. vt j. de exce. c. pē. vel qn' iudex absoluit p' ineptā p' tentionē. vt. j. de iud. c. examinata. quib. casib. causā est exprimenda. vt nots Hofst. in d. c. sicut nobis. & Spe. in tit. de sent. prola. c. qualiter. ver. si rationes. verū idem in dicto testis de quo debet reddere rāionem

ratione si petatur a's non, j. de testi. cu causam. Idem qm qui accusatur vel denunciatur de crimine quo casu debet reddere ratione facti sui. j. de accu. qualiter. ij. q. j. in primis. Aut que ris de verbis vel factis qua non respiciunt ius, vel praedictum tertij. sed solum ius vel praedictum agentis. & de talibus non oportet reddere ratione. vt. ff. ad Trebel. quia puterat. C. mandati. l. in re mandata. Sub isto membro etiam potest comprehendi casus. e. ad aures. j. de tempo. ord. Nam ibi ordinatio & voluntas monachi dependet ex voluntate & arbitrio Abbatis. vt. xij. q. j. nolo. & c. non dicatis.

1 Ordo religionis quando memorandus.

2 Privilegiu quando, an non, habenda mentio.

Vm ordinem. ¶ Si quis nūquid in rescripto seu privilegio d' religiofos ipetrato oporteat d' ordine ipforū, seu privilegio facere mentionē: & vtrū privilegii seu rescriptū contra eos impetratum de ipforū ordine seu privilegio, non habita mentione, valeat, distingue: quia aut quis nūquid d' ordine debeat facere mentionē. & dic q sic a's non valet, vt hic. & j. d' praescrip. venies vbi de hoc per Inno. aut facit mentionē de ordine, sed non de privilegio. & tunc aut est rescriptū de iure cōi impetratū, vt quia impetratur literę de communi iustitia contra religiofos. sup. de cōm. sup. qbus sunt privilegiati. & tunc sufficit q de ordine fiat mentio nec est necesse de privilegio facere mentionē: sicut nec de alijs exceptionibus petemtorijs vt pater hic in tex. qñ ibi dicit ordinē & non dicit privilegij. sed ordinis. qd non bene aduertit Ber. hic. fm Hof. & Io. an. hic aut est indulgentia specialis seu privilegij, quā seu qd impetratur contra privilegij ipforū. & tunc aut illud privilegium religioforū d' qd impetrat nō est in corpore iuris clausū, & tunc oportet q etiā de ipso privilegio faciat mentionē. a's. nō valet. vt. j. de re iudi. cū inter mōasteriū. & j. de privileg. ex par. rei. & ibi vide. Ita intelligo opi. Inno. & Cōpo. & Io. an. hic.

Aut illud privilegij religioforū d' quod impetrat est in corpore iuris clausum, & tunc sufficit q faciat mentionē de eorū ordine, licet de privilegio nō faciat mentionē: quā nō est verū mile q dñs pp ignoret illud privilegij qd ē i corpore iuris clausū. quale ē illud. j. d' cōm. c. ex parte. & ar. j. d' cōm. c. j. lib. vj.

- 1 Data tempus ob rescripti vires spectandum.
- 2 Data ob obligationem iam natam attendenda.
- 3 Receptionis tempus ob moram spectari.
- 4 Receptionis tempus ob negligentiam inspicere.
- 5 Citationis dies quando inspiciendus.
- 6 Praesentationis tempus quando attendendum.
- 7 Canoniciatum confert capitulum iustum.
- 8 Capitulum sede vacante, confert canoniciatum.
- 9 Conferre quando potest episcopus.
- 10 Episcopo mandatum ad quem deuoluatur.
- 11 Capitulum cum episcopo iustum, quando solum confert. & 12.
- 13 Mandatum inhabilibus corrūere.

Am te. ¶ Si quis nūquid tēpus datę de beatitēdi, & inspicit i rescriptis, vel nō, distingue nā aut agit de viribus rescripti. aut de obligatione orta & nata ex rescripto, vel ante rescriptū. aut de obligatione q cōtrahit ex mora vel culpa illius d' quę impetrat, aut de exercitio rescripti quod absorbet ius alterius. aut de negligentia seu cursu tēporis imputando, aut de odio impetrantis, aut de iurisdictione perpetuata. ¶ Si quis nūquid tēpus datę de beatitēdi, & inspicit i rescriptis, vel nō, distingue nā aut agit de viribus rescripti & quia d' ibi aliquid tacitū vel expressum, qd ipsum habeat reddere vitiosum. vt. j. eo. ad hęc sumus. & c. cōstitutus. & c. super literis. & c. si proponente. & c. dilectus. j. & eo. titu. c. j. & c. si eo tpe. lib. vj. & j. de trasact. ex literis. & de praeben. ei cui. lib. vj. vel q d' rei nō fuisse tpe date obnoxii. impetrati. j. eo. c. si. & j. eo. statutu. lib. vj. tunc tēpus date seu tps cōces hois a's cōmissionis. dēt attendi & inspicit vt hic. & in iuribus allegatis. & j. de proeur. c. si cū ijs q ibi dicā in fi. post Hof. & Io. and. & pro hoc not. p. Ber. j. de praeben. c. dilectus filius. in gloss. ij. vbi dicit q si iudex tpe impetrati rescripti sit ex communitatus, & tēporē receptionis eius d' sit absolutus non valet. arg. j. de excop. c. pial. lib. vj. licet Io. sibi d' & male idē

Spec. tit. de leg. §. superest. vers. idem q est ex cōmunicatus. & Archid. xj. q. ij. c. cruce. & no. per Archi. & Cardi. in. c. allegato si eo tēporē. & c. si ei cui dicentes, q in literis ad beneficia etiā sine cura impetratis inspicitur tps datę, sicut & in literis ad beneficia cum cura impetratis & credo q sit casus in d. fi. eo tēporē. §. fin. a contrario sensu licet Io. and. & Io. de Borbonio in hoc d' in dicto. c. ei cui. & credo q male arg. extra eo. lio. teras. in cle. facit etiā quod no. Phi. & Io. an. in d. c. dilectus dicentes q si impetrat literas ad beneficiū. dixerit beneficiū vacare non est satis q vacet tpe praesentationis, ex quo non vacabat tpe date. Sed si papa mandet alicui proprio motu vacari ecclesiā vel praebendā, si vacat, satis est q vacet tpe receptionis licet non q vacet tpe date per illud. c. ¶ Si agatur de obligatione orta vel nata ex rescripto vel ante rescriptū. tunc aut quæris de obligatione nata de rescripto. & tunc si sit inspicitur tps date seu cōmissionis vt hic. & j. eo. c. si. & extra. eo. titu. c. literas. in cle. vbi de hoc. aut d' obligatione orta & nata seu cōcepta ante rescriptū licet impetratur super illa. vt. j. eo. c. si. & tunc inspicitur tps praesentationis. vt. j. de praeb. c. dilectus filius. G. ij. vel etiā tps quo primo illi d' quos rescriptū erat impetratū, sciuerint ipsum rescriptum fuisse impetratū si ante ipsā praesentationē hoc fecerit vt ibi not. Hof. Nā post hoc scierunt, si aliquid facerent d' dicerentur in elusionē mādati apostolici facere. arg. j. de appella. memini. & cap. sug. gestu. ¶ Si agatur de obligatione, q cōtrahitur ex mora, vel culpa illius, qra quę impetratur, tunc attendit tps receptionis, vt in d. c. dilectus filius. G. hoc fm Pe. de Samp. & Io. an. ibi. ¶ Si agatur de exercitio quod absorbet ius alterius, tunc aut est apposita clausula, de ceteris & c. & tunc inspicitur tps datę, vt. j. eo tpe. lib. 6. si non est apposita tunc inspicitur tps receptionis. Fallit in casu. vbi canonicatus esset collatus de praesentatione, vel vbi processum esset ad reservationē iuxta ea q no. j. de concess. praeben. quia cunctis. & c. si soli. lib. 6. ¶ Si agatur de negligentia seu cursu tēporis imputando, tunc aut in praesentando iudici, & tunc inspicitur tps praesentationis. vt. j. de ap. pel. super eo. 2. aut parti impetranti, & tunc inspicitur tps quo habuit copia iudicis & agere potuit cū effectu vt legit. et non plenius. j. eo. c. si autē. & c. plerunq; ¶ Si de odio impetratis tunc inspicitur tps agendi. j. de offi. deleg. c. prudentia. de vsur. quia frustra. ¶ Si agatur de iurisdictione perpetuata tunc aut que ritur de iurisdictione perpetuanda litterarū ad lites; & tunc inspicitur tps citationis. vt. j. de offi. deleg. gratū. & c. licet vidiq; Aut de perpetuata iurisdictionis literarū ad beneficia, & tunc aut gratia est facta salte pro parte, aut est oīno in fieri. Si primo mō inspicitur tps datę, vt. j. de offi. deleg. si super gra. & de praeb. c. si cui in prin. lib. 6. Si est fieri, tunc inspicitur tps praesentationis factę executori vt not. j. de appellat. vt debitus. vel salte tps facti processus per executorē vt etiā tps quo executor ante processum citauit illum, d' quę collatio, seu prouisio est facienda. arg. dicit. c. gratū. & c. licet vndiq; put not. per de monte. L. au. extra eo. c. si. & de concess. praeb. c. vni. co. in cle. ex cuius gloss. ibi & Hof. & Pet. de Samp. & Io. an. in. c. allegato. dilect. 2. & Specu. titu. de rescriptis in praesentatione. §. in fine. & Card. j. eo. statutu in magna gl. vbi colligitur quasi tota nostra distinctio. ¶ Si quis quæris qn papa mādat capitulo, vel episcopo, q aliquē recipiant in canonicū & in fratrem & praebendā sibi conferat, nunquid mādatū possint & debeat adimplere, refert. aut papa sibi contulit canonicatū de praesentati & tunc capitulū, cui scribit, tenet eum recipere, & etiā episcopus, si episcopo scribat. vt. j. eo. tibi qui. de praeben. c. si postq. lib. 6. aut non contulit canonicatū, & tunc aut mādat capitulo aut episcopo, aut extraneo. Si capitulo, tunc refert. Nā aut papa dat eis potestātē conferēdi auctoritate sua canonicatū & praebendā. & tunc etiā tenetur eū recipere siue collatio alias spectaret ad eos siue non, vt. j. eo. cū aliquibus. lib. 6. Aut non dedit eis potestātē conferēdi, & tunc aut collatio & prouisio canonicatū & praebendarum pertinet ad episcopum tm, aut ad capitulū tm ad episcopum & capitulū in simul. Si ad episcopum tantum refert. Nam aut scribit capitulo, sede vacante, aut sede non vacante. Si sede vacante, tunc papa videtur scribere pro receptione ipsius, capitulo tanquam episcopi vices suas in hac parte, & receptione gerenti. Et ideo aut episcopus non dedit ei creatus, & tunc capitulū tenetur vice episcopi eū recipere, per q receptionē ius canonicatus quærit recepto, vt hic. Nā licet praebendarū collatio non deuoluatur ad capitulū sede vacante, vt. j. eo. ne sede vacante. c. penulti. & eo. titu. c. vnico. lib. 6. Illa tm quæ iurisdictionis sunt ad capitulū deuoluuntur, vt. j. de maio. & obedi. c. his qui. & eo. titu. c. l. lib.

1. lib. 6. de hereticis ad abolendam. hęc non est bona ratio cum recipere non sit iurisdictionis. Vnde dicit aliter vt Inn in c. isto. Aut eps est creatus, & confirmatus antequam capitulū mandatum papę sibi directum adimpleat, & tunc cessat potestas capituli, & rediit ad epm. Qui quidem episcopus etiam si sit extraneus nō de capitulo hoc mandatū adimplere tenetur vt hic habes expresse [& non capitulū.] Nam mandatū directū capitulo intelligebatur si res eodem statu perfereretur. arg. ff. si ex noxal. cau. ag. l. 1. de solu. cum quis. ff. de vul. & pup. sub. l. lex facta. Aut scribitur capitulo sede non vacante, & tunc siue eps sit praesens, siue in remotis partibus degens, si ad epm pertineat collatio praebendarum eum recipere non tenetur nec potest cū dictum mandatū sit magis officij executio q iurisdictionis datio. j. de off. ordi. graue. ¶ Vnde ex quo non d' q collatio pertineat ad alium vt scribere perpetuo capitulo tanquam ordinario hanc conferendi habenti potestatem. de hoc scripsi in c. cū aliquibus. ¶ Aut praebendarum collatio spectat ad capitulū cui scribitur & tunc mandatū adimplere tenetur. j. de praeb. c. dilectus. 2. Si scribitur epō, ad quem collatio pertinebat tunc aut viuit, & potest adimplere mādatum & eum adimplere tenetur. ¶ j. eo. cum dilect. §. eo. si qñ. Aut t moritur antequam adimpleat mandatū, & tunc aut moritur antequam huiusmodi mandatū sibi fuerit praesentatum, & tunc nec ipse episcopus mortuus, nec capitulum suum mādatum adimplere tenetur. Et est ratio quia licet mandatū, in quo capitulo tanquā vices gerenti episcopi scribitur, creato epō, ad epm redeat: tm cum episcopo scribitur, nō intelligitur sibi scribi vt capituli vices gerenti: imō vt suas. Et ideo in mandato directo episcopo capitulū non includitur fm Inn. & Cōpo. & Io. An. Aut eps moritur, postquā mandatū hmōi sibi fuerit praesentatū, & tunc forte capitulū tanquā successor epō quo ad hoc debet prosequi & explorare factum cum epō inchoatum. j. eo. literis. fm Compo. & Io. An. ¶ Verus vt q vtroq; casu fuerit epō viuenti praesentatū rescriptum siue nō eo mortuo capitulum nihil potest super hoc sed expectandus est successor epō & ille poterit & tenebitur adimplere: cum ei succedat in honore, & onere. j. de off. ordi. pastoralis. §. praeterea. capitulū aut quo ad collationē beneficiorum. ¶ epō non succedit] si praebendarum t collatio spectat ad epm & capitulū in simul tunc aut eps mortuus est vel suspensus & tunc perinde est ac si ad ipsum solū capitulum spectaret ipsa collatio alias secus: & idem qn capitulum est suspensum. qd dic vt. j. ne sede vacante. c. vnico. li. 6. ¶ Sed certe illud. c. loqui in potestate cōferendi ex iure suo, nō est rescripto, vel mādato apostolico. ¶ vnde vt q vbi ad vtrunq; simul pertinet collatio, si hoc tāto alteri ipforū tm scribitur de cōferendo, vel recipiendo rescriptum est subreptitiū, iuxta ea quę scripsi in c. cū aliquibus. sed si hoc exprimat tunc capitulo soli scribat poterit, & debeat exequi. etiā eo mortuo, vel viuente, & suspensio vbi capitulum ipm esset suspensum, quia tunc hoc nō posset. j. de cōces. preb. quia diuerstatem. nec tunc ad hoc tenet eps cum sibi nō fuerit rescriptū nec scriberet capitulo vt vices gerenti epō. Si aut soli episcopo scriberetur, tunc ipse potest, & tenetur, & ipso mortuo vel suspensio capitulū hoc poterit, si velit ex potestate ordinaria: sed non tenebitur ad hoc ex vi literis epō: ex vi rescripti, quia iurisdictione vel potestate spāliter epō declarata capitulū non succedit. ¶ Aut scribitur t penitus extraneo q recipiat eū in ecclesia, in qua ius recipiendi non hret: & tales literæ nō valerēt: nisi constaret, q ex certa scia scriberet ficut extrane q fm Inn. hic pro quo. j. eo. cū aliquibus. li. 6. a contrario. in ista distinctione concordant pro maiori parte Inn. & Hof.

- 1 Mandatum generale valere.
- 2 Litera litis generales quando valida.
- 3 Generalis iudicium commissio nulla.
- 4 Agendi in vnum ex pluribus ius esse.

Hęc sumus. ¶ Si quis quæris nunquid literæ generales valeat & nunquid ipsa rescripta vitare, distingue, quia, aut quæris de literis ad beneficia, aut de literis ad lites. Si de literis ad beneficia, tunc dic, q in talibus gñalitas nō vitat, nisi sit aliud canonicum impedimentum, quod obstat, j. c. abbatem. & j. de praeb. c. quamuis. in fi. lib. 6. Aut quæris de literis ad lites, t & tunc aut papa tales literas generales cōcedit, ex certa scia per modū privilegij, seu gratia specialis cum filo de serico. puta dicendo, Indulgemus, vel concedimus de gratia speciali, vel equipollentibus verbis vitando, & tunc valet sicut saepe videmus q papa dat privilegij aliis quibus q non teneantur nisi sub certo iudice

respondere: & aliqñ concedit aliquibus q non teneantur nisi sub certo iudice litigare, agere, vel rñdere, quod alius a principe concedere non posset & tunc tales literę bene valent. vt C. de iur. com. iud. l. vel magisteric. & de re mil. l. in prin. l. 1. 2. & in aut. habita. C. ne filius pro patre & in aut. vt cl. apud pprios epi. §. pen. colla. 1. j. de foro cōpe. c. cū sit gñale. & est casus. j. de priuil. c. 1. §. & id ipsum. li. 6. vbi de hoc. quia cōsuetudo hoc facere potest, vt j. de fo. cōpe. cum contingat. ergo multo magis privilegium. vt legitur & no. j. de cōfuc. c. l. li. 5. Aut per modū cōmissionis de iure cōi emanantis, & rescriptum de iure com muni concedendo nō vtendo verbis praedictis, vel equipollentibus. & tunc aut gñalitas, vertitur circa iudices, quibus committunt negotia vel circa ipsa negotia, quæ cōmittuntur. puta quia cōmittuntur vniuersaliter oīa negotia praesentia, & futura & tunc non valet litera siue sint in literis expressi certi iudices, siue non si detur imperatori potestas q eos eligat vt hic ad oīa negotia & hoc pp nimiam gñalitate, quæ reprobat j. de app. c. 2. & quia ordinarię iurisdictioni per hoc multū derogaretur, quod esse nō debet. j. de off. ordi. licet. de mai. & obe. per tuas. l. 1. q. 1. peruenit. gnam licet vniuersitas fm Cōpo. & Io. Andr. hic & Arch. idem notat in allegato peruenit & ita intellige gl. Ber. & Inn. hic. Aut gñalitas vertitur circa personā conueniendas iuxta formam decretalium. j. eo. pastoralis. §. qm sedes apostolica. eo. tm. cum in multis. li. 6. vel circa negotia praesentia gñaliter cōmissa iuxta formā illius. §. qm. & j. eo. dispendia. 1. respon. lib. 6. & tunc valet fm Inn. Hof. & Io. An. ¶ Et nota q si impetrans rescriptū sub hac forma conueniendus est nobis Guilielmus de Petro. & de quibusdam alijs & c. potest si velit Petrus specialiter notatum omittit & q alios agere. Tunc quia nemo agere cōpellitur inuitus. C. vt nemo inuitus agere compellatur. l. vnica. tum quia quilibet potest negligere actionem suam q quemcunq; ff. de min. l. iudex. nam & Petro donare posset quicquid ei debetur. Itē res inter alios acta & c. C. res inter alios acta. per totū. & hoc tenet Bar. Brixien. in quaestio. sua dominicali. 89. quæ incipit. Aliquis sic impetrauit.

- 1 Falsitas reprohabilis.
- 2 Libertatem defectu non vitari.
- 3 Testamentum, omnia solemnitate, corrūere.
- 4 Praeposterus ordo quando, an non, vitiet.
- 5 Literarum & ex his factorum omisio an vitiet.
- 6 Solemnitatis defectu mandatū euanesce.
- 7 Incongruitate rescriptum corrūere.
- 8 Ratura, & similia quando, an non, vitient.

Audientiam. ¶ Si quis quæris ppter quod vitium, vel quod defectū rescriptū vel scriptura debeat reprobari, refert, aut est vitium inuisibile, sed intelligibile, vt est suppressio veritatis, & expressio falsitatis. de quo. j. eo. c. super literis. & de hoc dic, vt ibi dicā in distinctione prima. Aut est vitium visibile, qd acuto ingenio, & perspicaci oculo cerni pot, & tunc aut est vitium falsitatis, aut alterius defectus. Si falsitatis, tunc pot, & debet reprobari: vt j. de cri. fal. c. licet. & c. super eod. j. de fide instr. inter dilectos. Si est vitium alterius defectus, & tunc aut que ris de scriptura libertatis, aut de scriptura vltimę voluntatis, aut de scriptura apostolici rescripti, aut de alijs literis vel scripturis, & rescriptis. Si de scriptura libertatis tunc nō nocet vitium vel defectus dūmodo de voluntate manumittentis appareat. vt ff. de statu hom. l. Imperator Titus. Si de scriptura vltimę voluntatis, tunc aut est vitium, vel defectus solemnitatis, aut vitium vel defectus praeposterationis aut vitium vel defectus falsę latinitatis, aut vitium vel defectus omisionis literarū, syllabarū, vel dictionis vel orationis, aut vitium vel defectus raturę deletionis seu cancellaturę. Si est vitium, vel defectus solemnitatis: tunc aut est vitium vel defectus solemnitatis substantialis, vel necessarie, tunc nocet. vt C. de testa. l. ex imperfecto. & l. si vnus. & l. hac cōsultissima. ff. de leg. 3. l. ex imperfecto. Aut est vitium, vel defectus solemnitatis nō substantialis & tunc nō nocet. vt C. de testa. l. praeposteri. & l. ambiguitates. & de leg. l. in lega. arg. ff. de ventre in. p. l. r. in fi. Si est vitium vel defectus praeposterationis, aut ista t praeposteratio est d' ordinem necessarium & substantialem rei vel actus, de quo agitur ex natura ipsius rei vel actus vel ex dispositione iuris inductū, quod obstat, j. c. abbatem. & nocet. vt ff. de vulg. & pupil. sub. l. 1. 2. §. prius. vbi habes q pater familias prius debet facere testm sibi, & postea filio suo impuberi. qd si q fecerit, nō valet per eandē viam. facit. ff. de fidei. liber. l. gñaliter. §. quid ergo. C. de edic. diui Adri. Toll. l. in aut. de her. & fal. §. in ordinati. coll. 1. Aut ista praeposteratio nō est con-

rescripti. Fallit in exceptione peremptoria iurisdictionis, vt si dicatur appellatio desertata etia post tps impetrationis rescritti. vt no. per G. in Spe. ti. de exce. s. d. ver. sed pone q in causa appellacionis & per Card. & G. in calle. vt circa. Si queris t de dilatoria & tunc aut est dilatoria que cocernit factu principale vt dilatoria solutionis: aut de dilatoria que cocernit pcessum: aut de dilatoria que concernit iudice vel parte. Si primo modo tunc no potest opponi rtra rescriptum. vt j. de plus peti. c. vnico. nec impedit lit. cont. v. rta. C. de pba. lexceptione. [Nam per tale rescriptum pcedetur in causa in forma coi post tps dilacionis vel et ante cu etia ante fine dilacionis agi possit licet solutio fieri no debeat. ar. C. de pba. l. ad pbatonem. vt no. Ho. Inn. hic in gl. super verbo in forma coi. Ber. vltra mediu. ver. ite habet locum. & in gl. de veritate. in fi. ver. sed qd dices de dilatorijs. Si dilatoria respicit processum, vel afficit rescriptum, tunc potest opponi in vim dilatorie contra rescriptum. j. de re iudic. inter monasterium & hic & j. eo. nonnulli. Si aut non respicit processum nec afficit rescriptum sed iudicem, vel parte vt quia proponitur iudex vel a duerfarijs infamis vel criminosus tuc non potest opponi rtra rescriptum in vim dilatorie, licet impediatur tunc lit. cont. vt j. de ordi. cog. C. ad leg. Jul. de adul. qm Alexand. not. Inn. hic in glo. scilicet de veritate in principio & etia satis ppe. finem. ver. item qd diximus. Fallit hoc in exceptione alias excōmunicacione opposita iudicem: quia opponitur vi dilatoria & impedit lit. cont. j. de re iud. ad probandum. Fallit etia in p̄iudicialibus exceptionibus: quia ille sunt peremptoria. vt no. Ho. j. de ordi. cog. c. r. Si vero est declinatoria iudicij, tuc talis litera elidit & litis testatione impedit & retardat. j. de re iudic. inter monasteriu. & vide qd no. de hac materia in Spe. tit. de excep. s. d. ver. & vt plenius & ver. videf ergo & c.

- 1 Procuratorem an pralatus, an capitulum det.
- 2 Pralatus per se aut per alium de iure suo litigat.
- 3 Pralatus solus contra ecclesiam agit.
- 4 Pralatus solus ius, negligente, capit. tuetur.
- 5 Pralatus solus ardua ne trahat.
- 6 Conuetudo in agendo seruanda.
- 7 Administrare solus pralatus, quando, quatenusve possit. & numer. 8. 9. & 10.
- 11 Capitulo sine pralato litigare quando, an liceat.
- 12 Capitulum soli in pralatum agendi ius esse.
- 13 Capitulum sine pralato ardua ne trahat.
- 14 Capitulum solum de consuetudine litigat.
- 15 Capitulum solū ad bona quomodo & quando litigat, an nō. & 16.
- 17 Ecclesie iura a solo capit. tueri.
- 18 Inferiores quando soli litigent.
- 19 Inferior maiori, aut contra, quatenus preferendus.

Doceri. Si queris, nunqd pralatus sine sensu capituli, vel quētus possit agere vel ueniri, vel ecōtra. distingue aut queris de primo. f. de pralato nunquid possit agere & cōueniri. & super hoc fuerunt quatuor opinionones, prima Io. Lau. & Ber. & suorum sequacium. qui simplr dnt, q non pōt. vt no. hic & j. de mai. & obe. c. fi. de transac. c. fi. de pcur. c. i. alias. 2. de iudi. causam que ar. illorum iurium. ff. de iure deli. l. ait p̄tor. C. de epis. & cle. l. oēs qui vbiq; s. si nihilominus. dnt em q t si negotiū principaliter spectat ad pralatū, tunc ipse agat, vel pcuratorē constituet de consensu capituli. Si vero ad capitulū tunc capitulū constituet de cōsensu plati. si aut sit cōe. tunc platus constituet de cōsensu capi. si vero ad inuicem inter se litigent tunc superior dabit collegio curatore ad litem: cuius officiu, causa finita, expirabit, vt no. hic in gl. Secunda opinio fuit Gul. Azo. dicētis q si negotia plati & capituli sint cōia verū est qd [primi] dnt q neuter agat sine cōsensu alterius. scilicet si sint discreta: nam tunc vnus agat, sine altero, vel pcuratorē constituet sine altero. ar. hic, & j. eo. c. pxi. & de testi. in nostra. de iudi. examinata de pcur. in no. fra. de don. fraternitatem. 89. di. volumus. Tertia Vincētij dicētis, q pralatus potest agere sine cōsensu capituli, & discrete agit qu ipm puenit. j. de iud. cām que. nec tenet de rato cauere, sicut nec tutor. ff. de adm. tu. l. vulgo. C. de adm. tut. l. tuores. & l. si. defensorē cui platus ecclesie cōparat. vt 16. q. 1. in canonicibus. no. per Ber. 5. q. 3. quia eps. & in ista opin. declinauit Inn. & Comp. hic hoc excep. o q nihil dnt de cautione de rato vel iudicatū solui. Quarta opinio fuit Gof. in sum. sua de transac. s. sed qritur dicētis, q bene potest platus agere sine cōsensu capituli, sed tñ tenetur cauere de rato. ar. j. de off. dele. c. corā. Nam

& maritus cauet de rato in causa vxoris. C. de pcur. l. maritus. ergo & platus: cū sit maritus ecclesie. vt 7. q. 1. sicut alterius. j. de trasla. inter corporalia. & c. fi. et si causa sit cōis sicut, & cōfors: cauet in cā sui cōfortis. vt C. de cōfor. eiu. ff. de litis. l. 2. dicit etiā Ber. j. de pcur. c. 1. q. pralatus, p̄stita cautione, de iudicato soluēdo, sicut & quilibet extraneus admittat pro cap. 2. uento. & hauc opi. tenet Host. hic, dicens, q pralatus sine cap. vel ecōtra potest agere, si vult cauere de rato. C. de pfor. e. litis. l. 1. & 2. & j. de off. dele. corā vel defendere si cauet iudicatū solui. ar. ff. de pcur. l. seruū quoq; s. publicē. & Io. An. idē cū eo. Et (vt istarū opinionū diuersitas ad concordā reducat,) distingue: aut pralatus agit, vel uenitur aut nosē suo p̄prio & priuato & de iure sibi soli & insolidū competētū. aut agit vel conuenit nosē ecclesie. & de iure ecclesie cōpetenti. Si primo modo puta qa ali quis est electus & vult p̄sequi negotiū suę electionis, t & tūc potest hoc facere: tam per se q per pcuratorē absq; consensu sui capituli tam agēdo. vt j. c. cū dilecta. & j. de ele. cū inter R. & c. dudum. i. & est casus. eo. ti. q. sit. s. ceterū. li. 6. q. 3. defendendo. vt in d. cū dilecta. & j. de elec. cum cām. & in c. causis. & c. dudū. 2. de app. cōstitutus. de testi. c. veniens. & ita p̄nt intelligi. j. iura pro opinione. G. Nazo. s. inducā. Si t̄ scō modo refert aut vult agere vel defendere q capitulū. & tunc potest etiā sine consensu capituli ipsius. j. de ele. cū ecclesia vulteraa. & de off. dele. cū super abbacia. de trasac. c. p̄terea. 2. de cau. pos. & p̄prie. cum olim. de testi. cogen. delictorū. & de app. significat. f. m. Inn. & Cōp. hic. & Io. An. & G. 5. q. 3. c. fi. & f. m. G. de in te. resti. c. 2. li. 6. & idē de cap. vt statim patebit. Aut q̄ alium: & tūc t̄ aut cōstat de negligētia capituli. & tūc potest solus agere. vt j. de testi. cū olim cū ibi no. per Inn. in i. gl. Aut nō cōstat: & tūc aut q̄ris de causis valde arduis t̄ & tangētibus valde vniuersalē statū ecclesie, vt qa de eius subiectionē siue libertate agit. vt j. de maio. & obe. c. fi. vel de alienatione rerū ecclesie q non pōt fieri sine cōsensu capituli p̄habito. 1. 2. q. 2. sine exceptione. j. de transla. p̄tingit. de dila. exposuit. & tūc non pōt agere vel cōueniri sine collegio. vt in iur. alleg. & j. de re. eccl. nō alie. per totum in antiq; & in 6. Idem si platus vellet cōstituere vnū gnālem & perpetuū officialē qui ageret oia negotia siue in causis siue in alijs. 89. di. iudicatū. 18. q. 2. hoc t̄m f. m. Io. Inn. & Cōp. Aut de alijs causis. & tunc t̄ aut de statuto vel cōsuetudine p̄scripta soli pralato cōpetit agere & conueniri. & tunc illa sunt seruāda. vt j. de probat. ex l. iteris. & f. m. Inn. & Cōp. hic. idem credo si ex priuilegio hoc sibi cōpetat. j. de priu. porro. Nam cōsuetudo p̄scripta, & priuilegiū regulariter acquiratur. j. de elec. quia sēpe. & de off. ordi. p̄sentis. li. 6. & in extrava. gati suscepi regiminis. in princ. aut non & tunc aut bona sunt cōia t̄ & administratio cōis inter eos aut bona sunt diuisa & administratio diuisa aut bona sunt diuisa & administratio cōis: si primo modo tunc pōt agere & ueniri per se sine cōsensu capituli. nec tenet cauere de rato nec de iudicato soluēdo. & sic intellige opi. Inn. vin. & iura pro eo inducta. pro hoc. qd cū quisque vniuer. l. 1. s. fi. & l. si ecclesie. de hoc est casus in isto. c. edoceri. ver. cū ex officio suo & c. licet Ber. hic rtra. in hoc & male. qui nec r̄ndet ad istud. nec ad legē statim allegatā vbi administratori vniuersitatis siue decurionū. competit actio rerū & negotiorū vniuersitatis cui administratori platus cōparatur. 1. 1. q. 2. p̄p̄arię. & j. de don. c. 2. & h. c. h. c. i. tenent quā oēs moderni hic. f. Inn. Ho. & Cōp. hic. & G. de Monte Lau. & Gen. e. xt. c. j. Si bona sunt diuisa & administratio s̄tr diuisa, vt qa aliqua bona sunt deputata pro plato, qui per se comedit, & bibit & viuūt. & alia pro mēsa vt vestitus p̄uentus & canonicatus: h̄ret priorē vel aliū qui recipit partē redditū conuētū debitā seu deputatā & eorū causas agit nec aliquam rōnem reddere tenetur pralato sed soli conuentui. vt extra. eo. c. & si principalis in cle. Tunc aut q̄ris, vtrū platus possit agere, & cōueniri pro bonis, & administratione ad ipm spectantibus? & dic q sic & sine aliqua cautione. multo fortius q in casu p̄cedenti: q̄ oia sunt cōia pro hoc. j. de off. dele. c. cum cām. vbi archiepiscopus agebat & conueniebatur sine capit. de off. ordi. conueniente. de in integ. resti. auditis. de p̄scr. c. auditis. cum infinitis vbi eps sine pralato sine capitulo conuenitur. t̄ Aut queris vtrum possit agere vel conueniri pro bonis, & administratione spectante ad capitulū, vel conuentū. & tunc aut queris, vtrum possit agere & dic, q sic dum tñ caueat de rato, ita intellige opi. Gof. & iura pro eo allegat in ver. q̄ opi. Gof. & c. Aut queris nunquid possit capitulū vel collegiū defendere si velit se offerre defensori. & dic q sic dum modo satisfidet de iudicato soluēdo, in s̄ allega to publicē. & ff. qd cuiusq; vniuer. l. 1. in fi. & j. de cōces. p̄b. ex parte. aut queris nunquid cōpellitur defendere collegiū vel capitulum

pitulum contentum seu etiam conuentum noie collegij & pro collegio r̄ndere. & dic q non. vtrū si hic in ver. nisi forte & in gl. fi. ¶ Si queris t de tertio casu. f. q̄ bona sunt cōia, & administratio diuisa, puta, quia pralatus, & collegium h̄nt cōmune molendinum cuius redditu medietas spectat ad abbatem pro cella sua, seu mensa, & alia medietas ad conuentū pro vestibus suis vel mensa sua cōi. qui quidem conuentus habet priorē vel alium ad recipiendū redditus suos deputatum, qui nō reddit aliquam rōnem pralato. sed soli canonicatui. & tunc dic idem per oia sicut in casu p̄cedenti si q̄ oia tam bona q̄ administratio sunt diuisa. ¶ t̄ Si vero q̄ras de quarto casu. f. q̄ bona sunt diuisa & tñ administratio est cōmuni, puta quia certa bona siue possessiones vel redditus sunt pro mensa seu cella abbatibus & alia certa bona seu redditus pro mensa cōi & vestibus monachorum. de quibus bonis siue redditibus in monachorum abbas siue pralatus habet omnimodam administrationem. & tenetur de ipsis ipsi canonicatui reddere rōnem & tunc dic idem quod in primo casu. q̄ omnia bona tanquam administratio sunt cōia & sic vtrubiq; attenditur diuisio administrationis potius q̄ bonorum. vt no. Inn. hic. gl. fi. ver. & v̄ q̄ de iure. ¶ Si queris t de secundo mēbro principalis. f. econtra, nunquid capitulum, vel collegium possit agere, vel conueniri sine pralato, tunc subdistingue. nam aut queris de casu quide sui natura debet tractari, & terminari, sede vacante vt est negotiū electionis, siue iuris eligendi. & tunc pōt agere & conueniri indistincte. vt j. de consue. cū dilectus. in princ. cum ibi notatis per Inn. in gl. 1. de verb. sig. c. abbate sane. de elec. cumana. de cau. pos. cū ecclesia. de excep. c. dilecti. & de in te. resti. c. 2. vbi de hoc per Ber. in gl. & sic v̄ quia alias nō potest procedi ad cōfirmationē nisi de hoc primo q̄ratur. vt patet in iuri bus allegatis. & j. de elec. cōsiderauerimus. & c. auditis. & de arbi. c. ex parte. in fi. qd dic vt no. Inn. j. ne sede vacante. c. 1. in i. gl. hoc aut cōstat & Host. & Io. An. post eū. & G. de Monte Lau. extra. de p̄cur. c. vlti. super verbo reuocari. & in cle. & de rescrip. ca. 1. in cle. & Spec. de actore. ad fi. Aut q̄ris t de alio casu: & tūc aut vult experiri rtra pralatum, & tunc pōt sicut dictū est de pralato, & per eadem iura. & j. de accu. c. ex parte. & c. olim. Et si platus requirat eorum consiliū, q̄ ipsi agunt q̄ eum, nō tenent r̄sultare q̄ se ipsos. graue. n. est q̄ quis p̄curet suū incōmodum. vt C. de testi. l. nimis graue. & j. de p̄b. c. 1. qd ipsi facerent, si euacuaret cōsilio suo qd allegationibus aggrauare nitunt. vt not. Io. & Phi. j. de ijs, quæ sunt a prela. c. pastoralis. & Arch. 5. q. 3. c. fi. in gl. sed pone q̄ capitulū. Aut collegiū vult experiri q̄ alium: & tūc aut q̄rat de negligētia ep̄i, & tunc pōt vt in d. c. cū olim. j. de testi. cum ibi no. per Inn. Aut hoc nō constat: & tunc aut queris de t̄ causis arduis, vt dictū est. s. de plato. & tunc non pōt sine cōsensu, & autoritate pralati. Sic intellige. j. de iud. cām que. de off. iudi. c. 1. Fallit in casu vbi collegiū vellet factū pralati tendens in graue damni ecclesie reuocare. vt j. de maio. & obed. dilecti filij. vel in alijs casib; in quibus sufficiēter requisitus nollet cōsentire. ar. j. de arbi. cū olim. & idē dicerem in casu q̄ris: vbi platus vellet factū collegij tendens in graue damni ecclesie reuocare. ar. no. j. de ijs que fi. a maio. par. ca. c. 1. Aut q̄ris de alijs causis: & tunc aut de statuto, vel cōsuetudine t̄ p̄scripta eis cōpetit, q̄ possit agere & cōueniri sine pralato & sine cōsensu & autoritate ipsius & tunc p̄nt. j. de p̄b. ex literis. aut t̄ nō & tunc aut mortuo plato & tunc collegiū per syndicū agere pōt & cōueniri de iuribus, que pertinent ad solū collegiū: scilicet de alijs iurib; que segregatim pertinent ad pralatū, vel ad vtrōsq; simul. vt patet in eo qd legitur & no. per Inn. j. de consue. c. cū dilectus. gl. 1. per Ho. & Io. An. post eū per Ber. de in te. resti. c. 2. gl. & sic v̄ per Inn. j. ne sede vacante. c. 1. in gl. sed nos dicimus in fi. & per Host. ibi. & per G. j. ve supplen. negli. pla. c. ecclesie. super verbo administrat. li. 6. & per Io. An. j. de p̄cur. c. vlt. super verbo reuocari cōsensum in cle. qd dic vt dicā plenius j. de h̄re. c. ad abolendā. Aut plato viuēte, & tunc aut bona & administratio bonorum collegij sunt diuisa a bonis & administratione honorū pralati in iudicio & extra aut non. Si sic aut q̄ris, vtrū possint agere & ueniri pro bonis & administratione ad eos spectante, & tūc dic q sic et sine aliqua cautione. Pralatus tñ si requirit, habebit suā autoritatem imponere. f. m. G. de Mōte Lau. j. eo. c. 1. in cle. vbi de hoc. Aut pro bonis t̄ & administratione spectante ad pralatū, & tunc p̄nt agere cū cautione de rato & defendere cū cautione iudicatū solui non tñ agere, vel defendere cōpellunt nisi velint per iura pro pralato superius allegata: & in hoc r̄cordant. G. Nazo. Inn. & Cōp. & idem q̄ sola administratio diuisa est. Aut nec bona nec administratio est diuisa, vel si bona sunt diuisa s̄ltē administratio nō

est diuisa: & tūc nō p̄nt agere vel defendere siue cautione sed cum ea bene p̄nt. f. m. Host. hic & per iura pro pralato superius allegata. Si vero t̄ queris vtrū pralati & alij superiores possint agere pro ecclesijs, vel locis, siue officijs, vel administrationibus sibi subditis, refert: aut vult agere & pro iure seu debito personis sibi subditis rōne dictorū beneficiorū vel officiorū debito & dic q nō p̄nt. Fallit si sit religiosus administrator qui pōt amoueri ad nutū. Aut vult agere de & pro iure ecclesie, seu officij vel administrationis: & tunc dic, q possint siue vacent. vt j. de suc. ab intest. c. 2. siue nō. vt x. q. j. regēda. & de ele. q̄ relata siue sint ep̄i vt in iuri. alle. siue abbates. vt legit & no. j. de p̄scr. ex trasmissa. & de off. or. cū vos. & de off. iudi. c. r. alias. 3. idem in quibuscumque superi orib; ar. C. de epis. & cle. l. nulli. & l. fi quis ad declinandā, vt no. hic Inn. & plenius Ho. in d. c. 2. de succ. ab intest. ¶ Inferiores t̄ aut p̄nt agere, & cōueniri pro suis administrationibus officijs vel ecclesijs: & sine alterius cōsensu. f. m. Inn. Host. & Cōp. hic pro quibus. j. de trasact. c. veniens. & c. p̄terea. 2. de fid. instr. G. p̄petuus. de sepult. in nostra. de iud. cū deputati vbi de hoc. de in te. resti. c. cū venissent. & ff. qd cuiusq; vniuer. l. 1. in fi. & l. fi. Si vero t̄ superior siue maior & inferior siue minor insimul r̄currant volētēs agere: & defendere tunc maior administrator minor est p̄ferendus: & maxime si sit talis inferior qui possit ad nutum per superiorē remoueri, sicut est inter hospitalarios S. Ioannis & grangiarios monachorum alborum: quia ex quo tales p̄nt a tota administratione remoueri: multo fortius ab agēdo. in arbitrio tñ iudicis erit q̄ alteri p̄feratur. f. m. G. de Monte Lau. extra. eo. c. 1. in cle. & no. per Inn. per lōga verba. j. de iud. cū deputati. de testi. spo. olim. j. in 2. gl. d. ep̄b. ex literis in gl. 2. & de testi. cū olim. in i. gl. & de relig. do. cū venerabilis gl. iste ep̄s & Host. & Io. An. post eū & de materia ista no. per Host. in summa huius t. q̄ que p̄nt obijci sub s. 1. ver. 99. & legit v̄ q̄ ad ver. centesimū & plenius in Spe. ti. de actore. iux. fi. ver. item et obijci plato v̄ q̄ in fi. Et casus, in quibus pralatus tenetur h̄re cōsensum sui capituli, vide per Arch. 36. dist. si quid vere. in princ. super verbo senioribus.

- 1 Praposterum ordinem naturalem non vitare.
- 2 Ordine iuris praposterum actum corrumpere.
- 3 Exceptionum praposterus ordo vitietur.
- 4 Ordinem iuris limitatum praposterum vitare.
- 5 Ordinem indefinitum praposterum non obesse.
- 6 Testamenti substantia an ordine praposterum vitietur.

Utrum dilecta. ¶ Si queris, nunquid peruectio seu praposteratio ordinis debiti vitiet actum gerendum & q̄ non. distingue aut queris de ordine processu iudicarij, aut de ordine rescripti, aut de ordine vltimę voluntatis, seu aliarū rerū. Si primo modo, tunc distingue triplicē ordinem. Nam aut est ordo t̄ naturalis que habet vna causa integra ad aliam cām integram, sicut est causa spoliacionis, que debet de sui natura p̄cedere cām p̄prietatis in cognitione, & tractatu. vt 3. q. 1. c. 2. & 2. q. 2. per totū. ff. de iudi. si de vi. C. de interdi. l. incerti. & de rei vend. l. ordinarij. & j. de rest. spo. ex cōquestione. & puerfio talis ordinis licet appellacionis cām inducat actum t̄ gerendū nō vitiat, vt legitur & no. C. de app. l. 1. j. de testi. spo. c. 1. & de accu. c. vnico. li. 6. Aut est ordo iudicialis vnus articulu p̄fectus iudicarij ad aliū & tūc aut est t̄ ordo necessarius, & substantialis, que habet vnus articulus, ad aliū articulu, vt f. q̄ litis contentario p̄cedat depositionē testium, & peruerfio talis ordinis vitiat actū gerendū. vt C. de sen. & interlo. om. iudi. l. platam. s. eo. causam que in fi. j. de elec. dudū. 2. & c. exhibita. & de lit. cont. c. vnico. & no. Ber. & Host. j. de purga. ca. cum dilectus in gl. fi. ordo iuris. & G. j. de accu. c. 1. in gl. v. li. 6. & Car. j. de cēsi. Romana in princ. li. 6. & Io. An. post eū in nouella. Aut non est ordo necessarius & substantialis. vt si proponantur t̄ dilatorie ante declinatorias fori. s̄ id quod not. j. de proba. qm q̄ra falsam vel si ante litem contestatā iuret de calumnia qd est id quod legitur & no. C. de iura. cal. l. 1. & j. de iura. calum. c. 1. li. 6. & talis peruerfio non impedit actū gerendū. vt C. de iura. cal. l. 2. s̄ sed quia veremur. j. de iura. cal. l. 1. li. 6. ar. j. de re. iud. inter monasterium. Et hęc duo mēbra ponit Inn. hic. in gl. pen. Si est ordo verborū, vel scripturę rescripti. tunc aut deuat ab ordine iuris, & tūc puerfio talis ordinis reducēs ad ordinē iuris, nō vitiat: sed firmat actum gerendū. s. eo. cām que. Aut nō deuiat ab ordine iuris & tūc t̄ aut cōcessor rescripti limitauit illum ordinē serio & ex certa scia in fauorē tertij maxime ecclesie: & tūc partes nec tacite nec expresse p̄nt illi ordini renūtiare. Et ideo puerfio illi ordinis vitiat p̄cessū vt hic. & j. de off. Hen. Boich super Decret. B 3 deit

dele. venerabili. facit quod no. Ber. j. de app. cam. quæ glo. i. dicens, qd licet snia lata qd formam mandati non valeat, vt hic: tñ lata præter formã valet. vt j. de off. dele. ex parte. 2. quod verũ est. fm Hof. & Io. And. ibi. dum mandati forma seruetur. q. d. Ber. circa ea quæ sunt iuxta formã quasi coniuncta pót aliquid fieri. vt in c. alle. ex parte. & ff. iud. solui. liam. tñ. §. vlt. alle. idem est facere pter formã & ptra. vt legitur & no. j. de off. dele. prudentiam in prin. Aut t̄ cessor rescripti non sic serio nec in tertij fauorem illũ ordinẽ limitauit nec vnus articulus ab alio depedet, sed sunt æque principales: & tũc nõ est vis, de quo prius cognoscatur: dũmodo seruet forma iuris. j. de off. dele. c. olim. i. de testibus cam. quæ. & c. cum venissent no. Inn. hic. in gl. pen. & in c. alle. venerabilis. & j. de app. ex rone. in gl. j. iuxta principium. versu. quod em. & Arch. 2. q. 1. in summa. & facit qd. dicã. j. de sen. excõ. cum desideres di. vlti. ¶ Si queris de ordine vltimã: t̄ voluntatis, seu aliarũ rerũ: tunc aut talis præposteratio est cõtra ordinem necessariũ, & substantialem rei vel actus, de quo agitur ex natura ipsius rei vel dispositione iuris inductũ, aut non: si sic, tũc talis præposteratio vitiat actũ, vt patet in vltima voluntate. ff. de vulg. & pup. sub. l. 2. §. prius. & in stipulatione vbi primo debent præcedere verba interrogatoria: alias non valet. ff. de verb. oblig. l. 1. per eandem viam facit. C. de hered. act. l. vt debitum. & d. c. Romana. si non, tunc non nocet. vt patet in vltima voluntate. ff. de pecul. le. l. quẽdam. C. de testa. l. ambiguitates. & l. præposter. in situ. de leg. §. ante hæredis. & in contractibus. vt ff. de solu. le. nec enim cum alijs concor. ¶ Si queris vtrum, & qualiter monachus vel monacha potest petere restitutionem, distingue, vt dicam. j. de accu. olim. & c.

- 1 Ordinariam ordinaria quatenus præueniat.
- 2 Delegatis eiusdem data, quid obseruandum.
- 3 Delegatorum diuersa data qui cognoscant.
- 4 Citationem delegatam præueniri.
- 5 Delegati quando simul cognoscant.
- 6 Delegatus specialis generalem præuenit.
- 7 Literis paribus, quis delegatorum & quando præueniat.
- 8 Ordinariam quando præueniat delegata, aut contra. & nu. 9.

Lerunque. ¶ Si queris vtrũ vna iurisdictione per aliam, & per quẽ actum valet præueniri distingue: aut queris de præuentione iurisdictionis ordinarię, & per ordinariam, aut de præuentione delegatę per delegatam, aut de præuentione iurisdictionis ordinarię per delegatam, aut de præuentione iurisdictionis delegatę per ordinariã. 1. Si primo modo t̄ dico qd ordinaria per ordinariã potest præueniri. & hoc per actũ citationis. vt ff. de iudi. l. si quis postea. & l. vbi ceptũ. de iurisd. om. iud. l. cũ quãdam. j. de fo. cõpe. propo. fuit. Fallit in papa qui præuenit iurisdictionẽ inferioris [per itineris arreptionẽ] vt j. de app. dilecti filij. quod dic vt ibi. Si scdo modo refert: quia aut literę sunt eiusdẽ datę, & tunc neutra valet, fm Ber. s. eo. ex tenore vel fm Inn. illa præualet, quæ est primitus presentata. pro quo. j. eo. duob. lib. 6. vel fm Hof. t̄ consulendus est princeps de quo sentit. j. de off. dele. c. 2. vt ibi no. & in summa huius ti. §. quod cui iudicet. ver. si aut duo. qd credo verius dũmodo pars citata de hoc excipiat, & hoc requirit: alias credo, qd valerent illę literę, virtute quarum, p̄cessum esset ad litem cõtestationẽ: qd postea talis subreptionis exceptio opponi nõ posset. vt dixi. s. eo. super literis. Aut sunt diuersę datę: & tunc aut queris, an possit t̄preueniri vna iurisdictione per aliam quo ad cognoscendũ de reuocatione iurisdictionis & electionis arbitrariũ, qñ ambiguit de reuocatione priorum literarũ, seu de iure, siue de facto siue p̄babiliter, siue improbabiliter, siue inter peritos siue inter imperitos sit dubium fm Inn. Hof. & Abb. Cõpo. Tam. Phi. Hof. Io. An. aut quo ad cognoscendũ de causa principali. Si primo modo refert: nã aut vtriq; iudices cõueniunt ad cognoscendũ de viribus literarum iuxta formã. c. pastoralis. s. eo. & tunc neutra per aliã præuenitur, sed p̄cedet, vt ibi. aut nõ p̄ueniunt: & tunc aut sibijnuicem deferunt. s. primũ a secundis vel t̄ secundũ a primis. & tunc illi soli quibus defertur cognoscunt vt ibi. aut sibijnuicem nõ defertur & tũc aut coram alteris iudicibus a primis vel secundis t̄ excipitur de reuocatione literarũ, seu iurisdictionis: & tũc illi soli cognoscunt & p̄nuiciabunt, seu diffiniunt de iurisdictione. s. eo. super literis. & j. eo. dilectus. i. & si male diffiniant poterit app. j. de app. dilectus. fm Hof. qui hoc no. s. eo. pastoralis in prin. & bene. Nam nedũ ordinarius corã quo mouetur q̄stio iurisdictionis debet cognoscere an sua sit iurisdictione, sed etiam delegatus. vt in iuribus allegatis, & no. spec. tit. deleg. §. super est

videre. ver. item quod est causa cõmissa. Aut vtriusq; iudicibus sunt literę presentate, & corã vtriusq; excipitur & vtriq; volũt p̄cedere t̄ & tunc aut citatus scdo coram alijs iudicibus scdo citantibus declinat & per modũ declinatorię, p̄ponit non p̄nt se introrritere nisi vt queniãt cũ alijs iudicibus suis: qui iam cõperunt cam per citationem cognoscere, ad cognoscendũ de viribus & tunc primo modo citantes præueniunt scdo citãtes per citationem & hñt cognoscere de reuocatione. C. de excep. l. si quidem. Aut iste t̄ citatus ab, & corã alijs iudicibus scdo citantibus non declinat forũ ipsorũ, sed excipit solũ de viribus literarum. & tunc vtriq; iudices cognoscet separatim & snia illorum p̄ualebit, qui primo eam tulerunt: dũmodo transierit in rem iudicatã: quia res iudicatã t̄ prius iudicatũ nõ valet. 2. q. 6. diffinitiuã fm Cõpo. & Inn. in c. allegato. pastoralis quocunq; sit tñ exceptum. isti scdo citantes si velint admittent vtrq; ad cõclusionem vel sniam super viribus literarum ferendam a iudicibus primo citantibus ad cognoscendũ cũ eis de viribus eorundem fm Hof. in c. alle. pastoralis. arg. illius. c. & j. c. pxi. & de p̄cu. auditis. Si ad cognoscendũ de negotio, seu causa principali refert, aut priores literę sunt gñales, & posteriores speciales, aut econuerso, aut vtriq; generales, vel speciales. Si primo t̄ modo aut posteriores literę speciales impetrant ante specificationem gñalitatũ cõtente in prioribus: & per talem impetrationem posteriores præueniunt primas: secus si post, vt in d. c. pastoralis. §. adiciens. & dixi plenius. s. c. 1. Si ecõuerso primę erant spales, & secundę gñales tunc primarum iurisdictione non præuenit. s. eo. ceterũ. primo p̄ualent ipse primę spales. vt s. c. c. 1. fm vnũ intellectũ. & ff. dele. 3. l. vxorẽ. §. s̄clicissimo. j. de reg. iur. c. generi per speciem. li. 6. & hoc quantũ ad specialia in eo p̄nta: quantũ vero ad alia valent secundę. ar. c. all. pastoralis. & ar. ff. de vstr. leg. l. Sempronio. Si vtręq; sunt t̄ gñales, vel vtręq; speciales tunc aut non potest imputari dolus, vel negligentia alicui impetranti, aut potest. Si nõ potest tunc, aut scdo literę faciunt sufficientẽ mentionẽ de primis: & hoc cõstat. & tunc secundę literę p̄ualent. s. eo. ceterũ. 2. rñso. & j. de dolo & cõtu. c. ex literis. Non tñ reuocant processum primarũ nisi a tpe notitię earum. vt j. de resit. spo. caudita. & dicã plenius. j. eo. c. fi. Aut nõ faciunt sufficientẽ mentionẽ de primis, & hoc cõstat, & tunc p̄ualent primę. s. c. ceterũ. rñso. & j. de re iudi. inter monasteriũ. aut est dubiũ & tunc p̄ceditur iuxta formã. c. pastoralis. Si impetranti pót dolus, vel negligentia imputari tunc aut vterq; est in dolo. s. primus & secundus. aut alter tantũ aut vterq; in negligentia. aut alter tñ. aut alter in dolo: alter in negligentia. Si primo modo tunc primę literę nõ valent: sed secundę: quia ex quo primus impetrator est in dolo. se cõtus nõ pót esse in dolo fm Hof. hic pro quo. s. c. sedes. in fi. & ideo de illo nõ est necesse facere mentionẽ iuxta not. per Ber. s. eo. ex tenore. in fi. Si aut solus primus est in dolo, tũc multo minus valent primę, & secundę p̄ualẽt etiã intra annũ. fm Ho. licet Inn. & Cõpo. nõ distinguant inter dolum, & negligentiam. Aut vterq; est in negligentia: vt quia vterq; postposuit vti literis suis per annũ, & tunc valẽt primę, quia qui prior est tpe, potior est iure. j. de reg. iur. qui prior. li. 6. fm Vin. Abb. Cõpo. & Io. And. hic. Si primus solũ est in negligentia, tũc valẽt scdo vt hic. Si secundus solũ, tunc valẽt primę. Si vnus est in dolo, & alter in negligentia, tunc, si primus est in dolo, & secundus in negligentia, p̄ualẽt secundę. vt hic. si ecõtra, vt quia secundus impetravit sciens aduersariũ hñe primas, & nõ factã mentionẽ de eis, tunc p̄ualent primę fm Vin. Cõpo. & Abb. & Io. And. hic: qd dolus præpoderat. s. c. super literis. ff. ad leg. Aquill. litẽ si obfretrix. j. de cri. fal. cad. falsariorũ. ¶ Si t̄ vero quis an ordinaria præuenitur per delegatã, tũc dico, qd sic per citationẽ delegati, vt legitur & no. j. de app. vt debitum. quæ decretalis loquitur in iudice ordinario. & sic eam intelligunt Io. Hof. Vinc. Pet. de Samp. Abb. ibi & etiam Ber. in gl. & l. præterea & c. circa prin. in ver. ratio huius r̄stitutionis & c. & idem Arch. 2. q. 6. c. eius qui ideo in gl. si. ¶ Illa aut iura t̄ huius ti. loquuntur in delegatis. Quod aut per citationẽ delegati iurisdictione ordinarię præueniat, probatur. j. de purga. cano. cũ dilectus. in fi. & hoc etiã tenet & no. Spe. tit. de leg. §. si. ver. item qd causa pendet. & Inn. in c. alleg. vt debitum gl. 2. & Ber. in gl. sed nunquid sola presentatio. & Hof. post eos & post alios doctores supra notatos. idem G. j. de off. dele. c. quãuis. in magna gl. lib. 6. Si vero queris an delegata per ordinariã p̄ueniatur, tunc dic, qd sic fit per citationem, vt in d. c. vt debitum. quod dic vt no. per Ho. in summa. de off. dele. §. quod sit eius officium ver. officium. ver. pen. & per Inn. & Ho. j. de accu. cad. petitionem. qd intellige fm Phi. Vinc. & Io. And. ibi super verbo impetraverit, de literis non impetratis, de cõi consensu

consensu partium, ille enim obfretant. s. eo. ceterum. j. de causa pos. & p̄prie. cum olim. Idem si presentet, & sciente aduersario, vel eius procuratore se nõ opponente, in causa appellationis. ad hoc. j. de app. p̄prie. Ille. n. literę non possunt coram ordinario præueniri fm eos. Fallit in Papa, qui delegatum præuenit etiam per solum iter arreptum. vt j. de appel. meminimus.

- 1 Iudici factum suum tueri licere.
- 2 Iudex quando in expensis damnandus.
- 3 Iudex ad quã citandus.
- 4 Visitatorum papa qui beneficio priuente.
- 5 Visitatores inferiorum quatenus beneficia tollant.
- 6 Visitatorum inquisitorum limitata potestas.

Dilectus. ¶ Si queris vtrũ iudex debeat recipi & admitti ad p̄cessum suum ad defendendũ, & ad sniam suam defendendam, refert, aut t̄ ipse iudex p̄cessit in inquirendo ex officio: & tunc potest, vt hic fm Cõpo. & not. Ber. j. de appel. cum speciali. in gl. sed qualiter. Aut ad partis instantiam, & tunc aut interest sua, & tunc debet admitti, vt in d. c. cũ spali. vbi de hoc per Inn. in gl. hic habes. ar. pro hoc. j. de sen. excõ. venerabilibus. §. 1. li. 6. alias non admittitur fm Comp. hic. Sed Hof. p̄ra. dicens, qd indistincte potest defendere processum suum, & sniam suam, si velit: quia eius interest, & idẽ Goff. & est ratio, fm eum, quia t̄ eum potest agi t̄ ad interesse, puta si processit t̄ ius vel dolum, vel malitiã: nam tunc teneretur in verã litis æstimatione. Si per imprudentiam, & ignorantia teneretur in expensis. 2. q. 6. hoc etiã rñ. placuit & idem tenet ibi. G. dicens qd est ibi expressum. 2. q. 6. quoties epi iuxta fi. & c. fi. & hoc credo verius. & de hoc nõ. j. de sen. excõ. sacro. & per G. eo. ti. c. venerabilibus. §. 1. ver. secus ait. super verbo spectat. li. 6. vbi idem tenet. Dic tñ, qd t̄ iudex debet vocari de necessitate, vt defendat ea, quę rone iurisdictionis fecit, vt in p̄dicto. c. hoc etiam vt no. Inn. j. de transac. de cetero. & ad hoc p̄cordat quod no. Io. An. & Ber. j. de sen. excõ. sacro. in gl. excõ. care. hoc et not. G. in gl. allegata. §. ¶ Si queris, nunquid visitatores possint aliquem pp suos exco. a fũo bñficio remouere, distingue, aut queris de visitatoribus datis t̄ a papa: & tunc aut sunt visitatores dati ad inquirendũ, & referendũ solum: & tunc non p̄nt remouere. j. de p̄sumpt. c. in iuuetute. in fi. & de accu. c. oporteat. in fi. aut sunt dati simpliciter ad officium visitationis exercendũ, & tunc p̄nt, vt hic cũ sim. ad quod facit quod no. Abb. & Io. And. j. de re iudi. cum l. & A. dicentes per illud. c. q. is, cui cõmittitur correctio. pót a beneficio remouere. Aut loquimur t̄ de visitatoribus datis ab alijs, puta a cõcilio p̄uinciali, & tunc non p̄nt. vt j. de statu reg. c. pen. & vlt. fm Cõpo. Pe. Abb. & Io. And. hic. & hoc vltimũ verũ, nisi forte potestas remouedi esset eis sp̄litter cõmissa: quia tunc secus. ar. j. de off. vice. licet. li. 6. & in hoc satis p̄cordant Inn. & Hof. in d. c. pen. & vlti. vbi dicit super verbo ep̄o proprio, qd visitatores siue sint gñales, siue speciales deponere nõ p̄nt, vt ibi. ¶ I. vero, qui nõ solũ sunt visitatores: sed inquisitores & iudices, p̄nt, vt hic. & j. de elect. per inquisitionẽ. de iudi. c. 1. & de accu. c. qualiter. 1. & 2. qd ex forma potestatis sibi cõmissę apparebit. j. de priuile. potro. de off. dele. c. in iure. fm eos. & in hoc p̄cordat Io. An. ibi. Illi t̄ enã visitatores, de quibus loquitur illa capitula. pen. & vltimũ de ista. monachõ hñt iurisdictionẽ, sed de plano inquirunt & ideo tãta pena. f. de positionis, nõ sequit eorũ inquisitionẽ, sicut veri iudicis fm Iac. Phil. & Arch. 18. q. 2. c. si quis Abbas. in glo. 4.

- 1 Patrimonium non memoret ad id non ordinans.
- 2 P. postulasti. explicari. & nu. 4.
- 3 Ordinatus ad patrimonium eius meminisse oportere.
- 4 Pensio an a mandato memoranda: quique accipiendum.
- 5 Beneficium modicum non memorandum.

Postulasti. ¶ Si queris nunquid impetrans beneficium seu literas pro beneficio obtinẽdo de suo patrimonio teneatur facere mentionẽ, refert, aut t̄ talis non est ordinatus ad titulum sui patrimonij: & tunc nõ tenetur de illo facere mentionẽ. fm Ber. in gl. nõ dicit. ar. huius. c. vbi querebatur de vicaria & de patrimonio. & tñ papa rñdet solum ad qd de vicaria per quod vtrũq; impetretur de patrimonio. ar. 1. de p̄sumpt. nõne. & ita intelligi opi. Inn. & Comp. hic licet. Vin. Phil. Hof. & hic & male. Aut est ordinatus t̄ ad titulum sui patrimonij, & tunc tenetur de eo facere mentionẽ. arg. j. de præb. ep̄s & c. tuus. fm Goff. G. Naso. Hof. j. de Samp. & Abb. hic & fm Hof. in summa. eo. ti. §. qd obtinet sub. §. sed nunquid te-

netur facere. & istam distinctionẽ approbat Arch. 1. q. 2. clericos. & vide quæ notat ipse Arch. 1. 2. q. 1. illi aut. super verbo de consilio. Et hoc vltimũ verũ est fm Ioan. An. hic in literis de simplici iustitia hoc est in forma pauperũ. t̄ de qualoqui hęc decretalis. & j. de præb. c. cũ fm aplm. & ita potest intelligi opinio Hof. hic dicentis in ver. qd & prohibente & c. Et rñdet ad id quod dicitur & quæstio fuit de bonis paternis. Si vero literę sint gratiosę, secus. & ad hoc facit stylus curię fm quẽ in talibus literis nunquã inuenit insertũ non obfate de sufficienti patrimonio & c. Itẽ nunquid de possessione vel pensione t̄ quam habet ab ecclesia teneat facere mentionẽ? Io. Vinc. Inn. & Cõp. hic dñt, qd sic: qd loco beneficij hñ. 1. 6. q. 1. possessiones. & q. 6. illud. qd est verũ, si recipiat eam, vt beneficiũ vel vt titulu: secus si recipiat vt laicus tanquã stipendium: t̄ pale extra ecclesiã 3. 2. di. si quid & hñõ snia fuerunt Goff. & Hof. hic fm G. j. de præb. l. motu proprio. lib. 6. & Gen. eo. tit. c. si Romanus. j. in cle. Et an impetrã beneficiũ de vacatura, quã spectat, vel reservatione que pro eo pendet, teneat facere mentionẽ ita qd alter impetratio non valeat. Inn. & Comp. j. eo. in nostra. credunt qd non: & valent literę, dũmodo impetrans velit renuntiare iuri vacaturę. idem Arch. j. de præb. si motu proprio. lib. 6. sed Io. And. tenet r̄rium in illo, qui scit se tale ius hñe. in d. c. in nostra. & j. de reg. iur. c. ignorantia. li. 6. in nouella dicens absurdũ esse, qd hñs beneficiũ t̄ viginti solidorũ teneatur de illo facere mentionẽ, & spectãs beneficium mille marcharũ ad hoc minime teneretur. & pro hoc facit quod no. Compo. in c. alle. in nostra. dicens qd nõ est verisimile, qd ita papa scriberet pro eo cui alias fecerat gratiam sicut pro eo cui nunquã fecit, & sic seruat curia. facti tñ ignorantia excusaret illum. j. eo. gratia. lib. 6. secundum Io. And. cuius opinionem credo veriorẽ. ¶ ¶ Si queris vtrum rescripta impetrata contra ius valeant. vide Henricum. in fin. de off. deleg. c. ex parte. j.

- 1 Inhabilitas iudicum cur inhabilitanda.
- 2 Criminalia clerico indelegabilia.
- 3 Inhabilitas loci qui habitanda.
- 4 Inhabilitatem distantię consensu validari.
- 5 Iudicem solum non habitare.
- 6 S. in nullo. explicari.
- 7 Iurisdictione, an, & quando transferenda.
- 8 Inhabilem commissionem consensu transferri verius est.
- 9 Distantiã expressã, an abrogetur. c. nonnulli.

Nonnulli. ¶ Licet de ista materia tractare consueuerim super decre. statutũ j. eo. li. 6. qd tñ foror est illius decretalis & nescio si tãtum vixero qd possim aliquid dicere super. 6. ¶ Si igitur queris nunquid cõmissio inhabilis auctoritate sedis apostolicę vel legatorum ipsius facta habitari possit per iudicẽ vel per partes refert: & aut est inhabilis t̄ ex parte iudicum vt quia fit cõmissio simplici clerico, & tunc nõ potest habitari: quia per eam non datur iurisdictione. vt in d. c. statutum in prin. in fi. ar. C. de iurisd. om. iud. l. priuatorũ consensu. quod est verum fm Hof. j. de app. sua nobis. & hoc de causis ecclesiasticis. Secus de causis t̄palibus & vbi inter laicos agitur: nam tales possunt laicos delegare. vt ibi innotuit qd dicitur qd ille Pet. & eius collega delegati fuissent clerici. s. eo. cum adeo fm Hof. Item pone, qd illa causa esset criminalis ad penam sanguinis, quæ potest etiã specialiter delegari. j. ne cle. vel mona. c. vlti. lib. 6. planum est, quod t̄ non delegabitur clerico. eo. tit. sniam. & j. de rapto. c. in archiepiscopatu. Sicut ergo delegati episcoporum in ecclesiasticis & ijs que spectant ad iurisdictionem ecclesiasticã debent esse clerici. s. eo. cum te in tẽm poralibus vero dant laicos. sic dicam in delegatis papę. In contrarium facit decre. statutum. que generaliter loquitur, & ratio eadem. Nec obstat dicta decre. sua nobis cuius tpe non erant determinatę personarũ qualitates delegatorũ sedis apostolicę. Item pro hac parte facit superscriptio illius decretalis, & anti-qua in quadãq; ille victor impetrauerat executionem cõmitti scidã cõmonico Tusciano & tenẽdum est qd seruat curia fm Io. An. ibi quod si nõ appareat tenet primũ dictũ. Aut est inhabilis ex parte loci, in quo fit cõmissio, vt quia fit in loco nõ insigni: & decre. statutum. & tunc aut queris t̄ nunquid possit habitari, vt ibi cognoscatur & dico, qd non, etiã de p̄sentu expresso iudicum, & partium vt in d. c. statutũ. ver. nec audiantur in cõcto sine illius capituli. Aut nunquid possit habitari, vt alibi in ciuitate, vel in loco insigni cognoscatur: & dico qd sic de p̄sentu partiu, & iudicis, vel solius iudicis dum tñ fit de voluntate, & consensu iudicis solius: rous non trahatur vltra dietã a sine sue dioc-

cessis nec extra diocesim in qua iudex deputatus est. arg. hic. & j. de except. olim & j. eo. statutum. s. cum vero. ver. nullus tñ. & §. in nullo. vt no. G. & Io. An. ibi in principio. in §. nec audiantur. Aut tñ est inhabilis ex parte spatij, seu distantie localis a domicilio rei loco in quo fit commissio, vt quia imperatur vltra vnam dietam vulgarem, tunc aut quæ is. vtrū possit habitari vt ibi cognoscatur. & tunc aut literæ sunt imperatæ seu commissio facta de consensu partium, & tunc valet aut non, & tunc aut ibi dñr, non obstante Concilio generali nonnulli. & concilio Lugdunensi. statutum. & tunc similiter valet vt hic in principio. ver. nisi de consensu & c. Aut non dñr, & tunc quæris nunquid possit habitari de consensu iudicis & partiū. & specialiter rei & tunc sic. ar. §. all. in nullo a dño. [nam verbū trahere, & citare cautionē significant. vt ibi no. G. super verbo partes.] Nam per illas literas datur iurisdictione. s. eo. super verbo partes. & allegato. statutum. ver. sed & in duobus. Et ideo non mirum si de loco ad locū valeat prorogari. Aut tñ quæris, nunquid valeat habitari de consensu solius iudicis: & dico qd non, vt in d. c. statutum. ver. nullus tñ. Aut quæris nunquid possit habitari vt cognoscatur alibi in loco habit. s. non distatē vltra dietam. Et tunc aut quæris nunquid hoc possit fieri de consensu iudicis & partiū in simul: & dico qd sic. vt in §. allegato. in nullo a dño. Aut quæris nunquid solus iudex hoc possit facere sine consensu partium: & tunc dic qd sic. fm: Ber. Inn. & Ho. hic. & in c. olim. j. de excep. & G. in allegato. statutum. s. cum vero. in i. gl. ver. item quia vbi imperatur. fm Io. An. in §. in nullo. Sed prima opi nio possit sustineri. nam in §. in nullo. tñ in nullo prædictorū casuum constat, qd de illo casu non fuit facta mentio alias. Item hoc p̄stat per text. ibi nec alibi q̄ infra. ibi contra. & c. & tñ constat, qd si essent vltra vna dietam non possit cognoscere ibi sine consensu partiū vt in ver. nullus tñ. Quare & c. Si autē commissio sit habilis tñ tunc potest transferri cognitio ad alium locum de voluntate partium. vt in §. in nullo. alias nō. vt ibi no. Io. An. & supposita opinione Io. Andr. ratio possit esse hoc casu, quare nō possit fieri translatio sine consensu partiū. Nam tutius est male gesta ab initio immutare in melius, q̄ bene gesta. vt no. Inn. j. de elec. publicato. de off. dele. & tñ vbi commissio esset inhabilis ab initio non possit iudex se transferre sine consensu partium, vt est dictum fm op. Io. Andr. ergo multominus vbi est habilis. Possit tñ intelligi ille text. qd in loco insigni diocesis, ad alium locum insignem eiusdem diocesis possit fieri translatio. Nec est illud text. qd fm hæc supposita opi. Io. An. Quæ est ratio, qd de loco non insigni ad locum insignem sine voluntate partium fieri potest translatio, sed nō de loco vltra vna dietam ad locum infra: Ratio possit esse quia in secō casu maior culpa debet imputari impetranti, qui statim potest scire, vtrū sit dieta vulgaris, vel non quā in primō casu vtrum locus sit insignis vel non, cognitio causæ vertitur vt no. G. & Io. An. in d. c. statutum in principio, super verbo insignibus: Item qui in vno grauatur, in alio releuatur. ff. de iur. i. l. eum qui. Sed in primo casu actor grauatur: quia etiā de consensu rei non potest cognosci in loco non insigni. vt in ver. nec audiantur. ergo in alio releuabitur qd sine consensu rei possit cognosci in loco insigni. Item qui in primō casu actor impetrans non habuit alium grauandū reū sumptibus & expensis nec ipsum grauauit re ipsa iniuriatue; secus in secō casu, & ideo in prædictum ipsius inspicitur grauaminis principium: vt per iudicē non valeat reparari appropinquando infra dietam. arg. ff. de mil. j. scio. C. qui accu. non pos. l. vlt. alias penultima. ¶ Ego autē tñ credo qd commissio sit inhabilis ex parte distantie localis, iudex poterit sine consensu partium habitare eam transferre de ad locū insignem: dum tñ non distet a sine diocesis domiciliij ipsius rei, vel vltra vnam dietam & appropinquando se ad illam diocesim: dummodo nō exeat diocesim in qua est deputatus, alias exeundo diocesim in qua est deputatus, non possit. & hoc dico per. Si in nullo. vbi dicit in nullo quocq; casuum prædictorū iudex extra ciuitatem seu diocesim & c. qd verbum seu teneo ibi copulatiue p̄tendit; quasi extra ciuitatem & diocesim in quibus deputatus est nō citet partes nisi ad id expressus accesserit earundē assensibus. Nam coniunctio seu copulatiue sumi debet. ff. de auro & argento lega. l. si quis ita legauerit. ergo & sic oportet vtrāque partem esse verā. ff. de reb. dub. l. si quis ducenta. s. vtrū. & no. Car. j. de off. vica. c. 2. gl. vlt. l. 6. ergo a dño sensu extra alteram earum tñ: hoc est extra ciuitatem trahere poterit: dummodo non extra diocesim. & sic intelligo opi. Ber. Inn. & Hof. hic & in allegato olim. s. t. actam. Idem credo, vbi commissio esset bona, & habilis ab initio: qd iudex possit sine consensu partium se transferre ad alium locum, nō tñ extra diocesim, in qua depu-

tatus est, nec vltra distantiam iuris, & etiam forte pari forma committere posset, sicut fieri vidi per Cancellarium Parisensem qui comisit vices suas Cantori S. Dionysij in Francia ibidem exercendas. quod est qd opi. Io. An. in §. allegato, in nullo. s. in versu. si ante commissio sit habilis] & expressius ibi in nouella, vbi dicit, quod per illud verbū vniuersale quomodolibet patet, quod et de expreso consensu partiū non possit alteri loco vel alteri personæ committere, cum exceptionem ibi fecit solum ad citationem & cognitionem. Et est mirum, quod potest extra locum cognoscere sed non subdelegare. fm Io. Andr. cuius opinio si esset vera multum arctaret potestatem delegatorum. pro qua facit verbum pluralis numerus, crederet tūc tolli istam constitutionem sine mentione ipsius: sed Inn. not. contra. j. eo dem dilectus: dicens quod si hanc distantiam scit, tñ plures sunt, quas nōciet & ad ea que frequentius accidunt & c. ff. de leg. l. nam ad ea. 4. dist. erit aut lex. Io. Andr. verū dicit hic, quod si Papa in literis commissio exprimit certam scientiam distantie, & c. tñ per hoc satis tollitur constitutio etiā si non fiat mentio in rescripto de hac constitutione. Io. Andr. hic alias non [puta quia dicit causam Bononiæ commisit, Mediolani scientes loci distantiam. & c.] facit ad hoc infra de præben. motu proprio. lib. 6. & vide quod not. Arch. 3. quæst. 6. neminem. in glo. adde hunc intellectum & in glo. vlt. vbi dicit, quod illa iura que dicunt, quod quis non debet trahi extra prouinciam suam non hnt hodie locum, & quod standum est illi. c. statutum. j. eo. lib. 6.

- 1 Expectans papalis præferendus.
- 2 Expectantium quis potior.
- 3 Præbenda qua actione querenda.
- 4 Præbenda qui accipienda.
- 5 Præbenda fauore secundus.

Capitulum. ¶ Si queratur de duob. expectantibus quis debeat alteri præferri, refert, aut vnus expectat auctoritate apostolica & alter auctoritate alterius, & tñ tunc expectans auctoritate apostolica, siue sit primus, siue secundus præferatur. vt j. de præb. 2. qui auctoritate. lib. 6. Si vero vterq; expectat auctoritate papæ, refert, tñ aut sunt eiusdem date, & tunc dicit j. eo. duob. lib. 6. aut diuersarum datarū, & tunc regulariter ille qui prius impetrauit, debet præferri. vt j. de præb. c. eum cui. lib. 6. Fallit in sex casibus. Primus j. de rescriptis tibi qui. in fi. & lib. Secundus in c. si pro te. co. tit. lib. 6. Tertius, j. de præb. qua sepe. lib. 6. Quartus. eo. tit. si clerici. Quintus. eo. tit. c. pen. Sextus de conce. præb. ca. pen. lib. 6. De ista tñ materia dic plenius per Io. Andr. j. de conce. præb. c. si solili. 6. vbi plenē de hoc. Vnus. l. qn in secunda gratia est motus proprius: quia mere fauorabilis est talis gratia, & sic præferenda arg. no. per Io. Andr. in c. duob. eo. tit. lib. 6. in nouel. super verbo eligere. Si vtrique est collatus canonicus sub expectatione præbende, clarum est, tñ quod ad præbendam consequendam, non hnt nisi actionem personalem. pro hoc no. Io. An. in nouel. de præb. si postquam. vbi dicit, quod ius ad rem & nō in re quæsitum. pro hoc. in c. pen. eo. tit. & c. si de conce. præb. lib. 6. Ius autē ad rem dehorat tñ actionem personalem. ff. de rei vend. l. si ager. Sed in iuribus personalibus tñ privilegia non attenduntur ex tpe sed ex causa. ff. de ijs que in frau. credi. l. priuilegia. vt causa fauorabilis posterior tñ præferat alteri nō fauorabili priori, & vide gl. in c. is, qui de præb. De ista tamen materia dic plenius per Ioan. Andr. de præb. l. soli. lib. 6. vbi de hoc.

- 1 Renuntiare beneficio quatenus liceat.
- 2 Renuntiatio quando simoniaca.
- 3 Literæ beneficiales surreptitium nullæ.
- 4 Literarum iustitię obreptiarum vis.

Audientiam. ¶ Ad euentiam. gl. i. Si queris, vtrū in principio vel in fine anni solui debeat, quod debetur: distingue, vt dicam infra de res. iud. c. sicut nobis. ¶ Ad declarationem gl. sed nunquid. Si queris, vtrum pro aliquo tñ pali, vel etiam spirituali consequendo potest aliquis licite se iudicare beneficio suo, seu literis beneficialibus, & sine periculo simonie, refert, aut sit renuntiatio pro aliquo tñ pali, aut pro aliquo spirituali. ¶ Si primo modo refert fm Ho. quia Inn. dicit idem cum Ber. hic in additione; Aut sit ex pacto partiū, & tunc est simoniaca. vt hic. & j. de pactis.

de pactis. c. fi. i. q. 2. quā pio, aut ex mero officio iudicis, vel aliquibus bonis viris mediantibus, vnus pure & sine spe retributionis renuntiat beneficio suo. & alter dat ei aliqud tñ pale & hoc licet. vt j. de renun. sane. & c. veniens. de pactis cum prædem de præb. nisi. Si vero renuntiat pro beneficio spirituali non est simoniacum, tum quia alias renuntietur tacite vt in gl. tum quia est permutatio spiritualis ad spirituale quæ est licita. vt j. de rerum permu. ad quæstiones. fm Hof. & Io. Andr. & Astensem. lib. 6. ti. de simonia. art. 9. q. quid si quis hnt. quod vltimū credo verum si tñ renunciatio fieret ex causa permutationis beneficii spiritualis ad aliud beneficium spirituale. alias si quis renunciaret beneficio suo sub pacto vel conditione vel modo recipiendi vel consequendi aliud beneficium ex presentatione vel collatione seu p̄uisione alterius vel etiam illius in cuius manibus renuntiat non ex causa permutationis, credo, quod renunciatio esset simoniaca. arg. notatorum per Ber. j. de off. deleg. ex parte j. de elec. cum inter. R. seniores in gl. sed nonne alias no. & de præb. c. dilecto in gl. & per Ho. ibi post eum & per Inn. j. de rerum permu. c. quæsitū. & c. cum vniuersorū. & pro hoc. j. de pactis. c. fi. i. q. 2. quam pio. & sic talis resignatio facta simoniace non valeret sicut & collatio beneficii facta simoniace non tenet. ar. r. q. 1. ordinationes. vt no. Inn. & Hof. in c. allegato cum vniuersorū. & Arch. in c. allegato cum ordinationes. & j. de præb. c. dudum. gl. i. lib. 6. & pro hoc facit quod no. Ber. j. de renun. super hoc in gl. quæ pro expensis. ¶ In gl. si. si queris vtrum literæ surreptitiue dent iurisdictionem: & vtrum processus factus per eas valeat, aliquid noceat Hof. in summa. eo. tit. §. quod continet sub §. cum queritur ut processus. & s. eo. dilectus. r. & j. de penis. c. suam. Distingue fm mentem Ber. hic in fia. quæ ris de literis beneficialibus, aut de literis de iustitia ad lites. Si de literis tñ beneficialibus tunc nec valent literæ ipso iure, nec processus factus per eas, vt hic. & s. eo. dilectus. r. & c. postulat. j. eo. si proponente. extra de præb. c. i. in cle. vbi de hoc quia si literæ non valent, nec per eas processus per eas factus. j. de fide instru. inter dilectos. in fi. & j. eo. tit. c. ipso iure. lib. 6. & arg. no. per Comp. s. eo. super literis circa medium. in vers. sed pone qd excipitur tñ literas licet contrarium huius dicti notet Comp. in c. super literis. in fi. ver. si aut sint literæ surreptitiue. Si de literis de iustitia ad lites tñ tunc tales literæ dant iurisdictionem: & valet processus factus per eas, vt s. eo. ceterum. & c. si aut. & c. plerunq; & hæc est veritas fm Ber. & Io. Andr. hic. & s. eo. ad aures. & fm Inn. s. eo. cum dilecto. & fm Guil. de Monte Lau. & Gen. extra de præb. c. i. in cle. & Ioan. Andr. in d. c. suam. quicquid ipse Inno. notauerit in d. c. ad aures. & Hof. & Comp. vbi s. nec obstat, j. de off. deleg. ex literis. quia ibi non dicitur, quod processus habitus per literas surreptitiuas non valeat licet Boati. ita intelligat illam decre. scilicet quod non valet per literas reuocatas secundum Ioan. Andr. ibi.

- 1 Procurator in rem suam irrevocabilis.
- 2 Procurator negotiorum quando, an non, reuocabilis.
- 3 Procurator iudicialis quando, an non, reuocetur.
- 4 Iurisdictione quous mandato reuocabilis.
- 5 Res integra, quæ.
- 6 Renuocatio expressa an certificanda.
- 7 Renuocationem, mandati actioni contraria non obesse.
- 8 Renuocationem iudicalem gestione non impediri quatenus verum. & nune. 9.
- 10 Renuocationem, conclusa causa, non valere.
- 11 Renuocatio ante causæ conclusionem quatenus valida.
- 12 Renuocato mandato, an processus teneat.
- 13 Renuocatio in reuocantibus vnus consensum gestionem impedit.
- 14 Renuocatio in contentionalibus non obest.
- 15 Renuocatio in beneficialibus an obest.
- 16 Allegatum pro me in fide in me recipiendum. extendit ad publicum numero. 17.
- 18 Allegatum pro me in priuatis in me quatenus recipiam.

X parte decani. ¶ Si queratur vtrū valeat reuocari, refert, aut est mandatum factū tñ alicui procuratori in rem suam & tale non potest reuocari, etiā re integra. Nam & talis p̄fertur dño in agendo. vt C. de don. l. illam. de nou. l. 3. & no. glo. ff. de manu. vindict. l. si pater. C. de act. & oblig. l. si quidem. & Arch. j. de procu. c. l. i. lib. 6. Aut est aliud madatum, & tunc aut queris de tacita reuocatione per mortem & de illa dicam. j. de offi. dele. c. qm abbas, aut de expresse reuocatione &

tunc aut mandatū sit ad negotia procuranda, aut ad iudicia p̄sequenda, aut ad iurisdictionem exercendam. Si tñ primo casu, aut queris nuaquid possit reuocari re integra, & dico qd sic. vt in insti. mandati. §. recte. & j. de elect. in causis. Aut re non integra & tunc non potest vt ibi. Si ad iudicia p̄sequenda, tunc idem, quod re integra, ante litem cōtestatam potest reuocari: non aut post. & hoc nisi ex causa. vt ff. de procu. ante lit. conte. & l. post lit. & j. de pecu. c. quamuis. lib. 6. quod tñ intellige iuxta no. in distinctione sequenti. In tertio vero casu. s. qn tñ iurisdictionem exercendam, refert: quia aut queris de mandato, seu iurisdictione seu commissione iurisdictionis ordinariæ, & tunc tale indistincte reuocatur. ff. de iudi. l. iudicium soluitur. Aut de mandato seu commissione iurisdictionis delegatæ. & tunc idem vt in allegata. l. iudiciū soluitur. Et est ratio quia in reuocatione iurisdictionis non vertitur dam nū pecuniariū: ibi not. gl. Aut queris de mandato seu commissione tñ iurisdictionis subdelegatæ. & tunc aut delegatus subdelegans cōmittit nō in totum sed partem iurisdictionis sibi retinendo & tunc potest q̄ncunq; eam reuocare. Sic potest intelligi. l. allegata iudicium soluitur. & j. de off. deleg. c. quamuis. lib. 6. a dño sentu. Aut committit in totū nihil sibi de iurisdictione retinendo, & tunc potest reuocari re integra: alias non, vt in c. allega. quāuis. j. de off. dele. l. 6. ¶ Et ad pleniorē euentiam prædictorū, si queris qn dicitur res integra & qn non, refert, aut queris in iudicijs, aut in negotijs. Si in iudicijs tunc, aut quo ad iudicia p̄sequenda per procuratorem & tunc indistincte de res integra ante litem contestatam vt in c. alle. ante litem. & in l. alleg. ff. de pecu. & in c. quamuis. de pecu. l. 6. aut quo ad iurisdictionem exercendam. & tunc res integra dñr antequam delegatus vel subdelegatus iurisdictione vti cœperit vt in aut. de iudi. §. si vero. colla. 6. & j. de off. dele. c. gratum. & eo. tit. c. quamuis. lib. 6. Si queris qn res tñ dñr integra in negotijs, & tunc dicit gl. C. man. l. mandatū. qd semper antequā mandatarius preparatoria fecerit dñr res integra. ff. de pollic. l. i. §. cepisse. & bene illa] facit quæ etiā inducit ibi. ff. de condi. ob cau. l. si pecuniam. & illa facit tñ. Nam ibi dñr, conueni tecum vt ires pro me Romam, & parasti te: nihilominus tñ postum penitere. Et ideo distinguit in isto mēbro. aut procurator fecit preparatoria intrinseca rei sibi mandate. & tunc res facta non est integra. v. g. [mandauit tibi quod faceres mihi domum, & fecisti fundamentū: vel] mandauit tibi qd emereres mihi fundum. & iam conuenisti de pretio: res dñr non integra. vt ff. de pollicita. l. i. §. cepisse. Aut procurator fecit preparatoria extrinseca rei sibi mandate. v. g. mandauit tibi qd ires pro me Romam. preparasti te, & emisti vestimenta vel scutulares ad eundem: dico, quod adhuc dñr res integra. ff. de condic. ob causam. l. i. pecuniam. In hoc concordat Inn. j. de elect. c. in causis. gl. fi. & Comp. ibi post eum. & est huic simile. j. de præb. si cui. lib. 6. vbi. G. in gl. fi. & Io. Andr. post eum dicunt in prouisionibus seu gratijs apostolicis rem integram qn is per que p̄uioio est faciendā non est aggressus negotium: fecus si esset aggressus. fm. G. de Monte Lau. quæ dicit extra eo. tit. c. fi. gl. 2. in cle. & plenius de res. præb. c. vnico in prin. in cle. talibus gratijs rem non esse integrā post presentationem literarum factā executori per impetrantē. Et quot modis dicatur res integra, vide G. & Card. j. de ele. c. vbi maius periculum. lib. 6. super verbo re integra. & adde quod dicam. j. de conce. præb. c. constitutus. ¶ Hic in fin. capituli dñr qd reuocatio mandati debet deuenire ad notitiam mandatarij. Gratia huius quæro, tñ nunquid reuocatio mandati impedit actū gerendū per procuratorem antequā certioreretur vel demum postquam de reuocatione madati certificatus fuerit: & vñ qd requiratur certioratio. vt ff. mandati. l. si mandassem. & linter causas. & insti. madati. §. item si adhuc. e contra vñ qd non requiratur. vt ff. de repudijs. l. si penituit. de manu. vindict. l. si pater. & de acq. hæc. l. si quis mihi bona. §. pe. Ista quæstio est valde vtilis in qua doctores iuris ciuilibus variāt. Dñs Dy. in hac quæstione distinguit, aut versetur dam nū illius mandatarij, & tunc reuocatio non tenet: quia non debet nocere ei, vt in d. l. 2. mandassem. & linter causas. Aut nullum versatur tñ damnum mandatarij & tunc reuocatio impedit actum gerendum. vt in d. l. si pater. & ita no. ibi per eum. Sed ista solutio non est plena nec efficax ad dissoluendos oēs casus. & contra fm membrum huius distinctionis est casus in c. eum illustratio. de renun. in cle. Dñs fac. de Ra. sic distinguit. Aut queris de expressa tñ reuocatione, & tunc omne, quod certioreretur mandatarius. vt in d. l. si mandassem. aut queritur de reuocatione tñ cita quæ fit per mortem: & tunc non oportet, qd certioreretur vt ff. i. cer. pet. l. eius qui in puincia. §. quas vero pecunias. Sed ista solutio impugna. ur in vtroq; membro. Nam in primo nō valet

valet quia in l. si pater de manu. vind. iam allegata fuit reuocatio expressa: & tñ tenet licet non peruenit ad notitiam mandatarij. idem. j. de. p. cu. c. si. li. 6. Item in secundo non valet quia tacita reuocatio facta procuratore ignorante non operatur, vt actum gerendū impediatur. vt ff. mandati. l. inter causas. ¶ Ego vero Henricus dico sic, sequens pro parte dñm Lambertū de Salis. ff. de off. p. cu. c. gl. i. & dñm Pet. de Bellaper. C. mandati. l. mandatum. & eos pro parte recitat dñs Io. And. extra de renun. c. cū illufio in cle. r. aut quæris, nunquid reuocatio mandati facta pcuratore ignorante valeat, refert. aut quæris an valeat reuocatio quantum ad impediendum obligationē, & actio nem mandati nasciturā inter mandatorē & mandatarium. aut quantum ad impediendū actum gerendum. In primo casu dico quod non valet, nec reuocatio operatur, quia dñs tenetur ad interesse procuratori: ne pcurator in damno maneat. vt in l. alle. inter causas. & l. si mandassem. ff. manda. & in §. alle. item. si adhuc. infti. mandati. In secundo casu. si quæritur an reuocatio, de qua pcurator non eū certioratus valeat, vt impediatur actum gerendū, Refert. fm Accur. & Lamber. aut qñs in iudicij: & tunc non impedit actum gerendum. dummodo nec aduerfarius nec iudex fuerit certioratus: secus si alter eorū fuerit certioratus. vt hic. & j. de procura. mandato. nec valet snia Io. 63. dist. tibi dño gl. no. q. & Goff. in c. allegato mandato vbi dicit qd si est lis contestata oportet qd reuocatio perueniat ad iudicem. vel aduerfariū. Sed si lis non est contestata sufficit quod reuocatio perueniat ad pcuratorem & hoc dicit per c. ex infinuacione. & c. in nostra. j. de procu. Sed dicit quod ibi facta fuit reuocatio, aduerfario sciente, fm Ber. in c. in nostra. gl. & ideo. idem Inn. Hof. & Abb. ibi. & G. de procur. c. quāuis §. 2. lib. 6. ¶ Distingue tñ circa hoc quia aut non est facta aliqua fides in iudicio de mandato ipsius pcuratoris: & tunc tenet reuocatio de ipso facta etiam iudice. & aduerfario ignorantibus. Sic potest intelligi. ff. de procu. l. in cause. & de solu. cum quis. j. de procu. in nostra. & c. ex infinuacione. & hoc no. Ho. eo. ti. c. auditis. Aut est facta fides tñ in iudicio de mandato pcuratoris: & tunc aut fit reuocatio post renuntiationē, & conclusionem in causa: & tunc non impedit actum gerendum. vt j. de procur. auditis fm Ber. & Hof. ibi. & G. de Monte Lau. extra de renun. cum illufio in cle. Aut fit reuocatio ante renuntiationem & conclusionē: & tunc aut pcurator reuocatur iudice & aduerfario ignorantibus ab vtroq; sciente. aut altero tñ sciente & altero ignorante. In primo casu processus tenet ipso iure, & in effectu: quia non potest mutare cōsiliū suum in alterius præiudicium. ff. de procu. l. si procuratorem absentem in fi. & C. de satisf. dan. l. vnica. vbi hoc no. Acc. & Lamb. & hic. & j. de procu. mandato. ¶ In secundo casu processus non valet. vt ff. de solu. l. vero pcuratori. §. si. In tertio casu refert tñ iudice tñ sciente: & tunc processus est nullus & snia nulla: quia in non legitimum personā sciens tulit sniam. ff. de collu. detegen. l. 1. Si aduerfario tñ sciente: tunc tenent processus & sententia ipso iure, non in effectu: quia si pro aduerfario feratur snia, obstat ei exceptio doli. vt in allegata. vero pcuratori. & ff. iud. solui. l. si ante. 2. rñso. Et licet quidā dicant sufficere quia literarū: hoc sciat aduerfarius vel iudex. arg. ff. de peti. har. l. item veniunt. §. a quo. §. eo. cum contingat. rñm tñ est verū: quia requiritur qd reuocatio scia a reuocante procedat nec sufficeret quod alias scirent. arg. j. de off. dele. prudētiam cum suis concor. alias malitiose reus frequenter reuocationē procuratoris fingere posset, vt sic negotiū differretur, cui est obuiandum. ar. infti. vi bo. rapto. §. sed nedum. & j. de diuor. quanto. vt no. Goff. & Hof. in calle. mandato. & Io. An. ibi in eandem opinionem declinant. Ber. ibi in gl. si. circa medium. vers. qm enim vult & c. & circa. si. ver. vel dic qd tenet snia. & c. & Inn. Egidius. Pet. de Samp. & Abb. ibi. & Spec. tit. de procuratore. §. 1. in vlt. colum. ¶ Si vero reuocatio non peruenit ad iudicē vel ad partem: sed ad procuratorem tñ: tunc nocet dño reuocanti in distictione quia nō valebit quod fiat in commodum ipsius. Aduerfario vero ignorati non nocet, sed sibi imputet reuocans, qui talem elegit & valebit. quod alias rite factū erit. vt hic. & ff. de mino. l. cum mandato. ff. de procu. l. si procuratorem absentem: sed pcurator tenetur dño ad interesse. ff. de do. l. eleganter. §. pen. hoc no. Hof. j. de procur. c. auditis. & in summa eo. tit. §. qualiter. & G. de Monte Lau. in calle. cum illufio. Aut quæris de negotijs extraiudicialibus: & tunc distinguere fm Lambertū & Pet. de Bellaper. aut mandatarium interuenit, vt nuncius præbens nudū ministeriū, aut interuenit vt procurator. Si vt nudus minister, tunc sufficit presentia sine certioratione & impedit actum gerendum. Ratio est quia

minister nihil agit, nihil contrahit de se, sed tñ declarat consensum eius, a quo missus est. Cum ergo tpe quo celebratur actus deficit cōsensus eius qui misit eum, & eo tpe esset necessarius consensus eius, impeditur actus gerendus. Sic intelligitur. ff. de manu. vind. l. si pater. de acq. har. l. si quis mihi bona. §. pen. de conlit. pecu. l. 3. Si interuenit prout procurator, qui concipit verba dñs in sua persona. vt ff. de conlit. pecu. l. cum qui. §. sed si actori. tunc ad esse illius actus erat necessarius consensus, seu necessaria voluntas mandantis, & tunc dicunt indistincte, qd reuocatio impedit actum gerendum. ¶ Ego vero distinguo sic: aut ad esse illius actus est sufficiens tñ & necessarius consensus solius mandantis: & tunc ista reuocatio de qua non est certioratus mandatarium impedit actum gerendum. ff. de diuor. l. si penituerit. ff. de manu. vind. l. si pater iuncta. l. si. C. de manu. vind. quæ dicit quod dñs seruio etiam inuitum man umittere pot. Aut ad esse illius actus est necessarius consensus mandantis, & alterius in cuius persona debet adimpleri mandatum: & tunc ad esse illius actus requiritur principaliter consensus mandantis: & tunc idem. ff. de acq. har. l. si quis mihi bona. §. pe. ff. de don. l. 2. §. sed si quis donatarius. & ff. si cer. pe. l. eius qui in puincia. §. quas vero pecunias. Nam in donatione principaliter attenditur & requiritur consensus, seu voluntas donantis. vt ff. de don. l. qui mihi donati. C. de don. l. leg. Fallit in actu, quem mandans tenetur necessario adimplere. vt ff. de acq. pos. l. fundi. & no. gl. in §. allegato: sed si quis donatarius. & ff. si cer. pe. l. eius qui in puincia. Fallit etiam in casu liberationis. & hoc fauore liberationis. ff. de solut. l. cum quis. §. 1. & l. qui hoim. §. si Titium. alias enim, si non tenderet ad liberationem, secus esset. vt in d. l. eius qui in puincia. Aut ad esse illius actus requiritur tñ æqualiter cōsensus vtriusq; & tunc talis reuocatio non impedit actum gerendum. v. g. tractus emptionis & venditionis cōi consensu contrahentium contrahitur. vt infti. de obli. que consen. §. per totum. ff. de act. & obli. l. cōsensu. Pone ergo qd ego mando procuratori meo, vt emat mihi equum postea reuoco mandatum antequā ipse emat, ipse ignorans reuocationem postea emit, valet nihilominus dñs. vt no. gl. (quā ego intelligo veram in procuratore licet loquatur in nuntio). ff. de contrahen. emp. l. 1. in fi. & pro hoc. ff. quo iusu. l. 1. §. sed quæro. ff. ad macedo. l. si tñ. & ff. pro socio. l. sed & si focus. §. 1. Et potest esse ratio in odium variantis. arg. ff. de leg. 1. l. serui electio. ff. de optio. lega. l. si tibi electio. §. vnus. j. de elec. publicato. de appel. dilectis. Fallit in casu. j. de procu. c. fin. lib. 6. & ibi vide. Aut minus principaliter requiritur consensus, seu voluntas mandantis & magis principaliter consensus, seu voluntas illius, in cuius persona debet adimpleri mandatum: & tunc idem multo fortius. §. quod talis reuocatio non impedit actum gerendū. v. g. In renuntiatione beneficij tñ requiritur principalis consensus prelati, quam renuntians, qd patet, quia interdum quis inuitus cōpellitur resignare. vt j. de renun. c. quidam cedendi licentiam. & tñ superior non cōpellitur regulariter resignationem recipere. vt eod. tit. quod in dubijs: & capitulo admonet. Item hoc patet. nam in beneficij collatione, quæ est habitus, magis principaliter requiritur consensus conferentis, quam illius, cui fit collatio, vt legitur & not. j. de renun. ad monet. de off. le. dilectus. melius de præ. c. si tibi absenti lib. 6. ergo & in renuntiatione, quæ est priuatio, & ipsi collationi præ. vt contrariorum eadem sit disciplina. infti. de ijs qui sunt sui vel aliē. iuris. in prin. & inde habet locum priuatio, vnde habuit locum habitus, in aut. de defen. ciui. §. iustu. randum vers. non hñte colla. 3. & quia nihil tam naturale & c. ff. de reg. iur. l. nihil. & j. de reg. iur. c. 1. Pone ergo mandauit procuratori meo, qd resignaret beneficium meum in manu superioris ante resignationem factam: reuoco mandatum: procurator hoc ignorans nihilominus resignat valet resignatio. vt j. de renun. c. vnico. in cle. per eandē viam postulationis admisso principalis dependet ex cōsensu voluntate & gratia superioris, quam postulantium. vt j. de postu. præ. l. c. postulatione. & ideo superior potest admittere postulationem nō obstante penitentia postulantium: vt in c. bona. 2. §. nec obstat. de postu. præ. l. c. Sic etiam potest intelligi opinio Compo. hic in fi. gl. vbi dicit, qd si non peruenit ad procuratorem, reuocatio, qd proceditur per secundas literas: quia concessio rescripti apost. magis dependet ex voluntate & assensu pape, quam impetrantis. ff. de reg. iur. l. Neratius. j. de præ. l. motu proprio. l. 6. Et ratio horum oñm potest esse quia vbi in aliquo actu est dare dño, & vnum magis principale; & aliud minus principale, defectus, seu vitium ex parte magis principalis reddit torti actum vitiosum, & non defectus ex parte minus principalis. ff. de eo qui pro

qui pro tut. neg. gest. l. r. §. proinde. & §. si quis quasi. de pac. l. vnus §. pen. iuncta sua tria. ff. de accept. an inutilis. de ven. in spi. l. 1. §. 1. Aut ad esse illius actus nō est necessarius consensus mandantis, & tunc reuocatio mandati nō impedit actum gerendū: vt qñ mando tibi, vt mihi equum emas, certe isto casu, me inuito posses emere, & tunc si peniteo, re integra, & nō certiorauero te mandatarium, nō impeditur actus gerendus imò valet, & tenet tractus, vt possit agi contra me ad pretiū, vt patet ff. mandati. l. si madauro. & ff. de don. l. hoc iure. §. si qs dederit pecuniam. & vide que no. G. de Monte Lau. in calle. cū illufio. ¶ Si quæras an illud quod pro me allegaui, & elegi, teneor recipere tñ me, tñ distinguere, aut illud, de quo agitur, spectat ad factum fidei, vel vniuersalis ecclesiæ, aut non. Si sic, tunc possum, & debeo pro me recipere illud, quod est ad corroboracionem, & defensionem fidei vel status ecclesiæ. & illud quod est nō. & sic loquit. 37. dist. si quid veri. & 10. dist. l. 2. q. 7. c. si quis hereticus. Si non spectat etiam tunc aut respicit utilitatem publicam, aut priuatā, si publicam tñ tunc illud quod pro me allegaui, & elegi, ptra me recipere debeo. Exemplifica in teste. 4. q. 3. si quis testibus. 3. q. 8. cuius in agendo. §. de cōsti. cum oēs. in fi. j. de sta. mo. recolentes. §. r. de censu. §. r. C. de testi. l. si quis. j. de vita & ho. cle. c. si vbi Hof. in effectu ita distinguit. Si priuatū, tunc tñ dicunt quidam, quod tñ nō multum approbo, aut illud elegi pro me factū, vel verbo. Si factū, tunc illud, quod pro me allegaui, teneor ptra me admittere, vt hic in prin. ver. dict. aut nobilis & c. iuncto ver. quas literas & c. & de hoc per Ber. in gl. & merito. Si verbo tantum, non teneor. j. de except. cum venerabilis. de reg. iur. exceptionem. lib. 6. & vide quod no. Hof. j. de vita & ho. cle. c. fin. vbi de hoc dicam, & melius, vt credo.

- 1. *Errorem diocesis non obesse. & nu. 4.*
- 2. *C. significauit. explicari.*
- 3. *Diocesis error quando hodie noceat.*

Significante. ¶ Si quæritur, nunquid littere imperrate contra reum cognominatū de alia diocesi, quam fit reuera, valeant, refert, aut per aliqua adiecta in litera potest constare de persona, & qd est illa persona quæ quam agere volebat, vt quia forte dñ in litera per Comitē Drocensem Constatularium Regni Fraciæ diocesis Aurelianensis: & tñ constat, qd est diocesis Carnotensis. & tñ tunc bene potest per dictas literas cōueniri, nō obstante errore diocesis. arg. infti. de leg. §. si quis in nomine. C. de testa. si in nomine facit quod not. Hof. & Ioan. Andr. j. de cen. venerabili super verbo intentionē, dicentes qd si in rescripto illo expressum fuerat de Abbate, & conuentu de Cultura Cenomanen. diocesis: & ipsi excipiebant qd erant de ciuitate. tñ quia in ciuitate vel diocesi non erat aliud monasterium istius nominis. f. de Cultura: & sic non poterat esse æquiuocatio, non obest error cum constet de personis vt not. c. super literis. & sic non obstat. j. c. proximo. 2. quia tñ ibi erat vaga, & nimis generalis clausula] aut per aliqua adiecta non potest constare de persona. vt fuit in isto. c. & tunc secus vt hic. & hanc distinctionem approbant, & tenent Phil. Goff. & Compo. §. eo. c. super literis. & Inn. Hof. & Cōpo. Pet. & Abb. hic: sed Vinc. rtrarium sentit, dicens qd huiusmodi rescripta non sunt protrahenda. j. de off. delega. p. & G. de hoc in Spec. tit. de rescrip. præsentatione. §. vlti. verū. quid si in dubitate suo more nullam partem eligens: sed Ioan. And. hic dicit, qd olim satis poterat seruari prima opinio, ex quo apparebat de personis per circumlocutiones, licet falsa diocesis sit expressa: sed hodie secus: quia tñ hodie habemus considerare diocesis rei, & actoris, qui in vno casu darentur iudices: & non in alio. j. eo. statum. lib. 6. & sic hodie habeat locum opin. Vinc. per d. iura secundum eum. Et hoc verum credo, si reus traheretur a fine suæ diocesis vltra vnam dietam contra decre. statutū. alias credo prædictā distinctionem esse veram, per hoc quod no. Hof. & Ioan. Andr. j. de censu. venerabili. super verb. mentionem. dicentes, qd si in rescripto illo expressum fuit de Abbate & conuentu. Cultura Cenoman. diocesis: & ipsi excipiebant, quod erant de ciuitate, tamen quia in ciuitate & diocesi non erat monasterium istius nominis scilicet de Cultura. ¶ Et sic non poterat esse æquiuocatio: non obest error cum constet de personis, vt no. c. super literis. & sic non obstat. infra. c. proximo. quia ibi erat & nimis generalis clausula.

- 1. *Rescriptum ante lit. contesta. ad hæredes non extendi, & de quo accipiendum.*
- 2. *Rescriptum personale non extendendum.*

- 3. *Rescriptum ad singulares successores quatenus. an non, extendibile. & nume. 4.*
- 5. *Rescriptum ad vniuersales successores extendi restringi. num. 5.*

Significauit. ¶ Si quæris vtrum rescriptum delegationis extendatur ad successores, ita qd virtute ipsius valeat agere, vel etiam conueniri. Et antequam descendam ad aliam distinctionem scire debes qd istam quæstionem ponit Io. And. in nouella sua. j. de reg. iur. is qui in ius. li. 6. dicens, qd prius fuit quæstio venerabilis Damasceni. 15. & Goff. 15. & Bartholomæi in quæstione dñicali, que incipit. Quæritur vtrum rescriptum, & qd in dicta quæstione diuersæ sunt opinionēs. Laur. simpliciter dicit rescriptum non extendi ad hæredem. Bart. dicit nō extendi ante litem cont. dicens Tanc. hæc dixisset Goff. in quæstione prædicta loquatur de hærede illius tñ poterat conueniri per clausulam dicens qd conueniri non poterat, in apparatu tñ huius capituli simpliciter dicit rescriptum ad hæredem nō extendi. idem Phil. hic dicens, qd si comes fuisse rescriptus, nisi cum ipso fuisse iudicium inchoatum nō conuenirentur hæredes. idem Vinc. hic dicens rescriptū ad hæredes nō extendi nisi in casu decre. prime. j. de alie. mutan. iudi. cau. fac. & in secunda iustione. j. de iudi. quia Vinc. vel cum in cōmissione hoc exprimitur lite contest. dicit qd extenditur, si est casus quo successio possit locum hñe. C. de inoff. testi. l. si pater. hoc etiā tenet quod mortuo etiā re integra eo qui noie ecclesiæ vel cōuentus impertrasset valeat rescriptū successorī vel hæredi de successore ecclesiæ. idem tenuit Can. j. de off. dele. gratum. Huius rñm tenet Dama dicens simpli. illud ad hæredes extendi: & rñdet ad l. si decesserit. ff. qui satisd. cogun. quod in stipulatione loquitur, que est tñ iuris: & in qua non venit nisi persona expressa. ff. de verb. obli. l. si ita stipulatus fuero. §. Chrisogonus: sed iudiciū bene transit. huic cōcordat Inn. Cōpo. & Egid. hic loquendo in hærede, vel gnali successore rei de hærede vero actoris ipse Inn. no. rñm in allegato cap. gratū. hæc opi. quod transeat placet Pet. de Bellaper. C. qñ libel. princ. da. litis cōtest. face. l. 2. Pe. de Samp. Abb. & Spec. de rescripti presentatio. §. rñne & etiam in principio. distinguunt inter actiones personales, & reales dicentes, quod in realibus rescriptum ad successores extenditur quia res transit cum suo onere. j. de pign. ex literis. & ex verbis Spec. colligitur quod intellexit etiam de singulari. successore de personali dñt quod extenditur re non integra, & re integra, expirat. per qd verbū colligitur qd intellexerūt etiā de vniuersali. ¶ Ijs visis, distingue sic fm Io. And. hic & ibi. Aut rescriptum nullomodo potest respicere successorem. Pone exemplum in actore. Aliquis petit beneficiū tñ intulatum ipso mortuo non poterit agere per tale rescriptū hæres, vel successor suus. §. q. 1. apostolica. j. de filijs præsb. ex transmissa. & c. ac extirpadas & per totū. de infti. ad decorem. de præ. c. 1. & 2. de iure patr. cōsultui. & lite pen. c. 1. li. 6. idem in vsuario vel vsufructuario, qui impetrauerat, vt liceret sibi vti vel frui. ff. quib. mod. vsufructua. amitten. l. sicut in annos singulos in fin. ff. de vsu & habita. l. vsus aq. ff. de libe. leg. l. nō solū. §. tale in reo. Pone exemplum, quod fuerat tñ cum rescriptum impetratum ad depositionem ordinis, vel beneficij, vel ad penam criminis. 33. dist. quorundam, j. de hæreticis. accusatus. §. si vero. in fi. lib. 6. & quod legitur & no. j. de simo. per tuas. primo. gl. vlt. ff. qui satisdare cogantur. l. si decesserit. C. ex delicto defuncto. l. vnica. C. si reus vel accusator mortuus fue. l. 1. & per totum. Fallit forte ppter accessoria vt fructus & expensas. ar. ff. de rei ven. l. vtiq; aut potest respicere successorem vel hæredem: & tunc aut successor vel hæres comprehenditur generaliter in rescripto vel de eo fit mentio saltem generalis. vt quia dñ amoto inde quolibet illicito detentore. & tunc successor vel hæres poterit cōueniri. vt j. de concess. præb. pposuit. in fi. de rer. permu. cum vniuersorū. 2. q. 1. in primis. 7. q. 1. presentium. 3. q. 6. hæc quippe. Nam & tunc cōpromissum (quod strictius est, j. de re iud. c. si.) respicit hæredes. & j. de arbi. c. si. ff. eo. l. sed & si interpellatur. & l. diei §. 2. Aut successor vel hæres non cōprehenditur, nec fit mētio de eo in rescripto: sed potest tñ respicere successorem: & tunc aut res est non integra: & tunc per cōtestationem litis factam cum prædecessore: & tunc extenditur ad successorem fm oēs. Aut est non integra per solam citationem. & tunc in hoc casu sunt diuersæ opin. fm Ioan. Andr. Sed tñ hic idem vt in casu. 3. prox. scilicet qd extendatur ad successorem arg. j. de off. deleg. gratum. & dic in ver. nec per ipsas, a contrario sensu. vt no. Ber. hic & Inn. in c. gratum. & Spec. tit. de rescrip. presentatio. §. ratione eius. in prin. & tit. de leg. §. restat. ver. ite mortuo ad hoc facit,

de dendi. arg. ff. de acquir. pos. l. j. §. si iusserim. & de acquir. rer. do. l. in laqueum. in fi. vbi haec notant Io. Ber. & Accur. & Ray. licet A. 20. & Hugo. ibi dicant, qd statim, qd incidit in laqueum meum, taliter qd diluendo non expedire non possit eam acquirere, & credo qd male. nam etiam si a remotis oculis eam taliter illaqueatam inspicio, mihi non queritur: quia multa accidere possunt, qd eam non accipiam. vt in st. de re. diu. §. illud. secundum Accur. in d. l. in laqueum. in fi. ¶ Si queris, de rebus, quae sunt in bonis alicuius, & quarum dñia de iure ciuili acquiruntur tunc aut in modo acquirendi dñia, vel possessiones talium rerum, est certa consuetudo rationabilis, & praescripta: & illa est seruanda, & nota; quod per consuetudinem, quod quis fingitur nancisci possessionem: quamvis non sit, vt no. per Inno. de cau. pos. & proprietatis. c. cum super. circa pñic. vers. non sicut per consuetudinem. c. secundum eam possessiones & dñia acquirenda vt hic legitur & notatur & j. eo. titu. c. fi. Aut in modo acquirendi dñia, vel possessiones talium rerum non est aliqua consuetudo rationabilis, & praescripta. & tunc aut tractatur de translatioe dominij vel possessionis faciendi in ecclesia. Aut de translatione faciendi in aliu ab ecclesia. In primo casu aut queris de dño, & illud acquiritur ecclesiae ex titulo habili ad translationem dominij absq; corporali apprehensione. Quod semper intellige, dum modo transferens sit dñs, alias non: & hoc est priuilegiu ecclesiae, scilicet, qd sine possessionis apprehensione dñum sibi acquiratur, vt probatur. C. de sacrosanct. eccles. l. vt inter diuinu. & hoc ibi no. Accur. & Ber. hic in glo. fin. in fin. & Inn. in glo. sua pen. & Ber. j. de elect. c. ecclesia vestra in glo. ij. & j. de penis. c. felicis. super verbo laesa maiestatis. lib. vj. & G. de Monte Laudu. extra de resti. in integ. c. vnico. glo. i. in de. quod intelligo t de rebus, quarum plena, & libera dispositio, seu translatio spectat ad concedentem seu transferentem: secus crederem de rebus seu dñibus, & censuibus. nam tales non possent quis transferre in ecclesiam sine consensu superiorum dñi feudalis, seu et censialis saltem perpetuo & incommutabiliter vt in li. seu. de alien. seu. c. si clientulus. §. inde potest. & de prohi. seu. alie. per Frede. ca. imperialem. colla. 10. Nam non mirum, si ecclesia hoc casu no acquirat dñum: quia quo ad hunc casum, sacquisitione rei feudalis ecclesia est deterioris conditionis, quam priuatus, vt legitur, & no. in c. alle. si clientulus, & hoc quia per hoc dñs perpetuo ea admittit, nec ad eum redire possit. Secus si in priuatum tras ferret vt ibi & maxime si ita sit de consuetudine, sicut in regno Franciae, vbi ecclesia rem, talem per eam acquisitam tenetur in fra annum a tpe monitionis dñi ponere extra manum suam. de hoc no. Astenis lib. 6. titu. 30. de immu. eccle. ar. 6. Aut queris de possessione, & tunc sunt opinioniones contrariae. nam Vincen. dicit hic, t quod in ecclesiam transferatur non solum dñum, sed etiam possessio sine apprehensione rei & est speciale fauore ecclesiae: vt hic idem sentiunt Host. & Compot. hic, & idem videtur innuere Archid. 16. q. 1. moderamine: dicens quod ita intelligunt cõiter doctores istud. c. & istam partem videtur declinare Inno. & Host. j. de resti. spol. c. cum venisset. & Ioan. 19. q. vlti. §. si qua mulier. Sed Inno. hic contradicens quod hoc quod dicit istud. c. obtinet ex auctoritate consuetudinis, innuens quod sine apprehensione corporali no acquireret possessionem, sicut nec faceret priuatus. & idem innuit hic Ber. cuius opi. cretio veriorum: & hoc per istum textum, qui dicit quae sub obtentu consuetudinis & c. quae quidem consuetudo esset alias superflua, & de nihilo operaretur, quod non est dicendum argum. ff. de legat. 1. l. si quando. Item non reperio cautum in iure, quod quantum ad acquisitionem possessionis ecclesia sit sic priuilegiata quare superstitiosis non est adinuentioibus praesumentum. 2. q. 5. c. consuluisti. j. de translatio. episco. inter corporalia. §. sed neque. in fi. nec priuilegium quod habet circa acquisitionem dñij est in ea extendere ad acquisitionem possessionis: quia non est in ea legem extendere. vt ff. solu. matrimo. l. si vero negotium. §. de viro. & j. de priuileg. porro. in fi. maxime quia nihil habet coe proprietatis cum possessione. ff. de acquir. posses. l. naturaliter. §. nihil coe. Et si ius voluisset eam esse priuilegiatam in acquisitione possessionis, sicut & dominij, hoc dixisset. argum. j. de decimis. c. ad audientiam. ¶ Si queris de translatione faciendi in aliu qua in ecclesia. Refert aut res de cuius dominij vel possessionis traslatioe, seu acquisitione tractatur esse in nullius bonis. vt ff. pro derelicto. l. j. Vel res, quae t est in bonis alicuius sed a nemine possidetur, & in acquisitione dominij, vel possessionis talis rei opus est corporali apprehensione. ff. de acquir. pos. l. j. §. Neratius. Aut t non est vacans sed possessa: & tunc at t queris de acquisitione faciendi per inue-

stuturam: aut de acquisitione faciendi per traditionem clauu, domus, vel camere, vel horrei, vbi sunt res, de quarum acquisitione agitur: aut de acquisitione faciendi per traditionem instrumentoru continentem res de quarum acquisitione tractatur: aut de acquisitione faciendi alias. Si primo modo tunc no acquiritur possessio per talem inuestitura. arg. ff. de acquir. pos. l. i. ex stipulatione. sed ex tali t inuestitura inuestitus habet tale ius, qd auctoritate sua potest ingredi possessionem. In hoc & Hosti. hic. de hoc tñ membro dic, vt dicā plenius post Inno. & Gōpō. j. de elect. c. transmissam. Si scdo modo tunc aut t claus domus vel camere, vel horrei traduntur in presentia ipsius domus, vel camere, vel horrei, vbi sunt res, de quarum acquisitione tractatur: & tunc per talem traditionem no acquiritur nec dñum nec possessione de presenti: vel in actu vt dicta clauibus. a contrario sensu: sed bene acquiruntur facultas, & habitus acquirendi possessionem & dñum per apertionem domus vel camere vel horrei vbi res existunt ad instar eius qd dictum est: si de inuestitura. Inno. & Host. Si tertio modo de acquisitione per traditionem instrumentoru tunc refertur loco traditionis. rei vel rerum traditur instrumentu in quo t quo t ius rei, seu reru continetur: vt quia continetur titulum ex quo tradens dñum acquisiuit & tunc per talem traditionem instrumenti acquiruntur dñum & possessio. Sic intellige. C. de donat. l. 1. Aut traditur instrumentu, in quo non continetur ius rei: vt quia est instrumentum locans, quo modo dñs ipsam rem tradidit ad locagium, vel ad firmam, & qualiter eam reparari fecit, & talis instrumenti traditio sola no facit transferri dñum vel possessionem quia per hoc non est vere facta traditio. vt ff. de acquir. pos. l. praedia. si tñ appareat de voluntate, & consensu tradentis, f. quod per talē traditionem velit donare rem ipsam ille cui facta est traditio auctoritate propria poterit ingredi possessionem. vt in l. allegata. si ex stipulatione. ff. de acquir. pos. vt hic not. Per. de. Bel. Perica. & Cy. in d. l. i. C. de donatio. ¶ Si queris de acquisitione faciendi alias quam praedictis modis, tunc refert, aut res de cuius t traditione, seu translatione tractatur tpe traditionis seu translationis subest conspectu tradentis, & illius cui traditur, vel saltem illius cui traditur, & quae de acquisitione certat: & tunc dicit, quod dñum, & possessio talis rei possit, acquiri sibi ante corporalem possessionis apprehensionem: & sine ea, vt legitur & not. ff. de acquir. pos. l. quod meo. §. si venditorem. not. etiam. eo. tit. l. i. Aut res non t subest conspectu alii cuius eorum: vel si subest visu tradentis, non tñ visu illius, cui traditur, & qui de acquisitione certat, & tunc regulariter est necessaria ad acquisitionem dñij vel possessionis corporalis apprehensio. vt ff. de acq. pos. l. i. & C. de pactis. l. traditionibus, & de rei ven. l. seruum. Fallit tñ qñ t transferens rei, quam transferret, retinet vsum fructu quia tunc transfert dñum, & possessionem in alium in quem vult transferre absque corporali apprehensione. Et est rō, propter incompatibilem, siue incompatibilitate proprietatis, & vsum fructus formalis eiusdē rei in eadē persona. sic loquitur. C. de donationib. l. qui quis. ¶ Itē t fallit qñ transferens constituit se possidere nomine illius, in quem transfert. ff. de rei vendi. l. quaedam mulier. de acquirend. pos. l. quod meo. & l. si alique rem.

1. Sacerdoti meo confirmationem & christina committi posse.
2. Sacerdoti omnia committi papa.
3. Ordinis episcopalis collatio cui non committenda.
4. Ordinum collatio secundum gradus commissibilis.
5. Ordinum collatio laico non committenda.
6. Sacramenti exercitium quis vetet.
7. Matrimonium dispensabile non nisi ex causa, vetat papa. & 8.
8. Sacramenta a papa que non vetanda.

Vanto ¶ Si queratur, vtrum papa possit committere, & concedere inferiori epō, qd possit confirmare in fronte, & christina conficere, & ordines conferre, distinguere, aut queris de potestate absoluta papae & de illa no audeo disputare, quia nec Hostien. audeat vt hic dicit. aut queris de potestate ordinata, t tunc aut queris de consecratione christinat, & de confirmatione in fronte, aut de collatione ordinis. Si de duobus primis, tunc aut queris vtrum ea possit committere simplici sacerdoti & dic quod sic vt. 95. distin. peruenit secundum Io. Hugo. & alios doctores ibi, & fm Ber. Tancre. Inno. Host. & Compot. hic idem Tho. de Aquino, & Pet. super

super 4. sententiarum. dist. 7. pro hoc no. per Inn. & Host. Cō post. j. de consec. eccl. vel alta. c. aqua in fi. vbi dicit Inno. qd vidit Papam indulsisse pluribus episcopis qd possent per simplices sacerdotes reconciliare ecclesias, aqua tñ per epm benedicta. Dicit et ibi Host. quod talia ex constitutione ecclesiae firma & rata iudicantur, & ideo circa talia possunt dicere & facere quicquid vult Papa: & cuilibet simplici sacerdoti possit dare potestatem, qd talia exerceret vt patet in eo quod no. j. de supplen. negli. pra. l. c. j. de eta. & quali. cū contingat. fm Host. ibi. Aut queris vtrū possit ea committere alteri in inferiori ordinis. & tunc dicit Tho. & Pe. vbi. §. qd probabilis est dicere qd no. idem frater Io. in summa confessionu ti. de sacramto confirmationis qone vtrum Papa & c. idē innuit Cōp. hic in ver. respondeo qd dicit Siluester. & c. & Astenis. li. 4. ti. de sacramento confirmationis arti. 6. q. 2. & li. 6. ti. 3. artic. j. q. 2. & hoc idē tenet hic Ber. in ver. dicas qd Papa in laico. sed in clerico innuit cō trariū sequēs opi. Siluestri cuius fuit opi. qd clerico simplici committere potest: sed non probat. ¶ Si queris de collatione ordinis tunc aut de collatione ordinis epalis, & tunc dicit Hugo. in ca. t allegato. peruenit. & Tho. & Pe. vbi. §. qd non potest collatione ipsius committere inferiori epō. Et rō potest esse quia ordinē quē non habet conferre non possit. arg. 1. q. 17. Dai vbertum. j. de iure patro. quod ait. Aut queris de collatione inferioris ordinis & tunc fm Hugo. in c. alleg. peruenit. potest committere alicui qd conferat ordinem quem habet t vt sacerdoti qd possit conferre sacerdotium, diacono, qd possit conferre diaconatum, & sic de alijs. Sed Tho. & Pe. Astenis vbi supra t in ordine sacerdotali dicunt. qd non possit simplici sacerdoti committere: qd alicum ordinare in sacerdotē quia sacerdotiū pertinet ad corpus Christi verum respectu cuius maior non est potestas episcopi sacerdotis. Et licet praedicta opinio sit de iure probabilior, ista tñ securior vt. De laico vero t non vt, qd Papa collationem talium sacramentorum sibi committere possit, prout hic dicit Ber. in ver. dicas qd Papa. & c. & haec fuit opinio Lauren. quam videt approbare Comp. hic in ver. rādeo qd dicit Siluester. idē tenet Host. loquendo de pte papae ordinata. de pte vero absoluta no audeat disputare. l. j. Siluest. in hoc t, & male, vt credo. ¶ Si queris nunquid prohibitio papae productionē sacramenti in esse, seu effectū ipsius valeat impedire, distinguere quia aut prohibitio papae respicit personam confitentem seu conferentem sacramentū. aut respicit debitā materiā & debitam formā. Si primo modo, v. g. Papa prohibuit epō rite consecrato conferre ordines: vel sacerdoti rite ordinato conficere corpus Christi, tunc refert fm Archi. de consec. distin. 5. manus. & fm Gul. de Monte Lau. extra de el. c. in plerisq; in clem. quia tū pfectio, seu collatio sacrameti ppetit illi personae prohibita ratione ordinis & officij, & tunc talis prohibitio potest illud sacramentum nihilominus conficere & conferre vt. 9. q. j. ordinationes. & j. q. j. quaedam fm Inn. Host. & Cōp. hoc. Aut cōpetit sibi ex delegatione papae, & de mandato papae. vt confirmatio in fronte, sacerdoti vel collatio ordinis non epalis. vt 95. distin. peruenit. 79. dist. c. vnico. & in eo casu prohibitio nihil agit, vt hic not. per Ber. Inno. & Compot. & per G. de Monte Lau. in cap. in plerisq; Si secundo modo, si qñ prohibitio respicit debitam materiam & debitam formam, v. g. Papa inhihet duobus alias legitimis seu apsis pro matrimonio inter se p̄hendendo quod non t trahant, & si fecerint, pronuntiat nullum, & tunc refert, aut queris t de illis sacramentis, in quibus propria materia spectat immediate dispositioni papae, vt in matrimonio vbi in secundo gradu, & vltra debitam materiam, s. personarū legitimarū, seu personarū habitare, vel inhabilitare spectat ad papam, vt in impedimentis publicis honestatis iustitiae, & cognationis sp̄ialis, & legalis & similibus. vt patet in toto quarto libro decre. & in sacramento penitentiae. Nam cum sacerdos possit solum subditum suum absolueret: vt j. de p̄eni. & remiss. ois vtriusque sexus. Papa potest committere auditiones confessionum, seu p̄atem constitendi eui vtilit & t potest eximere a potestate curati quē vult vt j. de maio. & ob. c. folite. de iudic. no. iud. de paroch. nullus. de p̄e. & remiss. si ep̄s subditio. lib. 6. a contrario, q. d. exempro: & sic non subditio indulgentias concedere non pot. Et tunc aut voluntas seu prohibitio papae est in promulgatione canonis siue constitutionis super hoc editae per eum expressata, & tunc talis prohibitio impedit efficaciam talis sacramenti per iura allegata. Aut voluntas seu prohibitio papae est ore tenus, siue via voce non per modum constitutionis, vel canonis expressata. Et tunc aut facit ex cā rationabili & iusta, forte vt emittatur guerra & tunc idem arg. j. de despon. impub. cap. 2. & cad. dissoluentium, & ita intelligi opi. Hosti. in d. cad. dissoluentium.

glo. fi. & Io. And. post eum: & hoc expresse tenet Host. in summa ti. de matrimo. contrac. contra inter. cc. §. vltim. in fi. licet & Gof. in hoc contra. Cuius opinionem vt tenere Ber. & Inno. in c. alleg. ad dissoluentium. glo. vlt. dicens indistincte matrimoniu contra interdictū papae tenere. Aut hoc facit sine cā rationabili, & iusta, & tunc credo, quod talis prohibitio non impedit efficaciam talis sacramenti arg. j. de matrimo. contrac. t̄ interdic. eccl. c. 2. & de voto. c. quod votu. li. 6. vbi hoc tenet Card. in gl. fi. ita intelligo opinionē Ber. & Inn. in c. alleg. ad dissoluentium. in fi. licet Host. j. de spon. duo. c. pe. gl. sua vlt. ibi nisi forte & c. r̄ium sentire videatur, vñ licet Papa possit parochianū eximere a cura curati sui, et sine cā vt est dictum verum tamen vt quod sine cā non possit prohibere curato sacramentū penitentiae exhibere suo parochiano morienti alias nanceti. arg. §. de refr. c. fi. qñ cum ibi no. Aut queris de illis sacramentis in quibus propria materia oino spectat immediate dispositioni papae sicut aqua in baptismo panis, & vinum, in Eucharistia, & in similibus, & tunc voluntas siue prohibitio papae quantumcū que expressa efficaciam sacramenti non possit impedire debitam formam & debitam materiā cū intentione concurrant. arg. §. de sum. Tri. & fide catho. c. j. §. vna vero. & de hoc legitur, & no. maxime per Hug. 28. dist. nullum. & per. G. de Mon. Lau. extra de re. permu. c. vnico. in fi. in de. & pro hoc bene facit qd no. Io. de consec. dist. 4. s̄t m̄ baptisma. glo. 3. & Arch. ibi, & qd dicit. j. de de. exc. mi. li. quis p̄lyter. In alijs vero quam in sacramentis puta in collationibus beneficiorum & similib. si quis vtrum prohibitio papae impedit factum in contrario vide quae dicam j. de praeb. dilectus filius. G. & c. tr. §. quae est praeterea no. Card. in extrauag. Bonifacij papae octauae rē no noua.

1. Consuetudo Ro. eccl. in quibus seruanda.
2. Consuetudo specialis Romana derogat, & in quibus.
3. Consuetudine loci deficiente, quo recurrendum.

Vm olim ¶ Si queris cuius ecclesiae consuetudo sit sequenda, & seruanda, distingue aut queris in iudicijs aut in sacramentis, aut in ieiunijs sollempnibus. & in istis tribus ecclesiae Romanae consuetudo est seruanda. pro primo, j. de re iudi. in causis. pro secundo de consec. dist. 4. de trina. 1. dist. quis nesciat. j. de temp. ordi. c. 2. & j. de haereti. ad abolendam. pro tertio, j. de obserua. ieiun. c. 2. s̄t m̄. Host. j. de tem. ordi. c. j. & de ferijs. c. qm̄. Sed quod dicitur t de iudicijs, credo verum, nisi ecclesia cathedralis habeat, ibi specialem consuetudinem in iudicando quia tunc secus. argum. ff. communia. p̄edio. l. venditor. §. si conlat. ff. de legi. l. de quibus. §. eo. ad notram a contrario sensu. & j. de sepul. certifi. c. j. & per iura. j. alle. Item quod dicit de sacramentis, fallit vbi papa aliud mandat, vel ex certa scientia sustinet, vt j. de cogna. spiritali. super eo. fm Hosti. ibi. Aut queris t de diuinis officijs celebrandis vel praerogatiuis dignitatibus exhibendis. & tunc aut ecclesia cathedralis habet certam & specialem consuetudinem, & illa est seruanda. 1. 2. dist. illud. & c. illa. in fin. 2. 1. dist. quis quis. j. de cogna. spiritali. super eo vbi de hoc & in iuribus. §. alleg. aut non habet: & tunc consuetudo Metropolitanae ecclesiae est seruanda si de ipsa appareat. 12. dist. de ijs, & de consec. dist. 2. institutio. & j. titu. proximo. c. j. §. sed inde liquido. fm Hosti. hic & in c. allegato. qm̄. & ca. super eo. Si vero de ipsa non appareat t tunc consuetudo vicinarum ecclesiarum est seruanda vt hic & in ver. statuentēs. & de cens. ca. super eo vbi ibidem no. Host. & Io. And. & Card. j. de supplen. neg. pla. c. j. lib. 6. Furpis. h. est ois pars vnuerſo suo non congruens. 8. dist. quae contra mores. Si vicinae ecclesiae diuersas consuetudines habeant tunc illam consuetudinem seruare debet quam si ne alieno praerudicio poterit obseruare. vt hic in fi. & ar. 1. 2. dist. fin. nouit. & ita intelligi opinionem Ber. Inno. & Cōp. hic. Et si circa hoc dubitetur est ad sedem Apostolicam finaliter recurrendum. ff. d. legi. l. de quibus. j. q. 7. ca. quoties secundū Hosti. in c. super eo. de cogna. spiritali.

1. Suspendio simplicis effectus.
2. Suspendio quouis modo omnibus abstineat.
3. L. vnicam, c. de pecu. eius explicari.
4. Suspendio beneficio officio non vetitur, estque eligibilis.
5. Suspendio officio beneficio non suspendat.
6. Suspendio officio, beneficio suspendi verius est, fallit. nu. 8.
7. Suspendio particularis quid, & 10.
8. Suspendio ordinibus conferendis qui accipiendus.
9. Suspendio vno an reliquis vetetur, & 13.

17 Suspendio beneficia an querantur & 15. & 16. declarat 17
18 Eligere posse beneficiorum non registratorum possessores.

Vnde dilectus.

¶ Si queras, suspensus a quibus dicitur suspensus. Refertur aut suspensus est simpliciter aut cum adiuncto, seu temperamento. Si simpliciter tunc est suspensus ab officio & beneficio, ut j. de et. & qua. cu. bono. cu. gl. Inn. ibi posita. Si cum adiuncto seu temperamento tunc aut est suspensus ab officio & beneficio vel ab officio tantum: aut est suspensus a ceteris, ut ab ingressu ecclesie & similibus. Si ab officio & beneficio, tunc tunc aut copulatiue, aut disiunctiue. Si copulatiue, tunc ab utroque est suspensus. j. de elec. c. quia sepe. & de cens. c. exi. g. l. ii. Si disiunctiue tunc in dubio ab utroque debet abstinere donec super hoc suspendens declarauerit sua voluntate. arg. de consec. dist. 2. in calice. C. de verbo. signi. l. cu. quida. & j. de elec. excom. m. c. illud & hoc tenent Ber. & Host. eo. ti. de cl. ex mil. latoris. & ibi vide per eos quorum opinionem putat veram Vin. Io. & Phi. e. tit. postlasti. inter viuos inter mortuos creditur quia episcopus voluerit suspendere & non suspendere. Ar. C. de pecu. eius qui liberta. meruit. l. vna. vbi manumittens t in vita dicit concessisse peculium nisi ademerit manumittens in testamento ademerit nisi expresse concesserit. Sed rō huius ibi no. quod quia hæredē instituyendo noluit oia bona sua ad illum peruenire, inter quæ est peculium: & sic dicit ademerit se quæ rō cessat hic Gof. vero. no. j. de magistris quanto, quod talis snā tanq̄ incerta non valet per l. 3. C. de sent. q̄ sine certa quantitate prolata est. prius dicitur tenet Si est suspensus a beneficio tñ tunc non est suspensus ab officio, quod probatur sic, eligentes scienter indignū in ep̄m sunt suspensi ip̄o iure, per triennium a fructibus beneficii ecclesiasticorum, quæ in illa ecclesia obtinent: vt j. de elec. cum in cunctis. §. clerici. & e. ti. c. si compromissarius. §. porro. & §. restringitur. l. ii. ¶ Pone ergo quod illi triennio durante eminet electio facienda alia ab illa qua auctoritate illius canonis sunt priuati: nunquid poterit ip̄i eligere j. triennium suspensionis a beneficio? constat quod sic. vt j. de elec. cum Vintoniensis. Si est suspensus ab officio tñ tunc aut est suspensus simpliciter aut particulariter. Si simpliciter tunc refertur, quia aut est suspensus ab officio pp̄ suspensionem criminis de quo non constat pro certo quod ipsum commiserit & tunc suspensus ab officio non est suspensus a beneficio. vt j. de purg. ca. c. 2. in fi. & c. ex tuarū in principio. & c. inter sollicitudines. & 2. q. 5. præbyter. Ita plebe. vbi de hoc no. Gof. j. de app. pastoralis. & ab de vita & honest. cle. ca. crapula. Aut p̄ crimen de quo constat pro certo quod ipsum commiserit & tunc aut est suspensus a iure, aut ab hoīe, si a iure tunc talis suspensus ab officio non est suspensus propter hoc a beneficio. & est rō quia pena non debet extendi. j. de elec. c. statutu. l. ii. ¶ Et quia si idem voluisset condonator canonis de suspensione. si a beneficio hoc dixisset ar. j. de decimis ad audientiam. & hoc tenet Ho. j. de re iudic. cum æterni. l. 6. & de hoc per cum in summa. ti. de verb. sig. fi. in fi. ver. no. & c. idem tenet. G. in dicto. c. cum æterni. de quo ibi per eum sup verbo officij, licet secus sit in suspensione hoīs. tñ eos ibi. Itam eandem opinionem tenet gen. extra de priuile. c. j. super verbo suspensionis in cle. & G. de monte Lau. in extrauagati exccrabilis in fi. super verbo suspendere. Sed in d̄m facit 81. di. si quis a modo. & c. si quis sacerdotū. & ca. eos cū ibi notatis. Contrarij et notant Tanc. & Ber. hic in gl. suspensus. n. circa mediū. & de cle. ex mil. latoris. & Inno. & Ho. j. de app. pastoralis. vbi de hoc. & Gof. & Io. An. j. de can. de spon. c. cū inhibito. §. sane. idem tenet Archi. Cardi. & Io. An. j. de elec. cupient es. §. ceterum. l. ii. & de offi. dele. c. fi. & de re. eccl. nō alie. c. 2. §. j. super verbo ab officio. l. ii. & de offi. del. c. 2. & Archi. 3. r. di. c. præter hoc. in gl. idem forte. Nam beneficium datur propter officium. vt j. de ele. non res. quia nonnulli. & c. re. l. ii. j. de rescriptis. c. fi. l. ii. & hoc videtur expressum in allegato 3. r. dist. p̄ter hoc. & ibi directe dicit Io. supradicte dist. Host. & si suspensus ab officio a iure sit suspensus a beneficio sed suspensus ab hoīe non nisi in snā exprimat ut ibi vide. Ego vero non facta distinctione inter suspensum ab officio a iure, vel ab hoīe, distinguo sic, quia aut talis suspensus t ab officio, siue a iure, siue ab hoīe est in mora petendi absolutio nē a tali suspensione, & tunc talis suspensus ab officio est suspensus et a beneficio. ar. 2. q. 3. super ca. j. de elec. vlt. j. ne sede vacan. c. vnico. §. cum vero. lib. 6. & ita intelligo opi. Tanc. & Vincen. j. de et. & qua. cum bono. & recitat Archi. in allegato, præter hoc. in glo. adde dicebat Gof. in fi. Aut non est in

mora petendi absolutio nē, & tunc aut suspensus sit pro magno, aut graui crimine, vel pro magna cā, vt quia contēnit suspensionem & tunc talis suspensus ab officio est suspensus et a beneficio. ar. c. alle. cū bono, de et. & quali. j. de pur. ca. cū inter. Et ita intelligo opinionem Tanc. & Ber. hic & suorum sequacium. vt dictū est, nec credo hoc casu verā opi. Io. notatā. l. 50. di. tudeat. quod tali suspensio tñ debeat relinqui vñ se & suos valeat sustentare, ne fame pereat: nā tunc deberet ei subueniri. vt 86. di. non satis & c. pastoralis. & no. Ber. in d. c. pastora. j. de app. hoc fallit in casu vbi in tali suspensione ab officio beneficiū sibi reseruaretur expressē. 28. dist. presbyterum. & ibi vide q̄ sunt leuia crimina & q̄ graua. Aut talis suspensio fit t̄pro leui crimine vel leui cā, & tunc talis suspensus ab officio non est suspensus a beneficio nisi aliud in snā sit suspensione iuris vel hominis exprimat ut j. de vita & ho. cleric. a crapula 3. 5. di. c. j. & ita intelligo opi. Ab ibi & Gof. in c. alle. pastoralis & ita vñ sentire & distinguere Io. An. extra de p̄n. c. cupiēs tēs super verbo suspensi in fi. in cle. & Ber. j. de offi. dele. sane. 2. alias. j. glo. pen. Si est suspensus ab officio particulariter, tñ talis suspensio in suis terminis est tenenda. arg. de p̄e. dist. ca. quicunque. §. pene. j. de ele. statutum. l. ii. & de hoc no. G. & Gen. de et. & qual. c. 2. in cle. Ad coherentia tñ seu dependentia exten duntur, vt j. de excc. præla. ex literis quod dicit vt no. p̄ Gen. in extrauag. suscepi regimini sup verbo a pontificali. bus & per Card. j. de sen. exc. c. j. in glo. hoc solū. l. 6. Si est suspensus t̄ a ceteris, vt ab ingressu ecclesie, tunc talis suspensio in suis terminis est tenenda. vt j. de sen. ex. is cui. lib. 6. de hoc et no. Athesis. l. 7. tit. de interdico, & suspensione arti. j. ver. item quicunque dicens fm Host. quod quicunque est suspensus ab ordine subdiaconi, vñ esse suspensus a diacono & presbytero nō ecōtra. j. de cor. vitiatu signifi. cavit & de cle. agro. presbyterum. Et suspensus a sacerdotibus est suspensus ab episcopalis: & non econtra. ergo & suspensus a collatione simpliciter vñ suspensus a collatione cuiuscunq; ordinis. Suspensus t̄ t̄ a collatione ordinis diaconi, & presbyteri nō videtur suspensus a collatione aliorū ordinū inferiorū. vt inuittur. j. de tempori. ordi. dilectus & c. lites in fi. & suspensus ab officio suspensus est ab episcopalis. quia suspensus ab officio inferiori suspensus vñ a superiori. Vtrū aut suspensus dicitur suspensus p̄petuo, vel ad t̄ps, dicā. j. de et. & quali. cum bone. Item si queras vtrum si suspensus a beneficio plura beneficia hñs ab oibus beneficijs sit suspensus, refertur, quia t̄ aut est suspensus a iure, & tunc aut crimen, vel offensa p̄ quod vel quā suspensio infligitur, non concernit certū beneficium seu certam ecclesiam. & tunc ab oibus beneficijs est suspensus: quia iura vbiq̄ue ligant & debent ab oibus obseruari. C. de tēpo. in int. rest. pe. l. ii. & s. de const. c. j. Aut t̄ crimē vel offensa p̄ quod vel quā suspensio infligitur, certam ecclesiam, seu certū beneficium respicit, & concernit. & tunc ad illam solā extenditur, nisi in iure d̄m exprimat ut j. de elec. cupientes. §. ceterum. & c. si p̄ promissarius. §. restringitur. l. ii. & aut est suspensus ab hoīe & tunc est suspensus tñ ab illis beneficijs quæ in territorio ipsius obtinet. arg. §. de consti. c. h. l. 6. & notant Inno. & Host. in d. c. pastoralis de app. ¶ Si queras an talis suspensus a beneficio durante tali suspensione, possit aliud beneficium acquirere, refertur j. quia aut est suspensus a iure, & tunc aut suspensio est lata p̄ crimine, vel offensa non concernente certū beneficium vel certā ecclesiam & tunc non pot̄ arg. j. de et. & quali. cum bono. vbi suspensio fuit lata a Papa qui est lex aſata in terris vt in aut. de consulibus in fi. coll. 4. & quia ius vbiq̄ue ligat. vt §. de consti. c. j. C. de legi. l. leges sacratisimæ licet ibi. in c. cum bono loquatur de suspensione simpliciter lata, & non separatur a beneficio pro crimine, vel offensa concernente certū beneficium vel certam ecclesiam, & tunc aut queris nunquid possit acquirere beneficium in illa ecclesia, & dic, quod non vt patet. j. de elec. per inquisitionem. cum ibi notatis per Ber. in gl. in fi. & per Io. An. infra de ele. cupientes. §. ceterum. in glo. no. ergo. & per G. & Gene. extra de et. & qua. c. 2. super verbo nocere in cle. Aut in alia ecclesia, & dic quod sic. arg. infra de elec. c. si cō promissarius. §. restringitur. lib. 6. aut est suspensus t̄ ab hoīe, vt puta ab ordinario suo, & tunc aut queris, nunquid possit acquirere beneficium in territorio suspendentis, & tunc aut facta est suspensio gñaliter ab oibus beneficijs suæ iurisdictionis, & tunc non poterit in iurisdictione sua durante, h̄mōi suspensione aliquod beneficium acquirere, vt in calleg. cum bono. Aut a certo beneficio, seu certa ecclesia, & tunc dic, quod sic, quia in illa ecclesia, a cuius beneficio est suspensus, non poterit eligi, in episcopum, vel aliud beneficium acquirere. Ita intelligo gl. Ber.

Ber. in cap. allegato per inquisitionem, in fi. & Inno. infra de excep. c. apostolice, sed in alia sic, ita intelligo glo. Ber. in c. allegato que videtur contraria glo. allegata in c. per inquisitionem j. de appellatio. pastoralis glo. fina. verbi. sed si suspensus. Aut q̄ ris nunquid t̄ possit acquirere beneficium extra iurisdictione suspendentis, & dic quod sic. arg. j. de consti. c. f. lib. 6. Credo tamen quod ordinarius possit subditum suum habitare, pro suis demeritis, etiam quo ad beneficia habenda extra suū territorium, cum hoc possit etiam quoad beneficia habita pendenda. quod tamen intellige si crimen hoc exigat & hoc facit definiendo & cum causa alias non excederet territorium suū sicut nec tempus suum iuxta not. §. de consti. ex literis. & j. de foro competen. postlasti. j. & hæc omnia t̄ intellige de suspensio a beneficio seu si esset suspensus a fructibus beneficij, siue parte ipsorum, quia talis potest acquirere beneficium in illa ecclesia etiam vt no. G. de monte Lau. in calleg. 2. extra, de etate & qualita in clemen. De suspensio vero ab officio cōstat q̄ non potest in aliquo loco beneficium acquirere, durante suspensione, vt hic & in cap. alleg. cum bono. Et est ratio, quia suspensus ab officio est suspensus vbiq̄ue: secus in suspensio a beneficio, vt no. plene Ber. in cap. allegato. pastoralis. de appella. & G. in cap. alleg. 2. de etate & qualitate. Decretalis ista cum sua materia facit ad questionem motam per Ioan. An. d. j. de reguliuris. c. mora. in nouella. libro 6. quæ talis est. Statutum episcopi priuat beneficiorum, qui inter mensē t̄ titulum institutum suū in memorialibus episcopi poni non faciunt: quidam canonici hoc facere omiserunt: tamen eis pacifice possidentibus vacauit ecclesia, & 2. prelatum elegerunt, queritur an valeat electio: hæc questio disputata fuit per Ioan. de Monte Mauro qui post multa argumenta, pro & contra dixit soluendo, q̄ valebit electio: quia ista exceptio vel oppositio non videtur admittenda, scilicet, q̄ hoc omiserunt cum puram sapiat negatiuam, quæ probari non potest. Circa quod est aduertendum, q̄ questio ista non dirigitur directe contra canonicos: quo casu possent procedere, quæ scripsit Io. An. post Inno. & Host. j. de accusa. super ijs. in gl. magna verbi. quid si obijciatur cum versequen. sed dirigitur ecōtra electū cum forsā eligentes nō sint in causa. hoc dicit etiam propter. c. statutus de confessis. lib. 6. nam positio, de hoc nō potest fieri electio cum de facto alie no maxime, quia in negatiua constitit, sibi constare non possit & per consequens non cogitur respondere, vt ibi no. in c. seq. Item, q̄ licet talis iure priuatus sit, ita, vt beneficium alteri cōferri possit: tñ remanet possessio, q̄ possessione priuari nō potest, nisi cā cognita. j. de præb. licet. 2. lib. 6. Si ergo t̄m est possessio in modum quare iuribus canonis, & possessionis in modo, eligēdo inter n̄ vitur? Hæc solutio placet dño Io. An. p̄ quæ bñ facit. §. de ele. in geneſi. ver. nec p̄missi. & hoc siue dicas oēs canonicos siue priuatos siue aliquos tñ ex illis, vt plene no. ibi.

- 1 Consuetudo secundum legem, hanc tollit
- 2 Consuetudine præter, supra vel legem, hanc tollit.
- 3 Consuetudinem generalem lege noua tolli.
- 4 Consuetudinem localem lege noua abrogante, tolli, alias contra
- 5 Consuetudinem loci lege priori tolli.
- 6 Consuetudinis ius nec natura nec diuinum abrogari.
- 7 Iusticia, & ceremonialia moribus abrogabilia.
- 8 Consuetudo an gentium ius, aut contra, tollat.
- 9 Consuetudo peccati inducitur non seruanda.
- 10 Consuetudinis rationabilis vis, quique accipienda.
- 11 Populi Romani hodierna potestas.
- 12 Populum, inſcio principe, legem condere quatenus verum.

Vnde tanto.

¶ Si queras, vtrum consuetudo deroget, vel præiudicet consuetudini, seu præiudicet consuetudini. [Et vtrum consuetudo in dilectis excuset, vide Henricum in c. j. de tempori. ord. & vide eum in c. pen. de eo qui f. quæ consuetudo debet attendi.] Distingue, aut consuetudo est secundum legem, aut præter legem, aut supra legem, aut contra legem. Si secundum legem, vt quia idem vult quod lex: tunc non tollit legem sed potius eā roborat, & cōfirmat, dūmodo sit rōnabilis, & scripta alias nō valeret. C. de legi. l. cū de nouo. C. q̄ sit lon. cōſue. l. fi. 8. di. c. frustra. in fi. j. de fin. infra. pastoralis. §. c. dilectus. Possūt aut lex, & consuetudo parere diuersos effectus sicut d̄ de duab. actio. ff. de act. emp. & v. l. nō est nouū. ff. de solu. l. q̄ hoīem. Si præter legem, vt in feudis, & similibus, tunc non tollit eā, sed vtraq̄ valet in casu suo, ceteris parib. ff. de legi. l. d̄ quib. in principio. & l. diuturna. 1. 1. di. in ijs. & c. catholica. 1. 2.

di. illa. j. de simo. ad apostolicē vt hic in §. licet r. responso. j. de sepul. c. de vxore. in fi. e. tit. licet. l. 6. s. e. c. 2. & c. cū olim. j. c. ti. c. cū in tua. l. 6. Si supra legē vt q̄ interpretatur legē vt §. c. cū dilectus. & ff. e. l. si de interpretatione. & l. seq. tūc idē. Si legē, tunc aut consuetudo præcedit legē, & lex subsequitur, aut ecōtra præcedit consuetudinem, & consuetudo subsequitur. Si cōsuetudo præcedit legē tunc aut consuetudo est generalis quæ per totum orbem; seruatur, aut est localis, seu particularis. Si generalis, tunc lex noua t̄ sibi contraria sibi in totum præiudicat, & eam abrogat, seu tollit in totum: quia abrogare est in totum tollere legem, derogare est pro parte detrahere legi. vt ff. de verbo. signi. l. derogatur, licet de ipsa non faciat mentionē ff. de aqua quotidiana & æsti. l. 1. §. ductus aquæ. 3. 2. q. 4. dixit Sara. & c. obijciuntur. ibi q̄ quando mos erat, crimen nō erat & c. & arg. j. de consti. c. j. l. 6. ibi quia tamen locorum & personarum singularium & c. ar. j. de consti. c. j. l. 6. a contrario sensu & hoc ibi no. Io. An. quia illud quod communiter tenetur princeps non præsumitur ignorare. vt ff. de testa. mili. l. communi iure, & quia alias talis lex generalis de nihilo operaretur quod non est dicendum. arg. ff. de lega. j. l. si quando 19. di. si romanorum. Si consuetudo est localis siue particularis & tunc aut lex contraria superueniens habet clausulam derogatoriam consuetudini quod est siue expresse impropet consuetudinem inducendam, siue simpliciter consuetudinem contrariam tollat, quia tunc intelligitur de inducta & inducenda in futurum vt C. de contrahen. emp. & vendi. l. dudum pro out hoc no. Iac. de Ra. & Cy. C. quæ sit lon. consuetu. l. 2. & tunc tollit eam. j. de biga. c. vnico. l. 6. & de cens. c. quanquam. e. li. Ita intelligit, Ber. illam. l. ff. de sepul. vi. l. 3. §. diuus. j. de fide instru. pastoralis in j. glo. in fi. & Archic. & Io. An. j. de consti. c. j. l. 6. Aut nō habet clausulam derogatoriam consuetudini, & tunc non tollit eam. vt no. Inno. §. ti. in fi. c. j. Et est hodie expressum j. de consti. c. j. lib. 6. Fallit in casu, vbi consuetudo localis est, sed ius commune contrarium secundo iuri, vt no. G. & Io. An. j. de consti. c. j. & Cardi. de filijs præf. c. j. lib. 6. Si lex præcedit, consuetudinem, t̄ consuetudo sequatur, tunc aut lex præcedēs habet clausulam derogatoriam consuetudini, vt quia prohibet in futurum contrariam consuetudinem introduci, vel tolli simpliciter consuetudinem contrariam, vt est dictū, & tunc præiudicat consuetudini sequenti, ita quod cōsuetudo sequēs non valet C. de vfuris. l. eos, de furtis in aurt. nauigia. C. communia de success. in aut. omnes peregrini. C. ne filius pro patre, in aut. habita. & j. eo. non putamus. l. 6. Aut non habet clausulam derogantem consuetudini, & tunc aut est contra ius naturale, & queritur, nunquid deroget iuri naturali, & dic q̄ non, vt hic in principio, & 8. di. c. veritate. quia illud est perpetuum & incommutabile, vt inſti. de iure naturali. §. de naturalia. Aut t̄ est contra ius diuinum, & tunc aut contra diuinum morale, vt contra decem præcepta moralia, quorum transgressio peccatum inducit, vt diliges dominum Deum tuum & c. tunc cōtraria consuetudo non valet vt hic, & 6. dist. §. his ita. idē si sit, vñ votū vel religionē nā tūc non valet cōsuetudo vt hic & vt no. Ho. j. de statu mon. cū ad monasteriū. §. i. refectorio. sup verbo plenius & melius d̄ san. g. & affi. q̄ p̄ ijs. sup verbo phibitos. Aut vñ misticū vt de sabbato seruado, vel de circūciſione, vel v̄ ceremonialia, vt non arabis cū boue, & asino, j. de elec. cū cām de pur. cap. post partum. cap. vnico. & talia iura non seruantur hodie bene ad litteram, & ideo contraria consuetudo valet vt in §. allegato his ita. §. di. c. j. & 2. quod dicit vt dixi plenius. §. de consti. c. j. & vide etiam quæ no. Card. j. eo. in rubrica in fin. l. 6. Aut est contra ius gentium t̄ vel ius positiuum, & queris, nunquid deroget iuri gentium vel iuri positiuo. & tunc aut est inducta per errorem, & tunc non valet. vt ff. de legi. l. quod nō ratione, aut ex certa scientia quod est saltem quando est communis & generalis, quia non est verisimile totum populum errare, & sic potest intelligi lex, de quibus in fi. & tunc aut queris de lege vel canone præceptum, vel inhibitionem, alias prohibitionem continentem, & talis per consuetudinem tolli nō potest. vt no. Host. j. de offi. ordi. inter cetera. de treuga & pace, c. 1. & gen. in extrauagati exccrabilis super verbo minus idoneus. Aut queris de lege, vel canone non cōtinente præceptū vel prohibitionē & tunc aut est irrationabilis puta q̄ est contra ius per quod seruatur ordo iudicarius, vt §. eo. ad nostrā. vel per quod exercetur ecclesiastica disciplina. §. e. c. cū iter. vel per quod vitatur anima detrimentum. §. e. quāto. & c. cū venereabilis. & c. ex parte. vel quia est ecclesijs onerosa. §. e. c. j. C. de sacr. fan. eccl. aut. casta & irrita. vel q̄ est cōtra publicā vtilitatē vt C. de præcl. impe. offe. l. nec dānosa. si cōtra ius vel vti. pub.

1 *vitima & talis non derogat legi, seu iuri. vt 8 di. mala consuetudo & c. sequenti. Et est ratio, quia sicut iuramentum non est vinculum iniquitatis, nec debet nutrire peccatum: talis non valet vt 22. q. 4. inter cetera. & j. de iur. iuran. quanto. ita nec privilegium vt j. de priuileg. ex tuarum. C. de raptu virg. l. vna ibi line fori prescriptione & c. nec consuetudo, nec consuetudo nec prescriptio vt j. de prescrip. c. si. nec etiam appellatio vt j. de ap. pel. ad nostram. & c. cum speciali. s. porro secundum Ioan. Hosti. ibi. & j. de preben. extirpande super verbo consuetudine, qualibet. & ad hoc concordat quod no. Hosti. hic. & Ho. & Io. And. j. de delict. pue. c. 2. dicentes t. q. consuetudo vel statutum per quod committentes furum vel homicidium vel simile crimen in pecunia tñ puniuntur sunt irrationabilia: quia id nihil aliud est quam homines venali exponere pretio, & incitare ad committenda peccata: talis. n. non timet penam pecunie qui suspendium, vel penam mortis non timet: illa ergo non est seruanda. ff. de pacl. si vnus. s. pacl. quæ. de penis. in l. seruorū, & l. aut facta. s. si. in l. vi. bo. rap. s. sed nedum in aut. de mandatis. princi. s. oportet. colla. 3. s. e. ex parte. j. de offi. or. irrefragabili. s. si. & c. dilectus. & videtur casus in aut. de coll. s. iubemus colla. 9. in hoc concordat. G. j. ne cle. vel. mo. c. vltimo. lib. 6. dicentes etiam, q. talia sunt contra legem Dei supra quam non est lex humana sed subtrus ro. dist. cap. j. ad id concordat quod ipse Hosti. not. in summa de pœni. & remis. s. quibus. & qualiter. s. si quis emat rem. & quod no. ipse Ho. j. de emp. & vendi. c. j. gl. j. episcopum dicens, q. contra peccatorum correctionem non currit consuetudo, vel diffuetudo, & quod no. Card. j. de priuileg. c. cum personæ. in glo. ex ti. priuilegij in questione, sed q. ro. & c. dicens q. priuilegium concessum non potest augeri per prescriptionem. Aut t. est rationabilis, & tunc aut est prescripta, & tunc derogat iuri positio: & etiam iuri gentium in totum si sit generalis vt in dicta. de quibus s. in ueterata. Si vero sit particularis, vel localis, tunc in loco illo tantum seruanda est sic loquitur. ff. communia prædi. venditor. s. si constat, & ff. de iusti. & iure. l. omnes populi. C. quæ sit lon. consue. l. 2. in l. de iure na. s. ex non scripto & l. 1. dist. consuetudinis. & hic & j. de elect. c. cumana. & c. cum ecclesia. Aut non est prescripta, & tunc non derogat vt hic & in d. c. cumana. & dic. q. ad hoc.*

11 *t. q. consuetudo valeat, sufficit, q. sit rationabilis, & prescripta vt hic no. Ber. in fi. & Ho. idem no. Compo. s. e. c. r. in gl. 8. dist. frustra. vbi de hoc. & j. dist. consuetudo l. 1. di. consuetudines, & quæ consuetudo sit rationabilis, vel non committitur arbitrio iudicis vt no. Hosti. s. in c. pr oximo in summa eod. titu. s. j. ver. bene dicit, & Archi. 4. dist. leges. glo. penul. & j. eo. titu. c. j. super verbo consuetudines. li. 6. & Io. And. ibi & hic. & illa que dicit hic Ber. in glo. fi. non sunt necessaria, seu modi necessarij, ad consuetudinem introducenda: sed sunt modi probandi consuetudinem iam introductam vt no. plene Ho. in summa. e. ti. s. qualiter probari debet, & j. de verb. signifi. c. abbate sane. vbi de hoc. Hodie vero, quia populus Romanus transfuit potestatem legis condende in Imperatorem. vt in l. de iure na. s. sed quod princi. dicunt quidam vt Pe. de Bel. perti. q. sicut i. populus Romanus non potest hodie facere legem, ita nec consuetudinem generalem, vel specialem quod non credo verum: quod dato, q. hodie populus Romanus non posset legem facere, de quo vide quod plene no. per Ho. in summa. ti. de constitu. s. j. quis possit ver. item populus & ver. sequenti, & per Io. & Archi. 2. dist. lex est, hoc est intelligendum de lege generali: sed specialem legem potest sibi facere vnusquisq. populus: & in hoc consentit princeps vt ff. de iusti. & iure. l. omnes populi, & sic possit etiam ignorante principe eadem ratione sibi facere consuetudinem particularem rationabilem, quia t. princeps nunq. vult facta rationabilia impedire, sed potius approbare. s. de rescriptis. si quando j. de offi. deleg. ex parte. 2. C. de legi. l. digna vox. & de hoc videtur casus. j. de consti. c. j. lib. 6. scilicet quod scientia principis non requiratur. Item dato, q. non posset facere legem generalem sine consensu principis, posset tamē inducere consuetudinem generalem, quam princeps presumitur scire. argum. entum. j. de postulatione prælatorum c. j. in fine. melius j. de consti. c. j. ver. quia tamen locorum, & personarū singularium & c. li. 6. a contrario sensu, & sic ex quo non contradicit presumitur in eius introductionem tacite consentire. arg. ff. de re iudi. l. sape. & j. de rescrip. cap. quamuis. lib. 6. Vnde credo quod in hoc casu scientia presumpta, & tolerantia principis sufficiat: immo. (quod plus est) Barth. Brixien. notat. 4. dist. s. leges quod consuetudo rationabilis prescribi potest sine scientia principis quia difficile esset eum omnes consuetudines quas seruantur, scire. Et idem no. Ho. & Io. And. j. de fide instru. ca.*

1 cum P. tabellio. licet Io. ibi. & Inno. s. eo. in rubrica & Hosti. ibi & in summa ti. de prescrip. sub rubrica de prescrip. rerū immobilium. s. quæres sub. s. de quibus ver. sed si queritur, & ver. sequenti. & Archi. 18. q. 2. c. vltimo. Dicat contra & male vt videtur per præmissa. Et vide Io. 12. di. illa gl. 1.

De postulatione prælatorum. Rubrica.

- 1 *Scientiam facti proprii presumi.*
- 2 *Ignorari factum alienum alibi publicatum presumi fallit. 3.*
- 4 *Ignorare publicata absentem presumi. Extendis. 5.*
- 6 *Ignorare facta aliena qui non presumendus.*

Adhæc. ¶ Si quæras, nunquid presumitur ignorantia, vbi scientia non probatur, sic distinguatur aut allegatur ignorantia facti: aut iuris. Si facti aut proprii, aut alieni. Si proprii, aut facti recetis, & propinquius: aut facti antiqui & multum remoti. Si facti recetis, & propinquius: tunc presumitur scientia, vbi ignorantia non probatur. ff. de iuris & facti igno. l. plurimum. de acquirere. hæredi. l. cū salsum. ar. ff. de pœnis. l. si diuturno. de le. j. l. si res obligata. C. de suscep. & ar. l. neminem. l. 10. Si facti antiqui & multum remoti tunc aut talis certat de lucro captando, aut de damno vitando, si de lucro captando, non presumitur ignorantia: nisi probetur. Si de damno vitando, tunc aut cū alterius iactura: & tunc non presumitur, nec excusat. ff. ad Velleia. l. quanquam, aut si ne alterius iniuria, & tunc presumitur & excusat. vt ff. de condic. indebi. l. sed & si me pite m. in prin. & de act. emp. & vend. l. si tibi liberum, & ita intellige quod legitur & no. ff. de lega. j. l. si res obligata. s. j. Si allegatur ignorantia facti alieni: tunc aut q. res de facto alieno, quod publice fit, & quod publice est notum, aut de tali facto, quod non sit publice, nec publice est notum. Si de facto alieno quod publice fit & publice est notum, tunc refert, quia aut illud factum sit publice, & est notum publice alibi, non in loco illius, de cuius ignorantia vel scientia agitur, vel tractatur, & tunc presumitur ignorans: nisi probetur scientia. Inno. hic super verbo editur in fi. idem Ho. j. de excep. c. exceptionem super verbo fatigetur, & Ber. & Ho. j. de iur. iuran. c. ad nostram, in glo. 2. arg. ff. de insti. l. sed & si pupillus. s. j. arg. hic in versi. cum & certa, & etiam a contrario sensu, vt 16. dist. quod dicitis a contrario, fallit extra de concess. præben. c. vniuerso, s. si in cle. & ibi hoc per G. de monte. Lau. Fallit etiam in citatione quæ sit publice in albo prætoris, vt legitur & no. ff. de iurisd. omni. iudi. l. si quis id quod perpetuæ, vel in auctoritate litterarum apostolicarum aut in aula papalis palatii postmodum publice ianuis maioris ecclesiæ: loci vbi cuma residet assignanda prout legitur & no. in extrauaganti Bonifacii octauæ quæ incipit rem non nouam, quæ moderatur extra de iudi. ca. dudum. in cle. vbi de hoc plene. Aut fit publice & est notum publice, in loco illius, de cuius ignorantia, vel scientia queritur, vel tractatur, & tunc aut ille grat. absens extra locum illum tempore publicationis illius facti, & tunc idē, scilicet, quod presumitur ignorans, nisi probetur scientia, & de testi. c. ex tenore. qui ma. accus. pol. c. cum in tua, a contrario sensu & no. Archi. in calle. qd. dicitis, hoc intelligo in recetia illius facti non aut postea semper. Aut non erat absens extra locum illi t. p. publicationis factæ, & tunc aut illo t. p. publicationis huius erat talis, quod ipsa publicatio t. seu ipsum factum publice gestū non potuit ad ipsius notitiam peruenire, vt q. infans, vel furiosus, vel alias grauitur infirmus, & tunc presumitur ignorantia, nisi scientia probetur vt in d. c. cū in tua. r. responso. ar. 15. q. j. illud. Aut erat talis quod publicatio, seu factū t. publice factū potuit verisimiliter ad ipsius notitiam peruenire: & tunc non presumitur ignorantia, sed potius scientia vt in d. c. cū in tua, ver. alioquin. ff. de insti. l. sed & si pupillus. s. prescribere, & hic & in c. allegato quo dicitis j. de presump. quanto. s. 2. di. proposuisti, ita intellige quod not. Io. 2. q. j. c. paratus, vbi dicit quod non pot. q. præteridere ignorantia de ijs, q. sunt inter vicinos, & quod notat Archi. 52. dist. c. nullus. 2. Si queratur de tali facto quod non sit publice nec publice est notum, tunc aut queris t. de ijs, q. quis ex officio tenetur scire, vel indagare, tunc presumitur scientia j. de elec. innotuit. ver. nec pbare cogimus ff. de eden. l. si quis ex argotarijs s. si. Aut est tale factū, qd. quis non tenetur scire, vel indagare, & tunc presumitur ignorantia vt ff. de proba. l. verius. & j. de reg. iuris ca. presumitur. li. 6. Si allegatur ignorantia iuris tunc non presumitur ignorantia: sed potius scientia, vt C. de iuris & fac. igno. l. constitutiones. de legi. l. leges sacratissime. ad l. cor. de fall. diuus. j. de reg. iuris. c. ignorantia. li. 6. Fallit in muliere, in milite, in pupillo, & in rustico, ff. de iur. & facti igno. l. regula, quod intellige vt ibi.

1 Supple-

- 1 *Sup. lere libellum iudici non licere.*
- 2 *Supplet in causa, quando cumq. iudex & 3.*
- 4 *Supplet omnia princeps.*
- 5 *Supplet sibi nota iudex. Fallit. 6.*
- 7 *Supplet ob publicam utilitatem iudex.*
- 8 *Omissa, peritur aq. iudex supplet. & 9.*
- 10 *Supplet non, nisi officio incumbentia iudex.*

Bona. ¶ Si quæras, vtrum, & q. iudex possit supplere, distigue, aut queris primo quando possit supplere & in quibus possit supplere. Si quando possit supplere & tunc aut vult supplere in principio cause, aut in medio, aut in fine. Si in principio cause circa libellum tunc refert, aut libellus est manifestissime in sui substantia defectiuus, vel ineptus, vel non. Si sic, aut queris, nunquid possit supplere ipsum t. corrigendo, vel emendando, & dic. q. non. aut ipsum rejciendo, & dentibus, vel manibus dilacerando: & dic. q. sic. j. de elec. const. de despo. smp. ad dissoluendum. de iudic. c. causam quæ. & c. examinata. C. vt nemo priuatus prædijs suis, vel alie. ti. impo. l. 2. in fi. ff. de offi. asse. l. j. si men. fal. mo. dixe. l. j. s. j. de accu. l. 2. q. vlti ma libellorum. r. 1. q. j. sacerdotibus. Aut non est manifeste sua substantia sui defectiuus vel ineptus, & tunc queris nunquid possit ipsum supplere rejciendo, & dic. q. no. aut ipsum faciēdo emendari, seu declarari, & dic. q. sic in l. de act. s. curare. C. de sent. quæ pro eo quod interest. l. vnica. Si queris vtrum possit t. supplere in medio allegando iura, dic. q. sic, vt hic. & C. q. pot. in pig. hab. l. asidius. in fi. ff. de leg. 3. l. Offidius, salias, incipit. Offidius. in Pand. Flo. ¶ Si quæras, nunquid t. possit supplere in fi. dic. q. sic, sicut bene iudicando, licet male fuerit allegata, C. vt quæ desunt aduoc. l. vnica. in fin. Item post sententiam, eadem tamen die, vt ff. de re iudi. l. Paulus. Si quis de secundo mōbro principali, in quibus possit supplere, refert, aut queris, vtrum possit supplere de iure, & dico q. sic, fm. oēs. vt C. vt q. desunt aduo. iudex sup. in rubro & nigro. & hic. & j. de testa. c. Raynutius. circa fi. vbi de hoc per Hosti. super verbo confir. maui. & de decimis. c. dudum. s. nos igitur. quod intellige. vt 5. Aut queris nunquid possit supplere de facto, & tunc aut queris de principe qui est supra legem, vt Papa vel Imperator, aut de alijs inferioribus iudicibus. Si de principe tunc dico t. indistincte q. pot. supplere & maxime de facto sibi notorio. j. de concess. præben. ex parte Altenos. s. de consu. cum dilectis. & cap. cum venerabilis. ff. de consti. princi. l. j. & de legi. & consti. l. princeps. & hic. & s. e. c. jar. C. de testa. l. omniū. quod intellige de facto sibi notorio alias quam vt Deo, nam de eo, quod esset notorium sibi, vt Deo supplere non posset ipsum peccatum reuelando, quoniam peccare mortaliter vt j. de offi. or. c. si sacerdos. de pœni. & remis. ca. omnis vt iusq. s. caueat. & probatur Io. 8. c. vbi dñs dixit mulieri peccatrix. cuius peccatum sciebat vt Deus mulier vbi sunt qui te accusant nemo te condemnavit: quæ dicit, nemo domine. Dicit autem ei Iesus, nec ego te condemno, vade, & amplius noli peccare: cuius ois actio nostra est instructio vt 2. q. j. Deus omnipotens, vbi hoc idem probatur. idē credo dicendum de eo quod est sibi notorium in secreto, & sub sigillo secreti quia nulli licet facere aliquid vnde reueletur confessio, vel secretū, & hoc communiter tenent Theologi. licet Innoc. innuat aliter. in cap. allegato omnis vbi de hoc dicam. Si de inferioribus iudicibus, tunc refert, aut queris, nunquid iudex possit supplere de eo, quod est sibi notorium, vt iudici, aut de eo quod est sibi notorium, vt Deo, aut de eo quod est sibi notorium, vt priuata personæ. Si de eo quod est sibi notorium vt iudici, t. vt quia illud factum continetur in actis, & apparet per acta, tunc potest de facto, tali supplere fm. Innoc. & Hosti. hic idem Archi. 3. q. 7. iudicet. pro hoc in l. de act. s. si minus. ff. de ferijs. l. 2. finium regun. l. si irruptione. s. fin. de edil. edict. l. bouem. s. aliquando. ita intelligo. ff. de peti. l. hæredi. l. si. & C. de tempo. app. l. 2. s. ff. arg. hic. & s. eo. cap. j. & per hoc dic. quod si pars aliqua non innotuit alicui rationi scilicet allegata & deducta in iudicio quia non credit releuari per rationem illam. Si tamen iudex videat debere pronuntiare per illam, potest pronuntiare per illam, & sic fuit. s. tit. proximo. cum dilectus. j. tit. proximo. ca. causam. de re iudic. cum Bertoldus. de concess. præben. cap. ex parte. & hoc cum ratio illa deducta est in iudicium alias secus, vt in cap. allegato. iudicet secundum Gof. qui ita nota. in cap. alleg. cum dilectus. s. titu. proximo. & Archi. qui ita notat, in c. allega. iudicet. Si est sibi notorium t. vt Deo tunc non potest, nec debet alicuo modo supplere. argu. j. de offic. ordin.

si sacerdos. de pœni. & remis. capit. omnis vt iusque sexus. s. caueat. Si queris de eo quod est notorium sibi vt priuato, quia forte erat ad fenestras suas, quando videt aliquem interfici, tunc aut queris, nunquid possit supplere in casu, vbi vertitur periculum animæ, si non suppleret, & tunc poterit de facto supplere, & excipere. j. de electio. cap. cum nobis olim. s. ijs igitur. & cap. dudum 2. j. responso. & de except. cap. exceptionem & eod. titu. cap. pia. in fin. li. 6. & ita potest intelligi. cap. alleg. dudum. j. de decimis. & ita intelligi cum Hosti. ibi. Aut in casu vbi non vertitur periculum animæ si non supplet: & tunc tunc queris nunquid possit supplere in casu, vbi si non suppleret, publica utilitas lederetur, & tunc potest, vt si videret militem tanquam procuratorem volentem procedere in iudicio, poterit ipsum repellere. ar. ff. de postu. l. quos prohibet. & C. de procur. l. militem. Ista duo membra ponit. Ho. hic & Archi. in cap. allegato iudicet. 3. q. 7. & vide quod no. G. de monte Lau. extra de offi. ord. cap. 1. super verbo correctio in fin. cle. Aut non lederetur publica utilitas, licet illa suppletio non fieret, & tunc aut queris, nunquid possit supplere in casu in quo ommissa suppletio processus iudicis non valeret: & tunc potest supplere vt in libello offerendo. j. de libel. obla. cap. j. seu saltem in petitione verbotenus proponenda & postea in scriptis redigenda: & dic. quod sic vt notat plene. Ioan. An. extra de verbo. signifi. sape contingit in clemē. Item de litis contestatione faciēda vt j. de litis contest. cap. iud. j. & ista fieri interest iudicis, ne sibi illudatur. ff. & de iudi. l. si prætor. de transac. cum hi. s. si prætor. de rebus eorum qui sub tute. sunt. l. magis puto. s. non passim. & s. in primis. illa tria membra proxima ponit Card. j. de elec. capientes. s. ceterum super verbo contumacia. lib. 6. Aut queris, nunquid possit supplere in casu, in quo ommissa suppletio processus iudicis processus suus nihilominus valeret, & tunc aut queris nunquid possit supplere de facto quod est notorium, & tunc dic. quod potest. vt in l. allega. si irruptione. & ff. de ferijs. l. 2. quia in illo iuris ordinem non seruare, est obseruare iuris ordinem vt j. de iur. iur. ad nostram. 3. cum ibi allegatis. & quia ibi fuisse citatio & sententia vt ibi not. Aut non est notorium t. & tunc aut pars est absens, cuius iustitiam iudex videt deperire, & tunc potest de facto supplere. vt C. de app. l. ampliore. & de tempo. appell. fin. Aut pars est presens, & tunc aut illud, circa quod iudex vult supplere dependet ex mero officio iudicis, & tunc parte etiam tacente potest supplere vt ff. de pet. hæredi. l. fin. de interrog. act. l. vbiunque. & de edi. edict. l. ediles. s. item sciendum. & de le. 3. l. Offidius prout. not. glo. ff. de damno infecto. l. si quis missum in glo. fin. pro hoc. j. de procura. auditis. Et hæc iura faciunt pro opinione domini Di. ni. ff. de damno infecto. l. 4. s. hoc autem. vbi dicit q. iudex, parte etiam non petente, potest facere condemnationem expensarum & hoc tenebat per s. allegatum. item sciendum. Si autem illud super t. quo iudex vult supplere non dependet ex officio suo, sed prouenit ex iure residente in persona partis, tunc iudex non potest supplere de facto tali, sed debet iudicare secundum allegata. 2. de offi. præsi. l. illicitas. s. veritas.

1 *Postulatio presentata irretractabilis: alias contra. 2.*

Bona. ¶ Si quæras, vtrum, & q. iudex possit supplere, distigue, aut queris primo quando a postulatione facta sit licitum: postulationibus resiliere, refert, quia t. aut ipsa postulatio est presentata superiori per postulantes, & tunc non possunt ab ea resiliere, vt hic & hoc tenent Hos. & Ber. hic j. c. pximo & fi. & j. ti. pximo. c. cū inter caponicos. & c. in casis & c. publicato. Aut non est presentata superiori, & tunc possunt ab ea resiliere licet et fuerit publicata, vt ar. a. vrio sensu. qd. est fortis simū iure. ff. de of. eius cui man. est iurisd. l. j. huius rei. j. de ijs q. sunt a pla. c. cū apostolica: & hoc tenet Ber. j. c. bona memoria magni. in gl. pen. & Tan. e. ti. c. casis. & Io. 28. di. de Syraculana. & Gof. Inn. Phi. & Io. s. c. pxim. & Inn. Hosti. hic. & Cōp. j. e. c. fi. & Gof. i. s. u. e. ti. s. i. de Arc. 61. di. s. fed aliā & j. e. c. vnico. l. 6. l. 3. Ber. teneat tñ hic & s. c. px. & j. e. c. fi. & j. ti. pximo. c. i. casis. & c. publicato. bonagui. & G. nazo j. c. pximo. & male. n. ill. d. c. publicato hēt locū i electione n. i postula.

Tsi vnanimiter. ¶ Si queris, quæ personæ possint & debeant eligi, & quæ postulari, vide per Cardin. j. eodem in rubrica. lib. 6.

- 1 *Eligendi ius moribus dari.*
- 2 *Eligendi patronus.*
- 3 *Prælatum eligit conventus qui accipiendum.*
- 4 *Confirmare cui liceat.*
- 5 *Præsentandi ius inferioribus beneficijs cum datum.*
- 6 *7. verius. 8. & 9. declaratur. 10.*

Nihilus in Ecclesia.

Si quæras ad quæ, vel ad quos spectare debet electio, seu provisio, refert, aut apparet tunc consuetudine rationabili, & præscripta aut non. Si sic, illa consuetudo est servanda. & sic aliquoties ad solum prælatum, aliquoties ad capitulum solum, aliquoties ad vtrunque simul, aliquoties ad extraneos spectat electio. vt s. de consue. c. cum dilectus. & j. e. scriptum est & c. cum ecclesia Vulturana. vbi hoc no. Inn. de excep. c. venerabilis in fi. vbi hoc no. Ho. & Io. An. de integ. resti. c. 2. de c. p. of. & proprie. cum ecclesia. & de verb. signi. c. abbate sine. de conce. præb. postulat. cum suis similibus. Si nō apparet de cōsuetudine rationabili & præscripta, tunc refert quia tunc ex fidi datione ecclesie apparet ad quem spectare debet electio. & tunc ad illum spectabit. 18. q. 2. Eleutherius. & in c. cum dilectus de consuetudine. Aut non apparet: & tunc aut quæris de prælatu rat cathedralis seu collegiatae vel conventualis ecclesie: & tunc de iure communis spectat electio ad capitulum collegium, vel conventum vt hic. & j. e. cum v. a. & c. congregato. 16. q. vlt. congregatio. & c. decernimus. j. de iure patro. c. nobis fuit. s. de consue. c. cum dilectus. vt hic tenent Inn. & Io. in cap. allegato cum venerabilis. in fi. & Ho. j. e. cum ecclesia Vulturana. & Inno. & Host. & Io. An. j. de statu. mon. c. monachi. §. fio. & quod dictum est de collegio, vel conventu intellige sane. Nam si vnum monasterium vel vnus prioratus subest alteri monasterio vel prioratu. vel ab ipso noscitur dependere, abbas prior vel monachi illius monasterij seu prioratus subditi vel dependentis non habebunt vocem in electione abbatis vel prioris monasterij seu prioratus superioris. licet etiam ad illum monasterium seu illum prioratum, superius vel superiorem possint liber reuocari per iura proxime allegata. Si tamen consuetudo esset in contrarium, seruanda esset. vt hoc not. Inn. Car. G. & Io. An. j. de priuile. volentes. in fi. l. 6. quæ consuetudo nō tollitur per c. ne in agro. §. sane de statu monacho. in cle. & ibi no. Ioan. An. super verbo consuetudine. p. quod patet q. priores prioratu, qui sunt extra monasterium vel monachi stantes in ipis prioratibus non sunt de conuentu monasterij principalis. Confirmatio vero electi ad proximum superiorem spectat. vt in tal legato. cum dilectus. & j. eo. cum dilecti. & c. venerabilem. §. 1. & c. nihil est. de quo per Gar. f. car. & Io. An. j. de elec. sciãt cum et in glo. de iure communi & c. & per Car. j. de regulis iuris. c. in generali. l. 6. Aut quæris de alio beneficio inferiori puta de ecclesia parochiali, decanatu, archidiaconatu, præbata, & similibus: & tunc aut est ibi patronus. aut non est ibi patronus ad ipsum pertinet presentatio; & institutio ad prælatum. j. eo. factos. de conce. præb. c. vlt. de iure patro. nobis fuit. & c. postulat. & c. pastoralis. vbi vide quod de hoc dicam 16. q. j. de cernimus. quod dic vt legitur & no. j. de præben. in Lateran. fi. de priuile. cum & plantare. §. in ecclesijs & in c. alleg. cum venerabilis. & c. cum ecclesia Vulturana. Si non est ibi patronus 7 tunc aut illa ecclesia est sita in parochia alterius ecclesie matricis. aut non. si sit tunc rector illius ecclesie matricis eligit, seu presentabit: & si sit negligens tunc episcopus ipsum ponet. vt legitur & no. per Io. 63. dist. c. principali. glo. fi. & per Archi. ibi in glo. j. istam sententiam ponit Ber. & Host. j. de eccl. adifi. c. 3. & in c. alleg. cum venerabilis de excep. per Inno. & Hosti. & Ioan. And. ind. Archi. 24. dist. qn de hoc et not. plene. 16. q. 7. nullus in glo. adde vel dic q. hoc. c. ibi concor. cum Inn. & Hosti. in c. allegato cum venerabilis in fine. & vide eum. 16. q. 7. de cernimus super verbo spectis. & j. de cap. mona. c. vnico. glo. j. in fi. l. 3. vbi hoc idem tenet. Aut non est sita in parochia alterius ecclesie: & tunc ad dioecesanum ista spectant, qui ecclesia providebit. 16. q. 7. omnes basilicæ. 10. q. j. regenda. fm Ho. & Compo. hic & Host. j. eod. cum ecclesia Vulturana. [Ego Henricus dico q. immo ad dioecesanum & capitulum suum insimul vt no. Ber. j. eod. cum ecclesia Vulturana.] nisi de consuetudine vel priuilegio aliud obtineat quia tunc secus vt j. ne sede vacante. c. vnico de regula. c. vlti. lib. 6. & hoc siue bona sint communia siue diuisa. licet si hoc dicat in summa huius titu. §. quis possit eligere sub. §. sed si quæris: q. vbi bona sunt communia tunc

prælatus confert de consensu capituli nisi prælati consuetudo tribuat q. consensum capituli non requiratur. j. de ijs quæ fia. p. lato ea noscitur. Si vero diuisa sunt prælati confert de t. consensu capituli. j. de ijs quæ fia. prælati quanto & ca. nouit. sed Ber. in c. alle. cum ecclesia Vulturana. f. q. ad vtrunq; simul spectat: & idem notant ibi Lauren. Vincen. Gof. & Ioan. And. idē no. Io. & Arch. 2. di. in summa. & c. j. & 6. alias 67. di. c. fin. & Ber. s. de consue. c. fi. super verbo rationabilis. & j. de supplen. neg. præla. c. fi. de offi. ord. ar. ref. in agibili. glo. vel per decanum & Archi. j. ne sede vacan. c. vnico. lib. 6. & Ioan. An. j. de refer. fi. p. parte. & de cap. mona. c. vnico. lib. 6. & Gen. extra de refer. ca. 1. lib. 6. & vt lite pen. c. j. in cle. & Cardi. j. de conce. præb. c. j. lib. 6. quod est vt verum etiã si in illa ecclesia vbi est beneficiu sunt plures clerici vel canonici non tamen vt collegiu vel vt corpus sed vt singulares personæ sicut sunt in ecclesijs sanctorum Ste phani, Benedicti & Meredici Parisiensis qui immediate subsunt capitulo ecclesie Parisiensis de quo plene per G. de monte Lau. in extrauaganti. Io. 22. quæ incipit. Suscepti regiminis in principio super verbo ecclesijs: & dicam. j. de iure patro. postulat. dist. vltima & q. plures sunt in ecclesia vt collegium. vel vt singulares personæ vide per abbatem hic. & per Inno. in callegato. postulat. de iure patro. & per Ber. j. de excep. præla dilecta, per Io. An. & Archid. 10. q. j. cap. j. Et adde quod dicam j. de ijs quæ fia. præla. c. nouit. & in dicto c. postulat.

- 1 *Eligunt non nisi ad secularia laici.*
- 2 *Electioem prælati recte petunt laici.*
- 3 *Electio quando postulata valeat.*

Sius.

Si quæris, nunquid electio facta per ministerium, seu suffragium laicorum valet, & tenet, refert, quia aut ipsa electio facta est per laicos ad dignitatem secularem seu officiu seculare & talis bene valet. ff. quod cuiusq; vniuer. l. j. & l. item eorū. §. si de curionis de tur. & cu. da. ab ijs. l. vbi absunt & j. eo. venerabile. aut dignitate ecclesiastica, seu ad offm vel beneficiu ecclesiasticu & tunc ipsa electio fit & celebratur per laicos: & tunc non valet. 16. q. 7. si quis clericus & c. per laicos & hic & j. c. Massana & c. qui quis. & c. sancto sanct. aut fit per clericos ad petitionem seu procuracionem clamorosa laicorum: ita q. ipsi clamor fit cā ipsius electionis & tunc nō valet vt hic & 8. q. j. licet. C. de penis. l. de curionum. §. l. j. ff. de ap. l. si constat. §. si dist. miramur. fm Inno. Host. & Abb. & Ioann. An. hic. aut per procuracionem impressiam, & tunc idem. j. q. bona. j. & c. qui quis. aut fit per clericos ad petitionem, seu procuracionem humilem & deprecatariam laicorum vt quia supplicant episcopo, suæ petunt ab episcopo sibi dari prælatu: & tunc aut petitio fit in genere nulla certa personæ expressa: & tunc valet. vt j. de statu mona. p. dei timorē: vbi hoc approbat Gof. & 16. q. j. si quis monachus. vbi hoc approbat Archi. Aut certa persona expressa & tunc aut eligentes habet respē etum principaliter ad ipsam petitionem laicorum & nō ad meritum personæ & tunc non valet. Aut non habent respectu ad petitionem ipsorum laicorum, sed ad meritum personæ: & tunc valet vt j. de era. & qua. tuto. & j. q. j. quibusdam. Aut fit per clericos nō ad postulacionem, alias procuracionem laicorum, sed laicis suffragium circa negotium electionis, nō in ipso actu, proprio electionis præstantibus, vt quia custodiunt electores auolentia & impressione, & tunc valet, vt j. de iure patro. nobis fuit cum ibi not. & 64. distin. principali. & c.

- 1 *Inquirenda vbi sint merita & 2.*
- 3 *Inquirenda electionis locus.*

Quotiam.

Si quæras in quo loco est faciēda inquisitio in & si p negotio electionis, vel postulacionis. j. Distingue, aut fit inquisitio de meritis electæ personæ, vel postulate: & tunc faciēda est inquisitio in loco, vbi fuit ouersata ga ibi pfumitur magis not. vt hic & j. iurib. hic alleg. tis in gl. 3. di. illud. 47. dist. de Pet. 24. q. j. pudē da. j. de pfump. quod da. ga talis estimationis h. q. 3. qualis est in ciuitate sua. ff. de q. l. de minore. in fi. & si in plurib. locis cō uersatus fuerit, tūc in oib. faciēda est inquisitio. ar. ff. ad munic. l. asuptio. §. iuris prudentib. aut fit inquisitio de forma & meritis electionis, vel postulacionis & tunc faciēda est inquisitio in loco vbi fuit electio celebrata vt j. e. c. fi. scriptu ē. & j. e. fi. l. 6. vbi d. hoc.

- 1 *Onus illiciti non inducendum.*
- 2 *Onus annexum imponi posse.*
- 3 *Statuti onus quando cumque imponibile.*
- 4 *Conditioni onus par, dispar non item recte imponi & 5. fallit 6.*

- 7 *Onus ante actum non exigendum.*
- 8 *Onus imponibile recte exigi. qui accipiendum. 9.*

Ignificasti.

Super glof. 2. Si quæris vtrum electio provisio vel postulatio imponi possit licite aliquod onus vel ab eo exigi, refert. Nam aut illud onus est de re, & super re de sui natu ra illicita & honesta vt est promittere impunitatem delinquentibus & similia: & tale onus nec potest imponi, nec impositu exigi, vt probatur. 8. q. 3. in fin. vbi de hoc. & capi. Artaldus vbi hoc no. Archid. super verbo post electionem. Aut de re & super re de sui naturalitate & honesta: & tunc aut quæris nunquid & quando possit imponi nunquid & quando impositum vel nondum impositum exigi possit. Si primo modo refert. Nam aut onus illud est annexum illi beneficio a sui fundatione & dic quod potest imponi. argum. ff. de pactis. l. in traditionibus. & infra de condit. appo. verum 18. quæstio. 2. capi. Eleutherius. vt not. Host. j. de præben. c. significatum. pro hoc facit q. expressio eius quod tacite intelligebatur in actu nō vi tiat, nec immutat actum. ff. de tute. l. muto. §. sub conditione. d. conditio. & demost. l. conditionis extrinsecus. & l. aliquando Aut non est annexum a sui fundatione, & tunc refert, quia aut onus illud sibi imponitur per modu statuti, aut per modu conditionis, aut per modum modi, aut per modum conuentionis vel pacti, vel alias. Si per modum statuti tunc dico t quod potest & ante electionem, & in electione, & post electionem ante electionem vel in electione siue postulatione. vt j. de præb. significatum, post vt hic & j. de iure iurand. ego N. & capi. nullus: & quod in dicto. cap. significatum fuerit statutum patet ga Papa illud confirmauit secundum Innoc. & Host. hic & Archi. 8. q. 3. in summa. Si per modum conditionis, vel modi, vel conuentionis, vel pacti. Tunc aut fit de spirituali ad spirituale. puta quia modus conuentio vel conditio est spiritualis & talis oneris impositio bene valet vt hic & in cap. allegato significatur. vbi hoc no. Hostien. & Goff. & Ber. hic in additione. & glof. & Archid. j. q. 2. quam pio glof. super verbo pactio. & Archi. in glo. sua aut epenult. & penult. & Vincen. Tanc. & Ber. infra. d. tranfactio. super eo. & Innoc. in cap. statuimus quod tamen nō credo verum indistincte, vt dicam in c. allegato super eo. ver. Aut quæris de compositione non gratuita, & c. Nam spiritualium ad spiritualia commutatio & permutatio fieri potest, vt j. de rerum permutacione ad quæstiones. Aut fit t de temporalibus ad spirituales: & tunc refert. aut imponitur ante electionem, vel provisionem, & tunc non potest imponi vt in d. cap. Artaldus. Aut in ipsa electione, seu collatione, vel provisione: & tunc idem vt j. q. 6. quam pio. & j. de pactis. cap. fin. Aut post & tunc potest t dummodo onus sit rationabile, & vtile, & non onerosum ecclesie. alias non vt not. glof. 8. q. 3. in summa & Innoc. & Abbas hic. & Archid. j. de iure iurand. cap. 1. lib. 6. in glo. 2. Si quæris quando onus iam impositum [vel nondum impositu] possit exigi: & tunc refert. aut exigitur ante electionem, collationem vel provisionem, & tunc nō potest exigi: immo hoc exigere esset imponiam vt no. Hugo. in c. allegato, Artaldus & refert Archi. in summa illius quæstionis. & j. de iure iurand. cap. 1. glo. 3. lib. 6. & Ioan. And. ibi post eum: & in hoc concordat Hostien. Raith. & Astensis. lib. 6. titu. de simonia. articu. 9. §. circa vero. Aut post, & tunc si est tale t onus quod possit imponi de quo die vt s. potest exigi: siue ante consecrationem & post consecrationem siue etiam forte ante confirmationem. vt in cap. sepe allegato. Artaldus & 28. distincti. de Sacramenta. fm Innoc. hic in ver. cautiones & ver. se. & Archi. j. de iure iurand. in cap. in glo. 2. lib. 6. secus si non possit imponi, & ita intelligo, quod no. Goff. in summa de simo. §. sed nunquid. & Hostien. i. summa de simonia §. qualiter in fin. sub. §. sed nunquid. & Ray. in summa de simonia §. 8. alias diu. ver. idem no. & frater Ioan. in summa de confess. titu. de simonia in quæst. 18. Et præmissa intellige, salua in omnibus autoritate Papæ, qui onus, qd non est contra legem naturalem, vel diuinam, potest imponere, & exigere indistincte siue ante electionem, collationem, vel provisionem, siue post & pro libito voluntatis: in tantum, q. nec ipse, nec ille, cui onus imponitur, vel a quo exigitur simonia canoniam incurunt. arg. no. per Hostien. j. de simo. cap. vlti. §. & per Goff. eod. titu. cap. 1. & per Archid. 69. distincti. si quis pecunia. & adde quod dicam. j. de simo. cap. nobis fuit. & quod no. Bartho. Brixien. in quæstione dominicali. alias venerali, q. incipit. quæritur, vtrum conditio possit.

- 1 *Papam hæresis accusari posse.*
- 2 *Papa non nisi in notorijs accusandus.*

- 3 *Excipi in Papam quando, an non, liceat.*
- 4 *Papa iudex.*

Icet.

Si quæris vtrum electus in papā a duabus partibus possit accusari & per accusatorem deici vel per exceptionē repelli, refert aut quæris, vtrum possit t accusari, & tunc aut q. ratur, nunquid possit accusari de crimine hæresis notoria, vel occultæ quæ tamen probari potest & dic, q. sic vt 40. dist. si Papa. aut de alio crimine & tunc aut de t crimine notorio, de quo est corrigibilis, & de quo scā dalizatur ecclesia & dico q. de tali potest accusari. Nam talis in corrigibilis est contumax, & contumacia dicitur hæresis. 8. 1. di. stincti. si qui presbyteri. & contumax dicitur infidelis vt 38. di. fin. nullus. §. verum. vt no. glo. in d. cap. si Papa. aut de alio crimine. s. non notorio & de quo ecclesia non scandalizatur. & de tali accusari non potest vt in dicto. capitu. si Papa. Aut quæris vtrum contra t ipsum excipi potest, & dico q. non, etiam de crimine hæresis vt in cap. allegato si Papa ibi redarguere, & c. quod verbum denotat accusationem. fm Abba. al. Ala. Vincē. Inno. & Host. & Compo. & Io. And. hic & fm Archid. in cap. alle. si Papa. & j. eo. vbi maius periculum. lib. 6. vbi de hoc plene no. Gen. extra. eo. titu. cap. ne Romani. in clem. licet Gof. & Phi. dicant q. ex quo de hæresi potest accusari vt est dictu multo magis exceptione repelli per regulā iuris quæ dicit, cui damus actionem multo fortius exceptionem. ff. de superfl. l. j. S. quod ait. & de reg. iur. l. cui damus. & male. Et quæ sit rō, quare per exceptionem repelli non potest dic per Archid. vbi supra. & vide quod ipse no. j. de Hæreticis. cap. in fidei glof. 2. lib. 6. & Ioan. And. post eum t dicens quod criminis hæresis Papæ, iudex competens est concilium generale. 17. dist. §. hinc etiam 2. q. 7. nos si incompetenter. §. ijs ita in fi. & in d. c. si Papa. quod est verum Papa viuus, sed eo mortuo eius successor, fm Io. & Lauren. & hoc patet ex eo quod legitur & no. 24. q. 1. c. 1.

- 1 *Beneficia non habitā non vacare.*
- 2 *Beneficia fructibus ad alium pertinentibus, non vacant.*
- 3 *Beneficia quando, & quibus vacent.*
- 4 *Vacationi, lapsa tempore, locum esse. Restrinxit. 5.*
- 6 *Beneficia non consecratis non vacare.*
- 7 *Vacationi necessaria.*

Vim in cunctis §. cū vero.

Si quæras vtrum, & quando beneficia electi, & confirmati in episcopum vacare dicantur refert quia aut electus & confirmatus in episcopu nondum habet possessionem pacificā episcopatus, nec per eum stat, quominus habeat, aut habet, seu per eum stat. Si non thabet, nec per eum stat, quominus habeat, tunc sua beneficia priora non vacant, vt hic a contrario sensu & 92. di. fin. si quis episcopus & cap. sequenti si qui episcopi. si habet possessionem vel per eum stat. & tunc refert. Nam aut fructus episcopatus debentur alteri, seu pertinent ad alium de consuetudine, vel priuilegio, seu alias quouismodo & tunc pro illo tē pore quo debentur alteri, vel pertinent ad alterum priora beneficia vacare non censentur. arg. j. de præben. si tibi concessa. lib. 6. secundum Ioa. And. ibi super verbo vacare. Aut fructus [episcopatus] non debentur alteri, nec pertinent ad alium, & tunc aut lapsa sunt tempora de consecrandis episcopis, aut non sunt lapsa: si lapsa sunt tempora tūc est consecratus aut nō, si est consecratus infra tempora illa, & tunc vacant eo ipso vt hic. Aut non est consecratus infra illa tempora & tunc refert. aut per eum stetit quominus esset consecratus aut non: si per eū stetit quominus ibi esset consecratus. & tunc aut non hēt, super sua non consecratione aliquod priuilegiu a Papa, & tunc vacant. vt hic & 16. q. j. ne pro cuiuslibet. Aut hēt super sua nō consecratione priuilegiu a Papa & tunc aut priuilegiu loquitur quod non teneatur se facere consecrari t vq; ad certu tempus transcēdens tempus statutum de cōsecrandis episcopis absq; illa clausula q. possim interim sua beneficia retinere, & tūc vacant. ar. ff. ex qui. cau. ma. l. qui mittatur. & l. sequenti. fm Inj. Compo. & Io. And. hic & Inno. j. de præb. c. de multa in glof. no. solam versu. Sed quid si ex dispensatione. & Host. & Io. An. ibi post eum. & fm Card. j. de rescriptis si gratiof. lib. 6. Hoc fallit quando Papa proprio motu dat sibi priuilegium illud secundum Host. & Io. An. hic. ar. j. de præb. c. si motu proprio li. 6. Aut priuilegiu loquitur q. non teneatur se facere cōsecrari vq; ad certum tempus transcēdens statutum tempus de cōsecrandis episcopis, & cū illa clausula q. possit interim sua benefi-

cia retinere: & tunc interim non vacant, j. de privi. c. porro. & p hoc. j. de rescriptis. c. si gratioso. li. 6. Si per eum non steterit quominus esset in tra facta tēpora cōsecratus, vt quia infirmus vel alio legitimo modo impeditus, tunc non currunt sibi tpa consecrationis, nec vacant sua beneficia, durante impedimento. 2. j. di. s. tps. & c. qm. fm Ber. Inno. Hosti. & Compof. hic super verbo de curfo & Inno. & Host. in c. allegato de multa. in gl. allegata. Si tpa de consecrandis episcopis non sunt lapsa tunc refert. Aut t nodum est consecratus & tunc [non] vacat beneficia sua. vt hic a contrario, etiam si posset ante commode consecrari. secundum Host. Compof. & Io. And. hic pro qbus. j. de elec. c. commissaria. li. 6. & de reg. iur. c. indultum. li. 6. licet Inn. hic contra. & male vt credo, aut est iam consecratus, & tunc vacant fm Tan. Vin. Goff. Ber. Inn. & Comp. & Ioā. And. hic pro quibus. 2. i. qu. 2. si quis iā translatus, j. de concessione prab. c. post electionē. licet Ho. hic contra & in summa eo. tit. s. quo tpe sub. s. quid ante. & est ratio fm eū, pp expensas infinitas, quas solēt facere electi in introitu suo, & quia statutum principis incunctanter est tenendū. sed Io. An. hic dicit q opinio gl. & sequacium est vera, qñ est plene translatus, & hēt possessionē & iura ecclesie quia tunc sufficiunt sibi reditus epatus. Opinio vero Ho. qñ recipit consecrationē ante quā esset plene translatus & anteq hēt possessionē epatus: & si ita Host. intellexit nulli dubium, qd bene intellexit. vt s. patet quia necesse est vt rursus; interuenire vt conceat bñficia priora. qñ tēta possessionē seu administratiōē & vna cū hoc consecrationē, vel saltē q tps de consecrandis epis sit elapsū vt qz di. si qui epi fm Cōp. vnde sic intelligēdo vera esset opin. Ho.

- 1 Electionem impeditis nec currere, nec deuolu.
- 2 Eligendi ius ad quos deuoluitur.
- 3 Electionem priuandorum eo iure valere.
- 4 Deuoluta eo, vnde exierunt, non redire.
- 5 Episcopo negligente, quo deuoluitur electio.
- 6 S. Episcopus explicari.

§. Episcopus. Si quaeras, ad quem deuoluitur electio seu collatio beneficiorū, per negligentiam vel delictum eorum, ad quos ipsa electio, vel collatio spectabat, distingue aut ille, vel illi ad quem, seu quos spectat beneficiorum collatio seu dispositio impeditur, seu impeditur ad tps eligere, vel conferre impotentia iuris, vel facti etiā culpa sua contingente, & tunc nō currit ei, vel eis tps: nec habet locū deuolutio anteq sit vel sint in mora petendi actio nē impedimenti qñ est impedimentum iuris quod dic vt legi tur & no. j. de concess. prab. quia diuersitate & dic. e. tit. c. nulla. di. 3. Aut non impeditur seu impediuntur aliqua impotentia iuris vel facti eligere vel conferre, & tunc refert ad dispositio beneficiorū, pertinet ad inferiorē tm aut ad superiorē tm, aut ad vtrumq; simul. Si ad inferiorē tm ipta ad capitulū vel conuentū tūc refert. Nā aut sunt priuati ius eligendi, aut priuandi. Si priuati, tūc refert: quia aut quæris in ecclesijs cathedralibus, aut in regularib. aut in alijs inferioribus. Si in cathedralib. tūc subdistingue quia aut amiserit ius eligēdi p suā negligentiam & tunc ius eligēdi deuoluitur ad immediate superiorem. Aut per culpā, vel delictū, & tunc ad papā ius deuoluitur eligendi, vt j. e. c. ne pro defectu. & c. ti. c. qd. li. 6. Si quaeras t in regularibus vel alijs inferioribus ecclesijs. tūc indistincte deuoluitur ad immediate superiorem: & in hoc hodie differunt cathedrales ecclesie ex vna parte, & regulares & aliæ inferiores ex alia. vt in dictis. c. ne pro defectu. & c. qd. Et præmissa vera intellige qñ oēs de capitulo, collegio, vel conuentu delinquant simul successiue, vt j. e. bonæ. 2. cum sua gl. Et hæc fuit opinio Tan. & Goff. licet Laur. 3. & male vt ibi no. alias si quidam delinquerent, & quidam non, ad non delinquentes ius deuoluitur eligendi. vt s. ti. proximo. gratum etiam si esset vnus solus vt ibi Ber. Vinc. Lauren. Tan. C. Host. & Ioan. An. notant & Inno. & Compof. j. eo. cum nobis olim. & Ber. Hosti. & Phi. j. eo. bonæ. 2. in fin. vel quando omnes sunt negligentes in eligendo intra terminum iuristias minor pars, vel etiam vnus, solus (si non sint plures circa finem vel in fine termini iuris eligere) posset: cum tēpus a iure præfixum interpellet pro ip sis. C. de contrahen. & committen. stipul. l. magnam. j. de elec. commissaria. lib. 6. & notat Innoc. & Host. & Compof. infra j. eo. cum nobis olim. Si t omnes sint priuandi: tunc aut ipsi eligunt antequam priuentur & tunc tenet eorum electio: & remanet penes eos ius eligendi donec priuentur. vt no. per Innoc. & Compof. j. eo. quia propter: sed postquam sunt priuati per sententiam eligere non possunt, sed deuoluitur ipsa ele

ctio ad superiorem iuxta distinctionem supra factam inter cathedrales & inferiores ecclesias: & vt habetur in dicto. capite. quanquam. Si electio, collatio seu dispositio pertinet ad superiorē, tunc refert, quia aut ad eum pertinet t iure ad eum deuoluto: & tunc nunquam redit electio seu prouisio ad capitulum vel conuentum. sed semper ad superiorem vt in d. cap. ne pro defectu & not. Inno. hic in glo. hic habes: & rationem diuersitatis ibi reddit idem Ioan. An. hic & G. & Io. An. j. ne fede vacan. cap. vnico. s. cum vero. li. 6. Aut iure proprio: & tūc, aut quæris in maioribus beneficijs: vt in cura [vel] maiori, & tunc siue episcopus sit negligens siue in culpa ad capitulū deuoluitur vt hic. Aut quæris in minoribus beneficijs, & tunc aut episcopus t est in negligentia aut in culpa. Si in negligentia, tunc ad capitulum deuoluitur. vt j. de concess. prab. c. nulla si est in culpa tunc serua. c. prae de prab. & no. per Ber. j. eo. nihil est. Si vero electio, collatio, vel prouisio pertinet ad vtrumque episcopum & capitulum insimul, tunc refert quia aut aliter eorū impeditur eligere vel conferre impotentia iuris, vel facti, & tunc statim ad alterum deuoluitur potestas eligendi, seu conferendi iuxta ea quæ not. j. ne fede vacante. cap. vnico lib. 6. Aut alter eorum non impeditur aliqua impotentia iuris vel facti, tūc aut collatio, vel electio, seu prouisio pertinet ad episcopum, & capitulum cathedralis ecclesie: aut ad epm, & ad capitulum inferioris ecclesie collegiatæ. Si ad episcopum, & capitulum cathedralis ecclesie, tunc aut eps interest ibi, vt prælatus, aut vt simplex canonicus: si vt prælatus tunc refert, aut omnes simul sunt in negligentia vel delicto, & tunc immediate ad superiorem ius deuoluitur prouidendi vt c. allegato. quanquam. & c. ne pro defectu. melius. j. de concess. prab. c. postulatist. aut aliqui tantum & tunc ad alios non negligentes seu non delinquentes ius deuoluitur eligendi. vt s. tit. proximo. s. gratum. & j. e. c. bonæ. j. in fin. vt s. eo. dictum est. si prælatus ibi interest vt canonicus, tunc aut non potest sibi impulari dolus vel malitia, & tunc ad eum deuoluitur vt prælatus. j. de concessione prab. postulatist. si aut possit, tunc ad proximum superiorē. j. de concess. prab. cap. nulla. & in d. c. postulatist. in fin. & quomodo cognoscatur vt rō sit ibi vt prælatus vel vt canonicus dic vt Inno. in c. allegato postulatist. & per Archi. & Io. An. j. de app. c. collatione. lib. 6. & de isto articulo vide quod no. Inn. j. de offi. ordi. irrefragabili. s. excessus in glo. & sic capitulum. Si ad episcopum, & capitulum ecclesie collegiatæ: v. g. eps Parisiens simul cum collegio sancti Marcelli inter se conferunt vnum beneficium indigno scienter vel negligit eligere infra tempus tunc dicunt Innoc. & Host. qd ad capitulum ecclesie cathedralis illius, cui præest ipse eps, ius deuoluitur prouidendi, sic intelligunt & specialiter Ho. hunc. s. episcopus t ibi quando dicit consenserit fieri, quia proprie consensus in ius sonat, quod habet cōmuniter cū alijs: nec potest intelligi istud de alijs, de capitulo cathedralis ecclesie, quia tunc ad illos non deuolueretur ius illud, qd tamē deuoluitur in casu huius. vt j. sequitur. & adde quod dic. j. e. cū Vintoniēsis [& i. c. nihil ē. & vide in c. irrefragabili. di. j. de offi. ordinarij.]

- 1 Compromissarius negligens ne eligat.
- 2 Compromissarij potestas quo deuoluitur. & 4.
- 3 Eligens semel amplius ne eligat. fallit. 5.
- 6 Electio quando ad compromittentes deuoluitur.

¶ Ausam qua. Si queritur, vtrum & quando compromissarius, in quem collata est per electos potestas eligendi, sit sanctus iure suo: ita vt amplius absque alia noua potestate eligere non possit. refert aut talis compromissarius permittit eligere intra tempus competens. aut eligit intra tempus. Si primo modo, tunc t si negligenter, seu malitiose intra tempus eligere, seu prouidere prætermittit, amplius eligere, seu prouidere non potest vt infra eod. cap. si compromissarius. j. responsio. libr. 6. Si quaeras, ad quem hoc casu potestas deuoluitur eligendi, refert, aut illud tempus intra, quod compromissarius eligere poterat, erat tempus iuris, de quo infra eod. ne pro defectu & tunc ad proximum superiorem, & non ad compromittentes potestas deuoluitur prouidendi vt in dicto capite. si compromissarius. 1. responsio & capitulum. quanquam. Aut erat tempus t breuius tempore iuris: & tūc ex quo negligenter vel malitiose intra tempus illud eligere, prætermittit ad ipsos compromittentes pro residuo temporis ius deuoluitur prouidendi, v. g. Electores dederunt potestatem cōpromissario eligēdi intra mēse, qui cōpromissarius nō eligit itra mēse, tūc ipsi compromittentes itra duos mēses restātes eligere po

re poterunt. ar. j. e. cum in veteri. & j. e. ti. si compromissarius. j. responsio. lib. 6. vbi qñ dicit potestatem hmōi transfulerunt. q. d. qd si non transfulerint in eum potestatem eligendi intra tempus iuris: sed infra breuius tempus tunc post tempus illud si cōpromissarius non eligit, deuoluetur ad eos potestas eligendi. & hoc innuit Io. An. ibi super verbo transfulerunt. Si compromissarius eligit infra tempus sibi competens: tunc aut tali compromissario est data potestas eligendi aut prouidendi. si eligendi tunc aut non est dictū in compromisso, qd cōpromissarius possit plures eligere aut est dictū: si non est dictū tūc (siue bene, siue male eligat) non potest amplius eligere vt in d. c. si cōpromissarius s. si vero. & hæc fuit opinio Vincen. & Go. Ber. hic & Vincen. & Ber. j. de concess. prab. constitutus. & Bartho. Brixien. in questione dominicali, quæ incipit quidā dederunt potestatem. & Io. de ef. & Archi. j. q. 7. per illicitū. & ibi vide. Sed si quaeras, ad quem tunc ad deuoluitur potestas eligēdi, refert, quia aut cōpromissarius eligit dignū, aut indignū. si dignum & tunc aut consentit electioni de se factæ. & constat qd ceteris cōcurrentibus, valet electio nec deuoluitur ad aliquem in eo casu potestas eligendi vt j. e. quia propter. s. vel saltem. & est casus hic. Aut non consentit, & tunc ad ipsos cōpromittentes ius deuoluitur eligendi ibi vt in d. c. si compromissarius. s. idem. Si eligit indignū, tunc refert aut ipsi cōpromittentes scienter talem electionē ratā habuerunt aut nō. si non tunc ad eos ius deuoluitur eligendi, vt in s. si vero. in s. & hoc tenuit Tan. j. e. in causis & Barth. Brixien. in qōne dnicali all. venereal, quæ incipit, canonici cuiusdam ecclesie. si sic tunc ad superiorem fm distinct. illius. c. postq. e. ti. Si est dictū in compromisso, qd cōpromissarius possit plures eligere, tunc si prima electio non valet, vel electus voluerit consentire, poterit iterum eligere intra tempus suum, vt no. Io. An. in d. c. si compromissarius. super verbo consentire. & Barth. Brixien. in qōne dnicali q incipit quidam dederunt potestatem. Fallit in casu, vbi eligit scienter indignum, & tunc ad cōpromittentes t nisi ratam haberent scienter illa electionē, ius deuoluitur eligendi. ar. d. c. si cōpromissarius. s. si vero. si tali cōpromissario est data potestas prouidendi, tunc aut eligit indignū ignoranter, aut scienter. si ignoranter tunc iterum poterit eligere intra tps suum vt no. Ber. & Tan. hic in s. glo. & Io. An. in c. allegato si compromissarius super verbo consentire in fiaut scienter, & tunc non poterit amplius eligere: sed deuoluetur potestas eligendi ad compromittentes. nisi ipsam electionem scienter ratificauerint, vt dictum est.

- 1 Voluntates vltima reuocabiles.
- 2 Reuocare sententias qui, & quatenus possunt.
- 3 Contra actui nominando non contrahendum.
- 4 Contra actus innotinatos quando, & quatenus retractabiles.
- 5 Facto suo, alterius nomine recte contrahendi.
- 6 Factum suum non sibi, sed alijs reuocabile.
- 7 Excipere in factum suum licere.
- 8 Agendi contra factum suum quando, an non, ius sit.
- 9 Diuersis conciliari. & explicari. & 10.
- 11 Testamentum secundum priore iurato validum. & 12.
- 13 Periuurio testamentum iuramentum ex causa reuocantem eximi.
- 14 C. 1. de sepul. li. 6. declaratio.
- 15 Testamenti reuocandi forma.
- 16 Testamentum alienatione reuocari.

¶ Osti. Si quaeras vtrum & quando aliquis possit venire cōtra factum suum, distingue, aut est factum tale, quod de sui natura sine alterius iudicio est reuocabile, vt est testamentum, legatum, vel donatio causa mortis: & tunc potest venire contra factum suum. vt C. de donat. inter virum. & vx. l. donationes. & ff. de le. 3. l. si quis in prin. ff. de adimen. legat. l. 3. §. si. cum. l. sequenti [ff. de legi. l. non est nouum. & l. sequenti.] j. de confan. & affi. c. non debet. & l. 2. q. j. certe. & de hoc per Ber. j. de cele. mis. cum marthe. gl. ambulatoria est. Aut factum est tale quod de sui natura non est reuocabile, vel saltem non nisi cū præiudicio alterius & tunc aut vult venire contra factū quod de iure tenet, aut contra factum quod de iure non tenet. si cōtra factum quod de iure tenet, refert, aut quæris in iudicialib. 2. aut in extraiudicialib. si in iudicialibus. tūc aut t quæris in factis seu sententijs interlocutorijs, & tunc pot vt j. de appella. cum cessante. aut in diffinitiujs & tunc aut est delegatus, & talis non pot vt j. de offi. dele. c. in literis. & vide quod ibi dic. Aut est ordinarius, & talis pot sua suam reuocare in casib. in qb. est reuocanda citra aditionem superiorū, & citra delictum ipsius iudicis, vt per beneficium in integrum resti. ff. de mi. l. præfecti,

j. de resti. in inte. c. auditis. ex literis. suscitata: & alijs modis quibus sententia retractatur, & de quibus per Host. in sum. tit. de sen. s. quo remedio. in prin. & in Spec. titu. de sen. prolatione. s. vlti. & dicam plenius de hoc in d. capi. in literis. Aut quæris in confessionibus & tunc dic vt dic. j. de confess. c. vlt. aut quæris de procuratore constituto reuocando: & tunc dic vt j. de procu. mandato. gl. circa hmōi & c. ti. c. quis. lib. 6. Si quaeras in extraiudicialibus, & tunc aut in factibus, aut in negotijs, si in contractibus, vel negotijs: tunc aut in factibus t nominatis, & tunc non pot venire vt C. de act. & ob. l. sicut. C. qñ licet ab emp. disce. l. j. & 2. & licet factum non valeat simpliciter, non tū potest venire contra, fm modum illum, fm quem tenet ar. ff. de ferui. rusti. præ. l. si per fundum. C. de reuo. do. l. si dona. & j. eo. publicato. iuncto. c. licet. j. de transac. vbi dicit qd matrimoniu spirituale initiatur iter ecclesiam, & electū per electionē. ita et potest intelligi. j. de cle. coniuga. c. diuersis fallacijs. fm Inno. hic in magna gl. ver. sed hunc contrariū. & c. dicentē, qd illud factū, de quo in d. c. diuersis. non est a iure improbatū. & idē Archi. in d. c. pgnitentes. 50. di. & Ho. ibi fallit in casibus in quib. est licitum venire contra. & pgnitere vt in mandato, sicut rein tēgra vt in sti. man. s. recte. & in societate. vt ff. pro socio. l. si. & l. si focus. s. si. & in sti. de focie. s. manet. & in deposito. ff. de depositi. l. j. s. penul. & in alijs casib. in quib. est licitū pgnitere. quod dic per accur. ff. de condi. ob. cām. l. si pecuniā. & in l. allegata si cut. de act. & obli. & per Di. & Ala. seu alios. de reg. iur. c. i. putari li. 6. & plenius. e. ti. per Io. An. in c. quod semel placuit. l. 5. Aut quæris in contractibus tinnominatis tunc aut res est pgnitē, ex vtraque parte: & tunc vterq; contrahentium potest pgnitere, & venire vt. Aut non est integra & tunc ille, ex parte cuius res non est integra, pot pgnitere & venire, sed alter non vt in d. l. si pecuniam cum ibi notatis. Et qñ res dicatur integra & qñ non dixi. s. de rescriptis ex parte decani. Si vult venire contra factū quod de iure non tenet, refert, aut vult venire cōtra factū suum, quod non tenet, vt iudex & quod fecit vt iudex, & tunc dic vt dicam. j. in c. allegato in literis. de offi. dele. aut alius qui vt iudex, & tunc aut t vult venire contra factū suū, quod non tenet noie suo, sed alieno: & tunc pot vt si aliquis prælatus vedit ecclesie, pot contra venire nō nomine suo sed noie ecclesie, hoc est alieno, vt hic, & j. de reb. eccl. non alie. c. si quis presbyterorum & de iure iur. sicut nostris: & no. Ber. & Host. eo. ti. intellectu. & hoc quādū in administratione toleratur alias nō, vt no. Ber. in allegato. c. si quis presbyterorum. & Host. post eū: idē Inno. hic ar. l. 2. q. 2. monemus. vbi idē no. Archi. in gl. fi. & Io. ea causa & q. ca. & si illi. & pro hoc et facit. ff. de exc. doli. l. si procurator egit. & ibi no. glo. pro hoc sunt & facit. C. de sacros. eccl. l. iubemus nulli posthac & C. de adm. tu. l. cum quidam. in sti. de inof. testa. s. si tuto. & quod no. Car. j. de prab. c. si tibi absēti sup verbo nequibit. li. 6. quod verū ē, si suā turpitudinē allegaret vt no. Arch. 55. di. c. penitētes. in gl. adde. dic qd vbi ē factū. Aut vult venire cōtra factū suū noie suo: & tunc aut ad alienā vtilitatem, & in casu fauorabili, aut ad suā. si ad alienā, tunc pot. Hinc est qd ille qui filiū suū alienauit contra legē, pot illū reuocare in libertatē. C. de li. cām. l. j. & de eic. fi. tibi liberam. & Inn. no. j. de offi. del. in literis in fi. si vult venire contra factū suū & ad suā vtilitatē propriā, & tūc aut vult venire contra agēdo: aut excipiendo. si excipiedo pot, vt probatur C. de inuti. stip. l. dolo. ff. de dolo. l. & eleganter, & de contrahē. emp. l. liberi. quod verum, et si excipies in excipiedo allegaret turpitudinē communē. f. suam & actoris. arg. ff. de contrahen. emp. l. si in emptione. s. liberum. hominē. & s. itē si emptor. & l. domū. s. fi. & no. glo. in allegata. l. liberi. & C. de transac. l. ran factioe finita ibi, sed si ambo dolo fecerunt & c. & et rō quia in pari delicto & c. ff. de regulis iuris. l. cum par. & pro hoc no. p Ber. j. de concess. prab. cum ius p. secus si allegaret turpitudinē suam propriā, vt probatur in c. allegato cū sup. si vult venire, contra agēdo: tunc aut veniedo contra allegat suā turpitudinē propriā, vel cōmunē aut non. si sic, tūc refert, quia aut vult venire contra in casu quo non vertitur periculum aīe, & tunc nō pot vt C. de seruo pigno. da. ma. l. si creditoribus. de reuoc. do. l. cū consistarisi & C. de cond. ob. cām. l. 2. & 3. l. allegata transactioe finita cum ibi allegatis. Aut vult venire contra in casu, in quo vertitur periculum aīe, & tunc pot, vt legitur & no. j. de testi. c. ex tenore. de præsump. c. literas. de re iudi. c. lator. glo. j. de dona. inter dilectos. j. de spon. præterea. 2. vbi hoc not. Lau. Gof. Inno. & Host. hoc idē notat Host. & Ioan. And. post eū. j. de conuer. coniug. accedens. gl. si. qui ma. accu. pos. c. fi. & Hug. & Archi. 35. q. 3. si homo. & Ioann. And. j. de eo qui duxit i. ma. c. si. Si non allegat turpitudinē suam, tunc aut vult venire contra

de re iudi. cum Bertoldus, vel etiam priuatus, vt quia peccauit in forma eligendi contra concilium. c. quia propter. §. quia vero. j. eo. & priuatio est secuta, quod dicitur plenius: vt §. in distinctione precedenti. Si habet electionem, seu ius eligendi iure alieno, vt habet compromissarius cui capitulum dat potestatem eligendi & tunc refert aut seruauit formam sibi commissam, aut non. si sic vt quia data est sibi potestas eligendi de gremio & ipse eligit de gremio indignum: & tunc non poterit iterum eligere: quia semel functus est officio suo: vt j. eo. si compromissarius. §. i. lib. 6. arg. ff. de re iud. l. iudex. de condi. & demon. l. Meuius. C. quo. & qñ iudex l. si vt proponis, quod dicitur dixi. §. eo. causam. Aut tunc non seruauit formam sibi commissam [in eligendo] vt quia sibi datur potestas eligendi vni de capitulo. & ipse eligit vnum extraneum: & tunc potest dici, quod non est functus officio suo: & per consequens poterit eligere iterum. arg. ff. de arbit. l. quid. tñ: & in ista distinctione concor. Pet. de Bellaperti. & Cyn. C. de contrahen. emp. & vendi. l. vlti. & hæc vera, vbi ius eligendi competit de presenti, vt in iuribus allegatis. & est casus pro hoc in extrauaganti. Io. 22. q. quæ incipit, Successor regiminis. circa principiu. vers. qñ electionem vbi de hoc per Gen. in gl. quasi dicitur c. Secus, si in tempus mortis alicuius sit collatum, & tunc variare, & iterum eligere potens habes eligere, & sic non obstant. ff. de leg. 2. l. vni ex familia. & l. cum pater. §. a filia. §m Gen. libi. Sed potest dici, quod in eo casu eligens non seruauit formam. & sic continetur sub isto vltimo membro. Nec obstat illud quod dixi in delegato. §. de off. de lega. in l. iteris, quod siue seruauerit formam mandati sibi directi siue nõ, quod diffiniendo functus est officio suo: & hoc §m opin. Spec. ibi notatam & recitatam per me, quia potest dici aliud esse in delegatis, quorum iurisdictione est restringenda. j. de off. deleg. c. p. & G. & aliud in compromissariis, per quos citius, quã per compromittentes præsumitur ecclesie prouideri: vt j. quia ppter §. vel saltem. & c. in causis, quod scilicet, ecclesijs celeriter prouidere, est fauorabile. j. e. ne pro defectu. eo. ti. §. fit. li. 6. & de con. cef. præb. c. 2. & de præb. c. mandato. r. r. fo. lib. 6. Et quando liceat eligenti variare vide per Card. j. de præben. si tibi absentis. glo. pen. lib. 6. cuius dicta ibi non per omnia approbo.

- 1 Inuestitura effectus multiplex. & 2. & 3.
- 4 Inuestitus quando possessionem querat, an non. & 5.
- 6 Confirmatus depositus quæ potest exercere.
- 7 Depositus omnino quæ exerceat.
- 8 Depositum ordinis degradari posse.
- 9 Degradationi quos adesse oporteat.

Inuestitura Si queris quem effectum operatur inuestitura, refert quia aut fit ante oem electionem, collationem, vel præsentationem, aut post. Si ante, tunc operatur collationem: si inuestitus habeat ius conferendi: vt j. de cõces. præben. proposuit, de ijs que fit a ma. per. ca. ex ore. si post, tunc aut fit post electionem: & tunc habet vim cõfirmationis §m Inn. hic in ver. & hoc obtinet. & §m Compo. hic in ver. & notandum. Aut post præsentationem: & tunc habet vim institutionis. aut post collationem: & tunc subdistinguitur quia aut inuestitura fit in absentia rei, de qua quis inuestitur, & tunc nihil operatur in proprietate: quia illam habet inuestitus ex ipsa promotione seu collatione. Item in possessione nihil: quia sine apprehensione non acquiritur. j. de dona. per tuas. & hoc not. Host. in c. allegato. ex ore. & Compo. hic quod verum est, nisi res de qua fit inuestitura habere de consuetudine, quod non liceret habenti talem dignitatem, vel beneficiu vel rem aliquam administrare in ea, nisi esset inuestitus: & tunc inuestitura talis concedit tunc inuestituræ administrationem: & sic intelligit hic Inno. in vers. & idem quod diximus ibi vsq; ad finem illius gl. & ipse met. §. de consuetudine. c. 2. & j. de præb. pro illorum. & Cõpo. hic. & de hac inuestitura. l. installatione loquitur. j. de off. Arch. a. hęc. Si vero fiat inuestitura in ecclesia vel in loco in quo est res, distinguitur tunc tunc, quo inuestitur, nullus est possessor illius dignitatis, vel rei & sic inuestitus acquirit possessionem. j. eo. in Gen. sic intelligit Inn. j. de restit. spol. in l. iteris in magna glo. Aut illo tunc potest dici aliquis illam dignitatem, vel beneficiu, vel rem illam, de qua postea fit inuestitura. & tunc ante præcedente iusta sententia contra possessorem, fit inuestitura, vel inductio in possessionem & tunc fit inuestitus, vel inductus in possessionem incipit possidere: & detinens possessionem amittit. ff. de damno infecto. l. damni. si ex noxa. causa agatur. l. 2. aut nulla sententia, vel non iusta præcelsit & tunc tunc inuestitus per huiusmodi inuestituram acquirit possessionem, nec possessor eam

amittit. arg. ff. de acqui. pos. l. quod mco. in fin. & l. id. q. & l. 3. §. amittenda. C. si per vim vel alio modo. l. si. & ista distinctione ponit hic in effectu Cõpos. sed non per modum distinctionis. §. In gl. fin. Si queris, vtrum depositio clericorum sit ordinis. & per consequens confirmatus sed nondum consecratus eam exercere non possit: refert quia aut agitur contra clericu ad priuationem vel depositionem beneficii tantu. aut ad depositionem officij, tñ aut depositionem officij & beneficii, aut depositionem ordinis. Si [ad depositionem] beneficii tñ tantum talis depositio non est ordinis sed iurisdictionis §m Compo. & Io. An. hic & Ber. & Inn. & Host. j. de præb. referente. in gl. Et talem causam potest electus cõfirmatus audire, & diffinire cũ suis clericis: vt r. 8. q. 2. si quis abbas §m Compo. & Io. An. hic, licet Arch. dicat. l. di. ex pœnitentibus, quod etiã sine clericis suis, id est, capitulo suo hoc facere possit. Sed primu credo verius, nisi de consuetudine cõtrarium habetur. j. de consuetudi. non est. lib. 6. vbi de hoc. Si agitur tñ contra clericum ad depositionem beneficii, & officij: tunc talis depositio est iurisdictionis, non ordinis, ita quod electus & confirmatus eam poterit exercere cum suis clericis, vt hic in principio, ibi suspensiu vel interditi. & c. j. de iudi. at si clerici. & c. cum non ab homine. nam talis clericus tenetur viuere clericali: & sic non amittit ordinem. 8. l. dist. distum. Si vero agitur contra clericum ad depositionem ordinis, que proprie dicitur degradatio: & tunc aut que ris vtrum possit facere depositionem, vel degradationem non solennem, & verbalem ipsius clerici puta cognoscendo de causa criminali ipsius, & pronuntiando ipsum degradatum. & dic q. sic. arg. ff. de dam. inf. l. duas. in §. duas. de re iud. l. a diuo Pio. de off. eius cui man. est iur. l. pen. §. vt pos. & r. 6. q. 7. felix. & c. si autem. & c. episcopus. §m Inn. & Host. hic. pro hoc. j. de pœnis. c. degradatio. lib. 6. in princ. Aut queris tñ nuquid possit facere depositionem, id est, degradationem solennem, & actuale & dic q. non nisi sit cõsecratus vt hic in textu. & in gl. & pro hoc facit. j. de translatione episcopi. c. 2. in princ. & d. c. degradatio. Et tunc si clericus existens in minoribus ordinibus sit degradandus, non requiritur presentia eporum, de quibus in d. c. felix. & in c. si quis aut. Si vero in factis ordinibus requiritur presentia episcoporum, & etiam capituli, vt in d. c. degradatio vbi de hoc. Fallit in crimine hæresis, vbi non requiritur presentia episcoporum, quod dicitur vt legitur & nõ. j. de hæret. l. lib. 6.

- 1 Dominandi potestas multiplex.
- 2 Successionem deuolutam recte appeti.
- 3 Magistrum ob quæ desiderabile.
- 4 Potestas spiritualis ob quæ non desideranda.
- 5 Salomonis explicitus locus.

Valiter Si queris, vtrum potestas dominandi sit appetenda, distingue quia triplex est potestas dominandi. vna est tñalis que habetur per hereditariam successionem, alia etiã tñalis que acquiritur per electionem vel principis substitutionem tñalis spiritualis quæ habet animarum curam & rerum tñalium administrationem. Prima tñalis potest appeti, tñc demu cum si cõcesso est ad eum deuoluta. j. de voto. licet. j. de supplen. ne gl. præla. c. grandi. lib. 6. ff. de libe. & posthu. in suis. ff. & C. de acq. hære. per totum. inf. de hære. quæ ab intesta. defe. per totum. Naturaliter em quis affectat habere ea quæ fuerunt parentum suorum. ff. de bon. libe. l. libertus, qui soluedo. ff. si quid in frau. patro. l. 1. §. & alia. ff. de mino. l. si in emptione. C. de admi. tu. l. lex quæ. non autem ante successionem deuolutam. nam de hereditate viuientis non debet quis esse sollicitus. ff. de hære. & acq. vendi. l. 1. & de vulg. & pûp. sub. l. 2. §. interdum. C. de pactis. l. vlti. Secunda etiã licite potest appeti tñ tribus concurrentibus de quibus Aristoteles. 2. Polit. c. 7. Oportet (inquit) & volentem, & non volentem ad magistratum assumere: si dignus eo sit magistratu. Primo amorem ad consistentem policiam: dehinc pœnam maximorum operum principatus. tertio virtutem & iustitiam in vnaquaq; politia eamq; ad policiam. licet autem aliquis sciens se hoc habere possit propter utilitatem reipublicæ principatum licite appetere, non tñ debet illum petere, vnde. 2. Politicorum. 7. Non bene statutum est ipsum petere, qui principatu dignificabit. Tertia scilicet, spiritualis tñ debet peti nec licite potest appeti. vnde Augu. 9. de ciuitate. c. 19. locus superior, sine quo populus regnon potest. & si non debet administratus indecenter tñ appetitur: in hac enim potestate tria attendo. scilicet utilitatem honorum abundantiam, & administrationem rei tñalis, & exercitium operationis spiritualis: propter primu appetere prælationem spirituale est presumtuosum,

ptuosum, & a Deo reprobatum, vt hic in ver. etiam non attendens. & ad Heb. 5. Item Mat. 23. amat primos, recubitus in cœnis & primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus rabi. Propter §m, appetere est cupiditatis signum. arg. hic. in princ. j. de præb. auaritia. lib. 6. quia ponit minus bonum finem rei melioris. Prælatio spiritualis enim est melior re tñali. Vnde dñs. Matth. 6. Querite ergo primum regnum Dei & iustitiam eius, & hæc oia adiacent vobis. Huc appetitum reprobat dñs Io. vlti. dicit. Petre, pasce oues meas. Propter tertium, appetere est fatuum: quia fatuum est te appetentem habere aliquid cum periculo, quod haberi potest sine periculo. Bene autem operari potest homo sine periculo prælationis: & ideo fatue prælationem appetit, vt bene operari possit: opus ergo §m se potest licite desiderari. non autem primatum honoru. Vnde Chrysostomus super Mat. Opus desiderare bonum est: primatum autem honoris concupiscere vanu est. vnde arguit sic. Qui sic appetit prælationem, & curam, scilicet propter bonum opus annexum, aut credit se ad hoc dignum, & tunc est presumtuosus: & ideo indignus. aut indignu & tunc fatuus est, & peruersus. Ergo qualitercunq; appetit, illicite concupiscit. Sed contra tñ id Proverbiorum. xj. qui animas suscipit, sapiens est. Respondeo, non dicit, qui curam animarum appetit, sed qui suscipit, id est, qui curam sibi per obedientiam impositam super se quasi pondus. f. onus. non enim vt honorem cupiat, sapiens est: sed quia est obediens. Vel dic §m glo. quod loquitur in casu, scilicet, quod oues ipso, vt curatore, pastore indigent tunc qui suscipit bene facit: quia anima suæ per hoc prouidet. Vnde cum Domino sublimis erit: necnon etiam, quia sicut dicit Gregorius in pastoralis, tunc erat laudabile episcopatum querere, quoniam eum non erat dubium, quemq; ad grauora supplicia peruenire, presertim cum aliquis ibi ad hoc incitabatur zelo charitatis diuini, & pro tempore illo dicit Apollolus primo ad Timotheum. 3. qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. 8. q. 1. qui episcopatu. in ijs omnibus concordant Guil. & Astensis. lib. 6. ti. 3. 8. de dignitatibus ecclesiasticis. Episcopatum autem iniunctum omnino reculare nõ licet, quod dicit vt no. Astensis de episcopis.

- 1 Vacationis seruanda forma. & 3.
- 2 Eligere quibus permittendum.
- 4 Vocandi quo modo sint presentes.
- 5 Absentium quos vocare oporteat. & 6. & 7.

Vm inter vniuersas. Si queris vtrum, & quoniam absentes canonici, vel alij de gremio ecclesie vacantis existentes ad electionem sint vocandi & quoniam non, refert. Aut papa ex certa scientia dat seu limitat tñ certam formam vacationis, & illa est seruanda. vt j. eo. tit. c. vbi maius periculum. lib. 6. j. de re iudi. cum olim in fi. Nam illud, scilicet, quod presentes solum ibi fuerint vocati fuit de speciali mandato papæ §m Gof. & Ho. ibi. & pro hoc facit qd no. Arch. j. de præb. c. cum in ecclesijs. in gl. quod hic dicit & in gl. fin. lib. 6. quia quod principi placuit & c. in iur. de iure na. §. sed quod principi. & ff. de confi. prin. l. 1. Aut papa tñ nõ dat, nec limitat certam formam, & tunc aut potestas eligendi est ad eum deuoluta, & tunc potest dare solis presentibus, seu alijs quibus vult potestatem eligendi. Sic intelligit Host. §m vnum intellectum dictum. c. cu olim. pro hoc j. eo. bonæ. 1. in fi. & idem de quolibet alio ad quæ deuolueretur ius eligendi: vt j. eo. cum Vintoniensis. nã quilibet de suo potest facere gratia, cui vult, vt j. vt eccle. bene. c. vnico. C. manda. in re mandata. aut non est potestas eligendi ad eum, seu ad aliu deuoluta, & tunc aut tñ queris, an in ecclesia certa sit consuetudo super modo vacationis & illa est seruanda. j. eo. c. in Genes. in fi. & hoc tenet Host. hic & ibi. Idem no. Inn. in d. c. cum olim G. de Mandagoto. in 5. c. & Ioan. 7. q. 1. factus in gl. in fi. Quod verum est si consuetudo sit talis, quod absentes nõ vocentur vt no. Arch. in d. c. cum in ecclesijs dicens, quod in ecclesia Magaloniensi est talis consuetudo de qua in d. c. cum olim. Aut non est ibi certa consuetudo super modo vacationis: & tunc aut queris tñ de presentibus in loco, seu in ecclesia, vbi est electio celebranda: & tales ad sonu campanæ capituli sunt vocandi, quæ vocatio sufficit: vt j. eo. in causis §m Inn. Host. Cõpo. & Io. An. ibi. Aut queris tñ de absentibus a loco, seu ecclesia, vbi est electio facienda, & tunc aut queris de illis, qui pnt commode, & siue periculo vacantis ecclesie vocari: aut de illis, qui non possunt commode, & siue periculo vacantis ecclesie vocari. Si de illis qui pnt commode, & siue periculo vacantis ecclesie vocari & tunc refert: quia aut queris

de illis qui nesciunt ecclesiam seu dignitatem, ad quem imminet electio facienda vacare: & tales sunt vocandi personaliter, si scitur vbi degunt. j. eo. bonæ. 2. alias (si nescitur, vbi moram trahunt) citari debent per edictum publicu in ecclesia vel loco in quo morari consueuerunt vt not. Inn. Host. & Cõpo. j. eo. quia propter & G. de Monte Lau. in c. vnico. Aut tñ de illis qui sciunt ecclesiam seu dignitatem, ad quam imminet electio facienda, vacare & tunc aut licet sciant ecclesiam seu dignitatem vacare, ignorans tñ terminum assignatum electioni faciendæ, & tales sunt vocandi. & hoc siue sint vocati ad terminum assignatum electioni faciendæ, & venire voluerint siue nõ fuerint vocati. j. eo. quia propter. alias vñr cõtemni. j. eo. venerabilem. & c. quod sicut. & c. bonæ. 2. in fine §m Ber. Inno. Host. Abb. Cõpo. & Io. Andr. hic. & Inn. j. eo. eccl. 1. in 1. gl. & §m Io. An. j. de reg. iur. c. cum quis. l. 6. quod verum, nisi recessissent a capitulo, vel terra illa fraudulenter, vt terminum ignoraret: quia tunc non prodest eis ignoratia. j. vt lite non contest. c. qm frequenter. 38. di. c. 1. cum itaq; secundum Inno. in d. c. eccl. 2. in 1. glo. & Spec. hoc titu. in principio & G. de Monte Lau. in 5. c. Aut sciunt tñ terminum assignatum electioni faciendæ, & tunc aut fuerint presentes in termini assignatione: & illi post terminum non debent vocari, nec expectari. j. de officij. dele. con. suluit: quia, qui scit, certiorari non debet: vt ff. de actio. empt. l. j. in fi. secundum Compo. & hic. & Innocen. j. eo. venerabilem. & in d. cap. consuluit & G. de Monte Lau. in 5. c. Aut non fuerint presentes in termini assignatione & consulo quod tales citentur, licet sciant terminum assignatum. arg. huius. c. vt no. G. in Spec. hoc titu. in princ. vers. ite licet absens sciat & c. imo credo quod est necessarium vt not. G. de monte Lau. 5. c. Si queris tñ de illis, qui non possunt commode, & absq; periculo vacantis ecclesie vocari, tunc dic q. tales vocari non debent: vt j. eo. c. sicut. & c. quia propter Periculū aut potest imminere in ipsa electione, puta: quia expirat tempus ad iure eligentibus presinitum, vel forte tyrannus aliquis venit ad ecclesiam, vt per impræsentem aliquem eligi faciat §m Host. in d. c. quod sicut. & c. quia propter. & G. de Monte Lau. in 5. ca. & Arch. j. de præb. c. cum in ecclesijs. lib. 6. idem not. Ioan. 17. q. 4. nullus res ecclesie glo. fin. & concordat quod ipse notat in d. c. factus est. & si canonici vocauerunt ad electionem faciendā alios canonicos non vocando, & postea eligant eis non expectatis, nihilominus valet electio: & per non expectatos non poterit impugnari secundum Ioan. Inno. Host. Compo. pe. & Ab. & Ioan. Andr. hic.

- 1 Absentes ecclesia periculo expectandos non esse.
- 2 Absentibus vocatis, presentes eligant.
- 3 Vocatis absentibus, eligant presentes.
- 4 Eligat, arctato termino, maior pars, qui accipiendum. 5. & 6.
- 7 Eligat quantocunq; maior pars vocatis absentibus. & 8. 9. & 10.
- 11 Absentes expectet minor pars.
- 12 Maiorem partem qui faciant. & 13.

Vm nobis olim. Si queris, quando, & vsq; ad quod tps illi, qui sunt ptes de electoribus absentes expectare teneantur: & vtrum presentes absentibus aliquibus qui possunt venire sine periculo, possint eligere in termino assignato, refert, aut tñ absentes non pnt commode, vel sine periculo vacantis ecclesie vocari: & tunc non sunt vocandi: nec etiam expectandi. j. eo. quod sicut. & c. quia propter. de præb. c. cum in ecclesijs. lib. 6. & dixi. §. ca. proxi. Et si vocati, fuerint non sunt de necessitate expectandi vt hic §m Io. Inn. Compo. Pe. de Samp. Abb. & Io. An. Aut possunt commode, & sine periculo vocari: & tunc refert: aut non sunt vocandi de consuetudine legitime præscripta, attendita distantia localis, vel alias, & tunc idem vt hic §m eos, licet Ber. q̄tra & male. Aut sunt tales absentes qui sunt vocandi: & tunc aut absentes vocandi vocati sunt legitime aut non. Si sunt tñ vocati legitime, tunc, refert, aut absentes vocati legitime dicunt expresse se nolle eligere, nec electioni interesse: & tunc presentes, siue sint plures, siue pauciores, possunt eligere quoadcunq; arg. j. eo. c. ecclesia. 2. ff. de succed. edic. l. 1. ad l. Iul. de adul. l. si maritus §. si negauerit. §m Compo. hic. & G. de Monte Lau. 1. 6. c. Aut hoc non dicunt & tunc aut vocati venerunt tñ ad verum terminum assignatum, sed recessit antequam esset facta electio, vel ad alium terminum prorogata: & tales nõ sunt vltierus vocandi, nec expectandi vt no. Inn. & Host. j. de off. de leg. consuluit & G. de Monte Lau. 1. 8. c. & pro hoc facit. r. 8. dist. h. quis aut. j. de iudic. ca. 1. Aut non veniunt, & tunc aut maior pars capituli respectu presentium, & etiam absentium vocandoru, qui vo-

cati fuerunt est praesens, & minor absens, aut e contra minor praesens, & maior absens Si primo modo, tunc aut queris nunquid maior pars praesens eligere possit, ante terminum praefixum ad eligendum, aut in termino praefixo aut in termino de primo termino praefixo prorogato, aut in fine termini iuris. Si ante terminum praefixum ad eligendum, tunc refert aut maior pars mutavit & abbreviavit terminum a se, vel a minori, vel etiam a toto capitulo statutum, quod facere potest: quia ibi est capitulum, ubi est maior pars, & quod facit maior pars, totum capitulum facere censetur. **61. di. apostolica. j. de ijs quae fi. a ma. parte. ca. c. i. ff. de reg. iur. l. aliud. §. refertur. fm Cōpo. hic & Inn. j. e. c. ecclesia. 2. licet Host. ibi dicat qd maior pars nō potest mutare terminum a capitulo statutum sine causa, & male. Vnde primū verius fm Guil. de Monte Lau. 16. c. & tunc aut termini praefixi mutatio t aut abbreviatio est notificata absentibus legitime: & tūc maior pars poterit eligere: & valebit electio minoris partis, absentia non obstantē. j. eo. qd sicut. §. si autem. Nam qui vocati sunt ad electionem, & non veniunt nonne se alienis fecisse vñr vt hic. ita intelligi opi. Ber. Tan. Gof. Phil. & Compo. hic. & Ber. j. eo. bonae. 1. & Cōpo. j. eo. quia propter super verbo maior. & Gof. in sum. eo. tit. & G. de Monte Lau. 16. c. licet Inn. & Host. hic. & j. eo. bonae. j. & ho. s. eo. licet, & Ioan. 63. di. quanto dicat. & male, qd oportet ad minus duas partes esse praesentes. arg. ff. quod cuiusque vniuer. l. nulli. & l. plane. Aut t termini praefixi mutatio, & abbreviatio nō est notificata legitime absentibus, & tunc valebit & ipso iure & etiam in effectu electio: nisi absentes suum contemptum prosequantur, sicut facere possunt. Nam ad hoc vt electio valeat sufficit, qd fiat a maiori parte, vocem habentium in electione, cōputatis praesentibus, & absentibus vocandis qui vocati non sunt & sic a maiori parte illorū, qui voluit possunt & debent electioni interesse. j. eo. quia propter vbi no. Cōp. super verbo maior. & Archi. j. de rescriptis. c. duobus super verbo eorum. ibi maior. lib. 6. Si vero prosequantur suum contemptum, sicut & facere possunt, tunc electio erit cassanda. j. eo. quod sicut. §. si aut. & c. venerabilem, Aut t maior pars praesens non mutavit, nec abbreviavit terminum iam praefixum, sed forte, iam mutata voluntate, repente & subito eligit, & tunc valet nihilominus electio: nisi absentes suū contemptum prosequantur, quod possunt facere, vt est dictum. Si maior t pars eligit in termino praefixo a toto capitulo vel a maiori parte vel etiam ab vno solo praesente: tum quia vnus solus praesens potest alios vocare & terminum praefigere ad eligendum. 65. dist. ff. quod cuiusq; vniuer. l. sicut. municipi. fm Compo. hic & Host. j. eo. bonae. 1. circa principium, & G. de Monte Lau. in 4. ca. & tunc talis electio bene valet: vt j. eod. quod sicut. §. si aut. & c. quia propter. fm Ber. Tan. Gof. Perhi. & G. de Monte Lau. 16. c. licet Inn. & Host. & Io. An. contra vt no. & s. dixi & dic qd possunt eligere eadem die praefixa ad eligendum de mane dicta missa S. Spiritus, consultus tñ facerent si vsq; ad mane diei sequentis duxerint expectandū: & si tunc absentēs non venerint procedant audacter eis vterius non vocatis nec etiam expectatis. arg. j. eo. consulu. fm Compo. hic. & G. de Monte Lau. 17. c. Si maior pars eligit in termino de termino primo praefixo prorogato, etiam non vocatis de nouo illis, qui ad primum terminum vocati fuerunt, nec venerint, tūc talis electio nihilominus valebit, fm G. de Monte Lau. 18. ca. pro quo. j. de dolo & contum. qui. lib. 6. Si maior pars t eligit in fine termini iuris: & tunc constat, quod valet electio, nisi sit aliud canonicum, quod obstat vt hic. & 67. di. c. fin. vt statim plenius dicam. Si minor t pars respectu praesentium, & etiam vocandorum, qui vocati fuerunt est praesens, & maior absens: & sic absentes sunt plures, quam praesentes, tūc aut minor pars eligit ante terminum iuris, aut eligit in termino, seu fine termini iuris. Si ante terminum iuris tunc electio non valet. Nam hoc casu minor pars tenetur de necessitate iuris, alios absentes saltem vsq; ad finem termini iuris expectare: & si ante elegerint, cum sit minor pars, facta per eam electio nulla erit, tanquā facta contra formam. c. quia propter. fm Cōp. hic. & G. de Monte Lau. 16. c. si minor pars eligit in termino seu in fine termini iuris: tunc valet electio maioris partis absentia nō obstante. arg. 65. di. c. fin. fm Inn. & Compo. & Io. An. hic. & G. de Monte Lau. 16. c. licet Pe. de Samp. contra, & male. Si autem absentes vocandi non sunt vocati legitime tunc refert, aut eligunt praesentes ante finem termini iuris, aut in fine termini iuris: si eligunt ante finem termini iuris, refert, aut praesentes faciunt maiorem partem capituli respectu praesentium, & etiam absentium vocandorum, qui tñ vocati non fuerunt, & absentes minorem:**

& tunc valet electio nisi per absentes suum contemptum prosequentes infirmetur, & cassetur, vt in d. c. qd sicut. §. si autem, & j. de ijs quae fi. a ma. parte. ca. c. i. vt no. per Cōpo. j. eod. quia propter. & per Arch. j. de rescriptis. c. duobus super verbo eorum maior. lib. 6. Aut praesentes faciunt minorem, alias maiorem partem capituli, vel conuentus, & tunc electio ipso iure non valet: vt j. eod. ecclesia vestrā. 1. & c. quia propter. Si praesentes eligant in fine termini iuris, tūc refert. Nam aut absentes ignorent ecclesiam vacare: aut sciunt vacare. Si ignorant, tunc aut praesentes t faciunt maiorem partem capituli: & tunc valet electio, nisi per absentes impugnetur, vt est dictū. Si vero faciunt minorem partem, non valet electio ipso iure (vt est dictū) similiter. Nam ex quo ignorant ecclesiam vacare, non currit eis tempus. j. de concess. praeb. quia diuersitate fm G. de Monte Lau. 16. c. Si absentes sciunt ecclesiam vacare, tunc siue faciunt maiorem partem, siue minorem praesentes etiam, si sit vnus solus praesens eligere poterunt, siue poterit alijs non expectatis: quia tempus a iure praefixum pro praesentibus interpellat, de locato potuit. & C. de contrah. & comp. stip. l. magnam secundum Innoc. Host. & Compo. & Ioan. Andr. hic. quare ratio non habet locum in casu praecedenti, scilicet, quando absentes nesciunt ecclesiam vacare. De illis autē qui non possunt sine periculo venire, dicam j. eo. bonae, primo.

- 1 Electio depositione vacantium quando papa competat.
- 2 Eligere, deposito appellante, nequeant canonici: alias secus.
- 3 Episcopatus quando diuidendus.

Notuit. Super gl. fin. ¶ Si quis si deponononici eligunt alium antequam recipiant literas papae, quibus deponitus restituitur, vtrū talis electio valeat, refert: nam aut est depositus t in curia, aut extra. Si in curia, tūc aut queris de dignitatibus alijs ab episcopaliibus, & abbatialibus, in quibus habet locum concilii Lateranen. cap. nulla. j. de concess. praeb. & in talibus ad solum papam spectat prouisio beneficii sic vacantis. ita quo d electio facta per alium seu alios non valet. vt j. de praeb. capi. 2. lib. 6. Aut de episcopaliibus vel abbatialibus, in quibus habet locū concilium Lateranen. generale ne pro defectu: & in illis non habet locum dictum. c. 2. j. de praeb. lib. 6. ita qd idem est ac si extra curiam vacarent, vt ibi not. per Arch. Card. & Io. Andr. Si est depositus extra curiam tūc aut electio facta est post restitutionem: aut ante. Si post, tunc, quia facta est de dignitate non vacante, non valet. vt j. de concess. praeb. c. 2. fm Inno. Compo. & Io. Andr. hic. si ante, tunc aut in literis papae non continetur illa clausula decernentes irritum &c. Et tūc aut talis t depositus appellauit verbo, vel facto. vt j. de app. dilecto. & c. vt nostram. vel nuntium misit infra decem dies ad curiam ad prosequendū negotium. j. eo. dilectus. & tunc eligere non possunt fm Host. hic pro quo 8. q. 4. nonne. j. de accus. ad petitionem. ar. ff. de iniusto rupto & irrita test. l. si quis exheredato filio. §. 2. autem omnes. & ff. de noui appel. pen. l. i. §. integra. Aut non appellauit, & tunc eligere possunt. vt j. eo. si eo tempore. lib. 6. & de concess. praeb. quia in cunctis. li. 7. Aut in literis papae continetur illa clausula, decernentes irritum & inane &c. & tunc electio contra facta non valeret vt in d. c. quia in cunctis. de praeb. dudum. & c. quaedam. li. 6. & est expressum. j. eo. tit. c. si eo tempore. lib. 6. fm Io. An. ibi in fi. r. gl. fm Ber. & Io. An. hic dicit tñ Host. hic qd si electus esset iam consecratus ipse t consuleret papam antequam vltra procederet qui contra forte mandabit episcopatum diuidi inter ipsos. arg. j. de parro. ca. 1. secundum Host. & vide quod ipse Host. notat. j. de cleri. non residen. c. ex tua in fin. de ista materia vbi idem dixit, quod hic.

- 1 Repulsus non nisi, sanabilem, eligi.
- 2 Repulsus ob crimen intelligibilis.

Utrum inter canonicos. Ber. hic in gl. tur in fi. dicit qd si constaret aliquem semel in repulsum ab electione passum propter morbum epilepticum, amplius eligi non potest. ar. s. eo. super. eo. & s. de postula. prael. gratū. Tu vero dic, qd aut quis est semel repulsus, propter crimen seu peccatum suum ab electione, & tunc dicit vt dixi in d. c. super eo. aut propter infirmitatem quae non est crimen vt probatur. l. 1. q. 1. illa cauenda in fi. & tūc refert. Aut infirmitas, propter qua fuit alius repulsus, est de sui natura curabilis, & temporalis, aut est incurabilis, & perpetua. Si est t curabilis & temporalis, tunc semel repulsus propter eam ab electione

non propter hoc iterum repellatur, nisi iterum probaretur: qd adhuc dicta infirmitate laboraret. Et ideo papa hic bene mandet inquiri, vtrū iste electus laborabat adhuc tali morbo epileptico. Nam ista infirmitas est temporalis & per lapsum anni extinguitur seu finitur. 33. di. cōterquia potest esse quod tunc erat infirmus, & qd modo non est, vt hic dicit. & 7. q. 2. c. in literis, fm quod no. Guil. nazo. Gof. Inn. Host. Pet. de Samp. Abbas & Cōpo. hic & Arch. in d. c. in literis. Et est ratio, quare secus in crimine, & secus in infirmitate. quia criminis, seu peccati infamia quemlibet semper concomitatur, & remanet etiam post sanationē id est post penitentiam. 1. q. 1. ventū est, fm Inn. & Io. An. ad idem. j. de terti. c. pen. Item crimina cursu temporis augmentantur. s. de consue. c. fin. j. de eo qui duxit in ma. quānī polluit per adu. l. c. cum hret, secus in infirmitate curabili, & temporalis. arg. ff. de edi. edic. l. qd ita sanatum est fm Host. Si t infirmitas est de sui natura perpetua & incurabilis: vt est lepra, saltem antequam, vel similis: & tunc habet locum: & ita potest intelligi opinio Ber. hic: quia causa perseverante, perseverat effectus. ff. de iure patrō. adigere. §. quāuis. j. de app. cum cessante a contrario sensu. & quia est eadem ratio ipsū modū repellendi eū durante morbo, sicut in alia electione scilicet, a qua fuit repulsus ideo & idem ius debet esse. ff. ad l. Aquil. l. illud. qd fonte. l. vna. extra de off. vica. c. vni. co. in dem.

- 1 Dispensari etas in quibus ab episcopo nequeat.
- 2 Aetas in non curatis ab episcopo dispensabilis.
- 3 Dispensare in quorum ordinum promotione episcopo, an non liceat. Et 4.
- 5 Inferiora, sensus.
- 6 Ordine inferior ad quae an non promouendus. Et 7.
- 8 Initium destructiuū actus cuiuscunque spectari.
- 9 Initium matrimonij cuiuscunque spectabile.
- 10 Finis actus cuiuscunque destructiuū inspiciendus.
- 11 Initium retroactorum spectandum.
- 12 Finis, an initium subrogati spectetur.
- 13 Testamenti habitus initio spectanda.
- 14 Testamento dispositorum quod tempus attendendum. 15.
- 16 Legum aliquot sensus.
- 17 Legati nullius quod tempus spectetur.
- 18 Legati interpretandi quod tempus spectandum.
- 19 Codicillorum quod tempus spectari debeat.
- 20 Codicilli & donatio causa mortis tempore differunt.
- 21 Initium actionis dande spectandum.
- 22 Commercij initium spectari.
- 23 Mandati actioni contrarie quando locus non sit.
- 24 S. filiusfam. intellectus.
- 25 Contractus validi initium spectari.
- 26 Electionis validi quod tempus inspiciendum.
- 27 Electionem inualidam variabilione non validari.
- 28 Electionis cassandae finis spectanda.
- 29 Haredem & beneficiarium semper habiles esse oportere.
- 30 Matrimonij validi quod tempus inspiciendum.
- 31 Criminis commissi tempus spectandum. fallit. 32.
- 32 Iudicij vires quandoque spectanda, sed initium maxime.
- 33 Iudicij persistencia initio spectanda.
- 34 Sententiae tempus ob rem petitam spectandum.
- 35 Initium in praesentibus, & perpetuationibus spectari.
- 36 Occupandis litis initium spectes.
- 37 Occupator litis quis.
- 38 Testium idoneitas initio spectanda.
- 39 Initium in re iudicata attendi.
- 40 Munera initio spectanda.
- 41 Retentionis initium attendi, nisi culpa obstat.
- 42 Sacerdotis fidem quandoque spectari.
- 43 Libertas quo tempore estimanda.
- 44 Tempus quoduis in actibus successiuis inspicere.
- 45 Momentanea initio spectanda.
- 46 Suspensionis quod tempus attendendum.
- 47 Delicti vno in loco initiari, alio consummati index competens.
- 48 Contractus perfectio, & ita finis spectatur.

Utrum. Si quis etas requiratur pro beneficijs obtinendis, aut pro ordinibus, aut pro religionē, dic plene per Guil. de Monte Lau. extra de etate & quali. c. si in cle. & dicam. j. de praeb. c. super inordinata. Hoc supposito, si quis nunquid episcopi

possint dispensare super etate promotendorum, & credo sic distinguendum: quia t aut queris nunquid possint dispensare super etate promotendorum ad ordines. j. & tunc dic qd non: vt no. Ioan. Andr. extra de etate & quali. c. si in cle. Aut super etate promotendorum ad beneficia. Et tunc aut super etate promotendorum ad episcopatum: & tunc non possunt. arg. s. eo. cum nobis olim. & not. Ber. j. de etate & quali. c. a multis. & ho. s. eo. innouit. & j. eo. cū dilectus. & ab. j. de iud. ca. r. f. cleri. & Card. j. eo. tit. c. cupientes. §. deniq; super verbo in ordinibus. li. 6. & Arch. & Io. An. ibi. & in hoc concordant Inn. Host. & Cōpo. 3. tit. proximo. ca. vlt. dicentes, qd vbi aliqui postulant in episcopos recurrēdum est ad papam. Aut super etate promotendorum ad beneficia inferiora: & tūc aut queris t de dignitatibus, seu personatibus non curatis, & tunc pnt fm formam. c. permissimus. j. de etate & quali. lib. 6. aut de dignitatibus, seu personatibus curatis, seu alijs beneficijs curatis, & dic qd non possunt. Nam ex quo in ad curatis papa permittit dispensationem episcopis: vt in callegato, permittimus: in curatis inhibere videtur. ar. j. de praesump. nonne. & 25. di. qualis. per eandem viam facit. j. eo. cum ex eo. li. 6. Nam cum ibi permittat eis dispensare in ordinibus, videtur in etate prohibere. & hoc tenent Io. Ber. & tan. hic & Spe. tit. de leg. §. nunc de eorum dispensatione. ver. 43. & Garf. Car. Ioan. Andr. j. eo. licet canon. & Garf. & Card. j. eo. cupientes. §. deniq; super verbo in ordinibus. li. 6. licet Inn. & Host. j. eo. cum dilectus. & j. de etate & quali. praeterea. j. de reg. c. postulatis. & Arch. in calle. licet canon. cōtra a male vt credo. Item si quis vtrū possint super defectu ordinum dispensare, refert, aut queris vtrum possint dispensare super defectu ordinum t promotendorum ad episcopatum, vel maiora: & dic qd non, fm Host. j. de etate. & quali. c. a multis. & Inn. & Host. & Cōpo. s. eod. innouit, quod credo verum, licet Ber. contra in d. c. a multis. & spe. in ver. alleg. 43. ibi sed nuquid legatus. Aut super defectu ordinum promotendorum ad inferiores dignitates & tunc refert. Aut queris nunquid pnt dispensare super ordine ad quem promotendus debet promoueri de iure post beneficium iam obtentum: aut nunquid possint dispensare super ordine, in quo debet esse tpe promotionis suae ad beneficium. Si super ordine ad quem promotendus debet de iure promoueri post beneficium iam obtentum de quo. 60. di. innouamus. j. de etate & quali. c. i. refert: quia aut illud tēpus est limitatum a iure, & illo casu non pnt super prorogatione epis dispensare: vt not. Card. & Ioan. An. j. eo. licet canon. Aut tempus. j. quod debet promoueri non est limitatum a iure: & tunc possunt dispensare: vt j. eo. cum in cunctis. §. inferiora. & j. eo. tit. c. statutum. lib. 6. imō verius loquendo, hoc casu non requiritur aliqua dispensatio, quia oportet eum mouere iuxta formam illius §. inferiora, antequā priuari possit. Si quis t nunquid possint ibi dispensare super ordine, in quo debet esse promotendus t post promotionis ad beneficium, quiquidē ordo debet esse tōtura clericalis tunc dic qd ibi super tali ordine dispensare non pnt. j. de transla. epi. ex literis & ita (qui vellet) posset intelligere istud. c. scilicet, qd iste Praepositus S. Georgij non habebat tōturam clericalem: & pro ista opin. facit glo. 2. gen. extra de etate & quali. c. vt ij qui super verbo promoti fuerint in cle. aut super ordine sacro, & super tali non oportet dispensare: quia de iure cōmuni hns tōturam clericalem posset etiam per viam electionis assumi: ad dignitatē inferiorē episcopali, etiam si curam habebat animarum annexam vt in d. c. innouamus. 2. responso. & j. de etate & quali. c. i. & d. §. inferiora. t vbi dicitur, qd archidiaconi, decani, vel praepositi qui infra ordines sacros, ad quos debent promoueri, non exstant, si inobedientes ordinari cōtempserint honore suscepto priuentur. Ex quo potest elici a contrario, qd si non cōtempserint ordinari ad illos ordines, non debent priuari. Et hanc sententiam tenent Inno. Vin. Laur. & Io. 60. di. c. i. idem innuit. Arch. ibi in gl. 3. & glo. adde, sed tam. cōtra & c. & gl. adde intellige & c. ar. iurium alleg. & j. eo. licet canon. ver. quia tñ ibi nisi sic & c. lib. 6. Nam ibi non fit mentio de sacro ordine. Ad idē. eod. tit. cum ex eo ver. nisi ad ordinem: & c. eo. lib. ver. idē tenet Arch. in gl. no. verbum ad idē. j. de praeb. si pro clerico col. lib. ver. idem tenent Car. in gl. 2. & arch. in gl. 1. & gl. idem videtur. & j. de inlit. c. si is ad quem. eo. lib. idē tenet Cōpo. & Inn. in dignitatibus sine cura. l. qd ad illas in minoribus ordinibus constitutus eligi pnt, sed in dignitatibus curatis secus, vt no. Inn. s. de postula. prael. c. vlt. & j. de etate & qua. c. praeterea. a contrario sensu illius §. inferiora. & Compo. notat idē hic super verbo ordinibus. Sed contra hoc facit, quod notat ipse Inn. j. de re iud. c. olim gl. 2. vbi dicit qd ad dignitatem Archidiaconatus eligi potest in minoribus

notibus ordinibus constitutus. & idem no. archi. in d.c. Inno-
 uamus. super verbo foridines. & j. de jura. & quali. c. vno | super
 verbo personatis. l. 6. cum de iure coi. archidiaconatus habeat
 curam animarum vt in d. §. inferiora vbi hoc not. Ber. Inno. ad
 idem. j. de off. Arch. cum satis. sed Tan. & Goff. Phil. & Ber. ten-
 7 ent contrarium hic. nedū t̄ in dignitatibus curatis, sed etiam
 in dignitatibus sine cura, scilicet, q̄ ad eas in minoribus ordi-
 nibus constitutus eligi non potest. idem. Host. in d. §. inferiora &
 j. de aca. & quali. praterca. dicens, q̄ is qui assumitur nō debet
 esse minor subdiacono vt in allegato. c. inno. nisi dispen-
 satione vt in c. praterca. cuius opin. sequitur Io. An. hic. & in di-
 ctis. c. si pro clericis. si ad quem. praterquam in casibus in qui-
 bus inuenit expressum vt ibi, sed prima opinio de facto cōter
 obseruatur & eam expresse tenet Guil. de Mōte Lau. in d.c. vt
 ij qui super verbo vocē in cle. Vnde possum intelligere, q̄ iste
 Præpositus S. Georgij patiebatur defectum in ordinibus: quia
 non erat clericus, vt est dictū: vel forte promotus fuit ad cleri-
 catum ab illo qui ipsum non poterat promouere quia pro non
 dato habet quod datur ab illo qui non potest de iure donare. j.
 de iure patr. quod aut, vel per saltū fuit promotus. j. de cle. per
 saltum promotus. c. vnicō. vel aliquod vitium in aliquo ordine
 interuenit vel præpositio. 52. di. sollicitudo. f. m. Vincen. hic.
 & recitat Arch. in dicto. cap. 1. glo. adde sed tamen contra. c. c.
 ¶ Si queris, vtrum initium sit spectandum, vel non, respōdet
 Host. hic. & j. de cens. c. scientes, q̄ in isto brocardico non po-
 test dari certa regula: ideo oportet stare diuersis determinatio-
 nibus casuum: & idem dicit hic Io. An. dicens, q̄ est insolubi-
 le, alias indissolubile, vnde dare ei solutionē (qn̄ calumnetur)
 est quasi impossibile. Quidam t̄n volunt sic soluere, aut tracta-
 tur de odio, aut de fauore: & tunc quandoq; initium quandoq;
 medium quandoq; finem spectamus pro vt fauor ibi est. ar. ff.
 de decurio. l. 2. §. in filiis. sed hæc solutio calumniatur per l. vlti-
 mam. C. de natura. lib. Quid ergo dicemus? Ad aliqualem no-
 titiam huius materiæ sic dici potest. Nam q̄nque res vel actus
 de qua, seu de quo, vel quibus agitur: licet fuerit ab initio vali-
 da, seu validus deuenit t̄ ad casum totaliter destructiuū, per-
 8 emptiuū, seu annullatiuum. & tunc nō spectatur initium sed
 finis, seu casus ille annullatiuus, seu destructiuus: vt patet in re-
 scriptis: vt s. de rescriptis. c. eorum. §. si vero in secūdis. & c. ex
 tenore. & c. plerunq; & c. vlt. in fin. de off. deleg. significandis.
 ver. vnde dicti iudices. patet in priuilegijs. 1. r. q. 3. c. priuilegijs.
 2. 2. di. renouantes. j. de priuilegijs. de rescriptis. quia per ambitio-
 sam. de biga. c. vnicō. de vita & honestate cle. c. vnicō. de cleri-
 coniuga. c. vnicō. lib. 6. patet etiā in vltimis t̄ voluntatibus per
 agnationem posthumi per factionē posterioris testamenti, per
 arrogationem & alijs modis de quibus ff. de lib. & posthu. per
 totum. ff. de iniurio. r. p. & irri. testa. per totum. in fin. quib. mo.
 testa. in fin. per totum. patet in contractibus inter viuos. C. quan-
 do licet ab emp. d. i. c. l. 1. & 2. in fin. qui. mo. tol. obli. §. item per
 acceptationem. & per totum. patet in matrimonijs & sponsa-
 libus spiritualibus & hoc est in electionibus, collationibus, &
 prouisionibus. c. di. qm̄. s. de transla. epif. inter corporalia. §. sed
 neq; j. de cle. coniuga. c. cum decorem. & c. sequenti. & per to-
 tum. de elec. cupientes. §. in super. & per totū. & c. si electio. de
 9 præb. licet episcopus. l. 6. cum similibus, patet in matrimonijs,
 & sponsalibus carnalibus. j. de sponsa. c. si inter virum. §. verū
 de conuer. coniuga. ex publico. de ditor. c. quanto. & c. gaude-
 mus. 33. q. 5. quod Deo patri. & j. de voto. c. vnicō. l. 6. patet in
 iudicijs. ff. si quis cau. l. quidam autem nouo priuilegio. de cap.
 di. l. 2. §. vlt. de iudi. l. si a me. & l. Iulianus ait si alter. & l. iudiciū
 soluitur. Patet etiam in amissione iuris que fiti: vt d.c. renouan-
 tes. 22. di. & in d.c. antiqua. j. de priuile. & in d.c. cum decorem.
 de cle. coniuga. & de biga. c. vnicō. lib. 6. de cle. egro. c. 2. & c. tua
 nos. de maio. & obed. cum inferior. ff. de feruitu. l. pro parte. &
 cōmunia. prædi. l. 1. Hoc idem patet in multis alijs casibus per
 10 singula discurrēdo. Quandoq; ecōtra, res t̄ inualida, seu actus
 inualidus ab initio deuenit: postea ad casum totaliter constru-
 ctiuū reparatiuum, seu redintegratiuum & tunc non specta-
 tur initium sed finis seu casus ille constructiuus: seu reparati-
 uus, vt patet in rescriptis. s. de rescrip. c. plerunq; de off. deleg.
 cum olim. in fin. in priuile. extra. de vi. & honesta. cler. diocefanus
 circa medium in cle. patet in vltimis voluntatibus. ff. de iniu-
 sto rupto & irrito testa. l. posthu. in fin. qui. mo. testa. in fin. §. nō
 t̄n patet in contractibus inter viuos. ff. de neg. gest. l. eum actū.
 & l. in. de rei vend. l. si a Titio. ff. de adop. l. ad optio. non iure ibi
 facta. ff. de pign. actio. l. aliena res. cum alijs concor. ibi allegatis.
 Patet in matrimonio seu in sponsalib. spiritualibus: vt s. de ele.
 quia diligentia. & c. illa quotidiana. & in carnalibus: vt ff. de ritu

nup. l. si quis in fenatorio. & l. si fenatori. j. de spon. c. literas. & c.
 accessit de coniugio seruo. c. ppositū. de rapt. c. vlti. patet in iu-
 dicijs. ff. de iud. l. licet. ff. rem ratam hab. l. 3. §. falsus procurator.
 Patet etiā in recuperatione seu reparatione iuris. C. de sen. pas.
 l. 1. & per totum. j. qui filij sint legi. c. tanta. l. di. ferrū. patet etiā
 in multis alijs casibus per singula discurrēdo. Quandoq; vero
 res, vel actus non deuenit ad casum. totaliter destructiuū, seu
 11 peremptiuū: nec ad casum totaliter constructiuū, seu repa-
 ratiuum. & tunc subdistingue, aut queris t̄ de rebus, seu acti-
 bus habentibus retrotractum. & in talibus regulariter specta-
 tur initium. ff. qui po. in pign. hab. l. potior. quod t̄n intellige vt
 not. Card. j. de spon. c. vnicō. in fil. 6. & Guil. de Monte Lau.
 extra de re iud. c. pastoralis in cle. & de hoc articulo plenius di-
 cam alibi. Aut queris de rebus, seu actibus nō habentibus re-
 trotractū. & tunc aut queris de rebus habentibus tractū post.
 & quæ trahuntur ad futurum. & in talibus regulariter non spe-
 ctatur initium. Pone exemplum de rebus donatis per spōsum
 sponse: ea lege vt sponfa tunc demum dñum adipiscatur cum
 nuptijs fuerunt subsēcutæ. ff. de dona. inter vir. & vxor. l. cum hic
 status. §. si sponfus. C. de dona. ante nupt. l. q̄ sponse. cum con-
 cor. ibi alleg. & in stipulatione dotis facta ante matrimonium,
 quæ trahitur ad tempus matrimonij futuri vt. ff. de iure dotiū.
 l. stipulationem. & l. in rebus. §. 1. & l. non enim. Et in donatio-
 ne causa mortis inter virum & vxorem facta. ff. de dona. inter
 vir. & vxor. l. si eum. §. si. & l. sequenti. & l. cum senuum. §. si. &
 l. sequenti. Et in cōfessione emilla per sponsum ante matrimo-
 nium super receptione dotis quæ trahitur ad tēpus matrimo-
 nij futuri, vt no. accur. C. de dote cau. non. n. u. l. vlti. in glo. 3. &
 Spec. tit. de confes. §. sequitur videre. in fin. per eandē. viam fa-
 cit. s. de elec. c. cum in cunctis. §. cum vero. de præb. si tibi con-
 cesso. in fin. Aut queris de rebus non habentibus tractum retro,
 vel tractū post: & tunc aut agitur de duabus rebus vel de duobus
 actibus: quarum, seu quorū vnus, seu vna loco alterius sub-
 rogatur. & tunc distingue, vtrum res subrogata fortiatu t̄ natu-
 ram illius, loco cuius subrogatur: & tunc [quātum ad hoc] inspicitur
 12 initium. ff. si quis cau. l. si eum. §. qui in iniuriarum. ff.
 vt leg. nomine. c. l. 1. §. si quis sub conditione. Aut nō fortiatu
 naturā illius loco cuius subrogatur, & tunc nō inspicitur ini-
 tium. ff. de petitione hæredi. l. item veniunt. §. cum prædixerim
 de pec. l. 3. §. idē scribit. de quo articulo vide plenius vt di-
 cam. j. vt lite pen. ecclēsia S. Maria. 1. Aut queris de eadem re
 seu de eodem actu. & tunc refert. nam aut agitur de rescriptis,
 aut de vltimis voluntatibus, aut de contractibus inter viuos,
 aut de criminibus, aut de delictis, aut desponsalibus vel matri-
 monijs, aut de iudicijs, aut de muneribus indicēdis, aut de iu-
 ris que sitū retentione, aut de usurpatione, seu prescriptione, aut
 de libertate, aut de alijs rebus, seu actibus. Si de rescriptis, dic
 vt dixi. s. de rescriptis. c. eam te. Si de vltimis voluntatibus puta
 testamentis, vel codicillis, tunc refert. aut queris de testamēto,
 aut de codicillis, si de testamēto tunc aut queris de viribus tes-
 tamēti, aut de viribus relicto, seu disposito in eo. si de viribus
 13 testamēti: tūc aut queris de viribus suis respectu, seu ex parte
 causæ efficientis substantialis intrinsecē putā ex parte habilita-
 tis, vel inhabilitatis personæ testantis: & tunc inspicitur initium.
 Exemplū de habilitate vt si tpe testamēti facti testator erat ha-
 bilis, & sanæ mentis: & post testamentū factū efficiatur furio-
 sus vel mente captus. ff. de iniusto rupt. & irri. testa. l. vlt. & ff.
 de testa. l. 1. Exemplū de inhabilitate. Dicunt iura, quod si ser-
 uus vel filius familias fecerit testamentū, non valebit licet etiā
 tempore mortis ipse seruus reperitur liber homo, vel filius fa-
 milias reperitur sui iuris. ff. de leg. 3. l. 1. §. 1. vlti. hoc vtq; de
 testa. & l. si filiusfam. C. de testa. l. 1. & Idem in alijs vitijs,
 seu accidentibus quæ reddunt aliquem intestabilem. de quibus
 ff. de testa. l. 2. & 3. per totum. C. qui testamenta facere possunt
 per totum. & in fin. qui. non est pei. in fin. fac. testa. per totum.
 Aut queris de viribus suis respectu, & ex parte causæ efficien-
 tis accidentalit & extrinsecē vt est videre in filio testatoris in
 potestate ipsius existēte & in præterito per eū qui filius reddit
 ipsum testamentum nullum de rigore iuris: vt in fin. de exhe-
 reda. lib. in princ. ff. de libe. & posthu. l. si filius, si huiusmodi fi-
 lius abstinerit a bonis: scilicet patris ex quadā æquitate valet
 14 testamentum vt ff. de iniu. rupt. & irri. testa. l. filio præterito. &
 concordat. ff. de hæred. in fin. l. qui soluendo. de leg. præst. l. is qui.
 circa prin. & l. si duo. & quod not. Io. Andr. j. de vsur. c. quan-
 quam. glo. fin. in nouella. lib. 6. Si queratur de viribus t̄ relicto-
 rum, seu disposito in eo. tunc aut testator legatum vel fi-
 deicommissum seu aliam dispositionem suam cōferebat in tps,
 & in casum in quo erat valitura, vt quia Titium heredem insti-
 tuit, cum

tuit, cum capere possit. vel legatum sibi reliquit cum capere
 possit: & tunc non inspicitur initium: sed tempus illud in quo
 valebit & in quo capere poterit. vt ff. de hæred. in fin. l. in tempus.
 aut nō conferat in tēpus seu in casum in quo erat valitura. &
 tunc aut queris de principali dispositione puta, hæredis institu-
 tione, aut de nō principali. vt de legatis seu fideicommissis si de
 principali dispositione puta heredum institutione: tunc inspi-
 citur initium puta tempus testamēti. Item tēpus mortis qui-
 cunq; sit hæres siue suus siue extraneus. Item si sit hæres ex-
 15 traneus tps aditæ hæreditatis: & hoc siue pure siue sub cōditio-
 ne hæres institutus. sit ff. de her. insti. l. si alienū. §. in extraneis.
 & in fin. de hære. quali. & diste. §. si in extraneis. & prodest hoc
 notare ad hoc. [Nam si queratur de excōicato instituto hæ-
 rede ab extraneo] tria tēpora considerāt. ita, scilicet, q̄ si tpe
 institutionis, vel mortis vel aditionis excōicatus sit pro nihilo
 habeatur. sed excōicatio medijs temporis non obert. ar. hic &
 in iuribus alleg. vt hoc no. Host. in sum. ti. de testa. §. quis sit ef-
 fectus sub. §. vtrum autē quis & sub. §. & prodest. vbi dicit se-
 quendo opi. Io. antiqui q̄ in suo & in necessario hærede existi-
 tur vnum tps t̄n, scilicet mortis: sed tu dic. f. m. Azo. q̄ etiam
 tempus testamenti inspicit debeat. vt s. dixi. si de non princi-
 pali dispositione vt de legatis vel fideicommissis: tunc refert. Aut
 queris de legato cōditionali, vel relicto in diem incertū, quod
 16 æquiparatur cōditionali vt ff. de condi. & demon. l. dies incer-
 tus. & l. hæres meus. §. 1. Aut de puro, vel relicto in diem cer-
 tum. Si de cōditionali t̄ relicto in diem incertū, tunc in-
 spicitur solūmodo tempus conditionis existētis, vel diei ad-
 uenientis. vtrum legatarius sit capax, vel nō capax, vt legitur &
 notatur. ff. de condi. & dem. l. eum qui. & C. de cadu. tol. l. vni-
 ca. §. si autem sub conditione. & vtrum legatum sit in se aug-
 mentatū vel diminutū. vt ff. de condi. insti. l. 2. §. si. de leg. 1. l.
 serui electione. §. 1. de auro & arg. leg. l. scribit quintus. in fin. &
 de condi. & dem. l. falsa. §. si. Si de puro, vel relicto in diem certū
 & tunc aut quo ad vires seu valorē ipsius, aut quo ad augmen-
 tum, seu diminutionem ipsius. Si primo modo tunc sunt con-
 17 trariæ gl. ciuiles. Accur. Nam in d. l. eum qui. no. t̄ inspicitur
 tempus conditi testamēti & pro hoc alleg. ff. de iure fisci. l. non
 intelligitur. §. si quis palam. ver. q̄n autem. ff. de leg. 2. l. nō opor-
 tet. & ff. de leg. 3. l. si deportati. Sed istæ leges faciunt contra gl.
 illam per. §. alleg. si quis palam. ver. q̄n autem. facit contra eam:
 quia ibi dicit exitus autem, & ergo tempus mortis. Item lex
 illa non oportet. dicit enim lex illa. Non oportet de conditio-
 ne cuiusquā queri antequam legatū ad cum pertineat ibi quod
 est tempore mortis. ff. de verb. oblig. l. Titio. Item illa, si de-
 portati concludit expresse contra eam si bene videatur. Itē alia
 lex que est ff. de leg. præst. l. interuenit. contrariam gl. dicen-
 tem q̄ debet inspicit tps mortis testatoris, & sic tps quo cedit
 dies legati habes in l. allegata. si alienū. §. in extraneis. ff. de hæ-
 18 red. insti. ad quarum gloriam sic cōtrariarūm illi solutionem
 sic distinguo: Aut legatum t̄ est simpliciter omni respectu, &
 quo ad omnes nullum ipso iure, & tunc dico, q̄ inspicitur tē-
 pus conditi testamenti alias regula Catoniana esset cōtra. ff. de
 regula catol. l. 1. quæ t̄n regula fallit in multis casibus, vt ibi legi-
 tur & no. pro hoc. C. de leg. 1. seruus aut nō est ipso iure nullum
 simpliciter & hoc ad oēs: & tunc inspicitur tempus cōditi tes-
 tamēti, sed tempus mortis. ff. de rebus dub. l. si cognatis. 2. re-
 sponso. & in l. allegata. si deportati, vbi non fuit legatum simpli-
 citer & omni respectu nullum: sed valuit respectu fisci cui ac-
 19 quiritur per deportatum: vt ff. de ijs qui vt indig. l. Claudius. &
 l. mulierem & in l. allegata interuenit, vbi tenuit ab initio lega-
 tum quō ad usq; fuit bonorum possessio contra tabulas inten-
 tata. Ita intelligo ibi istas gl. contrarias. Si secundo modo, sci-
 licet, quo t̄ ad augmentum, seu diminutionem: & tunc aut le-
 gatum vel fideicommissum fit per verba ampliatia, & extensi-
 ua ad futura, vt si testator dicat quantum plurimum per legem
 20 accipere poterit tantum dari volo: & tunc spectatur finis. id est
 quando cunq; capere poterit. vt ff. de leg. 2. l. si ita quis. Aut nō
 & tunc aut in acquisitione, seu specificatione legis, factū lega-
 tarij debet interuenire ex dispositione testantis: vt si legauerit
 alicui lanceas, quas elegerit quatuor; & tunc inspicitur tempus
 mortis, vt fit ex eis lanceis, quæ mortis tempore sunt eligere
 possit. ff. de op. lega. l. fin. Fallit q̄n dobus vel factum legatarij ad
 21 ampliatiōem legati tendens interuenit præter intentionem tes-
 tantis vt legitur & no. ff. de leg. 3. l. nomen. §. 1. Aut non debet
 interuenire, & tunc aut legatum respicit factū consuetudina-
 rum testatoris, vt verbi gratia, legat alimenta, quæ viuus præ-
 stabat & tunc attenditur tps mortis. vt ff. de vsur. leg. l. Sem-
 pronio. §. 1. & de ali. & cib. leg. l. Mela. §. 1. Fallit q̄n testator fa-

ctum suum consuetudinarium propter absentiam ipsius lega-
 tarij de voluntate ipsius testatoris interueniente non cōtinuat
 vlg; ad mortem: vt ff. de ali. & ci. lega. l. testamentum. Aut legatū
 non respicit factū consuetudinarium, testatoris: & tunc aut le-
 gatū, vel fideicommissum est speciale, seu singulare, aut est ge-
 nerale aut vniuersale. Si speciale, seu singulare inspicitur tps tes-
 tamentū: vt ff. de leg. 3. l. vxorem. §. testamēto. Si generale idem. ff.
 leg. 2. l. si. §. qui indiuisam. de leg. 3. l. vxori. §. 1. de auro & arg. l. e.
 l. scribit quintus. §. item scribit. & l. si ita. & l. medico. ff. de liber.
 lega. l. aurelius. §. testamento. & l. si. §. si. in fin. Fallit in accessorijs
 adlegatum vt in vsur. vt in d. l. Aurelius. §. legatum. & l. si. §. si.
 in principio. Si vniuersale, inspicitur tps mortis: vt ff. de leg. 1.
 l. grege. ff. de leg. 2. l. peculium. ff. de pecu. leg. l. deniq; §. vtrū. ff.
 de fundo instructo. l. si mancipia. & l. Lucius vbi de hoc. & per
 Pet. de Bellapert. & Cyn. C. de sacrosan. ecclē. l. placet. Si queris
 de codicillis, tunc refert, aut queris de viribus codicillorū, aut
 de viribus disposito in eis. Si de viribus codicillorū: tunc
 19 non spectatur initium, hoc est, tempus t̄ codicillorum sicut di-
 ctum est de testamentis, sed tempus mortis, vnde si filius fami-
 lias, vel seruus faciat codicillos, nō valent, si t̄n factus sui iu-
 ris vel liber in eadē voluntate perseuerauerit, valebunt vt proba-
 tur. ff. de lega. 3. l. 1. §. 1. in 1. r̄no. & §. si quis plane. ff. de bono.
 poss. f. m. tabu. l. qui ex liberis. §. testamento. insti. quib. mo. te-
 sta. in fin. §. non tamen. Si de viribus disposito in codicillis,
 vt legatorum vel fideicommissorum, refert, aut codicilli valent
 ab initio & tunc dic idē quod dictū est de relictis in testamen-
 to. Si non valent ab initio tunc dico, q̄ in eis nō spectatur ini-
 tium, sed tps illud, in quo codicilli sunt valituri: vt ff. de lega. 3.
 20 l. 1. §. 1. & quod dixi in codicillis, idem dico t̄ in donatione facta
 causa mortis. vt ff. de dona. causa mortis. l. man. is. §. 1. Et est
 ratio, quare secus in testamento, & secus in codicillis, & in do-
 natione causa mortis. Nam codicilli, seu donatio causa mortis
 non sunt adeo solennes actus, sicut est testamentū, quod est iu-
 ris publici, vt ff. de testa. l. 3. Vnde licet ille solum, & non alius
 possit facere codicillos, qui potest facere testamētum: vt ff. de
 iure codicillo. l. diui. §. codicillos, t̄n facilius cōfirmantur codi-
 cilli, quam confirmetur testamentum: vt ff. de reg. iur. l. omnia
 quæ. ff. de testam. l. si filius de bono. poss. f. m. tabu. l. 1. §. exigi-
 Si agatur de contractibus vel quasi, tunc refert aut de alijs con-
 tractibus a matrimonijs vel sponsalib; aut de matrimonijs vel
 sponsalibus. Si primo modo tunc refert, aut agitur de viribus
 contractus, vel quasi, & vtrum ex eo detur actio vel non: aut
 vtrum rei deducte in contractū habeatur cōmercium, aut agi-
 tur, & tractatur, cui ex contractu vel quasi obligatio, seu actio
 21 acquiratur. Si de viribus t̄ cōtractus vel quasi. & vtrum ex eo
 detur actio, vel non, tunc inspicitur initium: vt j. de procur. c. fi.
 & de proba. c. post celsionem. ff. si certū petat. l. ex post. ff. ad ma-
 ce. l. si t̄n sciente. depositi. l. 1. §. idem etiam Pomponius. ff. man-
 dati. l. si procuratorem. in princ. ff. de leg. 2. l. cum filius. §. hæres
 meus. ff. de dona. l. qui id qd. ff. pro socio. l. si id quod. §. si filius.
 Can seruus ex suo facto post manu. de leg. 1. & 2. & per totum.
 ff. de consti. pecul. l. item illa verba. §. quod ad iur. & 16. q. 3. si
 22 sacerdotes. Si agatur vtrum res, super qua t̄ contractus com-
 mercium habeatur, tunc spectatur initium: vt ff. de verb. obli.
 l. inter stipulantē. §. sacra. Si agatur cui ex contractu vel quasi
 obligatio vel actio acquiratur, refert aut cōtractus est initiatus
 per consensum purum, vel consensum conditionale postea pu-
 rificatum non inducit obligationem sufficientem ex qua effi-
 caciter possit agi sed ex post facto sequitur alias sufficit cā suf-
 ficiens ex qua circumscripto illo cōtractu efficaciter agi potest,
 & tunc non spectatur initium contractus, sed finis. Verbi
 gratia, de iure digestorum ex contractibus initis per filium fa-
 milias regulariter datur & acquiritur actio non filio sed patri:
 vt in fin. per quas perso. no. acquir. oblig. in prin. & ff. de actio. &
 23 obli. l. filius familias. iuxta hoc pone exemplum. Filiosa, t̄ man-
 dau, vt centum in quibus tenēbar, solueret Titio. & sic cōstat
 q̄ ex isto contractu mandati patri istius filij familias non acqui-
 ritur aliqua mandati actio contraria, ibi ad petendum illa cen-
 tum a me antequā ipse pater vel filius suus mandatarius ea pro
 me soluerit Titio creditori: vt ff. mandati. l. si vero mandatori.
 & ff. mandati. l. si vero non remunerandi. §. filio fami. a cōtrario
 sensu, pone ergo quod iste filiusfam. antequā solueret per eman-
 cipationem, vel alias legitime est liberatus a patria potestate &
 24 postea soluit illa centū nomine meo ipsi Titio creditori. nunc
 queritur cui ipsorū nempe patri, vel filio acquiritur actio mari-
 dati contraria contra me ad illa centum repetenda dicit lex t̄
 acquiritur ipsi filio quia ille contractus mandati initiatus per
 consensum inter me & filium non inducebat aliquam obligatio-
 nem suffi-

nem sufficientem, ex qua actione mandati contraria efficaciter agi posset: nisi solutio, vel numeratio pecunie sequeretur, & ex sola numeratione agi posset: licet mandatum aliquod non præcessisset. ita loquitur. ff. mandati. l. si vero non remunerandi. §. si filiosam. 2. & ff. de verb. obli. l. i. cum filium. §. vti. & de fidei. l. si debitori deportato. §. si filius. Aut contractus nuntiat per consensum purum, vel per consensum conditionalem postea perficitur, vel re ipsa, vel alijs modis quibus contractus in iure inducit obligationem sufficientem, ex qua efficaciter agi potest: nec sequitur aliqua causa sufficiens ex qua circumscripto illo contractu efficaciter agi possit. & tunc spectatur initium contractus, & non finis, ita loquuntur iura, quæ non inducunt causa breuitatis. ff. de verb. obli. l. si filiosam. ff. de reg. iur. l. in stipulationibus. ff. de consti. pecu. l. item illa verba. §. quod adiicit. & ita no. accur. in d. §. si filiosam. 2. & pro hoc facit quod legitur. no. ff. si certum petat. l. certi conditio. §. qm. Si agatur de matrimonio vel sponsalibus tunc aut de matrimonio vel sponsalibus spiritualibus, puta, electionibus, vel provisionibus, per quas spirituale matrimonium contrahitur inter ecclesiam, & electum, vt s. eo. cum inter canonicos. §. discretioni. de transla. epi. inter corporalia. §. sic enim. & c. licet. Aut de sponsalibus seu matrimonijs carnalibus. Si de spiritualibus, tunc refert, quia aut quaritur de electionibus, aut de collationibus, vel provisionibus, seu institutionibus in beneficijs. Si de electionibus tunc aut tractatur de viribus electionis, tunc scilicet vtrum sit valida, vel non propter peccatum, scilicet vitium forme, vel materie, vel alias. & tunc spectatur initium id est tempus electionis celebratæ, vt hic in. §. cum autem, ibi electionis tempore & c. s. de confus. cum dilectus circa medium. ver. quia nobis. s. c. cum inter. R. seniorum in fin. j. eo. t. i. auditis ver. cum tamen. j. eo. tit. quorundam. lib. 6. cum ibi notatis per Card. G. & Ioan. Andr. & per Io. Andr. j. de reg. iur. c. factum legitime in nouella. lib. 6. de æta. & quali. c. cum bona. & de app. c. constitutus de cle. ex. mi. c. postulat. i. q. 1. principatus in fi. arg. 1. q. 3. §. potest. ver. quæ enim ab initio. & j. de reg. iur. c. nõ firmatur. li. 6. ad hoc facit quod no. Ioan. Andr. j. de reg. iur. c. ratum quis. li. 6. in nouella, dicens qd dñs Iac. canonicus Bononiensis querebat, an si religiosus electus finelicitia superioris cõsentit electioni de se factæ extra suum monasterium, & postea ministrum uerit demum prælatus suus licentiam sibi dedit vel factum ratum habuit an possit prælaturam tenere? Respondebat, qd consensu, vel rati habitio superueniens non inuabat electum: quia quod nullum fuit, ratificari non potuit potissime in electionibus, ubi spectatur initium vt hic. Ioan. Andr. dicit hanc expeditionem quæstionem hodie. j. eo. si religiosus. i. responso. in fi. li. 6. quia talis consensus nõ tenet & ista electio est ipso iure irrita. Item dñs Stephanus Plonius querebat de duobus cõpromissarijs, quorum vnus, altero absente, elegit illum in quem verisimiliter credebatur absente consenti, si presens fuisset, qui etiam postea cõsentit vel ratum habuit, an valeat electio? & respondebat, qd non: quia cum potestas duobus traditur, vnus alteri cõmittere nõ potest, ergo nec ratum habere, ratio quia indultis personæ commissum est. j. de off. deleg. qm. vnde cum ipsius presentia alias deficeretur, per rati habitio nem explicari non potest in fi. de auth. tu. §. tutor. hæc Ioan. Andr. j. de aduer. bene, quia dico, qd spectatur initium electionis, non aut initium, seu tempus vacationis, nec quo ad habilitatem, seu inhabilitatem eligentium, vt satis probatur in dictis capitulis. c. dilectus, c. u. inter. R. seniorum. & j. de excep. c. apostolice, nec quo ad habilitatem, seu inhabilitatem eligendi, vt probatur satis hic. & j. eo. dudum. & hoc not. Io. An. & Gen. extra de æta. & quali. c. vt hi qui. super verbo constitutus in cle. Aut tractatur de ipsa electione cassanda ab initio valida propter contemptum alicuius vocem in electione habetis, vel de ea ratificanda: & tunc nõ spectatur initium, seu tempus electionis ipsius: sed tempus sequens cassationis, si ipse contemptus prosequatur contemptum suum, & petat eam cassari vel tempus ratificationis, si non prosequatur contemptum suum & eam ratificauerit: vt j. eo. ca. q. sicut. §. si aut. Si queris de collationibus, & provisionibus, seu institutionibus in beneficijs. no. D. j. de reg. iur. super rubrica in 6. q. lib. 6. pro qua ratione hæres institutus debet esse capax tribus temporibus, scilicet, tempore testamenti, mortis testatoris, & aditionis hereditatis: vt ff. de hæred. insti. l. si alienum. §. in extraneis. & insti. de hæred. qua. & disse. §. in extraneis, eadẽ ratione institutus in beneficio debet esse capax beneficii consequendi tribus temporibus, scilicet, tempore institutionis, tempore inuestiture, & tempore quo mittitur in possessionem corporalem, sed si alijs medijs tempo-

ribus non fuerit capax, scilicet inter institutionem & inuestituram vel inter inuestituram & missionem in possessionem institutio non vitietur, ex quo tribus temporibus capax inuestituræ: vt ff. de hæred. insti. l. sed si in conditione. §. solemus. & l. seruum meum. ad hoc concordat quod not. ho. j. de concess. præb. c. 1. in fi. dicens, qd cum bona conscientia quis non potest beneficiu ecclesiasticum retinere ex quo fuit sua institutio vitiosa: quia in talibus initiu spectatur vt patet in eo quod not. hic in tex. & in glo. & j. eo. dudum. eo. l. 2. j. de præb. c. dilecto. in fin. & de insti. c. 3. fm eum. Si agitur de sponsalibus, seu matrimonijs carnalibus, & tunc siue agatur de viribus matrimonij siue sponsalioru, siue de ipsius effectibus non spectatur initium: hoc est ipsius contractus matrimonij vel sponsaliorum, sed tempus in quo quam primu contractus transit in vim matrimonij, siue sponsaliorum: vt j. de spon. c. veniens. 2. & c. ad id quod & c. is qui fidem. de spon. impu. c. literas. & c. accessit. & c. t. c. vnico per totum. lib. 6. Nec obstat, si dicatur qd publicæ honestatis iustitia orit ab initio per sponsalia, quæ sunt nulla vel per matrimonium, quod est nullum, alias qd propter defectum consensus, vt j. de spon. c. vnico in princ. lib. 6. quia publicæ honestatis iustitia non est de effectibus matrimonij, siue sponsalibus, quod patet: quia interdum præcessit matrimonij, & sponsalia, & tunc potest esse sine eis vt ibi no. Si queris, qn agitur de criminibus siue delictis tunc, aut & criminibus accusandis, & tunc regulariter spectatur initium, id est tempus inchoatæ actionis: vt ff. de publi. iudi. l. is qui. §. fin. vbi de hoc. Aut de criminibus t puniendis: & tunc regulariter spectatur initium, id est tempus criminis commissi: vt sciatur ipsius qualitas. ff. de fur. l. qui in iure. & quæ pœna debeat. ff. de iniurijs. l. iniuriarum astimatio. de adult. l. quod ait lex. & de pe. l. 1. c. ad leg. Cor. de fal. si quis cum concor. ibi alleg. & per quem imponatur. ff. de iurisd. om. iudi. l. cum quidam alias quod de re mili. l. desertorem. in princ. C. vbi de cri. agi oportet in aut. qua in puincia. in aut. §. nulli iudi. §. si vero quis comprehensu. coll. 9. j. de foro comp. postulat. de rap. c. 1. j. de priu. volentes. li. 6. extra de re iudi. c. pastoralis §. quod si punitio. in cle. & hoc verum qn agitur de criminibus priuatis puniendis fecus forte qn de publicis: vt ff. si ex nox. ca. ga. l. pen. quod dic. vt ibi no. A. Cur. & Arch. 1. q. 1. ca. 1. glo. in fin. Et hoc quod est dictum qd in criminibus puniendis inspicitur initium, id est tempus criminis commissi, fallit in laico, qui post crimen t per se commissum factus est clericus. Nam talis non per iudicem seculari (etiam si coram eo ante clericatum adeptum esset præuentus) sed per iudicem ecclesiasticu etiam condemnari, & puniri debet: & maxime, qn bona fide, & non in fraudẽ factus est clericus. nam in eo casu fit quodammodo personæ alteratio: & per pns forimutatio, quod die vt no. Spec. tit. de reo. in princ. & Arch. plenius in c. allegato. in glo. in 1. q. 1. & G. de Monte Lau. extra. de cens. ca. 1. in cle. & Ioan. Andr. j. de obli. ad ratioci. c. vnico. licet Alia. & Goff. in casu dictæ præuentionis notent contrarium in d. c. vnico: & idem sentit ibi Vinc. j. de iudi. cat. si clerici & hoc per l. alleg. si quis postea. ff. de iudi. c. allegatu, proposuisti. j. de foro compet. vbi ho. sequitur hanc sententiam. & idem sentit Bar. Brixienis in quæstione venereali, quæ in cipit. Quædam, alias Aliquis litigabat & c. Gen. in calle. l. extra de cens. & Cyn. C. de epi. & cleri. in aut. causa quæ fit cum monacho. Sed prima opinio tanquam benignior, & fauorabilior personis ecclesiasticis est amplectenda: quia talis post clericatu alter homo imò nouus homo videtur. arg. ff. de adimen. leg. l. si seruus legatus. & de solu. l. qui res. §. aream. Si vero queris qn agitur de iudicijs, & tunc refert, aut agitur de viribus iudicij, vel processus, aut de persistetia, seu perseuerantia in petitione facta in iudicio, aut de rei seu iuris, subactione, vel petitione in libello edita comprehensibilis accremento, vel etiam detrimeto. Aut agatur de iurisdictione præueniendæ, seu præuentione iurisdictionis acquirendæ, aut de iurisdictione perpetuandæ, aut de lite occupandæ, aut de conditione testiu in causa pducendorum, aut de cõdemnatione, vel absolutione faciendæ. Si de viribus t iudicij vel processus, vel propter defectu iurisdictionis, in principio, vel in medio, vel in fine vt. j. de iudi. ad fi. clerici. de off. deleg. c. prudentiam, cum ibi not. per Inno. & gl. sed quid si iudex & Host. post eum ibi per Ioan. & per Arch. 9. q. 2. c. 1. per Card. de off. ordi. Romana. super verbo suffraganeos. lib. 6. & Spec. titu. i. §. superest videre, verbi. quid si comitentes. & Iaco. & ra. & Cyn. C. qui pro sua iurisdictione. l. vna, vbi dicunt,

vbi dicunt, qd si delegans, vel committens tempore cõmissionis non habet iurisdictionem, licet postea habeat, nõ valet delegatio, vel cõmissio vel propter defectum personarum litigantium vel alterius ipsarum: vt. C. si aduer. rem iudi. l. cum & vos minores. C. qui da. tu. poss. l. in vniuersis. ff. qui fatida. cog. l. si decesserit. 2. responso. ff. quæ sen. sine app. rescin. l. pen. ff. de reg. iur. l. Neratius. & 2. q. 1. in primis cum ibi not. per Arch. super verbo recitata, vel propter defectum ordinis essentialis, pcessus iudiciarij, vt. j. eo. dudum. §. licet autem. de lit. conte. c. vnico, vt lite non contest. per totum, vel propter aliquod substantiale omisum in processu, vel sententia: vt. C. de sen. ex breuiculo reci. l. 2. & 3. & C. de sent. & interlocuto. omniu iudi. l. prolatum. j. de re iud. c. pen. lib. 6. & tunc inspicitur nedum initiu, sed medium & finis, hoc est, illud, in quo est vitium vel defectus inficiens vt in iuribus allegatis. & ff. de iudi. l. iudiciu soluitur. j. de res. spo. audita. §. si vero. cum ibi not. Nota tamen, qd vitium, vel defectus in initio fore exordio litis magis inscit, vt patet in calle. dudum. §. licet aut. j. eo. ti. & de litis conte. c. vnico, quam faciat vitium, vel defectus in medio, vel in fine. vt patet in l. allegata, iudiciu soluitur. & in calle. audita. & j. de off. dele. ex literis Patriarche. vt dicam. j. eo. ti. c. in literis. Si vero agit de persistetia in petitione facta in iudicio, tunc inspicitur initium. i. tempus, editæ petitionis, vt sic in ea persistere oporteat. vt C. quomodo & qn iudex. in aut. qui femel. & dica. j. de li. ob. ca. 2. Si de rei, seu iuris t subactione seu petitione in libello edita comprehensibilis accremento, vel etiã a detrimeto tunc non initium: sed finis spectatur, hoc est, tps sententiæ diffinitivæ, vt probatur. ff. de peti. hære. l. 4. & l. si quo tpe. ff. de rei vendi. l. fin. aut. §. possidet. ff. ad exhib. l. Titium. §. si quis. vero. & §. si quis cum. & l. sed & si. §. ff. de pecul. l. quæritu. & est hodie casus. j. de re iud. c. Abbate sane. in li. 6. vbi plene de hoc. Si vero de iurisdictione præueniendæ tunc inspicitur regulariter initium, vt ff. de iurisdictione om. iudi. l. cum quedam puella. ff. de iudi. l. si quis postea. ff. ad muni. l. si quis incola. C. de veteranis. l. vlt. lib. 2. & j. de foro cõpe. proposuisti. de app. vt debitus. quod dic si placet vt dixi. §. de resc. c. plerunq; fallit in laico criminoso facto clerico vt statim dixi. Si de iurisdictione perpetuanda tunc regulariter spectatur initium, vt j. de off. deleg. c. licet. §. si vero. vbi iurisdictione vti cepit. l. per citationem quæ est exordium iudicij quo ad perpetuandam iurisdictionem fm Vinc. Tan. Goff. & Ber. & Inno. ibi. & est expressum eo. ti. c. gratu. §. nos aut. & de off. dele. c. vlt. & c. quamuis. & c. cum plures. §. porro. lib. 6. quod dic. vt ibi per Arch. & 2. q. 6. non ita in principio. Si de lite t occupanda, tunc quique inspicitur initium, l. litis contestatio. vt j. de procur. c. si duo. in princ. lib. 6. & qnq; finis. l. diffinitiu sententia. vt ff. de rei ven. l. is a quo ff. de nox. si quis a multis. ff. de peculio. l. si vero. de quo articulo potes distinguere vt Car. in calle. si duo. vlt. aliter. Si queris quis t item occupare videatur. distinguere aut ista præuentio, seu occupatio ius alterius absorbet in totu, vel pro parte, & tunc aut istu, quorum vnus alium præuenit, hnt ius ex diuersis causis: & tunc ille demum videtur primo item occupasse, qui primo ad sententiã peruenit vt ff. de peculio. l. si vero. ff. de noxal. l. si quis a multis. & ff. de re iud. c. inter eos. Nam in actione noxali & in actione de peculio præueniens, vel occupas potest absorbere ius alterius in toto, vel pro parte fm quod est in peculio. Aut istu, quorum vnus alium præuenit, hnt causam ab eadem & ex eadem causa: & tunc ille vt occupare, qui primo item contestatur vt ff. de leg. 1. l. si pluribus. in fi. & ff. de verb. obli. l. si Titius. Aut ista præoccupatio, seu præuentio nõ absorbet ius alterius in totum nec pro parte. sed quandam prærogatiuam inducit. & tunc ille vt occupare qui primo ad iudicium prouocat. vt ff. de iudi. l. qui prior. & l. in tribus. cõi diui. l. 2. §. 1. Si igitur de exercitio ius instantia cause nõ est alieno: tunc inspicitur tempus litis contest. & ille occupat lite qui primo item contestatur. vt in d. c. si duo. j. de procu. & ff. de procu. l. si pluribus. t Si queris de idoneitate testium in causa producendoru: tunc regulariter spectatur tempus, quo coram iudice produciuntur & deponunt vt ff. de verb. signifi. l. notionem. §. instrumentorum. j. de testi. c. veniens. 3. in fin. Fallit in pubere volente deponere de eo quod audiuit vel vidit tempore impubertatis, & in pupillari etate, non doli capace: sed proximo infante. quod dic vt plene notauit Arch. 3. dist. c. relatu. & dicam. j. de præscrip. c. cum nobis. & de sent. excom. c. vlt. Si agatur t de absolutione vel cõdemnatione faciendæ, tunc refert, vtrũ sit actum, vel petitum in genere causa aliqua non expressa: vt vendi. l. fin. autem i. responso. & §. i. j. de re iudica. c. abbate sane. §. præfatus vero

i. responso. & ver. sed tñ est, & c. lib. 6. vel si sit actum seu petitum ex certa & expressa causa spãliter vt tunc regulariter spectetur tempus iudicij inchoati, id est, litis contestæ. Nec posset agens fundare intentionem suã ex causa postea superueniente, quod dic plene per Ber. & doct. omnes in calle. Abbate. §. præmissis. Restat t videre de muneribus indicendis, & tunc regulariter initium spectatur: vt ff. de excu. tu. l. excusantur. §. oportet. & l. tutor peritus. ff. de vaca. mune. l. 2. §. qui ad munera. ff. de iure immu. l. semper. §. hoc circa. Sed hoc quique fallit. vt ff. de excu. tu. l. spadonem. §. fin. autem. & l. non tatum. §. vacare. & ff. de vaca. mul. ab ijs honoribus. §. auctis. & l. prætor. §. si post causam. Restat videre de iuris quæstii retentione: & tunc aut ille, qui certat de iuris sui retentione non est in culpa, & tunc spectatur regulariter initium, id est, tempus iuris quæstii. vt ff. de iudi. l. secus. & l. cum furiosus. §. dist. c. præcepta cum ibi alle. j. de cle. egro. c. 1. & 2. & 3. & pen. & fi. & ff. de post. l. 1. §. casum. & ff. de iudi. l. qui furere. Fallit in casibus notatis in his versibus. Paupertas, odium, vitium, fauor, scelus, ordo. Personas spoliat, & loca, iure suo. Quos exponit vt exponit Ber. s. de consti. cognoscentes. & de priuile. antiqua. Alios casus vide per Host. j. de deci. suggestum. per Arch. 2. dist. renouantes. per G. in Spec. tit. de instr. edit. §. nõ aut videndum restat. ver. quid ergo si abbas. Aut ille qui certat de retentione iuris sui est in culpa damnabili, & tunc non spectatur initium. vt j. de æta. & qual. c. 1. cum ibi notatis. Restat t videre de vsucapione vel prescriptione: & in talibus licet de iure ciuili in vsucapione quantum ad habendum bonam fidem inspicitur initium, vt. C. de vsuca. transor. l. vnica. cum ibi notatis. tñ de iure canonico, quantum ad titulum, & bonã fidem, & etiã possessionis continuatione nedum spectatur initium: sed etiã totum tempus vsucapionis, seu prescriptionis, vt legitur & no. 1. 6. q. 3. in summa. & q. 4. volumus. j. de præscr. c. illud. & c. vigilati. & c. si diligenti. & c. qm omne. R. estat videre de libertate & in tali inspicitur non initium vt initium: sed inspicitur illud tempus qd est fauorabilis libertati, & quod perducit ad libertatẽ siue sit primum medium vltimũ ve. vt in fi. de inge. §. sufficit. Sequitur de alijs rebus, vel actibus generaliter: & tunc refert. nã quedam res sunt, vel actus extenfi, & suspensi hntes extensiuam productionem, & suspensiuam: vt est videre in iudicio: quod requirit. quod iudex in qualibet parte habeat iurisdictione & quod personæ stantes in iudicio sint habiles ad hoc: vt patet ex ijs, quæ notantur, & leguntur. j. de off. dele. c. prouocant. in gl. sed quid per Inn. & Card. j. de off. ordina. Romana. super verbo foraneos. lib. 6. & in præscr. vt iam dixi, & tunc spectatur nõ tñ initium, sed medium, & finis: vt in iuribus. §. allega. in hoc etiam potest videre in interesse totali cõmittendo propter domum, vel insulam non factã debito tempore. quod non cõmittitur, nisi tpe toto transacto. ff. de verb. obli. l. si ita stipulatus esset. & l. insulam intra biennium. licet ad interesse particulare ante possit agi: vt ff. de verb. obli. l. stipulationes non diuiduntur. §. plane. & l. ex istimo. §. si. & l. inter dum. & l. cum stipulatus sum mili. ff. loca. & conducti. l. insulam. §. 2. & ad hoc cõcordat j. eo. tit. c. cõmissa. in princ. lib. 6. Et idem in causa appellationis prosequendæ, de qua licet certu sit, quod appellans nõ possit eam finire intra annu cessante impedimeto: iudex tñ a quo appellatum est non poterit causam reasumere ante annum. vt no. G. de Monte Lau. & Gen. extra de app. c. ficut in cle. & sub isto membro potest intelligi. C. de episco. & cleri. l. generaliter. & institui. de excu. tuto. §. item qui reipublicæ. Quædam sunt res t vel actus momentanei vel quasi habentes productionem momentaneam vel quasi: & istorum quidã sunt qui producant effectum momentanei in sui pductione & creatione & permanentem: & tunc initiu spectatur, hoc est, tempus illius effectus pducti. Et patet in illo reo conuento in iudicio a quo exigitur cautio de stando iuri, qui tpe exactæ huiusmodi cautionis possidet immobilia, ppter quod releuatur ab ea. & sic tempus cautionis spectandũ est vt ff. qui fatida. cog. l. sciendum. §. vlt. melius facit. ff. de reb. eorum qui sub tu. vel cu. l. 1. §. si. Qui dan alij sunt actus qui t producant effectum suspensiuum, & dilatium: & in talibus nõ inspicitur initium tñ: sed scilicet, finis illius effectus producti tps, quo ille effectus totaliter sit productus. vt ff. in postleg. l. si plane. ff. de peti. hære. l. si quo tempore. & ff. de condict. indebit. l. 2. & 3. & sub isto membro posses (si velles) intelligere. l. allegatã generaliter. & §. alle. item qui reipublice cum concor. alleg. per Ber. in c. allegato scientes. j. de cens. & j. de renun. ca. 1. de noui ope. nuntia. cum ex iniuncto in fi. & qd dicit logicus. Cuius finis bonus est, ipsum totu quoq; bonu est. & ethic. Finis, nõ pugna coronat. vnde versus. Hen. Boich super Decret. D Exitus

Lexitus acta probant: finis, non pugna, coronat. Et Hieronymus ad Furiam. c. non quaruntur in christianis initia sed finis: Paulus tñ male incipit, & bene finit. Inde laudantur exordia, sed finis proditiōis damnatur. ad hęc. 2. dist. qualis. Si ista distinctio videatur tibi proluxa nimis, cum querat de materia huius profunditatis, hoc requirit. Et (vt te breuius expediam) capias (si velis) istum finem distinctiōis ab illo verbi. Sequitur de alijs rebus huiusque. & hec iura de principio, & sine spectandis faciunt ad quæstionē quam ponit Io. An. j. reg. iur. c. in obsecris. li. 6. in nouella, quæ talis est. Exemptus in loco exempto manens t̄ proiecit lapidem, per quem percussit autem in loco non exempto. queritur an ordinarius loci, an prælatus ipsius exempti hmoi delicti sit iudex. Quam quæstionē ampliauit ad iudicem cōtractus. vt quia in iurisdictione vnus inchoatur, & in iurisdictione alterius perficitur, & post multa argumēta, pro & cōtra soluit. Quod si querat de delicto, ne malitia remaneat impunita, vterq; erit iudex, tam prælatus exēpti respectu principij (& quia sub eo perficit delictum quo ad se. arg. j. de præsump. c. 1. ibi qui mittit &c. & quod ibi no. in 1. gl.) q̄ ordinarius loci respectu finis, & effectus: vt sit sicut vnū delictū plures personas tangens vniciq; in solidū attribuit. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. §. si. de furt. l. vulgaris. §. si duo. sic vnū delictum plura territoria tangens vniciq; territorio attribuitur in solidū. ad hoc. C. vbi de cri. agi. oportet. l. 1. prout ibi exponit glo. sic etiam [in solidū] ecclesiasticus, & secularis sunt iudices miserabilis personæ, vt no. 87. dist. c. 1. 12. q. 1. sic dicitur potestas sunt in eodem off. C. de off. præfecti vrbis. l. 1. facit. j. de off. leg. c. 1. de præsump. c. literas. cum concor. primæ gl. Sic & vestibulum, vbi duo adificia tanguntur, vtriusq; censetur esse in solidū. ff. cōi diui. l. arbor. §. de vestibulo. Non tñ intelligas vnumquemq; penam imponere in solidum posse, sed reo per alterū punito præcluditur alteri potestas puniendi: quia non iudicabit Deus bis in idipsum Nahum. ca. 1. 8. dist. præbyter. 1. 3. q. vlt. c. fin. ad idem. j. de off. dele. licet. de accu. de his. ff. nau. cau. l. licet. dicebat tñ Egidius de off. dele. q̄ si comparationem fieri oporteret, preferret primū cum statim iaciendo ex inordinato affectu deliquerit. Nec potest negari, quin puniendus esset, daret q̄ non percussisset, & iactus ille & percussio secuta non est delictum per se: alias essent duo delicta, sed est effectus præcedentis delicti deriuati a precedenti causa. ff. arbor. fur. c. l. si plures. §. si. In contractu aut ac eius foro ponderanda t̄ est summatio contractus, vt si vnus dicat, promittis decem, & alter respondet, promitto. Vel vnus dicit, vendo tibi talem rem pro decem: & alter respondet emo. vbi erat ille tractus sic in instanti perficiens ibi forum sortitus erit vterque: non. n. sicut in delictis res inchoata per se ipsam subsistit cū nullius effectus esset interrogatio sine responsione secuta. ff. de verb. obli. l. 1. §. qui præfens. proderet ergo locus vbi perfectiōis & esse recipit. ad hoc. ff. de aucto. tut. l. obli. §. tutor in gl. quid si præfente. & §. fin. Prædicta intelligo vera, nisi essent personæ, quæ ratione contractus non sortirentur forum, de hoc. ff. de iudi. l. hæres. §. 1. ve. nisi actum fuisset de solutione facienda in altero prædictorum locorum, vel in loco tertio. ff. de act. & obli. l. con. traxisse. Præter casus autem illos simpliciter contrahendo, licet ibi soluere non p̄mittat, sortitur ibi forum, vbi perfectus est contractus. Et est sciendum, q̄ Franciscus Vercellensis in decre. si. j. de for. compe. in quæstione illa qua de delicto quæritur tenuit q̄ vtriusq; loci iudices debeant conuenire. allegabat. §. de rescriptis pastoralis. j. de sent. excom. cum illorum.

- 1 Minor pars maiorem in iuste absentem ne adeat, si iuste, secus. 2.
- 3 Metus causa qñ ad minorē, aut maiorē partem eundū & 4. & 5.

Bona memoria. Si queris qñ imminet electio faciēda, & aliqui sunt absentes, qui sunt vocādi & debent electioni interesse propter periculū, non au. dent venire ad locum, vbi debet fieri electio qd̄ fieri distinguitur, aut maior pars est absens a loco, vbi electio est faciēda, aut minor. Si maior, tūc aut maior t̄ pars est absens, aut ex iniusta causa seu voluntaria: aut ex iusta. Si ex iniusta tunc minor pars nō tenetur ire ad eam: imō vnus solus radicere posset toti collegio, ne irent ad illos, cum sit ordinariū & regularē in cathedrali ecclesia electiones ipsorum fieri debere, vt. j. eo. cum terra. j. c. q̄ sicut. eo. tit. de appellatione. sed ea citata, & vocata legitime & adueniente sine termini iuris eligendi minor pars præfens etiā si esset vnus solus eligere poterit, vt not. Inn. Cōpo. & Io. Andr. hic. & Inn. & Cōpo. §. eo. cum nobis olim, & dic vt ibi dixi. Si ex t̄ iusta cau-

sa, tunc minor pars, vel tenetur ire ad eam, si potest. vel si non, procuratorem mittere. vt 23. dist. in noē dñi. vt no. Ber. hic in glo. si citati. Si minor pars est absens: & tunc aut oēs præfentes consentiunt, qd̄ eatur ad eam: aut aliqui dissentiunt. Si oēs præfentes cōfentiunt, quod eatur ad eam, tunc ibitur ad eam. ar. j. de ijs, quæ fia. ma. parte. ca. c. 1. Si aliqui dissentiunt, tunc aut minor pars quæ est t̄ absens, timet [cōe periculum aut personale. si cōmune] periculum impressionis, tunc aut maior pars maioris partis præfentis consentit, quod eatur ad ipsam minorem partem absentem, & tunc ibitur ad eam etiā inuita & renuente minori parte. arg. ff. ad municipa. l. quod maior. & j. de his quæ fiunt a præla. cū in cunctis no. Inn. hic in gl. si em. ver. melius dicitur. Aut maior pars ibi maioris partis præfentis dissentit, qd̄ eatur ad minorem partem absentem, & tunc nō ibitur ad eos, & in iurisdictione alterius appellare possint expressa causa, ne sine ipsis fiat electio in loco, in quo verisimiliter timetur impressio fieri. & si post talē appellationē eligatur, cassabitur electio, probato timore probabili. licet impressio non sit secuta vt hic. & 23. dist. in nomine Dñi. 60. dist. in c. quāto. fm Archi. ibi & vt no. hic Ber. in gl. si citati: & Cōpo. in glo. 2. ver. sed nunquid hoc casu vlt; ad vpsa. sed pone. Et hoc casu pauciores absentes non p̄nt alijs terminum assignare, nec possunt eligere in termino a se assignato vel a iure. l. in fine trium mensium. Et est ratio, t̄ quia cum in ecclesia sit electio faciēda, p̄pter impedimentum impressionis, vel aliud nō tenetur maior pars ad alium locū ire: nec, durante impedimento, curret ei t̄ps iuris ibi ad eligendū. vt. j. eo. ne pro defectu. l. ibi iusto impedimento &c. ideo nondum aduenit tempus iuris licet tres menses sint elapsi. fm Compo. Si minor pars absens timet periculū personale, vt infirmitatem, vel p̄prias inimicitias tunc refert. Aut maior pars partis præfentis consentit, quod eatur ad eam, & tunc ibitur etiam minorem reclamante. arg. iurium allegato.

- 1 Negatiua quibus casibus probabilis.
- 2 Negatiua facti prægnans probanda.
- 3 Negatiua vera quando iurivirando probetur.
- 4 Negatiua sensibus obiecta probabilis.
- 5 Negatiuarum quæ ratione probetur.
- 6 Negatiua indefinita contraria, quibus affirmatis, probetur.
- 7 Negatiua pura cuius nulla est cōtraria adfirmatio, an probabilis.
- 8 Negatiua qualitatis probari potest.
- 9 Negationum improbabiliū, regula restrictio multiplex. & 10.
- 11 Qualitatum genera: & an inesse præsumantur. & 12.
- 13 Qualitatem inesse quis, an non probet. & 14. & 15.

§ Porro. Hinc possunt elici duæ regulæ fm Inn. hic in versi. prædicto melius dicitur. Prima talis est quod negatiua probari nō potest vt hic. & 6. q. vlti. c. accusator. Sed ista regula fallit in quatuor casibus. Primus est, qñ t̄ talis negatiua potest resolui in affirmatiua æquiualentem ei. vt negare viuū, & asserere mortuum. aut negare mortuum & asserere viuū. ff. ad l. Aquil. l. inde Neratius. §. si. j. de renun. super hoc. Secundus casus est, quando aliquid includitur in affirmatiua, quo probato, sequitur probatio negatiue, vt nego rem tuā esse & probo eam meam. ff. de procur. l. Pōponius. §. sed & is. j. qui matrimonium accu. poss. c. fin. melius. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. l. filium. Tertius casus est, cum id, quod negatur, subiacet inspectioni oculorū, vt si nego testamentum h̄e rasuras, vel monasterium Beatæ Genouefæ esse extra muros ciuitatis Parisiensis, vel talem hominem esse vulneratum quæ oia & similia probantur per inspectionem oculorum. ff. fini. regun. l. si irruptione. Quartus casus, quādo habet determinationem loci, vel temporis, vel alterius rei. vt. C. de contrahen. & comit. stipul. optimam. j. de testi. c. ex tenore. Et sic habes regulam, quæ fallit in quatuor casibus supradictis fm Ioan. Andr. hic & j. de regu. iuris. c. sine possessione in nouella. lib. 6. Vel si velis per modum distinctiōis procedere in ista materia, dicas sic, ad euidentiam dicendorum, scire debes, quod aliud est dictum

atum negatiuum, quale fuit illud, de quo. j. de probat. c. 3. quia illud se offert sensui humano auditus, sicut est dictū affirmatiuum. & ideo potest directe probari fm Tan. & Gof. ibi & fm Hoff. in summa de proba. §. quis debet pbare. & Arch. 6. q. vlti. accu. Aliud est negatiuum facti, seu dicti de quo est præfens speculatio. Vnde si queris, vtrum negatiua ibi possit probari, distingue, aut queris de negatiua iuris, aut de negatiua facti, aut de negatiua qualitatis. Si de negatiua facti, refert aut queris, vtrum probari possit per testes vel instrumēta, aut nunquid probari possit alias. Si primo modo t̄ refert quia aut est negatiua prægnans h̄ns in se implicitam affirmatiuam, vt illa nō renuntiaui sponte beneficio meo. Vel illa Titius nō est mortuus & talis bene potest probari indirecte vt. j. de renun. c. super hoc. & ff. ad l. Aquil. l. Neratius. §. si. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. l. filii. Idem si nego me esse in patris potestate. vt. ff. de p̄ba. l. si filius. Vel testatorem fuisse sane mentis. vt. j. de suc. ab intesta. c. fi. 3. q. 9. indicas. Aut est negatiua t̄ pura, simplex & nō prægnans. i. quæ nō habet implicitam affirmatiuā in se: & tunc aut loquimur in casu, in quo queritur de conscientia alicuius, quæ non nisi per sacramentū ipsius probari potest. & tunc talis negatiua probari potest saltem per sacramentū: quo casu testis est in facto suo. j. de homicidio. c. significasti. j. in fi. verbi gratia dr̄, quod in literis non fuit clausula apposita de conscientia iudicum: certe super hoc statuit testimonio eorundē. §. de refcri. olim ex literis. & j. de excess. præla. inter dilectos. fm Hoff. hic. & pro hoc facit no. per Ber. & Hoff. in d. cap. significasti. & j. de sen. excō. c. si vere. 2. in glo. pen. de calum. c. 2. & per Io. 82. dist. proposuisti. in glo. ex hoc vt. Aut loquimur in casu in quo non queritur de conscientia alicuius & tūc aut est talis negatiua quæ habet determinationem seu adiectionem loci, vel t̄ps, vel alterius rei, & tunc aut queris, vtrū possit probari indirecte & dic, quod sic vt. j. de testi. ex tenore. & c. series. & C. de contrahen. empt. l. optimam. Aut queris vtrum possit probari directe: & tunc aut t̄ est talis negatiua quæ cadit in notitiam scientiæ, cognitionē, seu intellectū testis per hoc quod se offert sensui humano, sicut & affirmatiua. verbi gratia nego testem habere rasuras vel hostem esse vulneratū vel dico qd̄ quid in scholis istis nō fuit lectum hora prima: vel dico quod quā magister legebatur in istis scholis tali die: & hora non erat eques vel non habebat pallium supra caput vel non habebat aliquā arborem coram se plantatā. ista enim oia se offerunt sensui visus: & talia bene p̄nt etiam directe per testes probari, qui dñt se fuisse præfentes, & nō vi disse. vt ff. si. regun. l. si irruptione. & ff. de ferijs. l. eandem. Et est ratio, quia cū res subiaceat inspectioni. ita videt oculus veritatem, de eo quod negatur, sicut de eo quod affirmatur. vt C. de errore adu. l. 2. & idem si iudex cōmittit aliquibus, vt vi deant si mulier sit prægnans vel non, vel vtrum scriptura sit illius tabellionis, vel nō vel vtrum vulnus sit mortiferū, vel non vt. ff. de vent. inspi. l. 1. §. si autē. & ff. ad l. Aquil. qui occidit in fi. C. de fide instr. comparationes. C. de re mili. l. semel. lib. 1. 2. quia cuiuslibet experto in sua scientia credendum est. ff. de statu homi. l. septimo mense. & idem de factis vel dictis quæ se offerunt sensui auditus seu sensibus humanis. Quinq; em sunt. l. visus, auditus, gustus, odoratus & tactus. de quibus. j. de testi. c. cū causam quæ inter &c. puta si aliquis velit probare se non fuisse citatum, certa die. hoc probare poterit per illos qui per totam illam diem fuerunt in cōmunitia sua continue. & qui viderunt oēs actus suos, & nihil de hoc audierunt fm Io. Andr. hic idem si tabellio vel testis dicat quod tali loco & tali die Titius interrogatus per iudicem non respondit, vel dixit, quod tali die, & tali loco cum talis iudex tulit sniam condōnauit Titium in fundo & non in domo. vel tali die & tali loco cum talis fecit testamentum in quo sum testis nō inliuit talem vel nō legauit ali quid tali. & sic de similibus. ar. C. de testa. l. testamentū. vt not. Dy. Cy. C. de erro. adu. l. 2. & C. de proba. lactor. & hoc idem videt dicere gl. C. de re. credi. l. vlt. & expresse hoc no. in aut. de hæredi. & falci. §. si vero absunt. glo. no. testimonium de auditu colla. 1. Aut est talis t̄ negatiua quæ cadit in notitiam scientiæ & cognitionem testis non tñ per hoc quod se onerat directe sensui: sed per redditiōis causæ sufficientis. vt quia dico talis nō cognouit Bertam quia deest illi membrū, vel nō percussit Titium pugno quia diu est, quod caret pugno. & tunc idem fm Io. Andr. hic & pro hoc facit optime. j. de proba. c. proposuisti ibi qñ dicit nec potuisti cognosci vt. j. de frigi. & malef. frater nitatis. in principio. ibi quod eadem nō poterat esse mater. Aut est talis negatiua, quæ non habet t̄ determinationem, seu adiectionem loci, vel t̄ps nec cadit proprie in notitiam cognitionem seu intellectū testis. per hoc quod nō se offert sensui, nec

per redditiōem causæ sufficientis: vt si dicam quod ego nunquam consensu contractui tali: quia si nō consensu vna hora vel vno die, potui tñ consentire alia hora vel alio die. & tūc aut est talis negatiua. cuius cōtrarium effectū affirmatiuum habet de sui natura fieri in cōi. & in præfentia plurimū expedit. vt dicam quod capitulū Parisien. nunquam consensit alienationi talis rei ecclesiasticæ, quæ quidem alienatio habet fieri in capitulo nec potest expediti nisi per tractatum & deliberationem collegij. 70. q. 2. hoc ius & tunc talis negatiua probatur per illos de capitulo vel de cōuentu qui deponunt se semper interfuisse in capitulo, & ipsum capitulū semper dissensisse & consensisse, quoties de cōfentiendo alienationi huiusmodi tractabatur. Sic loquitur. j. de p̄ba. c. 3. vbi hoc no. Hoff. q̄ conuentus nō potuit consentire, nisi in cōi. ar. §. de consli. cum accessissent. j. eo. quia propter. & idem no. Ber. j. eo. cum dilectus. in glo. sed vt in fin. idem sentit Inn. j. de fide instr. cum Ioannes Eremita. in gl. fi oēs testes. ver. nec obstat. j. de p̄ba. c. 3. ibi vel dic q̄ ibi nō fuerunt singulares &c. & quod no. j. de accu. c. super ijs super verbo excludatur. ad fin. ver. qñ autem vitium &c. vbi dicit, q̄ qui negat formā seruatum in electione, eam omiffam probare debet. & idem no. j. de eo qui fur. ordi. rece. c. innotuit. & idē Archi. j. eo. r. cis qui t̄ gl. 2. li. 6. Aut talis negatiua est, cuius t̄ contrarium factū, seu affirmatiua contrariam non habet de necessitate fieri in præfentia plurimū, seu in cōi. sed potest secreto, & sigillatim expediti. vt si dicatur, q̄ Titius non fuit citatus, vel quod Titius canonicus nō cōfensit in scrutinio in talem, vel q̄ maior pars capituli nō consensit in scrutinio in talem, vel quod Titius cuius Parisiensis nunquam fuit in ecclesia. vel q̄ Titius nunquā consensit matrimonialiter in Bertam. & talis negatiua probari nō potest vt hic in §. porro. & 6. q. vlt. actor. C. de p̄ba. lactor quod asseuerat. C. de non. nu. pecu. l. asseueratio. quia negotia non sunt causæ. vt ibi & hoc de probatione per testes vel per instrumēta. Aut queris nunquid negatiua possit probari, alias quā per testes, vel instrumēta: puta per iuramentū delatū, & prætitum, vel per confessionē in iudicio emiffam. & dic q̄ sic, primum patet. ff. de iureiur. l. sed & si possessor. in princ. & l. si duo in principio. & §. Iulianus. & §. fin. C. de his qui ad eccl. confu. l. præfenti. in aut. de hæredi. & fal. §. si vero absunt coll. 1. Secundum probatur. ff. de dona. l. quidā in iure. j. de cōfess. c. lta tuimus. l. 6. Si queris de negatiua iuris, dic quod illa potest probari vt ff. de proba. l. ab ea parte & j. de p̄ba. cum apud. vt no. in glo. Ber. hic. Si queris de negatiua qualitatis, dic q̄ illa simpliciter probari potest. saltem inducere probādo contrariā qualitatem. vt in gl. Ber. hic in fi. & pro hoc. j. de præsump. c. vlti. Et sic habes satis explicatā istam regulā quæ est q̄ negatiua p̄ba. ri non potest. Rōnem istius regulæ vide per Car. j. de cōfess. c. lta tuimus in magna gl. ad fi. ibi & est ratio quare negatiua &c. lib. 6. Alia t̄ regula, quæ potest elici hinc, talis est. l. quod qui negat, nō tenetur probare, vel nō habet necesse pbare suam negatiuam. vt probatur. ff. de proba. l. ei qui in fi. Sed hæc t̄ fecundā regula fallit, vbi cunq; lex vel canon præsumptionem inducit cōtra negantē. vt. C. de codicillis. l. nec codicillos. C. de iniurijs. l. si non conuicij. C. ad l. Cornel. de Sical. l. de dona. inter vir. & vxor. l. etiam. ff. de p̄ba. l. cū de indebito. 3. q. 9. indicas. j. de p̄ba. post cessionem. & vt eccle. benef. c. vt nostrū. de success. ab intesta. c. fi. & hic no. Inn. j. de off. delega. cū in iure gl. hic vt & Archi. 6. q. vlti. actor. super verbo nulla fit. & in hoc concordat quod no. Inn. in d. c. super ijs. super verbo excludatur. ver. qñ autem vitium. & in ver. præcedēti ibi. sed quid dices &c. ibi cum cōcor. quod no. Hoff. ibi. & de cle. excō. mi. proposuisti. Fallit in grauibus criminibus de quibus dr̄. C. de abolitionibus. l. fallaciter. Sed misti legista, id est, qui viderunt scripta iuris nostri, intelligunt legem illam de infamatis. & hoc not. 6. q. vlt. §. vlt. Fallit etiam in casibus, in quibus negatiua probatur per iuramentum, alias sacramentū ex cōmissione iuris, vel iudicis, alias canonis, vt. C. de ijs, qui ad eccl. confu. l. præfenti in fi. & in aut. de hæred. & fal. §. si vero absunt. j. de testi. præfentium. & c. vlt. de sen. excō. fi. vere. 2. de elec. vt circa. & c. nulli. li. 6. cū ibi notatis. Sed illud potius potest dici sacramentū purgationis. C. de iure delib. l. si. §. licentia. j. de purga. ca. c. quoties. Item fallit in casu, in quo actor probat suam affirmatiuam, quam reus negat esse veram. C. de contrahen. stipul. optimam. in fi. j. de testi. ex tenore. & sic erit vera regula quæ fallit in quatuor [casibus, alias] exceptionibus. fm Dyn. qui istos quatuor casus ponit in. l. l. legata actor. C. de proba. idem Io. An. hic & in d. c. sine possessione in nouella. li. 6. Item fallit quinto in casib. in iure expressis, vt no. Inn. in d. c. super ijs. in gl. alle. ver. sed illa. & Archi. 6. q. vlt. actor. in glo. Sed contra videtur & gen. extra de refcri. c. li-

terias super verbo statuimus. in cle. Vel aliter per modum distinctionis potes sic dicere, aut est negatiua iuris, aut est negatiua qualitatis, aut negatiua facti. Si negatiua iuris refert: quia aut est de genere permissorum, vt quod quilibet sit testis. vt ff. de p. cu. l. mutus §. 1. & de testi. l. 1. cum similibus. & tunc ille qui negat, probare debet. Aut negatiua iuris est de genere prohibitorum, vt sunt collegia. ff. de colle. illici. l. 1. & tunc qui negat, non probat, sed aduersariis. Si sit negatiua qualitatis, tunc refert, aut ille qui asseritur, vel negatur hre qualitatem illam, non est in possessione pacifica illius qualitatis. aut est in possessione pacifica illius qualitatis. In primo casu refert, aut est negatiua qualitatis extrinsecæ, aut intrinsecæ, aut naturalis, aut accidentalis. Si naturalis tunc aut est talis negatiua quæ per solū lapsū tps tollitur aut non. Primo casu nō præsumitur, nisi p̄betur, vt si homo centum annorū petat restitui tanquam minor, licet minor fuerit natus. C. de proba. l. eum te. & de integ. l. si minorem. vbi de hoc. & vide quod dicam. j. de pba. c. in præsentia. & qd no. Car. j. c. si forte li. 6. Si vero sit talis negatiua, quæ solo lapsu tps non tollitur. & tunc aut quis semel perdidit ea, vt quia factus est malus, periuus, vel infamis: & hoc constat, & tunc semper talis præsumitur, nisi cōtrarium p̄betur. j. de reg. iur. semel malus. lib. 6. cum ibi no. Aut non perdidit eam. v. g. nego te hre sensum naturalem, qui inest homini. Vel nego te sobrium, vel castum vel pacificum, & tunc ego, qui nego, pbare debeo non per modum negationis, sed per modum assertionis: qua assertione p̄bata, resultat p̄batio negatiue. vt C. de codicillis. l. nec codicillos. j. de suc. ab intesta. c. fi. & idem quo ad alias virtutes, in quibus homo christianus natus fuit. vt. s. in p̄mio. & j. de p̄sump. c. si cum ibi notatis per Ber. in gl. vlti. in i. ibi. si rōne deli cti &c. Et per Host. post eum quia, quo ad eos, quilibet præsumitur virtuosus fm Host. j. de scruti. c. vnico. in fi. & Cardi. & G. & Io. An. j. eo. si forte. lib. 6. & fm Archid. 6. q. vlti. actor. & fm. G. de Monte Lau. extra de concess. p̄b. c. vnico. in cle. pro quibus facit. ff. de leg. 2. l. cum pater. §. rogo. & l. cum quædam.

12 & de manu. testa. l. feruus. Si accidentaliter verbi gratia, nego te habere literaturā, vel nego te scire medicinam, de qua & cum qua homo non nascitur, sed per laborem acquiritur vt. j. de renunt. c. post translationem. §. item si quis. & tunc refert quia aut ille qui asserit sibi adesse qualitatem illam petit se admitti ad aliquid per eam & cōtra eum negatur. aut est admissus & petitur remoueri. † In primo casu, qui petit se admitti, debet probare adesse sibi qualitatem illā per experimentū suæ scientiæ. Nam scholares, qui volunt ad doctoratum promoueri, & peruenire non curarent de examine, & examinatione si non tenerentur hoc ostendere. debent ergo probare adesse sibi oīa quæ lex dicit. C. de profes. & medicis. l. magistrōs. & l. sequenti. & de professoribus qui in vrbe cōstan. merced. hre cōmittuntur. l. vnica. de collegiatis. l. i. lib. x. C. de sac. fan. eccl. l. qui sub prætextu. ibi sufficiens approbetur. & ita potest intelligi qd legitur & no. j. de p̄sump. c. vlt. gl. vlt. in qōne. sed qualiter &c. & per Host. post eum. In secundo casu. si quis vult repellere iam admissum, quod potest vt. ff. de mu. & ho. l. vt gradatim. §. reprobari. de excusa. tuto. l. sed & reprobari. j. de eta. & qual. c. fi. & tunc ille, qui negat ipsum idoneum esse, debet hoc pbare quia ipse est in quasi possessione, vt in iurib. allega. qd hoc facit. C. de profes. & medi. l. 2. ibi si nō se vtiles studentibus p̄beant quod intellige probādo: quia postquā admissus est remanet quousq; probetur inutilis. 8. q. 4. c. nōne. ar. C. si feruus expor. ven. l. moueor. Si est negatiua qualitatis extrinsecæ vt diuitiarū seu, paupertatis, vel dignitatis, vel gradus, vel honoris alicuius. tunc refert: quia aut ratione talis qualitatis petit aliquis se ad aliquem actū admitti, & tunc debet pbare. vt ff. qui fatidā. cog. l. si vero §. qui pro rei qualitate. ibi vel si dubitetur &c. Item, si vult intentionem aduersarij contra se fundatam repellere. Nam tunc debet probare. C. de proba. l. ex persona. vbi erat fundata intentio aduersarij per præsentem paupertatem. pro hoc facit. ff. de proba. l. non est necesse. & de magistr. con. l. i. §. si magistratus. Idem dico in paupertate. si quis vult pp eam aliquid consequi: debet eam probare, siue ex hoc intendat fundare intentionem suam vt in exemplo. ff. de priuil. credi. l. si creditores. C. de hæ. act. l. si adulta. siue intentionem aduersarij fundatā velit repellere propter paupertatem. vt. ff. de excu. tu. l. paupertatis. & instit. de excu. tut. §. item p̄pter. Et hæc vera, nisi aliqua p̄sumptio transferat p̄bationem in illum, contra quem est p̄sumptio: quia tunc est seus. vt in l. alleg. ex persona. j. de p̄sump. ex studijs. & c. mandata. & c. cum in iuuentute. Sequitur qd ille, qui asseritur vel negatur hre qualitatem illam est in possessione pacifica illius qualitatis: & tunc refert, quia aut illa qualitas

est de iure communi, & inest alicui de iure cōmuni, vt q. alius quis sit bonus pudicus, pacificus, & modestus. & tunc neganti incumbit p̄batio negatiuæ per not. in calle. si forte. j. de elec. lib. 6. & per alia iura. §. alleg. † Aut illa qualitas est, de iure communi non tñ inest alicui de iure cōi vt quod aliquis sit doctor, & in possessione doctoratus: & tunc idem. f. quod neganti incumbit p̄batio negatiuæ, ita, qd possessio ipsum releuat ab onere probandi. C. ne fer. expor. ve. l. moueor. j. de sent. ex com. c. si iudex laicus. §. idem cenemus. li. 6. Aut illa qualitas est de iure speciali priuilegiato, & vtra tenore iuris cōis: & tunc neganti non incumbit probatio, sed assenti se hre illam qualitatem, ita qd possessio huiusmodi non releuat a probando. vt. ff. si feruitus ven. l. sicuti. §. sed si queratur. C. de inf. l. si solennibus. Licet Accur. notare videatur ibi contra. & de hoc est hodie casus. j. de priui. cum persona. §. quod si tales. vers. p̄scrip. tionisque probatione. lib. 6. In tertio vero casu qd est negatiua facti potest dici vt supra in prima regula: sed tñ tota ista distinctio comprehenditur satis sub prædicta regula, & sub exceptionibus, seu fallentijs supradictis: licet forte per istam distinctionem materia clarius eluceat. & de ista materia tangit Inno. j. de eo qui fur. ordi. succipit. c. innotuit. in fin.

- 1 Vsupacionem exeunti rem non obesse. fallit num. 2.
- 2 Eligendi ius etiam negligentiibus non vsucapi. & 4.
- 3 Electori exclusio qui subueniendum.
- 4 Spoliatus possessione iuris annui quis an non dicendus.
- 5 Patronatus querendi modi.
- 6 C. quærelam. enucleari.
- 7 Prouisionum ecclesiasticarum via multiplex.
- 8 Præsentatio a populo præscriptibilis. & 11. & cur. 12.
- 9 Parochiani qua præscribant.
- 10 Archidiaconi lapsus. & 15. & 17.
- 11 Priuilegia an et quomodo præscriptibilia.
- 12 Parochianos cum parrono præsentare posse.
- 13 Ecclesia qui præsumendi fundatores.
- 14 Rectores a populo præsentandi.
- 15 Parochiani quando non parochiani possint.
- 16 Deiectus quis: quo ve remedio iuuandus. 2. 2.
- 17 Expulsores, non admissio domino, non vsucapere.
- 18 Expulsio non violenta que.
- 19 Possessionem metuentis sibi non admitti.
- 20 Deiectus vi quis, an non, dicendus. & 27. 28. & 29.
- 21 Vi possessum non, nisi bona fide, præscribi.
- 22 Metus unde deprehendi possit.

Varelam. Si queris, vtrum possessorium, & petitoriu possint simul incumbi, dic vt dicam. j. de causa poss. & proprie. c. cum dilectus.

¶ Si queratur quanto tpe possessor non vtendo possessione sua, possessione dicatur amississe, refert, aut queris de possessione rei corporalis, aut de possessione rei, siue iuris incorporalis. Si de possessione rei corporalis tunc arbitrarū est. ar. ff. de iure deli. l. 1. in fin. fm Host. & Inn. Cōpo. hic. vnde aliqui legistæ volunt ostendere, qd hodie vsucapio, vel p̄scriptio locū nō habeat: quia ciuili possessio est causa vsucapionis. ff. de acq. re. do. l. acquiritur. §. fi. & ff. de acq. pos. l. si qd fundū. fm hoc ostendo tibi, qd vsucapio, † vel p̄scriptio locum nō habeat: quia vbi aliquis exit rem, quā possidet, p̄sumitur retinere possessionem ciuilem in aō. vt. ff. de acq. pos. l. clam possidere §. quæ ad nundinas. Pone ergo exiui de fundo animo retinēda possessionis, & vado ad S. Iacobum. Quidam alius eundem fundū e mit bona fide, & iusto titulo traditus est sibi fundus, dico qd nō vsucapiet: nam ex quo possessio ciuili est penes me absentē iste per traditionē sibi factā non acquirit, nisi naturalē & sic nō paratur sibi causa vsucapiendi. C. de p̄scr. 30. vel 40. annorū. l. male agitur. & ista snia v̄ destrucere oēs p̄scriptiones & vsucapiones. Sed ad hoc rideo quod ex quo ego possessor neglexi venire ad fundū meum † per tps magnū qd non est lege diffinitū (& ideo arbitrio iudicis relinquat) dico qd ex eo tpe amitto possessionem fundi ciuilem & sic acquiritur alteri, & ex tpe p̄scribit. inf. de vsuca. §. qd ad eas res. imō possum dicere, qd tps computabitur possessori a tpe apprehensæ possessionis. Vnde verū est, quod ego absens aō retineo possessionem ciuilem. sed dico qd si negligo venire ad fundū per longum tps p̄sumit, qd ab initio nō habeo animū possidendi, & sic retrotrahitur. & ad hoc est argū optimū. C. de petit. hære. l. fin. & ff. de acq. here. l. qui in aliena. §. si is qui putabat. & C. de alluio.

alluio. l. si quis alias de adul. l. si quis. Si queris de possessione rei siue iuris incorporalis & tunc aut quis de possessione vel quasi iuris eligendi aut de possessione vel quasi iurium aliorū puta de possessione] vel quasi percipiendi aliquam annuā pensionem, seu aliquod annuū ius. si de possessione vel quasi iuris eligendi refert. aut alij eligunt sine me: quia nō caro electioni interesse & tunc non amitto possessionem. fm Inn. hic in gl. dnt quidā. ver. & no. aut eligunt sine me volēte electioni interesse sed per eos non admisso & tunc aut eligunt sine me, non aō † spoliandi me possessione, sed per ignorantiam, vel negligentiam vel ex iusta causa, puta quia eram excōcatus, vel suspensus, vel talis qui non debebam electioni interesse, & tunc nec sum spoliatus nec possessionē amitto quia vis nō fit sine dolo. ff. de vi & vi arma. l. 1. §. ad solam. & §. interdctū hoc qd atrociter. ff. de vi bo. rap. l. 2. §. doli. aut animo iure spoliandi: & tunc aut ego credo qd ipsi non faciant hoc aō me spoliandi. Et tunc idem quia sicut possessio sic & quasi possessio non potest sine animo amitti. ff. de acq. pos. l. quemadmodum. & l. quomuis. fm Cōp. hic. Aut scio vel saltem credo quod hoc faciant animo spoliandi & tunc aut sunt in possessione vna cū alijs eligendi. Aut sum in possessione solus eligendi. si in possessione vna cū alijs eligendi. & tunc aut sum in poss. electione eligendi, & venio ad electionē eodem. si iure quo & alij, puta, iure cōi tanquam canonicus, vel monachus, vel alio diuerso iure. Si eodem iure tunc licet nō admittatur, non tñ prius possessione: & est ratio, quia electio nō fit nomine cuiuslibet canonici, vel monachi singulariter, sed nomine capituli, vel gentis. Et ideo tñ priuatur possessio ille qui contemnitur: imō ius suum per alios conseruatur: quia non suo noīe hoc ius possidebat sed capituli fm Inn. Host. & Cōpo. hic. Si vero sum in possessione eligendi, & venio ad electionem diuerso & alio iure quā alij. v. g. quia alij veniunt iure cōi quia canonici, vel monachi ecclesiæ: & ego, qui non sum monachus vel canonicus ecclesiæ, venio iure consuetudinario, vel priuilegiato. vt. j. eo. scriptū. & c. Cumana. & tunc si illi qui veniunt diuerso † & alio iure me excludant ab electione, possum me dicere spoliatū & agere interdctio recuperandæ possessionis fm Inn. Host. & Cōpo. hic. Si vero sum in possessione qd solus eligam vel prouideam: tunc si alius eligat, vel prouideat me patiente, & pro electio habeat a subditis, bene amitto possessionem: quia non video hre aium possidendi, alias retinēdi possessionem: cū electum ab alio patior vti dignitate, fm eos. pro quibus. j. de cau. pos. & proprie. c. cum ecclesia. & c. cum olim. Si queris de possessione vel quasi iurium aliorū puta percipiendi annuū censum vel annuam pensionem, tunc refert, aut ille, qui est in possessione, vel quasi percipiendi: & nō percipit quia sponte omittit petere & percipere: aut sibi petenti denegatur. Si primo t modo, nō spoliatur, nec possessionē amittit. nam solo animo retinetur possessio, & ipse non v̄ hre animū dimittendi. vt no. Inn. hic in gl. quidam dnt ver. & no. iam alle. & Host. & Cōpo. post eum. Si secundo modo tunc aut petebat illud ius, vel possessionem ante tps, & tunc ex sola denegatione non est spoliatus, vt not. Inn. in gl. dr̄ ver. si autem. & Host. & Cōpo. post eum. Si secundo termino petebat, & tunc aut denegans denegat ex iusta causa, forte quia nō potest soluere, & eam nō denegat animo nō soluendi in futurum. & tunc petens non d̄ spoliatus. vt no. Inn. in gl. dr̄ ver. secus. & Host. & Cōpo. post eum. aut denegans denegat ex non iusta causa, & animo nō soluendi in futurum & ex hoc solo v̄ petens spoliatus vt probatur hic in vers. subtractam. & no. Inn. hic in gl. hic dr̄ autem in principio. & idem Host. & Cōpo. post eum. & hoc verum siue iste petens suspicetur se posse per debitore priuari possessione sua puta quia ipse petēs erat debilis, & impotens siue nō. puta quæ erat potēior ipso debitore quia ipse possessor possessionem sibi debita auferre non potest. ff. quod met. cau. l. extat.

¶ In gl. quæ incipit quæ puenit &c. Posset queri, nunquid ius presentandi possit p̄scribi a parochianis in ecclesia parochiali, qui nō sunt † patroni illius ecclesiæ per constructionem, vel dotationem ipsius ecclesiæ vel per dotationē fundi ad constructionem ecclesiæ quibus tribus modis ius patronatus queri potest, quod dic per Inn. de iure patro. in rubr. per Arch. eo. ti. c. vnico. gl. l. lib. 6. & v̄ casus in isto. c. quod sic. sed Arch. d̄. & ista decre. fm verum intellectum loquitur † in populo præsentante rōne iuris patronatus, quod patet ex verbis papæ, cum dicit hic, cum nobis constitit, qd populus in quasi possessione presentandi clericū existebat. & ibi cum dicit, salua questione super iure patronatus inter ecclesiā vestrā & populū spediticæ ecclesiæ nam per hoc quod litera dicit presentandi, denotat ius, siue gratiā descendente ex vi iuris patronatus vt est casus. j. de iure patro.

c. vlt. & hoc idem innuit gl. hic qd dicit cōsuetudine quæ provenit ex iure patro. &c. & hoc expresse tenet Arch. j. de iure patro. c. vnico. gl. 1. in fin. lib. 6. & plenius. 7. i. dist. hortatur. vbi de hoc plene per eum. Et ad pleniorē euidentiā istius materiæ scire debes, quod plures sunt viæ a iure inuētæ per quas sitte fm quæ † ecclesijs prouidetur. Prima via est electio, de qua habetur. s. e. t. c. 1. & c. cum terra. & per totū. & s. de postu. c. bonæ. j. in fi. 16. q. 7. c. congregato cū infinitis similibus. Et ista electio, siue istud ius eligendi nullo modo potest pertinere ad laicos, quia per eam cōtrahitur matrimoniū spirituale inter ecclesiā, & electum. vt s. eo. cū inter canonicos. & j. de testa. c. requisiti. §. fecus aut quod quidem matrimoniū laici cōtrahere nō p̄t. & hoc sentiunt Inn. & Cōpo. j. eo. c. quod sicut. Scda via est solennis notatio, de qua h̄. s. de postu. præla. c. bonæ. j. in fin. & plene no. 63. di. quanto & ista solennis notatio non cadit in laicū cum per eam matrimoniū spirituale trahatur vt plene not. gl. in d. c. quanto. Tertia via est postulatio, de qua habetur. s. de postula. præla. per totū. & quæ habet fieri cum decreto. vt patet. 7. q. 1. ep̄s de loco. & s. de postu. præla. c. bonæ. 2. §. nec nocebat. & ista etiam nō cadit in laicū cum per eam perueniatur ad matrimoniū spūale & in hoc ipsi electioni equiparatur vt no. in d. d. cre. bonæ in fin. Quarta via, est collatio, quæ p̄aliter pertinet ad prælatum. j. de renun. c. admonet. & 10. q. 1. nouerit. & hæc nō cadit in laicum de iure cōi. vt patet. 63. di. si per ordinationem cum similibus: sed bene cadit de priuilegio ipsi Papæ qui laicos potest habitare ad ista. vt patet. 63. dist. Hadrianus. & c. in synodo. Quinta via est presentatio, de qua h̄. 16. q. 7. decerni mus. & j. de re iudi. c. cum Bertol. de iure patro. per totum. & hoc cadit in laicū ex vi iuris patronatus. j. de iure patro. c. fin. & in isto casu loquitur istud. c. quærela. vt statim. s. dixi. Sexta via est simplex petitio, vt qd populus petit ab ep̄o dari rectoriam: quæ simplex petitio nō est prouiso: & hæc potest cadere in laicos siue in populū non patronum: & de hoc loquitur. j. de statu mona. c. quod Dei timorem. & 23. dist. c. 1. ver. nulla inq̄. & 42. dist. c. 1. & 6. q. 1. §. patet. & in isto casu potest intelligi. 29. dist. c. Petrus. & 16. q. 1. §. his oibus. & c. sic viue & c. si quis monachus. vbi dicit gl. quod populi nō est eligere, sed testimoniū dare. 24. dist. c. 1. & hoc tenet Arch. in d. c. si quis monachus. gl. pen. Ad quod facit qd no. 10. dist. imperium. 16. q. 7. in fi. summe. & in Spec. de præb. in fi. idem tenet Io. An. j. de præb. dilectus. & de iure patro. c. præterea. ita distinguit & dicit Arch. in d. c. hortatur. in fi. & vide questionē prædictā per Io. An. j. de reg. iur. c. quod alicui gratiose in nouella. li. 6. f. vtrū parochiani possint p̄scribere presentationē rectoris suę parochialis ecclesiæ, quā p̄sequitur ponendo gl. quam posuit hic fm motuum suum & formā cuiusdam snie papalis. tertio tollendo responsionem quæ fit ad decretalē istam. quarto fortificando solutionem suā quinque equitatibus. quinto tollēdo tria quæ fundant opinionē contrariā. Sexto respondendo ad duas gl. septimo ostendendo solutionē suam verisimilā per locū a diuisione. Primo sciendū est qd scripsit hic super verbo populus, qd per hanc literam dñs suus Marcellinus noīe, tenebat, quod parochiani vel populus possidere & p̄scribere p̄sentationem in sua ecclesia parochiali facit. 16. q. 1. c. sic viue. & c. si qs monachus. in fin. & quod ibi no. Hug. & qd no. 63. dist. in sum. & c. reatiua. & quod not. j. eo. quilibet super verbo abufum & Cōpo. de recri. capitulū. gl. quia questiones. vers. quia si patroni vbi in hoc parochianos & monachos æquiparat per eundem modū inducitur quæst. 30. fo. de Deo que fundatur super presentatione populi. ad hoc. j. eo. gnali. li. 6. dñs Ioan. de Montemurlo disputando terminauit d̄rum. respondens ad decretalem istam: quod hic populus possidebat patronatum nō ad actum presentandi tñ probans id per ver. salua. quæ sequitur hic. hoc etiam tenet Arch. in c. alle. hortatur. ipse vero Io. An. magistri sui opinionem defendit iuriconsultum Cassium imitando. de quo. ff. de arbi. l. diem §. 1. Est aut sciendum, quod tpe Nicolai quarti quæstio fuit in curia, qua presentatus a populo S. Cecilie de Florētia cum diocesanis presentationē ipsam nolisset admittere appellauit ad ipsam: & fuit snia lata pro ipso, quā papa confirmauit inserto tenore sniæ, & cōfirmationis exēcutores dedit. quas literas penes se habet infirmatas. quarū verba respicientia p̄positū sunt hæc, Nicolaus &c. dilectio filio. G. pref. byt ero, & rectori ecclesiæ S. Cecilie Florētiæ salutē &c. ea que in iudicio &c. sane tua petitio nobis exhibita tenebat qd cum ad ecclesiā S. Cecilie Florentiæ tunc vacante per mortē &c. Ad parochianos ecclesiæ ipsius ad † quos de antiqua & approbata p̄uerudine, & hactenus pacifice obseruata presentatio ad eandem ecclesiā cū vacare cōtingit, pertinet: venerabili fratri

notro. B. Flor. episcopo fuisse canonicę presentatus idem episcopus ad eandem ecclesiam te admittente contra iustitiam recusavit, propter quod tu ad sedem apostolicam appellasti. Narrat deinde, quomodo duo auditores successively dati fuerunt ad causam & quomodo secundus pro ipso tulit sententiam, quam confirmavit infero tenore. Et fuit hoc apud urbem pontificiam sui anno tertio. Ad executores facta eadem narratione concludit. q. ipsi, vel alij prestatam sententiam autoritate apostolica exequantur inducentes & c. & attestatur q. in literis illis nihil inferitur, quod predictum intellectum immutat. Postea dicit sic, licet istud sufficeret ad robur illius opinionis, j. de re iud. in causis. adhuc tñ ipsam opinionem adiuvabo. Et primo si tollatur responsio quę fit ad decre. istum hic habemus casum. & ppter hoc volui videre antiquam qui tñ non auxit intellectum. Dico autem quod nulla necessitas cogit illum ad id. Vel vñ sonare quod debet. Sed eius est mens, quod cũ litera non dicat populum prescriptisse, sed solum possedisse actum presentandi ecclesie S. Agathe, quę se dicebat patronam. si ita erat, cuius potest ex iure patronatus illum actum presentandi a possessore, & tunc esset questio super iure patro. ex quo iure ageretur & quod forsan per populum negaretur. Cum ergo ibi populus non fuerit in causa licet obtinuit propter suę possessionis commodum presentatus ab illo ad cautelam vel ad consolationem succumbentem papa protestatus est, quod de iure suo patronatus agere possit & populo. Et sic habemus de questione casum. Item sententiam supra scriptā, hæc aut fortificat equitas. nam & si dicatur contraria opinio in laicis & nõ in parochianis procedere, cessat tñ in parochianis. & hoc triplici respectu. Primo t quia participant ex iure parochiali priuationi rectoris possunt, ergo participare cum rectore. de off. Arch. ad hæc in fi. in aut. de defen. ciuit. §. usufruandum, ver. non habente. coll. 3. & per commissum regula. j. de reg. iur. & ff. de regu. iur. l. nihil tam de simo. c. iam. & quod no. j. de off. deleg. c. venerabili. in fi. in glo. de re. eccl. non alie. si quis presbyterorum. gl. pen. & in decre. vt circa. j. eo. li. 6. Secundo quod ipsi incumbit ab illo audire diuina, & percipere sacramenta, ppter quod boni est quod illorū proposito congruat. s. tit. proximo. c. 1. ad finem. ac etiā experientia docet, quod efficacius docent, & laborat ad habendum vnum idoneum quā illi qui non sunt parochiani. Tertio, quia participant dotationi. Nam sicut alimentat rector ex datis per patronum sic etiam ex obuentionibus quas a parochianis recipit, & in quibus consistant. vide quod dixi de parochijs. in rubrica. quarum consideratio habetur etiam interdū in fundatione, & dotatione. de eccl. edifi. ad audientiam. r. & dixi de consue. eccl. vel alia. c. cum sicut. & constat certas ecclesias omnino dote carere quid mirum ergo si ad presentationis actum possidentem & prescribendū habiles esse dñr absq; hoc quod iura vetera hoc permittebant eisdem etiā in ecclesijs collegiatis? 39. dist. Petro. 47 dist. de Petro. 61. dist. studij. 63. dist. plebs. 3. & creatina. Item conclusionem Arch. quę distinguit presentationem a petitione, dicendo, quod simplex petitiō competere possit populo. de statu monacho. quoad Dei timore. fateor, cum nõ possedit presentationis actum: secus in possidete, vel cum petitionem illam sine vlla possessione vna vetula de parochia facere possit: absurdū esset non plus dare prescribenti, quā illi non plus toti parochie quā vni parochiano. Item aduertendum est, quod ij, qui tenent opinionem contrariam, concedunt, q. parochiani bene pñt prescribere patronatum. & tunc licebit eis presentare & lic vitiānt regulas, qui potest totū, potest & partem. de off. dele. prudentia. & c. pastoralis. §. r. cũ concor. & cui licet plus & minus. j. de reg. iur. cui licet. li. 6. Cōcedunt enim q. honorē possessionis & ius alimentorum in casu inopię vna cũ actū presentationis prescribere pñt sed tertium solum non: cum tñ ex ijs coniunctis, & potissime ex fecō, plus graue tur ecclesia. Ex quo patet, q. illi rigori multū resistit equitas: & si opponatur hoc quę contingere in exemplis, quę postū de transla. epi. c. si super gl. sed nõne. Rñdetur per id quod no. j. de verb. sign. propterea. in fl. vlt. scit ergo nõ canonici prescribunt actū electionis prelati sine prescripitione canonicatus. j. eo. Cumana. de causā pos. cũ ecclesia. sic & parochiani sine prescripitione patronatus prescribāt ius presentandi quasi ad id habiles per rationes proxime dictas, sic & sine prescripitione episcopus non eps prescribit aliqua quę de iure ad solos episcopos pertinent de prescri. auditis. & c. cum olim. Restat tollere tria super quibus fundat Arch. opinionē contrariam, quā tanta operositate vsus est persuadendi quāta falsitas indi. eret, vt vera videatur. vt in Hieronymo ad Marcel. 11. quia libera institutio sacerdotum de iure ad ep̄m pertinet, alleg. 7. iura scilicet,

10. q. 1. c. 1. & 2. 16. q. 7. nullus oīno. de offi. arch. c. cum satis. de cap. mona. c. 1. vbi dicit expressum, de heret. ca. ex iniuncto. in fi. de reli. do. c. de zenodochijs. Huic dicto resisto. & dico nullum de c. alleg. probare illud ad quod inducitur. Primum dicit q. patronus non exiuit ecclesiam a lege diocesana. fm quod non exiuit dotem a potestate episcopi. tertiu & quartum dñt, quod episcoporu non inferiorum est cōmittere curam animarum. Coniungo sextum quod dñ, quod episcoporu est instituire & destituere. hæc duo confiteor quod curam animarū committunt, & instituunt presentatos a patronis. j. de insti. c. 1. li. 6. sed nullo illorū iurium probatur quod habeant liberā institutio nem: & libere quem volunt instituāt: alias se queretur cum illa capitula nõ distinguant quod etiā in collegiatis ecclesijs libere institueret episcopus quem vellet de decre. j. eo. tit. & j. eo. tit. postquam. li. 6. licet fatear quod in primitiua ecclesia epi ad regenda loca transmissi oīa prouidebant & sic intelligitur quod notatur. j. eo. quanquā. lib. 6. ante medium magne glo. vt super ca. scripsi. Item si decretalis c. ex iniuncto intelligeretur de libera institutione. ergo & libere destitueret qd est falsum. 16. q. 7. inuentum. cum cōcor. Vltimum vero. c. dicit episcopos debere esse sollicitos vt in hospitalibus seruetur hospitalitas. Rñdeo ad c. primum de cap. mona. vbi dicit expressum certe nõ sic affertur si ponderasset ibi textū per consilium monachorū, & decretalem vnicam eo. tit. lib. 6. per quā patet intellectus illius secundū. Super quo Arch. fundat opinionem illā in c. nouerint. 10. q. 1. per quod dicit inducens gl. pię mētis. 16. q. 7. patronos alias per laicos fm antiqua tpa nihil iuris in ipsjs ecclesijs habuisse: sed ipsę ecclesie ad ordinationem epi pertinebant quod fuit postea immutatum, & gratiose cōcessum, quod hñt presentationem rectoris. 16. q. 7. decernimus. hoc est patenter falsum. quod patet ex eo quod illa duo capitula nouerint: & t decernimus: simul manauerunt in quarto cōcilio Toletano vt ex iporū superscriptionibus patet. c. decernimus ibi offerant ep̄o ordinandos: ostenditur qualiter intelligitur litera illa ad ordinationem epi quam ponit. c. nouerint. scilicet quod ordinabit a patrono oblatum. i. presentatū. Fateor ergo, quod nec olim habuit nec hodie habet patronus dñm suę ecclesie vel sue dotis vt in c. alle. nouerint. Presentationem vero & alia iura tunc habuit sicut nunc. vt in c. decernimus. & si qua capitula dicant quod nõ habeat nisi processione ponitur illa processio pro patronatu. vt no. in d. c. pie mentis. Tertiu super quo fundatur illa opinio est, quod laici patroni de gratia sustinētur in hoc iure. 16. q. 5. c. 1. j. de iure patro. qm quod est etiam annexum spiritualitati. Aliud ergo laicus non patronus illius iuris nõ est capax, & exaltat vocem in hoc per. c. sane. j. de priui. quod eorad dicit regula. qd alicui. De hoc dicto satis miror sicut. n. non concludit hæc ppositio rem alienā vsurpare non possum ergo nec prescribere. ita nec sequitur si quid per priuilegiū t est alicui cōcessum per aliū vsurpari nõ potest: ergo nec prescribit. cũ certum sit q. tria priuilegia prescribit. j. de priuileg. accidentibus. & c. si de terra. & facilius quam t ius cōe. vt no. j. de prescri. ca. 1. circa fin. magne gl. li. 6. & dixi de off. ordi. conuenerunt. gl. per hoc circa mediū. Item constat q. vna certis per priuilegiū concedunt talia per alios prescribuntur. Patet exemplū in excepitione. j. de reli. do. cum dilectus. de priui. cũ personā. li. 6. in libera receptione ordinis. de prescri. c. veniens coniuncto cũ. c. cum olim. eo. tit. sic & in similib. qd inferitur de annexione spūalitati non mouet, cum certū sit hoc ius vt pale transire in heredes, & per diuersos tractus transit etiā in extraneos. vt no. j. de iure patro. cum fm & certū est per illos modos laicū illius iuris esse capacem. ita ergo erit in isto possessorio. Ad id qd de gratia dñt t responderi per decre. cũ inter vniuersas. in fi. coniuncta cũ decretali. f. postquā. e. ti. & s. e. ti. c. bone. j. & de rescr. nõnulli. in principio. & c. sedes. per hoc aut sit responsum ad gl. fi. Inn. in decre. cum venerabilis de except. qui dicit iure nullo caueri q. deficiente patrono populus pñtet. cōcedatur de populo qui nõ possedit nec prescripsit presentationis actū in gl. 2. decre. sac. fan. nõ probatur qd asserit & ibi textus a p̄rio aperte facit t glo. decretalis gñali male gratibus archidiaconi. facit pro opinione predicta. Nam si cōcedamus (put ipse vult) q. de patronatu nõ loquitur, patet tñ ibi q. antiqua cōsuetudo dat laico qd de iure nõ cadit in laicū: & per hoc sit responsum ad multa quę concludunt laicis nullā potestatem in ecclesijs ipsarū iura, vel bona cōcessa. Ex predictis q. cludo q. aut constat ecclesiam hñe patronos, aut nõ constat. Primo t casu aut parochiani presentantur cũ patrono, aut sine, vtroq; casu p̄prie prescribunt tra patronos. j. de ca. mo. ca. 2. & no. de prescri. ad audientia. & iporū patientia facit parochianos huius iuris possessores, institutio secuta ad presentationem

tionem ipsorum iuxta ea, quę satis dixi de resti. in integ. c. 2. & casibus ijs patientia iungatur ad rōnes dictas a ver. hoc autē. Si vero non constat, quod potest esse dupliciter, aut quia constat alios t non esse patronos, aut quia nescit & quod nescit, dñ non esse. de consue. dist. 1. solennitates: cum sit certū ecclesias hōes habuisse fundatores (nisi miraculose cōstructę fuissent) presu mendū est eas per populū fuisse fundatas potissime quā hoc verisimile est vt fieri cōsuevit. j. de reg. iur. inspiciamus. & fm hoc concludam q. exercitiū vnus actus cōpetentis patrono erit possessio patronatus quod est regulare vbi plures actus ab aliquo iure dependent. de reli. do. c. 2. & hoc ex quo reliqui actus non apparent possesi per alium nec ius cōe circa illud ius fundat intentionē alterius vt ibi dixi super glo. pen. Et sic soluitur contrarium de decretali. auditis. de prescri. vt ibi dixi super gl. pen. & de capel. monachorum dilectus. vt ibi dixi, similitur gl. vltima & fm hoc saltem ijs vltimis casibus, cadere oportet tenentes opi. rariam. hęc Io. An. in c. alleg. quod alij gratiose. cuius opinio credo, veriorē fm istam de decre. vlti. gl. scilicet. 20 vbi fm Ber. p̄ponebatur t electionem. i. presentationē rectorum ecclesie S. Saluatoris ad populū de antiqua cōsuetudine pertinere, & sic p̄ponebatur possessio, cum cōsuetudo non sit nisi legitime prescri. p̄ta. s. de consue. c. vlt. in fin. j. eo. Cumana: nec prescriptio fit sine possessione j. de reg. iur. sine poss. lib. 6. & sic proponebatur possessio presentandi vna cum adiutorio iuris patronatus seu modorū predictorum acquisitionis eiusdem de quibus. s. in principio. ex qua possessio concludit in ver. cum nobis cōstitit q. populus in quasi possessione presentandi clerici existebat & c. non dicit titulo iuris patronatus, vel alio. In illis aut t qui non sunt parochiani, siue in vno solo parochiano, possit dici, q. pñt prescribere tanto tpe, de cuius contrario nõ exrat memoria. j. de prescri. c. 1. lib. 6. cum ibi notatis alias non nisi tituli habiles sint ad dandum causam prescribendi. j. de iure patro. cura. iuxta ea quę dicam. j. de prescri. c. si diligētū. de quarta ibi distinguit. & dicit archi. in d. hortamur. in fin. dico tñ q. per priuilegium Papę omnes vīe predictę, siue oēs modi predicti in laicos cadere possunt. ar. 63. dist. Hadrianus. & c. in synodo. ad quod facit quod not. Card. j. de prescri. cap. 2. in glo. sed nunquid. & Ioan. Andr. ibi nouella. lib. 7. q. 1. Ad declarationem gl. Inn. quę incipit dñt aut ad fin. in ver. aut aliquis prohibuit michi & c. si quis rōnes q. ego possessor fundi, metu alicuius, seu aliquorū fugio de fundo vel nõ audeo redire ad fundum, vt mitto possessionem, & quod remedium ad recuperandū possessionem sic amissam mihi detur: & vt rī possessio ipsius fundi ab alio postea occupata dicat vitiosa seu violenta, distingue aut aliquis per violentiam me expulit, vel me venientem nõ admittit, vel non. si scis, tunc aut quæris, vt rī amitto possessionem: & dic, quod sic vt ff. de acqui. possi. l. clam. possidere. §. qui ad nudinas. vel vt rī videor vi deiectus t & tunc aut quantū ad hoc, vt tra illum mihi cōpetat interdctū vt vide vi. & dic quod sic & hoc vice possessionem illā occupauerit siue non vt ff. de vsucapio. l. sequitur. §. si tu me vi. 2. respon. vbi hæc duo probantur. Aut quantum ad hoc vt ipsa possessio dicat vitiosa, & violenta, & tunc t aut ille qui me vi expulit vel venientem ad fundū non admittit post illam expulsionem, vel nõ admittit sed exultans possessionem & c. a tertio sensu. & infli. de vsucap. §. furti. q. aut ille qui me vi expulit, vel venientem ad fundū non admittit post illam t expulsionem, vel nõ admittentem nõ intrat nec occupauit fundū illum: sed quidā tertius & tunc non est vitiosa, seu violenta, & est casus, in d. §. si tu me vi. Sed si nullus per violentiam me expulit, vel venientem non admittit sed exultans homines armatos vnū, vel plures venire ad fundū meum ob hoc fugi, & recessi de fundo vel ad fundū redire ausus non fui: t tunc aut timui de persona, & rōne personę tñ vt quia timebā inimicos meos qui volebant me personaliter ledere: & p hoc recessi, vel nõ redire ausus fui, aut timui de re, & ratione rei tñ. aut est dubium. In primo casu nõ amitto ibi possessionem. vt. C. de acqui. possi. licet in fi. & ita intelligit ibi Accur. & Cyn. post eum in secundo casu refert. aut quæris vt rī possessionem amitto. & dic q. sic. vt ff. de acqu. possi. l. si id quod. §. fi. & in §. allegato. qui ad nudinas. & ff. de vsucap. l. non solum. §. si dñs. solo em animo amittit possessio vt. C. de acqui. possi. licet. Aut quæris vt rī videor t vi deiectus & tunc refert. aut falso existimauit homines venientes ad illū fundū: quia nullus veniebat: & tunc non videor vi expulsi: nec cōpetit mihi interdctū vt vide vi: nec est possessio violēta. vt ff. de vi & vi armata. l. 3. §. si quis autem. vers. proinde. Aut verum existimauit quia audiui vere

homines armatos: & tunc refert: quia aut ipsi armati tendebant alibi quam ad meum fundum: & tunc t nõ videor vi deiectus: nec habeo interdctū vt vide vi vt probatur in §. allegato. si quis aut in prin. & ff. quod met. cau. l. metu. §. 1. Fallit in casu vbi ipsi armati mutato proposito intrauerunt fundū illū animo acquirendi possessionē. nam tunc videor vi deiectus & habeo vile interdctum vt vide vi eos: sic loquitur ff. de vi & vi armata. l. §. familia. & §. idem labeo. ver. sed Pomponius. & §. allegato. si quis aut vers. proinde. Sufficit enim timor seu terror armorum verus ad hoc, vt ego videar vi deiectus per ipsos ff. de vi & vi ar. l. 3. §. qui armati. Sed aduertendū, hic oportet dicere tractum retro hñe locū: nam si armati tendebant alio & ego perterritus fugi, & desij possidere: nulla tñ violentia mihi illata illi audientes hoc: ratū habuerūt metu & ideo ad id tps quod desij possidere trahitur, & sic videor t deiectus eo tpe, quod desij possidere. ar. ff. de vi & vi arma. l. 1. §. quoties. ver. sed & si cũ aliquis alias de rigore nõ haberem interdctū cum antequā intrassem desijsem possidere: & interdctū non cōpetit nisi illi qui desijcitur: nec vt deiectus nisi ille qui cũ desijceretur possidebat. vt ff. de vi & vi armata. l. 1. §. interdctū autem hoc. & j. de off. deleg. c. consultationibus. Si vero alius occupasset possessionē & posteri deuenissent ad illos quorū metu exiui, qui tñ metu nõ intendebant inferre, t hos non competit interdctum. ar. ff. de vi & vi armata. l. 1. §. qui a me. fm Inn. Host. & Ioan. Andr. hic. Aut ipsi armati tendebant ad fundū meum, & vere ibi veniebat: & ob hoc fugi: & tunc aut quæris, vt rī videor vi deiectus quantum ad hoc vt t illos habeam interdctum vt vide vi: & dic q. sic, siue ipsi intrauerint fundū, siue non. vt ff. de vsucap. l. sequitur. §. si tu me vi. & l. non solum. §. si dñs. & ff. de vi & vi ar. l. 3. §. qui arma. & l. 1. §. idem labeo. Aut vt rī videor vi deiectus quantum ad hoc quod possessio dicatur vitiosa, & vi possessa: & tunc aut ipsi eam intrauerunt & occupauerunt eam. & tunc sic vt in d. §. si dñs in fi. ver. quia lex plauca. & c. ff. de vsuca. & ff. de vi & vi ar. l. 3. §. qui armati. Aut alius quā ipsi armati, postquam ego fugi illā possessionem intrauit, & accepit. & tunc nõ est vitiosa incho realis, seu vi possessa. Sed si quæris vt rī possit prescribi per illū, qui eam sic intrauit, & accepit, refert. Aut hoc fecit bona fide ignoras t eam esse meam, & credens eā esse alterius, qui forte eam sibi vedidit & tradidit: & talis [non] possidet nec vi, nec clam, nec scario & tunc ita poterit eam prescribere. vt ff. de vsuca. l. sequitur. §. si tu me vi sepe. alle. & l. nõ solum. §. si dñs in fi. Aut hoc fecit sciens possessionē tali modo vacantem, & talis nõ poterit eam prescribere, vt ibi quinto forte iste incidit in constitutionē illam. l. cōquebatur. C. vt vide vi. Si quæris in tertio t casu. l. qñ est dubium vt rī timebam de persona & rōne personę vel de re & rōne rei: tunc vt quod rōne personę timeerim. vt arg. C. de sacros. eccl. l. sancimus 12. q. 1. precipimus. & hic recurrēndū credo ad coniecturas, & ad qualitatem inimicitie. ar. ff. de excu. tut. l. p. p. litem. j. de presumpt. c. afferte & c. literas. & per totū. Si t vero non per violentiam sed per metu cadentē in constantē vt rī me in meo fundo existentem fecerunt recedere, & exire tunc habeo interdctū qd me causa. & nõ interdctū vt vide vi. Sic intellige ff. quod me. causa. & nõ interdctū vt vide vi. Sic intellige ff. quod met. cau. l. metu in princ. & ita intellige quod nõ hic Inn. in ver. si aut esset secus si non redij credens me nõ admitti vel desij qui tunc habeo interdctū vt vide vi. ar. iuri allegatorū. & ff. de vi & vi armata. l. 1. §. si quis cũ neget. & l. 3. §. qui armati. Ex pmissis vides, q. qñq; amittitur possessio: nec tñ habet locum ibi interdctū, nec est res vitiosa qñq; amittitur possessio, & datur interdctū nec est res vitiosa qñq; illa tria concurrunt qñq; datur actio, quod me causa. & vide qd nõ: Host. in sum. tit. de resti. spol. §. 1. in prin. & Odo. de session. in ti. de vi & vi arm. & Cy. C. de acqu. possi. licet.

- 1 Electio priuatorum ob crimen ad quem deuoluitur.
- 2 Electionem priuatorum non deuolui. Extendit. 3. & 7.
- 3 C. cum Vintoniensis. enucleari.
- 4 Priuatorum electionem ad non priuatos deuolui. fallit. 6.
- 5 Electorum successiuum ius ad quos deuoluatur. Verius. 9 & 10.
- 6 Electionem peccantium ad non peccantes deuolui. & 12.
- 7 Eligentium omnium ius ad superiorem deuolui, secus si non omnes eligant.

Vm Vintoniensis. Si quæris vbi electionem celebrantes omnes, vel quidam ex eis sunt priuati, vel priuandi potestate eligendi, vt rī amittunt potestatem eligendi, & ad quem deuoluatur ipsa potestas Hen. Boich super Decret. D 4 eligendi,

ritus, & plurimorum cōprobatur assensu. s. e. dudū, & j. e. eccle-
 sia. 2. & adde quod ibi dicā & in hoc concordat Innocē, hic. in
 j. gl. & Ho. post eū, & dñr fieri dū electiones incontinēti siue
 eodē contextu. qñ ambæ fiunt siue cōcurrunt ab initio a prin-
 cipio scrutiniij vsq; ad publicatam electionē vt no. Inn. in cal-
 le. considerauimus in gl. de qua. ver. & intelligo. & s. e. dudū.
 in gl. licet verum. sed cōsueuit hic ante. & idē Ho. & Cōpo. ibi. &
 Io. An. hic. Si t̄ ex interuallo, tunc aut prima electio, licet etiā
 nulla ipso iure cōfirmata est per superiorē vocatis ijs, ad quos
 pertinet electio, vel solemniter p̄posito edictō iuxta formā
 c. qm. j. e. li. 6. & tunc non valet secunda: quia iā non vacat ec-
 clesia immo obediendum est confirmato. j. de consec. s̄ben.
 post electionem. ar. 8. q. 4. nonne. quasi valeat tuitione iudicis
 & si non ipso iure. arg. ff. quod cum sal. tu. l. j. §. pen. & j. e. cum
 dilecti. in fi. & idem si aliud interueniat, quod vicem obtineat
 confirmationis. vt no. Inn. in c. alle. inter dilectos in gl. in. &
 Host. & Io. An. post eum. aut non est confirmata. & tunc aut
 prima electio est nulla ipso iure aut aliqua. Si nulla tūc aut hoc
 est notorium aut dubiū. Si notorium tunc aut secūda electio
 fit ab illis eisdē qui primam fecerunt. aut ab illis. si ab illis eisdē
 tunc s̄m Host. hic. & s. e. considerauimus secūda electio est
 omnino cassanda. vt j. de excels. p̄lata. inter dilectos §. p̄ter-
 ea. & hoc nisi prima oīno euauisset per mortem, vel per resi-
 gnationem alteri factā vel alio mō. j. de resi. in inte. c. 2. sed In-
 no. in hoc. j. in calleg. considerauimus. in gl. de qua. ver. nā si ij
 dē. & j. e. publicato. in j. glo. in princ. in ver. Nam in hoc casu,
 eis post publicatam electionem liceret aliā facere. vt no. s. eo.
 cum terra. & c. dudum. & c. Ioā. An. dicit hic q̄ si vis tenere
 opi. Inn. dicit q̄ c. inter dilectos. non obstat, quia loquitur in
 collatione, quæ obtinet vim electionis & confirmationis s̄m
 eum. Vnde istā opi. Inn. credo veriore. primo t̄ quia electio
 non est, nisi initium matrimonij spiritualis inter ecclesiam, &
 electum: collatio vero, q̄ habet vim electionis, & confirmatio-
 nis. est perfectio ipsius matrimonij, & sic collatio est actus de
 se perfectus. Et ideo non mirum, si conferens q̄ istum actum
 perfectum de sui natura non possit venire, & aliam facere ea
 primitus nō nuntiata cassa, & irrita: secus in electione. p̄ hoc
 facit optime. j. de app. c. cū appellatib. friuolis. li. 6. vbi de-
 serens appellationi etiam friuolę, & sic abdicans a se perfectę
 iurisdictionē non potest amplius se de ea introrittere. & idē
 in c. dilectis. vbi delinquens post delictū consummatū non de-
 finit esse nocens per p̄niam. alias per s̄niam. sed ante delictum
 consummatum sic. ff. de fur. l. qui ea mente. ff. vi. bo. rap. l. vlt.
 iuncta sua contraria. ff. ad l. Cor. de fal. l. qui falsam eum ibi no-
 tatis. Secūda rō t̄ diuersitatis potest esse, quia in electione di-
 gnitatum, seu ad dignitates dilatione, est maius periculum, q̄
 in dilacione collationis, q̄ fit regulariter de beneficiis minori-
 bus. vt j. e. c. ne pro defectu iuncto. c. nulla. de consec. p̄ben.
 Si secūda electio fit ab alijs tunc prima non prestat impedi-
 mentum secūda. vt j. de app. constitutis. i. & in iuribus alleg.
 in gl. ita possit intelligi glo. Inn. j. de consec. p̄ben. post elec-
 tionem super verbo idonea. & Host. & Io. An. post eum. &
 hoc nisi ante primā fuerit appellatum canonice & prima fiat
 post. & t̄ talem appellationē quia tunc appellatio transfert ad
 superiorē negotiū electiois & appellationis. j. de app. c. solitu-
 dinē. & sic pōt intelligi. s. e. considerauimus s̄m Ho. Itē hæc vera,
 nisi p̄rio eligentes se adeo indignos reddat, q̄ t̄ scdām electio-
 nē non mereantur audiri. j. e. bonæ. i. fi. & j. de appe. consti. j.
 s̄m Ho. si vero est dubium vtrum prima teneat vel nō, tūc pri-
 ma prestat impedimentū secūda. vt s. e. considerauimus. &
 vidē quod no. Archi. 61. di. c. studij. glo. fi. vbi no. q̄ dñt quidā,
 q̄ si est de consuetudine, q̄ electio fit penes populum alicuius
 loci si facta est electio per eos, variare non pnt nec alium elige-
 re, nisi prima electione cassata cū laicis patronis tm variatio p̄-
 mittatur, vt in c. allegato. q̄ aut. cum aut. pastoralis. s̄m eum.
 ibi & de ista materia no. 63. di. q̄to. Si vero prima electio nō sit
 irrita ipso iure; sed potius irritanda: tunc impedit secūda, si-
 ue ambæ fiant ab eisdē. vt j. e. publicato. & no. Inn. in glo. alle-
 gata de qua. ver. si vero eodem casu siue a diuersis vt s. e. bonæ
 & c. congregato. & j. e. c. scriptum est. Modo restat videre, quæ
 est rō, quare vbi vnus solus, & insolidum habet ius conferēdi
 22 & prima t̄ collatio per ipsum facta est notorie nulla, nihilomi-
 nus impedit secūda. vt s̄m in ver. aut non est facta scienter, de
 indigno. & c. sed secus in ver. aut ambo insimul & tunc. & c. rō
 pōt esse quia qñ hēt conferre solus & insolidū valet collatio q̄
 tum est ex parte sui nec peccat q̄tum est ex pte p̄tatis ipsius,
 licet sit p̄ctm seu defectus ex parte recipientis. iō. nō mirum,
 si non possit cōtrauenire & aliā electionē facere prima nondū

23 cassata vel cassa & irrita nuntiata. vt j. de cle. coniu. ca. diuersis
 fallacijs. sed fin calib. qb. duo hnt conferre in simul, & vnus eo-
 rum confert solus vni, vel ambo conferunt diuersis non valet
 collatio ex pte. f. dātis, seu cōferentis: quia nō nisi cū alio hēt
 ius conferendi: & iō non mirū si ipse vna cū illo cū quo habet
 ius conferendi possit venire t̄ & aliā electionē facere. argum.
 s. eo. no. f. & ibi tetigi de hoc. arg. et̄ j. de iure patro. c. qd̄ aut.
 Item in primo casu non est p̄iudicium alicuius, nisi conse-
 rentis, sed in alijs casibus supra tactis, p̄iudicaretur alijs,
 quām conferenti ibi quod esset inconueniens, & iniqum, q̄
 alteri per alterum. ff. de regulis iuris. l. alteri. Non debet alteri
 Si queris, vtrum potestas data seu
 N caulis. commissa, compromissarijs eligen-
 di, seu potestas data vel commissa alicui vel aliqui-
 bus beneficia cōferendi possit reuocari, distingue:
 vt dicam. j. de concessio. p̄ben. c. constitutus. dist. 2.
 Vm Ecclesia Vulterana. Si quis, vtrum,
 ad episcopum, & ad capitulum insimul, vel alterum
 eorū solummodo spectet collatio p̄bēdarum, &
 aliorum beneficiorum, distingue vt dicam. j. de his quæ fin. a
 p̄lato. in c. nouit.
 1 Electorum plurium vnus an eligibilis verus. 2. & 3.
 4 Electorum duorum vnus ineligibilis fallit nu. 5.
 6 Electio concors qua. 8. 9. 10.
 7 Eligi vnus ex duobus an possit. & 11.
 12 Scrutinij & compromissi discrimen.
 Vm in iure. Si quis qñ sunt plures electores
 vtrū possint eligere vnū ex fe-
 aut sunt duo tm. si plures quam duo, tunc aut eligūt
 per viam seu formā spiritus sancti, & dic quod sic, vt not. j. e.
 c. quia propter. & hoc nisi seipsum primo eligat quia tunc fe-
 cius, vt istum dicam in forma cōpromissarij: aut p̄ viā, seu formā
 scrutiniij, & dic qd̄ sic, vt s. eo. cum inter canonicos. & c. cū di-
 lectus. & c. Cumana. & c. congregato. & per totū. Aut p̄ viam
 seu formā cōpromissarij & tunc contrarię sunt opinionēs, quia
 Io. de Deo. Bert. & Tan. j. de for. in c. fi. dñt quod nō possunt e-
 ligere de seipsis. Sed Io. 8. q. j. qui ep̄atum. & Io. Vinc. Gof. Lau-
 ren. Phi. Inn. Host. & Cōp. & Io. And. hic. & Host. j. de iure pa-
 trona. c. per lras. & G. de Monte Lau. 48. 158. c. tenēt p̄riū. Sed
 Arch. in c. alle. q̄ ep̄atum. dicit opi. vltimā esse verā qñ alij pri-
 mo ipsum eligūt, secus si primo noīaret fe. & sic loquuntur iu-
 ra hic inducta p̄ Ber. in gl. j. s̄m Arch. Sed ego credo t̄ sic dicē-
 dum, quia aut est dictū vel interdicitū eis expresse a cōpromit-
 tētib. q̄ nō eligūt aliq̄ de seipsis, & tunc nō possunt eligere red̄
 seipsis. arg. ff. de iudi. l. solemus. & j. de cā. pos. & proprie. ca. cū
 ecclesia futrina. ver. cū in iure. Aut hoc non est dictum, seu in-
 terdictum eis expresse: & tunc aut in forma compromissarij,
 continetur, q̄ oēs cōpromissarij de eligenda p̄sona debeant
 concordare & tunc non possunt eligere aliq̄ de ipsis. Et ratio
 est in istis duob. casib. vltimis, quia forma cōpromissarij dili-
 genter est seruanda, & electio facta t̄ formā non valet. s. de re-
 scrip. c. cū dilecta. s. c. proximi. s̄m Inn. & Ho. hic. Et istos duos
 3 casus ponit. G. de mandago. 48. c. Aut nihil horū t̄ est dictum,
 vel actū: & tunc credo p̄dictā opinionē, & distinctionē. Arc.
 esse verā. f. q̄ qñ alij ipsum primo eligunt, q̄ valet electio, vt
 hic & in iuri. hic alleg. p̄ Ber. Si aut ipse primo eligat seipsū tūc
 fecus: quia nemo debet oriri a seipso. vt 8. q. j. in scripturis. hic
 alle. & j. de iure patro. c. p̄ vestras. de insti. c. cū ad nostram. 24.
 4 q. j. didicimus. Si vero sunt t̄ duo electores solū, & tūc aut quis
 de forma scrutiniij, & tunc non possunt eligere vnū de seipsis
 s̄m Host. hic. & j. e. c. Cumana. & c. ecclesia. 2. Idē credo mul-
 5 to fortiori ratione in forma spiritus sancti. aut de forma com-
 promissarij. & tunc vnus alterū eligere pōt s̄m Host. hic & Io.
 And. j. de reg. iur. in toto lib. 6. qd̄ verū s̄m G. de Monte Lau.
 c. 48. Si sit hoc dictū in cōpromisso, q̄ possint eligere de seip-
 sis, quo casu verba debent de aliquo operari. j. de maio. & obe.
 in c. solitā. ff. de leg. j. l. si qñ. si vero non sit dictū quod possint
 eligere de seipsis tunc fecus. arg. ff. de arb. l. itē si vnus. s̄m item si
 plures. & istud credo tutius. & est rō: quia vbi sunt plures quā
 duo. & duo vel plures ipsum eligunt si postea ipse consentiat,
 electioni de se factæ per alios illi alij qui faciunt maiorem par-
 tem respectu electi non ipsi facere videntur. Nam factū, seu ec-
 lectio maioris, & sanioris partis reputatur factum omnium &
 non videtur seipsum eligere, sed & electioni aliorū accedere.
 ff. ad municip. l. quod maior. & j. e. o. quia propter. sed vbi sunt
 duo

duo solum compromissarij: & vnus eligat alterum eligens ille
 non facit maiorem sed æqualem partē respectu electi q̄ postea
 consentit nec potest dici accedere electioni alterius sibi paris,
 quia par in parem. & c. ff. ad Treb. l. ille a quo. §. tempeltium.
 Item cū duobus fuerit simpliciter data potestas. si vnus eligat
 non seruatur forma mandati & ita non valet quod agitur. ar.
 ff. de arbit. l. Item si vnus. s̄m item si plures s̄m G. de Mandago.
 in c. alle. sed Io. An. j. de reg. iur. c. in toto in nouella. lib. 6. di-
 sputat istam quæstionem, Duo soli habent eligere p̄latū iure
 proprio vel compromissario & vnus eligat alium qui cōfen-
 sit an valeat electio. & post multa argumenta hinc, & inde sol-
 uit, dicens, in eligentibus iure proprio electionem valere factā
 per vnū ipsoꝝ de reliquo. Solet tñ ad oēm dubitationē tollen-
 dam fieri cōpromissū per ambo in tertium qui post modū
 eligat alterum. Et si dicit q̄ iste electus debet habere maiorem
 partē, respondet totū. Nā & vox ipsius cōputatur in toto. nam
 6 c. q̄ sit necessarium. 18. q. 2. dicit q̄ de congregatioe fiat con-
 cors abbas electio. cōcors ergo electus cōputatur in electio-
 ne concordi, alias ibi esset contradictoriū. Per eundē modū in-
 ducitur. 63. di. q̄to. j. eo. cum post petitam. de temp. ordi. c. dile-
 ctus in prin. de eta. & qual. intelleximus. p̄ quæ patet electionē
 factam de collegio eligentium dici vnanimen & concordem.
 Item probatur in electione compromissarij. q̄ cōm. p̄-
 missum dī concors, & vnanime, licet factū sit in vnū vel plures
 de collegio eligentium. hoc patet s. c. proximi. in principio. &
 c. in causis in prin. & ver. quia vero. j. de renun. post translatio-
 nem. in prin. & facit quod post Host. scripsi. s. eo. licet ibi dñt,
 quod si duo soli Cardinales superessent, vnus posset alium eli-
 gere, sed qñ per compromissum eligūt illi duo, tunc est maius
 dubium propter varietates opinionum circa itā decretalem.
 & approbans opin. Ioan. in c. allegato qui ep̄atum & sequaciū,
 de quibus. s. in princ. excludit casus non dubios. Planum. n. est
 q̄ si vtrique infolidū data esset expresse p̄tās. quod ipsi duo,
 t̄ & ipsoꝝ quilibet posset eligere, q̄ q̄stio non est dubia. Item
 si nō est data p̄tās expresse, sed tacite vt quia dictū est, quod d̄
 se possint eligere, & sic procedit opinio Comp. quam scripsit
 hic. Item non est dubia quando fuit expresse denegata nē de
 fe eligeret. j. de fideiuf. q̄ quibusdam. de priuilegijs quod nō
 nullis. j. li. 6. de testa. c. 2. de testa. c. 2. de reli. do. c. vno. §. perso-
 nis. de excels. p̄lata. c. vno. Item s̄m Inno. Compo. & G. de mā-
 dago. idem dictum est in compromisso, q̄ oēs sint concordēs
 quia tunc vī tacite denegatur, nē de fe eligat quod non pla-
 cet ipsi Io. An. vt s. dictum est. Erit ergo q̄ dubia, cum simpli-
 citer cōpromissum est in hoc casu [tenuit] Host. [& hoc] pla-
 cet, q̄ vnus pōt alterum eligere, nec oritur a seipso, sed voca-
 tur a deo, & a socio. & sic licet non possit fe eligere tñ ex per-
 sonis compromittentiū poterit se coeligere s̄m eū hic, & ibi.
 Sed salua reuerentia tanti viri, non credo electionem in q̄one,
 proposita factam per vnū de reliquo valere nisi vt s. dixi. nec
 sequitur quod s. dicit ipse Io. An. electio est concors, ergo ele-
 ctus de gremio cōputatur inter eligentes: quia prout notat
 Host. j. de re iudica. cum olim. & Archi. j. eod. quorundam. su-
 8 per verbo in discordia. lib. 6. Electio intelligitur t̄ concors, non
 solum si omnes concordent, sed etiam si maior pars, & sanior
 ad hoc. s. eo. cum nobis olim ibi concorditer celebrare. & c. 66
 dist. apostolica. Item pro vno vel duobus, nec plus, vel minus.
 7. q. j. deniq; in princ. & facit ad hoc. 79. dist. c. 1. & licet forte
 hoc non sit verum, qñ vnus, vel duo contradicunt: quo ca-
 su dicere electionem concordem, esset contra naturam verbi
 a quo non est recedendum. ff. de leg. 3. l. non aliter. & iō dicebat
 G. Nafso. quod si Papa mandat electionē concorditer celebra-
 ri si aliquis cōtradicit electioni celebratæ non est satisfactum
 9 mandato Papæ pro quo. j. eo. cupientes. lib. 6. vbi patet, t̄ quod
 tunc proprie est concorditer electio celebrata, qñ nullus discer-
 pat. iō aut dī electio concorditer celebrata. in c. cum nobis o-
 lim: quia illi pauci contradicentes noluerunt interesse electio-
 ni sic. s. titu. proximi. gratum vbi maior pars erat priuata potesta-
 te eligendi, ideo illa electio, siue postulatio fuit concors: & hoc
 f. q̄ electio facta vno contradicente non fit concors tenēt. G.
 Nafso. & Archid. 76. dist. c. fi. verum est tamen quod est cōcors
 10 t̄ qñ celebratur per maiorem partem & saniorē nullo con-
 tradicente licet forte aliquo vel aliquibus vocatis, qui venire no-
 luerunt: vel expresse renunciauerunt. vt in c. allega. cum nobis
 olim. & hoc p̄terquam, quoad casum. c. alleg. quorundam. vt
 ibi not. & in clemen. eo. tit. quod circa multi fortius qñ vocati
 postea consentiunt: & tamen constat, quod in primo casu vox
 eorum non computatur inter electores, quia nō est, & qd̄ nō
 est computari non potest. arg. j. de sponsa. in princ. ad dissol

uendum. nec etiam in secundo. vt s. eo. c. auditus. & j. eo. eccle-
 vestrā. 2. verfi. dicebatur nisi in casu. c. indemnitate. s. fi autē
 lib. 6. vbi est speciale. Item non obstat, quod postea idem dicit,
 quod compromissum dī concors, & vnanime, licet factum sit
 in vnum, vel plures de collegio per proximē dicta. Item ratio
 sua loquitur in factioe compromissi quod est contractus vel
 quasi in quo sufficit consensus concurrens, vel sequens primo
 consensu perseverante. ff. de act. & obli. quæ consensu contra-
 huntur. in princ. ad hoc. j. de sponsa. dilectus. hic loquitur in
 electione faciēda virtute & per viam compromissi vbi secus
 Item hic. quod t̄ vbi ad duos tm̄ pertinet electio alter alterū
 non potest eligere, cum non sit facta a maiori parte capituli te-
 net Boatinus. j. de institu. c. vl. quod vī verum ipsi Ioan. Andr.
 ibi qñ habent eligere, vt corpus, vel collegium, vel electio, vt p̄sen-
 tant singuli, secus per ea, quæ ipse not. j. de iure patro. c. 3. & c.
 p̄ vestras. & hæc vera qñ sunt plures electores. si vero sit vnus
 elector constat quod non potest eligere seipsum etiam si iuraf-
 set eligere meliorem & ipse esset melior s̄m Inn. & Hosti. hic
 & s̄m Ber. in 2. gl. hic in ver. sed cum inconueniens. & c. Idem
 Barth. Brixien. in q̄one dēminicali, quæ incipit alicui de cano-
 nicis dicens, quod Tanc. & Hugo. idem sibi responderunt. ar.
 ff. de contrah. emp. l. si in emptio. in fi. & l. non licet. Licet Ioā.
 Lauren. & Vinc. in casu impedimenti, dicant contra.
 Si queris, an vox electi au-
 geat numerū electorum re-
 fert, aut queris in forma scrutiniij, & dic, quod non. vt j. eodē.
 Cumana. & c. quia propter. ita intelligo finem glo. fi. Aut si for-
 ma compromissi & tunc aut in compromisso fuit expressum
 quod ex fe vel alijs prouiderent, aut non. Si non, tunc numerū
 electorum non auget arg. c. alle. Cumana. Si sit expressum, tūc
 auget vt hic, qñ dicit iuxta compromissi tenorē & c. s̄m Tan.
 & Comp. hic. Sed Hosti. dicit indistincte, quod in forma com-
 promissi electus auget numerum electorum vt hic idem Io.
 An. hic. & est ratio, quia officium compromissarij debet aliqd̄
 sibi p̄desse non obesse. j. eod. cum non deceat. li. 6. vt sic sua
 vox computetur in numero eligentium. nō ex suo capite, sed
 ex compromittentium voluntate, qui videntur hoc tacite cō-
 cisisse. Et exponit Hosti. hic verba illa iuxta compromissi te-
 norem, i. in quo fuit dictum quod ille reciperetur in decanū,
 in quem maior pars de ipsis septem consentiret, dicens, quod
 Tan. [alias Hosti.] non intellexit medullam: cuius opinionem
 credo veriore. & credo quod tenetur compromittere de facto
 12 Et ratio diuersitatis inter t̄scrutinium, & compromissum est:
 quia in scrutinio cum secreta fiat non possit habere originem
 nisi a seipso & in compromisso non possunt alij eo audiente,
 nominare: & sic potest consentire ab illis nominatis. vt no. Ho-
 sti. j. de iure patro. cap. per vestras. & c.
 Si queris vtrum,
 & qualiter aliquis,
 possit venire contra iuramentum, distingue: vt dicā
 infra de iure iur. c. si vero. alias. c. fi.
 1 Nonitius in abbate dispensabilis.
 2 Episcopii officium.
 3 C. si religiosus conciliari.
 Fficij. Si queris vtrum episcopus possit dispen-
 sare quod nouitius sit abbas. Inn. s. tit. p-
 ximo. c. vlti. & Inno. & Ioan. j. de tempo. ord. c. dile-
 ctus dicunt quod nō per hanc decret. certe hoc
 nō pbat. Nam hic non dicitur, quod fuerit hic dispensatum,
 secundum. G. j. eod. si religiosus. 2. lib. 6. in glo. 2. credit quod
 1 t̄ propter magnam vtilitatem, vel necessitatem ecclesię, ipse
 episcopus in hoc dispensare potest secundum ea, quæ ipse. G.
 not. alias glossatores notant. j. eod. licet canon in glos. dicunt,
 quidam & hoc satis clare demonstrat hæc decret. in fin. Nam
 2 ad eum pertinet scire, t̄ quomodo ecclesię suę diocesis debeāt
 gubernari, & per quos debeant gubernari. 9. q. 2. cap. 2. verfic.
 vnum quēque. & 10. q. 1. regenda cum alijs concordant. Itē qd̄
 3 de nouo statuitur in dicto cap. si religiosus dispensatione nō
 prohibet, & sic non obstat secundum eum concor. Compo. s.
 titu. proximi. cap. vlt. & Gen. extra. e. tit. c. j. super verbo eligatur.
 in clemen. quorum opinio videtur vera de iure sed Ioan. Andr.
 j. eod. nullus li. 6. in nouella, putat talem postulatum a pa-
 pa & eo. tit. indemnitate. in prin. & extra. eo. tit. c. j. super ver-
 bo. eligatur in cle. sequens in hoc opo. p̄dictam. Inno.
 1 Excommunicatum non, nisi minori excommunicationi ligatum eli-
 gi possit.
 2 Excom

- 2 Excommunicatos occultos vocandos & admittendos esse.
- 3 Excommunicatum qui, an non, excludendi.
- 4 Electio excommunicatorum, quando, an non valeat.

Lla quotidiana. Si quis vtrū excōi-
cātū, vel suspensū, vel i-
terdictū ad electionem sint vocandi, & vtrum veniē-
tes & electioni interesse volentes, sint admittendi,
vel potius repellendi refert. Aut quæris de excommunicatis,
aut de alijs. Si de excōicatis aut de excōmunicatis minori: aut
de excommunicatis maiori. Si de excōicatis minori dic quod
† tales sunt vocandi, & venientes admittendi: quia tales eligere
possunt, licet nō eligi. vt hic. & j. de cle. ex. minist. c. si celebrat.
vbi de hoc & dic, qd nō potest eligi etiam ab ignorantibus. n.
excommunicatum minori fm Ber. ibi in gl. fed quid si. & Ho.
Abb. & Io. An. post eum. Aut de excōicatis maiori excōicatio
ne, & tunc aut quæris, vtrum sint vocandi, aut vtrum venien-
tes sint admittendi. Si quis vtrum sint vocandi & tunc aut ē
notorium eos esse excōicatos: aut non est notoriū, potest tñ
id legitime probari: aut est penitus occultū. In primis duobus
casibus non sunt vocandi, & si, eis non vocatis, fiat electio, nō
cassabitur propter contemptum, & hoc ideo quia eorum non
interest, qd vocentur, cum eligere non possint, qm cumq; oc-
culti, vt s. de consuetu. cū dilectus. j. de app. c. si. & de procura.
c. constitutus. fm Inno. & Hosti. hic & Inno. s. eo. considera-
rum. & Compo. in calle. cum dilectus. In tertio † vero casu,
scilicet qñ est penitus occultū, sunt vocandi, & si, eis non voca-
tis, fiat electio, cassabitur propter contemptum. vt no. Inno.
& Hosti. hic & Compo. s. de consuetu. cum dilectus. & facit
pro eis: quia idē est quo ad ius fori & quo ad ecclesiam militā-
tem de eo qd non est, & de eo qd non apparet. non. n. iudicat
de occultis. j. de offi. ordi. si sacerdos. de simo. sicut tuis. in fin.
& c. seq. 3. 2. q. 5. Christiana. & valet qd fit cum eis vt legitur. &
no. j. de re iudica. ad probandū & 6. q. 2. si tñ. Si quæris, vtrum
venientes sint admittendi: tunc distingue, vt prius: aut est no-
torium eos excōicatos aut nō, est notoriū eos esse tales: potest
tñ legitime id probari: aut est penitus occultū. In primo casu
sunt, si possit fieri, penitus repellendi vt in iuribus allega. cum
dilectus, consulti, constitutus, sed si eis admisis fiat electio. Si
quæris vtrum valeat, refert, aut isti excōicati possunt excludi.
commode de facto sine periculo, & sine scandalo, aut non. si
sic, tunc aut omnes non excōicati eligentes cū eis ignorāt eos
excōicatos. aut oēs sciunt, aut quidam ignorāt, & quida sciūt:
si oēs ignorant, tunc valet nihilominus electio: et si vnus solus
est non excōicatus quia in hoc casu residet, alias recidit in eū
ius vniuersitatis. arg. ff. quod cuiusq; vniuer. l. sicut municipi.
s. si. Et est rō, quia non excōicati sunt in ecclesia, excōicati ve-
ro non. 2. q. j. multi. 9. q. j. ab excommunicatis. & no. j. de ord.
ab epō qui renunciauit. c. si. & ita ius totius vniuersitatis remā-
fit in non excommunicatis, siue sint plures, siue vnus solus. 8.
di. quo iure. j. e. scriptum est vt no. Inno. hic & Ho. & s. eo. cū
Vinton. & c. nihil. & Archi. 9. q. j. c. nos in hoēm. & Compo. in
d. c. cū dilectus. & Io. An. j. de conce. præb. de consue. & Bar. su-
per verbo deuoluta post electionem. Si vero omnes sciūt eos
excōicatos. & tunc non valet electio, est vnus solus excōicatus
est. j. de procura. c. consulti. & et si excōicati eligant vnum
& non excommunicati alium, coeligunt. n. licet diuersos eli-
gant. arg. ff. de re iud. l. duo ex tribus. & ff. de arbi. l. si in tres. &
l. seq. quod verum, et si cum protestatione infra scripta admis-
sus esset vt no. per Inno. Compo. & Io. An. hic & j. eod. Cuma-
na. & G. de Mandago. in 20. c. Si quidam sciunt, & quidam igno-
rant, & tunc aut maior pars scit eum notorie excommunica-
tum, seu eos esse excōicatos. Si sint plures, tunc non valet ele-
ctio: quia illud quod maior pars capituli scit, totum capitulū,
scire videtur. j. e. scriptum est. arg. ff. ad municip. l. quod maior
j. de his quæ sunt a ma. parte. cap. j. Aut maior pars ignorat, &
tunc valet electio. Sic potest intelligi. c. cum dilectus. s. de con-
sue. Sed tñ in hoc casu propter psumptionem triam cap. incū-
bit probatio, qd maior pars ignorauerit. arg. j. q. ma. accu. pos.
cum in tua & j. vt ecclesia. bene. c. vnico. Si tales excōicati nō
possunt cum modo † excludi, forsā propter scādalum, vel po-
tentiam eorundem, tunc aut sunt admisi cum protestatione
publice facta. vel ē secreta, & si non audent publice protesta-
ri, qd non admittant eos ad eligendum veluti ius habentes, &
si possent libenter eligerent sine ipsis nec intēdunt inuiti [alias
vt] iocibus eorundē, immo volunt, qd voces eorundem, alicui
præsent suffragium. nec alicui afferant nocumentum quodq;
pro non receptis, seu pro non habitis habeantur de quo p G.

de Manda. in 20. c. & tunc valeat electio. Aut sine protestatio-
ne, & tunc non valet. Si non est notorium eū excōicatum, vel
eos excōicatos (potest tñ id legitime probari) tunc non sunt,
repellendi, seu excludendi, quando tolerantur. alias feret eis,
iniuria. 2. q. j. multi. 6. q. 2. c. j. & 2. fed cum protestatione prædi-
cta admittendū. † Si vero sine protestatione prædicta admisi
fuerint, valet nihilominus electio: quia non debent eos repe-
llere, vt dixi. Nec imputatur excōicatis si contra eos excōica-
tionem non probant, quia nō est superior, qui de hoc cogno-
scat: quia capitulum in hoc non est iudex, & occasio hmoi
probationis contingeret electionē multum differri, quod ef-
fe non debet. j. eo. ne pro defectu & c. q. fit. lib. 6. Cautus tñ fa-
ciant non excōicati si protestantur, & talis protestatio est ad-
mittenda. j. eo. Cumana. j. rñso. Idem dicendum est de quoli-
bet alio, qui de iure publico authorizat non fit admittendus, si
cut est laicus. j. eod. c. Massana. secus si admittitur, is qui pri-
uatus est iure eligendi pro eo, qd indignum eligi. nā talis elec-
tio tenet. s. eo. cum Vintonien. fm Inno. Hosti. hic. Io. And.
& Com. in d. c. cum dilectus. Si vero quæris de tertio casu sub-
distinctionis †. s. qñ est penitus occultum eos excōicatos, tūc
non sunt repellendi, & electio facta eis præsentibus, & coeligē-
tibus nihilominus valebit: quia ecclesia non iudicat de occultis,
vt dictum est. Si vero quæris de secundo & principali mem-
bro, s. de suspensis, tūc refert, aut sunt suspensi ab officio, &
beneficio infimul. aut a beneficio tñ, aut simpliciter aut ab of-
ficio tñ. Si ab officio & beneficio infimul, tunc dic idem per
oia, sicut dictū est de excōicatis maiori excōicatione. Et hoc
sue sint suspensi ab hoīe. vt j. de eta. & quali. cum bonæ. & de
concef. præb. c. quia diuersitatem. siue a iure. vt j. de re iud. c. c.
cū æterni. & de sen. exc. c. cum medicinalis. lib. 6. Si ab officio
tñ, tunc idem fm Inno. & Compo. in ca. alleg. cum dilectus. Si
simpliciter, tunc idem etiam fm Compo. ibi pro quo facit,
9. j. de sent. excom. c. si quem sub ea forma. Si vero est † suspen-
sus a beneficio tñ, tunc non prohibetur eligere. vt s. eo. ca. cū
in cunctis. s. clerici iuncto. c. cū Vintonien. Et hoc quod dictū
est de suspensis no. G. de Mandago. in 20. c. Si quæris de tertio
† membro, puta de interdictis, tunc dic, quod tales nō sunt vo-
candi, nec etiam admittendi, sed penitus excludendi. vt s. eo.
cum inter. R. seniore. quod tñ intelligi fm distinctionē fa-
ctam de excommunicatis excōicatione maiori. Præmissa in-
telligi fore verā, præterq; in electione pape, a qua nullus ex car-
dinalibus cuiuscunq; excōicationis, vel interdicti vel suspēsi-
onis prætextu valet repelli. vt extra eo. c. ne R. omani. in s. cete-
rum. in cle. & idem forte in electione monialium in casu. j. eo.
indemnitatibus. s. sane. & s. cæterum. lib. 6. & eod. tit. quod
circa in clemen. secundum Ioan. Andri. hic.

- 1 Postulatio quando confirmanda.
- 2 Postulationem maioris partis valere.
- 3 Postulatio quando electione potior, qui intelligendum. 4.
- 5 Postulatio, & electio quando non valeant. & 7. & 8.
- 6 Electio quando postulatione potior. & 9.

Criptum est. Quando in vna prouisio-
ne sunt plures electiones,
vel postulationes si quæris, quæ illarū præualeat,
sic distinguit Hosti. qui quid aliq; cantent. Aut duo
postulantur: aut duo eliguntur aut vnus postula-
tur, & alius eligitur. si duo postulant & in alterum conueniāt
duæ partes illorum, qui ius habent in electione & postulatione
quæ fit ex causa, puta propter necessitatē vel vtilitatem eccle-
siæ tunc acquiritur ius postulantibus, adeo qd confirmatiōe,
petere possint, vt hic & s. eod. cum monasterium. & c. in cau-
sis. in fi. non autem postulatio, vt s. de postula. præla. c. bonæ. r.
nisi superiori præsentata sit, nam postea resiliere non possunt.
arg. hic. & s. de postula. præla. c. bonæ. 2. s. nec nocebat, non tñ
postulatus aget. Nemo. n. debet sibi honorem assumere. s. e.
c. qualiter. & 8. q. 1. in scripturis. sed forte in modum denūtia-
tionis admitteretur ob vtilitatē ecclesiæ. ar. j. e. publicato. j. de
iure iur. c. quæ ad modū. Si vero neuter duas partes hēat, vel hēt
sed nō fit ex cā: & tunc nō iuri sed gratiæ innititur. arg. hic. &
s. eo. licet. fm Hosti. hic in summa. tit. de postu. præla. s. & neu-
ter. alias vtrum. & in ista distinctione concor. frater. Io. in sum-
ma confes. titu. de postu. præla. q. 18. fm Compo. s. tit. pro-
xi. c. si. circa fi. ver. vlti. quæro. & Arch. j. de postu. præla. c. vni-
co. sup verbo vera postulatio. & de elect. c. 2. in gl. 2. li. 6. Con-
trariū tenēt in hoc vltimo dicto dicentes, qd vbi postulatio cō-
currit cū postulatione † valet postulatio facta a maiori parte ca-
pituli, quia regulariter valet illud, quod fit a maiori parte ca-
pituli.

pituli. v. j. de ijs quæ fi. a maio. parte. ca. c. j. fm eos. Et istā opi-
credo veriore: & ea approbat. G. de Mandag. in hoc. c. & vi-
de quod no. Card. & Io. And. j. eo. cupientes. s. deniq; sup ver-
bō a gratia. li. 6. Nunc credo ad Hosti. Si vero duo eliguntur, ibi
sem p maiori, & iuniori partū eligentiū standum est s. c. coram
& c. venerabilis. s. obiectioni. & j. c. quia pp. Si vnus eligitur
& alter † postulat, tunc aut duæ partes conueniunt in postula-
tione & tunc præferatur postulatio electioni vt hic. Aut nō, &
tunc præferatur electio postulationi. vt in s. seq. quod si ad faciē
dū Et hæc vera, dummodo psonæ idoneæ ibi sint, & forma p-
ciliij gñalis obseruata. alias psona electa idonea psonā postu-
latā minus idoneam obtinebit. vt j. eo. s. si vero. & c. congrega-
to. fm Hosti. hic & in summa sua tit. de postu. præla. ca. fi. in fin.
Et hoc vltimū dictū † verū est, nisi vbi minor pars duarū par-
tū postulatiū indignū & ignorans eū indignū, est duplo ma-
ior parte eligentiū dignū. v. g. oēs de capitulo faciunt quinquā-
ginta. de quibus quadraginta quatuor de capitulo postulant in
dignū & sex eligunt dignū, de postulantibus erant quatuor-
decim ignorantes indignū & 30. scientes fm Compo. hic in fi.
glo. sua licet Ho. teneat contrarium huius dicti Compo. s. eo.
c. dudum. & credo qd male arg. huius. s. si vero numerus. Et cir-
ca istud vltimū membrum s. qñ postulatio cū electione cōcur-
rit, sic distinguo latius, qd aut postulatio est facta a maiori par-
te duplo maiori, & electio a minori parte tertia & tunc neutra
valet, vt hic in s. & si partes & in s. quod si ad faciendū: aut ip-
sa postulatio a minori duplo † maiori parte est facta & electio
a maiori parte tertia, & tunc valet electio & non postulatio, vt
in s. quod si ad faciendū. aut econtra. postulatio a duplo ma-
iori parte est facta. electio vero a minori parte. [alias triplo] & tūc
aut postulatus est dignus, & tunc præualeat postulatio vt hic in
s. & si partes. Aut est indignus & tunc aut postulantē tpe po-
stulationis oēs sciebant eum indignū aut oēs ignorabant. aut q
dam sciebant & quida ignorabant. Si oēs ignorabant aut indig-
num, tunc neutra valet nec postulatio, nec electio. vt hic in s.
si vero numerus. Si oēs sciebant postulatum indignum tūc va-
let electio & non postulatio per locū a maiori. nā ex quo scīa
maioris partis duplo maiore parte facit electionem valere fa-
ctam a minore parte tertia. vt in s. si vero numerus. versū. nisi
forsan. multo magis scientia totius duplo maioris partis. argu-
s. e. cum in cunctis. in princ. quoniam est casus in versicul. nisi
forsan. Aut quidam † postulatiū sciebant, & quida ignorabāt,
& tunc aut maior pars duple partis postulatiū ignorabat, & tūc
neutra valet vt in versū. nisi forsā a contrario sensu. & hoc di-
cit glo. si. hic. Aut minor pars duplo maioris partis hoc ignora-
bat. & tunc fm Compo. aut ipsa minor pars postulantium igno-
rans facit duplo maiore partem respectu eligentiū, & tūc i-
dem. s. quod neutra valeat, nec electio, nec postulatio argu. hic
in s. & si partes: & hoc no. Compo. hic in fi. gl. sua. Et pone exē-
plum quod p oīi supra. Aut minor pars postulantū ignorans
non facit duplo maiorem partē respectu eligentiū, vt h. de ijs,
[quinquaginta] qui sunt in capitulo quadraginta postulant,
de quibus decē sunt ignorantes, & alij decē eligunt, & tunc nō va-
let postulatio, † sed electio. vt in versū. nisi forsā. Et hoc ve-
rum vbi postulatio, & electio sunt vno contextu, alias ignorā-
ter postulantē indignum ad sequentem electionem seu prouisio-
nem vocandi essent vt no. Ber. in gl. si. Henricus Bohic.

E pro defectu. Si quæris, quæ tempora i-
expeditionibus ecclesia-
rum vacantiū seruari debeant, vide plene per Io. An.
j. eo. si electio. inglo pen. lib. 6. & dicam j. de concef.
Præben. c. nullam distin. 2. Henricus Bohic.

Vper eo. c. Si quæris vtrum is, ad quem p-
negligentiam, vel defectū alte-
rius vel aliorū deuoluitur eligendi, seu prouidēdi po-
testas, teneatur eligere, seu prouidere de collegio, seu
gremio ecclesiæ ad quā vel in qua electio, vel prouisio est faciē-
da, distingue, vt dicam infra de concessione præbend. dilectus
distinctione. 2. Henricus Bohic.

I C. quia propter forma quando, an non, seruanda. & 3.
2 Ecclesia quando & quibus vidua.

Via propter super gloss. j.
Si quæris, in quibus ecclesijs, vel dignitatibus de-
beant seruari de necessitate [quia de volūtate be-
ne pōt fieri, vt no. in c. cū terra. in gl. si. in fi. s. e.]

formæ istius gñalis concilij quia pp. Refert. † quia autē in eccle-
sia, vel collegio sunt adeo pauci electores, quod forma seruti-
nij vel cōpromissi seruari non pōt, & tunc non seruabitur fm
Inn. Hosti. & Comp. & Io. An. hic. Et est rō, quia nemo potest
ad impossibile obligari. ff. de reg. iur. l. impossibile. j. de reg.
iur. c. nemo pōt. li. 6. idē no. G. de Mandago. 2. 1. c. Aut in eccle-
sia, vel collegio sunt tot, qd forma pōt cōmode seruari. & tūc
aut electio vel prouisio pertinet ad illos de collegio aut perti-
net ad superiorem aliquem propter eorum, ad quos spectabat,
electio, negligentiam, vel defectum, seu delictum ex aliqua cā
puta priuilegio, vel consuetudine præscripta. Si primo modo
tunc aut quæris, vtrum seruari debeat in electione epī, vel ar-
chiepī, vel alterius prælati ecclesiæ cathedralis, per cuius mortē
dē ecclesia viduata, vt 6. q. j. sicut vir. 3. caudiuimus. j. tit. pro-
ximo. inter corporalia. vel in electione Abbatis vel prioris, vel
decani vel præpositi, vel cantoris, vel alterius prælati maioris
conuentualis seu collegiatæ ecclesiæ regularis † vel et secularis
per cuius mortē dē ecclesia quasi viduata. nā et tales dicimus
sponfos. vt 2. 1. q. 2. c. sicut. & dic qd sic vt hic in prin. fm Gof.
Io. Inno. Hosti. Compo. & Io. An. quod est verum etiam in elec-
tionibus mulierum. ar. j. eo. indemnitatibus. s. vt autem. lib. 6.
fm Io. An. hic & ibi super verb. collatio. licet Ab. & G. de ba. hic
contrarium & male. Aut quæris vtrū. debet seruari in electio-
ne prælati inferioris, seu dignitatis inferioris: prælatum supe-
riorem puta episcopū in cathedralibus, vel abbatem, seu alium
in collegiatis ecclesijs secularibus, vel regularibus habentis vt
puta decani præpositi vel similes & tunc non: vt hic a contrario
sensu. Et hoc tenent Gof. Io. Inno Compo. & Ab. hic. & Inn.
j. de concef. præben. ex parte. gl. no. qd & Compo. j. eo. in generi
super verbo cōis. & Spe. hoc tñ in prin. & Io. An. hic. & j. e. ca.
tuimus, & c. sicut cum per forniam. lib. 6. & G. de mandag. 2. 1.
c. licet Ho. hic. & in summa eo. tit. s. in quibus. ver. ego dico.
& j. e. statuimus. li. 6. & Arch. ibi sup verbo in formā & j. e. ca.
sicut cū per formā. li. 6. teneant contrariū, & male. Fallit in ca-
su vbi de consuetudine legitime præscripta, contrariū obtine-
ret, quæ hoc casu esset præscriptibilis. vt s. e. dudum. & j. de ap-
pella. cap. constitutus. 2. Nam in electionibus multum atten-
ditur consuetudo. infra eod. cap. Cumana. & cle. coniug. cum
olim. vt no. G. de Mandago. in 2. 1. cap.

1 Vocem qui non suo, an alieno nomine habeat.
2 Possit, verbi acceptio.
3 Vocem non habentes inadmissibilis & cur.
4 Inhabiles casu nec a volentibus admittendi.
5 Admittere qui possunt.
6 Vocem inadmissibilis non augere.

S. illud. Si quæris vtrum, & cui absens possit in negotio
electionis vices suas committere, vide quod le-
gitur. & no. j. eo. c. si quis iusto. li. 6. cui conuenienter adaptatur

1 qd fratris Huberti. quaeritur, vtrum is qui ex defectu ordinis
vel alia cā vocē non hēt in capitulo noīe suo eandem hēre pos-
sit vel debeat noīe alieno, si instituat procurator absentis. qd
quoniam ponit Io. An. j. de reg. iur. c. quod alicui suo. li. 6. in No-
uella. vbi post eū ad negatiuam nouē rōnes inducit. secundo ad
affirmatiuam quinq; tertio soluit. Et sic soluendo duæ propo-
suntur quōnes. Prima, vtrū exclusus aliqua cā noīe suo admitti
debeat vel possit noīe alieno quorū vnum. s. verbum debeat, ne
cessitatem importat ex parte admittentiū siue admittere de-
bentium & est sensus. Secunda vtrum canonici talem procura-
torem instituti iuris necessitate admittere compellantur. fm
autem. s. verbum possit † denotat habilitatem ex parte admit-
tendi. hoc est an talis sit habilis & idoneus procurator. ita qd
canonicis volentibus valeant admitti. de iure. Ad primam ergo,
dico indistincte quod non compelluntur canonici admittere
quenquam talium, si nolunt. Et est ratio, quia cum ille, qui
non habet vocem in capitulo (quantum ad actum incumben-
tem) non censetur esse de collegio etiam si alias sit de ecclesia
sicut contra de collegio censetur is qui etiam non est de eccle-
sia: tamen de consuetudine vocem habet, s. de consue. cum di-
lectus. & s. eo. tit. c. scriptum est ut possit constitui procura-
tor, & admitti debeat iuxta formam huius. s. & c. alle. si quis i-
sto in fi. Talem ergo non habentem vocem institutum prou-
ratorem alterius: canonici non admittunt, & maxime in actu,
electionis. vt in præallegato c. si quis iusto. nec et in alijs, cum
non teneantur canonici pandere secreta sua a liti nec extraneo,
licet se ingerere, vel canonicorum arcana manifestare. alias
seruari. C. de comer. & mer. l. 4. 6. q. j. ex merito. Ad secundum
autem possibilitatis. s. vtrum volentes possint † distinguere, quia
aut

aut impedimentum est tale quod impedit naturaliter id quod in talibus maxime requiritur. s. discretionem, seu iudicium, vt etas, & furor seu contra naturam eius, de quo agitur, vt status laicalis, qui non est aptus ad tractandum spūalia, vel ecclesiastica, aut non est tale. Primo casu eriam avolentibus admitti non poterit, vt j. de elec. c. ex eo. lib. 6. q. 7. §. tria. q. 6. dist. bene qui dem cum conor. Si non est tale, aut impedimentū ipsum nō solum ipsum impedit, & cum inficit fed etiā alios pōt inficere vt excōicatus qui communicantib. inducit lepram [peccati,] aut i psum solum inficit. Primo casu admitti non poterit: & si admittatur, vitiat illud quod factū est. s. e. illa & c. cū inter R. j. de proba. post celsionē. 3. q. 4. nullus. 1. 2. q. 3. cum excōicato. si ipsum solum inficit aut impedimentum statutum est in pena, ipsius, vt quia eligit scienter indignū. s. eo. c. cū in cunctis. & in casibus de cr. cle. vt 2. qui de etate & quali. & in eisdē cle. de regula. vt professores. Aut non est in pōenam, sed alias, vt qa nullo mō est de collegio. Primo casu subdistingue: quia aut est talis pōna, quam canonici possunt remittere, aut non. Si possunt t vt in eligente indignum, qui ea vice priuatus est voce nō solum in odium sui (vt vt) sed et in fauorem non delinquentiū. vt s. eo. cū Vinton. & et, si non parcunt sibi, vt interfit suo noīe, possunt tñ eū admittere vt procurator alterius: vt ibi cum nō compellantur facere maiorem gratiā, q̄ velint. vt 1. 1. q. 2. precarie. Si aut talem pōnam non possunt remittere: tunc et volentes talem non possunt admittere, qui omnino in pōna huius excludi debet a voce capituli. sicut aperte dicit decre. illa vt ij, qui primo rñso. & melius secundo rñso. ibi nullo modo. & c. Verum in hoc vltimo casu, forte pbabiliter dici possēt, hoc locū hñe, qñ simpliciter & libere est cōstitutus procurator: quasi tūc quasi idem est vel parū differens effectualiter, sicut si admittat noīe proprio: cū eodē modo liberū hēat arbitrium. Secus si habeat limitatum mandatum de certa eligenda psona: quia tunc cum videatur esse tantummodo quoddam instrumentum, siue organum per quod loquitur is, cuius procurator est, quasi nihil habet arbitrij. Et sic ideo possēt admitti, q̄ fuerit minus admittere certū articulum, q̄ simpliciter negotiū vt legitur, & no. j. de offi. dele. c. super quāstio. de re iudic. cum Bertol. Tūtius tñ credo quod nullo modo admittatur pp expressionem verborum decre. vt ij qui ar. p̄dici. c. vt professores ibi. p se possunt. & c. Si tñ illa quis admittatur, non credo vitari, qd ab ijs factum est: sed vox talis numerum non augebit. j. e. eccle. fia. 2. Si aut nō in pena, sed quia nullo modo est de collegio, tūc possunt, (si volunt,) vt in d. c. si quis iusto. cū et possent ei dare vocem noīe proprio. s. e. tit. bon. ij. 6. di. obeuntib. hęc Io. And. in c. alle. quod alicui. Henricus Boich.

- 1 C. quisquis. pena quando clericos teneat.
- 2 Electores, admisis metu laicis impunitiles.

Visquis. Si queris, vtrum, & qñ clericis secū admittentes laicos ad eligendū, & per abufum potentie secularis eligentes incurrāt pōnam huius c. refert, aut t admittunt eos secum sponte, & scienter, & tunc puniuntur, & incurrūt pōnam huius. c. vt hic, aut per tvm vel per impressionem & tunc non puniuntur. vt s. e. cū Vinto. & ar. j. eo. eis quibus. Idē si per metum etiam leuem, qui sufficit & excusat in electionibus. j. q. 6. si quis aut fm Vinc. hic. & Io. & Vin. Phi. Goff. Ber. & Host. j. qui cle. vel vo. c. infinuante. & fm Arch. in c. allega. si quis autem. & 16. q. 7. si quis deinceps. licet Inno. Hostiē. & Cōp. hic aliter dicant, & vtrum episcopus possit cum ineligibili per istud. c. dispensare. Ber. dicit, q̄ sic idem Ioā. Vinc. Goff. Inno. Host. & Compo. Egi. Pe. & Abb. hic & Bart. Brixien. 16. q. 7. si quis deinceps. sed Io. glossator & Io. de Fa. ibi & Phi. hic contra. Et est ratio fm Phi. quia episcopus non potest dispensare cum illegitime nato, qui alieno vitio laborat, etiam si alias dignus sit. j. de fil. presby. ca. fin. multo minus ergo in capitulo cum iste qui proprio vitio laborat. C. de natu. lib. l. legem. Sed eorum opinionem reprobat Archidia. in capi. allegato. si quis deinceps. glo. antepenulti. per ca. graue. j. de praben. quod dic vt dicam. j. de iudi. at fi clerici.

- 1 Promouent is scienter indignum pna.
- 2 Negligentia sola in quibus & intra quantum tempus deuoluat.
- 3 Promouens per delictum quibus penis teneatur. & 4.
- 5 Conferentis filijs canonicorum suspēdi.
- 6 Confirmantis, eligentisque pna diuersa.
- 7 Postulantes criminiosum eo iure priuari in defectuoso contra.
- 8 Inferiora. ad non expressas pōnas extendi.

- 9 Eligentium criminiosum, aut inhabilem pna.
- 10 Priuationis pna quatenus & ad ea quae extendibilis.

Nihil. Si queris quia pna puniantur, qui indignos promouent ad ecclesiasticas dignitates, sic distingue, quia aut punitur promouens ad beneficium, aut propter negligentiam, & delicti, conscientiam, aut propter solam negligentiam, aut propter solam delictum, si propter negligentiam, & delicti, conscientiam, tunc potestas ad superiorem deuoluitur, & ecclesie, quam debuit conferre, si proprium habeat, restituere cogitur, q̄rum a tempore vocationis constat esse perceptum. de prab. de multa s. is quoq. Si propter solā negligentia: tunc comissa est in maioribus beneficijs: & tunc, elapsis tribus mensibus, potestas ad superiorem deuoluitur, & in alijs proceditur, vt legitur & notatur s. eo. c. ne pro defectu. Aut in minoribus & tunc ptās deuoluitur ad superiorem, elapsis sex mensibus, vt j. de concess. prab. c. nulla. & c. se. Aut propter delictum, & tunc aut propter delictum commissum auctoritate abufus potestatis secularis, & tunc aut t delictum commissum in minoribus beneficijs. Et sic locū hēt. j. de iure pa. cap. p̄tērea. Aut in maioribus. Et tunc hēt locū. s. c. proxi. §. quia vero aut auctoritate propria, & tunc aut delictum commissum est circa pōnam electam, aut circa formā non obseruatam aut circa cōfirmationem. Si circa personam electam: tunc aut in beneficijs curam habentibus aīarū seu personalibus: & tunc p̄latius cul pam committens, vel cōfentiens, priuatus est ipso iure hac vice iure eligendi, sed canonici ipso iure, similiter sunt priuati, sed in epatu per triennium sunt suspēsi beneficijs suis. Sic potest intelligi. s. e. cum in cunctis. §. clerici. & j. e. si compromissarius. §. restringitur. q̄ in simplicib. bñficijs non ipso iure punitur, sed post trinam monitionem substituta ei persona, q̄ suppleat defectum suū in beneficijs conferendis. Sic int. elige. j. d. prab. graue. fm Host. hic. Sed dic, q̄ immo t̄ ipso iure punit & priuatur ea vice collatione illius beneficij quod contulit scienter indigno vt ibi no. Inn. Item qui filijs canonice in eisdem ecclesijs canonicas conferunt a suis beneficijs suspenduntur. j. de filijs presby. c. ad abolendam. Si circa formam non feruatam tunc aut illa est, quam debet seruare is, ad quam deuoluitur ptās iuris bñficijs, & tunc arbitrarie punitur. vt s. e. ne pro defectu. aut cōis est & tunc punitur hac vice iure eligendi. s. e. quia propter. §. qui vero. Si circa confirmationē, tunc aut minorū bñficijs, & tunc sequatur mentē decre. graue. quibus verba deficiant. Aut maiorū, & tunc non confirmabit primum successorem & a proprijs bñficijs suspendetur quousque. & c. vt hic. Sed nunquid magis excedit confirmator, t̄ q̄ eligens cū ante confirmationem administrare non possit. s. eo. qualiter. quare ergo punitur minus t̄ id quod hñ. j. de transla. episc. in ter corporalia. §. si. rñde per decretalem. j. qui cle. vel vo. cap. 1. Sed pōt dici q̄ eligens peccat magis quia est fons & origo peccati. Istam distinctionē ponit Hosti. hic. & Io. An. post eum.] sed propter ipsam non recedo ab ijs, quae dixi s. e. cū in cūctis in fi. & c. cum Vinton. & de promouente indignos, ad ordines, dic per Io. & G. 3. 6. dist. qui ecclesiasticis. Et ad verificationem illius membri de delicto cōmissio circa electā personam, scire debes, q̄ qñq; postulat scienter indignus, & qñq; eligitur. Primo casu aut postulat indignus, vel irregularis ex crimine & talem postulantem scienter, priuantur eligendi ptāte. vt s. tit. pxi. c. j. & 2. j. e. bon. j. in fi. & c. scriptū. in fi. Sicut eligentes item s. e. cum in cunctis. §. inferiora. Aut postulat indignus vel irregularis ex defectu, & tunc secus. Sic intellige finem illius decretalis, scriptū fm Goff. qui ita notat in summa de postu. §. effectus. & s. fi. & Archi. 61. di. §. sed alius in fi. & j. d. sen. ex com. is qui glo. fi. lib. 6. & in hoc concordat Ber. & Inn. j. eo. scriptū glo. antepe. Quae his notulis [] interclusa sunt, de sideratur in exemplari manu scripto hinc ad c. vt praterita. [Secundo casu. si qñ eligitur indignus, vide qñonem disputatā p Io. An. j. de reg. iur. c. odia. li. 6. q. talis est. Mutinentis canonicus scienter elegit in suum Ep̄m quendam mutilatum, vel bigamum, vel excōicatum, quaeritur an ex hoc pōnas concilij cū in cunctis. §. inferiora. s. priuationis, & suspensionis incurrat? & post multa argumenta pro, & contra soluitur, q̄ saluo. quod j. dicitur de excōicato electo canonicus iste non incurrat ipso iure pōnas concilij praedicti. quia cū certi casus, & certe personae ibi in principio. §. quae propter. exprimentur quatuor. s. pp quas scienter electas locus est penis illis in alijs casib. non expressis cessabant pōnae de p̄ni. dist. j. p̄nae. ff. de p̄nis. l. penul. j. e. statutū. de sent. exc. is q. lib. 6. Et puta t̄ q̄ Papa consultus de

tus de iure sic declarando respondet. Aequum tñ esset, q̄ illas, pōnas prorogaret ad alias dignitates, etiam ibi non expressas, propter rationis indemnitate, & sic soluuntur multa queraria. Hanc partem tenet Dama. in qñonibus suis hoc titulo. q. 3. hoc idem tenet Vinc. in decretali. bon. j. j. eo. reddens ibi rationē q̄ quia plus hofes in casibus ibi expressis delinquere consueverint. Ideo in illis casibus statuta fuerunt pōnae. Hac vera in electione mutati, & bigami. In electione vero excōicatus secus si est excommunicatus a iure, vel iuste ab hofe: quia tunc scilicet sub prohibitione consilij, sub verbis vita, & moribus & c. Vbi vero excommunicatus esset ab hofe iniuste forte, ne eligeretur ex vitibus illius excommunicationis nō erit locus penis. Et sic possunt intelligi. c. cum dilectus. & c. cū inter R. Ioā. An. vbi s. Ex cuius dictis potes elicere quod eligentes scienter indignum ex crimine incurrunt pōnā illius cōlly. in §. clerici. Nec mirū quia & postulantem scienter talem incurrunt, vt est dictum, qui tñ minus delinquant, cum non tribuant, aliquid ius, vel saltem non tantum postulato. vt s. tit. proximo. c. pen. quam eligentes qui ius tribuunt publicato. Eligētes vero scienter indignum ex defectu non incurrunt nisi in casibus in concilio expressis. Nota tñ, quod quamuis pōna priuationis potestatem eligendi illa vice locum habeat et in eligentibus, tenentur indignum ad inferiores dignitates. vt s. e. dudum. non tamen pōnas suspensionis a beneficijs per triennium locum habent: nisi in eligētib. ep̄m vel superiorē. j. e. si compromissarius. s. hmōi. vt no. Io. An. in §. allega. clerici. j. eo. quanquam gl. pen. lib. 6. & j. de filijs presby. ad abolendam.

- 1 Atenationem bonorum ecclesiae ius non habente non tenere.
- 2 Gestā prouisi, quando valeant.
- 3 Intrusi gestā nullius esse momenti.
- 4 Confirmati a ius non habente, gestā nulla.
- 5 Gestā, administratione cuius corruere.
- 6 Excommunicati non, nisi tollerati, gestā tenere.
- 7 Simoniaci non, nisi tollerati gestā valere.
- 8 Haereticis sententia non tenere verius est.

§. Ceterum. In glo. Inno. hic posita, quae incipit, isti ex sola. & c. obfcura est & proluxa p̄ istā distinctionem eam breuiter comprehendere. Vnde si queris, quando aliquis est de facto in possessione alicuius dignitatis, vel alterius iuris, in qua, seu quo ius nō habet & eo ipso sic manente aliquid administrat, quod pertinet ad illam seu illud, & postea ab eo euincitur illa dignitas, seu illud ius vtrū tenet illud, quod administrat. Distingue tunc quo ad alienationē seu casum alienationis bonorum ecclesiae, & dic quod non, vt hic. ff. de eo. qui pro. tu. neg. gest. l. si is, qui. ff. de re. eorum qui sunt sub tuto. vel cura. l. qui neq; 1. 2. q. 2. c. alienationes & ca. praerati. 2. §. q. j. omne. & j. de schisma. fraternitatem. secundum Inno. Comp. & Io. An. hic aut quo ad alios casus, & tunc aut est tale ius vel dignitas t̄ quod confirmatione non indiget, sed sola collatione vel prouisione, vel institutione quae vim habent cōfirmationis. vt no. s. e. cum inter canonicos quae collatio prouisi, vel institutio est iam sibi facta, & tunc ratum & firmū erit illud quod administrat. s. eo. quere lam. j. de iure patro. c. consultationib. 3. q. s. tria. §. verum ad quod facit quod not. Dyn. j. de regulis iuris. ca. j. in q. 7. lib. 6. Aut indiget confirmatione. Et tunc refert, quia non est t̄ cōfirmatus nec defertur sibi administratio a iure, vel fit hic, puta quia est intrusus, & tunc nō valet, quicquid facit, & eo amoto, totum retractabitur. Nam non potuit habere bonam fidem. 16. q. 7. si quis deinceps. s. eo. nosti. & c. qualiter. quod intellige vt ibi. Aut fuit t̄ confirmatus & tunc aut per illum, qui non poterat confirmare: puta p̄ Metropolitanum, qui non est superior in hoc casu subditū suffraganei, vel alium non valentem confirmare. Et tunc idem argum. j. de iure patro. quod autem in fi. Aut est confirmatus per illum, qui poterat confirmare, & tunc aut toleratur in patientia, vt quia non est lata sententia contra ipsum nec est facta sibi prohibitio, aut non toleratur, aut est notorium ipsum esse suspensum, vel quod non habuit ius aut nō, primo casu t̄ cōfirmatus eo iure vel dignitate retractantur omnia administrata per eum. j. de re. iudi. ad probandum de excel. p̄la. tanta. 3. 2. di. prater hoc. & §. verum. & c. ad hoc. Si non sit notorium tunc aut opponitur sibi excommunicatio in modum exceptionis, & aut quaecunque alia exceptio. Si excommunicatio, t̄ tunc aut queris, vtrum sibi agenti obstat excommunicatio & dic, quod sic, siue fit confirmatus, siue non. j. de exceptio. cap. pen. lib. 6. & hoc propter periculum communionis. j. de exceptio. ca. exceptionem. & j. de offi. dele. c. prudentiam. q̄ met, ca. facris:

Aut vtrum facta ab excommunicato tolerato retractantur, & dic, q̄ non. j. de dona. inter dilectos. fm Inno. idem in hoc ver. Io. 24. q. j. in summa. glo. j. & Archi. ibi glo. adde. ad hoc facit, & idem tenet. 3. 2. q. 5. p̄ceptum. glo. pen. licet Io. ibi notet contra q̄ non valet indistincte, quod fit ab excommunicato, de quo dicam. j. de dolo & contu. c. veritatis. & de re iud. ca. ad probandum. Si autem alia exceptio sibi opponatur, tunc siue canonica sit eius electio, siue non. siue sit simoniacus in ordinem, siue in beneficio ex confirmatione tamen ius administrandi accepit. vt s. e. transmissam. & ca. qualiter. vnde licet postea remoueat omnia tñ. quae gessit, toleratur auctoritate & timore confirmationis. ff. de off. p̄tato. Barbarius. ff. quod cum sal. tut. l. j. §. pen. 8. q. 4. nonne. Si non toleratur in beneficio: vt q̄ sententia, vel inhibitiō data est contra ipsum, tunc non valet postea acta per eum. j. de dolo & contu. c. veritatis. fm Inno. Comp. & Io. And. aut non est re ipsa confirmatus: sed defertur sibi administratio a iure, & tunc valet acta per eū vt hic hoc de illis qui non habuerunt canonicū ingressum. Sed omnes illi qui habuerunt canonicum ingressum, licet post fiat haereticus vel simoniacus, ratum est quod fit ab eis quando tolerantur. vt in c. allegato. nonne. & c. veritatis. fm Inno. idem Archi. 1. 1. q. 3. c. cui est. sententia vbi etiam Aug. Io. & Lauren. tenent: q̄ sententia lata ab haeretico in suos subditos tenet, q̄ illi, qui sunt extra ecclesiam, bene habent iurisdictionem. 2. 3. q. 5. si propterea. & 3. q. 7. c. vlti. sed M. in hoc contradicens q̄ extra ecclesiam nulla est iurisdictione. pro quo. 24. q. j. aperte. & c. vbi sana. in prin. & §. ijs auctoritatibus. & §. sed illud & hanc sententiam tenet Host. dicens q̄ infideles carent iurisdictione temporalī iuxta illud, Auferetur a vobis regnum, & dabitur genti facienti fructū eius. Mat. 21. c. Et etiam spiritali. s. de consi. translatio. vt factis no. Host. in summa de homicidio. §. qua pena. ver. & si opponas & plenus. j. de voto. quod super his. q̄ de infidelib. & alijs notorijs existentibus extra ecclesiam credo verum.]

- 1 Impensis prouisionum capitulo repetere licere.
- 2 Impensas, perceptis fructibus a capitulo non repeti, sed compensari verius est. & 3.
- 4 Episcopus nouus quibus grauandus.
- 5 Fructus vacantium vni competere posse & cur.

Præterita. De istis expensis, vide p̄ Host. in summa. eo. tit. §. cupientes. §. fi. lib. 6. & adde quod no. Archi. in d. c. cupientes. §. ad hoc su p verbo impotentia. & Car super verbo si sunt discreta. & quod no. Archi. 63. dist. si forte in 2. glo. & 8. q. 3. talia. j. glo. & quod no. G. de ma. da. in 58. c. hoc. c. inducitur ad quætionem, Consuetudo est in ecclesia Parisien. q̄ sede episcopali vacante capitulū factis fructus rerū spiritaliū t̄ temporalium vero non, modo cōtingit q̄ electione, confirmatione, & consecratione noui Pontificis capitulū facit expensas, quas vult repetere ab ep̄o confirmato, vt consecrato. Ep̄s dicit, q̄ capitulum compenfit sibi cū fructibus perceptis de rebus spiritalibus. [Queritur, quid iuris] & videtur hic casus, quod capitulum possit repetere. Itē venditor repetit sumptus factos post venditionē, & ante traditionem. vt ff. de act. emp. l. Iulian. §. praterita. Ergo a simili, & hic. In contrarium v̄, quia quis debet compensare fructus, cum sumptibus factis in re ipsa. vt ff. de rei ven. l. emptor. & l. sumptus & argu. C. de bo. ma. l. j. ibi. & sumptus ex fructibus im pigere facere. Cum ergo capitulum expendit pro negotijs p̄ dictis videtur debere compensare fructus cū expensis. Praterea sumptus hōi sunt onus episcopatus, vt hic, sed de iure ita est, quod illud onus, quod rem aliquam cōcernit, illum, qui rē possidet tēpore, quo onus iucumbit, quamuis postea desitei possidere, & ad alium deuoluatir irreuocabiliter afficit. Ergo cum dictum capitulum bona praedicti episcopatus saltem spiritalia possideret, fructus suos faceret tēpore quo praedictū, onus faciendorum sumptuum incubit ipsum, onus sumptuum, ipsū cap̄m, irreuocabiliter afficit, adeo q̄ ab ipso ep̄o nō poterit eos repetere. vt ff. de le. j. lapud Iulianū. §. haeres. & de vflu. l. si p̄dētes. §. fi. Nec obstat q̄ dici possēt, q̄ istud v̄ vacante sede, cap̄m fructus totius epatus suos faceret: sed hic nō facit, nisi fructus spūaliū dūtaxat qa nihilominus p̄dicta procedūt. mā lege cauet, cū qs possidet patrimoniu duplicis gn̄is, q̄ onera, q̄ respectu patrimonij, hñunt, deducunt de bonis illius dūtaxat. Nūc ita est, q̄ epatus reperit hñe bona duplicis gn̄is, spūalia. & patrimonialia, cum ergo negotiū electionis sit negotiū spūale, sumptus facti p̄ illo negotio cōpensabunt cum fructibus, p̄ceptis ab ipsis spūalibus. arg. ff. de pecu. l. hinc d̄itur Hen. Boich super Decret. E §. p̄ne

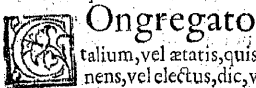
§. pen. & de separationibus. l. j. §. si filij. Præterea hoc dicit hic c. dicit. n. q. sumptus facit pro negotio electionis prelati debentis episcopatus, deductur. Cum ergo capitulum possideret bona spiritalia, & fructus percipit vsq; ad summam fructibus æquivalentem, deducat, vel compenset fructus cum sumptibus, nõ aut ab epõ repetat & istam opi. tenent. P. de Bellap. & Cin. in d. l. j. c. de bonis mater. in fi. vbi mouent istam qõnem & p hoc optime facit. j. de offi. ord. præsent. §. porro. li. 6. Item cuius est emolumentum, illius debet esse onus. ff. de regu. iuris. l. fm naturam. extra de cens. c. j. in cle. & in §. alle. porro. Item cõ eps in sua noua creatione habeat multas expẽsas facere. vt nota. Ho. s. e. cum in cunctis. §. j. non esset æquum ipsum duplici grauiamine. s. amissionis fructuum, & restitutionis expensarũ hmõi onerari: & quia afflictio. & c. ff. de offi. præsi. l. diuus. j. clerico agro. ex parte. cum ibi notatis. Et licet hæc qõ nõ possit procedere in capitulo, cui tales fructus de consuetudine petere non possunt. vt j. e. tit. quia sape. in fi. lib. 6. in singularib. tñ personis, quibus hoc ratione suarum dignitatum personatum vel officiorum competere potest de consuetudine, vt extra c. tit. statutum in cle. procedere potest. & ideo hæc quæstionem hic posui: quia vidi alias dubitari.

- 1 Licentiam petere satis esse.
- 2 Consilij requirendi presentia & expectatio necessaria.
- 3 Consensum non obesse. consuet. non requiri. & 4.
- 5 Consensus ex mandato exigendus.

Um in veteri. Hostiensis dicit hic

potest, eligere sine licentia alterius: qñq; sine consilio, qñq; sine consensu, qñq; sine requisitione voti, quæ quatuor sunt diuersa, & diuersum effectum habent. In electione facienda est de licentia alterius non requiritur ipsius presentia, sed sufficit petere licentiam die etiam non assignata ad eligendum, quod dicit vt j. eo. c. si. Qñ vero consilium requirendum est, tunc exigitur ipsius presentia, & in ipso tractatu electionis requirendum, & congruo tempore expectandum, vt hic patet, sed nõ est de necessitate sequendum: vt j. de arbi. cum olim. Vbi vero consensus requiritur de consuetudine in quantum restringit talis consuetudo, tanquam odiosa, & sic interpretatur qd requiritur electio iam facta. s. e. cum terra. & c. q. sicut & ca. sacros. & si cõsentire noluerint, nec iustam causam prænderint, nõ ideo minus est electio confirmanda vt in iurib. alleg. & argu. j. de temp. ord. nec episcopi. & c. præcedenti. & s. c. postq. Sed si ex conuentione requirendus sit cõsentus, adhuc idem videt, si consuetudo alias fuerit interpretata. arg. s. de consuet. cum dilectus. & hoc vbi consuetudo, vel cõuentio inuau personam ecclesiasticam formæ collegium. Nam personam laicam in hoc casu iuuare non possunt, vt patet in ijs que nõ. s. e. sacrosan. Et si consuetudo, vel conuentio alicui collegio vel personæ ecclesiasticæ vel priuilegio Papæ speciale et laico hoc ius tederit, q sine consensu suo non fiat electio. tunc requiri debet in tractatu electionis. j. de iure pa. nobis fuit. Et sic potest intelligi. j. de resti. in inte. c. 2. non tamen impediretur electio, si non cõsentiat, nisi prætendat causam quod dicit, vt nõ. s. e. cum terra. Item requirendus est cõsentus in tractatu, vbi de speciali mandato Papæ hoc fieri debet, puta, qñ mandat, q sine consensu, talis non eligant, quo casu necesse est, quod ante electionem in personam consentiat eligendam. Et sic tollitur ipsa via in tali ecclesia scrutiniij. & per talem formam prouidebitur compromissis: quia forma madata. & c. s. de rescriptis. cum dilecta. Porro, qñ votum alicuius requiritur debet recurrere ad ea, q nõ. s. eo. c. scriptum est. & c. quia propter. Hæc omnia vera intelligas, nisi ex verbis conuentionis & qualitatis personarum, vel ecclesiarum circa, vel vltra arbitrium validat bonus iudex. ar. j. de trans. c. fi. Hanc distinctiõnem totam hic Ho. & Io. And. post eum. [Quando aliquid debet fieri de consilio, vel cum cõsilio, vide per Ho. s. de const. c. ex parte. dist. fi.]

Congregato Si quæris, quando electio in publico, vel ætatis, quis probare debeat, vtrum opponens, vel electus, dic, vt dicat. j. de pur. ca. c. accedens.

- 1 Transgressor correctorum, aut non probatorum nemo dicendus.
- 2 Transgressor canonis quis. & 7.
- 3 Transgressor legis non qui ei ex causa non parat.
- 6 Legem non reuocantem transgredi nemo dicendus est.

- 8 Transgressor legis pœna.
- 9 Canones transgredientis pœna.
- 10 Positioni criminali quando, an non, respondendum. & 11. & 12.
- 13 Veritatem celans coram suo iudice peccat.
- 14 Iudex superior quis.

Vdum. ij. Si quæris quis dicatur esse transgressor canonis, vel decretalis, quæ est eiusdem authoritatis cõ canone, vt probatur. 19. dist. c. j. 2. & 3. & per totum eiusdem, distingue, aut quæris de correctis, seu retractatis p aliu canonem, seu aliã decretalẽ postea editã, vel editã: & veniens contra illam non est transgressor, vt patet 26. di. c. j. quod est correctum per c. sequens. & 36. q. vltima quod est correctum per c. accedens. j. de raptori. nam iuribus correctis non est vtendum, vt C. de iusti. condic. confi. constitutione vnica §. falsi. & no. her. s. in proemio. in fi. & her. Inn. & Ho. s. d. conli. c. j. Aut de non retractatis, seu correctis per aliu canonem, & tunc aut quæris de illis, qui non sunt moribus vtentiu approbati, & tales non obseruans non videtur transgressor, vt probatur 4. di. leges, vbi tenet hoc Arch. & §. hoc, & si legibus pro hoc optime facit. 28. di. §. ecce. ver. illud ergo Gregorij. in prin. hoc idem tenent Vinc. Gof. Ber. & Inn. j. de treu. & pac. c. j. & Gof. in summa. & Ho. in sum. eo. ti. §. quot sunt species. Sed Ho. tenet q in d. c. j. pro quo facit. 12. dist. præceptum. in prin. 82. dist. c. proposuisti in fi. Sed circa hoc distingo, aut quis venit q hmõi canones authoritate cõsuetudinis legitimã in qñiũ introducit: vt quia non sunt canones præceptum vel prohibitionem continentes: & talis non est transgressor imo esset transgressor, si q talem consuetudinem legitimam veniret. 11. dist. in ijs. & ita intelligit Inn. s. de consue. 3. rñso. in fin. ibi item nonne. & c. & quod no. Arch. 2. §. q. j. violatores. & c. hac consona. Aut venit q non authoritate consuetudinis legitime in qñiũ introducit: quia nulla est, & tunc, aut venit q ex necessitate virgente, & tunc nõ est transgressor, nec peccat, quia necessitas non habet legem. s. de consue. quanto de conse. di. 15. discipulos. & vñ exprellum in d. cap. violatores. ibi voluntarie. & c. ergo a contrario secus si necessarie. & hoc ibi no. Arch. aut venit q voluntarie: & tunc aut sunt canones præcepta vel prohibitiones continentes, aut non. Si sic tunc aut venit q ex certa scientia, & cupiditate, vel sine causa vel in casu nõ cõcesso, & tunc est transgressor, vt j. q. 7. si quis oem. 2. §. j. violatores. & c. generali. & q. 2. si quis dogmata. 19. dist. nulli fas, vbi hoc no. Io. ad idem. j. de elec. generali. li. 6. vbi hoc notant Garf. & Card. & Io. And. & Inn. s. de consue. 3. rñso. in fi. & gl. in calle. violatores, & Guil. de Montelau. in extraua. Io. 22. excrecrabilis in fi. Vnde quod præcipitur impetratur. 24. q. j. quod præcipitur. & j. de verb. sign. c. in ijs. quod verũ, et si veniant q sub vmbra vel colore dispensationis. quod dicit per Ber. de voto non est gl. 2. & dicam. j. de præb. de multa. di. 2. in fi. Aut venit q ex aliqua rõnabili cã quã & si legislator sciret, non diceret esse seruandũ canonẽ, & tunc est transgressor. j. de obser. ieiũ. cõsiliũ. & no. Arch. 76. dist. post Pascha. in gl. ad huius. intelligentiã quod facit quod not. T. an. & Ho. Inn. de commutatione pœnã. s. de conli. c. j. & Arch. 17. q. j. c. qui bona. §. si ergo. in magna gl. circa mediũ. ver. si aut quis cogitur ibi & hæc vera sunt. & c. Idem forte, nisi illi canones non sunt consensu, vtentiu approbati, sed potius corruptela qria obfuscati. Vt saluetur opinio Vinc. Gof. Ber. & Inn. j. de treu. & pa. c. j. quia. talis corruptela, licet non excuset a toto, excuset tñ a tanto. ar. j. de spõ. duo. c. fi. aut sunt i canones pcepta vel phibitiones nõ tinentes, & tunc aut tales canones diffiniunt, seu tñmet diffinitio nẽ, & tunc aut nõ sũt morib. vtentiũ approbati. & tunc nõ est transgressor. 11. di. i. j. s. Aut tales canones tñmet qñiũ [vel horatione.] & q tales venies nõ est transgressor. 4. di. c. fi. Fallit i qñiõ reuerentiã qd oino s̄ sequediũ. 6. di. testm. & no. Ber. j. de æta. & qua. ad aures. Itẽ si qñas, qua pœna puniat transgressor, distingue aut qñis de transgressore legis: & talis punit pœna sacrilegij, vt probatur. C. de erogatione mil. annong. l. repetita. li. 12. & no. G. de Mõtelau. i extrauang. Io. excrecrabilis in glo. penul. Aut qñis de transgressore canonis, & tunc aut quis transgredit canonẽ, credens Romanã ecclesiã, nõ h̄ p̄tate cõdendi canones, & talis punit, vt hæreticus. 19. di. nulli fas, vbi hoc no. Arch. Io. Car. & Gar. & Io. An. j. de ele. generali. in glo. no. ergo. Si vero credit ecclesiã Romanã h̄ p̄tatem, sed tñ facit qñiũ credẽs se male facere. tunc aut i canone illo ẽ certa pœna appõsita q transgressorẽ ipsius, & tunc illa tñ imponit vt no. Card. j. de elec. cupie-

re: §. si vero in discorde super verbo priuentur. li. 6. & per iura ibi allegata. Aut nõ, & tunc est pœna de positionis. vt 4. di. §. vlti. & in d. c. nulli fas. & c. violatores, & c. hac consona, non tñ ad primam offensam debet deponi vt 24. q. 3. de illicita. 9. q. vltima. c. pen. 74. di. honoratus. & no. Arch. 19. di. in summa. in fi. & de hoc per Io. An. j. de appel. g. vltimo. gl. vltima circa mediũ. lib. 6. in nouella. Henricus Boich.

- 10 Si quis queris, vtrum positionibus factis super crimine teneatur quis rñdere, distingue, quia aut agitur de crimine ad penam tẽporalem imponendam, & tunc non tenetur quis positionibus respondere, ne se prodatur. 2. q. j. si peccauerit. Aut ad penam spiritalẽ, & tunc aut est tale crimen, quod peractam penitentiam impedit execut. onem ordinis, & tunc respondere & veritate dicere tenetur. j. de tẽp. ord. ex tenore. & c. qñstũ. quia in hoc bonũ suũ procuratur 23. q. 5. c. prodest. & crimina illa notantur. j. de renun. nisi cũ pridẽ p Ber. & plenius per Ho. Aut non impedit executionẽ ordinis & tunc aut crimen est notoriũ, & tunc tenetur positionibus rñdere, quia, ex quo crimen ẽ notoriũ, se nõ prodatur. j. de coha. cle. c. tua. & c. nostra. aut nõ est notoriũ, & tunc dicit Cõp. aut est tale crimen, cuius dissimulatio induceret periculũ infectionis aliorũ, & tunc tenetur rñdere. j. de accu. qualiter. & 22. q. j. si quis per capillũ. Aut non induceret, & tunc aut est diffamatus super illo crimine, & tunc tenetur rñdere, quia si non rñderet, teneretur se expurgare, vt 2. q. 5. c. presbyter si a plebe. Aut non est diffamatus, & tunc aut sunt positiones, super fama, vel super notorio vt quia dñ snia lata contra ipsum, & tunc tenetur rñdere, aut funt per veritate criminis, & tunc non tenetur rñdere. de p. di. j. non tibi dico. Ista distinctio potest sumi, & colligi, ex gl. Inn. Hof. & Cõp. & Io. An. hic. & Inn. & Ho. j. de confes. c. cũ super. & Arch. 50. di. ex penitentibus. & vide quod notat ibi Io. & Spe. rubric. de positionibus. c. 2. vt putat. & §. 7. ver. quid si pono aduerfarium [& idem Archid. in d. c. ex penitentibus.] Quod si pono qtra aduerfarium meum, qd est excõicatus a canone nõ tenetur eidem positioni rñdere, secus si ponam eum excõicatu ab homine. Et est rõ quia excõicatio lata a canone semper est iusta, & semper ligat: quia pro crimine, secus in snia hois, quæ qñq; est iusta, & quandoq; iniusta. vt 11. q. 3. snia pastoralis. j. de senten. exc. c. a nobis. 2. & ca. per tuas. Et vtrum accusatus peccet mortaliter ñ negando, seu eludendo in iudicio veritatem, vide quod notat frater Io. in summa confes. tit. de rap. q. 110. c. 3. & fe. vbi dicit fm Th. in summa. c. 69. articulo. j. q. quicunq; facit contra debitũ iustitiã mortaliter peccat. Pertinet aut ad debitũ iustitiæ qd aliquis obediatur suo superiori in ijs, ad quæ ius, & prælatiõis se extendit. Superior tãt est iudex respectu eius, qui iudicatur. & ideo tenetur accusatus ex debito iustitiæ iudici veritatem dicere seu exponere, qd ab eo fm formam iuris exigit. & ideo si confiteri noluerit veritatem, quam dicere tenetur, puta cum præcessit infamia super aliquo crimine, vel cũ aliqua iudicia apparuerint: vel cum etiam præcessit probatio semiplena: vel si eam mēdacier negauerit, mortaliter peccat. Si vero iudex exquirat, quod non potest fm ordinẽ iuris, non tenetur ei accusatus respondere, sed potest per appellationem licite subterfugere. mēdaciatur tamen dicere non licet fm eos. Idem Astenlis. li. j. tit. de accusationibus.
- 11 Eligant in secularibus laici cum clericis.
- 2 Electionis ecclesiasticæ quomodo adsint laici.
- 3 Electi non adesse posse conuersos.
- 4 Laici meri ex priuilegio eligunt.
- 5 Laici eonclauũ eligentium sine periculo eijciendi, alioqui protestandum.
- 6 Laicorum impressua electio, nulla.

Assana. Si quæris, vtrum electio facta per clericos & laicos infimul est ipso iure nullam, refert aut sit electio ad dignitatem, seu ad administrationẽ secularẽ, & tunc non est nulla imo valida: dum modo alias ad eos spectet electio. vt s. e. venerabile. & ff. quod cuiusq; vnuer. l. j. & per totum. Aut ad dignitatem ecclesiasticam, & tunc aut laici interfunt vt testes, vel Hostiarij, seu alij nudi ministri, non vt electores, seu vocem in electione habentes: & hoc nõ vitiat electionem: vt j. de iure patro. ca. nobis fuit. & ita intellige quod not. Io. 63. dist. in summa. ad fi. & Archid. ibi. Aut interfunt vt electores, seu vocẽ habentes in electione & tunc aut sunt laici conuersi: & licet tales non debeant cõ clericis electionibus intere. vt j. & c. cum ex. s. fi. li. 6. nisi caput. i. eligendus possit esse laicus, vt ibi no. Card. in glo. fi. vel nisi se cus esset de consuetudine: vt no. Ber. Inn. & Ho. j. de inst. c. 2. &

Io. An. in calle. cũ ex eo. in gl. fi. multo magis. si de priuilegio. vt 63. di. Hadrianus. & c. in synodo. si tamen ppter causam in terfunt nõ propter hoc est electio nulla: licet voces eorum nõ præstent suffragium electo. Et est rõ, quia tales sunt personæ ecclesiasticæ: vt patet. 12. q. j. c. duo sunt. j. de font. exc. c. nõ du bium. & c. tit. c. religio. lib. 6. & ius conuersi spirituale est. Vnde qui emit illud simoniam committit: vt j. q. 3. saluator, vt no. Ber. Lau. Io. Tan. & Phi. in d. c. 2. de institu. & Archi. 12. q. j. nulli. & Io. An. in calle. ex eo. Et quia si talis electio esset nulla, sequeretur, qd ius eligendi non possent tales conuersi per cõsuetudine acquirere cũ eo quod est nullũ non possit resultare aliquis iuris effectus. j. de reg. iur. c. non præstat. li. 6. At qui conueniens est falsum, vt est dictũ, ergo & antecedens. Aut funt laici puri professione & habitu, de quibus loquitur istud. c. vt not. Inn. & Hof. post eum. j. de institu. c. in ecclesia in fi. & Io. An. in calle. ex eo in glo. fi. Et tunc aut quæris, vtrum ex priuilegio Papæ sup hoc eis indulto possint habere vocẽ in electione & dic q sic: vt in calle. Hadrianus. & in synodo. aut circumscripso priuilegio Papæ, & tunc aut laici admittunt [voluntarie] p clericos ad eligendũ vna cũ eis, & tunc electio nõ valet ipso iure, vt hic. s. e. ti. c. quisquis. & c. sacros. Aut laici se ingerunt selectioni q voluntate clericorũ, & tunc aut clerici possunt expellere eos absq; periculo, & sine scandalo, & nõ expellunt, & tunc non valet electio ipso iure, vt hic, & in iurib. allega. Aut non possunt eos expellere absq; periculo, vel scandalo, & tunc aut clerici eos admittunt cũ protestatione facta publice, vel secrete, si non audent publice protestari, quia nõ admittunt ipsos ad eligendũ veluti ius hñtes, & (si possent) libenter eligerent sine ipsis nec intendunt inuiti vocib. eorum. & tunc valet nihilominus electio. arg. s. e. c. Cuma. & arg. no. per Inno. Ho. & Cõp. ibi. & s. e. illa. Aut sine protestatione, & tunc electio nõ valet, vt hic & no. G. de manda. in 20. c. & vide Archi. 63. di. in sum. in magna gl. & qd dicit. j. de insti. c. 2. vbi Ho. not. qd istud. c. Massana potest intelligi nedũ de laicis puris & nõ profcis. vt no. ibi Inn. sed et de cõuersis cathedraliũ & collegiatarũ & seculariũ ecclesiarũ & et de conuersis regulariũ ecclesiarũ, q non hñt ius in electione alterius ecclesie, quod nõ credoverum de conuersis professione & habitu per no. ibi per Inn. & per Io. An. in calle. ex eo. in gl. vlt. [& adde quod dicit. j. de statu monacho. c. vlti.] Et ista vera, qñ electio fit p clericos & laicos infimul. Si vero laici per impressiõem aliquẽ eligi faciant, tunc electio ipso iure nõ valet. vt s. e. qñquis. & idẽ si per metũ & leuẽ, vt j. q. 6. si qs aut. & hoc no. ibi Arch. & Io. Vin. & Gof. Phi. Ber. & Ho. j. qui cle. vel. vo. infinuante. & adde quod nota. Inno. & Ho. in calle. nobis fuit de iure pat. & quod ibi dicam.

- 1 Papa a duabus partibus, aut maiori eligendus.
- 2 Maiorem partem tribus ex causis minorem dici.
- 3 Maiorem duplo partem authoritati preferri. & 4.
- 5 Maiorem paucorum partem minori qualitate non preferri.
- 6 Maioris numero & qualitate partis electioni standum.
- 7 Postulatio maioris partis potior.
- 8 Postulatio electiõni iuncta quando præualeat.
- 9 Eligat recte sanior maiorq; pars.

Clesia vestra. ij. Si quæris vtrum in electionibus vel p

uisionibus standũ sit maiori numero, & de duabus electionibus. eodẽ contextu factis q ipsarũ alteri pferatur, refert aut electio est facta a toto numero concorditer, & talis electio bene valet. vt s. e. quia propter. §. j. ibi in quã oes. Aut vna electio fit a maiori numero, & alia a minori, tunc aut qñst de electione Papæ, & illa non valet, nisi fiat a duabus partibus. vt s. e. licet. §. præterea, vel nisi cõueniat, qd electio scã a maiori pte valeat fm Go. & Cõp. & Io. An. ibi & Guil. Gurã. j. e. ver. li. 6. & Arc. ibi sup verbo idonea. Aut de electioe alterius, & tunc aut maior pars, seu maior numerus de scõ nõ ẽ maior imo minor factio, seu iterp tatiõis iuris, qd ẽ altero d trib. modis. Primo ibi qñ maior pars facit id, p qd priuat ipso iure p tate eligedi, vt qd elegit sciẽter indignũ. s. e. cũ in cunctis. §. clerici. & c. cũ Vint. Sed o, qñ maior pars facit se extraneũ ab electioe p cõtẽptũ volẽdo eligere die assignata a capitulo vel in fine termini iuris. s. e. cũ nobis o lim. cũ ibi nota. Tertio, qñ maiori parti opponit tale qd, qd vò tum ipse reddit nullũ ipso iure, vt si electores, & electus dicant excõicati maiori excõicatione, vel suspẽsi, vel interdicti. ut s. de cõsue. cõ dilect. & s. e. cum inter R. seniorẽ. & j. e. c. si qñ. in fi. lib. 6. & tunc non statũt maiori numero: et si esset duplo maior

maior vt in iuribus alleg. & s. titu. prox. c. gratum. Sed fallit in electione monialium vt ibi stetur maiori numero de facto. vt j. c. indemnitate. s. sanc. & s. vt autem, quod intellige, vt ibi no. Io. An. in magna glo. qua incipit hoc intelligo, sed ita mi nori parti. alias canonice eligenti, qua per interpretatione iuris censetur maior & in quam transfertur ptas eligendi: vt in iuribus alleg. & s. c. scriptu est. & vide quod not. Archi. 3. dist. nicena. Fallit tñ in casu. j. c. quorundam. s. circa religiosos. li. 6.

3 Aut maior pars seu maior numerus est maior necdum de facto, sed etiam interpretatione seu fictione iuris, & tunc aut facit duplo maiorem partem & tunc statur numero contra auctoritatem, meritum & zelum, vt j. eo. si quando. j. responso. li. 6. & vide quod ibi no. fallit in casu. j. eo. c. quorundam. s. j. li.

4 Aut maior pars seu maior numerus non facit duplo maiore partem, & tunc aut maior numerus in multum excedit, puta, quia fere facit duas partes respectu alterius partis, & tunc maior numerus praefertur minoritiam habenti maiorem auctoritatem, & meliorem zelum. vt s. e. dudum. j. & j. de appell. constitutis. 2. Non. n. praefertur auctoritas nisi cu numerus e par, vel in modicum excedit vt hic no. Ber. & in d. c. dudum. j. & Io. Archi. 1. 9. dist. in canonicis. fallit tñ in d. c. quorundam. s. j. Si vero numerus ab vna parte excedit in modicum, & ex alia parte auctoritas, zelus, & meritum tam respectu eligentium, quam electi tunc neutra electio valet. immo inuicem se impediunt. arg. ff. de usufructu. l. quoties. nam requiritur, qd is qui confirmandus est habeat maiorem, & faniorem partem vt hic. s. eo. coram. Na cu hac duo copulatiue iungantur, necesse est vtrūque interuenire. s. de rescriptis. c. olim ex literis & c. ex parte. 2. fm Inn. Ho. Pe. egi. Ab. & Io. And. hic licet Ber. in hoc cōtra hic, & credo, q malc. Sed si ab vna parte sit maior numerus & meritum & meritum electi & ab alia parte auctoritas eligentium praualent numerus, & meritum vt s. eo. quia propter. & j. de proba. licet causam. s. ex. praemis. Itē si numerus, & auctoritas, sint ex vna parte, & meritum ex alia, statur numero, & auctoritati, quia duae rationes vincunt vnam per eadem iura fm Ab. qui ponit ista duo membra vltima. alia membra sūt in glo. Et quod s. dixi qd vbi maior pars (etiam si sit duplo maior) eligit scienter indignum, transfertur potestas eligēdi, ad alios etiam si sit vnus solus. ar. s. c. scriptum est. idem intellige, si maior pars elegit ignoranter indignum: dummodo non sit duplo maior, & alia maior pars tertia eligat dignum, vt valeat electio facta per eam, vt in callegato scriptum est, secus vero si sit duplo maior, quia tunc nō valet electio facta a minori parte tertia, prout no. Inn. & Comp. s. e. dudum. j. Sed Host. ibi & in summa. e. tit. s. qualiter sit faciendū sub. s. maior tenet contrarium in isto articulo vltimo dicens, qd si duplo maior pars eligat, etiam ignoranter indignum, qd valebit electio facta a minori parte tertia, etiam si sit vnus solus, & est ratio, fm eum. quia nulla est electio facta de indigno. Vnde minor pars quae dignū eligit (etiam si sit vnus solus) obtinere debet, & totum capitulum cōfetur ille solus ratione sanitatis. cum ex altera parte ois, infirmitatis reperitur fm eum. Sed ego Henricus opinio. Inno. & Comp. credo veriorē per c scriptum est in s. si vero numerus. Et ratio test, nam postulatio debilius est respectu electionis secum concurrentis, quam respectu alterius postulationis secum concurrentis. Nam vbi sunt duae postulationes, illa praualer, quae est facta a maiori parte, licet non sit duplo maior, vt no. Comp. s. tit. prox. ca. fi. & G. de Mandago. s. cap. & Archi. j. de postul. prela. c. vnico. li. 6. Sed vbi postulatio t concurrent cum electione, non valet postulatio, nisi hēat duplo maiorem partem: immo praualer electio facta a minori parte maiore tñ tertia. vt s. c. scriptum est. s. quod si ad faciendam. Itē vna electio fortipr est respectu postulationis secum concurrentis, quam respectu alterius electionis secum concurrentis. nam electio facta a maiori parte tertia vincit postulationem factam a maiori parte totius, non tamen duplo maiori. vt in s. allegato, qd si ad faciendum & tñ electio facta a maiori parte tertia non vincit electionem factam a maiori parte totius: sed vincitur ab ea vt in c. alle. quia propter. & c. dudum. j. & tamen hēt, qd postulatio facta ignoranter de indigno a duplo maiori parte impedit electionē secū concurrentē factā a minori parte tertia, qd non valebit. Nec ob. j. e. tit. c. si qñ. li. 6. quae vū est qd tertia pars pōt pponere d duplo maiore partē & electionē factā ab ea, tale qd qd vota ipsius reddat nulla. vbi ibi tñ sequit p hoc, qd electio tertiae partis valeat & maxime, qñ alij

peccant taliter, qd ptas eligēdi p pēt m eorū ad ipsā partē tertia deuoluatur. ar. p dicit. s. si vero numerus. Itē rō p dicitā Ho. nō obstat, qd ad hoc vt electio valeat, requiritur qd fiat necdū a saniori sed, etiam a maiori parte, vt in c. quia propter. vt hic & Ho. tenet hoc in d. c. quia propter, & in summa. c. tit. s. qualiter. sub s. maior. & adde quod dicam post Ho. j. de confan. & affi. c. j.

- 1 Electores singuli ante publicationem, variare possit.
- 2 Electores ante completum scrutinium, variare simul posse.
- 3 Variare delata publicatione, non nisi ex causa licere. & 4.
- 5 Scrutinio publicato, quando variare liceat.
- 6 Variare electis renunciantibus, licere.
- 7 Electi amisso, forma vicio, iure variandi ius esse. & 11.
- 8 Nominatus non, nisi probato statim impedimento, corrucere.
- 9 Variare non probato nominati impedimento, licere.
- 10 Variandum in processu annullabili non esse, sed eligendum.
- 12 Publicatio verbis scrutinio variari posse, & qui accipiendum numero. 13. & 14.

Publicatio. Si quæris, vtrum electores possint variare, & resilire a nominatione facta per eos in scrutinio, distingue, aut volunt variare, & resilire ante scrutinium publicatum, aut post. Si volūt variare, & resilire ante scrutinium publicatū, & tūc refert, 1 aut vnus solus vult variare vel plures secrete, tñ & sigillatū volunt variare, & dictū suū secrete corrigere, & dicit quod possunt anteq habuerit vel habuerint tractatū cū alijs, alias suspectus ē, vel suspecti sunt, vt patet a simili in teste. j. de testi. cogē. preterea. vt no. Ho. in sum. c. ti. s. vtrū mutari sub. s. nunquid ergo 2 Aut oēs volūt variare collegialiter, & in cōi, & tunc t refert, qd aut qñs vtrū possint variare ante pletū scrutinii. anteq vora sint inquisita vel saltē anteq recesserint de loco, vbi vota sunt i quisita: & dicit q sic idistincte. ar. hic a dno sensu, qd re integra licitum est variare. ff. de colla. bono. l. noinnunq. in fi. mādati. s. recte. fm Inn. Ho. Cōp. hic & i hoc casu vera est opi. Go. Vin. & Phi. qui dicebant a dno sensu huius literæ quod indistincte ante publicationē scrutinij poterant variare fm Ioan. And. aut 3 t post pletū scrutinii, & postq recesserint de loco vbi vota sunt inquisita & tūc aut electores differunt scienter & malitio se publicationem, vt sic, non seruata forma, possint variare, & tunc, ne via malitijs aperitur, non est variatio cōcedēda. arg. s. de rescriptis sedes. C. de sū. 6. tollen. s. 1. & 2. fm Cōp. & Io. An. hic. Aut non differunt scienter & malitiose publicationē, & tunc aut t non hnt iustā cām variandi, & tunc ex quo, cōpleto scrutinio, de loco iam recesserint nō possunt variare, quia tūc est res non integra. vt s. c. in causis. fm Inno. & Compo. & Io. An. hic. Aut hnt iustā cām variandi, vt quia apparet, quod per scrutinii nulli est ius qñtū, vel aliā cām pp quam possent etiā publicato scrutinio variare de quibus causis statim patebit, & tunc poterunt variare fm Inn. Ho. Cōp. & Io. And. Et est rō quia frustra vltra procederent, ex quo apparet processum non valere, & idem si noiatū in scrutinio, & de hoc certificatus, renūtiat expresse vel tacite iuri suo, nā talis pōtē ante, & post publicationē dissentire, & tunc capitulū poterit alitū eligere. s. e. cū inter canonicos fm Ho. & Io. An. pro quibus. j. c. h. elect. lib. 6. Aut quæris vtrū possint variare post scrutinium publicatū, & tunc refert aut post scrutinii de scripto publicatum, vt fieri debet ad instar diffinitiuē, qd debet legi de scripto. vt j. de re iudi. c. vltimo. li. 6. Aut post scrutinii publicatum nō de scri pro, sed quo ad mentē puta finito scrutinio. scriptor dimissis scrutatoribus in angulo dicit capitulo tot consenserunt in Titium & tot in Seiu, vel oēs in Titiu. In primo casu, aut apparet quod p scrutinii nulli noiato, seu noiatorū est ius qñtū, aut apparet quod est ius qñtū alicui noiato, aut est dubiū. t Si apparet quod p scrutinii nulli noiato seu noiatorū est ius qñtū, puta quia nullus noiatorū ad maiore partē capituli puenit vel qd alias nō est seruata debita forma cōcilij gñalis, qd p vel qd p cessus est nullus pp defectū electi vel eligenti, electi vt qd ha bebat tūc impedimentū occultū vt no. Inn. & Cōp. hic & s. e. cū terra. eligenti vt quia erat excōicatus suspensū vel interditi. s. e. cū inter R. & s. de cōsue. cū dilectus. tūc possunt variare, & resilire, & ante, & post publicationē, & ad aliud scrutinii vel cōpromissū, pcedere, vt s. e. cū terra vbi hoc no. Inn. & Cōp. in c. in gen. Si apparet quod p scrutinii ius est t qñtū alicui noiato seu noiatorū: tunc aut nominatus in scrutinio cui est ius quæsitū renūtiat iuri suo, aut non. Si renūtiat iuri suo, tūc aut est iā certificatus de noiatione sua: aut non est certificatus. Si ē certificatus de noiatione sua, tūc possit variare & resilir & ante

ante publicationem. & post s. eo. cum inter canonicos. arg. j. eo. fi. elect. li. 6. Aut non est certificatus de nominatione sua, & tunc perinde est ac si non renunciat: quia quis non pōt renunciare iuri, quod sibi ignorat competere. ff. de trans. l. cum aquiliana. ff. de inof. test. l. mater. decedens. ff. de acq. hære. l. is q hæres. s. si quis dubitet & l. is qui putat. ff. quibus ad liber. procla. non licet l. penul. s. non. n. cum ibi allega. & no. j. de iureiu. c. vltimo. Si non renūtiat iuri suo: tunc aut publicato scrutiniio electores non peccauerunt in forma, collationem, vel electionem seu alia quæ expedienda incumbēbat plus debito differendo. aut peccauerunt in forma. Si non peccauerunt in forma, tunc aut processus nominationis de ipso factū est validus ipso iure, & in effectu: quia nullus est contemptus: Aut est validus ipso iure, & annullabilis, tamen in effectu, vt quia aliquis est contemptus. Si primo modo tunc aut ipse nominatus post nominationem de se factam amittit ius suū, propter casum nouiter contingentem in personam: vt quia moritur, vel propter factum vel delictum suum, vt quia vxoratus vel homicida vel alias talis, qui eligi, vel confirmari nō pōt & hoc cōstat. Aut non amittit in suum & hoc constat: aut est dubium: Si amittit & hoc constat: tunc possunt variare & ante publicationem, & post arg. j. c. si electio cum ibi notatis per Io. An. Si nō amittit, & hoc constat tunc non possunt variare, sed compelluntur eligere, vt hic & j. de reg. iur. c. mutare. lib. 6. quod verū ēt si oēs electores sint mortui, & alij canonici quæ incipit, mortuo epō cuiusdam ecclesiæ, & c. Si est dubiū tunc aut aliquis offert, probare impedimentum contra nominatum aut non. Si licet, aut offert i probationes incontinenti paratas aut non. Si non offert probationes paratas incontinenti tunc non est ardiendus volens probare impedimentum noiatū, & si appellet, qui electio fiat, & facta publicetur. vt hic & j. de appell. constitut. 2 & de conce. præb. post electionem. Si vero offert probationes incontinenti paratas, puta instrumētum excōicationis electi, & similia & tunc sunt recipiendæ probationes, ne ecclesia grauetur laboribus, & expensis fm Inno. & Cōp. & Ab. hic. sed Host. in hoc vltimo contra. quia ad capitulum nō spectat probationes recipere. Procedat ergo ad electionem, & opponens (si voluerit) coram superiori suo ius suū prosequatur fm formam. c. statumus. j. e. li. 6. cuius opinionem credo veriorē, saltem si eligendus in contrarium se opponat, & probationes paratas offerat, vt quia dicit se absolutū, & velit mittere ad domum pro absolutione: quia expediētius est quod electio, quæ celeritatē desiderat, expediat. r. s. e. nē pro defectu. & c. quā sit. j. e. d. qd ad dictum cuius licet retraheret & vñ casus. j. eod. cum inter canonicos. Si nullus t offert se probare impedimentum contra nominatum, tunc non poterunt electores variare vt hic & j. de reg. iuris. c. mutare. lib. 6. ff. de regu. iuris. l. nemo potest. quod verum etiam si, p publicato scrutinio, omnes de capitulo casu moriantur. puta domo conuente, quo casu subisti tui tenentur cum eligere. Vel si publicato scrutinio, omnes excommunicantur: quo casu vel ipsi absoluti vel superior ad quē deuoluitur eliget nominatum fm Vinc. Comp. & Inno. & Io. An. hic idem Io. An. j. de reg. iuris. c. factum legitime in nouel la. li. 6. vbi quarit de canonico florē. qui post votum depositum in scrutinio iam publicato, excommunicatur ab homine vel a iure, vel econuerso: si cum prius excōmunicatus esset, absolutur postea eligit, & dicit q neutro casu electio valet, & de primo casu. s. cum post scrutinium publicatum excōmunicatus fuit: est opinio Vincen. Inn. hic. & etiam Io. And. i 1 s. q. In casu vero conuerso videretur fuisse opinio eiusdem Inno. & clarius Compi & Io. An. hic in 7. q. facit quod no. j. e. si quādo. li. 6. Si vero processus nominationis de ipso factū est validus ipso iure, t annullabilis tamē in effectu: vt quia aliquis est contemptus, tunc aut contemptus nondum prosequitur contemptum suum, aut prosequitur: si nondum prosequitur contemptum suum. tunc non possunt variare, sed debent procedere ad electionem, & ad hoc debet compelli, quia processus non debet nisi per superiore, & ad petitionē contempti cessare. vt s. eo. i. q. sicut. s. in autem. & nescimus vtrum contemptus velit prosequi contemptum suū cum non cogatur prosequi. fm Inno. & Compi. & Io. An. hic. Si vero contemptus prosequitur contemptum suum, tūc ad petitionē ipsius capituli, tenetur & debet de nouo inchoare scrutinium. si nō sit facta electio & sic per cōsequēs poterit variare. ar. c. q. sicut. s. si aut fm eos hic. Si ē dubiū, vtrū noiato in scrutinio sit p ipsū scri

tinuū ius qñtū, vt qd dubiū est vtrū sit criminofus vel nō, vel vtrū eligibilis vel nō, vel vtrū pcessus teneat vel nō: & tūc dicit qd dixi. s. ti. prox. in ver. si dubiū est & c. & sequentib. Qñ dubiū est, vtrū p noiationē de se factā amittit ius suū, si publicato scrutinio electores peccauerūt i forma, collationē vel electionē, seu alia, qd expediēda incumbēbat, plus debito differēdo, vel alias inordinate pcedēdo, tūc aut hoc fecerūt ignoranter & bona fide, & tūc nō cōpellent ad electionē, pcedere, sed poterūt variare, & hoc, nisi priuēnt p tate eligēdi iuxta. ca. qd pp. s. q. vero. Sic intelligitur. s. e. cū post petita. & c. Cū. & c. c. c. c. c. c. in gene. Aut hoc fecerūt sciētē, & malitiose, vt sic viciato pcessu possent variare & tūc nō possunt variare vt hic, fm Ber. & Ho. hic. in fi. gl. & ista duo membra ponit Ho. i sum. e. ti. s. vtrū mutari. sub s. & vt plenius vñ. Si quis vtrū possint variare post scrutinii nō de scripto publicatū tūc dicit Io. an. qd sic. Nā scriptor verbatenus publicās forte errauit, vel falsū retulit. & p hoc facit qd no. Io. An. de teste q dicitū suū publicat. j. de testi. vltra tertia. Et ista possunt esse vera qñ electores t noiat in forma scrutinij. Si vero p promissarij noiant in forma pmissi: tūc ex votis taliū pmissariorū ius nō qñritur, noiato quia ex sola provisione ius qñritur electo per eos, nō ex votis cū sup alio non sit pmissum in eos nisi qd hēatur pro plato ille, de quo pvidebunt fm Inn. Cōp. & Io. An. hic. Itē pmissarij intellige in electione spūali fecus vñ in seculari seu t pali, puta si ciues sibi eligat p tate, q variare possunt post scrutinii publicatū, cū eorū electio nō sit authorizabilis. & hoc dicit Io. An. nup determinatū fuisse Bononiæ in scholis legistarū, pro hoc. ff. de excu. tu. l. sed & reprobari. de mu. & Ho. l. vt gradati. s. reprobari. C. de profes. & medi. l. 2. li. 10. de quo per Iaco. de Bel. in auth. de collatori. colla. 9. Vtrum aut electione facta, sit licitum variare, & aliam facere, dicit vt dixi. s. e. auditis. & prout no. per Ho. in sum. ma. e. ti. s. vtrum mutari. sub s. sed quid si omnes. & j. eo. fi. electio. li. 6. in tex. & in gl. Vtrum aut postulantibus sit licitum variare, dixi s. e. bonæ. 2. s. nec nocebat.

- ¶ De translatione episcopi vel electi. Rubrica.
- 1 Electio non confirmata, quæ, an non, liceat.
 - 2 Confirmatus iurisdictionem, non ordines exercet.
 - 3 Confirmatus quæ non potest, episcopo mandat. & 4. & cur. 7.
 - 5 Curatus quæ recte mandat.
 - 6 Episcopus quando, an non, & qualia committat.
 - 8 Mandari inferiori quæ nequeunt.

Vm ex illo. Si quæris quæ sunt illa iura quæ potest electus in episcopum exercere, distingue, aut nondū est t confirmatus, & tunc nihil pōt. vt s. de elec. c. nosti. cum ibi notatis. & c. qualiter. & c. auaritia. li. 6. & idem, quo ad hoc, in alijs plegatis in feriorib. Fallit tñ in casu. s. de ele. nihil est in fi. Fallit tñ in Papa vt s. tit. j. c. licet. & 23. dist. in nomine dñi. j. & in casibus. j. de ele. c. indemnitate. s. vero. li. 6. & j. de supplen. neg. prala. c. j. s. fi. Aut t confirmatus, [sed nondū consecratus,] & tunc aut quæris nunquid possit exercere ea, quæ sunt iurisdictionis & dicit, q sic, vt s. ti. prox. c. transmissam, cū ibi notatis. Et id ē in prelatis inferiorib. quo ad hoc. Aut ea q sunt ordinis, seu psecrationis. & tunc aut quæris nunquid possit per se ea exercere, & dicit q nō vt in d. c. transmissa. in fi. j. de cōsecra. eccle. vel alta. c. aqua. imo quantū ad hoc dī ecclesia viduata: vt j. c. proximo. s. sed neq. Aut nunquid t possit per alium exercere ea, alij demandando, & tunc ad ea demandat seu committit alteri quàm episcopo consecrato, & non potest vt in d. ca. aqua. etiā si post tempus commissionis seu demandationis ille commissarius fuerit consecratus propter initium vitiosum. ff. de reg. iur. l. quod ab initio. j. q. j. c. principatus. & per no. per Card. j. de rescriptis. c. statutum in glo. sed quæro circa medium in verbi. sed quid in casu conuersione de offi. ordinarij. Romani in glo. sic nominati. li. 6. secus i Papa, qui talia possit committere, etiā sacerdoti simplici. vt 9. dist. puenit, & vt no. s. de cōsue. cap. quanto. Aut ea, quæ sunt ordinis, vel cōsecrationis committit episcopo, seu archiepiscopo consecrato, & tunc potest. s. titu. proximo. c. suffraganeis, quia licet consecrare seu alia que sunt ordinis exercere sit ordinis, & sic electus & confirmatus solū ea quæ exercere non possit per se, quia tamen iurisdictionem habet. vt in c. transmissam, & demandare confirmationē & cōsecrationem, seu alia, quæ sunt ordinis est actus iurisdictionis, & non ordinis. arg. ff. de iurisd. omnium iud. l. 3. j. de offic. delega. pastoralis. & c. ex literis ipsa poterit demandare, quāuis nō Hen. Boich super Decret. E 3 t possit

12 Ingre ad appell. colla. 5. Aut appellans profecquitur, tunc aut q̄ ris, cui incumbit onus probandi appellationem infra tempus, iuris, & alias rite fuisse interpositam & tunc dic, q̄ appellanti, vt ff. de proba. l. ei, qui dicit. C. de eden. l. qui accusare. & de testi. nimis graue. & hoc satis expresse probatur. j. de appel. cap. Romana. §. si vero. vocatis partibus. l. 6. Et est ratio, quia sola appellatio legitima transfert iurisdictionem ad superiorē, ad quem est appellatum. vt no. s. de offi. dele. c. cum contingat. & j. de appel. c. non solū. l. 6. Sed iste appellans agit coram iudice appellationis tanq̄ iurisdictionem habente quare & c. Intellige tñ quod appellans a diffinitiuā seu a grauamine seu interlocutoria ante diffinitiuam: non tenetur ante litem contestatā exhibere instrumentum appellationis, seu de ipsa appellatione, fidem facere parti appellatę, sed sufficit, q̄ fidem faciat iudici, sed post litem contestatam ipsam faciat parti, vt no. Spec. de stru. edi. §. nunc dicamus. in princ. versu. sed pone appellans. Aut quæris, cui incumbit onus probandi sententiam diffinitiuam, vel interlocutoriam, a qua fuerat appellatum sic latā fuisse vel iudicem sic grauaſse ex quo extitit appellatum, & tunc dic q̄ similiter appellanti. j. de appel. cum ecclesia. in fin. Aut q̄ ris cui incumbit probare iustitiam vel iniustitiam sententię, & in hoc articulo doctores iuris ciuilibus tam antiqui vt Io. & Accur. & alij, q̄ noui, vt Iaco. de Ra. & Pe. & Cin. & alij C. de appel. l. 2. qui ad ciuilia vt dicit Iaco. de Ra. & Pe. & Cin. C. de tē po. appel. per hanc, breuiter se expediūt dicentes, q̄ probatio incūbit ei, cui in cā principali incumbit per l. appellanti. eo. ti. Ego vero Henricus Boich. credo sic dicendum, aut appellās proponit sniam nullam, seu iniustam ratione, & ex parte processus, seu ordinis iudicarij non seruat, vt quia dicit litem nō fuisse contestatam vel sententiam non fuisse latam in scriptis vel alias ordinem iudicarium non seruatum & tunc refert se cundum Ho. hic. Aut nondum lapsum test biennium a tempore sententię numerandum: aut est iam lapsum. Si nondum est lapsum tunc non p̄sumitur pro sententia vel pro processu, nisi quatenus cōstitit legitimis documentis, & tunc victor pro quo snia lata fuit & nunc appellatus tenet p̄bare sniam iuste & rite latam quantum est ex parte processus. argu. dicti ca. qm̄ contra falsam. ita intellige Ho. glo. Ber. quæ incipit hic est, argu. in fin. ita intelligit. §. alleg. illud signatum hic pro contrario. & ita pōt intelligi quod notat. Gof. in spec. tit. de sen. prola. §. iuxta. ver. sed p̄nc. q̄ publicatis. Aut biennium est iam lapsum a tpe snię numerandum & tunc p̄sumitur pro processu & pro sententia, nisi contrarium probetur, vt hic & s. de electi. bonæ. j. §. contra legatū. quia difficile. est sepe oīa acta recensere. Aut appellans proponit sniam contra se latam iniustam ratione & ex parte cā. seu facti vel negotij principalis & tunc aut sententiā nō iustificatur prima facie per seipsam, nec per processum, ex quo emanauit, aut iustificatur. Si non iustificatur, tunc aut ius cōse p̄sumptio iuris cōis facit pro appellante, & contra appellatum. Aut e contra facit pro appellante & contra appellatam: aut facit æqualiter pro vtroq; vel p̄ neutro. Si facit pro appellante, & contra appellatū, vt quæ reus fuit condemnatus & ideo appellauit, tunc non p̄sumitur p̄ sniā, nisi quatenus legitimē cōstitit. Vnde eo casu appellatus debet probare sniam iustam, & reus eo ipso probat sniam iniustā, q̄ ia nō apparet aliqua cā iniusta & legitima: vt j. de rest. spo. c. cum ad sedem. Si facit pro appellato, & contra appellatē, vt quia reus est absolutus & actor est appellans, tunc p̄sumitur pro sniā, & ipse actor debet probare sniam iniustam probando aliquid fuisse in cā principali probatum p̄p, quod reus deberet condemnari, quia verum est sem p̄ reū debuisse absolui nisi contra ipsum aliquid sit probatum, quare debuit condemnari, vt in c. allegato, cum ad sedem. & in isto casu possunt intelligi. C. vt cā post puber. ad sit tutor. l. vnica. ff. si pen. app. mors interue. l. vnica. §. j. & j. de re iudica. cū sup controuersia. & de appella. cum in ecclesia. Idem esset si contra reum, qui appella. faceret ius cōmune, vt est casus. C. de app. l. 2. qui ad ciuilia mu nera, vbi appellans de iure communi tenebatur subire munus sibi indicium. & sic breuiter dic q̄ illi, cui onus probandi, incumbit in principali cā, incumbit & in cā appellationis. Ita duo membra vltima in effectu ponunt Inn. & Comp. s. de ele. c. bonæ. j. §. contra legat. super verbo p̄sumitur. & spec. rubr. de sen. prola. §. si. in fi. & ita intelligo opi. prædictorū doctorū iuris ciuilibus. Si ius tōse, seu p̄sumptio iuris cōis facit æqualiter p̄ vtroq; vel pro neutro, vt in interdico vt possidetis, & in interdico vtrobi vbi vterq; est actor, & vterq; est reus. j. de p̄ba. c. licet. & in actionē finitū regun. & fam. c. riscum. e. ti. c. ex lictis. tunc dico, q̄ p̄sumitur pro sniā, & appellans det p̄ba-

re sniam iniustā, alias sniā stabitur, vt est hic casus. Nā hic vter que erat coelectus, & vterq; cōpetitor, & neuter possessor, ita q̄ ius cōse nō faciebat plus p̄ vno, quā p̄ alio, & contra vnū, q̄ alterū. Ita et intelligo opi. Spec. rub. de p̄ba. §. j. ver. sed q̄ p̄ babit in cā appellationis. & c. Si quæris in casu vbi sniā iustificatur prima facie p̄ seipsam vel per processum ex quo ipsa sententia emanauit, tunc p̄sumitur pro ipsa, ita q̄ appellans ab ea tenetur p̄bare eam iniustā, puta quia ipsa est lata ex iusta cā prima facie sufficienter probata vt in d. l. 2. qui ad ciuilia munera. C. de appel. & ista sunt vera in alijs sententijs a sniā excōcacionis. In illa vero vide quod no. Inn. s. de ele. c. bonæ. j. §. cōtra legatū su p̄ verbo p̄sumitur, vbi distinguit. Aut nō est appellatum ab ea, tunc quamuis nō transeat in rē iudicatā, sem p̄ tñ p̄sumitur p̄ ea. vnde onus probandi, quod sit iniusta, incūbit excōcicato, vt j. de offi. ord. ad reprimendū. & j. de sen. exc. sacro. §. in eum, quod non esset verū in casu, vbi ex forma sniā excōmunicationis late appareret eam fore nullam vt quia index in eius prolacione constiteret, q̄ post appellationem legitime interpositū cā tulit, vel continet intolerabilem errorem exprefsum, vt j. de sen. exc. p̄ tuas. in fi. & eo. tit. c. venerabilibus. §. potest quoq; l. 6. Aut est appellatū ab ea, & tūc non p̄sumitur p̄ ea, nec p̄ iustitia ipsius. im o ei incumbit probatio, cui incumbit ante appellationē. arg. j. de offi. ord. c. ad reprimendum vbi de hoc. de offi. dele. c. cum contingat.

- 1 Renunciatio cuius actum in laicum nulla.
- 2 Renunciatio non ecclesiastica, sed sibi obesse.
- 3 Renunciatio sine superiore quatenus an non liceat.

Vod in dubijs. Si quæris, vtrum resignatio beneficij ecclesiastici facta per clericum beneficiatū in manu laici valeat, distingue, aut renuntiat per vim, vel p̄metū cadentē in constantē virū, & tunc non valet, vt j. de ijs quæ vi, me. ve cā si. ad aures. aut renuntiat sponte & tunc aut renuntiat beneficio acquirendo, aut beneficio iam quæsito. Si beneficio acquirendo, tunc valet renūciatio in distincte et in manib. non sui iudicis, vt j. e. veniens & j. de ijs quæ si. a. parte cā. c. ex ore. §. m. Goff. Inno. Ho. a. lo. An. hic & §. m. Arch. 6. q. 1. c. deniq; j. renuntiat t̄ beneficio acquirendo, tunc aut quæris nunquid valet renunciatio in præiudiciū ecclesię, vel superioris, & dic q̄ non, quin superior vel ecclesię, possit eum repetere, si vult, vt 7. q. j. non oportet. & etiam inferior. 33. q. 5. mulier. Aut in præiudiciū ipsius renuntians, vt non possit eum repetere superiore resignationē ipsam approbante, & tunc sic Goff. hic Vince. Laur. Phi. Egi. & Ber. & Goff. s. e. admonet. pro quibus. j. de appel. cū appellationibus. friuolis. l. 6. sed G. Nazo. & Ho. hic contra per textū qui dicit nullam. Ego vero distinguo, §. m. Innoc. sic, aut quæris nunquid per talem resignationē amittit possessionem beneficij, & dic q̄ sic §. m. Inn. hic & facit quod no. Archi. 17. q. 2. Gonsaldus. Et est ratio, quia solo animo pōt amitti possessio. ff. de acquir. pos. l. 3. §. in amittenda licet magis per talem actum. Aut quæris vtrum per talem resignationē amittit proprietatē, & dic q̄ non, cū nō possit resignare sine superiore. s. e. admonet §. m. Inno. hic. & j. e. super eo. de simonia de regularib. & c. ex infinnatione. & Io. in d. c. deniq; & Arch. j. c. 2. l. 6. in gl. fi. Et hoc verum q̄ non potest resignare sine ep̄o, nisi ad districtiorem ordinem voluerit transire: quia tunc pōt, inuito ep̄o, siue sit prælatus secularis, siue regularis: vt j. de regula. licet. j. de preben. c. beneficiū. l. 6. & hoc tenet Archid. 18. q. 2. Abbas. Fallit tamen in ep̄scopo qui religionem intrare non potest sine licentia Papæ. j. eod. c. proximi. §. item si quis.

1 Episcopatus vero, collocatouē sine papa non renunciari. & 2. Renuntiat sine papa intrusus.

3 Renunciatio criminosa cuius sub conditione posse.

Nisi cum pridem. Super glo. Existo loco scias, q̄ opinio est. Tñ hic tenent Ioan. & Arch. 14. alias 13. distin. verū. Ego vero Henricus, si quæris vtrum aliquo crimine possit ep̄s renūciare ep̄atu sine licia dñi Pape, credo sic dicendū, q̄ t̄ aut tenēs ep̄atū hēt titulū iustū, verū, & legitimū, & cōstat q̄ talis nō pōt renūciare sine licia Papæ, s. de trālla. epi. iter corpora lia. & p̄ totū. & de offi. de. c. q̄ trāllationē. & hoc dicit Ber. hic j. ver. i. alij. Aut nō hēt verū nec iustū titulū, & tūc aut hēt titulū coloratū, vt simoniacus, & tūc nō pōt resignare sine licia Papæ, vt hic j. §. p̄ p̄ficiētā. & §. verū. & c. post trāllationē. §. j. & j. de r̄larib. c. 13. §. illa. de pe. di. jagite p̄niam vbi manifeste p̄bat, q̄ ablo sacerdotis necessaria ē, sed hic nō ē sacerdos, nisi Papa, vt s. de trā-

de trālla. epi. p̄ totū. & hoc tenet Ber. hic in ver. sed litera ista. & in c. p̄ximo sup verbo nō valebat. & Inn. & Ho. hic. j. de simonia. c. de regularib. hic t̄ Inn. tenet p̄riū, & male. Aut non hēt t̄ titulū coloratū: vt intrusus t̄ de facto, & talis potest renūciare sine licentia Papæ vt no. Ber. hic in ver. satis possit dici. & opinionem Inn. hic qui dicit q̄ intrusus non potest resignare sine licentia Papæ intellige, q̄ possessionem habet coloratam. ar. j. de conce. præb. literas. & c. c. non nostis. alias vera est opinio gl. & no. §. m. Host. hic q̄ licet ep̄s pro nullo etiam crimine cedere possit sine licentia Papæ etiam si titulum non habeat, verum tamen t̄ in criminibus nedom simonię intrusio, sed etiam in omnibus alijs, in quibus habet conscientia remorū in periculo mortis in manu simplicis sacerdotis, si archiep̄scopus absit, vel in mente sua, si alius deficiat oīno renuntiat: sub hac tñ conditione, si Papæ placuerit, ipsūq; si cōualuit, quam cito poterit adeat, & demū ei pareat humiliter & deuote. ar. ad hoc. j. de sen. exc. c. non dubium. & c. ea. nōscitur. §. si. & 17. q. 4. ca. si quis suadente. Sed & in vita caueat ne morosus existat, & q̄ etia fruētus suos nō faciat: sed fideliter custodiat, vel in utilitatem ecclesię oīno conuertat. ar. j. de offi. ord. c. cum vos: quia ad restitutionem tenetur. j. de præb. c. dilecto. in fi. de licentia tñ proprij confessoris, quem potest sibi eligere: vt j. de pe. & remis. c. ne pro dilacione, poterit vitę necessaria fructū, ita q̄ non egat, percipere, & hęc pro hoc. 86. dist. non satis. & c. p̄p̄se. Et vti nam hoc toto corde aduerterent ij, qui precibus indignis, vel pretio vel alijs minus canonicis beneficiis aliqua sunt adepti. nā in talibus initium spectandū est. s. de elec. c. dudū. 1. & 2. & Ho. no. hic. & frater Ioan. idem in summa confes. tit. de elec. rubricel. de renun. q. 23. Et de materia. §. seq. propter malitiam, scilicet vtrum liceat ep̄scopo propter persecutionem deferere grequa suum. vide 7. q. 1. c. adueritas. §. hoc etiam glo. in hoc. §. cū qua concordat Tho. & Attenis. lib. 6. tit. 43. de ep̄scopis. arti. 1. q. 7. vltimum liceat ep̄scopo Henricus Boich.

1 Scandalum malum vitandum. & 3. Scandalum bonum non vitandum. & 4. Scandalum in dubio vitandum.

§. Pro graui quoq; scandalo. Si quæris, nūquid & q̄ scandalum est vitandum, refert, aut illud ex quo oritur scandalum est malum in se, aut est bonum, aut est indifferens. Si est malum t̄ in se tunc est vitādum tum quia malum est, tum quia malum non est pro aliquo faciendū. j. de ijs quæ vi vel me. cau. fa. si. c. sacris. 3. q. 5. ita ne. Si est bonum t̄ in se tunc aut est tale bonum, quo omisso, non est salus, sicut est seruare mandata, de Deo adorando, de honorando patre, de sabbato sanctificando, & similibus, & tunc non est omitterendū p̄ scandalum vt hic in ver. sed inter scandalum & c. & j. de reg. iur. c. qui scandalizauerit. j. de oper. nou. nun. ca. cum ex iniuncto. Aut est tale, quo omisso, est nihilominus salus, & tunc est omitterendū: vt hic in principio. Si vero sit indifferens t̄ tunc est oīno cessandū & scandalum vitandū vt hic in ver. memor. & c. & j. de renun. & in d. c. cū ex iniuncto. §. super eo. ver. ab ijs tñ & sequen. §. m. Ray. licet iura non alleget. Vel breuius, alias verius vbi quib; in euitatione scandalī euitans peccat mortaliter, peccatus debet peccatum mortale t̄ q̄ scandalum euitare, & sic non est propter scandalum relinquenda veritas. i. filius Dei, qui est via, veritas, & vita Ioan. 14. c. ad hebreos. 7. ca. 7. q. 1. oīs. qu. & 11. q. 3. c. extimauit. & qui relinquitur peccatum. Sic intellige. c. allegatū qui scandalizauerit. & j. de voto magne. §. pen. Si vero euitans non peccat mortaliter euitando scandalū; debet semper scandalū euitari. vt probatur hic in principio. & in c. alleg. cum ex iniuncto. §. super eo. Si vero dubitetur, t̄ tunc est vitandū scandalum, arg. 14. dist. c. si. & 1. q. vlt. & si illa. 23. q. 1. quod culpatur. Nam si dubitatur de peccato, & certum sit de scandalo, tunc possumus dicere cum Augustino, Tene certum, & dimitte incertum. de pe. dist. 7. c. si quis positus. §. item si scirem. j. de spon. Inuenis. & in hoc concordat Host. in summa. eo. tit. §. cui. ver. breuiter tñ not. & quod legitur & not. in c. allegato cum ex iniuncto. & qd̄ no. G. de Monte Lau. extra de immunit. eccl. c. vnico. in cle-

15 Beneficiarius simoniacus an dispensabilis. 16 Resignatione simoniacum dispensari. & 17. 19 Simoniacos quibus casibus dispenset episcopus. 20 Simonia mentalis abolitio.

Ost trāllationem in §. ceterū. Si quæris vtrum cessante causa cesset effectus, vide quod dicam. j. de iureiur. c. & si Christus. in fin.

§. Rursus. Si quæris, vtrum possit dispensari cum simoniacos, & per quem, distingue, aut quæris de Papa t̄ dic q̄ talis potest cum omni simoniacos dispensare, siue sit simoniacus in ordine, vel possit in eo licite ministrare & ad superiores ordines, & etiam ad quodcunq; beneficiū promoueri, & in eis licite ministrare. vt. 1. q. 1. si quis a simoniacis. & c. erga & c. si quis neq; & c. statimus. l. 1. & l. 2. 1. q. 7. si quis oīm & c. requiritis & est exprefsum. j. de simo. c. pen. vbi de hoc. & 2. 5. q. 2. §. ijs ita. ver. sic & summe. & c. & hoc tenent doc. in c. alle. licet Spec. videatur contra notare tit. de legato. §. nunc breuiter. ver. 8. Siue sit simoniacus in beneficio, ar. s. de elec. c. si alicuius & j. de simo. nobis fuit. Inam cū ibi deneget de ep̄o tacite concedit de Papa. j. de præsum. nōne. Quatuor tñ vel quinque t̄ sunt casus, in quibus non cōstuevit Papa dispensare: licet de plenitudine potestatis possit hoc facere: quia simonia de iure positio est saltem in ijs quæ sunt simoniaca, quæ prohibita. Vnde versus. ¶ Siue bis ordo detur vel baptismus repetatur. f. p̄citer. secus si ignoranter, vel cum aliquis sub conditione p̄ dubium rebaptizatur iterato siue vt euerat status fidei ordo potatur. ¶ cum aliquis in contemptū ecclesię ab hæretico ordinatur, vel si præstet vtrunq; simoniace operatur. i. si simonia interueniat ex parte ordinantis, & ordinati vt dispensetur spes irrita profusus hī. 1. q. 7. c. saluberrimum. & c. cōuentibus. de cōse. dist. 4. eos qui bis. 9. q. 1. ab excōcatis, alias. s. ab istis casibus potest Papa in ordine dispensare ex plenitudine potestatis, etiam cū illis quibus sciētib; cōmissa est simonia: vt j. de simonia. c. nobis fuit. Et est ratio in istis t̄ quatuor casibus: quia iniuria fit sacramēto & ideo merito punitur in quo deliquit. j. de tempo. ordi. c. literas. & eo. tit. c. eos. & c. vlt. lib. 6. de quo per Host. in summa de tēpo. ordi. §. & a quo. ver. dicas ergo. & plenius per Ber. & Host. j. de aposta. c. si vbi Host. addit casum de eo, qui sciēter se fecit ordinari ab excōcato, vel suspēso ab hoīe: vt in d. c. ab excōcatis. & Ioan. And. post eum. & sic sunt sex casus de hoc etiā per Asten. lib. 6. tit. de colla. ordi. in fi. & tit. de dispen. artic. 3. & per Ioan. q. 1. in summa. Aut quæris de ep̄o, quo alio superiori: puta archiep̄scopo vel primate vel ep̄o, aut inferiori, a Papa, & tunc, aut quæris de simonia cōuenionali, & reali aut de mentali. Si de cōuenionali & reali, tunc aut quæris de simoniaco in ordine sacramentali, aut in alijs sacramentis ecclesię, aut in beneficio, aut in religione, seu ordine religionis, aut de simoniaco circa alias minores species seu in alijs speciebus simonię. Si de simoniaco t̄ in ordine sacramentali: tunc aut est simonia per ipsum, vel, eo sciente, a principio & tacite cōsentiente, vel eo sciente ex postfacto & ratificante expresse vel tacite cōmissa, & tunc nullus, nisi solus Papa poterit eum eo dispēfare, vt in iuribus alle gatis, & j. de simonia ex tuæ. & cap. nobis. & ca. pen. & hoc tenet ibi Berti. & hic. & j. de simonia. cap. de simoniace. & Ioan. 1. q. 3. ex multis. in fi. & 1. q. præsentū & Guil. in Spec. rubr. de lega. §. nunc ostendendum. vers. 23. Et intelligo, quod nullus præter Papam poterit dispensare cum eo, nec super ordine illo nec super alio prius suscepto vel suscipiendo, quorū omnium executionem amittit, vt not. Inn. j. de simo. per tuas. 2. & cap. pen. & Arch. 1. q. 1. ordinationes glo. 3. nec super beneficio obtinendo vel obtento prius, quia beneficiū datur p̄ officij, quod quidem officium exercere nō potest: vt j. de cle. nō rēsi. quia nonnulli. & cap. relatum. de rescriptis. ca. si. lib. 6. Aut est simonia eo t̄ penitus ignorante, vel sciente & cōtradicente, & in aliquo nō ratificante cōmissa: & tunc aut est cōmissa ab inimicis suis & in fraudem seu præiudiciū ordinandi: & talis simonia non nocet sibi, nec est sibi necessaria alicuius dispēfatio in hoc casu nec quod ad ordines iam susceptos, vel suscipiendos, nec quo ad beneficia habita, vel habēda. vt in d. c. nobis fuit. & in c. sicut tuis. Aut ab amicis & nō in fraudem seu præiudiciū ordinandi, & tunc aut quæris de ordinibus, aut de beneficijs. Si de ordinibus: tunc aut quæris de ordine illo taliter simoniace recepto: aut de alio ordine. Si de ordine t̄ illo simoniace recepto, tunc dicit Inn. j. de simo. c. de simoniace. & Ray. in summa sua tit. de simo. §. restat. & frater Io. in summa cōfess. tit. de simo. q. 25. in prin. & q. 47. q̄ ep̄scopus in & super illo ordine cum eo poterit

poterit dispensare, vt in c. presentium. 1. q. 5. & hoc postquam simpliciter renuntiaverit executioni ordinis fm dictu fratrem Ioan. & ita potest intelligi glo. Io. j. q. 1. qui studet super verbo ordine. & hoc verum fm Ala. Laur. Tan. Hof. & Io. And. in c. alle. de simonia. si simonia est occulta. Si vero est manifesta tunc solus Papa eo casu poterit dispensare. vt j. de simonia. c. de regularibus. & c. nobis. in fin. & ca. per tuas. Aut quæris de alijs ordinibus. & tunc aut quæris tunc quid poterit licite ministrare in ordinibus alijs non simoniace iam receptis, & dic q. sic etiã sine aliqua dispensatione. Aut quæris, nunquid possit ad novos ordines promoueri. & dic q. non, nisi primo dispensetur cū eo in ordine illo simoniace quæsto, cum alias promoueretur per saluta. 5. 2. dist. ca. 1. r. Inn. Hof. & Io. An. in d. c. de simonia. ce. Si quæris de beneficijs tunc, q. etiã sine aliqua dispensatione priora beneficia rerinebit, & etiã noua beneficia acquirere: cum talis nō sit simoniacus, vt in d. c. de simonia. c. vbi hoc tenent Inn. Hof. & Io. An. & frater Io. in d. quæst. 2. 5. Si sit simoniacus in alijs sacramentis ecclesiæ: tunc refert, vt prius, aut simonia est cōmissa per ipsum, vel eo sciente & tacite cōsentiente, vel eo ex post facto sciente & ratificante: & tunc nullus, nisi Papa, poterit cum eo dispensare, nec in ordine, nec in beneficio. vt 1. q. 1. qui studet & per totū & merito. Nam ex quo tunc cum simoniaco scienter in ordine solus Papa dispensat & non alius, vt est dictum, multo fortius solus Papa, & non alius dispensare poterit cū simoniaco in corpore Christi quod est maius sacramentum in esse & in sacramento baptismi, qd est maius in effectu: quia si illud quod maius est cō. s. de electio. cum in cunctis & eadem rōne vel simili in alijs sacramētis quæ & si forte non sunt maiora ordine: saltē sunt equalia ei & vbi est par ratio idem ius. s. eo. de trās. c. inter corporalia. Aut est cōmissa per alium amicum suum, eo ignorante, & in aliquo non consentiente, & tunc poterit eps dispensare, & in ordine, & in beneficio per iura, & rōnes supra alle. & maxime quia ignoras nō consentit. ff. de iurisd. om. iud. l. si per errorem & sciam, & non ignorantia, volumus obligari. C. de tabula. l. generalis. l. 1. o. & 3. q. 2. in lectum. imō forte hoc casu nō est necessaria dispensatio epi, cum talis non sit simoniacus vt est dictum. ar. c. allegati. de simonia. ce. Si quæris de simoniaco in beneficio tūc distingue vt prius, aut est simonia in beneficio per ipsum, vel eo sciente ab initio & tacite consentiente, vel eo ex post facto sciente & ratificante expresse vel tacite cōmissa, & tunc aut quæris, vtrum eps possit cum eo dispensare super beneficio, aut super ordine. Si super beneficio, siue illo in quo simoniaco cōmissit siue alio beneficio habito, vel habendo tunc dic q. non: sed solus tunc Papa per iura & notata. s. de simoniaco in ordine allegata. & hoc vt notare Tan. j. de simonia. c. nobis fuit. & Hof. in summa tit. de simo. §. 6. quæ dispensatio. ver. breuius. & frater Io. in summa cōfess. titu. de simo. q. 2. 5. & ad hoc facit optime. c. qm. j. eo. titu. quod est concilium gnale vbi dicit q. regulares qui scienter ingrediuntur religionem per simoniam retrudendi sunt in archius monasterium ad agendū pœnitentiam, sed constat, q. facilius dispensatur cum hmoi regularibus, quam cum secularibus vt. j. de filijs pæsby. c. 1. & deaposta. c. 2. Cum ergo eps cōtra illud concilium generale dispensare non possit cum hmoi regularibus, q. remaneant in illis locis, sed retrudantur alibi ad agendū pœnitentiam, multominus cum seculari poterit dispensare in beneficio simoniace per eum acquisito, vel alio quocunq; & hoc tenet Ray. in §. restat. & Arch. 1. q. 3. ex multis. quod credo verum etiam si religionem ingrediatur vt. 1. q. 5. c. quicunq;. 2. rñso. & ca. eos. licet Hugo. dicat. 2. q. 1. in primis q. clericus qui adeptus est ecclesiæ per simoniam, licet nō possit illam retinere de iure, aliam tñ non prohibetur hñe. & Inn. in c. alleg. de simonia. ce. ver. sed & si se scienter dicit, q. licet in bñficio simoniace adeptus eps cum eo dispensare non possit, potest tñ cū eo dispensare, vt in alia ecclesia obtineat aliud beneficium, vel etiã in eadem. Credo opi. Ray. & Arch. veriore de iure, & etiam tutiore, & pro hoc facit ca. alleg. quicunq; quod Inn. inducit pro fe ibi q. dicit pro magna misericordia eos ibidē ministrare permittimus. Si quæris nunquid possit cum eo super ordine dispensare. Tunc refert aut quæris nunquid possit dispensare tunc cum eo super ordine siue executione ordinis ipso adhuc beneficium simoniace acquisitum de facto tenente & tunc non: quia non est, nec esse potest vere penitens, nisi beneficij dimiserit sic adeptum. j. de accusa. c. inquisitionis. Aut postquam dictum beneficium resignauit, & penitentiam peregit, quia non sufficeret in hoc casu partē ipsius agere. vt j. de simo. dilectus. 2. in fi. licet alias sufficeret. vt. j. de tempo. ord. ex tempore. & tūc dicit Ray. in §. allega. restat, q. poterit eps cum eo dispensare in

executione osum ordinum siue receptorum ante dictum beneficium simoniace acquisitum siue post. Et ita potest intelligi gl. Inn. j. de simo. c. tanta. vbi dicit q. simoniaci in beneficio occulti, & criminosi, licet sint suspensi quoad se, licite celebrant post penitentiam quia non sunt suspensi a iure, nec impediuntur exequi officium suū post penitentiam, sed beneficij simoniace acquisitum, seu habitum retinere non pnt vt eo. tit. c. de regularibus fm Inno. in c. alleg. tanta. & idem not. Arch. 1. q. 1. quibusdam. Potest ergo eps cum tali post penitentiam dispensare fm Ray. Et hoc credit. G. ibi super Ray. fore verum generaliter siue loquamur de illis ordinibus quos non recepit ad titulum beneficij per simoniam adepti, siue de illis, quos suscepit ad titulum illius cum hoc nō sit de iure prohibitum expresse: & in materia fauorabili oia dicantur permissa, quæ nō sunt expresse prohibita. ff. de procur. l. 1. & de testi. l. 1. & not. Ber. s. de tran. l. epi. inter corporalia. §. sed neq; & quia fauores sunt ampliandi, & odia restringenda. vt j. de reg. iuris. c. odia. lib. 6. Licet contrarium forte posset dici de illis ordinibus, quos suscepit ad titulum illius beneficij per simoniam acquisiti: quia illos vt habere simoniace per quandā consequentiam per illā regulā quisquis horum alterum, & c. 1. q. 3. si quis obiecerit. ipse tñ Guil. fu per Ray. credit vt prius. & hoc etiam vt tenere Arch. 1. q. 5. p. sententium in gl. pen. Inno. vero dicit in c. allegato, de simonia. quod cum tali simoniaco in beneficio nō potest eps dispensare, vt ad maiores ordines promoueat. per c. alleg. quicunq;. 1. q. 5. illi vero ver. quod si ad alios. Et istam opi. credo veriore de iure, & tutiore, & idē tenet frater Io. in summa confess. ti. 1. q. 2. 5. in fi. vnde credo quod ita tenetur de facto in executione ordinū, ante hmoi simoniā cōmissam susceptorū, poterit eps dispensare, & non in executione susceptorum post, & credo, q. ita tenetur de facto. Aut est simonia eo penitus ignorante, t vel sciente, & cōtradcente: & in aliquo non ratificante cōmissa: & tunc aut simonia est cōmissa ab inimicis & in fraudem & talis nō nocet. vt in c. alle. nobis fuit. & c. sicut tuis. Aut ab amicis: & tunc aut quæris de ordinibus susceptis vel suscipiendis & tunc si statim vt cognouit dimisit beneficiū, excusatur a peccato, & tunc poterit eps cū eo super ordinibus dispensare: imō credo, q. potius de iure cōi abiq; dispensatione quocunq; poterit in susceptis vel suscipiendis ordinibus licite ministrare. vt 1. q. 5. c. 1. rñso. & hoc tenet Arch. ibi super verbo remouemus, p. hoc facit expresse eadē causa. & q. s. ex hac itaq; vbi vt textus. si vero statim vt cognouit, non dimittit peccat, & tanquam verus, & directus simoniacus deponitur. ar. 1. q. 1. constat. & q. 2. ca. 1. & 2. nisi cum eo per Papam vel epm fuerit dispensatum vt statim proxime est distinctum. Aut quæris vtrum t in beneficio poterit cū eo dispensari, & tunc aut quæris de alio bñficio ab illo & simoniaco adepto. & tūc dico idem quod statim dixi de ordinibus. f. quod si statim dum cognouit, dimittat libere beneficium poterit de iure cōi alium retinere, vel ad aliud promoueri. vt hic in §. rursus alias non. vt hic a contrario. Aut quæris de illo bñficio simoniace adepto. & tunc dicit gl. hic licet. G. super summa Ray. ti. de simo. & frater Io. in summa confess. ti. de simo. q. 29. aliter dicere videatur. Et prædicta oia intelligas de simoniaco in ordine, vel beneficio suscepto. Si vero sit simoniacus in ordine vel in beneficio conferendo, i. quia simoniace ordinem vel beneficij contulit, tunc vide quod not. Ray. in summa sua titu. de simonia. §. restat verum illo quocunq; vbi dicit, quod cum illo, qui ordinē vel beneficium contulit simoniace vel fuit mediator simoniæ: dum tñ sit occultus, vel cū eo qui carnales interposuit preces etiã pro indigno, nulla alia interueniente cōditione, vel pacto. Item cum illo, qui ordinem simoniace recepit t in ordinibus rite ante susceptis, & cum eo, qui beneficium simoniace recepit, postquā resignauit in executione ordinum, credit saluo meliori iudicio post legitimā penitentiam posse epm suum, si ab illo peccato sit immunis, alioquin metropolitanum, debita discretione adhibita, in pœnitentiā iudicio dispensare. ar. j. de simonia. & 1. q. 5. ca. 1. Qui vero scit, vel credit conferentem eidē contulisse ordinem vel beneficium principaliter p p obsequium siue preces carnales a se vel ab alio interpositas credo, q. si erat indignus, debet resignare, quia tunc succedunt hmoi loco precum: alioquin si erat dignus, nō tenetur, sed penitere debet de intentione corrupta, 1. q. 1. sunt nōnulli. j. de æta. & quali. tuā. j. de simo. c. ff. fm Ray. in §. alleg. restat. idem frater Io. tit. de simo. q. 2. 5. alleg. Ex cuius dicto colligi potest, quod aut crimen cōferentis ordinem, vel beneficium simoniace est occultū, aut notorium. Si occultum, tunc eps poterit dispensare si notoriū secus. Item quod dicit q. cum illo qui simoniace recepit beneficiū postquam

quam resignauit potest episcopus dispensare in executione ordinum intelligi susceptorum, siue ante beneficium illud receptum siue post non tñ posset cum tali dispensare, vt recipiat ordinem, vel beneficium, nisi intraret religionem: quo casu p p fauorem religionis vt quod posset eps dispensare, si esset occultus simonia. Si vero manifesta, vel difamata esset de illa nō posset: quia tunc deberet eps procedere ad inquisitionem, vel purgationem nem indicere difamato. j. de accusa. qualiter. 2. fm. G. in gl. super Ray. & frater Io. in d. q. 2. 5. Si quæris de simonia commissa in religione seu ordine religionis: tūc distingue, vt prius, aut est simonia per ipm, aut, eo absente & sciente ac tacite consentiente vel postea ratum hñte commissa, & tunc credo, quod t solus Papa poterit dispensare cum tali tam in ordinibus, quam in beneficio, quam etiam in religione. & potest esse ratio, quia eps, quinimo etiam legatus quicunq; etiam de latere, nō potest dispensare ptra cōcilium generale vt patet. j. de filijs pæsby. c. dilectus. i. vbi hoc no. gl. & c. fi. & de præb. c. dilectus. j. & hoc no. Spec. rubr. de leg. §. consequenter ver. & generaliter. Et si tales simoniaci puniuntur per concilium gnale. j. de simon. dilectus. 2. & c. qm. & c. de regularibus quare & c. fm tñ distinctio nem illorum capitulorum potest eps dispensare. vt no. Ray. in §. allega. restat ver. quid fieri de monasterijs. Aut est simonia eo penitus ignorante vel sciente aut cōtradcente. & in aliquo nō ratificante cōmissa. & tunc aut est commissa ab inimicis, & nō nocet, vt est dictū. aut ab amicis, & credo tunc, quod eps cum tali poterit dispensare. vt no. Spec. in §. alleg. nunc ostendendū ver. 2. ibi quid si aliquis. & c. quia summa est ratio quæ pro religione facit. ff. de reli. & sumpti. fune. l. sunt personæ. j. de apost. c. 2. & quia subueniendum est illi qui alieno morbo laborat. C. de natura. l. lege. Si vero quæris de simonia cōmissa circa alias t species, seu in alijs speciebus simoniæ, vt puta in exciquis mortuorū, & benedictionibus nubentium in ceterij consecratione, in facorum valorū vel vestimētorum benedictione, vel falsi vel panis benedictione, vel chrismatibus benedictione: & in consimilibus minoribus speciebus simoniæ tunc credo indistincte, quod in talibus, & similibus potest eps dispensare post peccatum pœnitentiā cum nō sit prohibitū. ar. j. de sen. exc. c. nuper. vt no. Goff. & Hof. in summa de simonia. §. pen. in fi. ver. Sed nunquid eps. & Spec. rubr. de deleg. §. nunc ostendendum ver. 2. 3. in ver. sed nunquid dispensat & gl. Guil. super Ray. & frater Io. vbi. s. & Asten. li. 6. tit. de simonia art. 6. q. sed nunquid & Arch. 1. q. 1. statimus. pro quo facit. j. de simo. c. suam. & quod no. ibi Ber. in gl. fi. Si quæris t de simonia mentali. i. sola intentione cōmissa, tunc talis sine alia dispensatione per solam pœnitentiā aboletur vt. j. de simonia. c. fi. Fallit in simonia cōmissa in sacramētis: quia in illis simonia mentalis habet effectum simoniæ cōuentionalis. vt not. Hof. ibi & ibi dicam. Quod autē supra dixi, epm. f. dispensare posse cum simoniaco, intellige, qm non sibi, sed eo ignorante alicui de socijs, si pecunia sit data. nam si ipse deliquisset, indignus esset potest dispensandi, sed superior, saltem Papa, vel successor [suis vel] ipsius epi, vel alius ordinarius iudex illius, vt si hñter beneficium vel domiciliū in alio episcopatu dispensabit. ar. j. de elec. coniuga. c. diuersis fallacijs. & hoc innuit. c. presentium. in principio ibi q. dicit nō episcopo: sed cuidam principum. & c. & hoc tenent Inno. & Hof. & Io. An. in c. allegato de simonia. ce. & Spec. in §. alleg. nunc ostendendum ver. 2. & frater Io. in summa confess. ti. 1. q. 2. 5. in fin. & Ber. j. de simonia. & Spec. in c. ex insinuatione. & vide quod ibi dicam. idem Asten. ti. de simonia, art. 6. & de quadruplici dispensatione cum simoniaco in beneficio vide per Ray. in summa de simonia. §. restat. ver. dispensatio. & per Arch. 1. q. 5. in summa in glo. fin.

Veniens. Si queris, vtrum appellans teneatur mittere procuratorem, siue nuntium ad psequendam appellationem, dic vt dicam. j. de app. c. Nicolao. Item vtrum in causa appellationis possit pcedi lite non contestata ad sententiam diffinitiuam proferendam: dic vt dicam. j. de app. c. per tuas.

Edte. Si queris, vtrum aliquis ex consilio teneatur, distinguere, & vide p G. de Mōte Laur. extra de foro compe. c. vnico super verbo consiliarios in clementinis. Henricus Boich.

Dilecti. Hæc decretalis, & decre. non firmatur, j. de regu. iur. lib. 6. faciunt contra solutionē Ioan. de Monte Murlo. in q. tali. quam disputauit, Archiepresbyter non valens t habere copiam episcopi renuntiavit in mortis articulo in manibus pæsbyteri recipientis noie episcopi: & statim canonici elegerunt Titium. post duos dies mortuo archiepiscopo episcopi veritate cognita electio non confirmavit, q. rebat an valeret electio & confirmatio. Ad negatiuam allegabat hanc decretalē. vt s. e. admonet. 6. q. 3. deniq; 7. q. 1. si quis vero. 1. 7. q. 2. Gonfaldus. per quæ patet, q. nō pot q. renuntiare ecclesiæ sine licetia superioris. ex quo sequitur, q. nō vacauit, & sic nec alter eligi potuit in locū viuētis. vt. j. de concess. præb. c. 1. & 2. de accu. c. ad petitionē. 6. q. 1. c. factus est. & c. sequenti. & vt casus hic. Hoc autē proposito q. non valuit electio, cōfirmatio etiam accessorium ad principalem inualidū non valuit. vt in c. allegato nō firmatur. & co. ti. accessoriū. & j. de fide instr. inter dilectos. C. de legi. non dubiū. facit ad hoc. s. eo. quod in dubijs. extra de p. c. multorū. ad fi. in cle. vbi etiã patet q. rathabitio epi nō cōfirmat renuntiationē quæ nulla est. Est em speciale in Papa qui confirmat, quod est nullū. 2. q. 1. in primis. 3. q. 6. hæc quippe. & in c. s. allegato ad petitionem cui potestati inferiores non participant per regulā, non firmatur. Sed o, si illa lata a nō iudice, vel confessio facta corā illo non valet. s. de confus. ad nostram. & j. de iud. si clericus. ergo a simili hic. Tertio est spale in electione, q. a principio nulla nō cōualecit. s. de elect. c. auditis. dato ergo q. eps potuisset ratificare quod circa renuntiationē facta sine licetia superioris. ex quo sequitur, q. nō ratificatio præcedere debebat electionem. Erat ergo tpe electionis in pendētī, an per renuntiationē illam vacatura esset ecclia & per pntiam pendebat electio, quod esse nō potest. j. de elec. c. 2. li. 6. In t pntiam inducebat quod iste per renuntiationē perdidit omne ius prælaturæ quia licet renuntiatione facta nō in manibus superioris non valeat quo ad superiorē quin illa reuocare potest: & sic loquitur. c. admonet. tenet tñ quoad renuntiantem. vt no. in c. qd in dubijs. & in c. alleg. deniq; 6. q. 3. sed o est præsumptio, q. in mortis articulo hoc fecerit. p p conscientiam remorsam, quare ideo facere potuit sine peccato ex quo epi copiam hñe non potuit: quia necessitas facit illud de illicito licitum. j. de obserua. iei. c. 2. Et iste qui spiritus Dei ducatur, non suberat legi. j. de regularibus licet. Item t in istis lethaliter infirmis pæsbyter p absentiam epi potest, quod ad epm spectat, reconciliare solēnter penitentē. 2. q. 6. ca. vlt. ergo & hoc potuit cōcurrentibus ijs duobus. f. mortis periculo & absentia epi. Tertio pro confirmatione epi præsumendū est. s. eo. in pntia. & s. de elec. bonæ. j. & c. thema ponat q. eps ex certa scia confirmavit: rathabitio retrorahit ad ipsum actū renuntiationis & horam eius. j. de reg. iur. ratū. & c. rathabitio. & sic ad dignitatē vacantē fuit facta electio: & sic valuit. & per pns confirmationem. Et sic rñdetur ad prius allegatū in pntiam. Item nec fuit ex sua forma electio in pendētē imō simplr & pure facta fatetur tñ q. pendebat ex facto superioris approbantis vel reprobantis sed ad hoc approbat a iure. s. de electione q. sicut. & clarius. s. eo. ti. q. sit. li. 6. & sic soluēdo dixit q. renuntiatione valuit: & electio & confirmatio per iura vltima nec obstat decre. ista pp tria. Primo quia nō fuit hic aliq. noie superioris renuntiatione reci piens. Sed o quia nō fuit postmodū approbata. Tertio quia hic non imminēbat necessitas, sed poterat superior adire. Secus in qōne proposita. Quæ solutio nō placet Io. An. in c. alle. nō firmatur. in nouella. vbi ponit qōnem istā, & diuersitates pdictæ positæ ad hanc decre. vbi est casus parū valēs. prima nō ga hæc tñ tera nō dicit quo noie receperint an Pape vel proprio. Sed & si recepissent noie ppro. Papa qui est supra ius poterat ratū hñe nō suo noie gestū. Sed nō quia nō fuit hic approbata qa non erat approbanda. Tertio minus valet: qa nulla necessitas erat in mortituro. j. biduū q. per renuntiationē vacaret ecclesia statim vacatura. Sed in hac decre. erat necessitas, vt. f. ecclesia p multos annos nō vacatura vacaret per renuntiationē insufficientis plati tunc ad id dispositi forsan cito penitētis. s. c. pximo. Itē hæc diuersitas tollit per c. alle. Gonfaldus. vbi est timore mortis fuit beneficium renuntiatū nec valuit renuntiatio. Dico igit electionē fuisse irritā, & nullā: & per pns confirmationē non valuisse: cū in electionibus spectemus initiū. s. de electione. c. auditis. & c. dudū. el. 1. & 2. fallit in eis regula rathabitioem fm Ioan. Andr. ibi.

¶ De supplenda negligentia prælatorum. Rubrica. **Sicut.** Si queris, vtrum clerici teneantur ad hospiti talitatem dicam. j. titu. de immuni. eccl. c. 1. & ibi vide. Henricus Boich. Se meste

- 1 Resignatū si sine episcopo electio, & cōfirmatio quæ valeant. et 3.
- 2 Confirmari initio nulla non posse.
- 4 Renuntiare sine episcopo quibus casibus liceat.
- 5 C. dilecti. sensus.

- 1 *Somestrem tempus, semper utile & non currit.*
- 2 *Utilia tempora quae.*
- 3 *Tempus initio utile, progressu continuum quando curvat. & 4.*
- 5 *Continuo tempore dies omnes currere.*
- 6 *Studij tempus continuum esse.*
- 7 *Mora prouisionum impurgabilis.*
- 8 *Mora iure alij questio impurgabilis; alias secus. 9.*
- 10 *Prouisus minor toleratus non remouendus.*
- 11 *Prouisus approbatus quibus ex causis remoueri possit.*

Icet. Ad euentiam huius. c. & totius tituli distingue quatuor tpa. Nam quoddam est tempus utile quo ad initium & quo ad progressum: quoddam continuum quo ad initium, & quo ad progressum. quoddam quod est utile quo ad initium, & continuu quo ad progressum. Quoddam etiam quod est continuu quo ad initium, & utile quo ad progressum. Tempus t utile quo ad initium, & quo ad progressum, est tps semestris, de quo hic dicitur. & j. de cōf. prae. c. nulla. & c. licet is. & c. diuersitat. vbi Ber. in gl. & ita tps. & Inn. & Ho. post eum dnt qd in illo semestri tps suspensionis nullatenus cōputatur etiam, si sciat beneficia vacare: nisi sit negligēs in petēda abolitione, & fm Inn. ibi in gl. f. Papam & Host. & Io. An. post eum etiam post abolitionē a suspensione obtentā in curia. Tps quod ponit in redendo ad domū dummodo nō sit morosus in itinere sibi non cōputatur. Licet. n. illa in via cōferre potuerit redeundo ex quo absolutus erat: tñ non imputatur, si nō contulerit triplici rōne. Prima quia iustus, & honestus est, quod prouideat indigenis, quoru forte secum nō habet copiam. Secunda quia honestū est in his hre cōsiliū maxime capituli sui, quod forte secum non habet: quae duae rōnes tanguntur. s. de elec. ne pro defectu. Tertia. cogens, quia in collationibus sunt examinade personae, & si quid iudiciale occurreret nō posset in dioecesi aliter expediri. de hoc. j. de off. leg. nouit. dixit etiam Host. ibi qd non currit sibi tps quousq; in domum suā se receperit & sarcinulas suas recolligit. ff. ex qui. cau. ma. lab. hostibus. §. si. Et facit quod not. Io. & Arch. 61. dist. bene nouit. dicentes quod electoribus vel cōferentibus nō currit tps, quoniam nō pnt idoneum inuenire & quod legitur & notatur. 75. dist. c. 2. Et etiam tempus trium mensium t de quo. s. de elec. c. ne pro defectu fm Cōpo. ibi. Item tps centum dierum, qui datur ad honorū possessionem petendā. C. qui admitt. ad bo. po. pnt. l. & tempus appellationis profequende. vt j. de app. c. cum sit romana. & c. ex rōne. Tempus continuum quo ad initium, & quo ad progressum, est tps quatuor annorum, statutū ad petendam in integrū restitutionem. C. de temp. integ. rest. peten. l. vit. Tempus quod t est utile quo ad initium, & continuum quo ad progressum, est tempus ad apponendum, qñ fertur sententia contra absentem ignoratē: nam tunc currit tempus utile a tpe scientiae ad appellandum. C. quomodo & qñ iudex. l. ab eo. postquā uero scitur de sententia lata currit tempus illud cōtinue in authentico de app. & j. quae tpa colla. 4. Tempus uero continuum quo t ad initium: & utile quo ad progressum est tempus decem dierum, qñ sententia fertur partibus presentibus, tunc decem dies currunt continue a tempore late sententiae, & post decem dies est annus uitiis ad profequendum & etiā biennium, ex causa iusta. vt in aut. signata. C. de tempo. app. aut. ei qui. & j. de app. ex ratione. istam distinctionē in effectu ponit Arch. 2. q. 6. anteriorū in gl. adde circa hanc materiā. Et concordant bonagra. j. de concess. prae. c. 2. & Io. Andr. in c. quia diuersitatem. In tpe t continuo currunt dies feriatū & nō feriatū siue actor potuit agere, siue nō siue reus potuit cōueniri, siue non: siue iudex potuit intendere siue non. secus uero est in tpe utili quod dicit vt not. gl. C. de tempo. app. in integrū resti. pe. l. si. Quid si aliquis decanus t impetret a Papa quod possit audire leges per quinquēniū, utrum illud quinquēniū debet esse cōtinuum dicit Odo. de Senon. ti. de ita. actus; priua. quod sic ar. ff. de adul. l. quinquēniū. ff. de excu. tu. l. quinquaginta. ff. de statu. l. cū hares. §. Stichus. ff. de collu. dete. l. Item pbatur per naturā studij quod debet esse continuū. vnde scientia vel doctrina intercisā perit, continuata uiget. vnde natura studij debet cōsiderari & seruari. ff. de vfi & ha. l. plenū. §. equitij. Item facit. de elec. cum ex eo. li. 6. Sed quantum ad suū principiu utile est. ff. qd. vi. ut clā. l. j. & c. j. in gl. h. de quod t mora in electionibus seu collationibus beneficiorū purgari non potest. vt hic & j. eo. c. si. fm Goff. Vinc. Io. Ber. & Host. hic & j. de concess. prae. c. nulla. & Inn. ibi idem. G. de Monte Lau. & Gen. extra de prae. c. si de beneficio in cle. idem Arch. 18. dist. propter ecclesiasticas. & ibi uide per eum &

idem Card. & Io. Andr. j. de elec. licet canon. §. is etiam. In fi. in glo. ipso iure. li. 6. Sed in quantum tangit materiam istam, si queris, utrum mora purgari possit, distingue aut per commissiōnem morē ius t alteri est quaesitum: & tunc nunquā potest purgari mora in eo, in quo ius alteri est quaesitum, maxime qñ ius est quaesitum alteri in ea re, in qua mora est commissa vt hic. & j. eo. c. si. & j. de elec. c. quā sit ver. alioquin. li. 6. Et per eandem uiam facit. ff. de hāre. in fi. l. quando. ff. de success. edi. l. 1. §. quibus. & ff. de fideicō. l. Thais ancilla. §. intra. ff. de statu. l. si intra quinquēniū. ff. ad Treb. l. nam quod ad ius. §. qui cōpulsus. ff. ad l. l. de adul. l. si maritus. 2. §. si negauerit. & est casus in extrauagati Ioan. 2. 2. quae incipit. Suscepti regiminis circa prin cipium quam electionem vbi Gen. in glo. quasi dicat approbat istam distinctionem ad hoc etiam facit. s. de elec. ne pro defectu. & j. de prae. si pluribus. lib. 6. Aut per cōmissiōnem morē non t est alteri ius quaesitū, & tunc regulariter mora potest purgari, saltem re integra. ff. de op. leg. l. mancipiorum. & j. de prae. c. si tibi absentis. in fi. & de procur. c. licet is. lib. 6. cum ibi no. Et hanc distinctionem breuem vf approbare Card. in d. licet is. & de elec. quā sit. in ver. Alioquin super uerbo petere & Genze. in extrauaganti Ioan. 2. 2. quae incipit. Sedes apostolica. & de hac materia dicam forte plenius, j. de concess. prae. c. nulla. hae iura faciunt ad quaestionem disputatam per Ioan. And. in c. mora. in nouella. j. de regu. iuris prius disputatam per Ioan. de Foftrarijs & ante eum per Ioan. de Deo in quaestionibus suis. Executor datus t per Papam ad puidendum Andree, si esset idoneus, de prelatura vacante post preceptorium per eum assignatum, canonicis ad opponendum contra literas, vel personam, cū nul lus contraxisset sibi contulit prelaturam, qui tpe longo possedit. Nunc coram legato Papae Ioan. canonicis peti illū remoueri, quia tacuerat in literis beneficium quod habebat & quia tunc patiebatur defectum aetatis. Excipit ille a delapsu preceptorij de quo. s. Queritur an obstat post multa argumēta pro & contra soluebat & male Io. de Deo quo ad casum aetatis, illū remoueri non posse: quia non fuit uitiū peccati, sed etatis quod sustinetur a canone postquam quis eam perficit. vt j. de aet. & quali. ex ratione. & c. decorum. vnde a principio poterat impedire tempore institutionis & sic loquitur. c. dudum. j. s. de elec. postea non fm eum Egidius uolens sustinere Ioan. dicit quod vbi per electionem eius, ad quem pertinet, fieret talis promotio ante confirmationem audiretur vt in eodudum: sed nō potest. sed cum casus formetur ex promotio per literas surreptitias audiretur contra eum, episcopus, cum prouisio fuerit irrita de rescriptis ad audientiam. leg. 2. in fi. & ibi not. in fi. vltimo dicit etiam hodie collationem nō valere per c. licet canon. j. de elec. lib. 6. loquitur t tñ solum in parochialibus ecclesijs vt ibi patet Ioan. de Mentemur. simpliciter dicit illū Io. canonicum audiendum, primo, quia terminus datus per executores fuit datus ad excipiendū non ad denuntiandum, vel accusandū. vnde accusanti non obstat. ar. j. de testi. ueniens. 2. c. cum causam. & c. cum in tua. Constat. n. quod qñq; ad mittitur ad agendum, qui repellitur ab excipiendū. j. de accu. accidens & v. casus de appel. constitutus. 2. Secundo, quia ex cepto, quae reddit iudicium nullum, potest opponi post sniam distinctionem. j. de procur. in nostra. de prae. licet de excep. cum venerabilis. sed preceptorium non potest esse maioris uirtutis, quam snia diffinitua, cum dicatur habere vim interlocutionis. Tertio quia vbi uenitur periculum animae & ecclesiae sententia non n transit, ip rem iudicatam, & approbatum potest reprobari. j. de re iudi. c. laior. tenor. consanguinei. Quarto licet ille Io. potuit illum approbare quo ad se, & suo iuri renuntiare non tñ quo ad ecclesiam imō tenetur malum denuntiare prelaturam. 2. q. 1. si peccauerit. & c. multi etiam si iurasset non denuntiare. de iur. iuran. quemadmodū. & c. sicut nostris. & c. peruenit. Quinto constat illum habuisse uitiōsum ingressum, & sic nō beneficium obtinere. j. de insti. ex frequentibus. de reg. iur. c. 1. l. 6. & pro motu fuit contra conciliū generale. cum in cunctis. §. inferiora & nō possunt bono perfici exitu, quae malo inchoata sunt principio. 1. q. 1. principatus. & radix infecta & c. 1. q. 1. fess. nec talis bene faciēdo purgat initium. 14. q. 5. nec. sed necessaria est renuntia tio. j. de simo. Mathetis. & c. ex infuinatione. & hoc fm Io. An. est tenendū utroq; casu cum litere & puiisiones ex illis secute sint irritae sunt de beneficio suppresso. patet. j. de prae. si motu proprio lib. 6. de aetate patet. j. de rescriptis. si eo tpe. eo. libro.

Lteras. Si queris, utrum & quando patientia, seu tolerantia prelati det ius in beneficijs, distingue. vt dicam. j. de prae. ben. dilecto.

De temporibus ordinationum, & qualitate ordinationum. Rubrica.

- 1 *Consuetudine speciali delictum non excusari & cur.*
- 2 *Consuetudo generalis contra naturam non excusat.*
- 3 *Consuetudo generalis non, nisi ignorantes excusat. & 4.*
- 5 *Consuetudine nulli iuri contraria poena non tolli.*

Ane. Si queris utrum consuetudo excuset in delictis, distingue aut queris de consuetudine speciali aut singulari alicuius personae singularis. Aut de consuetudine generali siue de particulari alicuius loci vel populi vel collegij vel cōmunitatis. Si de t consuetudine speciali, seu singulari alicuius personae singularis, de qua loquitur lex. ff. de pign. act. l. vel vniuersorum. & ff. de leg. 1. l. si seruis plurium. §. fin. & Host. s. de consue. cum dilectus. Tunc dicit, qd talis non excusat in delictis, sed potius augmentat delictum: quia diuturnitas tps peccatū non minuit sed augmetat. ita loquitur. j. de eo qui duxit in ma. quam polluit per adult. c. cum haberet. vbi not. Host. & Io. An. qd quanto maiori tempore quis singularis est in peccato, tanto grauius peccat, quia quanto diutius inficitur anima tanto amplius elongatur a Deo, & debilitatur & corrumpitur: & sic per consequens difficilius releuatur. 2. 4. q. 1. schisma. ita posset intelligi. j. de simo. c. nō satis. & c. sequenti. & s. de consue. c. cum tanto. in princ. & merito, quia etiam honesta & rōnabilis consuetudo singularis personae seu per singularē personam acquiri seu in personam ipsius introduci nō potest. vt no. Ber. & Host. s. de elec. c. constitutus. & Host. j. eo tit. c. humana. & in summa tit. de consue. §. qualiter probatur. in 2. colum. ergo multo minus consuetudo irrationabilis in delictis acquiri seu introduci potest. Si queris de consuetudine generali, siue de particulari alicuius loci vel populi vel collegij vel cōmunitatis. Tunc aut queris vtrum t excuset consuetudo, siue uerius corruptela in illis delictis, quae directe sunt contra naturā, sicut est delictum sodomie, & similia. & in talibus consuetudo non excusat. vt. 3. 2. q. 7. flagitij. j. de excels. prela. c. clerici & ita posset intelligi illud p. uerbium. 3. 2. Errant, qui operantur iniquitatem. & illud primo ad Corinth. 14. Ignorans ignorabitur glof. 1. reprobabitur. Aut in ijs quae non sunt directe contra naturam. Et tunc aut queris vtrum talis consuetudo que inumbrat & obfuscatur ius naturale siue positium excusat t ignorans ius illud naturale siue positium quod ipsa consuetudo siue corruptela inumbrat, vel obfuscatur: quia consuetudo est in aliquibus partibus, quod si aliquis uocet alium furem, vel filium meretricis quod uocatus possit impune percutere uocantem de alapa, vel de pugno: & tu ignoras ius uocatus per titiū fur, vel filium meretricis ipsum de pugno vel alapa percussisti. & tunc dicit qd excusat, siue sit ius naturale quod est aliter per consuetudinem obfuscatum. vt j. de spon. duo. c. si siue sit ius positium. vt j. de postu. prela. c. unico. li. 6. vt no. Host. in d. c. si de spon. duo. & Guli. de Monte Lau. extra de re. eccle. non alie. c. 1. super uerbo pecunia. de consan. & affi. c. unico. in cle. & ipse G. de Monte Lau. & Gen. extra de regula. c. eos. glo. 2. in cle. & pro hoc facit. 4. dist. deniq; vbi de hoc per Ber. & Io. & Inn. & Vinc. & Goff. de treu. & pace. c. 1. glo. 2. in fi. & quod dicit apostolus. j. ad Timo. j. c. & 3. dist. cōsuetudo. misericordiam merui, quia ignorans feci. Caue, non dico tñ quod propter hoc consuetudo ualeat, imō non ualet, vt in allegato. cum tanto. Aut queris, nunquid excuset scientes t ius illud naturale siue positium, qd ipsa consuetudo siue corruptela inumbrat, vel obfuscatur. & tunc aut credunt firmiter ius illud, quod est obfuscatum non tñ re uera sublatū, fore, re uera, sublatum per ipsum consuetudinem cōtrariam. & tunc excusat per notata, & per iura proxime allegata. aut nō credunt ius illud contrarium fore sublatum: & tunc aut queris in ijs quae sunt contra ius naturale seu equitatem naturalem. & tunc in talibus consuetudo non excusat imō accusat. ff. de poenis. l. aut facta. §. fin. quia ius naturale immobile perferuat. vt 5. dist. §. naturale. iusti. de iure naturali. §. sed naturalia. & 2. 5. q. 1. sunt quidā & presertim quantum ad praecēpta & prohibitiones quae moralia sunt, & quae nō mutantur, sicut non occides, non furta facies, honora patrem, & matrem. ff. de diff. §. is ita. & s. de cōsue. c. cum tanto. & alia similia quae enumerantur. 3. 2. q. 7. c. quid in omnibus. aut queris de ijs quae non sunt contra ius naturale seu equitatem naturalem seu contra ius positium. Tunc aut t queris, nunquid excusat a poena aeterna: & dicit qd non fm Ber. Innoc. & Host. hic. & ita intelligo quod no. Host. & Io. An. post eum. j. de cle. non ordi. alias. non quod. c. 1. dicentes qd contra tenorē illius. c. cōsue-

tudo non excusat per c. quanto. Aut queris, nunquid excuset a poena t pali, & tunc sic fm Ber. hic & Ioan. 4. dist. deniq; vel dic fm Host. qd talis consuetudo ex vi sui ipsius nullo modo excusat etiam a poena temporali. Papa tñ, quandoq; parcit ex hac causa quo ad praeterita vt hic. & j. de consecra. eccle. c. aqua. ¶ Si queris, utrum multitudo peccatorum excuset in peccatis, siue delictis, distingue, vt dicam. j. de cle. ex. miui. c. latores.

Poenitentia ordines exerceat.

Xtenore. De materia huius. c. scilicet, utrum peccator post penitentiam peccata, vel partem ipsius t possit in susceptis ordinibus ministrare, vel ad superiorem prouenire. vnde hic in gl. per Ber. cum quo concordat Host. hic pauis additus. & Spec. tit. 2. §. qualiter autem ver. hic quoque. & Ray. in summa sua tit. de lapsis & dispen. q. 3. & Astenfis. li. 6. ti. de innocētia ordinandi. q. sed est quod criminofus. & sequenti.

- 1 *Monachus licentiatu elemosynam dare potest.*
- 2 *Monachus administrans illicentiatu elemosynam dat. qui accipiendum.*
- 3 *Monachum, imito abbate famelico elemosynam dare posse.*

Daures. Hic habes in gl. 2. Ber. & Inn. que est satis clara, qd vbi praelatus praecipit aliquid, quod est malum, non est ei obediendum. Iuxta hoc posses querere, si abbas expresse prohiberet monacho, ne faceret elemosynam vtrum obedire debeat? Circa, quod distingue, aut t monachus est in scholis, aut vadit Romam, vel alibi in itinere de precepto seu de licētia abbatis aut non. Si, sic tunc potest facere elemosynam non habita distinctione, utrum pauper egeat ad mortem, vel non, & est ratio, quia praelatus concedendo ei licentiam huiusmodi intelligitur ei concessisse licentiam faciendi ea, quae honesti seculares, & romipete siue itinerantes facere solent. ar. j. de off. deleg. c. praeterea. ff. de iudi. l. si longius. ita tñ qd moderate hoc faciat. ar. ff. ad macedo. l. si filius. §. quod dicit. & j. de off. ordi. inter caetera in fi. debet em se conformare illis inter quos uiuit. 12. dist. illa. & 61. dist. c. 1. & 4. hoc no. Ray. in summa sua. ti. de negotijs secularibus. §. sed queritur vtrum. & Ho. in summa de peni. & remis. §. quib. & qualiter sub. §. Sed nunquid monachus. & in hoc cōcordant Th. in scriptis, & Abba. & frat. Io. in summa cōfessionum t. de emp. & vendi. rubricella, utrum de illicite acquisitis possit fieri elemosyna. q. 2. 7. Si non est in scholis, vel itinere de licētia Abbatis, tunc t aut iste monachus habet administrationē, & tunc potest, & debet facere elemosynam: imō quicquid superest necessitatibus in causas pias est erogandū dno dicente omnibus Lucę. 1. 1. quod superest, date in elemosynam, ecce oīa munda sunt uobis. gl. exhibebit nullam immunditiam cōtrahentis. 12. q. 1. quia tua. 86. dist. non satis. Vnde eo casu non abbati obediēt, sed Deo. 8. di. quae cōtra. 1. 1. q. 3. qui resistit. & c. dñs. & c. Iulia. & c. non semper fm illud actuum. §. obedire oportet Deo magis, quā hominibus. & quia vbi aliquid conceditur: & oīa consequentia ad illud. ar. ff. de iur. iudi. om. iud. l. 2. ff. de procur. l. ad rem & l. ad legatum. j. de off. deleg. praeterea. & c. prudentia. §. si. & hoc tenet Ray. in summa sua. de negotijs secularibus. §. sed queris. & Arch. 12. q. 1. c. non dicatis super uerbo gl. non oblat. & Ioan. 86. di. non satis. & Guil. de Monte Lau. extra de cenfi. cad. nostram. in gl. antepen. in cle. quod credo uerū t nisi talis sit administratio de qua statutum sit, qd quicquid superest necessitatibus illius refundatur in vsus cōes, vel in aliquid vsum specialem licitum, & honestum, tunc em non posset dare elemosynā nisi de mandato prelati. nam non potest tractare etiam uilitatē monasterij nisi de precepto abbatis. 1. 6. q. 1. c. monachi. 2. & de conse. di. 5. non oportet. Fallit in casu vbi uideret hoīem indigere ad mortē vt statim dicam. & hoc tenet gl. super Ray. ibi & idem frater Io. in summa confessionum. tit. de empt. & vendi. rubri. utrum de illicite acquisitis possit fieri elemosyna. q. 2. 6. Aut iste monachus nō habet administrationem, & tunc Ray. & Arch. vbi. §. dicunt, qd nō potest dare elemosynam. quod credo uerum, si uellet daret homini non pereunt fame non constituto in extrema necessitate. Si uero t uellet dare fame pereunt & in extrema necessitate stituto hoc facere posset non obstante contradictione Abbatis: quia in casu necessitatis extremae omnia sunt communia. vt ff. ad l. R. ho. de iactu. l. 2. & 47. dist. sicut 2. & 86. di. pasce fame. & c. non satis. quia magis Deo quam homini obediendum est: & quia praecēptū Dei est, vt dicitur est. secus in alijs bonis, quae non sunt in precepto: quia propter obedientiam

& duobus.c. frequentibus. l. di. de ijs vero. l. di. qui in aliquo. 2. §. di. §. alios. & tunc ex quo non sunt suspensi quo ad alios conferunt, nedum ordinem suscipiunt: sed etiam executionem. & sic absq; dispensatione aliqua pnt ministrare. j. q. j. sacerdotes. j. de coha. cle. & mulie. c. fi. 3. 2. dist. §. veru. & c. nullus. & j. c. proximo. Aut ipsum crimen ordinatis est tale quod ipsum suspendit quo ad se & quo ad alios: & tunc aut est crimen schismatis, vel heresis, vel simoniae, aut aliud crimen. Si crimen schismatis vel heresis, tunc dicitur no. Inn. j. de schismaticis. c. 1. & ibi dicitur & Host. in sum. eo. tit. §. a quo. sub. §. quid ergo si quis eps. & vide qd pot. Host. in sum. ti. de schismaticis. §. quid iuris. ver. ego distinguo. vbi distinguit, vtrum scilicet recepit quis ordinem ab heretico, schismatico vel excoicato. & tunc solus Papa dispensat cum eo. Aut ductus ignorantia probabili & no supina, & tunc per discretum prelatu cum eo poterit dispensari: quia & ordinati ab hereticis dispensatione admittuntur in ordinibus. Hec distinctio probatur. j. de ordi. ab epi. qui renun. epi. c. 1. & 2. Sed in episcopatatu solus Papa dispensat. vt in c. allegato quia diligentia. §. m. Host. ibi idem no. frater Io. in summa confes. tit. de schisma. q. 7. Si sit crimen simoniae, refert, aut est simoniacus in suo ordine, vel beneficio suscepto, aut non in suo ordine vel beneficio: sed in collatione ordinum vel beneficiorum. Si primo modo tunc refert. Aut facit scienter se ordinari a simoniaco, aut ignoranter. Si scienter tunc aut coactus aut voluntarie. Si coactus tunc aut est coactus absolute aut conditionaliter: si absolute tunc non recipit characterem, vt probatur l. di. c. presbyteros. j. de bap. maiores. in fi. ver. ille vero. 1. §. q. 1. c. 1. 2. o. q. 3. presens clericus de conse. di. 4. c. eos quos. Si conditionaliter: tunc talis recipit characterem. i. sacramentum ordinis quia coacta voluntas, voluntas est. ff. quod metus causa. h. i. mulier. §. si metu. 2. 1. §. q. 1. merito. & in d. c. maiores. in fi. ver. ppter quod. & 1. q. 1. constat & talis indiget dispensatione saltem epi. Nam magis constat de voluntate coacti, qua ignorantis. vt j. de simonia. sicut tuis. §. quamuis, & tñ ignoras dispensatione indiget, vt statim sequitur. multo magis ergo iste. Si voluntarie receperit ordinem a simoniaco in suo ordine vel beneficio, tunc quia talis ordinator no habet executionem etiã post peractam penitentia, j. de accu. inquisitionis. 1. q. 1. reperiuntur. & c. quibusdam. non potest eam conferre ordinato, j. q. j. qui perfectionem. j. q. 7. Daibertum. Vnde nullus sciens eum simoniacu etiã occultum debet ab eo recipere ordines, sed potius excoicationem pati. j. de sent. exc. inquisitionis. & cum ordinato a tali solus Papa habebit dispensare siue sit notoriu eum esse simoniacum vt. 1. q. 1. si quis a simoniacis. in fi. siue occultum. vt no. ibi glo. super verbo probare in questione sed pone prelatu. Si ignoranter se fecit ordinari a simoniaco, tunc indiget dispensatione saltem epi in defestationem criminis. arg. 1. q. 1. si qui a simoniacis vbi hoc not. Ioan. j. de ordina. ab epi. c. 1. in fin. & c. 2. vt no. Host. in sum. eo. tit. §. & a quo sub. §. quid si ignorem. Idem Ber. saltem in simoniaco in ordine j. de simo. c. per tuas. 2. in fi. Si vero non est simoniacus in suo ordine, seu beneficio, sed in collatione ordinum, vel beneficioru tunc refert, aut in electione beneficiorum vel beneficij, tñ aut est crimen occultum & tunc talis retinet executionem ordinis & sic eum occulturn ita qd ordinatus ab eo absq; aliqua dispensatione poterit ministrare. Sic intelligo gl. Ber. j. de simonia per tuas. 2. circa. fi. gl. ibi. Vnde iste non esset simoniacus in ordine subaudi suscepto, & vñ per literã sed alias subaudi in beneficio cõferendo licite potest ministrare in susceptis ordinibus. Aut crimen est notoriu: & tunc est suspensus ipso iure quo ad se, & quo ad alios: ita qd recipiens ordines ab eo no recipit executionem ordinis, vt not. Tan. Laur. & Vin. j. de simo. c. acufatum. quod. c. potest intelligi in hoc casu. §. m. eos & Arch. l. di. de ijs. 2. in gl. idem nota qd sine dispensatione Pape no poterit ministrare. arg. j. de ordi. ab epi. qui renun. episcopatu. c. j. Et quia circa hanc materiam est episcopi generaliter dispensatio interdicta, nisi in casibus spãliter exceptis. §. m. Host. hic distingue, aut est simoniacus in collatione ordinis, vel ordinum. & talis perdit executionem quo ad se & quo ad alios. etiam si sit occultus, vt no. Ber. Io. & Vinc. j. de simo. c. per tuas. 2. qd verum est. §. m. Inno. ibi qd est suspensus ab executione ordinu per trienniu & no vltra. j. de simo. per tuas. & idẽ quo ad hoc Arch. 32. di. §. ad hęc. in gl. Adde dicit Goff. Vnde credo, qd ordinatus ab eo infra illud trienniu non recipit executionem, quã nec conferes habet per d. c. Daibertum nec potest ministrare in ordine sic suscepto: nisi cu eo dispenseret per Papã ar. j. de simo. per tuas. & hoc, nisi forte iusta ignorantia excusetur, quo casu eps cum eo poterit dispensare. ar. j. de ord. ab epi. c. 1. in fi. & c. 2. Sed ordinatus ab eo post illud trienniu si-

nitum recipit executionem. & potest sine dispensatione aliqua in suis ordinibus ministrare: quia illa suspensio triennij, de qua in d. c. pen. ipso iure per lapsum ipsius expirat, vt no. Inn. j. de æta. & quali. cum bonę. Et in isto casu etiã potest intelligi, & exponi gl. Ber. iam allegata. in c. alle. per tuas. 2. in fi. ver. vñ de cum iste & c. Et sic illa gl. potest intelligi tam in simoniaco in beneficio conferendo, quam etiã in simoniaco in ordine cõferendo. Si est aliud crimen ordinantis quod ipsum suspendat ab executione ordinis quo ad se & quo ad alios, sicut si esset concubinaris notorius. j. de coha. cle. & mulie. c. vltra. & c. tua. & c. fi. vel si infamis ipso iure, vel per sniam infamia iuris. vt. s. d. e. rescriptis. c. sciscitatus. vel excoicatus maiori excoicatione. 5. q. 1. illi qui & c. beatos. vel alijs modis notatis in Spec. in reperiario in fin. rubrica, casus totius iuris in quibus est aliquis ipso iure suspensus, quo casu suspensus est qui a suspensio recipit ordinem vt. 1. q. 1. statuimus. 2. Aut quis scienter recipit ordines a tali, & tunc solus Papa cu tali poterit dispensare. ar. j. de ordi. ab epi. qui renun. epi. c. 1. §. sane. & de sen. exc. cu illorum. in princ. Aut ignorater, & tunc aut crassa, & supina est ignorantia, & tunc idem, vt in d. c. 1. in fi. ver. crassa. & in d. c. cum illorum in princ. Aut non est crassa, nec supina, sed ppabilis ignorantia, & tunc poterit eps dispensare vt in d. c. 1. in fi. & c. sequenti cum clericis. Et intelligunt ibi Boa. Pe. de Samp. & Abb. qd sius eps poterit dispensare cum ipsemet non contulit ordinẽ, alias secus. arg. j. de cle. coniuga. diuersi fallacijs. idem Host. ibi dicens tñ, quod successor delinquentis hoc possit. sed Vinc. & Egid. dñt ibi qd ipse ordinans absolutus poterit dispensare. Sicut & sacerdos potest mihi inungere penitentia de peccato quod, eo mandante, vel participante comisi, ad qd facit qd no. Laur. & Hug. de concubina sacerdotis. 3. q. 7. vlti. in fin. Sed fatentur qd honestius esset id alteri committere propter erubescẽtia, quã est magna pars penitentia de pecc. dist. 1. quem penitet. & facit quod no. 3. o. q. 1. o. s. 3. q. 2. placuit. Si propter crimen ordinati, tunc aut propter crimen apostasiae, & tunc dicitur dixi. §. eo. ex parte. aut propter aliud, & tunc quid iuris de iure cõi dic vt not. Ber. Inn. & Host. §. eo. ex tenore. & G. in Spec. ti. de leg. §. qualiter autem ver. hoc quoq; de dispensatione vero quid iuris super hoc Host. j. c. proximo. in fin. ita dicit mediocris peccator occultus post peractã penitentiam sine dispensatione aliqua, & notorius peccator penitens dispensatione obtenta epi exceptis prohibitis & in susceptis ordinibus seure ministrant & ad maiora puehantur [pro hoc. l. di. de ijs vero. & j. de biga. quia circa. de cle. coniuga. c. sane. 2. Et qd eps hoc casu valeat dispensare not. Inn. §. eo. ex tenore.] Enormes vero peccatores sine dispensatione Papæ exceptis cõcessis nec ministrare debent in susceptis ordinibus, nec ascendere ad maiora vt. j. c. pximo. pro hoc etiam facit. j. de eo qui fur. ordi. recc. c. 1. & de cle. non ordi. minif. ca. 2. Impenitentes aut monendi, & sub interminatione diuini iudicij obtestadi sunt ne ministrẽt, vel ad superiores ascendant vt. j. c. proximo. in fi. & hoc, exclusis oibus alijs, quę in summa, & alibi notata sunt. tenendum est. §. m. eum. pro cuius primo dicto facit, quod no. Inn. j. de schism. c. 1. gl. quod ad executionem ver. alij tñ criminosi. & c. vbi dicit, quod ad aliter, fures, per iuri, homicide, & huiusmodi licet ppter peccatu non debeant celebrare quandiu sunt in peccato, tñ nexibus constitutionu non hnt executionem ligatam sui ordinis quin qñq; (si egerint penitentiam) sine alia reconciliatione liceat eis exequi suum ordinem. Salua tñ distinctione, quam posuit ipse Inn. §. eo. ex tenore. idem Host. ibi & Arch. l. di. de ijs gl. fi. Item pro primo & secundo dicto facit dictum. c. de ijs vero. & j. de biga. quia circa. & de cle. coniu. c. sane. 2. Et qd eps in secundo casu valeat dispensare no. Host. in c. alle. ex tenore. & in hoc dicto Host. satis concordant Pet. de Samp. & Abb. j. c. 1. dicentes, qd quatuor regulę ibi sumuntur. Prima nullu crimen mediocre, & occultu impedit post peractam penitentia in susceptis ordinibus ministrare, vel ad superiora ascendere. Secda talis est, omne crimen mediocre & notorium facit hominem irregularẽ. Tertia talis est, omne crimen enorme impedit in susceptis ordinib; ministrare, & ad superiora ascendere vt sic: quod ibi dicitur de homicidio, dicitur sit causa exempli. Quarta talis est, omne peccatu mortale ante penitentia facit hominem irregularem, ne possit in susceptis ordinibus ministrare, nec ad superiora ascendere. Idem recitat Io. An. ibi. Si aut ordinatio est non rata p defectum, refert aut propter defectum ordinantis aut p defectum ordinati. Si ppter defectum ordinantis, executionem non habetis, vt epi qui renuntiauit oneri & honori, tunc distingue vt. j. de ordi. ab epi. ca. 1. & 2. & dixi statim. §. in ver. si est aliud crimen. Si p defectum ordinati vt infantis, illiterati, coniugati, & alioru de quibus. j. de

bis. j. de tempo. ordi. c. nullus. lib. 6. §. dist. non confidat. tunc aut est defectus difformitatis corporis vel membroru: & tunc dicitur vt no. de cor. vitia. c. fi. Aut aliud & tunc credo, qd in casu dispensationem requirente hret solus Papa dispensare, nisi cõtrarium reperitur in iure. ar. 50. di. c. non confidat. cu ibi notatis per Hug. & Arch. & arg. 3. dist. de cor. & j. de biga. ca. 2. fallit in illiterato iam p motu cum quo etiam: eps potest dispensare vt remaneat in illo statu, & no deponatur sed doceatur. 38 di. nullus. & c. sedulo. 1. o. q. 1. placuit non tñ vt promoueaatur. vt in c. allegato no confidat vt no. Spec. rubr. de leg. §. nunc de episcoporu dispensatione ver. 2. 7. & notabiliter dico tñ in casu dispensationem requirente quia patiens defectum in etate, licet ante etatem competentem ordinis suscepro aduenientem sit suspensus vel ipso iure. §. m. Abb. §. eo. vel no est cõpos in 1. gl. sua. vel per sniam est suspendendus. §. m. Archi. ibi per tex. ibi suspensus in non em dicit suspensus denuntius: quia hoc tenet. 77. di. c. placuit glo. 2. quam sniam tenet Ray. in summa de æta. & quali. ordi. §. poena eius in prin. quod vñ verius. f. etate adueniente absq; eo, qd durante huiusmodi suspensione immiscuisset diuini in ordine illo ipso iure cessat suspensio. ar. §. eo. vel non est compos ibi quem in ab executione ordinis diaconatus vel qd ad etatem legitimam. & c. & ar. not. per Inno. j. de æta. & quali. c. cum bonę. Si propter tñ formam, vel debita solemnitatem non seruata tunc aut in hoc qd ab alieno epo ordinatur vel in hoc qd recepit eadem die, vel duobus diebus cõtinuato ieiunio plures sacros ordines, aut in hoc qd extra tpa ad hoc a iure statuta ordinatur. Aut in hoc, qd examinatione non premissa, ordinatur, aut in hoc qd furtiue ordinatur, aut in hoc qd per saltum, aut in hoc qd aliquid in collatione ordinu est omisum. Si primo modo tunc potest eps proprius cu eo dispensare, vt 71. dist. c. 1. & 2. 3. & 9. q. 2. Lugdu. & hoc tenet Inn. j. eo. dilectus. in gl. dispensatio. Et quis dicitur hoc casu proprius eps legitur & no. j. eodem cum nullus. lib. 6. Vnde eps non possit clericos studẽtes Parisijs ordinare sine licentia epi sui: nisi prius per decem annos fuerint ibi morati: quia ex tunc, & non ante intelliguntur ibi hñe domicilium. C. de incolis. l. 2. li. 1. o. hoc no. Host. de for. compe. quod clericis. & Alstensis. li. 6. tit. quis potest ordinare. artic. 8. ad finem. Si secundo modo scilicet in hoc qd recepit eodem die vel duobus diebus cõtinuato ieiunio plures sacros ordines, tunc refert, aut talis remanet in seculo. & tunc solus Papa potest dispensare. vt §. eo. literas. in fin. & hoc notat ibi Ber. & Host. idem Inno. in d. c. dilectus. in gl. prohibetur episcopo. Fallit in minoribus ordinibus, in quoru executione potest episcopus dispensare. vt j. de eo qui fur. ordi. susce. c. cum. H. j. responso. Aut transit ad religionem, & tunc Abbas poterit in omnibus ordinibus dispensare, vt ibi in fin. Si tertio modo, scilicet in hoc qd tñ extra tempora ad hoc a iure statuta tunc no potest episcopus, sed solus Papa dispensare, vt not. Inn. §. eo. dilectus. in glo. prohibetur. ar. illius ca. & c. cum quidam. & G. in Spec. rubr. de legato. §. nunc ostendendum ver. 52. & Ray. in summa sua. eo. ti. §. in summa sua. Ber. vero & Inno. hic vñ tenere contrarium, quorum opin. glo. super Ray. in d. §. in summa. & frater Ioan. in summa confes. tit. de æta. ordi. q. 36. intelligunt fore veram in ordinibus susceptis, vt possit in eis episcopus imposta penitentia competenti dispensare, per istud e. fecus autem de ordinibus suscipiendis. §. m. eos. Sed Host. hic distinguit dicens, qd episcopus potest dispensare iure suo iusta ignorantia excusante. arg. j. de ordi. ab epi. c. 2. in fin. vel vrgente necessitate, vel euidente vtilitate ecclesie exigente. vt patet in eo quod legitur & no. §. de elec. in c. cum nobis olim. §. lin. & c. in causis. §. fi. & j. de præb. de multa. §. si. nisi forsan ipse episcopus in hoc deliquisset. arg. j. de cler. coniug. c. diuersi fallacijs. & de dona. inter vir. & vx. & si necesse. vel nisi Papa ipsemet sententiam ferat. vel sibi dispensationem retineat, vt. §. c. proxime alleg. in fin. alias autem exceptis prædictis casibus de ignorantia, necessitate, vel vtilitate in hoc casu episcopus suo iure dispensare non potest nisi sibi specialiter committeretur. §. eo. cum quidam. & hoc quod dicit ipse, teneas, quicquid notetur de hac materia per eum in sum. eo. ti. §. fi. ver. per prelatum. & sequentibus vbi idem dicit sed prolixę, quia circa hanc materiam est episcopi generaliter huiusmodi dispensatio interdicta, §. m. eum. Si quarto modo, scilicet in hoc, qd examinatione non premissa, ordinatur tñ aut talis p motus sine examinatione no premissa est notus & etiam dignus, & talis potest pmoueri sine examinatione vt patet in eo, quod legitur, & no. 23. dist. c. qui eps. 34. di. c. nullus ordinatur. & c. si quis presbyter ibi, sine aliqua examinatione, & c. Nam notu non sunt examinandi, quia iam dñt examinati: vt patet in eo, quod legitur, & not. 47. di. de petro. j.

de app. constitutus. 2. §. m. Hug. & Arch. Fallit hoc in cõferendo qui, quauis notus sit tñ examinatur. 22. di. qui eps. §. m. Gof. in summa de tempori. ordi. §. restat. & Host. in summa de etate. & quali. ordi. §. quid iuris. Aut no est notus, nec dignus & tunc talis debet deponi, adeo qd eps dispensare cum eo non potest, vt [81. dist. Si qui sine examinatione] 50. dist. ex penitentibus. Et not. Spe. rubr. de leg. §. nunc de eorum dispensatione in 8. col. ver. item no dispensat. Aut est notus, & tñ indignus, & talis oino deponendus est: quia crimen suu tacuit. j. de corpore vicia. expofuisti. & hoc casu cum tali eps dispensare non potest, maxime qñ est tale crimen graue, super quo dispensare no potest, vt in c. allega. si quis presbyter. & c. si quis sine secus de leui crimine. vt 68. dist. c. 1. §. m. Goff. in §. allegato, restat. & Host. in §. alleg. quid iuris. & §. m. fratrem Io. in summa confes. tit. de æta. & quali. ordi. q. 19. Aut est ignotus, sed dignus & tñ licet talis sit deponendus vt no. gl. in d. c. si quis presbyter. Credo tamen, qd episcopus hoc casu dispensare possit, ar. illius c. si quis presbyter & c. nullus c. si quis sine examinatione a cõtrario sensu. Nam talis furtiue vñ ordinatus, cum quo episcopus dispensat, vt sequitur. & ar. no. per Arch. 12. q. 2. capostolicos. vbi dicit, qd episcopus potest dispensare cum prelato sibi subdito deponendo, quod non deponatur: & quia maius crimen est alicui digno se facere ordinari ab alieno epo examinatione premissa, quam quo tñ potest eps dispensare. [vt est dictum qd facere se ordinari a suo epo examinatione non premissa & de isto p motu sine examinatione notat plene Gof. in summa. c. ti. §. restat videre iam allegato. & Host. in summa. eo. ti. §. quid iuris. Si quinto tñ modo, scilicet qñ quis ordinatur furtiue, tunc dicitur qd cum tali potest eps dispensare cum distinctione tñ. Nam aut talis furtiue ordinatus est in excommunicatione ordinatus, & tunc aut est excoicatus minori excoicatione, aut maiori. Si minori tunc, licet gl. in summa Ray. tit. de sent. exc. §. 8. videatur dicere, quod sit irregularis per c. si celebrat. de cle. exco. ministrant. tñ frater Io. in summa confes. tit. de laxat. & dispen. q. 9. dicit quod non est irregularis: cum hoc non sit expressum in iure. pro hoc. j. de sen. exc. is qui li. 6. credit etiam, quod siue sit irregularis, siue non eps potest cum eo dispensare, cum non inueniatur ei phibitum. Si est excoicatus maiori excoicati onẽ tñ tunc cum tali & si ad religionem migrauerit eps dispensare non potest, sed solus Papa. siue ad sacros siue ad minores ordines sit promotus, vt. j. de eo qui fur. ord. recc. c. 1. in fi. Et expone illa verba, poteris misericorditer providere. f. de nostra licentia non de tuo arbitrio: nam hoc casu non potest. f. episcopus suo iure dispensare: & hoc tenet Ber. eo. ti. c. cum. H. lator. super verbo permittas. Et quantum ad sacros ordines, quod non possit eps cum tali dispensare, cõcordat Goff. in sum. eo. tit. de eo qui fur. ordi. susce. & Ho. in sum. eo. tit. f. de eo qui fur. ordi. susce. §. a quo. sed Host. in c. alleg. cum H. lator. vñ tenere trium quantum ad minores ordines dicens qd potest dici, quod quantum ad minores ordines non est episcopi interdicta dispensatio vt patet in eo quod legitur & no. j. de biga. ca. 2. idẽ no. in summa. ti. de eo qui fur. ordi. recc. §. a quo. ar. eo. ti. c. 1. a cõtrario sensu. Et recitat frater Io. in summa confes. tit. de æta. ordi. q. 14. quid iuris & c. in fi. & male sicut credo: quia certum est, quod excoicati recipiendo scienter ordines: licet inferiores irregulariter incurrit, vt legitur & notatur. j. de sen. exc. cu illoru. & hoc no. Host. j. de cle. ex mini. c. clerici modo constat qd cu talibus irregularibus solus Papa dispensat, vt in d. c. cum illoru. j. de re iudicata. cum aterni. de sen. exc. cu medicinalis. in fi. & c. is qui. li. 6. vbi hoc no. Card. & hoc indistincte tenent Inn. & alij. §. eo. ti. c. pximo. in gl. prohibet & Ho. post eum. & Arch. 50. di. no confidat. & Abb. j. de eo qui fur. ordi. recc. c. fi. & Tan. Vin. & Ioan. Andr. in c. cum H. lator. & Alstensis. li. 6. ti. de colla. ordinar. 3. q. quæ est poena. & frater Io. in summa cõfess. tit. de laxat. & dispen. q. 8. in fi. & gl. super summa Ray. ti. de sen. exc. §. 15. Et intelligo ibi qd solus Papa habet cu talibus dispensare, siue in ordinib; susceptis in excoicatione, siue in susceptis ante, siue ad religionem migrauerint siue non, vt satis probatur. j. de eo qui fur. ordi. recc. c. fi. in sibi susceptor ordinu & c. vbi hoc tenet Ho. vacillando tñ. licet trium teneat. e. ti. c. 1. in fi. & Ab. & Io. An. post eum, & male per rõnem prædictam. Aut talis furtiue tñ ordinatus no est in excoicatione, seu alia macula damnabili ordinatus, & tunc aut no excessit alias, nisi ga furtiue est ordinat, & talis recepit ordinem vt in c. alleg. sed non executionem. ar. no. in Spe. in reperiario, rubrica casus in quibus qd est ipso iure suspensus, ver. ordinatus ab alio & c. & cu tali potest eps dispensare tam in susceptis quã in suscipiendis ordinib; vt in c. 1. in princ. de eo qui fur. ordi. recepit. licet Inn. dicat ibi, qd ille, de quo fit mentio in

si vero non erat excommunicatus: & tñ propter interminationem anathematis solus Papa dispensat. Item dicit ibi Host & Io. An. ibi post eum, qd cum furtive ordinato, etiã si excommunicato lata nõ fuerit, romana ecclesia de facili non dispensat, nisi religionem ingrediatur quod satis durum esset, & cõtra Tancred. & Vinc. in c. cum Ho. & Io. An. post eos dicentes, qd si non fuit prohibitum sub excoicatione ne quis ordinaretur, episcopus dispensare possit, cum eo in seculo remanente, alias non. Aut excessit alias plures ordines, scilicet sacrum cum non sacro, vel duos sacros eodem die recipiendo, quod nõ licet: quia receptio plurium ordinum eadem die semper intelligitur prohibita: nisi vbi inuenitur concessa, vt not. Host. in d. cum H. Et tunc aut talis remanet in seculo, aut transit ad religionem. Si remanet in seculo, tunc aut quæris vtrum eps possit cum eo dispensare in minoribus ordinibus. & dic qd sic. vt in d. cum H. lator. j. rñso. Aut in sacris, & dic qd non, vt ibi a contrario sensu. Si transit ad religionem, tunc poterit Abbas suos dispensare cum eo vt in d. cum H. s. fi. ver. Si sexto modo tunc aut ordinatus fuit sciens vel in crassa & supina ignoratã: & tunc solus Papa dispensabit, alias episcopus quod dic per Ber. & Ho. j. de cle. per saltu promo. c. vno. & ibi plenius de hoc dicam. Si septimo modo tunc per illum ordinatẽ qui omisit si fieri possit: alioquin per alium idoneum supplendũ est caute, quod incaute fuerat prætermisissimũ. j. de sacra. non ite. c. 1. & per totum.

- 1 Homicida penitens an ministrare possit. c. 2. & 3.
- 4 Homicida penitens beneficium non retinet.
- 5 Dispensatus criminofus non accusandus. Fallit. 6.

Væsitum. Materia huius ca. est facta expedita hic. & s. c. ex tenore per Ber. Inn. & Host. Sed quantum ad homicidam dicit Inn. hic qd si homicida t penitentia egerit, omnia delentur per penitentia. pro hoc de pe. di. 1. quatuorlibet. & c. quam obrem. 3. q. 1. quod autem. in fi. vnde cũ non fit obnoxius ecclesiæ, quia peccatum est occultum. vt 3. q. 5. christiana. nec Deo pp penitentiam, quam suscepit, celebrare potest, & vt ordinibus, & hoc qñ homicidũ est occultum: fecus in manifesto homicidio voluntario. 50. di. minor. fm Vin. hic. Sed d primum membrũ ipsius Vinc. multũ facit hic. c. vbi dicit, pter reos homicidij. Vnde Ho. notat in summa de homicidio. s. qua pena. ver. sed & fm canones, qd homicida [fm canones ipso iure] patitur pena irregularitatis, vt j. de homicidio. c. petat. & ideo quantum cunq; t penitentiam egerit, nec pmouetur, nec suscepto ordine vitur, vt hic & j. de accusa. inquisitionis. Arch. vero no. 50. di. c. de ijs vero. super verbo, seruato. Et licet forte snã Vin. aliquibus dura videatur, pot tñ intelligi esse vera, vbi homicidũ est occultũ, & homicida egit dignã penitentia & est secum per epm dispensatum, & hoc satis pot colligi ex d. Laur. & Io. de conse. di. 1. c. 1. in gl sed mirum. Et licet ista opinio Arch. sit satis pbabilis tñ snã Host. est tutior, quæ cũ agatur de periculo aie sequenda est. j. de spou. iuuenis. & j. de homici. ad audiẽtiã quantum vero ad beneficium retinendũ. vide qd no. Ho. j. de accu. inquisitionis.

Super glo. penultima. Si quæris, nunquid criminofus de crimine super quo cum eo est dispensatum, valeat accusari, distingue aut t est dispensatum cum eo publice & super crimine publico: tunc habet locum gl. hic, scilicet, qd super eo non poterit de cetero accusari j. de filijs presbyt. ex tua. de schisma. c. fraternitatis. & de accu. de ijs. Aut est dispensatũ cum eo t in occulto, & tunc poterit adhuc accusari vt in c. admonere. 3. q. 2. & hoc no. Spec. tit. de leg. s. in principio. & de hoc. per eum rubrica de abolit. ver. porro. [ver. fer. supposito] & vide de hoc. j. de accu. de ijs & de purga. ca. c. tuarũ: & adde quod not. Ho. in summa. ti. de duor. s. quot modis. versic. sed nunquid digne penitens, & quod dicam. j. de duor. gaudemus. s. qui autem.

- ¶ De ordinatis ab epõ, qui renuntiauit episcopatu. Rubr.
- 1 Renuntiationem simplicem ob scelus ad omnia porrigi.
 - 2 Cedens ecclesiæ dignitatem retinet.
 - 3 Cessione episcopi omnia adiciari.
 - 4 Cessione simpliciter omnibus renuntiare.

Requisiuit. Hoc capitũ bene tractat, quid iuris quando episcopus renuntiat loco tantum, vel quando renuntiat loco, & dignitati in simul. Sed si quæris quid iuris qñ renuntiat simpliciter, distingue aut renuntiat propter criminis conscientiam, & tunc t simpliciter vtriq; scilicet, loco & dignitati oneri & honori videtur renuntiare. argu. 7. q. 1. hoc nequaquam. s. de renun. c. post translationem. s. quanquã. nam sicut qñ pontificale officium exequitur, non præsumitur cessisse propter crimen. sic vbi cessit propter crimen non præsumitur quod executionem retinuerit. argu. dicti. c. post translationem. s. cum igitur. & 1. q. 7. sancimus. Si vero cessit ppter aliam causam, vt forte propter vitiatam ecclesiã, vel salutem propriam sicut inuuit. & tunc renuntiat. Quidam dnt posse distinguere, vtrum dixerit cedo. ecclesiã: & tunc videtur dignitatem, seu ordinis executionem retinere quia nisi Papa hoc ei inibeat, videtur, quod possit sicut prius pontificale officium exercere. arg. dicti. s. cum igitur ver. tunc enim. Item quia præsumptio est pro renuntiante, quod in dubio nõ videtur renuntiare dignitati. argu. s. de renun. super hoc. Item quia semper remanet sibi caracter & spiritalis matrimonium, quod inter eum & ecclesiam generalem intelligitur esse cõsummatum in consecratione. s. de translat. c. licet. Aut dicit t cedo episcopatu & tunc videtur renuntiasse oneri & honori: & hoc videtur innuere Inno. in rubrica de ordi. ab episcopo & c. Aut dicit simpliciter, cedo, & tunc t in hoc casu, & in casu precedenti, ex quo de causa cessionis constare non potest. præsumitur indistincte cessisse oneri & honori: quia indefinita æquipollet vniuersali. j. de priuileg. quia circa. ff. de off. præsi. l. 3. Item contra eum est facienda interpretatio: quia legem potuit apertius declarare. ff. de pac. l. veteribus. & j. de regulis iuris. c. contra eum lib. 6. & pro hoc facit optime dictum c. post translationem. s. cum igitur ibi maxime si veritate subnititur, quod dicto. loco tantum cesserit & non ordini, vel etiam dignitati: Cum. n. ordo detur ratione ecclesiæ: vt. s. de translat. epif. inter corporalia. s. fi. ex quo renuntiat ecclesiã præsumitur renuntiare ordini. argu. s. de consti. translatio. Istam distinctionem in effectu ponit Host. in summa. eo. titu. s. 1. in fin. & Astenfis post eum. lib. 6. ti. 3. artic. 6. ver. ad hoc no.

¶ De æta. & quali. & ordine præficiendorum. Rubr.

- 1 Ecclesia an laicos committenda.
- 2 Xratione. Si quæris, vtrum t ecclesiæ possit laicis committi, vide hic per Host. super verbo tolerari & per archi. 89. dist. c. iudicatum. super verbo committantur: & de hoc dicam plenius. j. de iudicijs, decernimus. versic. aut quæris, nunquid hoc possunt facere nomine alieno. & c.
- 3 Ndecorum. Si quæris, quæ prælatura, vel quis ordo liberet aliquẽ a patris potestate, distingue, vt dicam. j. de feat. ex com. in c. cum voluntate. super glo. fin.
- 1 Clerici simplices, etiam expectantes, ad ordines non cogendi.
- 2 Beneficiari secundum dignitatis gradum ad ordines compellendi. c. 4.
- 3 Impeditum canonice, beneficium priuari.
- 5 Vitiatos corpore non, nisi culposos, beneficijs priuari. c. 6.
- 7 Criminosus dignum se facere cogendus: fallit. 8. & 9.
- 10 Ecclesiæ vititas quibus egeat.
- 11 Coactio quæ ordines suscipiant.

Væris. Si quæris nunquid, & qualiter episcopus potest compellere clericos sibi subditos ad suscipiendum ordines. Distingue, t aut clericos non beneficiatos, nec habentes titulum, & dic quod non, cum sacramentũ ordinis sit voluntarium, vt legitur & no. 1. q. 1. s. si ergo sacramenta. 2. 2. q. 4. s. vlti. j. de translatio. veniens. & not. Host. in summa de sacra. non ite. s. quot sunt species. & j. titu. 2. c. 1. quod intellige etiam si sint expectantes auctoritate apostolica, cum tales etiam si velint ad titulum talium expectationum non possint ordines recipere. vt no. Io. An. j. de præb. si episcopus. lib. 6. in nouella. & G. de Monte Laur. in extrauaganti Ioannis. 2. 2. quæ incipit, sedes apostolica. super verbo ius ad rem. Aut clericos beneficiatos, & tunc refert, quia aut episcopus vult compellere clericum ad recipiendum ordinem annexum bene-

ficium, vel dignitati quam habet, aut ad recipiendum alium ordinem. Si ad recipiendum ordinem annexum t beneficium, vel dignitati vt quia electum in archidiaconũ vult cogere, vt fiat diaconus, vel electum in abbatem, præpositũ, archiepiscopum, vel decanũ vult cogere, vt fiat presbyter. tñc aut non subest, quod appareat aliquod impedimentũ canonicum, quod obstat, & tunc poterit eos compellere monitione præmissa per subiectũ onẽ illius beneficii, vel dignitatis & appellatione remota. vt 60. dist. Innouamus. s. de elec. cũ in cunctis. s. inferiora. & s. eo. c. 1. in principio. & nihilominus si sit ecclesia parochialis, per lapsum anni absq; monitione aliqua priuatur ipso iure. vt. j. de elec. licet. canon. lib. 6. Item in episcopatu nõ requiritur monitio, sed sufficit negligentia electi per tẽpus a canone diffinitum. 100. dist. c. 1. in fi. & s. de elec. cum in cunctis. in principio: Aut subest aliquod impedimentum canonicum ppter quod promoueri non potest, vt irregularitas vel aliud impedimentum: & tunc aut hmoi impedimentum erat contractũ postquam beneficiatus esset huiusmodi beneficium affectus aut post: Si t ante, tunc aut in promotione ad beneficium, vel dignitatem tacuit huiusmodi impedimentũ, & tunc est tali beneficio amouendus. vt j. de corpo. vitia. c. exposuisti. cum ibi notatis. & 50. dist. ex penitentibus: & hoc in odiũ ipsius ordinandi, qui debuit proderẽ impedimentũ suum, vt 24. dist. qñ. & c. vlt. 8. 1. dist. tantis Daniel. & c. quicunq; & 8. q. 3. araldus. in fi. Aut non tacuit, sed prodidit huiusmodi impedimentũ, & tunc aut promouens seu confirmans eum ad beneficium seu alius, qui poterat non dispensare cum eo: & tunc est ab ipso beneficio amouendus: vt s. de elec. nihil est. s. 1. Aut dispensauit cũ eo legitime & tunc aut dispensatio facta cum eum habilitauit solũ ad illud beneficium obtinendũ, siue ad illam dignitatem obtinendam. Aut nedum ad beneficium siue dignitatem illã obtinendam, sed etiam ad recipiendum ordinem illi beneficio seu dignitati annexum. Si primo modo tunc retinet beneficium siue dignitatem: nec poterit ad ordinem compelli ex quo nõ potest ad eum promoueri. j. eodem tuam. cum ibi no. Si secundo modo, tunc poterit ite illum ordinem compelli remedijs, de quib. j. arg. 5. 6. dist. quia simpfr. Nam ex quo dispensatũ est cum eo quod ad ordinem perinde est quantũ ad hoc: ac si nunquã illud impedimentũ habuisset. arg. ff. de edil. edic. l. quod ita sanatum est. 50. dist. ferrit. Sed t si ab initio non habuisset impedimentũ, postea ad ordinem illum compelli. ergo & nunc: quia nõ debet esse melioris conditionis, quã si nunquã huiusmodi impedimentum habuisset. vt j. de filijs presyb. c. 2. lib. 6. ff. de nata. resti. l. 1. & 2. Si hmoi impedimentum est contractũ, postquam beneficiatus fuit hmoi beneficium vel dignitatem assecutus, tunc refert, aut beneficiatus t huiusmodi impedimentũ contraxit sine culpa sua: vt qd post electionem, & cõfirmationem, sed tñ ante ordinationem, factus est irregularis, vt si perderet manum vel oculũ sine culpa sua: & tunc nec priuatur debet beneficio. nec ad ordines compelli. vt s. de elec. c. cum in cunctis. s. inferiora. ver. hic sane ibi canonones non obstant. & c. ff. de off. præsi. l. diuus. de statu Host. huius beneficiatus hmoi impedimentum traxit per culpam suã, & tunc non ad ordines compelli, sed beneficio priuari debet. vt s. eo. c. 1. in fi. & j. de cor. vitia. c. ex parte. B. & c. significauit. fm Ber. Inn. & Host. ibi. In secundo vero mēbro principali. & cum episcopus vult eum cogere ad suscipiendũ ordinem nõ annexum beneficio, vel dignitati: refert, quia aut necessitas vel vititas ecclesiæ exigit eum promoueri ad ordinem illũ aut non: si sic, refert quia aut ille clericus excusat se rone criminis, quod dicit se commisisse, aut rone alterius impedimenti, quod se dicit incurrisse, aut sola voluntate. Si rone criminis quod se dicit commisisse, tunc excepto homicida, & simoniacõ, & alijs criminofis, qui post peractam penitentia non hnt executionẽ ordinis de quibus per Ber. & Host. s. de renun. nisi cum pridem. s. pp cõscientiam quilibet peccator occultus, peracta penitentia, salua cõscientia, possit pmoueri: & in suscipiẽti ministrare. s. de tẽpo. ordi. quæritũ. compellitur facere dignum per penitentiam 2. 2. q. 1. predicadum. 2. q. 1. subdiaconus. 17. dist. nec licuit. vt. s. eps dispenset tunc eo. 8. q. 1. in scripturis. & si se dignum facere recusat, tunc debet eps promouere alium inferiorẽ ad ordinem illum: & ipsum contradicentem remouere a beneficio illo, quod obtinet in ecclesia illa, & illi inferiori promotõ dare, quod in superioris beneficiũ sibi cõferretur nisi in alijs ecclesijs seruitijs sit valde vitilis vel necessarius ecclesiæ quo casu suum beneficium retinet. vt hic. Et sic potest intelligi illud c. allega. consultit. 74. di. Poterit t etiam eps eum compellere per suspensionem ordinum: Sic pat intelligi 74. dist. si qui clerici. & c. pla-

cuit. Si excuset se rone alterius impedimenti: puta infirmitatis, vel alterius impedimenti t palis, vel perpetui nõ prouenientis ex delicto suo tunc non esset cogendus: & si cogereur, & ideo appellaret, esset ipsius appellatio admittenda. ar. ff. qñ app. tit. 1. s. si quis tutor. 2. q. 6. biduum. ver. qd in sententijs, vbi dicit, qd quis datur tutor in testamento ab illo qui ius dadi habet excusare se potest si causam habeat: & si nõ admittat eius excusationem, appellare potest. Si vero sola voluntate se excusat nullam aliam causam prætedens, nisi quia nõ vult ordinari, tunc debet compelli appellatione remota per subtractionẽ officij, & beneficii. 74. dist. c. si qui clerici. & c. placuit. & 2. 4. q. 4. displicet. & hic. in ver. qd si pro sola voluntate. Nam si quis nõ vult operari, nec manducet. vt 2. ad Thessa. 3. c. ff. de noxal. si ex duobus. s. si de dam. infec. l. quãuis. Si vero t necessitas, vel vititas non exigit eum promoueri, tunc non debet cogi, & si eps eum cogat, puniendus est. vt 74. dist. c. 1. & 2. c. vbi ista. Dicitur aut exigere vititas ecclesiæ, qñ ecclesia indiget aliquib' ministris, & sunt in ecclesia alij idonei præter istum, quem eps vult compellere, necessitas vero qñ ecclesia indiget ministris, & nullus alius est idoneus in ecclesia præter istum quem eps vult compellere. Ista distinctio pro maiori parte sumitur ex gl. Io. 74. dist. in sum. & Host. hic. & in summa. eo. tit. s. ordo. ver. circa hoc queritur. & Goff. in sum. eo. ti. s. secunda discorsia. & Ray. in sum. rubr. de æta. & quali. ord. s. item nunquid eps potest compellere & frater Io. in summa confes. eo. ti. 1. s. q. 2. 8. & Asten. li. 6. tit. de obedientia arti. 4. ver. nunquid prælatus & Gar. & Cardi. & Io. An. j. de elec. licet. canon. lib. 6. Et ad declarationem hmoi distinctionis, si quæris, vtrum quis coactus t ordinatus recipiat caracterem, dic qd sic, si coactio est conditionalis. ar. 1. q. 1. quod quidã 45. dist. de ludæis. 74. dist. duo ista. Nam in tali casu est voluntas, saltem indirecta, de qua dicit Aug. noluit facere, quia noluit viuere. 1. s. q. 1. merito. Sed si fuit absoluta coactio, nullum recipit ordinem, sicut nec in tali casu reciperet baptismum. 50. di. presbyteros. & j. de bapt. c. maiores. fm Goff. & Host. in summa huius titu. s. alleg. ordo. ver. queritur etiam Ray. eo. titu. s. circa hanc. & frater Ioan. in summa confes. eodem titu. q. 49. & Asten. lib. 6. titu. de collatione ordinum.

Daures. Si quæris vtrum & quãdo medicus vel chirurgicus artem suam exercens circa infirmum irregularitatem incurrat, distingue, vt dicam. j. de homici. c. tua nos.

- 1 Absolutio specialis quando non necessaria.
- 2 Suspendum in certum tempus absolute non egere.
- 3 Absolutione indefinite suspensio opus esse.
- 4 Satisfaciat quosque c. c. formula explicatio. c. vis.
- 5 Clem. vi ij qui enucleari.
- 6 Sententia declaratoria quando necessaria.
- 7 Capita multa explicari.
- 8 Excommunicato cuius absolutio necessaria.

Vm bonã. Si quæris, vtrum suspensio post penitentiam & satisfactionem debitam sit necessaria specialis absolutio, vt possit licite in suo officio ministrare, refert, aut quæris de suspensio a Deo: aut quæris de suspensio a iure, aut de suspensio ab homine. Si de suspensio a Deo, quales sunt excõcati minori, excõcatione, & oes existentes in peccato mortali vt no. Inno. & Host. j. de cle. excommu. mi. c. si celebrat in glo. quidam, qui etiam largo modo pnt dici suspensi a iure quo: ad se solũ vt no. Inno. & Host. j. de sent. excõ. c. nuper. & c. venerabili tunc tali non est necessaria absolutio, sed peracta penitentia, poterit licite ministrare. 8. 1. dist. c. si qui sunt presbyteri. vbi hoc no. gl. 82. dist. nullus vbi hoc etiam no. glo. & Arch. 50. dist. sacerdotis. & 1. 1. q. 3. qui merito. ar. ad hoc. 1. s. q. 6. nos sanctorũ. & 17. q. 7. si quis deinceps. 1. 1. q. 3. audi. de peni. di. 1. in actione. Nam peccatum per penitentia indulget Deus, vt 23. q. 4. c. actione. de pen. di. 3. talis. 3. q. 1. apud. C. de hereticis. l. manicheorũ. Si de suspensio a iure, vel ab homine, tunc aut est suspensus ad certum tps, & determinatum, vt vsq; ad vnum annum, aut vsq; ad tps incertum, & indeterminatũ, vt donec satisfaciatur, donec restituat, donec se faciat ordinari, aut simpliciter. Si primo t modo tunc nõ est necessaria absolutio: sed finito tpe cessat suspensio, & redit ad ecclesiam, argu. ff. de postu. l. puto. fm Inno. & Host. hic. & j. de cohabi. cle. & m. c. sicut. in gl. satisfactio. secundum Innoc. & in glo. congruam per Host. idem Innoc. & Host. j. de simonia. cap. penul. & Arch. 3. 2. dist. in c. ad hæc. in glo. adde dicit Gof. Ita intelligo omnia iura de suspensione certi tempo-

ris loquentia. vt 55. dist. nullus de consecra. dist. 2. c. relatum. 18. dist. c. si 8. l. di. c. tanta. 10. q. 3. vno. in fi. s. de ele. cum in cunctis .s. cler. & c. quisquis. j. de simo. c. pe. & de sen. exc. sacro. de clan. despon. cum in ihibito. in fi. de cle. percusso. c. praterea. & c. p. g. sentium. j. de elec. c. statuimus. s. qui vero. c. cupientes. s. caeteru. c. prouida. de re iudi. cum æterni. de sen. excō. cum medicinalis .s. si quis aut vbi hoc idem tenent Card. & Io. An. de off. dele. c. fi. s. vt. de tempori. or. c. eos. & c. fi. de re. ecc. nō alie. c. hoc consulti. s. mo. lib. 6. extra de vita & hone. cle. c. qm. de statu monachorum. c. ne in agro. s. i quis. de magis. c. cū sit in fi. & de pœn. cupientes. s. qui vero & de hæreticis. c. 1. ad fi. in cle. & idem in hoc mēbro. Io. An. extra de deci. c. 1. in cle. & Alten. j. 7. ti. de forma excōicandi art. 3. vers. 4. si feratur. Si secundo modo, tunc
3 † necessaria est specialis absolutio etiā post satisfactionem. vt 2. q. 5. c. presbyter si a plebe. 50. di. sacerdotis. fm Inn. & Host. hic. & Ber. j. de solu. c. 2. gl. fi. & de simo. c. dilect. 2. gl. sed nōne. Et ratio diuersitatis esse potest, fm eos, quia qñ habet certum tps suspensionis, nec aliud exigitur, nullapoteest esse dubitatio de eius absolute. Sed qñ dicitur quousq; satisfaciatur, † multæ pnt esse dubitationes, qa vnus diceret plene esse satisfactū, alter negaret, & hanc opin. vñ approbare Io. in c. alleg. s. allega. si quis deinceps. & Arch. j. de elec. quia sape. lib. 6. & eam tenent expresse. G. de Monte Lau. extra de penis. c. 1. super verbo donec satisfecerit. in cle. & Gen. de priuile. c. 1. super. s. caeterum. super verbo vsq; ad satisfactiōem in cle. & in extrauaganti Io. 2. 2. Suscepti regiminis in fi. super verbo donec. Sed Io. An. contra. in c. alleg. quia sape. & de off. ordi. c. presentis. li. 6. dicens, quod suspensi in casu illorum. c. fi. donec restituerint eis restitutiōibus ipso iure, sine alia snā restituti erunt. idem tenent Inn. j. de coha. cle. & mulie. c. si cut. in gl. satisfactio vbi dicit idem, in eo qui est suspensus vsq; ad congruam satisfactionem, quod dictū est in eo, qui suspensus est ad certum tps. & Host. post eum ibi. idē Alten. lib. 7. ti. de interdico. & suspensione art. 7. vers. vnus. in fi. idem Goff. tenet & Host. j. de hæreticis. c. vt. glo. 1. & abbas. & Io. An. post eum in sententia absoluteionis vassalorum a fidelitate alicuius excōicati lata ad tempus. s. quando in excōicatione periterit, scilicet quod per absoluteionem recipiat fidelitates, & iura. ar. j. de pœnis. c. fi. vbi etiā idem tenent. & pro hoc bene facit quod legitur. & not. j. de vita & honestate cle. c. vlti. Ego Henricus Boich dico sic, qd aut illud. s. factū vsq; ad cuius euentū suspensio est collata, est notorium nec reuocatur in dubium euenisse, & tunc non est necessaria aliqua absolutio nec etiā declaratio iudicis, ita possit intelligi extra de æta. & quali. vt ij qui in cle. † quia receptio ordinum spāliter factorum vix potest esse nō notoria. Per eandem viam possit intelligi. j. de spon. nō est vobis. & c. gñali. s. illos quoq; de elec. lib. 6. Idem si clericus esset suspensus, donec cōtraheret cū Bertā, & tandem, bannis pmissis, contrahit cū ea in facie ecclesie. j. de clan. despon. cum in ihibito. j. qui mat. accu. pos. cum in tua. Aut reuocatur in dubium & tunc aut queris, vtrum, pbatio factō satisfactiōnis, vel restitutiōnis, vel alio simili necessaria sit vera absolutio seu snā absoluteionis: & dico quod non. Sic intelligo opi. Host. & Inn in c. alleg. sicut. & opin. Io. An. s. allegata. licet esset tutius & securius absoluere talem ad cautelam. vt no. Ber. j. de interdico. ma. c. fi. Aut queris nunqd sit necessaria declaratio, seu snā † declaratoria iudicis super satisfactiōne seu alio facto, vsq; ad cuius euentū suspensio est collata: & dico qd sic ita intelligo opi. Inn. & Host. hic & hoc tenet Io. An. extra de decimis. c. 1. in cle. Et ita pnt intelligi oia iura de suspensione vsq; ad tps indeterminate loquentia. vt j. de elect. c. quia sape. de off. ordi. presentis de censi. exigit. lib. 6. & extra de decimis. ca. 1. in cle. Si tertio modo, j. simpliciter tūc est necessaria vera absolutio antequam possit licite ministrare. j. de sent. excō. venerabili cum ibi no. per Inn. Sic intellige oia iura de suspensione simplici loquentia. 1. 1. q. 3. sicut † apostoli. & tribus. c. sequētib. 16. q. 7. nullus. c. si quis deinceps. s. de translat. epi. c. 2. in fi. de tempori. ordi. c. vel nō est. & c. dilectus. & c. literas. e. ti. c. 1. li. 6. de off. deleg. c. sane. & eo. ti. c. 2. li. 6. de pe. & remis. ois. de vsuris. quia in omnibus de testi. tam literis in fi. de secūdis nup. c. 1. de priuile. tuarum. de schisma. c. 1. in fi. & de solu. c. 2. de vita & hone. cle. c. fi. eo. ti. c. 1. in cle. de præb. graue. de hæreti. c. si aduersus. de ele. nihil est eo. ti. c. in demeritatibus. in s. pen. li. 6. de regularibus. c. non solum. in fi. ne fede vacante. c. vnico lib. 6. extra de re. eccle. non alie. c. 1. s. si quis autem in clem. nec credo glo. veram Ioan. Andr. & Arch. postam. 1. 1. q. 3. qui merito. vbi dnt quod in suspensio a iure post pœnitentiam non requiritur absolutio: secus in suspensio ab homine: nisi intelligas de suspensio a iure quo ad se solum, non quo ad alios qui, scilicet, magis proprie dicitur sus-

spensus a Deo vt dixi. s. & quod dictū est in suspensio idem intelligo in interdico per iura allegata. Aut † queris de excommunicato, & tunc siue ad tempus indeterminate. (Nam ad determinatum fieri non potest,) siue simpliciter sit excommunicatus requiritur vera absolutio, quæ habet certam formā de qua. j. de sent. excom. cum desideres quæ quidem forma non requiritur in suspensione vel in interdico. vt no. Ho. j. de mat. contract. contra interdico. eccl. c. fin. licet Ber. ibi inuauat contra. & Archid. 89. dist. c. decenter. & male.

1 Subdiaconum non, nisi recte ordinatum, in episcopum eligi.

Multis. Si queris, nunquid subdiaconus possit eligi in episcopum reservat, aut est rite ordinatus, & tunc potest vt hic. Aut non est rite ordinatus, vt quia per saltum promotus fuit, & tunc non potest arg. no. per Archi. 52. dist. c. 1. vbi dicit, quod diaconus, vel sacerdos per saltum, omisso subdiaconatu, promotus ante receptionem ordinis subdiaconatus eligi non potest: quia talis preposteratio habet defectum ordinum qui reddit electionem nullam. idem no. Vin. s. de elec. c. dudum. j.

- 1 C. Psalmista intellectus.
- 2 Curatum non, nisi subditis, conferre.
- 3 Abbat quos tondere liceat.
- 4 Episcopalia insignia imperscriptibilia.

Vm contingat.

Glossa dicit hic, qd presbyter licet cōferre priam tonsuram. vt 23. dist. Psalmista. idē Inn. & Ho. hic. & Inno. s. de supplen. præla. & j. & penul. & Hug. in c. alleg. Psalmista. & Ray. in summa sua tit. de episcopo qui re. episcopa. s. item presbyter quod verum est fm Goff. in summa sua de illo presbytero qui habet curā non de alio. & sic intelligit. c. allegatū psalmista. Sed Laur. & Barto. Brixienfis. 92. dist. non liceat. dicunt, quod in illo. c. psalmista † non dicit, qd presbyter possit conferre psalmistatum: sed quod ad presbyteri præceptum possit suū officii exequi. Idem innuit Host. in sum. eo. tit. s. 1. circa medium. Sed primum tenet. j. G. & Io. An. j. de tempo. ordi. c. fi. li. 6. vnde sine calumnia a dici potest, qd † curatus iure suo parochianis suis eam potest cōferre: vt in c. alleg. psalmista. Curatus vero, vel non curatus non subditis non potest, nisi inuitatus. ar. s. de ordi. ab episc. c. 1. j. de parochi. nullus & de præb. si episcopus. & de tēpori. ordi. cum nullus. lib. 6. & hoc nisi contra ipsos presbyteros sit prescriptū, prout est in toto Regno Franciæ: quæ prescriptio bene valet. vt j. de præcri. c. veniens. Abbas † vero nedū proprijs monachis, sed etiā sibi subiectis spāliter priam tonsuram conferre potest, vt hic & hoc not. Host. j. de re iudi. cum inter vos. & Hug. & Archi. 69. dist. c. qm videmus quod est hodie approbatū. j. de priuile. c. abbas. s. vlti. lib. 6. & dic vt ibi. Ioan. Andr. in nouella. & hic dicit, quod si fuerit inuitatus, poterit ordinare monachos alterius monasterij. artic. 9. q. 2. Lugdunen. vt no. Laur. & Ioan. 69. distin. quoniam. quod intellexit Host. si monasterium, ad quod inuitatur, sit exemplum, quia in non exemptis possit episcopus prohibere fm eos. Et adde quod not. Archi. in d. ca. quoniam videmus. glo. adde dicas quod quamuis & gl. sequenti & vtrum † insignia episcopalia possint per inferiores præscribi. not. Ioan. Andr. j. de priuile. abbas. super verbo priuile. lib. 6. in nouella, vbi dicit, quod Host. hic innuit, quod possunt quod est falsum per illud c. quod excipit solū. priuilegium. Et quia consuetudo illa esset irrationabilis. 93. dist. iperuenit. 2. & c. illud. s. de consue. quanto secundum eum. quod credo verius.

- 1 Ordinatus sine titulo, ab episcopo non accusandus.
- 2 Episcopus in ordinatum sine titulo recte excipit. & 4.
- 3 Ordinato defectuoso prouidendum, & quando.

Ccepimus. Si queris, vtrum episcopus, qui vel cuius pdecessor aliquem sine titulo ordinavit ad sacros ordines ei postea petenti ab eo & per eū sibi de competenti beneficio prouideri possit opponere de crimine vel defectu, distingue aut episcopus vult aliqd opponere contra eum per modum accusationis aut per modū exceptionis. Si per † modum accusationis tunc non potest. arg. j. de accusa. nulli. de sent. excom. in presentia. ff. de lib. ca. l. qui sciens. de excep. cum ecclesiasticis. fm Tan. & Host. hic. & Arch. dist. 23. q. 4. quisquis. quod verum intelligo de cōmissis ante ipsam ordinationem secus de commissis post arg. hic in ver. nisi forte. 8. q. 2. dilectissimi. j. de conce. præben. cum super. 28. distin. diaconi.

diaconi. j. de cle. vt circa. li. 6. Si per modum exceptionis, tunc aut vult excipere cōtra eum de crimine, aut de defectu, aut de quantitate, vel qualitate ipsius beneficii. Si primo modo, tunc licet de mero † iure nō debet admitti exceptio etiam post ordinationem ad eius notitiā peruenit, cum teneretur eum examinare nec facit, argumēto optimo. j. de clan. despon. cum in ihibito. Tūc de equitate ad excipiendū de crimine siue precedente siue sequente ordinationem, semper est admittendus quia beneficia non debent conferri, nisi dignis. s. de rescriptis. cum adeo. & de pres. dudū. Ipse tñ ordinator, si in culpa sit, puniendus est. vt. j. c. pximo. Si secūdo modo. i. si excipiat de defectu illiteraturæ, vel irregularitatis siue precedentis ordinationem (dūmodo ordinatus nō sit in culpa) siue subsequēntis. Tunc aut nō est aliquis alius, ad quē spectet examinatio ex officio, & presentatio ordinandi, & tunc ep̄s non auditur, sed tenetur ei in necessitatibus prouidere. s. de tpi. ordi. c. vel nō est cōpos & talis ordinatus de facili dispensationē obtinebit. j. de filijs presby. c. veniens. & c. p. posuit. Aut est alius ad quem spectat examinatio & presentatio ex officio sicut est archid. j. de off. Archi. c. ad hæc. s. in quadam. qui ipsum examinavit & presentavit, & tunc, quia ep̄s iusteporuit ignorare, potest excipere † de non idoneitate & in hoc casu habet locum finis huius vt. s. ep̄s excipiens audiat. Et in hoc casu ille examinatur, & presentatur primo tenebitur sibi prouidere. j. de preben. cum fm apostolum. 2. 4. di. c. qñ. qui si prouidere non possit, tunc tenetur ep̄s prouidere: cum in culpa fuerit aliquid sine titulo ordinando 70. dist. c. 1. j. de præb. c. si ep̄s. lib. 6. Si tertio modo. i. de quantitate, vel qualitate beneficii, tunc semper ep̄s excipere potest vt in d. c. cum fm istam distinctionem in effectu ab illo ver. si per modum exceptionis & c. ponunt Inn. in gl. petentes. & Host. & Io. An. post eum quorū gl. hic approbat Arch. 23. q. 4. c. quisquis. & vide qd not. Host. in calle. cum fm. vbi dicit, qd ibi nec ordinator, nec successior possit aliquid obijcere, si de rigore iuris, vellet Papa procedere, vtrunq; tñ ibi audit Papa de gratia, & sic cessant omnes opinionēs ibi scripte per antiquos, quæ de rigore iuris sunt intelligendæ, vt scribitur hic secundum eum.

Vamuis.

Si queris, vtrum propter simplicitatem prelati debeat remoueri. dic vt dicam. j. de regulis iuris c. quamuis.

- De sacramentis iterandis, vel non. Rubrica.**
- 1 Sacramenti definitio multiplex. & 6.
 - 2 Sacramentorum genera. & 5.
 - 3 Sacramenta quæ an non, iteranda.
 - 4 Vnctio quando iterabilis: quibusq; ægrotis conferenda.
 - 7 Sacramentorum proprietates varia.
 - 8 Sacramenta cur inducta.

Astoralis. Si queris, quid est sacramentū, & quot sunt species sacramentorum, distingue, aut queris de primo, & dic fm Pe. in scriptis super quatuor sententiarum. dist. 1. quod sacramentū quatuor modis inuenitur diffinitum. vna est diffinitio magistrī sententiarum quam ponit ibidem. 1. Sacramentum est factū rei signum. Altera est Augustini in libro de doctrina Christiana. Sacramentum est inuisibilis gratia, visibilis forma. Et magister sententiarum addit explando ita vt eius similitudinem gerat: & causa existat. Tertia eiusdem Augustini. Sacramentum est illud, in quo sub tegmento rerum visibilium diuina virtus secretus operatur salutem. Quarta est Hugonis de S. Victore in lib. 1. de sacra. par. 9. ca. 2. Sacramentum est materiale elementum extrinsecus oculis suppositum ex institutione significans, ex similitudine representans ex sanctificatione aliqua inuisibilis gratiam cōferens. Has quatuor diffinitiones ponit frater Io. in sum. confes. eod. tit. q. 1. & Altenis recitat vltimam lib. 4. ti. 1. in prin. potest etiā diffiniri, vt. j. dicitur. Aut queris de secundo. f. quot sunt spēs. Et dic † qd septē sunt sacramēta ecclesiastica quæ in hoc versu numerantur. Abluo, firmo, cibo, piget, vxor, ordinat, vngit. Abluo. i. baptismus confirmo. i. confirmatio. Cibo. i. eucharistia. Piget. i. pœnitentia. vxor. i. matrimonium. & ordinat. i. ordo. vngit. i. extrema vnctio. Et se hnt in maioriāte & minoriāte per exceedētia & excessa. vnde versus, Maior in effectu baptisimus. 1. Istud em̄ est maius quod sit in effectu propter efficaciam. i. remissionem peccatorū, per ipsum. n. dimittuntur tam venialia, quā mortalia. de conse. dist. 4. regenerante. & c. non ex quo vt plene ibi not. arch. 95. dist. ecce presbyter verbo Christi corpus, scilicet Christi in esse. Illud. n. est maius, quod fit inter alia

sacramenta. ppter rem subiectam. vt 95. dist. ecce. 1. q. 1. multi. de conse. dist. nihil. secundum Archi. in d. c. ecce. Coniugium signo sed & ordo christina ministro. Coniugium signo, quia est viri & mulieris coniunctio inditutum vite consuetudinē retinens diuini & humani iuris cōdicatio. ff. de ritu nup. l. 1. in fi. de nup. in princ. Sed & ordo christina ministro. ista. n. dñr maiora rōne tradentiū seu consentiū, quia ista a maiori ministro. s. ep̄o conferuntur. vt patet de ordine. s. de elec. transmissam. 23. dist. c. presbyter. & c. diaconus. & c. subdiaconus. & per totū. De christmate patet de cōse. di. 5. de ijs. s. de consue. quāto. Item istorum quædam sunt iteranda & quædam non. Vnde ista tria † baptismus, ordo, & cōfirmatio nunquam debent iterari in persona vnus & eiusdem. De duobus primis habes. 1. q. j. c. sacramēta. & c. manus. De tertio habes de cōse. di. 5. c. dictū est. & c. de hōie. & c. de ijs. Reliqua vero quatuor sacramēta iterant. De eucharistia patet de cōse. di. 2. quōtidie. & c. si nō frequenter. De matrimonio patet. 3. 1. q. 1. aperient. j. de secun. nup. per totū. De pœnitentiā nō solenni patet. j. de pœni. & remis. ois non solenni. Ideo dixi quia solennis pœnitentia nō iteratur. Est. n. sacramentalis. 50. dist. in capite. & c. frequenti & ideo nō reterabilis. l. dist. quāuis. fm Io. ibi. 28. dist. presbyter. 3. 1. di. si quis ep̄s. 30. dist. si quis presbyter. de pœnit. dist. 3. reperiuntur. nisi cōsuetudo sit in p̄rium. s. q. sit reterabilis ex reiteratione delicti, sicut in multis locis de cōsuetudine obseruatur: vt dñ de pœni. di. 3. ex persona. ar. pro hop. j. de pœni. c. 1. vbi hoc no. Gof. & Arch. in c. alleg. quāuis gl. fi. & de hoc vide qd not. de pœni. quæstio. De extrema vnctiōne patet quia cū sit medicina aq̄ & corporis adueniente morte apponi pot. ar. 95. di. illud. & j. de off. archipresby. c. 2. & de hoc sit versus: Fons ordo christina non cetera sunt iteranda. Et ratio quare illa tria non pnt reterari, pot esse hæc inter alias, quia in prima collatione cuiuslibet eorū imprimitur character animæ, qui etiā in morte nō separatur ab eo. vnde si aliquis suscitaretur nō esset rebaptizandus, vel reordinandus, vel reconfirmatus: secus in alijs quatuor sacramētis. Et probatur hæc diuersitas ab Augustino. 2. 2. q. 7. licite. & 1. q. 1. q. quidem. & not. Archi. in c. allega. ecce. Et de sacramēto extremæ vnctiōnis qñ debeat iterari, & qñ non vide per fratrem Io. in summa confes. titu. de sacra. vnc. q. vlt. vbi dicit fm Tho. qd quedā † sunt infirmatare quæ non sunt diuturne. vnde si in eis datur hoc sacramentū, tunc cum homo ad statum illū peruenit qd est in periculo mortis non recedit a statu illo nisi infirmitate curata & iterum nō debet inungi. Sed si recidiū patiatur, & erit alia infirmitas & poterit fieri alia inunctio. Quædam vero sunt egitudines diuturne. vt hydrophis & huiusmodi, & in talibus nō debet fieri inunctio: nisi qñ vñ perducere ad periculum mortis. & si homo illud periculum euadat, eadem infirmitate durante, & iterum ad similem statum per illā infirmitatem reductur potest iterum inungi: quia iam quasi est alius status infirmitatis, quamuis non sit alia infirmitas simplr. Ideo autē iteratur hoc sacramentū quia imprimitur effectū non perpetuū, sed debile. & cū predictis recordat Pe. Sed Ala. dicit, qd si vltra annū duret morbus post acceptā vnctiōne, iterari pot vnctio, Ratio huius est, quia nō iudicatur idem morbus inuncto qui est imperfecta vnctiōne superioris. De hoc etiā plene not. Ast. li. 5. ti. vlt. de extrema vnctiōne in fi. † Item quedā sunt sacramēta voluntatis, & quedam necessitatis. Voluntatis sunt ordo, & m̄rium: reliqua sunt necessitatis, saltem si contemnantur. vnde versus. Ordo voluntatis thorus est dant quādo necesse. Sed de isto vltimo no. plenius. j. de transa. c. veniens. j. de pœnit. & remis. q. in te. vbi de hoc dicam. Ista in effectu ponit ho. hic & in sum. eo. ti. s. quot sunt species. & s. & que sunt iterada, & Ray. in summa sua tit. de sacra. nō iteran. idem Io. An. super rubrica vbi querit de octo. s. quid sit sacramentū, que sacramenta sunt iterabilia, que non. que voluntaria, que necessaria, que inuicem se excedunt, de eorū pprietatibus, & ad qd fuerint instituta. De primo Host. in sum. eo. ti. s. i. dicit fm Gregoriū, & Augustinū quod hr. 1. q. 1. multi secularium. de cōse. dist. 2. sacrosacrum, & c. signum. sibi tñ placet, qd sacramentū est character quidā qui per eū qui ptatem habet humano corpori recipienti iuxta ritū ecclesiasticū visibiliter, atq̄ vero inuisibiliter a spiritu Sancto imprimitur, qui si digne sumat agit sine dubio, qd designat. s. tit. pximo. c. vno post principitū. Abbas vero in decre. cū marthe. de cele. nūf. dicit qd † sacramentum est corporale, & materiale elementū foris sensibilibiter ppositū ex similitudine representans ex institutione signans, & ex signatione continens aliquam inuisibilem & spirituale gratiam. Contra primā diffinitionē facit quod non in omni sacramēto imprimitur character. Henr. Boich super Decret. 3. ter. vt

ter. vt. j. dicam. Dicitur autem a sacris, vel feceris virtutibus. vt predicto. c. multi secularium. vel quasi sacras mentem, vel rei sacræ signum. De quinq; sequentibus, dic, vt. §. proximo & vltra id quod dictū est de maiestate, & minoritate, dic quod etiam sacramentum ordinis maius dī respectu regiminis, quia scilicet per illud ecclesia regitur. & hntur alia sacramenta. i. per illud conficiuntur & conferuntur. poenitentia etiam dī maius respectu reparationis: quia sola post lapsum habet hoīem reparare. Extrema vnctio respectu cōfirmationis quia digne sumpta dat cōfirmationem gratiæ. §. tit. proximo. c. vno in principio. Proprietates t̄ aut sunt hec: quia baptismus dī introcūtiū. 32. dist. §. verum. Confirmatio dī pugnantiū. de conse. dist. 5. Spiritus Sanctus. CORPVS CHR̄ISTI dicitur progredientium. 26. q. 6. qui recedunt. Penitentia dī redeuntium qui impugnantur. de poeni. dist. 1. secūda extrema vnctio exeuntium. 95. dist. §. istud. & c. illud. Matrimonium vero est sacramentum pugnā timentium. 33. q. 5. qui sint. Ordo est sacramentū alios regentium. 1. q. 1. ecce cū honore. De vltimo sciendū est quod vt dī quarto sententiā in principio. & hic per Goff. & Host.

8 Sacramenta sunt instituta t̄ propter tria propter humiliationē, vt dum homo rebus insensibilibus & inferiorib. se subicit reuerēter ex hoc apud Deum amplius mereatur ad hoc. 1. 1. q. 3. quid ergo. Item propter eruditionē, vt per id quod foris in specie visibili conuenit ad cognoscendum inuisibilem sacramentorum virtutem erudiamur. §. tit. proximo. cap. vno. in principio. Item propter exercitationem vt vitetur otium. ad hoc. §. de re nūn. nisi cum praxem. §. verum. & quod ibi no. fm̄ Ioan. Andr.

- 1 Ordinum solennia.
- 2 Ordinum substantialia.
- 3 Substantialia non dici, nisi expressa.
- 4 Substantialia omisso, actum reiterari.
- 5 Solenni omisso, actum non redintegrari. fallit. 6.
- 6 Reiterandus in dubio actus.
- 7 Leuia irreuerabilia.
- 8 Suppleri in quibus sacramentis: & a quibus possit. & 10. & 11.

Resbyter. Si in ordinatione omittatur aliqua statuta a canonibus, quæritur, nunquid teneat ordinatio, & nunquid totū sit iterandum vel nunquid sit solum supplendū quod incaute fuerat prætermisum. refert. Et primo notat, q̄ quedam sunt, de quibus est expressum t̄ in iure, quæ non sunt de substantia ordinis, sed de solennitate t̄m vt est t̄ps vt. §. de t̄pi. ordi. c. sane. & c. cum quidā ibi a susceptis ordinibus. & c. cōsultationem fm̄ Host. & Ber. ibi. Item ætas: vt. §. de t̄pi. ordi. c. vel non est cōpos. 77. dist. subdiaconus. & c. in veteri. Item vnctio vt. §. de sacra vnctio. c. vnico circa fi. & §. eo. c. 1. Item quod ordinandus in presbyterū, vel diaconum, vel subdiaconum recipiat manus ep̄i impositionem non solum manu super caput suspensa, sed etiam tactu corporali. vt 23. di. c. presbyter. & c. diaconus. & §. eo. c. 1. Item q̄ a pp̄rio ep̄o recipiat ordines. Item q̄ recipiat singulos ordines seruat debitis interstitijs, & nō simul. vt hic. & §. de t̄pi. ordi. c. q̄ translationem. & c. literas. 9. q. 2. Lugdun. fm̄ Ray. in summa sua tit. de ætate ordinandorum. §. quid si aliqua. Aliqua sunt quæ d̄r t̄ de substantia vt in cōsecratione ep̄i liber qui ponitur supra ceruicem cōsecrandi. vt 23. di. ep̄s fm̄ Goff. & Host. Item numerus cōsecrantium. §. q̄ ad minus sint tres vnus principaliter cōsecrans, & duo cōadiutores. 66. dist. porro. Item q̄ vnus totā cōsecrationē perficiat. vt 23. dist. quorundam fm̄ Host. hic. & in sum. tit. de sacra vnc. §. a quo. & Goff. in summa huius ti. vbi cōcordant supra dicitis & frater Io. in sum. confest. tit. de æta. & quali. ordi. q. 34. Alia sunt de quibus nescitur, vtrum sint de substantia vel non, vt missa: & quod sint ieiuni tam ordināda, quam etiā ordināda, & similia. t̄ Et teneas regulariter, qd̄ oia illa de quibus nō constat, vtrum sint de substantia vel non: inuenitur t̄m in iure, quod debent fieri talia, teneas de substantia nisi inuenias expressum in iure q̄ non sint de substantia vt no. Ray. in summa sua ti. de æta. ordinandorum. §. allegat quid si aliqua. & Goff. eo. tit. f. de æta. & quali. §. vnctioem autem. & Host. in sum. tit. de sacra vnc. §. a quo. verū. cōsiliū t̄m est & frater Io. in sum. confest. tit. de æta. ordi. q. 34. alleg. Distingue ergo: aut illa quæ sunt obseruāda circa ordinē, & quæ sunt om̄ia sunt t̄ de substantia ordinis & hoc constat. & tunc si aliquod istorū om̄issum fuerit totum est iterandum, & ex toto ac si nihil esset factum, quia nō intelligitur iteratum, quod nescitur esse factum. 68. dist. c. presbyt. de conse. dist. 1. solennitates. Aliqui libri habent. c. de ecclesiārum fm̄ Inn. §. eo. c. 1. in sum. & fm̄ Inn. & expressis ho. hic & idem gl.

super Ray. in §. alle. quid si aliqua. & frater Ioan. in q. 34. iam allegata. Aut illa quæ sunt de solennitate, nō de substantia t̄ omittuntur, vel aliquod eorum, & tunc nihil iteratur, sed caute suppletur statuto tpe quod incaute fuerat prætermisum. vt §. eo. c. 1. & hic. Fallit (vt credo) in his, quæ cōmode suppleri nō p̄nt, vt si t̄ps a iure statutū sit om̄issum. §. de tempor. ordi. c. sane vel si debita interstitia sint om̄issa. vt eo. ti. c. literas. nam talia suppleri non p̄nt nisi totum iteretur. Item etiam ætas suppleri nō potest nisi aduenerit per naturam. vt §. de æta. & quali. c. vel non est compos. Et sic potes dicere, q̄ illa quæ respiciunt factū ordinationis, & sunt in potestate ordinātis suppleri p̄nt, alia non.

7 Aut dubia t̄ id est, illa de quibus dubitatur, an sint de substantia, vel de solennitate, omittuntur, vel aliquod eorum, & tunc illud, quod est tutius, eligendum est. §. q̄ præsumatur de substantia libus: & q̄ ordinatio iteretur per rōnem predictam, non intelligitur iteratum, quod ambigitur esse factum. §. eo. ca. j. & hi. c. & j. de presbyter. non bap. ca. veniens. & in c. presbyteri. & c. solennitates. §. alleg. & hoc tenent Ray. Goff. Host. & frater Io. vbi. §. Aut illa, quæ d̄r t̄ leuia, siue honesta, sunt om̄issa, vt si ep̄s non tradidit librum, vel calicem, vel vrceolū, vel candelabrū, vel hostiarium non tetigit hostium, vel campanā non pulsauit, vel similia. Et occasione talis om̄issionis nō credo aliquid suppletum, & minus iterandum: quia talia leuia prætermitti p̄nt, ar. ff. de ven. in sp̄i. l. 1. in fi. maxime cum ista tradantur in signū executionis concessæ. arg. §. de cōsue. c. 2. Si t̄m suppleantur non est malum, quia quæ dubitationes tollendū causa ordinibus inferuntur, ius cōe non lædunt. ff. mandati. l. qui mutuum. & bonarum mentium est ibi culpam timere, vbi culpa minime reperiunt. §. dist. ad eius vero concubitum. j. de obserua. ieu. consiliū. fm̄ Host. imō est tutius ista suppleri fm̄ Inn. hic in gl. in fabbaro. ver. quidam t̄m. Ista distinctio pro maiori parte sumitur ex not. per Ray. in summa sua tit. de æta. ordi. in §. alleg. quid si aliqua omittantur & per Host. in summa tit. de sacra vnct. §. alleg. a quo. & qualiter. & quod dictū est. §. in primo membro in ordine locū habet regulariter in alijs sacramentis. §. q̄ vbi vnus actus est t̄m substantialis, & indiuisibilis, vt patet in sacramēto altaris, & in baptismo si de ipso aliquid est om̄issum, vel etiam dubitetur totum est iterandū siue de nouo faciendū sicut legitur & no. j. de bap. c. 1. fm̄ Host. hic. Sed si quæris, q̄ id, quod non est de substantia ordinationis t̄ sed de solennitate solum, est om̄issum, vtrū illud solum est supplendū, vel quid iuris refert fm̄ Iniam Inn. hic in gl. in fabbaro. Aut illud, qd̄ est om̄issum, est vnus actus integralis, & indiuiduus per se, aut est pars vnus actus integralis. Si primo modo puta, quia manus impositio, quæ est vnus actus integralis [& indiuiduus per se est om̄issa, vel quia vnctio est om̄issa, quæ est s̄r vnus actus integralis] tunc ille actus sic om̄issus habet alium actum sibi correlatiū, vel adhaerentem, vel cōnexum, vt est videre in manus impositione, & in orationibus, quæ d̄r, q̄ fit manus impositio. Item in vnctioe & orationibus quæ d̄r q̄ fit ipsa manus impositio siue vnctio. Et eo t̄ casu nedom ille actus om̄issus quicūq; fuerit, siue ipsa manus impositio, siue vnctio, siue ipse orones de ipsa manus impositione vel vnctioe mētionem facientes, est supplendus, sed etiā actus sibi correlatiuus adhaerens sibi, vel connexus. vt no. Inn. hic in gl. in fabbaro in principio. & in ver. & cum in orationibus ibi. Sed nos contradicimus. Et est ratio quia de cōnexis, & correlatiuis idem est iudiciū. ff. de edil. edi. l. cum eiusdem. j. de præb. super eo. & c. quia sepe. lib. 6. Aut ille actus om̄issus nō habet alium actū correlatiuum, seu adhaerentem, vel connexū vt si vnxit, presbytero ordinando vnā manū t̄m, & non aliā, & tunc talis actus om̄issus & non alius est supplendus, vt no. Inn. hic in gl. in fabbaro. in ver. & est verū. & ver. sed quid si vnxisset. & c. Si pars vnus actus integralis, & indiuidui sit om̄issa, vt si dimisisset dimidiā partē orōnis dicēde, & nō totā vel si sparsisset oleū super manus ordinādi & nō vnxisset eū. tunc totus ille actus esset a capite reiterāda: ita q̄ tota oratio a capite incipiēda est: & oleū sicut ab initio spargendū est. Quid. n. esset dictū dicere, benedicere & sanctificare manus istas, p̄ istā vnctioe & cetera similia nisi fieret de nouo vnctio ad hoc. §. e. c. 1. §. ti. pximo. c. vnico. j. r̄n. fm̄ Inn. hic in ver. sed si partē & in versis sed si sparsisset. Et pot̄ esse rō huius, q̄ in factis indiuiduis sua cōsummatio, est sua forma. ff. ad l. falc. l. si is qui quadringēta. §. quēda. Ex quo ergo nō sunt cōsummata nō hnt formā: si nihil esset factum, quia nō intelligitur iteratum, quod nescitur esse factum. 68. dist. c. presbyt. de conse. dist. 1. solennitates. Aliqui libri habent. c. de ecclesiārum fm̄ Inn. §. eo. c. 1. in sum. & fm̄ Inn. & expressis ho. hic & idem gl.

dis in vt ep̄iscopum suppleri quod & in missis obtinet & in officijs vsperinis. vt patet. 7. q. j. nihil. & c. illud. ita intelligi istā gl. Inn. hic. & idem Host. & abbas. & Io. An. cum eo & Arch. in callega. nihil est, vbi ipse approbat istam glo. Innoc. & Host.

- ¶ De filiis presbyterorum. Rubrica.
- 1 Papa indigno conferens tacite dispensat. fallit. 2.
- 2 Dispensatio Papa conferentis quando expressim facienda.
- 3 Dispensationem ep̄isopi tacitam que præcedant.
- 4 Ep̄iscopum tacite non dispensare. & 6.
- 5 Conferri sub conditione beneficia non, nisi Papa, potest. & 8.

Eniens. Si quæris, vtrum & q̄ prælati dicatur cum suo subdito tacite dispensare, refert. Aut quæris de Papa, aut de alio inferiori. Si de Papa, tunc aut Papa exercet talem actum in persona subditi sui, qui citra dispensationē non valeret, vel saltem diceretur non legitime esse factus: Aut exercet talem actū, qui citra dispensationem valeret, & diceretur legitime esse factus.

¶ Si primo t̄ modo refert, aut Papa exercet actū illum sciens cū pati, illud impedimentum maculam, vel defectum requirēns, vel requirēns dispensationē, & sciens eum dispensatione eggere, & tunc videtur eum eo dispensare, vt si sciens conferat ordines, vel beneficium excommunicatōe vel irregulari, seu aliud impedimentū, vel maculam patienti. Nam dignitas collata per principē facit infamiam aboleri, vt legitur & no. C. de nup. l. imperialis. §. similes. Et instar sacrilegij est dubitare an ille sit dignus, quem princeps ex certa scientia elegerit: vt C. de cri. fa. cri. l. 2. & C. de diuer. rescriptis. l. sacri affatus. C. de domesti. & protecto. l. 1. lib. 12. r. 7. q. 4. si quis suadente. §. qui autem. 9. di. ca. 1. ff. de re iudic. l. quidā consulebant. Item vbi aliquid conceditur, oia alia concessa videtur: sine quibus concessum expleri non potest. ff. de iurisdic. omnium iudicum. l. 2. j. de off. deleg. c. prudentiam. §. si, pro hoc no. extra de proba. c. vnico & de sent. excō. c. si summus Pontifex. in cle. Aut t̄ ignorans, & tunc non quia Papa nō dispensat super eo quod ignorat sic. §. de ele. dudum. 2. in fin. & j. de filiis presbyt. ca. 2. & de præb. c. non potest lib. 6. cum ibi notatis. Et pro vtroq; membro facit optime ff. de excu. tu. l. item Vlpianus. Si Papa t̄ exercet talem actū in persona subditi, qui citra dispensationem valeret, & diceretur legitime esse factus tunc non censetur dispensare, nisi hoc exprimat vt si habet beneficium curatum, vel dignitatem mandet non obstante quod illud vel illam habeat de consimili beneficio provideri: quia non propter hoc censetur dispensare, vt vtrūq; possit in simul retinere. j. de præb. c. non potest. §. si. li. 6. vel si recipiat aliquem, vt abbatem vel archidiaconum vel similem ad suum officium exercendum: quia non propter hoc censetur illud in illa dignitate approbare vel eum eo dispensare. vt no. Gen. extra de sent. excom. si summus Pontifex super verbo tractat. in clementibus. Si quæris de inferioribus prælati, vt ep̄iscopis, & similibus, tunc sunt opinionēs. vna. l. Tan. & Vinc. quam ponit Inno. hic in 1. glo. verfic. potest enim esse regula generalis: quod vbiuq; ep̄iscopos facit sciens cōtra ius commune, & est tale factum, in quo potest dispensare, videtur dispensare & pro dispensato habetur. j. de biga. super eo. idem tenuit Bart. Brixienis. 16. q. 1. ecclesia. Ioan. vero no. 53. dist. qui in aliquo. & 54. dist. si seruus absente: non autem circa ignotū quia noti examinatione non egent. 47. dist. de petro. §. de elec. innotuit §. multa. Alia opinio est Innoc. & Host. hic. videlicet, quod ad hoc, quod ep̄iscopos intelligatur t̄ dispensare, oportet, qd̄ præcedat summaria cognitio super causis dispensationis: puta an sit necessitas, vel utilitas, vel alia iusta causa. ff. de in ius vo. l. liber. tus. 1. q. 7. nisi rigor. & in multis canonibus sequentibus imō (quod plus est) necessaria est sententia dispensationis, vel potius decretū super dispensatione cōcessa dicendo decernimus eum idoneum ad ordinem. & c. Et ista opinio vtriusq; est: eam tenent Vinc. Goff. Ber. & Host. j. de schisma. c. 2. & Ber. & Host. j. de concef. præb. literas. & Laur. & Barto. Brixienis. & Archi. 81. dist. c. si quis siue 1. glo. & Goff. & Ioan. Fa. Barto. Brixienis. & Arch. 44. dist. in summa. & vide ibi Archi. circa finem. idem tenet Archi. lib. 51. c. qui in aliquo. 54. dist. si seruus absente. j. de elect. licet cano. super verbo carere. lib. 6. & Ioan. Andr. j. de æta. & quali. ca. 1. glo. fin. lib. 6. vbi dicit, quod ep̄iscopos promouendū non videtur dispensare: quod patet, quia ex hoc punitur, vt §. de elec. c. nihil est. & idem notat Host. j. de eo qui cognō. con. san. vxō. fua. ca. 2. & de his quæ fi. a ma. parte cap. ex ore. & ibi tangam & Spec. ti. de leg. §. qualiter autem & quando. Vnde dic

t̄ quod nec ordinando nec confirmando, nec alio modo intelligitur ep̄iscopos dispensare: nisi hoc exprimat. fm̄ Host. hic multoninus missam vel officium illegitime nati audiendo vel procuratorem ab eo ratione visitationis recipiendo, vel alias ipsius ministerio vtendo. fm̄ Inn. & Host. hic. & idem Io. An. extra de sent. excom. si summus Pontifex. in cle. vbi de hoc. & adde quod no. j. de eo qui furt. ordi. recepit. ca. vlt. Sed Io. Andr. notat in d. ca. 2. de schismaticis quod ipso facto dispensatur per eum qui hoc potest, si premissit super dispensatione faciēda vel non causæ cognitionem: & postea pmouit, vel ordinavit, hoc intendens, licet dispensationis verba non exprimat. ad hoc. j. de app. ad audientiam. Si vero, non t̄ præmissa cognitione prædicta, pro mouit non intelligitur dispensare: imō punitur. vt in c. qui in aliquo. §. 1. dist. in. Et probatur hæc distinctio per ea quæ not. in simili materia. j. de coniugio seruo. c. fi. secundum Ioan. Andr. Sed certe ibi loquitur in matrimonio cōtrahendo de iure communi: quod est fauorabile: hic in dispensatione, quæ est contra ius commune: ideo odiosa & sic restringenda. infra ca. 1. & 2. & de præben. c. si cui. & c. non potest lib. 6.

¶ In glo. fin. Si quæris vtrum beneficia ecclesiastica sub conditione vel ad tempus conferri p̄nt, distingue, aut quæris, vtrum possint conferri t̄ per Papam, seu per alium auctoritate Papæ, & dic q̄ sic vt hic fm̄ Ber. hic in fi. dicentem collationem ecclesiæ, seu capellæ, de qua hic loquitur: factam fuisse de mandato dñi Papæ: & in hoc concordant. G. & Ioan. j. de rescriptis si gratiose. lib. 6. dicentes, q̄ solus Papa sub conditione: & ad tempus (sicut vult) beneficia, & prælaturas conferre potest vt hic, & 7. q. 1. pastoralis vbi Io. in 1. gl. in fi. idem notat Archi. ibi in glo. adde verum est. & c. & in c. quamuis super verbo ordinari & Ioan. de Deo in summa de elect. iuxta finem. §. sed nunquid potest quis. Aut per alium t̄ quam per Papam seu auctoritate ipsius, & dic quod non per præmissa ad hoc. §. 5. dist. præcepta. 70. dist. sanctorum. Sed hoc fallit secundum Hug. in casu, vbi ecclesia alicuius occupatur ab hostibus: quo casu potest intituari in alia ecclesia sub cōditione, & ad tempus, scilicet, quousq; sua ecclesia liberetur ab hostibus. Et est specialis casus, vbi institutio in ecclesia videtur esse ad tempus secundum Hug. qui ita notat in d. ca. pastoralis. & Archi. ibi in glo. adde dicit Hug. & idem notat in d. c. clericos. vel posset dici, quod illud, quod ibi dicitur, factum fuit auctoritate Papæ, & secundum hoc non esset ibi speciale. Sed contra hoc facit dictum. c. clericos. verfic. exceptis vbi innuit hoc esse speciale.

Roposuit. Si quæris vtrum presbyter solus missam cantare potest vide quod dicam. j. de verb. sign. c. quæsiuit.

Onstitutus. Si quæris, vtrum agenti possit opponi quæstio domini, vel proprietatis distingue vt dicam. j. tit. de institutionibus. c. cum venissent. dist. in. 2.

- 1 Filij qui dici possint.
- 2 Nepos qui beneficium quando, an non, capiat.
- 3 Nepotem in aunculi beneficio succedere.
- 4 Nepotem ex filia beneficium capere posse.
- 5 Patrem filio, & contra in vniuers ecclesijs succedere.

Dextirpandas. Si quæris vtrum prohibito immediate successione in paternis beneficijs, quæ habet locum in filijs, extendatur ad nepotes vel etiam ad parentes, distingue aut quæris de nepotibus, & tunc Ber. Lauren. & Inno. hic, tenent quod sic. idem Alanus. §. c. proximo. vbi dicit, quod nomine t̄ filiorum omnes descendentes intelliguntur. ar. ff. de ritu nup. l. fenatus. & ff. de verbo. sign. l. filij. & l. liberorum. & j. de iure patt. consuluat. Sed Goff. §. eo. ex transmissa. & in summa. eo. tit. §. de hac secunda. tenet contrarium dicens, q̄ cum in hoc casu de pena agatur, restringitur vocabulum. argu. ff. de ritu nup. l. lege Iul. §. 1. & 56. dist. dñs. idem sentit Ray. in summa. eo. tit. §. quid de legitimis. & Host. in summa. eo. tit. §. qui filij. & frater Ioan. in summa confes. eo. tit. q. 8. & idem Laur. & Ioan. 56. dist. ca. 1. & vide arch. ibi in glo. pen. idem Ioan. 8. q. 1. apostolica. idem videtur tenere Ioan. Andr. hic, pro quo no. per eum de bap. c. vno. glo. comprehendit in cle. Tu vero ad concordandū istas opinionēs contrarias potes probabiliter distinguere sic, secundum sententiam Hostien. Aut quæris de nepotibus descendentes per rectam lineam, sicut est filius filij, & sic de alijs: aut de collateralibus sicut est filius fratris. Si primo t̄ modo tunc refert aut quæris vtrum, viuente patre nec Hen. Boich super Decret. F 4 potis

potis ipse nepos possit succedere auo suo, id est patri patris sui in beneficio, & dic quod sic. & ita intellige vltimam opinionem & iura pro ea allegata. Aut patre nepotis mortuo, & dic quod non: sic intellige primam opi. & iura pro ea inducta. Et est ratio quia in primo casu cessat causa prohibitionis. Nam si iure successione hretur, non nepos, sed pater succederet tanquam proximior. In secundo vero casu nepos tanquam proximior succedit, vt. C. de suis & legi. hereditibus in aut. in successione. Si quis tunc de collateralibus, tunc tales bene admittuntur non obstante tali prohibitione. Nam nepos benefecit auunculo in beneficio, vt pater. j. de off. deleg. ex parte. j. & de arbi. c. non sine. vbi hoc not. Io. And. & de accu. c. accedens. Ita distinguit Ho. s. eo. c. ex transmissa. & de hoc not. per eum in sum. eo. ti. s. qui filij, vers. sed nunquid. & vers. sequenti, vbi idem not. Aftenli. 6. eo. ti. art. 3. s. sed nunquid hac prohibitio. Et per rationem iam dictam credo posse dici, quod si nepos ex filia possit licite & de iuri coi obtinere beneficium quod obtinuit immediate a uis matris. & hoc sine illa filia, materque sua adhuc uiuat, siue no. Nam non potest dici, quod iste nepos hoc habeat iure successione: cum illa. mater sua per quam iungitur auo suo, ipsum beneficium hre non possit. Nam illi repelluntur, quorum repelluntur auctores. j. de testi. licet ex quad. & de heret. frater. & medium pradium, quod non seruit, impedit seruitutem. ff. de seruit. rusti. pradio. l. qui sella. s. fi. Aut quare de parentibus, eos ascendenti bus: & tunc dicit Host. s. eodem. ex transmissa. eos repellit. arg. jllius. c. & allegati apostolica. quia sicut filius patri succedit, sic & pater filio, licet turbato ordine. ff. de i. officio testa. nam & si parentibus, & l. pracedenti. & vterque habet quarela in auth. vt cum de app. cog. s. illud quoque. & s. sequenti. & s. facimus. colla. 9. & est eadem ratio in vtroque, ergo idem ius. s. de constituto. translat. & de rescriptis inter ceteras. Sed Ala. Vincen. Tan. & Phil. s. c. pximo. & Io. in c. allega. apostolica. dubitando tñ contradicunt: quia pena. & c. supra de rescriptis nonnulli. & quia quod decreto sanctorum patrum sancitum, non est superflua. & c. 2. q. 4. c. s. l. u. s. de translat. inter corporalia. s. sed neque. de hoc per Archi. in c. apostolica. glo. adde hanc sententiam & per Io. Andr. s. eo. ex transmissa. qui nihil eligunt. Credo tñ t vltimam partem veriorum. & si ecclesia patris & filij fuerint vnite propter ipsarum tenuitatem altero cedente, vel cedente superfluis in vtraque ecclesia ministrant idque pcedit non ex vi successione, sed ex vi vnionis. s. de eta. & quali. c. eam te & j. de prab. expofuisti. nisi in fraudem canonis facta esset vnio. j. de contrahen. emp. ad nostram. fm Host. in c. alleg. ex transmissa. & Vin. j. c. penul. Aequum tñ esset, vt in sua antiqua filius ministraret, & in vnita per vicariu, & dñs clemens ad cautelam voluit dispensare fm Host. & Ioan. Andr. in c. ex transmissa.

Michael. Si quæris vtrum, & qualiter probetur filiatio. distingue vt dicam. j. tit. qui filij sint legitimi. c. per tuas.

- 1 **Filius sacerdotis quando legitimus, & qui accipiendum.** 2.
- 2 **Sacerdotis post ordines vxorati filius qñ, an non sit legitimus.**
- 3 **Interas.** Si quæris, vtrum filius t sacerdotis de vxore legitima genitus, & natus sit legitimus, frater Ray. dicit q sic tum fauore prolis, tum quia culpa parentum non debet nocere filijs. ar. 28. dist. diaconi. 2. 7. q. 2. multorum. vt not. in summa sua. eod. tit. s. sed pone quod & c. sed Goff. contra hic & in summa. eo. titu. s. item quid si vbi de hoc plene no. Nec obstat quod de legitimo matrimonio susceptus est: quia coitus illicitus fuit, qui professionem, & continentiam annexam ordini violauit. 28. dist. diaconi. 8. 4. dist. cum in præterito. culpa etiam parentum reddit filios illegitimos. vt j. de clande. despon. cum inhibito. s. si quis vero. & j. pari modo & hoc idem tenent Hug. Lau. & Ioan. 8. 1. dist. ministri. & Innoc. & Host. j. de conuer. dudum. & Arch. j. eo. ti. ca. 2. in glo. 2. lib. 6. Circa quod potest t probabilitate distingui sic, quia aut iste filius fuit conceptus ante, q pater promoueretur ad sacros & sic ante pmissam continentiam etiã per momerum, & tunc est legitimus vt probatur. j. qui fil. sint legi. c. 2. ff. de statu ho. qui in vtero. fm Host. & Ioan. Andr. hic.
- 3 **Aut fuit t cõceptus postquam pater fuit promotus ad sacros. & tunc refert quia aut iste pater suus fuit promotus ignorante vel inuita vxore sua, & tunc vera est opinio Ray. vt 27. dist. si vir. j. de conuer. conu. quidam. & c. placet. aut ipsa vxore consentiente & tunc vera est opi. cõtraria. f. Gof. & fuorum sequacium. vt 77. dist. episcopus benedictionem. & 3. dist. feriatum. 27. dist. quia sunt culpæ. Aut ipsa vxore sciente, & non contra-**

dicente & tunc idem ar. 34. dist. si seruis sciente. 27. q. 2. Agato. fa. ita distinguit Host. in summa sua. eo. tit. s. quis possit dispensare. ver. quid si sacerdos. & Aftenfis post eum. lib. 6. eo. tit. art. 3. q. quid si presbyter. Et istam distinctionem approbat Archi. 8. 1. dist. ministri. vbi etiam not. Hugo. & Laur. & Ioan. quod magis peccat cognoscens talem vxorem, quam si cognosceret solutam. & idem Ioan. Andr. hic.

- 1 **Maxime, dictio implicat.**
- 2 **Maxime vox superflua, & quando.** 3.
- 4 **Maxime, ampliacionis nota.**

Abolendam. Si quæris vtrum dicitio, maxime idem implicet in casu conuerso: dicit Ioan. Andr. hic q sic de propria. j. vbi significatione, vt patet. s. de elec. auditis. & j. de postulan. c. fi. vt lre non contest. c. qm. s. porro. de dila. c. 1. de testi. cum olim. vbi no. in fi. gl. vltimæ. de app. ad hæc in fin. vt eccl. benef. c. vno. ver. q etiam de sponsa. sponsam. de. s. i. q. illa. de tornea. ca. 2. in fin. ff. de don. inter vir. & vxor. l. si quis pro vxore. in princ. de re. mili. qui status. Sape tñ superabundat, vel ponitur pro tanto. vt patet. 1. 8. di. peruenit. 1. 1. q. 3. si quis episcopus damnatur. 1. 6. q. 3. ca. 1. s. de renun. post translationem. ad fin. j. de fo. compe. cum cõtingat. de eo qui duxit in ma. c. 1. & vide. C. de testa. mi. l. si. sin autem. vbi concordat de hoc. & ff. de noxa. act. l. si seruis depositus. in principio. t Dicit soler, q si dictio maxime, coniungitur verbis sapientibus suam causam vel rationem tunc abundat vel ponitur pro tantum vt in secundis iuribus. Si vero annexetur verbis sapientibus impulsivã causam, & hoc constat vel saltem est dubium tunc denotat idem in casu conuerso, vt in primis iuribus. & C. vnde liberi. l. vni. fm Ioan. Andr. de hoc vide quod dicam. j. de sent. excom. vniuersitatis. di. j.

- 1 **Illegitimos monachatu promoueri posse. & cur. 2. Fallit.** 3.
- 4 **Illegitimi monachatu ad dignitates vllas non promouendi: qui accipiendum.** 5.
- 6 **C. nimis de fil. prabyt. sensus.**
- 7 **Illegitimi seculares ad simplicia non nisi dispensatiue, promouendi.**
- 8 **Illegitimos ad maiora citra Papam non admitti.**
- 9 **Illegitimus quomodo & quando patris beneficium capiat.** 10.
- 11 **Legitimus ad patris beneficium admittendus. & 12. & 14.**
- 13 **C. ad abolendam. sensus.**

Imis. Si quæris, nunquid filij legitimi, vel illegitimi possunt ad ordines, vel beneficia ecclesiastica promoueri, distingue quia, aut quæris primo de illegitimis & tunc aut sunt ingressi religionem aut remanent in seculo. Si sunt ingressi religionem, tunc aut quæris nunquid possunt ad ordines promoueri, & dic, quod sic, etiam ad sacros, & de iure communi absq; aliqua dispensatione: dummodo sint alias idonei. vt 56. dist. in cap. 1. s. eod. c. 1. & ita intelligunt ibi Innoc. Host. & Philip. & Ioan. Andr. & ita intelligunt Ber. & Hosti. hic & Host. in summa. eod. titu. s. quis possit. ver. magna glo. Goff. in summa. eod. titu. cir ca filios. & Ray. in summa sua. eod. titu. in principio. & Spec. Rubrica de lega. s. nunc de episcoporum dispensatione. ver. vtrum autem. & Ioan. 56. di. in summa. & G. & Ioan. Andr. j. e. c. i. super verbo minores. li. 6. Religionis tñ ingressus tollit ingratitudinem. 19. q. vlt. non liceat. & monachus oem maculam abstergit vt in aut. de mona. in princ. colla. 1. Fallit in t ordine episcopali, ad quem tales citra dispensationem papalem promoueri non possunt. s. de elec. innotuit. & j. de corpore vitia. ca. 2. Et est ratio quia est maior ordo, qui sit in ecclesia Dei vt. 93. di. legimus. & no. Abb. s. in proce. Gregorianarum & Ioan. Andr. in proe. li. 6. & Gen. in proce. cle. Et quia episcoporum & maiorum iudicia soli Papæ reseruanda sunt. 17. di. multis. in fi. & j. de elec. quamuis in fin. lib. 6. Item talis ordo datur regulariter promotis in episcopos, seu ad dignitatem episcopalem, ad quam tales promoueri non possunt citra dispensationem Papæ: ergo nec ad ordinem episcopalem, qui datur propter eam quã vbi vni propter alterum & c. j. de præben. quia sape. de sent. excom. qm. lib. 6. Regulariter dico propter id quod habetur. j. de off. ordi. inter cetera. Aut t quæris, nunquid possint ad beneficia promoueri: & tunc aut quæris, nunquid possint promoueri ad prælaturas, vt dignitates personatum seu beneficia curã animarum habentia, & tunc dic, quod non, nec in ecclesia seculari, nec etiam in regulari. vt 16. q. 1. legi. & s. e. c. 1. secundum Inno. & Host. ibi. nec ad abbatiam nec ad conuentionalem prioratũ nec ad aliam dignitatem secundum Abb. ibi. Et t hoc intellige sine dispensatione

tionem Papæ licet quidam dicant, (& male prout credo) quod quidã episcopi post ingressum religionis possunt cum talibus dispensare, vt promoucantur in Abbates; non tñ in eps & hoc videtur vel le Tan. qui no. hoc. s. de ele. innotuit. quod Metropolitanus circa illegitime natos potest dispensare, non tñ cõ illis, quã ad episcopatum promoti sunt. arg. ibi & s. de transla. epi. inter corporalia, & fm hoc ita decre. nimis intelligitur de remanentibus in seculo. Sed isti opinioni multũ contrariatur. s. e. c. j. vbi dicit prælationem vero nullatenus habeant. nam illud aduerbiũ, nullatenus primum innotuit manifeste. Item alia, quia sicut in c. propositio. s. e. illegitimus promotus ad sacros, non potest hre curam sine dispensatione Papæ vt ibi. ita & hic nec religiosus in religione prælationem vt hic. Item in isto c. manifeste t colligitur qd episcopi concilium dispensare non possunt & concilium pictauẽ se. s. e. c. j. prohibet expresse eos ad prælationem aliquam, etiã in monasterio promoueri, quare & c. Tenes ergo a fertiue primam opinionem & eam tenet Archi. 66. dist. in summa in gl. fi. & ea satis innotuit. Ray. in summa sua. e. ti. s. circa istos. & frater Io. in summa confes. eo. tit. q. 2. licet Ho. in s. alle. q. s. possit. ver. sed & fi. & ver. maior dicit quod si talis illegitimus tñ sit ad religionem & necessitas exigit quod eps possit dispensare qd ad ecclesiã parochialem promoueat. Sed alij in hoc cõtraducunt vt ibi, & credo quod bene dicitur. Aut quæris nunquid possint hre administrationem simplicem de qua possint ad nutu m. abbatis remoueri: & dic quod sic, quod satis probatur s. eo. propositio. vbi dicit quod illegitimus postq est promotus ad sacros, potest hre beneficium, ergo & illegitimus postq est factus, regularis & per hoc habitus ad ordines potest hre simplex beneficium fm Pe. Egi. Ab. & Io. An. s. e. c. j. Si quæris tñ de remanentibus in seculo, tunc aut quæris, vtrum possint de iure coi citra dispensationem ad ordines tñ minores vel etiam ad simplicia beneficia promoueri, & dic quod non, vt j. e. c. j. n. o. 3. a 3. r. o. li. 6. Aut quæris vtrum possint promoueri per dispensationem, superioris. & tunc aut quæris nunquid illegitimus possit hre beneficium in alia ecclesia, q in qua pater suus fuit vel beneficium licet etiam ibi ministrauerit, vt vicarius talis quia istud nõ obstat. vt legitur, & notatur. s. e. c. c. constitutus. & tunc aut quæris nõ quid possit hre beneficium simplex, & et minores ordines: & dic quod sic per dispensationem nedum Papæ sed etiam episcopi.

3 **Aut t quæris nunquid possit hre dignitatem, vel personatum, vel beneficium curatum, seu maiores ordines: & dic q non nisi cum dispensatione Papæ bene. vt j. e. c. j. in princ. & in fin. li. 6. Aut quæris vtrum possit hre beneficium in ecclesia in qua pater suus est in pnti beneficiatus, & dic quod non, nisi cum dispensatione Papæ etiam si esset religiosus. vt s. eo. cum decorẽ. & hoc no. Ber. s. eo. cum decorẽ. & hoc no. Ber. s. eo. ad abolendam & Host. post eum. idem tenent Ray. in summa. eo. tit. s. quid de legitimis. & Ho. eo. tit. s. qui filij. ver. quimmo & frater Io. in summa confes. eo. tit. q. 7. Aut quæris nunquid possit hre beneficium in ecclesia, in qua pater suus beneficiatus fuit, in præteritum non tñ est in præsentia, & tunc refert aut in ecclesia illa est certus numerus præbendarum. & tunc poterit ex dispensatione episcopi: dummodo sit beneficium simplex, alias ex dispensatione Papæ. vt j. de præb. dilecto. iuncto. ca. j. in j. & 2. responso. j. eod. li. 6. & hoc notauit Ho. s. eo. tit. c. ad hæc super verbo, præfuerunt. Aut in illa ecclesia est certus numerus præbendarum seu beneficiorum, & tunc aut quæris nunquid possit hre beneficium, seu beneficium, quæ seu quod fuit patris, sui aut aliud beneficium siue præbendam seu beneficium, q seu quod fuit patris sui. refert quia aut inter ipsum & patrem suu, interuenit media persona aut non interuenit. si interuenit tunc poterit hre beneficium illud per dispensationem episcopi: si simplex, vt s. eo. c. ex transmissa iuncto c. j. e. lib. 6. in j. responso. Alioquin per dispensationem Papæ. vt in d. ca. j. in 2. responso. Si non interuenit media persona tunc non poterit hre, nisi p dispensationem Papæ. vt s. e. c. proximo. & hoc tenet Gof. ibi. Et hoc etiam, si sit simplex beneficium. & est rō quia in isto casu sit duplex impedimentum, quod plus debet impedire, quã vnum solum. arg. ff. ad Sillei. l. 3. s. si. in authen. de confan. & vterif. fratris. ad si. colla. 9. j. eod. tit. c. 2. li. 6. & hoc tenet Spec. in rubrica de legato. s. nunc ostendendum. ver. 63. & etiam Cardin. j. e. ti. c. j. super verbo natalium. lib. 6. & vide Io. An. ibi p p verbo tale. Si quæris tñ nunquid possit hre aliud beneficium ab illo quod fuit patris sui: dic quod sic, si sit simplex per dispensationem episcopi vel per dispensationem Papæ. vt in d. c. j. lib. 6. Hoc fallit in vicaria, & personatu vnus, & eiusdem ecclesiæ, vt. l. filius non possit hre personatum illius ecclesiæ, cuius vicarium perpetuam immediate habuit pater suus vel contra. vt s. eo.**

Michael. Si vero quæris de legitimis filijs tunc aut quæris, nunquid possint ad ordines promoueri & dic quod sic, vt s. eo. ad hoc. Aut nunquid possint promoueri ad beneficia, & tunc aut quæris, nunquid talis filius legitimus possit hre, & beneficium in alia ecclesia, quam in illa, in qua pater suus est in præsentia, vel fuit in præteritum beneficiatus, & dic quod sic. ar. j. de psum. dudum. & arg. s. e. tit. cum decorẽ. & c. ad abolendam. a 3. r. o. quod verum est etiam si in illa ecclesia pater vt temporalis vicarius ministrasset. vt s. e. c. constitutus. Aut quæris, vtrum possit hre beneficium in ecclesia in qua pater suus est in præsentia beneficiatus, & dic similiter quod sic dummodo antea immediatè non fuerit patris sui. vt s. e. ad hæc. & ita intelligit Ho. ibi & in summa. eo. ti. s. allegato. qui filij. & Ray. eo. tit. s. alle. quid de legitimis illud. c. licet Gof. in hoc 3. Aut quæris tñ vtrum possit hre beneficium in ecclesia, in qua pater suus fuit in præteritũ, sed non est in præsentia beneficiatus: & tunc aut in illa ecclesia in qua pater suus fuit beneficiatus, non est certus numerus præbendarum seu beneficiorum & tunc potest. arg. j. de præb. dilecto. fm Host. s. e. titu. cap. ad hæc super verbo præfuerunt. Aut ibi est certus numerus præbendarum seu beneficiorũ, & tunc aut quæris vtrum poterit hre beneficium quod fuit p. f. sui, aut aliud. Si primo modo tunc aut interuenit media persona inter ipsum, & patrem suum, aut non. Si interuenit tunc poterit ipsum hre etiam de iure coi. s. eo. ex transmissa. quod verũ est si alter filius, fraterque suus, dispensatiue tñ, fuerit illa media persona in beneficio illo. vt n. o. Ho. in summa huius tit. s. qui filij. ver. quid si filius. nec obstat. s. de elec. c. venerabilem. in figura habuit ibi filius ipsum post patrem sine dispensatione seculum Host. ibi. Si vero non interuenit tunc tunc doctores, contrarij. Nam vinc. & Pet. de Samp. & Ber. tenent. s. e. ex parte. quod Papa solus cum talibus dispensat & non eps. arg. s. e. c. proximo. & hic idem Gof. in summa huius tit. s. circa aliud & Bart. Brixien. 66. di. in summa. & Inno. hic. Sed Host. in c. al leg. ex parte. dicit q eps potest cum tali legitimo dispensare. Nec t obstat. s. c. prox. quia ibi loquitur de illegitimo. Item nõ obstat. 8. q. j. apostolica. & s. eo. constitutus. in fi. cum suis con cor. quia possunt intelligi, qñ filius vt ambitiosus, & improbus ecclesiam petit iure successione. Et hunc intellectum innotuit dicta decretalis apostolica. qñ dicit valeat vindicare, aut postulare psumat. Quod si quis improbus aut ambitiosus, & c. nos autem loquimur de illo, quem eps vocat, & cum eo, p. prio modo dispensat. Talis. n. non ingerit se, sed vocatur a Deo tanquã Aaron. s. de elec. qualiter. & 8. q. j. in scripturis. Talis etiã non dicitur succedere, sed accedere, sicut legitur de Augustinõ. 7. q. j. non aut. & hoc tenet fm Host. ibi. & in summa huius tit. s. quis possit dispensare. ver. secunda vero. idem Tanc. & Io. Andr. ibi & per illud c. in quo ad consultationem respondetur, & Ray. in summa huius tit. & frater Io. in summa confes. c. ti. q. 5. Idem Tanc. & Gof. s. de elec. innotuit. & Ioan. & Arc. 56. dist. in summa. & Arch. j. eo. c. j. super verbo dispensari. lib. 6. & de hoc ibi per Io. Andr. super verbo tale. Et hoc credo verius, quia in casu isto. qñ filij sunt legitimi, non est, nisi vnum impedimentum, quod non tñ debet nocere, seu impedire quãtum duo, vt iam dixi. pro hoc. j. e. tit. c. 2. & de præben. cui. s. si ve ro. lib. 6. Si quæris tñ nunquid possit hre in ecclesia, in qua pater fuit beneficiatus aliud beneficium, q illud quod fuit patris sui dic q sic. vt s. eo. ad extirpandas. a contrario: & j. de præsump. c. dudum. Fallit in casu. c. Michael. & hoc quo ad filios, sed, quo ad nepotes, vide quod no. s. e. ad extirpandas.

De seruis non ordinandis, & eorum manumissione. Rubrica.

De Nstruendi. Si quæris, vtrum, debeat inspicere, quod euenire potest, distinctio. 2.

- 1 **Manumittere vnus ex dominis potest.**
- 2 **Ordinatum seruum, volente domino liberum esse quatenus verum.** 3.
- 4 **Seruum fugituum non gaudere clericorum priuilegio.**

De seruatorum. Si plures sint dñi, vnus serui ordinari voentis, & quæras, vtrum voluntas, & consensu vnus eorum sufficiat, vt etiam alijs contradicentibus. vel saltem non consentientibus, valeat ordinari. Ioã. glossator Io. de Fa. Hug. & Lau. no. 54. di. c. j. quod sic. arg. C. de seruo coi manu. l. j. Sed Archi. ibi contra dicens qd hoc

hoc innuit glo. fi. & etiam textus, & hoc casu stari debet canonici, & non legi 15. q. 3. §. cum autem. secundum Arch. ibi. Ego vero Henricus Brito, credo quod non sunt contrarii, si bene intelligantur. Vnde scire debes, quod tunc dñs in solidum sed etiam dñs pro parte alicuius serui potest seruum communem manumittere alijs condominis non consentientibus, vel etiam inuitis dum tñ conferentur indemnes, & recipiat qui libet prætium partis suæ vt probatur. C. de seruo communi, manu. l. j. Item, qd licet episcopus non debeat ordinare seruum, alicuius nisi prius per eum fuerit plenarie manu missus. vt s. c. c. j. t. Si tñ seruum adhuc existentem seruum de voluntate domini expressa, vel domino sciente, & non contradicente, ordinauerit ad quæcunq; ordinem talis ordinatus liber & ingenuus est. vt 54. dist. si seruus sciente. Tunc ergo distinguitur, vt trum t dñs pro parte serui cõis ipsam prius manumiserit seruata solennitate illius. l. j. C. de seruo communi manu. & facti factio condominis de pretijs partiu suarum, postea voluerit, qd ordinetur & tunc eps poterit eum licite ordinare: ita intelligo primam opi. Aut dñs pro parte, nõ præmissa manumissio ne fm formam iuris, vult & consentit alijs contradicentibus vel saltem non consentientibus tacite, vel expresse, quod iste seruus manens seruus ordinatur, & tunc ordinari nõ debet. ita intelligo opi. Archi. & illud. c. j. & eadem causa. & q. c. quicunq; & plures casus, in quib. dñs ipso facto amittit dñum serui sui vide plene Archi. in c. allegat. si seruus sciente. sup verbo liber.

¶ Si quis queris, vtrum t seruus fugiens a dño suo & in fuga surreptitè ordinatus gaudeat priuilegio clericali. Host. tenet indistincte, quod non per hoc. c. in fi. & j. c. proximo. in fi. & c. nullus. in fi. & j. de iudi. cum non ab hõie de verbo. signifi. c. notum. Vnde scriptum est, qd talis postq de gradu ceciderit eius conditionis sit, cuius fuerat ante gradum. 54. dist. j. nulli. & ca. sequi. & c. ex antiquis. & c. frequens. & c. quis ante leges secundum Host. sed Inno. contradicens, quod non licet dño manus in eum iniicere 17. q. 4. si quis suadente. Idem Astensis. libr. 6. eo. tit. sed Io. Laur. Hug. & Archi. dicunt, 54. di. nulli quod si queratur de priuilegio illius canonis, si quis suadente, gaudebit illo tam contra alios, quam dñm quia illud priuilegium datu est clericis nedum fauore ipsorum, sed etiam odio laicorum.

¶ Aut queritur in omnibus alijs, & tunc caret priuilegio clericali, vt in c. nulli. Si aduersus dñm, tunc in nullo gaudet priuilegio clericali etiam illius canonis, si quis suadente quia in nullo debuit fieri præiudicium dño per factum ipsius serui secundum Aug. & Archi. ibi. Sententiam Host. credo veriozem, de iure. Sed istam distinctionem tutiozem anime, quia non discrepat a sententia Host. nisi quo ad extraneos contra canonem illum, si quis suadente. seruum ordinatum offendentes.

- 1 Libertis priuatis quis succedat.
- 2 Libertis suis ecclesiam succedere.
- 3 Libertorum filijs ecclesiam excludi.

De famulis. Si queris, quibus bona libertorũ post mortem debeant applicari locum distinctio. §. in nostra. in tit. de success. liber.

¶ quam ponit hic Inno. in 2. glo. sua. Aut de libertis ecclesie, & tunc aut sunt manumissi sub pacto, vel cõditiõne qd post mortem oĩa ad ecclesiam debeant pertinere, & tunc habet locum istud. c. arg. j. de pac. c. j. & 3. & arg. j. e. o. libentius fm Vinc. Tanc. & Ber. hic in fi. j. glo. & fm Ray. in summa huius tituli.

¶ Aut sunt manumissi, simpliciter, & tunc aut habent liberos, aut non, si sic, tunc illi oĩno eis succederent fm quod legitur, & distinguitur in §. alle. in nostra. in tit. de success. liber. quo casu nihil tenentur ecclesie relinquere, si non habent tunc ecclesia patrona succedit ei, vt hic, fm Inn. & Ho. ita tamen, quod de peculio talis liberti fiant quatuor partes, prout legitur, & notatur. j. de suc. ab int. c. 2. fm Host.

- 1 Operarum genera, & que retineri queant.
- 2 Operas, sciente aut ordinante Episcopo, retineri posse.
- 3 Operas in ordinato, infcio episcopo, non retineri.
- 4 C. ex antiquis & c. frequens sensus.

Vilus. Si queris vtrum dñs possit retinere operas, que manumittit ad clericatum refert. Aut t vult retinere operas temporales, siue obsequiales siue obsequium temporale, non pot. vt 54. dist. c. quicunq; que in fi. Aut operas spuales seu obsequium spirituales, & tunc aut queris nunquid possit operas vel obsequium retinere de

consensu epi, & constat quod sic fm Ala. Io. & Ray. de penna. forti. sic intelligunt istud. c. & c. frequens. 54. dist. Aut sine cõsensu epi, & tunc non fm eos & hoc tenent præcipue per. c. quicunq; 54. dist. Sed in hoc Ber. & Tanc. hic contradicentes quod indistincte operas spirituales retinere poterit. Idem Goffr. in summa. eo. tit. §. item cum priuata persona: & hoc per ca. j. e. o. libentius. Sed illud loquitur in seruis ecclesie. Ego Henricus credo sic distinguendum: quia aut talis t retentio operarum vel obsequij spiritualis sit, epi sciente, & non contradicente, sed nihilominus ordinante, & tunc vt tacite consentire. argum. 54. dist. si seruus sciente. aut eo sciente, & dicitente, & c. nihilominus ordinante, & tunc idem: quia quilibet in traditione rei suæ pot. apponere pactum legibus non improbatum. vt ff. de pactis. in traditionibus. C. de contrahen. e. mpt. l. 3. in fin. j. de condic. appo. c. verum. & hic dñs protestatur super re sua & super iure, quod principaliter eum tangit. arg. j. de cens. o. lim. §. de postula. præla. c. bonæ. 2. & arg. no. per Ho. §. de consili. cum Mar. in materia protestationis. Aut epi ignorante, & sic tordiante & tunc valebit ordinatio in sui præiudiciũ & non retentio in præiudiciũ epi, & ecclesie, cuius interest, quod absque aliqua conditione libere, promoueat. vt in c. quicunq; que. alleg. & sibi seruiat in seruitio sibi magis vtili. arg. §. de ætate & qualita. c. quæris. & de transla. epi. c. fi. & quia in fraudem videtur hoc epi tacuisse. arg. j. tit. 2. c. exposuisti quæ fraus sibi patrocinari non debet. §. de rescriptis sedes ap. ost. lica in fi. Et nota, quod licet manumissus & ordinatus in presbyterum operas corporales præstare recusauerit, & per hoc degradetur vt hic non tñ in seruitutem redigetur. vt 54. dist. in. ex antiq; & c. frequens. t vbi dñs, quod faceris factus remanet liber: & ad hoc denotandum, compilator studiose remouit verba, quæ hic erant in antiqua. f. degradetur vt seruus fiat domini sui: quia absurdum erat qd præbyter in seruitutem redigeretur, secundum Goffr. & Hosti. per quod videtur superflua vltima glof. Ber. secundum Ioan. Andr.

- 1 Patrem in muneribus sequitur proles. & 4.
- 2 Matris statum sequitur filius & cur. 7. fallit. 3.
- 3 Parentem vtrumlibet sequi videtur filius.
- 6 C. dominus enucleari.

Dilectus. Si queris vtrum, & cuius parentis conditionem debeat sequi partus, distingue, aut queris quo t ad honores & munera, & tunc sequitur patrem & conditionem patris. vt ff. de sta. ho. l. cum legitime. & C. de decu. leos indulserint. & l. nullus. & l. exemplo. libr. 10. Aut queris, t quo ad libertatem seu seruitutem & tunc sequitur matrem, seu conditionem matris. vt hic, & ff. de sta. ho. l. lex natura. & ff. de libe. causa. l. placuit. & C. de rei vendi. l. partum fm Host. hic. idem Ber. j. de coniug. seruo. c. j. super verbo dissolucnda. & Phi. & Gof. & Host. ibi. licet G. Naso. ibi contra dicens, qd nati ex matrimonio sequuntur patrem per l. allega. cum legitime. Fallit in duobus casibus. l. in nato ex seruo reipublicæ, & libera muliere. C. de seruis reipubl. ma. l. 2. Item in filio clerici, & libere mulieris. 1. 5. q. vlti. cum multæ. nec alias vel illud. cap. est Toleranum vbi Saracena sunt Christianæ & remanet serue de talibus nati serui sunt fm Vinc. & Io. Andr. Item fallit vbi consuetudo esset, qd partus sequeretur conditionem patris. vt j. de coniug. seruo. c. licet fm Io. Andr. ibi & hic idẽ Hosti. in summa de natis ex libero ventre. §. j. Et idem crederem in primo casu. §. consuetudo, per quam sequeretur conditionem matris quo ad munera & honores valeret, & hoc tenent Pet. & fra. Io. in summa confes. tit. de impedimento conditionis. q. 15. Item quæro & c. Et ratio huius distinctionis est fm Pe. super quarto senten. di. 35. quia in generatione pater se habet vt principium actiuum formale, & ideo honorabilius: mater vero vt principium materiale, & ideo substantialius. Quapropter cum vnum quodq; principium sequatur t naturam principij prædominantis, ideo secus in conditionibus actiuis sicut in honoribus, & patrimoniorum acquisitionibus sequitur magis patrẽ. In conditionibus vero passiuis sicut in seruitutibus, & hmõi sequitur magis matrem & in hoc concordat Th. ibidem. t Aut queris quo ad virtutes, seu mores virtuosos, & tunc debet sequi conditionem. seu naturam illius, qui virtuosus est siue sit pater, siue sit mater. arg. ff. de ed. l. ed. l. q. si nolit. §. qui mancipia. Et ideo dicit textus, quod si filij Iesu Christi sumus quæ ipse fecit, imitari debemus. 56. dist. ca. dñs noster. in fi. Aut quo ad vicia seu mores vitiosos, seu malos, & tunc nõ argu. c. alleg. dñs t vbi habes, quod dñs licet natus fuerit

fm carnem de parentibus malis, & peccatoribus, peccatum tamen non nouit, & summe bonus fuit & præter quem nullus bonus. §. de renun. nisi cum pridem. §. personæ. in fi. Sed si quis, quare partus sequitur ventrem quo ad libertatem, & seruitutem, dic fm Host. in summa de natis ex libero ventre. §. j. qd licet vir ponat semen pro maiori parte vel magis operetur, tñ mater nutrit, & in ventre viuificatur partus. Nã & fructus sequitur terram siue libera sit, siue serua. & eiusdem dñi sit. Rõ enim non pateretur alterius effici, arborem quam illius in cuius fundo radices egit. ff. de acqui. re. do. ladeo in fi. & l. seq. in fi. de re. diu. §. si Titius. Nec mirum, si vilius ad se dignius trahat: & ei dominetur quia modicum fermenti totam massam corrumpit. arg. §. de offi. dele. super qõnum. §. si vero duo. Item no. quod quo ad penas euitandas partus sequitur patrẽ, & non matrem. ff. de pœnis. l. moris. §. penul. & ff. de decu. l. 2. §. in fi. l. ijs. C. de pœnis. l. decurionum filij. not. Hostien. j. de pœnis, in quibusdam. & de hoc vide quod legitur. & not. infra de pe. capi. vbi cunq; libr. 6.

¶ De obligatis ad ratiocinia. Rubrica.

- 1 Obligatum ad tempus promoueri posse.
- 2 Obligatum perpetuo non promouendus.

Agnus. Ad glo. quæ incipit ratiocinijs, & c. adde primo quod t obligati nõ sũt alias sunt adstricti ad aliquam administrationem gerendam, vel rationem reddendam promoueri possunt fm Inn. in rub. p. quo. ff. de mu. & ho. l. rescripto. §. debitores. C. de episc. & cle. l. quilibet censib. Idem Host. hic. & in summa. eo. tit. §. pen. circa principium. & Ray. in summa sua. e. ti. §. sequitur. Si vero sunt obligati t ad ratiocinia tñc aut ad administrationem agendas perpetuo sunt adstricti, & tales ab ordinibus perpetuo repelluntur. Sic intelligo, 53. dist. legem. & 54. dist. quicunq; fm Host. & Gof. & Ioan. Andr. hic & Archi. 51. dist. præterea. in alijs dic vt glo. Ber. hic. cum qua cõs. Gof. & Host. hic per omnia, & Host. & Ray. in summis suis. eo. titu. & frater Io. in summa confes. eo. tit. in princ. & Archi. 51. dist. in summa, & vide eum in c. præterea.

¶ De corpore vitiatis. Rubrica.

- 1 Ordinandus notorium scelus declaret.
- 2 Delicta grauia prodenda.
- 3 Crimina non impediunt subticenda.

Xposuisti. Si queris, vtrum ordinandus in ordinatione sua, seu t seruitutem, seu promouendus ad aliquam dignitatem impedimentum suum prodere, & confiteri teneatur, distingue, aut queris t de criminibus illis de quibus est conuictus confessus, vel deprehensus, vel quæ alias sunt notoria iuris, vel facti, & dic quod talia confiteri tenetur, nisi cum eo fuerit canonice dispensatum. 50. dist. ex pœnitentibus. Aut queris t de alijs criminibus, quæ nõ sunt notoria iuris, vel facti, & tunc aut sunt grauia, siue enormia, & talia quæ etiam post peractam penitentiam executionem impediunt [vt simonia in ordine & homicidium & tunc idem. §. de renun. c. nisi cõ pridem. §. propter. & de temp. ordi. c. fi. & j. de accu. c. inquisitionis. aut sunt talia crimina quæ post peractam penitentiam executionem non impediunt, & illa manifestare non tenetur, vt in c. alle. fi. §. de temp. ordi. Si tamen fraudulenter defectum suum subiceret non haberet executionem ministerij sic suscepti, sicut nec ordinis, sic assumpti. §. de renun. nisi cum pridem. §. personæ. Ita distinctio pot. sumi ex glo. Inn. & Host. & Io. Andr. hic. Et cum ista distinctio ne concordat Gof. in sum. sua tit. de te mp. ord. in fi. §. restat. vbi de hoc plene: & frater Io. in sum. confes. tit. de ætate ordi. q. 19. & iu. c. alle. inquisitionis. gl. ex hoc loco & c. & Arch. in d. c. ex pœnitentibus glo. adde quicquid. & c. Henricus Boich.

- 1 Corpore vitiati non ordinandi.
- 2 Mutilus membris magnus non prodendus.
- 3 Membris paruis mutilum ordinari. fallit. 4.
- 5 Eunuchi culposi non ordinandi.
- 6 Claudus ad beneficia admissibilis.

Homas. Hic habes qd in promouendis conmittas, vt sequitur. Incompositio enim corporalis, vt August. ait) inæqualitatem indicat mentis. 41. 15

dicit. c. fin. & Leuitici. 21. c. & recitatur. 49. dist. c. 2. ibi, locutus est dominus ad Moysen dicens, Loquere ad Aaron t de semine tuo patri familias, qui habuerit maculam non offerat panes Domino Deo suo nec accedat ad ministeriũ eius, si cæcus fuerit, si claudus, vel paruo, vel grandi, vel torto naso, si fracto pede, vel manu: si mancus, si gibbosus vel lippus, vel si albuginem habes in oculo si iugem scabiem, si impetiginem in corpore, vel ponderosus quod totum est arbitrarium vt no. §. eo. c. cum de tua. Super qua materia ad instruendum iudicẽ sic distingue, aut quis in magnis membris fuerit mutilatus: puta t amissit oculum, vel pedem, vel manum, impeditur promotio mutilari 55. dist. lato. & c. si euangelica. & deicitur iam promotus quo ad altaris ministerium indistincte: nisi forsam cum religio di spensaretur, cum pede ligneo, quia latet quo ad advero beneficiũ simpliciter deicit si hoc tacuit fraudulenter: vt s. c. proximo. Ex cã tñ dispensari posset cõ tali et per epm qd posset et hñe p bendam vel personatum vel et abbatiam vel ecclesiam vt legit, & no. §. de ætate & qual. c. tuam. Et et si sit presbyter possunt ei concedi omnia pertinentia ad sacerdotale officiu, altaris ministerio ei penitus introducto, vt §. eo. c. significauit & quo ad illud necesse est, qd alius loco illius ordinetur. Sic intellige 55. dist. si euangelica. Igitur si hoc non tacuit fraudulenter quo ad beneficiũ dispensatũ fuit, vel hoc alicui accidit iã promotio quia non est addenda afflictio afflictio, quod dic vt legitur & nota: j. de cleri. egrotan. c. fi. Si vero in t membris minimis, & apparentibus: puta in parte manus, vel naso vel auriculis, vel facie casus iste accidat, si potens remanet ad frangendum Holtiam, nec deformitas magna potest notari & sine culpa sua hoc acciderit, non solum non deicitur, sed etiam promouetur vt hic, quod si alterum notari possit, prohibetur a celebratione missæ licet in alijs valeat dispensari. j. de cleri. egrot. c. 2. Sed si hoc culpa sua acciderit, de rigore iuris deponendus est. si tñ potens remaneat nec deformis pot. cõ tali post peractã penitentiam per epm dispensari, ergo a tño sensu si talis sit impotens, vel deformis quo ad missam vel ministerium altaris non dispensabitur cõ eo. licet qñq; quo ad alia dispensetur quod dic vt legitur & not. §. eo. c. j. & c. significauit. In membris aut non apparentibus distingue similiter, vtrum ex culpa patietis, defectus hmõi acciderit, & tunc quicquid sit de rigore iuris ad minus, (dummodo non sit impotens) dispensatur in oĩbus & cõ omnibus exceptis eunuchis t cum quibus non dispensatur, quo ad altaris ministerium. ex quo in culpa sunt qui etiam in nullo, impediunt vbi sunt sine culpa vt colligitur euidenter ex eo, quod legitur, & no. §. eo. ex parte. B. & c. seq. Nec est necesse (vt rustici gariunt) quod testes & testiculos siccos seu puluerizatos secum portent in bursa, quasi tunc intelligantur hñe omnia membra sua: quia bonũ esset aliquibus vt nec portaret virides, vt no. §. eo. c. ex parte. B. & puluerizatorũ siue siccorũ quæ deportatio magis posset obesse propter facti memoriam, quã prodesse. vt patet in eo quod no. §. de filijs presbyt. cum decorẽ. Sed nec pot. in talib. nimia deformitas vel impotentia denotari. Et hæc distinctio melius, & plenius expeditur hic quã in summa fm Host. qui ponit hic totam istã distinctionem quam approbat Io. An. Et dic qd claudus hodie admittitur de consuetudine, quo ad ordines & beneficia fm Hug. & Archid. 49. di. c. j. fm Hosti. in summa huius tit. §. fi. & Arch. 49. dist. c. j. fm Host. ver. quid de claudo. & vide quod legitur & no. per Io. Andr. & Archi. 51. dist. si quis infirmitate & per Ray. in summa sua tituli. de homicidio. §. quid de ijs. & per fra. Ioan. in summa. confes. titu. de homicidio. q. 42. & c.

¶ De bigamis. Rubrica.

- 1 Bigamum, & irregularem monachari posse.
- 2 Bigamum monachum clericorum beneficio gaudere.
- 3 Pœnitens solennis non, nisi in minoribus dispensabilis.
- 4 C. ex pœnitentibus. explicari.
- 5 Pœnitentes publice infames esse quatenus verum.
- 6 Bigamus non est qui desponsatam corruptam non cognouit.
- 7 Sponsus duarum alteram cognoscens bigamus non est.
- 8 Bigamus non est, nisi qui a viro cognitam ducit.
- 9 Virginitas quid.
- 10 Virginitas qui corrumpatur.
- 11 Corrupti non, nisi consentientem posse.
- 12 C. debitum sensus.
- 13 Commisio carnis qui accipienda.
- 14 Vxoratus quis, an non, promouendus.
- 15 Virginitas cur potius in muliere, quam viro exigenda.

- 16 Adulteram uxorem cognoscens bigamus, est quatenus verum numero 1.
- 18 Adulteram iussus cognoscens non est bigamus.
- 19 Bigamus a Papa ad ordines dispensabilis, & nu. 20.
- 21 Panormitanus bigamus, & dispensatus.
- 22 Dispensationis effectus.
- 23 Bigamia quo iure iungatur irregularitas.
- 24 Dispensare quibus ordinibus Papa, an non liceat & 25.
- 26 Bigamus ab episcopo non dispensari.
- 27 Clericor. enucleari.

Bigami. Bigamus de iure potest esse monachus, ut probatur. 16. q. j. le gi facit. j. de regularibus. c. veniens. & no. Ioan. & Archi. 3. dist. feriatim in glo. vlt. & Archi. j. eo. c. vnico glo. vlti. lib. 6. & Io. And. j. de reg. iur. c. delictum in nouella. eo. lib. Nec mirum cum irregularitas bigamiæ proveniat sine peccato, vel culpa. 26. dist. de inde 31. q. j. aperiat. & (quod plus est) interdum & merito. j. de sp. inter opera. Sed irregularitas etiam ex culpa potest monachari. 3. q. 2. admonero. j. de his qui fil. occi. c. vnico. ergo multo fortius iste. Sed si quis, vtrum bigamus factus monachus, gaudeat privilegio illius canonis, si quis suadente. 27. q. 4. Arch. 8. q. di. c. quisquis. reliquit disputationem. Sed ego Henricus sic distinguo. Aut quis nunquid talis bigamus factus monachus gaudeat privilegio clericali, ut clericus, qui non est, & sub qualitate clericus, quam non habet, & constat quod non. vt j. eo. tit. c. vnico lib. 6. cum ibi no. Aut nunquid gaudeat illo privilegio vt religiosus, monachus, vel conuersus, & dico quod sic: vt j. de sent. excom. non dubit. & c. ex tenore. & c. canonica. Præterea constat quod nouitius nondum professus tacite, vel expresse emittit missis religiosus, quam professus. vt probatur j. de sen. excom. religio. §. quamuis. li. 6. & tamen talis nouitius, qui non est religiosus incommutabiliter, nec cum effectu gaudet illo privilegio. vt in §. allegato, quauis, ergo multo fortius iste bigamus, professus qui est religiosus incommutabiliter & cum effectu. & hoc, scilicet, quod gaudeat tenet Ioan. And. j. eo. c. vnico. & in c. allegato delictum, vbi de hoc plene per eum in nouella.

¶ Si quis vtrum cum solenniter penitentibus possit dispensare vt promoueantur. distingue. Aut quis vtrum possit dispensare cum eis in minoribus ordinibus propter necessitatem vel utilitatem ecclesie, & tunc sic. 50. di. c. placuit. Et 26. est, quia dispensatio non est ei prohibita in hoc casu. ar. j. de sent. ex. c. super. Aut in maioribus ordinibus vel etiam in minoribus non tamen propter necessitatem, vel utilitatem ecclesie, & tunc no.

4 Nec obstat. 50. di. c. ex penitentibus. vbi dicitur, quod ordinans talem scienter priuari debet præter ordinandi: quia illud intelligitur cum ordinat absque dispensatione, vel cum indiscrete dispensat. Simile. 50. dist. qui in aliquo ita distinguit. Ray. in summa sua, tit. de solenniter penitentibus & frater Io. in summa confes. eo. tit. de solenniter penitentibus. q. li. & frater Alstensis li. 6. tit. ordinandus debet esse non solenniter penitens. ¶ Sed quæro, nunquid tales sic penitentes sunt infames. Ho. dicit. j. de offi. Archipresb. c. 2. q. sic. vnde nec ordinari possunt, vt hic. 50. di. penitentes. 6. q. j. infames. Sed hoc non accidit ratione penitentiae: sed criminis publicati per penitentiam: alias si crimen sit occultum, & penitentia sit occulta, non infamat, sed renouat, & emendat. 50. di. ferrum. §. de summa Trini. & si. Catho. c. j. ad si. & j. de test. c. si. Infamatur ergo talis, tum quia publice verberatur, quandoque nudus incedens, tum quia crimen suum per finiam penitentiae publicatur. 3. q. 7. §. porro. alias si finis non peccat, solus ictus. f. sultium non infamat. ictus sultium. ff. de ijs qui notant. infra. ad idem. ff. de penis. l. in feruorum. in fi. Et per hoc dicit patenter errare eos, qui iudicant infames sumentes ex deuotione officium publice penitentium. virtutis. n. deuotio non debet improbari. ff. de postu. l. j. §. bestias. Damnet isti David se humiliantem. ij. Reg. 6. c. Damnet Baptistam Marci. 3. de quo dicit Beatus Ber. mirum quod actu innocens penitentis suscepit officium, & qui non habet vnde peniteat, habet tamen vt peniteat. Dant & Niniuitas. Damnet & CHRIS TVM qui factus post mortem crucis penitentiam humilem commendauit. fm Hosti. in d. c. 2. & Io. And. post eum. Idem Alstensis lib. 5. tit. 34. de penitentia solemnium in fin.

¶ Si quis vtrum contrahens scienter vel ignoranter matrimonium cum corrupta efficiatur bigamus, distingue tunc ipsum carnaliter non cognoscit & tunc non, & est rō, quia carnaliter, non diuisit in plures: nec cum ipsa corrupta matrimonium consummavit, sicut nec bigamus censetur qui ab alio du

ctam, sed minime cognitam deponit. j. c. debitum. 34. di. c. si. hoc no. Ray. in summa sua. e. ti. ver. item quid si aliquis. & Host. in summa sua. co. tit. §. pen. ver. 8. quæritur. idem innuit

7 Host. hic. Et per eandem rationem dico, quod si aliquis successit sine contrahat cum duabus mulieribus non corruptis: & alteram tantummodo cognouerit, alteram non vel contrahat cum duabus, quarum altera est corrupta, & altera non, & illam non corruptam tamen & non aliam cognouerit bigamus non existit, fm Ray. in §. alle. Item quid si aliquis. Aut ipsam carnaliter cognouit & tunc aut ipsa mulier erat ante corrupta mente sola; aut realiter, & de facto. Si mente sola tunc non est bigamus, nam etiam talis mulier, si peniteat, de corruptione mentis non priuabitur aureola: quia virginitas per penitentiam reparatur in illa quæ sola mente corrupta est. fm Hug. & Ray. pro quibus facit quod legitur, & no. 32. q. 5. si paulus. Si vero est corrupta realiter de facto, tunc aut est corrupta aliter quam viri feminæ seu viri commixtione, vt quia ex feruore libidinis prouocat in se feminis emissionem vel digito, vel alio modo naturam, corrumpit sigillum virginitatis suæ, siue quoquo modo, alias quam per membrum virile ad hoc deputatum: & tunc idem. arg. no. per Hug. 32. q. 5. ille vbi dicit quod illa, q. corrupta est, ferro vel palo potest inter virgines consecrari, & aureolam habebit. Et quod nisi per membrum naturale ad hoc deputatum, fiat corruptio carnis non amittatur virginitas & idem recitat, & tenet Ray. in summa eo. tit. §. quid de illa. Sed quod dictum est de virginitate non est indistincte verum: quia virginitas potest dupliciter sumi. Vno modo improprie pro integritate carnis, & sic quælibet mulier nascitur virgo & sic non est virtus, quia tota essentia cuiuslibet virtutis est in anima. fm Augusti. 1. de ciuitate Dei. c. 17. & forte de illa intellexit Hug. Alio modo, prout diffinitur per Ambrosium 5. lib. de virginitate dicentem quid est castitas? virginitas nisi experta contagionis integritas? & per Aug. in lib. de nup. & concupiscentia dicentem virginitas est in carne corruptibili incorruptionis perpetua meditatio. Et quibus diffinitionibus patet, quod virginitas est integritas carnis attestans incorruptionem mentis. Dicit aut fieri corruptio ab actuali, & completa delectatione concupiscentiæ ex voluntate operante vel consentiente vel non dissentiente, vel non inquantum potest renitente. 32. q. 5. c. j. 2. & 3. c. magis & per totum. Dicit aut completam delectationem, quæ est operis in tanta voluntate quanta est coitus. & dico concupiscentiæ ad diuinam purgationis naturam. Sicut. n. natura purgat superfluum per alios poros, ita etiam per illum tam in femina quam in viro. & dico ex voluntate. dicitur in violatione virginitatis corrupti corporis corruptione vitij non passionis. & hoc ex laxatione venarum & viarum per quas expletur voluntas coitus. Operans autem est voluntas in ijs quæ digito, vel manu, vel ligno, vel quouis alio adiuncto tangunt vel corrumpunt neruos interiores in membris genitalibus, quatenus sua sensibilitate per se etiam coitus delectationem consequantur. Consentientis autem est ad similem sexum vt in Sodomia vel ad diuersum sexum eiusdem speciei, vt in naturali coitu, siue ad diuersam speciem vt in coitu brutorum. Non dissentientis autem est in non declinantibus, siue in dissimulantibus. Non renitens autem est in eis, qui non semper serio, corde & corpore remittuntur, vt si etiam non possint defendere corpus saltim a concupiscentia & consensu delectationis impediunt. Dicit ergo tunc sanctis patribus, quod corruptio virginitatis vna & sola causa est, voluntaria & procurata delectatio corporis completa in actu pollutionis vt ista plenius no. Tho. in scriptis super 4. sententia. dist. 33. & et in summa. q. 152. alias 100 & 3. arti. j. & frater Io. in summa confes. hoc titulo rubricella, de consecratione virginum q. 13. ad pleniorum & c. q. seq. & Alstensis li. 2. tit. de virginitate. Itē constat quod in isto casu & præcedenti ista non diuisit carnem suam in plures. vt patet j. eo. debitum. in fi. vbi habes quod desponsatam a primo viro in quem consentit quo ad carnalem copulam, & sic corruptam saltim modo taliter ducens in uxorem & carnaliter cognoscens non est bigamus. Aut est corrupta viri femine, seu viri commixtione, & tunc aut ista mulier fuit ante corrupta solummodo ab isto viro, aut ab alio. Si ab isto solo tunc non est bigamus. vt not. Io. 30. q. 5. qualis. & Ber. j. eo. debitum in fi. & j. de cle. coniuga. sane. & c. inter. & Bart. Brix. in q. d. n. c. q. incipit. Aliquis cognouit virginem, & Gof. in summa huius titi. §. item quæritur quid si quis. & Arch. 32. di. nemo & vide eum ibi & Io. And. j. de cle. coniuga. c. vnico. lib. 6. idē Ray. in summa huius titi. §. item quid si quis deflorauit & Tho. in scriptis & Pet. & frater Alstensis li. 6. tit. de monogamo. q. vtrum ille. & pro hoc facit, quia nec illa, nec ille diuisit carnem suam in plures quod videri sufficeret.

vt j. eo. debitum in fi. 36. di. actiuus j. qui filij sint legit. tanta. vbi hoc idem tenet Io. And. & fm hoc debet exponi in c. alle. qualis debeat esse vxor quæ habenda est fm legem casta, & c. virgo. i. non ab alio viro cognita. licet Hug. & Io. Fan. contra in d. c. qualis. & Host. Pe. de Samp. & Abb. & Ho. in summa e. tit. §. vlti. ver. Sexto quæritur & titulo. de spon. rubr. de matrimonio. ver. qualiter ad finem. §. quid si quis iurat. & j. de spon. c. ex literis siluanet. in glo. quid si quis iurat. & s. de fil. presby. ad presentiam. & Gof. & Host. j. de clerico coniugato sane & Host. j. qui filij sint legit. tanta. & Bar. Brix. 32. di. nemo. & 34. dist. maritum. & Arch. j. de cle. coniug. c. vnico li. 6. Et ista sententia potest sic probari. Planum est, quod carnis commissio significat conformitatem diuinam & humanam naturam, quæ contracta fuit in vtero virginali facta per misterij Incarnationis. Cum ergo hoc factum fuit in vtero virginali vt actus cōsummatus id significet, oportet, quod consummatio sit facta in vtero virginali, quod esse non potest nisi ante eam corrupisset, hoc 32. dist. feriatim vxorē ducere virginem & c. 33. dist. maritū, & 34. dist. præcipimus. j. de cle. coniug. sane. Et quia incipit esse maritus corruptus vt in iuribus prædictis. & 34. dist. curandum. & §. præmissis. Itē hoc videri dicitur lex satis expresse dicens quod non promouetur quæ coniugatus nisi habuerit uxorem ex virginitate ad eum venientem & non concubinam, vt in aut. quomodo oporteat epi. §. j. & §. neq. aut secundas. & seq. colla. j. 50. dist. qui in aliquo. q. d. si ipsam deflorauerit & in concubinam tenuerit, non propter hoc excusatur nisi in virginem consentit in aut. de sanctis. epi. §. clericos aut colla. 9. pp hoc. 27. q. j. cum initiat. Et ista opinio expressa approbat Leuitici 21. fm Host. in c. alle. sane. Sed prima sententia cōter approbatur. Si sit corrupta ab alio tunc est bigamus etiam si credant eam esse virginem vt 51. di. qui in aliquo. & no. Io. 32. dist. nemo. nam in tali casu nec error nec violentia excusatur 32. q. 5. ille autem idem tenet Ray. in summa. eo. ti. §. item. quid si credit aliquis & Host. in summa e. tit. §. pen. ver. 7. quæritur. & Abb. hic. & j. c. debitum. & Tho. in scriptis. & et Pe. & Archid. j. de cle. coniug. c. vnico. li. 6. & 17. q. j. §. si ergo. in fi. magna glo. sug. & Gof. in summa eo. tit. §. item pone. & Hu. & Laurep. in c. alle. si cuius his visis circa istam materiam potest quæri, quæ est rō, & quare ad perfectionem sacramenti non ita requiritur virginitas in viro, sicut in muliere? quia vir corruptus contrahens cum virgine & eam cognoscens carnaliter non propter hoc est bigamus: sed vir contrahens cum corrupta & eam cognoscens, ex hoc bigamus efficitur. Respōdeo fm beatum Tho. in scriptis super 4. sententia. dist. 27. & recitat frater Io. in sum. confesionum. e. tit. q. 4. quia defectus in ipso sacramento causat, irregularitatem: corruptio autem extra matrimonium contingens. c. quæ præcessit matrimonio nullum defectum facit in sacramento. Ex parte illius in quo est corruptio. sed bene facit defectum ex parte alterius: quia actus contrahentis matrimonium non cadit super seipsum, sed super alterum. Et ideo specificatur. quia inest respectu illius actus quasi materia sacramenti. vnde de muliere respectu ordinis suscepti, sicut vir efficitur irregularis, ex hoc, quod ducit corruptam: non autem ex hoc, quod corruptus contrahit, ita fiet mulier irregularis si contraheret cum corrupto non autem si cōtraheret, corrupta fuisset. hęc beatus Tho. cum quo concordat R. y. & Alstensis li. 6. tit. de monogamo. q. Sed quare magis. Alias rationes assignat gl. j. eo. debitum. Sed opinio Hug. ibi quod vir significat ecclesia quæ sepe adulterata est recedendo in aliqua sui parte a fide Christi, & quod vxor significat Christum qui semper virgo fuit & nunquam ecclesiam dimisit est expresse contra Apostolum, ad Ephe. 5. vbi dicit. Viri diligite vxores vestras, sicut Christus ecclesiam. Ex quo apparet, quod vxor significat ecclesiam & ipse Christus. Item vir est caput mulieris sicut Christus est caput ecclesie. vt 34. quæstione. 5. cum caput.

¶ Si quis vtrum cognoscens vxorem suam adulterā, sit bigamus, refert. Aut eam cognoscit voluntarie non ad præceptum, ecclesie, aut eam cognoscit ad præceptum ecclesie. Si primo modo tunc aut cognoscit eam scienter & tunc nulli dubij q. sic, vt 34. dist. si cuius. & c. si laici. & hoc no. Ber. hic & Vinc. j. ca. proximo. Aut ignoranter, & tunc idem quia eadem ratio, nā carnem suam in plures diuisisse videri, seu fingitur fm Pet. de Sáp. & Abb. & Io. And. hic idem Ray. in summa eo. ti. §. item pone aliquis & Gof. in summa eo. ti. §. item pone. & Ho. in summa eo. tit. §. quod sunt species. ver. 5. & Thom. in scriptis. & Pet. & Hug. & Laur. & Arch. 34. di. si cuius. & 17. q. 4. §. si ergo. in magna glo. circa fi. & G. de Montelau. extra. de sent. ex. c. cum eo in clem. licet Ber. hic innuat contra. Et hoc credo verum in-

distincte. §. q. sit bigamus quantum ad hoc vt non possit promoueri, ar. c. alleg. si cuius vxorem. & c. seq. Sed quantum ad retentionem privilegij clericalis, & specialiter illius canonis si quis suadente possent aliqui dicere, quod talis ignorans non est bigamus. arg. no. per Archi. in alle. c. si cuius in glo. dic q. iste, vbi dicit quod licet non possit promoueri tamen potest vt ministerio ante suscepto & legitime adepto. Si tamen potest eum legitime de adulterio cōuincere. Quæ opinio si vera esset cucurbitis non obesset: contra, quam fecit. callegatum. j. e. tili. 6. Si secundo modo. si quis hoc facit ad præceptum ecclesie, hoc est, de mandato iudicis iniique præipientis vel et iuste quia forte sibi non constat de adulterio tunc. Io. 34. dist. si cuius vlti. q. non sit bigamus: & q. non præiudicat sibi, quin possit promoueri: quia tunc potest videri cognosci ab vxore, quam cognoscere ipsam. vt 32. q. 5. ita ne. & idem credit Inno. j. de sen. ex. c. inquisitioni. in glo. q. sine peccato in fi. Et dicit hoc esse verum nisi factum esset adeo notorium, quod non posset inficiari: tunc. n. maritus vxorē suam, sua autoritate dimittere potest. arg. j. de iur. c. significati. Sed Ray. tenet contrarium in §. alle. Item pone. & Bart. Brixien. q. dominicali. quæ incipit. Quidam contraxit cum virgine & ipse idem & Io. de Fa. & Hug. in c. allega. si cuius. & Host. in summa eo. tit. §. quare bigamus sub. §. si. ver. 9. & j. de conuer. coniuga. c. vlti. de adulterio in c. vlti. & in d. c. inquisitioni dicentes quod talis non poterit promoueri: quia irregularitas solo facto contrahitur, & absque peccato & absque voluntate. 51. di. qui in aliquo. Nec hoc casu excusatur error vel violentia. 32. q. 5. illa autem lex promotionis factum requirit non voluntatem. 5. q. j. §. si. Et ista opinio videri tutior, per ea quæ no. Ho. in ver. alle. c. q. & Archi. in c. alle. si cuius in glo. & vide quod dicit in d. ca. vlti. di. de adulte. & ibi latius patere potest diligenter inuenti.

¶ Si quis vtrum bigamus saltem dispensatione possit promoueri, & per quem cum ipso possit dispensari, distingue, aut quis de Papa, aut de episcopo. Si de Papa, tunc, aut quis in quibus quid Papa possit dispensare cum bigamo iam promotum ad minores super executione vel vt promoueatur ad minores ordines vsq; ad subdiaconatum & dic quod sic & satis congruit suæ prætati hoc facere si velit. 3. di. de lecto. fm Inno. & Host. Aut quis nunquid possit dispensare cum promotum, vel promouendum, ad sacros: & tunc aut quis nunquid possit dispensare cum iam promotum super executione ordinum susceptorum aut cum promotum do super receptione ordinum. Si cum iam promotum dic quod sic vt 50. di. c. quicunq; penitens vbi hoc no. Hug. & Archid. post eum, quod Papa posset dispensare cum bigamo si inueniatur factus episcopus presbyter, vel diaconus, quis hoc facere non deberet, vt ad illum ordinem promoueretur: quia multa impediant contrahenda, quæ non dirimunt iam contracta. j. de iur. reur. c. quemadmodum. & Lucius Papa dispensauit cū Panormitano Archiepiscopo, qui erat bigamus, quod verisimiliter, non fecisset nisi hoc facere potuisset. ar. j. de offi. dele. ex parte. 2. & §. de rescriptis. c. si in fili. 6. alias illi archiepiscopo laqueum iniiceret quod facere non debuisset. 27. q. j. c. de viduis & hoc potest probari per rationem sic. Nā talis si ordinatur recipit characterem secundum Inn. hic quod patet ex eo, quod ois baptizatus est potens, ex characterē baptismali ad receptionem oium sacramentorum, cum sit ianua sacramentorum. 30. dist. §. vtrum in fi. ergo Papa super executione ordinum receptorum poterit cum eo dispensare qui defectus sacramenti non obstat vsui sacramenti ordinis nisi inquantum obstat susceptio ordinis. Et ideo tunc per dispensationem aboletur delictum commissum in susceptio ordinis, inordinata potest ordinatus licite exercere act. quos prius exercere potuit quauis illicite ex vi characteris ordinis. Et eandem opi. recitat Host. hic. Si quis vtrum nunquid possit dispensare cum promotum: tunc aut quis de parte absoluta seu de plenitudine prætatis: & dic quod sic fm Goff. Io. Tan. Ho. & Abb. & Io. And. hic. Nam fm Goff. hic non est contra Apostolum si cum bigamo dispensetur: quia Apostolus non prohibuit dispensari, quibus prohibuit bigamum ordinari. Nā Apostolus prohibuit criminofum ordinari. 2. 5. di. §. nunc aut, & tñ episcopus dispensat cum tali criminofum ab adulterio citra. vt j. d. iudici. si clerici. Nec hoc est contra Apostolum, sed præter. Item Apostolus prohibuit ordinari percussorem & tñ dispensatur cum eo. de hoc de homicidio. c. sicut dignus. de cle. percussor. c. penul. & vlt. fm Ho. & Io. And. hic. Papam posse dispensare cum bigamo non obstante, phibitione Pauli quia Papa maior est Paulo in administratione, vt 20. dist. §. j. & 22. dist. c. sacramenta. Papa. n. est loco Petri, qui maior fuit Paulo fm Gof. hic & in summa eod. tit. §. si. idem Archi. 34. di. si subdiaconus. sed nec ligatur constitutione Petri cum sit ei par. §. de elec. innotuit. §. quauis fm Io. An. Vnde & beatus

beatus Tho. super 4. sententiarum. dist. 27. q. vlt. dicit quod bigamia non est adiuncta irregularitas de iure naturali sed de iure positivo, nec est de essentialibus ordinis qd aliquis non fit bigamus: quod patet ex hoc quia si aliquis ordinetur recipit characterem, 50. di. quicunq; & ideo Papa potest dispensare in tali characterem totaliter. idem notat Archi. 24. dist. lector. & Io. And. hic. & Astenfis. lib. 6. tit. de monogamo. q. vtrum cum bigamis. idem Abbas hic dicens, qd interdicta est ordinatio bigami ab hodie non a Deo, vnde non alstringitur Papa propter illa prohibitionem cum eius p̄s non sit ab hodie, sed a Deo. j. de elec. c. significasti. de iudi. nouit. Aut quæris de p̄te ordinata, eongrua: & decenti, & tunc aut quæris vtrum Papa p̄possit dispensare super illis ordinibus & quo ad alios ordines, qui auctoritate CHRISTY & Apostolorum sacri fuerunt & sunt q̄sūt diaconatus & sacerdotiū vt legitur & notatur. s. de eta. & qua. c. a multis & dic quod non quia & Christus non venit soluere legem sed adimplere: Math. 5. Sic & Papa facere debet legem Christi & Apostolorum non soluere, sed adimplere, quia omnis Christi actio nostra est instructio. 2. q. j. Deus omnipotens & 56. dist. dñs noster. in fi. Simile. j. de statu. mona. cum ad monasterium in fi. 3. 2. q. 5. si Paulus. 50. dist. miror. dic ergo quod Papa nō p̄t in hoc casu dispensare de p̄te ordinata: nec hoc facere consuevit fm̄ Host. idem Io. And. dicens consulerē Papæ, quod non dispensaret cum bigamo vel monacho sed post factum dicerem tu bene fecisti. Aut vtrum p̄possit dispensare, super illo ordine, seu quantum ad illum ordinem, qui tñ de iure positio est sacer, vt ordo subdiaconatus vt in ca. allega. a multis. ver. verum cum hodie. & s. de feruis non ordi. c. miramur & tunc dic quod sic vt in ca. l. lector. 34. dist. & hoc tenent. In no. & Host. hic. licet Specu. tit. de legato. §. nunc breuiter. ver. 1. contra Apostolum dicat in dist. in c. quod non possit dispensare cum bigamo vt fiat diaconus sacerdos, vel eps & male, vt credo loquendo de plenitudine p̄tatis vt est dictum. Si quæris de epo: tunc aut quæris nunquid eps possit dispensare quo ad sacros ordines & dic quod non vt hic & j. eo. nuper. & 50. dist. si quis viduam. aut quo ad minores, & dic qd potest dispensare propter necessitatem. vt 34. dist. si subdiaconus. & c. lector. & 50. dist. placuit in principio. fm̄ Ray. in summa huius tit. §. itē nunquid bigamus dispensatiue & Host. in summa huius tit. §. si in fi. & Arch. in ca. alleg. lector. sed Io. And. hic tñ non credit episcopum posse etiam in minoribus cum bigamo dispensare p̄ decre. ynam. j. eo. li. 6. & ibi idem tenet Fran. Vercell. quorum opinio p̄t esse vera in clericis, qui per bigamiam perdiderant statum seu priuilegium clericale quod habebant cum per hoc ipsum spreuerint & contempserint & ei renuntiauerint. quare ipsum per dispensationem ep̄i recuperare non possunt. p̄ primo. 7. q. j. si quis eps. & s. de tranla. quanto. pro secundo. 7. q. j. c. quam periculosum cum conxor. alle. ibi sed prior opinio v̄t vera in laicis bigamiam contrahentibus qui nondum habent, statum vel priuilegium clericale & per consequens nec ipsum continent nunt nec ei renuntiant cum sit futurum per no. C. de pac. l. jff. de regu. iuris. l. quod quis cum & in Spec. de renunt. & conclu. in prin. ver. quid si quis renuntiat. & ita credo de iure dicendum. licet Albertus in scriptis super quarto sententiarum. dist. 27. q. vlt. dicat sic cum bigamo poterit dispensari ad minores ordines, si necesse fuerit, hoc est, v̄tq; ad subdiaconatum & quod ministret in suscepiis: & sic intelligitur illud decretum. 34. dist. lector. vel bigamus intrat religionem, propter fauorē religionis & laudem conuersationis & discursum vitandum, potest etiam eps dispensare ad maiores suscipiendos. & in tali casu loquuntur duę decretales. j. qui cle. vel v. c. j. & 2. Si autē in seculo maneat ad maiores ordines suscipiendos non p̄t dispensare nisi solus Papa. hæc Albertus. Sed ego intelligo quod ille duę decre. loquantur in virgine non in vidua, vel corrupta, quia tunc secus vt j. c. in. pe. vero, vbi supra dicit simpliciter, quod Papa potest dispensare cum bigamo licet aliqui contradicant in ordinibus, qui erant sacri tempore Apostolorum. Quod prædixi, securus est.

- 1 Veritatem & opinionem quando sequitur Deus.
- 2 Mulier nubens viro mortuo, quando adultera.
- 3 Opinio in foro veritati præferenda.
- 4 Veritas in spiritualibus potior, quatenus verum.
- 5 Errorem communem veritati præferri.
- 6 Veritas in odiosis opinione potior.
- 7 Opinioni in excommunicatione veritatem præferri.
- 8 Legislatoris opinio veritati præferenda.
- 9 Opinio Papæ pro veritate tenenda.

- 11 Reseruentis opinio veritate potior.
- 12 Opinione priuati præferri veritati.
- 13 Opinioni doctorum, & viciniam standum. & 14. fallit 15.
- 15 Stipulationis veritas, non opinio sequenda. fallit 17.
- 18 Contractus dissensu irritus.
- 19 Errore substantia contractum vitari.
- 20 Qualitatis errorem veritati non obesse.
- 21 Baptisum errore patris non irritari.
- 22 Errans quando obligetur.
- 23 Bigamiam errorem induci.
- 24 Opinio in delictis an veritate potior & 25.
- 26 Opinio, non, nisi probabilis, veritate potior.
- 27 Veritas in testamentis præualeat.

Vper. Si quæris vtrum opinio preferatur veritati vel econtra, distinguitur aut gr̄is, quantum ad ecclesiam triumphantem. i. Deū qui respicit ad cor seu intētionem. 2. 2. q. 5. c. j. & c. qui perituri & per totum. 15. q. j. c. fi. & q. 6. c. j. 14. q. 5. si quid. 3. 2. q. 5. propositio. Et tunc licet quo ad se & in se semper præferat & sequatur veritatem cū & ipse sit veritas. Io. 14. c. Ego sum via, veritas, & vita. ad Hebræos. 7. c. & 7. q. j. omnis qui. & 1. q. 3. e. x. t. i. m. a. n. t. q. u. æ. n. e. c. f. a. l. l. i. t. u. r. v. t. j. de sent. exco. m. a. n. o. b. i. s. 2. in princip. Tñ respectu opinantium, & vt secundum suam opinionem iudicentur opinio præfertur veritati. Vnde Paulus persequitur veniam, & misericordiam meruit, quia ignorans fecit. j. ad. Thimo. j. c. 2. & 8. dist. c. consuetudo. Et ideo si mulier credens virum suum adhuc viuere, cū sit mortuus contrahat matrimonium cum secundo, matrimonium quidem tenet, ipsa tñ est adultera reatu quo ad Deum. vt no. glo. Io. de Fantu. & Archid. 34. q. 2. in summa. Item qui cognoscit coniugatam ignoranter non committit adulterium: vt no. glo. ea. causa & q. in lectum. quod tñ intellige, vt dicam. j. de sent. exco. cum voluntate. dist. j. in fi. ver. item faciunt ad idem. facit quod no. Ber. j. de Iudæis. c. in nonnullis. super verbo errorum. & Host. post eum. & quod no. Spe. i. de statu mona. ver. 40. quæritur de illo qui professus est religionem approbatam in manibus baratarum, qui non erant illius religionis & illud generale qui facit contra conscientiam edificat ad gehennam. 28. q. j. §. ex ijs. j. de restit. spol. literas. & de præscript. c. si cum conxor. & vide quod dicā in d. c. cum voluntate. dist. j. Aut quæris quantum ad ecclesiam militantem, seu in foro iudiciali, & tunc aut quæris de opinione vallata presumptione iuris, & de iure seu fictione: & illa præfertur veritati. vt C. de rei vxo. act. k. vnica. 50. dist. c. ferrum. j. de spon. is qui fidem cū ibi notatis. vt not. Gen. in extrauag. lo. 22. quæ incipit ad conditorem. & G. de Montelau. extra de elec. c. i. quod circa glof. vlti. in cle. aut de alia & tunc licet G. j. de vot. c. vnico. super verbo susceptionem li. 6. & Io. And. ibi super verbo approbatus, in nouella dicant qd in spūalib. semper veritas præfertur opinioni etiam communi dicentes etiam qd si quis recepit sacri or nem ab illo quem credebatur verum ep̄m, sed non erat, si postea contrahat matrimonium, bene tenet cum a tali fm̄ veritatem nil recepit ad quod facit quod legitur & no. 3. 5. q. 9. §. ijs & ita terminauit Bar. Brixien. in q. dominicali. quæ incipit, quidam ordinatus dicit etiam ibi Io. And. & de reg. iur. non prælat in nouella. qd si quis profiteatur religionem non approbatā, etiam quāq; credebatur approbatam si postea contrahat tenet. monasterium. Ego tñ non audeo dicere qd semper in spiritualibus veritas præfertur: sed credo sic dicendum aut quæris de opinione publica. & communi, aut de priuata. Si de publica & cōi tunc refert aut hm̄i cōis opinio est de lōge præteritis, & quæ non possunt probari per testes de visu, aut est de presentibus, vel de proximo præteritis, quæ de sui natura facilius possunt probari per testes de visu. Si primo modo, tunc talis opinio præfertur veritati. Nam indubitātū reputari debet illud, quod omnes hoīes cōiter sine contradictione opinati sunt tanto tē pore cuius non extet memoria. ff. de proba. l. si arbiter. ff. de aqua plu. arcen. l. j. fin. & l. in summa. §. idem Labeo. 1. & 2. ff. de seruitu. l. seruitutes. ff. de iti. act. que. priua. l. apparet. §. j. ff. de aqua quotidiana. & est. l. hoc iure. §. ductus aquæ. j. de verbo. signifi. quid per nouale. & c. super quibusdam. & c. veniens vbi hoc notat Inno. in fi. glo. suæ pro hoc. j. de præscrip. ca. vnico. lib. 6. cum ibi alle. nec mirum: quia hic veritas comparari non potest. 8. dist. veritate manifesta a contrario sensu. pro hoc nota per Host. de facto antiquo & recenti. j. de præsum. illud. de simo. licet Heli. & per Card. de sen. ex. c. si iudex laicus. lib. 6. Si secundo mō tunc aut de tali veritate nō apparet: & tunc opinio eisdem

eisdem præfertur. vt in ca. allega. veritate manifesta & c. ergo a contrario ea non manifesta fecus. pro hoc. j. de sent. exc. cum desideres. §. secunda vero quæstioni. nec est mirum quia regulariter idem est de eo quod non est & de eo quod non apparet ff. de contrah. emp. l. in lege. & l. Rutilia Polla. Aut de veritate apparet, & tunc aut quæris de ijs, quæ sunt acta, seu gesta. fm̄ opinione communem ante veritatem apertam, aut post. Si ante tunc aut opinione sequi est tutius animæ & tunc sequi debet. vt j. de spon. iuuenis. de presby. non bap. ministr. c. 2. & 3. & s. de elec. dudum. 2. ver. in suæ quoq; cum ibi nota. super verbo decepta. per Ber. Aut non est tutius animæ & tunc aut nisi sequeretur opinione publica utilitas læderetur, aut nō. Si sic, tunc sequi debet, & præfertur veritati. vt ff. de offi. prætor. l. Barbarius. & 3. q. 7. §. tria. & C. de testa. l. j. C. de sent. & interlo. omnium iudicum. l. 2. ff. de supel. lega. l. 3. & in fi. de testa. §. testes. per quæ iura no. Dy. j. de reg. iur. c. j. in q. 7. li. 6. qd si cre debatur t̄ communiter instituentem alium in beneficio ius in stituendi h̄re, cum in veritate non h̄ret comperto errore nō tñ institutio vitabitur propter errorem cōem qui pro veritate h̄re licet. Accur. videatur aliter innuere. ff. de iure iur. l. ius iurandum quod ex conuentione. §. i. glo. sic ergo. Sed illud dicit Din. v̄t contra casum decre. consultationis j. de iure patro. vbi credulitas sine possessione nō iuuat. fm̄ Io. And. ibi nouella. Si non, tunc aut præferre opinione veritati est fauorabile, & contrarium esset odiosum: & tunc præfertur veritati. vt ff. ad Mace. l. 3. & j. qui filij sint legiti. cum inter. aut odiosum esset vel saltem non esset fauorabile opinione veritati præferre: & tunc non præfertur veritati. sed potius veritas sibi præfertur. pro hoc facit optime. ff. qd actio de pecu. est anna. l. quæ situm. & j. de clande. deimon. c. 2. §. verum. vbi opinio ecclesiæ præfertur veritati matrimonij etiam quo ad liberos in clande stinitate natos quin probata veritate legitimi censentur. & qd no. Host. & Io. And. post eum. j. qui filij sint legiti. per tuas dicē tes quod qñ veritas facit pro legitimatione præfertur opinio ni vt ibi. qñ vero opinio facit pro ea præfertur veritati vt eo. titu. ex tenore. Et hoc casu intellige verum dictum. G. & Io. And. in d. c. vnico. j. de vot. lib. 6. Item hoc facit quod legitur, & no. j. de excep. cum venerabilis. §. si vlt. per Ber. & Host. ad idem facit id quod no. Inno. j. de ap. dilectis. in fi. & Archi. 1. 1. q. 3. si quis eps damnatur glo. sua pen. vbi dicitur quod si in prælatum aliquis eligatur, qui creditur excoicatus cum non sit. & ita per sententiam declarat tunc electio tenet nec eligentes peccant per illud. c. ad idem quod no. Vincen. j. de offi. deleg. si significantibus. & Rofre. eo. titu. cum in iure: vbi dicitur quod in sententia exco. m. a. n. o. n. i. s. plus consideratur veritas, quā opinio, vt si deseratur ab eo qui non h̄t iurisdictionem licet, quo ad opinionem habeatur pro iudice: non tñ valet sententia: & hoc est propter specialitatem exco. m. a. n. o. n. i. s. quā sententiam etiam tenent Eggi. & Arch. 1. 1. q. 3. c. j. super verbo timenda est. Contra quod tñ v̄t facere quod no. 24. q. j. in summa in fi. & per Inn. j. de sent. exco. m. i. vere glo. 2. ad fi. ver. itē dum toleratur. Fallit qñq; in odium [delinquentium seu] decipientiu. vt & hic. ff. ad Mace. l. 3. quia deceptis & non decipientibus. & c. j. de rer. permu. ca. cum vniuersorum. Aut quæris de ijs, quæ sunt acta seu gesta post veritatem competentam, & tunc semper veritas præfertur opinioni. vt 8. dist. c. veritate. & c. 2. sicut do. & 2. E. d. r. 3. c. vbi dī manet veritas & inualefcit in æternum & viuut. & obtinebit in secula seculorum & j. qui filij sint legiti. cum inter a contrario. vbi habes qd filij concepti inter virum & vxorem ante separationem factam per ecclesiam sint, legit ergo a contrario concepti post sunt illegitimi. Si quæris de opinione priuata tunc refert aut quæris de opinione principis puta Papæ vel Imperatoris: aut de opinione priuati seu paucorum priuatorum. Si primo modo tunc aut Papa vel Imperator loquitur vel facit aliquid vt doctōr vel vt magister, vel vt alia priuata persona. Aut loquitur vel facit vt cōditor legis, vel canōis, aut loquitur vel facit vt iudex cām diffiniens & decidēs, aut loquitur vel facit aliquid in rescripto suo, si primo modo tunc sua opinio non præfertur veritati. j. de restit. spol. literas. §. nos autem & 2. q. 7. ca. nos si incompetentes. Si secundo modo, tunc sua opinio pro veritate est t̄tenenda. I. Papæ in spū ritualibus & alijs quæ spectant ad forum suum: dummodo nō statuta contra legem diuinam vel contra fidem vel contra generalem statum ecclesie de consti. cap. j. & fin. 19. dist. in fi. Romanorum & Imperatoris in temporalibus & alijs spectantibus ad forum suum. vt C. de legi. l. leges sacratissimæ. & l. fi. & in fi. de iure na. §. sed quod principi. Si tertio modo, tunc videm vt j. de re iudica. in causis. & C. de legib. leges sacratissimæ. l.

fi. quod intellige vt ibi no. Et hoc verum, nisi per ipsum Papam, vel successorem suum hm̄i fr̄ia vel processibus comper ta veritate, reuocetur, quia tunc secus, vt 3. 5. q. 9. c. infam. & c. veniam. j. de resti. in inte. c. tum ex literis. §. nos igitur. ver. præsertim, & ver. seq. Si quarto modo tunc aut narrat in rescripto suo de facto suo proprio, super quo eius intentio fundatur, & tunc tali opinioni seu narrationi omnino statuetur etiā contra veritatem, vt extra de proba. c. vnico in cle. alias non vt ibi nota. Io. And. in glo. quid si talia & c. Si quæris de opinione priuati, siue priuatorum paucorum tunc aut est talis res, vel actus, qd principaliter ex animo & voluntate seu opinione dependet, & capit effectum & fm̄ eam regulatur sicut est aditio hæreditatis, quæ ex animo dependet vt in fi. de hære. quali. & disse. §. fin. & tunc opinio saltem probabilis veritati præfertur vt ff. de acqui. hæ. l. is qui putat, idem in iniuria quæ ex animo & opinione iniuriantis procedit: quia iniuria sine animo iniuriandi non committitur. vt ff. de iniurijs. l. illud. in principio & §. fin. & litem apud Labeonem. §. si quis virgines. & §. interdum, & litem qui nocentem. §. fin. idem in percuciente clericum igno rans probabiliter cum esse clericum, vt j. de sent. exco. m. cap. si vero. 2. & dic vt ibi. aut est talis actus qui non dependet principaliter ex animo, seu ex opinione & tunc refert: quia aut opinans peccaret nisi suam opinionem sequeretur, quod est qñ non p̄t eam deponere & tunc tenetur eam sequi, & eam veritati præferre quod dic vt legitur & no. j. de restit. spol. literas §. porro, & de simo. ca. per tuas. 2. Aut non peccaret si eam nō sequeretur & tunc aut non apparet de veritate, & tunc aut loquimur de opinione doctorum circa ius opinantium, & tali in dubio statuit prout legitur & notatur j. de resti. spol. c. literas. de deci. c. j. & eod. i. c. j. in cle. Aut loquimur t̄ de opinione vicinæ, siue famæ. & tunc aut in casu vbi immineret periculum animæ si ei non staretur & tunc ei statuit. vt j. de senten. exco. m. cum desideres. §. secunda: vero qñi de præsump. tertio de consang. & affi. super eo. Aut non imminet periculum animæ, si ei non staretur & tunc non statuitur ei, nisi alia supersessent adminicula quia sola fama regulariter non probat j. de eo qui cogno. consang. vxoris suæ. super eo sicut nec suspicio 2. qui. 1. nomē, sed cū alijs adminiculis bene probat j. de prob. sicut no bis. & notat Specu. rubrica de teste. §. restat. & de notorijs crim. §. fama. Aut de opinione alterius priuati. & talis non præfertur veritati vt ff. de testa. l. duo sunt Titij, aut apparet de veritate & tunc regulariter præfertur opinioni, vt no. Tanc. hic. & Archi. in ca. allega. veritate. Et ita potes intelligere quod notat Accur. in d. i. iurandum quod ex conuentione. §. j. p̄ quo facit ff. de eo qui pro tu. nego. gest. l. si is, qui ff. de reb. eorū, l. qui neque & ff. de acquir. hæ. l. cum quidam §. quod dicitur, 2. responso. Circa hoc tñ sic distinguo, quia aut loquimur, de opinione deuiante a veritate iuris, aut de opinione deuiante a veritate facti. Si de opinione deuiante a veritate iuris: vt puta de opinione doctorum, seu magistrorum de iure contra veritatem opinantium, aut de opinione contrahentium, vel quasi aut de opinione delinquentium vel quasi aut de opinione v̄tucapientium siue præscribentium: aut de opinione testantium, aut de opinione aliorum quorumcunque a veritate iuris de uiantium, & tunc regulariter præfertur veritas opinionis, de opinione magistrorum patet ff. de ijs, qui sunt sui vel alieni iuris l. filium, ver. sed mihi videtur & ff. de arbit. l. diem & ff. de condi. ob. causam l. 3. §. si seruus ff. de fundo instructo l. quæ situm. in prin. C. de nec. feruis hæredi. institui. l. quidam, C. de li beris præteritis vel ex hæreda. l. vltima §. de rescriptis super literis & j. de restit. spol. c. literas & in toto corpore iuris civilis & canonici. Et vide quod no. G. de Montelau. extra de elec. c. ne Romani glo. 2. in cle. & quod dicam j. de decimis. c. 1. De opinione aliorum quam magistrorum pater, ff. de iuris, & facti igno. l. regula §. quæ ignorauit ff. pro empt. l. 2. §. si a pupilo 2. responso. Si de opinione deuiante a veritate facti, tunc aut quæris de opinione contrahentium, vel quasi: aut de v̄tucapientium vel præscribentium opinione, aut de opinione testantium aut de opinione aliorum, quorumcunque. Si primo modo, tunc aut quæris vtrum opinio præfertur veritati respectu aduersarij dolosi, aut respectu tertij non dolosi. Si respectu aduersarij dolosi, tunc aut quæris de contractibus ex vna parte tñ obligatorijs vt stipulatione, & similibus: aut de contractibus v̄tro, citroq; obligatorijs. si de contractibus ex vna parte tñ obligatorijs. tunc præfertur veritas opinionis, v. g. Ego stipulatus sū a te vnam massam seu p̄ta m̄ eris, quam credebā esse auri valebit stipulatio eius quod est in veritate. Et est ratio, quia magis mihi expedit aliquid h̄re, quam nihil. ff. de verb. obli. l. si id quod

quod. Si de contractibus vtrobiq; obligatorijs, tunc refert, aut opinans est in bona fide, & aduersarius suus in dolo vel fraude: aut econtra opinans in dolo vel est aduersarius in bona fide. aut vterq; in bona fide: aut vterq; in dolo. Si opinans est in bona fide & aduersarius in dolo vel fraude, tunc aut magis, p. d. est & placet opinanti, quod praeferatur veritas opinioni, & tunc praeferuntur probatur. ff. de pigno. act. l. j. aut ibi magis expedit creditori q. pro debito suo habeat aliquid sibi obligati, quam q. nihil habeat obligatum quod dicitur ibi in glo. f. aut econtra magis expedit & placet opinanti & nocet aduersario, q. sua opinio praeferatur veritati & tunc praeferuntur. Et ideo si mulier fraudulenter induat vltimam virilem, & simulans se virum intercedat pro alio erga creditorem, credentem eam esse virum nō inuabitur exceptione veliciana sed reputabitur quoad hoc haec pro viro, & sic pro tali qualem creditor eā esse credebatur. vt ff. ad Velle. l. 2. §. verba. & l. si decipiendi. C. ad Velle. l. si sine. in fin. C. de distr. pigno. l. si mulier. ff. de reg. iur. l. mulieribus. Idem de minore malitiose se simulante, & dicentem se maiorem. f. vt reputetur in sui praedictum pro maiore & sic p. tali qualem contrahens cum eo ipsum esse opinabatur. C. si minor se maio. dixit. l. 2. & 3. Item si dās rei quae obligabatur p. alium ipso praesente dissimulet fraudulenter eam non esse suā sed illius eam obligantis & si creditor cui obligabatur credebatur eam nō esse suam, sed debitoris: tenebit obligatio. attenda opinione creditoris & sic sua opinio praeferatur veritati. vt C. si res alie. pi. data sit. l. 2. & ita in isto membro. si qñ opinans est in bona fide & aduersarius in dolo vel in fraude praeferuntur illud, quod placet, & expedit opinanti & nocet aduersario. & hoc clare probatur j. de eo qui duxit in mat. q. polluit per adult. c. j. vbi est casus pro vtroq; membro. Si opinans est in dolo & aduersarius in bona fide tunc praeferuntur veritas opinioni. v. g. dolose manumitto seruum meum, quem credo alienum valeat manumissio. ff. de manu. vind. l. si pater. §. quoties. in prin. C. plus valere quod agitur per totum. & j. de spons. ca. tua. fm intellectum Host. ibi. Si vterq; est in bona fide, tunc aut quæris de contractibus temporalibus: aut de spiritualibus. si de temporalibus tunc refert: quia quidam est error substantialis, id est dissensus quidam error rei vel corporis. quidam nominis quidam substantiae rei vel materiae quidam sexus, quidam qualitas. Si est error substantialis. id est dissensus v. g. Ego puto emere tu putas donare tunc non valet quod agitur. ff. si cer. pet. l. ego. Similiter si puteam emere pro decem, & tu putas vendere p. 15. non valet. ff. locati & conducti. l. si tibi decem. si est error rei vel corporis vt quia puto emere fundum Titianū & emo seia nunc non valet. ff. de contrahen. emp. l. in venditionibus. Vel puto emere stichum & emo Pamphilū non valet vt ibi in ver. idem. si est error nominis valet nihilominus contractus. vt ibi in ver. si. planē. si est error in substantia rei, vt quia puto, q. id quod vendis sit aurum, & est es si ambo erramus non nocet error, & p. dicitio si nihil est ibi auri, sed si aliquid est ibi auri valet. vt ff. de contrahen. emp. & vend. l. quid tñ. in si. c. 50. in venditionibus in si. cum l. seq. si est error in sexu vt si putans emere masculū, emo feminam non valet vt ff. de contrahen. emp. & vend. l. alioquin. in si. Si est error in qualitate vt puto emere aurum purum, & est deterius quam credebam non nocet error, & p. fertur hoc casu veritas vt ff. de contrahen. emp. l. alioquin. & l. aliter, vel bona fide puto manumittere seruum alienum, & manumitto meum, valet manumissio. Ita pōt intelligi. ff. de manu. vind. l. si pater. & §. quoties in prin. Si quæris de contractibus spiritualibus, tunc refert, quia aut quæris de illis contractibus spiritualibus, qui principaliter re ipsa contrahuntur sicut est cognitio spiritualis quae contrahitur in baptismo etiā inter absentes & ignorantes [etiam] iniuitos vt patet 30. q. 3. & q. 4. per totum. & j. de cognat. spirituali. per totum. Vnde p. sola susceptio infantis suscipiens fit patris vt not. G. j. de cognat. spirituali. c. 1. l. 6. non aut per solam responsonem si ne reali susceptio. vt no. G. de consec. dist. 4. non plures. & l. talibus dic. q. semper veritas praeferuntur opinioni siue opinio, fit fraudulosa siue, non vt probatur t. de illo, qui credens bona fide suscipere de sacro, fonte filium alienum suscepit propriū, & de illa, quae credens & volens dolose suscipere proprium, suscepit alienum. 30. causa in principio. & q. j. & 4. in prin. idem in affinitate, quae carnali copula contrahitur. j. de confang. & affi. super eo. & de eo qui cogno. confan. vxor. sue per totum. 34. q. 2. in lectum. ita etiā intellige dictum G. & Io. And. in d. e. vnico. j. de voto & voti redemptio. l. 6. quia ordo sacer, & ordo religionis re ipsa principaliter contrahuntur. vt patet de primo in ijs, quae leguntur, & no. s. de summa Trini. & fide Ca. h.

c. j. §. vna vero. & j. de cler. per sal. promo. c. vno. De secundo patet in ijs quae le. & no. j. de regula. porrectū. & per totū p. hoc, etiam quod no. Io. An. j. de cle. coniu. c. Ioannes. q. 2. dicens, q. si recipiens acolitatum cum recipit credit illum esse sacri ordinem, & per illius receptionem se teneri ad continentiam, contrahere non potest: quia simpliciter vouens est ad id obligatus ex animo, si tñ contraxerit, tenet, licet in animo habuerit vouere, & solennizare votū tñ in veritate non solennizauit. 8. dist. veritate. & non votum sed solennitas sacri ordinis ex constitutione ecclesiae hēt dirimere vt in d. c. vno. Vnde recipiens sacri ordinem, licet non credat ad continentiam per hoc teneri, tñ ad id tenetur. ad hoc. j. de cler. coniug. cum olim. fm Io. And. in calle. Ioan. Aut quæris de contractibus spiritualibus, qui principaliter consensu contrahantur, vt matrimonium quod solo consensu contrahitur 27. q. 2. sufficiat. j. de spon. cum locum. & tunc aut est opinio quae impedit consensum, puta, si esset opinio erronea, personae vel conditionis illius, cum quo vel qua volo contrahere, & talis praeferuntur veritati. Aut est talis opinio quae non impedit consensum puta si sit opinio erronea fortunae vel qualitatis & talis non praeferuntur veritati. Ista duo membra probantur 29. q. j. in principio vbi de hoc. & plenius dicā, de hoc. j. de coniu. seruo. c. 2. ad idem quod no. glo. 34. q. 2. in summa. in si. dicens quod fm matrimonium contractum per mulierem quae credit virum suum adhuc viuere cum sit mortuus tenet & valet & in hoc concordant Io. Fab. & Archidia. ibi. ad idem. j. de cle. per sal. promo. c. vnico. & vide quod ibi, dicam ad idem quod no. Arch. 34. di. cognoscimus. & j. eo. ca. vno. li. 6. dicens q. si habens vxorem legitimam, illa mortua, contrahit cum secunda, si non tenet matrimonium, & ipse hoc ignorabat, non incurrit poenam bigamiae propter probabilem, facti ignorantiam. arg. 8. dist. consuetudo. j. de cler. excom. m. apostolice licet. Io. And. hic & in d. c. vno in nouella, contracti censeturiam q. si matrimonium de iure contractum in duceret bigamiam contractum de facto copula secuta inducet poenam, bigamiae. Satis. n. e. ff. q. habuit affectum coniugij, & ille affectus hic attenditur. Vnde sicut publica honestas inducitur ex matrimonio, quod non tenet, dum modo teneat ex consensu. j. de spon. c. vno. li. 6. sic & hic inducitur bigamia fm eum, si vterq; est in dolo seu mala fide. tunc compensatur dolo cū dolo. vt ff. de dolo. l. si duo. de compensa. si ambo & praeferunt, & ita posset intelligi. ff. de manu. vind. l. si pater. §. quoties. in fine. ibi idem q. iuris. & c. Si quæris de opinioe delinquentiū, vel quasi tunc aut quæris de delictis principaliter ex animo & opinioe prouenientibus. Aut de delictis factis principaliter prouenientibus: aut de delictis prouenientibus ex vtroque. Si primo modo tunc aut opinans non habebat opinionem, siue intentionem delinquendi, & tunc praeferuntur opinio veri tati. vt 1. 5. q. j. illud. ver. si quis hominem 34. q. 2. in lecte. ff. de iniurijs. l. illud. §. fin. & l. si cum seruo. & l. eum qui nocente m. §. pen. primo responso. cum ibi alleg. Fallit in casu vbi esset crassa & supina opinio. arg. j. de cle. excom. m. apostolice. j. de confit. c. 2. lib. 6. Aut habebat animum delinquendi, & tunc aut quæris nunquid praeferatur opinio delinquentis respectu obiecti, principalis. id est delictum patientis, & dic q. non. Sed econtra, veritas opinioni praeferuntur. vt ff. de iniurijs. l. eum qui. §. si iniuria 1. 5. q. 1. c. illud. in principio. ver. si quis hominem vbi no. Io. q. si aliquis credat se solutam cognoscere, & cognoscat maritatum non peccat, nec punitur quasi adulter cum adulterium non committatur sine dolo. ff. de adulte. l. penul. ad idem facit. ff. de iniurijs. l. item apud Labeonem. §. si quis virgines. & ista fuit sententia Pilei. vt not. ibi Arch. idem notat Io. in calle. in lectū glo. 1. & dicam plenius de hoc. j. de sent. excom. cum voluntate. di. j. Aut respectu tertii delictum non patientis, & dic q. sic vt in l. allegata eum qui. §. pen. 1. respon. Si secundo modo tunc praeferuntur veritas. vt ff. ad leg. Aquil. l. scientiam. §. qui cum aliter. 2. responso. ff. de fur. l. de fur. l. vulgaris. §. si quis as surripuit. & l. qui faccum. & l. falsus. §. qui alienum. 2. responso. ff. de cri. explic. l. hare. l. vlt. & hic in si. ibi licet in veritate. & c. Sed fallit hic quo ad poenam incurrendam propter rationem, quae assignatur. Fallit etiam. C. de seruo corrupto l. si quis seruo. vbi est similiter specialiter. Si tertio modo vt in percussore clerici tunc aut est opinio probabilis, & illa praeferuntur. vt j. de sen. excom. si vero 2. & adde quod ibi dicam pro hoc. ff. de fur. l. inter omnes. §. recte. Secus si erat crassa & supina vt ibi no. & ibi plenius dicam. Si quæris de opinioe prescribentium, tunc aut est opinio facti, aut iuris. Si facti aut probabilis & illa praeferuntur vt ff. de vfuca. pro empto. l. 2. §. si a pupillo. j. responso. ff. pro legato & l. pro legato. & l. si si improbabilis secus vt ibi no. si iuris, tunc

tunc opinio non praeferuntur veritati, sed econtra. vt in d. §. si a pupillo. 2. responso. & ff. de vfuca. l. nunquam. Si quæris t. de opinioe testantis, tunc dic q. illa non praeferuntur veritati. infide vulga. subli. §. si seruum alienum. & de leg. §. si quis rem vbi de hoc & maxime qñ opinio est contraria voluntati. [alias veritati] vt ff. de haeredi. insti. l. si. Ad quod facit quod no. Barth. Brixiensis in qñone dominicali quae incipit. filio cuiusdam principis. Si de opinioibus aliorum tunc aut est opinio, quae causat ignorantiam iuris sui, & illa praeferuntur in sui praedictum. vt ff. qui mo. v. vfu. amit. l. is qui cum ibi allegatis. Aut non causat ignorantiam iuris sui, & tunc veritas praeferuntur opinioni, vt in c. veritate hic allegato. Adde tamen quod no. & dicam, j. de coniu. seruo. c. propofuit.

- 1 Penitentem occultorum dispensatione non egere.
- 2 Penitens episcopus a Papa dispensandus.
- 3 Dispensandi quando ab episcopo, vel Papa quando sint clerici.
- 4 C. quia circa sensus.
- 5 Fornicatio noxa mortalis est.

Via circa. Si quæris vtrum sacerdos, seu alius clericus fornicator, post penitentiam dispensatione indigeat, vt possit suum officium exequi sicut prius, & quis possit cum eo dispensare, distinguere aut delictum suum est occultum, aut est notorium. Si t. occultum tunc sine dispensatione aliqua per solam penitentiam aboletur. vt de temp. ordi. c. h. & vide quod no. Io. 2. q. 7. c. lator. vbi dicit, q. pro simplici fornicatione aliquis hodie non deponitur. 82. di. presbyter. & 44. di. c. fraternitatis. nisi de rigore factum fuit. vt 81. di. si quis presbyter episcopus. Si delictum suum est notorium, seu famosum tunc aut est episcopus, vel superior qui in publico sic delinquit. aut est inferior vt sacerdos vel diaconus, seu alius clericus. Si episcopus, tunc superius, tunc solus Papa potest eum dispensare cum hoc delictum depositione inducat. & multa alia, de quibus 25. dist. §. alias. Nec archiepiscopus in hoc est iudex. vt no. s. de elec. c. cum in cunctis fm Host. hic. Si sacerdos, vel diaconus, seu alius clericus inferior episcopo, tunc aut iste sacerdos, vel clericus sic stans non celebrat diuina nec im miscuit se diuinis, & tunc episcopus poterit cum eo circa executionem officij sui dispensare, vt hic nam hoc delictum erat notorium seu famosum, quod denotant verba successiue pluries in textu. Aut iste sacerdos vel clericus notorie sic stans diuina celebrat, vel immiscuit se diuinis, & tunc non poterit cum eo citra sedem apostolicam dispensari. arg. j. de coha. cle. & mu. c. si. j. de sen. excom. cum medicinalis, §. si quis autem. vbi de hoc istam distinctionem in effectu ponit hic Host. & frater Ioan. in summa confessionum titulo de laxationibus, & dispen. q. 3. in fi. & in isto vltimo membro concordat, Car. in d. c. cum medicinalis. super verbo ab ingressu ecclesiae. & Guili. de Montelau. & Gen. extra de confan. & affi. c. vnico super verbo contrahentes in cle. Et idem quod dictum est de sacerdote seu de clerico fornicatore sentiunt Host. hic & frater Io. in summa confes. vbi. §. de quolibet mediocri peccatore quod intellige iuxta ea quae leguntur & notantur. s. de tempo. ordi. ordi. ex tenore. Item quod dicitur textus hic tanquam simplici fornicatione melius dixisset dicit Host. triplici, quia in laico, & in minoribus constituto potest simplex, in subdiacono, & diacono duplex respectu simplicis in presbytero triplex respectu duplicis, quod potest elici ex maiori parte gradus. arg. 40. dist. homo Christianus & ex austeritate poenae quae eis iniungitur. 82. di. c. 1. Item frater Alstensis. li. 2. tit. de luxuria dicit firmiter tenendū, quod fornicatio simplex est peccatū mortale. quod patet p. hoc q. Apostolus ad Gala. 5. de praemissa fornicatione & quibusdam alijs vitijs t. subdit quod qui talia agunt regnū Dei non consequuntur ab hoc aut nihil excludit nisi peccatum mortale. Et sciendū est, q. fornicatio qñq; sumitur gñaliter p. quocunq; p. cō mortali. vt in Psalmo. Perdidisti oēs q. fornicantur abs te, & aliqñ pro p. cō carnis. vt iad Corinthios. 6. Fugite fornicationē. qñq; pro coitu cum soluta, & sic diuidit 3 alias species luxuriae qñq; pro secundis nuptijs. & sic dicit Christostomus, q. accipere vxorē secundā est fornicatio. sed hoc vltimo modo non est p. cōm sed incontinentiae signū. 31. q. j. q. si dormierit. idem tenet Io. And. j. de haereticis ad nrm. ver. 7. glo. 2. in cle. & hoc probatur. 25. di. §. allegae demū. 22. q. j. praedicandum. 32. q. 4. meretrices. Ad idem Thobias 4. ibi attende tibi ad omni fornicatione, & p. ter vxorē tuā nūquā patiaris crimen scire, sed crimen importat mortale p. cōm 81. di. c. j. Ad idē j. de poeni. & re. Deus qui. Itē est praecipuum deca-

logi. Non mechaberis. Exodi 20. & 22. q. 6. non mechaberis. ad idem Deuterono. 23. ibi non erit meretrix. & c. & j. ad Corinthios 6. fugite fornicationem. & c. & hoc idem tenet Tho. 2. 2. q. 154. artic. 2. & 4. vbi de hoc.

¶ De clericis peregrinis. Rubrica.

- 1 Nominationem celebratio non sufficere.
- 2 Nominationem excipienti sufficere.
- 3 Clerico remittendo litera, vt fama, non sufficiunt.

Vanos. Hanc decretalem inducit Io. And. j. de reg. iur. non licet a c. t. o. i. in nouella. li. 6. ad q. Gui. de Petalata: quae est talis, Accusatus de homicidio coram iudice seculari allegat, se clericum, ad quod probandum coram iudice ecclesiastico producit literam Papalem, qua nosatur clericus, & canonicus Parisiensis, an sufficiat haec probatio isto casu? post multa argumenta soluendo distinguit inter agentē, & excipientem inducens simile de excep. cum inter. t. quia si iste agit vendicando beneficium, vel aliud quod clerico competat, vt admitti ad celebrandum populo vel familia, talis litera non sufficit per c. quiescamus 42. dist. & 2. q. j. legum. & clarus per extra. bonifacij. 8. iniuncta. 18. dist. per totum. & hic & c. sequentibus. Si aut excipiat ad defensionem sui, vt in casu quaestionis & similibus sufficit talis litera, vel similis suspicione carens eo ad quod inducit tria. s. praesumptionem literae authenticae fauorem clericalis ordinis, & nullum vel modicum praedictum alterius. Ad primum inducit, quod litera apostolica per multas manus transeunt. s. de rescrip. cum adeo. & ca. audientiam. j. 23. dist. communis filius 35. q. 9. cap. olice. & ideo pro illis praesumit: dicit et quod praesumit quod Papa et illum examinauerit vel examinari fecerit beneficium sibi conferendo: cum alijs hoc sciendum praecipiat. 24. di. qñ eps. de ele. nihil est. Si ergo pro inferioribus praesumitur. vt s. de renun. in pñtia fortius, ergo pro papa. 40. dist. non vos. Ad fm inducebat quod Pharao clericos honorauit, & libertate dotauit. de immu. eccle. non minus. & Constantinus ipsorum accusatores recipere recusauit: 1. 1. q. j. sacerdotibus & Theodosius statuit, quod hñ 1. 1. q. j. quicūq; & de iudic. nouit. Vnde oēs casus et laicorum olim tractabantur in synodo clericorum 1. 1. q. j. relatum. Non mirū ergo si facile res ad suā naturā reuertat, qua ecclesiasticus iudex supplet negligentiam secularis. & non eō uerso. j. de iudi. qualiter. de fo. comp. licet. Ad tertium inducit, quod sufficiunt argumenta, vbi non fit praedictum. j. c. ca. 2. & propter hoc semel plene discutitur negotium. j. vt lite nō cōte. qm §. quod si super. de procura. ex inuinatione. & 25. q. 2. c. rescripta. Io. And. putat quod si Guilielmus vidisset decre. si iudex. j. de sen. ex. li. 6. & de ipsa arguendo vel soluendo mentionem fecisset. nam (vt ibi patet) sola fama de clericatu faciat fieri remissionem satis videretur, quod illa litera nō minus valeat debeat, quā fama in hoc casu. idem dicit de illo, qui communitur habebatur pro clerico, & idem in deprehensio in clericali habitu, qui prius non habebatur pro laico vt ibi patet: quia praedicti sine tali litera remittuntur. Remanet ergo qd dubia, in hoc vltimo casu cum prius habebatur pro laico & cū eo casu teneatur facere fidē de titulo clericali vt dicit ipsa decretalis in §. si. non vñ talis litera sufficere & hoc inducit praesumptio, insurgens ex praecedenti delatione habitus laicalis, vt ibi, quantum cunque se defendendo producat literam. Item quod non sufficiat litera etiam beneficalis qui nominatur clericus, multum probat haec decre. ex literis. j. de transa. Io. An.

- 1 Clerici exteri testimonialibus non admittendi.
- 2 Peregrini testimonialibus ad celebrationem, quando an non, admittendi. & 3.
- 4 Dimissorij promouendi extranei.
- 5 Licentiales qui an non, dare possunt.
- 6 Extranei sine licentia non promouendi.
- 7 Commendatitia cur dentur.

E nobis. Si quæras, vtrum & qualiter clerici peregrini siue extranei recipi suae admitti debeant ad ordines siue ad diuina officia celebranda, distingue aut tales habent literas commendatitias, siue testimoniales praetorum suorum. Aut habent, literas licentiales siue dimissorias: aut nullas habent. Si primo modo tunc aut quæris vtrum per tales literas testimoniales, seu commendatitias per quas quis comēdatur de vita & morib. Henr. Boich super Decret. G. & c.

& exprimuntur et ordines quos hēt arg. 62. di. c. pe. & vlt. fm Inno. in c. j. s. e. quis debeat recipi ad ordines recipiendos. & dic quod non, vt no. Ho. s. e. c. j. & 2. & 3. s. e. tit. s. fi. in fi. Aut qd risi vtrum debeat recipi, vel admitti ad diuina officia celebranda, & dic quod sic, cum distinctione triqua si sint litera Papae vbi cunq; recipiendus est, in ordine suo. j. de cle. non resi. c. fraternitati. Si vero sint litera sui episcopi tunc aut sigillum suū est notum, & tunc pot vbi cunq; admitti vt probatur. C. de epi. & cle. l. si qua per calumniam. 61. dist. extraneo. & c. primatus. Et idem si sit sigillum alterius praelati noti vna cu alijs aliquib. argumentis, vt archidiaconi quia nedum eps sed & quicunq; alius bonus praelatus tales literas comendatitias concedere pot. arg. s. eo. int. ec. & no. Inn. s. e. c. j. Aut sigillum t & clericus sunt ignoti. & tunc non debet admitti ad celebrandum publice et si essent sigilla quinq; vel pluriu eporum ignota: & hoc nisi deesset vnus testis vel vnus sigilli notitia vel fama vel alia probabilis coniectura arg. j. de presump. c. 3. Vnde illud quod dicitur s. e. c. j. de quinq; sigillis puto dictu fuisse, vt saltem vnus ipsorum posset hfe notitia. Talis, n. cognoscit vnus, qui non cognoscit quatuor & hoc probatur euidenter. s. eo. c. 2. ibi per donea & c. fm Hof. s. e. c. j. & fm Inn. & Hof. s. e. c. 2. sed bene admittitur ad celebrandum secrete, vt s. c. proximo. Si secundo modo id est, tqn habent literas licentiales siue dimissorias ad ordines tunc aut quæris vtrum autoritate, illarum debeant admitti, ad ordines aut ad officia celebranda. Si ad ordines tunc aut sūt concessa a Papa, aut a diocesano epō alicui subdito suo & autoritate illarum poterit promoueri. vt 72. dist. per totum. 61. dist. c. 2. & 3. j. de temp. ord. c. eos. & c. cum nullus. & de prab. c. si eps. li. 6. Aut ab archidiacono vel alio praelato inferiore episcopo, & tunc aut non exempto aut exempto. Si non exempto, tunc autoritate illarum non poterit promoueri: quia tales praelati inferiores t non exempti tales literas cōcedere non possunt vt in d. c. cum nullus. & j. tit. proximo. significasti. & hoc no. Ho. in summa huius tit. s. fi. in fi. & Ber. in d. c. significasti. fallit in casu vbi hoc sibi competeret de consuetudine præscripta. vt 9. q. 2. epm vbi hoc no. Laur. & Io. An. in d. c. significasti. de cle. non resi. & G. & Io. An. j. de tempo. ord. c. cum nullus. s. inferiores. li. 6. Item in casu, in quo hoc sibi ppeteret de speciali privilegio Papæ, vt 1 d. s. inferiores. Si in exēpto, vt abate exempto. & similib. tunc aut est exemptus vna cu suis clericis, ita quod eps non hēt in clericis ipsius ordinationē & tunc talis exemptus & non eps tales literas concedere poterit. fm Inn. s. e. c. j. in gl. no. quod in fi. pro quo j. de tempo. ord. c. cum nullus est. & s. inferiores. li. 6. Aut clericus sui non sunt exempti & tunc ab epō non a tali praelato exempto debet literas hmoi obtinere. j. de præscrip. veniens. & vide quod no. Ioan. 18. q. 2. Abbatibus. & Card. j. de priuil. volentes in glo. vt puta. li. 6. Fallit in casu, vbi hoc sibi cōpeteret ex privilegio vel consuetudine. vt est dictum. Si quæris, vtrum autoritate istarum lfarum dimissoriarum debeant admitti ad diuina officia celebranda, dic, quod sic dummodo sint rite impetrata, & per illū qui pot, & debet concedere, & dummodo per eas vel alias legitime de ordinatione possit apparere. vt s. eo. ca. 2. Si tertio modo, si qn nullas habent literas, tunc aut qris, nunquid debent admitti ordines sine licentia superioris, qui debet talem licentiam concedere. & dic indistincte, quod non quantuncunq; de sua ordinatione ad inferiores ordines appareat euidenter vt in c. alle. cū nullus & alijs iurib. s. alle. Aut nunquid debet & possint admitti ad diuina officia celebranda, & tunc aut apparet de eorū ordinatione per idonea argumenta, & tunc sic. s. e. inter. vbi dicitur hoc. Aut non apparet, & tunc nō debent admitti ad officia publica, sed bene occulte. vt s. e. tux. & adde quod no. Inn. j. de eo qui sur. ordi. recep. c. fi. & ibi dicam in distinctione 2. vide et qd not. 10. And. j. de cle. non resi. fraternitati. vbi dicit, quod commendatitiæ & dimissoriæ a solo dantur epō, & vacante sede, eas non dat capitulum: quia est quedā alienatio. 81. dist. fraternitatem. Cōmendatitiæ ad ordines dantur et per solum epm de iure cōi & vacante sede dantur per capitulum, vel alium ad quē spectat administratio spiritualium, vt in calle. cum nullus. s. 2. Cōmendatitiæ dantur pacifice etiam per epm. de consecr. dist. 5. non oportet. 2. & etiam per inferiores. Sed de primis literis dicam. j. de maio. & obe. cum olim.

De officio archidiaconi. Rubrica.

- 1 Archidiaconus nec ligat nec soluit.
- 2 Archidiacono quæ liceant.
- 3 Clanes quis dare possit.
- 4 Cura quo pertinet.

5 Infructuorum genera ad quos spectent. earum vis. 6. & 7.

8 Infructuorum autorizabilem non prescribit.

Vm fatis.

Si quæris, vtrum archidiaconus habeat curam animarum, distinguere aut quæris vtrum habeat curam animarum, strictè dictam prout est ptas ligandi & soluendi, in foro pœnitentiæ & hanc non hēt Arch. hanc. n. in nullo praelato cadit nisi sit sacerdos. j. de pœni. & remis. ois. nec alius dare quam sacerdos vel alius sacerdotis autoritate generali vel spali. vt hic. & j. de offic. deleg. super eo. Aut quæris, nunquid habeat curam large dictam prout est ptas sciendi, de ecclesia & recipiendi in ecclesia & corrigēdi & puniendi ex cessus sub qua est excommunicare interdicare visitare, & c. s. de elec. dudum. 2. s. tandem. & s. e. c. j. Et dic quod talem curam possunt hfe archidiaconi & alij praelati inferiores in d. c. dudum. s. tandem. & de vtraq; istam curam intelligitur. j. de prab. de multa fm Inn. hic. sed Hof. dicit. hic, quod non intelligit, istam distinctionem. Nam ptas ligandi & soluendi in foro pœnitentiæ cura dici non pot. Nā multi habent ptatem prædictā qui non habent curam & contra sicut in futurum & confirmati non presbyteri vt patet s. de etate. & quali. c. præterea. & de elec. transmissam. ptas et prædicta est ordinis nō iurisdictionis. Vnde non cura, dicitur, sed ptas, clauium in ordine sacerdotali recepta quam nec sacerdos pot concedere, sed eps tantum, vt legitur & no. j. de consec. eccle. vel alta. c. aqua. Cura vero iurisdictionis est non ordinis, & hanc recipit praelatus in confirmatione. vt s. de elec. transmissam fm Hof. cum dictum, qd Inn. improprie loquitur, concedo. Nam ptas clauium non est cura, sed illud per quod & mediante quo cura exercetur, vt j. de elec. licet canon. & c. cum ex eo. li. 6. Quantum tamen ad illud de quo erat qd. vtrum Archidiaconus habeat curam vel non credo distinctionem Innocen. fore veram & eam satis innuit Ber. & Inno. s. de elec. cum in cunctis. s. inferiora. & Archidi. j. de senten. excom. c. Romana. lib. 6.

¶ Si quæris, vtrum archidiaconus, vel alius praelatus inferior, episcopo possit habere institutionem in beneficijs, refert, quare triplex test institutio. Vna est autorizabilis, & illa ad solū episcopum spectat, s. de filijs præby. c. ex parte. in fi. & j. de hæreticis. cum ex iniuncto. 16. q. 7. nullus omnino. de offi. dele. super eo. de exce. præla. c. 3. & hoc institutio loco confirmationis h ante, quam nec præsentatus, nec is, cui collata est ecclesia administrare debet. vt j. de prab. cum iandudum & c. in Lateranen. Ratio autem, quare sine autoritate episcopi debet intrare ecclesiam: quia nemo debet se ingerere in talibus, sed qui vocatus fuerit tanquam Aaron, & quilibet debet intrare per hostium, quod est Christus, alias fur confetur & latro, Io. 10. c. 1. q. j. ordinationes. 7. q. j. non furem & c. deniq; quod non facit, intrare per hostium qui intrat sine autoritate episcopi qui Christi vicarius est. 33. q. 5. mulierem & probatur, j. de iure pat. relatum. Et hæc est summa rō quare institutio autorizabilis præscribi non potest, fm Hof. hic & j. de præb. c. referente. & de exce. præla. accedentibus. in fi. & in hoc concordat quod no. Inno. j. de institu. ex frequentibus. gl. 2. & Hof. & Io. An. post eum ibi & Ber. ibi in glo. pen. & Arch. in c. alle. nullus oino gl. 2. Et secunda institutio corporalis, quæ ad archidiaconum spectat de iure communi, vbi aliud non est de consuetudine, quæ habet sequi autorizabilem tanquam executoria. arg. j. de re iudi. cum Bertholdus. in princ. verfic. quide confensu. & de hac expresse loquitur. j. eo. ad hæc & c. vt nfm fm Hof. quod intelligit Inno. verum, s. quod de iure communi, habeat institutionem corporalem in beneficijs, scilicet quæ spectant ad collationem, vel confirmationem episcopi, alias non vt notat Innoc. infra eod. cap. ad hæc super verbo beneficijs. Est tertia institutio, quæ pro collatione ponitur, & hæc potest habere archidiaconus de consuetudine. Sic intellige. infra de institu. cum venissent. & exce. sio. prælato. cap. 2. de præbend. referente, & quod ibi not. Ber. & Inno. 63. dist. si in plebibus. Sed quantumcunq; conferat semper antequam corporali vtatur, propter rationem prædictam est ad autoritatē episcopi recurrendum, vt in capi. allegato. cum Bertholdus. & de hoc plene infra de priuile. volentes. lib. 6. secundum Hof. quæ in effectu ponit istam distinctionem. & Ioan. And. post eum. Et quo ad primum membrum, scilicet, & de institutione autorizabili cōcordat Genzel. extra de stat. mona. cap. ne in agro. s. cæterum. super verbo seculares. in cle. sed G. de Montelau. videtur tenere primum extra de exce. præla. c. vni. co. in cle. super verbo pleno iure. sed primum credo verius scilicet

licet quod finititudo autorizabilis per quam committitur, cura animarum nō possit præscribi per inferiorem episcopo, per præmissa. licet per priuilegium possit obtineri. vt j. de priu. quoniam per confessionem.

- 1 Iurisdictione ordinaria Archidiacono qui competat. & 2. fallit. 3.
- 2 Iurisdictione carens non excommunicat. fallit. 5.
- 6 Archidiacono praelatos equiparari.

Archidiaconus.

Si quæris, vtrum Archidiaconus heat iurisdictionem ordinariam, & quam, distingue, aut quæris vtrum habeat iurisdictionem ordinariam, vt vicarius episcopi, & constat qd sic, vt s. e. c. j. cum ibi alleg. per Ber. in glo. 2. & hoc tenet & ibi Gof. Vin. Tan. Inno. & Hof. & idem Arch. 25. di. perlectis. & per illam iurisdictionem pot exercere illa, quæ sunt iurisdictionis episcopalis simplicis, sicut visitare, corrigere coercere modica coercionem, cas minores audire, terminare, & dif finire & quedam alia, quæ hnt. j. ead hæc. & ca. vt nostrum. & excommunicare. vt j. de eo. qui sur. ordi. recep. c. j. & vide qd not. Hof. j. e. c. j. super verbo duntaxat. & quod no. Ber. s. ca. proxi. t Aut vtrum habeat iurisdictionem ordinariam, vt Archidiaconus, non vt vicarius. Et tunc aut quæris vtrum de cōsuetudine præscripta possit eam hfe vel non hfe, & dic quod sic. quia consuetudo iurisdictionem tollit & tribuit. s. de elec. dudum. 2. s. tandem. & j. de exce. præla. ad hæc. & C. de emā cipali. l. j. j. de præscrip. auditis. fm Tan. Ber. Inno. & Hof. hic. & s. c. proximo. pro hoc. j. de offi. ordi. Romana. de foro compe. Romana. li. lib. 6. Aut vtrum ipsam habeat de iure cōmuni, & tunc, aut in archidiaconatu suo & super hoies illius. Archidiaconatus, & tunc dic, qd sic, & hoc saltem in modicis negotijs. s. de elec. cum in cunctis. s. inferiora. j. de exce. præla. ad hæc. ibi obsequio. & c. 25. dist. perlectis. & j. ead hæc. vbi Papa respondet de iurisdictione ad consultatio em. & hoc tenent Ber. & Hof. in glo. 2. idem Ber. j. de offi. ordi. c. qm in ple risq; in glo. & tñ habeat & G. & Io. An. j. de sen. exc. Romana. li. 6. vide ibi. In arduis vero negotijs siue in criminibus, qd depositionis, vel longe suspensionis pœnam requirit iurisdictionem non habet. vt j. eo. ad hæc. cum ibi notatis per Inno. super verbo ardua. & ita possit intelligi ista decre. & esset tunc plana fm Io. And. hic. Aut quæris nunquid habeat iurisdictionem ordinariam in homines, & extra archidiaconatum & die qd non. vt ff. de iurisd. om. iudi. l. fi. & j. de iudi. ad cleric. Si autem t quæris vtrum possit excommunicare, refert aut in casu in quo non hēt iurisdictionem, & dic qd non, arg. j. de præben. c. fi. de exce. præla. cum ad quorundam. & j. de consli. c. j. alle. 2. lib. 6. Aut in casu, in quo hēt iurisdictionem, & tunc aut quæris nunquid possit anathematizare, seu excōicare cum solennitate illius canonis. 11. q. 3. debent & c. fi. & dic qd non fm Inn. & Hof. hic. quia illa excommunicatio dicitur mucro episcopi 16. q. 2. c. vifis. aut simpliciter excommunicare absq; solennitate illius canonis, & dic qd sic, vt probatur j. de præb. referente. & de sent. excom. c. venerabilibus. j. responso. li. 6. j. de iure patro. cum fm in fi. in parte decisa. & de ap. reprehensibilis in princ. in parte decisa. Et hoc probatur sic quia etiam plebanus qui est minor archidiacono pot excommunicare, vt j. de offi. ordi. cum ab ecclesiarum. Item sacerdos parochialis. vt 2. q. j. nemo. & 24. q. 3. tam sacerdotes. vbi hoc notat, & tenet Arch. idem tenet Lauren. 93. dist. dictum. & Gof. & Hof. & Inno. hic. & Go in summa de sen. ex. s. possunt excōicare. & c. G. & Io. An. in d. c. Romana. de sen. ex. li. 6. Item si non possit, excommunicare in casu, in quo hēt iurisdictionem suā iurisdictione esset inutilis, quia iurisdictione absq; coercionem nulla est. j. de offi. de le. ex literis. pot ergo excōicare: sed fallit in casu, vbi consuetudo esset in primum. s. qd non possit excōicare. & sic intellige. 16. q. 2. vifis. 24. q. 3. corripiantur. Et quod dictū est, de archidiacono, excepto primo membro qd est vicarius episcopi. idē pot dici de omnibus alijs praelatis habentibus curā animarū & iurisdictionem ab episcopo fm Inno. hic. & vide quod nota. Hof. in summa de sent. exc. s. quis possit excommunicare sub s. nedum autem ius.

- 1 Archidiaconus anno priore visitat.
- 2 Visitare, nisi ex causa plusquam semel non licere. & 3.
- 4 Visitandi causa.

Andamus.

Si quæris vtrum & quoties in anno possit archidiaconus visitare archidiaconatū suū de iure cōi. vt hic & s. e. c. j. & j.

c. proximo. s. j. & fm Vin. & Ho. hic & Hof. in sum. e. tit. s. qd sit eius offm. & Arch. 94. di. c. si quis aut gl. fi. vbi de hoc licet Ho. j. de præscr. cū ex officij. & G. de Montelau. extra de cens. si. c. j. glo. in cle. s. & male vt credo. Aut qris t de scdo, & dic, qd regulare est, qd quicunq; visitat, semel in anno visitare pot, vt hic. & 10. q. 1. c. decernimus. & c. episcopum. & c. placuit & j. de hæreti. c. excōicamus. j. s. ad ijcimus fm Ho. & eps si sanus est semel in anno visitare tenetur. vt no. Ber. s. e. c. j. & Arch. 10. q. j. c. epm. & pro hoc facit optime de statu rfa. attendētes in cle. Dic ergo aut non subest cā sepius visitandi, aut subest. si non subest tunc aut qris quoties, ad plus debet visitare, & dic quod semel in anno. vt hic aut qris quoties ad minus, & dic quod cessante impedimento de triennio in triennio. fm Ho. s. e. c. j. t si subest cā sufficiens pluries visitādi in anno, tūc pluries & quoties opus fuerit, visitabit, vt hic & j. de censu. cū venerabis. Et ista visitatio archidiaconi proprie dicenda est scrutatio nisi de consuetudine loci sit vt corrigat leuora. vt no. Vin. hic. & j. eo. c. fi. & Arch. 94. di. c. si quis aut. in glo. fi. ibi vide. Itē nota, qd ordinarius potest visitare & si infamia n pæcedat. quia hoc sibi competit ex officio, non solū propter crimina corrigenda, sed etiam propter populum instruendū, vt in c. alle. decernimus episcopum. & ca. placuit. vbi hoc not. In. nocen. infra de simo. licet hely. & Hof. & Ioan. Andre. in cap. sequen. per tuas.

- 1 Archidiacono plebaniam visitandus esse.
- 2 Cenobia non visitat Archidiaconus. ampliat. 3.
- 4 Visitatio in quos moribus queratur.
- 5 C. dilectus declarari.

Dilecto.

Glossam Inn. super verbo iurisdictionem potes sic summare. Si quis vtrū archidiaconus, vel plebanus, vel alius praelatus, minor, siue inferior epō heat de iure communi in monasterijs, vel prioratibus, vel capellis eis subditis, correctionem, vel iurisdictionem, vel visitationem, & per consequens procuracionem quæ rōe visitationis debetur, & alia iura archidiaconalia. refert

1 Aut hmoi t monasteria prioratus, vel capellæ habent populū, & tunc archidiaconus hēt ibi iura archidiaconalia. vt j. de priuil. ex ore. in fi. & t procuracionem rōne visitationis. vt 10. q. 1. c. placuit. & c. epm. Nam abbates hntes populū tenent venire ad synodum. 18. q. 2. abbates. Vnde tales in nullo sunt exēpti a lege diocesana vt 18. di. eps & præstant decimarū & mortuariorum ac oblationū canonicā portionem. j. de sepul. in p̄sentia. vt no. Inn. & Ho. j. de maio. & obe. quod super ijs. & ple nius. j. de statu mona. c. j. Fallit in casu vbi monasterijs, exēptis cum iuribus parochialib. populū datus esset, vt j. de verb. or. 2. signi. c. veniens. s. censentes. lib. 6. Aut t non habent populū, & tunc aut quæris de monasterijs, & in illis non hēt p̄dicta, nec t procuracionem q rōne visitationis debetur, vt j. de præscr. cum ex officij. & de cap. mona. c. 2. 18. q. 2. dudū. & c. peruenit fm Inn. & Ho. & Io. And. hic & idem tenent j. de maio. & obed. cum inferior. & Hof. & Io. An. j. de offi. ordi. conquerent. 3e. t Aut quæris de prioratib. & tunc aut conuentualibus & tūc idem quod in monasterijs, quod non heat. Nam idem iuris, est quod de monasterijs. arg. j. de statu mo. c. 2. s. fi. Aut nō conuentualibus. & tunc habeat ibi sua iura archidiaconalia, nec priuilegio monasteriorū gaudebunt, vt 10. q. j. c. j. Aut qris de capellis monachorū, & in illis archidiaconus hēt illa iura, qanō inueniuntur exēptæ ab hoc iure. fm Inno. hic. & Hof. & Io. An. post eū, quod verū in capellis monachorū secularib. secus forte in regularibus, quia in illis et eps qui hēt ius plenus & fa uorabilis non exercet legē diocesana. 10. q. 3. inter cætera. & j. de præb. c. j. lib. 6. fm Arch. ibi super verbo epalia. Si vero t qris, nunquid possit hfe iura prædicta in locis prædictis de consuetudine dic quod sic vt hic & vide quod no. 10. 16. q. j. calia; glo. vlti. vbi notat, quod si monasterium aliquod est infra terminos alicuius archidiaconatus quod archidiaconus hēt iurisdictionem in ipsum monasteriū. ar. illius. c. & c. se. ecclesia hēt senatū, ad idē facit istud. c. & 93. dia. subdiacono. eccle. n. q est j. territorij alicuius e sub illius iurisdōe. 17. q. 7. oēs. Nec obste j. de capel. mon. dilect. timo potius vt facef. p, cū dicat gnast seruet in vrbe & c. q. d. ita est qd iurisdōe vrbis. licet aliter sit de iure cōi. Itē n obstat istud. c. vbi archidiaconus t m p̄suetudinē intētionē suā fundabat, qd et de iure cōi poterat fundare. vt patet i d. calia cū suis qcordatjs & hoc tenēt Tan. Gō. & Ber. in c. alleg. dilectus. & Arc. in c. alle. alia tgl. sua vlt. qd v verius, de iure. & vt casus pro hoc in p̄dicto. c. cū inferior cū ibi not.

tatis: & si ita fit in monasterijs idem multo magis in prioratibus conuentalibus. Et credo quod opinio Ioan. seruatur de facto, quicquid notet hic Innocent.

De officio custodis. Rubrica.

- 1 C. custos. enucleari.
2 Denuntiatio inbabilis remouendus. in idoneo contra 3.
4 Denuntiatio euangelica cui concessa.

Vstos. Super glo. si. Si queris vtrum per via denuntiationis possit aliquis ab officio vel beneficio remoueri, refert, aut occasionaliter, & initiative, vt quia denuntiatio fit non principali ter, vt reus puniatur: sed vt inquiratur contra eum & per inquisitionem remouetur. & tunc per talem denuntiationem remouetur causatiue, seu initiative, non autem principaliter & completiue, ita potest intelligi istud. c. intelligendum, qd ad denuntiationem custodis inquit eps. C. de accu. l. ea qdem. & si causam iustam inuenerit ipsum remouebit. j. de accu. c. qualiter & quando 2. Et ita potest probabiliter intelligi. j. d. statu monach. c. vltimo. s. si autem dilapidator. & s. seq. fm Ho

De officio vicarij. Rubrica.

- 1 C. ad audientiam sensus.
2 Iudicis inferioris vim libello commensurari.
3 Confessus in alio iudicio, remoueri potest.
4 Consistentem sibi, non alijs obesse.

Audientiam. Hic est expressum, qd ex quo constat, qd aliquis litigantium super aliquo beneficio ecclesiastico non habet ius in beneficio, potest vtrique ex officio silentium imponi, & alias libellus sit ineptus, ad hoc facit. s. de filijs presbyteris. c. 2. & 3. & c. quoniam. de rescriptis. inter ceteras. in fi. de pactis. cum clericis. secundum Host. hic. & j. de resti. spolia. est conuentione. Ad cuius dicti verificationem distingue, na aut crimen probatur per confessionem, vel alias legitime contra aliquem existentem, & se defendentem in iudicio, aut contra aliquem existentem extra. Si primo modo, tunc aut causa, est coram iudice inferiore Papa, & talis non potest pronuntiare ultra contenta in libello. Si ergo actor in suo libello concludit ad illud, aliud quam ad amotionem, & depositionem rei a beneficio, tunc aut queris, nunquid iudex poterit reu a beneficio illo, quod dicitur amouere in eodem iudicio & virtute illius libelli, & dic, qd si quia ultra libellu non extendit potest iudicis. vt

ff. communi. di. 50. vt fundus. & j. de simon. licet heli. Aut quis nunquid poterit teum amouere in alio iudicio. si postea contra eum per modum accusationis vel inquisitionis agatur, & dic, qd sic, & confessio sua si quam fecerit in isto iudicio preiudicabit sibi in alio. vt not. Inno. Ho. & Comp. s. de elec. per inquisitionem. aut ca est coram Papa, qui est s. ius. vt j. de concess. pben. proposuit. & tunc si nenter, nec actor nec reus het ius, potest & confuevit Papa reo priuato & actori silentio imposito persone idonee beneficium ipsum conferre. hoc totum nota. Comp. s. de rescriptis mandatum. in gl. fi. ver. sed quid statuet. & Archi. c. di. contra morem & 2. q. j. c. multi. super verbo seculari. & j. de iureiur. c. fili. 6. Si crimen probatur contra aliquem existentem extra iudicium tunc nihil ei obest. vt j. de ordi. cogni. cum dilectus in fi. & no. Inno. j. de fideiuf. peruenit. in fin. & G. in c. alleg. de iureiur. c. fi. lib. 6. quod intelligo, si probetur, alias, quam per confessionem. Si vero per confessionem, obest sibi postea in iudicio. vt not. Inno. & expressius Comp. in dicto c. per inquisitionem.

Dhac. De materia primae gloss. Bern. hic, vt de, quod dicam infra de iure patro. capitulo postulasti.

- 1 Vicarium dat Papa.
2 Vicarium quatenus det episcopus.
3 Vicarius vicarium quomodo det.
4 Vicarius perpetuus temporalem creare quatenus verum.
5 Vicarius temporaneus nullum, nisi adiutorem adsumat.
6 Cure commissae comites.
7 Vicarius mercenarius alium non creat.

Lericos. Si queris vtrum praelatus vicarium vel vicarius alium vicarium facere & instituere possit, distingue, sicut queris de Papa & de illo non est dubium qd potest. j. c. proximo. 93. di. c. fi. & 94. di. c. j. Aut queris de ep. aut superiore alio a Papa, & talis potest siue in spiritualibus solummodo, iuxta. ca qm in plerisque & c. inter cetera. j. de offi. ord. siue in spiritualibus & temporalibus in simul siue in temporalibus tm. vt j. eo. cum in generalibus de temp. or. cum nullus. s. ep. & de praben. c. statutum. li. 6. Aut queris de praelato inferiori seu vicario perpetuo & tunc aut queris vtrum possit eum dare de consensu & autoritate ep. & dic qd sic, siue perpetuum vt s. e. c. proximo. & de cle. peregr. c. fi. vbi de hoc per Inno. & Host. de monachis. & c. in Lateranensi. & c. extirpand. s. qui vero. & de cap. mona. c. vnico. li. 6. & dic vt ibi. siue temporalem. vt j. de ap. peruenit. 2. j. de elec. cum ex eo. s. porro. li. 6. Aut vult teum instituere propria autoritate absq; autoritate & assensu Papae, vel episcopi & tunc aut vult instituere vicarium perpetuum aut temporalem. Si perpetuum non potest siue sit praelatus ecclesie qui vel lit eum instituere. & sic intelligitur istud. c. fm Tan. Ber. & Host. siue sit vicarius perpetuus vel temporalis fm secundam expositionem casus in glo. quam quicquid dicat glo. approbant, Goff. & Ho. hic & j. e. c. fi. & pro hoc facit. c. allegatum. peruenit. 2. de app. Aut vult instituere vicarium temporalem, & tunc aut talis praelatus vel vicarius perpetuus est presens & residens in ecclesia vel vicaria, & vult instituere, & assumere secum mercenarium temporalem in sui adiutorium ad administrandum sacramenta ecclesiastica, & diuina officia celebranda. & tunc aut ille quem vult assumere est notus & de promotione ipsius constat. & tunc potest eum assumere dummodo statutum synodale vel provinciale hoc non impediatur. vt 7. q. j. c. illud. & c. nihil. Aut est ignotus vel peregrinus, & tunc non potest vt s. de cle. peregr. per totum. & j. de tempo. ord. c. j. li. 6. licet ad celebrandum secrete & ex deuotione possit eum admittere. vt s. de cle. peregr. tue vt hac no. G. de Montelau. extra e. c. vnico. in cle. Aut in sui absentia a beneficio vult eum ibi instituere: & relinquere loco sui vicarium temporalem, & tunc aut hoc facit ad modicum tps puta per vnu vel duos paucos dies & ex magna causa & non nimis frequenter & tunc potest hoc facere sicut fit quotidie. arg. ff. de offi. eius. cui manda. est iurisd. l. j. s. huusrei & j. de ap. peruenit. 2. alias aut non potest fm Ho. hic & in sum. ne prela. vices suas ad fi. ver. sed nunquid potest. idem frater Ioan. in summa conf. est. ne prela. 6. suas. q. 4. vtrum possint & c. Et est rō, nam talis tenetur personaliter residere & et deferuire. j. e. r. c. vlti. & j. de cle. non ref. per totum. & j. de elec. licet canō & c. cū ex eo. li. 6. Aut est vicarius tpsalis q vult instituere alium vicarium

vicarium temporale & tunc credo sic dicendum qd si est firmarius & talis ad que pertinet regimen curae & emolumenta ecclesie pro tpe vel saltem regimen curae sine emolumentis, iuxta ea que leguntur & no. j. ne praelati vices suas. c. j. & c. que relam. & per totum & j. de elec. cum ex eo. li. 6. qd in ipsius presentis adiutorium vicarium notū & idoneū assumere possit. Nam ex quo regimen tunc curę temporaliter est sibi commissum & illa oia sine quib. curam ipsam commode exercere non potest arg. j. de offi. deleg. c. prudentiam s. fi. de reg. iur. cum quid. lib. 6. Et quia per hoc cultus diuinus augmentatur, quod est fauorabile. s. de consti. ex parte & nulli preiudicium generatur. Si vero tesse vicarius mercenarius qui pgnam, & laborē, suū locauit pro iuuando praelati vel vicarii perpetui ad officium in ecclesia tunc non possit. Na si ecclesia indigeat seruitoribus ad praelatū, seu vicariū perpetuum ibi pntem, cuius principaliter, interest, debet huius recursus. vt s. c. proximo. & de iure pa. postulasti. Et scias qd sine consensu presbyteri vel archiepiscopi non potest ep. aliquē instituere in ecclesia sua, debet. n. presbyter vel archiepiscopus eum pntare ep. ad instituendū. ar. c. all. postulasti vbi Ho. v. sequi hanc sententiam: & expresse ea tenet Io. 10. q. j. c. decretum. & Hug. & Arch. 10. q. 1. regenda & ibi vide per Arch. in gl. 2. Et vtrū officialis ep. excommunicati maiori excommunicatione vere possit absolvere subditos illius ep. vel iurisdictionem pro eo exercere. vide per oēs. j. e. romana. li. 6. & per albensem. li. 7. ti. quis absolvere potest ab excommunicatione art. 1. q. vtrum officialis episcopi.

- 1 Vicarium reuocans quando deieret.
2 Vicarium reuocare ex causa licet.

Va nobis. Io. And. post multas questiones, vtilis circa pratem vicarij Papae, in vrbe querit. Si t constitutus vicarium ad tps certum iurauerit, vel sub pena promiserit non reuocare ante tps, an si prius reuocant, teneat reuocatio. & dato, qd teneat an sint periuiri vel incidere in penam. Et soluit breuiter qd si sine ca reuocant licet aliquibus videatur t periuiri vel in penam incidant tenet tñ reuocatio. arg. ff. de iud. l. iudicium soluitur. de preca. l. fin. Si vero t hoc faciunt ex ca vt gamma gerit officium vendendo iustitiam, vel ijs similia faciēdo propter tacitam conditionem subintellectam. j. de iureiur. ca. quemadmodum. non sunt periuiri nec debent pati penam, & hoc sufficit propter ea que dicit j. de prab. dilecto super verbo iuramento & in questione de teste iurato super regula. qd sem el. de reg. iuris. in nouella.

De officio & potestate iudicis delegati. Rubrica.

- 1 Iurisdictionis turbatore mulctat index 8. & 9.
2 Iniurians ecclesiam a quo puniendus.
3 Iniuriam sibi factam vindicari a Papa.
4 Episcopus iniuriam in iudicio factam expiet.
5 C. Romana sensus.
6 Episcopus ordinarius non item, iniuriam puniat.
7 Delegatus iniuriantem sibi puniat.

Via quaesitum. Si queris vtrum a gentes & consentie aes pari pena puniantur, distingue, vt dicam, j. de homicidio sicut dignum. distin. 2. Si queris, vtrum iudex ordinarius vel delegatus possit iniuriam sibi, vel alicui partium litigantium coram eo vindicare factam, vel punire, distingue, aut queris, de iniuria sibi facta siue ab altera partium siue ab extraneo, & tunc aut per talem iniuriam sua iurisdictione impeditur, seu turbatur, & tunc potest hic legitur, & no. & notat Inno. j. e. titu. ca. cum olim Abb. & de pœnis. dilectus. in j. glo. & Ho. post eum. Et est rō, quia ex quo iurisdictione est sibi commissa concessa sunt, & omnia, sine quibus iurisdictione sibi commissa explicari non potest vt j. e. c. prater ea. & c. sane. 2. & ca. prudentiam. s. pen. & fi. & c. ex literis. & ff. de iur. om. iud. l. 2. Et quia rñ cuiuslibet iudicis concessum est iurisdictionem suam defendere penali iudicio. ff. si quis ius di. non obtemp. l. vnica. in prin. Fallit fortel, in archiepiscopi suam provinciam visitante qui non potest tale iniuriam nisi esset notoria vindicare. vt j. de pœnis Romana. li. 6. Et qua sit ratio huius notat Card. ibi super verbo notoria. Aut per talem iniuriam sua iurisdictione non impeditur, nec turbatur. Et tunc aut queris de ordinario aut dedelegato. Si de ordinario tunc aut talis iniuria treditur in ecclesiam vel tangit ecclesiam & tunc potest vt 45. dist. & qui emēdat. vbi de hoc,

per Io. in glo. 2. q. 7. c. si quis erga & c. si quis ab episcopo. 23. q. 4. c. si illic hoc notat Io. in c. alleg. si quis ab episcopo. & 11. q. 1. si quis sacerdotum glo. 2. & Arch. ibi in glo. fi. & Io. 23. q. 4. Guilielmus glo. penulti. & Cardin. idem & Ioan. Andrej. de pœnis Romana li. 6. & Inno. & Host. j. de pœnis dilectus. tunc enim est iudex in causa non sua. sed ecclesia quod fieri potest. Nam episcopus potest esse iudex in causa ecclesie, vt in iuris. alleg. & no. Inno. & Host. s. de elec. nostri. & Host. j. de verb. signi. ex parte. i. super verbo nihilominus. in fi. Aut talis iniuria, non redundat in ecclesiam nec tangit ecclesiam, vt quia vocauit, eum filium rusticum, & strabonem, vel gibbosum & tunc aut qris de iniuria facta Papae aut de iniuria facta praelato inferiori si Papae tunc si iniuria est manifesta ipse Papa poterit eam vindicare vt 22. q. 4. Guilielmus. & c. sequenti. Si vero est occulta, tunc potest facere inquiri de ea vt C. si quis impe. male. l. vnica. de maledic. c. j. vbi de hoc per Ber. & Host. hoc no. Inn. & Host. j. de verb. signi. c. ex parte. j. in glo. sed dices in principio. & Archi. in d. c. alle. Guilielmus. & idem approbat Archi. j. de privilegio cum persone, super verbo ordinarij. li. 6. Si queris de iniuria facta praelato inferiori, tunc aut est ep. vel superior, vel in iurisdictione delinquentes praterquam in casu illius c. Romana. in fi. vbi archiepiscopus cum in provincia sua iurisdictione exequitur potest punire manifestas seu notorias offensas sibi vel suis illatas a quocunq. Aut est occulta & tunc non puniet nec vindicabit eam: sed poterit eam apud superiorem accusare vel denunciare. ar. C. ne quis in ca sua ius sibi dicat. l. 2. q. 3. q. 4. inter quærelas. & q. 5. de occidendis. 4. q. 2. c. j. & j. eod. statuimus. li. 6. Et ratio est, quia in casu præcedenti non est iudex in causa, sua sed executor pœne: quod bene potest quis esse in causa sua & ideo reculari non potest. j. de ap. nouit fm Innoc. & Hosti. in c. alleg. ex parte in glo. sed dices. & in hoc concordat specu. titul. de legato. s. j. ver. sed nunquid legatus & G. j. de pœnis. c. felix glo. fi. circa fi. li. 6. Si est iudex ordinarius inferiori episcopo vt est archidiaconus præpositus vel decanus. Tunc credo indistincte, qd ipse non puniet eum sed episcopus. ita intelligo. j. de pœnis c. dilectus. & ita intelligo opinionem Archi. in calle. & qui emēdat. 45. di. & in calle. si quis ab episcopo glo. 2. q. 7. vbi dicit qd si litigator dicat iniuriam iudici ordinario, non ipse puniet sed superior per cap. allegatum dilectus. Et est ratio quia nemo est iudex idoneus in causa sua. C. ne quis in ca sua ius sibi dicat. l. j. secundum eum. Est & alia melior ratio, quia ista iniuria facta iudici reputatur atrox. vt instituit de iniurijs. s. atrox. & atrocitas debent referri episcopo. vt s. de offic. Archidia. ad hæc. & 25. dist. perlectis. Item alia quia ad episcopum, qui prope est potest de leui haberi recursus. arg. j. de tē po. ord. cap. cum nullus. s. episcopo. infra de offic. ordi. cap. Romana. s. officiales. li. 6. Non sic in iniuria facta episcopo vel superiori maxime per aliquem de extra diocesim, vbi non potest habere recursus ad aliquē de diocesi, ratione delicti, præterquam ad eum, cum de iure communi ipse solus habeat forum, seu territorium in sua diocesi ad puniendum extraneos ibidem delinquentes prout not. Inno. & expressius Hostien. infra de foro competens. cap. cum contingat. & dicam infra de rap. cap. 1. Et ideo non mirum, si, deficiente copia iudicis possit se de notoria iniuria vindicare. argumen. eorum que legum & not. C. quando licet vnique sine iudice se vin. l. 1. & 2. ff. de ijs que in fraudem credi. l. ait prætor. s. si debitorem. & C. de decu. l. generali. libr. 10. Si queris de iniuria facta delegato tunc Innocent. hic in vers. iniuriam autem dicit quod potest eam vindicare idem G. infra de pœnis felix. in gloss. fin. circa finem in vers. nec obstat. & c. libr. 6. Contrarium tenet Innocent. infra de pœnis. cap. dilectus. & G. 2. quæstio. 7. capitulo. si quis ab episcopo. Ego credo sic dicendum, quod aut est delegatus Papae, aut alterius inferioris, si Papae, tunc aut fit sibi iniuria, vt iudici & quia iudici & in contemptum iurisdictionis delegata. vt quia reus vel amici ipsius rei ipsum verberauerunt, & ea occasione, quia de causa cognoscit, & tunc potest eam vindicare. ita intelligo glo. Innocent. hic & infra eo. cap. quoniam, Abbas. super verbo mentio in fin. & G. in cap. allegato felix. Aut fit iniuria sibi, vt priuato & non in contemptum iurisdictionis & tunc non potest ita intelligo glo. contrarias. si est delegatus alterius credo indistincte, qd non potest vindicare, vel punire.

re iniuriam a partibus, vel ab alijs sibi factam. & qd ad delegan-
tem ddebet super hoc haberi recursus. j. de penis dilectus. &
hoc tenet spec. hoc tit. §. sequitur videre ver. item ad eius offi-
cium. vbi tractat de ista materia. Si quis de iniuria facta alicui,
partium litigantium coram eo, & tunc aut est ordinarius aut
delegatus. Si ordinarius tunc aut est Papa, & tunc pot oēs ini-
riantes punire quia oēs sunt de iurisdictione sua & sibi subdit
9. q. 3. c. cuncta per mundum, & c. per principalem. j. de maio.
& obe. c. solita. Aut test alius iudex inferior & tunc aut per ta-
lem iniuriam sua iurisdictione impeditur, vel turbatur, & tunc,
poterit omnes turbantes punire saltem si in loco iurisdictioni
sue subdito impediatur, & perturbent. & hoc per iura s. all.
& j. Aut per talem iniuriam non impeditur nec turbatur eius
iurisdictione, & tunc potest punire omnes, sed illos solū qui sunt
de iurisdictione sua, vel qui in iurisdictione sua iniuriando de-
linquunt. s. de fo. comp. c. postulasti. C. vbi de cri. agi oporteat.
l. j. 6. q. 3. placuit. Si est delegatus, tunc aut est delegatus Papæ,
& idem intellige de subdelegato s. m. Inn. & Host. & talis non
potest hmoi iniuriam vindicare vel punire nisi in duobus ca-
sibus tñ. Primus est, si contingat iurisdictionem suam ex hoc
turbari, vel impediri, puta quia vocatus delegatus ad iudicium
veniebat, & in veniendo fuit impeditus vel quocūq; alio mo-
do vt hic & j. eo. c. de causis. in fi. & ex literis de pe. c. licet. C. de
modo multā. per totū de sportulis l. 2. ff. si quis ius di. nō ob-
tempe. l. vnica. Secundus casus est si hoc fiat in iniuriam dele-
gati, vel subdelegati. j. eo. ex literis. & argu. ff. de iniurijs l. j. §. 1.
& litem apud Labeonem. §. si quis virgines & §. generaliter.
& §. pætor ait qui seruum, & intellige qd in istis duob. casibus
omnes puniet vnde cūq; sint, quia oēs sunt de iurisdictione Pa-
pæ vt est dictum ita no. Host. hic & Io. And. post eum quantū
ad istum delegatum Papæ. Et idem vt dicere Inn. hic licet ob-
scure & expressius & clarius. j. eo. cum olim Abbas super ver-
bo mentio. in fi. de hoc vide fati in Spec. tit. j. §. sequitur verfi.
quid si altera. Aut est delegatus alterius ordinarij, & talis puniet
illos extraneos tantummodo, qui suam iurisdictionem impediunt,
& perturbant. Et hoc in loco qui subest iurisdictioni,
delegantis. Nam tūc rōne delicti posset eos punire sicut & ip-
se delegans. 6. q. 3. placuit & C. vbi de crim. agi oportet. l. j. & in
concor. s. allegatis. Et illos etiam qui sunt de iurisdictione de-
legantis, vt no. Inn. hic in glo. secus aut dicerem & c. & de ista
materia adde quod dicam in d. c. ex parte. de verb. sig. di. 2.

- 1 Tempus a iure definitum in iudicis potestate esse. & 3. fal-
lit 2.
- 4 Instantia tempus non mutet iudex.
- 5 Dilaciones a iudice non mutanda
- 6 Exceptionum in integ. rest. tempora non mutet iudex.
- 7 Tempora arbitraria mutabilia.
- 8 Tempus sistenti immutabile.
- 9 Citandi, deliberandi; tempus arctabile.
- 10 Dilatoriarum tempus an mutabile.
- 11 Peremptoriarum arctabile tempus.
- 12 Productionis tempus ex causa arctari: alias secus. 13.
- 14 Conclusionis tempus quomodo, & quando mutabile.
- 15 Finienda litis tempus mutari posse.
- 16 Appellandi & tempora mutare possunt.
- 17 Apostolorum petendorum tempus a quibus mutari possit. & 18.
- 18 Tempus a superiore finitum mutabile. fallit. 20.
- 19 Tempus hominis & legis mutari posse.
- 20 Instantia delegati tempus non excedendum.
- 21 Dilatio excedens iuris terminum non concedenda.
- 22 Dilatio extra tempus iurisdictionis ob perpetuationem dabilis &
qui accipiendum 25.
- 23 S. Omnes sensus.
- 24 Iurisdictionis partem & in diem quis mander.
- 25 Iudicij ordinem omitti posse.
- 26 Libelli acceptio multiplex.
- 27 Substantialia partium consensu omitti posse.
- 28 Solennia consensu partium inmissibilia.

DE CAUSIS Si quis, nunquid tempus a iure,
vel ab homine statutum seu limitatū
possit per iudicem abbreviari, vel prorogari distin-
gue, aut quæris de tempore statuto, seu limitato a
iure, & tale potest abbreviare & etiam prorogari ex causa; vt
l. de procu. dilectus. de ap. cum sit Romana. secundum Hosti.
hic & plenius per eum j. de dila. c. j. Garcias vero. & G. & Car.

notant. j. de elec. c. cupientes. in princ. super verbo temperan-
tes. li. 6. q. circa tempus a iure statutum nō hēt locū iudicis ar-
bitrium nec per eum arctari poterit vel et prorogari, vt pro-
batur, & patet de tpe quatuor mensium indulto cōdemnatis,
ad solvendum. vt ff. de re iudi. l. si se non obtulerit. §. si quis cō-
demnatus, & in decem diebus, qui dantur ad appellandum, in
auth. de app. & intra quæ tempora app. debet coll. 4. in §. j. C. de
app. auth. hodie. & 2. q. 6. anterioris. & in spatio quatuor anno-
rum quod datur ad petendum in integrum restitutionem, &
C. de temp. in integ. rest. pe. l. vltima. j. de resti. in integ. ca. j. &
2. li. 6. & c. vnico. in cle. Et est rō. quia beneficium iuris nemini
est auferendum. 28. di. c. de ijs & j. de reg. iur. c. indultum. li. 6.
2. Et hoc verum nisi in illo iure, vel alio caueatur expresse, qd il-
lud tempus sit arbitriū & possit per iudicē abbreviari, & pro-
rogari: quia tunc fecus & ita intelliguntur. Et non obstant. j.
de app. cum sit Romana. & c. oblate vbi de hoc. ff. de iudi. l. nō
nunquam. & de re iudica. l. 2. Idem notat Arch. in callede ijs
28. di. & G. de Montelau. extra de vita & honesta. cle. c. j. super
verbo destituerint. in cle. & idem no. dñs Iac. de Ra. C. qñō &
qñ iudex. in aut. qui semel. & hoc credoverius. Si tñ velles istā
materiam latius & specialius explicare potes sic distinguere,
nam quoddam est tps statuto & limitatum a iure solo: quod
dam ab homine solo: quoddam vero est statutum & limitatū
ab hoīe & firmatum a iure. Si quæris de primo, refert, aut que-
ris de tpe statuto a iure circa iudicialia aut circa extraiudicialia.
Si primo modo, tunc aut quæris in casu, vbi tps imponitur
& limitatur iudici soli ad aliquid faciendum, & maxime pœ-
nā sibi si non fecerit imponendo, aut imponitur, & limitatur
iudici, & etiam partibus & maxime pœnā illi per quem ste-
terit imponendo, aut imponitur & limitatur solis partib. seu
alteri partium. Si primo modo, tunc tale tps per iudicem ar-
ctari, vel prorogari non potest. ita intelligo. C. vt oēs tā ciuiles.
l. vnica. in fi. & de decu. l. generali. li. 10. & de temp. app. l. vltim.
& j. de ap. c. vt sup. & c. ab eo. & de sen. ex. cum medicinalis. §.
j. & 2. lib. 6. cum suis concord. in quib. pœne iudicibus im-
ponuntur. Ita et intelligo. C. de edifi. priuatis. l. fi. & j. de noui op.
nun. c. fi. Et est rō. nō sit iudex in cā sua propria. C. ne quis in cā
sua ius sibi dicat in rubro & in nigro. pro hoc. s. de temp. ordi.
c. dilectus. vbi habes quod p̄lati contra canones sibi pœnā
imponentes dispensare non possunt. Si hęcundo modo, tunc
idem, & eadem rōne, vt patet in termino j. quod debet finiri,
instantia iudicij, vt C. de iudi. l. proferendum. §. si aut vtraque
parte & per totū, vbi pœna imponitur illi, sit iudici, siue par-
ti, per quē stat quominus intra triennij finiat. quod quidē
tps per iudicem immutari non pot. vt not. ibi glo. super ver-
bo fiscale. in fi. Si tertio modo tunc aut ipsum ius absq; aliquo
ministerio iudicantis tacito, vel expresso indulget tps siue di-
lationem. Si primo modo tunc tps siue dilatio per iudicē ab-
breuiari, vel prorogari non pot. nisi in iure s̄rium caueatur. Et
præsertim qñ per hoc, alteri posset magnū præiudiciū genera-
ri, vt patet de tpe decē dierū, qui dantur ad appellandū in aut.
de appel. & intra quæ tempo. §. j. colla. 4. C. de app. in au th. ho-
die. & 2. q. 6. anteriori. quod per iudicē immutari non pot. vt
no. Ber. & Host. j. de app. cū sit Romana. & Io. And. & Din. j.
de reg. iur. c. indultū. li. 6. & patet in tpe octo dierū quod dat.
ipso iure sine ministerio iudicis ad probandū exceptionē ex-
cōicationis. j. de exce. c. pia. li. 6. vt not. Spec. rubri. de dilat. §. j.
ver. sed nunquid currunt. & c. Idem de tpe quatuor annorum,
quod datur ad petendum restitutionē in integ. vt C. de temp.
in integ. resti. l. pen. & vlti. j. de in integ. rest. c. j. & 2. li. 6. & c. vnico.
in cle. & tpe anni, vel ex cā biennij, quod datur ad appel-
lationem finiendā. C. de temp. appell. l. vlti. & in auth. ei qui ap-
pellat & nota Accur. C. de litis contest. auth. offeratur in §. gl.
in fi. j. de ap. cum sit Romana. s. m. Ber. & Ho. ibi & c. ex rōne,
& c. oblate vbi de hoc in 4. glo. Et est rō; quia hmoi bñficium
tpis a iure indultū denegari non debet. ar. c. allegati indultū. &
in auth. de nup. §. si vero solū colla. 4. Si vero per iudicis mini-
sterium lex, vel canon statuit tps siue dilatiōē tunc aut lex,
aut canon statuit maius tps non dari & tunc iudex abbrevia-
re pot. et sine cāe cognitione, vt patet de tpe qd dat ad p̄ducē
dū testes absētēs. ita intelligi C. de dila. l. j. & l. hie. Pars vero p̄-
rogare non pot. vt C. de legib. l. non dubiū. quod dic vt nota.
Ber. j. de dila. præterea. Aut statuit minus tps non dari & tunc
maius et sine cause cognitione iudex dare pot. vt ff. de re iudi.
l. 4. §. quis condemnatus. Sed minus tps non pot. dare sine cāe
cognitione, vt ibi & C. quomodo. & qñ iudex in iust. qui se-
mel. nisi parte, cui per hoc præiudicatur, cōsentiente s. m. Ho.
in c. quod ad consultationem, j. de re iudic. sed cum cause cog-
nitione

gnitione bene pot. vt ff. de re iudi. l. 2. & de iudi. l. nonnunquā.
j. de re iudi. quod ad consultationem circa finē. & ita sentiunt
Iaco. de are. Cy. vt C. de dila. l. j. Aut ius nihil statuit ei de
maiori, vel minori tempore dando, vel denegando: & tunc aut q
ris de tempore, quod datur ad iter arripendum, vel de tempo-
re, quod datur ad comparandum. & ista duo tempora pro-
rogari vel abbreviari non possunt, vt j. de elec. statuius. & c. cu-
pientes in princ. li. 6. & eo. tit. c. causam electionis. in cle. & vt
de ibi Io. And. super verbo tempus. Aut quæris de tempore,
quod datur ad citandum: & istud potest ex cā arctari, vt ff. de
iudi. l. nonnunquam. & j. eo. consuluit vt no. Gof. j. de præb.
c. licet. & Archid. 3. q. 3. spatum. Aut de tempore quod dat ad
deliberandum, & tale similiter pot arctari. & G. de Montelau.
de in inte. rest. c. vnico in cle. & glo. in auth. de exhib. & intro-
re. §. sancimus. colla. 5. quod credo verum: licet s̄rium gl. te-
neat & male. C. de litis contest. auth. offeratur. Aut de tpe ad
proponendum declinatorias, vel dilatorias quod est in decli-
natorijs j. 20. dies, vt in auth. offeratur s. m. Inno. j. de ex-
ce. pastoralis in fi. vel donec in iudicem tacite consentiret s. m.
Ho. ibi & Ber. & alios. j. de re iud. inter monasterium. vbi de
hoc & in Spec. tit. de recusatione. §. fit aut. & de exc. §. nunc vi-
dendum circa principium. Circa hoc C. de excep. l. vlt. In dilato-
rijs vero tps est ante litem conte. vt C. de procur. lita demū.
de proba. l. exceptionem. & de excep. l. pen. & legitur & notat,
j. eo. prudentiam. §. sexta. & c. suspicionis. de proba. c. qm̄ con-
tra falsam, & de re iud. c. inter monasterium & de appell. cum
speciali vel de tpe ad proponendum peremptorias quod est an-
te conclusionē in cā. C. sen. rest. non pos. l. peremptorias. &
de excep. l. præscriptionem. & j. de præsc. c. auditis. & j. de fi-
instr. cum dilectus. Et tale tps pot abbreviari ex cā, & cum cāe
cognitione, vt patet de declinatorijs. & dilatorijs j. de excep.
c. pastoralis. & no. Ber. & Ho. j. de proba. qm̄ contra falsam. de
peremptorijs etiam patet, qd terminus peremptorius ad eas p-
ponendas assignari pot. vt j. de proba. licet de testi. cū cām. &
de fid. instr. accepimus & legitur & notatur per Inn. & Host.
in d. c. pastoralis & de proba. licet per Comp. s. de elec. ca. qd si-
cut ver. Item pone & c. statuius super verbo procuratores.
li. 6. & per Spec. tit. de excep. §. d. ver. vtrum aut & per Archid.
3. q. 2. in summa per Dy. j. de reg. iur. ca. indultum. li. 6. & p. C.
de Montelau. extra de excep. c. vnico in cle. Aut quæris de tpe
ad probandum quod est in declinatorijs ante litem contestatā
in dilatorijs, postq̄ actor suam intentionem probauit, vt C. de
proba. l. exceptionem, vbi de hoc per glo. In peremptorijs an-
te conclusionem in cā j. de proba. licet de testi. cum cām. de fi-
de instr. accepimus & ibi no. Illud tps pot similiter ex cā, & cū
cāe cognitione arctari, vt in rubris alleg. & de offic. dele. pru-
dentiam, §. sexta de excep. pastoralis. no. Arch. 3. q. 3. ca. spaciū.
vbi hic casus probatur in tex. & C. de dila. l. j. vbi dicit non am-
plius q̄ tres menses, q. d. si res aliud exposcat, pot minorari tps
quia quod de vno dr̄ & c. 25. di. qualis. j. de præsump. c. nonne.
& hoc notat glo. in d. l. j. Et idem vt in termino iuris dato, ad
produendum instrumenta, de quo j. de fide instr. cum dile-
ctus. §. qd possit per iudicem abbreviari ex cā. arg. ff. de eden. l.
j. §. edenda ff. de op. legal. mancipiorum. C. de remis. pigno. l. fi
eo tempore. C. de inge. & male. l. diffamari. C. qui accu. nō pos.
l. hiea quæ & quia boni iudicis est lites dirimere. ff. si cert. pet. l.
quidam existimauerunt j. de dolo & contu. finem quod dic. vt
no. spec. rubri. de instr. edit. §. nunc dicamus & Io. And. extra
de verb. sign. c. saepe contingit §. & quia super verbo non parte
& plenius super verbo obstante. Sed sine cā hoc facere nō pos-
set vt no. G. de Montelauduno ibi Et istam eandem opinionē
tenent quidam doctores iuris ciuilijs vt Odofre. quidam ve-
ro vt Iaco. de Ra. tenent contra. l. qd etiam postea possint pro-
duci, & male, vt credo: licet pro eis faciant no. C. de iudi. in au-
th. iubemus. Iac. vero de Are. cuius opinionem approbat Cin.
C. de iudi. l. iudicis in isto articulo sic distinguit. Aut ius aduer-
sarij per hoc non est lesum. i. non magis legitur, quam si fuisset
intra terminum ad hoc per iudicem assignatum producta, &
tunc poterunt postea produci. Aut ius aduersarij est lesum, vt
quia si produxisset instrumentum infra terminum per iudicē
assignatum aduersarij potuisset cum reprobare per testes, qd
tunc supererant, & non nunc, & eo casu non poterunt postea
produci arg. ff. de ope. legal. mancipiorum, quæ sic videtur di-
stinguere in simili, quæ opinio licet sit probabilis & colorata,
primam tamen magis credo consonā veritati. Aut quæris de
tempore ad allegandum de iure & ad concludendum in causa
& hoc est ad arbitrium iudicis, si partes sint pntes vt C. de iud.
l. iudices. Si vero sint absentes habet locum tempus limitatū,

vt in auth. iubemus ibi posita, quod quidem etiam tps ad arbi-
trium iudicis moderari potest, vt not. Spec. rub. de renunc. &
conclu. in princ. & Go. j. de prob. licet & Arch. 3. q. 3. §. spatiū,
Aut quæris de tempore ad expectandum quod quidem tem-
pus interdum datur pnti, interdum absenti, vt in auth. de fide-
iur. §. j. colla. j. C. vbi de cri. agi oporteat. auth. qua in provincia
& C. vbi in rem actio. l. 2. & j. vt lite non contest. c. qm̄ frequē-
ter. §. in alijs vers. qd si super rebus. Absenti vero actori datur,
qñq; vt C. quomodo & qñ iudex in auth. qui semel. qñq; reo,
vt ff. de iudi. l. ad peremptorium. & l. seq. & C. de iudi. l. prope-
randum. §. si autem reus. Et tale tempus potest ex cā abbre-
uiari, vt notat Io. 24. q. 3. de illicita. & Spec. rubrica de citatione
§. j. in fi. & est casus expressus 5. q. 3. si ægrotans, vbi dicitur in-
fra spatium duorum mensium, vel trium vel eo amplius, & put
cā dictauerit. Aut quæris de tpe dato a iure ad litem deciden-
dam, seu diffiniendam, quod est triennium vt C. de iudic. l. p-
perandum, quid quidem tps est instantiæ iudicij finitorū: & il-
lud abbreviari non pot. vt not. gl. ibi super verbo fiscale in fi. &
idem notant doctores iuris ciuilijs ibi. Aut quæris de tpe iudi-
catorio, sic dicto, quia datur iudicatis ad solvendum: & illud po-
test abbreviari ex cā, vt iam dixi ff. de re iudi. l. 2. Et potest pro-
babiliter dici, quod in casibus, in quibus licitum est iudici cā,
cognita dilaciones iudiciales arctare, quod in eisdem casibus li-
citur esse prorogare, nisi contrarium caueretur in iure licet
ex minori causa possit & debeat amputare quā prorogare quia
materia dilacionum est amputanda. C. de dilat. l. j. j. de dolo, &
contu. finem quod dic vt in Spec. rubrica de dilat. §. nunc vide-
mus, & de excep. §. nunc videndum & §. dicto. Aut quæris de
tempore 10. dierum, qui datur ad appellandum, & de hoc dic-
vt s. in principio huius distinctionis. ¶ Si autem quæris de tpe
pore statuto a iure circa extraiudicialia, tunc tale tempus, per
iudicem abbreviari, vel prorogari non potest, nisi in iure con-
trarium caueatur, vt patet de tempore trium mensium, quod
datur electo ad petendam confirmationem vt j. elec. quam sit
§. ceterum lib. 6. qd nō pot abbreviari vt not. Io. And. de reg.
iur. indultū. lib. 6. Aut quæris de tempore petitionis apostolo-
rum quod est 30. dierum. vt C. de app. l. iudicibus. quæ est ca-
nonizata. 2. q. 6. §. iudicibus. j. de app. c. ab eo lib. 6. & illud pro-
rogari non potest: nec per appellatam, nec per appellatū: nec
per iudicem a quo appellatur, vt ibi. & per ea qd dixi post Gar-
cias G. & Card. s. in principio, sed bene potest arctari non per
iudicem, vel per appellatam, quia beneficium iuris & c. 28. di.
de ijs. j. de reg. iur. c. indultum. li. 6. cum concor. ibi alleg. sed p-
ipsum appellatam, qui potest eos petere qñcūq; loco, & tē-
pore congruis j. 30. dies vt in c. alleg. ab eo in prin. & c. eitu. q-
uis, in principio in clemen. Aut quæris de tempore statuto ad
tradendum per iudicem a quo, & recipiendum per appellatē
apostolos quod est 30. dierum vt in c. s. proximo allegato, & il-
lud prorogari nō potest, sicut tempore petitionis supra dictū
est. Sed nec arctari per appellatam seu appellatū vt probat,
in c. allegato ab eo, in fi. vbi infra præmissum tps malitiose,
aut negligenter illi tradere prætermittat, & sic durante tempo-
re iuris iudex, qui arctio: em terminum non assignauit, nō est
in mora tradendi, sed bene potest arctari per ipsum iudicem, a
quo, vt probatur in c. alleg. quamuis, §. verum si iudex, vsque
in fi. & si ipse iudex certum terminū limitauit ad tradendū
apostolos appellanti: & ab eo recipiendum vt, quod possit ip-
sum adhuc magis arctare saltem de consensu appellantis, arg-
notatorum per Genze. in dicto §. verum, vbi dicit terminum,
iuris equiparari certo termino p iudicem assignatum: sed ter-
minum iuris potest ipse iudex arctare vt ibi, ergo multo magis
terminum per ipsum assignatum, & per iura allegata j. ver. si q-
ris de tempore limitato & c. & j. de ap. significante, glof. quod
facere de quovis dubitari. Idem in anno qui datur habenti pa-
rochianam ecclesiam, vt se faciat ad sacerdotium promoueri. j.
de elec. commissa, in principio & §. j. li. 6. Idem in tēpore vnus
mensis, quod datur consuliibus, & rectoribus, ac alijs ad satisfi-
aciendum de indebite exactis, & receptis per eos ab ecclesijs
& personis ecclesiasticis contra tenorem cap. non minus, & ca-
pit. aduersus, infra de immuni. ecclesi. & hoc nota. Hostien. in
dicto cap. aduersus, super verbo infra mensem vers. & notan-
dum quod & c. Item de decem diebus, qui dantur habentibus
fructus beneficij primi anni vel vltioris de priuilegio statuto,
vel consuetudine ad eligendum taxationem decimæ, vel
residuum per extraneo. Sulcepti regiminis, vt no. Gen. ibi su-
per verbo decem dies. Idem in tempore, quod datur heredi,
ad faciendum inuentarium vt C. de iure deli. l. sancimus. §. j. Et
per eandem viam faciunt ff. de succ. edic. l. j. per totum, & §. fa-
Hen. Boich super Decret. G 4 nec ar.

ne.ar.C.ad l.Iul.de adul.l.adulterij.& in auth.de nup.s.fed & si quis colla.4.fecus in casu vbi frum cauetur in iure vt patet.f. de acq.hær.l.quandiu.¶ Si queris de secundo membro principali.de tempore statuto,feu limitato ab hōie solo, tunc fm Hofi.tale non pōt solo iudicis arbitrio prorogari vt hic, licet possit arētari vt j. eo consuluit. s. si aut. Ego vero Henricus in hoc articulo, dico aliter: quia aut queris de tempore limitato, a superiore illius, qui vult ipsū abbreviare vel prorogare, vt in isto c. Aut de tempore limitato a iudice illomet qui vult ipsum abbreviare, vel etiam prorogare. Si primo modo, tūc aut hoc vult facere sine consensu partium vel procuratorum ipsarum ad hoc ptatem habentium, & non pōt, vt hic in principio & no. Spec. rub. de remis. s. videndum restat ver. hoc et est notandum & G. j. de elec. commissa. j. gl. li. 6. Aut de consensu partium, siue procuratorum ipsorum ad hoc ptatem habentium, & tunc aut queris, nunquid possit abbreviari, & dic quod sic. Vnde si mandetur, qd lapsis sex mensibus, iudex remittat causam instructam de consensu partium remitti poterit ante tempus fm Inno. & Ho. & Io. And. hic pro quibus. C. de temp. ap. pel. l. si. in fi. & off. de no. ope. nun. l. j. s. & post operis. Aut queris nunquid possit prorogari, & tunc aut prorogatio fit ante terminum in commissione appositum, & dum durat iurisdictio, & tunc valet prorogatio, vt hic in ver. nisi dies. Aut post lapsum terminum & postquam iurisdictio expiravit, & tunc non valet prorogatio. Nam cum per lapsum terminum priuatus sit iurisdictio partes amplius sibi eam dare non possent. C. de iurisd. omn. iud. l. priuatorum. j. de foro comp. c. pen. j. eo. c. signi. ficantibus fm Egi. Pe. Abb. & Io. And. hic inde spec. hoc titu. s. si. ver. item iurisdictio ar. pro vtrog; membro. ff. de precario l. sed si manente. Si queris de tempore limitato ab illomet iudice qui eum vult abbreviare, vel prorogare, tūc pōt ab eo abbreviari, vel prorogari j. tempus suæ iurisdictiois durantis, vt C. de dil. sine pars. j. e. consuluit. arg. ff. de re iud. l. qd iuris. ¶ Si queris de tertio membro principali. quando tempus est statutum, & limitatum ab homine, & firmatum a iure & sic est, partim hominis, & partim iuris, tūc dic, qd tale tempus immutari non pōt, nisi in illo iure vel alio contrariū caueatur. Sic intellige extra de vita, & honeste. cle. c. j. in cle. & quod ibi nota. G. & Gen. super verbo desituerit. Vnde ex quo semel arbitratus est iudex non potest amplius arbitrari, arg. ff. de verb. oblig. l. si quis arbitratus. in fi. ff. de op. le. l. apud Aufidium. j. de regu. iuris c. quod semel placuit. li. 6. Vnde functus est officio suo. j. de elec. si compromissarius. li. 6. & quia terminus confirmatus a iure vt datus a iure. arg. ff. de verb. sign. l. lege obuenire. nam omnia nostra facimus & c. C. de vet. iure. enu. l. j. s. fed neq; j. de præb. 2. q. a. autoritate. & c. si apostolice. li. 6. Restat nunc respondere ad qōnem glossæ primæ prædictæ Ber. hic. quæ quidem quæstio pōt dupliciter intelligi, & poni. Vno modo sic, Causa committitur. j. 20. dies terminanda. nunc queritur, nunquid, induciæ. 20. dierum danda sunt ad deliberandum. de quibus. 3. q. 3. s. offeratur. & C. de litis cōtest. auth. offeratur. Et fm intellectionem istum procedit bene solutio glo. quia ista dilatio est arbitria, vt est dictū. Alio modo pōt intelligi apponi: vt sit maius dubium, si causa committitur infra viginti dies terminanda, eminet talis dilatio cōcedenda quæ nullo modo intra illud tempus potest coarctari, vt quia actor, vel reus peti dilationē sibi dari ad producendum testes suos, qui distāt. 12. vel 20. diebus a loco, vbi iudex cognoscit potest etiam ponere multa alia exempla, vbi dilatio ad arbitrium boni viri, danda non possit, infra tempus iurisdictiois iudicis coarctari, & isti quæstioni glo. non respondet. & C. Tu vero in hac qōne. f. qñ imminet talis dilatio concedenda, quæ j. tempus iurisdictiois delegati, coarctari non pōt, sic distingue, & satis probabiliter aut potest t impitari parti petenti dilationem huiusmodi curtambreuis terminus est concessus iudici ad causam terminandam, & tunc non dabitur sibi aliquo dilatio, quæ, s. vltra terminum iurisdictiois iudicis finienda, se extendat. arg. ff. si quis cau. l. 2. s. vltimo. & hoc verum, nisi iusta causa interueniret, vt quia testes qui erant in loco iudicij tempore commissionis facte, subito recesserunt & ad loca remota se transfulerunt: quia tunc secus, nam licet fuerit in culpa in hoc, qd tam breuis terminus fuerat iudici assignatus, casus tamen repentinus, quem prævidere nō poterat, sibi non debet imputari. arg. l. alle. 2. s. si quis tamen. in fi. ibi nisi angustia. & c. ff. si quis cau. quia quæde nouo emergunt, nouo indigent auxilio. ff. de interro. act. l. de etate. s. ex causa. & ff. vt in pos. le. l. plane. p hoc et facit. ff. de excu. tu. l. sci re. s. obseruabūt. & j. de ele. c. cupiētes. s. quod si per 20. ibi nulli iusta cā & c. & s. in super. Aut tñō pōt imputari parti petenti

dilationē hōi curtā breuis terminus est concessus iudici, ad causam terminandam & tunc aut post lapsum termini seu tps iurisdictiois iudicis statim actus de quo agitur, seu actio, d qua agitur expirare, & finiri debet. vt v. g. in integrum restitutionis cā commissa est infra quadriennium terminanda, & sic j. terminum iuris iuxta. l. superuacua. m. C. de temp. in inter. restit. pe. & j. de integ. rest. c. j. & 2. li. 6. & et. i. c. vnic. in cle. & aliqua partium petit dilacionem tps quadriennij transcendentem, & tunc non dabitur talis dilatio, quæ vltra iuris terminum ius ius instantiam perimentem se extendat: quia pro nihilo fieret, sed iudex vterius procedat ad diffinitiuam finiam sic commode fieri pōt ar. j. de dolo & contu. c. prout vel si non pōt commode absoluet ab instantia iudicij iuxta. l. properandum. C. de iudic. ¶ Aut post lapsum tps, seu terminum iurisdictiois iudicis actus, de quo agitur, seu actio de qua agitur non statim debet expirare, sed potest de sui natura satis postea durare, vt est, videre in actionibus in quibus litis contestatio perpetuat actionem vsque ad quadraginta annos de iure ciuili, & in quibus est iam lites contestata. vt C. qñ li. princ. datus lites contestata. p totum. & C. de annali excep. l. j. s. exceptis. Hodie vero talis, contra quem esset lites taliter contestata, non præcriberet vsque ad mille annos, cum præsumatur hfe mala fidei, vt j. de præcri. c. fi. fm Io. 16. q. 3. c. j. in fi. vel si etiam non esset lites contestata, sed satis adhuc restaret de vita actionis, & tunc talis delegatus deberet dare dilacionem etiam vltra tps suæ iurisdictiois. qd nisi faceret partem petentem grauaret vt j. de dil. c. j. & p totum & tunc quia non durat amplius sua iurisdictio debet causam ad delegantem remittere & ille delegans de cā per se, vel p alium cognoscat iuxta dilacionem assignatam qui ex eisdem, actis poterit cognoscere, & iudicare, vt ff. de iud. l. mortuo. Et in ista distinctione concordant in effectu Pe. de bella Pertic. & Cin. C. de tempo. in integ. resti. pe. l. petende. quicquid ibi notauerit iac. de Ra. & istam qōnem glo. intellige qñ princeps, puta. Papa vel Imperator committit causam infra certum tempus, terminandam: quia talis qui est supra ius. vt C. de legit. l. digna, vox. & j. de conce. præb. proposuit pōt abbreviare terminum iuris. vt hic in tex. & in glo. & j. de app. c. super eo. 2. s. fin. ff. de iud. l. 2. s. fed iudex. C. de iud. l. properandum. s. fin autem i medio & in auth. vt clerici apud proprios episcopos. s. si vero. in fi. colla. 6. sed alius iudex inferior, vt episcopus, & alij iudices, perpetui & ordinarij, hoc facere non possunt, & si cām committerent hoc adiecto qd infra minorem terminum, quam terminum iuris cām terminaret delegatus nō valeret fm doctoris iuris ciuili, qui hoc tenent per tex. in auth. de iudic. s. oēs. colla. 6. qui t quidem. s. bene pōt pati istum intellectum. licet & aliter posset intelligi quorū opinionē credo verā in p̄iudiciū partium seu alterius earundem. Nam nō possunt imponere, necessitatem partibus, vt j. certum tps actus, quam sit tps iuris cām finiant. arg. j. de re. iur. c. indultum. li. 6. cum ibi no. Sed bene possunt hoc facere in p̄iudiciū delegati cōmittendo sibi iurisdictioē suā vsq; ad certū tps tita qd intra illud tps causa finiat, si possit quod nisi fecerit exercitum iurisdictiois quo ad illā cām ad eos libere reuertatur. Nā arguendū est de re ad tps. ff. de mili. testa. l. miles ita. circa principium. Modo constat, qd iudex ordinarius inferior princeps, & et delegatus principis pōt partē cām committere & partē sibi referuare vt j. eo. c. super qōnum. s. intentionis. & j. eo. tit. c. si delegatus. in fi. li. 6. ergo & pro parte temporis poterit committere cām, hoc est, qd si infra tps per eum limitatū in commissione cām non fuit terminata quod ipse delegans cognitionē resumere possit: & credo, qd dicti doctores (licet hoc non expresse sint) sic senserunt. ¶ Si queris vtrum iudex possit omittere solennitates ordinis iudicarij, distingue aut queris, vtrum hoc possit facere de cōsensu partiu aut sine consensu, tunc aut iudex procedit non, vt iudex sed arbitrator seu amicusabilis pposit ora partib. electus aut pcedit vt iudex. Si primo modo, dic qd sic. vt ff. de of. p con. & le. l. nec quicq; s. de plano in aut. vt disse. iud. s. si vero cōtingit coll. 9. & j. de pb. c. nisi esset fm Hofi. hic. & G. de Mōtelau. extra de ver. fig. c. sepe vtingit sup verbo taliter cām. i. cle. si f cūdo mō tūc aut quis, de ijs, q sunt substantiaia sicut est libelli oblatio, lites p̄testatio, & similia & illa nō possūt cōsensu partiu omitteri fm Ber. & G. j. de Mōtela. i. d. c. sepe qd credo verū cessate p̄uetudine, & statuto fr̄ijs, de glo. stat. sequit, quātū ad lites p̄testationē vt s. de ele. dudū 2. s. tādō. & j. de lites p̄testa. c. vnicū vt de hoc no. plene spe. ti. de sen. pl. s. iuxta ver. qd si de partiu quātū vero ad libellū dico idō si libellus sumat pro petitione, verbotenus pposita, vel explicata, & postea ap̄ acta descripta ita intellige opin. Tan. Vinc. Phi. Bar. Inno. & Hostien. j. de libel.

bel. obla. ca. 1. Si vero libellus fumatur pro petitione solenniter in scriptis proposita secus. Nam talis non est de substantia ordinis iudicarij, & potest omitteri, quod dic vt no. ple. Io. Andr. ibi & in d. c. sepe cōtingit. in cle. super verbo necessario. Quantum vero ad hoc quod finia feratur in scriptis. dāt Ber. & Hofi. hic, quod de consensu partium iudex omittere non potest talem solennitatem. Sed Io. Laur. & Io. de Fa. contra. 2. q. 1. in primis glo. fin. sed prima opinio tutior est, & forte verior de iure. Si vero queris, vtrū illa quæ non sunt de substantialibus possint omitteri, vel eis renuntari de cōsensu partium, sicut sunt testium productiones & instrumentorum editiones, positiones, & articuli, dico qd sic, vt patet. j. de testibus. cū venisset vbi hoc no. Ber. & Hofi. in glo. fi. quantum ad testium productionem, idem G. de Mōte Lau. extra de testi. c. testibus. in cle. & ad hoc optime: quod no. t. Inno. j. de testi. c. cum causam qua inter archiepiscopum. in glo. no. quod & Hofi. post eum, & Spec. ti. de teste. s. nunc tractadum ver. attendere debet. licet Accur. notet contrarium & male, in auth. de testi. s. quia vero. colla. 7. & C. de testi. in authen. qui semel. Si queris, vtrum sine cōsensu partiu hæ solennitates omitteri possint, refert, aut queris de statuto vel cōsuetudine est, quod possint omitteri, vel etiam ex toto tolli, & tunc omitteri poterunt quimod etiam ex toto tolli. argu. C. de priuileg. schol. quoties. lib. 12. j. de eo qui mittitur in pos. causa rei seruandæ cum venissent. Aut non est ita de consuetudine vel statuto. & tunc nō poterunt per iudicem omitteri, vel tolli. j. de lites contesta. c. vnic. & de libel. obla. c. 1. & hoc notat Gen. in c. alleg. & de verb. sign. sepe contingit super verbo lites contestationem. in clem.

1 Penam iuris mutans, quando, an non, infamis.

2 Delegatum non, nisi in paruis multare. & 3.

4 Multam iurisdictioi commensurari.

5 Illis. Si queris, vtrum iudex, qui pro crimine, vel delicto infligit, vel imponit penam molliorem vel duriorē penā statuta a iure sit infamis, refert aut hoc facit sine causa legitima, & tunc est infamis. vt C. ad l. Iul. de vi publ. vel priu. seruis qui ad furem, & ne sanctum bapt. reite. l. 3. in fi. Aut hoc facit ex causa legitima, & cum causæ cognitione: & tunc non est infamis. nam ex causa legitima penā a iure statuta potest licite tēperari & exaggerari, vt legitur & notatur. ff. de ijs qui not. inf. l. quid ergo. s. pena grauior. & C. de ijs qui no. inf. l. & si seniorior. & l. si Pofidonium. si ergo licite, & iuris autoritate hoc fieri potest, ergo penam infamie, vel aliam non mereatur. C. ad l. Iul. de adul. l. Gracchus. 2. q. 4. qui peccat. & pro hoc no. per Ber. Inno. & Hostien. j. de secun. nup. ca. pen. & in. Et istam distinctionem ponit Hostien. hic. & in summa de off. ordi. s. qui pertinet circa princ. ver. solutio & c. & de accu. s. quis sit effectus. in princ. vbi de hoc plene. & Archid. r. 8. distin. propter ecclesiasticas & frater Ioan. in summa consuetudin. de pen. q. 14. & vide quod no. Ber. & Hostien. j. de pœnis. c. licet.

¶ Si queris, vtrū iudex possit penā diminuerē, vel augere seu mutare, distingue vt dicā. j. ti. i. de raptorib. in c. in archiep̄atu.

¶ Si queris, vtrū iudex delegatus possit multare. Inno. hic in glo. & s. eo. c. 1. & Hofi. ibi. & j. c. proximo. dāt, quod sic: & idem tenent. j. de appell. sepe. super verbo expensarum. arg. ff. si quis ius dicen. non obtempe. l. vnica. ff. de off. eius cum man. est iurisdictio. l. fi. C. de modo mul. per totū. & C. de sportulis. l. 2. idem Ber. & Tanc. j. eo. pastoralis. ad fin. super verbo puniat. & Inno. ibi in glo. pen. & Spec. rubri. de contumacia. s. si. in princ. & de sen. pas. s. species. ver. est & quarta. Alij dāt cōtra, vt Accur. in prædicta. l. 2. C. de sportul. & de modo mul. eos. in princ. & Hofi. in summa de re iudi. sub rubrica de multa. s. quis possit multare. in fi. pro quibus satisfacit d. l. eos. & eo. tit. l. 2. & 3. & C. de defen. ciuili. defensores. j. & quod dñ in l. 2. C. de sportul. est speciale. Et ratio est fm Hofi. quia delegatus Papæ non recipit iurisdictioem, nec; potestatem, nisi sint censuræ ecclesiasticæ, cuius noīe multa non cōtinetur, vt patet. j. de verb. sign. c. quaerenti. ergo non multabit, nisi rescriptū id expresse continet, sicut fit. j. de accu. c. cum dilecti. Sed tu distingue, t aut queris de parua multa, & temperata non magna, & tunc vera est prima opinio. i. quod potest multare non ex vi illius clausule censuræ ecclesiasticæ, sed ex vi iurisdictiois sibi cōmissæ siue ex seueritate ecclesiastica de qua hic. & j. eo. præterea. & ad istam multam extorquendam poterit censuram ecclesiasticam exercere vbi certa penā non est statuta vt hic. & hoc siue pars venire contemnat, siue non pareat. vt s. eo. c. 1. Aut t queris de magna & immoderata: & dic quod non potest: & ita intellige secundam opinionem. & ita distingue Hofi. s. eo. ca. 1.

vbi etiam dicit corrigendum quod in summa notauit ita etiam distinguit Inn. j. de homici. c. pro humani. s. nos tanto. gl. & sic patet. lib. 6. & idem Ioan. Andr. hic & ibi in nouella per l. 2. c. de sportul. per quā legem dāt quidam moderni legitte, quod delegatus imponit multam, sed non tantam, sicut ordinarius. In ista etiam distinctione concordat Archid. 2. q. 6. s. diffinitive ver. item cum certa. & j. de app. c. legitima super verbo finiam. li. 6. Et nota t quod iudices, qui pāt vsq; ad certam summam multare, si vltra multarent, non valeret in superfluo quod facerent, in alio vero hoc est vsq; ad illā summā valebit. pro hoc. j. de præb. c. dilectus filius. & c. nisi essent. 12. q. 2. si quos. & quod legitur & notatur. C. de don. l. sancimus. in prin. & j. de don. apo. stolice. 2. q. 6. s. diffinitiuā ver. item cum certa ibi qñ dicit, quod contra ius. & c. q. d. non totum est infirmum sed in eo quod excedit quantitatem præfixam, non tenet. ar. 89. dist. iudicatum. fm Laur. Hug. Pet. & Archi. ibi licet Ioan. Andr. ibi contra.

Raterea. Si queris, vtrum, aliquo concessio, concessa sint oīa, sine quibus concessum explicari nō potest, dicam. j. de accu. in c. ex parte. j. & ibi vide ea quæ dicuntur ibidem.

- 1 Brachium seculare inuocari ordinarius.
- 2 Delegatus ob laicalia requirit seculare brachium.
- 3 Delegatus non nisi ob graua ecclesiastica requirit seculare brachium. & 4.
- 5 Exequi deuoluta non potest ordinarius.
- 6 Executionem intra appellationis tempora denegari.
- 7 Interlocutoria & definitiue discrimen.
- 8 Exequi rem iudicatam potest iudex.
- 9 Exequi definitiuam potest delegatus: qui accipiendum. 10. & 11.
- 12 Delegati principis specialia.
- 13 Executio delegabilis.
- 14 Arbitrorum qui, an non, exequi possint.

Significasti. Ordinarius potest inuocare auxilium brachij secularis. vt j. de off. ordi. c. 1. & 2. q. 5. administratores. Sed quid de delegato idem, fm quod vt tenere Inno. hic. hoc etiam tenent Hofi. & Io. An. hic. & ho. s. eo. ca. 1. & Ber. j. eo. c. statumus. li. 6. & Arch. in calle. administratores. & G. de Monte Lau. extra. de relig. do. c. quia contingit. super verbo cōtradictores. in cle. Sed ipse Arch. tenet contrarium. j. de hæreticis c. vt officium. per illud cā contrario sensu. & per quādam additionem Ber. positam, vt dicitur. j. de off. ordi. c. qm̄ in pleriq;. in fi. quam tñ non habeo, nec credit Io. An. ibi quod fuerit verbum Ber. ibi. tum quia vidit originale additionum. tum ppter quādam opinionem. s. ipsius Ber. in d. c. statumus. idem tenet abbas hic dicens quod iura contraria loquuntur in ordinario & quod sic feruat curia. Spec. vtranc; opinionem recitat. tit. 1. s. sequitur ver. sed nunquid seculare: & ibi vbi sibi placere prima: cum ordinarius, qui est minor, hoc possit. Sed istas opiniones concordat distinguendo, put distingue in effectu G. de Monte Lau. extra. eo. c. vnic. in cle. Et quia non oēs hnt eum, distingue. quia aut personæ, vel possessiones, in quibus est executio faciendā, seu aliquid exequendum vel faciendū sunt oīno laica les, aut sunt ecclesiasticæ. Si laicales, t tūc iudex delegatus non, nisi per modum requisitionis, recurrit ad brachium. i. ad iudicē ipsarum personarum siue possessionum iuxta tenorem. c. j. de foro cōpe. postulasti. Si sunt t ecclesiasticæ, tunc aut non est tanta violentia, quin ipse delegatus possit per se sufficere. & tunc non potest inuocare auxiliū brachij secularis, quod non est inuocandum, nisi qñ est necessitas seu opus. j. de off. ord. c. 1. Aut tanta violentia, quod iudex ecclesiasticus, seu delegatus non possit per se sufficere: & tunc per ordinem requirendus est primus ordinarius ecclesiasticus loci. & sic intelligitur. j. c. proximi. & c. sane quia. & c. pastoralis. Et si ipse ordinarius per se & per suā censuram ecclesiasticam sufficiat non credo quod possit inuocare brachium seculare fm opi. Archi. Si vero t nec per se, nec per ordinariū sufficiat, quod censura ecclesiastica nihil potest tra tales operari imō in profundum malorum venientes cum ecclesia non habeat vltra quod faciat. s. de iudi. cum non ab homine. tunc inuocare poterit solenniter brachium seculare quæ inuocatio erit ipsi delegato commissa, sicut cætera, sine quibus negotium expediri non potest. ar. hic. & s. eo. c. 1. & c. præterea. & j. eo. c. sane quia. & 2. q. 5. administratores secundum opin. Hofi. & aliorum sequacium. Et sic credo Arch. generaliter verum dicere, alios autem in casibus specialibus tantum. Ita distingue in effectu. G. de Montelauduno. vbi. s.

Hic habes quod iudex delegatus potest suam executionem debite demandare. & j. eo. in literis. & c. pastoralis. §. quia vero. & §. eo. tit. c. si delegatus. lib. 6. Sed contra. ff. de re iudica. l. a diuo Pio. r. r. fo. 2. q. 6. quifquis. & j. de fo. compe. c. si quis contra clericum. Ad quorum contrariorum solutionem, & materiam euidentiam pleniorum, distiguit, aut queris, vtrum aliquis iudex, vel arbiter possit suam suam executionem mandare, referat, aut querit de iudice aut de arbitro. Si de iudice aut de iudice ordinario aut de delegato. si de ordinario refert. aut postquam latam suam negotium est ad examen superioris iudicis totaliter deuolutum. aut per reuocationem negotij ad se per ipsum licet de uoluntate. aut per postula. praela. bone. §. nos igitur. j. vt lite pen. c. ecclesia s. Maria. 2. & de app. vt nostrum. vel per relationem. j. de offi. le. licet vel per appellationem pendetem. ff. nil noui appen. in rubro & in nigro. ff. ad Turpil. l. i. in fi. j. de ap. no. solum. & c. licet. lib. 6. & tunc non potest ea executioni mandare vt in iuribus alle. & no. Car. j. de elec. si postquam. li. 6. Et benedico, appellatione pendente, nam causa appellationis finita quis debet suam exequi vtrum iudex causa principalis, vel causa appellationis dic vt per Card. & Arch. j. de app. romana. in fili. 6. & dicam de hoc. j. eo. pastoralis. §. praterea. Aut non est deuolutum negotium ad examen superioris: & tunc aut queris, vtrum possit exequi infra. x. dies datos ad appellandum, aut post. Si infra decem dies datos ad appellandum, tunc refert, vtrum est diffinitua, vel interlocutoria. Si diffinitua: tunc non potest exequi. Sic intelligo glo. Accur. ff. nil noui appen. l. i. & j. de app. c. non solum. r. respon. lib. 6. Si est interlocutoria tunc potest, vt in calleg. non solum. r. respon. a contrario. & not. Inn. j. de excep. c. dilectio. in glo. no. q. & Spec. tit. de app. §. restat videre. in fi. & Arch. 2. q. 6. anteriorum super verbo deliberatione. licet Ber. j. de accu. ad petitionem dicat idem in interlocutoria quod in diffinitua. & credo q. male. Et est ratio, quare fecus in interlocutoria, quam in diffinitua: quia sicut non debet attentari post appellationem a diffinitua: non solum r. r. fo. Sic nec contra ius quod competit ad appellandum intra decem dies vt ibi iam enim ius quod habet ad appellandum infra decem dies auferret ille, pro quo snia est lata: quod esse non debet: quia beneficium iuris & c. in authen. de nup. §. si vero solum colla. 4. 28. dist. de ijs. j. de regu. iur. c. indultum. lib. 6. & necdum ius non est auferendum alicui: sed nec etiam spes ad ius. vt ff. vfructu quem admodum ca. l. si vfructus. ff. de adult. l. si vxor. §. diuus ff. de ven. in sp. l. i. §. publice. hanc rationem assignat Card. in calleg. non solum. Si vero t. queris, vtrum possit exequi post decem dies datos ad appellandum, & sic postquam res tranfuit in rem iudicatam, a qua non est appellatum, tunc dic. & potest. C. [de execu. rei iudic. eos quos & per totu. ff.] de re iudic. l. 4. & j. de offi. ordi. ca. 1. Si queris de delegato tunc aut est delegatus a principe, aut ab alio ordinario. Si est delegatus a principe, & idem quod ad huc certum in subdelegato. vt j. eo. ex literis. & de re iudic. cum Bertoldus, tunc aut est delegatus vsq; ad certum terminum, aut simpliciter. Primo casu, aut queris vtrum t. suam per ipsam latam infra terminu sibi statutu lapso termino exequi possit. Et hac questio fuit damasceni quarta in hoc tit. & Bart. Brixienfis venerealis. 7. & dominicalis. 93. & incipit. causa fuit comissa. & ipse dama. Tan. & Bart. Brixienfis tenent, q. exequi poterit. Idem Ber. §. eo. de causis in gl. postet queri. hoc etiam casu vt placet Hofst. j. eo. consuluit vbi dicit q. delegatus vltima die pronuntiat & postea infra annum exequitur. pro eis facit. j. eod. querenti. de app. pastoralis. ff. de testa. l. haeredes palam. Nec vt nouum facere, qui iam factum exequitur. & faciunt no. §. de rescriptis. literis. j. de rescriptis. quamuis. li. 6. Sed Hug. Ioan. & Archid. 28. q. 1. si homo esles contra. pro quibus decre. de causis. §. eo. ibi eo transacto mandatum expirat. j. eo. consuluit. & j. titu. r. nouit Io. Andr. in predicto c. de causis. concordando opiniones, nec tenet, quod aut terminus adijcit decisioni, vel diffinitioni causae: & tunc sit vera opinio prima, quasi Papa simpliciter delegante causam & sciente tempus diffinitionis siende adhuc duret potestas in executione. sicut si in comissione causae Papa statuit tps contestationis, vel conclusionis. Ijs expeditis in tempore adhuc in vterioribus remaneret delegati potestas, & tunc exponit ibi eo transacto, & supple. & causa non finita, vel sic eo transacto mandatum, scilicet decidendi hac opinio vera maxime qm per executionem nil aufertur victo & facit quod no. de app. pastoralis. Aut terminus t. adijcitur iurisdictioni, & tunc sit vera opinio secunda: & hoc, sine affirmatiue proferatur verba, puta quod duret iurisdictioni vsq; ad annum, sine negatiue, puta, quod non duret vltra annum cum enim executio sit de iurisdictione j. eo. c. si delegatus. li. 6. Re-

stat, quod iurisdictione finita exequi non poterit. de hoc in Spe. eo. ti. §. restat ver. quid si in statuto Io. An. cuius distinctionem credo veram. Aut queris, vtrum eam exequi poterit infra terminum sibi statutum, & dic, quod potest sicut si esset delegatus simpliciter. In secundo t. casu scilicet qm est delegatus simpliciter tunc potest vt hic & j. eod. in literis. & ca. paloralis. §. quia. fm tñ distinctionem supra facta in ordinario & hoc infra annum. vt j. eo. querenti. & adde quod ibi dicam. Fallit in casu, vbi delegatus executionem suam sibi referuat, vt j. de app. vt no strum. & vt eccl. benef. c. vnico vel subdelegans. j. eo. si delega. li. 6. Si est delegatus ab alio ordinario, tñ sunt opiniones. Nam Tan. Laur. Vin. Goff. Phil. Bertran. Bonaguida. & Hofst. in cal. lega. si quis contra clericum. & Inno. hic. & de arbi. innotuit. & Ber. & Laur. 2. q. 6. quifquis. tenent, quod non potest exequi per l. a diuo Pio. ff. de re iudica. idem Pet. de Samp. & Abb. hic qui notant hic quatuor specialia in delegato t. principis, quae non habet delegatus ordinarij. Primum, quod ille, scilicet, delegatus principis exequitur, iste non. Secundum, quod ille delegat, iste non. vt j. eo. pastoralis & c. fin. C. de iudi. l. i. iudice. Tertium, quod ille citare potest per edicta. j. eo. gratum iste non. C. de iudi. l. i. iudice. mus. de hoc in Spec. de citatione. §. sequitur videre ver. no. fm Ber. Quartum. j. eo. c. super quaestione. §. porro. eadem specialia notat Bonaguida in c. si quis contra. & quod non possit exequi, vt tenere Bart. Brixienfis & Spec. hoc tit. §. r. in fi. de hoc etiam no. tit. de sen. execu. §. 2. in princip. Sed contrarium tenet Goff. j. eo. c. ex literis. & Inn. j. de off. ordi. cum ab ecclesiarum glo. fi. & Io. And. ibi & Ber. in callegato si contra. & Ioannes & Archid. in callegato, qui quis. & hoc credo verius iuxta tñ distinctionem premissam. Et est ratio, quia hodie executio t. sententiae realis & incorporalem possessionem misio est delegabilis. fm quod alia quae sunt meri, vel mixti imperij. j. de offi. ordi. quod sedem vbi hoc no. Ber. & Hofst. & hoc idem not. Io. 95. di. c. peruenit. & Spec. tit. de iurisd. om. iud. circa medium. & G. & Ber. j. de foro compe. c. vnico. in cle. & Inno. j. de verb. signi. dilecto. item etiam quia ordinarius committendo vices suas simpliciter censetur etiam executionem commississe nisi eam specialiter sibi referuat. arg. j. eo. si delegatus. §. si. li. 6. Item contra committentem, qui potuit verba apertius declarasse est interpretatio facienda. j. de reg. iur. c. contra eum in principio. cum concon. ibi alleg. & l. veteribus. ff. de pact. Item dato, quod de sui natura veniret, tñ tanquam accessorium & sequela ad suam veniret debet. ar. j. de praeb. c. super. eo. & c. quia sepe. lib. 6. & extra. eo. tit. c. si iuxta. in cle. & C. de iudi. l. quoties. ff. de exercito. l. 4. c. i. cuiusq; §. pen. Si queris de arbitro, t. tunc refert, aut de arbitro iuris, & talis potest in illis casibus, in quibus & delegatus principis potest. ar. j. eo. ab arbitris. lib. 6. cum ibi no. Aut de simplici arbitro copromissario, & talis non potest suam suam exequi si non sit homologata tacite vel expresse: quia talis sententia non parit actionem in factum. C. de arbit. l. i. idem si sit emologata, scilicet, vt ipse non possit exequi sed ordinarij. j. de foro compe. si quis contra clericum. ff. de re iudic. l. a diuo Pio. r. responso. C. de arbi. l. pen. C. de iudi. propter adu. §. finem aut reus. Et est ratio, quia arbitrorum non habet iurisdictionem sed solummodo notionem. ff. de re iudic. l. ait Praetor. Atqui executio pars est iurisdictionis, vt in calleg. si delegatus ad fi. Quare & c. De executore autem quid iuris vide in Spec. tit. de sen. executione. §. nunc dicendum ver. vt aute m in hac materia & c.

- 1 Sententia mutabilia verba.
- 2 Multa mutabilis.
- 3 Interlocutoria extinctiua immutabilis extendit. 4.
- 5 Interlocutoria quando, an non, reuocari possit. 6.
- 7 Interlocutoria cur potius quam definitiua reuocetur.
- 8 Interlocutoriarum genera.
- 9 Interlocutoriam ex causa reuocari posse. 10.
- 11 Definitua instantia intra annum reuocabilis.
- 12 Definitua negotij immutabilis. 14. fallit. 13.
- 15 L. quid tamen explicari.
- 16 Sententiam mutat princeps.
- 17 Sententiam reuocat ordinarius. fallit. 18.
- 39 Sententiam non, nisi retractabilem reuocat ordinarius. 20. et 21.
- 22 Interpretari sententiam non, nisi maior iudex, potest.
- 23 Laudum ab arbitro interpretandum.
- 24 Iudex, vt arbiter, sententiam reuocat. qui accipiendum. 25.
- 26 Sententia nulla, redintegrata lite iterum ferri potest.
- 27 Sententia quando ex eisdem actis ferenda.
- 28 Sententia nouis actis, processu nullo, ferenda.

Sententia

- 29 Sententia nulla ex eisdem actis iterum ferenda.
- 30 Processu partim valido, sententia ex eisdem actis feratur.
- 31 Processu initio nullo sententiam nouis actis egeri.
- 32 Causa vni commissa, aliam commissam intelligi.

Niteris. Pro euidencia glo. Inno. hic. si queris, nunquid iudex, vel arbiter suam sententiam mutare vel reuocare possit, distiguit, aut t. queris, nunquid possit eam mutare, seu corrigere quo ad verba, seu dic tñ, substantia non mutata, & dic q. sic. ff. de re iudic. l. actorum verba. Aut queris, vtrum possit ei addere quo ad accessoria, vt fructus & expensas, & tunc potest eadem die. ff. de re iudic. l. Paulus. no. Spe. tit. de arbitro. §. fin. ver. vt aut. & §. qualiter ver. diffinitua. Aut queris vtrum possit eam mutare, vel renouare quo ad substantiam & intellectum. & tunc aut queris de iudice aut de arbitro, aut queris de iudice, eo demq; arbitro in simul. Si de iudice, refert, aut queris t. de multa per iudicem ex officio suo imposita, aut de snia per iudicem ad instantiam partis lata. Si primo modo, tunc potest ex causa eam mutare, vt puta, pp in opiam multati. ff. de off. praefi. l. lillitas. §. vlt. & C. de modo multa. l. si. Si secundo modo, aut queris de interlocutoria: aut de diffinitua. Si t. de interlocutoria, tunc aut talis interlocutoria est terminatiua, extinctiua, seu expiratiua iurisdictionis: puta: quia per suam interlocutoriam pronuntiauit se non iudicem, & talem interlocutoriam mutare seu reuocare non potest, quia per eam definit esse iudex. vt j. c. signi ficantibus. & hoc no. Spec. tit. de offi. iudi. §. deferuit ver. quid si proponens. Idem credo dicendum, si iudex a quo appellatum est, deulit appellationi: quia etiam re integra dilatio non poterit reuocare: hoc tenet Tan. idem tenet Io. And. j. de app. cu appellacionibus. li. 6. in nouella. & dicam. j. de matrimonio con tracto contra interdicitum eccl. ex literis. Idem t. credo in casu, vbi ab aliqua interlocutoria lata per ordinariu appellatur ad superiorem puta metropolitanam, qui per suam sniam primam interlocutoriam confirmat & pronuntiat bene pronuntiatum, & male appellatum: quia per talem sniam interlocutoriam definit esse iudex causae, & cognitio redijt ad iudicem, a quo fuerat appellatum. vt j. de app. vt debitus. §. cum aut. Et licet possit dubitari, vtrum talis snia lata per iudicem appellationis sit diffinitua vel interlocutoria, ego tñ credo eam esse interlocutoriam, ar. no. per Card. j. de elec. c. cupientes. §. q. si per xx. in fi. super verbo priuatos. li. 6. & per G. de Monte Lau. extra de app. c. vlt. in cle. Et est magnus effectus, quia fm hoc, oportet a tali snia appellari in scriptis: licet etiam in contineti appelleretur, quod dic, vt legitur, & notatur. j. de app. c. cordi. lib. 6. Aut t. talis interlocutoria non est terminatiua, seu expiratiua iurisdictionis & tunc aut queris, nunquid possit eam mutare, vel reuocare quandiu est & manet iudex in illa causa, quod est ante, q. parti ab eo appellanti tradat apostolos delatorios, vel tradere recuset infra tps debitum vt ff. de libel. dimis. l. vnica. j. de appel. cordi. li. 6. & antequa iudex appellacionis, appellacione recepta, sibi inhibeat, ne procedat. vt j. de app. c. Romana. §. si vero vocatis partibus, ver. q. si obijciatur. & c. non solum. §. illa vero. in fi. li. 6. & tunc poterit eam mutare, vel reuocare quicunq; ex causa tñ, & non alias. sic intellige. ff. de arbi. l. diem. §. fi. de re iudic. l. quod iussit. j. de appel. cum cessante. & hoc verum siue interlocutoria tendat ad preparationem litis. vt ff. de arbi. l. diem proferre. §. fin. siue contineat decisionem questionis incidentis vel emergentis fm Accur. Dy. & Iaco. de Ra. in d. l. quod iussit. & Accur. C. de sen. ex breuic. recil. hac lege. Aut t. nunquid possit eam mutare vel reuocare postquam desijt esse iudex: quod est postquam de dit apostolos delatorios appellanti, vel tradere recusat intra tps debitum, quod dic vt j. eo. c. cu appellacionibus. & c. vt super. in fin. & c. ab eo. in fi. lib. 6. & eo. t. c. quamuis per totum. in cle. vel postquam iudex appellationis appellatione recepta sibi inhiabit ne procedat vt in d. c. Romana. §. si vero. Et dic q. non cum iam desierit esse iudex. j. de app. c. dilectis. §. praterea. & §. quia tñ. & no. Hofst. in c. allegato cum cessante. & etiam Spe. tit. de excep. vifo. ver. Sed nunquid interlocutoria. & ver. sequen. sed pone: Et licet hoc sufficere debeat quo ad articulu istum, tñ (vt plenius videas opiniones) scire debes, q. Inn. in c. cu cessante. & Abb. post cum tenent, q. post decem dies sine licentia illius pro quo lata est iudex non possit interlocutoriam reuocare, sed ante decem dies, vel post vbi appellatum est, illam reuocare potest vt in l. qd iussit. nisi appellas fecisset expensas. tunc enim ad plenum non reuocaretur graua men: nisi restituerentur expense, vel nisi appellationis causa sit iam comissa fm Specu. qui sic dicit obtinuisse in praedicto. ver. Sed pone. Hofst. scripsit,

quod per beneficium appellationis post decem dies interlocutoria reuocari non potest: sed iudicis officio suo implorato: siue iudex ex officio suo non ad partis instantiam hoc facere potest. vt in d. c. cum cessante. cum concon. ad hoc. j. de testi. c. per tuas. & c. cum clamor. Et (vt habes huius materie notitiam pleniorum) tria discutias. Primo t. quare sit ratio quare diffinitua suam sniam non reuocat iudex, interlocutoriam sic. Dicunt doctores, q. duplex est ratio, quia diffinitua fertur cu maiori maturitate. Vnde est necesse illa ferri in scriptis, & de scripto recitari quod non requirit interlocutoria. de hoc. j. de re iudic. c. fi. lib. 6. ergo diffinitua minus reuocabilis ad hoc. 2. q. 6. anteriorum in auth. de app. post principium. colla. 4. C. de repu. l. dubiū Carbi. tu. l. si. Secunda ratio: quia iudex diffiniendo causam quo ad illam functus est officio suo, vt hic. & in l. iudex. ff. de re iudic. [Sed an ois interlocutoria reuocari possit glo. in d. l. quod iussit satis obscure de hoc loquitur:] Potest tñ sic distigui; q. interlocutoriarum quaedam preparant vel ordinant litem que dam decidunt incidentia vel emergentia: quaedam iubent aliquid restitui, vel dari vel non dari, vel non fieri, vel aliquid equipollens. De primis cois est opinio, q. si iudex preparando, vel ordinando litem, iussit te adesse Calendis potest ex causa progare, & abbreviare. ff. de arbi. l. qualem. & l. diem. pferre. Nec obstat, q. dilatio pendente, conquefcit officiu iudicis. C. de dila. l. siue pars. j. de appel. significante. & dic vt dicā dist. r. Si vero interlocutoria decidit incidens vel emergens (quae sint illa no. j. de ordi. cogni. c. r.) dñt quidam etiam hanc t. reuocare posse. Pro quibus facit d. l. quod iussit. & decre. cum cessante, que generaliter loquuntur. r. 9. di. c. r. j. de priu. quia circa. ff. de publica. de pretio. Alij dñt reuocari non posse, cum ex ea, sicut ex diffinitua acquiratur ius litigatori quantum ad articulum decisionis, & transeat in rem iudicatam: vt no. Ber. in c. cum cessante. Alij distinguunt, an sint lapsi x. dies & an sit appellatu. vt §. dixi post Inn. Alij, quod ex officio hoc facit non ad partis instantiam post x. dies: vt dixi. §. post Hofst. Alij dñt in ijs attendendu loci consuetudinem. Vnde videmus edicta, banna, & praecepta iudicum quotidie mutari. Eadem opiniones cadunt circa tertia speciem interlocutoriarum, in quibus iubetur aliquid dari fieri, vel restitui hoc saluo, q. sniam, qua iubetur possessio restitui, vocamus diffinituam. j. de iudic. c. fi. Item praecepta qnq; hñt vim diffinituam qnq; interlocutorie. & primo casu non reuocantur: De ijs. §. de elec. dudum. 2. j. de verb. signi. ex parte primo. comunitur tñ in hac vltima specie vñr tenere legitur, quod interlocutoria non possit mutari. Quid tenebimus? Ioan. An. d. c. cum cessante post praemissa, dicit sic, Attentare possumus, q. omnis interlocutoria mutari possit ex causa. Et sic simpliciter nos canonizat, tenemus quod probat leges. ff. de praeto. l. i. p. l. r. in fin. & l. pen. Et (vt dicebat Din.) non dicatur, q. illud fuerat de voluntate partium, cum ibi in l. pen. ponatur verbum iusserat quod sapit contrarium. ff. quod iussu. l. r. sine causa non possit maxime post x. dies sine volutate partis, pro qua lata est: & sic intelligatur opinio contraria. probatur hoc per decre. vltimam. j. de appel. lib. 6. Nam si iudex appellationis interiecte a diffinitua reuocat grauaem illatu per interlocutoriam, per quam paratur praedictu negotio principali: nec subest alia ratio, nisi q. succedit in locum iudicis principalis. restat, q. principalis hoc poterat cu minor sit potestas iudicis appellationis eo respectu, quo se non introuit de ijs, quae principali non parant praedictum hoc etiam placuit Inn. in decre. sacro. j. de sent. excom. cum ibi primo dixisset super verbo reuocare, q. iudex ideo ab excocacione absoluit parte inuita: quia pars non potest absolucere, nec interest ipsius. In alijs vero etiam interlocutorijs, ex quibus ius, & actio acquiritur parti & quibus pars renuntiare potest, fecus: quia iudex ius illud parti inuita auferre non potest. §. de elec. cum dilecti. Item excocacio respicit maiore excoicati vt spiritus eius. & c. r. q. r. multi. quod in eius lationem non debet retorqueri. j. de regu. iur. c. quod ob gratiam. lib. 6. in alijs sententijs fecus. ff. de re iudic. l. miles. §. vlti. C. de re. credi. l. aq. r. i. Subdit sic, idem in alijs interlocutorijs vt de expen. & alijs similibus. q. reuocari pat. fa proferente etiam postquam per lapsum x. dierum tranfuerunt in rem iudicatam. & sic loquitur l. quod iussit. & facit. j. de reg. iur. omnis. nam sicut iudex ex officio suo sine solennitate iudiciorum condemnat ex qua condemnatione oritur ius & actio partibus, sic & sine magna solennitate poterit reuocare. argu. 4. q. 5. quifquis. Faterur tñ, q. si sine iusta causa reuocet, poterit appellari. Sed tunc iudex appellationis non reuocet alius a proferente, reuocare non poterit nisi legitimo modo per. psecutionem appellationis vel per restitutionem in integru vel alijs modis de quibus notj. de procura.

cura. quæ relam. Tertio videndum est de modo reuocationis & de hoc per Ber. in d.c. cum cessante. fm Io. And. qui ita not. ibi. Si quis de diffinitiva tunc aut iudex qui eam tulit est delegatus, vel subdelegatus, aut esse ordinarius. Si est delegatus vel subdelegatus tunc aut illa snia est sententia diffinitiva instantia, aut diffinitiva negotij principalis: si tñ instantia vt quia absoluit tñ ab instantia, & obseruatione iudicij p inepetam petitionem, tunc, cum habeat iurisdictione vsq; ad sniam diffinitiuam, & etiam postea vsq; ad annum: vt. j. eo. conquerenti. potest eam mutare vel reuocare. hoc no. Spec. tit. de off. iudicis. §. deferuit. vers. quid si proponens: & pro hoc. j. de iudi. c. examinata cum ibi no. per Abb. & talis snia potius est interlocutoria q̄ diffinitiu. Si vero est t̄ diffinitiva negotij principalis tunc nō potest eam mutare, nec reuocare, nec emendare, nec ei addere, vel detrabere, nec de causa iterum cognoscere: & hoc siue teneat ipso iure vt hic. & ff. de re iudi. l. iudex. & l. quod ius in fin. & l. cum quærebatur. & l. post rem iudicatā. ff. de arbi. l. qualem siue non vt. C. quomodo & qñ iudex. l. si vt. proponis. C. de sent. excō. breui. re. l. hac lege. ver. sed nec sic. fm gl. cōs. & fm Inno. & Host. j. de re iudi. c. i. & Host. j. de accu. qualiter & qñ. j. Sed ipse delegans vel subdelegas ipsam sniam poterit reuocare vt in l. allegata. si vt. proponis. & C. de sentent. ex. breui. re. l. i. Quod intellige, si snia sit talis, quæ debeat retractari, & in casibus, in quibus potest retractari, puta per restitutionem in integrum. j. de restitutio. in integrum. c. auditis. & c. ex literis. & c. suscitata & alijs modis, quos Host. ponit. in sum. titu. de snia. §. quo remedio. in princip. & Spec. tit. de snia. §. vlti. in principio. Fallit in snia excōcationis quā quilibet iudex, si sentiat se errasse, potest, quando est iudex reuocare. j. de re. excō. sacro. in fi. vt no. Host. j. de re iudi. cum inter vos. in fi. Item forte fallit in delegato ad vniuersitatem causarum qui equiparatur ordinario. argu. ff. quis & a quo app. l. i. §. i. C. de off. eius qui vices altere. l. i. & 2. & hoc tenet Iaco. de Ra. iud. l. iudex. ff. de re iud. Et quod vicarius sit ordinarius, no. Inn. & Host. s. de off. vica. ca. i. & Spec. rubrica de ordinario in principio. Et hoc verum in casu, vbi ipse delegatus, vel subdelegatus formā mandati, vel cōmissionis suæ diligenter seruauit & fm eam processit. alias forti possit iterato cognoscere, sicut est in arbitro. ff. de arbi. l. quid tñ. & quia vbi formam mandati non seruauit, nihil reputatur egisse. s. de rescriptis. cum dilecta in fin. & j. eo. c. venerabili. in fine. & hoc tenet Iaco. de Rapha. ff. de re iudi. l. iudex & Lambertus. & Pe. & Cin. C. quomodo & qñ iudex. l. si vt. proponis. specu. tñ in ti. de arbi. §. si. ver. vt aut super hoc. & ver. vel dic. & c. vt dicere contrarium. Et ideo tutius t̄ est dicere, q̄ licet contra, vel præter formam mandati pronuntiauerit, quod etiā non poterit reuocare, vel mutare, nec obstat. l. allegata t̄ qd tñ: quia ibi arbitror non perfecerat omne id, ad quod fuerat assumptus; quia cum assumptus esset ad pronuntiaandum in simul super pluribus super vna tñ pronuntiauit. nam tunc poterit reuocare, & sniam latam mutare. & ita potest facere forte delegatus quia nihil v̄ esse actum quando aliquid superest ad agentum. C. de ijs qui. vt indig. l. pen. 7. q. i. c. illud. & c. nihil. Secus si totum perfecerat, quod incumbit, licet præter vel contra formam vt innuit Spec. vbi. s. hoc etiam innuit. c. allegatum. cum dilecta. & j. eo. venerabili vbi post processum contra formam mandati completū negotium fuit ad Papam deuolutū pro hoc etiam facit. j. de elec. si cōpromissarius. §. i. lib. 6. Si quis de ordinario: tñc t̄ aut de Principe puta Papa vel Imperatore & ille potest suam sniam mutare, vel reuocare. C. de p̄ci. Impera. offic. l. si quis aduersus. & in aut. quæ supplicatio. j. de in integ. restit. tum ex literis. §. nos igitur. ver. præsertim. & de re iudica. cum olim. 3. q. 9. apostolica. & c. seq. & not. Spec. tit. de sen. prola. §. qualiter. ver. hoc quoq; notandum. Aut quæris de inferiore ordinario, t̄ & tunc aut snia sua est nulla ipso iure. & tunc potest eam reuocare, & mutare. C. de accu. l. 4. C. quomodo & qñ iudex. l. si præses. C. de sen. & interlocu. omnium iud. l. i. j. de frigi. & male. c. fraternitatis. de purg. vul. c. 2. & l. i. q. 3. c. eps etiam superior eius poterit eam reuocare. vt C. de accu. l. absentem. & hoc no. Host. j. de accu. c. qualiter & qñ. j. super verbo corrigere. Et quot modis snia est nulla. dic per Ber. & plenius per Abb. j. de re iud. c. i. & plenissime per Host. in summa de re iudic. §. qualiter & per Spec. tit. de sen. prola. §. iuxta. & per G. de Montelaudo no. j. de seque. post. c. vnicō in cle. fallit t̄ in casu vbi iudex in sententiando deliquit & snia propter delictum ipsius esset nulla vt quia venalis vt. C. qñ prouo. non est necesse. l. venales. & statim sequitur, aut tenet & est aliqua ipso iure, sed tñ retractando est annullanda & tunc dicit Host. in d. §. qualiter q̄ non potest eam retractare. ar. ff. de re iudi. l. cum quærebatur. &

l. post rem. C. de sent. ex breui. reci. l. 2. Tu dic, quod aut est talis snia que est de sui natura retractabilis citra additionem superioris, aut non est retractabilis. Si est retractabilis, tunc aut est retractabilis citra delictum & alia de causa, q̄ propter delictum ipsius iudicis, & tunc poterit eam mutare, vel reuocare & hoc siue sit causa spiritalis vel matrimonialis siue nō vt no. Host. in summa tit. de sententia. §. quot sunt eius species. ver. io. & vers. sequen. Item siue sit retractabilis de iure cōi citra additionem superioris, vt quia lata per falsa instrumenta, vel teltes corruptos siue scienter falsum dicant siue ignoranter. C. si ex fal. instr. l. i. ff. de re iud. l. diuus. & ff. de in integ. resti. l. diuus. j. de p̄ba. licet & in casibus quibus peremptoria potest pponi post sniam de quib. C. de iuris & facti igno. l. i. Item propter præuaricationem aduocati. C. de aduo. di. iudi. l. i. siue sit retractabilis de iure speciali, vt puta per viam in integrū restitutionis: vt ff. de mino. l. in causā. 2. §. si. & l. præfcti & de hoc in Spe. ti. de arbi. §. si. ver. vt aut super hoc: & de in integ. resti. §. videndum restat. ver. & not. Si vero t̄ sit retractabilis p̄ delictum iudicis, vt quia ipse iudex in sententiando deliquit, tunc ipse eam nō poterit retractare. ar. C. de ap. l. eos. j. de cle. coniu. diuersis fallacis. & hoc tenet Ioan. 3. q. 9. c. quod quis cōmisit in j. glo. dicens q̄ illud c. loquitur de illicita alienatione rerum: vt. j. de rerum permu. c. 2. Secus. n. si non delinquit sententiando. C. sent. rescin. non posse. l. i. ff. de re iudi. l. iudex. quæ leges hoc non dicunt. & concordant ibi Hug. & Arch. cum Io. dicentes, q̄ nec illud c. quod quis. nec sequens, quod incipit apostolicæ loquuntur de snia diffinitiuā in causa spiritali, vel alia, sed loquuntur de alijs cōmissis illicite non in snia. fm eos. i. Et potest esse ratio, vt puniatur in eo, & dignitatem iudicandi amittat, in quo deliquit. s. de temp. ordi. literas. & j. eo. tit. c. eos & c. vlti. l. 6. & vt scandalum, quod potest esse, si talis delinquit de causa iterum cognoscere, euitetur. j. de no. oper. nun. c. cum ex iniuncto cum ibi notatis. Vnde hoc casu superior, vel successor ipsius retractabit sniam vt in ca. allegato diuersis. Et quot modis possit snia retractari, no. per Io. 3. q. 9. in summa. & per Host. j. de sen. & re iudica. c. cum inter vos. & de accu. c. qualiter & qñ. j. & in summa sua de sen. & re iudica. §. quot sunt eius species. & §. qualiter & §. quo remedio & in Spe. ti. de snia. §. vlti. in principio. Si sententia nō est retractabilis citra remedium appellationis, vel additionem superioris, tunc aut vult eam mutare vel reuocare quo ad substantiam causa principale, & nō potest. vt ff. de arbi. l. q̄a. & ff. de p̄nis. l. moris. §. ille. & ff. de questionibus. l. i. §. fin. & 6. q. vlt. quod bene. C. sen. rescin. non posse. l. i. C. de p̄nis. l. penam. vbi de hoc quia semel functus est officio suo. ff. de iudi. l. iudex: & in hoc casu intellige. ff. de re iudi. l. cum quærebatur. & l. post rem. & C. de sen. ex breui. reci. l. 2. & alleg. quod bene & quod not. Spec. in d. §. hoc quoq; notandum. idem dico de præcepto, vt si debitori confesso in iudicio præcipiat iudex quod soluat. ff. de iudi. l. si debitori. Et est ratio, quia præceptum habet vim diffinitiuæ. arg. ff. de appell. l. creditor. §. iustus. & no. Iaco. in l. alleg. quod iusit. Aut circa accessoria, vt fructus, & expensas: & tunc potest eodem die, alias non vt ff. de re iudic. l. Paulus. Si quis t̄ nunquid possit sniam interpretari, refert, aut est maior iudex, vt præses prouincia, vel prætor, vel p̄curator Cæsaris. & talis potest sniam suam interpretari: ita tñ, quod per talem interpretationem eam nō mutet in substantialibus. ff. de prætor. stipu. l. in prætorijs. Aut est minor iudex, & talis non potest: vt ff. de appell. l. ab executore. Si quis t̄ de arbitro tunc aut quæris vtrū possit mutare, vel reuocare sniam suam. aut nunquid possit eam interpretari. Si de primo tunc aut non seruauit formam cōpromissi vel non perfecit completere negotium cōpromissi, & tunc potest vt in l. alleg. quid tñ alias non potest vt eo. l. quia arbitror. vbi de hoc in fin. glo. vnde illa, quæ dicta sunt de delegato p̄t dici in arbitro, & vide quod not. Spec. tit. de arbi. §. si. ver. vt aut super hoc vbi de hoc. Si quis t̄, vtrum possit sniam interpretari & dic quod non vt. j. de arbi. c. cum olim & hoc not. Spec. tit. de arbi. §. fin. vers. sed nunquid verbū obcurum & Arch. io. q. i. sicut enim. Si quis t̄ de iudice, eodemq; arbitro in simul, tunc credo sic dicendum. Nam aut quæris vtrum sniam quam tulit, t̄ vt arbitror possit reuocare, vel circa eam aliquid mutare & tunc dic vt statim dictū est supra. Aut quæris vtrum sniam quam tulit vt arbitror possit non vt arbitror, sed vt iudex postea reuocare, vel circa eam immutare aliquid, & tunc dic quod sic argu. not. per Goff. & Abb. j. de præsump. literas vbi dicitur quod ex nouis rationibus iudex delegatus poterit ferre contrariam sniam ei sententiæ quam pronuntiauit vt arbitror. Vnde in nouis rōnibus noua potest ferri sententia, vt patet in iudicio appellationis. C. de tempori.

de tempori. appell. l. per hanc. & j. de fide instru. cum Ioan. ff. de appell. l. scio. qualis tū & video q̄ ille a quo appellatur vna cum alijs causam appellationis audit. vt. ff. qñ appel. sit. l. i. §. sed & si præses. 17. diffin. multis. Et hoc t̄ intelligunt qñ uouæ rationes emergunt, alias indignum esset vt quod quis & c. j. de p̄ba. per tuas. C. de non nume. pecu. generaliter fm Goff. & Abb. in c. alleg. literas. vbi Host. sequēs istud dictum not. quod sic seruat curia in snia lata per Car. & ita not. Arch. 3. q. 7. §. tria. ver. item si p̄ patrem vbi de hoc: & de ista materia no. per Host. j. de accusa. cap. qualiter. le premier. & per Spe. in §. alleg. hoc quoq; & sequen. & de in integru resti. §. videndū. ver. & no. & de Arbi. §. fin. ver. licet aut. & adde quod dicam in d. c. 2. j. de purg. vulg. ¶ Si quis t̄ sententiā lata per iudicem accurrat nulla ipso iure vtrū iudex ex eisdem actis sniam ferre possit nullus. ff. de appell. si expressim dicit q̄ sic, sed Inno. tenet hic cōtra, circa quod distingue. Aut snia est nulla p̄ incompetentiam iudicis aut propter iuris ordinem non seruatum. Si p̄ incompetentiam iudicis, tunc vide quod no. Spec. titu. de sen. prola. §. iuxta in fin. ver. sed si causa. dicens q̄ aut fuit p̄cessus habitus coram eo, qui nequit ab initio cognoscere vel iudicare: puta quia non erat iudex vel erat iudex sed erat excōcatus. & tunc necesse est litē contestari de nouo & cetera fieri. ita q̄ ex actis nouiter faciendis debet snia ferri. Sic potest intelligi. ff. de app. ell. si expressim. & C. de sent. & interlo. cu. oīm iudicium. l. i. C. quomodo & qñ iudex. l. si vt. pponis. Si vero t̄ potuit cognoscere & iudicare ab initio, sed ex post facto contingit aliquid ante sniam, per quod iudica re nequit, & tulit sniam, quæ nulla est, tunc ex illis actis poterit sniam ferri. arg. ff. de iudi. l. mortuo. C. de accu. l. 4. de resti. spo. latione. cum ad sedem ibi, dum dicit prioris acta iudicij recententes. & c. de testi. præsentata. fm Spec. cuius opinionem v̄ approbare. Ioan. Andr. extra de re iudic. c. i. in principio in cle. licet gen. ibi dicat, q̄ eo casu ex nouis actis debet ferri sententia per iura pro primo mēbro allegato. Si snia dicatur nulla propter iuris ordinem non seruatum, tunc dicit Gen. q̄ ex eisdem actis ferri debet per iura pro vltimo membro allegata. q̄ intel ligo, qñ iuris ordo est seruatus in processu non tñ in snia. Secus si non esset seruatus in toto processu, vt quia lite non cōtestata est processum. s. de elec. dudum. 2. in principio. j. vt lite nō contestata. c. i. & c. accidens. 2. vt not. G. de Montelaud. extra de testi. c. 2. in cle. in principio suæ distinctionis. Vnde de hoc breuius potes t̄ dicere, quod aut processus totus est inualidus, vel propter incōpetentiam iudicis, vel propter iuris ordinem non seruatum, vel alias, & tunc snia fertur ex actis nouiter faciendis vt in primis concor. Ita intellige opi. Inn. hic. t̄ Aut est totus validus vsq; ad sniam sed ipsa sententia non valet quia sine scriptis lata. C. de sent. ex breui. reci. l. si. 2. q. i. in primis. & cap. legum vel in scriptis sed non fuit recitata vt. C. de sent. ex breui. reci. l. i. vel iudex eam recitauit in scriptis nō per se, sed per alium. vt eo. tit. l. 2. vel alijs modis de quibus per Ber. & alios. j. de re iudi. c. i. & tunc fertur ex eisdem actis, vt in secundis concordant ijs. & ita intellige opi. accur. in l. alleg. si expressim. Aut est pro t̄ parte validus & pro alia parte inualidus & tunc aut est in principio validus vt quia lis contestata: & alia rite gesta vsq; ad testium receptionem coram iudice cōpetenti: & in fine inualidus vt quia teltes sunt recepti parte absente nō per contumaciam contra. C. in nomine Dni: cum ibi alle. j. de testi. vel non sunt iurati contra. c. tuis. & c. nuper. j. de testi. & tunc fertur ex eisdem actis validis & ex alijs actis nouiter faciendis pro illis inualidis vt sic vtile per inutile non vitietur. j. de regu. iur. c. vtile. lib. 6. & est casus in calleg. In nomine Dni. in fin. ibi quod quia & c. Item potest ponere exemplum in processu cuius instantia perijt per triennium, vbi nō pereunt attestaciones & alia negotium principale concernentia, sed alia acta pereunt, vt no. Inn. j. de testi. c. causam quæ & Spec. ti. de instr. edi. §. factis vtiliter. & Host. in summa de iudi. §. que sint necessaria. ver. licet instantia iudicij & c. Aut contra t̄ processus est inualidus in sui principio vt quia lis non fuit cōtestata est tñ validus quantum est de se in sui fine, in quo oīa rite acta fuerunt, tunc totus processus p̄ vitium & defectum principij est inualidus, quia difficile est vt bono peragantur exitu, quæ malo inchoata sunt principio. i. q. principatus. & est casus. j. de litis contest. c. vnicō in fin. vbi totus processus p̄ defectum litis contestate irritus nuntiatur & s. de elec. c. dudū. 2. §. licet autem. ver. tandem vbi ex integro iuratur de calumnia & sunt positiones p̄pter defectum litis contestationis. Quæ distinctio locum habet etiā si propter incōpetentiam iudicis sit pro parte validus, & pro alia parte inualidus. Hanc decretalem inducit Barto. Brixienfis ad quæstionem dominicalem, quæ incipit quidam volebat impe-

trare. quæ est vtrum delegatus datus a Papa super cognitione alicuius criminis sub ijs verbis. Quæstionem quæ est inter talem t̄ & talem tibi cōmittimus decidendam, prima quæstione criminali decisa, possit de quæstione ciuili cognoscere & eam decidere vt quod non. Nam sniam ferendo in quæstione criminali vt officio suo functus vt hic soluendo dixit Flugu. dixisse contrarium sicut a simili. iudex simpliciter impetratur super aliqua re potest cognoscere de possessorio & petitorio. j. de causa poss. & proprie. c. pastoralis. & de sequestra. post. c. i. Item istę diuæ quæstiones, ex eodem facto, p̄cedunt ergo apud eundem iudicem sunt tractande. C. de iudic. l. nulli. & de rei vendi. l. ordinarij. Item vna quæstio non perimitur per aliam. C. quando ciuilis actio cri. præiudi. l. vna. Item delegatus, qui diu ortij sententiam tulit, potest postea de dotis quæstione cognoscere. j. de dona. inter virum & vxor. de prudentia. quod credit verum. Henricus Boich.

- 1 C. audiuius. explicatio.
- 2 Præbendam electi non nisi ignorans capit.

Consultationibus. Iuxta istam decre. vi de quod legit & not. 3. q. 2. c. audiuius t̄ vbi est argumentum quod ille est perpetuo deponendus qui accipit præbendam vel ecclesiam vnde alius est violenter eiectus & non canonice circa quod distingue. Nam aut talis dedit operam vt ille alter deijceretur aut non. Si dedit operam, tunc est perpetuo deponendus: vt in calleg. Si non dedit operam, vt deijceretur, tunc aut sciuit eius deiectionem aut non. t̄ Si sciuit eius deiectionem tunc aut credit eam iustā, & tunc non deponetur perpetuo, sed cessabit ab illa ecclesia, vel præbenda & providebitur ei in alia arg. 7. q. 1. c. presentium. & 2. & q. 1. in primis. Aut scit eam iniustam & tunc dignus est perpetua depositione. arg. c. alleg. audiuius. Si vero nesciuit eius [depositionem seu] deiectionem tunc non est deponendus. argu. c. allegati. presentium. & c. in primis. & s. de elec. si alicuius. & de hoc. 7. q. 1. eum. Qui istam distinctionem in effectu ponunt Laur. & Arch. in calleg. audiuius. 3. q. 2. & ipse Archid. calleg. presentium super verbo nolimus. 7. q. 1. Henricus Boich.

- 1 Rescripta contra ius interpretatiue consona valere.
- 2 Rescriptum inferioris contra ius nullum.
- 3 Rescriptum contra ius diuinum quando valet.
- 4 Rescriptum iuris diuini sublatiuum non valere.
- 5 Rescriptum contra ius diuinum mutabile validum.
- 6 Principis rescripto iniusto parens peccat.
- 7 Matrimonij diuina lex qui accipienda.
- 8 Rescriptum contra ius gentium ex causa valere.
- 9 Rescriptum contra ius canonicum quando nullum. & 10.
- 11 Rescriptum derogans priuatę vtilitati valere.
- 12 Rescribenti contra publicam vtilitatem obseruanda.
- 13 Rescriptum contra ius qui accipiendum.
- 14 Licet sensus.
- 15 Abrogandę legis forma.
- 16 Derogari legi generaliter posse.
- 17 L. sicut cerui. explicari. & 18.

Xparte. ij. Si quis vtrum rescriptum impetratum contra ius valeat. Distingue aut rescriptum est impetratū contra ius apparenter non tñ t̄ existenter: vt quia licet sit prima facie cōtra ius cōmune recipit tñ interpretationem a iure per quam consonat iuri, aut est contra ius apparenter, & existenter vel saltem existenter vt quia non recipit aliquam interpretationem a iure per quam consonat iuri. In primo casu dico, quod regulariter valet rescriptum. vt. s. de rescriptis. c. causam quæ, cum ibi not. & hic, in r. responso. In secundo casu refert: quia t̄ aut rescriptum illud est concessum ab alio. q̄ a principe, & tale non valet, vt quia lex inferioris non est supra legem superioris. j. de maio. & obe. cum inferior. Vnde legatus Pape non potest statuta facere contra iura, vt not. Inno. & Host. j. titu. proximo. ca. i. Aut talē rescriptum est concessum a Principe vt hic fuit. & tunc aut rescriptum concessum est contra ius diuinum: aut est concessum contra ius naturale vel gentium vel est concessum contra ius canonicum, vel ciuile. Si contra diuinū, t̄ tunc aut ipso iuri diuino addendo seu ipsum interpretando. & tunc valet vt de iure diuino statuitur, quod in ore duorū: vel trium stat omne verbū. j. de testi. in omni. illud interpretatur ius canonicum & ciuile in contractibus, & in iudicijs habere locum. Sed

Sed in testamento. ubi est maius periculum septem testes requiruntur, & in codicillis. v. vt. c. de testa. l. hac consiliosissima. C. de codicillis l. fin. & pro hoc faciunt not. per Host. Innoc. & Compo. j. de consue. c. fin. Aut est contra ius diuinum ipsum abrogando, tollendo, vel subuertendo: & tunc aut illud ius diuinum contra quod rescriptum conceditur est perpetuum, & immutabile hns perpetua causam prohibitionis, vt si Papa scribat, q aliquis cotrahatur, cum matre vel foreore sua matrimoniu, & tunc non valet vt. j. de restit. spoli. c. literas s. porro. & 8. q. 1. olim. Nam eq casu rescriptu conceditur super ijs, qua non pnt procedere causa ronabili subsistente. Et est ratio, quia Imperator est reus Dei: vt C. de off. praefecti prae. l. 1. circa principium & Papa similiter. vt s. in progno. ibi seruus seruoru &c. Est enim vicarius Christi vt. s. de transla. epi. c. 2. & c. licet. M. do constat, q seruus non potest legem dni tollere. ff. de arbit. l. nam & si magistratus. ff. ad T. reb. l. l. a quo. s. temp. iuu. j. de maio. & obed. cum inferior. & est textus. 10. dist. ca. 1. pro hoc etiam facit. C. de praeci. Imper. offer. l. rescripta. vbi hoc tenent glo. & doc. Aut illud ius diuinum contra quod rescriptum conceditur est tale, quod ex causa potest mutari, & tunc fac. de R. pha. Pet. de Bellapertica & Cy. in d. l. rescripta. f. sic distinguunt. Aut rescriptu conceditur ex iusta causa, vt q Imperator mandat virum homicidam interficere, & tunc valet, posset etiam poni exemplum in Papa qui fauore religionis, qua est maius bonum, statuit matrimonium per verba de praesenti contractum non tn carnali copula consummatu posse dissolui. j. de conuer. coniuga. c. ex publico. aut rescriptum conceditur sine causa iusta, & tunc, aut quaeris vtrum valeat quantum ad ius diuinum tollendum & dic q non per iura allegata. Aut vtru valeat, quantum ad obseruantiam ipsius rescripti, & contentorum in eo, & dic q sic, vt si princeps mandat aliquem reuera innocentem occidi tanquam nocentem: quia siue sit verum, siue falsum, quod comiserit illud propter quod mandatur occidi tn presumendum est, q causa subsit, & snia sua praesumitur in dubio semper esse iusta. arg. C. de legi. l. fin. j. de re iud. in causis. & maxime Papa, quod dic vt legitur, & notatur per Ioan. & per Archi. 40. dist. c. 1. verumtamen, si verum est non subesse causam principis peccat. arg. j. de sen. ex. c. sacro. & de re iud. cum aeterni. lib. 6. iudex tn qui iudicat fm eius mandatum, non peccat: cum ipse princeps sit lex animata in terris, in aut. de consili. in fi. colla. 4. & iudex fm legem iudicare habet. a simili si iudex fm iniqua consuetudinem Anglicanam totam haereditatem paternalem adiudicauit primogenito filio, alijs exclusis non peccat, ille tn qui recipit peccat quia facit contra apostolum dicentem. Si filius, ergo haeres fm Pet. & Cyn. in l. allegata. rescripta. Sed ego edo indistincte prout dicunt Lamber. & glo. ibi, q rescriptu quod est contra ius diuinum ipsum tollendo vel subuertendo non valet per iura allegata & 2. q. 1. Imperialis alias incipit rescripta nec intelligas verum q homicidam interficere sit contra legem diuinam non occides imo fm legem diuinam, 2. q. 1. lex aeterna, & c. qui malos. & c. homicidas. & per totum. in aut. de mandatis principum s. non permittas. colla. 3. Item exemplum quod posui de c. ex publico. non est contra legem diuinam: quia lex diuina, qua dicit, Quos Deus coniunxit homo non separat, debet intelligi de matrimonio carnali copula consummato. Vnde ibi P. pa statuit ius diuinum interpretando no tollendo quod potest vt dictum est. Nec est veru quod dicti doctores dicunt, q si coltare, quod princeps praeciperet aliquem interficere sine causa, q esset sibi obediendum vt patet. 1. 1. q. 3. c. no sem p. & c. si dñs. & c. iul. & c. q. reslit. & no. s. de ipsi. ordi. c. ad aures. Si rescriptu sit f concessum contra ius naturale vel gentium: vt quia princeps madat mihi auferri rem meam, refert aut rescriptum conceditur ex causa ronabili: & tunc valet & tollit ius sicut vsucapio tollit dominium. Et est ratio, ne rerum dominia sint in incerto institu. de vsuca. in principio. ff. de vsuca. l. 1. & captiuitas tollit libertatem, vt instit. de iure personarum s. serui. Et est ratio, ne capti ab hostibus interficeretur, per eandem viam facit. C. de bon. dam. per totum. & C. ex quibus causis. per totu. ff. de religio. & sumpti. fune. l. si quis sepulchrum. ergo & princeps hoc poterit facere, cum sit lex animata in terris in authen. de consili. in fi. colla. 4. Et hoc tenent Inn. Host. & Compo. & Ioan. Andr. s. de consli. que in ecclesiarum vbi de hoc per eos. Aut conceditur sine causa ronabili, & tunc non valet vt tollat ipsum ius naturale vel gentium. Sed tn quantum ad obseruantiam (qualitercuq scribat) debet seruari. Nam rescriptum suu semper praesumitur ex iusta causa interpositum: & talis praesumptio est violenta in persona principis, vt not. Cy. in d. l. rescripta. Sed ego Henricus credo, quod t tale

rescriptum non valet etiam quantum ad obseruantiam: vt s. de rescriptis si qñ. & in d. l. rescripta: vt no. accur. & odo. C. de praeci. impera. offe. l. quoties. & Inn. & Compo. s. de consli. que in ecclesiarum. & Archi. 50. dist. ius ciuile & maxime ex quo secunda iusio non interuenit. arg. in auth. de mand. princ. s. deinde. & in authen. vt nulli iudi. s. ad hoc vero iubemus. In tertio casu. l. qñ rescriptum conceditur contra ius canonicum vel ciuile, refert quia aut conceditur in illo casu in quo specialiter phibetur impetratio, & tunc non valet: vt. C. de postulan. l. nemo. C. si nupti ex rescripto pe. l. vna. C. de sacrosan. eccl. l. iubemus nullam. C. ne lice. poten. per totum. & pro hoc. j. de rescri. c. fin. lib. 6. quod verum nisi appareat de certa scientia Papae, vel Imperatoris: vt quia secunda iusio interuenit. arg. not. per Io. An. in d. c. fin. in gl. pen. Aut conceditur in casu vbi non specialiter sed generaliter prohibita est impetratio: & tunc aut rescriptu nemine laedit, & impetranti proficit: vt quia remittit poenam, & tunc valet vt in d. l. rescripta, fm vnam expositionem. C. de praepo. sacri cubi. l. vlti. lib. 12. ff. de fenatoribus. l. fin. Aut laedit aliu & tunc aut modice laedit & tunc valet: vt. C. de praeci. impera. offe. l. quoties. & no. Inno. & Compo. in d. c. qua in ecclesiarum. s. de consli. de immu. eccl. quia pleriq. & G. de Monte Laud. extra de re iudi. pastoralis in cle. Aut grauius laedit aliu, & tunc aut habet clausula derogatoria iuri vel specialiter & nominatum, vt quia dicit, Non obstantem tali lege, vel canone, vel generaliter vt quia dicit no obstantem lege aliqua, vel canone aliquo, & tunc valet rescriptum Imperatoris & contra leges & rescriptum Papae contra canones. & in ijs quaerit eoru tollere potest, pro primo facit. ff. de leg. 3. l. si quis in principio testamenti. ff. ne quid in loco pu. l. 2. s. si quis a Principe. ff. de excep. l. 3. in fin. & l. 4. s. de rescriptis. nonnulli. in principio. & j. de praeb. si apostolica. lib. 6. Pro secundo facit quia tn valet genus: quo ad oia, quantum species quo ad speciem. ff. de administratio. tuto. l. si plures. & l. si duo. C. de quadri. praescrip. l. 2. & C. de praescr. 30. vel 40. annorum. l. oes. j. de transactio. c. 1. & de offi. ordi. si sacerdos. cum ibi notatis maxime, qñ non esset nisi vna lex, vel canon in contrarium. ar. ff. de libe. & postu. l. 1. 2. & 3. & l. Titius: quia satis est, q aliqui sit certu licet non nominatum. ff. si certum petatur. l. certum. j. de resti. licet ex quadam. de consangu. & affini. tua. Et ratio huius potest esse quia principes oia iura in serinio pectoris sui censentur hñe. C. de testa. l. omnium. j. de consli. c. licet. lib. 6. licet Spec. titu. de instr. edict. s. nunc aut videndum ver. & scias. & de rescripti praesentatione. s. ratione aut cause, verum item quod est contra ius. & G. in d. c. licet. dicat sub torte contrariu in clausula derogatoria in genere. Aut t non habet clausulam derogatorem, & tunc aut apparet ex sua coeessione quod derogare voluit legi, vel canoni. aut non apparet. In primo casu, aut est contra vtilitatem priuati. & tunc valet: vt hic in fin. & not. Ber. hic in gl. supple & collet, pro quo bene facit. C. de testa. mill. l. sicut certu. ff. de execu. tut. lidem Vlpianus. in fin. Aut cotra vtilitatem publicam & tunc spectanda est secunda iusio in authen. de man. princ. s. deinde. colla. 3. & vt nulli iudi. s. ad hoc vero iubemus. colla. 9. Et ita intelligo primam glo. Ber. hic & hoc not. gl. & Lamber. & Cyn. & Pet. post eum. C. si contra ius vel vt. publicam. l. si. sed ista duo membra fallunt in exceptione excoicationis, quam iudex debet admittere quantumcuq sibi precise scribat quod dic, vt not. G. j. de excep. pia. lib. 6. super verbo impedit. fallit etiam fm Spec. in reculatione, quia iudex debet admittere, nisi extra causa exprimat, propter quam iudex non possit recusari, vt ipse Spec. no. titu. de recusa. s. 1. ver. quid si sit causa. In secundo casu scilicet qñ ex concessione sua non apparet, quod velit derogare legi, vel canoni non valet: vt in d. l. rescripta. [& hic in principio.] & j. de capi. mona. ex parte. Et quod t dixi de rescripto impetrato contra ius canonicu vel ciuile idem intellige de rescripto impetrato contra consuetudinem ronabilem, & praescriptam. j. de eo qui mittitur in poss. causa rei seruau. c. cu venissent, quia consuetudo praevalet rescripto, vt no. Host. in summa de rescriptis s. quas vires. ver. sed & si rescriptum. & de ista materia vide quod no. Arch. 1. dist. c. ius ciuile. in gl. fi. 12. dist. c. 1. & 9. q. 3. per principalem. & in d. c. licet super verbo reuocare. de consli. lib. 6. vbi dicit, q t certi sunt casus, in quibus valet rescriptum, nisi fiat mentio de iure coi quod impetratur vt in d. c. nonnulli. s. de rescriptis, & de eta. & quali. cam te. j. de cle. non resi. c. cu dilectus. & c. pen. & dilatori potest ad oem casum, quo impetratur conciliu generale, vt in d. c. nonnulli. & de capi. mona. ca. pen. Idem qñ iuris ordo praerogatur, vel manifestam iniquitatem continet, primu patet. s. de rescriptis cam qua. 2. & o. i. tu. c. 2. idem de quolibet iure quo specialiter id cauetur: j. de excecl.

de excecl. pra. l. c. vnico. lib. 6. vbi de hoc plenissime per Io. An. in nouella. glo. pen. recitantem septem opiniones circa ista materiam, & querentem finaliter de verbis derogatorijs ad priuilegia per acta consuetudines, & statuta. san tollantur per verba generalia quod no. ff. si quis cau. l. sed & si quis. s. quaesitum. ff. de acqui. haeredit. l. quaesitum. & l. si quis mihi bona. s. iustum. j. de p. cura. qui ad agendum. lib. 6. & quod no. s. de eta. & quali. accepi mus. glo. vlt. facit. 2. q. 2. ne quis de resti. spolia. audita. C. de pe. ti. bono. subla. l. 2. lib. 10. de confir. vtili. bonae. de dolo & cotu. c. 2. & hic. & ff. quod vi aut clam. l. 1. s. deinde. vbi dr nullam exceptionem admitti. & tn admittitur quatuor hoc intelligas per notata. j. de resti. spolia. i. em cum quis in fin. primu gl. ad hoc facit de excep. pia. lib. 6. de sent. exc. c. constitutionem. Item si tunc pater nominatum debet exhaereditare filium. ff. de liberis & posthumis. l. 2. sic t princeps, qui pater noster est, nominatum debet exhaereditare legem vel canonem: quae iura faciunt, quod non sufficit clausula derogatoria iuri in genere contra illud qd supra dixi. ad quod facit quod not. Cyn. contra literas legatoru pro priuilegio locorum. C. qñ impera. inter pu. & vidu. l. vna. in cotrarium. & quod sufficit in priuilegijs patet in d. c. vnico in quibuscuq. priuilegijs & c. j. de excep. pra. lib. 6. j. de haeredit. sicut ait. vbi de hoc per eum. & c. sequenti. in fin. Et de ijs quatuor, quod tollantur per verba generalia probatur in cle. de sepult. c. dudum. versi. nos etenim. & de sena. exco. comunicatio. c. 1. in fin. De priuilegijs consuetudinibus & statutis. j. de elect. cum non deceat. & c. quia saepe. lib. 6. & in cle. de iure patro. c. 1. in fin. de consue. & statu. j. de cap. mona. c. vnico. lib. 6. de eta. & quali. c. 2. qui ad fi. de reli. do. quia contingit ad fin. ad fi. De priuilegijs. c. 1. ad fi. de poenis. c. cupientes. specialiter. j. de haeredit. vt officium. s. ad confir. lib. 6. Item specialiter de consuetudine de statu regula. c. 1. s. sane. de poenis si quis suadente post principium in cle. de priuilegijs specialiter. j. de sent. exc. ca. 1. in fin. & de testa. c. 1. in fin. de sepul. ca. 1. de decimis. ca. 1. ad fi. de regula. c. 1. de statu regu. attendentes. s. ad qua. de reli. do. c. 1. ad fi. de cen. c. 1. in fi. de haeredit. c. 1. ad fi. de priuile. ca. 2. de poenis. ca. 2. de sent. exc. cum ex eo. Sed de verbis constitutionum papalium non est dubium, tum quia apparet certa scientia. tum quia impossibilis esset declaratio propter generalitatem ipsaru, quae cunctos ligant. s. de consli. c. 1. de rescriptis autem gratiosus hntibus clausulas derogatorias vide per eu. j. de rescriptis. cum aliquibus. in glo. clausula. & glo. se. lib. 6. facit. eo. tit. c. si propter. Breuiter dici potest, q in omni materia si per verba t derogatoria prolata. Sed generaliter ab eo qui derogare potest apparet eius voluntas, quod generaliter omnibus derogare voluit, illi stabit alias secus: quae distinctio notatur hic in 2. & 3. glo. j. de confir. vti. vel inuti. porrecta ad fi. in glo. & C. si contra ius vel vt. pu. l. vlti. & exemplifica scientiam & ignoratiam per dictum. c. nonnulli. cum ibi notatis. Ad hoc facit scientia, quam princeps hñe censetur in pectore vt dictu est: & sic cessat in Principe ratio illius legis, sed & si quis s. quaesitum. ff. si quis cau. & facit ad hoc. C. de test. mill. sicut certu vbi miles sciens se filium hñe instituendo alium vt illum exhaereditasse, licet no ex primat. ad idem v. ff. de execu. tuto. l. item vlpianus. s. vlti. vbi tutor absoluit a tutela si princeps sciens eum tutorem dat ei licentiam domicilium transferendi. Ad idem facit opinio Iac. de Bel. qui tenet in auth. de testa. imperfect. colla. 8. valere testamentum fm. licet de primo habete verba derogatoria non faciat mentionem, pro quo dicto facit. s. & si quidem. & quomodo responderet ad l. si quis in principio. ff. de leg. 3. qui scripsit in decreta. licet de consli. super. 6. glo. lib. 6. vel aliter fm Pet. de Bellapertica. lex t illa loquitur in testatore qui cu disponat ad voluntatem suam imputet sibi si voluntatem suam clarius non expressit: hic loquimur de Principe, qui non ad suam sed ad subditorum suorum vtilitatem disponit. ideo nil ei imputandum si non loquatur apertius ad hoc. ff. de pactis. l. veteribus. in concessionibus vero generalibus non veniunt nisi sint expressa quae verisimiliter quis concessurus non fuisset: quod dic vt. j. de regu. iur. in generali. lib. 6. secundum eum.

- 13 Delegationem iurisdictionem expressis nominibus morte cessare.
- 14 C. ex parte sensus.
- 15 Subdelegationem partim, in totum non item, expirare.
- 16 Executio mandata quando an non morte expiret.
- 17 Praeceptum an morte expiret.
- 18 Commissio quando realis aut personalis intelligenda.
- 19 C. mandata explicari. & 20.
- 21 Passum personale qui deprehenditur.
- 22 Priuilegium an reale an personale praesumendum. 23. & 24.
- 25 Archidiacono indefinite commissio causa, omnia remissa intelligi.
- 26 Ordinis commissio a Papa qui quatenusque accipienda. & 27.
- 28 Possessio an & quando auferenda.
- 29 Gratia legato facta qui accipienda.

Voniam Abbas. Si quaeris, vtrum & qñ mandatum morte expi ret: & qñ non, distingue. nam aut fit mandatum ad ne gotia procuranda: aut ad iudicia prosequenda: aut ad iurisdic tionem exercendam, aut ad executionem faciendam. Si ad ne gotia procuranda, refert t quia, aut res est non integra: & tunc non reuocatur nec per mortem mandantis nec per mortem mandatarij. imò haeres mandatarij complebit: vt. ff. de negotiatio ne gestor. l. nam & Seruius. s. si viuo Titio. ff. manda. l. si quis alitij. s. morte. & l. mandatum distrahendum. & in fi. man. s. recte. ver. item si adhuc a contrario. ff. de insti. l. si quis mancipijs. s. si impubes. & s. sequenti. & ff. de arbit. l. arbiter. Aut est res integra, & tunc aut quaeris nunquid expiret per mortem man datarij: & dic q sic vt in iuribus allega. Aut nunquid t expiret per mortem mandantis, & tunc aut illud qd deducitur in man datum est tale quod ipse madans necesse habebat explere si vi xisset. & tunc non expirat per mortem mandantis: vt. ff. de acquir. poss. l. fundi. & not. Accur. ff. de dona. l. 2. s. sed & si quis. & ff. si cer. petal. eius qui in puincia. s. quas vero. Aut illud quod deducitur in mandatum, est tale quod ipse mandans si viueret, non teneretur explere: & tunc aut illud quod deducitur in man datum t erat expleendum in vita mandantis solum, siue ex natura sui: vt si mandat sibi parari ad comedendum: vel fieri sibi aliqua medicamenta, vel vestimenta vel cellam vel alia paramen ta ad equitandum. vel ad missam celebrandam: siue ex forma mandati, vt si madet sibi in vita sua aliquid fieri & tunc finitur per mortem mandantis. ita intelligo. ff. de leg. 2. l. cum pater. s. Meuius. vbi mandauit debitori meo, q solueret, me viuentem, ei cui volebam donare causa mortis. ff. man. l. inter causas. in prin cipio. C. man. l. mandatum. Aut id quod deducitur in mandatu: erat expleendum solummodo post mortem mandantis, & tunc aut ex natura actus, qui deducitur in mandatum, aut ex forma mandati seu ex pposito mandantis. Si ex natura actus, qui de ducitur in mandatum tunc non finitur per mortem mandan tis, vt si mandat sibi fieri sepulturam pulchram. vt. ff. man. l. si non remunerat. s. fin. & l. sequi. Nec obstat. ff. de religio. & sumpti. fune. lat. si quis. s. si cui. & dic vt ibi. Si ex forma madati vel ex proposito mandantis, tunc aut mandatarius eius interuenie bat, vt procurator merus, aut vt donatarius, si vt procurator me rus, refert aut est talis procurator, cui est ante mortem mandan tis obligatio acquisita contra illum in cuius personam debet expleri madatum. Aut est talis procurator cui nulla est obligatio acquisita. Si primo t modo tunc refert. nam aut quaeris, vtrum mandatum adhuc duret quantum ad hoc vt ipse procurator possit recipere a voluntarie soluente & vt soluens sibi liberatione, consequatur & dic q post mortem durat, nec per mortem fini tur, vt. ff. de solu. l. si. 1. respon. Aut quantum ad hoc vt possit exigere a debitore inuito, & dic q non potest. ita quod quinto ad hoc per mortem mandantis finitur: vt. ff. de dote prae l. Scia cum nuberet. Et ista duo mebra immediate dicta possent co prehendi sub primo membro non integra, quia in dictis membris res quodam modo dr non integra. Si secundo modo, hoc est, qñ est talis procurator cui ante mortem madantis nulla est obligatio acquisita contra illum, in cuius persona debet expleri mandatum. & tunc finitur per mortem mandantis. vt. ff. de solu. l. si. in fi. Si iste mandatarius interueniebat vt donatarius tunc non expirat per mortem mandantis, vt. ff. de donatione causa mortis. l. mortis causa capimus. s. Titia. ff. de iure dot. l. si ego. Aut illud quod deducitur in mandatum est indifferens ad vi tam, & ad mortem. & tunc finitur per mortem vt. ff. de leg. 2. l. cum pater. s. Meuius. ff. si certum petatur. l. eius, qui in prouin cia. s. quas vero. institutio. mandati. s. recte. Sed hoc forte fal lit in libertate. ff. de man. vindic. l. si pater. in principio. Si quaeris de secundo membro principali. qñ mandatum est factum ad iudicia

- 1 Mandatum re non integra irrevocabile.
- 2 Mandatum morte expirare.
- 3 Mandatum in vita explebile morte cessare.
- 4 Procuratori non nisi volens solvens.
- 5 Citationis mandatum morte finiri. & 6.
- 7 Mandatum cepta licet non expirat.
- 8 Mandatorum genera & differentia.
- 9 Ordinarium iurisdictionem morte non perire.
- 10 Delegati iurisdictione quando an non morte finita. & 11. & 12.

ad iudicia prosequenda, tunc aut queris [de mandato facto a iudice parti: aut] de mandato facto a parte procuratori suo. In primo casu aut iudex mandans, seu citans tenet Ber. & Host. 3. de re adimplemētū mādati, seu ante diem citationis: & tunc expirat mandatum illud, & pars citata aliam citationē poterit expectare. ff. de arbi. l. arbitri si calendis. & no. Inno. j. eo. cōsuluit. gl. hic colligitur in fin. Fallit qñ ante euentum diei creatus esset iudex successor. & hoc tempore sciret pars citata. arg. hic & vñ c. ius. ff. de iudi. l. mortuo. Aut pars t mandataria, seu citata, moritur & tunc expirat mandatū nec transfertur in heredem vt ei nocet. vt ff. qui fatid. cog. l. si decesserit. ff. quæ sent. sine appel. rescin. l. pen. 2. q. 8. c. vlt. Fallit qñ mandatū suum vel de cretum in persona mortui cōceptum, est fauorabile: quia tunc ad heredem transit. ff. de fideicom. liber. l. cum quasi. vt no. Accur. in d. l. si decesserit. & d. l. pen. & ff. de iudi. l. de quare. v. l. & ff. de reg. iur. l. Neratius. & Archid. 2. q. 1. in primis super verbo recitata. In secūdo casu t refert aut res est integra quod est ante litem contestatam. vt ff. de iurisd. om. iud. l. 1. & l. & quia. & tunc aut illud quod deducebatur in mandatū expediebatur mandatori, & heredibus eius, fieri ne incidere in penam. & tunc non expirat morte mandantis. sic loquitur. ff. de procur. l. si defunctus. aut non expediebatur & tunc expirat per mortem mandantis. vt ff. de procur. l. ante litem. C. man. l. mandatū. & etiā per mortem mandatarij vt patet per iura alleg. j. statim in ver. sed per mortē. Aut non est integra res quod est post litem contestatam. & tunc non expirat per mortem mandantis. vt ff. de procur. l. post litem. & C. de procu. l. nulla. alias secunda. Fallit tñ in procuratore prelati cuius mandatū per mortem prelati expirat indistincte. vt extra de procur. c. h. in cle. & arg. j. ne sede vacante. c. h. sed per mortem mandatarij non expirat. vt no. Accur. in l. man. §. recte. & alleg. ff. de iudi. l. tam ex cōtractibus §. fin. Et ratio t quare in negotijs extraiudicialibus re nō expirat per mortem mandatarij non expirat mandatū, & tñ secus in iudicialibus. potest esse: nā in iudicialibus maior idoneitas personarum, siue principalium, siue procuratorū requiritur. quam in extraiudicialibus. de personis principalibus patet. C. de in integr. resti. mi. l. si curatorem hñs. iuncta. l. cum & vos minores. C. si aduer. rem iud. De procuratoribus patet. j. de p. cur. c. qui generaliter §. fin. lib. 6. Si queris de tertio membro principali. de quo est præfens speculationi. l. qñ mandatū fit ad iurisdiccionem exercendam: quia tunc refert, aut committitur iurisdiccionem ordinariam: quam iurisdiccionem nullus homo potest cōmittere, & conferre, ita quod mandatarius ordinarius fiat, nisi Papa vel princeps qui est lex animata in terris in athen. de consuli. §. fin. colla. 4. quamuis & vniuersitas, & consuetudo, & lex præscripta ordinarij faciunt, vt patet in eo quod legitur & no. j. de off. ordin. cum ecclesiarij. Vnde quo ad iurisdiccionem ordinariam conferendam æquipollent lex animata & inanimata & sic intelligit Gof. lillam. ff. de iurisd. om. iud. l. & quia: vt no. in summa de offic. ordina. §. 1. idem Arch. l. 1. q. 1. experientia. & illa nō reuocatur per mortem cōmittentis. vt ff. de iurisdiccionem omnium iudicum. l. & quia vbi hoc notat glo. & ff. de iudi. l. mortuo. & j. de off. lega. legatos. lib. 6. & Gen. in extrauagant. Ioan. 2. quæ incipit execrabilis si superni. super verbo cōmissionem & Io. And. hic dicens hoc verum, siue cōmittatur non habenti administrationem siue habenti. Fallit in officiali, cuius potestas, & iurisdiccionem per mortem ep̄i expirat: vt j. de maiorita. & obed. cum olim. & eo. tit. c. vnico. lib. 6. vtraq; tñ morte mandatarij expirat illa quæ cōmittitur administrationem non habenti cui personaliter est cōmissa. Nam personalia cum personis extinguuntur, vt hic colligitur in eo quod legitur & no. j. de in integr. resti. c. penul. s. de vsu palad. hæc, q̄ illa, quæ cōmittitur administrationem habenti nisi personaliter est commissā. de tali legitur. j. titu. l. nouit. de præsump. mandata. alias successor exequetur. ff. de iudi. l. mortuo. C. de iud. l. properandum. §. sin autem in medio. Im Ioan. And. hic. Aut cōmittitur delegata, & tunc aut queris, nunquid expirat per mortem delegantis: & dic q̄ sic integra, alias non. j. eodem. grati. & c. licet vndiq;: Aut t nunquid expiret per mortē delegati: & tunc aut causa cōmittitur delegato sub expresso noīe dignitatis: & tunc non expirat per mortem illius delegati qui tenebat dignitatem: etiam si moriatur re integra, vt hic, quia dignitas non aut personæ vñ facta cōmissio, seu delegatio, quia dignitas non moritur: vt j. de rescriptis, si gratioso. lib. 6. Im Inno. & Ioan. Andr. hic. Sed si taliter delegatus transeat ad aliam dignitatem dimittit delegationem successorī suo. j. de offic. ordi. c. pastoralis. ver. nisi forsan. etiam si in cepisset. pcedere sicut & ordinarius dimittit successorī. C. de iudi. l. properandum. §. sin autem. ff. de iud.

l. mortuo. Nam regulare est successorē teneri ad id, ad quod prædecessor. j. de solutioni. ca. 1. r. 1. q. 3. si episcopus. 1. 2. q. 2. hæc huius placiti. 18. q. 2. dudum. Idem tenent Ber. & Host. 3. de rescriptis. eam te. & Host in summa. eo. ti. §. quis sit effectus. ver. quid si is cui. licet Card. j. de rescriptis statutum in quaestione item quæro. li. 6. dicat & male q̄ imō ipse delegatus transfatus cognosceret. t Aut causa sibi cōmittitur sub nomine proprio, & tunc expirat per mortem delegati, vt hic a contrario sensu. & vide quod not. Card. j. de hæret. ne aliqui gl. l. lib. 6. Aut committitur causa sub vtroq; nomine expresso & sub noīe dignitatis & sub nomine proprio, vt quia dñ Titio episcopo Parisiensis, & tunc t dicunt quidam, subtilitatem legalem sequentes, q̄ si nomen proprium præcedit, tunc idem est ac si nomen proprium solummodo esset expressum, ita q̄ morte cuiuslibet eorū mandantis & mandatarij expirat, vt s. Si vero dignitas præcedit nomen proprium tunc idem est ac si nomen dignitatis solummodo exprimeretur. arg. pro vtroq; membro. ff. de sti. feruorum. l. si feruus cōis. Ego vero credo t indistincte, quod vtroq; noīe expresso expiret per mortem delegati mandatū, ita quod non transferatur iurisdiccionem ad successorē. Et est ratio quia vbi genus & species concurrunt in persona vnius eiusdē generis expositum per aliquam eius speciem restringitur ad speciem exponentem. hoc patet in constitutionibus iuris. C. de legi. & cōstit. Im leges & constitutiones. s. de consi. c. h. Item in priuilegijs & rescriptis. s. de rescriptis. c. 2. j. de deci. c. statuto. li. 6. & in cōtractibus. ff. de contrahen. empt. l. Ruptilia Polla. & in lege. & in vltimis voluntatibus. vt ff. de leg. l. huiusmodi. §. stichum. & ff. de leg. 3. l. hoc legatum. cum l. sequ. ff. de fundo instruc. l. cū de lanionis. §. cui fundū & ff. de supel. leg. l. legati, sed nomen proprium ponitur ad exponendū genus. i. nomen dignitatis quod est genus, habito respectu ad successione t pis. quare genus dignitatis restringitur ad personam præcedentem dignitatis specialiter expressam. Præterea vbi vnum propter alterū vtrobique; tñ vnum & c. j. de præb. c. extirpandē. §. qui vero. eo. tit. c. super eod. & cap. quia sæpe. li. 6. & c. si iuxta in cle. sed hic dignitas exprimitur propter personam non e contra quare & c. quod probatur sic, quia cōmissio nunquam fieret dignitati, nisi quod personæ præcedentis, quia ipsa dignitas non possit cognoscere vel iudicare. Item certū est q̄ illud quod est magis notum ponitur ad designationē minus notū, & nō e contra. ff. de testa. l. he redes palam. §. sed si notam. de hæredibus instituen. l. asse toto. & nota. aliquantulū extra de elec. constitutionē, vt circa in cle. Sed constat quod nomen ep̄i Parisiensis est magis notū & certum quā nomen proprium, cū plures possint hñe idem nomen propriū quare & c. Præterea verba debent de aliquo operari. ff. de leg. l. i. l. qñ & j. de præb. si mortu. p. pro. & c. si pluribus. li. 6. Sed expressio noīs proprij nullum aliuū effectū potest inducere nisi quod cōmissio siue rescriptum ad successorē non transmittatur cum alias persona sit certa per expressionem dignitatis. arg. ff. de libe. & posthu. l. nominatim. l. respon. iunctis. c. 1. de off. ordi. c. qm̄ in plerisque. & 7. q. 1. in apibus quare & c. Præterea tex. est (si bene videatur) hic, t scilicet qñ dicit, quia sub expressis nominibus locorū & non personarum & c. quasi dicens quod etiam si personarū quod ad successorē non transfertur cōmissio. Et est ratio, quia plus negat, vel inficiatur negatio, quam ponat affirmatio, vt not. Ber. s. de consue. cum di lectus & Car. j. de rescriptis. ipso iure. lib. 6. & hoc idem tenent Tan. & Bart. Brixienis Spec. & Io. And. vt patet in distinctione sequenti in principio. Nec obstat lex in contrariū allegata. ff. de sti. feruo. l. si feruus cōis. & ff. de leg. præstan. l. is qui in potestate. §. fin. quæ facit per eandem viam, quia ibi nomen appellatum est ignotū & incertum sicut & proprium & ideo nō apparet quod illorum ponatur ad determinationē siue specificationem alterius hic secus. Et ea quæ dicta sunt de legato intellige vera, siue sit delegatus a Principe, vt hic, siue a quocunque alio ordinario. arg. no. per Io. An. j. de testam. c. 2. glo. pen. li. 6. licet Card. innuat contrarium. & credo quod male. j. de rescriptis. c. statutum in fine magna glo. in quaestione. Sed quæro. Io. canonicus in ver. & potest esse ratio. Aut cōmittitur iurisdiccionem sub delegato. & tunc aut queris vtrum expiret per mortem primi delegantis si Papa, vel Imperatoris & tunc, aut delegatus subdelegauit non in totum & tunc nō expirat per mortem ipsius primi delegantis, vt plene no. Io. j. eo. si subdelegato. lib. 6. Aut delegatus subdelegauit in totū. & tunc si moriatur re integra, expirat, alias non vt in c. gratum. Aut queris vtrum expiret per mortem delegati subdelegantis. t & tunc aut moritur re integra, & tunc sic, alias nō vt. j. eo. c. licet vndiq; qd̄ dic vt ibi. Aut queris, nunquid expiret per mortē subdelegati, & tñc distingue.

16
17
18
19
20

& dic per omnia vt dixi. s. in delegato licet Card. in d. c. statutum in glo. adde contradicant & credo q̄ male. Et est ratio: quia illud quod mouet delegantem, debet mouere & delegatū. vt. s. de rescriptis. ca. super literis. in fi. Si t queris de quarto membro principali. s. qñ mandatū fit ad executionem faciendam: & tunc aut est mixta executio, & tunc idem est ac si esset commissa iurisdiccionem delegata contentiosa. arg. notatorum. j. eo. ca. pastoralis. §. quia vero. Fallit in executeo dato ad gratiam iam factam, cuius executio non expirat per mortē mandatarij. vt. j. eodem si super gratia. li. 6. & de præb. si cui. li. 6. Secus in gratia faciendā vt ibi in 2. Responso. vbi dicunt Archi. & Io. An. corrigi sniam Goff. & Host. vt notatur per eos. s. de rescriptis. cōstitutus. & per Host. hic ad finem magna gl. & j. de iure iur. ca. ad nostram. 2. qui dicebant indistincte literas beneficiales non expirare per mortem concedentis. Aut committitur executio mera & tunc non expirat re integra, cum sit omni tpe faciendā: nisi aliquid rōnabile ostendatur, puta filci vel rei publice legis vel aliquid simile, quod dic vt. j. de iudicata. quod ad cōsultationem. in fi. quod si ostendatur secūda iusio expectatur antequā fiat vt in authentica. vt nulli iudi. §. ad hoc vero coll. 9. & de manda. princ. §. deinde colla. 3. hæc sunt vera in mandato. Si vero queris t de præcepto, tunc siue exprimat proprium nomen, siue non sit res integra siue non, nunquam expirat per mortē illius qui suscepit, vt in auen. de man. prin. §. si quis ante. sed expectatur secūda iusio. Im Lau. Gof. l. & Vin. G. natio. hic. & Specu. titu. de legato. §. restat videre. ver. si. Item mortuo mandatore & Host. in sum. eo. ti. §. & qualiter sumitur circa medium. & Archi. l. 18. q. 2. dudum. glo. si idem videtur Host. & Io. An. hic licet dicat hoc non placere Phi. & vide quod notat ipse Archi. l. 4. q. 1. c. fin. vbi de hoc in gl. pen. & fin. Et per istud. cap. dicit Io. An. post Boati. j. de priuil. c. 1. glo. vlti. in nouella. lib. 6. q̄ monachus monasterij exempti, & prior prioratus nō exempti excōcicatus per ordinariū post reuocationem & reuertionem ad claustrum remanet excōcicatus, si proprio nomine fuit excommunicatus. Secus si solum nomen prioratus vel dignitatis fuerit expressum. Abiit tñ quod excommunicatio prelati ex propria culpa pronueniit licet successorē nisi illa culpam faciat p̄priam per illud quod legitur & notatur. j. de immu. eccl. ad hæc. & caduerfus. §. fin. glo. fin. secundum eum. ¶ Si queris vtrum priuilegiū personale exprimens prelati nomen cum tenor respiciat ecclesiam vel e contra nō exprimens prelati nomen sed dignitatem tantum, cum tñ tenor respiciat personam intelligitur personale vel reale vide plene quod not. Io. And. j. de reg. iur. c. priuilegiū in nouella. li. 6. dicens sic. Dubium istarum quæstionū fundatur super ista decre. quæ distinguit an litera exprimat proprium nomen prelati, an exprimat solum nomen dignitatis. Secundo sciendum, q̄ glossula quam posui. s. de vsu pal. ex tuarū in fi. qua tracto an Compositulanus archiepiscopus hodie habeat illius decre. priuilegiū satis sufficere vt ad hanc quæstionem. Tercio est sciendum quod Bart. Brixienis in quæstione venereal. 1. 2. & Dama. s. tit. proxi. q. 1. quærebat. An per hæc verba rescripti apostolici, t vices nostras tibi in tali puincia duximus cōmittendas, fiat cōmissio realis vel personalis, q̄ sit personalis allegat Dama. q̄ scribendo ep̄o expresse nomine ep̄i & committendo illi vices suas iniungit ei necessitatem iudicandi & necessitas iudicandi est munus personale: vt. ff. de mu. & Host. l. munerū. §. iudicandi. ergo & legatio, ex quo in dñum Papa non expressit. Item si debitori meo permisi vendere pignus, & debitor possessionē perdat, & alius eam adeptus rem vēdat durabit ius pignoris quia permissio illa debitori facta intelligitur personalis. ff. quib. mo. pig. vel hyp. sol. l. sicut recorporali. §. si debitori. In cōtrarium adducitur de præsumptio. mandata. ibi. n. Papa t protestatur, quod non loco sed persone legationem cōmittit: protestatio aut illa necessaria non fuisset nisi cōmissio facta simpliciter intelligeretur realis. Et notandum est, q̄ ibi erat nomen p̄prium expressum. Item videtur expressum. j. de instit. c. cum venissent: quia concessio realis intelligitur, nisi p̄betur personalis fuisse. ita dicit lex, qd̄ concessio facta per creditorem debitori de vèdendo pignore intantū realis est quod transit ad heredē vt in prædicta. l. sicut. §. si debitori. s. dixi de extraneo soluit Damascenus per prædictam decret. cum venissent concessione realem Tan. & Ber. contra. & hoc sequitur Spec. de instru. edi. §. nunc aut. ver. quid si Papa. & hoc placet vbi ex verbis rescripti aliud non sumitur

21
22
23
24
25

minis non faciat priuilegium personale. adducitur. arg. ff. de ar. leg. l. annua. 2. j. Secundo cum de priuilegio tractemus, quod est lex priuata, & debet aliquid conferre ultra ius cōmune, & large interpretari. 3. dist. priuil. j. de verb. sign. abbate sanc. ver. hoc aut tem. eo. titu. olim. de priuil. c. in ijs. interpretabitur ergo, vt sit reale & perpetuum. Tertio videmus in pactis, quod expressio nominis, vel persona non facit pactū personale licet ostendat, cum qua persona factum fuit. ff. de pactis. l. iurisgentiū. §. pacto rum. & l. tale pactū. Quarto expressio t noīs concedentis semper ponitur in priuilegijs nec perinde dñ priuilegium personale ex parte concedentis, nisi aliud exprimat in illo equa rōne dicamus, q̄ ex illius expressione, cui cōceditur non est personale ex parte ipsius vbi aliud non exprimitur: vt si de ijs connexis sit idem iudicium. s. de cōstit. c. translatio. j. de accu. ad petitionem. & ibi cōcor. in gl. pen. Quinto hæc partem cōadiuant iura, quæ volūt priuilegia esse perpetua. 2. j. q. 2. c. 2. & quasi per totum in contrariū hæc decre. Secundo t concedens voluisset priuilegium esse reale suppressisset nomen p̄prium quod expresse facit. j. de deci. ad audientiam cū cor. ibi in gl. vlt. Cōstat etiam, q̄ verba in priuilegio debent aliquid operari. de priuilegijs si Papa. lib. 6. licet asserentes priuilegiū esse reale dicant contrarium. Expressione noīs nihil operari. Tertio non loquimur simpliciter de beneficio principis in quo largissima sit interpretatio. de dona. cum dilecti. de verb. sig. olim. C. de bo. va. l. 2. lib. 10. sed loquimur de priuilegio, quod p̄prie datur cōtra ius cōmune: & hoc inquantū respicit aliorū præiudicium, respicit strictam interpretationem: dum modo aliquid conferat. de priuile. c. pastoralis. & c. in ijs. ff. de legi. l. quod non rōne. sed hoc interpretandū est priuilegium non esse reale sed personale quod minus ledit, & aliquid confert: ergo prælegendū: & hic articulus idem cōcludit, qñ nomen nō est expressum. Soluēdo dico non semper curandū de noīe, an sit expressum vel non: sed tota virtus cōsistit in tenore, & verbis priuilegij. hoc satis p̄bat tur. j. de priuil. porro. & c. recepimus. & c. cum olim. j. & 2. c. ex ore. & c. cum & plantare. in fi. & c. dilecti. de fide instru. accepi mus. & c. cōtingit. & c. super ijs. de præscr. veniens de cōfir. vti. vel inuicū dilecta. de verb. sig. abbate. Ad idem. j. de priuile. c. Abbates. & c. vt apostolicę. in fi. & cum persona. & c. si Papa. de off. ordi. c. ordinarij. rñso. & §. 2. & §. in cōferendis. li. 6. Et docet experientia, q̄ t quasi oīa priuilegia antiqua papalia & imperialia exprimebant nomen prelati tunc regentis ecclesiam, cui dabatur priuilegium. verū est, q̄ papalia si dabatur loco religio so subdebant eiusq; fratribus regulare vitā & c. si erant ecclesie seculares, tunc nō ponebatur ibi regulare & c. & vbi hodie dñ fa lutem & apostolicā benedictionem. tunc dicebatur imperpetuum. quis ergo dubitat expressionem noīs non impedire realitatem & perpetuitatē talis priuilegij, si exprimat in priuilegio de successoribus sicut & lite pendet. c. 1. Item qd̄ si priuilegiū dans exemptionē dicat prelato, noīato, te, & ecclesiam eximimus, quis dubitat se successorē exemptū? j. de priuil. exemptio nem. li. 6. Volue causam, qd̄ t si nō exprimat nomen p̄priū, nec aliud singulariter hñs vim noīs proprij tñ exprimit gratiā quam facit esse personale vt in prædicta decre. mandata. j. de præsump. facit de cōces. præb. cōstitutus, vel apparet, q̄ p̄pter labores quos pro Romana ecclesia sustinuit, vel p̄pter eminentem ipsius scientiam, vel sanguinis nobilitatē aliquid priuilegium conceditur vel alias gratia est talis in se que personā respicit: puta, q̄ possit abesse ab ecclesia p̄prie acrem sibi non congruū vel p̄pter capitales inimicitias, & in ijs que notauit. s. de rescriptis significauit. in principio, qñ rescriptū non respicit successorē. & in ijs similibus dici non potest, quod suppressio noīs proprij faciat priuilegium reale, vbi tñ ex tenore priuilegij non potest colligi intentio cōcedentis circa realitatē & personalitatem: & cōuenire potest successorī satis dico standum huic decretali. hoc saluo q̄ si ex aliquibus verbis priuilegij dubitaretur an cōcedens voluerit illud esse personale vel reale ad cōcedentem recurratur, vt declarat, quemadmodū sui beneficij esse ve lit. ff. de reg. iur. l. Neratius. & in d. c. ordinarij. §. si vero. Spec. tñ in d. c. ordinarij. & in d. §. nunc aut. ver. item q̄ fuit concessum dicit, quod si superior haberi non potest intelligitur reale nisi contra probetur per iura quæ dicunt beneficia large sumenda per hæc sit declarata puto cessare contrarium, pro repositione tamen ad l. annua & certas leges & similes inquantum solutioni. contradicere videntur, vide quod scripsi hic super. 3. glo. hæc omnia Ioan. Andr. in callegato priuilegium.

¶ Super. 3. gl. in fi. si queris, qñ Papa cōmittit t causam archidiacono alicuius ecclesie vt Parisijs sine adiectione alicuius nominis proprij vel cognominis, & sunt ibi plures archidiaconi nec Hen. Boich super Decret. H apparat

apparet, de quo senserit quis eorum erit iudex, refert, aut alter eorum tenet nomen ecclesie Cathedralis, sicut est in ecclesia Parisiensi & Carnotensi, & dico, quod ille erit iudex quia in illo casu nulla est equiuocatio: vt. j. de iudi. c. causam que, aut nullus retinet nomen ecclesie cathedralis & tunc propter dubium, nullus eorum erit iudex & imputetur impetranti de rescriptis. c. si. vel in hoc casu consulatur ipse princeps vt. s. eo. c. 2. secundum Host. hic. & de hoc plenius per cum in summa. eo. ti. §. quibus modis. ver. fit etiam prerogatio tacite. & sequen. idem no. gen. extra. de rescriptis. c. & si principalis. in cle. & Ioan. Andr. hic.

¶ Cum papa committit alicui ordinationem alicuius ecclesie vel persone. Si quis quid ipse delegatus possit facere per ista verba refert: quia aut Papa committit de plenitudine potestatis, vel intendens alicui facere gratiam vel penam irrogare, & tunc talis, cui mandatur, potest canonicos facere, & eis canonicatus dare, & stallum in choro assignare, & oia alia facere que facienda sunt siue factu respiciant siue ius. argu. s. de rescriptis. abbatem. j. de prab. pro illorum. s. m. Innoc. & Host. hic. & s. m. Arch. 7. q. 1. petij. in gl. fi. vbi de hoc. Aut Papa committit alicui ordinationem inter partes causam committendo, & tunc aut collatio beneficii siue potestas conferendi beneficii super quo litigatur erat deuoluta ad Papam aut non. Primo casu vt oia concessisse, que ipsam tangebant. arg. j. de dona. c. pastoralis. & de censu. cu venerabilis. s. m. Inn. in 2. gl. & Ho. & Pe. de Samp. post eum. Et pro isto 2. membro est casus extra de prab. si de beneficio. in cle. s. m. Io. An. ibi & hic. Aut no erat deuoluta potestas conferendi ad Papam, & tunc refert, quia aut ordinarius admittit, & insituit illi cui delegatus adiudicauit beneficiu & tunc habet locu istud. c. Aut noluit eu admittere: & tunc aut no allegauit cam non admitti endi. & eo casu delegatus ipsum insituet. vt. j. eo. prudentia. §. sexta. in fi. Aut allegauit cam non admitti, & tunc aut delegatus ea reputat legitima & tunc debet super federe delegatus: vt. s. de ara. & qua. accepimus. & de rescriptis si qm. Aut no reputat eam legitima aut bona & tunc ipse delegatus insituet, & ordinarius appellabit, si velit vt sequit, & tunc qui melius probabit coram superiore obtinebit. ar. C. de iudi. l. rem no no uam. alias nisi ordinarius appellaret infra tps debitu sibi nocet taciturnitas sua. s. de elec. cu dilecti. in fi. Et ista membra a vers. aut no erat vsq; huc. ponit Hof. hic. Vnde in talibus forma rescripti est consideranda, s. m. ipsam procedendum: vt pater in eo quod legitur & notatur. j. de cocef. prab. cu nostris. Vt tñ scias, q. cum delegat maior sit ordinario in causa sibi commissa. s. eo. sane. quia nunquam factu suum per ordinariu poterit s. m. rari. j. de maio. & obe. cu inferior. nisi intelligat s. m. rari. i. approbati. j. tit. r. c. studuisti. nec insinuari. ar. j. de iudi. quia Guil. de cofir. vti. vel inu. c. i. & 2. nisi ob delictu superueniens vel aliam no uam cam. Et breuiter si queratur principaliter vtrum iuste, vel iniuste pcedat delegatus, nihil ad ordinariu. j. de off. ordi. c. pastoralis. §. preterea. Si vero querat st principl, vtrum iuste, vel iniuste possideat & alius petens habeat ius vel vtrum priuadus sit ppter delictum supueniens, talia potest ordinarius & examinare, & diffinire. ar. j. de maio. & obe. per tuas. Sed si occurrat casus in quo de collatione, vel s. m. delegati possit excipere: hanc questionem no poterit iudex ordinarius diffinire. s. m. Host. & Io. An. hic. Et vide qd no. Io. An. & G. de Monte Lau. extra de rescriptis. c. auditor. gl. si. in cle. Item per istam decret. cum suis concor. dicit Io. An. j. de reg. iur. c. indultu. li. 6. in nouella in questione illa legatus: cui Papa specialiter concessit vt auctoritate apostolica possit in quolibet monasterio legationis sue vnu monachum ponere, cuiusdam eadē auctoritate concessit vt recipere tur in certo monasterio in monachum & in fratrem: queritur vtru annus probationis monasterio referretur. Et rñdet qd sic, nam hic per mandatu factu de legato dato super questione iuris pnt audiri, qd ad presentatione Vinc. ordinet ecclesiam, non preiudicatur illi, ad que spectat institutio sic & in pposito non preiudicatur monasterio, cui cōpetit probatio. Item in gratia facta legato, subintelligitur si is pro quo legatus mandauit, sit idoneus. s. de rescriptis cum adeo. j. de presump. dudū. Ista vero idoneitas apparere non pot, nisi per probationem: non tñ reseruat monasterio illa voluntaria repulsiō, que reseruetur si delegatus non scripserit. Sed si probauerint legitima repulsiōnis causam, ipsum repellere poterunt, & sic gratia satis confert & ius cōe non læditur, facit de cōue. c. cu dilectus s. m. Io. An.

1 Inducis petitis, an appellationi renuntiatum sit. & 2.
 3 L. ad solutionem sensus.
 4 Iureiurando, an quando & qui in prebendis preiudicetur. & 6.
 5 L. i. de mil. 1057a. explicari.

Ratum. Si quis vtrum aliquis petendo siue recipiendo inducias a iudice, vel procedendo coram iudice a quo exiit iam grauat: possit ab illo gratamine nihilominus appellare, vel si iam appellauit, vtru per hoc appellationi sue renuntiare videatur, diltigue t aut tempore, quo petit, siue recipiat ab eo inducias vel pro quo procedit coram eo ignorat, verisimiliter sibi ab eo grauam esse illatum: vt quia litigauerat tpe sibi illati grauaminis per procuratorem, & tunc petendo inducias vel procedendo coram eo no preiudicat sibi quominus possit appellare, vel appellationem iam interposita profequi: quia nemo potest renuntiare iuri quod sibi ignorat cōpetere. ff. de transac. l. cum aquiliana & in aut. quo oporteat episc. §. igitur. colla. 1. & ibi not. gl. Aut scit sibi grauam esse illatū, & tunc aut postulat inducias, vel processit coram eo in causa alia q in illa in qua iam appellauit, vel in qua poterat appellare, & tunc sibi no preiudicat, quominus possit appellare vel appellationem iam interpositam psequi: vt. j. de app. c. cum teneamur. Aut in illamet causa, in qua poterat appellare, vel in qua iam per se vel per aliu appellauit, & tunc aut quis nunquid per hoc videatur renuntiare appellationi iam facte per eum? & dic, qd sic vt hic. & ita potest intelligi. C. de re iudica. l. ad solutionem, & est ratio, vt hic no. per Ber. in gl. fin. Aut queris nunquid per hoc videatur renuntiare appellationi faciente, & dic qd non quia iudicium redditur in inuitum. ff. de verb. obl. l. inter stipulante. m. §. 1. vnde ante appellationem est iudex suus cōpetens sed non post. ita no. Inn. j. de re iudic. c. qd ad consultationem in gl. que incipit, quasi per hoc. & Abbas post eum: & vide quod ibi no. Ho. vbi idem tenet hic. idem tenet Ho. & Io. An. j. de testi. c. signi. si cauerunt. dicentes qd talis caute faciet si acceptando diem vel alias pcedendo coram eo protestetur, qd hoc facit saluo sibi iure appellandi. ar. C. de excep. l. si quidē. & j. de testi. presentium. In vtrum tñ est gl. Accur. in d. l. ad solutionem, quae dicit in eo casu, qui appellauit vel appellare potuit, vt dicatur acquiescisse sine petendo verminum ad soluendum. Ad quem rñdet Io. An. j. de app. c. vlt. li. 6. in nouella, qd illa loquitur in vltro petente, secus in parente iussu iudicis que ante appellationem iudice esse constat, ad hoc. j. de reg. iur. c. quod quis. li. 6. & ita potes subdistingue istud vltimu membru nec contrariatur prædictis gl. Inn. & Host. quia loquitur in recipiente inducias non in petete: licet Abbas loquat etiam in petente. Vel, si velis idem intelligere in petente quod in recipiente, potes dicere qd in d. l. ad t solutionem, petitiō induciarū erat mere voluntaria, & superuacua quia habuisset inducias iuris ad soluendum, in d. c. quod ad consultationem. & ff. de re iudi. l. 4. §. si quis con demnatus. Item erat directe tria appellationi interponende in cōtrarium hic secus. Hæc decretalis inducitur per Io. An. j. de reg. iur. c. inspicimus. in nouella. li. 6. ad istas questiones per statutum ecclesie quilibet canonicus post habitam præbendam infra annu promoueri teneret ad sacerdotium. Sunt etiam ibi pbande maiores & minores & de cōsuetudine maiores dantur antiquioribus. A. impetrauit ibi canonicatū & pbandā cū clausula qd non tenetur ad sacerdotiu promoueri. B. impetrauit canonicatū & sibi prouideri de præbenda vna ex maioribus vterq; habet clausulā que tollit cōsuetudinē & statuta. Si vterq; t receptionis sue tpe illa seruare iurauit, queritur an præiudicatur sic illis per tale iuram, & videtur qd sic quasi tacite renuntiano priuilegio vel gratie sibi facte faciendo sponte contra illud, vt hic. & j. de app. sollicitudinē de ijs que fia maio parte. c. ex ore. C. de pactis. l. si quis in cōscribendo. In vtrum facit, quod iuramenta intelligi debent s. m. intentionē iuratis. 2. 2. q. 5. humane. j. de iureiur. c. veniens. & c. quinta uallis & c. prima pars questionis fuit Io. de Montemurlo. secunda iacob canonici Bononien. & allegabāt pro determinatione questionis. j. de priuileg. cum capella. & ff. de mili. testa. l. 3. vbi dñ non psumi que elegisse genus testandi ad sua iudicia impugnada. Sic nec presumamus istos iurasse ad gratias suas perimendas. & hæc partē dabat Iacobus pro solutione. Sed Io. dicit, qd si tpe quo iurauit fuerint lecta & specificata statuta & cōsuetudines de quibus supra & no excepti vt iurans renuntiat gratie per iura primo allegata. Si non lecta vel specificata fuerint secus. per iura vltimo allegata & que recitant. j. de cōmo. c. vno. de deposito. c. bona fides. Tandem post multa dicit Io. An. ibi, qd secundum articulus huius qōnis minus dubitationis habet, qd t primus qd si in ecclesia diuersi sunt pbande maiores a minoribus que in diuersis ecclesijs diuidunt, vt integre & dimidie impetranti maiorē, vel integram, minor vel dimidia etiā si illa vellet cōferri no possit. j. de præb. cui de non. §. l. 6. quare si diceremus sibi preiudicare iuram maiorem vel integram consequi, alias prosequi no possit propter

pter illud iuramentum, minorem vel dimidiam no possit: quia de illa no scribitur & sic esset precepta gratia quod neuter indebat. De iurante patet, de recipientibus idem. Nam recipiebant illum ad præbendam que debebatur per literas. In primo etiam vt indistincte dicendum qd ille. A. recipitur ex vltimo literarum habentium clausulam de non recipiendo sacerdotium, & tollentem statuta contraria, ipsi vtr receptionem facere & iuramentum recipere s. m. forma literarum & ipsi etiam parerent vt receptio & iuramentum, sequentia causata a literis gratie & mandato executorum illis conueniant. Non. n. recipitur simpliciter vt. A. sed vt talis. A. facit. j. de fide instru. inter dilectos. §. ceterū. & de hap. c. maiores. ver. similiter. sic & gñalis transactio restringitur ad id de quo agitur. ff. de transac. l. qui cum tutoribus. §. 1. c. eo. ti. l. si de certa. & no. §. de transac. ca. 1.

1 Spirituales iudices, vno absente, procedant.
 2 Iudices temporales altero absente non procedere.
 3 Delegati quando, an non, altero absente procedant. & 4. & 11.
 5 C. prudentiam. explicari.
 6 Delegatorum processus, altero impedito, an vitietur. & 7. & 8.
 9 Impotentiam absentia probari.
 10 Absentem mortuo equiparari.
 11 Delegatorum processus, an a collega ratificabilis.
 13 Sententia quando ratificabilis.
 14 Ratificari que non possunt.

Rudentiam. Ad declarationem gl. que incipit ad hanc questionem, si queras, vbi sunt plures iudices, vel arbitri nunquid vno absente, alij pcedere possint, diltigue, aut sunt iudices aut iur arbitri. Si sunt iudices, tunc aut sunt ordinarij aut delegati. Si ordinarij, tunc aut agitur de spiritualibus vt de pœnitentia imponeda & similibus: & tunc, vno absente, reliqui pnt pcedere: quoniam quilibet eorū in solidum iurisdictionem exercet: tum pp naturam rei: tunc etiam pp periculum animarum. ar. ff. de off. consull. vnica. §. sane. & pro hoc optime facit. ff. de exerciti. l. §. si plures. C. de autho. prestant. l. vlt. s. m. Inn. Ho. hic. & archi. 7. q. 1. non aut. in gl. adde. §. sane. & pro hoc optime facit, j. de procur. si duo. §. si. li. 6. Aut agitur t de temporalibus & tunc vnus, alio absente, pcedere no potest: nisi dicitur sit a principe, vel a iure, qd quilibet eorum in solidum iurisdictionem exercere possit, vel nisi alter impeditus sit. & de impedimento constat, vel nisi de p̄ritaria consuetudine appareat. ar. d. l. vnice. ff. de off. consull. l. & ita pot intelligi opinio Io. & Ber. hic in gl. in ver. ad hoc diltigue Io. & bene. & c. s. m. Host. hic & Io. An. & arch. in callegato, non aut. pro hoc. j. de re iudica. c. si. cum ibi notatis. Si sunt delegati tunc aut sunt dati cū illa clausula, vt oēs aut duo vel vnus t & c. vel alia cōsimilia: & tunc quilibet eorū in solidum poterit iurisdictionem exercere, & altero no requisito qn sunt duo tm, sive alij no requisiti qn sunt plures: vt. j. eo. cu plures. lib. 6. s. m. Io. An. ibi idem Spec. hoc tit. §. si. in fin. ver. quid si. & Arch. 2. q. 6. §. diffinitua. ver. item si plures. Et est ratio: quia illa alternatiua est alternatiua præstationis: & no ordinis: vt no. per Car. & Io. An. in callegato plures. Aut sunt dati cū illa clausula, t qd si non oēs, qn plures sunt q duo, vel cum illa clausula, qd si non ambo: qn sunt duo tm, & tunc aut p̄stat legitime de impedimento college, vel tertij, & tunc alter sine alijs procedere poterit, seu poterunt. Aut no constat & tunc non vt hic in principio. In hoc t est differentia inter ordinarios, & delegatos, qd in ordinarijs sufficit, qd fiat fides de impedimento etiā ex post facto: secus in delegatis vt hic in principio s. m. Ber. & Ho. hic & Arch. in d. c. non aut. cum. n. mandatur fieri citatio sub certa forma, & modo, seruari debet forma per citantem: alias no tenet citatio. Sic determinauit Papa vt no. Spec. rubr. de citatione. §. 1. ver. sed pone Papa. & Archi. 2. q. 3. de illi cita. super verbo prouocatus. Sed vt idem in delegatis per hanc t decret. que aperte innuit horū alterum sufficere, qd constat de impedimento, vel qd constare possit ibi vel alias de eodem canonicē constare no poterit. ergo ex quo nūc constat iudicē tunc impeditum patet vi clausulæ collegā tunc procedere potuisse, & hanc partem tenet Inn. hic in gl. per testes & glo. sequenti. & gl. duo bene ibi vel nisi alias constat & c. ex quo partes non resistant hoc etiam tenet Arch. in casu dissimili cū eadem sit ratio in callegato plures gl. antepe. vt veritate manifesta cedat opinio. 8. di. veritate. Ad hōi aut contrarietatem cōcordandam Io. An. j. de reg. iur. c. cum qui certus est. in nouella. lib. 6. diltigue, aut t de impedimento tunc existente, & fides nunc fieri non debet nec potest, & tunc nulli dubium qd non valet pcessus, vt hic aut nunc fides fieri potest: & tunc aut impedimento sine opē exce-

ptionis impediens iurisdictionem vel exercitium erat perpetuū, vel t pale ineuitabile & tunc siue fuerit notoriū, siue non: cum tñ nec ipse iudex nec aliqua partium de hoc quaestione reuulerit, valet processus, & sit hæc ratio. quia verū est per existentiam cōditionis illum iudicē esse: nec fit hic per partes, proga tio iurisdictionis que cōpetebat sed sola remissio pbatonis. & hoc casu vera est opinio Inn. & Arch. Aut t est impedimentum tale in quo necessaria sit exceptio, vel est impedimentum incommoditatis, vel voluntatis, & in ijs casibus non valet pcessus, & est vera opinio prima Ber. Ho. & Archi. Et huius patens est ratio: quia de primo oportet cōstare per exceptionē oppositam & probatā, & sic respōdetur ad decret. si cōtra vnum. j. eo. lib. 6. quia no hoc ipso quod iudex suspectus est dñ impotens, nisi pars recuset. igitur nisi prius existat conditio clausulæ iurisdictionem transferens in collegam. Secundo casu. incommoditatis vt cum non t vult perdere lectionem, planum est, qd non per incommoditatem, sed per excusationē existit conditio. & sic loquitur decret. scificatus. ver. dummodo. §. de rescriptis. maxime cū tunc subdelegare possit & collega teneatur no obstante clausula subdelegatū admittere. vt no. j. eo. c. coram. Ter tio casu. voluntatis necesse est de illa cōstare, vel per cōtumaciam ipsius requisiti no venientis, vel per apertam resistētiam, aliter non dñ conditio existere in hoc casu, nec iurisdictione collegæ differri. Ex ijs casibus no esset taciturnitas partiū remissio probationis, vt in secundo mēbro. sed prorogatio iurisdictionis in exercitio quod in delegato no procedit. Cuius diltinctionis s. m. membrū indubitate pcedit iudicē sciente impedimētum collegæ, sed in ignorate vel in dubitante vt idem arg. l. 4. de manum. l. vin. ff. & facit quod no. s. de big. nuper. Nam si cōtra regulam qua præfertur veritas fauore finiarum & processu, præfertur opinio fortius vbi fauor ille cōcurrit cū regula, stabitur regula. Nec obstat. ff. de acqui. hære. l. ventre. & l. qui in aliena. §. 1. & de condi. & demon. l. multū. inter est. cū similibus, & per ea que no. in d. §. 1. Item hæreditatis aditio plus respicit aium iusti. de hæredū quali. ad finem. ff. de acq. hære. l. is qui putat: sicut & tractus matrimonij. de spon. tua. Iurisdictionis exercitium plus respicit factū, dummodo iure subsistere possit, s. m. Io. And. ibi & credo, quod bene. Et puto satis t de impotentia cōstare, qn collega se absentauit ad partes valde remotas nec sit necessaria illius requisitio, cum non possit cōmode requiri. 2. 2. quaf. 2. faciat homo. s. de elect. quia per hoc parcitur laboribus & expensis partium. Item lites citius finiuntur, quorū vtrunq; gratia tum est iuri. pro hoc faciunt iura, que loquuntur de prouincia. s. de elec. coram. j. de maio. & obe. c. si. de dolo & cōtu. cum olim. 3. q. 6. vltra. Item vt mihi bene facere. c. presentata. de testi. quod forsan in vtrum allegares, cum ibi p longam absentiam impediatur, pcessus collegæ: sed ratio est quia in compromisso no erat clausula, qd si non oēs duo aut vnus & c. Ego aut iudico sic, quia ibi t equiparantur mors vnus, & longa absentia alterius. sicut ergo non requiritur mortuū: ita nec absentem, facit etiam c. quauis. j. de procul. li. 6. ibi aut in longum, peregrinari. & de sepult. c. vlt. C. de appel. cū post. & hoc tenet Io. An. j. de off. deleg. si vtra vnū. li. 6. & in hoc concor. quod no. C. eo. ti. cum plures super verbo impediti. eo. lib. Aut sunt dati simpliciter. & t tunc no potest vnus sine alio vel alij sine tertio pcedere, vel iurisdictionem exercere. vt. s. eo. causam matrimonij. j. eo. c. vno delegatorum. ff. de re iud. l. duo ex tribus. & ita intellige opinionē Io. & Ber. hic & quod no. Bart. Brixienfis in questione venereal penultima que incipit quidam impetrauit literas, & c. Si queris de arbitris tunc aut sunt duo tm: & tunc vnus in alterius absentia pcedere non potest, nisi vtrum appareat ex forma cōpromissi. arg. j. de iud. c. si. & no. Io. j. de arbi. c. si. li. 6. & vide qd dicam. j. de arbi. c. si. alias primo. Aut sunt tres & tunc duo absente tertio, & legitime requisito poterunt pcedere, alias no vt in c. si. j. de arbi. li. 6. & hoc nisi ex forma cōpromissi aliud appareat vt ē dictū. ff. de arbi. l. no diltiguem. §. si. ¶ In eadem questione. Sed pone dicit Ber. quod pcessum duorum tertius collega ratificare non potest: idem t Inn. hic super verbo nihil. etiam si fecerint noie illius tertij. idem Spec. tit. de citatione. §. iam de citatione. vers. hoc aut no. quod vt verum s. m. Host. si illi duo nomine suo tm, & non noie tertij absentis processerunt. Nam tunc ille tertius non potest ratificare in alterius præiudicium, quod suo noie non est gestum. ff. de offic. p. consull. & l. l. 4. in fi. & ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. sed si ego. Si vero suo noie, & illius tertij pcesserunt ratificari pot a tertio. quia hoc est tale factū quod ab initio potuit demādari. vt. s. de elec. quod sicut. j. de ijs que fia præla. c. 1. & 2. s. m. Host. Sed primam opi. credo veriorē quia in hoc casu pcessus est inualj-

1 dus, non propter defectum ratificationis tertij: sed propter defectum publicati iuris. i. exercitij iurisdictionis, quod non hnt sine tertio nisi in euentu conditionis clausulæ. & pro hoc facit glo. C. de iure fisci. l. instar. lib. 10. & hoc tenet Io. And. hic. & j. de reg. iur. c. ratum quis. lib. 6. in nouella vbi querit de quatuor quæstionibus. prima dominicalis Bart. Brixienfis que incipit, caufa comissa. tertia queritur. an si duo ex tribus delegatis datis simpliciter tertio irrequisito sniam ferant, an eo potest ratum habere. snia vale. t. Secunda dominicalis que incipit eph Mutin. & etiam venereali. & fuit etiam Dama. i. rubr. de cõsue. per decre. ad nostram. eo. ti. qua quærebatur de snia excõmunicatio nis lata in clericum Bononien. per eph Mutinen. an per eph Bononien. possit haberi rata ita, quod valeat de quibus remittit ad notata hic. & 9. q. 2. c. 1. j. de ijs quæ a præla. cum vos. & in Specu. de cita. s. iam de citatione vbi de hoc. & ver. seq. & de sen. prola. §. sequitur. versi. quid si nulla. & de arbi. §. si. versi. Sed pone lata. versi. de arbitro absente qui ratificat. idã tractat Berthol. dicit in prima quæstione sniam, quæ fuit nulla ratihabitio ne confirmari non posse. & idem Tan. & Hug. idem tenuit de secunda quæstione in qua tñ plus dicebat Tan. sibi respondisse, qd si lata fuit snia t nomine Boniensis epi ipse eph Bononienfis poterat eam ratam hñe alias non, sed sibi, & Dama. hoc nõ placet cum excõcõto pure lata, aut statim ligat, aut statim est nul la cum suam executionem secum trahat. j. de appel. pastoralis. ad c. in primis. 2. q. 1. & 3. q. 6. hæc quippe. respondet speciale in Papa. ad l. 3. §. falsus. ff. rem ra. ha. respondet qd sententia cũ falso procuratore lata tenet quod ad illum. ff. de re iudi. l. 4. sed non quo ad dñm, nisi ratum habeat. quod potest vt ibi. hæc Ioan. An. ibi idem in istis duabus quæstionibus. Inno. hic. & Io. An. dicetes, qd quãdocunq; t deficit aliqua solemnitas, quæ non pendet ex voluntate hominis, sed a iure seu quom is, qui ratificat ab initio non posset committere tale negotium nõ poterit ratificari ex post facto. & concordat quod dicam. j. de sen. exc. mulieres. dist. 3. alias. 4. circa medium ibi si actus deficiebat propter &c. alias duas quæstiones scripsi de elect. dudum. le premier. dist. 2. circa medium ibi ad hoc facit quod notat Ioan. &c.

- 1 Excommunicatus minori, rescriptum velle impetrat.
- 2 Excommunicatus maior, non nisi ignorans rescriptum obtineat.
- 3 Absolutionem non nisi sibi petat quis.
- 4 Appellati excommunicati, vbi liceat.
- 5 Rescriptum agendi excommunicato non prodesse. & 6. fallit. 7.
- 6 Iudicij consequutiua ab excommunicato impetrabilia. & 9.
- 7 Excommunicati iudicis, processus nullus.
- 8 Litem cum reo excommunicato subsistere.
- 9 Excommunicator quis, an non, agat. & 13.
- 10 Contestanda in quibus exceptionibus sit lit.
- 11 Exceptio, cepto iudicio, an admittenda.
- 12 Delegatum absolvens, an de lite cognoscat.

§. Sexta. Si queris, vtrum rescriptum impetratum per excommunicatũ valeat, distingue, aut t est impetratum pro ligato minori excõcõtione duntaxat, & tunc valet: quia talis excõcõtatio minori: nec ab agendo, nec ab impetrando: nec ab eligendo repellitur argu. hic in versi. certum. ibi maioris excõcõtationis. &c. & hoc not. Goff. Ber. & Hof. lib. 6. & G. & Io. Andr. j. de rescri. c. ipso iure. lib. 6. pro hoc. s. de elec. illa. & j. de exce. a nobis. & de cle. excom. mini. si celebrat. Aut est impetratum pro ligato maiori excõcõtatione ligato. & tunc refert: quia aut excõcõtatus ignorat se excõcõtatum: & tunc Ber. & Hof. dicunt. j. de cle. excõ. mini. & c. apostolicæ. quod valeat rescriptum per ipsum impetratum interim, & processus habitus auctoritate ipsius. arg. in eo quod legit & notatur. j. de except. c. pia. lib. 6. quod non audeo asserere nisi cum distinctione quæ sequitur. Vnde t refert aut excõcõtatus sciens vel ignoras se excõmunicatum, rescriptũ impetrat solus, & per se, aut impetrat cum alio non excõcõto. In primo casu refert, aut impetrat super absolutione excõcõtationis sententia obtinenda. & tunc aut super sua absolutione, aut super absolutione alterius. Si super sua absolutione, tunc valeat. vt j. de rescriptis. ipso iure. lib. 6. quod verum est si excõcõtatus duabus vel pluribus excõcõtationibus impetret super vna. vt no. Io. An. ibi in nouella. Si super absolutione alterius, tunc non valeat vt not. Io. de Bor. j. c. alleg. ipso iure. Aut impetrat rescriptum super appellatione: & tunc aut sua aut alterius. Si super sua refert: aut super appellatione sua iudiciali: & tunc valeat vt in alleg. ipso iure. quod intelligo etiã si iste appellas fuisse actor originalis in causa principali quia talis non obstat quod sit excommunicatus, potest appellare & appella-

4 tione t profequi. vt j. de excep. c. cum inter. & c. dilecte. & c. significauit. & ca. vlt. Aut super appellatione sua extraiudiciali, & tunc dicit Inn. j. de except. c. cum inter. priorum. quod talis appellatio non valet, contrarium teneas. j. de maio. & obe. c. dilectas. quas glo. contrarias sic concordat, sicut concordant Car. & G. j. de except. c. pia. lib. 6. quia aut appellatio est mere extraiudicialis. vt s. de elec. cum nobis olim. & j. de appel. bonæ. & tunc non valet. nam talis appellatio extraiudicialis non est nisi quedam prouocatio ad causam. vt j. de appel. c. cum fit romana. aut appellatio nõ est mere extraiudicialis, sed habet aliquid de iudiciali quod impugnat vt de facto nedũ partis: sed etiam iudicis vt si tu executor, puidisti alij de beneficio quod est meum vel mihi debitum. Vel si tu executor legitimas exceptiones meas coram te propositas nõ admittas, & p. hoc appello: nam prosecutio talis appellationis non impeditur per obiectũ exceptionis excõcõtationis. vnde ergo in præcedenti casu nõ valebit rescriptum: in isto sic. Aut impetrat rescriptum t ad agendum, & tunc non valeat vt in d. c. ipso iure. & idem si ad accusandum vel inquirendum. fm Io. Vin. & Ber. j. de accu. c. oporteat. & G. & Io. An. in d. c. ipso iure. & j. de accu. c. si is cui. lib. 6. licet Gof. hic & Tan. & Inn. & Hof. in d. c. cum oporteat. & Card. in d. c. ipso iure. contra. vbi ad inquirendũ quod intelligo siue excõcõtatio sit publica siue occulta. fm Card. & Io. An. ibi licet Hof. & G. ibi contra in occulto. arg. j. de procu. consulti. vbi idem tenet Hof. Item hoc credo verum, siue excõcõtatus impetrat nomine suo siue nomine alieno. fm Ber. [alias Card.] & Io. An. ibi pro quibus facit. j. de proba. post cessationem. sed Guli. ibi cõtra qm impetrat nomine alieno licet Hof. notet in d. c. significauit. & de re iudi. c. quod ad consultationem. in fi. qd excõcõtatus potest impetrare rescriptum super nullitate sententię: quia cum ois ei defensione concedatur, nulla excipitur: & quia hoc sibi per appellationem conceditur, multo magis super nullitate: cuius contrarium bene tenet Io. And. ibi, & in d. c. vt animarũ in nouella.

6 Dic t ergo indistincte, qd rescriptum a tali excõcõto impetratum ad agendũ non valet nec reconualescit, licet postea absoluat, licet Ber. hic cõtra. & male. Sed t fallit in casu. 9. q. 3. multos. & in alio casu vbi prælatus excõcõtat clam & secretè nolentem impetrare rescriptum contra ipsum & subditus ignoras se excõcõtatum impetrat argu. s. de renun. quod in dubijs. & j. de accu. olim. & hoc no. Spec. ti. de rescripti presentatione. s. rone autem impetrantis. in fi. & Io. An. in d. c. ipso iure: in nouella. & concordat Bart. Brixienfis. in q. dominicalis eph quidã. Sequitur qd excommunicatus cum non excõcõto impetrat rescriptũ. & tunc vide quæstionẽ disputatã per dñm Superantũ de Cyn. gl. fm Cremonacensem. quã ponit Io. An. j. de reg. iur. c. vtile in nouella. lib. 6. que talis est A. & B. litigantes in curia super receptione testium vtriusq; rescriptum impetrauerũ ad partes eorum receptor opponit. A. testes B. recipi nõ debere cum rescriptũ pro ipsius parte sit nullum: quia excõcõtatus erat maior excõcõtatione tempore datę queritur an, hoc pbatõ, rescriptũ ex toto valeat vel ex parte ipsius a tm an vero in nullo valeat. Ad primum allegat quatuor rationes. ad fm tres regulas & vnam rone. & ad tertium quatuor rationes. deinde soluit sic. Primo proponens quæstionem non dubiam in illis casibus in quibus etiã solus excõcõtatus impetrare potest: exceptus in prin. c. 1. j. de rescriptis. lib. 6. de quibus. s. in prin. Idem, si prædicto modo erat excõcõtatus reus, qui potest omnia facere ad sui defensionem pertainentia. j. de iudicis. c. intelligimus. de excep. cum inter. Remanet ergo dubium, qd ille excõmunicatõ erat actor primæ causæ, vel litis & tunc dicit in totum valere rescriptum de consecutiuis iudicij impetratum, ex quo non fuit exceptũ. Nam certum est rescripta impetrata de t consecutiuis iudicij distinguuntur ab ijs, quæ sunt principaliter impetrata, vt patet. s. de rescriptis ex parte decani. vbi valet primum eo casu, quo non valet fm. vt ibi patet in cõtrario intellectu: sed istud de consecutiuis iudicij: & in iudicio & iuxta litem impetratum fuit cum testium receptio & ipsius receptionis commissio fuit de litis processu. patet primum. j. de proba. qm. contra. & fm. j. de testi. presentium. lib. 6. Sed actus iudicialis cum excõmunicato habitus, etiã si sit actor, valet donec opponatur exceptio. j. de excep. c. pia. lib. 6. ergo valuit impetratio ex quo nõ fuit exceptum. Sed si adhuc est excõmunicatus. licet exceptio non obstat rescripto, obstat tñ productioni testium quam facit, vt actor, sicut obstat coram delegante. Extra tñ thema quæstionis ad declarationem materię qd excõmunicatus cum nõ excõmunicato impetrat rescriptum nõ de consecutiuis iudicij sic distinguit, aut simul impetrauerunt, vt actores contra tertium, aut vnus ex eis vt actor alter vt reus. t Primo tra-

13 su, aut ius ipsorum erat admissibile vel vtriusq; infolidũ competens etiam quod ad exercitium, aut indiuisibiliter vtriusq; cõe. Primo casu pro non excõcõto valet rescriptũ, pro excõcõto erit caducum facit. ff. de lega. 2. l. si Titio & mihi. Secundo casu qd vterque est indiuisibiliter cõmune inseparabiliter vitat rescriptum per ea quæ no. j. eo. cum super. & in prædicto. c. vtile. lib. 6. Quando vero vnus ex eis actor est & alter reus si excõmunicatus erat actor non valet rescriptum per prædictã decretalem. j. de rescriptis. lib. 6. cum rescriptũ a vitioso & prohibito traxerit originẽ vt ibi no. Si vero excõcõtatus erat futurus reus qui cum actore cõuenit de iudice & loco (vt est moris.) tunc cum non ab ipso rescriptum originem duxerit valebit in totum. vt C. de cadu. tol. l. vna. §. in primo, facit quod no. j. de proba. licet in glo. bene tñ allegat quod; causam. versi. item si constat, non tñ per illud audiretur reus excõmunicatus, agere vel reconuenire volēs vel aliquid facere quod ad defensionẽ sui non spectet, nisi prius fuerit absolutus de except. cum inter. in fi. eo. ti. c. pia. lib. 6. Ad illud quod dicit de conuenientia iudicis obstat videtur quod scripsi post Archi. in prædicto. ca. 1. de rescriptis. in fin. scilicet, quod curia non admittit excõmunicatum reum ad conuenientiam iudicium, sed illud procedit cum de excõmunicato excipitur. hæc Ioan. Andr. in prædicto. c. vtile. & c.

14 ¶ Si queris t vtrũ processus factus cum excõcõto maiori excõmunicato valeat, & teneat, refert, aut queris de iudice excõcõto, & de quod processus factus coram isto si sit publice excõcõtatus, non valet; imò facit iudicium retro nullum. vt j. de re iudi. ad probandum & ibi de hoc plenius dicã. ita intellige quod not. Ber. j. de excep. c. exceptionem. gl. 1. r. ver. est & alia dilatio. &c. melius & expressius in gl. etiam si excõcõtatio. ver. secus erit &c. Aut de parte t excõcõtata & tunc aut queris de reo excõcõto etiam publice & processus factus cum tali bene valet: nisi sit alius canonicum, qd obstat, quod dic, vt plene legitur & no. j. de iudi. intelleximus. Aut queris de actore t & tunc refert, quia aut excõcõtatus maior agit coram delegato, aut coram ordinario: si corã delegato subdistingue: aut quia erat excõmunicatus tpe impetrati rescripti, aut postea fuit excõcõtatus. In primo casu nõ valet processus. vt j. de rescriptis. ipso iure. lib. 6. quod tñ intellige, vt dixi in præcedenti distinctione. In secundo casu, scilicet, qd post impetrationem excõcõtatus fuit, valet rescriptum: ita quod postquam absolutus fuerit agere poterit virtute ipsius cum effectu. vt j. de excep. c. pia. lib. 6. Si agatur t coram ordinario: tunc fm moderna iura valet processus, donec excipiat. & habet locum decret. alle. pia. ita distinguit quo ad istud vltimum membrum de actõre excõmunicato. Ioan. Andr. in c. allegato, ipso iure in glo. nunquid ergo & in hoc concordat. G. ibi. Et quæ sit ratio diuersitatis inter delegatum & ordinarium vide ibi. Et intellige, quod pcessus factus cum actore excõcõto valet fm distinctionem præmissam, etiam si sit publice excõmunicatus vt no. Arch. in c. alleg. pia. §. pen. super verbo obtinebit. & Io. An. in §. fin. & adde quod dicam. j. de iur. in c. intelleximus. licet Hof. ibi in hoc notet contrarium. & de excep. c. apostolicę. vbi de hoc dicam in distinctione. 2.

15 ¶ Si queris, nunquid super exceptionibus debeat lit cõtestari inter partes vides hic, quid dicit Ber. quod in exceptionibus dilatorijs, & emergentibus (licet non fuerit cõtestata) valebit nihilominus pcessus. & idem not. Inn. j. qui filij sint. in c. lator. Hof. vero distinguit, & dicit, quod si proponatur exceptio ante litem contestatam necessaria vñ litis contestatio, cum alias non valeant regulariter testes produci. vt lite non contestata. c. qm frequenter. nisi forsan casus occurreret, in quo posset sequi prolixitas nisi testes reciperent lite nõ contestata. j. de app. interposita. fm Hof. hic. idem. H. de Monte Lau. extra de appel. c. vlt. glo. j. in cle. Si vero proponatur post litem contestatam, & iuramentum præstitum non fiet litis contestatio: alias tot essent litis contestationes, quod exceptiones propositæ. Vnde t sicut contestatio super principali quo ad omnia sequentia est sufficiens fundamentum. s. de elec. dudum. §. 2. tandem. j. de litis cont. c. vnico. iudex tñ exceptioni propositę officio faciet respondere. vt ff. de inter. act. l. vbi cunq;. fm Hof. & sic dicit intelligenda notata per eum in summa de excep. §. & qd sub. §. hoc de dilatorijs. versi. quid si quis impetrauit. & versi. sequenti cuius opinio est tutior. vt no. Inno. in d. c. lator. fm opinionem Ber. & Inno. supradictam satis credo posse sustineri de iure. tum quia in qualibet causa sufficit vnã litis contestationem fieri, vt in iuribus allegatis. tum quia nullo iure cauetur, quod processus nõ teneat in ijs exceptionibus dilatorijs & emergentibus a cõtestatione omilla. Et quod nõ est sancto-

Glo. ex loco isto. [Si queris, nunquid super exceptionibus debeat lit cõtestari inter partes vides hic, quid dicit Ber. quod in exceptionibus dilatorijs, & emergentibus (licet non fuerit cõtestata) valebit nihilominus pcessus. & idem not. Inn. j. qui filij sint. in c. lator. Hof. vero distinguit, & dicit, quod si proponatur exceptio ante litem contestatam necessaria vñ litis contestatio, cum alias non valeant regulariter testes produci. vt lite non contestata. c. qm frequenter. nisi forsan casus occurreret, in quo posset sequi prolixitas nisi testes reciperent lite nõ contestata. j. de app. interposita. fm Hof. hic. idem. H. de Monte Lau. extra de appel. c. vlt. glo. j. in cle. Si vero proponatur post litem contestatam, & iuramentum præstitum non fiet litis contestatio: alias tot essent litis contestationes, quod exceptiones propositæ. Vnde t sicut contestatio super principali quo ad omnia sequentia est sufficiens fundamentum. s. de elec. dudum. §. 2. tandem. j. de litis cont. c. vnico. iudex tñ exceptioni propositę officio faciet respondere. vt ff. de inter. act. l. vbi cunq;. fm Hof. & sic dicit intelligenda notata per eum in summa de excep. §. & qd sub. §. hoc de dilatorijs. versi. quid si quis impetrauit. & versi. sequenti cuius opinio est tutior. vt no. Inno. in d. c. lator. fm opinionem Ber. & Inno. supradictam satis credo posse sustineri de iure. tum quia in qualibet causa sufficit vnã litis contestationem fieri, vt in iuribus allegatis. tum quia nullo iure cauetur, quod processus nõ teneat in ijs exceptionibus dilatorijs & emergentibus a cõtestatione omilla. Et quod nõ est sancto-

rum patrum decreto sanctũ, non est superflitiosus adinuentio nibus præsumendũ. vt 2. q. 5. consuluisti. s. de tranla. epl. inter corporalia. §. sed neq; in fitum etiam quia lites sunt abbreviandę, quantũ cõmode fieri põt. j. de dolo & cõtu. c. finẽ litibus. p hoc no. per Hof. in prædicto ver. quid si q impetrauerit & c. j.

16 **Super eo. c.** In glo. vlti. si t queris, vtrum delegatus, qui propter malitiam excõcõtatoris actõrem ad instatiam tertij excõcõtatum absolutus de eo pro quo excõmunicatus fuit cognoscat, Tan. Vin. Phil. & Ber. hic tenent, quod non. & hoc vñ placere iuristis. pro istis facit, quod delegatus ea potest iure assessorij, sine quibus non potest sua iurisdictione expediri: sed facta absolutione, bene potest iurisdictione delegati expediri, sine illius causæ examinatione. ergo &c. Sed Hof. & Pet. de Samp. & Abb. contra: cum quibus etiam cõcor dat Goff. Nam fm Hof. spiritalia in tm sunt fortia & digna quod quãtuncq; sint temporalibus accessoria, tñ trahunt ad se ipsa temporalia, quæ videbantur principalia. vt j. de iudi. no. ius. postremo. & de or. cog. ttam. Et dicit Goff. quod causa excõcõtationis, & absolutionis sunt cohærentia. Vnde, absolutione facta, statim debet de illa causa cognosci: imò etiam quãq; prius cognoscitur. j. eo. c. cũ contingat. venit ergo & de sui natura & in modũ cohærentiæ non in modũ accessoriij in cognitionem delegati: nec fit hæc prorogatio de consensu priuato rum, sed auctoritate iuris, & sic non obstat. j. eo. c. P. & G. fm Hof. & Ioan. Andr. hic putat opinionem Hof. & sequacium veram in quantum causa illius tertij continet satisfactionis articulum, ad quem excõmunicatus tenetur, & est absolutioni cohærens, vt est dictum: nec extra illum articulum de causa illius tertij se intromittet. Et tunc fit vera opinio Ioan. Andr. & sequacium secundum Ioan. Andr. cuius distinctio probabilis est,

- 1 Vtile inuili causante vitari.
- 2 Vtile inuili partim non irritari.
- 3 Vtile, inuili non causante, non vitari.
- 4 Vtile inuili actuum concursu, non vitari. & 5.
- 6 Vtile ab inuili inseparabili vitari.
- 7 Sententia partim non ferenda.
- 8 Sententia excedens nulla.
- 9 Sententia au pro parte valeat.
- 10 Sententiam in diuidis partim valere.
- 11 Vtile fauorabile, inuili non irritari.
- 12 Vtilia separabilia reuocabilia. & 13.
- 14 Leges aliquot explicatæ.
- 15 Translatio legati inuili, quando valeat.
- 16 Vtile ab inuili in delictis vitari.
- 17 Sponsalibus nullis, nuptias non subsistere.
- 18 Inuilius actus quando, an non, vitet secundum.
- 19 Electione priore nulla, secundam valere.

Vm super abbacia. Si queris, vtrum vitietur vtile per inuile, distingue aut vtile causat ab inuili, aut econtra inuile causatur ab vtili: aut vnũ vice vnũ causatur ab alio, aut neutrũ causatur ab alio. In primo casu refert, aut t illud inuile causans est oino inuile & tunc vtile per inuile vitatur, & maxime qd illud inuile est a iure damnatum. vt patet. C. de legi. l. non dubiũ. ff. de fidei. l. cum lex. de verb. obli. l. 1. §. si quis ita. & l. generaliter. & l. veluti. & l. si homo mortuus. & j. de elec. prouida. de reg. iur. c. cũ quid prohibetur. & c. quæ contra ius. & c. qui tra iura. lib. 6. Aut t illud inuile non est penitus inuile, sed solũ respectu vinculi ciuiliis, & tunc regulariter vtile per inuile nõ vitatur. vt ff. de vfuris. l. vfuras illicitas. & j. de elec. c. si cõfirmationem. & c. si eo tpe. lib. 6. cũ ibi allegatis. ita possent intelligi. ff. de contrahen. empt. & vend. l. fundus. & de dona. inter ver. & vxor. l. si sponsus. §. galiter. In tertio & in quarto casibus refert, nam aliqñ est vnus actus, seu vnũ factum & sunt duo cõcurrentia ad confirmationem ipsius actus, quorũ vnũ est vtile aliud inuile. Aliqñ est vnus actus solus siue vnũ factum solũ ex pluribus tñ quibusdam vtilibus, [& quibusdam inuilibus] cõstitutum. Aliqñ sunt plures actus distantes prorsus, & separati, quorum secundus accedere vñ ad reuocationem primi. Aliqñ econtra sunt plures actus quorum primus cedit ad annulationem, seu impedimentum secundi. In primo casu refert, nam aut illa duo cõcurrentia ad cõfirmationem t actus sunt talia, qd vnũ solum & per se sufficeret ad confirmationẽ illius actus, & tunc Hen. Boich super Decret. H 3 vtile

ficat & delegatus. j. co. ex literis. Postquam vero iurisdictione fuerit ab eo reuocata t per delegatum ipse delegatus & non subdelegatus habebit excommunicatum per subdelegatum absolueret: & alia exercere infra annum a tpe sententiae, vt est dictum ar. no. per Spec. tit. de sen. s. vt aut. ver. sed pone iudex delegatus. Si quis de delegato ordinarij tunc fm Hof. hic erit ad ipsum ordinarij, quo ad executionem sententiae, recurrendum. arg. ff. de re iudi. la diuo Pio. Sed credo, quod talis potest suam sententiam executioni mandare, quod dic vt dixi. s. eo. c. significasti. Absoluere aut ab excommunicatione sententia lata per eum potest, quoad iudicium iurisdictionis penes eum. Nam regulare est, quod quia potest excommunicare, potest & absolvere. ff. de re iud. l. quae condemnare. s. eo. prudentiam. §. sexta. De potestate

7 t vero illius clausula, cōtradictores per cōsuetudinem ecclesiasticam compescendo &c. vide per Innoc. & Hof. j. de testi. ex parte. Ade. & de preb. pro illorum. & ibi dicam per G. j. de preb. si cui nulla. & plenius per G. de Monte Lau. extra de preb. si plures. in cle. & infra quod mentio iudex siue ordinarij siue delegatus possit suam sententiam exequi. nota. ijs versibus, In personali do menses quatuor in re. Procius est vere sententia perficienda. Sic in criminibus sed quatuor excipe casus. Infula cum feruus, praegnans, & principis ira, quod dic vt per Ber. hic in quinta gl. per Hof. in summa huius ti. §. quae iurisdictione. & per Spe. rubr. de sent. excō. §. videndum.

- 1 Recusationis causa quando non probanda.
- 2 Recusationis causa qua reuocanda.
- 3 Ordinarius recusabilis. fallit. 4.
- 5 Delegatus ex causa recusabilis fallit. 6.
- 7 Recusatio a quo cognoscenda.
- 8 Delegatorum recusatorum causa a quibus cognoscenda. et 9 et 10.
- 11 Recusato electo, arbitro locum esse.
- 12 Recusato vno ex pluribus, collega quando, an non, cognoscat. et 13 et 14.
- 15 Delegato simpliciter recusato, arbitro locum esse.
- 16 Delegante nihil sibi retinente, arbitro cognoscat.
- 17 Delegantem partim recusationis causas cognoscere.
- 18 Executores recusato quis causam audiet.
- 19 Recusationis causa ad quem pertineat.
- 20 Inquisitore recusato, quo recurrendum.

Vper quaestionum. Si quis vtrum, & quis iudex possit recusari, & corā quo causa recusationis debeat proponi, & pbari refert: nam aut queris, coram quo debeat pbari, aut corā quo debeat proponi. In primo casu refert, aut causa t recusationis est notoria de facto: & euidenter de iure rōnabilis, & talis nō est pbanda & per nōs nec sunt arbitri eligendi. vt. j. vlt. lite non cōtēlata accedens. j. de iure iud. ad nostram. 3. de accu. cuidētia. s. de elec. bong. 1. s. contra legat. & hoc nor. Hof. in sum. eo. tit. §. quod sit eius officium. ver. est tñ veritas. & j. de app. cū speciali vbi idē not. Inn. in gl. an sit iusta. & G. j. de app. c. legitima. 1. glo. lib. 6. Aut t causa recusationis est euidenter frustratoria, & talem cām non curat nec tenetur tūc debet iudex admittere. vi. j. de iud. c. 1. & de causa poss. & pprie. cum olim. vt not. Inn. & Hof. in calleg. cum speciali. in gl. an sit iusta. & ibi in prima distinctione dicā. Aut causa recusationis est dubia de facto, vel de iure: & tūc aut iudex, qui recusatur est iudex ordinarius: vel delegatus aut est subdelegatus. Si est ordinarius, dic, quod talis de iure canonico t quicquid sit de iure ciuili potest recusari ex causa legitima. & super hoc debent eligi arbitri, qui de causa recusationis cognoscant. vt. j. de app. cū speciali. & c. 2. requiris. vt no. Hof. in sum. eo. ti. §. quod sit eius officium sub. §. sed coram quo. ver. si delegatus a Principe. & Io. j. eo. si ptra vnū. lib. 6. Et intellige, qd ordinarij pōt recusari etiā si sit legatus Papae. vt. j. ti. proximo. c. licet & hoc no. Io. 93. dist. valde. gl. ar. qd si Papa. Sed hoc t fallit in principe, puta Papa, vel Imperatore. Nam & Papa princeps dī & hoc. i. qd dī princeps not. Hof. in summa ti de offi. ord. §. quis possit. & de ma. & obe. §. quis cui. & de cōli. §. quis possit. & de reli. do. §. quis dicat in fi. pro quo est casus de cōfe. dif. 1. c. corpora. quiniō etiā prelati alij Principes dicitur. vt 3. dist. ecclesiā Principes. Nam si Cardinalis recusari nō pōt vt Hof. no. j. de off. lega. noui. nec etiā delegatus Papae, vel Imperatoris datus cū clausula, qd nō possit recusari. vt. s. eo. ex par. 2. multominus Papa vel Imperator. Item qd dicitur est qd in causa recusationis ordinarij debent eligi arbitri, fallit in officiali epi re-

cusato vt suspecto, quia de eius recusationis causa epi cognoscere debet. vt. j. eo. c. si contra vnū. §. si. Si est delegatus, tūc refert. Aut queris vtrū possit ex causa t legitima recusari. & dic qd sic vt hic. & j. eo. suspitionis. & de app. legitima. li. 6. qd verū est, etiā si princeps eum ex certa scia dederit. vt not. Io. in calleg. valde. & Ber. & Hof. j. eo. ti. c. cum olim magister. & probatur. j. de app. c. postremo. iun. c. o. c. super eo. 2. eo. titu. Fallit in duobus casib; primo vbi Imperator, vel Papa exprimit, qd t delegatus nō possit recusari. vt. s. eo. ex par. 2. saltem qd certa causa exprimitur pp quam non possit recusari quia tunc nō recusatibitur pp illam. arg. ff. si quis cau. l. sed & si quis. §. quae sitū. hoc no. Spec. tit. de recusa. §. 1. verū. quid si sit causa. Fallit secūdo in Cardinali qui recusari non potest pp magnitudinem officij. vt no. Hof. in calleg. cum olim magister. & in c. allega. noui. j. de app. pro quo. ff. de off. praefecti pto. l. vnica. §. pen. & c. De off. praefec. pto. l. vna. Aut queris quis de causa recusationis ipsius delegati habebit cognoscere, & tūc refert, aut est delegat' epi, vel alterius ordinarij a Principe: & tunc de recusatione. pposita contra talem suū delegatum epi siue alius ordinarius delegans cognoscat. ar. j. de fo. cōpe. c. si quis clericū. & c. licet. & est casus. j. eo. si ptra vnū. §. cum aut. lib. 6. Aut est delegatus Principis. i. Papae vel Imperatoris, & tūc aut est vnus delegatus tm, & tūc eliguntur arbitri qui de causa suspitionis cognoscent. vt. j. eo. si spicionis. Fallit in casu vbi delegatus est in pntia Papae vel ppe, qui recusatur, vt suspectus, quia tūc causa recusationis corā Papae pbari pōt, & debet. vt pbat. j. eo. cū olim magister. §. sane. & not. hoc Hof. in sum. eo. ti. §. qd sit eius offic. sub. §. sed corā quo. ver. qd si delegatus. ar. pro hoc in. §. alle. cū aut. vbi pp propinquitate epi cognoscat de causa suspitionis pposita t delegatum suū. Aut t sunt plures delegati. & tunc refert qd aut dati sunt cū illa clausula, qd si non ambo, vel quod si nō aut sunt dati cum illa clausula, qd oēs, duo aut vnus, vel cum alia clausula cōsimili. aut sunt dati simp ptra sine aliqua clausula. Si primo modo tunc refert. nam aut in tali cōmissione non est persona alicuius praeelecta, & tunc aut vnus eorū tm recusatur: aut duo recusantur, vbi sunt tres aut oēs recusantur. In primo casu alter collegae nō suspectus vbi sunt duo tm seu alij collegae nō suspecti vbi sunt tres vel plures, de hac causa suspitionis cognoscat, seu cognoscent. Sic intellige. s. eo. cū super abbata. & est casus. j. eo. c. si ptra vnū. lib. 6. 1. respon. Et est ratio, quia iurisdictione non potest aliter expediri nisi primo finiat causa recusationis, cū recusatus interesse velit in causa principali: sed in cā recusationis recusatus non pōt, nec debet interesse. vt. j. eo. suspitionis. & c. eū speciali de app. & eo. ti. c. legitima. li. 6. Et sic quo ad hāc cām recusationis iurisdictione in solidū transfunditur in collegam nō suspectū aut oritate clausulae supradictae. nam, pendente recusationis iudicio, iudex recusatus pcedere nequit, vt in dicitis iuribus & sic est locus clausulae, qd si nō ambo. In secōdo vero casu t scilicet qd duo de delegatis recusant vbi sunt tres delegati tūc ad arbitros recurrent. vt. j. eo. suspitionis & hoc tenet Ho. in. §. alle. quod sit eius officium sub. §. sed corā quo. ver. sed si tres fuerint. Et est ratio, quia auctoritate clausulae pauciores quā duo cognoscere non pnt, ideo quo ad cām recusationis expediendam iurisdictione in solidū in tertium non suspectū & non recusatum transfundi nō potest. Idem intelligo, vbi essent quatuor, vel plures delegati cū illa clausula qd si non oēs. & c. vel quatuor & c. & tot recusantur quot in alios iurisdictione in solidū nō transfunderetur virtute clausulae supradictae. ar. j. eo. si cōtra vnū. j. responso ibi ad quem ex vi & c. In tertio vero casu, scilicet qd oēs t delegati recusantur tunc est ad arbitros recurrendū. Nam eo casu nullus est, in quem iurisdictione transfundatur. vt. j. eo. c. suspitionis quod intellige, vt dixi, nisi recusarentur in praesentia Papae, vel ppe. ar. j. eo. cū olim magister. §. sane. Aut in tali cōmissione persona alicuius est praeelecta, vt quia causa cōmittitur epi Parisiensis, & cuidam alij cum illa clausula, qd si nō ambo ijs exequendis poteritis interesse, saltem tu, frater epi e, mandatum apostolicum exequaris. Vel cōmittitur epi, & duobus alijs cum illa clausula, qd si non oēs, ijs exequendis poteritis interesse, saltem tu frater episcopo, cū altero eorum mādatur apostolicum exequaris, & tunc refert t nam aut ille recusatur, vt suspectus cuius psona est praeelecta & sine quo vel eius subdelegato alij pcedere non possunt, vt epi in exemplo quod p fuit, & tunc erit ad arbitros recurrendum, non autē alij collegae cognoscent de recusatione proposita contra epm praeelectum. Et est ratio quia alij sine eo vel ipsius subdelegato exercitiū aliquid iurisdictionis non hnt. Sic intellige. s. eo. insinuante. & j. eo. c. in 2. respon. Et ita intellige opinionem Inno. s. eo. cum super. in gloss. not. quod. Aut ille recusatur, vt suspectus, cuius persona

persona non est praeelecta, & tunc aut causa est commissā duo bus tm, puta illi praeelecta, & alij & tunc de cā recusationis, d illum non praeelectum proposita praeelectus habebit cognoscere. Nam & si non esset praeelectus hoc facere posset. vt. s. e. cum super & j. e. si contra vnū. in prin. li. 6. Aut est t commissā tribus cum illa cā qd si non omnes. & c. tu frater episcopo, cum altero eorum & c. & tunc aut vnus solus recusatur, tunc alij de cā recusationis cognoscent. j. eo. c. qm. §. idem quoque. Aut duo recusantur & tunc solus praeelectus de causa recusationis non potest cognoscere: quia non transfunditur ad ipsū in solidum iurisdictione virtute clausulae supradictae. Et idem credo eo casu fore ad arbitros recurrendum fm regulam genera lem. j. eo. suspitionis Idem credo si scribitur illa cum cā, de qua Io. And. j. e. coram. Et idem credo vbi quicunque in non recusatus non transfunditur in solidum exercitium iurisdictionis virtute cāe appositae in rescripto. ar. praedicti. c. si vnum in principio. ibi ad quem ex vi clausulae praedictae, debet ipsius causae cognitio pertinere & c. a contrario sensu. Si vero queris de secundo membro principali subdistinctionis. i. qd cā est commissā duobus vel pluribus cum illa cā adiecta, quod si omnes, aut duo, vel vnus. & c. De qua. j. eo. cum plures. li. 6. vel alia cōsimili, vt si dicatur, qd quilibet illorum in solidum per se iudicare & exequi possit, tunc subdistingue. aut vnus eorum tm recusatur, aut duo recusantur, vbi sunt tres vel plures, aut oēs recusantur. In primis duobus casibus credo qd alius collegae, non recusatur si sit solus, vel alij collegae nō recusantur, si sint plures, & etiam quilibet ipsorum in solidum de cā recusationis propositae contra alium vel alios cognoscere possunt, seu pōt ar. c. alle. cum plures. §. porro. vers. nisi infirmitate. & c. Nā vbi vnus vel plures ipsorum delegatorum recusatur, vel recusatur propter hmbi impedimentum iuris in alium non recusatum si sit solus, vel in alios nō recusatos sint plures exercitiū, iurisdictionis in solidum transfunditur virtute clausulae supra dictae vt ibi. ergo & de cā recusationis cognoscere poterit siue poterunt. ar. j. eo. tit. si contra vnū. j. responso. ibi ad quem, ex vi praedictae cāe. & c. In tertio casu. i. qd omnes recusant, sunt arbitri eligendi per c. suspitionis. j. eo. tit. c. legitima. de app. li. 6. Si queris de tertio membro principali subdistinctionis, i. qd duo vel plures delegati sunt dati simp ptra, non adiecta cā quod si ambo, vel quod si non oēs, tunc siue vnus siue plures, recusatur erit ad arbitros recurrendum. non autem alij collegae non recusati cognoscent, vt probatur. j. eo. si contra vnū. §. vbi vero. li. 6. Et est ratio quia in eo casu omnes ita locovnius intelliguntur, quod, vno deficiente, deficit omnis iurisdictione. vt legitur & notatur. s. eo. causam matrimonij. & c. vno delegatorum. Nam ipsa iurisdictione tunc ita est apud omnes, quod apud nullum. vt no. s. e. prudentiam. in glo. ad hanc qōnem. Et in omni casu in quo dixi ad arbitros recurrendum, intellige est hoc verum qd recusatio non fit in pntia Papae, vel prope iam dixi. Si queris de tertio membro principali. i. qd iudex, qd recusatur est subdelegatus, tunc refert, aut delegatus subdelegatū cām vni soli, aut subdelegatū pluribus. Si t subdelegatū vni soli: tunc aut simpliciter nihil sibi retinendo de iurisdictione, & tunc ipse delegatus qui functus est officio suo, ex quo subdelegatus de iurisdictione sua cepit cognoscere. vt. j. eo. venerabili. & eo. tit. c. quamuis. li. 6. de cā recusationis, non cognoscat, sed arbitri eliguntur per regulam generalem. j. e. suspitionis. Qui. n. cōmittit simp ptra vices suas, totum commissū se vt no. Ber. hic. in §. si vero duo. & Spec. hoc tit. §. sequi, videre ver. & nota, quod simp ptra. & Innoc. & Hof. & Bern. in d. c. venerabili. Aut subdelegatū, nō simp ptra, nec in totum, sed partem iurisdictionis sibi retinendo, & tunc ipse subdelegatus de causa recusationis cognoscat vt hic in §. quem vero. & in §. si ver. qui etiam & c. fm Ber. & Hof. hic & Hof. in summa. eo. tit. §. quod sit officium sub. §. sed coram quo. & Io. And. j. eod. si contra vnū lib. 6. Si delegatus subdelegatū cām pluribus tunc aut non in totum, sed retinēdo sibi aliquid de iurisdictione, & tunc aut subdelegatū non adiecta cā, quod si non ambo vel quod si non omnes, vel illa quod si oēs, vel duo, aut vnus & c. & tunc ipse delegatus cognoscat de causa recusationis propositae contra subdelegatos suos, vel alterum eorum. ita intelligo tex. hic, in fi. Aut subdelegatū cum cā illa, quod si non ambo, vel si non omnes & tunc alter subdelegatus. vel alij subdelegati, si sint aliqui non recusati, cognoscent cum distinctione habita, vtrum persona alicuius est praeelecta, aut nō vt iam dictū est in delegatis. Si vero sint omnes recusati, tunc arbitri eliguntur, qui cognoscent. Aut subdelegatū cum illa. clausula omnes, vel duo, aut vnus & c. & tunc idem quod dixi,

in pluribus delegatis datis cum illa cā. hoc excepto quod vbi omnes subdelegati recusantur, non eliguntur arbitri, vt est dictum in delegatis sed ipse delegatus cognoscat. ar. hic. & in §. fi. Aut subdelegatū in totū & tunc ipse delegatus non cognoscat ex quo subdelegati vbi sunt iurisdictione vt est dictū per, c. quamuis. Sed alij subdelegati nō recusati cognoscent siue sit vnus solus siue sint plures. Et hoc, si sint dati cum cā, quod si non ambo vel si non omnes, vel cū illa quod si omnes, vel duo aut vnus. & c. Et in casu vbi in ipsum vel ipsos in solidum iurisdictione transfunderetur vt iam dixi de delegatis alias esset ad arbitros recurrendū iuxta. c. suspitionis. Si vero sit merus textor, qui recusatur, tunc dic, quod ille qui cum deputauit, de causa recusationis contra eum proposita cognoscere debet, vt hic in §. que vero. Si quis coram quo debet proponi cā recusationis, quod pond sciēter vltimo, quia per p. emilla de probatione tractata declaratur, licet in ordine iudiciario propositio probationem praecedere debeat, tunc aut ille qui recusatur est ordinarius & coram eo proponi debet. vt j. de fo. compe. si quis contra clericum. & j. de appell. c. cum speciali. & c. 2. requiris. & j. eo. si contra vnū. §. fin. Aut est delegatus & tunc aut est solus delegatus & tunc idem. §. quod coram eo debet proponi vt j. eo. c. suspitionis. & eo. ti. c. si contra vnū. §. vbi vero li. 6. Aut sunt plures delegati & tunc aut omnes recusantur & tunc coram omnibus est proponenda per eandem rōnem, aut quidam ipsorum & non omnes recusantur & tunc secundum mentem Io. An. in d. c. si contra vnū super verbo probari refert. Aut de illa cā recusationis cognitio, & decisio pti nent ad collegam, vel collegas, & in quibus casibus hoc fit, vide §. & tunc coram omnibus est proponenda tam recusatis, quam non recusatis. aut de illa causa recusationis cognitio, & decisio non pertinet ad collegam vel collegas. & tunc licet bonum esset quod coram omnib. proponeretur. Sufficit tñ si proponatur coram recusando cum arbitri habeat cognoscere. ita intelligi pōt opinio Inn. §. e. cum super. Aut sunt subdelegati, & tunc idem eadem ratione dici pōt, quod in delegatis d quo articulo vide plene, quod notat Inn. j. de app. cum speciali, super verbo suspectum. & G. j. e. tit. c. si contra vnū. super verbo cum autem probanda. li. 6. Et adde quod notat j. de accu. fa. c. qualiter & quando. 2. §. sed cum super. vbi dicit. quod est argumentum, quod inquisitor, recusari pōt tanquam suspectus sed recurrendum est ad arbitros non ad appellatorem. de accu. ad petitionem. ver. & Cardinalem. & c. nisi ob iustam causam propositam, & non admissam, vt hic, in fi. & est expressū j. de app. cum speciali secundum Hof. & idem notat G. in Spec. titu. de inquisitione. §. 1. verfic. item quod est sibi & §. nunc tractemus. versic. quid si reus. & c. & qui distinguit, vtrum est ordinarius, vel delegatus, vt est dictum. vbi nota, quod causae suspitionis sunt multae, de quibus nota s. eodem c. causam. quae. j. vt lite non conte. accedens. j. & 2. & plene per Hof. in summa. e. tit. §. quae sunt iustae. & in Spe. e. titu. §. superest videre. & per Ho. & Io. de app. legitima. li. 6. vbi Io. And. enumerat. 18. causas.

- 1 Exequi sententiam qui nequeant.
- 2 Exequi confirmatoriam qui possint.
- 3 Exequi infirmatoriam iudex ad quem debet.
- 4 Appellatione irrita prior iudex exequetur.
- 5 Delegatorum quis, an non exequetur. et 6.
- 7 Commissio eiusdem rei, secundo prius reuocari. in diuerso contra. 8.
- 9 Commissa appellationis causa an qui prior reuocetur.

Astoralis. §. praeterea. Si queris, qd a sententia diffinitiva appellatur, quis iudex possit, & debeat sniam executioni mandare, vtrum iudex principalis cāe, vel cāe appellationis, refert. aut per primam sniam, vel secundam nihil restat qd exequendum. vt quia factor appellauit, quia reus absolutus fuit, & iudex qui de appellatione cognoscat primam sniam confirmat & tunc neuter exequetur, idē si per primam sniam sit ab ea appellatum, nō esset aliquid exequendum. sed si per secundam ei praedictantem nihil est exequendum, vt quia reus appellauit quia condemnatus fuit & iudex appellationis infirmat sniam & tunc quia nihil remanet, exequendum neuter exequetur. ita intelligo quod not. Hof. hic & Io. And. post cum dicentes, qd prima cassatur nec pri mi nec secundi iudices exequentur. vbi non credo verum, in casu, vbi prima esset absolutoria & secunda cōdemnatoria,

aut per vtranc; sniam primam & secundam vel saltem per secundam est aliquid exequendum: vt quia vtraq; sententia, vel saltem vltima est condemnatoria: & tunc aut primus iudex est iudex ordinarius, aut delegatus aut subdelegatus. Si ordinarius tunc aut secunda sententia est confirmatoria primae, vt quia appellatio est pronuntiata iniusta, & snia, prout lata est omnino confirmatur, & tunc vterq; poterit eam exequi. Sic intelligunt glo. Ber. hic & Car. & G. j. de appel. Romana. lib. 6. in fi. vbi de hoc plene per eos, & ita concordantur opi. contrariae, scilicet Lau. qui tenuit, quod primus iudex exequatur. arg. hic & ff. de admini. tuto. l. chiographis. s. eo. c. insinuante. in fin. j. de appella. cum in ecclesia. & c. vt debitus. in fi. & Tan. Ioann. Vinc. Phi. & G. nafo. & Inn. & Hof. hic & Dama. hoc tit. q. 19 qui tenuerunt quod secundus exequatur. Aut snia secunda est infirmatoria primae, vt quia est male pronuntiata, & bene appellatum, & tunc secundus iudex exequatur non primus, & hoc plene probat textus istius §. praeterea. in fi. & C. de appel. l. praecipimus. circa mediū. ibi exequentibus iudicata & in au. th. de san. epi. §. si quis aut litigantium colla. 9. quae est. C. de epi. audi. in au. th. si qui litigantiu. Aut secunda snia nedum confirmat primam sed et addit aliquid ad eam, & tunc primus non exequatur illud additum, sed secundus, quia de illo adito primus non pronunciauit. arg. j. de fo. compe. ca. postulasti. cū ibi, notatis secundū Hof. hic. Aut secundus non confirmat nec infirmat primā sententia: sed pronuntiat secundū decre. sua. j. de appel. t. vel pronuntiat tempora appellationis prosequendē esse decursa, vt notatur. C. de appel. l. eos. vel appellationem fuisse nullam: vt quia appellauit post 10. dies vel ex intervallo & si ne scriptis, j. de appe. cordi. & c. concertationem lib. 6. & tunc primus iudex debet exequi non secundus, fm Card. & G. in c. allegato R. omnia. in fi. Si est iudex delegatus qui primam sententiam tulit. tunc dicit Hof. hic, qd talis non exequatur, sententiam, sed secundus. Et est rō quia iurisdicō delegatorum expirat ex quo legitime. i. rite, appellatum est ab eis. & dando postea riores vř superior reuocare priores. s. de rescr. ceterum. Et secundum hoc vult intelligi & determinari illud quod ipse nota uit in summa tit. de app. §. quis fit eius effectus sub. §. sed quali ter ver. sed quis mandabit. & c. Sed ibi dicit qd primus t iudex, exequitur, etiam si fit delegatus, dummodo sit delegatus a Papa, siue a principe. Si vero sit delegatus ab alio ordinario tunc ipse ordinarius exequitur vt ff. de re iud. l. a duo Pio & hoc credo verius quo ad delegatum Papae. Et est rō, quia vbi a primis delegatis appellatur & secundi delegati in cā appellationis, pronuntiant male appellatū & primā sniam priorum delegatorū, confirmant. secundi debent eam remittere ad primos. vt s. e. insinuante. in fi. j. de appel. c. cum in ecclesia. & c. vt debitus. & pro hoc vř casus hic, qñ dicit reuocare, vt interim. & c. & ipse Ho. dicit, & exponit hic reuocare non ex toto, vt sequitur, sed quantum ad hoc, vt interim & c. Item Card. & G. de hac materia tractantes in d. c. R. omnia non distinguunt inter ordinariū & delegatum. Item in delegato ordinarij, t. credo idem. §. qd pot fit sniam exequi, quod dicit vt dixi. s. eo. in literis. dist. j. fm distinctionem factam in ordinario. Nec t. bltar. c. ceterum. quia loquitur in casu vbi omnes iudices primi, & secundi impetrantur in & super eadem causa, hic vero loquimur in casu vbi primi impetrantur super principali: & secundi super cā appellationis. Si fit subdelegatus qui primam sniam tulit tunc dicit idem, quod in delegato est supra dictum: quia eadem est rō, cum vter que gerat vicem Papae. j. eod. ca. ex literis. patriarchae. & de ista materia notat Specu. titu. de sentent. executione. §. nunc dicendum. verifico. sed pone, quod iudex.

¶ Si quæris, vtrum superior, qui postquā cōmisit causam primis iudicibus, eam scienter committit secundis commissionē & p̄tatem priorum reuocare videatur, refert taut vtraq; commissio facta est in & super eadem causa & super eodem negotio, & tunc sic. arg. ff. de procu. l. si quis cum procuratorio nomine. §. si. j. de re liti. spo. audita. & nota Spec. hoc tit. §. sequitur videre. ver. item qd mandatū. & c. Et idem est si sciens negotiū per eum alij commissum incipiat cognoscere de eo, quod alij delegauerat. vt j. de concef. praeb. & eccle. non vacan. quia diuersitatem vt no. Inn. j. de app. c. intinasti circa medium. verifico. in mo vř plus. & Hof. post eum. & idem. G. j. de offi. dele. quamuis. super verbo reuocetur. li. 9. valet tamen, qd fit per eos anteq̄ sciant suā p̄tate reuocatā. vt in c. audita. melius. & pleni? legi. & no. Aut vtraq; commissio facta est in & super diuersis, casis seu negotijs. & tūc aut in & super causis, seu negotijs penitus separatis & diuersis quarum vna ex alia non dependet, & tunc prima per secundam non videtur tacite reuocata. s. rescri. per

totum quia separatorum separata debet esse rō. C. de don. inter vir. & vxo. l. si maritus quondam. cum ibi alle. de epi. & cl. l. repetita. de testa. l. consulta dinalia. ff. de fume. l. vna. j. de praeb. quia saepe. li. 6. Aut t vtraq; commissio, stam prima, quam secunda facta est in & super causis diuersis, sed sibi inuicem adhaerentibus & connexis, vt quia prima commissio facta est in cā principali, & secunda facta est cā appellationis, & tunc aut secunda commissio facta est, & secundi iudices dati sunt in cā appellationis a diffinitiuā, & tunc tacite reuocatur, & suspenditur p̄tās priorum iudicum, non per ipsam secundam commissionem, sed per appellationē a diffinitiuā interiectā, quod dicit vt legitur & notatur. s. de rescriptis. dilectus. i. & pleni. j. de appel. non solum. li. 6. Aut t secundi iudices dati sunt in causa appellationis ab interlocutoria, vel grauiamine, & tunc aut sunt dati ab alio quam a principe, s. Papa: & tunc per talē secundam cōmissionem per dationē secundorū iudicū p̄tās, seu iurisdicō priorū non intelligitur reuocata vel suspensa nisi vna cū hoc inhibito ex parte ipsius cōmittentis, vel illorum secundorū iudicū commissorū sit secuta. vt j. de appel. ca. Romana. §. si vero vocatis partibus. & §. sequentibus. lib. 6. aut secundi iudices dati sunt a Para. & tunc per talem secundā cōmissionem p̄tās & iurisdicō priorū est reuocata & suspensa, & est speciale in Papa vt hic fm Inn. & Hof. Pe. & Abb. & Io. And. Et est rō, quare secus in Papa & secus in alijs inferioribus, quia inferiores iudices, vt archiepiscopi, & similes non sunt r̄r iudices in causis subditorū suffraganeorū suorū nisi per viam appellationis. j. de offi. ord. pastoralis cū ibi no. Sed Papa est iudex ordinarius omnium. 9. q. 3. cuncta per mundū. & c. per principale fm Abb. hic. Et no. qd cū Papa ex certa scientia cōmittit causam sciens sniam in ea fore latam ipsam sententia reuocare videtur. arg. hic & j. de re iudi. inter monasterium in ver. quare si fuisset ostensa ea posthabita & c. & hoc notat Gof. j. de integ. rescriptio. cum ex literis. idem not. Arch. 2. q. 6. §. diffinitiuā. verifico. item si sententia.

1 Executor an de re cognoscat.
§. quia vero Si quæris, vtrum executor possit assumere causā cognitionem, & qualiter dic, vt dicam. j. de re iudi. c. de cetero: & quas exceptiones admittit debeat executor. vide in Spe. tit. de sent. exc. §. postremo. & per Cardin. j. de exceptio. pia. lib. 6. & per Hof. in summa de re iudica. §. quae delegari, & infra de re iudicat. quod ad consultationem,

- 1 **Euocatis Papa parendum. & quando. 3.**
- 2 **Euocatorum vtriq; quando parendum.**
- 4 **Citanti reo parendum potius.**

§. cum autem. Si quæris, vbi aliquis est euocatus a Papa, & ab alio superiore, cui ipso rō potius obedire teneatur, refert, aut nō pot vtriq; obedire, nec eodem tpe nec diuersis temporibus: & tunc Papae obedire debet per iura hic allegata per Ber. & Hof. 1. q. 3. qui resistit. ff. de re iud. l. contra pupillū. §. is, qui ad maius. Aut pot t vtrique obedire vel diuersis temporibus vel eodē: & tunc aut persona liter, & tunc vtrique obediat personaliter vt in l. duorū libertus. ff. de ope. lib. hic allegata. Aut non pot vtrique per se obedire, sed bene vni per se alteri per procuratorem, & tunc aut est citatus ab oibus personaliter & tunc obediet Papae per se qd alij vel alijs per procuratorē. arg. dictorū iuriū. 1. q. 3. qui resistit. & ff. de re iudica. l. contra pupillū. §. is qui ad maius. Aut t est citatus ab vno personaliter, & ab alio simpliciter, & tunc citanti personaliter debet obedire per se, & alij vel alijs per procuratorem argum. s. de electio. bonae. j. §. contra legati. infra de re iudicata. capitu. j. lib. 6. & de dolo & contuma. dilecti, secundum Hof. hic.

- 1 **Perpetuato vno ex pluribus reliqua non perpetuatur.**
- 2 **Citatio generalis ad omnis porrigitur.**
- 3 **Perpetuari quomīs actū iudiciali posse.**
- 4 **Haereticus causa porrigibilis & ad quos.**
- 5 **Dignitatis capacem iurisdictioni succedere. & 6.**
- 7 **Rektor parochiae in iurisdictione non succedet.**
- 8 **Delegatorum vnus quando de causa cognoscat.**

¶ Licet vndique. Si quæris, qm̄ per vnum rescriptum cōmittuntur plures causae siue nominatim siue per clausulam generalem, nunquid perpetuata iurisdictione in vna perpetuetur in alijs, refert, aut rescriptum t est impetratum, contra plures,

plures, & perpetuata est iurisdicō contra vnum, siue in vna causa siue in pluribus, & quaeritur vtrum per hoc perpetuet, contra alium vel alios. & dico quod non. s. e. relatum. ita intelligo glo. Ber. Inno. & Hof. & ab. hic & glo. Ber. Vinc. & Gof. Ho. & Io. An. s. de rescri. c. pastoralis. in fi. & Spe. ti. de legato. §. videndum. ver. quid si is & Bar. Brixiensis, in quaestione dominicali quae incipit. quidam impetrauit rescriptum & glo. G. & Io. And. j. de haeretic. c. ne aliqui. super verbo. non recepta. li. 6. licet Inno. in d. c. pastoralis. in glo. supra pen. & Io. de Deo: in quaestionibus suis & male. Aut rescriptum t est perpetuatum, contra vnum in vna cā, & quaeritur vtrum per hoc perpetuet, contra eum in alijs causis, & tunc refert, quia aut citatio est generalis comprehendens oēs causas contentas in rescripto, & tunc perpetuatur in omnibus ar. C. de annali. excep. l. vlti. fm Gof. Inno. Hof. & Io. And. hic. Aut citatio seu alius actus perpetuatio, per cognitio, per quam perpetuatur iurisdicō secundum opi. Io. And. j. eo. si a subdelegato. li. 6. vel constitutio nuntij iurati ad illum citandum secundum Io. And. hic. t nam et per quemlibet actum iudiciale etiam praeter citationem iurisdicō perpetuatur vt hic ibi. qñ dicit vt cooperit. & c. fm Io. An. ind. c. ne aliqui. est particularis, seu specialis in vna cā, siue in pluribus causis, quæritur, vtrum perpetuetur in alijs. Aut tunc refert, aut quis, nūquid perpetuetur in alijs negotijs seu causis connexis: & die quod sic, arg. ff. quemadmodum feruitus amittatur. l. si. cōm. & C. de duo. reis. l. si. fm Hof. hic. Aut in non connexis. & dico qd non fm Ber. Hof. Io. And. hic & Ber. Vinc. & Gof. & Io. An. in d. c. pastoralis. & G. & Io. And. ind. c. ne aliqui. idē Ph. s. eo. pastoralis. & Bar. Brixiensis, in q. dominicali. 60. quae incipit quidam impetrauit rescriptū licet Inno. in d. c. pastoralis. in glo. penult. teneat contra. & Arch. 18. q. 2. dudum. in glo. pone quod in generali commissione. & hoc in Spec. hoc tit. §. restat videre. ver. quid si super duobus. Et ista omnia vera sunt, praeterquam in casu haereticis, i quo est speciale fauore fidei, qd perpetuatio t iurisdictionis in vno casu siue contra vnu operetur perpetuationē, in alijs casibus, & contra alios vt probatur in d. c. ne aliqui. j. de haeretic. li. 6. dictū autem Spe. in praedicto. ver. quid si is. vbi quaerit nunquid perpetuata sit p̄tās illius cui committitur, qd cum aliquibus irregularibus dispenset hoc ipso, qd dispensauit cum quibusdam, & dicit se obtinuisse, qd non pot procedere qm̄ cum expressis, personis dispensare debeat. & emanauit litera per viam commissionis non per modū gratiae factae dispensare debenti, quo casu potest subdistingui, an is, cui facta fuit commissio, fecerit actū cōmuniem omni dispensationi: & tunc duret potestas in alijs, an solum speciale. p quod ad dispensationē iam factam & tunc procedat dictum Spec. praedicta. Sed si litera emanauit per modum gratiae factae dispensare debenti, & maxime cum incertis tunc, tunc cum perfecta sit gratia non expirat etiā re integra morte concedentis. vt clare probatur, j. de praeb. si cui lib. 6. & ita no. Io. An. s. de fil. presby. c. ex tua. alias incipit, ex parte. Haec decre. facit ad quaestione, quam Io. And. disputauit j. de reg. iur. c. Romana. in nouella. li. 6. post dñm suum Marfilium & dñm Palmerium, quae talis est. Prima causa delegatur, duobus, secunda duobus vtrique simpliciter & sub nominibus dignitatum, mortuo vno, ex primis qui erat praelatus duarum ecclesiarum vnitarum dissoluitur vnio, & duo subrogantur. Item, mortuo vno ex secundis, dignitas per Papam dispensantem super vtraque tenenda collegae conferitur, quaeritur de ijs, causis, qui sint earum iudices? Primum articulum huius qōnis disputauit Palmerius quaerebat tñ de eo qui citauit in altera, il larum ecclesiarum. Secundum disputauit Marfilius. Post multa argumenta pro & contra Palmerius soluendo ad primum, t dicit, qd is, qui succedit in illa ecclesia, in qua, seu ad quam citauerat debet esse iudex, quasi videatur illa elegisse, & vt illius praelatus velle procedere: & altera praelatura praeuenta: dicebat tamen, qd aliqui dicebant vtrunq; admittendum. Alij, qd ambo debeant vnum subdelegatum dare. arg. ff. a. ercisi. l. si familia. ad hoc vltimum vide quod no. j. de procu. non iniuste. gl. antepen. Ista solutio nec rōnē hēt, nec tangit dubiū qōnis. Item pone, qd ad neutram citauit, quare aliqui dicunt inspiciendam esse dignitatem principalem in illa vnione, per ea quae not. j. ne fide vacante. c. vno. li. 6. Alij primo nominatam in rescripto facit j. de elec. c. pen. li. 6. alijs, qd is quē elegerit impetrans, alij delegantem consulendū iuxta ea quae notantur. s. eod. qm̄ abbas. Tu dicas, qd aut in rescripto exprimitur, altera sola dignitas, vel ecclesia aut vtraque: & secundo casu aut altera sola, ratione sui, & loci est capax delegationis, aut vtraq;. Primo, & secundo casu. si qñ altera sola exprimitur, vel vtraq;, sed altera,

¶ Hōla est capax delegationis, dico illum solū, qui succedit in dignitate expressa, vel capace in delegatione succedere. Et est ratio: quia certum est rōne dignitatis non expressae, vel non capax illum iudicem non esse, ergo nec iurisdictione succedit, q subrogatur in illa. De primo pone exemplum in abbate. sancti Proculi, cui non expresso monasterio s. Bartholomei vnito, quotidie causae delegantur. De secundo pone, qd simplex parochialis ecclesia est vnita dignitati, soluta vnione, rector, parochiae non succedit in iurisdictione rōne loci. Finge qd monasterium s. Proculi de Bononia sit vnitum monasterio s. Petri, de Mutina. j. de reli. do. c. 2. actor & reus sunt Bononiens. vel actor Mutinens. & reus Bonon. Planum est, qd iste abbas ratione loci respectu monasterij Mutinens. non potest esse iudex huius causae, ergo qui in illa abbacia soluta vnione succedit, non erit, iudex. j. de rescri. l. statutum. li. 6. ad hoc bene facit. ff. ve stipula. seruo. l. §. communis seruus. & l. proinde. in fi. & l. seq. de autho. tut. l. si cōis seruus. per quae iura patet qd si cōis seruus simpliciter vel expressis dñis stipulatur id, cuius alter dominorū, non est capax totū intelligitur alteri stipulatum. facit etiā, qd scripsi post Inn. de praescri. cum ex officij. In tertio casu, quando vtraq; exprimitur, & vtraque, est capax delegationis, pone exemplū. j. de maio. & obe. cū in ecclesijs. in prin. de arbi. expolita. Dico qd cum actus iste delegationis sit talis, qui pluralitatem non respicit, imo illam amplectitur, vt in decre. prudentiam. vterq; in delegatione succedet, & recipietur rescriptum, dicens prior talū ecclesiarū, ac si diceret prior talis ecclesiae, & prior talis ad quod facit. ff. de condi. & demon. l. falli. in fi. Sed modo incidunt duo dubia fortia. s. vtrum isti duo fungantur, vice duorū, pro quo facit praedicta rō an vnus tm̄. pro quo de cre. de iure pa. c. 2. Ad secundū dubitationis articulū dñs Marfilius post multa argumenta soluit t qd iste solus procedere poterit cum sit administrator legitimus vtriusque legitimus, vtriusque dignitatis. & hoc praecipue probat haec decretalis, quae solutio dñi Marfilij placet. admittatur. n. iuri, quod ex eis duobus delegatis vnus gerat vices suas, & alterius. vt hic & s. e. quāuis. & c. super quaestione. §. si vero. Si hoc pot per subdelegationem. ergo & per subrogationem. Et aduerte, qd potuisset quaestio ampliari t dignitate defuncti vnita dignitati superstitis. & omni casu dico, quod siue per vnionem, siue per dispensationem sit competens iudex. Ad primū facit quod no. 16. q. j. c. & tēporū. & c. postq. j. de re do. c. 2. ibi cū oibus iurib. & c. facit quod scripsi. de fil. presby. c. ex transmissa. Ad secundū, quia dicitur respectib. quis fungitur vice duorū. s. de elec. cū inter. le. premier. & 2. ff. de adop. l. si consul. 2. 1. q. j. relatio. Sed nunc incidit dubium, vt in j. articulo dixi. Pone, qd ille habebat collegam tertium, nunquid fungetur vice duorum. Item nunquid iure alterius dignitatis alterum poterit subdelegare. Item nunquid iure alterius dignitatis tm̄ poterit subdelegare vnum & iure alterius alterum? Et hoc forte congrue distinguetur inter vnionem & dispensationem, vt primo casu non posset. secundum posset. haec Io. An. in calle. Romani.

- 1 **Episcopus limitaneus cuius iurisdictionis sit.**
- 2 **Ordinaria iurisdictione qui probetur.**
- 3 **Delegationis cui faciendae fides.**
- 4 **Delegatio initio non post, ostendenda.**
- 5 **Iurisdictionem non nisi sistenti ostendat iudex.**

¶ Vm in iure. Si quæris, vbi contenditur, de iurisdictione iudicis nūquid probari debeat vel nunquid praesumendū est pro ea vel quid iuris, refert, aut est dubium ipsum iudicem iurisdictionem hñe super litigantes. Aut constat eum iurisdictionē non hñe super litigantes. In primo casu, aut dubitatur probabiliter de iurisdictione ordinaria, aut de delegata. Si de ordinaria refert aut constat de iurisdictione iudicis ordinarij, dubitatur tñ, vtrum ipsa iurisdictione ad personas vel ad casus, de quibus cognoscere, sititur se extendat, vt quia dubitatur probabiliter, vtrum aliquis sit de iurisdictione epi. Parientis, qui est de limitibus episcopatuū Parisien. & Carnoten. & tunc praesumitur in dubio, esse de iurisdictione ipsius ordinarij, nisi probetur contrariū. Ita intelligitur. ff. de iud. l. si quis ex aliena iurisdictione. 2. 3. q. j. quid culpatur. j. de re iudi. c. licet. & 2. qu. 6. hoc etiam. & hoc notat Bern. hic circa medium glo. ibi sententiae vero ordinarij. & c. Inno. & Hof. & est rō, quia qñ constat, qd ille, qui pcedit hēt iurisdictionem ordinariam, dubitatur tñ, vtrum ipsam habeat supra istum, contra quem procedit in dubio, tutius est tenendum. j. despon. iuuenis. Aut dubitatur probabiliter

de vfuris. cum tu. 23. q. vlti. c. pefsimam. Si quæris de secundo principali. s. vtrum absolutio de facto præfita, absente parte, & ei minime satisfacto teneat & dic, quod sic vt nota. Ber. & Holt. j. de offi. ordi. cum ab ecclesiis. & Holt. j. de fen. exc. c. ea. n. ficut. idem no. Spec. tit. de contuma. s. nunc dicamus. ver. sed pone excõcatus vbi plene de hoc. & vbi ad literam re peries quod no. Pe. Ab. & Egi. in c. j. de iud. Fallit in casu vbi ius ante restitutionem seu satisfactioem parti damnificatæ, seu læsæ factam abfoluionem præstare prohiberet: tunc. n. abfoluio ante præfita non valeret, vt probatur. j. de election. quia sepe. in fi. cum ibi notatis. per glo. super verbo restituerint. li. 6. de sepul. c. vt animarum in fi. in glo. ar. q. & c. Idem in excõmunicacione lata per superiorem contra prohibitionem iuris. s. q. non teneat, vt probatur, expresse 25. q. 2. imperiali. j. de offi. ord. c. Romana. s. officiales. vbi hoc not. glo. super verbo, attentatur. li. 6. & Card. ibi in additione. licet Ber. & Io. An. ibi contra, & male, vt credo. Idem Holt. Car. & G. j. de fen. exc. c. Romana. s. in vniuersitate super verbo prohibemus lib. 6. licet Ber. ibi contra. & male idem Io. 7. q. 1. sicut vir. super verbo adulteram. & Archi. super verbo dico q. non. & reprobat, opin. Ber. in d. s. officiales. & dicto. s. in vniuersitate per illu. s. met idem Gen. in extrauagan. Io. 2. 2. Suscepti regimini. in fi. ne. super verbo abfoluatur. vbi tenet quod dictum est tam de abfoluione. q. de excõcacione. Et est rō, quia quæ contra legis prohibitionem fiunt pro infectis hñr. & hoc siue legis mortue vt C. de legi. l. non dubium. j. de reg. iur. c. quæ contra ius. lib. 6. & in extrauag. Io. 2. ecclesiæ Romanæ. in fi. siue viuæ puta, principis, quæ lex est animata in terris, vt in auth. de consilib. in fi. colla. 4. & no. Gen. in d. c. ecclesiæ. in glo. præcedente ante penultimam partem vbi ab homine daretur certa forma abfoluē di, puta q. sicut vocata, abfolueretur: quia tunc abfoluio præfita contra formam illam non valeret. ar. s. de rescrip. c. cum dilecta. j. de resti. spol. c. Pisani. vbi hoc no. Gof. & idem Archi. 24. q. 3. cõperimus. gl. fi. vbi de hoc. & de hoc no. Innoc. aliter. s. c. c. prudentiam. s. sexta. super verbo malitiam, s. q. nõ oportet aduersarium vocare, Sed Abbas ibi cõtra. Sed tu dic, vt s. di xi. & de hac materia latius dicam. j. de iud. c. j. & in d. c. ex parte. j. Sed quid si aduersarius citatus petat sibi satisfieri de expē sis, contra quem petens abfoluionem excipit de excommu nicacione, dicens se paratum probare, an faciēda sit abfolu tio ante restitutionem expensarum, quod vñ, quia si excõca tus est, non pot. agere. j. de iud. intelleximus. & sic nec expen sas petere. Item constat q. sufficit cautio. j. de verb. sig. ex par te. j. G. Naso tenuit contrarium cum iste nõ agat, sed excipiat, illum non prius abfoluendū. & hoc sibi licet. j. de excep. c. cum inter. Itē ex contrario lis oriretur ex lite. & protelarentur cau sæ q. mentem iuris. j. de dolo & contu. finem. de re iud. c. 2. Itē ex hoc diceretur agere cum istę expensę veniant per officiu iudicis. C. de iud. l. Mancimus. iudex ex officio suo illum con demnabit. simile de iur. iurand. debitores. Decret. ex parte nõ oblit. quia intelligitur secundum decre. quoniam. s. in alijs. & s. vltimo vt lite non conte. Henricus Boich.

- 1 Suspicioe dilapidationis non probata, quem non deponendum ex tendit. 2.
- 3 Suspecto dandus adiutor. & 4.
- 5 Dilapidasse probatus remouendus.
- 6 Inquisitio dilapidationis duplex.
- 7 Perpetuatio an, actu nullo, fiat.

Venerabili Si queris, vtrum prælatus accu satus, vel denunciatus de dilapi datione, debeat ab administratione remoueri, re fert, aut nondum est probatus suspectus de dilapi datione, nec test probatus verus dilapidator: & tuc nec debet deponi nec ab administratione remoue ri. vt 8. q. 4. nonne. 15. q. c. vlt. cum concor. ibi alle. nec etiã de bet coadiutor sibi dari. vt hic in principio ibi si eps merito & c. a contrario sensu. Sed bene potest, etiam non probata suspicio ne dilapidationis, interdici ei omnis alienatio. vt hic. & j. de ac cu. c. pen. & vlti. vt no. Ber. in d. c. vlti. glo. fi. & c. per tuas quali ter & qñ. 2. & de simo. c. licet heli. s. quia vero glo. quæ. n. & Ho stien. post eum & Arch. 3. q. 2. c. quia ea. glo. pen. & 12. q. 2. Vul

teranæ. glo. 2. Aut est probatus suspectus de dilapidatione nõ dum tñ est probata vera dilapidatio ð ipsum: quod est qñ probatur ð ipsum aliquod factum male administrationis, quod excusari non pot. de quo pone exemplum. j. de simo. licet Hely. s. quia vero. & vide quod bi dixi. secus si potest excusari. vt j. de accu. c. dilectus & tunc non tremouetur ab administratio ne: sed datur sibi coadiutor & interdicitur sibi alienatio lite, pendente. vt hic patet fm Vin. & Ab. hic. licet Ber. Inn. & Ho stien. hic dicant q. debet penitus remoueri. & Io. An. & Hug. 3. q. 2. quia ea. & male fm Vin. & Ab. hic & fm Ber. j. de accu. c. fi. & fm Arch. 3. q. 2. c. si episcopus in glo. fi. & c. quia ea. su per verbo administraret. in fi. & hoc etiam innuit spec. titu. de actore. s. j. in 4. col. ver. item q. est tutor & c. vbi dicit q. talis agere non pot. Vel potes dicere, fm Io. An. hic. q. qñq; præla tus est suspectus de dilapidatione præterita tantum. ð & tunc datur coadiutor, & inquiritur, de qua si constabit deponetur. Quandoq; suspectus est de dilapidatione futura propter præteritam, de qua constat, & tunc procedit glo. Ber. & sequaciũ, hic. q. distinctio in effectu concordat cum præmissis. Aut test probata vera dilapidatio contra ipsum & tunc remouetur totaliter ab administratione, vt in d. c. quia ea. 3. q. 2. & in d. c. licet Hely. in fi. j. de simo. fm Vin. Pe. de Sam. & ab. & Io. An. hic. & Ber. j. de accu. c. fi. & Arch. in dicitis. c. fi. eps. & quia ea. 3. q. 2. & de duplici inquisitione, quæ fit super dilapidatione prima. s. summaria & de plano. s. super suspicione dilapidationis. secũ da plena & cum cã cognitione. s. super veritate dilapidatiõis. vide per Holt. in d. c. licet Hely. s. quia vero. Et de ista materia vide quod not. Arch. 12. q. 2. c. nobis. glo. adde notandum est, & melius in c. Vuleranæ. glo. 2. & quod dicam. j. de accu. c. fin. & no. fm Io. an. hic q. hæc decre. multũ facit. p. opinione Ho stii. s. e. c. licet. vbi dicit, q. ad perpetuacionem iurisdictionis de legat non requiritur q. actus teneat. Nam delegatus subdele garum in totum datũ reuocare non potuit: quia ille subdelega tus processerat, vt sequitur. Potuisset aut reuocare, nisi ille p cessisset, & perpetuasset, vt hic in glo. & patet. j. e. ca. quamuis, li. 6. processus aut fuit nullus, vt hic. Ex quibus concluditur, q. processus nullus inducit perpetuacionem quod est ð opinioe, Io. & Holt. j. de excep. c. olim. & Io. An. s. eo. licet & j. eo. c. plures. li. 6. & G. ibi. & c. tit. quãuis. super verbo fuerint ð qui te nent, q. citatio, seu actus alius inutilis nõ perpetuat iurisdictione. Puto fm Io. an. q. iste Abbas fecit aliquem processum sup articulo restitutionis, forte citando Imperatorem vel præcipiẽ do ei, quod mandabatur, vel ijs simile: a quo demum Impera toris fauore, vel ob aliam cãm destitit, & inquisiuit de suspi cione vel processu simul super vtroque vt j. de iud. exhibitã. Vel fecit aliquem actũ licitũ vtriusq; articulo restitutionis & in quisitionem cõem: puta subdelegationem publicari, iubendo, scribam, vel notariũ causę eligendo, nuntium iuratũ, cõstituẽ do, iuramentum ab eo exigendo, vel ijs simile, ex quo actu (q. tenuit) inducta fuit perpetuatio, & hoc satis est verisimile. licet non pateat ex antiqua.

- 1 Miserabilium cause ad quos spectent.
- 2 Renuntiantie iurisdictioni non cognoscere, de ea quatenus, ve rum. 3.
- 4 Clausula si nolueritis & c. explicatio. & vis.

Significantibus Si queris vtrum cau sã viduarũ & aliarum tmiserabilium personarũ spectent ad ecclesiã, & qualiter vide. j. de fo. compe. c. ex tenore & ibi dicam. Hæc decretalis facit ad qõnem disputatam per Io. de Deo. li. 3. & per Io. An. j. de regu. iur. ca. mutare. li. 6. Papa delegauit corã duobus cõ clausula q. ambo, alter ipserum delegationem renuntiat, queritur, an ipsum de hoc penitentem collega teneatur admittere post multa argu menta, pro, & contra Io. de Deo soluendo dicit. q. desijt esse iudex renuntians & delusorium est; q. iurisdictionem resu mēre posset per c. c. sup s. e. ti. Nã si nõ pot. cognoscere, vbi tacite confitetur se non posse, fortius vbi expresse renuntiat. idem dicit per istam decretalem. Nam si illi qui licet male, p nuntiauerunt se non iudices non resumunt, fortius nec iste q. renuntiauit expresse. Quæ solutio non placet Io. an. dicens, q. prima facie videretur distinguendũ an in rescripto sit expressa cpa, aut nolueritis: aut solũ quo ad prætem collega subintelle ctam, vel inclusam p interpretatione illius. s. ad iur. c. prudentiam. e. ti. vt primo casu quo expressum est, aut nolueritis, ex sola voluntate principis delegantis iste renuntiare licite pos sit: q. statim collega sit iudex, & hanc. s. distinctionem præcise

putare veram, vbi hæc clausula ad iurisdictioni nõ exercitio tñ. vt si dicitur delegatus causam andree, qui si fu scipere noluerit, deleamus Ioanni. & tunc faciunt no. j. de p cu. licet li. 6. Sed cũ in casu nostro, & stylo solito non iuridic tioni. sed eius exercitio alijcitur clausula delegamus vobis, andree & Ioanni cãm, q. si ambo nolueritis interesse, aliter p cedat patet q. ex vi cpe non hēt optionem deponendi delega tiõne, sed solũ ex vi eius, eo nolente, defertur exercitiũ in col legã. Ex quo concludit, q. licet nolit interesse, remanēt delegã res causę, nec abdicare hoc pot. expresse, per renuntiationem cum officium iudicandi sit munus necessarium & personale. ff. de offi. prælidis. l. legatus. & de mu. & Holt. l. fi. iudicandi. de vaca. mu. l. prætor. s. qui aut non hēt. sicut cũ si non poteris intelligitur quandiu non poteritis. Vnde collega, qui, socio impedito, processit, ipsum nunc petentem tenetur admittere vt s. e. coram. Sic collega, qui socio nolente, processit ipsum, nunc volentem tenetur admittere, vt eque intelligatur si nolueritis. j. quandiu nolueritis. fortius aut hoc cũ cpa. aut nolue ritis non est expressa, sed subintellecã per interpretatione. s. ad iur. c. cum tunc nolens quandiu non vult. peccet: & se re dargutioni submittat. vt ibi & per hoc patet non curandum, an res sit integra, non cum hic non vertatur burfale interes se iudicis vel partium, nec queratur de reuocacione potestatis traditæ a reuocante, vt s. e. in causis. & per id feruetur melius, intentio delegantis, vt s. e. in prudentiam.

- 1 Recusatus de causi non, nisi lapsõ die, cognoscere.
- 2 Recusationis probandæ dies a quo dicendus.
- 3 Arbitri finiendi dies a recusato præfigendus.

Vspicionis. Si queris, quæ potest facere iudex recusatus, pendente, causa appellationis, vel recusationis legitime propositæ contra ipsum refert, aut queris, nunquid, pot. cognoscere vel se introumittere de cã principa li, in qua fuit recusatus, vel suspectus, aut nunquid possit se introumittere de causa recusationis, vel suspicionis. In primo ca su refert, aut terminus per ipsum iudicem assignatus ipfis ar bitris ad terminandã cãm suspicionis nondum est elapsus & tunc non pot. de ea se introumittere, vt j. de appel. c. secũdo re quiris. & c. cum speciali. & e. tit. c. legitima in fi. a contrario. li. 6. Aut est elapsus, & tunc pot. de ea cognoscere, vt in iurib. al legatis. Si queris nunquid possit se introumittere de causa suspi cionis, seu recusationis propositæ contra ipsam, refert, aut que ris nunquid possit assignare terminum partibus ð ad probandũ causam recusationis, & dic quod non. imo ipsi arbitri qui de ipsã cã recusationis habēt cognoscere, & determinare hoc facere possunt & debent non ipse recusatus vt hic in princip. 3. Aut queris, nunquid possit assignare terminum arbitris, ad causam recusationis finiendam? & dic, quod sic quia talem ter minum nõ arbitri, sed iudex recusatus statuere debet, vt j. de app. c. legitima. li. 6. & sic illa decre. non superfluit, nec corrigi itam sed qualibet loquitur in suo casu. fm Holt. & Ab. & Io. An. hic & fm Spec. tit. de recu. s. qualiter. vers. & nota. & fm Io. An. in d. c. legitima.

- 1 Claus ligandi laico non porrigenda.
- 2 Claus simpliciter clerico non danda fallit. 3
- 4 Ordinis datio cui & quomodo permittenda.
- 5 Iurisdictione laico in clericum, non proroganda.
- 6 Laico que an non committenda causa.
- 7 Ecclesiastica causa, que per laicum prorogabilis.
- 8 Delegatio vltra diem dictum non proroganda.
- 9 Prorogari non potest res ad rem. & 10.
- 11 S. Quia vero sensus.
- 12 Iurisdictione quomodo consensu prorogabilis.
- 13 Excommunicatio cur improprorabilis.
- 14 Iurisdictione prorogabilis qui accipienda.
- 15 Iurisdictionem ad locum prorogari, quatenus accipiendum. & 16. 18.
- 17 Pape iurisdictioni orbem subesse.
- 19 Iurisdictione lege quomodo prorogabilis.
- 20 Iurisdictione ad alias personas quibus ex causis extendibilis.
- 21 Iurisdictionum que an non prorogabilis.
- 22 L. 1. in fi. de iudi. explicari.
- 23 Excommunicatio quo pacto subbeat.
- 24 Excommunicandi ius an prorogabili.

Et G. In glo. nota ergo. Si queris, nunquid iurisdictione iudicis possit prorogari & qualiter & in quibus, distingue, aut queris de pro rogatione faciēda per hominem, aut per legem, vel per canonem. In primo casu refert, aut queris de iurisdictione, seu potestate in foro penitentiã li. aut in foro non penitentiã. Si in foro penitentiã: aut que ris vtrum talis iurisdictione possit prorogari in laicum. & dic, quod non: quia laicus cum non possit habere claus seu pote statem clauium talium non est capax. vt no. Ber. j. de offi. ordi. cap. pastoralis in glo. quã casu. in fi. & Holt. post eum, & Gen. extra de sepul. super ca thedra. super verbo confessioes. in cl. Aut nunquid possit prorogari in clericum, & tunc aut in cle ricum non habentem claus, seu potestatem clauium, vt est, quicunq; inferior sacerdotē & tunc idem. Nam ab inferiorē sa cerdote quis abfolui non potest. 2. 4. q. 3. notandum. j. de sepul. parochiano. de sent. excommuni. nuper. de penitentia. distin. 1. verum licet in necessitate constitutus clerico simpliciter, & etiã laico confiteri possit solum quo ad signa penitentię de claran da, vt notat. Bert. & Holt. in d. c. pastoralis. Aut queris nunquid possit prorogari in clericũ habentẽ claus sicut sacerdotē, & dic quod sic de consensu, & licentia prælati proprii, alias nõ. vt infra. de peniten. & remis. omnis vt rursus; s. si quis aut scum dum Inn. s. e. de causis in glo. prorogatur, ver. illud autem. Si queris de iurisdictione in foro non penitentiã, tunc refert, queris de iurisdictione conferendi spiritualia, vt ordines, & similia: aut de iurisdictione in foro iudiciali. In primo casu nõ pot. prorogari, nisi de licentia, & consensu superioris sui, qui hēt illa spiritualia conferre, & in personam quæ potest. ea con ferre sicut dictum est in casu præcedenti, vt 9. q. 2. Lugdunen. j. de tempo. ordi. eos. & c. cum nullus. j. & de præb. fi. eps. libr. 6. j. de parochia. c. 2. & 3. de cõsec. distin. 5. non oportet. 2. fm Ho. hic. Si queris de iurisdictione in foro iudiciali, aut refert, quia aut queris cuius iudicis, & per quem iurisdictione possit p rogari, aut in quibus, seu de quibus. In primo casu refert aut q ris de iudice laico siue temporali, aut de ecclesiastico. Si de lai co refert, aut queris vtrum sua iurisdictione possit prorogari, per clericum, aut nunquid possit prorogari per laicum. Si per clericum dic, quod non potest prorogari et consentiente epõ, suo fm Inn. supra e. de causis, & Ber. & Holt. j. de foro comp. significasti & Io. 2. q. 6. placuit. & Bar. Brixien. 1. 1. q. j. in olita. & hoc intelligo qñ eps simplr consentit, quod iudex laicus co gnoscat de cã clericis: secus vbi eps cãm clerici committeret, seu delegaret laico cognoscendam: nam & tunc credo distin guendum inter causas spirituales & ciuiles. Causas spiritua les eps laico committere non pot. nec ex commissiõne ipsius laicus de ea cognoscere pot. vt notat Io. Hugu. & Archidia. 96. dist. bene quidem. & Bertol. & Holt. j. de arb. contingit. & Ber. & Inno. & Holt. j. de iudi. decernimus. licet secus sit in Pa pa. vt ibi not. & per hoc not. per Ber. j. de foro comp. c. secun da. Sed causę mere ciuiles laico pot. committere eps. arg. j. de fo. compet. c. 2. & 1. 1. q. 1. clericum cuiuilibet. a contrario sensu & hoc not. Io. & Hug. & Archid. in d. c. bene quidem. & Vincẽ. Tanc. Gof. Bert. & Holt. in d. c. decernimus. & rō diuersitatis, est, quia qñ eps committit expresse causam ciuilem laico, tunc ipse laicus vtitur iurisdictione epõ. & sic ipse eps cognoscere vñ arg. ff. de administ. tuto. l. ita aut. s. gelsilic. j. de reg. iur. ca. qui p alium lib. 6. Sed non est ita qñ simpliciter consentit, quod lai cus cognoscat: quia tunc eps nihil committit de suo, alias de i sto. Istam rõnem assignat Archi. in d. c. bene quidem. Aut quæ ris nunquid possit prorogari per laicum in ijs, in quibus iudex laicus est capax, vt in mere temporalibus duntaxat, & dic qd sic, fm distinctionem j. scriptam. ff. de iudic. l. 1. & 2. Si queris de iudice ecclesiastico tunc aut queris nunquid possit proro gari per clericum, & dic quod non nisi interueniant illa octo, quæ notat Holt. j. de fo. compe. c. significasti & Card. j. de foro compe. Romana. li. 6. & Arch. 1. 1. q. j. in olita. Sed illis interue nientibus potest fm distinctionem j. scriptam. aut per laicum & dic ð quod sic saltem in ijs, quorum iudex ecclesiasticus est capax, vt sunt causę spirituales & etiam ciuiles, vt hic, & etiã innuitur, quod iurisdictione ipsius abbatis bene potuisset per ip sum laicum prorogari. In secundo casu. s. qñ queris de quibus, & in quib iurisdictione potest prorogari refert. Aut queris nõ quid iurisdictione ordinaria vel delegata possit prorogari de tẽ pore ad tempus. Et tunc aut queris de iurisdictione ordinaria, & tunc aut queris nunquid possit prorogari per subditos suos & in ijs, in quibus sunt subditi & dic quod non. & est ratio, quia talis iurisdictione est perpetua. ff. de iurisd. om. iud. l. & quia & l. fe.

1. In principio. Aut per non subditos suos qui tñ iurisdictionem suam prorogauerunt ad certum tempus. & tunc sic fecerunt Host. hic. Aut delegata, vel subdelegata & talis de consensu partium, inter quas causa est commissa prorogari potest, ut notat. Bert. & Host. hic & Innoc. s. eo. de causis. & Host. j. de testi. cum venisset. quod verum etiam si ipsa iurisdictione esset per delegantem vel subdelegantem certo tempore limitata & coarctata: prout fuit. j. de appel. super eo. 2. s. h. vt no. Hosti. j. de re iudic. c. quod ad consultationem in si. arg. s. eo. tit. c. p. a. foral. Fallit in casu vbi prorogatio esset prohibita, in rescripto vel commissione, puta, quia ibi contineretur, quod post illud tempus quod est appositum in rescripto, vel commissione nullo modo de negotio se intromittat: quia sic apponitur tē pus iurisdictionis arg. ff. de iudic. l. 2. s. sed si iudex s. m. Philipp. & Io. An. hic. & s. m. Hosti. in summa eccl. d. titu. s. quibus modis. ver. sed & tertia prorogatio. & hanc prorogationem de tē pore ad tempus potest facere etiam procurator, vt no. Ber. s. eod. cum olim in j. gl. ex hoc videtur & idem Vincē. Phi. & Pe. ibi. Sed Goff. contra. nisi procurator habeat liberam & generalem administrationem, maxime s. m. eum, quando id non expedit dño, & hoc magis placet Innoc. & Egi. s. eo. de causis. Host. dicit qd hoc casu pra iudicat dño, nisi quam cito iudicatio, contradicat. Aut quæris nunquid t possit prorogari de read rem: & tunc aut quæris de rebus feudalibus, & dic quod non. vt j. de foro compe. c. verum. & c. ex transmissa. & de hoc vide quod nota. G. j. de cle. coniuga. c. vnico. li. 6. Aut de alijs rebus, & tunc quæris nunquid possit fieri prorogatio in seu de causis, quæ ppter sui excellentiā delegari non possunt, de quibus. nota. C. vbi causæ fiscales. l. j. de ped. iud. l. placet. ff. de offi. eius cui mand. est iurisd. l. j. & dic qd non. vt no. Inno. s. e. de causis. in glo. prorogatur. Et est ratio quia non potest valere per obliquum, quod non valet de directo. j. de procu. tuæ. Aut de alijs, & tunc potest prorogari iurisdictione tam ordinariā quam etiam delegata, secundum Inno. in d. ca. de causis. & B. s. e. cum olim Abbas. in glo. qui simpliciter. & idem innuit hic Berar. s. e. de causis. & c. cum olim Abbas. sed Goff. dicit qd de re ad rem prorsus aliā, prorogari non potest iurisdictione delegati. per alleg. cum olim licet summa, seu quantitate ad maiorem quantitate prorogari possit. ff. de iudi. l. de qua re. s. j. s. m. Gof. Ego. Henricus, dico, quod imo prorogari potest per principales personas etiam ad rem prorsus aliam. & hoc dico potissime per callea. cum olim. s. quia vero t vbi expresse innuit, quod valuit prorogatio nisi potestas procuratoris, quæ ad hoc. s. ad prorogandum, de re ad rem non extendebatur deficeret & hoc tenet Host. in summa eo. tit. s. quibus modis. ver. prorogatio aut secunda. & j. de testi. cū venisset. & Compo. & Io. And. s. de rescri. c. Rodolphus. in fi. per principales personas dico non per procuratores. quod dic vt per Ber. in præcedenti. c. cum olim. gl. ex hoc vñ ad idem facit quod no. Host. j. de sequestra. poss. c. j. dicens, quod per rescriptum impetratum super possessorem tñ nō potest violentus, super petitorio conueniri inuitus. j. de ordi. cog. ni. c. fi. Et subdit ibi Io. And. quod inuitus pro tanto dicitur t quo ad tempus, & res, iurisdictione delegati prorogatur de consensu partium. vnde iurisdictione tam caularum criminalium, q̄ spirit ualium potest prorogari per solum consensum partium dummodo iudices in quos fit prorogatio & quorum iurisdictione prorogatur sunt tales qui de ijs possint cognoscere, vt no. Inno. s. c. de causis in gl. prorogatur. ver. item dicitur quidā. & in ver. alij dicunt. & forte melius. & Hosti. post eum ibi. Sed quod ad causas criminales Ber. tenet contra. j. de foro compe. si diligenti. & Spe. ti. de cope. iudi. additi. s. j. ver. sed nunquid in iudicem alterius iurisdictionis. Sed primum credo verius: & illud idem tenet Accur. C. iurisd. omn. iud. l. j. & idem doctores ibi. Sed, quod attinet ad potestatem excommunicandi, vel ab soluendi dicit ibi Innoc. t quod partes prorogare non possunt quia super eam nullam habent potestatem: sed de hoc dicam, statim. Aut quæris, vtrum iurisdictione possit prorogari de persona ad personam, & tunc aut est iurisdictione ordinaria & talis, potest prorogari, vt quando aliqui, qui non sunt de iurisdictione ne alicuius eligunt eū in suū iudicē sue habeat merū imperiū, siue non. vt ff. de iurisd. omn. iud. l. si cōuenit. & C. de iurisd. om. iud. l. s. m. Inno. s. eo. de causis. in glo. prorogatur. in principio. & Ber. & Host. hic. t quod intellige, dummodo iudex, in quem fit prorogatio talis, sit capax talis iurisdictionis. quod fit clericus, qui prorogatur hoc fiat de consensu superioris, vt est dictū. Aut est delegata, & talis prorogari non potest, vt hic patet s. m. Ber. & Host. hic & Innoc. in c. alle. de causis. Aut quis, nunquid iurisdictione possit t prorogari de loco ad locū, & tunc

refert, aut est de delegata & tunc aut a principe & talis secundū Ho. hic. prorogari nō potest. Et est rō s. m. eū: quia talis vbiq̄ cognoscere, & iudicare potest sicut & princeps. vt 9. q. 3. cūca p mundum. & c. p. principalē. Quod ego Henricus intelligo fore verū, vbi talis delegatus hret specialē & expressam potestatem cognoscendi vbiq̄; contra concilium generale. s. de rescriptis nō nulli. & contra c. statutu. eo. tit. li. 6. alias non posset cognoscere extra ciuitatē, seu diocesim, in quibus, deputatus est, nisi ad hoc consensus partium accederet, quo casu de consensu partium talis iurisdictione poterit prorogari, vt in d. c. statutum. s. in nullo. quod dic vt ibi no. & dixi in d. c. nonnulli. Aut est delegata ab alio, quam a principe, & talis de consensu partium poterit prorogari, dummodo ille, in cuius territorio vult cognoscere in hoc consentiat, & territorium sibi accomodet. Aut est ordinaria, & tunc aut quæris de iurisdictione Papæ, & tunc aut in spiritalibus, & illa non potest prorogari cum in omni loco Christianitatis quinimo totius mundi sua iurisdictione se extendat. vt 9. q. 3. cuncta per mundum. & c. per principalem. ad quod facit, quod nota Host. s. titu. proximo. c. t. nobis. vbi dicit, quod tota Christianitas est generalis prouincia Papæ: quia generalis Christi vicarius est, vt in calle. & s. de transla. epi. per totum. imo etiam per vniuersum mundum sua iurisdictione se extendit: nam sicut dñi est terra & plenitudo eius. in Psalmo. 23. & 13 q. 2. vbi cuncta; & Matthæi vltimo. Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. & Io. 5. c. Neg. n. pater iudicat quemquam: sed omne iudicium dedit filio. sic & Papæ eius vicarij potestas nō est limitata certo territorio, vel certis personis. Nec est dictum Petro pascere oves, vel illas sed indistincte, pascere oves meas Io. vlti. & s. de elec. significasti. j. de homici. pro humani. lib. 6. & no. Car. j. de supplen. neg. praela. c. grandis. li. 6. & pro hoc no. per Inno. j. de voto quod super obliquum. hoc nō est. ver. tunc credimus. & c. vsq; in fi. & Ho. ibi & quod dicam. j. de diuor. gaudemus. dist. Aut in temporalibus, & tunc dico idem, quod sequitur de iurisdictione inferioris. Aut de iurisdictione Imperatoris, & tunc quicquid sit de iure communi. i. vtrū, sit dñs totius mundi, & oēs sibi subint, quod dicitur quidam, per l. de præcatio. ff. ad l. R. hod. de iactu. & hoc tenet glo. in li. seu. de pace te. iura fir. in princ. collatio. 9. & Io. & Ber. & Host. j. qui filij sint legitimi. per venerabilem. s. de ijs filijs vel nō quod tenet Lauren. & Archi. 12. q. 2. cū deuotissimā. & G. de Mori telau. extra de iure iur. c. vnico. super verbo apicē. in cle. De facto quod tñ vltima opinio feruatur, & ideo dico idem, quod in alijs inferioribus sequitur. Aut de t iurisdictione inferioris. & talis bene potest inter subditos de consensu iudicis territorij puta diocesani prorogari. vt 9. q. 2. per totū. s. de vsu pallij. ex tuarum in fi. j. de fideiuf. constitutus in fi. quod dic, vt no. Innoc. & Host. j. titu. proximo nouit, & Spec. tit. de offi. legati. s. nūc dicamus. versi. & breuiter notat Archi. 11. q. j. si quisquam. & Ioan. And. extra de fo. comp. c. quis. s. eidem ep̄is super verbo indulgemus. in cle. & etiam de consensu partium eis autem inuitis non. vt j. de offi. ordi. c. cum ep̄s. li. 6. vt no. Io. An. in d. c. q̄ uis. Si quæris de prorogatione iurisdictionis faciendi per legem, vel canonem, tunc dic quod fieri potest siue sit ordinaria. vt ff. si quis ius di. non obtemp. l. vnica. & C. de iudic. l. quoties siue delegata. vt s. e. c. j. & c. prudentiam. in fi. & j. de alie. mutā. iudi. causa fac. c. j. & hoc siue de persona ad personam. vt ibi, si tūe de re ad rem, vt j. de dona. inter vir. & vxor. c. de prudentia. siue de loco ad locum vt in d. c. quamuis, sed de tempore ad tē pus non prorogatur regulariter iurisdictione nedum ordinarij, sed nec etiam delegati. quinimo lapsō tempore, etiam per fraudem rei amplius non cognoscet. s. eod. c. significantibus. & de app. super eo. 2. secundum Host. in summa eodem titu. s. quibus modis in fine. vbi de hoc. & nota nouem casus, in quibus iurisdictione delegati extenditur ad alias personas quam ad illas quæ sunt expresse in mandato. quos casus notat Arch. 94. dist. c. j. Primus est s. e. c. j. Secundus est in c. super eo. Tertius est j. de alie. mu. iudi. causa fac. c. j. Quartus est j. de testi. cap. veniens. Quintus. j. de concef. praela. ca. proposuit: & de rerum, permuta. c. cum vniuersorum. Sextus vbi est illa clausula quidā alij s. de rescriptis pastoralis. & c. sedes apostolica. Septimus vbi ponitur illa clausula vocatis & c. j. de iud. exhibita. Octauus est s. m. vnam lecturam. j. de iudic. quia G. Nonus est generalis ad oīa q̄ spectant ad cam delegatā, & sine quib. expediri, non potest vt s. e. c. præterea. & de ijs & alijs casibus si qui sunt vide p Host. in d. s. ex quibus modis. & de hac materia vide quod notat. C. de episc. audi. l. si qui ex consensu. Et no. quod Iac. o. & A. reti. & Cy. vñr notare. C. de iurisd. om. iud. l. j. & de testa. l. testa. menta oīa t quod quis potest illā demū iurisdictione iudicis pro-

15. nunquid iurisdictione possit t prorogari de loco ad locū, & tunc

gare, quam ille iudex habet in subditis suis, & non aliam. Et ideo si iudex aliquis fuerit deputatus de & super mercatoribus, tantummodo, qualis est Præpositus mercatorum istius ciuitatis Parisiensis. non posset iurisdictione ipsius super alijs prorogari, vel si fuerit deputatus iudex in, & super maleficijs, duntaxat, non posset quis iurisdictione eius prorogare in causa, ciuili & sic de similibus. arg. l. alleg. testamenta omnia. Et pro hoc facit optime. ff. de iudi. l. solemus. s. latrunculator. & ita intelligenda est. l. j. in fi. de iudi. ibi vel aliam iurisdictionem, subaudi talem qualis est illa quam alius vult in eum prorogare, & ita vult sentire ibi glo. s. m. Iaco. de Aret. & Cyn. & istud dictum eorum satis potest confirmari ex prædictis in distinctione & etiam per istam rationem, quia iurisdictione quæ non est prorogari non potest. vnde priuatorum consensus. & c. C. de iudi. l. priuatorum consensus & s. eo. significantibus. in fi. Sed iste iudex non habet talem iurisdictionem, qualis est illa, quæ prorogatur. quare & c. Item paria reputantur non habere aliquam iurisdictionem, & nō habere illam seu talem, quæ seu qualis est illa, de cuius prorogatione tractatur, sicut dicuntur, paria decedere intestatus simpliciter & decedere testatus quo ad aliqua, intestatus tamen quoad certum casum, de quo agitur inter partes, puta quantum ad tutores dationem. vt ff. de legi. tuto. l. intestato. s. l. ¶ Si quæris nunquid aliquis potest voluntarie subire sententiam excōicationis, Gof. Inn. & Ho. tenent hic, qd sic, arg. eorum, quæ leguntur, & notantur. 1. q. 7. quoties cordis. idem Io. Tan. Vin. Gof. Phi. Ber. Inno. & Host. s. de elec. cum dilectus. Sed alij contra quia excōicatio a nullo venit nisi a solo Deo vel eius vicario. Vnde talis potest excōicari dī nō potest prorogari per partes cum super eam nullam habeat potestatem. Ego vero Henricus sic distinguo: quia aut quæris, nunquid sententiam excōicationis possit quis voluntarie, & per pactum subire: aut nunquid sententia excōicationis, seu potestas excōicandi possit prorogari. In primo casu refert, nam aut quæris, nunquid aliquis possit subire voluntarie, & absq; causæ cognitione snām excōicationis, ita qd pactum sit sola & immediata causa excōicationis & dic quod non, etiam si esset iudex suus ordinarius. vt 2. q. j. nemo ita intelligo quod not. Inn. hic in magna glo. ibi. sed licet dixerim. Aut cum tunc sit cognitio, ita, quod pactum non sit causa immediata, excōicationis sed contumacia vel præsumpta, vt quia debitor pacifictus, quod nisi soluat illud, quod debet creditori, suo infra Pascha, quod sit excōicatus: quo casu, si esset in non soluendo non ipsum pactum sed ipsa contumacia vera, vel præsumpta in non soluendo tempore debito, est cā excōicationis & tunc potest subire snām excōicationis vt hic in ver. pendē te, ibi voluit prorogare. & c. vnde hic obligauit se ad absolendum infra terminū & nisi solueret qd esset excōicatus. vnde si prorogaret iurisdictione ordinarij abbas excōicatus fuisset in secundo casu refert. Aut quæris, nunquid t potestas excōicandi possit prorogari nō in suum iudicē ordinariū vel delegatum quo ad illum casum, absq; eo qd excōicandus ante prorogauerit vel sortitus fuerit tacite, vel expresse iurisdictione ipsius iudicis quo ad casum illum, vel delinquēdo, vel quasi cōtra hendo vel quasi, & tunc nō potest prorogari ita intelligo Inno. s. e. c. de causis. in glo. prorogatur. ver. sed potestatem excōicandi. & c. Nam tunc ferretur sententia a non suo iudice, & sic nō valeret. j. de iudic. at si clerici. & de præ. ca. fi. Aut postquam prorogauerit, vel sortitus fuerit tacite, vel expresse iurisdictionem ipsius iudicis quo ad casum illum, vt quia ego extraneus de diocesi Leonensi obligauit me tibi in diocesi Parisiensis, ad soluēdū tibi decē & promisi ea tibi solucere j. Pascha, & tunc officialis Parisien. de consensu meo potest me excōicare, nisi soluero j Pascha vt no. hic Inn. in magna gl. in fi. Henri. Boich.

- 1 Iurisdictione & imperium an delegabilia.
- 2 Delegari a prelato criminalia non posse.
- 3 Imperium omne canonibus mandabile.
- 4 Delegatus principis consensu iurisdictionem demandat.
- 5 Negatorum que, an non demandabilia.
- 6 Negatorum quantitas a quo aestimanda.
- 7 Delegatis in totum, partem mandat.
- 8 Mandata vna causa indelegabilia est.
- 9 Conservator que, an non, deleget.

Quoniam. Si quæris, vtrū iudex possit, alij seu alijs committere vices, suas, refert, quia aut est iudex ordinarius: aut est delegatus aut subdelegatus, aut est conservator. Si est iudex ordinarius tunc aut quis quid iuris, s. m. leges aut s. m. canones. Si s. m. leges

1. tunc potest indistincte committere ea q̄ sunt simplicis iurisdictionis, sed illa q̄ sunt meri, vel mixti imperij potest committere in absentia partium alias n̄, nisi sit princeps. vtrunq; pbat. ff. de of. eius cui man. est iurisd. l. j. in principio s. j. huius rei. & ff. de iurisd. om. iud. l. iubere cauere. vbi de hoc p doctores iuris ciuilijs, & hoc de iure digestorum, sed de iure nouo omnia possunt committi præter vltimum supplicium & mēbri absolutionem in auth. de colla. s. ad hæc collat. 9. vt not. Ber. Inno. Laur. & Host. j. de rapt. c. in archiepatu glo. fi. & G. j. de offic. vica. c. 2. glo. fi. li. 6. & ibi vide. Si s. m. canones tunc aut quæris de principe, vt Papa & talis potest oīa committere et casus criminales ep̄orum, vt probatur 23. q. 4. illud. & ff. de testi. l. 3. s. item diuus. Aut quæris de alio ordinario t vt ep̄o archiepo vel primate & tunc aut cā, quam vult committere, est criminalis. & non potest iam committere, s. m. Ber. Vinc. & Philip. s. eodem. super q̄ntum. in glo. nisi. & Vinc. de fri. & male. c. vlti. & hoc argu. 9. q. 3. saluo. sed Bert. & Io. j. de off. ord. quod sedem & j. de rapt. in archiepsicopatu, & Gof. & Io. An. j. de iud. de cetero & Io. & Archi. in calle. saluo. & Archi. in calle. g. illud contra. & melius vñ casus. j. de offi. ord. c. cum ep̄s. li. 6. & de offi. vica. c. licet. vbi. G. in glo. fi. & Io. And. idem tenet hoc idem tenet Io. 95. dist. peruenit, & spec. tit. de iurisdictione. om. iud. circa medium ibi Io. & c. & Io. An. j. de reg. iur. c. potest quis per alium lib. 6. & G. de Mon telau. extra de fo. comp. c. vnico. & idem Inno. s. eo. c. venerabili. glo. 2. & Ho. & Io. an. post eum dicentes, qd licet s. m. leges ea, quæ sunt meri imperij, non possunt committi, tñ s. m. canones cōiter t committuntur non solum, quæ sunt iurisdictionis, sed etiam quæ sunt mixti imperij. s. e. ex literis quinimo, & quæ sunt meri, vt dictum est in d. c. venerabili. negotiū enim dilapidationis quod ibi committebatur est meri imperij. ad idem. j. de offi. ord. pastoralis. r. responso. Fallit in receptione & examinatione testium quam solam, retenta sibi cognitione & decisione committere non posset, cum testes i cū minalibus in præsentia iudicis suum testimonium dicere debeant. vt C. de fide instrui. in auth. apud eloquentissimum. & no. Ber. & Host. j. de fideiuf. c. constitutus. Item fallit in causa criminali ep̄i, vt in calle. saluo. Aut cā quam vult committere est ciuilijs: & tunc potest indistincte eam committere, vt c. de offi. eius cui man. est iurisd. l. j. & j. de offi. ordi. c. qm̄. & c. inter cetera et non habenti alias iurisdictionem. vt notat Bert. s. de consue. c. quanto. & in d. cap. quod sedem. & Ioan. in cap. allegato peruenit 95. dist. Fallit in receptione & examinatione testium in causis matrimonialibus, quam solam, retenta sibi causa principali committere non potest. vt j. de confan. & affi. c. 1. & no. Host. j. de fideiuf. c. constitutus non tamen posset ep̄s committere ea quæ sunt ordinis episcopalis inferiori ep̄o. vt ibi notatur, & etiam legitur & no. j. de consec. eccle. vel alta. c. aqua. si est delegatus tunc aut a principe vt Papa, vel Imperatore aut ab alio inferiore. si a principe tunc aut est. datus, de communi consensu partium & tunc non potest nisi de consensu partium subdelegare, sed de consensu earundem bene potest vt notat Host. s. si pro debilitate. & c. pastoralis. Aut nō est datus de communi consensu partium & tunc aut committitur sibi nudum ministerium simpliciter, & tūc aut magna negotia seu ministeria committuntur, tunc talia subdelegari nō possunt. sed hoc fallit in legatis, quibus talia committuntur, vt hic in s. fi. p. quē s. dicit. G. de Montelau. in extrauag. Io. 22. ex cetera bilis suscepti regimini. sup verbo c. lectores, qd collectores, fructuū beneficiorū ecclesiasticorū in quib. priuilegijs, vel statutis data est p illos qui poterat plena cōpulsio, cū cā contradicentes & c. non possunt hoc alij eū eadē coercionē committere cū certū ministeriū sit eis commissum. Aut modica negotia, seu ministeria. & talia possunt subdelegari a delegato. p quo. j. de do. & contu. c. fi. & quod statim dicā in fi. s. speciale aut est in delegato a principe, qd possit subdelegare vt pbat. hic & s. e. quis. & c. pastoralis. in auth. de litig. s. oēm. colla. 8. & C. de iudi. l. a iudice, in fi. & hoc nisi in rescripto, seu commissione principis contineretur, quod committendo eligit fidē vel industria, illius cui mittitur: quia tunc subdelegare nō posset. vt no. Inn. hic in s. is aut sup verbo eligere. & Io. An. post eū. Et idē si mandat ei qd negotiū psonaliter exequat vt hic s. m. Io. An. Q. uero, dicantur t magna, vel parua negotia arbitrio boni iudicis relin quēdū est s. m. In. & Io. an. Aut committit iurisdō seu mixta executione, & tūc aut pp negotia sit commissio psonis vni vel pluribus. hoc est, quod in mittēdo n̄ eligit industria psonarū quo casu delegatus potest subdelegari possunt, alijs committere vices suas. vt hic t princip. & in l. allegata a iudice. & in s. alleg. oēm. Aut pp psonas sit commissio i negotio seu de negotijs, hoc ē, qd pp idem

neitatem seu industriam personarum negotia committuntur eis, & tunc aut est facta personae electio propter priuam utilitatem partium & tunc potest committere de consensu ipsarum, partium aliam non ut hic in §. is aut. Aut propter utilitatem publicam puta ut crimina puniantur vel ut ecclesijs de personis idoneis provideatur & tunc non poterit committere ut hic in §. is autem. vtr. praeterquam. Fallit in casu ubi in commissione dicitur, quod per se vel per alium negotium valeat expedire. vt j. e. is cui. §. si. li. 6. Si quis de delegato inferiori ordinarij tunc aut est datus ad vniuersitatem carum & talis potest subdelegare: vnam cam vel etiam plures singl. tr. fm glo. & Cy. in d. la iudice ar. ff. quis & a quo app. fit. l. j. vbi idem tenet glo. pro hoc facit. ff. de iurisd. om. iud. l. folet. & de iud. l. cum praetor. §. j. non aut possit subdelegare ipsam vniuersitatem causarum. vt ff. de offi. eius cui mand. est iurisd. l. f. Aut est delegatus ad vnam causam tunc vel ad plures singulares, & tunc talis non potest subdelegare, vt C. de iudic. l. a iudice. ff. de off. eius cui mand. est iurisd. l. f. ff. de iurisd. om. iudic. l. more, maiorum. & l. & quia C. qui pro sua iurisdictione. l. i. & j. de app. cum cam, quod est verum etiam si lis esset contestata coram eo. vt notat glo. & Cy. in d. la iudice & Io. An. j. de procur. c. j. §. licet. lib. 6. licet Ac. & Azo contra. ff. de iurisd. om. iud. l. & quia. & in l. allegata quis & a quo app. & vin. j. de re iud. cum Berto. vbi de hoc in glo. sed qualiter & spec. tit. de litis contest. §. fi. & male hoc verum etiam si talis delegatus hret a delegante spale mandatum subdelegandi, vt no. G. j. eo. quamuis. glo. j. l. 6. & Gen. eo. ti. c. vnico. gl. 2. in cle. sed Io. An. in hoc contra. e. tit. c. is cui glo. vlt. & in nouella sua. l. 6. Fallit in casu vbi committeret certum articulum sine iuris discussione: quia hoc posset facere quicumque iudex per iura j. statim in subdelegato alleganda. Itē fallit in delegato a proconfuli qui subdelegat. ff. de iudic. l. cu praetor. & de officio proconfuli. legatus. j. Et hoc ideo, quia legatus proconfulis videtur ordinarius vel saltem ad vniuersitatem causarum deputatus? hoc tenent Accur. & Di. in l. allegata a iudice. Si quis de subdelegato tenent totam cam, & dic quod non, vt C. de iudic. l. a iudice. §. eo. super qdum. §. si vero duo. & j. de appel. cum causam. Aut quis, nunquid possit committere certum articulum sine iuris discussione, & dico qd sic. §. eo. super qdum. §. j. vt ibi notat Ho. & Io. an. in d. cum Bertol. idem G. de Montelan. extra e. c. vnico. in cle. & pro hoc no. per Io. An. & G. j. de rescrip. c. statutum. super verbo causa. lib. 6. sed fallit in receptione & examinatione testium in causis criminalibus & matrimonialibus, in quibus testes in praesentia iudicis suum testimonium dicere debent, quod referas ad omnes iudices, de talibus causis cognoscentes. Si quis de conseruatore tunc talis potest committere citationes, & sniarum denuntiationes, sed alia non potest committere nisi hoc sibi competat ex beneficio literarum & tunc certis personis potest committere. vt j. c. vlti. §. vices suas. l. 6. & de hac materia vide, quod notat dictus G. extra e. c. vnico. super verbo vices suas. in cle. vbi ponit partē huius distinctionis, & quod notat Host. in summa huius ti. §. quae delegari possunt. in fi. & Gof. & Ho. in praedicto. c. fi. de dolo, & contu. vbi dnt super verbo vel per alios quod & si illud. §. qd citationis edictu per se vel per alios facerent commissarij non fuisset expressum in literis tñ hoc poterat per alios facere, sed Petrus & Abb. ibi contra: quia is cui certum ministerium committitur sine iurisdictione non delegat vt hic. Sed dnt primi, qd licet talis subdelegare non possit vt hic, potest tñ citare per alium, sit n. citatio per litera, edictu, vel nuntium, nec citat lsa. sed citas sic & ibi intelligitur delegatus citare ministerio n. tij. arg. ff. de const. pecu. l. licet. & eadem ratione per se & alium exequitur quis sniam suam fm eos, & pro hac opinione facit quod statim dictum est de conseruatore fm Io. An. ibi.

De officio legati. Rubrica.

- 1 Legatus causas Episcopales audit.
- 2 Legatus subditorum, suffraganeis non, nisi appellatione, causas cognoscit.
- 3 C. peruenit sensus. & 4.

Vm non ignoretis. Si quis, metropolitanus vel legatus possit cognoscere, de causis episcoporum suffraganeorum suorum, vel subditorum ipsorum necdum per via appellationis, sed et per viam simplicis quaramonij.

- 1 & refert aut quis nu quid possit cognoscere de casis eorum

& epatum ipsorum & dic qd sic & hoc qd sunt rei. vt 11. q. 1. si clericus. & j. de sent. ex. c. venerabilib. §. 2. li. 6. Secus si sint actores vt ibi. Aut quis, nunquid possit cognoscere de casis subditorum suffraganeis suis. Et tunc aut quis nunquid possint se in tromittere, vel cognoscere de casis ipsorum p via appellationis, aut p via simplicis qrelae. Si p via appellationis t dico, qd sic vt hic. & j. de appellationibus si duob. & c. sollicitudinē. & e. tit. c. Romana. li. 6. quod intellige si appellatio fit legitima. secus si frustratoria, vt j. de app. cu ecclesia q loquitur in archiepo Cantuariensi qui legatus metropolitanus, vt metropolitano, & p frustratoriam appellationē fm Ho. & Io. An. ibi. pro hoc est, casus. j. de elec. c. quis in princ. li. 6. Si p viam simplicis qrelae, tunc aut quis nunquid metropolitano, vt metropolitano, & iure metropolitico hoc possit facere & dico quod non, vt hic & j. tit. proxi. pastoralis. Sed fallit in casibus n. o. p. Ber. & Ho. & per Car. j. de sup. negli. praela. c. Romana. li. 6. & vide qd notat gen. extra de priuileg. c. 2. super verbo portari in cle. vbi dicit qd licet archieps in dioecesi suffraganeorum possit facere crucē ante se portari, benedicere populo, & alia de quib. ibi dnt, cum sint libere, & voluntaria iurisdictionis seu honoru non tñ alia facere. f. ordines celebrare vel chrisma cōficere, nisi inuitatus. ar. j. de offi. ordi. cu eps. li. 6. q. 3. c. j. cu ibi notatis. & 7. q. j. sicut, & c. epi. Aut quis, nunquid metropolitano, si sit legatus, vt erat iste archieps Cantuariensis, vel alius legatus simplex nō metropolitano iure sua legationis hoc facere possit, & dico qd sic vt hic licet Io. 2. q. 6. c. 3. & 9. q. 2. c. 3. conuictus. & 25. q. 2. c. 3. dicat, quod legatus intuitu dignitatis legationis nō potest adiri, per simplicem quarelā. & hoc tenet per c. puenit. 11. q. 1. 1. vbi dnt quod ecclesiasticus ordo conseruatur si sua cuique iurisdictione non seruatur. & respondet ad hanc decretalem quod est, hic spale in archiepo ad quē potest appellari iure metropolitano, & sic esset inutile eius officium legationis nisi posset adiri per simplicem quarelam. ergo in alijs secus fm eum. Sed Bar. Brixien. contra. in alleg. 3. 2. q. 6. & in c. alleg. peruenit & Goff. in summa hoc tit. §. item officium & Philip. Go. & Ho. hic qui omnes tenent per hanc decre. quod talis legatus bene potest adiri per simplicem quarelam etiam si fit de minimo genere legatorum. idem tenet spec. hoc tit. §. superest in principio. Nec obstat. c. allegatum peruenit: quia loquitur in exequutore, vel defensore non in legato. vel si loquatur in legato dic, quod intelligitur quod legatus non potest compellere actorem vt conueniat reum coram se. quia actor potest conuenire reum, coram episcopo suo si vult: sed bene potest reum compellere respondere actori si ipse actor hoc petat, secundum eos, & sic soluit Ioann. Andr. hic.

- 1 Speciem inefficacem generi non derogare.
- 2 Legatum generis speciali neglecto praualeve.
- 3 Legatum omnibus legato aliquibus potius.
- 4 Legatum generis, rei speciali praualeve.
- 5 L. Sempronius enucleari.
- 6 Vniuersalis vniuersali potius.
- 7 Genus & species quando mutuo sibi non derogat.
- 8 Generi specibus numeratis, an derogetur aut contra.
- 9 Genus & explicatiuis indiuiduis non restringi.
- 10 Substitutioni generali per speciale non derogari.
- 11 Genus quando speciei deroget.
- 12 Generi derogat in contr. actibus species.
- 13 Generali priuilegio speciali derogari.
- 14 Conseruatio specialis potior.
- 15 Licentiarum ingressus que potior. & 16.

Tuduisti. Si quis, vtrum generi p speciem derogetur, & in quibus distinguat, aut spes nō pducitur ad effectū, vt quia hns speciem non vitur, nec est vltus ea. Aut ipsa spes pducitur ad effectū & ipsam hns ea vtit, vel est vltus. In primo casu gni p spēm nō derogat. Et iō dicit lex, qd tñ testator hns plures seruos legat Titio optionē duorum seruorum suorum, & reliquos seruos suos generat legat Titio si Titius legatarius spē cessauerit eligēdo duos de seruis. Si ius legatarius gnis virtute legati gñalis oēs seruos testatoris, hēbit. vt ff. de op. le. l. cu optio. p eadē viā facit ff. si cer. pe. l. p inde. Et est rō: quia paria reputatur non hēre ius. & n. vt i. de praeb. l. clericus. & de rescriptis. c. tibi q in si. li. 6. & quia verba intelligunt cū effectū. j. de cle. nō vlt. relatu. ff. qd quisq; iuris, l. j. §. hac aut verba. In scdo casu refert: quia aut quis de dispositionibus legatū in vltimis voluntatibus aut de qdlib. seu dispositioni-

positionibus inter viuos. In primo casu refert: quia aut quis in legatis, aut in institutionibus vel substitutionibus. Si in legatis refert aut genus & species considerantur circa personas legatarias aut circa res legatas. Si circa personas legatarias tunc siue exprimentur in eadem voluntate siue in diuersis. Item siue praecedit generale siue speciale nunquam speciale derogat, generali quin ipsum generale valeat quantum ad personas sub eo generaliter comprehensas. Et ideo dicit lex, quod si testator in testamento suo legauerit cibaria omnibus libertis suis, generaliter, & postea in eodem testamento, vel in codicillis, Protinum Pollitium & patrum libertos specialiter comprehendit haredibus & eis cibaria praestari praecipit, ista spalis nominatio trium libertorum non derogabit nominationi generali quom ius omnibus libertis cibaria debeantur, imo debentur eis virtute nominationis & clausulae generalis, sic intelligi ff. de ai. lega. l. verba. Si genus, & species considerantur circa res legatas refert, aut testator legat vni genus & alteri speciem, aut legat vni, & eidem genus & speciei potest saluari, & valere absq; eo quod species derogat generi, aut non pot saluari, nec valere absq; eo quod species derogat generi. In primo casu dico, quod species non derogat generi. Et ideo dicit lex, quod si testator legauerit Sempronio, eam, qua viuos praestabat, & sic in genere, qui quidē Sempronius habitabat in quadam testatoris domo, que domus vni ex hereditibus per ipsum testatorem erat in spē praelegata, siue ante siue post illa habitatio illius domus debebitur Sempronio. si virtute legati generalis & ipsa domus quo ad proprietatem & usufructum vltra dictam habitationem, erit illius heredis, cui praelegata est, puta si vnam cameram solummodo dicta domus qua erat ampla & larga dictus Sempronius pro sua habitatione in vna testatoris occupabat, sic intelligi ff. de usufr. lega. l. Sempronio, in principio. In secundo casu per speciem generi derogatur. vt arg. ff. de leg. 3. l. vxorem. §. felicissimo. siue primogenus, & postea speciem, siue primo speciem & postea genus legauit. vt ff. de peculio legato. l. seruo manumisso, & de fund. instr. l. qd tum, in princ. Et idem intellige, vbi testator legaret vni sub nomine vniuersali, & alteri sub nomine vniuersali: quia tunc minus vniuersale habetur loco speciei & vniuersali loco generis. Ideo per minus vniuersale derogatur vniuersali, si uerit & per speciem derogaretur generi. Pro tanto dicit lex qd si testator legauit filio hortum instructum, filiam vero argentum muliebrem quod in horto habuerit, illud argentum muliebrem, ad filiam pertinebit, vt ff. de fundo instructo. l. quaesitum. §. qd situm argu. de lega. 3. l. vxorem. §. de codicillis, & de pecul. lega. l. seruo. manumisso, & de ai. & ar. leg. l. j. Si testator legat vni, & eidem genus & speciem, tunc refert, quia aut genus & species considerantur circa res conseruacionem, & non multiplicationē recipientes, sicut sunt alimenta, qua de sui natura, in persona, vnus & eisdem multiplicari non possunt. Nam quis adeo alitur vnici sufficientibus alimentis sicut simile. Et tunc aut generale & speciale exprimentur in eadem voluntate aut in diuersis. Si in eadem tunc speciale derogat generali, hoc est, quod p specialem dispositionem sibi debetur non per generale & hoc siue generale praecedit speciale, siue sequatur. vt ff. de aliment. lega. l. alimenta §. basilica. & l. istichus in principio. Si in diuersis voluntatibus, tunc posterius, siue sit generale, siue spale, derogat priori, vt ff. de aliment. leg. l. libertis. Aut genus & species considerantur circa res multiplicationem recipientes, vt est videre in legatis pecuniae, & similibus, & tunc aut legatum speciale non potest sub legato generali comprehendere: & tunc numerum alteri derogat vt est casus ff. de annuis le. l. Quintus. Mutius, in principio. Aut legatum speciale potest sub legato generali comprehendere, & tunc refert, aut extra legatum generale testator enumerat species sub genere contentas [& indiuidua continentur.] Aut enumerat indiuidua qua sub certa spe cuiusdam generis continentur. In primo casu refert aut primo enumerat species indiuidua continentur, & postea genus, aut contra primo genus & postea species. Si primo enumerat, species & postea genus, tunc aut postea enumerat genus designatiue seu demonstratiue, & tunc videtur restringere legatum ad species enumeratas. Aut enumerat genus postea copulatiue & tunc videtur ampliare legatum, & non restringere vt ff. de leg. 1. l. hoc legatū, & l. ea tñ adiectio. Si primo enumeret genus & postea spes tñ hē locū distinctionis postea ff. de fundo instructo. l. quaesitum. §. penult. quia aut species enumerantur ab errante aut a sciente. Si ab errante enumeratio nihil operatur: & iō legato gñali nō vlt detrahit. ff. de supel. leg. l. legata. in prin-

Si a sciente tunc aut enumeratur spes cā dubitationis tollēda, aut cā limitationis, aut dubitatur. In primo casu spes ex abundantia enumerantur: quia potius ad maiorem euidēntiam vni, enumerari, quam vt derogetur legato gñis. vt ff. de aur. & arg. le. l. pediculis. §. Labeo. & de reg. iur. l. qua dubitationis. In secundo casu legatum vlt restrictum ad spes enumeratas, & tunc dicit quod generis expressio nihil operatur, vt ff. de fundo instr. l. qui de lanionis. §. quidam & l. Scia. in princ. & de supel. le. l. legata 2. & 3. responso. In tertio casu gratia dubitationis tollendae vlt exprimitur spes, & iō legatum generis non diminuetur. vt in d. l. quaesitum. §. si quis fundum qua loquitur in casu dnt. h. j. Si extra legatum generis enumerat indiuidua q sub certa spe eiusdem generis continentur, tunc talis enumeratio operatur, quod legatum gñis si extenditur ad alia indiuidua, q sub eadem spē continentur siue praecedit legatum generis, & sequat enumeratio indiuiduorum siue econtra. vt si lego Titio duas staturas marmoreas. Item oē marmoris hēam alias similes staturas marmoreas nulla cedit legato pter illas duas spaliter legatas. ff. de le. 3. hares meus. §. j. & de fun. instr. l. cum de lanionis. §. si cui fundus. & de aur. & arg. leg. l. j. §. item si duo. Si quis de institutionibus, vel substitutionibus tunc aut spes substitutionem tam generalis, quam et spalis sunt eadem & eiusdem generis, aut sunt diuersa, & diuersi generis. In primo casu, quae vtraq; est vel vulgaris vel pupillaris, vel reciproca. tunc derogatur generi per spēm. v. g. Testator instituit patrem & filium, p parte & ipsos inuicem substituit. secundo instituit alios ex reliquis partibus. Tertio dicit hos oēs inuicē substituo. ista generis substitio vulgaris se non extendit ad patrē & filium qui erant inuicem vulgariter & spaliter substituti. vt ff. de vulga. & pup. sub. l. coharedi. §. qui patrem. In secundo casu, si spes substitutionis generalis & spalis sunt diuersae, seu diuersi generis, vt quia prima spalis erat vulgaris seu reciproca, secunda generalis erat fideicommissoria tunc per spalem non derogatur gñis. Si intelligi ff. ad Trebell. l. si. Si quis de secundo membro principali, de dispositionibus, inter viuos tunc refert. Aut genus est redactum ad spēm ante creationem speciei in esse aut non. Si sic, tunc non derogatur gñi per spēm, nec obtinetur per eam, generalem, per spēm postea obtentam irritatur. argu. j. de pb. c. quamuis lib. 6. 2. responso, & de reg. iur. c. factum legitime. c. lib. Sic intelligi. j. de filijs presby. ex parte fm Ho. ibi & Car. j. de reg. iur. c. generi. li. 6. Si non, tunc aut per genus ius est acquisitum & creatum arte productione, seu creatione speciei, in esse, & tunc genus derogat speciei, non econtra. vt ff. qd potio. in pigno. habean. l. gñaliter. & C. qui po. in pig. habean. l. si gñaliter. Aut per genus non est ius creatum ante productionem speciei in esse, & tunc aut genus praecedens est gñale verbi sed effectus est speciale & tunc talis generi praecedenti non derogatur per speciem subsequentem. vt no. §. de offi. deleg. ex parte j. fm Ber. & Host. ibi. & Card. & Io. An. in c. allegatō generi per speciem lib. 6. Aut genus est generale verbi & etiam effectus & tunc refert, aut quis de contractibus t & tunc generi per speciem derogatur. vt ff. de verbor. obliga. l. doli claudula. & l. stipulationes commodissime. Aut de iuribus siue constitutionibus & tunc idem nec refert quod eorum praecedit, ff. qui satisf. cog. l. sciendum. iuncta aucth. offeratur. C. de litis contest. probatur etiam. ff. & C. eod. tit. ff. de usufr. per totum, iuncta l. nam hoc natura. ff. de condictione. inde ad id. ff. de pen. l. sancito legu. j. de constit. c. j. & de praeb. c. quamuis. 2. li. 6. quod dicit vbi no. & vt dixi §. de consti. c. fi. Aut de rescriptis, & tunc idem vt hic & §. de rescriptis. c. j. quod verum fm Ioā. Andr. siue primum sit generale & secundum speciale vt §. de rescriptis. c. pastoralis. siue econtra. vt §. eodem tit. c. abbatem siue eodem tempore datum sit speciale & generale, argum. ad hoc j. de rescriptis. c. duobus. lib. 6. hoc notat j. de regu. iur. c. generi. lib. 6. Aut t de priuilegijs, & tunc si primum est speciale, & secundum generale, & tunc speciale derogat generali, aut econtra, primum est generale, & secundum speciale, & tunc non derogat speciale generali, nisi de primo generali faciat mentionem, vt infra, de preferipio. veniens. secundum Ioann. Andr. & infra de regulis iuris cap. generi per speciem, libro sexto. & dicit vbi dixi & supra de rescriptis. cap. j. Aut quis de consuetudine, & tunc species t derogat generi. vt ff. de leg. 1. de quibus. C. quae sit longa. consuetud. l. 3. ff. de munia praedio. l. venditor, §. si constat. & de sepul. viola. l. tertia. §. diuus. Aut de alijs dispositionibus, & tunc idem, per regulam generalem. ff. de regulis iuris. lege in toto iure nostro, & infra de regulis iuris, capitulo generi per speciem. lib. 6. & vide quod not. Innocen. j. de accu. cap. i. ad Hen. Boich super Decret. I 2 pectio-

petitionem. gl. 2. & Hoff. post eum. Hec iura faciunt pro & contra ad qonem Huberti quam ponit Io. An. in c. alle. generi, per speciem, in nouella qua talis est. Episcopus indultit Titio licentiam specialem, quod non obstante statuto prohibente semel ingredi, posset certam clausuram monialium ante cuius licentiam vsu, idem episcopus generaliter concessit quemlibet, & semel certo die ibi ingredi posse, & Titius ea die & virtute illius generalis concessionis hoc protefians ingressus est. quare bat an ex sua speciali licentia ingredi posset. Arguebat ad affirmatiuam per quinque rationes. ad negatiuam per alias quinque rationes. Tandem soluendo distinxit, aut in vtraq; licentiaru, predictarum exprimitur causa ingressus, aut in nulla, aut in altera tantum maxime in speciali. Primo casu taut vtrobiq; causa est eadem aut est omnino diuersa. Si est omnino eadem, puta, quia in vtraq; dicitur, quod ingredi possint, ad visitandum reliquias sanctorum, vel simile, sufficit vnus ingressus. per. Lal. leg. alimenta. §. basilice. & Stichus ad idem. C. de lega. l. filia. Idem Forfan si ille causa sint diuersa, tales tamen qua vno ingressu expediri poterant commode, vt si generalis permittit visitationem sancti: specialis permittit visitationem fororis, q breuis & compendiosa esse debet. arg. ff. de op. leg. l. duorum liber tus. Si vero causa versimiliter diuersa ex facto vel ex tempo re expediri non possent quod facile accideret propter tumul rum generalis ingressus, iterum ingredi poterit ad expediendum causam expressam: Nam diuersa causa sufficientes di uersum effectum producut. 3. q. 4. Egeltrudam. 2. q. 4. abo lito. 50. dist. quamuis. 6. q. j. imitare. de conse. di. 2. quia corpus, j. ti. j. ex parte. Idem si dies licentiarum essent omnino diuersi quia quod facit diuersitas causa facit diuersitas dierum, vt no possit ceteri vnus ingressus cofusus in alio. j. de consitu. c. i. lib. 6. In secundo membro principali, quando in neutra expri mitur causa, vel tempus, sed simpliciter est data licentia, tuc in hac materia restringibili, & odiosa stricta presumatur intentio concedentis ad primam vicem tantum, qualitercunq; ingredia rur, arg. j. de regu. iuris c. odia lib. 6. cum concordant. ibi allega tis. Et quod fit odiosa, patet j. de statu regu. c. vno. lib. 6. 18. q. 2. in decima. & c. seq. & c. diffinimus. j. de vita & honest. cle. c. mo nasteria. vbi habes quod ad talia monasteria debet esse accetus rarus & breuis loquutio. In tertio membro principali, quando in altera tantum & maxime in speciali exprimitur. Tan. te net quod s. distinctum est an simul poterint expediri, vel ne fm Hubertum & Io. An. ibi. & c.

- 1 Legatus solus de l. tere exemptos indicet.
- 2 Legatus de latere qui de causis exemptorum cognoscit an non.

Quod translationem. Si quaeris vtrum legatus possit cognoscere, & iudicare de exemptis, seu de causis exemptorum refert, aut hoc sibi competit ex speciali comissione, seu potestate a Papa concessa, & tunc sic. ar. j. de pri uileg. c. porro. s. de vsu pallij c. fi. j. eo. excocicatis fm Hoff. hic. Aut non competit sibi ex speciali commissione seu potestate a Papa concessa, & tunc aut est legatus non de latere, & talis no potest. arg. j. lit. j. c. graue. & no. Ber. s. tit. c. i. glo. fi. ver. dicas, qd isti. & Ho. ibi idem spec. hoc ti. §. superest videre. ver. sed nu quid delegatus potest. Aut est legatus de latere, & tunc aut qris, vtrum possit cognoscere, seu iudicare de causis per appella tionem ad Papam deuolutis, & dico q non. vt hic. & j. e. ca. proximo & de appell. constitutus. Fallit forte in casu in quo partes appellationi renuntiarent, & concordarent q legatus, cognosceret. arg. c. alle. constitutus. vt notant Garl. Car. G. & Io. an. j. de ele. cupientes. in princi. super verbo sedis examen. li br. 6. Aut de causis ipsorum exemptorum non deuolutis, per appellationem ad Papam & tunc sit vt no. Bert. & Hoff. hic. & Hoff. in summa e. tit. §. quid pertinet in principio. & specu. in §. allegato sed nunquid legatus & Card. j. de scismatisc. c. vni co. in glo. fi. hac verba li. 6. & Card. G. & Io. And. in d. c. cupie tes super verbo sedis examen pro quibus. j. de elec. c. si abbat, & de ver. sig. c. veniens. li. 6. & hoc tenet, Abbas in c. alle. venies quod dicit alibi tam clare non probari & idem notat Io. an. ibi in nouella. & Astensis. li. 6. tit. 40. delegatis. q. nunquid legati & de ista materia gl. Ber. Si de casib. reseruatis Papae vide per Ho. in sum. e. ti. §. quid pertinet. vers. illud quid. vbi ponit. 71. casus. plenus in spe. hoc tit. §. nunc ostendendum vbi ponit. 89. & Io. an. addit alios casus iuris noui. §. sexti & clem. tinarum. j. de sen. excoc. c. eos qui. li. 6. & in cle. eo. ti. c. j.

- 1 Legatus natus quis.
- 2 Legatus de latere quis.

- 3 Legatus de latere maiores, minoresque dignitates conferat.
- 4 Vacantia confert legatus.
- 5 Legatus patronata non confert.

Dilectus. Si quaeris vtrum legatus possit conferre beneficia, & q. refert, aut est legatus natus, quales sunt archiepi Cantuarienses: vt s. c. 1. & Eboracen. vt j. de appell. c. j. & Rhemen. vt s. de filijs presb. c. dilect. j. & j. de preb. c. dilectus. j. vel legatus mis sus non de latere, & tunc non pot. j. e. c. offij. li. 6. & j. de appel. c. j. & no. Ber. & Ho. hic in gl. sed certe. in fi. Aut est de latere, sicut est iste Penestrinus, qui est vnus de sex epis Cardinalibus alius Host. alius Portuen. alius Tusculanus, alius Albanen. alius Sabinen. fm Ho. hic & j. de consir. vti. examinata. & tunc aut quis nunquid possit conferre ecclesias cathedrales, vel regula res aut collegiatas, seu ipsarum cathedraliu dignitates maiores post episcopatu & dic. q n vt j. e. de liberatione. lib. 6. Fallit in casu vbi talia beneficia tanto tpe vacauerunt, q eoru collatio, ad sede apostolica est deuoluta fm G. ibi & dic vt ibi de hoc. Aut quaeris, nunquid possit conferre alia beneficia inferiora, & tuc, aut qris, nunqd possit ferre beneficia vacatia spectantia ad collatione, seu prouisionem Papae aut spectantia ad collatio ne, seu prouisionem inferioris prelati. aut spectantia ad pitatio nem alicuius patroni. In primo casu refert aut qris de illis be neficijs q tato tpe vacauerunt q fm Lateranen. concilii eo rum collatio est ad sede apostolica deuoluta, & illa poterit co ferre, vt j. de preb. c. venerabilis. vbi hoc approbat Goffr. & Inno. & Ho. & idem approbat spec. hoc tit. §. nunc tractemus, in princip. & G. & Io. an. j. e. c. officij. li. 6. licet Vin. in hoc contra & male in c. alle. venerabilis. Aut quaeris de illis beneficijs q in curia Romana vacauerunt iuxta c. licet ecclesiaru, & c. praen ti j. de preb. li. 6. & illa conferre non pot vt ibi. In secundo casu dic q pot conferre vt in d. c. officij in fi. In tertio casu refert, aut quaeris de beneficijs spectantibus ad pitatione patroni cleri ci & obtentu ecclesie, & illa pot conferre vt hic. Aut de tbnficijs spectantibus ad pitatione patroni laici. i. non obtentu eccle sie, & illa legatus conferre non pot, vt j. de iure pat. cu dilectus fm Go. Ber. & Ho. hic in glo. sed certe, & etiam ibi in gl. & ita patet. idem Spe. in d. §. nunc tractemus. ver. sed nunquid lega tus potest idem. Arch. 71. di. hortamur.

¶ Ad euidentiam glo. Inno. hic. Si quaeris vtrum presentato, ad beneficium ius aliquod acquiratur, & quod distingue vt dicat, j. de re iud. cum Bertoldus. & c.

- 1 Legatus non finit in iurisdictionem vbiq; exerceret.
- 2 Legatus voluntariam iurisdictionem exercet.
- 3 Iurisdictionem contentiosam exercet legatus.
- 4 Iurisdictionem nisi partes consentiant, non exerceat legatus.
- 5 Iurisdictione prorogata an & quando expiret.

Quit. Si quaeris vtrum & quando legatus Papae, extra sua prouinciam existens possit sua iurisdictionem exercere, & quam, refert, aut sua lega tio est finita, & tunc nullam iurisdictionem rone legationis exercere pot, vt j. eod. c. fi. & no. Inno. & Ho. hic. Aut nondum est finita: vt quia exit prouinciam sua voluntario ato & intentione ad ea redeundi, & tunc aut ea exercet de licentia epi diocesani ad cuius diocesim se transtulit, & tuc pot. arg. 9. q. 2. epm, & pluribus alijs capitulis eiusde qonis. 3. q. 6. peregrina. & c. seq. s. de vsu pallij: ex tuarum. in fi. j. de iud. c. 3. & de fi deiuo. c. constitutus. in fi. fm Inno. & Ho. hic & Ho. j. eo. ex comunicatus. Specu. hoc tit. §. nunc dicamus. ver. & breuiter. idem no. Archi. 1. i. q. j. si quisquam. quod credo verum dum o do partes subditi sui in hoc consentiant, alias secus. arg. j. de of fi. ordi. cum eps. lib. 6. fm Io. An. hic & j. tit. prox. quanto. & fm Io. an. extra de fo. comp. c. vnico. §. eiusd. in cle. & bene facit. §. sequens volumus. e. c. Aut sine licentia diocesani, ad cuius diocesim se transtulit, & tunc aut vult exercere iurisdictione, voluntariam, aut contentiosam. Sit voluntariam, sicut est praestare auctoritatem manumittentibus, ad opantibus, vel eman cipantibus, & tunc potest. arg. ff. de offi. proconsul. & leg. l. 2. & l. obseruare, potest etiam conferre beneficia, vt j. de concessi. preb. c. post electionem fm Bert. Inno. & Io. an. hic & Car. & G. & Io. an. j. de preb. c. statutum. lib. 6. idem spec. hoc tit. §. nunc tractemus. & G. & Arch. j. de elec. §. si abbatem. glo. 3. & j. eod. tit. uel. cap. vltimo glo. 2. lib. 6. Ioan. Abbas. & Ioann. And. in d. cap. post electionem. & Gen. extra de foro comp. c. vnico. super verbo iurisdictionem in clem. & etiam delegare causas, vt ff. de offi. proconsul. & leg. l. aliquando, fm Ber. Inno. & Ho.

& Ho. hic & spec. in ver. allegato, breuiter nota si contentio sam. Tunc t aut quaeris, nunquid possit exercere iurisdictione contentiosam in notorijs, & dic q sic quia illa non requirunt, examinationem causae. j. de iure iur. c. ad nostrae. 3. & fm Hof. & Io. an. hic. & spec. in §. allega. nunc dicamus. ver. sed nunquid pot. Aut non notorijs, & tunc aut quaeris, nunquid possit exer cere iurisdictione talem, qua pot exerceri sine causa cognitio ne, q cessionem tribunalis n requirit, & dic, q sic, puta, si fuit errorem recognoscens absoluat pp periculū excocicationis. ar gu. j. de sen. exc. c. sacro. §. si vero iudex fm Inn. & Hoff. hic & spe. in §. alleg. nunc dicamus. ver. s. pot tñ. vel si excommunica tos a canone si quis suadente absoluat vel si excocicatum ab eo in sua prouincia extra ipsam prouinciam denuntiet quia denun tiatio amplius non ligat vt hic. & j. de app. pastoralis. fm Ho. hic & spec. in d. §. nunc dicamus. ver. si aut. fallit j. e. excocicatis. ¶ Aut talem qua non pot exerceri sine cae cognitione. & fessio ne pro tribunali & tunc non pot exerceri: nisi de consensa partium & etiam diocesani vt est dictum. Fallit in casu specia li extra de fo. comp. c. vnico. in cle. & hac vera nisi ex spali gra amplius a sede apostolica cedatur, quia tunc fecus vt j. e. excocicatur. in fi. Et ista distinctio pot hfe locū in quolibet ordi nario suo modo quod dic per Inn. & Ho. hic. & per Alfen. li. 7. tit. quis absolueret pot ab excommunicatione. articu. j. q. vtru, episcopus, & q. vtrum legatus, vbi in praemis concordat. ¶ Si iurisdictione legati, vel episcopi fuerit prorogata, & ea vi ce perit. Si quaeris vtrum legatus postea reuocato, vel epo transla to iurisdictione expiret, refert aut t sua iurisdio est prorogata pro prio nomine non expresso, & tunc oino expirat quo ad psona iudicis prorogati, & ad successorē transit. arg. s. de ele. qualiter in fi. j. tit. j. pastoralis. ff. de reg. iu. cum principalis. ar. opti. ff. de publicia. l. si ego. §. idem ait si aedibus, & de vsu fru. l. si Titio. in fi. Aut fuit prorogata nomine proprio expresso, & tunc ipsa iurisdictione prorogata ipsam sequatur. arg. opti. ff. qui. mo. vsu fru. amittatur. l. quid tñ ex quo ea vi cepti. s. tit. j. gratum. & j. e. c. fi. & quia potius videtur electa persona qua superest q iurisdio que dicitur s. tit. prox. c. fi. §. is autem. j. de arbi. ex parte & ca. cum a nobis. quod verum, nisi praelatus fuerit remotus ppter crimen, vel famosam causam, quae eum ad iudicandum in habi lem reddit. 3. q. 7. iudicet. s. de rescriptis scificatus fm Ho. & Io. an. hic. Et idem in spec. hoc titu. §. nunc dicamus. ver. sed po ne q & vide quod ipse notat in titulo de compet. iud. di. §. j. ver. quid si duo Pisani. Henricus.

Olentes. Si quaeris, vtrum minor presente ma iore possit suum officium seu suam iurisdictionem exercere, distingue, vt dicam j. de pri uile. antiqua. & c.

Xcommunicatis. Si quaeris, qui pra la ti ab excocicatione, & tunc aut quaeris, vtrum legatus possit, distingue, vt dicam j. de sent. exc. ca. perue nit. vbi vide materiam huius. c. & j. qui cle. vel vo. c. j.

- 1 Legati statuta iuri inmisc. nulla.
- 2 Ius renouare & explicare potest legatus.
- 3 Legatus extra iurisdictionem ne statuat.
- 4 Statuta legati iurisdictioni commensurari. & 5.
- 6 C. nemini. explicari.
- 7 Citatio an iurisdictionem prouoget. & qui.

Emini. Si quaeris, vtrum statuta facta per le gatū in prouincia sibi decreta valeat, & perpetuo sint seruanda, distingue aut durante sua legatione sunt facta. Aut ea finita. Si durate tuc aut talia statuta contrariantur vel obstant legibus vel iuribus generalibus, & tunc non valent: quia constitutio in ferioris non potest constitutionem superioris tollere, vt patet in eo, quod legitur & notatur. ff. de arbi. l. nam. & magistra tus. C. de of. si. prefe. praeto. ori. l. 2. & j. de maio. & obed. c. cum inferior. s. de elect. innotuit. §. quamuis. fm Inno. & Hoff. hic idem Hoff. j. de verb. sig. ex parte. in glo. 1. quod verum secun dum eum ibi, q t non pot tollere in totum potest tamen in ali quibus ipsam declarare & renouare vt patet ibi. Potest etiā po nam certam addere ad obseruationem ipsius ar. in eo quod legitur & notatur. s. eo. l. iudici. j. de treug. & pace. c. j. quinimo viderur q in ijs, in quibus consuetudo potest iuri communi, praedicare possit, & constitutio legati. arg. j. de locato. c. j. tu per quo vide quod no. s. de consue. c. fin. secundum Hoff. in d. c. ex parte 3. idem Hoff. & Io. And. s. de Archipresby. c. vt lin-

gule. de hoc etiam per Io. And. j. de appell. c. vltimo. in fi. in no uella li. 6. Aut non contrariantur, nec obstant iuribus genera libus, & tunc aut quaeris de statutis statuarijs, aut de firmato rijs. ¶ In primo casu refert aut statuit de ijs qua non pertinent, ad iurisdictionem suam & tunc non valent. vt patet in l. alle. 2. arg. ff. de reg. iur. l. factum a iudice secundum Inn. & Hoff. hic. Aut de ijs, qua pertinent ad suam iurisdictionem, & tunc aut quaeris de statutis per ipsum legatū editis, in concilijjs prouin cialibus generalibus. de quibus. 3. dist. porro. & 77. dist. vti nam. & talia valent, & perpetuo sunt seruanda, vt hic. Aut de statu tis per eum editis contra concilia prouincialia, & tunc aut sūt statuta per eū edita sententialiter. & cum causa cognitione, & talia valent perpetuo, vt hic fm Vinc. hic. & Go. s. e. nouit. & Inno. s. e. quod translationem. & Hug. 50. dist. c. 1. & Ber. j. de sen. excom. a nobis. in glo. in fi. & Hoff. alias Io. ibi. & Archi. in c. alleg. porro. 3. dist. & 63. di. Salontanae. & j. e. c. praesenti. in glo. li. 6. & Alfen. li. 7. tit. quis pot excocicare. q. quid si is, p hoc C. de postulan. l. 2. Aut sunt per eum edita non sententialiter, nec cum causa cognitione, sed alias praecipit, prohibet, vel inter dicit, vt si alicui prohibet indignanter aduocare & talia no valent, nec ligant post tempus suae administrationis. argu. ff. de penis. l. vltima secundum Vinc. hic. & Gof. s. co. nouit & Arc. in d. c. porro. Si quaeris de statutis firmatorijs. de quibus habes j. eo. praesenti. li. 6. tunc dic, q illa non sunt perpetua, sed pereunt sublato eo quod confirmant. vt in c. alleg. praesenti. ar gu. j. de fide instru. inter dilectos in fi. de re iud. cum inter vos & similis distinctio no. j. de praescr. c. veniens fm Card. & Go. in d. c. praesenti. j. eo. li. 6. Si statuta hmoi sunt facta finita lega tione t & depositō officio tunc non sunt seruanda: nec alicui, prauidant. arg. ff. de offi. praefecti vrbis. l. fi. & in eo quod legi tur & notatur. s. de elect. venerabilem. §. nisi forsan illi de prouincia in hoc consentiant. arg. ff. de re iudi. si conuenerit. j. de maio. & obe. c. fi. vel nisi a superiore hac potestas sibi detur vel a Papa ratificetur vt s. tit. j. c. pastoralis. §. praeterea & in d. c. ex parte. 3. de ver. sign. fm Ho. ibi. & c.

¶ Gasias disputauit hic quaestionem de delegato legati, qui in prius commisit citationem, sed post discessum legati nuntius citauit, nunquid sit perpetua iurisdictione. Et inducebat hanc decretalem qua vult q citatio praecesserit egressum legati qd in qone non fuit. Cum ergo verba sint intelligenda, cum effe ctu. de cleri. non refi. relatum. & hic dispositio non habuit ef fectum cum proprie non dicitur citatio, qua non peruenit ad citandum, ergo nec perpetua est iurisdictione. Item per cita tionem non nuntiatam per executorem non interruptitur, praescriptio. C. de praescr. 30. an. l. cum notissima. nec praevetus dicitur qui citatus non fuit. ff. de iudi. l. si quis postea. j. de fo ro compet. cap. penul. in contrarium, licet libellus repudi j, non fuerit traditus soluitur matrimonium. C. de repud. l. licet ff. eo. l. 2. Item tenet reuocatio mandati. licet non peruenit ad mandatarium. ff. de manu. Vindic. l. si pater. j. de procura. c. fi. lib. 6. post multa argumenta pro & contra soluebat Garl. iurif dictionem non perpetuatam secundum leges. ff. de iurisdic. omniū iudicum. l. & quia supra titu. proximo relatum. secū dum canones distinxit. Aut quaeritur de iurisdictione perpetua da. aut de persona arctanda, vel re afficienda. Secundo casu non sufficit citationem iniunctam, qua facta non fuit emanasse, vt in primis iuribus & bene probat cle. vt lite pendente. c. 2. r. ca su sufficit, q a iudice emanauerit, licet facta non fuerit per de cre. licet s. tit. prox. & per ea qua no. & leguntur. s. ti. prox. & per Io. An. hic qui in hoc concordat.

De officio ordinarij. Rubrica.

- 1 Papam semper & vbiq; inquirere.
- 2 Iudices quibus obuiare debent.
- 3 Delegati Papa de veritate criminum, quaerunt, & quomodo, & 4.
- 5 Delegatum iurisdictionem ordinarie commensurari.
- 6 Praelato in genere inquirere quando liceat.
- 7 Inquisitionum genera earumque virtutes.
- 8 Praelatus qui inquirendus.
- 9 Civitas an dioecesis dicenda.

Iurisdictionem. Si quaeris, quis, & quando su perior possit procedere, ad inquirendū, contra subditos, distingue, sicut loque ris de Papa, aut de alijs inferioribus. Si de Papa, dico Hen. Boich super Decret. I 3 q talis

q̄ talis potest inquirere, quando cunq; & quotiescunq; sibi videbitur & maxime, q̄n inquirat de iuribus ecclesiarum vt j. de testi. cum olim. & vt eccle. benef. vt nostrum. vbi de hoc per Hof. vel q̄n inquirat de peccato, vt j. de iudi. nouit. & no. Ber. j. de fideiuf. c. 2. glo. fi. & Hof. post eum. & Arch. 2. q. j. in primis. Si de alijs inferioribus prælatis, tunc referat, aut superior, vult inquirere de iure specialiter, & principaliter partem tangente, & in ea residente. Aut de iure tangente principem, aut de iure tangente rem publicam vt crimina puniantur. In primo casu non potest inquirere imo intentatis actionib; de talibus est agendum vt C. de liti. contest. auth. offeratur. 2. q. 3. §. offeratur. j. de libel. obla. per totum. Fallit in casu, sibi vertitur periculum anime, & pars non vult, vel nō potest agere, cui periculo iudices ecclesiastici debent ex debito officij obuiare, sicut est in retentione vsurarium, vel impedimento executi omnis testam. entia: quia super talibus possunt inquirere cum principaliter spectent ad ecclesiam. Si actor iurauerit non agere, sic intelligitur. j. de iure iuran. ad nostram. 2. In secundo casu, s. de iure tangente principem bene potest inquirere, vt C. de bon. vacal. l. 1. & vltima l. 10. In tertio casu, s. q̄n vult inquirere de iure tangente fauorem & vtilitatem reipublice, vt crimina puniantur, refert, aut queris de delegatis aut de ordinarijs, si de delegatis tunc aut de delegatis Papæ, aut de delegatis inferioris ordinarij. Si de delegatis Papæ, tunc aut Papa proprio motu committit inquisitionem vt quia dicitur in literis, ad audientiam nostram peruenit. & c. vel quia dicitur fama clamosa vel publica, deferente & c. & tunc possunt procedere super veritate criminum absq; eo, q̄ procedant super fama: quia Papa committendo proprio motu inquisitionem iam illum approbat infamatum, cum eps & metropolitanus procedant ad inquisitionem omisso articulo tali. ar. 2. q. 5. omnibus. & j. de accu. sicut olim. Aut Papa committit ad petitionem alterius inquisitionem, vt quia dicitur in literis ex talium relatione audiuimus. vel propositū est coram nobis t̄que propositio non probat infamiam, vt C. qui mo. infra. irro. l. verbum & tunc oportet q̄ primo, & ante, omnia constet eis de infamia, vel de graui scandalo tali. s. quod infamiam generet, vt j. de accu. c. qualiter & quando. 2. vt not. Vinc. Gof. Inno. & Ho. eo. tit. cum oportet. idem Card. j. de accu. c. j. lib. 6. & G. & Io. An. eo. tit. c. 2. & idem si dicatur, ex multorum relatione ad nos peruenit. & c. fm Goff. & Tan. in d. c. cum oportet. & idem G. in d. cap. 2. Fallit in casu vbi Papa mandat delegatis, quod statim possint procedere super veritate criminū, quia forte Papa dicebat in suis literis illum apud se diffamatum, vel se esse certū de infamia, vt legitur, & notatur in dicto c. cum oportet per Ber. Inn. Ho. & Abb. Item fallit q̄n ille contra quem inquiritur tacite huic articulo infamiae renuntiat procedendo ab initio super veritate criminū: vt j. de accu. c. 1. & 2. lib. 6. Item fallit in inquisitione generali, quæ fit generaliter super statu ecclesie in capite, & in membris, de qua. s. de electione. c. per inquisitionem. & j. de re iudic. c. cum I. ca. A. & tunc sufficit prælatus ecclesie fore infamatum vt ibi. & hoc, notat spec. titu. de inquisitione. §. nunc tractemus. in fin. j. col. ver. & dicitur quidam Si queris, de delegatis inferioris ordinarij, tunc dicit, quod tales possunt procedere prout ipse ordinarius posset, & nō aliter, quia illud quod mouet delegatē & c. s. de rescriptis. super literis. in fi. & quia quod non potest quis facere per se, per alium facere non potest. ff. de administr. re. ad ciui. pert. l. j. §. j. & no. j. de regu. iu. c. potest quis li. 6. Si queris de ordinarijs, tunc refert, quia quandoq; fit inquisitio generalis sicut ex mero, & puro officio iudicis, vt q̄n queritur in concilijs provincialibus generaliter de statu provincie, quantum ad ecclesias & personas in melius reformandas: vt j. de accu. c. sicut olim. de prab. c. graue, & tunc non oportet, quod fama precedat, vt ibi vbi de hoc per Inn. & Hof. Et hoc putat Hof. ibi intelligendum de ijs, quæ nuntiantur in concilio, tanq̄ notoria vel quæ delinquentes non diffitentur, vel de quibus de plano, sine iuris indagine statim potest fieri plena fides, vt patet in eo quod legitur & no. in c. allegato sicut olim. Dubia ergo nō possunt nec debent ibi corrigi, 1. l. q. 3. graue. imo sunt potius committenda, vt patet in eo quod legitur & notatur. s. de renunti. c. post translationem. §. cum igitur. & j. de cens. c. Romana. §. sane. & §. seq. li. 6. maxime quia congregati in concilio non morantur simul, nisi tribus, vel quatuor, vel paucis diebus, q̄ oēs, dies forsitan nō sufficerent ad solā inquisitionē infamie faciendam. fm Ho. ibi q̄n; sicut generalis inquisitio tā in capite, quā in membris, alicuius ecclesie ciuitatis, vel castri, vel alterius loci q̄n platus visitat ex mero officio, quo casu si vult inquirere q̄n visitat in actu visitationis bene potest, vt j. de accu. sicut olim. &

de cens. Romana. §. sane. & §. notoria. li. 6. quod intellige, vt ibi. 7. Si aut vult inquirere extra actū visitationis, tūc aut q̄n s. de inquisitione ḡnali, & extraordinaria, vt quia vult inquirere ḡnali contra oēs nō d̄ certā p̄sonā, quod est q̄n maleficiū est. commissum in fragranti, sed quis illud fecerit ignoratur. iuxta. l. agruit. ff. de offi. præs. & tūc potest summarie procedere sine fama, & si iudiciorū strepitu & figura, vt hic. Et si p̄ tale inquisitionē inueniat aliquid probabile d̄ aliqua certā p̄sonā tunc d̄ eā solenniter, & ordinarie procedatur, vt colligitur in dicta decre. Romana. §. sane. fm Pe. de samp. & Ab. hic. & Gof. Durandi i. spe. cu. tit. de nororijs criminibus. §. j. ver. fi. hoc autē cōiter obseruatur. Aut queris de inquisitione ordinaria & sp̄ali q̄d est, q̄n vult inquirere d̄ certā p̄sonā sp̄aliter. & tunc nō potest facere nisi fama precedat. fm Go. Ber. & Inn. & Arch. hic. & j. de simo. li. cet hely. idē Lau. & Io. 3. dist. c. nemo. sed Ho. d̄ dicit quod eps potest inquirere ex puro, & mero officio, nullo libello oblatō, nec lite cōtestata. arg. j. vt lite nō cōte. c. q̄n frequenter. §. stant & alij, & vt expressū, j. vt eccl. benef. c. vt n̄m. ver. & idē vbi dicit, te maxime cām & occasionem p̄stante. & c. vbi exponit Hof. sicut idē & si nō p̄tate. dū modo ad aures n̄ras p̄babiliter puenisset. Tu vero distingue fm Hof. in d. c. vt n̄m. Aut fit, in inquisitio contra platum quo ad eū a b̄nificio deponendū, & villicatione remouendū, & tūc nō potest fieri nisi tāta sit infamia contra eū, quod scandalū generet. j. de accu. c. qualiter, & q̄n 2. q. 2. Aut fit inquisitio contra eū quo ad hoc, vt emēdet id j. quo peccauit, & p̄nam agat, & tunc est sine fama aliqua procedi potest contra eū p. c. alleg. vt n̄m. s. de sup. neg. præl. c. 2. & pen. de cle. peregr. c. fi. j. de iurciu. ad nostram. 2. & c. quinta uallis. & c. sicut nostris. de prab. graue. de clan. despon. c. cū inhibito. de accu. si cōstitit. sic potest intelligi d̄ i. Gregorij dicentis, q̄ crimina semel audita indiffusa non relinquēbat. j. de collu. dete. c. 2. ita no. Hof. in calleg. vt nostrū & Io. And. post eū idē Ho. & Ioan. in d. cad. nostrā. 2. de iurciu. idē gl. j. de cōfuetu. c. nō est. gl. 2. li. 6. & Io. An. post eū in nouella & gen. extra de offi. ordi. c. i. super verbo exequatur in cle. & gen. in extrauag. Io. 2. 2. quæ incipit ex crabilis in fi. sup. verbo inquirere. & vide q̄d no. G. de Montela. de hac materia extra de offi. ord. c. j. in cle. & ad de quod dicā in d. c. qualiter & quando. 2. infra de accu. distinctione 1. & vltima. Henricus Boich.

- 1 Sacerdos simplex non excommunicat.
- 2 Curatus extraneos non excommunicat.
- 3 Curatus subditos ne anatematizet.
- 4 Curatus subditos maior, excommunicatione moribus ligat.
- 5 Excommunicat iure curatus.
- 6 Curatus quo excommunicet modo, an non. & 7.
- 8 Excommunicationem festis diebus e suggestu tenere.
- 9 Excommunicari incertum posse.
- 10 Iudicare ex conscientia iudicem non debere. & 11.
- 12 Principi ex conscientia iudicare licere.
- 13 Iudex ex conscientia praticata iudicare potest.
- 14 Iudicare iure iudicem debere.
- 15 Iudicans, prout credit, an peccet.
- 16 Apostoli explicitus locus.
- 17 Innocentem damnans an peccet.

Sacerdos. Si queris, vtrū sacerdos possit excōicare, distingue, aut queris si de simplici sacerdote non habente parochiam, siue curam, & dicit, quod non, tum propter defectum

Etum iurisdictionis, quā non habet & sic talis sententia a non iudicata esset & per consequens non valet j. de iudi. at si clerici. de parochi. c. nullus & s. de consuet. cad. nostrā cū ibi alle. tum etiā propter defectū subditi quē non habet, & sic nō potest dici sententia pastoris. 1. l. q. 3. sententia. nec valet consuetudo in contrarium: quia esset irrationabilis cōsuetudo, vt q̄s absq; aliqua iurisdictione non subditum posset excōicare, cū esset iurisdictionū turbatia & ecclesiastici ordinis cōsuetudina ecclesiasticus ordo confunditur & c. 1. l. q. j. de persona, & sic intelligo no. per Hof. de consue. quanto. de offi. Archi. cum satis & j. de foro cōpe. cū contingat, vbi dicit, q̄ consuetudo non potest dare priuatā personā potestatem excōicandi. Aut q̄ ris de sacerdote habente parochiam siue curam, & tunc, aut queris vtrū possit excōicare extraneos non delinquentes i sua parochia siue cura, & dico, q̄ non per iura allegata, & quia paria sunt non habere curam siue iurisdictionē simpliciter, & nō habere in illum quem de facto excōicat, arg. ff. de legi. tu. l. in testato & j. de parochi. nullus cum ibi no. & quia alias turbaretur rerum officia & sua iurisdictionū vniciūq; non feruaret, q̄d esse non debet. C. de testa. l. consulta. dinalia. & 1. l. q. j. de perso. na vbi dicitur de hoc. Aut queris nunquid possit excommunicare subditos suos de parochia sua sine cura, vel etiā extraneos ibidem delinquentes. Et tunc aut queris, nunquid hoc possit facere. s. excōicare, excōicationi solenni, quæ dicitur anathema, & quæ fit cū illa solennitate de qua. 1. l. q. j. debent & 16. q. 2. visis & dicit, q̄ non quia illa excōicatio dicitur, micro. episcopi palis, vt no. Ber. & Hof. j. c. proximo. & Asten. lib. 7. titu. 4. de excōicatione maiorum principum. Aut queris, t̄ nunquid, possit excōicare excōicatione maiori, & sine illa solennitate, & tunc aut queris, quæ consuetudo dat iurisdictionem, vt 9. q. 3. c. conquestus. j. eod. titu. duo simul, & j. de foro cōpeten. cum contingat. vbi notat Hof. quod licet consuetudo, non possit dare potestatem excōicandi de priuatē personæ, vt est dictū. potest tamen eam dare prælatis, vt Archidiaconis, archipresbyteris, & plebanis, vt j. c. proximo. & s. de electio. dudum. 2. §. tandē. & hoc tenet Ioan. 2. q. 2. j. nemo. & 1. q. 1. experientia. & Abb. hic & Arch. 2. q. j. c. miramur in §. ijs auctoritatibus, & in hoc etiam concordat Gof. in summa de sententia excommunicationis. Aut consuetudo non dat sibi, quod hoc possit facere & tunc dicit Goff. quod hoc potest facere t̄ de iure cōmuni per c. nemo. 2. q. 1. cum ibi alle. per illud c. & c. sequēs, cū ibi allegatis. Nam ex quo habet iurisdictionem excommunicare potest: quia iurisdictione sine coercitione nulla est s. de offi. deleg. ex literis. hoc tenet Goff. s. de elec. c. tra. n̄m. illam. idem Io. 9. q. 3. c. 2. in glo. fin. & 24. q. j. §. allegato, ijs auctoritatibus in quo §. & in c. legimus, 93. dist. dicitur, q̄ nihil facit episcopus ex certa ordinatione quod non facit presbyter sed Laur. & Io. de Deo tenent contra: quia excōmunicatio, cum causæ cognitione est ferenda vt in c. alleg. memo. & j. de app. c. reprehensibilis. Tu dic, quod aut sacerdos parochialis vult excōicare t̄ tanquā iudex ordinarius, & in forma iudicij, & cum causæ cognitione & non potest cum causæ cognitionē non habeat, ita intelligo opi. vltimā. Aut vult excōicare non in forma iudicij, & cum causæ cognitione, sed generaliter, vt hic fuit & hoc potest fm Abba. hic. Idem si specialiter ex causā interdiceret, alicui diuinum officium vel ecclesiastica sacramenta, vt hic & in dicto c. nemo. 2. q. j. in talibus enim non exigitur forma iudicij seu causæ cognitio nec ad talia exigitur nisi ordo sacerdotalis, vt in dicto c. nemo. vbi hoc not. Archi. in glo. fi. & in §. al leg. ijs auctoritatibus. & specu. titu. de lega. §. nunc de episcoporum dispensatione. verū. hoc potest. & ita intellige prædictā opinionem, Ita etiam intellige, quod notat Hof. in summa tit. de sententia excōmunicacionis. §. quis possit excōmunicare, vt tu dicas. vbi dicit quod t̄ sacerdos ex quo curam habet in notorijs habet potestatem excōicandi præmissa admonitione & in omnibus ijs, quæ sine libelli oblatione expediri possunt, j. de clande. despon. c. cum inhibito. & hoc nisi forte contraria consuetudo, vel superioris, scilicet episcopi hoc impediatur. In occultis vero, vel quæ requirunt speciem, alias iudicalem in daginem non possunt excommunicare nisi contraria consuetudo vel specialis delegatio siue concessio eis plus indulgeat. Nam & capitulum de consuetudine, vel indulgentia excommunicat, & interdicit, vt s. de rescriptis. cap. ex parte decanū, & de consuetu. cum inter. & sic dicit Hof. intelligendum sententiam Ray. in summa. de sententia excōm. §. 20. infligitur, vbi vero aliquis habet curam alicuius parochie nec est sacerdos talis, nec excommunicare, nec absoluerē potest quo ad po

testatem clauium, quam non habet j. de pœn. & remis. omnis, vtriusq; sexus. Et nota, q̄ quasi omnes doctores videntur in hoc concordare, quod in huiusmodi excōicationibus est tenēda consuetudo, & hoc etiā tenet Bar. Brixien. 2. q̄. 1. nemo. Vnde glo. super Ray. in §. alleg. 20. infligitur super verbo non possunt excōicare dicit quod sententiæ excommunicacionū, quas quidam sacerdotes proferunt alicubi diebus dominicis, & festiuis t̄ in vsurarios, forcarios, turbantes aratra, & similia si scientibus episcopis, & non contradicentibus huiusmodi sententijs proferantur & episcopi tales reputant excōicatos & tāquam excōicatos absolunt, per huiusmodi approbationem, episcoporum bene ligant. Similiter & sententiæ t̄ quas ferunt sacerdotes pro damnis quorum ignoratur actores, de cōsuetudine tenentur & ligant per tacitam approbationem episcoporum, hæc in glo. super Ray. idem altentis vbi. s. Et prædictis concordant Tho. & pe. in quarto sententiariū distinctio. 18. dist. centes quod possunt excōicare in huiusmodi casibus, qui eis concessi sunt a iure, vel ab homine vel consuetudine, alias nō, & idem Albertus ibi. Hæc sufficiant de sacerdote, de alijs vero prælatis collegiatæ ecclesie, qui eliguntur ab vniuersitate vide p. Ber. j. c. prox. cuius gl. approbant hic. Vin. Tan. Lau. Inn. & Ho. & Inn. j. c. quanto. & c. pastoralis. & de prab. in Lateranē. & de priuileg. cap. cum & plantare §. in ecclesijs. & Ioann. 50. dist. in capite. & 25. dist. in cap. perlectis. idem Lauren. & Ioann. 1. l. q. j. de persona. & Ioan. And. j. de consi. cap. 2. libro 6. Et si velis scire quis possit, & debeat habere iurisdictionē, spirituales vel temporales. vide per G. Montelau. extra. de celebra. mis. cap. j. in fi. in cle. Et vtrum sacerdos proprius possit absoluerē de excommunicatione maiori, vel minori, vide per Asten. li. 7. tit. quis absoluerē potest, ab excommunicatione articulo. j. ¶ Si queris, vtrum iudex possit, & debeat se cundum conscientiam suam iudicare, vel secundū allegata, proposita & probata coram eo, distingue aut queris de conscientia quam habet informatam, vt Deus & de ijs quæ scit vt deus in confessione sacramentali. & dicit quod non potest se cundum talem conscientiam iudicare ipsum peccatorem procedendo & peccatum reuelando quin peccaret mortaliter, vt hic, & j. de pœni. & remis. omnis vtriusq; sexus. §. caueat. & probatur Io. 8. cap. & transumptiue legitur, 50. dist. ponderet 3. 2. q. j. c. quod autem. de pœni. & dist. 3. i. Apostolus & §. hac auctoritate vbi dominus noster Ihs vs CHR ISTR vs dixit mulieri peccatrici, cuius peccata sciebat, vt Deus, nō vt quilibet homo, Mulier vbi sunt qui te accusant? nemo te condemnauit? quæ dixit nemo Domine: dixit autem dominus Iesus nec ego te condemnauo vade, & amplius noli peccare. Cuius quidem domini nostri Iesu Christi omnis actio nostra est instructio vt 2. qu. 1. Deus omnipotens. vbi hoc idem probatur. Vnde etiam Dominus Iudā, cū fuisset fur, quia nō est accusatus, minime, abiecit, j. q. j. Christus. 2. q. j. c. nihil. & c. de manifesta. 7. q. j. §. cū aut queris de conscientia, quam habet informatā, vt homo, & de ijs, quæ scit, vt homo, & tunc taut queris de illa conscientia, quā habet informatā in secreto, & sub sigillo confessionis, & tūc credo idē, quod in mēbro præcedenti: quia nulli licet facere, vnde reuelatur cōfessio vel secretū & hoc dicerent cōmuniter Theologi. licet Inno. aliter in c. allegato, ois, & adde quod ibi dicā. dist. 7. Aut queris de conscientia, quā habet informatā aliter, q̄ sub sigillo confessionis, vel secreti, & tunc aut queris, de principe qui est supra legem, vt Papa vel imperator aut de alijs inferioribus iudicibus. Si t̄ de principe tunc aut queris vtrū possit vel debeat secundū conscientia suā iudicare de potestate ordinata, & credo quod nō: nisi prout alij inferiores possunt arg. C. de legi. l. digna vox. & 2. q. 7. nos si incōpetentes. s. de rescript. si q̄n & j. de in integrū restitutu. tū ex literis. ver. perspeximus. Aut de potestate absoluta. & tunc dic quod potest fm conscientia suā iudicare. j. de testi. c. cū a nobis. in fi. s. de cōfue. c. cū dilectus. & c. cū venerabilis: quia quicquid placet principi & c. ff. de legi. & sena. consil. l. princeps. de cōsti. principū. l. j. in liti. de iure na. §. sed quod principi. Et hoc. quod forte possit, secundū cōscientiam suā iudicare, tenuerunt indiffinēte Iaco. de Rā. & Ci. C. de preci. impera. offe. l. rescripta: quia sententia sua semper præsumitur iusta. Vnde ab ea non appellatur: & quia est supra legem, & quia semper præsumitur incorruptibilis & est p̄sumptio p̄ eo q̄d facit q̄d iuste faciat ita quod nō admittitur probatio in contrariū. Si tamen inique iudicet peccat, tū iudex qui facit vel iudicat secundū eius mandatū non peccat cū ipse sit lex animata in terris. in aut. de consil. in fi. colla. 4. secundū eos. Si de alijs inferioribus, qui sunt sub lege, tunc aut queris, vtrum talis iudex possit iudicare secundum conscientia, quā Hen. Boich super Decret. I 4 habet

habet vt iudex practicatam ex propositis & probatis corā eo & de facto sibi noto vt iudici. Aut nunquid possit iudicare secundum conscientiam, quam habet, vt priuatus, & de facto sibi noto vt priuato. In principio casu refert. aut quæris nūqd, possit iudicare. fm conscientiam informatam a iure, & fm ius relatione habita ad ipsa proposita, & probata, & dic qd vt ff. de offi. p. res. l. illi. c. i. s. veritas. fin. regun. ff. l. si irruptione. de testi. l. 3. s. tu magis scire potes. C. de transactio. l. age cum Geminiano. & de tempor. app. l. ampliore. in fi. j. de resti. spoli. c. cum ad sedem. in fi. & de proba. c. licet. in fi. & no. ff. de feris l. 2. & hoc tenet Host. j. de pur. ca. c. ccedens. glo. 2. vbi dicit, qd ego sine scrupulo conscientie non fm veritatem, quam scio, occultam vt homo non vt iudex, sed secundum allegata, & p bata in iudicio non solum per alium sed per me iudicabo, vt not. hic. Aut quæris nunquid possit iudicare fm conscientia suam non bene nec debite informatam a iure, nec fm ius putata quia credit in conscientia sua. fm proposita allegata, & probata aliquem debere condemnari, qui tñ re vera fm iura est ab soluendus, & econtra & dic qd tñ non pot, immo debet iudicare fm iura, vt C. de iudi. l. rem non nonam, in aut. iururandum quod prestatur ab ijs, qui adm. i. f. c. p. s. & equus ero. collati. j. in auth. de defen. ci. j. iururandum. collatione. 3. & in auth. de iudicibus. s. omnis autem iudex. colla. 6. & j. de re iudic. c. cum æterni. in princ. lib. 6. non. n. debet inniti prudentie suæ, nec esse sapiens apud semetipsum solum, vt dicit Salomon Prouerborum. 3. & recitatur. s. de consti. c. ne innitaris. Et circa istud membrum, si quæris nunquid ille peccet qui iudicat tñ qd credit & tñ male iudicat fm legem. Distingue aut munus iudicandi recepti compulsi, & tunc iuste facit, nec peccat, ita possit intelligi. C. de iudi. in auth. hodie iurant, & in s. allega. & æquus ero. Vnde necessitas officij videtur eum excusare. arg. ff. de ijs qui vt indig. l. tutorem. in liti. de inoffi. testa. s. si tutor. & maxime vbi non potest consulere peritiores. arg. ff. de bo. pos. ti. generali. l. in bonorum. facit. n. quod potest. 2. q. 2. faciat homo. Aut munus iudicandi recepti non compulsi, sed voluntarie, & tunc si per imperitiam male iudicat grauius peccat. sicut dicimus de assessore, qui de imperitia tenetur vt ff. quod qd eum iuris. l. 2. & pro hoc facit. ff. locati & conducti. l. si quis domum. s. celsus. & s. seq. alias sunt sub. l. si quis fundum. & ff. ad l. Aquil. l. inde Neratius. s. si. insti. de l. Aquil. s. imperitia quoque quia in culpa fuit rei ad se non pertinenti se voluntarie immiscendo. ff. de reg. iuris. l. culpa est. j. de regulis iur. c. non est sine culpa. l. 6. quod videtur verum etiam si communiter reputantur discreti per ea que leguntur & notantur. s. de æta. & qu. c. ad aures. & j. de homic. c. tua nos. Si quæris vtrum possit iudicare fm conscientiam, quam habet vt priuatus & de facto sibi noto vt priuato, vt quia de domo sua vel cum iret per vicu, vidit delictum aliquod perpetrari, vel contractum iniuri, & tunc, aut factum est notorium, & tunc potest fm conscientiam de bite informatam super notorio iudicare, dummodo seruet formam, quæ debet in notorijs seruari, hoc est, quod saltem præmittat citationem & alia de quibus per Ber. & alios. j. de iure iurando. ad nostram. in principio. per Inno. j. de cohabita. cleric. tua pro hoc. ad Corinth. 5. c. vbi habes, t quod apostolus, excommunicauit illum Corinthum: quia noueram suam loco vxoris suæ publice tenebat. de quo. j. de appell. cum sit Romana. in fi. pro hoc etiam j. de accu. c. euidencia. 2. q. j. de mani festa. & 1. q. j. statuius. vnde tale notorium potest dici notu ipsi iudici etiam vt iudici. Aut factum non est notorium, & tunc non potest secundum illam conscientiam, quam habet informatam, vt priuatus iudicare, sed potius secundum proposita & probata in iudicio per iura allegata. & 2. q. j. nos in quinquam. Vnde dicunt Theologi, quod si iudex secundum probata illam, quem vt priuatus scit innocentem, condemnet non peccat, quod intellige verum, nisi conscientia, quam non potest deponere, repugnaret. quia tunc fecus, vt j. de resti. spoliat. c. literas. & de hoc alias dicam & vide distinctionem, quam dixi. s. de postul. prælo. cap. bone. j. & per quam suppleas istam, & de materia ista scilicet vtrum iudex in iudicando possit ferre sententiam licite contra veritatem, quam nouit, vide per beatum Tho. in summa. articulo. 2. dudum. & q. 64. arti. 6. arg. 3. & per Pe. in scriptis super 3. sententiaru. distinctio. 37. & per Ray. in summa. j. tit. de iuramento & periurio. s. i. 3. & per fratrem Io. in summa. confes. tit. de rap. rubri. de iudic. q. 149. vtrum iudex. & c. & adde quod notat Innoc. infra de simo. capi. per tuas. 2. glo. ff.

1 Cuius defensor de quo cognoscat.

2 **Abbas sententiam reuocat Ediscopus.**
 3 **Ab soluit episcopus, quem excommunicat Archidiaconus.**
Vm ab Ecclesiarum. Dicit hic Ber to. in glo. fi. q. eps pot abfoluere a snia excōicationis lata per plebanum. idem tan. Vin. Goi. Phi. Inn. Host. & Io. An. hic & Gof. in summa. de sen. exc. s. sed queritur an eps. arg. ad hoc in auth. de defen. ciui. s. j. coll. 3. vbi dicitur, qd non prohibetur defensor ciui: a iis cui eps comparatur, cognoscere, t de causis inferiorum prætermisiss magistratibus, municipalibus & idem sentit Ray in summa tit. de sen. ex. s. quid si archiep. & c. ad hoc 26. q. 6. in princ. idem not. Ho. in summa de sen. excom. mu. s. quis possit ab hac snia sub s. Sed queritur an eps dicens, qd licet eps non debeat relaxare sniam a suo archidiacono deca no seu plebano vel alio sub eo iurisdictionem habente latam, sine conscientia illius qui tulit & sine congrua satisfactione, vt hic. Si tñ fecerit, tenet relaxatio, seu absolutio snia. arg. 11. qd. j. de persona. ad idem facit quod no. Host. j. de simo. sicut tuus; glo. arg. qd Abbas dicens tps eps sniam excommunicationis latam per abbatem reuocare pot quamvis etiam iniusta & indecens sit reuocatio. Et per eadem iura eandem opinionem tenet Astenfis. lib. 6. tit. quis habet abfoluere ab excōicatione. arg. 6. q. vtrū eps. c. j. Sed Io. & Io. de Deo. 11. q. 3. qui resistit. & Hug. 9. q. 3. nullus primas & G. Naf. hic tenet contrarium. arg. hu ius. c. & in auth. de defen. ciui. s. interim. colla. 3. vbi dicit, qd ptes, prouincie non potest inhibere defensoribus ciuitatum qd suo non fungatur officio. Sed tu potes tenere primam opinionem vel potes istas opiniones concordare prout not. G. j. de maior. & obe. c. vnico. lib. 6. videlicet qd eps potest abfoluere in defenctu plebani excommunicantis. & alias non, sed excommunicatum ab archidiacono, qui & excōicare potest, vt j. de sent. exc. Romana. l. 6. in principio. & c. venerabilibus. j. responso. lib. j. abfoluere potest eps indistincte cum archidiaconus sit episcopi vicarius, & sic etiam not. in calleg. nullus primas. 9. q. 3 & ad hoc optimum argu. in c. venerabilibus. s. vbi aut. fm Gof. fre. vbi s. de hoc etiam no. in d. c. qui resistit, sed non eligit aliquam opinionem sed Abbas dicit hic qd cum mediata, & immediata iurisdictione circa eundem concurrunt valet absolutio sicut & valeret excommunicatio. & hac rōne legatus, de causis, omnium de sua prouincia cognoscit. s. tit. j. c. j.

1 **Beneficio controuerso ordinat episcopus. fallit. 2.**
Vm vos. Si quæris, vtrum controuersia pendente, super beneficio spectante ad præsentationem alicuius patroni laici, vel clericus eps possit de ipso beneficio ordinare, refert, aut quæris vtrum de ipso beneficio tps possit ordinare ad tēpus, s. vsq ad rēpus controuersie finitē ponendo ibi economum, qui debeat fructus, percipere, & eos aut in utilitate ecclesie expendere, aut futurę persone i beneficio reseruare iuxta formam istius. c. & dic, qd sic vt hic. Aut quæris, vtrum possit de ipso ordinare perpetuo. s. conferendo, & tunc aut controuersia pēdet inter ipsum, & illum qui asserit se patronum super iure patronatus vel alias & super idoneitate presentati. Aut pendet inter duos præsentatos per patronos: aut pendet inter presentatum per patronum, & epm vel illum cui pcepim est prouisum. Aut pendet inter duos quorum quilibet asserit se patronum super iure patronatus. In primis quinq; casibus non potest episcopus, de ipso beneficio ordinare, sed hēt locū istud. c. Et est rō in primo casu, quare denegatur prælo, ordinatio, nec si concederetur ei semper moueret questionem, vt sic posset ecclesiam ordinare: vt j. de diuor. quanto. Insti. vi. bo. rap. s. sed nedum fm Host. hic. In alijs vero quatuor casibus est rō, quia iniuriam, esset, quod in præiudicium iuris quæsti saltē ad rē presentato, seu alteri pntatorū ipse eps posset de beneficio ordinare. ar. j. de excel. pla. c. 2. 56. di. c. satis pueris. l. 6. q. 7. inuētū, & hoc verū, nisi nō idoneitas pntati siue pntatorū esset notoria: quæ tñ fec. vt patet i eo qd legit, & no. s. de epa. & qua. c. fi. & de filijs p. s. c. qm fm Ho. in vlti. vero casu pot eps de beneficio ordinare post quatuor mēses i patronatu laico, vel post sex in ecclesiastico. qd dic, vt legit, & notat p Ho. j. de iure pat. c. qm. & c. si vero. & c. ea te. & c. cū pp. Et multo magis hoc pot facere cū lñ pēdet vt s. de suppl. ne. pla. c. 2. & hic ē verus istius. ca. intellectus fm Ho. & adde qd dicit j. de iure pat. c. j. & de hoc qd no. Io. An. hic, quod patronus laicus presentans scienter indignū non priuatur pntate presentandi dixi s. de elec. auditis.
 ¶ Si quæris ad quem spectat custodia vacantis ecclesie distinguere vt dicam. j. de præb. in c. in Lateranensi.

Ex par-

X parte. Ad euidenciam glo. primæ. Si queris, vtrum vna, vel pluribus sententijs excommunicationis excommunicato sufficiat vna absolutio aut sint necesse plures, distingue vt dicam. j. de senten. excom. c. cum pro causa.
 ¶ Ad euidenciam glo. fin. si queris vtrum & quando episcopus suspectus de crimine possit indicere purgationem, distingue vt dicam. j. de pur. ca. c. nos inter.

1 **Ordinarijs an delegatum puniat.**
 2 **Ordinarijs iurisdictionem abutatur.**
 3 **Delegati iurisdictionem an impediunt ordinarijs possit.**
 4 **C. significauit. sensus.**
 5 **Delegatum negligentem emendet ordinarijs.**

S significauit. Si quæris, vtrum delictum seu negligentia iudicis delegati principis Papæ, vel Imperatoris possit & debeat per iudicem loci ordinarij puniri, emendari, corrigi, vel suppleri, distingue aut quis t de delicto, vel negligentia iudicis delegati circa causam sibi commissam aut alias. Si primo modo tuc refert, aut quæris, vtrum ordinarijs possit se intromittere de huiusmodi delicto, vel negligentia puniendo ipsum iudicem delegatum, & videtur quod non: quia maior & ordinarij. ff. de officio eius cui mandata est iurisdictione. l. & si prætor. s. de off. deleg. c. sane quia, ergo & c. j. de maio. & obed. cum inferior. cum concor. Econtra videtur, quod sic. vnde qualiter cunque delegatus principis delinquit in iurisdictione ordinarij, ratione huius delicti ordinarijs coarctabit eum: vt. j. de foro compe. postulat. & c. fin. de priuilex. tua rum. & C. vbi de cri. argi oporteat. in aut. qua in prouincia vbi hoc tenent Pe. de Bellap. & Cy. pro hoc in auth. vt iudi. sine quo. supra. s. dicam coll. 2. & est lex expressa. fm eos in authen. de iudi. s. h. alias. s. 1. & s. nullo. & s. ne autem labor cum gl. coll. 6. Vnde melior euent de facto, quod quidam delegati sciam, quod partes fuerunt in presentia sua dixerunt se velle hse assessores & iniunxerunt cuilibet parti, quod deferrent cuilibet assessori marcham argenti: partes vero nolabant conueniri iudici ordinarij, vt eos reformaret. Petrus consultus vtrum poterant, respondit, quod sic, prout ibi narrat. Quibusdam videtur, quod si abutitur iurisdictione sua quo ad pcessum ordinarij, qui non habet se intromittere, t sed si abutitur, male iudicando vel iudicare nolendo, facit litem suam: vt. ff. de varijs & extraordinarijs. l. i. in liti. de obi. qua ex quasi male. naf. in princ. in authen. de quæstoribus. s. si iudex colla. 6. Sed Io. An. s. de rescriptis. c. h. in fi. dicit quod dicitur Pet. de Bellap. quod ad assessores non procedit per c. statutum. s. assessorem. j. de rescr. lib. 6. Sed nec id quod dicit de coercionem delegati placet Ioan. And. quandiu durat iurisdictione delegati: & si per id impeditur delegati processus ad hoc. s. de off. deleg. c. iudici. j. de app. sollicitudinem & quod no. s. de off. delega. super eo. & per Host. & Ioan. Andr. & in Sp. rubr. de inquisitione. s. 1. ad fi. ver. Sed pone quod & per Inn. & Host. & Io. Andr. j. de re iudi. decetero.
 3 Sed certe t per notata ibi possit dici idem si, etiam iurisdictione delegati sit finita, vel non: sic nec impeditur in aliquo, pro hoc quia istud delictum vt fieri per personam exemptam a iurisdictione ordinarij. arg. 2. dist. c. fin. & c. 93. dist. ca. 1. & in loco, seu territorio Papæ, & sic exempto quo ad illa causam a iurisdictione ordinarij exemptam. arg. j. de appel. vt nostrum. 9. q. 3. cuncta per mundū. & s. de transla. epi. per totum. quare punitio spectabit ad Papam. ar. j. de priuilex. volentes. s. nunquid ergo. li. 6. & credo quod ista seruat de facto. Aut quæris, vtrum iudex ordinarijs possit se intromittere de ipsa causa cognoscendo, & tunc aut per delictum, seu negligentiam delegati fouetur, & nutritur euidenter aliquod peccatū, quodcunq; sit illud per quod de exemplo prouincie, verisimiliter timeatur, & ex quo scandalum suscitari possit & periculū est in mora si tali delicto euidenter eminenti non occurratur, & tunc dic, quod sic vt probatur hic fm Host. & Io. Andr. hic. idem Io. & Arch. 3. q. 3. s. spacium. ver. si. ei autem. gl. fin. ita t intellige istam decretalem generalem sicut generaliter loquitur: siue iudex procedat ex officio, siue alio accusante: qualitercunq; em tales hoc modo fuerint absoluti, semper est supplenda negligentia delegatorū per ordinarij, vt hic fm Host. & Io. Andr. licet Inno. dicat aliter qd accusator interuenit aut per delictum, seu negligentiam delegati tale delictum non nutritur, nec eminent euidenter. Et tunc de tali casu se intromittere non potest. s. titu. proximo. ca. iudici. de off. dele. c. pastoralis. s. præterea. & c. super eo. cum ijs quæ ibi dixi post Host. & Io. Andr. j. de appel. c. vt nostrum. cum

ibi notatis. Si quæris de secundo membro principali, scilicet, de delicto, seu negligentia damnabili ipsius delegati, alias quam circa causam sibi commissam, tunc indistincte ordinarij loci superioris poterit ipsum corrigere, & de hoc punire & male acta in statum debitu reformare. s. eod. tit. c. 1. cum ibi nota pro hoc notata per Inno. j. titu. 2. c. cum inferior. & clarius per Archid. j. de consti. c. 2. in glo. hic habes. & in glo. sequē. lib. 6. Vnde delegatus principis per talem delegationem sibi factam a iurisdictione ordinarij non eximitur. argu. de maio. & obed. c. per tuas. nec hoc reperitur iure cautum: ergo non est superstitiosus adinventionibus præsumendum. 2. q. 5. cōsuluisti. & s. de transla. epi. c. inter corporalia. s. sed neq; in fine.

1 **Exemptos coram episcopo de omni causa respondere.**
 2 **Episcopum moribus de quibus cognoscat.**
 3 **Monacho delinquentem, cuius est cognitio & coercitio.**
 4 **Episcopus de quibus criminibus cognoscat.**
 5 **Abbas quas causas, an non, cognoscat.**
 6 **Iurisdictionis moribus qua sita vis.**
 7 **Episcopus qua concedere, an non possit.**

Vanto. Si quæris vtrū cognitio seu correctio monachi spectet primo loco ad abbatem. Io. notat qd sic. 1. q. 3. qui resistit. Ego Henricus credo opinionem Hugo. recitatum hic in glo. sic patet veriore. Vnde t refert, aut quæris de exemptis a iurisdictione epi, & tales respondebunt tam in ciuilibus, quā in criminalibus, vel coram suo superiore: & si hoc sibi competat de consuetudine legitime præscripta vel ex tenore priuilegij & ita intelligi glo. accur. C. de epi. & cle. aut. causa quæ fit cū monacho. in 2. glo. vel coram Papa, vel legato de latere vel de legato ipsius, vt not. s. de off. legati: quod translationem. j. de integ. resti. c. 2. Vnde tenor priuilegij est sequendus. j. de priuilex. porro. Fallit fm id quod legitur, & notatur. j. de priuilex. volentes. li. 6.
 2 Aut quæris de nō exemptis: & tunc aut de hoc est certa consuetudo præscripta per epm, vel per Abbatem, & illa est seruanda. 9. q. 3. conquestus. j. de foro compe. cum contingat. de præscrip. ad aures. de excel. præla. accedentibus. & hoc expresse not. Host. in summa de tēpor. ordi. s. & cui ad fin. sub. s. sed nequid religiosus verū. puto in ijs & c. Aut non, & tunc aut quæris de ijs que spectant ad officium Abbatis & ad regulam monachalem, vt quia exiuit sine licentia abbatis monasterium, vel alias deliquit contra regulam monachalem, & tunc ad solum Abbatem pertinet t cognitio, & correctio: vt 1. q. 1. & c. de persona. & j. de statu mona. c. cum ad monasterium. s. si vero. Abbates. & hic. & in hoc concordat quod no. Host. j. de statu mona. c. in singulis. & dic ad solum abbatem sine conuentu: vt no. Host. j. de appel. reprehensibilis in fi. & Io. Andr. ibi post est. & Archi. 18. q. 2. nullam. Aut agitur criminaliter in figura iudicij de ijs, que sunt delicta quo ad oēs t vt furtum, homicidium, & similia: & tunc ad solum epm spectat cognitio & correctio vt vides esse casus. 18. q. 2. hoc tñ ibi qd dicit atq; extra regulam acta corrigere, & c. in c. abbates. Ad quod facit qd nomen Abbatis potius est sollicitudinis, qd honoris, vt ibi & no. s. de æta. & qualitatam. Sed esse iudex est honor. C. qn prouo. non est neces. l. vlt. & j. de app. vt debitus honor. ar. etiam ad hoc. 9. q. 3. ca. 2. & 93. dist. nulla. & istam opinionem Hug. tenent Io. & Lau. in calleg. hoc tñ & Host. in d. ver. puto in ijs. & de off. Archi. dilecto. & j. de excel. præla. c. nimis praua. ver. nec in ijs super verbo corrigendis. & Hug. & Laur. & Arch. in c. alleg. qui resistit. cum qua opin. satis concordat Inno. hic in gl. & sic vt in ver. hoc autem & Host. & Io. Andr. post eum. & Arch. in d. c. hoc tñ. glo. fi. & Astenfis. li. 6. tit. qd ordinandus debet esse nō neophitus. in fin. & pro hoc facit. C. de iurisdic. om. iud. l. magisterie. cum ibi notatis. in 1. glo. Aut quæris de contractibus, vel quali. & tunc cognio spectat ad epm, vt. C. de epi. & cler. in aut. causa quæ fit cum monacho. cum suis concor. Nam ex contractu quem ipse facit licite non conuenietur ipse sed monasterium. & tunc iudex simul & reus esse nō potest. fm Inn. & Host. quini mō monachus non potest ciuilitate conueniri cum nec propriū habeat 12. q. 1. nolo. & c. non dicatis fm Ioan. Andr. Et est notandum fm Host. & Io. Andr. hic, qd si Abbas habet sub se clericos seculares, vel etiā monachos in alijs monasterijs: & in alijs diocesis poterit audire causas ipsorum in suo monasterio. In alijs autem locis siue diocesis ipsas de iure audire nō potest. ar. 79. dist. c. 1. s. de æta. & quali. cū contingat. Nec mirum quia idem est de episcopo si in aliena diocesi aliquos clericos subditos habeat. Nam & si causas ipsorum in sua diocesi potest audire, non tñ in aliena. Et est ratio, quia nō potest ibi federe pro tribunā li sine

li sine licentia illius, cuius est diocesis, ut patet in eo quod legitur & notatur. s. tit. 1. q. translationem & c. nouit. & de usu pal. c. ex tuarum. in fin. & j. de statu. mona. c. in singulis. s. ordinem. & nisi hoc habeat ex privilegio. vt j. de ex. c. prela. t. accedentibus. ad finem vel de consuetudine iam prescripta que cum iurisdictionem det in rebus & personis. vt patet in eo quod legitur & notatur in predicto. c. cum cotingat. Multo fortius & in locis: ar. ff. de edic. l. iustitiam. me. 12. q. 1. precipimus. Dum modo ex hoc limitis non contingat cōfundi: alioquin contra: vt patet in eo quod legitur & notatur. j. de paroch. super eo. de decimis cum sint homines. in fin. Si quæras, quomodo potest vnus episcopus hñe subditos in alia diocesi? Respondeo eo modo quo & Abbas. Nam sicut Abbas potest hñe ecclesias in alia diocesi, quarum rōne clerici ipsarum ipsi subfunt, sic & multo fortius episcopus. Veruntamen hñc subiectio de iure cōi magis respicit temporalia, q̄ spiritualia quamuis & vtrunq; respicere possit, vt patet in eo, quod legitur & no. j. de priuil. cum & plantare. s. in ecclesijs. s. m. Host. & Io. Andr. & satis conor. quod ipsi notant in predicto. c. nouit dicentes, q̄ si episcopus potest mihi concedere vt subditos suos in diocesi mea iudicē quod dicit Ho. nulli venire in dubium. hoc tñ cum subditi consentiunt ne sit contra. j. de offic. ordi. si episcopus. li. 6. quare non poterit concedere, q̄ subditos meos iudicem in sua diocesi cum maior sit cōmissio personarū, quam loci vt in predicto. c. precipimus. & iustissime & qui potest maius, & c. Item potest mihi concedere, vt subditos suos in sua diocesi iudicem. q. 2. & 3. per totum. ergo q̄ meos in sua quia qui potest totū, potest & partem. s. de off. dele. c. pastoralis. s. r. ff. de rei vendi. l. quæ de tota. Item cum possit hanc potestatem dare priuato, quem facit officialem. de insti. c. 3. de foro compe. c. Romana. & de appel. Romana. lib. 6. quare non poterit hanc potestatem dare episcopo venienti ad diocesim suam? Ratio non apparet: & secundum hoc intellige quod no. in summa. eo. tit. s. & in quo loco. Host. & Ioan. Andr.

Ad reprimendam. hoc & ideo dicit & gl. sicut potest, si quæris infra quod tempus excommunicatus per diocesana poterit appellare ad metropolitanum, & vtrū metropolitanus huiusmodi excoicatum absoluerē possit, distingue vt dicam. j. de sen. excō. per tuas & c. Ad euidenciam glo. r. circa fi.

Vod sedem. si quæris, vtrum iudex possit alij, seu alijs committere vices suas, distingue vt dixi. s. de off. deleg. c. fin.

- 1 Episcopus subditorum prælatis quærelas moribus audit.
- 2 Abbas quando, excluso episcopo, subditorum quærelas audit.
- 3 Consuetudinis forma attendenda. Excommunicare subditos suffraganei an possit Archiepiscopus, extendit. 5.

Pastoralis. Ad verificationem primæ gl. Ber. hic. Si quæris vtrum episcopus possit cognoscere per modū simplicis quærelæ de causis subditorum prælatorum t̄ sibi subiectorum, refert, aut privilegium, vel consuetudo quod, vel quæ dat iurisdictionem inferiori prælato subdito episcopo non subtrahit subditos, in quos dat iurisdictionem ab immediata subiectione, seu iurisdictione ipsius episcopi. imò episcopus cum ipso vel sine ipso interdum cōsuevit cognoscere & tunc die q̄ potest & ita intellige opin. Hug. Tan. Vinc. Goff. Inno. Host. & Abb. hic. & Innoc. & Host. s. eo. cum ab ecclesiarum. & Host. in summa. eo. tit. s. quod pertinet. sub. s. sunt aut indistincte. ver. quid de subditis, ar. pro hoc. j. de for. cōpe. c. propofuisti. Aut t̄ privilegium, vel consuetudo dans iurisdictionem ipsi inferiori prælato subtrahit seu exemit in totum subditos in quos dat iurisdictionem ab immediata subiectione, & sub iurisdictione episcopi ita, q̄ de consuetudine solus inferior excluso episcopo cognoscere consuevit, & tunc nō potest nisi per viam appellationis: & ita intellige opin. Ioan. hic. & Laur. idem cum eo. arg. j. de foro compe. cum cotingat. Vnde dic, q̄ t̄ forma consuetudinis, seu privilegij est in talibus attendenda. s. de consuetud. cum dilectus. & j. de priuil. porro. & ita concordantur opiniones cōtrariæ, vt iura pro eis inducta s. m. opinio. nem Abb. hic. & bene, vt credo, cum quo concordat Io. Andr. hic dicens, q̄ inferiori prælato de privilegio, vel consuetudine potest competere q̄ prius debeat esse causa coram episcopo. & tunc non possit per episcopum praueneri vt probatur, in c. cum cotingat. & s. de off. Arch. c. si. j. eo. irrefragabili. s. excessus, & quod not. Host. j. eo. ca. pen. gl. si. alias aut is qui primo citauit episcopum vel inferior ordinarius ille pcedet, Sed quid, si simul citauerunt am-

bo ita q̄ non apparet quis primo puto. arg. c. si a sede. de præb. lib. 6. quod coram episcopo debeat esse iudicium s. m. Io. Andr. 4. Si quæris si archiepiscopus ferat iurisdictionem t̄ excommunicationis in subditos suffraganei vtrū excoicatio tenet, refert, aut fert iurisdictionem in eos, in casibus in quibus est iudex eorum, vt tunc tenet. arg. s. de off. deleg. c. 1. s. eo. duo simul. & 1. q. 1. p̄uenit. Aut in casibus in quibus non est iudex eorum & tunc aut probabiliter creditur esse iudex puta quia ad eum est appellatum & tunc idem arg. j. de appel. si duobus. & dic vt ibi. Aut non creditur probabiliter esse iudex, & tunc dicunt Laur. & Io. q. 3. ca. 2. in gl. hic videtur q̄ tenet iurisdictionem in aut. de defen. Ci. s. si vero egerint. & precedenti. & s. pen. coll. 3. fed Hug. Bart. Brixienfis. & Arch. ibi cōtra dicentes, q̄ non tenet. idem Inn. & Host. hic & Io. 2. q. 6. s. 1. in gl. hoc tñ. & Goff. in summa de sent. exc. s. sed queritur an episcopus. sed non idem arch. j. de off. vica. c. 1. & de fo. compe. Roma. in fin. lib. 6. arg. 3. q. 6. peregrina. 6. q. 3. scitote. 9. q. 2. c. 2. autem. Quod dictum est de excoicatio, t̄ idem intellige in absolutio, scilicet, q̄ si archiepiscopus absoluat de facto excoicatos ab episcopo in casu non cōcesso a iure, q̄ non valet absolutio tanquā a non suo iudice facta. & per istud c. & hac opi. tenet Ho. in sum. de sen. exc. s. est & alia regula. ver. sed queritur an episcopus. & Gof. in summa. tit. de sent. exc. m. q. 93. licet Ray. eod. tit. s. 5. contra. & male.]

- 1 Electionem negligentia, deuolui ad episcopum. & 2.
- 3 Electio quando ad archiepiscopum deuoluatur.

Irrefragabili. s. excessus. Si capitulum cathedralis ecclesie sit negligens in eligendo, vel iudicando. Si quæris t̄ nunquid & q̄ potestas eligendi vel iudicandi ad episcopum deuoluetur, distingue, aut episcopus non est de capitulo prout est q̄nq; in quibusdā ecclesijs. s. de rescriptis eam te. & tunc ad eum per negligentiam capituli potestas huiusmodi deuoluetur, vt hic & j. de concef. præb. c. nulla. in fi. Aut t̄ est de capitulo, & tunc aut vt episcopus, sed vt canonicus, & tunc capitulo negligente eligere vel iudicare, ad ipsum episcopum eligendi vel iudicandi deuoluitur: & hoc nisi dolus eius interueniret: puta quia dolo pcuraret electionem nō fieri, vt ad eum deuolueretur potestas: quia tunc fecus. vt j. de cōcef. præb. postulasti. aut est de capitulo non vt canonicus, t̄ sed vt episcopus & prælatus & tunc per negligentiam capituli nō ad ipsum, sed ad archiepiscopum potestas deuoluitur eligendi vel iudicandi vt in c. allega. postulasti, in principio secundū Inno. hic & pro vtroq; membro facit. j. de appel. ca. collatione. lib. 6. & de hoc vide plenius quod dixi. s. de elec. cum in cunctis. in fin. s. fin.

- 1 Multa quando ob questum imposta.
- 2 Multas ob pios vsus recte imponi.
- 3 Pastorum officium.
- 4 Pastor peccantibus ne complaceat.

s. Prouideant. Si quæris vtrum superiores præsumentur manere propter questum penas pecuniarias imponere, refert, aut eas nō cōuertunt in pias causas, [sed imbutant:] & tunc t̄ præsumentur eas imponere ppter questum vt hic. & Cadl. Julia. repe. 13. Aut eas conuertunt in pios vsus, & t̄ tunc sunt tales penas, si peccator magis eas timeat imponere & leuare: vt j. de præsump. c. literas. & c. fin. de penis. & c. 2. de sent. exc. grauem. s. m. Host. hic. & j. de homici. c. pro humani. lib. 6. vbi ipse & Io. Andr. post eum consulunt q̄ ad euitandum suspicionem auaritiæ tales penas faciant cōverti in pias causas. In ijs concordant Host. Io. Andr. s. de off. vica. c. vlt. licet enim inferiorum non sit iudicare de episcopo, vtrum, scilicet, bene operentur. ad Romano. l. 14. Tu quis es, qui iudicas alienum seruum? Dño suo stat, aut cadit. Esa. 3. Stat ad iudicandum dñs. & sequitur verbum durum ad prælatos. Vos em depasti estis vineam meam. & rapina pauperis in domo vestra. & ad Romanos. 8. Prudentia carnis mors est. prudentia aut̄ spiritus vita & pax qm̄ sapientia carnis inimica est Deo. conor. 23. q. 4. s. ex ijs omnibus. Vnde t̄ caueant, ne sint de illis, de quibus loquitur Gregorius. 43. dist. sit rector. in princip. ibi. Sunt nanq; rectores improvidi humanam amittere gratiam formidantes loqui libere recta pertimescunt: & iuxta veritatis verbū. alias, verbum nequaquā gregis custodie pastoris studio deseruiunt, sed mercenariorū vice deseruiunt: quia veniente lupo fugiunt: dum se sub silentio abscondunt. Hinc dñs per prophetam eos increpat, dicens canes muti nō valent latrare. Esa. 56. c. hinc rursus conqueiritur dicens in Ezechiele non ascendistis ex aduerso,

uerso, neq; opposuistis vos murum pro domo Israel: vt staretis in prælio in die dñi Ezech. 13. c. Ex aduerso quippe ascendere est pro defensione gregis voce libera, huius mundi potestibus contraire. & in die dñi in prælio stare est pravis decertantibus ex iustitiæ fauoris amore resistere. & c. Non timeant persequentes: quia beati sunt qui persecutionē patiuntur propter iustitiam: qm̄ ipsorum est regnum cœlorum. Mathei. 5. c. 43. dist. scimus. in fin. Nam s. m. Apostolum ad Galatas. 1. c. Si hominibus placerem, Christi seruus non essem. Et recitatur in d. c. quod ad vos. Ad idem Dauid in psalmo. lib. Qm̄ Deus dissipauit ossa eorū, qui hominibus placent. Ad idem. 45. dist. c. sed illud ibi, q̄ vno peccate ira, super oēm populum venit, quod accidit, q̄ sacerdotēs, qui populo præfunt erga delinquentes beneuoli videri volunt, & verentes peccantium linguas, ne forte de eis male loquantur: & sic sacerdotales seueritas immemores nolunt cōplere, quod scriptum est. iad Corinthios. ca. 5. & j. ad Timo. 5. c. peccantem coram omnibus argue: vt ceteri metum habeant. & iterum, Auferte malum de vobis metipsis nec superior de peccatis subditorum tenebitur reddere remissionem, si non erit, quod sibi imputetur: cum enim gressus hoīs a dño dirigantur: nec sint in homine vię eius Prouerb. 16. corrumpere quidem potest corrigere autem non valet. Pulsare potest, non aperire: manus compri mere, non animum mutare. 47. dist. c. non enim. & c. quod ad vos.

Conquerente. Si quæris, quoties quando, & qualiter Episcopus, vel Archiepiscopus ecclesiam sibi subditā possit, & debeat visitare, & procuracionem exinde recipere, seu charitatum subsidium petere, & leuare, distingue, vt dicam. j. de consi. ca. cum Apostolus.

De officio iudicis. Rubrica.

- 1 Index ob aduocati familiaritatem recusabilis.
- 2 Index aduocato fauens recusandus.

Recusabilis. Si quæris, vtrum propter familiaritatem existentem inter t̄ iudicem & aduocatum alterius partis alia pars possit iudicem recusare, refert, aut ipse iudex est familiaris, vel subiectus aduocati: aut econtra aduocatus est familiaris, vel subiectus iudicis. Primo casu potest pars aduersa ipsum iudicem recusare. ar. j. de appel. c. ex insinuatione. Nam in hoc casu magis timeatur de peruersione iudicij, quam in casu sequenti cum in partem dicitur alias dñi aduocati qui potest deprimere cū procliuor fiat. ar. 16. q. 2. visis s. m. Host. hic. 2. In secō casu refert, aut t̄ iudex nimis fauet aduocato familiari, aut nō: si sic tunc potest recusari: vt j. vt lite nō cōt. c. accedens. 2. Si non, tunc nō potest recusari, vt in textu. & in gl. Vnde ex modo & circumstantijs in libello recusationis appolitis hic bonus arbiter terminabit. s. de off. deleg. suspicionis s. m. Host. & Io. An.

- 1 Iudicarij officij exercendi modus duplex. & eorum vis. 2.
- 2 Iudicis officium varie implorari.
- 3 Lis officio proprio motu impetrato non contestanda.
- 4 Iudicium in genere & specie exerceri: cuiusque rei discrimen & vis. & 6.
- 7 Litis ordo, officio impetrato seruandus.
- 8 Officio in incertum impetrato lis contestanda.
- 9 Electio qui confirmanda.
- 10 Litum officio accessorio, non contestari.

Vdiciis. Si quæris quot modis iudicis officium exercetur, dic q̄ principaliter t̄ duobus modis. Vno modo proprio motu iudicis, quamuis nihil petatur a partibus: debet enim proprio motu cuncta rimari: vt 30. q. 5. iudicatem debet etiam suam certam ferre, vt Insti. de actio. s. curare. & lites dirimere. j. de dolo & contu. finem. & c. generalibus. malicijs hoīum obuiare. ff. de rei vend. l. in fundo. s. de rescriptis. plerunq; & c. nōnulli. ar. c. j. de excep. pastoralis. crimina punire. j. de sen. excō. c. vt fame. & ff. l. Aquil. l. ita vulneratus. æquitatem hñe præ oculis. Secundo t̄ modo exercetur ad instantiam partis, & tunc exercetur altero de tribus modis. Nam aliqñ exercetur pro actione: aliqñ deferuit actio: aliqñ de plano imploatur, aliquādo exercetur pro actione. ff. de mino. l. in cause. in principio, quod met. cau. l. metum. s. ex hoc edicto. j. de resti. in integr. c. 1. & per totum. quo casu lis est contestanda: vt hic. aliqñ deferuit actioni pposita, vt in actionibus arbitrijs stricij iuris. ff. de eo quod certo loco. l. 3. & 4. de edil. edic. l. ædiles. s. item sciendum. j. de restitu-

spolia. grauis, & de penis calumniam quo casu non requiritur litis contestatio, nisi super principali. Aliqñ imploatur de plano. & tunc aut imploatur in iudicio, aut extra iudicium. Si in iudicio tunc quique imploatur ante litem contestatam, & sine litis cōtestatione, vt q̄n petitur aduocatus. vt s. c. proximo. vel locus tutus assignari. j. de app. j. de app. ex parte vel iura a debitorē prælitum relaxari. j. de iureiur. ca. 1. q̄nque imploatur post litem contestatam, & quando petitur locus tutus assignari. j. de spon. cum locum. & circa interrogationes, & responsiones: vt j. de confes. c. statimus. lib. 6. q̄nq; extra iudicium imploatur: vt ff. de off. præf. l. congruit. & de vstru. l. æquissimū. secundum Host. hic & in summa. eo. tit. s. vtrum desideret. & de hoc plenius in Spec. titu. de off. iudicis. s. 2. & 3.

Si quæris, vtrum ex officio iudicis lis debeat contestari, refert, aut officium iudicis exercetur, seu interponitur principaliter loco actionis, aut exercetur, seu imploatur incidenter, & accessorie. In primo casu refert quia aut exercetur, vel interponitur ex mero motu, & officio iudicis ad nullius partis petitionem. Aut ad partium seu alterius ipsarum petitionem, aut eis inuitis. Si vero t̄ motu iudicis, & ad nullius partis petitionem, vt cum iudex generaliter inquiri volens purgare provinciam suam malis hominibus: vt ff. de off. præf. l. congruit. & s. de off. ordi. ca. 1. vel cum audita subditorum infamia ad inquisitionem excessuum ex officio sine cuiuscunq; petitione procedit: vt j. de accu. c. qualiter & q̄n. 2. q. 1. Deus omnipotens. de simo. c. licet hely. 86. dist. si quid vero. Item cū ex officio suo inquirat super vstra. iuxta. c. ad nostram. 2. j. de iureiuran. Item cum inquirat de suspecto tutore: vt ff. de suspes. tut. l. 3. s. præterea. Item cū prælatos suspectos ab administratione remouet: vt s. de off. deleg. c. venerabili. 3. q. 2. quia ca. j. de accu. cum dilecti. de simo. licet hely. vel cū damnis ecclesiarū occurrat, quod facere potest: vt j. de insti. c. cum venissent. in fi. in eo casu dicit Spec. tit. isto. s. 2. in principio, q̄ litis contestatio nō est necessaria, sed sunt illi, cōtra quem pceditur exponenda capitula, super quibus inquiritur contra eum. arg. j. vt lite non conte. c. qm̄ frequenter. s. sunt & alij. j. de accu. c. qualiter & q̄n. 2. s. debet. & 11. q. 3. eorum. Sed ego Henricus credo sic distinguendum, quia aut iudex officium suū exercet t̄ generalissime non contra aliquam personam, vt q̄n inquiri generaliter visitando: & tunc nec libellus, nec litis contestatio est necessaria: sic potest intelligi. s. tit. proximo. c. 1. j. de sta. mona. c. in singulis. & c. fin. & de consi. c. Romana. s. sane. lib. 6. Aut iudex officium suū exercet contra incertas personas: & tunc idem vt j. de sen. excō. c. Romana. s. sed nec in specie. & c. caueat. & idem q̄n inquiri super statu ecclesie: tam in capite, quam in membris. vt j. de re iudi. c. cum I. & A. & c. cum olim. alias de testi. cū olim. de accu. c. qualiter & q̄n. j. & s. de elec. per inquisitionem. vt no. Spe. tit. de inqui. s. nunc tractemus. in 1. colla. ver. sed certe. Aut iudex exercet officium t̄ suum specialiter contra certam personam: vt q̄n inquiri contra certam personam super aliquo delicto, & tunc aut procedit cōtra eum ad finem, q̄ se emendet & peniteat de cōmisso: & tunc non credo, q̄ litis contestatio sit necessaria, sed quod possit procedere summarie, & de plano, vt j. vt lite non contest. c. qm̄ frequenter. s. sunt & alij. & ar. no. per Host. j. vt eccle. benefi. sine di. con. c. vnico. Aut procedit cōtra eum vt puniatur iuxta demerita s. m. formā c. qualiter & q̄n. 2. & j. de simo. c. licet hely. & tunc refert, aut ille, contra quem procedit, est presens in iudicio: & tunc lis est cōtestanda, & ordo iudicarius per oīa est seruandus: alias processus nō valerit, vt j. de pur. ca. c. cū dilectus. Aut est absens per contumaciam, & tunc poterit iudex procedere lite non contestata in. s. allega. sunt & alij. vt not. Ber. & Host. in calleg. qualiter & q̄n. 2. i. glo. & clarius. G. de Monte Lau. extra de off. ordi. ca. 1. super verbo iniunximus. in cle. pro hoc not. per Ber. & Host. j. qui filij sunt legi. per venerabilem. s. præterea. in glo. vt 2. q. 6. & in Spec. tit. de teste. s. nunc tractemus in fi. Sed hoc fallit in casibus, in quibus etiam partibus presentibus, potest pcedi lite non contestata. de quibus extra de iudi. dispendiosam. & de verb. signi. ca. sape cōtingit. in cle. Si officij iudicis interponitur, seu imploatur ad petitionē partis petentis aliquid dari vel fieri, tunc subdistingue, aut petit aliquid dari vel fieri contra certam personam: aut contra incertā personam, aut contra nullam. Si contra certam tunc habet locum istud. c. quia t̄ tunc datur libellus: & sit litis contestatio. vt ff. de mino. l. Pomponius. alias Papinianus. s. vlt. & in l. in rem. alias incipit in causa cognitione. s. causa cognita. & j. de re. eccle. nō alie. c. ad nostram. potest etiā poni exemplū in denunciatione in qua processus lite non contestata habitus nō valerit. Vnde iudex eo casu debet pcedere contra contu-

tra contumacia ad annotationem bonorum vel alias prout notat Io. j. de dolo & cotu. c. veritatis. 3. q. 9. decreuimus. & i. q. 3. c. quicunq; & c. rufus. & hoc notat. G. de Monte Lau. de off. ordic. i. in cle. & Spec. tit. isto. §. 2. in fi. & tit. de inquisitione. §. nunc tractemus. ver. si aut inquiratur. & G. de Monte Lau. & Genen. de re iudic. pastoralis. in cle. licet Ber. contra & male in c. allegato. qm frequenter. in principio & de iureiur. ad nostrā. 2. glo. fin. Si contra incertam personam, tunc non est necessaria litis cōtestatio, sed res iudicis officio expeditur, verbi gratia, si mihi furtum factum fuerit & nescio per quem sacerdos parochialis me petente ex officio suo potest excōicare fure. in incertum. vt. §. de off. ordic. c. si sacerdos. Idem in illo, qui famosum libellum cōposuit, vt §. q. 1. quidam. Idem in casu vbi epō impotenti petitur dari coadiutor. j. de cle. agro. ex parte. eo. tit. c. fin. li. 6. Idem cum inquiratur generaliter super statu ecclesie tam in capite, q̄ in membris aliquo inquisitionem profequēte: vt. j. de testi. cum olim & no. Spe. in versi. alleg. sed certe. Si imploratur contra nullam personam, eodē modo non est necessaria litis cōtestatio, vt si est infamis qui nō potest testificari vel postulare nisi pro certis personis petat restitui ad famam suam. §. de postu. l. §. de qua. & 3. q. 7. §. tria. versi. alij enim omnes.

9 Item, q̄ petitur electio confirmari. §. de elec. postquam, t̄ quo casu nihil petitur, sed solius iudicis officio confirmatur, vel infirmatur. §. de elec. nihil est. & c. cum nobis olim. ibi duximus ex officio nostro sicut decuit. pcedendum. Item cum minor, qui damnosam adiit hereditatem. & debitis onerata petit restitui contra factum suum vt sibi liceat abstinere, vt in aut. hic allegata. §. omnes. C. si vt ab heredi. se abstinere. Item generaliter contra nullam personam imploratur quoties aliquid petitur, quod petenti prodest, & nulli obest. C. de præci. impe. offe. l. rescripta. & 2. §. q. 2. §. rescripta. Si vero iniuris partibus interponatur officium iudicis, tunc non est necessaria litis cōtestatio: vt q̄ episcopus ex officio suo inquit de viribus matrimonij. de eo qui cognō. cōfan. vxoris suę super eo. de diuor. poro vel excōicat coniuges in illicita copula existentes: & admonitione ep̄i separare nolentes. §. de off. ordic. significauit. Idem in casu. j. de app. abbate. in fi. idem si aliquis peteret repelli excōmunicatum a iudicio vel a cōmunionē aliorum. j. de except. c. exceptionem. & eo. tit. c. pia. lib. 6. Si queris de secundo mēbro principali scilicet q̄ officium iudicis t̄ imploratur seu interponitur incidēter & accessorie: & tunc nō est necessaria litis cōtestatio. nec libellus necessarius vt hic. & pone exemplū. j. de resti. in integr. c. 2. & c. auditis. c. suscitata. c. coram. & c. causa. ff. de rei vendi. l. si quis post acceptum. & de hoc hic habes plura exempla per Inn. & Spec. hoc tit. §. 2. & §. incidēter per totum.

¶ De maioriāte, & obedientia. Rubrica.

- 1 Indicem iniuriarum conueniri posse. 3.
- 2 Iudex temporaneus non nisi finito officio conueniendus fallit. 4.
- 3 Obedientia quando, an non, iuranda.
- 4 Obedientia quo affectu seruanda.

In Egebatur. Si queris vtrum iudex pro iniuria cōmissa t̄ per ipsum (quia benouocacione, vel pro alia causa) possit durante officio conueniri, distingue, aut est minor iudex, & tūc sic: vt. ff. de iniurijs. l. nec magistratibus. Aut est maior iudex: & tunc aut est iudex t̄ palis, aut perpetuus. Si est t̄ palis tunc t̄ non tenetur respondere nisi deposito officio: vt in l. alleg. nec magistratibus. Bene t̄n cauet quod statit iuri finito officio: vt. ff. de adulterijs. l. si adulterium. §. fin. & de iudi. l. pars literarū. Si est perpetuus, t̄ tunc statim poterit conueniri, vt. ff. si cer. pet. l. prædis, alias ius suum imperpetuū amitterent damnū passī: cum morte crimina extinguantur. C. si reus vel accusator mor. sue. l. 1. & 2. Et licet lex videatur dicerē quod in hoc casu sit primo a principe licentia impetranda: vt. ff. de in ius vo. l. 2. §. fin. & de fideicom. lib. l. cum vero. §. fin. & l. sequen. §. m̄ t̄ iura canonica non oportet, vt probatur. j. de resti. spoliato. conueniente cum suis conuor. §. m̄ Host. & Io. And. hic. Sed t̄ quod dictum est de iudice temporali, fallit in casu, vbi propter delictum in administratione cōmissum conuenitur, vt quia opprimit subditos: vt C. ad l. Julia. repet. l. tubemus. in authen. de iudi. sine quoquo suffra. §. necessitatē. Et quod dictū est quod si est perpetuus poterit durante officio cōueniri. Idem dico si est dubiū vtrum sit perpetuus, vel t̄ palis, vt quia iurisdicō ipsius non est certo t̄pe limitata quia tunc perpetua reputatur. arg. ff. de excusatio. tutorū. l. iuris peritos. & de condi. iud. l. sufficit cum l. sequen.

& adde quod legitur & notatur. C. de epi. audi. l. si quis presens. ¶ Si queris quam obedientiam tenentur facere clerici seculares, refert, aut queris de clericis simplicibus, qui nullam habent administrationem, vel curam: aut de illis, qui habent curam, vel administrationem. In primo casu refert, aut est cōsuetudo prescripta t̄ quod tales simplices clerici debent, & tenentur iurare. & talis cōsuetudo valet, & tenet. Sic intellige. j. de verbo. sign. cap. cum clerici Placentini. §. m̄ Gof. & Host. hic. Aut non est talis cōsuetudo, & tunc sufficit, quod faciant manūale obedientiam sine iuramento, & scripturā. j. & eo. ijs, qui. §. i. de fimo. ex diligenti & de regu. iur. indignum. Fallit in casu, vbi tales alias fuerunt rebelles, & ob hoc excōicati. sic intellige. j. eo. cum in ecclesijs. q̄nq; t̄n Papa etiam in hoc casu propter scandalum remittit iuramentum. j. de infia excōcacionis. sacro. Si queris de illis, qui habent administrationem, vel dignitatem, vel curam, & dic, quod tales tenentur iurare. Et sic intellige. 2. 3. distin. quanquam. j. de iureiuran. nullus. & de priuileg. antiqua vbi de hoc. & cōsuetudo in contrarium, scilicet quod iurare non teneantur non valeret. arg. §. de elect. significasti. & §. de consuetu. cum inter vos. in fin. §. m̄ Host. qui ponit distinctionem istā hic in effectu: & de iuramentis aliorū vide per Gof. & Monte Lau. j. de iureiur. nullus. Et nota §. m̄ Gregorium vltimo moralium t̄ q̄ obedientia non feruili metu sed charitatis affectu est seruanda non timore pœnæ sed amore iustitiæ, &c.

¶ Episcopus territorij vnus plurimūve competens.

Mnes. Ad suppletionem glo. si queris, coram quo episcopo Rex hñs plures ep̄os in regno suo causas spirituales tractare tenet, distingue aut non habet nisi vnum larem principalem. & dic vt glo. q̄ t̄ coram illo episcopo in cuius territorio habet illum larem. Aut habet plures principales, & tunc ratione cuiuslibet suo ep̄o subiacet. ff. ad munic. l. assumptio. §. iuris prudētibus. Ratione aut delicti excōmunicabitur ab illo, in cuius territorio delinquit. j. de rap. ca. 1. §. m̄ Host. hic idem Cardi. & Ioan. Andr. j. de sent. ex. c. quicunq; ue. lib. 6. & ad hoc facit quod no. Pet. de Samp. & Ioan. Andr. j. de iudic. nouit ver. non igitur. super verbo necessaria dicentes Imperatorem excōmunicari posse a quocunq; episcopo in cuius diocesi existit.

- 1 Episcopus an ordinatum a Papa beneficio non priuet.
- 2 Ordinatus a Papa quando priuilegia amittat.

Ertuas. Si queris, vtrum ep̄s ordinarius clerici promoti ad subdiaconatū per Papam possit ipsum clericū deponere, ppter crimen. Tan. Vin. Ber. Inn. & Host. hic tenent, q̄ non. Idem videtur innuere Ar. ch. i. q. 1. filium. sed Io. Hug. & Laur. ibi tenent contra. quorum opinio potest intelligi esse vera in depositione a beneficio etiam, quod a Papa habuit, arg. §. de tempo. ordi. cum in distribuendis. & ar. no. per Host. §. de off. deleg. super eo §. m̄ Io. Andr. hic. Prima opinio posset intelligi esse vera in depositione ab ordine, arg. §. de tranla. epi. c. inter corporalia. in principio. Si t̄n iste sic ordinatus a Papa reciperet de licentia Papæ, ab aliquo t̄ ep̄o ordinem diaconatus, vel presbyteratus hoc priuilegium amitteret: quia ius cōe contrarium, & priuilegium mixta sunt, & ideo amittit priuilegium vires, seu vires suas, vt. §. de off. delegati super quæstionū articulis. §. si vero duo. & in dubio interpretatiō fit §. m̄ ius commune. vt. §. de confue. cum dilectus. in fi. & res de facili reuertitur. & c. ff. de pactis. l. si vnus. §. pactus ne peteret ad idem. j. de censu. cum venere rabilis. de app. vt debitus. & quia cōtra factū renuntiat quis priuilegio suo. de conti. cum accessissent. §. m̄ Ho. & Io. And. hic.

- 1 Scriptura an accusandi modus sit.
- 2 Absentis scriptura, nemo accusandus.
- 3 Scriptura presentis accusari quem posse.
- 4 Scriptura absolui posse.
- 5 Violentia instrumenti probabilis.
- 6 Scriptura rei iudicata crimen probari.
- 7 Scriptura fori nuda, crimen non probat.
- 8 Absens non accusandus.
- 9 Crimen ex scriptura ortum ex eadem probari.
- 10 Probationem scriptura inuat. 11. 12.
- 11 Literas de presumptionibus explicari.
- 12 Periuurum non nisi iuramentum oneris subire.
- 13 Excludi a consortio quid. 16.

Cum in

Vm in ecclesijs. Ad euidentiam glo. videtur, q̄ si queris vtrum crimen alicuius possit pbari per scripturam & intellige authenticam quia per priuatā nulli dubium nō probatur. vt legitur & notatur. j. de fide instr. ca. 2. accur. dicit expresse, q̄ sic. ff. ad turpill. in senatus. in princ. & C. ad l. Aquil. l. contra negantem. ad idem facit quod not. Hug. 6. q. 2. c. 1. Ber. 2. q. 7. c. pleriq; Io. Pa. 2. q. 1. iudex. Host. j. de resti. spoli. cū ad sedem. & G. durandi in c. quanquam. de vsur. lib. 6. sed Ber. hic dicit contrarium & Vin. & Io. quorum fuit ista glo. & ad hoc facit quod no. Io. And. hic super verbo certiores. & Ioan. 2. q. 2. sane profertur in gl. sed quid. & Spec. de accu. §. i. ver. quid si accusatus. Ego vero sic distinguo, aut queris nunquid aliquis possit accusari per scripturam. Aut nunquid crimen possit probari per scripturam. Si queris nunquid aliquis possit accusari per scripturam, tunc aut queris, nunquid accusare per scripturam: sed in literis significabatur crimina Papæ: & petebatur archiepiscopus Bisuntinus citari, vt accusatōnis responderet: quod bene licet §. m̄ Inn. qui ita intelligit illud c. licet. in gl. i. vel dic, q̄ fallit in accusatione facta coram Papā, vel Imperatore, quam factā per absentem posset admittere ex plenitudine potestatis, & maxime q̄n hoc facit ad causam nō plene, sed summarie examinandam. vt §. q. vlt. Epiphaniū. cum ibi no. vel dic vt ibi. Aut nunquid possit accusari per scripturam presentis t̄ in iudicio per libellum accusatorij tradentis: & dic q̄ sic. vt. ff. de accu. l. libellorum. 2. q. 8. libellorum. Si queris, nunquid crimen possit probari per scripturam refert, aut queris, nunquid scriptura fidem faciat de crimine extra iudiciū. & dic, quod sic, vt hic. & §. de cle. peregrini. per totum. 1. i. q. 3. cure. no. Gof. & Host. hic & Arch. 6. q. 2. placuit. Aut in iudicio, & t̄ tunc aut quantum ad absolutiōnem a sententia excōcacionis obtinendā seu præstandā, & tunc sic dummodo scriptura sit authentica, quia de alia nō debet intelligi vt hic §. m̄ Innoc. pro hoc. 1. i. q. 3. cure. Aut quantum ad pœnam debitam pro crimine infligendā: & tunc aut in casu vbi agitur ciuilitate, & tunc idem vt hic §. m̄ Inn. Ita etiam posset intelligi §. q. vlt. Epiphaniū, ita etiam intelligo. c. cum ad sedem. §. nos prioris. j. de resti. spolia. vbi Host. dicit q̄ ibi est ar. expressum, quod violentia t̄ potest probari per instrumenta, & ita intelligit eum Arch. 2. q. 6. §. sunt quorum ver. de possessione in gl. adde cum hac glo. breuiter. & c. in versi. non obstat vltima pars & c. vbi dicit q̄ violentia vel rati habitio vel mādatur spoliationis bene potest probari per instrumenta maxime vbi ciuilitate agitur. Aut in casu, vbi agitur criminaliter: & tunc aut queris, vtrum per scripturam crimen possit ad plenum probari: aut vtrum scriptura possit iuuare p̄bationes alias. Si primo modo, refert aut per me, vel me volente, & mandante confecta est scriptura, & talis cōtra me fidem facit. vt in c. alle. sane profertur. & in concord. alleg. in fin. Aut non: & tunc aut queris de crimine non ex scriptura resultantē vel per scripturam vel seriem scripturę scilicet euidenter & notorie apparente, sed per scripturam ipsum crimen præcedens testificantem clarescente & clarificatē. Aut queris de crimine ex ipsa scriptura & serie scripturę resultantē & euidenter & notorie apparente. In primo casu refert aut queris de scriptura cum causā t̄ cognitione & iuris ordine obseruato legitime emanante: vt est scriptura, sententię diffinitiuę late super crimine que iam in rem transfuit iudicatam & per talem scripturam bene probatur crimen vt 2. q. 1. in primis. & l. statutus. C. de sen. ex. breuic. reci. l. 2. & l. sequ. & sic possum intelligi. C. de proba. l. vlti. & 2. q. 8. sciant cuncti. Aut queris de scriptura nuda t̄ absque causā cognitione & iuris ordine emanante: vt quia iudex, vel tabellio dicit simpliciter & vnde quod Titius occidit hoīem, vel furtū fecit, & per talem scripturam quantumcunq; authenticam crimen non probatur ad plenum licet præsumptionem inducat. & ita intelligo opin. Vinc. & Io. & Host. hic. & etiam opinionem Gof. dicentis, quod violentia non potest probari per instrumenta. arg. j. de resti. spo. c. cum ad sedem. §. nos prioris. Host. no. in summa de clande. despon. §. sed quid ver. illud nō omitto. idem Arch. in d. c. placuit. 6. q. 2. vbi dicit quod per literas crimina non p̄bantur pro hoc. §. q. 2. reletur quod potest sic pbari. Nam in causa criminali exiguntur probationes luce clariores. vt C. de p̄ba. l. sciant cuncti que est canonizata. 2. q. 8. sciant cuncti. Et est ratio quia cum de salute hoīs agitur, cautius est agendum. vt C. de appel. l. addictos, quod non esset in tali probatione per scripturam [quare. &c.]

Præterea absens t̄ accusari nō debet. vt. ff. de pœnis. l. absentem & supra dictum ergo & c. multo fortius nec conuinci. vt. C. de requi. reis. l. 2. & de accu. l. 2. & in c. alleg. per scripta. Item literis irenarcharum, de quibus loquitur. ff. de mu. & Ho. l. mune. §. irenarche. non creditur. vt. ff. de custo. reo. l. diuus. quod plura potest dici, q̄ est casus legis. l. 3. §. item diuus. ibi testibus non testimonijs & c. ff. de testi. Nam constat, quod testimonia dicuntur chartę vt ibi no. In secundo, scilicet, quando quaritur t̄ de crimine ex ipsa scriptura resultantē, & notorie apparentē dic, quod per talem bene potest probari crimen, vt probatur. j. de iureiur. c. si. lib. 6. vbi hoc tenet Io. Andr. ad idem. j. de schisma. c. vnico. §. i. ibi que in scriptis redacta. & c. & §. fin. & de verb. sign. c. constitutionem. §. cæterum. lib. 6. Et ita intelligo, quod ibi notat G. & Io. An. vbi habes, quod per instrumentum factū super pacto coniuariōnis crimen probatur coniuariōnis inde resultantis. vt C. ad l. sul. ma. l. quisquis. & 6. q. 1. si quis cum militibus. pro hoc. 88. dist. c. vlt. 2. 3. q. 4. forte. 2. q. 7. plerique. vbi de hoc plene per Arch. & j. de resti. spoli. cum ad sedem. & quod ibi no. Host. & ita potest intelligi glo. Accur. in l. allegata. in senatus. Si queris de secundo t̄ modo, scilicet, vtrum scriptura possit coadiuuare alias p̄bationes, dico quod sic vt ecce accuso aliquē de adulterio cōmissio cum Berta. produco instrumentum de matrimonio illius Bertę, in quo ipse accusatus de adulterio est inscriptus pro teste certę cōstat, quod istud instrumentum coadiuuat & cooperatur ad probationē, scilicet, quod illa fuerit nupta & quod ipse sciuerit eam nuptam, quam cognouit non t̄n adulterium probat. Sic intelligo. C. quo app. nō reci. l. 2. sic intellige glo. Accur. in l. allegata, contra negantem: & in l. Senatus. Vnde ibi probauit t̄ Damnum mihi datum in tali vinea per testes, & ad probandū quod illa vinea erat mea produxi instrumentum acquisitionis vineę: & sic potest dici quod instrumentum cooperatur ad probationem non t̄n ipsi maleficium probat, & sic intellige. 2. q. 8. c. sciant ibi, q̄ dicit, vel instrumenta apertissimis documentis & c. & in hoc mēbro concordat Io. Andr. j. de reg. iur. c. semel malus. in nouella. lib. 6. vbi plene disputat quæstionem istam: & soluendo dicit q̄ directē per instrumentum non potest probari crimen. Nam etiam in contractibus notarius non posset, me nō mandante, contra me conficere instrumentum in auth. de tabel. ad ficoll. 4. Hęc verba nisi per me vel me volente & mandante contra me conficetur instrumentum per quod ipso facto crimen meum probetur. 2. q. 2. sanc. 88. dist. neq; ff. ad legem Corbe. de fal. l. si quis legatum: & l. qui duobus. & C. de ijs qui vbi sciri. in testam. ento per totum. Fatetur tamen, q̄ instrumenta bene probant indirecte crimen vel coadiuuat criminis probationē. Pone t̄ accuso te q̄ incendisti domū meam per testes, probo incendium per instrumentum, probo domicilium vel dominium. Accuso te de pace fracta produco instrumentum pacis. Accuso te per iurium, induco instrumentum quod iurasti §. m̄ Ioan. Andr. Sed quod dicit de contractibus non credo verū: nam alius mecum contrahens, vel cuius alias interesset, posset petere, me etiā inuito de contractu meo per instrumentum per iura allegata. ¶ In glo. no. q̄ a periurio. in fin. dicit Host. q̄ glo. non soluit contrarium de c. literas. j. de præsump. quia ibi recipitur non solum cautio iuratoria, sed etiam alia. nec obstat cōtrarium de c. clericos. j. de coha. cle. & multi. quia & in maiore confusio-nem illorum ibi recipi posset. ideo dicit Host. q̄ ideo recipitur hic iuramentum a periurio, quia iuramentum est de forma absolutiōnis vt hic. & §. de off. deleg. prudentiam. §. 1. & si. de offi. ordi. ad reprimendam §. m̄ eum: sed constat q̄ vltimum iusm̄ de quo loquitur textus iste in fine nō præstatur pro absolutiōne obtinenda sed propter inobedientiam præcedentem. Item hic dicit textus si videritis expedire, & c. ergo non de necessitate forme. ideo dicit q̄ loquitur hic non de iuramento forme absolutiōnis, sed obediēte quod religio nisi ex causa, vt hic non tenentur præstare §. m̄ quod notat Host. j. de sen. excō. super eo. & idem innuunt Inno. & Host. hic in glo. no. quod. Et si queris vtrum periurum volens admittatur ad iurandū & etiam cogi debeat ad iurandum in casibus in quibus alius iurare cogitur, refert. Aut t̄ queris de iuramento honoris vt est iusm̄ testis & iuramentū compurgatoris & familia. & ad ista non admittitur nec compellitur periurus. vt 2. q. 5. paruli. j. de testi. c. testimonium. de hæret. c. accusatus. §. licet. lib. 6. Aut de iuramentis oneris vt est iuramentum de stando mandatis ecclesie de calumnia & de veritate dicenda & iuramentum se purgantis. Et ad ista cogitur periurus vel alias infamis vt hic. & j. de purga. ca. c. i. vbi Inno. hoc notat & Abbas c. & Inn. Host. & G. nazo. Pet. de Samp. & abb. j. de præsump. c. literas & Io. An. ibi post

ibi post eos. & Ioan. & Arch. in c. alleg. 2. q. 5. parvuli in fin. & Ber. j. de app. quæstioni. & Gen. extra de regula. c. 1. in cle. licet. Ioan. Andr. 1. an. Phil. & Goff. & Ber. in prædicto. c. literas. in fi. contra & male. & pro hoc facit quod dicam. j. de iureiur. c. venientes verfi. arg. istorum iurium. & ver. sequenti. j.

- 1 In fine ibi penitus t. excludatis. exponit Goff. penitus id est irreuocabiliter. Idem sentit Host. qui dicit penitus, id est, sine spe restitutionis. Est enim eiicienda ab oculi omni morbida ne inficiat sanas oues. 4. 5. di. sed illud. j. de statu mona. c. ea que. §. 1. fm. Host. Tu dic vim faciendâ in eo, quod dicit de fratru consortio & c. 2. 7. q. 1. impudicas. Non em dicit de monasterio eiiciendos: quia etiam eiekti essent reuocandi. j. de regu. c. fi. Sed excluduntur t. a consortio. i. non stent cû alijs fratribus in capitulo, refectorio & similibus. sed in aliquo loco alto ponent ad penitentiam peragendam. & hoc credo verius. & tutius, argu. 2. 7. dist. peruenit. vbi hoc not. Arch. idem Abb. hic. ad quod facit & concordat quod not. Cardi. in extrauaganti Bonifacii. 8. que incipit iniuncta. & adde quod dicam. j. de simo. c. dilectus. 2.

- 1 Abbatissam officio non suspendere.
- 2 C. dilecti a sensus.
- 3 Abbatissam beneficio suspendere: qui accipiendum.

Dilecta. Si queris vtrû Abbatissa seu alia prelati ecclesiastica possit suspendere clericos sibi subditos vel moniales sibi subiectas: refert, aut queris vtrû possit ab officio suspendere, aut a beneficio. Si ab t. officio dicitur non, fm. Ber. hic in additione. & in hoc satis concordat Inn. hoc etiâ tenent Host. & Pet. de Samp. & Abb. & Io. Andr. hic dicentes, q. cum excoicare, suspendere, & interdiceret conexa sint & ab eodem: ad idem inuenta cui ratione defectus iurisdictionis denegatur, vnum est & reliquâ denegandum. arg. §. de cõsti. translatio. & j. de confang. & affi. c. tua nos. in fi. Item si Papa fuisset opinionis contrariæ: vbi posuit hic in textu. monita & mandata: potuisset ponere suspensionem: quod tñ non fecit quare, & c. j. de deci. ad audientiam. in fi. §. de transla. epi. c. 2. §. sed neq. ver. præsertim. Item ex quo mulieribus talia gñaliter prohibentur, vt hic in gl. semper sunt phibita nisi inueniantur expresse concessa. vt in d. c. 2. §. sed neq. ver. & quod nō est fm. eos. Aut queris vtrû possit t. suspendere a beneficio: & dico q. sic, vt hic. Est et ratio, quare scus est in suspensione ab officio & secus in suspensione a beneficio est, quia suspensio a beneficio non procedit a clauē nec cõprehenditur sub censurâ ecclesiasticę note: sed suspensio ab officio duntaxat vt in c. tãta. j. de excof. prela. & de verb. sig. c. querenti. quod patet quia Abbatissa licet non habeat clauem. vt. j. de peni. noua quædam. hanc penâ suspensionis a beneficio infligit vt hic. alias si talis suspensio t. pcederet a clauē per totum, non dū se extenderet, sicut vis clauis se extendit. vt. j. ti. c. 1. & tñ constat, q. talis suspensio nō transgredit territorium pferentis eandem. vt. j. de elec. si cõpromissarius. §. restringitur. li. 6. & in hoc cõcordat. G. de Monte Lau. in extrauaganti Io. 2. 2. que incipit. excohibilis. super verbo se immisce. re. & Alten. li. 6. ti. de impedimēto sexus. & frater Io. in summa cõfessio. de impedimēto sexus. q. j. Aliqui vero dñt, q. abbatissa potest suspendere ab officio, qñ de cõsuetudine habet iurisdictionem ordinariam, fm. primam opinionem Inn. hic & male.

- 1 Transitus religionis an sede vacante non concessibilis & cur.
- 2 Alienari qui a quo ecclesiastica possint.
- 3 C. fraternitatem & explicari & dilui.
- 4 Capitulo qua non liceant.
- 5 Capitulo sede vacante, qua liceant.

Vm olim. Si queris, vtrum aliquo mortuo & ad alium, & ad quem potestas ipsius deuoluatur, distingue vt dicam. j. de hæreti. ad abolendam.

- 1 Ad declarationem gl. sic patet & c. si queris, vtrû capitulum ecclesiæ cathedralis, sede t. vacante, possit dare licentiâ alicui subdito epi transfundi ad aliam ecclesiã sibi ibi eligatur. Laur. Ioan. Arch. 2. 4. dist. c. presbyteri. & 7. 1. dist. c. fraternitatem. & Ber. & Host. hic. & G. j. de sup. ne. præla. ca. vlti. glo. pen. lib. 6. & Cardi. eo. tit. c. vnico glo. 1. eo. li. tenent q. non & est ratio: quia talem licentiã dare est quædam alienatio personæ & cum non possit res alienare. 1. 2. q. 2. si qua de rebus. multominus personarum, quarum alienatio maior est, quâ rerum. 1. 2. q. 1. picipimus. idem innuit Host. in summa de re. permu. §. quid potest ver. & nunquid. sed Cardi. tenet contrariū. j. de elec. si abbatem. lib. 6. pro quo multū facit equitas, & ratio decre. si religiosus. 2. 1. j.

de elec. li. 6. Sicut enim in alienatione requiritur cõsensu prælati sic & capituli. & tñ extante capitulo solus prælatu dat licentiã transfundi. ergo fortius debet dare posse capitulū non existente prælato ppter rōnem expressam ibi de expedie ndis ordinationibus ecclesiarum, cum longe sit prolixius expectare successorem, quâ requirere capitulū. facit. j. de off. deleg. c. si is, qui li. 6. Item argumentū de alienatione rei nō procedit t. tum quia illa non expeditur sine cõsensu & tractatu solenni. 1. 2. q. 2. c. sine. j. de re. ecclie. dudum. lib. 6. Sed ista expeditur vel per solū prælatum, vt. §. de renun. cadmonet. vel cõsilio capituli vt in prædicto. c. si religiosus. tñ in quia locū rei nō alienandę non sic est parata res, alia sicut in locū transfundi habebitur successor forte vt ilior priore. pro hoc etiâ facit. j. de insti. c. 1. & quod ibi no. de hæreti. cad abolendam. extra de hæreti. c. multorum. & c. se. in cle. Ad c. presbyteri respondeo, quod ibi nulla fiebat alienatio nec a sede episcopali: nec ab ecclesia cum ex textu patet, q. ecclesia S. Eleutherij erat in diocesi episcopi: & ille Iulianus erat diaconus ecclesiæ illius in qua assumebatur: in epim: miror ergo, quomodo aliquis in hoc notet alienationem. Præterea si illud. c. intelligatur solum de collatione ordinis, quod sonat litera, dicens diaconum honore presbyteri decorandū nil ad ppositum. idem si dicatur quod collatio illius loci & presbyterialis beneficii spectabat ad solū epim. Et ad c. t. fraternitatem. triplex est responsio. Prima, quod non sequitur si peritū fuit a Papa, ergo capitulum nō potuit dare instantiam. §. de filijs presby. c. literas. de verb. sign. c. vlt. Secunda, quia sicut ecclesia illa holte faciente non habebat epim, ita nec capitulum. Tertia, quod capitulum ibi licentiã denegabat: & ideo oportuit Papam adire. & ita notat Io. Andr. in d. c. fi. Abbatem. in nouella. facit pro & contra quod ipse Io. Andr. notat extra de rer. permu. c. vnico. glo. vlt. ver. quid de cap. in cle. Credo sic distinguendum, aut huiusmodi subditus epi non est sub eo beneficia tus: & tunc si sit secularis potest capitulū licentiã ei dare, imō & sine cuiusquam licentiã transire potest, vt seruatur cõter. Si vero sit religiosus, sufficit licentiã sui prælati iuxta c. si religiosus. j. de elec. c. 1. li. 6. Aut est sub eo beneficiatus, & tunc si eps solus habet istud t. beneficium conferre seu ad aliud eligere vel præsentare capitulum licentiã dare nō potest cum in ijs non succedat episcopo. vt. j. ne sede vacante. c. vnico. §. cū veroli. 6. alias sequeret in cõueniens. si posset dare licentiã transfundendi, cum per hoc beneficium remaneret, vacans, quousq. esset successor in epim confirmatus, cõtra ea que leguntur & notantur. §. de elec. ne pro defectu. eo. tit. c. quam sit. li. 6. j. de concess. præb. ca. 2. Si vero eps vna cum capitulo habet facere præmissa, vel solum capitulum cum consilio, vel sine cõsilio epi opti: tunc potest, quia cum in dictis casibus capitulum, sede vacante, possit beneficia talia conferre: vt in d. c. vnico. I. respon. & §. vbi verq. Nam, aliquo concessio, conceduntur oia sine quibus concessum explicari nō potest. ff. de iur. iom. iud. l. 2. §. de off. dele. prudentiam. §. si. & j. de fen. exco. c. qm. lib. 6. & vide quod not. Io. Andr. j. eo. c. vnico. li. 6. in nouella. vbi distinguit tres species casuum. Sunt enim quidam, quos certum est capitulum posse sede vacante. quidam quos certū est non posse, & quidā de quibus dubitatur. De prima casus ibi expeditur. Item administrare spiritualia & tpalia siue vacet, siue quasi vacet. j. de sup. negli. præla. ca. pen. & vltimo. Iudicat hæreticos. j. de hæreticis ad abolendam. in princ. Dat inquisitores hæresis. extra de hæret. c. 1. & 2. in cle. Confirmat electos. vt hic. instituit præsentatos. j. de insti. c. 1. lib. 6. Dat cõmendatias ad ordines. j. de tempo. ordi. cum nullus. lib. 6. Compellit executores testamentorū, qui susceperunt officium illud exequi, vt ipse no. j. de testa. Ioannes. Et sede non vacante, dat coadiutorem episcopo dementi. j. de cle. agro. c. vnico. §. si vero. lib. 6. De secunda specie est collatio beneficiorum ad solū epim spectans. j. ne sede vacante. c. 2. eo. ti. c. vnico. li. 6. Non alienat immobilia: quia nec id facit administrator datus a Papa. j. de ele. c. is. cui. li. 6. Non succedit in immunitatibus, seu priuilegijs epali dignitati concessis de quibus no. j. de priuile. c. fi. li. 6. non succedit in dando consilio quod ab episcopo requiri debet. j. ne sede vacante. c. vnico. §. si. lib. 6. De tertia specie sunt multi casus, de quibus vide ibi per eum.

- 1 Maioritarum species, earumque vis. & 3. 6.
- 4 Prioritas quatenus accipienda.
- 5 Consuetudinum qua potior.
- 7 Prælatu triplex.
- 8 Præbenda perceptio qui accipienda.
- 9 C. statumimus. restrictio.
- 10 Ingredientem recens & dudum equiparari.

Statuimus.

Statuimus. Si queris que maiortas alteri præferatur, distingue, quia multiplex est species maiortatis: vna est consecrationis: & sic eps maior est simpliciter dote. 9. 5. dist. olim & no. Cardi. j. eo. in rubr. li. 6. vbi de hoc: & illa præferatur oibus alijs maioritibus de quibus. j. fequitur quia culmen dignitatis est. j. de off. deleg. c. 2. li. 6. t. Alia est dignitatis seu prelationis. j. de iudiat. si clericis. §. de ele. dudum. j. & c. tr. infimilam. de off. dele. c. pastoralis. & illo respectu archidiaconus est maior archipresbytero. §. de off. archipresb. c. 1. & ista præferatur alijs maioritibus. j. nominadis vt ibi pro hoc facit quod dicat post Bart. Brixiensem. j. de simo. c. ex infirmatione. in fi. Alia ordinationis, vt sacerdos maior est subdiacono & ista præferatur maiortati tps, senectutis, & ordinatis vt hic fm. Host. hic. & Ber. & Host. §. eo. per tuas. in prin. Alia t. est maiortas ordinatis: & illa præferatur maiortati tps, & senectutis, sed non maiortati ordinationis vt not. Ber. & Ho. in ca. 1. & in c. per tuas. §. eo. Alia est tps & illa præferatur maiortati senectutis. vt. §. eo. c. 1. Alia senectutis: & illa ceteris paribus postponitur maiortatibus supra scriptis: & minoribus præferatur, vt. ff. ad munic. l. semper. & hoc intellige verum qñ sunt æquales meritis. alias credo q. maiores meritis maioribus tpe, & senioribus præferentur. ar. 8. q. 1. licet ergo. §. de æta. & quali. c. quæris. ar. no. per Inno. §. eo. c. 1. Et intellige t. istam prælationem siue prioritatem in voce, in sede, in perceptione præbendæ, in scribendo, in sigillando & similibus. 2. 7. di. §. hinc etiam circa medium. §. de confli. cum M. & in ijs præuoluit cõsuetudo vt. §. de consue. cū olim. fm. eum ibi. Dic tñ, t. q. si esset cõsuetudo quod posterior præferatur minori, & minor maiori (nisi ratione dignitatis, vel officij hoc accideret) irrationabilis esset, vt patet. 8. 1. dist. & 8. 9. dist. ad hoc. & per qñs non valeret. §. de cõfue. c. j. ad finem fm. Host. & Io. Andr. §. eo. c. 1. & de ista materia vide per Ho. in summa de off. arch. §. 1. j. de off. c. officij. lib. 6. vbi ipse & Io. An. post eum ponunt vndecim. proगतias, seu t. maiortates: & per Arch. 2. q. 7. quanquam gl. 2. de hoc etiam not. Arch. 2. 1. dist. §. in his omnibus. Et de t. triplici prælatu in ecclesia Dei, scilicet consecrationis, ordinis, & administrationis, vide per eum. 2. 5. di. c. per lectis. Et qñ dicit est de perceptione præbendæ, intelligo, t. qñ quilibet habet, & tenet præbendam suam pacifice: nec agit de aliquo excludendo, sed solū de prærogatiua prioris perceptionis alteri danda. Simile. j. de cõfue. c. cum in tua. li. 6. Sicut est in ecclesia Parisiensi in præoptado vna cõia canonicis. Secus si agatur de potioritate ipsius iuris in præbenda, vel beneficio. ideo dicit Inn. hic. q. si aliquis sit receptus auctoritate Papæ in ecclesia, & postea eiusdem auctoritate recipiatur alius maior in ordine, & vacat præbenda quam petit vterq. sibi assignari, hoc casu non t. hiet locum hæc decretalis. nam inuisibile esset, q. per receptionem secūdi primus perderet ius sibi iam acquisitū. Sed Ho. dicit hoc verū in præbenda: sibi iam assignata, vel adiudicata: vbi vero de adiudicanda, vel assignanda agit dicit q. maior in ordine quâuis posterior tpe vel priuilegiatus, sit alteri præferendus. ar. C. qui po. in pign. ha. la. s. diuidis. §. de æta. & quali. quæris. Sed Io. An. dicit (quicquid dicat Ho. q. opinio Inn. verior est & seruatur & de prærogatiua dignitatis est expeditū) q. propter illa posterior non præferatur priori in præbenda nō annexa dignitati. j. de præb. quia sepe. lib. 6. Pro opinione ista Inn. facit. §. de rescriptis. c. capitulū. j. de præb. eum cui. li. 6. cum ibi no. in nouella. & quod dictū est de perceptione præbendę locum habet in ecclesijs secularibus. in monasterijs vero dicunt Vin. & Io. An. j. de statu mona. c. recolentes. in fi. q. ingrediens nouiter t. monasteriū habet participacionem bonorū, sicut ille, qui per centū annos ibi stetit: & si soluat monasteriū ita recipit partem suā. 18. q. 2. in nullo. & adde quod d. c. j. de simo. ex infirmatione. in fi. Henricus Boich. ¶ Dicit Hostien. hic quod ista decre. loquitur indistincte siue præbendæ sint distinctæ, siue non: quia generalis est. vt. §. de confli. c. quoniam que hanc interpretatur. & vide per Host. in summa. eo. titu. §. 1. & ibi de materia, & c.

- 1 Penitentia a quo an non minuenda.
- 2 Archiepiscopus non excommunicat episcopus.
- 3 Episcopi statuto ligari archiepiscopus. & 4.
- 5 Statuto suo quemque teneri.
- 6 L. sed & si hac. §. 1. explicatio & vis. & 7.
- 8 Maiorem a minore non ligari verius est. & 9.
- 10 Alienari quando possit ecclesiastica contra episcopi statum.
- 11 Excommunicatione mandata, iudici absolutionem mandari.
- 12 Executorem, mandata excommunicatione, non absolueri.

Vm inferior. Argumēto istius. c. & iurium hic allegatorum dicit Vinc. quod de penitentia iniuncta per episcopum sacerdos t. nō potest dimittere: sed econtra eps bene potest de penitentia iniuncta per sacerdotem dimittere. Idem tenet Spe. rubr. de peni. ver. fi. & G. j. de peni. & remis. c. fi. li. 6. Item per istud c. & per c. inferior. 2. 1. dist. & 1. 3. dist. nulla. & 9. 6. dist. si quis dubitet. & 8. 9. di. ad hoc dicit Arch. in d. c. inferior q. nō potest introduci per cõsuetudinem, q. minor habeat iurisdictionem vel imperiū in maiore: qa esset irrationabilis. & idem not. Ho. & Io. An. j. de app. dilectis. ¶ Si queris vtrum eps possit excoicare archiepiscopum in sua diocesi delinquentem, distingue, aut t. eps fert excoicationem in ipsum archiepiscopū specialiter & per modum snæ. & non potest argumentō istius. c. cum concor. alle. hic. & ita intellige opin. Inno. & Host. hic. & in hoc concor. Lau. Io. & Bertrandus provincialis. & etiam Ho. in summa. de sent. exc. §. quis valeat excoicari ver. quis ergo si metropolitanus. arg. j. de preb. graue. de fen. exco. a nobis. j. & in auth. de defen. ciui. §. iusturandum ver. non habente colla. 3. Aut eps fert generaliter sententiam excoicationis t. non per modum sententiæ sed per modum statuti in oēs factum aliquod damnū facientes, & tunc archipresbyter committit factum illud sic damnatum, snam illius statuti incurret. Nam si filius. magistratum gerat etiam in patrem habet imperium. ff. ad Treb. l. ille a quo. §. fin. & l. fe. Item illa regula quod inferior superiorem ligare nō potest, fallit cum maior delinquit in iurisdictione inferioris. vt. C. vbi de cri. agi oporteat aut. qua in prouincia. & 6. q. 3. placuit. nec hoc casu ligatur snia puri hominis, sed iuris. cum episcopus auctoritate apostolica generalem auctoritatē habeat canonem faciendi. a quo nulli excluduntur. Vnde t. talis dicitur ligari snia Papæ ad quod efficaciter facit. 1. 1. q. 3. nemo cõtemnat. fm. G. qui de hoc plene notat. j. de confli. c. vt animarum. lib. 6. Vnde etiam eo casu ipsemet eps statuens, si t. cõmitteret factū illud in suo statuto damnatum, snam excoicationis incurreret. Nec diceretur ligatus snia sua, sed iuris fm. eum ibi. & de fen. exco. Romana. §. porro. super verbo fecerint. li. 6. & ad hoc facit optime. ff. de in ius. v. l. sed si hac lege. §. 1. t. vbi faciens contra edictum suum, seu constitutionem suam incidit in penam ipsius. eandem opinionem tenent Hug. & Bart. Brixienis. 3. q. 6. ca. 1. allegant quod incidit in factum damnatum. 2. 4. q. 1. ca. 1. 2. & 3. Ad que iura respondet Io. An. j. de reg. iur. c. cui licet in nouella. lib. 6. quod loquitur de facto damnato per ius cõmune, scilicet de hæresi. & sic non probant nō subditum ligari facto damnato per singulare statutum. allegat etiam. ff. de off. præsi. l. 3. que dicit, quod præses purgare debet prouinciam malis hominibus nec distinguit vnde sint. Sed lex illa t. licet excludat distinctionem loci non tñ excludit distinctionem identitatis vel præsentitiæ. idem tenent Pet. de Bellap. & Cyn. de epo quod ligetur. C. de sacrosan. eccl. aut. quibuscuq. quia statuendo gerit personam publicam, delinquendo priuatam. & hæc ratio cõcludit idem in archiepiscopo allegat. ff. de pactis. l. cum in eo esset. de admin. tu. l. cum hæreditas. de ijs qui. vt indig. l. tutorem. que iura probant quod in generali sermone persona loquens includitur. ad idem. C. de contrahen. empti. & vendi. l. cum ipse vbi idem tenent sed contrariam partem tenent Laur. & Io. in c. alleg. 1. 3. q. 6. de archiepiscopo. scilicet quod non ligetur quia est ordinarius prouinciæ. 9. q. 3. c. 2. Et hæc ratio concludit idem, & fortius in episcopo idem in Archiepiscopo Bert. prouincialis per decre. graue de preb. de fen. exco. c. a nobis. j. in aut. de defen. ciui. §. iusturandum ver. non habente. col. 3. Host. etiam in in sum. de sent. exc. §. quis valeat excoicari. ver. quid ergo si metropolitanus. dicit certo certius hoc tenendum. quod superiorem t. non ligant, sicut nec profertem. idem fra. Ioan. in summa cõfess. de sent. exc. q. 59. quid si metropolitanus & Odof. Senon. tit. de præcaro. §. item pone clericus: idem Io. An. hic & in c. alleg. cui libet dicens ibi, quod cum statutum epi totum pendeat a potestate epi ita, quod illud tollere potest. 1. 2. q. 1. cer. te. & hoc nullus negat: licet alias dicatur ius facere: tamen est ius episcopi, vt ex denominatione. patet ergo nec ipsum, nec superiorem ipsius ligare poterit corā quo etiam sine ipsius iussu non posset benedicere. 2. 1. dist. deniq. & respondet ad c. alle. nemo contemnat. per quod G. le fundat quod si simpliciter sic recipiatur vt inducitur triplex infurget absurdū. Primū quod cum etiam auctoritate Papæ, vel canonis eps ferat sniam non per modū statuti. ergo & per ipsam ligabitur quod ipse & omnes negant. Secundū, quia illa ratio concludit Papam ligari suo canone, quasi ligetur a Christo cuius auctoritate facit canonem, vt in

vt in prædicto. c. nemo. & hoc est falsum. vt not. 93. di. si inimicus. de sen. ex. c. nulli. Tertium quia ex eo sequeretur oem prælatum etiã non subditos ligare posse cum oes sint subditi Christo & Papæ cuius autoritate ligat. Ponderetur ergo tex. illius. c. qui sic iacet nemo cõtemnat vincula ecclesiastica. Præsupponit ergo quem vincularum q̄ non potest quis non subditum vt probatũ est. Sequitur. nec em homo est. qui ligat sed Christus qui hanc potestatem dedit. fatetur ergo q̄ subditus vincularum a prælato. vincularum d̄ a Christo. qui clauis potestatem illi dedit. Matthei. 16. Ioannis vltimo. Virtutẽ ergo vinculi exprimit & fortificat ille canon. Sed potestatem vincularum non ampliat. Et sic patet. q̄ nil facit s̄m eum ibi. vbi de hoc plenissime tractat. & idem tenet. j. de rap. c. 1. & in c. alleg. Romana. §. caueant. pro qua opinione facit quod not. Hof. & Io. An. j. de app. c. dilectis.

9 in principio dicentes. q̄ nulla cõsuetudo valeret vel dare posset. quod inferior imperaret superiori suo vel in eum animaduerteter cõ quibus satis cõcordat Arch. in calle. inferiori: quia talis consuetudo esset irrationabilis. ar. hic. & ibi. 89. di. ad hæc. 93. dist. nulla. 96. dist. si quis dubitet. & ideo oino reprobanda. s. de consue. cum inter. & c. vlt. Quam opi. credo veriorẽ in foro iudiciali. Sed contrariã frequer in foro penitentiali tanquã animã tiorẽ ar. j. de spon. iuuenis. de homicidio ad audientiam. & c. significasti. 2. & c. pen. de cle. ex. mi. illud de sen. ex. inquisitioni: & ad hoc facit quod ipse Io. An. notat. j. de reg. iur. c. qui tacet in nouella. li. 6. vbi quærit. si cõstitutio epi t̄ præcipit nullam alienationem rerũ immobilium ecclesiarũ fieri per clericos sine licentia epi. vitians contractũ & addens penã arbitrariã & capitulũ suum præmissõ tractatu episcopi. epi vendat aliquas terras sine alia licentia. an loc' sit penis statuti? & soluit q̄ non.

¶ Super glo. in fin. Si quæris vtrum ille cui Papa mandat q̄ excommunicet aliquem possit ipsum sic excommunicatum absoluerẽ. distinguere. aut mdat. & t̄ cõmittit sibi. vt iudici. puta quia committit sibi cognitionem & decisionẽ causã alicuius & virtute huius mdati alteram partium excoicet. & tunc poterit quando durabit sua iurisdictione eum absoluerẽ. vt. s. de rescriptis. c. olim ex literis. & de off. dele. q̄ parenti. & hoc not. Io. 2. 1. di. inferior. & 27. q. 1. si homo esles. 7. q. 1. peruenit gl. fi. & Archi. post eum.

12. Aut t̄ mandat sibi. vt nudo executori. vel vt ad illũ solum articulũ deputato: & tunc nõ poterit eum absoluerẽ: quia functus est officio suo. s. de off. dele. ex literis. & c. qm̄ pro hoc. j. de verb. sign. c. fi. Io. & G. in d. c. peruenit. & in d. c. si homo esles. Fallit in casu. vbi Papa specialiter absolutionem sibi committeret. vt. s. de off. deleg. c. quoniam. in fin. s̄m Hug. in calle. peruenit. & Io. in c. alleg. si homo esles. & ita intelligo gl. istam. & ita in effectu distinguit Hostien. in summa de sen. ex. §. quis possit ab hac sententia. sub. §. sed quid si Papa. & Astensis post eum. lib. 7. tit. quis potest ab excommunicatione absoluerẽ. articulo. 6. q. quid si Papa. Henricus Boich.

- 1 Humilitas interior sequenda.
 - 2 Humilitatem exteriorẽ damnari.
 - 3 Virtutis opera.
 - 4 Humilitatem varie fingi.
 - 5 Ironia. & iactantia. & vtra perniciosior.
 - 6 Humilitatis gradus.
 - 7 Vocandi solum maiores vniuersitatum.
 - 8 Vocandi sunt. quorum interest.
 - 9 Compositio quibus quandoque obstr. 10. 1. 1.
 - 12 C. humilis. explicatio.
- H**umilis. Si quæris. vtrum. & quã humilitas sequenda est. & approbãda distingue q̄ t̄ quãdã est humilitas interior residens in corde. & illa sequenda est. & approbãda. vnde dñs dixit. Matthei. 19. c. ait. Discite a me. quia mitis sum. & humilis corde modo ois Christi actio nostra est instructio. 1. q. 1. Christus qd̄ fecit. 2. q. 1. Deus omnipotens. & in psal. 24. Vide humilitatem meam. & laborem meũ: & dimitte vniuersã delictã meã. & in psal. 34. Humiliabam in ieiunio aiam meam. & c. & in psal. 130. Humiliatus sum vsquequaq; Dñs iudica me s̄m verbũ tuum. Item Matthei. 5. Beati mites & c. Quædam vero est humilitas exterior: & tunc aut dat seu dare potest verisimiliter pximo occasionem delinquendi. vt q̄ prælatus est nimis humilis erga subditos per quod regendi frangitur autoritas. 86. dist. q̄ necessitas. vel q̄ quis propter suam humilitatem nimiam sperneretur. & illa non est sequenda. vt hic legitur & notatur. Aut non. & tunc aut humilitas est vera. non ficta & talis est approbãda. vt hic. & 46. di. hoc habet. de quo ibi per Arch. gl. 2. & 3. vnde Beatus Ber. dicit. Virtutis t̄ primum opus est doceri. vir-

tus cum humilitate vult doceri cũ labore. quæri cum amore. haberi nec aliter vel doceri vel quæri vel haberi potest. Aut est ficta. vt cũ aliquis de se minora fingit. & tunc dicit frater Astensis lib. 2. & 6. ti. de iactantia. q̄ hoc dupliciter potest t̄ contingere. vno modo salua veritate. dum. scilicet. maiora quã sentit in se tacet. & quædam minora detegit quã tñ in se esse cognoscit & hoc non est ironia nec est peccatum s̄m genus suũ nisi per correctionem suam. Alio modo declinãdo a veritate vt cum de se asserit aliquid velle. quod de se non cognoscit. Aut cum negat magnum aliquid quod tñ in se esse percipit: & sic est ironia t̄ est semper peccatũ. Vnde Gregorius. Incaute se humiliat qui mentiendo se illaqueat. vnde hæc est falsa humilitas de qua dicit Augustinus in quadã epistola. quod est magna superbia. Et vtrum ironia sit maius peccatum. quam iactantia. ridet Astensis ibi. q̄ vtraq; mctitur vel verbis vel quibuscuq; exterioribus signis circa idẽm scilicet. circa cõditionem personã. Vnde ratione materiẽ siue obiecti circa quod sunt æqualia sed vt plurimum iactantia procedit ex turpiori motiuo scilicet ex lucri appetitu vel honoris. Ironia vero ex hoc q̄ fingit licet inordinate. Vnde pp̄ primum est grauius & s̄m hoc dicitur. 4. Ethic. q̄ iactantia est peccatum grauius. Ironia tñ contingit q̄nque. vt hic minora de se fingat ex alio motiuo puta vt dolose decipiat. & tunc ironia est grauior & sic dicitur ecclesiastici. 19. Est qui nequit se humiliat. & interiora eius plena sunt dolo. Et not. q̄ glo. Matthei. 3. dicit q̄ perfecta humilitas t̄ habet tres gradus. Primus subijcere se maiori. & nõ proferre æquali. Secundus subijcere se æquali & nõ proferri minori. qui est abundans. Tertius est subesse minori qui est perfectus. Henricus.

¶ Si quæris. vtrum in negotijs. seu tractatibus omnes quorum interest & quibus præiudicari t̄ potest. sint vocandi. refert. aut agitur de negotijs vniuersitatũ: & tunc non vocantur oes singulariter. sed sufficit vocari maiores. & syndicos vniuersitatis. C. de iura. calum. l. 2. §. sin autem. ff. de condi. & demon. l. munitipibus. Aut agitur de t̄ negotijs singularium. & tunc regulariter omnes. quorũ interest & quibus præiudicari potest. sunt vocandi. ff. de iur. ru. pr. l. per fundum. C. de auth. præstan. l. fin. & s. de offic. Archid. ad hæc in fin. secundum Inno. Host. & Io. Andr. quod intellige vt dixi. s. de consi. c. cum omnes.

¶ Hic habes. q̄ prouiso Papæ præiudicat consentientibus. licet tenorem prouisionis ignorent. Iuxta hoc. si quæras. vtrum cõpositio. prouiso. vel transactio præiudicat in ipsam consentienti. sed tenorẽ ipsius ignoranti. refert aut cõpositio fit t̄ extra iudicium. & nullo mediante: & is. qui cõsentit in nullo certificatur. & tunc non præiudicat cõsentienti. & tenorem ipsius ignorati. Sic loquitur. ff. de pac. l. tres fratres. ff. de transac. l. cum aquiliana in fi. Aut fit aliquid t̄ mediante. puta. quia in iudicium. vel alium cõpromittitur taliter. q̄ de alto & basso. sicut vtuntur Gallici in vulgari stio. possit dicere & facere quicquid voluerit. hoc est. vni vni partis in totũ. vel in partem dare alteri. & tunc non potest de cetero aliqua partium ignorantia allegare: quia ex vi pacti vtraq; se excludit: ergo de se quærat ad hoc. ff. de mino. l. cum mandato. & ff. de arb. l. diem. p̄ ferre. §. stari. ff. si mensor fal. mo. dixit. l. 1. §. hæc actio ver. p̄ inde. de insti. l. sed & si quis §. si. de acqui. pos. si. ver. sin autem. Idem t̄ si cõpositio scripta etiam clausa & signata partibus ostendatur. & partes eidem cõsentiant siue pro ipsi siue cõtra ipsas: imputare eñ possunt sibi. si ipsam non faciãt aperiri. vt p̄bat euidenter hic & ff. de positi. l. 1. §. si cista ver. quid ergo si ignoraue rit. de transac. l. nõ est ferendus. de act. empt. & vendi. l. teneatur. 1. r̄iso. de auro & ar. leg. l. Quintus Mutius in fi. & l. & si non sint. §. perueniamus. & l. si §. mulier. & hoc ideo permittit quia boni iudicis est lites diuimere. ff. si cer. pe. l. quidã estimauerũ. j. de dolo & conu. c. fin. hæc distinctio potest intelligi ex dictis Host. hic cũ quo satis cõcor. Io. An. Sed quo ad intellectũ huius decre. ipse Io. An. dicit. q̄ ponderat t̄ verbũ in textu solenniter. & putat q̄ hæc sit mens litera istis. quib' scribitur exhibebũt formã cõpositionis istis. quorũ cõsensus requirit & si cõsenserit fiet solẽnis publicatio. per quã deinceps ferari iubebitur & pro sua tenebitur: si dissentiat fiet quod sequitur.]

- ¶ De treuga & pace. Rubrica.
- 1 Belli genera: bonũ quãd in sum. 2.
 - 3 Iudicis auctoritate. non nisi iusta. bellum recte permitti. & 4.
 - 5 Bellum defensionis gratia an iure permittitur.
 - 6 Bello capta quando. an non. restituenda.
 - 7 Quellum illicitum.
 - 8 Belli species.
 - 9 Pax sequenda: eiusque fructus.

Treugas.

Treugas. Si quæris quod bellum dicitur licitum: & quod nõ distingue quia multiplex est bellum. Vnum est inter fideles. & infideles. & hoc potest dici bellum romanum: & tunc aut fit iure approbatũ: & hoc est iustum respectu fidelium. j. de heret. exco. munitipibus. 1. & 2. & de voto & voti redemp. c. licet. & c. magne. & c. se. de iudejs ita quorundam. Sed respectu infidelium est iniustus. 1. 1. q. 3. non semper & c. Iulianus Imperator. Aut fit iure prohibentẽ. & tunc est iniustum quo ad pugnantẽ & non quo ad defendentes. vt. C. de pag. l. Christianis. & j. de Iudæis sicut Iudæi. t̄ Aliud inter fideles hinc & inde. & hoc est multiplex: quia aut fit autoritate iudicis. aut fit autoritate iuris: aut fit non autoritate iudicis nec iuris. sed propria autoritate. Si autoritate iudicis legitimi. tunc refert. Nam aut huiusmodi autoritas siue iustus iudicis autoritati iuris non repugnat: puta quia ij cõtra quos iudicet bellũ immediate sub iure ei & habet ius exercẽdi merum imperium. nec est author in propria causã. nec erat & tunc iustum potest dici siue fiat impugnando siue defendendo. ad hoc ff. quod met. cau. l. continet. 23. q. 2. iustum. & §. cum ergo. 23. q. 3. §. ecce. & q. 4. ille gladium. & q. 5. miles. & c. seq. & c. regnũ.

3 Aut autoritas t̄ iudicis siue iustus autoritati iuris contrariatur euidenter. & repugnat. & tunc est iniustum. vt 1. 1. q. 3. c. qui resistit. c. Julia. & c. si dñs. & c. non semper. C. de iure fil. l. phibitum. & l. defensionis facultas. de decuri. l. oes. in fin. lib. 10. de metatis. l. deuotũ. li. 1. 2. Si autoritate t̄ iuris fiat. quod est vbi- cunq; a iure conceditur: & tunc est iustum. siue hoc fiat impugnando siue defendendo. & siue sit voluntarium. siue necessarium. vt patet. C. q̄ liceat vniciq; sine iudi. se vind. l. 1. & 2. & de epi. & cle. l. si quis in hoc genus sacrilegij. & de ijs qui latrones occultat. l. si. j. de homi. pro humani. in fi. & de sen. ex. c. dilecto. li. 6. ff. de rei. ven. l. qui restituere. Itẽ potes ponere exemplum de illo. t̄ qui se defendit autoritate iuris p̄ra voluntarie impugnantes. ff. de iusti. & iure. l. vt vim. Si p̄pria autoritate fiat tunc est iniustum. Et hoc siue fiat defendẽdo. vt quia fit t̄tra autoritatem iudicis per aliquos iudici cõtumaces. vt quia autoritate iudicis legitimi non errantis. aliũ impugnat iuste pugnat: impugnant aut iniuste se defendit. quia tanto magis apparet de sua cõtumacia. & presumpuosa rebellionẽ & multo magis si inuadat: & impugnet. & hoc bellũ potest vocari præsumptuosum ar. de pe. di. 5. q. 6. 1. ad fi. s. de maio. & obe. si quis venerit. ff. de rei. ven. l. qui restituere. siue fiat cõtra autoritatẽ iuris siue defendendo impugnãdo & hoc potest dici temerarium. Ad hoc facit quod d̄ in isto. c. & j. c. pximo. & de penis felicis. li. 6. & extra de pœnis. c. si quis suadente. in cle. Siue fiat voluntate p̄pria per aliquos alios impugnãtes. & hoc potest dici bellum voluntariũ vt. C. ad l. Iul. de vi pu. vel priuata. l. qm̄ multa facinora. quod verũ etiã si per diffidentia sibi in vicem remitterent fidem quã cũ natura inter hoies quoddã ius statuere. hominem homini infidari. nephas est. ff. de iusti. & iure. l. vt vim. quia hoc ius per pactũ remitti nõ potest. ff. de pactis. l. ius agnationis. C. de patria. po. l. abdicatio. Et not. q̄ quis captus in bello romano. vel in bello t̄ autoritate iudicis competentis. & non errãtis vel in bello autoritate iuris factõ nõ tenetur ad restitutionem: fecus de captis in bello presumpuosis. quod temerario siue voluntario. qd̄ dic vt no. ho. in summa hoc ti. §. quid fit iustum bellum. Et hæc vera intellige de bello. qd̄ fit alias. quã in defectũ probationis. Si vero t̄ quæris de duello. qd̄ fit in defectũ probationis. & ad probandũ tale semper est illicitũ saltem s̄m canones: quia nõ est nisi Deum tentare. vt. 2. q. 5. monachiam. & j. de cle. pugn. in duello. c. 1. & 2. & dic vt ibi. & de ista materia not. Ho. & Io. An. in nouella. in d. c. pro humani super verbo. diffidatur. li. 6. dicẽtes septem esse bella. t̄ Primum est romanum. s̄m iudiciale. tertium presumpuosum. quartũ licitum. quintũ temerarium. sextũ voluntarium. & septimũ necessarium quod dic. vt dixi ibi. dicunt præterea q̄ etiã post diffidationem non pnt aliqui se iniucem impugnare. nec valet cõsuetudo cõtraria: vel iur. s. de consue. c. fi. & j. de iure iur. c. 1. lib. 6. Et sex casus quare nõ est pax inter hoies vide per Archi. 23. q. 1. noli. & per Io. An. j. de re iudi. c. ad apostolicẽ super verbo pace. lib. 6. & de pace & bello not. Astensis lib. 2. ti. de pace. Et nota q̄ quilibet t̄ tenetur. & debet sequi pacẽ. & appetere eam tam ex præcepto diuino. vt patet Zach. 8. c. veritatem tñ & pacẽ diligite hæc dicit dñs exercituum & in psal. 33. Inquire pacẽ & prosequere eam. & Marci. 9. c. & recitatur. 43. di. fit rector habete in vobis sal. & pacẽ habete inter vos. quã canonico vt hic & s. in proemio. Rex pacificus cuius ois actio nostra est instructio. 2. q. 1. Deus omnipotens quã ciuili. vt in auth. de

pace te. & iura. fir. & de pace tenẽda & eius viola. coll. x. q̄ etiam primi in execrabilis & extimabilis exhortatione. Matthei. 5. c. Beati pacifici. qm̄ filij Dei vocabuntur. & in psal. 36. Mansueti aut hereditabunt terrã: & delectabuntur in multitudine pacis.

1 Treuga conuentionales.

2 Treuga non nisi seruanti seruandã. & 4.

3 Treuga canonice: earumque genera.

Treuga. Si quæris. vtrum. & qualiter treuga sint seruandã. refert. aut quæris de treugis conuentionalibus. aut de canonicis. Si de t̄ conuentionalibus & dicuntur conuentionales quæ ex conuentione partium recipiunt formam sicut quilibet alius contractus. ff. de positi. l. 1. §. si conuenier. & de regu. iur. l. cõtractus. & tunc aut pars aduersã seruat eas aut non t̄ si pars aduersã seruat eas oino sunt seruandã etiam hosti romano. 23. q. 1. noli. 2. 2. q. 4. Innocens. si non seruat eas. tunc sua pars aduersã non tenetur eas seruare. 28. q. 1. si infidelis. 95. dist. esto subiectus. ff. locati. l. quepro. §. inter locatorem. C. de pac. l. si proponas. de transac. l. si diuersa pars. j. de iure iur. c. peruenit. 2. cum ibi alleg. Si quæris de treugis t̄ canonicis de quibus loquitur hic. s. c. pximo & istas treugas canonicas aliqui habet perpetuas. alij temporales: perpetuas habent clerici. monachi. & conuersi. dum in ecclesijs canonicæ & regulariter viuunt. alias non vt hic & j. de vita & ho. cle. c. h. de cle. coniuga. c. Ioan. & c. diuersis fallacijs. C. de epi. & cle. l. generaliter. Idem de rusticis quando sunt in agricultura. vt hic. Temporales hnt omnes cõmuniter. & durant. prout legitur & notatur. s. c. pximo. & ita notat in effectu Host. in summa huius titu. §. quot sunt species. Et intellige. quod iste treuga t̄ canonice sunt seruandã: dummodo aduersãrius eas seruet: alias secus. vt dictum est de conuentionalibus. Nam cõuentionales quæ pcedunt ex consensu fortiores sunt & fortius ligant. quã ille canonice: quia ligant de iure naturali. vt ff. de pac. l. 1. & 2. de iure diuino. vt in c. alle. nolo. 23. q. 1. de iure ciuili & in aut. de pace te. & eius viola. & de pace tenẽda & iura. fir. per totũ. & de iure canonico vt in iuribus alle. & tñ ille non sunt seruandã hosti: nisi & hostes seruauerint vt est dictum: ergo nec canonice arg. s. de elec. cum in cunctis. in principio. & C. de sacros. eccl. aut. multo magis. & c.

- ¶ De pactis. Rubrica.
- 1 Actionem ex pacto nudo nasci canonis.
 - 2 Pactum nominatum actionem parere. 5.
 - 3 Pacto imominato actionem non nisi rei interuentu dari. fallit. 4.

Pactum. Si quæris. vtrum nudum pactum pariat actionem. distingue t̄ aut quæris s̄m canones. & dic q̄ sic. vt hic. & j. eo. c. qualiter. quod intellige. vt dicam. j. eo. c. si. nec mirum quia dum quis venit contra pactũ. peccat mortaliter. arg. 22. q. 1. prædictum. vt not. Ber. hic in fi. Aut s̄m leges & tunc aut huiusmodi pactum transit in speciale t̄ nomen cõtractus: & tunc semper parit actionem. vt patet in emptione. & venditione. in locatione. & conductione. & in stipulatione. & in similibus. j. de empt. & vendi. per totum de locato & conducto. per totũ. ff. & C. eo. tit. per totum. & de verb. obli. per totum. Aut non transit t̄ in speciale nomen cõtractus. sed itat in finibus generalitatis: & tunc aut huiusmodi pactum vestitur rei interuentu seu traditione aut non. Si sic. tunc parit actionem. vt. C. de rer. permul. ex placito. nam illo solo modo. scilicet. rei interuentu. seu traditione pactum nudũ vestitur vt not. Iaco. de Ra. & Pet. de Bellaper. & Cy. C. eo. tit. l. legem. Et hoc intellige verum. scilicet. q̄ pariat actionẽ. dummodo alias pactum sit rõnabile & honestũ: alias secus. vt dicam. j. eo. c. fi.

4 Si t̄ pactum nudum nõ vestitur rei interuentu seu traditione tunc nõ parit actionẽ. vt ff. de pac. l. iurifgen. §. sed cũ nulla ver. igitur nuda pactio. Sed hoc fallit in certis casibus vt. ff. de nant. l. feno. l. periculi. de vsur. l. etiam. & C. de vsur. l. frumenti. ff. de pollicita. l. pactum. & quod dicit Host. hic. q̄ fallit etiam in constituta pecunia. vt ff. de consi. pec. l. 1. & in dote. vt. C. de dotis promiss. l. ad exactionẽ. & de rei vxo. act. l. vna. & in donatione. vt. C. de dona. l. si quis argentum. in fin. t̄ Salua sui reuerentia. non est verũ. quia isti casus hodie sunt redacti per legem in speciale nomen cõtractus: & ideo actionem pariunt. sicut & alia conuentiones. seu alia pacta iurifgentiũ. que in speciale nomen transeunt. vt notat prædicti Iac. Pet. & Cyn. in l. legal. legem.

1 Multis cura rebus. pensiones ne augeantur: alias cõtra & qui. 2.

3 Bvsa priuata quando non implenda.

Hen. Boich super Decret. K Cum de-

Vm clerici. Si queris, nunquid augmenta-
tis facultatibus ecclesie, pensio
nem debentis ipsa pensio debeat augmentari, refert
aut bona ecclesie sunt augmentata diligentia cle-
ricorum & tunc non debet augeri pensio. vt. C. de alluio. l. vlti.
Aut sunt alias, seu aliunde augmentata, quam industria clericor-
um, & tunc aut necessitas, vel paupertas illius ecclesie, cui de-
betur pensio hoc exigit, vt pensio augmentetur, & tunc po-
test & debet augmentari: dummodo palam & publice fiat capitu-
lo consentiente & suo iudice autorizante. ar. ff. de admi. tu.
l. non existimo. j. de prab. expofuiti. j. de ijs qua sunt a pra-
la. c. tua. & c. pastoralis. j. vt eccle. bene. c. vnico. §. fi. Aut neces-
sitas, vel paupertas illius ecclesie, cui debetur pensio, hoc non
exigit: & tunc priuata bursa ecclesie, cui debetur, no replebitur.
sed potius diuinus cultus augmentabitur: & sic loquitur ex-
presse. §. de cotti. cum M. Ferrar. & c. pen. vbi de hoc. & iun-
ge quod no. j. ti. pximo. decqtero. fm Ho. qui ponit ista distin-
ctione hic & vide qd dicat post eum. j. de Cenli. c. phibemus.

- 1 *Paſſa contra essentialia non seruanda.*
- 2 *Pacifici contra accidentalia licet.*
- 3 *Pacificus reſtè quis in plus quam facere poſſit daturus fallit. 8.*
- 4 *Paſſa poſſibilia tenere.*
- 5 *Paſſa impoſſibilia nulla.*
- 6 *Paſſum turpe quando, an non, seruandum. 9. 10. 11. & 12.*
- 7 *Paſſum impoſſibilitate facti, præter temporale, nullum.*
- 8 *Paſſum contra ius (dempto priuato) irritum. 15. & 16.*
- 9 *Reſcripti & paſſi diſcrimen.*
- 10 *Paſſo irrito, pœnam corrue.*
- 11 *Paſſo præter ius nullo, pœnam debent.*
- 12 *Pœnam, paſſo iuſto, debent qui accipiendum. 21.*
- 13 *Stipulatio conditione iniurata quando, an non, valeat. 23.*
- 14 *Conditionalis obligatio quando pura.*
- 15 *Conditionalis inſtitutio quando pura.*
- 16 *Conditio an in diem transferenda.*

Actiones. Si queris, qn pactum debeat ser-
uari, & qn no, distingue aut est pos-
sibile & honestum ita, qd nec est de turpi, nec ob-
turpem causam: nec turpiter interpositum: aut non.
Si sit possibile, & honestum: tunc refert quia quedam sunt pa-
cta quae sunt contra tractum circa quem interponuntur. quæ-
dam contra naturam rei, circa quam interponuntur. quedam con-
tra neutrum. In primo casu refert, quia quedam pacta sunt con-
tra essentialia, seu forma essentialiam ipsius contractus, & illa no
valent. vt. ff. de praec. l. cum praecario, & j. de praec. c. vlt. vbi de
hoc & de condit. appo. c. vlt. quedam pacta sunt contra acciden-
talia, seu forma accidentalem contractus vt est pactum qd ven-
ditor non teneatur de vitijs & morbis quod no est contra for-
mam essentialiam ipsius contractus, sed contra ius quod datum est
concessum ipsi emptori & talia bene valent. vt. ff. de pact. l. pa-
cifici. Idem illo, qui rone contractus t habet priuilegium, quod
non condemnetur, nisi in quantum facere potest: puta pro socio,
tutele, & similibus. ff. pro socio. l. verum. §. i. de re iud. l. si coue-
nerit. nam pactum factum in contrarium scilicet, qd in solidum con-
demnetur valet. Dicitur autem hie priuilegium rone contra-
ctus qn habet priuilegium in certo contractu vt in donatione
societate & similibus. In secundo casu. qn pacta sunt contra
naturam rei, refert aut sunt ex interno & tunc no valent.
vt. ff. de vsu & habi. l. per seruum. §. i. Aut sunt in ipso contra-
ctu: & tunc aut pactum contrarium est ipsi rei in essentialibus, &
tunc no valet ipse contractus. vt in l. allegata, per seruum. §. i. 2. re-
sponso. Aut est rrium ipsi rei in accidentalibus, & tunc no va-
let pactum: sed bene valet contractus. vt. ff. si usufru. pet. l. vti frui.
§. i. vt hoc no. Pet. de Bellaper. & Cyn. C. de iure emphy. l. 2. In
tertio casu refert: aut pactum non habet aliquam conditionem
vel adiectionem impossibilem de iure, vel de facto adscriptam, &
pactum tale regulariter seruari debet: dummodo conditio paci-
ficentium, vel rei deduce in pactum non repugnet. vt. ff. de pact.
l. iurifigentium. §. prætor ait. §. eo. c. 1. & c. qualiter. Aut habet ali-
qua conditionem vel adiectionem turpem vel impossibilem de
iure vel de facto sibi adscriptam, & tunc no valet. De turpi pa-
tet. ff. de codi. in l. i. conditiones. & l. filius. De impossibili con-
ditione: puta si pmitto decem sub conditione, si caelum digi-
to tetigeris patet in l. de inuti. stipu. §. si impossibilis. Si est im-
possibile, t vel inhonestum siue turpe, tunc aut queris primo de
pacto turpi, vel rei turpis siue turpiter interposito: aut queris
de pacto impossibili. Si queris de turpi, vel rei turpis tunc aut

est turpe turpitudine indecentiae, seu vtilitatis saltem respectu
pacificentis, non tñ turpe respectu boni moris. vt si facio pactum
de curando cloacas meas, vel de portandis stercoreibus in pra-
dium meum cum tali, cui turpe & indecens est talia facere, &
tunc valet pactum fm Hof. hic. Aut est turpe seu rei turpis
respectu boni moris, & tunc refert: aut turpe ex parte stipulan-
tis [seu recipientis] tantum: aut est turpe ex parte vtriusq; tam
promittentis seu praestantis quam etiam ex parte stipulantis, seu
recipientis. Si primo modo tunc aut non interuenit iurim, &
tunc non est de necessitate seruandum. vt. j. de iureiur. c. debi-
tores. j. rñso. quia licet pactum tale teneat ipso iure, tñ obstat
exceptio, vt patet in illo, qui turpiter & per dolum, vel metum
inductus est ad promittendum, vbi licet promissio teneat ipso
iure, tñ obstat exceptio vt. C. de inuti. stip. l. dolo. vt in illo, qui
promisit vsuras. Item pactum factum cum illo qui t ob reueren-
tiam personae suae habet priuilegium qd condemari debeat in-
quantum facere possit, vt condemnetur in solidum non valet quia
esset contra bonos mores vt patet in marito couento ab vxore
& patre a filio. ff. sol. mat. l. alia causa. §. eleganter. & intellige, qd
ille habet priuilegium rone personae, qm ex quocunq; contra-
ctu conuenitur habet illud priuilegium ne condemnetur, & c. de
re iud. l. non tantum. de quo per Hof. j. de solu. c. Odoardus.
in fin. Aut interuenit iurim & tunc aut interuenit ex parte re-
cipientis tantum, vt quia t creditor qui stipulatus fuit vsuras a
debitore iurauit, quod debitor eas sibi solueret, & tunc idem
scilicet qd debitor de necessitate iurim creditoris seruare no te-
netur. arg. calle. debitores. §. si vero. a contrario sensu. Nam ex
quo ibi dicitur, quod debitor teneatur seruare suum debitum iurim
per consequens innuitur quod no teneatur seruare inter positum
ex parte ipsius creditoris, quia quod de vno dñ, & c. j. de præ-
sump. c. nonne. cum ibi alleg. quia iurim est personale, & non lig-
gat, nisi iuramentum: vt eo. ti. c. veritatis. Aut iuramentum interue-
nit t ex parte promittentis, & tunc seruandum est iurim. licet
postea id quod traditur, repetatur, vt legitur & no. in calle. de-
bitores. §. si vero. & j. quod met. causa ad aures. & c. ad audien-
tiam. & hoc verum, nisi superior super tali iusto dispenauerit,
vt legitur & no. j. de iureiur. c. 1. & c. debitores. Superior vero
in hoc casu ne dum Papa sed eps qui potest dispensare & absolu-
ere in & super iuramentum per doli vel vim, vel metu extor-
tis vt no. Inn. & Hof. in calle. debitores. & pro hoc. 15. q. 6. c. j.
& 2. licet Spec. videatur de cere. rrium. ti. de lega. §. nunc offen-
dendum ver. 24. vltra dimidium columnam. Si secundo modo,
scilicet, qn pactum est turpe ex parte vtriusq; scilicet, tam sti-
pulantis seu recipientis, quam etiam ex parte promittentis seu
praestantis, tunc tale pactum (etiam si iurim interueniat) nul-
latenus est seruandum. vt hic & j. tit. 7. constitutus & hoc siue
huiusmodi pactum sit turpe: quia de & super re turpi interposi-
tum, & contractum vt quia stipulatur, vel pacificatur quis homi-
cidium committi. quod quidem pactum no valet ipso iure. ff. de
verb. obl. l. generaliter. & l. seq. de pactis. l. iurifigentium. §. si pa-
cificar. siue sit turpe t quia ob turpem causam interpositum, vt
quia pmitto tibi centum, vt homicidium, vel adulterium, vel fur-
tum committas quod quidem pactum similiter non valet ipso iure
fm accur. & Dy. & vñ casus pro eis. ff. de verb. obl. l. si plagij.
licet Iaco. de Ra. & Pet. de Bellaper. teneant, quod valeat ipso
iure tñ obstat exceptio per l. ff. de doli. ex cep. l. 2. §. si quis. & qd
dicit. l. allegata, si plagij. ab initio no valet: exponunt ipsi verum
est cum effectu, sed Dy. exponit ipso iure, & melius, vt videf.
Si queris de pacto impossibili, tñ aut est impossibile facti, vt
si pmitto tibi solem vel lunam, a ut est impossibile iuris: vt
quia pmitto rem sacra, vel religiofam. Si est impossibile facti
tunc aut t impossibilitas est perpetua, & tunc no valet, vt in l. i.
de inuti. stip. §. i. ff. de verb. obl. l. si stipuler. & de regu. iur. l. im-
possibilium. & hic. Aut impossibilitas est t palis, & tunc valet
pactum, sed expectatur quousq; possibilitas aduenit. vt. ff. de
verb. obl. l. inter stipulantem. §. sacram. in l. i. de leg. §. si res alie.
Et hoc nisi sit contra bonos mores. vt. ff. de verb. obl. l. si stipu-
ler. ad hoc facit. j. de voto qd super ijs. Si est impossibile iuris:
vt quia est contra ius, tunc non valet, vt hic. & ff. de verb. obl. l. i.
generaliter. & l. veluti. Circa tñ istum articulum subdistingue,
quia qnq; pactum dicitur esse contra legem t naturalem, vel di-
uinam, & tunc no valet, vt in iuribus allega. & ff. de pact. l. iura
sanguinis. & 22. q. 5. c. iurauit. & c. in malis promissis. & c. non
semper. cum ibi no. qnq; pactum est contra legem canonicam,
vel civilem, & tunc aut est contra ius publicum, quod est introdu-
ctum in fauore totius vniuersi & tunc no valet pactum. vt. ff. de
pac. l. ius publicum. & l. iurifigentium. §. si pacificar. cum ibi no. Aut
est ius respiciens solummodo singulares psonas & circa iura sin-
gularium

gularium personarum introductum: & tunc aut pactum est con-
tra legem, vt quia per legem prohibetur interponi & tunc non
valet. vt probatur. C. de vsuris. l. eos. §. 1. & l. vlti. Aut pactum est
16 t contra legem no quia per legem prohibetur interponi sed quia
tenor ipsius pacti legi est contrarius, Verbi gratia, lex dicit, qd
venditor teneatur de vitijs & morbis. Item lex dicit qd condu-
ctor teneatur ad pensionem: modo pone, qd per pactum agatur, qd
venditor no teneatur de vitijs & morbis, & qd conductor non
teneatur ad pensionem, certe istud dictum bene valet: quia no
est contra legem directè ex quo lex non prohibet interponi. Ita
intellige ff. de pactis. l. pacifici. & C. locati & conducti. l. circa loca-
tiones vbi de hoc & ad hoc faciunt no. per accur. C. de iure em-
phy. l. 2. in gl. per se huius in quaestione. Sed quid si fecit & c. &
Pet. de Bellaper. & Cyn. quom. Et hie vera in pactis: aliud in
17 t rescriptis quia rescriptum cuius tenor esset iuri rrius non vale-
ret. vt C. de praeci. imp. offe. l. rescripta. Et est ratio diuersitatis
inter rescripta, & pacta, quia quantum ad rescripta, lex habet clau-
sulam derogatoria: quia lex dicit nec dñosa fisco nec iuri con-
traria, & c. vt in d. l. rescripta. & 25. q. 2. rescripta. Sed, quantum ad
pacta, oes leges hnt clausulas permissorias. nam gñaliter cautum
est in iure, q quis renuntiare potest oibus que in fauorem eius
introducia sunt. vt C. de pact. l. i. quis in cõscribendo. & qn pa-
ctum dicat turpe, vel rei turpis, vel impossibilis de iure vel de
facto vide hic per Ber. & Ho. & plenius per Ho. in summa hui-
ti. §. qd sunt diuisiones pactorum, & de rditione. appo. §. qd rditio.
¶ Si queris, vtrum stipulatio penalıs adscripta couentioni, vel
pacto valeat, & teneat refert, aut couentio, vel pactum interponi
tra leges, vel canones eam, vel eum reprobates, vt quia ali-
18 quid impossibile t de natura vel de iure deducit in ipsam con-
uentionem, vel pactum, & tunc sic ut no valet principalis couen-
tio, seu principale pactum, ita nec etiam pœna sibi adscripta: nec
etiam iurim super hoc praestitum, & hoc siue stipulatio, siue con-
uentio vel pactum sit in faciendum, siue in dando. vt. ff. de verb. obl.
l. stipulatio hoc modo. & l. si homo mortuus. Aut ipsa couen-
19 tio siue pactum est, seu interponitur t præter legem quod est qd
per legem no reprobatur, nec etiam approbatur, sed omni legis
auxilio destituitur, vt qn aliquis alteri extraneo cuius iuris no
est subiectus stipulatur vel pacificatur & tunc ipsa couentio, si-
ue ipsum pactum no valet, sed bene valet, pœna adiecta. vt in l. i.
de inuti. stip. §. alteri. Aut pactum, seu couentio principalis t est
20 fm legem & tunc valet vtrunq; scilicet tam pactum quam pœna
appositio: ita tamen qd pacificens alteri sit contentus vt. ff. eo. l.
rescriptum. §. si pacto. fm Inno. qui istam distinctionem ponit. §.
eo. c. proximo. & hoc vltimum verum nisi dictum sit qd possit
peti pœna, rato manente pacto vt. ff. de transac. l. pen. Verum tñ
ecclesiastici suo interesse debent esse contenti: quod dic. j. de
21 pœnis suam fm Hof. ibi. Et istam t distinctionem intellige fore
veram, qn stipulatio penalıs incipit a precedenti stipulatio-
ne, vel couentione, vt si dicam sic, promittis mihi dare solem,
vel lunam vel motem aureum, & sic impossibile facti & si non
dederis, promittis mihi dare centum? vel sic, pmitto mihi dare
sacram rem, vel sic, promittis mihi interficere hominem. & sic
impossibile iuris, & si non feceris, promittis mihi dare centum?
Sed quid si stipulatio penalıs incipiat a precedenti conditione vt
si dicam sic, si lunam mihi no dederis, vel montem aureum mi-
hi non dederis, vel si caelum digito non tetigeris, pmitto mihi
centum? vel sic, si hominem non interfeceris promittis mihi dare
centum? & videtur qd sit vtilis, & necessaria ex quo est conce-
pta sub tali no facto cuius factum rrium est impossibile. arg. ff.
de nouat. l. si pupillus. §. qui sub conditione. In isto casu ego Hen-
22 ricus credo sic dicendum, quia aut t huiusmodi stipulatio inci-
pit a conditione affirmatiua vt si dicam sic, Si celum digito teti-
geris promittis mihi dare centum vel si hominem interfeceris pro-
mittis mihi dare centum & talis stipulatio no valet. vt. ff. de verb.
obl. l. impossibilis. j. respon. Aut incipit a conditione negati-
ua: vt si dicam sic: si celum digito non tetigeris promittis mihi
dare centum, & sic est conditio necessaria, & tunc aut talis con-
ditio necessaria, a qua incipit stipulatio penalıs est talis, qd eius
cõtraria a qua incipit est impossibilis de facto, & tunc talis con-
ditio est pura, & necessaria. v. g. si celum digito non tetigeris pro-
mittis mihi decem, vt in l. allegata. impossibilis. 2. rñso. & eo. ti.
23 In illa stipulatione. Aut ista t conditio necessaria est talis qd eius
cõtraria non est impossibilis de facto sed de iure tm vt si di-
cam. Si hominem non interfeceris promittis mihi decem & tunc
non valet. vt. ff. de verb. obl. l. stipulatio hoc modo concepta. &
l. si homo mortuus. Et est ratio, quia in primo casu promissor
metu cõmissionis stipulationis no induceretur seu inuitaretur
ad delinquendum: in secundo sic. ff. de condic. in l. i. l. i. quis sub

condicione iurifurandi. §. sed si sub iurifurandi conditione. Et
ratio diuersitatis quare secus, qn stipulatio incipit a præceden-
ti conuentione impossibile de facto. & secus qn incipit a præ-
cedenti conditione impossibili negatiua facti pot esse: quia qn
stipulatio penalıs incipit a precedenti conuentione cui ipsa sti-
pulatio penalıs accedit vt accessorium debet regulari fm natu-
ram principalis. vt. ff. de regu. iur. l. cum principalis. & j. de regu.
iur. c. accessorium. lib. 6. Et ideo cu promissor teneatur in prin-
cipali teneatur & in accessorijs cum non teneatur seu: & libera-
tur in principali & per consequens non teneatur seu liberatur in
accessorio vt. ff. de verb. oblig. l. si ex legati causa & de pactis. l.
vlt. cum ibi allegatis. Sed vbi stipulatio penalıs incipit a præce-
denti conditione tunc ipsa conditio non est promissio cui sti-
pulatio penalıs possit accedere, & ideo fm naturam illius non
regulatur, sed fm naturam sui ipsius: & ideo committitur vt est
dictum. Et gratia huius, si queris vtrum conditio necessaria fa-
ciat actum, cui inseritur purum, cõditionalem. Refert quia aut
loquimur in cõtractibus, aut in vltimis voluntatibus. Si in t con-
tractibus refert, aut conditio habet certum tps annexum, & di-
co, qd pura est obligatio, sed exactio differtur vsq; in diem eue-
nientem. vt. ff. de noua. l. si pupillus. §. qui sub conditione. cu ibi
notatis. & de verb. obl. l. in illa. responso. Aut non habet cer-
tum tps annexum, & tunc dico, qd habetur pro pura quo ad obli-
gationem, & exactio nem. vt. ff. de verb. obl. l. in illa. in fi. & l. im-
possibilis. Si loquamur in vltimis voluntatibus tunc aut t lo-
quimur in heredum institutionibus, & tunc aut no habet tem-
pus annexum, & tunc est pura. vt. ff. de hæredibus in l. i. seruum
meum. §. 1. Aut habet tempus annexum: & tunc aut certum: &
tunc valet institutio, detracta adiectione tps. ff. de hæred. in-
stit. l. hæreditas. & in l. de hære. in l. i. §. hæres. Sed fallit in mi-
lite. vt. ff. de mili. testa. l. miles ita. & l. in fraud. §. pe. C. de testa.
mili. l. certi. Aut incertum, & tunc æquiparatur conditioni, &
expectatur. vt. ff. de condi. & de l. dies incertus. Et est rō quare
26 non potest t conditio cõferri in diem certum, quia arguendū est
de tpe ad res. vt. ff. de testa. mili. l. miles: sed ita est, qd ali-
quis non potest pro parte bonorū decedere testatus, & pro alia
parte intestatus, vt legitur & notatur. ff. de hæred. in l. i. §. si
ex fundo. & l. quoties. §. si duo. & l. ex facto. C. de hæred. in l. i. l.
quoties. Ergo pari ratione non poterit pro parte tps decedere
testatus, & pro parte intestatus. Sed sub incerto tpe bene po-
test adscribi conditio: in qua dies incertus æquiparatur conditio-
ni vt in l. allegata. dies incertus: & conditio existens retrotrahi
tur, & sic inspecto retrotractu semper vñ fuisse hæres. vt. ff. de
testa. mili. l. quod dicitur. in principio. & de acquir. hæred. l. hæ-
res quæque. Aut loquimur in legatis, & tunc potest dici idem,
quod dictum est in contractibus, per iura allegata supra.

De transactionibus. Rubrica.

- 1 *Abbas de spiritualibus ne transigat.*
- 2 *Transactionem Abbatis de temporalibus probatam subsistere.*
- 3 *Transactionem nullam tempore firmari.*
- 4 *Transactio nulla qui & quandiu reuocabilis.*

Ontingit. Si queris vtrū Abbas, vel prior
conuentualis possit transigere,
vel componere super iuribus ecclesie sine capitu-
lo, vel conuentu: & si fecerit, vtrum capitulum, vel
conuentus possit transactionem, vel compositionem
nem huiusmodi reuocare, refert t aut vult transigere super spi-
ritualibus & non potest vt notatur. §. c. prox. & j. eo. ca. super
eo. cum ibi notatis. Aut vult transigere t super tēporalibus vel
componere super spiritualibus vel t palibus. Et tunc aut capi-
tulum vel conuentus post transactionem vel compositionem, factam
ci consensit. & tunc no poterit eam reuocare vt hic in l. i.
ibi ac si non consenserit & c. & j. de ijs qua fi. a præla. cum nos.
Aut non consensit, & tunc aut ipse habuit ab ipso capitulo vel
couentu potestare vel mandatū sufficiens transigendi vel com-
ponendi: & tunc no poterit eam impugnare vt hic. & j. de reli.
do. c. cū dilectus. Et intellige mandatū sufficiens qn expresse
continet qd possit transigere. ita intelligit Hof. illud c. iuxta qd
vide qd not. Spe. ti. de p. cu. §. i. ver. in præmissis. Aut ipse Ab-
bas vel prior no habuit mandatū expressum & sufficiens transi-
gendi vel componendi, & tunc aut quadraginta quatuor anni a
3 tpe transactionis vel cõpositionis t sunt elapsi & per tm tem-
pus ipsa transactio est seruata, & tunc no poterit eam reuocare:
quia tanto tpe omnis præscriptio est cõpleta, scilicet quadra-
genaria quo ad cõpositionem & quadriennalis quo ad restitu-
tionem vt hic in fi. & j. de iure patro. cura. Aut non sunt elapsi
Hen. Boich super Decret. K 2 quadra-

quadragesima anni & tunc de iure communi poterit eam reuocare. vt hic. Aut sunt elapsi quadragesima anni: sed non quadragesima quatuor: & tunc capitulum vel conuentus non poterit eam reuocare nisi per via restitutionis si ecclesia sit in hoc grauius laesa, in quo casu & in omnibus casibus precedentibus, ecclesia possit petere restituere ppter grauem ipsius lesionem ex quo tempus petende restitutionis non est elapsum. j. de re. eccle. non alie. ad nostram. de in integr. resti. ca. 1. & per totum. & eo. ti. c. 1. & 2. lib. 6. & c. vnico. in cle. & not. Host. hic in fin. & in summa huius tit. eo. s. & in quibus cesset. versic. j. & not. quod.

- 1 Præfens quando dispositioni suorum consentiat an non. 3.
2 L. si feruus explicari.
3 Præfens vendere sinens an sibi noceat. 5.
4 Præfens quatenus sibi an non obstat. 7. & 8.
5 Subscribentem non consentire.
6 Matrimonium incomponibile.
7 Componere de spiritualibus quatenus liceat.
8 Decimas an præferat laicis.
9 Compositio realis sit, an personalis qui deprehendatur.
10 Compositio non gratuita concessa.
11 Spiritualia spiritualibus qui permutari possint: declarat & restringit. 16.
12 Beneficia conuentione impermutabilia.
13 Spirituale laicali an commutare liceat. 19.
14 Abbatia Belleuille vnde pendeat.

X literis. Si quæris, vbi aliquid agitur vel disponitur de re tua, te præfente: nunquid tibi præiudicet. Refert aut es præfens in actu gerendo & nihil agis: aut aliquid agis. Si nihil tibi agis, tunc aut es coniuncta persona & tunc præfumeris consentire. Si intelligis. ff. de dona. inter vir. & vxor. l. si feruus cõis. tibi habes qd si maritus hñs rem cõem cum fratribus suis eam donet vxori suæ præfentibus illis fratribus, & non contradicentibus, ipsi fratres sibi præiudicant, quo ad partes suas in re illa cõinam videntur tacite consentire. ar. ff. de adop. l. in adoptionibus. Aut tibi non est coniuncta persona & tunc aut taces in fraudē, vt decipias illum, cum quo actus ille geritur, & tunc tibi præiudicas, & videris consentire vt. ff. ad Vellei. l. si decipiendi. & C. ad Vellei. l. si fine. & C. si res aliena pig. data sit. l. si probaueris. vbi dicitur & si dõs rei non obligatur per alium creditorõ hoc ignorat: hoc fraudulenter dissimulat, & permittit sibi præiudicari in totum, & in tantum, qd in sui præiudicium obligatio tenebit. Aut taces bona fide, & sine fraude & tunc non tibi nocet. vt. ff. qui. mo. pig. vel hyp. sol. l. sicut. s. non vñ. vbi habes, qd licet, creditore sciente, debitor vendat rem ipsi creditori obligatã non p hoc sibi præiudicet creditor in obligatione ipsius rei, & de hoc mēbro dicam plenius. j. de præsumptionibus. c. nõne. vbi tractabo nunquid, qui tacet, cõsentire vñ. & j. de re iudi. c. quãuis. vbi tractabo nunquid res inter alios acta alijs præiudicent. Si vero ne dum taces tibi sed aliquid geris vel agis in ipso actu gerendo, tunc referat, aut percipias cõmodum, vel effectum conuentionis siue gestiois habite super re tua: & tunc videris cõsentire. Verbi gratia, tu & frater tuus habetis prædia cõia adiuuicem, ille frater tuus vendit in solidum illa prædia Titio: tu videns hoc recipis dimidiam partem pretij conuenti, vel ab ipso Titio emptore vel ab ipso emptore vel ab ipso fratre tuo, dicitur lex, qd per hoc videris cõtra cõm cõsentire adeo qd si illa prædia ab ipso Titio emptore euincantur, teneberis de euictione pro tua portione, vt pbat. ff. de euic. l. quidã ex parte. Aut nõ participas tibi cõmodum vel effectum diste conuentionis & tunc aut interuenis nõse tuo ipsam cõuentionem, seu factum approbando: & hoc cõstat & tunc tibi præiudicat v. g. Pater tuus obligat rem tuam, te præfente, & instrumento obligationis, vt dñs rei obligate subscribete tibi præiudicat vt in l. fideiusor. s. pater. seu. ff. de pign. de in rem verso. l. pen. qd iussu. l. 1. s. sed & si. l. 2. q. 2. c. non liceat Papæ ver. & quid subscripserit. & c. cũ redemptor. Quod intellige verum, si interuenis scienter: secus si ignorat: quia tunc non videris cõsentire nec tibi nocet vt in l. prædicta Gayus. & C. plus valeat quod agitur l. vlt. & de dona. nec ignoras vt no. Ber. j. de re. eccle. non alie. l. si quis presbyterorũ. gl. 2. & Host. post eum. & glo. & Cyn. C. de re. eccle. non alie. l. 2. pro hoc extra de pcura. c. 1. in cle. cũ ibi notatis per lo. Andr. super verbo scienter. Aut interuenis tibi solus, vt testis nõ vt approbes factum ipsum, & hoc cõstat, & tunc tibi non præiudicat. v. g. Tu obligasti Titio pro certa pecuniã quantitate; quã ab eo mutuo recepisti fundum tuum: postea ille Titius facit testem suum, in quo legat fundum

illum vni filiorum suorum, dicens, quod illi a Seio emerat, cui quidem testamento tu debitor subscripsisti tanquã testis nunquid per hoc tibi præiudicas? Dico, quod non, vt pbat. ff. de instito. act. l. vlt. de rescin. ven. l. Titius. de pig. act. l. Caius. & ff. de leg. 2. l. Titia. s. Lucia. Fallit in casu, vbi fraudulente, & animo decipiendi hoc fecisti. vt in l. alle. si sine. & in l. alle. si probaueris. Aut est dubium tibi vtrum interuenias nõse tuo, vt scilicet actum approbas vel vtrum interuenias, vt testis. & tunc refert fm Host. hic & fuit opinio lo. Aut actus est talis qui non potest sine consensu tuo valere, & suum, scilicet, fortiri effectum sicut est qd subscribis instrumẽto obligationis rei tue, quẽ non potest fieri sine tua voluntate saltem vt tibi præiudicet: & tunc præfumeris consentire vt in d. l. fideiusor. s. pater. seu ad idem. C. de epi. & cle. in auth. si feruus sciente. 54. di. c. si feruus, sciente. vt potius res valeat, quã pereat. ff. de reb. dubijs. l. quoties in actionibus. & j. de verb. sign. abbate sane. Aut actus est talis qui sine consensu tuo potest valere, & suum fortiri effectum, sicut est qd tibi subscribis instrumẽto venditionis rei tue, quã potest fieri te inuito, & tunc non præfumeris consentire, vt in d. l. Caius. & in d. l. Lucia. ita potest intelligi iud. c. ibi. quando dicitur tacito de transfectione, & c. & non dicitur tacito quod testis inscriptus fuerat, quasi velit dicere, quod illud non nocet. ¶ Si quæris, vtrum in spiritualibus cõpositio fieri possit, refert aut tibi quæris de matrimonio: & dic, qd non vt cõtra matrimonium aliquid statuat, vt legitur & notatur. j. eo. c. si. Aut quæris de alijs spiritualibus tibi & tunc aut quæris de cõpositione amabili, & gratuita qd absq; conuentione, pacto, modo conditione, seu spe certa remunerationis. & talis fieri potest vt. s. de pactis cum pridem. s. eo. itatimus. & c. de cetero. & hic in fin. & j. c. proximo. & nedũ inter clericos: sed etiã inter laicos. Sic intelligit Host. in c. itatimus. s. e. per hoc, qd dicit ibi inter vos: & inter aliquã personã ecclesiasticã, & c. per quod elicit, qd loquitur laicis: alias si loqueret clericis seu per sonas ecclesiasticas textus non diceret aliquã imõ aliam & ibi dicit, quod illud, quod dicit ibi Ber. in gl. in principio oĩno falsum est, & illud quod dicit in fin. in ver. cum pp vtilitatem & c. oĩno verum est. Nec obstat, tibi qd laici non possunt præscribere decimas: nam illud ideo est: quia non possident, nec pnt possidere eas, vt j. de præscr. c. causam quã dicit enim, qd hic nõ possidet nec præscribit ius decime: sed quantitã pacti. Sic potest intelligi. j. de parochi. c. si. de deci. in aliquibus fm eum ibi. Sed si quæris, vtrum ista cõpositio sit personalis vel realis. dic, qd si fiat absq; autoritate iudicis realis est, & eum personis extinguitur. Si vero autoritate iudicis realis est nisi per iudicẽ aliud sit dictũ. vt. j. c. proximo. & c. præterea. 2. & s. eo. de cetero. j. de cõfir. vti. vel inuutil. c. venerabilis. de decimis c. suggestũ. & c. nuper. & c. dilecti. & c. ex multiplici vbi de hoc in gl. & ita patet & ita pnt intelligi. j. de cens. quanto. vbi Host. dicit, quod illud quod ibi dicitur totum, pccelsit ex officio iudicis, & nõ ex partũ pactioe. ¶ Aut quæris tibi de cõpositione non gratuita, quẽ fit aliquo dato, vel retento, vel pmissio, quã fit ante quã negotiũ in iudiciũ deducatur pactio est: si postea, transactio est, vt hic qd dicit in litigium deducto. & tunc aut datur spũale pro spirituali & tunc licet Ber. Vin. & Tan. hic. & Ber. s. de elec. significasti. gl. 2. in fi. & Goff. & Host. j. de præb. significatũ dicant indistincte quod eo casu valeat per c. ad quæstiones. de re. permu. Ego tñ tibi Henricus distinguo, aut datur spũale pro spirituali eiusdem generis per viam, seu modũ permutacionis licite autoritate superioris nullo tractu illicito, seu pactioe habita inter partes & hoc fieri potest. vt. j. de re. permu. c. quæsitũ cũ ibi not. per Inn. & Host. & c. ad quæstiones. & per totũ. Et ratio, quia permutacio non tam innititur ex partũ conuentione, quã ex superioris autoritate: vt in calle. quæsitũ cuius autoritas purgat vitium. vt not. Goff. j. de cõfir. vti. c. 1. & archi. l. q. 2. quã pio. in gl. pen. vbi de hoc per eum & l. q. 3. c. ea quã. & per G. de Monte Lau. extra de rescriptis. c. gratia. in gl. in fin. in cle. Secus si pactio inter partes interueniret in factu permutacionis, vel ante fm eos. ¶ Quod intellige verũ: dummodo sint talia spũalia, tibi quẽ possint inuicẽ permutari, vt duo beneficia ecclesiastica. Secus si essent hospitalia, zenodochia, leprosaria, seu elemosynaria quia etiã coniugati talia regunt. 3. dist. si qui vero. & hoc, nisi sint talia, in quibus cõsueuerint poni clerici perpetui cõtinẽtes religiose viuentes, & eis pro titulo assignari vt not. Gul. de Monte Lau. extra de præb. c. per literas. super verbo noscatur. in cle. & Gen. etiam. Item secus, si esset ius a drem cõpetens ex gratia sedis apostolicæ, quia tale non potest permutari cum alio beneficio. arg. s. de rescriptis in nostra. & in extrauaganti Io. 22. ex c. abbas. s. per hoc vt notat Gul. de Monte Lau. in extrauaganti Ioann.

Ioannis sedes apostolica super verbo ius ad rem. Itẽ secus crederem si beneficium ecclesiasticum, vt beneficium permutare tur, cum alia re spirituali a beneficio puta, cum decima vel primitia per c. licet. j. de re. permu. lib. 6. ibi qd dicit sua beneficia non enim dicit tibi beneficium cum alia re etiã spirituali. Aut spirituale datur pro spirituali non per viam, seu modum permutacionis autoritate superioris facte sed per conuentionem habitam inter partes siue autoritate superioris. & hoc fieri non potest. vt in calle. quæsitum. & cad quæstiones: & hoc satis expresse not. Inno. s. eo. itatimus gl. 2. vers. sed si aliquis, & c. & Bertol. j. de magist. c. pen. in fi. vbi etiam de hoc tangam. ¶ Aut spirituale datur pro temporalibus: & tunc aut sine autoritate superioris, & tunc nõ potest fieri imõ esset simonia: cum: vt hic in principio, & in iuribus allegatis hic. Aut autoritate superioris, & tunc aut quæris de beneficijs ecclesiasticis, aut de alijs spiritualibus si de beneficijs ecclesiasticis: tunc subdistingue vt in gl. hic. Aut agitur de beneficio, vt beneficio & tunc non vt hic & j. de re. permu. c. fin. Fallit si fieret autoritate Papæ, qui potest super tali simonia in beneficio dispensare. vt not. s. de renun. post translationem: & de elec. si alicius. Aut agitur de beneficio, vt ppropriate & tunc fieri potest fm Bertol. & Host. ita tamen, quod caueatur ne temporale pro spirituali detur, sed potius pro temporalibus annexis spirituali vt in c. allega. ad quæstiones. & ista distinctio probatur. j. de eo qui mittitur in poss. causa rei seruandæ c. eum qui. lib. 6. fm Host. Si quæris de alijs spiritualibus tunc aut quæris de illis quæ sunt prohibita, quia simonica. vt de sacramentis ecclesiæ & in talibus non habet locum pactio vel transactio sine pœna simoniæ vt not. Bertol. s. de off. deleg. ex parte. j. & dicam. j. de simo. c. si. ¶ Aut de alijs spiritualibus vt de decimis, primitijs: & tunc dicendum iuris esse, quod dictum est, qd agitur de beneficio, vt proprietate, scilicet, quod fieri possit, vt pbat. j. de cens. c. quanto. vbi habes, quod abbatia Belleuille tibi antequã fuisset erecta in abbatiam erat ecclesia simplex, & submissa priori S. Irenei Lugdunen. qui ponebat, & remouebat priorem ipsius sicut in alijs prioratibus suis, quæ postea fuit erecta in abbatia. ita quod singulis annis prior S. Irenei vnã faceret procuracionem. Et etiam fuit dictũ, quod fratres Belleuille non eligerent abbatem sine priore S. Irenei & hæc omnia autoritauerit archiepiscopus Lugdunen. de consensu capituli sui & conuentus vtriusque ecclesiæ secundum Host. ibi & adde quod dicam in c. alleg. quæsitum. eo. titu. c. fin.

- 1 Pacta spiritualia, personalia.
2 Pactio temporalis, realis.
3 Pactioem realem aut personalem verbis deprehendi.
4 Pactum reale aut personale qui deprehenditur. 5.

Eniens. Si quæris, quæ sacramenta sint necessaria, & voluntaria, dic, vt dicam. j. de penitent. & remis. c. quod in te. ¶ Si quæris vtrum pactum præsumatur personale, vel reale, distingue aut agitur tibi de spirituali siue ecclesiastico, & tunc potius præsumitur personale, quã reale: quia ibi magis consideratur iuris potestas ac iudicis autoritas. s. eod. de cetero. quam voluntas cõtrauentum: qui licet personas suas possint, non tibi ecclesiæ obligant: ne c obligare possunt, vt hic. & j. de arbi. peruenit. & c. per titas & hoc not. Bertol. j. de insti. c. cum venissent. in glo. sed quare. Aut agitur tibi de tpali, & tunc reale præsumitur, vt. ff. de pactis. l. tale pactum & de pba. l. si pactum quod tñ tam ex mente, quam ex verbis contrahentium est censendum. vt. ff. de pactis. l. iuris gentium m. s. pactorum fm Host. hic. Sed circa istud membrum vltimũ latius distinguitur. Aut verba pacti sunt certa, & apparent. aut non apparent, nec sunt certa. Si apparet, & sunt certa tunc tibi aut verba pacti inuunt alteram partem vel ipsum pactum esse reale vel pactũ ipsum esse personale & tunc stabitur verbis vt. ff. eo. iuris gentium. s. pactorum. Aut non inuunt alterã partẽ & tunc aut apparet de mente paciscentium & tunc illa est sequenda vt in d. s. pactorũ. Aut non constat de mente paciscentium: & tunc aut quæris de pactis, seu cõuentionibus negatiuis, aut de affirmatiuis. Si de negatiuis, tunc aut pactum cõceptum est imperpersonaliter tam ex parte promittentis, quam ex parte illius, cui p. mittitur: & tunc est pactum in rem, vt si dico, promitto quod non petam debitum, vt in d. s. pactorũ aut persona inferitur pacto & tunc aut persona inferitur verbo promissionis & tunc est pactum in rem, vt quia dico sic promitto tibi quod nõ petam. p. mitto est verbum tibi obligationis, non petam est verbum executionis. Vnde si dico promitto quod nõ petam, & nõ dico a te, pactũ est reale.

vt. ff. de verb. oblig. l. stipulatio ista. s. que situm. Aut persona inferitur in verbo executionis, vt quia dico promitto, quod non petam a te & tunc pactũ est personale vt in d. s. pactorũ. 2. rñso. Si verba pacti non apparent: nec sunt certa. sed dubia tunc in dubio interpretatur, & præsumitur pactum reale quia in dubio quis præsumitur sibi, & suis heredibus velle acquirere, & prouidere. vt in l. allegata. per Host. ff. de probat. l. si pactũ. Si quæris de cõuentionibus, siue de pactis affirmatiuis, tunc siue persona inferatur obligationi, siue inferatur executioni tibi indistincte est pactum reale magis, quam personale, vt promitto tibi dare decem, vel promitto dare decem tibi, vt. ff. de verb. oblig. l. stipulatio ista habere licere. in principio. Et est ratio, quare secus in pactis seu cõuentionibus negatiuis, & secus in affirmatiuis quia in dubio cõuentio interpretatur magis vt valeat, quam vt pereat. ff. de reb. dubijs. l. quoties in actionibus, & de verborum oblig. l. quoties. & arg. j. de verbo. signi. c. abbate sane. sed vbi conuentio est affirmatiua tunc si te mortuo nõ soluerem hæredi tuo ipsa conuentio nullam vtilitatem afferret. Sed si promitto, quod nõ a te petam, licet possem petere ab hærede tuo, tamen tibi afferret commodum: quia nõ petam a te, quando vixeris: vt. ff. de pactis. l. qui in futurũ. s. 1. & ita nota. pro maiori parte dominus Lambertus in d. s. pactorum.

- 1 Componi in noxam non licere.
2 Compositio contra ius nulla.
3 Componere contra ius posituum quæ liceat.
4 Dispensat intransgressiue Papa solus. extendit. 5.
5 Transigere de certis non licet.
6 Transigi civilia dubia posse. fallit tamen.
7 Transigere accusatori non licet.
8 Transigi de pena sanguinis posse. fallit. 11. & 12.
9 Adulterium intransigibile.
10 Transigi de crimine priuato licitum. declarat. 14.
11 Accusatum non adulterum transigere posse.
12 Transactionem capitulum veyciunt canones.
13 Aequitati & rigori quando locus sit.
14 Scripto non scripto potius.
15 Speciem generi præferri.
16 Aequum iniquum prius præferri.
17 Aequitas concursu potior.
18 Aequitas ceteris paribus potior.
19 Digniora mutatione qua.
20 C. Vera sensus.

X parte. Si quæris in quibus cõpositio vel dispensatio fieri potest, refert aut dispensatio, vel cõpositio tendit præcisẽ ad mortale tibi peccatum cõmittendum, vel in eo remanẽdum. & in eo casu nec cõpositio nec dispensatio fieri potest. vt. j. de vñ. super eo. & arg. s. tit. proximo. c. fin. 2. q. 4. inter cetera puta si fieret cõpositio, vel dispensatio, vt quis teneret fu perinductam. j. de spon. c. 1. Aut non tendit præcisẽ ad peccatum mortale cõmittendum, vel in eo tibi remanẽdum: & tunc aut cõpositio, vel dispensatio fit cõtra ea, quæ sunt de iure naturali, & quæ lege diuina cõtinentur, & tunc non valet: vt. s. de consue. c. fin. & s. tit. proximo. c. fin. fm Host. & Io. Andr. aut cõpositio, vel dispensatio fit contra ea, quæ sunt tibi de iure positio: & tunc aut cõtra ea quæ sunt de iure positio, præceptio, seu prohibitorio cuius transgressio peccatũ mortale inducit. vt. s. de treuga & pace. ca. 1. Et tunc aut quæris nunquid possit fieri cõpositio & dic quod nõ nisi autoritate & ex certa scientia Papæ. vt. s. titu. proximo. c. si. in fin. Aut nunquid possit tibi fieri dispensatio, & dic, quod nullus potest dispensare, vt transgressioni non sit locus. nisi solus Papa vt in d. c. 1. de treuga & pace. & de biga. cap. a nobis. & j. de consang. & affi. c. non debet. aut contra ea quæ sunt de iure positio, non præceptio. nec prohibitorio sed alio: & tunc aut quæris, nunquid possit fieri cõpositio & dic regulariter, quod non quod tibi intellige vt not. j. de foro compe. si diligenti. Aut nunquid tibi possit fieri dispensatio: & tunc aut quæris de ijs quæ sunt Papæ specialiter reseruata, & de quibus not. s. de off. legati, quod translationem. & dic, quod in ijs solus Papa potest dispensare. vt. j. de iudi. at si clerici. & non alius nisi per Papam sibi committatur quia tunc secus. vt. s. de off. deleg. c. fin. j. de sent. ex com. nuper. Aut de alijs & dic quod inferiores prælati scilicet episcopi & superiores dispensare possunt quod tamen intellige vt dicam in d. cap. at si clerici. Et ista pro parte notat Host. hic & Ioan. Andr. post eum. ¶ Si quæris, vtrum, & in quibus casibus transactio locum habet.

beat. & in quibus non distinguitur, aut agitur super certis aut super dubijs. Si super certis non habet locum transactio. cū transactio debeat fieri de re dubia & lite incerta. vt. ff. de transact. l. j. & per totum. Si agitur super dubijs, tūc refert, aut agitur de & super causis ciuilibus, aut agitur de & super causis criminalibus: aut de & super causis spiritualibus. Si de & super causis ciuilibus tunc potest fieri transactio. vt. C. de transact. l. causas. & per totum. ff. de transact. per totum. Fallit primo in alimentis futuris in vltima voluntate relictis super quibus non valet transactio: nisi fiat cū decreto iudicis & cum causā cognitione. de qua. ff. eo. tit. l. cum 2. per totum. Et bene dico super alimentis futuris, quia super preteritis transigi potest vt. C. eo. de alimentis. Item bene dico super alimentis futuris in vltima voluntate relictis. nam super alijs indistincte transigi potest. vt in d. l. cum 2. §. plane. Fallit secundo in relictis in testamentis, de & super quibus transigi nō potest, nisi prius inspectis verbis testamēti. vt. ff. eo. l. de ijs. Si agatur de & super causis criminalibus: tunc refert. Aut queris nunquid licitum sit transigere super actione ciuili & super crimine descendenti & credo quod sic vt not. gl. C. eo. l. transigere. in glo. quid aut. in fin. & pro hoc. C. de furt. l. post decisionem etiam sine iudicis auctoritate. Fallit in actione famosa, vbi nō potest transigi absq; iudicis auctoritate sine pena infamiae. ff. de ijs qui no. inf. l. furti. §. pactus. & §. i. iusu. Aut nunquid licitum sit transigere super actione criminali: & tunc aut quis de accusatore, aut de accusato. Si t de accusatore tunc aut accusator transigit postquā inscripsit se in pena talionis: & postquam dedit fideiussores de iudicio listi, & dic, quod nō potest absq; abolitione obtēta legitime sine pena calumniae. vt. ff. ad turpil. l. in senatus. §. qui post. & l. quā sit. & lab accusatio. ne. & C. ad Turpil. l. 1. Aut accusator transigit antequam se inscripserit: sed crimen fecit cōueniri reum ad accusandū eum: & tunc aut sit forme est publicum, aut est priuātū. Si est publicum, tunc aut est tale quod irrogat penā sanguinis t & tunc regulariter licitum est transigere & pacisci. vt. C. de transact. l. transigere. in princ. & hoc siue sit tale crimen quod infert penā mortis siue inferat membri, abscissionem, seu mutilationē, cum etiam tale crimen dicatur & sit capitale. vt in auth. de colla. §. prohibemus. colla. 9. & no. gl. C. de offic. eius qui vices alte. gerit. l. 2. & ff. de iuris. d. om. iud. l. 3. cū sua gl. & quia in tali crimine est eadem ratio quā est in crimine pena mortis inferente, scilicet, redemptio sanguinis & etiam quia per membris mutilationem homo deformatur. & sic quodam modo definit esse quia forma dat esse rei, vt. ff. ad exhib. l. Jul. §. si quis rem. Sed fallit t in crimine adulterij, vt in d. l. transigere. Et est ratio, quia illud crimen nimis frequentatur. vt. 3. 2. q. 7. ca. quid in omnibus. & ideo magis profequendum, quia multis grassantibus opus est exemplo. vt. ff. de penis. l. aut facta. §. vlt. Item ratione assignat Host. j. de praescrip. c. cum non liceat. & Pet. de Bellap. in l. alleg. transigere. Est & alia ratio fm Iaco. de Aret. & Cyn. ibi. quia leges & canones in subditos pudicitiam inuiolatam praeter ceteris exigunt. vt in auth. de lenonibus in princip. colla. 3. & §. in proemio. Item t fallit eadem ratione in raptu. arg. ff. ad l. iul. de vi publica. l. qui ceti. §. qui vacantem. vbi gl. hoc videtur tenere & Iaco. de Ra. & Cyn. in d. l. transigere. Tertio fallit fm eos in incestu. eadem ratione. ff. ad l. iul. de adulte. l. si adulterium cum incestu. & 3. 2. q. 7. c. adulterij malum. Fallit quarto in crimine lesae maiestatis. **12** Quinto t in crimine haereticis: arg. C. de haereticis. aut. gazaros. Sexto in crimine patriae expugnatę vel prodite. Septimo generaliter in criminibus exceptis: quia nō paciscendo, sed suam innocentiam demonstrando, rei se debent purgare. vt. ff. de bonis eorum qui ante se mor. sibi cōsci. l. 2. cum ibi notatis. Aut non irrogat penam sanguinis & tunc non licet regulariter transigere. vt in d. l. transigere. 2. rñso. Et est ratio, ppter publicum zelum, & publicam vtilitatem, seu publicum interesse puniendi delicta. vt. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. & de fideiuss. l. si a reo. §. id quod vulgo. & j. de sent. excom. vt famę. vnde si super publicis criminibus posset transigi, & de facili diuites moueretur ad delinquendum: quia corrumpendo aduersarios per pecuniam euaderent. quare & c. ff. de pactis dota. l. 2. §. conuenire. Facilitas enim venię incentiuum tribuit delinquendi. 2. 3. q. 4. c. est iniusta. & hoc verum est regulariter. Sed hoc fallit in crimine falsi. vt in l. alleg. transigere. & quae sit ratio vide ibi in gl. Si est priuatum crimen, tunc potest indistincte t transigi: quia hoc nulla lege prohibetur. arg. ff. ex qui. ca. mal. nec non. §. quod eis fm Host. qui hoc notat in summa. eo. ti. §. super quibus. & Io. in d. l. transigere. & Io. glossator decreti. 2. q. 4. in d. c. 1. sed glo. & Cy. in l. transigere in glo. quid autem intelligunt, hoc verum quā agitur **16** ciuilliter. arg. dicit. l. transigere in fin. a cōtrario sensu. t si vero

agatur criminaliter tunc idem iuris est quod in publicis criminibus. vt. ff. de priua. delict. l. fin. & hoc credo verius, scilicet, vt postquam se inscripserit non possit transigere sine pena calum. vt. ff. ad Turp. & in priuatis sed ante sic. Si queris de t accusato tunc distinguitur prout distinguitur in l. saepe allegata, transigere, scilicet, quod super criminibus capitalibus liceat sibi transigere quia licitū est sibi per phas vel nephas sanguinē suā redimere, vt. ff. de ijs qui mor. sibi cōsci. l. 1. Fallit in crimine adulterij vt per alijs criminibus vero non excepto crimine falsi. & hoc per rōnes supra tactas. Et nota quod in casibus, in quibus nō potest reus transigere si transegerit hī pro cōfesso. ff. de p̄uarica. l. in oibus. & de ijs qui not. inf. l. qm. & l. praecedenti: athletas in si gratuita tñ pactio vel remissio fieri potest. vt. ff. de iure fisci. l. in fisci causis. & ad l. iul. de vi pu. l. qui ceti. §. vlti. & de ijs qui no. inf. l. furti. §. pactus. vt not. Ho. in §. alle. super quibus. nota etiā, quod transactio facta cū vno super crimine publico nō nocet, quominus possit ab alio acculari. & hoc siue sit crimen super quo possit transigi siue non: sed transigēti bene nocet dūmodo sit tale crimen super quo possit transigi. alias nō nocet etiā sibi. arg. ff. de pac. l. iuris gentium. §. si paciscar. & l. si vnus. §. pacta. & l. ius publicum. vt no. gl. in l. alle. transigere. & Cy. post eum. licet Spe. ti. de notorio crimine. §. pen. ver. quid si accusatus dicat qd in crimine publico vel alio in quo nō licet transigere nō nocet transactio alijs. qd dicit. 2. q. 3. §. notandū, in alijs fecus fm eum. hodie vero fm t canones nō licet transigere vera transactioe super aliquo crimine, cū pro aliquo crimine pena sanguinis nō inferat. vt. 2. 3. c. ijs, & a quib. j. ne cle. vel. mo. in sanguinis. & de rap. c. in archiep̄atu licet gratuita & amicabilis compositio fieri possit fm Gof. hic & Host. in §. alle. super quibus. in fi. & vide de hoc per Io. & Arch. 2. q. 4. c. 1. ver. in oibus. & per Ber. j. de collus. dete. c. 1. glar. q. non liceat. & per Host. in summa de collusio. detegen. §. qualiter. Si vero agitur de & super causis sp̄tibus tunc dicit vt dixi. §. eo. statuimus, & hic per Bernardū. ¶ Si queris nunquid equitas praefertur rigori, vel ecōtra, & qñ distinguitur aut rigore, & equitas loquūtur in diuersis casibus, & tunc t vtrunq; remanet, ex quo stare non prohibentur. j. de ijs quae si. a pra. l. cum apostolica. C. de testa. l. sancimus. Aut rigor & equitas adinuicem aduersantur: & tūc aut vnū est scriptum & alterum non scriptū & tunc t scriptū praefertur non scripto. vt hic & C. de iudi. l. placuit. ff. qui & a qui. l. ma. fi. l. prospexit. 100. dist. contra morem. 6. q. 3. scriptum est in lege. & 19. dist. si Romanorum. Aut vtrunq; est scriptū, vel non scriptū, & tunc aut vnū est genus sicut est, quod alter nō dicitur, cū alterius iactura. ff. de condic. ind. l. nam hoc natura. & j. de penis. suam. **19** Aliud vero est species t sicut est in vsucapionibus & similibus: & tunc species derogat generi. vt. ff. de regu. iur. l. in toto iure nostro. j. de rescriptis. c. 1. j. de reg. iur. c. generi per speciem. l. 6. Aut vtrunq; est speciale vel vtrunq; generale: & tunc aut vnū est prius, & alterū posterius: & tunc t posterius praefertur priori. §. de off. deleg. super quaestionum. in principio. & j. de constit. c. licet lib. 6. ff. de legi. l. non est nouum: aut rigor, & equitas in simul concurrunt: t & tunc equitas vincit rigorem, vt d. l. placuit. ff. de aqua plu. ar. l. in summa. & C. de procur. l. exigendi. & hic & j. de in integ. resti. c. iusticia. & extra de app. quibus. in cle. vbi. G. de Monte Lau. ita distinguit cū quo satis concor. Io. And. hic & de hoc per Dymum. j. de reg. iur. c. 2. lib. 6. vbi dicit quod quādo vtrunq; t est scriptum & vtrunq; est speciale, vel vtrunq; generale: tunc praefertur equitas per l. placuit. Et ad hoc quod dicit textus in humaniorē partem declinādo & c. concor. Matth. 5. c. Beati misericordes: qm ipsi misericordia consequuntur. & 9. dist. saxa quippe. illa tantū digniora t sunt imitatione quantum excellentiora sunt pietate. 4. §. dist. c. disciplina. vel misericordia multum destituitur si vna sine altera teneatur & ibi hinc etiam David ait, Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt, ibi enim virga percūtimur, & baculo sustentamur. sit ergo distinctio iustitiae quae feriat sic, & cōsolatio baculi, quae sustentet: sit itaq; amor sed nō emolens sit rigor, sed nō exasperans. sit zelus sed nō immoderate feruens sit pietas, sed non plus, quā expedit parcens & c. v. vera t vbi dī, quod vera iustitia cōpationem habet, falsa vero dedignationem & c. ad idem. j. ad Corinth. 9. ca. & recitatur. 4. 6. dist. c. recedite, factus sum infirmus in infirmis quod est contra quosdā praetatos asperre corrigentes & Ezech. 34. c. & recitatur. 4. 6. dist. c. 1. ibi. Vos autem cum austeritate improbatis eis & cum potentia.

¶ De postulando. Rubrica. **1.** Episcopo coram seculari postulare non licere. & cur. **2.** Clerici pro accusante in sanguinolentia ne postulent. Accusato,

- 3 Accusatio, nisi quid imputetur, patrocinentur clerici. & 4.
- 5 Postulante clericis parte inuita.
- 6 Clerici an in non sanguinolentis criminibus postulent.
- 7 Clerici inopes in ciuilibus postulent. & 8.
- 9 Clericis beneficiarijs postulare ne liceat.
- 10 Clericorum qui in foro ecclesiae postulare. & quando an nō possint.
- 11 Monachi non nisi in duobus casibus postulant.
- 12 Aduocatus factus monachus ne postulet.
- 13 Extensioni quando locus non sit.
- 14 Abbatem non nisi permissu postulare. & 15.
- 16 Aduocato orationis succus fugiendus.

Clerici. Si queris vtrum, & qui clerici postulare, & in quo foro, distinguitur, aut queris de clericis secularibus, aut de religiosis. Si de clericis secularibus tunc aut queris nunquid possint postulare in foro seculari aut nunquid possint postulare in foro ecclesiastico. In primo casu refert aut est episcopus vel superior & talis nullo modo etiam in causa propria debet coram seculari iudice aduocare sic intellige. 5. q. 3. quia episcopus. Et est ratio, quia indecens est, quod alicui seculari faceret illam reuerentiam, quā tenetur facere aduocatus, qui tenetur stare in iudicio cū iudicis sit federe. C. eo. l. quisquis. nisi forsan sit laicus a quo feudum teneat tunc em vt ad ipsum in propria persona veniat & res suas repetat necessitas ipsum cogit quae legē non habet, sed tunc cauet ne dignitatem episcopalem confundat. proponat ergo cū omni humilitate sedendo non stando. ad hoc. §. de maio. & obed. solite. §. 1. ver. quod etiā fm Host. j. eo. c. si. & abbas hic in hoc satis concordat Goff. in summa sua. eo. tit. §. quid de episcopis. aut sunt alij clerici inferiores: & tunc aut queris nunquid possint postulare in causis criminalibus aut in ciuilibus. Si in criminalibus tūc aut in criminalibus in quibus de pena sanguinis agitur aut in alijs. Si in criminalibus causis, in quibus de pena sanguinis agitur, tunc aut queris, nunquid in talibus causis possint postulare absq; pena irregularitatis: aut nunquid possint postulare nō obstante exceptione, seu obiectu partis aduersę. In primo casu refert, aut queris, nunquid possint postulare pro accusatore & dico, quod non. Nam in talibus causis interesse nō debent quod si cōtrarium fecerint, & pena sanguinis inferat irregularis sunt. vt. j. ne cle. vel. mo. in sanguinis. & 2. 3. q. vlt. ijs a quibus. Aut queris nunquid possint postulare pro reo criminaliter accusato: & tunc aut talibus aduocatis t pro accusato postulantibus nō potest aliquid malitiae ignorantiae, culpae, vel negligentie imputari, & tunc sunt securi a pena irregularitatis: licet sanguis effundatur. arg. §. de ata. & quali. ad aures. j. de homicidio decatore. & c. tu nos. & c. postulasti. & c. Ioannes. & si velint esse securi ab ista pena irregularitatis qualiter debeant facere, & protestari. vide per Host. j. de homici. ad audientia. & ibi dicit. Aut talibus t potest aliquid malitiae ignorantie, culpae, vel negligentie imputari vt quia p̄ imperitiam suā accusatus succumbit & ob hoc decapitatur, vel mutilat vel quia p̄ malitiam suā, & cauillosas suas positiones, & allegationes suas obtrinet, & absolutur, & accusator, qui se inscripsit penam tallionis patitur. & tunc sunt irregulares. arg. iurium allegatorum. & ideo (quia lingua de facili labitur. vt. ff. ad l. iul. ma. l. famosi) periculosum est quibuscunq; clericis talibus interesse fm Host. hic. Si queris t nunquid possint postulare in talibus casibus nō obstante exceptione seu obiectu partis aduersę. tunc dico idem, quod statim sequitur in causis ciuilibus. Si queris t nunquid possint postulare in causis criminalibus, in quibus de pena sanguinis non agit, vt in crimine stellationatus, vel legis Iulie. de vi pu. vel pri. vt. ff. de cri. stellationatus per totum. & in d. pu. iudi. §. idem l. Iulia. & alijs similibus: quia de omni crimine, de quo agitur de re familiari potest agi & ciuilliter & criminaliter. vt. ff. de fur. l. fin. C. qñ ciui. actio. cri. praedudic. l. vnica. & not. Spec. rubr. de furtis. ver. sed nunquid ex eodē crimine. & tunc dico idem, quod statim sequitur in causis ciuilibus. Si queris, vtrū possint postulare in causis ciuilibus? Refert aut tales clerici t sunt egentes de facto, & tunc possunt, etiā si fiat constituti in sacris: quia in necessitate in statu licitum est eis etiam ex hoc officio victū querere. arg. 9. 1. dist. clericus victum. C. de patri. qui fil. dist. 1. 2. §. de renun. ad supplicationem. j. de obserua. ieu. c. consiliū. quia necessitas non habet legem. §. de consue. c. quāto. j. de furtis. c. & de consue. dist. 1. sicut fm Host. hic & in sum. eo. titu. §. quid perinet. ver. l. in autem. de facto. Aut non sunt t egentes, & tunc aut litigantes sunt seculares, & negotia sunt secularia, aut non: si sic, tunc aut isti clerici volentes postulare sunt in sacris

& tunc debent omnino a talibus abstinere, siue sint beneficiati, siue non: vt hic & j. ne cle. vel. mona. c. 1. nam opprobriū est clericis si peritos forensium se ostendunt. vt. C. de epif. & cler. l. repetita. de testa. l. consulta dinalia exceptis casibus, qui sequuntur hic in versic. nisi. Aut non sunt in sacris, & tunc aut nō sunt beneficiati, & tunc possunt, etiam coram iudice seculari aduocare, & salarium exigere: quia adhuc non sunt ligati ecclesiae: imō possunt (si voluerint) vxorari, de cler. conu. ca. 1. fm **9** Inno. & Host. hic. Aut sunt beneficiati, t & tunc debent a talibus abstinere, vt hic. Fallit in casu, vbi salarium nō quaerent: sed gratis, & amore Dei hoc facerent licet oblatū sponte recipere possint, fm Inno. & Host. Fallit etiam in casibus, hic exceptis in versic. nisi. Fallit etiam in coniunctis personis, de quibus. ff. de postu. l. 1. & 5. & l. seq. 3. q. 7. §. infames. Nam pro illis permittitur causa necessitatis, vel vtilitatis, vel pietatis, vel naturalis affectionis nō sicutē charitatis postulare fm Host. & etiam pro amicis intimis, vt statim sequitur. Si personę litigantes sunt ecclesiasticae, vel negotia sunt ecclesiastica: tunc possunt postulare siue personae sint in sacris, siue non fm Host. & Inno. hic. Et intellige, qñ iudex secularis cognoscere potest de negotijs ecclesiasticis, vt ad requisitionem ecclesie. §. de off. ordi. ca. 1. vel quia laicus a clerico cōtenuitur: quo casu clericus poterit ibi pro clerico aduocare. j. de foro cōpe. cum sit. vel in re libus, vel in feudibus. j. de iudi. c. ceterum. tunc enim pro clerico nō pro laico poterit aduocare. arg. j. de fideiuss. c. 1. Si queris nunquid possint t postulare in foro ecclesiastico, aut queris de clericis, qui non sunt in sacris, nec sunt beneficiati: & illi pnt postulare siue pro clericis siue pro laicis siue mediante salario, siue gratis, siue in causis criminalibus, siue in ciuilibus. arg. hic & j. eo. c. fin. a contrario sensu. Aut queris de clericis qui non sunt in sacris, sunt tñ beneficiati vel de illis, qui sunt in sacris siue sint beneficiati siue non, & tunc aut sunt egentes de facto, & tūc possunt fortiori ratione, quam in foro seculari, in quo possunt eo casu, vt est dictū. Aut non sunt egentes & tunc non possunt nisi pro se & ecclesia sua. Qualiter autem dicatur ecclesia sua, dicit plene pro Archi. 96. dist. c. si Imperator vel pro miserabilibus personis, puta pro viduis pupillis orphanis vel pro miserabilibus personis & similibus impotentibus. 88. dist. per totum. Item pro coniunctis personis non solum illis, quae enumeratur. ff. de procur. l. sed & bene. & ff. de postu. l. 1. & sequenti, sed etiam pro qualibet persona vsq; ad quartū gradum. arg. C. de aduoca. diuer. iudi. l. petitionem. j. de consan. & affi. non debet. & etiam pro canonico. arg. §. de off. deleg. cum R. & etiam forte pro amico intimo charitate fraterna dilecto. arg. ff. de haeredi. insti. l. nemo dubitat. §. qui frater. & de verb. signi. l. latę culpae. §. amicos. dummodo non pecunię: sed Dei charitas operetur fm Host. hic & in summa. eo. titu. §. quid pertinet. §. item ad officium suum. & de hoc vide in Spec. tit. de aduoca. to. §. 1. versic. coniunctas autem personas. Si queris de religiosis refert, aut queris de simplicibus monachis siue prioribus sub obedientia sui abbatis existentibus, aut de ipsis abbatibus seu prioribus abbatem superiorem non habentibus. Si de primis tunc licet Ioan. & Laur. 1. 6. q. 1. de praesentium. & Vin. j. ne cle. vel. mona. non magno. & Iaco. & Philip. eo. titu. cap. pen. & Vinc. & Pet. de Samp. & Abbas hic dicant quod possint postulare pro miserabilibus personis quia opus misericordiae eis iniungitur. vt 87. dist. peruenit tu t dicas generaliter, quod nec pro miserabilibus personis nec pro cōiunctis personis nec pro alijs quibuscunq; possunt postulare: nisi duobus intervenientibus, scilicet, Abbate imperante, & vtilitate monasterij suadente & alterum non sufficeret vt patet. j. ca. proximo. vbi textus loquitur copulatiue. arg. not. §. de rescriptis. inter ceteras. fm Tan. & Host. j. c. proximo. idem sentit Coff. in summa. eo. tit. §. repelluntur. ver. monachi autem. & Spec. titu. de aduocato. §. 1. versic. sed nunquid religiofi. & Ioan. 1. 6. q. 1. de praesentium. vbi dicit, q monachus non potest iudex, vel aduocatus, vel procurator, vel arbiter esse sine licentia sui Abbatis secundum eum ibi, & Archid. ibi addit & etiam vtilitate monasterij suadente. vt. j. c. proximo. & 16. q. 1. monachi. 2. & hoc credo tutius & verius. Vtrum aut in hoc sit vtilitas monasterij, vel non, creditur Abbati, vt not. Inno. j. de re iudica. cum I. & A. in glo. 1. & Archid. in c. allega. monachi. 2. super verbo imperante. vbi de hoc. & de hoc per Ioan. Andr. j. de regulis iuris cap. in argumētum. in nouella. libro sexto, vbi t querit an bonus aduocatus graduatus in vtroque iure nunc factus monachus, monasterij multum aere alieno grauat, de mandato vel licentia sui Abbatis postulare possit in vtroque foro, vt de lucro eius monasterium releuetur a debitis: & soluendo. dicit quod non potest. c. de Hen. Boich super Decret. K 4 praesen-

presentium. 16. q. 1. ubi dicitur monacho copetere quies, oratio, & labor manuum: quibus contraria sunt causarum strepitus, & publica litigia, [quod nota contra religiosos existentes in concilio generali, & causas diuersas ventilantes, & procurantes pro pecunia lucranda] cui optime conuenit qd not. ipse Io. Andr. in cle. de statu. mona. ne in agro. §. quia uero gl. de off. or. & bene facit. c. alleg. in argumentum. Per quod patet qd si cōtra prohibitionem iuris aliqui ex necessitate conceditur de illo nō licet arguere ad casus, etiam, ubi virgeret similis ratio vt eoritu. quæ a iure. illa enim argumētatio conueniret ijs, que consonant iuri cōi. Bene probatur hoc dictum. j. de regula constitutionem. j. responso. vt ibi not. in vlt. glo. li. 6. de penis. Romana. de hereticis. c. statutum. 2. in fi. j. responso. eo. lib. Restat ergo, qd cum prohibito, de qua loquitur, sit generalis, & habeat casum exceptum exceptio ad alium casum extendenda nō est. Nec est verum qd exceptio includat casum, de quo loquimur: qui intelligitur de utilitate directa ex causa in qua procuratur, puta, pro conseruāda libertate monasterij, vel alijs ipsius rebus in iudicio defendendis, vel recuperandis. c. monachi. 2. 16. q. 1. non simpliciter dicit monasterij poscat utilitas, sed dicit exposcat quasi dicat desiderat & directe poscat. Constat autem qd causa cui patrocinamur pro lucro ad clientulum, nō ad ipsum monasterium spectat utilitas & facit. j. de priuilegiis. auctoritate. in fin. lib. 6. extra de deci. c. 1. in fin. in cle. fm. Io. An. ibi. Si queris de Abbatibus & seu prioribus superiorē Abbatem nō habentibus, tunc vide quod dicit Io. An. in d. c. de presentium. ubi dicit quod abbas potest esse iudex aduocatus procurator vel arbiter sine licētia superioris. & in hoc concordat Host. j. de censu. sopite super verbo procurator. in fi. ubi dicit quod cū abbas habeat administrationem vř, quod sicut quilibet alius possit fieri procurator. arg. in eo quod legitur & notatur. j. de testa. requisi. §. in. Innoc. vero notat ibi in j. glo. quod in causa cōi sibi & alijs potest esse procurator & abbas ibi post eum. Sed ego credo, quod nō potest aduocare sine licētia superioris nisi in casibus in quibus possunt seculares existentes in sacris & beneficijs: sed nec pro coniuuentis personis pnt postulare: cum quo ad mundum mortui reputentur. C. de epi. & cleri. l. Deo nobis, & not. j. c. proximo. Et nota, quod illos, qui prohibentur aduocare, nō excusat consuetudo: cum status ecclesiæ ex hoc ledatur, & diuinum officium retardetur. arg. §. de consuet. c. 1. & de offic. ordi. irrefragabili hoc not. Host. in summa eod. titu. §. qui pertinet verfic. illos autem, & licet officium aduocationis de se sit honorabile laudabile & meritorium. vt. C. de aduoca. diuer. iudic. aduocati. & per totum & de aduoca. diuer. iudic. laudabile. & per totum. tñ propter aliqua, que tacco, ab eo tutius est abstinere. Vnde Didymus ad Alexandrū, Artem (inquit) bene loquendi non difcimus, nec facundie rhetorū, oratorumq; operam damus: t quorum officij est falsitatis sermonibus figmentare mendacia, & innocentie fidem conferre criminibus, ac patricidij reos assignare pijsimos, qui dum se putant aliene laudis fructū per iniquam victoriam rapuisse, nesciunt se mentum suæ conscientie perdidisse, & recitat Io. j. de confes. statimus. in nouella. lib. 6. Henricus Boich.

- 1 Monachus qui cognatos, an non habeant. & 2.
- 3 Monachi non nisi in iudic. exhibeant.
- 4 Cenobij omnino exheredes.

X parte. Super glo. 2. Si queris, vtrū religiosi censentur habere cognatos, distingue t aut quantum ad hoc vt possint agere vel aduocare pro eis tanquā pro coniunctis, & dic quod non fm Ber. Io. Vinc. Goff. & Phil. hic. & ita intellige authen. quæ dicit quod cognatio eorum est in cœlis in authen. hæc constitutio inter priorem constit. in principio coll. 6. & quo ad mundum mortui reputantur. C. de epi. & cleri. l. Deo nobis. 2. q. 7. placuit. licet Inn. aliud notet. j. de re iudi. cum I. & A. in principio. t Aut quantum ad hoc, vt monasterium loco ipsorum succedat eorū propinquus vel cognatus: & tunc aut sunt religiosi non mendicantes, vt monachi. & tales quantum ad hoc censentur hñ cognatos. Nec enim hoc prætextu t, quod aliquis monasticam vitam eligit exheredari potest. vt in d. l. Deo nobis, & in auth. de sancti. epi. §. nullam. colla. 9. 18. q. 1. c. vno. 9. q. 3. ca. vlti. fm Gof. Host. & Io. Andr. hic idem Arch. 16. q. 1. monachi. 2. in gl. fi. qui ita ibi distinguit. Fallit in iudic. in quibus nō succedunt, imō si quæ antè hnt perdunt: vt in auth. vt muli. ar. bel. depo. c. vnicō. si de seu. cōtro. sue. c. vt clericus an mutus. vel alter imperfectus feud. renun. poss. c. vnicō. & de beneficio femine. c. vnicō. in fi. coll. 10. Et licet gl. ibi dicat, quod potest seruire per

substitutum. argu. ff. de arbi. l. si arbiter. in fi. C. de epi. & cle. l. quifquis. & l. ad similitudinem. tñ lac. de Belufo, tenet contrarium: & forte melius si de feu. controuer. sue. c. si quis decesserit in vřib. seu. ubi notat de ista materia: ijs concordant Host. & Io. An. de iudic. c. iudicij. licet Astensij. lib. 6. ti. de immu. eccl. artic. 6. dicat quod in feudo paterno cōfueto feruari per alium succedit religiosus per §. nullam in auth. de sancti. epi. coll. 9. qui. §. parū facit. Aut t sunt religiosi mendicantes, & tales non succedunt. vt patet. j. de verbo. signifi. exijt, qui seminat. lib. 6. & in cle. exiui de paradiso. eo. titu. §. quia igitur in successioni. bus. & satis expresse innuit Ioan. Andr. j. de pœni. remif. c. officij. super verbo satisfactio, vt dicam ibi. in fine.]

- 1 Patrocinans contra ecclesiam beneficio spoliandus,
- 2 Patrocinari sibi suisque in ecclesiam licere.
- 3 Beneficiatus in c. cum sacerdotis quis accipiendus
- 4 Ecclesia qui accipienda.
- 5 Canonicus duarum ecclesiarū an in alterā postulare possit. & 6.
- 7 Ecclesia inique litigans non inuanda.

Vm sacerdotis. Si queris vtrum clericus beneficiatus existens in iudicio contra ecclesiam, in qua est beneficiatus possit, & debeat beneficio, quod obtinet in illa ecclesia spoliari, distingue, aut est in iudicio contra ipsam ecclesiam, vt testis, & tunc non. Et est ratio: quia ferre testimonium est onus necessarium, quod dic vt legitur & notatur. j. de testi. c. veniens. 2. in fi. Aut t est in iudicio contra ecclesiam, vt aduocatus vel procurator, & tunc habet locum istud ca. Dic ergo, aut queris: nunquid possit esse t contra ipsam ecclesiam in qua est beneficiatus in propria causa vel parentum suorum vel pupillorum suorum & tunc sic. vt not. Io. 96. dist. si imperator. quod intelligit Vinc. licentia prius obtenta, qñ est contra eam in causa parētum, vel pupillorum suorum. alias perderet beneficium suum. In causa vero propria posset, venia nō obtenta: quia charitas bene ordinata incipit a se ipso. de pœni. dist. 3. qui vult. C. de seruitu. l. præses in gl. Aut in causis extraneorum vel etiam aliorum coniunctorum, & tunc non potest quinimō beneficio suo priuaretur: quia non debet diliger sanguine m suum, quam ecclesiam que ipsam Dño sociant: vt. j. de pœni. c. 2. Et idem intelligas. t si sit beneficiatus ab ecclesia non tñ in ea cuiusmodi, sunt illi, qui hnt beneficia in dioecesi, & hoc dicit iste textus ibi contra ecclesiam, a qua beneficium obtinet, & c. & de hoc in Spec. tit. de aduoca. §. 1. ver. super hoc autem scias. fallit fm Host. in summa eo. titu. §. vlt. sub. §. Sed nunquid potest cogi in miserabilibus personis, pro quib' potest cogi clericus, vt sit contra ecclesiam, a qua beneficium habet, si alius hñ non potest: dummodo ecclesia habeat alium ita bonum, qui foueat iustitiam eius, arg. j. de testa. cum in officijs. & in hoc cōcordat Astensij. eo. tit. & dic qd t appellatio ecclesiæ continetur principaliter epi. tanquam caput. 7. q. 1. scire. secundo capitulū non tñ canonici singulares. j. de verb. sig. cum clerici Placentini fm Host. & Ber. hic. Et hæc intellige vera de ecclesia in qua, vel a qua est beneficiatus. Si vero sit prælatu ecclesiæ, nemine contra ipsam ecclesiam iuuabit: imō iuuabit ipsam cōtra oēs. ff. de postu. l. puto. & l. si. & 3. q. 7. §. tria. ver. ite m. si contra patrem, vt not. Spec. in titu. de aduoca. §. 1. verfi. sed nunquid clericus.

¶ Si aliquis sit beneficiatus in pluribus ecclesijs, & qras nunquid pro vna, & contra aliam poterit aduocare, & pro qua. Distingue aut in altera t est intitulus, vt prælatu, & in alia, seu alijs nō sed simplex canonicus. & pro illa in qua est platus dummodo non repugnet cōscientia semper stabit, vt hic in glo. & hoc siue primo siue vltimo receperit illam prælatu. arg. ff. de in ius voc. l. quæsitum. de postu. puto. & l. si. 3. q. 7. §. tria. verfi. item si contra patrem. j. de iureiur. c. veniens: & c. ea. te. secundum Host. hic & in summa eod. titu. §. quid pertinet. ver. illud, & Ioan. & Arch. 96. dist. si imperator. & Spec. titu. de adu. §. 1. verfi. quid si habet. Aut nondum est t intitulus, vt prælatu in aliqua ipsarum, sed simpliciter beneficiatus, vt canonicus in vtraq; & tunc aut est prius beneficiatus in vna, quam in alia & pro illa in qua est prius beneficiatus, stabit contra secundam. arg. j. de iureiur. c. tua nos & c. intellectu fm Ioan. Andr. Inn. & Host. & Goff. hic & in summa sua eod. tit. & idem Arch. 96. dist. si Imperator. vel dic si placet vt notat Barto. Brixiensis in questione sua dominicali qua incipit. Aduocatus quidam, ubi dicit de aduocato, quod si scit primam ecclesiam fouere malam, & iniquam causam, non iuuabit illam, sed alteram. Si autem hoc ignoraret, iuuabit primam, & alteri secundæ mittet personam idoneam, que ipsam secundam iuuabit contra primam. Et

nam. Et hanc opinionem recitat Archi. in d. c. si Imperator. glo. adde, dicas ergo & 7. q. j. episcopum glo. fi. & de hoc no. 1. q. 7. c. j. in fi. aut postuit de ecclesijs quibus equaliter tenetur & tunc Host. non possunt, qd assumat partes aduocati, sed mediatoris. ar. j. de testa. c. relatum. 2. §. Et ista omnia intellige in casu dubio. Si vero constaret sibi aliquam ipsarum ecclesiarum, habere iniquam causam ipsam contra conscientiam, & iustitiam iuuare non deberet, alias edificaret ad gehennam. j. de re fitu. spo. c. literas. & de simo. Mathæus. & quia etiam iuramentum (si quod ei alstringitur) non debet esse vinculum iniquitatis. j. de iureiur. quanto. & eo. rit. c. j. li. 6. Et de hoc in spē. tit. de aduocato. §. j. ver. quid si habet.

¶ De procuratoribus. Rubrica.

- 1 Absentes quibus ex causis procuratorem constituant. & 2.
- 3 Absens iudicij procuratorem cedet.
- 4 Absens ex causa necessaria procuratorem det. & 5.
- 6 Procuratorem mittat agrotans.
- 7 Procuratorem dare quis non cogendus.
- 8 Absens non nisi lite cæpta, procuratorem det. & 9.
- 10 Principi licet nō inferior in citationibus.
- 11 Citatus simpliciter qui & in quibus casibus sistat.

Varelam. Si queris vtrum, & quando, absens impeditur teneatur cōstitui an excusetur, distingue aut queris t vtrū, teneatur constituere procuratorem, quantum, ad hoc vt vřles dies non currant contra eum, & dico, qd sic licet etiam iustissima causa sit absens, & si non cōstituit, imputatur, sibi quantum ad hoc, qd præscriptio currat contra eum, vt probatur ff. de diuer. & temp. præscr. l. j. licet talis absens quandoq; contra talem præscriptionem restitui potest vt C. de resti. in integ. mili. l. j. aut t queris, quantum ad hoc vt non fiat missio in possessionem contra eum, & tunc dico, qd similiter tenetur alias patieter missionem, in possessionem, vt C. de in integ. resti. mili. l. ignorare. fm Inno. hic in glo. nun tij missio. & hoc §. de offi. deleg. consultationibus. & Host. hic & ibi. Aut queris, vtrum teneatur constituere procuratorem quantum ad hoc, qd nisi constituit procedatur contra eum tanquam contra contumacem, & tunc aut est absens ex cā voluntaria aut necessaria. Si voluntaria tunc siue sit t improbabili siue probabilis, vt causa stultiorum dico, qd debet procuratorē constituere indistincte, alias procedatur contra eum, sicut cōtra contumacem vt ff. eum qui appellat in p̄uincia def. deb. l. j. & 2. & ff. ex qui. cau. ma. l. nec non in prin. & hoc tenet Iaco. de ra. in d. l. j. ff. de diuer. & temp. præscr. & Lambertus de Salinis. & Cy. & Pet. de Bel. part. C. de in integ. resti. mili. l. j. & bene vt credo licet glo. tenet contrarium in absente ex cā probabili in d. l. nec non. Sed fallit, qñ est causa grauis. & est absens ex cā probabili, quo casu non tenetur dimittere procuratorē, vt notat Host. j. eo. cum dilectus. & credo, quod bene dummodo sit in breui reuerurus, alias cōtra. vt ff. qui. cau. ma. l. item; ait & l. eq. fm eum. Si est absens ex cā necessaria, tūc aut est improbabilis aut est probabilis. Si tūc probabilis vt quia est reprobatus tunc dico qd tenetur dimittere procuratorē, alias n. pcedetur contra eum tanquam contra contumacem nec restituetur. vt ff. ex qui. cau. ma. l. sed & si per prætorē. §. aduersus & de mino. l. Papinianus. in prin. Si cā est, t probabilis tunc refert, aut absens certat de lucro captando, & tunc tenetur procuratorem mittere. vt ff. ad Tertyl. l. 2. §. confestim, aut de dāno vitando, & tunc aut agitur de casu in quo cessante impedimento, absens tenetur nō per procuratorem sed personaliter comparere; & tunc tenetur procuratorem mittere, vt extra de elec. cupientes. §. in super. li. 6. fm quod hoc. Card. ibi super verbo per procuratorem. sed Host. in hoc articulo, vt notare, contrarium. j. de voto & voti redemptione magna. §. verum. in glo. contrarium & c. ubi opponit ad illum. §. verum de. c. cū dilecti. §. explicantibus. j. de dolo. & contu. Et soluit sic; quod in §. expectantibus poterat mittere procuratorem auctoritate propria. & ideo non excusatur nisi veniat vel mittat, sed in §. verum secus: quia ibi desiderabatur persona, quæ ad votum exequendum erat obligata. §. de offi. dele. qm. 2. Et ideo cum non possit illi mittere loco sui propriam auctoritatem nec comode venire personaliter debuit ei subueniri, quia nec ad impossibile obligatur, vt ed. tit. de voto c. veniens. fm eum. Sed potes dicere sustinendo opinionem Card. quod est spale. in §. alleverum. Et ratio spalitatis potest esse, quia ibi ex materia rei. si voti personalitas requirebatur, fm quod notat Inno. eo. tit. li.

cet glo. not. quod secus in §. in super. ubi personalitas requiritur ex institutione ecclesiæ seu Papæ. Item in §. verum agitur cum Deo & ubi non erat certum tempus præfixum. secus in §. in super. & mitus agitur cum Deo quam cum homine. vt notat Host. j. de conuer. coniuga. c. vlti. & dixi. j. de iudicij. c. 1. alias. j. de re iudic. c. j. Aut agitur de casu t in quo, cessante, impedimento, absens nō tenetur personaliter comparere, sed procuratorem mittendo excusatur, & tunc aut impedimentū est perpetuum, vt quia paraliticus vel nimis est lōgū, vel quartana, & tunc tenetur mittere procuratorem, vt 5. q. 3. c. si agrotans. & hoc si potest. alias excusatur fm Host. j. de dolo. & cōtu. c. cum dilecti. ubi dicit, quod pauperē perpetuo impeditū, qui nihil fingit perpetuo, excusabit a constitutione procuratoris quicquid dicat Ber. hic in glo. ex hoc in fi. Quid ergo tūc fiet vadat, vel mutet ad eum iudex delegatum. j. de testi. cog. c. 2. & de plano & sine strepitu decidat causam in auth. de mā. princ. §. sit tibi. colla. 3. quam in ciuilibus per celsionem facile, expediet. j. de solu. odoardus. fm Host. ibi & Io. An. post eum & simile notat Abbas de eo qui nō potuit dimittere, pcurator rem. j. de eo, qui mittitur in poss. c. vlt. Aut est temporale, & tunc cā est grauis, & ardua, & tunc non tenetur constituere, procuratorem vt hic fm Ber. Inv. Host. & Ab. hic. & hoc siue sit citatus simpliciter siue, qd per se, vel per procuratorem cōpareat, fm Host. & pro hoc nota per Host. j. de appel. ex parte & per G. de Montelan. extra de elec. c. causam quæ super verbo præfertur. & de fo. comp. c. vnicō. super verbo, citare, in cl. Et est ratio, quia non est verisimile, quod procurator adeo diligenter tractet cām, sicut ipsemet faceret, vt hic. & ff. de Carbo. edic. l. j. §. fina. verfic. cum vero. Fallit in causis electionum, quæ accelerationem desiderant propter periculum vacationis ecclesiarum arg. j. vt lite non conte. c. qm frequenter. §. porro: & de app. c. oblatæ. §. fi. fm Inn. hic. & Guli. de Montelan. extra de procura. c. non potest. in cle. & pro hoc. j. de elec. l. tuiumus. & cupientes. lib. 6. licet Spec. eo. tit. §. 2. distingue, an dilatio afferat periculū vel non. aut cā non est grauis. nec ardua, & tunc tenetur mittere procuratorem. ar. hic a contrario sensu & hoc tenet indistincte. G. de Montelan. extra eo. non pot. in cle. in fi. vel distingue & satis probabiliter in isto membro.

Aut queris t de causis inchoatis per lites contestationes, & tūc tenetur constituere procuratorem, vt patet in absente cā reipublica, quo nullus est priuilegiator. vt ff. de legationibus. l. eundem plures. §. j. Et hoc intellige si potest eum constituere, alias secus: & ita intellige l. allegatam. quæ situm in verfic. figur.

& glo. ibi. & ita intelligit ibi Iaco. de Ra. Aut de t causis nondum inchoatis per lites contestationem, & tunc non tenetur, mittere procuratorem, vt ff. si quis cau. l. 2. §. j. & in l. allega. eundem §. j. Et hoc tenet Lambertus. Pet. de Bel. part. c. Cyn. C. de resti. mili. l. j. & ipse Pet. in d. l. j. ff. de diuer. & temp. præscr. Nec distingue, vt quidam distinguunt, de quorū numero est, Io. in calle. li. agrotans. & Lau. & Philip. & Gof. hic. & Goff. in summa huius titu. §. item opponitur. & Vinc. & Gof. in calle. c. cum dilecti. Vtrum quis sit citatus simpliciter, vel sit citatus, vt comparet per se vel per procuratorem. vt in primo casu, non tenetur constituere procuratorem. In secundo sic per c. cum dilecti. de dolo & contu. Nā licet citatio t emanans a principe qui est supra ius vt Papa vel Imperator possit arctare impeditum ad comparandum per procuratorem in casu ubi per se comparere non possit, vt ibi. Inferiores tñ iudices, qui sunt ministri iuris contra, vel supra ius hoc facere non possent: cā indultum a iure. & c. j. de reg. iur. c. indultum. li. 6. Item idē est, aliquem citare simpliciter, & eū citare, vt cōpareat per se, vel per procuratorē saltem in casibus in quibus procurator potest interuenire. vt ff. de procura. l. j. & j. de dolo. & contu. cum dilecti. ex quo ergo tacite intelligitur, quod citatus simpliciter teneatur comparere per se, vel per procuratorem si exprimitur eo modo, quo tacite intelligitur diuersitatem iuris non inducit. ff. de le. ga. 2. l. si ita relictū. §. illi si volēt, & quæ sint causæ graues, dñt. Got. & Host. hic, quod causæ matrimoniales. vt j. de consang. & aff. c. j. & j. e. tuæ. vel si quis vendicatur in seruū. vt C. de af. fer. toll. vnica. secus si proclamet in libertatē. vt 2. q. 6. si qñ. Itē si agatur ad remotionem prælati. j. de accu. qualiter. 2. Item si agatur de toto patrimonio alicuius, vel maiore parte. j. de resti tu. spolia. c. frequens. §. illum lib. 6. Item vbicunq; vertitur periculum animæ. 12. q. j. præcipimus. j. de simo. Mathæus. Itē qñ est cā inducens infamiam. vt 9. q. j. c. ex merito. ff. de pœnis l. in seruorum. in fi. fm Gof. & Host. hic. & Archidaco in dicto capi. si agrotans. ¶ In glo. pen. Si queris an semel citatus, non veniens reputet qumax, dicā j. de doi. & cont. c. venerabilis

- 1 Institutionem ne ostendat, possessorio agens.
- 2 Iudici amissis instrumentis obseruanda.
- 3 L. Matrem de proba. c. sensus
- 4 Institutionem non nisi plura beneficia habens probet 5,
- 6 Institutionis ostensionem, non nisi possessione antiqua tolli, & 7.

X infinatione Si queris vtrum alius quis teneatur suam

canonicam institutionem in beneficio probare vel non, distingue aut non possidet beneficium, & est actor ipsum beneficium vendicās, seu petens, aut non possidet beneficium, & est reus. In primo casu refert, aut agit possessorio, aut petitorio. Si possessorio tunc non tenetur probare suam canonicam institutionem; sed illi, quae faciunt ad obtinendum in possessorio vt 2. de re. spo. in li. teris. quod dicit vt not. per Innoc. & Host. s. de filijs presby. c. constitutus. Si petitorio, tunc tenetur probare suam institutionem canonicam vt C. de proba. l. actor. 6. q. vltima actor. quod dicit vt notat plene Innoc. & Host. j. de praesump. illud. vbi Inn. in magna glo. sua in fi. in ver. nobis vt tenet quod est dictum siue beneficians actor recenter habuerit, & tenuerit illud beneficium siue ab antiquo, cui Host. ibi concordat in facto recenti contradicit tñ in facto antiquo per rōnes, quas ibi scribam, in fine distinctionis, post eum, & forte, non male mouetur. Cōsiderare tenem debet iudex famam vicinię, industriam, vel similitudinem beneficiati in custodiendo literas suas gratiosas, & alia per quae literae amitti poterunt. arg. s. de renuntia. in praesentia In secundo casu. si qñ est reus, & possidet refert, aut petit suam institutionem canonicam decerni, & tunc tenetur ea, canonicam probare, vt patet expresse hic in fi. fm Innoc. Host. & Abb. hic & Inn. & Host. j. de confir. vtili vel inutili. c. j. & pro hoc est casus. C. de proba. l. matrem tñ vnum casum, qñ ibi ponitur, hoc est, quod illa mulier, de qua ibi loquitur, conueniebat: petebat tñ se pronuntiare liberam. Aut non petit suam institutionem canonicam decerni, sed solum possessioni suae incumbit, & tunc aut conuenitur per alium, quam per p̄latum. Aut conuenitur per p̄latum ex suo officio agentem, contra eum. In primo casu non tenetur suam institutionem canonicam probare per l. allegatam, actor. C. de aēn. l. qui accusare. 2. q. 5. in principio. & hoc colligitur ex eo quod notat Cōp. s. de rescriptis. c. capitulum. in glo. quia quaestiones. ver. sed fm hoc cui incumbit. & G. 100. dist. contra morem in glo. ad de vt Ber. Hilsa. & c. & Gen. in extrauag. Suscepti regiminis super verbo canonicam obtinent quod dicit vt no. Io. an. j. de reg. iuris. c. j. in fi. lib. 6. In secundo casu refert, quia aut iste reus possidet plura beneficia incompatibilia de iure cōj. & tunc tenetur probare quod dicit vt plene legitur & notatur. j. de officio. ordi. c. ordinarij. li. 6. Aut non tñ tenet plura beneficia incompatibilia, & tunc aut p̄latus fecit aliquid, per quod videatur eū in beneficio approbare, vt l. ipsum ad titulum illius beneficij, ordinando. vt notat Inn. s. de filijs presby. c. veniens. vel visitationem, & procuratorem ratione illius beneficij ab eo exigēdo, & recipiendo, & tunc non tenetur probare. arg. j. de praeb. dilectus vt not. Inn. hic in glo. contra. in fi. & l. 10 post eum. In isto tamen casu auditur eps volens probare, quod fuit minus, canonicam institutus. arg. j. de praeb. dilectio fm Host. hic idem vt in casu sequenti dicendum. Aut p̄latus non fecit aliquid efficax per quod videtur eum in ipso beneficio approbare, & tunc aut iste reus t̄possidens est in possessione illius beneficij, ab antiquo tempore, & tunc non tenetur probare de sua canonica institutione: quia cum p̄latus t̄ndiu tacuisset, ei imputaretur. arg. j. de fri. & male. c. j. quia probationes cito cadūt & ideo recurrendum est ad delationem iuramenti. arg. C. de testat. hac consultiissima. s. sed cum humana. vt not. Host. j. de simo. licet Hely. & Inn. de accusa. super ijs in fi. magna glo. ff. & Inn. & Ho. j. de eo qui fur. ordi. rec. c. fi. & Host. j. de praesump. illud. in fi. licet Inn. ibi contra. saltem in casu vbi beneficiatus esset actor, vt est dictum. & idem in simili per G. 100. di. contra morem. & Card. j. de sent. exc. c. si iudex laicus. lib. 6. Aut non tenet ipsum beneficium ab antiquo. sed de nouo, & tunc tenetur suam institutionem probare canonicam in beneficio. vt 2. q. j. legum. & j. de instit. ex frequentib. fm Innoc. & Io. An. hic & Inn. & Host. in c. alleg. & G. in c. alleg. contra morem. & Io. An. in c. j. de regulis iur. lib. 6. & Comp. s. de rescriptis. c. capitulum. in glo. quia qñes. ver. sed fm hoc cui incumbit probatio & c. quia tempus antiquum, & tempus nouum, seu breue non est a iure determinatum, saltem in hoc casu arbitrio iudicis relinquitur & committitur. argum.

ff. de iure deli. l. j. in fi. & s. dele. de causis. ¶ Si queris, vtrum ille, qui non habet ius in beneficio teneatur ad fructus perceptos, & percipiendos, vide infra de iure patro. cum dilectus. vbi dicam de hoc

- 1 Exceptio procuratoria in clericum est dilatoria.
- 2 Exceptio procuratoria in monachum est peremptoria.
- 3 Exceptio excommunicationis quando obijcienda.

Nostra. Iuxta gl. quae incipit qñ dicat & c.

Si queris vtrum exceptio p̄curatoria opposita contra clericum, qui non potest esse p̄curator, sicut, nec miles sit dilatoria, vel peremptoria refert aut opponitur, contra clericum secularem, & tunc est dilatoria, sicut contra militem, quia per litem contestationem potest fieri dñs litis. C. eo. l. neq; tutor. & l. procuratorib. Nec obstat, si dicatur, qñ non potest renuntiare priuilegio suo, etiam si iurauerit, vt j. de foro compe. si diligenti. iō iudex talem repellere debet. vt j. de excep. exceptionem. quia hoc non est priuilegium, sed inhibitiō. s. talis qñ si fiat in contrarium mero iure tenet: licet ex hoc puniri debeat. j. ne clerici. vel mona. c. 2. Aut opponitur contra clericum, vel personam regularem, vt contra monachum, vel conuersum in casu non concessio, sibi a iure ad procurandum, & tunc est peremptoria cum mortuus reputetur, & in iudicium nihil deducere possit, vt s. tit. proximo ex parte. de hoc vide plene, j. de re iudi. cum l. & A. fm Ho. & Io. And. hic & idem in effectu Io. And. & G. & Gen. & extra co. titu. c. religiosus. in cle. Dicunt etiam Goff. & Io. An. hic qñ exceptio excommunicationis. si qñ procurator sit excommunicatus, vel fuerit tempore mandati potest opponi post litem, contestatam. j. de re iudi. ad probandum. & idem Spe. tit. de exceptionibus. s. 2. ver. idem quoq; & de hac exceptione vide hodie extra de excep. c. vnico. in cle. & exceptio procuratoria contra militem non videtur hodie efficax vt innuit Spe. e. tit. s. j. ver. item quod est miles. & Io. And. hic.

- 1 Procuratorem liti pecuniaria dari. fallit 2.
- 3 Procurator quando, an non publice causa dandus.
- 4 Capitalis causa.
- 5 Absentia a procuratore excusabilis.
- 6 Causas causas allegare potest procurator.
- 7 Criminalia miseris a procuratore expeditibilia.
- 8 Procuratorem denunciare posse. fallit 9.
- 10 Accusare procurator non potest.
- 11 Exceptio procuratoris qualis.
- 12 S. Publice sensus.
- 13 Procurator actioni mixtae debilis.
- 14 Procurator ad qua in capitalibus non admittendus.
- 15 Adulterium variis accusari eiusq; rei virtus. 16
- 17 Prohibitio aliquo, & ad quod si subsit eadem causa, peruenitur. & 18.
- 19 Prohibitum iure ad consequens trahi.
- 20 Quarta licet minnenda, non tamen tollenda.
- 21 Prohibitum vna via ad consequens diuersa non trahi.
- 22 S. Si mater explicari.
- 23 Accusare reus nec denuntiat.
- 24 L. 1. de authen. tut. enucleari.
- 25 Exclusus vna via, an alia admittendus.
- 26 Procuratoris instrumento an standum.

Va. Si queris, in quibus causis admittitur p̄curator & in quibus non, distingue, aut

actio, seu causa est de re pecuniaria, & priuata, aut de re dedita publico vsui, aut de crimine, aut de fama, aut de muneribus vel honoribus. Si de re pecuniaria & priuata tunc regula est breuis. s. quod talis causa, & ante litem contestatam, & post, indistincte per procuratorem expediri potest. C. eod. l. 2. & l. nihil. Et haec regula est vera, in priuatis personis. Nam illustres necesse habent procuratorem constituere. C. eod. l. pen. & in auth. bi signata. eps autē est illustris, fm Host. hic & est text. quod tenetur procurator ore constituere. s. q. 3. quia ep̄j & hoc notat Io. ibi & in summa illius, qñnis. & idem de sacerdote vt ibi & hoc verum in foro seculari. Secus in ecclesiastico, fm Host. j. de iura. calum. c. fi. item dicta t̄ regula fallit in tribus casibus. Primus h̄. C. ut omnes, tam ciu. quam mil. j. Secundus. C. de assē. toll. vnica. Tertius h̄. de procurat. Romponij. Si actio seu causa est super re dedita

dita vsui publico tunc aut queris nunquid ex parte rei possit interuenire procurator, & dic quod sic. ff. de popu. act. l. qui populari. Aut nunquid possit interuenire ex parte actoris, & tunc aut actor non afficitur priuato incommodo. & tunc non, vt in d. l. qui populari. Aut actor afficitur priuato incommodo, & tunc potest interuenire procurator. vt ff. eod. l. mutus. s. in popularibus. vt notat Host. hic & in summa. eo. tit. s. & in qua re iuxta principium. & G. j. de iudic. c. 1. in glo. grauis. li. 6. Aut agitur de patrimonio publico, & tunc ad defendendum quilibet admittitur, sed ad agendum syndicus tm. vt ff. quod cuiusque vniuer. l. 1. & j. de syndico. c. vnico. Si actio, seu causa est, de crimine, tunc aut agitur de crimine criminaliter, aut agitur ciuilitate aut mixta inter criminalē, & ciuilem. Si primo modo tunc aut causa est capitalis & d̄ t̄ causa capitalis, qñ pena liberat et ciuitatem admittit vel ordinum degradationem, inducit. vt ff. si quis caut. l. si rei capitalis. ff. de bonor. possess. l. adito. de publi. iudi. l. 2. de p̄n. l. 2. & j. de accu. c. quali ter. & quando. 2. & alias generaliter, qñ est tale crimen quod re quirit maiorem penam relegatione & tunc factu queris, vtrum admittitur procurator ad causas absentes allegandas. & dic, qñ sic, vt 5. q. 3. in criminalibus. & capit. reos. & C. de accu. l. reos. j. de accu. c. veniens. ff. de procurat. l. seruum quoq; s. publice. & de pu. iud. l. inter accusatorem. & l. penult. s. ad crimen. in fi. Et ita intelliguntur iura allegata fm Accur. in l. alleg. & secundum Io. & Archi. in calleg. reos. & Io. & Vin. in calleg. veniens idem Ber. j. de dolo & contu. veritatis glo. antepen. & Host. t̄. post eum. Aut queris vtrum admittitur ad causas causas allegandas: & tunc aut vult allegare causas, quae colliguntur ex actis in eadem causa habitis, & hoc potest quicumque; fuerit etia sine mandato, vt no. plene Inno. j. de accu. veniens. & vide, qñ ibi no. Ber. in j. glo. quam glo. assumptit a Io. 2. q. 6. si qñ glo. vltima. Aut vult allegare seu expellere alias causas, quae illas, colliguntur ex actis t̄ ipsius causa. vt testes & instrumenta, producendo, & confessiones faciendo, & tunc aut causa criminalis est collegij vel vniuersitatis & tunc interuenit, & admittitur procurator. vt C. de re mili. l. tam collatores. li. 1. 2. & hoc tenet Spe. rubrica de procura. s. j. ver. 14. Aut causa criminalis est priuati, seu priuatore, & tunc refert aut queris in causa, inquisitionis, quae etiam criminalis dici potest. arg. j. de dolo & contum. c. veritatis. & de accu. inquisitionis. cum ibi notatis per Ber. in 2. glo. alias j. glo. in fi. & per Inn. in calleg. cum oporteat. in glo. dicit quod vbi in literis. in fi. & Host. post eum & talis per procuratorem tractari potest. vt legitur & notatur. j. de accusa. super ijs in fi. Aut in causa denuntiationis, & illa similiter potest agi per procuratorem. arg. j. de testi. c. ex parte ade & de praesump. cum in iuuentute. s. licet igitur fm Inno. & Host. ibi & Ber. & Ab. s. eo. in nostra. in princip. Idem Specul. tit. de denuntiatione. in principio. & Car. j. de re iud. c. j. super verbo criminalis. li. 6. Et in causa inquisitionis vel denuntiationis potest quis per procuratorem se defendere fm Inn. in d. c. ex parte Ade & j. qui filij sint legit. causam qua. 2. in fi. & Spec. tit. de defensore. in fi. quod verum t̄ praeterquam in causis, homicidij, & simoniae, & aliorum criminum, quae post peractam poenitentiam impediunt executionem ordinum susceptorum, & retentionem beneficij, in quibus est sicut in accusationis iudicio procedendum, vt j. de accu. inquisitionis, in princip. fm Host. ibi. Aut in causa accusationis, & tunc t̄ aut queris nunquid procurator possit interuenire ad totam causam, & dic, qñ non vt ff. de publi. iudi. l. penult. s. ad crimen. Fallit in causis foeminarum religiosarum. j. de iudic. c. mulieres. s. caeterum. li. 6. quod dicit vt ibi per Arch. si tñ interueniat procurator in talibus causis & nihil opponatur contra eum valebit processus, habitus cum eo. arg. ff. de procur. l. filius. s. veterani. C. de procura. l. ita demum. vt no. Ber. Card. Guil. & Io. An. j. de iudi. ca. j. li. 6. & Spec. rubrica de procura. s. j. ver. sed pone quod in causa. & c. & G. de procurato. c. qui generaliter in glo. lib. 6. Et ista exceptio. si quod procurator in criminalibus non potest interuenire est dilatoria & ante litem contesta. debet proponi. arg. ff. de adul. l. si maritus. 2. s. praescriptiones, & hoc notat glo. C. de adul. l. quia muis. Aut queris nunquid possit interuenire p̄curator ad certum articulum causae, & dic, quod sic vt no. Inno. j. de testi. c. ex parte. Ad. q. 2. & Accur. in d. s. ad crimen. ad hoc concordat quod no. Ber. in d. c. veniens. glo. ff. j. & Vin. & Phi. & Host. & Io. And. ibi & Inno. in c. praecedenti. licet & spec. hoc tit. s. j. ver. & praecedenti, & sequenti, dicentes quod quauis in criminalibus qñ criminaliter agitur non admittatur procurator ad cam principalem agendam, vel defendendam vt in superioribus iuribus, tamen ad excusandum, &

excipiendum admittitur. vt ibi. & j. de dolo & contu. cum dilecti. 2. q. 5. reos. Fallit in articulo diffinitiuē sententiae audie dae. C. de iniur. l. si licet Spec. quantum ad media cause teneat, contrarium. rubrica de procu. s. j. ver. sed sic. sed nunquid media causa. Si tñ timeretur de fuga rei prouideretur. vt not. Host. j. de accusa. ca. inquisitionis. Aut causa non est capitalis, vt quia inducit relegationem, vel remotionem ab ordine, vel ab administratione vel infra, & tunc procurator admittitur indistincte. Sic intellige. ff. de accu. l. leuia. ff. an per alium causa appell. exerce. poss. l. j. & de p̄n. l. absentem. s. aduersus. & de p̄cur. l. non solum s. vltimo. Ita etiam posses intelligere dictum t̄ s. publice, & dictam l. reos, & ista est cōmunis opinio nostrorum maiorum & Odof. & glo. quam sequuntur Iaco. de Aret. & Dyn. in scriptis suis licet Iaco. de Ra. & Pet. de Bel. pertica. in hoc vltimo membro contradicant. vt statim dicam, & idē, est. quando quis remouetur sine repellitur ab obtinendo. vt j. de accu. super ijs. Si agitur ciuilitate, tunc potest interuenire p̄curator. vt C. ad l. cor. de fal. l. vltima. & j. de testi. c. testimonij Et ideo in causis denuntiationis vel inquisitionis potest interuenire procurator vt est dictum. & legitur, & notatur. s. eo. in nostra & j. de re iudica. cum l. & A. vnde de quolibet crimine potest agi ciuilitate. C. ad l. cor. de fal. l. fi. & legitur & notatur j. de testi. c. fi. Si vero actio fit mixta t̄ inter ciuilem, & criminalem tunc potest interuenire procurator vt hic, si agitur de fama tunc non recipitur procurator ex parte rei nisi mandatum habeat speciale. vt ff. eod. l. non solum. in fin. Multo minus, ex parte actoris. arg. j. de probat. ex literis. & ff. de p̄n. l. i fer uorum. in fi. si agitur de muneribus, vel honoribus tunc procurator potest interuenire, vt s. de mai. & obed. c. fi. de elect. dudum. 2. j. eod. c. accedens. de dolo & contu. c. fi. & per hanc distinctionem plene potest instrui in quibus causis potest procurator interuenire, & in quibus non. Omnis. n. modis cognitionis ad alterum istorū quatuor reducitur. vt ff. de varijs & extraor. cogni. l. cognitionum fm Host. hic cuius est quasi tota ista distinctio in effectu hucusque. Saluo, eo quod dictum, est de causis criminalibus, & vide quod no. per eum in summa eo. tit. s. & in qua re. & quod notat Archi. in calleg. in criminalibus. & plenius. l. i. q. 1. in summa. Quidam tñ doctores noui iuris ciuili, vt Iaco. de Ra. & Pet. non distinguunt inter p̄nas j. vel s. relegationem: sed dicunt simpliciter quod ad publicum crimen procedendum, vel defendendum non admittitur procurator. per l. fin. C. de iniurijs. Nam in quibusdam per sonis, puta, illustribus est speciale, quod in actione iniuriarum criminaliter intenta possit constitui procurator ad oem actū, iudicis praeterquam ad finem, vt ibi. ergo in contrarij erit ius, commune vt ff. ad municipia. l. j. in fi. vti ipsi notant in d. l. vltima. & C. de acc. l. 2. & 3. Sed antiqui tenent, & communiter illud quod prius dixi, & etiam notauit in dicto capitulo primo. de iudic. libro sexto. & hoc tutius est tenere. ¶ Si queris, vtrum vxor possit maritum de adulterio accusare, distingue fm Ab. & Io. An. hic triplex t̄ modum accusationis adulterij: quia vno modo agitur de adulterio denuntian riando ad poenitentiam & eo modo, & casu quilibet admittitur, vt j. de haereticis. c. cum ex iniuncto ergo & vxor. secundum modo fit accusatio ad separationem thori, & vt dotem, vel donationem propter nuptias, quis recipiat, quo casu admittit vxor contra virum. j. vt lite non contesta. cap. j. Et est rō, quia vir, & vxor non ad imparia iudicantur. 3. 2. q. 5. praecipit. & j. de diuor. gaudemus. sed vir potest accusare vxorem ad hunc finē vt hic, ergo & mulier virum: quinimo ad hanc accusationem, quo ad thori separationem nullus admittitur, nisi maritus, & vxor vt 3. 2. q. j. si quis vxorem. & q. 5. praecipit. quod dicit, vt plene notat Host. j. de praesump. c. literis. & in summa titu. de diuor. s. quot modis in princip. & de adulte. s. quis admittatur & Goff. in summa titu. qui ma. accu. pos. & tit. de adulte. circa medium. s. sed haec locum. & c. & Inno. j. de adulte. c. j. & Abba. eod. tit. c. maritum. & de hoc dicam. j. qui ma. accu. poss. in principio. Tertio t̄ modo fit accusatio adulterij ad poenam legitimum infligendam, quo casu non admittitur mulier contra virum. ff. ad l. luli. de adulte. l. publico. Et est rō fm Vinc. Petr. de samp. Abb. & Ioann. hic, quare hoc casu secus in viro, & secus in muliere: quia magis praedicatur viro ex adulterio vxoris propter prolem, quae praesumeretur mariti, & sic sibi succederet. vt ff. de ijs, qui sunt sui, vel alie. iuris. l. filium, quā vxori ex adulterio viri, cuius filius adulterinus de aliena muliere, nunquam praesumeretur esse vxoris. Et est ratio, quia mater semper est certa. vt ff. de in ius vocan. l. quia mater. Idem nota: Hostien. in summa titu. de adulte. s. j. & de hoc vide quod notat

rat Innoe. j. de adulter. capitu. j. & Hostien. in capit. maritis. ¶ Super eo. c. Ad declarationem glo. 2. Si quæris vtrum maritus accusans vxorem de adulterio ad poenam legalem infligen dam se infcribere teneatur. vide quod dicam. j. de accusatio. ca pitul. super ijs versul. sexto.

¶ Super eo. c. Inter alia notabilia nota hic duo. Primo qd vbi aliquid phibetur & omne id per quod deuenitur ad illud. Cir ca huius verificationem sic distingues: quia quædam sunt, per quæ deuenitur ad prohibitum ordinate; & quædam per quæ deuenitur ad prohibitum necessitate: in ijs per quæ deuenitur ad prohibitum ordinate subdistingue. Aut est eadem rō prohibendi illud per quod deuenitur ordinate ad prohibitum que est prohibendi illud ipsum prohibitum aut non. Si est eadē rō, tunc illud per quod deuenitur ad prohibitum nō conceditur: sed prohibetur. v. g. Prohibitum est fenatori contrahere matrimonium cum liberta ea ratione vt honestas senatorum patrom feruetur: vt ff. de ritu nupt. l. semper. Ista ratio etiam prohibet sponsalia. nam & si contraheret senator sponsalia, cum liberta diceretur, quod esset vilis persona, sic loquitur. ff. de spō sa. l. oratio. cum multis iuribus ibi allegatis. in glo. ad idem. 32. dist. c. hospitium. & j. de cohabi. cle. & mulic. cap. j. & per totum & 27. q. j. nec aliqua. Si non est eadem ratio t prohibendi, illud per quod deuenitur ordinate ad prohibitum quæ est p hibendi illud ipsum prohibitum, tunc illud per quod deuenitur, ad prohibitum non prohibetur, sed conceditur. v. g. Inter magistratum & subditam prohibetur matrimonium ea ratione: quia per potentiam contraheret cum ditissima, & non posset postea matrimonium dissolui, sed sponsalia possunt dissolui, & ideo non prohibentur inter tales. vt ff. de ritu nupt. l. si quis officium. & C. si rector provincie vel ad eum pertinentes. l. v. nica. in ijs autem per quæ deuenitur ad prohibitum necessitate subdistingue. Nam sicut illud prohibitum prohibetur de iure communi, & tunc prohibetur id per quod deuenitur ad illud. ff. de pact. l. quod dictum. & hic. Aut illud prohibitum phibetur de iure speciali, & tunc aut specialis prohibitio est, in rem, & tunc id est. i. q. prohibetur, id per quod deuenitur ad illud, vt C. de vfuris rei iudi. l. si Aut est in personam, & tunc nō est prohibitum id per quod deuenitur ad illud ff. pro socio. l. verū §. j. & de re iudic. l. si fideiusso. §. j. Fallit in casu favore libertatis. Vnde pater non potest filium priuare t quarta debita sibi iure naturæ & tñ potest dare libertates per quas minuit quartam, vt ff. de in offi. testa. l. Papinianus. §. veterani. & §. qm aut quarta. Secundo nota qd prohibitum directo, seu vna via non debet concedi per obliquum, seu alia via, & ita loquitur regula iuris. j. de elect. c. avaritiæ. de reg. iur. c. eum quid vna via. lib. 6. cum con cor. ibi alleg. circa cuius verificationem sic distingue. Aut est eadem cā seu rō p hibitionis in vna via quæ non est in alia, & tunc prohibitum vna via non conceditur alia via. vt hic patet. & ff. de transac. l. cum hi. §. sed cum lis de iurciur. l. duob. §. exceptio. de excep. doli. l. 2. §. item quæritur. & §. seq. de tut. & cura. da. ab ijs. l. scire oportet. §. si mater, t vbi habes, quod pater prohibitus per matrem vxoremque suam administrare, bona filiorum vt pater & legitimus administrator ea rōne: qd prodigus & deusafator non admittetur ad administrandū bona eorum tanquam tutor, vel curator propter eandem rōnem Eadem quoq; ratione, sicut aliquis non potest seipsum instituire in beneficio. ut j. de instit. c. vltimo. ita nec per alium, cui daret ptatem conferendi, vel instituendi vt notat ibi Ber. & Hosti. & Io. An. & Gen. extra de præb. c. si de beneficio. in clem. & qua ratione quis non potest seipsum eligere, eadem rōne nō potest eligi per alium cui daret ptatem eligendi, vt notat Hosti. §. de elect. quia propter in principio, pro hoc etiam notat per Archi. 17. q. 4. q. gl. 3. & in Spec. rubrica de ijs quæ fi. a præla. si ue consensu. c. in fi. & per Ber. alias per Host. j. de concef. præb. c. conslitutus. in glo. fi. pro hoc etiam nota per Host. in sum m tit. qui accu. poss. §. dictum est. vers. sed nunquid. & Spec. tit. qui mat. accu. possunt. §. vnico. vers. sed nunquid vbi dicunt

38 quod in matrimonio vbi cunque quis propter suspensionem, repellitur ab accusando repellitur etiam a denunciando, vt j. de accusa. c. cum oportet. & c. seq. ne per vnam viam expulsus in grediat, ad idem per aliam viam, quod esse non debet vt hic. & ff. pro socio. l. ideoq; & de condic. insti. l. quæ sub conditione. & idem tenent Bert. & Inno. & Host. j. qui ma. accu. poss. cum in tua. glo. & ita fallit in casu libertatis. vt in §. alleg. qm autem quarta. aut non est eadem ratio prohibitionis, in vna via, quæ est in alia: & tunc prohibitum vna via, non prohibetur alia. v. g. prohibetur quis ne in causa sua sit testis. vt C. de testi. l. omnibus. & 4. q. 3. omnibus & hoc ea ratione: quia præsumi-

tur, qd nunquam contra se velit deponere & tñ testis debet de ponere pro vtraq; parte. vt C. de episc. & cler. auth. sed iudex. Pone ergo, quod legatarius producit in testem in testamto, in quo aliquid est sibi legatum nunquid potest? certe sic. vt ff. de testa. l. qui testamento. in principio. & est rō quia cessat ratio. Non. n. sequitur, valet testa mentum, ergo legatum debetur propter plures rationes, ideo non præsumitur, qd inducatur ita ad falsum deponendum. Per eandem viam facit. ff. de au tho. tuto. l. j. vbi t habes quod licet tutor non possit authoritatem præstare pupillo suo. vt ipsum sibi colliget directe. alias possit eum defraudare, potest tñ sibi præstare authoritatem, vt adeat hæreditatem defuncti debitoris sui per quam additione, sibi obligatur. Et est ratio quia illa rō cessat. Nam a quocunq; alio hærede esset habiturus debitum suum. Item de mala authoritate præstita teneretur pupillo actione tute le. Et iō in illo casu non præsumitur velle decipere pupillum suum, cum per hoc posset perdere & nihil lucrari vt dicit Pet. de bella per ti. in §. alle. si mater. per eandem viam faciunt omnia iura, quæ dicunt, quod priuatus vel expressus de iure communi ab aliquo iure, vel actu admittitur, de iure speciali, restitutionis, ad ipsum, vt j. de restitu. in integ. per totum. ff. & C. de mi. per totum. & econtra exclusus a beneficio restitutionis non excluditur propter hoc a via iuris communi, si competat, vt j. de in inte. rest. c. ecclesia. & c. si aduersus. li. 6. vbi de hoc per Card. in glo. j. Item ille, qui est exclusus a via appellandi, non pp hoc est exclusus a via contradicendi per simplicem quærelam ff. de appella. si expressum. & j. de appell. c. concertationis. & c. vlti. li. 6. Et illa iura, quæ dicunt, quod ille qui non potest eligi potest postulari. §. de postula. prælator. per totum. ita intellige. C. de iudic. l. quoties. & omnia iura allegata per Io. And. in c. alle. cum quid vna via. vel dic vt distinguit Io. And. ibi per alia verba. Et licet in isto brocardico possent fieri plura membra, tamen per ista duo membra omnia includuntur. Et per ista iura & multa alia tenet Io. And. in d. c. eum quid. in nouella, quod notarius procurator meus ad probandum de iure meo potest producere instrumentum in iudicio manu sua scriptum, & ei nisi alias redarguatur de falso fides debet adhiberi. Si ante litē motam & ante susceptum procuracionis, officium appareret fuisse confectum. Idem si post, quando ex necessitate officij, illud instrumentum confectisset. ad hoc bene facit quod notat Innoc. & Host. §. de transac. ex lictis. & spec. tit. de teste §. i. vers. quid si aduocatus. vbi notant instrumentum in iudicio fidem facere, licet aduocatus causæ sit scriptus testis in ipso, q tamen alias verbale testimonium ferre non potest. vt legitur & not. j. de testimonijs. Romana li. 6.

- 1 Clerici in sanguinolentis ne procurent.
- 2 Religiosi procuratores ne sint.
- 3 Religiosi quo iure & qui procuratores dentur.
- 4 Abbatem recte procuratorem dari.
- 5 Clerici simplices procuratores esse possunt.
- 6 Procurator nescit beneficiarius.

Vm pro causa. Si quæris vtrum viri ecclesiastici possint esse procuratores in causis sanguinis, dic, qd non absq; periculo irregularitatis, quod dic, vt le. & not. j. ne clerici. vlt. mo. c. clericis. & c. sniam sanguinis, & nisi cum distinctione, q sequitur. Aut in alijs causis aut quæris de religiosis, aut de secularibus. si de religiosis tunc aut quæris de iure ciuili, & dic, indistincte, qd non possunt esse procuratores etiam pro ecclesia sua, vt in auth. de sanctis. episc. §. Deo amabiles, collat. 9. Aut de iure canonico & tunc aut quæris t de simplicibus religiosis seu prioribus sub obedientia sui superioris constitutis, & tales possunt duobus interuenientibus. l. abbate, seu alio superiore immediato impetrante, & vtilitate sui monasterij sua dente, j. de testi. c. in super. 16. q. 1. c. monachi. 2. cum ibi notatis. Et præsumitur vtilitas monasterij, ex quo superioris sui licentia interuenit. vt nota. Inno. j. de re iudic. c. cum I. & A. & vide quod not. Gen. extra eo. tit. c. religiosus. in clem. vbi dicit qd eo casu potest esse procurator etiam religiosi alterius religionis nedum suæ, licet G. de Montelan. in hoc ibi contra. aliter vero, qd de licentia superioris non potest extra eo. tit. capit. religiosus. in cle. Fallit in confortē eiusdem litis, pro quo potest esse procurator, quod dic vt legitur & notatur in callega. cum I. & A. in principio. & de accu. olim. & cap. ex parte. & de cens. f. opte. Aut quæris de abbatibus t seu prioribus superiore religio sum non habentibus; & tales possunt etiam sine licentia supe-

superioris. vt notat Ioan. 16. q. j. de presentium. & Hosti. j. de cens. c. fopite. & pro hoc facit §. de trans. c. contingit. Fallit, in casis secularibus. in quibus possunt esse procuratores. vt j. c. alle. de præsentibus. & hoc not. ibi Io. & j. ne clerici. vel monac. relatu. nisi pro miserabilibus. per Ionis. vt 86. dist. c. vlti. Si de secularibus. tunc aut quæris de illis qui non sunt in sacris constituti. nec sunt beneficiati, ita qd non tenentur de necessitate seruire ecclesie, & tales possunt esse procuratores, vbiq; t in foro ecclesiastico, quam in foro seculari: quia cessante rōne legis, cessat lex. arg. ff. de iure parro. l. adigere. §. quis. j. de iurciuran. & si Christus. de appel. c. cum cessante. Aut sunt beneficiati, qui beneficio seruire tenentur & tales non possunt esse procuratores, nisi in cā collegij, vt C. de episc. & cler. l. placet. & l. oēs, qui vbiq; §. 1. & hic vel non forte in causis consanguineorum suorum arg. C. de episc. & cle. in auth. præbyteros. vbi dicit, qd possunt tutelam suscipere cognatorum cum eadem sit ratio, nisi dicas qd sit ibi speciale fauore minoris, & adde quod dixi §. de postu. c. clericici. vbi plenius de hoc tractauit.

- 1 Expense contumacia qui & quando debite.
- 2 Expensas in possessione misso, ante omnia soluat contumax.
- 3 Expense litis non nisi damnatus soluit.
- 4 Definitiuam in absentem, incium non ferri, in interlocutoria, contra.
- 5 Citatio vna quando sufficiat an non.
- 6 Dubia iuris a simili iudicanda.
- 7 Incertorum an ferenda sententia. 8.
- 9 Sententiam in contractibus ferri potest incerta.
- 10 L. terminato sensus.

Vditis. Si quæris, vtrum tractus futuri temporis spectet ad iudicem vide, vt dicam. j. de sepul. c. in nostra. Henricus Boich.

¶ Si quæris vtrum expensæ contumaciæ directe possint peti, & veniant in condemnationem. Quidam dnt, t qd non, sed debentur indirecte. s. si velint contumax audiri, C. de iudi. l. ancimus. j. vt lite non contest. qm. §. in alijs. Et licet quidam legisse de hoc disputent, tñ certum est expensas contumaciæ in condemnationem venire. vt hic. & §. eo. c. 2. j. de do lo & contu. cum dilecti. in fi. c. tit. c. j. lib. 6. Si tñ facta t esse misio in possessionem rediaem tunc verum est, qd veniunt expensæ indirecte. s. si contumax recuperare velit possessionem, cōmodum, & ad talem condemnationem contumax non citat, Nec obstat quod notat Io. And. de dolo, & contu. c. eum qui. glo. antep. li. 6. quia illud in diffinitiuam, vel processu t negotij principalis. An aut expensas contumaciæ reituitur is, quo absente proceditur, vel procedi potest, dubitatum est. Compoll. tenet, qd sic, j. de elec. c. j. glo. hanc poenam. lib. 6. & hoc fateor in filitius, cū fuerit condemnatus, & sic rñdetur ad rōnem, ipsius, & procedit dictum G. qui tenet contrarium in spe. de expensis. §. iuxta. ver. quid si talis, & Cin. in l. allega. ancimus, in 4. q. pro & contra j. de appel. reprehensibilis. & c. sape. tñ si non proceditur, licet procedi posset non vñ obstatē condemnatio ni, per decre. Nicolao de appel. & no. §. de renun. veniens. glof. sed non vñ, ita notat Io. And. j. de dolo & contu. c. finem. super glo. habet locum. Sed nunquid. Henricus Boich.

¶ Si quæris, nunquid sententia potest ferri contra absentem, ad quem edictum non peruenit refert aut quæris de diffinitiuam snia. aut de interlocutoria. In primo casu dico qd non. Sic intel lige. C. quo & qñ index. l. ea quæ & ff. quæ sen. sine appel. resc. l. j. §. item cū ex edicto. In secundo casu, dic, qd sic, vt hic. & ff. de re iudi. quod iustit. Et hæc distinctio probatur. ff. de arbit. l. qualem. §. dicere. fm Innocen. & Hostien. hic.] ¶ Si t quæris vbi aliquis est semel citatus in vna cā, nunquid oportet amplius eum citari, refert aut citatus est, vt veniat ad totam cām. & tunc non oportet amplius eū citari. vt hic, aut est citatus ad certū articulum expediendum tñ, & tunc nedū super tota cā, sed nec super alio articulo procedetur nisi super hoc iterum citetur. Sic loquitur. §. de offi. deleg. consiluit. fm Innoc. & Host. hic. Sed hoc vltimum fallit in casu, vbi talis citatus ad certum articulum appellat, quod dic, vt legitur, & notatur j. de dolo & cont. c. eum qui. li. 6.] ¶ Si quæris, vtrum iudex super dubio pronuntiare, vel incertam sniam ferre possit, non inuenitur casus in iure expressus, & tunc certa potest ferri, snia de similibus ad similia procedendo. ff. de le. l. non possunt, & §. de rescip. inter cæteras. de transa. episc. c. inter corporalia §. sicut aut. in fi. Aut est dubium facti, & tunc aut incertitu-

do prouenit ex parte actoris, aut ex parte rei. si ex parte actoris, tunc non potest ferri sententia certa, sic potest intelligi C. de sentent. quæ sine cert. quantitat. prof. lege penultima & si. si ex parte rei prouenit incertitudo, tunc refert, aut prouenit incertitudo siue dubietas: tam ex parte rei, quam ex parte facti, vt quia nescitur, vtrum delictum sit perpetratum, nec etiam quis perpetravit, & tunc non potest ferri snia certa, ni si ipsum reum absoluendo. sic potest intelligi in l. de act. §. curare. l. 1. q. 3. graue. & 33. di. habuisse. ff. ad legem Aquil. l. item Me la. §. si plures. Aut prouenit incertitudo siue dubietas ex parte rei non ex parte facti, vt quia delinquens est incertus, sed de licitum est certum & tunc refert. Aut quæris, nunquid possit ferri incerta snia ligans aiam ad poenam, spiritualem & dic, qd sic. vt §. de offi. ordi. c. si sacerdos. & j. de sen. ex com. c. si vero. j. j. de constit. c. 2. li. 6. Aut nunquid possit ferri incerta sententia ligans corpus ad poenam corporalem, vel ciuilem, & dic, qd non vt in c. alle. graue. & c. habuisse. j. de purga. cano. per totū. Aut incertitudo siue dubietas est, ex parte, non tñ ex parte ipsius t rei ita qd poena, alias persona est certa & factum incertū, vt quia iniungitur alicui aduocato per iudicem vt aduocet in causa mea ipse dicit, quod scit vel credit me non hñe iustā cām & tunc aut loquimur in delictis, vel quasi, & tunc distingue, vt prius inter poenam spiritualem, ligantem aiam & poenam temporalem, arguimus allegatorum §. & j. de appel. ca. præterea. 2. & de sen. exc. c. a nobis. j. & arg. no. per Host. in sum. ti tu. de postu. §. quid pertinet. vers. quid si clericus dicat & Spe. in tit. de aduo. §. j. vers. quid si dicit. Aut in cōtractibus, vel qua si t & tunc ex quo reus est in culpa talis incertitudinis potest, ferri incerta snia, vt hic fuit factum in expensis concordat. ff. quorum lega. l. j. §. quia aut. Et in ista distinctione, pro maiori parte concordat Abbas hic, & vide, quod dicam. j. de in integ. resti. constitutus. & quod nota spec. tit. de sent. prola. §. qualiter idem notat Host. & Io. And. j. de sequestr. poss. c. j. in fi. qd in expensis dari potest generalis snia, & incerta, tam in præteritis qd in futuris. vt hic. & j. de dolo & contu. c. cum dilecti. de hoc in spec. tit. de expensis. §. viso. vers. quid si reus. & §. postremo in principio. & ver. item scias & hoc dictum Host. & Io. And. tenet Innoc. j. de dolo & contu. c. finem dicens, quod necesse est, sic intelligere, l. terminato, t nec potest stare, quod dicunt quidam quod ibi dilecti. in fi. c. tit. c. j. lib. 6. Si tñ facta t esse misio in possessionem rediaem tunc verum est, qd veniunt expensæ indirecte. s. si contumax recuperare velit possessionem, cōmodum, & ad talem condemnationem contumax non citat, Nec obstat quod notat Io. And. de dolo, & contu. c. eum qui. glo. antep. li. 6. quia illud in diffinitiuam, vel processu t negotij principalis. An aut expensas contumaciæ reituitur is, quo absente proceditur, vel procedi potest, dubitatum est. Compoll. tenet, qd sic, j. de elec. c. j. glo. hanc poenam. lib. 6. & hoc fateor in filitius, cū fuerit condemnatus, & sic rñdetur ad rōnem, ipsius, & procedit dictum G. qui tenet contrarium in spe. de expensis. §. iuxta. ver. quid si talis, & Cin. in l. allega. ancimus, in 4. q. pro & contra j. de appel. reprehensibilis. & c. sape. tñ si non proceditur, licet procedi posset non vñ obstatē condemnatio ni, per decre. Nicolao de appel. & no. §. de renun. veniens. glof. sed non vñ, ita notat Io. And. j. de dolo & contu. c. finem. super glo. habet locum. Sed nunquid. Henricus Boich.

- 1 Obsidi quæ non liceant.
- 2 Obsidem in grauibz litigare non posse.

Accedēs. Dicit hic Host. & Ioā. And. post eum, qd t nullus captiuus, vel ob ses procuratorem cōstituire potest, sicut nec testm facere. vt ff. de tel. obsides, & de iure. fi. l. diuus, & nec is, qui inuitus detinetur vt hic, & idē videtur de illo qui thostagia tenet sub iuratoria, vel fideiussoia cautio ne. arg. ff. ex quibus causis maio. l. nec non, vbi innuit, quod nō potest agere, nec defendere, quod potest intelligi in graui causa, & quando abest a loco, in quo est litigandum, vel quantum ad lites quas habet cum ijs, quibus est occasione hostagij obligatus. arg. ff. quod metus causa. l. si §. si fenator. secundum Hostien. & Ioann. Andr.

Andato. si quæris, vtrum, & quando mandatum valeat reuocari, distingue, vt dixi supra, de rescriptio. ex parte decani, distinctione prima.

- 1 Procuratoris negotiorum etas.
- 2 Index quantæ etatis esse debeat.

- 3 Postulantis etas.
- 4 Procuratoris & arbitri etas.
- 5 Aduocati & procuratoris discrimen.
- 6 Procuratorem minorem vbi ciuatenus verum.
- 7 Procurator generalis negotiorum ad ea cogendus.
- 8 Procurator litis certae si cautum non sit non compellendus.
- 9 Procurator actoris, quando an non, cogendus.
- 10 Procurator rei quando cogi possit.
- 11 Procurator in litem primam, ad appellationem non compellendus.
- 12 Procurator totius litis appellationem, prosequi an teneatur. & num. 13.
- 14 Procurator a sententia dubia appellare non cogendus.
- 15 Appellatorem non nisi ab interlocutoria teneatur procurator.
- 16 Mandatum ad incidencia extendi qui accipiendum.
- 17 Procurator actoris & rei discrimen. & 18.
- 19 Procuratoris cogendi modi.
- 20 Procurator non persequens non audiendus.

On iniuste. Si quæras, a qua ætate quis potest gerere negotium alienum, distingue, aut quæris a qua ætate quis potest gerere negotium alienum extra iudicium, aut in iudicio, aut quasi in iudicio, ut in cõpromisso quod habet instar iudicij, ff. de arbit. l. j. Si extra iudicium tunc aut vt procurator & cum mandato: aut vt simplex negotiorum gestor, & sine mandato. In primo casu potest gerere negotium alienum dummodo hæat 17. annos, vt ff. de manumif. vindi. l. si collactaneus. In iud. qui. ma. non licet. §. eadem. & infra e. qui generaliter. lib. 6. vbi de hoc. In secundo casu potest, dummodo hæat septem annos, vt p batur. ff. de institor. l. sed & si quis meam rem. §. parui refert. & de exerci. l. j. §. parui refert. Si quæris a qua ætate quis potest gerere negotium alienum in iudicio, refert, aut quæris, a qua ætate potest gerere negotium alienum in iudicando vt ordinarius de legatus, vel subdelegatus, tunc dic plene, vt dixi. §. de offi. dele. ga. cum vigesimum. & ff. de iudi. l. cum prætor. §. non aut. Aut in postulando & tunc a 17. anno, vt ff. de postu. l. j. §. initium. Aut in procurando, vel cum mandato, vel sine mandato & tunc dico, tunc a 25. anno, vt ff. de procura. l. minor. & in d. c. qui generaliter. in fi. li. 6. Fallit in casu, quoniam filius vult defendere patrem in iudicio: quia hoc potest, licet sit minor, vt C. eo. tit. l. exigendi. Si in compromisso, in quo arbiter gerit vicem quodammodo iudicis, & etiam gerit negotium, & vtilitatem compromittentium, tunc potest esse arbiter, dummodo hæat 20. annos, vt ff. de ar. bi. l. cum lege. Et est ratio quare secus in procuratore & secus in aduocato: quia procurator proponit actum iudiciale in persona, sua sed aduocatus non concipit in persona sua, sed in persona dñi sui. Vnde cum procurator in persona concipit verba si lesus esset restitueretur contra processum & sic processus esset delusorius quod esse debet sed aduocatus non restitueretur, proca pro qua est aduocatus cum in ea non letatur quare & c. & vide quod not. Io. And. in d. c. qui generaliter. in fi. in nouella. vbi dicit, & idem dicit hic, quod si contra procuratorem minor 25. annis opponatur exceptio de minoritate repellitur. vt ibi, & in d. l. minor, alias valebit processum dummodo sit maior, 17. annis. Et in primum dictum, si quoniam opponitur, intellige opinionem Accur. in d. l. minor. & Ber. hic in vero in intelligo opinionem contrariam Io. 15. q. 3. certis. & Vinc. Goffr. & Io. & Ber. j. de resti. spol. ex parte. & Host. hic. & in summa eodem titulo, quis dari. ver. item maior & c. In fi. c. nos tri, si quæris vtum procurator teneatur, & possit præcise per iudicem compelli dñm suum defendere, distingue aut est procurator generalis ad oia negotia generaliter constitutus, de quo §. eo. c. dilectus & talis tenetur, & compellitur inuitus dñm defendere, nedum in casibus principalibus sed et in causis appellationum, & eas prosequi alias de negligentia poterit condènari. ar. §. de offi. Archi. c. ea quæ. de offi. custo. c. i. vt no. Host. hic. cuius opinio nem approbat spec. hoc tit. §. j. vers. sed pone qm procurator, & Io. An. hic. Aut est procurator datus ad certam litē, vel ad certas lites, qualis erat iste filiusfami. de quo loquitur tex. hic. vt patet. §. in prin. ibi quoniam dicit ad futuras controversias. & c. ergo, non generaliter ad oia negotia. & tunc aut quæris de cã principali, aut de cã appellationis. Si de cã principali, tunc aut satisfactio de defendendo non est adhuc præstita aut est præstita. Si non est adhuc præstita tunc non tenetur nec compellitur præcise ad aduersarij instantia defendere dñm, nec iudicium suscipere, siue sit procurator rei, siue actoris, vt ff. eo. tit. l. filiusfami. §. inui-

tus. & l. non cogendum. §. Sabinus. & C. e. tit. l. inuitus. licet factis procurator teneatur dño suo, si eum non defendat, actione mandati vt ff. mandati. l. si procuratorem. §. j. In fi. mandati. §. mandatum. Na & procurator actoris tacite hæat mandatū de defendendo ipsum actorē in cã reconuentionis. arg. ff. eo. tit. l. ad re. & l. ad legatum. & hoc nisi ex iusta cã omittat eum defendere. Si satisfactio de defendendo sit iam præstita, tunc aut quæris, de procuratore actoris, aut de procuratore rei. Si de procuratore actoris, tunc refert, aut nullam iustam cã proponit, quare non vult defendere, & tunc dico, quod compellatur præcise, ad suscipiendum iudicium in cã reconuentionis, vt est expressū ff. eo. tit. l. sed & hę persone. §. præter satisfactio. vbi de hoc, per Accur. & l. oim. Aut proponit iustam cã & tunc aut actio est tpe peritura, & tunc compellitur suscipere iudicium, vsq; ad litem contestationē. vt ff. eo. tit. l. mutus. §. vlti. & l. seq. Aut actio non est tpe peritura, & tunc non compellitur, sed suscipit stipulationē committi ob rem non defensam si dñs pro eo satisfecit, sed si ipsemet satisfecit tunc non committitur. Si quæris de procuratore rei tunc refert aut ipse cauit, & tunc non compellitur præcise defendere, nisi res sit tpe peritura, vt ff. eo. l. non cogendū. §. sabinus. & l. sed et. aut dñs cauit pro eo, & tunc refert, aut pro eo pñte & non contradicente & tunc compellitur præcise defendere nisi hæat iustam cã. Aut pro ipso absente, & ignorante, & tunc non compellitur, sed stipulatio committitur ad interesse contra dñm vt ff. eo. l. filiusfami. §. fin. vbi de hoc. & l. si defunctus. & ff. mandati. l. si procuratorem. §. vlti. ita intellige quod no. Inno. §. eo. constit. glo. fi. & Io. And. in c. accedens. & G. j. c. is qui. glo. 2. li. 6. Fallit in casu vbi cauit pro procuratore absente, & procurator postea expresse, vel tacite ratum hæat: quia tunc cogitur præcise defendere siue sit procurator rei, siue actoris. quod dicit, vt hodie legitur & notatur, extra e. c. j. in de. vbi dicit, quod qui sciens sine protestatione recepit instrumentum, vel literas suæ procuracionis, quibus constitutus cauebat pro ipso super inclusis in procuratorio dñm defendere tenetur & cogitur. Si quæris de cã appellationis. f. vtrū procurator in ea cã dñm defendere teneatur, & compellatur, refert, aut quæris de procuratore in cã principali, vnde appellatum exitit constituto, aut de procuratore in ipsa appellatione cã constituto. In primo casu refert aut procurator hmoi fuit deputatus seu constitutus ad certum articulum causę principalis, prosequendum, puta ad sniam audiendam, & talis non tenetur appellare, nec appellationē interpositam prosequi, quia dñs eum constituens ad sniam seu ad alium certum articulum constituendo vnium, vtrū iud. prohibere. arg. ff. de iud. l. cū prætor. C. de procura. l. maritus. j. de præfump. c. nonne. cum ibi al leg. hoc not. Gof. hic & Archid. 2. q. 6. non solent. in gloss. Aut est deputatus, seu constitutus ad totam cã vel simpliciter & indefinite ad cã, quod est idē. arg. C. eo. tit. l. procurator. 1. re sponso, & tunc, aut quæris, vtrū teneatur defendere dñm, appellando aut cã appellatōis interpositam prosequendo. Si appellando (nam & appellare, species defensionis est,) & idē excōicatus, quia licite potest defendere, appellare potest, vt j. de except. c. cum inter. tunc aut snia lata contra dñm, seu ipsum noie dñi sui est iniusta, & hoc constat, tunc tenetur appellare, nisi iusta cã eum excuset, vt infrimtas. j. qui mar. accu. pos. c. cum itua. vel paupertas. ff. mandati. l. si procurator. §. si ignorantes. & quod dico de paupertate, potest hęc locū, quoniam appellatur ab interlocutoria, vel grauamine, vel a diffinitiuā, non tñ in continētī, quibus casibus appellandum est in scriptis, & oportet dare scriptoribus & aduocatis appellationē scribentibus, & appellatōis dictantibus alias appellare sufficeret solo nudo verbo, vt ff. de appell. l. j. ad fi. in Go. Abb. & Io. And. hic. & legitur, & nota. j. de appella. cordi. in prin. li. 6. vel metus. vt C. de ijs, qui per me. iudi. nō appell. l. fi. & j. de appell. si iustus metus vel alia iusta cã quibus, casibus & similib. tenetur dño denuntiare, vt ad appellationis officium conuocaret. vt hic in fi. Aut snia lata contra dñm est iusta, & hoc constat, & tunc in Iaco. de Ra. C. e. tit. l. inuitus, non tenetur appellare: quia non prohibetur bonā fidem agnoscere, vt ff. mand. l. si fideiusor. §. quędam. & l. Quintus. in fin. & de admi. tut. l. quoties. §. scit. Aut est dubiū vtrum sit iusta vel non, & tunc in eum, præsumitur in dubio iusta, ita quod procurator non habet necesse ab ea appellare, nisi dñs probet eam fore iniustam: quia pro snia præsumitur in dubio, vt ff. de offi. præf. præto. l. vnica circa principium. & de reg. iur. l. res, iudicata. & l. non videntur. §. qui iussu. §. de renun. c. in pñtia. & j. de re iudica. c. scit. & c. inter vos. Et est glo. in simili. ff. de e. uic. l. Herennius. in fi. Et licet ista opi. Iaco. possit sustineri, de iure, tutius tñ puto procuratorem facturum, si denuntiet dño

q ap-

quæ appellat si sua credat in teresse. In formam huius ca. Si autē queris vtrum teneatur defendere dñm in cã appellatōis ipsa cã prosequendo, tunc dico quod non, vt hic in fi. quod verū est, in cã appellatōis a diffinitiuā. Et est ratio quia per sniam diffinitiuam lata finita est instantia prima in qua se obligauit: secus, in quosdam in cã appellatōis ab interlocutoria, vel a grauamine nam talem tenetur prosequi. Et est ratio, quia ad huiusmodi incidentes quoniam extendit se mandatum, in eos, p quibus facit. ff. de procura. l. ad rem. & l. ad legatum. & §. de of. fi. delega. prudentiam. in fi. & j. de integ. rest. c. pen. quorum opinio in Inno. Ho. & Io. An. hic. & Spe. titu. de appell. §. j. in princ. est vera, quoniam cã appellatōis tractanda est in eodem loco vbi nō oportet eum in sua negotia postponere vt quia appellatur ab Archidiacono Parisiensi ad officiale Episcopi Parisiensis. Si vero cã appellatōis tractada est in loco remoto, puta in curia Romana, vel Metropolitana tunc fecus vt hic. & arg. ff. eo. tit. l. sed & hę. §. non solum. ver. ceterum. de iud. l. si loquus. de ope. liber. l. quod nisi. & §. ex provincia. de re. corum q sunt sub tut. vel cur. l. j. & de iure dot. l. cum in fundo. Nec obstat ratio allegata per eos, nam licet mandatū, se forte extendat ad hmoi quæstiones incidentes quantum est ex parte mandatis non tñ quantum ad partē procuratoris atinet de quo nō est verisimile, quod per tale generale mandatū velit se obligare ad talem causam appellatōis in remotis partibus prosequendam per iura §. proxi. alleg. & in generali sermone non veniunt ea. & c. j. de reg. iur. c. in generali. li. 6. cum ibi not. Ex prædictis resultant duo. Primum est vbi procurator actoris satisfecit, compellitur præcise defendere, cessante excusatione legitima, secus in procuratore rei, quæ est ratio diuersitatis? Hęc est in Doctores iuris ciuilib. quia qui admittitur ad maius, in maius debet honorari. C. de epis & clericis in auth. presbyte. §. de elect. c. in cunctis. in princ. & qui in vno releatur in alio grauat, ff. de iure iur. l. eum qui. argum. a contrario sensu. Sed procurator actoris admittitur ad maius quia ad agendum, & defendendum, procuratoris vero rei solum ad defendendum, quare & c. Item procurator actoris iam consecutus est quod optauit. f. quia admissus est ad agendum, sed procurator rei non.

¶ Secundum quare est, quod procurator rei, si dñs pro eo pñte, & non contradicente cauit, compellitur pñte defendere, sed si ipsemet cauit secus. Ratio est ista, quia in primo casu falleret fidei duobus, si non defenderet. f. dño suo & aduersario suo actori, sed in vltimo casu, non, nisi vni tñ. f. aduersario actori. vt ff. eo. l. sed etiam. & l. filiusfami. Potest & alia ratio assignari: quia, nemo potest mutare consilium suum in alterius præiudicium sed tñ in suum. ff. de reg. iur. l. nemo potest mutare & j. de reg. iur. c. mutare. li. 6. Modo vbi reus satisfecit pro procuratore suo & procurator non vult postea defendere mutat consilium in præiudicium dñi, quia contra ipsum dñm committitur stipulatio, & contra eius fideiusorem. Sed quoniam ipsemet procurator satisfecit tunc si non defendat erit præiudicium ipsius tñ, quia tunc committitur stipulatio contra eum & contra fideiusores eius. Et intellige quod coactus pñte in remedijs prædictis fiet prætoris per captionem pignorum; & alijs modis, de quibus ff. de rei vendi. l. qui restituere. in fi. de satisf. tuto. circa medium. Item dicit Host. hic & Io. And. post eum, & hoc dictum posuit G. j. de testi. c. Romana. li. 6. quod curia specialiter hoc feruat, quod procuratorem appellatē ab interlocutoria in cã, quoniam ibi vertitur, non audit dicentē; quod non vult vel non potest cã appellatōis, prosequi, sed vult denuntiare dño, vel ipsum consulere. Sed hoc ipso, quod procurator non vult, vel non potest prosequi procedit contra dñm, vt contra contumacem & ad hoc. §. eo. auditis. & c. constitutis. & c. mandato. Sive ro appellatur, a diffinitiuā in curia data si dñs sit propinquus, ad arbitrium Papæ datur breuis dilatio ad prosequendum. Si vero nimis remotus præfiget procuratori terminū peremptorium ad prosequendum cã appellatōis, si voluerit, quod nisi fecerit, snia confirmabitur. Et hæc consuetudo, cui standum est, fundatur super equitate breuium litium & promissio est contra labores, & expensas. maxime cum de beneficiorum prouisionibus agatur. j. de appell. oblate. in fi. vel cum vrget necessitas, vel pietas. j. de fer. c. in fi. Hęc decre. facit ad hoc, quod aduocatus pro eodem salario non tenetur patrocinari in causa appellatōis, & hoc tenet Pileus in quonibus suis. & Bar. Brixiē. in quæstione. dominicali, quæ incipit, Queritur vtrum, aduocatus, & Accur. ff. eodem. titulo. l. sed & hę. §. non solum. vbi de hoc, & cetera.

1 Procuratorem ab excommunicato non creari. & 2.

- 3 Procurator ab excommunicatorum socio creabilis fallit in mistum creant plures partim excommunicati partim non.
- 4 Excommunicatus, occultus, alius non, item procuratorem constituit.
- 5 Procuratoris datio a notorie excommunicato quando teneat.
- 6 C. consulti. sensus.

Consulti. Si quæris vtrum rescriptum impetratum per procuratorem constitutum per excoicatos valeat, distingue, aut est vnus solus ad quem pertinet constituere, & qui constituit procuratorem & tunc non valet, si tempore constitutionis procuratoris constitutus erat excōicatus, siue publice, siue occulte, vt j. de rescrip. c. j. li. 6. cum ibi notatis per Card. & Ioā. Andr. Aut sunt plures, ad quos pertinet constituere procuratorem, & tunc aut oēs sunt excōicati, & tunc idem per c. j. j. de rescrip. lib. 6. Aut aliqui ipsorum sunt excōicati, & alij non, & tunc aut soli excōicati constitunt & tunc idem, aut soli non excōicati constitunt vel authoritatem præstant alijs excōicatis excelsis, & tunc valet constitutio procuratoris & valet etiam rescriptū, etiam si esset vnus solus non excōicatus constitutus, & omnes alij essent excommunicati: quia hoc casu ius vniuersitatis recidit in vnium solum, vt ff. quod cuiusque vniuer. l. sicut muticipium. & hoc no. Ho. hic. & Io. And. post eum. Aut constitutio procuratoris, vel authoritas constitutionis, vel expressio noium per excōicatos siue de ipsis in simul & mistim vna cum non excōicatis est facta, & tunc aut illi excommunicati erant tempore constitutionis procuratoris publice excōicati, & tunc non valet, vt hic in Host. Aut erant occulte & excommunicati, & tunc valet nihilominus rescriptum. ar. hic in ver. aut sciēs a contrario sensu. Et est ratio, quare secus in publice excommunicato, & secus in occulto, quia in primo casu potest culpa, seu delictum imputari ipsis non excommunicatis. ar. §. de elect. scrip. tum est. In secundo vero casu non, vt j. de cle. excom. mini. c. apostolice. in Host. & facit quod scripsi. §. de elec. c. illa quod tidiana. Et licet Inno. hoc c. intelligat quoniam maior & iurati, sunt excōicati ab homine. Nam si a canone forent excommunicati, etiam si notoria esset excommunicatio, teneret tñ procuratoris constitutio ab eis facta, nec posset repelli, quando tolerantur in officio, arg. §. q. 4. nonne. Quod verum putat, quando ab vniuersitate constituitur procurator, nō si a priuato, repellatur etiam si constitutus esset excommunicatus a canone quamuis occultus. Hęc tñ subtilitas non placet Host. quia ista verba in textu excoimunicacionis snia innodati conueniunt etiam sententię canonis. Nam nedum, quoniam ab hōe fertur snia, sed etiam quoniam a canone dicitur quis snia excōicationis innodatus. vt j. de sen. excom. non dubium. & ca. vniuersitatis. Vnde sicut indistincte loquitur hæc litera sic & indistincte eam in telligit, nedum in sententia hominis, sed etiam in sententia canonis & quoniam est publica nō occulta, & idem videtur tenere Io. And. Item nota in Ho. & etiam Io. And. quod hic data procuratori consideratur, vt si tempore quo constituerant erant excōicati sed modo non sunt tempore impetrati rescripti, nō valeat rescriptum. Si vero tempore constitutionis procuratoris non erant excōicati, sed nunc sunt tempore datę rescripti, valet, dum modo excommunicatorum nomina non exprimantur in rescripto, ar. j. c. proxime rsi. & quia causa vniuersitatis, non est singularium. 12. q. 2. qui manumittitur.

¶ De his quæ vi metusve causa sunt. Rubrica.

- 1 Religionem ingressa viuo viro ibi manere non cogenda. fallit. 2.
- 3 Iegressus coactus, nisi ratificatus, non tenet. & 4.
- 5 Metu gesta tacite ratificata nocere.

Relatum. Ad suppletionem glo. fi. si quæras vtrum vxor que viuentē viro in seculo remanente religionem ingredit post mortem ipsius viri in religione remanere teneatur, distingue aut intrat religionem sine voluntate & licentia viri sui, & dic quod non, etiam si post mortem viri ratum habeat ingressum suum. vt j. de conuer. coniugat. c. placet & c. quidam intravit. Aut intrat de voluntate, & licentia viri, & tunc aut intrat libere & voluntarie, aut intrat coactē. In primo casu refert, aut post obitum ipsius viri ratificat, ingressum suum tacite vel expresse, & tunc cogitur in religione remanere. vt j. de conuersa. coniugato. ex parte. Aut non ratificat, sed vult ad seculum redire, & tunc dicit, vt not. j. de cōuersa coniuga. c. cum sis, & c. vxoratus. & cad apostolicam. & ibi di

3 casu tunc si arguatur dolus rei, interesse probabitur per iuramentum in litem. Si vero arguatur culpa tunc probabitur per testes vel alia legitima documenta. vt ff. de in litem iuran. l. in actionibus. & l. 2. §. j. & l. nummis. in fi. & ff. de pæto. stipul. vltim. In secundo casu aut queris in actionibus stricti iuris, arbitrarijs & tunc dicitur idem quod dictum est in actionibus bonæ fidei, vt in l. alleg. in actionibus. Aut queris in alijs actionibus stricti iuris & tunc aut reus contra quem agitur fecit, qd facere non debuit dolose, & tunc sufficit iuramentum actoris, vt hic. & C. vnde vi. l. si quado & ff. quod vi aut clam. l. femper. §. in hoc interdicto. ver. Sed quod interfuit & ne quis cum qui in ius voca. est vt ext. l. vltima. Aut fecit quod non debuit, per culpam suam, nec redarguitur nisi de culpa, & tunc requiruntur probationes legitime alie, quam iuramentum. vt ff. ad legem Aquil. l. in lege Aquilia si delectum. & argum. in eodem titu. l. in lege Aquilia. & infra tit. proxi. c. j. vbi Ioan. Andr. super verbo manifeste dicit, qd interesse proueniens ex contractu probandum est per testes vt ibi, secus in eo, quod prouenit ex maleficio, vt hic, aut reus delinquit in non faciendo, qd facere debuit, & tunc refert aut loquimur in contractibus inter viuos, & tunc siue arguatur dolus rei delinquentis, in nõ faciendõ, quod facere debuit siue culpa arguatur necessarie sũt legitimæ probationes. Sic intellige. ff. de eden. l. argentarius. §. cum autem. & l. vbi §. fin. Sed fallit in duobus casibus. Primo, quando res debita per actionem stricti iuris perijt post morã rei, vt in l. allegata. in actionibus. §. fin. Secundo fallit in actione Fauiana, si non restituitur, res alienata in fraudem patroni, vt ff. si quid in fraudem patrono. l. tenetur. §. fin. Aut loquimur in vltimis voluntatibus, & tunc si arguatur sola culpa rei, dicitur de quod in casu præcedenti. argum. ff. ad legem Aquil. l. in lege Aquilia. Si vero arguatur dolus tunc sufficit iuramentum; actoris, inspecta prius dignitate personę ipsius actoris, & quantitate & interesse petiti. Sic intellige. ff. de tabulis. exhibend. l. locum. §. condemnato. Et est ratio, quare secus in contractibus vel quasi inter viuos, & in vltimis voluntatibus, quia testator legat communiter absentibus, & hæredes absentes instituit. Vnde non debet imputari legatario, vel hæredi, si ipse nõ exhibuit alias probationes, quam testium, vel quia forte testes non cognoscit, qui fuerunt præstes in factione testamenti: quia ibi præstans non fuit, & maxime hodie hoc locum habet in testamentis nostri temporis, vbi testes non requiruntur, sed solum sigillum authenticum apponitur ideo, quasi impossibile; esset probare per alias probationes: secus in contractibus inter viuos vbi possunt partes sibi de probationibus providere. ff. de probatio. l. si pactum. Alij breuiter t se expediunt dicentes quod aut debetur interesse, quia factum est quod fieri non debuit, & tunc siue ex dolo vero, siue præsumpto iuratur in litem, vt prædicta. l. si quando. & d. l. semper. §. in hoc interdicto. Aut debetur interesse, quia factum non est, quod fieri debuit, & tunc aut venit interesse, quia est dolus commissus, & tunc in arbitrarijs, & bonæ fidei actionibus probatur per iuramentum vt in l. allegata. in actionibus. & in l. nummis. in fin. Aut est commissã culpa, & tunc non probatur per iuramentum sed per testes. vt ff. de in litem iuran. l. 2. & C. de sen. quæ pro eo, qd interest prof. l. vnica. & vide quod notat Ber. j. de fo. compe. c. dilecti. glo. fi. & quod ibi scripsi. De hac etiam materia notat, Host. in summa de sententia. §. quis sit effectus sub §. sed & qualiquoties. & de iureiur. sub rubr. de iuramento in litem. §. propter quæ. & §. in quibus. & Spe. tit. de fructibus, & interesse. §. si. vers. ex præmissis vsq; in finem.

¶ De in integrum restitutione. Rubrica.

- 1 Sententia lata contra ecclesiam minoremve indefensum nulla.
- 2 C. cum venissent. intellectus.
- 3 Sententia lata contra ecclesiam defensam tenet. & 4. nisi defensor desit.
- 6 Defensor legitimus quis.
- 7 Possessorem iure deuoluto recte conferre.
- 8 Elector creditus recte conferre.
- 9 Possessorum quis, an non recte eligat. & 10.
- 11 Possessor dubius non eligat. & cur. l. 2.
- 13 Presentationis & electionis discrimen.

Vnde venissent. §. nos igitur. si queris, vt rum infra lata contra

ecclesia valeat vel non, distingue t & per eandem via potes distinguere in snia lata cõtra minore, cuius vice ecclesia fungitur. vt §. eo. c. j. Aut non habuit in iudicio procuratorem, seu legitimum defensorem, &

tunc non valet snia ipso iure. vt C. si aduersus rem iudi. l. cã & vos minores. & probatur hic in fi. huius. §. quando t dicit, ad audientiam monachos restituumus rethoren. & hoc quia monachi fuerunt defensu, quasi veli Papa dicere k omanã verõ ecclesia nõ restituumus: quia ipso iure remansit illefa nec in eius præiudicium valet ipso iure snia. cũ fuerit indefensa. Pro hoc etiam faciunt ea, quæ leguntur & notantur. j. de re. eccle. non alie. c. dudum. l. 6. Aut habuit in iudicio t legitimũ defensorẽ & tunc refert aut habuit procuratorem seu legitimũ defensorẽ in toto processu causæ a principio vsq; ad finem, & tunc nisi sit aliqd, qd obstat, valet, & tenet snia ipso iur. Sed si ecclesia in hoc læsa fuerit, restituitur aduersus eam. vt hic. & j. eo. tit. c. ecclesia. l. 6. Aut non habuit procuratorem, seu legitimũ defensorẽ in toto processu causæ, sed in aliqua parte processus tñ. Et tunc refert aut procurator, seu defensor legitimus, interuenit a principio, & in principio causæ, & non in fine. aut econtra non interuenit in principio sed bene in fin. In primo casu dicunt Accur. in l. allegata. cum & vos. minores. & Dy. ff. de autho. tuto. in principio. & ff. de re iudi. contra pupillum, qd tenet sententia ipso iure, per l. allegatam. C. quomodo & qñ iudex. l. si præses. a contrario sensu. ff. de bo. autho. iudi. possi. l. si minor. Sed contrarium innuit Accur. in d. l. si præses. & ff. de re. iudica. l. acta. §. fin. & Tac. de Ra. ibi. Ego vero t Henricus credo sic dicendum aut procurator seu legitimus defensor interuenit & defendit vsq; post conclusionẽ, & vsq; ad tempus sententiæ ferendæ, & tunc dissitit & tunc valet & tenet ipso iure: licet si sit læsa ipsa ecclesia debeat tñ restitui, ita possum intelligere istum §. nos igitur. arg. pro hoc. C. ad l. iul. de adulter. l. quamuis. quia post conclusionem officium procuratoris, de modico operatur. vt legitur & notatur. §. de procu. auditis. & ita intelligo opi. primorum. Aut diuante sententiam desitit forte statim post litem contestatam. & tunc sententia non tenet ipso iure: quia paria sunt non habere vel habere minus idoneis. ff. quod cuiusq; vniuer. l. j. in fi. de condi. & demon. l. cum ita legatum. vers. si vero indignus. de transla. epi. c. 2. §. sed neque. cum ibi notatis. Et istam opinionem tenuit Petr. de Bella pertica in sententia lata contra minorem. in principio processus & non in fi. defensum in l. allegata. cũ & vos minores. Si non interuenit a principio, neq; in principio causæ, sed tñ in medio vel in fi. tunc non tenet sententia: quia eo casu iudicium fuit non legitime inchoatum. vt arg. C. qui legi. perfo. standi. in iudicio. l. momentanea. & C. qui tu. vel. cura. da. post. l. in vniuersis in fi. Nam ea quæ earent bono principio, carerere debet effectu: quia principium potissima pars est rei. vt ff. de origi. iuris. l. 1. & j. q. j. principatus. cum ibi alle. & vide quod notat Spe. c. tit. de actore. vers. quod si minor fuit in iudicio. & Archid. l. j. q. 3. certis. & quod dictum est t de legitimo defensorẽ intel ligẽ mandatum sufficiens habente, alias sententia ipso iure ecclesia nõ nocet. vt ff. de procu. l. Plautius cum ibi notatis. Si queris, vt rum electio, vel presentatio facta per illũ, qui est in possessione, vel quasi iuris eligendi, vel presentandi valeat, & suũ debeat fortiri effectum, distingue t aut elegit vel presentauit non iure suo, sed iure deuoluto: & tũc valet pro e vice electio, seu presentatio facta per eum, nisi aliud canonicũ obstat. Sed non nocet illi, vel illis, ad quem, vel ad quos spectat electio in alia vacatione, nec iste talis poterit eligere, vel presentare in alia vacatione. vt §. de suppl. negl. præl. c. sicut in fi. & hoc notat Ho. j. de causa pos. & pprie. cũ olim. Aut elegit, vel presentauit iure suo, & tunc aut nec est proprietarius nec est in possessione pacifica iuris eligendi, vel presentandi. sed tãtum creditur reum esse proprietarium vel possessorem iuris eligendi vel presentandi, & tunc electio, vel presentatio facta per eum non valet. vt j. de iure patro. c. consultationibus. in fi. Aut nõ tẽ pprietarius sed e in possessione iuris eligendi vel presentandi, & tũc aut cõstat e esse i pacifica possessione iuris eligendi, nec su p hoc mouet sibi aliqua cõtrouersia, & tũc cõstat, qd electio vel presentatio facta: p eũ valet, & tenet & statĩ dõ cõfirmari, licet postea iniure seu cã pprietatis succumbat, vt legit, & nota. §. de elec. qrela. j. de iure pat. ex lris. & c. consultationib. & c. cũ pp discordias melius. j. de cau. pos. cũ olim. Et si eset appellatũ, ne eligeret, & Ho. in calle. cũ olim & Inn. & Ho. j. de iure patrona. c. qm. & Host. & Io. An. in c. eam te & fater Io. in sum. confes. tit. j. q. 2. quod si patronus. & c. & Am Card. j. de elec. c. cupietes in materia atretatorũ. Aut mouet sibi cõtrouersia, & tũc aut sup pprietate tñ, & tunc idẽ qd prius per iura alleg. arg. ff. de aqua quotidiana & estiu. l. pen. & 8. q. 4. nõne & Ioan. hic in glo. fi. vers. ad hoc dicit Ioan. & 3. q. 6. hæc quippe. in glo. argum. pro obsequijs. & Archid. ibi in glo. ad de vbi

de vbi

de vbi de hoc. & c. Et i dem Io. And. & Gof. Ala. & G. Naf. in c. allegato. ex literis. & Innoc. ibi in glo. sua fi. & Abbas post eũ & Host. in c. eam te. & Comp. §. de constit. c. cum Martinus. Ferrariensis in glo. sua fi. & Host. in calle. consultationib. & Vinc. hic. & Innoc. j. de appell. vt notrum in glo. licet. traditio vers. item satis videtur & ad hoc facit j. de app. c. significante. cum ibi no. per Ber. in j. glo. & per Host. post eum, aut sup possessione, & tunc aut constat nihilominus eum esse in possessione, vt quia hoc declaratur per sniam, vel alias. Aut nõ cõstat, sed est dubium. In primo casu, t refert, quia aut est in possessione iusto titulo. in non vi, non clam, non præcario, & tunc poterit eligere, vel presentare, & valebit electio, vel presentatio facta per eum. Sed talis electio, vel presentatio confirmari non debet ante sniam pro eo ferendam in possessione, vel saltem antequam de possessione pacifica fiat fides, puta quia elegit, vel presentauit bis immediate præcedentes, vt in c. allegata. cum olim. Et idem est, si de eo, qui immediate præcessit, hoc præbetur. vt ibi no. vt in dicitis. c. quærelam consultationibus. cum propter discordias cum olim & ita Ho. intelligit hic hoc cũ in fi. & etiam glo. fin. Ber. ibi, sed si eligat iudex tamen & c. & j. de causa pos. & pprie. c. cum ecclesia Sutrina. Capitula aut quæ inuunt contrarium intelliguntur in eo casu, in quo dubitatur qui sint in possessione, nec habet locum restitutio: quia presentatio dilationem non capit. Nam fructus, qui feruando seruari non possunt, alienari possunt. vt ff. de peti. hæredi. l. diuis. j. responso. & hanc solutionem approbat. c. consultationibus iam alle. & Am Ala. G. Naf. Goff. Io. Inni. & Abbatem. & Archid. vbi §. Aut est in possessione, vt i vel clam, vel præcario, & tunc non poterit eligere, vel presentare: quia talis possessio p desẽ nõ debet, vt j. de restit. spoliat. c. cum ad sedem. ff. quod vi aut clam. l. j. & per totum quantum librum. ff. noui. In secundo casu. l. qñ est dubium vt rum possidet vel non nec per sententiam vel alias potest apparere tunc non valebit electio, vel presentatio facta per eum, sed præualebit electio vel presentatio illius, qui in petitorio obtinebit quicunq; fuerit ita intelligo in fi. & hoc ita intelligo quod no. Tan. & Host. in d. c. consultationibus & quod notat Ioan. hic in glo. fin. in vers. sed Io. dicit & c. Et potest esse ratio quia ex quo dubium est, & non potest constare quis possideat neuter habetur pro possessore. arg. ff. de testa. tuo. l. duo sunt Titij de liber. & posth. l. nominatim. de hæredib. instituen. l. in tempus. §. quoties. de rebus dub. l. si fuerit. §. item si ex plurib. & l. si quis de pluribus de mand. testam. l. cum ex pluribus. Vel potest dici & Am Host. quod aliud est in presentatione. vt in c. allegata. quærelam. ex literis consultationibus. cum propter discordias & aliud in electione vt hic. Et est ratio, quia vbi super presentatione mouetur, quæstio, si infra sex vel quatuor menses non fuerit terminata, episcopus ecclesiam ordinabit. ideo t non multum præiudicatur patrono, si interim non presentet: secus in quæstione iuris eligendi, vbi nõ sunt tempora limitata infra quæ debeat terminari. Item collegium habet de iure communi eligere. §. de electi. c. j. ideo secus in patrono. Ideo facilius tollitur, vel impeditur ius patroni, tanquam accidentale & debilius, quam ius collegij, quod est naturale & fortius secundum Hostien. sed prius dicta credo veriora.

- 1 Latio lapsu temporis non probanda.
- 2 Latio contractus probanda.
- 3 Latio notoria probari non debet.
- 4 Ecclesia qua soluere debeat.

Vnde viditis. Hic in vers. licet aut dicit, qd vtraque pars asseruit necessariam probationem

omissam, & Papa fidem adhibuit assertioni eorũ. vt patet in fi. Sed contra imo videtur, qd probare debuissent se legos antequam fuissent restituti. vt §. c. proxi. & ff. de iureiur. l. nam & postea. §. si minor. Solutio. Si queris, vt rum, quando minor, vel ecclesia qua iure minoris vitur, vt §. e. c. j. petit restitui propter, & aduersus lesionem aliquam teneatur probare ipsam lesionem, distingue aut petit restitui dicens se laicum vel laicam propter lapsum temporis ob suam negligentiam puta, quia t omisit probationem necessariam, antequam concluderetur in causa, vel omisit iuramentũ deferre infra tempus a iudice statutum. vt j. e. c. eorum. & sic ipso tpris lapsu apparet eũ laicum vel laicam fore. & tunc aliam lesionẽ non habet probare: quia solus lapsus temporis eam probat vt hic & j. eodem. coram. Aut petit restitui contra t contractum, vel contra sententiam petens reuocari contractum vel sententiam

1 Restitucionem non nisi specialis procuratoris petiri fallit si incidenter petat.

& tunc habet necessario probare lesionem per sententiam vel contractum. Sic intellige. c. §. proximum & dictam. l. nam post ea. §. si minor & Am Abb. hic post Odoff. Et quod dictum est in primo membro de lesione contingente propter lapsum temporis, idem dico ego Henricus in omni alia lesione notoria. t f. quod non oporteat eam probare: quia notoria probatione nõ indigent. vt §. de elect. c. bonæ. j. §. contra legari. & j. de accu. c. eidentia. cum ibi alleg. & vide quod notat Bar. Brixien. in qlesione venereal: quæ incipit esto quod propter utilitatem ecclesie: vbi querit an ecclesia teneatur soluere pecuniam, propter t utilitatem eius mutuo receptam, & postea per prælatũ amissam. & soluit q sic idem Tancr. & idem dicunt de prætio rei venditæ. pro hoc. C. de in integr. restit. mi. l. vlti.

- 1 Supplicare quando liceat. & 4.
- 2 Supplicatio non nisi post decennium exequenda. & 3.

X literis. Si queris, vt rum sententia lata in causa matrimoniali, transeat in rem

iudicatam, dic vt notat. & dicam j. de re. iudica capitul. lator. ¶ In glo. supplicare potest (quam glo. approbant Vinc. Io. & Inn. hic & G. j. de app. Romana. super verbo censendum. l. 6.) Si queris intra quod tempus possit supplicari, & quem effectũ habeat supplicatio, dicit Host. hic, qd quantum ad potestatem, supplicandi, vel sententiam treuocandi non est vis, vt rum intra decem dies supplicetur, vel post infra biennium tñ. Sed in hoc est differentia: quia si infra decem dies supplicetur nõ mã dabitur sententia executioni: nisi is pro quo lata est sententia, idonee cauerit de tanta quãtitate restituenda, si sententia fuerit retractata vt C. de præci. impera. offer. auth. quæ supplicatio. Si vero post decem dies fuerit supplicatum, sine aliqua cautione mandatur sententia executioni. vt C. de sent. præfec. præto. l. vnica. & 2. q. 6. anteriorum. & sic de lapsu decennij queritur, & distinguitur solum quantum ad exactiõnem prædictæ cautionis & Am Host. hic, & Io. An. post eum idem tenet Petr. de Bella pertica in d. auth. quæ supplicatio, sed Spec. titu. de appe. §. restat. in princ. dicit qd infra decem dies debet appellari t supplicari, & idem tenet Lauren. & Bertol. infra de re iudica. cum inter vos. in glo. hoc. est post decem dies. Sed primum credo verius.

- 1 Ecclesia quando, an non post quadriennium restituenda.
- 2 Iudicis officio, quando locus sit.
- 3 Restitutio cessante iudicis officium vtendum.

Vnde ex literis. Si queris, vt rum ecclesia, possit petere restitutionem

in integrum post lapsum quadriennij, distingue taut ecclesia petit restitutionem iure minoris, & tunc nõ potest quadriennium. vt C. de temp. in integr. restit. pe. l. fi. & j. c. tit. c. j. & 2. lib. 6. & c. vnico. in cle. Aut petit restitutionem iure maioris, & tanquam maior ex illa clausula si qua mihi iusta causa videbitur & tunc potest vt hic. & est expressum. j. eo. c. j. in fi. l. 6. Et est ratio, quia licet vtraq; expediatur officio iudicis. Prima tamen magis pendet ex iure petentis, secunda vero potius ex mero officio iudicis, quam ex iure petentis. Ideo prima clauditur tempore, non secunda: quia t merum officium iudicis potest, quando cunq; sibi videbitur, exerceri. vt hic, & j. de iureiuran. ad nostram. 2. de insti. cum venissent. de re. eccle. non alie. ad nostram. vnde in hoc. c. procurator Hilerdenfis. ecclesie præuaricatus fuit, quo casu etiam vltra quadriennium ecclesia auditur. vt §. eo. c. 2. vel hoc non stetit per ecclesiam sed per iudicẽ. Vel tertio potest dici, quod ecclesia nouas defensiones inuenit vt j. eo. c. beneficio. Vel quarto potest dici, qd patenter reperitur est sententiam Eugenij, per subreptionem obtentam, & ipsam euidenter errasse. vt infra vers. pro speximus. Ideo semper fuit retractanda. infra de purga. vulg. cap. significantibus. & sic potest saluari opinio Ala. & G. Naf. so. secundum Host. hic. & Io. And. post eum. & ad hoc conco notat Hostien. infra de re. eccle. non alienand. cap. ad nostrã super verbo per multos. dicens qd in illo cap. contractus nullus fuit. Sed si dicas eum tenuisse, t & quadriennium, intra quod restitui pecunia debuit, lapsum fuisse, potest dici, quod adhuc potest implorari officium iudicis generale. argu. supra. de pact. cap. cum pridem. ff. de exerci. act. l. 1. §. parui refert, secundum Host. ibi.

Restitucionem non nisi specialis procuratoris petiri fallit si incidenter petat.

& tunc est talis conditio, quæ omnino purificanda & implenda est in ipso iudicio, vel talis alternatio, quæ est præcise, efficienda in ipso iudicio aut non. Sit sic tunc libellus sub tali, conditione vel alternatione habitus concipi, seu concludere, potest. Pone exemplum de conditione, gemma mea in annulo alieno est inclusa non possum illam petere, seu vendicare, nisi si prius ab annulo separata fuit. ff. de aur. & arg. leg. l. & si non sunt. §. perueniamus. nunquid ergo in eodē libello possum petere, quod separetur, & hoc factum, quod dñum ad me pertinere declaret, certe sic: quia illa conclusio condōnalis de dño declarando purificanda est in ipso iudicio. i. per finiam ferendam super prima conclusione, de separatione ipsius gemmæ. vt ff. de rei ven. l. in rem. §. item quæcunq; ff. ad exh. l. gemma. Potes etiam ponere exemplum in eo, quod not. Innoc. & clarius Host. j. de app. dilecto. vbi dicunt quod appellans potest prosequi coram iudice appellōnis cām nullitatis & causam etiam iniquitatis finæ petendo primo ipsam finiam pronuntiare, & si forte reperiretur aliqua petendo ipsam tanquam in iustam irritari, sic n. formatus libellus recipit, vt patet hic. Nec est quis contrarius sibi ipsi talem libellum formando: quia non simpliciter nullam, & aliquam esse asserit, tunc n. repellere vt contrarius sed simpliciter dicit nullam, & sub condōne sibi prouidet, vt in defectum nullitatis possit ipsam de iniustitia impugnare. fm Hosti. ibi plene. Pone etiam exemplum j. de testa. c. Raynaldus. §. deinde e. responso. ibi & restitui eis si contra ipsam & c. Item pone exemplum de alternatione seu disunctione in hunc modum, Testator legauit mihi Stichum, aut Pamphilum vtrūq; hæres suus vellet, dū tamen a terutruū velit dare eodem die quo testm recitatum erit dicat. Ecce quod ego peto alterum eorum concludens alternatiue nunquid possum? certe sic, nam die, quo producatur testm in iudicio, & quo recitabitur ista alternatio præcisa efficietur: quia aut heres tūc dicit quem velit dare, & in illo fiet condemnatio. [Aut nō dicit, & tunc electio erit mea, & in illo, quem volem fieri condōnatio.] ita habes si subtiliter inducas. ff. de le. 2. l. itatu liberum §. Stichū. Pone etiam exemplū, quando conditio, vel alternatio inserta in libello prouenit ex lege, vel canone. Exemplum de conditione, vt quia emptor dicit sic, Peto a tali rem talē mihi venditam tradi, & si non tradat peto interesse, vt ff. de acti. emp. & vend. l. j. cum ibi notatis in glo. an ergo & c. Aliud exemplum peto a Titio decem quæ a me extorsit metu & nisi ipse restituit peto ipsum condemnari in quadruplum. vt ff. quod metus causa. l. si cū exceptione perpetua §. satis clementer, & no. Host. in sum. a sua t. de ijs, quæ vi me. ve. causa. §. fin. in fi. & Iac. de Ra. & Pe. de Bella partica, & Cyn. C. quod me. causa. l. si per vim idem in iudicio rescindente & rescisorio, quæ possunt in sum. proponi vt no. Dy. & Pe. de Bel. partica. in fi. de act. §. rursus. Aliud exemplum j. de pign. ex literis. Aliud de emp. & vend. c. cum dilecti. & c. cum causa. vbi de hoc. C. de rescin. ven. l. rem maioris prætij. per eandem viam. ff. de condic. furl. in re furtiua. vel quando prouenit ex natura rei deductæ, in iudicium, vt in iuribus allegatis: quia talis libellus admitti debet, vt in iuribus alleg. & hoc tenet Gof. in d. c. Raynaldus. & pro hoc glo. Ber. Innoc. & Host. ibi in glo. sed nunquid potuit. idem tenet Archid. 3. q. 3. offeratur. talis n. conditio, seu disunctio non reddit libellum dubiū, vel obscurum. sed clare, in quolibet suo capitulo concludentem, vt patet in l. allega. si cū exceptione. §. i. & §. satis clementer. quia ibi non peto alternatiue rem per metum mihi ablatam vel quadruplum, sed peto primo rem & hæc petitio est certa & clara, & si non restituat, eam vsq; ad finiam peto quadruplum. Et ista petitio similiter, est certa & clara. Similiter possum petere sic, Peto rem, sub pœna debitam a reo, & si contradixerit mihi, peto pœnam. vt not. Ber. Inn. & Ho. in d. c. Raynal. in glo. sed nunquid potuit. vel sic peto a Titio talem rem, quam sibi locaui, mihi restitui, & si distulerit restituere vsque ad finiam, peto eum mihi condemnari in æstimationem, vt no. Io. & Accur. C. locati & conducti. l. conductores vel sic Peto a Titio, quod emendet damnum, quod dedit in arboribus meis, & si fuerit inficiatus, peto duplum, vt no. Spe. rubrica de libellis. §. nunc videamus vero. sed nunquid talis libellus. Et istę petitiones, seu libelli admittuntur cā dirimendarum litium. vt ff. si cer. pe. l. quidam existimauerunt. vt not. Host. in c. alleg. Raynaldus §. deinde. e. rñso. Si est talis condō quæ non sit omnino purificanda seu implenda in ipso iudicio talis alternatio, vel disunctio, quæ nō est præcisa efficienda, seu determinanda in ipso iudicio, & tūc aut quis de condōne, & sub tali nō pōt concludere libellus, vt in l. sepe al legat. quæ cadmodū. ff. de iudi. & in l. eederē diē. ff. de ver. sig. cū

fuis concor. §. alleg. et si condō proueniat ex natura rei in obliuione deductæ. vt ff. de verb. oblig. l. interdū. Aut de alternatione, seu disunctione, & tunc aut talis disunctio, seu alternatio prouenit ex natura rei, seu ex forma obliuione alternatiue in iudicium deductæ nec reddit libellum incertum, dubiū, vel obscurum, & tunc sub tali disunctione libellus cōcipi pōt, siue alternatio vel disunctio procedat ex dispōe iuris, puta in cōtra ctu emptiois, & veditiois, vbi alter pñentiū deceptus est vt tra dimidiā iusti pñij: quo casu libellus sub disunctione formari debet, & tūc. vt C. de rescin. ven. l. 2. & j. de emp. & vend. c. cum cā. vbi hoc no. Ber. Inn. & Ho. & Inn. & Ho. et. c. dilecti. idem no. Ho. in sum. t. de emp. & ven. §. qualiter ver. & nota quod libellus. Si vero pcedat ex cōuentione partiū. v. g. dicit contra te, qđ promissisti mihi p stipulationē solennē Stichū vel Pāphilū. Quare peto te mihi condōnari ad reddendū mihi alterū eorū. l. Stichū vel Pāphilū. j. de testa. c. Raynu. & c. Raynaldus. de plus petitio. c. vnico. §. te quoq; & C. de plus petitio. l. vna. In fi. de act. §. plus aut. ff. de pactis. l. si vnus ex argē tarijs. §. pen. & de verb. oblig. l. eū qui certatū. §. cū pure. Aut non tū puenit ex natura rei, seu ex forma obligationis in iudicium deductæ, & est talis, qđ reddit libellū incertū, dubiū, vel obscurū, & tūc aut talis incertitudo, vel obscuritas prouenit ex factō dolo, vel culpa rei, & tunc admittitur vt ff. quorū leg. l. r. §. quia aut. Aut nō puenit ex factō dolo, vel culpa rei, & tunc fm Gof. Ho. Inn. & Io. And. hic. refert, quia aut talis actor errat probabiliter in suo facto, vel alieno, & tūc talis libellus admittitur, & pōt plures pponere actiones tēt si se ad iuicē nō cōpatiantur, vt hic, & j. de præscrip. auditis. & in §. al leg. quia aut. Fallit in casu. vt j. de elec. c. vt quis duas. l. 6. Aut nō errat pprobabiliter, sed improbabiler, & tūc talis libellus nō admittit imo tenetur eligere. vt ff. de tribul. l. qđ in heredē. §. eligere. de reg. iur. l. nemo ex ijs §. quoties de leg. 2. l. cū filius. §. varijs de iure fisci. l. ita fidei. Et ad cū Inn. not. Archi. hic. l. 3. q. 2. in summa. & vide quod legitur, & notat per Io. 8. r. dist. si quis sacerdotū. & per A. chidiaco. 3. q. 3. offeratur. & in Specu. rubric. de libel. §. nunc videamus ver. sed nunquid talis libellus per G. & Io. An. j. de elec. c. vt quis duas per Io. And. j. de re iudic. cap. Abbate sane. & per Ioan. And. & Dy. j. de regu. iuris cap. nullus pluribus. lib. 6.

¶ Dicit hic Ho. super verbo dēni consentire, qđ p fecit istos filios suos dēni venditionis consentire sine iuramento alias esset eis porta clausa. vt C. si aduer. vendi. in auth. sacram. fm eum, & Gratia huius, si quis, vtrū minor iurās non venire contra dēnum sibi præiudicat, distinguit, & tūc impubes, & talis iurandō sibi nō p iudicat, vt ff. de iureiur. l. qui iurasse. in principio. & de in litem iuran. l. videamus. in princ. vbi hoc innuit glo. hoc tē tenet expresse glo. in li. fe. de pace iura. fir. c. hac ædicali. §. item sacramenta puberum. C. si aduersus ven. in auth. sacramenta puberum. quod satis probat textus, ibi qđ & dicit puberum: quia quod de vno conceditur de alio denegat. j. de psum. nōne. cū ibi allegatis maxime qđ nō est doli capax: nam talis ætas ignorat quod agit. C. de fal. mod. l. j. qđ ignorat manumissus iurat patrono p̄stare operas, quia tūc obligatur. ff. de libe. causa. l. si. in fi. Et est rō, quia cum seruitus æquiparetur morti, ff. de regu. iuris. l. ante penultima a qua se liberauit non potest dici deceptus, sed est vsus iure communi. C. de in integ. resti. m. l. si. Et alia rō, quia cognatus tenetur de honestate redimere cognatum suum a vinculo seruitutis. ff. solu. matrimo. in l. quamuis. & de libe. causa. l. 1. & 2. ergo multo magis seipsum: quia charitas bene ordinata incipit a seipso. & c. C. de seruituti. l. præses. in glo. 23. quæstione 5. si non licet. Aut est tū pubes, & tunc aut iurat generaliter, se non venturum, contra aliquem contractum: aut ipse iurat specialiter se non venturum contra certum contractum. In primo casu refert, aut minor iuravit in præsentia iudicis, & tunc sibi præiudicat, nec restituetur. Ratio est, quia sacramenta, in manu iudicis interposita profunt subiectis. vt in authentic. de hæredi. ab intesta. §. penultimo. collatione noia, cum sua gloss. vbi dicitur, quod sufficit mulierem suscipientem tutelam filiorum suorum generaliter iurare ar. ad hoc, de magis. conue. lege prima §. exigere & ff. rem pu. fal. fo. l. non quasi, & ita tenet Iaco. de Ra. in dicta authen. sacramenta. Sed Pe. ibi hoc tū intelligit esse verum, quando iudex ex eo proposito agit, vt queratur per eum subiectis obligatio, vt in iuribus supra proxime allegatis fecus, si iudex non habet illud propositum, sed queratur per eum obligatio subiectis. & sic loquitur. ff. de interro. actio. l. quia. & credo qđ bene, & pro hoc facit j. de vsuris. c. quamquam. l. 6. Aut iuravit t extra iudicium,

cium, & tunc contrahendo postea cum aliquo repetit vim iuramenti, vt quia contrahens cum eo dicit. Vis tu iurare, quod tu non venies contra contractum, & ipse dicit semel iuravi volo, quod illud iuramentum sit contra me, & tunc dicit, qđ excludetur a restitutione obstante iuramento, quia quæ in præcedentibus dicta fuerunt in sequentibus fuerunt repetita. arg. ff. de verb. obli. l. Titio. §. idem respondit. j. de app. inquisitio ni. & c. secundo requirit. Aut non repetit iuramentum, & tūc potest petere restitui. Sic intellige quod notat glo. C. si aduer. vendi. in auth. sacramenta puberum. Et est rō quia si minor iuret non venire contra contractum ex isto iuramento nullum ius tibi quaeritur, qui postea cum eo contrahis, quia res inter alios acta. & c. ad velle. l. iubemus. ff. ad l. Tul. de adult. l. denūtiaste. §. item quaeritur. & C. res inter alios acta per totum, quia quando postea tecum contrahit, licet prius iurauit, non tū tibi iuravit, nec se tibi astrinxit. Et licet dicta authen. sacramenta, videatur dicere contrarium tū quando dicit, Sacramenta puberum sponte facta super contractibus rerum suarum nō reuocandis inuolubiliter custodiuntur non tū dicit, qđ ibi singula iuramenta referantur ad singulos contractus. Vnde oportet qđ super contractu certo ponatur iuramentum. & hoc dicit l. j. C. si aduer. ven. licet tū possit venire contra contractum tecum initum, quem non iuravit specialiter. arg. ff. si seruitus, vendi. l. loci corpus. §. competit Caueat tū sibi quia periurus, est, & sufficit per iurij pœna. vt C. de rebus credi. l. 2. In secundo casu, quando iurat specialiter se non venturum cōtra certum contractum tunc præiudicat sibi, ita intellige dictam authen. sacramenta. & prædictam glo. modicam. Ho. hic & istud. & qđ loquitur in iuramento super certo cōtractu interposito. ¶ Ad declarationem glo. quia si habebant, si queris, vtrum cōtractus inuitus per minorem valeat, & teneat, distinguit aut cōtrahit, alias, quam alienando rem suam immobilem, aut alienādo rem suam immobilem. In primo casu refert, aut contrahit sine autoritate alicuius puta tutoris vel curatoris vel iudicis. Aut cum autoritate tutoris, vel curatoris, vel iudicis. Si sine autoritate alicuius, tunc aut est pupillus, aut est adultus. Si pupillus & com. f. l. neq. Si adultus, tunc aut habet curatorem, aut non, si habet curatorem tunc aut exercet actum qui confertur in tempus finitę administrationis, vt testam. entum, & tunc valet vt ff. de liber. lega. l. Aurelio. §. Caius. Aut exercet actum, qui non confertur in tempus finitę administrationis & tunc refert aut illum actum exercet cū extraneo, & nō præiudicat sibi, nisi sicut pupillo. vt C. de in integ. resti. minor. 25. an. l. si curatorem. Aut exercet illum actum cum curatore, & tunc aut est actus voluntarius, & sibi non præiudicat, vt ff. de authorit. tu. l. pupillus. de contrario iud. tu. l. j. in principio. ver. quamquam. Aut est actus necessarius vt restitueret hære. rogatus vel pati gerere curam suam & tunc valet. vt ff. ad Trebell. l. j. fuit quaeritum & de contra iudi. tu. l. j. Si non habet curatorem valet. sed restituitur, si sit leg. vs. in d. l. si curatorem 2. responso. Si contrahit cum autoritate tutoris vel curatoris, tunc valet regulariter. vt ff. de autho. tu. l. j. in principio. de autho. tu. §. j. Idem si cum autoritate iudicis. vt ff. de min. l. ait prætor. §. permittitur. & C. qui admitt. ad bo. pos. l. bonorum & ita intellige glo. Accur. in d. l. si curatorem. in glo. quantum in fi. Si contrahit alienando rem suam immobilem tunc requiritur autoritas duorum. tutoris, & curatoris & etiam iudicis ita, qđ eorum autoritas sufficeret, sed alterius eorum, solius non sufficeret ita intellige glo. Accur. C. de fideiuf. m. l. 2. & C. si propter pu. pen. l. vltima. vbi ipse Accur. tenet cōtrarium eius, quod tenuit in l. allegata. si curatorem. & quas gloss. contrarias ita dissolunt. & concur. Iac. de Are. Pe. de Bella partica. & Cin. ibi vnde in immobilibus quantumcumq; curatorem, non habet nullus est contractus ipso iure: nisi fiat ob es alienā, cā cognita, & cū interpositio decreti. C. de prædi. m. l. ob es. vel ob alias cās. puta dotē, vel necessitatē famis, vel alias de quib. no. C. qđ de reo opus non est per totū, & de hac solē nitate no. j. de re. eccle. c. dudū. l. 6. fm Host. hic. Præmissa intellige vera, qđ minor contrahit simpliciter absq; iuramento, alias tene, qđ legitur & notatur C. si aduer. vendi. in auth. sacramenta. j. de iur. iur. cum contingat. & de pactis. c. quamuis. l. 6. & quod supra dixi dist. proxima. ¶ In fi. dicit hic textus, quod isti fratres debent restitui, dū modo quod offerunt duxerint faciendū. Vnde dicit hic Hosti. qđ

non sufficit sola oblatio, sed oblati præstatio, & si emptores, nolunt recipere pretium deponatur in eade sacra. vt C. de vsuris l. accepta. Vnde gratia huius pro pleniori euidencia huius, materia, si queris, quid, & de quo oblatio operatur, distingue, aut ille, cui fit seu debet fieri oblatio, distulit oblationem recipere de voluntate, & consensu ipsius offerentis, aut contravel præter voluntatem ipsius. Si primo casu, vt quia creditor, cui pecunia debebatur, post oblationem sibi factam dicit debitorij, serua pecuniam vsq; cras, & debitor dixit placet, & tunc talis oblatio nullum parit effectum. ita loquitur fm vnū intellectum. ff. de solut. l. creditor cum ibi notatis per Doctores, Et est ratio, quia per talem voluntatem, seu consensum oblatio, facta remissa videtur. arg. ff. de no. ope. nun. l. non solū. §. scien dum. & j. de noui ope. nun. c. cum ex iniuncto vel falem est in suspenso. & sic durante suspensione non habet effectum. arg. ff. de ijs qui no. in fal. furti accipere ad Turpil. l. j. in fin. & j. de appel. c. præterea. 2. & quia oblatio, quæ non durat non videtur oblatio. ar. ff. de in rem verso. l. si pro parte. §. versus. cum ibi al leg. ff. quod cuiusq; vniuer. l. item eorum. §. quod si actor. de diuer. & tempori. præscrip. l. inter quatuor de diuor. l. diuortiu, de edili. edic. l. quæ sit. de capel. & postli. reuer. l. nihil. de in integrum. resti. l. diuus de ritu nup. l. palam. de rei vendi. l. is qui. de condi. indeb. l. eleanor. §. j. de peti. hæredi. l. si possessor §. in bonę fidei. de lega. 3. l. si concubinam. §. si hæres. de acquir. pos. l. non videtur. C. de cura. fu. l. cum alijs. de pe. dist. j. diuortium. Si secundo casu, quando ille cui fit, seu debet fieri oblatio, non distulit contra, vel præter voluntatem debitoris oblationem recipere, tunc refert aut fit oblatio nō totius, sed partem offerendi seu eius, quod est offerendum: quia debeo centū, & offero quinquaginta, & talis oblatio non habet effectum. vt C. de solu. l. oblatione. Fallit in casu, vbi conuenit inter partes, quod pro parte posset fieri solutio, seu præstatio: quia tūc etiam pro parte posset fieri oblatio. vt ff. mandati. l. qui mutua §. j. Item vbi offerens non confitetur nisi partem, quom offerit ff. si cert. pet. l. quidam existimauerunt. Item fallit fauore liber tatis vt si relicta sit libertas seruo, si Titio dederit vigintri, quo casu poterit decem, vel quinque offerre, & soluere. vt ff. de lta tulibe. l. cum hæres. §. vltimo quibus casibus oblatio facta pro parte habet eundem effectum, pro illa parte quem oblatio facta pro toto haberet. de quo effectu itatim sequitur. Aut fit oblatio totius offerendi, seu eius quod est offerendum, & tūc distinguunt quidam inter oblationem factam per ipsum obligatum, & t oblationem factam per alium vice & nomine ipsius obligati dicentes, quod ista vltima oblatio non habet effectum per l. ff. de ijs quæ in fraudem. cre. l. ait prætor. 2. illud. & hoc voluit innuere Host. in sum. tit. de sol. sub rubrica de oblatione. quod est fallum. & contra casum legis. ff. de solu. l. qui decem. §. cum mihi stichum. ver. quemadmodum. Nec obstat §. allegatus illud. t quia potest intelligi, quando verbo tm offerbat, sed tradere nolebat, & sic faciebat hoc in fraudem, vnde non valet arg. j. de eo qui mittit in pos. causa rei seruau. ca. 1. Potest tñ hic intelligi etiam ille, §. illud ita quod nihil faciat ad propositum, vt ibi not. Item non obstat l. allega. ff. de verb. oblig. & dic vt ibi. Vnde ergo, non habita distinctione inter oblationem factam per obligatū, vel per alii vice & nomine ipsius, sic distingue: quia aut oblatio fit ad debiti liberationem, aut fit ad vsurarum prohibitionem, aut fit ad euitandū pœna cōmissionē, aut fit ad pignorū liberationem, aut fit ad more purgationem, aut fit ad præscriptionis interruptionem. In primo casu, cum fit oblatio ad debiti liberationem, tūc refert, aut fit solummodo oblatio, sine consignatione, & depositione, & tunc talis t oblatio sola non sufficit, sed requiritur consignatio & depositio. vt C. de solu. l. oblatione. Sed licet non operetur liberationem, operat tamen alios effectus cum distinctione tamen, aut creditor recusat debitum oblatum recipere iusta de causa. vt quia non congruo loco, vel tpe fiebat sibi oblatio, vel dicebat se illā pecuniam non nouisse, & volebat adire cāpsorē, & tūc nihil operat. vt ff. de sol. l. si solutus. & l. creditor de leg. 2. l. si ita relicta. §. Pegafus. cū ibi notatis in d. l. oblatione. Aut recusat debitū oblatū recipere sine iusta cā & tunc aut extat res oblata, & tunc nihil operat. vt ff. de arbit. l. sed si postea. nisi in duobus casibus in quib. fallit, quos notatos p Accur. C. de vsuris l. accepta. t Aut nō extat res oblata, & tunc aut culpa debitoris & tunc nihil operat. Aut sine culpa, & tunc refert, aut est debita quantitas siue genus, aut est debita spēs. Si quantitas operat siue inducit exceptionem. Aut est debita spēs & tūc o pat liberationē ipso iure. vt ff. de solut. l. qui decem in principi. & l. qui hoim. & l. i debitor offert. & de doli. excep. l. i

opera & depositi. l. j. si pecunia in fi. Et est ratio diuersitatis, quia quod debetur in genere perire non potest. vt C. si cer. pe. ta. l. incendium. sed quod debetur in specie perire potest & id eius interitu contingente liberatur debitor non morosus. de ver. obli. l. si ex legati causa. Aut post oblationem, & vna cum oblatione fit consignatio & oblati, & depositio & tunc aut talis offerens, & consignans, & deponens postea resumit re huiusmodi sic oblatam consignatam, & depositam, & forte, in vsus suos conuertit, & tunc non habet effectum, quia no durauit consignata & deposita. arg. iurium. supra allegatorum, & probatur. ff. de vsuris. l. debitor. & in l. alleg. acceptam. in fi. C. de vsuf. aut non resumit postea rem hmoi taliter oblatam consignatam & depositam: & tunc parit liberationem, ipso iure, vt ff. man. l. qui mutuum. §. j. & in d. l. acceptam, vbi dicit, quo pignus soluitur, & hoc ibi tene Iaco. de Are. & Ci. & Accursi. in d. l. oblatione. C. de solut. In secundo casu. quando fit, oblatio ad vsurarium prohibitionem, tunc aut queritur, de prohibendo cursu earum adhuc incipiendo, aut de iam incepto. t. si de incipiendo tunc sola oblatio impedit cursum earum. vt C. de vsuris. l. si pro te. & l. si ex praedio. fm vnum intellectum. Si queris de iam incepto prohibendo tunc sola oblatio non prohibet, sed requiritur coniugatio, & depositio, p. consignationem & depositioem prohibetur cursum earum. Sed fallit in casu. vbi oblatio postea pecuniam huiusmodi sic, consignatam, & depositam reassumit, vt ff. de vsuris. l. debitor & sic intelligi. C. de vsuris. l. si creditor. & l. acceptam. in principio. In tertio casu. quando fit oblatio ad euitandam poenae commisionem, tunc sola oblatio vsufficere, vt ff. de arbit. l. Celsus. in fin. delega. l. si fundum. §. vltimo. & de act. & obli. l. traiectione. & ita intelligi. C. de suscep. & arch. l. j. libr. 1. Sic enim videtur in quolibet debito etiam conditionali. quod sola oblatio sufficiat, vt ff. quando dies le. cedat. l. si post diem. §. item si quis. Si queris in quarto, quando fit oblatio ad pignorum liberationem, tunc refert aut fit in iudicio & tunc sola oblatio operatur quae nascitur actio pignoratitia. vt ff. de pigno. act. l. si rem. §. si. & l. si. Aut fit extra iudicium, & tunc, aut queris, nunquid operetur, quantum ad hoc, vt nascatur & competat actio pignoratitia, & tunc dic, quod sola oblatio, non operatur, nec sufficit, sed requiritur, vna cum ea consignatio, & depositio, vt satis innuitur in d. l. acceptam. vbi dicit, quod ius pignoris tollitur. & pro hoc facit. C. de pigno. acti. l. nec creditores. in fi. de dis. pigno. l. si residuum. & de compen. l. i. nuicem. fallit, vbi esset talis res quae consignari, seu deponi non posset, vt quia esset res immobilis: quia tunc sufficeret talis oblatio sola, vt legitur, & notatur. C. de nup. in auth. dos. data. & in l. allega. acceptam. C. de vsuris. & arg. pro hoc. C. quando & qui quarta pars. l. 2. lib. 10. Aut. si quantum ad exceptionem parandam contra hypothecariam, & tunc dicendum est quod sola oblatio sufficit vt ff. qui mo. pig. vel hypoth. solit. liberatur. §. qui paratus. & l. Paulus. in fi. Si queris in quinto casu. quando fit oblatio ad more purgationem. i. quantum ad euitandum periculum interitus, tunc sola oblatio purgat moram. vt ff. de verb. obli. l. si seruum. §. vlti. Si queris in sexto casu. quando fit oblatio ad praescriptionis interruptionem, refert, aut queris, vtrum oblatio sufficiat ad interrompendum, praescriptionem ipsius offerentis circa rem oblatam, vt v. g. debitor, seu possessor alicuius rei, vel pecuniae post inchoatam praescriptionem per eum obtulit eam aduersario contra, quae praescriptionem inchoauerat, & dic, quod sic: quia per talem oblationem debitum agnouisse videtur, sicut & per expositam cautionem, per quam nulli dubium praescriptio interruptitur vt C. de praescrip. 30. vel 40. anno. l. cum notissimi. §. sed & si quis. Aut queris, vtrum oblatio sufficiat ad interrompendum praescriptionem aduersarii cui fit oblatio, & tunc aut est talis res. quae potest consignari & deponi, aut no. Si sic, aut oblatio fit extra iudicium, & tunc non sufficit forte sola oblatio, nisi sequatur consignatio & depositio, quod potest sic per suaderi. Nam oblatio non impedit cursum vsurarium, iam inceptum, qui cursus est summe odiosus, vt in l. allegata accepta ergo multominus impedit cursum praescriptionis, quae est fauorabilis. saltem ex parte scribentis ne reru dña sint incerto insti. de vsuc. in prin. & ita itelligo qd not. Ho. hic aut oblo fit, t. i iudicio citatioe pmissa & tuc talis sufficit ad praescriptionem in terris pccat. C. de pccr. 30. vel 40. ann. l. sicut i re. Si res oblata sit, talis, q n possit assignari, & deponi, tuc sufficit oblo du modo fiat cu effecti, hoc e, qd res oblata pset si pttari possit iuxta, ea q legut, & not. ff. C. de anna. exce. l. vt pfecti. §. de of. or. c. pa. stora. l. si. & j. d. eo q mitti i possit. ca rei ser. c. 1. & 2. & p totu.

¶ In fine tex. hic habes, quod ob ista dictio vsq; t tenetur excludi. siue. alias esset contra. j. tit. j. c. si vbi habes, quod ad diem. feria tam non debet fieri citatio, & est casus. ff. si quis in ius vo. non ierit. l. 2. fm Hostien. hic, quandoq; vero ista dictio, vsq; tenetur inclusiue vt patet. ff. de senato. l. vlti. §. si. & C. de nup. l. a caligato. Et ideo si queris vtrum iste dictioes a, t & vsque teneantur inclusiue vel exclusiue distingue, aut hmoi, dictioes proferuntur a lege, aut proferuntur ab homine. Si proferuntur a lege, tunc aut si teneantur inclusiue, inclusio esset contraria illi, vel alij iuri, & tunc tenerentur exclusiue, vt patet de dictione vsque hic, & s. de in integrum restit. cum ex literis. §. si. vbi vsq; ad festum beati Lucae. & j. de do. & contu. cum dilecti. Vnde in istis iuribus non fit citatio ad diem festum, sed vt vsque ad diem festum compareat citatus, fm Host. ibi, & idem notat Spec. titu. de citatione. §. j. ver. item excursi, quod citatio & c. per eandem viam faciunt. ff. de ijs qui no. infal. ait praetor. de leg. i. l. filiusfam. §. j. 3. q. 3. progeniem. §. de ordina. ab epi. qui re. c. 1. de etate & quali. a multis. j. de fide in stru. c. cum dilectus, 50. dist. c. accedens. & 32. dist. nemo, De dictione vero, a, patet. ff. de act. empt. & ven. l. datio. §. vltimo & de censu. l. atatem. Aut si teneantur exclusiue exclusio esset contraria illi, vel alij iuri, & tunc tenerentur inclusiue, vt patet in dictione vsq; in l. allegata. ff. de senato. l. vltima. in fin. & C. de nup. l. a caligato. per eandem viam 31. di. aliter. 3. dist. de illo, 93. dist. a subdiacono: 15. q. vltima. cum multa. 78. dist. presbyter. vbi de hoc per Archi. 77. dist. quicunque. ff. de pennis. l. labentem. §. aduersus. & l. capitalium. §. j. ff. an per alium causa app. exerce. l. j. ff. qui. mo. vsuf. amit. l. sicut. & ff. de lega. 3. l. patronus. §. Sempronio. ff. de leg. 2. l. quidam. j. titu. proxi. c. ca. pellanus. §. j. 2. q. 3. non oportet. 2. de pe. dist. 3. inter haec. 2. in fi. & j. de rescriptis si grauios. lib. 6. vbi de hoc per Archidia. De dictione vero, a, patet in l. allegata a caligato. Si huiusmodi dictiones proferuntur t ab homine, tunc refert: quia aut certum est expresse vel per coniecturas de voluntate hominis pferentis aut dubitatur. Si est certum tunc statim voluntati sue arg. ff. de condi. & dem. in l. conditionibus, de reg. iur. l. semper in stipulationibus. Si est dubiu tunc refert an exclusio contineat odium, & inclusio fauorem, aut econtra. In primo casu includunt. In secundo casu vero excludunt per regulam illam odia sunt restringenda, & fauores ampliandi, vt ff. de libe. & p. sthu. l. cum quidam, & j. de reg. iuris. c. odia. lib. 6. cum alijs ibi alleg. iuxta praemissa potest queri de tali quaestione. Vendo, tibi terram, seu possessionem meam, vsq; t ad talem domu, nec apparet quid actum sit, nunquid domus cedet veditio? In ista quaestione dicit Din. q. consideranda est pretij quantitas, vtrum aequiualet valori possessionis venditae, & domus aut non. In primo casu ponitur inclusiue in secundo non arg. ff. de re. du. bi. l. j. & l. vtrum. §. quae sit. ff. de leg. 2. l. qui solidum. §. j. ff. ad Treb. l. nunquam. Et sic ex quantitate pretij coniectura voluntatis accipimus. ar. lalle. semper in stipulationib. ita determinat Din. in d. l. patronus. §. Sempronio. & idem tenet Cy. in l. allegata, a caligato. C. de nup. vbi etiam ponit praemissam distinctionem in effectu.

- 1 Restitutio fama & rerum indelegabilis.
- 2 Restitutio lesionis delegabilis.
- 3 Delegatum principis aduersus interlocutoria restituere & quantum.
- 4 Delegatum aduersum diffinitiuam restituere quiq; accipiendum.
- 5 Delegatum ordinarij aduersum quam sententiam restituat.
- 6 Delegatum omnem aduersum quamlibet sententiam restituere.
- 7 Compromitti in capitalibus non licere. & cur. 9.
- 8 Compromitti in crimine ciuilitate intentato licere.

Ausa restitutionis. In glos. 2. in fi. si queris, vtrum causat restitutionis possit delegari, refert, aut queris de ca restitutionis fama & bonorum, & illa restitutionem solus princeps, vel senatus dare pot. vt ff. de postulan. l. j. §. de qua. & C. de sent. pass. l. 1. Nec competit iure magistratus, nec potest delegari per alium, quam per ipsum principem, vel senatum. Sic intelligi. ff. ad municipal. ea. quae. Aut queris de restitutione minorib, vel maioribus, vel aduersus ecclesiae lesionem praestanda, & illa pot delegari & competit iure magistratus vt ff. qui & apud quos. l. si. fm Host. hic & in primo membro concordat Phi. & Ioã. And. hic. de quo dicam plene. infra de re iudica. cap. cum te. de quo ibi per Innocen. & Hostien.

¶ Si

¶ Si queris, vtrum delegatus possit restituere aduersum finiam per ipsum lata, distingue aut delegatus est a Principe puta Papa, vel Imperatore. & tunc, aut queris, vtrum Papa potest restituere aduersum finiam suam interlocutoriam: & dic, quod sic vt hic. & C. qui & aduer. quos. l. fin. Nam talis aequiparatur ordinario. vt. C. de iudic. a iudice. & j. de appel. c. cum causam. in fin. imò est maior omni ordinario, quantum ad causam sibi commissam, vt. s. de off. dele. stud. n. l. sed ordinarij hoc facere potest, vt hic. ergo multo fortius delegatus. Aut queris, vtrum possit restituere aduersum diffinitiuam per eum latam, & tunc dicunt Iaco. de Ra. & Pet. de Bellapert. & Cyn. C. si aduer. rem iudic. l. aduersus. & C. qui & aduer. quos. l. si. quod potest restituere indistincte dicentes, quod est ibi casus: qd intelligo fore verum, quando durat iurisdicção sua, hoc est t donec snia diffinitiuam fuerit executioni demandata. vt. s. de off. deleg. c. in literis. & eo. tit. c. si delegatus lib. 6. §. fin. Post sniam vero diffinitiuam executioni demandatam non potest: quia iam functus est officio suo per iura allegata. & statim penitus dicam. Aut queris de delegato ab alio ordinario, quae a Principe, tunc dicit Iaco. de Ra. in d. l. vlt. C. qui & aduer. quos quod contra interlocutoriam t suam potest restituere, & non contra diffinitiuam quia tunc functus est officio suo. sed Pet. de Bellapert. ibi dicit indistincte quod potest necd contra interlocutoriam, sed etiã contra diffinitiuam dicens, quod videtur casus in l. vltima allegata. Opinio Iaco. vera est, supposita illa opinione illorum, qui dicunt, quod delegatus ab ordinario non potest suam sniam executioni demandare. Opinio vero Petri esset vera fm opinionem illorum qui dicunt contrarium: nam credo veriore, prout dixi plene supra, de off. dele. c. significasti. Vnde dico breuiter, quod quicumq; t delegatus, siue sit delegatus Principis siue alterius tam contra interlocutoriam, quam contra diffinitiuam sniam suã potest restituere, quando durat sua iurisdicção: quod est, antequã sniam suam fuerit executus, vt in iuribus allegatis. & antequã iurisdicção fuerit per appellationem, vel alias ad superiorem legitime deuoluta, vt. j. de appel. c. intimasti, & c. vt noltrum & per totum. Nam opposita, & petita restitutione, non posset sua sniam exequi, nisi & de ipsa restitutione primitus cognitum esset & discussum, quod est verum indistincte de iure ciuili, vt patet. C. de in integr. restit. postu. ne quid noui fiat. l. vnica. cum sua gl. Idem de iure canonico, vbi cessare presumptio fraudis, scilicet, quod non fraudulenter in integrum restituitur, vt legitur, & notatur. §. eod. c. suscitata. ergo ex quo potest exequi, potest etiam oia sine quibus iurisdicção expediri non potest. s. de offi. deleg. c. praeterea. & c. prudentia. in fin. j. de regu. iuris cum quid. l. 6. & quia adhuc durat sua iurisdicção, vt est dictu. Finita vero iurisdicçãoe sua, non potest: cum nullam iurisdicçãoem habeat: nisi de nouo causa in integrum restitutionis sibi committatur vt hic.

¶ In glos. fin. in fi. si queris, vtrum de, & super crimine valeat cõpromitti, distingue, aut queris t de crimine criminaliter intentato de quo criminaliter agitur, & dic quod sic, vt hic. & ff. de arb. l. non distinguemus. §. Iulia. vbi de hoc, & hoc siue crimen fit publicum siue priuatum, de quo criminaliter agitur, vt ff. de priua. delictis. l. fin. Aut de crimine t ciuilitate intentato: de quo ciuilitate agitur, & de tali potest cõpromitti, licet etiam crimen fit famosum, sicut est crimen iniuriarum: non tñ snia arbitri infamat. Ita intelligi. ff. de ijs quae no. infal. quid ergo. §. ex compromisso. Et scias quod de quolibet crimine potest agi criminaliter & ciuilitate, vt probatur in d. l. ff. de priua. delictis §. & C. ad l. cor. de fal. l. si. Et ratio t quare non potest cõpromitti de crimine criminaliter intentato est, quia quilibet solueret poenam pecuniariam, vt corporalem vitare, & per eandem rationem prohibetur transactio in tali causa praeterquam in casibus, vt. C. de transac. l. transigere. & in ista distinctione cõcor. Host. hic & Ber. & Host. j. de praesump. c. literas. & Accur. in §. alle. ex compromisso. & in §. alle. Iul. & vide quod not. Host. in summa de arbi. §. de qua re. & Spec. hoc tit. §. restat ver. item de snia, vbi dicitur, qd de finia excõpromissionis, vel alia, in qua vertitur periculum animae nõ potest compromitti, nisi in iudicem.

- 10 Praescriptio quae Rom. in ecclesia noceat.
 - 11 Ecclesia, sede vacante, praescriptionem non currere.
 - 12 Instantia finienda praescriptionem currere ecclesiae.
 - 13 Praescriptionem iudicalem, & extrajudicalem currere ecclesiae. & 14. fallit. 15.
 - 16 Praescriptionem. xx. ann. nocere ecclesiae & quando.
 - 17 Ecclesia Romana an contra alias praescribat.
 - 18 Praescriptionum tempora quae ecclesiae, an non obsint. & 19.
 - 20 Praescriptionum quae minori, an non currant.
 - 21 C. beneficio. explicatio. eiusque vsus.
 - 22 Restitutio denegata non danda.
- Beneficio.** Hic habes, qd temporalis praescriptio. x. dierum currit contra ecclesiam, & s. eo. constitutus habes, qd temporalis praescriptio vnus anni currit contra minorem. Vnde ad euidentiã istius materij plenior. Si queris vtrum praescriptio currat contra minorem vel ecclesiam, & quae, distingue aut queris de minore aut de ecclesia. Si de minore refert aut queris de praescriptionib⁹ in corpore iuris clausis, aut de alijs. Si de praescriptionibus in corpore iuris clausis tunc, aut queris de praescriptionibus iudicialibus, aut de extrajudicialibus. Si de iudicialibus tunc refert aut queris de praescriptione temporis t iudicalem instantia finientis, & illa currit in effectu contra minorem siue adultu siue pupillum, vt probatur. C. de iudicij. l. properandum. §. fin. adeo, quod contra talem praescriptionem non restituatur, nisi in subsidium, scilicet, qn tutor, vel curator nõ est soluendo, nec ab eo, nec ab alio suam indemnitate consequi potest, vt in d. l. properandũ. §. si. Nec obsistat. C. si tu. vel cura. interue. letiam. vbi dicitur, quod est in electione sua, vel agere contra tutorem, vel curatorem fut, vel petere restitui quia d. l. properandum loquitur in casu, vbi minor habet saluam veterẽ actionem, licet instantia perierit, alias haberet electionem, vt in l. allegata, etiam. Aut t queris de praescriptione alia seu alterius temporis vt de tpe dato ad proponendum declinatorias, vel dilatorias, vt. C. de litis cont. c. aut offeratur. de excep. l. fin. j. de excep. c. fin. & c. pastoralis. j. de re iudic. inter monasterium vel ad proponendum peremptorias vt C. sen. rescin. non possit. peremptorias vel in tpe ad appellandũ. vt. j. de app. c. concertationi. lib. 6. in auth. de appel. & intra quae tempora app. debet. §. i. coll. 4. quae est signata. j. C. de tempor. app. in aut. hodie. & talis currit cõtra minorem ipso iure sed tñ restituitur aduersum eam vt. ff. de mino. l. ait praetor. §. si. & C. si sapius in integrum restitui. post. fu. l. 1. Et haec est cõis opinio, licet Pet. de Bellapert. & quidam alij sequaces sui dicant, qd hodie non currat minori tempus appellationis, per l. alleg. fin. C. in quibus. ca. in integr. restit. non est ne, quae est Iulianiani: & est posterior nec reperitur correctã cuius legis ratio est generalis: & vbi est eadem ratio debet & esse idem ius. ff. ad l. Aquil. l. j. illud. de fonte. l. vna. & idem notat Abbas hic. Sed dic quod imò lilla. C. si sapius in integr. restit. postu. est posterior saltem in ordine, & ista decret. quae loquitur in ecclesia est posterior in compilatione ideo tenet prius cõmune dictum. & quia in iudicialibus rigidius agitur, quam in extrajudicialibus. arg. ff. de arb. l. Celsus. & hoc tenent Host. & Io. Andr. s. eo. constitutus, & Io. Andr. hic. & G. de Monte Lau. extra. eo. c. vnico. in clem. Si queris de praescriptionibus extrajudicialibus, refert, aut queris de praescriptionibus temporalibus, vt in praescriptione exceptionis non numeratã pecuniae, quae est biennij, vel in praescriptione decem, vel viginti annorũ, & tunc distingue tria genera praescriptionum t quaedã enim praescriptiones currebant olim in effectu in tantum, quod minor nõ restituebatur ad eas: quod erat regulariter, qn praescriptio erat facta fauorabilis. & super aliquo fauorabili, & cõtra aliquod odiosum, vt qn praescribatur status libertatis, & cõtra quaestioem seruitutis vt patet. C. ne de statu. defunc. l. si mater vel qn praescribatur pro equitatione poenae, vel in famij. & contra prosecutionem criminum vel executionem poenarum, vt patet. ff. de mino. l. auxiliũ in principio. Quaedã alię praescriptiones non currebant olim ipso iure cõtra minorem quod erat regulariter, qn praescriptio erat odiosa. & super aliquo odioso, & cõtra aliquod fauorabile vt patet in praescriptione quinquennali, contra quaerelam inofficiosa per quam filij excluderentur a querele inofficiosa testamenti patris sui, & per consequens a successione patris sibi debita repellerentur quod erat odiosum. ff. de inoff. testa. l. 1. & l. nam & si paribus. Quaedam alię praescriptiones t erant quae olim bene currebant cõtra minorem, sed dabatur restitutio, vt patet in praescriptione exceptionis non numeratã pecuniae, & in praescri-

- 1 Praescriptio instantia finitã nocere minori non restituendo.
- 2 Praescriptio exceptione in minorem restituendum currit.
- 3 Praescriptio generã quiq; in minorem, an nõ currant. 4. & 5.
- 6 Praescriptioem triginta vel quadraginta ann. non impuberi, sed puberi nocere.
- 7 Praescriptio qn currit. aut dormiat pupillo & an restitui debeat.
- 8 Praescriptio caepa in minorem an currat.
- 9 Restitui in praescriptione quando an non debeat minor.

in prescriptione rei immobilis decem, vel viginti annorum. In primo casu dic idem hodie, quod olim, scilicet, quod currant tales prescriptiones contra minorem sine eo, quod contra eam restituitur, ut in iuribus pro primo membro allegatis. In secundo casu dic similiter idem hodie quod olim, scilicet, quod non currant tales prescriptiones contra minorem ipso iure ut ff. de minor. l. interdum. & C. in quibus causis in integr. restit. non est nec. l. 2. & de tempori. in integr. restit. pe. l. ea qua. In tertio casu dic quod hodie tales prescriptiones non currunt ipso iure contra minores, ut in l. sancimus. C. in quib. cau. in integr. restit. non est nec. quod verum in Iaco. de Ra. etiam, ubi prescriptio legalis cepit in persona praedecessoris minoris propter rationem illius legis, sancimus. quia melius, & c. & ita intelligit. ff. de minor. l. etiam ei. & de tempori. in integr. restit. pe. l. si intra. licet Accur. in hoc contra. in d. l. sancimus. sed fallit in casibus in authen. de haered. & sal. §. pupillus. & C. de tempori. in integr. restit. pe. in auth. si minor, & in auth. de restitutionibus

6 in integrum. & intra quae tempora. §. 1. Aut queris de prescriptioe circa, vel prope xxx. vel xl. annorum: & tunc refert, aut queris, utrum currant contra pupillum, & dic quod non, ut probatur. C. de prescrip. xxx. vel xl. annorum. l. sicut in rem. circa medium ver. sed pupillari, & c. Aut utrum currant contra minorem adultum, & tunc dicuntur Accur. & Ioan. in l. alleg. sancimus. C. in qui. ca. in integr. restit. non est nec. quod sic: sed restituitur quia laesus. vt in l. alle. ff. de prescri. xxx. vel xl. ann. l. omnes. & C. de sacrosan. eccle. authen. quas actiones. extra. eo. c. vnico in cle. & q. res mobiles ecclesie sicut & caetera priuati spatio triennij vsuapiantur de iure coi notat Host. in summa de vsuca. §. quae non versi. quidam etiam & sub rubr. de prescri. rerum immobilium. §. quae exigantur ver. quae tamen. & idem Dyn. j. de regu. iur. ca. 2. lib. 6. & Innoc. §. eo. cap. 1. & Arch. 16. q. 3. §. quas actiones. & Accur. in praedicta auth. quas actiones & Inltit. de vsuca. §. res fisci. & Gof. in summa de prescrip. licet Host. contra. §. eo. c. 1. cuius opinio est reprobata extra. eo. c. vnico. in cle. §. m. G. & Gen. ibi. Aut t de prescriptioe x. vel xx. vel xxx. annorum, & ille non currunt ipso iure, vt in dicta auth. quas actiones. 16. q. 3. §. potest. j. de prescrip. ad aures. de quarta. vigilanti: si diligenti. & per totum. §. m. Abb. hic. Fallit in casu. j. de priuilegijs. si de terra. & ibi dicam. Item fallit in casu ubi ecclesia succedit priuato, vel habet causam a priuato, contra quem prescriptio decem, vel viginti, vel triginta fuerat inchoata. verbi gratia dum prescriberem contra te rem aliquam immobilis bona fide, & iusto titulo inter praesentes, & eam etiam tenuissem per quinq; annos ita, quod non restabant nisi alij quinq; anni: & sic dimidia pars temporis ad prescriptioem complendam transtulisti eam in ecclesiam. Nam hoc casu, si tenuerunt eam postea per viginti annos, qui sunt dimidia pars quadraginta annorum; prescribo contra ecclesiam licet non tenuerim per quadraginta annos, ita quod ecclesia vtetur iure eius, cui succedit pro tempore ipius arg. ff. de peti. haered. l. item veniunt. §. cum praediximus. de minor. l. Amilius Largianus. de vsuris. l. cum quidam. §. fiscus. pro tempore vero suo ecclesia vtetur iure seu priuilegio suo. arg. ff. de minor. l. etiam ei. de vsuris. l. cum quidam. §. si debitor: & pro vtroq; membro facit. ff. de iure fisci. l. fiscus cum in priuati. de fundo dotali. l. si fundum melius. C. de prescrip. lon. temporis. in auth. q. si quibusdam. & j. de iure pat. c. vnico. lib. 6. Et istam distinctionem inter tempus ecclesiae, & tempus sui praedecessoris approbant Ioan. de Deo. & Arch. 16. q. 3. §. potest. super verbo continuare poterit. sed Tan. & Bart. Brixienfis in quaestione dominicali, Titius praedium sen. dicunt, quod imo ad hoc, ut prescriptio contra ecclesiam sit completa currere debent. triginta quinq; anni. & ita coputatis primis quinq; annis erunt quadraginta anni. Et intellige, quod ecclesia contra complementum talis prescriptioem in tempore suo si laesa fuerit, restituetur. ar. extra. eo. c. vnico. in cle. Aut de prescriptioibus xl. annorum, & ille currunt ipso iure, vt in iuribus allegatis. sed ecclesia restituitur contra eas vt. §. de transac. contingit. §. m. Host. ibi de quo per eum in summa. eod. titu. §. qn. & idem innuit Abbas hic. & de hoc per Io. Andr. j. de regu. iur. c. qui ad agendum in nouella. lib. 6. vbi dicit, quod ecclesia Romana aduersus ecclesiam t minorem prescribit spatio xl. annorum sicut & alij: licet contra ipsam minorem tpe centum annis inferior ecclesia non prescribat. ad hoc. j. de prescrip. ad audientiam. & de cle. non resti. cum dilectus. quibusdam tñ vtetur, quod oēs ecclesiae sint ecclesiae Romanae ipsa ecclesia Romana contra inferiores non prescribat, de quo vide. 16. q. 4. volumus. & in Spec. de prescrip. §. illud etiam queritur. Si queris de prescriptioibus in corpore iuris non clausis tunc aut queris de consuetudinarijs, & ille

& ille currunt ipso iure sed restitutio datur contra eas. argu. §. eod. constitutus. cum ibi notatis. Aut de conuentionalibus, & tunc aut cepit prescriptio in persona ecclesie & tunc currit sed datur restitutio. argu. extra. eo. c. vnico in cle. & §. eo. cap. 1. Aut cepit in persona priuati, a quo ecclesia causam habet: & tunc currit cum effectu sine spe restitutionis. ar. l. alle. Amilius Largianus. Vnde dicebat Pet. de Samp. & Abbas hic. & Ioan. post eos quod t quedam sunt tempora in quibus ipsa ecclesia ipso iure seruatur illega: quia non currunt ei vt prescriptio, decem vel viginti annorum. vt in praedicto. §. potest cum cocor. §. alleg. quadam in quibus dormit prescriptio, vt cum ecclesia non habet prelatum vel habet haereticum. de prescrip. c. 1. & c. auditis. & tempus hostilitatis. eo. ti. ex transmissa. quadam de quibus dubitatur. 16. q. 1. nouarum qua sumpta est ex l. placuit. C. de sacrosan. eccle. & dubitatur per l. si diuina. C. de exact. trib. lib. 10. Item dubitatur de vsucapione vt in praedicto. §. quas actiones. Dubitatur autem per l. vlti. C. in quib. cau. in integr. restit. non est nec. sed est certum quod si in ijs casibus laedatur ecclesia restituitur. C. si aduer. vsucap. l. vna. Quaedam t sunt tempora, quae certitudinaliter currunt, nec restituitur ecclesia. §. de elect. ne pro defectu. nec miru, quia illa currunt personis quadam, quae certitudinaliter currunt, & restituitur ecclesia vt hic quadam quae certitudinaliter currunt: & dubitatur an restituitur ecclesia sicut tempora quadraginta annorum: & de hoc. §. eo. auditis. & hoc quasi ad literam notat Spec. eo. titu. §. 1. ver. vt autem

20 Sed t quae est ratio quare prescriptio consuetudinaria currit minori, & etiam ecclesiae. vt. §. eod. constitutus secus de prescriptioe inducta a iure comuni ratio potest esse, quia ius potuit praetendere prescriptioes inductas a iure comuni. & sic in eis, vt non currerent minoribus, vel ecclesiae beneficium indulgere, sed in prescriptioe consuetudinaria ista ratio cessat secundum Innoc. & Abb. & Io. Andr. §. eo. constitutus. & §. m. Gen. extra. eo. c. vnico. in cle. in glo. 2. pro hoc. j. de constit. c. 1. lib. 6. ¶ Pro euidencia huius c. distingue, aut restitutio fuit petita, & concessa, aut non petita, aut petita & denegata: aut petita & non concessa, sed nec denegata. In solo tertio casu t locu habet hec decretalis. Hinc est, quod si non fuit petita, potest peti dummodo sit intra tempora. Si concessa habet locum, & obtentum. Vltimo casu prosequatur instantiam, quae si perijisset §. m. leges inchoet aliam. Nec obstant sibi tpa ex quo non stetit per eum. §. eo. tum ex literis. C. de iudi. l. proferendum §. m. Io. An. hic. qui etiam dicit quod si concessa sit restitui contra contractu, & denegata fuerit restitutio per sniam, non poterit restitui contra sententiam denegationis. ¶ Vnde siue contra sniam siue contra contractum denegetur restitutio, vltimus non concedetur cu hec decretalis. & l. 2. C. si saepius in integr. restit. postu. indistincte loquantur & vtrobique subest eadem ratio. Quae autem sint nouae rationes, alias defensionis, de quibus litera loquitur, no. plene Ioan. Andr. hic. & Spec. eo. ti. §. 1. ver. sed quem vocas.

De alienatione iudicij mutandi causa facta. Rubr.

- 1 Cedi re integra quando possit: & quis agat.
- 2 Cessio iudicio capto sit cedentemq; agere.
- 3 Litigiosa non cedenda.
- 4 Cedi potentiori non licere fallit. §.
- 5 Titulo de alie. iud. mu. cau. fa. quando locus sit.
- 6 Cessio bona fidei praesumitur.
- 7 Cessio simulata nulla.
- 8 Cessione simulatam praesumi.
- 9 Cessio quando simulata praesumenda.
- 10 Cedere quando in clericum liceat.
- 11 Potentior qui accipiendus.
- 12 Cedens potentiori an restituendus.
- 13 Cessio cessionario, aut contra an potior. & 15.

X parte. Si queris quoniam cessio tenet & quantum non, distingue aliquantulum claris quam gl. Aut sit cessio actionis, vel rei in vltima voluntate, aut inter viuos. Si t in vltima voluntate, refert aut sit cessio re integra, & tunc valet cessio: & ipsam actionem mouere potest ille in quem cessio est, vt testator legauit tibi nomen debitoris sui acquiritur tibi vtilis actio ex testamento: & sic potest agere contra debitorem vt. ff. de leg. 3. l. nomen debitoris. & de lib. lega. l. legauit. C. de lega. l. ex legato nominis. Aut t is, qui actionem cedit tibi iam litem contentatus est: & tunc etiam valet cessio sed tñ non intendis actionem. imò haeres testatoris eam prosequetur, & eius

emolumentum tibi tradet. vt. C. de litigi. in auth. nunc si haeres. Si cessio fit inter viuos tunc aut actio vel res cessit vel translata erit litigiosa [aut non. Si erat litigiosa t tunc non valet cessio nisi in casibus necessarijs, de quibus. C. de litig. l. 2. & l. ff. fami. erc. l. alienationes, propter hoc tñ actio, vel res non vt. C. de litigiosis. l. 2. 3. & vltima. Si non erat litigiosa tunc] refert aut sit cessio in potentioem, aut fit in non potentioem. Si in potentioem t tunc aut in potentioem ratione officij publici, vel ratione administrationis publicae, cui, scilicet, praescribit: & tunc aut est in maiori officio seu administratione constitutus: vt quia est magnus dñs, vel Balius, vel magistratus cuius officij occasione terribilis aduersario esse potest. vt. C. quod me. cau. l. fi. C. si quacung; praedi. po. l. vnica. si rector provinciae. l. vnica: & tunc cessio est nulla: & cedens iactura causae afficitur, siue fit actor, siue reus: quia eadem est ratio & text. indistincte loquitur. vt hic. & C. ne lice. poten. l. 1. & 2. l. fin. & facit. C. qui da. tu. pos. in authen. minoris debitor. Aut est in minori officio, vel in minori administratione constitutus, vt sunt decuriones, & tunc t non habet locum titulus. ne lice. poten. nec ex illo capite cessio vitatur. vt. C. de adu. di. iudi. l. 2. & hoc notat glo. C. ne lice. poten. l. 1. Aut cessio fit in potentioem alia ratione, quam ratione officij: puta ratione diuitiarum, vel loci: & tunc aut fit bona fide: & hoc constat, & tunc valet. vt. C. de procur. l. qui stipendia. cum ibi notatis. Aut fit in fraudem. & hoc constat, & tunc habet locu titulus, de alie. mu. iudi. causa fac. quia cessio tenet, nisi aliud impediatur sed cedens tenetur aduersario, contra quem facta est cessio, actione in factum ad interesse. ff. de alie. iudi. mu. causa facta. l. pen. & vltima. Aut t est dubium, utrum facta fuerit cessio bona fide vel in fraudem, & tunc praesumitur bona fides nisi fraus probetur: & qui fraudem allegat fraudem probare tenetur. vt. ff. de probal. quoties §. qui dolo. & Cad. l. Iul. repe. l. vltima. Et hoc tenent. Pet. de Bellapert. & Cy. C. de procur. l. qui stipendia. & Cyn. C. ne liceat poten. l. vlti. Si cessio facta est in non potentioem: tunc aut constat cessionem esse veram, & tunc tenet: & sic loquitur totus titulus de haeredi. & act. ven. per totum. ff. & C. Aut constat eam esse simulatam, quia ille, in quem facta est cessio, est t homo industriosior, quam tu, qui cedis & tu cedis sibi actionem, scilicet, vt postea tibi reddat pecuniam, quam exinde prosequetur: & tunc non valet cessio vt. C. plus valere quod agitur. per totum. Aut est dubium, utrum sit vera, vel simulata: & tunc t praesumitur simulata in tribus casibus. Primus est, quod si pro parte sit vendita & pro parte donata vt. C. man. l. fi. Et in isto casu non agit is, cui ceditur etiam ad id quod dedit §. m. Inno. hic. & Spec. tit. de hoc. act. §. C. verfic. praesumitur. licet Bernardus. l. hic aliter in hoc, & male. Secundo, si modicum pretium datur: quo casu non agit is, in quem fit cessio nisi ad id, quod dedit: & cedens ad restituendum: quia hoc fieri non prohibetur. vt. C. mandati. l. pen. §. m. Odoffre. & Inno. idem Spec. titu. de cessi. act. §. 1. verfi. primus est: ¶ Et utrum pretium sit modicu vel non arbitrio iudicis relinquitur. argu. §. de off. deleg. c. de causis. & ff. de iure deli. l. 1. in fin. Tertio praesumitur simulata si non contineatur causa cessionis in instrumto cessionis. vt. C. mandati. l. per diuersas. & l. fi. & in alijs casibus ibi notatis. Item praesumitur t cessio fieri in fraudem quoniam fit cessio clerico a laico contra laicum: scilicet, puto si contra clericum, argumento huius. cap. Vel potest distingui, quando, scilicet, laicus cedit clerico contra laicum, utrum clericus trahat ipsum coram ecclesiastico iudice, puta, quia sic est de consuetudine, vel coram suo iudice laico, vt in primo casu praesumatur contra clericum. In secundo minime, vt not. Host. in summa. eo. ti. §. 1. in fin. & hoc intellige de iure canonico: quia de iure ciuili cessio facta in clericum non reprobatur: nec praesumitur simulata. Item etiam t de iure canonico valeret si fieret in clericum consanguineum, vel coniunctum cedentis, quia coniunctio facit cessare simulationem & praesumi veram donationem. argu. ff. de donationibus, inter virum & vxorem. l. 3. §. qui in eiusdem. & l. seruus communis. vt hic no. Cyn. C. mandati. l. pen. & nota, quod potentior t semper debet attendi respectu cedentis: & non respectu eius contra quem ceditur vt no. Spec. titu. de cessi. act. §. 1. in princ. verfi. quid si aliquis. Et si minor, vel ecclesia passim iactura causae eo quod cesserunt actio ne t potentiori: non pnt petere restitui: quia in delictis non habet locu restit. C. si aduer. delictum. l. 1. & ff. de minorib. l. auxilium. §. in delictis. & hoc tenent. Abb. hic. in minore. in ecclesia vero, hoc veru est si praelatus & capitulum id fecerunt: alias si oium consensu non interuenisset non redundaret in damnationem ecclesiae. ar. 16. q. 6. l. epm. quod absit. & j. de excep. cum venerabilis. secundu Spec. ibi. pro hoc. j. de regu. iur. c. delictum. lib. 6.

¶ Si cedens

14 ¶ Si cedens, & cessionarius ambo veniant ad agendum in iudicio. si quis quis eorum alteri t' preferatur, & vtrum vtilis actio preferatur directe. Accur. C. de noual. 3. determinat, qd cedens & sic habens directam preferatur. Circa quod sic distinguere. aut vtriusq; ipsorum tam ille, qui habet directam, quam illa qui habet vtilem habet actionem suam proprio suo iure: & tunc preferatur habens directam. vt. ff. de loco pu. fru. l. 1. §. sed si veniant. & de publi. lpen. & ad hoc facit. ff. de acquir. re. do. l. qua ratione. §. litera. in gl. que incipit in rem &c. Aut no t' proprio suo iure, sed alieno nomine, vel vnus habet ab alio, & tunc preferatur habens vtilem. vt. ff. de procur. l. in cause. in fi. Si ager vechi. vel emphy. pe. l. 1. & 2. & de superfi. l. 1. Et ideo quicquid dicat ibi glo. ipse Cyn. dicit ibi preferendum cessionarium: quia cedens non potest venire contra factum suum. pro quo. §. de clericis coniugatis. c. diuersis fallacijs cum ibi notatis. & §. de electio. c. nos. & hoc videtur verius.

¶ De arbitris. Rubrica.

- 1 Arbitrorum vnus, quando sine alio procedat. & 2.
- 3 Arbitrum solum, absente requisito, procedere.
- 4 Arbitrarius absens vocandus.
- 5 Arbitrarius, quando, absentia collega procedat.

Ane. Si quis, qn compromissum est in plures arbitros. duos, vel tres, siue plures, vtrum sententia per eos vno eorum absente, lata valeat, distinguere, aut sunt electi simpliciter sine clausula, quod si non omnes, vel sine clausula illa, duo, aut vnus, aut cum clausula. Si t' simpliciter & sine clausula: tunc aut sunt duo solum, & tunc vnus, alio absente, vel sententiam ferret procedere pot, vel non pot. arg. ff. eo. l. diem proferre. §. si plures. j. responso. & l. si in tres: etiam si ille absens fuerit legitime requisitus de procedendo, cum alio. Et est ratio quia ille presens, & procedens non facit maiorem partem contra absentem. vt not. Ioan. Andr. j. eo. cap. 2. in glo. per hoc dic. lib. 6. Aut sunt t' tres, vel plures, & tunc aut est actum in compromisso, quod non valeat ipsorum trium, vel plurium arbitrorum sententia vel processus, nisi omnes sint presentes, & concordent: & tunc, vno absente, non valebit processus, nec sententia: quia contra formam compromissi esset processus, arg. ff. eo. l. quid tamen. & notat Ioan. Andr. in glo. allegata. Aut non est t' actum, & tunc aut ille absens fuit & est legitime requisitus per alios coarbitros, quod veniat, & compareat ad procedendum vel definiendum vna cum eis iuxta capitulum secundum infra eodem lib. 6. & tunc valet processus, vel sententia ipsius absentia non obstante. vt ibi. & dico, quod valet de iure canonico, non de iure ciuili. vt. ff. eo. l. si in tres. quod quidem ius ciuile debet feruari in foro seculari. fm Ioan. Andr. ibi. Aut non est legitime requisitus, & tunc non valebit nec de iure canonico, nec de iure ciuili, vt in d. l. si in tres: & in d. cap. 2. a contrario sensu. Si sint dati t' cum clausula illa, quod si non omnes vel si non ambo. & tunc dic idem quod in delegatis, scilicet, qn absens debet vocari per alium, vel alios ad procedendum, vel sententiandum vna cum eo vel eis & debito tempore expectari, sicut & condelegatus: & si non venerit, valebit nihilominus processus vel sententia. vt. §. de offi. deleg. c. prudentiam. in principio. Aut sunt dati t' cu illa clausula quatenus vos vel duo: aut alter vestrū, &c. & tunc vno absente, etiam non requisito, alius procedere poterit, si sint duo, vel alij procedere poterunt si sint plures arbitri quam duo, argum. j. de offic. deleg. cum plures. lib. 6. & ita intelligo quod notat Spec. t. i. i. §. in. ver. & nota.

- 1 Arbitrio iniquo ex pacto standum.
- 2 Arbitria iniqua ex officio venocat iudex.
- 3 Arbitrium contra leges nullum.
- 4 Arbitrio dolo non standum.
- 5 Arbitrium emendabile: quique accipiendum. 6.
- 7 Arbitrium laedens partem ad arb. bo. vi. reducendum.
- 8 Lesio parua non curanda.
- 9 Reductio an renuntiare possit.

On sine multa necessitate. Si quis vnus sit sententia, seu dictum arbitri, seu arbitratoris sit iniquum, possit, vel debeat, non obstante iuramento, vel pena apposta, emendari, vel redigi ad arbitrium boni viri, refert t' aut in copromisso dictum fuit specialiter, & expresse, quod ius vnus in totū, vel

in partem possit dare alteri, & quod quantum cuiusq; inique pronuntiaret debere stari dicto suo, & tunc debet partes stare dicto suo: alias ille, qui non stat, est periurus, si iuramentū interuenit, vel comissa est poena si promissa fuit de rigore iuris: nisi dictum esset contra Deum quia tunc non esset obediendum. 1. 1. q. 3. Iulianus. j. de iureiur. Quinauallis. Sed etiam in casu t' premissio iudex ex officio suo considerata qualitate personarum, & loci & temporis & alijs circumstantijs poterit tantē iniquitatis occurrere. arg. hic & §. de transac. cap. fin. vt not. Host. in d. cap. Quinauallis. & Ioan. Andr. post eum. Aut non fuit dictum & tunc aut sententia t' siue dictum arbitri seu arbitratoris est expresse contra leges seu canones, & tunc no valet sed debet emendari. vt. ff. de appel. l. expresse. & notat glo. ff. eo. l. diem proferre. §. stari. idem multo magis si sit contra legem Dei. 10. dist. cap. lege. idem conxor. ibi alleg. Aut non est expresse contra leges, vel canones, & tunc aut t' sententia, seu dictū dolo se latum est, & tunc non oportet ei stari. sed debet ad superioris arbitriū emendari. vt. ff. eo. l. ita demum. & C. eo. l. arbitrorum. vt notat glo. in d. §. stari. & ff. pro socio. l. si societatem. §. arbitrorum. Aut non est dolo se latum, & tunc aut quæris de dicto, seu sententia arbitratoris, & t' talis fuit tale potest, & debet emendari & redigi ad arbitrium boni viri. vt. ff. de ope. lib. l. si libertus iurauerit. & ff. pro socio. l. societatem. §. arbitrorum & hic. Aut de dicto, seu sententia arbitri: & tunc aut est corruptus, & tunc idem vt hic fm Host. Aut non est corruptus & tunc aut dictum arbitri euidenter iniquitatem peccati continet: & tunc ordinarius ex officio suo faciet hoc emendari. vt hic & j. cap. proximo. & ca. exposita. Et hoc t' intellige verum qn infra decem dies fuit contractum, seu reclamatum a parte conquerente, alias contra, vt notatur. j. eo. per tuas. fm Host. & Io. Andr. hic & Spec. hoc titu. §. si. ver. sed infra quod tempus. Vnde fm mentem vtriusq; iuris hoc teneas, pro constanti quod nullum peccatum per legem, vel consuetudinem vel aliquam glo. vel iuramentum, vel privilegium, vel quodcunq; aliud nutiri potest. Sed ijs no obstantibus, puniatur vt patet. §. de consue. ca. fin. & legitur & notatur. j. de præb. extirpandē. fm Host. & Ioan. Andr. hic. Idem notat Ioan. Andr. & clarus. Archi. 2. q. 6. a iudicibus in gl. adde. dicas ibi vide. Aut sententia, seu dictum arbitri non continet euidenter iniquitatem peccati, & tunc t' aut snia, seu dictū grauius & enormiter lædit partem, & tunc reductor ad arbitrium boni viri. & hoc casu non est standū legi: sed canonici: dummodo infra decem dies fuerit contradicium. arg. ff. de ope. lib. l. si libertus iurauerit. Ita loquitur Inno. j. de iureiur. Quinauallis. in fin. & Host. post eum & Arch. in d. cap. a iudicibus. & ita intellige quod not. Ber. j. eo. exposita. in glo. sed videtur. Aut lædit t' leuiter, & modice, & tunc de tali medico non esset curandum. & ita posset sustineri, & intelligi. §. ille, stari. in l. diem. p. ferre. ff. eo. quod, eo casu snie arbitri esset standum. & ita intellige glo. Inno. & Host. in d. cap. Quinauallis. Et vtrum aliquis possit renuntiare arbitrio boni viri per iuramentum vel alias. vide per Dyn. j. de regu. iur. cap. scienti lib. 6. & in Spec. titu. de arbit. §. vlt. ver. Item quid sit compromissum. vbi tenent quod non. & idem videtur tenere Ber. j. eo. cum dilectus in fi. & bene licet Accur. innuat contrarium. ff. si men. fal. mo. dix. l. si duobus. §. fin. alias. i. super verbo. venditor.

- 1 Religiosus simplex non compromittat.
- 2 Cenobij administrator in eius damnum ne compromittat.
- 3 Ecclesia procuratori quando compromittere liceat.
- 4 Compromittit an in monachum possit.

Peruenit ad nos quod cum G. Si quis nunquid clericus maxime religiosus possit copromittere, distinguere, aut t' queris de religioso, aut de clerico seculari. Si de religioso tunc aut est religiosus non hns administrationem, & talis sine licentia superioris non potest compromittere, argu. j. de statu mo. cum ad monasterium. §. si. & cap. monachi. & 12. q. 1. ca. non dicatis. & 16. q. 1. placuit. Aut est religiosus habens administrationem & in tali est idē, quod in clerico seculari. Dic ergo, quod aut queris vtrum religiosus administrationem habens vel clericus secularis possit compromittere quo t' ad perpetuū præiudicium ecclesie, cui preest, vel per quod sua ecclesia obligetur & dico, quod non potest saltem sine cōsensu superioris, vt hic. & j. eo. cum tempore. & cap. exposita. & ca. per tuas. in fin. j. de ijs quæ fi. a præla. cum apostolica. de cens. significauit. fm Host. & Io. Andr. hic: Aut quatum tangit t' suum proprium ius, vel factū: puta si ageretur super possessionib' suis, vel super prioratu, vel ecclesia

ecclesia sua tanquam super beneficio, & tunc potest compromittere eo modo, quo licite fieri potest. vt. §. de off. deleg. in qn de transac. super eo. & j. de præb. nisi essent. vel quo ad fructus, vel quod ad propriū suum, si quod habet, indistincte tenet copromissum. Sic intellige. §. eod. cap. 1. & 2. & j. cap. proximo. & cap. innotuit. & c. cum a nobis. & sic, quamuis in re sua propria quis sit moderator, & arbiter. vt. C. de mandati. l. in re mandata. non tñ in re ecclesiastica. Et est ratio, quia in illa est procurator, non dñs. j. de iureiur. sicut nostris. de dona. cap. 2. & de ijs quæ sunt a ma. parte. ca. capit. 1. Vnde no omnis, qui potest rem ecclesiasticam in iudicium deducere super eadem potest copromittere. Et est ratio quia primum necessarium est, & redditur ius in inuitum. vt. ff. de verb. oblig. l. in re stipulatum. §. 1. non autem fm. vt. ff. eo. titu. l. 2. & de euic. l. si dictum. §. si compromiserō. Istam distinctionem in effectu ponit Host. in summa eo. tit. §. de qua re. ver. si. quid de cler. & Spec. hoc tit. §. restat autem ver. sed nunquid clericus, &c. De hoc etiam nota. in. §. finitur ver. si. quid si prælati. & vtrum vasallus possit copromittere super feudo, dic vt per Host. in. §. alleg. de qua re. ver. si. sed nunquid vasallus. & se. & per Spec. in. §. alle. reit. ver. sed nunquid vasallus. vbi dicunt, quod hoc potest in præiudicium sui, non dñi sui, argumento huius capituli. Item vtrum monachus possit t' recipere arbitrium, vide plene in Spec. hoc titu. §. si. n. & ver. sed quo ro diligenter. & se. sed Vinc. dicit q' non. j. de statu monacho. cum ad monasteriū. in principio ver. vnde si quicquam vbi hoc probatur, quia refert omnia ad abbatis arbitriū. & in hoc casu non valet arbitrium vbi referatur arbitrio tertij. ff. eo. l. item si vnus. §. 2. fm Vinc. ibi & Io. Andr. post eum.

- 1 Penam non petit ecclesia.
- 2 Penitentia quatenus infligenda.
- 3 Penam iudici applicabilem recte petit ecclesia quique accipiendum. 4 & 5.
- 6 Penam conuentum recte petit ecclesia. fallit. 7.
- 8 Penam cum re quando, an non, petibilis.
- 9 Penam vsuraria non petenda.
- 10 Penarum genera: & an cum re peti possint.
- 11 L. Celsus enodari.
- 12 Penam subrogata quando cum re, an non peti possit. & 13.

Dilecti filij abbas & cōuentus.

Dilecti filij abbas & cōuentus. Super glo. si quis, vtrum ecclesia vel persona ecclesiastica possit penam exigere vel petere, distingue, quia aut queris, nunquid possit exigere, t' scilicet, in iudicio anime, & in foro penitentiali: puta quia aliquis in foro penitentiali confessus est se futurum fecisse: & dic q' non. Sic intellige. 12. q. 2. de fraternitas. fm Archi. ibi super verbo recipiar. & cōcor. Io. ibi in gl. & Host. in summa. eo. tit. §. quis constitutus ver. sed nunquid religiosi. & titulo de penis. §. que quibus & per quem. lib. 6. sed nunquid possunt persone ecclesiasticæ & Archi. 94. dist. c. dictum. glo. adde vbi hoc & c. vbi dicit fm Io. Andr. q' in t' foro penitentiali non debet pena sine multa pecuniaria imponi penitentibus nisi quod fm facultates satisfacti lætis, orationibus, ieiunijs & elemosynis redimat peccata sua. de peti. dist. j. medicina. & c. medicamentū. Aut queris nunquid possit t' petere, seu exigere penam in iudicio corporis, seu in foro iudiciali: vt quia aliquis in foro iudiciali confessus vel conuictus est futurum fecisse vel in penam aliquā incidisse. & tunc aut queris de pena iudici applicanda, & quam petit vt iudex, vel vt superior qui pro tribunali præest. & dicit q' eam petere pot' siue sit pena a lege permissa. vt notat hic glo. ibi solutio dicas & in iuribus hic allegatis; siue sit pena consuetudinaria, vt legitur & notatur. 23. dist. quāquam. in fi. & §. de off. ordi. dilectus: siue sit pena contumaciā puniens. ff. si quis ius di. non obtempel. vnica: & hoc dummodo non t' excedat modum definitū. C. de modo null. eos. fm Host. & Ioan. Andr. hic. & avaritia causa non extorqueat. sed pro bono rei publicæ. vt. j. de sumo. nemo. & §. de off. ordi. irrefragabili. in fi. alias secus. Et ita pot' intelligi, & saluari quod not. Archi. in d. dictum. dicens fm Io. Andr. q' in foro iudiciali ecclesia no potest recipere penam pro culpis commissis: nisi vbi inuenitur a canone definitū. vt probatur. j. de penis. c. 2. licet & §. sequen. & c. suam. Aut queris de pena, vt priuato applicanda, & quā petit vt priuata persona. & tunc aut queris de pena legali, vel canonica & illa petere potest. vt x. q. vlt. Aut de pena a iudice imposta & illa t' peti vt in d. c. quāquam. & ff. de regu. iur. l. a quoquam. vt not. Inn. j. de pæ-

nis. c. suam. Aut t' de conuentionali, & tunc aut de conuentionali promissa bona fide non in fraudem vsurarum, & illam petere, potest, vt hic. Nam & petit fructus perceptos & percipiendos vt. j. de resti. spol. grauis. & 12. q. 2. non liceat. Item petit omne interesse. j. de fideiuf. c. peruenit. & c. constitutus fm Goff. qui ita notat. j. de iudicis. ad liberandam. & Archi. in d. ca. fraternitas. & ad hoc facit quod not. Archi. in d. c. dictū dicens fm Ioan. quod in contractibus potest peti pena pro damno, & interesse. vt. j. de penis constitutus. cum suis conxor. ad idem etiam facit. eo. titu. suam a contrario. Aut t' de pena conuentionali promissa fraudulenter, & in fraudem vsurarū & illa peti non potest vt. j. de empt. & vendi. ad nostram. & ff. de actio. empt. & vendi. l. si idem. l. fm Ber. & Host. hic. & Host. in summa. in ver. alleg. sed nunquid religiosi & Io. 25. q. 2. si ecclesia. alias est. §. sub cap. decessorum & adde quod dicam. j. de penis. cap. licet vbi etiam de hoc per Ber. in glo. 2. & Inn. & Host. post eum. & quod dicam. j. de pigno. illo vos.

¶ Super eadem gl. Si quis vnus res, & pena t' simul peti possunt, potes distinguere, vt Ber. hic in ver. vel melius dicas. & ita etiam distinguit Ioan. 25. q. 2. c. decessorum. §. si ecclesie. Vel distingue aliter sic. Aut pena succedit loco rei, & tūc altero sit contentus. vt. ff. pro socio. l. si quis a socio. & l. q' si ex stipulatu. & de act. empt. & ven. l. prædia. Aut pena no succedit loco rei, & tunc vtrunq; petere potest. vt. ff. de arbi. l. si quis rem. ita notat Ioan. Fabri. & Archi. in d. c. si ecclesie. & licet vtraq; distinctio pbabilis sit & sustineri possit. Ego tñ Henricus credo sic distinguendum. Aut queris t' de pena, quæ non potest exigi, seu peti, vt illa quæ interponitur in fraudem vsurarū vel alia de qua in distinctione præcedenti, & talis nec per se nec vna cum re peti potest, vt est dictum. & ita possum intelligere. j. de penis. c. suam. Aut queris de tali pena quæ potest exigi seu peti & tunc aut est mera pena, aut non, aut est dubium. Si est mera pena tunc non distinguo inter penam legalem, & conuentionalem: sed dico indistincte, quod vtrunq; potest peti, vt probatur de legali. 22. q. 2. cap. si ecclesie. in fit. de oblig. que ex male. mal. §. pena. ff. de fur. l. si pro fure. §. furti. De conuentionali probatur. ff. de transac. l. qui videm. & C. de transac. l. cum pponas. licet quidam, vt Pet. de Bellaper. in l. alleg. cum proponas. distinguant t' hoc casu inter penam legalem, hoc est, appositam per legem, in qua obinet, quod est immediatē supra dictum, scilicet, q' vtrunq; possit peti, vt in l. alleg. si pro fure. §. furti. & inter penam conuentionalem, hoc est, appositam per conuentionem parium, quod casu refert fm cum, aut res, & pena petuntur ex eadem causa & tunc no potest vtrunq; peti. vt verbi gratia. Arbitrari te cōdemnauit, vt mihi restitueres rem intra Calendas Septembris & arbitrium est homologatū expresse: quia dicit placet in isto casu no possum vtrunq; petere. vt. ff. de arbi. l. Celsus. 2. responso. Aut petuntur ex diuersis causis: & tunc potest vtrunq; peti. vt verbi gratia. Arbitrari te cōdemnauit, vt mihi rem restitueres, no vis mihi restituere, tunc possum rem petere pristina actione & etiam penam quæ fuit deducta in arbitrium. vt. ff. de arbi. l. si quis rem. fm Petrum. Sed contra fm membrum ipsius, scilicet, qn res & pena conuentionalis petuntur ex eadē causa faciunt expresse leges allegatæ, qui fidem. & cum proponas. Nec obstat. l. allegata, Celsus. t' inducta per eum: quia ibi nec erat pena legalis nec conuentionalis sed arbitralis & ille cui pena erat comissa recipiendo rem renunciauit tacite pæne: & maxime, quia ille cōdemnatus, & iustus restituere rem intra Calendas, licet in aliquo contempserit iussum arbitri: quia non soluit intra Calendas non tñ in toto contempserit quia soluit quam citius potuit, & duo sunt iustus seu præcepta scilicet, soluere, & infra tempus soluere vt ibi. & j. de dolo & contu. c. cum olim vt notat ibi glo. Secus si in recipiendo rem proteltatus fuisset de pena, vel si rem recepisset, saluo iure suo. Nam tunc poterit petere penam, argu. ff. qui. mio. pig. vel hyp. fol. l. si debitor. §. 1. & ita intelligit. l. illam Spec. tit. de arbi. §. fin. ver. sed po ne, quod dum recepit. Sequitur de alio membro qn t' non est mera pena: & tunc aut pena apponitur loco particularis interesse: & tunc dico similiter, quod vtrunq; pot' peti, vt patet de iure ciuili in vsuris debitis ex mora, vel per stipulationem, quæ sunt in loco particularis interesse. vt. C. de vsuris. l. 1. & l. 2. & patet etiam. ff. de act. & obli. l. tractitiae. in principio. patet etiam de iure ciuili & canonico in actionibus arbitrarijs. vt. ff. de eo quod certo loco. l. 2. §. fin. & in emptore percipiente fructus rei emptæ & est in mora soluendi precij quia tunc veniunt vsurae vt interesse. vt. ff. de vsuris. l. euictis. §. fi. & C. de vsuris. l. 3. patet etiam in damnis & interesse, que peti pnt. vt 12. q. 2. si quis clericus. j. de fo. cōpe. c. dilecti. & de fideiuss. peruenit.

peruenit. & c. constitutus. & nota. ibi per Ber. & Hofl. Item qñ nomine pœne aliquid promittitur sine fraude, si ad terminum non soluitur. & rem promissam, & pœnam præstare compellendus est promissor. 12. q. 2. fraternitas. & melius c. in legibus. & hic. fm Hofl. in d. c. conquestus. Aut t pœna promittitur & surrogatur loco totalis interesse: & tunc dico quod non potest peti vtrunq; sed alterum tantum: vt. ff. de pactis. l. rescripti. §. si pacto. nisi quatenus vnum excederet aliud, vt. ff. de act. emp. & vendi. l. prædia. & ff. pro socio. l. si quis a socio. & l. sequenti. Quando vero est dubium, tunc præsumitur apposita loco interesse: vt. ff. si quis cau. l. si duo. §. 1. vt notat Io. Andr. j. de regu. iur. c. bona fides. in nouella. lib. 6. vbi de hoc.]

- 1 Compromitti in iudicem eo cogente non posse. & cur. 2.
- 2 Compromitti in suum iudicem; posse de re cuius iudex non est.
- 3 Compromitti in suum iudicem, vt arbitratorem posse.
- 4 Arbitria separatim partium valere, connexorum non item. 6.
- 5 Testamentum partim non valere.
- 6 Libertatis causa non compromitti. fallit. 9.
- 7 Libertatis causa qua.
- 8 Exemptum foro non renuntiat: nec sententia in eum lata nõ tenet.
- 9 Exemptionis priuilegio, qui renuntietur.
- 10 C. quia in cunctis. enucleari.
- 11 Clericus quando a iudice laico plectendus.
- 12 Citatus a non habente iurisdictionem ne sistat.
- 13 Citatus a delegato compareat. fallit. 17.
- 14 Citatus sine sit iurisdictionis citatis, aut non, an cõparere debeat.
- 15 Pro cessus a non suo iudice an validus.
- 16 Clericus coram laico ne compareat.

Vm tempore C. Papæ. Si quis vtrius possit in iudicem compromitti tanquam in arbitrum seu arbitratorem, aut amicabilem t copositorem, distinguere aut compromittitur in iudicem ad sui iurisdictionem seu compulsionem, id est, ipso cogente partes in eum compromittere: & tale copromissum nõ valet, sic intellige, ff. eo. tit. l. sed si in seru. §. si quis iudex. & ita intelligunt Vinc. Tan. Ioan. Philip. & Bernar. hic. in 1. glo. & j. de presump. literas. & Gof. in decret. vlt. j. de rer. permu. §. illi. & Io. 3. q. 7. §. tria ad fin. vers. si quis vero iudex. Et est t ratio quia compromissum debet esse voluntariu: vt. ff. eo. tit. l. 3. & de euic. si dictu. §. si copromissero. Aut copromittitur in eum non t ad sui iurisdictionem, vel copulsionem, sed sponte, & voluntarie, & tunc aut queris nunquid possit compromitti in iudicem de & super tali re, seu causa, de qua non est iudex, nec potest vt iudex cognoscere, & tunc sic: vt. C. de epis. audi. l. episcopale. Aut compromittitur t in eum de & super re seu causa de qua est iudex. & potest cognoscere sicut iudex: & tunc aut queris nunquid possit copromitti in eum, sicut in arbitratorem seu amicabilem compositorem, & dic quod sic. Ita intellige in authen. vt disse. iudic. §. si vero contigerit. colla. 9. & ita possit intelligi istud. ca. Aut queris nunquid possit compromitti in eum tanquã in arbitrum, & tunc Hofl. hic & in summa. eo. tit. §. quis possit esse arbitrum. vers. Sed nunquid iudex & Hug. & Laur. 3. q. 7. §. tria. & Accur. ff. de arbitri. l. sed si seru. §. si quis iudex. & in §. alleg. si vero contigerit dicunt quod non. argumento illius. §. si quis iudex. Sed Vinc. & Tan. & Bernar. hic. & Ioan. in §. allegato tria. contrarium tenent per istud. cap. & j. eo. cum olim. & c. ex parte. & j. de presump. literas vbi Abbas idem tenet & de præb. nisi essent. idem tenet Spec. hoc titu. §. 2. vers. sed nunquid in ordinariu. & hoc credo verius de iure canonico. Nec obstat. §. allegatus. si quis iudex: quia loquitur de compulsionem: vt dicit glo. hic & in capitulo allegato literas. ¶ Si queris vtrum arbitrium vel sententia pro parte teneat, & pro parte non, distingue aut in arbitrio, vel sententia sunt plura capitula, aut est vnum solu. in capitulo. Si t sint plura capitula, tunc aut sunt diuersa, & separata: aut sunt cõnexa. Si sunt diuersa, & separata: tunc aut non est actu inter partes, vt de omnibus simul pronuntietur: & tunc tenet pro parte ipsa sententia, & pro parte nõ. & sic potest intelligi istud capitulu. & concor. j. de præb. nisi essent. & cap. dilectus. 1. & 2. q. 6. §. si quis ex pluribus. Aut est actu vt de omnibus simul pronuntietur, & tunc sententia non potest pro parte valere, & pro parte non, Sic loquitur. ff. eo. l. quid tamen. Si t capitula sint cõnexa, tunc non potest pro parte valere, & pro parte non. & idem si vnum capitulum tantum esset in sententia. Sic intellige. ff. famil. ercisc. l. in hoc iudicio. ita distinguit Gof. hic. & Arch. 2. q. 6. §. diffini.

7 tua. vers. item cum certa. Testamentu t vero non potest pro parte valere, & pro parte non. imò aut in totu valet, aut in nihilum. instit. de hæredibus instituen. non autem. fm Hofl. Quid autem de instrumentis si in vno articulo sit falsum, vide quod notatur. 9. dist. si ad factas. & per Inn. j. de hæret. fraternitatis. & adde quod dixi. §. de offi. deleg. cum super abbacia. ¶ Super gl. fin. Si queris, vtrum de & super causa libertatis, seu status hominis possit in arbitrum compromitti, distingue, aut queris de causa libertatis, seu t status hominis. & de tali nõ potest compromitti: quia illa causa maiores iudices requirit vt. ff. eo. l. non distinguemus. §. de liberali. & §. de in integr. restituc. causa restitutionis. in fin. vbi Inno. & Hofl. ponunt ista duo prima membra. Aut queris de t causa libertatis, seu status ecclesiæ, vt quia agitur de subiectione ecclesiæ alicuius: & de tali potest compromitti: vt. §. de restituc. in integr. cap. auditis. & j. de præscr. cum olim. cum distinctione tamen: quia aut ista ecclesiæ de cuius statu agitur non est immediate subiecta Papæ, & tunc potest compromitti: vt in iuribus allegatis. Aut est immediate subiecta Papæ: & tunc non potest sine licentia Papæ compromitti, vt hic. Vnde hic impediatur compromissum ratione priuilegij concedentis, scilicet, Papæ. de cuius priuilegio nullus sine speciali eius licentia cognoscere potest, vt legitur & notatur. j. de iudic. capi. cum venissent. & ita in effectu distinguunt Hofl. Pet. & Abb. hic. sed Io. Andr. in d. cap. causa. dicit quod Gof. dicebat, quod hic non approbatur arbitrium, vel de amabili compositore loquitur, sed tenens dictum Inn. & sequacium potest reddere rationem diuersitatis: quia qñ agitur de statu, vel exemptione ecclesiæ illa non est simpliciter causa liberalis, sed potius subiectionis. i. cui subit. Vnde est libertatis certa iurisdictione: sed non simpliciter: quia non potest esse acephalus. 93. dist. nulla. facit extrabagans Bonifacij vnam sanctam. Sed cum queritur de homine, an sit liber, vel seruus t illa proprie dicitur causa liberalis. & ista multo magis est preiudicialis quam prima: quia seruus terè equiparatur morti. ff. de regu. iur. l. seruutem in fine. fm Ioan. And. Vnde tenet distinctionem prædictam. Et quæ sit ratio casuum in isto. §. fin. expressorum & quid de causa excõcationis, vide per Hofl. in summa eod. titu. §. de qua re. post principium. Hæc decretalis cum sua materia inducitur per Guidonem de Min. epm Martinensem ad questionem per eum disputatam, quam ponit Io. Andr. j. de regu. iur. c. scienti. lib. 6. in nouella quæ talis est. Exemptus cõtrahens in loco exempti, pñit creditor non declinare forum dioecesani, si statuto termino non soluisset debitu, de quo soluendo præceptum diocesani recepit. Lapsu termino & debito non soluto, diocesanus ignorans illum exemptum, (quia nec talis cõter. ptabatur) illum citauit: & quia nõ comparuit eum vt contumacem excõcauit: queritur, an talis sententia liget, quod videtur per illam regulam. Nec enim potest se dicere iniuriatu, qui se iur. & consensit. Dubium questionis in duobus consistit, scilicet, vtriu sententia liget, & vtriu renuntiare potuit: quorum primum affirmatiue probat rationibus quatuor, & fm totidem & vna glo. Innoc. & Hofl. j. de verb. sign. ex parte. in fin. magne glo. E contrario horum quodlibet probat, negatiue, & j. successus soluit, qd exemptus priuilegio fori renuntiare nõ possit expresse, vel tacite sine Papæ licentia, & si renuntiat processu vel snia non tenet, quia etiã superioris fauorem respiciat tale priuilegiu, ne suis subditus iudicetur ab alio. facit ad Romanos. 14. 2. q. 1. multi. & ca. nomen. j. de iur. iur. c. nimis. & hic. Neq obstat, quod hic notat quod valeat quo ad renuntiationem quia istud, & omnia similia procedunt, qñ renuntiatio lædit ius renuntiantis, tantum, & nõ superioris vel alterius, benefacit. j. de foro compet. cap. Romana. lib. 6. in princ. vbi etiam consentientibus partibus Archiepiscopus omisso appellationis articulo, non cognoscit de principali ad id quod dicitur iura renuntiare posse expresse priuilegio. j. de foro compe. cap. dilecti. & C. de pactis. l. si quis in cõsuetudo. & etiam tacite contrahendo, vel delinquendo in loco non exempto: vt. j. de priuileg. cap. 1. lib. 6. ad quod facit quod not. Ioan. 1. q. 1. inoluta. Vnde exemptus permittendo t præferibi contra priuilegium exemptionis. spatio xl. annorum illi renuntiat, vt patet. j. de priuileg. in cap. accedentibus. & facit. j. de ca. monacho. cap. 2. Respondetur, qd illa non sunt sine auctoritate Papæ, & iuris cõis prouidentis eodem modo respondentur ad decretalem vltimam de pœnit. & remif. quæ permittit exempto eligere iudicem animæ suæ quod est maius. 12. q. 1. præcipimus. j. de pœnit. & remif. cum infirmitas. Fortius ergo videretur posse eligere iudicem sui corporis quod est minus. j. de regu. iur. cui licet. lib. 6. dicit tñ Guido, quod exemptus corã ordinario debuit

rio debuit comparere: & suum priuilegium allegare: quod si non fecit excõmunicari potuit, vt cõtumax, cui non placet dictum. Spec. de citatione. §. 1. vers. pone iudex. & §. pen. in fi. cuius verba ponit Archid. 1. 6. q. 4. placita. in fin. Sed tñ sibi placet, quod notat Inno. & Hofl. in calleg. ex parte in Christo. in fin. magna glo. Et hoc illa ratione, quia in dubio cognoscit, an sit sua iurisdictione: vt. j. de priuileg. c. cum personæ. lib. 6. ergo cum quo ad illum articulum sit iudex cõpetens in dubio cessant oia iura, quæ dicunt processum a non suo iudice factu non valere: nec etiam tenerè per quod patet solutionem cessare vbi notoria esset exemptio. Non obstat capitulum, quia in cunctis. de concessione præbendæ. lib. 6. t vbi alias, ibi priuilegium, quod ex cõmunicari non possit statim habet effectum cum ad priuilegiati notitia peruenit: quia id facit intentio concedentis volentis adimere cuiq; etiam ordinario potestatem illum excõcandi, saluo eo, quod habes de priuileg. ne aliqui. lib. 6. Non enim sic in priuilegio exemptionis. cod. titu. cap. 1. lib. 6. Item in illo casu remanet ordinarij potestas vel puniendi. vt patet ibi in §. in eos, & vide quod notatur. per Ioan. And. ibi in glo. 2. Scire te volo, quod Aegidius. Cremon. post Ioan. de Deo. q. 32. disputauit hanc questionem, an si iudex laicus citauit clericum, qui tamen cõi opinionem laicus habebatur, vt se defenderet ab accusatione homicidij, & quia non venit, eum banniu, ant teneat bannum, arguebat quod sic, quia quilibet nascitur laicus. Talis ergo præsumitur, nisi clericus probetur. 2. q. 1. legum. In contrariu inducebat iura detestari, quod aliquo modo laicus in clericum animaduertat vel iudicium exerceat. 1. 1. q. 1. nullus iudicium, palea est. & quæ habentur. j. de foro cõpe. c. 2. ad idem. eo. tit. c. diligenti. Et dicebat Ioan. de Deo prædicta debere intelligi de clerico qui per admonitionem episcopi priuatus non erat priuilegio clericali: vt. j. de sent. ex com. c. in audientia. & cap. contingit. soluebat autem ipse Io. qd cum deliquisset t incedendo sine tonsura, & nesciretur esse clericus, & fuisset contumax, potuit per iudicem laicu puniri. j. de priuileg. c. ex parte. Tertio ne furemur Aegidii labores suos, est sciendum, quod ipse ad solutionem ipsius questionis plene tradere voluit materiam illam, qñ quis teneatur ire allegaturus priuilegium, sic distinguens, aut citans non innititur alicuius iurisdictioni nec, t alias est notorium citantem esse ordinariu citati, & tunc citatus venire non tenetur etiã allegaturus priuilegium, licet in veritate iudex iurisdictionem habeat ex aliqua causa latenti. argu. ff. si quis cau. l. si seruus. & l. quoties. & sic loquitur vltima decretalis, bonæ. 2. de elec. allegata. & quod notat Inno. de offi. deleg. prudentiam: vt ibi scripsi super glo. 2. & de appel. c. Romana. §. 2. lib. 6. vt ibi notatur in gl. & si citauerit & quod super ea scripsi. Aut in citatu t innititur iurisdictioni in subditum: & tunc aut delegate aut ordinarie. i. delegate & verus delegatus est, vt afferit, citatus comparere tenetur: alias valebit sententia contra eum lata excõmunicacionis, missionis, & quilibet alius processus alias legitime factus. Si vero nullam t delegationem habet & forte falsum tenorem rescripti transmittit, tunc licet caute agat citatus cõparendo, tñ licet non compareat, nil valet processus cõtra non cõparentem iurisdictionis defectu. allegat notata per Inn. j. de dilato. ca. 2. imò hoc casu tenetur iudex ad interesse citato, vt not. in prædicta decretali prudentia. ad finem secunde glo. Si aut innititur iurisdictioni ordinarij, vt quia dicit citatu in territorio suo deliquisse, vel contraxisse vel est alias, fm cõmuni opinionem, in numero subditorum, tamen per aliquam exceptionem potest iurisdictione eligere. tunc distingue, an citatus reperitur in iurisdictione citatis, tan non. sequendo casu ire non cogitur sic, scilicet, quod si non vadat, possit excõcari, vel multari. nam extra territoriu. & c. de constit. c. 2. lib. 6. alleg. not. de foro cõpet. c. Romana. §. contra hentes. lib. 6. & not. per Inno. eo. tit. c. licet. Si vero reperitur in iurisdictione citantis, tunc si ex parte iudicis, vel citati nullum subest impedimentu iuris, quominus inter eos possit esse iurisdictionis exercitium, siue sit verum, vel falsum, quod dicitur contraxisse sub eo, vel deliquisse. & sit exemptus vel non, debet ire allegaturus priuilegium suum. alias procedi poterit contra eum: cum iudicis sit cognoscere, an sua sit iurisdictione. & sic loquitur. l. si quis ex alien. ff. de iudi. & quod not. ff. si quis in ius vñ. non le. l. 2. §. de rescriptis, super literis. ad fin. Sed tñ si queratur inquantu valeat processus hoc casu factus cõtra eum qui de iurisdictione non erat: de delegato, se expedit, qd non valet, si falsum erat quod prætendebat. Si verum, valet quicquid alias legitime fecerit. Si aut ordinarius erat, licet alias falsa sit causa, quam prætendebat, valet quod fecit, quo ad punishmentem contumacis: sed de principali cognoscere non poterit, etiam si sit

talis causa, in qua possit lite non cõtestata procedi: & tunc habet locum, quod sententia a non suo iudice lata non tenet, nec valet. C. si a non cõpeten. iudice. l. fin. cum cõcor. Si autem subesset tale impedimentum, quod citans nullo modo posset esse iudex: vt quia citans priuatus est, vel etiam t citatus a laico clericus est, tunc dixit questionem soluendo, & terminado quod ire non tenetur, & ad hoc allegat principaliter glo. l. 1. C. vbi de cri. agi oporteat. & dicit Spe. vbi. §. & Io. An. in calle. scienti. & de materia hmõi distinctionis dicam. j. de iudi. ca. 1. dist. 3. & c.

- 1 Arbitrum de pœna promissa nõ cognoscere.
- 2 Arbitrum de pœna actionis cognoscere.
- 3 Appellari an ex pacto possit.

Vm dilectus filius & infra. Ad declarationem glo. fin. in questione. Sed nunquid potest cognoscere. si queris, vtrum arbiter possit cognoscere de & super pœna, distingue aut queris de pœna a parti bus t inuicem promissa de stando dicto arbitri, vel de cõparendo ad dies assignandos coram eo: & de tali non cognoscitur quia de ea non est in eum compromissum: vt in l. hic allegata. ff. eo. l. 2. l. quid tamen. §. vlt. Aut de pœna t proveniente iure actionis. de qua in eum est copromissum qualis est illa. ff. ad l. Aquil. l. inde Neratius. ff. quod met. cau. l. si cum exceptione. §. hæc aut acti. & de illa cognoscere potest. arg. ff. de ijs qui nota. infamia. l. quid ergo. §. ex copromisso. Item arbiter non potest multare contumacem, nisi hoc habeat ex forma compromissi: vt. ff. eo. l. 2. in fin. sed bene potest in expensis condemnare: nam & de interesse cognoscit. ff. eod. l. non distinguemus. §. item non est. & hoc est quod distinguitur. ff. eo. l. nõ ex omnibus. fm Hofl. hic. & Ioan. Andr. post eum. & in hoc concor. Inno. j. eo. l. ex parte. Et de ista questione not. Hofl. in summa eo. titu. §. qualiter ad effectum. vers. sed nunquid potest punire, & vtrum compromittentes t possint conuenire inter se, quod a sententia arbitri vtraque pars appellare possit, vide plene per Hofl. j. de testa. c. Raynal. per Cyn. C. eo. l. 1. & per Ioan. Andr. hic. Item nota, qd non potest peti restitutio, vel excipi de spoliacione coram arbitro super ijs, de quibus non fuit copromissum, vt not. Bar. Brixienfis in questione dominicali, quæ incipit actor & reus. & c.

- 1 Arbitr ex pacto sui interpret.
- 2 Arbitr dictum suum non nisi statim, potest declarare. & 3.

Vm olim super eligen. Si queris qñ aliqd debet fieri cum consilio, vel de consilio alicuius vtrum oporteat, & sufficiat petere, seu requirere consiliu absq; eo, qd sequatur, vel vtriu oporteat sequi, vel quid iuris, distingue vt dixi supra de consil. ex parte. ¶ Hic habes, quod Papa interpretatur dictum seu sententiam arbitri. Sed si queris, nunquid ipse arbiter dictum seu sententiam suam interpretari seu t declarare possit, distingue aut habet a partibus specificam, & expressam potestatem dicti sui, seu sniam suam interpretandi, seu declarandi: & tunc pot hoc facere, argu. ff. eo. titu. l. non distinguemus. §. de offi. & §. si. Aut non habet a partibus huiusmodi potestatem. & tunc aut queris t vtrum possit interpretari seu declarare verba sua in ipsa prolatione dicti sui, seu sententiæ suæ, vel in continenti post, antequam diuertat ad alios actus, & dico qd sic: quia eo casu posset mutare sniam suam quod est maius. argu. j. de testi. cog. præterea. ff. de hæredibus instituen. l. si ita. & not. Spec. hoc titu. §. fin. vers. licet autem. & pro hoc facit. ff. eo. tit. l. qualem. vers. vnde videndum. ergo multo magis poterit declarare vel interpretari quod est minus: vt in dicto. vers. vnde videndum. Aut queris nunquid possit t interpretari seu declarare verba dicti sui, seu sniæ suæ ex interuallo post prolationem eiusdem. & dico qd non. argumento huius. c. & ita intellige quod not. Spec. hoc tit. §. fin. vers. sed nunquid verbum obscurum. & Archi. 1. 2. q. 1. §. ex ijs omnibus in gl. adde quid ergo, vbi dicunt qd arbiter potest sniam ab eo latam non potest eam interpretari, pro quibus faciunt ea, quæ leguntur, & notantur. ff. de appel. l. ab executore.

- 1 Compromitti de rebus ecclesiæ temporalibus posse.
- 2 Compromitti de spiritualibus quatenus liceat, an non.
- 3 Compromitti de rebus ecclesiæ in quos possit. & qualiter. 4.

Ontingit auctori. Si queras, vtrum de, & cis possit in laicum compromitti, distingue aut queris nunquid possit in eum compromitti de, & super t rebus

1. Rebus ecclesiasticis mere civilibus, & temporalibus. & dic quod sic. argumento huius c. quod cum tantum prohibeat de spiritualibus tacite de temporalibus concedit: quia quod in vno prohibetur in alio conceditur. 2. dist. qualis. & j. de presump. nonne. fm Ber. Inn. & Holt. hic. & est casus. s. eo. dilecti. & j. co. exposita. adeo. fm T. Innoc. & Holt. s. eo. dilecti. quod in hoc consensu iudicis superioris ecclesiastici non requiritur & exponitur ibi in fi. praefertim, id est maxime. sed Gof. exponit id est, tantum. quia clerici & ecclesiasticae personae non possunt, dimisso episcopo, adire forum seculare. vt i. q. 1. c. clericum cui iussit ordinis. & j. de foro cope. significasti. & ideo, fm eum, necessarius fuit consensus episcopi ordinarij, qui iurisdictionem habebat super illis, de quibus compromittebat. vt. j. eo. c. per tuas. in fi. Nec obstat. j. eo. exposita. quia ille dux fuit arbitrator, seu amicus copositor, & non arbiter. fm Gof. s. eo. dilecti. Sed primam opinionem videtur approbare Arch. in d. clericu. in 1. glo. Aut queris nunquid possit in eum compromitti de & super rebus spiritualibus, & tunc t aut queris, vtrum hoc possit fieri auctoritate superioris, aut sine auctoritate superioris. Si auctoritate superioris, tunc dixerunt Vinc. & Io. hic. indistincte, quod sic. Tu vero dic, aut queris, vtrum possit fieri auctoritate Papae, & dic, quod sic, siue in solu laicum, siue in laicu cum clerico, vt. 3. dist. s. verum. & c. ad hec. cum ibi notatis. in glo. arguitur hic. & c. 94. dist. c. 1. cum ibi no. in gl. arguitur, quod Papa. 96. dist. bene quidem. cum ibi no. in gl. non licuit. & gl. ar. q. Papa. quam gl. multi non hnt, & male. & per G. j. de off. dele. c. ab arbitris. glo. 1. lib. 6. pro hoc etiam facit. j. de foro cope. c. 2. j. responsio. a contrario. vbi Holt. & Io. An. exponunt fm vnum modum verbu pontificis. id est Papae, qui solus hoc potest generaliter concedere. ad idem. 2. q. 4. Menam. & c. no. hnt. & c. habet hoc. pprium. 2. q. 7. nos si incopetenter. Aut nunquid hoc possit fieri auctoritate episcopi, vel alterius superioris a Papa. & tunc aut queris vtrum possit compromitti in laicu & clericum simul, & dic quod sic, siue ille superior, qui de causa cognoscit, & praestat auctoritate sit delegatus, siue sit ordinarius. arg. j. c. proximo. fm Ber. Innoc. Holt. & Io. An. hic. & Holt. & Io. An. j. de praesc. c. cum olim. Aut queris vtrum possit compromitti in solu laicum, & tunc Inn. hic. & Io. 16. q. 1. ca. plures dicunt q. sic. arg. j. c. proximo. Sed Holt. & Io. An. hic. & s. eo. dilecti. tenent contrariu. & idem tenet Arch. in ca. alleg. plures. & j. de off. deleg. c. ab arbitris. glo. 1. lib. 6. arg. in eo, quod legitur, & notatur. s. de off. deleg. cum te. & Io. An. j. de appel. c. legitima. lib. 6. & hoc tutius est: quia inferior non potest contra legem superioris. s. de maio. & obed. cum inferior. & Episcopi tenentur canones seruare: vt. s. de constit. ca. 1. de treu. & pace. capit. 1. Sed iste canon prohibet in laicum compromitti. Quare & c. Si queris t vtrum possit fieri sine auctoritate superioris, tunc dic, quod no vt hic & plures casus in quibus in spiritualibus repellitur laicus, vide per Ioan. Andr. hic. & per Holt. idem not. Io. Andr. in praedicto. c. cum olim. de praesc. quod in persona ecclesie potest de iure ipsius ecclesie compromitti per illud. c. cum olim. vbi Papa approbat illud arbitriu. Idem Spec. hoc titu. s. sequitur. & ver. sed nunquid. Abbas.

- 1 Arbitrium iniquo non standum.
- 2 Arbitrium approbato standum, idque exequi debet.
- 3 Arbitrium tempore approbati.
- 4 Agere quando ad penam liceat.
- 5 Actio efficax quando ex arbitrio data.
- 6 Iuramento arbitrium exequendum firmari. fallit. 7.
- 8 Arbitrium conclusi lite liquida dici posse.
- 9 Arbitrator qui contumacem punit.
- 10 Arbitria secundum iudicia regulari. & 11.
- 12 Penam quando in partem committatur. & 13.
- 14 Arbitrari nemo cogendus.
- 15 Arbitrio suscepto, arbiter cogendus. fallit. 16.
- 17 Compromittenti modi.
- 18 Arbitri iuris cogendi.
- 19 Arbitrium quando tacite, susceptum.

Er tuas literas intimasti. Ad supplementationem glo. quae incipit licet procurator, si queris qn compromittitur in aliquem, tanquam in arbitru, vel in arbitratores, nunquid sententia, seu dicto ipsius erit standum, ita quod debeat executioni demandari: vt ex ea vel eo detur actio actori vel exceptio reo, & si non fuerit vtriu poterit agi ad penam vel ad interesse, & quid iuris, distinguens

aut lata est sententia arbitraris inter partes, aut non. Si sic, tunc 1. t aut arbitrium latum quod est idem, quod sententia arbitraris est euidenter iniquum: & tali arbitrio non statuitur, sed omnino retractatur. vt legitur & notatur. s. eo. non sine. Aut no est euidenter iniquum: t & tunc aut est a partibus expresse homologatum. j. expresse, & sponte approbatum, vel ei subscriptu, ita quod partium consensus interuenit, aut non. Si sic, tunc standum erit ei, & debeat executioni madiari indistincte, siue pena fuerit apposta & pmissa, siue non. & haec fuit opinio Martin. quae hic approbatur. & opinio Bul. & Iaco. Baldi & sequacium, quae fuit contraria hic, reprobatu. fm Holt. Abb. & Io. Andr. hic. vt patet hic in versi. super quo. & s. eo. ca. cum olim. & ex eo dabitur actio & exceptio: vt. C. eo. l. ne in arbitris. s. arbitris. & s. si quis. & l. cum antea. in princ. ibi si quidem subscripti perierint. & c. Vt potest dici, quod in eo casu, si pena sit pmissa est in electione illius, qui no venit contra compromissum, vtrum mandetur executioni, vel penam petat. Sic potest intelligi. s. eo. dilecti. in fin. fm Holt. in summa. eo. titu. s. qualiter constituitur. & hoc innuit Inn. hic super verbo executionem. in principio. Si vero no est expresse homologatum tunc aut t est tacite homologatum per taciturnitatem x. dierum, tempore lati arbitrii computandorum: & tunc dic idem, vt in d. l. cum antea. s. fin. aut t. Aut non est expresse vel tacite a partibus homologatum, sed ab altera partium infra x. dies eodem contradicitur, & ab eo reclamauit ad arbitrium boni viri, quod fieri debet infra x. dies, non post: vt not. Holt. s. eo. c. 2. & Spec. hoc titu. s. fin. versi. sed infra quod tempus. & tunc aut compromissum est vallatum sola pena, aut est vallatum solo iuramento, vel sola fidei interpositione, aut est vallatum pena & iuramento vel fidei infimul, aut non est vallatu pena, vel iuramento, vel fidei interpositione, sed partes simpliciter promiserunt stare sententiae arbitrari. In primo casu, scilicet qn vel vallatum sola pena refert, aut pena promissa est t certa, & tunc non datur ex eo actio, vel exceptio, sed solum agitur ad penam: vt. C. eo. l. 1. in fin. & hic in. s. si vero receptum. versi. & quidam. & s. eo. dilecti. in fine. Aut est incerta, & tunc perinde est ac si nulla pena esset apposta vel promissa. fm Holt. hic pro quo. C. man. dati. l. salariu. Vnde eo casu agitur ad interesse sicut si nulla pena esset promissa. Sic intelligunt Holt. & alij doctores. ff. eod. l. non autem interest. In secundo casu, scilicet, qn compromissum est vallatum iuramento, vel etia fidei interpositione (que duo adinuicem aequipollent: vt. s. quod metus causa. c. ad aures) tunc aut ipsam arbitriu est equitate subnixum, aut non. Si sic, t tunc datur actio, & exceptio: & indistincte mandatur executioni contra illum, qui iuramento se potuit obligare. sic intellige hic in. s. & si nulla. ibi quia iuramento. & c. & s. eo. c. non sine. in fin. & de fidei interpositione patet. s. eo. peruenit. & c. eij tempore. fm Holt. hic. Aut no est equitate subnixum & tunc non datur actio vel exceptio, sed madatur executioni. iuxta ea quae leguntur & notantur. s. eo. non sine. & j. de iureiur. Quinquatallis. In tertio casu credo, qd est in electione illius, pro quo latum est arbitrium, agere ad penam appositam. arg. s. eo. dilecti. in fin. vel virtute iuramenti agere, & tendere ad executionem; & obseruationem arbitrii. s. sententiae arbitraris: dum modo sit equitate subnixum: vt est dictu: vt hic in versi. quia iuso. & s. eo. non sine. & c. peruenit. In quarto casu scilicet, qn non est vallatum pena nec iuramenti vel fidei interpositione, sed partes simpliciter promiserunt stare sniae arbitrari potest agi ad interesse. ex stipulatu: vt. ff. eo. l. diem proferre. s. pen. & hic in versi. ac si nulla. Sed hoc t fallit in spiritualibus. vbi non agitur ad interesse, sed semper valet quod de compromissarijs fit vt. not. Inn. s. de elec. in causis super verbo, cum res. in fi. & s. eo. dilecti. qd. autem dixi. s. qd arbitriu potest homologari tacite per lapsum x. dierum, quidam legitima intelligunt fore verum, qn pena non est apposta, alias etiam post x. dies ageretur ad penam, & non ad executionem arbitrii; & hoc tenet Azo. in sum. eo. ti. s. pe. & Accur. ff. eo. l. 1. & de re iudic. l. a duo. Pio. in princ. & haec opinionem approbat Spec. hoc titu. s. fin. ver. cofuicuit. Sed ego credo contrariu saltem de iure canonico, scilicet, qd siue in compromisso sit pena apposta siue non, qd pot tacite homologari per lapsum x. dierum: quia est eade ratio, ergo idem ius vt. si. ad l. Aquil. l. illud. & hanc opinionem vt tenent gl. ff. de re iudic. l. ait praetor. in princ. in gl. quales sunt delegati. & c. & ff. eo. ti. l. duo. s. fin. Inn. s. eo. dilecti. in gl. pen. versi. vel potes dicere. & est factis casus hic in. s. super quo. & c. inuncto. s. seq. & s. si vero receptum. & c. qui quide. s. de eod. facto loquuntur. & de ista materia no. Holt. in sum. eo. ti. s. qualiter constituitur. & G. in Spec. hoc tit. s. fin. ver. hoc quoq. Sed si queris, qn arbiter non potest

cessit ad sententiam diffinitiuam propter absentiam partis citate per ipsum, & non coparentis: tunc refert secundum Iaco. de Ra. & Ioan. de Manti. Aut est lis contestata, & liquet de causa, & tunc aut non est conclusum in causa imo ante conclusionem altera partium se absentat, & tunc, quia per eius absentiam contumacem, fit quod dies compromissi finiatur, pena committitur contra ipsum contumacem. Nam no potest ferri per arbitrum sententia in absentia partis, nisi contrarium sit actum sed pena committitur: vt. ff. eo. l. diem proferre. s. si quis litigatorum. & ita potest intelligi. ff. eo. titu. l. si quis rem. t Aut est conclusum in causa & post conclusionem altera partium per contumaciam se absentat, & tunc potest ferri sententia in eius absentia. arg. C. de adul. l. quamuis: vt not. Iaco. de Ra. C. eo. l. 2. Aut non liquet de causa, vel lis non est contest. & tunc aut partes promiserunt stare sententiae arbitri, solummodo: & tunc non committitur pena, t sed multabitur contumax, quia si ipse contumax venisset coram arbitro, non potuisset ferri sententia. Et idem esset in iudicio ad curus similitudinem sunt recepta arbitria. ff. eo. l. 1. & patet. C. de tempo. appell. l. vti. s. illud. & de iudic. properandum. & quia qn partes promittunt stare sententiae, in dubio de diffinitiuam intelligitur: vt. ff. de re iudic. l. quod iussit. aut partes promiserunt stare sententiae & praepcepto arbitri sub pena, & tunc pena committitur contra cotumacem: vt. ff. eo. l. non distinguemus. s. de officio. l. 1. non ex omnibus. Si vero pars ncedum in non veniendo fuit cotumax, sed etiam desistit procedere coram arbitro & ad iudicē accessit, & rem de qua compromissum in iudicium deducit: & tunc committitur pena, vt in d. l. si quis rem. ff. eo. Nam aliud est non venire, & aliud desistere: vt. ff. de iudic. l. desistisse. Nec obstat, si dicatur, qd etiam ante litem contest. fit contumax comparuisset, potuisset contingere, qd sententia lata fuisset, vt quia forte confessus esset, & sic t ratio praedicta cessat, quia debemus nos referre ad solum modum, & ordinem iudicioru non ad casum aduentitium. ff. de pecul. eo tempore. Ita distinguit Io. de Manti. & Iac. de Ra. C. eo. l. 2. Sed Pet. de Bellap. ibi dicit, qd quia iura praesumunt, qd quilibet debet bona fidei agnoscere: vt. ff. de admin. tit. l. quoties. s. licet. Ideo fm iura praesumendum est, qd si venisset, qd veritatem confessus fuisset, & hoc potuisset esse prima die: & ideo dicit qd pro tali defectu pena committitur in solidu. arg. ff. de iudic. l. si debitori. & arg. s. praallegati. si quis litigatum. Praeterea in t iudicij pro defectu vnius diei pena committitur in solidu: vt. ff. si quis cau. l. 2. Concluditur ergo, qd pro vna contumacia committitur pena, fm eum. & idem tenet Accur. in aut. de iudi. s. pen. super verbo coeantur. coll. 6. dicens, qd siue ad sententiam audiendam, siue in principio t siue in medio cora arbitro pars citetur, & non compareat, pena committitur, contra ipsam vt ibi. & ff. eo. l. non ex omnibus. & ff. si quis ius dist. non obstat. l. vna. pec. vero hoc tit. s. differunt. versi. item arbiter. & non potest. & s. si. versi. sed nunquid incidit. tenet, qd tunc t demum committitur, qn sententiae diffinituae non pareretur per l. alleg. non ex omnibus. & per l. diem proferre. s. si quis litigatorum, cuius opinio regulariter tenetur de facto. Sed opinio. Accur. & Pe. procedit de iure: praecedens vero distinctio Ioan. de Manti. & Iaco. de Ra. factis de rone & equitate sustineri potest. Super glo. fi. Si queris, vtrum arbiter vel arbitrator possit, & debeat compelli vt procedat in negotio compromissi, distingue quia aut queris de arbitris, seu arbitratoribus compromissarijs a partibus sponte electis, aut de arbitris iuris, qui de necessitate iuris assumuntur. Si primo casu refert, aut queris vtriu possit compelli antequam ipse in se receperit onus compromissi, & dic qd non: quia compromittere, vel onus compromissi in se assumere est ab initio liberum, seu voluntarium, vt probatur. ff. eod. l. 3. s. tametsi in principio. Fallit in tertio electo arbitro in casu discordiae duorum arbitratorum: vt. C. de aduo. diuer. iudi. l. fancinum. & no. gl. ff. de arbi. litem si vnus. s. principaliter. Aut t queris vtriu possit compelli postquam in se receperit onus compromissi, & tunc aut compromissum, seu arbitrium est validum, & tale qd ex eo potest copetere actio: ad obseruationem ipsius arbitrii, vel ad penam promissam, vel ad interesse iuxta ea quae leguntur, & notantur hic in tex. & in gl. & in distinctione proxima praecedenti, & tunc aut no superuenit causa sufficiens, ppter quam se possit exonerare ab onere compromissi & se excusare de vterius procedendo, & tunc potest, & debet compelli: vt. ff. eo. ti. l. 3. s. tametsi neminem. 2. resposo. & s. ait pretor. & C. comunia de leg. l. si duobus. s. sed & si quis. quidem. s. licet loquatur in arbitro. Idem tñ est in arbitratores, scilicet, vt compelli possit. Nec obstat. ff. locati & conducti. l. si merces. in princ. & C. de cotrahen. empt. & vend. l. fin. ver. si naut ille, & c.

quia intelligendum est, quod ibi dicit voluerit, & c. cum in se compromissum non receperit, vel iustam causam allegat, quare pronuntiare nequit, alias est cogendus, vt no. Spec. hoc tit. s. si. ver. sed nunquid. Aut t superuenit causa sufficiens propter qua potuisset exonerare ab onere compromissi: & tunc no debet compelli. ff. eo. ti. l. sed & si in seruum. s. sunt & alij. & s. Iulianus vsq; in finem illius. l. & l. se. & l. litigatores. & licet autem & l. si aliqua. & litem si vnus. & l. non distinguemus. s. sacerdotio cum pluribus alijs & de hoc habes plures casus per Holt. in sum. eo. tit. s. in quibus casibus. Aut compromissum est inualidum & tale ex quo non copetit actio ad obseruationem ipsius arbitrii, vel ad penam, vel ad interesse, & tunc non debet compelli procedere: vt. ff. eo. l. litigatores. s. item Iulianus. cum l. sequen. & l. Pomponius. per totum. & l. item si vnus. s. Item Pomponius vnde dicit Spec. hoc tit. s. si. versi. ad huius autem articuli quod t compromissum tribus modis concipitur. Primo cum poene interpositione: Secundo simpliciter quibus casibus arbiter tenetur cogitur pronuntiare & agitur, vt sententiae stetur, vel in interesse praestetur. Fit etiam tertio modo nudo pacto sine stipulatione, & tunc si partes consenserint expresse, vel tacite sententiae: quia tacerunt per decem dies, agitur actio in factu. ff. eod. l. penul. & hoc casu non cogitur arbiter pronuntiare: quia posset esse qd non valeret sententia, si partes non consenserint. Si queris de secundo membro principali, scilicet, de arbitris iuris qui de necessitate iuris assumuntur, vt patet in arbitris qui eliguntur ad cognoscendu de causa suspicionis propositae contra delegatum, de quibus. j. de off. deleg. c. ab arbitris. lib. 6. dic. quod tales compelli possunt sicut & delegati. Nam habent iurisdictionem delegatam. vt not. Holt. in summa de off. deleg. s. quis fit effectus: vt. j. de appel. ca. legitima. lib. 6. & G. j. de off. deleg. cap. iudex. & cap. ab arbitris. lib. 6. Et nota, quod arbiter videtur in se suscepisse compromissum eo ipso, quod presens patitur in se compromitti. argum. ff. mandati. l. si remunerandi. s. si passus. & l. qui patitur. & l. sequen. Si vero absens est, nisi statim cum agnouit contradicat, suscepisse videtur, vt. ff. ad Macedo. l. si filius. absente. j. de spon. ad id quod vt not. Spec. hoc titu. s. fin. ver. sed nunquid.

Compromissi vallandi forma.

Xposita nobis Feldren. Nota quinqu; modis potest vallari t compromissum. Vno modo vallat obfidis datione, vt hic. Alio modo iuramento. vt. s. eo. cap. 2. & cap. peruenit. Item poene promissione, vt. s. eod. dilecti. & C. eod. l. 1. & l. pen. Item nudo pacto, vel nuda conventione: vt supra eodem per tuas. Item pignorum datione: vt. ff. eo. l. litigatores secundum Holt. & Ioan. Andr.

- 1 Arbitri discordes non nisi certum tertium eligant. & 2.
- 3 Arbitrium tertium qui nominent.

Notuit nobis G. laico. Si queris qn compromissum est in duos arbitros, qui postea discordat in sententia proferenda, nunquid poterunt eligere tertium qui eos concordet, & vna cum eis arbitretur, distinguere aut queris t nunquid ipsi arbitri possint eligere tertium ex potestate sibi data a partibus. & nunquid haec potestas possit eis dari a partibus. Et tunc aut queris nunquid possit sibi dari potestas eligendi tertium incertum, & dic quod non, vt hic. & ff. eo. litem si vnus. s. l. in duos. Aut tertium certum, & nominatum & dic quod sic, vt ibi in 2. resposo. Aut queris nunquid possint t hoc facere scilicet eligere tertiu auctoritate iuris, & dic quod sic. vt in l. allegata. item si vnus. s. principaliter. Et est ratio, quia ius non potuit nominare certum in qualibet causa. arg. ff. de praescriptis verbis. l. 4. s. ius commune ratione huius impotentiae excusatur: vt. ff. de regu. iuris. l. impossibilibus. Partes t vero possunt tertium ab initio nominare, & quilibet potest de eo, quod sibi magis expedit, explorare, vt. C. mandati. l. in re mandata. & ideo sibi imputent, si non faciant secundum Holt. qui ponit istam distinctionem excepto secundo de membro. & Ioan. Andr. post eum. Haec vera in arbitris. In arbitratores autem, seu amicabile compositores potest taliter compromitti, quod assumant etiam incertum in casu discordiae: vt legitur & notatur. j. c. pr oximo.

- 1 Tertium eligendi non duobus, sed vni a partibus concedi.
- 2 Eligendi tertium ius a quo concessibile.

Vm a nobis petitur & infra. Su glo. fi. Gof. hic approbat vltimam solutionem gl. dicens, quod licet per compromittentes non possit dari potestas duobus arbitris propter timorem diffentionis eligendi tertium arbitrum in casu discordie. vt. s. eo. proximo. & ff. eo. l. si vnus. §. si in quos vnus tamen potest, quia vt ait poeta.

Conueniet nulli, qui fecum disidet ipse. secundum Goff. Sed hoc non placet. Hosti. quia adhuc posset reus conueniri de iniquitate & suspicionem vt innuitur. ff. eo. l. no. distinguemus. §. quælitum est. & l. diem. §. fari. & ideo dicit Host. & Ioan. And. post eum; qd hæc potestas potest dari ordinario, vt hic. non tñ delegatis, vel arbitris, vt in contrarijs. Et est ratio, quia tñ ordinarius hanc potestatem habet a iure: & si ei non detur a partibus, vt ff. eo. l. item si vnus. §. principaliter. Vnde de nouo sibi datur, sed datum a lege approbatur. arg. ff. de noua. l. 2. Lelatus autem, de quo loquitur iud. c. ordinarius est vt legitur, & notatur. §. de off. leg. cap. 1. & fin. Secus in delegatis, & arbitris qui stricti iuris censentur. vt. §. de offic. delega. cum P. & G. & s. eo. cum dilectus. maxime, cum quasi semper plures sunt. ideo timetur de diffentione: secus in ordinario, qui quasi semper est vnus & solus, secundum Host. Sed ista opinio non videtur bona: quia illa potestas quæ competit de iure cõmuni ordinario, de qua in §. illo, principaliter: competit solū in casu discordiæ arbitrorum & alias non, quod non est in casu huius. c. Item potestas illa compertens ordinario est talis, quod ipsemet nõ possit in casu discordiæ eligere tertium arbitrum, sed possit in eo casu compellere arbitros ad eligendum tertium: & tñ in isto capitulo ille ordinarius eligebat illos duos mediatores, & non in casu discordiæ. Et ideo solutiones glo. & Goff. satis placent.

- 1 *Laudum etiam compromittentibus mortuis ad hæredes transire.*
- 2 *Compromissum ante latum laudum ad hæredes non nisi ex pacto transire.*
- 3 *Compromissum quando, an non, ius suū transmittant ad hæredes.*
- 4 *Compromissum morte ciuili solui.*

Compromissum. ¶ Si quis vtrū compromissum soluat per mortem alterius compromittentium, vel alterius arbitrorum, vel vtrum transeat, & extendatur in compromittentium vel arbitrorum hæredes, distinguere aut queris de promittentibus, vel hæredibus eorum: aut de arbitris seu arbitratoribus, vel hæredibus eorum. Si de compromittentibus tunc aut sententia arbitralis tñ est iam lata ante mortem compromittentium, vel alterius eorum, & tunc transeat, & extendatur ad hæredes, & quo ad emolumentū, & quo ad damnū prononens ex ipsa sententia arbitrali: vt ff. eo. l. quæuis. & arg. eo. tit. l. diem proferre. §. 1. 2. responso. & hoc no. Spec. eo. tit. §. finitur. ver. si vero post sententiam, &c. Aut nõ est lata ante mortem compromittentium, vel alterius eorum, & tunc refert. Aut est actū, seu tñ cautum in compromisso, qd extendatur ad hæredes compromittentium aut non. Si sic tunc aut est actū & cautum qd transeat in hæredes seu heredem compromittentium aut non. Si sic, tunc aut est cautū, qd transeat in hæredes, seu in heredem alterius compromittentium tñ, tunc nihilominus per mortem alterius compromittentium extinguitur, nec transeat ad hæredes, quo ad hoc, vt in compromisso vterius pcedatur, vt pbatur. ff. eo. tit. l. diem proferre. §. j. & l. sed interpellatur. §. si ab altera parte. & hoc notat hic gl. Aut est actum qd transeat seu extendatur ad hæredes vtriusq; compromittentium hinc inde: tunc transeat, & extenditur ad eos vt hic a contrario sensu, & in d. l. sed interpellatur. §. si ab altera parte. Et dic, qd extenditur ad hæredes nedum primos, vel secundos, sed etiā in infinitū. arg. C. de leg. l. in annalibus. nam hæres hæredis hæres est testatoris. C. de hære. in fin. l. fin. & hoc tenet Spec. hoc tit. §. finitur. in princ. Si vero nõ est actum, seu cautum qd transeat vel extendatur ad compromittentium hæredes, tunc refert, aut queris, vtrū transeat vel extendatur ad hæredes compromittentium quantum ad hoc vt arbitet, vel arbitrator vnus, vel plures electi vterius in negotio compromissum pcedat seu pcedant, & dico qd non, vt hic & in d. l. diem proferre. §. 1. & l. sed interpellatur. §. 1. Aut & quantum ad hoc vt acta & pcessus facti pro defuncto, seu contra defuncti corā arbitris, seu arbitratoribus valeant pro hærede, & cõtra hæredē postea corā ordinario, vt ex illis actis pro hæredibus & cõtra hæredes coram ordinario pcedatur & dico qd sic vt pbatur. C. eo. l. p. j. de testi. præsentata & hoc not. Pe. de Samp. & Abb. hic idem Spe. hoc tit. §. differt. ver. quid si sit qra defecti, &c. Si quis de arbitris, seu arbitratoribus, vel hæredibus eorum, tunc refert aut

3 competit alicui ius arbitradū iure suo, aut iure alieno. ¶ Si iure suo, tñ si decedat, trāsmittit ius arbitradū ad heredem. vt. ff. de opti. l. l. illud. & de verb. obl. l. si stipulatus fuerim illud. in prin. Si iure alieno cõpetit sibi, put est in arbitris cõpromissarijs electis a partibus, de quibus loquitur hic, tunc aut est actum, seu cautum, qd transeat ad hæredes eorum, & tunc transeat, argumeto hu ius c. & hoc videtur tenere Spe. hoc tit. §. excipitur. ver. si qui dicit actum est &c. Aut non est actum, seu cautū & tunc non transeat ad hæredes eorum, imò per mortem vnus arbitrorum seu arbitratorum finitur compromissum, vt. §. de off. deleg. c. vno delegatorum. Et quid iuris in executoribus testamentorum, vide, j. de testa. c. fin. lib. 6. Item nota, quod morte etiam ciuili compromittentis, puta tñ deportatione soluitur cõpromissum cum per id adempta sint bona. C. de penis. l. deportatorū. Idem si bonis celsit. ff. eo. l. item si vnus. j. responso. secundum Ioan. Andr. hic. & Spec. hoc tit. §. finitur. vbi habes multos alios casus. Et quid si moritur prælatus, qui de rebus ecclesiæ compromisit? vide in dicto §. finitur. ver. quid si prælatus.

HENRICI BOICH
Iurisconsulti clarissimi,
DISTINCTIONES IN LIBRO II.
DECRETALIVM.

- De iudicijs. Rubrica.**
- 1 *Forum, capto iudicio, indeclinabile.*
 - 2 *Iudex non suus li. non contest. declinari potest.*
 - 3 *Iudex conuentus indeclinabilis.*
 - 4 *Excommunicatus impenitens non absoluentus.*
 - 5 *Excommunicatus cauens quando absolui debeat.*
 - 6 *Absoluentus ante satisfactionem pauper.*
 - 7 *Excommunicatus delicto in Deum, ante omnia absoluentus.*
 - 8 *Absoluentus proximo, prius satisfaciat. Abtendit. 9.*
 - 10 *Absoluentum in dubio ante satisfactionem.*
 - 11 *Contumax an ante satisfactionem absoluentus. & 12.*
 - 13 *Absolutio quando differenda.*
 - 14 *Fornicationum genera quidque pariant. & 15.*
 - 16 *Absolutionis contra formam iuris & hominis discrimen.*
 - 17 *Citatus ad suum iudicem sistat. fallit. 18.*
 - 19 *Citatus ad non suum iudicem non veniat.*
 - 20 *Citatus fortius forum non expressa causa ne sistat: alias contra. 21.*
 - 22 *Exemptus notorie ne sistat.*
 - 23 *Compareat subditus privilegium allegaturus.*
 - 24 *Subdito non sistente contra eum, vlti procedit. fallit. 25.*
 - 26 *Processus errantis iudicis quando, an non, reuocabilis. 27.*
 - 28.

De Quouildeo. ¶ Super glo. 2. sed nonne. in fi. ¶ Si queris, nonne ille qui consenserit litigare corā aliquo iudice, possit postea iurisdictionē ipsius declinare? distingue: tñ aut queris nunqd possit eā declinare post litem contestatā, & dic quod non, vt ff. de iurisd. omn. iudic. l. si conuenerit, a contrario sensu. Aut nunquid possit eam declinare ante litem contestatā. Et tunc tñ agit de iurisdictione danda, vt quia cõsensit in talem iudicem, seu litigare coram iudice qui non erat alius iudex suus & tunc potest: vt in d. l. si conuenerit. Et in hoc concord. Ioan. Hugo. & Bart. Brixien. in quæst. venerali, quæ incipit: quidam cõsensit in iudicem. Aut tñ agit de iurisdictione nõ declinandā, vt quia aliquis consenserit in talem & litigare coram tali, qui erat alius iudex suus, declinabilis tamen: & tunc postquam in eum consenserit nõ potest eum declinare: verbi gratia, scholaris laicus habet respondere vel sub magistro suo siue clerico siue laico vel sub iudice vel potestate loci vel sub episcopo sub quo maluerit: vt in p. m. Digestorum. §. & hæc omnia. & §. seq. & C. ne si pro pa. in auct. habita. Pone, quod consenserit in vnum ex his: dico quod non poterit

non poterit eum decetero declinare. arg. ff. de eo quod cer. lo. l. 3. §. 1. C. de iudi. l. 2. §. pen. de leg. l. l. ferui electione. & l. si pluribus. in fi. & 3. q. 5. horrendus. 8. q. 2. dilectissimi. & ita loquitur istud c. nam cum hic esset causa criminalis pposita contra Quouildeum epim: ipse poterat, vel Papam, vel synodum eligere. Vnde ex quo consenserit litigare coram synodo nõ potest amplius ipsam declinare. & concord. j. eo. dilecti. Sic no. Spe. ti. de reo. §. 1. ver. sed pone, qd scholaris. de comp. iudi. aditi. §. 1. ver. sed nunquid potest declinare. vbi sunt. 16. quæstiones de ista materia. Idem Goff. Phil. Vin. Abb. & Io. An. hic. Idem Inn. §. de off. deleg. signifi. cantibus. ¶ In glo. vlt. §. tu dic illam legem loqui &c. & Holt. post eam. & Abb. & Io. And. j. tit. i. c. si diligenti. in fi. Et hæc vera, qñ est talis iudex in quem cõsentiens potest consentire alias secus, vt dicitur. §. de off. deleg. P. & G. & j. eo. c. decernimus. & c. at si cler. ¶ In glo. si queris vtrū excõmunicatus teneatur, & debeat primo satisfacere antequam absoluat, distingue: quia tñ aut ille excõcatus nondū est penitens: & tunc non debet absolui: licet pecuniam quantumcunq; soluere sit paratus: vt 2. q. 2. legatur. §. de off. ordi. significauit. & de constit. ex literis, a contrario sensu. Aut est penitens: & tunc aliquis est tñ excõcatus pro tali re cuius exercitiū est excõmunicato interdicitū qualia sunt oia spiritalia: & tunc semper sufficit si præter cautionem, & statim est absoluentus antequam satisfaciat. ¶ Quod enim, si aliquis est excõcatus: quia non vult ad ordines promoueri? de quo dic, vt not. §. de æta. & quali. c. quæris. & j. de cle. nõ ref. ex tuq. Nunquid dices, quod excõcacione durante, vel ante abolitionē debeat ad ordines promoueri, absit: & pro hoc multum bene facit. j. de conuer. conig. ex publico. & ff. de condi. in fin. l. mulier. §. 1. & hic not. Abb. j. de præb. c. pro illorum glo. pen. & Holt. & Abb. & Ioan. Andr. ibi post eum. & G. & Io. An. j. de snia excõcacionis. solet. §. in prima. super verbo emenda. lib. 6. Aut aliquis excõcatus tñ pro tali re cuius exercitiū nõ est excõcato interdicitū: & tunc refert, aut est pauper, & non soluendo, & tunc debet absolui antequam satisfaciat: iuxta ea quæ leguntur & notatur. j. de solu. O. oardus. Aut est soluendo & tunc aut est excõcatus a canone: aut ab homine. Si a canone tunc aut crimen aut delictum propter quod est excõmunicatus cõcernit principaliter & immediate Deum, aut cõcernit principaliter & immediate proximum, aut cõcernit principaliter & immediate ecclesiam. Si Deum, tñ debet prius absolui, quam satisfaciat vt patet in hæretico, cuius crimen cõcernit principaliter Deum vt. j. de hære. excõcamos. 1. & 2. & cad abolendum. in princ. & pro hoc facit glo. Inno. §. de tempori. ordin. ex tenore. Si vero cõcernat tñ principaliter, & immediate proximum, tunc debet prius satisfacere quam absolui: vt. j. de snia excõcacionis ea noscitur. & c. parochianos. de rap. c. 1. de vsur. cum tu. 2. q. vlt. p.essimam. Si cõcernat tñ principaliter & immediate ecclesiam tunc similiter debet prius satisfacere quam absolui: vt. j. de snia excõmunicationi. cum desideres. §. fin. & c. conquesti. & hoc not. Ioan. 2. q. 7. accusatio. glo. pen. dicens, quod videtur speciale in eo, qui offendit ecclesiam, vt prius satisfaciat quam absolui: vt ibi. Si est excõcatus ab homine, tunc distingue, vt prius: quia aut crimen vel delictū seu contumacia pro quo, seu pro qua est excõcatus cõcernit principaliter, & immediate Deum, & tunc dic idem quod dictū est qñ est excõmunicatus a canone, scilicet qd debet absolui ante quam satisfaciat vt. §. de his quæ vi me. ve causa fi. c. 1. vbi de hoc per Io. An. & j. de sententia excõcacio, per tuas. in fi. vbi idem not. ad idem. j. de eo, qui dux. in ma. significasti. Aut cõcernit principaliter & immediate ecclesiam & tunc dic idem, ac si esset excõcatus pro delicto seu contumacia cõcernente principaliter & immediate hominem, & statim sequitur. vt. j. tit. i. c. 2. & c. conquestus. in fin. vbi de hoc not. Holt. & Ioan. Andr. Aut cõcernit principaliter & immediate hominem & tunc refert, quia aut est excõmunicatus pro offensa, aut pro contumacia. Si pro offensa, tunc aut pro offensa manifesta & tunc debet prius satisfacere quam absolui. Aut pro offensa dubia, tñ tunc nõ oportet quod primo satisfaciat, sed ante oia debet absolui, præstita cautione de parendo mandatis ecclesiæ, vt. j. de verb. signifi. ex parte. 1. §. & in secundo. vsq; in fin. & de sententia excõmunicatio. ad hæc. & c. ea noscitur. vbi de hoc per Ber. & Holt. & de appel. peruenit. in glo. fin. & per Holt. & Ioan. Andr. in d. c. per tuas. in fin. ad idem. 17. q. 4. & de presbyterorum. vbi de hoc per Ioan. Aut est excõmunicatus tñ pro contumacia, tunc pro contumacia dubia seu præsumpta, vt quia absens non malitiose citatus ad domum non inuenitur, vel est infirmus, & venire non potest, & tunc primo & antequam satisfaciat de expensis

debet absolui, prius tamen præstita cautione de stando iuri, vt in d. ca. ex parte. §. in primo. & j. de sententia excõmunicacionis, cap. venerabilibus. §. idem est etiam 1. responso. lib. 6. Aut pro tñ contumacia notoria, seu manifesta: vt quia citatus dicit expresse, quod nõ venit ad iudicium, vel quia se malitiose occultat vel illicetiat? recedit de iudicio vt hic, vel impedit quominus citatio ad eum perueniat, iuxta ea quæ leg. & no. j. vt lite non conte. cap. qm frequenter. §. porro. & tunc prius, & ante omnia debet satisfacere de expensis occasione huius contumacie factis, vt est casus in d. cap. venerabilibus. §. idem est etiam ver. secus autem. quia quo ad expensas potest dici ista contumacia manifesta offensa, vt ibi. & hoc tenent Bert. & Holt. j. de symo. ad aures. Idem tenet Holt. hic & s. de off. deleg. quærenti. & in d. c. ex parte. j. & Inn. ibi super verbo cautio. & G. j. de off. deleg. cap. fin. super verbo expensis. lib. 6. vbi de hoc. & Pet. & Abb. & Ioan. Andr. in d. cap. qm. in fin. & vide quod ipse Holt. no. j. de appel. qua fronte. & de hac materia vide in Spe. tit. de contu. §. nunc dicamus. ver. sed nunquid excõcatus. Sic ergo in offensa notoria hominum, vel ecclesiæ irrogata tñ differenda est absolutio, donec præmittatur satisfactio: vt. j. de resti. spolia. Pisanis. secus in offensa notoria Deo irrogata: quia tunc absoluitur: quamuis non præmittatur satisfactio: sed tñ postea debet agere pœnitentiam de cõmisso. sic. j. de senten. excomp. per tuas. in fin. & de eo qui dux. in ma. quam pol. per adult. significanti. in fin. & s. quod me. cau. ca. 1. Et est ratio quia Deus facilius remittit iniuriam, quam homo. & ideo ecclesia triumphans nulli claudit gremium suum; vt. C. de summa trin. & fi. de catho. epistola, inter claras. & j. de hæreti. c. super eo. lib. 6. vt hoc no. Holt. in sum. tri. vt lite non contest. §. 1. in fin. sub. §. cum autem hæduæ, &c. Et clarius hoc not. Holt. j. de conuer. conig. ca. vlti. assignando rationem quare in fornicacione carnali non compellitur maritus recipere vxorem emendatā. sed in spiritali compellitur vt ibi legi. & no. Ratio tñ est qm eum quia in spiritali fornicacione infert iniuria principaliter Deo qui de facili remittit iniuriā. arg. in aut. vt nõ lux. con. na. in prin. col. 6. vbi dñ quod delinquentes qui corriguntur suscipit deus. ¶ In carnali tñ vero fit principaliter iniuria homini, scilicet marito vnde & talis lectū viri dicitur maculare: & vxorem adeo coinquinat, vt iam nõ sit viro licita, sed adultera. 3. q. 1. in coniugio. homo autem non ita de facili remittit illatam sibi iniuriam sicut Deus: & multominus maritus, qui de talibus indignatur. vt 3. q. 6. indignatur. & ff. de adul. l. i. vxor. fm. est ibi. ¶ Est & alia ratio: quia pro quolibet peccato mortali datur regulariter pœnitentia septem annorum: & hæc satisfactio debet fieri de peccato. 6. q. 1. quicunq; & 3. q. 1. c. vlt. vnde periculum esset, & nulli vtile, quod tandiu remaneret excõcatus. vt not. Holt. in summa de sent. excom. §. & qualem hæc absolutio sub. §. fm. vbi de hoc per eum. ¶ Et nota tñ quod absolutio præstita siue ab excõcacione lata pro offensa, siue ab excõcacione lata pro contumacia cõtra formam illius. c. ex parte. j. de verb. sig. bene tenet. Sed vbi ab homine certa forma datur, non valet, quod agitur. vt. j. de resti. spolia. Pisanis. vbi hoc not. Gof. & Abb. hic. & Spec. tit. de cotu. §. nunc dicamus. ver. sed pone excõmunicatus. & Archi. 2. q. 3. comperimus. Glo. fin. vbi vide de hoc etiam dici. §. de off. delega. cum contingat. dist. vltima. ¶ Hic habes qd vocatus ad iudicium venire tenetur & debet. Circa quod distingue: quia aut certum est illum qui te vocauit iudicem tuum esse, aut certum est eum non esse iudicem tuum: aut est dubium. In primo casu tenetur tñ venire, & comparere, vt hic. & s. de integ. restit. tum ex literis. j. de dolo & contu. c. cum dilecti. & per totum. ff. de iurisd. om. iud. l. pen. de iudi. l. si quis postea. & ff. si quis ius di. non ob. l. vna. & ff. quis or. in bo. pos. ser. l. 2. §. si præfens. Sed fallit tñ vbi tali loco vel tali die vocatur, quo non generetur venire. vt ff. si quis in ius vo. non ierit. l. 2. in fi. & ff. de arbi. l. si cum dies. §. arbi. & §. vlt. & j. de rescrip. c. stantium. §. in nullo. lib. 6. & hoc tenet Io. An. ibi super verbo citet partes. & idem si alias esset euidentis qd citatio nõ valet quod dic vt. j. de accu. c. veniens. in glo. si per Ber. & Inn. Idem dicendū, si euidentis esset iudicem esse inimicum. vt 3. q. 5. quia suspecti. & extra de re iudi. pastoralis. §. notorium. & §. seq. in cle. de quo vide ibi per omnes. & per Arch. 2. q. 6. c. quoties episcopi. Vel si ille, qui citatur est spoliatus. vt 3. q. 2. si episcopus. vbi de hoc plene per Io. & Arch. & per Rof. alias Gof. beneuenta in libello iuris ciuilib. rubrica si quis in ius vo. non ierit. in princ. In secundo casu refert: aut certum est te non esse nec posse esse de iurisdictione iudicis vocantis, nec ipso iure nec in effectu quo ad id, de & super quo citatorū emanauit tñ quia tu es clericus notorie gaudens privilegio clericali & vocaris corā Hen. Boich super Decret. M 2 iudicē

judice seculari super actione vel facto personali, & tunc non tenentur venire: & si non veneris non potest propter hoc multari: imò debet reuocari de facto, quod de facto fecerit quia cito nouerit te clericum esse. & ita no. Spec. tit. de citatio. §. i. vers. sed pone quod iudex secularis. & §. pen. in fi. 1. §. q. 4. placita. gl. fi. & Ber. & in no. in d. c. veniens. glo. h. j. de accu. & Host. in lum. eo. tit. §. quæ sint necessaria. circa fi. ver. q. autem dici. & pro hoc fact. ff. de iurisd. om. iud. l. si quis ius di. nō ob. l. vna. j. de con. sti. c. 2. in fi. lib. 6. & j. eo. c. proxi. & c. seq. & c. at si clerici. & c. cū non ab ho. & quod no. Accur. C. vbi de cri. agi. opor. l. i. gl. pe. in fi. j. ti. proxi. si diligenti. & j. de foro cōpe. c. seculares. lib. 6. & idem no. Io. 1. q. 1. nullus episcopus. & 2. q. 8. c. uenior. super verbo congruet. licet Arch. contrariū tenere videatur ea. cau. & q. c. clericum. gl. 2. cuius dictū credo verum in casu dubij, vt no. Io. in calleg. conuenior. & vt iam alias. j. dicam. Aut certum est tunc non esse de iurisdictione, vocatis de iure cōi sed esse posse rōne contractus, vel quasi delicti vel quasi vel rōne iurisdictionis prorogata: vt. j. tit. i. postlasti. & eo. tit. Romana. §. contrahentes. l. 6. Et tunc aut iudex in citatorio nullā causam exprimit vel assignat, quare habeat super te iurisdictionem & tunc nō teneris venire, nec cōparere: vt. ff. si quis cau. l. si seruus. in prin. & l. quoties seruus. in prin. ff. de iniur. vo. l. 2. C. no. de sta. defun. l. pen. ad idem fa. j. de pe. & remiss. Romana. l. 6. & quod no. Host. Inn. & G. & Io. An. ibi super verbo citandi. Aut t iudex in citatorio exprimit, vel assignat causam: que si vera esset, deberes corā eo rōnere, vt quia dicit, quod in iurisdictione illius, contraxisti, vel deliquisti, vel quia agitur de re, quā tibi habes; & tunc si lis alias legitime citatus venire, & cōparere teneris: vt. j. de foro cōpe. c. Romana. §. cōtrahentes. l. 6. alias poterit contra te procedere cū iudicis sit cognoscere an sua sit iurisdictione. vt in l. i. quis ex aliena. ita intellige quod not. B. §. de rescrip. super literis. & in not. de dil. c. praterea. ¶ In gl. hic habes ver. si autem in citatorio. & ver. sed si postquā uenisset. Aut certū est te esse de iurisdictione ipsius iudicis vocantis de iure cōi; & te esse exemptū a iurisdictione ipsius de iure speciali: puta exemptionis, vel priuilegij: de qua exēptione, seu de quo priuilegio notorie cōstat: & tunc t nō teneris cōparere, & si, te non comparent procedat cōtra te tanquam cōtra contumacem ad excoicationem vel alias processus, vel excoicatio nō valebit, arg. j. eo. tit. at si clerici. ver. ficu. & j. de appell. si duobus. & de relig. do. c. cum dilectus, vt no. Io. An. & Gen. extra de exco. prela. c. vnico. in cle. & ad hoc conōr. quod no. Inno. dicens, quod exemptus notorie, citatus nō tenetur cōparere. j. de cens. venerabil. ad fi. ver. Sed cōtra. ff. c. c. & j. de verb. sign. c. ex parte. j. In gl. sed dices. in fi. & quod no. Host. §. de rescri. cū ordinem. in fi. & Ber. j. de accu. uenior. in fin. & Io. 3. q. 2. fi. ep̄s, quod verum est etiam si iudex ueniret te exemptū vt no. Spec. tit. de cita. §. i. in ver. alleg. sed pone quod iudex secularis. ver. idem est si ordinarius. & in §. iam de citatione. vers. fi. Aut cōstat, & est certū te esse de iurisdictione iudicis vocatis de iure cōi, & ipso iure, sed non in effectu obstat exceptione declinatoria fori, vt patet in laico scholari, qui habet tres iudices, & in cuius electione est com. quo eorū uelit conueniri, & ita notoriū est quod habet priuilegium declinadi forū. Et tunc dicunt quidam quod nullo modo teneris cōparere: sic intelligunt. ff. de iud. l. 2. §. & si dubiter. & ff. de leg. legato. Tu dic t quod teneris venire allegaturus priuilegium tuum: alias pcederetur tura te tanquā contra cōtumacem. arg. ff. si quis in ius vo. non ierit. l. 2. in fi. & de excu. tuto. l. scire oportet. §. pe. C. de appell. eius & incolæ. & hoc tenet Spec. in ver. alleg. sed pone quod iudex secularis. In tertio casu, scilicet, qñ est dubium, utrum t sit iudex tuus vel non; dic idem, quod in primo casu, qñ est certum te esse de iurisdictione. si quod teneris venire, & cōparere: dum modo ad locū, & ad diem competentes, & alias legitime sis citatus. alias si nō cōparueris poterit pcedere cōtra te iudex contra cōtumacem ad multam, & ad excoicationem, & condemnationē exponarum: vt. ff. si quis in ius vo. non ierit. l. 2. & de iud. l. si quis ex aliena. ad munic. de iure. ff. si quis ius di. non obtempe. l. vnica. de vent. in spi. l. 1. §. cogenda. j. de appell. si duobus. & ita loquitur d. gl. Ber. in d. c. super literis. Glo. antepen. de rescrip. & hoc no. Inno. & Host. in exempto de cuius exemptione est dubium in d. ca. ex parte. in Glo. sed dices in fi. licet. Spec. in hoc contra. in d. vers. sed pone quod iudex. vers. id est. & male. Fallit in illo, qui citat, vel procedit, vt delegatus, t nullā delegationem habet: & forte falsum tenorem rescripti transmittit, quia tunc licet caute agat citatus comparendo, nō licet non compareat, non valet processus cōtra non cōparentem iurisdictionis defectu vt no. in d. c. preterea. Glo. hic habes. vers. sed si nulla delegatio, & Host. post

eum: & iura hæc probant, quod quocumque iudex errans in factō errore pabili dicit, & profert suam contra aliquem credens se iudicem valet snia, secus si in iure errat. §. de offi. deleg. cum super abbacia. j. de cōf. præb. ex parte. & c. dilectus. fm Host. in d. §. quæ sint necessaria. ver. q. aut dici. Sed si queris t utrum talis processus debeat postea reuocari, refert: aut apparet, & detegitur postea ipsum esse iudicem tuum cōpetentem ipso iure & in effectu: aut non esse iudicem tuum cōpetentem nec ipso iure nec in effectu. Aut esse iudicē tuum cōpetentem ipso iure non tñ in effectu obstat exceptione declinatoria fori. In primo casu valet processus, nec debet reuocari vt not. Inn. j. de dilatio. c. praterea. In gl. hic habes in princ. & Host. post eum. In secundo t casu non valet processus, sed debet reuocari de facto quatenus de facto processit, vt dictum est statim de clerico conuento coram iudice seculari: vt. j. eo. at si clerici. & j. eo. tit. l. si diligenti. In t tertio casu vero valet processus nec reuocatur: ita intellige. ff. si quis in ius voca. nō ierit. l. 2. de iud. l. si quis ex aliena. & j. de appell. si duobus. Et ita intellige opinionē Archid. not. 1. q. 1. clericum. Glo. 2. & Innoc. in d. ca. venerabili. vers. sed contra. ff. c. c. & quod no. Ber. & Innoc. & Hostien. in d. ca. uenior. in fin. & vide quod dicam post Host. ibi & quod dixi. §. de arbit. cum tempore. dist. 4.

- 1 Sacramenta a laicis non tractanda, fallit. 2. 3. & 4.
- 5 Laicus absoluere non potest.
- 6 Laici quando, an non, eligant.
- 7 Laicis ane contrahere non liceat.
- 8 Ecclesiastica negotia laicis non tractanda, fallit. 9.
- 10 Ecclesia firmari non sint laici, nisi ex necessitate.
- 11 Decima a laico firmabilis.
- 12 Laici syndici esse possunt.
- 13 Laici commissibilia.
- 14 Iurisdictione in clericos quatenus laicis delegetur.

Decernimus. ¶ Si queris utrum laici possint de negotijs ecclesiasticis se intromittere, seu ea tractare refert, aut queris t de sacramētis ecclesiæ cōficiendo vel conferendo: vt chrisma, ordines, & consimilia, & dic, quod talia tractare, seu attētare non possunt: prout no. Lau. Ber. & Cōpo. de consue. quanto. ¶ Vnde Omas Rex Iuda a dño lepra percussus est: quia sacerdotū officia usurpauit. 2. Paralip. 26. c. & 2. q. 7. c. plerunq. §. his ita rōndetur. Salua autoritate seu potestate absoluta Papæ; de qua nō audeo disputare, vt ibi dixi in 1. dist. ¶ Fallit in sacramēto baptismi, qd in casu necessitatis a laico conferri potest: vt de conse. dist. 4. sanctum est baptisma. & c. consta. j. de bapt. debitum. & c. seq. etiam heretico. 2. q. 1. si quem forte. §. de sum. trin. & fide catho. c. i. in fin. & dic vt not. Innoc. & Ber. & Host. Compo. & Abb. §. de consue. c. quanto. ¶ Fallit sed o in sacramēto eucharistie, qd in necessitate etiā a laico dum modo nō heretico, vel excoicato sumi pōt. & ministrari. 2. q. 1. cepit. fm Ber. & Inn. Ho. & Cōpo. in calle. quāto. nam etiā laicus potest sibi sumere. fm Inn. ibi ar. 3. 2. dist. c. prater hoc. §. verum. ¶ Fallit tertio in confessione quam quis potest facere laico in necessitate. de pe. dist. 1. quoniam penitet. nō tñ ipse laicus potest absoluere vel ligare, quia non habet claus vt no. Host. & Inno. in c. alleg. quanto. & B. §. de sum. trin. c. 1. §. vna vero glo. non ergo laicis, & §. de ordi. pastoralis. gl. quo casu in fi. in additione. & Host. ibi. idem no. Host. §. de off. archi. presb. c. i. licet Ber. contra ibi. ¶ In glo. pen. in fin. & idem Host. j. de fur. ca. 2. & in sum. de peni. & re. §. cui contendū. in i. col. vers. 7. & c. j. de sen. ex. a nobis. 2. licet Ber. ibi contra in gl. si talis: & Io. 2. q. 1. c. fi. & male. & idem Gen. extra de sepul. super cathedra. super verbo confessiones. in cle. Vnde dicit Inno. in calle. quanto. quod de oibus quæ spectant ad officij presbyteri illud solum licet laicis, qd in iure exprimitur. Idem Host. ibi. idem Inno. & Host. j. de excess. prela. fi. & de sent. ex com. cum illorum. ¶ Aut queris de alijs, quæ de sacramētis; & tunc, aut queris nunquid possint ea tractare de mandato seu cōmissione Papæ ex certa scientia, & die; quod sic. 3. dist. §. prater hoc verū. & 2. q. 5. Memnam. pro hoc no. per Host. §. de a. & quali. c. 2. & per Arch: 8. q. dist. iudicatu. super verbo committantur. Aut aliter, & tunc aut queris de laicis religiosis, & cōuersis, aut de laicis habitis, & professione. Si primo modo tunc aut queris, nunquid possint se intromittere de his, quæ sunt ordinis, t sicut est absolutio in foro penitentiali, & dic q. non, vt. j. de sen. exco. canonica. §. fi. vbi habes, quod prior hospitaliariorum qui solet esse presbyter absolutus a snia excoicationis, & sic innuitur, quod non potest

potest hoc stare magister ipsum, qui solet esse laicus: nam per minorem presbytero ista expedire nō possunt vt ibi no. & innuitur. & de pe. dist. j. verbum. & c. p. r. c. e. d. & c. quem penitet. j. de paro. c. parochiano. de rap. in literis. & de sent. exco. quod in dubijs. vt not. Io. & Host. in d. c. canonica. & c. ot. titu. c. nuper. & c. a nobis. licet Goff. cōtra eo. ti. c. porro. dicens, quod magister laicus absoluet & male. vnde primā opinionē tenet Inn. j. de sent. ex com. illorum. in glo. idem intelligo. & Spec. tit. de sent. §. vr autem. ver. quid si magister. & Arch. 96. dist. bene qui dem. Aut queris nunquid possint se intromittere de alijs: & tunc aut de spiritualib, vel quasi vt est actus electionis. aut de mere ciuilibus, seu tpalibus. Si primo modo: tunc aut queris de negotio electionis: aut de alijs negotijs. Si de negotio electionis t tunc aut queris nunquid cōuersi laici possint sibi eligere rectorem, vel magistrū in locis, vbi sunt laici conuersi tantum, & dic q. sic: sic intelligo. §. de arbi. cū olim. Aut nunquid possint eligere vna cū clericis in locis vbi sunt clerici vna cum eis: & dic, quod non: vt. j. de electione. c. ex eo. in fin. lib. 6. ¶ Fallit in casu in quo hoc cōpeteret eis de cōsuetudine præscripta. nam illa decretalis ex eo. non tollit speciales locorum, ordinū, vel personarum, cōsuetudinis præscriptas: vt. j. de conslit. licet Romanus. lib. 6. & hoc not. Io. Andr. in calleg. ex eo. in glo. fin. & Inn. & Host. & Ber. j. de insti. c. in ecclesia. & de hoc per Arch. 1. 2. q. 1. nulli. Si de alijs negotijs, tunc dic, quod non pnt: nam de rigore iuris nullus laicus, quantumcūq; religiosus, debet hñe dispositionem spiritualium, vel etiam clericorū, vt in calleg. bene quidem. & 16. q. 7. laicis. 8. q. dist. qm in quibusdam & c. iudicatu est. §. de consli. ecclesiæ. j. de re. eccle. non alie. cum laicis: quia t nec sacra vasa, vel vestimēta ab infacris, id est non ordinatis hominibus tangi debent. de cōf. dist. j. in sancta. & c. vestimēta. & no. j. de vi. & ho. cle. c. 2. vt hic not. Host. j. de de. c. c. quāuis. in glo. ergo a contrario. & in sum. de deci. §. & vtrū. Si queris de secundo membro subdistinctionis. scilicet de ciuilibus, & temporalibus tunc possunt: nam quo ad illa laici conuersi noie clericorum continentur: vt 1. 2. q. 1. duo sunt genera. Si queris de secundo membro t principali, hoc est de laicis, habitu & professione, tu acaut queris nunquid tales laici pnt tractare vel disponere, iura seu negotia ecclesiastica nomine suo & tanquam ius in eis habentēs & dico, quod non vt hic. & 10. q. 1. ca. 2. & 3. c. clericum. & per totum fm Inno. & Host. hic. & Io. Andr. j. de procu. c. 1. lib. 6. & pro hoc. §. de elec. sacrosancta; & c. Massana. & de consli. ecclesiæ. j. de reb. eccle. nō aliena. c. vlt. & 96. dist. bene quidem. 16. q. vlti. laicis. & c. non placuit. Neq; enim ecclesias, nec oblationes recipere debent, vt ibi. & §. de a. & quali. ex ratione. 10. q. 1. quia sacerdotes. nec in hoc excusat autoritas episcopi. j. de deci. quamuis. & c. prohibemus. etiam in suo proprio hospitalio. 8. q. dist. iudicatum: vt hoc not. Host. in calleg. ex ratione. ¶ Fallit t in rebus ecclesiasticis feudalibus, seu alijs temporalibus, quæ ab eis tenentur: vt. j. titu. 1. verum. & c. ex transmissa. & j. de appell. si duobus. §. fi. & de iudic. cæterum. fm Goff. & Host. & de hoc not. Innoc. j. de foro compet. ex parte B. sed Hug. contra. 1. 3. q. 2. in summa. de quo per Arch. j. de cle. coniuga. c. vnico. in glo. sic 1. 1. q. 1. & c. lib. 6. & adde quod dicam. j. de sent. ex com. vt fame. dist. 2. Aut queris, nunquid hoc possunt facere nomine alieno, puta noie prælatorum ecclesiarum & tunc refert, aut queris, utrum possint t tenere vel habere ecclesias ad firmam: & dic quod non: vt. §. de a. & quali. ex ratione. & j. ne cleri. vel mona. sed dic quod intelligitur fm distinctionem quam fecit Host. in ca. allega. ex ratione. Et Archi. in calleg. iudicatum, super verbo committantur. 8. q. dist. iudicatu. vbi dicitur quod si ecclesia adeo est oppressa onere debitorum, ita vt nō possit ab eis commode nisi per laicos releuari: tunc si sit ecclesia religiosorū deficiente religioso, cui prius cōmitti deberet. j. de reb. eccle. non alie. possessiones. & in eius defectu clerico seculari. j. de relig. do. inter quatuor, qui si etiam in ecclesia deficiat, poterit in tanta necessitate episcopus dispensare, quod ad tempus laico committatur. arg. j. de loca. & conduc. c. vltra. ita tñ quod non laicus sed clericus nomine laici administret ibidem: vt in calleg. ex ratione. & arg. j. de iude. ex speciali. quia necessitas, & vtilitas ecclesie dispensationem inducunt: alioquin si laicus, vellet omnino administrare, ad Papam esset recurrendū super hoc. argu. 2. q. 5. memnam. ibi coram te & c. & 3. dist. §. verū. & c. ad hæc. ibi: scribi enim prædecessor noster. & j. de deci. tua. fm eos. & idem credit Archid. ibi. Si est ecclesia clericorum secularium licet G. & Gen. extra de excessi. prela. c. vnico. super verbo ad firma. in cle. Dicant simpliciter quod possunt concedi laicis ad firmam, per calleg. vltra. Aut queris t utrum possint tenere & habere de-

cimas, vel alios redditus ecclesiæ ad firmam, & dic, quod sic. vt in calleg. vltra. j. de loca. & conduc. & j. ne prela. vic. suas. que. relam. & hoc quo ad decimas, not. Host. in calleg. ex ratione. Aut queris utrum possint alia negotia ecclesie tractare, & tunc aut queris t nunquid hoc possunt facere in officio inferiori, vt tanquam procuratores, vel syndici: & dic, quod sic vt. j. de syndi. c. vnico. j. de senten. ex com. vniuersitatis. & c. vt fama. §. fin. & eo. tit. c. si clericos. lib. 6. & j. de procur. c. 1. lib. 6. saluo eo quod dicam. j. de præb. accedens. ibi Ioan. And. querit & c. Aut nunquid possunt hoc facere in officio superiori tanquam iudices, tunc, aut queris, nunquid possunt iurisdictionem exercere in spiritualibus, vel quasi: & dic quod non, etiam ex cōmissione episcopi: vt. j. c. proxi. & §. de arbit. c. contingit. vt not. Ioan. Hug. Archi. 96. dist. bene quidem. & Bert. & Inno. & Host. hic. & Ber. j. titu. proxi. c. 2. & Ber. & Host. §. de arbi. cōtingit. Fallit si Papa hoc cōmittat laico: vt 3. dist. §. verum. & 2. q. 5. memnam. & no. hic glo. ad idem. j. titu. 1. cap. 2. exponendo ibi verbum pontificis, id est Papæ qui potest hoc concedere gñaliter vt no. §. de arbit. contingit. prout exponunt ibi Host. & Io. An. ¶ Aut in causis ciuilibus, & personalibus t seu pecuniarijs clericorum seu personarum ecclesiasticarū, & tunc dicunt Hug. & Io. 96. dist. bene quidem, quod episcopus potest eas laicis committere. arg. j. titu. 1. c. 2. & 1. 1. q. 1. clericum cuiuslibet a cōtrario sensu. Sed Ber. & Innoc. & Host. contra. j. titu. proxi. cap. 2. & subaudiunt ibi maxime. Idem Inno. §. de arbit. cōtingit. & §. de off. deleg. de causis. & Ioan. 5. q. 6. placuit. & Bart. Brixi. 1. 1. q. 1. in lita. in fi. & Host. hic. & Ber. & Host. j. titu. 1. significasti. Sed contradicere videntur Vinc. Tan. Goff. & Ber. hic, vbi ipsi dicunt, quod causa pecuniaria, vel mere ciuiles bene possunt delegari laico, idem Abbas in c. significanti. Sed forte episcopus t potest committere laico causam mere ciuilem clericorum: & sic intelligitur sententia Hug. & iura, quæ sibi videntur fauere clericis etiam consentientibus, & non inuitis: secus vbi simpliciter consentit episcopus. & sic intelligitur sententia aliorum. Et est ratio diuersitatis: quia quando committit episcopus expresse tunc ille vitur iurisdictione episcopi & sic ipse episcopus cognoscere videtur, sed nō est ita, quando simpliciter consentit, vt laicus cognoscat, ita not. Archid. 96. dist. bene quidem. Aut in causis temporalibus, & realibus quarum cognitio spectat ad ecclesiam, & huiusmodi negotia ecclesiastica laici possunt tractare etiam ex compromisso: vt. §. de arbi. c. dilecti. & c. exposita. quoniam nō prælati ecclesiastici talia de honestate delegare debent; vt 1. 1. q. 1. te quidem. §. ex ijs omnibus secundum Ber. & Host. hic. vnde videmus communitur, quod prælati ecclesiastici iurisdictionem temporalem suam committunt laicis gubernadum. pro quo. j. ne cler. vel mona. c. episcopus. lib. 6. Et adde quod dixi. §. de consli. c. quæ in ecclesiis. & in calleg. contingit. §. de arbitris.

- 1 Spirituale varie accipi.
- 2 Spirituali annexum quid.
- 3 Decimas percipere cui liceat.

Vanto. ¶ Ad euidenciam huius c. nota quod spirituale t quandoq; strictè qñq; large accipitur. Strictè accipitur fm quod spirituale appellatur illud solum, quo habetur spiritus Sanctus, vt virtus gratum faciens, vel quo datur, vt sacrum; vel quo haberi significatur, vt prophetica potestas faciendi miracula. Large t autem accipitur fm quod comprehendit non solū predicta quatuor, sed etiam ea quæ sequuntur ex sacramēto; vt ius percipiendi decimas & oblationes, quod sequitur ex sacramēto ordinis & etiam illud quod antecedit ad spirituale, vt ius patronatus, quod antecedit ad præsentationem personæ ad aliquam ecclesiam vel prebendam & etiam omnis res sacra instituta ad celebrationem sacramentorum & officiorum diuinorū, vt calix & ecclesia. Similiter t annexū spirituali qñque strictè sumitur vt appellatur illud solum, quod est in illo cui est sacramentum ordinis, vt ius percipiendi decimas & oblationes. Quandoq; large, vt comprehendat quod antecedit aliud ius spirituale, vt ius patronatus, quod antecedit præsentationem nō est spirituale, strictè sumptu vocabulo, nec est annexum spirituali, sed large. Dic etiam quod aliquod ius spirituale vel annexum spirituali large sumptu vocabulo potest competere laico vt ius patronatus. Sed ius percipiendi t decimas vel oblationes ei non competit. sed illud solum qui habet ordinem ecclesiasticum, vel ei qui habet auctoritatem a clericis talia percipiendi, vt sunt quidam regulares, & hospitalarij, & consimiles, vt ista no. Rodof. & Archi. 1. 6. quæst. 7. c. pia. mentis. in glo. ad huius intelligentiam.

- 1 Clericus a laicis non nisi iussu Papae distringi. & 2. fallit. 3.
- 4 Clericus a laico in ciuilibus, quando distringendus. & 5.
- 6 Clericus coram laico non reuocandus. & 8.
- 7 Nullum. sensus: nec ad clericum extenditur.
- 9 Reuocandus vis.
- 10 Clerici coniugati a laicis distringendi.
- 11 Iurisdictione priuati, sententiam non tenere.
- 12 Incapacis iudicis sententiam non valere.
- 13 Iudicis reuocati valida sententia.
- 14 Sententia iudicis non sui quando teneat.
- 15 Dispensare contra que iura non liceat.
- 16 Papa contra quos canones, & contra quos non, dispensare possit.
- 17 Papa dispensans quando peccet.
- 18 Episcopos in Canonibus papales non dispensare.
- 19 Episcopi in Canonibus penales quando, an non, dispensent. & 20.
- 21. 22. & 23.
- 24 Episcopus quibus casibus dispenset. & 25.
- 26 Episcopo inferior quando dispenset.
- 27 Episcopus legem ciuilem ne relaxet.
- 28 Episcopus quando accusatum dispenset.
- 29 Episcopo quatenus dispensare liceat.
- 30 Fornicatores sine Papa non ordinandi.

Si clericus. ¶ Si quæras vtrum clericus possint distringi per iudicem secularem: & in quibus casibus, distingue. aut in spiritualibus & tunc dic, vt dixi. s. eod. decernimus. & de arb. contingit. Aut t in temporalibus & tunc aut quæris, nunquid possint distringi per iudicem secularem ex commissione siue delegatione Papæ & dices, qd sic indistincte, siue agatur ciuilitate siue criminaliter. vt 32. dist. cad. hęc. & ibi no. Io. in gl. ar. qd clericus & c. 2. q. 5. Menam. 63. dist. in synodo. & c. Adrianus. & Hof. & Io. An. j. tit. proxi. c. 2. & Arch. j. de off. deleg. c. ab arbitris. lib. 6. in gl. Et hoc not. Ber. & Hof. s. eo. decernimus. 94. dist. c. 1. vt hoc no. Io. in glo. arg. qd Papa. & 96. dist. bene quidem. vbi hoc no. Io. in glo. non licuit. & gl. ar. qd causa. & de cle. coniug. c. vnico. in gl. subaudiunt quidam. lib. 6. Aut t nunquid possint distringi per iudicem secularem citra cõmissionem, seu delegationem Papæ: & tunc aut nõ sunt coniugati: & tunc aut quæris, nunquid possint coram iudice seculari cõueniri: & tunc aut in causa criminali, & dic qd non, quantuncunq; etiam eps ordinarius clericis cõueniri consentiat, & cõmittat & vna cũ hoc clericus conuentus in hoc consentiat. vt not. j. tit. 1. c. 1. in glo. M. & probatur. 1. 1. q. 1. c. 1. 2. & 3. & c. clericum. & per totũ. & j. titu. 1. c. signifi. casti. & quod dicitur. 1. 1. q. 1. c. 1. 2. & 3. qd nullus præsumat trahere clericum coram iudice seculari absq; permisso epi & c. subaudi maxime. si intelligas, quod loquatur ibi de tractu in causa criminali. Sed hoc fallit primo si sit incorrigibilis, & ob hoc traditus curie seculari. vt. j. eo. cũ non ab hoie. Sed 3o qñ immiscet se seuis & enormibus. fm ea que not. j. de priuile. ex parte. de sent. excom. perpendimus. Tertio qñ inuocatur ab episcopo auxiliũ brachij secularis. vt. s. de off. ordi. c. 1. & j. tit. 1. c. nullus. Alios casus vide per Hof. in summa de sent. excõ. s. quis possit excõicare. sub. s. illo autẽ canone. & de hoc per Io. 1. 1. q. 2. in sum. & c. clericum nullus. & per Hof. j. de sent. excõ. vt fame. & ibi dicam. Aut quæris t nunquid possit cõueniri in causa mere ciuili: & tunc, aut quæris vtrũ possit cõueniri coram eo in causa alia q̄ feudali: & tunc aut de cõsensu, & cõmissione. [episcopi] ordinarij & de cõsensu ipsius clericis cõueniri: & tunc sic. pro hoc. j. tit. 1. c. 2. 1. responsõ a cõtrario. vbi Hof. & Io. Andr. fm vnũ modum exponunt ibi verbũ pontificis, id est episcopi, qui potest hoc concedere in casibus, dicit Ioan. An. scilicet in causa mere ciuili per no. hic & in c. bene quidẽ. j. alleg. & sic nõ vacat ibi arg. a contrario sensu: licet Ber. & Inno. ibi cõtra. Si autem aliter t qd ex commissione epi ordinarij, & cõsensu clericis conueniri: & tunc qd non. arg. 3. q. 6. non liceat. vt ista no. Hug. 1. 1. q. 1. clericum cuiuslibet. & Arch. j. de cler. coniug. c. vnico. in dicta glo. subaudiunt quidẽ. lib. 6. & 96. dist. bene quidem. pro hoc. j. de foro cõpe. seculares. li. 6. Aut quæris, vtrum possit cõueniri corã eo in causa feudali & not. Hug. 1. 1. q. 2. in sum. qd non. Sed Goff. & Hof. tenent cõtra. per decretata. j. eo. ceterum. j. tit. proxi. c. ex transmissa. & de hoc not. Inno. eo. tit. c. ex parte B. in glo. vt. quorũ opi. de facto teneat. & de hoc per Archid. in d. c. vnico. super verbo condemnari. de cler. coniug. lib. 6. vbi tenet opi. prædictam Goff. Sed quicquid dicat Archid. ibi glossatores & oes moderni contra. quod teneas dum modo non fiat distinctio personalis clericis per dominum

feudi sed solum ciuilibus secundum Ioan. Andr. ibi in nouella. ¶ Si quæras nunquid clericis t possint recõueniri coram iudice seculari tunc Io. 1. 1. q. 1. in sum. & 3. q. 8. s. cuius in agendo. & B. & Hof. hic. in glo. vt 2. q. 1. & Ber. & Inno. & Hof. j. titu. 1. c. nullus. & Hof. Pet. de Samp. & Io. An. in c. qualiter. & Hof. j. de rescrip. dist. lib. 6. & in summa tit. de excep. s. vt. ad fi. sub. s. quid si clericus prosequatur. dicunt qd sic cũ quibus concordant Goff. & Vinc. & cõter omnes alij. Sed contrarium dicunt Hug. & quidam alij, scilicet qd clericus recõueniri nõ potest corã iudice laico actione, quæ infamet: imò videtur, qd de nullo crimine clericis etiam ciuilitate, vel in modũ exceptionis puta, vt repellatur a testimonio laicus iudex cognoscere possit per ea quæ not. per Inno. j. tit. 1. verum. Glo. 2. in fin. & Hof. & Io. Andr. post eum dicentes, qd de crimine laicorũ nec directe, nec incidenter potest laicus cognoscere, sicut nec de legitimatione. arg. hic. & j. de ordi. cog. tuam. qui si. sint legi. lator. j. tit. proxi. postulat. Nec ob. si dicas qd contra clericũ productum in testem coram laico obijcitur crimen, & probatur vt a testimonio repellatur. j. de testibus testimonium. quia nõ propriè obijcitur crimen clerico, vel cõtra clericum. sed contra laicum qui cum producit. Et quia ipse ex eius repulsione penam patitur, & non clericus: quia eius testimonio nõ creditur. Nec obstat. fm Hof. & Io. Andr. bi. C. de testi. l. nullum. t vbi dicitur, qd si testis inferendo testimonium aures iudicis offenderit per eum puniri debet: quia lex illa clericos testificantes corã laico non adstringit, & etiam in hac materia videtur dicendum, qd si coram laico crimen opponitur clerico, vt a testimonio repellatur. huiusmodi cognitio sit diocesano remittenda. arg. j. titu. proxi. nullus. de ordi. cog. tuam. de solu. c. fin. & per ea quæ dicam post Hof. & Io. Andr. j. de mut. peti. c. 1. dist. 4. Hanc partem etiam tenet Arch. in c. vnico. de cler. coniug. lib. 6. In glo. sic. 1. 1. q. 1. in si. ibi si audacia concedatur & c. dicens t qd etiam in ciuili nõ potest clericus recõueniri coram laico: & qd de hoc est tradita regula negatiue. 1. 1. q. 1. c. 1. & 2. nunquam reperietur vitia etiam in causa reconuentionis & Pet. de Bellapert. C. de sent. & interlocu. om. iud. in aut. & consequenter. hac potissimum rone quia clericus etiã expresse iurisdictione laici ad causam suam prorogare non potest. j. tit. 1. si diligenti. ergo nec tacite. & Spec. tit. de reconuentione. s. r. vers. quid si laicus & c. & Abbas saltem in causa criminali. j. de mut. peti. c. 1. Quorũ opinionem credo veriorẽ in casu, vbi laicus procuraret fraudulenter se cõueniri corã iudice seculari ad finem, qd clericũ coram eo reconuentione possit: quia fraus, & dolus nemini patrõ õnari debent. s. de rescrip. c. sedes Apostolica. ff. de rei vend. l. in fundo. cũ ibi alleg. & hoc innuit Hof. in sub. s. alleg. qd si clericus & expressius Hof. & Io. An. in c. alleg. qualiter. aliter prior op. videtur posse sustineri de iure & esse verã factam in causa ciuili. vt not. Spec. in tit. de reconu. s. 1. vers. quid si laicus iniuriatur. & s. 2. vers. sed pone clericus. & eam tenet Ioan. Andr. hic. ¶ Respondeas ad rationes cõtrarias: primo ad illam Archi. qd licet de clericis nõ habeamus casum expressum: satis est quod tex. habemus t qd reconuentione facit illum iudicem qui alias iudex non est. Capi. autem. j. per eum alleg. loquitur in accusatione. ne. ca. 2. loquitur in eo qui trahit. ¶ Ad rationem Pet. respondet negari non posse quin clericus faciat laicum iudicem cause sue agendo coram ipso cõtra laicum: quod ergo potest actio, potest & reconuentione, & fortius hæc ratio procedit cum coram laico conuenit laicum, quem etiam posset coram ecclesiastico iudice conuenire. j. titu. 1. c. m. sit. Multi clerici amplectuntur opinionem cõtrariam, sed videtur sapere tyranniam & cõtra equitatem. De criminali dicam. j. de mu. pe. c. 1. Aut sunt coniugati t & tales conueniuntur & recõueniuntur coram iudice seculari in omnibus casibus, in quibus conueniuntur, & reconueniuntur nõ coniugati, & etiam in alijs casibus qui leguntur & no. in dicto cap. vnico. de cleric. coniugati. lib. 6. ¶ Sed si quæras vtrũ ista lata a non suo iudice valeat & teneat, refert, aut est t oino priuatus iurisdictionem, aliquam nõ hns nec cum administratione, de quibus legi. & not. C. vbi & apud quos. l. vt. & s. de resti. in integ. c. pen. & cõstat, qd ista lata per talem non valet. ita intellige. s. de consti. cad. nostram. 2. q. 1. in primis. etiam si partes in eum cõsentiant, tanquam in iudicem quia priuato rũ cõsensu & c. C. de iurisd. om. iud. l. priuatorũ. secus si tanquam in arbitrum, vel arbitratores. vt. s. de arb. per totum. & ff. & C. de arb. per totum. Aut non est oino priuatus t sed est iudex iurisdictionem hns, & tunc aut quæris de tali causa, cuius iudex infans non est capax citra delegatione seu commissione illius superioris qui eam sibi cõmittere potest, vt iudex laicus qui non est capax causa spiritualis, vel alias ecclesiastica,

sticæ, nisi de authoritate superioris, vt de hoc dixi. s. eo. c. decernimus. vel episcopus causa clericis subditi alterius episcopi in casu certo, focus in casu dubio vt statim dicitur nisi interueniant illa, de quibus not. per Hof. j. titu. proxi. c. signifi. casti. & per Card. j. de sup. ng. præla. c. Romana. lib. 6. & constat quod sententia lata per talem non valet: etiam si partes expresse consentirent, in eum vt in iuribus alle. & hic & C. si a non cõpe. in l. 2. & 3. & fi. Aut quæris de tali causa cuius iudex sententias est capax t etiã citra delegationem vel cõmissionem superioris: puta per prorogationem tacitam vel expressam, vt tu es iudex laicus in causa alterius laici subditi: tunc aut iurisdictione ipsius non est prorogata expresse & tunc valet ista: quia eo casu ista est lata a suo & cõpetenti per prorogationem. vt. ff. eo. iudi. l. 1. Aut iurisdictione ipsius nõ est prorogata expresse, & tunc aut reus opposuit exceptionem non sui iudicis. & iudex in dubio pronuntiauit eum de iurisdictione sua, & postea eum condemnauit vel absoluit: & tunc valet sententia, quia per primam sententiam interlocutoriã, quæ habetur pro veritate. vt. ff. de reg. iur. l. res iudicata. cepit habere iurisdictione in causa. ff. de iudi. l. si quis ex aliena. & l. 2. s. sed si dubitetur & no. Accur. ff. si quis in ius vo. non ierit. l. 2. Aut non opposuit t exceptionem non sui iudicis: & tunc nõ valet ista: quia non est iudex, nec reus, errando suam iurisdictionem prorogauit. ff. de iur. om. iud. l. si per errorem. Vnde vtraciter loquendo credo, qd illa regula, ista a non suo iudice lata nõ valet, et generaliter vera, & in casibus prædictis, in quibus dixi istam valere habere iurisdictionem vel natam vel datam: & idem in casu. j. de rescrip. c. statutum. s. cum vero. in fin. lib. 6. Vnde in negotijs differendis non solũ est necessaria scientia, sed etiam potestas. vt. xx. dist. in summa. ¶ Super glo. quia de potestate. Si quæras vtrum & qui prælati possint dispensare, & in quibus, distingue aut quæris vtrũ possint dispensare contra legem diuinã: aut contra legẽ naturalem: aut cõtra legem canonicã, vel ciuilem. In t primis duobus casibus dic qd non. Pro primo facit. s. de maio. & obe. cum inferior. cum ibi alleg. Pro secundo s. dist. in prin. saluo eo quod dicam de Papa. j. de concess. præb. proposuit. Si quæras de tertio casu, scilicet vtrũ possint dispensare contra canones & in quibus, distingue, aut quæris de Papa, aut episcopi, & alijs superioribus episcopi alijs a Papa, aut quæris de abbatibus, & alijs inferioribus prælati. Si de Papa dic t qd ille potest mutare canones, prout vult, & contra eos dispensare. vt. s. de consti. c. 1. & c. h. & j. eo. tit. de consti. c. licet Romanus. li. 6. Sed hoc fallit in casibus: in primo modo non potest dispensare contra canones articulos fidei vel legem diuinã continetes. Item nõ potest dispensare seu facere dispensationem per quã subuerteretur status vniuersalis ecclesiæ, & ista probatur. 1. s. dist. licet sancti. 2. q. 1. memor sum. j. de concess. præb. proposuit. & adde quod ibi dicam. Item nõ dispensat vbi cõp. qd decolorat vniuersalis status ecclesiæ. vt. 1. q. 7. & si illa. & hoc not. Arch. 2. s. q. 1. c. i. c. i. quidam. in glo. si. Item non potest dispensare cum monacho manente monacho, qd habeat proprium. j. de sta. regu. cũ ad monasterium. in fi. quod intellige vt ibi no. per Inn. & Hof. & vtribi dicam. & in alijs casibus not. j. de resti. spol. literas. super verbo nõ potest dispensare, & plenius in Spe. tit. de leg. s. nunc breuiter. ¶ Et nota qd t si Papa in casibus in quibus potest ex causa dispensare, dispenset sine causa iusta, peccat, & ille cum quo dispensatur: licet habeat exceptionem quo ad ecclesiam vt not. Gof. Ber. & Hof. j. de vo. non est. & Inn. s. de renun. cũ inter. j. de statu mona. cũ ad monasterium. Glo. nisi ex causa. & Hof. post eum. & Spec. rubr. de dispensa. papali. in fi. & Gen. in extrauag. Ioan. 22. quæ incipit, execrabilis. gl. 2. qd intellige, vt dicã in c. alle. cũ ad monasteriũ. ¶ Si quæras de episcopi & superioribus alijs a Papa tunc refert, aut t quæris nunquid possint dispensare cõtra canones ius prerogatiuum, seu priuilegium singulare dñi Papæ continetes, vel respectientes, & tunc non possunt. s. de transla. episc. c. 1. & c. in ter corporalia. & c. quanto. & c. licet. & c. off. lega. c. c. translationem. cũ ibi no. Aut nunquid possint dispensare contra alios canones & tunc refert, aut quæris nunquid possint dispensare contra canones, qui imponunt penam, vel legem, regulã seu normã ipsi episcopi & archiepiscopis & alijs superioribus, seu p̄mouendis ad dignitates episcopales seu superiores: & tunc dic qd non possunt. sed eo casu solus Papa dispensat: nisi in illis, vel alijs canonibus dispensationem ijs inferioribus concedat. Ita intellige. s. de tẽpo. ordi. dilectus. alias essent iudices in causa propria quod esse non debet. C. ne quis in sua causa ius si. di. in ru-

bro & nigro. & in facto suo seu in causa ad vtilitatem suam dispensarent, quod esse nõ debet. arg. j. qui fil. sint legi. per venerabilem. s. de filijs. ver. in quo & c. & ita not. G. de Mõte Lau. extra de priuile. c. 1. super verbo dispensare. in clem. Item Hof. & Io. Andr. s. de biga. c. super eo. dant pro regula qd in omni casu quo meretur eps depositionem ad solum Papã spectat dispensatio, ad quem spectat depositio. 3. q. 6. quamuis. & c. multũ. & c. dudum. cum regulariter eius est soluere, cuius est ligare. s. de transla. c. 2. s. 1. de maio. & obe. cum inferior. Item cum p̄mouendis ad episcopatus dispensare nõ possunt. fm Pet. de Samp. & Abb. & Ioan. Andr. hic. ad hoc. s. de elect. innotuit. ¶ Aut nunquid t possint dispensare cõtra canones, qui imponunt penam, vel legem, regulã seu normam alijs inferioribus prælati vel alijs clericis vel laicis: & tunc aut quæris de canonibus penam imponetibus: aut de canonibus penã non imponentibus. Si de canonibus penã imponetibus: tunc aut imponunt penam in foro penitentiali: aut in foro iudiciali & cõtentioso. Si in foro penitentiali tunc dicit Gul. de Monte Lau. in d. c. 1. de priuile. in cle. qd quilibet sacerdos potest dispensare. 82. dist. prebyter. Sed ego Henricus credo sic dicẽdum, Aut delictum seu peccatum est notorium: & tunc non pnt dispensare, nisi in casibus eis expresse permisis. vt. j. de p̄gni. & remis. ca. 1. & not. Hof. eo. tit. significauit. Aut t est occultũ & tunc possunt, nisi in casibus expresse eis phibitis: quia tpa plenitudinis sunt arbitraria. vt. 2. s. q. 7. tpa plenitudinis. qd intellige vt leg. & not. s. de tẽpo. ordi. c. vlt. & ita intellige opin. prædictã. G. de Monte Lau. Si canones sunt tales, qui penã imponunt in foro iudiciali, seu cõtentioso tunc refert, quia aut imponunt penã irregularitatis, & tunc non pnt dispensare: nisi expresse eis concedatur. 1. 1. q. 3. si quis eps. & not. gl. 50. dist. presbyteros. & est expressum. j. de re iudi. cum aternis. de sent. exc. c. cũ medicinalis. & c. is qui. s. is vero. li. 6. & hoc ibi no. Card. G. & Io. An. Aut imponunt penam excõicationis, & tunc possunt dispensare, nisi eis expresse prohibeatur. vt legi. & not. j. de sent. exc. c. nuper. Aut imponunt t penã suspensionis vel interdicti, & tunc aut penã est certo tpe limitata, & tunc nõ possunt dispensare, nisi eis expresse cõcedatur. s. de elec. cũ in cunctis. s. clerici. eo. ti. si conpromissarius. s. porro. lib. 6. j. de re iudi. cũ aternis. s. si quis aut. de sent. exc. cum medicinalis. s. si quis aut. eo. lib. vbi hoc not. Card. Archi. & Io. Andr. j. de elec. cupientes. s. ceterum. super verbo suspensos. lib. 6. Aut penã non est certo tpe limitata: & tunc possunt dispensare nisi vbi contrariũ inueniretur expressum. arg. j. de regula. non solũ. lib. 6. Fallit vbi contrariũ inuenitur expressum, vel Papa sibi dispensatione reseruauit. & sic potest intelligi. c. alleg. s. de tẽpo. ordi. dilectus. Aut imponunt t aliam penam & tunc aut quæris nunquid possint dispensare cum iam depositis actualiter p̄pter crimen iuxta formam. ca. degradatio. j. de penis. li. 6. & dic qd non pnt cum talibus dispensare. Sic potest intelligi hic. s. si vero. Sic etiã intellige qd legi. & not. j. de cle. excom. mi. cleri. Aut cum nõndũ depositus saltem actualiter iuxta formã. c. degradatio. j. de pe. lib. 6. & tunc sequendo opi. Hof. dic qd in adulterio, & minoribus criminibus adulterio pnt dispensare, nisi expresse phibeatur, vt hic in. s. de adult. a contrario sensu & pro hoc. j. de cler. coniuga. c. sane. 2. vbi idem sentiunt Tan. & Goff. idem not. Goff. in summa sua titu. de cler. coniug. s. sed queritur. & hic idem Arch. 50. dist. in sum. & 1. q. 7. nisi rigor. & Lau. 1. q. 5. in sum. quorũ glo. videtur approbare Io. An. j. de supplen. negli. præla. c. Romana. in fi. lib. 6. in nouella & hic. vnde cũ clerico qui cõmisit adulterium incestuosum non possit eps dispensare & hoc propter incidentem incestu. arg. ff. ad l. l. de adul. l. vim passam. s. præscriptio. ne. vt no. Vin. hic. & Io. An. post eum & Archi. 2. q. 1. c. virginem. & vide ibi Io. An. Aut sunt tales canones t qui nullã penam, sed solũ legem regulam, seu normã imponunt inferioribus: & tunc aut quæris nunquid possint dispensare in casibus in quibus eis cõcedit eis expresse potestãtẽ dispensandi, & tunc nulli dubium, eos dispensare posse. vt. j. de eta. & quali. c. vnico. li. 6. & de fil. presby. eo. lib. Aut in casibus in quibus ius expresse eis dene gat potestãtẽ dispensandi & tunc non pnt. ar. c. dilectus de tẽpo. ordi. & de fi. presby. c. dilectus. quia quæ cõtra legem sunt & c. C. de legi. nõ dubiũ. Aut in casibus, in quibus ius nõ concedit, nec denegat expresse eis potestãtẽ dispensandi, & tunc sequẽdo opinionẽ Inn. hic in gl. nõ licere. ver. vel dic forte & melius. Aut quæris t nunquid possint dispensare in casibus in quibus ius concedit simpliciter dispensatione nõ specifiãdo per quẽ valet dispensari: & tunc pnt dispensare, nisi expresse prohibeant. vt. j. de cler. exc. mi. postulat. & in d. c. nuper. j. de sen. exc. Aut nunquid possint dispensare in casibus, in quibus ius nõ concedit

nec simpliciter nec specialiter dispensationem, & tunc non possunt dispensare, nisi in casibus expresse permisis. vt. j. de consanguini. & affi. q. dilectio. 3. q. 6. quod scripsi. j. de preb. de multa. & j. de elec. c. nemo. lib. 6. Et est ratio: quia cum epi debeant seruare canones non debent contra facere: nisi expresse eis concedatur. vt. 2. q. 1. c. 1. 2. 3. & 4. fm Inno. Fallit fm Hosti. in c. alleg. de multa. in casu ubi imminet necessitas vel utilitas eccle. hie. idem Arch. j. de elec. licet canon. li. 6. vbi de hoc. & de consuet. ca. 1. lib. 6. ¶ Si quæras de prelati inferioribus episcopis: tunc dic qd non possunt dispensare, nisi in casibus eis specialiter concessis, & expressis in iure. Sic intelligo quod not. Inno. & Host. j. de eo qui fur. or. re. c. fin. cum G. & Host. & Inno. & Compo. s. de postu. prela. c. fin. & Ber. & Host. j. ne cle. vel mona. c. non magno. gl. fi. & de sent. exc. cum illorum. in fi. & Spec. tit. de leg. § sunt quoq. in fi. & G. j. de elec. c. ex eo. super verbo superiores. lib. 6. & 16. q. 1. ecclesia habet senatum. glo. adde dicit Inno. Et est ratio: quia dispensatio est de maioribus negotijs. vt. 1. q. 1. dixi. & maiora negotia debent episcopis referuari. 2. q. dist. perlectis. j. de exc. prela. sicut vnire. & quia episcopi sunt administratores canonu vt dictum est. 2. i. dist. circa princ. Et de ista materia vide plene per Inno. in d. dilectus. glo. prohibetur episcopo. per Host. ibi. & in summa. § quis possit. & plenius in Spec. titu. de lega. § nunc de episcoporu dispensatione. vbi ponit. 7. 20. & 12. casus in quibus potest episcopus dispensare. & per Archi. j. de elec. licet canon. in glo. Dicunt quidam. li. 6. & per G. de Monte Lau. extra de relig. do. c. 1. super verbo fortius. in cle. vbi dicit. qd in omni casu tangente inferioribus, potest episcopus dispensare, nisi expresse prohibeatur. quod non credo generaliter verum: ideo dic vt supra.

27 ¶ Si quæras de quarto, scilicet vtum possint dispensare contra legem ciuilem, tunc dic qd non: alias falcem suam mitterent in messem alienam. s. de elec. venerabilem. j. eo. nouit. quod tñ intellige vt dixi. s. de consuet. c. 1. dist. 1. in fi. Et casus in quibus Abbas potest dispensare, vide in Spec. titu. de leg. § sunt quoq. ver. Abbas quoq. Dicit Io. Andr. hic qd hæc decret. loquitur in criminibus manifestis: quia in occultis dispensatio non est necessaria: quod dic vt. s. de temp. ordi. c. vlt. Item post peractam penitentiam nedum potest iuxta formam huius. c. dispensare, sed etiam debet. fm Pet. de Samp. Abb. & Io. Andr. arg. 50. dist. domino sancto. Est enim dispensatio quandoque debita, & de hoc. 1. q. 7. exigitur. & in Spec. tit. 2. § genera. nec impeditur propter scandalum. Dicunt etiam Gul. Nazo. Io. de Deo Fran. Pe. Abb. & Ioan. Andr. qd episcopus si iuncto accusatori, etiam qui iam probauit: potest dispensare cum accusato qui egit penitentiam, cum hoc habeat a iure: quod beneficium non est sibi aufertur. i. de reg. iur. indultum. li. 6. nec facit iniuriam. & c. s. de elec. cum ecclesia. ad hoc. 50. dist. si quis presbyter. & de hoc in Spec. de aboli. § r. ver. sed cum is. Cum accusatore vero qui non probauit dispensare non potest: tum quia punitur ex præsumptione calumnie: tum quia non egit penitentia. de hoc in d. § nunc de episcoporum. ver. sed nunquid cum accusatore. Item dicunt idem Pet. & Abb. & Io. An. qd per simplicem dispensationem tñ episcopi, dispensatur intelligitur in acquisitis, & acquirendis ordinibus, & beneficijs: cum enim dispensatio sit beneficium late est interpretandum. de dona. cum dilectus. de priuile. quia circa. de verb. sig. olim. quod intelligitur quo ad iura que dispensans conferre potest. Et sic non obli. j. de consan. & affi. qd dilectio. Dicunt etiam, qd per dispensationem epi non erit habitus ad epatum, vt in calle. innotuit. Et sic notorij fornicatores, & alij similes quamcumq. penitentiam egerint, non pnt sine licentia Papæ in epus promoueri: quod satis est graue secundum Abb. & Io. An. Et de ista materia not. per Ray. in sum. sua. & per Alten. ti. de dispen. art. 3. & per fratrem Io. in sum. de confess. tit. de lapsis, & dispen. q. 3. Hæc tñ sufficiant pro gñali & summaria cognitione huius materie: quæ est satis dubia & cõfusa.

Cæterum. ¶ Si quæras coram quo iudice, seu coram quibus iudicibus causę feudi debent agitari. vide. j. de feu. ca. 2. vbi de hoc dicam.

- 1 Subtilitas quæ admittibilis.
- 2 Subtilitas captiosa & reuocanda.

Dilecti. ¶ Si quæras, nunquid subtilitas approbetur, distingue aut est subtilitas utilis & rationabilis tendens ad indagacionem intellectus iurum, vel cuiuslibet alterius veritatis: & talis subtilitas approbatur. vt. j. de fer. capellanus. in fi. & de celebra. missa. c. Martij. & s. de transla. episco. c. 2. § 1. ver. licet ergo. Aut est subtilitas captiosa & perniciofa & talis

reprobatur: vt in iuribus hic alleg. in prin. gl. & 2. q. 1. schisma. 3. 7. dist. relatum. Ita distinguit Host. hic. & in d. ca. capellanus. ¶ Si autem quæras vtum actio sit exprimeda in libello. dicam. j. de libel. obla. c. significantibus.

- 1 Excommunicatum occultum, omnimodo in iudicio stare.
- 2 Excommunicatus minori, quatenus in iudicio stare potest.
- 3 Excommunicatus maiori, non, nisi excipiens, iudicio stet.
- 4 Excommunicato, quando agere liceat. 5. 7. 8. & 9.
- 5 Appellationem prosequi, an possit excommunicatus.
- 6 Excommunicato non restituendo actiones perire.
- 7 Excommunicatione, quando recte excipietur.
- 8 C. significauit. sensus.
- 9 Excommunicatus, appellatione cum principali, mixta an audiendus.
- 10 Reconuentionem conuentioni commensurari.
- 11 Compromitti in excommunicatum non posse.
- 12 Excommunicatus an in foro procurret.
- 13 Excommunicatus non sit aduocatus.
- 14 Excommunicatus nec iudex nec testis sit. fallit. 19.

Intelleximus. ¶ Si quæras vtum, & qñ excommunicatus in iudicio stare possit, distingue: aut est occulte excommunicatus: aut publice, seu manifeste. In primo casu dic tñ indistincte, qd in iudicio stare potest. siue vt iudex vt no. per Ber. Inno. & Host. j. de re iudi. ad probandum. per Inn. & Host. j. de sent. exc. c. si vero. per Arch. 2. 4. q. 1. in sum. super verbo toleranda. Siue vt pars. vt legi. & not. j. de excep. pia. §. si quis igitur. & ver. q. si non. per totu. li. 6. Siue vt testis vt not. Host. j. de testi. c. testimoniu. super verbo opponitur. siue vt procurator vt no. Spec. rubr. de produr. §. rationem igitur. causa. in prin. ar. c. allegato. pia. & 3. q. 7. §. tuam. siue vt aduocatus. j. de sen. exc. decernimus: a contrario. lib. 6. Et est ratio: quia cum sit occultus, presumo eum de crimine emendatum, quia occultum in meliorem partem interpretor. j. de foreleg. ex tuarum. de reg. iur. estote. vt not. Io. 2. q. 7. ipsi Apostoli. Alia est ratio: quia idem est de eo quod non est, & de eo quod non apparet. ff. de cõtrahe. empt. & vendi. l. 3. §. 4. nonne. Item ecclesia nõ iudicat de occultis. vt. j. de simo. sicut tuis. in fin. & c. tuas. 3. 2. q. 5. Christiana. In secundo casu refert, aut est excommunicatus minori excommunicatione tantum. aut est excommunicatus maiori. In primo casu tunc aut est in iudicio tanquam pars: & dic qd bene potest tam agendo quam defendendo, vt legi. & no. j. de excep. a. nobis. & no. Car. j. de sent. exc. cum medicinalis. li. 6. Siue, vt aduocatus. j. de sen. exc. decernimus. a contrario. lib. 6. Fallit in accusatione criminali ad quam nõ admittitur, cum sit criminosus. vt. 3. q. 7. qui sine. & c. postulatus. & c. iudicet. & c. ipsi apostoli. 3. 2. q. 6. nihil iniquius. j. de adul. c. pen. & vlt. vt not. per Ber. & Inn. & Host. in calle. a nobis. excepto heretico, qui etiã a criminoso, & infami accusari pot. vt. 2. q. 7. alieni. & §. in hoc. fm Ber. & Host. in c. alleg. a nobis: Aut est in iudicio vt testis: & dic qd non potest. j. de testi. c. testimoniu. in prin. & c. veniens. 2. §. fin. nisi in casu, vbi excommunicatus maiori testificari, posset. vt in causa hæc resis, vt statim dicam in fi. Aut est in iudicio vt iudex, & nõ potest vt. 3. q. 7. qui sine. & cap. postulatus: & quæ legum. & notan. 2. q. 7. ipsi apostoli. & j. de accu. c. 1. Si quæras in secundo casu, scilicet qñ est excommunicatus maiori excommunicatione: tunc aut quæris vtum possit esse in iudicio vt pars: aut vt procurator: aut vt aduocatus aut vt iudex, aut vt testis. Si vt pars tunc aut excipiendo, & se defendendo: & dic qd sic, siue per se, siue per procuratorem vt hic. & j. de sen. exc. cum inter. c. dilecti. & c. dilectæ. & c. significauit. Et hoc intellige veru, siue excipiat de facto, & opponedo exceptiones facti: vt negado se debere, & introducendo testes, & defendendo se, siue excipiat de iure, & opponendo exceptiones iuris, vt si velic aliquid obijcere in personam accusatoris vel testis. arg. huius. c. & j. de excep. c. inter. fm Vinc. ibi idem. Arch. 4. q. 1. in summa. super verbo gl. excipere. & c. quod aut. super verbo primitus. licet Hug. ibi teneat contrarium in exceptionibus iuris. Item hoc veru nedum in reo necessario, seu exiepiens necessario puta, illo qui notatim tractus est ad iudiciu necessario se habet defendere. Iudicium enim redditur in inuitu. vt. ff. de verb. obli. inter stipulantes. §. r. sed etiã in reo voluntario: seu in excipiente voluntario: puta si aliquis canonicus voluitarie se opponit ei, qui electus est in prælatum ecclesie suæ per tñ confirmatione electionis sue. Vnde excipiens contra petentem suã electionem confirmari prætextu

con. mu.

excommunicationis repelli non potest. ar. j. de exceptio. c. dilecti. vt hoc not. Host. eo. tit. cum inter. & Ber. & Host. j. eo. exhibita. In gl. exceptio excommunicationis. licet Innocen. in calle. quom inter teneat contrarium in reo voluntario: cuius opi. sequitur Guil. in calle. pia. super verbo agentes. & male, vt credo saltem, vbi excipiens exciperet ad vtilitatem & defensionem ecclesie ad quam tenetur, propter quod necessarius, reus censeatur. Nullus. n. potest dici necessarius excipiens, quã si qui malum prælatum intendit repellere. Quid. n. grauius, in tolerabilius aut periculosius, quam quod detur lupus loco pastoris, disipator loco cultoris: homicida loco medici, tyrannus loco defensoris: inimicus loco aduocati? vti que nihil. s. de electio. ne pro defectu. & c. nihil. fm Host. sed nomine suo, proprio & pro suo interesse non admittitur, & sic seruat hodie curia vt hoc notat Spec. tit. de actore. §. j. in 3. col. ver. sane req. necessario. Aut conueniendo & agendo tñ & tunc, aut conueniendo & agendo pro eo, & super eo, quod impeditur facere id quod licite facere pot. & debet, & tunc pot. vt. g. aliquis eum impedit constituere procuratorem, vel si vadat ad curiam pro iniectioe manuum in clericum, & in via offenditur, nã in his, casibus potest conueniri, & agere, & audietur. arg. j. de excep. venerabilem. ff. de iudi. l. si longius. fm Vinc. hic & idem not. Archid. 4. q. j. in sum. in gl. adde & potest per procuratorem. Aut contraueniendo, seu agendo aliter quam pro eo, vel super eo quod impeditur facere illud, quod pot. facere, & debet. Et tunc aut quæris nunquid possit stare in iudicio in causa abfolucionis, & ad finem adfolucionis obtineadæ ab excommunicationis. Inia. & dic quod sic. s. de offi. delega. ca. prudentiam. §. sexta. quod dic vt ibi dixi. & c. cum contingat. j. de rescrip. ca. ipso iure. lib. 6. Aut aliter quam in causa abfolucionis, & tunc aut in causa appellationis iudicialis, aut extra iudicialis. Si in causa appellationis iudicialis, tunc potest vt j. de except. cum inter. & c. fi. & 3. q. 9. reuera. quod verum etiam si erat actor origina liter in causa principali: quia talis, etiam si sit excommunicatus, appellare pot. & appellationem prosequi. vt j. de except. dilectæ. & c. significauit. & no. Inno. & Io. An. ibi. & eo. tit. c. exceptionem. licet Host. in d. c. significauit in actore originaliter appellante contradicere videatur: vt statim sequitur in versic. vnum tñ. Intellige tñ sane quod in causa appellationis licet cognitio pro re actu excoicationis non impediatur, executio tñ inia, impeditur. vt j. de except. capia. §. sed si post rem lib. 6. secundum Card. ibi in glo. etiam causa appellationis. & G. in glo. 1. & tunc aut appellatur in iudicio ante excommunicationem, & negotium est ad superiorem per appellationem deuolutum, & tunc similitur potest. arg. 3. q. 9. reuera. Aut post excoicationem appellatur, vel per appellationem ad superiorem fuerit negotium deuolutum, & tunc distingue vt not. Card. & G. j. de excep. pia. lib. 6. Quia aut appellatio est mere extraiudicialis. vt s. de elec. cum nobis olim. j. de appellatio. bona. & talis appellatio est dumtaxat prouocatio ad cam. vt j. de appella. cum sit romana. §. j. & tunc appellans bene repellitur ab agendo per exceptionem excoicationis: & ita intellige gl. Inn. in d. c. cum inter priorem. glo. j. vers. item nota quod excoicatus. vbi dicit quod repellitur. Aut appellatio non est mere extraiudicialis, sed hêt aliquid de iudiciali, quod impugnat, vt de facto nedum partis, sed potestatis, vt si executor prouidit de beneficio, quod dico meum, vel mihi debitum, vel executor legitimas exceptiones coram eo propositas non admittit dicendo se non hñe necesse assumere partes iudicis, vt no. Inno. j. de præsump. dudum. & appel. propter hoc prosecutio talis appella. non impeditur per obiectum exceptionis excoicationis, & ita intellige gl. Inn. s. de maio. & obe. c. dilecti. in glo. ad quid valet. versic. & est alius magnus effectus, vbi dicit qd non repellitur. Aut quæris vt vtrū possit stare in iudicio conueniendo & agendo in causa principali & tunc refert. Aut excoicatus agit causam nullitatis, vel impetrat rescriptum super nullitate inia, etiã tacito de excoicatione, & tunc in iudicio stare potest. Inia. sicut tacito de excoicatione, vt j. eo. c. si qñ sententia est aliqua, multo magis quando est nulla. arg. s. de electio. cum in cunctis. in prin. qui si sint legi. per venerabilem. pro hoc etiam facit j. de excep. c. significauit. ibi cum omnis legitima defensio & c. & qui omne, dicit nihil excipit. s. de maio. & obed. c. folite. in fi. & hoc not. Host. in d. c. significauit. Sed Io. And. credit ibi contra. per decret. j. j. de rescrip. lib. 6. Et melius vt credo) quia in appellatione, nullum restat remedium lapsis temporibus, j. de appella. ex ratione, & c. oblate. secus in nullitate, quo casu ius excommunicationis saluum manet, cum inia nulla nunquam transeat in

rem iudicatam. Aut excoicatus agit aliam cam seu in alia ca, quam in causa nullitatis & tunc refert. aut agit in causa restitucionis in integrum, aut in causa spoliationis, aut in alia. In primo casu refert, aut in causa restitucionis, quæ ex solo fauore petentis restitucionem non dependet sed potius ex causa expressa, qua probata, nisi subueniretur, innoceus damnetur, vt quia non appellauit iuste impeditur, vel anima periclitaretur vt conqueatur de quavis sententia censuræ ecclesiastica: arg. j. de excep. cum inter. s. de restitu. in integ. ex literis. & tunc in iudicio stare potest. arg. c. alleg. significauit. quando dicit omnis legitima defensio & c. vbi no. Host. hoc. Aut excommunicatus agit tñ in causa restitucionis, quæ ex solo fauore dependet, & tunc nõ pot stare in iudicio: imo per exceptionem excoicationis repellidebet. fm Host. in d. c. significauit. j. de excep. & Ioan. And. ibi post eum. In secundo casu. quando agit in causa spoliationis, dic, quod in iudicio stare non potest. Et quod excoicatus maiori excoicatione non possit petere restitucionem, obstante exceptione excoicationis, vt no. Ber. & Hosti. s. de rescriptis. dilectus. j. de offi. deleg. prudentiam. §. sexta. de procura. ex in situacione. ibi in glo. sua penul. Idem tenet Archid. 1. 4. q. 1. in summa. super verbo non debet peti. & 18. q. 2. c. abbates. glo. sic clerici. in fi. & de excep. c. pia. super verbo agentes. lib. 6. & Inno. j. de conce. præben. cum noltris. in gl. credimus. ad hoc vers. item faciendum. & Host. ibi. & Spec. tit. de pen. & hoc §. fin. ver. est octauus. & ad hoc facit quod not. Io. 3. q. 7. §. veru. in glo. ecce. in fi. facit etiam. j. de excep. exceptionem. quod verum est in excoicatione maiori, minoris autem excoicationis, obiectio non impedit restitucionem spoliat, sicut nec obiectus alterius criminis. j. de restitu. spolia. c. item cum quis. vt hoc not. Vinc. in glo. calle. prudentiam. iuxta fi. & Arch. in c. alle ga. in nomine dñi. in glo. pen. In tertio casu. si qñ agit in alia causa nullitatis, vel restitucionis in integrum, vel spoliationis, tunc dic, quod in iudicio stare non potest etiam quoad interruptionem faciendam in actione tempore peritura. fm Hosti. & Io. And. in d. c. significauit. & hoc dummodo per exceptionem excoicationis repellatur per reum, vel per iudicem. Per reum si excommunicationem probare possit, licet non sit publica per iudicem, si excoicatio sit publica, alias secus, in d. c. cum inter. & c. exceptionem. & c. fi. de excep. & c. titul. c. pia. lib. 6. Vnum tñ dicit Host. in prædic. c. significauit. & j. de excep. quod si is, qui in causa principali erat actor, & nunc actor in causa appellationis, sicut in principali repulsus fuisset ita & modo repellatur. Si ergo vult audiri faciat se absolui. ad hoc. j. de excep. exceptionem. s. de offic. deleg. prudentiam. §. sexta. Dicit etiam, quod si tñ excommunicatus taceat quod tempus transeat infra quod appellatio debuit exorceri, de hoc, conqueratur per quem stat. arg. ff. de mino. l. cum mandato. C. de transla. cum donationis. nam ex quo lapsum est tempus, nec subest iusta causa subueniendi, rata maneat inia. in auth. de ijs qui ingredi. ad ap. §. hoc quoq. statuiimus. collatio. 5. 2. q. 7. si quis appeller. j. de appellatio. constitutus. §. si. Sed Io. And. ibi dicit quod forte transeat hoc dictum Host. in appellatione in terposita a diffinitiuâ. Sed si actor appellaret a grauamine credit verum quod dicit Vinc. qui dicit, quod finita appellatio nis articulo cum iudex appellationis hñet cognitionem negotij principalis, bene obtinuit exceptio excoicationis, quæ tñ fm eum non opponitur causæ appellationis, sed negotio principali. Et diuersitatis rō patet ex eo, quod in appellatione interposita a diffinitiuâ inia statim iudex cognoscit de principali, sed ante iniam separatus est articulus appellationis a negotio, principali. de quo j. de appel. non soam. lib. 6. Sed contra hoc aperte videtur. decretalis illa significauit tñ quæ admittit actorem originalem ad appellationem prosequendam? Sed hoc intellige fm prædictam distinctionem. Vel dic, qd in appellatione interposita per capitulum a inia, qua denegata fuit confirmatio non debuerunt audiri, sicut nec audirentur in principa li, vt est dictum: sed eo respectu, quo appellauerunt, sub institutione. n. archiepiscopi non dicuntur originales actores, sed rei quo respectu debuerunt indifferenter audiri cū in eo, sint proprie defensores, non actores, sed quia non erat capitulum in causa illius primæ appellationis sed secundæ videtur verus, qd no. Inno. ibi. & statum est, vt sit commixtio appellationis & principalis concurrentis in appellatione interposita a diffinitiuâ potius, propter iniquitatem grauaminis facti in re, & si non iudicis animo audiri faciat excoicatum super principali, quæ propter principale commixtum illum excludit a prosecutione grauaminis. facit. C. de rei vx. act. l. vna. in prin. C. cõia de leg. l. 2. j. de sepul. sacris. & quod ibi no. per Io. And. j. ne sede vacan.

vacat. c. vno. glo. 2. & de offi deleg. si duo glo. 2. lib. 6. hæc Io. An. Et hoc vltimum credo verum, quod etiam approbat. C. in d. c. pia. glo. 1. principalis. vbi etiam approbat dictum Vinc. vt s. & ibi dicit qd appellato, qui non prosequente appellante p. sequitur appellationem obstat excôicatio & idem Io. An. ibi in nouella. Fallit in casu in quo iudex excôicatum agere cogit quod est, qm̄ semel absolutus in eodem crimine, & in eadē contumacia perseuerat. vt s. de offi. ordina. cap. significauit. j. de appella. quæstioni. & hoc in penam suam fit s. m. Inn. & Hof. & Io. And. in c. alleg. significauit. Item excôicatus non est repellendus, si reus contradicat, & petat procedi in lite cepta. C. quo. & qm̄ iudex. auth. qui semel. C. de episc. & cleri. auth. generaliter. & idem si reus nondum fuerit ab excôicatio conuenit sed timeat ab eo conueniri. C. de inge. manu. l. diffamari. se cundum Inno. & Hof. in d. c. exceptionem. Et ea quæ t dicta sunt in conuentione eadem intelligas in reconuentione, vt in ijs casibus in quibus non potest esse in iudicio agendo p. modum conuentionis. non potest esse in iudicio agendo per modum reconuentionis. vt in d. c. cum inter. Et vtrum officii sui excôicatus dicere teneatur, vide j. de cle. excôic. mi. c. 2. Et vtrū possit testari, vide per Card. j. de vsur. quanquam. li. 6. Et vtrū si cedat a cōsionem alteri, alter possit agere durante excôicatio. ne. vide per Dy. j. de reg. iur. si quis in ius. li. 6. Et vide quod nota. in spec. hoc tit. s. restat aut in fi. vbi dicit qd cum excôicatus non potest compromitti propter periculum cōsionis. arg. hic. & j. de excep. dilecti. de senten. excom. folet. lib. 6. 24. q. 1. audiumus. 4. q. 3. c. j. non. n. poterit aliquid coram arbitro petere vt ibi, quod verum est de arbitro voluntario per ea quæ no. Inno. j. de excep. cum inter. secus in necessario de quo j. de of. fic. deleg. de arbitris. li. 6. quia ibi videtur posse stare in illis casibus, in quibus possit stare coram iudice, vide etiam quod no. Spec. tit. de arbi. s. differt. vers. item s. m. cum. & ver. seq. vbi dicit qd non potest esse arbiter. arg. j. de re iudi. ad probandum. nisi inter excôicatos. arg. C. de hære. l. qm̄. vt ibi no. & quod nota. Ioan. And. j. de reg. iur. adolo. facit. in nouella. li. 6. dicens. qd non potest esse arbiter, nec valet arbitramentū, per modū laudi vel sententiæ per publicæ excôicatum factum. ¶ Si quæras, nunquid possit esse in iudicio vt procurator: credo indistincte, qd non vt legi. & not. j. de probati. c. post cessionem, quia regula est generalis, qd nullus debet cōicere cum excôicatus. 11. q. 3. nemo episcoporum. j. de sent. excôic. c. nulli. & per totum. quod intelligo verum siue interueniat ex parte actoris, siue ex parte rei, siue in causa principali, siue in cā appellatiōnis, & hoc dummodo excôicatiois exceptio opponatur, & per eum repellatur, quod intellige, vt dicam. j. de probat. post cessionem. dist. 2. quia officium procuratoris assumere voluntarium est, si de procur. l. filiusfamilias. s. inuitus. nec credo veram opinionem Inno. positam. in c. alleg. significauit. j. de excep. vbi dicit, qd procurator excôicatus potest profequi cām appellatiōnis, qm̄ principale causam egit, vt procurator, licet causam appellatiōnis profequi non teneatur: quia aliter lederetur equitas iudicis. & quia excôicatus si dem seruare debet ei cui promissit s. m. cum. sed Hof. in hoc ibi contradicitis (& melius vt credo) eum repelli etiam si causam appellatiōnis exprefe. profequi promissit siue hoc adiecto etiam si me cōtingat excôicari: quia turpis est promissio propter periculum animarum. s. de pact. c. si. Siue simpliciter cum intelligatur tacita conditio, si status eius non sit mutatus de iure. in c. quemadmodū siue nihil promittat, cum sit voluntarius profecutor. vt s. de procur. non iniuste. s. fi. s. m. cum. ¶ Si quæras t vtrum possit esse in iudicio vt aduocatus, dic, qd non, vt in d. c. decernimus. j. de sen. excom. li. 6. vbi dicitur, quod repelli debet ab agendo patrocinando, & testificando, vbi etiam Io. An. in nouella dicit quod Hof. not. in c. alleg. pia. quod excôicatus aduocatiōne exercens teneatur ad restitutionem inde percepti. arg. j. de iudo. cum fit. facit etiam illud c. decernimus. pro Spe. qui not. de offi. iudic. s. j. in fi. & s. impedit. in princip. quod inuitis & partibus ex officio iudex talem repellit, nam (vt ibi vides) ad hoc compellit iudex secularis s. m. Hof. & Io. An. ibi. ¶ Si quæras t nunquid possit esse in iudicio vt iudex, dic quod non quod dic vt dicam plenius. j. de re iudi. ad probandum. Si vero, vt testis, dic quod non potest, vt j. de testi. c. veniens. 2. in fi. de excep. apostolice. de accu. cum olim. Fallit in causa fidei, quod dic vt legi. & not. j. de hære. c. in fidei fauorem. lib. 6. & hoc verum generaliter siue agatur de hæresis crimine per modum inquisitionis, siue per modum accusatiōnis vel exceptiōnis s. m. Archi. ibi licet Io. And. dicat illud verum in causa inquisitionis, tanquam. Et adde quod dixi. s. de offi. deleg. prou.

- 1 Clericos noxios iussu episcopi, capi posse.
- 2 Clericos in delicto sine iudice capi & detineri, & quando 3.
- 4 Corrigibilis iure plestendus.
- 5 Corrigibilis leuius tractandi.
- 6 Incurrigibilis pena.
- 7 C. Cum non ab sensus
- 8 Clericus quando priuilegijs nudandus.

Vm non ab homine. Si quæris, vtrum clerici malefactores possint per clericos, seu laicos, pro suis maleficijs capi, & detineri sine pœna excôicatiois, distingue: aut quæris, nunquid possint capi, & detineri per clericos siue laicos de mādato, seu auctoritate iudicis ecclesiastici ipsorum malefactorum, qui per seipsum hoc facere potest. Et dic, quod sic, j. de sen. excô. vt fam. s. fi. & eo. ti. c. si clericos. li. 6. quod est verū, siue sint de iurisdictione ipsius de iure cōmuni, siue priuilegio, siue de consuetudine vt no. Archi. & Io. An. ibi aut siue t mandato sui iudicis ecclesiastici & tunc dicit hic Ber. quod clerici comprehenduntur in ipso facinore possunt detineri per 30. horas ad hoc, vt notorium fiat crimen ipsorum. & idem no. Io. 8. 1. dist. presbyter glo. pen. & Bar. Brixien. 30. dist. de ijs 2. & Hof. j. de sent. exc. si vero. j. s. fi. & in summa de diuor. s. quibus mo. ad fin. ver. & no. quod si maritus, & frater Io. in sum. confes. tit. de sen. exc. q. 3. post hæc. ver. 1. in fi. Item possunt detineri si timeatur de fuga ipsorum. arg. ff. de ijs quæ in frau. credi. l. ait timeretur. s. si debitorum. s. m. Inno. j. de sent. excom. muni. vt fam. & Frā. Ab. & G. Naf. & Io. An. hic vnde dicunt Io. An. & fran. indubitatum quod qm̄ potest percipi sine pœna excôicatiois fortius poterit detineri, sed in his casibus no. contra Hof. in d. c. vt fam. & credo quod bene. Vnde credo regulariter, qd nullus clericus non superior, vel laicus citra pœnam excôicatiois potest siue mandato siue auctoritate sui iudicis ecclesiastici in clericum manus iniicere quoquo modo & stabo illi regula, 17. q. 4. si quis suadente, nisi inueniam eam per alium canonem auctoritatis similis reuocatum. arg. 18. dist. S. j. & C. de testa. l. sancimus. & ita tenent Gul. de Mon. lau. & Gen. extra de offi. ordi. c. j. super verbo clericalis. in cle. vbi de hoc plene per eos. Sed prior t opinio potest esse vera in casu, vbi maritus inueniret clericum adulterantem cum vxore sua vt no. Hof. in d. c. si vero. j. & dic vt ibi dicam. ¶ Super glo. fi. Si quæras, qualiter sit in criminibus procedendum, distingue, aut pceditur contra aliquem pro crimine, aut pro contumacia: si p crimine tunc aut est corrigibilis aut incurrigibilis. Si corrigibilis tunc imponenda est pœna, quæ de iure pro illo crimine est imponenda. vnde si crimen est, tale, quod inducat suspensionem primo debet suspendi, vt j. de cohabi. cleri. & mulie. clericos. & c. si cur. Si inducat depositionem debet deponi. vt s. de temp. ordi. c. sane. j. de cleri. pug. in diel. c. j. & cap. Henricus de cleri. percusso. c. j. & de fal. c. ad nostram. cum multis alijs. Vnde ex quo apparet corrigibilis non procedetur contra ipsum, vltra pœnam a iure introductam, imo in quocunq; gradu pœna reperitur corrigibilis, ibi statur, vt s. e. c. at si clerici. secundum Ber. & Hof. hic. & sic non tradetur curiæ seculari, nisi p crimine hæresis, & alijs criminibus, de quibus not. j. de hæretic. c. ad abolendam. in glo. in tribus. ¶ Nota tamen, quod licet plerunq; accidant t sacerdotibus & alijs quæ sunt reprehendenda plus tñ erga corrigendos agat beneuolentia, quam seueritas, plus coarctatio quam cōminatio, plus charitas, quam peccatū cum nemo sine reprehensione aut sine peccato viuat. 4. s. dist. licet j. & 2. Nam leuiter castigatus reuerentiam exhibet castigantia speritatis autem nimie increpatio, nec increpationem recipit, nec salutem. 4. s. di. cum beatus. vnde Seneca. Generosus hominis animus facilius ducitur, quam trahitur, & si est incorrigibilis, t tunc s. m. Ber. hic seruat, quod hic dicitur: quia traditur curiæ seculari, cum ecclesia non habeat vltra quod faciat. Sic intelligitur s. m. cum. 3. q. 4. clericus. & r. q. j. si quis sacerdotum. Quidam tñ magister meus dicebat, quod hoc no dicitur. ite. immo videtur dicere contra. ibi cum dicit cum ecclesia non habeat vltra & cum ecclesia possit requirere iudicem secularē, vt eum caperet & sibi vinctum traderet, & ideo non vt degradandus, nec tradendus curiæ seculari sed poterit comprihi siue metu excôicatiois per iudicem secularē vt hic,

8 vt hic. nec ecclesia ipsum requirit. Nam tñ clericus non depositus ter monitus perdit priuilegium clericale, & potest compromitti per iudicem secularem, vt j. de sent. excom. c. contingit. i. & c. in audietia. & c. perpendimus. multo fortius depositus excôicatus anathematizatus incorrigibilis nec actualiter, degradatus. Sed securus est tenere glo. quam etiam sequitur Hof. hic si pœna incipit a contumacia, tunc primo debet suspendi. postmodum crescente contumacia excôicari debet, deinde deponi, & vltimo tradi curiæ seculari. vt 2. q. 4. si forte. & 3. dist. quorundam. 74. di. honoratus. de quo vide ibi per Io. & 8. 1. dist. c. j. glo. fin. & in d. c. si forte. & per Arc. 2. q. 5. prebyter. si a plebe.

- 1 Priuilegia quæ a Papa a solo iudicanda.
- 2 Priuilegia a Papa concessa ipse cognoscat.
- 3 Priuilegia Papalia incidenter cognoscit iudex.

Vm venissent ¶ Si quæras vtrum de, & super priuilegijs, sedis Apostolice possit per alium quam per Papam cognosci & iudicari referat, aut quæris de priuilegijs siue prerogatiuis t Deo, vel a Papa vel a Cōcilio Romano ecclesiæ collatis vel de iuribus sibi quomodo libet competentibus, & de illis solus Papa, vel ipse commissarius in hac parte habet cognoscere, & etiam iudicare, quod dic, vt leg. & not. s. de transl. epi. vel elec. c. j. de offi. leg. c. quod ad translationem. 17. dist. huic fedi s. m. Hof. licet Ber. hic circa fi. ibi & hoc intelligitur & c. aliter innuere videatur. Aut quæris t de priuilegijs, seu exceptionibus a Papa ecclesiæ seu collegijs vel personis singularibus concessis, & tunc aut quæris vtrum alius quam Papa vel ipse commissarius in ea parte possit de eis cognoscere, seu iudicare principaliter & directe, puta si sit quæstio, an valeant, vel non, vel an potuerunt concedi, vel nō, vel si sit dubium de interpretatione dubiorum ibidem contentorum, & dic quod non. ita intellige istud c. s. m. Inn. & Hof. Aut quæris t an alius quam Papa vel ipse commissarius in hac parte possit de eis, cognoscere vel iudicare incidenter & indiuectē, puta si contra priuilegia in modum probationis exhibita, opponatur quod sunt falsa & sic indirectē & incidenter quæritur an sint vera, vel falsa. vt s. de rescr. super literis. & j. de fide instr. inter dile. & os. Vel si quærat an inuenit causam de qua agitur. Et dic, quod sic, vnde de talibus iudex potest cognoscere, & eis non obstantibus iudicare super causa principali pendente corā eo, ita vt de priuilegijs non faciat mentionem, & sic de incidenti cognoscat, & de principali pronuntiet secundum Innocen. & Hof. in. Et de ista materia notat. Asten. lib. 6. titu. de priuileg. artic. 7. in fin.

- 1 Infamem denunciare posse.
- 2 Denuntiationum genera, quibusq; an non denunciare liceat, & 3. q. 5. 6. 8.
- 4 Denuntiationis euangelicæ effectus.
- 7 Denuntiare suam suorum vt iniuriam cui ius licet.

Quittille ¶ Super glo. 2. Si quæras vtrum ecclesia habeat vtrinq; gladium, vel non, dic si placet vt dicam infra qui filii. sint legitimi. cap. causam quæ. 2. ¶ Super glo. si. Si quæras t vtrum criminosi & infames admittantur ad denuntiationem aliorum crimina, distingue, ad cōcorandas opin. contrarias doctorum, nam Ber. hic. & B. & Hof. hic. j. de testi. in omni. & j. de accu. c. j. & c. cum oporteat. Gl. sed nunquid & hæretici. cum ex iniuncto. in glo. ad correctionē quod non admittatur sed Io. & Tan. tenent contrarium. 2. q. j. si peccauit. & Io. Tan. & Goff. in c. allegato. cum oporteat. & Card. j. de reli. do. c. vnic. lib. 6. & Archi. 2. q. 5. hoc videtur. & Ho. & idem videtur no. B. j. qui ma. accu. pof. c. cum in tua. Idem Io. Vin. Inno. & Io. An. hic & Bar. Brix. & in c. allegat. si peccauerit. t de infami. l. qd admittuntur ad denuntiandū dum modo egerint poenitentiam. Dic ergo, t qd quædam est denuntiatio, quæ dicitur canonica, quæ fit de peccato committēdo, & ad illam quilibet admittitur ita intellige de cog. spi. tua. & ita intellige prædictam opi. Io. & sequaciū s. m. Gof. & Arch. in ca. alle. si peccauerit. super verbo irregulares. vbi de hoc plene. ¶ Quæda est alia denuntiatio que fit de peccato iā cōmissio. Et tunc aut fit de tali peccato quod hēt facti perseuerantiam & recipit reiterationem, puta si aliquis publice & continue habeat concubinā & ad illam quilibet admittitur ad impediendū peccatum perpetrandū, si pot. 2. q. 3. tam sacerdos. 2. q. 5. hoc

videtur s. m. Abb. hic. & in hoc concordat Gen. in extrag. Io. 2. 2. q. quæ incipit si fratrum s. quia igitur, dicens qd a peccato, committendo quilibet proximum ex debito corrigere tenetur, & idem de commissio si fit reiterabile. vt in d. c. aut fit de tali peccato quod non habet facti perseuerantiam. Et tunc quædam est denuntiatio t euangelica, cuius effectus est, vt peccator agat poenitentiam non vt priuetur officio, vel beneficio, & ad illam admittitur omnes criminosi, & infames dummodo in crimine non perseuerēt, quia non refert quis denūtiat, dummodo anima saluetur. vt j. de iureiur. c. quemadmodum s. fin. vt not. Inno. hic & Car. in d. c. vnic. j. de reli. do. lib. 6. & Spec. rub. de denuncia. s. 2. vers. vt autem. & de tali intellige veram opin. prædictam Io. & Tan. s. m. Io. And. in d. c. cū oporteat. ¶ Quædam est denuntiatio iudicialis, & tunc quædam est publica, quæ competit ex officio mero, & puro iudicis ad denuntiationem, seu promotionem suorum officialium procedentium contra criminosos notorie vel publice diffamatos, & dic quod tales officiales seu procuratores si sint criminosi, vel infames a tali denuntiatione repelluntur. ut j. de testi. cog. c. præterea. & ibi hoc not. B. Alia est denuntiatio iudicialis priuata, quæ fit ab instantiam alicuius priuati causam de mutationis, prosequentis, & tunc aut per talem denuntiationem prosequitur suam, vel suorum iniuriam seu alias suum proprium interesse, & ad talem admittitur criminosus, vel infamis, vt hic. & infra. de testi. capitulo. de cætero. nisi obstaret excommunicatio. infra. de exceptio. capitulo. excommunicationem vel spoliatio siue depredatio, vt j. de ord. cog. cum dilectus. s. sed qm̄. & c. si. vel alia exceptio præiudicialis s. m. Hof. & Ioā. And. hic. & in c. alleg. in omni. Aut per talem denuntiationem non t prosequitur quis suam, vel suorum iniuriam, nec ad suū proprium interesse & tunc non admittitur criminosus, vel infamis. vt 3. q. 7. c. qui sine. & c. postulatus. & j. de spon. cum in tua. & in alijs iuribus allē. hic per B. & hoc casu intellige veram ipsius & Hof. opi. prædictam s. m. Io. An. in c. alleg. cō oporteat. licet tñ iudex non admittat criminosum vel infamem denuntiantem imo ipsum repellat vt est dictum, tñ si denuntiatum diffamatus sit alias quam ex dicto talis denuntiatoris, iudex ex officio suo inquiret. arg. j. de testi. sicut. de cog. spi. c. tua. q. ma. accu. pof. c. si. de clandest. despon. cum inhibitiō. & est ex prellum. j. de præsump. c. cum in iuuentute. & de accu. c. cum oporteat. vt not. Hof. in c. alleg. in omni. Quædam t alia est regularis denuntiatio, quæ fit in capitulo, & a tali regulariter nullus repellitur criminosus, vel infamis, tam talis denuntiatio expedit simpliciter, & de plano. j. de appellat. nostram. & ca. reprehensibilis. puto autem quod exceptio excôicatiois obstat cuicunque denunciati. 1. l. q. 3. excôicatos. & per totum. j. de excep. pia. lib. 6. Et de materia denuntiationis vtrum ipsam debeat precedere monitio vel non. Vide plene per Card. j. de reli. domi. c. vnic. lib. 6. quam glo. de verbo ad verbū ponit Gar. ibi. & Hof. hic. & j. de consi. Romana. s. sane lib. 6. & Io. And. hic & Spec. tit. de denun. s. 2. vers. si autem. & Archi. 2. q. 5. hoc videtur a quibus furatus est dictam gl. Et vide etiam quod not. in sum. de denun. s. quis potest. vers. ego audeo. cum sequentibus. & quod not. frater Io. in sum. confes. tit. de doctrina ordinandorū. q. 9. Quid de ordine fraternel correptionis & c. & quod no. Io. 3. q. 7. alicui.

- 1 Sequestrationum genera.
- 2 Sequestrans protestatus possessionem non amittit.
- 3 Possessio quando in sequestrum translata. & 5.
- 4 Sequestrati possessionem in dubio admittit.
- 6 Nouationum genera.
- 7 Possessione sequestrata eius commoda non amittit.
- 8 Sequestrationum quando non fit locus.

Xaminata. ¶ Si quæras vtrum possessio rei sequestrate transferatur in sequestrum, & ille qui ante possidebat dependendo penes sequestrum destinat possidere, distingue aut quæris de sequestratione voluntaria, quæ fit, & procedit ex mera voluntate partiū. Aut de sequestratione necessaria, quæ fit & procedit ex iussu, & auctoritate iudicis. In primo casu refert: quia aut constat, qd ille, qui ante sequestrationem possidebat per ipsam sequestrationem nō vult amittere possessionē, puta quia ante ipsam sequestrationem, vel in ipsa sequestratione, vel incontinenti, post protestatus est de iure suo, & qd suo iure suo sequestrationem faciebat, vel qd causa custodia deponebat, & tunc talis ante possidens,

dens, & sic sequestrans possessionem non amittit, vt ff. de acq. pos. l. interesse puto in fin. vbi de hoc & arg. ff. de no. ope. nun. l. de pupilo. §. si quis opus. Aut constat de contrario, vt quia non proteclatus est de iure suo, immo deponit rem apud sequestrum ea mente, vt ipsum sequestrum constituat in possessionem, & hoc constat tunc talis ante possidens per talem sequestrationem definit possidere, & transfert possessionem in sequestrum, vt in d. l. interesse puto j. responso. & ff. de pos. l. i. cet. §. j. Aut est dubium & tunc in dubio ante possidens amittit possessionem, & transfert eam in sequestrum, ita intellige, qd no. Accur. in d. l. interesse puto. & C. de prohi. sequestr. l. vnica. & ff. de verb. sig. l. sequester. & B. Inno. & Host. j. de seque pos. c. j. & Host. & Io. And. hic qui dicunt qd qñ plures deponunt, penes sequestrum, præsuntur, tñ in dubio hic fieri sequestratio vt transferatur possessio in sequestrum, nisi dicatur, qd fiat cā custodiam. In secundo casu. qñ fit sequestratio necessaria, distinguere vt prius. Aut constat, quod ille, qui ante sequestrationem possidebat, non vult per ipsum sequestrationem amittere possessionem, puta quia proteclatus est de iure suo, & tunc nihil minus retinet possessionem per l. allega. interesse puto. in fi. & per §. alleg. si quis opus. Aut constat de contrario, vt quia nō proteclatur de iure suo, immo rem deponit tñ apud sequestrum, ea mente, vt ipsum constituat possessorem, & tunc amittit possessionem, & eam transfert in sequestrum per iura alleg. interesse puto. j. responso. & l. licet. Et ita intelligit Ber. hic in glo. & sic ita. ver. nisi ea mente & c. & Io. cuius fuit illa glo. & Vinc. & Phi. post eum idem Inno. in glo. ante per. in princip. Aut est dubium, & tunc in dubio ille, qui ante possidebat per tale sequestrationem necessariam, non amittit possessionem, ita intellige istud, c. & glo. B. in glo. & si ita. in prin. & ff. de acq. pos. l. 3. §. genera. & l. i. quis. Et hoc probatur alia ratione sic. Certi sūt modi perendi possessiones, & iste modus non est de illis, ergo non perditur similem modum arguendi habes. ff. de ijs qui sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso. & de acti. & oblig. l. obligationum fere. §. placet. Præterea sicut est reperire sequestrationem voluntariam, & necessariam sic est reperire tñ nouationem, voluntariam, & necessariam, sed voluntaria nouatio perimit fideiussores, & pignora, & non necellaria. vt ff. de noua. l. aliam ergo a simili licet sequestratio voluntaria priuet partes possessionem, non tñ necessaria. Item sicut est alia causa fideiussionis, voluntaria, & alia fideiussionis necessaria, vt ff. qui fatid. cog. l. si fideiussor. §. si necessaria. Ita est differentia inter sequestrationem voluntariam, & necessariam. Et istam opin. tenent do mini Ia. de ra. & Pe. de Bel. per tñ d. l. interesse puto. & Cyn. C. de sequestr. l. vnica. & idem tenent Guil. de Montelaud. & Gen. extra de sequestr. pos. c. vnica. in cle. Et sic secundum istos manus Regis vel iudicis non priuat aliquem possessione sua, & ita seruatur in Parlamento Franciæ. ¶ Sed quero in voluntaria sequestratione possessio in dubio perditur, sed nunquid, tante possidens, qui sequestrat, perdit per consequens effectū possessionis, quantum ad iudicium, & onus probandi, & quantum ad libellum, v. g. vtrum agenti petitorio incumbat onus, probandi, & si non probauerit, restituatur possessio reo, vel pone in possessorem agebatur contra reum interdicto vnde vi sequestrauit possessionem, vtrum amodo procederet libellus actoris? Respondent Doct. iuris ciuili, quod licet possessio sit perita per sequestrationem, non tñ perduntur prædicta iura, per eam vnde procedetur in libello recuperandæ possessionis pro quo facit ff. de dolo. l. si oleum. in prin. Et nota, quod in casibus, in quibus sequestratio necessaria est faciendæ, de quibus j. de seque. pos. c. 2. si parst possidens sit parata satisfacere euitat sequestrationem. vt ff. de of. præsi. l. senatus. in fi. & est exprefum. C. de agrico. & censu. l. i. lib. 10. Et de ista materia sequestrationis vide plene per Card. j. de reg. iur. c. locupletari. lib. 6. & per per Archi. i. 1. q. j. c. fi.

1 Prelatorum quis in administratione potior.
Vm deputati essemus. ¶ Si quæ-
 ras de duo-
 bus prelatis siue administratoribus eiusdem beneficii
 vel loci, quorum alter est maior, & superior, alter vero minor & inferior quis eorum in agendo, seu defendendo, nomine ipsius beneficii, vel loci alteri præferatur, vide quod dixi. §. de rescrip. edoceri.

1 Iurisdictionem negligam, negatamve deuolui. fallit. 2.
3 Iurisdictione secularis, quando, an non, ad ecclesiasticam deuoluatur.

4 Iustitiam denegantis pena multiplex. 5. & 6.
7 Iurisdictionem secularem ad ecclesiasticam deuolui non contra, et differentia ratio.
8 Iudicare recte oportere.

Valiter. ¶ Si quæras, vtrum iudex propter negligentiam suam in exhibendo iustitiam, vel propter denegationem iustitiam perdat, & amittat iurisdictionem suam, & ad alium deuoluitur, distingue, aut quæris de iudice ecclesiastico aut de iudice seculari. Si de iudice ecclesiastico

co refert, aut quæris vtrum per suam negligentiam seu denegationem iustitiam, iurisdictione sua ecclesiastica deuoluitur ad iudicem secularem, & dic, quod non indistincte, vt hic. Aut iudicem ecclesiasticum superiorem, & tunc aut pro illo actu, seu articulo, in quo est negligens, vel remissus, & dic quod sic. vt §. de sup. negli. præla. c. j. melius in c. 2. & fin. j. de iure patro. cap. nullus. cum in not. de censu. c. Romana. §. notoria. & de suppl. negli. præla. c. Romana li. 6. vbi de hoc per Card. Io. And. & Archid. Distinguendo tñ inter casum negligentiam, in quo iurisdictione deuoluitur ad immediatum superiorem, vt in iurib. alleg. licet Guido in hoc contra in calleg. Romana. super verbo culpae de sup. negli. præla. & casum culpæ vdelicti, in quo iurisdictione deuoluitur ad Papam, j. de conce. præben. c. quia diuersitatem, præterquam in casu in quo deuoluitur ad immediatum superiorem, j. de sup. negli. præla. c. vlti. lib. 6. Aut pro totali iurisdictione, hoc est quod propter negligentiam in vno actu iurisdictione, seu exercitium vnus actus iuridici totam iurisdictionem amittat, & dic, qd nō, sed pro illa vice tñ, vt in d. c. fin. ver. ita tñ. de sup. negli. præla. & arg. §. de elect. cum in cūctis. §. clerici alias pena excederet culpam, quod esse nō debet vt j. de penis. c. felicitis. §. cæterum. & §. seq. lib. 6. 2. q. 1. non afferamus. in fi. ¶ Si quæras, de iudice seculari, tunc aut quæris, vtrum propter negligentiam, vel denegationem iustitiam perdat, & amittat iurisdictionem suam pro illo actu iuridico, in quo est negligens, & remissus. Et dic, quod sic, ita quod eo casu deuoluitur ad iudicem ecclesiasticum, vt j. tit. proxi. c. ex trāmissa. & c. licet. & c. ex tenore. & ad hoc facit 2. q. 5. administratores. & quod not. Host. j. de pur. vul. c. vlti. vbi dicit quod ex illo. ca. satis patet, quod ecclesia etiā de temporali iurisdictione se habet intrinsece quocumq; ipsa abutitur is ad quem spectat, quod dic, vt legitur & not. j. qui fil. sint legi. per venerabilem §. rationibus. Aut pro totali iurisdictione & dic, quod nō, arg. C. de episc. & cler. in auth. statuuimus. vbi est tñ specialis casus in quo iurisdictionem totalem amittit. qñ tertio requisitus personæ ecclesiasticæ iustitiam denegat vt ibi, ergo in contrarium erit ius cōe. arg. ff. ad muni. l. j. in fin. Item tñ lex dicit, quod qui iurisdictionem denegat, & indignationem principis incurrit, vt in authen. de mand. prin. §. sit tibi. c. olla. 3. Item oē tñ grauen tenetur parti refarcire, & extra ordinē potest puniri. vt in auth. de quæstio. §. super hoc aut colla. 6. & vt itigantes iurent. §. j. col. 9. non tñ dicit, quod iurisdictionem perdat, quare & c. vnde penis legis debemus esse contenti & in penis insignendis mitiores esse debemus. ff. de reg. iur. in penalis. & j. de reg. iur. in penalis. lib. 6. cum ibi nota. Hoc fallit in casu illius authen. statuuimus. C. de episc. & cleri. quæ sumpta est ex corpore authenticorum de sta. & consue. contra liber. eccl. edi. §. statuuimus. col. 10. vbi tertio requisitus si iustitiam denegauerit iurisdictionem amittit. Sed quæ est ratio, quare propter negligentiam iudicis secularis iurisdictione pro illo actu deuoluitur ad iudicem ecclesiasticum, non tñ ecōtra, vt hic. Rō est secundum Ho. Gof. & Io. An. hic quia cognitio causarum solebat ad ecclesiam spectare, quod dic vt §. eod. nouit. & j. qui fil. sint legit. per venerabilem §. rationibus. & res redit de facili, ad suam naturam. ff. de pact. l. si vnus. §. quod & in specie. 3. §. di stin. ab exordio. & quia superior & maior regulariter supplet negligentiam minoris, & non contra. §. de sup. negli. præla. per totum regulariter dico, vt tollatur contrarium de. c. cum in cūctis. §. vlti. §. de elect. Et clerici sunt maiores laicis, vt §. de maio. & obe. c. solita. cum in not. fm Host. Et casus in quibus secularia negotia clericis sunt concessa vide per Host. in sum. tit. de pœ. & remi. §. quibus & qualiter. in ver. sunt tñ casus, in quibus. ¶ Caueat ergo quilibet iudex, quod recte iudicet, cū ad hoc ex diuino præcepto tenetur, vt in psalmo. 56. Si vero vique iustitiam loquimini recte iudicate filij hominum: alias enim non est iudex nisi in eo sit iustitia. j. de ver. signi. c. forus. §. in omni, vnde male iudicare est demeritorium, vt patet Lucae 6. c. Nolite iudicare, & non iudicabimini. nolite condemnari,

na re, & non condemnabimini. j. de re. iudi. cum æterni. li. 6. Et re ete iudicare meritum est, vt in psalmo 105. Confitemini, beati, qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore. & C. de sum. Tri. & fid. Ca. epistola inter claras. & argu. §. c. beati, qui perfectionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum celorum.

1 Recusari ob similes causa victoriam iudex potest.
2 L. causam, que explicari.
3 Testis ob similem causam reiciendus.
4 Testem mihi esse posse correum.

Aufam quæ. ¶ Si quæras, vtrum iudex, qui habet consimilem causam, sibi commissam, vel de qua vt ordinarius cognoscit propter hoc valeat recusari, distingue, quia aut per victoriam, quam haberet actor; in illa cā ius ipsius iudicis in sua cā consimili fortius, redderetur, aut non. Si sic tunc poterit recusari, vt hic. cum n. potestas Archidiaconi in monasterijs ex sola consuetudine in nitatur. vt §. de offic. Archidia. in monasterijs ex sola consuetudine innitatur. vt §. de offic. Archid. dilecto. quæ consuetudo ex vicinis ecclesijs penditur. §. de consue. cum olim. maxime in procuracionibus. vt j. de censu. super eo. de quibus tñ hic agebat Archidiaconus Carnoten. contra monachos vt apparet hic per tex. de facili pronuntiare Archidiaconus Parisien. qui habet causam consimilem contra certos monachos diocesis Parisien. quæ vicina est & contigua diocesi Carnoten. p ipso Archidiacono Carnoten. in procuracionibus contra monachos ad finem, qd pro hoc haberet optimum argumentum, siue presumptionem in causam. Nam statim diceret ipse Archidiaconus Parisien. qd deberet recipere procuraciones a diocesis monachis diocesis Parisien. vicinæ diocesi Carnoten. sicut ipse Archidiaconus Carnoten. facit ab illis monachis q sunt, de diocesi Carnoten. Sed non puta, quia actor agit ad centum, libras ex causa mutui contra reum coram iudice qui habet cō similem causam contra quemdam tertium, a quo petit centum libras ex causa mutui, de quibus causis licet sint similes victoria, tñ in vna non inducit argumentum in alia seu presumptionem, & tunc propter hmoi similitudinem iudex recusari non potest. fm Pe. Abba. & Io. An. post eos. Et tñ quod dictum est de iudice idem intelligas de teste causam consimilem habente vt j. de testi. c. personas. cum ibi no. & not. Spec. tit. de teste. §. 1. in 2. col. ver. item qui habet consimilem causam. Et ista faciunt ad quæstionem. Titius volebat accipere mutuo a Seio, ego & Sempronius fideiussimus pro eo, tñ ad maiorem securitatem creditorum scriptum est in instrumento, quomnes sumus principales rei debendi, postea idem creditor vult me cōuenire antequam Titium, cui ego oppono qd conueniat Titium qui in veritate est principalis debitor & soluendo, & quod ita res se habeat, volo producere in testem Sempronium prædictum, qui fuit vna mecum obligatus: quæritur vtrum possim, Et videtur, quod non præmissa. Din. tamen & Cyn. tenent cōtra. C. de testat. l. dictantibus. dicentes, quod imo tñ possum per lillam & per l. si quis ita. ff. de re. du. & pro hoc faciunt præmissa: nam si ego obtinerem, vel succumberem non propter hoc, ius istius Sempronij in aliquo confortaretur, vel etiam iuuaretur. donator tamen, vel cedens non potest esse testis, in causa rei donatæ vel cessæ, licet de euictione non teneatur. vt infra dicam de testi. quoniam.

1 Inquisitio quibus verbis mandetur.
2 Cognitio quibus verbis commissi. & 2.
3 Commissionem non inquisitionem in dubio mandatam valere. & cur. 5.
Xhibitita. ¶ Si quæras, vtrum, & qñ in modū inquisitionis, & tanquam inquisito-
 ri, vel modum commissionis, & tanquam iudici negotium sit commissum, distingue, aut tale quid inferitur in rescripto, per quod prælati deberet ad inquisitionem moueri: quia dicitur in rescripto tñ frequenti ad nos clamore puenit, vel multa de tali nobis fuerunt insinuat. vt j. de accu. inquisitionis. & qualiter & qñ 2. & 2. q. 9. Deus omnipotēs. j. de symon. licet hely. & §. de rescri. cum dilecta vel similia. & tñ negotium censetur in modum inquisitionis commissum, vt in iuribus allega. Aut tñ in rescripto non inferitur tale quid per quod prælati deberet ad inquisitionem moueri, sed potius, ad cognoscendum de negotia, solenni iuris ordinē seruato, vt

quia dicitur, vocatis partibus & c. vt hic. vel quia dicitur, super propositis, & alijs negotiis tangentibus veritatem inquiras. vt ff. de offi. pro consu. l. nec quicquam. §. j. & 2. q. 3. §. notandū. Vel quia dicitur, si tibi confiterit. j. tit. j. conquestus. vel quia dicitur illicito detentore amato. j. de rerum permu. cum vniuersorum. in fi. vel quia dicitur si ita est. vt §. de rescrip. olim ex literis. in fi. vel si tñ dicatur aliud simile quocumq; sit illud, & tunc negotium censetur commissum, per modum cum missionis, & vt iudicium causæ cognitione pro tribunali sedenti non per modum inquisitionis, & vt inquisitori, vt in iurib. al leg. fm Abb. qui ponit primum membrum: & Hosti. qui ponit fm membrū hic. Aut fm rescripto non inferitur tale quid per quod possit apparere, vtrum in modū inquisitionis, & tanquam inquisitori, vel in modum commissionis & tanquam iudici sit commissum negotium, & sic est dubiū de viribus, commissionis, & tunc in dubio præsumitur, quod p modū commissionis, & tanq iudici negotiū sit commissum, & non in modū inquisitionis & tanq inquisitori. Et test rō, nam res de facili reuertitur ad suā naturā. Iad ius cōe. vt ff. de pactis. l. si vnus. §. sed quod in specie dotis. ver. quod si non vt in totū. Et sem p rescripta sunt ad ius cōe reducenda. vt ff. de vulg. & pupil. sub. l. ex facto §. de rescriptis. causam quæ. & de maio. & obed. cum inferior ita not. Vin. & Io. An. hic. & Host. in sum. tit. de refc. §. quod iurisdictionem. & Spec. tit. de inquisitione. §. 1. verli. quid li in litera secunda. vbi in effectu ponit istam distinctionem, & ibi vide plene.

1 Instantiam triennio non, nisi lit. contest. perire. & 2.
3 Instantiam triennio canonibus non finiri: in legibus cur tam valeat 5.
4 Criminalis causa biennio finiend.
6 Acta litis ordinata ea, quæ perire.
7 Acta decisina alioque iudicio probant.
8 Acta per petua quæ.

Enerabilis. ¶ Si quæras vtrum instantia, causa pereat spacio triennij, distingue, aut quæris de instantia causæ ciuili, & tunc, aut quæris vtrum pereat per lapsum triennij, vel vltioris temporis, ante licem contest. cur rentis, & dic, quod non. vt C. e. l. properandum. in prin. ibi non vltra triennij metas post litē contestat. esse protrahendas. & c. a contrario sensu. vnde eo ca su locū hēt auth. qui semel. C. quō, & qñ iud. Aut tñ quæris vtrum pereat per spacium trienij post litem contest. currentis, & tunc aut quæris, nunquid pereat, de iure ciuili & in foro seculari, & dic quod sic vt in d. l. properandum. in prin. fm Io. And. hic. Sed fallit in quibusdā casibus, in quibus instantia cæe minori tpe triennio durat, vt in causis fiscalibus. vt in d. l. properandum. in prin. & in casibus. C. de decur. l. generali. li. 10. de edifi. pri. l. fi. & ff. de dam. infec. l. j. & in auth. de mand. prin. §. sit tibi col. 3. vt cleri. apud pro epi. §. si tñ col. 6. Sunt & quedam alia quorum mora periculum ad se trahit. vt §. de elect. cū inter vniuersas. & j. vt lit. non contest. qñ frequē ter. §. fm Gof. Host. & Io. And. hic. Aut quæris, vtrum pereat spacio triennij de iure canonico, & in foro ecclesiæ. Et dic qd non vt hic fm Ber. & Host. hic. & Inn. §. de offi. deleg. constituit. glo. 2. in fi. & B. & Host. j. de do. & cont. c. vlti. gl. j. & Spec. tit. j. restat. ver. item quod instantia. & G. & Io. And. j. de p. cu. c. j. super verbo litis lib. 6. & Io. & Archi. 2. q. 6. anteriorum glo. idē est. licet Io. de Fa. quod hic per fraudē rei rps, protrahit. & ideo non mirū, si instantia non perijt, ne ex fraudē præmiū consequatur. arg. ff. de neg. gest. siue de mune. & ho no. l. reus. j. responso. j. de dona. inter vi. & vxo. c. et si necesse, & sic standū est. l. properandum. idē. §. quod lex non sit correctā, tenet Phi. idem Gof. dicens quod sicut lex excipit causas fiscales, ita hac decreta. causas ecclesiæ non aut proprias clericorū quæ opin. non procedit fm Arehi. vbi §. & est tex. j. de proba. c. si nā vbi super illa litis contestatione que vel tempore do mini Celestini, seu dñi Inn. 3. facta fuisse videtur. arg. §. de arb. cū tpe mandat Gregorius nouem testes recipi, & tñ inter Inno. 3. & Grego. 9. fuit Honorius. 3. qui plusquam per triennij, satis vixit fm Host. ibi. Aut quæris tñ de instantia causæ criminalis, & dic, quod illa per lapsum biennij a tempore litis contestat. numerandū perijt, vt probatur. C. vt intra cer. temp. crim. quæ. ter. l. fi. Sed fallit hoc, in quibusdā casibus, in quibus instantia minori tempore biennio restringitur. vt C. vt om. cau. tam ci. quam mili. vnica. §. fin. de nau. & no. l. de submeris. lib. 11. fm Gof. Host. & Io. And. Et est rō fm Host. Pet. Abbas. & Io.

& Io. An. quare in causis ciuilibus, sed legis instantia perijt p spacium triennij & non fm canones. nam tñ fm leges ante snam diffinitiuā appellare non possit. nemo inuito iudice, potest cam vltra triennij prorogare. Secus de iure canonico, vbi a qualibet interlocutoria vel a quolibet grauamine pot appellari & causa durare per annum vel biennij. vt j. de appel. cu sit Romana. & c. ex rōne. Et probatur hæc appellatiō vtriusque fori diuersitas. j. de appel. super eo. 2. & ideo per diligentiam iudicis ecclesiastici non sic infra triennium possit cā terminari, sicut in foro ciuili, quare ibi per decursum triennij perijt instantia, hic non. Et quid iuris de arbitrio no. Spec. tit. de arbi. §. differt. ad fin. ver. item, vt infra triennium.

¶ Si queras, vbi instantia causæ per lapsum triennij in foro seculari perijt, nunquid acta in illo iudicio facta valebunt, in alio iudicio postea de nouo super eodem negotio inchoando, seu in alia instantia super eodem negotio inchoando nouiter vj, quod non vt ff. iudi. solu. l. cum lite mortua, videtur quod sic. vt C. de eden. l. is, apud quem. Sed circa hoc distingue fm qua si oēs modernos. Aut queris de actis factis ad litem ordinatiōnem vel processum vt libelli oblatio, litem contestatio dilatiōnem assignatio, & similia, & ista non valent amplius, imo pereunt perempta instantia, vt in d. l. cum lite mortua. Aut queris de actis, quæ facta sunt ad litem decisionem, vt sunt attestatiōnes confessiōnes, & similia, & ista valent, & faciunt fidem in nouo iudicio, vt C. de arbit. l. pen. & de testi. l. si de testa. l. pu blicati. de libe. cau. l. iubemus. & ff. ad legem Aquil. in lege Aquilia. j. delegatum. j. de proba. c. fi. & de testi. c. presentata. vbi forte plenius dicam. Et ita tenet Guilli. & quasi oēs alij. C. de iudi. propterandum. & Inno. j. de testi. causam quæ. & Host. in sum. eo. tit. §. quæ sint necessaria. ver. licet instantia iudicij, & Spec. tit. de instr. edic. §. satis vtiliter. vbi de hoc vnde licet fm leges instantia percat per lapsum triennij non tñ gesta per manū publicā, & acta iudicis in publicam formam redacta, vt C. de re iudi. l. gesta. & in auth. vt fra. fi. §. illud. colla. 9. fm Gof. Vin. Host. & Io. And. Sed fm canones instantia iudicij fluxu temporis non perit, iō sum acta perpetua, vt hic. Et quæ tñ ad huc casum est inutilis distinctio ista fm canones. Potest tñ vale re in alio casu, puta qñ quis absoluitur propter edictā actiōnem, vbi potest queri, an acta percat, potest responderi, vt §. vt hoc notat Host. in c. alleg. causam, quæ.

1 Possessio & proprietates, quando diuersis iudicijs, vel eodem tractantur. Et ad a. 2. & 3.

Significauerunt ¶ Si queras, vtrū cā, possessionis & causæ proprietatis debeant coram eisdem iudicibus, tractari, distingue, aut causa possessionis est finita, & terminata antequam cā proprietatis inchoetur ita, qd diuersis temporibus intentatur, & tunc nō oportet causam proprietatis coram iudice causæ possessionis tractari, sed debet tractari coram iudice rei in cā proprietatis vt hic. fm Innoc. hic in 1. glo. sua & Host. post eum. idem Inno. & Host. j. de cau. pos. & prop. c. j. quod intelligo verum siue ab vno & eodem intententur. vt C. de sent. & inter. om. iu. in auth. & consequenter. in fi. & j. de rescrip. dispēdia. li. 6. a contrario sensu cum ibi not. per Archid. in glo. j. & si literas. siue a diuersis, vt hic. Aut causa possessionis non est finita, nec terminata ante cām proprietatis inchoatam, & ita eodem tempore intentatur. Et tunc aut intentantur ab vno, & eodem, & debent tunc coram vno, & eodem iudice tractari. vt C. de iudi. l. nulli. & j. de causa pos. & prop. c. j. Aut intentantur, a diuersis: & tunc aut vna intentatur per modum conventionis, & alia per modum reconuentionis & tunc idem. f. qd debent, coram eodem iudice tractari, vt C. de sent. & interlo. om. iud. l. Papinianus. & in auth. & consequenter. & j. de rescrip. c. dispēdia. §. reus quoque. lib. 6. & not. Inno. & Host. j. de caus. pos. & prop. c. j. & pro hoc faciunt no. per B. §. eo. at si clerici. & adde quod dixi ibi. Aut vtraque intentatur t per modū simplicis conventionis, & tunc aut actor, & reus sunt eiusdē fori, vt quia vterque est clericus, vel vterque laicus, & tunc debet coram eodem iudice tractari, vt j. de caus. pos. & prop. c. j. C. de iudi. l. nulli. Aut sunt diuersi fori, vt quia vnus est clerici, & alter laicus, & tunc aut loquimur, de iudicibus ordinarijs, & tunc quilibet debet coram suo iudice ordi. conueniri vt hic. Aut loquimur de delegatis, & tunc tene. c. alleg. dispēdia. in prim. j. de rescrip. lib. 6.

- 1 Canonib iudicis, & si autem quando locus.
2 L. si quis. ad capitula pertinere.

Quis clericus. In gl. honestum & c. in fi. dicit. G. q. illa. c. tiu dices. 1. r. q. 1. & c. si autem. 1. 5. q. 7. sunt correctæ p istud. c. idem cum eo. Host. Sed Ala. & Phi. hic dicunt, qd illa. c. intelliguntur cum determinatione, istius & fm Host. non corriguntur. Sed tu distingue fm mentem Arch. in d. c. iudices. in glo. pen. Aut loquimur in causa criminali episcopi presbyteri vel diaconi, vbi plures debent esse, episcopi cum episco po proprio, & tunc habent locum illa. c. qd si accusatus habeat suspectos electos a suo episcopo, vel metropolitanano, quod poterit eos recusare, & alios petere. Aut loquimur tñ causa criminali alterius clerici inferioris, & tunc habet locum istud. c. fm eum. Sed quod dictum est. §. de diacono idem credo hodie de subdiacono arg. §. de ser. non ordin. cap. miramur. Item si loquimur in causa ciuili cuiuscunq; clerici, potest habere locum istud cap. ¶ Si queras vtrum iudex delegatus possit suam sententiā executioni debitæ demandare, distingue, vt §. de offi. delegato, ca. significanti.

- 1 Litera in clericum a laico qui impetrabilis.
2 L. ex transmissa sententia.
3 Literas casuum ad iudicem eccles. pertinentium in clericos impetrat laicus.
4 Litera quibus ex causis in clericos non impententur.

Transmissa. ¶ Si queras vtrum clericus, vel laicus possit contra laicum literas, seu iudices a sede apostolica impetrare, & etiam vtrum laicus possit coram iudice ecclesiastico conueniri, distingue, aut quærit de consuetudine legitime prescripta, & dic quod sic. vnde de consuetudine in curia Romana clericus contra laicum impetrat in distincte literas, vt §. tit. proxi. cap. fin. de alien. iudi. mu. cau. fac. c. fi. vt no. Ber. & Host. j. eo. cum sit generale. in fin. & §. c. prox. & Ber. j. de sen. ex. c. parochianos. gl. fi. in fi. & Host. in c. grauem. & ibi dicam. idem no. Host. in sum. e. tit. §. quibus ex causis. ver. item in curia Romana, & Spe. tit. de compe. iudi. aditione. §. j. ver. 3. Item alia ecclesiæ prescribere possunt quod de causis laicorum possint cognoscere, & eas terminare. arg. j. de appel. si duobus. §. denique. in fi. & c. tit. c. Romana. §. debet. lib. 6. & ita fetiam intellige istud c. & est casus, pro hoc, j. de immuni. ecclesi. qm, vt intelleximus. cum ibi not. li. 6. aut queris tñ de iure scripto, & tunc au queris de causis, seu de rebus spiritualibus, seu alijs, quarum cognitio & decisio, ad forū ecclesiasticum pertinent, vel ratione ipsarum rerum, vel rōne personarum, sicut sunt causæ seruorum, & rusticorū ecclesiæ 89. dist. iudicatum 1. 2. q. 2. ecclesiarum seruos & §. eo. nullus. Item cāe penitentiu 1. 2. q. j. aliud. Item libertorum, pupillorum, viduarū, miserabiliū, & debiliū, personarū. 87. dist. de solatis. & c. j. & 2. & j. de ver. sig. nouimus. in fi. quod intellige in defectum quantum ad petitoriū. j. eo. ex tenore, sed quantum ad possessoriū indistincte j. e. ex parte, vt dicam plenius in c. alle. ex tenore. Idem in peregrinis, & mercatoribus, & agricultoribus, & mare nauigantibus. vt §. de treu. & pace. c. vlti. 24. q. 3. si quis Romipetas. & c. seq. & j. de peregr. c. vno. ¶ Item cum agitur de feudo ecclesiæ. vt j. eo. verū. Item in casu. j. e. cū sit generale. & c. conuictus. Itē in crimine vfurarium. j. de vsu. qm & c. Michael. vbi de hoc not. Host. in gloss. 1. vel hæresis. j. de hære. ad abolendam. & c. ex cōicamus. vel simoniz. j. de simo. per to. vel excōicationis. 2. q. 1. multi. & 24. q. 3. corripiantur, vel periuurij. 3. titu. 1. nouit. §. vlt. & j. eo. c. cum laicus. lib. 6. vel adulteri. vt §. de offi. ordi. c. j. §. de procu. tue. vel fornicationis j. de vi. & ho. cle. v. clericorum mores. vel matrimonij. §. de of. fic. deleg. causam quæ j. de conan. & affn. c. j. vel legitimatiōnis. j. qui filij sint legi. causam quæ. & c. lator. de ord. cogn. tuā, vel iure patronatus. §. tit. j. ca. quanto. vel decimarum, seu alia spirituali. j. de deci. tua. & c. seq. vel rapina. j. de rap. ca. j. & in alias casibus not. per Ber. & Host. j. eod. cum sit, & c. licet. & c. ex tenore & per Host. in sum. eod. tit. §. ex quibus causis vers. ex præmissis & in spe. titu. de compe. iudi. adi. §. j. Et in hoc casu laicus, vel clericus potest contra laicum literas impetrare, a Papa & ipsū coram iudice ecclesiastico per dictas literas cōueniri vt in iuribus allegat. Aut queris tñ de causis, seu rebus quarum

quarum cognitio & decisio non pertinent ad iudicem ecclesiasticum, & tunc laicus vel clericus contra laicum literas impetrare non potest in cura nec ipsum coram iudice ecclesiastico conuenire vt infra eod. licet. & arg. 1. r. q. 1. clericus, siue laicus. & no. B. j. eo. quod clericus.

- 1 Iudicis ecclesiastici negligentiam non supplet secularis in actionibus.
2 Iudicis ecclesiastici, defectum in feudis suppleri, quatenus verum.
3 Laici defectum suppleri, ab ecclesiastico non contra, differentia, ratio.
4 Negligentiam supplere qui an non possunt.

Verum. ¶ Supra tit. proxi. c. qualiter habes, qd iudex ecclesiasticus supplet negligentiam & defectum iudicis secularis in iustitia faciendā. Sed si queras, vtrum iudex secularis possit supplere negligentiam, & defectum iudicis ecclesiastici, distingue, aut queris tñ vtrum iudex secularis possit supplere negligentiam, vel defectum iudicis ecclesiastici in causis seu actionibus personalibus, & dic quod non. vt in d. c. qualiter. in fi. fm Host. hic, & in sum. eo. tit. §. j. ver. sed nunquid iudex secularis. Aut in causis, seu actionibus realibus, & tunc aut in alijs quam in feudibus, & tunc credo idem per calleg. quod loquitur generaliter & ideo generaliter debet intelligi. ff. de publi. l. precio. & j. de priuilegi. quia circa. Item per verbum, conuenerunt, & verbum, trahantur, quæ possunt referri ad causas reales, sicut & ad temporales. pro primo. j. eo. conuenerunt. pro secundo. §. de rescrip. cap. nonnulli. in princip. & eo. tit. c. statutum. lib. 6. & pro hoc benefacti. j. de appel. c. Romana. §. debet. ibi, temporalam iurisdictionem li. 6. Aut tñ feudibus, & tunc iudex secularis potest supplere defectum, seu negligentiam iudicis ecclesiastici vt hic. §. c. proxi. & hoc tenent Ber. & Host. hic & hoc potest esse verum, qñ ecclesia tenet rem de qua agitur in feudum a iudice seculari. arg. §. c. proxi. alias forte fecus. arg. c. alle. j. de ap. c. Romana. §. debet. lib. 6. nec ob. authen. vt clerici. apud pro. episco. in princ. colla. 6. & 11. q. j. si quis cum clerico. vbi hñ, qd iudex secularis supplet negligentiam, vel defectum iudicis ecclesiastici, quia illa iura, & similia corriguntur etiam per legem Federici notatam. §. tit. j. c. clerici. fm Ho. & cap. qualiter. & in hoc concor. Io. in d. c. si quis cum clerico. Sed quæ t est ratio, quare iudex ecclesiasticus supplet negligentiam, seu defectum, iudicis secularis, sed econtra secularis non supplet defectum, seu negligentiam iudicis ecclesiastici. Ratio est, nam olim oēs causæ, tam clericorum, quam laicorum differebantur ad sacerdotes. vt j. qui filij sint legi. per venerabilem. §. rationibus. ver. tria. 1. r. q. j. si sacerdotibus. & c. relatum. & 2. q. 5. si quis presbyter. vt not. §. tit. proxi. c. nouit. sed nunquam causæ clericorum deferantur ad laicos. vnde si laicus per negligentiam iudicis laici redeat ad suum primariū forum non vt conditio eius fieri deterior. & res de facili redit ad suam naturam. 35. dist. ab exordio. ff. de pactis. l. i. vnus. §. pactus ver. quod in specie dotis. Item quia superior, & maior regulariter supplet negligentiam minorum, & inferiorum & non econtra. vt §. de supplē. negli. præla. per totum. & 9. q. 3. cum sumus, & clerici sunt maiores vt leg. & not. §. de ma. & obe. solitæ. sed nunquam econtra minor, vel inferior supplet negligentiam superioris, vel maioris, vt §. de maio. & obed. cum inferior. cum ibi not. Istas rationes reddunt Host. & Abbas in c. qualiter. §. tit. proxi. & Host. in sum. eod. tit. §. 1. ver. sed nunquid iudex secularis. & vide quod not. Gen. extra de fo. comp. c. vnico. super verbo defectum. in de. vbi dicit indistincte, qd defectum iudicis ecclesiastici non posse supplere temporalis sed econtra sic.

- 1 Forum quibus sortitur quis.
2 Forum alienum delictis, contractuque sortiri, quique accipiendum.
3 Contra actum alibi inito, alibi forum ob eundem non sortiri.
4 Cap. quod clericis explicari.
5 Sortitio fori ob habitationem ad scholares non extenditur.

Vod clericis. ¶ Si queras, vtrum clericus aliunde venientes, parisijs possint ibidem conueniri, distingue. Aut sunt ibidem commorantes aut non. Si sic tñ aut queris vtrum possint ibidem conueniri ratione contractus vel quasi delicti vel quasi in iurisdictione episcopi Parisien. initi vel commissi, & dic qd sic, vt hoc probat lex, quæ

est in glo. istius. cap. ff. de iudi. L. hæres absens, versic. aut si quis ab eo qui tabernas. & ver. ac si consti. fm Host. & Ioā. Andr. Aut ratione contractus vel quasi delicti, vel quasi alibi extra, diocesim Parisijs initi, vel commissi. & tunc aut queris nunquid possit conueniri ratione delicti, vel quasi, & dic quod sic ex quo ibi inueniuntur: quia vbi te inuenero ibi te iudicabo, vt C. vbi de crimi. agi. opor. 1. 1. cum sua glo. melius facit. C. de cur. publi. l. 3. lib. 12. & hoc tenet Spec. tit. de compe. iudi. adi. §. j. in princ. & B. j. eo. cap. fi. Aut ratione contractus, vel quasi, & tunc aut huiusmodi clerici traxerunt moram Parisijs, per 10. annos. & tunc sortiuntur ibi forum, & poterunt conueniri. vt C. vbi sena. vel clarissi. l. 2. cum ibi no. per doct. C. de incolis. li. 10. fm Host. qui hoc tenetur hic & Io. An. post eum. & Spec. tit. de compe. iudi. adi. §. j. ver. 45. & ita intellige quod no. Inno. j. eo. c. ex parte. in glo. & bene. ¶ Aut traxerunt moram, ibi minori tempore, & tunc secus: nam non est eps Parisius iudex suus de iure communi nec ibi contraxerunt vel quasi quæ re & c. arg. j. eo. tit. c. fi. fm Host. & Io. An. & pro hoc not. per Inno. j. de dila. præterea. Si clerici non sunt ibi commorantes, sed sunt forte transeuntes & viatores, tunc aut queris, nunquid possint ibi conueniri ratione contractus vel quasi ibi initi, vel contracti. Et tunc dic, qd non poterunt conueniri. vt ff. de iud. l. hæres absens. ver. nam vbi sic venit, nisi forte ad hoc venissent, & inuenirentur ibidem, quod dic, vt not. j. de foro compe. Romana. §. contrahentes. lib. 6. fm Host. & Io. An. Aut queris, nunquid possint conueniri ratione delicti, vel quasi a ibi, initi, vel commissi, & tunc dic, qd poterunt ibi conueniri, siue ibi reperiantur siue non. vt in proemio fforum. §. pen. & etiā excommunicari, j. de sent. excom. a nobis. i. quod tamen intel lige vt no. in d. c. Romana. §. contrahentes. pro hoc no. j. e. postulati. & c. fi. j. de raptu. C. vbi de crimi. agi. opor. l. j. & in auth. qua in prouincia. & 3. q. 6. c. 1. Aut queris nunquid possint conueniri ratione contractus, vel quasi alibi initi, vel contracti, & dic, quod non, licet ibi inueniantur, vt §. in ver. aut traxerunt moram dictum est. Aut ratione delicti, vel quasi & tunc poterunt conueniri ibi, si ibi inueniantur, alias non, per iura allega. §. in ver. aut ratione contractus. & c. ¶ Et illa quæ dicitur in isto c. de Parisijs, eadem intelligas de alijs locis, fm Host. hic. licet, Ber. hic dicat esse speciale in clericis. Parisien. & ista eadem distinctio potest fieri in laicis, qui conueniuntur, alibi, quam in loco domicilij, sui iuxta ea quæ not. j. eo. c. fi. Dicunt etiam hic Host. & Io. An. qd si consuetudo esset generalis, quod commorantes Parisijs cogerebantur cuilibet & in quibuslibet responderi ad clericos, tamen ad scholares non extenderetur, nā hæc epistola videtur omnem consuetudinem contrariam etiā ius canonicum præcedentem tollere. ff. de sepul. via. l. 3. §. diuus. de consecra. eccle. vel alta. c. aqua.

- 1 Principi mortuo in omnibus quando succedat legitimus.
2 c. licet. enucleari.
3 Negligenti mortuo quis succedat.
4 Negligentibus, vacante regno Papam succedere.
5 Negligentia & mortis casus in deuolutione iurisdictionis cur diuersi.

Licet ex suscepto. ¶ Si queras, vtrum aliquo principe, vel re Papa in eius locum, & ius succedit quo ad iustitiā exhibendam, distingue, Aut talis mortuus habet actu legitimum successorem, & tunc successor succedet in iustitia exhibenda quam, & prout defunctus poterat exhibere, sicut succedit in alijs bonis principatus. ff. de reg. iur. nihil. & l. hæreditas. cum concor. ibi alleg. nam regulariter successor potest facere quod poterat prædecessor. §. de rescrip. c. literis. j. de voto c. licet. de iure patro. c. j. & c. 3. & extra eo. tit. c. plures. in clem. etiam in iustitia vt legi. & no. §. de offi. delegat. qm Abbas. & hic tñ quando dicit vacante imperio a contrario in quo aut iustitia, quam prædecessor suus in vita sua amiserat per negligentiam suam vel alias non succedet, sed ille ad quem iurisdictione, deuoluitur vt sequitur. Aut mortuus non habet actu successorem, & tunc aut queris de Imperatore, & dic, quod eo mortuo, Papa in iure imperij, succedit, vt hic. Aut queris, de alio principe, vel dño, tñ temporali, & tunc aut habet superiorem, aut non, si sic, tunc aut est subditus alij, quam Imperatori, & tunc si sit mortuus vel negligens in reddenda iustitia deuoluitur iurisdictione non ad Papam sed ad proximum superiorem. Et est ratio diuersitatis propter specialem cōiunctionem, quæ est in-

est inter ipsum & Imperatorem: quia Papa eum consecrat, & coronat & examinat & ipse Imperator aduocatus eius est, iurat ei, & ab eo tenet imperium s. de elec. venerabilium. 63. dist. ego Ludouicus. Si non habet superiorem, tunc, eo mortuo, vel negligente, Papa succedit in iurisdictione eius. arg. 15. q. 6. alius & s. de elec. cum inter vniuersas in fi. vt no. Inn. hic in gl. hoc est propter & Spec. rubric. de compe. iudi. ad. c. 1. ver. 31. Et quod dicit de subdito Imperatori. s. vt ad ipsum Imperatorem per mortem, vel negligentiam subditi sui iurisdictione deuoluatur: quia eadem est ratio, imo maior in Imperatore, cum sit maior & locum Dei teneat in temporalibus. vt s. de maio. & obe. c. cum inferior, & pro hoc facit tex. hic in ver. hoc prae fertim tempore & c. Sed Host. dicit q. vacantibus regnis, & principibus quibuscumq; & vbiq; si iudex secularis negligens fuerit in iustitia exhibenda, Papa non solum de plenitudine potestatis, sed etiam de iure & consuetudine potest, & debet iustitiam facere, quia de iure communi his casibus omnibus episcopis in ciuitatibus suis sunt coes & hoc vt. notare Inn. j. in glo. proxi. seq. Am. eum. Cuius opinionem credo veram in regibus & principibus superiorem non habentibus vt hic. & 96. dist. cum ad verum. & c. si Imperator. j. de supplen. negl. prael. grandi. li. 6. In alijs superiorem habentibus videtur probabiliter distinguendum inter casum negligentiae, & casum mortis vt in primo casu Papa possit eorum vices supplere in iurisdictione exercenda vt patet hic in comite Britannie, qui licet sit subditus Regis Francia Papa tñ supplet eius negligentiam in iustitia exhibenda, licet possit dici quod tunc non erat subditus sibi, sed in secundo casu. s. mortis potest esse vera opinio. Inn. scilicet quod ad superiorem immediatum, iurisdictione deuoluatur. Et potest esse ratio: quia superior quicumque, qñ negligit iustitiam facere, peccat, vt s. de offic. ordi. c. j. & ca. irrefragabilis. & 23. q. 5. administratores, ideo non mirum, si propter peccatum iurisdictione ad Papam deuoluatur vt s. tit. proxi. nouit. cū ibi nota. fecus in casu mortis. Item in casu negligentiae saltem notoria potest superiori immediato culpa, seu negligentia imputari: quia negligentiam sui subditi non supplet, arg. not. per Host. s. de offic. ordi. quanto. s. fin. vbi dicit, quod in notorijs, non habet locum illa monitio de qua ibi loquitur, imo eps est negligens eo ipso, quod negligentiam notoriam, Abbas sui subditi non supplet, licet fecus in casu mortis.

- 1 Miserabilium tuitionem, & iniuriam ad ecclesiam pertinere.
- 2 Miserabilium possessoria iudicet ecclesiasticus.
- 3 Petitorij actionem neglectu ad ecclesiasticum deuolui.
- 4 Miserabilis persona quae.

Xtenore ¶ Si quæras, vtrum causa, seu status pupillarum viduarum, seu debitorum personarum pertineant ad ecclesiam, distinguatur, aut quantum ad protectionem, tuitionem, defensionem, vt opprimantur a potentioribus, & dic. q. quod sic. 87. dist. c. j. & 23. q. 5. administratores & 24. q. 3. si quis de potentibus. & c. seq. Aut quantum ad causam suam cognitionem, & decisionem, & tunc aut agitur de iniuria, seu violentia eius illata, & de hoc ecclesia cognoscere potest. vt 24. q. 3. si quis de potentibus. & j. eo. ex parte B. Aut agitur de alijs iuribus, seu rebus ipsorum. & tunc aut agitur possessorio & tunc spectat cognitio ad ecclesiam. vt j. eo. tit. ex parte B. Am. Inno. & Host. ibi & Am. B. & Inno. s. de offic. deleg. c. significantibus. & Ho. in sum. eo. tit. s. 2. ver. ex præmissis. Aut agitur petitorio, & tunc spectat specialiter & primarie ad iudicem secularem, vt hic. & in d. c. significantibus. & 23. q. 5. regnum. C. qñ impe. in ter. pupil. & viduam. l. j. & in defectu seu negligentiam iudicis secularis spectat, & deuoluitur iurisdictione ad ecclesiam, sicut in causis aliorum. j. eo. ex tenore. Am. Host. in d. ver. ex præmissis. & satis concordat quod not. ipse Host. j. de verb. signi. super quibusdam s. vlti. glo. pen. & vlti. licet Inno. ibi dicat viduas pupillos orphanos & reliquas miserabiles personas posse conueniri quoslibet sub ecclesiastico iudice, quod nimis generaliter dictum videtur. Et idem capituli dicit de peregrinis, de mercatoribus, de officialibus, rusticis libertorum, seu familiaribus ecclesiarum, & de t. expositis, & de cecis de mutilatis membris, de leprosis, de captiuis, de debilibus, de diuturno morbo fatigatis, de furiosis, & alijs personis miserabilibus, de quibus, dici plene, per Innocen. in dicto cap. significantibus. in glo. 2.

- 1 Renunciare iuri publico clericum non posse.
- 2 Visitandi ius cur irremissibile.

- 3 Clerici quibus non renuntiet. & 4.
- 5 Renuntiare quibus quoue modo liceat.
- 6 Primatum ius renuntiabile esse.
- 7 Naturae iuri non renuntiare.
- 8 Publico iuri non renuntiandum. fallit. 9.
- 10 Iuri suo quatenus an non renuntiare liceat. & 11.
- 12 Pactio restringens probationem nulla.
- 13 Iurisdictione spiritualium episcopis competit.
- 14 Iurisdictionem temporalem episcopis non competisse.
- 15 Iurisdictione in quos & quatenus, quoue iure competat. & 16.
- 17 Vocatus in vetitum forum clerici pena & 19.
- 18 Amisio iuris qui accipienda.
- 19 Pana. c. si diligenti non nisi lit. contest. locum esse.
- 20 Accusanti quandiu impune penitere liceat.
- 21 Quamuis sensus.
- 22 Formula non tenet respondere effectus.
- 23 Iuramentum contra ius quando, an non, valeat.

I diligenti ¶ Si quæras vtrum possit renuntiare iuri, distinguatur, & de iure humano ecclesiastico ecclesijs, vel ecclesiasticis personis concessio, aut de iure naturali, aut de iure humano, canonico, vel ciuili. Si primo modo, tunc aut quæris de iure publico, & collegiato, quale est illud, quo prohibetur clericus personam suam iudici seculari supponere, & tali iuri renuntiare non potest vt hic. & j. de sent. ex com. ca. contingit. id est, nisi forsitan per actum contrarium, vt j. de priuile. ex parte. & de sent. ex commu. perpendimus. & c. in audientia & c. cōtingit. 2. Et vide quod not. Inno. j. de præscrip. cum ex officij glo. 2. & Host. post eum vbi dicit, q. ius t. visitandi etiam expresse remitti non potest, nec ei renunciari, cum publicum ius sit visitare, & corrigere. arg. huius c. & idem de procuratione, debita ratione visitationis Am. eos. idem Archidia. 1. q. j. relatum glo. pen. vbi plene de hoc, & j. de cens. c. perpetuo glo. no. q. consuetudo. lib. 6. Idem etiam B. & Inno. & Host. j. de cens. cum venerabilis. Non. n. quis potest suam iurisdictionem in totum a se remouere, vel ei renuntiare vt hic Am. eos. ibi, ad hoc etiam facit expresse quod not. Host. j. ne t. cleri. vt mo. c. 2. ad fin. super verbo subueniri dicens, quod nullo verbo potest clericus renuntiare foro suo, vt hic & in c. alleg. contingit primo, sed ipso facto contrario potest, vt ibi & in iuribus alleg. perpendimus. in audientia, contingit 2. nec iuri etiam concessio ecclesie, sicut est ne res sua alienetur, renuntiare non potest etiam per sacramentum. vt j. de iureiur. sicut nostris. t. Nec iuri concessio in libertatem ecclesie vt j. de immu. ecclesiarum, non minus. & c. aduersus nec iuri inducto ob honorem Dei, & sanctorum. j. de ferijs. c. fin. nec iuri diuinis præceptis firmato. s. de consuetu. cap. fin. j. de præscrip. c. si. seu firmato concilij generalibus vel prouincialibus seu alijs iuribus, quorum transgressio mortale peccatum inducit. 15. disti. sicut sancti, & 25. q. j. sunt quidam, s. de transac. c. fin. j. de exce. c. exceptio nem. Aut quæris de iure concessio t. in fauorem singularis ecclesie, vel collegij, & tali bene renuntiat, quandoque per pactum, quandoque per lapsum temporis, quod dic vt s. de cons. cum accessissent. & prædicta locū habente de iure diuino, publico, & reali. Personalis vero iuri & si valeat renuntiare, quo ad renuntiationem non tñ obest ecclesie vel dignitati, vt s. quod me. ca. ca. pen. de arbi. c. cum tempore. Aut quæris, de iure t. propter priuatam libertatem, & vtilitatem, vel priuatam ius inducto, & tali iuri etiam si sit commune renuntiare potest, vt s. de rescr. nonnulli. de electio. quod sicut. s. si auct. m. & ca. ne pro defectu. idem & multo fortius si sit personale, siue speciale. vt j. de conc. præb. constitutus. Porro illi iuri, quod statum publicum respicit renuntiare non potest, vt quod idoneus, & canonicè eligatur, supra. de electio. causam, quæ & capit. quia propter. & c. nihil. est vel, quod defunctorum voluntas seruatur. j. de testa. tua. & sim. illa Am. Host.

¶ Si quæras de secundo principali, scilicet de iure naturali, tunc dic, quod tali renuntiare non potest. ff. de pactis. l. ius agnationis. de regulis iuris. l. iura sanguinis. C. de patria po. l. abdicatio. Si quæras de tertio principali, scilicet de iure humano, canonico, vel ciuili, refert. Aut est publicum, aut priuatum. Si publicum, tunc aut est publicum auctoritate, & vtilitate, sicut est ius fiscale, & illud, quod præcipit puniri, maleficia, & in iudicij iudiciale ordinem seruare, & tali renuntiare non potest: vt ff. de pactis. l. ius publicum. & l. inter debitorum. ad leg. Aquilia. l. ita vulneratus. j. de sentent. ex commu. vt fa.

vt fame. de libel. obla. & de litis contestata. per totum. Aut est publicum auctoritate sed priuatam vtilitatem, & tunc aut est inductum propter communem vtilitatem, & tunc aut quis vult renuntiare iuri cuius dispositio, vel commertium sibi non conceditur vt si quis renuntiat libertati suae & tali iuri non potest renuntiare. C. de libera. cau. l. iubemus. & l. nec si volens. nemo. n. est dominus membrorum suorum. vt ff. ad le. Aquil. l. liber homo. quod verum, nisi occurrant solennitates debite, & tunc fieret fecus non propter renuntiationem, sed propter delictum suum. vt C. qui ad liber. procla. non lib. l. j. & l. Rufinus. Aut vult renuntiare iuri cuius dispositionem, & commercium, habet, & tunc aut renuntiatio est contra bonos mores, vel inuitaret aduersarium ad delinquendum & non valet. vt ff. fo. lu. matr. l. alia s. eleganter. C. de pactis. l. fina. si manci. ita vendit. ne pro liti. j. ff. de colla. l. si pactum. cum l. seq. ff. de pactis. l. iurisdictionem. s. si pacificat. & l. i. vnus. s. illud. de pac. dota. l. cōuenire. Aut non est contra bonos mores, nec alias inuitaret aliquem ad delinquendum, & tunc tali iuri non potest renuntiare expresse. j. de iureiur. cum contingat. C. si aduer. ven. in authen. sacrameta puberum. nisi iuramentum inueniat. alias for te secus, quod dic. vt le. & not. in d. c. cum contingat. & j. de pactis. c. quamuis. lib. 6. sed tacite bene potest. vt ff. de procura. l. si ius familias. s. veterani. Aut est inductum propter priuatam vtilitatem, & tunc aut est favorabile, & tali renuntiare potest, vt C. quando mul. ture. offi. fun. po. in auth. matri. & auia. C. ad Vel. l. si mulier. & l. iubemus. j. de priuile. si de terra. & cap. accidentib. & not. hoc. B. j. e. c. dilectus. in glo. qui certo lo. & Host. post eum & Ber. & Innocen. & Ab. hic & hoc in quatum tangit renuntiantem siue ius renuntiantis. Sed in quantum tangit alterum siue ius alterius non valet renuntiatio, vt patet. ff. de seruo. rubri. prædi. l. per fundum. & de offic. deleg. signi. ficantibus. & de arbi. cum tempore. Aut est odiosum, & tali renuntiare non potest. vt legi. & nota. ff. ad macedon. l. sed si pater. s. fin. & de condi. indebi. l. qui exceptionem. Cætera dic, vt per Host. in summa. tit. de renuntia. s. 2. & s. quibus ex causis. sub. s. liquet etiam ex præmissis. & infra. de regula. ad apostolicam. ita per magna parte distinguit Ho. hic & Io. An. post eum. & frater Io. in sum. confess. titu. de electio. sub rubricella. de renuntia. quæstio. 24. quæ possunt renuntiare vbi ponit totam distinctionem Host. hic. Vide etiam de ista materia qd not. Host. s. de renuntia. c. fin. & Archid. 7. quæstio. j. qualiter in glo. adde vbi probatur & c. vbi dicitur q. tñ illis actibus, q. non pendet ex iure, vel iudicij potestate, & quo ad præiudicium renuntiantis tantum quis potest renuntiare iuri suo expresse. vt C. de pactis. si quis in conscribendo. ad Velleia. l. si mulier. s. de elect. cum inter. R. seniore. & de renuntia. per totum. infra de regula. ad apostolicam. & etiam tacite. vt ff. deleg. commisso. l. post diem. C. de iure do. Impel. secunda. s. de offi. delegati. gratum. infra de testi. cum venissent. & de ijs quæ fiunt a maior. par. c. ex ore. supra de cons. cum accessissent. Sed in illis actibus, qui dependent ex iuris, vel iudicij auctoritate cum nemo habeat in bursa sua ius vel iudicem, vt patet s. ti. proxi. nouit. s. nos igitur. ver. ceterum. j. de exce. cum inter. & de testa. requisiti. primo responso. in fi. cum suis conc. non valet regulariter renuntiatio tacita. vel expressa vt legi. & not. hic. Item nec in præiudicium alterius renuntiatio tenet. vt s. de arbit. cum tempore. & j. de donat. inter dilectos. ad fi. Am. eos. Et licet ista distinctio sit probabilis, tamen prima est magis specifica, & magis clara. De hac etiã materia distinguit, Spec. tit. de renuntia. & concludit in 3. colum. ver. cui autem iuri & c. ibi vide. & per Huli. de Montelai. extra de iureiur. c. vnico. in cle. & per Archidia. 7. q. j. quam periculosum. glo. si. & per Accur. in auth. quomo. opor. episc. & ceteros cleri. s. igitur ordinandus. super verbo interroget. colla. j. & in auth. vt sine pro. h. mat. debi. & credi. s. fin. super verbo senatus. 20

consulto. col. 7. vbi satis de ista materia, vbi etiam dicit non valere pactum, quod faciunt debitores cum creditoribus de solutione non probanda, nisi per instrumentum, cum testificandi vtilitas sit communis, in authen. de testi. in princip. colla. 7. Nec debet angustari. C. de hæredi. l. quoniam. in fi. imo impinguari. C. de re. credi. l. generaliter. in princ. nec ad vnam spem coartari. ff. de testi. l. 3. s. eiusdem. infra de probatio. in præsentia. secundum Io. An. idem Spec. tit. de probat. s. videndum, post princip. Et 18. casus, in quibus non potest renuntiare iuri suo enumerant Goff. & Host. & Ioan. Andr. post eum. j. de regula. ad apostolicam. ¶ Si quæras vtrum ediscipulo iurisdictionem habeant, & quam seu in quibus, distinguatur. t. Aut quæris, nunquid habeant iurisdictionem in spiritualibus, & dic, quod sic etiam a tempore primitiæ ecclesie. Vnde constituit Deus duo luminaria magna in terris, vnum vt præset spiritualibus, vt Papam, aliud, vt præset temporalibus, vt Imperatorem. in auth. quomodo oportet. & c. folite. & pro hoc s. titu. proxi. decernimus. j. de ord. cog. tua qui si. sint legi. causam quæ. 2. Quod verum est de iure Digestorum saltem in certis casibus, vt ff. de peti. hæredi. l. hæreditas. s. fin. ff. de rel. & summa fu. l. ossa. Aut in temporalibus, & tunc aut quæris vtrum habeat iurisdictionem in clericos, aut in laicos. Si in clericos, tunc aut quæris de iure Codicis. Et dic t. qd non quia primo fuit data iurisdictione Archiepiscopo Constantino in clericos suos, quia sibi concessa fuisset specialiter, per consequens alijs non dabatur. C. de epi. & cler. l. oes. & l. cum clericis. & l. iubemus. in fi. Aut quæris de iure authenticorum t. illo iure iurisdictione eorum excreuit, vt iurisdictionem haberent in monachos, deinde vt haberent iurisdictionem in omnes clericos, quod procedit in causa ciuili, non in causa criminali nisi cum distinctione, postea concessa est eis in quacunq; causa vt in auth. quo oportet. epi. & cete. cleri. ad ordi. p. du. circa princi. & in authen. de sta. & imagi. s. statumimus. Aut t. quæris de iure canonico, & illo iure, episcopi, & alij iudices ecclesiastici habent omnimodam iurisdictionem in clericos, vt hic. & s. titu. proxi. cap. decernimus. & per totum. saluo eo quod dixi de feudalibus in d. cap. decernimus. Aut quæris vtrum habeant iurisdictionem in laicos. Et tunc aut in criminibus ecclesiasticis, seu in casibus quorum negotium ad iudicem ecclesiasticum spectat, de quibus dixi s. eodem ex transmissa. & tunc dic, q. sic. Aut alijs, & dic quod non nisi contrarium obtineant de consuetudine, vt ibi dixi & leg. & not. j. de appella. si duobus. & de immu. eccle. c. quoniam, vt in telleximus. lib. 6. Vel priuilegio seu concessione principis secularis, vt legi. & nota. 96. distinctione Constantinus. infra de raptori. capitulo. in archiepiscopatu. ¶ Ad declarationem gloss. quæ incipit, sed nunquid per sententiam & c. si quæras, vtrum clericus trahens clericum contra tenorem huius decreta. coram iudice seculari, perdat causam suam, distingue. Aut quæris vtrum eam perdat ex sola vocatione, seu ex solo tractu, & dic, quod sic, ita, quod non erit locus penitentiae, vt hic in verficu. cum igitur. & 11. quæstio. 1. in olita. & capitu. placuit, & in hoc concord. cum Hug. hic in verfic. Hug. dicebat & c. & in hoc concordat Innocen. & Hostien. Aut quæris vtrum perdat causam ipso iure, & dic quod non, sed per sententiam per cap. in olita. 11. q. 1. & per l. in criminali. C. de iurisdictione. omnium iudic. hic alleg. in principi. huius gloss. in hoc concordat cum Io. in calle. in olita. & cum Vinc. Laur. Tanc. Gof. Inno. Host. Pet. Ab. & Io. And. & alijs modernis qui hoc tenent hic. Pro hoc facit quod not. j. de reg. iuris. cap. in penis. lib. 6. & quod not. Cyn. C. quo. & quan. iudex. in authen. qui semel. in q. 5. vbi dicit, quod vbi dicitur, dicit lex aliquem ius suum amittere, nec dicit quomodo, intelligendum est per sententiam C. de hæreti. & manichei. l. quicumque. s. quod si fecerit. Item pro vtroq; membro facit s. de offic. deleg. quærenti. j. de exce. prælato. c. grauem. vbi de hoc per Ber. in glo. arg. est hic & c. ita distinguit Host. hic & idem Archidia. cum eo. in d. c. in olita. in glo. adde & bene. Et idem t. intellige de laico trahente clericum in casibus non permissis coram iudice seculari. vt C. de epi. & cler. in auth. statumimus. & C. ne si. pro par. in auth. habita. Et not. Spec. tit. de compe. iud. ad. s. j. ver. 1. ver. sed nunquid idem est in laico. & c. Vnde ad plenioram euidenciam huius materie scire debes, quod quicq; lex canonica vel ciuiliis punit eum qui agit contra alium. quicq; punit eum qui accusat alium. quicq; punit eum qui in ius vocat alium. Respondeo ita primum, quod punit eum qui agit contra alium tunc non vocando in ius incidit in penam, sed litet contestando & non ante, sic intelligitur lex. C. de iurisd. omni. iudi. l. in criminali. Ratio est, quia ante litem contestatam non videtur agere, sed agere velle, vt ff. rem. ra. habe. l. amplius hoc, & in auth. de litig. s. si vero 2. col. 8. post litem vero contestata, incidit in penam, nec potest penitere, quia iam est ius quæritum alteri parti arg. ff. de reg. iur. l. nemo potest, & j. de reg. iur. mutare lib. 6. In secundo casu, qñ punit eum, qui accusat t. tunc accusans nō incidit in penam, nisi quousq; perueniatur ad sententiam, vnde ante finem penitet, quia de effectu accusationis qui per sententiam euenit, lex cogitauit, ita loquitur. ff. de bo. libert. l. qui cum maior. s. accusasse. Hinc est, quod si appellatur a sententia non est locus penæ. In tertio casu. l. quando punit, eum qui vocat aliquem in ius, tunc siue sit litem contestata, siue nō Hen. Boich super Decret. N. fine

siue vocatus venit siue nō in pōnā incidit, qui vocat quasi de licētū sic col. sur. matū. ff. de edil. edic. l. quid si fugitiuus. ita in telligunt Hug. & Host. istud c. & c. inoluta. 11 q. 3. vbi Archidia. idē intelligit, vt s. dicitū est. nec obstat ad istud vltimū mēbrū. 22 ff. de in ius voc. l. quis, vbi libertus vocans patronū suum, in ius sine venia: si ante litē contestatā pōnit, euitat pōnam, quia ibi libertus nedum pōnit, sed et remittit acōnē. & iō p̄tor remittit sibi pōnam ergo fuit semel cōmissa. sed cum sit de equitate, remittenti liberto p̄tor pōnā remittit, & sic intelligit Iaco. de Ra. Pet. de bella. perti. & Cyn. illam. l. quis in l. alleg. in criminali. C. de iurisd. omn. iud. vbi in ista distinct. concordant in effectu ab illo. verfic. vnde ad pleniorē euidē tiam & c. Et Ioan. And. hic. idem dicunt Pet. Ab. & Ioan. An. f. m. illā o. quā habet locum non esse locū pōnā ante litē cō tēta. Hanc etiam cautēla in reo, ad iudiciū secularē vocato, vt non exciperet declinatoriā fori, sed protestaretur se nolle, nec teneri respondere, & quia tunc iudex instabit, vt respondeat, scā p̄testatiōe q̄ conatus r̄deat & cōtestet litē & tūc erit lo cus pōne p̄ parte ipsius actoris & sic dicit Pe. se semel fecisse Bononiā. ¶ Super glo. fi. Ad solutionem contrarij de. c. cū cō tingat. j. de iureiur. dic quod iuramentum p̄stitum contra statuta canonica ad publicum statum spectantia, non valet, vt hic, quia nec consuetudo hoc casu valeret, vt s. de consue. cū inter vos & c. cum venerabilis. sed p̄stitum contra statuta ca nonica, ad priuatum statum seu ad fauorem priuatorum spe ctantia bene valet, vt in c. cum contingat. qd̄ dic vt ibi plenus.

- 1 Iurisdictionem in principem, moribus non dari. Extendit. 2.
- 3 Iurisdictionem ecclesiasticam, prater excommunicationem, moribus dari.
- 4 Excommunicandi ius, sine p̄ambulis moribus non quari, alias contra.
- 5 Iurisdictionum genera, & quae p̄scribi possunt. & 6.
- 7 Iurisdictionum ecclesiasticarum quae moribus quari, an non possit.
- 8 Pater, aut magister iudices quando, an non, recusabiles, & 9. 10.
- 11 Pater quatenus iudex ordinarius esse possit.

Vm contingat. ¶ Si quæras vtrum cōsuetudo possit dare alii iurisdictionem, diltigue, taut quæris vtrum pos sit eam dare contra principē. f. Papā, vel Imperatorē, & dico q̄ nā obedientia est iurisdōnis, vt s. de offic. ord. con quereute. & i obedientiā non p̄scribi vt j. de p̄scri. cū non liceat. & facit ad hoc C. de decur. l. vacuatis. l. 1. o. ff. de pact. l. iur isgentium. s. si pacifcar. s. de arbi. cum tpe. j. de p̄scri. ad au dientiam. & c. cū nobis olim. & de confir. vt, vel inu. cū dile cta. & hoc no. Arch. 9. q. 4. conquæstus. in gladde hic no. Aut 2 vtrū possit eā dare cōtra alium inferiorem principem, & tūc aut quæris, vtrū possit eā dare minori in maiorem, & dico, q̄ non arg. s. de maio. & obe. cum inferior. 2. l. di. inferior. 93. di. nulla rōne, 89. dist. ad hoc 96. di. si quis dubitet talis. n. consue tudo. f. q̄ minor iurisdōnē hēat in maiore esset irrationabilis. p̄ iura alle. & iō oīno reprobāda, & imp̄scriptibilis. vt s. de cō sue. cū inter vos. & c. h. & ad hoc facit quod no. Inn. & Host. s. de offic. ord. irrefragabili. & ita not. Archi. in d. c. cum inferior. Aut quæris, vtrū possit eā dare maiori in minore, vel equalē, & tūc refert, quia ut quæris de iurisdōne ecclesiastica aut de t̄pali. Si de iurisdōne ecclesiastica refert. Aut quæris vtrum cōsuetudo possit eā dare p̄sonā ecclesiasticē, Aut nunquid possit eā dare p̄sonā laicali. In primo casu refert, quia aut q̄ris vtrum possit eā dare priuatā p̄sonā in dignitate seu p̄latura ecclesiastica nō constitutā. Aut vtrū possit eā dare p̄sonā in di gnitate seu p̄latura ecclesiastica cōstitutā. In primo casu re fert, aut q̄ris, vtrū possit dare sibi iurisdōnē ecclesiasticā aliā a iurisdictione, seu p̄tate excōicandi & dico quod sic. vt hic se cundū Ho. qui dicit hic, q̄ alibi sic expresse de priuata p̄sona, non meminit se legisse. Alia. n. iura loquuntur. vel in Abbatib. vel in Archidiaconis, vel in alijs p̄latis, capitulis, seu collegijs, vel alijs tenentib. administrationē, sicut patet. 9. q. 3. conquæ stus. s. de ordi. c. irrefragabili. s. excessus. s. tit. j. nouit. verfi. nō enim. de arbit. dilecti. j. de excessi. p̄lato. ad hęc. & c. accedē tibus. C. de emancip. l. l. j. & si secundum Host. & Io. And. post eum. idem. not. Arch. in d. c. conquæstus. in glo. adde dic, qd̄ cō fuerudo. & j. de off. ordi. c. j. super verbo consuetudine. lib. 6. & Gen. in extrauag. Io. 22. quæ incipit execrabilis. super ver bo consuetudine in fin. Et intellige, quod dat iurisdictionem,

etiam spiritualem vt hic, & extra de elect. c. statutum. s. fin. in cle. secundum G. de Montelau. ibi quod tū hic, & s. alleg. excōi fus. & in iuribus similibus dicitur intelligas f. m. Inno. & Ho. & Io. And. de modica iurisdictione, non. n. possit consuetudo inferioribus, tribuere potestatem deponendi clericos. ad hoc s. de elect. transmissam. & de consuetu. quanto. Aut quæris vtrum consuetudo possit sibi dare iurisdōnem, seu p̄tatem excommunicandi & tunc dicit Host. hic. & Io. And. post eū, q̄ non. arg. eorum quæ legun. & not. s. de offic. Arch. cum satis, & c. seq. & de consue. quanto. sed Inno. in hoc contra, j. de re sti. spo. olim. 3. & idem cum eo v̄rbi tenere Hostiē. Ego vero Hen. concordo eos sic, quia aut quæris, vtrū consuetudo pos sit dare priuatā p̄sonā p̄tatem, excommunicandi, solummodo absq̄ eo, quod aliā iurisdictionem ecclesiasticam p̄ambulo lam ad excommunicationem habeat, vel p̄scribat puta citā di, t̄mouendi, in contumacia ponendi, quæ oīa excommunica tionem p̄cedere debent. vt j. de sent. exc. sacro. e. tit. statui mus. & c. constitutionem. li. 6. 12. q. 2. in dignē. & dico, qd̄ nō. nam consuetudo, q̄ quis posset excommunicare absq̄; alia ci tatione, vel contumacia p̄cedente esset irrationabilis per iu ra alleg. & per consequens imp̄scriptibilis. vt s. de consue. c. fin. ita intelligo opinionem Host. hic. Aut vtrum possit sibi dare p̄tatem excommunicandi vna cum iurisdōne alia p̄tatem bula ad ipsam excommunicationem & dico q̄ sic vt hic, & ita in telligo opi. Inn. & Ho. in c. alle. olim. 3. j. de restit. spol. & quod no. Ber. & Ho. s. e. s. cū sit gnale. in fi. pro qua distinctione, v̄r casus. j. de p̄reb. super eo. li. 6. iuncto c. quærenti. j. verb. sign. Et istam distinctionē approbat expresse Inn. in materia inter dicti. j. de ijs quæ fia. maio. par. capit. c. quæsiuit. gl. 2. in princ. & Ho. ibi post eū. Et pro hoc facit quod not. Gul. j. de priuil. c. ep̄orum. super verbo ab ordinarijs li. 6. ¶ Si quæras, vtrū cōsuetudo possit dare iurisdōnem excommunicandi, vel aliam p̄sonā in dignitate ecclesiastica constituta, vt Archidiaconis, decanis, Archipresbyteris plebanis & similibus. Et dic, q̄ sic, vt s. de elect. dudum. 2. s. tandem. & de offic. ordin. cum ab ecclesiarij p̄latis f. m. Host. ad idem j. de offic. ordi. Romana de fo. comp. Romana, de appel. Romana, de p̄en. Romana. de sent. excō. Romana. li. 6. j. de re. spol. literis. vbi Ber. in glo. j. & Inn. & Io. An. hoc tenent. licet Host. ibi contra in maioribus, causis, qualis est matrimonialis de qua ibi. Sed contra eum est, quod illud non est ordinis, sed dignitatis episcopalis quod dic vt dicam. j. de p̄scrip. auditis. ¶ Si quæras, vtrū possit dare, iurisdōnem ecclesiasticā p̄sonā laicali refert, quia t̄ quædam est iurisdō naturalis competens naturaliter, & de iure commu ni ecclesiæ & quæ est propriā propria ecclesiæ, vt in actibus spiri. ualibus & in factis personalib. clericorum. Alia est, vel esse pōt iurisdō accidentaliter, & accidentaliter per p̄scriptio nem vel consuetudinem vel donationem laici ecclesiæ acquisi ta. vt j. de immu. ecclē. c. oīm vt intelleximus. li. 6. nam de iure iurisdō t̄pali pōt p̄scribi per iudicem ecclesiasticum ita qd̄ de iurisdictione t̄pali fiat ecclesiastica, vt ibi patet expresse, & omnis iurisdō aut est ecclesiastica, aut t̄pali, & sic patet ibi q̄n dicit super causis, quæ ad idē forū de iure vel antiqua consue tudine & c. quod dicit de antiqua consuetudine oportet intel ligi de iurisdōne t̄pali, per consuetudinē ecclesiæ acquisita, nā iurisdō ecclesiastica, quæ est sua per p̄scriptionem, vel cōsue tudinē amplius sua fieri nō pōt. ff. de vfuca. l. sequitur. s. lana. j. de fid. instru. inter dilectos. & not. j. de p̄scri. veniēs. & quod iurisdō t̄pali possit p̄ consuetudinē fieri ecclesiastica probat, s. de iudic. nouit. Et no. Card. j. de vfu. in rub. li. 6. Aut ergo q̄ris, t̄ vtrū cōsuetudo possit dare iurisdōnē ecclesiasticā, primo modo sumptā p̄sonā laicali, & dico qd̄ nō, vt s. tit. pro. x. c. de cernimus. & car. si clerici. & c. clerici. & j. eod. tit. c. seculares. lib. 6. & facit optime, quod dicam post Host. infra, de aposta. c. 1. in fin. illius distinctionis. Aut secundo modo sumptam, & credo quod sic, quia postquam a laicis fuit acquisita per eccle sia, non mirum, si ad laicos per consuetudinem redire possit: quia res de facili redit ad primam naturam. 3. 5. q. 1. ab exor dio. ff. de pact. l. si vnus. s. pactus ne peteret quod in specie do tis. & quia nihil tam naturale & c. j. de reg. iur. omnis res. ff. de reg. iur. l. nihil tam naturale. ¶ Si quæras de iurisdictione tem porali, dico, quod illa tam clerico, quam laico per consue tudinem quæri potest. infra, de appellatio. si duob. s. in fine. C. de emancipation. lib. lege prima. ¶ Super glo. fi. Si quæras, vtrum pater, vel magister, q̄t i est iudex in causa sui filij, siue scholares, vel familiaris possit, i. n. eadē cā recusari, vt suspectus, diltiguet aut iudex vult p̄cedere, in his, q̄ officio sine libelli oblatione expediuntur, & tunc pōt etiam

etiam contra patrem. vt ff. ad Trebel. l. ille a quo. s. fi. & l. sequi. Aut in alijs, & tunc aut vult punire notorie delinquentes, & hoc potest facere quantumcumq; recusetur, & sic contra suos ius dicere. ff. de pōnis. l. si aliquis forte. s. penulti. & argu. C. de conduct. p̄dio. f. l. vnica. lib. 1. 1. vel etiam pro suis vt s. de offic. deleg. ex literis Patriarchæ. & j. de pōnis. Romana. lib. 6. not. Host. in summa de sent. & re iudic. sub rubric. de senten. s. quis debet verfi. sed nunquid suis. v. que ad verficu. 3. vbi de hoc. Aut vult cum causā t̄ cognitione procedere inter partes tunc refert, Aut extraneus agit contra filium, vel familiarem, vel conuenerit de eo coram suo patre, vel magistro, & tunc ipse reus non potest eum recusare ea de causā vt hic, sed actor bene si reus de nouo inceptit esse seruitor, vel familiaris. vt no ta. Io. And. j. de regulis iu. non licet. libro 6. Aut ipse filius vel scholaris agit contra extraneum reum, vel conuenerit de eo coram patre, vel magistro suo t̄ tunc potest recusari tanquā suspectus, siue sit delegatus, vt s. de officio deleg. cām quæ. j. de appella. postremo. siue ordinarius. ff. de iniur. l. lex Cornelia. Aut vterque actor & reus eius filij vel familiares siue seruitores, & tunc non potest ea de causā recusari, quia par affectionis causam omnē suspensionem tollit. argu. ff. de ritu nup. l. non so lum. s. denuo. Et gratia huius si quæras vtrum cessante recula tione pater possit esse iudex in causā filij, vel econtra; filius in causā patris diltigue prout diltiguntur per Archid. 3. q. 5. c. j. ¶ Aut quæris, vtrum possit esse ordinarius & tunc aut in ciuilibus, aut in criminalibus. Si in ciuilibus, aut in ijs que ex officio sine libelli oblatione expediuntur, & tunc potest, vt ff. ad Trebel. l. ille a quo s. tempus cum l. seq. Aut in ijs, quæ inter partes cum causā cognitione expediuntur, & tunc pōt v. que ad litem contesta. vt ff. de iudic. l. in priuatis non pōt. vt ff. de officio p̄sidijs. l. senatus consulto. Aut in criminalibus, & tunc neuter potest esse iudex alij, seu in causā alterius, vt ff. de iurisdic. omniū. iudic. l. qui iurisdictioni. & ff. de iniur. l. lex Cornelia. Aut vtrum possit esse delegatus, & dic quod sic, nisi legitime recusetur. vt in l. alleg. in priuatis f. m. Archid. qui dicit, quod idem not. Vinc. supra de maiorit. & obed. cum inferior. Et vide, quod not. de ista materia per Ioan. & Archidia. 3. q. 7. s. tria. verficu. filius. ¶ De materia quam tractat Innocē. hic. f. quis dicitur habere t̄rritorium & quis non, dicam j. de rap. c. j. ¶ **Postulasti.** ¶ Si quæras, vtrum, & quando, in delictis habeat fieri remissio & q̄ non, vide quod dicam, infra, de raptori. capitulo primo.

- 1 Sacriliegium quid.
- 2 Sacrum quid.
- 3 Sacriliegus quando excommunicatus ipso iure, excommunicandus vsq; & 4.
- 5 Ecclesiasticæ immunitatis violatores.

Conquæstus. ¶ Si quæras, vtrum, & quæ do sacrilegi sunt excōicandi vel excōicandi. Est autem sacrilegium sacræ rei, violatio, vel eiusdem usurpatio. Et dicitur hoc vio latio communiter quæcunq; irreuerentia vel ex honoratio. vnde dicitur sacrilegium quasi sacrilegium, quia lē dit sacrum. Dicitur autem aliquid sacrum, quod ordinatur ad Dei cultum: quia per hoc sit quoddam diuinum, & sic ei quædam reuerentia debetur, quæ in Deum refertur, & ideo omne illud, quod ad irreuerentiam sacrarum rerum pertinet ad iniuriam Dei pertinet, & rationem sacrilegij habet, diltigunt, aut sacrilegium committit in personam ecclesiæ, puta, quia cleri cus verberatur, vel alicuius religionis conuersus, & tunc sacrilegus est ipso facto excommunicatus. 17. q. 4. c. si quis tuadente. & j. de sent. excom. non dubium. Aut committitur in rem ecclesiæ, & tunc sacrilegus est excōicandus, vt hic. Aut sacrilegium committitur in ipsam ecclesiam, & tunc subdiltiguntur, quia aut cū effractione vel incendio, & tunc sacrilegus est ip so facto excōicatus, vt j. de sent. exc. conquesti. vbi hoc tenet, Ber. Inn. & Host. & c. tuas nos. 1. 1. q. 3. canonica. vbi hoc tene Io. & 17. q. 4. ofis ecclesiæ. & j. de rap. in literis. Aut sine effractione vel incendio, puta: quia sine aliqua violentia, vel incendio subripit calcem incaute dimissum in ipsa ecclesia, & tunc non est excōicatus, vt j. de furt. c. vlti. quia ibi nihil de excom municatione mandatur, sicut fieri consuevit. pro hoc 23. q. fi. p̄simam. ita diltigunt Pet. Abb. & Io. And. hic. & Hostien. in effectu. & Gof. in sum. de imm. ecclē. in fin. & frater. Io. in sum. confessi. tit. de immu. ecclē. 2. 1. quæ p̄na violatū & c.

- 2 tit. de sacrileg. q. 4. & Alten. li. j. tit. de sacrileg. arti. 2. & li. 7. 2. ver. 18. in fi. Et quod modis puniatur sacrilegus, vide ibi, p̄ Archi. 17. q. 4. attendendū. & seq. De illis faut, qui immunitatē ecclesiæ violat collectas, & exactiones indebitas ecclesijs, vel personis ecclesiasticis imponendo, vide j. de immu. ecclē. cap. non minus. & eod. tit. c. quia nonnulli. & c. clericis. & c. qm̄ vt intelleximus. lib. 6. Et qualiter sacrilegus puniatur secundum leges, vide. ff. ad legem Tuli. pecul. sacrilegij. Et adde quod di cam in d. c. j. conquæstus.
- 1 Clericum foro suo renuntiare non posse.
- 2 Clericum non. nisi amisso priuilegio, in delictis foro suo renuntiare. & 3.
- 4 Pactum iurisdictionis non declinandū valere.
- 5 Iurisdictione, praterquam in laicum, pacto prorogabilis.
- 6 Pactum respondendi & soluendi cur diuersa.
- 7 C. dilecti filij intellectus. & 15.
- 8 Expensas litis iuramento probari.
- 9 Expensa qua testibus probanda.
- 10 Clericos non. nisi fauore, populo contineri.
- 11 Ordinarius omnimodo competens.
- 12 Dieta vnde computanda.
- 13 Foro suo qui tacite renuntietur.
- 14 Excommunicationum genera: quibusque an non renuntietur.

Dilecti filij. ¶ Si quæras vtrum clericus renuntiare valet foro suo, diltigue, aut quæris, vtrum possit renuntiare foro seculari, & fortiri forum secularē, & tunc aut ex p̄sse, & dic, quod non pōt. vt s. e. fi. diligētī. cum ibi alleg. aut tacite, & tunc aut contrahendo, vel quasi in iurisdic tione iudicis secularis. Et dic quod non potest. vt in calle. si diligenti. in fi. & j. eodem tit. c. seculares. li. 6. saluo eo, quod legi. & not. j. de biga. c. vnico. lib. 6. Aut t̄ delinquendo: & tunc aut perpetrat tale delictum propter quod gaudere debet nihi hilominus priuilegio clericali, & tunc non potest. vt s. tit. 1. at si clerici. & ca. decernimus. & c. cum non ab homine. & cleri ci. & s. eod. si diligenti. j. de cleri. coniug. c. vnico. li. 6. Aut per petrata tale delictum, propter quod gaudere non debet priuilegio clericali, & tunc potest, vt j. de sent. excom. cum non ab homine. de vita & ho. cle. c. vnico. lib. 6. sexto. & c. di ocellans. in cle. & de cleri. coniug. c. vnico. lib. 6. Aut quæris, vtrum possit renuntiare foro sui iudicis ecclesiastici competentis & fortiri forum alterius iudicis ecclesiastici, & tunc aut tacite, & tunc potest siue delinquendo, vel quasi. vt s. eod. postulasti. j. de priuileg. cap. volentes, libro 6. siue contrahendo, vel quasi vt hic se cundum Innoc. in glo. videtur in fin. Aut expresse, & tūc dic vt Abb. hic & Ioan. And. post eum, qui diltigunt: quia aut clericus pacifcitur de iurisdictione non declinanda, aut de iurisdictione danda, si de iurisdictione non declinanda t̄ valet simpliciter pactum seu renuntiatio vt hic. & s. de iud. c. 1. Nā & illud concilium, alias habebat iurisdictionem in illum ep̄m licet ipse episcopus potuisset ipsum concilium declinare, & causam deferre ad dominum Papam, cum esset de maioribus, vt infra de appella. vt debitus in fin. & hic. Similiter delegatus poterat cognoscere de ista causa contra episcopum, cum personam Papæ repræsenteret 93. diltinct. cap. vlt. & 94. diltinct. ca. 3. tamen per exceptionem poterat se exculare priuilegij ratione, sed renuntiatum fuit priuilegio ex eo, quod promisit respondere vel soluere, vt litera dicit. Et ideo, qui semel, de iurisdictione non declinanda pactum fecit siue iudicis delega ti vt hic, siue iudicis ordinarij, vt ibi simpliciter obligatur. ¶ Si de iurisdictione danda, siue t̄ proroganda, puta, consentien do in illum, qui aliter in consentientem nullam iurisdictionē habebat, tunc aut pacifcitur simpliciter se iudicium suscepu rum vbiunque conueniatur, & tunc non valet sine licentia episcopi: quia est necesse, quod in iudicem ecclesiasticum eius intentio dirigatur vt hic, & supra eod. capit. si diligenti. nam etiam inter laicos tale pactum non valeret: quin saltem ante li tem. contesta. posset consentiens penitere. ff. de iurisdic. om nium iudic. l. si conuenerit. Aut promisit se iudicium susce pturum & etiam soluturum, & tunc refert, aut cōsentit in iudicem secularē quo casu non valet. s. eod. si diligenti. Aut in ecclesiasticum, & tunc valet vt hic, & sic potest intelligi. C. de pac. l. si quis in conscribendo. Et est ratio diuersitatis, quare est aliud, quando promittit se simpliciter respondurum, & ad aliud quando promittit se vbiunque soluturum, quia qs̄ fingitur cōtraxisse, vbi se vt solueret obligauit ff. de act. & obli. l. Hen. Boich super Decret. N 2 contra-

contraxisse ratione autem contractus fortitur quis forum. j. co. c. vlti. & s. eo. tit. Romana. §. contrahentes. lib. 6. [quare tuc valer. Sed attende quod dicitur hęc litera respondere vel solue re: quia cum litera ista duo æquiparet, non videtur distinguē dum siue se soluturum siue se responsurum promiserit. Sed dicitur hoc esse verum, cū pacificatur, de iurisdictione non declinada, quo casu loquitur hęc decreta. vt s. dixi. Sed si de iurisdictione danda, vel proroganda, tunc sufficere, si se promitteret soluturum, non tamen si se promitteret responsurum, vnde tunc exponendum esset vel pro & s. Abb. & vide, quod dixi. s. titu. proxi. c. j. in prima distinct. Vide etiam, quod no. spec. rubrica de compe. iudi. ad titu. §. j. versic. 2.2.

8 ¶ Glo. si. Si quæris qualiter probentur expensæ, distingue, aut quæris de expensis factis in lite, & tales probantur per iuramentum illius, qui eas fecit præmissa taxatione a iudice, vt C. de iudic. l. sancimus. & l. propterandum. §. fin. autem. & supra, de procurator. constitutus. & 2. q. 1. in primis. C. de bono. au. iudi. pos. l. si. §. expensæ. Aut quæris de expensis factis extra iudiciū & tales probantur per testes. argu. In titu. de verbo. obligat. §. non solum. Sed fallit in actionibus arbitrarijs, in quibus videtur deferendum iuramentum quod dicitur ff. de eo quod cert. loco. l. 2. & 3. s. m. Hoff. hic. & in sum. de re iudi. sub rubricella de sent. §. quis sit effectus. sub. §. sed & quia aliquoties & de iur. reur. sub rubrica de iuramento in litem. §. propter quæ. & §. in quibus. Item fallit in minutis expensis factis extra iudiciū, propter difficultatem probandi. argu. C. vbi pupillus. edu. debet. l. 2. & adde quod dixi s. quod met. cau. fi. & supple illam distinctionem per istam.

¶ Ex hac decretali no. Petr. de Samp. & Abbas, quod priuilegium concessum laicis prodest clericis. Vnde si quæras, vtrum appellatione populi, clericis comprehendantur, distingue. ¶ Aut in odiosis, & dicitur quod non, vt s. de rescript. sedes apostolica, & j. de sentent. ex communi. si ciuitas. lib. 6. & not. Hosti. j. de priuileg. ex parte Abbatissæ. Aut in fauorabilibus, & maxime attenda propria significatione, verbi populi, & tunc illi de clerico comprehenduntur, vt hic vbi tractatur, de extensione priuilegij ad clericos. Et ita intellige opinionem Pet. de Samp. & Abba. hic. & pro hoc Insi. de iure natura. §. plebis citu. ita not. Genze. extra de elec. in plerisq. in gloss. 2. in clemen.

11 ¶ Host. hic tradit vnam regulam quod coram quo quocunque iudice ordinario, & quocunque modo de iure communi possit, quis in loco aliquo conueniri ibidem, & in eodē casu & in eodē modo coram delegato Papæ conueniri potest. Et est rō, quia talis in nullo grauior per Papam: cum & ipse ordinarius sit cunctorum. 9. q. 3. cuncta modum. & c. per principalem. s. m. Gos. & idem recitat Io. An. hic. Sed ego credo veriore opinionem Gul. & Io. An. j. de rescript. statutum. §. cum vero. lib. 6. per G. in glo. manifeste, & per Ioan. And. in glo. olim dicebamur, qui dicunt qd in omnibus actionibus cōputantur dietæ a fine diocesis domicilij, rei & quod ultra vnam dietam, a fine diocesis domicilij sui reus coram delegato trahi non potest, quod dicitur vt ibi plene not. licet Innoc. no. aliter. s. re rescript. c. dilectus. 2. & Gul. de Montelau. & Gen. extra de rescript. c. j. in cle. distinguentes inter actiones reales, & personales.

13 ¶ Dico, qd licet iste episcopus Dulmenis promittendo soluere parisijs vel alibi citra mare Angliæ, indulgentiæ concessæ Anglicis a sede apo. quod super causis pecuniarijs, citra mare Angliæ, conueniri non possint, tacite renunciauit, & per consequens de ipsa excipere non possit, vt in fine dicitur, de instātia tamen vnus dietæ excipere possit, si ultra vnam dietam, a fine diocesis traheretur. Ille. n. exceptionis causæ sunt diuerse, nam prima est priuilegij & iuris specialis, alia iuris communis. Item prima potest renuntari tacite & expresse, vt hic. secundæ non, nisi expresse vt legi. & no. supra de rescript. nonnulli. Item vna, si illa indulgentia posset habere locum, vbi alia nõ haberet, puta quia aliquis Anglicus, qui non renunciauit dictæ indulgentiæ, habens domicilium in diocesi, cuius fines præ tenduntur vsq. ad limites regni Angliæ a parte regni Franciæ, conuenitur citra mare ad locū sitū in regno Franciæ iuxta limites ipsius regni, & sic infra vnam dietam a fine suæ diocesis, & econtra, illa exceptio iuris communis posset locum habere, vbi alia exceptio de indulgentia locū non hñet, puta si renuntians indulgentiæ tacite vel expresse conueniatur ultra dietam in regno Franciæ, vt hic. Et ideo tñ notabiliter dicit te xt. proposita ex parte tua indulgentia non obstant, quasi dicat, quod exceptio distantiam localis, ultra duas dietas olim, hodie ultra vnam dietam bene obtulisset, si proposita fuisset, sed non fuit.

1 Forum aliud ecclesiasticum subire non cogendus clericus. fallit 2.

3 Indici non suo conueniendo requisita.

Significasti. ¶ In glo. in fi. d. qd episcopus non potest compellere, clericum subditum suum, ad hoc vt in alium iudicem ecclesiasticum consentiat vel iurisdictionem seu iudiciū ipsius subeat. Circa qd distingue, aut episcopus vult eum ad hoc compellere iure ordinariæ iurisdictionis, hoc est quod in illum iudicem ecclesiasticum tanquam, in ordinarium consentiat, & non potest, ita intellige, quod notat. hic glo. Aut vult eum ad hoc compellere iure delegationis, hoc est quod illum iudicem ecclesiasticum per ipsum episcopus ad hoc delegatum tanquam delegatum suum recipiat, & coram eo, tã quam coram delegato suo procedat, & dicit qd potest. vt s. de offic. ord. qd sedem. s. m. Hoff. hic & Io. And. post eū. idē Archid. 9. q. 2. c. j. in 2. glo. ibi vide. Et ostendit, quæ requiruntur ad hoc, vt clericus possit in iudicem ecclesiasticum non suum consentire, vide hic per Hostien. & per Archid. l. r. q. 1. in solita. super verbo, nec renuntiare potest. & per Cardin. infra eod. titulo. cap. Romana. lib. 6.

¶ Si quæras quando habet locum argumentum, a contrario sensu, & quando non, vide quod dicam. infra de magi. ca. prohibeas. distinct. 2.

1 Citationum genera, eorumque definitiones.

2 Edicto quando citandum.

3 Album varie accipi.

4 Citationis verbales modi.

5 Iudicium gradus.

6 Ordinarius qui citet.

7 Citare re quibus liceat.

8 Forum laicum clericus non nisi in criminibus, mutare. & 9. declaratio.

11 Homicida clericus a laico plestendus.

Reposui. ¶ Si quæras, vtrum & quando vna iurisdictione per aliam præuenitur, distingue, vt dixi. s. de rescript. plerisq. ¶ Quia hic loquitur de citatione si quæras, qui iudices possint citare, & quot modis, vide primo, qd no. per Card. j. de iudic. c. j. lib. 6. Ad cuius euidentiam debes scire, qd duplex est citatio vna realis, & alia verbalis. Realis est vt re ipsa trahatur quis ad iudicium per manus impositionem, vt j. de sent. excō. c. si clericos. lib. 6. C. vbi de cri. agi. opo. in auth. qua in provincia. Verbalis citatio est illa quæ fit verbis duntaxat, & hæc habet fieri sex modis. Primo modo hñt fieri per edicta quæ scribuntur in quodam loco palatii dealbato, gratia cuius sciendum est, qd in iure, fit mentio de tribus albis, vno modo dicitur album locus dealbatus, in quo scribebantur, citationes, vt C. quō & qñ iudex in aut. h. qui semel. & extra de iudi. c. dudū. in cle. vbi de hoc. Aliud erat album, locus dealbatus, in quo scribebantur generalia edicta, vt ff. de iurisd. om. iu. di. l. frid. quod. Tertium album erat, locus dealbatus, in quo scribebantur nomina decurionū, vt ff. de albo. scri. l. j. & per totū.

2 Secundo modo habet fieri verbalis citatio per literas, seu epistolā. vt ff. de arbit. l. sed interpellatur. §. arbit. j. de proba. cap. qm̄ contra. Tertio modo hñt fieri per vocē preconis. vt C. de ferijs. l. vlti. & C. quō & qñ iudex. in auth. alleg. qui semel. j. de appell. cū parati. Quarto modo editione vel ordinatione iuris. vt j. de elect. statutimus. & c. cupientes. & de offic. ordi. c. quis, li. 6. Istos quatuor modos citadi ponit Gul. de Montelau. in d. c. dudū. Quinto modo potest fieri per ipsum iudicē in psona sua citatē vt patet. C. de iud. sancimus. in fi. Sexto modo fit per nuntiū, vt l. alleg. sed interpellatur. §. arbit. C. de pscr. 30. vel 40. ann. l. si cut. & l. cū notissim. in prin. ¶ His visis, distingue tres gradus iudiciū, quia quidā sunt pedanej, illi non citat nisi p se, seu p nuntiū, vel epistolā sicut nec arbit. vt l. sed interpellat. §. arbit. ff. de arb. & l. lalle. sancimus. in fi. C. de iudi. Itē delegari a principē, & isti citat. dicitis modis, & et p edicta. vt auth. de litigio. §. oēm. coll. 8. & in auth. alle. q. semel. C. quō & qñ iudex. Itē ordinarij q possunt citare dicitis modis, & et p preconē, vt in dicitis auth. & et psonaliter re. & verbo, vt in auth. de exhibe. & intro. re. §. si vero quidā. coll. 5. & no. gl. ff. de ius vo. l. sed et si is & p Car. in d. c. j. j. de iudi. l. 6. Illā aut citationē, q fit editione seu ordinatione iuris, solū ius facit, vt in ca. alle. statutimus. & c. cupientes. Itē delegatus p principē & et forte delegatus alteri ordinarij posset citare re ipsā, si hoc ei esset cōmissum. arg. c. alleg.

leg. si clericos. j. de sent. excom. lib. 6. maxime de iure canonico. s. m. quod, ea, quæ sunt meri vel mixti imperij cōmitti possunt, vt legib. & nota. j. de rap. capitu. in archiepiscopatu. Pone, quod aliquis cōueniatur coram iudice seculari lite pendente factus est clericus, quæritur, vtrum iudex secularis, possit procedere? Scriperunt Ala. & Gos. supra. s. de oblig. ad rati. c. vno. quod sic, idem sentit Vinc. s. tit. proximo ad si clericus. & hoc per l. ff. de iudic. l. si quis postea. de iurisd. om. iudicium. l. cum quædam puella, & per istud. c. vbi Host. sequitur istam sententiam. per quod capitu. Bart. Brixien. idem sentiebat in q. venereal. quæ incipit aliquis litigabat. dicens etiam, quod factus videtur determinare. quæstio. istam. Sed Ioan. de Deo dicit bart. istam sententiam esse veram, vbi est causa civilis, nam vbi ceptum est iudicium, ibi finem accipere debet. ff. de iudicijs. l. vbi ceptum. Si vero causa esset criminalis, tunc ista sententia non est vera: quia tunc t coram iudice ecclesiastico conueniri debet. l. r. q. 1. de persona. & hoc scripsit in suis cauillationibus rubrica de priuileg. clericorum. in fin. Alij dicunt indistincte, contra per l. ff. de arbit. non distinguemus. §. sacerdo. & vide tur hoc expressum. ff. de re milita. l. qui cum vno. §. reus. ad idē de accusat. l. hoc accusare. §. hoc beneficio. & hoc tenet Archid. c. r. q. 1. c. j. nam iste per susceptionem ordinis clericali omnino forum mutauit. Et sic non obstant illa iura quæ cōtrarium innuunt, in quibus (si bene videantur) quis non mutat forum sed addit forum foro. ad hoc. 54. dist. ca. j. ibi seculū fugere sed mutare & c. 61. dist. quid proderit, ibi in aliud vicegenue. Nam aliud est fori adiectio, aliud fori mutatio. ff. de senat. l. senatores. & hoc vbi bona fide, & non in fraudem factus est clericus. ¶ Nam si in fraudem, tunc non videtur, quod possit declinare cognitionem iudicis secularis. vt ff. de adulter. l. si maritus. §. 1. vbi dicitur, quod absens causa reipublice bonæ fide, dum est absens, non potest accusari, secus si abesset in fraudem, & data opera vt euitaret cognitionem iudicis, vt ibi dicitur & ff. quibus ex causis maio. l. & qui data. In dubio autem videtur quod is de crimine erat accusatus vel in crimine deprehensus, tunc proceditur fraus, alias non. argu. ff. de bon. eor. qui mor. sibi consili. vlti. Et hæc distinctio vñ aperte pbari. ff. de re milita. l. vltima. in principio. de pœnis. l. j. Sed credo semper tutius abstinere ab ipso iudice seculari, vbi pœna corporalis est infligenda, & hoc propter ordinem impressum vt hoc casu concordet cum dicto Ioan. de Deo supra posito. & hoc videtur comprobari in Specu. titu. de reo. in princ. vbi dicitur, quod si est causa civilis obtinet illorum sententia, quæ habet vt primus iudex procedat. Si autem est criminalis finietur coram illo, sed mandabitur, executioni per iudicem ecclesiasticum. arg. huius cap. & j. de rap. c. j. & Archid. in d. c. j. De hoc vide per Io. And. in d. c. vñico. de obli. ad ratio.

11 vbi querit an committens homicidium existens laicus, deinde antequam conuincatur efficiatur clericus, debeat per secularem iudicem condemnari, & tenet, qd non. Idem Guil. de Montelau. extra de cens. ca. j. in cle. Et hoc credo verius, licet Gen. ibi, & Cyn. C. de episcop. & cleric. in authentic. causa, quæ fit contra.

1 Forum alienum varijs causis fortiri.

2 Electores domum non reuocant.

3 Reuocare domum in celeribus non liceat.

4 Reuocare domum non nisi ex causa necessaria liceat.

5 Reuocandi domum ius quibus causis amittatur. & 7.

6 Reconuentus a reo, an ab alio conueniri possit.

Licet ratione. ¶ Regulare est, vt actor, sequatur forum rei. vt supra eodem. cum sit generale. Sed hoc fallit in multis casibus, in quibus quis fortitur forum alienum.

1 Primo in feudo cum agitur de iure feudali. s. tit. 1. cæterum. Item fallit in reconuentione. vt j. de mu. peti. c. 1. & 2. nisi in casu, qui colligitur, j. de iure patro. relatum. sup. de alie. mut. iud. cau. fa. ex parte, scilicet, vt actor io fraude expoliavit me clericum, vt traheret me ad iudicem laicum, & me posset reconuenire ibi. Item fallit in causa matrimoniali. s. de transla. episcop. inter corporalia. & infra de confang. & affinit. ex literis. nisi casu §. de procurat. tuę. Sed ibi loquitur, quādo non cognoscitur de matrimonio, sed de adulterio ad pœnam infligendam. Item fallit vbi agitur ad pœnitentiam propter peccatum § 7. dist. liberos. §. de iudi. nouit. Item fallit vbi alibi iudiciū inchoatū est ff. de iurisd. om. iud. l. cū quædam puella. & s. c. proxi. Itē fallit in criminibus, quæ habent iudicari per ecclesiā,

6. q. 3. c. 1. alias est 6. q. j. ca. j. Item fallit, vbi quis cedit foro. C. de pact. l. si quis in conscribendo. s. eo. significasti. Itē rōne rei. s. e. sane. Itē vacat Imperio. s. e. licet. Itē fallit vbi forum adiatur rōne delicti, vel contractus, vt hic. Itē fallit in iure patronatus. vt s. tit. proxi. quanto. secundum Vinc. qui ita not. l. r. q. j. experientia. glo. 2. Et vide alios casus fallentiales per Hosti. in sum. huius tit. §. 2. Item fallit ratione nature incidentis. vt j. de ordina. cog. tuam. Item ratione relationis, seu remissionis. s. de officio. leg. licet. s. m. Hoff. hic & Io. And. post eum. & de hoc plene in Spe. tit. de cōpetenti. iud. adi. §. j. vbi § 2. casus.

¶ Si quæras quis erit iudex delicti, vel contractus in iurisdictione iudicis vnus inchoati, & in iurisdictione alterius consummati, distingue, vt scripsi. s. de electio. dudum. l. distinct. finali. ad fin. ibi hæc iura de principio.

¶ Si quæras, vtrum citatus ad curiam Papæ, vel principis, vel ibi reperitus cōpelli possit ibi. suis aduersarijs respondere absq. hoc qd possit petere ius reuocandi domum, distingue, aut quæris de causis electionum, aut de alijs. Si de causis electionū tūc aut quæris de electionibus prælatorum, & in illis, quæ celeritatem desiderat, non habet locum ius reuocandi domum. arg. j. de appella. oblatæ. Aut quæris de electionibus canonicorū seu aliorum inferiorum. & in illis secus arg. eorum quæ legūt. & no. s. de ele. cum eccle. vulturana. & c. ne pro defectu secundum Inno. & Hoff. hic. idem Archid. §. q. 2. c. j. Si quæras de alijs causis, tunc aut quæris de illis, quæ celeritatem desiderant & quæ sunt tempore peritura, vt quia causa, vel actio, super qua petitur, quod reus respondeat, est tempore peritura, & in talibus non habet locum ius reuocandi domum. vt ff. de iudic. l. 2. ab illo. §. legatis. vlt. in fin. & l. sed et si restituitur. §. sed et si dies. s. m. Innoc. & Hoff. hic. & acc. 7. q. 1. c. 1. quod verum s. m. Hoff. in sum. de exce. §. quis sit effectus. ver. item effectus. saltem quantum ad hoc vt reus vsque ad litem contestatam iudicium subire teneatur. vt in §. alleg. sed et si dies. Aut de illis causis, quæ non desiderant celeritatem, nec sunt tempore peritura, & tunc aut quæris, vtrum talis teneatur respondere, in causa conuentionis absque eo, quod cōtra aliquem ibi agat. Aut vtrum teneatur respondere in causa reconuentionis, seu conuentionis in casu in quo contra aliquem agit. In primo casu tunc, aut conuenitur ratione contractus vel quasi vel delicti vel quasi alibi inchoati vel commissi, vel quasi delicti, vel quasi ibi inchoati vel commissi. In primo casu tunc, aut ibi venit pro alia iusta causa & necessaria, vt quia vocatus est quis ad conciliū j. de iure iuran. ego N. eps. §. q. 2. vocatio. tunc habet ius reuocandi domū. vt hic in fi. & ff. de iudi. l. 2. Idem si sit vocatus causa testimonij ferendi, tunc. n. cogitur venire si de consuetudine sit. ff. de test. l. 3. in fi. & de tab. exhib. l. locum. §. exhibere. Idē, de his qui causa iudicandi vocati sunt, vel qui a communi, vel a dño suo in provincia missi sunt, quia necesse habet ijs parere, ff. de iusti. & iure. l. veluti. & ad legem Aquil. l. liber homo. 2. Aut venit ibi pro alia causa probabili, & quasi necessaria, puta causa appellationis prosequendæ, quæ est causa probabilis, & quasi necessaria, vt ff. ex qui. cau. maio. l. nec non. & ff. de iudic. l. 2. §. legatis. versic. ei quoque s. m. Innoc. hic in gl. pen. vel si veniat ad hoc, vt reddat rationem gestionis, seu administrationis, & tunc idem. s. quod non cogatur respondere, & quod habeat ius reuocandi domum. vt ff. de iud. l. 2. §. nam & diuus. C. vbi de rati. agi. oport. l. j. & 2. Et generaliter idem dicas, quod quicunque quis vocatus est a iudice, vt veniat pro alia cā, l. qd non teneatur respondere. j. de dilatio. c. vlti. Aut venit tibi pro alia cā voluntaria, vel improbabili, & tunc tenetur ibidem respondere, nec habet ius reuocandi domum. vt hic in versic. ga tamen. vnde procuratores vel alij nuntij voluntarij, vel qui p suis negotijs specialibus veniunt non gaudent hoc priuilegio, reuocandi domum s. m. Inno. hic circa fin. magnæ gloss. suæ in versicu. procuratores. & c. idem Spec. tit. de reo. versic. item le gati & Archid. §. q. 2. c. j. glo. fin. Si conuenitur tratione contractus vel quasi delicti ibi inchoati vel commissi tempore illo, vel alio tunc non habet ius reuocandi domum. vt ff. de iudi. l. 2. §. omnes. Sed hoc fallit in legatis qui ratione contractus vel qui inchoati ante legationem conueniri non possunt ipsa legatione durat, sed ipsa finita bene, vt in d. l. 2. §. legatis. ver. exceptis si quæras, tan teneatur respondere in causa reconuentionis, vel etiam conuentionis in casu vbi ipse contra aliquem vel aliquis contra eum ibi agit, & tunc dicit, quod tenetur omnibus respondere, dum est ibi s. m. Inno. hic in magna glo. versic. legatus, etiam potest, per l. ff. de iudic. l. 2. §. sed si agant. vbi ibi nota. glo. & bene, licet Hoff. in sum. de exceptio. §. quis sit effectus. distingue dicens, quod aut quæris, nunquid possit conueniri ab

alij,quam ijs, contra quos agit & dum agit, & dic quod non. ff. de iudic. l. qui non cogitur. & l. sed & si restituitur. j. respon. & dicit quod est expressum in auct. de sancti. episc. §. reueren-

De libelli oblatio. Rubrica.

- 1 Contraria non proponenda.
2 Diuersa circa idem competere quid.
3 Diuersa simul intentari posse, false in certis. 4.
5 Diuersa incertum recte proponere, quique accipiendum. 6.
7 Actiones diuersas recte cumulari.

Gnarus. Si quæras, vtrum libellus sit de substantia iudicij, & vtrum iudex possit omittere solennitates ordinis iudicij, distingue, (si placet) vt dixi. s. de offi. de leg. de causis. in 2. dist. 2. & vide, quod notat, Ioan. Andr. extra de verborum significatio, cap. p. sepe contingit super verbo necessaria. in cle.

Si quæras vtrum plures actiones seu causæ possint simul proponi in eodem libello, distingue, aut circa idem & diuerso modo aut ad idem, & eodem modo. Aut ad diuersa. Si circa idem, sed diuerso modo, sicut sunt contrariae & tunc non, imo proponens a limine iudiciorum se excludit. C. de furt. l. j. C. de m. n. e. patri. l. professio. lib. 1. r. C. si seruus ad d. c. asp. l. vnica. ff. quando appell. fit. l. 2. §. j. de appella. sollicitudinem. & de regula. si. ut tenor dicuntur autem competere circa idem, sed diuerso modo, vt quando vna competit ad proprietatem rei, & altera ad possessionem eiusdem, & sunt contrariae, vt quando intentantur contra possessorem rei vendicatio ad proprietatem, & vti possidetis ad possessionem. s. de iudic. examinata. 3. Aut sunt diuersæ vt vt quia proponitur rei vendicatio & inter dictum vnde vi, & tunc possunt simul intentari, vt probatur, j. de causa possessio. & proprie. pastoralis. ff. de vi & vi. ar. l. c. i. §. fin. Si proponantur ad idem, & eodem modo, vt quia ambe ad proprietatem vel ambe ad possessionem, tunc aut sunt contrariae vt interdicitum vti possidetis, & interdicitum vnde vi, & tunc non. vt supra, per iura allega. Aut diuersæ, & tunc aut proponens certus est de iure suo, & tunc tenetur eligere vnâ, ex his. vt ff. de trib. l. quod in hæredem. §. eligere. & de leg. 2. l. cum filius. §. varijs. sicut equitate, & benignitate iuris canonici, quod aliquando admittit plures causas vt patet. supra de cõ fueru. cum dilectus. j. de fide instrum. inter dilectos, in princip. de præscriptio. cum olim, de instituti. cum venissent, de causa possessio. & proprie. cum super, de capel. m. capi. 2. de verborum significatio. Aut proponens incertus est, de iure suo propter factum aduersarij, vt quia non vult responde re quo titulo possideat, & tunc possunt simul proponi. vt ff. quo. lega. l. 1. §. quod autem. Et idem intellige, quando proponens alias habet iustam causam incertitudinis. vt in §. allega. quod autem. nam ibi hoc traditur pro regula, dum dicitur quod incertum est. & c. argum. ff. de rei ven. l. quæ de tota. §. incerte. & si pars hæredita. pet. l. 1. in fin. ff. depositio. l. 1. §. si quis argentum. de rei vendicatio. lege. Marcellus. in fin. Et hoc maxime, quando opponens protestatur, quod per alteram vult consequi ius suum, de quo debet reddere iudicem certum ante sententiam. institutio. de action. §. curare. & 1. r. 7. quæstione 3. §. qui graue. Si quæras de tertio membro principali, scilicet quando diuersæ actiones competunt ad diuersa, vt quia vna pro boue, scilicet actio ex empto. alia pro asino scilicet actio commodati tunc potuit proponi in eo libello, vt supra de electione. quærelam. cum ibi allegat. in 2. glo. eodem tit. cap. cum ecclesia Vultera. de rescrip. ca. h. & eo. tit. disp. l. lib. 6. Istam distinctionem pro maiori parte ponit Host. in summa eod. titu. §. quid debeat continere libellus versic. sed nunquid & adde quod dixi de integrum rest. con. stitutus. Et nota, quod causa accipitur nouem modis, quos no. Host. j. de accusa. cum dilecti. super verbo ex causa. & de hoc per Card. j. de iura. calum. c. nullam. l. 6. & vide quod dicitur j. de verbo. signi. c. forus.

- 1 Libello cur exprimendum factum.
2 Actio quibus cognoscatur.
3 Actio generalis specialis, qui deprehendenda.
4 Legatario quot dat & actiones, & que intentata, præsumatur.
5 Actionis species conclusione cognoscibilis.
6 Libellum quandocumq; proprie emendari.
7 Libellum accessoria quandiu, & que an non mutabilia. 8. & 9.
8 Actionum genera, & que an non mutabilia. 11.
9 Actionis vniuersalis natura.
10 Emendare quid.
11 Libelli civilis forma.
12 Libelli vitio dimittendus reus.
13 Mutare libellum quid.
14 Libellum mutare quandudum licuit & quo iure.
15 Libellus semel editus inmutabilis.
16 Litis contestationis extrema.
17 Emendatio qui accipienda.
18 Renuntari liti quandocumque licere.
19 Renuntiare instantie, non nisi rei consensu licere.
20 Renuntio instantie quando a iudice admittenda.
21 Cumulationum genera.
22 Cumulari diuersa posse.
23 Cumulationi quando locus non sit.
24 Cumulationem trium concursu admitti.
25 Actio vna ex pluribus eligenda.
26 S. Q. ui seruum dilui & explicari.

Ignificantibus. Si quæras, vtrum in libello sit exprimenda causa, ex qua petitur, & sint exprimendæ res, q. petuntur, distingue, vt hic per Bernar. cum additionibus, & suppletionis, quas facit Host. ad glos. Bernar. & in specu. hoc titu. §. iuxta. vbi idem dicit quod Bernar. & Host. hic. & vide quod nota. Inno. j. de sepul. c. certifi cari. Sed si quæras nunquid actio sit exprimenda in libello, distingue, aut quæris, nunquid in libello sit exprimendum nomen, actionis, & dicendum est quod non. vt s. de iudic. c. dilecti. j. re sponso. Aut vtrum factum sit exprimendum tale, videlicet, ex quo sciatur, quæ actio intentetur, & sit dicendum quod sic, vt sciatur vtrum sit bonæ fidei, vel stricti iuris. vt ff. de eden. l. 1. in prin. & in c. alleg. dilecti. 2. responso. Nomen vero actionis nullo casu exprimendum est in libello de necessitate, quia impossibile est si libellus recte formetur, quin reus statim sciat, quæ actio intentetur, quod probatur inductiue sic. aut. n. est tale factum, ex quo procedit vna actio tm, & tunc non est exprimenda actio: quia per facti propositionem, & conclusionem potest apparere de specie actionis. argu. ff. si cer. petal. certum de libe. & posth. l. nominatum. 1. responso. Aut est tale factum, ex quo procedunt plures actiones & tunc aut sunt plures actiones competentes ad diuersa, & tunc ex eo quod petitur poterit sciri, quæ actio intentabitur. De hoc potest poni exemplum. C. de fur. l. j. Præsumitur. n. intentata illa, quæ concludit ad illud quod petitur. arg. ff. de libe. & posth. l. gallus. §. j. Aut sunt, plures actiones competentes ad idem & tunc, aut vna est generalis & alia specialis, aut ambe sunt generales vel ambe speciales, & tunc aut ex facto proposito, altera tm potest colligi, & tunc illa præsumitur intentata: vt dictum est. arg. l. alleg. Gallus. §. j. Aut ex facto proposito vtræq; potest colligi, & tunc aut tm altera est aliquid superfluum in libello, aut tm vtræque. Si tm alteram tunc illa videtur intentata per quam nihil est superfluum. v. g. Testator legauit mihi rem quandam ex isto legato habebō plures actiones. sicut, si res erat testatoris, puta rei vendicationem, & actionem ex testamento, & actionem hypothecariam, vt C. con. de lega. l. j. & si. Si vero res legata non erat testatoris habebō duas tm. actionem ex testamento, & actionem hypothecariam vt in l. alleg. Pone ergo quod dico in libello, quod testator legauit mihi rem suam, certe tunc videor intentare rei vendicationem, alias si diceremus intentatā personalem actionem, ex testamento superflueret verbum, suam. Et iura dicunt, quod verba ista debent ita interpretari vt aliquid operentur. ff. de leg. j. l. si q. j. de priu. c. in ijs. Si reputatur superfluum secundum vtræque tunc præsumitur illa intentata, secundum quam minus superfluit vt in exemplo supradicto, cum dico mihi legatam rem testatoris: nam si dicitur rem intentatā actionem

nem ex testamento, tunc superfluit verbum, suā: quia in ea nõ oportet dicere res testatoris. Si vero dicimus intentatā rei vendicationem, tunc adhuc superfluit: quia non oportet allegare, remotā causam rei vendicationis, puta [causam] dominij, sed sufficit allegare dominium, tamen in ista actione minus superfluit, q. in alia, & ideo ista præsumitur proposita. arg. l. alleg. si quando vnde non potest aliquis libellus formari ita, quod concludat quin statim possit sciri, quæ actio intentetur: quia oēs actiones de mundo habent suam modicā distinctionem, & ideo non est opus, q. libello aliqua actio nominatim exprimat, etiam loquendo de iure ciuili, & hoc tenent finaliter Iaco. de Ra. & Pe. de bell. pert. & Cy. cum suis sequacibus. C. de eden. l. edita actio. Et vide quod not. Bart. Brixien. in q. dominicali, quæ incipit sacerdos quidam. de sacerdote, qui conuenit laicum in causa spiritali coram episcopo & leges & canones literaliter allegat, soluens quod tenetur ita allegare, quod & iudex. & laicus ille intelligat. Et idem dicit Hugo. ham nemo cogitur in iudicio respondere, nisi prius per præsentem interrogatur veraciter, vt §. q. 3. relatum. & 1. r. q. 3. eorum. Item nemo ex sua responsione obligatur, nisi prius intellexerit ea quæ sibi ab alio proponuntur. ff. de verb. oblig. l. i. j. de sponsa. ex literis. Si quæras, vtrum, & vq; ad quod tempus quis possit libellum suum emendare, distingue, aut quæris de propria emendatione, vt quæ libellus est defectiuus in forma essentiali. Aut quæris de impropria emendatione, quæ non respicit defectum formæ prædictæ. In primo casu semper antelitem contestatā, & post, licita est emendatio: quia reus non potest absolui a causa sed ab instantia, & ideo libellum defectiuum accipiet actor, & reus absoluetur ab instantia, & actor iterum poterit perfecte formare libellum suum. vt ff. de accusa. libellorum. & ff. si mensor fal. modum dixit. l. j. & hoc poterit quando cunctis, prout, edicti perpetui monet auctoritas & c. vt dicit. l. edita actio. C. de eden. hoc est dictum, saluo interesse partis aduersæ. In secundo casu quæritur de impropria emendatione, quæ non fit circa formam essentialem libelli, sed circa aliam minuendo, vel augendo, tunc refert, aut actor vult emendare circa qualitatem extrinsecam libelli & tunc potest vsq; ad finem, vt ff. de noxa. l. in delictis. §. si detracta. & de tributio. l. quod in hæredem. §. eligere. Aut vult emendare circa substantiam libelli: minuendo, vel augendo rem ipsam, & tunc aut fit emendatio talis circa rem principaliter petitam, aut circa accessoria. Si circa rem principaliter petitam, tunc dico q. non potest, nisi vsq; ad illud tempus vsq; ad quod licet actionem mutare, de qua mutatio ne dicam statim in distinctione seq. Si circa accessoria, vt circa fructus, tunc dicunt quidam q. potest vsq; ad finem emendari, vt ff. de edil. edic. l. ediles. §. item sciendū. Sed contra istos videtur expresse, ff. de excep. rei iudi. l. fundi. Tu vero fm Pet. de bel. pert. & Cy. subdistingue in hoc articulo, aut sunt accessoria quæ emerferunt ante litem contestatam, & tunc de talibus accessorijs faciendū est mētio in libello; nec de ijs licet minuire, vel augere vt continuatur sub primo processu, nisi vsq; ad illud tempus vsq; ad quod actio potest mutari. arg. d. l. fundi. & pro hoc d. l. ediles. §. item sciendū. Aut sunt accessoria quæ emergunt post litem contestatam, & tunc pro ijs non formatur petitio, sed officium iudicis mercenarium imploratur, & ideo non est quærendum in ijs de emendatione libelli: quia ista pertinent ad officium iudicis, vt in d. §. item sciendū. & no. p. glo. ordi. ff. de damno infec. l. si quis missum. §. fin. Et hoc credo verius, quam illud, quod no. glo. in d. l. edita. & quod notat Vinc. & Inno. & Host. s. eo. c. proxi. & Host. in sum. eo. titu. §. pen. distinguentes inter actiones singulares & ex vna parte, & vniuersales, & generales ex altera, vt in singularibus non possit fieri emendatio, nisi vsq; ad litem contestatam, & post nõ, sed alia interpellatione opus est. ff. de iudi. l. non potest. de excep. rei iudi. cum quæritur. & l. legi. & C. de temp. appel. l. si. & j. de re iudi. abbate sane. lib. 6. Sed in vniuersalibus & generalibus potest fieri emendatio semper vsq; ad finem. vt ff. de peti. hære. l. 4. & l. si quo tempore. C. de iudi. licet. & de tempo. appella. l. si. Nam salua reuerentia iפורum quantum ad emendationem libelli idem est de vniuersalibus & singularibus, nec est verum q. in vniuersalibus actionibus post litem contestatam emendetur libellus fm Iaco. de Ra. & Pe. in d. l. edita. nec hoc dicunt iura alleg. Ad cuius euidentiam sciendū est quod de natura actionis singularis, sed hoc officio iudicis explicat. v. g. tu possides fundum vnu de hæreditate Titij, cum hæres eius ago contra te petitione hæreditatis, ad quid ago p. v. actionis? certe, ad declarationem mei iuris, qui debeo petere a iudice, vt me hæ-

redē declarat sicut in alijs realib. vt not. per doct. C. de alic. iudic. mu. cau. fac. l. vnica. Et istud est ius vsq; quod ppono quo iure declarato imploro offm suū ad restitutionem fundi faciendā & illarū rerū, quas ceperit postea de hæreditate illa possidere. in oibus. n. reb. possessis offm iudicis declarantis in hæredem virtutē suā exercet, & sic officium iudicis & nõ virtus emendationis hoc facit. & sic intellige. C. de appell. l. si. §. vlti. de iudi. licet. ff. de peti. hære. l. 4. & litē veniunt. §. pen. & l. licet. & de edil. edic. l. ediles. §. item sciendū. Et iõ lex dicit q. in petitione hæreditatis ex persona actoris ius metimur hæredi, qui petit ius suū declarari. ff. si pars hæredi pe. l. j. ijs visis si quæras (ne pcedas per ignota) quid sit emendare dicit gl. in l. alleg. edita. t. p. emendare est libellū editū augere, vel minuire, vt si petebam 10. volo petere 20. vel si petebam x. volo petere quinq; & alia quinq; remouere, vel si petebā vnu fundum totū volo petere partē, vel econtra &. Sic intelligitur in isti. de actio. §. si minus. Sed ille, §. hoc non dicit, sed dicit, quod qui petit minus nõ vñ renuntiare quin possit plus petere, sed de emendatione libelli nihil, quare dicendum est fm Pet. de bel. perti. & Cy. in d. l. edita quod emendare est illud, quod est male confectū in melius reformare, hoc est, defectū in forma supplere, v. g. forma libelli actoris, & vq; quod dicitur qui, & contra quem, & quomense, & in cuius domo delictum fuit perpetratum, vt in libellorum. Item forma libelli civilis, est prout no. Ber. s. eo. c. proxi. & ibi ponit Host. tales verus. Quis quid, coram quo, quo iure petat, sed & a quo, recte compositus, quisq; libellus habet. Modo pone, qd actor omisit ponere in libello, in qua domo fuit commissum adulterium, vult emendare, & ponere in qua domo, istud est emendare, nam ante libellus vitiosus fuit: quia per talem defectū reus est dimittendus, & absolvendus ab instantia iudicij, vt in d. libellorum. & ff. si mēfor fal. mod. dixit. l. j. vnde emendare est re extra vitium ponere & sic accipitur. C. de sent. ex breuic. reci. l. 2. C. de emend. iust. l. i. Cond. in rubro. & C. de emend. seruo. & C. de emenda. pro pin. in rubr. Istam distinctionem quasi totam ponunt Pet. de bel. pert. & C. i. post eum. in d. edita. & etiam ipse Pet. instit. de actio. §. si minus. Si quæras, vtrum, & vq; ad quod tempus quis possit libellum suū mutare. Et primo vide quid est mutare libellū, fm glo. C. de eden. in l. edita. Mutare libellū, est ab edita actione recedere in totum, & aliū libellū formare, v. g. primo, petebas Stichum in libello actione comodat, vides postea, q. male petebas, & petis actione depositi, hic a prima actione in totū recedis: ista est mutatio. vel primo petebas Stichū postea petis Pamphilū ista similiter est mutatio fm glo. ibi & bene. Nam mutare, est substantia rei in totū remota aliam in eius locum ponere vt ff. de testa. l. hæredes palam. §. si quis post. & C. de nouo codi. fa. in §. quibus. ibi adijciantes & c. Modo redeamus ad qd nem. l. vq; ad quod tps liceat mutare. Et glo. dicit in l. alle. edita. quod postum iure Codicis mutare vsq; ad litem contestatam, sed postea oportet persistere. vt C. de iudi. l. properandum. §. finaut. & §. seq. Sed iure nouo authenticorum, vsque ad libelli correctionem, postquam vero semel edidi libellum, necesse habeo in eo persistere vsq; in finē illa glo. bene intellexit, sed tm minus plene loquitur. Vnde ad declarationem huius scire debes quod tria sunt iura circa istud. s. ius Digestorum ius Codicis & ius authenticorum. Iure Digestorum libellum t. proposuim contra te super aliqua actione, quicunque ante conclusionem poterā resiliere, & desistere, & si desistebā, ante conclusionem tu non habebas aliquid remedij. sed si post conclusionem desisterē, iudex procederet contra me, vel p me. vt ff. de iud. l. & post edictum. Postea imperator videns, quod iniquum erat actorē sic posse actionē suā mutare, & reū indubitē sic vexare, statuit, quod actor nõ possit mutare post litē. cont. vt C. de iud. l. pperandū. §. finaut ex gestis. & §. seq. & sic in auth. de litigio §. si vero initiū. Vltimo cū malicia creuisset, ita quod actores conuento reo, & post libellū datū in iudiciū, coparente dicebant, simus modo in pace, & sic desistebat, deinde iterato faciebat vacare ipsum ad iudiciū & ita vexabāt aduersariū. Imperator Iustinianus hoc videns statuit iure noui simo, q. actor postq. libellū edidit de cetero mutare si possit iudex aut cõpellat eum procedere, aut reū absoluat, vt in aut. de litigio. §. oem colla. 8. quæ habemus. C. quo modo & qñ iudex in auth. qui semel. & sic illa auth. qui semel corrigat iura, alia. Codicis. & authenticorum vt hodie cõpellatur citator in libello edito persistere vsq; in finē fm gl. & Azo. & Pe. de bel. pert. in d. l. edita. licet Odo. re. & Ia. de Ra. ibi aliter. Alia etiam ratio potuit mouere Iustinianū, debes scire, q. litis cõtestatio habet duo extrema vnum ad interrogationem actoris aliud a Hen. Boich super Decret. N 4 respon

responsione rei. vnde ad interrogacionem factam per actore, in libello per eum porrecto lis quantum est ex parte sua contenta est, & ideo si velit desistere, & reus velit procedere pro contentata hinc, vt actor compellatur ad procedendum nec mutare possit reo instante, & iudicis officium implorante, vt in di. §. omnem. & in d. auth. qui semel. Præterea si non potest desistere, in totum, ergo nec libellum mutare, cū eadē sit rō ergo, & ff. de iure patro. l. adigere. §. quamuis. Et ex hoc apparet solutio, illius membri de quo feci mentionem in distinctione præcedenti. Vsq̄que ad quod tempus possit libellus emendari illa. f. emendatione, quo consistit in agendo, vel minuendo rem petitam, v. g. in primo petij, §. ex causa mutui, volo postea petere alia §. vel e contra, nona postum virtute eiusdem processus, sed aliter sic fm Pe. de Bel. per. qui ita distinguit in d. edita. & in lit. de actio. §. si minus. Possit tamen circa hoc plenius distinguere, aut actor vult renuntiare liti simpliciter, & in totum, & vt reus absoluat, tunc potest quandoq; vt C. de pact. l. postquam. & hoc verum in ciuilibus, sed in criminalibus aut quæris vtrum libellus accusatorius oblati possit reuocari ante inscriptionem, & dic q̄ sic etiam sine pœna vt 2. q. 3. si quem penituerit. & ad turpil. l. quæsitum. ff. de in ius voc. l. quis. Aut post inscriptionem, & tunc non, nisi ex c. 2. q. 3. Paulum. C. de abol. l. fallaciter. j. de accusa. licet. & de elec. statumimus. ad fi. li. 6. hoc quantum ad libellum accusatorium. no. specu. hoc tit. §. vtrum aut libellus in fi. Si aut vult renuntiare instantiæ, & nouum processum inchoare, distinguitur, aut reus in hoc consentit, & tunc planum est, quod actor poterit nouum libellum incipere & nouum processum inchoare sicut potest cum perit instantia tempore, vt in l. propterandum. C. vt iudi. & sic intellige, l. alleg. edita. quæ alias esset correctâ per auth. qui semel, vt not. Spec. hoc tit. §. nunc ostendamus. versu. mihi videtur. Aut reus non consentit, sed vult omnino in eodem processu persistere, & tunc dicunt glo. in auth. qui semel. & Spec. in versu. alleg. mihi videtur, quod post libellum editum tenetur in eo, persistere. Sed tu probabilis distinguitur, aut certum t̄ est iudici

23 q̄ reus absolvendus est ab instantia iudicij, & tunc recipienda est renuntio, & nouus processus potest fieri, ff. de accusa. libellorum. de iure iur. qui per salutem. ad Velleia. l. aliquando. j. de accusa. qualiter & quando j. Aut non est certum hoc iudici, & tunc omnino procedendum est ad finiam secundum formam. l. propterandum, & fm formâ. auth. qui semel. & ad hoc fact. ff. de iudicij. l. de qua re. & ita no. Cy. in d. l. edita actio.

¶ Si quæras, quando cumulatō sit permisa, & quando non, vt de plene per Di. j. de reg. iur. c. nullus pluribus. lib. 6. Et ad euentiam huius materiæ dic, q̄ quatuor sunt genera cumulationum. Primum est diuersarum actionum ex diuersis causis competentium ad diuersa. v. g. debes mihi equum ex vendito, & librum actione ex testamento. ago ad equum actione ex vendito, demum volo cumulare actionem ex testamento ad librum, vel ago contra te possessorio iudicio demum volo cumulare actionem rei vindicationis. Secundum genus est diuersarum actionum ex eadem causa precedentium ad idem competentium. v. g. locaui tibi fundum, tu excidisti arbores, habeo, contra te duas actiones, vnam ex locato aliam ex lege Aquilia. Modo ponamus ago contra te actione ex locato ad æstimationem arborum, deinde volo cumulare actionem legis Aquiliæ. Istud est fm genus cumulationis. Tertium genus est diuersarum actionum ex eadem causa ad diuersa competentium. v. g. tu furripuisti mihi librum habeo contra te actionem furti ad duplam, vel quadruplam, & conditionem furtiuam ad rem furatam, modo pone, q̄ ego ago contra te actione furti ad pœnam dupli, vel quadrupli: deinde volo cumulare conditionem furtiuam ad rem, istud est tertium genus cumulationis. Quartum genus est diuersarum actionum ex diuersis causis ad idem competentium. v. g. ago contra te ad librum actione depositi, & sic volo cumulare actionem commodati. istud est quartum genus. In primo genere bene admittitur cumulatio. nec est dubitandum aliquo modo, vt ff. de iurisdic. omnium iudi. l. si idem cum eo. in prin. & C. de iudi. l. nulli. In secundo genere, non est admittenda cumulatio: quia late sententia absolutorie in prima obstat exceptio rei iudi. in secunda & ideo non potest cumulari, vt ff. de excep. rei iudi. l. 4. & de excep. l. fundum. & l. fundi. de iure iur. l. duobus §. exceptio. In tertio genere dicunt quidam cumulationem posse fieri, vt ff. pro fo. l. rei communis & l. seq. ff. de condic. fur. l. si pro fure. §. furti. & de fur. l. ancillæ. Sed contrarium est verius. l. q̄ cumulari non possint, obstante regula, posita per Dy. in d. c. nullus pluribus. quæ est, q̄ quoties lata sententia absolutoria intentata obstat exceptio rei,

iudicate in intentanda non potest cumulari, cum prædicat. ff. de excep. l. fundum. Præterea plus est, q̄ vbi potest. sic pronuntiarī in prima intentata, quod obstat exceptio rei iudicate in intentanda non potest cumulari cum prima, vt in di. l. fundi. & fundum. & de iure iur. l. duobus. §. j. & §. si colonus, & eo. l. si. l. si duo. §. idem iulianus. Præterea hoc probatur. ff. de publi. l. in terdum. & ff. vi. bo. rap. l. 2. non obstat. præalle. l. si pro fure. §. j. cum sim. quia ibi non dicit, quod possit cumulari, sed quod vna aliam non consumit. In quarto genere glo. dicit in l. alleg. edita, quod admittitur cumulatio, quia vbiunque tria concurrunt admittitur cumulatio. j. Primum est, quod actiones electione se non tollant, fm quod non sunt contraria; tertium, q̄ sint talis naturæ, quod lata sententia absolutoria, in vna nõ ob. excep. rei iudic. in alia. Et istis tribus concurrentibus cumulatio permittitur: quia in edictis prohibitorijs omnia sunt permisa quæ non sunt prohibita. ff. ex qui. cau. maio. l. nec non. §. eis. Præterea lex dicit quod non debet expectari tempus illud, in quo idem sequeretur. ff. ad velleia. l. aliquando. ergo, & c. Præterea lex est expressa, quæ dicit quod pendente possessorio iudicio possunt petitorio agere ergo, & c. ff. de acqu. poss. l. naturaliter. §. nihil commune. Idem dicit alia lex, quod petitio hæreditatis, & bonorum possessio possunt simul intentari vt ff. quo. leg. l. j. qui autem. Præterea lex dicit, quod possunt actione ex vendito ad rem agere, & actione ex test. ff. de leg. j. l. hmoi, §. qui seruum. & sic conclusi potest, quod tribus præmissis concurrentibus conceditur cumulatio. f. quod non se tollant electione, vt ff. de trib. quod in hæredem §. eligere. ne sint contraria; vt C. de fur. l. j. Nec obstat exceptio rei iudicate, vel obstat possit. Sed Pe. de Bel. per. & Ci. & quidam alij moderni dicunt, quod in quarto genere præmissis, cumulatio nõ admittitur. Probatur. Lex vult, quod t̄ qui ab initio plures actiones habet, quod vnam eligat, ex quo. n. per vnam ita potest consequi ius suum, sicut per plures, non debet imbricare, (vel intricare) aduersarium vt ff. de reg. iur. l. nemo ex ijs, quod. §. quoties. ergo vbi vna intentata est, multo magis non potest, alia intentari, cum eadem sit ratio, vt ff. ad leg. Aquil. illud extra de offi. vica. c. vnico. in cl. Præterea hoc dicit lex nedinum ciuilibus, sed etiam in criminalibus. ff. de accus. l. senatus. C. de accusa. l. qui de crimine. & hoc credo verius. Et ad rationes in contrarium alleg. respondeo, & primo ad primam q̄ dicit, quod in edictis prohibitorijs omnia sunt permisa quæ non sunt prohibita. respondeo per interpretationem, quod imo est in casu, modo prohibitum, vt in d. c. §. quoties. Item ad secundam rationem, quod non debet expectari tempus, & c. respondeo verum, est vbi esset idem euentus, sed hic non est: quia in pluribus actionibus simul erit imbricatus siue intricatus reus plus q̄ si vna post alia conueniretur, iõ & c. ff. si cert. peta. l. aquida. Ad tertiam rōnem, q̄ dicit, quod possessorio & petitorio simul potest agi. & c. rñdeo, quod diuersa sunt iudicia, & diuersa sunt actiones & ex diuersis causis & ad diuersa. vnde non est prohibita simul intentari in initio, ergo nec pendente vno iudicio, vt ff. de acqu. poss. l. naturaliter. §. nihil cõe, & vti possi. fi duo. Ad quartam q̄ dicitur, quod petitio hæreditatis, & interdictum quorũ lega. simul & c. vt in d. §. qui aut. respondeo, quod nihil facit: quia ibi cumulantur duæ actiones diuerse ad diuersa competentes, nã petitio hæreditatis cõpetit ad rē ipsam, & sic est iudicij petitorij quorũ legato. cõpetit ad possessionem, & sic est iudicij possessoriũ, & aliud est iudicij proprietatis, aliud iudicij possessionis. & aliud est proprietatis, & aliud possessio, quare, & c. vt est dictum. Ad l. hmoi. §. qui seruũ t̄ respõdeo duob. modis. j. mō: quia ibi erant diuersæ actiones cõpetetes ad diuersa cõsiderato effectu. Secõ mō rñdeo, quod §. ille n̄ dicit illud ad q̄ inducit: quia n̄ dicit, q̄ ibi simul agat̄ sed acto vno iudicio, agit alio, & hoc fieri posse rñdeo & sic t̄ effectu distinguit Pe. d. bel. per. & Cy. l. d. edita. & ipse pe. isti, de act. §. si minus. Et ista duxi hic tãge: de ista mã, ga freques, & vtilis est cursu carũ. & iõ memoriae rñmedada. ff. de li. le. l. legauit.

¶ De mutuis petitionibus. Rubrica.

- 1 Appellandum, reconuentione neglecta.
- 2 Reconuentione lapsa tempore, locum non esse.
- 3 Reconuentioni non nisi in eodem foro locum esse.
- 4 Reconueniri ad conclusionem causa posse.
- 5 Reconuentionis temporaria.
- 6 S. reus quoque sensus.
- 7 Reconueniri ante laicum de spiritualibus non posse.
- 8 Reconueniri de crimine nisi euiliter agatur nõ potest clericus. et q̄ accusatus quando & de quibus accuset.

- 11 Reus adnumeratus quando, an non, accuset.
- 12 Condemnato an accusare liceat. 13.
- 14 Reconuentioni in appellatione extraiudiciali locum esse.
- 15 Appellatum non nisi in principali reconuenire posse. & 16.
- 17 Reconuentioni in causa appellationis quando locum non sit.
- 18 C. ij. de ordi. cog. explicari.
- 19 S. non solum enucleari. & 20.
- 21 Reconuenire coram delegato non licere.
- 22 Reconuenit causa cadens.

Literis. ¶ Super i. gl. in versu. & si iudex, dic quod si iudex negligat facere actorem respondere reo in causa reconuentionis: & nihilominus in causa conuentionis procedat appellandum est ab ipso: vt no. glo. hic idem Goff. hic. sententia tñ seu processus ipsius tenebit si non appelletur, fm Vinc. hic. idem no. Ber. j. de ordi. cog. cum dilectus. in glo. nam si isti. & Arch. 3. q. 8. c. cuius in agendo. in glo. fin.

¶ Super ea. gl. In versu. si vero reus differat & c. Si quæras, vtrum si reus negligat reconuenire actorem tempore debito actor tenebitur postea sibi respondere, distinguere. Aut agitur coram delegato & tunc nõ nisi impetretur de nouo vt hic. & j. de off. deleg. c. P. & G. Aut agitur coram ordinario & tunc aut quæris vtrum reus possit contra eum agere per modum reconuentionis, & ipse actor respondere teneatur, & dic, q̄ non cum tempus reconuentionis sit elapsum vt. C. de sent. & interlo. om. iudicium. in auth. & consequenter. Aut vtrum reus possit agere contra eum per modum simplicis cõuentionis, & tunc aut actor, & reus: sunt eiusdem fori ita, quod actor est alius subditus ipsius iudicis de causa cognoscetis. & dic q̄ sic nisi obstat alia exceptio, & ipse actor tenebitur respondere. Et ideo dicit lex, q̄ procurator lite contest. vice mutua conuenitur. non dicit reconuenitur. ff. de compen. l. in rem suam. Aut actor & reus non sunt eiusdem fori ita, q̄ actor non est subditus iudicis cognoscetis, & tunc non est locus cõuentioni, nec etiam reconuentioni vt legi. & no. §. de iud. c. fin. secundũ Host. hic & de hoc per eum in sum. eod. tit. §. & actor non est subditus iudicis cognoscetis, & de hoc. j. de rescrip. c. dispendia. lib. 6.

¶ Super ea. glo. Si quæras q̄, & infra quod tempus possit fieri reconuentioni. Vinc. Ber. Inno. & Fran. hic dicunt, q̄ vsq; ad conclusionem. idem Spec. titu. de reconuen. §. sequitur videre. & Arch. j. de rescrip. dispendia. §. reus quoque. lib. 6. & hæc fuit opi. Ia. Bal. & Odofr. Sed Ala. Goff. Tan. & Host. & Io. An. hic dicunt q̄ antelitem contest. est faciendâ vel statim post litem contest. Idem Ioan. & Azo & glo. & Pet. de Bellaper. & Cy. C. de sent. & interlo. om. iud. in auth. & consequenter. & gl. in aut. de execu. §. sancimus. in i. glo. collat. 7. & Card. in §. alleg. reus quoque. in c. dispendia. lib. 6. quod est verius, vt probatur extra de verb. signi. c. sæpe contingit. §. verum, in cle. vbi idem tener Ioan. An. super verbo exordio, & pro hoc facit ordo istorum titulorum; quia post libelli oblationem, & ante litem contestatam ponitur rubrica de reconuentione fm Host. & Ioan. An. & quod not. hic Inno. in glo. reconuentioni. in fi. versu. item hanc.

¶ Distingue ergo sic, Aut quæris nunquid possit fieri reconuentioni ante litem contestatam quæcumq; & dic quod sic: dum modo sit talis causa, de qua possit coram illo iudice fieri reconuentioni: vt in aut. alle. & consequenter. & in §. alleg. sancimus. & in hoc cõcordant oēs. Aut quæris nunquid possit fieri in ipsa litis contestatione & dic q̄ sic indistincte vt hic. Aut quæris nunquid possit fieri post litem contest. & tunc aut quæris, nunquid possit fieri incõtinenti post: & dic quod sic licet etiam de hoc non fuerit protestatus: quia quæ incõtinenti sunt, inesse videntur. ff. si cert. peta. l. lecta. & §. de elec. officij. licet Host. dicat quod hoc casu oportet, q̄ ante de hoc fuerit protestatus. Aut quæris nunquid possit fieri post & ex interuallo, & dic q̄ non, vt in c. alleg. sæpe contingit. Nec ob. §. reus quoque. hic alleg. in glo. quia t̄ quod ibi dicitur durante eodem iudicio refertur ad verbum conuentionis: ibi in text. & non ad verbum reconuentionis, quasi dicit eodem durante iudicio ante litem contestatam potest reconuenire: postea cõuenire: & ista sunt valde diuersa: nam in cõuentione non est necesse, quod vna snia terminetur cū principali. in reconuentione secus. de hoc. j. de ordi. cog. cum dilectus. gl. nam si isti. Item sublata appellatione in rescripto in reconuentione non poterit appellari, j. c. proximo. Item illud verbum cõuentionis potest respicere verbũ, ibi si literas & c. fm quod potest, dici q̄ etiam cõueniri nõ potest actor coram delegato post litem contestatã sine nouis literis fm Io. An. hic quod dicit vt not. Car. j. de rescrip. c. dispendia. §. reus. lib. 6.

¶ In glo. Idem si actor. in fi. ¶ Si quæras vtrum clericus agens coram iudice seculari reconueniri possit coram eo, distingue. Aut quæris nunquid possit reconueniri de, & super causa spirituali vel quasi, & dic quod non t̄ de spiritualibus enim non habet locum coram laico reconuentionio: quia de his non valet laicus cognoscere: vt de causa ius patronatus decimarũ, & de causa matrimoniali & huiusmodi, vt. §. de iudic. decernimus. & c. quanto. j. de deci. tua. j. & 2. de iurepa. relatum. de consan. & aff. c. 1. & de excessi. prælato. graue. fm Inn. & Host. hic. & idem Spec. titu. de recon. §. nunc dicamus. in princ. Aut quæris nunquid possit reconueniri de & super causa temporalis, & tunc aut reconuenitur de crimine, aut de causa seu actione pecuniaria. Si de crimine, tunc refert fm Host. Aut est crimen canonicum seu ecclesiasticum, aut non. Si sic, tunc non t̄ potest de & super eo reconueniri: quia talia non potest iudex secularis examinare: multominus iudicare: vt in aut. de manda. prin. §. si vero canonicum. colla. 3. & in aut. vt cler. apud propri. epi. §. si vero ecclesiasticum. coll. 6. j. de ordi. cog. tuam. Si non tunc aut reconuenitur criminaliter ad pœnam corporalem infligendam & de tali crimine, quod pœnam infligit corporalem, & tunc nõ potest reconueniri: vt. §. de iudi. at si clerici. Aut t̄ reconuenitur civiliter ad pœnam pecuniariam, vel tali crimine, quod pœnam pecuniariam infligit, & tunc locus est reconuentioni, & distinctioni coram iudice seculari: & ad requisitionem ipsius secularis iudicis si necesse fuerit episcopus sententiam exequetur. §. de foro compe. postulasti. & ff. de re iudi. a diuo Pio. fm Host. hic. & j. de rescrip. c. dispendia. lib. 6. & Secu. rubr. de reconuen. §. nunc dicamus. ver. & no. & ibi vide. Sed Ioan. Andr. dicit hic, q̄ contra istam distinctionem facit. §. de foro cõpe. c. 2. & quod no. per Inno. eo. titu. c. verum. glo. 2. in fin. & Host. post eum. j. de clerici. coniuga. c. vno. lib. 6. per quæ credit, quod si agatur ad pœnam pecuniariam tantum non possit fieri reconuentionio coram iudice laico, si reconuenitur de causa, seu actione pecuniaria tunc dic, vt dixi in d. c. at si clerici. j. distinctio.

¶ Super ea. glo. ¶ Hic dicit Ber. q̄ in criminalibus non habet locum reconuentionio. Idem tenet. §. de arbi. cum dilecti. & §. de iudi. at si clerici. & j. de testi. cogen. c. dilectorum. Idem Barr. Brixien. in q. dominicali quæ incipit aliquis contra rescriptum. Idem Spec. tit. de reconuentione. §. dicamus. ver. & no. & idem Ioan. & Arch. 3. q. 8. cuius in agendo. & 3. quæst. i. c. neganda. Idem Inno. hic & Host. Sed loquendo de iure ciuili in foro seculari. Si quæras, vtrum accusatus de crimine alium accusare possit, distingue. Aut quæris ante, quam nomen accusati sit receptum inter reos, aut postquã est nomen receptũ inter reos ante sententiam tñ latam. Aut postquam est nomen receptum, & sententia lata. ¶ Primo casu q̄ non est nomen accusati receptum inter reos, aut quæris, vtrum possit reaccusare de maiori crimine, quã fuerit accusatus, & dic q̄ sic, vt. C. de ordi. iudi. l. vlti. qui accusa. non possi. l. i. & ff. de iudic. l. per minorem. Aut vtrum possit reaccusare de pari, vel minori: & tunc aut illud crimen par vel minus est præiudiciale primo, crimini & tunc præiudiciale. vt. C. ad l. Julia. de adulte. l. qm̄ Alexandrum. & ad legem Falcid. de Pla. l. præses. Aut illud crimen quod est par vel minus nõ est præiudiciale & tunc refert. Aut vult accusatus solum libellum accusatorium offerre. Aut vult libellum auferre, & alias procedere in accusatione. Si solum libellum vult offerre, potest. vt. C. qui accu. non possi. neganda. ibi ita cum & c. & est effectus, nam si contingeret, quod condemnaretur ex snia, quæ redderet eum infamem, non posset alii accusare. ff. de publi. iudi. l. infamem. j. de accusa. c. 1. 3. q. 7. c. qui fine. & c. postulatus. Libelli tñ oblatio tantę virtutis est, quod faciet eum admitti ad implendum accusationem inchoatam. vt in l. alle. is qui. in fin. Aut vult in libello procedere, & tunc non potest vt probatur in d. l. neganda. in prin. ff. de publi. iudi. qui reus. in prin. Et sic expediti sumus de primo membro distinctionis. Secundo t̄ casu q̄ vult accusatus reaccusare postquã nomen eius est receptum inter reos antequã condemnaretur: tunc distingue, aut vult solum libellũ accusatorium proponere, vel dare. Aut vult libellum dare, & in accusatione procedere. si vult libellum solum dare: aut vult facere hoc ante, quam sit liquidum in causa, & cõclusum, & potest. Aut postquam est liquidum, & non potest. vt in d. l. neganda. ad fin. quæ sic debet intelligi fm Pet. de Bellaper. ibi. ar. C. de compen. l. vlt. Secundo casu, q̄ vult libellum dare & super accusatione procedere: tunc aut procedendo persequitur suam vel suorum iniuriam, & tunc potest. vt ff. de accus. l. qui publico. & d. l. neganda. ibi qui non suas, & c. Aut non persequitur talem iniuriam, & tunc non potest. vt in d. l. neganda. siue de pari siue de maiori vel tunc reaccusare. vt ff. de adulte. l. si

maritus. §. præfcriptiones. fm Per. de Bellaper. Sed alij dicunt quod post litem contestata. de nullo crimine accusat siue profetur suam iniuriam siue non. & istud dicit rubr. ff. de publi. iud. l. is qui. hoc tenent Iac. de Ra. Dy. & Iac. de Are. qd verus credit Cyn. in d. l. i. c. qui accu. non pos. Et ideo fm eum breuiter te expedias, vno verbo qn vult in accusacione procedere dic quod nullo modo potest. istam sniam videtur tenere Dy. j. de regu. iur. in pari in dist. sua. & Ioan. Andr. in nouella. lib. 6. In tertio casu qn accusatus vult post sententiam accusare refertur

12. t. Aut est lata sententia absolutoria pro reo & tunc potest. vt in d. l. neganda. ibi priusquam; & c. a contrario. & in l. i. eo. ti. Aut est lata snia. condemnatoria eotra eum: & tunc aut accusacio in qua fuit condemnatus est præiudicialis isti, qua vult intentare vt quia fuit accusatus, q interfecit seruum Titij mense Maij: nunc vult accusare aliquem q eum furatus est in mense Augusti sequenti & nō potest. ita intellige. lalle. j. c. qui accusa. non pos. Aut non est præiudicialis: & tunc potest quia nō est prohibitorum ergo & c. arg. ff. ex qui. cau. mal. nec non. §. q. eis. in l. de publi. iud. in princ. Aut illa snia ipsum infamat. & tunc subdistingue. t. aut vult vt antiqua accusacione, antequam sniam latam intenteret: & tunc dicitur: vt ff. de publi. iud. l. is qui. reus. in fin. & d. l. neganda. in fin. ibi ita tñ & c. alias propositio non habet effectū quod est notabile. Aut vult vt noua accusacione, & tunc refert. aut illa snia abstinuit sibi liberatam, vel ciuitatem: & tunc nō potest: vt in lalle. is qui. §. i. Aut non abstulit sibi libertatem, vel ciuitatem: & tunc aut prosequitur suam vel suorum iniuriam & tunc potest. Aut nō prosequitur suam vel suorum iniuriam: & tunc refert, aut vult accusare alium, q accusatorem suum, & nō potest: vt ff. de publi. iud. l. infamem. Aut vult accusare suum accusatorē & tunc sibi licet quia ignoscendum est ei, qui vindicare se properat: vt in d. l. is qui. & ff. de bo. libe. l. qui cum maior. §. si libertus. Et hæc distinctio potest esse vera de iure canonico sicut de iure ciuili per lalle. neganda. c. qui accu. non pos. que est canonizata. 3. q. i. neganda; & per l. i. eo. ti. que est canonizata ea. cau. & q. c. prius est. cum alijs. c. ibi. ¶ Inno. hic in gl. sua. 2. in fi. & Host. post eum dicunt, q coram iudice appellacionis non habet locū reconuentionis. arg. ff. de iud. l. 2. §. legati. ver. ei quōq; qui ipse. & ff. eum qui appel. in prouin. defen. debe. in rubro & nigro. & specialiter in l. i. & idem tenet Archi. 3. q. 8. cuius in agendo. in glo. dicas q talem in fin. & Io. Andr. hic. & j. de excep. c. significauit: alias significauerunt. in princ. Ad cuius dicti verificationem, si queras, vtrum in causa appellacionis, & coram iudice appellacionis habeat locū reconuentionis. potest p. babiliter sic distinguere aut loqueris de appellacione extraiudiciali, quæ est puocatio, seu citatio ad causam: aut de appellacione iudiciali. Si de appellacione extraiudiciali seu del puocatione ad causam in qua venit cognitio negotij principalis: puta cū appellatur super electione, vel postulatione seu puouisione alicuius: vt. §. de elec. cum nobis olim. & c. cum inter canonicos. & c. bonę. j. & eo. ti. c. statumus. & c. vt circa. & c. is qui contra. & c. qui contra. lib. 6. & in tali causa bene potest fieri reconuentionis: cum certum sit illum ad quem est facta puocatione iudicem partium esse: vt 3. q. 8. cuius in agendo. & hoc tenet Spec. tit. de reconuentione. §. nunc dicamus. ver. sed nunc quid coram iudice appella. Si queras de appellacione iudiciali, in qua antequam iudex pronuntiet dubium est, vtrū sit iudex in principali causa inter partem saltem qn appellatur ab interlocutoria vel grauamine: vt. j. de appel. c. vt debitus. eo. ti. c. Romana. §. si vero vocatis partibus. lib. 6. tunc refert. Aut est appellatum t. a diffinitiva aut interlocutoria vel grauamine. Si a diffinitiva verum est quod dicitur Inno. Host. & Arch. Et est ratio, quia reconuentionis habet fieri ante litem contestatā, vel post incontinenti vt hic. & j. de rescrip. c. dispensia. §. reus quoq; li. 6. c. de sent. & interlocu. om. iud. in aut. & cōsequenter. extra. de verb. sign. c. sepe contingit. §. verū. in cle. q. litis contestatio iam facta est in principali: & coram iudice principalis causæ. j. titi. proxi. c. vnico. & quæ litis contestatio in causa appellacionis non est hoc casu necessaria: vt. c. de tempo. appel. l. vlti. §. illud. j. de appel. c. per tuas. Item ad finiendū causam appellacionis datur certum tempus: puta annus vel ex causa biennium, vt. j. de appel. cum sit Romana. & c. ex rōne, quod non datur in alia causa principali, de qua appellatus valet reconuenire imō potest durare perpetuo: vt. §. de iudic. c. venerabilis. & sic non posset vicissim tractari: & eadem sententia. l. eodem tpe terminari quod nō fieri debet, vt hic & j. de ordi. cog. c. cum dilectus. §. nos autem. ver. quanquam. Si est appellatū ab interlocutoria, vel grauamine refert. aut appellatus vult reconuenire ante, quam sit terminata cognitio seu quæstio causæ appellacionis ab interlo-

16. catoria vel grauamine t. & non potest. Ratio est, quia si iudex appellacionis pronuntiet male appellatū partes redibunt ad priorem iudicem per c. vt debitus. j. de appel. & sic processus suus esset delusorius in causa reconuentionis, quod esse nō debet. ff. de iud. l. si pretor. Si aut pronuntiet bene appellatum, remanebit iurisdicctio & cognitio causæ principalis apud ipsum iudicē appel. Vnde, pendente cognitione super grauamine dubiū est, cui comperat iurisdicctio: & ideo nō habet locum reconuentionis, arg. §. de rescrip. c. pastoralis. vbi habes, q ante dubium reconuentionis literarum, discussum neutri iudices cognoscere possunt de principali: Item hoc casu datur isti iudici causæ appellacionis iurisdicctio in causa principali sub cōditione. l. si fit bene. appellatū. modo antequā hoc appareat pendet cōditio sub qua data est iurisdicctio: & ideo, ea pendente, non habet iurisdicctioem. ff. de condi. & demon. l. qui hæredit. §. fin. hoc patet in possessione data sub cōditione, quæ ante cōditionem extantem nō queritur: ff. de acqui. pos. l. qui absenti. §. i. j. de restit. spoli. c. olim causam. hoc patet etiam in iurisdicctioe data sub cōditione. §. de off. deleg. prudentiam. in prin. Aut appellatū t. vult reconuenire, postquā quæstio, seu cognitio causæ appellacionis ab interlocutoria, vel grauamine est terminata: & tunc si iudex causæ appellacionis pronuntiauit male appellatū, & reuertitur iudicium, seu causa ad priorem iudicem. per c. vt debitus: & tunc nō potest coram ipso iudice appellacionis, fieri reconuentionis: quia coram eo non agitur sed coram priore iudice. Et si queris vtrum coram priore iudice possit fieri reconuentionis, dic q si causa sit in eo statu, in quo possit fieri reconuentionis. ante litem contestatam, vel in cōtinenti post: alias non, vt dictum est. §. in 2. dist. Aut iudex causæ appellacionis pronuntiauit bene appellatū, & per hoc iurisdicctio & cognitio causæ principalis remanet apud eum, vt in calleg. vt debitus. & resumit cognicionē ipsius causæ principalis, in eo statu in quo erat pœnes priorem iudicem, vt legi. & no. j. de appel. & per tuas. & in c. vt debitus. ver. alioquin. & tūc si coram priore iudice erat iam ad litem contestata. processum, non poterit fieri reconuentionis coram ipso iudice appellacionis. Si vero non erat processum ad litem contestata. coram priore iudice potest dici secure, quod potest fieri reconuentionis coram eo ante litem contestata. vel in ipsa litem contestata. vel incontinenti post, vt dictum est. §. in 2. dist. Et potest esse ratio: quia in ista causa iudex non est iudex appellacionis sed iudex causæ principalis, quæ potest perpetuo coram eo durare & in qua litem contestata est facienda si nondum est facta corā priore iudice, & sic cessant rationes. §. allega. Nec hoc est contra prædictam opin. Inno. Host. & Arch. quæ debet intelligi in vera & propria causa appellacionis.

17. ¶ Casus, in quibus nō habet locū reconuentionis vide per Ber. §. de arbi. c. cum dilectus. in 1. glo. & per Inn. & Host. hic. & plenius in Spec. tit. de reconuentione. §. nunc dicamus. Hic dicunt Inn. & Host. post eum quod conuentus in causa, quæ requirit summariam causæ cognitionem reconuenire non potest, nisi super causa cōsimilis cognitionis. Et est ratio fm eos, quia causa conuentionis & reconuentionis, simul sint tractandæ. j. de ordina. cog. c. 2. vbi t. vna requirit plenā cognitionem; altera summariam, restat, quod sine alterius præiudicio simul tractari non possunt cum altera accelerationem exigat, altera longiores dilaciones exposcat. & facit pro opinio. Inn. & Host. c. de pos. l. i. fin. & j. de depoli. c. bona fides. in fin. Idem Spec. tit. de reconuentione. §. nunc dicamus. ver. sed nec habet locum. Sed quidam legistæ tenent cōtrarium per. l. sed & hæ. §. non solum. ff. de procur. vbi dicitur, q si per t. procuratorem actoris petitur cautio damni infecti, quæ tñ celeritatem desiderat, vt. ff. de dam. infecti. l. j. & 4. §. pen. & reus velit dñm aliqua actione reconuenire procurator tenetur illum defendere, & hūc intellectum approbat ibi glo. Per. tñ de Bellaper. sequitur Inno. c. vbi cau. sta. l. i. vbi hoc not. & c. de sent. & interlo. om. iud. in aut. & cōsequenter. & Dy. & Cy. ibi tenent idem post eum: Nec obstat. §. alle. non solum, quia intelligitur fm alium intellectum. scilicet vbi t. procurator reconuenitur nomine dñi actione summaria causæ cognitionem requirere, vt puta q præstet nomine dñi cautioem damni infecti non aut conuenit, vt expresse dicitur. ff. de procur. l. omnium. & l. non solum. in prin. fm Pet. prædictum: vel posset intelligi ille. §. nō solum. in prin. fm Pet. qñq; vtraq; actio, tam in causa cōuentionis, quam in causa reconuentionis deducta summariam causæ cognitionem requirere, vt dicamus quod ille procurator petens cautionem damni infecti reconueniebatur actione seu petitione similem summariam causæ cognitionem requirente, & sic non obstat. Sed circa hoc potest distinguere, prout distinguit Io. Andr. extra de verb. sign. c. lare

Lim. ¶ Si queras vtrū per narrationem actoris, & responsonem rei fiat litis contestatio, distingue. Aut verba t. sunt apta per petitionem in iure propositam, & congruam responsonem secutam animo contestandi factam, & tunc fit litis contestatio: nisi reus de contrario protestetur, vel contrarium appareat per probationem legitimam, vt nō. §. de contestat. cum M. Aut verba non t. sunt apta, & tunc non fit litis contestatio: licet partes intendat litem contestari, vt hic. & c. eo. l. vnica. Fallit, vbi agitur coram Papa: quia tunc sine petitione aliqua sufficerent narrationes partium: vt. j. de insti. cum venifent. Et est ratio: quia præsentia Papæ supplet has solennitates: vt. c. de testa. l. omnium. & §. de transac. cap. r. Et licet de rigore per tales narrationes eis respondeatur, & litis cōtestatio non fiat, nisi aliquid petatur: de equitate tñ secus, vt res potius valeat quam pereat. j. de fide instr. inter dilectos. & maxime vbi agitur de iuribus ecclesiæ vt in negatoria & cōfessoria. §. de iud. l. examinata. Tutius tñ est quod semper aliquid petatur fm Inno. imō t. est necesse, sine petitione enim nō posset dari sententia vt hic. & ff. communi diui. l. vt fundus. nec in alio, quam petitem est potest aliquis condemnari: vt. c. de fideicom. lib. l. fin. j. de accusa. c. qualiter & quando. 2. §. debet. fm Host. Et quod dictum est de ptestatione, intellige per ea quæ dicam. j. de condi. appel. c. fin. dist. 2. Et diffinitionem litis contestatæ, habes hic per Ber. cum quo concordat Spec. hoc tit. §. i. in prin. quæ diffinitio non est sufficiens: quia per positionē & responsonem ad eam fit narratio hincinde & tamen nō fit contestatio. Dic ergo, quod t. litis contestatio est fundamentum iudicij per petitionem in iure propositā: & non congruam responsonem secutam animo cōtestandi litem factam: quo omisso, si in figura iudicij procedatur vexantur inanibus laboribus, & sumptibus litigantes secundum Host. & Ioan. Andr.

¶ Quia hic fit mentio de positionibus: licet satis tractetur de hoc per docto. j. de confessio. cap. i. lib. 6. & in Spec. tit. de positiōe. per totum. tamen ad aliqualem breuem instructionem.

¶ Si queras, quibus positionibus est respondendum, & quibus non distingue. Et primo sciendum est, quod t. positionū quædam sunt impertinentes, & quædam repugnantes, quædam dependentes quædam obscure, quædam superflue, quædam duplices, quædam negatiue, quædam impossibiles, quædam iuris & impertinentium, quædam sunt impertinentes simpliciter, verbi gratia, pono q est procurator, & postea pono q Henricus est Imperator, vel q Philippus est Rex Fræciæ vel similes. ¶ Quædam impertinentes per se, sed cum alia iuncta bene sunt pertinentes: vt si velim probare q sis excōcatus, & ponam sic. pono q Titius erat iam est annus, & adhuc est clericus de ierensis publice tonsuram, & habitum clericalem: ista est impertinens per se, sed iuncta cum ista positione: pono quod tu heri percussisti iniuriose dictum Titium, & manus in eum iiecisti: emere violentas, bene est pertinens. ¶ Item quædam sunt impertinentes necessario, sed bene sunt pertinentes præsumptiue, verbi gratia. Pono quod fuit dñs talis rei: vel pono q tu eras ante electionem excōcunicatus. Ex his necessario nihil sequitur, sed iuris præsumptione sic: quia si semel fuit dñs, sequitur iuris præsumptione quod etiam nunc fuit dñs, vt. c. de probal. siue possidetis. j. de fide instr. inter dilectos. §. ceterum. in fi. Et si fuit excōcatus in præteritum sequitur iuris præsumptione, non tñ necessario, quod nunc sis excōcatus. vt. §. de elec. cum inter. R. seniore. in fin. j. de sen. excō. cum desideres. in prin. & §. secunda vero quæstioni. & de regu. iur. c. semel malus. li. 6. cum ibi nō. R. repugnantium quædam sunt repugnantes necessario, quædam cōtingenter: Vnde do tibi talem regulam, quod quicquid expostis, & responis sequitur, vel cōsonat cōcedendum est: & quicquid repugnat negandum. Considerandum est ergo vtrum, quod ponitur, modo possit stare cum posito prius aut non. Et si nō possit stare, aut necessario aut cōtingenter. Si necessario, verbi gratia. Pono, quod sit hæres Titij, postea pono, quod ille Titius viuit ista positio repugnans est necessaria. Si cōtingenter, verbi gratia: pono, quod gessisti negotia mea, postea pono quod gessisti cum mandato, ista repugnat cōtingenter. ¶ Distingue ergo, aut queris de positionibus impertinentibus, & tunc aut impertinentibus simpliciter & talibus non est respondendum, vt. c. de probal. ad probationem. ff. de peti. hæred. l. si quis libertatem ad fin. §. de off. dele. c. cū contingat. & j. de excep. c. dilecti. Aut de impertinenti per se, sed cum alia iuncta pertinenti: & tali bene est respondendum. Aut de impertinenti iuris præsumptione, & tali similiter responderi debet. Aut queris de repugnantibus, & tunc aut de repugnantibus

sape contingit. §. verum. super verbo voluerit. in fi. gl. in cle. di. cens q æquē dici posset, q aut ordinarius vel delegatus cognoscit de causa, in qua de sui natura summarie proceditur & tunc fit locus prædictæ opinioni Inn. & sequacium, vt qualiter causæ reconuentionem impediatur sicut not. Ber. hic. in fi. pen. gl. & de arbi. cum dilectus. in 1. glo. Aut delegatus virtute cōmissionis in causa, in qua alias plena cognitio requirebatur summarie cognoscit, & tunc refert. Aut Papa proprio motu tollit substantia, & tunc idem quod. §. Aut ad petitionē impetrantis: & tunc arg. c. j. proxi. & l. vlt. C. de fruc. & li. expen. videtur esse remissa plena cognitio etiam in reconuentione & sic cessabit obstaculum Inno. & pro hoc facit litera illius c. sepe. in §. verum. generaliter loquens ibi: si aliquid voluerit petere & c. fm Io. Andr. ibi. Et vide quod no. Bart. Brixien. in q. dominicali, que incipit, actor conueniebat reum, vbi dicit, q reus non potest t. reconuenire actorem coram delegato iudice quem repulit ab agendo, coram eo, pretextu excōcacionis, cum non habeat locum reconuentionis, nisi conuentio præcedat quod etiam credit Tancr. Vide etiam eos ibi in quæst. seq. quæ incipit aliquis contra rescriptum: vbi dicunt, q licet reus contra rescriptū contra se impetratum t. multas exceptiones pposuerit, & succubuerit, nihilominus poterit actorem reconuenire per c. istud & c. seq. quæ indistincte loquuntur. Nec ob. q qui dicit testamentum falsum & succumbit, nullum ex eo cōmōdum obtinebit. C. de his qui vt indig. l. polla. C. ad l. Corne. de fak. qui falsas. ff. de acqui. hæred. l. quæsitum. & idem si dicat inofficiosum. ff. de inoffic. testam. l. Papi. §. 3. quia hoc est in fauorem testamentorum vt melius feruentur vltimæ voluntates fm eos. t. Est & alia ratio: quia beneficium reconueniendi non competit, nec procedit principaliter, & immediate ex rescripto, seu viribus rescripti contra se impetrati, sed potius ex conuentione, seu viribus conuentionis, vt in toto isto titulo secus in contrarijs.

1. Iniquum ius in impetrantem retorqueri.
2. Impetratus fauor quibus competat.
3. Impetrans iuris, eo retratur.

Rudentiam. ¶ Si queras vtrū in iudicij debeat equalitas obseruari a deo q si vni partium litigantium competat aliquid priuilegium, altera possit & debeat vti eodem, vide quod not. specialiter per Dy. j. de regu. iur. c. in iudicij. lib. 6. & per Doc. iuris ciuili. C. de fruc. & lib. expen. l. fin. vnde post aliquas opinionēs per eos recitatas, finaliter dicunt sic. Aut priuilegium t. continet ius iniquum: quia in algerius præiudicij, & lesionem cōcessum & tunc refert: quia si ad partis postulationem cōceditur debet impetrans vti eodem iure. si vero sine postulatione cōceditur tunc non cogitur eodem iure vti. vt. ff. qd quisq; iuris. l. i. & l. 3. Aut priuilegium t. non continet ius iniquum, sed fauorem illius cui cōceditur, & aliquam iuris cōis relaxationem: & tunc sine qd postulationem, siue sine postulatione cōcedatur prodest impetranti tantū, & non alij eum non contingunt: vt in st. de iure natura. gen. & cum. §. sed & qd principi. Iterum t. prodest non illi solum, cui cōceditur, sed etiam secum litiganti occasione controuersia, quæ inter eos versatur, & in æqualitatis vitandæ & ita loquitur. C. de fruc. & li. expen. l. i. C. de proxi. sacro. scri. l. in sacris. & l. vnicuiq; lib. 12. & hic. quæ connexitas, & ex. ensio priuilegij procedit: quia nō est habenda in iudicij acceptio personarum: vt in calleg. in iudicij. de reg. iur. lib. 6. fm Dyn. ibi & videtur hoc tangere glo. in d. §. sed & quod principi. & in d. l. fi. C. de fru. & li. expen. in 1. glo. in secunda solutione quæ est verior. Et per præmissa soluitur quæstio t. de priuilegiato, ne trahatur extra diocēsim suā per literas apostolicas, qui extra ipsam alij trahit ille alij s. vult se ipso priuilegium tueri, quod habet actor. queritur vtrum possit, dic quod sic: l. ad actoris in instantiam sit datum priuilegium: alias secus. C. de legi. quod fauore. fm Pet. & Abb. hic. Idem Archid. de pe. dist. i. hæc autem glo. adde circa hoc quæro. Item dicit Ioan. Andr. hic quod si ille alius reconueniat eum quod licitè facere potest per hanc decre. si illud priuilegium ad sui instantiam fuit sibi cōcessum, & idem in priuilegio iuris, de quo. §. de rescrip. nonnulli. in principio.

¶ De litis contestatione. Rubrica.

1. Litem non nisi aptis verbis, contestari. & 2.
3. Sententiam sine petitione non ferri.
4. Litis contestatio quid.
5. Positionum genera: quibusque an non respondendum. 6. 7. 8. 9. 10. 11. & 12.

gnantibus necessario, & talibus non est respondendum. Aut contingenter & tunc idem: quoniam responsio facta ad illam cui repugnat contingenter sufficit ad eam. Aut queris de dependentibus: & tunc quoniam responsio facta ad positionem, ex qua alia dependet, sufficit ad ipsam dependentiam, non est est respondendum: alias sic, quod quoniam sit vide per Cardin. de confes. c. 1. in glo. tangitur an positio & c. li. 6. & per alios doc. ibi. Aut queris de obsecris, & talibus non est respondendum, nisi declarantur. vt. C. de impube. & alijs subtili. l. precib. & ar. s. de libel. obla. c. 1. & 2.

10 Aut queris de superfluis, & istis non est respondendum quia superflua reijci debet. vt. C. de nouo codi. faci. §. quibus. ibi: resecatis superfluis. Aut quis de duplicibus siue implicitis & istis non est respondendum nisi distinguatur. vt. ff. ad l. Corne. de falsi. si Titius. & hoc quoniam positio est implicita in seipsa. & idem videtur dicendum si propter aliquod extrinsecus imminens eum cui sit positio implicita, vt sine periculo respondere non possit.

11 & pone exemplum. ff. de interro. actio. l. & quia §. fin. Aut de negatiuis, & talibus est respondendum. Et est ratio: quia probantur per confessionem partis. vt. C. de non nu. pec. l. in contractibus. ff. de dona. l. cum quidam. in aut. de ijs, qui ingre. ad ap. §. vlti. & est hodie expressum. j. de confes. c. 1. lib. 6. quod dicit, vt ibi. Aut queris de impossibilibus, & tunc aut sunt impossibiles de facto, & talibus non est respondendum, vt. ff. de interro. acti. l. confessionibus. & ff. de reg. iur. l. impossibilibus. Aut sunt impossibiles de iure: vt quia sunt super crimine, & talibus non est respondendum vt patet. s. de elec. dudum. §. nos igitur. ver. partibus. & ver. licet aut. quod tñ intellige vt ibi dixi. Aut queris de positionibus iuris, & talibus non est respondendum quia ius certum est, vt. ff. de proba. lab ea parte. j. de appel. c. s.ape contingit. Item dicerent quidam quod non est respondendum positioni quoniam is qui responderet incurreret periculum per l. qui iurasse. §. pen. ff. de iureiur. quod est falsum, alias nulli positioni in vi iuramenti de calumnia esset respondendum, quod est falsum. vt. j. de confes. c. 1. & 2. lib. 6. nec lex contraria concludit contra iurum, si bene videatur. Et de hoc ponunt aliqui tales versus.

Duplex in certa, non pertinet abnegat ante.
Dicis aduersa iuris, non ponitur apte.

¶ Vt lite non contestata non procedatur ad testium receptionem, vel ad sententiam definitiuam. Rubrica.

- 1 Testes adulterij lite non contestata non recipiendi.
- 2 Testes virium matrimonij lite non contestata non recipi.
- 3 Lite non contestata, quando an non in absentem procedatur. 4. & 5.
- 6 Procurator expressus contrahens nocet.
- 7 Procurator delinquens an nocet domino, quique accipiendum. 8.
- 9 Procuratorem generalem nocere domino, quatenus verum.
- 10 Procuratorem excommunicari, qui accipiendum.
- 11 Minor an excommunicabilis.

Dhac Deus. ¶ Si queris, quoniam agitur de matrimonio contrahendo, vel contracto dirimendo, vtrum lite non contestata possit procedi contra absentem ad testium receptionem, distingue, aut agitur de adu- terio ad thori separationem: & tunc non recipiuntur testes, lite non contestata, saltem super principali, quicquid sit de emergentibus ante litis contestationem, de quibus dicam. j. eo. qm. dist. 2. vt hic & j. de eo qui cog. consang. vx. l. sue c. discretionē. & sic potest intelligi. j. c. qm. §. si vero. vers. si autem de carnali coniugio, & ita in hoc casu non corrigitur istud c. per c. dispensationem. extra de iudi. c. s.ape contingit. de verb. signi. in cle. fm Ioan. Andr. G. de Monte Lau. & Gente. in c. alleg. dispensationem. super verbo matrimonij. Aut agitur de fcedere matrimonij, vel sponsaliorum, scilicet, vtrum de iure possit stare, vel non, siue agatur ad impediendum, siue ad dirimendum, siue ad declarandum matrimonium contractum vel contrahendum. & tunc fm vetera iura non poterat recipi testes lite non contestata nisi parte cotumace: vt. j. eo. accedes. 2. & c. qm. §. porro. & §. si aut. Hodie vero quoniam indistincte in causa rite inchoata potest procedi lite non contestata ad testium receptionem, siue vtraque parte presente siue altera absente: vt in calle. dispensationem. & c. s.ape contingit. Et notabiliter dico in causa rite inchoata. na si vtraque pars sit presens rite est inchoata si altera est absens: & queris vtrum ea non expectata possit agi in causa & testes recipi refer. aut est absens per cotumaciam & tunc recipiuntur testes: vt. j. eo. qm. §. porro. Aut non est absens per cotumaciam: & tunc aut agitur de matrimonio contrahendo, & tunc dicit vt. j. de sp. nsa. c. de illis. j. fm Host. hic.

Aut de iam contracto, & tunc aut est absens ex necessitate, aut ex sola voluntate. Si ex necessitate: vt quia captus est, vel infirmus, vel alio iusto impedimento detentus: & tunc aut speratur de proximo ipsius reditu, & tunc non proceditur contra ipsum lite non contestata ad testium receptionem: vt. j. eo. qm. §. si vero. vers. si autem in princ. ¶ Aut non speratur, imo desperatur de ipsius reditu, vt quia venire non audeat, propter homicidium quod commisit: & tunc possunt recipi testes. & sic loquitur. j. qui matri. accu. pos. cap. 1. Si est absens ex sola voluntate: tunc aut voluntas est malitiosa, & tunc potest procedi contra ipsum: vt in d. vers. si autem. a contrario sensu ibi. Aut etiam propria sed non malitiosa & in §. porro. ibi: siue quia malitiose se & c. Aut voluntas non est malitiosa, & tunc aut de facili vel in breui citari non potest: & tunc non proceditur contra ipsum: vt d. vers. si autem, ibi vt de facili & c. Aut potest citari de facili & in breui & tunc citandus est & requirendus est legitime antequam contra ipsum procedatur: vt. j. eod. accedens. 2. in fin. Sed si legitime citatus & requisitus non venerit nec aliquis defendat eum proceditur contra ipsum. sic intellige. j. qui filij sunt legi. perlatum. & facit. j. de sponsa. c. in presentia. vbi de hoc tangam. & c. de illis. & de secun. nupt. c. dñs. fm Host. qui pro maiori parte ita notat in summa. eo. titu. §. 1. sub. §. 1. sub. §. tñ de hac materia. & Alfen. post eum lib. 8. titu. de accusa. matrimo. propter consang. art. 3. vers. ad huius autē. Et de matrimonio spirituali vi de per eum ibi in sub. §. seq. & per Ber. & Abb. j. eo. qm. in §. si vero. Et quot sunt specialia in matrimonio no. hic Ber. in gl. no. q. & plenius Host. & plenissime Io. An. de hoc etiam per Host. j. qui matri. accu. pos. vt super verbo fauorabilis. & in Spe. de verb. & pos. §. si. ¶ Super glo. fin. Si queris vtrum factum procuratoris nocet dño, distingue. Aut queris, vtrum factum procuratoris nocet dño in criminalibus, vel delictis, & de hoc distingue vt dicam j. de excep. cum venerabilis. Aut in contractibus vel quasi: & tunc refer. Aut queris de procuratore speciali aut de procuratore generali. Si de procuratore speciali, tunc aut queris vtrum praeiudicat dño contrahendo vel quasi: aut in iudicio subeundo. In primo casu factum ipsius regulariter dño praeiudicat in his quae sibi commissa sunt, & in quibus potestatem habet. ff. de tribu. l. pcurator. & C. de eroga. mili. anno. l. in executione. lib. 12. Circa tñ istum articulum distingue plenius. j. de fidei. iusto. c. q. quibusdam. In secundo casu distingue, aut procurator peccat negligendo in his, quae sibi sunt commissa, & talis negligentia dño praeiudicat. vt 2. q. 6. biduum. vers. si aduersus. §. de in integr. resti. c. cum venissent. & j. de appel. c. s.ape contingit. in prin. Aut peccat de delinquendo, vel quasi seu dolum, vel cotumaciam committendo. Et tunc aut queris vtrum praeiudicat dño ante litem contestatam, aut post. Si ante tunc refer. Aut queris vtrum factum ipsius praeiudicat dño ignoranti. & tunc aut queris vtrum factum procuratoris praeiudicat dño quo ad hoc vt possit, & debeat exedecari, vel suspendi vel interdicti, vel etiam multari. & dic quod non vt. ff. si quis ius dicen. non obtem. p. l. vnica. §. si procurator. ff. quod quisq. iur. l. 3. §. 1. & ff. ad l. Aquil. proinde. §. 1. & ff. de procur. ignorantis. ff. de except. dot. l. si procurator egit. i. responso. & in auth. de eccl. titu. §. si quis in sua. colla. 9. Aut quantum ad hoc, vt in expensis possit condemnari vel in possessionem causae rei seruandae, vel in veteram possessionem mitti. Et dic fm Inno. & Abb. hic quod sic. Idem Spec. tit. de j. & 2. de decr. §. 1. vers. quid si reus agit per procuratorem. pro quibus facit. ff. de procur. l. sed & hę persone. in fin. cum l. seq. C. de digni. l. quoties. lib. 12. & j. de dolo & contuma. c. causam que. Aut queris vtrum praeiudicat dño scienti, & tunc aut dño scienti, & ratificanti tacite vel expresse factum procuratoris non purgant cum potest ipsum factum purgare, & dic quod sic vt hic in fin. & s. de off. deleg. cum olim abbas. in si. quia paria sunt scire a b initio cotumaciam procuratoris sui & ignorare ab initio, sed cum sciuerit non purgare vt ibi. & C. de incestis nupt. l. qui contra. Aut dño scienti non tñ ratificanti tacite, vel expresse, sed cum potest factum ipsius procuratoris purgare, & dic quod non vt hic a contrario sensu. & in d. c. cum olim Abb. in fin. Si post litis contestationem tunc dño praeiudicat excipitur contra dñm de dolo suo, ipse tñ procurator domi no teneat & si non sit soluendo restituitur dño actio: vt. ff. de dolo. l. elean. t. §. pen. & ff. de eo per quem factum est. l. si. fm Host. hic. quod vltimum credo verum, scilicet, quod dño praeiudicat in his, & quantum ad ea, quae respiciunt praeiudicium causae, vt est sententia lata contra eum dño praeiudicat: & quod propter cotumaciam ipsius dñs condemnatur in expensis fm Inno. hic: non autem alias. vnde si procurator sit contumax vel aliquid malitiose agat tunc ipse procurator de dolo suo puni- tur: vt

Væ fraternitatis. ¶ Si queris vtrum contra cotumacem procedi debeat ad excōcationem, distingue, aut tñ est locus alij remedio, puta, missioni in possessionem, quam ipse contumax tantum, vel plus timeret, quam excommunicatione: & tunc non proceditur ad excōcationem, vt hic. Et est ratio: quia excōcatio est odiosa sicut & actio de dolo. ff. de dolo. l. 3. & 4. Aut non est locus alij remedio: vt quia non timet tantum missionem quātam excōcationem & tunc, exigente contumacia ipsius, proceditur ad vtrumque; & ad excommunicationem & ad missionem: vt. j. eo. quoniam. in fin. fm Goff. hic. idem Host. in hoc vltimo. Idem Arch. qui ita distinguit. 2. q. 6. §. sunt enim quorum. glo. adde & not. q. contra contumacem & c. Et idem not. Spec. titu. de contumacia. §. sequitur videre. vers. ceterum. Et nota tñ quod missio in possessionem non citato reo legitime & precedente summaria cognitione non tenet. arg. 2. q. 6. §. sunt enim quorum. ff. de re iudic. l. si cum nulla, quod dicit vt not. Spec. rubr. de primo decreto. §. iam de effectu. vers. sed quid si iudex. Et hec summaria cognitio precedet, etiam quoniam agitur actione reali: vt not. Spec. rubr. de primo decreto. §. 1. vers. sed nunquid precedet & c. Item dicit, quod tñ passus missionem in possessione causa rei seruandae potest compelli infra annum, vt ipsam possessionem recuperet, & sic postea in causa procedat, vt notat plene Archid. 2. q. 6. sunt quorum. in d. gl. Adde & nota, quod contra contumacem.

- 1 Conterraneus quando, an non, recusandus. 2. & 3.
- 4 Iurans redire in carcerem an teneatur.

Accedens. ij. ¶ Si queris vtrum compatriota impetratus per alium compatriotam in iudicem possit recusari, vt suspectus, distingue, aut tñ ipsum impetrat contra alium compatriotam: & tunc non potest recusari, vt suspectus: quia par affectio- nis causa, & ff. de ritu nupt. l. non solum. §. de vno. Aut ipsum impetrat extraneum. & tunc aut ipsum impetrat extraneum, & in terra extranea: & tunc est causa sufficiens recusationis: nam tales cōsueuerunt se sicut fratres diligere. arg. 3. q. 5. quia suspecti. ff. pro socio. l. verum. & ff. de hære. instituen. l. nemo dubitat. §. qui frater, quia tales affectiones cōsueuerunt veritatem impedire. 1. q. 3. quatuor modis. 3. q. 9. accusatores. fm Host. hic. & idem Spec. tit. 1. §. superest. vide circa princ. vers. item si sit de terra. Aut tñ ipsum impetrat contra extraneum in terra non extranea, sed in sua patria & tunc non esset sufficiens causa recusationis per se, sed quae non profuit singula, multa iuuant fm Bernar. in glo. vbi quis. ¶ Item nota quod si Parisiensis impetret Parisijs ad cognoscendum Parisijs contra alienigenam iusta esset causa recusationis, vt not. Host. in summa titu. de officio delegati. §. quae sunt iustae causa. vers. 8. & adde quod dixi. §. de officio delegati. ca. cum R. canonicus. ¶ Hæc decreta. ibi: sine mortis periculo & c. est in argumen. tñ quod si captiuus ad pœnam vel mortis periculum relaxatur iuramento suo de redeundo ad carcerem certa die, quod redire non tenetur. Circa quod distingue. aut mors erat iniuriosa, & tunc redire non tenetur vt hic. Aut non erat iniuriosa sed iusta: & tunc redire tenetur. Pro hoc. 2. q. 4. §. illicitum. vers. quicquid. & extra de re iudica. c. pastoralis. §. notorium. in cle. vbi hoc tenent Ioan. Andr. Guil. de Monte Lau. & Gen. super verbo, violentiam.

- 1 Absens cupidus non expectandus.
- 2 Absens ob lucrum quandiu expectandus.
- 3 Absentiam pro repub. impedimento commensurari.
- 4 Absens ob maiorem vtilitatem quandiu expectatur.
- 5 Absens ob necessitatem, ea durante, expectandus.
- 6 Religionem intrans quandiu expectari debeat.
- 7 C. quoniam freq. explicari.
- 8 Ecclesiam deserens non expectandus.
- 9 Absens quomodo & quando suo iure priuandus.

Quoniam frequenter. §. si vero. ¶ Quando clericus se abiecit ab ecclesia sua seu a beneficio suo, si queris quanto tempore debeat expectari, distingue. Aut clericus absentat se ab ecclesia causa cupiditatis: aut causa lucri, aut causa reipublice, aut causa priuilegij sibi concessi, aut causa maioris vtilitatis, aut causa necessitatis, aut causa humilitatis, aut causa voluntatis, vel voluptatis, aut causa probabilitatis, vel honestatis. Si causa cupiditatis, vt tñ quia sine licentia superioris eam dimittit & aliam accipit: tñ debet carere habita, & ambita:

nitur: vt. ff. si quis ius dicen. non obtem. l. 1. §. si procurator. & hoc not. Innoc. hic. & j. de appel. c. s.ape. in 2. glo. Si queris de procuratore generali omnium rerum: tunc dicit, quod factum tali dño praeiudicat: vt. ff. de except. doli. l. apud Celsum. §. questum. & sic intellige. ff. de tributo. l. procurator. & ff. de instito. l. cuiusq. §. fin. Quod intelligo verum in his, in quibus sua potestas se extendit: non in alijs, quae requirunt mādatur speciale, de quibus per Io. Andr. j. de procura. qui ad agendum. lib. 6. Sed nec propter factum, seu negligentiam ipsius dñs, debet excommunicari suspendi, vel interdici, nisi prout. §. dicitum est in procuratore speciali. Et istam distinctionem, quasi pro maiori parte ponit Host. hic & in summa sua de dolo sub rubr. de contumacia. §. qualiter. vers. sed nunquid contumacia. & de contumacia. §. 1. ibi: vel melius & c. Et dicit, quod procurator tñ contumax propter suam contumaciam potest excommunicari. arg. ff. si quis ius dic. nō obstat. l. vnica. §. si procurator. Quod est verum in casu, vbi dñs cauit pro eo presente, vel sciente, & non contradicente apud acta: nam tunc cogitur defendere: nec sufficit stipulationem committi. ff. de procur. l. filiusfamilias. §. si. & l. si defunctus. §. 1. Vbi vero ipse procurator pro se cauit, vel dominus, pro eo absente non excommunicatur, sed sufficit stipulationem committi ob rem non defensam, vt eo. titu. l. non cogen dum. §. 1. fm Ioan. Vinc. Philip. & Ioan. Andr. hic. Idem not. Spec. titu. de procura. §. vt autem. in fin. Et vtrum tñ minor sciens tutoris contumaciam & eam non purgans possit excommunicari. Host. hic dicit quod si est talis causa in qua sentitur maior, tunc potest & debet excommunicari: vt. j. de restitutione spoliato. ex parte. Si vero non sit talis causa & sit adultus tenebit talis sententia licet ferri non debeat: vt. ff. de bo. autho. iu. poss. l. si minor. Si vero sit impubes, nec est doli capax tunc nec sententia excommunicationis ferri debet, nec lata tenet: vt. C. de fal. mone. l. 1. & ff. de ius vocan. l. quicumque. secundum Spec. & credo quod bene. & vide quod ipse no. tit. de sen. execu. §. sequitur videre. vers. quid si procurator.

- 1 Notorium a quo, an non, releuet.
- 2 C. accedens. sensus.
- 3 Suffraganeus in causa metropolitana recusabilis.
- 4 Ordinarius quando non recusandus.

Accedens. j. ¶ In j. gl. in fine, hanc glo. approbant Vinc. & Host. hic. & Arch. 2. q. 7. quoties episcopi. glof. penul. vbi de hoc. ¶ Hanc tamen opinionem non assero esse veram: quia contra ipsius iudicis non debet impediri ex quo nihil proponitur contra ipsum: & ideo, licet causa recusationis sit notoria, & releuet tñ a probando seu ab onere probandi non tamen, a proponendo, seu ab onere proponendi, vel excipiendi. argum. j. de accusa. euidentia. §. de elec. bonæ. 1. §. licet autem: vt not. Ioan. Andr. & Gente. extra de appel. c. appellanti. super verbo causas alias. & super verbo nec processus. in clemen. quorum opinio videtur verior de iure. & istam opinio. videtur tenere Archi. 2. q. 6. non ita glo. antepen. dicens quod hic suffraganei isti fuerunt recusati a plebano: & quia non admittebant recusationem appellauit, vt hic Innoc. super verbo appellauit. & Guil. Nazo dixerunt, quod causa hic expresse fuerunt in appellatione. & vide quod notat Guil. in dicto cap. cordi. super verbo causam, vbi dicit primum dictum procedere cum appellatur ad alium, quam ad Papam, sed quando appellatur ad Papam fecus vt ibi: quod non placet Ioan. Andr. ibi in nouella, tñ nam & hæc decre. loquitur de appellatione interiecta ad Papam. & vide quod dicam. j. de appella. constitutus. distin. 2. vbi terminatur quod notat Ber. infra in glo. quare dicit. ¶ Si queris vtrum suffraganeus qui est iudex in causa metropolitana possit per aduersarium recusari, vt suspectus, distingue, aut suffraganeus tñ est iudex delegatus in causa sui metropolitana: & tunc potest recusari per aduersarium reum vt hic. & 16. q. 2. visis. §. de foro compet. cap. 1. Aut est iudex ordinarius ipsius tñ metropolitana, vt quia metropolitanus conuenerit de subdito suffraganei sui coram ipso iuffraganeo suo, & tunc non poterit per ipsum subditum suffraganei recusari: quia actor sequitur forum rei. C. de iurisdictione. omnium iudicum. l. iuris ordine. q. quæstio. 1. experientia. supra de foro compet. ad hæc. & c. fin. secundum Spec. qui hoc notat titu. 1. §. superest. vers. verfic. quid si conuenerit.

- 1 Contumax non, nisi cessantibus alijs remedijs, excommunicandus.
- 2 Missio in possess. quando non teneat.
- 3 Missionem passus ad quid cogendus.

& ambitu: vt 7. q. 1. si quis episcopus. & s. de transla. episco. c. quanto. & sic expectabitur nullo tpe sicut est in proximi. s. cano- nibus diffinitum: nisi prima ecclesia ipsum reuocare velit: vt 7. q. 1. non oportet. & 18. q. 2. abbates. Si tñ causa lucri, puta negotiationis, tunc eo casu, vt in superiori casu. Si tñ placet ec- clestie, quod reuocetur, citandus est arbitrarie s. m. Hostien. in summa titu. de cleri. non resid. s. vlti. & ita intelligit, quod per vnam horam solum expectetur: vt 92. dist. ca. vlti. vel per duos menses: vt 7. q. 1. presentium, vel per tres septimanas. 7. q. 1. si quis in clero. vel per quinque menses, vt dist. c. quoniam. vel per tres menses: vt 25. dist. qm quidem, vel per quinque annos, vel per decem vel per quatuor. j. de cleri. non resi. a. 2. c. qualiter. & c. ex parte. Si tñ causa reipublice puta, quia est in seruitio episcopi, vel Papae, tunc excusatur, quando tali seruitio insitit, iuxta ea quae leguntur, & notantur. j. de cleri. non resi. c. de cetero. & c. cum dilectus. & c. ad audientiam. Si causa privilegij sibi conce- ssi: tunc excusatur, nisi ex causa privilegij reuocetur, quan- diu privilegium illud durat: vt not. Ber. hic. Si causa tñ maioris vtilitatis, vt quia de licentia superioris dimittit eam, & pmo- uetur ad aliam, vt ibi maiorem fructum faciat. j. de rer. permu. c. quæsitum. tunc expectabitur sicut est in canonibus diffinitum. scilicet, quos habes. s. de elec. cum in cunctis. s. cum vero. & 21. q. 2. si quis iam translatus. hoc est donec habeat pacificam possessionem bonorum secundæ ecclesie: & lapsus sit tempus de consecrandis episcopi vt ibi. Si absentat tñ ex causa necessitatis puta hospitalitatis vel infirmitatis: quia aer est infirmus, & pestifer. argu. 74. dist. c. quorundam. s. de renun. ad supplicationem, tunc debet expectari, donec cesset hospitalitas: vt 7. q. 1. pastorali- bus, saluis his quæ notantur. s. de renun. post translationem, vel donec cesset infirmitas. 7. q. 1. presentium. & si infirmitas sit per- petua, dabitur coadiutor: vt j. de cleri. egro. c. pen. & vlti. Si ex causa humilitatis: vt quia intrat religionem: tunc refert, aut in- trat tñ propter crimen, & tunc non resurget amplius, nec expec- tabitur post ingressum: vt 7. q. 1. nequaquam, nisi s. m. quod dis- tinguuntur. s. de renun. c. post translationem. s. quanquam. Aut intravit ex alia causa: & tunc expectabitur per annum. j. de regula. statumimus & eod. titu. c. beneficium. lib. 6. Si absentat se ex causa voluntaria: tunc refert. Aut absentat se negligenter seu causa negligentia: puta quia non offert se consecrati in infra sex menses: & tunc tene, quod diffinitum est. s. de transla. inter corporalia. s. sed neq. & c. dist. c. 1. & tñ tunc reuolue literam, vt hec litera electione maxime confirmata, vltimo legatur post verbu diffinitum: & est vna de expositionibus Innoc. hic. Si absentat se ex causa voluntatis, seu voluptatis tunc refert: quia tñ aut habet ecclesiam pro derelicta: & tunc factus est miles, vel duxit uxorem, his enim casibus fingitur hre ecclesiam pro derelicta: vt no. j. de cler. non resi. c. fin. vel alias vitâ assumit primæ con- trariam. C. de mune. patri. l. professio. lib. 10. quo casu amplius non expectatur: vt j. de cleri. coniug. diuersis fallacijs. Aut non habet ecclesiam pro derelicta, & tunc etiam idem quod in casu sequenti. Si ex causa debilitatis, puta studij, ff. ex qui. cau. maio. l. nec non. s. de off. deleg. consultationibus vel honestatis puta peregrinationis, quam non debet facere sine licentia prelati. de consecra. dist. 5. non oportet, tunc expectatur, prout traditur. j. de cleri. non resi. c. tua. & sic intelligitur glo. quæ hic tractat de expectatione. Isti casus pro parte ponuntur in summa Gof. titu. de cleri. non resi. Attendens igitur Inno. q. tanta varietas esse poterat, respodit ita in genere sicut est in sacris canonibus diffinitum. Istam distinctionem pro parte ponit Abbas hic, & plenius Host. in summa titu. de cler. non resi. s. vlti. cui iunge dis- tinctionem Ber. hic in gl. de hac absentia: & tunc habeas ma- teriam perfectam. Sed Host. dicit hic, q. ideo diuersa tempora per canones statuuntur, vt denotent hoc tempus esse arbitra- rium, sed præcedens distinctio probabilior est, & clarior tra- dit doctrinam. Et nota quod semper tñ debet quis moneri ante quam priuatur, qualitercunq; sit absens, vt no. Ber. & Host. hic, & j. de cler. non resi. c. 2. & c. ex parte. j. & c. qualiter. quod ve- rum, nisi licentiatus fuisset ad certum tps. Quo casu si vltra il- lud tps abfuerit, priuari debet, nisi iustam causam habeat. 7. q. 1. presentium. & sic dies interpellat. j. de locato. potuit. s. m. Gof. Cuius dictum pcederet, si in datione licentiæ monitus fuisset redire in termino s. m. Io. Andr. hic. & in d. c. ex parte. j. per ista iura determinat Bart. Brix. q. dñicalem, quæ incipit cū quidam clericus: de clerico, qui dum a suo episcopo ad ordinem inuitaret ex- cusauit se per ignorantiam, qui absq; licentia sui episcopi ad scholas p- ficiens morâ ibi fecit, & pfect: postea reuerius inuenit eccle- siam suâ ab alio occupatâ, cui episcopus tulerat solues, q. ea repe- tere pot. cu an priuatione & collatione fuerit vocat. p pmissa.

- 1 Testes rei, non actoris, lit. non contesta. recipi posse.
- 2 Testes in notorijs non recipiendi.
- 3 Testes in emergentibus ante lit. contest. admitti.
- 4 Testes criminis non nisi lit. contesta. recipiendi.
- 5 Testes in spiritalibus ante lit. contesta. admittibiles.
- 6 Lite non contesta. quando, an non, in absentem procedatur.

§. Sunt & alij. ¶ Si quæras, vtrum, & qñ testes pos- sint recipi lite non contestata, & quan- do non, distingue. Aut non dñd est causa inchoata. Aut est ven- tum ad iudicium & causa inchoata. In tñ primo casu, aut quæ- ris vtrū possunt testes recipi ex parte rei; & tunc dic, quod sic, prout legitur & not. j. de testi. significauit. Aut quæris, vtrum possint recipi ex parte actoris: & tunc dic, quod non nisi timeat- ur verisimiliter de eorū morte, vel absentia diuturna. vt. s. eo. c. in princ. In secundo casu, scilicet, qñ ventum est ad iudiciū, & causa inchoata refert, aut factum est notorium: aut non est notorium. Si sit tñ notorium nō recipiuntur aliqui testes. 2. q. 1. de manifesta. j. de accus. euidentia. j. de testi. cog. ca. 3. quia in notorijs nullę sunt partes iudicis, nisi ad citationem & sniam. vt. j. de iureiur. ad nostram. 3. Si vero non est notorium subdi- stinguē. Ad cuius euidentiam scire debes, quod tñ quædã sunt quæ emergunt expediende ante litem contestatam, vt excep- tiones declinatorię. vt. C. de except. l. pen. & vlt. s. de off. dele. suspitionis. j. de appell. c. cum speciali. s. cum vero. & eo. titu. c. legitima. lib. 6. & quæstiones seu exceptiones preiudiciales cog- nitioni negotij principalis. vt. C. de ord. iud. l. 1. de ord. cogni. l. 1. & 2. j. de ordi. cogni. c. cum dilectus. s. nos igitur. versi. sed quoniam. & c. pen. & vlti. de excep. c. exceptionem. & c. pia. de restit. spolia. c. frequens. lib. 6. & in istis indistincte recipiuntur testes ante litis contesta. vt in iuribus allegatis. Quædam sunt, quæ de sui natura habent expediri post litis contestationem, vt est negotium principalis intentionis ex parte actoris & excep- tiones dilatorię vel peremptorię ex parte rei. C. de pba. l. ex- ceptionem. C. sent. rescin. non pos. l. peremptorias. 3. q. 6. s. ex- ceptionem. s. de elec. c. dudum. 2. in. s. licet autem. & s. seq. j. de testi. c. de testibus in fi. de præscr. cauditis. de fid. instru. c. cum Ioannes heremita. & tunc refert. Aut est causa criminalis, aut ciuilis, aut spiritalis. Si criminalis: tunc agit de crimine criminaliter aut ciuilitur. Si tñ criminaliter tunc nō recipiuntur testes lite non contestata, vt hic a contrario sensu. & s. eo. c. in princ. vbi dicitur cum ciuilitur est agendū vbi hoc tenent Ber. Inno. & Host. & pro hoc. s. de iud. c. 1. Si ciuilitur: puta cum in- quiritur de criminib; aliquibus, seu de excessibus alicuius reci- piuntur testes lite non contestata, vt hic. & j. de accusa. c. qua- liter & quan. 2. s. debet. de simo. licet Hely. s. m. Abb. Circa tñ istud membrum distingue, vt dicam in d. c. qualiter & quādo secundo. & j. de dolo & contu. veritatis. Si causa tñ est spiritalis tunc refert: aut mora est periculum allatura. Aut agitur de federe matrimonij spiritalis vel carnalis, & tunc recipiuntur testes lite non contestata: vt quia est causa electionis, vel matri- monialis, vt. s. eo. s. porro. & s. seq. s. m. Abbate. Quod verū, qñ vtraque pars est præsens, vel altera absens est per contumacia, quod dic hodie, vt legitur & nota. extra de iudic. dispen- diosam. & de verb. signifi. s. p. in clem. licet olim nō tuerit processus, partibus præsentibus lite non contest. s. de elec. du- dum s. m. s. licet autem. & s. eo. s. porro. & c. proxi. Quando vero est absens non tñ per contumaciam, tunc quando potest agi possunt etiam testes recipi, lite non contesta, vt in iuribus alleg. dispendiosam. s. p. cōtingit. ¶ Sed si quæras, per tñ quan- tum tempus absens expectari debeat antequam agatur, tunc si agitur de matrimonio carnali, dic vt dixi. s. eo. cap. 1. si de spiri- tuali refert, quia aut agitur super electione alicuius electi non confirmati & tunc habet locum. j. eo. s. si vero aliter. Aut agi- tur super electione alicuius electi & confirmati, & tunc habet locum. j. eo. s. quod si forsan. Aut non agitur de federe matri- monij, sed de alio casu: puta adulterio, vel huiusmodi, & tunc non est procedendum lite non cōtest. vt. s. e. o. c. 1. & adde quod ibi dixi. Si mora non sit periculum allatura, puta quia agitur de decimis, vel de iurepatronatus, vel petitur ecclesia, vel subiecta tunc non proceditur lite non contest. s. eod. accedens primum nec recipiunt testes nisi in casu vbi de morte, vel diuturna ab- sentia timeretur. vt. s. eo. ca. 1. responso. Si sit causa ciuilis sub- distingue, aut est casus, in quo potest procedi lite nō contesta- ta, qui casus enumerantur per Ber. Inno. & Host. s. eo. ca. 1. res- ponsio. & tunc proceditur & testes recipiuntur, lite non conte- stata. Aut est casus, in quo regulariter non potest procedi lite non cōtestata, & tunc refert. Aut actor est absens & reus præ- sens &

sens & tunc recipiuntur testes lite non contestata. vt. C. quo- modo & quando iudex. aut. qui semel. j. de dolo & contum. c. causam que. Si actor est præsens, & reus est absens: tunc aut du- bitatur, seu timetur de morte testium, vel absentia diuturna & tunc recipiuntur testes lite non contestata. vt. s. eo. j. responso. Ita potest intelligi. C. de testi. in auth. sed & si quis. & configura- tur ita, quod non publicatur, nisi facta litis contestatione. arg. a contrario sensu eius quod proximo dictum est s. m. Abb. qui ita distinguit hic pro maiori parte. Hodie vero regulariter in causis spiritalibus puta beneficialibus matrimonialibus deci- marum, & vsurarū & ipsis tangentibus indistincte potest pro- cedi lite non contestata ad receptionem testium, & alias quod dic vt extra de iudic. dispendiosam. & de verbor. signific. s. p. cōtingit. in cle. & adde quod dicam infra. de testi. significauit. ¶ Si quæras vtrum in causa inquisitionis possit pcedi lite non contestata, dic (si placet) vt dicam. j. de accu. qualiter & quan- do. 2. & de do. & contuma. c. veritatis.

- 1 Iudiciorum tempora.
- 2 Possessionem bo. contumacis anno queri.
- 3 Missus lite contesta. fit verus dominus. & 4.
- 4 Possessio lite non contesta. recuperabilis.
- 5 Possessio post definitiuam quando, an non, recuperabilis.
- 6 Contumax quando, an non, rem recuperet.
- 7 Fuga suspectus qui coercendus.

§. In alijs. ¶ Si quæras, vtrum missus in possessionem bonorum efficiatur verus possessor, & vtrum reus postea comparens admittatur, & debeat sibi fieri restituti- o bonorum, distingue. Est primo sciendum est, quod in iudicio tñ sunt tria tempora: nam est tempus ante litis contestatio- nem, vel quasi: & est tempus post litis cōtestationem vel quasi & ante diffinitiuā sententiam. & est tempus post diffinitiuam sententiam. Distingue ergo, aut actor mittitur in possessionem ante litis contestationem, vel quasi. aut post. Si ante tñ possessio sibi acquiritur, tamen, si reus redierit intra annū audiendus est de possessioe, & recuperabit possessionē. si perueierit in con- tumacia per annum, non auditur vltierus de possessione, sed de proprietate audiendus est. vt. C. de præscr. 30. vel 40. anno. l. si quis emptiois. s. pen. & vlt. & hic. & s. de offi. ord. pastoralis. in fin. Vnde etiam infra annum actor efficitur verus possessor licet commutabiliter s. m. Io. Mar. & Azo. in lalleg. si quis em- ptiois. s. pen. & Guil. in Spec. titu. de primo decreto. s. de effe- ctu. ver. si vero. s. iam de effectu. ver. si vero agatur de reali. & de dolo & contum. s. vnico. ver. sed nos dicimus. Idem tenent Gof. & Ros. fed Tan. Bul. Ia. & Hu. Ber. & Ho. & quasi omnes Canonistæ contradicentes, qñ infra annum non efficitur verus possessor. Aut actor tñ mittitur in possessionem post litis con- testationem, vel quasi, & tunc statim efficitur verus possessor: nec reus auditur de possessione, etiam si millesies vellet caue- re, sed bene de pproprietate audiendus est. C. vbi in rem actio. l. 2. C. quomodo & qñ iudex l. consentaneum. & j. s. proxi. que iura glo. & doc. extendunt etiam ad res mobiles: licet hoc nullo iure expresse caueatur, sed tñ, quia æquitas istâ opinionem iu- uat, tenenda est. Aut mittitur tñ in possessionem post litis con- testa. & post diffinitiuā sniam: vt quia iudex exequendo suam sniam mittit actorem in possessionē, & tunc perpetuo non au- dietur reus, nec in proprietate, nec in possessione. vt. C. de iud. properandum. s. sin autem reus, quia standum est sniæ, a qua non est appellatum vt ibi. & C. de re iud. l. 1. Et in ista dist. concor- iam. & Cyn. C. de iud. l. properandum. & Cy. C. vbi in rem ac- l. 2. quæ dist. intellige fore veram, qñ agitur actione reali. Si vero agatur actione personali tñ c distingue vt prius. Aut actor mit- titur in possessionem ante litem cōtestatam, vel quasi, aut post litem contestatam. Aut post sniam diffinitiuā. In primis duobus tñ casibus actor nō efficitur verus possessor: imò reus quan- documq; restitutus expensis, & prestita cautione iudicio sisti si- ue infra annum, siue post annum veniens possessionem suâ re- cuperabit. vt legi. & no. j. eo. s. fin. quod intellige, vt dicam ibi post Ioan. Andr. pro hoc. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. hac autem. s. fin. & C. de bo. auc. iud. pos. aut. & qui iurat. In tertio vero casu dic qñ non auditur reus sicut dictum est in actione reali. Circa tñ istud membrum. f. q. post diffinitiuam quis mittitur in pos- sessionē, siue in reali, siue in personali potest distingui, aut actor missus est in possessionem rei petite: & tunc reus non auditur vt est dictum. Aut in tñ possessione aliorum bonorū rei, vt quia non reperitur equus petitus: & actor mittitur in possessionem affirmationis equi petiti: vel actor petit centum actione perso- nali, & mittitur in possessione pro quantitate debiti: & tunc,

si reus vellet soluere actori qd debet recuperaret bona sua nisi iam a iudice essent data actori insolūtū vel distracta, & de pre- tio ei satisfactum. vt. ff. de re iudic. l. a diuo Pio. & C. de iure do. impe. l. fin. s. m. Lamb. in d. l. properandum. s. sin autem reus. Et vide quod not. Spec. in d. s. iam de effectu. ver. sed pone q. mis- sus. & quod not. Host. in sum. eo. tit. ver. sic nota quatuor casus & c. vbi dicit nota quatuor casus. Primus est, quādo lis nul- lo modo est contestata, vbi quidē nulla fit examinatio tñ sed sola missio in possessionem. & ideo cōtumax veniens infra annum possessionem recuperat, vt hic. Secundus vbi lis quasi cōtestari videretur, vt qñ colonus vocatus fuit ad iudiciū, & dñm in iudicio nominauit hic enim, quia ius fingit litem quasi conte- statam. primo, pro eo quia colonus siue inquilinus vocatur: se- cundo, quia auditur dñm nominans absentem, tertio quia da- tur ei tempus ad denuntiandum dño. quarto quia expectatus in termino nō venit: & propter hæc quatuor interpretatur ius litem quasi contestatā esse. Vnde in hoc casu non auditur con- tumax, etiam si veniat infra annum, nisi super pproprietate. vt in s. seq. q. si super, nisi forte veniat iudice adhuc sedente pro tri- bunali. ff. de integ. resti. l. diuus. vel nisi probaret iustum im- pedimentum quo detentus fuisset vt. j. de re iud. cum Bertholdus. Tertium, vbi lis est vere contestata, sed non liquet de cau- sa, & tunc non debet ferri snia. 1. r. q. 3. & in d. de actio. s. cura- re. & ideo mittendus est actor in possessionem ita, q. reus ve- niens nō auditur, nisi super proprietate. vt. C. quomodo & qñ iudex. l. consentaneum. 3. q. 9. decernimus. & j. de dolo & con- tuma. prout. Quartum vbi lis vere cōtestata est, & de causalit- que: & in hoc casu, si snia feratur contra absentem, & actor mittatur in possessionem, contumacis, quantumcumq; veniat, denegatur omnis petitio. vt. C. de iud. l. properandum. s. sin au- tem reus. & j. de dolo & contu. prout. Ratio est quia in primo casu vnica contumacia deprehenditur & nulla examinatio. In secundo duplex contumacia. f. dñmini & coloni & summaria examinatio aperta malitia & cōtumacia & quasi fundamentū. In tertio vero in quo lis, vere contestata est potest reddi ratio veri fundamenti instantia iudicis, & iuris & iudicis cōtemptus & plenaria examinatio. In quarto iuris diffidentia & declaratio veritatis: quia res iudicata pro veritate accipitur. vt. ff. de lta. homi. l. ingenuum. & de reg. iur. l. res iudicata. s. m. Host. ibi. & hæc distinctio satis concordat cū præcedenti quo ad actionem realem quo ad personalem vero dic vt. s. & per Host. ibi in ver. sin autem personali & c. Et intellige. s. seq. q. si super nedum in rebus immobilibus, sed etiam in rebus mobilibus s. m. Accur. C. vbi in rem actio. l. 2. & Ber. Ho. & Abb. & Io. Andr. in s. seq. & Spec. de primo decreto. s. hoc etiā no. vbi cum. ver. frequen- tibus prosequitur materiam. s. seq. licet Ioan. Gof. Philip. Azo. Odof. & Inno. dicant secus in rebus mobilibus: quia posset in- terim cum eis fugere. sed certe si suspectus tñ est de fuga pro- uideri poterit canonicis remedijs: vel res poterit sequestrari. ff. qui satisfacta. cogan. l. si fideiusor. ad hoc facit quia etiam quo ad fortissimum forum æquiparamus rem mobilem & immobili- lem. de hoc. s. de foro compet. ex parte. & c. fin. s. m. Io. Andr.

- 1 Retinere quando creditori liceat.
- 2 Retineri donec liqueat, qua possint. & 4.
- 3 Recuperare possessa quo modo, & quando liceat.

§. Si autem. ¶ Glo. fin. Ioan. Andr. vltra opi. recitatas in glo. dicit q. Tanc. adherens literæ di- cit, q. tñ creditor habebit retentionem post annum, si debitor negat debitum. Dama. concordat cum Tan. dicens, q. non recuperabit rem post annum nisi prius tractetur quæstio princi- palis Item Gof. dicens, q. sicut missus tñ in reali post annū pos- sidet donec consistet de proprietate. sic in personali missus post annum possideat pignus prætorium, donec de debito liqueat: & si appareat debitum, satisfaciatur. tenetur ergo res illa loco pi- gnoris, sicut & res cōmodata propter expensas. ff. si serui. ven. l. is, cuius. & ff. cōmodati. l. in rebus. s. vlt. ff. de fur. l. creditoris. s. si enim. Ioan. de Deo dicit, q. si reus tñ venit infra annum recu- perat rem, & fructus præstita cautione de stando iuri & solu- tis expensis post annum recuperat rem tatum & hoc si res dis- trahta non fuerit Host. hic & in sum. eo. titu. s. si autem perso- nali. tenet idem quod Ber. hic. Sed Io. Andr. distinguit: aut s. m. decretū interuenit aut non, primo casu aut fuit ad iudicata ve- ra possessio, aut ad iudicatas insolūtū. primo casu putat ve- ram opin. Tan. Da. & Goff. vt habeat actor iuxta formam de- creti possessionis cōmodum, donec principale negotium sit fi- nitum, ita, q. actor si non probet debitū, restituat rem. Si tñ pre- bet, illam teneat, donec solūtū sit debitum: nec placet sibi opi. Ioan. hic

Joan. hic quia rigida: nam non posset probari quod nunquam fuit debita nisi per confessionem. j. de confes. c. 1. lib. 6. Secundo casu. quando ad iudicatum fuit res insolutum preclusa est via reo, ut etiam dicit Ber. Si fm decretum non interuenit, tunc verum putat quod dicit Ber. q. quandoquq; veniat cum satisfactione recuperet possessionis commodum, per auth. & quae iurat Ioan. Andr. cuius opinionem teneas.

De iuramento calumniae. Rubrica.

- 1 Iurare de calumnia in causa sanguinis non liceat fallit. 2.
2 Iurandum de calumnia in criminali, non sanguinaria.
3 Clerici quando illiciti iurent.
4 Clerico quando, an non, in iudicijs iurare liceat.
5 Clerico contrabenti, litiganti non item, iurare licere & cur tam varie.
6 Iuramentum de calumnia qm an non mandatum speciale exigat.

Nherentes. In glo. hic colligitur. Si queras, vtrum in causa criminali sit iurandum. Io. Ber. Hug. & Marti. & quasi oes doc. iuris civilis dicunt qd sic. Idem Accur. C. eo. l. 1. & de fid. instr. l. 1. Sed Azo

contra. sed Host. hic distinguit. Aut agitur de causa criminali, quae poenam sanguinis exposcit cora iudice seculari: & tunc fm leges non est iurandum de calumnia: quia ibi licitum est corumpere aduersarii suum. vt. ff. de bo. eo. qui mor. sibi consc. l. 1. quod sine falsitate, & sine calumnia fieri non potest: ergo non est iudicandum contra iur. arg. no. j. de cohabi. cler. & mul. c. clericos, quia hoc esset iurare contra mentem & incurrere anceps periculum. Aut agitur de causa criminali cora iudice ecclesiastico, & tunc iurandum est de calumnia: vt hic & in iuribus hic alleg. & C. eo. l. 1. quia ecclesia non infligit poenam sanguinis, j. ne cle. vel mona. sniam sanguinis, nec admittit peccatum mortale. s. de ijs quae vi me. ve. cau. sic. facris. fm Host. hic. & in sum. eo. ti. s. in quib. cau. in prin. & in versic. solui puto &c. Vbi vero agitur de causa criminali que non infligit poenam sanguinis vt q. nedom fm canones & in foro ecclesiastico sed etia in foro seculari & fm leges de calumnia sit iurandum. ita potest intelligi. C. eo. l. j. Super glo. fin. Si queras vtrum clerici iurare possint sine licentia sui superioris. Distingue. Aut queris nunquid in contractibus iurare possint sine licentia superioris, & dic qd sic in dictis fin. de iur. c. quarelam. & c. ex rescripto. Aut nunquid possint iurare in iudicijs: & tunc aut coram no suo iudice, & dic qd non possunt sine licentia superioris. vt. s. de foro coepe. si diligenti. Aut coram suo iudice: tunc siue sit secularis siue ecclesiasticus iudex, epus est data licentia gnalis iurandi, vt. j. eo. c. fi. & per coequens & alij clericis. s. de off. dele. preterea. de foro coepe. cum sit gnalis. ff. de procur. ad rem. & l. ad legatum. fm Inno. Host. & Io. Andr. hic. & fm Spec. hoc ti. s. restat videre versic. item & clerici seculares. vbi de hoc. Et ratio quare in contractibus coram laico iurare possunt sine licentia episcopi & non in iudicio est fm Inno. quia in iudicio sepe quis incitatus ab aduersario falsum iuraret: & ideo fit cum maiori deliberatione & tarditate: & ne secularia iudicia assuescant in quibus non possunt aliquatenus coeuenire. l. 1. q. 1. continua. & c. nullus. Sed in contractibus, vbi quis sola libera voluntate ducitur, secus est etiam ratio fm Host. & Ioan. Andr. ne impediatur utilitas ecclesiarum, quibus expedit, vt contrahere possint. arg. j. ne cler. vel mona. c. 1. ver. negotium. C. de rescin. ven. l. ratas. Si queras, vtrum procurator volens iurare de calumnia de necessitate debeat hfc speciale mandatum, distingue. Aut interuenit in causis laicorum, & tunc dic quod sic fm Host. hic pro quo. j. eo. nullam. l. 6. Aut interuenit in causis clericorum: & tunc aut clericorum suo noie agentium, vel defendentium & tunc idem. Aut interuenit in causis clericorum noie ecclesiae agentium, vel defendentium, & tunc non oportet, qd habeat speciale mandatum: imo sine speciali mandato poterit de calumnia iurare, vt. j. eo. c. pen. & fi. & s. de p. cu. c. quia in causis fm Inno. & Host. hic & j. eo. cum causam. & Spe. hoc ti. s. restat videre. circa fi. versic. item etia clericis. Idem etia Arch. j. q. 3. c. fi. Quod intellige fore veru si fit procurator gnalis datus ad oes causas: secus si specialiter ad vna causam: quia tunc requiritur, qd habeat speciale mandatum vt no. Spec. hoc tit. s. restat videre versic. sed quid dices. & Arch. j. de testi. presentium. super verbo abbatem. l. 1. 6.

- 1 Aconomus a thore episcopo creandus quique accipiendum. 3.
2 Aconomus quando a capitulo solo creari possit.
3 C. Imperatorum sensus.

Imperatorum. Si queras vtrum aconomus ecclesie debeat auctoritate episcopi ordinari & creari. Distingue. Aut iste aconomus ordinatur, vel creat in ecclesia cathedrali, aut in alijs ecclesijs. In primo casu dic, qd auctoritate episcopi debet constitui, & creari. vt. C. de epi. & cle. omnis qui vbiq; s. hoc nihilominus. Ita intellige qd not. Ber. hic. & quod no. Io. & Lau. 1. 6. q. 7. c. qm dicentes, quod aconomus debet eligi per epm. In secundo casu. s. qn agitur de creatione aconomorum in alijs ecclesijs tunc capitulum vel couentus illius ecclesiae habet eum eligere & creare etia sine confirmatione episcopi vt hic. & q. 3. cum simus. & s. de rescri. c. edoceri. & de syndi. c. vnico. & ff. quod cuius. vni. l. 1. ita intellige quod no. Inno. hic in glo. fi. & idem Tan. & Goff. cum eo & ita intelligit & cohor. istas opi. Arch. in d. c. qm in glo. ad hoc extra. Et quod dicitur est de ecclesia cathedrali potest intelligi fore verum, qn aconomus creatur in rebus coibus episcopi, & capitulo, alias si bona sint diuisa forte capitulum in bonis suis aconomum seu procuratorem poterit creare, vt inuuit hic Host. & vide quod dixi. s. de rescrip. c. edoceri. & quod no. Spec. titu. de procura. s. 1. versic. vt autem quae scripta sunt. & nota, quod si sit negotium intelligit finem istius, c. qd epus debeat constituit, & creare aconomum in monasterio, cu consensu sui capituli: & hoc abbatem negligente.

Procuratorem creat praelatus cur in tutore contra. Si queras, vtrum excocatus admitti, vel compelli debeat ad iurandum, distingue, vt dixi. s. de maio. & obe. cum in ecclesijs. Item hic notant Inno. & Host. qd pre latus ecclesiae etia antelitem contestatam potest constituit procuratorem vt hic: secus in tutore qui non procuratorem sed actorem constituit ante litem contest. C. de pcur. neq; non. tanta nec libera est tutoris administratio, sicut praelati fm eos. Idem no. Io. & Arch. j. q. 3. quia episcopi. & Gen. extra de pcur. c. 1. in licet Accur. & Azo contra & male quod dicit vt in Spec. titu. de pcur. s. ratione quoq; versic. item quod ibi circa hoc autem.

- 1 Episcopum in foro laico non per se, sed per alium litigare.
2 Episcopus (vt vult) coram ecclesiastico litigat.
3 C. cum in causa quando locus sit.
4 C. cum in causa explicari.

Im in causa. Si queras, vtrum episcopus in propria persona de calumnia debeat iurare, distingue: aut episcopus habet litigare, vel habet causam in foro seculari & tunc non potest in persona propria litigare, nec iurare de calumnia, sed per aconomum.

Episcopus in foro laico non per se, sed per alium litigare. vt. j. q. 3. quia episcopi. & q. 3. cu simus. Aut habet causam in foro ecclesiastico, & tunc habet electionem vtrum agat per se, vel per procuratorem: & si per procuratorem elegerit litigare, tunc iurabit de calumnia procurator vt hic. & dist. c. optatum. ita distinguit Ho. in sum. c. ti. s. qd debet iurare. circa prin. in ver. vel illa capitula & c. pro hoc facit gl. Inno. s. eo. c. 1. in gl. bene dicit. In glo. fi. in fi. Ber. hic dicit qd poena huius, s. habet locum pro snia, non ipso iure, idem Inno. hic & Accur. C. eo. l. fi. sed Host. dicit qd ipso iure. sed necessaria est snia iudicis declaratoria. pro quo. j. de confes. c. si post praestitum. & ibi idem tenet Arch. quod Host. hic. Sed Car. & Io. Andr. idem cum Ber. hic & melius, vt credo ar. j. de regu. iur. c. in penis. lib. 6. & ff. de regu. iur. l. in penalis. Item hic loquitur per verba futuri tps. ergo est poena infligenda per hominem, & non poena iuris. ar. no. C. de pe. iudi. qui male iudi. l. 1. & s. de foro coepe. si diligenti. super verbo causam perdat. Nec ob. c. alleg. si post praestitum. supposito, qd ibi incurrat poenam, ipso iure secundum opinionem Arch. quam non credo veram: quia ibi sunt duae contumaciae: quia interrogatus & iussus: & per consequens duae poene coeunt maciae.

De dilationibus. Rubrica.

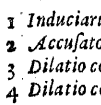
- 1 Peremptorium cui & quando moderari liceat.
2 Appellare moderato peremptorio iniquo licere.

Dilecti. Si queras, vtrum solius peremptorium assignatio prima vice sit causa sufficiens ad appellandum, distingue, aut causa assignationis, seu moderationis exprimitur in peremptorio: aut non exprimitur. In primo casu refert, aut causa assignationis est rationabilis & tunc refert. Aut est vera aut est falsa. Si vera tunc refert: aut iudex iuste & bene ad arbitrium boni viri ipsum peremptorium moderat & assignat dando competentem

competentem dilationem, & tunc non est causa sufficiens ad appellandum: cum iudex ex causa peremptorium possit moderare. s. de off. dele. consulu. 2. q. 3. de illicita. & ff. de iudi. l. non nunquam. Aut male t & arcte, & iniuste ipsum peremptorium moderat: & tunc est causa sufficiens appellandi, vt hic. Si causa moderationis est falsa, tunc poterit appellari. Aut causa assignationis peremptorium est irrationabilis, & tunc similiter poterit appellari. In secundo casu principali. qn causa assignationis seu moderationis non est expressa idem. s. qd poterit appellari, vt hic. & s. de off. dele. consulu. & de integr. restit. tum ex literis. Itam distinctionem sumo ex dictis Inno. & Host. hic.

Induciarum genera, & quae causa cognitionem requirant. Accusato an danda dilatoria. Dilatio controversa pro tribunali danda. Dilatio conuenta a procedente dabilis.

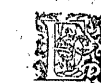
Raterea. Si queras, quae induciae requirant causae cognitionem, & quae non, distingue. Aut sunt induciae citatorie, & tales non requirunt causae cognitionem, cu dentur parte absentem. ff. de off. pro consu. & leg. l. nec quicquam. s. vbi decretum. Aut sunt dilatorie, [aut deliberatorie] & tunc idem vt hic. Aut sunt preparatorie vel instructorie, & tales non dantur sine causae cognitione. vt. j. q. 3. s. spatium. fm Inno. & Host. hic & de hoc vide plenius per Host. in sum. eod. titu. s. 1. per totum. Et quot sunt species dilationum vide ibi, & hic per Abba. & plenius in Spec. eod. titu. s. 1. Et vtrum t accusato debeant dari induciae dilatoriae [vel deliberatoria] vide per Ioan. & Arch. 2. quaest. 8. per scripta. & 3. q. 2. in summa. & 2. q. 3. si quis iratus. & 3. q. 3. offerat. vbi de hoc per Archi. super verbo inducijs.

In fin. glo. quia hic dicit glo. quod dilatio debet dari a iudice sedente pro tribunali. Si queras, vtrum dilatio iudicialis semper debeat dari a iudice sedente pro tribunali, distingue. Aut queraris de dilatione, quae datur t in contradictorio iudicio, hoc est, qn vna pars vult habere dilationem altera pars dicit, qd non debet habere, & super hoc est interloquendum: & talis interlocutoria, seu dilatio per interlocutoriam danda non potest dari a iudice non sedente pro tribunali. vt. C. de dilatio. l. a procedente. & 3. q. 3. s. a iudice. Aut queraris t de dilatione, quae datur no in contradictorio iudicio, hoc est neutra parte contradicente: vt verbi gratia: partibus praesentibus, iudex surgit, & eundo vel stando assignat diem partibus bene potest, quia diei assignatio non requirit causae cognitionem. Vnde breuiter dic, vbi est talis actus in quo requiritur causae cognitio, tunc non potest fieri, nisi in figura iudicij, vt in l. allega. a procedente. vbi hoc tenet Cyn. nec poterit dari a procedente iudice. & arg. ff. de regu. iur. l. omnia. Vbi vero non requiritur cognitio causae, tunc non requiritur figura iudicij, & potest a procedente iudice fieri.

Itera. Si queras, vtrum cessans in solutione debiti census, canonis, vel tributui, seu debite pensionis cadat iure, seu priuari debeat iure suo. vide qd dicam. j. dereli. do. c. constitutus.

- 1 Citatus ad certam diem, sicut eadem.
2 Citatio simplex qui accipienda.
3 Sistere promittens certo die, representet eodem.
4 Sistendi promissio simplex, quandiu duret. & 5.
5 Procuratorij forma, quae sufficiens & nocibilis.
6 C. exposuit. sensus.
7 Mandatum quo sigillo validetur.

Xposuit. Si queras quo tempore, & vsque ad quod tempus aliquis obligat ad standum, vel ad faciendum alium stare in iudicio hoc facere teneatur, distingue. Aut quis est obligatus ad standum vel ad faciendum alium stare. Si primo modo: tunc t aut quis citatus est ad certum diem vel ad certam horam, & tunc ad illum diem, vel ad illam horam venire & comparere teneatur, vt hic. & s. de off. dele. consulu. & c. pastoralis. s. cu aut. cum ibi not. Aut est citatus ad totam causam, & tunc censetur citatus, & teneatur comparere ad oes dies in ipsa causa assignatos, seu etiam assignados vt legi. & not. & specialiter per Host. s. de procu. c. auditis. Aut est citatus simpliciter, & tunc intelligi t debet quod debeat coparere quam citus comode poterit. arg. ff. de verb. obli. cum qui Calendar. j. de elec. cupientes. in prin. lib. 6. Praedicta fallunt in testibus citatis ad testimonium perhibendum, qualitercunq; sint citati non tenentur stare seu expectare in loco, vbi debet examinari, vltra 15. dies quod dicit vt legi. & nota. C. de testi. l. si quando. in fin. Et potest esse ratio

quia parcendum est ei qui alieno morbo laborat. vt. C. de natu. lib. l. legem. & quia officium suu nemini debet esse damnosum. vt. ff. quemadmo. testa. ape. l. si quis ex signatoribus. & j. de elec. c. cum non deceat. lib. 6. Si secundo modo. qn aliquis est obligatus t ad faciendum alium stare vt fideiussor; tunc aut fideiussor promittit stare reum in iudicio certa die, vel vsq; ad certu tempus, & tunc illa die vel vsq; ad illud tempus sistere debet eum. vt. ff. qui satisda. cogun. l. de die. in prin. & ff. si quis cau. l. si feruus plurium. C. de fideiussor. l. scimus. & l. pe. circa fin. ibi nisi in tempus, &c. Aut promittit simpliciter eum stare & sine die, & tunc refert. Aut t ille cui facta est promissio est diligens: & tunc promissio obligat & durat, vsq; ad finem litis, seu causae. sic intellige. ff. de fideiussor. l. Graece. s. post litem. & C. de iudi. l. pperand. s. 1. Aut ille cui facta est promissio est negligens: & tunc aut est negligens cessante omni impedimento, & tunc tenetur eum sistere vsq; ad duos menses & non vltra. Fallit vbi in scriptis satisdedit, vel etia sine scriptis in causa publica: dum modo coram tabularijs confessus est se fideiussisse in quibus duobus casibus tenebitur eu sistere, vsq; ad finem litis, seu causae. vt legi. & no. C. de fideiussor. l. pe. Aut ille cui est facta promissio est impeditus aliquo impedimento legitimo, psequi, & tunc vt quod non durat sibi tps duorum mensium nisi a tpe cessationis impeditum. ar. ff. de stipu. seruo. l. si seruus haereditarius. & arg. c. alleg. cupientes in prin. Aut promissit eu stare t in tota causa, & vsq; ad finem litis: & tunc vsq; ad finem litis tenetur eu stare ita, qd ad voluntate stipulatoris tenebit eu facere coparere, seu stare moderato tñ spatio a iudice statuendo: ita possem intelligere. l. all. de die. 2. rñ. & l. all. Graece. s. post litē. & l. pperand. s. 1. t Forma procuratorij, de qua habes hic in ver. idē vero. non est sufficiens quo ad causam principalem. vt. j. de appel. significauit. fm Goff. Sed Host. in hoc contradicens, quod decretalis, significauit. non probat id ad quod inducitur per Goff. & q quicquid not. Goff. sufficiens est mandatu vt hic, ibi: alicia & c. tale tñ mandatum, seu talis forma non est sufficiens ad hoc, vt dñs ratum habere cogatur quicquid in causa legitime duxerit faciendum: quia si illegitime vel dolose aliquid fecerit, dño nocere no debet. ff. de excep. do. l. si procurator. fm Goff. & Host. hic. idem Spet. tit. de procu. s. rone autem formae ver. item excipitur. & Ioan. & Arch. 2. r. q. 1. relatio. Et vide ibi Arch. gl. adde. idem sentit ibi in primo membro vt tenere cu Goff. dicens, qd t pro ipso facit & Host. haec litera: saluis exceptionibus, & c. nam hoc adiectum videtur, vt eum simpliciter procuratorem constituisse non videatur per que verba vt arctari & limitari, pcuratio. ff. manda. diligetor. s. de rescr. cum dilecta. Idem etiam tenet Spec. vbi. s. idem vt tenere Ioan. Andr. hic dicens ad dictum Host. posse responderi qd istud mandatu non fuit hic approbatum, vt sufficiens super principali, sed super exceptionibus tantu, quae saluatae fuerant. Ad id, quod Host. negat decretalis significauit facere: imo & sic inducebat Goff. sicut ibi procuratorium: non tñ generali sigillo, sed cum sigillo ad certu vsu non est sufficiens, ita nec mandatum non generale, sed certum.

De ferijs. Rubrica.

- 1 Dies sacrorum quantus.
2 Diem contractuum. 24. horarum esse.
3 Consuetudo Ro. eccle. quando seruanda.

Voniam. Si queras qn dies incipiat & desinat, distingue, aut t queris quo ad iudicia: & tunc de mane in vespere & sic de luce in lucem, in authen. de iudic. s. sedebunt colla. 6. Aut t quo ad contractus, & tunc de media nocte in media nocte. vt. s. de offic. dele. consulu. secundum Ioan. & Goff. Aut quo ad ieiunium sextae feriae, & tunc incipit post cenam diei iouis, & desinit in mane diei sabbati. de conse. distin. 3. de usu. Idem est in alijs obseruandum secundum Host. in summa. eo. titu. s. qualiter. in prin. & adde quod dixi in c. alleg. consulu.

Si queras, nunquid consuetudo Romanae ecclesiae sit seruanda, dicit hic Host. quod t consuetudo Romanae ecclesiae seruanda est in iudicijs. vt. j. de re iud. in causis. In sacramentis, j. de he. reti. ad abolendam. In ieiunijs solēnibus, quae ab omnibus sunt seruanda. j. de obserua. ieiunio. consilium. In officijs aut quelibet ecclesia seruat suam consuetudinem. l. 2. dist. illud. alias tenetur consuetudinem metropolitanae ecclesiae obseruare. l. 2. dist. de ijs fm Host. hoc idem not. Gul. de Monte Lau. extra de celebra. missa. c. graui. super verbo horas canonicas in finem clem. Hen. Boich super Decret. Sed de

Sed de hoc die plenius vt dixi. s. de consuet. cum olim. Et vide, quod dicitur post Host. j. de celebra. missa. cap. permissiois.

- 1 Sollicitudinum genera eorumque vis. & 2.
- 3 Cupiditas incommoda.

Sollicitudinum genera eorumque vis. & 2.
Cupiditas incommoda.
Icet. Si quæras, vtrū sollicitudo rerum temporalium sit licita & permissa, distingue: quia sollicitudo potest esse triplex. quædam est necessitatis, & providentiæ & hæc est bona, & licita vt hic. & 9. I. dist. clericus victum. cum cōcor. Alia est ambitionis, & avaritiæ: & hæc est mala & illicita, vt 47. dist. bonorum. & c. se. s. de off. ordi. irrefragabili. §. vlti. j. de stat. mona. cum ad monasterium. §. vlt. de præb. avaritiæ. & de elec. avaritiæ. lib. 6. Tertia est dubitatis & diffidentia, & hæc est mala vt in calleg. cū ad monasterium. in fi. s. de off. ordi. quanto. Prima t ad bonum ordinans. Secūda suffocans. Tertia impediens: Dominus ergo Matth. vj. dicens. Nolite solliciti esse in crastinum, non prohibet sollicitudinem primam, sed secundam & tertiam & q̄ homo nō confidat plus de se, quā de Deo. vnde ibi interlinenariis glo. non labor & providentia damnatur, sed sollicitudo mētem suffocans, quæ interdum hodie (vt puto) clericorum mētes, nedum suffocant, sed & comburit. Contra quos facit. 49. dist. ca. hinc autem. §. gibofus. Gibofus vero est quom terrene sollicitudinis t pondus deprimit, ne vnquā ad superna respiciat, sed folis his, quæ ab infimis calcantur, intendit contra hoc. Et si qñ aliquid ex bono celestis patriæ audierit ad hanc monitionem peruerse consuetudinis pondere pergrauatus, cordis faciem nō attollit, & cogitationis statum erigere non valet, quem terrene sollicitudinis vfus curuum tenet. Ex eorū quippe specie Pfalmista ait Pfalmo. 37. & Lucæ. 8. Semen autem quod in spinis cædit, hi sunt qui audierunt, sed sollicitudinibus, & diuitijs suffocantur, & non referunt fructum.
 ¶ Si quæras vtrū, & cui ecclesie de piscibus decime sint soluen dæ, vide. j. de dec. c. nō est. & c. puenit. per Inn. & Ho. & ibi dicā.

- 1 Subtilitatem quæ approbata, aut reijcienda.
- 2 C. 2. 49. dist. sensus.

Apellanus. Super glo. fin. Si quæras, vtrū subtilitas approbetur vel reprobetur, distingue, aut subtilitas est vtilis, & rationabilis, & talis approbatur, vt hic. & j. de celebra. missa. cum marthe. & de frigi. & malef. fraternitatis. §. i. ver. nos tñ. Aut est captanea & pernitiosa & talis reprobatur vt in iuribus hic alleg. in glo. 24. q. 1. schisma. C. ad Treb. sancimus. s. de iudi. c. dilecti. & c. examinata. & pro hoc. 37. dist. relatum. fm Host. hic. & idem in effectu not. Host. in sum. tit. de sent. excō. si quis possit ab hac sententia absolueri. circa medium ver. forte peripicaciter. Et pro secundo membro. 49. dist. cap. 2. vbi t dicit, discretione subtilitas immoderata, quæ dum plusquam decet excreuerit actionis suæ rectitudinem ipsa confundit.

- 1 Feriæ repentina a solo principe indicende.
- 2 Feriæ solennes quis indicet.
- 3 Feriæ hominum fauores a iudice indicende.
- 4 Ferijs solemnibus non renuntiare.
- 5 Ferijs hominum renuntiare posse.
- 6 Canones qui statuunt.
- 7 Venerari non nisi canonizatum iubere possunt episcopi.
- 8 Citari a Papa in diem festum sistendus potest.
- 9 Festis diebus expeditibilia, atq; in his citationem valere.
- 10 Citationem in festum non valere.
- 11 Citare festis non licere.
- 12 Citationis actus, & an festis expeditibiles. 13.
- 14 Citari die feriatam in non feriatam posse.
- 15 Ferias iudicis Romæ spectari.
- 16 Ferias rei in prouincijs attendi.

Onquæstus. Si quæras, quis potest ferias indicere. Distingue. Aut t sunt ferias repentina, quas princeps indicit, vel ppter pal mam, quia hostes subiugauit, vel quia vxorē duxit: vel quia filius ei natus est. Et dicuntur repenting quia non sunt certe, imō repente & subito indicuntur & tales nullus præterquam princeps indicere potest vt. C. eo. la. nullo. Aut sunt ferie t solennes: & tunc aut sunt solennes que per leges vel canones introducuntur in honorem Dei, & sanctorū & tales non oportet, quod indicantur ab hoīe, quia iam sunt indicte vt. ff. qui. ex cau. mal. sed & si per prætorem. §. si ferijs. 2. responso. Aut t in-

truducuntur in fauorem hominum propter messes, vel vindemias, & tales seu tempora talium, non sunt determinatæ per legem nec per canonem, & ideo earum indicitio iudicibus relinquitur, vt eas indicant fm diuersitatem locorū. vt. ff. eo. l. p. fides. vt dicit glo. hic. Pro hoc. ff. de off. proconsu. l. si in aliam. vnde non sequitur de iure: aliquis colligit messes, ergo non debet in ius vocari. quia ad hoc vt nō vocetur in ius, oportet primo, quod ferie indicentur, a iudice. ita distinguit in effectu Host. in sum. eo. titu. §. qualiter. & Lam. in d. l. p. fides.

¶ Si quæras vtrum ferijs possit renuntiare, distingue suppledo ad glo. hic. Aut t quæris de solemnibus introductis in honorem Dei, & Sanctorū, & talibus non potest renuntiare, nec expresse, nec tacite vt hic. Aut de ferijs introductis in fauore hominum & talibus potest renuntiare nedū expresse, vt hic in fi. sed etiam tacite terminum assignatum in ferijs scienter acceptando vt not. Spec. hoc tit. §. fin. ver. pen. Aut t quæris de repentinis indicitis ob honorem Principis, vel ciuitatis, & talibus renuntiare non potest nec expresse, nec tacite arg. C. eo. l. omnes. 2. in fin. & hoc notat Host. in sum. eo. tit. §. fin. in prin. & hic. & Spec. hoc titu. §. fin. in prin. Idem Io. Andr. extra de verb. sign. c. sape contingit. super verbo necessitates. in cle. Pro hoc facit. ff. de postu. le. quos prohibet. & ff. de iure immu. l. semper. §. conductores. Et quæ possunt fieri tempore feriarum, & quæ non vide per Host. in summa. eo. titu. §. quid in eis. & §. sequen.

¶ Habes hic notare in versi. a diebus dominicis, & c. arg. quod episcopi in suis diocibus t possunt statuere canones episcopales & archiepiscopi in suis prouincijs archiepiscopales. Circa quod distingue, aut quæris, vtrum possint statuere de, & super minoribus negotijs, & dic, quod sic vt hic. & j. de consti. c. vt animarum periculis. lib. 6. Aut de & super maioribus negotijs, & dic quod non. vt. s. de transla. epi. ca. 1. & 12. dist. præceptis. vt no. gl. in verbo constituendum. in fi. 18. dist. in princ. in summa. & de hoc dica plenius. j. de sent. excom. a. no. bis. i.

¶ Si quæras vtrum episcopi in suis diocibus t possint absq; autoritate sedis Apostolicæ statuere aliquem sanctum solenniter venerari. Distingue. Aut quæris de sancto iam per sedem apostolicam canonizato & de tali statuere possunt vt hic. Aut de sancto nondum canonizato per Papam, nunquid possint ipsum sanctorum collegio, sine autoritate Papæ adscribere, & dic, quod non vnde quod hic dicitur intelligitur de iam canonizatis quorū aliqui venerantur in sua diocesi & alij non: quod dicit vt. j. de reli. & venera. san. c. j. & 2. fm Inn. & Ho. & Io. An. hic. Idem Host. in c. alle. & Io. An. j. de reli. domi. c. vnico. lib. 6.

¶ Iuxta glo. Inno. hic quæ incipit non solum. Si quæras, vtrum citatio facta in die feriatam, vel ad diem feriatam valeat, distingue, aut quæris de citatione facta in die feriatam, vel ad diem feriatam per Papam, seu autoritate Papæ, & ex certa scientia ipsius qui super hoc corrigi non potest. vt 11. q. 3. aliorum. & talis citatio impugnari non potest: Ita potest intelligi. j. de do. & contu. c. cum dilecti. & de accusa. c. veniens. in principio. & ita no. Host. in sum. eo. tit. §. fin. in principio. Aut quæris de citatione facta per alium iudicem inferiorem, seu aut autoritate alterius iudicis inferioris: & tunc aut quæris de citatione facta in seu, de die feriatam ad diem nō feriatam: aut in seu de die feriatam ad diem feriatam, aut in seu de die nō feriatam ad diem feriatam. In primo t casu refertur: aut dies feriatam assignatur ad se corā iudice representandum, nō ad respondendū, seu quis citatur ad diem festū, vt cōpareat coram iudice, non vt procedat, & talis citatio bene valet. Sic potest intelligi. §. titu. proximo cap. fin. & s. de restit. in integr. cap. tñ ex literis. §. vlt. & cap. coram. & ita not. Host. in sum. huius titu. §. fin. in princ. & Spec. tit. de cita. §. i. ver. item excipitur, quod citatio fit ad diem feriatam. Aut dies feri ta assignatur ad respondendū, & procedendū, seu quis citatur ad diem festum, vt respondeat, & procedat: & tunc aut in citatione exprimitur talis casus t qui potest tractari, & super quo potest procedi tpe feriatam: sicut sunt causæ alimentorū, pupillorū, & alie causæ miserabilium, & debiliū personarū, quæ ijs diebus tractari possunt: quia in operibus misericordiae distinctio dierum non est habenda. 76. dist. vltimam. & de conse. dist. 5. nunquid. Vel in alijs actionibus seu casibus not. per Host. in sum. huius tituli. §. quid in eis. & §. fin. & per Io. 15. q. 4. in sum. & in Spec. hoc tit. §. 2. in princ. & versi. porro. & tunc valet citatio: nam ex quo pcessus in illa causa valet, & per qñs & citatio quæ est de processu, vt. j. de proba. c. qm. contra falsam. Aut in citatione nō exprimitur t talis casus, qui possit tractari die feriatam: & tunc nō credo qd de iure valeat citatio, siue in ipsa sit error expressus: vt quia ea assignatur expresse dies Dominicus vel alius festus siue nō, vt quia dies assignatus in ipsa citatione incidit in diem

in diem dominicum vel festiūm. vt. C. de ferijs. l. fin. ibi vox horrida præconis conquefcat. C. quomodo & qñ iudex. si, vt proponis. i. & hic & ff. eo. l. 1. & 2. ff. si quis in ius vo. non terit. l. 2. in fin. & 15. q. 4. placita & 5. q. 2. cap. 1. & hoc tenet Spec. hoc tit. in ver. alle. Item excipitur q̄ citatio & c. & Inn. & Host. s. ri. proxi. c. præterea. in magna glo. circa medium. in versi. idem si citet ad diem feriatam & Host. & Io. An. hic. & Ber. & Host. j. de accu. c. veniens. gl. vlt. & lac. de Are. Ricar. de senis Cardi. & Pet. de Bellaper. & Cyn. eo. tit. l. dies festos. licet Inno. hic contra dicens, quod licet citatus nō teneatur comparere in die feriatam tñ post illum cōparere tenetur in die sequenti nō feriatam. Sed contra istā opin. Inno. & pro prima facit infi. de inui. stip. §. loca. & s. tit. proxi. c. 1. si bene inducantur. Nec concludit ratio Innoc. salua sui euerentia, qñ dicit, q̄ die sequenti non feriatam venire & comparere tenetur, quasi sint duo præcepta, & c. quia fm hæc, eadem ratione si aliquis existens Parisijs, pmitteret dare mihi hodie Romæ. x. valeret promissio ppter duo: quia promisit dare, & promisit dare Rome. vnde fm hoc post tempus cōgruum dare tenetur, quod tñ lex reprobat dicens stipulationem huiusmodi impossibilem, & penitus nō valere. vt infi. de verb. obl. §. loca. & ff. de eo qui cer. lo. dari oportet. l. 2. §. si quis ita. in fi. Et ad id, quod dicitur, q̄ hic sunt duo præcepta, respondeo q̄ non est verum: imō vnum tñ quod apparet: quia si quis citaret sine die seu dici expressione nō valeret citatio. vt. ff. de ver. obl. l. ita stipulatus. in princ. & ideo est indiuisibilis, sed in l. Celsus. ff. de arbi. alle. per Inno. Arbitri præcepta bene sunt duo: vnum quo partem cōdemnat. item alterū quo apponit terminū ad soluendū sic loquitur. & intelligi debet. d. l. Celsus. In t secundo casu. qñ citatio fit, in seu de die feriatam ad diem nō feriatam, tunc non valet indistincte vt. ff. eo. l. 1. & C. eo. l. si sibi præconis vox horrida conquefcat. & ibi nulla quicquam & c. Et non mirū, si non valeat: quia citatio est de pcessu. vt in c. allega. qm. & processus habitus in tali die nullus est momenti vt hic. & hoc tenet Spe. tit. de cita. §. i. ver. item excipitur q̄ est facta in die feriatam. Sed hoc fallit, vt credo in casu vbi in citatorio exprimeretur casus, qui posset tractari in die feriatam, vt iam dixi. Et istam opinionem. q̄ hoc casu non valeat citatio tenuerunt Fran. filius Accursij & lac. de Are. in d. l. dies festos. per iura alle. hac rōne: quia præceptum de citando, est quedam snia communitaria. vt. C. de ijs, qui ad ec. consu. l. presentem. ergo die feriatam nō debet valere. Item in iudicij spectamur initiū. ff. de mino. l. 3. §. scio. ergo & in citatione spectare debemus quæ est pars iudicij. vt. j. de proba. ca. qm. contra. Idem tenuit primo Dyn. ff. de no. ope. nuntia. l. 1. §. nuntia. per iura & rōnes alleg. pro hoc etiam inducitur. ff. de ser. expor. l. si minor. Sed postea mutauit sniam suam & tenuit, q̄ talis citatio tenet. ar. ff. de don. int. vir. & vxor. l. si eum seruū. §. fi. & l. seq. Item generalis cōsuetudo hoc tenet, & minime sunt mutanda quæ interpretationem certā semper habuerunt. vt. ff. de legi. l. minime. hoc idem tenuerit lac. de Are. Pet. de Bellaper. & Cyn. in l. alle. dies festos. & Io. An. hic dicentes, q̄ citatio cuius executio confertur in tps concessum a iure pcedit: quod sic probant. Idem est iudicium de tpe, & de loco. ff. si cer. pe. l. vinum. Sed lege cautur, q̄ actus, qui exercetur in loco minus habili, si eius effectus confertur in locū habilem valet vt. ff. de off. p. re. vr. l. vl. & C. de epi. & cle. l. oēs, qui vbiq; §. si vero app. ritor. Et ad l. alle. dies festos. C. eo. tit. & ad l. presentem. C. de ijs, qui ad ec. consu. & ad similia iura respondent, q̄ in citatione t est triplex actus. Primus interlocutorius de citando. Secundus executio ipsius interlocutorij sniæ vt. l. actus citadi. Tertius actus est processus inchoatus ex citatione. Primus actus. In ter loquendi bene potest fieri die feriatam: quia talis actus interlocutorius non requirit causæ cognitionē. vt. C. de dilati. l. a. pcedente. Secundus t actus citandi similiter potest fieri die feriatam per eandem rōnes dicendo dñs talis iudex citat te, & hoc probari potest. ff. de adult. l. miles. §. sexaginta. tenedo illam opi. q̄ cum citatorio mittat libellus ipsi reo de quo solet notari. C. de li. con. test. in aut. offeratur. Tertius actus. si fiat processus, in iudicio non potest fieri. Vnde aduertendū est, q̄ olim per citationem sic inchoabatur processus, quia citabatur aliquis, vt cōpareret coram iudice vel factidaret de comparando. vt. ff. de in ius vo. vt eant vel factidant. in rubro & nigro. & ff. qui factidat. cōgum. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. & per istam t citationē trahebatur quis statim ad iudiciū. Quæ citatio hñs in se istum processum nō poterat fieri: quia sic veniēdo, & fidei iuros querēdo oportebat citatū auerti ab ijs quorū causa ferie conceduntur, & illū re spectū habuit. l. alle. dies festos. sed hodie nō sic, sed solum ita dicit Citare ex parte talis iudicis & c. Et sic concludunt, q̄ pot

feri præceptū & citatio die feriatam, vt cōpareat die nō feriatam. Si quæras in tertio casu. qñ citatio fit in, seu de die feriatam ad diē feriatam credo, tunc idē dicendū per oia, sicut in casu pcedenti. qñ fit in, seu de die nō feriatam ad diem feriatam. & hoc per iura alle. ¶ Si quæras, vtrū ferie iudicis vel actoris, vel rei sint attendendæ. Dicunt Inn. & Host. hic, q̄ ferie iudicis. Sed Pet. de Samp. & Abb. dicūt, q̄ imō ferie rei, in cuius fauore sunt introductæ. Sed tu potes probabiliter sic distinguere: quia t aut iudex & iugatores sunt diuersarū, & remotarum regionū, vt patet in ijs qui litigant in curia Romana, vel in curia Franciæ qui per se, vel per pcuratores sunt in curia, & qui denegatis ferijs nullatenus laderentur, & tunc potest esse vera opinio Inn. & Host. hic. Aut sunt diuersorū locorū, non tñ valde remotorū, & sic potest esse vera opinio Pet. de Samp. & Abb. l. q̄ t ferie ipsius rei sunt feruandæ, & q̄ loci & rei cōsuetudo sit seruanda: in cuius fauore hu iusmodi ferie sūt indicte ne a suis negotijs euocetur. pba. tex. ff. de fe. l. 1. Actor. n. & iudex sibi poterunt puidere, ne aliquē vocari faciant tpe feriarū, quæ in suis locis seruant, & non reus vt. C. de dilati. l. si qñ. quæ est. 3. q. 3. §. spatiū, & facit. C. de temp. in integ. resti. pe. l. petendæ. Præterea eo, q̄ actor vel iudex tpe suarum feriarū reum vocari fecit eis renūtiare vñ, quod facere potest. ff. de ferijs. l. 1. & hic in fi. Et ita distinguit in effectu Spec. hoc tit. §. i. ver. sed pone, q̄ in loco, vbi de hoc plene. Et de materia hui' c. scilicet vtrū ferie messiū & vindemiarū sint oibus accedendæ, vide per Bar. Brix. in q. venereali, q̄ incipit, vtrū ferie.

¶ De ordine cognitionum. Rubrica.

- 1 Quæstionem litis varie accipi. 2. 3. & 8.
- 4 Compensationis eadem vis, quæ solutionis, & actionis.
- 5 Incidentis quando principalis, vim non habeat.
- 6 Infamari exceptione neminem.
- 7 Euictionis exceptio, non eandem vim habet, vt actio.
- 9 Incidens & emergens quæstio quid.
- 10 Emergens cum principali pronuntiantium.
- 11 Incidens quando, an non, cum principali pronuntiantium. & 12.
- 13 Preiudicialia prius iudicanda.
- 14 Exceptionis emergentis natura, & vis.
- 15 Exceptio incidens non pronuntiantia.
- 16 Exceptionibus actus quid spectandum.

Intelleximus. Si quæras vtrū super incidētī vel emergētī quæstione, seu exceptione sit pronuntiantū vel nōn, distingue, & aduerte. Ista quæstio potest multipliciter intelligi. vno modo t vt hoc querere sit facere dubitationem, vtrū sit pronuntiantū super incidenti expresse, vel vtrū sit pronuntiantū tacite, & isto modo intelligendo, nulla est vtilitas istius quæstionis, quia quantum ad hoc nō est differētia expressi ad tacitū. ff. si cer. pet. l. cum quid & j. de app. c. ex parte. M. t Secundo modo potest intelligi, vt sit dubitatio, vtrū sit pronuntiantū de, & super incidenti per modū causæ: vt verbi gratia, q̄ iudex dicat. Absoluo reum: quia sibi factum est pactū de non petendo. & ista quæstio nihil habet vtilitatis: quia nō expedit regulariter causam exprimere in snia cū ex actis factis apparere potest vt leg. & no. j. de re iud. c. sicut no bis. & c. cum Bertholdus. Tertio modo, potest intelligi, vt sit dubitatio, vtrū sit in effectu, ac si pronuntietur super principali: v. g. Te accuso de periurio si principaliter condemnaris infamis es. vt le. & no. C. de trasla. l. si quis maior. & j. eo. cū dilectus. & de iurciur. c. querelam. Sed pone q̄ non accuso te de periurio, sed oppono per modū incidentis contra te productū in testem cōtra me, q̄ es periurus, si pronuntietur super isto incidenti: nunquid eris infamis & intelligedo quæstionē, fm istum modū certū, distingue: aut illud idem petitur per modū incidentis qd peteres per modū principalis intentionis, & ad eundem finē: v. g. debes mihi. x. sed tendo ad vtilitatē meā in agendo. Sed pone, q̄ nō ago ad illa. x. cōtra te, sed dum tu agis cōtra me ad alia. x. volo cōpensare ista. x. quæ mihi debes in effectu: idem nunc t peto, qd peterem si principaliter agerē, & ad eundem finem. s. quod de eis mihi satisfiat: nam per cōpensationē, adeo bene satisfiat mihi in effectu, sicut per solutionē: quia satisfactio pro solutione hñ. ff. de sol. l. satisfactio. & de iure paria sunt soluere & compensare, vt probatur. ff. qui po. in pign. ha. l. si debitor. & ideo pronuntiatio facta super istis. x. de quibus per modum compensationis opponebatur, habet eundem effectum, ac si principaliter & per viam actionis, ea peuiuissem vt. ff. de nego. gest. l. finautem. §. si quocunq; modo. & ff. de cōpen. l. quod in diem. §. si rationem. Aut t non petitur illud idem per modum.

dum, seu viam incidentis quod peteretur per modum seu viam principalis nec ad eundem finem, & tunc nunquam habet eundem effectum quem habet si principaliter ageretur. v.g. si agam contra te ex spoliatione & succumbam non potero in perpetuum agere ex eadem spoliatione. Sed pone quod agis contra me: oppono contra te per modum exceptionis, quod me spoliasti: licet obtineam in isto incidenti, non tamen propter hoc est mihi restitutio facienda. vt. j. c. proxi. §. veru. Item si succumbam in eo, non propter hoc impeditur restitutionem petere per viam actionis, vt no. Ber. in §. ibi precedenti sed quoniam in glo. hic patet in fi. & idem Inn. ibi. Præterea hoc dicitur lex: pone quod principaliter, & per viam seu modum actionis pronuntiatus es perius: certe pro hoc tu eris infamis, vt in l. alle. si quis maior. Sed pone, quod contra te per prout dicitur in testem contra me oppono, quod tu es perius, certe per pronuntiationem factam super tali incidenti non eris infamis. vt. ff. de ijs qui no. inf. l. Lucius. & j. eo. c. proxi. §. fi. in fi. Item ecce aliud exemplum: vendidisti mihi rem aliquam: dein de agis contra me ad rem illam petendo eam, oppono contra te de euictione: iudex pronuntiat te mihi de euictione non teneri: nunquid huiusmodi oppositio incidentis, & pronuntiatio super eo habeat eundem effectum quem habet si principaliter de euictione egissem, scilicet, vt in perpetuum non agam ex cautione euictionis: certe non imò potero nihilominus de euictione agere. Sic potest intelligi. ff. de eui. l. vendicatem. & sic est expeditus sit tertius intellectus. Quarto modo potest intelligi dicta questio, & isto modo procedit questio: nunquid super incidenti sit pronuntiatio de necessitate iuris antequam pronuntietur super principali. Et ad euentiam dicendum sciendum est quod quedam est questio incidentis: & quedam emergens: & omnis expositio nibus glo. dico, quod incidentis est ois questio iuris cadens qua causam principalem, seu negotium principale respicit in se vt iudicium, seu pactum de non petendo & similia. Emergens est, quæ non respicit causam principalem, seu negotium principale in se, sed respicit iudicium seu processum & ordinem litis, vt si iudici, vel parti agenti, vel testi opponatur excusatio vel si iudici vel testi opponatur infamia. C. de ordi. cog. l. 1. & 2. §. de rescri. scilicet: tatus. vel si opponatur contra percuratorem, quod non est vel non potest esse percurator. C. de percur. l. militem. vel contra iudicem quod non est iudex in causa rei, vel quod non potest esse iudex in causa spirituali de qua cognoscere nititur, quia secularis vel laicus. §. de iud. de ceterum. Ita. n. omnia, & similia tangunt processum iudicij: quia licet sint vel non sint premissa vera, nihilominus ius principale remanet integrum inter actorem & reum. ijs visis, si queras, nunquid super incidenti, vel emergenti sit pronuntiatum, distinguere sic. Aut queris de emergenti, & super isto dicit pronuntiatum. sic intellige. ff. de lib. cau. l. liberis in fin. C. de dilatio. l. a. pcedente. C. ad l. iul. de adult. l. qm. Alexandr. Et est ratio, quia non potest in causa aliter procedi. Aut queris de incidenti, & tunc est tale incidentis, quod respicit causam principalem, & tangit negotium tamen vt patet in exceptione solutionis, vel metus, vel quæ dico, quod non potes succedere patri tuo, quia es perius, & sic de similibus. Et tunc aut est tale, quod potest respicere & tangere vtrunque. s. negotium principale & vna cum hoc iudicium seu processum vt sunt exceptiones rei iudicate, transactionis, & iurisiurandi. In primo casu non est necesse pronuntiare super incidenti: & est ratio, quia pronuntiatum super principali satis pronuntiatum super eo, vt hic quoniam dicit ante est cognoscendum de ipsa &c. non. n. dicit ante fore pronuntiatum super ea. pro hoc. C. de ordi. iud. l. 1. & C. de ordi. cog. l. 1. & 2. & sic intelligitur opi. Bulg. de qua hic in principio glossæ. Fallit in casu, vbi questio incidentis debet ventilari coram alio iudice, quæ coram iudice cognoscete de negotio principali. vt. j. eo. tuam. In secundo casu refert. Aut tale incidentis opponitur per modum emergentis. i. per modum impediendi processum, & cognitionem negotij principalis, & tunc idem, quod dicitur est. §. de emergenti. s. quod pronuntiatum est super eo, quia non potest alias super principali procedi. Sic intellige. j. de litis contest. c. exceptionis peremptorie. lib. 6. Aut tale incidentis opponitur per modum incidentis. i. per modum victorie obtinende in principali, & tunc dicitur vt. dicitur est de incidenti, quod respicit tamen negotium principale videlicet quod non est necesse pronuntiare super eo. & intellige opi. Mar. & Pet. doc. iuris civilis, de quibus Ber. facit hic mentionem & Vin. & Lau. hic. Et in ista distinctione satis cõcor. Arch. 3. q. 3. §. spatium. & licet ista distinctio sit in se vera tamen per alia verba clarius tradi potest, & sic non distinguendo inter questionem incidentem vel emergentem. Aut est talis questio, vel exceptio incidentis, vel emergens, cuius pronuntiatione dilata, processus principalis questionis expediri non potest: hoc est, quæ est præiudicialis

13 cognitioni negotij principalis, vt quia agenti de hereditate opponitur seruitus: vel queritur, an actor sit excõcatus, vel non: infamis vel non, bonæ famæ vel non. vt. 2. q. 7. quærendum. In Gof. hic. & Arch. ibi. & tunc de illa primo est cognoscendum, & pronuntiatum vt. C. de dilatio. l. a. precedente. C. de ordi. cog. l. 2. ff. de lib. cau. l. liberis. §. in ff. de preuari. l. 3. alias fin. Aut est talis exceptio, cuius pronuntiatione dilata, processus principalis questionis potest nihilominus expediri: hoc est, quia non est præiudicialis negotij principalis: & tunc aut questio, seu exceptio incidentis, vel emergens debet ventilari coram alio iudice, quam coram iudice negotij principalis, & tunc idem. vt. j. eo. c. tuam. Aut questio seu exceptio incidens, vel emergens potest, & debet ventilari coram iudice negotij principalis, & tunc non est de necessitate pronuntiatum super ea, vt hic potest tamen iudex super ea pronuntiare si velit nec propter hoc quod agit annullatur. j. de appell. c. super eo. in fi. vnde & super incidenti pronuntiatum. vt. j. de testi. c. veniens. 2. §. 1. de fide instr. c. c. u. Ioannes hæremita. in fin. & §. de elec. cum dilecti. in fi. Et in ista distinctione cõcordant Host. & Io. Andr. hic. & §. de electi. c. cum inter. R. seniore. vbi de hoc per Inno. in glo. mirum videtur & etiam Gul. de Monte Lau. extra de appell. c. in cle. & ibi tenent Io. Andr. & Gen. quod super peremptorijs non est necesse interloqui. & de hoc vide quod not. Gof. in sum. sua eo. tit. §. sed nunquid plures. Et licet vtraque istarum distinctionum sit vera in se, & comprehendat materiam satis plene: vltima tamen est magis clara. Et an sit necessario pronuntiatum super replicatione dicatur, prout no. Io. Andr. j. de excep. c. a nobis. glo. fi. in fi. ponderandum naturam exceptionis contra quam replicatur, quia si est 14 emergens, quantumcumque sequitur replicatio, duplicatio, triplicatio, quadruplicatio, & sic in infinitum satis erit quod super ipsa exceptione pronuntietur, super qua est pronuntiatum necesse iuxta distinctionem præmissam: verbi gratia in terminis: excipio testem excõcari um replicas illum esse absolutum, duplico absolutem non habuisse potestatem absoluendi hoc ipso, quod pronuntiat iudex testem esse admittendum vel non admittendum, satis super replicatione & duplicatione pronuntiat. Si tamen etiam super ijs vellet interloqui non esset peccatum. Si vero exceptio 15 est incidens, super qua non est pronuntiatum necesse, ergo nec super replicatione pronuntiatum, verbi gratia in terminis: excipio de pacto de non petendo replicatur de renuntiatione, vel contrario pacto: satis est quod condemnet iudex, vel absolut super principali, per quod erit expedita exceptio, & replicatio. Sed si velit super illis etiam specialiter interloqui possit, sicut ergo quantumcumque; multiplicentur genera affinitatis semper ponderamus gradum consanguinitatis, a quo emanauit affinitas iuxta no. j. de consan. & affi. non debet. Sic quantumcumque; multiplicentur istæ contrariæ & exceptiones. s. per replicationes, duplicaciones, triplicaciones, quadruplicaciones & in infinitum semper inspiciamus gradum primū. i. naturam exceptionis, ex qua emanauerunt prædictæ: & quia respectu illius oia secuta dicuntur incidentia, poterit iudex (si voluerit sed non habebit necesse) specialiter super illis interloqui. s. m. Ioan. Andr. ibi.

- 1 Praiudicia prius intentanda. & 3.
- 2 Regula qui prior appellat & c. quando an non locus sit. & 3.
- 4 Regulam, qui prior & c. explicari.
- 5 Accusare diuersorum ex eodem facto eidem non licere.
- 6 Accusare factorum diuersorum idem potest.
- 7 Actionibus contrarijs non utendum quique; accipiendum. 8.
- 8 Actio vna, quando an non, aliam tollat. & 10.
- 9 Aquilia actio an cum iniuriarum concurrat.
- 10 Rei persecutoria, an simul agendum & 15.
- 11 Lucratinarum an admittendus concursus. & 14.
- 12 Lucratina an onerosa concurrat.
- 13 Pœnalis an persecutoriam aut contra, ant ollat.
- 14 §. Iulianus sensus.
- 15 Spoliatum excipientem damnatum iterum agere posse.
- 16 Actor causa cadens iterum non ager.
- 17 Exceptione sublata an agere liceat. & 24.
- 18 Exceptionum genera & effectus & quando, an non, proponi possint. & 23.
- 19 Restitui quando debeant non petita.
- 20 Periuurum canonice infamari.
- 21 Iuramento simplici quando, an non, infametur deierans.
- 22 Periuurum testis obiectum non infamare.
- 23 Periuurum testimonio reiiciendum.
- 24 Iuramentum quod, an non, infamare.

Cum dile-

Vm dilectus. §. nos autem. ¶ Si queratur utrum qui prior appellat ad iudicium, prior agere debeat, distingue. Aut vtraque est civilis: aut vtraque criminalis, aut vna civilis, & altera criminalis. Si vtraque est civilis refert, aut secunda est præiudicialis alteri primo intentate: aut non. Si sic, tunc non habet locum regula qui prior appellat & c. Sed secunda tamen præiudicialis debet primo intentari. vt. C. de ordi. cog. l. 1. & 2. ff. de lib. cau. l. ordinata. in fi. de acti. §. præiudiciales. & j. eo. c. h. Si non, tunc habet locum regula. ff. de iud. l. qui prior. & hic. In secundo casu. qm. t vtraque est criminalis, refert vt prius, aut secundo intentata est præiudicialis primo intentate: vt quia me dicitis furtiuisse seruum anno isto, quem ego dico te anno præcedenti interfecisse. & tunc non habet locum regula: sed secundo intentata debet prima expediri. vt. C. de adul. l. qm. Alexandr. Aut secundo intentata non est præiudicialis primo intentate, & tunc aut secundo proposita vel intentata est maior primo proposita vel intentata, & non habet locum regulam: imò maior secundo proposita prius ventilabitur. vt. C. qui accusa. non poss. l. 1. Aut non est maior sed minor vel æqualis: & tunc aut intentans secundo prosequitur suam vel suorum iniuriam, & tunc non habet locum regula, sed secundo proposita prius ventilabitur. vt. C. qui accusa. non poss. l. neganda. & 3. q. 1. neganda. Aut intentans secundo non prosequitur suam vel suorum iniuriam. & tunc aut nomen accusati accusare volentis accusantem iam receptum est inter reos, & tunc obtentu maioris criminis obiecti non differunt accusatio. vt. ff. ad l. iul. de adul. si maritus. §. præscriptiones. Aut nomen accusati non est receptum inter reos, & tunc habet locum regula, qui prior. In tertio casu. l. qm. vna est civilis, & altera criminalis refert vt prius. Aut secundo proposita est præiudicialis primo proposita, & tunc secundo proposita debet prius intentari siue sit civilis siue sit criminalis vt. C. de ordi. cog. l. si status. Aut secundo proposita non est præiudicialis primo proposita, & tunc aut primo proposita est criminalis & secundo proposita civilis: & tunc habet locum regula qui prior. Aut ecõtra primo proposita est civilis, & secundo proposita criminalis, & tunc secundo proposita prius ventilabitur. vt. C. de ordi. iud. l. fi. Et intellige istam regulam, qui prior sit, quod reus, pen. dete lite prioris, possit suam proponere querelam, & probationes inducere: licet alter prius probet & factum suum narraret. vt in auth. de executio. §. sancimus. Et ista distinctionem in effectu ponit gl. in d. l. qui prior. & Host. hic & in sum. eo. tit. circa medium. in versic. sed si a diuersis partibus. & ista hæc locum, qm. plures & diuersæ questiones, seu petitiones mouentur a diuersis. Si vero ab vno, & eodem, vide per Host. in sum. eo. tit. in principio. vbi ad versic. alleg. sed si a diuersis. Et gratia huius si queras, qm. alicui plures actiones cõpetunt, nunquid vtraque experiri poterit, distingue, aut oes sunt criminales, aut oes civiles, aut altera criminalis, aut altera civilis non est dare me diam. Si oes sint criminales refert. Aut illa diuersa crimina pcedunt ex eodem facto, vt qm. aliquis cognouit consanguineam suam nuptam, & tunc non potest accusari simul, & semel ab eodem, sed ab alio sic. vt. C. de accu. l. qui de crimine. 2. resposo a contrario sensu qd. ar. est fortissimū in iure. vt. ff. de off. eius cui man. est iurisd. l. 1. §. huius rei. & ita not. ibi glo. super verbo ab alio & etiam Pet. de Bellapert. & Cyn. eam approbat ibi. idem no. Lau. & Archi. 2. q. 4. cap. 1. Aut tamen procedunt ex diuersis factis, vt qm. aliquis seruum meum interfecit. Item surripit mihi bouem, & tunc potest ab eodem accusari simul, & semel. vt. C. de plagia. l. 1. ff. de accu. l. libellorū. §. sed si aliquis. & adde quod dicam. j. de accu. c. de his veris. sequitur. De secundo membro, &c. Si illas causas criminales vult intentare contra plures, refert, aut vnus vult accusare plures ex eodem delicto, & tunc potest etiam mille. vt. C. si ac. vel reus mor. sue. l. 1. sed fallit in crimine adulterij. vt. C. de adul. reos. & ff. de adult. si maritus. §. 1. Aut vult plures accusare ex diuersis delictis: & tunc aut ex vno facto, aut ex diuersis factis descendentes. Si ex vno facto descendant diuersa delicta tunc non potest. vt in d. l. qui de crimine. 2. in fi. sed o Pet. de Bellapert. & Cy. ibi. Si ex diuersis factis descendant diuersa delicta, tunc aut in eodem libello & coram eodem iudice & non pot. vt. ff. de accu. l. hos accusari. §. lege. Aut diuersis libellis, & coram diuersis iudicibus, & tunc potest duos non tres accusare, nisi suam vel suorum iniuriam psequatur. vt. C. qui accusa. non poss. cum rōnibus. Sequitur s. m. membrū principale, scilicet, qm. vtraque actio est civilis, & tunc refert. aut sunt sibi adiuuicem cõtrariæ, aut non. Si sunt sibi adiuuicem cõtrariæ, tunc dicitur quidā Docto. quod non possunt ambe in simul intentari in eadem instantia. vt. C. de fur. l. 1. ff. qm. appel. l. 2. §. sed si alius. Sed si in

diuersis instantijs glo. dicunt quique quod non vt. C. de fur. l. 1. & C. si fer. expor. l. vna. Sed ostendo contrarium nulli. m. dubium, quod actio ex debito alias ex testamento sunt cõtrariæ: nam si peto debitum, nego legatum. ff. de leg. l. si creditori. Pone ergo, quod testator dicit sic: centum, quæ Titio debeo, lego: Titio agit ex debito, & succumbit: quia non est debitum: nunquid ex legato potest agere? lex dicit, quod sic: ergo & c. ff. de lib. leg. l. Aurelius. §. fin. Quid dicemus? Crederet sic dicendum, aut queris, nunquid in eadem instantia proponere potest cõtrarias actiones & dico quod non: sed nec diuersas diuersitate incomparabilis. vt. ff. de re. iur. l. nemo ex ijs. §. quoties. ff. de tributo. l. quod in heredem. §. eligere. ff. de lega. 2. l. cum filius. §. varus. Aut queris nunquid in diuersis instantijs potest: & tunc distinguere sic, aut tollunt se per electionem, & tunc non potest: vt in dictis legib. C. de fur. l. 1. & C. si fer. exte. se emi manda. l. vna. Aut non tollunt se per electionem: & tunc aut per vnā actionem intentatā actor obtinuit & adhuc dicerem quod non potest alia actione agere. vt. ff. de reg. iur. l. bona fides. De hoc sunt tex. ff. de condi. & demon. l. Titio. C. de inoff. testa. l. eum qui. & l. cõtra maiores. Aut succubuit: & tunc credo, quod potest alia contraria agere. vt. ff. de libe. leg. l. Aurelius. §. fi. & in isto articulo, scilicet, qm. sunt actiones contrariæ, vide quod no. Dyn. j. de reg. iur. c. nullus pluribus. lib. 6. & quod dicam. j. de appell. c. sollicitudinem. Si actiones non sunt sibi adiuuicem contrariæ, tunc refert, ut vtraque actio est pœna pœnalis, aut vtraque est rei persecutoria. Si vtraque sit pœnalis tunc subdistingue, aut competunt ex diuersis factis, 9 t seu delictis: vt quia tu surripuisti seruum meum & postea vulnerasti eum: & sic ex alio facto, seu delicto cõpetit mihi actio furti: & ex alio actio legis Aquiliæ, & tunc vna non tollitur per alteram, vt. ff. de priu. delict. l. nunquā. Aut plures pœnales actiones cõpetunt de eodem facto seu delicto, & tunc aut cõpetunt eidem contra diuersos, aut contra eundem. Si contra diuersos, tunc aut procedunt, & cõpetunt ex eodem delicto: & tunc vnus exactus non liberat alium, vt. ff. ad l. Aquil. item mela. §. si plures. Aut procedunt & cõpetunt ex eodem quasi delicto, vt est delictio & effusio: & tunc vnus exactus liberat alium, vt. ff. de ijs, qui dei. c. vel effu. l. perceptione. Si procedunt & competunt ex eodem facto contra vnū, & eundem: & tunc subdistingue, aut ambe actiones cõpetunt ad vindictam tamen: & tunc licet vna actio maiorem vindictam requirat quam alia, tamen postquā fuerit actū vna, nunquā agatur alia, vt est videre in actione iniuriarum & legis Cornelie, quæ ambe cõpetunt pro hoc vulnerato, & sunt ad pœnam. ff. de iniur. l. quod Senatus. & l. p̄tor edixit. §. 1. hoc no. Inno. j. de purg. c. cum dilectus. in magna gl. circa medium versic. quidam tamen dixerunt. & Dy. in l. alleg. quod fenatus. & Io. An. j. de pœnis. felicit. §. per hoc super verbo ediderunt. in nouella. l. 6. Aut ambe competunt, vel altera earum competit propter rem familiarem. i. quia aliquid sibi abest, & tunc aut ambe se hnt ad delictum tanquam species, & genus. 10 ¶ Aut tanquam excedentia, & excessa. Si tanquā species & genus, tunc vna tollit aliam, quantum ad exactiōem, verbi gratia, actio furti, & actio vi bono raptorum ex eodem delicto pcedunt: nec potest vna, scilicet, actio vi bono rapt. esse sine alia, scilicet, sine actione furti. vnde si vna fuerit exacta non potest alia exigi, nisi in eo, in quo vna excedit aliam vt. ff. vi bono rapt. l. 1. ff. arbor fur. cess. l. 1. ff. de act. & obl. l. cum ex vno. Si se hnt tanquam excedentia, & excessa, vt quia vna potest competere vbi alia non cõpetit, & ecõuerso tunc refert. Aut pcedunt ex eodem delicto & eadē consideratione habita, & tunc vna exacta non tollitur alia quo ad exactiōem sed ecõuerso delictū vtraque actio, seu vtraque pœna vendicabitur verbi gratia, si tutor rem pupilli surripit tenetur actione furti, & actione de tutelis & rationi. distra. Itæ actiones ex eodem delicto descendunt, & se hnt tamen vt excedentia, & excessa, ideo potest exigi vna post aliam. vt. ff. de tute. & ra. dist. l. 2. Aut plures actiones cõpetunt ex eodem facto non eadē cõsideratione, sed diuersis, verbi gratia, aliquis vulnerauit seruum meum in mei iniuria potest fieri sine damno & ecõtra, hic competit vna actio legis Aquiliæ, quia damnū datum est & actio iniuriarū competit, quia cõtumelia, & tunc si vna acta fuerit, non potest agi alia, nisi in quantum excedit alia. vt. ff. de act. & obl. l. qui seruū. & l. plura. & ista sunt vtra vbi plures actiones ex delicto pcedunt & vtraque est pœnalis. Si vtraque tamen actio est rei persecutoria refert, quia aut vtraque obligatio interponitur eo animo, vt quilibet habeat per se effectū, & ex vtraque agi valeat cū effectu, & tunc ex vtraque agi poterit cum effectu. vt. ff. de nouati. l. fundū. & no. gl. ff. de tabu. exhi. l. locū, §. cõdēnatio. in fin. Aut non interponitur, saltem eo animo seu ea intentione, vt ex vtraque agatur cū effectu, & tunc aut oes com-

Hen. Boich super Decret. O 3 petunt

petunt contra eundem, aut contra diuersos. Si contra eundem subdistinguitur. aut ex eodem facto: verbi gratia: comodati tibi rem meam, illam mihi furrupisti: duo mihi cōpetunt actiones contra te rei persecutorie, scilicet actio comodati, & conditio furtiua. In casu isto non agam vtraque. vt. ff. de acti. & obli. l. qui seruuum. i. responsio. & §. i. & 2. ff. loca. & conduc. l. si merces. §. culpa. & l. si vulneraueris. & ita potest intelligi. ff. de tabu. exhibe. l. locum. §. condemnatio. in fin. ibi & putem & c. Aut cōpetunt contra eundem ex diuersis factis, & tunc refert, aut vtraque competit ex causa lucratiua, aut vtraque ex causa onerosa. Aut vna ex causa lucratiua, & altera ex causa onerosa. Si vtraque; tunc ex causa lucratiua: tunc aut vtraque; ab initio & modo cōcurrunt in eandem personam: & tunc aut ex vna causa fuit primo consecutus non estimationem, sed ipsam rem: & tunc non fiet exactio ex altera. Sic intellige. ff. de solu. l. quoties. 2. Aut ex vna causa fuit primo consecutus estimationem: & tunc aut ambe cause procedunt ex dispositione diuersorum, & tunc poterit ex alia causa rem petere. vt inquit. de leg. §. si res aliena. Aut ambe cause procedunt ex dispositione vnus, vel duorum, quorum vnus personam alterius representat, & tunc si ex vna causa exegerit non poterit ex alia exigere. vt. ff. de leg. l. i. huiusmodi. §. i. Aut tunc vtraque ab initio cōcurrunt in diuersis personis: & tunc quilibet illarū personarum poterit rem exigere in solidū: & tunc iste in cuius personam insimul cōcurrunt, potest bis similiter exigere. ff. de acti. & obli. l. si quis Stichum. & ff. de le. l. i. si seruus legatus. §. i. & ita etiam potest intelligi dicitur. §. condemnatio. ver. & putem. Aut cōcurrunt in diuersis personis, quarū quilibet non poterat petere, nisi partem & tunc non fiet exactio, nisi semel vt. ff. de leg. l. i. l. si mihi & tibi. iuncta. l. si plurib. eo. ti. Si vtraque competit ex causa onerosa tunc poterit ex vtraque causa exigere, vt. ff. de acti. empti. & vendi. nō est nouū. Fallit in casu vbi per vnā solutionē factam nō interesset amplius creditoris: vel in damno non remaneret, vt patet in duobus reis debendi quorū alter soluit totum. vt. C. de duor. re. l. i. cum sua glo. & ff. de duor. reis. l. 3. §. si. & ff. de solu. l. qui hoīem. §. i. Si altera est lucratiua, & altera onerosa tunc potest ex vtraque peti. vt. ff. de acti. & obli. l. si quis Stichum. & l. si ex promissione. ¶ Sequitur, quā omnes actiones rei persecutorie competunt contra diuersos: & tunc subdistinguitur, aut oēs competunt ex eodem facto & tunc vnus soluendo alios liberat: verbi gratia: plures furrupunt rem meam, si cum vno fuerit actum, & soluerit alij liberatur. vt. ff. de dolo. l. si plures. & de condi. furti. l. i. & infinitis legibus. Aut oēs procedunt & cōpetunt ex diuersis factis: & tunc subdistinguitur, aut agit contra diuersos, quorū vnus habet causam ab alio, vt tutor vendit rem pupilli sine decreto alicui emptori, actio tutelę competit contra tutorem & rei vindicatio contra emptorem possidentem: Emptor a tutore habet causam & c. & tunc si fuerit cōsecutus ab vno rem; vel eius estimationem, non poterit agere contra alium. vt. ff. de re. eo. qui sunt tut. vel cura. l. illicite. Aut vnus nō habet causam ab alio & tunc refert, aut oēs procedunt, & cōpetunt ex causa lucratiua, aut tunc cōpetit, & procedit ex causa lucratiua & altera ex causa onerosa. Aut vtraque procedit & cōpetit ex causa onerosa. Si oēs competunt, & procedunt ex causa lucratiua: veluti vnus tenet mihi ex testamento & alius similiter tunc si ex vna causa, & ab vno cōsecutus fuero rem nō possum agere ex alia causa cōtra alium ad estimationem, secus si primo cōsecutus fuero extimationem ab vno. vt. ff. de acti. & obli. l. oēs debitores. in sti. de leg. §. si res alie. ff. de solu. l. quoties. & ff. de leg. 2. l. Meuius §. duorū. Si vna cōpetit, & procedit ex causa lucratiua, & altera ex causa onerosa, tunc ex vtraque; agi & exigi poterit cū effectu. vt. ff. de acti. & obli. l. si quis Stichum. & l. seq. & in §. alle. si res. in sti. de leg. Si vtraque procedit & cōpetit ex causa onerosa tunc refert, aut primo est actū ad interesse, quam ad rem: vt quia dolo desisti possidere rem meam, egi cōtra te & cōsecutus sum litis estimationē: & tunc nihilominus postea contra alium possessorem agere potero ad rem ipsam. Aut est actum ad rem ipsam contra possessorem & eam sum cōsecutus, & tunc nō possum agere ad litis estimationem cōtra te qui dolo desisti possidere. vt. ff. de pet. hære. l. nec nulla. Item si quis. & ff. de solu. l. Stichum. §. dolo. & ff. de tab. exhibe. l. locū. §. condemnatio. in fin. ibi alius & c. & ff. de solu. l. Stichum. §. si dolo. ¶ Sequitur, quā altera actio est rei persecutoria, & altera pœnalis, tunc refert, aut actio pœnalis ex conuentione tunc procedit, & in isto articulo dicit, vt dixi. §. de arbit. per tuas. & de hoc. ff. de pœtis. l. rescriptum. §. si pacto. & C. de pact. l. si pacto, quo pœnā. Aut illa actio pœnalis ex lege, procedit: tunc subdistinguitur. Aut pœnalis actio ab initio, & originaliter est pœnalis: vt actio furti, & conditio furtiua, vi bonorum raptorum &

tunc refert, aut cōpetunt contra eundem, & tunc vna nō tollit aliam. vt. ff. de acti. & obli. l. qui seruuum. §. i. & ff. de condi. furti. l. si pro fure. Aut cōpetunt contra diuersos: & tunc aut agēs rei persecutoria nō tenetur cedere aliam pœnalem, & tunc vna nō tollit aliam. arg. ff. de condi. furti. l. si pro fure. §. furti. Qui agens rei persecutoria tenetur cedere pœnā, & tunc vna tollit aliam: verbi gratia: si furtū mihi fuerit factū in caupona actione furti habeo cōtra furem. Item actionem in factū contra cauponem si cōtra cauponem agam, cedam sibi actionē furti cōtra furem vt. ff. nau. cau. stab. l. licet. §. possimus. Vel si comodauit tibi rem, & furrupiat, habeo actionem furti, & actionem comodati, si rei persecutoria egi, nō agam actionem pœnali. vt. ff. nau. cau. stab. l. idem. §. nouissime. C. de fur. l. manifestissimi. 2. Aut actio pœnalis non est ab initio pœnalis, sed accidentaliter ex postfacto, & tunc si actū fuerit vna, altera tollitur. vt. ff. qd met. cau. l. metū. §. sed licet. nam actio, qd metus causa nō est pœnalis ab initio, sed accidentaliter. vt. ff. quod me. cau. l. cum exceptione. §. satis clementer. ¶ Sequitur tertium membrū principale. scilicet quā altera actio est ciuili, & altera criminalis, tunc refert, aut procedunt seu cōpetunt ex diuersis factis, & tunc vna nō tollit aliam: quia separatorū separata debet esse ratio. C. de don. int. vir. & vxor. l. si maritus. Aut procedunt, seu cōpetunt ex eodem facto & tunc aut in primo iudicio fuit lata snia condemnatoria: & tunc non obstat exceptio in alio iudicio. sic dēt intelligi. C. qn ciui. actio pœnudi. crimi. l. vna. Aut fuit in primo iudicio lata snia absolutoria: & tunc subdistinguitur, aut absolutio facta est super facto, vt quia non sit crimen commissum, & tunc obstat exceptio rei iudicatę in alio iudicio pponēdo, quia res iudicata pro veritate accipitur. vt. ff. de sta. homi. l. ingenuum. & ff. de reg. iur. l. res iudicata. Et pro hoc videtur t casus in ratione. ff. de iureiur. l. si duo patroni. §. idem Iulianus. videtur etiā casus in terminis. C. ad l. Flauiam [alias & verius Fabiam] de pla. l. i. pro hoc etiam bene facit si bene iudicatur. ff. de aqua quo. & c. l. i. §. vlti. & per eandem viam facit. C. ad l. Cor. de Fal. l. si docueris. & ff. ad Turpil. l. aut priuati. §. xxx. Aut absolutio facta est super iure, vt quia iudex pronuntiat reum nō teneri forte, quia nō est contra eū crimen probatū, & tunc exceptio rei iudicatę in vno non obstat in alio vt. ff. de iureiur. l. si duo patroni. §. idem Iulianus. & in eo. ti. l. duob. §. si colonus. & istud respexit Iuriscōsul. dum dixit, qd pendente vno iudicio, nō potest agi alio: quia potest fieri snia super intentato, vt obstat exceptio rei iudicatę super intentato: nec illud potest esse nisi ferretur snia absolutoria super facto. vt. ff. vi bono. rap. l. 2. §. i. & ff. de pub. iudi. l. interdū. & hoc satis ostēditur licet obscure per Dy. j. de reg. iur. c. nullus pluribus. l. 6. Et licet ista vltima distinctio sit aliquantulū extra materiā subiectam: tūc quia est vtilis, & subtilis necnon cōis ad multas materias, hinc ipsam volui expedire. Et de ista materia vide, quod not. Innoc. j. de collusio. detegen. c. vlti. ¶ In glo. hic pater in fi. Si querās, vtrū proponens questionem spoliationis, & in ea succumbens possit eam iteri proponere, distinguitur. Aut eam t primo pposuit per modū exceptionis & in ea succubuit: & tunc nihilominus poterit eam pponere per modum actionis nec obstat exceptio rei iudicatę sibi agenti interdicto, vel alias per modū actionis. §. m. Io. Ber. Inno. Host. & Io. An. hic. Aut eam primo proposuit per modū interdicti t seu actionis & succubuit, & tunc non poterit de ea postea excipere: & si exciperet obstat sibi exceptio. vt. ff. de ijs qui no. infam. l. Lucius. §. m. Inn. & Host. hic. Et gratia huius ad euidenciam istius materie pleniorē posset queri, nunquid illud quod est exclusum per viam exceptionis, possit pponi postea & difcuti per viam actionis. Et videtur qd non: quia qd vna via denegatum est alia via t concedi non debet. ff. de transac. l. cū. 2. §. sed cum lis. ff. de tut. & cur. da ab ijs. l. scire oportet. §. si mater. §. de procur. c. tu. & j. de reg. iur. c. cum quid vna via. lib. 6. Item quia exceptio pœemptoria post sniam diffinitiuā proponi non potest, vt. C. sent. rescin. non possi. l. pœemptorias. j. de pœscr. auditis. & de fide instr. c. cum dilectus. In contrariū videtur ar. no. in ista gl. de questione spoliationis. Item iura eadem, qd denegatum vna via conceditur alia via, si non subit eadem ratio denegandi in secunda via, quā in prima. vt. §. de in integ. restit. corā. de iudi. examinata. & scripti in calleg. tu. In isto articulo sic distinguitur: quia t quæstionū seu exceptionū quedā sunt que perse nō stant, nisi quatenus respiciunt, seu cōcernunt principales actiones, sicut est exceptio pacti de nō petēdo, & pacti de nō agendo, & similes: & istę nō pnt possi diffinitiuā pponi, nec in modū exceptionis nec in modū actionis vt in d. l. pœemptorias. Alię sunt quōnes, seu exceptiones que perse stant nec cōcernunt de sui natura principales actiones. Et istarū quedam sunt que

que tendunt ad eundem finem, & ad eundem effectū propositæ: per modum, seu viam exceptionis, ad quem tendunt ppositæ per modum actionis: & e contra sicut est exceptio cōpensationis. Quædam t alie sunt que propositæ per modum seu viam actionis, & e contra, sicut est exceptio, seu quæstio spoliationis, vt patet hic in tex. & in glo. & j. eo. c. vlti. In primo casu exclusum per viam actionis nō potest proponi per viam exceptionis, & quæstio pposita per viam exceptionis, & reprobat non poterit decetero proponi per modum actionis, vt probatur ff. de neg. gest. l. si nautem. §. si quocunq; modo. & ff. de com pensat. l. quod in diem. §. i. & le. & no. j. de re iudi. c. cum inter monasterium. in gli. exponitur & c. In secundo vero casu t exclusum per viam exceptionis proponi potest per viam actionis, & quæstio pposita per viam exceptionis, & repulsa poterit nihilominus proponi, & difcuti per modū, seu viam actionis, vt hic. & ff. de euic. l. vendicatem. & in l. seq. & est notabile. & vide qd de hoc not. Arch. 6. q. 4. Olius in glo. per appellationē & c. Et nota, qd licet nō fuerit perita restitutio, si tñ t constet de expoliatione debet subsequi restitutio: & iudex debet cogere spoliatē vt rem cum effectu restituat. ad hoc. j. q. 4. quia presulatus. Et est ratio: quia constat spoliante mortaliter peccasse & in publicis, & enormibus criminibus quis cōpellitur ad penitentiam peragendam. 17. dist. nec licuit. 35. q. 8. in c. tuofum. 33. q. 2. c. i. & c. quicunq; vbi de hoc no. Ad idem. 34. q. 3. itaq; sed in hoc casu nō potest agi penitentia, nisi restituta re. 14. q. 6. si res. j. & hoc §. m. canonica æquitate quæ iuris rigori præfertur cum sit scripta. C. de iud. l. placuit. & hoc no. Arch. 2. q. 1. in primis. & c. i. vlti. & 7. q. 1. presentium. & 1. q. 4. quia præsulatus in quibus canonibus nō apparet, qd de electis petierit directē restitui: & tamen Papa mandat eum debere restitui secundū eum. ¶ In fin. tex. Si querās vtrum periturus sit infamis, distingue. aut querās, vtrū sit infamis infamia canonica, sicut & qualibet. 26. alter exiit in peccato mortali, t & dic, qd sic iure de preterito, siue de presenti, siue de futuro scienter, & ipote falsum asserendo, vel verum negando iure iuramentum sponte prestitum de dando vel faciendo violando; sed talis infamia per penitentiam aboletur vt leg. & not. 6. q. 1. c. illi qui. & c. infames. & not. C. off. in sum. sua de iureiur. §. quæritur an periturus. & Arch. 5. dist. si episcopus. & Gul. de Mōte Lau. extra de iureiur. c. vnico. super verbo respondit in clem. Aut querās, vtrum sit infamis infamia ciuili; & tunc t aut est simplex iuramentum, & tale nō irrogat infamiam, sed tñ solenne. 6. q. 1. infames. & no. Host. in sum. ti. de vo. & vot. §. qd. quot sunt species. sub. §. nunquid ergo valet votū. ver. solutio. Hug. Aut est iuramentum solenne: & tunc, antequā sit conuictus confessus vel condemnatus de periurio: aut post. Si ante, dic, qd non est infamis: quia talis infamia legalis regulariter non ipso facto, sed per sententiam irrogatur vt not. C. off. in §. alleg. quæritur an periturus. & Arch. in d. c. si archiepiscopus. Si postquā est conuictus: tunc aut querās, vtrum sit infamis infamia facti, & dic qd sic. vt. j. de testi. c. cum tu. & ita intelligit glo. ibi & c. Aut vtrum, sit infamis infamia iuris; & tunc aut t est cōuictus de periurio per modum exceptionis, vt quia repellitur a testimonio perhibendo tanquam periturus & tunc nō est infamis, vt hic in fin. & j. de excep. c. deniq; & ff. de ijs qui not. infam. l. Lucius. nec propter hoc debet repelli a promotione §. m. Bart. Brix. in q. j. alleg. Aut est cōuictus per modum actionis vel accusationis: & tunc aut est conuictus ciuiliiter: tunc non est infamis, vt not. Bart. Brix. in questione venereal, quæ incipit aliquis testis. & idem Hug. & Arch. in d. cap. si episcopus. & idem sententiū Tanc. & Ber. Aut est conuictus criminaliter: & tunc est infamis, vt. j. de iureiur. quærelā. cum ibi not. Dic tamen, qd periturus t quomodocunq; de periurio cōuictus repellitur a testimonio perhibendo. vt 22. q. 5. paruuli. j. de testi. c. scit. & c. testimonium. 30. & hic. & hoc teneas: Licet legitē distinguant dicentes, qd t in iuramento de preterito, vel de presenti periturus non est infamis: & sic intelligunt ff. de ijs qui not. infam. l. Lucius. vbi de hoc: sed tenetur de crimine stellationis vt. ff. de crimi. stello. l. 2. & vlti. Iuramento vero de futuro non est infamis: nisi venerit contra duo scilicet cōtra iuramentum, & contra pactio nem si quæ sit facta inter partes. vt. C. de transac. l. si quis maior. & C. de re. credi. l. iurifurandi. habebit tamen Deum vltorem, vt ibi. Rayn. vero in summa sua distinguit inter assertorium & promissorium iuramentum. Periturus in prima specie dicit non esse infamem, arg. huius; cap. in fin. & j. de excep. denique. & l. alleg. Lucius.

- 1 Præiudicialē quæstionē variē dicē.
- 2 Præiudiciū vis.
- 3 Ecclesiasticas causas ne tractet laicus.
- 4 Laicas causas qui tractet ecclesiasticus.

Vam. ¶ Si querās, quot modis dicitur, quæstio præiudicialis, & vtrum de causa ecclesiastica iudex laicus cognoscere possit, distingue, aut querās de primo, & tunc dic §. m. Io. Andr. hic præiudicialē dici quæstionē diuersis respectibus. t Primo, quo ad intentionem actoris, cui præiudicat, & eam perimit, & hoc modo præiudicialis est omnis peremptoria. Ista tñ præiudicat solum in diffinitione, per quam pbatam imponitur silentium ipsi actori, sed non præiudicat processui regulariter. §. c. 1. Fallit in casibus. j. de litis contest. c. 1. lib. 6. Secundo est præiudicialis respectu processus. f. quia primitus tractanda: & de ijs loquitur glo. hic. & hoc modo potest dici præiudicialis oīs emergens, de qua prius debet cognosci, & pñuntari. vt. §. co. c. 1. & hoc modo præiudicialis est interdum actio. vt. j. c. proxi. Alio modo dicitur quæstio præiudicialis, quo ad eligentem alteram de duabus, quæ cōpetere poterant per quod sibi facit præiudicium in reliqua. ff. de trib. quod in heredē. §. eligere. j. de postu. c. vnico. de elec. vt qui duas. lib. 6. Est etiam præiudicialis respectu iudicis, vel sup iurisdictionis: & de hac loquitur iste tex. præiudicat. 2. tenim quæstio natiuitatis, ne secularis iudex de ipsa cognoscat. Item, ne in principali pcedat, donec illa per iudicem ecclesiasticum fuerit diffinita, quæ cum occurreret corā iudice ecclesiastico: puta habente talem iurisdictionem vt dixi: vel quia de hoc excipitur cōtra electū, vel presentatum, confirmandū, vel consecrandum, benedicendū, vel ordinandū tunc esset vere peremptoria: & eo casu verum est dictum Inno. hic: quia nec præiudicat processui nec iurisdictioni, sed solum probata facit præiudiciū actori in sua petitione, quā perimit. Aut pueris de secundo principali & tunc dicunt Vin. & Io. An. hic referre inter causas, quæ t de sui natura sunt de foro ecclesiæ, vt spirituales matrimoniales, patronatus, & eas quæ solū ratione personarum possidentū sunt de ecclesiastico foro, vt causę possessionum clericorū proprie nec incidenter, nec per recouentionem possunt esse coram iudice laico, vt hic. secunda pnt, quod dic, vt dixi. §. de iudi. cap. decernimus. Si vero est quæstio t de foro seculari circumscripta causa sanguinis pot iudex ecclesiasticus incidere, & per recouentionem cognoscere: hic autē de successione nō cognouit Papa: quia nec etiam incidere fuit proposita corā eo, nec sequitur qd si legitimus est sibi hereditas debeatur. Potest. n. subesse aliud impedimentum, vel patris consuetudo per quod etiam satis placuit Vin. quod etiā incidenter iudex ecclesiasticus de successione non cognoscat. Ioan. Andr.

- 1 Agi in non spoliante non posse.
- 2 Excipi in non spoliante quando, an non, possit. et. 3.
- 4 Exceptio spoliationis quando non obstat executioni.
- 5 Spoliationem criminali, in tertium præiudicare.
- 6 Spoliatio criminali concurrenti præiudicat.
- 7 Spoliatio quando, cuius actioni præiudicialis.
- 8 Possessorium quando petitorium præiudicat.
- 9 Spoliationis concursus, quando forte dirimendus.
- 10 Spoliationes quando simul indicande.
- 11 Vm priorem quando consumat secunda.
- 12 Spoliationem obijci posse argenti pro rebus ecclesiæ.
- 13 Spoliationes diuersorum, mutuo obijci: eorundem secus. 14.
- 15 Recuperans statim non spoliatur.

Vper spoliatione. ¶ Ad euidenciam istius materie qd est subtilis intricata, dubia, & confusa. Si querās quando quæstio spoliationis possit proponi, & quā proposita præiudicat alteri quæstioni, distingue. Aut querās quado quæstio spoliationis vna, cum alia quæstione vtrum petitorium & possessionum possint insimul intentari. de quo dicam. j. de cau. poss. & proprie. cum dilectus. & de hoc per Gul. de Monte Lau. extra de cau. poss. & proprie. c. vnico. in clem. Aut querās, quando quæstio spoliationis concurrat cum alia quæstione, & pponitur a diuersis, & tunc refert: quia aut querās de spoliatione alia, quam illa que facta est incontinenti per spoliatū de eadem re, & de qua prius fuerat spoliatus, aut de illa spoliatione, quæ facta est incontinenti per spoliatum de eadem re, de qua prius fuerat spoliatus. in primo casu Hen. Boich super Decret O 4 refert.

alternatiua praestationis. Aut ergo quaeris de alternatiua offerre
 tis posita in fauorem illius cui offertur, & tunc est electio cre-
 ditoris. i. illius cui offer. ur. arg. ff. de leg. j. l. plane. j. §. penul. ff.
 qui. mo. pign. vel hypo. fol. l. i. §. p. e. & de hoc leg. & no. per
 Car. j. de re script. c. cum in multis. & de praeben. cap. mandato.
 2. respon. li. 6. Aut de alternatiua ordinis, & in tali non est ele-
 ctio debitoris, sed ordo est seruandus. vt in d. c. mandato. j. re-
 spon. li. 6. pro hoc. ff. de leg. 2. l. cum pater. §. pen. Aut quaeris de
 alternatiua praestationis, & tunc aut est actum expresse cuius
 sit electio & tunc illud quod actum est seruabitur, & illius erit
 electio cuius vt sic est actum. vt ff. de pos. l. j. §. si cum venerit
 & j. de pos. bona fides. Aut non est actum expresse, & tunc aut
 verbum facti executiui appositum in promissione, vel datio-
 ne seu dispositione refertur ad personam debitorum, seu obli-
 gati. Aut ad personam creditorum, seu illius cui obligatio qua-
 ritur. aut est dubium ad cuius personam referatur. In primo ca-
 su. l. qn. refertur ad personam debitoris & seu obligati tunc in-
 distincte debitoris seu obligati est electio, siue in contractibus
 vt si dicam promitto quod dabo tibi Stichum aut Pamphilum,
 ibi verbum dabo, quod est facti executiui refertur ad me de-
 bitorem. ff. de iure do. l. plerunq; de eo quod cer. lo. l. non vt
 que. §. qui stichum. & in sti. de actio. §. praeterea. & hic siue in vt
 timis voluntatibus vt si testator dicat, haeres mi, dato Titio Sti-
 chum aut Pamphilum, vbi verbum dato, quod est verbum facti
 executiui refertur ad personam haeredis. sic intelligitur. ff.
 de leg. 2. l. relictum. §. vlti. In secundo casu. qn. verbum facti,
 executiui refertur ad personam creditorum, seu illius cui obli-
 gatio quaeritur indistincte electio est creditorum, siue in vlti-
 mis volu ntatibus, vt si testator dicat Titio accipio Stichum aut
 Pamphilum, vendicato Stichum aut Pamphilum, vt est expres-
 sum. ff. de leg. 1. l. plane. j. §. pen. siue in contractibus inter viuos
 in quibus licet non sit lex expressa est tamen bonum arg. ff. de
 verb. obliga. l. si sic stipulatus fuero per te non fieri. In tertio ve-
 ro casu, quando dubium est ad cuius personam referatur, distin-
 guitur inter vltimas voluntates & contractus, nam in vltimis
 voluntatibus electio est creditorum. vt ff. de leg. 2. l. uicio. Sed
 in contractibus electio est debitorum. vt ff. de iure do. l. plerun-
 que, & hic & §. de re script. inter caeteras. & j. de reg. iur. c. in
 alternatiuis. lib. 6. §. Et est ratio, quare fecus in vltimis volunta-
 tibus, & contractibus inter viuos, quia in vltimis voluntatib.
 plenior fit interpretatio. vt ff. de regul. iur. l. in testamentis. Et
 istam distinctionem a ver. aut quaeris de alternatiua praestati-
 nis, & c. vq; ad finem ponunt in effectu Pet. de Bel. perti. ff. de
 lega. 2. l. alleg. Lucio. & Institui. de actio. §. si quis agens & Cin.
 in l. alleg. cum quidam. C. de verb. signifi. praemissa intellige, in
 obligati one alternatiua seu distinctiua. Sed si quaeris de obli-
 gatione generis vtrum electio sit debitorum, vide quod dicit,
 j. de testa. cap. indicante.

De causa possessionis & proprietatis. Rubrica:

Vceptis. ¶ Si quaeris, vtrum causa possessio-
 nis, & proprietatis debeant coram
 eiusdem iudicibus tractari, distingue vt dixi. §. de iu-
 dicijs. c. fi.

- 1 Petitorio suspensio causa non conclusa ad possessorium recip. re-
 curri posse.
- 2 Possidenti rem vendicare licere.
- 3 Petitorio suspensio ad possessio. non reddit contrarius.
- 4 Cl. causa explicari.
- 5 Possessorio suspensio rem peti, quatenus accipiendum.
- 6 Petitorio sententia quando, an non obfit possessio.
- 7 Petitorium & possessorium liquida simul pronuntiabilia.
- 8 Petitorium & possessorium liquida simul pronuntiare posse. vti
 litas.
- 9 Petitorium quando actori in expensis damnato adiudicandum.
- 10 Proprietatem probans reus quando possessionem non readat.
- 11 Probare reo, pro eo pronuntiandum.
- 12 Possessio quando & cui adiudicanda pendente petitorio.
- 13 Petitorio probato, possessio tradenda.
- 14 Actore non probante reus absolueudus.
- 15 Possessorium amittens rem vendicet.
- 16 Spoliatus, proprietate non probata, non restituendus.
- 17 Spoliator, quando in spoliatum agat.
- 18 Petitorio petente, per appellationem an retardetur executio pos-
 sessorij. & 19.

Astoralis. ¶ Si quaeris vtrum & quando ali-
 quis possit recurrere, vel redire
 de petitorio ad possessorium vel contra, distingue,
 aut vult de petitorio recurrere vel redire ad possessio-
 rium. Aut e contra de possessorio ad petitorium. In primo ca-
 su refert. Aut vult recurrere, vel redire ad interdicitum posses-
 sionis adipiscendae, vel recuperandae. Aut vult recurrere vel re-
 dire ad interdicitum retinendae, si ad interdicitum adipiscendae
 vel recuperandae refert. Aut antequam sit in causa petitorij co-
 clusum, aut post. Si ante, tunc potest suspensio petitorij qua
 docunq; antequam sit conclusum in causa recurrere ad pos-
 sessorium vt hic & infra de testibus. significauerunt. te. ff. de
 vi & vi arma. l. cum fundum. §. si. nam quodlibet horum pos-
 sessorium, & rei vindicatio contra possidentem competere,
 possunt. arg. §. de iudic. c. examinata. fm Ber. & Host. hic. Aut
 post & tunc non potest, vt hic in §. si vero. Fallit in casu vbi iu-
 dex ex iusta causa hoc videret expedire, vt in exemplis posi-
 titis hic in fi. ver. nisi iudex. & de hoc vide per Host. in sum. cod.
 tit. §. an quaestio. sub. §. ijs igitur. ver. sed si eadem & c. & in spe-
 cu. titu. de re. & conclu. §. j. ver. & scias. Si vult redire ad interdi-
 ctum retinendae, tunc non potest nec e contra de possessorio,
 retinendae ad petitorium, quia sibi met est effect contrarius secun-
 dum Ber. hic in glo. ad intelligentiam & idem Ioan. Innocen.
 Vinc. Phi. & Gof. hic & cum eis concor. Host. in sum. in §. alle-
 gaan quaestio. ver. sed si eadem pars. Sed Io. de Deo contradi-
 cens, quod est reperire, casum, in quo possum agere rei vindi-
 catione, & interdicitio retinendae possessionis. (vt vobis, vt vti
 possidetis, nec ero mihi contrarius vt contra commodatariu
 nolentem mihi rem per me sibi commodatam restituere. &
 haec snia approbatur per Accur. ff. de acqui. pos. l. naturaliter.
 §. nihil. glo. fi. & per Pet. de Sam. & Abb. j. c. proxi. & per spec.
 tit. de peti. & pos. §. j. ver. fed nunquid potest simul, & c. & ista
 sniam approbat Archid. 3. q. j. c. 2. §. fed notandum. super ver-
 bo naturalem. vbi de hoc. & Ioan. An. hic dicens, q; is qui pos-
 sidet ciuilliter, & naturaliter potest vendicare rem ratione de-
 tentionis, quam alius habet. ff. de rei vend. l. officium. & etiam
 possessorio poterit agere ne in sua ciuili & naturali possessione
 turbetur & haec nulla contrarietas. Item is, qui possidet natura-
 liter tm potest proponere petitorium ratione ciuilis possessio-
 nis, quae poenes alium est cum contra ciuilliter possidentem de-
 tur reuendicatio, vt not. ff. de rei vendi. in rub. & proponere,
 possessorium retinendae, ratione naturalis, in qua turbatur fm
 Io. And. procedit ergo solum tunc contrarietas, quando is, qui
 concedit alias contendit se naturaliter possidere & detinere,
 vult agere possessorio retinendae, & petitorio. hoc idem not.
 Cy. C. de rei uendi. l. ordinarij. Dicit ergo, aut rediens ad pos-
 sessorium, & eum intentans esset sibi contrarius, vt quia do-
 minium vna cum possessione detinet & tunc non potest re-
 dire ad possessorium nisi prius in totum renuntiet petitorio,
 & idem contra. & idem e contra. Si de possessorio vellet redire
 ad petitorium ita intellige opi. Ber. & aliorum hic. Aut non ef-
 fet sibi contrarius, vt quia agit contra commodatarium, vel
 depositarium ad rem commodatam vel depositam per eum,
 cuius possessionem, & dñum retinet vt ff. de commoda. l. rei co-
 modate. & tunc potest redire ad possessorium suspensio peti-
 torio, vel etiam non suspensio ita intellige opi. Archi. & sequa-
 cium vbi §. Si quaeris, vtrum de possessorio possit redire ad peti-
 torium tunc dicit Ber. hic in gl. ad intelligentium. ver. & eco-
 uerso de possessorio. & c. q; si indistincte idem Spec. tit. de ad-
 uocato §. consequenter. ver. si. cautus etiam sit. Sed Ioan. Andr.
 hic dicit, q; de hoc iam vidit dubitari & videtur hodie per cle-
 men. teo. tit. causa dicendum contrarium, cum dicatur ibi spe-
 ciale in odium spoliantis, quod de petitorio transitur ad pos-
 sessorium remittens ad id quod not. ibi in glo. per hoc patet,
 vbi dicit quod haec glo. Ber. reprobari videtur per illum text.
 si. n. hoc speciale inducatur in odium spoliantis, quod suspen-
 so petitorio transitur ad possessorium, ergo hoc non licebit,
 in casu conuerso. sed glo. ista potest defendi. dupliciter, primo
 quia non dicit, quod suspensio possessorio redeatur ad petito-
 rium, sed q; quod possessorio inchoato reditur ad petitorium,
 quod potest intelligi renunciato priori iudicio. Item volens
 dicere, quod suspendi possit possessorium dicit illud, quod ibi
 statuitur speciale in causa appellationis secundum Ioan. And.
 ibi. Dic ergo, quod rei ert. Aut quaeris nunquid possit hoc fa-
 cere, renunciato prius in totum possessorio prius intentato, &
 dic, quod sic. Aut eo tm suspensio, & dic quod non sic intellige
 quod not. Host. in ver. alleg. sed si eadem pars. Aut eo durante
 & sic vtranque simul intentare, & dic, vt dicam. j. capit. proxi.
 Aut

Aut quaeris, vtrum causa decisa in vno potest recurr ad aliud
 & dic, quod sic vt hic & in §. si vero. & §. de elect. quarelam. j.
 de dona. pastoralis. C. si a non compe. iudi. l. si de proprietate &
 sic potest intelligi. ff. de acqui. pos. l. naturaliter. §. nihil. C. quo-
 rum. bo. l. vti. nisi vtrunq; deductum sit in iudicium ab ini-
 tio; quia tunc fecus, cum totum ius fuim deduxerit in iudiciu
 fm Host. in ver. alleg. sed si eadem pars. & Ber. hic in glo. si ali-
 quis. Quod verum fm Dyn. j. de reg. iur. ca. qui ad agendum.
 li. 6. quando est tale possessorium, quod non excluditur per ex-
 ceptionem dominij, vt est possessorium recuperandae. vt j. tit.
 6. proxi. cap. in literis. Si vero esset tale interdicitum, quod ex-
 cluderetur per exceptionem dominij, vt est possessorium adi-
 piscendae, & retinendae, tunc sententia lata in petitorio nocet
 in possessorio. ita intellige, quod nota. ff. de interd. l. 2. §. quae-
 dam. Et vtrum agenti possessorio possit opponi exceptio domi-
 nij, vide j. de institui. c. cum venissent. vbi de hoc dicam.
 ¶ Ad declarationem glo. super verbo pendente. Si quaeris vtrum
 in petitorio, & possessorio insimul intentatis sit pronuncian-
 dum & qualiter, distingue. Aut neutrum eorum per alterum,
 suspenditur, sed in vtroque proceditur. Aut vnu eorum, puta,
 petitorium per alterum puta possessoriu suspenditur. Si neut-
 rum eorum per alterum suspenditur, sed in vtroque proceditur.
 tunc aut liquet, de vtroque, §. de possessione. & de proprietate,
 aut de altero tm, aut de neutro. Si de vtroque; liquet, tunc aut li-
 quet de vtroque; pro vna parte tm. Aut liquet de vno pro vno,
 & de alio pro alio. Si de vtroque; pro vno tm. v. g. agebam con-
 tra te possessorio & petitorio probauit super, vtroque tunc in
 dex super vtroque pronuntiabit; quia de qua re & c. ff. de iudic.
 l. de qua re. Idem si vtroque; liquet pro reo; quia super, vtroque
 absoluitur. siue liqueat quia probat de iure suo, siue non proba-
 uerit actor. §. c. 2. in fin. Nec obstat, si dicatur pro nihilo pro-
 nuntiabit de possessione, ex quo constat de proprietate, quia
 possessio debet sequi proprietatem vt ff. de publicia. l. penult.
 & vlti. & j. c. proxi. quia verum est, quantum ad effectum, na
 sufficit pronuntiare de proprietate ad hoc, vt compellatur re-
 stituere possessionem. sed propter expensas expediri pronun-
 tiare de, & super vtroque; vt ff. de rei ven. l. vti que, quia victus vi-
 ctori. & c. C. de iudi. l. properandum. §. si autem alterutra. de
 episcop. & clem. auth. generaliter. in auth. de iudi. §. oportet. col-
 lum. 6. 2. q. j. in primis. §. de maio & obed. c. fi. j. de do. & cont.
 c. finem, & de poenis. c. calumniam. & etiam propter fructus,
 qui in possessorio recuperandae debentur a tempore deiectionis
 nis, habita ratione percipiendorum. j. titu. j. grauis. ff. de vi, &
 vi arm. l. j. §. ex die. qui respectu petitorij non venient. vt not.
 in d. c. c. grauis. Si liquet de vno pro vno, & de alio pro alio, tunc
 refert. Aut liquet de petitorio pro actore, & de possessorio p
 reo. Aut e contra liquet de petitorio pro reo, & de possessorio p
 actore. In primo casu, qn. liquet de petitorio pro actore,
 & de possessorio pro reo tunc iudex pronuntiabit pro actore
 super petitorio, & aliter, quia praecipiebatur rem actori restitui,
 ex quo liquet, quod sua est. ff. de publicia. l. penul. & vlt. & nihilo-
 minus pronuntiabit super possessorio, non vt possessio ad
 reum perueniat sed vt actor teneatur sibi ad expensas sup pos-
 sessorio. vt in d. l. vti que. In secundo casu, qn. e contra de posses-
 sio liquet pro actore, & de proprietate pro reo tunc pro acto-
 re pronuntiatur super possessorio ad finem illum, vt sciat, quod
 quis teneatur ad expensas & ad fructus. vt in l. alleg. vti que; & j.
 de testi. significauerunt. in glo. fi. Sed si quaeratur vtrum posses-
 sio restituatur actori refert. Aut liquet in petitorio pro reo,
 quia reus se probauit dñm. Aut quia actor non probauit se do-
 minum. Si primo modo tunc pro reo pronuntiabitur, & ipse
 reus tunc actori possessionem non tenetur restituere; quia do-
 lo petit & c. ff. de excep. do. l. dolo. petit. j. de reg. iur. c. dolo pe-
 tit. lib. 6. & ita intellige, quod legi. & not. §. eo. tit. c. cum eccle-
 sia sutrina. Si secundo modo scilicet quando liquet pro reo. qd
 actor non probauit intentionem, tunc nihil istud reo tribuit,
 sed solum releuat eum a condemnatione in petitorio, & pronun-
 tiabitur pro ipso reo, non quod res sit sua, sed vt sciatur qd
 teneatur in expensis. arg. l. praesalleg. vti que; & ff. de except. rei iu-
 di. l. ex sextante. §. Latinus; ¶ si quaeris in secundum ebro prin-
 cipali. f. quando liquet de altero tm, tunc refert, Aut liquet de
 possessorio tm. Aut de petitorio tm. Si de possessorio tm, tunc
 aut pro actore qui probauit possessionem suam, & tunc dico,
 q; iudex condemnabit reum & praecipiet ei, q; actori rem re-
 stituat pendente iudicio isto in petitorio, quod tamen per hoc
 non annullabitur; quia multa impediunt contrahenda. & c. ff.
 de ijs qui sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso. & ff. de rei vendi.
 l. si post acceptum. & ideo petitorium adhuc intentabitur vt ap-
 paret an pronuncietur pro actore vt si sit remaneat sibi res, si
 non, tunc reo tenebitur ad expensas. Aut liquet de possessorio
 pro reo, & tunc pro reo pronuntiabitur. vt in l. de qua re,
 sed nihilominus pendebit petitorium & agatur in eo. vti in di-
 ctis legibus penul. & vlti. ff. de publi. Sed de petitorio tantum,
 liquet tunc tunc pro actore, & tunc iudex, qui rem esse suam,
 pronuntiat, praecipiet possessionem sibi restitui. vt in dict. s
 ll. penulti. & vlti. ff. de publi. tamen licet pronuntiet rem suam,
 adhuc de possessorio cognoscat non, vt restituatur res, sed vt
 appareat quis ad expensas teneatur. ar. d. l. vti que. & ff. de iudi.
 folui. l. si feruus. Aut liquet de petitorio, & tunc aut solum pro
 reo liquet, quia actor non probauit, & tunc parum prodest, si-
 bi quia absolueretur, & sententia sibi conseruat retentionem.
 vt in sti. de interd. §. commodum. Aut liquet pro reo, quia fo-
 nus probandi sibi assumpsit & probauit & tunc pro reo pro-
 nunciabitur & erit effectus, quia quantumcunque constet, p
 actore de possessione non restituatur actori, sed remanebit
 penes reum. ff. de rei vendi. l. is qui. & ff. de publici. l. penul. &
 vlti. si de neutro liquet in vtroque fiet absolutio: quia, actore,
 non probante & c. C. de eden. l. qui accusare. j. de probatio. ex
 literis. Hanc distinctionem ponit Io. And. in effectu hucusq;
 quam furatus est Cin. de interd. l. qui interd. §. i.
 ¶ sequitur, quando vnum iudicium puta petitorium, per al-
 terum puta possessorium suspenditur, & tunc aut agens pos-
 sessorio suspendit petitorium a se intentatum, iuxta formam
 istius. c. Aut suspendit petitorium ab aduersario intentatum.
 In primo casu refert, aut talis suspendens petitoriu, & agens
 possessorio succumbit in possessione per eum intentato, &
 tunc reuertitur ad petitorium fm Ber. & Host. hic. Aut obti-
 net in possessorio, & tunc Ber. dicit, q; fiet de petitorio pro-
 ut legitur. §. c. 2. in fin. de testi. significauerunt. Inno. vero dicit,
 q; spoliato restituito potest petere spoliator, q; in petitorio, de
 quo actum est procedatur reo, cum spoliatori incumbat p-
 batio. ar. eorum quae leg. & no. §. vt li. non contesti. cap. qm fre-
 quenter. §. in alijs. Host. vero dicit sic. Tu dic impossibile esse
 pronuntiare super petitorio intentato possessione restituta,
 & spoliato de proprietate nihil probante. Nam aut dicit in dex
 adiudicamus tibi spoliato rem talem, quam vendicasti, & hoc
 fieri non potest cum de proprietate nihil probauerit. Aut di-
 cet, absoluius te ab impetitione spoliatoris, qui de proprie-
 tate nihil probauit & hoc non potest fieri, quia spoliator nihil
 ab eo petijt, sed fuit ab eo conuentus, & ideo, propter impos-
 sibilitatem pronuntiandi cessant partes iudicis in petitorio;
 primo proposito, & in hoc videtur concordare Innoc. §. de li.
 contesti. c. vnico. §. j. & j. de proba. licet. Potest tm spoliator co-
 tra spoliatum restitutum de proprietate agere, & audietur ni-
 si exceptio violentiae, per quam a iure suo cadere debeat, sibi
 obtulerit. Si tm nihil probauerit spoliatus absoluetur. In sti. de
 interd. §. commodum fm Host. cuius opinio mihi placet,
 si agens possessorio suspendit petitorium ab aduersario inte-
 ratum, quod in causa beneficii locum habet. vt extra eod. tit.
 c. vnico. in cle. Et tunc, siue agens possessorio obtineat in eo,
 siue succumbat eo finito conuenienter ad expensum recur-
 retur vt ibi legi. & no. Et vide, quod no. Host. j. de capel. mo.
 c. dilectus. in glo. sua, sed hoc quomodo & frequentibus.
 ¶ si quaeris vbi liquet pro actore super vtroque, tam posses-
 sio, quam petitorio & appelletur super petitorio tm modo
 nunquid pendente appellatione super petitorio deferatur exe-
 cutio in possessorio, distingue. Aut illud possessorium erat re-
 cuperandae possessionis, & tunc no impeditur executio eius.
 Ita intellige l. C. de transacti. si ex falsis. maxime, quia obiectus
 dominij non impedit illud possessorium. vi. C. de praescri. 30.
 vel 40. ann. l. si quis emptio. §. pen. & j. tit. proxi. c. solite.
 Aut erat possessorium retinendae vel adipiscendae, & tunc aut
 statim paratus est ille qui appellauit docere de iure suo aut no.
 si statim est paratus docere de iure suo impeditur executio,
 argu. j. ca. proxi. sed contrarium vtriusque exceptio ista de dolo
 & c. est peremptoria, quae regulariter post sniam non potest
 opponi, vnde vtriusque, quod non sit retardanda executio. Sed respon-
 deo, q; speciale est in ista exceptione compensationis. vt C. de
 compensa. l. si ex causa, aut non est paratus statim docere. de
 iure suo, & tunc non differtur executio in possessio. quo ad
 hoc nihil habent commune. ff. de acqu. pos. naturaliter. §. nihil
 Sed pone q; agebam contra te petitorio & possessorio simul,
 lata est snia pro me in possessorio & pro te in petitorio, appel-
 laui a snia lata contra me, tu vero non appellasti a snia lata con-
 tra te, & pro me, nunquid pendente appella. super petitorio,
 differtur executio in possessorio & distingue. vt prius. Aut il-
 lud

19 Iudt possessorem erat recuperandæ possessionis, & tunc non differtur executio eius per iura alleg. Aut est possessoriu retinendæ, vel adpiscendæ & tunc distinguitur, vt distinguit Gul. in Spec. tit. de sent. execu. §. j. ver. sed pone agebam, vbi dicit Am Gof. qd si fua fuerit lata super petitorio pro aduersario meo id, quia non probauit me dnm p riam illa, actore non probante &c. & talis fua super possessorio non tribuit sibi ius, vnde potest fua super possessorio pro me lata executioni mandari, quia non sequitur absolutus est: quia non probauit, ergo est sua arg. s. de resc. olim ex literis. ad si. Si vero, quia dnm se pbauit, non est exequenda, quia ex quo pronuntiatu est re esse suam, per consequens pronuntiatum est eam non esse meam, ff. de procu. l. Pōponius. §. sed & is bene. obstat mihi exceptio doli, quia peto, qd restitutus sum. ff. de excep. doli. dolo. & in hoc casu loquitur. j. c. proxi. & ista distinctio probatur. ff. de iureiuran. l. sed & si possessori. j. respon. & s. eod. cap. cum ecclesia in fin. secundum eum.

- 1 Libellum varie accipi. §. 2. & 3.
- 2 Petitorium & pos. adipi. cumulari posse. §. 6.
- 3 Possessorium & petitiō. non cumulat contrariis.
- 4 Possessorium retin. cum petitorio, non concurrere.
- 5 Petitorium & detentio simul proponi posse.
- 6 Reus in proprietate, quando prius audiendus.
- 7 Reconuentionis in posse, quando locus sit.
- 8 Possessorium & petitorium quando simul tractanda.
- 9 Petitorium suspendi quis recte postulet.
- 10 Diuersa simul proponi posse.
- 11 l. ordinarij sensus.

Vnde dilectus. ¶ Si quæras vtrum petitorum & possessorum possint in simul intentari. in eodē libello, distingue, & aduerte qd ista verba in eodē libello possunt intelligi altero de tribus modis. ¶ Vno modo in eodē libello. i. in eadē charta. & tunc fatua est qd, quia tunc libellus non esset vnus, imo plures: quia tot sunt libelli, quot sūt petitiones. vt ar. ff. de verb. obli. l. scire debemus. & plures res. possunt vno iudicio comprehendī, ff. fami. c. r. l. h. heredes. §. de pluribus. vnde diuersitas, seu identitas chartæ nō reddit diuersitatem, seu identitatem libelli. ¶ Secundo non potest intelligi in eodē libello simul. i. vt terminato iudicio possessorio agatur petitorio & Am hæc nō est dubia. vt c. qui accus. non pos. l. neganda. §. de elect. c. quærela. §. de iudic. c. vit. & s. c. prox. & j. c. proxi. & c. si. &c. ¶ Tertio potest intelligi in eodē libello. i. vt vnusq; possit simul intentari ita, vt super vtroq; pcedatur simul ita, quod statim, dato libello in possessorio possit postea statim dari in petitorio, vel etiam eodem tpe, vt fuit factum. j. de capel. mo. dilectus & s. eo. c. j. & 2. & hic. & in isto tertio modo intellige procedere dubitacionis. distingue ergo aut petitorium, & possessoriū intentantur ab vno & eodem. Aut a diuersis. In primo casu, refert, ut intentantur super diuersis rebus, & hoc facere potest, sic intelligitur Am vnū intellectū. j. de capel. mona. c. 2. Aut intentantur super eadē re, & tunc aut natura actionis quam proponit actor talis est quod non excludit dnm. ipsius rei nec negat quin dñum possit esse apud reū, vt est petitiō hereditatis, in qua non aseritur hereditas esse do minum sed rem fuisse in hereditate tpe mortis illius cui successit, & tunc tale petitorium & possessoriū adipiscendæ simul intentari possunt. ff. quo. lega. l. j. §. qd aut. Aut actor præsupponit sibi totaliter dñum & tunc refert: quia aut est sibi contrarius proponendo ambo, vt si intentent saluianū interdictū per quod dicit sibi bona obligata, & tunc rei vendicationē intenter, per quam aserit propria, & res sua sibi obligata esse nō potest, cū res sua nemini feruiat, & tunc nō potest simul intentari, quia esset sibi contrarius. j. de appel. sollicitudinē. Aut non eēt sibi contrarius & tunc aut quæris vtrum possessoriū adipiscendæ, vel recuperandæ possit simul cū petitorio intentari & dic. qd sic, vt probatur de primo hic. ff. quo. lega. l. j. & ff. quo. bo. no. l. j. & de secundo. §. e. cum ecclesia & c. cum super. & hic. & ff. de vi & vi. ar. l. cum fundum. & j. de capel. mo. dilectus. Aut quæris, vtrum possessoriū retinendæ possit simul cū petitorio intentari, & tunc aut intentans ipse possessoriū vna cum possessione detinet, & tunc non potest intentari cum possidenti, & detinenti non detur rei vendicatio. vt no. §. de iud. exami. nata. & ita intellige quod no. Inn. §. e. c. 2. in gl. 2. in ver. secus si retinendæ & c. Aut intentans possessoriū solum possidet, sed non detinet, & tunc poterunt in simul intentari, vt in re

deposita, & comodata. ff. comodati. l. rei comodata. & ff. de rei vendi. l. officiu. Pro hoc. ff. de acq. pos. l. natu. rali. §. nihil. & ita intelligit Odof. i. stud. c. & Pet. de Samp. & Abba. post eum. idem Spe. rub. de peti. & pos. §. j. ver. sed nunquid potest simul & Archi. 3. q. 1. cap. 2. §. sed notandum. super verbo naturale, ita etiam intelligit Abb. cap. dilectus. j. de capel. mona. vt ibi not. in glo. sua magna, licet Ber. Ioann. Vincenc. Phi. Gof. & Innoc. dicant indistincte. §. cap. proxi. quod non possint in simul intentari vt ibi dixit. In secundo casu principali. s. quando intentantur a diuersis, distingue, aut intentantur super diuersis, & hoc fieri potest, præterquam in casu c. super spoliatione, aut super eadē re, & tunc aut actor originalis, primo intentat possessoriū, & reus petitorium. Aut econtra si actor originalis primo intentat petitorium, & reus possessoriū. In primo casu refert. Aut actor intentat interdictū, adipiscendæ possessionis. Aut interdictū recuperandæ, aut interdictum retinendæ. Si interdictum adipiscendæ refert. Aut reus reconueniens ide proprietate, habet probationes incontinenti paratas, & tunc prius auditur quam actor, vt ff. ad exhiben. l. 3. §. ibidem. quia dolo petit, qui petit quod restitutus est, vt j. de regul. iur. c. dolo petit lib. 6. ff. de excep. doli. dolo facit. Aut non habet probatiōes incontinenti paratas, & tunc in simul tractantur, vt not. j. de restitu. spoliato. c. j. & facit C. de edic. di. Adria. tolle. l. 2. Si actor intentat interdictum recuperandæ, tunc reus non reconueniet de proprietate. vt j. tit. j. cap. j. & 2. & c. in literis. & c. item cum quis & cap. ex conuersione. sic intellige. ff. de iudi. l. de vi. & ff. ad leg. Jul. de vi publi. l. qui cetu. §. si de vi. & C. de ap. l. j. quia quæstio spoliationis in hoc priuilegiata est & c. vt s. de ordi. cog. cap. fin. pro hoc est facit C. de præcrip. 3. o. vel 4. o. ann. l. si quis emptiois titulo. §. penul. nisi hoc fiat de voluntate ipsius actoris. vt j. tit. 1. cap. j. Si actor intentat interdictum retinendæ, tunc potest sustineri, quod potest reconueniri de proprietate per tex. j. tit. proxi. c. audita. & de proba. c. licet. & ita intelligit Ab. i. stud. cap. secundum primam opinionem quam ponit hic, licet Innoc. contrarium innuere videatur. §. e. titu. q. 2. in 2. gl. ver. idem est si a diuersis & c. In secundo casu, quædo actor originalis primo intentat petitorium, & reus possessoriū: tunc aut reus intentat possessoriū per modum reconuentionis ante litis contestationem vel in ipsa litis contest. vel in contestatione post, & tunc ambæ causæ sunt mutue petitiones & vicissim sunt tractandæ & etiam terminandæ vt s. de ordi. cogni. ca. cum dilectus. §. nos autem. ver. quanquam. Aut ex interuallo post litis contestationem, & sic nō per modum reconuentionis, sed per modum simplicis couentionis, & tunc quantum ad beneficium reconuentionis diuersi sunt iudicia, nec vnus per alium retardatur vt in c. alleg. cum dilectus. §. nos autem. Am Hosti. ibi. In casu tamen recuperandæ possidetur reus ante conclusionem petere vt petitorium cōtra eum intentatum suspendatur, & in possessorio recuperandæ per eum nouiter intentato super eadem re penitus procedatur, vt extra de cau. pos. & proprie. ca. vnico. in cle. vbi Gull. de monte lau. ponit in effectu pro maiori parte istam distinctionem. & Host. in summa e. tit. §. an quæstio. ver. ijs igitur præmissis. licet Pe. de bel. per. dicit indistincte qd omne possessoriū possit cum petitorio intentari. Et hoc probat primo sic. Quotiescunq; ad vnum & idem competunt plures actiones tunc debet actor eligere tunc quoties, competunt ad diuersa possunt simul intentari nec compellit eligere. sed hic tōpetunt ad diuersa cum aliud sit possessio, & aliud ipsa res. vt ff. vt possi. l. si duo. §. si. ergo. & c. ff. de reg. iur. l. nemo ex ijs. §. quoties. Item quoties lata sententia in vno iudicio obstat exceptio in alio talia duo iudicia nō possunt in simul intentari. vt ff. de excep. l. fundi. & l. fundi. sed lata sententia in possessorio nō obstat in petitorio ergo & c. ff. de except. rei iud. l. & an eadem. §. j. Præterea sicut possessoriū ordinatur ad petitorium, ita actio ad exhibendū ordinatur ad rei vendicationem. vt ff. de acq. pos. l. j. Sed actio ad exhibendum potest simul cum rei vendic. intentari. vt ff. ad exhiben. l. gemina. ergo & c. Præterea lex est expressa Am eum. C. de rei vendica. l. ordinarij. t vbi prohibetur possessoriū, & petitorio apud diuersos iudices agi, ne causæ continentia diuidatur, nam aut dicit, qd illud intelligatur pendente iudicio, & tunc hēt propositum. aut dicit, quod intelligatur iudicio finito & tunc non est dubium per auth. & consequenter. C. de sen. & inter. om. iud. Itā eandē opi. tenuit Cy. Sed ijs non obstantib. tene distinctio nem prædictam, & rōnes allegatæ: procedunt vbi non esset contrarietas, vel repugnantia, & in casibus in quib. possunt intentari, & qui sunt illi superius est iam dictum,

De restitutione spoliatorum. Rubrica.

- 1 Literis secundis primas reuocari.
- 2 Factum non reuocari, qui accipiendum.
- 3 Rescripto impugnato, reum iuuari.
- 4 Testamento rupto, quatenus credatur.
- 5 Rescriptum presentatum, quando duret.

Vdita. ¶ In glo. penul. dicit Ber. quod hic in secundis literis fit expressa mentio de primis, & tñ non reuocantur primæ per secundas. ¶ Sed tu dic, qd imo reuocantur vt probatur hic ver. non obstantibus &c. nunquam tamē reuocatur factum legitime factum literæ reuocata ante reuocatoria receptionem vt hic. Quod verum, nisi in reuocatoria, quicquid fiat a tempore datæ ipsius pronuntietur irritū, & inane vt s. de elec. innotuit. in fi. & j. de præb. inter cætera. quod hic non fuit Am Host. & Io. And. hic & in hoc fati con cordat Io. And. j. de elec. prouida. gl. puta alias prima. l. 6. & Innoc. Host. & Io. An. j. de conce. præb. c. j. §. ex parte, super verbo facultatem. in fi. l. 6. & Car. ibi super verbo euidenter. in fi. & Asten. l. 7. tit. de excō. ma. o. q. vtrum iudex delegatus. Et si quæras vtrum valeat processus factus per literas reuocatas, distingue, vt dixi s. de resc. c. quia nonnulli. Et not. qd Io. An. not. j. de iureiur. c. 2. in nouella. qd si actor impetrat delegatum dicens, qd reus qui certam partem debiti soluerat reliquā soluere denegabat de parte illa, quam solutam asseruit reus se contra eum tuebatur etiam in alio iudicio, & (quod plus est) etiā si rescriptum illud reprobaauerit ex eo, quod in eo tacitum fuerat de priori rescripto. s. de rescriptis. cæterum, nam testamentum rupto, vel impugnato, adhibetur fides quo ad legata & fideicommissa. C. de epis. audien. in authen. liberi furiosi. de lib. præteri. in authen. ex causa. facit. ff. de interro. actio. l. si filius, in fi. C. de libe. cau. l. iubemus. sic ex iureiurando in vno iudicio, præstito, in alio agitur. ff. de iureiurando. l. si duo patroni. §. penul. & confessio facta coram arbitro valet coram ordinario. C. de arbi. l. cum an. rea. & de testi. l. vlti. Vnde præsentatum rescripti, ipsius publicatio, & partibus facta editio durant etiam iurisdictione soluta. ad quod facit hoc. c. non obstante. j. de reg. iur. c. ex eo. l. 6. quia aliud est dicere rescriptum falsum, & aliud surreptitium secundum Io. An. ibi.

- 1 Electorum quis administrat.
- 2 Confirmatum administrare. §. 4.
- 3 Institutionis episcopalis effectus.
- 4 Spoliatum aduersus non spoliatum non restituit.
- 5 Spoliatus contra spoliatum prius restituendus.
- 6 Prædo spoliatus non restituendus.
- 7 Prædo quando restituendus. §. 9.
- 8 Restitutus quando recte petat.
- 9 Lucius explicari.
- 10 Viras quando repetat vsurarius.
- 11 Regn. dolo facit, quando locus sit in possessorijs, an nos. 14. 15. & 16.
- 12 Regula, dolo facit an in petitorijs locus sit.
- 13 Regulam, dolo facit in vsu fructuario cessare.
- 14 Mendacis rei pena.
- 15 Intruso confirmato pavendum, & soluendum.
- 16 Intruso parant condemnati fallit 22.

Nliteris. ¶ Super glo. 2. Innocē. hic dicit, Host. hæc glo. est minus utilis, quam subtilis, vnde Am simplicitatem iuris canonici, dicas, qd ij, qui eliguntur per confirmationem superioris acquirunt ius administrandi. vt s. de elect. cum in cunctis. & c. nosti. & c. transmissam. & ex quo quis administrandi habet per seipsum potest apprehendere possessionē oīum pertinentium ad illam dignitatem. Et idem, qñ ille, qui hēt t confirmare prouidere potest, & prouidet: quia talis prouisus hēt generale, & liberale administrationem tā spiritualium, quam temporalium. s. de electio. cum nobis olim. nisi impediatur vt not. j. de accusa. accedēs. In alijs beneficijs, quorum collatio ad diocesanum pertinet, tñ facit collatio epī, quā tum confirmatio, seu prouisio. Si vero ad inferiores pertinet, conferre, vel præsentare, tñ operatur institutio epalis, quantum in superioribus beneficijs confirmatio quod dic. vt s. de cle. peregr. c. si. & de offi. Archid. cum satis. Ergo fidei confirmatus, vel prouisus, vel institutus administrare potest, & pos

sessionem administrationis apprehendere aliter autem intrusus dicitur. infra de præb. cum iam dudum. saluis præceptoribus de quibus. s. de iudic. cum deputati. & saluis priuilegijs, & consuetudinibus quorundam specialibus, ac per eadem Apostolicam approbati quod dic. vt j. de appellatio. quia nos. & de priuileg. volentes. lib. 6. Am Host. Et qd collatio, seu prouisio habeat vim electionis, & confirmationis not. Io. And. j. de elect. cap. j. glo. 3. li. 6. eo. ritu. cap. vt circa. glo. 2. & de præben. c. cum in illis. in princip. in nouella. ¶ Si quæras, vtrum agenti possessorio possit opponi de proprietate. distingue, vt dicam. j. de institut. c. cum venissent. ¶ Si quæras, quando prædo spoliatus debeat restitui, & qñ nō, distingue, aut tpetit restitui contra alium, quam contra eum, qui eum spoliavit vel spoliari mandauit vel spoliationem suo nomine factam ratam habuit, & tunc non debet restitui. vt j. eo. cum ad seden. in fi. & ff. de vi & vi arma. l. j. §. qui vi a me. & §. quod adicitur. Aut petit restitui t contra illum, qui spoliavit, vel spoliari mandauit, vel spoliationē suo noīe factam ratam habuit, & tunc aut petit restitui contra eum qui eum spoliavit vel spoliari fecit vel spoliationem suo nomine factam, ratam habuit incontinenti suam possessionem recuperando, & violentiam ipsius prædonem repellendo, quod sibi licuit, & tunc non debet restitui: quia vim vi licitum est incontinenti, repellere. ff. de iusti. & iure. l. vt vim. ff. de vi & vi arm. l. j. §. vim vi. & j. eo. olim cām. Aut petit restitui contra eū, qui eum spoliavit, vel spoliari mandauit, vel spoliationem suo nomine factam ratam habuit, alias, quam suam possessionem incontinenti recuperando, & eius violentiam repellendo, & tunc refert, & aut iuris communis præsumptio est contra prædonem & p illo contra quem petit restitui, & tunc non debet restitui, nisi doceat de iure suo in proprietate rei. vt j. de resti. spol. ad deci. mas. l. 6. quod intellige vt ibi. Aut iuris cōmunis præsumptio non est contra prædonem, & pro illo contra quem petit restitui, & tunc aut ille contra quem petit restitui est dñs rei. aut est extraneus. Si sit dñs rei, tunc debet restitui, vt hic. & ff. de vi & vi ar. l. j. §. qui vi a me. Si est extraneus tunc aut prædo petit restitui contra eum absente dño rei, vel eo præsentate, sed non, vel contradicente, nec petente eā sibi restitui, & tunc debet prædoni restitui vt hic. & ff. de pos. l. j. §. si prædo. & l. bona fides. ver. qd si ego. Aut dño rei præsentate & contradicente, vel petente eam sibi restitui, & tunc refert, aut in iudicio, & tunc non debet prædoni restitui sed potius dño rei. & in d. l. bona fides. ver. & probo & c. Aut extra iudicium inhibendo sibi, ne prædoni restituat rem, sed ipsi dño inhibenti, & tunc debet nihilominus eam restituere prædoni. vt in auth. de depoli. & de nunci. colla. 6. quæ est situata. C. de pos. super h. penul. & incipit sed iam cautum. Et est casus, in quibus restitutio denegatur, vide in Spec. titu. de peti. & pos. §. fin. per to. ¶ Si quæras, vtrum dolo facit, & a petitione repelli possit, qui petit, qd restituere tenetur, distingue, aut ille qui petit est rem restitutus illi eidem a quo petit. Aut est restitutus alij, si alij tunc non habet locum illa regula, nec agens propter hoc potest a sua petitione repellī, vt probatur. ff. solu. mat. l. si focer. §. 11. Lucius t vbi habes, quod maritus, soluto matrimonio, admittitur ad petendum dotem ab heredibus foceris patris, quā vxoris suæ, quæ quidem dos est restituenda in casu restitutionis, faciendæ ipsi vxori, seu heredibus eius, probatur etiam. C. de fur. & ser. corrup. l. vlti. §. sed cum in secundam. vbi habes, qd commodatarius repetit rem furtiuam a fure: quia ipsum oportet eā restituere dño. Hoc et patet in vsurario: quia vsuras, quas soluit alijs, repetit si non est soluendo præstita cautione de ipsi restituentis ei a quo recepit vsuras arg. j. e. tit. c. olim. 2. no. j. de vsur. quia frustra. Itē si contrariū diceretur oēs tutores, curatores, procuratores, & alij agentes noīe alieno ab agendo, repelleretur, cum ea, quæ petunt restitui dominis suis, vel alijs quorum noībus petunt vel agunt, quod esset inconueniens, & absurdū, nā per hoc totus tractatus de tutorib. curatorib. & procuratorib. esset inutilis. Si est restitutus illi eidem, a quo petit, tunc refert aut agitur iudicio possessorio, aut petitorio. Si possessorio, tunc dicunt quidā, vt Azo t qd non hēt locū rā illa dolo petit qd opinio possit glo. ff. de vi & vi arm. l. j. §. qui vi a me. C. loca. & conduc. l. si quis conductionis tit. C. quo. lega. l. vna in glo. pen. & Ber. hic. Alij dicunt contra. qd et in iudicijs possessorijs illa regula locum hēt vt no. glo. ff. de iudi. l. si de vi & possessio. ff. ad Trib. l. ille a quo §. j. ff. de carbo. ed. l. 3. §. causa. ff. de reg. iur. in condemnatione. §. j. & l. inuitus §. j. & C. de edict. di. Adria. tollen. l. quamuis. & ista vltima est vltior Am Dy. j. de reg. iur. c. dolo facit. l. 6. & est expressum, in

14 d. s. cap. 1. In hoc tamen articulo distinguerquia aut agitur iudicio ad pificendam possessionem, aut retinendam possessionem, aut recuperandam possessionem. In primis t duobus casibus subdistingue fm quosdam, aut excipiens paratus est incontinenti probare de iure suo, per quod petes est sibi restitutus, & tunc habet locum exceptio illius regulæ, & illius hodie constat hodie agatur. ff. vt in possess. lega. is, a quo in princ. & ff. ad exhib. 15 l. 3. s. ibidem. & est expressum in s. alleg. causæ. t. Aut excipiens non est paratus incontinenti probare de iure suo, & tunc non habet locum exceptio illius regulæ, vt in l. alleg. quamuis. C. de edic. di. Adr. tollen. C. de rei vendi. l. ordinarij. ff. quo. lega. l. j. & 3. quæstio. j. c. 2. Et hanc distinctionem credo veram in iudicio ad pificendam possessionem. In iudicio vero retinendam possessionem non credo habere locum exceptionem illius regulæ, sicut nec in iudicio recuperandæ per ea quæ le. & no. per Ber. Inno. & Hof. j. de insti. cum venissent. & ibi dicam. In tertio t vero casu. i. in possessore recuperandæ possessionis non hêt locum exceptio illius regulæ, imo spoliatus debet restitui antequam de proprietate queratur, vt ff. de iud. l. si de vi. ff. ad leg. Iuli. de vi. publi. l. qui cetu. s. si de iure. C. ad leg. Iul. de vi publi. vel priu. l. si quis ad se fundum. C. si per vim vel alio modo. l. j. C. de dona. inter vi. & vxor. l. si maritus. C. de agric. & censu. l. si coloni. lib. ro. & hic. & s. e. c. follicite, cum ibi not. Ideoq; errauit glo. quæ est in d. l. si de vi. nisi velis eam intelligere in casu sequenti. fallit in casu, vbi permittente eo, qui agit possessore excipitur de proprietate, vt s. e. c. j. in quo casu posses intelligere & salua re prædictam glo. ¶ Sequitur t qñ agitur iudicio petitorio, & tunc aut probata exceptione agens, nõ statim, & pure, sed post tempus est restitutus, & tunc non habet locum exceptio illius regulæ, vt patet in marito, qui petit dotē promissam a fo-cero, vel ab vxore. ff. & C. de iure do. & per totum. j. de donat. inter vir. & vxor. c. per tuas. licet eam post solutum matrimonio nium sibi restitueret teneatur. vt ff. & C. soluto. matri. per totu. j. de dona. inter vi. & vxor. c. j. & 2. & per totum. Et in vsufructuario; j qui potest petere rem, in qua vsufructum hêt, licet finito vsufructu eam restituere teneatur, ea quo petit. ff. de vsufructu. l. leg. & ff. de vsufructu. per totum. Aut, probata exceptio agens statim & pure est restitutus & tunc exceptio dicitur regulæ locum habet. vt ff. de excep. do. l. dolo facit. ff. de reg. iur. l. in condemnatione. s. dolo. j. de reg. iur. c. dolo facit. l. 6. & 14. q. 4. c. nullus clericorum. vbi habes, quod vsurarius non potest petere vsuras a debitore, obstante exceptione ista: eas. n. sibi restituere teneretur. Sed hoc fallit in casu, vbi in excipiendo periculum animæ verteretur. vt j. de iure iur. c. debitores. 2. responso. ¶ Item hoc fallit in casu, vbi reus negans mendaciter se posse fidere se propter mendacium, & in penam mendacij amittit possessionem, & eam agenti restituere teneatur. vt ff. de rei vendi. l. vlti. Et ratio differentie inter iudicia possessionis & petitoria est, quia iudicia possessionis sunt momentanea. vt C. qui legi. persona. & c. l. vlti. C. vnde vi. l. momentanea. & ideo non debent retardari. s. ff. ad exhiben. l. 3. s. ibidem. C. si per vim, vel alio modo per tot. & s. eo. follicite. & hic. & adde quod dicam j. de insti. cum venissent.

¶ Ad primæ glo. Inno. hic notitiam pleniorē, si quæras, cū aliquis est intrusus in aliquam dignitatem, vel aliter ipsam mala fide possidet, vtrum subditi requisiti ab eo teneatur ei obedientiam & reuerentiam exhibere, & an debitores dignitatis censuales & alij teneantur eis debitis respondere, distingue, aut talis est per superiorē t confirmatus, vel institutus, vel prouisus tali prouisione, quæ vim & effectum confirmationis im portat aut non. Si sic, tunc subditi dignitatis tenentur propter auctoritatem iudicalem quouique per sententiam sit remou tus ei obedientiam & reuerentiam exhibere, & debitores dignitatis de debitis respondere non obstante exceptione possessionis iniquæ. ar. 8. q. 4. nonne. j. de insti. c. cum venissent. s. de elect. cum in cunctis. & c. nosti. & ca. transmissam. ff. quod cum sal. tu. au. l. j. & ff. de acqui. pos. l. iustæ. fm Inno. hic in gl. j. ver. electio autem & Hof. post eum. Si non, tunc dic aut quis de illis qui iam præstituerunt ei obedientiam, vel qui soluerunt sibi aliquo anno pensiones, & tales tenentur. arg. s. de elect. quærelam. Aut quæris de alijs & primis. & j. de sent. exc. p. tuas. Aut a suo iudice, & tunc aut ante appellationē, & tunc semper tenet quocunq; modo spoliatur, donec fuerit restitutus. 1. 1. q. 3. c. j. si eps forte. j. de sent. exc. sacro. & c. per tuas. Quasi ista tota distinctio sumitur ex not. per s. pe. de tit. pe. & pos. j. fin. in fin. ver. & vt hic articulus, & per Hof. in sum. e. tit. s. quando faciendā. Quid aut iuris de spoliatione facta ab alio dixi. s. de ordi. cogn. c. si, & vide quod dicam j. de insti. c. cum venissent.

necesse habent parere sententiæ, nisi esset appellatio suspensa, non obstante, quod dicant, q̄ habent conscientiam reluctatam, alioquin quicunq; qui condemnaretur post cuilibet sententiæ contra se late illudere, dicens ego libenter parerem sententiæ, sed habeo conscientiam reluctatam & ideo est firmis talibus obuiandum fm Hof. pro quo. j. de re iudica. cum inter vos. & 1. 1. q. 3. sententia pastoris. Aut quæris de illis, qui non sunt conuicti nec t̄ condemnati, sed per tale intrusum, seu male fidei possessorem extra iudicium exiguntur, & tunc non tenentur sibi contra conscientiam obedire, vel de debitis dignitatis respondere. arg. j. eod. literis. & de sent. excom. c. inquisitioni. fm Inno. in ver. item non liberatur. & Hof. post eū & de hoc per G. de præb. eum qui. super verbo inuasor. libr. 6.

- 1 Spoliatus a non suo iudice restituendus. & 6.
- 2 Spoliatus extra iudicium, restitui.
- 3 Spoliatus absens quis, an non, restituendus.
- 4 Spoliatus appellans quando, an non restituatur.
- 5 C. suborta enucleari.

¶ Onquærente. ¶ Si quæras, vtrum spoliatus a iudice rebus, vel beneficiis, debeat ante oia restitui, distingue, aut est spoliatus a iudice non suo, & tunc nõ tenet, quod fit ab eo, vt s. de iudi. at si clerici 1. 1. q. j. multi. in princ. & ideo faciendā est restitutio ante omnia. s. de ordi. cogni. c. 2. & ca. fin. Aut est spoliatus a iudice suo, & tunc refert, aut hoc fecit iudex extra iudicium, & tunc non presumitur pro facto suo, imo facti da est restitutio, ac si priuatus faceret hoc. arg. j. de appella. bona. Aut hoc fecit iudex in iudicio, & tunc aut fuit spoliatus, absens, aut præsens. ¶ Si absens, tunc aut fuit absens ex iusta cā & tunc restituatur. 7. q. j. presentium. Aut fuit absens ex contumacia, & tunc aut in causa ciuili, aut in causa criminali. Si in causa ciuili, tunc offeres infra annum cautionem de stando iuri restituatur. vt s. de offi. ordi. c. pastoralis. s. si, cum suis con cor. Si in causa criminali tunc si infra annum purgauerit suā in nocentiam a crimine audietur de iure petitorio. vt 1. 1. q. 3. rursus. in fi. Si vero præsens spoliatus fuerit a suo iudice, tunc aut post appellationem legitiman. & tunc non tenet quod agitur, vt 2. q. 6. appellatio interposita. Aut ante appellationem, & tunc refert, aut t̄seruato ordine iudicario aut prætermisso. Si seruato, tunc nunquam restituatur, nisi appellauerit vel per q̄relam falsi. s. si sententia sit lata per falsos testes, vel per falsa instrumenta, & tunc restituatur, postquam constitit de iniusta spoliatioe. vt j. de testi. ex parte. a. 7. q. j. presentium. s. de rescrip. dilectus filius abbas. j. de cohabi. cleri. & mulier. cap. super eo. quia prima facie statur sententia iudicis. vt s. de renti. in presentia. sed non statur processui, nisi quatenus constitit legitimis documentis. j. de proba. qm̄ contra falsam. Si ordine iudicario prætermisso, tunc statim restituatur, si de hoc constitit vt hic, & j. eo. cum venissent. & 2. q. j. notum. vbi hoc, not. Archid. 7. q. j. presentium, & pro hoc. 2. q. 6. arguta. & j. qui filij sint legi. per venerabilem. s. j. s. de rescrip. c. dilectus j. Et hoc procedit, nisi impediatur intrusio. vt 3. q. 2. quia vel criminis enormitas. 2. q. 5. super causa. vel contumacia vt 3. q. 9. de criminis. vel scandalum. vt 3. q. 6. hæc quippe & 2. q. j. in primis, vel alia, de quibus nota. Spec. tit. de petito & posse. s. fi. in prin ci. Et hoc est veru. s. quod spoliatus incontinenti restituendus est etiam si aduersarius incontinenti paratus esset probare, de dño, vt fati probatur. j. de re iudic. c. suborta. j. responso. nã ibi certum erat de proprietate per priuilegium, & nihilominus iudicatur restitutio faciendā. & ar. 2. q. 2. c. nullus. 2. licet alij contra. ita tene Hof. in sum. eo. tit. s. qñ faciendā. in princ. & in hoc concor. Archid. in c. alleg. presentium. in glo. adde & hoc colligitur, & de hoc etiam legitur & not. j. eod. literas. s. prætereā. Si vero quis fuerit officio suo spoliatus, tunc aut a iudice non suo, quo casu nihil agitur, vt s. de offi. deleg. super q̄stionum. & 2. q. 6. appellatioe. j. de appell. ad presentiam. Aut a suo iudice sed ante appellationem, & tunc dic per omnia, vt s. in ver. si vero præsens vsq; ad ver. si vero quis. Sed si quis fuerit spoliatus communiōe fraterna, tunc aut a non suo iudice, & tunc nihil agitur, vt 2. q. j. in primis. & j. de sent. exc. p. tuas. Aut a suo iudice, & tunc aut ante appellationē, & tunc semper tenet quocunq; modo spoliatur, donec fuerit restitutus. 1. 1. q. 3. c. j. si eps forte. j. de sent. exc. sacro. & c. per tuas. Quasi ista tota distinctio sumitur ex not. per s. pe. de tit. pe. & pos. j. fin. in fin. ver. & vt hic articulus, & per Hof. in sum. e. tit. s. quando faciendā. Quid aut iuris de spoliatione facta ab alio dixi. s. de ordi. cogn. c. si, & vide quod dicam j. de insti. c. cum venissent.

- 1 Excomunicatus non restituendus.
- 2 Religiosus administrator restituendus.
- 3 Religiosus in scholis quando, an non, restituendus.
- 4 Clausstrum repetens an restituendus.

¶ Vm venissent. ¶ Si quæras vtrum & quæ religiofus possit petere restitui, distingue, Aut est apostata, & per cõ sequens excommunicatus, vt probatur. j. ne cleri. vel mo. vt periculosa. lib. 6. & no. Arch. 23. dist. c. si quis ex clericis. 18. q. 2. c. abbatis. gl. si clerici. ad fi. Vel est alias excommunicatus, & tunc non potest petere restitutionē, obstante exceptione excommunicationis. vt not. Ber. & Hof. s. de rescrip. c. dilectus. j. de offi. deleg. prudentiam. s. sexta. de procura. ex infamiatione. & Bart. Brix. & Archid. 23. dist. in no mine domini. & Archi. 14. q. j. in sum. & in c. alleg. Abb. & j. de excep. pia. l. 6. & dixi plenius s. de iudi. intelleximus. Aut non est apostata nec alias excommunicatus, & tunc faut habet ad ministracionem, & talis potest petere restitui in ijs, quæ pertinent ad suam administracionem. s. de iudi. cum de deputati. & de ordi. cogni. c. 2. cum similibus. Aut non habet administracionem, vel habet, sed vult petere restitutionem t̄ de alijs, quam de pertinentibus ad suam administracionem, & tunc aut est in scholis, prout debet esse, puta de voluntate, & licentia Abbatis & cum consilio conuentus sui, vel maioris partis eiusdem. j. ne cler. vel mona. c. vt periculosa. l. 6. & tunc potest petere restitui. vt ff. de iudic. l. si longius. Aut non est, (prout debet) de licentia Abbatis sui cū consilio sui conuentus vel maioris partis eiusdem, & tunc non potest petere restitui, j. ne cleri. vel mona. super specula. Aut non est in scholis, & tunc aut petit restitui ad claustrum, & tunc auditur. vt 16. q. j. si cupis. & c. placuit secund. & sic potest intelligi. s. de rescriptis. cum dilecta. cum ibi nota. per Hof. Aut petit restitui ad alia, quam ad claustru, & tunc faut vacante monasterio, & tunc potest. vt s. de rescri. cum dilecta. in fi. vbi hoc no. Ber. Aut non vacante, & tunc nõ debet audiri petens restitui, nisi hoc petat de mandato Abbatis vel superioris vt hic. vel vacante monasterio abbatia. vt in c. alleg. cum dilecta. vel ex alia iusta causa. vt j. de accusa. ex parte & vide, quod not. de ista materia per Inno. j. qui cleri. vel monac. c. infinuante. de priuileg. cum olim secund. in glo. & male & per Gul. in Spe. rub. de actore. s. j. veru. sed quid si spoliatur & ver. si tantum monachus.

- 1 C. ex conuisione intellectu.
- 2 Literis impetratis quando an non, procedendum.
- 3 Reus quando probet & pro eo pronuntiamdum.
- 4 Sententia an secundum libellum ferenda. & 5.

¶ X conuisione. ¶ In hoc hic in glo. hic habes circa pirin cip. dicit, q̄ generaliter obtinet, quod non solum ille, qui impetrauit literas, sed etiam ille contra quem impetrare sunt literæ potest petere, q̄ procedatur per illas literas. Sed Hof. tenet contrarium & illud intelligit nisi emerferit inde citatio, quæ est fundamentum exercitij iurisdictionis de officio deleg. gratum. nam licet ex receptione literarum in iurisdictionem habeat, vt supra de rescrip. pastoralis. s. si. ipsum tamen exercere non potest ante citationem, quam citationem ad instantiam rei in iudicio iudex facere non potest. arg. C. de legi. l. quod fauore. Circa quod distingue, quia aut rescriptu est iudici presentatum, & citatio inde secunda, & tunc vera est opinio Inno. Aut rescriptum non est iudici presentatum, nec citatio inde sequuta, & tunc vera est opinio Hof. arg. 2. q. 6. si quis libellos. & ita tenet Gen. extra de rescrip. c. j. super verbo vexare. in clemen. & de elect. c. constitutionem. vt circa. super verbo nolle. vt in clemen. Aut rescriptum est iudici presentatum, sed tamen citatio non est inde secuta, & tunc vera est opinio Inno. c. q̄ reus, contra quem est rescriptum impetratum, potest petere, q̄ procedatur per illud. ar. callega. pastoralis. de rescrip. in fi. & j. de appell. super e. in fi. & ita tenet Gul. de Mō telau. in d. c. j. de rescrip. in cle. & hæc veru, vbi ad alicuius instatiam super re familiari sunt literæ impetratæ. Sed si concederetur pro bono publico, licet aliquo principaliter impetrante, vt si mandetur fieri inquisitio de ecclesijs, vel personis. j. de accusa. qualiter & quando. j. & 2. & tunc potest iudex procedere, ex quo literas recepit, non solum impetrante desistente negotium prosequi, sed & ipso etiam renuntiate, & quantum cuiq; contradicente. arg. s. de offic. deleg. c. vlti. s. si autem. j. de accusa. licet. & de collu. detegen. c. j. & 2. secundum Hof. & Ioã.

Andr. hic in nouel. super isto c. ¶ Super eo. c. In glo. hic habes, in fi. dicit Inno. q̄ si actor dedit libellum, in quo petat rem taliam, vel iura aliqua, vel aliquem dicit sibi obligatum, certum est, q̄ ille contra quem agitur, etiam de iure suo probare potest. vt ff. de probatio. l. circa. & ita si de iure suo probauerit sententia pro ipso ferri potest, peinde ac si pro eisdem rebus, vel iuris egiſſet. arg. ff. de iure iuran. sed et si possessori. Nam sicut oritur actio reo, ex iure iurando qui iurat rem suam esse, ita orietur si pro reo sententiaretur rem suam esse fm Inno. Et istam opinionem Inno. tenet Io. And. in l. alleg. circa. sed Hof. stien. in hoc contra. nam fm libellum actoris, & intentionem suam dñum suum, & non rei iudicium deductur, & super eo tñ lis cõtestatur, nec pro reo potest dari snã fm formam petitionis. ff. communi diuid. l. vt fundus. infra, de simo. licet He ly. vnde hoc non potest fieri pro actore in re valde propinqua & connexa rei petite per actorem, ergo [nihilominus] poterit dari, vel fieri pro reo in re non diuersa, sed etiam contraria petitioni actoris, nam si pronuntietur dominu rei petite esse actori per hoc pronuntiat non esse rei, vt ff. de procur. l. pōponius. & ff. de excep. rei iudic. l. si inter me & te. Sed nec in psonali actione potest eorum opinio locum habere, nam si pro tam a te centum t̄ ex causa mutui, & non probem, tu vero probes in eadem instantia me ex eadem causa tibi centum debere quos tamen non petisti, absurdum esset quod per hoc iudex, me tibi debeat condemnare. arg. no. s. tit. j. pastoralis. cum nec istud sit petum in libello, nec super hoc litis contestatio facta sine quibus sententia regulariter nulla est. s. de libel. obla. c. j. & de lit. conte. c. vnico. & j. de re iudi. c. j. Opinio tamē Inno. hic & Io. in l. alleg. circa. potest saluari, qñ agitur confessoria, vel negatoria, in quibus vtriusq; videtur in iudicium deductu. vt no. s. de iud. examinata. Idem in communibus iudicijs, in quibus vterque est actor & reus, vt not. j. de probat. ex literis. Idem in causa appellationis in qua si petatur infirmari, vel confirmari, per consequens in primo casu videtur petita confirmatio, in secundo infirmatio. C. de appel. eos qui j. responso. & 2. q. 6. c. qui appel. s. si autem ad finem. & no. j. de testa. R. ymutius & c. Raynaldus. Idem fortiori ratione propter periculum animarum in causis beneficialibus, in quibus, actore non probante [& reo probante beneficium nõ ad iudicabitur actori] sed ad iudicabitur reo. s. tit. j. cum super. & leg. & no. s. de rescri. c. 2. & c. inter careras. Ratio est, propter periculum aiaru, vt le. & no. de cle. peregr. c. si de pac accepimus. & c. cum clericis. Idem in causis matrimonialibus, quando aliquis vel aliqua in virum & vxorem petitur, vel ad diuortium procuratur, nã quicquid petitum fuerit, ex quo de veritate constitit, fm ipfam, siue pro matrimonio, siue contra matrimonium snã debet ferri, non obstante etiam sententia contraria iam lata, quæ in hoc casu nunquam transit in rem iudicatam. j. de re iudic. c. lator. & c. consanguinei. Idem forsã est in alijs in quibus vertitur periculum animæ: quia eiusdem naturæ sunt. Idē vbi reus offert se probaturum, quod dominu rei petite ad ipsum spectat tali pacto habito cum actore, quod si hoc probauerit res petita sibi adiudicetur, de re iud. cum causa. in fi. Sic intellige, quod no. Io. in l. alleg. circa. Idem quando defert iuramentum reo, quod iure rem suam esse. sic loquitur. l. iuducta per Inno. ff. de iure iur. l. sed & si possessori. s. proinde. & quicquid notat. hic Inno. hæc possunt intelligi ex ijs, quæ ipse no. Inno. s. de lit. contēte. vnico. & j. de proba. licet s. in præmissis ita dicit Hof. hic & satis probabiliter. Sed quod dicit de causis beneficialibus, intellige, vt dixi s. de offi. vica. c. 1.

- 1 C. olim causam. sensus.
- 2 Vim vi repellens nullo modo conueniendus.
- 3 Spoliatum in spoliatum omni modo agere posse.

¶ Lim causam. ¶ Hic in fin. habes, quod licitum est cuilibet incontinenti vim vi repellere, & possessionem sibi ablatam recuperare. Iuxta hoc, si quæras, vtrum spoliatus sua possessione, & ipsam incontinenti recuperans vim vi repellendo, ex ista vim incontinenti illata conueniri possit. & vtru possit agere contra ipsum spoliantem, & primam violentiam inferentem, distingue, aut quæris, vtrum possit ex ista vltima vim incontinenti illata conueniri, & dic quod non, nec ciuilitur, vt hic in fi. & ff. de vi. & vi ar. l. qui possessionem, nec etiam criminaliter siue accusariōe criminali: quia licitum fuit sibi vim vi incontinenti repellere, vt C. vnde vi. l. 1. & quia tunc videtur facere ad sui defensionem. arg. ff. de iust. & iur. l. vt vim & quod legitime factum est, poenam non meretur. C. de adult. l. Gracchus.

chus. Aut quæris, vtrum possit agere contra ipsum spoliantem, & primam violentiam inferentem, & tunc aut quæris vtrum possit agere contra ipsum spoliantem civiliter ad damna, & ad interesse, & dic, qd sic, vt in l. alle. qui possessionem. ff. de vi, & vi ar. & eo. tit. l. j. ex quo die. Aut vtrum possit agere contra eum criminaliter, & videtur quod no, quia ex quo statim redijt, fin gitor non ablata, & sic violentia non facta, vt in l. alle. qui possessionem. Sed dic contrarium: quia ille primus illatâ violentiam commisit, & licet non habuerit effectum propter recitationem cito factâ, tñ, quia in delictis sufficit animus. Cad leg. Cor. de fca. l. is qui cum telo, de pœni. dist. j. si quis cum telo. & s. de biga. c. nuper. cum similibus.

¶ Si quæras vtrum, & quâdo vim vi repellere liceat, distingue vt dicam. j. de homi. c. significasti. 2. §. si. dist. 10.

- 1 Vxorem petenti exceptio qualibet obijcienda.
- 2 Vxoris restitutio, matrimonio nullo, differenda.
- 3 Vxor spoliatas, quando restituendus.
- 4 Vxor restitutio adultero, quando an non, differenda. & 5.
- 5 Vxor odio, non statim reddenda.
- 6 Restitutionem vxoris ob sententiam differri.
- 7 Consanguineo quatenus reddenda vxori.
- 8 Vxor restitutio perpendenda.
- 9 Possessorio agenti obijcienda.
- 10 Cenobium sub pœna ingressus, an redditus vxori puniendus.

Literas. ¶ Si quæras, vtrum viro repetenti vxorem sit restitutio faciendâ, exceptione, aliqua non obstant, distingue, aut maritus intentat petitorium solum, quod est, qñ dicit aliquâ esse vxorem suam: quia contraxit cum eo, & pctit eam sibi adjudicari, in vxorem, hoc n. est agere petitorio & quasi de proprietate. Aut intentat possessorium solum, quod est qñ petit eam sibi restituere tanquam iniuste ab ea dimissus, quam suam vxorem legitime, & ab eo carnaliter cognitam esse dicit. Aut intentat petitorium, & possessorium insimul. In primo casu obstat quilibet legitima exceptio. vt s. de ordi. cog. c. j. & sic intelligitur, opi. secundorum hic in ver. alijs, & in ver. secunda vero. & no. Ber. & Host. s. e. ex transmissa. in j. gl. in fi. & j. de diuor. significasti. in glo. 2. in fi. & Tanc. & Host. in ca. porro. & pro hoc. 2. 7. q. 2. Agathosa. vbi de hoc. In secundo casu refert: quia aut marito petenti restitutionem opponitur, matrimonium non fuisse legitime contractum in facie ecclesie, sed potius clandestinum, vel nullum interuenisse nec fuisse postea per ecclesiam approbatum, & tunc est restitutio differenda. vt j. eo. c. proxi. sic potest intelligi s. vnum intellectum. s. de ordi. cog. c. j. secundum. Ho. hic super verbo præsertim. & bene: quia ad hoc vt possessio coniugis seu in coniuge acquiratur, exigitur inter alia, qd matrimonium in facie ecclesie sit contractum. vt s. e. ex transmissa, s. m. Ber. & Host. ibi. Idem not. Ala. Vin. Host. & Io. And. j. de diuor. porro. dicentes hoc esse perpetuum, vt restituatur spoliatas, vbi matrimonium est contractum auctoritate ecclesie vel ex postfacto approbatum, secus vbi contra interdium ecclesie, ibi. n. ecclesia neutrum in possessione tuetur. Aut non opponitur matrimonium fuisse clandestinum, seu nullum, & tunc aut negatur marito fuisse possessionem acquiritam per carnalem copulam, & tunc idem. s. eo. ex transmissa & j. c. proxi. ad idem j. de spon. c. locum. in fi. vbi hoc not. Tan. Gos. & Io. And. Aut neutrum sibi obijciatur, & tunc opponitur sibi adulterium. Et tunc aut est notorium, & tunc est restitutio differenda: quoniam etiam deneganda. vt j. de diuor. significasti. & j. eo. conuer. coniug. constitutus. nisi de adulterio vxoris notorio replicet, & pbet: quia tunc paria delicta & c. j. de adulte. c. penult. & si. solut. o. matrimo. l. viro atque vxore, s. m. Ber. Inno. & Host. in ca. allega. significasti, quod verum de adulterio commisso propter spoliationem: secus de commisso ante arg. ibi in l. responso. quod dic vt not. Gos. in sum. sua. ti. de conuer. coniug. S. item quid si maritus, & s. seq. Addunt quidam vt Host. in §. vlti. sub §. quid si maritus, & in tit. de diuor. §. quot modis. sub §. dicas qd exceptio. & Archi. in d. c. Agathosa. in glo. adde licet quidam & c. Aut tunc occultum, & tunc no est restitutio differenda. vt s. e. c. i. & c. item cum quis. & c. in literis. & in alleg. significasti. a contrario s. m. Ber. & Host. ibi. Reputatur autem notorium adulterium ex quo infra octo dies, potest ep̄o fieri fides. arg. j. de testi. ex parte Ade. in fin. & de excep. c. pia. lib. 6. quibus elapsis plena fiet restitutio nisi fuerit facta fides, & sic potest intelligi. 33. q. 2. Historia ecclesiastica, s. m. Host. ibi. Aut non obijciatur sibi adulterium, & tunc aut ma-

ritus prosequitur mulierem tam capitali odio ita, vt nulla cautione ei mederi potest, & tunc est restitutio differenda, & mulier sequestranda. vt s. eod. ex transmissa. 32. q. j. de benedicto. & hic in §. vi. vero tanta. Aut non prosequitur eam odio capitali & tunc, aut opponitur sibi exceptio cõsanguinitatis i gradu prohibito, & tunc aut est tanta viri fœuita, qd securitati mulieris prouideri non possit, puta quia vir iuuenis est vt luxuriosus qui violenter vellet eam opprimere fãtem qñ negat matrimonium, vt est virgo. j. de probatio. causam matrimonij. & de spon. cum locum. & tunc erit restitutio differenda, quo ad omnia. s. quo ad thorum & quo ad alia seruitia, seu obsequia vt hic in §. vi. vero tanta. j. responso. Aut non est tanta viri fœuita sed est bonus homo simplex, & timēs Deum, & tunc aut qñs nūquid debeat fieri restitutio, tam quo ad alia obsequia, qd quo ad thorum, & dico quod sic, sic intelligo. §. præterea. in prin. & infra eod. vers. alioquin & quod ibi not. Host. Aut quæris, nunquid debeat fieri restitutio quo ad thorum, & tunc aut mulier habet, & offert probationes incontinenti paratas, & tunc differenda est restitutio, vt in §. præterea. vers. sola. Aut non habet, nec offert probationes incontinenti paratas, & tunc fiet restitutio et quo ad thorum, vt hic in vers. quod si non hãt. Mulier tñ, cui constat de impedimento consanguinitatis non patietur se cognosci aliquid, imo se excommunicari patietur, vt hic in §. porro. & in vers. quem tñ. de sent. excõ. inquisitioni. i. responso. Et omnia supradicta a ver. aut non prosequitur eam odio capitali approbat Host. hic. Aut non opponitur viro exceptio consanguinitatis in causa prohibita, & tunc aut opponitur contra ipsum virum exceptio rei iudicatæ, a quo non est appellatum, & tunc non est faciendâ restitutio. arg. s. de offi. deleg. causam matrimonij, s. m. Tancre. & Hostie. in sum. eo. tit. §. quando. ver. 10. Aut nulla prædictarum exceptio nõ obijciatur marito, & tunc regulariter examinanda restitutio nulla exceptione obstante, & et faciendâ vt s. eo. ex cõquæstione. s. de offic. deleg. causam matrimonij. s. m. literam postq. 33. q. 2. seculares. j. de diuor. porro. & de spon. c. 2. & c. ex parte. & c. veniens. ad Aposto. sedem Mariota. & s. vt lit. non con test. c. accedens. 2. in fi. Sic intellige sentiam priorum hic in primo responso. quod verum, si maritus auctoritate prioris vxorem eiecerit seu reptulerit, vel ab ea recesserit vt no. hic Ber. in glo. 3. & Host. & Io. And. post eum. & Ber. Host. Ala. Vin. Tã. & Io. And. in ca. alleg. significasti. glo. j. & Ber. Host. & Io. And. j. de adul. intelleximus. gl. j. Hug. & Arch. 32. q. j. de benedicto. super verbo recipiat. & Spec. tit. j. de spon. §. si. ver. j. licet Perr. de Samp. & Abb. hic. & Inno. s. eo. c. ex cõquæstione. in fi. contra. Sed fallit in casu, vbi vir nollet cohabitare cum muliere sine contumelia Creatoris j. de diuor. gaudemus. Quod intellige ex quo de hoc facta est fides, vel si sit notorium vt ibi. Itẽ fallit in alio casu. si vir de hæresi vehementer sit suspectus, qd suspendatur carnale commercium sicut vides, qd accusatio pendente suspenditur clericus in hoc casu officio, & beneficio. j. de purg. cano. inter. Istos duos casus no. Host. in sum. c. tit. §. faciendâ. ver. r. 2. & ver. seq. Et vide quod ipse not. in ver. & sic quando dicens, qd qñ possessorem solum intentatur, videntur habere locum sex exceptiones tñ. Prima est fœuitas simul iuncta alij impedimento legitimo. Secunda consanguinitas lege prohibita cum oblatione probationis simul iuncta. Tertia contumelia creatoris. j. de diuor. gaude mus. Quar ta integritas corporis cum voluntate, & proposito vouendi cõtinentiam. Quinta exceptio rei iudicatæ quousq; sit fides facta ecclesie de errore. j. de re iudic. lator. tenor consanguineis, j. de frigi. fraternitatis. Et sexta. adulterium, & sic quo ad istas exceptiones est vera sententia secundorum, alias fiet restitutio s. m. quod dicitur primi secundum eum, quod tñ intellige latius vt s. dixi. Et vide plures casus, per Host. s. e. ex transmissa. & dicam in d. c. significasti. j. de diuor. vbi vide quod dicam. In tertio casu principali. quando agitur petitorio, & possessorio insimul, puta, quia vxor, quæ repetitur negat matrimonium. nec est notorium, tunc potest opponi quilibet legitima exceptio. Oportet. n. qd de matrimonio fiat fides. s. eo. ex transmissa. & j. eo. ex parte. de proba. causam. de resti. ex tenore. de spon. cum locu. s. de offi. deleg. causam matrimonij. de causa possi. & p. priet. c. cum super. & c. cum ecclesia. & ea. c. m. dilectus. Et sic potest intelligi opi. secundorum vt no. Host. in d. §. qñ faciendâ est in fi. Hãc decretalẽ inducit Bar. Brix. ad quest. dñicalem primã. 11 Quidam hñs vxorẽ condẽnatus est de crimine t capitali, qd dũ iudex tñ sub ea condõne remisit, si intraret monasterium ita, qd si cõtingeret exire monasterium, decapitaretur, pœllũ vero t p̄is cum

vxorẽ eum requirit. quæritur vtrum sit ei reddendus, & si reddendus sit, an sit decapitandus. Et soluit eum esse reddendum ar. 27. q. 2. Agathosa. nec redditus debet interfici. quia exisse non videtur qui voluntarie non exiuit. vt 7. q. j. c. ias. & c. mutationes. & ff. fami. ercisi. alienationes. si tamẽ de facto timuerit de morte cum iudex ei minetur habet exceptionem cõtra mulierem repetentem eum vt hic in fin. & s. eod. ex transmissa. secundum eum.

- 1 Minor an in iudicio stare possit.
- 2 Minori collata alij non restitui.
- 3 Minori nisi vtili beneficium restituendum. & 4.

X parte. ¶ Si quæras, vtrum minor, sine autoritate tutoris, vel curatoris, vel filius familias sine autoritate patris possit esse in iudicio, vide per Archid. 15. q. 3. certis glo. antepenult. & plenius. j. de iudicij. c. si annum. super verbo deponentibus. & per totum, libro sexto. ¶ Super glo. Sic patet in fi. Si quæras vtrum minor, qui renuntiat beneficio suo ecclesiastico possit per beneficium in integ. restitutio. aduersus ipsam renuntiationem restitui, & suum beneficium recuperare, qd distingue. Aut suum beneficium est iam alteri collatum, & tunc non subuenitur ei. vt ff. de mino. l. q. si minor. §. Sceuola. 2. responso. secundum Vin. Tanc. Ioan. Ber. Host. & Io. And. hic licet Vin. in hoc contra. s. de resti. in integ. c. tum ex literis, & ca. constitutus. Aut nondum est adhuc alteri collatum, sed est res integra, & tunc, aut ille minor test vtilis & expeditus ecclesie, & sic animabus & suis restituatur. vt in d. §. Sceuola. 1. responso. & ff. de celsi. bo. l. is qui. vt sic magis consideret ecclesie læsio, qd personæ ad hoc. §. j. qui episcopatium. s. de electio. in causis. §. f. na. Aut est ecclesie inutilis, & damnosus, & tunc non restituatur, imo potius destituendus esset, ex eo qd ipsum beneficium recepit, qd quia renuntiauit. arg. opti. ff. de minor. l. verum. §. si locupletis, ibi, sed hæc res auferre potest, & c. s. m. Host. hic idem Archid. 15. q. 3. certis. in glo. penult. ita etiam intellige quod not. glo. ff. de minor. l. ait prætor. in princ. quæ dicit indistincte eum non restituentum, & hoc not. Spec. tit. de in integ. restit. §. 2. vers. quid si minor.

- 1 Possessionem presentem ex præterita. argui. 2. 6. & 7.
- 2 Possessionem animo solo amittit. & quatenus verum. 4. & 5.
- 3 C. cum ad sedem. sensus. & 14.
- 4 Appellari a momento cur non liceat verius. 10.
- 5 Appellari non licere in possess. recup.
- 6 Appellari in possess. proprietati nociuo.
- 7 Appellatur a possess. proprietati nociuo.
- 8 C. ex cõquæstione. enucleari.

Vm ad sedem. In glo. nunquid hoc solũ. Si quæras, vtrum quis s. sumitur t in presenti possidere ex eo, qd femel possedit. Ber. hic. & s. tit. proxi. cum ecclesia glo. bene dicit quæ fuit glo. Io. tenet qd non. & Io. C. de proba. fue possidetis. & Accur. ff. de excep. rei iudic. l. si rem meam. C. ad exhiben. l. non ignorabit: quia facilius admittitur possessio, qd dominium. vt ff. de acqui. pos. l. si quis vi. §. differentia. Sed Place. Hugolinus, Pet. de Bellaperti. & Cy. in d. l. siue possidetis. & Cy. C. de non num. pecu. l. j. tenent contrarium. arg. d. l. si rem meam. vbi de hoc. & d. l. non ignorabit. & C. de pig. l. si creditor. nam cum possessio retineatur animo. vt C. de acqui. pos. licet præsumitur pro animo, nisi contrarium probetur. vt ff. de diuor. l. vlti. §. illud. Nam ex præterito præsumitur circa præsens. 77. dist. quicunq; & c. clericus nouitius. j. de bap. maior. res. nec est verisimile. aliquem velle abdicare a se res suas. ff. de probat. cum de indebito. §. si. hoc idem tenet Io. 7. q. j. c. pontifices. glo. si argillius. c. 24. dist. presbyteri. 10 qu. 1. quia cognouit us. s. eo. olim. de iudi. examinata. & j. de iure pat. consultationibus. Idem Io. Gos. & Io. An. hic. Et hanc opi. caure videtur tangere hic Host. dicens, qd is, qui t pbat se femel possidisse, adhuc præsumitur possidere nisi contrarium probetur ff. de acqu. pos. l. 3. §. in admittenda. & §. seq. & §. qñ seruus. ibi, nam constat possidere nos, donec a nostra voluntate decesserimus aut deiecit fecerimus. Ergo qui hoc dicit, hoc probatur. ff. de probatio. l. ei qui. Nam & si dicam qd nunquam habui animam amittendi possessionem, magis credendum est mihi, qd alij, ex quo de animo meo quæritur vt patet in eo qd not. j. de homi. significasti. j. Alij vt Odoffre. voluerunt sedare docto. prædictos distinguendo. Aut ille, qui femel possedit, asserit se

possidere, aut negat. Primo casu adhuc præsumitur possidere secundo casu non. Ratio quia vbi asserit, ostendit animum retinendæ possessionis, at vbi negat, ostendit animum deserendæ possessionis, quæ si solo animo perditur, vt in d. §. differentia. & in d. l. licet. vnde ex presenti in præteritum trahatur præsumptio, vt C. de adulte. l. si quis 34. q. 2. cum per bellicam. & hoc videtur tenere Cyn. in d. l. non ignorabit. dicens, quod ita practice seruetur in palatio Bononiæ. Idem innuit verba Host. s. proxi. quæ distinctio non placet Pet. de Bellaperti. quia licet solo animo quis possit definire possidere, cum solo animo nõ definit detinere. Sed Iac. de Ra. in d. l. siue dicit, qd tractamus de possessione non recenti, & tunc habet locũ opinio primorum. Aut de possessione recenti, & tunc opinio secundorum. Alij quos sequitur Specu. dicunt, quod si tractetur de commodo possessoris, vt quia dicat se vici cepisse, tunc vera est opinio primorum. Si de incommodo. vt quia conuenitur reuendicatione tunc procedit opinio secundorum, vt in l. non ignorabit. sed Archid. in d. c. pontifices. glo. si. dicit hoc, scilicet, qd qui femel possedit, adhuc præsumitur possidere, verum est in possessione civili quæ cum consistat in animo. C. de acqu. pos. licet non amittitur, nisi per depositionem animi, vnde de qui animo mutatum dicit hoc probet. nam si probem, & qd hoc animo possederim animo retinui, quod de quolibet præsumitur, quod animo retineat, nisi forte videret alium possidere, vbi ex sua patientia sibi fieret præiudicium. C. de acqu. pos. l. minus. & nisi longum tempus transierit, qd fuit in possessione. Nam ex longo tempore sequitur obliuio. ff. de vlti. cap. l. furtum. §. j. melius. in l. peregre. ff. de acqui. pos. s. m. Gos. & sic etiam no. Spec. rub. de actio. & peti. §. sequitur videre. vers. quid si ago contra te. & c. vers. item fecus in possessione. & c. sed fecus in naturali quæ cum consistat in facto non ita de facili ius præsumit circa illam. argu. eius quod not. in d. l. licet alias liceat s. m. Arch. Ego vero credo sic distinguendũ. Aut ille a quo ius habet causam agit contra eum, qui habet causam ab eo, & tunc respectu illius, a quo habet causam, qui femel possedit adhuc præsumitur possidere. Vnde creditor contra quẽ agit debitor pignoratitia actioe præsumitur possidere pignus nisi probet amissionem, vt in d. l. si creditor. Et est ratio, quia magis adstringitur ei per illam causam, ex qua agitur. Aut alius agit contra eum, quàm ille, a quo causam habet, & tunc aut quis probatur possidisse post litis contestationem, & tunc præsumitur postea possidere, vt in d. l. si rem meam. l. & non ignorabit. Et est ratio quia post litis contestationem actor videtur quasi contrahere cõ reo & reus tenetur de culpa. Et hos duos casus no. Io. & Accur. in d. l. siue possidetis. glo. 3. & doct. in d. l. si rem. & Lamber. de falinis. C. de fur. l. in ciuile. & Cyn. in d. l. non ignorabit. Aut non probatur possidisse post litẽ contestatam, & tunc aut ille qui in præteritum possedit detinet in presenti de facto, & tunc præsumitur possidere siue tractetur de commodo suo siue de incommodo vt no. Inn. j. de priuile. cum olim. propter glo. & male in fi. & Host. ibi & Archi. 3. q. 2. audiuius. super verbo tenentur. & j. vt lit. pen. c. 2. gl. 3. lib. 6. & de deci. statuto. super verbo possidebant. eo. libr. & Genza. extra vt lit. penden. c. j. super verbo possidebat. in clem. Et licet solo animo quis possit definire possidere, tñ solo animo non definit detinere. Aut non detinet in presenti, vel est dubium vtrum detinet vel non, & tunc dic vt dicit Archi. 3. & vide quod no. Spe. tit. de pe. & pos. §. j. ver. quid si per o. ¶ Ber. hic in glo. sua penult. circa fi. Nota per hanc decretalẽ, qd a sententia lata super possessione momentanea appellatur, contra illud quod habetur. 2. q. 6. §. sunt quorum. vers. de possessione. C. si de momen. pos. fue. appell. vnica. & C. quorum appell. non reci. l. quisquis. Vnde aliud secundum leges, & aliud s. m. canones. Postea sequitur in gl. & credo qd fuit additio, dic qd leges illę intelliguntur in possessione adipsiscenda, vt in legatario & creditore & scripto hærede. sed in interdico vnde vi bene potest appellari: quia per talẽ snãm pot fieri præiudicium proprietati. vt C. vnde vi. l. si quis in tantam. & idem quod Ber. hic in prin. huius notulæ, qd hodie s. m. canones appellare possint a snãm momentaneæ possessionis tenet Ioã. 2. qu. 6. in sum. & in §. alle. sunt quorũ. ver. de possessione. & hoc p. litud. c. & c. ex cõquæstione. s. e. & j. de testi. significauerit. vbi de hoc p. Inn. gl. no. & p. Ho. & Io. An. post eũ. & idẽ Vin. & Lau. ¶ Ad cuius tẽdentiã qro primo, quæ fuit rõ illarũ legũ, quare a snãm lata super possessione momentanea non pot appellari. Quidam dicunt, qd rõ est, quia talis snãm est interlocutoria, ar. C. quo. app. nõ reci. l. pen. sed hoc est falsũ, imo est diffinitiuã, qd ipõ nit hñẽ cõtrouerũ. vt ff. de re iud. l. j. & hoc tenet Ac-

cur. ff. de re iud. l. quod iuris. & C. si de momen. pos. sue. ap. l. vñica. Idem tenet Ber. hic. & s. de iudic. c. vlti. & Io. And. & Geze. extra de seque. pos. c. vnico. super verbo possessorio. in cle. **10** Tu vero dic. q. r. test. q. iura nolunt. q. lites. p. r. hantur. sed quatenus possunt abbreviari. abbreviatur. ff. si cer. pe. l. quidā. existimauerunt. & j. de dolo. & cont. c. finem. Hinc est. q. ab interlocutoria. vel graamine. quod potest reparari in definitiua de iure civili appellari non potest. vt leg. & not. ff. de app. re. vel non. l. 2. Modo graamen illatum in causa possessorij potest reparari in causa petitorij. ideo & c. vt in d. l. vnica. & in s. alleg. de possessione. & C. quorum appella. non refil. quisquis. Hoc. viso. si queras vtrū a sententia lata super possessione momentanea possit appellari. Cy. in l. alleg. vnica sic distinguit. **11** Aut quæris de possessione alias de possessori adipsenda. & dic q. non vt in l. alle. quisquis. Aut t. de possessorio. recuperanda. & tunc aut ad possessionem recuperandā agitur interdicto vnde vi. & tunc non potest appellari. vt in l. alleg. vnica. C. si de momen. pos. & C. vnde vi. l. momentanea. Aut agitur per conditionem ex lege. si quis in tantam. C. vnde vi. & tuc pot appellari. inquantum sententia ius proprietatis absorbet. & idem vbiq. per aliquod possessorium ius proprietatis deducitur. in iudicium. fm eum. vt in interdicto de itinere. actus. priu. & similibus de quibus. ff. de interdict. l. 2. s. quædam. ff. de aqua quoti. & est. l. j. s. si. cum tunc cesset rō. de qua. s. dixi. Vnde breuius sic potest distingui. fm mentem Ber. hic. & Archi. in s. alleg. de possessione. in glo. adde cum hac glo. & ad fin. Aut agitur conditione ex illa lege si quis in tantam. C. vnde vi. In primo casu refert. aut per causam possessionis non paratur. præiudicium quæstioni proprietatis. & tunc non pot appellari. vt hic per l. alleg. quisquis. C. quo. app. non per. l. alleg. vnica. C. si de momen. pos. quæ est canonizata in ver. alle. de possessione. 2. q. 6. quæ non reperiuntur expressis. correctæ per canones. ergo stabunt. arg. C. de testa. l. fancimus. & quia legum correctio est euitanda. C. de inoff. dot. l. vna. j. de elect. c. expediat. lib. 6. Aut per causam possessionis paratur præiudicium quæstioni proprietatis. vt in interdicto de itinere. actus. priu. & in interdicto de libe. exhi. vt in s. alleg. quædam. & in interdicto. vnde vi. in quo sententia lata posset parare. præiudicium proprietati propter confessiones. & alia ibi facta. fm Ber. hic. & tunc poterit appellari. quia tunc habet locum ratio legis. ideo habebit locum lex. ad quod. n. extenditur. ratio legis. extenditur & ipsa lex. vt ff. ad leg. Jul. de adul. si postulerit. s. ratio. ff. de fonte. l. vna. & legi. & no. j. de offi. vica. c. vnico. in cle. & ita possent intelligi istud. c. & c. ex conuersione. s. e. c. significauerunt. j. de testi. Si secundo modo. s. quando agitur conditione ex lege si quis in tantam. tunc pot appellari. arg. opti. 2. q. 7. c. lator. fm mentem Ber. & Arch. Nec ob. ad præmissa ista decreta. nam t. hic non dicitur. q. appellatum fuerit. ab ista sententia. ergo potest intelligi q. per supplicationem aditus fuit. Papa. Vnde dic. q. hic fuit actum petitorio & possessorio. & hoc intelligitur hic ex tex. Item non ob. c. s. eo. ex conuersione. nam tibi non fuit pronuntiatum super possessorio. sed fuit appellatum eo. q. indices potius voluerunt procedere in petitorio. q. in restitutorio. iudicio etiam ante factam restitutionem viri. Vnde si iusticias bene ipsam decreta. admittit appellationem ex parte petentis restitutionem nō ex parte spoliatis. non ergo dicit fuisse in possessorio appellatum. sed quæ eius petitor super possessorio denegabatur. & sic intelligit Innoc. j. de no. ope. nuntia. c. significan. tibus. nec ob. decret. significauerunt. j. de testi. quia non dicit appellatum fuisse a sententia lata super possessorio. sed a graamine denegatæ quartæ productionis. vt etiam notat ibi Inno. idem respondet. Archi. ad istas tres decretales.

- 1 Possessionem. alio vte amittit sciens.
- 2 Possessio alio vte quando non amittatur. & quatenus verum.

Lim inter te. ¶ Si queras. vtrum episcopus. qui ius habet excōmunicandi subditos suos. & scit alium episcopum. hoc iure. seu illa iura exercere hoc ipso perdat possessionem. & alter eam acquirat. distinguit. Aut quæris nunquid alter acquirat iurisdictionem in illos. in quos iurisdictione exercet. Aut in illos in quos iurisdictionem non exercet. sed exercitio facto in alios obediunt. puta quia excommunicatos. ab eo tenent pro excōicatis. & vtiunt. In primo casu refert. aut ille episcopus qui ius habet excōmunicandi. patitur alii episcopum illa iura exercere. nec obediens punitur temporaliter. vel spiritualiter. & tunc hoc ipso perdit possessionem. & alter

acquirat in illos. in quos iurisdictionem exercet. Aut punitur obediens. & seruantes huiusmodi snias spiritualiter. vel temporaliter & tunc alter possessionem non acquirit. nec ipse eam amittit. quia non amittit nisi animo dimittendi. vt C. de acqui. pos. l. licet. & talis nullo modo videtur habere animum dimittendi. & idem multo magis. si nec subditi feruent sententiam. nec ipse episcopus subditorum eam ratam habet. arg. huius c. In secundo casu non acquirit possessionem in illos in quos iurisdictionem non exercet licet exercitio facto in alios obediunt. quia non sibi sed iuri volenti. excommunicatos ab omnibus cuitari obediunt. l. i. q. 3. curæ. fm Inno. & Hostiā. hic. Et hæc vera in ijs. quæ consilium in non faciendo fecus in ijs. q. consilium in faciendo puta. quia aliquis posuit in manum alterius in signum obedientiæ. nam tunc sibi præiudicaret. nisi proteletaretur. j. de ijs quæ fiunt a maio. par. capit. ex ore. secundum Hostien.

- 1 Spoliati remedia.
- 2 Vitia non nisi realia transmissibilia.
- 3 Successorum. vitiorumq. genera.
- 4 Vitia realia transmissibilia.
- 5 Personalalia non nisi in vniuersalem heredem transire. 6. 7.
- 8 Successor an authoris accessione vtatur.

Aepe contingit. Hic habestam in tex. quam in glo. quatuor

1 remedia. q. t. competunt spoliato. Alia quatuor vide in Spe. hoc tit. s. j. ver. sed vt in hac materia. & vide quod not. Host. in sum. eo. tit. s. pen. & quod not. Io. 3. q. 1. in sum. & Archi. ibi in glo. fin. ¶ Si queras. vtrum vitia prædecessorum transeant ad successores. distinguit hic Host. aut quæris de vitijis realibus. & illa transeunt. vt C. de acquire. pos. l. vitia. Aut de personalibus. & tunc fecus. quod dicit. vt s. de iudic. quia Gulel. Quandoq. tamen heres tenetur de iure canonico de vitio personali. quod dicit vt not. infra. de sepultu. ca. si. secundum Host. Tu vero potes plenius distinguere. & ad euidentiā dicendorum sciendum est. quod successorum quidam sunt vniuersales. quidam singulares. Item vitiorum quædam sunt realia. quædam quasi realia. & quædam personalia. Realia sunt vt furtiua. & vbi possessa violentia expulsiua. vel ablatiua. vt insti. de vsucap. s. furtiue. non compulsiua. vt ff. quod met. cau. l. vi. Item res data p. fidi contra legem. Iulian. repetundarum. vt ff. ad leg. Jul. repetund. l. pen. Quasi realia sunt vt liber homo. vt insti. de vsucap. s. sed aliquando. Item res fiscalis. vt ff. de vsucapio. l. vbi lex. s. interdum. C. communia de vsuca. l. iam pridem. & insti. de vsu cap. s. res fisci. Item pupillaribus. vt ff. de acquir. re. domi. l. bonæ fidei. Personalalia sunt. vt dolus dans causam contractui. vel negotio vel incidens ex proposito. Item mala fides. vt quando credit venditorem non habere ius vendendi. C. de long. tempo. præscrip. l. si fraude. Item scientia rei alienæ vt commodatarij & depositarij & creditoris vt ista not. glo. C. de acq. pos. l. vitia. & ff. de reg. iur. l. quæ ipsis. Cum ergo queritur. nunquid vitia prædecessorum. teneant successores. refert. aut queritur. quantum ad preemptionem fructuum. aut quantum ad impediendum vsucapionem. vel præscriptionem. aut quantum ad impediendam actionem. In primo casu dic plene. vt no. glo. in l. alleg. bonæ fidei. & plenius. ff. de rei vendi. lac. ex d. uerbo. a. insti. de offi. iudi. s. illorum aut. & in Spe. tit. de fructi. & interest. in princ. quia hic non est propria materia. In secundo casu. subdistinguit. aut quæris de vitijis realibus. & illa et tenent singulares successores vt in s. alle. furtiue. & ff. de publ. fin. autem. s. hæc actio. & l. si ego. s. partus. Aut quæris. de quasi realibus. & tunc idē. vt ff. de vsucap. l. vbi lex & in d. l. bonæ fidei. cū alijs cō cord. s. alleg. Aut quæris t. de vitijis personalibus. & tunc aut queritur de successore singulari. & ad talē iure veteri nō tranfibant. & hoc si volebat vti accessione prædecessorum. immo volebat ase incipere vsucapionem. vel præscriptionem. alias tranfibant. vt ff. de acqui. pos. l. Pomponius. s. 1. 2. & 3. de publ. l. sed si res. s. in hac actione & de diuer. & temp. præscripti. lon. temp. l. 1. & hoc voluit tenere Host. in sum. de vsucap. pro hære. Sed hodie iure nouo transeunt in d. l. in d. c. de præscr. lon. temp. in auth. malefidei. Aut queritur t. de successione vniuersali. & dic q. ad talem transeunt & sibi nocent. siue sit. suus siue extraneus. vt ff. de diuer. & tēpo. præscri. l. cum hære des. C. cōia de vsuca. l. vlti. In tertio casu principali. quando queritur quantum ad actionem exercendam siue impediendam refert. Aut est vitium reale. & illud rē comitatur. vt ff. de serui. rust. præiud. l. via. s. si fundus seruicus. & l. alleg. vitia. Et idē. vbi

exceptio

exceptio causatur ex iure reali. sicut est ius publiciana. quod est reale. vt insti. de acti. s. alie. Et sic intelligitur. ff. de exce. doli. l. apud celsum. s. si a Titio. Aut est vitium personale. & tunc aut est successor vniuersalis & tali nocet. & ad eum trāsit. quia eadem persona cum defuncto reputatur vt in auth. de iureiur. a mori. præst. in prin. & C. de acqui. pos. l. vitia. & de fru. & li. expen. l. 2. Aut est successor singularis. & tunc refert. Aut habet causam lucratiuam. vel quasi. Aut onerosam. Si onerosam tunc aut vitur accessione. seu adminiculo sui autoris. aut non. Si sic tunc nocet sibi. vt ff. de excep. doli. l. apud celsum. s. de autoris. secundo responso. Si non vitur accessione. seu adminiculo autoris. tunc aut res est reuersura ad dolum. Aut non. Si sic tunc nocet sibi. v. g. vxor dolo inducit aliquem ad promittendum dotem viro & postea maritus moritur. & sic soluto matrimonio hæres mariti petit. repellitur propter dolum mulieris. eo q. res est ad eum peruentura. vt ff. de excep. doli. l. apud celsum. s. apud Iulianum. & s. si quis. aut ex causa le gati. Si non sit reuersura ad dolum. tunc non nocet sibi. vt in s. alleg. de auto. j. responso. & s. autoris. Si habet causam lucratiuam. vt in donato. vel legato. vel quasi lucratiuam. vt in seruo noxę dedito. tunc nocet sibi. vt in s. alle. si quis. Aut ex causa legati. vt in s. alleg. autoris. ver. ceterum.

- 1 Priuato castra quatenus. an non habere liceat.

Castri. ¶ Juxta glo. Innoc. hic quæ incipit. sed nomine in fi. Si queras. nunquid priuata. distinguit aut in limine imperij. & tunc non licet vt C. de fund. limit. op. l. 2. lib. 1. 1. de offic. præfec. præto. Africa. l. in nomine Dñi. Aut alibi. & tunc aut hoc facit ad emulationem alterius ita q. materiam seditionis inducit. & tunc nō licet. vt de ope. publi. l. opus. Aut nō ad emulationem alterius. & tunc licet. vt C. de edi. priua. l. per prouincias. Aut est dubiū & in dubio non præsumitur. q. ad emulationem. vel seditionē faciat. arg. l. alleg. per prouincias. & arg. eorum. quæ le. & no. ff. de dam. infest. l. Aluminum. s. si. & ita no. Gen. in extrauag. Io. 2. 2. quæ incipit execrabilis super verbo nobilia.

De dolo & contumacia. Rubrica.

- 1 Citandi forma seruanda.
- 2 Citari personaliter quando debeat aliquis.
- 3 Citare procuratorem non inuenti licere.
- 4 Citationi publice quando locus sit.
- 5 Edictis quis citandus.
- 6 Citatio generalis quando. an non. sufficiat.

Causam quæ. ¶ De materia citationis faciendæ. satis habes. hic per Ber. & plenius in Spe. de citatio. s. sequitur. ver. illud etiam. vsq. in fi. & per Hosti. & Archi. j. de fo. comp. Romana. s. contrahentes. in glo. vitium. l. 6. & de elec. statimus. in glo. hic videas. eo. li. 6. Vnde si queras. vtrum personaliter. vel qualiter aliquis est citandus. distinguit. Aut mandatur fieri citatio sub certa forma. & modo. & tunc illa forma. seu ille modus. seruari debet per citantem. alias non tenet citatio. arg. ff. mand. l. diligenter. j. de refcri. c. susceptum. & de præben. c. cui de non sacerdotali. l. 6. & hoc no. Guilin. Spec. rubr. de citatione. s. j. ver. sed pone Papa. & Arch. 2. q. 2. c. de illicita. super verbo prouocatus. Aut non mandatur fieri sub certa forma. & tunc aut ille. qui est citandus t. potest inueniri personaliter ad citandum. & tunc aut pot inueniri intra prouinciam. aut extra. Si intra prouinciam. & intellige. de prouincia vulgaris. & tunc personaliter. non autem per procuratorem. nec ad domum. nec ad ecclesiam est citandus. 4. q. 5. quisquis. & ff. quæ sen. siue ap. refcin. l. j. s. item cum ex dicto. & j. de fo. comp. c. Romana. s. contrahentes. l. 6. & hic a contrario. & j. eo. cum olim. ibi si in Hybernia. & c. venerabilis. j. tit. proxi. c. fin. & j. qui ma. accu. pos. l. j. fm Ber. & Host. hic. & Host. j. de cleri. non refi. c. ex tuæ. & fm Goff. j. eo. cum olim. & Archi. j. q. 9. caueant. glo. adde. & idem 3. 2. q. 2. c. Si non potest inueniri personaliter ad citandum in prouincia. sed bene extra tunc non est necesse eum personaliter citari. sed perinde est ac si nō possit alibi reperiri. vt j. eo. cum olim. vbi hoc no. Gof. Ber. Host. & Abb. in glo. ar. citationes. idem not. Host. in s. alleg. contrahentes. & G. post eū ibi & in d. s. alleg. caueant. in gl. alle. & Hosti. in sum. c. tit. sub rub. de contumacia. s. qualiter. ver. hic et scien

dum. pro hoc et facit. s. de elect. c. corā. de maiorita. & obed. c. fi. & est expressum. 3. q. 4. non liceat cuiquam. & c. fi. Aut ille q. est citandus non potest inueniri personaliter ad citandum. & tunc aut dimittit procuratorem. quem quilibet debet dimittere maxime postquam est citatus. vt s. de procu. ca. dilectus. & tunc procurator citari debet vt hic fm Ber. & Ho. hic & Spe. in s. alleg. illud. Aut non dimittit procuratorem. & tunc citandus test publice. & alta voce ad domum. vel ecclesiam absentis. ita. quod citatio perueniat ad eos. qui sunt in domo. vt p. batur. ff. de insti. l. sed et si pupillus. s. proscribere. & eodem. venerabilis. & j. de cleri. non residen. c. ex tuæ. fm Host. Cōp. & Archi. in alleg. statimus. fm Ber. hic. & hoc videtur expresse approbati extra de elect. c. causam. in cle. & tunc si non compareat quicum defendat. procedatur contra eum. tanquā contra contumacem. vt in glo. hic. Si vero non habet domū. vel habet t. sed non audeat quis ire ad eam tunc citabitur per edicta in albo posita. ff. de iurisdictione omni. iudic. l. si quis. id. quod. & prout leg. & not. extra de iudi. dudum. in cle. vel publicetur parentibus. & amicis. & vicinis. j. qui filij sint legi. per latum. ff. de dam. infest. l. 4. s. prætor. ff. ex quib. causis in pos. ea. l. hoc autem. j. respon. & hoc no. Host. in sum. e. tit. s. qualiter. ver. si quid sit citatio & c. vide per Inno. j. de eo qui mit. in pos. c. fi. Et vide quod not. Card. in extrauag. Bonifacij octauu titu. de dolo & contuma. quæ incipit rem non nouam. super verbo apprehēditent. vbi distinguit. aut factum est generale ad omnes. & sic sufficit citationem publice proponi non in auribus. singulorum inculcari. supra de postula. præla. c. j. 8. 2. dist. p. p. s. fuit. 54. dist. ex antiquis. ff. de insti. sed et si pupillus. s. proscribere. arg. ff. de annuis lega. l. Meuia. in fi. Aut est factum specialiter tangens partem. & tunc regulariter citatio non sufficit generalis. arg. ad hanc distinctionē. j. de elect. c. fi. in fili. 6. & ff. de appella. l. cum quidam. fm eum. & vide quod no. Io. in c. alleg. caueant. & Archi. ibi in glo. adde. & secundum istos & c. & Innoc. j. de excessio. præla. ex literis. glo. vnde pro eodem & c. & Ber. in glo. not. quod sufficit. adde quod dicam j. de testi. c. 2. dist. 2.

- 1 Procedendi in contumacem modus.

Rout nobis. ¶ Glo. fin. huius ca. plene tractat. & distinguit de modo procedendi contra absentem contumacē in civilibus causis. & eandem distinctionem de verbo. ad verbum paucis declarationibus & suppletionibus. additis ponit Spe. tit. de contu. s. sequitur. circa prin. Et de ista materia. no. per Innoc. & per alios. j. de appel. s. p. & c. per tuas. & p. Gof. in sum. de iud. s. item & post. ver. sed si. & per Io. & Archi. 3. q. 9. caueant. Et dic q. eodem modo debet procedi in causa appellationis contra contumacem. sicut procederet in causa principali. fm Ber. & Archi. j. de app. cordi. super verbo procedetur. l. 6. De modo vero procedendi contra absentem contumacem in criminalibus habes per Ber. j. eo. veritatis. & per Ioan. & Archidiac. 3. q. 9. in sum. & in spe. rub. de accus. s. sequitur videre.

- 1 Expenfarum genera. & a quo præstentur.
- 2 Dissipator fraudulentus carcerandus.
- 3 Multam criminis corpore luat non soluens. & 5.
- 4 Olim nobis explicari.
- 5 Corpore luens multam ditior ne soluat.
- 6 Dolum in pecuniarijs corpore puniri. & 9.
- 7 Mulitæ & pœna discrimen.
- 8 Pœna subsidiaria quando imponenda.
- 9 Expensa actionum bis commensuranda.
- 10 Expensa officio iudicis quando petenda.
- 11 Expensas. definitiua lata. non peti.

Inem litibus. De materia expensarum t. siue fiant in iudicio. siue in causa. siue ante litis contestationē siue post siue in prin cipali. siue in causa appellationis. siue in causis electio nis. vide plene in Spec. rub. de expen. s. j. 2. & 3. p. totū. & specialiter in ver. hoc quoq. notandū. Et vide distinctionem. quā ponit in s. si. ver. ex præmissis. & per Inn. j. de appel. c. s. p. & p. Io. & Arch. 2. q. j. in primis. 74. di. honoratus. glo. ff. arguitur. 4. q. 5. in sum. & per Ber. s. de p. cura. quærelam. glo. fi. & de peti. l. expen. Si vis plenā habere doctrinam. vide Host. in sum. eo. tit. s. qua pœna. vbi tractat de of. genere expensarum. de hoc etiam distinguit plene Cy. C. de rei vendi. l. domū. De expensis vero factis in causa appella. de quibus etiam tractat hic glo. Hen. Boich super Decret. P. 2. vide

vide claris & plenius per Card. j. de appel. cordi. super verbo in expensis. lib. 6. cum quo concordant ibi Guil. & Io. An. in Spec. tit. de expensis. §. nunc dicendum restat unde Card. asu p' illa glo. sua: quorum opi. est verior, qua opi. Accur. C. de re. cre. l. generaliter. §. si iudex. vbi dicit, q' neuter alteri eorum condennatur in expensis, & quam opi. Pet. de bel. pert. & Cy. qui dicunt ibi, q' qui succumbit in causa appellationis tenetur ad omnes expensas per illam regulam victus victori. & c. C. de iudi. l. propterancum. §. sin autem alterutra. Et vtrum expensa, contumaciae directe peti possint, & veniant in condemnatione, notat Io. And. hic & dixi s. procura. auditis.

¶ Iuxta glo. si quis, vtrum ille, qui tenetur ad pecuniam, siue aliquod pecuniarium, & no pot solvere in pecunia debeat luere in corpore, distingue. Aut debitor fraudulenter, & dolo se dissipauit sua bona, & factus non est soluendo, & tunc ista fraudem luet in corpore & propter eam in carere rapitur, nec eo minus debitor soluet & tenebitur, quia penam illam soluit non pro debito, sed pro fraude vt est casus ff. de ijs qua in frau. credi. l. si cum sua glo. in auth. de fideiuf. §. quod aut. cu sua glo. qua incipit. f. eos cedere. col. j. & ar. ff. ad leg. Tul. pecul. fa. crilegij. Aut non dissipauit bona sua vel dissipauit non tamen fraudulenter, & dolose, & tunc aut quæris de pecunia debita, ex maleficio. Aut de pecunia debita ex contractu vel quasi, in primo casu refert. Aut hmōi pecunia debetur ex multa t' extraordinarie imposita per officium iudicis, & tunc qui no pot talē solvere, non debet luere in corpore, sed liberatur ex toto, vt ff. de offi. præsi. l. illicitas. §. fin. C. de mo. mulc. l. si. Aut huimodi pecunia debetur ex mera pena ordinaria per legē, vel canonem imposita, & tunc aut ille, cui debetur, non vult penam corporalem surrogari, seu imponi loco debiti pecuniarij, seu penæ pecuniarie, sed vult potius sibi debitum referuari, rehadendum tempore prosperioris fortunæ, & tunc qui non pot solvere in pecunia non luet in corpore, sic pot intelligi. §. de restit. spolia. olim nobis. vbi forte episcopus Zamonenfis, plus voluit expectare quod Onedenis episcopus deuenisset ad pinguiorem fortunam q' p' luere in corpore. Et est ratio, quia aliud pro alio inuito creditore solui no debet vt ff. si cer. peta. l. cum quid. & de solu. l. Paulus respondit. Et istam opin. videtur tenere Host. j. de solu. Odoardus. ar. §. de offi. ordin. dilectus. licet Innoc. in d. c. Odoardus. & Archi. l. 4. q. 6. si res. in glo. adde vbi de hoc & c. Vinc. & Ioan. And. j. de insti. c. auctoritate. videatur dicere in disti. in penis, & maleficijs propter inopiam, etiam inuitis creditoribus cōmutationem, penæ fieri debere per l. j. in ff. de penis. & j. de sen. excōi. vt fame. Aut ille cui debetur vult, q' in defectu penæ pecuniarie reus subijcitur penæ corporali, & tunc qui non pot solvere debet luere in corpore, vt ff. de in ius voc. fin. & ff. de penis. l. i. in fi. & ff. de iurisd. om. iud. l. si quis id quod §. in seruos C. de fer. fu. l. quicunq; de sepul. vio. l. vlti. in fi. in li. feu. de pa. iura. fir. §. iudices. ver. qui vero inopia. col. 10. l. 2. q. 2. fraternitas. l. 4. q. 6. si res. vbi hoc not. Io. in glar. q' qui. & c. j. de male. l. c. vlti. vbi hoc not. Vinc. Gof. Host. & Io. And. & 17. q. 4. vxor vbi idem not. Arch. in glo. hic dolo & c. postquā pro tali, maleficio sustinerit penam corporalem actio tollitur cū effectu adeo, q' amplius non tenebitur soluere, licet perueniat, ad pinguiorem fortunam. vt no. Ber. j. de homici. sicut dignū. §. eos in super. in glo. aliis inanis. & c. quam approbat Archidi. in d. c. si res. glo. penult. & Io. And. j. de reg. iur. c. peccatum. lib. 6. glo. j. in fi. Aut huimodi pecunia quæ debetur non est mera pena, sed ex & pro puro interesse ex maleficio descendente sicut potest esse in actione le. Aquil. in st. ad leg. Aquil. per totum. & tunc non licet in corpore, sed id quod debetur, serua bitur rehadendum in tempore prosperioris fortunæ fm Inno. & Host. in d. c. Odoardus. & Archi. in d. c. si res. In secundo casu principali refert. aut hmōi pecunia debita ex contractu vel quasi debetur per medium doli veri, vel a iure præsumpti, & tunc si non possit soluere, & creditor noluerit expectare tēpus prosperioris fortunæ debet luere in corpore. Sic intellige, hic, vbi dicit Host. super verbo gratiam actoris. & sic dolo præsumitur reus exceptioem opponere eo ipso, quod succumbit in probatione, nisi per præsumptionem aliam, q' p' iuramentum releuetur per eandem viam. facit. ff. de administrato. tut. l. ob sepnus. Aut debetur non per medium doli veri, vel præsumpti, & tunc non debet luere in corpore, vt C. de actio. & obli. l. ob es alienū. & j. de solu. Odoardus. Sed quæ est rō diueritatis in penæ, & in multa, rñdeo multa imponit iudex qnq; iuste & qnq; iniuste, iō citius remittēda. Penā vero, imponit lex, & sem p iuste. ff. ad Turp. l. j. §. j. & iō ab eius im-

positione appellari no pot, licet possit ab impositione multæ, vt ff. de verb. signifi. l. qua pena. & ideo talis pena est tardius remittenda. Itē quia multa punitur quis extra ordinē ob mo res, pena vero ob maleficiū, quod reipublicæ magis int erefit, punire, vt ff. ad leg. Aquil. l. ita vulneratus. ff. de fideiuf. si a reo. §. id quod vulgo. & j. de sent. exc. vt fam. e. Et vide quod no. Io. in calleg. si res. l. 4. q. 6. & Card. j. de appell. cordi. l. 6. super verbo in expensis. & Io. An. l. 6. peccatum non dimittitur prima, glo. vbi se expediunt duobus membris distinguedo inter penas pecuniaras debitas ex maleficio, vel delicto, vt illas debitor inops luat in corpore, & penas debitas ex contractu in qbus non luit in corpore, si solvere no possit. sed non v' q' ista distinctio sit plena, vel q' satisfaciatur huic. c. & alijs iuris. s. alle. Quidam vero doct. moderni iuris ciuili vt Mar. Siliua. subdit distinguunt illud membrū de pena pecuniarie debita ex maleficio ordinarie, per legē, vel canonē imposita dicentes, q' aut q' delinquit in fraudem legis sciens se, non posse penā soluere pecuniarā, & sic vt pena delinqueret, & tunc ne sua frau patrocinetur, eidē vt in l. alleg. quicunq; in fi. vt C. de fer. fugi. & §. de rescrip. sedes. in fi. corporaliter. punietur. vt in d. l. i. §. ff. de penis. Aut delictum commisit non in delusionem penæ, & tunc cū cessat rō, quæ redditur in d. l. i. §. ff. de penis. cessat pena corporalis. ar. ff. de iure patro. l. adigere. §. quāuis. & j. de appellati. cum cessante. & sic idem erit in isto casu, quod est in multa. & sic intelligunt l. alleg. illicitas. §. vlti. & oēs alias leges de hac materia tractantes. Nostri tñ doctores antiqui, & moderni iuris ciuili, & canonici quasi oēs tenent simpliciter, & indistincte, q' pena corporalis imponat vbi pecuniarie solui no pot, idq; per iura alleg. quod tñ intellige, vt prædixi, & quod d' in d. l. i. §. ff. intelligo q' eludant penam egentes ex ipso paupertatis effectu, sine aliqua alia præcogitatione dolosa, & hoc nec delicta remaneant impunita, vt in iuribus allega.

¶ In fine tex. Si quæras, vtrum post sententiā diffinitiuam latam in principali possit agi ad expensas, vel fieri cōdemnatio expensarum, distingue, Aut quæris de expensis debitis, & que veniunt ex constitutione, & iure actionis, & tunc dic, q' ad illas pot agi post sententiā perpetuo, hoc est, quandiu durat illa actio. & de hoc sunt casus, si bene intelligantur. §. de rescrip. c. ex parte. Si in fi. de arbi. per tuas. §. si vero receptum. vers. et si nulla. cum glo. Inn. & Host. ibi j. de appel. c. reprehensibilis. & c. significauit. & c. sape vt debitus, & c. Nicola. o. 2. q. 6. oino. p hoc. ff. de iudi. l. eum, quem temere, C. quando prouoca. nō est necess. vlti. & quo. ap. non recil. ab executeore, in fi. & hoc tenent Gof. Host. & Io. And. in calleg. ex parte, S. & Archid. secunda quaestio. j. in primis. in gl. tangit quorundam sententiam. & j. de appel. cum appellationibus friuolis. l. 6. & Gul. de Monte lau. extra de verb. signi. c. sape contingit. gl. in fi. in cle. Aut quæris de expensis, quæ non debentur iurē actionis, sed officio iudicis tñ, & tunc refert, aut q' ris nunquid possit peti, & in eis fieri cōdemnatio post sententiā eadem tñ die qua sententia lata fuit, & dic q' sic. arg. ff. de re iudi. l. Paulus, fm Gof. Hostiē. & Io. An. hic & in d. c. ex parte S. & Arch. vbi §. quod verum licet iudex tñ non eadem die, sed postea dicta expensas taxauerit dummodo in pronuntiando super principali taxationem ipsarum expensarum suo iudice referuauerit, quia tunc taxare, poterit ex interuallo, & pro hoc facit, quia sicut cōdemnatio expensarum debet fieri in principali sic, & institutio hæredis, debet fieri in testamento, vt C. de codicil. l. 2. & de ijs qui. vt in dig. l. hæreditas. Modo ita est, quod si testator dicat illum hæredem instituo quem determinabo in codicillis, videtur postea ille in codicillis declaratus institutus in testamento, vt probatur. ff. de hære. insti. l. asse. toto & de condi. insti. l. institutio talis. Sic & in casu præsentis videtur tunc esse facta declaratio, expensarum. Aut t' quæris vtrum post diem latæ sententiæ, in principali possint peti, vel in & super ante petitis fieri cōdemnatio, & dic quod non. Et est ratio, quia sublato, & terminato principali, per sententiā diffinitiuam accessorium expensarum debeat per officium iudicis mercenarium deseruiens actioni, subsistere non pot sic loquuntur. C. de frue & lite. expen. lege terminato, de iudic. proferendum. §. et si quidem, & §. sin autem alterutra, secundum prædictos doctores. vbi supra, quod verum etiam si iudex in diffiniendo super principali referuauerit sibi taxationem expensarum, secundum Innocen. & Hostien. hic, & vide quod not. supra de procurato. capitul. auditis.

- 1. Contractum in diem eo lapsio, extinguit.
- 2. Mandatum in diem eo lapsio non solui.

3. Cum

- 3. Cum dilecti explicari.
- 4. Litigator quandiu expectandus.

Vm dilecti. ¶ Pro dissolutione contrarium in glo. hoc fuit. si q' aliquid in certo tempore, vel infra certum tps, si illud non possit facere in illo vel infra illud tps post ea facere teneatur, distingue, aut t' quæris in contractibus, qui sunt voluntarij. C. de act. & obli. l. sicut, & tunc si obligatus no possit facere in tempore vel infra tps non tenetur postea. vt Insti. de verb. oblig. §. loca. & in contrarijs hic alleg. Aut quæris in t' mandatis, seu præceptis iudicis, quæ necessitatem important, & semper sunt adimplēda. vt l. 4. q. 1. quod præcipitur ff. de verb. oblig. l. inter stipulantes. §. j. & tunc qui non pot facere in tpe vel infra tempus tenetur facere postea, vt hic, & ff. de arbi. l. Celsus. fm Host. hic & Io. And. j. de regu. iur. nemo potest. in fi. lib. 6. Sed de hoc forte dicam plenius in c. sicut. de spon. hic alleg. per Ber. Et nota est sine huius t' c. expensas computandas non tñ a tempore contumaciæ, sed a tpe citationis, factæ fm Inno. quod verum est fm Hostien. qñ citatur is, de cuius contumacia iam apparet hoc dictū Host. verificatur, cōsiderata antiqua cōsuetudine curiæ, secundū quam in iappellationis causa post aduentum vnus partis altera expectatur per 40. dies. fm Ioan. Andr. qui putat, quod restituantur expensæ citationis saluo eo, qd ipse no. §. de procur. quærelam. & vi etualium post contumaciam quatenus plus expendit, vt no. §. c. proxi. prius. factæ, s. ante contumaciam referuatur ad no. §. causa. Hæc vera nisi in casu de quo loquitur Hosti. quando citatur is de cuius contumacia iam apparet & bene secundum Ioann. Andr.

- 1. Obiciens in electum, nisi confirmatum probet.
- 2. Crimen obiciens probet.
- 3. Obicientem quoduis probare debere verius est.
- 4. Electio solemniter facta qui accipienda.

Vm olim. ¶ Si quæras vtrum obiciens aliqd contra electum teneatur illud, qd obijcit, probare. Inno. hic distinguit, aut obijcit in formam electionis, aut obijcit crimen in personā electi. In primo casu refert, aut obijcit ante confirmationem electi, in formam ipsius electionis, & tunc nihil tenetur probare, qñ negantis factum electione canonica nulla est probatio, sed electus probare debet canonicam esse electionem. Aut post confirmationem factam obijcit in formam, & tunc probare debet quod obijcit: quia electus iam confirmatus, ex quo possidet iam probare non tenetur, nemo. n. cogitur dicere titulum suæ possessionis. C. de peti. hære. l. cogi. & de hoc not. §. de p. cura. ex insinuatione. In secundo casu, quando obijcit crimen in personam electi siue ante confirmationem, siue post eā, hoc facit semper tenetur probare fm Inn. hic. Tu t' dic & melius & indistincte, quod obiciens obiecit per eū siue in formam, siue in personam siue ante confirmationem, siue post tenetur probare, nam qui obijcit in formam & negat electionē canonicam negat ius & ideo incumbit ei probatio, maxime quo agit. ff. de proba. ab ea parte. & quia ex quo de facto electionis t' constat, præsumitur intervenisse solennitas. C. de cōtrahen. stipul. l. dum tñ scrutinium vel vota fratrum ostendat, in scriptis redacta, §. de elec. quia propter. & decretum quo apparet consensus capituli. 61. dist. episcopus dum. vt not. expresse Inno. j. de accu. super ijs. in glo. ad excipiendum. in fin. ver. quando autem. & de eo qui fur. or. rece. c. innotuit. & ista opi. approbat Host. hic. & G. j. de elect. is qui. contra. glo. 2. li. 6. & ibi vide & in c. si forte, & videtur expressum. j. de electi. ca. j. & c. vt circa & c. si forte. lib. 6. Sed Comp. §. de elect. quod sicut. circa prin. tenet primam opi. quā opi. credo veram in casu vbi de facto seu de decreto electionis non constaret: & hoc innuit Inn. in calleg. super ijs. vt est dictum.

- 1. Absens accusandus, non dammandus.
- 2. Absens rediens non nisi intra annum audiendus.
- 3. Excommunicati annalis pena varia.
- 4. Procedere in absentem lit. contest. licere.
- 5. Excommunicatus annalis, de quibus, an non, audiendus.
- 6. Absens non nisi relegatione dammandus.
- 7. Absens quando, & qui ordine, aut extra prosequendus. & 8.

10. C. veritatis, sensus.

- 11. Accusatoris absens pena.
- 12. Absolui absens condemnari non idem potest.
- 13. Excommunicati occulti gesta valere fallit 14.
- 15. Excommunicati publici gesta nulla.
- 16. Excommunicatum cedere.
- 17. Excommunicatus, an sibi aut in se recte gerat & 18.
- 19. Excommunicati publici spiritualia gesta tenere fallit 20.
- 21. Promissio iurata an excommunicato præstanda.
- 22. Canones aliquot enucleari.
- 23. Excommunicato non nisi occulto seruiendum.

Eritatis. ¶ De modo procedendi contra absentē contumacē in criminalibus habes, hic per Ber. in glo. hic patet. & per Io. & Arch. 3. q. 9. in sum. c. decernimus. & in Spec. rub. de accu. §. se quitur videre. vbi de hoc plene. Quid iuris de iure ciuili, & de iure canonico: vnde loquēdo de iure canonico, distingue. Aut quæris qualiter in criminibus fiat citatio, aut qualiter cōtra absentē procedatur. Si quærat qualiter in criminibus fiat citatio, dic vt not. per Ber. §. eo. causam quæ. & ibi dixi, & de hoc no. aliquantulum Accur. C. de Accusa. l. 4. Si quæras qualiter cōtra absentē non cōparentē procedat ur refert, aut quæris qualiter procedatur contra reum absentem, aut contra accusantē. Si contra reum, tunc t' aut proceditur contra criminiosum per viam accusationis, & tunc aut non liquet, nec liquere pot de cā siue lis sit contestata, siue non proceditur ad sententiam diffinitiuā super crimine cōtra absentem, sed excōcatur. 5. q. 5. quisquis. & 5. q. 2. præsentis. & 11. q. 3. rursus. & c. quicunq; & tūc aut t' venit infra annum & tunc absoluitur ab excōcacione, & aut dicitur super crimine illo. Aut non venit infra annum, & tunc post annum super crimine non auditur: quia intelligitur iuris interpretatione crimen confessus, vt in c. alleg. rursus. & c. qui cuiq; & j. de præsum. nullus. fm Gof. & Host. §. vt lit. non cō testa. c. j. & Spec. in §. alleg. sequitur videre & Io. And. j. de hæ reti. c. cum contumacia. in fi. l. 6. Et post annum tñmōi excōcacionis sententia pot aggrauari ita, vt procedatur contra eū, ad suspensionem vel perpetuam priuationem officij & beneficij. vt in c. alleg. rursus & no. Ber. Inn. & Host. §. de gra. & qua li. cum bonæ. vel ad relegationem. vt ff. de penis. l. absentem. §. aduersus. & l. capitaliū. §. j. q' penā deportationis, seu exilij ec clēsia imponere pot. vt 50. d. accedēs 63. di. in synodo. & j. de cālum. c. j. in fin. vbi hoc no. glo. j. de pen. c. felicitis. li. 6. Aut li quet, seu liquere potest de causa & tunc, aut est lis contesta, & tunc dic per omnia. vt §. quia nunquam procedendū est cōtra absentē. l. non cōtest. vt §. de iudi. c. j. & vt lit. non conte. c. j. & c. qñ. vbi de hoc. Aut lis est t' contest. & tunc possunt testes recipi contra eum & si de causa liquet sententia diffinitiuā pot, proferri. sic intellige prædictum. c. decernimus. & 24. q. 3. de illicita. & 11. q. 3. rursus. & c. quicunq; quæ capitula loquuntur cum directe per viam accusationis agitur de crimine. Et ideo illa capitula intelliguntur lite contest. alias est lite non contest. licet ex litera illorum. c. hoc non colligatur. fm Ber. hic & Archi. 11. q. 3. c. rursus. super verbo gl. accusatus. & 3. q. 9. in sum ma in glo. antepe. Possit tñ dici fm Archi. ibi q' solus lapsus anni, siue sententia amotionis a beneficijs sufficit, vt vltius, non audiat super beneficijs, & ita videtur loqui. cap. rursus. Sed super crimine super quo excōcacio fuit prolata bene audietur. C. de requir. reis. l. 2. Et quæ dicta sunt in excōcacione, eandem intellige in suspensione. vt §. de æta. & quali. c. cum bonæ. vbi ita sentit Inno. fm eum & istud videtur equius. argu. j. de reg. iur. in penis. lib. 6. De iure ciuili vero distingue, vt t' t' pena est. §. relegatione, & tunc reus absens non pot condemnari vt ff. de pe. l. absentem sed multabitur. vt ff. si quis ius d' nō obtē. l. vnica Alias sic, aut pcedit t' §. criminosū absentē per viā depūtiatiōis vel iquisitiōis & tūc aut qris de pcessu. faciēdo de & sup fama & t' illo pot. pcedi sine ordine iudiciario, & hne lit. cōt. ar. no. p Ber. Inn. & Ho. j. de spō. cū in tua. & hoc tenet Gul. de Mōtela. extra de offi. ordi. c. j. su p verbo in iugimus in cle. Aut qris de pcessu faciēdo sup principali, & tūc aut ingitio ē gñalis t' i capite, q' in mēbris, & tūc si ē necessaria litis cō test. & ita itellige. j. de re iud. cū l. i. & A. fm Pe. de Sāp. & Abb. ibi. Aut ingitio est spālis & tūc est pot. pcedi. lit. nō cōt. vt §. vt lite non conte. qm. §. sunt & alij. & j. de accu. qualiter & qñ. 2. §. debet. Idē tenet Ber. j. de iureiur. c. ad nram. 2. gl. si. & Host. hic, & in sum. e. t. j. ver. itē recipiunt. & Ber. & Ho. in d. c. cū t. & A. in gl. hæc exceptio. & Spe. rub. de of. iu. §. 2. ad si. & rub. de ingitioe. §. nūc tractem. ver. si aut. iquirat & c. sic itelligit e. istud Ber. Inn. & Ho. hic licet quo ad viā denūtiatiōis. Gul. de Hen. Boich super Decre. P 3. Menclau.

Montelau. & Gence. teneant contra. extra de re iud. pastor. in clem. Circa hoc tñ dilingue. taut proceditur, vel inquiritur, contra aliquem ad instantiã partis, & parte in stãte, & tunc nõ valeret processus lite non conte. factus in principali, sed deberet procedi contra eũ, alias ad annotatiõẽ bonorũ, vel alias, prout not. hic. & in capitulis alleg. rursus, quicũq; decernimus Aut proceditur seu inquiritur cõtra eũ ex officio iudicis, par te aliqua nõ instante, & tunc aut est tabens per contumaciam & tunc proceditur contra eũ super principali lite. nisi conte. vt in c. alleg. qm. s. sunt & alij. & c. qualiter. & qn. 2. s. debet. Aut e præsens, & tunc ordo iudiciarius est seruandus, alias processus non valeret, vt j. de purg. cano. c. cum dilectus. vt hic no. Gul. de Montelau. extra de offi. ordi. c. j. in cle. Idem no. Ber. in c. al leg. qualiter. quo ad absentem in r. glo. illius. c. ver. b. vero infamatus. & c. & quo ad præsentem in s. debet. Nec obstat ad p̄di ctã r̄titud. c. quia hic absens non condemnatur de criminibus, de quibus contra eũ agebatur. f. homicidij, incestus, & dilapida nis. sed Papa eũ deposuit ex eo, q̄ pp contumaciã excõcatus celebravit. vt hic dñ in ver. nos igitur quod potuit iuste fieri, vt r. q. 3. de illis. & c. si quis presbyter. melius in c. si quis episcopus damnatur. & c. seq. & j. de cle. exc. m. latores. f. m. Spe. in s. alleg. sequitur videre, & Ber. & Hof. hic. in fi. mag. gl. Vel dic quod est speciale in dilapidatione, de qua hic loquitur, q̄ in ea publica commoda periclitantur, vt 3. q. 2. quia ea f. m. Spe. in s. alleg. sequitur. ver. vel dic si placet. & ille est verus hmõs, c. intellectus. f. m. Io. & Archid. 3. q. 9. in summa. & de hoc per Io. in c. alleg. decernimus ea. cau. & quæstio.

¶ Si accusator est absens, tunc, si non prosequitur accusatiõnem infra terminum iuris, incidit in Turpillianum. vt C. qui accu. non poss. l. si ea. ad Turpil. l. j. & per totum. Item punietur extraordinarie, & eĩ in expensis partis rei, vt in d. l. absentẽ. & c. qui accu. non poss. l. qui crimen. & ista vera quando nõ dum est in cã conclusum. Si vero sit in causa conclusum, tunc quidam Legist. sic distinguunt. aut verque. l. accusator & ac cusatus tempore snã ferenda est præsens & tunc non est dubium q̄ fertur snã iure, condemnatoria siue absolutoria. vt C. de accu. l. vlti. Aut vtq; est absens & tunc nõ fertur aliqua sen tentia diffinitiva. vt C. de accu. l. absentem. Aut vnus est p̄ns, & alter absens est, & tunc accusator abest, & reus est p̄ns, & tunc, aut est ferenda absolutoria, & ferri non p̄t. cũ hoc casu, puniri debeat p̄na talionis ille, qui accusauit. vt C. de accu. l. vlti. & de calum. l. j. Aut est ferenda condemnatoria, & tunc ferri debet. vt C. de adult. l. quamuis indubitati. Si aut accusatus tñ, est absens & accusator est præsens, tunc aut est ferenda snã ab solutoria, nam cum in talibus præsentia requiratur, vt partiu assertione iura pandantur & iam in cã conclusum est. cessat r̄õ & sic lex. ff. de iure pat. l. adigere. s. quamuis. j. de app. cũ cessan te. & quia quod fauore alicuius & c. C. de legib. quod fauore. Si est ferenda snã condemnatoria, tunc ferri non p̄t per d. l. ab sentem. Et licet isti probabiliter loquantur verius tñ credo, q̄ ex quo est in cã conclusum, siue accusator siue reus accusatus, sit absens contumaciter, iudex poterit procedere ad diffiniti uam quia tunc cessat r̄õ quare requiratur præsentia, vt est dic tum. Et hæc sufficiunt, quo ad præsens. Alia quædam dicam, in s. alleg. debet. ¶ Iuxta glo. Innoc. hic quæ incipit excõca tus. n. Si quæris vtrum facta, seu gesta per excõcatus valeant & teneant, & habeant roboris firmitatem, distingue aut quæris in iudicio. & de hoc dic si placet. vt dixi s. de iudi. intellexi mus. vt dicam j. de re iudi. ad probandum. Aut extra iudicium & tunc aut impetrando rescripta, & de hoc dic vt not. per oēs j. de rescr. c. ipso iure. lib. 6. Et dixi. s. de offi. deleg. prudentiã. s. sexta. Aut alias, q̄ impetrando rescripta, & tunc aut assumẽ do onus procurationis, & de hoc dic vt notatur, & dicam j. de probationibus. c. post cessionem. Aut testamentum, seu viti mam voluntatem condendo, & de hoc dic. vt dicam j. de hæ ret. excõcatus. j. s. credentes. Aut instrumentum conficiẽdo & de hoc ibi similiter dicam. Aut compromittendo, seu com promissum aut arbitramentum in se suscipiendo, & de hoc dixi in c. alleg. intelleximus. Aut alias, & tunc aut quæris de factis seu gestis per excommunicatum occultum & toleratum per ecclesiam, & tunc aut quæris de temporalibus, & talia bene valent siue pro se, siue contra se. vt j. de dona. inter dilectos r. q. 3. qm̄ multos. in fi. & hoc tenent Innoc. Hof. hic. & j. de sent. exc. c. si vere. & Io. And. post eos. Aut in spiritualib. vt in collationib. beneficiorũ, & in confirmatiõib. electorũ, & cõ similibus, & tunc aut in ijs q̄ facit r̄tione officij sui in ecclesia puta, quia prouidet alicui clerico de prælatura, vel canonicatu,

vel cõfirmat alicuius electionẽ, & talia bene valẽt, quandiu ab ecclesia tolerantur vt 8. q. 4. nonne. 6. q. 5. c. j. & 2. 3. q. 7. c. infa mis. s. tria. ff. de offi. præto. Barbarius Philip. hoc. no. Inn. hic in princ. huius glo. & in ver. dicunt tñ quidã. & Hof. post eũ. idẽ not. Inn. s. de elec. nihil est. in glo. vlt. circa fi. & j. de sen. exc. c. si vere. glo. 2. in fi. licet Hof. ibi in collatione beneficiorũ cõtra & vide quod ibi dicã. idem Io. 2. q. 9. in sum. in r. glo. & Arch. 3. 2. q. 5. præceptum. gl. pen. licet Io. ibi cõtra & ibi vide. Aut t̄q ris de factis seu gestis per eum in spiritualib. non r̄õne officij sui, sed tanq̄ per priuatum, & ad commodum suum, vt quia ac ceptat bñficiũ, vel aliud sp̄iale, & dic q̄ nõ valent saltẽ in ef fectu, nisi per illũ qui p̄t postea cõfirmetur, vt probatur. j. de cler. exc. m. postulatis. vbi no. Gof. q̄ beneficia collata excõca to post absolutiõẽ per eũ retineri non possunt, quia excõi catus titulum non recipit, & iõ absolutus non retinet quod in excommunicatione inefficaciter recepit: nisi eũ eo fuerit dis pensatum vt ibi. & idem no. Arch. 63. dic. j. licet forte talia te neant ipso iure in persona excõcicati occulti. vt no. proluxe. Cõ po. s. de elect. q̄ sicut in 3. col. ver. itẽ quæritur an prælatus, & ver. idẽ dicimus. G. de Montelau. extra de reli. domi. ca. j. super verbo fortius in cle. de quo dicã in d. c. postulatis. & in c. apo stolicę sedis. Aut quæris de factis & gestis per publicę excõca tum ab ecclesia, & tunc refert, aut in r̄palibus, vt in contrã ctibus vel quasi, & tunc aut super rebus ecclesię puta alienadõ bona eccle siã & talia non valent vt hic. & no. Inn. in prin. hu ius gl. & Abb. & Io. And. j. de excep. p̄iali. 6. Aut super alienis rebus actus publicos, & ciuiles exercenti, vt quia alienanti præ stat authoritatẽ, vel decretum, vt tutor, vel curator, vel iudex, & talia non valent s. de procu. consulti. j. de re iudi. ad proban dũ. & de immu. eccle. c. aduersus. s. quia vero f. m. Abb. & Io. And. in d. c. pia. Aut super rebus proprijs, & tunc aut quæris vtrum valeant in præiudicium excõcicati, & ad cõmodũ, & vti litatem contrahentis cum eo, tunc dicit Inn. hic in ver. itẽ res suas. & in ver. & dicimus generaliter. & j. de sen. exc. c. si vere glo. 2. q̄ valent indistincte tales contractus initi cũ excõcato, non solum ignoranter, sed etiam scienter & ex eis eĩ durante excõcacione conueniri p̄t & in hoc concor. Hof. hic & in d. c. si vere. & Tan. & Bar. Brixii. Hof. G. & Io. And. in d. c. pia. lib. 6. de quo per G. ibi super verbo excluduntur. & per Ioan. And. in nouel. & per Bar. Brixii. in q. dñicali. quæ incipit, quidã cum esset excõcatus svbi dicit, quod p̄t cadere, & donare a lijs suã actiõẽ & ille cui cessã actiõ statim agere p̄t, anteq̄ cedens absoluitur. & pro hoc facit s. de iudi. intelleximus. me lius. j. de donatio. inter dilectos. & r. q. 3. qm̄ multos. Aut v trum t̄valeant ad commodum & vtilitatem excõcicati, & tũc est. diffentio, seu disputatio inter doct. quia Inn. dicit quod va lent, ita q̄ licet ipse excõcatus agere nõ possit durante excõi cacione, tñ post absolutiõnem poterit agere ex cõtractu inito dũ erat excõcatus, nam & obligatur alijs, & obligat sibi alios, dum est excõcatus. vt in calle. qm̄ multos. in fi. & j. de sen. exc. c. si vere. & tpe excõcacionis durant obligationes licet agere non possit ex eisdem dũ est excõcatus. j. de excep. cum in ter. de sen. exc. per tuas. f. m. Inn. hic in ver. & dicimus. idẽ tenet Innoc. in c. alleg. si vere. & s. de procur. consulti. gl. 1. in s. & Abb. in d. c. pia. & Archid. r. q. 3. excõcatus. glo. 2. & r. q. 6. c. nos sanctorum. glo. 1. vbi approbat istã opi. Inn. Sed Ho. hic in d. c. si vere, contradicent q̄ non oritur actiõ ex contractu, inito cum excõcato quantum ad eius commodum, & vtilita tem, sed quantum ad eius incommodum sic. nã expressum est in iure q̄ generaliter excõcato nõ est participandũ. r. q. 3. sicut apostoli. & c. seq. qui ergo participat cum excõcato participat contra legẽ, ergo per legẽ dissolui meretur. r. o. di. vides. & cal leg. qm̄ multos, & c. si vere. continent casus speciales. Et est r̄õ specialitatis necessitas contrahentium cum excommunicatis & non fauor excommunicatorum, f. m. eum, & istam opin. te net Car. j. de vsur. quanq̄ in fili. 6. & Hof. & Card. & G. j. de excep. c. pia. super verbo excluduntur. li. 6. & Io. And. ibi super verbo cõibus. & Hof. j. de hære. c. sicut. & Hug. & Lau. 3. qu. 9. reuera. ar. illius. c. excõcatus. r. q. 3. & Tan. & Bar. Brixii. in q. venereat. quæ incipit, quidam cum esset excõcatus. Sed opi. Inno. & Abb. consuetudo amplectitur, pro qua vs. casus ex pressus. j. de p̄nis. c. felix. s. verbum. li. 6. Et si velis tenere opi nionem Inno. & Abb. potes respondere ad r̄õnem prædictã Hof. qua dicitur, q̄ generaliter statutum est in iure, quod non participetur excõcato: quia multa fieri prohibentur, quæ ta men facta tenent. vt j. de reg. ad apostolicam. cum ibi allega. & ff. quando appell. lit. l. j. s. biduum. de interdic. & releg. re legatorum. s. ad tempus. 2. q. 6. s. biduum. Item si prædicta r̄õ conclu

concluderet sequeretur, q̄ cõtractus ita parum, vel adhuc mi nus valeret ad vtilitatem contrahentium cum ipso excommu nicato, sicut ad vtilitatem ipsius excõcicati cum eis sit per ius, prohibito participare: & sic contra iuris prohibitionem faci ant, vnde ex eo ex quo debent puniri commodum reporta re non debent. ff. de neg. gest. siue hæreditaria. cuius tñ contra rium concedit Hof. & vide Inno. in c. alleg. si vere. vbi respon det ad ea quæ possent obijci pro parte aduersã. Aut quæris de factis seu gestis per publicę excommunicatum in spiritualib. bus vt conferendo beneficia, confirmando electiones, & alia spiritualia exercendo, & tunc aut exercet in spiritualib. ea, q̄ sunt facti, puta, recipiendo aliquem canonicum in ecclesia aspi gnando sibi stallum in choro, & locum in c. & talia bene valẽt, vt s. de rescrip. c. capitulum. & j. de præbend. pro illorum. & hoc no. ibi Ber. Hof. & Inno. & Hof. hic & etiam Archid. in c. alle. præceptum. 3. 2. q. 5. Aut exercet ea, quæ sunt iuris, & quæ t̄ ministerium iuris important, & talia non valent, vt s. de consue. cum dilectus. vbi de hoc per omnes. & de elect. c. ic inter. R. seniore. & j. de appel. constitutus. f. m. Inn. Hof. hic & Archi. in c. præceptum. Ex istis consulit hic Inn. q̄ si quis t̄cum iuramento, vel sine iuramento promissit aliquid aliq̄ ex communicato dare, q̄ det eĩ & impleat promissum: nam hoc iuramentum, vel promissio, vel absq; interitũ salutis æternæ, seruari potest. j. de iureiuran. si vero. f. m. Inno. hic. & j. de hæ re. c. si idem tenent Abb. & Io. And. post eum recitat. j. de sen. exc. com. inter alia. & Hu. & Io. r. q. 6. c. nos sanctorũ. Sed Hof. hic contradicens, q̄ non tenetur ei soluere durãte excommu nicatione, nec frangit iuramentum: quia intelligebatur tacita, conditio si non esset excommunicatus. idem Ber. & Hof. j. de hæreti. c. si. & Hof. in sum. tit. de sen. exc. com. s. si. sub. s. qd si teneor sacramento. & Hug. & Bart. Brixii. in c. alleg. nos sanctorum. & ipse Inno. j. de concess. præb. cum nostris. Io. vero And. tenet j. de regu. iur. c. peccatum. lib. 6. in 2. gl. q̄ tale de bitum esset deponendum in gde sacra. ar. C. de iure emphyt. l. 2. & hoc tenet Hof. in d. s. sub. s. quid si teneor sanum & tu tum esse concilium. & Ray. in sum. sua tit. sen. de exc. s. 3. 9. qd si teneor. & glo. Gull. ibi. Opinio tñ Inno. hic videtur vera de de iure cum ista possit fieri in momento, & cum ille debitor, participet, cum eo ex quadam necessitate. arg. c. alleg. qm̄ mul tos. in fi. r. q. 3. & c. si vere. de sen. exc. & non in contemptu, clauium, sed propter bonum conscientię. arg. eorum quæ scri pli. s. quod me cau. sacris. Et ad c. nos sanctorum. & c. iuratos r. q. 6. potest responderi, q̄ illa capitula loquuntur de seruitio generali & perpetuo quod excõcato præstari non debet, ne in magna cãterua vasallorum, & seruitorum superbiuret, & gloriaretur, secus in momentanea debiti solutiõne vt est dñ ctum. Abbas vero in d. c. si. j. de hære. distinguit. Aut excõca tio t̄ est occulta, & tũc credit indistincte, eum teneri ad soluẽ dum, quia & apostata domino est obediendũ, quandiu toleretur. r. q. 3. si dominus & c. Iulianus. Aut est publica, & tunc bonum est & tutum tenere opinionem primorũ ante termi num. post terminum vero potest habere locum opi. secundo rum vt non videatur petitorium incurrisse vel in p̄nam inci disse si non soluit in termino constituto, non enim est in mo ra qui potest exceptione legitima se tueri. s. de rescrip. si quan do. j. de præben. cum teneamur. ff. de vsur. l. sciendum. si cert. petal. lecta. & j. de reg. iur. c. non est in morã. lib. 6. & hoc te neas. tutius est tamen deponere vt est dictũ. & vide quod no. de hoc frat. Io. in sum. confes. tit. de sent. excommuni. q. 3. ca pit 3. articulo. 3.

1. Decreti primi & secundi interponendi locus.
2. Missio in quibuslibet locum esse.
3. Missio in rebus quatenus faciendã.
4. Missionem in rem petitam fieri.
5. Missio quantitate petita qui fiat.
6. Missio in contumaciis bona qui fieri debeat.
7. Missi ex primo decreto remedia.
8. Absens in missionem quando, an non, audiendus.
9. Missionem in personali semper rescindi, qui accipiendum.

Contingit. Ber. satis tractat hic in glo. fin de materia primi, & secũdi de creti, sed si vis latius videre, & plures quæstiones, circa istam materiam vide quod dom. Dy. in tracta tu suo de ista materia. & ff. de dam. infec. l. si finita. s. Iulianus. & lac. de ra. & Pe. de bel. p̄rt. & Cin. C. de bon. aut. iudic. possi. l. cum proponas. & quod not. Hof. in sum. e. titu. s. quid datur. cum alijs. s. seq. vsq; in finit. & Spec. rub. de pri

mo decreto. & rubri. de se cundo decreto. Et dic bñ q̄ primũ decretum interponitur tam in rebus, quã in spiritualibus actionibus vt not. Ber. & Hof. s. e. prout. & Spec. rub. de primo decreto. s. restat. ver. & generaliter. Sed secundum decre tum non interponitur in rebus actionibus, sed in personalib. tñ f. m. Ber. hic. & Inno. & Hof. j. tit. r. c. r. & Spec. rub. de secundo decreto. s. videndum restat. ad fi. & s. fina. & f. m. Acc. & alios in d. l. si finita. s. Iulianus. licet Abbas dicat. j. cap. prox. quod etiam interponitur secundum in rebus.

¶ Ad breuem euidentiam istius materiæ vidẽdum est primo in quibus causis t̄ seu actionibus fiat missio ex primo decre to, & dic q̄ in omnibus suis, siue sint reales siue personales, vt est dictum. Secundo qualiter fiet missio in possessionem rei petita & pro quota parte. & sic distingue, aut agitur actione reali, aut personali, aut mixta, aut in causa status, aut in cã dam ni infecti, vel in cã noxali. Si agitur actione reali, tũc aut res pe tita possidetur, seu detinetur ab ipso conuento, & contuma ce: aut non. Si sic, tunc semper fiet missio in possessionem rei petite tantum siue loquamur de iure veteri Digestorum. siue de iure nouo. vt ff. ex quibus cau. in pos. ea. l. Fulcinus. s. Cel sus. Aut res petita reali actione non possidetur ceu detinetur, a conuento, & tunc est idem iuris quod statim dicitur in per sonali. Si agatur actione personali tunc refert, aut petitur sp̄s certa, aut quantitas, aut genus, aut species incerta. Si petatur, t̄ species certa, tunc aut possidetur vel detinetur a conuento, contumace, & tunc & olim iure veteri & etiam hodie iure no uo fit missio in rem petitam. vt d. s. Celsus. Tamen in hoc dif fert talis fit missus a misso in reali: quia missus talis non efficitur, nec statim, nec post annum, possessor, sicut missus in real i, qui saltem post annum efficitur verus possessor, vt hic & su pra vt lite non contestã qm̄ frequenter. s. in alijs. sed tunc de mum talis missus in personali possidet, cum mittitur per secũ dum decretum. vt ff. de acquir. posses. l. 3. vlti. & de bo. auth. iudic. possid. l. cum ex legati. Aut non possidetur a conuento contumace, & tunc idem iuris est, quod statim dicam in quan titate petita. Si petatur t̄ quantitas, vel genus, tunc iure veteri fiebat missio in omnia bona ex primo decreto, vt ff. ex quibus cau. in pos. ea. l. j. hodie vero solum pro mensura debiti declarari. vt in auth. ei qui. posita. C. de bon. auth. iudi. possi. quæ est in corpore authenticorum. de exhib. & introduc. reis. s. si ve ro. Si vero petitur species incerta, vt quia petitur Stichus, aut Pamphilus alternatine, tunc dicit lac. de ra. in l. cum proponas. C. de bo. auth. iudi. possi. quod idem est quod est de obliga tione generis quod ei æquiparatur. vt ff. de condi. indebi. l. cũ is. s. si. ideo fit missio in æstimatione obligationis arg. ff. de ver bo. obligatio. l. eum qui certarum. s. j. Pet. vero de bel. p̄rtic. dicit ibi, q̄ aut est electio debitorum, & tũc fiet missio ex pri mo decreto in possessionem omnium rerum petitarum alter natine: quia ex quo certum ius rei non declaratur in vtranque fit missio. vt ff. quorum lega. l. j. s. quia autem. Cyn. vero in d. l. cum proponas. credit istam opi. Pet. veram in missionem de primo decreto. In missione vero de secundo decreto procedit opi. Iaco. de Ra. secundum eum. Si autẽ fiat missio in cau sa status tunc dic vt C. de asserti. tol. l. vnica. Si vero t̄ fiat mi sio in possessionem ex contumacia non parentis, in cã dam ni infecti, vel in causa noxali. tũc dic, q̄ fit missio in possessio nem rei propter cuius periculum petita est cautio damni infe cti. vt ff. de dam. infecti. l. hoc amplius & l. si finita. s. Iulianus. & de acquiren. posses. l. 3. s. fin vel in possessionem rei noxalis, vt ff. de noxal. l. & generaliter. Tertio vidẽdum est quem effectũ habeat ista missio ex primo decreto. Circa qd̄ distingue, aut quæris de effectu primi decreti. quantum ad executionẽ mis sionis faciendã antequam missus sit re ipsa. Aut quæris de ef fectu primi decreti quantum ad actionem, quam habere pos sedit iã re ipsa missus. In primo casu missus p̄t implorare offi cium iudicis t̄ vt exequatur, & si nõ admittatur missus hẽt actionẽ, in factũ. vt ff. de dã. infec. l. prætor. & nevis fiat ei q̄ in pos. mis. est. l. r. & l. 3. ante. n. q̄ re ipsa mittatur in possessionẽ, nõ hẽt pi gnus pretorium. vt ff. de pign. actio. l. non est mirũ. In secundo casu. l. qn̄ re ipsa ventũ est in possessione, tũc aut quæris de ef fectu, quantum ad actionem in rem, & tunc refert, aut mittit in personali actione, & tunc habet hypothecã quã hẽt pignus pretorium. vt in d. l. nõ est mirum. Aut mittitur in reali actio ne, & tunc in re petita nõ constituitur pignus: quia in re sua ne mo potest hẽre pignus. vt ff. de reg. iur. l. neq; pignus. si quæris de effectu quantum ad interdictũ vnde p̄cedit generalis actiõ in factũ vel sp̄alis ex illo interdicto. ff. de dã. inf. l. si finita. s. si. & dic quille effectũ petat. Aut quæris de effectu primi decreti q̄tũ ad spã

le interdictum vnde vi, vel uti possidetis. & tunc aut est missus in repetita reali actione, aut personali. Si reali, tunc s'm opinio nem illorum, qui tenent, q' talis missus ante annum possidet, licet reuocabiliter de quibus dixi s. vt lite non contest. qm. s. in alijs habeat interdicta p'missa qua possidentibus datur, sed missus in personali non, quia non possidet, sed sola detentio ne vitur, vt no. Dy. in §. alleg. si plures. quod est verum regula riter. Fallit tñ in casu, qui ponitur. ff. vt leg. nomi. ca. l. postquã. §. j. Quarto restat videre vsq; ad quod tempus absens passus huiusmodi missionem, & postea rediens & rem, in quam facta est missio, recuperare volens audiatur refert, aut facta fuit missio in actione reali, & tunc auditur vsq; ad annum cautione p'stita, & refusus expensis. vt s. de offi. ord. pastoralis. §. vlti. & in §. alleg. in alijs. Aut facta fuit missio in actione personali, & tunc auditur perpetuo cautione p'stita, & refusus expensis. vt C. de bo. aut. iud. possi. auth. & qui iurat. & in c. alleg. qm frequenter. §. f. Fallit in tribus casibus. Primus est vbi interpositum esset s'm decretum. vt in lalle. si finita. §. Julianus. ff. de dam. infec. Secundus, si fuit res assignata in solutu. vt ff. de re iud. la duo Pio. §. j. Tertius si fuerit p'fixus terminus, vt alias non peteretur. vt C. de remis. pig. l. si eo tempore. Quod statim dixi, q' missio facta in personali, auditur perpetuo volens recuperare rem p'stitis expensis, intellige, vbi missus fuit ante diffinitiuam, si vero post, tunc missus habet res obligatas iure pignoris p'atorij, vt in l. alleg. non est mirum, & habet retentionem vt C. de distr. pig. l. quandiu.

- 1 Citatus quatenus contumax, an non e. 2.
- 3 Procedi in contumacem, quando, an non liceat.
- 4 Expensas, quando non debeat, non comparens.

Venerabilis. Si quæras, vtrum semel citatus non veniens reputetur contumax, distingue, aut quo ad expensas, & dic, q' sic, quod dic vt legi. & nota. s. de procura. c. quærelam gl. penul. Fallit in casu iudex non venit ad diem citationis. vt ff. si quis in ius voc. non iel. l. 2. §. vlti. s'm Hug. & Bar. Brixia. in quæstione dominicali, quæ incipit, quidam citatus fuit. Aut quo ad excommunicationem, vel missionem, & tunc refert. Aut respondet se non venturum vel non obediturum, & tunc proceditur contra ipsum cum notoria sit contumacia. ad hoc j. de sent. exc. venerabilibus. lib. 6. ff. de re iudic. contumacia. §. fi. An vero nil respondeat, vel dicat q' deliberabit, vel non repetitur, & tunc non proceditur contra ipsum, nec censetur, contumax quo ad id, nisi p'missis tribus edictis, quando vero sic citatus non venit, reputatur contumax p'sumptiuè, & proceditur contra ipsum. 24. q. 3. de illicita. & in p'edic. l. contumacia. ff. de iudic. ad preceptorium. Et idem si agatur de alia p'na infligenda, vt ibi. s. de constit. ex literis. & j. de vi. & hone. cle. c. fi. s'm Hof. & Io. And. hic. & quis sit verus contumax, vide plene per Io. And. extra e. ti. c. vnic. in cle.

¶ In glo. si. Si quæras, vtrum actor, vel reus non comparens ad diem coram iudice, qui iudex, si com paruisset, procedere, non potuisset, tenetur ad expensas? Ber. dicit hic, q' non. ff. de li. q's in ius vo. non ierit. l. 2. in fi. vbi est casus secundum Hof. qui hoc idem tenet hic. Idem Gos. j. tit. j. c. 2. & Dama. in q. 3. huius tit. & Bar. Brixia. in q. venereali. 19. & G. j. eo. tit. c. j. glo. antepenul. lib. 6. quia talis contumax non est. ff. de arbi. l. arbitr. si Calendis. & facit quod not. in Spec. tit. de arbi. in fi. & de exp. §. postremo. ver. tu autem. Et vide distinctionem ibi positam ver. dicunt quidam, quam posuit Inno. in decreta. calumniam. de p'enis. & idem Io. An. hic. & in d. c. j.

¶ De eo qui mittitur in possessionem causa rei fer. Rubrica.

- 1 Voluntatem p'ateriti in Deum facti instar non esse,
- 2 Voluntatem p'asentis implebilis pro facto non habenda.
- 3 Voluntatem inexecutable facti instar esse. 6. fallit 7.
- 4 Voluntatem bona quibus non proficit. 5.
- 8 Excommunicati voluntatem quando pro facto non habita.
- 9 Voluntatem quo ad ius in mente stans facti instar non est.
- 10 Voluntatem affectu sequuto prodesse.
- 11 Voluntatem actu imperfecto non prodesse.
- 12 Voluntatem, ob impotentiam, pro facto habenda, an non. 14. & 15.
- 13 Impossibilitatem que an non excuset.
- 16 Affectus nisi certis casibus non puniendus.

- 17 Affectu in Deum peccari.
- 18 Cogitationis sensus.
- 19 Affectus delectatione noxalis.
- 20 Voluntas mala duplex.
- 21 Conatus an puniendus. 22. 23.
- 24 Conatus penitentia excusandus fallit. 25.
- 26 Insultus imperfectus non puniendus. fallit 27.
- 28 Affectum actu sequuto exceptis paucis puniri.
- 29 Insans aut furiosus non puniendus.
- 30 Aetum sine affectu non nisi ex culpa punitur.
- 31 Donans quando confirmet.

Constitutis. De materia huius ca. l. vtrum voluntas reuertetur pro facto, tractatur per glo. & doct. C. de episc. & cleri. si quis non dicam rapere. & de p'eni. dist. 1. magna pietas. & c. si quis non dicam rapere & ca. cogitationis. & plene & prolixè per Archid. 17. q. 1. c. qui bona. §. si ergo. & quia non omnes concordant in vnum: ego Henricus latius & breuius (quantum natura materia pati potest) interserendo membra Archi. & aliqua supplendo prout dominus ministrabit, circa istud brocardicum, sic distinguo sumèdo principaliter duo membra Arch. in §. alleg. si ergo. Io. in calle. magna pietas. in glo. hoc tñ. Nam aut voluntas versatur in bonis aut versatur in malis. Si versatur in bonis refert. Aut habemus respectum ad Deum, aut ad ecclesiam, aut ad ius. Si habemus respectum ad Deum, aut iquæris de tempore p'aterito, vt v. g. habeo in corde & voluntate, quod vellem iuisse anno p'aterito ad sanctum Sepulchrum, vel fecisse elemosynas, & talis voluntas non habetur pro facto. Si de tempore futuro, vt v. g. propono in corde & voluntate me iturum anno futuro ad sanctum sepulchrum vel elemosinas facturum, vel aliud bonu, & talis voluntas similiter non habetur pro facto quo ad Deu, nisi effectus fuerit subsecutus, vt hæc omnia not. de p'eni. dist. 1. in c. magna pietas. in glo. quæ incipit, hoc tñ in bonis & in ca. quis aliquando. §. similiter ead. di. Si de tempore p'asenti, tunc subdistingue. Aut illa voluntas consistit in hoc mundo, aut in alio seculo. Si in hoc mundo, tunc refert, aut illa voluntas potest adimpleri, aut non. Si potest adimpleri, & tunc non impletur, verbi gratia, habeo in corde, & voluntate facere elemosynas, sum diues valde & possum facere, & non facio. Vel habeo in voluntate accipere penitentiam, & habeo sacerdotem paratum, & non accipio. Vel habeo in voluntate restituere vsuras, & male ablata, & habeo facultatem restituendi, & non restituo; certe hæc voluntas non habetur pro facto, nam in ijs videor contemere, & hæc probantur, 86. dist. non satis. & ibi tangitur in glo. in d. cap. magna pietas. in glo. quæ incipit, vbi dicit tempus operandi, & ea. distinct. §. 1. in glo. quæ incipit, vtrique sola cordis. & ad hoc bene facit. 14. quæst. 6. si res. j. de vsur. cum tu. & hoc tangit Bert. hic. in glo. non tamen studiosam, ver. vel aliter & c. & Grego. in quadam Homilia dicens, quod nemo de bona voluntate sibi blandiatur, immo de dilectione Dei, mens, lingua, manus requiratur.

3 Si autem voluntas non potest adimpleri: vt verbi gratia, habeo in corde, & voluntate accipere penitentiam, & bene acciperem, si haberem a quo & in corde habeo contritionem. Habeo in corde & voluntatem facere elemosynam, & bene facerem si haberem vnde. Vel bene restituerem vsuras, si haberem vnde, certe voluntas ista cum charitate habetur, pro opere quo ad Deum, & ista manifestissime not. in locis. & glossi. p'adictis. & ita possunt intelligi omnes authoritates in ductæ per Gratia. de p'eni. distinct. 1. in princ. vsque ad legem canonizatam si quis non dicam rapere. & hoc dicit gl. hic in versu. vel aliter. & ad hoc facit bene 47. distinctio. quod ad nos 22. quæstio. 2. faciat homo. & d. cap. si res. 14. quæstio. 6. & de vsu. cum tu. cum suis similibus. nam p'adicta bona, non contemptus religionis, sed articulus necessitatis excludit, vt accedat quod legi. infra de bap. debitum versu. quamuis. & de presby. non bapti. capiti. 2. & vlti. ita etiam potest intelligi, illud Grego. in quadam Homilia, non est manus vacua a munere, si cordis arca fuerit repleta bona voluntate. Item potest poni exemplum de infideli, qui habet voluntatem baptizandi, sed non habet aquam, certe constat omnia peccata esse ei dimissa etiam originale. Sed si superuixerit, & se non fecerit baptizari, videtur contempsisse, & hæreticus decessisse, nec potuisse tunc matrimonium contrahere cum Christiana, vt probatur. 28. quæstio. 1. caus. in glo. hæc enim clausula.

Et idem

Et idem intellige in casibus. s. proxime dictis. Et si in illa bona voluntate decesserit, alias si postea vixerit, & penitentiam accipere potuit, & non accepit. vel vsuras tempore t procedente propter pinguiorem fortunam restituere, & non restituerit, parum proderit sibi sua bona prima voluntas: nam in istis casibus videtur contemere, vt de infideli p'adixi. si huiusmodi bona voluntas etiam in p'asenti non consistit in alio seculo nihil prodest: ex quo in hoc mundo huiusmodi voluntatem bonam non habui, vt hoc probatur. 13. q. 2. in p'asenti. & no. per Io. de Pe. dist. j. magna pietas. in glo. hoc tantum. & op. facit ad hoc. C. de sacrosan. eccl. l. i. ibi postquam aliud velle & c. nam ambulatoria est voluntas vsq; ad supremum vitæ exitum. ff. de dona. int. vir. & vxor. l. cum hic status. §. penitentiam. & de adimen. lega. l. 3. in fi. & l. seq. nam nullus spectare debet, qn peccare non potest. de p'eni. dist. 6. c. vlti. & intellige quod dixi q' vbi adest bona voluntas, sed deest possibilitas haberi pro facto apud Deu, quantum ad p'na æternæ remissionem: nam pro quolibet peccato duplex p'na imponitur. l. æterna & ista sola cōtritione remittitur. de p'eni. dist. 3. in princ. 26. q. 6. agnouimus. Item p'na temporalis, & ista exteriori satisfactione remittitur: & quantum ad p'nam istam voluntas non habetur pro facto, id est satisfactione: imò satisfactio (nisi in hac vita cōpleta fuerit) in purgatorio completur. 23. q. 5. quid ergo. nam solennitas p'nitentiæ parum prodest: quantum ad p'nam purgatorij: valebit tñ quantum ad p'nam æternam si de peccato contritus fuerit vt hic legi. & no. j. de bap. su. per eo. & de p'eni. & re. quod aut. Quidam tñ dicunt, q' tanta posset esse cōtritio cordis, q' absq; satisfactioe extrinseca in hoc seculo euitabit p'nam purgatorij, & habebit vitam æternam: quod videtur satis credibile propter maximam creatoris misericordiam sicut contingit in latrone. de pe. dist. j. importuna in Euangelio. de consec. dist. 4. baprismi vice. Luc. 23. c. & in hoc concordant theologi. Item quod dixi q' voluntas bona sine possibilitate satisfaciendi habetur pro opere, quantum ad Deum, fallit in quibusdam casibus, quibus non operatur tñ voluntas, quantum opus subsecutum: vt in baptismo de consec. dist. 4. sine penitentia. nam ibi plus valet baptisimus, quã cordis contritio. Item in eucharistia delectatur peccata venialia quod non fit voluntate accipiendi eucharistiam. Item in confessione sacerdoti facienda: in ipsa. n. erubescencia in p'asentia sacerdotis fit pars penitentia. item in martyrio. item in voto contendi: quia non ita absoluitur a Deo sicut a p'prio sacerdote. item in voto virginitatis quo ad aureolam, vt hæc no. in c. magna pietas. in glo. hoc tñ. ad quam recurram. Si autem habemus respectu ad ecclesiam, vt quia tractatur de beneficijs ecclesie impendendis, vel denegadis. tunc dicas, q' siue p'cessit ad actum exteriori imperfectu, (quod plus est) siue h'eterit in finibus cogitationis, (quod est minus,) non habetur ista voluntas, seu actus imperfectus pro opere siue pro facto, vt patet t de excōicatio in quo apparuerunt signa penitentia, & voluit reconciliari ecclesie & per eum non h'eterit, sed p'uentus morte, non potuit, qui non habetur absolutus apud ecclesiam, licet sit secus apud Deum. vt j. de sen. excom. a nobis est sepe. le grant. & c. sacris. & facit. j. de rapto. c. 2.

9 Si habemus respectu ad ius, i. ad actus iudicialis tunc refert, aut voluntas stat in finibus cogitationis, & tunc nunquã habetur pro facto siue tractemus de t'pore p'aterito, siue de tempore p'asenti siue futuro, vt hic. ibi: licet p'asandi voluntatem habuerit & c. que verba bene possunt exponi de tempore p'asenti p'aterito, vel futuro. Aut voluntas p'cessit ad actum exteriori: & tunc aut ille actus fuit perfectus, & tunc planum est, q' habetur pro facto: vt patet de illo qui habuit voluntatem p'asandi cautionem, & eam infra annu obtulit & p'asit, nam recuperat possessionem suam vt hic. & s. vt lit. non contest. qm frequenter. §. in alijs. C. de p'ascer. 30. vel 40. ann. l. si quis emptio. §. sed & si quis. Aut ille actus i fuit imperfectus propter voluntatem, aut propter impotentiam. Si propter voluntatem, tunc ille actus imperfectus non habetur pro completo verbi gratia: coram iudice venio, & offero satisfactionem de iudicio sibi: & nihil aliud facio certe talis actus exterior interueniens non sufficit: quia non solū deo offerre, sed etiam p'asare quantum ad possessionem recuperandam, vt h'ec leg. & no. s. de off. ord. pastoralis. in fi. & vt lite nõ conte. qm frequenter. §. in alijs. Similiter non sufficit oblatio debiti ad impediendum cursum vsurarū quæ iam inceperunt currere: nisi sequatur depositio. ff. de admi. tu. l. tutor p'pillo. §. vlti. C. de vsur. acceptam. Si propter impotentiam, tunc aut illa impotentia contingit p' defectum proprium, aut propter defectu iudicis vel aduersarij, aut p'pter calum fortuitum, aut propter defectum

12 profus extranei. Si propter defectum p'prium. v. g. habeo in corde voluntatem p'asandi cautionem p'adictam: procedo ad actum exteriori eundo coram iudice & dicedo. Dñe iudex, bene vellem p'asare cautionem, sed in veritate non possum: quia pauper sum, & propter paupertatem nõ inuenio, qui pro me intercedat: certe ista voluntas habetur pro facto quantum ad possessionem recuperandam: dum modo ego p'stem cautionem iuratoriã vt no. hic glo. si vero. & s'm Hof. hic, vna cũ hoc rem recuperō obligando: quia hæc duo facere possum: & ideo quo ad hæc impotentia non me excusat. Vel obligabo me ad certã p'nam pecuniariã, vel sub p'na amissionis beneficij si habeã. s. de elec. cũ dilectus. in fi. s'm eũ: & hoc est, q' consuevit dici cōter. Volens soluere, similis est soluenti. in aut. vt exactio. instan. do. §. illud. colla. 7. j. de solu. Odoardus. Fallit in vsufructuario paupere, qui nõ potest p'asare fideiussorem de vtendo & fruendo arbitrio boni viri: nam non cõmittitur sue iuratoriæ cautioni. vt no. Azõ & Accur. C. de vsufr. l. vsufructu constituto. idem inuit Ber. j. de pig. c. fi. & pro hoc facit. ff. de vsufr. leg. l. vxori vsufructum t vnde in eo casu impossibilitas facti non excusat. vt. ff. de verb. obl. l. cõtinuus actus. §. illud. secus si esset impossibilitas iuris, vel nature: nam illa excusaret. Infi. de hære. inflit. §. impossibilis. C. de leg. l. ab administratione. & no. eo. tit. l. pen. Si impotentia illa t contingit propter defectum iudicis vel aduersarij: tunc refert. Aut contingit propter defectum refutatorium ipsorum. aut propter absentiam eorundem. In primo casu voluntas imperfecta habetur pro facto quantum ad possessionem recuperandam: vt si per iudicem, vel aduersariu h'eterit, quo min' cautione eis oblata, per reum recipiant, & ipsam recipere recusarunt. vt. j. c. proxi. & c. cum venissent. & no. glo. hic in glo. si vero. & ad hoc opti. facit. ff. de solu. l. qui x. ibi videas & c. de vsufr. l. acceptam. Potest etiã poni exemplum in actore, qui impediuit vel eximit reum venientem ad iudicium, qui certo die & sub p'na debebat venire, & sistere: nam tunc ipse reus immunis erit a p'na, vt leg. & no. ff. de eo per quẽ fac. est. l. 1. §. si reus. & ad hoc fa. op. ff. de reg. iur. l. iure ciuili. j. de pign. significante j. de regu. iur. c. cum stat. lib. 6.

15 Si tñ illa impotentia t contingit propter absentiam ipsoru, tunc voluntas non habetur pro facto: nisi etiã illud, quod debebam facere coram iudice si p'rensus fuisset, faciam coram publicis, & honestis personis, vt. s. de offi. ord. pastoralis. in fin. & no. hic in glo. non tñ ad hoc facit opti. C. de anna. excep. l. vt perfectus. de ijs qui pro me. iudi. non ap. l. 2. j. de verb. sign. c. dilect. o. Si vero impotentia contingit propter casum fortuitum, tunc voluntas habetur regulariter pro facto, siue loquamur in iudicij. vt. ff. si quis cau. l. 2. siue in cõtractibus. vt. ff. ad l. R. hodi. de iac. l. vlti. de publi. vec. & con. l. si. §. si ppter necessitatem. Regulariter dico, q' in contractu locationis cõsuevit subdistingui, vtrum casus superuenit in persona locatoris, aut in persona cõdutoris, aut in re locata, vt not. glo. ff. de loca. & conduc. l. si vno anno. §. cum quidam. de varijs & extraordi. cogni. l. 1. §. diuus. De casibus vero contingitibus circa vltimas voluntates vnde plenissime per Accur. & doc. C. de infli. & subli. sub cõdic. fac. l. 1. ff. de condi. & demon. l. in testamento. & de regu. iur. l. iure ciuili. Si vero impotentia contingit propter factum profus extranei tunc voluntas non habetur pro facto, vt patet. ff. si quis cau. l. 2. in fi. & l. seq. de eo per quem fac. est. l. 1. §. si reus. ad l. Aquilia. l. huic scriptura. Si tñ ille extraneus per quem stat, non esset solvendo, subueniretur impedito. vt. ff. de eo per quẽ fac. est. l. vlt. de dolo. l. & eleganter. §. pen. & de hoc no. 18. dist. in qm. & j. de appel. c. ex ratione. ¶ Sequitur s'm membrum principale. l. qm voluntas versatur in malis, & ad istius articuli noticiam plenior, si quæris quomodo delicta perfecta, & non perfecta puniant, distingue. Aut quis non cogitat delinquere, nec agit, nec perficit, aut cogitat tñ: sed non agit nec perficit, aut cogitat & agit, sed nõ perficit, aut cogitat & agit & perficit, aut nõ cogitat, sed agit & perficit. In primo casu t quis regulariter nõ punitur: quia non debet p'na egredi delictum, & delicta suos debent tenere authores, ff. de p'enis. l. si p'na. & c. de p'enis. l. sanctimus. ne si pro pa. per totum. §. 6. dist. nasci. & c. nunquam. & c. satis peruersum. 16. q. vlti. inuentum. & 24. q. 1. si habes. j. de ijs quæ si. a ma. par. c. quæsiuit. & de sent. excõ. Romana. §. in vniuersitatem. in fin. Fallit in crimine læsæ maiestatis. C. ad l. Iuliam maiesta. quicquid cũ militibus. §. filij vero. canonizato canonice quicunq; ausus. §. quisquis de p'eni. dist. j. & facit. 6. q. 1. c. sunt plurimi. §. verum. Item fallit. C. de lib. & eo. libe. l. 2. Item fallit in filijs primipillarj, qui ex mala administratione patris in illo officio conueniuntur. etiã si hæredes non extiterint patri suo. C. de primipil. l. vlt. Item in crimine hæresis, vbi puni-

cantur

cantur bona propter delictum patris. vt. j. de hære. vergentis. & filij sunt indigni, seu inhabiles ad officia publica, seu beneficia ecclesiastica obtinenda, vt ibi. & j. de hære. c. statutum. lib. 6. licet de iure civili quidam dicant contrarium, vt. C. de hære. le. manicheos. & l. cognouimus. de quo dic plene per Ioan. & Archid. 23. q. 7. in sum. Item fallit. j. de penis. in quibusdam. & c. ad aures. Item fallit in oibus illis casibus in quibus quis puniatur sine culpa, non tamen sine causa qui notantur ijs versibus.

Paupertas, odium vitium, fauor, & scelus, ordo, Personas spoliante, & loca iure suo. quos vide per Ber. 3. de cons. cognoscentes. j. de priuile. antiqua. per Ioan. 22. dist. renouantes. vbi Arch. in gl. si. potuit alios casus quos prius posuit Hofst. j. de deci. suggestu. & Ber. aliquos. 3. vt lite non contest. c. qm̄ frequenter. Si autem. in glo. vt si alter. Et de hoc in Spec. rubr. de instr. ed. si. autem videndū refert ver. quid ergo si Abbas. Item fallit in interdico, vbi quis puniatur propter delictū alterius. s. de postu. præla. ca. 1. de off. deleg. sanc. 2. j. de ijs quæ fi. a. ma. par. ca. quæ iuit. & de spon. non est vobis. Item fallit ppter scandalum, quod reddit aliquem irregularem: & penam ei imponit, qui tñ fuit sine culpa. j. de homi. c. ex literis. de præb. cū teneamur. de clo. agro. c. tua. & ca. de rectoribus. Item fallit in minori excoicatione, vbi vnus puniatur pro alio. 90. dist. oblationes. & no. per Ioan. 23. q. 3. si habes. in glo. alias. Item fallit in filijs illegitimis. s. de fi. p̄sby. vt. per totū. Item fallit in illo, qui cognouit siue scienter, siue ignoranter vxorē suam ab alio corruptā, qui bigamus efficitur, vt no. 34. dist. si cuius. & s. de biga. c. 2. licet Ber. ibi contra. In secūdo casu, scilicet, qñ cogitat tñ, sed nō agit nec perficit, tunc aut habemus respectū ad Deum, aut ad ecclesiam, siue ad ius. Si ad Deum: tūc aut stat in finibus solius cogitationis nō tñ transeuntis in delectationem, ita, q̄ ex illa cogitatione non delectatur: & tūc peccat venialiter: & puniatur quo ad Deum: licet non procedat ad actum. vt 27. q. 1. nec aliqua. & leg. & no. 47. dist. cap. 2. in glo. ar. q̄ sola cogitatio. Fallit (vt credo) qñ cogitatio fit indeliberate, cum displicētia, & contra voluntatem propriam: talis. n. potius est pena, quam culpa, & debilitas p̄rie imaginationis, aut peccatū. vnde peccatum non est, nisi sit voluntarium quod dic vt legi. & no. 15. q. 1. c. 1. & 2. & 23. q. 4. Nabuchodonosor. §. vasis ire. & pro hoc no. per Gul. de Monte Lau. & Genze. extra de sum. trin. & fi. catho. c. vnico. super verbo firmiter. in cle. & quod dicam. j. de hære. ca. 1. & quia vis animo fieri non potest, corpori potest. vt 32. q. 5. c. quod autem. 2. & no. Ber. Inno. & Hofst. j. de simo. per tuas. 2. hoc etiā expressē approbat Hofst. in sum. tit. de penis. §. quæ quibus. in fi. ver. quid ergo de tentante. vbi tractat de ista materia dicens etiam, q̄ plus est cogitatio tentans: dummodo resistatur in nullo puniatur, sed potius meretur: quia nec corona b̄itur nisi qui legitime certauerit. & primi motus non sunt in potestate nostra. & beatus qui tenet, & aliquid paruulos suos ad petram. & nullus peccat in eo quod vitare non potest. vt dicit Augu. in libro de correctione & gratia. pro hoc facit prima ad Corinth. 10. c. & recitatur. 49. dist. c. 2. §. iugem vero. ibi: tentatio vos non apprehendat, nisi humana. fidelis autē Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis. sed faciet etiam: cū tentatione prouentū, vt possitis sustinere. ac si aperte diceret humanum quidem est cordis tentationem perpeti: demoniacū quidē per tentationis certamen, & operationē sustineri. Sic etiam potest tñ intelligi de peni. dist. 1. cogitationis. & fm̄ hoc consuevit exponi moraliter, quod l. 1. q. 4. c. homini. §. econtra dñs ad Moysen. & ad hoc facit quod not. Io. 24. q. 3. c. cū ergo. super verbo Chanaan. Et de isto articulo notat plene frater Alfen. lib. 2. in qua potentia animę est peccatum. per totum. Aut non stat in finibus cogitationis, sed ex illa cogitatione delectatur, & perseuerat delectando: & tunc illud veniale efficitur mortale: dum placet, vt leg. & no. 15. di. §. nunc autem. 6. dist. testamentum. §. sed pensandum. & de peni. di. 1. cogitationis. & c. omnis iniquitas. vnde prohibemur sequi concupiscentias nostras fm̄ illud ecclesiasti. 18. post concupiscentias tuas non eas: & a voluntate tua auertere. Vnde peruersæ cogitationes separāt a Deo. sapientia. i. 9. q. 3. audi. tñ Dicas tñ, q̄ quamuis cogitatio prædicta cū delectatione sequenti sit peccatum mortale, tñ plus peccat ille qui consensum illum & illam cogitationem perducit ad actum: nam ille tale opus adijcit iniquitatem, vt hoc no. de pe. di. c. si cui etiam non contingat. in gl. 1. & 2. & per ea quæ proxime dicta sunt, potest colligi manifeste, q̄ quantum ad Deum puniatur quis, qñ cogitat, & agit, sed non perficit: & qñ cogitat & agit & perficit fm̄ maius & minus: & ideo in illis duobus membris amplius non insistamus: saluo quod no. Alfen. lib. 2. titu. de bonitate & malitia. quantum ad

actus exteriores ad fi. & sumitur ab Augu. super Genesi qui dicit, quod duplex est voluntas mala, scilicet incompleta, siue semiplena, quæ non exit in opus malum, etiam si habeat facultatem & tps & loci oportunitatem: & completa siue plena quæ exit in opus malum si tempus habeat & locum. Ad primā addit opus malum: [quia auget consensum & contemptū: & ad secundam addit opus malum: quia] auget libidinem quantum ad genus peccati carnaliter: & qñq; etiam infert nocumentum maxime quantum ad peccatum quod committitur in proximū: talis autem non minus contemnit Deum intentione sola voluntate, q̄ voluntate & opere sed tñ extensione: intensiue tñ est libido maior in executione. De voluntate primo modo intelligitur glo. super illud psal. Appone iniquitatem super iniquitatem: qui opus addit voluntati iniquitatem addit iniquitatem. Sed de voluntate secundo modo intelligitur glo. super illud psal. etenim in corde iniquitatem operamini in terra. Si vis, inquit, & non potes Deus reputat factum. Si habemus respectū ad ecclesiam, siue ad ius, tunc dico q̄ illa voluntas suis terminis cōtenta non puniatur. nec habetur pro facto: quia primi motus non sunt in potestate nostra. vt ff. de fur. l. 1. §. sola cogitatio. & ff. de penis. l. cogitationis. de peni. dist. 1. c. cogitationis. vbi de hoc. & 6. q. 1. si quis cum militibus. in glo. non puniatur & c. in fin. & hæc vera regulariter. sed fallit in crimine hæresis: nam sola voluntate incidit quis in hæresim vt no. in prædic. c. cogitationis. tñ Si vero quis cogitat, & agit, sed non perficit: vt ille qui tentauit corrumpere virginem, seu monialem Deo dedicatā, & locutus est cum ea tñ, sed non perficit: tunc refert fm̄ doc. iuris civilis, & canonici, aut tractatur de penis temporalibus infligendis. aut de penis spiritualibus. Si de penis temporalibus tunc fm̄ Lamb. de Sali. Pet. de Bellaper. & Cyn. aut est tale delictum, quod non potest per viam accusationis puniri, sed per viam recōpensationis, & tunc non puniatur ex quo non est consummatum, verbi gratia: tu attentasti impetrare ius iniquum contra me, si haberet effectum vter eodem iure contra te, & illud non solet per viam accusationis puniri: & ideo si non habet effectum, non vtor eodem iure contra te, vt ff. quod quisq; iur. l. 1. in fi. & de ijs qui no. infal. 3. Aut est tale delictum, quod per viam accusationis puniri potest, & solet: vt sunt rapina, furtum, & similia. Et tunc aut queritur de actione seu pena civilis ex hoc, vel ob hoc danda. aut de criminali accusatione, sed criminali pena. In primo casu refert fm̄ Lamber. aut queritur de pena applicanda s̄tuo, & tunc puniatur ac si delictū esset consummatum. vt. C. si qua. prædi. po. l. vnica. & in auth. de defen. c. §. si qua. col. 3. Aut queritur de pena applicanda parti: & tunc non puniatur, nec datur actio. vt ff. de fur. l. vulgaris. §. qui furti. & ff. ne quis eum qui in ius vo. est vi exil. pen. §. docere. Fallit in casu vbi delictum potest trahi de facili in exemplū. vt. C. de fur. l. si quis seruum. & ff. de fer. cor. l. 1. §. persuadere. In secundo casu refert, aut queris de puniendo delicto quod accessorie cōmisit. Aut queritur de puniendo delicto, quod principaliter cōmittere intendebat. tñ Si de delicto quod accessorie cōmisit: puta de fractura portarum, vel murorum, vel simillium volendo rapere monialem, vel hominem interficere & in eo casu dicas, quod de tali delicto bene puniatur. vt ff. de extraordi. cri. l. 1. de effract. l. 1. & in d. l. vulgaris. §. qui furti. Si queratur de puniendo illo delicto, quod principaliter facere intendebat scilicet, de raptu, vel homicidio tñc subdistinguit Iac. de Ra. & Pe. de Bellaper. aut queritur de actu remoto a principali, & quando processit ad actum remotū a principali, verbi gratia: iuit gladio euaginato per viam: & tunc non puniatur de principali. s. de raptu. vel homicidio. & alle. P. l. cogitationis. Aut de actu proximo, tñ qñ processit ad actum proximum principali intento, & cogitatio: vt quia fregit ostia, vel posuit schælas ad fenestram camera: & tunc dicunt Lamber. & Pe. aut processit ad actum: verbi gratia: vt quia sollicitauit illam, quam volebat rapere, & tunc non puniatur vt de delicto consummato, sed puniatur extraordinarie. vt ff. de extraordi. cri. l. 1. ad fi. & ad l. Iul. ma. l. famosi. circa medium. Aut processit ad actum facti, & tunc aut ille actus fuit imperfectus propter voluntatem, aut propter impotentiam. Si tñ propter voluntatem, quia penituit, & bene potuisset ad effectum perducere si voluisset, & tunc non puniatur. vt ff. ad l. Cor. de fal. l. qui falsam: ad Turpil. quæstū. j. hoc etiam patet in eo, qui vocauit clericū in foro seculari, & quem penituit ante litis cōstit. quia nō patitur penam illorum. c. 1. 1. q. 1. inoluta. & c. placuit. & s. de foro cōmpet. si diligenti. vt ibi no. & ad hoc facit. C. de iurisd. om. iud. l. in criminali. quod verum regulariter. Sed tñ fallit in casibus vbi nō prodeit penitentia, sed puniatur criminis cōscientia. Primo hæretici, j. de hære. ad abolendam.

abolendam. & c. excommunicamus. §. credentes. Secundo in crimine læsæ maiestatis. C. ad l. Iul. maiesta. l. quisquis. Tertio in confiscente sibi mortem. ff. de ijs qui sibi mor. consci. l. 3. Quarto in extrahente de ecclesia fugientem ad illam. C. de ijs qui ad ec. confu. l. si. §. scubi. Quinto. j. de homi. pro humani. li. 6. vbi Card. & Io. Andr. post eum in nouel ponunt istos casus. Si fuit imperfectus propter impotentiam, vt quia cogitauit corrumpere & egit seu attentauit, sed non perficit, quia non potuit, & tunc dicit Arch. indistincte q̄ puniatur per leges. j. alleg. Sed fm̄ Lamb. Iac. de Ra. Pe. & Cyn. distinguit. Aut impeditur impedimento facti: & tunc puniatur, ac si delictum fuisset consummatum. & ita intelligitur. C. de episc. & cler. si quis nō dicam rapere. ita intelliguntur omnes leges canonizate de pe. dist. 1. si quis nondicam rapere. cum omnibus. c. seq. vq; ad c. cogitationis. C. de ijs qui ad ec. confu. l. præfenti. de fur. l. si quis seruo. si quac. prædi. po. l. 1. & ff. ad l. Iul. de vi priuata. l. 1. in fi. & ad l. Cor. de Sica. l. si quis cum telo. Et per eandem viam facit. j. de diuor. c. 1. & ibi no. Ber. in glo. fi. & Hofst. post eum. §. 1. dist. si quis post. & s. de biga. nuper. & c. a nobis. cum similibus infinitis fm̄ Iac. de Ra. & Pet. de Bellaper. & Archi. Aut impeditur impedimento iuris, & tunc non puniatur, ac si delictum esset consummatum. vt ff. de fur. l. inter omnes. §. pe. & c. l. Cor. de Fal. l. impuberem. §. si ei. fm̄ Lamb. & Iac. de Ra. & Cyn. & Pet. & Arch. tñ contra hoc membrum. eo. tutu. si quis legatum. 1. & 2. responso nisi dicas q̄ ibi perficit iuxta illud quod dicit. j. de cri. fal. c. 1. dist. 2. in fin. q̄ hæc decreta ver. & per legem ciuilem & c. Si tractetur de penis spiritualibus infligendis: tūc aut pena spiritualis imponitur a canone, aut imponitur ab homine. Si a canone, tunc effectus cōsideratur, nam effectus & voluntas p̄ducta ad actū imperfectum non habetur pro facto. Hinc est q̄ si quis tñ proponens temere manum violentam iniicere in clericum ipsum solummodo insultauit, & eum non teigit, non ligatur pena spirituali excoicationis illius canonis si quis suadente. 1. 7. q. 4. licet grauius peccet vt no. Io. de peni. dist. 1. si quis pulsatus. & Gof. in sum. titu. de sent. excom. §. qualiter proferatur. sub §. sin autem verbi in primis. & Alfen. lib. 7. titu. 3. ver. quid si super caput. & expressius Archi. in d. §. si ergo. & 17. q. 4. sicut glo. 1. & Hug. in d. c. si quis suadente. & Archi. ibi in gl. 1. & Car. j. de pe. c. felicit. in princ. super verbo ratum habuit. & G. in §. præfenti. lib. 6. Quia verba illius canonis si quis suadente. ibi: violentas manus intecerit cū effectu intelliguntur. j. de cler. non resi. re. latum. licet Ioan. ibi contra, & male. Similiter pena irregularitatis non infligitur in volentem homicidij perpetrare nisi actus homicidij, vel saltem mutilationis, vel debilitationis membri fuerit subsecutus. j. de homi. si aliquis. fm̄ Archi. & idem. j. de elec. perpetuæ. li. 6. Ego Henricus credo tñ hoc non habere verum in casibus, de quibus j. de homi. pro humani. §. nos tanto. ibi: vel etiam mandauerit. lib. 6. cum ibi no. per Ioan. An. super verbo mandauerit. de pe. c. felicit. in princ. eo. lib. extra de pe. c. si quis suadente. in prin. ibi: vel hoc mandauerit fieri. in cle. Et ratio specialitatis ibi patet. Item hoc credo non procedere vbi voluntas perducta est ad opus perfectū de facto, imperfectum tñ de iure, & propter ius impedimentū, vt legi. & no. s. de biga. c. nuper. & c. a nobis. Si pena spiritualis imponitur ab homine: tunc consideratur animi destinatio non iuris effectus. Et ratio est, quia mitius agitur cum lege, quā cum ministro legis. de arbi. Celsus. j. de cle. excōi. mi. si celebrat. v. g. dicit superior ordinarius. Excoimunicato te, si elegeris Petrum. tunc incontinenti, cum paras te ad eligendum, incidis in excoimunicationē, quod dic vt not. Inno. j. de appel. præterea. 2. & sic electio subsecuta, & celebrata per te non tenet. & tñ, quamuis de iure non teneat, nihilominus es excoicatus propter voluntatem tuam perductam ad actum, quamuis imperfectum propter inobedientiam, & malam voluntatem tuam. Et est ratio, quia huiusmodi penę spirituales medicinales sunt. vt 2. q. 1. multi. & j. de sent. excom. cum medicinalis. lib. 6. ¶ Sequitur quartū membrum sub distinctione, scilicet, qñ cogitat, agit, & perficit: quocasu dicunt indistincte doc. iuris civilis, q̄ puniatur. Sed tñ distinguit fm̄ Archi. aut tñ cogitat agit & perficit voluntarie, aut inuitus. Si voluntarie tunc planum est, q̄ puniatur. nam penas ob maleficia solui magna ratio suadet. ff. de fideiuss. si a reo. §. id quod vulgo. ad l. Aquilina vulneratus. j. de sen. excom. vt fame, nec hoc casu est locus penitentia regulariter. vt ff. de fur. l. quę ea mente. Sed fallit in casibus no. C. de cri. stel. l. 1. ff. de pub. iud. l. 1. §. 1. ibi: quid si fecerit & c. quod dic vt ibi. & de fer. fugi. l. 1. §. & quod me. cau. l. 1. §. satis clemeter. Si ex necessitate delinquit: tunc aut illa necessitas fuit absoluta: aut cōditionalis.

Si absoluta, excusatur in totum a pena. vt. §. quod me. cau. c. sacris. 4. §. di. de iudic. 50. dist. presb. yteros. qm̄ magis pati, quam agere videtur vt in d. c. sacris. 6. dist. testamentum. ff. de bo. lib. l. qui cum maior. §. si libertus. j. de regu. iur. qui ex timore. vbi de hoc. & de hoc not. j. de homi. sicut dignum. Si sit conditionalis, tunc non excusatur in totum sed extenuatur culpa sua, & peccatum. vt in d. c. sacris. & 2. q. 1. in primis. vbi de hoc. & hæc vera in maiore: in minore autem doli capace dic, vt dicam. j. de delic. pue. ca. j. ¶ Sequitur quintum membrum sub distinctione. nis. s. quando quis non cogitat, sed agit, & perficit. & tunc subdistinguit fm̄ Archi. aut est infans, vel furiosus: aut est homo sanę mentis & perfectę ætatis. Si infans: tñ quia forte infans proiecit lapidem de aliqua domo cōtra hominem, & eum occidit & tunc non puniatur etiam quo ad Deum, ex quo non est doli capax: de conse. dist. 4. paruuli. & c. eos. vbi de hoc nota. & j. de delic. pue. cap. 2. quia eius ætas ignorat quid agat. C. de fal. mo. l. 1. ff. ad l. Cor. de Sica. l. infans. & de rei vēdi. l. quod infans. Si est furiosus, tunc idem. l. vt nō puniatur, quia non habuit animi cogitandi, nec deliberandi propter furorē suum. ff. de off. præsi. l. diuus. & in l. prædic. infans. & 15. q. 1. c. merito. & c. illud. §. sed obijcitur, & caliquos. & c. non est. nam voluntas & propositum distinguunt maleficia. vt ff. de fur. l. qui iniurię. & j. de sent. excom. voluntate. sed ipsi furioso potest imponi penitentia ad cautelam, vt ea. causa. & q. c. si quis infans. & ibi no. de hoc in glo. 1. per Io. & Archi. & de hoc vide plene hodie extra de homi. c. vnico. in cle. Si est homo sanę mentis, & perfectę ætatis, tunc fm̄ Archi. non excusatur in totum sed mitiorem penam sustinet. ff. de pe. respiciendum. §. delinquent. quia in delictis lata culpa dolo non cōparatur: vt ff. ad l. Cor. de Sica. l. in lege. vt puta de eo, qui proieciat lapidem causa percutiendi porcum, vel auem, & occidit hominem transeuntem: talis enim mitius puniatur, quam si ex p̄posito deliquisset, vt est dictum. & ad hoc. C. ad l. Cor. de Sica. l. 1. & de iniur. l. si non conuitij, & tunc cadit illa distinctio, an datur opera rei licite, vel illicite, & de qua per Ber. j. de homi. sicut dignum. in gl. no. q̄ & l. di. de ijs. & de testi. c. sicut. & idem potest dici de minore doli capace dante operam rei illicite, quod dictum est. s. de maiore. vt. j. de de. li. pue. cap. 2. fm̄ Archi. Sed legitur tñ in isto membro. qñ non cogitauit, sed egit & perficit, sic distinguit (& credo q̄ bene) aut cōmisit delictum casu, aut culpa. Si casu, aut culpa p̄cessit casum, & tunc puniatur. ff. de dam. infec. l. fluminum. §. stipulatio. & de acti. & oblig. l. 1. §. is, a quo. & de legi. & fenatus con. l. j. Si non p̄cessit culpa non puniatur. vt ff. de admi. re. ad ci. per. l. 2. §. si eo tempore. & de penis l. respiciendum. C. ad l. Cor. de Sica. l. 1. & de tabu. l. generalis lib. 10. Si culpa p̄cessit: tunc aut lata, & tunc minus puniatur, quam si fuisset in dolo. ff. ad le. Cor. de Sica. l. lege. Si leuis culpa, tunc mitius adhuc puniatur: vt ff. de reg. iur. l. quod calore. Si leuisima, tunc mitius puniatur delinquens. vt ff. ad l. Aquil. l. sciam. & l. qui cum aliter. fm̄ eos. Et si velis scire, quando casu, vel culpa delinquit, & quando culpa p̄cessit casum, & quādo non, recurre ad illam distinctionem, vtrum dabat operam rei licite: aut illicite vt not. in c. allega. sicut dignum. Et de ista materia no. Ioan. Andr. j. de regu. iur. c. in penis. in nouel. lib. 6. & ibi vide. & licet ista distinctio plures & diuersas materias comprehendat, quas (p̄t breuius potui) expedui. Tu tamen lector ad instar vespentis in prandio splendido diuersis & varijs ferculis adornato, qui tantummodo ad sui refectioem debet fumere, quod est opus. vt 4. l. dist. c. quisquis. & ca. delicie non in vno passu, omnia ista ferula degluties, sed in diuersis passibus congruentibus tanten: adeo enim est diuisibilis p̄sens distinctio, quōd caudam a capite poteris congrue separare. ¶ In vor. vt autem. si quæras vtrum ille, qui sententiat, vel donat confirmat eandē rem, quam donat, vel super quam sententiat, distinguit. aut sententia, vel donatio tñ p̄cedit confirmationem, vt si dicat donamus, & confirmamus & tunc confirmat vt hic. & ff. de iurisd. om. iudic. l. & quia. & s. de resti. spo. cum venissent. Aut dicit confirmamus, & damus: & tunc sibi ipsi contradicit & sic non ob. j. de fid. instr. c. inter dilectos. §. ceterum. secundum Hofst.

- 1 Consuetudo quaterus citanda.
- 2 Consuetudinem loci litis attendi.
- 3 Consuetudo realis.
- 4 Consuetudo loci rei inspicienda.
- 5 Consuetudo personalis.
- 6 Consuetudo loci contra actus attendenda.
- 7 Consuetudo criminalis eiusque vis.
- 8 Consuetudines contrarias quando simul attendenda.

Cum veni-

Vm venissent. ¶ Hic habes q̄ longus vsus siue longa consuetudo potest in iudicijs allegari. Et hoc est verum, siue tendat ad litem ordinandam, vt extra de verb. sign. c. sepe cōtingit. §. & quia. in cle. siue decidendam vt hic. & hoc verum dummodo sit rōnabilis & legitime prescripta, alias non vt hic. Et gratia huius, si quæras cuius loci consuetudo debeat inspicere vt attendi: & intellige de consuetudine rationabili, alias non valet, vt. §. de consue. c. vlti. & sic non obstat. j. de fideiuss. constitutus, distingue, aut consuetudo tendit ad litem ordinandam: & tunc cōsuetudo illius loci, vbi causa ducitur, & tractatur debet inspicere & attendi. vt. ff. de testil. 3. in fi. & C. de epi. & cler. l. cum clericis. ad fi. vbi est casus. Aut cōsuetudo tendit ad litem decidendam, & tunc refert. Aut consuetudo est realis seu res certi territorij, & quæ est insita, inhærens, & affixa certo territorio, & rebus ipsius & tunc inspicitur consuetudo illius loci, vbi est res, vt hic, quando dicit bonam terræ consuetudinem & c. & j. de iureiur. c. venientes. & de testa. Raynuius. ff. de censu. l. forma & C. de mu. & in quo lo. mu. fex. co. l. vnica. lib. 10. verbi gratia in iudicijs Parisien. ita est de consuetudine approbata, q̄ alter coniugij non potest alteri donare nec etiam ambo possunt sibi iunice donare, nec inter viuos, nec in vltima voluntate: nisi donatio sit mutua: hoc est, q̄ ille qui superuixerit bona mobilia, & conuictus teneat vita comite & fructus exitus suos exinde faciat. Vnde talis cōsuetudo inspicit bona in iudicijs Parisien. constituta, pro hoc facit optime. ff. de tuto. & cura. da. ab ijs. l. pupillo, & de adm. tu. l. Titium. §. tutor. & l. sine hærede. §. Lucius. C. de edifi. pri. lan in totum. cum enim tractetur de onere rei inspicendus est locus vbi res est sita. ar. C. de prædi. & omni. rei. nauil. 3. & vlti. lib. 11. Aut consuetudo est personalis: & voco consuetudinem personalem, q̄ respicit personas, & non territorium, & per quæ ius nascitur ex contractu: & tunc consuetudo loci vbi initus est contractus debet inspicere. vt. §. de integ. resti. constitutus. j. de foro compe. Romana. §. contrahentes. lib. 6. ff. de euc. l. fundus. & de vltur. l. 1. & de reg. iur. l. femper in stipulationibus. Aut cōsuetudo est criminalis, & voco consuetudinem criminalem, q̄ tendit ad crimina puniendâ vel non puniendâ: & per quam ius nascitur, seu nasci impeditur ex delicto: & tunc cōsuetudo loci, vbi est delictum cōmissum, debet inspicere. vt. C. vbi cri. agi oport. in auth. qua in prouincia. & in authen. vt omnes obe. iudi. prouin. §. 1. colla. 5. ff. de extraord. cri. l. sacularij. §. sunt quædam. & C. de noxa. act. l. 2. §. de fo. cōpet. c. licet. & c. postulat. l. & 12. dist. c. illud. vbi de hoc per Ioan. & Archi. Et istam dist. approbat Abb. hic & G. de Monte Lau. in calle. sepe cōtingit. §. & quia. super verbo vsus longus. in cle. & lac. de Are. & Cyn. c. quæ sit lon. consue. l. 1. & de ista materia vide quod no. per Inn. §. de consue. in rubr. & per Hof. in c. r. & in Spec. tit. de sen. prola. §. qualiter. circa princ. & plenius per eum ti. de ferijs. §. 1. ver. sed pone. Per iura superius alleg. dicunt Iac. de Ra. & Pet. de Bella. pert. & Cyn. in d. l. 1. C. de sum. trin. q̄ si consuetudo est in Anglia t̄ q̄ maior natu oia bona habeat. In Francia vero est consuetudo q̄ æqualiter succedant filij: & hñs bona vtrobq; decedat, primogenitus habeat omnia bona Angliæ. In bonis vero Franciæ omnes filij æqualiter succedent per l. pupillo. ff. de tut. & cura. da. ab ijs. Item si consuetudo sit in Anglia q̄ post mortem viri vxor habeat dimidiam bonorum eius. In Francia vero consuetudo est, quod nihil habeat. Si hñs bona vtrobq; decedat, vxor eius de bonis Angliæ habeat medietatem seu mediam partem, de bonis vero Franciæ nihil. Et præmissa intellige fore vera tam in iudice ordinario, quâ delegato: & tam in iudice causæ principalis, quâ in iudice causæ appellacionis, inter quos modica, vel nulla est differentia, quantum ad obseruationem consuetudinis quod dic, vt plene not. Compos. §. de consue. in rubr. & Ioan. Andr. post eum: cuius Compos. gl. approbat Archi. in d. c. illud dicens quod continet plenam veritatem.

¶ Vt lite pendente nihil innouetur. Rubrica.

- 1 Actio subrogata suppletur naturam eius cuius loco est subit.
- 2 Subrogatio quid.
- 3 Actio subrogata prima naturam ex pacto induit.
- 4 L. creditor acceptis. explicari.
- 5 Cumulatione transfusionem subrogationis tolli. & G.
- 7 Actio constituiti donationis instat est.
- 8 Subrogata actionis vis.
- 9 Fideicommissario permutata deberi.

- 10 §. fin. l. qui vas. sensus.
- 11 Pretium non nisi in vniuersalibus actionibus succedere.
- 12 Subrogatur quando, cum qualitate persona.
- 13 Litigiosi vitium duobus modis contrahi.
- 14 Litigiosi vitium in omnibus actionibus cadere.
- 15 Actio in personam cepta lite, litigiosa.
- 16 Actio in rem lite contestata, litigiosa fit.
- 17 Litigiosa quando sint res iudicio petite. 18. & 19.
- 20 Litigiosum alienantis, & recipientis pena. & 21.
- 22 §. ad hoc. de litig. sensus.

Ecclesia. ¶ Si quæras vtrum res vel actio surrogata loco alterius fortitur naturam eius loco, cuius surrogatur, distingue. Aut quæris de surrogatione actionum, aut de surrogatione rerum. Si primo modo refert. aut fit surrogatio, via suppletionis, aut via surrogationis, aut via propriæ cumulationis. Si t̄ via suppletionis, quod est vbi verba, & mens legis deficiunt circa actionem dandam in aliquo casu: verumtamen extenditur, & datur vtillis: vt. ff. si quadrup. pau. fe. di. l. pen. & de fer. corru. in tantum. §. 1. & tunc fortitur naturâ eius, loco cuius surrogatur: verbi gratia: si seruus delinquit, dñs tenetur directa actione noxali, quæ actio non datur contra hære-dem? Pone, quod dñs dolo desijt possidere, tenetur actione vtili innoxili, & certe nec ista vitia transit ad hære-des, sicut nec directa, vt. ff. de noxa. acti. & l. electio. §. si is. de religi. & sum. fu. l. ossa. §. si locus. Item si quadrupes mihi damnum dederit, cōpetit mihi actio in factum directa. vt. ff. si qua. pau. fe. dica. per totum. Pone, quod bipes dedit mihi damnum, non habet locum directa actio, sed vtilis, & habet naturâ directæ, vt. ff. si ex nox. cau. aga. l. 2. §. 1. in fin. & si qua. pau. fe. di. l. pen. Et est verū quod actio, quæ datur loco alterius ad suppletionem, fortitur naturam eius, præterquâ in ijs, propter quæ facta fuit suppletio: & in eo casu quo suppletur: quia tunc deuiat ab eius natura, vt patet in iuribus. §. alleg. Si actio datur loco alterius via surrogationis: & test surrogatio in locum mortui, vel deiecti submissio, vt. ff. de vlt. frui. l. vetus questio. cum l. seq. tunc aut surrogatio fit per legem: & dico quod fortitur naturam eius & c. nisi in eo similitur propter quod facta fuit surrogatio vt patet Insti. de acti. §. fuerat. in princ. C. de rei. vxor. acti. l. vna. in princ. Item actio in factum competens filio propter dolum patris, vel liberto contra patronum propter dolum ipsius patroni fortitur naturâ actionis de dolo propter quæ non infamat, sicut facit actio de dolo: quia propter hoc vitia surrogata. ff. de dolo. l. nō debet. & de do. ex. l. apud Celsum. §. aduersus. Aut fit surrogatio per hominem id est, per conventionem partium, & tunc dico, q̄ fortitur naturam primæ quantum ad principale debitū, sed quantum ad accessoria non verbi gratia: tu es mihi condempnatus in centum diffinitiuè, mihi cōpetit actio in centum, ita vt executionis locus sit. ff. ne vis fiat ei qui in poss. mis. est. l. si q̄ missum. Pone, stipulor postea illa centū animo nouandi: ista stipulatio surrogatur loco primæ actionis, quantum ad principale nō quantum ad accessoria, hoc est qd officio iudicis & sine strepitu exequatur. ff. de rei. iud. l. 4. §. si ex conuentione. C. de exe. rei. iud. l. 2. nam actio ex stipulatu non habet ita promptum iudicis officium, sicut actio iudicati vt ibi. Per eandem viam facit. ff. de separati. l. 1. §. illud. & de iure do. l. cum in fundo. §. si fundus. 2. responso. Nec obstat qui po. in pig. ha. l. creditor t̄ acceptis. & l. qui prior: in princ. vbi obligatio surrogata se extendit etiam ad accessoria, puta, ad obligationem pignorum: quia ibi fuit facta nouatio tam in principali, quam in pignori bus. §. in glo. ibi. Si actio detur loco alterius via cumulationis: tunc aut cumulatio fit per legem: & tunc non fortitur naturam t̄ primæ: verbi gratia: si filius familias mihi teneatur ex delicto, & cond emnetur, cumulatur post condemnationem actio in factū ex re iudicata primæ actioni, quæ non tollitur per actionem in factum. ar. §. alleg. si ex conuentione & C. de execu. rei. iud. l. 2. Et licet actio ex delicto filij non detur cōtra patrem etiam de peculio. vt. C. ne fi. pro. pa. l. 1. ff. de ijs qui deie. vel effu. l. 1. §. si filius. & de pe. l. 3. §. fin. actio tñ in factū descendens ex re iudicata datur in patrem. & sic non fortitur naturâ eius cui cumulatur. vt. ff. de pecul. l. 3. §. ide m scribit. & de noxa. ac. l. quoties. Aut fit cumulatio per conventionem t̄ partium, & tunc aut cumulatur actio actioni, vt æquè principalis, & tunc vtraq; actio retinet suam propriam naturam nec surrogata retinet, vel induit naturam alterius: verbi gratia: Debes mihi decem actione ex empto: stipulor ea: nunquid actio competens ex stipulato habeat naturam primæ? certe non: cum ista sit stricti iuris, & prima sit bonæ fidei. ff.

fidei. ff. pro socio. l. si quis. & l. qui societatem. vel cum quis teneatur mihi actione temporali vt de redhibitoria, vel iniuriarū constituit se soluturum mihi, actio de cōstituta est æquè principalis sicut prima. vnde vtraq; actio habet naturam suam propriam prima est temporalis secūda perpetua. vt. ff. de peti. he. l. item vtrius. §. cum prædicimus. de consti. pecul. l. item illa verba. §. quod adijcitur. & per eandem viam facit. C. cōia de lega. l. fin. Fallit in casu: pone quidam tenetur mihi ex donatione nō debet condemnari mihi, nisi quatenus facere potest. Pone, q̄ illud qd debet mihi ex causa donationis constituit mihi se soluturum: certe actio de cōstituta fortitur naturam actionis ex donatione descendens, vt condemnatur quatenus facere potest. ff. de don. qui id quod. & est spale ibi, ne ex liberalitate & c. ff. de re iudi. l. ne ex liberalitate. Item fallit in alio casu. ff. de consti. pecul. l. 3. intelligendo q̄ ibi, soluto matrimonio, constituit. & ita intelligit Lamb. ff. solu. matri. l. diuortio, sed intelligendo, quod constante matrimonio constituit non fallit. Aut cumulatur actio actioni accessorie, & tunc indistinctè fortitur naturam primæ. v. g. actio iniuriarum non transit ante litis contestationem ad hære-des, sed expirat per mortem. pone ergo quod conuenus actioe iniuriarum ante litis contest. præmittit iudicio filii postea ante litis contest. moritur actor: certe ista actio ex stipulatu ita parum transit ad hære-des, sicut actio iniuriarum vt. ff. si quis cau. l. si eum. §. qui iniuriarum. vbi Lamb. pro maiori parte ponit istam distinctionem vsq; huc: & Pet. de Bella. perti. in §. alleg. fuerat. ¶ Sequitur §. in membrum principale, scilicet, qn vna res loco alterius surrogatur, & tunc refert, aut fit surrogatio fit a iure, & tunc t̄ fortitur naturam eius loco cuius surrogatur saltem quantum ad illud propter quod fit surrogatio. vt. ff. de iure do. l. res in dotem datæ. §. cer. p. l. cum quid. Aut fit ab homine, & tunc aut quæris nūquid fortitur eandem naturam cum illa re in locum cuius surrogatur, quârum a d illum finem, seu effectum propter quem fit surrogatio, & dic q̄ sic, vt hic: nam hic fiebat ista rerum seu possessionum surrogatio ad finem, q̄ non alienarentur sicut priores quæ fuerunt alienatæ, alienari non debebant eo quod ipse ecclesia Sanctæ Mariæ (si obtineat) inuenire possit, quod cuiusque valeat & habere vt hic. per eandem viam facit. ff. de do. inter vir. & vxor. l. vxor marito: & l. si donatæ. §. si sponsus. & de condi. & demon. l. filia. §. Titia. & de leg. 3. l. fideicommissa. §. si rem. in fin. ver. paulatin in quibus legibus fuerunt res surrogatae ad finem quod succederent in donatione vel legato. pro hoc. 93. dist. c. fi. & 94. dist. c. j. Aut quæris, nunquid fortitur eandem naturam cū illa re in locū, cuius surrogatur quantum ad illum finem, seu effectum, quam illum propter, quem fit surrogatio: & tunc refert: quia aut ille fortitur naturæ alterius, primæ rei, est fauorabilis & eadè æquitate, seu rōne fulcitur, & tunc fortitur naturam eius, verbi gratia: testator t̄ rogauit hære-dem suū vt quicquid superesset de hæreditate sua post mortem suam restitueret Titio: iste hæres quædam res hereditarias permittit cū alijs rebus, vel eas vendidit, & pretiū inde recepit, & ista surrogatio fit per hominem non tñ ad finem, sed fortitur naturâ prioris: hoc est quod veniret in fideicommissis: nunquid ergo tales res surrogatæ sic succedant in fideicommissis constat quod sic: quia hoc est fauorabile, & eadem æquitate fulcitur. sic loquitur. ff. de leg. 2. l. Imperator. §. fin. cum l. seq. per eandem viam facit. ff. de iure do. l. ita constante. & solu. matri. l. si cum dotem. §. fin. ff. de pe. he. l. si rem & pretium. in fin. si pars hære. pe. l. cum multi. quod met. cau. l. videamus. & l. si ipsa. de hære. vel acti. ven. l. venditor. & j. de vlt. cum tu. §. fin. Aut ille fortitur naturæ alterius, primæ rei non est fauorabilis, nec fulcitur eadem æquitate seu racione, & tunc non fortitur naturâ illius rei loco cuius surrogatur. Sic intellige. ff. de fur. l. qui vas. §. fin. & de sta. libe. l. 3. §. sanè. vbi t̄ habes quod si fur vedat rem furtiua, quod pretium inde per eum receptum non est furtiuum & est ratio: quia pretium nō contractat inuito dño: & esset iniuquum, quod & res & pretium essent furtiua, & quod poena extendere vitra mensuram delicti: cum poena sint retringenda. ff. de hoc. l. interpretacione. j. de regu. iur. c. in honis. lib. 6. Item pro hoc. ff. de leg. 2. cum pater. §. dulcissimi. ff. de hære. vel acti. vendi. l. venditor. §. fin. Vel dic aliter in isto membro, scilicet, vt qn quæritur, nunquid fortitur eandem naturâ, cum illa re in cuius locū surrogatur quantum ad alium finem, seu effectum, quam illum propter quem fit surrogatio. Quia t̄ aut actio competit ad rem, singularem singulariter: & tunc siue sit actio in rem siue sit in personam, pretium non succedit loco rei. vt in l. alleg. qui vas. §. fi. & in §. alle. sanè. Fallit in casu, vbi res est perempta: quia tunc bene datur actio ad pretiū. vt. C. de rei vendi. l. mater. & ff. de neg. gest. l. vl.

Aut actio competit ad vniuersitatem, & tunc siue sit realis, siue sit personalis, siue mista, pretiū succedit loco rei: & datur actio ad pretium. vt in l. alleg. si rem, & pretium. & in l. alleg. Imperator. §. fin. cum l. seq. & in l. alleg. venditor. circa medium. ff. de hæ. vel acti. vendi. Et vtraq; distinctio potest probabiliter suffi-neri. Præmissa vera sunt in surrogatione rerum. Si vero t̄ persona surrogatur in locum alterius personæ, tunc si surrogatio fit sub nomine dignitatis, fortitur naturam loco cuius surrogatur. 93. dist. c. fi. & 94. dist. c. 1. §. de offic. delega. c. sanè quia: & c. quoniam Abbas. cum concor. ibi alleg. Si vero sub nomine proprio, secus vt ibi a cōtrario. & j. de iure patro. c. vnico in fin. lib. 6. & pro vtroque membro facit. j. de rescrip. c. si gratiose. lib. 6. & adde quod dicam. j. de præscr. c. illud. ¶ In glo. quæ incipit poena litigiosi, videndum est de duobus. Primo, qn res vel actio dicatur litigiosa, & qn non. Secūdo, quia poena puniatur alienans rem litigiosam. Circa primum distingue: ad cuius euidentiam in primis debes scire, quod t̄ duplex est modus contrahendi vitium litigiosi: vnus est §. in iura antiqua digestorum. & C. per litis contest. vt. C. de liti. l. 2. & l. fin. præterquam in actionibus vniuersalibus, vt petitione hæreditatis, & familiæ eriscundæ, vbi vitium litigiosi contrahitur etiâ antelitis contestationem mota cōtrouersia vt legi. & no. ff. de pe. hæ. l. diuis. fa. erisc. l. alienationes. & C. de pe. hære. l. si post mortam. Secūdo modus est §. in iura noua authenticorum per solam conuentionem petitionem continentem: vel vna cū petitione factam in rei vindicatione: & ille modus habet locū tantum in rei vendi. vt in auth. de litig. §. 1. colla. 8. & C. de litigio. in authen. litigiosa res est. Item debes scire, q̄ t̄ vitium litigiosi quandoq; contrahitur in actionibus realibus, siue personalibus ita, quod ipse actio dicitur affecte vitio litigiosi, & non ipse res per ipsas actiones in iudicium deductæ. Exemplum de personalibus, peto a te fundum, vel equum actione ex empto, seu alia actione personali: dico, q̄ ista res petita nō afficitur vitio litigiosi, quin possit in alium transferri, sed ipsa actio efficitur litigiosa post lit. contest. ita q̄ post litem contestat. in alium cedi non poterit, sed bene ante. exemplum de actionibus realibus, vt in rei vindicatione confessoria, & negatoria, & similibus. Quandoq; vitium litigiosi contrahitur in ipsis rebus per ipsas actiones in iudicium deductas, ita, q̄ ipse res vitio litigiosi afficiantur vt patet in rei petita per rei ven. vt in auth. litigiosa. alleg. vbi hoc no. Iac. de Ra. & Cyn. hoc ergo vltio. Si quæras, qn actiones, vel res dicantur litigiosæ, distingue. Aut quæris de actionibus, aut de rebus. Si de actionibus: tunc aut quæris t̄ de actionibus personalibus & de illis constat, quod efficiuntur litigiosæ, solummodo, §. in modum antiquum, scilicet, per litis contest. & demum lite contest. vt. C. de litig. l. 2. & l. vl. Excepis quibusdam casibus in illa l. vl. positus, in quibus vitium litigiosi contrahitur, & in quibus potest fieri cessio etiam post litis contest. abiq; poena litigiosi. Aut quæris t̄ de actionibus realibus, vt rei vindicatione cōfessoria negatoria & similibus: & tunc licet hoc sit dubium penes aliquos: credo tñ idem, scilicet, q̄ efficiantur litigiosæ §. in modum antiquum. §. demum lite contestat. & non ante. & ita credo in rei vendi. vbi est maius dubium, quod licet res petita per eam efficiatur litigiosa per iudiciariam conuentionem, vt est dictum, & statim dicitur ipsa tñ actio rei vindicationis in iudicium deducta non efficitur litigiosa: nec afficitur vitio litigiosi, nisi demum lite contest. ita quod post lit. contestat. cedi non poterit, sed ante sic & hoc satis probatur in l. alleg. C. de liti. l. 2. & l. vl. que loquuntur generaliter in actionibus non distinguendo inter actiones reales & personales: ergo de omnibus generaliter intelligitur arg. ff. de publi. l. de pretio. j. de priuile. quia circa. Item illas leges non reperio correctas quantum etiam ad actiones reales, quare eis stabo. ar. C. de testa. lege sancimus. & de appellat. l. præcipimus in fin. Si quæras t̄ de rebus per ipsas actiones in iudicium deductis, tunc, aut quæris de rebus deductis in iudicium per actiones personales: vt si petam a te fundum per actionem ex empto: & tunc non efficiuntur res ipse litigiosæ, nec vitium litigiosi in eis contrahitur nec ante litis contest. nec post: & ita intelligo opin. Inno. §. de consti. c. cum M. in glo. pen. verfic. sed si possessiones. & j. de excep. c. cum dilectæ. in fin. vbi dicit, quod motio litis personalis nō facit rem litigiosam. Aut quæris de rebus deductis in iudicium per actiones reales, & tunc refert. aut agitur actione vniuersali & de vniuersitate que petitur actione, seu iudicio vniuersali. & tunc cōtrahitur vitium litigiosi, & efficitur res litigiosa per solam cōtrouersiam motam: nam in talibus vniuersalibus actionibus tantum operatur cōtrouersia motio, quantum litis contestatio. Hinc est quod mota cōtrouersia in iudicio fami. eriscundæ,

ci funde, vel petitione hereditatis alienationes rerum impediuntur. vt. ff. fam. ercisc. l. alienationes. & C. de pe. har. l. si post mortam. Sed hoc fallit, qn. fit alienatio necessaria; vt ibi. Item fallit in rebus que seruando seruari non possunt vt. ff. de pet. he. l. diuus. Aut agitur actione singulari, seu de re singulari, que petitur actione, seu iudicio singulari: & tunc refert, aut actio seu petitio realis directo dirigitur ad dominiū rei. i. ad rem ipsam petendam per rei ven. & tunc efficitur res petita litigiosa ante litis contest. hoc est, qn. de dominio inter petentem & possessorem causa mouetur iudiciali cōuentione, vel precibus principi oblati, & iudici insinuatis, ac per eū futuro reo cognitis, vt probatur in auth. de litigi. §. i. colla. 8. quæ situta est. C. de litig. in auth. litigiosa. Aut ipsa actio, seu petitio realis non intenditur, nec dirigitur directo ad dominium rei, vel ad rem ipsam petendam, sed ad rem diuidendam: & tunc demum efficitur res litigiosa & contrahitur vitium litigiosi lite contest. vt C. cōm. diu. l. i. in fin. & C. de litigi. l. 2. Fallit in casu, vbi esset necessaria alienatio, arg. predic. l. alienationes. & ff. de fun. dota. l. 1. & l. si fundum. & hoc quātum ad primum. ita in effectu distinguunt Pet. de Bellaper. & Cyn. C. cōm. diu. l. 1. & in ista distinctione satis concordat Ioan. Andr. j. eo. c. fi. vbi etiam dicunt Gof. & Io. Andr. quod in rebus t corporalibus mobilibus, & immobilibus, & se mouentibus tū habet locum vitium litigiosi, & non in rebus incorporalibus per auth. alleg. Idem tenet Azo in summa eo. tit. & Hof. & Ioan. Andr. hic. Circa vero fm, si quæras, qua pena puniatur alienans rem litigiosam: & ille in quem fit alienatio, distingue. t. Aut vterq; tam vedens quam emens est ignorans, & tunc vterq; excusatur. j. de cler. excom. m. c. apostolica. C. de tabu. l. general. lib. 10. fm Hof. hic. vnde eo casu venditor rem, & emptor pretium recuperabit, & sic erit iusta ignorātia excusata quod dicit per Hof. in sum. de alic. iudi. mu. causa fac. §. qualiter cōpetat ver. res ergo. Azo tñ tenet. C. de litig. l. fin. q. alienator non potest esse ignorans, & idem innuit Accur. ibi. Sed sustinendo opinionem Hof. dic. q. potest esse ignorans saltem, qn. succedit in ius alterius. ff. de reg. iur. l. qui in alterius & j. de regu. iuris. cum quis in ius. lib. 6. Aut t. vterq; est sciens: & tunc dicit vt in prin. huius glo. quia emptor sciens pretium amittit, & applicatur fisco & alia tanta quātitas ab eo qui alienauit exigitur & applicatur similiter fisco. Aut alter tñ est ignorans, & tunc aut est emptor, qui est ignorans & tunc pretium recuperat a venditore. & etiam tertiam partem pretij: quia ei non manifestauit rem litigiosam fuisse. vt. C. de lit. l. fin. Aut econtra venditor est ignorans, & emptor sciens, & tunc fiet econuerso & eodem modo puniuntur donans, & donatarius. vt in d. l. vlt. Fallit in casibus exceptis in illa. l. in fin. & no. glo. ista secundum Hof. hic. & de istis casibus exceptis ponit Abbas hic versus.

Non vitiosa datur res si dos constituitur.
Vel si legatum vel si diuisio fratrum.
Vel si tractatum, vel ne pereat timeatur. Et no. Inn. §. de constit. cum M. quod licet phibeatur voluntaria alienatio non tñ necessaria in re litigiosa. vt. ff. de rei ven. l. isa quo. & l. seq. Item Compo. ibi not. q. ipsa prohibitio alienationis rei litigiosæ fit tantum litigatoribus. factori. vt. C. de litigi. l. 2. & etiam reo. vt C. de eden. l. vlt. fm eum. Idem not. Arch. i. l. q. i. c. quia res. in glo. adde dicebat Inno. Et scias, q. si res litigiosa nō potest alienari ita non potest obligari. ar. C. de realic. vel non alie. l. vlt. Nec ob t in auth. de litig. §. ad hoc. colla. 8. quia. §. ille non vult dicere q. possit obligari sed vult dicere q. res de cui' hypothecca tractatur & lis mota est pot vendi absq; vitio litigiosi dummodo de pretio rei creditori satisfaciatur, vt ibi vnde lis mota fu per hypothecca non afficit rem vitio litig. & sic intelligit ille. §.

- 1 Priuilegium lite pendente impetrabile.
- 2 Priuilegium an in nocumentum litis valeat. & 4.
- 3 Priuilegium inconcessibile nullum.

Dilectus. ¶ Si quæras nunquid priuilegiū lite pendente impetratū valeat. vel non. refert, aut impetratur ante litem inchoatam, & tunc valet, nisi sit aliud quod obstat. vt not. hic Hof. super verbo non obstante. & pro hoc facit rubr. huius. tit. & etiam hoc c. a contrario sensu. Aut impetratur lite pendente: & tunc aut impetratur ius vel priuilegium a superiore. Aut ab alio quam a superiore. In primo t casu refert, aut ex tali impetratione nulli sit præiudiciū. & tunc valet vt not. Inn. §. de elec. c. dudum. 2. super verbo electionis tempore. Aut ex tali impetratione sit alicui præiudiciū. Et tunc aut quæris, ad quem valeat in præiudiciū alterius iuris quam illius

super quo pendet lis & tunc valet. vt no. Hof. hic super verbo non obstante. & pro hoc facit rubr. istius. tit. qn. dicit vt lite pendente. nihil inno. scilicet, in præiudiciū litis pendentes. Aut quæris, vtrum t valeat in præiudiciū lit. pen. vel illius iuris super quo lis pendet: & tunc aut est obtentum ex certa scientia principis. Aut non. Si sit, aut est tale ius, vel priuilegium quod princeps ex certa scientia cōcedere seu indulgere potest, & tunc valet vt hic in ver. licet. a contrario sensu fm Inno. Hof. & Io. Andr. hic. Aut t est tale ius, vel priuilegiū quod princeps etiam ex certa scientia concedere, seu indulgere non potest, & tunc non valet. vt. C. de præci. impe. offe. l. quoties. & q. ius seu priuilegium princeps possit indulgere, & quod non vide. §. de constit. cum accessissent. & ibi dixi. Si est obtentum non ex certa scientia principis, & tunc non valet vt hic. & in aut. vt in medi. non fie. la. for. aut fa. ius. §. si vero. colla. 8. & j. de testi. c. causam, quæ vertitur. & de priu. dudum. C. vnde vi. l. authoritatem. C. de fun. & salti. rei do. l. si qua loca. & 16. q. 5. placuit fm Inno. Hof. & Io. Andr. hic. In secundo casu. §. qn. impetratur illud ius ab alio, quā a superiore: tunc refert, aut t impetratur a tertio habente ius in proprietate rei, & tunc valet & impetrans eo poterit se iuuare quod dicit vt plene not. j. de re iudic. abbate sane. in fin. lib. 6. fm Hof. hic. Aut impetratur a tertio non habente ius aliquod in re, & tunc non valet: quia ex quo ille ius non habet ius transferre non potest. ff. de reg. iur. l. nemo plus iuris. i. q. 7. Daibertum. ff. de acquir. rer. domi. l. traditio. j. de do. inter virum & vxor. c. nuper.

De sequestratione possessionis, & fructuum. Rubr.

- 1 Possessionem proprietati præcognosci & quando.
- 2 Possessionis causa mandata de proprietate non cognosci.
- 3 Delegatum de proprietate, nisi veteretur, cognoscere.
- 4 Restricti verbi vis.
- 5 Petitorium sine possessione explicabile mandatum, non videri alias contra.

A hoc vnxit. ¶ Super i. gl. si quæras, vtrum & qn. delegatus de causa possessionis seu proprietatis cognoscere potest, distingue. Aut causa est cōmissa specialiter, & expresse super vtroq; Aut est commissa super altero tantum. Si primot casu constat, quod de vtraq; causa. possessionis primo: & postea proprietatis cognoscere potest. vt. §. de cau. poss. & propr. cap. 1. & no. Ber. eo. titu. c. pastoralis. 2. glo. vel etiam in simul in casibus, in quibus in simul intentari possunt: quod dicit vt dixi eo. tit. c. cum dilectus. In secundo casu idem, scilicet, vt de causa possessionis prius, & de causa proprietatis postea cognoscere possit, vel in simul, vt est dictū & hic dicitur in tex. & in glo. & in d. c. pastoralis. vbi hoc no. gl. idem Inno. & Hof. hic. In tertio casu refert. Aut t causa possessionis tantum modo est cōmissa, & tunc delegatus de proprietate non potest cognoscere, vt dicit hic glo. & in hoc conor. Inno. & Hof. hic. Aut causa proprietatis tantum modo est cōmissa: & tunc sunt contrarie opiniones: nam Ber. & Hof. tenent in c. alleg. pastoralis. quod delegatus etiam de causa possessionis cognoscere potest: quia prius oportet scire, quis sit possessor. ar. C. de rei vend. l. ordinarij. & idem Ioan. & Vinc. hic. arg. C. si a non compe. iul. si de proprietate. §. alleg. sed Inno. & Hof. hic tenent contrarium dicentes, quod si alterum tñ est cōmissum de non cōmissio cognoscere non poterit delegatus & hoc, nisi reus super non cōmissio vellet reconuenire actorem. & hæc opinio est favorabilis attentis viribus rescriptorum quæ sunt restringenda, vt. §. de off. deleg. P. & G. nec extenduntur ad non expressa. §. de reser. nonnulli. c. significante. c. R. odulphus. c. significauit. & c. fin. & hoc idem tenet glo. in c. alleg. pastoralis. in gl. ergo. si. in fi. Idem tenet Accur. C. si a nō compe. iud. l. si de proprietate. cum distinctione tamen. Aut questio possessionis est incidens, & tunc possit cognoscere. vt. C. de iudi. l. nulli. & l. quoties. aut non & tunc non possit. Tū vero potes, in hoc membro probabiliter distinguere sic. Aut t delegans causam proprietatis inhihet expresse delegato, ne cognoscat de possessione, & tunc cognoscere nō potest de possessione: alias faceret expresse contra formam mandati, quæ diligenter est seruanda. vt. §. de rescrip. cum dilecta. de off. deleg. c. venerabilis. in fin. Aut nō inhihet expresse, & tunc aut in cōmissione est verbum t restrictiū, seu limitatiuum: vt quia dicitur cōmittimus tibi causam proprietatis duntaxat, vel tantummodo & c. & tunc idem i quia per hoc apparet aperte de intentione delegantis ad quem præcipuē est recurrendum. vt. §. de

vt. §. de off. deleg. c. ex parte. 2. & c. super quæstionum. §. intentionis. Aut t in cōmissione non est expressum, seu appositum verbum restrictiū, seu limitatiū: & tunc aut petitorium potest cōmode expediri sine possessore, & tunc vera est opin. Innoc. & Hof. hic, scilicet, q. de causa possessionis poterit cognoscere: quia nihil hāt cōmune proprietatis, & possessio. vt. ff. de acquir. poss. l. naturaliter. §. nihil. Aut petitorium non potest cōmode expediri sine possessore: & tunc potest esse vera opinio Ber. in c. alle. pastoralis. gl. 2. & Hof. hic, quod potest sic, p. bari. nam mandatu iurisdictionis & procuratoris æquiparantur. vt. ff. de iurisd. om. iud. l. & quia. sed lex dicit, quod procurator datus ad causam, proprietatis potest agere ad exhibendum & quor. bono. vt. ff. de procur. l. ad rem. & l. ad legatū ergo & c.

De confessis. Rubrica.

- 1 Criminis participes inquirendi & quatenus. 2.
- 2 Testis ne sit qui delicto adfuit.
- 3 Complicibus præsumptionem induci.
- 4 Complices plene non probant.
- 5 Confessi crimen quando, an non, testes sint. & 7.
- 6 Criminis particeps testis esse queat.

Vm monasterium. ¶ Si quæras, vtrum sua crimina, confitentes super aliorum criminibus possint testimonium perhibere: refert, aut quæris, vtrum t possint in genere de suis participibus, seu alijs malefactoribus interrogari, vel inquiri. Et dicit, q. sic: ita intellige glo. Ber. hic in gl. nulli ergo, in vtriusq; item auditur & c. & iura ibi allega. pro hoc. ff. ad syl. l. 1. primus. Aut quæris vtrum possint t interrogari vel inquiri specialiter vt testes: & tunc aut in casu vbi iudex procedit ex officio ad ampliatam extraordinariam indicendam, & tunc possunt: quia tunc leuiore pbationem sufficiunt, vt hoc not. Hof. in sum. cōstit. §. qualiter. versu. participes autem & c. & in tit. de accusat. rubr. de crim. extraordi. puniendis. Aut in casu vbi iudex procedit ad pœnam ordinariam imponendam: quod est qn. quis accusatur: & tunc refert. aut quæris de alijs criminosis, qui dicuntur esse complices eiusdem criminis, & tunc non ita intelligo hic. & qd. not. Spec. tit. de teste. §. i. ver. quid si quatuor homines. vbi dicit q. accusator non potest producere in testem cōtra accusatum vnum de t præsentibus qn. aliquis fuit occisus quod credo vnum, scilicet, q. complices non admittuntur in testes, nec postquam de se confessi sunt nec etiā ante. licet in hogyltino Hof. innuat contrarium. Sed contra hoc facit. j. de testi. c. veniens. j. & c. super eo. j. Aut de alijs criminosis, qui non dicuntur esse complices eiusdem criminis: & tunc t aut quæris, nunquid testimonium eorum creditur quo ad suspicionem, seu præiudicium inducendam tantum, & dicit q. sic. vt. C. de ferijs. l. provinciali. fm Ber. Innoc. & Hof. hic. & maxime contra infamatos. vt. j. de testi. c. quoniam. vt not. Hof. in d. §. qualiter. versu. occultorum ideo dixi & c. Aut quo ad probationem veram, & tunc aut ille t contra quem producuntur vult eos repellere obiectu criminis quod offert se probaturum & tunc repelluntur etiam: in causa ciuili. vt in d. c. super eo. j. & eo. tit. ex parte. Aut nihil obijcit cōtra eos, & tunc aut quæris nunquid possint testimonium perhibere antequam cōiteantur crimen suum aut post. Si ante, tunc refert aut postea confessi sunt tale crimen quod ipso facto reddit eos infamos: puta quia ignominiosæ ab exercitu dimissi fuerūt, vel quia t lenocinium fecerunt, vel q. filias in sua potestate exsistentes scienter infra tempus luctus alijs in matrimonium collocauerunt. vel q. tales mulieres scienter duxerunt, & sic de alijs casibus pœnæ infamie ipso facto irrogantibus, de quibus. ff. de ijs qui not. inf. l. i. in prin. & per totum. & tunc dicit q. non possunt. vt. §. de ord. cogn. c. cum dilectus. in fin. j. de testi. c. licet ex quadam. & c. fin. 2. q. 5. præceptum. Et hoc verum qn. crimen illud quod post sunt confessi erat notorium tempore suæ depositionis. secus forte si erat occultū. arg. C. de testa. l. i. ff. de off. præto. l. Barbarius. 3. q. 8. §. tria. Aut sunt confessi tale crimen quod per suam reddidit eos infamos, & nō ipso facto: & tunc ex quo nondum sunt condemnati possunt, nisi forte opinio eorū sit aggravata. vt. C. de ferijs. l. provincialiarum. & de fal. mon. l. i. & ita intelligi opinio. Ber. & Hof. hic.

X parte. ¶ Pro euidētia huius materig, si quæras quæ & quando confessio valeat, seu præiudicat vel non, distingue. Aut persona confitens patitur vitium, vel defectum confessionem vitians, vel vitiantem: vt, t quia furiosus vel mente captus. vt. j. de success. ab intest. c. cum dilectus. §. i. vel pupillus. vt. ff. de confessis. l. certum. §. in pupillo: vel minor, cuius confessio licet valeat ipso iure, tñ aduersus eam restituitur, vt in d. l. certū. §. pen. & tunc non valet, seu nō præiudicat, vt ibi. Aut confitens non patitur vitium vel defectum t confessionem ipsam vitians vel vitiantem: vt quia est maior, & sanæ mentis: & tunc aut quis confitetur pro se, aut confitetur contra se, aut contra alium. Si confitetur pro se tunc non valet, nec prodest sibi cōfessio: nec præiudicat alteri. vt. 1. q. 2. §. i. & ff. de interrog. act. l. de atate. in prin. fm Ber. & Hof. hic. & fm Accur. C. eo. l. vna. & in hoc conor. oēs doc. iuris canonici & ciuili. Si vero confitetur contra se tunc aut non confitetur proprie, sed t renuntiat iuri suo, seu dominio rei suæ libera voluntate, & tunc valet oīno talis renuntiatio, etiam si fiat absente illo, cui prædicta renuntiatio prodest, & sibi præiudicat, & culibet parit exceptionem, siue fiat in iudicio, siue extra. C. de pact. l. postquam. C. qui accus. non poss. l. accusationem. ff. de acq. hære. l. 2. & l. is, qui. & l. recusari. 7. q. 1. quā periculosum. j. de præscr. c. pen. & §. de renunt. veniens.

missa fallunt in criminibus, vt in crimine lese maiestatis, vt hic. Item in crimine simoniae. vt. j. de testi. c. veniens, j. item conspici rationis. j. de testi. cogen. c. vlti. quod dicit vt ibi no. & j. de testi. c. mediatores. lib. 6. & in Spec. tit. de accusatore. §. i. versu. item repellitur, qui fuit. Et qualiter tales participes criminis testificari debeant, vide per modernos in c. alleg. mediatores. Fallit etiam in crimine hæresis, vt. j. de hæret. c. in fidei fauorem. l. 6. In talibus enim criminibus exceptis infames & participes criminis admittuntur ad accusationem & testimonium. Si t accusatus est male fame, alias non. 1. 5. q. 3. nemini. & c. fan. & 2. q. i. in primis. & j. de simo. per tuas. & no. Ber. & Inno. in c. alle. veniens. le premier. j. tit. proxi. & hoc verum, qn. proceditur per viam accusationis. Si vero per viam denuntiationis, vel exceptionis vnde. j. ti. i. c. qm. & adde quod dicam in d. c. veniens. j.

Vm super. ¶ Si quæras, vtrum probatio in vno iudicio facta noceat in alio, & vtrum testis ex confessione, quam facit contra se in testimonio perhibendo puniri possit, distingue, vt dixi. §. de elec. c. per inquisitionem.

- 1 Furiosi confessio nulla.
- 2 Confitens sibi nulli obest.
- 3 Renuntiare absenti posse.
- 4 Confiteri incerta non posse.
- 5 Confessio in iure quando non obstat.
- 6 Confessionis iudicialis effectus duo.
- 7 Confiteri qui possint.
- 8 Recognosci, absente parte, posse. fallit. 9.
- 10 Confessionem in iure absente parte non valere.
- 11 Confessum extra ius non obligari.
- 12 Confessionem quædam disponunt, quædam enuntiant. & 13. 19.
- 14 Argu. a contrariis ad vltimas voluntates valere.
- 15 Confessionem varijs actibus emitti: & quibus & quos obliget, an non. & 16. 17. 18.
- 20 Confessio in iure quibus casibus non obliget.
- 21 Confessio quando, an non, probet. & 22.
- 23 Confessionem absente parte, non nisi certis actibus valere.
- 24 Confessionem extra ius liberantem disponere. fallit. 25. 26.
- 27 Confessionem vlt. vol. præsentiam partis non exigere.
- 28 Relinqui spurio non, nisi ex causa confessionis liquere. & 29. 30.
- 31 Confessio testamento quando, an non, obliget. & 32. 34. 35.
- 33 Lex hac scriptura. explicare.
- 36 Confessio in alium quando, an non, obstat.
- 37 Confessionum quæ vbiq; valeant.
- 38 Confiteri in decisionem non nisi in iure licere.
- 39 Confessionem extra ius non obesse.
- 40 Confessio procuratoris quando, an non, obstat. & 41. 42. & 43.
- 44 Minorem in confess. procur. restitui.
- 45 Confessio errantis in facto non nisi ante finitam lit. renouabilis.
- 46 Confessionem errantis, in iure nocere fallit tamen vt ibidem.
- 47 Confessio innocua renouabilis.
- 48 Confessionem renouat iratus.
- 49 Confessio falsa non obest.

ras quæ & quando confessio valeat, seu præiudicat vel non, distingue. Aut persona confitens patitur vitium, vel defectum confessionem vitians, vel vitiantem: vt, t quia furiosus vel mente captus. vt. j. de success. ab intest. c. cum dilectus. §. i. vel pupillus. vt. ff. de confessis. l. certum. §. in pupillo: vel minor, cuius confessio licet valeat ipso iure, tñ aduersus eam restituitur, vt in d. l. certū. §. pen. & tunc non valet, seu nō præiudicat, vt ibi. Aut confitens non patitur vitium vel defectum t confessionem ipsam vitians vel vitiantem: vt quia est maior, & sanæ mentis: & tunc aut quis confitetur pro se, aut confitetur contra se, aut contra alium. Si confitetur pro se tunc non valet, nec prodest sibi cōfessio: nec præiudicat alteri. vt. 1. q. 2. §. i. & ff. de interrog. act. l. de atate. in prin. fm Ber. & Hof. hic. & fm Accur. C. eo. l. vna. & in hoc conor. oēs doc. iuris canonici & ciuili. Si vero confitetur contra se tunc aut non confitetur proprie, sed t renuntiat iuri suo, seu dominio rei suæ libera voluntate, & tunc valet oīno talis renuntiatio, etiam si fiat absente illo, cui prædicta renuntiatio prodest, & sibi præiudicat, & culibet parit exceptionem, siue fiat in iudicio, siue extra. C. de pact. l. postquam. C. qui accus. non poss. l. accusationem. ff. de acq. hære. l. 2. & l. is, qui. & l. recusari. 7. q. 1. quā periculosum. j. de præscr. c. pen. & §. de renunt. veniens.

mens. ubi hoc not. Inno. in gl. sua in vers. plus placet quod ex quo &c. & Host. & Io. Andr. ibi post eum. Idem Archi. in d.c. quam periculosum. super verbo senel celsit. & de hoc no. 17. q. 2. consalsus. Aut confitetur proprie, & tunc aut confitetur incertum quid, & tunc no valet. vt. ff. eo. l. certum. quia super re incerta non potest dari certa sententia. Infit. de act. §. curare. C. de sent. quae sine cer. quant. profer. l. 1. & per totum. 11. q. 3. graue. Aut confitetur certum quid, & tunc aut confesio fit in iudicio, aut extra iudicium. Si in iudicio: tunc aut confesio fit coram iudice suo no sedente pro tribunali, sed procedente, vel in domo, vel in campis exilente: & tunc perinde est ac si cora priuato fieret, vt. C. de lib. cau. l. interrogatam. & de dilat. l. a procedente. fm Host. hic, quod intelligi vt statim dicat. Aut confesio fit coram iudice suo copetenti sedente pro tribunali, & tunc aut pars cofitens protestatur, q non intendit loqui in iudicio, seu tanquam cora iudice, sed extra & tunc idem, scilicet, q perinde est ac si cora priuato fieret, vt. §. de ord. cogn. cum dilectus. in princ. ibi circa litis contestatione. vbi hoc no. Host. & hic. aut non protestatur: & tunc aut confesio fit in, & super criminibus & tunc dicat, vt dicam. j. de diuor. ex literis. Aut fit in, & super alijs, & tunc aut fit praesente aduersario: & tunc siue fiat cum causa, siue sine causa statim valet: & hoc tenet Host. j. de fide instr. c. li cautio. & Io. An. post eum. & hm oi t confesio operatur ad duo: & ad obligandu confitentem, & sic ad obligationem inducendam & etiam ad probandu, vt. C. eo. l. vnica. ff. de interro. acti. l. 1. & l. si siue. & l. voluit. §. quod ait praetor. & l. de aet. §. qui interrogatus. & ff. eo. ti. l. 1. & l. certu. & hoc, dummodo alia cocurrant, de quib. not. hic in gl. & per Accu. C. eo. l. vnica. vn versus plenarios, q illi quos ponit hic Ber. & Io. 2. q. 1. nos in quenq. ponit Hof. in sum. eo. ti. §. qualiter. qui tales sunt, t Maior sponte sciens dominus pars lis sed & in se. Confessus certum compos, prauidice iure. Damna in ius fauor aut natura repugnet. quos versus ibi exponit, & intellige, q licet non valuerit processus iudicis, valet tñ confesio facta cora eo. arg. §. de resti. spol. Pisanis. vbi licet non valuerit processus iudicis, tñ ex confesione facta cora eo mouetur ibi Papa. Aut fit absente aduersario, & tunc fm Pet. de Bellaper. & Cy. subdistingue aut fit per modu voluntarie iurisdictionis, vt in istis t recognitionibus, seu gagiamentis, que sepe fiunt cora iudice etia in absentia partis ad cuius comodum fit confesio: & tunc no oportet parte esse presentem: sed bene quaeritur absenti per talem confessionem, quia talis est intentio iudicis in talibus. Sic intelligunt. ff. rem pup. fal. fo. l. no quasi. de magi. coue. l. 1. §. exigere. & C. de epi. & cler. in aut. generaliter. Fallunt t ista duo membra. §. proxime dicta in confessione, seu in promissione facta super mutuo in iudicio per modu voluntarie iurisdictionis: q siue parte presente, siue absente fiat confitens no statim obligatur in effectu, sed habet exceptione no numerate pecuniae, secus si fiat per modu contentiose iurisdictionis, & parte praesente. & quia tunc confitetur inuitus: nec praesumitur confiteri spe futuurae numerationis: nec est verisimile, q confessus fuisset, nisi pecunia sibi numerata fuisset: & ideo sibi prauidicat. ff. de verb. obl. inter stipulante §. Stichum. vt hoc no. Cy. C. de non nu. pecul. in contractibus. & eadem rone idem vt in confessione consimili. s. per modum voluntarie iurisdictionis facta super dote, vt confitens habeat exceptionem non numerate dotis, de hoc. C. de do. conti. no num. l. vlt. & in aut. ibi posita. Aut confesio fit & emittitur per modu contentiose iurisdictionis, & tunc non valet aduersario absente, vt. ff. de interr. actio. l. vlt. quia tunc non est intentio iudicis supplere personam partis, vt ibi. & ff. de re iudi. l. de vnoquoq. quod verum erat olim, vbi no soluebat q absenti condonato vt. ff. eo. tit. l. certum. §. si quis absente. Sed hodie, cu iudex absente parte vna possit celebrare heremodiciu vt. C. de iud. l. properandu §. 1. & §. de dolo & cotu. c. causam quae & c. prout. sicut snia tenet, & prodest absenti, si feratur pro eo, sic & confesio emissa in eo casu cora iudice proficiet aduersario absenti, cum iudex tunc tenet praesentiam partis, & snia, & confesio facta in iure pari passu ambulent. hoc no. Pet. & Cyn. in aut. alle. generaliter C. de epi. & cle. & c. eo. ti. vnica: & ista fuit ante opi. Hugolini. & hoc vltimu membru a ver. q versus erat olim no. Host. in sum. eo. ti. §. qualiter. ver. veru est aut & c. ¶ Si fiat confesio extra iudicij tunc sunt opinionones diuersae. Nam fm Accur. & sequaces refert aut fit parte absente, & tunc no valet, nec prauidicat: vt not. Accur. ff. de interro. acti. l. si. & de pbatio. l. cum de indebito. §. si. & c. de coue. ff. ci. debi. l. si. Idem tenet Ber. & Host. hic. q quod requiratur partis praesentia. & hoc nisi fiat per nuntium, vel per epistolam fm Jac. de Ra. in lalle. certum &c.

Aut fit parte praesente, & tunc prauidicat doc. inno. nt, quou. let. Alij dicunt quod si fiat parte absente, no valet, nec prauidicat nec quo ad obligandu, nec quo ad probandu: & hec opinio placet Host. j. de success. ab intesta. c. vt. super ver. confitentem vbi dicit indistincte, q confesio extra ius & inter viuos no sufficit, nec pbat sed nihil allegat, nisi c. illud. alias istud. idē Io. 1. 5. q. vt. in sum. & Hug. ea. cau. q. 5. psbyter. Ego vero t Henricus dico sequendo com opinionē doc. iuris ciuiliis, quod confesio extra ius emissa ad obligandu nullā obligationē, vel actionem inducit: licet la. antiquus doctor iuris ciuiliis teneat trium: cuius opinione in Spec. & alij doctores iuris canonici sequi vsq; quod pbo sic: quia vbi confiteor me teneri tibi in decem: ista confesio continet enuntiationē non aut dispositionem, sed de iure verba enuntiatua no inducunt obligationē: ergo &c. arg. C. de teste. mili. lex ijs verbis. ff. de dona. l. nuda. cu ibi no. Preterea certi sunt modi inducendi obligationem: iste no est de illis ergo &c. per arg. a sufficienti partu enumeratione, qd iure approbatur. ff. qui sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso. & de acti. & obli. l. obligationu serē. §. placet. Preterea, quod no inducat obligationē, sed probationem tm, probatur expresse. ff. de depoi. l. Publia Meua. §. si. & hoc veru de confessionibus enuntiatuis: secus de confessionibus hntibus dispositionē annexam. Vnde confessionu t extra ius emissarum quedam hnt dispositionem annexam. v. g. cofiteor, quod debeo tibi centum ex causa emptionis, & venditionis, quae promitto tibi reddere: tales inducunt obligationem, & actionē ex stipulatione, si interueniat stipulatio vel literaru obligacionem si, litere interueniant. vt. C. de non nume. pē. l. gnaliter. per totu. & in fiti. de lite. obli. per totum. Quaedā t sunt quae continent enuntiationem tm. v. g. confiteor me tibi debere decem ex causa emptionis, & iste nullā obligationem inducunt. Nam ad hoc, vt aliqua obligatio inducatur: requiritur aliqua dispositio, quae non est hic, sed inducit probationem tm, vt in d. l. Publia. §. si. Et ex hoc soluitur aliud dubiu, nunquid ad hoc, quod confesio extra iudicium ad obligandum emissa valeat saltem ad probandu, requiratur praesentia aduersarij, & dico quod non: quod pbat primo, quia no reperitur iure cautum: ergo erubescendu est dicere, quod iure no cauetur: in aut. de trien. & semis. §. consideramus. coll. 3. & quia quod sanctorum patru decreto sancitu est, superflitiosis no est aduentionibus praesumendum: 2. q. 5. consuluisti. & §. de transla. epi. c. inter corporalia. §. sed neq;. Item quod de vno dē de alio denegatur. C. de proeur. l. maritus. ff. de iudi. l. cu pretor. & j. de praesump. c. non p. Sed in l. certu. ff. eo. tit. d. q. confesio iudicialis debet fieri praesente aduersario: ergo per rās negatur de illa, quae fit extra ius. Preterea hoc prauidetur sic: confesio emissa extra ius non valet regulariter, nisi ad probationem tm: vt in l. alleg. Publia Meua. in fi. sed ad depositionem testis qui ad probationē facit non requiritur praesentia partis: licet ad videndu eū iurare debeat citari vt. j. de testi. c. 2. ergo nec in confessione partis. Preterea arguendū est de vltimis voluntatibus t ad contractus & ecotra: vt. ff. de leg. l. i. seruū filij. §. eum qui. j. de concef. praeb. quia cunctis. §. sed extitit. vers. sicut cum legatur &c. lib. 6. Sed confesio in vltima voluntate emissa regulariter no inducit obligationem ex causa apposita in confessione ad instar confessionis extraiudicialis inter viuos: nec etia requirit partis praesentiam: sed pot fieri in absentia, vt probationē inducat. ff. de libera. lega. l. legauit. §. si. & C. de fal. cau. adie. l. 1. ergo & confesio extraiudicialis inter viuos. Nec est eadē ratio de confessione extraiudiciali, & de illa quae emittitur in iudicio: quia illa inducit obligationem, vt dictu est. §. in prin. & obligatio no potest cotrahi, nisi inter praesentes per se vel per alios: vt. ff. de verb. obli. l. 1. de actio. & obli. l. consensu. in fiti. de oblig. quae ex consensu nascunt. per totu, sed ista, quae fit extra ius no inducit obligationem, sed solu probationē, vt. §. prox. dixi. In isto ergo membro t distinguo sic, aut confesio emittitur inter viuos. aut in vltima voluntate. Si inter viuos: tunc aut confesio fit no animo confitendi, vt quia fit pp aliud quam propter se. v. g. crededam, q talis ancilla esset mea foror, scripsi ei epistolā, in qua dixi charissima foror mea, venias ad diuidendā mecum hereditatem & c. talis confesio siue epistola cotinens hm oi verba non prodest etia quo ad probationem sic intelligitur. C. de proba. l. non epistolis. & l. non nudis. & de testa. mili. l. ex ijs verbis. melius facit. ff. fam. ercisc. l. qui familie. Aut fit animo cofitendi & p se: & tunc aut confesio fit super crimine, aut in causa pecuniaria. t Si super crimine, tunc no prauidicat cofitenti: vt. §. de iudi. at si clericus: quia nullus puniendus est, nisi per via iuris, que triplex est: vt. j. de accus. c. super ijs. & c. qualiter. & q. ij. Et hoc verum nisi crimen esset alias notoriu: quia tunc secus: vt. j. de

accu. euidencia. & 2. q. r. c. de manifesta. vel nisi ex huiusmodi confessione orta esset infamia vel scandalum contra eum: quia tunc puniretur cofitens saltem extraordinarie, vt. j. de excessi. prela. c. quam sit graue. & §. eo. c. cum super. quia priuatur beneficijs habitis & habendis: quod dic fm Inn. §. de elec. c. per inquisitionem: vt hoc no. Spec. hoc ti. §. nunc videndu. vers. nunc dicendum restat. Et idem. §. quod confesio extra ius facta nulli prauidicat no. Io. 1. 5. q. vlt. in sum & Hugo. ea. causa. q. 5. c. presbyter. dicens q hoc ibi aperte colligitur. Tu vero dic q imo prauidicat cofitenti, & valet saltē ad pbandu: vt no. plene per Ber. Inno. Host. & Cōpo. in d. c. per inquisitionem. & per Arch. in d. c. presbyter. Si confesio emittat in causa pecuniaria: tunc aut fit ad obligandum se alij, aut ad liberandu alium a se. Si ad obligandum se alij: tunc dicit, Spe. hoc ti. §. nunc videndu, q t aut causa sufficiens est expressa in confessione puta, quia confitetur quis se debere centu Titio ex causa venditionis, vel librum ex causa depositi vel commodati vel permutationis, & tunc statim est confitens obligatus, nisi probet se indebitē confessum: vt. C. de non nu. pecul. generaliter. de proba. no epistolis. & l. se. ff. de depoi. l. Publia Meua. §. si. & de pbati. l. quidam. j. de fide instr. c. li cautio. & sic vt tenere q talis confesio extraiudicialis obligationem inducat: quod no est veru indistincte, vt iam dixi &c. Dic ergo aut huiusmodi confesio extraiudicij emissa cu causa sufficienti expressa habet dispositionē obligatoriam sibi annexam: v. g. confiteor, quod debeo tibi centum ex causa emptionis & venditionis, quae promitto tibi reddere: & tunc aut fit in praesentia partis vere vel interpretatiue: quia fit per nuntium vel per epistolā, & talis statim inducit no solu probationem sed etia obligationem ex stipulatione. Si stipulatio interueniat inter vere praesentes: vt. ff. de verb. obli. l. 1. & per totu tam de iure ciuili t quā de iure canonico, vel si stipulatio no interueniat saltem de iure canonico nascitur obligatio, & actio ex pacto seu nuda pollicitatione, siue fiat inter praesentes siue inter absentes per nuntiu vel epistolam: vt. §. de pac. c. 1. & c. quoties. 1. q. 7. quoties. 1. 2. q. 2. quicunq; suffragio. & c. quia Io. j. de iure iur. c. ex rescripto. Aut fit in absentia partis vere vel interpretatiue: quia no fit nec per nuntium nec per epistolam, & tunc dicit idem q in casu seq. Aut non t habet dispositionē obligatoriam annexam, sed continet solu enuntiationem. v. g. confiteor me tibi debere centum ex causa emptionis, & venditionis: & tunc siue fiat in absentia siue praesentia partis no inducit obligationem, nec actionē, sed solu modo pbationem: vt in lalle. Publia Meua. §. si. vt iam plenius dixi. & hoc tenet Inn. j. de success. ab intesta. c. vt. glo. 3. & Io. An. post eum. & Gence. extra de iure iur. c. vnico. in fi. super verbo recoguit. in cle. Et ad c. vlt. vers. quia tñ de success. ab intesta. vbi Host. dicit q non sufficit nec probat. respōdeo per id, quod ipsemet ibi no. dicens, quod probatio donationis factae monasterio, de qua ibi no. profest Abbati quo ad petitionem, quā faciebat: quia abbas non agebat ex donatione facta inter viuos, sed ex ordinatione vltimae voluntatis vt patet ibi in §. seq. Ideo quantuncque vellet probata donatio, no possit obtinere: cu ex alia causa petitum esset. ff. de except. rei iudi. l. si mater. §. eandem. & l. conuenerit. & no. de hoc. §. de libel. obla. cap. 3. & hoc quod dictu est quod confesio extraiudicialis emissa t cu causa sufficienti hnt dispositionem annexam statim inducit obligationē & etia actionem. Fallit in duobus casibus. in confessione facta super mutuo vbi habet exceptionem no numerate pecuniae infra bienniu, sed post bienniu efficaciter obligatur. In fiti. de lit. obli. per totu. & C. de no num. pecul. in contractibus. & in confessione facta super dote vbi seruantur tpa de quibus. C. de dote cau. non nu. l. si. & in aut. ibi posita quae incipit quod locum. Aut causa sufficiens no est expressa in confessione: vt quia quis confitetur simpliciter, nulla causa expressa se debere Titio centu, & tunc dicit Spe. indistincte, q non valet, vt in call. si cautio. & lalle. gnaliter. & in lalle. Publia Meua. §. si. ita no. Spe. eo. ti. §. nunc videndu. vers. si aut non fuit causa &c. Ego vero t Henricus in hoc casu subdistinguo sic. Aut talis confesio emissa sine causa expressa ad obligandum emittit super tali articulo, qui requirit causam, vt puta super personaliibus. Aut emittitur super tali articulo, qui non requirit causam, vt puta super realibus. Si super tali articulo qui requirit causam vt super personalibus tunc vera est opi. Spe. l. q. talis confesio no valet etia ad probandu saltem plene, vt in iuribus alle. licet Accur. C. de conue. ff. ci. debi. l. vlt. l. 1. & Spec. in §. alle. nunc videndu. vers. sed nunquid semiplenam dicant, q inducit semiplenam probationem. Si super tali articulo, qui pot procedere sine causa [expressa] vt super realibus, vt quia cofiteor rem meam tuā esse, tunc valet ad pbandum, nec requirit

causa adiectionem: & sic potest intelligi. ff. de pba. l. quidam. & vlt. & hoc casu potest intelligi snia sac. antiqui doc. Et est ratio: quia in talibus realibus non oportet causam exprimere, vt ff. de except. rei iudic. l. & an eadem. §. actiones. & j. de rei iudic. abbate sane. li. 6. & ita tenet Cy. C. de no num. pecul. l. gnaliter. & hoc credo verius, quā illud qd. no. Spec. in §. alle. nunc videndu. vers. porro. Vel dic q ibi loquitur de confessione erronea, & ex falsa causa emissa. & sic no obstat; quia talis regulariter no valet in effectu. & q talis confesio in realibus prauidicat ad pbandum, vt Spec. notare ibi in vers. quid si cofiteor &c. Si confesio fiat, & tendat ad liberationē, hoc est ad liberandu aliu a se, tunc refert fm Pet. de Bellaper. & Cy. in lalle. gnaliter. C. de no nu. pecu. Aut fit in absentia partis, ad cuius comodum confesio emittitur, & tunc no valet, quia talis confesio, quae tendit ad liberationem inducit dispositionē, & ideo sicut aliae dispositioes sic & ista requirit partis praesentiam, vt. ff. de pa. & l. tale pactum. & de dona. l. nuda. & de solu. l. si cu Cornelius. talis tñ confesio no prauidicat nisi post. 30. dies. vt. C. de non nu. pecul. in contractibus. praeterquam in quinq; casibus exceptis fm eos & sic innunt duo. Primu quod ois confesio tendens ad liberationem habet dispositionem annexam. Sed m q confesio tendens ad liberationem, & hnt dispositionem annexam no prauidicat statim, sed demu post. xxx. dies quae credo falsa. Primum: quia ista confesio, cofiteor, q tu soluis mihi decem, in quibus tu mihi tenebaris, no inducit aliquā dispositionem, nec etiam ista, cofiteor me debitu accepisse. Vnde tales & similes sunt solum enuntiatu, vt patet in lalle. in contractibus. §. sed qm. & §. super ceteris. Idem fm credo falsum, nam certu est, q fauorabiliores sunt dispositiones tendentes ad liberandum, q dispositiones tendentes ad obligandu, vt. ff. de act. & obli. l. Arrianus. Modo constat, q dispositiones tendentes ad obligandum, in quibus no adijcitur dies, vel conditio nec tacite intelligitur, suspensionem aliquā non recipiunt, sed statim suum hnt effectū: vt. ff. de reg. iur. in oibus. de verb. obli. l. eum qui Calendis. §. quoties. & de sol. l. quod dicimus. ergo multo magis dispones tendentes ad liberandu. Preterea hoc patet in confessionibus extraiudicialibus tendentibus ad obligationē, quae si debite fiunt statim valet, & ligant praeterquam in mutuo, & in dote, vt est dictu. ergo multo magis in istis confessionibus liberatorijs. Preterea hoc est expressum in istis. q statim valent, & prauidicat, vt in lalle. tale pactum. Hinc est, qd subdistinguo, sicut feci in confessione extraiudiciali tendente ad obligandu. t Aut hm oi confesio extraiudicialis tendens ad liberationem habet dispositionem liberatoriam, annexā expresse vel tacite. Expresse, vt v. g. confiteor te mihi non teneri in aliquo, vnde quito te de oibus, in quibus vnquā mihi fuisti obligatus, ex quibus verbis apparet expresse de aio & intentione creditoris liberare volentis. Tacite: vt v. g. confiteor te mihi in alieno no teneri, quae confesio habet vim [pacti] ad liberandu [inducti] vt in lalle. tale pactu. ff. de pac. in quo magis sensus, q verba spectatur. vt. ff. de pac. l. iurifgentium. §. pactoru. & de pbatio. si pactum. & tuc aut emittitur in praesentia partis vere, vel etia interpretatiue, vt quia fit per nuntium vel per epistolā. & tunc siue cu causa siue sine ea expressa emittatur statim valet, & habet effectū suū quo ad duo & quo ad liberationē inducendā & quo ad pbationem, vt in lalle. tale pactum. Aut emittitur t in absentia partis, & tunc valet statim, & habet effectū suum talem. s. q non inducat liberationē, vt in casu praecedenti. & ita intellex erunt Pe. & Cy. l. q non valet ad liberationem, sed solummodo valet ad probandu. Nam etia confesio obligatoria saltem causa expressa in absentia partis facta, quae no est ita fauorabilis induceret hunc effectū, & bene valet ad probandu vt in lalle. Publia Meua. §. si. ff. de depoi. Aut no habet dispositionem t liberatoriā annexā expresse vel tacite, sed continet solum enuntiationem, vt verbi gratia: Cofiteor q tu soluis mihi decem, in quibus mihi tenebaris, que confesio no potest respicere, seu comprehendere aliam speciem liberationis, quam solutionem, seu specie solutionis, & tunc no inducit liberationem; sed prodest solummodo ad probandum, siue fiat causa expressa, vel non expressa, siue in absentia partis, siue in praesentia: vt in aut. de testi. §. sed licet. colla. 7. Sed vtrū statim prauidicat ad probationem, vel demu post. xxx. dies: hoc est, vtrum confitenti incumbat probatio infra. xxx. dies no esse sibi solum debitu, vel vtrū aduersario, est dubium: nam Pet. & Cy. dicunt, quod aduersario dicentes, vt iam dixi, quod talis confesio non prauidicat confitenti, nisi post. xxx. dies. vt in lalle. in contractibus. praeterquam in quinq; casibus ibi exceptis, & in hoc concor. Spec. in §. alle. nunc videndu vers. sic. ceterum, quod satis potest sustineri de iure, licet Lamber. Hen. Boich super Decre. Q C. co.

C. eo. tit. l. vnica. innuat, q̄ imò incumbit creditori contenti, quando dicit, q̄ potest probare contrarium sue confessionis. j. xx. dies, de quo per Accur. in l. alleg. in contractibus.

¶ Sequitur de confessione emissa in vltima voluntate: & tunc aut queris, vtrum ad hoc, vt valeat requiratur presentiam, & dic indistincte, quod non. nam t̄ aut queritur de confessione quatenus respicit probationem: & tunc nõ requiritur presentia, vt ibi iam dixi in cõfessione inter viuos, & aut quatenus respicit obligationem, & tunc certum est q̄ non requiritur: vt ff. de lega. 2. l. cum pater. §. furdo. & §. donationis. & C. qñ dies lega. ce. l. si. & hoc no. Pet. & Cy. C. de non nu. pec. l. generaliter. Aut queris vtrũ requiratur alia & queris: tunc aut testator emittit cõfessionem tendentem ad obligandũ se alteri, seu per quam confitetur se obligatũ alteri. aut confessionem tendentem ad dandum vel legandũ seu per quam confitetur se donasse vel legasse alteri, aut confessionem tendentem ad liberandũ alium a se. Si ad obligandũ se alteri seu quam confitetur se obligatũ alteri, tunc aut non capaci in eo, q̄ in vltima voluntate ipsius capere non potest, vel in pluri, quam capere potest, vt v. g. habet filium spurium, vel alias ex damnato coitu genitũ, cui nihil legare, vel relinquere potest. Vel habet filium naturalem, cui non potest relinquere, nisi vsq; ad certam quantitatem: vt. C. de natu. lib. in aut. licet patri. & confiteatur in testamento suo sic: sciant t̄ oēs q̄ tali filio meo debeo centũ que ad me de bonis eius peruenerunt: talis confessio transcendens summã seu quantitatem quam s̄m iura sibi relinquere potest nõ valet, nec ad obligandum, nec etiam ad probandum quia presumitur facta in fraudem: vt. ff. de proba. l. qui testamentum. & hoc not. gl. ff. de leg. 2. l. Lucius §. quisquis. & Spec. in §. alle. nunc videndum. vers. sequitur videre. & in tit. de suc. ab intesta. circa fin. Aut ad obligandũ se capaci. & in eo, q̄ alias potest capere in vltima voluntate: & tunc refert. Aut t̄ huiusmodi confessio continet causam sufficientem adiectam siue mutui, siue aliam: & tunc interuenit iurim, & tunc valet ad duo: & ad obligandum, & ad probandũ, adeo, q̄ hæredes in contrariũ non admittuntur: vt. ff. de le. 3. l. cũ quis decedens. §. codicillis. & C. de pba. l. quod obtinet. & no. gl. in d. c. Lucius. §. quisquis. Aut nõ t̄ interuenit, & tunc aut confessio emissa habet dispositionem annexam expresse, aut non. Si habet expresse dispositionem annexam, v. g. confiteor, q̄ tali debeo x. ex causa mutui, quã sibi reddi volo: & tunc aut queris vtrum inducat obligationem ex illa causa expressa, & tunc dicit, q̄ non, quod patet: quia hoc casu hæredes ad probandũ contrarium admittuntur: vt. C. de proba. l. rones. & in d. l. Lucius. §. quisquis. Aut nunquid inducat obligationem, seu actionem ex testamento, & constat q̄ sic vt ibi. Aut nunquid inducat probationem: & dic, q̄ sic in vtroq; casu vt ibi. & ff. de leg. 3. l. Lucius. §. Sempronius. de libe. leg. l. Aurelius. §. si. Si nõ habet expresse dispositionem annexam, vt quia dicit, cõfiteor me debere Titio decem ex causa mutui: tunc dic idem, sicut qñ habet dispositionem annexam. l. q̄ nõ inducat obligationem ex illa causa expressa sed probationem solũ. Item obligationem ex testamento per iura allegata. Aut hmõi confessio non continet causam sufficientem adiectã, vt quia dicit, t̄ cõfiteor me debere decem Titio: & tunc si habet dispositionem annexã, vt quia dicit, que prestari volo, ex quo nõ expressit causam nõ inducit obligationem, nec probationem, nisi ex testamento, seu vltima voluntate, sed ex illa vt possit peti iure legati inducit etia obligationem: vt. ff. de leg. 1. l. si sic. r. Si nõ habet dispositionem annexam: tunc aut non iuravit & tunc s̄m Pet. de Bellaper. & Cyn. in d. l. gñaliter. C. de non nu. pec. intelligitur tacita dispositio & ideo dari volũ vt. ff. de leg. 2. l. vnũ ex familia. §. si. arg. de interro. acti. l. de etate §. qui interrogatus. & hec vera nisi hæredes p̄barent cõfessionem erroneam, quia tunc fecus ad probandũ admittuntur: vt. ff. de aur. & arg. leg. l. qui vxori. & C. de fal. cau. adiec. l. 1. Aut testator iuravit: & tunc inducit obligationem, & probationem ex testamento tm̄: ita q̄ hæredes ad probandũ errorem vel aliud in contrariũ non admittuntur, vt in d. §. codicillis. & in aut. alle. quod obtinet. C. de probati. que est in corpore aut. de iure iur. a mo. præti. §. r. Si confessio tendit ad donandũ, vel legandũ seu per quã confitetur se donasse, vel legasse, & tunc statur confessioni etiã si nõ iurauerit, vt. ff. de dona. l. ex hac scriptura. Et est ratio diuersitatis inter istud membrũ & præcedens, quia de debito nõ deducit hæres quartã, sed de legato deducit. C. ad l. fall. irritum. & sic in primo requiritur maior solennitas, ne fraudetur hæres in secundo vero minor vt no. Host. j. de suc. ab intesta. vlt. Sed ista ratio cessat in donatione inter viuos, in qua hæres non deducit quartã falcidia: vt. ff. de leg. fall. sed & si vultus fructus.

33 §. dos legata. & ideo potest intelligere. l. alle. ex hac scriptura in

donatione causa mortis, in qua bene habet locũ falcidia, vt. C. ad leg. falcidiam. l. si mortis, causa. & l. in donationibus. Item si intelligeretur illa lex, de donatione inter viuos, & quod induceret donationem inter viuos requireretur persona donatarij: nam donatio facta inter viuos etiã ad pias causas, in absentia donatarij non valet: vt not. gl. C. de sacrosan. eccl. l. illud. in fin. fecus in lega. vt in §. alleg. furdo. & §. donationis. & quod inducat donationem causa mortis, vel legatũ non donationem inter viuos patet ibi in fin. cũ dicit ad liberos dñum pertinere, quod est speciale in vltima voluntate, quod dñum sine traditione transferatur. vt. ff. de leg. 2. l. legatũ de leg. 1. l. si tibi homo. §. cũ seruus. de verb. obl. l. a Titio. Si confessio tendit ad liberandũ, vt quia testator confitetur, q̄ Titius soluit sibi, ea que debebat, tunc aut hmõi confessio habet dispositionem liberatoriam annexam expresse, vel tacite. expresse vt quia ea exigi vetat: & tunc inducit liberationem & probationem. arg. ff. de leg. 3. l. Lucius. §. r. & de lib. leg. l. Aurelius. §. si. C. de falsa cau. adiec. l. 1. & 3. Tacite vt quã cõfiteatur alias proficitur Titio sibi in aliquo nõ teneri, & tunc idem arg. l. alle. tale pactum. licet Pe. & Cy. in hoc vltimo contrarium inuuant in l. alle. gñaliter. Sed cur contractus inter viuos sit fauorabilior in hoc casu vbi inducit liberatio. vt in l. alle. tale pactum. q̄ vltima voluntas non video. Aut t̄ nõ habet dispositionem liberatoriam annexã expresse vel tacite: vt quia dicit confiteor q̄ Titius soluit mihi x. que mihi debebat. & tunc aut queris vtrũ faciat probationem & dicit q̄ sic arg. l. alle. Lucius. §. quisquis. de leg. 2. cũ concor. §. alle. Aut vtrũ inducat liberationem: & tunc aut debitor, idemq; legatarius probat, q̄ testator fuit hoc cõfessus scienter, & tunc quia testatoris cõfessio dispositionem inducit debitori liberatio legata vt. ff. de pac. l. tale pactum. C. de fal. cau. adiec. l. 1. Vnde legatarius peteret ex causa legati. vt. ff. de leg. 2. Titia. §. Caius. & de lib. lega. l. qui vxori. Aut non pbat t̄ hoc, & tunc nõ inducit liberationem, sed solũ probationem: vnde hæres ad probandũ contrariũ admitteretur. & hæc vera nisi testator iurasset, quia tunc hæredes in dñum nullo modo audirentur, vt est dictũ, sed talis confessio etiã iurata creditur nõ præiudicaret. vt in l. alle. rones. & l. exemplo. Et hæc vera, qñ confessio est simplex non faciens mentionem de alio instrumento; alias si faceret mentionem de alio instrumento; & referret se ad illud, vt quia diceret sciant oēs, q̄ debeo Titio centum, vt patet per instrumentũ, quod est apud eum, vel lego vxori meę centum, quã mihi dedit: sic continetur in tali instrumento, tunc nõ præiudicat hæredi, nisi instrumentũ exhibeat. ar. ff. eo. l. pa. & in d. lib. lega. l. legauit. vt hoc no. Spe. in d. §. nunc videndum. in vers. sequitur videre. ver. si autem & c.

¶ Sequitur tertium membrum principale. l. qñ quis confitetur non contra se, sed contra alium, vt quia interrogatus super obligationem, vel cõtractu, vel crimine alterius cõfiteatur, vel respondet, & tunc dicit Pet. de Bellaper. C. de accu. l. si. quod indistincte talis confessio aliqualem presumptionem facit ita, quod si sit casus criminalis. questio tormentorum vendicat sibi locum. t̄ Alij vero distinguunt, vtrũ debuit contra alium interrogari, vt est de casibus specialibus, in quibus alij debet interrogari de criminibus aliorũ, & tunc non præiudicat plene, sed facit presumptionem aliquã vt locus sit tormentis. Aut non debuit contra alium interrogari, & tunc non facit talem presumptionem, q̄ locus sit tormentis. Et ista opinio v̄ rationabilior s̄m. Cy. ibi ar. pro eo. in d. l. ff. & s. eo. ca. r. vers. quia s̄m eum. cũ ibi no. per Ber. in gl. 2. Ex ista distinctione elici possunt plura queri, & dissolui, quã omitto, quia nõ sunt presentis speculationis; f̄ qñ confitens dicit contrarium eius, quod iuravit dicatur periturus. vide, quã dixi in c. dilectus. s. de tempori. ordinar. j.

¶ Si queras, vtrum cõfessio facta corã iudice non sedente pro tribunali, valeat, tanq̄ facta in iure seu in iudicio, distingue q̄ qd dicit Host. aut queris de cõfessionibus, que fiunt per modum voluntarię iurisdictionis, vt obligationes, & gagiamẽta vt vtar vulgari gallicorũ, & tales quolibet loco fieri pnt, quã que inter volentes fiunt, vbiq; pnt expediri; vt. ff. de manu. vind. l. nõ omnino. vbi hoc no. gl. & in l. de libe. §. s̄m. & de off. p̄ consul. l. 2. Aut de illis, que fiunt per modũ contentiose iurisdictionis, que redduntur in iuribus. & tunc aut queris de confessionibus, que tendunt, & fiunt ad preparationem iudicij, & tales pnt quolibet loco fieri; vt ff. de interro. acti. l. voluit. §. vlt. Aut t̄ de illis, que fiunt, & tendunt ad litem decisionem, & tales non pnt fieri nisi iudice sedente pro tribunali, quia in eo casu confessio, & snã pari passu ambulat, vt. ff. de iustit. & iure. l. pe. Preterea talis confessio importat causę cognitionem & ideo nõ pot̄ de plano expediri; C. de dilat. l. a p̄cedente. & ff. de offi. p̄ con. & leg. l. nec quicquã. vbi decretũ: & in hoc satis cõcor. Pe. & Cy. C. eo. l. vnica.

¶ Si que-

¶ Si queras vtrũ confitens in parte pro se & in parte contra se sibi præiudicet. & in quo dicã. j. de cõfess. p̄b. in c. cũ super dist. j.

¶ Si queras vtrũ & qñ confessio administrationis noceat, seu præiudicet dño refert. Aut queris de confessione emissa extra iudicium, aut in iudicio. Si de confessione emissa extra iudicium tunc dic, q̄ talis non t̄ præiudicat, vt no. hic per Ber. & pro hoc videtur casus. j. de in integr. resti. c. si aduersus. lib. 6. ibi: qñ dicit si aduersus confessionem in iudicio a se factã læsa ecclesia & c. quasi dicat, q̄ aduersus confessionem extra iudicium factam nõ oportet, q̄ ecclesia petat restitui: quia sibi non præiudicat. s̄m Io. And. ibi. Si de confessione emissa in iudicio tunc refert, aut queris de prælato ecclesię cõfiteente & de hoc dic plene vt notatur. 22. dist. de Constantinopolitana. per Io. & Archid. & plenius per omnes. j. de testi. c. presentium. lib. 6. & de in integrum resti. c. si aduersus. eo. lib. 6. Aut queris t̄ de p̄curatore, & tunc aut queris de illo, qui non habet mandatum: hoc est de defensore, & tunc nunquam talis confessio præiudicat dño, nisi dñs ratum habeat: nam tunc idem est quod in habente mādaturum: vt. ff. de interro. acti. l. si defensor. r. respon. Aut queris de procuratore habente mandatum, vel cuius factũ est ratum habitũ, quod perinde est vt. C. ad Mace. l. vlt. & tunc aut habet speciale mandatum limitatũ ad sic defendendum, & tunc præiudicat. Sic intelligitur. ff. de inter. acti. l. qui seruũ. ad fi. r. respon. quod intellige in vno, & eodem iudicio & non in alio: licet fecus sit in dño confitente, cui præiudicat nedom in illo iudicio, sed etiam in alio vt no. plene Cõp. s. de elec. per inquisitionem. & Ioan. Andr. post eum. Aut nõ habet speciale mandatũ confitendi sed generale: & tunc iungo procuratorem, tutorem, & curatorem simul. Et distingue sic. Aut t̄ confitetur aliquid per modũ voluntarię iurisdictionis: vt quia procurator, vel tutor, vel curator sponte venit cum alioq; coram iudice, & cõfiteatur, q̄ dñs, vel minor debet mille marcas, & tunc nõ præiudicat domino, vel minori ipso iure: vt. ff. eo. l. certum. §. sed an & ipsos.

42 Aut confitetur per modũ contentiose iurisdictionis: vt v. g. lite contestata, & postquã iuratum est de calumnia, ponit aduersarius, q̄ pupillus vel dñs debet sibi & tutor vel p̄curator confitetur per modum responsum, vel positionũ, vel articulorum, & similibus: & tunc præiudicat dño, nam tunc snã præiudicat: ergo & confessio, vt. ff. de re iudi. l. 4. in princ. & §. tutor. ita loquitur. ff. de procur. l. non solũ in princ. C. de iura. cal. l. 2. quod obseruari. & s. vt lite nõ cõtr. c. 1. & vide quod ibi dixi. & j. de re iud. c. suborta. & dico, q̄ præiudicat ipso iure: nisi t̄ vel lit dñs probare contrariũ cõfessionis cõfitemis vel ipsã confessionem debite reuocare, vt in d. c. r. 1. & de off. dele. c. cũ olim Abb. in fi. vnde illud qd dicit. §. alle. sed an & ipsos. l. q̄ cõfessio p̄curatoris tutoris, vel curatoris absente dño non obest: intellige verũ si dñs velit probare trimum, vt hic. & j. de app. cũ causam. de cens. cum olim. vt hoc no. Accur. in d. §. sed an & ipsos. & Host. in sum. eo. tit. §. 2. sub. §. dñs causa & c. & Spec. eo. ti. §. sequitur videre. r. 14. & §. postremo ver. si vero sic. Et intellige, q̄ potest probare contrariũ directẽ vel indirectẽ. j. de testi. ex tenore. s̄m Host. hic super verbo poterant. Item minor potest restitui aduersus confessionem t̄ tutoris, vel curatoris sui de iure speciali, vt. ff. eo. l. certum. §. pen. vbi etiã de hoc per glo. & doc. & c. Ratio diuersitatis inter voluntariã, & contentiosã iurisdictionem: quia tutor vel curator quãtuncq; habeat generale mandatum non potest donare nec contrahere gratis, sed confitendo per modũ voluntarię iurisdictionis videtur donare, ergo & c. vt. ff. de pac. l. cõtra iuris ciuilibus regulas. §. si filius. & C. de pac. l. pactũ curatoris. & de transac. l. præses. Sed vbi confitetur per modũ contentiose iurisdictionis, quã redditur in iniuriam, vt. ff. de verb. obl. l. inter stipulantẽ. §. r. non v̄ donare nec tunc prohibetur agnoscere bonam fidem, vt. ff. de admin. tu. l. quoties. §. sicut. imò nisi hoc faceret incurreret perituriũ. In ista distinctione satis recordat in effectu Pe. de Bellaper. & Cy. C. eo. ti. l. vna. & C. de iura. cal. 2. §. qd obseruari. & de hoc vide quod not. Host. in summa huius tit. §. qualiter. vers. dñs causa.

¶ Si queras nunquid cõfessus in iure possit suam cõfessionem reuocare, distingue. Aut est cõfessus ignoranter, aut scienter.

45 Si ignoranter t̄ tunc errauit in factis: & tunc ante negotiũ finitũ per snãm, vel transactionem potest reuocare nõ post regulatẽ, vt hic. & C. de iuris & fac. igno. l. erro. de transac. sub. textu. j. de re iudi. c. cũ inter monasteriũ & j. de in integr. resti. c. 2. lib. 6. vbi idem credit Card. l. est cõclusum per cauditis. §. de procu. de cau. poss. & proprie. pastoralis. & C. de adu. quamuis. j. & intellige, q̄ potest reuocare docendo de errore directẽ vel indirectẽ. j. de resti. ex tenore. s̄m Host. hic super verbo poterunt. Hoc verũ regulariter, fallit tñ vt not. C. de condic. in-

debi. l. ea que. & in l. de oblig. que ex quasi cõtrac. nascunt. §. si. & sic intelligitur. ff. eo. l. si cũ quo. Item fallit, vbi est appellatum: quia tunc locus est reuocationi s̄m Aegi. & Io. And. hic. & sic dicit spec. obtinuisse. eo. ti. §. fin. vers. pen. Aut errat t̄ in iure, & tunc snã gl. hic. & ff. de noxa. l. electi. §. neq; est, q̄ tunc præiudicet sibi. ita, q̄ nullo iure reuocare possit: quia in culpa fuit q̄ non consuluit peritiores: vt. ff. eo. l. non fatetur. & ff. de regu. iur. l. quod quis. idem dicit Dyn. si post litem contestatam erretur in iure. sed si ante litem conte. error excusat. vt. ff. de interro. acti. o. l. de etate. §. Celsus. s̄m eos qui intelligunt prædictos. §. in errore iuris. vt not. per eum. j. de regu. iur. ca. l. ignorantia. lib. 6. & idem tenet Accur. ff. de dolo. l. quidam in iure. sed Pet. de Bellaper. C. eo. l. vnica. contra in casu vbi erratur in iure post litem conte. per l. cum fidei cõmissum. ff. eo. tit. vbi est casus s̄m cum nisi fiat violentia literæ. Præterea error iuris in damnis vitandis excusat: vt in l. alle. error. dicit ergo q̄ non reuocatur: verum est ipso iure, sed ope restitutionis sic. Et in hoc differat ab errore facti, qui reuocatur ipso iure. T̄ uero potes t̄ sic distinguere: quia aut in reuocatione cõfessionis non cõtingit captio, seu damnũ aduersarij: & tunc potest reuocari qñcunq; vt §. alle. Celsus. Aut in tali reuocatione cõtingit captio, seu damnũ aduersarij, & tunc aut confitens suam cõfessionem reuocat ante litem cõtestationem, & hoc pot̄ indistincte siue probet errorem interuenisse siue non: vt. ff. de nox. l. electi. §. neq; de rei vend. s. qui. Aut post litem conte. & tunc non pot̄, nisi iustus, error interuenierit: vt. ff. de interro. acti. l. de etate. §. ex causa. & §. qui iusto. & ff. eo. l. cũ fidei cõmissum. & ita distinguit Accur. in §. alleg. Celsus. & Arch. 32. q. 1. c. apud miser cordẽ. & ita cõcor. prædictas opiniones. Si vero fuerit t̄ cõfessus scienter: tunc aut cõfiteatur ex calore iracundię, & tunc pot̄ confessionem reuocare: vt. ff. de diuor. l. 3. de regu. iur. l. quod calore. de quo per Ber. j. de diuor. ex literis gl. 2. & etiã Host. & adde quod ibi dicit. Aut non ex calore, & tunc aut cõfiteatur cõfessione tendente ad preparationem iudiciorũ, & tunc ante litem cõte. pot̄ penitere: dummodo ex tali cõfessione aduersarius nõ fuerit dñificatus: alias secus, vt. ff. de rei vend. l. snãm. & de dolo. l. pen. sed postea non pot̄: vt. ff. de rei vend. l. is qui. Aut cõfiteatur cõfessione, que tendit ad litem decisionem, & tunc cõfessus non pot̄ penitere: vt. C. eo. l. vnica. vbi Cy. ponit istam distinctionem pro maiori parte & Io. An. hic. Fallit qñ confitetur aliquid cuius trimum per rerũ naturam apparet notorie & euidenter: vt si confiteatur se hostem interfecisse qui adhuc viuuit: licet em̄ sciens hoc confiteretur non præiudicat sibi: vt. ff. ad l. Aquil. l. unde Neratius. §. vlt. Et ratio, quare vbi quis confitetur scienter se debere decem præiudicat sibi licet falsum fuerit cõfessus. Sed t̄ vbi confitetur se hostem interfecisse, nõ præiudicat sibi, si falsum est: quia homo adhuc viuuit: quedã sunt scienter falsa cõfessio, quã pnt euidenter & notorie falsa probari ideo & c. Quedã vero sunt, que non pnt euidenter & notorie falsa probari: quia p̄bare q̄ non sunt dõcẽta debita, que sunt cõfessa debita non potest probari ita aperte, & clare cũ sit negatiua, & ideo non potest talis cõfessio reuocari. argu. s. de elec. c. bonæ memorię. §. contra legati. Et vide quod no. Spec. titu. de interro. quã fiunt ante litem conte. §. 2. in princ.

- ¶ De probationibus. Rubrica.
- 1 Editionem rationum varie peti & qñ ei locus an non sit. 2. & 3.
 - 2 Acta qui edenda.
 - 3 Sententia appellanti edenda.
 - 4 Instrumentorum qua & quatenus edenda. 8. 9. & 10.
 - 5 Instrumenta communia.
 - 6 Edera quibus actionibus cogendum.
 - 7 Adsignari quando non debeat censualis terra.

Xepistolæ verbis. ¶ Si queras, qñ petiẽ editio fieri vtrũ debeat, vel oporteat edi & an cum die & consule, distingue. Aut queris de actionibus, aut de rationibus: aut de actis, aut de instrumentis. Si de actionibus edendis tunc dic vt. C. de eden. l. edita actio. de lit. cõtest. aut. offeratur. §. de libel. obla. c. 1. & 2. Si de rationibus, tunc licet glo. & doc. iuris ciuilibus, & canonici dicant indistincte q̄ debeat fieri editio. ego tñ distinguo, quia quandoq; petitur rationum editio per speciales actiones, puta qñ petitur a tutore per actionem tutelæ, vel a socio per actionem pro socio, aut a procuratore per actionem mandati vel a curatore, vel gestore negotiorum per actionem negotiorũ gestorum: vt. ff. de eden. l. quedam. tunc dico, q̄ debet fieri editio in totũ. Idem in interdicto. de tabu. exhiben. vt. ff. de tab. exhib. l. 1. & de hoc Hen. Boich super Decret. Q. 2 statim

statim plenius dicam. Quandoq; petitur rationum editio per edictum de edendo. Et tunc aut petitur editionem fieri ab illo, qui eam fecit ex publico officio, ut sunt argētarij, & tunc dic, qd debet fieri editio in totis, cum die, & consule, etiā contra fiscum siue ille qui tenet eas sit eius vsurus, siue nō: vt. C. de eden. l. non est nouū. & l. iustum. ff. de iure fisci. l. in fraudem. §. ex his bonis. & §. seq. & 45. dist. qui fucera. Et est ratio quia rationes sunt cōes vt patet in rationibus nummulariorū, vel quorumlibet aliorū obligatorum ad rōnem reddendam: vt. ff. de eden. l. j. §. rōnes. & l. si quis ex argētarijs. & l. p̄tor ait per totum. Aut petitur editio rōnum fieri t̄ ab illo qui eam fecit non ex publico officio, nec rōne publici officij, sed vt priuatus, & ad utilitatem suam priuatam prout faciunt mercatores, & alij qui consciunt scripturas in libris, seu papyris suis de datis, & acceptis & tales rationes non tenentur regulariter edere. arg. extra de vsur. cap. vnico. §. ceterum. in cle. vbi est speciale in odium vsurarū: ergo in contrarium erit ius cōe. arg. ff. ad munic. l. r. in fin. licet Abb. In mercatoribus hic cōtra & male. Fallit in hoc casu vbi ille a quo petitur editio vituit illis rōnibus. Sic potest intelligi. C. de eden. l. 1. Item qñ ille, qui petit sibi edi est priuilegiatus, vt fiscus. ff. de eden. l. 3. vel debitor vsurarij, qui vult vsurarium per suas rōnes conuincere: vt in d. §. ceterum. §m Ioan. 4. And. ibi. Si de actis, tunc die q̄ t̄ talia debent edi similiter cum die & cōsule: vt. C. de eden. l. 2. sed etiā non sit eius vsurus aduersarius §m Azo. ibi. & ff. de eden. l. 1. & idem Inno. & Host. hic. & pro hoc. j. eo. titu. qm̄ contra falsam. alias posset appellari: vt C. vt lite pend. l. 2. & pro tanto not. Inno. & Host. j. de fide instrumentorum. c. G. perpetuus, q̄ appellans, contra quem lata test snia aqua appellatur, potest petere in causa appellationis ad aduersario suo illam sniam sibi exhiberi, & aduersarius cogenus est per iudicem eam exhibere. l. is apud quem. C. de eden. Idem no. Spec. tit. de instrum. edi. § nunc dicamus. vers. sed pone peto & c. & Genes. extra de elec. c. constitutionem vt circa super verbo exhibeat in clem. Si de instrumentis t̄ tunc refert, aut quis petit edi sibi instrumentum suum proprium, & tunc in totum debet edi, & hoc per actionem ad exhibendum: vt. ff. ad exhib. l. 3. §. interdicitum. & C. ad exhib. l. vlt. & potest postea vendicari. Aut petit sibi edi instrumentum cōe inter ipsum, & illum, a quo petit sibi fieri editionem, & tunc similiter totum debet edi, vt. ff. fami. ercisi. l. si que sunt cautiones. & C. de eden. 7. l. procurator. Et dicunt t̄ instrumenta cōia, quā cōiter sunt pro cautione plurimū: vt. ff. de eden. l. p̄tor. §. 1. vt sunt instrumenta hereditaria, quā sunt cōia, & exhibenda inter hæredes, vt in l. alleg. si quæ sunt. & l. p̄curator. & j. de fide instrumentorū. c. G. perpetuus vicarius. iam alle. vbi de hoc. & cōmissiones, seu delegationes iudicum: vt. §. de dila. c. præterea. & j. de fide instrumentorum. ex literis. & testamēta, quā sunt cōia exhibenda inter hæredes, & legatarios. ff. de fide instrumentorū. l. in. & similia de quibus per Inno. hic & plenius. j. de fide instrumentorum. ca. 1. Aut quis petit sibi edi instrumentum t̄ alienum, & tunc subdivingue: aut aduersarius, a quo petit sibi editionem fieri, non vituit illo & tunc nō tenetur edere: vt. C. de testi. l. nimis graue. de eden. l. qui accusare. & ff. de eden. l. 1. §. edenda. 2. responso. & hoc fallit §m Azo. in fisco: vt. C. de eden. l. 3. cuius opinio. in Parlamento Franciæ approbatur de facto. Item fallit, vbi quis in libello, vel positionibus suis facit mentionem de aliquo instrumēto suo, puta, peto centum a Titio, quā mihi debet ex tali instrumēto, & tunc ante litis conte. vel responsionem fiet officio iudicis exhibitio. arg. bonum. C. de eden. l. vlt. quia alias reus deliberare non posset. arg. de eden. l. 1. in prin. C. de eden. authent. si quis. & hoc verum, si illud instrumētū habet in presenti: alias nō obstante, quod non exhibetur procedetur in causa §m Inno. Host. & Io. An. hic. idem Spec. titu. de instrum. edi. §. nunc dicamus. vers. quid si quis in libello. Aut aduersarius, a quo petitur editio, vituit illo instrumēto, & tunc aut est vsurus toto instrumēto, & de toto t̄ instrumēto questio, & controuersia vertitur inter partes. Aut est vsurus certo articulo, seu capitulo, de quo solo questio & controuersia vertitur inter partes. Si est vsurus pro toto instrumēto, de quo cōtrouersia vertitur inter partes: tunc refert, aut quis petit sibi illud edi vt videat qualiter aduersarius fundet, & p̄bet suam intentionem per ipsum, & tunc debet sibi edi. i. totus tenor sibi legi & transcribi sine die, & consule, quo scriptum est instrumentum: vt. ff. de eden. l. 1. in prin. & §. editiones. §m Azo. licet Ioan. dicat quod imō debet in totum sibi edi. Pro Azo. facit. j. de fide instrum. c. contingit. & de priuile. cum personæ. l. 6. dies autem quo facienda est solutio edendus est: vt in §. alleg. editiones. & si dies solutionis apparere non potest, nisi edatur

dies instrumēti, vt si dicatur, quod p̄misit soluere hinc ad tot menses, tunc edetur vt not. Spec. titu. de instrum. edi. §. videndū. vers. sed cum dies. & Ioan. Andr. in cap. G. perpetuus. §. alleg. Aut petit illud sibi edi vt ipsum redarguat de falso, & tunc edendum est sibi integraliter cum die & consule. Si vult ipsum redarguere in die, & consule, vel circa diem & consule falsitatem ostendere: vt. C. de contrahen. & commit. stipula. l. optimam. alias non edetur cum die & consule: vnde diligēter interrogari debet an falsum dicere velit, vt not. Accur. in prædic. §. editiones. & Ioan. Andr. j. de fide instrum. cap. G. perpetuus. & sic potest intelligi. C. de eden. l. 1. §. pen. j. de fide instrum. c. accepimus. & c. inter dilectos. §. sed cōtra. & §. eandem. vers. sed & ipsum. & talis qui de falso vult arguere debet iurare de calumnia, p̄t legi. & no. ff. de eden. l. si quis. §. exigitur. & C. de fide instrum. l. vlt. & not. Ber. in c. alleg. accepimus. Aut petit t̄ ipsum sibi edi, vt inde fundet intētionem suam. & tunc est dissentio inter Io. & Azo. doc. iuris ciuili: nam Ioan. dicit aut actor petit editionem sibi fieri a reo ad fundandā intentionem suam, & tunc non editur sibi. vt. C. de eden. qui accusare. Aut reus petit ab actore sibi editionem fieri ad fundandam suam [intētionem, siue exceptionem vel actor a reo ad suam] replicationē fundandam, & tunc debet fieri editio. vt. C. de eden. l. nō est nouum. & l. iustum. & hanc opin. tenet Ala. hic. & Pet. de Bellaper. & Cyn. C. eo. l. in. Sed Azo dicit indistinctē, quod non debet ei aduersarius edere proprium instrumētum. probat per l. qui accusare. & etiam per l. C. de testi. nimis graue. præterea illud est ius cōe, cuius cōtrarium est ius speciale. ff. ad munic. l. 1. Sed speciale est in fisco, quod aduersarius tenetur sibi edere. vt. ff. de eden. l. 3. vt est dictum. ergo in contrarium erit ius cōe. & ista opinio videtur verior de iure. tñ fallit in fisco, vt est dictum. ff. de eden. l. 3. Nec obstant leges. allega. per Io. quia non loquuntur in instrumentis, sed in rationibus quæ sunt cōes vt est dictum. & hoc tenet Lamb. de Salinis. ff. de eden. l. 1. vbi not. de ista materia. & idem Ber. hic in fin. Si est vsurus certo articulo, seu certis articulis, de quibus tñ est cōtrouersia, tunc debet eum integraliter ad legendū exhibere, & de istis articulis, de quibus est controuersia tradere copiam, vel transcriptū. Sic intellige. j. de fide instrum. c. contingit. & ita intellexit ibi Inno. licet Host. ibi intellexerit, quod ille solus articulus, de quo est cōtrouersia, debeat exhiberi ad legendum, cuius opi. est hodie [reprobata. & dicta opin. Inno.] approbata. j. de priuile. c. cū personæ. lib. 6. vbi de hoc. ¶ Et not. quod multis modis potest fieri editio alicuius scripturæ, seu instrumēti quia aut ille, qui petit editionem fieri est dñs & tunc potest petere editionem per actionem ad exhibendum, & postea vendicare, vt est dictum. Aut nō est dñs & tunc potest t̄ petere editionem fieri quandoq; actione in factum. vt ff. ad exhib. l. 2. §. pen. quandoq; actione pignorat. ff. de pign. acti. l. vlti. Item quandoq; actione familiæ erciscum. vt. ff. fami. ercisi. l. 4. & l. seq. quād; actione ex empto. vt. ff. de act. empt. & ven. l. Titius. & l. creditor. Item cōdictione sine causa. vt. C. de condic. sine cau. l. dissolutē. Quandoq; cōdictione ex lege. C. de lib. cau. l. si cum datam. Quandoq; actione ex testamento. vt C. de fideicom. l. instrumenta. Quandoq; actione mandatj, & pro socio, & tutelæ. ff. de eden. l. quedam. Item actione in factū ex illo edicto, quemad. testa. ape. [Sed distingue, aut is a quo petitur editio confitetur se tabulas possidere & tunc habet locū prædicta actio. aut negat & tunc habet locum actio in factum ex interdico de tabu. exhi. vt. ff. quemad. testa. ape. l. 2. §. vlti. & de tabu. exhiben. l. 1. quandoq; actione in factum ex edicto de eden. ff. de eden. l. 3. quād; officio iudicis, vt. C. de eden. l. 2. ff. ad leg. fal. l. vlt. §. pe. j. & vide quod no. G. in Spec. titu. de instrum. edi. §. nunc dicamus. & §. nunc videndum restat. Hanc decret. quæ dicit qd nemo cogitur, vt contra se exhibeat instrumenta quæ penes se habet. & C. de testi. nimis graue. inducit Bart. Brix. ad questionem suam dominicalem, que incipit Rusticus t̄ quidam de rustico, qui solvebat quolibet anno ecclesiæ duos denarios censuales, qd non teneatur terram illam, pro qua census ille soluitur assignare. Solut, qd si rusticus scit illā terram, assignare tenetur eam, si dicat se nescire. tenetur respondere suo iuramēto, vtrum possit possidere, vel non. pro hoc. ff. de contrahen. emp. l. quod sæpe. §. vlt. de censu. l. forma. in prin.

Roposuiisti. ¶ Si quæras vtrum super veritate carnalis copulæ viri testimonio sit credendum vel quid iuris, distingue vt dicam. j. de despon. impu. c. continebatur.

- 1 C. tertio loco sensus. & 2.
- 3 Instrumentum priuatum non probare, publicum sic.

Tertio

Hertio loco. ¶ Hic habes qd negatiua indirecte probatur, §m Ber. Inno. & Host. hic. Vel dic, & forte melius: quod hic t̄ loquitur de dicto negatiuo, sine cōsensu, quod probari potest vt hic. Et est ratio, quia dictū negatiuum offert se sensui auditus, sicut & dictum affirmatiuum: vt patet hic. & §. de elo. cum dilectus. Sed factum mere negatiuum probari non potest regulariter: vt 6. q. vlti. actor quod asseuerat, secundum Tan. & Goff. hic. & secundum Archi. ibi. §m Host. in summa. eo. tit. §. quis debet probare. & de hoc dixi. §. de elec. c. bonæ memoria. ¶ Hic t̄ habes, quod procurator monasterij impugnavit instrumentum productū contra ipsum, & in hoc auditus fuit. gratia huius si quæras, vtrum cōtra instrumentū, quis venire possit, distingue. Aut ille qui vult venire contra instrumentū confitetur instrumentū sua voluntate factum, aut diffidetur. In primo casu refert, aut est instrumentū t̄ priuatum: & tunc nō admittitur ad probandū contrarium eius per testes, sed bene admittitur per aliam scripturam: vt. C. de non nu. pecul. generaliter. Aut est instrumentū publicum, & tunc nō potest probare aliquo modo, nec admittitur ad probandū contrarium per testes, vel etiam per instrumenta: vt. C. ad Velle. l. antique. & arbit. l. fin. In secundo casu. si qñ diffidetur, tunc potest probare cōtrarium tam per testes quā per instrumēta, vt hic. & C. de proba. l. cum precibus. C. de fide instrum. l. in exercendis. & j. de fide instrum. c. cum Io. eremita. §. porro. qñ ergo diffidetur potest probare contrariū etiam per testes vt hoc no. Ia. de Ra. Pet. de Bellaper. & Cyn. in d. l. antique. Sed si quæras, per quot testes poterit reprobari instrumentum: & quot testes præiudicent instrumento: dic vt dicam. j. de fide instrum. cum Ioan. eremita.

Testes post publicationem in matrimonijs admitti.

Vrauit. ¶ Host. tenet hic & Io. An. post eum: quod speciale est in causa matrimonia li, qd publicatis t̄ attestacionibus possint testes prodici, vt not. Ber. hic in ver. propter hoc dicunt quidam. & hoc tenet Inno. j. de confan. & affi. c. 1. & Host. j. de cogn. spic. fin. & Ber. Inno. & Host. j. titu. l. cum in tua. & Host. eo. titu. constitutus. j. & idem innuit Gul. de Monte Lau. extra de testi. c. testibus. in cle. & dicam. j. titu. l. c. fraternitatis.

- 1 Sigillo ignoto non probari.
- 2 Sigillo pro producente non credi.
- 3 Sigillo in proferentem fides danda.
- 4 Consuetudini in sigillorum fide standum.
- 5 Literis Episcopi quando credendum.
- 6 Testimonialibus non credi.
- 7 Literis testatis credi.
- 8 Literis arbitratorum standum.
- 9 Procurator excommunicatus admittendus. & 11.
- 10 S. fin. l. obseruare. sensus.
- 11 Decret. post cessationem, integram desiderari.
- 12 Procurator excommunicatus an substituat.

Ost cessionem. ¶ Si quæras, vtrum literæ sigillo epi sigillatæ sint authenticæ & faciant plenam fidem. Host. sequens opinio Hug. dicit, qd sic hic. & j. de fide instrum. c. 2. & de præsump. c. cum in iuuetute. & hoc siue scribant pro aliquo vt ibi: siue cōtra: vt. §. de dolo. & contu. veritatis. idem no. Ber. j. de fide instrum. c. 2. in gl. no. scripturam. & Host. post eum. Sed tñ t̄ circa hoc distingue. aut est ignotū, & tunc nō faciunt fidem: quod dic, vt legi. & no. j. de fide instrum. qd̄ super his & §. de cle. peregr. c. 1. & 2. Aut sigillū est notum: & tunc aut quæris vtrū faciunt fidem, & eis credatur in causa sua, quā habet contra aliquem aduersariū suum. Aut in causa aliena. & inter extraneos. 2. Si primo modo refert. aut quæris, t̄ nūquid creditur eis pro se, & contra aduersariū suum: & dic qd non §m Abb. hic. pro quo facit regula gñalis, qd nemo in causa sua potest esse testis. C. de testi. l. oibus. 4. q. 3. si testes. §. item oibus. & C. ne quis in causa sua ius sibi di. in rub. & nigro. Aut cōtra t̄ se & pro aduersario suo, & tunc hic: nam sigillo alicuius contra seipsum statuit, quamuis etiā sit priuata persona: vt. ff. de procur. l. si procuratorē absentem. & C. de re. alie. vel non alie. l. 2. hoc not. Host. in sum. huius tit. §. fi. circa. fi. ver. si aut sigillum & c. ergo multo fortius stabitur sigillo epi contra seipsum. Si in causa aliena, & inter extraneos refert. Aut de consuetudine præscripta habetur: & seruatur, qd fidem faciunt vel nō faciunt, & illa cōsuetudo est seruanda §m Inno. hic etiā si t̄ de cōsuetudine habetur qd extra suam dioecesim fidem faciunt §m Host. hic ar. j. de fide instrum. dile-

ctus. C. ad l. Iul. de adul. l. quamuis indubitati. & ideo quantum ad hoc de sigillo Abbatis. 19. q. 3. statuimus. & de sigillo capituli, vel conuentus: vt. §. eo. c. 3. loco. & j. de appel. c. signifi. cauit. & de sigillo cuiuslibet collegij. j. de excel. prælato. c. dilectus. nam in quolibet talium cōsuetudo est consideranda vt not. Host. in sum. eo. tit. §. fin. vers. 10. & Io. 6. q. 2. placuit. & idem Archi. j. de elec. c. vt circa. in glo. j. de fide instrum. Aut nō est aliqua cōsuetudo circa hoc: & tunc refert. Aut loquimur de his, quæ epi facere debet vel potest ratione officij: & maxime in fauorabilibus, & nulli præiudicialibus ad officium suum spectantibus vt in excōmunicacione quæ nō est mortalis sed medicinalis 2. q. j. multi. & j. de sententia excōmunicacionis. cum medicinalis. lib. 6. & tunc creditur literis epi sic intelligitur ista decre. & §. de trou. & pac. c. 1. & 1. q. 3. cure. & c. debent. §m Hugo. & Host. hic. & ita no. Arch. 3. q. 9. testes. & in calleg. vt circa. in fi. quod c. bene facit ad hoc. & §. offi. ordi. c. si canonici. & d. c. cum medicinalis. & hoc verum est qñ litera est promulgatoria sententiæ excōmunicacionis. Si vero t̄ sit pure testimonialis, ei non statuit, vt qñ epi scopus ad petitionem partis scribit iudici, quod excōmunicauit talem ad quod facit quod not. 3. q. 9. testes. §m Io. An. hic. idem in literis testimonialibus extra iudicium, scilicet quod eis creditur: vt. 3. de maio. & obe. c. cum in ecclesijs, vbi hoc no. Goff. §. de cler. peregr. per totum. j. de testi. cum a nobis. Idem si archiepiscopus ratione sui officij citet ad concilium. 18. dist. in si episcopus metropolitanus, vel ad consecrationem episcoporum: vt 65. dist. non debet. idem in literis cōmendatitijs. 72. dist. per totum. vt no. Inno. j. de fide instrum. c. 1. in fin. & Archi. d. 6. q. 2. placuit. idem si epi per literas suas cognitionem causę committat & hoc quia iudicium redditur in inuitum. ff. de verb. oblig. l. inter stipulantem. §. 1. vt no. Vinc. hic & Arch. 7. q. 1. qualiter. in glo. hinc elicitur. & idem in omnibus alijs actibus, in quibus episcopus habet dispositionem, & a voluntate sua dependet: vt sunt collaciones beneficiorum, & similia. ad hoc facit quod no. Host. Abb. & Ioan. Andr. j. de sent. excō. sicut nobis dicentes quod creditur literis penitentiarij. & in istō casu potest saluari opi. Hug. & Host. hic. & Goff. in sum. titu. de fide instrum. in prin. & Spec. hoc titu. §. fin. vers. 10. & Host. in sum. eo. titu. §. fin. ver. x. ibi dicas igitur & c. & Ber. & Host. de fide instrum. c. 2. in glo. no. scripturam. Aut loquimur t̄ in alijs; & tunc aut ille literæ habent testium subscriptionem & tunc creditur eis: vt. §. de procur. c. 1. & j. titu. proxi. cum a nobis. vnde Vinc. intelligit qd hic & j. de fide instrum. ca. 1. subscriptio testium interuenit. Idem Io. in d. c. placuit. & Inno. j. de fide instrum. c. 1. & c. cum dilectus. & Archi. in d. c. qualiter. gl. hic elicitur. Aut non habet testium subscriptionem: & tunc dic quod non creditur eis: ar. j. tit. l. c. cū a nobis. & hoc tenet expresse Io. in d. c. placuit. 6. q. 2. & Archi. 1. q. 3. c. cure. gl. si alias. j. in fi. & in d. c. vt circa. vbi de hoc vide & maxime in casu vbi pars de hoc contendere vt not. in d. c. qualiter. & in c. cure. & est in ista opi. Io. An. hic. De literis vero delegati distingue Io. An. hic. & dicam. j. eo. c. qm̄ contra falsam. dist. 1. in fin. Quid de literis arbitratorū t̄ qui vult voluntate adeuntur. dic §m Io. An. hic, qd non creditur literis suis vel sigillo per l. ne in arbitris. C. de arbit. nec mirum: cum etiā in famis possit esse arbiter. ff. de arbit. l. Pedius. 3. q. 7. §. tria cui' dicto vel literis, vel sigillo credi esset absurdū. j. tit. 1. licet. 2. nō obstant. eo. tit. presentata. vbi factū narratur. Sed quid dices literis, vel sigillo priuati, dic qd fidem faciunt cōtra eum, sed pro eo non. ff. de procu. si procuratorē, & facit cle. de procur. in l. l. fo. §m Io. An. ¶ Si quæras, vtrum procurator excōmunicatus ad procuracionis officium admittatur, distingue. Aut t̄ excōmunicatus erat tempore, quo procuracionis officium assumpsit, & tunc nō admittitur, vt hic. Aut excōmunicatus erat tempore cōstitucionis sed absolutus tempore assumptionis. & tunc Boatinus dicit idem cum consideremus initium vt no. Ber. hic in glo. vlt. Aut vtroq; tempore constitutionis, & assumptionis erat excōmunicatus, sed nunc absolutus & apparet instituentē in eadem voluntate permanere: & tunc dicunt Vinc. Pe. & Abb. procuratoriū non valere. Nec obstant. ff. de off. p̄con. l. obseruare. §. vlt. t̄ quia ibi pro consul qui ante ingressum prouincię legatū dabat iurisdictionem habebat in habitu, licet nō in actu, vel exercitio. per ingressum: ergo prouincię fumens exercitiū illud legato communicat si illum non reuocat ex vi præcedentis habitus. Item non obstant. j. de procu. c. licet is. lib. 6. quia procuratoriū ab initio tenuit, nec per disensum procuratoris tenere desijt: valet ergo ipius consensus dño in eadē voluntate manente, sed procuratorium a principio nō tenuit: & hoc placet Spec. de p̄cur. post prin. Aut vtroq; tempore nō erat ligatus nunc qñ litigat est excōmunicatus: & tunc dic procuratoriū valere, sed quādiu hic Hen. Boich super Decret. Q. 3. ligatus

ligatus manet non proceditur cum illo, sed cum fuerit absolutus utetur primo procuratorio, & sic propter cōionis periculum non ppter defectum, pcuratorij repellitur, & poterit opponi exceptio etiam post litis conte. & an in casu huius de: reta. necessaria sit exceptio: an vero sine exceptione nullus est processus cum tali procuratore. Inno. v. f. velle. q. exceptio est necessaria, qui dicit istum procuratorem nō admittit, quia per exceptionem elidi poterat. pcuratio. equiparat etiam ipsum procuratorem excōicatus cōstituentem dicens, q. quicquid in iudicio facit procurator antequam probetur cōstituentem fuisse excōicatum valet: quia valet, q. ipse excōicatus prius fecisset per decret. pia. j. de excep. lib. 6. extra iudicium vero: nam plus tenet quod fit per excōicatum ante p̄bationem exceptionis q. post remittens. de procu. c. vlt. de dolo & contu. veritatis. in Spe. de procur. in prin. In occulto excōicato post cōstitutionem v̄fateri, q. teneat processus: sed in excōicato tempore cōstitutionis non. Sed nunquid excōicatus p̄t esse procurator rei, quod videtur per decreta. intelleximus. s. de iudi. Tu dic contra per eandem decretalem: nam etiam reus excōicatus deberet per alium se defendere. Item reus est necessarius, sed ipsius pcurator voluntarius. Sed an in causa cōi reo, & procurator poterit excōicatus cōstitui procurator: videtur q. sic per cle. religiosus. de procura. Sed Io. An. dicit, q. libenter t̄ vidisset integram huius decreta. per quam forsan soluebatur hęc questio: forsan enim vacāte ecclesia per cessionem p̄lati canonici elegerunt, & ad illam electionem cōfirmandam, vel cassandam datus fuit iste. G. procurator quem Papa licet admiserit vt principalē non vt procuratorem. Sed t̄ nunquid excōicatus procurator cōstitutus habens mandatum substituti edē poterit saltem substitui? videtur quod sic: cum iste sit actus qui potest per aliu exerceri & c. j. de reg. iur. qui per alium. & videtur substitutus, cōstitutus a primo constituitente. ff. quod cuiusq. vni. l. item eorū. §. i. videtur contra per dicitam cle. religiosus. Sed si sequamur opinionem p̄dicatā Inno. quod ope exceptionis elidatur procurator, tunc videtur, q. valeat substitutio facta de habili antequā exciperetur per ea, que no. in d. c. religiosus. in fi. & per decret. iudex. j. de off. dele. lib. 6. & hęc indistinctē superius dicta procedant, si post assumptionem officij excommunicatus fuisset. Am Ioan. Andr. ex cuius dictis sumitur hęc distinctio.

- 1 Aetatem in tute: is quis probet.
- 2 L. de aetate explicari.
- 3 Probationem p̄sumptionem transferri.
- 4 Corporis aspectu an probetur aetas.
- 5 Locupletem quis probet.
- 6 Maiorem quando probet curator.
- 7 Religionem ingressus quando omnia retineat.
- 8 Religionem ingressus quādo totū hereditibus reliquat declarat.
- 9 Religionem ingressus an de suis disponat.
- 10 Religionem ingressus an et̄ quando sua recuperet.
- 11 Religionem ingressus an testari queat.
- 12 Professus bona inter liberos re et̄ distribuit.
- 13 Cenobium cur bona querat.
- 14 Feudum an in cenobium transeat.
- 15 Monasterium succedere posse.
- 16 Mendicantes non succedunt. declarat. 18.
- 17 Cenobita filios sui iuris esse.
- 18 Religionis exitu conditionem non deficere. & 21.
- 19 Mendicantes loco filij non esse.
- 20 Cenobium loco filij esse, qui accipiendum.
- 21 Princeps dubiorum interpret.
- 22 Conditio si sine lib. quando religionis ingressu defecta.
- 23 Conditio quando remissibilis.
- 24 Substitutionem, monasteria instituto, cessare.
- 25 Fideicommissario traditionem suorum non obesse.
- 26 Cenobium creditoribus non nisi bonis omnibus translatis teneri. & 30.
- 27 Certa rei successor quando a creditoribus conveniendus, an non.
- 28 Convenire personam, & rem exequi quando liceat.

Npræsentia. ¶ Si quæras, qñ controuersia, seu dubium est de aetate alicuius. vtrū sit minor, vel maior quis eam probare teneatur. Pro cuius euidētia scire debes, quod circa hunc articulum multiplex fuit opinio vna Io. & Laur. 78. dist. presbyter, q. agens probet aetatem. cui concor. Azo in sum. eo. tit. in fi. & Holt. eo. tit. §. si ver. 8. vbi tenet, q. asserens se maio-

rem, vt a tutela t̄ liberetur, vel vt tanquam maior admittatur, vcl qui dicit se minorem, vt restituatur p̄bare debet, & si tutores dicunt finitā tutelā, & minor negat: tutores probant, cui etiā accedit opi. dicitur, quod qui petit se admitti vt talem, probet se talem. Secunda fuit opi. Spe. ti. de act. in prin. quod si negatiue proponatur exceptio ætatis. Inno. f. nego te maiorem. & est simile quod no. §. de procu. c. i. hoc dicit nisi per aspectū corporis appareat minor: quia tunc secure proponat affirmatiue. s. tu es minor. Sed certe nō curo vtrū affirmatiue vel negatiue proponatur: absit. n. quod per op̄histicationis verborū affirmatiuorū natura mutetur contra id. C. cōia de leg. l. 2. in fi. j. de elec. cōmissa. §. porro. lib. 6. Tertia opi. sic distinguit. Aut vnus p̄ponit affirmatiue & alius negatiue, & tunc affirmans probet. Aut vterq. affirmatiue tunc probet actor. Aut vterq. negatiue: & tunc probet etiā actor. Sed Accur. ff. de minori. l. de aetate. vult t̄ quod qñ vterq. proponit negatiue pro minore p̄sumatur. Ioan. de Deo dicebat quod implicita a negante. Bonaguada dicebat obtentū fuisse, vt no. Gul. j. de rescr. si eo tpe. lib. 6. quod is, qui dicit alicquem non idoneum pp̄ minorem aetatem, tunc procedit opi. Iac. de Ra. & Pet. de Bellaper. cū procuratori opponitur defectus ætatis no. Cy. C. de procur. cum te. & volunt q. eo casu probet excipiēs & Pe. dicebat quod edictū de p̄cu. est prohibitorium. Dicens ergo prohibitiū probet, in permissorijs debet locum h̄re, quod probet dicens permissum sibi. His viis distinguit. Aut aspectus corporis facit, & inducit aliquam p̄sumptionē pro vna parte. & tunc illa p̄sumptio t̄ transfert onus probādi in illum, qui cōtra p̄sumptionem, asserit, & affirmat siue sit minor, siue aduersarius minoris. vnde si ex aspectu appareat minor, cōtrarium asserētī incumbit probatio. Si vero ex t̄ aspectu appareat maior, similiter cōtrarium asserenti incumbit probatio: vt ff. de mino. l. minor xxv. annis ad t̄ p̄sede. & j. vt eccle. beneficij. c. vt nostrum. Aut aspectus corporis non inducit p̄sumptionē pro vna parte magis quam pro alia: & tūc aut minor est actor, & petit admitti ad aliquem actum, aut est reus. Si actor, tunc aut petit admitti ad actū, ad quem nō admitteretur nisi maior esset: vt quia dicit finitā curam & se bona sua administrare debere, & tunc incumbit sibi onus probādi esse maiorem: vt ff. de mino. l. de aetate. Aut petit admitti ad actum, ad quem nō admitteretur, nisi minor esset: vt quia petit in integrum restitutionem tanquam minor, & tunc debet probare se esse minorem: vt ff. de iureiur. l. nam & postea. §. si minor. C. de in integ. resti. mi. l. si minorē. & de p̄ba. l. cum te. ita no. Holt. in sum. eo. tit. §. fin. ver. verū. & verū. item minor ætas. & Accur. & Lam. in d. l. de aetate. & idem sentit Io. 78. dist. presby. & vide quod no. Arch. j. de rescr. si eo tpe. in gl. proprietatis. lib. 6. & per istum eundem modū dissoluitur doc. iuris ciuiliis quędā iura sibi inuicem cōtraria prima facie. Quędam. n. iura dicunt q. oportet aliquem p̄bare t̄ se locupletem. quędā iura dicunt cōtrariū dissoluntur sic. Aut petit admitti ad actū talem ad quem non admitteretur nisi locuples: & tunc p̄sumitur pauper donec p̄bauerit se diuitem, vt in fideiussore. ff. qui satisd. cog. l. si fideiussor. §. qui pro rei qualitate. Aut petit admitti ad actū talem, ad quē non admitteretur, nisi pauper: & tunc oportet, q. probet se pauperem: vt si petat alimentata: quia pauper a suo filio vel liberto, vel alio qui ipsum in casu paupertatis alere tenet vt ff. de lib. agno. l. fin. Si minor est reus, & aduersarius suus actor, tūc aut aduersarius minoris petit ab eo, vel vult exercere in persona ipsius tale quid quod non posset facere, nisi minor esset, vt quia petit administrationē rerū ipsius tanquā minoris sibi decerni, & tunc debet eum probare minorem. Aut petit t̄ ab eo, vel vult exercere in persona ipsius tale quid, qd non posset facere nisi maior esset: vt quia dicit finitā esse curā, & vult reddere rōnem curę: & ab onere ipsius absolui, & tunc tenet eū p̄bare esse maiore vt in l. all. de etate. & C. q. aduer. quos. l. j. & qñ electo in platū opponit defectus nataliū, & etatis qñ p̄bare debeat dicā. j. de purga. ca. accedens. ¶ Si quæras, nunquid bona ingredientis monasterium tacite transferantur & pertineat ad ipsum, distinguit. Aut ingreditur monasteriū in vita, aut in morte. Si in vita, tunc aut quæris de bonis non feudilibus, aut de feudilibus. Si de non feudilibus: tunc aut quis t̄ detruditur inuitus in monasterium: & tunc aut ad tps: & tunc oia bona retinet, vel saltem recuperat tpe elapso. vt 2. q. 1. in primis & j. de cler. coniu. quod a te. vt hoc not. Spec. rubr. de sta. mo. §. vnico. in fin. Aut in t̄ perpetuū, & tunc totum relinquitur legitimis hæredibus referuato aliquo vnde viuere possit monasteriū. vt 16. q. 6. c. de lapsis. qd arbitrādum iudicio ej̄ i relinquitur, qui eum in monasterio ponti, vel forte tantum habebit quantum vnus ex hæredibus. ar. 14. q. 2. si quis irascitur.

irascitur. Lex tamen ciuiliis statuit, quod bona intrusi aliter diuidantur, videlicet, quod si habet liberos duas partes bonorum habeant. Si non habet liberos: sed parētes, illi habebunt vnam tertiam partem bonorum: monasterium vero duas. Si aut non habet parentes, monasterium omnia bona habebit, vt in aut. vt lice. ma. & auig. §. quia vero quædam Am Ber. y. fi. qui hoc no. in d. c. alleg. de lapsis. Idem Arch. 2. 7. q. 1. c. si quis rapuerit. sed primum verius est scilicet, quod legitimi heredes totum habebunt præter t̄ vitę necessaria: illi qui in monasterio intrudunt. vnde per illud. ca. de lapsis. derogatur legi p̄dicatę vt li. ma. & auig. vt not. Spe. vbi. §. i. Aut quis sponte ingreditur monasteriū: puta quia sanus, vel infirmus ad hoc, vt monachus fiat ingredi tur: & tunc aut t̄ ante ingressum disposuit de bonis suis, & valet. 1. 9. q. vlt. §. si qua mulier. & §. nunc autem. & c. quia ingredientibus. & in auth. de mo. circa prin. col. 1. quę iura dant ei po testatem disponendi de rebus suis ante ingressum: & ar. 1. 7. q. vlt. quicunque. vt no. Spec. rub. de sta. mo. ver. li. 6. Aut non disposuit ante ingressum, & tunc aut ingreditur monasteriū religionis a sede Apostolica non approbatę, & tunc nō est ligatus ordini, vt no. Holt. j. de regu. c. is qui. & Arch. eo. tit. c. constitutionem. super verbo in illa. lib. 6. & Gen. de vo. & voti redemp. c. vnico. lib. 6. & extra de reg. c. eos. super verbo religionem. in cle. & in extraua. Ioan. 22. quę incipit, Sancta Romana. super verbo approbati. & ideo, ex quo nō valet ingressus quo ad personam, non debet valere quo ad bona, quę sequuntur regulariter personam. vt j. de vi. & ho. cle. c. fi. & vbi expressum nō valet, nec tacitum. ff. de serui. rusti. p̄dici. 3. in fi. ad hoc facit. ff. de his qui. vt indig. cum fenatus. & de colleg. illi. l. 1. & 3. Aut ingreditur monasteriū t̄ religionis a se. Apoll. approbatę, & tunc vel non tenet ingressus aut tenet. primo casu recuperabit bona sua. arg. iurium alleg. & hoc tenet gl. C. de sacrosan. eccl. aut. ingressi. & hoc p̄bat sic. Nam si ingressus teneret & ingrediens infra annum exiret religionē recuperaret bona sua: vt. s. de re nunt. c. ex transmissa. & j. de reg. statumimus. ergo multo fortius vbi ingressus ab initio non tenuit: quia multa impediunt contrahenda. quæ nō dirimunt iam contracta. ff. de his que sunt fut vel alie. i. patre furioso. j. de regu. ad apoll. c. i. Aut tenet ingressus: & tūc aut remanet in monasterio, aut non. Si sic: tunc aut post ingressū disposuit ritę & legitime de bonis suis in persona alterius vel aliorum q̄ monasterij, & tunc non transferuntur ad monasterium: & qñ est hoc, dic aut nondū fecit p̄fessionē tacitā, vel expressam in religione, & tunc potest testari, vt 12. q. 5. c. si cum tunc etiā ad seculū, reuertit. postet. j. de regu. statumimus. eo. tit. c. is qui. & c. non solū. lib. 6. & hoc tenent Inno. & Holt. j. de testa. cap. 2. & Holt. in sum. tit. de testa. §. si sub. §. quia possit facere. ver. item p̄to. & de reg. hoc vt casus. j. de sent. excom. c. religiosio. §. si lib. 6. & de reg. c. beneficium. eo. lib. vbi hoc idem tenet Archi. super verbo assensus. & 19. q. vlt. §. nunc aut. & Io. de Ancona in sum. de testa. §. sed quid si intrauit. Aut iam fecit p̄fessionem tacitā vel expressam: & tunc aut habet liberos: aut non. si sic tunc etiā post t̄ p̄fessionem bona inter eos diuidere potest, ita q. legitimam tribuat eis ad minus: & q. monasterium tm̄ habeat quantum vnus ex filiis, vt 1. 9. q. vlt. §. si qua mulier. & si nō diuidat inter eos liberos: liberis cōceditur legitima. residuū vero erit monasterij, vt in p̄dic. §. nunc aut. de quo articulo vide quod no. plenē Spe. rub. de sta. mo. ver. 53. & ver. fi. & se. Aut non disposuit de bonis suis, nec habet liberos, & tunc aut est ingressus monasteriū religionis non mendicantis. aut monasteriū religionis mendicantis. In primo casu refert, aut moritur infra tps probationis: & tunc distinguunt Iac. de Ra. Pet. de Bellaper. & Cy. C. de sacrosan. ecclie. in aut. ingressi. Aut fuit ingressus & dedicauit se pure. aut sub conditione, aut est dubiū. Si pure, tunc remaneat penes monasteriū. ar. ff. de in di. adic. l. 2. & probatur. 1. 9. q. vlti. c. perlatum. & §. si qua mulier. & C. de sacrosan. ecclie. in aut. ingressi, sed hoc fallit in casu, vbi per fraudem inductus intrauit, vt legi. & no. 20. q. 3. cōstituit. j. de testa. requisisti. in fi. & de conuer. coniu. dudū. Si sub conditione, tunc nō remanet. ar. illius. l. 2. respon. quia pendente conditione nihil est in re. vt ff. de cōdi. & demon. l. qui heredē. §. fi. Si est dubiū, tunc dicunt Iac. de Ra. & Pet. q. ex quo decedit vt monachus, v̄ si sibi placere q. sit monachus, & q. bona sua sint monasterij perinde ac si esset professus: quia summa est ratio, quæ pro religione facit. ff. de relig. & sumpt. fu. l. sunt persone. & quia per mortem v̄ confirmari, sicut donatio facta inter coniuges. C. de don. int. vir. & vxor. l. fi. & j. de dona. inter vi. & vxor. c. fi. Quam opinionem Cy. reputat duram vt. f. per hoc excludantur quædā ab intestato pro opi. t̄ Iac. & Pet. bene facit j. de bap. c. maiores. §. pe. & fi. cum ibi no. Aut nō moritur in-

fra annū professionis, sed profitetur tacitē vel expresse & tunc bona transeunt in monasteriū, vt hic. & C. de sacrosan. ecclie. in aut. ingressi. In secundo casu. l. qñ est ingressus monasteriū religionis mendicantiū & p̄dicatoriū vel minorū, tunc doc. sunt contrarij. nam quidā dicunt q. cum sit monachus non tm̄ monasterij, sed etiam epi, ex quo monasteriū non potest eius bona h̄re perueniant ad ep̄m. arg. 16. q. 1. qui vere. 27. q. 1. de puellis. melius ar. j. de deci. qm. C. de epi. & cle. l. nulli. §. q. si defator. & in ista sn̄a remanet Inno. hic vt no. Arch. 2. 7. q. 1. de viduis. vbi etiam Io. recitat istā opi. Vel potest dici, q. deuoluantur succedentibus ab intestato. ar. C. de epi. & cle. l. si quis presby. & hoc ideo quia, qñ monasteriū ingreditur, mori fingitur. 1. 9. q. 3. quia ingredientibus. & hanc etiā opinionē recitat Io. in d. c. alle. de viduis. & hoc etiā sentit Inn. j. de sepul. c. relatu. in gl. 1. vnde dicit hic Holt. q. talia monasteria t̄ volunt h̄re bona non vt sibi retineant, sed vt vendant. Quo aut iure hoc faciāt, aduertant: nam pretiū succedit loco rei. ff. de vsufr. l. quia qui pretio. Gul. vero in Spec. tit. de sta. regu. ver. 3. & verū. se. tenet q. monasterium habeat. ar. 1. 9. q. vlt. si qua mulier, ga & si ordo illa tenere non possit, vendere tñ poterit pro suis necessitatibus. arg. ff. de iure doti. l. cū in fundo. §. ipsius. nam & seruus nō potest h̄re p̄rium: vt. ff. de acq. rer. domi. lacquirat. & tñ tenet sibi relictum. vt ff. de leg. 2. l. debitor. §. fin. & ista opi. est benignior Am Archi. in calle. quia ingredientibus. 1. 9. q. vlt. Sed secunda opinio credo veriorum de iure saltem in ordine fratrum minorum: vt. j. de verb. sig. c. exijt qui feminat. §. ad hoc quia. cum. §. seq. lib. 6. & eo. tit. exiui de paradiso. c. ceterum. ver. cū ergo & c. & §. quia igitur. in cle. & in extraua. Ioan. 12. quæ incipit quorundam exigit. Si nō remanet in monasterio, tunc dic vt not. per Holt. j. de cler. coniu. quod a te. ¶ Si quæras de bonis feudilibus tunc dicant Inn. hic & Holt. post eum, q. talia transeunt t̄ si debent talia seruitia, quæ monasteriū possit honeste exhibere per se vel per alium. C. de epi. & cle. l. qui quis. & l. ad similitudinem: alias redibunt ad dñm. arg. C. de cad. tol. l. vnica. §. ne autem. ff. de soluti. inter artifices. Am Inn. & Holt. hic. Sed Laur. 1. 9. q. 3. §. si qua mulier. in hoc contradicens tenet indistinctē, q. non trāseunt in monasteriū. & credo q. ista opinio teneatur de facto in omni transitu seu ingressu cuiuscunq. religionis. Porro si in morte ingreditur monasterium: puta quia ideo solum ad monasterium accedit vt mortuus ibi sepeliatur: vt. j. de sepul. relatu. tūc nihil ad monasteriū pertinebit, nisi ei nominatim aliquid relinquatur, sed nec hoc totum retinebit monasterium quin vel quartā vel medietatem Am locorum varietatem restituat ecclesiā, in qua moriens sacramenta recepit: vt. j. de sepul. c. certificari. & quasi per totū quod dic hodie vt legi. & no. extra de sepul. c. dudum. alias incipit super cathedram. in cle. ¶ Sed si quæras nunquid religiosi possint succedere, & h̄ se successio nem ex testamēto vel ab intestato, distinguit. Aut sunt religiosi non mendicantes: vt monachi, & similes. & dic q. tales p̄t succedere ita q. monasteriū loco eorum succedat: vt. C. de epi. & cler. l. Deo nobis. & in aut. de sanctif. epi. §. nullam. colla. 9. & no. hoc Gof. & Holt. s. de postu. c. ex parte, quod dic vt ibi dixi. & Arch. 16. q. j. monachi. 2. Aut sunt mendicantes: & tūc dicunt Iac. de Ra. & Pet. de Bellaper. t̄ quidā alij doc. iuris ciuiliis in l. alleg. Deo nobis, q. tales non possunt h̄re successio nem aliquam nec ex testamēto, nec ab intestato: vt. ff. de his que pro nō scrip. ha. l. in metallum. C. de hære. insti. l. 1. & hoc credo verū, saltem in fratribus minoribus, vt patet in d. c. exiui de paradiso. §. quia igitur. Licet aliqui dicant q. tales fratres mendicantes succedere possunt non vt t̄ sibi retineant, sed vt vendant, & pecuniam conuertant in libros, & vestes & alimēta: vt. ff. de leg. 1. l. cetera. §. si duobus. & l. filius familias. §. si quid alicui. & ff. de le. 3. l. si deicōmissa. §. seruo. Et nota q. ingrediens monasteriū definit h̄re filios in potestate. ar. ff. de adult. l. si eueniet. & l. seq. Sed intrusus bene retinet, vt in aut. vt nul. iudi. §. quia vero. col. 9. Sed nunquid filij trāseunt in potestatem abbatis videtur, q. sic. arg. de adul. si pater. sed contrarium verius est arg. 1. 9. q. 3. j. qua. Et est ratio diuersitatis, quia qui monasteriū ingreditur renuntiat t̄ proprijs & ita filij efficiuntur sui iuris. In arrogato nō ita Am Lau. & Archi. 1. 2. q. 1. non dicatis, super verbo possidere. ¶ In gl. fin. Si quæras, vtrum ingrediens monasteriū, vel clericatū assumens, seu ecclesiā se cōferens fingatur. seu reputetur h̄re liberos adeo, q. si talis ex testamento, vel ab intestato succedens oneratus sit substitutione vel fideicōmissio vel cōditione t̄ sine liberis decederet per hęc defecta cōdictio videat, distinguit. Aut quæris de ingrediente monasteriū, aut de clericatū assumēte, aut cōferēte se ecclesię. Si de ingrediente monasteriū & intellige sp̄tē & de monasterio religionis a se. apo. approbare: Hen. Boich super Decret. Q 4 alias

20 alias fecus, vt dixi. §. in proxi. distin. tunc refert, aut talis ingrediens monasterium infra tempus probationis exiit, & tunc non est defecta conditio nec talis ingressus p̄iudicat substituto seu fideicommissario. j. de regu. iur. v. m. & eo. titu. c. is qui lib. 6. & hoc not. Abb. & Inno. An. hic. pro hoc in aut. de san. epif. §. fed & hoc present. colla. 9. & in aut. de mona. §. illud. col. i. vbi de hoc. Aut non exiit infra tempus probationis, sed religionem proficitur tacite, vel expresse. & tunc aut intravit in fraudem substituti, seu fideicommissarii, vt eum fraudaret, & priuaret commo- modo substitutionis vel fideicommissi: & tunc non deficit conditio nec p̄iudicat substituto seu fideicommissario maxime cum titulum lucratiuū habeat monasterium. arg. ff. de his quæ in frau. cre. l. oēs. §. Lucius & hoc tenet gl. C. ad Treb. in aut. nisi rogati. & Pet. & Cyn. post eum. idem tenent Pet. de Samp. & Abb. & Io. Andr. hic: quia fraus, & dolus & c. s. de refcri. c. sedes apostolica. cum suis cōcor. & videtur casus. j. de sepul. in nostra. ibi nisi dolo vel fraude & c. & bene facit. j. de testa. requisisti. & c. officij. §. si vero. & c. vlt. & talis fraus p̄babitur probando cō- minationes factas ab herede ipsi substituto seu fideicommissario. ¶ Am eos. Aut non intravit monasterium in fraudem t̄ sed bona fide: & tunc aut intravit tale monasterium, cui talis successio, seu talia bona acquiri nō possunt, vt quia est ordinis mendican- tium prout dixi. §. in distin. proxi. & tunc nō deficit conditio, nec p̄iudicat substituto, seu fideicommissario. Et est ratio: nam ex quo bona monasterio, acquiri nō p̄nt non p̄t censerī loco filij vel hæredis. Item, ex quo sibi quæri non possunt, non adim- entur substituto vel fideicommissario. ar. ff. de do. inter virum. & vxorem l. vir vxori. §. sed si promissor. ff. de solu. l. cū quis. §. si debitorem. ex qui. cau. ma. l. nec vtilem. Aut intravit tale mona- sterium quod est capax talis successiois, vel talium bonorū & cui talia quæri possunt. & tunc aut substituto, vel fideicommis- sum fit ab herede per hæc verba: si decederet sine liberis ab ip- so legitime descendētib; & intrat monasterium: & tunc dicit Host. j. de testa. Raynaldus. circa prin. super verbo decedētes, q̄ regij fuit hæc qualitas de facto, & cōsulti fuerunt Doct. Bononienses. & respondit Gabarotus, q̄ monasteriū habebatur loco talium filiorum, in aut. de sanc. epif. §. fed & hoc present. i. & §. nullam vero licētiam. coll. 9. arg. pro ipso. j. de pe. c. 2. de testa. requisisti. ff. de leg. 1. l. nemo. nā & summa est ratio quæ pro religionē facit. ff. de relig. l. sunt personæ. C. de sacrosan. eccle. l. pen. & vlt. & hoc placet Dy. vt no. Io. An. hic. Dis Azor respon- dit contrarium. Nec obstat. §. fed & hoc present. t̄ licet. n. mo- nasterium habeatur loco filiorum vt ibi: non t̄ loco filiorum ex se vel ex suo corpore legitime descendentiū; vt in casu no- stro. & illa verba debēt aliquid operari. ff. de leg. 1. l. si q̄. de vfu. si quis stipulatus. j. de priuil. si propter. lib. 6. Nec ab eorū signi- ficatione recedi debet, nisi appareat testator aliud voluisse. ff. de lega. 3. l. non aliter, t̄ vel nisi a principe (cuius est interpretari dubia) alia interpretatio fiat. C. de legi. l. si. q̄. si. sint legiti. per venerabilem. §. rōnibus, quod putat Host. verius. Si t̄ ad prin- cipem recursus habeatur, debet pro monasterio, pensatis pri- mis iuribus, respondere. Am eum. Io. Andr. ibi dicit, q̄ lac. de Bellaper. disputauit hunc articulum in corpore super prædic. §. & tenuit substitutionem nō expirare cum testator naturalitatem elegerit: nec reliquit voluntatem suā interpretationi iuris. Per hæc dicit solui contraria, quæ volunt, q̄ dictum simpliciter sine liberis faciat monasteriū haberi loco liberorū. Sed q̄ naturalitatem elegit, cessat interpretatio. C. de insti. & substi. l. ge- neraliter. §. si. C. de lib. præte. l. 3. ff. de condi. & demon. l. non- nunquam. & de regu. iur. l. expressa. & l. 3. ff. de leg. 3. cum con- cor. quam inducit. Dyn. loquitur cū taciti & expressi est idem effectus per omnia quod hic non est. Am Io. Andr. ibi quod credo verius. Aut substitutio, t̄ vel fideicommissum fit ab herede simpliciter per hæc verba, si decederet, sine liberis, & tunc con- ditio est defecta, & eo casu ipsum monasteriū habetur loco li- berorū, vt hic. Et ratio potest esse: quia cū testator dicit in- stituo tē hæredem meum & si decederis sine liberis, alij resti- tuas & c. v̄ dicere si castitate seruaueris restituas. Sed cum per hoc impediatur vita cōtemporaria, quæ securior, & melior est, quam actiua, vt leg. & no. s. de renunt. c. nisi cū pridem. §. ne- putes. & multi vitam illam eligerent & monasterium intrarent nisi de admittēdo fideicommissio timerent: idēo ius voluit, q̄ ista conditio t̄ remitteretur si vitā hanc eligerent & monasterium intrarent, vt non timerent hoc facere sicut & alij turpes & im- possibiles conditiones remittuntur. insti. de leg. §. impossibiles. ff. de condi. insti. l. conditiones. & l. filius. j. de condi. appel. c. si. Fallit, q̄ rogatus est restituere loco religioso, vel ecclesie, vel

vel fideicommissum, vt hic no. gl. & probatur in iuribus. per cam alle. Et ratio huius colligitur. C. qui po. in pig. ha. l. vlt. §. excep- ptis. Et hæc vera, q̄n ingreditur monasterium: secus si non in- grediatur monasterium sed t̄ ipsum hæredem instituat. Nam tunc dicitur magistri cōter q̄ non est, locus substitutioni nec fideicommissio: nec casum aut alleg. nisi rogati. extendunt vltra, quam loquatur. Alij contra: quia eadem est ratio in vtroq;: fa- uor. scilicet, religionis, ergo idem ius. s. de consti. translatō arg. C. de epif. & cler. l. si quis ad declinandum in aut. de eccl. tit. §. si autem. coll. 9. Et quamuis prima opinio. sit cōmuniō, vltima t̄n equior est: ideo magis cōgruit Canonistis. §. de iudi. dilecti. de transla. c. si. Am quod no. hic Host. In secundo mēbro prin- cipali. scilicet q̄n clericatum assumit, tunc cessante fraude dic- ti, vt hic in glo. In tertio t̄ membro principali. scilicet, q̄n tradit se & sua alicui ecclesie seculari non deficit conditio nec præiudicat substituto seu fideicommissario vt dicit gl. hic in fin. cuius opi. tenent Gulde Mōte Lau. & Genzeb. extra de deci. c. 1. in cle. licet Host. in hoc tradicens tenet quod licet ista opi. sit equior, quia eadem est ratio fauor scilicet religionis siue per ingressum siue per donationem inter viuos siue per institutio- nem bona ad monasteriū perueniant: ideo magis congruit Can- onistis secundum eum. P̄ius dictum est securius tenere. ¶ Dicit Inno. hic in glo. hic habes in versi. & monasterium te- netur & c. quod monasterium vel alius quicumq; ad quem bona alicuius peruenierunt, tenetur creditoribus, inquantū ad ip- sum peruenit per leges. ff. de cap. dimi. l. tutelae. de peti. hære. l. in arrogato. & de fidei. i. inter eos. §. si. Sed cōtra hoc sunt cas- sus. ff. de iure dotium. l. mulier bona. de dona. l. hæreditatem. & C. de hæ. vel acti. vend. l. 2. Ideo circa istum articulum t̄ sic distin- gue, aut de bonis alicuius certæ res seu certa bona per modum singularitatis ad aliū peruenierunt, & tunc in nullo propter hoc tenetur creditoribus illius, a quo peruenierunt, respondere: & hoc siue ad eum perueniat ex dispositione inter viuos: vt. C. de sen. pas. l. si. debitor. j. respon. siue ex dispositione in vltima voluntate: vt. ff. ad Treb. l. si legatus. §. multum interest. & insti. de fidei. cō. hæ. §. si quis vnam. cum ibi alleg. Aut de bonis alicui- ius certa pars per modum quo te, seu oīa bona ipsius per t̄ modum vniuersitatis ad aliū peruenit, vel perueniunt. & tunc refert, aut ille, a quo peruenierunt factus est non soluendo, & tunc æquum est eum teneri inquantū ad eum peruenit, arg. ff. de leg. 1. l. plane. 2. §. qui rogatus. & de fun. do. l. si maritus fun- dum. & de eo per quæ fa. est. l. vlt. & hoc tenet Accur. C. de hæ. re. vel acti. vend. l. 1. & 2. & ita potest intelligi opin. Inno. hic. Aut non est factus nō soluendo: & tunc aut ista bona seu quo- ta bonorum peruenit seu superueniunt ad eum iure successio- nis hæreditariæ aut alias. Si primo modo tunc tenetur: vt. C. de hæred. l. 1. & 2. & per totum. de iure delib. l. vlt. §. licentia. & ad l. fal. in aut. sed cū testator. j. de sepul. c. vlt. & de raptō. c. in lite- ris. Si secundo modo tunc refert an bona hmoi seu pars quota bonorum ad eum peruenierūt, seu peruenit ex dispositione legis, aut ex t̄ cōuentione partium. Si ex dispositione legis, tunc tenetur pro illa rata quæ peruenit ad eum. ita intellige opi. Inno. hic & iura per eum alleg. nam per legis dispositionem bona in- gressi perueniunt ad monasterium, vt hic & C. de sacrosan. eccle. in aut. ingressi. Sic etiā intellige §. alleg. multum interest. & C. ad l. iul. de vi publ. vel pri. l. tutoris. Si ex cōuentione partiu, tunc non tenetur. ita intellige iura. §. in prin. alle. ff. de iure do. l. mulier bona. de dona. l. hæreditatem. & C. de hæ. re. vel acti. vend. l. 2. & ita intellexit illa iura Pet. de Bellaper. in l. alleg. tutoris. Sed fallit vt credo in l. alleg. si debitor. in fi. C. de sen. pas. & est ratio in fauorem fisci ne sua liberalitas sit sibi damnosa. ar. ff. de re iud. l. ne ex liberalitate. & vide Io. Andr. j. de priuil. per exceptionem. super verbo cōuersi. in nouel. li. 6. vbi dicit q̄ Io. de Deo lib. 4. q. 7. disputauit de debitore, qui factō testamēto, & filia in- stituta t̄ factus est cōuersus ecclesie secularis offerens illi oīa bona sua saluo testamēto prædicto, an creditor cui ipsius bona erant obligata, ex mutuo agere debeat cōtra eum vel cōtra eccle- siam vel cōtra eum agi posse videtur: quia actio est persona lis, in qua coercenda est persona. §. vt lit. non contest. tuæ. & c. qm. ad fin. Item constat quod cōuersio non est solutio, nec ac- ceptatio ergo remanet obligatus. Item talis potest contrahe- re matrimonium. vt no. 27. q. 1. vt lex. Postea arguit contra fia- liam: postea contra ecclesiam. Soluit quod persona cōuenienda sit: executio vero fiet in bonis penes quem cunq; fuerint pro- pter hypothecam quia res transit cum onere. j. de pign. ex lite- ris. & Am prædictam solutionem cōuenienter, vt exemptus si ecclesia est exempta per decreta. illam secundum eum, sed de

- 1 Testes ante sententiam falsi corruptiq; probandi, alterum proba- re verius est 1.
- 2 Proposita omnia quando probanda.
- 3 Sententia falso lata quousq; valeat. §. 13.
- 4 Sententiam matrimonij perpetuo falsi argui.
- 5 Falsi in 20. annos accusari posse.
- 6 Restitutio ob falsum quadriennalis, & quatenus verum.
- 7 Officium iudicis ob falsum triennale.
- 8 Officium iudicis ob falsum commensurari.
- 9 Exceptio falsi perpetua fallit. 1. 1. & 12.
- 10 Replicationis tempus actione dimittendum.
- 11 Falsarius iudicem non facit.
- 12 Sententiam falsam sciens.
- 13 Falsi quando sibi obstitit quibus modis agatur.
- 14 Replicare de falso, quando liceat.
- 15 Duplicare de falso an liceat.
- 16 Interdictum vii possid. possidenti dandum.
- 17 Sententia in interd. vii pos. formula.
- 18 Possessor iniustus vexandus.
- 19 Possessor reus absolvendus, eiusq; rei forma.
- 20 Sententia possidentibus partibus formula.
- 21 Interdicto vii possidetis locus.
- 22 Possessionum equalium vis.

I cet. ¶ Super gl. sic. §. & c. Si quæras vtrum ad re- probandum testes sufficere proponere, & probare, eos falsum dixisse, absq; eo, q̄ proponantur vel probentur esse corrupti, vel ecōtra, distingue, aut testes reprobantur de falso testimonio, seu exceptio falsi testi- monij obijciatur, contra testes ante sententiam, aut post. Si an te, tunc t̄ Am Inno. non sufficit proponere, & probare ipso- rum testes esse corruptos nisi etiā probetur eos falsum dixisse, vt hic in ver. ad reprobandum. in fi. Sed tu dicit Am Ho. q̄ suf- ficere alterum probare. l. falsitatem, vel corruptionem, & hoc p̄- batur aperte hic q̄n dicit adl. trinxit Am eum. Si post senten- tiam, tunc dicit Inno. cuius opinio placet Vin. & Io. Andr. q̄ o- portet proponere, & probare dicta duo. l. falsitatem & cor- ruptionem & vltra oportet adijcere, & probare; q̄ iudex secu- rus eorum dicit pronuntiauit. vt j. de re iudic. cum l. & A. j. de testi. c. si ex falsi instrum. l. 1. 2. & 3. Sed tu dicit Am Hof. q̄ sufficit alterum tantum, l. falsitatem, vel corruptionem p̄- ponere & probare, & quod iudex securus est dicta eorum. & de ista materia not. Ho. in sum. de cri. fal. §. si ver. & nota quod Am quosdam. Item de materia mendacij vide plene per fratrem Io. in sum. confess. t̄ de mendacio. & per fratrem Alsten. de o- ctauo præcepto. & per Host. in sum. de pœni. & remisio. ¶ Super ea glo. in fi. Quia ista lata per falsos testes, vel p̄ falsa instrumenta bene tenet iure, sed est retractanda. vt ff. de re iudic. l. diuus. Am Ber. Inn. & Host. hic. & j. de cri. fal. ca. 1. & idem Host. in sum. eo. tit. de re iudic. §. quid iuris. & Spec. tit. de sen. prola. §. si. veri. in sum. licet glo. dicat quod sit nulla. in insti. de excep. §. hodie. & Ber. j. de excep. c. cum venerabilis. in fin. dicens quod talis sententia tenet, & in robore suo durat, & seruari debet quousq; falsitas reuelata fuerit. s. de fin. l. iura. ac- cepimus. veritate vero reuelata tunc primo apparet, quod nul- la fuit, & ideo tunc pronuntiabitur nulla. ar. j. de frig. & malefi. fraternitatis. in fi. Host. vero ibi dicit, quod illa retractatio (de qua loquitur hic glo.) est Am vulgi opinionem quæ præfertur veritati occulte, vt s. de biga. nuper. veritate vero manifesta. p̄- nuntiat nulla fuisse quo ad veritatem Am Host. ¶ Si quæris, vsq; ad quod tempus talis sententia possit retractari, posses sic distinguere: quia si agitur de causis matrimonialibus, seu alijs in quibus animæ periculum vertitur, & tunc potest agi de fal- so sine præfinitione temporis etiā vltra centum annos. vt 35. q. 9. §. quia ergo. & c. sequentibus. j. de re iud. c. lator. & c. tenor. & c. consanguinei. nam in talibus præscriptio locum ha- bere non potest. vt 33. q. 5. quod Deo pari. Aut agitur in causis in quibus non vertitur periculum animæ, & tunc aut quæri- tur de falso per modum actionis, aut per modum exceptionis aut per modum replicationis. Si per modum actionis, tunc aut agitur de falso criminaliter, aut t̄ per viam accusationis, & tunc potest agi vsq; ad 20. annos. C. ad leg. Cor. de fal. l. quærelam. j. de excep. c. cum venerabilis. Aut sciliciter, & tunc aut agitur per in integrum restitutionem, tunc vsq; ad quadriennium. vt s. de in integ. resti. c. j. Am Ber. & Host. hic. Intellige autē vs- que ad quadriennium a tempore sententiæ numerandum, vt extra de resti. in integ. c. vnicō. in cle. Aut per actionem in fa-

ctum, & tunc vsq; ad 30. annos. vt in d. c. cum venerabilis. & ff. ad le. Cor. de fal. l. qui nomine in alijs personalibus. actionib;. C. de consti. pec. l. 2. Am Ber. Host. Pet. & Abb. hic. Aut per of- ficiū iudicis, & tunc vsq; ad 30. annos. vt no. Accur. in di. le. quærelam. & Spec. titu. de sen. prola. §. si. veri. in sum. Sed hoc reprobatur Cy. in d. l. quærelam. dicens, quod istud est officium iudicis mercenarium, & durat quantum durat principalis t̄ p̄- posita coram iudice. vt C. de positi. l. 4. Tu vero tene opinionē prædictam. Accur. & Spe. & dic. quod istud officii iudicis non est mercenarium, sed per se stans & loco actionis proponitur s. de offi. iud. c. si. quæ quidem actio durat per 30. annos, vt est dictum ergo, & istud officium iudicis, quia res subrogata i lo- co alterius, & c. ff. si quis cau. l. si eum. §. qui iniuriarum. Si quæ- ratur de falso per modum t̄ exceptionis tunc perpetuo quis au- ditur, quia quæ temporalia sunt ad agendum perpetua sunt ad excipiendum. ff. de excep. do. l. pure. §. si. Am Accur. & Spe. vbi s. & Pe. hic. nam tot modis de falso quæri potest, & etiā quin- to modo, quod dicit per Spe. in d. §. si. veri. in sum. Sed hoc quod dictum est de exceptione non videtur procedere, nam lex di- cit, quod si tu induceres me per falsa instrumenta ad transigē- dum possum in integrum restituere. Item si per falsa in- strumenta reportasti pro te snam possum in integrum resti- tutionem petere, vt C. de transac. l. si ex falsis instrumentis. & C. si ex falsis instrumen. per totum. & ff. de re iud. l. diuus. Er- go exceptio, quæ loco actionis competit, non debet durare, vltra, q̄ actio duret, vt ff. de peti. hæred. l. si quis libertatem. de inoffi. testa. l. Papinianus. contra veterani. §. si filius. & de hoc tetigi. s. de const. c. cum accessissent. & ideo in isto articulo sic distinguo sequendo opi. Ia. de Ra. & Cy. in d. l. quærelam. Aut ille qui obtinuit per falsa instrumenta sicut in dolo, scienter ijs, vtendo, & tunc durat exceptio saltem quantum durat actio, ciuiliis per regulam, cui damus actionem. & c. ff. de reg. iur. iu- uis. §. cui damus. & j. de reg. iur. c. qui ad agendum. li. 6. Aut non fuit in dolo, vt pote non conscius falsitatis, & tunc quia alias quis nō potest excipi nisi habeatur restitutio, vt ff. de ex- cep. l. exceptiones. §. si. verum est, quod exceptio non durat vltra quadriennium. ad hoc facit istud c. & j. de excep. c. cum ve- nerabilis. Si quærat de falso per viam replicationis tunc di- quod durat quantum durat actio. & est eiusdem vitæ cuius est actio, cui accedit, & quam repellendo exceptionem reprobatur, & confirmat, nam eadem est regula in agendo & in reproban- do, vt C. de dilal. si quando. Sic intelligo. ff. de pecu. l. quæsitū, §. si licet. Spe. in §. alleg. tenet contrarium dicens, quod si quæ- ratur de falso per viam exceptionis, siue per viam replicatio- nis, quod quis p̄petuo est audiendus. per l. all. pure. Am Tan. & male, vt credo, & de ista materia habes per Host. in sum. c. tir. de excep. §. & quando. sub. §. sed infra quod tempus. vbi ponit tales versus qui non sunt perfecti. Accusas agis in factum per iu. verecundis, id est, per iudicis officium, quod datur verecun- dis, id est, minoribus falsum. 20. 34. annis, quos versus ibi ex- pone per eum. ¶ Omnia exemplaria vnum versus ponunt, re- liquos vide apud Host. Ipse vero Host. dicit in sum. de crim. fal. §. vlt. in fi. quod sententia lata occasione literarum falsarū, nullius est momenti, & opponi potest exceptio falsi. Et post sententiam apud executorem. j. de re iudic. de cetero. ff. de iudi. si præor. sed Io. Andr. in d. c. cum venerabilis. glo. penul. post multas opi. recitatas dicit, quod de iure nostro planum videt. quod per viam exceptionis, obijciatur falsitas contra snam, vt aperte dicit tex. ibi. & hic. & s. de procur. in nostra. quæ iu- ra in exceptione loquuntur ad idem de cri. fal. c. 2. & tamen de iu. e. mero dicit t̄ valere snam quandiu probeat: falsitas. vt in d. c. accepimus. licet & de ciuili. vt in d. l. diuus, sibi videtur di- stinguendum inter veram falsitatem rescripti, cuius virtute, p̄- fert delegatus sententiam de qua loquitur decre. 2. de cri. fal. de qua sine præfinitione temporis agitur, & excipitur contra agentem vt ibi not. in l. glo. & falsitatem procuratoris de qua in prædic. decre. in nostra. & de ijs duabus latis not. per Innoc. Comp. & Io. Andr. s. de refcri. super literis. vbi dicunt in j. gl. qd nec valet sententia qua delegatus pronuntiauit falsas literas ve- ras esse, nec sequens processus habitus in negotio principalis & hoc propter defectum iurisdictionis. s. de offic. vica. tua. C. si a non compe. iudi. per totum. vnde vbi talis litera dicitur fal- sa iudex delegatus hoc incidens diffinire non potest sed supe- rior. 19. di. in memoria. j. de re iudic. de cetero. Faber. n. falsi re- scripti sicut non t̄ potuit illum facere iudicem in principali ita nec in incidenti in secunda, l. de instrum. in procurationis, dicunt etiam, si pronuntietur verum, cum sit falsum senten- tia, vel processus cum i. lo. procuratore, habiti non valebunt,

in præiudicium dñi absentis, nisi dñs veller ratum habere expresse, vel tacite appellando. ff. rem ratam hab. l. 3. §. falsus, quia iudicium sit nullum. C. de procu. l. licet. ff. de iud. licet. §. m. eos ibi. & in ijs duabus quæstionibus concordat Spec. tit. de rescipi. pti. præsentia. §. viso in fi. ver. quid si excipitur. & vers. sequi. & Jac. de Are. & Cy. C. de procu. l. licet. & l. maritus. sed in vltima falsitate. f. procuratoris. Ber. tenet contrarium. §. de offic. deleg. coram gl. j. circa medium. Idem innuit specu. hoc tit. §. nunc videndum. in fi. ver. in sum. & de hoc per eum de syndico. in prin. ver. quid si iudex pronuntiet. primum verius credo. ar. C. de fi. instru. l. 2. Si tamen dominus sciens latam interlocutoriam pro instrumento, seu literis procuratoris nõ cõ tradicat, vel saltem non appellet infra decem dies decetero sibi præclusa est via contradicendi. arg. ff. quod fal. tu. l. j. in fi. de pig. act. l. in. §. de elect. cum dilecti. & in eo quod leg. & not. §. de offic. deleg. cum olim Abbas in fin. j. de re iudi. c. penulti. vt no. Host. & Io. And. §. de procura. c. j. & falsitatem probatio- num tunc quibus fertur sententia, de qua principaliter loquimur, & de hac potest agi criminaliter. Item ciuilitate per actio- nem in factum. Item per beneficium restitutionis, & hæc habent tempora limitata vt in ista glo. Ber. in fin. Item per viam exceptionis. item per viam replicatiõis. Si per viam exceptio- nis, puto verum quod no. Accur. in l. alle. quærela. q. perpetuo quando agitur ex sententia poterit excipi de ipsius nullitate, quod placet etiam spe. de sen. prolato. §. si. ver. sic. in sum. licet contrarium videatur tenere de sen. execu. in fi. q. non excipi- tur sine restitute. & idem Compo. in d. c. super literis. in glo. quæritur hic ver. intellige tamen. nec distinguit, an victor fuerit concius falsitatis, necne, & procedit hic proprie, cum sententia est lata pro actore qui postea petit ipsius executionem. Absolutoria. n. lata pro reo secum trahit executionem. vt no. j. de appell. pastoralis. ¶ Si per viam replicatiõis distin- guit, aut excipitur, de sententia contra actorem de nouo repe- tere actionem, vt quia petebat fundum, absolutus fuit reus, per falsas probationes, iterum petit fundum illum. excipit reus de sententia actor replicat de nullitate, & de falsitate. Hoc pos- set locum habere, quando actor inepte agit, debuit. n. per res- titutionem petere, vt in d. l. diuus. Si vero excipitur contra ac- torem non repetentem primam actionem. puta peto electio- nem tuam cassari propter crimen, vel defectum. Tu excipis, de sententia absolutoria. Replico de ipsius nullitate, & falsitate. Putat Io. And. q. procedit replicatio & erit perpetua, vt cõ- petat, q. necunq. excipitur. Et idem dicit de duplicatiõne, vt si petis electionem confirmari. Excipio de crimine. Replicas de sententia absolutoria. Duplico de ipsius nullitate, & falsitate, pcedet duplicatio & sine temporis præiudicio. Certum est. n. q. ego contra quem non fuit principaliter formata sententia, non teneor petere restitutionem contra illam. Si autem vel- les tenere q. de necessitate sit petenda restitutio contra illam, dici possit, q. per viam restitutionis consequeris reuocatiõne sententiæ, quam tamen non consequeris per viam exceptionis vel replicatiõis quibus erit satis, q. probate suum consequã- tur effectum. §. de ord. cog. c. 2. & de restitu. spo. sollicita. Item si opponis, ex quo competit extraordinarium beneficium res- titutionis: ergo non competit ordinarium nullitatis, respondeo hoc non esse præiudicium, quod patet per c. 2. de integrit. restitu. lib. 6. fm Io. And. in d. c. cum venerabilis. Cuius distin- ctionem credo veriorum cum his quæ ego interserui. §. a. ver. vbi dicunt vsq. ad ver. & falsitatem probationum. & c. ¶ Si ve- ro velis scire intra quod tempus potest agi de nullitate in se, vi- de per Guliel. de Montelan. & Genze. extra de re iudi. c. j. cle. ¶ In glo. quandoq. tamen. si quæris qualiter fertur, seu ferri, debet sententia in interdicto vt possidetis, distingui, aut vnus solus intentat interdictum contra alium. Aut ambo intentant vnus contra alium. In primo casu refert. aut iudex inuenit v- num solum possidere, alium non. redditur tenim hoc interdi- ctum inter eum, qui possidet, & eum qui non possidet. secun- dum Ber. & Io. And. hic licet contrarium no. Ber. §. de cau. pos- ses. cum dilectus. Aut inuenit vtrunque possidere. si inuenit vnum solum possidere & non alium, tunc aut inuenit actorem possidere aut reum. si actorem refert. aut est possessor iustus respectu aduersarij, aut non. si sic, vt quia, non vi, nõ clam, nõ precario ab aduersario possidet tunc debet ita pronuntiare, q. inuenimus, talem agentem coram nobis de possessione talis fundi potiorum esse, & molestari a tali, idcirco possessor eũ esse pacifice, & præcipimus tali reo, vt eum non turbet, sed pacifice eum possidere dimittat, & tñ nomine interesse, præstet vt ff. vt possidetis. l. si duo. §. si. gl. tamen dicit, q. inter

esse venit propter contumaciam non parentis. Sed tu dic, q. venit in sententia p. in cõmodum inquietationis. vt in d. §. vlti. Si vero actor test in iustus, possessor respectu aduersarij, vt q. expulit reum, qui eum molestatur, tunc debet reus molestator, absolui, & iudex debet sic dicere, quia comperimus actorem possidere vitiose, ideo absoluius conuentum ab eo, quod interest actorem non fuisse prohibendum & ab eo quod petijt, ne in futurum turbaretur, nam sic debet absolui. vt ff. de pre- car. l. qui precario. Si autem inuenit reum possidere, & nõ acto- rem, vel reus melius probauit se possidere, & tunc aut reus, non petijt aliquid ex sua parte, aut petijt idem quod actor, ex sua. si nihil petijt tunc reus absoluetur. §. de elect. cum ecclesia & hic in fi. ibi cum probationes. & c. & iudex dicit sic, quia in uenimus. & c. idcirco eum absoluius, non tamen condemna- bat actorem vt eum dimittat pacifice possidere, quia hoc non petijt, si vero petierit hoc tunc pronuntiat pro eo. & ita in- tellige quod no. Inno. hic in glo. in alijs ver. si autem, vbi dicit, quod eo casu absoluitur reus & etiam forte ad iudicabit sibi res, de qua agitur, si de iure suo probauerit. arg. §. de elect. quæ relam. ad fi. quod intelligit Host. vbi de iure suo actum est ita, quod super eo petitione porrecta lis fuerit cõtestata, alias si de sola possessione actum esset, fatuum esset, dicere, quod dare- tur sententia super proprietate, arg. §. de ordi. cog. cum dilect. & hic in fi. ius tñ possessionis possit sibi ad iudicari & actori, præcipi quod ab ipsius rei molestatione abstineret. fm Host. & Io. And. Si inuenit vtrunq. tam actorem, q. reum posside- re tunc dic, vt sequitur in secundo casu principali, & hoc si reus petat q. dimittatur pacifice possidere alias non fiet sibi aliqua condemnatio, arg. §. de ord. cog. cum dilectus. in fi. j. de decif. dudum. in fi. In secundo casu principali, qñ ambo intentant v- nus contra alium refert vt prius. Aut iudex inuenit vnum so- lum possidere, & tunc pronuntiat prout supra dictum est, de actore. Aut inuenit vtrunq. possidere, & tunc refert. aut in- uenit vtrunq. possidere diuerso iure, & diuersa qualitate, vt puta vnum ciuilitate, & alterum naturaliter, & tunc si vtrunq. iuste, declarabit sic, & quia inuenimus, potiorum in ciuili, p- nuntiamus, vt in ea non turbetur, sed liceat sibi facere omnia, quæ ad proprietarium pertinent. Item quia talem reperimus potiorum in naturali possessione, pronuntiamus, vt in ea non turbetur, sed liceat sibi facere omnia quæ fructuario lice- re, de- bet, & ita vterq. obtinebit diuersis respectibus. vt ff. vt poss. l. si duo. Aut inuenit vtrunque possidere eodem iure, & eadẽ qualitate vt quia inuenit vtrunq. possidere ciuilitate, vt vtrun- que naturaliter, vel vtrunq. pleno iure, & tunc aut alter coru, melius probauit altero & tunc pro eo pronuntiet, qui melius probauit. vt ff. vt poss. l. j. §. hoc interdictum. & hic in fi. nam pro eo, qui meliores & clariõres probationes habet, sententia ferri debet. vt ff. de testi. l. ob carnem. §. si. & C. de edic. diu. A- dria. tollen. l. si. Sed qualiter apparebit, quem melius probasse? Respondeo fm Iaco. de Are. & Cy. qñ vnus probat de posses- sione antiquiore q. alius, nam postquam aliquis possedit diu, & ita probat, & adhuc possidere se asserit tunc pro eo præsumi- tur. arg. §. de acq. pos. l. licet. & de probal. siue possidetis, & per hoc ostenditur alium nullam possessionem esse adeptum, vel si adeptus sit aliquam, adeptus est clandestinam. vt C. vnde vi. l. vlti. ff. de acq. pos. l. clam possidere. i. prin. & l. si de eo. §. si. Sed videtur hoc non procedere, quia sufficit si tempore litis con- testatæ possidebat in hoc interdicto. Sed respondeo, verũ est si continuata possessione possedit tempore iudicij. Item appa- ret quis potior, & melius probasse, si probat de titulo insti- tutionis, & alter non posito quod æqualiter esset inchoata posses- sio, vel si vnus probet de dño alter non tunc. n. possessio eius, qui sic probat est iustior, & ideo qui sic de iustiore possessione docuit siue in titulo siue in dño obtinere debet vt probatur hic, & ff. de po. l. bona fides. & ideo cautela est in interdicto vt possidetis, annexere etiam de proprietate fm Iac. de Are. & Cy. Aut neuter probauit melius altero, sed ambo probauerunt æqualiter de possessione, & tunc dicunt quidam, quod iudex debet dicere, Vti possidetis. ita possideatis, sed hoc nõ esset bonum, nec tutum: quia si poneret gladios eis in manibus, quos non debet iudex facere. f. vt patitur ad arma eos venire, quos potest, sua iurisdictione compescere. vt ff. de vsufruc. l. acquisi- mũ. ideo dic vt Ber. hic quia si constet quis primo ad iudiciũ prouocauit contra eum debet sententari, vbi pbatioes om- nino sunt pares, vt §. e. ex. literis. & de fi. instru. inter dilectos. in fi. Si vero non apparet quis primo ad iudicem prouocauit, tunc forte dirimatur. ff. de iudi. sed cum ambo, & in alijs con- cor. hic alleg. per Ber. & in hoc concor. Ho. & Io. And. Et hoc habet

habet locũ si partes consentiant alias, eis inuitis, iudex non fa- ciet hoc. Debet ergo tunc præcipere partibus ne vadant ad lo- cum, & dicere. Si quis vestrum confidit de proprietate porri- gat libellum in petitorio, nam cum non constet ei qui sit po- tior in possessione non debet pronuntiare, sed debet abstinere a iudicando. vt ff. de offi. præf. l. diuus. & de arb. l. si de meis §. si. & l. eq. fm Lam. & Cy. C. vt possi. l. vna. vbi in effectu, ponunt istam distinctionem. ex quo æquales sunt probatiões. si vna pars quæ est potentior possessione ingrediatur, & mandet alteri, ne audeat accedere, alter amittat possessionem si sit spicatur se posse repelli, & si primus est potior nec tenetur al- teri restituere quia non inuafit alienam possessionem, sed suã retinuit, & defendit. fm Petri. de Samp. & Abb. hic, & vide, quod not. Specu. titu. de Petri. & posses. §. i. verficu. notat tamen diligenter.

Er tuas. ¶ Si quærat, vtrum ex sola nomina- tione filij ius filiationis acquiratur no- minato. vide quod no. Ber. & per Ho. j. qui fi. sint le- gi. c. per tuas. & ibi dicam.

- 1 Iudici soli non danda fides. 7. c. 17.
- 2 Cardinali an credendum.
- 3 Iudici a quo vti testi stari.
- 4 Iudicibus duobus credi. 6.
- 5 Olim ex literis. sensus.
- 6 Tabellioni danda fides.
- 7 Remissorij quatenus credendum.
- 8 Citari varie posse.
- 9 C. quoniam contra locum.
- 10 Exceptionum proponendarum ordo.
- 11 Exceptio omissa quando, an non obijcienda.
- 12 Processus qui probandus.
- 13 Sigillis qua probentur.
- 14 Citatio an sit de processu.
- 15 Actorum qua probent.

Voniam contra falsam. ¶ Si quæ- ras, vtrum, & qñ stari debeat assertioni, seu depõ- sitioni iudicis seu iudicio super processu facto, & habito coram eo seu coram eis, distingue, aut quæris de processu omnino extraiudiciali, & tunc dic, vt dicã statim in vltima di. Aut de processu iudiciali, & tunc refert.

1 Aut causa adhuc pendet coram eo siue coram eis, & tunc nõ statat assertioni, seu depõsitioni ipsius, si sit vnus solus quan- tecunq. sit autoritatis seu dignitatis fm Host. hic, vel ipso- rum si sint plures vt hic & hoc no. Ber. & Host. j. de testi. c. cñ a nobis. ita intelligitur. 2. q. 6. statuendum. fm Archi. ibi & c. fm Ber. j. tit. prox. c. dilecti. & fm Host. j. de accu. c. cum dilecti: j. silua autoritate Papæ. vt in c. alleg. cum a nobis. in fine. fm Host. hic. & j. de sen. excom. sacro. §. vlti. glo. sua antep. quia plerunq. mentitur, vt ibi innuitur. & 2. q. 6. cante. §. biduum. in fi. C. de arbit. l. ne in arbitris. Dicunt etiam quidam hoc fal- lere, qñ est cardinalis, vel alius magnæ autoritatis. vt j. de lo- ca. & conduc. c. 1. & 9. di. c. nobilissimus. Sed nec vt dñs Cle- mens Papa quartus dicit & bene illis est de iuris vigore credẽ dum. arg. j. tit. prox. c. licet ex quadam, §. nec tamen. ibi et si f- fidiali. & c. vt not. Spe. tit. de teste. §. i. ver. item q. sint in eadẽ causa, ibi. sed & quod dixi q. iudex & c. & tit. de sen. prolato. §. iuxta. ver. sed pone, q. publicatis. Idem innuit expresse Hosti. hic qui erat Cardinalis, & qui solum Papam excipit, vt est di- ctum. Et hoc credo verius de iure, licet contrarium dicat j. de appel. cum parati. & c. constitutus. & j. de sent. excom. ad de- nunciationem. glo. fi. & Inno. j. de priuil. c. cum olim. j. super, verbo assertiones, & vide ibi Ber. in glo. istis non creditur. v- bi tenet idem cum Host. & spec. vide etiam Archid. in d. c. no- bilissimus. glo. antepen. vbi nihil assertiue tenet & vide Ioan. And. & Gen. extra eo. tit. c. vnico. super verbo reseruasse. in cl. vbi dicunt, q. verbis narratiuis cardinalis non creditur. vide etiam Host. in calleg. constitutus. j. de appe. vbi dicit, q. for- san speciale est in cardinalib. sicut & consuetudo Romanæ cu- riæ obseruat, vt assertioni eius stetur de ijs, quæ coram eo acta sunt, arg. illius. c. & c. cum parati. & c. cum olim. iam allegat. & §. de elect. innotuit. §. multa. & j. de testi. cum a nobis & hoc facit prærogatiua honorum. vt j. de offi. leg. c. officij. lib. 6. fm eum & idem recitat Archi. 8. q. 3. c. talia. super verbo non pos- sumus & Gen. in extrauag. Ioannis. 2. 2. execrabilis. in prin. su- per verbo sublimitatem eorum in fi. Sed prius dictum credo,

verius de rigore iuris, aut causa per appellatiõne, vel alias de- uoluta est ad superiorem, & tunc aut producitur in testem, & tunc potest induci in testem. si sit vnus solus, vel in testes, si sint plures de processu facto, & habito coram eo, seu coram eis creditur. arg. j. de accu. cum dilecti. j. §. quia vero. & §. si. vbi hoc tenet Host. cum quo concor. Archid. in d. c. statuendum argu. etiam §. de elect. cum dilectus. melius. j. de excec. prælat. inter dilectos. §. præterea. vbi hoc idem tenent Bert. & Hosti. & Abb. & de purgat. cano. cum dilectis. §. ijs igitur. vbi etiam, de hoc tangam post Host. non enim dicit hic in princ. iudiciũ sed iudicis. ar. 4. q. 3. c. si testes. §. item in criminali. ver. vbi nu- merus. item j. in fi. c. non dicit iporum sed ipsius. fm Ho. ibi. & ita feruat curia. Nec obst. 2. q. 6. statuendum. ibi sunt. & c. quia supple, & adhuc est fm Host. & Io. And. in c. alleg. cum a nobis. & eadem ratione qua creditur duobus iudicibus, vel duobus scriptoribus eadem ratione vni iudici & vni scriptori est credendum, quia in ore duorum vel trium stat omne ver- bum. vt j. tit. prox. c. in omni. ff. de testi. vbi numerus. 4. q. 3. §. vbi numerus. fm Innoc. Host. & Io. And. hic. & Spec. vbi §. & in hoc satis concor. Card. j. de testi. c. Romana. lib. 6. Et nota- biliter dico, q. talis iudex, vel tales iudices, si sint plures, possunt produci in testem, vel in testes, alias vero ipsius vel iporũ rela- tioni non crederetur, & ita possit intelligi. §. de rescrip. c. folium ex literis. vbi non obstante relatione illorum priorum iudicũ, de falsitate commissa per illum Petrum Rubeum Papa mactat inquiri, fm Abb. ibi. & Io. Andr. post eum. Aut non produci- tur, vel producuntur in testem, vel in testes, si sint plures, sed referunt simpliciter factum, seu processum habitum corã eis, & tunc eis non creditur nisi quatenus legitimis. & c. vt hic se- cundum Abb. & Io. And. ibi. idem Abb. in d. §. præterea. Sed si quæris, nunquid sigillis, vel literis iudicis ordinarij, vel delega- ti, vel etiam executoris credatur, refert. Aut sunt duo iudices vel executores, vel plures, & tunc aut sunt literæ confectæ su- per processibus, seu actis iudicialibus, & in modum actorum, & tunc eis creditur. vt j. tit. j. cum a nobis. de conce. præb. ac- cedens. de accu. cum dilecti. j. & hic, vbi non dicit iudicium. Aut sunt literæ confectæ per modũ relationis, seu commissio- nis & tunc dic vt sequitur, qñ est vnus solus iudex, vel execu- tor. Si sit vnus solus iudex, vel executor, & tunc refert vt prius. Aut literæ confectæ super processibus, seu actis iudicialibus & per modum actorum, & talibus non creditur, si sint scriptæ manu sua, & not. plene Inno. & Ho. j. tit. j. cum a nobis. in j. gl. Fallit in casu, vbi talis scriptura iudicis haberet subscriptione testium, arg. C. qui pot. in pig. hab. l. scripturas. vt hoc not. Inn. & Host. j. de fi. instr. c. 2. licet Inn. in hoc contra in d. c. cum a nobis. j. glo. ver. nos dicimus. & male fm Host. ibi. Item fallit in literis citationis, quas sufficit esse sigillatas sigillo iudicis, se- cundum Inn. hic in glo. respon. & Hosti. post eum. & idem si sint scriptæ manu vnus scriptoris vt hic. vbi alias nisi sigillum suum sit authenticum ita, q. eo casu de consuetudine ei stetur quia tunc staretur talibus literis scriptis manu notarij, & sigil- lo hmoi sigillatis. j. de fide instru. cum dilectus. & ita videmus seruari de facto. Si vero sint scriptæ manu vnus tabellionis, & tunc duorum scriptorum, tunc eis creditur, vt hic in tex. & in glo. Aut sunt literæ relationis, aut remissionis, & tunc aut que- ris vtrum credatur literis suis quantum ad hoc, vt vere creda- tur negotium remississe, & vt causa in curia vel coram super- iore agatur, & dic q. sic, vt in c. alleg. cum a nobis. accedens. cñ dilecti. ad idem. §. de offi. deleg. cum olim. 2. j. de præsump. cñ in iuuentute. in fi. de confir. vlti. vel inuti, cum dilecti. in prin- cip. de præb. cum fm. in fi. de purga. cano. c. pen. ver. si. ijs igitur. & multo fortius creditur literis plurium iudicum, vel execu- torum, si sint plures, vt ibi. Aut quantum ad contenta in remis- sione, & tunc non nisi multa interueniant. f. q. fiat remissio, vtraq. parte præsentate, & copiam eius recipiente, & alia de qui- bus habes. C. de rela. l. j. 2. & 3. & j. de app. c. intimasti. Et hæc vera intellige de executore iudicialiter procedente. si vero exe- cutor non iudicialiter procedit, sed certum ministerium sibi iniunctum exequitur, tunc (postquam de suo sigillo constat,) satis in hoc sibi creditur referenti. cum in hoc magnum præiu- dicium non versetur, nam & coram superiore partes poterunt suam iniuriam sequi & suam iustitiam prosequi. & hoc feruat curia Romana vt ita not. in effectu Compoll. j. de elect. statui- mus. in 4. col. ver. item quæritur de modo. lib. 6. & Io. And. §. eo. post celsionem. & spec. tit. de remissio. §. penul. in fi. ver. si. sed nunquid remissio. ibi vide & in tit. de sentent. prola. §. iusta ver. sed pone q. publicatis attestatiõibus & c. & istam distin- intellige de fide facienda de processu, si vero quæris vtrum iu- de v,

lex, vel arbitri polsi: esse testis in causa, vide quod dicam. j. tu. j. c. dilecto.

In textu super verbo citationes. nota quod quatuor modis fiunt citationes. Vno modo literis iudicis, vt hic. Secundo modo voce praconis, vt j. de appel. cum parati. & C. de feriis. l. dies festos. Tertio modo editione, & ordinatione iuris, vt j. de elect. c. j. & c. cupientes. & de offi. ordi. c. quamuis li. 6. Quarto modo, scripto facto in albo pratoris. vt extra de iudi. ca. 1. in cle. vt no. ibi Gul. de Montelau. super verbo in albo pratoris. Et quocunque modo predictorum modorum fiat citatio potest habere locum hac decreta. f. quod citatio debet in actis redigi, licet possit dici probabiliter, quod in tertio modo scilicet quando citatio fit a iure non sit necesse, quia citatio iuris est certa, vt in iurib. alle. arg. ff. de probatio. lab ea parte, cu ibi not. Item si quis vtrum solus nuntius, seu solus seruus plenam fidem facere possit de citatione per eum facta, vide j. de appel. cum parati. & ibi dicam.

In textu super verbo exceptiones. Host. hic consuluat, quod reus proponat primo exceptiones incompetentes contra iudicem. secundo exceptiones competentes contra rescriptum, tertio exceptiones competentes contra partem. fm eum. Sed Guil. in Spe. tit. de excep. s. viso ver. porro. dicit primo ponendam securim ad radicem scilicet ad iurisdictionem. vt 3. q. 3. c. inducie. 2. s. exceptio. Vnde diligens aduocatus debet huc ordinem obseruare vt si qua exceptio competat reo contra ipsam iurisdictionem illa prius proponatur: puta non est iudex meus, s. de iudi. at si clerici. de foro comp. c. si diligenti. & ea omnia transeat ad alias exceptiones. Si quis vtrum in iurisdictione iudicis consentire videatur, ita quod non possit postmodum ad eam ulterius redire, distingue, aut reus scienter misit ipsam exceptionem contra iurisdictionem & tunc non poterit ad eam redire, vt arg. ff. de iudi. l. j. & C. de iudi. l. facimus in fin. Aut ignoranter, & tunc secus: vt ff. de iurisd. om. iud. l. si per errorem. Illa vero exceptione deficiente proponat exceptiones competentes ex persona iudicis, vt qua suspectus, vel seruus, vel infamis vel excommunicatus. Illis vero deficientibus proponat rescriptum, & ultimo proponat exceptiones competentes sibi ratione sui, vt quia est legatus vel hmoi, vel ratione cause, vel loci, vel libelli, & sic de alijs, vt no. ipse Spec. plene in d. ver. porro.

In glo. penul. Si quis vtrum, & qn sit pro processu iudicis praxumendum dixi supra de renuntiatio. capitul. in presentia. Sed si queratur que dicantur esse documenta legitima, que de facto, seu processu iudicis faciant plenam fidem, & per que documenta de ipso facto seu processu fiat fides. Goff. dicit quod in isto documento legitima dicuntur acta iudicialia, non alia. fm eum. Tu dic processum iudicis probari non solum per instrumentum, sed etiam per testes & omnia, que possunt causam instruere. ff. de fide instr. l. j. de testi. cogen. peruenit. fm Inn. & Host. hic in glo. si. Vnde circa hoc distingue sic, Aut agitur de facto, seu processu iudicis mere extrajudiciali, aut de facto seu processu iudicis iure ordinato ad iudicia. Si de facto seu processu extrajudiciali, tunc sufficit ad hoc probandum. litera suo sigillo sigillata, dummodo de suo sigillo cofitet, vt no. spec. in exco. re extrajudicialiter procedente. ti. de remissio. s. pen. in fi. ver. vbi vero non iudicialiter & c. Item no. Host. j. de ver. sign. c. Abbate sane, quod si iudex dicat, No ueritis, quod ordinauimus, cofirmauimus institutum. loques in preterito, fidem facit. pro quo facit. ff. de donatio. l. ex hac scriptura. ff. rem ra. ha. l. ne satisfatio. de hare. in fi. l. qui uolebat. & expresius. j. de iur. pa. c. quod autem. Si agatur de facto seu processu iudiciali seu ordinato ad ipsum, tunc aut agitur de ante iudicialibus, seu de preparatorijs ad ipsum processum, quales sunt delegationes, subdelegationes, & talia probantur per sola sigilla delegantium, seu subdelegantium, talia. non dicantur esse acta iudicia, cum fiant sine cause cognitione & partibus absentibus vt no. Inno. hic in glo. per hoc fati. in fi. & Host. post eum idem Arch. j. de offi. deleg. si a subdelegato. glo. j. lib. 6. & Card. j. de offi. ordi. c. Romana. super verbo foraneos. li. 6. Idem est de litera citationis, qua sufficit esse sigillatam sigillo iudicis quia non est de actis iudicij proprie, sed de extrajudicialibus. fm Inn. hic in glo. j. responsio. & Host. post eum. Sed gen. not. extra de iud. c. j. super verbo citationes. in clem. quod citationis fati. dicit possunt de processu. Aut agitur de processu iudiciali, & tunc aut de tali processu, qui fit in absentia partis, & sine cause cognitione, & vbi magnum preiudicium non verfarur, vt sunt citationes, que fati possunt dici de processu. fm opin. Gen. vbi s. & talia probantur per literas iudicis vt est dictum. Aut de processu, qui fit par-

tibus presentibus, vel per contumaciam absentibus, & cum causa cognitione, qualia sunt illa que enumerat hic, in text. a verbo dilationes, vsque in si pro quo. j. de ver. sign. c. forus. s. in omni. & C. de dilatio. l. iue pars. & tunc aut iudex solus asseruit sic fuisse processum sine sententia & tunc nullo modo credendum est ei, quantequam que dignitatis. sic vt j. tit. j. cu a nobis. salua autoritate Papae vt ibi. Aut de hmoi processu extant, & apparet acta originalia, & authentica. fm forma istius c. & tunc illis prima facie statur, nisi contrarium probetur, vt s. de elect. c. bona. j. de renuntia. c. in presentia. fm Host. hic.

Circa hoc tñ distingue. quia aut hmoi acta originalia, & authentica, seu instrumentum tabellionis continent aliqua narratiue [seu enuntiatue] & quantum ad illa non probant, secundum Inno. & Host. hic in glo. per hoc fati. in prin. Idem not. G. j. de priu. si Papa glo. 2. lib. 6. Quantum vero ad illa, que continent absolute, dispositiue, & asseritiue, bene probant, vt hic ibi designando loca, tempora, & personas. & c. & in ver. seq. vt si fu per & c. & hoc approbat Host. hic licet Inno. contrarium inuauat in glo. alle. per hoc fati. ver. imo plus videtur. & de hoc in spec. tit. de instrum. edi. s. restat. ver. in ium. & de proba. s. si ver. sed pone. & de proci. s. ij. ver. illud quoq; & vide Id. And. extra de prob. c. vnico. in cle. Alia que hic defunt, vide s. de of. dele. c. cum in iure. vbi dixi de hoc plenius.

- 1 Famam certam probare.
- 2 Famam solam non probare.
- 3 Famam semiplene probare.
- 4 Fama quot testibus probetur.
- 5 Documenta antiqua que probent.
- 6 Scriptura lapidum probant.
- 7 Terminum quando probent, eorumq; indices.

Vm causam. ¶ Si queratur vtrum fama probet, distingue, aut queris vtrum probet per se, aut cum alijs administris. Si per se tunc refert, aut fama est super eo, quod necessario habet femel contingere, & euenire, vt mors, qua nihil est ce tius, nihil vero incertius eius hora, vt ff. de cond. & demon. l. j. in prin. in auth. de hare. & fal. s. in omnibus. colla. 1. de pœni. c. j. s. h. & in eo casu sola fama per se probat, nisi contrarium probetur. vnde si ego Henr. Boich. peto a te hereditatem. Ber. tu vero excipis illum adhuc viuere sola fama probata, quod mortuus est: aufert tibi exceptionem nisi contrarium probes. ita no. spec. rubr. de notorijs c.rimi. s. fama. circa medium. ver. sed & adhuc. & Arch. 35. q. 6. si duo. super verbo glo. sufficit. Fallit in casu vbi vnus coniugum asserens alterum mortuum in remotis, vellet cum alio vel alia contrahere quo casu non sufficeret probatio per solam famam, quod dic vt no. & legi. in auth. vt lice. ma. & auig. s. quod autē. col. 8. C. de repu. in auth. hodie. j. de spon. & in presentia. vbi de hoc dicam. & j. de secun. nup. c. dñs. & que fit ratio ibi dicam. Aut fama est super eo, quod non habet necessario continere, seu euenire vt si dico te rem mihi vendidisse, vel hominem occidisse, vel aliter huiusmodi & tunc fama per se sufficit ad probandum. vt 4. q. 3. s. item sepe vbi hoc no. Io. & 2. q. j. c. vlti. Fallit in casu, vbi quis vergit ad inopiam, quod po test probari per famam, in auth. de equa. do. s. illud. col. 8. arg. ff. de fun. instrum. l. cum de lanionis. s. animam molendinariam vt no. Accut. de iure do. l. vbi & Cy. c. soluto ma. l. si quidem. Si quis vtrum probet semiplene per se, & vtrum probet plene, cum alijs administris refert, aut in causis criminalibus, & tunc non facit semiplenam probationem, vt C. de testi. l. sciant cum c. h. & 2. q. 8. sciant cuncti. & no. Ber. Vin. Lau. & Host. j. de testi. c. veniens. j. & spec. in s. alleg. fama. & Arch. in c. alleg. si duo & c. sciant. Aut t in ciuilibus, & tunc fama probat semiplene. de flumi. l. j. s. proinde de testi. l. 3. s. eiusdem quoq; ibi veluti, fama consentiens. vbi hoc tenet glo. de in litem iuran. l. vulgo, de admi. tut. l. vulg. de fun. instrum. & instrum. leg. l. cum de lanionis. s. animam molendinariam. de vfuca. l. non solum s. j. quis ordo in bo. pos. fer. l. 2. de hare. in fi. l. patronus. C. de repu. in auth. ibi posita hodie quantuncunq; & ista possunt colligi ex glo. spec. & Arch. vbi s. vnde cum alijs administris, puta cum vnio teste. Aut cum alijs legitimis argumentis fama probat vt hic, & j. de praxum. c. illud. & c. j. de testi. c. praxerea. & no. Io. 4. q. 3. s. item sepe. Ber. j. de appel. c. j. & Gof. & Io. And. j. titu. 1. tam literis. Et not. quod ad probationem famae duo testes suffiunt, vt j. de praxum. quia verisimile. & de accu. inquisitio nis. in fi. no. hoc Io. in s. alleg. item sepe. & ipse & Io. An. j. ti. j. tam

tam literis. & Guil. in Spec. rub. de noto. crimi. s. j. veri. sed qua liter. & s. iam de notorijs veri. fin. in fine. & Inno. & Host. in c. alleg. inquisitionis. glo. fina.

In glo. j. Si queras vtrum scriptura antiquorum librorum, vel instrumentum productum ex archiuo publico, vel scriptura posita in aliqua columna, vel lapide, vel alia documenta, de quibus no. hic in glo. j. probent, distingue, aut queris de illis, & documentis, q remanet sub custodia publica & fidei, & illa faciunt fidem plenam, vt supra de in integ. restit. c. tum ex literis. s. nos igitur. ver. prospeximus. & j. de praxum. ad audientiam. de cleri. non reli. c. ex gestis. 16. dist. habeo librum 30. q. j. peruenit. ff. de proba. l. census. C. ee fide instrum. in auth. ad hoc. Aut queris de alijs & illa ad miniculum prestant, nec de facili eis crederetur sine alijs administris, & hoc arbitrabitur bonus iudex consideratis iuribus alleg. per Ber. in prima glo. argum. C. eo. tit. l. instrumenta. fm Host. hic, vnde vbi vita alius cuius sancti, & scriptura lapidum, & priuilegia monasterij, cui ecclesia subiacet, concordant q ecclesia est Colubrien. dio. cesis, plena probatio est. fm Host. & vide quod not. Host. in summa. tit. de religio. domi. s. cui subest. versicu. q autem. & ver. quid si nullo modo. vbi dicit quod vbi termini diocesis, sunt incerti ad novos terminos recurretur, vel etiam, secundum quosdam. ad terminos iurisdictionis secularis ciuitatis. Quod si nullo modo potest apparere de limitibus, tunc forte dirimere forte. ff. de iudi. sed cum ambo vel si ambo episcopi, sint eiusdem provincie, metropolitans de hoc cognoscere debet s. de foro comp. sane. & poterit gratificari, cui voluerit, vel sibi retinere. arg. j. de deci. qm. Si vero sint diuersarum p. uinciarum tunc idem poterit facere primas, vel Papa. fm eum ibi. & infra de religio. domi. c. 1. & vide quod no. Gul. infra, de consuetu. c. j. glo. prima. lib. 6.

De testibus & attestacionibus. Rubrica.

Lacuit. ¶ Si quis querat, vtrum hereticus, vel infidelis admittatur ad testimonium perhibendum, dicam infra eod. capitul. Iudai. vbi de hoc.

- 1 Testimonia non audiant ligantes.
- 2 Testes absente contumace recipi.
- 3 Citare domi quibus actibus sufficiat.
- 4 C. significauit. sensus. & s.
- 5 L. properandum. s. in autem. explicari.
- 6 Contumaciurum genera.
- 7 Contumacia vera.
- 8 Contumacia ficta.
- 9 Testes quando lite non contest. recipiendi.
- 10 Contumacia vera quando in productione testium exigatur.
- 11 Contumax fictus appellat.
- 12 Citare procuratorem, an dominum quando sufficiat.
- 13 Procuratorum duorum quis citandus.

N nomine Domini. Super gl. no est ita. Tene

principium huius gloss. quod partes non debent laudare testes cum deponit dictum suum, sed debent videre, & audire eos iurantes, & in hoc concordant Tan. & Gof. Inno. & Host. & Io. And. hic. & Accurfi. C. de testi. l. si qn. & Spe. tit. de testi. nunc tractadu. circa principi. & Bar. Brixien. & Hu. & Arch. 2. q. 1. in primis. glo. testes iurare. & c. Et hoc est verum, quicquid dicat additio sequens. Et hoc est introductum, vt melius, & liberius proferant dictum suum, licet Io. contra in c. alleg. in primis. & male. Nec obstratio sua ibi posita: quia pars potest formare interrogatoria sua: & dare iudici in scriptis, & sic sibi non praeiudicabitur, argu. j. eod. per tuas & c. presentium. lib. 6. & hoc seruat generalis, consuetudo & idem notat ibi Archid. super verbo interrogatoria. ¶ Si quis querat vtrum receptio testimonij facta per iudicē contra absentem ad domum citatum, sed non inuentum valeat, Io. And. j. de reg. iur. c. praxumitur. in nouel. dicit sic. Iacobus canonicus Bononiens. dicebat, q ex quo fuit legitime requisitus valet receptio, nescio, quid intendat Iacobus, an quod, praxcedere legitima requisitione, valeat citatio ad domum, quod concedo, & an quod ipsa citatio ad domum sit legitima requisitio, & sufficiat & hoc est quod queritur. Et est sciendum qd Innoc. fati. confuse tractauit de citatione ad domum. s. de eo qui mit. in pos. c. 2. Ex quibus verbis colligitur, q citatio ad domum sufficit quo ad missionem testium. Item q post litis

contestationem sufficit talis citatio quo ad diffinitiuam sententiam, & idem quando malitiosa est absentia, vt post satisfationem iudicio sisti, vel post comparitionem, vel ante citationem, cum dolose abest, vel est talis, qui debet adesse, vt clericus in ecclesia coniunx coniugi, quibus casibus valebit citatio ad domum, tñ solum ad illum finem ad quem valeret personalis, igitur ille processus, qui fieri non posset propter contumaciam, personaliter non inuenti etiam fieri non poterit propter contumaciam ad domum citati, alias vero sufficeret fm eum citatio ad domum. Item in decretali ad petitionem. j. de accu. notat, quod contra ficte vel interpretatiue contumaciam potest fieri testimonium productio. Sed j. no. significauit. ipse not. quod si is contra quem fit ibi productio testimonij absens est, fieri potest sine periculo expectabitur, donec personaliter citeatur, alleg. ff. que sent. sine appella. rescin. l. j. s. item cum ex edicto, dicens, quod iura dicunt sufficere citationem ad domum ponit casus speciales. Sed hoc vltimum dictum Innoc. intelligo, in casu illius decreta. in productione testimonij, quae fit ante litis, contest. In casu publicationis, quo casu requiretur vera contumacia. Et sic loquitur in eo. tit. s. pen. C. eo. tit. in auth. sed & li quis, nisi immineret periculum. s. mortis testimonij, & sic loquitur decre. qm frequenter. post princip. s. vt lite non contestat. Sed in casibus, vbi post litem motam fit productio sufficit et ficta, & sic patet diuersitatis ratio, quia forius praxsumi potest contumacia, lite cepta quam non cepta. vt in auth. de exhibe. reis. s. si vero quidam iurent. & sic intelligatur. s. sin autem ex gestis. in l. properandum. C. de iudic. & hanc distinctionem tenet Dy. in l. 4. s. toties. ff. de damno infect. tñ in parte male. vt j. di cam. & Cy. in predicta. aut. sed & si quis. Sed potest hoc distinctio sic infringi. Certu est q contra Stephanum episcopum de quo loquitur hec decre. non recipiebantur testes in casu publicationis, sed super accusatione probandam patet ex casu cuius pars. 2. q. j. in primis. ver. quia igitur. & circa si. & tñ ex illa auth. Papa diffinit casum stephani, ibi esse admonendus & c. & sic aut dices legem & authenticam non loqui in casu publicationis, quod etiam quidam tamen exponentes ibi verbum publicabuntur, vt no. j. eo significauit. Aut dicas idem in vtroq; quo ad requisitionem absentis, cum ex non facta requisitione quam iubet ante ea fieri Papa vitiet hic productionem. Sed responderi potest, q lex illa dicit duo. s. aduersarium citandum & sub certa forma. facit s. de testi. spo. c. si. Papa vero infert ex primo tñ, quod patet ibi in ver. esse vbi facit generalem conclusionem de aduersario citando, ex qua generalitate postea infert ad casum. Sed ad predictorum declarationem sciendum est de contumacia, q coiter diuiditur in duas species in vera, & fictam de quo fati in spec. de contu. s. 1. Aliqui in tres in verisimam, veram, & fictam, dicentes, verum in personaliter, inuento, qui non venit, verisimam in illo, qui se non venturu respondit, vel posset distingui inter veram, & manifestam, & veram non manifestam per decret. venerabilibus. de sent. exc. lib. 6. & de ijs principaliter queritur, vt sciat quid casu possit contumax appellari, de quo vide plene not. in cle. de dolo, & contu. si ante glo. vlti. Ficta tamen dicimus citationem facta ad domum habitationis, quae nec peruenit ad notitiam citati quod verum intelligo in ijs casibus, in quibus in principi. s. dixi citationem ad domum sufficere. Vnde non fateor q glo. si qui appell. fit. l. j. in fi. quae sentent. sine appel. re. l. j. s. item cum ex edicto. de rest. in integ. in fi. magna glo. de iudi. & post edictum, in magna glo. 3. q. 9. caueant j. de exce. praxla. ex literis. gl. no. q & c. quae inuenit sufficere citationem ad domum. ad quod aperte facit. ff. de excusa. tut. o. l. scire. s. j. ibi, vel in faciem, vel ad domum per quod etiam fertur Dyn. j. de reg. iur. in alternatiuis. lib. 6. Ad idem quod notat Spec. de appel. s. sequitur. ver. sed nunquid sufficit. hoc inuuant. sufficere citationem, ad domum, sed inuuant hoc casu, quod sufficit eum constitueri fictum contumacem, etiam si non perueniat in citati notitia. Nec valet opinio Dyn. de alternatiua, quia licet regulariter alternatiua fuerit praestationis, dico illam ordinis, sicut & illam j. de praeben. mandato lib. 6. ff. de leg. 2. cum pater. s. penul. ti. In solutione igitur quaestionis propositae de hic sparbis concludendo ad certum dico, quod testimonij receptio fit qnq; ante litis contestationem qnq; post, & in primo isto casu, siue fiat in casu publicationis siue de testibus perituris, dicit Dyn. in predicto. s. toties. requirit veram contumaciam. Hoc fateor in primo casu. s. publicationis per predictam auth. quae productio irregulariter fit ex parte rei, contra quem agi posset in posterum, licet etiam interdum fiat ex parte actoris vt fati scripti vt hic

yt lite non contest. qm. Sed secundo casu, quo si timeretur peremptio testium morte, recessu vel aliter, quo casu producit, etiam actor q negotiu requirit vera contumaciam, quod est expressum in prædict. decret. qm. Et si ius scriptum non esset, ratio naturalis satis ostendit, q male prouideretur periculo, si in repetitione taliu necessaria esset vera contumacia. facit. 5. di. stin. baptizari. nec in hoc aliquid deperit aduersario cum isti, de sui natura consignentur & sit sibi salua exceptio in persona & dicta testium, vt ibi sequitur, sed sit etiam productio antelitem contest. contra actorem, qui actionem mouerat, qnq; sup principali, qnq; super dilatoria, quam reus proposuit. & his casibus propter litem inchoatam putō sufficere contumaciam si etiam per citationem ad domum, vt in decret. cam de dolo & contuma. & in l. prope audum. §. sin autem ex gestis. & C. quomodo & qn iudex. l. cōsentaneum. & in auth. qui semel. Et eadem ratione idem purō de testibus, quos produceret actor cōtra reum super replicatione, quam proponit contra ipsius dilatoriam. ¶ Si vero productat actor lite non contest. testes super principali, dico illam contumaciam vera requiri in productione, quæ requiritur in tali processu. l. per citationem personale, vel occultationem, vel impedimentum dolosum, ne personaliter citetur, vt in prædicta decretali, qm. §. porro, Et hoc circa primum casum cum producuntur ante litem conte. ¶ Secundo casu. f. producantur post litem contestatam, rōne sapius dicta siue producat actor super principali, siue reus super exceptione, dico sufficere fictam contumaciam, & ita feruatur. ¶ Dico tñ, q. sicut fictus contumax fm veram opinionem auditur appellans. C. quomodo & quando iudex. lab eo. ita & hic adiecit ad id, ad quod productionis tempore fuisset auditus, scilicet contra personas testium, in quo adiretur etiam is, qui personaliter citatus venire non potuit. Et sic intellecta sit veraglo. Ber. hic. q. receptio non fit nulla, sed contra illam reuocatur ad id, ad quod a principio fuisset admissus, etiam propter casus decre. præsentium. eod. tit. prædicta regulariter vera non contingant illam formā citandi, de qua loquitur extrauagans Bonifac. rem non nouam. & cle. dudum de iudi. fm Ioā. And. qui hæc omnia scripsit in c. alleg. præsumitur. in nouell. Querit hic Io. And. quid si dñs & non procurator, qui contestatus est litem vocatus est visurus testes recipi, an valeat receptio. & dicit q. Lamber. de Rampōi qui disputauit primo hæc quæstionem, primo arguit q. valeat quia causa est propria dñi & ad eum spectat dñum, & emolumentum. C. de procura. q. stipendia. ff. qn app. sit. l. j. §. in propria. 2. q. 6. biduum. verific. palam. Item dñs iurat de calumnia, producit testes, exceptiones opponit. ff. de inoffic. testa. l. si suspecta. facit. j. de procura. c. 2. lib. 6. ex ijs autem intelligi potest saltem particeps lites. in authen. de litig. §. led hoc præsentis. in fin. item adesse potest cause suæ. ff. de procura. Paulus respondit t item dño soluitur. ff. de soluti. hoc iure dñs transigit, & pacificur, & iuramentum defert & non procurator. ff. de procur. l. mandato generali. eo. tit. qui ad agendum. lib. 6. in dñm sit executio sententia. ff. de procur. l. Plautius. dñs appellationem per procuratorem interposita prosequitur. C. de appell. l. dñs. Satis ergo t est citari dominum, cuius est cā in effectu, qui effectus considerandus est. ff. de condic. inde. l. Iulianus. In contrarium est hæc decret. & l. si quando eo. tit. cum. n. testes recipi debeant ad iurandū præfente, vel contumace altera parte. Procurator autem qui contestatus fuit, facit hic partem, & est dñs litis. ergo ipse citandus, fuit & in illa lite, ipse, & non dominus procuratorem constituit. C. de procur. quod quis. & l. nulla. & ipse est condemnandus. C. de sentent. & interloc. l. j. Soluebat procuratorem fuisse citandum, cum in ijs, quæ pertinent ad litem ordinationem, regulariter inspicimus personam procuratoris. Contraria vero procedunt in ijs, quæ respiciunt peremptionem litis, vel effectum cause, in quibus regulariter inspicimus personam domini. Dicit etiam, quod simile quæstionē disputauit t dñs suus in legibus, quærens de duobus procuratoribus, simul in solidum datis q occupantis conditio non fieret melior, quorum alter contestatus est litem, & alter producit testes, an valeant attestationes. Ad negatiuam inducebat illum contestatum fuisse dominum litis. In contrarium clausula, quod non fit melior, & c. debet de aliquo operari. j. de procur. l. duo. lib. 6. Soluebat distinguendo. Aut dñs vult valere productionē, & reus non vult & tunc, si reus fuit præfens, valet. ff. de procu. filiusfamilias. §. veterani. fecus si erat absens quia non debet reus cogi cū pluribus litigare. ff. exen. l. in fi. & l. 2. Si autem econtra reus vult valere & dominus non vult exaudietur reus, quia fauorabilior est propter clausulam, quod non fit melior & c. vbi vero ambo

concordant valere, vel non valere, casus est indubitalis, secundum eum. vide quod dixi supra, de dolo & cont. cam. quæ.

1. Testes in vlti. vol. mulier, quando esse, an non possit.
2. Mulier criminis, an testis. & 3. & 4.
5. C. quoniam, sensus.
6. Crimina, quæ accusanda.
7. Testis socius omnium bonorum ne sit.
8. Socius certa rei quando, an non testis. & 9.
10. Socios pacto inuicem testes non esse.
11. Coniuges sibi quesita conferre.
12. Testes non esse communes in bonis.
13. Coniuges ob eis quesita in se testes non esse.
14. Testem rei sue neminem qui accipiendum.
15. Donatorem testem esse non posse.
16. Cedens testimonium ne dicat.

Voniam. Si quærat, vtrum, & qn mulier admittatur, in testimonium distingue. Aut quæris vtrum possit esse testis in vltimis voluntatibus, aut in actibus inter viuos. In primo casu refert. Aut quæris vtrum possit esse testis in testamentis. & dic quod non, vt ff. de testa. l. qui testam ento. §. mulier. in situ. de testa. §. j. testes. & not. Ber. j. de verb. significatio. c. forus. §. fi. Aut in alijs vltimis voluntatibus puta codicillis, & similibus. Et dic quod sic vt not. Accur. in §. al leg. mulier. & Spec. titu. de testa. §. j. 14. col. ver. Item quod esse mulier. ¶ In secundo casu. f. in actibus inter viuos refert. Aut quæris fm leges, aut fm canones. Si fm leges, dic t q potest esse testis etiam in criminalibus, vt ff. de testi. ex eo. & 15. q. 3. ex eo. ¶ Si fm canones, tunc aut quæris vtrum possit esse testis quo ad præsumptionem inducendam non quo ad probationem. & dic q sic vt hic nō. Ber. in glo. fi. & Inno. & Host. post eum. Aut quo ad probationem & tunc aut quæris vtrum possit testis in civilibus & pecuniarijs seu matrimonialibus, causis, & dic quod sic, vt infra eo. tam literis. & ca. super eo. & hoc no. Ber. in d. c. forus. ¶ Aut in criminalibus, & tunc, aut agitur de criminibus exceptis, & in talibus bene potest esse testis Nam in talibus laici admittuntur ad testificandū cōtra clericos, vt not. Host. j. de accu. cū P. manconellam. Et quæ sint crimina excepta vide ibi, & etiam infames, in hmoi criminibus admittuntur. Vnde non mirum si etiam mulieres admittantur, vt not. glo. j. de iudic. mulieres. l. 6. glo. 4. ¶ Aut de alijs criminibus, & tunc aut quæris vtrum possit esse testis in causis criminalibus, vbi agitur criminaliter per viam accusationis, & dic quod non vt 33. q. 5. mulierem. Aut in causis, in quibus agitur per modum inquisitionis, vel denuntiationis, & tunc sic vt hic & sic intelligit Io. istud. c. 15. q. 3. in sum. Idem Ber. hic quo ad inquisitionem & Inno. & Io. And. quo ad denuntiationem. Idem Spec. eo. tit. §. j. ver. item quod est mulier. & seq. Idem si per viam exceptionis, vt j. eo. tam literis. fm Tanc. & Inno. hic. & Host. j. eo. de cetero. & Io. in c. §. alleg. & Ber. & Host. in c. alleg. tam literis. Vnde hic agebatur contra Epiphannum in modum exceptionis, & iō mulieres admittuntur. vt j. e. tam literis. Vel dic q admittuntur quo ad præsumptionem non ad probationem. vel dic quod hic loquitur in cā denuntiationis fm Goff. & ita in his tribus casibus non habet locum dictum Io. 81. dist. presbyter. ita generaliter prolatur. fm Archi. ibi. Et vide quod ipse not. 5. q. 6. quia iuxta super verbo laico. Hoc quod dixi de causis inquisitionis fallit in criminibus, homicidijs & simonia, & alijs quæ post peractam poenitentia impediunt executionem ordinis & retentionem beneficij ad adepti, quæ enumerantur, per Ber. & plenius per Host. §. de renun. nisi cum pridem. §. propter conscientiam, in quibus criminibus licet procedatur per viam inquisitionis t seu denuntiationis, est tamen sicut in accusationis iudicio procedendū, vt plene le. & no. j. de accu. inquisitionis. Et est rō fm Hosti. ibi, quia plerunq; aliquis credit habere decem bonos testes, qui non habet vnum bonum, vnde semper expedit monasterio, vt testificetur super quo vide quod notatur. j. e. dilecto. ¶ Si quærat vtrum socius in causa aliter socij, possit esse testis, distingue, aut quæris de socio in criminibus, vel delictis & de hoc dic, vt dixi. §. de confessis. c. 1. ¶ Aut de socio in contractibus, vel negotiationibus, vel rebus. & tunc aut quæris de socio omnium bonorum, & talis non admittitur in testimonium. vt C. eo. l. omnibus. 4. q. 3. §. item in criminali. verifi. omnibus. & ff. pro soc. l. cum duobus. §. fi. de ritu nup. l. illud. & hoc propter futurū commune lucrum vel dampnum. vt arg. P. quan. 50

quando app. sit. l. j. §. in propria. & 2. q. 6. biduum. fm Inno. & Host. hic & secundum Host. in sum. eod. titu. §. quis possit esse. ver. quid de socijs. & fm Spe. hoc tit. §. j. in 2. col. ver. sed nunquid socius. & fm Accur. C. eo. tit. l. quoniam liberi. Et intelligo, quod talis nō admittatur in testem pro socio suo, nec etiam compellatur contra eum, sicut nec pro seipso admittatur, nec contra seipsum compelleretur in testem, arg. C. eo. l. omnibus. & l. nimis graue. & hoc innuit Spec. hoc tit. §. j. in 2. col. ver. sed nunquid frater. ¶ Aut quæris de socio certe negotiationis, vel rei, & tunc secundum intellectum Inno. hic. & Accur. & Spec. in locis vbi §. Refert aut quæris nunquid possit esse testis pro parte contingente socium suum in illa re, vel negotiatione communi. Et dic, quod sic nisi aliud obstat siue pro ipso socio, siue contra ipsum: quia licet vnus obtineat, tñ nihil alij reddit. vt ff. si pars hæ. pet. l. j. quimimo. fm Inno. & Host. hic. quia hoc non reperitur in iure prohibitum, est ergo permissum, cum omnes admittantur in testes, qui non reperiuntur prohibiti. vt ff. eo. l. j. ¶ Aut t pro parte ipsum testem contingente & tunc nec admittitur pro seipso nec compellitur contra seipsum arg. iurium alleg. omnibus. & nimis graue cum suis concor. Et hoc quod dictum est de socijs idem intelligunt Host. & Spec. vbi supra in casu. vbi aliqui sine societate in communionem incidunt, vt quia vnus fundus datus est. vel legatus duobus. ¶ Ego autem circa istum articulum. f. qn sunt duo socij certe negotiationis, vel rei credo probabilius distinguendum. ¶ Aut sunt socij ex conuentione, vel pacto ita quod cōtra sit lucrum & dampnum ex illa negotiatione vel re prouenit te inter eas, aut sunt socij re ipsa, non ex conuentione, vel pacto. In primo casu cum societas sit lucris & damni. vt ff. pro socio. l. Mutius tunc causa vnus est causa alterius, & iō neuter eorum potest pro socio, vel compellitur contra socium testificari. vt C. eo. l. omnibus. & l. nimis graui. ff. de libe. cau. l. si is, qui duos. ¶ In secundo casu, f. qn sunt socij re ipsa non ex conuentione vel pacto, refert aut per legem, vel per consuetudinē tacite contrahitur societas seu communicatio lucris & damni inter eos, prout est de consuetudine Franciæ, per quam omnia mobilia, tam ante matrimonium contractū, q̄ eo constante quesita & etiam conquestus constante matrimonio facti cōiuntur inter coniuges & tunc credo idem eadem rōne. arg. ff. ad le. Aquil. l. illud. & de fonte. l. vna. §. de rescrip. inter ceteras. in fi. ¶ Aut non contrahitur nec expressè nec tacite societas, seu cōiunctio lucris vel damni inter eos, vt quia duo habent inter se rem cōem proindiuiso, & tunc refert, aut est eadem cā defensionis vnus, quæ t est alterius, & tunc potest dici, quod eo casu cōmodum & incōmodū pertinet ad vtrunq; salte præsumptione iuris: & ideo vnus pro alio non admittitur in testem. ar. ff. de app. l. si separati. j. respon. §. de iud. c. cām. quæ. & j. eo. tit. c. personas. Ne forte compelleretur vnus eorum contra alium testificari. arg. C. eo. tit. l. nimis graue. Aut non est eadem causa defensionis vnus, quæ & alterius, & tunc vnus in causa alterius admittitur & compellitur. arg. alle. si qs separati. 2. respon. ff. de app. Et istam distinctionem ab illo, ver. ergo autem circa & c. excepto secundo mēbro ponunt in effectu Iac. de Arc. & Cy. in l. alleg. qm liberi. & credo quod bene. Et per præmissa credo quod cum omnia & credita & mobilia & conquestus sint cōia inter coniuges de consuetudine, generali Franciæ, quod in cā mota super illis seu aliquo ipforum t per virum contra extraneum, vel per extraneum cōtra virum vxoris pro parte ipsius admitti non debet, nec compelli etiam contra ipsum virum ad instantiam aduersarij ipsius viri compelli non debet. nam in primo casu pro se & in secundo contra se testificatur, quod esse non debet. & contra ipsum ad instantiam aduersarij ipsius viri cōpelli non debet testificari contra virum. & ita intelligo quod no. Accur. C. e. tit. letiam & Host. in sum. de testi. §. j. ver. quid si volo. & Specu. ti. de teste. §. j. ver. quid si aduersarius. & c. ¶ Et no. quod omni bustin re propria dicendi testimonium facultatem iura submovent. vt C. eo. tit. l. omnibus. & ff. eo. tit. l. nullus. Quod in tellige, siue in re propria principaliter siue secundario, puta, vedit or pro emptore. vt no. Acc. in d. l. omnibus. & in d. l. nullus. & Host. in sum. e. ti. §. 2. ver. hi vero. & Spe. eo. tit. §. 1. 13. col. i. ver. quid de venditore. Vel conuersio emptor pro venditore nam emptoris secundario interest quod res non euincatur. & conuersio fm Inno. hic. & Io. And. j. eo. in super. ¶ Item nec donator admittitur in testem t pro donatario in causa rei donatæ licet de euictione nō teneatur, quia interest donatoris, vt donatarius eam habeat eo, quod sibi tenetur naturaliter. vt ff. de petitio. hære. l. sed & si lege commissoria. §. consuluit.

Hoc etiam patet, quia personale pactum transmittitur in donatarium. vt ff. de pact. si tibi decem. §. pactum. Item donans affectat valere, quod agit. Sed nec cedens potest ferre testimonium pro cessionario in cā rei ceste, & hoc eadem ratione pro hoc etiam in auth. de testi. §. vlt. col. 7. vbi dicitur, quod pzeneta remouetur a testimonio ratione affectionis, quod hæ ad perfectionem rei, in qua prozeticum gessit officium, sic & ratione affectionis remouetur cedens, & donans, quamuis de euictione non sit obligatus. ita no. P. de Bel. Pert. & Cyn. C. ad leg. Cor. de fal. l. et si ad te. Secus est in fideiussore, q po test esse testis pro debitore, qui est soluendo, alias non. arg. ff. de fur. l. itaque. & not. Spec. hoc tit. §. j. in 10. col. ver. quid de fideiussore. & ibi vide de hoc.

1. Correctio quando præceptum aut consilium.
2. Correctionem præcepti esse.
3. C. tam sacerdotes, sensus.
4. Naturalis legis iussio.
5. Transgredi varie dicitur non corripiens.
6. Correctio quorum concursu obliget.
7. Peccatorum genera.
8. Occultum varie dicit.
9. Correctio fraterna, de quo peccato accipiendū.
10. Corripiendi forma.
11. Proverbiorum locus explicitus.
12. Correctionem varie omitti. & 13.
14. Corripere qui & cur timeant.
15. Denuntiationem mouens testis sit.
16. Denuntiationem non nisi cuius nullum est commodum testem esse posse.

Nomni. Super glo. penul. Si quæris vtrum illa autoritas, si peccauerit in te fratru tuus, & c. de qua Mat. 18. & hic. & 2. q. j. si peccauerit, extendatur, & pertineat ad omnes, & vtrum inducat consilium, vel præceptum, distingue aut t quæris, de correctione charitatiua, prout est actus charitatis, aut de correctione, prout est actus iustitiæ. Si primo modo tunc aut quæris quantum ad prælatos ecclesiasticos, & dic, quod quantum ad illos est præceptum. arg. 23. q. 3. ita plane. & ca. duo ista. Aut quantum ad alios, & dic, quod quantum ad illos est consilium vnde ad istam nullus tenetur, nisi sicut ad alia opera charitatis nisi sit talis ad quæ ratione officij, vel curæ hoc spectet. vt in c. alleg. duo. vt no. Inno. §. de iudi. nouit. glo. 2. & Card. j. de reli. domi. c. vnico. lib. 6. Vnde quantum ad prælatos illa autoritas, tenetur præceptum, quo ad alios vero consilium fm Ioann. Hug. & Laurin d. c. si peccauerit & Arch. idem recitat ibi super verbo. glo. duo ista. & idem videtur tenere Ber. hic. Sed cōtrarium. l. quod sit præceptum omnibus vt tenere Host. hic dicens, quod correctio charitatiua. i. monitio, quod poenitentia & denuntiatio ecclesiæ faciendæ ad quemlibet pertinet Christianum, coercitio vero ad ecclesiasticum. i. ad illum tñ, qui iurisdictionem habet. Hoc etiam tenet Hug. in c. alleg. j. peccauerit. arg. 2. q. 7. quapropter 24. q. 3. tam sacerdotes. t vbi dr. quod tam sacerdotes q reliqui fideles oēs summā debent habere curam de illis qui pereunt quatenus eorum redargutione. Aut corrigantur de peccatis, aut incorrigibiles apparuerint ab ecclesia separentur. Vnde ad Ephesios. §. dr omnibus. Nolite cōmunicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite. & hoc idem tenet Alten. post Gal. lib. 2. tit. de correctione fraterna arti. 1. q. 2. quod primo probat per legem naturalem quæ dicit. t Hoc facias alijs, quod tibi vis fieri. i. debes velle fieri. Debes aut velle, quod alius te corrigat quando peccas, vt te emendes: igitur & tu debes hoc alij cuiq; facere. Secundo, per legem Moisaicam Deut. 22. Si videris bouem, aut ouem errantē sed reduces ergo fratrem errantem tenetur corripere, quod est ad Deum reducere. ¶ Tertio per legem Euangelicā Mat. 18. vbi dr si peccauerit in te frater tuus. non dicit subditus. Et subdit etiam si te audierit lucratus es frater tuus: quia ergo oēs sumus fratres: omnes tenemur inuicē corrigere, qn contingit aliquē nostrū peccare. Nec obstat quod dicit Ioā. in c. alle. si peccauerit, quod si esset præceptū omnibus, oēs consti tueret transgressores: quia non est verum, cū sit præceptū affirmatiuum ligans tñ pro tēpore, & loco necessitatis. Nam tribus concurruntibus ex parte corripientis, & tribus alijs, ex parte peccantis transgressor est, qui non corrigat, alias non. Primum ex parte corripientis est certa peccati cognitio, p quod dicitur Ecclesiasti. 11. Priusquam interroges, non vituperes

pores quenquam, & cum interrogaueris corripere iuste. Secundum est mansuetudo in corripiendo: quia corripit cum ira magis ad peius prouocat q̄ corripit. Ideo dicitur in psalmo, Superueniet mansuetudo & corripimur. Tertium est q̄ in alio non sit tanta ad corripiendum aptitudo, quia si ipsum fratrem peccantem videam, alij æque bene, sicut ego, vel meliores, & ei forte familiares, vel prælati suus, probabiliter supponere possunt, q̄ aliquis istorum in quibus est debitum & aptitudo, ad corripiendum illum corripit cum dicatur, quis est filius quem non corripit pater? 3. Reg. 20. Custodi virum istum, qui si lapsus fuerit, erit anima tua pro anima ipsius. Vnde non de-beo credere, q̄ prælati suus sit immemor salutis suæ, quod esset, si negligeret illum corripere. Si autem constaret, q̄ omnes negligenter eum corripere, tunc teneretur, alijs tñ conditionibus concurrentibus. Primum vero illorū trium, quæ concurrunt ex parte peccantis est spes probabilis de correptione; quia cum correptione sit instituta, propter meliorationem, vt patet Mat. 18. si hoc non speratur, sed peioratio, correptione fieri non debet. Vnde Prouerb. 9. Noli arguere derisorem, ne te oderit. Secundum est q̄ suum peccatum sit mortale non tñ tantum veniale, quia correptione præcipitur, vt corripit fratrem lucretur. Mat. 18. Si te audierit, lucratus es fratrem tuum. Tertium est q̄ non sit spes, quod habeat maiorem opportunitatem tēporis ad corrigendum. vnde Aug. 1. de ciuitate Dei. 9. si propterea quisq; obiurgandis corripiendisq; male agentibus par-ticet, quia tempus opportunum, inquit, non est occasio cupiditatis, sed consilio charitatis. Dicit ergo quod cum corrigere sit præceptum affirmatiuum, quod obligat ad executionē sui tēpore necessitatis, qñ hæc sex concurrunt simul. Que si non concurrant, potest differri sine peccato quousq; simul concurrant, quod tñ dicit de non prælato, & sic non est multum timendum, de transgressione hmoi bonæ voluntatis, & hoc. 4. quod est præceptum omnibus credo verius. Sed si velis scire, de quo peccato est præceptum. Dico quod fm Gal. & Asten. ibi. 3. q. j. vers. sequitur videre, quod corripere fratrem non oportet, nisi de peccato per illud Mat. 18. Si peccauerit. &c. Peccatum autem testis duplex. f. veniale, & mortale. Præceptum autem sit ad lucrandum, fratrem amissum, per peccatum, vt ibi sequitur. si audierit te lucratus es fratrem tuum, non amittitur autem fratris anima, nisi per peccatum mortale. Patet igitur quod corripere fratrem est præceptum qñ peccat mortaliter. & sic dicitur. Ecclesiast. 17. vnicuiq; mandauit Deus de proximo suo. Est autem consilium qñ peccat venialiter & hoc videtur tenere, & notare Aug. 16. de sermone Domini in monte, dicens, Audiuimus dñm ad monentem, & magna cura præcipientem, si peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe ipsum ita quod admōnitio intelligatur de veniali peccato, non de mortali. Itē duplex est p̄ctm, occultum. f. & publicū. Occultum fuit dñs tribus modis. Vno modo, quia solus, Deus nouit, vel homo, per confessionem & de hoc non est questio, quia hoc spectat ad Deū, non ad nos, quo ad istam correptionis formam. Vnde glo. Mat. 18. super verbo in te quia si in Deum peccat non est nostri arbitrii. i. solo Deo sciente. Secundo quia homo solus. i. non cum alio nouit. Gen. 3. Non est bonū hominem solū esse. i. non cum alio. s. de offic. ord. si sacerdos. Tertio dicit occultum, quia solus quis nouit, id est vnus cum paucis familiaribus, sicut Rex dicitur aliquid facere vel esse in occulto, vel esse solus, qñ est cum paucis, sibi familiaribus. Thren. j. quō fedet sola ciuitas plena populo id est. quō quæ solebat esse plena populo, est sola. i. paucos habitatores habens? Dico ergo, quod præceptū de correptione fratris, nat̄ intelligitur de peccato occulto secundo, & tertio modo, & de peccato publico, ita quod quilibet tenetur fratrem suū corripere de hoc triplici peccato obligatione affirmatiua, quæ ligat pro loco, & tpe. & circa p̄ctm publicū dicta forma est tenenda. sic vt primo corripas inter te & ipsum, & si te audierit lucratus es fratrem tuū. Nec ultra est procedendum a te, qui solū q̄ ris fratris correptione. Prælati qui ex officio suo deberet tollere scandalū debet eū corrigere, seu arguere in publicū, vt ceteri terreatur. vt dñs. 1. ad Timo. 5. Peccantes corā oib. arguere, vt ceteri minores hēant. si autem te non audierit &c. Et q̄ hæc forma corripedi sit in præcepto publico peccato, p̄batur i. 1. q. 3. p̄cipue, & s. de iudi. nouit. Si quæris de secundo modo. s. de correptione, p̄t est actus iustitiæ dic q̄ talis spectat ad platos. vt no. Ho. hic. & Arch. in d. c. si peccauerit & eib. de p̄cepto, vñ ne gligētia in talib. est mortalis, s. de off. ord. c. irrefragabilis cum ibi no. Dicit fm Ho. hic, q̄ platos non debet coercere peccatorem, nisi cōuincatur, vt 2. q. 7. c. pleriq; 6. q. 2. si tñ. Et vide qd̄ no. frater Io. in sum. confes. tit. de doctrina ordinandorū. q. 9.

vbi exponit istā autoritatē. Sed cōtra p̄missa vñ q̄ p̄ctōr non est corripiendus. Prouer. 9. vbi dñs qui arguit impiū, ipse sibi maculā gerat, noli arguere derisorie ne te oderit. Rñdeo. Sa lomō loquitur in casu nō absolute fm Greg. 8. moral. 59. vbi exponit illud verbū qñ. n. p̄ctōr, vel derisor creditur. p̄babilit̄ ex correptione peior futurus tunc non est corripiendus, vt dicit ibidē, alias. n. qñ speratur correptione tunc est corripiendus, in casu et̄ aliquo qñ nō speratur correptione corrigitur ne procedat plus in malo, vñ Aug. de Cor. & gra. 76. si aliqui timore corripimus, ne aliquis inde pereat cur et̄ timore nō corripimus ne aliquis inde plus pereat?

¶ Si quæras vtrū omisio correptionis fraternæ sit p̄ctm. Distingue fm Tho. in sum. q. 33. arti. 2. & fratre Io. in sum. conf. de doctri. ordi. q. 3. dicentes quod omisio correptionis fraternæ tripliciter fit. Vno modo meritorie. f. qñ fit ex charitate. Dicit n. Aug. in 1. de ciuitate Dei. 9. si propterea quisq; obiurgandis, & corripediis male agentibus. par-ticet: quia opportunus, tps̄ inquiri, vel de eisdem metuit, ne deteriores fiant non vñ esse cupiditatis occasio, sed consilium charitatis. Secundo modo omittitur cū p̄ctō mortali. f. qñ præsumit probabiliter, qd̄ ad eius monitionem corrigeretur, & tñ p̄ timorem vel cupiditatis omittit, vbi dñs. & 40. dist. si Papa. 46. di. sunt nonnulli, 5. 1. di. si quis diaconus. 1. Tertio modo, cū p̄ctō veniali. f. qñ timor, & cupiditas facit hōem tardiorē ad corrigendū delicta fratris non tñ omittit, si constaret ei, quod frater posset a p̄ctō retrahere, timori & cupiditati p̄ponit charitatē fraternā, & hoc mō et̄ viri sancti interdū hæc negligunt. Vnde dicit Aug. in li. de ciuitate Dei, quod non solū inferiores t̄verū et̄ hi, qui superiores gradū vitæ tenēt ab aliorū reprehensione se abstinent, p̄ quādā cupiditatis vincula non p̄ officia charitatis. 2. q. 7. pleriq; 7. q. 9. qñ vero. Idē per oīa Arch. 2. q. j. si peccauerit gl. 2. ver. ad tertiu &c. De ista materia vide per eum ibi, & per Asten. ti. de correptione. fraternā. ¶ Si quæris, vtrū denuntians, debet admitti in testē cōtra denuntiatū. in cā denuntiationis, factæ per eum, distingue aut quæris vtrū debeat admitti in testem ad probandū, quod monuit iuxta formā istius. c. istū. denuntiatū, & dic q̄ sic, vt hic in tex. & in glo. & per Inn. hic. Aut quæris nunquid debeat admitti in testē in factō principali denuntiationis. & tunc Inn. dicit hic, q̄ nō. ar. 4. q. 3. sit nullus. & s. in oībus. Sed contrariū tenet Inn. j. de simo. c. licet Hely. S. nos igitur. ver. quia tñ. in glo. hoc verū est &c. Tu vero distingue vt no. Inn. 5. de iudi. c. nouit. gl. 2. ver. ad testimoniu. & c. vtrū ex tali denuntiatione conuictō denuntiatū aliquid emolumentū pecuniariū ad eū debeat deuenire vt quia prosequit, suū interesse pecuniarium vt puta quia aliquis denuntiat vfurtariū & tunc vera est opi. Inn. hic. Aut non prosequitur suū interesse pecuniarium nec ex hoc sperat aliquod cōmodum vñ reportare, sed solū tendit ad penitentiam de crimine, & tunc obtinet opinio cōtraria Inn. in c. alle. lic. et Hely.

- 1 Procurator in dominum testis est.
- 2 Procurator negotiorum non nisi mediator esse potest.
- 3 Procurator iudicialis quibus casibus testis est.
- 4 Aduocatus an testis.
- 5 Economist testis ne sit.
- 6 Prælati an testis esse possit.
- 7 Episcopus quando testis recte sit.
- 8 Prælatum nullum testem esse. & cur. fallit. 10.
- 9 Clericus ecclesie testis.
- 10 Administrator testis.
- 11 Vniuersitatum singuli testes.
- 12 Procurator testificare cogendus.
- 13 Procuratorem testem reijci, canonicum non, & differentia ratio.
- 14 Procurator in criminalibus testis ne sit.

Nsuper. Si quæris, vtrū procurator, vel aduocatus possit esse testis in cā sui dñi vel clientis, distingue, aut t̄ quis vtrū possit testificare cōtra dñm, vel clientē? & dic q̄ sic, tñ quia rō prohibitions cessat, tñ qñ nō reperit prohibitiū, & dicit de testib. est phibitōriū. vt ff. e. l. j. & j. de procu. c. j. l. 6. fm Ber. G. & Io. An. j. e. Romana. li. 6. Idē Acc. ff. e. t. l. i. Aut p̄ dño vel cliēte, & tunc aut quis de procuratore [vel de aduocato. J. si de p̄cur. tūc aut de p̄cur. quo ad negocia, aut de p̄curatore quo ad iudicia, si de p̄cur. quo ad negocia, tūc aut quis vtrū possit esse testis in negotio quod p̄curat aut in alijs. In primo casu pōt de cōsensu partū sicut & mediator, alias n̄ pōt in auth.

in auth. de testi. §. qñ vero. colla. 7. In secundo casu pōt, etiā parte aduersa inuita, cum prohibeatur. ff. eo. tit. l. j. vt hoc not. Inn. Host. Cardi. Gul. & Io. An. j. e. c. Romana. li. 6. Si de procuratore ad iudicia refertur: aut quæris vtrum possit esse testis, in illa cā, in qua cōstitutus p̄curator aut in alia. Si in illa, tūc aut non requirit mandatum procuracionis & tunc pōt ar. j. e. c. dilectus fm Inn. & Host. hic. idem Io. An. j. e. c. Romana. li. 6. Aut recipit mandatum procuracionis, & tunc aut re integra renuntiat, & tunc idem. f. q̄ pōt testificari, per calleg. dilectō. fm Inno. & Host. Aut non renuntiat eidem, sed in cā præcessit, & tunc forte pōt quandocūq; ante lit. contest. ar. ff. de procur. ante lit. & l. seq. fm Hostiē. hic. Sed credo tutius dicendum contrarium, & q̄ nec ante lit. contest. nec post testificari possit. ar. ff. eo. tit. l. i. f. & c. Romana. lib. 6. & not. ibidem per Card. G. & Io. An. d. qui dicunt in illa cā, in qua principali, in qua fuit procurator testis esse non pōt. ¶ Si quæris vtrū possit testificari in alia cā q̄ in illa in qua est constitutus procurator, dic quod sic quia hoc casu rō prohibitions, cessat. & hoc tenent Inno. & Host. hic. Fallit in cā appellacionis, in qua procurator causæ principalis pro dño suo testificari non pōt. vt in d. c. Romana. Vel dic, quod licet sit alia instantia, non tñ alia cā. vt no. ibi per G. & Io. An. ¶ Si quæris de aduocato tunc potest idem dici quod dicitur est in procur. ad iudicia per c. sæpe. alle. Romana. cum ibi no. Et vide quod no. Spe. hoc tit. §. j. 1. col. ver. item quod fuit in eadem causa. & quod no. Accur. C. e. l. i. ¶ Si quæris, vtrum in causa ecclesie, vniuersitatis, vel collegij ecclesie, vel quilibet de collegio testificari possit, distingue aut cā est ciuiliis, aut criminalis. Si ciuiliis aut quæris vtrum possint produci, in testes pro parte vniuersitatis vel collegij: tunc aut quæris de illis qui sunt syndici, t̄ vel economi vel procuratores in ipsa causa, & illi, etiam si sint prælati vel maiores, de collegio, non possunt esse testes in ipsa causa, vt hic in si. huius c. iuncta superscriptione vbi scribit priori & sic prælati & fratribus sanctę Trinitatis. Et est ratio, quia nemo debet habere officiu duplex in eadē cā, vt no. hic Ber. in glo. f. Quod intellige de his, qui de ipsa cā se intrōmiserunt, se cūs de illis, qui constituti procuratores, procuracionem non receperunt: quia possunt esse testes. j. eo. dilectō. Idem si receperunt, & re integra, renuntiauerunt fm Inno. Dicit et̄ Host. q̄ forte idē & qñcūq; processissent ante lit. contest. arg. ff. de p̄cur. ante lit. & l. seq. Aut quæris de alijs, & tunc refert, aut quæris de his, quæ in capitulo aguntur, aut de his, quæ extra capitulum aguntur. Primo casu possunt testificari. ar. C. de re iudi. l. consensu. §. super plagis. & j. eo. tit. c. veniens. 2. in fi. & bene facit. j. t. j. c. vlt. Et no. Io. An. j. eo. cum nuntius. Et est rō quia alias non possunt talia probari. ¶ Secundo casu refert, aut quæris de prelato, vel rectore ecclesie, vel collegij, aut de alijs inferioribus, vt monachis, vel canonicis. In primo casu refert aut solus prælatus siue rector collegij, solus, & per se constituit procuratorem ad ecclesiam quod regulariter facere potest. vt s. de rescr. edoceri. quod dic vt ibi de hoc. Aut in simul prælati seu rector vna cum capitulo, collegio, vel conuentu. Si solus & per se tunc distinguit hic Inn. inter episcopum, qui non potest testificari: quia eius nomine intentatur actio, & Abbatem qui potest testificari vt hic & j. de iureiur. & si Christus, in fi. fm eum. Sed Host. dicit quod Inno. vñ hic contrariū sibi ipi. Certum est. n. quod vicedominus, & economus, siue procuratores epi personam ipsius repræsentant, imo quasi idem sunt cum eodem sicut & officialis cum epi idem confistorium habet vt le. & no. j. de off. ordi. Romana. lib. 6. Mirū est ergo qd̄ dicit Inn. quod vicedomino agente eps repellatur, & alio agente, vicedominus admittatur, nam vbi repellitur eps, multo fortius & is, qui vices eius gerit, vt patet j. de off. vica. Romana. li. 6. Et maxime, quia magis pro epi præsumēdū est rōne dignitatis, q̄ veritatē dicat. ar. in eo quod leg. & not. j. de voto. c. ex multa. in prin. & s. de procur. c. in nostra. & c. fi. Vñ de fortiori rōne admittendus esset quam vicedominus. argu. in eo quod le. & not. j. qui matri. accusa. pos. c. videtur. Dicendum est igitur, qd̄ de epi quod de Abbate dictum est. f. quod alio agente, poterit esse testis vt no. & s. de iur. calum. c. fi. & j. e. cum mutuis. fm Host. hic & in sum. eo. tit. §. quis potest esse testis. ver. sed nunquid prælatus, & j. eo. presentium. li. 6. Idē tenet spec. hoc tit. §. j. in 3. colum. ver. sed nūquid rector. Sed Io. An. hic putat vtrumq; bene dicere, vt. f. agente economo, vel vicedomino epi cām singularem mente epalis & p̄ consensu singularis, & p̄pria epi verū dicat Inn. si vero agat cām ecclesie, vel cōem verū sit qd̄ dicit Ho. Ego vero t̄ Henri. Boich. credo totū rōnū eius, qd̄ dicit Ho. hic. l. quod qñ eps solus,

vel Abb. seu alius platus constituit p̄curatorē ad cām, & agit, seu defendit cām palū siue singularē, & p̄pria plati siue ecclesie, vel cōem, q̄ nō pōt esse testis in eadē cā, & hoc tenet expresse Inn. j. e. c. p̄sentiu in gliō hic Abbas li. 6. & Arch. j. q. 2. sup prudentia. & hoc tenet Inn. saltē in epi hic in ver. aut &c. Et est rō, quia platus est legitimus administrator & defensor, s. de rescr. edoceri. & iō duplicē p̄sonā gerere nō debet. f. defensoris & testis fm eos. Itē ex quo solus platus constituit p̄curatorē, & p̄ ipm p̄curatorē cām agit p̄ seipsum agere vt. arg. ff. de adm. tu. l. ita aut §. gessisse. quod cuiusq; vni. lit. eorū. §. si decurioēs. j. de reg. iur. c. q̄ palū. li. 6. Si t̄ platus, vel rector vna cū capitulo, conuentu, vel collegio in simul conuincatur, p̄curatorē economū, syndicu, vel actorē, qui nō se iporum in simul exerceat cām, tunc poterit esse testis, vt hic in primo rñō iuncta superscriptione, vbi scribit plato, & cōuētū in simul, & ita intelligo quod no. Io. in c. alle. sup prudentia. 1. q. 2. gl. j. ver. similiter platus & Gul. Nazo. pe. Ab. & Io. An. hic. & in hoc casu possit intelligi opi. p̄dicta Ho. & Spe. cōtraria. & quod no. Io. An. j. de reg. iur. cum quid vna via in nouella in q. sua. vers. q̄ vero adest. li. 6. ¶ Si quæris de alijs inferioribus clericis, puta de canonicis, vel monachis, tūc dic q̄ tales possunt testificari, vt hic & j. e. cū nuntius. & in calle. l. p̄ prudentia et̄ nō deficiēt t̄b. alijs testib. vt j. de iur. iu. & si Christus. in si. sibi deficiētib. & c. subaudi maxime fm H. ibi. licet Spe. cōtrariū innuat hoc tit. §. j. ver. sed nunquid in cā vniuersitatis. Et est rō q̄ dicit testimoniu in cā vniuersitatis, p̄ nullo de vniuersitate hoc facit, ergo nec p̄ se. ar. ff. de rerū d. 50. in tñ. vniuersitatis inflit. de rerū d. §. vniuersitatis. & nullus. 1. l. q. 2. qui manumittitur, qd̄ intelligo verū et̄ si sit administrator bonorū ecclesie. Vnde ad ministrator bonorū ecclesie de contractu p̄ eū celebrato testificari pōt ad hoc. d. c. l. p̄ prudentia. §. ceterū. vt hoc no. Ber. Brix. in q. venerabili. quæ incipit aliquis erat administrator. & Gul. & Io. An. & j. e. t. c. Romana. li. 6. p̄ quibus vñ casus cum ecclesia sisco cōparet. ff. de iur. fisci. l. deferre. §. idē decreuerit. Vel hoc casu, subdistin. prout subdistingunt. Ia. de Ra. Pe. de bel. perti. Cin. & plures alij doctores iuris ciuiliis antiqui & moderni. Quia agitur de tali actu qui affert vtilitatē singularem, quilibet de collegio, & tunc testificari non possunt. Rō est, quia in re propria &c. C. e. t. l. oībus. & bene facit. j. de sent. exc. fi. sententię. li. 6. Aut affert t̄ cōmodū vel vtilitatē nō singulari, sed] vniuerso, vt toti collegio, & tūc possunt testificari, vt hic. & j. de iur. iur. c. si Christus. §. vlt. & ar. iuriū alle. ff. de re. di. l. in tñ. §. vniuersitatis. & de in ius vo. l. sed si hac lege. §. q̄ manumittitur. & no. C. e. t. l. parētes. idē cū eis no. Io. An. j. e. cū nuntius [prælati est legitimus defensor. s. de rescr. edoceri. & iō duplicē p̄sonā gerere nō debet. f. defensoris, & testis fm eos Credo tñ, q̄ in oī casu, in quo illi de vniuersitate, vel collegio testificari possunt, q̄ iudex t̄ ex affectione, q̄ hēt ad cām, q̄ alias debet suū afum informare, & fm hoc vel maiorem, vel minorē fidē eis adhibere. ar. ff. e. l. 3. §. tu magis. & lob carmen. 2. §. fi. ¶ Si quæris vtrū possint t̄ produci in testes, & cōpelli, testificari contra ecclesiam vel vniuersitatē, vel collegiū, vel capitulū, vel conuentū, & tunc dicit Ber. j. e. cū nuntius. q̄ sic in distincte, quod verū est fm Inno. & Ho. ibi. & Ho. hic, saltē deficiētib. alijs probationib. Sed hoc fallit in libertis ecclesie, qui contra ecclesiā patronā testificare cōpelli non debēt, vt le. & no. s. de feruis. non ordi. c. de famulis. ¶ Sed t̄ quæ est rō, qd̄ procur. in cā capituli vel cōuentus a testimonio repellatur, & tñ canonicus, vel monachus (dūmodo nō sit p̄curator) in testē admittitur, vt ex hoc. c. colligitur. Rō est vt no. Ber. hic, in glo. f. Vcl dic, q̄ rō est, quia p̄curator repræsentat p̄sonā ipsius collegij, t̄ cū cā sit ipsius collegij sicut ipsum collegiū, si vnicā p̄sonā t̄m faceret, non posset testificari in cā sua p̄pria vt C. e. t. l. oībus. & ff. e. t. l. nullus. 4. q. 3. §. nullus. & §. oībus. si nec p̄curator ipsius ar. 94. dist. c. j. Canonicus vero, vel monachus iō admittit, quia nō t̄nq̄ collegiū, sed t̄q̄ vnus singularis, de collegio testificat fm Inn & Ho. ¶ Restat fm mēbrū principale. l. qñ t̄ cā est cōialis, & tūc repellunt indistincte. vt 1. q. 2. c. sup prudentia. in prin. 3. q. 5. accusatores, & j. de accu. c. repellantur. Fallit, qñ aliquis de vniuersitate accusat plātū, tūc. n. quilibet de vniuersitate recipit in testē, vt p̄bat. 2. q. 7. c. actor. de elec. p̄ inquisitionē. Et est rō q̄ a ieo casu par affectio tollit cām suspitiōis. ar. ff. de ri. nup. l. nō solū. §. de vno. C. de cur. fur. l. vlti. circa prin. & no. simile. s. de ofe. de. c. c. R. canonicus. hoc no. Tā. Ph. Vin. Inn. H. & Io. An. j. e. cū nuntius. & Arc. d. c. actor. 1. 3. gl. 2. q. 7. & Spe. in ver. p̄ alleg. sed nunquid in cā vniuersitatis,

X parte. Si quæras vtrum appellati ab ali-
qua exceptione non admiffa suf-
ficiat probare in causa appellationis oblationem,
probationis exceptionis, & non admiffionem, vide
hic per Ho. in glo. sua quæ incipit, ex hoc videtur.
Et idem no. Ber. j. de excep. in cap. olim in glo. sic vñ. idē Car.
& G. j. de ap. Romana §. q. si obijciatur. & c. non solum. §. illa.
vero li. 6. quod præualeat ei quod no. Ab. hic. & Spe. tit. de app.
§. qualiter. ver. tu dic. & c. diffingentes inter exceptionem nõ
admissam, quæ si haberetur pro probata fieret præiudicium,
negotio principali, vt hic & alias. & de hoc dicam. j. de appel-
lationi. cap. interposita.

- 1 C. si qui testium. explicari.
- 2 C. si qui testium quatenus locus sit.
- 3 Testes pauperes veniant.
- 4 Iudici testium receptio commissibilis.
- 5 Testium in crimi. receptio indelegabili.

I qui testium. Si quæras, vtrum, ppter
paupertatem iudex de-
beat mittere ad testes pro eis recipiendo, & iura-
re & examinare faciendo, distingue aut agitur de
causis ciuilibus, aut de criminalibus. Si de ciuilibus

- 1 tunc aut propter paupertatem partis principalis ipsos pducen-
tibus, & tunc sic ita potest intelligi istud c. & expone literam,
sic. Aut subaudi, hi, qui eos nolunt producere paupertate de-
pressi & c. itaq. non possunt venire in expensis principalis, qui
non habent unde soluant, nec testes coguntur proprijs stipen-
dijs militare, vt patet. C. e. ti. si. qn. & de ap. eos qui. 4. q. 3. c. si te-
stes. §. venturum. Ideo q. hoc casu mitti debet ad eos recipien-
dos, & parcendi est paupertati. in auth. de man. prin. §. sit tibi,
coll. 3. ff. mand. l. si procuratorem. §. si ignorantes. 86. di. ca. pa-
fce fame. & c. non satis. fm Hof. hic. & hoc vñ. verum si iudex
fit ordinarius, iam ille mittit ad eos vel dabit eis expensas, ad
veniendum, quia talis iudex partibus prouidere tenetur. vt j.
de excep. p. t. l. si. fic. ut. de con. d. jo. s. fecus forte, in dele-
gato. Sufficit. n. q. sibi ipsi non exigat expensas [alias sportulas.]
j. de vita & hone. cleri. c. cum ab omni specie, vt hic idem not.
spec. hoc tit. §. sequitur, de testium iuramento. ver. item si pro-
ducens. Aut propter paupertatē testiu, & tunc aut possunt ve-
nire sine verecundia, vt quia sunt fortes, & robusti, nec sunt
nobiles, & tunc tenentur venire expensis producentis, j. de re-
scrip. statutum. §. proferendo. lib. 6. & C. e. tit. l. qm liberi. 4. q. 3.
c. si testes. venturum. Aut sunt nobiles, & honestæ personæ, quæ
sine verecundia venire non possunt, & tunc ad eos mittere de-
bet, vt hic fm Ber. in gl. fi. Potest etiam iudex in præmissis,
omnibus casibus mittere ad iudicem loci, vt eos recipiat, & di-
cta eorum sigillata sibi remittat in auth. eo. tit. §. & qm fanci-
mus. colla. 7. & C. de fide instru. in authentica, apud eloquen-
tissimum vtrum. vt not. Bert. hic in glof. & de hoc ponebat,
Vincen. versus hic.

Si fuerit testis pauper, vetulusq. remotus.
Debilis egregius, aut qui producit egenus.
Vt testentur ibi debet mittere iudex, quos ponit Spec. eo. ti.
§. qualiter. ver. pot. etiam iudex. ¶ Si agatur de causis criminali-
bus tunc iudex non debet committere alij testium examina-
tionem sed in casu vbi testes ad eum venire non possunt com-
mode, debet personaliter ad eos accedere expensis producen-
tis. vt j. de iudi. mulieres. §. vel si forte. li. 6. Si non possunt, ad
eum com mode venire iuxta distinctionem prædictā venient
ad eum, & in præsentia ipsius testimoniu ferre debent. vt in d.
§. & quoniam fancimus, & in dicta auth. apud eloquentissimū

Icut. Ad eundem glof. arg. q. qui occasionem dam-
ni dat dam num dedisse videtur distingue, vt dicam;
j. de huiusmodi. c. de cetero.

- 1 Particeps criminis denuntiatione testis. fallit. 2.
- 3 Laici in clericis an testes.
- 4 Laici in simoniacos quatenus testes.
- 4 Diligendi causa.

Eniens. Sup. gl. sic ergo opinio Ber. hic i
ver. solui cōsuevit tenet Hug. 1. q. 1.
c. si vbi de hoc p Arc. Sed tu potes plenius distin-
guere, si grati vtrū in criminib. exceptis partici-
pes criminis ad testimoniu admittant, aut agitur
ciuilitur p via denuntiationis, inquisitionis, vel exceptionis, &

tunc sic vt le. & no. s. e. qm Inno. hic. & facit j. e. ti. mediatores;
li. 6. cum ibi no. ¶ Fallit tñ in crimine simoniæ in quo nõ admittit
tur particeps criminis, & muneris, hoc est, qui emolumentū
exinde fuerat psecutus, vt ibi. Aut agit criminaliter p via,
accusationis, & tunc aut accusatus est male famæ, & tunc simi-
liter admittuntur. vt 2. q. j. in primis. & j. de simon. p tuas. fm
Inno. hic. & concordat Ber. j. de accu. cū P. Manconella. Aut nõ
est male famæ, & tunc nõ admittunt fm eū, qd pot. esse verū cū
3 distinctioe tñ, ga aut quis vtrū laici particeps, & sic male famæ
admittit q clericos bonæ famæ, & opinionis, & dic. q. si. vt in
d. c. cū P. Māco. vbi hoc no. Ber. & Ho. in gl. j. p hoc. j. de simo-
rāta. & c. p tuas. Et est rō quia laici clericis oppido sunt infesti,
vt j. q. 7. laicos. & c. laici. aut vtrū admittantur clerici q clericos,
vel laici q laicos, vel clerici q laicos, & adhuc dictū Inn. pot. esse
4 verū in alijs cri. b. exceptis at crimine læsæ maiestatis, i quo ad-
mittuntur, vt 6. q. j. c. quæro ergo. §. verū. si quis cū militib.
& 89. di. si quis Papa. Et a crimine simoniæ in quo distinguit,
vtrū concurrat cū crimine læsæ maiestatis, & tunc admittunt
vt in c. alle. si quis Papa. Aut nõ concurrat cū crimine læsæ ma-
iestatis, & tunc non admittuntur fm Hof. hic & Arch. in cal-
leg. si quis Papa. gl. adde & bene fm Laur. & c. & est casus in c.
alle. mediatores. Item a crimine hæresis in quo admittuntur si
per viam inquisitionis procedatur, & non alias fm Io. An. j. de
hæretic. in fidei fauorem. li. 6. Sed G. ibi dicit generaliter eos,
admitti siue per viam accusationis siue denuntiationis siue ex-
ceptionis agatur. quod vñ verius p ea q ibi no. cū sit eadē rō fa-
uor. fidei vt ibi. & p hoc facit optime. j. de hæretic. c. accusa-
tus. §. licet. li. 6. adde quod dixi. s. de confes. c. j. Et quæ sint cri-
mina excepta tractant P. de Samp. & Ab. j. e. c. fi. & Spe. de accu.
in fi. & tangam. j. e. decet. ero. di. j. Et scias, q. Asten. li. j. de pce-
pto euang. regu. circa operada. In fi. no. q. diligere pp mutua
familiaritatis oblectamentū est vanū. Plal. Filij hominum, vt
qui diligitis vanitatē. Diligere pp vanitatis peccat consensum
est malignum. Nau. j. sicut sping. feiuicē complectuntur. Di-
ligere tpropter beneficium acceptum vel speratum est merce-
nariū. de quali amico ecclesiast. 6. Est amicus socius mēse. Dili-
gere propter amorē reciprocū est natura debitū. De quo ad
Roman. 11. Nemini quicquam debeatis nisi vt inuicē diliga-
tis. Diligere vero propter bonum habitum vel speratum est
bonum & gratuitum & meritum. fm. n. Aug. Qui diligit p-
ximum diligere debet eum aut qd est bonus, aut fit bonus.

- 1 Clericus in laicum testis fallit. 2.
- 3 Clericus in laicum primi nodum quatenus testis.
- 4 Laicus in clericis non testificari fallit. 5. 6. & 7.
- 8 Laici clericos accusent declarat 10.
- 9 Sui, qui.

Ecetero. Si quæras, vtrum laici admittā
tur i testimoniu cōtra clericos,
vel ecōtra, siue i foro ecclēastico, siue in foro secu-
lari, distingue, aut in cā ciuili aut i cā criminali. Si
in ciuili tūc sic, nisi sit aliud qd obstat: clericus
cōtra laicū, & econuerso pot. ferre testimoniu tā corā ecclēsia-
stico iudice, q coram seculari, 14. q. 2. super prudentia. ca. qj.
vt hoc no. Hug. & Arch. 1. q. j. c. testimoniu. & est arch. hic, qn
dicit in criminali quasi velit dicere, q. fecus in ciuili: quia qd
de vno dī & c. j. de p. sum. p. nonne. cū ibi alle. Si in criminali,
tunc aut quæris in criminali cā ciuilitate intentata & tūc idē, vt
s. eo. qm. fm tan. & Ber. ibi. & Ho. & Arch. 8. di. c. presbyter,
in gl. sua. quæ incipit. adde ad hoc quod no. Laur. & c. Sed hoc
6 fallit tñ in criminibus homicidij & simoniæ, & alijs, quæ post
peractam pœnitentiam impediunt executionem ordinis, &
retentionem beneficij, quæ enumerantur per Ber. & plenius p
Hof. s. de renun. nisi cū pridem. §. propter conscientia. In qui-
bus criminibus licet procedatur per viam inquisitionis, seu de-
nuntiationis, est tñ, sicut in accusationis iudicio, procedendum
vt le. & no. j. de accu. c. inquisitionis. & c. Aut in cā criminali cri-
minaliter intentata, & tunc aut quæris de criminibus nõ ex-
ceptis, aut de criminibus exceptis. Si de non exceptis tunc aut
quæris vtrum clericus possit testificari cōtra laicum, aut ecō-
tra laicus cōtra clericum. Si quæris tñ an clericus possit testifi-
cari cōtra laicum, tūc aut coram iudice seculari & tunc dic.
quod nõ. Sic intellige. 1. q. j. testimoniu. fm Io. & Archidi.
ibi & fm Io. 2. q. 7. c. laicos. & Hug. & Lau. in c. seq. sicut sacer-
dotes. & 1. q. j. nullus clericus. & Inn. j. de accu. cum P. Man-
conella. Aut corā iudice ecclēastico & tunc pot. testificari ecō-
tra eum, ita intellige. 6. q. 2. c. j. & ita no. Arch. in d. ca. testimo-
niu. Si quæris, vtrum laicus pot. testificari cōtra clericum,
dic

dic, q non indistincte, vt hic & 2. q. 7. c. episcopi, apostoli. &
in iurib. alleg. hic in glo. Et citrō, quia laici clericis oppido sūt
infesti. j. q. 7. c. laicos. & c. laici. & no. Vinc. & Laur. s. de iud. cit
non ab homine. & Archid. in calle. 8. di. presbyter. ¶ Si quæ-
ris de criminibus t exceptis vt de crimine hæresis, læsæ maie-
statis, simoniæ, sacrilegij, & similibus, de quib. per Ber. & Ho.
in d. c. cum P. Manconella. & per P. & Ab. j. eo. c. fi. & per Ioā.
2. q. j. in primis super verbo ministris. & per Archid. 2. q. j. pro-
hibentur. & per Gof. in sum. tit. de accu. in prim. ibi. itē in cri-
mine & c. spe. tit. de accu. in fi. vers. in summa. Tunc aut sunt
conspiratores vel capitales inimici & tales in nullo casu ciuili,
vel criminali admittuntur: etiam cum tormentis, j. de accusa-
meminimus. & c. cū oporteat. & c. petrus. de simonia licet. be-
ly. & c. per tuas. vt no. Lau. Tan. Ber. Inn. Ho. & Io. An. in d.
6 c. cum P. etiam in t casu hæresis vt no. Arch. j. de hæretic. ac-
cusatus. §. licet super verbo exceptum li. 6. & in hoc concor-
Io. An. j. q. j. si quis episcopus. & Archid. in summa illius. quæ &
Ber. in d. c. licet. He. y. & c. per tuas. Aut non sunt conspirato-
res, vel inimici, sed bono zelo procedunt, & tunc aut quæris,
nunquid clericus admittantur contra laicos, & dic. q. sic, vt no.
Inno. in d. c. cum P. in prin. & Io. An. post eum. Aut econtra,
laici, contra clericos, & tunc aut laici sunt bonæ famæ & tunc
admittantur contra clericos siue sint bonæ famæ, siue male, vt
2. q. j. c. in primis. & ita intellige quod no. Inn. hic. Aut laici sūt
male famæ & viles personæ, & tunc refert vtrum clericus su-
per illo crimine est infamatus, & male opinionis, & tunc ad-
mittuntur laici viles, & infames contra eum. Aut est bono opi-
nionis, & tunc non admittuntur vt 2. q. j. in primis. & j. de
mo. c. tanta. & c. per tuas. & de accu. cum P. fm Ber. Innoc. &
Ho. ibi. & vide quod no. Io. in d. c. in primis. super verbo cri-
mine & c. cā. & q. d. nos. & j. q. j. si quis episcopus. & 6. q. j.
in summa & 2. q. 7. in summa.

¶ Si quæras, vtrum laici admittantur ad accusandum clericos
vel contra, distingue vt s. in 1. di. de testimonio. dixi & per ea-
dem iura. Vnde nota, q. vbiq. & quales admittuntur, ad
accusationē, ijdem admittuntur ad testimoniu exceptis pro-
secutoribus suarū iniuriarum, vel suorum qui admittuntur ad
accusationem & non ad testimoniu, vt hic. hoc not. Ber. &
Ho. & Io. An. j. de accu. cum P. Manco. & Archid. 2. q. 7. ca. ipsi
apostoli. & de hoc no. per Ber. & Ho. j. eo. testimoniu. & ca.
fi. & plene per Io. 2. q. 7. in sum. & ibi vide. & per Arch. c. cā. &
c. sicut sacerdotes. & c. laicos. 1. q. j. testimoniu. gl. antepm. Et
9 nota q. sui intelliguntur hoc casu vsq. ad septimū gradū de iur.
re ciuili. ff. de testib. l. 3. & l. lege Julia. vt no. Acc. C. ad T. r. p. l. si
femina. & spe. hoc tit. §. 3. vbi de hoc, per eū & plenius p Ioā.
10 An. hic. ¶ Nota et q. quo ad accusatiōe clericorū nullus ad-
mittitur ignotus, vel suspectus de fallitate, vel inimicitia. 3. q.
5. accusatorib. & c. canonica. & c. accusatores. nisi prius inquirat
de vita, & fide, & intentione eius. 2. q. 7. si qui. & c. quæren-
dum. & nisi habeat aliquas literas authenticarum personarum
quæ pro eis testimoniu ferant, vel testimoniu populū. 2. q. 7.
criminationes. & hoc no. Io. & Arch. in d. ca. quærendum. & in
no. in d. c. cum P. Manconella. glo. j. in fi.

- 1 C. in causis expositio duplex. verior. 2.

INcausis. De productioe testium habes duas
expositiones hic in glo. Vnde Ab.
hic intelligit primam expositionem qñ iudex a prin-
cipio nõ dedit torti tempus a iure taxatū, de quo hēs
3. q. 3. c. i. inducitur. 2. §. spaciū. Secundam expositionem, quæ
ponitur ibi, vel dic. intelligit, qñ iudex concessit a principio to-
rum tempus diffinitū a iure. Sed vltima expositio melior vi-
detur quia lex dixit, q. in pecuniarijs causis vna tñ dilatio dā-
da est vt ff. de dil. l. si. secunda non datur de facili, tertia nõ si-
ne cognitione aliqua secundum eum. De ista materia vide, qd
no. per Io. & Archi. 3. q. 3. c. inducitur. 2. §. spaciū. & per Hof. in
sum. de dil. §. quibus. & per Guli. in Spe. hoc tit. §. qualiter. vers.
volens ergo. Ho. hic tenet idē cū glo. hoc tenes fm Io. An. ¶
Quam opinionem teneas, non curo: quia ex hoc magnum iu-
ris mysterium non resultat.

- 1 Dubia benigne interpretanda. fallit. 2.
- 3 Appellatio nisi friuola sit excommunicatione prior. 3.
- 4 Appellatio præueniens excommunicationē causanda.
- 5 Excommunicatione cepta, an præuentioni locus.
- 6 Pendens & præuentioni equiparari.
- 7 Procuratorum quis præueniat.
- 8 Iurans se non fidei iuramentum præuentioni non deierare.

Vm tu. Si quærat vtrum in debijs beni-
gnior interpretatio est accipienda,
& sequenda, distingue aut in foro contentioso, &
dic q sic vt hic & ff. de reg. iur. l. quoties dubia. &
semper in dubijs fm Inn. Ho. Ab. & Io. An. hic
Fallit in casibus in quibus vertitur periculum aie, quia tunc
accipimus id, q est tutius animæ, j. de spons. iuuenis. & 68. di.
c. presbyteri. & hoc no. Ber. & Ho. s. de scruti. c. vnico in fi. &
ibi vide aut in foro animæ, & tunc non est acceptandum be-
nignius, sed quod animæ tutius est quod dic vt le. & not. j. de
sent. exc. per tuas. & de homic. ad audientiam. fm Innocē. &
Hof. Abb. & Ioan. Andr. hic.

¶ Si dubitatur, an appellatio præcesserit, an excōicatio, puta si
eps excōicatus Titium legentem appellationem, quam inter-
ponebat ab eo, si quæras, pro qua præsumitur, q. præcesserit,
vt alteram impediat, distingue, aut appellatio est friuola, & talis
est præcedens nõ impedit, nec vitiat excōicationē ergo nec
concurrrens. j. de appel. cum appellationib. li. 6. ¶ Aut nõ est fri-
uola sed legitima, & tunc aut Titius prius porrexit appellatio-
nem, quam postea ex abundantia legebat. j. de ap. c. cum appella-
tionib. li. 6. Vel eps primo protulerat sniam q postea ex abun-
danti repetebat, & tunc non est dubiu, q. illa quæ præcessit, p-
ualebit alteri. Aut neuter tperfecte præuenit, & tunc aut Titius,
qui inchoauit appellare in verbo appellationis, & expressio-
nis causæ præuenit epm excōicantem, vel eps qui inchoa-
uit excōicare verbo excōicationis præuenit Titium appella-
tē. De expressione causæ non repeto quia licet vtrobq. sit, causa
exprimens, tñ præuentionis causæ in appellatione ante sniam,
illam vitiat, in excōicatione vero non, licet præferens pœnā in-
currat. j. de sen. exc. c. j. li. 6. & tunc nulli dubiu, quod taliter p-
ueniens alterum impedit. Aut post inchoatam appellationē
ante verbū appellationis & causæ expressionis interuenit ex-
cōicatio Titij vel post inchoatā pronuntiationē, ante verbū,
excōicationis interuenit appellatio Titij vel dubitatur, quod
verbū præcesserit, licet sciatur quis inchoauerit, & tunc, si po-
testatē haberem ius posituum producendi, statuerem, q. po-
terior esset, qui prius inchoauit appellare, vel excōicare, vt sit lo-
cus præuentioni, vbi non fit dolose & compelleretur eodē con-
textu actus inchoatus per iura de præuentione loquentia. j. de
appel. vt debuit. de rescriptis duobus li. 6. ff. de ver. obl. l. si Ti-
tius. Item video, q. t. præuentionem, & pendens æquiparatur, ad
impediendum constitutionis effectum probatur. l. j. de off. le-
ga. c. pen. li. 6. ¶ extra de iudi. dispendiosam. li. 6. de sequent. post
ad conpendas. de proba. literis. de proba. literis. de iudica. vt calumnia. de
sen. exc. c. ex frequentibus. in cle. & no. j. de elect. licet canō.
li. 6. Si dicam q. pendens appellatio, sicut præuentione, impedit
effectum sniæ, & pendens ita sicut & præuentione impedit ef-
fectum appellationis. ad quod bene facit ff. de publi. iudi. l. is,
qui. vbi damnatus inchoatas prius dilaciones perficit. De dolo,
dixi, ne obest. j. de app. oblatæ. cum similibus. Et iura quæ fa-
ciunt in contrarium, intelliguntur de inchoatis, quæ non per-
ficiuntur vno contextu: sed quia non est meum ius statuerē,
sed de statuto, quid sit iustus, respondere. Dico quod de rigore
religatus est Vitius quē inchoatē appellare præuenit eps, in
pronuntiatione. & Titius ligatus non est qui epm inchoatē
excōicare præuenit in appellatione. ad quod principaliter indu-
co. j. de procu. c. si duo. li. 6. per quod patet, q. nõ ponderatis,
7 t. præambulis litis, vel quis illa inchoauerit. ille de procuratori
bus pluralibus dicitur occupasse qui primo contestatur litem
quod est substantiale in dno litis, vel instatiæ, sic in pposito,
nõ pōderabo pambula vel exordia sniæ, vel appellationis, sed
solū quis in substantiabilib. illorū actuū puenit. & ad hoc faciūt
iura alle. ibi per Card. H. & Io. An. ¶ Secundo. vero casu qñ du-
bitatur q. in his substantiabilib. puenit vt aliquibus p illa regu-
lā. cū sint partiu. j. de reg. iur. li. 6. p illo q. reus ē iudicandū. Sed
ego soluēdo dico, q. quia de iurisdōne & excōicatione cōstat,
de pcedēte appellōne, nõ cōstat iudicabo illos ligatos. ad hoc. j.
de sen. exc. venerabilib. li. 6. ad fi. & qd ibi no. maxime cū sniæ,
sit medicinalis. e. ti. c. j. & quia actus spūalis penetrabilior est q
actus humanus ar. j. de priuile. ex ore in prin. iuxta illud qd not.
Inn. j. de ap. p. terea. 2. gl. j. ver. sed oppones. & Arc. 1. q. j. q. bōa
§. si ergo. in magna gl. vñ. pennis aut spūalib. & c. Hæc distinctio
nē paucis additis ponit Io. An. i. d. c. cū sint partiu. ad fi. i. nouel.
li. 6. Per hæc decr. dicit Bar. Brix. in q. dñical, quæ incipit, qd
scholaris fidei iuramentum p socio suo, & eo vergente, ad inopiā iura-
uit se decetero n̄ fidei iuramentum p aliquo, & postea cū n̄ posset ali-
ter liberari sui dñitoris libros pcaro recepit, & debitū soluit n̄
6 ex hoc piurus q. i. dubio psumēdū ē aliqñ n̄ eē piurū vt hic
Hen. Boich super Decret. R v i Te-

- 1 Testes processu nullo repeti posse.
- 2 Testes, instantia peremptoria repetibiles.
- 3 Testes diuersis instantiis repeti possunt.
- 4 Testes cur induci.
- 5 Testis publicati pacto repeti posse.
- 6 Testimonijs non deducis, testes iterum produci posse.
- 7 Testes publicati, quibus ex causis repetibiles.
- 8 Testes ad noua facta repeti posse.
- 9 Testes noui an in appellatione produci queant.
- 10 Testes publicatos in matrimonijs admitti posse.
- 11 Instantia quibus modis pereat.
- 12 Prescriptio probata, quando non possit titulus probari.
- 13 Testis falsarius reuocandus.
- 14 Testem meum in me produci posse.

Ratemitatis Si quæras, vtrum publica-
tis attestacionibus, in cau-
sa principali possunt in eadem causa principali vel
in causa appellatiouis testes iterum produci, & exa-
minari, vide Guil. de Mon. lau. extra eo. ti. c. testi-
bus. in cle. sed quia non omnes habent eū, iō ad distinctionē
suam ibi addendo aliqua sic distinguo, aut processus est noster
propter incompetentiā iudicis, & tunc possunt iterum produ-
ci, & examinari, vt ff. de consan. & affini. c. j. vbi hoc. no. Ho.
Aut processus non est nullus propter incompetentiā iudi-
cis, & tunc aut loqueris in cā principali, au. in causa appella-
tiois. Si in causa principali tunc aut instantia iudicij, in qua testes
fuerunt recepti, & tunc non si perijt tunc aut perijt, quia
lis non fuit contestata, & tunc indistincte debent admitti, tā
de nouo recepti, quā alij vt s. de elect. c. dudum. 2. §. licet autē.
& s. tandem. aut lite iam contestata perijt postea processus, p-
pter lapsum triennij. fm. ll. c. de iudi. l. propterandum. vel quia
postea venit contra formam rescripti. s. de resi. spo. c. Pisanis.
& tunc in voluntate & electione aduersarij contra quem tes-
tes sunt producti, est, q. iterum producuntur si viuūt alias va-
lent producti, & noui etiam poterunt produci, vt no. s. eo. cū
cām. & c. præsentata. & si semel elegit variare non potest, fm
Vin. & Io. An. ibi. Si autē instantia tota tenuit, tūc aut attestatio-
nes omnino sunt amissæ, & tunc iterum produci poterunt no-
ui, & etiam antiqui. s. de probatio. c. fi. Aut attestaciones extāt
& tunc aut loqueris in diuersis instantiis, vt quia primo agis,
ad interesse, secundo ad vindictam, vel inter diuersas personas
& tunc omnes tam antiqui quā noui poterunt produci, vt j.
e. constitutus. Aut loqueris in eadem instantia, & inter easdē
personas, & tunc aut testes primo ad vñū finem, seu effectum
& secundo ad alium finem seu effectum inducuntur, ita q. di-
uersi sunt fines, seu effectus probationum, vt quia t. primo in-
ducuntur ad probandum agentis interesse. Secundo aut indu-
cuntur super principali, vt videlicet res petite agenti adiudicē-
tur. Vel primo inducuntur ad probandum excōicationem, p-
positam in modū dilatoriæ ad finē repellendi agentē ab agēdo
secundo inducuntur ad probandum eandē excōicationē propo-
sitā in modū peremptorie ad finē absolutionis, quod fieri pot-
est, vt patet de r. j. de excep. p. al. li. 6. e. ti. c. vno. in cle. De secundo,
patet. j. de rescriptis iplo iure. li. 6. cū ibi no. Et tūc idē. f. quod
tam antiqui, q. noui possunt produci, vt satis probatur. j. e. ve-
niens. & C. de vi. pu. vel pri. l. j. si quis ad se fundū. ar. s. de elec.
c. cum dilecti. quod dic vt ple. no. Inno. in e. alle. veniens. in gl.
mirum videtur & Ho. & Io. An. post eum. Aut inducuntur,
ad eundem finē, seu effectum, & tunc aut quæris vtrum pro-
duci possunt super antiquis, vel directe cōtrarijs, vel nouis de-
pendentibus, inclusis tñ sub primis, & tunc aut de voluntate,
partium & tunc faciunt pro & contra. no. j. e. tuis. Sed dic, qd
cum ex facto ipsarum procedat hæc prohibitio, quia publica-
tioni consenserunt, quod renuntiare possunt huic favori. de
regularibus. c. ad apostolicam. & c. pen. maxime cum hæc non
habeant infallibilem prohibitionem, vt patet in casib. j. speci-
ficatis. Et hoc tenet Host. j. e. c. præsentata. vbi dicit illū, cōtra
quod testes producuntur posse consentire, vt post publicationē
super eisdem capitulis alij testes inducantur, cum ipsius fauore
ius hoc prohibens sit inductū. & idem no. Io. An. hic in fin.
& j. eo. extenore. Aut contra, vel præter voluntatē partis con-
tra q. producuntur, & tunc testibus publicatis. Aut pars tilla, q.
vult testes producere non dū didicit testificata testium, & tūc
dic, quod poterit adhuc testes pducere, nisi renuntiauerit tes-
tium productioni, licet et altera pars testificata didicerit, vt in
auth. c. i. §. j. quia vero multi. colla. 7. & arg. j. e. veniens. 2. §. pars,
aut, & c. constitutis vbi de hoc vt no. Spe. hoc. tit. §. satis vtili-

ter. ver. quid si publicate. & Guil. de Mon. lau. & Genz. in c. alle.
testib. in cle. Aut testib. publicatis pars illa q. vult testes p-
ducere, iā didicit testificata testium nā a testib. examinatis, sed p-
inspectionē attestacionis, vt plenius no. Inn. j. e. vltra tertiā. in
glo. 2. in prin. & Ho. & Io. An. ibi post eum. & tunc dic regula-
riter, quod non vt no. Lau. Vinc. Can. Phi. Gof. & Inno. hic. &
spec. hoc. ti. §. satis vtiliter ver. & breuiter, quod verū intelligo-
etiam si pars volens testes producere, de hoc fuerit protesta-
ta. f. quod testes producere possit cle. alleg. testib. vt no. Io. An.
j. e. ex tenore licet Io. 4. q. 3. si quis testibus. & Io. & Vin. j. eo.
cū in tua. in hoc contra [& idem hoc casu si iustitias nō
essent publicatę per iudicē: quia pars que didicit testificata nō
posset testes producere. vt no. j. e. constitutis. in fin. fm. Guili.
& Gen. in calle. testib. in cle. Hoc quod statim dixi, f. quod nō
posunt publicatis attestacionibus testes produci super antiquis
articulis & c. fallit in casu vbi pars tradidit articulos suos, tu-
per quibus voluit, & petijt testes suos examinari: qui quidē,
articuli, vt pertinentes sunt approbati per iudicem partibus,
præsentibus, & admisi ad probandum, & aliquid ex illis arti-
culis dolo vel negligentia iudicis est omisissus absq. eo, quod dū
dex super eo testes examinasset, seu examinari fecisset, & quod
præsumitur, ex eo, quod super eo testes, non desuperunt.
Nam, publicatis attestacionibus, poterit testes petere, iterum,
super illo articulo examinari. Nam iste articulus taliter omis-
sus censetur nouus articulus, vt probatur. j. eo. per tuas. in fin.
Secus si ille articulus, vt impertinēs, esset per iudicem reiectus
vt ple. no. Ber. & Inn. & ple. Ho. in d. c. per tuas. & spe. hoc. ti. §.
nunc videndum, in fi. Item hoc fallit in cā inquisitionis, quod
dic, vt le. & no. j. eo. cum clamor. ¶ Aut quæris vtrum pos-
sint produci super nouis nullo modo dependentibus, vel pendē-
tibus; non tamen inclusis sub primis antiquis, & tunc dic, q.
posunt regulariter admitti, vt hic & extra eod. tit. c. de testib.
in cle. a contrario sensu. Fallit in casu vbi esset renuntiatū spe-
cialiter pluribus testibus in tota cā producendis, vel omnibus
probationibus iuris. & facti. vt j. e. ti. c. cum venissent. & ca. de
testibus licet Accur. in auth. de testi. §. quia vero. & C. quō, &
qñ iudex in auth. qui semel dicat, quod quis non pot renuntia-
re productioni testium. Si loquaris in cā appellatiouis subdi-
stingue, aut in cā principali, nulli fuerunt testes producti, &
tunc in ipsa cā appellatiouis produci poterunt & et aliæ proba-
tiones, quia non est timor subornationis, sic intelligit. fm. vñū
intellectum. C. de temp. appel. per hāc. Aut aliqui testes fuerūt
producti in cā principali, & tunc aut non fuerunt examinati,
vel fuerunt examinati, sed non publicati, vel fuerunt publicati
& tamen non didicerunt testificata, vel saltem illa pars, q. vult
testes producere non didicit testificata, & tunc idem. q. pot
tunc produci. vt j. e. constitutus. 2. in fi. Aut pars illa quæ
vult testes producere didicit testificata & tunc dic quod super ip-
sis eisdem articulis vel directo contrarijs, vel de dependentibus, ab
eisdem sub ipsis tñ inclusis non poterit producere aliquos tes-
tes, vt hic, & extra eo. ti. c. de testib. in cle. sed super alijs bene
producere poterit. ar. illius. ca. contrario sensu sicut est, de cā
principalis. Hoc quod dictum est. f. quod publicatis attestatio-
nibus. pars illa, q. testificata testium didicit nō pot su p eisdē articu-
lis, vel directo trijs, vel de dependentibus, ab eisdē sub ipsis tñ
inclusis, testes pducere, nec in cā principali, nec in cā appellatiouis, fallit,
in cā matrimoniali vt s. ri. pxi. c. iuravit. fm. Ho. & Io. An.
ibi. & hic & Io. j. e. series. & c. cū in tua. & de spō. c. sicut ex li-
teris, in fi. & j. de cog. spiri. c. si de eo q. cog. cōsan. vxo. fua. c. fu
per eo. i. gl. no. bonū verbū i. si. nā cū eo calu vertat periculū atē
& ipsū matrimonii iure diuino firmes, n̄ obest in talib. rigor,
siue subtilitas, q. alias seruat. vñ et licet a partib. renūciatū sit
& plus, quātū cūq. & inuātū, nihilominus tñ iudex ex offō de pla-
no. et iuris parib. pot ingredi veritatē, vt legit & no. j. de qsa.
& affi. c. j. & c. sup. e. s. de ele. cū nobis olim. & iō in cā mat-
rimoniali quasi oīa ex offō pēdēt vt in iuribus. alle. & s. ti. pxi. c.
cām. j. de spō. cū i. tua. ibi vel de fama & c. & c. s. l. t. o. n. i. b. i. cū
diligētia & c. et post publicationē testium. j. de cog. spiri. ca. fi. iō
in hoc casu spāliter locū hēt qd dī iudicatē opz cūcta rimari. j. de
fid. instr. cū Ioan. in fi. fm. Ho. in c. alle. sicut. hoc idē tenet Inn.
& Ho. in d. c. j. de qsa. & af. vbi videtur. Et hāc opi. apte pbat.
decre. cū in tua. j. e. n̄ obstantib. solutionibus, quæ ibi dātur su-
per. vt. gl. fm. Io. An. in d. c. series. Itē fallit vbi p viā refōnis,
in integrū qs ad hoc peteret & deberet admitti, vel ex cha gna
li si qua mihi iusta cā videbitur. vt ff. ex quib. cau. m. l. j. vt no.
Innocen. & Hostiens. infra cap proximo vel iure speciali, vt
ecclesia, vel minor, vt nota. supra de in integrum restitutio-
ne. cap. 2. & cauditis & per G. de Mont. lau. & Genze. in d.
c. de

c. de testib. in cle. Vnde dicit Ho. hic ponendo regulam, q. tes-
tibus publicatis propter periculum subornationis non debēt
alij testes recipi nec admitti, vt hic. Sed fallit fm ipsum vbi ef-
set diuersa instantia. vt j. e. c. constitutus. Item fallit in cā matri-
moniali. vt in calle. iuravit. Item fallit regulariter, vbi non ob-
staret exceptio rei iudicatę sicut in quærela falsi. ff. de excepti-
rei iudica. l. quæritur. j. de fide instr. c. inter dilectos. §. instru-
mentum. Item vbi perijt instantia iudicij, vel spacio triennij,
fm leges vel vbi propter inepitiam petitionem quis absoluitur
ab instantia iudicij. vt C. de iudi. l. propterandum. & s. de iudi-
c. examinata. Item vbi dicta priorum testium sunt admissa. s.
de proba. c. fi. & j. eo. tit. c. præsentata. Et de isto casu vide ple-
ne in spe. eo. tit. §. satis vtiliter. alias vltra. ad fi. Item, vbi agitur,
inter alias personas, vt j. eo. cōstitutus. Item, vbi inter easdē
personas, alio tñ mō agendi. vt j. e. veniens. 2. Item vbi iudex,
ex officio suo propter dubium dictū vult iterū interrogare te-
stem. j. eo. cum clamor. fm eum. & idem Guil. de montelaud.
extra. e. tit. c. testibus. in cle. Et plures alios casus fallentes. po-
nit spe. hoc. ti. §. satis vtiliter. vbi ponit in vniuerso. r. i. quos po-
sunt Ab. j. eo. per tuas. & Io. An. hic sed omnes sub prædicta
distinctione comprehenduntur in effectu. Et quot modis di-
cat nouus articulus. vide ibi in ver. illud aut. Itē qualiter no-
ui articuli dicantur dependere ex primis articulis & compre-
hendi sub eis, vide hic per Innocē. in verfic. alleg. illud autem.
& per Io. An. & Guli. de monte lau. in c. alleg. testibus. in cle.
super verbo vel directo contrarijs. Vnum exemplū ponit hic
Innocē. f. quando aliqui t. inducit testes ad probandum præ-
scriptionem quæ includit in se titulum, & bonam fidem non
probauit titulum post publicatas attestaciones non admittit-
tur ad titulum probandum, quia super eodem articulo videtur
produxisse cum ad probationem præscriptionis necesse
sit probare titulum. j. de præscr. si diligenti. & de deci. c. dudū,
fm eum. quod dic per Arch. j. de præscr. c. j. lib. 6. Posses etiā,
ponere exemplum de illo, qui dicit se spoliatum & ideo petijt
se restitui, & qui producit testes ad probandum. & non probauit,
& postea vult probare se possedisse, non debet admitti,
quia spoliatio in se includit duos. possessionem. & deiectionē.
vt s. de offi. dele. cap. consultationibus.
¶ Ad pleniorē euidentiam glo. secundæ si quæris vtrum il-
le, qui semel tulit testimoniu contra aliquem præsumatur eius
inimicus, vt ipsum postea productum in testem, contra eum,
possit repellere a testimonio perhibendo, distingue, aut tulit,
contra eum malum & falsum testimonium, & ex tunc pote-
rit eum decetore repellere. Ita intelligit. ff. eo. tit. l. produci. cū
sua glo. ibi secundo non potest & c. 4. q. 3. c. placuit. §. item in
criminali. cum sua glo. ibi alij exponunt, & c. Ita intelligunt
Vin. Tan. & Inno. hic. in glo. 3. & Bar. Brix. in §. alleg. Item, in
criminali, & exponunt verbum illud in tex. reum. i. falsum. Et
rō quia semel malus semper præsumitur esse malus. ff. de accu-
satis. c. i. §. i. s. d. m. j. de præsump. ex studijs, quinimo talis est
periuurus. & sic post quantamcūq. pōnitentiā ad testimoniu
amplius non recipitur, vt patet. 6. q. j. quicūq. & 2. q. 2. par-
uuli. & c. si quis. & j. e. c. testimonium. §. j. ver. præterquam iur.
2. q. 7. non pot. & j. de præsump. literas. Aut non tulit t. falsū
testimonium contra eum, & tunc aut productus ab eomet ru-
lit testimonium contra eum, quia testis pro vtraq. parte debet
dicere veritatem. C. de epi. & cle. in aut. sed iudex. r. i. q. j. c. cle-
ricus. ver. sed iudex. r. 4. q. 5. n̄ sane. j. e. veniens. in fi. & no. spec.
hoc. tit. §. sequitur de testib. in prin. & tunc n̄ pot ex eo eū re-
pellere. C. e. ti. l. si quis testib. 4. q. 3. si testes. ver. itē si quis testi-
bus. maxime cū contrariū non sit iure cautū & edictū de testi-
bus sit prohibitoriū. ff. e. l. j. Aut productus ab alio tulit testi-
moniu contra eū, & tunc aut nunc producitur contra eū in cā
ciuili, & in illa non pot ea de cā repelli per rōnem proxime di-
ctam. & ar. illius. §. item in criminali. quasi velit dicere secus,
in ciuili, quia quod de vno dicitur de alio notatur. & c. j. de præ-
sump. nonne. cum suis concor. Et quia maior idoneitas requi-
ritur in testibus deponentibus in cā criminali, q. in cā ciuili, vt
leg. & no. r. 5. q. 3. ex eo. 3. q. 5. mulierē. C. de proba. l. vlt. de fal-
l. vbi. Aut nunc producitur contra eum in cā criminali, & tūc
dic vt no. Ho. & Io. An. j. de accu. mem. inimicus. quia aut t. prio-
ri cā tulit testimonium contra ipsum sponte, & sine coactiōe
& ob hoc solum præsumitur eius inimicus, & repellitur. vt in
d. c. meminimus. & in d. §. Item in criminali. & j. de accu. cum
P. Aut tulit coactus per iudicem, & tunc non repellitur, quia
tunc bonum obedientiæ ab omni suspitione, & calumnia,
eum excusaret. 2. 3. quæstio. j. quis culpatur. s. de tempor. or-
di. ad aures.

- 1 Litigiosum fieri iudicium posse citantium ommissione.
- 2 Litis pendencia quibus inducitur.
- 3 Commissio iudicium, quando litigiosum non faciat.
- 4 Subreptioni commissionem sufficere.

Ausam, quæ. Ad declarationē gl. q. in-
cipit ar. q. postquā & c. fi
litigiosam, vel litē pendentem, distingue ut post
iplam cōmissionē factā processū est tad ea, q. fa-
ciunt rē litigiosam, vt quia de dñio rei cā mouetur inter peti-
torem & possessorē iudiciaria conuentione vel præbicus prin-
cipi insinuatis, ac per eū futuro reo cognitis. vt C. de litigiosis
in auth. litigiosa res. Vel ad ea q. faciunt litē pendere, vt t. quia
ab ipsis iudicibus citatio emanauit, & ad partē citatā peruenit,
vel per eā factū fuit, quo minus ad eius notitiā perueniret, &
in citatiōe talia sint expressa, per quæ plene possit citatus in-
strui, super quibus in iudicio conuenitur vt extra. vt li. pend.
c. 2. in cle. & vide ibi Genze. super verbo competenti, vbi di-
cit, quod ad hoc, vt lis dicatur pendere citatio saltem exigitur
eum illa dicatur pars prima iudicij. Instit. de pe. teme. litigan-
tium. §. fi. & tunc dicitur res litigiosa, vel lis pēdere, vt ibi. Aut
non est post cōmissionē factā processū ad ea quæ faciunt rem
litiosam, vel litem pendere, vt est dictum. & tunc per talem cō-
missionē, nec fit res litigiosa nec lis pendere dicitur. Sed quo
ad rescriptū tacito de hmōi cōmissionē impetratum reddē-
dū subreptitiū sola cōmissio facta sufficit vt hic. Tacuit. n. hic
imperator tale quid, quod expressam impetrationē impedi-
uisset. s. de rescr. super literis. fm. Genz. in d. c. 2.

Personas. Si quæris, vtrum testis habens con-
fessionem in testem, admitti debeat, vel repelli, distingue
vt dixi s. de iudi. c. causam quæ.

- 1 Hæreticis de fide credi.
- 2 Hæreticos extra fidem a testimonio reijci.
- 3 Iudici quæ incumbant.
- 4 Infidelibus extra iudicia credi.
- 5 Infideles in iudicio testes ne sint.
- 6 Infidelibus in iudicijs quatenus danda fides.
- 7 Testem Christianum criminiosum, quando, an non, reijciat In-

Vdæi. Si quæris, vtrum infideles admittantur
ad testimoniu phibendū, distingue.
aut in cā fidei, & dic q. sic, siue sint hæretici, vt
patet j. de hæretic. in fidei fauorem. li. 6. licet Ioā.
An. intelligat illā decre. solū, vbi pceditur p viā in-
quisitionis. sed G. intelligit eā gnfr. Patet et. e. ti. c. accusatus. §.
licet. li. 6. siue sint Iudæi Saraceni, vel Pagani, vt patet. j. de hæ-
retic. c. cōtra Christianos. li. 6. Aut in alia cā & tunc aut quæris,
de infidelib. hæreticis, aut de infidelib. iudæis, Saracenis, vel Pa-
ganis. Si de hæreticis, qui et infideles dñr, vt j. de hære. c. j. tunc
aut quæris fm canones, aut fm leges. Si secundum canones,
& tunc dic, quod tales t. cum sint infames, vt C. de sum. Tri. l. j. &
de hæretic. in auth. Gazaros. a testimonio repelluntur vt ff. de
Sena. l. 2. & j. e. c. pen. & excōicati ipso iure, vt j. de hære. c. ex-
cōicamus. j. & 2. non possunt esse testes et inter cohæreticos,
vt hoc no. expresse Io. 2. q. j. §. his auth oritatib. gl. antepen. &
Io. & Arch. 2. q. 7. c. si hæreticus. gl. j. in fi. mo. iudex ex officio
poterit eos repellere. ff. de postulando. l. quos prohibet. j. de
exce. c. exceptionem. & e. ti. c. pia. §. fi. li. 6. & C. de temp. appe.
l. 2. ¶ Et q. iudex testes criminosos ex officio repellere possit,
no. Inn. & Ho. & Io. An. s. e. ti. intimauit. idem Bar. Brix. & Ar-
chi. 2. q. 7. quærendum. quia ad officium iudicis spectat ne ali-
quis iniuste grauetur. ff. de offi. præf. l. lillitas. j. respon. sed is,
contra quem tales producuntur grauetur ergo & c. Si fm leges
tunc dic idem quod sequitur de alijs infidelibus. & vt leg. C. de
hæret. l. qm̄ multi. & in calle. si hæreticus. 2. q. 7. ¶ Si quæris de
infidelibus Iudæis, Saracenis vel Paganis, qui non sunt excō-
cati saltem quo ad ecclesiam militantem: vt 2. q. j. multi. & j.
de diuor. gaudemus. Tunc aut quæris vtrum possint testificari
in vltimis voluntatibus, vel cōtractibus, seu alijs extraiudicia-
libus, & dic q. sic, vt C. de hære. l. qm̄ multi. in fi. & no. Lau. &
Io. de pō. di. j. multiplex. ad fi. in gl. maxime & c. Aut iudicij
& tunc aut inter fideles, inter quos eā. & dic q. n̄ possunt te-
stificari etiam super contractib. extraiudicialib. seu alijs acti-
bus extraiudicialibus, in quibus fuerunt testes, vt 2. q. 7. non
Hen. Boich super Decr. R. 3 poterit

potest. & C. de Paganis. l. Paganis, & 23. q. 4. ipsa pietas. s. eo. c. j. & hic no. Martinus Silima. & Ci. in alleg. qm. quia tales sunt infames fm eos. ibi. Aut inter infideles, inter quos est ca, & tunc possunt, vt in d. l. qm. ver. inter se aut. & in c. alle. si haereticus. Aut inter fidelem, & infidelē inter quos est ca & tunc possunt, pro parte fidelis, sed nō pro parte infidelis, vt in c. alle. si haereticus. Et hoc credo verum, licet Spe. hoc tit. §. j. vers. item qd est Iudaeus dicat qd si catholicus agat contra infidelem, qd non possit alium infidelem producere in testē, quia testis deponit pro vtraq; parte. r. 4. q. 5. non sane. & C. de episc. & cle. auth. sed iudex. fm Azo. & alios. Sed cōtra spe. facit illud, quod ipsemet dicit ibi in ver. immediate se qd orthodoxus pōt huic privilegio renuntiare etiam tacite, vt C. de testib. l. si quis in hoc etiā. quod Spe. dicit in §. alleg. item qd est iudaeus, qd haereticus pōt deponere contra haereticum, vel Paganum, male dicit, cum sit excommunicatus, vt est dictum. ¶ Si queris vtrum Iudaeus, possit repellere Christianum in testē contra ipsum productū: testimonio p̄textu alicuius criminis vel delicti, distinguere. tunc queris vtrum possit cū repellere a testimonio p̄textu criminis, quod est peccatū. fm vtrunq; testamentū vetus, & nouum vt est symonia in sacramentis. j. q. j. qui studet. & ca. cito, tūp̄m. & no. Ho. j. de symo. c. vlt. & vlt. j. de vsu. c. sup. e. & furtum, & similia & tunc dic, qd sic, aut p̄textu criminis, qd est p̄t̄m fm vnum testamentum tm, & tunc aut est p̄t̄m fm vetus testm̄ duntaxat, vt comedere carnes, & porcinas. 28. q. in c. sepe malorum confortia. & c. seq. vel arare cū boue & affino. s. de. c. cum cam. & dic qd non. & c. Aut t̄ est p̄t̄m fm nouum duntaxat, & tunc sic. nā fm legem Romanā ipsos iudeos iudicare debemus, fm eūdem possunt excipere, vt C. de Iudaeis. l. Iudei. iudiciū. n. claudicare non debet, vt ff. de arbi. l. si cum dies. §. pen. & j. de excep. cū inter priorē. fm Host. & Ioā. An. hic. Idem Guil. de Montelau. extra eod. tit. cap. i. super verbo, aduerfum in clemem. ¶ Si queris, vtrum parentes, vel consanguinei admittantur in testes in causa matrimoniali, distingue, vt dicam. j. qui ma. ac cu. possunt. cap. videtur.

- 1 Domesticum iurisdictione testem esse.
- 2 Vallus domino testis.
- 3 Regi subditos testes esse posse.
- 4 Domestici ne testificentur.
- 5 Vxorē in virum, p̄ter bonorum sociam, testificare.
- 6 Filij, libertique testes ne sint.
- 7 Domesticitas in testibus quando spectanda. 9.
- 8 Occulta domesticis probari.
- 10 Domo electus an testis esse possit. & 11.
- 11 Electi reditum subitanum fraude non carere.

Literis. Si queris, vtrum familiaris, vel domesticus admitti debeat in testimonio, distingue, aut queris de familiari, seu domestico socio omnium, vel partis bonorū, qualis est, vxor de consuetudine Franciae, quo ad mobilia & conquestus & detali dic. vt dixi. s. eo. qm. Aut de familiari, seu domestico, non socio, & tunc aut queris de familiari, seu domestico alicuius ecclesiae vniuersitatis, vel collegij, & de illo, dic vt dixi. s. eo. c. in super. Aut de familiari, seu domestico alicuius singularis personae, & tunc aut est improprie, & generaliter sumpto vocabulo, puta quia subditus ratione iurisdictionis spiritualis vel temporalis, & talis non prohibetur pro illo, vel contra illum, cuius est familiaris, testimonium perhibere. Vnde eps potest esse testis in causa archiepiscopi, vt not. Ber. s. vt lite non contest. accedens. j. in gl. hac est iusta causa. in fi. 2. & t̄ vallus in causa domini. nam & peccatum ipsius occultū denuntiare potest ecclesiae non obstante iuramento. arg. 2. q. 7. admonendi, vt no. Ber. Hyspa. & Archi. 2. q. vlti. de forma. & t̄n ibi est, vt testis. & s. eod. c. in omni. Item homines talium regni vel prouinciae vel loci possunt esse testes in causa regis vel domini illius regni, vel prouinciae, vel loci, alias sequeretur inconueniens, & absurdum, si nullus de iurisdictione sua posset deponere contra ipsum, vt no. P. de Bel. pert. & Ci. & alij doct. moderni. C. eo. tit. l. eos testes. licet glo. inuat contrarium & male. ff. eo. tit. l. idonei. ¶ Aut est familiaris, proprie sumpto vocabulo puta ratione dominicae, vel patriae, vel magisteriae potestatis, & tunc aut ista familiaritas contrahitur, post latum testimonium, & talis non nocet. arg. no. in spe. hoc tit. §. j. ver. quid si post latum testimonium, & pro hoc. j. de reg. iur. c. factum legitime. lib. 6. cum ibi not. Aut ante, &

tunc aut queris, vtrum possit esse testis cōtra illū cuius est familiaris, seu domesticus, & p̄ aduersario & tunc refert aut sola rō domesticitatis aut familiaritatis est cā impediendi, vel non solū illa rō, sed etiam persona reuerentia ¶ In primo casu dic, qd pōt, & debet admitti, & etiam t̄ cogi testificari. Nam fauore aduersarij est introductum, qd tales nō admittant, vt hic & in iurib. hic alleg. ergo nō debet in eius lesionē retorqueri, ar. C. de legib. quod fauore. & p̄ hoc faciū no. p. Acc. ff. e. l. fi. & per Card. & alios. j. e. ti. c. Koli. 6. & hoc tenet spe. hoc tit. §. j. vcr. quid si aduersarius. idē no. Acc. C. e. ti. l. et. & Ia. de Arret. & Ci. post eū. Idem no. Ho. in vxore q̄ est domestica viri sui, vt probatur expresse. C. de re mili. l. quicumq; . li. 1. 2. vt admittatur, & cogatur contra maritum suū testimoniū dicere i sum. eo. ti. §. 2. ver. quid si volo. quod intellige qm non est focia bonorum de consuetudine, sicut est in Francia, vbi est focia vt dixi s. e. qm. & hac vera in ciuilib. Sed in criminalibus forte non debent cogi, sed bene volentes admitti, & ita pōt intelligi. ff. e. l. lege Iulia. licet Accur. ibi dicat, qd nec in ciuilibus cogi debēt, ita ē pōt intelligi. 3. q. 5. cōsanguinei. 4. q. 3. c. si testes. §. l. Iulia. cū ibi no. Aut t̄ nō solū rō familiaritatis, seu domesticitatis est cā impediendi sed et reuerentia personae debita, vt patet in filijs, qui debent parentib. reuerentia. vt C. de emen. propin. l. vnica. ibi domesticae laudis & c. & ff. de in ius vocan. l. quicumque. §. p̄tor. ait. C. de in ius vo. l. fi. & in libertis qui debent patronis reuerentia. vt ff. de obsequijs paren. & patro. a. libe. & l. i. ber. p̄standis. l. j. & 2. & tales siue volentes, siue coactos non potest aduersarius producere, vt C. de quaestio. n. l. p̄dē. & C. e. ti. l. libertorū. qui accu. non p. l. fi. 4. q. 3. c. si testes. §. item testes idoneus. & §. item parentes. & §. item liberti. & s. de seruis nō or. c. de famulis. vt no. Spe. hoc tit. §. j. ver. item qd est libertus et volentib. parentib. vel patronis. vt no. gl. in d. l. libertorū. & Ia. de Ar. & Ci. in d. l. et. in fi. vbi et dnt idem in vxore, quae debet reuerentiam viro. ff. fo. ma. l. alia. §. eleganter. sed in hoc male dnt fm Ho. & Spe. vt s. dictū ē. Aut queris vtrū possit esse testis pro illo cuius est familiaris, vel domesticus, & tunc aut queris de illo qui est familiaris, vel domesticus illius, qui eū producit tpe productionis & dispositionis. Aut t̄ de illo, qui ante fuit domesticus, & familiaris producentis, sed mō nō est. f. t̄ e pore productionis & dispositionis. In primo casu dic, qd nō pōt esse testis, quia tale testimonium ē suspectum, vt hic & ff. e. l. pen. & C. e. l. et. & l. parentes. 14. q. 2. c. de eo. §. leges. & sequ. & c. j. & 4. q. 3. c. si testes. §. item testes quos. & ver. item et. 3. q. 5. per totum. §. de hare. c. filij. in fili. 6. & hoc no. Ho. in sū ma. e. tit. §. 2. ver. item iure ciuili. & spe. eo. tit. §. j. ver. itē excipitur quod est domesticus. Hoc fallit in factis domesticis, & secretis q̄ cōmode nō, nisi p̄ familiares & domesticos, probari possunt. vt C. de repu. l. consensu. §. seruus. & §. seq. super plagis & j. e. veniens. 2. in fi. ¶ Fallit et in casu j. qui ma. accu. po. v. fm spe. in ver. alleg. itē excipitur. ¶ Itē fallit. 2. q. 7. c. cū pastoris. & j. de accu. c. nulli ep̄orum. vbi vita, & conuersatio secreta ep̄i, probatur per cubicularios suos, & iste casus continetur sub p̄cedenti de factis secretis. In secundo casu, qm ante fuit familiaris vel domesticus producentis, puta eius colonus, cliens, vel mercenarius, sed mō tpe productionis, & dispositionis, non est, tunc aut desijt esse colonus, vel cliens, vel mercenarius seu alius domesticus ipsius producentis bona fide, & sine fraude, & hoc constat, & tunc pōt esse testis. ar. ff. de postulā. l. 3. §. affinitates. Aut dolose & in fraudem aduersarij, vt quia cū eie cita se ad finē, qd p̄ ipso testificari posset, & hoc cōstat, & tūc nō pōt esse testis. ar. ff. de q̄nib. l. vnus. §. seruus. & C. de q̄nibus. l. seruus, quia fraus & dolus alicui patrocinari nō debēt. vt s. de refr. c. sedes apostolica. in fi. ff. de rei ven. l. in fundo. vt no. Ho. in ver. alle. itē iure ciuili. ver. quid si quis fuit colonus. & c. & spe. in ver. alle. itē excipitur. Aut est dubiū & tunc dicit Ia. d. Ra. in d. l. et. C. eo. qd nō pōt p̄sumi fraus ex p̄cedentib. hoc ē ex eo, qd eū eiecit, vel licētiauit, quia non ē fraus si aliq; parat sibi p̄bationes, vt ff. de neg. gcl. at qui natura. §. cū me absente. quod pōt esse verū fm spe. in ver. alleg. item excipit ver. quid si olim. in fi. qm ante lit. cont. in cā eum licētiauit, secus si post. Pro quo facit, quia post lit. cōt. restant incontinenti probationes & nō ante. s. de lit. cont. c. vnico. vt lit. non cont. c. j. & c. accedens. j. & 2. c. qm. & iō ex his quae sunt incontinenti p̄sumitur fraus. ar. s. de elec. c. officij. ff. de priuileg. credi. l. si ventri. §. fi. Ex subsequenti. vero pōt p̄sumi fraus, puta si postq̄ testificatus est, redijt ad dnm suum, pro quo est testificatus. ¶ Circa hoc t̄n distingue Cin. (& credo, qd bene,) in d. l. et. aut, talis familiaris, vel seruus partim post suam depositionem, redijt, ad dominum suum, & tunc p̄sumitur fraus, aut

aut ex intervallo, & tunc non p̄sumitur. arg. ff. de priuileg. credi. l. si ventri. §. fi. & l. seq. & calle. officij. Item quod dictū est de mercenario intelligit spec. in ver. alle. de illo, qui mercedē recepit & non de illo qui gratis seruit. Et est forte rō, nam ille qui gratis seruit non sperat commodum habere, & ideo non p̄sumitur habere animum corruptum, seu ad dnm inclinatum sicut primus. 11. q. 3. quatuor. j. de re iudi. c. cum aeterni li. 6. & vide quod not. G. in d. c. filij. super verbo familiares. vbi dicit, & Ioan. And. post eum. quod mercenarij dicuntur domesticij. ff. de p̄nīs respiciendum. §. furta. C. de his qui ad eccle. confu. l. p̄senti.

- 1 Renuntians testibus generaliter, eos ne producat. & 6.
- 2 Renuntiationem generalem testium appellari non obesse.
- 3 Renuntiatio specialis quibus, an non obest.
- 4 Renuntians restituendus.
- 5 Renuntiationis generalis, & specialis discrimen.

Vm venissent. Si queris vtrum pars que renuntiauit testibus producendis possit amplius testes producere, siue in causa principali, siue in causa appellationis, distingue aut renuntiatio fuit generalis aut specialis. Si generalis refert, aut ex forma, seu verbis renuntiationis apparet, quod renuntias, voluit renuntiare perpetuo, & in tota cā tam principali, q̄ appellationis productioni testium vt quia partes dicerent, nō renuntiamus, vel concludimus, quod de cetero, nec de facto, in cā principali, vel appellationis dicemus aliquid, & tunc talis renuntiatio sem p̄ prauidicatur. ar. C. de tēp. appell. l. si ad fi. & ff. de ferijs. l. j. de regula. iudicium. fm Inno. hic in glo. not. quod in fi. & Host. & Io. And. post eum. & fm Gul. & Genze. extra eo. c. 2. in cle. & idem si renuntiauerit omni iuri probationis secundum eos ibi. Aut hoc non apparet, & tunc aut queris, vtrū talis renuntiatio prauidicet in cā principali, & dic, quod sic. vnde talis renuntiatio restringitur ad instantiam cāe principalis & ad factum principale ipsius instantiae ar. C. de iudicijs. p̄ perandum. & s. de iud. venerabilis. vt super eo non possit renuntians testes producere, nisi ex iusta causa. vt sequitur & non ad facta emergentia. Vnde poterit postea exceptionem proponere, & super ea testes producere. ar. hic. j. eo. cām qua. 2. sed Inno. hic in glo. no. quod in prin. & Ho. & Io. And. post eū, licet, contrarium innuat ipse Inno. & male. s. de do. & con. finem. in 3. glo. Aut queris, vtrum prauidicet talis generalis renuntiatio in cā appellationis, & dic quod non: quia nō creduntur partes hoc intellexisse, quin in ipsa causa appellationis quae est alia a principali possint testes produci. Super antiquis articulis super quibus non sunt testes producti in causa principali & super nouis dependentibus ex primis, vt le. & no. s. eo. fraternitatis. fm Inno. Host. Io. An. ¶ Si renuntiatio fuit specialis, & super certo articulo, seu certis articulis facta, tunc aut queris vtrum noceat, super alijs, & dic quod non, vt hic in fi. fm Gul. & Genze. extra eo. c. 2. in cle. Aut super illo vel illis super quo vel quibus renuntiauit, & tunc dic, quod sic, ita quod super illo, vel illis non sunt de iure communi ulterius testes recipiendi, nec in cā principali, nec in cā appellationis. In principali nō vt s. e. intimauit. & c. constitutus. in fi. & j. eo. de testib. In causa appellationis. no. vt j. eo. constitutus. in fi. quod intellige, nisi dictum esset, quod renuntiauerit in certa cā pura principali, & tunc non extenderetur ad causam appellationis, & hoc verū, de iure communi sed per restitutionem ex clausula generali si qua mihi iusta causa videbitur. vt ff. ex qui. cau. mal. j. si iudici videatur maxime iuramento a parte praestito, quod hoc mōtiose non petit super eodem articulo poterit testes producere. arg. in auth. de testibus. §. quia vero multi. colla. 7. fm Inno. ergo multo fortius poterit hoc facere tam in cā principali, q̄ etiam in causa appell. si renuntiatio sit generalis dictum est. §. quod renuntiatio specialis facta in certo articulo prauidicet, tam in cā principali, quam etiam in causa appellationis, secus, in generali renuntiatione, quae regulariter nō obstat nisi in eadem instantia, vt est dictum, quod est rō ratio est, quia in primo casu ius sp̄ale, seu partiale, p̄ hoc q̄sitū est parti, aduersae, quod per finē illius instantiae non tollitur, vt s. de testi. spol. c. pisanis & extra de elect. c. constitutionem. vt circa. §. in super in clem. fm Gul. & Gen. in d. 2. Et hac vera licet Accur. in auth. e. ti. §. quia vero multi. iam alle. & C. q̄o & q̄n iudex. aut, qui semel dicat quod quis non pōt renuntiare productioni testium & male: vt not. glo. hic. & j. eo. de testibus. in fi. Et nota, quod si vna pars renuntiauerit productioni testium, altera non renuntiant quod potest vt C. de iudi. in auth. iubemus. pars renun-

tians amplius producere ne qui testes, altera vero sic, vt nota Spec. hoc tit. §. fi. in fine.

- 1 Copulam visu probari.
- 2 Testimonium de auditu visus.
- 3 Auditū visus quae probentur. & 4.
- 4 Visu solo quae probanda. & 6.
- 5 Auditū relato non danda fides. fallit. 8.
- 6 Iudici ipsi probationibus quae spectanda.

Praterea. Si queris, vtrū carnales cōmixtio possit probari per testes, & quale testimonium sufficiat in hoc casu distingue, aut est testimonium de visu, vt quia testes deponūt, qd viderunt eos carnaliter cōmixcentes, & illud testimonium sufficit, vt hic, qm dicit de visu. fm Inn. & Host. hic. Vnde recitat Ho. hic, quod semel corā eo fuit facta tā evidens probatio, qd cogitare est pudibundū. Aut est testimonium de auditu, & tunc subdividit duplex testimonium de auditu, quia vnū est de auditu visus, aliud de auditu relationis. ¶ Testimonium de auditu, visus appello testimonium de auditu p̄prio, & qm testes nō erāt in p̄ntia cōtrahentū, sed erat in medio tenuis paries, vel cortina. vel alferes ita, quod testes videre non, poterant, tñ audiebāt & cognoscebant, & percipiebāt coitū viri, & mulieris, ex euidentijs, coniecturis, & p̄sumptionib. violentis, auditu, & intellectu potius, quā visu. & tale testimonium bene valet, vt hic. & j. de p̄sum. c. literis. & 3. q. j. dicit dñs. Fallit vbi ageretur criminaliter. vt no. e. veniens. ¶ Itud est testimonium valet ad p̄bandū illos contractus, qui auditu percipiuntur, vt stipulationes, & p̄missiones, & contractus matrimoniales, q̄ verbis cōtrahuntur j. de spon. tue. ff. de verb. obl. l. j. & quasi p̄ totū. Sed hoc fallit in illis q̄tib. q̄ requirunt visum, & oculos, in quibus testimonium de auditu visus nō valerit, vt sunt datio annuli, numeratio pecuniae, ingressus in possessionem, & hmoi, p̄bationē vere oculorū & visus requirunt. De quibus reperies octo casus expressos in iure. ¶ Primo est, cū q̄ritur de simibus. ff. si. reg. l. si irruptione Secundus est cū querit de gate. ff. de mil. minor. Ter tius, cū queritur an aliqua sit virgo, vel corrupta. 2. q. j. nec ali qua s. de prob. propofuiti. & c. causam. Quartus q̄ q̄ritur, an aliquis sit secl̄ us, vel hēat aliud impedimentū in genitalib. vt j. de fridj. laudabilē. in prin. Quintus, cū queritur an aliqua sit praegnans, ff. de vent. in sp̄i. l. j. Sextus, cū queritur, an aliquis sit infirmus, quo casu oculus medici requiritur, & mittitur ad in firmum. C. de re mili. l. semelli. 20. Septimus est, cū q̄ritur, an pecunia fuerit numerata, & q̄ fuerit illa pecunia. C. de testi. l. testium. Octavus, cū q̄ritur, an aliquis hēat maculā in oculo, vel aliud impedimentū corporale. vt s. de cor. vitia. c. 2. & vlt. Pōt addi nonus cum queritur an inuentarium sit bene factum. in auth. de hered. & faci. §. si vere absunt. colla. j. vbi not. gl. quod eo casu cocus non admitteretur in testē. ¶ Testimonium vero de auditu relationis non valet nisi ad p̄sumptionem faciendam, nec talia testimonia probant, sed administrant intentionem producentis, & sic possent intelligi istud. c. in fi. ita intellige j. de succes. ab inte. c. cū dilectus. Sunt t̄n aliqui casus, in quibus valet tale testimonium vt in cōsanguinitate, & affi. p̄banda. j. e. licet. 3. q. 6. de parentela. Itē cum agitur de fraude cōmissa, ab heredē, in auth. de hered. & falc. §. si vero, colla. j. Itē vbi tractatur de antiquitate q̄ p̄batur per libros antiquos, vel per testes, qui dicunt semper hoc auduisse a suis maiorib. & nemo, est qui viderit, vel audierit aliud. ff. aqu. pluui. ar. l. in sum. de aqua quotid. & estiu. lege hoc iure. §. ductus aquae. de probat. si arbor. C. titu. proxi. cum causam, & not. j. de praescriptio. auditis. Et si qui sunt alij casus, de ista materia, vide quod no. 22. q. 5. hoc videtur & specialiter per Archid. qui in supradictis ibi concordat. & 3. q. 9. de his. & in specu. hoc titu. §. i. versic. item qui non prohibet & ver. seq. In materia vero huius cap. licet per text. & gloss. instruat iudex t̄ certa, tamen regula tradi non potest, sed ipse si sit discretus iudex potest videri, si probatio facta coram eo sufficiat, vel non. vt j. eo. praesentium. & capit. in nostra. ff. eod. l. 3. & l. ob carnem. secundum Hostien. quasi dicat tota ista materia arbitraria est, & vide, quod dicam infra eodem, tam literis, vbi de hoc dicam.

Vm nobis. ¶ Si queris vtrum assertioni, vel literis iudicis credatur, super processu facto, & habito coram eo, vide quod scripsi. s. de proba. qm contra falsam. Sed si queris latius, & vtrum iudex, vel etiam arbiter possit esse testis in causa, vide quod dicam. j. eo. dilecto.

- 1 Testi prater productum dicenti an credatur. 2. 3.
- 4 Testem non iuratum non recte deponere. fallit. 5.

DE testibus. Si quæras, vtrum, & quâdo testis deponit super alio, quâ fuit per quo fuit productus, & iuratus eius depositio valeat, refert, aut quæris vtrum valeat in eo super quo fuit productus, & iuratus, vt quia fuit productus & iuratus super vno articulo tñ, & tñ deposuit super illo & alio, & tunc sic, vt hic, & ag. s. de of. dele. cum olim abbas. s. de proba. licet. j. tit. prox. præterea. Et est rō quia in separatis non debet vitæ per inutile vitari. vt le. & not. j. de reg. iur. vitæ. lib. 6. & hoc tenet Ho. hic. aut quæris, vtrum valeat in reo super quo non fuit productus nec iuratus & tñc subdistingue, s. m. Spec. hoc tit. s. j. i. col. ver. itē qd deposuit super alio, qd

super quo, & c. Aut testis tē deposuit super dependentibus, seu coherentibus capitulis illi capitulo, super quo productus extitit & iuratus, & tunc valet eius dictum. arg. ff. de m. l. etiam. s. ex causa. & C. de temp. appell. per hanc. s. offi. dele. prudentiā, s. fi. Aut super non coherentibus, nec dependentibus illi capitulo, seu ab illo capitulo super quo productus extitit, & iuratus & tunc non valet eius dictum. vt in iuribus hic per Ber. in prin. glo. alleg. ff. de peti. hære. si quis libertatem. s. vlti. de iure iur. si duo patroni. s. idem Iulianus in fi. & C. qui legi. personā. l. vlt. Et prædicta intellige fore verā, qñ testis iuravit dicere veritatem sup certis articulis seu capitulis propositis tñ. secus si iuravit dicere veritatem super quocunq; interrogaretur, quia tunc valet super omnibus. vt j. de accu. cum dilecti. & de hoc, no. Iaco. de Are. & Cy. C. qui legi. personam stan. in iudicio habent. l. vlt. Quid dicens, si testes prius tēponunt, & postea iurant dicit Goff. in summa huius tit. ante fi. & Ab. Gall. in sum. eo. tit. ver. antepen. testimonium non valere prius. n. debet iurare. 4. q. 3. c. si testes. s. item in criminali. ver. iurifurandi. s. e. fraternitatis. Sed Bar. Brixien. in q. venerabili. 46. incip. aliquis ductus fuit in testimoniu dicit, qd iste non est ordo, qui vitiet & qd valet testimoniu, si talis est bonæ famæ, & hoc sibi videt. Dicit tñ qd Tanc. dicit contrarium cū Bartholo. Concordat, Ho. in sum. huius tit. s. super quibus. ver. sed quid si testis. de hoc tractat Spec. nil comprobans. hoc tit. s. sequitur. ad fin. & Io. An. nil eligit. Prima opinio pōt esse vera, si iurauerit ex intervallo post depositionem, vltima vero, si incontinenti, post quia quæ incontinenti fiunt. & c. ff. si certum. petatur. l. lecta. j. titu. i. præterea cum concordatis. & in conuictis nullus est ordo regulariter. ff. de pe. lega. l. quidam. s. de refr. e. cam. quæ. Item dicit hic Goff. non valere testimoniu si scribatur & tradatur iudici. Idem. Ab. Gall. eo. tit. ver. pen. quia iudex considerare debet vocem constantem. & trepidationem. ff. de qonibus. de minore. s. 2. s. q. 2. relatum. 3. q. 9. testes. Hæc vera in illo, qui loqui potest, secus in muto. de hoc in Specu. hoc titu. s. nunc tractandum. versu. qui de muto. s. m. Io. And. hic.

In glo. fin. Si quæras, vtrum publicatis attestacionibus, possint alij testes produci. vide quod dixi. s. eod. fraternitatis. Item, si quæris vtrum pars, quæ renunciauit testibus producendis possit amplius testes producere, vide quod dixi. s. eo. cum venissent.

- 1 Testibus quæ, an non obijcienda.
- 2 Testem a me productum, quando, an non, reijciam. 3. 4. 5. 6.
- 7 Instrumetum a me prolatum an reprobem.
- 8 Iuramentorum genera.
- 9 Iusurandum varie præstari.
- 10 Iusurandum presentis non extendi.
- 11 Iusurandum præteriti inextendibile.
- 12 Iusurandum futuri non extenditur.
- 13 Iuramentum iudiciale quando, an non, reijcet abile.
- 14 Iuramentum de calumnia de veritate iurare.
- 15 Iusurandum non, nisi inutile, reijcetandum & 16.
- 17 Iurari de calumnia semel.
- 18 Iurari de malitia quando cumque.

Ræsentium. Si quæris vtrū ille contra quē producitur sunt testes possit obijcere contra eos crimina, distingue, aut crimina, orta, & nata sunt tpa testimonij lati, & dic regulariter qd sic, vt hic in tex. & in glo. obijcere potest quis. & c. Aut crimina orta & nata post latu testimoniu, & talia non nocēt. ar. ff. de reg. iur. l. factu. & c. i. c. factu. legitime. l. 6. & hoc tenet Spe. hoc tit. s. j. ver. quid si post latu testimoniu. ¶ In gl. j. Si quæris, vtrū testē p me inductū in aliqua cā. possim postea in eadē cā

vel in alia cōtra me inductum reprobare, distingue, aut volo eū reprobare, ex cā supuenienti nata, & orta, postq; feū produxi in testē, & tunc possum s. m. Ber. & Ho. hic. idē Spe. hoc tit. s. j. in 1. col. ver. itē qd is pro quo aliquis dicit ibi hoc aut certū & c. p hoc facit. s. de offi. dele. infinuante. j. tit. pxi. c. pterea de ele. vt circa. l. 6. & est casus. C. e. t. l. si quis testib. & iō dicit Spe. hoc tit. s. s. pte testes. ver. quid si produxi testē & volo & c. qd si produxi testē contra te, & postea volo pbare, qd tu corrupisti eū potero eū repellere. Idē si vellē eū repellere ptextu criminū postea p ipsum cōmissorū per iura alleg. & arg. j. de iure iur. quemadmodū. Idem tenet Inn. j. de excep. cū venerabilis. in glo. q. d. instrumentū. ver. & etiam contra testem. & c.

Aut t volo eum reprobare ex cā antiqua, i. nata, & orta anteq; ipsum produxissem in testem, & tunc aut eū produxi pro me, & cū hoc fui eo & eius testimonio vsus. Aut dūtaxat eum p duxi, sed non fui vsus eo. In primo casu refert, aut volo eū reprobare ex cā quæ ex me vel ex eo procedit, vt quia ppono, eū periurū, infamē, conspiratorē, vel inimicū meū, & tūc non possum. vt C. de test. l. si quis testib. & 4. q. 3. c. si testes. c. si quis testibus. s. m. Ber. & Hof. hic. & hoc intellige, nec in eadē cā, nec in alia & non solū si persona, contra quā primo eū produxi, mō contra me eum producat sed etiam si quæcunq; alia. vt no. Inno. j. de excep. c. alle. cum venerabilis in. glo. j. q. d. instrumentum. ver. idem no. & c. Et idem no. doct. iuris ciuiliis. in d. l. si quis testibus. arg. illius. l. quæ loquitur impersonaliter. arg. ff. quod quisq; iur. l. 3. s. hæc poena. Fallit in casu, vbi talis cā antiqua latebat tempore, quo eum produxi, & quam tunc verisimiliter ignorabā, quæ de nouo ad mei notitiam peruenit, arg. c. alleg. vt circa. ver. nisi aliquid & c. cū ibi no. Non. n. videor eū approbare in eo, quod ignoro. ff. de iur. om. iud. l. si per errorē de reg. iur. l. non vī qui. n. errat consentire non pōt. j. de conu. i. seruo. c. proposuit. & c. ad nostram. Idem, n. est de eo, quod non est, & de eo quod non apparet. ff. de contrah. emp. & v. l. in lege, & hoc tenet Ci. in d. alleg. si quis testib. dicens & bene quod est quasi casus. ff. de confir. tuto. l. vtilitatem. Aut t volo eum reprobare ex cā, quæ de me vel ex persona ipsius testis, folius non procedit. sed ex persona eū producentis cōtra me, & tūc possum. v. g. patrem tuū induxi testem cōtra aliquē. mō tu inducis eum contra me, certe bene potero eum reprobare, quia ex tunc procedit cā quæ eū reprobō. s. quia pater tuus ē. vt hoc no. Inn. in c. alle. cū venerabilis. in gl. quasi dicit. ver. itē no. & Hof. post eū. idē Arch. 4. q. 3. c. si testes. s. si quis testib. j. gl. & 3. q. 8. cuius in agendo. in gl. 3. Si eū produxi pro me, sed non fui eo, seu eius testimonio vsus, & tunc aut non fui eo vsus ea ratione, quia non potui, vt quia ad reprobationem, partis aduersæ contra quem eum produxi, & qui ipsum reprobauit, repulsus fuit, vel non fuit repulsus, sed nihil pro me disposuit, & tunc non possum eum reprobare, arg. j. de cri. fal. ca. ad falsariorū. in fi. & c. dura. ff. quod quisq; iuris vni. l. 3. in princip. ver. sed si ipse. & de postu. l. j. s. beltias. quia quod approbo, nō reprobō. ff. de nego. gest. l. Pomponius scribit. & hoc tenet Spe. cu. eo. tit. s. s. pte testes. ver. & no. q. testam. ver. sed quid si eū. Idem tenent doct. iuris ciuiliis in l. alleg. si quis testib. excepto. P. de Bel. per. qui sub dubio forte dicit in primo exēplo. de illo, qui per partē aduersam repulsus est, securius esse, qd dicatur quod possit reprobari, arg. ff. quod quisq; iura. l. j. A ut t non fui eo vsus, ea rōne quia nolui, & tunc dicit Spe. in ver. alleg. sed quid si eū, qd ipsum potero reprobare. arg. ff. ad l. Cor. de fal. l. q. falsam. & C. ad l. Cor. de fal. l. si falsos. & hoc pōt esse verū, qñ testem duntaxat produxi, sed ipsum nolui, facere examinari, secus si testem vnum, vel plures produxerim qui deposuerūt in cā sed nolo vti attestacionib. eorū quia eo casu dnt Ia. de ra. & P. de Bel. pert. & Cy. in d. l. si quis testib. & idē vī tenere Ioē. And. quod ipsum seu ipsos nō potero reprobare nisi ex noua cā, & hoc attēta rōne illius legis. qd qd semel approbo nō reprobō. vt in lalle. Pōpō. nec obit. illa litera qñ dicit vsus. & c. qd debet subaudiri maxime. nā sufficit, qd potui vti. ar. lalle. ff. qd quisq; iura. l. 3. in prin. ver. sed si ipse. ¶ Si quæras, si sim testis vno instrumēto in vna cā, deinde illud pducitur cōtra me, vñ quid illud potero reprobare, distingue. Aut volo ipsum reprobare p defectū authoris vel eius q scripsit & tūc nō possum an. l. C. de testi. l. si qs testib. Aut p hoc qd ibi est. aliud capitulu, separatū a primo qd i me facit, & tūc possum. ar. l. ff. de positi. l. pu bli. s. vl. & C. de transa. l. si ex falsis. ita no. P. de bel. pti. & Ci. in d. l. si qs testib. ¶ Ad euidentiā gl. quæ incipit iuramentum est. etiam & c. si quæras vtrū in eadē cā, seu in eodē negotio possit pluries & debeat iurari, distingue, & ad huius articuli notitiā pleniorē no. s. m. Spe. qd quadruplex ē gen. iuramēti. Vnū ē de-

ciforium, de quo. C. de re. cre. l. generaliter. & j. de iure iur. c. vl. Aliud est iuramentum, de veritate dicenda, quod præstatur in spiritualibus causis, vel in spiritualibus annexis. vt. s. de iura. ca. c. literas. Tertium genus est iuramentū de malitia, quod præstatur super exceptionibus vel cū aliquid loco exceptionis pponitur quoties præsumptio est cōtra aliquem, quod malitiose proponitur aliquid. vt. ff. ad exhi. l. thesaurus. s. de elec. c. cū dilecti. Quartum genus est iuramentum, de calumnia, de quo. C. de iura. calum. per totum. & s. de iura. calum. per totum. vt no. Spe. ti. de iura. cal. s. i. ver. vnde ad huius articuli notitiā & c. Et licet ipse ponat duo prima genera iuramenti, vt diuersā & separata, ego tñ Hen. pono, vt vnum genus feu vnam speciem hoc est iuramentum de veritate dicenda, & quod non sint nisi tria genera. s. de veritate dicenda. de calumnia, & de malitia satis innuit. j. de iura. calum. c. 2. lib. 6. distingue ergo, aut t iuratur de præfenti tñ, & specialiter. vel de præterito tantū & specialiter. vel de futuro tñ, & specialiter. Aut iuratur de futuro, & generaliter. In primo casu non extenditur iuramentum ad futurum, & t ideo oportet iterum iurari. ita intelligit. ff. de dam. infecto. l. qui bona. s. si quis stipulaturus. arg. ff. de noxa. l. quoties. s. si iururadum. & ita intelligit. l. illam. Pe. de Bellaper. & Cyn. c. de iura. calum. aut hoc sacramētum. licet Accur. ibi, in intelligat. l. illam, in extraiudicialibus. Et pro opi. Pe. & Cy. facit, quod iuramentū non extenditur, nisi ad eadē quibus est verisimiliter rogatum, vt. j. de iure iur. ca. pen. cum ibi notatis. In t secundo casu, scilicet, qñ iuratur de præterito tñ, & specialiter tunc idem quod in casu præcedenti, & per eandem rōnem, & ita posses intelligere in aut. eo. ti. s. quia verō multi. & j. eo. vltra tertiam. In tertio casu, scilicet, qñ iuratur de futuro tantū & specialiter tunc idem quod in primo casu, quod non t extendatur iuramentum ad aliud quam ad illud quod est iuratum. Ideoq; si aliquis iurauerit fidelitatem regi, vel episcopo tñ, & non successori suo post mortem Regis, vel episcopi iurare tenebitur successori. vt in l. fe. de prohib. seu. alie. per Federicū c. imperialem. s. præterea. colla. 10. per eandem viam. facit. j. de iure iur. c. clericus. In quarto vero casu, scilicet, qñ iuratur de futuro, & generaliter, refert aut quæris de negotijs extraiudicialibus, & tunc iterū iurare non debet, vt probatur. j. de iure iur. c. veritatis. cum ibi no. Si de iudicialibus t tunc refert, aut quæris de iuramētis generalibus, quæ præstant officiales, qui iurant officium suum fideliter exercere: siue sint testes synodales, vt j. titu. pximo. c. præterea. siue iudices vt in aut. iururad. quod præsta. ab his. s. & eques ero. colla. 2. j. de iure iur. ca. venientes. siue tabelliones vel quicunq; alij vt si sunt nunciij infulciti. j. de præsump. illud de præscrip. & ad audientiam. de ap. cum parati. Aut de alijs iuramentis si de iuramentis generalibus quæ præstant officiales: tunc aut quæris vtrum tales teneantur deceptero iterum iurare de his seu super his; quæ pertinent ad officium suum: & dic quod non vt in iuribus alleg. Aut vtrum teneantur iurare de his, seu super his quæ nō pertinent ad officiu suū: & dic quod sic, vt in c. alleg. præterea. versu. nisi forte. vbi hoc not. Hof. Si de alijs iuramētis tunc refert: aut est eadem causa in genere: plures tñ instātia; sicut est videre in causa principalis & in causa appell. cum tñ diuersæ instātia; vt. ff. iudi. solu. l. cum apud. C. de ap. l. eos. s. de procu. c. non iniuste. in fin. vbi de hoc in gl. vit. & j. de iura. calu. c. in appellacionis causa. lib. 6. vbi de hoc. tñ ambæ sunt eadem causa in substantia. arg. 3. q. 7. c. accusatus. vbi dicit iterato iudicio & c. 3. i. q. 2. Lotharius. in fin. 2. q. 6. post secundam. & bene facit. C. ne l. in vna eademq; causa tertio app. in ru. & in iterum. C. de procu. l. ita demum. & l. inuitus. vbi de hoc. & j. de app. c. Romana. l. 6. vbi de hoc per G. in 1. glo. & ista fuit opin. Io. & Lau. & tunc dico qd in tali causa omnia iuramenta prædicta. sciam de veritate dicenda, quam de calumnia & etiam de malitia & quodlibet ipsorum per se pluries præstari pōt & debent, si exigantur, hoc est, semel in causa principali, & iterum in qualibet causa appellacionis, vt p datur expresse in c. alleg. appel. causa in prin. vbi corrigitur opi. Azo. & pla. & approbatur opi. Io. no. C. de iura. calum. l. 2. in prin. Aut est t vna causa, & vna instātia: & tunc aut quæris vtrū omnia genera iuramentorum prædictorum possint & debeant in eadem causa præstari, hoc quod licet in vna causa sit iuratum de calum. qd in ea nihilominus possit & debeat iurari de malitia & etiam de veritate dicenda si, & qñ & quum iudici videbitur. & dic quod sic, vt. s. de elec. cum dilecti. de restit. spol. c. literas. & expressius probatur. j. de iur. calum. c. 1. s. quamuis. & c. in appellacionis causa. iam alle. s. fin. lib. 6. & hoc tenent Inno. & Hof. hic licet Ber. hic contra in ver. si vero iuratu esset, & male. Aut quæris, vtrum quodlibet prædictorum generū iuramentorum

seu quodlibet genus iuramētorum prædictorum possit & debeat pluries in eadem causa præstari, & tunc refert: aut primo iuratum est inutiliter, & indebite, aut vtiliter, & debite. Si inutiliter t vt quia contra ordinem iuris, vel sine delatione, seu requisitione iudicis, vel partis tunc iterum est iurandum etiā eodem genere iuramēti, vt probatur. s. de elec. c. dudum. 2. s. partibus. iuncto. s. se. tandem Archi. & c. Et optima est ratio, quia iuramentum primum inutiliter præstitū, pro non præstito habetur: & ideo non præstat impedimentum, quo minus iterum vtiliter præstetur. arg. ff. qui satisd. coguntur. l. quoties. ff. de iure iur. l. 3. in fin. cum l. seq. j. de regu. iur. c. non præstat. lib. 6. cum ibi notatis. Si vtiliter t & debite tunc aut quæris de iuramēto de veritate dicenda, & dic quod illud semel præstari debet. arg. ff. de iure iur. l. ad monendi. C. de rebus cre. l. actori. & l. si quis iusurandum. in fin. Et quia tale iuramentum loco solutū cedit. vt. ff. de iure iur. l. iusurandum & modō constat, qd sufficit semel debitū soluere. in fi. qui. mo. tol. oblig. in prin. Aut de t iuramento calumniæ & dic quod illud semel duntaxat in eadem causa præstatur, vt p batur. C. de iura. calum. in fin. hoc sacramētū quod sumitur in corpore auth. de his qui ingredi ad appella. s. fi. colla. 5. Sed hoc fallit in auth. de testibus. s. quia vero. Et est ratio, quia ibi iura timent de subornatione s. m. Cyn. in auth. alleg. hoc sacramētum. Vel posses dicere, quod ibi loquitur de duplici genere iuramēti. calumniæ, & de malitia & sic non fallit. Aut de iuramento de malitia: & dic qd illud præstatur in omnibus t causis, & in qualibet causa nedū ante htem content. sed etiam post lit. conte. quoties iudex viderit expedire, vt probatur in c. alleg. in appellacionis causa. s. fin. in fin. & de isto iuramento malitiæ posses forsā intelligi. s. alleg. si quis stipulaturus. & in hoc & in quibusdā alijs præmissorū corrigitur opi. Spe. in versu. alle. vnde ad huius articuli prout ibi pōt videri. Et nota, quod istud iurū malitiæ differt a iuramēto calumniæ in quatuor, vt no. Goff. in sum. tit. de cura. calum. s. præstatur iuramentum hoc. & Spe. in s. r. alleg. ver. differunt aut. que differentia non sunt vsquequaque veræ, vt patet per præmissa.

- 1 Testium contrarietas.
- 2 C. in nostra, sensus.
- 3 Testes plures qui spectandi.

IN nostra. De materia huius c. hoc de contrarietate testium f. tis plene notatur hic per Ber. & Hof. & plenius per Hof. in summa eo. ti. s. quot diuersitates. & in Spec. hoc titu. s. postquam per totum. & s. s. pte. ver. quid si produxi. Et qñ t testes contrariantur instrumēto vide in Spec. tit. de instru. edi. s. restat videre, quibus. ver. sed alij. & per Ioan. & Arch. 4. q. 3. si testes. & de glo. Ioan. ibi sumpta fuit hæc gl. Ber. de verbo ad verbum. vnde istam glo. suppleas per illas, & tunc habebis distinctionem perfectam, & istam distinctionē Ber. & Hof. hic ponit frater Ioan. in summa confecta. de rap. rub. de testib. q. 186. Vnum tñ quod dicit Ber. hic in glo. fin. quod t illud quod dicitur, hic, quod de recurrendum est ad dignitatem personarum, vt auctoritas præferatur multitudini ex altera parte: intelligitur quando numerus in modicum excedit. vt. de elec. c. ecclesia vestra. Si enim in multum excederet, præferetur numerus. arg. s. de elec. dudum. j. Reprobat Hof. dicens quod hæc glo. est mirabilis, mō miserabilis: quia est contra textum qui dicit quod ad multitudinem t respici non debet. ideo dicit cū textu quid enim (inquit) si centum peccatores ribaldi notorij & peruri sint ex vna parte: & ex altera duo episcopi vel religiosi honesti. vtiq; stabo honestis. s. de procur. in nostra. hæc Hof. Tu vero potes saluare glo. & dicere quod glo. est vera, vbi sunt pares in idoneitate licet non in dignitate. Glo. vero Hof. vbi in nullo sunt pares. arg. ff. eo. titu. l. 3. s. tu magis scire potes.

- 1 Auditum probanda.
- 2 Vsu omnes sensus contineri.
- 3 Auditum, nisi certa persona actum spectet probare. & 4.
- 5 Auditus adminiculatus probat.
- 6 Auditus, comite fama, an probat.
- 7 Auditum auditus non nisi cum adminiculis probare.

Vm literis. ¶ Ad declarationem & supplementationem primæ glo. si quæris, vtrū testimonium de auditu solo vel vna cū fama faciat plenam fidem, distingue aut quæris de testimonio de auditu solo aut de testimonio de auditu vna cum fama, seu alijs adminiculis. In primo casu refert: aut quæris de auditu vsus: hoc est de auditu proprio: aut de auditu relationis: hoc est de auditu

de auditu alterius seu de auditu alieno, quod est idem. Si primo modo, tunc aut agitur de talibus actibus, qui per se sunt auditus proprie percipiuntur & percipiuntur: ut sunt verba, clamores, & voces, & tunc valet & probat testimonium de auditu: dummodo sit alius sufficiens, vt pbarur. s. de confus. ca. 2. de elec. per inquisitionem. j. eo. c. cum causam qua. inter archiepiscopum de succed. ab intesta. c. si ver. & licet. 14. q. 2. super prudentia. 3. q. 9. c. testes. s. de his. & c. si debitum. 26. q. 6. c. de his. & c. qui recedunt: vt. C. eo. ti. in aut. rogati. Et tale testimonium licet auditu percipit fuerit dicitur perhiberi de visu: quia quicquid nomine t' visus oes sensus corporis intelliguntur, vt patet in c. alleg. f. j. de success. ab intesta. & ex eo quod habetur Io. j. ibi. palpate, & videte & c. Exodi. j. viderunt voces & c. Nec distinguo in hoc casu inter actum corporalem, & incorporealem, prout Host. hic & j. eod. licet ex quadam distinguere videatur. Sed si queris, vtrum tale testimonium de auditu probet plene absq; alio adminiculo, refert aut iste t' auditus no' concernit actum certae personae, vt quia cum ageretur de impedimento tempelstatis testes deponunt, q' hodie audierunt tonitrua, & tempelstas magna fieri Parisijs. vel cum ageretur de violatione interdicti deponunt, q' audierunt campanas pulsari, vel missas alta voce cantari in ecclesia Parisijs. & dic q' sic ita possum intelligere. s. alleg. de his. 3. q. 9. & c. alleg. cum causam que. j. eo. ti. ita intelligit illud generale illud dicitur scire, quod ab alijs audiuius. 2. q. 5. hoc videtur, aut t' ille auditus concernit actum certae personae seu certarum personarum, vt quia tractatur de matrimonio Titij, & Berthae: & testes deponunt se audiuisse verba contractus matrimonij: vel quia proponitur contra Titium presbyterum, quod ipse violauit interdictum, & testes deponunt, quod audierunt eum in ecclesia interdicta campanas pulsantibus missam celebrantem. & tunc no' sufficeret testimonium solum de auditu: nisi adesset adminiculo notitiae vobis. loquele personae, seu personarum sed cum notitia bene valet vt in iuribus. s. in prin. alle. & 2. q. 1. multi. & 15. q. 5. presbyter. Et in isto casu non posset cecus deponere, nisi h'et notam vocem illius, seu illorum, de cuius seu quorum actu vel contractu deponit. vt no. Spec. hoc ti. s. i. ver. sed nunquid cecus potest. & Ioan. 3. q. 9. testes. & Io. Andr. j. eo. cum causam qua. inter. ad quod facit quod no. glo. in aut. de here. & sal. s. si vero absint. glo. no. testimonium. colla. j. licet in casu precedenti posset absq; aliqua noticia personarum. t' Aut agitur de talibus actibus, qui per sensum auditus solius proprie percipi non possunt, vt carnalis copula, & familia. & tunc no' probat, nisi alia adminicula interueniant. vt leg. & no. s. eo. praeterea. Si queris de auditu relationis, tunc tale testimonium no' valet per se, nisi ad praesumptionem faciendam: vt dixi. s. eo. praeterea: sed fallit in casibus vt ibi. ¶ Si queris de secundo membro principali vtrum testimonium de auditu t' cum fama plene probet, tunc aut queris de auditu proprio & illud vna cum fama bene probat, vt in c. alle. praeterea. j. de eo qui cog. confan. vxo. suae. super eo. & ita intelligit quod not. Goff. & Io. Andr. hic qui putant, quod fama cum vno teste, vel alijs argumentis fidem facit. vt 4. q. 3. c. si testes. s. item saepe. 3. q. 6. si duo. j. de praesum. illud. Fallit in casibus criminalibus criminaliter intentatis. vbi vnus testis vna cum fama non probaret: vt no. Ber. Lau. Vin. & Host. s. eo. veniens. j. & Archi. 2. q. 8. sciant cuncti. & de hoc per eum. 3. q. 6. si duo. t' Aut queris de auditu auditus seu de auditu relationis: quod est idem: & tunc non probat. nisi adminicula suffragentur. Ita intelligit hic in rex. & in gl. sed fallit in casibus quos no. Spec. hoc tit. s. i. ver. si quid ergo. & seq. & adde quod dixi. s. eo. praeterea. Et de testimonio super visu, gustu, tactu, & odoratu vide plene in Spec. hoc ti. s. nunc tractandum. ver. vt autem. & ver. seq. & ibi inuenies quod not. Innoc. & Host. j. eodem: cum causam qua. inter.

- 1 Procurator caueat de rato.
- 2 Decanus petens aliena a no' cauet de rato, nec reconueniendus est.
- 3 Agens ex e. cum olim procuratorem dat.

Vm olim. ¶ Si queris, qn aliquis de ecclesia agit pro ecclesia reconuenitur nomine ecclesiae, vtrum teneatur cauere de rato & iudicatum solui. Et vtrum in causa reconuentionis ecclesia defendere teneatur, distinguere aut agit pro ecclesia tanquam procurator no' procuratorio ipsius t' ecclesiae, & aliorum de ecclesia, tunc dicit, quod tenetur cauere de rato, & de iudicato solvendo prout & in illis casibus, in quibus extraneus hoc facere teneatur arg. s. de procu. constitutis. & de off. deleg. coram. in prin. 3. q. 8. cuius in agendo, & etiam ecclesiam

defendere in causa reconuentionis. de quo tñ dic, & distingue vt plene dixi. s. de procu. c. non inuolte. Aut agit pro ecclesia & alijs negligentibus non tanquam procura. seu procuratorio nomine sed tanquam vnus de ecclesia: puta t' decanus, vel cantor, archidiaconus, vel canonicus, cuius interest forte repetendo alienata de bonis ecclesiae iuxta. c. no' liceat Pape. 12. q. 2. & c. si quis presbyterorum. j. de re. eccle. non alie. vel agendo pro libertate ecclesiae vt hic. & j. de praeb. ex parte. ff. de libe. causa. l. 1. & 2. & tunc dicit, quod no' tenetur defendere ecclesiam in causa reconuentionis, nec cauere de rato nec etiam satisfacere: quia hoc ei conceditur a iure absq; alio mandato: vt in iuribus alle. ar. ff. de re. mili. l. 2. imò, nisi hoc faceret, puniendus esset, vt. s. q. 5. quapropter. j. de re. eccle. no' alie. c. hoc cōsultissimo. s. & nihilominus. lib. 6. & hoc tenet, Spec. ti. de reconuen. s. i. ver. sed pone aliquis agit. & pro hoc facit quod not. ipse. Spec. titu. de procu. s. ratione quoque. ver. quid si canonicus & Archi. in calle. non liceat Pape. vbi dicitur, quod agens t' iuxta formam illorum c. non liceat Pape si quis presbyterorum potest constituere procuratorem antelitem contest. nam in hoc succedit loco capituli, seu collegij, & in his conco. Ioan. Andr. hic.

- 1 Exceptio excommu. statim probanda.
- 2 Testes quando obiecta excommu. recipiendi.
- 3 Testes quando non obstan. obiectis recipiendi.
- 4 Testi obiecta quando seruanda. Cap. ex parte. sensus.
- 5 Exceptionis probatio ob qua differenda.
- 6 Testium depositionem differre arbitrarium. & 8.
- 7 Reprobatorij an probatorij praexaminiandi.
- 8 Rationem extranei facti non reddat testis.
- 9 Facti causati non reddenda ratio.
- 10 Rationem reddat rogatus.
- 11 Ratio quando a questore querenda.
- 12 Testimonium omisa ratione valere.
- 13 Criminosi particeps testis de se respondeat.
- 14 C. cum causam qua sensus.
- 15 Testis in quibus de se respondeat.
- 16 Litigantes an testibus cognoscendi & quando.
- 17 Testis quando, an non, pro recepto habendus. & 20.
- 18 Actuum iudicialium qui consensu, an non, ratificandi. & 22.

Vm causam qua. ¶ Ad declarationem primae glo. Ber. Si queris, vbi contra testem proponitur aliqua exceptio, vtrum de exceptione queri, & discutiri, & ipsius probatio fieri debeat antequam testis deponat: vel vtrum debet prius recipi, & deponere: & ipsius depositio in tempus disputationis referuari, distinguere aut exceptio excōcacionis maioris est opposita contra testem seu testes: aut alia exceptio. ¶ Si exceptio excōcacionis non statim est probatio propter periculum participationis admittenda. ar. 1. i. q. 3. cum excōmunicato. j. de excep. exceptionem. de sen. excō. solet. lib. 6. & vt no. Spec. hoc tit. s. i. in 6col. ver. sed quid si dicitur. ver. porro. & Ioan. An. s. eo. ex parte. Ade. & videtur expressum. j. de sen. excom. decernimus. lib. 6. quo casu, testimonium cōtra quos opponitur receptio & examinatio interim differunt, nisi absoluantur ad causam quo casu valeret etiam depositio. vt. j. c. proxi. in fin. Vel t' periculum sit in mora: quo casu examinabuntur, & effectus obiectorum in tempus disputationis debent referuari per iura que sequuntur. Si alia exceptio obijciatur tunc posset t' sic subdistingui. aut mora est periculum allatura, & ex parte pducentis ipsum testem, vt quia ipse testis productus est infirmus, vel senex vel abfuturus vel bellum campestre intraturus vel ultra mare iturus, & ex parte illius contra quem producit: vt quia testes per quos exceptio seu obiecta contra testem productum ex parte aduersa pbare intendit, sunt infirmi senes vel abfuturi vel bellum campestre intraturi, vel ultra mare ituri, & tunc ex quo vtrobiq; periculum est in mora vtriusq; partis testes sunt examinandi & obiecta debent in tempus disputationis referuari arg. s. vt lit. no' contest. qm' frequentur. in prin. quia materia probationis angustari non debet. C. de her. l. qm' in fin. Aut ex altera parte tñ mora est periculum allatura: & tunc ex illa parte testes recipiuntur, & t' examinantur obiectis in tempus disputationum referuatis per iura alle. hoc satis in effectu not. Innoc. & Host. hic. & Spec. hoc tit. s. i. ver. si quid ergo si praemissa obijciens. Aut mora non est periculum allatura: & tunc aut iste ex cipiens, & obijciens contra testes habet testes suos, seu pbationes suas incōtinēti paratas, aut non.

Si sic,

Si sic, tunc debent recipi, & admitti statim & interim testium, contra quos sunt obiectiones, receptio, & examinatio differri. ita intelligit quod no. s. eo. ex parte Ade. & j. c. pximo. Vnde potest dici, hodie potest cōstare, de obiectis hodie agatur. arg. ff. ad exhib. l. 3. s. ibidem. vt in post. leg. l. is, a quo. in prin. & quia testis non debet admitti, cuius depositio no' prodesset. arg. C. de proba. l. ad probationē dominij. j. de excep. dilecti. s. de off. delega. cum contingat. Aut obijciens contra testem, seu testes partis aduersae no' habet, ad probandum obiecta, testes suos in continenti paratos, & tunc debent testes partis aduersae recipi, & examinari, non obstantibus obiectis, super quibus obiectis, vel simul cum eis recipiuntur pbationes, vel differretur in tps disputationis, arg. in aut. eo. ti. s. si vero dicitur. colla. 7. Ita duo membra vltima not. Inno. & Host. hic. & ad ista potest reduci quicquid dicitur in ista glo. Vel dici plenius, & melius, quod in isto articulo sunt opiniones quas recitat Io. Andr. s. eo. ex parte Ade. Prima Io. & Vinc. hic qui tenent per calle. ex parte. quod semper admittatur a principio probatio, nisi in casibus, vbi vnus exprimit illam seruandam. alleg. etiam. C. de proba. l. ad probationem. Secunda, quae est ex verbis Inn. in d. c. ex parte. t' videtur colligi, q' si id quod opponitur est publicū & pbationes offeruntur recipi debeant, alias si requirit t' p' tractum siue fieri debeat reprobatio per testes siue per instrumentum recipitur testis, & seruatur probatio post publicationē. & hoc per aut. si dicatur. C. eo. & in corpore aut. eo. titu. s. si vero dicatur. & s. seq. colla. 7. Tertia Host. qui videtur velle in d. c. quod statim sit recipienda, probatio & quod ita seruandum disputationem, post publicationem: verum intelligit de publicatione ipsius probationis reprobatorij. prius enim debet disputari, quam discutatur. j. eo. in causis. Quarta est Spec. in praalle. ver. qui videtur velle, quod probatio exceptionis sit differenda t' nisi mora periculum afferret, vt quia testes, per quos vult reprobare sunt infirmi, vel recessuri, vel bellu vel mare intraturi. tunc enim recipitur dictum illorum, si sunt parati. Quinta est Ioan. Andr. in praedicto. c. ex parte. cui videtur, q' exceptio legitima contra testes opposita semper a principio sit recipienda. s. eo. praesentium. alias ad quid t' pe productionis citaretur is, cōtra quem producitur quod tñ omnium vitari productionem. s. eo. c. 2. & putat, q' grauari iudex non recipiendo exceptionem: & q' locus esset appellacioni: & forte ita fuit in d. c. ex parte. Recipere aut statim, vel differre probationem exceptio nis credit, q' sit iudici arbitrarium. ad hoc inducit. c. istud. & s. tit. 1. licet. Exceptis specialibus casibus duobus quos ponit glo. hic. & tertio de excōcacione vt dictum est. s. Casum aut Speculatoris no' putat speciale, vt prius recipiatur, sed fatetur speciale, vt statim recipiatur. Vnde tunc non differretur t' iuramentum, vel depositio testium, sed eo tpe, quo forsitan ille super principali deponit, & de quorū periculo timetur, deponit super reprobatione, sicut & alias sup' principali deponere possent propter illam causam. s. vt lit. no' contest. c. qm'. In arbitratu aut isto consideret iudex, an illud, quod excipitur habeat parem aequitatem, cum casibus s. exceptis. Item an sit publicum & an offerentur pbationes. & an praesumtio sit contra excipientem q' hoc faciat causa differendi. & tunc an his qui producentur super principali imminet periculum mortis: vel causa absentiae, vel an venerit de longinquo. Item q' possit casibus expediri probatio, vel reprobatio. Item an reprobatio fiat ob causam exofam puta criminis an non, vt quia dicitur confan. guineus, vel familiaris, vel his simile. Item consideret, t' ex quo posset sequi maius malum, vel odium, & s. m' circumstantias facti, quae nec declarari possent, videat quod expedit prius recipere, & illud eligat. & si prius recipiat probatorios, q' reprobatorios non potest excipiens conueniri. nam parit in hoc laboribus & expensis suis. Forte em' testis nil deponet vel si deponet multi alij no' reprobabiles idem deponet, & sic no' expedit illud reprobasse imò magis expedit non reprobasse. Si vero t' prius recepit reprobatorios non potest excipiens conueniri quia petit quod iuris habet. & eadem rationes reuoluas erga producentem, qui non potest conueniri, si delata reprobatione statim recipitur testis, quem produxit. Item nec potest conueniri, si differatur receptio sui testis cōtra quem excipitur: parit enim laboribus, & expensis suis. & exceptione pbata non expediebat illum produxisse: imò expediebat no' produxisse. In dubio vero vbi facti circumstantiae non mouent, vt esse videtur, q' differatur reprobatio per illud quod. s. dictum est in ver. si prius tamen quia, adhuc posset reprobatio reprobati. & sic est suspicio de longiori tractu. j. eo. licet. 3. hoc fecere teneas q' rationem habet, & aequitatem. & cōtrarias opi-

niones concordat quas reducas ad casus diuersos Ioan. Andr. ¶ Ad declarationem glo. quae incipit, causam enim. Si queris vtrum testis teneatur reddere causam dicti sui super quo deponit, distingue, aut queris, vtrum t' teneatur reddere causam dicti alterius, aut facti alterius, super quo deponit. & dic, q' non. vbi gratia, testis pducitur ad probandum q' proposuit officialis Parisiensis tulit talem sniam cōtra talem, nunquid teneatur dicere causam, quae mouit talem iudicem ad ferendū sniam sniam: certe non quia nec ipse iudex causam ipsam in snia exprimere tenetur. j. de re iudi. c. sicut nobis. vbi hoc no. Host. & Ioan. Andr. ibi. & s. eo. tit. super rubrica. Aut queris vtrum teneatur t' reddere causam dicti sui. & tunc aut ipsa depositio seu ipsum dictum testis continet in se causam suam sufficientem: vt cum esset quæstio inter aliquos, an aliquis tenuerit aliquam rem de facto vel non. Testis dicit, ego vidi, quod de facto tenebat rem talem, de qua est quæstio inter partes: & tunc nec est necesse, nec vile reddere causam scientiae: quia iam vidit eam qn' dicit, quod vidit, quod tenebat eam: quia nulla alia causa potest esse sui dicti ratio, nisi quia vidit. & idem si super sensu auditus deponit quod audiuit: vel super sensu gustus, q' gustauit. & sic de alijs sensibus corporis humani. s. m' Inno. hic in glo. dic q' testis. & Host. post eum. idem Spec. hoc ti. s. nunc tractandum. ver. vt aut hoc plenius. Aut ipsum dictum, seu ipsa depositio testis non continet in se causam suam sufficientem, vt quia dicit, q' ille tenuit de facto rem illa de qua erat quæstio. nec dicit q' vidit eum tenere. & sic de alijs sensibus corporis humani posses ponere exempla infinita. & t' tunc refert aut iudex, seu examinatio interrogat eū de causa dicti sui, siue scientiae suae: & tunc tenetur reddere causam ipsam: alias sua depositio non valeret, vt hic & in aut. de testi. s. & licet. coll. 7. 4. q. 3. c. si testes. s. item solum. vbi hoc no. Ioan. idem Ber. & Host. & Ioan. Andr. hic. & in calle. sicut nobis. Aut iudex, seu examinatio non interrogat eū de causa dicti sui: & tunc aut pars, contra quam testes examinatur, dedit interrogatoria, s. m' qua vult ipsos testes examinari: & de causis scientiae seu dictorum suorum interrogari: aut non. Si sic, tunc tenetur t' examinatio eum interrogare de cā dicti sui: & ipse testis interrogatus ipsam causam reddere & dicere tenetur, quod dic vt not. Spec. hoc titu. s. iam de interrogatorijs in fi. ver. item caute. pro hoc. j. eo. praesentium. s. testes. lib. 6. vbi de hoc. Si non, tunc refert: aut examinatio mittit querere de capitulis principalibus causae: vt cum ageretur rei vindicatione, testis dicit scio, q' talis est dñs rei petite, sine causa expresse. & tunc tenetur etiam no' interrogatus causam dicti sui dicere: quia per tale depositionem fert testimonium de iure, non de facto quod non licet. & talis testis debet interrogari ex qua causa habuit. & sic respōdet q' ex causa emptio: iterū interrogabitur, a quo dño emit. s. m' Inn. & Host. hic in gl. scilicet an lucri causa. & Spe. vbi. s. Aut omittit: t' querere de alijs capitulis, seu causis non principalibus. & tunc testis no' tenetur reddere causam dicti sui: & nihilominus valebit eius depositio s. m' Ber. Inn. Host. & Io. An. hic. pro hoc s. de no. ope. nuntia. l. de pupillo. s. qui noui opus. de iuror. l. i. iurandū & ad pecunias. s. qui iurandū. C. de edic. di. Adri. tol. h. s. si aut. idem Accur. C. eo. ti. l. 3. Et no. q' idem est si testis non reddat aliquā causam dicti sui: & si reddat tñ malā, vel inhabilem, vt satis no. Inn. hic in gl. alle. q' testis. & expressius. Spec. hoc tit. s. i. ver. si. item q' interrogatus in 9. col. & totam. glo. Inno. hic ipse speculator ponit in. s. alleg. nunc tractandum. ver. vt autem. hoc plenius & in ver. attendat etiam iudex.

¶ Ad declarationem gl. quae incipit iporum testium. Si queris t' vtrum testis interrogatus de, & super suo crimine teneatur respondere. Host. hic distinguit sic, aut queritur specialiter de aliquo crimine, cuius particeps dicitur esse testis: & tunc licet de alijs non credatur ei in omnibus de se tñ respondere debet, & ei creditur, vt. s. de elec. per inquisitionem. de confes. ca. 1. & 2. & C. eo. ti. l. nullum. alias aut non cogitur respondere: quia nemo tenetur confiteri contra se de peni. dist. 1. no' tibi dico. nec obstat quod hic dicitur: quia quāuis iudex de his quærit: testis non cogitur respondere. Vel dic q' hoc quod t' hic dicitur. & 4. q. 3. s. si testes. ver. si item testimonium. & ff. eo. ti. l. 3. intelligitur de personis litigatum a quibus & cōtra quos inducuntur, quas testes debent cognoscere: vt in aut. eo. ti. s. i. colla. 7. Non ergo de criminibus testium, qui non cōtingunt causam, de qua agitur debet iudex testes interrogare, sed iudex ipse dicit hoc considerare apud se, qui forsitan testes nouit, vel etiā ab alijs explorare sed si explorat a teste, & ipse se pdiderit sibi imputet. s. m' Hosti. Vel t' potest dicere, q' quatuor sunt ad quae tenetur respondere. an sit decurio, vel plebeius egenus, liber, an fetus, infans,

infamis, an bonæ famæ. amicis, vel inimicus eius, pro quo vel contra quem testificator locuples an egens, prout dicit Ber. hic. & hoc tenet Abb. veruntamen prius dictum crederem verius de iure. & adde quod no. Inno. j. de accu. c. inquisitionis. gl. ex hoc loco. & quod ibi dicam. & de hoc vide in Spec. hoc. tit. §. iam de interrogatorijs. ver. sed nunquid quæretur.

18 Super eadem gl. in fi. si quis, vtrum testes necesse habeant cognoscere personas litigantium, a quibus, & cōtra quas inducuntur, refert, aut testes t producantur super facto producendis. & eius contra quem producuntur, vt super cōtractu inter eos inito, vel super iniuria alteri per alterū eorum illata, & tunc sic. Ita intellige glo. Ber. hic in ver. in præterea testes. argu. in aut. co. tit. §. i. coll. 7. Aut producuntur super facto alterius eorum tantum: & tunc debent illum cognoscere super cuius facto producuntur: nec habent necesse cognoscere alium. Aut producuntur super facto tertij seu alio negotio nō concernente factum ipsorum litigantium, seu alius eorum: & tunc non habet necesse cognoscere personas litigantium, vel alius ipsorum, & in ista distinctione concordat Accur. ff. eod. tit. l. 1. §. 3. glo. debet ergo. & Archid. 4. q. 3. c. si testes. §. item testium. & idem quod Ber. hic in ver. præterea testes. not. Accur. in aut. de instr. cau. & fide. §. si quis igitur. colla. 7.

19 Ad declarationem glo. que incipit, per excōmunicationem. si quis vtrum, & tñ quæstis impeditur deponere, seu testimonium perhibere an per hoc hñi debeat pro producto, distingue aut pars principalis contra quam producitur, vel alius, eo mandante, impedit ipsum testem testimonium perhibere: aut non. Si sic, tunc testis habetur pro producto, ac si deposuisset cōtra eum. arg. ff. si quis cau. l. 2. §. simili modo. Si non, tunc aut testis impeditur per aliquem amicum partis, contra quem producitur. Aut impeditur per aliquem inimicum suum, aut impeditur per aliquem extraneum, seu casum aliquem impediendum.

20 In primo casu refert: aut impeditur per amicum ipsius partis parte ipsa ratificata, vel tacite & dissimulate, & tunc idem, scilicet q̄r habetur pro producto ac si deposuisset cōtra eum. ar. j. de simo. sicut nobis. alias incipit sicut tuus. & ca. nobis fuit. Aut contradicente, & dissidente sine fraude: & tunc non habetur pro producto. arg. dictorum iurium a contrario sensu. & l. 4. q. 4. quia præfatus. & ff. ex quibus cau. in poss. ea. l. penul. In secundo casu. q̄r per inimicum partis, cōtra quem producitur impeditur, tunc nō habetur pro producto, vt in c. alle. sicut nobis. ver. alioquin. & c. nobis fuit. ver. quia igitur ibi. per fraudē & c. In tertio casu dic idem, scilicet q̄r non præiudicat sibi nec habetur pro producto: nisi in hoc cōsenserit expresse, vel tacite per iura allegata. Et in ista distinctione satis concordat Hosti. hic.

21 Ad declarationem glo. Inno. que incipit, not. quod etiam. Si quis, vtrum actus iudicialis, qui nō valent ratificari possint per consensum partium expressum vel tacitum, distingue aut quis de illis actibus iudicialibus, qui nō sunt de substantia iudiciorum, vt sunt attestaciones: & tales ratificantur per consensum partium non solum expressum, sed etiam tacitum. arg. 4. q. 3. c. si testes. §. si quis testibus. §. eo. c. tuus. j. eo. presentata. & de appel. c. constitutus. Aut quis de illis actibus iudicialibus, qui sunt de substantia iudiciorum: vt sunt lit. conte. & res iudicata & similes. & tales nō possunt ratificari vt no. per Inn. §. de off. deleg. prudentiam. in glo. sed quid si iudex. & in gl. ex hoc loco. Et est ratio t̄ primi mēbri, quia licet receptio testium, vel alius actus non substantialis iudicij nō valeat: tamen neutra pars potest contradicere, obstante sibi exceptione pacti, vt patet in iuribus alleg. & ff. de re iud. si conuenerit. cōmuni. di. l. & in diem. de no. ope. nun. l. 1. §. & post operis. & §. seq. & patet in eo quod leg. & no. §. eo. ti. c. 1. Et hac ratione videtur, q̄ si ille, cui est cōmissa receptio testium de consensu partium etiam tacito cōmittat receptionem alijs, q̄ valeat dummodo nō error in facto vel in iure licet aliter non possit alij cōmittere, cum sit ministerium industriale: vt not. §. de off. deleg. c. qm. §. is autem. & j. de re iud. cum Bertoldus. secundū Inno. & Hosti. ibi. idem Spec. hoc tit. §. nunc tractandum. ver. attendere debet. & c.

22 In primo casu refert: aut impeditur per amicum ipsius partis parte ipsa ratificata, vel tacite & dissimulate, & tunc idem, scilicet q̄r habetur pro producto ac si deposuisset cōtra eum. ar. j. de simo. sicut nobis. alias incipit sicut tuus. & ca. nobis fuit. Aut contradicente, & dissidente sine fraude: & tunc non habetur pro producto. arg. dictorum iurium a contrario sensu. & l. 4. q. 4. quia præfatus. & ff. ex quibus cau. in poss. ea. l. penul. In secundo casu. q̄r per inimicum partis, cōtra quem producitur impeditur, tunc nō habetur pro producto, vt in c. alle. sicut nobis. ver. alioquin. & c. nobis fuit. ver. quia igitur ibi. per fraudē & c. In tertio casu dic idem, scilicet q̄r non præiudicat sibi nec habetur pro producto: nisi in hoc cōsenserit expresse, vel tacite per iura allegata. Et in ista distinctione satis concordat Hosti. hic.

- 1 Sententia quando, prestata cautione, exequenda. & 2.
- 3 Oppositionem non prosequi & non opponere, paria.
- 4 Executionem appellatione cessare.
- 5 Executionem absentia impediri.
- 6 Conditio petentis quando, an non deterior.
- 7 Depositione prima nulli standum.
- 8 Testimonium secundum utile prevalere.
- 9 Absoluti caute nullus, nisi vere legatus.
- 10 Absolui nequit impatiens.

- 11 Absoluti inuitus, & excommunicatur.
- 12 Testis iurans habilis, deponens inhabilis aut contra, an admit-tendus.

Eniens. ¶ Ad euidenciam istius. c. & glo. que incipit snia lata & c. Si quis, vtrum op-positio tertij impediatur sniam inter alios latam execu-tioni debite demandari, distingue t̄ aut est præsum-ptio contra opponemem: & tunc dic, quod non: imō cautione præfata fiet executio. vt. §. de in integr. restit. c. substituta. Aut

1 t̄ non est præsumptio contra opponemem, & tunc, aut res de qua agitur possessa erat per reum victū per sniam, & tunc etiā mandabitur executioni præfata cautione ab illo, qui in snia obtinuit illi contra quem lata est quod seruetur in demnis contra alium petitorum, vt. ff. de rei vend. l. 1. §. 1. Inno. Hosti. & Io. Andr. hic in gl. no. snia. & idem si est possessa ab alio tertio. ¶ In Gul. de Monte Lau. extra de re iud. c. 1. in cle. ver. 1. Aut a nullo res illa erat possessa: & tunc aut opponens erat præfens

2 tpe sententia: aut erat absens. Si erat præfens, tunc aut t̄ nihil opposuit, & tunc non impeditur executio: vt. j. de re iud. c. fi. aut opposuit: & tunc aut nō fuit oppositio nem suam legitime profecutus, & tunc fiet nihilominus executio: quia paria reputantur se non opponere, & oppositionem suā non profecui. ar. ff. de ijs qui no. infra. l. furti accipere. j. de app. cum sit Romana & c. ex rōne. cum ibi no. Aut t̄ fuit profecutus per viam appella-tionis, vel alias ius suum: & tunc non fiet executio sed impedi-tur, oppositione durante. j. de re iud. c. cum super. Si aut t̄ erat absens, tunc cognitio femplice, q̄ sua interest impeditur exe-cutio, maxime vbi agitur de beneficio personali: vt no. per In-noc. in calleg. cū super. & hic. Et est ratio diuersitatis, quia vbi res vacans transfertur in alium t̄ deterioratur cōditio petentis. Leuius enim petitur vacās, quam possessa, sed vbi de vno possi-dente in alium possessorem transfertur non potest dici dete-riorari cōditio petitoris. Item, vbi res vacans est, non est qui recipiat cautionem predictam de indefinito seruando. ¶ Inno. Hosti. & Io. Andr. Fallit in casu vbi ille qui petit executionem sententia fieri, obtinuit tres sententias pro se, quod dic, vt leg. & no. extra de re iud. ca. 1. in cle. vbi Gul. de Monte Lau. ponit totam istam distinctionem & vide quod no. in calleg. cū super specialiter per Inno. super verbo constituti. & super verbo ap-pellationem. & j. de iure patro. cū dilectus. & quod ibi dicam.

¶ Ad declarationem glo. fed quare habet, in fin. Si quis, qñ testis secundo inductus, siue in eodē, siue in alio iudicio depo-nit cōtrarium eius, quod primo deposuit, vtrum valeat dictum eius. ¶ Inno. seu depositio eius secunda, distingue aut prima depon-sitio, seu attestatio fuit, & est utilis & valida: aut fuit, & est inutilis & inualida. In primo casu dictum eius. ¶ Inno. seu depon-sitio eius secunda nō valet: quia in hoc est sibi contrarius; & etiā per iur. j. de præsump. literas. vbi hoc no. Ber. & j. vt eccl. be-nef. c. vnico in glo. cum prim. confessione de appel. sollicitudi-nem. in fin. j. eo. cū in tua a contrario sensu. vbi de hoc no. Ber. hoc idem no. hic. & sic. prox. licet Spec. hoc. tit. §. 1. 1. 1. col. 1. ver. quid si idem testis dicat neutrum dictum valere. & hoc intel-lige verum, nisi excusaret dictū suum, quia aliter intelligebat tunc, & aliter nunc. ¶ Inno. pro quo. j. de accu. cum dilectus. de quo vide per Ber. j. de diuor. ex literis. in glo. sed nunquid. in fin. & per gl. j. de iure iur. c. si super verbo excuset. li. 6. & de ac-cu. c. 1. gl. 3. & glo. fi. eo. lib. Fallit hoc in casu hæresis & hoc fa-uore fidei: vt. j. de hære. c. accusatus. §. licet. lib. 6. vbi idem no. Guil. In t̄ secundo casu. f. qñ prima depositio fuit & est inutilis & inualida, tunc valet. ¶ Inno. eius dictum, seu secunda depositio eius. ¶ Inno. & Hosti. hic. pro quo. §. de iudici. si clerici. & j. de app. vt debitus. in prin. quia non præstat impedimentum & c. §. de elec. auditis. j. de regu. iuris. c. non præstat. lib. 6. idem tenet Spec. in ver. quid si idem testis iam allega. Posses tamen dicere prout dicebat quidam magister meus (quod quia per iur. est) eius secunda depositio non valet. j. eo. testimon. un. nisi ex-cusaret dictum suum, vt dictum est in primo casu. argu. 22. q. 5. parvuli. j. eo. cum tu. & de iure iur. quærelam.

¶ Super glo. fin. Si quis, vtrum absolutio præfata ad caute-lam sit vera absolutio, vel non, distingue aut quis de illa ab-solutione ad cautelam quæ præfatur parti principali petenti ab-soluit: aut de illa, que præfatur testi vt possit legimē testimo-nium perhibere. In primo casu refert, aut talis petens absoluit ad cautelam est vere excōcatus: & tunc est vera absolutio, aut non est vere excōcatus: & tunc non est vera absolutio, sed repu-ratiua, quod dic vt no. plene Card. & Io. Andr. j. de sen. c. exsom. c. solet. in prin. li. 6. In secundo casu dic, quod non est vera

vera absolutio, cum non peniteat, nec ex corde veniam petat, sed ad tps de positione durante: vt not. Host. hic. & Io. An. post eum. & Card. in d. c. solet. in 1. glo. sua in fin. vnde statim post depositionem in eandem sniam redigetur vt no. Hosti. & Ioan. Andr. hic. & Gul. de Monte Lau. extra de cōsan. & affi. c. vnico, super verbo recognoscens. in cle. Et non mireris, si absolutio 1 t̄ excōcacionis impendatur inuito in casu istius. c. & §. de offi. deleg. prudentiam. cum etiam excōcacio in inuito feratur: se-cus de alijs peccatis mortalibus: quæ cum a voluntarijs solum contrahantur, alias nō essent peccata. vt l. 5. q. 1. c. quod aut. §. 1. solis voluntarijs & veris penitentibus remittuntur peccata, & non alijs. j. de pe. & re. c. q̄ quidam. ¶ In Gul. de Monte Lau. in c. alleg. vnico. & adde quod not. Ioan. Andr. j. de reg. iur. c. factum legitime. in nouella. lib. 6. vbi quærit de teste, qui post iuramen-tum præstitum excōcatur ab homine, vel a iure, vel e conuer-sio, cum prius excōmunicatus esset postea absoluitur, & postea dictum suum deponit, an valeat depositio. Prima quæstio no. per Gul. in Spec. hoc. tit. §. 1. ver. quid si testis erat, & ponit ibi tres opiniones, & demum soluit tñ inepte. ¶ Inno. Andr. qui credit, quod si post iuramentum excōcetur q̄ repellatur dictum de-ponendum vel depositum. nam in testimonio ponderamus & principale ipsum dictum depositum: vt. j. de excep. ca. 1. ibi. in ferendo testimonium. probatur etiam ex eo quod iuramentū non est de substantia testimonij quod patet, quia potest remitti. j. eo. c. proxi. In casu conuersio cum. f. tempore iuramenti post-modum t̄ antequā deponat, absoluitur credit, quod ex quo tpe produktionis, & iuramenti nō fuit exceptum post depositio-nem, opponi nō poterit illa excōcacio, cum iuramentū (quod de iure naturali est) adstringat etiam excōcicatum ad veritatem dicendam, quod patet: quia multa iuramenta necessaria præstat excōmunicatus: vt. j. de sent. excō. cum desideres. & j. de her. in fidei fauorem. li. 6. & pro hoc. j. ti. j. præterea. vbi infamia superueniens iuramento repellit testem, vt ibi præcedens non vbi ergo tpe receptionis, ad quam de necessitate vocandus sum. §. eo. c. 2. Nil excipio cōtra testem, ergo persona ipsius approbo. & licet in casibus decre. præsentium. §. eo. post depositionē ad-mittatur. illud intellige, cum durat impedimentum tpe depo-sitionis. In casu vero conuersio, si tēpore produktionis erat ha-bilis nil est, quod mihi imputetur, si nō opposui ante testimo-nij inhabilitatem, cum nec ad illud vocari debueram. Io. Andr.

- 1 Iuramentum præstandum irremissibile.
- 2 Iuramentum præstitum iure civili irremissibile.
- 3 Iuramentum præstitum canonibus remitti.
- 4 Iuramentum extrajudiciale remitti.
- 5 Iuramentorum iudicialium genera, & qua, an non, remissibilia.
- 6 Iuramentum veritatis duplex.
- 7 Iuramentum necessarium non nisi a iudice, remitti.
- 8 Iuramentum aduocati irremissibile.
- 9 Iuramentum testis irremissibile.
- 10 Iuramenti calumnie & testis discrimen.

vera absolutio, cum non peniteat, nec ex corde veniam petat, sed ad tps de positione durante: vt not. Host. hic. & Io. An. post eum. & Card. in d. c. solet. in 1. glo. sua in fin. vnde statim post depositionem in eandem sniam redigetur vt no. Hosti. & Ioan. Andr. hic. & Gul. de Monte Lau. extra de cōsan. & affi. c. vnico, super verbo recognoscens. in cle. Et non mireris, si absolutio 1 t̄ excōcacionis impendatur inuito in casu istius. c. & §. de offi. deleg. prudentiam. cum etiam excōcacio in inuito feratur: se-cus de alijs peccatis mortalibus: quæ cum a voluntarijs solum contrahantur, alias nō essent peccata. vt l. 5. q. 1. c. quod aut. §. 1. solis voluntarijs & veris penitentibus remittuntur peccata, & non alijs. j. de pe. & re. c. q̄ quidam. ¶ In Gul. de Monte Lau. in c. alleg. vnico. & adde quod not. Ioan. Andr. j. de reg. iur. c. factum legitime. in nouella. lib. 6. vbi quærit de teste, qui post iuramen-tum præstitum excōcatur ab homine, vel a iure, vel e conuer-sio, cum prius excōmunicatus esset postea absoluitur, & postea dictum suum deponit, an valeat depositio. Prima quæstio no. per Gul. in Spec. hoc. tit. §. 1. ver. quid si testis erat, & ponit ibi tres opiniones, & demum soluit tñ inepte. ¶ Inno. Andr. qui credit, quod si post iuramentum excōcetur q̄ repellatur dictum de-ponendum vel depositum. nam in testimonio ponderamus & principale ipsum dictum depositum: vt. j. de excep. ca. 1. ibi. in ferendo testimonium. probatur etiam ex eo quod iuramentū non est de substantia testimonij quod patet, quia potest remitti. j. eo. c. proxi. In casu conuersio cum. f. tempore iuramenti post-modum t̄ antequā deponat, absoluitur credit, quod ex quo tpe produktionis, & iuramenti nō fuit exceptum post depositio-nem, opponi nō poterit illa excōcacio, cum iuramentū (quod de iure naturali est) adstringat etiam excōcicatum ad veritatem dicendam, quod patet: quia multa iuramenta necessaria præstat excōmunicatus: vt. j. de sent. excō. cum desideres. & j. de her. in fidei fauorem. li. 6. & pro hoc. j. ti. j. præterea. vbi infamia superueniens iuramento repellit testem, vt ibi præcedens non vbi ergo tpe receptionis, ad quam de necessitate vocandus sum. §. eo. c. 2. Nil excipio cōtra testem, ergo persona ipsius approbo. & licet in casibus decre. præsentium. §. eo. post depositionē ad-mittatur. illud intellige, cum durat impedimentum tpe depo-sitionis. In casu vero conuersio, si tēpore produktionis erat ha-bilis nil est, quod mihi imputetur, si nō opposui ante testimo-nij inhabilitatem, cum nec ad illud vocari debueram. Io. Andr.

4 tunc aut quæris t̄ de iuramento voluntario, & extrajudiciali. & dico quod tale iuramentum per partem, cui debet, & ad cuius utilitatem præfari debet, remitti potest. vt. ff. de iure iur. l. 3. §. si. & l. seq. & l. nam & postea. §. 1. Nec mirum quia tale iuramentū voluntarie, & per consensum partium defertur & ideo per con-sensum cōtrarium remitti potest, quia nihil est tam naturale & c. ff. de regu. iur. nihil est tam naturale. & j. de reg. iur. ois res. Si de iuramento iudiciali, subdistingue. aut quæris de iuramento partium principalium, aut de iuramento aduocati, aut de iura-mento testis. Si primo modo, tunc refert, quoddam. n. est iura-mentum de calumnia: & illud potest remitti tacite, sed nō ex-pressè. vt. C. de iura. cal. l. 2. §. sed quia veremur. vbi hoc tenent Iaco. Accur. & alij sequaces sui. quorū opinio est hodie appro-bata. j. de iura. calum. c. 1. §. 1. lib. 6. ¶ In Gul. & Io. An. licet Azo & Martinus. in §. alleg. sed quia veremur. & Hosti. hic cōtra dicen-tes, quod nec etiam tacite remitti potest: quorū opinio repro-batur in calleg. 1. §. 1. de iura. calum. lib. 6. ¶ Aliud est iuramē-tum malitiæ, & tunc aut quæris, vtrum illud iuramentū possit remitti tacite, & dic q̄ sic ad instar iuramenti de calumnia & per par-tem & per iudicem. Aut quæris vtrum possit remitti expresse, & tunc aut quæris vtrum possit remitti per partem. & credo quod non: quia nō est in potestate partis præfatio huiusmodi iura-menti. arg. j. de iura. cal. c. in appellationis. §. fi. lib. 6. vbi dicitur, quod iudex potest exigere a partibus iurum malitios quoties viderit expedire: ergo non est in potestate partis remissio hu-iusmodi iuramenti. j. de præsump. nōne. Aut vtrum possit re-mitti per iudicem: & dic quod sic vt in d. §. si. Aliud est iura-mentum de veritate dicenda, seu decisorium causæ, seu litis: & illud est duplex, quia quoddam est iudiciale non necessarium, vt il-lud quod defertur a parte parti: & credo quod illud potest re-mitti a parte aduersa nedum tacite non deferendo, sed etiā ex-pressè delatum remittendo: vt. ff. de iure iur. l. 3. in fi. & l. remitti-tur. & l. nam & postea. §. 1. & C. de re. cre. & iure iur. l. actori. & l. si quis iurandum. in princ. sed nō a iudice, quia iudex regu-lariter non potest remittere ius partis, nec aliquid in sui præiudicium facere saltem in his, quæ suo officio non sunt cōmissa. ar. C. de iud. l. properandum. §. si autem alterutra. §. de offi. dele. 7 consultuit. §. si aut expiret. Aliud t̄ est iudiciale necessarium, vt est illud quod in defectum probationis defertur a iudice alicui partium. & tunc aut quæris vtrum tale iuramentū possit re-mitti a iudice: aut a parte. Si a iudice refert: aut quæris vtrum possit remitti a iudice, vt non præfatur. & credo quod sic siue tacite non deferendo, siue expresse remittendo delatum, non-eldum tñ præfatur. arg. C. de re. cre. & iure iur. l. in boæ fidei. & j. de iure iur. c. fi. in fin. Aut vt delatum non tñ præfatur pro præfatio habeatur, & credo quod non: quia hoc esset gratia fa-cere in præiudicium partis, quod non potest, vt statim dixi. Si a parte credo quod non potest remitti: nec vt non deferatur a iudice: nec vt delatum pro præfatio habeatur: quia de isto iura-mento ordinare pertinet ad iudicem, nō ad partem, vt in l. alle. admonendi. & q. de iure iur. c. fi. in fin. Si quis t̄ de iuramento aduocati. de quo habes. C. de iud. l. rem non nouam. §. patroni causarum. tunc dicit Hosti. §. de iura. cal. c. ceterum. quod tale iuramē. nec tacite, nec expresse remitti potest. ar. alle. sed quia ve-remur. idem innuunt Hosti. & Card. j. de foro cōpe. c. Roma-na. §. 1. lib. 6. dicentes, quod cōfuetudo etiā in contrarium non valet, sicut nec illa, quia hoies inuitarētur ad delinquendū. §. de consue. c. ex parte. idem etiam innuit Spec. ti. de aduocato. §. 1. item excipitur quod non iurauit. Ego credo, quod licet cōfue-tudo generalis, quod istud iuramē. non præfatur in certo tēri-torio, seu foro nō valeret per rōnem prædictam: si tñ, cessante consuetudine, omitteretur saltem tacite, non tñ processus vi-tiaretur, sicut est in iuramento calumnie per ca. l. sepe alleg. j. de iuramento cal. lib. 6. In quo iuramēto maior ratio videtur, cum magis quis in causa propria ad proprium cōmodum præ-sumatur calumniari, q̄ patronus in causa aliena. arg. ff. de Carbo. ed. l. 1. in fin. de his qui sibi mor. consci. l. 1. & plenius istam ra-tionem statim tangam. Si quis t̄ de iuramento t̄ testis vtrum remitti possit, refert aut a iudice & tunc nō nec tacite, nec ex-pressè remitti potest vt hic in primo respon. & j. eo. c. nuper. Aut a parte aduersa cōtra quam producitur: & tunc aut tacite, & credo quod non, vt hic & j. eo. c. nuper. aut expresse, & dico quod sic, vt hic in fin. Fallit. ¶ In Gul. in Spec. ti. de testi. §. sequitur de testium, ad fi. ver. & no. in casu vbi agitur de matrimo-nio distinguendo: quo casu iuramentum testibus remitti nō po-terit. arg. j. de eo qui cog. confan. vxo. sup. super eo. Si de coniun-gendo secus. j. de clan. despon. c. 2. & in hoc concor. Goff. Phil. Ber. Inho.

- 1 Iuramentum præstandum irremissibile.
- 2 Iuramentum præstitum iure civili irremissibile.
- 3 Iuramentum præstitum canonibus remitti.
- 4 Iuramentum extrajudiciale remitti.
- 5 Iuramentorum iudicialium genera, & qua, an non, remissibilia.
- 6 Iuramentum veritatis duplex.
- 7 Iuramentum necessarium non nisi a iudice, remitti.
- 8 Iuramentum aduocati irremissibile.
- 9 Iuramentum testis irremissibile.
- 10 Iuramenti calumnie & testis discrimen.

Vis quæstionibus. ¶ Si quis, vtrum possit, distingue, aut quæris de remissione faciendā a iure: aut ab homine. Si a iure refert: aut quæris de remissione iuramenti iam præfati. In primo casu potest fieri remissio, nedum a iure canonico. vt. j. de cohabi. cle. & mulie. c. clericos. & de sepul. canimarū periculis. lib. 6. fed etiam a iure civili quolibet in foro suo. vt. ff. de condi. insti. l. que sub condi-tione iurifurandi. per totum. & C. qñ mulier tu. o. ff. fungi po. l. 2. & in aut. ibi signata quæ incipit sacramentum. de indi. vidu. tol. l. 2. in aut. vt ma. credi. & debi. §. fin. coll. 7. In secundo casu, aut quæris de iure civili t̄ vtrum possit remittere iam præfatum iuramētum, & dicunt quidam quod sic per l. imperatores. ff. ad municip. sed Hosti. j. de deci. c. tua. super verbo eximere. tenet contrarium dicēs quod oēs leges, quæ Imperatori vel alij laico quo ad remissionem iuramenti vtr̄ potestatem cōcedere corri-guntur etiā de mente iuris civilis. ar. in aut. vt de. apud propri. ept. §. si vero ecclesiasticum. coll. 6. & credo, quod bene dicat & vide ibi per eum. Aut quæris t̄ de iure canonico. & dic quod il-lud potest remittere iuramentum iam præfatum, sicut potest facere ipse Papa. j. de iure iur. cap. 2. & 3. quod intellige ex causa rationabili: alias nō esset lex. 4. diff. erit aut lex. Si quis t̄ de remissione faciendā ab homine: tunc subdistingue, vt prius. aut quæris de remissione iuramenti nondum præfati, sed præfati: aut de remissione iuramenti iam præfati. Si de remissione

4 tunc aut quæris t̄ de iuramento voluntario, & extrajudiciali. & dico quod tale iuramentum per partem, cui debet, & ad cuius utilitatem præfari debet, remitti potest. vt. ff. de iure iur. l. 3. §. si. & l. seq. & l. nam & postea. §. 1. Nec mirum quia tale iuramentū voluntarie, & per consensum partium defertur & ideo per con-sensum cōtrarium remitti potest, quia nihil est tam naturale & c. ff. de regu. iur. nihil est tam naturale. & j. de reg. iur. ois res. Si de iuramento iudiciali, subdistingue. aut quæris de iuramento partium principalium, aut de iura-mento aduocati, aut de iura-mento testis. Si primo modo, tunc refert, quoddam. n. est iura-mentum de calumnia: & illud potest remitti tacite, sed nō ex-pressè. vt. C. de iura. cal. l. 2. §. sed quia veremur. vbi hoc tenent Iaco. Accur. & alij sequaces sui. quorū opinio est hodie appro-bata. j. de iura. calum. c. 1. §. 1. lib. 6. ¶ In Gul. & Io. An. licet Azo & Martinus. in §. alleg. sed quia veremur. & Hosti. hic cōtra dicen-tes, quod nec etiam tacite remitti potest: quorū opinio repro-batur in calleg. 1. §. 1. de iura. calum. lib. 6. ¶ Aliud est iuramē-tum malitiæ, & tunc aut quæris, vtrum illud iuramentū possit remitti tacite, & dic q̄ sic ad instar iuramenti de calumnia & per par-tem & per iudicem. Aut quæris vtrum possit remitti expresse, & tunc aut quæris vtrum possit remitti per partem. & credo quod non: quia nō est in potestate partis præfatio huiusmodi iura-menti. arg. j. de iura. cal. c. in appellationis. §. fi. lib. 6. vbi dicitur, quod iudex potest exigere a partibus iurum malitios quoties viderit expedire: ergo non est in potestate partis remissio hu-iusmodi iuramenti. j. de præsump. nōne. Aut vtrum possit re-mitti per iudicem: & dic quod sic vt in d. §. si. Aliud est iura-mentum de veritate dicenda, seu decisorium causæ, seu litis: & illud est duplex, quia quoddam est iudiciale non necessarium, vt il-lud quod defertur a parte parti: & credo quod illud potest re-mitti a parte aduersa nedum tacite non deferendo, sed etiā ex-pressè delatum remittendo: vt. ff. de iure iur. l. 3. in fi. & l. remitti-tur. & l. nam & postea. §. 1. & C. de re. cre. & iure iur. l. actori. & l. si quis iurandum. in princ. sed nō a iudice, quia iudex regu-lariter non potest remittere ius partis, nec aliquid in sui præiudicium facere saltem in his, quæ suo officio non sunt cōmissa. ar. C. de iud. l. properandum. §. si autem alterutra. §. de offi. dele. 7 consultuit. §. si aut expiret. Aliud t̄ est iudiciale necessarium, vt est illud quod in defectum probationis defertur a iudice alicui partium. & tunc aut quæris vtrum tale iuramentū possit re-mitti a iudice: aut a parte. Si a iudice refert: aut quæris vtrum possit remitti a iudice, vt non præfatur. & credo quod sic siue tacite non deferendo, siue expresse remittendo delatum, non-eldum tñ præfatur. arg. C. de re. cre. & iure iur. l. in boæ fidei. & j. de iure iur. c. fi. in fin. Aut vt delatum non tñ præfatur pro præfatio habeatur, & credo quod non: quia hoc esset gratia fa-cere in præiudicium partis, quod non potest, vt statim dixi. Si a parte credo quod non potest remitti: nec vt non deferatur a iudice: nec vt delatum pro præfatio habeatur: quia de isto iura-mento ordinare pertinet ad iudicem, nō ad partem, vt in l. alle. admonendi. & q. de iure iur. c. fi. in fin. Si quis t̄ de iuramento aduocati. de quo habes. C. de iud. l. rem non nouam. §. patroni causarum. tunc dicit Hosti. §. de iura. cal. c. ceterum. quod tale iuramē. nec tacite, nec expresse remitti potest. ar. alle. sed quia ve-remur. idem innuunt Hosti. & Card. j. de foro cōpe. c. Roma-na. §. 1. lib. 6. dicentes, quod cōfuetudo etiā in contrarium non valet, sicut nec illa, quia hoies inuitarētur ad delinquendū. §. de consue. c. ex parte. idem etiam innuit Spec. ti. de aduocato. §. 1. item excipitur quod non iurauit. Ego credo, quod licet cōfue-tudo generalis, quod istud iuramē. non præfatur in certo tēri-torio, seu foro nō valeret per rōnem prædictam: si tñ, cessante consuetudine, omitteretur saltem tacite, non tñ processus vi-tiaretur, sicut est in iuramento calumnie per ca. l. sepe alleg. j. de iuramento cal. lib. 6. In quo iuramēto maior ratio videtur, cum magis quis in causa propria ad proprium cōmodum præ-sumatur calumniari, q̄ patronus in causa aliena. arg. ff. de Carbo. ed. l. 1. in fin. de his qui sibi mor. consci. l. 1. & plenius istam ra-tionem statim tangam. Si quis t̄ de iuramento t̄ testis vtrum remitti possit, refert aut a iudice & tunc nō nec tacite, nec ex-pressè remitti potest vt hic in primo respon. & j. eo. c. nuper. Aut a parte aduersa cōtra quam producitur: & tunc aut tacite, & credo quod non, vt hic & j. eo. c. nuper. aut expresse, & dico quod sic, vt hic in fin. Fallit. ¶ In Gul. in Spec. ti. de testi. §. sequitur de testium, ad fi. ver. & no. in casu vbi agitur de matrimo-nio distinguendo: quo casu iuramentum testibus remitti nō po-terit. arg. j. de eo qui cog. confan. vxo. sup. super eo. Si de coniun-gendo secus. j. de clan. despon. c. 2. & in hoc concor. Goff. Phil. Ber. Inho.

- 1 Iuramentum præstandum irremissibile.
- 2 Iuramentum præstitum iure civili irremissibile.
- 3 Iuramentum præstitum canonibus remitti.
- 4 Iuramentum extrajudiciale remitti.
- 5 Iuramentorum iudicialium genera, & qua, an non, remissibilia.
- 6 Iuramentum veritatis duplex.
- 7 Iuramentum necessarium non nisi a iudice, remitti.
- 8 Iuramentum aduocati irremissibile.
- 9 Iuramentum testis irremissibile.
- 10 Iuramenti calumnie & testis discrimen.

Ber. Inno. Host. & Ioan. Andr. j. de fri. & malef. fraternitatis. in prin. dicentes, qd iuramentum obstetricibus quæ habent deponere, vtrum mulier sit idonea ad viriles amplexus, vel ne in causa diuortij remittendum nõ est vt no. Ber. ibi in glo. 2. Modò restat respondere ad vnum, scilicet, quæ est ratio quare iuramentum calumniæ expressè remitti nõ possit: & tamen iuramentum testis potest expressè remitti, ratio potest esse: quia maius periculum est in iuramento calumniæ, tum quia plura capitula continet: vt. C. de iuramento calumniæ. in aut. principales. Tum quia non est verisimile: quod testes remisso iuramento velint pro alio calumniari sicut pro se. arg. C. eo. l. omnibus: ff. de Carbo. edi. l. i. in fin. deo. & c. quia vbi maius periculum & c. ff. de Carbo. edi. l. i. §. sed si quis ideo. Item vbi est turpe factum: quia pro hoc inducuntur partes ad calumniandum ideo & c. ff. de factis. l. si vnus. §. illud. & §. pacta quæ tuipem causam, secus in casu huius capituli. Si queris de remissione iuramenti præstiti, tunc dic vt dicam. j. de spon. c. præterea. j. Et vide quod no. Bar. Brix. in quest. dominicali, quæ incipit, aliquis fuit ductus in testimonium, vbi querit, vtrum testimonium non iurati valeat, Soluendo dicit Hug. respondisse, qd valet eius testimonium, si incontinenti iurat. Quidam tñ dicunt contrarium vt Tancredus. Tuncius tñ videtur vt iuret & postea dicat quæ vidit.

- 1 Index in eadem causa non testificet.
- 2 C. dilecto explicari.
- 3 Index functus officio testis esse potest.
- 4 Index litis, non iustitiae testis.

Dilecto. ¶ Ad evidentiam istius capituli, si queris, vtrum iudex, vel arbitri possit esse testis in causa in qua fuit, vel est iudex, vel arbitri, distinguere duobus modis: put. distinguunt Iac. de Are. & Cyn. C. de arbit. ne in arbitris. Aut queris, vtrum possit esse testis coram se aut coram alio. Si coram se, non potest: quia in eadē lite, seu causa non debet quis esse aduocatus, & iudex, vt. C. de postul. l. quisquis. & est hic casus, vnde nedum ante litem contestatam, sed etiam post, vbi iste præpositus de nouo scit, qd decanus iure veritatem sciebat, decanus tñ cognoscendo & iudicando remoueri debet. arg. §. de off. deleg. c. infumante. & iste videtur vterque huius capituli intellectus. ¶ In Host. hic licet Innoc. dicat qd post litem contestatam iudex non de facili remoueretur. ff. de procur. ante lit. etiam si de nouo sciat. vt. 2. q. 6. statuumdum. ¶ Si coram alio, tunc refert, aut in negotio seu causa principali: vel in causa appellationis interposita ab alia sententia ipsius, vbi gratia: quia finiunt officium suū antelitem finitam. tñ tunc potest testificari. ff. eo. ti. l. ob carmen. §. illud, quod verum, ¶ In Ber. & Ho. hic, etiam si subdelegatus ab eo in rotum de causa cognoscat: quia poterit esse testis coram eo. pro hoc. j. de off. deleg. c. iudex. & c. quauis. lib. 6. licet Io. Goff. & Inno. hic contra. Aut in negotio seu causa appellationis interposita a sententia ipsius, & tunc distinguere, aut est questio de processu, & tunc potest testificari: vt. §. de elec. cum dilecti. j. de accusa. cum dilecti. Aut est questio de iustitia: & tunc non potest. 2. q. 6. statuumdum. & adde quod scripsi. §. de probatio. quoniam contra falsam.

- 1 Testes rei lite non contesti, receptibiles.
- 2 Testes rei lite non contesta, actis non item, recipi. 3. & cur. 4.

Significauit. ¶ Si queris vtrum & quæ testes possint recipi, & examinari lite non contestata, distingue, quia quædam sunt tñ quæ emergunt expedienda ante litem contestatam, vt sunt exceptiones de clinatorie, quæ respiciunt primas partes iudicialis: & in istis indistinctè recipiuntur testes ante litem contestatam. vt. C. de excep. l. pen. & fin. Quædam sunt, quæ hñt expediri post litem contestatam, vt est negotium principalis intentionis ex parte actoris vel exceptiones dilatorie, vel peremptorie ex parte rei in quibus refert, aut queris tñ vtrū testes possint recipi ex parte actoris: & dic qd non regulariter: vt. §. vt lit. nõ conte. c. qm frequenter. in prin. sed fallit in casibus ibi no. & in §. sunt & alij, vbi de hoc plenius dixi. Aut tñ queris vtrum testes pñt recipi ex parte rei. & tunc aut ex parte rei vel possessoris qui habet actionem puta, vti possidetis, vel cõfessoriam vel aliam competentem: & tunc idem quia deficit prouisio huius c. ratio, siue causa, per cõsequens & effectus ar. j. de appel. cum cessante. in prin. de voto magna ad fi. & habet locū prouisio. calle. qm. ¶ In Inno. Host. & Io. Andr. Aut rei, vel possessoris, qui nõ habet actionem & dic quod sic iuxta formam istius c. & est ratio tñ quare secus in actore & secus in reo: quia non est in potestate

rei quando cõueniatur, ideoq; auditur volens producere testes ad æternam rei memoriam siue testes possint facile nõ esse, siue non. In potestate vero actoris est, qñ agat ideo non auditur volens testes producere, nisi qñ facile possunt nõ esse: & in casibus not. in ca. qm frequenter. & fm formam istius capituli. Hinc est, qd ea, quæ sunt temporalia ad agendum, sunt perpetua ad excipiendum: vt. ff. de excep. doli. l. pure. §. vlt. & in hoc quod dicit Ber. hic in glo. secunda. & Host. post eum quod testes recepti & examinari secundum formam huius c. publicantur, no. Spec. contrarium eo. tit. §. nunc tractetur. ver. in hoc autem ibi dic ergo quod siue & c. Cuius opinio, quam credo veriorē, seruatur de facto in Parlamento Franciæ.

- 1 Interloqui sine scriptis posse.
- 2 C. si. de re. iudi. lib. 6. sensus.
- 3 Definitiuam sine scriptis non valere. & 5. fallit. 6.
- 4 C. Albericus. enucleare.

Albericus. ¶ Si queratur vtrum sententia lata sine scriptis valeat, distingue, aut queris de sententia definitiuam. Si de sententia interlocutoria dic quod talis bene potest ferri sine scriptis, & lata tenet vt. ff. de appel. l. 2. in fi. & hoc tenet ibi Accur. & idem G. & Io. Andr. j. de re iudi. c. fin. lib. 6. in prin. & ad hoc bene facit illud c. in prin. qñ dicit. tñ si sententia definitiuam & c. quasi dicat fecus in interlocutoria, quæ quod de vno dicitur de alio denegatur. ff. de iudicij. l. cum prætor. in prin. j. de præsump. c. nonne. cum alijs ibi alle. Si queris de definitiuam tñ tunc dic, qd illa regulariter debet proferi & recitari in scriptis: vt probatur. C. de sent. ex breuic. reci. l. 2. & 3. & in c. alle. & si sententia. j. de sen. & re iudi. lib. 6. Sed vt plenius videas opiniones circa huc articulum, distingue, inter causas matrimoniales, & alias vt in primo casu valeat sententia etiam recitata sine scriptis, & hoc tenent Vinc. Goff. & Ioan. Ber. Idem Inno. hic & per istud c. fm Host. in summa de duor. §. & qualiter sub. §. quid si sententia contradicens qd istud c. hoc tñ non probat quia textus dicit hic redacta non recitata. potuit. n. recitari in scriptis nõ publicis, sed priuatis: & hoc satis inuit hic in fi. qñ dicit in scriptura publicam. Per quod patet de qua scriptura loquitur hic fm eum, & sic intelligit qd hic bene fuerit sententia lata & recitata in scriptis, sed nõ publicis. Idem Spec. ti. de sen. prola. §. iuxta. ver. ite fallit in causa matrimoniali. Idem tenet Io. An. in c. et si sententia super verbo illustrium. per c. sæpe contingit. in fi. extra de verb. sign. in cle. vbi est casus iuncto. c. dispensationem. extra de iudi. in cle. & hoc tenes: licet ipse Host. hic vltra transeat, dicens distinguendum, an iudex pcedat ex officio, seu per modum inquisitionis, an in figura iudicij, vt in primo casu teneat sententia. in secundo non. vel an procedat in figura iudicij vtraq; parte præfente, an altera cõtumaciter absente: vt in primo casu valeat. in secundo non. & hinc dicit standum per c. j. & c. qm frequenter. §. vt lit. nõ conte. In secundo vero casu hoc est in alijs causis quæ matrimonialibus tñ non valent regulariter sententia definitiuam, nisi fuerit lata & recitata in scriptis per iura in prin. allega. Fallit tñ in certis casibus in quibus valet sententia sine scriptis primo in sententijs latis per illustres personas: vt. C. de sent. ex breuiculo reci. l. 2. in aut. de illustribus & qui super eo sunt. §. sanctus. coll. 5. & in c. sæpe alle. et si sententia. vbi Io. An. ponit istos casus. Item fallit qñ causæ sunt breues & maximè vilium personarum, vt probatur. C. de sen. ex breuic. reci. in aut. nisi breues. & breuis potest dici duorū aureorū. ar. ff. de dolo. l. nõ debet. & l. seq. Vel hoc casu inspicitur qualitas personarū, & relinquatur iudicij arbitrio. ar. ff. de iur. deli. lib. 1. in fi. & §. de off. deleg. c. de causis. in fin. Vel inspicitur cõsuetudo loci vel fori. i. di. cõsuetudinis. Item fallit, cum eps de causa ciuili iudicat inter clericos suos, vt in aut. alleg. nisi breues. & pro hoc. i. q. i. si quis cum clerico. Item cum præses, depositus officio cõueniatur, vt reddat administrationem. in aut. vt iudices sine quoquo iustitragio. §. necessitatem. coll. 2. Item cñ Papa pro se pronuntiat, valet enim, licet eam non tulerit in scriptis: ipse. n. solutus est legibus: vt. ff. de legibus. l. princeps. ipse enim oem supplet solentatem: vt. C. de testa. l. omnium. §. de elec. illa quotidiana.

- 1 Iuramento temerario testem reijci.
- 2 C. conditutus sensus.

Constitutis. ¶ Ber. hic. §. eo. intimauit. no. tum non repellit aliquem a testimonio. vt hic. Idem tenet Spec. hoc titu. §. i. ver. item excipitur, quod est fatuus in fin. Sed Inno. & Host. hic dicunt hoc, quod hic dicitur esse

tir esse in odium archiepiscopi, qui tñ hoc creditur procurasse, vel ad minus in fauorem eius procuratum, vt puniatur in eo, in quo deliquit. §. de transla. episcopi. quanto. alias temerariū iuramentum repellit a testimonio. vt. i. q. 3. quisquis. secundum Inno. & Host. hic. & de hoc dicam. j. eodem testimonio.

- 1 Confangunitas qui probanda.
- 2 C. licet ex sensus.
- 3 Confangunitas coniugum a diuersis probari potest.

Licet ex quadam. In glo. sed nunquid tenetur in fin. dicit Ber. qd ad probandū confangunitatem non sufficit, qd quidam testes pben de vno latere, & alij probent de alio latere tantum: imò ab vtroq; latere testes debent computare cõfanguinitatem, per istud c. qñ dicit ab vtroq; latere. ar. 3. §. q. 6. de parentela. & §. eo. quoties. & c. cum tua. j. de confan. & affi. Idem tenent Lau. & Bar. Brix. in d. c. de parentela. & Host. hic & Asten. li. 8. tit. de adulterio propter fornicationem. art. 3. ver. deinde dicendum. Sed Ioan. gl. Hug. & Io. de Fa. ibi. & Goff. hic contra. Sed dic, qd prima opinio potest habere locum, qñ testes deponent de auditu iuxta tñ formam huius c. & hoc inuit hic Host. dices, quod quia hic admittitur testimonium de auditu, ideo non sufficit nisi confangunitas ex vtroq; latere probetur ppter pericula, & c. §. eo. i. responsio. Secundo vero opinio potest habere locum, quado tñ testes deponunt de scientia: quo casu sufficit, quod duo testes fide digni probent cõfanguinitatem ex vno latere puta viri: & duo alij ex alio latere puta mulieris, vt no. Inno. & Host. §. eod. titu. cap. series. & Ioan. Andr. hic dicens, quod rationes vtrorumque hanc distinctionem probant.

- 1 Acta diuersa in alio iudicio non probare.
- 2 Acta vnus iudicij ex alia causa in alio iudicio non probare.
- 3 Acta litis etiam ex eadem causa in alio iudicio non probant.
- 4 Acta decisiva quando, an non in alio iudicio probent. & 5.
- 6 Actorum quæ perpetuo valeant.
- 7 Testes vni quando repetibiles & a quo.
- 8 Acta contra quem, an non, plene probent.
- 9 Acta quando presumatur.

Præfentata. ¶ Si queris, vtrum acta vnus iudicij faciant fidē in alio iudicio: seu ex actis in vno iudicio habitis probetur in alio siue corā eodem iudice siue corā alio, distingue, aut in isto alio iudicio agitur de alia re, quæ agebatur in primo. aut agitur ex eadem re, de qua agebatur in primo. tñ Si primo modo tunc non, vt. §. de off. ordi. c. dilectus. ver. i. vnde præfatus. vbi not. Host. quod testes super vna re produci non valent super alia re etiam inter easdem personas. Idem not. §. eo. constitutus. ver. sed procurator & in hoc satis concordat. Inno. ibi. Si secundo tñ modo refert: aut agitur ex alia causa in secundo iudicio, quam in primo: & tunc acta prioris iudicij nõ probant in secundo iudicio. vt. ff. de excep. rei iudi. l. cum queritur. & l. seq. fm Inno. & Host. in d. c. constitutus. ¶ Aut agitur ex eadem causa in secundo iudicio, ex qua agebatur in primo. & tunc refert, quia aut queris nunquid probent contra eandē personam: aut nunquid probent cõtra diuersas. Si contra eandem tunc subdistingue aut queris de actis tñ factis ad litem ordinationem, vel processum, vt sunt citatio, libelli oblatio, litis contestatio, dilationum assignatio & similia: & dic, quod talia non valent, nec hñt locum in alio iudicio: in quo alio iudicio de nouo, citatio, libelli oblatio, litis cõtestatio, dilationū assignatio, & similia. debent dari & fieri, & concedi. Ita intellige. ff. iudi. sol. l. cum mortua lite. C. de iudi. l. proferendum. §. 1. & §. pen. & §. de elec. c. dudum. 2. §. partibus iuncto. §. seq. tandem. & hoc not. Inno. & Host. §. eo. causam que. & Host. in sum. ti. de iudi. §. que sunt necessaria. ver. licet instantia iudicij. & Spec. ti. de instr. edi. §. satis vtiliter. vbi de hoc. ¶ Aut tñ queris de actis, quæ facta sunt ad litem decisionem: vt sunt confessiones, attestationes, & similia. & tunc refert: quia aut quod probatum est in præterito iudicio necessario, vel presumptiuè non sequitur verū esse in præfenti. aut quod probatū est in præterito iudicio necessario, vel presumptiuè sequitur verū esse in præfenti: vt cum minor in priori iudicio probauerit minore ætatem: vel cum vocatus ad tutelam vel ad curam ad sui exculationem pposuit, & probauit de sufficienti numero trium tutelarum, & tunc verū est, quod acta vnus casus non profunt in alia, etiam inter easdem personas, vt. ff. de excu. nu. l. 1. §. qui exculationē. & est expressum etiam. ff. de excu. tu. l. spardonē. §. qui absolutus. & ibi not.

¶ Si vero tñ probatum in præterito iudicio sequitur necessario vel presumptiuè verum esse in præfenti: vt quia in primo iudicio probatum fuit de dominio, vel de libertate vel de numero. lx. annorum, vel similibus, ex tunc iudex perperam, & iuris ordine nõ seruato, cognouit & perperam iudicauit, & tunc non valent acta eadem rone, qua nõ valet sententia: vt. ff. de re iudi. l. conquirebatur. C. de lit. cont. l. vnica. §. de elec. dudum. 2. §. partibus. & §. tandem. de litis cont. c. vnico. Idem dico si perperam cognouit, & pcesit: sed circumscripito processu rite & debite iudicauit per eadem iura. ¶ Aut iudex non perperam cognouit, sed perperam iudicauit: & tunc nõ vitiatur vtile per inutile, sed valebunt illa acta & hñt locū ea quæ leg. & not. C. de testi. l. vlt. & ff. de appel. l. si expressum. Vnde dic idem, quod in membro sequenti. l. qñ rite & legitime cognouit, & etiam iudicauit. & tunc subdistingue, aut queris de actis confessionibus, aut de actis instrumentorum: aut de actis attestationum. In primis duobus casibus dic, qd talia acta factum tñ respiciunt perpetuo valent inter easdē personas: & faciunt fidem in alio iudicio. C. de arbi. l. pe. §. de elec. per inquisitionem. de confessis cum super. de proba. c. si. §. de restit. spol. c. cum ad sedem. j. de cle. ex. mi. propositus. de pur. c. cum dilectus. §. his igitur. & hoc tenent Inno. Host. & Io. An. in calle. causam que & Host. in ver. alle. licet instantia. & Spe. in §. alle. satis vtiliter. ¶ In tertio casu refert, aut testes tñ viuunt, & tunc est in electione eius, contra quem sunt producti, an velit stare dictis eorū, aut velit eos iterum interrogari: vt. C. de testi. cum apud. & de arbi. l. pen. §. fin. & hic. & hoc no. Ber. hic in gl. & sic patet. & Inno. Host. & Io. An. post eū. ¶ Aut sunt mortui & tunc idem iuris est, quod in actis confessionum, & instrumentorū quibus simpliciter statuit, vt iam dixi. C. de libera. causa. l. iubemus. §. de proba. c. fin. ¶ Si queris de secundo membro principalis. vtrū probent cõtra diuersas personas. tñ subdistingue, aut queris vtrū faciant plenam fidem, seu probationem. aut vtrū faciant plenam fidem seu probationem, tunc refert aut queris vtrū faciant plenā fidem contra alium vel pro alio qd contra heredem, vel pro hærede illius, seu cõtra causam habentem vel pro causam hñte ab illo cõtra quem vel pro quo acta fuerunt & sunt cõfecta. Et tunc dic regulariter qd non. arg. 2. q. 1. nos in quenquā: quia res inter alios acta & c. in rub. & in nigro. j. de fide instr. c. inter dilectos. & c. cū super. j. de re iudi. c. quamuis. & hoc verū etiam si de eadem re agatur: vt patet in c. alle. constitutus. ver. sed procurator. vbi hoc no. Inno. & Host. Fallit in casibus, ff. de re iudi. l. sæpe. qui quidē casus le. & no. j. de re iudi. c. quauis. vbi de hoc. Item fallit in casibus in quibus sententia facta ius inter oēs: vt. ff. de sta. ho. l. ingenuum. de lib. agno. l. 1. in fin. cum l. seq. cū ibi no. ¶ Aut queris nunquid probent, & faciant fidē contra heredem, vel pro herede illius seu contra causam habentem vel pro causam habente ab alio, cõtra quem vel pro quo acta fuerunt & sunt cõfecta, & dic, quod sic vt. ff. fam. ercisc. l. hæredes. §. idem scribit. & hec sunt vera quantum ad plenam probationem. ¶ Si queris, vtrū faciant tñ præsumptionem, dic, quod sic, maxime vbi ratio cõnexitatis interuenit: vt. ff. de iure iur. l. si duo patroni. in prin. & sic potest intelligi. ff. de cri. expi. hare. res hereditarias.

- 1 Miraculorum genera, & eorum fides.

Enerabili. ¶ De miraculis super quibus interrogandi sunt testes, cum de canonizatione alicuius sancti agitur, dic hic plene per Host. & per Io. An. j. de reliqui. & vene. sanctorū. c. vnico. in magna gl. lib. 6. ver. ad canonizandum. vbi est tota gl. Host. hic de verbo ad verbum. & plenius per Host. & Io. An. j. de reli. & vene. sanctorū. c. 1. & 2. & per Gof. & Host. in summis suis. de reliquijs & ven. sanctorū. & per Arch. i. q. 1. teneamus. & 26. q. 5. nec mirū. gl. verum non. & c. Et no. fm Hug. de S. Victore, qd quædam tñ sunt ex ratione, quædam fm rōnem: & quædam contra rōnem, & quædam supra rōnem. Illa que sunt ex rōne sunt necessaria, quæ fm rationem probabilia quæ supra rōnem mirabilia, quæ cõtra rationem incredibilia, vt recitat Archi. 23. q. 4. Nabuchodonosor. super verbo reddat.

- 1 Testes alios ex officio recipit iudex.
- 2 Inquisitioni terminum quis præfigat.
- 3 Inquisitionis minister quis, & quæ non potest.
- 4 Absolutus quando purgandus.
- 5 Testes obscuro non nisi officio iudicis repetendi.
- 6 Conclusa causa, quæ admittat iudex.
- 7 Testes ministrans expensis coercendus.

Utrum clamor. ¶ Si queras vtrum & qñ in causa inquisitionis publicatis attestacionibus super eisdem articulis, possint testes de nouo produci & examinari: vel iam producti & examinati reexaminari, distinguatur aut queris, vtrum iisdem, vel alij testes possint produci & examinari: aut vtrum iam producti & examinati possint iterum reexaminari. In primo casu distinguatur, aut nullus prosequitur inquisitionem tanquam pars, sed tanquam iudex, qui ex puro, & mero officio procedit: & tunc semper, non obstante publicacione, pnt alij testes recipi, vt hic in Inno. & Host. hic. Idem Io. An. j. de accu. c. qualiter & qñ. i. super gl. j. quod veru nisi forsitan inquisitor aliqua de causa suspectus sit: vel ipsam inquisitionem plus debito malitiose proroget, vt illum contra quem inquirat semper detineat impeditu: quod presumitur eo ipso, qd nihil aut paru expediat, & longas dilaciones assignat, ideoq; cum nec ecclesijs nec prelati earu contra quas inquiratur expediat, qd negotiu taliter proteletur: cum pendente inquisitione vacillet status prelati: & perinde sit acti ecclesia prelatu non haberet: vt. s. de transla. epi. c. 2. s. fed neg: merito superior illius, qui inquisitionem protelat ipsam refrenare debet, & certu terminu statuere: infra que inquisitione expediat: quo elapso, nisi sit interim expedita, illum contra quem fiebat inquisitio, absoluat, arg. no. j. de ap. oblate. de restit. spol. frequens. s. folet. lib. 6. Aut quis inquisitione prosequitur non tanquam iudex, sed tanquam pars, & tunc refert, aut est datus a iudice ad ipsam inquisitionem tm adiuuandam & promouendam, & tunc idem dicendum est quod in casu precedenti: quia talis non est pars vere, sed quasi similitudinarie, quia talis non habet libellu offerre nec litem contestari. & licet talis sit minister inquisitionis non tm habet ius in inquisitione, sicut procurator, qui non pot reuocari post litem cote. sed iste semper mutari pot. j. de accu. c. olim. j. & ver. Ex his duobus casibus saluari & intelligi pot opi. Inno. hic in prin. & in ver. sed forte & se. fm Host. hic pro quibus facit. 2. q. 1. notu. & q. 5. habet hoc. & c. mennam. Aut non est datus a iudice sed a focijs negotiu inquisitionis prosequentibus, vel ipsemet se offert & ipsam pmouet, & prosequitur, vt vere pars: & tunc libellus est offerendus, & lis contestanda: vt. s. de iud. c. exhibita. & j. de par. ca. c. cum dilectus. & in hoc casu pot test intelligi opi. secundoru. not. hic per Inno. in ver. alij dicunt & se. Hoc tm casu, si superior perpendat, quod non expediat ecclesie ex mero officio, plenus inquirat veritatem, arg. no. s. eo. per tuas. fm Host. Vel dic melius, fm eum, qd ipso t absolutu ab instantia ipsius primae inquisitionis, aliam de nouo incipit, vel ei purgatione indicet, super quo vide, quod leg. & not. j. de cohabi. cle. & mulie. c. tua. ita distinguit hic Host. & glo. Inno. hic a princ. vsq; ad ver. sed forte. approbat Arch. in c. alle. notum. & 4. q. 3. item in criminali. & idem no. Ber. s. eo. per tuas. Ratio vero diuersitatis inter duos primos casus, & tertiu est: quia in primis duobus casibus non timeur de subornatione, cum nullus alius sit ibi pars, nisi fama, vel iudex, sed in tertio sic fm Inno. hic & Goff. qui ita no. j. de accu. qualiter. 2. s. debet. & in summa. tit. de accu. s. videamus. & fm Archi. in calle. notum. glo. adde idem. j. & c. & in s. alleg. item in criminali.

¶ Si queris t in secundo casu principali. vtru testes iam producti & examinati possint & debeant iterum reexaminari, & tunc refert: aut in primis suis depositionib; nimis obscure, vel minus alias nimis clare testificati sunt, aut non. Si sic: tunc aut queris, vtrum debeant reexaminari ad instantia partis: & dico, qd non. Aut vtrum debeant reexaminari non ad instantiam partis, sed ex officio iudicis: qd dico qd sic: vt hic & ff. de quasto. l. repeti. & hoc no. Inno. hic in ver. & forte. Et Host. post eum. & Archi. 3. q. 3. in criminali. in glo. adde dicas qd iudex & c. & Ber. s. eo. ti. c. per tuas. & de proba. c. in nostra. & hoc qd confuse, vel obscure deponant iteru debeat ex officio iudicis examinari: nedu habeat locu in causa inquisitionis vt hic, sed etiam in alijs causis seu iudicij ordinarijs. j. ti. 1. c. preterea. fm Gof. & Vin. hic. Idem Archi. 3. q. 9. c. si licet Ber. & Inno. hic contra innuant. Et dic, qd licet t post conclusionem nulla admittatur exceptio vel allegatio iuris vel facti vel instrumentu: vt. C. de compensa. l. h. & ar. s. eo. de testibus. de procur. auditis. s. de cau. po. & pprie. pastoralis. j. de fide instr. cum dilectus, hoc tm fallit, vbi ex officio suo aliquid inquirat vel interrogat. na iudex, qui cuncta debet vsq; ad sniam rimari, potest etiam postquam est in causa conclusum de facto interrogare quoties aliquid dubitationis occurrat: vt. j. de fide instr. c. cum Io. in fi. & hic: & 30. q. vlti. iudicantem. s. de off. dele. c. super questionu. s. intentionis. & vbi cumq; cum q; uis mouet. ff. de interrog. act. l. vbi cumq;.

- ita no. Spec. ti. depositi. s. 4. & ti. de renuntiatione in prin. versu & scias. Et pro hoc bene tacit gl. Ioan. Andr. extra de verb. signi. c. saepe contingit. super verbo interrogabit. in cle. Et iuxta hoc vidi dubitari de facto vtrum ille cotra quem inquirebatur ex officio super crimine raptus post conclusionem posset questionu subijci: vos cogitabitis, si in suis depositionibus non sunt obscure testificati, tunc non debent reexaminari: vt hic a contrario. Et nota quod ministras testes iudici in inquisitione t licet protestetur se non facere partem, debet nihilominus condemnari in expensis: si ille cotra quem inquiratur, absoluitur, quod dic vt plene not. Gul. de Monte Lau. extra de verbo. signific. c. vltimo. glo. vltima in cle.
- 1 Testimonium . sensus & in summa .
- 2 Iuramentum rectum non seruans, infamis .
- 3 Iuramentorum genera definita. s. & 7 .
- 4 Assertorij iuramenti species .
- 5 Promissory iuramenti species .
- 6 Iurans falso testis ne sit .
- 7 Deierans restitutus testis esse potest .
- 8 Iuramentum illicitum periuurum non esse . & quatenus verum, an non. & 11 .
- 9 Emendatio qui probetur .
- 10 Sacerdoti an danda, fides .
- 11 Infamem restitutum testificare .
- 12 Infamiam qui remittant .
- 13 Infamis iure poenitens testificat .
- 14 Infamis factio intestabilis .
- 15 Glos. civilis conciliari .
- 16 Testem ex officio repellit iudex .

Estimonium ¶ In ista t decretali ponuntur tres casus in causa ciuili: & quatuor in causa criminali quib; testes a testimonio repelluntur. Ad euidentiam istius decretalis, si queris, vtrum, & qñ periurus est infamis, & a testimonio repellatur. Ioan. & Azo doc. iuris ciuili sic distinguunt. t Auriuramentu habet rei obseruantiam, vt quia est de futuro, & consistit in dando vel faciendo vel alio simili, & tunc tale iuramentu non obseruans est infamis: vt. C. de transfac. l. si quis maior. etiam ipso iure. C. de dig. l. quoties. l. i. 2. Aut non habet rei obseruantiam vt cum quis iurat ita esse vel non esse: & tunc periurum non infamat quia cotinetur sub crimine stellationis: vt. ff. de crimine stellio. l. 2. & vlt. & hoc satis no. ff. de his qui no. infam. l. Lucius. Quidam vero alij, habita ista distinctione, dicunt quod si iurm habeat rei obseruantiam, & fiat cum solennitate tunc infamat, alius non: vt in lalle. si quis maior. & hec v; magis canonica opi. fm quod not. Hugo. 6. q. 1. quicunq; & istam sniam tenuit Ioan. de Fa. vt not. Archid. 1. q. 6. auctoritatem.

¶ Tu vero circa hoc aliter t sic distingue, quia duplex est iuramentum. Vnum est assertorij: aliud est promissorium. Assertorium est quod fit de re preterita, vel presenti. & qd se habet ad verum vel falsum: & istud iurm habet sub se plures species, qñq; enim d; de calumnia, qñq; de malicia, qñq; de veritate dicenda: vt. j. de iura. calum. c. 1. & 2. lib. 6. Item aliud t est necessarium, vt in teste: vt hic & j. ti. 1. per totum. Aliud voluntariu: vt in iuramento delato a parte parti in iudicio vel extra: vt. j. de iureiur. c. vlt. t Promissorium est, quod se habet ad dandum vel non dandum, ad faciendu vel non faciendu: & istud habet quatuor t species. Quia quoddam praestatur licite, & su per re licita: sicut est iurm quod praestat vasallus dno: vt in vsibus, seu. de noua fidelita. forma. c. vnico. coll. 10. 22. q. 3. de forma. j. de iureiur. ca. ego. Ne eps. & eo. titu. c. vnico. in cle. Quoddam est quod praestatur illicite, & super re illicita: vt qñ quis iurat per metu, vel per vim, vel no loqui patri, vel matri, vel dare rem ecclesiasticam vel alienam, vel dare vsura, vt. j. de iureiur. ca. 2. Quoddam quod praestatur licite, id est, sine metu vel violentia, sed super re illicita vt in expensis supradictis. j. de iureiur. c. cum quidam. s. fi. de verb. sign. ca. constitutionem. s. ceterum. lib. 6. Et in his duobus casibus iurm potest dici temerarium, vt. s. eod. intimaui. & c. constitutis. le premier. Quoddam vero praestatur illicite, vt per vim vel metum super tm re licita, vt. j. de iureiur. c. si vero. & ita potest intelligi. j. de sepul. ca. 1. lib. 6.

¶ His premisis pro euidentia, distingue breuiter, quia iurm quoddam est licitum, quoddam illicitum sive temerarium, & quoddam de quo est dubium, vt licitum, vel illicitum. Aut ergo quis fallum iurauit, vel venit contra iurm licitum, & talis repellitur a testimonio indistincte etia post quantamcunq; poenitentiam

penitentiam peractam: vt hic. & 6. q. 1. quicunq;. 2. 2. q. 5. c. paruuli. & c. si quis. & in alijs iuribus alleg. per Ber. hic in gl. periurus enim. fm Host. hic. Et est ratio quia semel deieras semper presumitur deierare. arg. ff. de susce. tut. l. 3. s. queri potest. C. de suscep. & arca. l. si aliquid. lib. 10. j. de presump. mandata. & vide Ber. j. de simo. c. per tuas. j. in gl. & sic opponebatur. Istis enim duobus modis t directe quis deierat: & talis siue iuret de presenti, siue de futuro, semper est infamis. fm canones, vt 6. q. 1. infames. & hoc tenet Io. ibi. & Goff. in sum. de iureiur. s. queritur an periurus. & Host. in sum. eo. ti. s. 2. versu. excipitur. & frater Ioan. in sum. confes. tit. de iuramento & periurio. q. 2. s. quae sit pena. in fin. Quo d intelligi, nisi sit restitutus ad famam suam, vel cum eo dispensat per illum qui potest: vt statim dicam in distin. seq. Aut quis temere iurauit, vel etia venit contra illicitum iuramentum, t & talis non est infamis nec repellitur a testimonio: vt. s. eo. c. intimaui. & c. constitutis. j. vbi de hoc. Talis non est periurus, quia venit cotra sed quia temere iurauit, vt 2. q. 5. si aliqui. Sed in cotrarium facit, quia quilibet temerarie iurans peccat mortaliter. vt 2. q. 2. c. 2. & q. 4. c. necesse. & c. seq. j. de iureiur. c. etu Christi. Et ideo potest dici, qd temere iurans repellitur a testimonio: non obstante. c. intimaui. & c. constitutis. s. alle. & j. tit. proxi. peruenit. j. quia non dicunt indistincte, qd talis testificari possit, sed qd cotra illum, qui ipsum ad sic iurandu compulsi, vel inducit testimonium dare potest: quod vt in ipius odium introductu. fm Inno. ibi. & hic super verbo periurij. ver. vel potest dici. Doctores tm comuniter intelligunt qd talis a testimonio non repellitur. Vnde in isto articulo subdistingue: aut talis nondu egit poenitentia de tali temerario iuramento: & tunc vera est opin. Inno. scilicet, qd non potest ferre testimonium, nisi contra illu qui ipsum inducit ad sic iurandum. t Aut talis egit poenitentiam de tali temerario iuramento: & tunc potest ferre testimoniu. sic sentit Inno. hic su p verbo periurij. in ver. sed pot dici. & hoc not. expressu in calle. intimaui. in gl. fin. & idem Host. ibi & hic. Idem Archi. 6. q. 1. quicunq; gl. fi. Aut est dubium vtrum iurm, contra quod quis venit est licitum vel illicitum, & tunc in dubio idem dicendum est quod in iuramento licito: vt. s. de elec. venerabilem. s. pen. Sed Host. hic & Arch. in calle. quicunq;. 6. q. 1. in gl. fi. & vide quod no. Goff. de ista materia in sum. de iureiur. s. alle. querit an periurus. & per Host. in sum. eo. ti. s. 2. ver. fama. & ver. excipit.

¶ Et qualiter quis probet se emendatu t de crimine, dic qd per sacerdotem suum. 50. dist. in capite. fm Ber. Goff. Inno. Host. & Io. Andr. hic, quod veru si per confitentem requiratur, alias cotra. j. de pe. & re. omnis. fm Host. & in hoc concordat Archi. 50. dist. in capite. Sed Bar. Brix. & Arch. 2. q. 7. ipsi apostoli. glo. adde. sic etiam no. & Arch. 2. q. 5. quanto. glo. adde. dicas qd vbi. & Ber. s. eo. nuper. glo. fi. & j. de excep. c. 1. gl. si fuerit. & Goff. & Host. ibi. & Host. in summa co. ti. s. 3. in fi. & Spec. eo. ti. s. 1. ver. item opponitur qd est criminofus. Dic ergo qd confessio & poenitentia iniunctio probantur per cofessorum: exterior vero satisfactio per familiares & alios qui viderunt, fm Host. & sufficit occulta si crimen fuit occultu. Si vero manifestu debet esse poenitentia manifesta, licet non solennis. 2. q. 1. si peccauerit. 4. 5. dist. sed illud. 50. in capite. j. de pe. & re. c. 1. Et vt dicunt quidam simplici t verbo sacerdotis est credendum in hoc casu. fm Inno. ad quod facit. fm Host. quia gerit vicem Dei. 93. dist. c. fin. q. 1. dist. c. 1. Dicit tamen Host. aliquos dicere cotrarium: quia licet in foro confessionis gerat vicem Dei, in contentioso tamen, in quo nunc pducitur, secus ad hoc. s. eo. nuper. primu aequius, fm verius secundum Io. Andr. & qd non creditur sibi nisi iurato. no. Archi. in praedictis. c. ipsi apostoli. dicta glo.

¶ Si queras vtrum infamis admittatur ad testimonium perhibendum, distingue. aut talis infamis t est in integru restitutus ad famam suam per illum, qui potest famam restituere: puta per Papam, qui potest famam restituere. j. de re iud. cum te. vbi de hoc. per Inno. & Gul. in Spe. hoc ti. s. 1. in 50. col. ver. sed que ritur, vtrum Papa possit. facit. j. de simo. ex diligenti. idem putat Host. de laicis ar. calle. cum te. vt not. in sum. eo. ti. s. 2. versu. fama. Item princeps, vel fenatus potest infamiam t laicis remittere. vt. ff. de postu. l. 1. de qua Io. etiam no. quod eps potest infamiam remittere in casibus illis, in quibus potest dispensare: quia ecclesia habet fenatum, & fenatu equiparatur. 1. 6. q. 1. ecclesia. vbi hoc not. & l. d. dno Sancto. & 2. q. 3. s. hinc colligitur. & Spec. ti. de lega. s. fi. ver. videtur tm. sed in hoc vlt. scilicet de episcopo Inno. cotra. s. de temp. ordi. c. dilectus in glo. prohibetur. & Inno. & Host. in calle. cum te. & Spec. ti. de lega. s. nunc de episcopo dispensatione. ver. prohibetur. de quo alibi dixi: & tuc talis admittitur ad testimoniu perhibendu tam in ciuilibus, quam in criminalibus causis. vt 2. q. 4. prauaricator. & c. de sen. pasl. l. hoc no. Host. in ver. alle. fama. & Vinc. Goff. Inno. Host. & Io. Andr. hic. & Archi. 2. q. 7. ipsi apostoli glo. Adde sic etiam notant. Aut no restitutus ad famam suam: vel est ad famam suam restitutus, sed per illu, qui non potest eu restituere. & tunc aut princeps constituit, quod talis no repellatur a testimonio, vel dispensat cu tali, quod non repellatur a testimonio, & tunc idem arg. j. de re iud. cum. l. & A. & hoc dicit Inno. & Host. hic. & per Archi. 2. q. 5. paruuli. gl. antepen. vbi not. quod Papa potest dispensare, vel constituere vt periurus no repellatur a testimonio ar. calle. cum l. & A. Idem Io. Andr. hic arg. j. de haeret. accusatus. s. licet. lib. 6. & idem de illo qui est in mortali peccato constitutus fm eos. ¶ Aut princeps super hoc non constituit, nec dispensat. & tunc aut queris de infamia infamia iuris: aut de infamia infamia facti. t Si de infamia infamia iuris, tunc aut de infamia infamia canonica, qua per peccatu mortale contrahitur: & illa per poenitentiam aboletur. & post poenitentiam vera non fictam admittitur talis ad testificandu. vt 6. q. 1. illi qui. sed ante non. vt hic in prin. Aut de infamia infamia ciuili qua irrogatur per sniam condemnationem, vel ipso iure. vt le. & no. ff. de his qui not. infam. l. athletas. s. fi. & illa non aboletur per poenitentiam. vt 2. q. 3. s. hinc colligitur. & hoc no. Inno. & Host. hic in 1. glo. Idem not. Spec. ti. de teste. s. 1. in 13. colum. alias. 1. 4. ver. item crimen haereticos. & ver. seq. idem Bar. Brix. in q. dominicali qua incipit. item queritur vtrum peccata poenitentia. & idem no. Arch. 2. q. 7. c. ipsi apostoli. in glo. intellige istam. & talis infamis repellitur a testimonio tam in causa criminali, qm in causa ciuili: vt hic & in s. 1. ibi & eum no comitemur infamia a contrario sensu. & hoc tenent Inno. Host. & Io. Andr. hic. & Archi. in calle. ipsi apostoli. in gl. intellige istam. & Spec. eo. ti. s. 1. 5. col. ver. item excipitur quod est factus. Et est ratio quia infamibus potest dignitatem patere non debent & c. j. de excep. prela. inter dilectos. C. de infam. l. vnica. li. x. de digni. l. neq; famosis. lib. 1. j. de reg. iur. c. pen. l. 6. Et ferre testimoniu dignitas est. 3. 2. q. 5. praecipuum. fm Ber. hic. & Arch. j. de haer. c. accusatus. s. licet. lib. 6. & ad hoc facit quod not. Inno. Host. & Io. An. eo. tam literis. dicentes, qd licet criminofu no repellatur ab excipiendo: repelluntur tm a testimonio etia super exceptione. ¶ Si queris de infamia infamia facti, & dic, qd t talis repellitur a testimonio in causa criminali: vt hic in fi. vbi dicit tali modo repulsi, sed no in ciuili, fm Host. hic. & Arch. in calle. ipsi apostoli. in glo. alle. Et ita tu legita, potes intelligere & dissoluere t duas rarias gl. Accur. quaru vna est. C. de sum. tri. & fide catho. l. 1. vbi dicit, qd infamia facti repellit a testimonio. & ff. de fenatorib. l. 2. vbi not. cotrariu de hoc in Spec. eo. titu. s. 1. versu. item qd est infamis. Sed Io. An. hic putat infamatum de crimine etia de facto a testimonio repellendum etia in ciuili. ad hoc s. ti. l. licet. ver. quida vero. s. eo. licet. 1. & l. 2. & c. in literis. j. ti. 1. praeterea. de excep. c. 1. ergo intelligit, qd infamia facti vel infamatio causatur a crimine: ita qd crimen fit proxima causa infamiae, vbi vero infamatio, vel opinio infamata non causatur a crimine, sed alio medio puta quis in carceratus fuit vel a testimonio, alias repulsi putat locu habere, quod hic dr, vt talis aggrauato opinio non repellat in ciuili: licet sic in criminali. Vel aliter infamatio facti causata a crimine de quo coltat quemadmodu non repellit in ciuili vt hic. Si de emendatione no constat repellitur, vt in praedictis iuribus: in criminali vero semper repellitur, vt hic fm eum & forte bene. Dico tm qd licet infamia facti non repellat quem a testimonio in ciuilibus: tm fidem testis attenuat: vt. ff. de Carb. edicto. l. 1. s. causae. cu ibi no. & vide qd no. 3. q. 7. c. qui sine & s. porro. Et no. qd iudex ex officio suo pot t repellere testem criminofum: quia ad eius officiu spectat, ne aliquis iniuste grauetur. ff. de off. praef. l. licitas. j. respon. sed is contra quem tales testes producuntur iniuste grauetur quare & c. pro hoc etia est arg. C. de teo. app. l. 2. & j. de excep. c. exceptione. & eo. ti. c. pia. s. vlt. lib. 6. & hoc tenet Ber. alias Bertr. & Archi. 2. q. 7. & querendu. Et que sit infamia facti, qualiter irrogat, quot sint eius effectus, vide per Arch. 2. q. 7. c. testes. in gl. notandu est. Et ista infamia facti dicit Goff. & recitat Io. An. j. de accu. Deus omnipotens, qd habet duos effectus, vnu vt impediatur in dignitatibus. ff. de decurio. l. gnaliter. s. spurios. & hic. & 8. 1. dist. tantis Daniel & quo ad quarelam in officio. testam. C. de inoffic. testa. l. fratres. & dicit se idem putare in accusando, testificando, & denunciando.

- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19

¶ De testibus cogendis. Rubrica.

1 Excommunicatum non videri impeditum. & 3.

2 Impeditus legatus absoluetur.

Hen. Boich super Decre. S Cum

Vm super. ¶ In glo. fin. Si queris, vtrum ille, que iudex excommunicat, nisi in termino copauerit, & iusto impedimento detentus venire seu comparere non potuit sit excoicatus, & vtrum indigeat abfoluone a tali sententia. Laur. 1. q. 5. c. 1. dicit q non ar. j. de pig. c. significante. ff. de solu. l. si feruus. & idem Ber. hic dicens q non est excoicatus quo ad Deum: quia impossibile preceptum no ligat. ff. que sen. sine appel. rescin. l. Paulus. sed quia ecclesia illud impedimentum ignorat, doceat de eo, & abfoluetur sine difficultate, solutis tn expensis. ar. j. de sent. excoc. c. sacro. Sed Io. Fa. & Bar. Brix. tenent contrariu dicentes q abfoluetur sine expensis. Host. vero sic distinguit: quia aut propter talem sniam tulit: & tunc talis omnino excoicatus videtur. ar. 3. de off. dele. c. ex parte. 2. nec est nostra eum reprehendere: vt. 9. q. 3. aliorum. Aut inferior Papae tulit eam. & tunc refert: t aut talis citatus detinetur impedimento comoditatis: vt quia non potest venire sine damno suo t pali. ff. de iudi. l. si longius. & tunc est ligatus: tn probato impedimento, nisi iusta causa esset expressa in citatione propter quam debuit intermittere propria negotia) sine difficultate debet absolui vt dicit hic Ber. alias satisfieri oportet bit. arg. c. alle. sacro. Aut t detinetur impedimento facti: & tunc nec abfoluone indiget: quia nec ipm potuit iudex ad impossibile obligare. ff. de pac. l. si. & si hoc intendebat snia continere in se errorem intolerabilem: & sic nulla esset ipso iure: vt. 3. de leg. cum contingat. j. de sen. excoc. c. per tuas. in si. nec talis eget abfoluone, sed sufficit q relaxetur soli modo nudo verbo. ar. j. de solu. odoardus. hoc Hosti. Et ista questio est hodie expectata. j. de sent. excoc. c. venerabilibus. §. idem est. lib. 6. fm Arch. ibi. & vide, quod not. Inno. & Host. §. de off. dele. p. & G.

- 1 Conuictum non videri nisi qui vere probationes suberaxit.
- 2 Suspectus suberacta probatione conuictus.
- 3 Conuictus quis, an non, dicendus.

Erueit. ¶ Si queris, vtrum ille, qui subtrahit malitiose aduersario probationem sua, ex hoc solo habeatur t pro conuicto. Host. dicit hic quod sic, sed Vinc. tenet contra: si alias habeat iustam causam. Et idem innuit Ber. & Inno. dicentes quod talis presumpuere ostendit se malam litem fouere. Vnde circa hoc distinguit aut queris vtru talis non t est conuictus ad plenum de huiusmodi subtractione callida, vel malitiosa: & tunc non habeatur pro conuicto, nec presumpitur contra ipsum: nam licet presumpuere probare no oporteat, quia ius ipsam inducit: tn factum ipsum, ex quo resultat presumpuere, probare oportet supra de elect. cum inter. R. fenorem. de probationi. c. 3. loco. j. de presump. ca. & cap. 3. loco. Aut de hoc est conuictus ad plenum, & tunc aut queris vtrum talis habeat presumpuere contra se, q foueat mala causam, & dico q sic, vt hic. & ita intelligi opi. Ber. & Innoc. hic. Aut queris vtrum habeatur pro conuicto, & tunc aut talis no ostendit claris, & euidentibus documentis innocentiam suam, & iustitiam cause sue: & tunc sic. Ita intelligi opinionem Host. hic. ar. C. de poena iud. qui male iudica. l. 1. & de pba. l. si de possessione. Aut ostendit claris, & euidentibus documentis iustitiam cause sue: & tunc credo, quod non habeatur pro conuicto, sed in sua iustitia audietur: sic intelligi opinionem Vinc. hic. vnde cum talis ex hoc debeat pro motu iudicis extraordinarie puniri, vt hic in ver. & experiri iniquum esset ipsum alia poena, scilicet, amissionis cause, & sic duplici poena puniri. vt. 3. de iudi. at si clerici. & ar. j. de cle. agro. c. ex parte. ff. de offic. Presbi. l. diuus. & hoc videtur equius quicquid dicat Ho.

- 1 Iuramentum generale extendi.
- 2 Testis incontinenti se emendare potest.
- 3 Testis an dicto suo addere possit.
- 4 Incontinenti vocem varie accipi.

Raterea. ¶ Ad declarationem gl. 2. Ber. hic. si queris, vtrum iuramentum extendatur ad futura, distinguat, fm Host. hic: quia quoddam est iuramentum t generale, quod prestant officiales, qui iurant officium suu fideliter exercere: & tale iuramentum extenditur ad futura siue sint testes, vt hic in fin. siue iudices. in aut. iusurandus, quod prestatur ab his. §. iuro quoq; versi. & equis colla. 2. j. de iureiur. veniens sine. siue tabellionis, vel quicunq; alij: etia si agatur de nuntijs insulatis. v. j. de presum. illud. de prescri. ad audientiam. de app. cum parati. alias aut iuramentum prestatum futura no respicit, nisi specialiter sit expressum. j. de iureiur. c.

clericus. & c. veritatis. C. de iura. calum. aut. in hoc iuramento ¶ Ad declarationem glo. si queris, vtrum testis possit corrigere dictum suum, vel addere ad illud, distingue aut vult corrigere dictum suum: & tunc t aut incontinenti antequam loquatur cum partibus, vel cu alia persona: & tunc attendere debet iudex modum, & causam correctionis. ar. j. de accu. cu dilecti. nam nisi cognoscat eum pbabiliter se corrigere incidet in suspitionem cogitationis. ff. de testi. l. 2. & l. qui falso. Aut vult se corrigere postea ex interuallo, & tunc presumpitur subornatus, vt dicit hic Ber. & statitur primo dicto, & no correctioni. ar. §. titu. 1. c. sicut nobis. 4. q. 3. c. si testes. §. item qui falsa. ppter fm tn dictum cotrarium primo primum dictum debilitatur, & ei minor fides adhibetur. Aut non corrigat se, t sed addit: & tunc aut hoc facit incontinenti, & antequa recedat a presentia iudicis: tunc licitum est: aut post, & postquam potuit loqui cum partibus, & tuc audiendus est: sed minor fides ei adhibetur, vt hic & in aut. de testi. §. quia vero multi. fm Inno. hic. sed Host. dicit hanc oia arbitrio iudicis relinquenda, qui ex qualitate personarum, & alijs circumstantijs veritatem: alias varietate reprobet, vel admittat. ar. in eo qd leg. & no. §. ti. 1. c. praterca. j. & de hoc vide in Spec. ti. de teste. §. 1. ver. ite, q testes sunt varij. & c. ¶ Super eadem glo. Si queris de ista dictione t incontinenti, qualiter debeat intelligi, & exponi. distingue. aut proferatur in, & super materia habente vnu contextum, seu constructum: vt in negotio electionis, & in negotio stipulationis & constitutionis duorum reorū credendi, vel debendi, vel in factione testamenti. & tunc debet intelligi & exponi. antequam diuertatur ad alium actū. ff. de verb. obli. l. 1. §. qui presens de duobus reis vel duos reos. §. duo. & l. eandem. §. cum duos. cu sua glo. de testa. l. haeres palam. §. pen. ad l. lul. de adulte. l. quod ait. §. quod ait. §. de elec. quia propter. & c. cum post petitam. & hic. Sed si modicum interuallū interponatur, non obest ar. ff. ad l. Fal. l. 1. §. idem si ita. & C. de testa. cum antiquitas. illa enim qua incontinenti fieri debent, nec scipiū destinatione, nec moratoria cunctatione faciendū sunt. vt. ff. de admi. tu. l. tutor, qui repertorū. 1. respon. in si. Aut proferatur in, & super materia seu rebus non habentibus vnum contextum seu constructū, & tunc aut proferatur in, & super materia, seu rebus, quae hnt de sui natura, vel a iure tempus dispositū, & limitatum: sicut sunt probationes, quae debent fieri post litem contestatam. vt lit. non conte. per totū. tunc ad illud debet referri, & fm illud exponi. nisi per conuentionem partiu aliud inducatur. ita intellige quod le. & no. j. de elec. quā sit. l. 6. Aut in, & super materia seu rebus alijs, & tunc debet intelligi quā cito comode fieri potest. ff. de sta. lib. l. si peculium. §. vlt. & ad tert. u. 2. §. confessim. illa. n. possumus quae comode possumus: vt. ff. de verb. sign. l. nepos Proculo. & vide quod no. Archi. 3. q. 1. §. 1. in sum. in glo. adde regulariter forte.

- 1 Testium qui cogendi non sint.
- 2 Testes omnes prater priuilegiarios cogi.
- 3 Testes civiles cogendi.
- 4 Testes criminis cogendi quique accipiendum. §. 5. & 6.
- 7 Testes a quibus, an non, cogendi. §. 8.
- 9 Testes qui cogendi.
- 10 Testes extra iudicium non, nisi pro liberatione, cogi.
- 11 Secreta que, an non, prodenda.

Dilectorum. ¶ Si queris, qui testes, & quando, seu in quibus causis, & qualiter testes sint compellendi testimonium perhibere, distingue: aut queris, qui testes compellantur: aut quando, & in quibus causis compellantur: aut queris qualiter compellantur. Si primo modo, tunc refert: quia aut queris de illis, qui sunt priuilegiati, ne cogantur t ferre testimonium, vt senes, maiores. lxx. annis, valetudinarij, milites qui cum magistratu, vel reipublicae causa absunt & alij, de quibus. 4. q. 3. ca. si testes. §. in criminali versic. item l. Julia. & ver. item in iudi. ff. de testi. l. Julia. & l. in iudi. & tales non compellantur, nisi vbi non potest per alios veritas apparere. 14. q. 1. §. 2. quanquam. sed tunc sic, sicut & alij: quia nec ius, nec princeps, vel priuilegiatus, aliquod excusat a peccato, §. de consue. c. si. de proba. extirpande. nec etiam pietas, vt. j. de vfnis. super eo. ¶ Et modo mortale peccatum committit, qui productus in testem occultat in praedictum alterius veritatem. 6. quest. 1. illi, qui. 1. r. q. 3. quif. ¶ Et hoc intelligas, si talis sit causa, in qua liceat eis ferre testimonium. Non enim licet clericis in sacris ordinibus existentibus: in causa sanguinis ferre testimonium. vt. j. ne clerici vel mo. c. sententiam sanguinis. Aut t queris de illis qui non sunt priuilegiati, qui non coguntur testificari, & tales, ex quo nominantur,

summa eo. titu. §. in quibus. & quod testes in criminalibus sunt cogendi no. Host. j. de accu. meminimus gl. pen. & eandem opi. videtur tenere Io. And. hic. Aut queris t vtrum sint compellendi per iustitiam secularem. & dic, q sic illi, qui sunt de iurisdictione ecclesiae: quia no superior non subditū coercere no potest. §. de iudi. at si clerici. de consti. c. vt animarum. lib. 6. Vnde Hosti. §. c. r. dicit quod ex gl. Inno. ibi quae incipit quida dicunt. patet fm ipsum Inn. quod ad probandum peccatum notoriū coguntur testes: ad probandum aut occultum non coguntur nisi esset tale crimen ex quo ecclesiae Dei periculum immineret nisi corrigere: sicut est haeresis, blasphemia, & dilapidatio. In his enim & similibus cum dissimulari nequeant sine euidenti offensa Dei testes sunt compellendi. §. de accu. c. qualiter & q. lo. 2. de haere. excoicamus. & cad. abolendam. Dicit tn ipse Host. quod no placet sibi, q vbi de crimine criminaliter agitur non coguntur testes, quia non est verū, nec aliquo iure cauetur, quod ex quo quis in testem inducitur, quod meritorū sit veritate celare. imo contrarium patet. 1. r. q. 3. quif. quis. secus vbi no inducitur in testem 6. q. 1. ex merito. & c. deteriores. ¶ Sequitur t de tertio. §. qualiter compellantur. & dic, q premissa monitione, per censurā ecclesiasticam, vt. §. c. proxi. possunt etiam compelli fm legem per multae indictionem. ar. ff. si quis ius. di. no ob. l. vnica. vel captis pignoribus. ff. de testi. l. curent. C. de fide instru. l. iudices. ad instar tutorum & curatorū satisficere nolentium, quorū officium publicum est, sicut est testamentū. arg. insti. de satisfic. tut. §. vlt. & de excu. tu. in prin. vt hoc no. Host. in sum. eo. ti. §. si. in fin. & Spe. ti. de teste. §. testium compulsionem versi. sed qualiter coguntur. & vide de hoc quod no. Spe. ti. de teste. §. qualiter aut ver. & nota. & §. de testium compulsionem. & quod dixi q vbi agitur de criminibus extra iudiciū testes non compellantur: intellige per censuram ecclesiasticā, vel alias. ¶ Sed si queris t vtru in foro minori homo teneatur ad testimonium ferendum in extraiudicialibus, distingue fm Tho. in sum. c. q. ar. 1. & frater Ioan. in sum. confes. rubr. de rapto. rubricella de testibus. q. 184. vtrum homo, & c. Quia si testimonium requiratur ad liberandum hominem ab iniusta morte vel poena quacunque, vel a falsa infamia vel etiā ab aliquo damno: tunc teneatur homo ad testificandū. & si eius testimonium no requiratur teneatur facere quod in se est, vt veritatem denuntiet alicui qui ad hoc possit prodesse. Dicitur. in psalmo. Eripe pauperem, & egenū: de manu peccatorum liberate. Et numeri. 24. Erue eos, qui ducunt ad mortem. Et ad Romanos. j. Digni sunt morte no solū, qui faciunt: sed etiam qui consentiunt facientibus. vbi dicit gl. consentire, & tacere, cu possis arguere fm eos. & pro hoc melius facit Prouer. 24. & j. de homic. sicut dignū. §. illi etiā. vbi habetur, q qui potuit hominem liberare a morte, & no liberauit eum occidit. Super his vero, que pertinent ad condemnationē alicuius no tenetur quis ferre testimonium, nisi cum a superiore compellitur fm ordinem iuris, quia circa hoc si veritas occultetur, nulli ex hoc speciale damnum nascitur. & si imminet periculum accusatori no est curandū, quia ipse se in hoc periculo sponte se ingerit. Alia aut ratio est in reo, cui periculum immineret, eo nolente. & satis concordat hic Ray. in summa sua. ti. de testi. §. 40. testes. & Asten. in sum. ti. de falso testimonio art. 5. Sed nunquid t licet homini ferre testimonium de commissis sibi in secreto: dicitur Tho. vbi. §. q. se. vtru liceat. & frater Asten. vbi. §. q. de illis, que sunt homini commissa in secreto per confessionem, si nouit ea tm per viam confessionis, nullo modo debet testimonium ferre: quia vinculu sacramenti est maius hois precepto. Circa vero ea, que comittuntur homini sub secreto aliter, quā per confessionem, distinguunt q si sint talia, quae statim, vt nouit ea, manifestare tenent, vt si pertineat ad correctionē multitudinis spūalem, vel corporalem, vel etiā graue damnum alicuius personae, tunc perfecti testimonium obligari no potest, quin de his testificet, vel ea denuntiet: quia aliter sibi frangeret, quā alteri debet. Si vero sint talia, que quis pdere non tenet, bene pnt obligari ad celandū ea que sibi comittunt, tuc nullo modo tenet ea pdere: et ex cepto superioris: quae celare ea tenet de iure naturę. §. quod no est prelatum.

nominantur, & moniti testificari renunt, coguntur, etiam si per alios fides fieri possit. vt. §. eo. c. 1. & hac est differentia inter priuilegiatos, & no priuilegiatos, secundum Host. ibi. & in hoc conor. Ray. in summa sua titu. de testi. §. 40. testes. ¶ Si queris de secundo. si qn, se in quibus causis compellatur, tunc aut queris de negotijs extraiudicialibus, & tunc no compellantur, vt statim dicam in criminibus. Aut in iudicialibus, & tunc aut queris in causis ciuilibus: aut in criminalibus. t Si in ciuilibus tunc aut queris de alijs, quam profeneticis, seu mediatoribus, & illi (si aliter veritas haberi & probari no potest) indistincte sunt compellendi, siue sint clerici, siue laici: ne veritas occultetur. 14. q. 2. quanquam. §. eo. c. 1. & c. ceterū vt not. Ber. & Host. hic. & de clerico dic. 2. q. 6. statuendum. Aut queris de profeneticis seu mediatoribus, & tunc aut agitur de cotrahibus alijs, quā illis, in quibus sunt mediatores, & tunc idem iuris est in eis, quod in alijs dictū est. Aut agitur de cotrahibus illis in quibus sunt mediatores. & tunc aut vtraq; pars vult, & consentit, q testificentur, & tunc volentes admittuntur ad testimonium perhibendum, & (si opus fuerit) compelluntur. Aut altera pars vult & consentit q testificentur, & altera non: & tunc volentes admittuntur, sed inuiti no compelluntur de quo vide in auth. de testib. §. qm. colla. 7. vbi Accursus de profeneticis hoc notat. Aut neutra pars vult vel consentit q admittantur ad testificandum, & tunc nulli dubium q non admittantur. vt in aut. de testib. §. quoniam. coll. 7. vbi Accursus de istis profeneticis hoc no. ¶ Si in causis criminalibus, tuc dicunt quida vt Ber. hic in ver. deoq; defendū est, & c. non sunt compellendi, siue agatur de criminibus directē, & criminaliter, siue ciuilitē, vt hic & §. eo. peruenit. 2. & j. circa fin. in ver. supradictis omnibus vlt idem tenere. Sed Host. dicit q ista opinio est abijcienda, tanquam via, per qua Deus offenditur, res publica leditur, pximus corrumpitur, materia delinquendi & corrumpendi testes ministratur: mens vniuq; iuris peruertitur, obediens opprimitur, & puniuntur, inobediens in sua malitia gloriatur, nocēs absoluitur, & innocens cōdemnatur cotra iura. ff. de pgl. absente. j. de simo. licet Hely. §. si. quia, cu accusans sciat q non cogetur testis, no accusabit timens penā talionis. & hoc cotra iura. ff. ad l. Aquil. ita vulneratus. ff. de si de iur. l. a reo. §. id quod vulgo. j. de sent. excoc. vt famę. & ad hoc facit, regula, quā ponit Inn. §. c. prox. in fi. vbi dicit, q plus placet, q vbiq; ex pbatione t criminis, quis vel cōsecuturus est sniam lucrofam, vel vitaturus est damnosam, semper cogendi sunt testes: quia tunc peccatū debet in alterius praedictū tacere veritatem. & fm illam regulā patet, q in criminibus etiam q criminaliter agitur, cogendi sunt testes: alioquin accusator in pbatione deficiens danosam sniam cōsequeretur, cu pati debeat talionem: vel alias extraordinarie puniri. vt le. & no. j. de cal. c. 1. & 2. ad hoc etiam facit quod no. Inno. §. eo. c. 1. in gl. vlt. Ber. Vel dic generaliter, q vbiq; cogitur: generaliter celare veritatem est peccatū: ibi cogendi sunt testes. Ideo ad euitandam tantā absurditatem dicendū est q testes & si criminaliter agatur compellantur: t cum ista tn distinctione: quia aut agitur extra iudiciū de criminibus, & tunc testes non compellantur, & sic intelligitur quod dicitur: nemo debet, seu nemo cogit ad infamiam alicuius proficere 6. q. 1. ex merito. & tribus canonibus sequentibus: quia verū est extra iudicium in iudicio secus. Aut agitur in iudicio de criminibus, & tunc aut agitur de criminibus obiectis testibus, vt a testimonio repellantur, vel procuratoribus vt a iudicio excludantur: vel in alijs casibus consimilibus in quibus non agitur principaliter ad punitionem: in quibus criminofus nihil admitteret, quod multū sua interfit: sed fama sua de facto tn denudatur, & tunc testes non sunt cogendi. vt not. hic. & §. eo. c. 1. ar. pro hoc. §. de ordi. cog. c. cum dilectus. in fi. Aut agitur t de criminibus criminaliter ad poenā criminalem imponendam, & tunc aut agitur coram iudice ecclesiastico, & in foro ecclesiastico: aut coram iudice seculari. Si coram iudice ecclesiastico, & in foro ecclesiastico: tunc vbiq; cogitur: criminofus prelaturā amittet, vel aliquid aliud, & puniuntur crimen, testes sunt cogendi, sicut in ciuilibus. ff. de testi. l. 1. & 4. §. eo. c. cum contra. c. super his c. praterca. c. ceterū. & c. super eo. & c. seq. & de inre iur. ad nostram. lo. 2. ¶ Si coram t iudice seculari, & in foro seculari: tunc aut agitur ad poenā sanguinis, & tunc aut queris vtru testes per ecclesiam sint compellendi, & dic quod non, etia si agatur coram vicario palii episcopi, qui vtrunq; habet gladiū. Et est ratio, quia non speant talia ad officiu suum. ar. in eo quod le. & no. j. ne cler. vel mo. c. sniam sanguinis. de immu. eccle. inter alia. Et ita distinctio ver: sed Host. dicit: vlt. gl. sumitur paucis exceptis ex dictis Host. hic. & §. eod. ca. super his. & in

¶ De fide instrumentorum. Rubrica. **Ropter.** ¶ Si queris propter quod vitii, seu propter quem defectū reddantur litterae apostolicae, seu aliae vitiofae, distingue vt scripsi. §. de rescrip. ad audientiam. primo. **Ontingit.** ¶ Si queris vtrum, & quando & qualiter debeat fieri editio, vide quod scripsi. §. de proba. ca. 1. Hen. Boich super Decret. S 2 Donari

- 1 Donari & confirmari a diuersis posse.
- 2 Donat & confirmat princeps.
- 3 Princeps inſtar duorum.
- 4 Dat & confirmat idem iure vario.
- 5 Dat confirmat que nemo iure eodem.
- 6 Confirmari ante donationem non poſſe.
- 7 Confirmari, niſi recta, donatio non poteſt.
- 8 Confirmari que poſſunt.
- 9 Donatio nulla rem preſcribi.
- 10 Confirmari nullam donationem ex certa ſcientia.

Uter dilectos. §. ceterum. in gl. videtur quod idem. Si quis, nunquid possit idem donari, & confirmari, distinguere aut queris, nunquid possit donari & confirmari a pluribus, & diuersis ita, quod unus primo donet, & alius superior postea confirmet, & tunc sic. vt. §. de off. deleg. c. qm. Abb. in fi. de integ. recti. auditis ver. nisi forte. j. de col. vti. vel inutili per totum. Aut queris utrum possit donari & confirmari ab vno & eodem, & tunc aut queris utrum possit primo donari, & postea confirmari: aut e contra primo confirmari, & postea donari.

1 Si primo modo, tunc t aut queris de Principe, puta Papa, vel Imperatore, siue Regibus Francie Anglie & Hispanie, qui de facto non recognoscunt superiorem, vt. le. & not. j. qui si. sunt legit. c. per venerabil. & a talibus potest idem donari, & confirmari. vt. 23. dist. in noie dñi 63. in synodo. & est ratio, quia confirmatio est iuris prius habiti corroboratio vt hic. no. Gof. & Io. de autho. in summis suis tit. de confir. vti. in prin. & Arch. 11. dist. preceptis. Modo t princeps gerit vicem duarum personarum, quia gerit vicem priuati inquantu personae donantis, & vicem principis autorizantis inquantu personae confirmantis. de quo dic. vt. 23. q. 4. c. duo ista. & c. si ecclesia. in fin.

4 Aut queris, de alio inferiore: & tunc aut vnus, & idem in dando, & confirmando gerit vices duorum, & fungitur vice, & iure duorum. vt quia nomine, & iure suo donat & noie & iure superioris sibi forte commisso confirmat vel e contra, & sic diuersis respectibus, & tunc potest vt patet. §. de elec. c. cum inter canonicos ver. post hac. & c. cum inter vniuersas. in fi. aut vnus, & idem t in dando & confirmando fungitur vice, & iure vnus solius, & sic eodem respectu, & tunc non potest dare, & datu confirmare saltem tali confirmatione, quae possit hre efficaciam vel effectum. ar. ff. de iurisd. om. iud. l. & quia. & ff. de confir. tut. l. 1. & hoc tenet Io. in calle. in synodo. ¶ Si t queris vtru idem possit primo confirmari & postea donari: tunc dic q non quia esset ordo preposterus, & retrogradus cu confirmatio sit iuris prius habiti corroboratio vt hic, & hoc est verum fm Host. nisi forte ita dicatur donationem si tenuerit confirmamus: si no tenuerit donamus de nouo. nec oblat. j. de restit. spol. cu venissent. Et solue vt no. per Host. §. de eo qui mit. in po. cau. rei ser. uan. c. 1. Si vero queris vtru eo ipso q aliquis eligit vel dat con firmasse videtur, distinguere duobus membris vt no. Ber. & Inn. Host. & Ber. & Cöpost. in calle. cum inter canonicos. §. de elec. ¶ Si queris, vtrum si praecedens donatio no valet, sequens confirmatio possit valere, & praecedens donationem inualida roborare, refert aut confirmatio t fit simpliciter in genere dicendo confirmo donationem, vel concessione tibi factam per talem: & tunc no valet confirmatio, nisi appareat ipsa donatio praecedens legitima, quia si no valet principale nec accessoriu. ff. de reg. iur. l. cu principale. j. de reg. iur. accessoriu. lib. 6. & hic & j. de confir. vti. cum dilecta. de verb. sign. Abbate sane. & in fi. de dona. circa fin. quia quicquid t confirmatur, intelligitur confirmari, si iuste quae sita sit, & si iuste acquirat. arg. ff. de acq. pos. l. quod seruus. fallit quantum ad dandū titulu praescribendi. Nam si Papa confirmet donationem inualidam, dat tñ titulum praescribendi. vt. j. de deci. dudum. §. ceteru. vbi confirmatio Papae fuit in forma coi. fm Inn. Host. & Abb. ibi. & tñ dat titulu praescribendi. Nam si donatio ab episcopo facta, quae non t tenet, dat titulum praescribendi. vt. j. de iurepa. cura. multo fortius confirmatio Papae fm Host. & Abb. ibi. licet Gof. in hoc cōtra. Aut sit confirmatio ex certa scientia puta, quia t confirmator videt concessionem, seu donationem & eam de verbo ad verbu in confirmatione sua inserit, & tunc bene valet, & in eo casu, qui confirmat, vt donare. ff. de pac. l. cōuentio. n. & ff. de adop. l. adoptio no iure facta. ff. de test. tu. l. iure. 63. dist. in syno. j. de confir. vti. c. pen. j. de noui ope. nun. cum ex iniuncto. ita distinguit Spe. ti. de instr. edi. §. tunc aut videndū. in prin. & in hoc con cor. Arch. in d. c. in synodo. in gl. adde ibi distinguuntur in fi. dicens secundum Io. Andra. alias de Deco. de quo originale in do-

natione est ostendendum: alias inferendum ad hoc vt confirmatio valeat nisi per literas confirmationis possit colligi quod confirmator viderit donationem. vt in calle. in synodo. Et secundum hanc distinctionem intellige, quod no. Ber. j. de deci. dudum. in glo. quam si Papa. & Host. post eum ibi.

- 1 Accessorium iuris principali regulari. 3. & 5.
- 2 Accessorium quando sine principali substat. & 4.
- 6 Accessorium genera.
- 7 Actio quae ex obligatione, an non, nata.
- 8 Principali sublato, accessorium tolli. fallit. 9. & 10.
- 11 Cum, copula nota.
- 12 Cenobium exiens, an reuocet sua.
- 13 Principali ante sublato, accessorium tolli. fallit. 14.
- 15 Principali ob aequum sublato, an tollatur accessorium.
- 16 Actionem varie accedere.
- 17 Officij iudicis basis.
- 18 L. si marito. §. fin. sensus.
- 19 Vniuersales nota.
- 20 Principalis vim sequitur accessio.
- 21 Exemptum statuto, nullis actibus eo teneri.

§. Cum. ¶ Hic habes, q si principale no valet, nec accessorium. Gratia huius latius, & profundius capiendo materiam, si queris, vtru, & in quibus accessorium naturam debeat sequi principalis, distingue, aut tractat de principali inducendo, aut de principali tollendo, aut de principali confirmando. Si de principali inducendo refert, aut principale est fm ius: aut praeter ius aut cōtra ius. Si fm ius, tunc t accessoriu sequitur naturā sui principalis: & ideo, si alicui conceditur gratia, & executoris, super hoc dicitur: sicut no finitur gratia morte concedentis: ita non finitur executoris officio, quod est accessoriu ad eandē. vt. j. de off. dele. super gratia. lib. 6. §. de off. dele. c. prudentia. §. si ff. de iur. do. l. 3. & ff. de pac. do. inter foceru. §. cum inter. cu con cor. ibi alle. per eandē viam faciunt. ff. de inſtit. l. c. uicung. §. si ei quem. in fi. ff. de lega. 3. l. praedij. §. qui domū. ff. de fideiul. l. fideiul. obligari. §. si stipulatione. & l. si a reo. l. 1. & 2. respon. Si principale est praeter ius, tunc aut illud principale valet, & tenet: & tunc valet similiter & accessoriu. ita intellige. j. de do. int. vir. & vxor. c. de prudentia. j. de reg. iur. c. accessorium.

2 lib. 6. Aut principale no valet nec tenet, & tunc aut accessoriu est fortius principale, & est tale quod potest subsistere absq; suo principali, & tunc no sequitur regulariter suu principale. vt in fi. de inu. stip. §. alteri. ff. de verb. obli. l. stipulatio ista hre liceat. §. alteri. Aut t accessoriu est tale, quod non potest subsistere per se & absq; suo principali, & tunc no valet, nec tenet accessorium, sicut nec ipsum principale, vt hic & in calle. accessoriu. Si principale est cōtra ius & reprobatu a iure: tunc aut accessorium est tale, q si no seruetur periculu animae immineret: & tunc no sequitur naturam sui principalis, sed valet, & tenet, & debet seruari: licet no principale. C. si aduersus vendi. in auth. sacramēta puberū. j. de iur. c. debitor. & c. cu contingat. quod dic vt ibi. & ad idem. j. de sepul. c. lib. 6. vbi de hoc per Io. An. super verbo veniendi. Et ita pot intelligi quod no. Host. de accessorio t spiritali, & naturali, q licet deficiat principale non tñ deficit accessoriu: & ideo, si matrimoniu benedictione nuptiali solennizatum pp confanguinitatē, vel aliud impedimentum canonicu pronuntietur nullu, & conjuges separantur, remanet tñ effectus benedictionis, in tantu, q neuter eorum si postea cōtrahat, debeat iteru benedici. vt no. Host. in sum. ti. de fecun. nup. §. an licitum vt. sed quid si duo. ad fin. ibi. Vel dic q aliud, ad quod etiā facit quod no. Host. in summa de spon. duorum. §. quae quibus ver. aut vtraq; de praesenti & sequentibus: quia in eo casu. f. in reiteratione benedictionis nuptialis, quae est quasi sacramentalis periculu animae immineret. vt. j. de secundis nup. c. 1. & c. si vir. licet Host. in d. §. an licitū videat dicere aliud esse in accessorio spūali: & aliud in t pali contra qd faciunt. c. j. alle. qualiter si diligenti. Aut accessoriu est tale, q si no seruetur non pp hoc periculu animae immineret: & tunc t sequitur naturam sui principalis. vt. ff. de verb. obli. l. gnaliter. & l. veluti. ff. de fideiul. l. cu lex. ff. de regu. iur. nihil dolo. §. cu principalis. l. cu principalis. ff. ad. Mace. l. creditor. C. de legib. l. non dubiu. §. de ele. qualiter de foro cōpe. l. diligenti. j. de dote post diuor. restit. c. & si necesse. & ad praemissa facit qd no. Accur. C. de pac. l. pacta, quae t leges. vbi dicit, q in pacis, quae sunt praeter legē, tenentur accessoriu, & non principale. In his vero quae sunt sui legem, vtrunq;. In his aut quae sunt extra neutru, & vide de hoc ea quae dixi. §. de pact. c. fi. ¶ Si tractetur de scdo. f. de principali tollendo:

tollendo: tunc ad huius articuli euidētiā pleniorē, oportet videre, quot sunt genera accessionum. & licet multa possent enumerari, dico tñ in genere, q quatuor sunt genera accessionum. Omne. n. ius, quo vtitur vel ad personas pertinet: vel ad res: vel ad obligationes: vel ad actiones. vt. ff. de sta. ho. l. 1. t Primum genus est accessio personarū, sicut accedunt liberę matri ancillę, & de isto habes rubricam. ff. de v. fructibus, & causis, & omnibus accessionibus. Partus d accessio ciuili. vt. ff. eo. ti. de v. fr. l. Paulus respondit. Ista tñ accessio est impropria: quia cum Deus oēs fructus gratia hoim comparauerit, absurdum esset dicere, q persona hominis sit, & cadat in fructu, vel accessione. vt. ff. de v. fr. l. in pecudum. ff. de edil. edic. l. iustissimi. Secundū genus est accessio rerum, vbi res accedit rei, vel personae: vt aequo accedit capistrum, sella, vel hmōi. Item homini accedit vestis; vt. ff. de positi. l. 1. §. quae depositis. Tertium genus accessio obligationū, vt qn obligatio accedit obligationi vt obligatio hypothecaria vel fideiussoria principali. vt. ff. de fideiul. l. 1. & l. Grace. §. 1. ff. de pig. obli. l. si rem. §. omnis. & per totū. Quartū genus est accessio actionum, vt qn vna actio accedit alteri. Et sumo. hic actionem largo modo, vt etiam officiu iudicis cōprehendat. ¶ Nam quaedam sunt actiones quae hnt matrem obligationem. vt. ff. de procur. licet. §. ea obligatio. Quaedam autē, quae non hnt matrem obligationem, vt officiu iudicis. vt. ff. de acti. emp. l. qui per collusionem. §. vt. ff. de dam. inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē. Reduendo ad singula supra dicta per ordinem. Si queris nunquid sublato principali, tollatur accessorium, distingue, aut queris, vtrum hoc sit veru in primo genere. In accessionibus personarum, & videtur, q sic: quia lex dicit, q si vendam ancillam inſect. l. cum postulat. ff. de off. iud. c. 2. & j. de appell. c. signi ficantē.

in hoc videtur remittere suum interesse. Vnde procurator non potuit remittere, & sic durat adhuc principalis vt ff. de adm. tut. l. cum plures. S. antepen. & est lex expressa. ff. de verb. obli. l. iul. s. qui fundum. fm Petrum. Et sic etiam videtur intelligere Dyn. ff. de eo quod certo loco licentur Capug. Item non ob. ff. solu. matr. l. si marito. §. fin. qua Iaco. predictus pro se similiter inducitur: quia ibi fructus non petuntur iudicis officio, sed actione principali de dote, quia fructus accrescunt & augent dotem. & eadem actione, cum principali petuntur. vt. C. de dona. ante nupl. pen. in fin. Vnde t quaedam sunt vniuersalia, vt peculium dos, & grex, & consimilia. & ista non habent certam formam, sed crescunt & decrescunt: non sic in singularibus. sic intelligit. d. l. si marito. §. fin. & de pecul. peculium.

19 ¶ Si tractetur de tertio simul cum principali confirmando tunc accessorium sequitur naturam sui principalis, vt in calle. si super gratia. de off. dele. lib. 6. Et ad l. generaliter. ff. de fideiuf. respon. de. vt no. Card. in calle. accessorium. j. de regu. iur. lib. 6. & ad l. centum capue. & l. fin. ff. de eo quod certo loco. & ad l. si cui fundum. ff. de fun. instr. responde vt Dyn. ibi. & responsum est per premissa. nam ibi in accessorio reperitur prouiso, & dispo sitio specialis, & ideo non tollitur, sublatu principali. & ibi Io. Andr. in nouella. disputat questionem talem, Statutu arctat legentes, vt dicitur, & Doctores vt questiones disputatas infra certam diem in scriptis stationario tradant. f. Doctor legens priuilegiatus est qd disputare non tenetur. disputauit, sed questionem disputatam stationario non tradidit: queritur, an incidit in statutum. & determinat qd sic per illa regula. & ff. de serui. rusti. predi. l. 3. §. qui habet. C. si pen. ap. l. 3. si reus vel accu. l. vlt.

1 Decretalis noua secundum ius sequenda. & 8.
2 Rescripto suspecto, quid faciendum.
3 Rescriptum contra ius principium dandum.
4 Decretali noua, quando indicandum.
5 Decretalis incorporata vis.
6 Decretalis contra ius quando, an non, reuocanda.
7 Consuetudo, quando, an non, decret. potior.
8 Constitutione non edita neminem tenet.
9 Decret. pastoralis quando locus non sit.

R Astoralis. ¶ Si quæras, quid iuris sit de rescripto, vel decretali nouiter emanante, & apparente, distinguitur declarando gl. Ber. hic & addedo ad eam. Aut rescriptum, vel decretalis est sequendum, seu sequenda, vt patet de rescripto. §. de rescrip. si quando. & c. cum dilecta. & de off. deleg. prudentiam, & c. venerabili. De decretali patet hic. & intellige fm ius diuinu, vel canonicum. j. de accu. qualiter. 2. de vsu. super eo. §. de ele. signi. ficatli. & de iura. calum. ca. 1. Vel fm ius ciuile diuinu, vel canonicu non contrarium. vt. j. de noui ope. nunci. cap. 1. 10. dist. cap. 1. & 2. Vel fm rationem naturalem deficiente iure. j. dist. consuetudo. institui. de iure naturali. §. quod vero naturalis ratio. siue fm consuetudinem. vt. §. de consue. c. cum dilectus. fm Hof. Aut non est fm ius, & tunc aut quæris de rescripto: aut de decretali. Si de rescripto, tunc aut est suspectu de falsitate, & tunc consulat princeps, & vtens retineatur, & mittatur principi. §. de rescri. c. 2. & j. de cri. fal. super eo fm Hof. Aut non est suspectum de falsitate, & tunc aut est contra ius: aut præter, si contra, tunc t statim est abijciendu. 2. §. q. 2. rescripta. & est auferendum de manu tenentis, & dandum principi, vt. C. de paganis. l. sicut. fm Ber. & Hof. Fallit fm Hof. si dicitur in rescripto, non obstante tali iure. §. de rescri. nonnulli. & dele. 3. l. si quis in principio testamenti. pro hoc no. per Archi. j. de consti. c. 1. in glo. lib. 6. ff. de legibus. & adde quod scripsi. §. de offic. deleg. ex parte. 1. Si est præter ius: & est alias iniquum tunc expectandum est fm mandatum. §. de rescrip. si qn. & in aut. vt nulli iudicium. §. si vero ad læsionem. colla. 9. ¶ Si quæris de noua decretali, tunc aut est certum est eam esse decretalem, & tunc iudicandum est fm eam: dummodo non sit cõtraria iuri diuino, vel naturali, vt 19. dist. c. 1. §. de consti. c. 1. & per totu. Aut certum est eam non esse decretalem: & tunc statim abijcienda est. vt. §. in proœmio in fi. & in proœmio. lib. 6. in fin. Aut est dubium, an sit decretalis, vel non, & tunc aut inserta t est inter alias decretales ita, qd omnes libri cõter hãt ipsam, & tunc præsumitur decretalis, sicut illa præsumitur monialis, quæ reperitur inter alias moniales. 20. q. 1. quem progenitores. Et tunc refertur aut est contraria: aut fm ius aut præter, si contra ius, refertur: aut est contraria t iuri naturali, vel diuino: & tunc statim est abijcienda. vt. §. de consue. c. fin. Aut iuri positiuo: & tunc est

similiter statim abijcienda, nisi consonet cõsuetudini, quæ in illos loco abrogat ius cõmune, quia tuc fecus. vt. ff. de cõia prædiorum l. venditor. §. si cõstat. & tunc est admittenda, nõ quia decretalis, sed quia fauet consuetudini: & hoc intellige de cõsuetudine rationabili, & præscripta. §. de consue. c. fin. j. de iudi. cum causa. Aut non est contraria iuri, nec t cõsonat alicui consuetudini, quæ in loco illo abroget ius cõmune, & tunc aut obuiat consuetudini cõtraria: & tunc præualeat cõsuetudo: dummodo sit rationabilis, & præscripta. §. de consue. c. vlt. de cõsti. cum oes nisi princeps per suum statutum intedat tollere consuetudinem: alias succumbit cõsuetudo, vt in d. c. cum causa. & ff. de sepul. violat. l. 3. §. diuus. fm Goff. Phil. Ber. & Hof. hic quod intellige, vt dixi plenius de isto arti. §. de cõsue. c. vlt. Aut non obuiat consuetudini contraria, & tunc cõsulendus est Papa. Si est, fm t ius cõmune tunc fm eam iudicandum est, non quia decretalis, sed quia consonat iuri cõi. vt hic in princ. Si est præter ius tunc locum habet ista decretalis in fi. Vnde si ledat ius alicuius in totu, vel in parte, tunc recurritur ad conditionem iuris. Dicit t tã, qd constitutio ante insinuatione, vel publicationem neminem adstringit: cum decretu non liget igno rantes. ff. de decre. ab ordi. fac. l. vlt. non enim eõtemini discipul nam, qui ignorat mili tem. ff. loca. & condu. l. si ignorans. Suficit tã constitutio nem alicui fuisse publicatam ad hoc, vt fm eam iudicetur. Si est certum iudici, qd est decretalis. vt 19. dist. si Romanoru. fm qd ista a ver. Si quæris de noua decretali vsq; huc pro parte no. Hug. in summa illius distinctionis & planius Archi. ibi. Si vero dubitetur de extraiuganti, quæ nõ reperitur inter alias decretales, vt quia quidam dicunt qd est extraiugans: alij qd non, tunc tenet distinctionem huius capituli. fm Hof. super quo vide quod no. Card. j. de consti. c. 1. in gl. contra ver. sed quero. lib. 6. Et nota, quia ista decretalis nõ habet locum in decretalibus editis post compilationem istam Gregorij: & ante compilationem. vj. libri. sed passet habere locu in decretalibus Bonifacij editis post compilationem illius sexti, & in omnibus alijs. per eum, vel eius successores edendis. vt no. Io. An. super proœmio sexti libri in fin. vbi plene dicit de hoc articulo.

1 Instrumenta an possit heremprorijum proferrri possint.
2 Literis domini quando, an non, transmissi.
3 Vm dilectus.

Vm dilectus. ¶ Si quæris, vtrum t post peremptorium terminu assig natum per iudicem ad instrumenta producenda possint produci instrumenta, & vtrum iudex terminu iuris ad producendu instrumenta abbreviare possit, vide quod dixi. §. de off. deleg. c. de causis. vbi de hoc plene.

¶ Si quæris, vtrum literis, sigillo Regis, vel alterius dni tempo ralis sigillatis fides adhibeatur in casu, vbi illud sigillu de cõsuetudine authenticum reputatur, refert t aut est mala fame, & vilis opinionis & talis qui cõsueuit falsa instrumenta facere, & vendere: & tunc nõ crederetur eis. & ideo expone hic præ fertim: id est, tantum. fm Hof. Aut bonæ opinionis & bonæ fame, quod semper præsumitur: nisi contra probetur, vt. §. de scrut. c. vnico. j. de præsump. c. fi. & hoc veru de baptizato: se cus vero de infideli, vt no. §. de transla. epi. ca. 2. §. sed neq; fm Hof. Et tunc, aut quæris vtrum credatur literis suis in foro secu lari, & dic qd sic. Ar. de dona. l. in donationib. & ar. no. per Inn. §. eo. c. 1. in fi. ver. item creditur literis. & per Hof. post eum. & per Archi. 6. q. 2. c. placuit. super verbo creditur. Aut in foro ecclesiastico, & tunc refert fm Hof. aut quæris vtrum t adhibeatur fides literis suis quo ad feudalia, quæ tenentur ab eo, & dic, qd sic arg. §. de fo. cõp. ex transmissa. Aut quo ad alia, & tunc aut quo ad t palia, vt contractus, & actus iudiciales ciuiles, & t pales, vel vbi inducuntur tanq privilegia ab eodẽ Rege alicui ecclesiæ cõcessa. & tunc sic. §. de in te. resti. auditis. Aut t quo ad spũalia, & tunc nõ faciunt fidẽ etiã, si cõsuetudo hoc habeat: quia talis cõsuetudo irrõnabilis esset, vt patet in eo qd legit & no. §. de arbi. 2. tingit. de iudi. c. decernimus. & c. 2. tingit. fm Ho.

1 Venditum tradi debere verius est. 2. & 5.
3 Facto quando succedat interesse.
4 Tradendi spectanda facultas.

Vm Ioannes. ¶ Super gl. 2. Si quæris, vtrum venditor teneat & possit prætere compelli ad factum traditionis rei venditæ emptori. In hoc sunt cõtrarii doctores iuris ciuiliis. nam Mar. tenet, qd t sic: quia venditor obligat us est ad hoc. vt. ff. de act. emp. l. ex empto. in prin. Sed aliud pro alio inuito non soluitur. vt. ff. si cer. peta. l. 2. §. mutui. præterea conuentiones quæ sunt bonæ fidei, sunt seruanda. vt. ff. de pactis. l. iurigeitum. §. ait prætor.

ait prætor. §. de pac. c. 1. & 3. Præterea si rem meam tibi promissi compellor in te dominium transferre. vt in l. de dona. §. perficiuntur. Præterea lex dicit, qd qui rem tenetur mihi restituere, manu militari ad hoc cogi debet. vt. ff. de rei ven. l. qui restituere. Sed Bulgarus. Io. Iac. Bal. Azo & Hug. dicunt qd ad interesse solum potest conueniri: quod probant per l. i. ff. de act. emp. & ven. l. qui tibi. & ff. de act. emp. & ven. l. si traditio. Præterea lex dicit, qd venditor obligatus est alternative ad rem vel ad interesse. ergo & c. ff. de iure. doti. l. plerunq. in fin. Accur. circa hoc variant. Nam in l. i. ff. de act. emp. approbat se cum dam opinionem. Sed Inlti. de emp. & ven. §. sed in nostra. tenet primam opi. t scilicet, quod præcisè cogatur ad tradendum, si habet tradendi facultatem. & ista eandem opi. primã quæ fuit Mar. scilicet, qd ab initio possit ad factu præcisè cõpelli, si habet facultatem faciendi, approbat fac. de Ra. & Pet. de Bellaper. per l. alle. ex empto. & per §. alle. perficiuntur. Si aut non potest facere, ad interesse pot agi, vt in l. alle. pro secunda parte alle. sic & alias condemnatur reus pp impossibilem t præstatione ad interesse. ff. de confesi. l. iul. ff. si cer. pet. l. vinum. ff. de nego. gest. l. si pupilli. cum similibus. Et in ista opinione vñ esse Ber. hic. & Inno. hic. & j. de sen. ex cõ. c. sacro. in glo. constabit aut. in fin. & Spec. ti. de fruc. & interesse. §. si. ver. item dicimus. & Hof. hic. ar. iustius. c. 2. §. de arb. per tuas. de pac. c. 1. & 3. & pro hoc vñ tex. 1. q. 1. qui studet. Et istam distinctionem. s. vtrum habeat t facultatem rei tradende, vel nõ credo veram: licet Inn. j. de cen. si. c. olim causam. 1. gl. dicat, qd venditor liberatur satis faciende de interesse. per l. i. ff. de act. emp. quod intelligo fm distinctionem præmissam, si nõ habet facultate rei restituende. Nec veru est dicere, licet vtrum sit arguendo dictu, qd venditor sit obligatus alternative ad rem vel pretiu: imò est obligatus t absolute ad rem tradenda, vt hic & in l. alle. ex empto. j. m. & l. plerunq; alle. per Bul. loquitur in alternativa hois. & de hoc per Hof. in sum. ti. de re iudi. §. quis sit effectus ver. sed & quia aliquotiens.

1 Instrumenta in scribendis actibus, testibus potiora.
2 Testes quando instrumento præualeant.
3 Instrumento, in antiquis, standum.
4 Instrumentum proferens, id ne reprobat.
5 Negans instrumentum suo consensu factum, qui probet.
6 Instrumento consensu factu non contrahendum.
7 Instrumentum quot testibus reprobandum. 9. & 10.
8 Instrumentum duobus testibus æquialere qui accipiendum.
9 Testes quando instrumento potiores.
10 Testibus adfuisse negantibus, instrumentum vitari.
11 Instrumentum quando viribus careat.
12 Instrumentum tot testibus iuuatur, quot sit.
13 Testis vnus suspectum facit instrumentum.
14 Instrumentum qui oblique impugnetur.
15 Instrumentum quando duobus testibus impugnetur.
16 Instrumento quando, an non præualeant testes, an contra.
17 Peremptori. qui post sententiam obijcienda. & 20.
18 Peremptorie in appellat. locus ne sit. & 22.
19 Peremptorius cui cause obfit.

§. Porro. ¶ Ad declarationem glo. quæ incipit. & ita patet si quæris, an parem vim obrineant testes, & instrumenta in iudicio, & extra iudicium, distingue aut quæris in casibus in quibus scriptura requiritur. de quibus Spe. hoc ti. scilicet, de instr. edi. §. restat videre ver. Azo vero dicit & ponit. 29. & Card. j. de cen. c. R. omnia. §. postquã super verbo. in scriptis lib. 6. ponit. 26. & Io. Andr. ibi. 28. & t in illis maiorem vim obtinent instrumenta quã testes, vt patet in iuribus ibi alleg. non tã in omnibus illis casib; requiritur de necessitate scriptura. vt not. ibi Io. Andr. Aut quæris in alijs casibus in quibus non requiritur de necessitate scriptura, & tuc t refert: quia aut agitur de facto recenti, & tunc æquẽ creditur testibus regulariter, sicut instrumentis, vt hic & C. eo. ti. in exercedis. Aut agitur de facto non recenti, sed antiquo: & tunc magis t creditur instrumentis, qd testibus. & hoc quia memoria hoim labilis est l. peregre. ff. de acq. poss. & testes cõsueuerunt fidem suã variare ex tractu tps. vt. C. si minor fe ma. dixerit. l. 3. C. qui testa. fa. possunt. l. hac consultissima. §. at cum humana. ff. de proba. l. census. & l. si arbor de proba. c. cõ causam. per Ber. & Hof. & j. de præcri. c. ad audientiam. §. nos igitur in glo. ar. qd aliquis.

Super eadem glo. ¶ Si quæris vtrum instrumentum possit reprobari: & per quot testes distinguitur aut quæris, vtrum possit reprobari: aut quæris, per quot testes possit reprobari. Si quæris de primo:

tunc aut quæris vtrum possit t reprobari per producẽtem: aut per alium. Si per producẽtem, tunc dic quod non: nam licet contra confessionem suã propriam quis admittatur ad probandũ contrarium. C. de iur. & facti igno. l. error. & §. de confes. ca. ex parte. tã contra instrumenta, quæ producit, nõ admittitur. no. Inno. j. de cen. cum olim. glo. fin. ver. item not. & Hof. post eum. & est ratio fm Hof. ibi: quia memoria hoim labilis est l. peregre. ff. de acq. poss. & lingua hominum lubrica. & cito labitur. l. famosi. ff. ad l. iul. maie. Instrumentum vero cũ magna deliberatione, & solennitate fieri consuevit: & ante, quã aliquis ipsum producat, deliberare potest, & debet, an sibi expediat ipsum pducere, vt patet in eo, quod l. & no. j. eo. imputari. Non est ergo miru si illi, qui ex improviso & sine magna deliberatione, confitentur subueniatur, maximẽ cum memoria hoim labilis sit. C. qui testa. fa. po. l. hac consultissima. §. at cum humana. Illi vero, qui deliberare primo potuit, non subueniatur. fm Hof. ibi, cum quibus cõcor. Guil. & Gen. extra de procur. c. 1. super verbo. in omnibus. in cle. Si per alium, puta, aduersarium, contra t quem producitur, tunc refert: aut ille, qui obijcit instrumento, negat cum de voluntate sua factu esse; & tunc siue sit instrumentum publicum, siue sit priuatu, admittitur ad probandum cõtrarium: tam per testes, quam per instrumenta, vt hic & §. de proba. ca. 3. loco. C. de fide instr. l. in exercendis. C. de non nu. pecu. l. in contractibus. in prin. C. de dote cau. nõ nu. l. si. C. de pba. l. cum precibus. & C. de cõtrahen. & cõmit. stip. l. optimam. j. de præscr. c. ad audientiam. ver. sed inter alia. Aut ille, qui obijcit instrumento, confitetur illud de voluntate sua factum esse: & tunc aut illud instrumentu, quod vult reprobare, est priuatu: aut est publicum. Si est priuatu, tunc aut vult probare contrarium t per instrumentu, & potest, vt. C. de non nu. pecu. l. generaliter. in fin. Aut per testes, & non potest, vt ibi & hoc forte nisi per numeru quinq; testium, qui succedunt in locum probationis faciende per scripturam. vt probatur. C. de testi. l. testium. Si instrumentu quod vult reprobare est publicum tunc, ex quo confitetur de sua voluntate factu, non potest contravenire, nec admittitur ad eum reprobandu. Sic intellige C. ad senatuscon. Vellei. l. antique & C. arbi. tu. l. vlt. ita disti. n. Iac. de Ra. Pet. de Bellaper. & Cyn. in dictis legib. & in d. l. cum precibus. licet Accur. aliter intelligat leges illas, vt in eis no. per eum. & licet Io. no. 4. q. 3. §. si testes. in gl. circa contrarietatem. circa si. ver. Ego credo, qd contra quodlibet, quantumcumq; sit publicum, admittuntur testes: quod intellige, qd non confitetur de sua voluntate factum. Item fm Lamb. de Saly. ff. de proba. cum de indebito. §. fin. Quando vero confitetur de voluntate sua factu, admittitur ad probandũ contrarium per instrum derogatorium, primo, vt quia in primo instrumento continebatur, qd vendebat tibi & re vera mi ulabatur venditio, qd effect. donatio inter viuos, tu dicis tabellioni, facias mihi instru in de donatione, & qd venditio facta fuit simulatiue. illud instrum nẽdum est contrarium alteri, sed etiã derogatorium, & ideo ci lita tur. vt. C. plus valere quod agitur, per totum fm eum quod factis est equum. ¶ Si quæris de secundo. l. per quot testes instrum poterit t reprobari tunc sunt opiniones. Prima est opinio Ber. hic dicentis, qd per quatuor, vel quinq; testes ad minus potest reprobari. Et est ratio (fm eum) quia autoritas tabellionis vñ æquialere duobus testibus. vt. §. de proba. qm contra falsam. & ipsum instrum valet duos testes: quia parem vim obrinet probatio testium, & instrumentoru. vt hic, & in d. l. in exercendis. fm eum. & idem tenent Gof. & Abb. hic. & Io. in §. alle. testes. in fi. & Tan. Gof. & Ber. §. de proba. ca. 3. Et vide, quia in ar. suo Ber. refumit bis idem ad instra; scholaris, qui vult probare patri suo, qd tria oua essent quatuor refumendo bis idem. per nõ dum qui no. ff. de verb. obli. l. quoties in stipulationibus. Quomodo enim intelligis tu, qd publicum instrum habet vim duorum testium. Si em intelligis de sola scriptura, hoc non est veru: imò scriptura cum inscriptione testium & autoritas tabellionis, hoc totu habet vim duorum testium. Et ideo qd Ber. dicit postea, qd ipsum instrum æquialet duobus testibus refumit bis idem. & quod dicit Ber. qd autoritas tabellionis vñ æquialere duobus testibus, verum est in scriptura facta coram iudice: alias secº. vt. ff. de test. l. domicius labeo. fm Abb. & Io. An. hic. Et si istoru opinio esset vera plures, qd quatuor essent necessarij ad probatione instrumenti cũ per plures debeat fieri reprobatio: cuius tã contrarium ipsi dicunt. Vnde dic, qd instrum publicum habet vim duoru testiu. Alia est opinio Accur. in lalle. in exercendis. vbi dicit: qd licet duo testes reprobandum priuatum instrum. vt. C. de cõtrahen. & cõm. stipu. l. optimam. nõ tã publicum: sed bene potest reprobari per tres testes. Tertia opi. fuit Hen. Boich in Decret. S. 4. testus

ipius Accur. in sti. de inuti. stip. §. item verborum. dicentis qd si obijciatur indirecte contra instrumentum puta per adiectionem loci & temporis iuxta l. vlt. C. de contrahen. & consli. & iuxta c. ex tenore. §. de testibus. tunc ad eius reprobationem sufficiunt duo testes. argu. ff. de testi. l. vbi numerus. Si vero directe, tunc plures qd duo testes exiguntur, vt vincant instrumentum. vt. ff. de testi. l. 3. Quarta opi. fuit Inn. Host. & Io. An. quam & Abb. sequi vt hic dicentium qd instrumento quantumcunque publico derogatur per duos testes, vel ad plus per tres. Et est ratio qm eos: quia instrumentum non habet authoritatem, nisi a notario: & huic authoritati iustum est proferri dictum duorum testimonium: & hoc verum est nisi testes superint, qui asserat verum esse, quod in instrumento continetur vel collatione testiu, vel contrahentiu probari possit, qd vere testes in instrumento nominari contrafactui interfuerunt. arg. in aut. de instru. cau. & fide. §. si quis & §. si vero moriantur. colla. 6. Idem. §. qd per duos testes reprobatur. tenet Ioan. An. j. de reg. iur. c. pluralis locutio. lib. 6. quia cum lex, optinam. C. de contr. & commit. stip. dicat per testes reprobari intelligit de duob. ad idem. §. de proba. c. 3. vbi dicit per fratres domus siue coventus reprobari. quod intelligit de duobus per illud c. Quinta opinio fuit Nicolai Matreli in suis disputationibus. Symonis. Vin. Iac. de Ra. & Pe. de Bellapert. in d. l. exercedis. dicentium, qd non potest de his dari certa doctrina: sed dicunt iudici hoc relinquendum, quae fides adhiberi debeat instrumento inspectis, fide, & legalitate tabellionis, & testium, vt fm illa iudicet, quae vni sibi validiora, & vero similia. vt. ff. de testi. l. 3. §. 1. nam instrumentum potest esse tale, qd duo testes ei praeualeat, & potest esse tale, qd maior fides sibi adhibenda sit qd quatuor testibus. Vnde sigillo Regis Franciae (quod non transit per manus laicorum de facili sine magna prouidentia) magis credendum est, qd sigillo cuiusdam archiepiscopi, vel alterius pedanei iudicis. arg. ff. de testi. l. ob carmen. in fi. vbi vero fides hinc inde quasi par est, tunc cautus quis de facto recenti, & tunc magis est credendum testibus, vt in lalle. ob carmen. §. 1. fm eos. Sexta opinio fuit Odofredi prout recitat hic Abb. videlicet, qd vbi est talis causa, quae requirit plures testes, qd duos: vt testamentum, quod requirit septem testes, & codicillus, qui requirit quinque, instrumentum debet reprobari per plures testes, qd sint illi quos natura illius actus requirit: & sic testamentum per octo testes, & codicillus per sex reprobari debent, & pnt &c. Ego vero Henricus volens dictas opi. tam varias concordare credo sic probabiliter posse dici & distingui. Quia aut instrumentum reuocatur in dubium pp varietatem scripturae, vt quia negatur factum ab eo, a quo dicit factum esse, & tunc approbatur per eum, qui scripsit ipsum. vt. C. ad l. Cor. de fal. l. si quis decurio. Vel per testes in scriptos, qui deponunt qd eis praesentibus tabellio scripsit illud. vel si oes sint mortui, per coparationem literarum fit pbatio. vt. C. co. ti. l. coparationes. & in aut. co. ti. §. sed & si instrumenta. colla. 6. Aut instrumentum reuocatur in dubium non pp varietatem negotij de, & super quo instrumentum est confectum, & tunc aut instrumentum est priuatum: aut est publicum. Si sit priuatum, vt quia descriptum manu illius contra quem produci tur, tunc aut non habet subscriptionem aliquorum testium: & tale reprobatur per duos testes argu. ff. de testi. l. vbi numerus. 4. q. 3. c. si testes. §. vbi numerus. Aut habet subscriptionem aliquorum testium. sicut est. C. qui po. in pig. ha. l. scripturas. C. co. ti. coparationes. C. si cer. pet. l. vlt. in aut. de instru. cau. & fide. §. sed & si quis & §. si quispiam. colla. 6. & tunc iuuatur per testes illos, vel alios & potest reprobari ad minus per plures, quae per illos, qui ipm iuuant, & deponunt pro eo: quia si est instrumentum publicum per tot reprobare, vt statim sequitur. Aut non iuuat per testes in scriptos in eo, vel qa sunt mortui: vel qa non recordant. & tunc poterit reprobari per duos testes. ar. l. alle. vbi numerus. ¶ Si autem instrumentum est publicum: tunc aut habet inscriptionem testium prout hnt instrumenta per tabelliones publicos confecta, aut non habet inscriptionem testium prout non hnt regulariter instrumenta sigillo authentico sigillata. Si hnt inscriptionem testium, tunc refert, aut personae stantes pro instrumento & contra instrumentum in fide, & legalitate & alijs qualitatibus seu circumstantijs personarum sunt pares, vel quasi: aut non. Si sic, tunc refert: aut instrumentum iuuatur per testes in scriptos in eo: aut nec iuuat nec reprobatur per testes in scriptos in eo. 10 ¶ Si instrumentum iuuatur per testes in scriptos in eo, tunc considerabit iudex quot sunt testes, qui iuuant instrumentum: & quot hi qui contradicunt. vt si sint plures & meliores illi, qui contradicunt stetur eis: alias non, vt hic in §. cu iugur iuncto. §. porro. & §. v. ram responsonem ibi. & ex depositionibus testium &c. 11 & §. fin. Ex t quibus habes, qd instrumento publico adiuncto

depositionibus tabellionis, ipsum co ficientis, & vnus testium in eo in scriptorum proferunt tres vel ad plus quatuor testes. & ita intellige opi. Ber. hic in glo. & ita patet. & ita intellige qd not. Host. in sum. eo. ti. §. quid si instrumentum sub. §. sed si testes ver. item consideret & c. & opi. praedicta Godofredi. Si instrumentum reprobatur per testes in scriptos in eo, tunc refert aut aliqui vel aliquis de in scriptis testibus probantur seu probatur per duos testes tantu: vel alias legitime alibi fuisse tpe contractus celebrati, vel tpe instrumenti recepti. Aut non probantur alibi fuisse tpe contractus celebrati, vel tpe instrumenti concepti: sed solum negant, vel negat se inter fuisse celebrationi contractus vel receptioni seu confectioni instrumenti. In primo casu refert: aut per alios testes in scriptos in instrumento, seu alios extraneos non probatur contrarium. §. eos vel eum interfuisse. & tunc non valet instrumentum, sed reputabitur falsum: non, quia contractus non probatur per testes, sed quia instrumento adijcitur testem t seu testes interfuisse, qui non interfuit vel interfuerunt. ar. q. dist. si ad scripturas. Aut per alios testes in scriptos, seu alios extraneos probatur legitime eos vel eum interfuisse in celebratione contractus, vel tpe instrumenti recepti: & tunc talis testis negantis seu talium testium negantium se interfuisse negatio seu pbatio super hoc inducta, cu sit legitime probata, non vitiat instrumentum. ar. C. de contrahen. & co. ti. l. optimam. §. de testi. ex tenore. Ista duo membra no. Inn. hic in glo. si oes. in ver. sed si testes. In secundo casu. qd non probatur, seu probatur aliqui vel aliquis de testibus in scriptis alibi fuisse tpe contractus celebrati, vel tempore instrumenti concepti sed solum negant vel negat se interfuisse, tunc refert: aut oes viuunt, & contradicunt vnanimiter instrumento, in quo sunt in scripti: & tunc statim testibus & instrumentum amittit vires suas. §. de pb. ca. 3. de testi. tam literis. §. si quem admodum testa. ap. l. 1. in fin. aut. de instru. cau. & fide. §. si vero tale quid. & se. coll. 6. fm Inn. in gl. si oes. in prin. & Hof. post eum. Aut quidam ipsorum testium in scriptorum in instrumento, & quidam non contradicunt: & tunc aut tot t deponunt pro instrumento & iuuant instrumentum, qui faciunt numerum necessarium ad valorem instrumenti: puta duos testes in contractibus, quinque in codicillis, septem in testamētis. C. de testa. l. cum antiquitas. in fi. & C. de codicil. l. vlt. in fi. tunc valet instrumentum: licet alij testes, qui dicunt quilibet de fe, ego no interfui, essent centu numero: quia tales essent in suis dictis singulares. §. de elec. cu dilectus. §. nos vero. prout no. Inn. hic in ver. nos contrariu credimus. Aut non sunt tot de testibus in scriptis in instrumentum iuuantes instrumentum, & deponentes pro eo, qd faciunt numerum necessarium ad valorem instrumenti. vt quia vnus solus testis de testibus in scriptis in instrumento codicillorum: vel quinque de testibus in scriptis in testamento deponunt pro eo, & alij dicunt se non interfuisse celebrationi contractus, vel cu numerus necessarius ad valorem instrumenti tñ esset adhibitus & in scriptus in instrumento vnus eoru dicit se no interfuisse, & tunc credo qd per hoc redditur suspectum instrumentum. vt. ff. quem admodum. test. ap. l. 1. in fin. & hoc nisi testes in scripti in instrumento, vel alij deponerent contrariu. §. se interfuisse in celebratione contractus, quia tunc valeret instrumentum, vt est dictu, licet Inno. videatur innuere contrarium in hoc membro. qd instrumentum nihilominus valeat, & qd tales dicentes se no interfuisse sunt in suis depositionibus singulares per c. alle. cu dilectus. §. nos vero. §. de elec. vt no. hic in ver. alij dicunt tamen & non minus quam alij & c. ¶ Si quis de tertio, scilicet, qd instrumentum non iuuatur, nec reprobatur per testes in scriptos in eo, vel quia sunt mortui, vel quia dicunt se no recordari an instrumentum vel qd ui interfuerint, tunc refert, aut nihil asseritur, vel proponitur contra eum, & tunc valet nihilominus instrumentum, nec ppter hoc est suspectu. vt le. & no. specialiter per Hof. De primo, scilicet, qd sunt mortui, §. co. 2. & in casu vbi dubitant an interfuerint: vel non in tuiorem & benigniorem partem declinare debent. f. vt concordent instrumentum. ar. §. de testi. cum tu fili. j. de spon. iuuenis. de regu. iur. c. 2. vt not. hic Inno. in ver. si aut testes dicerent se non recordari & c. Aut proponitur contra eum, & impugnatur, seu reprobatur de falso. ¶ Et tunc aut instrumentum impugnatur seu reprobatur indirecte, & per obliquum dicedo proponedo, qd in die qua instrumentum dicit partes contraxisse Parisijs, ipse partes vel altera ipsaru erant, seu erat Rome vel aliquid aliud per quod si probatur instrumentum indirecte reprobatur, & tunc potest reprobari per duos testes ad minus. ar. l. alle. optimam. & c. alle. ex tenore. & ita loquitur tertia opinio supra tacta & not. per Accur. in sti. de inuti. stipulari oni. §. item verboru. & ita intelligit Arch. in c. alle. testes. 4. q. 2. in glo. adde idem sentium. ita potest intelligere

intelligere opi. Inno. hic in ver. nos dicimus, qd instrumentum. Aut instrumentum impugnatur, seu reprobatur directe, & tunc credo, qd tale instrumentum reprobatur per tres testes, & no per pauciores, & ita intelligo opinionem. Inn. hic in ver. nos dicimus. ibi quando dicit, vel tres, qui probent eum contractu de quo instrumentum est receptum non fuisse celebratu. & c. & Ho. & Io. And. post eum. Ita qd iste ver. Inn. loquatur, de duplici reprobatione. f. de indirecta, & obliqua ad quod refertur quod dicit de duobus testibus, & quod statim exemplificat ibi, vel illos qui dicuntur contraxisse ibi non fuisse praesentes & c. Et de reprobatione directa ad quod refertur, quod dicit de tribus testibus, & quod statim exemplificat qd dicit vel tres, qui probent eum contractum, de quo instrumentum est pceptum non fuisse celebratum & c. Si persona stantes p instrumento & contra eum non sunt pares, vel quasi in fide, & legalitate & alijs circumstantijs personaru, vt si tabellio conficiens confuevit conficere vel pars producens confuevit producere falsum instrumentum & sic est suspectum, vt hic & testes eum impugnantes sunt bonae opinionis, & bonae fama, vel econtra tunc iudex ex his, & alijs sua conscientiam informabit. vt. §. de renun. in praesentia. & fm hoc statim instrumentum, vel testibus, quia ex transacta ante vita & c. ad hoc. ff. de eden. l. si quis ex argentarijs. §. ff. de accu. fi. cui. §. iijdem. ff. de suspe. tu. l. 3. §. si. aut ipse ff. de re mili. l. no omnes §. a barbaris. C. de edicti. di. Adri. tol. l. vlti. §. e. cum dilectus. de do. & contu. c. prout. & c. veritatis. §. j. de praesump. c. mandata. & c. scribam. & c. illud. & de praescrip. ad audientiam. vt hoc no. Hof. in sum. ma eo. tit. §. quid si instrumentum sub. §. sed si testes. Et ita potes, intelligere quintam opi. supra tactam. Et haec praemissa intellige de instrumentis habentibus inscriptionem testium prout, habent communiter instrumenta manibus tabellionum confecta. ¶ Si quis de instrumentis no habentibus inscriptionem testium tunc potest dicere, qd talia possunt reprobari indirecte per duos testes. vt §. dictum est in alio casu, directe vero per tres testes. arg. istius. §. porro. & in hoc casu posses etiam, si velles intelligere opi. praedictam. Inn. hic in ver. alle. nos dicimus. Tutius tamen crederem dicendum hoc esse arbitrium, considerata fide, & legalitate custodiensis sigillum, & auctoritate sigilli, & ex alia parte considerata fide, & legalitate testium impugnantium, & reprobantium instrumentum, vt fm hoc iudex pro fuo bono arbitrio vel tpe vel in instrumento vel testibus ipsum cum pugnantibus, vt iam dixi in alio casu. arg. §. de elect. cum dilectus. ff. de testi. l. 3. §. tu magis. scire debes. & l. ob carmen. & ita intellige quintam opi. §. recitatum. cum ibi alle. ¶ Si vero omnia sint equalia hinc inde, tunc iudex considerabit naturam negotij, & qualitatem, nam si factum est recens, magis est credendum testibus, dum modo alias fide digni sint. Si antiquum magis credendum est scripturae quia memoria hominum auilis est. vt C. de dona. l. in donationibus. qui testa. fa. po. l. hac consulti ssima. §. at cum humana ff. de proba. l. census. & l. si arbiter. §. de proba. cum cam. Considerabit etiam naturam negotij: quia quaedam sunt, quae melius probantur per scripturam, qd per testes vt processus iudiciales. §. de prob. qui contra falsam. Professio expressa. vt. j. de regula statumus. & quaedam alia vt C. ad vellei. antiq. arbit. tute. l. si quod dic vt no. Hof. eo. ti. §. de publicatione. sub. §. & qualiter veru. quid. n. si tenor & in §. alle. quid si instrumentum. in fi. & Spec. hoc tit. §. restat videre in 3. col. ver. tu autem dic qd obijciatur. Nota tñ quod Hof. hic dicit quod licet instrumentum fuerit legitime reprobatum per testes in scriptos vel etiam non in scriptos in eo, si tñ duo testes fide digni in scripti, vel no in scripti in instrumentum, qui tñ interfuerunt facto quod asserit instrumentum de ipso facto & de tenore ipsius instrumenti testimonium idoneu reddant: quicquid sit de ipso instrumento ad minus tenor ipsius videat sufficienter probatus, licet alij omnes negent se interfuisse: quia magis credendum est hoc casu duobus affirmatibus, quam mille negantibus, quia possibile est quod multi sint, praesentes duo vero ad id, quod agitur attenti fm eum. ¶ In glo. arg. quod super. Si quis vtrum super incidenti, vel emergenti sit pronuntiandum. distingue. vt dixi. §. de or. cognitio. capitulo. primo. ¶ In glo. per haec patet. Si quis vtrum exceptio peremptoria omisa ante sententiam potest opponi post finem, dist. f. aut quis vtrum potest obijci per modum actionis, & dic quod sic, quod intellige, dummodo sit tale quid, quod nedum p via exceptionis, sed etiam per viam actionis in iudicium deduci potest, vt ff. de neg. ge. l. si autem. §. si quocunque modo. ff. de compen. l. quod in diem. §. j. de app. constitutis. in fi. fm Ioan.

Vinc. & Ber. hic & idem Arch. 6. q. 4. Ofius. in glo. fi. & de hoc dixi plenius. §. de or. cog. c. cum dilectus. in 2. dist. Aut quis vtrum pot obijci per modu, seu viam exceptionis & tunc aut quis vtrum exceptio peremptoria possit proponi post finem in casibus illis, in quibus ius expresse permittit, & concedit, quod possit proponi post finem, quos casus ponit Accur. C. de iur. & fac. igno. l. j. & illos casus, & plures enumerat Spe. ut. de excep. §. dicto ver. hoc tamen fallit & ver. sed pone adificati. vbi vide. & tunc pot fm Ho. hic. Aut vtrum possit proponi post finem in alijs casibus, in quibus ius non permittit, nec concedit hoc expresse & tunc aut agitur de exceptione, quae probata apparet iudicium retro fuisse nullum, & talis pot obijci post finem. C. quando prouocare non est necesse. l. venales. §. de procur. c. in nostra. in fi. de proba. licet j. de re iudi. ad pbandum. de excep. c. exceptionem. fm Hof. hic. Aut agitur de alia exceptione, & tunc aut quis vtrum pot obijci vel proponi circa appellationem, & alias, quam in causa appellationis & dic, qd non. 3. q. 7. exceptio. j. de re iud. inter monasteriu. vbi de hoc in glo. vlt. Aut vtrum pot obijci vel proponi per via appellationis & in ca appellationis, & tunc aut casus est talis in quo non pot appellari, de quibus le. & no. f. a quibus app. non licet. per totum. C. quorum ap. non reci. per totum. 2. qu. 6. §. sunt quorum. j. de app. c. Romana. §. si aut post finem. li. 6. & et in finia legis vel canonis a qua non pot appellari. ff. de verbo. sig. gnifi. l. i. qua poena vel in termino peremptorio iuris, legitimum impedimento cessante ex eo, vel ob i. appellari non pot, vt §. de ele. ne pro defectu. & de supp. neg. pra. c. fi. & not. per Card. G. & Io. And. j. de ele. cupientes. §. in fi. per. hb. 6. sup. ver. bo. priuatos. per Car. & tunc non pot obijci vel proponi. vt in iuribus alleg. ¶ Aut casus est talis, in quo pot appellari, & tunc distinguunt quidam sic, aut terminus peremptorius est assignatus per iudicem cause principalis ad exceptiones peremptorias proponendas, & tunc non poterit proponi in causa appellationis. Et est ro fm eos, quia talis terminus peremptorius assignatus est quaedam interlocutoria quae quantum ad partem, iam in causa principali transit in rem iudicatam. §. de electi. cum dilectus. in fi. j. de ap. cum cessante. Aut no est assignatus per iudicem, & tunc poterit proponi in ca appellationis, quia in causa appellationis non proposita proponam, & non probata probabo. vt hic & C. de appell. per hanc. non obstant laplu termini peremptorii iuris assignati ad peremptorias proponendas, quae est antequam sit in causa conclusum. C. sent. rescin. non posse. l. peremptorias. j. de exce. c. pastoralis. Ego vero non distinguo vtrum terminus peremptorius sit a iudice, cause principalis assignatus ad peremptorias proponendas, vel non: quia peremptorius terminus iuris cause principalis, non obstat in causa appellationis. ¶ Vnde terminus peremptorius per iudicem assignatus obstat tñ in illa instantia iudicij, in qua assignatus est, non in ca appellationis. vt in l. alle. per hanc. ille. n. terminus non erat interlocutoria, sed potius quaedam comminatio ad illam tñ instantiam non ad aliam se extendens. ff. de iudi. l. in peremptorio. C. commi. epi. in rubro & in nigro. & ita tenet Cardin. in dicto capi. cupientes. §. in super. super verbo priuatos. libro. sexto.

Perpetuus. Si quis vtrum, & quando, & qualiter debeat fieri editio, & distigui, vt dixi, supra, de probatione, capitulo primo.

- 1 Repugnantia quibus iuuanda, quandoq; valeat.
- 2 Repugnantiam sine ope correre.
- 3 Repugnantiam diuersorum interpretabilis.
- 4 Repugnantium quod praeualeat. & 5.
- 6 Repugnantia equalia inuicem derogari.
- 7 Scripturarum genera.
- 8 Scripturarum vtra potior.
- 9 Contraria quando an non approbanda.
- 10 Scire quis & qui dicendus.
- 11 Repugnantia literarum qui accipienda.

Mputari. Si quis, qd in scripturis contrarietas, seu repugnantia reperitur, vtrum contrarietas, seu repugnantia hnt o ipsas scripturas heat vitare seu ipsaru fidei derogare, distigui, aut contrarietas, seu repugnantia reperitur in vna, & eade scriptura, aut in diuersis. Si in vna, t & eade scriptura, tunc aut contrarietas pot iuuari per aliquam subdiuisionem, seu aliquam humanam

manato interpretatione. *fm* naturam contractus, vel actus, de quo agitur, ut non sit sibi ipsi contraria sed diuersa, & tunc est adiuuanda, ut sic remaneat in sua firmitate: quia quod potest iuari aliqua subdiuisione, vel interpretatione non est contrarium, ut patet de diuisione. C. de nouo. C. faciendo. l. vnica. ibi praeterquam si iuris aliqua diuisione & c. Et pro hoc est argu. quia dicta iurisconsultorum hoc modo ad concordiam rediguntur, ut probatur. ff. de peti. hære. l. item videndum. & l. illud. & de interpretatione patet. ff. loca. & conduci. l. si vno anno. §. j. Vnde & per illum modum reducuntur ad concordiam scripturae euangelistarum. vt de pe. di. j. periculosae. 2. q. 3. ca. quod autem. Aut non potest iuari per sui diuisionem, seu in interpretationem aliquam ut alias quouis modo, & tunc non valet imo derogat sibi ipsi. vt ff. de reg. iur. l. vbi repugnantia. vbi de hoc. & C. eo. tit. l. scripturae. vbi de hoc. Si tamen repugnantia reperitur in diuersis scripturis, tunc aut repugnantia potest saluari per diuisionem, vel interpretationem, & tunc fiet interpretatio sicut in testibus dicitur. §. de testib. cum tu. vt no. Ber. & Host. eo. ti. in nostra. & Io. An. hic. Aut non, & tunc aut producuntur a diuersis partibus, aut ab vna. Si a diuersis tunc refert, aut ambæ sunt publicæ vel ambæ priuatae, aut vna est publica, & alia priuata. In primis duabus casibus, l. quando sunt ambæ publicæ, vel ambæ priuatae, refert, aut altera ipsarum iuuatur, probationibus testium, seu alijs adminiculis, & altera non, & tunc illa quæ iuuatur probationibus testium, seu alijs adminiculis alteri praefertur: ita loquitur in auth. de testi. §. si vero aliquid tale. colla. 7. vbi habes quod vox viua, & vox mortua ex vna parte in similibus praevalet voci mortuae. i. scripturae tamen, ex altera parte. Et est ratio quia duplex ratio vincit vnam, vt in auth. de confan. & vte fratribus. §. j. colla. 6. & vt fratrum filij. §. j. col. 9. Aut tamen illarum iuuatur probationibus testium, seu alijs adminiculis & tunc aut vna est maioris auctoritatis, & fidei, quam sit altera, vel ratione sigilli, vel tabellionis confidentis, vel ratione testificantium pro instrumento, & tunc quod est maioris auctoritatis alteri praevalet vnde istud in facto consistit, vt ratione confidentis & ratione testificantium pro instrumento, & ratione sigilli, & ex alijs circumstantijs videtur, cui sit maior fides adhibenda. vt C. de testi. iurifurandi. & ff. de testi. l. 3. §. tu magis ibi alias numerus testium, vel dignitas. & c. & l. ob carmen. §. si. §. eod. cum dilectus. in fi. & hoc satis nota. Ber. hic in ver. fecus fia diuersis. idem Inn. & Ho. hic. & Spe. tit. de instr. edi. §. postremo ver. sed pone produco. Aut ambæ sunt equalis auctoritatis, & fidei, & tunc sibi inuicem derogant: quia tanta fides adhibetur, vni quanta alteri: ergo nihil est probatum, & sic in dubio fertur sua pro reo. In fi. de interdi. §. commo. & de proba. c. ex literis. Fallit in casibus, in quibus actor fouet causam fauorabilem, vel libertatis vt ff. de re iudi. l. si duo ex tribus. ff. de reg. iur. l. libertas. vel testamenti vel matrimonij, vel doris. de quibus habes versus. Stat. testamentum, libertas, coniugium, dos. Si sint euales qui producuntur vt inq; quod dic vt in c. alle. ex literis. & j. de re iud. c. vlt. Quidam tamen dicit, quod in aequali fide talium scripturarum iudicatur contra illum qui probare debebat, quasi nil probauerit. Propter quod dico *fm* Io. An. hic distinguendos diuersitates, casuum, *fm* quas interdum pro reo interdum contra eum, qui probare debuit, etiam si sit reus pronuntiauit, praeterquam in causis fauorabilibus in versib. pietatis contentis. Si vna scripturarum est publica & alia priuata tunc praevalet publica priuata. vt C. qui po. in pig. ha. l. scripturas. nisi priuata probationibus testium, seu alijs adminiculis, & validioribus iuuaretur, quæ scripturae publicæ deberent merito derogare, quia tunc fecus. arg. eorum, quæ dixi. §. e. c. u. Io. in 3. di. Si scripturae contrariae siue inuicem repugnantes, producantur ab vna & eadem parte tunc refert, aut producuntur ab actore, aut a reo. Si producuntur ab actore & tunc non valet, sed sibi inuicem derogant. vt hic & C. eo. l. scripturae. Et vide, quod no. Inn. j. de cens. cum olim. sup. verbo impugnare ver. si ante suam. & in glo. in fi. & Host. post eum. & C. de Mon. relau. & Genze, extra de procur. c. j. super verbo. in omnib. in cle. dicentes quod approbans scripturam aliquam et tacite omnia ibi contenta approbatae videtur. ar. 3. q. 9. di. vt veterum. & c. si ad scripturas. sed duo contraria quis approbare non potest quare & c. Et hoc intellige, siue ambæ sint publicæ, siue ambæ sint priuatae, siue vna sit publica & alia priuata, quia aequales, sunt quo ad hoc, non quantum ad aduersarium conuincendum. Et ga. tex. istius, & illius l. scripturae generaliter loquuntur, & ideo generaliter debent intelligi. vt ff. de publica. l. de praetio. de leg. praetian. l. j. & generaliter, j. de priui. vt circa. vnde li-

cet quis in dubio praesumatur ignorans. vt j. de reg. iur. c. praesumitur. l. 6. ille tamen, qui literas apertas deliberate respicit scire praesumitur contenta in eis. arg. hic & j. de procur. c. j. in clem. vbi hoc no. Genz. super verbo. scilicet. Hoc fallit *fm* Iac. de Ra. in personis rusticorum. arg. ff. si quis in ius voc. non ierit. l. 2. quod possit esse verum, si non possent consilium peritiosas, alias credo idem in eis. quod in alijs. vt ff. de bo. po. l. penult. & quis ordo in bonorum possessione seruetur. l. 2. Si producitur a reo, tunc talis ad suam innocentiam purgandam potest producere contraria instrumenta cum protestatione tamen, alias non vt C. de excep. l. si quidam. *fm* Ho. hic. pro quo. j. de praescrip. veniens. cum vbi no. Et quod hic dicitur de contrarietate, seu repugnantia scripturarum tamen intellige si scripturae sint adeo diuersae, quod non sit verisimile reita processisse, vt si in vna scriptura contineatur, quod pro ecclesia emi fundum a te pro centum tali die & coram talibus testibus, & in alia contineatur, quod emi fundum eundem a te eadem die, & eodem loco, eodem pretio & nomine meo, & coram alijs testibus. *fm* Inn. & Hosti. Vel si in vna contineatur quod cum vxore mea emi a tali fundum pro c. & in alia quod ego solus sine vxore mea emi eodē die, eundem fundum. *fm* Host. hic & Azo. in l. alleg. scripturae. C. eod. titulum.

- 1 Exceptioni non numerata pecunia in mutuo locum non esse.
- 2 Exceptionem non numerata pecunia scripta competere. fallit. 3. & 4.
- 3 Exceptioni non nu. pecu. renuntiar i ne possit.
- 4 Exceptio de non nu. pec. perpetuo ecclesia. & 8.
- 5 Exceptio de non nu. pecu. cur non possit.
- 6 Exceptio non nu. pecu. quando improprie scriptibilis.

Cautio. Super glo. sic ergo. licet ista materia sit magis civilis, quam canonica: tamen pro aliquali introductione canonistarum bene transeundo, si quaeras quomodo, & intra quod tempus exceptio, non numerata pecunia possit, & debeat competere, & distinguitur, aut quaeris quando, & in quibus casibus possit, & debeat competere, aut quaeris infra quod tempus possit, & debeat competere. In primo casu refert, aut confessio emittitur, in, & super alia causa, quam cum mutui tamen aliquis confitetur se debere ex alia causa, quam cum mutui: & tunc non competit vt C. de non nu. pecu. l. generaliter. & l. si ex cautione. vbi hoc nota. Accur. In fi. de literarum obli. alias de verb. obli. in princ. Aut confitetur se debere ex causa mutui: & tunc aut confiteatur verbotenus, & sine scriptis, & tunc non habet locum exceptio, non numerata pecunia sed habet locum exceptio in factum, & hoc vbi stipulatio intercessit, quod dic, vt no. Accur. C. de non nu. pecu. cum vltra. Aut confitetur in scriptis, & tunc aut scriptura est priuata, tunc aut est scriptura confidentis, aut alterius. Si confidentis, tunc habet locum & competit dicta exceptio, vt probatur in d. l. si ex cautione per pronomen tua patet, quod loquitur de cautione, seu scriptura confidentis. Si est scriptura tertij priuata non ipsius confidentis, tunc aut talis scriptura habet inscriptionem testium, & tunc potest competere, & habere locum. vt C. eo. tit. l. comparationes. C. si cer. pet. l. vlt. C. qui po. in pig. ha. l. scripturas. in auth. de instr. cau. & fide. §. sed & si quis. & §. si tamen quispiam. colla. 6. Aut tamen non habet, inscriptionem testium, & tunc potest dici, quod non competit, quia talis scriptura nec naturaliter nec civiliter obligat & in nihilo praedicitur, vt C. de probal. instrumenta. Si scriptura est publica, tunc refert, secundum Acc. in d. l. si cautio. & ff. de probal. cum de indebito. §. si. & Inn. & Ho. hic. Aut in illa scriptura dicitur, quod talis recepit a tali centum ex causa mutui, aut in illa scriptura dicitur quod talis confessus est se recepisse a tali centum. In primo casu non habet locum exceptio ista, sed stabit instrumento nisi possit reprobari de falsitate. C. de probal. cum praecibus. In secundo vero casu habet locum. Si quaeras de secundo membro principali. infra, quod tempus possit, & debeat competere, distinguere aut debitor renuntiauit huiusmodi exceptioni, aut non. Si sic, tunc sunt opiniones. Vna Azo. Iaco. Bulga. & Odo. & Accur. in d. l. si ex cautione. dicenti, quod poterit nihilominus excipere, sed sibi incumbit probatio, alias renuntiatio de nihilo seruetur, quod esse non debet. vt ff. de lega. l. si quis. Alij (vt Iac. de Ra. & Cyn.) dicunt, quod tali exceptioni renuntiar tamen non potest, quia talis confitens vt confiteri sub spe futuræ numerationis, & illa exceptio introducta est ad occurrendum facilitati debitorum pecunia indigentium, vt no. C. de non nume. pecu. l. contra actibus. Vnde si tali beneficio possit renuntiar

tiari eadem facilitate, & indigentia inducerentur ad renuntiam dum, qua inducuntur ad contestandum. ar. Cad. Velle. l. si mulier ibi, ne ex consequentia sua fragilitatis & c. Item, si talis renuntiatio teneret, induceret creditores ad delinquendum: quia pro hoc non numeraret pecuniam, quod esse non debet. ff. de pac. do. l. conuenire. Et ista opinio videtur tutor animi, & ideo amplectenda. Si debitor non renuntiauit huiusmodi exceptioni, tunc aut quaeris nunquid comperit post biennium, & tunc aut confessio fit nomine ecclesiae, vel ipsius ecclesiae negotijs expediendis constituitur se mutuum recepisse, & hoc casu non obstante aliqua renuntiatione non solum infra biennium, sed etiam in perpetuum competit exceptio contra creditorem nisi probet in utilitate ecclesiae pecuniam fore versam. t. o. q. 2. h. oc ius porrectum. *fm* q. hoc no. Holt. hic. & Io. An. post eum. j. de solu. c. fin. vbi idem dicit in clericis quod in ecclesijs. Sed hic dicit sub forte, tamen, quod idem est de clericis, quod de laicis. Aut confessio fit non nomine ecclesiae, sed alia & maxime per laicos, & tunc potest dici, quod competit exceptio etiam perpetuo, sed in hoc est differentia, vtrum proponatur infra biennium, vel post quod tempus ante probatio inquitur creditor. Si vero post, tunc probatio incumbit debitori. Et si dicitur, quod post biennium nullo modo possit debitor excipere, alias frustra videretur leges de biennio loqui, respondere potest, quod leges, quæ dant eam durare biennium non voluerunt excludere exceptionem non numerata pecunia per biennium, nam omnes exceptiones sunt perpetuae, vt ff. de excep. do. l. pure. §. si. sed dant eam infra biennium debere proponi. Si quia cum reus negando non debeat probare sed creditor molerit onerare creditorem onero probandi vltra biennium, sed leges nunquam negant quod in perpetuum debitor possit illam exceptionem proponere, vt patet expresse. C. de non nu. pecu. l. asseueratio. vnde leges respiciendo ad frequentiam, scilicet quod negatiua non probetur, & quod reus negando probat eo ipso quod creditor non probat, contrarium dixerunt, exceptionem non nu. pecu. post biennium non proponi volendo (vt dixi) nimis onerare creditorem. sed cum post biennium non creditor fed debitor habeat probare, non potest negare, quin excipere possit etiam perpetuo. *fm* regulam quæ est in l. alle. pure. §. si. Et hoc no. Pe. de Bel. perti. in l. alle. si ex cautione. & ad hoc congor. quod no. Dy. j. de reg. iur. c. locupletari. in fi. in 6. vbi dicit quod si creditor tamen se non numerasse de æquitate canonica exceptio non nu. pecu. non excluditur biennio, cum male fidei possessor nullo tempore praescribat. vt j. de reg. iur. c. possessor. l. 6. & hoc idem tenet j. de solu. c. si in magna glo. vbi diffuse tractat de ista materia, & idem inquit Innoc. j. de immunita. eccle. c. quia, plerique.

- 1 Tabelliones a quibus an non, creandi.
- 2 Tabellionatus summa capita.

Vm P. Tabellio. Si quaeras, quis potest facere tabelliones. Dicit Inn. hic, quod nullus potest facere tabelliones, nisi Papa, vel imperator, vel reges habentes supremum, & meum imperium, vel inferiori cui consuetudo, vel speciale privilegium Papæ, vel imperatoris hoc specialiter concesserit. arg. C. de eman. l. l. j. & h. j. de concess. preben. accedentibus. ad fi. *fm* Inn. hic. Sed Hosti. dicit hic, quod etiam is qui regit vniuersitatem de consensu ipsius potest facere tabellionem, cum possit facere iudicem ordinarium, quod est maius. §. de offi. ord. cum ab ecclesiarum. Idem notat in summa eo. tit. §. quibus instrumentis. in princ. quod comites, & prelati hoc possunt in terris suæ iurisdictionis. ar. in auth. de tabel. §. pen. col. 4. & 10. q. j. regenda. de hoc etiam, per eum in summa. titu. ne de vel mona. §. sunt, sub. §. clericis. ver. qui igitur, & j. ne cleric. vel mona. sicut te. & de hoc vide plene in Spe. tit. de instr. edi. §. restat. ver. sed quis potest facere. Et qualiter probetur aliquis esse tabellio vide in d. §. restat. ver. illud autem notandum est, & vtrum tabellio constitutus, ab inferiore extra territorium illius possit conficere instrumenta, vide in Spe. in prædicto. §. restat. ver. quid de his. cuius, dictum ibi satis approbat Arch. j. de fo. comp. R. omana. §. si. & Io. And. in contrahentes. super verbo. coram ipsis, in nouella. lib. 6. vbi plene de hoc.

- 1 Scripturae priuatae quando, an non, danda fides.
- 2 Scriptura publica quid.
- 3 Scriptura publica referenti quando credendum. & 4. 6. fallit.

- 7 Instrumentum v. factum qui, an non, probet. & 8.
- 9 Transcripto quando, an non, standum.

Instrumenta Si quaeris, quando scriptura fidem faciat, & quando non distinguitur, aut quaeris de scriptura priuata, aut de publica. Si de priuata, tunc aut quaeris, vtrum faciat fidem pro scribente, & illo cuius est, aut tertium. In primo casu refert: quia aut facit principaliter contra scribentem, vel eum cuius est, consecutus tamen, & accessorie facit pro eo, & tunc facit fidem etiam pro eo, vt patet. ff. de procur. l. i. procura torem absentem, *fm* Iac. de Ra. ibi & pro isto membro facit, in ratione. ff. de auth. tut. l. j. in princ. & ff. de excu. tut. l. sed & milites. §. sed ignominia. Aut scriptura facit principaliter pro scribente vel eo cuius est, & tunc non facit fidem pro eo. vt C. de probal. instrumenta. & l. rones. & l. exemplo. In secundo casu dic, quod facit fidem contra eum, qui scripsit si per confessionem suam, vel alias constet, quod fuerit. vt C. de non num. pecu. in auth. contra qui propriam & l. generaliter. Fallit in causa mutui, & doris, vt C. de non nu. pecu. l. si ex cautione. & p. totum. C. de dote cau. non nu. per totum. & dixi. §. si. e. si cautio. In tertio casu refert, aut quaeris, vtrum faciat fidem contra tertium habentem causam a scribente, & dic, quod sic, vt probat ff. eo. tit. l. repetita. & ff. de excep. rei iudi. l. ex sextante. §. Lactinus quod tamen intellige *fm* distinctionem quam hēs. C. q. po. in pig. ha. l. scripturas. Aut quaeris, vtrum faciat fidem, contra tertium qui non hēt causam a scribente, & dic, quod non nisi habeat subscriptionem testium, qui deponunt pro scriptura, & pro eius tenore. vt 63. di. literas. C. de non nu. pecu. l. instrumenta. vbi de hoc. & §. eo. c. 2. Si quaeris de scriptura publica. (Summo hic scripturam tamen publicam generaliter & proprie, vt patet ex sequentibus) tunc refert, aut illa scriptura, seu illud instrumentum facit mentionem de alia scriptura, seu de alio instrumento, aut non. Si sic tunc aut instrumentum illud, quod facit de alio mentionem publicatum est, vocatis illis, quorum intererit, coram iudice ordinario vel delegato ipsius ad hoc ipse ter deputato per tabellionem, qui iudex auctoritatem suam interposuit, & alijs omnibus rite actis, prout hic le. & no. & s. ca. c. proxi. & §. de testi. Albericus. tale instrumentum facit eandem fidem, sicut & originale, & hēt eandem auctoritatem, sicut & originale. vbi hic & ff. de adm. tu. l. Chirographis. C. de testa. le. publicati. C. de donat. l. si donatio. & in auth. vt fratrum filij. §. illud. colla. 9. & hoc sub forte tenet Bar. Brixien. in q. d. iudiciali quidam imperant rescriptum & c. licet Tan. aliter dixerit vt no. ibi. Simile, vides circa testes productos ad æternam rei memoriam, vt in auth. de testi. §. pen. coll. 7. §. de test. significauit. illi. a quorum intererit, sunt vocandi. fide adopt. l. nam ita. Et de modo, & forma huiusmodi publicationis, vide plene in Spe. tit. de instrum. edi. §. ostenso. in fi. ver. hic et no. & dic, & quod tale instrumentum hēt eandem auctoritatem cum originali, non tamen maiorem, quia per talem publicationem non datur aliquod ius de nouo, fed antiquum tamen, si quod erat referatur. j. de co. fir. vti. vel inuiti. cum dilecta. §. nos igitur. de priuile. c. ex parte abbatis. *fm* Host. hic. Et hoc, quod dictum est, quod tale instrumentum hēt eandem auctoritatem cum originali, est verum nisi contineatur in lege, vel canone, quod propria manu alicuius certi hominis debeat fieri instrumentum: quia tunc publicatio facta per manum alterius non facit fidem. vt C. de diuer. offi. l. penul. cum sua glo. l. 12. Aut instrumentum illud si quod facit de alio mentionem non est publicatum, vocatis, illis, quorum intererit, coram iudice ordinario, seu delegato ipsius, & alijs necessarijs debite obseruatis, & tunc refert, aut quis vtrum faciat fidem contra exhibentem eum, & in præiudicium exhibentis, & dic, quod sic, vt ff. de eden. l. si quis ex argentiarijs. §. prohibet. ff. de iur. fic. l. in fraudem. §. neque instrumenta. & ita posses intelligere. l. alle. si donatio. C. de dona. Aut quaeris vtrum faciat fidem contra tertium, & in præiudicium illius, contra quem exhibet, & tunc aut illud instrumentum fuit publicatum, seu (magis proprie) loquendo tabellionatum per tabellionem absque auctoritate iudicis competentis, vel alijs necessarijs, ad talem publicationem interuenientibus, de consensu tamē vtriusque partis, seu partium, quas laedere, seu tangere poterat instrumentum *fm* Guil. Abb. v. g. Habebam instrumentum contra te, dixi tibi, meum instrumentum est tinnueratum, vobis illud renouare, vnamiter vadamus ad tabellionem, & dicamus ei, quod rescribat & in formam debitam redigat vocatis ad hoc testibus. tunc tale instrumentum facit fidem contra illos, & inter illos, quorum consensu talis publicatio facta fuit, & inter illos, qui habent causam; ab

eis, vt in lalleg. rones. & l. exemplo. quia licet tale instrumentum non sit modo debito publicatum, vt sic habeat eandem auctoritatem, quam & primum, vt est dictum, habet tñ de forma publici instrumenti: quia per tabellionem de consensu partium, & testibus rogatis presentibus confectum. ita intellige. C. de proba. l. c. p. cibus. C. de re iudi. l. gesta. & lalle. scripturas. & lalle. chirographis. & auth. de instr. cau. & fide. §. si vero moriantur colla. 6. Aut hñ oī instrumentū non fuit publicatum modo debito, nec tabellionatum de consensu partium quas ledere, seu tangere poterat, vt v.g. ego Henricus hñs instrumentum contra te solus sine te iui ad tabellionem: qui tabellio ad requisitionem mei solus illud tabellionauit. & tunc non facit fidem contra illum, seu in praeiudicium illius, contra quem exhibetur, & qui aut eius praedecessor tali publicationi, non consensit. vt in auth. vt spon. largi. §. j. & in auth. si quis in aliquo documento, quae est signata. C. de edendo. pro hoc. ff. e. t. l. 2. Idem (quantum ad hoc) potes dicere de exemplo instrumenti, vt tale exemplum, seu copia faciat fidem contra illum, qui dedit exemplum illius non contra alios. vt ff. de edend. l. si quis ex argentarijs §. prohibet. Et intellige fm Ho. hic, quod non facit fidem cōtra alios, etiam si triplici manu. tabellionū fuerit exemplatum. quod dicitur in tit. c. j. Ad quod facit. §. de fidei. c. 2. & quod ibi no. Inn. Ho. & Ab. dicentes, q̄ transcripta non sufficiunt ad probationem nisi facta essent cū ea fō lenitate, de qua hic, & in dicto cap. alle. Alberic. Et idem not. Genz. extra de elect. c. constitutionem. vt circa glo. penulti. in cle. sequitur quando scriptura, seu instrumentū non facit mentionem, de alia scriptura, seu de alio instrumento, & tunc facit plenam fidem. vt s. eo. t. c. 2. quod dicitur ibi. Et vtrum originalibus non apparentibus literis confirmatorijs sit fides adhibenda. dixi. §. eod. inter dilectos.

De praesumptionibus. Rubrica.

- 1 Delinquendi non malus animus, circumstantijs conijciendus.
- 2 Crimine sine circumstantijs inexcusabilis.

Icut noxius. Super gloss. fin. Si quaeras, vtrum omne maleficium, praeiudicium, aut huiusmodi praesumptio potest tolli ex varijs circumstantijs, seu verisimilibus coniecturis ipsius, animum excusantibus, & tunc non praesumitur malo animo, factum. vt patet. 22. qu. 2. quod ait. & c. ne quis arbitretur. de con. di. 4. folet ita. ff. de ac. & ob. l. 4. §. verborum. ff. de iureiur. l. illud. §. pen. 1. §. di. illud. de sent. exc. c. illud. Aut non est aliqua, 2 circumstantia, seu verisimilis coniectura, per quam maleficium, tempore praesumitur contra malefactorem, de malo animo. vt ff. ad l. Aquil. l. item si obfretrix. §. cum l. seq. hoc autem arbitratribitur bonus iudex. fm Go. Inn. Ho. & Io. And. hic, & idem Arch. 1. dist. eum, qui vbi de hoc.

- 1 Possidenti succedi.
- 2 Filiationem successurus probet.
- 3 Testamentorum duorum, vtrum potior.

Adferre. Ad declarationem. glo. vlti. in fi. si quis ris, qñ vtraq; mulier, quarum quaelibet, 1 vendicat puerum in filium, lite pendente, moritur, cui earum puer succedat, distingue aut altera tm erat in possessione filij seu filiationis. & illi succedet. ar. in l. de interd. §. commodum. & ff. de proba. ei qui dicit. fm Vincē. & Laur. Ber. & Host. hic. Aut neutra terat in possessione filij seu filiationis, & tunc si velle succedere alicui illarum, oportet se probare filium eius per lalle. ei, qui dicit. ita di. Bar. Brixien. in q. dnicali, quae incipit. cum duae mulieres. dicens etiam q̄ similis est quaestio, si duo ostendant duo testamenta eadem die confecta, & in vno sit institutus vnus & in alio t̄ alius. nā dicit post Hugon. q̄ si inter se agant, melior est conditio possidentis. Sed si contra tertium agant, vel obtineant, quasi diuersae scripturae ab eadem parte prolatae fm eum p hoc, quod scripsi. §. tit. proximi. imputari. in fi.

- 1 §. Vetare sensus
- 2 Tacens quando, an non, consentiat.
- 3 Regulam, qui tacet & c. varie restringi.
- 4 Praesens tacens in quibus, an non, consentiat. & §. 7.
- 6 Praesentem tacentem in exprimentis non consentire.

- 8 Tacens fraudam consentit.
- 9 Tacens in iudicio quando, an non, consentiat. & 11.
- 10 C. si praesentem explicari.
- 12 Tacens obligandus non consentit.
- 13 Tacens quando alienationi consentiat, an non.
- 14 Tacentem liberationi non abstinere.
- 15 Tacentem delicto quod vetare potuit, obligari.
- 16 Delicto multo quis tacens consentiat.
- 17 Negato vno, an reliquo tacens consentiat. & 18. & 19. & 20.
- 21 Regulam qui concedit maius limitari.
- 22 C. nonne explicari.
- 23 Regula, qui tacet locus.
- 24 Tacentem in damno non consentire.
- 25 Consentientem tacite discessit eum non punire.
- 26 Alienata tacente capitulo renouabilia.
- 27 Monacho um tacente episcopo non posse exequi.
- 28 Penam ex inutili contractu non deberi.

Nonne bene. Si quaeras, vtrum qui tacet consentire videatur. Accur distinxit. ff. de procur. l. filius familias. §. inuitus. Aut tractatur de aliquo obligando, aut de praediuicio parando. In primo casu habet locum illud generale, qui tacet, non consentit. Sed fallit in quibusdam casibus ibi notatis. In secundo casu habet locum contrarium: si qui tacet, consentit. Sed ista distinctio videtur calumniari per l. ff. de fur. l. q vas. §. vetare t̄ vbi non tractatur de aliquo obligando, sed de praediuicio parando, & tñ habetur pro dissentiente. Sed ad hoc respondent quidē dicentes, q̄ cum tractatur de praediuicio parando debet subdistingui, aut ambo sunt in pari ca, & tunc habet locum dictum illius glo. Si sint in dispari ca, vt quia vnus in dolo alter in culpa. tunc ille non habetur pro consentiente qui est in culpa. vt in d. §. vetare. sed ad hoc obstat. ff. de pig. ac. l. Caius. Praeterea vbi tractatur de aliquo obligando, tacens habetur pro consentiente. vt ff. mandati. l. qui patitur. & l. qui fidem. Item pro hoc & contra dictam distinctionem facit expresse. ff. de fidei. tu. l. cum ostendimus. §. vti. Sed Din. videt, dicere, aut tractatur de aliquo obligando, aut de praediuicio parando, vt dixi. §. fm Accur. Sed in primo casu videtur subdistingui, aut tractatur de obligando alio extra personam tacentis, vt in primo casu habet locum regula, qui tacet, consentit videtur. §. de reg. iur. l. 6. In secundo casu fecit. vt ff. de re iudi. l. tunc aut. & ff. de arbi. l. scuti. In secundo casu subdistingue, prout no. ff. de pig. ac. l. nam si contradicendo. poterat impedire actum qui agebatur tunc tacens videtur consentire. vt ff. de pig. l. fidei iussor. §. pater Seij. Si vero contradicendo non poterat impedire tunc tacere assimilatur contradictioni. vt in d. l. Caius. & de leg. 2. l. Titia. §. Lucia. & de re iudi. l. saepe. Qui dam vero doctorum iuris ciuilibus, vt Ia. de Ra. expediunt istam materiam per regulam, & exceptiones a regula. & dicunt, q̄ regula est, qui tacet, non consentit, nec dissentit. vt in regula, q̄ tacet. Sed haec regula fallit in quibusdam casibus singularibus, in quibus qui tacet, videtur consentire. Quandoq; rōne coniunctionis, & communionis actionis. vt ff. solu. mati. l. 2. §. voluntatem. Quandoq; ratione coniunctionis tm. vt ff. de adop. l. in adoptionibus. & ff. de do. inter vi. & vxor. l. si seruus. Quandoque fauore publice vtilitatis. ff. ad munic. l. 2. quandoq; fauore pupilli. vt ff. de fidei. tu. l. 4. 2. fm. Quandoq; fauore vtilitatis eius, in cuius presentia negotium agitur. vt ff. manda. l. qui patitur. & l. qui fidem. Quandoq; fallit fauore matrimonij vt C. de nup. l. 5. & ff. de sponsa. l. in sponsalibus. §. j. & l. fed ea quae patris. Quandoq; fauore clericatus. vt C. de epi. & cleri. in aut. si seruus. Qñq; fallit odio prohibere cessantis, vt ff. de noxal. l. 4. C. de comm. & merca. l. 2. lib. 10. quandoq; odio fallentis, vt C. ad vellei. l. line. Petrus vero de Bel. perti. distinguit, inter iudicia, delicta, & contractus. In iudicijs dicit habere locum. ff. de re iudi. l. saepe. In delictis dicit habere locum. §. alleg. vetare. In contractibus subdistinguit inter contractus, in quibus requiritur expressus consensus, & alius in quibus sufficit, tacitus. In primo casu non sufficit tacere, ita, quod qui tacet, non consentit. vt ff. de aut. tu. l. j. 2. & 3. In secundo casu distinguit, aut praesens tenetur consentire, tunc in dubio consentit. vt C. de acq. pos. l. 2. Si non tenetur, consentire tunc refert, aut non potest contradicere, & non videtur consentire. vt ff. loca. & conduc. l. qui ad certum. Sed fallit in filia, cuius pater dotem repetit, vt in d. l. 2. §. voluntatem. Aut potest contradicere, & tunc

tunc aut tacet in fraudem, & videtur consentire. vt in d. l. si fine. Aut sine fraude, & tunc aut credit ius suum vbiq; durare, & tunc non videtur consentire. vt ff. qui. mo. pi. vel hypo. solu. l. scit. §. non videtur. Aut non credit ius suum vbiq; durare, & tunc no videtur consentire. vt C. de remis. pig. l. j. & 2. & si secundum Pe. praedictum. Doctores vero iuris canonici cōter dicunt, q̄ in facto appetibili, vel honorabili, seu meritorio, q̄ tacet consentire videtur, vt in regula iuri, qui tacet. cum suis concor. alias fecus. & ita not. Inn. §. de elec. in Gene. gloss. licet collata. & etiam Host. idem Comp. eo. tit. quia propter. & Io. And. j. de elec. licet cum per formam. super verbo. per vnum li. c. & de reg. iur. c. is qui tacet. eo. lib. & Arch. 54. di. si seruus dicit. in glo. adde dicas quod non contradicere. & Car. in d. c. qui tacet. & de elec. cupientes. l. 6. & Guil. de Montelau. in extrauag. Io. 22. suscepti regiminis. super verbo. voluerit. Ego vero Henricus nullam praedictarum opinionum reprehēdens, credo sic probabiliter posse dici, Si quaeratur nunquid p̄sens, seu sciens, & tacens consentire videtur, refert aut taciturnitas, quae est mediū inter duo extrema. scilicet consensum, & dissentium non inducit effectum proprium, & separatim ab altero, extremorum. si q̄ vbi tacens non reperitur consentire, quod dissentiat, vel econtra. Aut taciturnitas inducit effectum proprium, & separatim ab altero extremorum, seu ab effectibus alterius extremorum. In primo casu refert, aut tacens nedum tacet, sed gerit, vel agit aliquid in ipso actu gerendo, aut non. Si sic, tunc dicit, vt dixi. §. de transact. ex literis. Si non agit aliquid in ipso actu gerendo, sed solum tacet, tunc aut tacet simpliciter, aut de duobus sibi propositis, & illatis respondet ad alterum illatorum, vel de duobus suae dispositioni subiectis super altero tm statuit & disponit. In primo casu refert aut agitur, & tractatur de actu, qui requirit expressionem verborum, & expressum consensum, & vbi verborum expressio est necessario vt in stipulationibus. & tunc tacens no consentit, sed potius dissentit. vt ff. de legat. j. l. si ita legatum. §. illi si vider. & de ver. oblig. l. centesimis. §. si de ritu nup. l. in eo iure. §. deinde ait lex. de auth. tut. l. j. in fi. & 2. & 3. & in hoc concordat Pe. vt §. patet. & hoc innuit glo. de reg. iur. l. qui tacet lib. 6. item Infit. haredi. & c. pro hoc faciunt ea quae leg. & not. j. de spon. & matri. c. si inter virum. & vxor. c. cum apud. & c. tua. De hoc etiam potest ponere exemplum in seruitutibus t̄ constitutendis, vbi nudus consensus non sufficit, sed oportet stipulationem, vel alium contractum nominatum interuenire. vt in l. de seruitu. §. j. & ff. de vsufruct. l. 3. §. j. hoc supposito facit. ff. de serui. vrb. praed. l. in iuri. si serui. ven. l. si cum mens. & hoc idē pot dicit in seruitute amittenda. vt ff. quemadmo. serui. amittatur. l. si stillicidij. ibi permisso, innuens q̄ nisi exprimeret, ius non amitteret seruitutem. cum glo. ibi pro hoc facit ff. cōmunia praedio. l. si praedico. licet ibi in fi. fit glo. in contrariū. Item pone exemplum j. de his quae fi. a prela sine consen. ca. c. 1. cum no. in c. 2. Est & aliud exemplum. 65. dist. si forte: vbi de hoc per Io. in glo. si. Aut agitur, & tractatur de actu, qui no requirit expressionem verborum, & vbi verborum expressio non est necessaria. & tunc aut tractatur de consensu furioso, aut de consensu hominis sane mentis. Si de consensu furioso tunc aut est tale negotium, q̄ si esset sane mentis, contradicere non posset, & tunc habetur pro consentiente. vt ff. solu. mati. l. 2. §. voluntatem. Aut tale negotiū, quod si esset sane mentis, contradicere posset, & tunc subdistingue, aut est tale negotium, quod consensu contrahitur, & in quo requiritur consensus, & tunc habetur pro dissentiente. vt ff. loca. & conduc. l. qui ad certum. Aut est tale negotium quod solo consensu contrahitur, & in quo non requiritur consensus, & tunc habetur pro consentiente & sic obligatur. vt ff. de neg. gest. l. ait praetor. §. curator. de actio. & obli. l. furiosus. Si tractetur de consensu hominis sane mentis, subdistingue, aut tacens tenetur consentire, aut non. Si tenetur consentire, tunc habetur pro consentiente. vt C. de acq. pos. l. 2. in fi. ar. ff. de acq. pos. l. fundi. cum ibi vniversali synodo approbante & c. vbi dicit, q̄ vniversalis synodus approbat statuta in ea, eo ipso quod nullus contradicere. 3. l. di. nicena. ff. manda. si remunerandi. §. 2. Si non tenetur t̄ consentire, tunc refert, aut tacet in fraudem & animo decipiendi, & tunc videtur consentire, & sibi praediuicat. arg. ff. ad vellei. l. si decipiendi. C. ad vellei. l. si sine. & C. hares alic. pig. da. fit l. 2. & in hoc concor. Pe. vt §. patet. Aut tacet sine fraude, & no animo decipiendi, & tunc aut tractatur de commodo illius, q̄ tacet & tunc consentire videtur, vt ff. man. l. qui patitur. de reg. iur. l. qui non prohibet. & l. qui tacet. & ita intellige opi. p̄-

dictam Inno. & suorum sequacium, & quod le. & not. 27. di. c. j. in glo. si. Aut tractatur de incommodo illius qui tacet & tunc aut taciturnitas interuenit in iudicijs, aut interuenit in contractibus, aut interuenit in delictis. Si in iudicijs, tunc aut tacens, est in iudicio, sicut pars, seu obtinens vicem partis, aut non. In primo casu refert, aut tacens super sibi oppositis, seu propositis non est interrogatus, nec iussus respondere. Aut est interrogatus, sed non est iussus respondere, aut est interrogatus & etiam iussus respondere. In primis duobus casibus tacens, non habetur pro consentiente nec pro dissentiente, vt patet de primo in illo, contra quem petitio est edita in iudicio. vt C. de lit. contelt. auth. offeratur. 3. q. 3. c. induciae. §. offeratur. §. de libel. obla. per totum. & in illo contra quem sunt positiones, q̄ eo ipso non habetur pro consentiente, nec pro dissentiente. De secundo patet etiam. j. de confic. si post praesentem. ibi, in interrogatus iussuq; li. 6. q. d. fecus, si solum interrogatus, & non iussus. vbi de hoc per Guli. & Io. An. In tertio casu refert, & non est interrogatus, & iussus per iudicem respondere, aut est interrogatus, & iussus per alium quam per iudicem. In primo casu refert, aut est magis damnosum tacenti, q̄ habeatur pro consentiente, quam pro dissentiente, & tunc habetur pro consentiente, vt in calle. si post praesentem. vbi hoc no. Guli. & Io. An. pro hoc. C. de iura. calum. l. 2. §. quod si actor. §. de iur. calu. c. h. in fi. Aut est magis damnosum tacenti, quod habeatur pro dissentiente, quam q̄ habeatur pro consentiente, & tunc habetur pro dissentiente seu negante. vt ff. de inter. act. l. de etate. §. qui tacuit. & l. si alienum. & de procur. l. non solum in princ. & sic illud extremum accipitur contra tacentem quod est magis damnosum tacenti. fm Guli. & Io. An. in calle. si post praesentem. Si est interrogatus, & respondere iussus per alium, quā per iudicem puta per partem aduersam, vel etiam per nuntium iudicis citantem, tunc non habetur pro consentiente, nec pro dissentiente, vt probatur in calle. si post praesentem, t̄ ibi qñ dicit, interrogatus iussusq; a iudice. q. d. fecus si ab alio. quod dicit vt ibi no. Guli. & Io. An. In secundo casu. qñ tacens est in iudicio non sicut pars seu altera partium, tunc aut tacens est ille nomine cuius agitur in iudicio, vt v.g. dñs videt eam suo noie agi, vel defendi in iudicio per saluum procuratorem, & no contradicere, sed tacet, & tunc habetur pro consentiente. Nā de voluntate sua praesumitur falsus ille procurator agere vel defendere, cum possit dñs praesens eum prohibere, & no prohibet. ff. de re iudi. l. saepe. Vnde contra eum mandabitur sententia ex ecutiōni, cum credatur eius mandato agere, vel defendere. vt ff. de re iudi. l. 4. quod dicit vt no. Inno. & Hof. §. de refici. ca. ex parte decani. glo. 2. & de offi. dele. cum in iure. & Guli. j. de pcur. c. qui ad agendum. glo. 2. li. 6. Aut tacens t̄ est in iudicio no vt pars, nec vt ille, cuius nomine agitur, sed alias: & tunc tractatur de aliquo tacente personaliter obligando, & tunc credo, quod tacens non habetur pro consentiente. ar. l. alle. filius familias. §. inuitus. ff. de procur. C. de procur. l. inuitus. Quae iura post sunt intelligi nedum in contractibus, sed etiam in iudicijs. & est casus expressus in iudicijs. ff. ex qui. cau. in po. earum. l. haec ait §. si autem. ver. si aut negent. ibi, aut non negent, sed tacēt & c. nisi forte in casu & fauore publice vtilitatis. arg. ff. ad munic. l. 2. & de fidei. tu. l. cum ostendimus. §. si. pro quo no. per Guli. de Mon. lau. extra de procur. c. j. super verbo. videaris. in cle. Aut tractatur de aliquo praediuicio tacenti parando in iure suo, & tunc aut tacens habet causam ab eo, qui deducit rem in iudicium, & tunc videtur consentire, & sibi praediuicat. vt ff. de re iudi. l. saepe. §. sed scientibus. Aut tacens non habet eam ab eo, qui deducit rem in iudicium, & tunc non videtur consentire, nec sibi praediuicat, vt in d. l. saepe. j. responso. & j. de re iudi. ca. quamuis. vbi de isto articulo dicam latius. ¶ Si taciturnitas interuenit in contractibus refert aut tractatur de aliquo tacente personaliter obligando, aut de aliquo praediuicio sibi parando. Si de aliquo tacente personaliter obligando tunc tacens no videtur regulariter consentire. vt ff. de procur. l. filius familias. §. inuitus de interrog. acti. l. de etate. §. qui tacuit. Fallit fauore, publice vtilitatis, vt ff. ad munic. l. 2. & de fidei. tu. l. cum ostendimus. §. si. de vetera. l. si de decur. l. honores. §. si. C. de fil. fac. & quemadmo. pater pro his tenetur. l. j. li. 10. in fi. & in hoc concor. Ia. de Ra. vt §. dixi. Et iuxta hoc vide, quod no. Guli. de mon. lau. extra de procur. c. j. super verbo. videaris. in cle. & per hoc non credo, verum quod not. Spec. tit. de arbitrio. §. fi. 2. col. ver sic. sed nunquid arbitrator. ver. suscepisse autē. vbi dicit quod arbiter, vel arbitrator suscepisse videtur arbitrium, eo ipso, q̄ praesens patitur in se compromitti contra quem facit quod dicam post Io. An. j. de testa. tua. di. j. Si tractetur de aliquo praediuicio

Iudicio ipsi tacenti parando, refert, aut tractatur de re tacenti alienanda, seu in aliu transferenda, seu de aliquo iudicio sibi generando in iure suo, sive in re sua, aut de liberationi dada p suam taciturnitate. Primo casu refert, aut tacet potuit impedire, & no fecit, aut no potuit impedire. In primo casu refert quia aut tacet in & super actu, vel contractu qui agitur, vt disponitur in persona cōiuncta tacenti & maxime ad eius cōmōdum, & tunc tacens hī per consentiente. vt ff. de ad. op. l. in adoptionib. de dona. inter vir. & vxor. l. si feruus cōis. 20. q. 2. puella, & in hoc cōcor. Ia. de Ra. vt s. patet. Aut tacet tacet in & super actu, qui geritur, vel disponitur in persona extranei, & tunc tacens non vt consentire, vt C. de remis. pig. l. 2. & no. gl. in d. l. si feruus communis. ff. de don. inter vir. & vxor. Sed hoc fallit in certis casibus fauorabilib. vt fauore libertatis, vbi tacet videtur consentire. C. de remis. pig. l. j. C. de epi. & cle. l. si feru' de re mil. l. super feruus. l. 1. 2. de lat. libe. tol. in auth. ad hęc. in auth. de nup. s. i. vero ab initio. collatio 4. vt liber. de cetero au reo. s. si quis autem colla. 6. 54. dist. si feruus sciente & fauore, sicut. vt C. de remis. pig. l. j. & fauore legitimationis. vt ff. de lib. agno. l. j. s. pena. Si tacet non poterat actum qui gerebatur impedire, tunc non videtur consentire, vt ff. quib. modis. pig. vel hypo. sol. l. sicut. s. non videtur. vbi de hoc. ¶ In secundo casu. f. 14 vbi tractatur de liberatione dada, seu prestanda, tunc non videtur regulariter tacens consentire. arg. ff. de ritu. nupt. l. in eo iure. s. deinde ait lex. de noua. l. Stichum. s. si de exce. l. 3. Et est ratio, quia forte in tali casu requiritur expressio verborum, & sic comprehenditur sub illo membro de quo s. ¶ Si queratur de delictis tunc aut tractatur de praiudicio parando tacenti in re sua, vel in iure suo, & tunc non habetur pro consentiente, vt ff. de fur. l. qui vas. s. vetare. l. pen. Est etiam specialis casus vbi expresse consentiens hī pro dissentiente. vt C. de fur. l. si qs seruo. Aut tractatur de tacente, tanquam delinquente, seu particippe, & complice delicti, & consentiente in delicto personaliter obligando, & tunc aut tacens potuit prohibere delictū & prohibere neglexit, & tunc regulariter videtur consentire. vt ff. de noxa. act. l. 2. 3. & 4. cum concor. ibi alle. & de re mil. l. qui cum vno. s. qui post. C. de commer. & merca. l. 2. j. de sen. exc. c. quantā. Aut non potuit prohibere. & tunc aut iste tacens est superior ad quem spectat correctio, & punitio delicti perpetrati, aut non. ¶ Si sic tacens tacens delictum negligens vindicare, consentire videtur. vt l. e. & no. 43. di. si rector. & ex eo permit titur securitas delinquendi. 83. dist. error & c. seq. & s. de offic. ordi. irrefragabil. in prin. & no. Ber. ibi in glo. j. quod verū est, quando tacet, & negligit delictum corrigere sine causa, sicut, si tacet ex cā legitima, & maxime qm est princeps, vt Papa, vel imperator. Ita intellige quod leg. & no. 36. di. c. tantanequitia. i. q. 7. c. tanta nequitia. Si vero superior non est, tunc regulariter non videtur consentire, nec ab initio quia non impedit. vt in iuribus alleg. nec ex post facto, quia de denuntiat, nec accū sat presertim, vbi probare nō pōt. ita intellige, 2. q. 7. plerunq; cum ibi not. per Io. in glo. ziq. 6. illud. dicat tamen ei, quod pdesse pōt, & non obesse. 22. q. 5. hoc videtur. & de hoc dic. vt l. e. & no. in d. c. quanto. & ibi plenius dicam. Et hęc vera sunt, qm tractatur de incommodo illius qui tacet, aut tractatur non de commodo, vel incommodo illius qui tacet, sed alterius a tacente. & tunc tacens non habetur pro consentiente. vt ff. de au th. tu. l. 3. de iudi. tunc aut. de arbi. l. sicuti. & hoc membrū pō nit Dy. j. de reg. iur. c. qui tacet. l. 6. Et hęc sufficiat quantū ad illum qui simpliciter tacet. ¶ Si queris de illo tacente, quid de 17 tduobus sibi propositis & illatis respondet ad alterum illatorum & de altero tacet, vt fuit hic. vel de duobus dispositioni, suā subiectis super vno tantum statuit, & disponit, & de alio tacet, vt fuit. C. de procu. l. maritus. tunc refert, aut illud quod tacet, est de simpliciter & in suo genere prohibitis, aut est de simpliciter in suo genere concessis, aut nec est de simpliciter prohibitis nec est de simpliciter concessis. In primo casu, tacens nunquam videtur illud prohibuit concedere. vt not. Io. An. extra de vfu. c. vnico. super verbo, facere. in cle. vbi dicit, qd si princeps, vel alius qui potest, statuat, qd nullus pro vfu ra recipiat vltra duos denarios pro libra in mense. nō propter hoc videtur cōcedere, qd possit recipere duos denarios vel minus: quia oīs vfu ra, etiā minima, est in suo genere prohibita. vt j. de vfu. super eo. & c. consiluit. ibi nihil desperantes. & c. quanto per eandem viam facit. s. de treu. & pāce. c. j. vbi hēs 18 qd certis tēporib. conceduntur vt ibi no. ¶ In secundo casu, tacens non videtur illud concessum denegare, & iō statutum quod statuit, & concedit, qd quilibet cōstituitur p pno lacerdo ti semel in anno peccata sua, non p hoc negat quin plures cō

fiteatur. qm confiteri peccata est de simpliciter & in suo genere cōcessis. j. de pōni. & remis. omnis vtriusq; in princ. vbi de hoc. Item statutum quod statuit, & concedit, qd archieps, vel eps semel in anno visitet suam prouinciam, vel diocesim. vt 10. q. j. c. episcopum. & c. decernimus. & c. placuit. s. de offi. ar chi. mandamus. non per hoc denegat, quin possit plures, & ma xime toties quoties opus fuerit visitare, vt 10. q. j. regenda. 18 q. 2. visitandi. vbi de hoc per Archi. in glo. fi. & c. non femel. j. de censu. c. cum venerabilis. vbi de hoc. ¶ In tertio vero casu, refert, fuit eadem ratio in tacito, quā in expresso, & tunc concessum vel denegatum in expresse intelligitur concessum vel denegatum in tacito. nam statutum pōnale, & odiosum, in casu certo factum ad consimile propter identitatem ratio nis extenditur. vt ff. de eden. l. quedam. s. idem mularios. ad le. Tul. de adu. l. si postulauerit. s. ratio. vt no. Garf. & Card. j. de ele. c. cupientes. in prin. lib. 6. & Genz. extra de refr. c. j. in cle. Idem no. Arch. de pōni. di. 1. s. pēng glo. j. & Genz. de vi. & ho ne. cle. c. qm. super verbo. videatur. in cle. & de re. permu. c. vni co. gl. in cle. & plenius in extrau. Io. 22. super verb. perso nā. & p hoc facit expresse in auth. vt hi qui obli. se hīe perhi res mi. s. j. colla. 6. vbi lex pōnalis facta in curatore extenditur ad tutorem, & censetur facta in tutore. Hoc colligitur ex. cal leg. cupientes. in prin. iuncto ad illam decretalem. si postquam s. vti. eo. tit. & ex decretali. licet canon. eo. tit. iuncta ad illā de cretalem vnicam. extra de offi. vica. in cle. vbi habemus; quod statutum illud pōnale licet, canon loquens in rectoribus eccle siarum parochialium extenditur ad vicarios, & hoc tenuit A cur. ff. de iudi. l. cum prator. in glo. no. quod in fi. Aut non est eadem ratio in tacito, quā in expresso, & tunc concessum vel denegatum in expresse non intelligitur concessum, vel denega tum in tacito. imo quod de vno conceditur, de alio videtur esse negatum. vt C. de procu. l. maritus. cum multis conco. ibi alle. vbi habes, quod licet maritus possit agere sine mandato, in rebus paraphernalib. vxoris, si tñ vxor mandauerit sibi age re in quibusdam rebus videtur prohibere in alijs, quia non est eadem rō committendi omnia negotia sicut vnum solum & maxime maiora. an. s. de refr. c. sedes apostolica. & extra de p cur. c. non pōt. in cle. cum ibi no. & in concor. hic alle. per Ber. per eandem viam facit. s. solut. mar. l. si cum dotem. in prin. de libe. & posth. l. cōmodissime. de do. inter vi. & vx. l. sed si mors de pac. dota. l. pacta cōuentu. de solu. l. quāro. & j. de refr. su scepto. l. 6. cum ibi not. Ad idem facit, quod not. Io. And. s. de rescrip. postulat. vbi dicit, quod d. reg. iur. quā concedit ma ius, concedit & minus. j. de deci. ex parte. 3. qui fil. sint legit. c. per venerabilem. Fallit in priuilegijs & dispensationibus. nā dispensatio in maioribus non extenditur ad simile vel minus. j. de priuileg. fanā. nisi illud minus sub maiori includatur, vt si concedatur illegitimo, quod promoueat in epm, & de reli quis sacris intelligitur concessum. j. de concef. pre. ex literis. Vel dic, quod illud argumentum in gratijs fauorabilibus pos set habere locū non in odiosis. j. de pōn. quamuis. j. & c. cū in illis. lib. 6. & cōtra. quod de vno negatur. de alio videtur ef se concessum. vt ff. de iudi. l. cum prator. cum concor. multis ibi alleg. & tūc per Ber. Christus enim super duobus interro gabatur, scilicet vtrum esset Samaritanus, & vtrū haberet de monium. de quibus non erat eadem ratio, sed valde diuersa. & ideo negando de demonio, videtur de alio concedere. vt hic, & Io. Vin. & Tan. ¶ Si queris de secundo membro principa li, vtrum vbi taciturnitas quā est medium inter duo extrema, scilicet, inter consensum expressum, & dissentium inducit esse etum, proprium separatum ab altero extremorum, & tūc ha bet locum regula iuris, quod tacens non consentit, nec dissenti tit. vt j. de reg. iur. c. qui tacet. l. 6. & pōne exemplum vt ibi in glo. per l. ff. de tribu. l. j. s. scientiam, vt hic not. Dyn. & Cin. in c. alle. is. qui tacet. & vide quod no. Io. And. in c. alle. is. qui tacet in nouella. vbi ponit quatuor quæstiones antiquas. Quarum prima est venerealis. 29. qua queritur, Aliquis electus fuit ad dignitatem episcopatus, eo tacente & presente contulit præ bendam illius demum cāsaturo electio, queritur an præbendā repetere possit, cum videatur eā habuisse pro derelicta: quia potuit contradicere & nō contradixit. Hanc soluit Bart. Brix. dicens Tan. dixisse, quod iste non poterit præbendam repe te cum videatur eam habuisse pro derelicta, quia potuit con tradicere, & non contradixit. Sed hęc solutio non placet Ioā. And. cum in dānosiss. feti onerosis tacere, non sit consentire, vt in l. alle. vetare, cum concor. vide a simili decretalis, benefi cium j. de regularibus. l. 6. dicit qd oportet assensus accedere quod notat actum, non taciturnitatem, itē beneficia non vacantia conferri

conferri non possunt. j. de concef. prab. c. 2. & per totum. Sed qui dicit per taciturnitatem beneficium vacare, det mihi tex tum expressum: alias sibi non credam. 15. q. 3. c. fanā quisquis. s. vnde aut. ver. nec quisquam. Ad. q. facit. j. de insti. cum venif sent. vbi non solum tacere, sed etiam per verba generalia loqui non nocuit Archidiacono qui promouebatur ab Archiepo, bene facit etiam. j. de pōn. si beneficia. l. 6. ¶ Secunda q. est dñialis, quā incipit. Præbyter quidam, & est talis, Præbyter, præfente, & non contradicentem epō, votum peregrinationis, emisit: quod dum exequi vellet episcopus contradicit. sed ipse nihilominus iter arripuit, episcopus eo ablente ecclesiam con tulit alteri. Queritur tan præbyter reuerfus illā repetere pos sit. Hanc foluit Bartho. qd episcopus tacendo fecit sibi præiudi cium, nec debet vltra cōradicere nisi causa noua interueniat. Quæ solutio s. m. Io. An. non est sufficiens, nisi per hoc intelle xerit sacerdotem, non potuisse priuari per episcopum, qui ta cuit in remissione voti. ¶ Fatetur quod inhoneste facit epō, qui tunc tacuit sine causa noua. Resistendo tñ inhonestius facit sa cerdos eo contradicente itinerando. 71. di. c. vlti. de conse. di. 5 non oportet, de voto, magna, circa medium. Remanet questio dubia quam soluendo dicit, quod episcopus illum priuare non potuit. Sed hoc solo attento, quod ille peregrinando se absen tauit, etiam eo contradicente simpliciter, & si non monuisset, eum, quod se non absentasset sub pōna priuationis, cui moni tioni non parens se absentasset, non putat, quod taciturnitas, episcopi excuset eum a pōna, quia etiam si expresse concessif set, non videtur, quod eo inuito votum perficere possit. 33. q. 5. manifestum. & c. noluit. Posset etenim episcopus aliquid oc cultum nouiter sciuisse propter quod peregrinatio non exi dit etiam saluti voutensis. facit. j. de temp. or. ad aures. Fortius ergo in terminis quæstionis. Si autem præbyter sic monitus, non paruisset, ecclesiam, qua priuatus fuisset, non repeteret. Vbi vero episcopus contradixisset, vel vetuisset, sed talē mo nitionem non fecisset, dic priuationem fieri non potuisse, p pter absentiam, vel non residentiam etiam ex iusta causa, nisi prius eo citato, & expectato s. m. formam decret. ex tunc. j. de cle. non resi. ¶ Tercia quæstio est dominicalis, & incipit. epi scopus quidam fecit. & Dama. 71. de his que fi a p. de epō, qui fecit alienationem tacente, & non contradicente capitu lo an successor illam reuocare possit. Et soluunt, alienationem tacente & non contradicente capitulo non valuisse, & sic reuo candam esse per capitulum sine exceptione. 12. q. 2. & c. 2. j. de his, quæ fiunt a p. sine consensu capituli. loquitur de colla tione decimarum nomine beneficij personaliter facta, vbi suf ficit patientia. Vnde dicit Barth. illam intelligi de concessione, facta causa pietatis, vel de re minima, vel ad certum factum, vel ad certum tempus. Et vide quod ibi no. in 1. & 3. glo. & c. ti. cum vos. Per quæ patet, quod vera est huius quæstionis so lutio, quod necessario concluditur ex præcedenti tractatu qui necessarius est in alienatione. j. de rebus eccle. non alie. c. dudū lib. 6. ex quo sequitur taciturnitatem vel patientiam non suffi cere. ¶ Quarta quæstio est an religiosus tacente, & vel patiente suo prælato possit esse executor testamenti, saltem in quo sūt multa relicta ad pias causas, & soluit quod taciturnitas, vel pa tientia prælati hoc casu non sufficit, cum enim religiosus velle vel nolle non habeat, & omnis talis actus, quem aggreditur, ante licentiam est illicitus, & per illum frangitur obediētia, & abdicatio proprię voluntatis. facit cle. religiosus. de procur. & quæ ibi no. in glo. repete & c. patientia ergo non posset facere illum licitum. Vnde requiritur, quod super hoc prius petatur, & obtineatur licentia, vt patet. j. de testa. c. 2. lib. 6. & eo. tit. c. j. in cle. vbi de hoc no. glo. reprobatur. vide etiam quod no. ip se Io. An. j. de de reg. iur. qui tacet. lib. 6. vbi querit si constitutio Bonon. episcopi præcipit nullam alienationem immobilium rerum ecclesiasticarum fieri per clericos sine licentia episcopi vitians tōtractum & addens pōenam arbitriam: & capitulum Bono. præmissio tractatu episcopi, episcopo vōdat aliquas terrulas sine alia licentia, an locus sit pōnis statuti & post mul ta argumenta, pro & contra, soluendo dicit episcopum nō au diendum, & pōnis statuti locum non esse, quia si dicit contra rē non tenere ex viribus constitutionis contrahendo con sensisse, & licentiam dedisse dicitur, nam si tacens consentit, vt in c. alle. qui tacet. multo fortius agens. Si dicatur de autho rizatione in factu proprio, hoc non est curandum, vbi de consti tutione tñ queritur, quæ non læditur data licentia qualiter cū que verbo vel facto expresse, vel tacite & in scriptis, vel sine. facit ad ita cle. de concef. prab. c. vni. o. vor. qd etiam. Si vero ex viribus iuribus communis dicatur contractum non tenere,

hoc non procedit: quia s. m. no. 12. q. 2. Abbatibus. inferiores in inuitis non habent necesse habere consensum episcopi. Et si diceretur opinio contraria verior, adhuc venditio episcopo fieri non potuit ob hoc quod in factu suo autorizare nō pōt. quia. c. quæsti. 1. 7. q. 4. & quod no. Io. in s. ibi præcedenti. loquitur, quando prælatus contrahit cum alijs ecclesijs, non cum ec clesia cathedrali. & sic etiam loquitur in cle. vnica de re ecc. nō alie. & vide quod no. ibi in glo. antep. ad istam distinctionem facit. j. de testa. requisisti. ad finem.

- 1 Priuilegium legis transmissibile. & 3. fallit. 2.
- 4 Priuilegium principis, quando personale, aut transmissibile.
- 5
- 6 Hæredes non, nisi expressi gaudent priuilegio.
- 7 Priuilegium reale transmissibile.
- 8 Priuilegium ad futuros transire.
- 9 Priuilegium ciuitatis perpetuum.
- 10 Priuilegium causa transmissibile.
- 11 Iurisdictioni mandato qui, & quando incipiat.
- 12 Leges aliquot enucleat.
- 13 Deus laudandus.
- 14 Laudare homines quatenus liceat & 15.
- 16 Adulationum genera, quæque permitta.
- 17 Laus quæ famam minuat.

M Andata. Si queras, vtrum priuilegium transeat ad successores vel non, distin due, sequendo pro parte Di. j. de reg. iur. c. priuilegiū li. 6. Quia aut priuilegium conceditur personæ, aut conceditur rebus, aut generi personarum, aut ciuitati, aut lo co, aut cause. In primo casu refert, aut priuilegium cōceditur, a lege mortua, aut a l. viua, seu animata. In primo casu refert, aut priuilegium conceditur personæ attenta æquitate, seu rō ne naturali, & tunc transit ad successores, vt p3 in priuilegio, restōnis, & in priuilegio dato mulieri, fideiubenti. vt ff. de in teg. rest. l. non solum. de mil. minor. s. vl. & l. seq. C. de temp. in integ. rest. l. ea quæ & C. ad vellei. l. hæredes. Aut t priuilegium est concessum non attenta æquitate, seu rōne naturali, sed fa uore personæ tñ. & tunc refert, aut persona cui cōcessum est priuilegium est proxima causa priuilegij concedēdi, & tunc p sona extincta, extinguit priuilegium. vt ff. solu. ma. l. maritum. & l. seq. & de re iudi. l. sciendum. & l. si fideiusor. s. si maritus. Hoc etiam p3 in priuilegio, quod habet pupillus in actione tu telæ. vt ff. de admi. tu. l. ex pluribus. ff. de priuileg. credi. l. vel da bimus. pro hoc etiam facit. C. de excu. mul. l. fordidorum. l. 10 & j. de reg. iur. c. priuilegium. lib. 6. ¶ Aut persona est causa re mota, & alia est causa proxima priuilegij concedēdi, & tunc non extinguit cum persona, sed transfertur ad successores. vt patet de decurionibus qui multa habent priuilegia non rōne, personarum sed rōne & contemplatione officij, quod gerunt quæ transferuntur ad liberos suos. vt C. de pe. l. decurionum, filij, per eandem viam facit. C. de profes. & medi. l. grammaticos. l. 10. cum alijs concor. pro hoc. s. de offic. ordi. pastoralis. s. praterea. ver. nisi forsan. & j. de ma. & obe. c. vnico. lib. 6. cū ibi no. ¶ Si queris de priuilegio concessio per legem anima tam, puta, per principem, qui est lex animata in terris. vt in au th. de consu. in fi. colla. 4. tunc aut priuilegium concedit alicui, cum certa designatione, qd sibi soli, & non successoribus conce ditur. aut conceditur simpliciter, aut conceditur sibi & suis succes soribus. In primis duobus casibus priuilegium extinguit cum persona, vt hic, & 7. q. j. petijsti. ff. de consi. prin. l. j. in fin. & de reg. iur. l. priuilegia. ¶ In tertio casu refert in modo loquēdi, quia aut priuilegium concedit sibi & posteris suis, vel sibi, & posteritati suæ, & tunc extendit ad descendentes ex eo per li neam masculinam non ad descendentes per lineam fœmineā, vt ff. de iure im mu. l. j. s. personis. & l. 4. Et rō huius est, quia po steritas importat eos, qui sequuntur familiam, sed descenden tes per lineam fœmineam ex eo cui conceditur priuilegiū nō sunt in eius familia, sed in familia patrum suorum. vt in lit. de patri. po. in fi. quare & c. Aut priuilegium conceditur sibi & hæ redibus & sub appellōne hæredum, & tunc aut tōneceditur si bi & hæredibus suis in plurali numero, & tunc quicunq; sunt hæredes gaudebunt priuilegio. arg. ff. de verb. sign. l. sciendum & de reg. iur. l. qui per successionem. & maxime in præiudiciū concedentis. j. de dona. cum dilectus. Aut conceditur sibi & hæ redi suo simpliciter, & tunc posset dici qd de suo hærede intel ligatur, & non de alijs. quia sic est in vfu fructuario. C. de vfu fr. l. antiquitas. & maxime si inciperet esse alijs damnosum. arg. j. de deci.

7 de deci. suggestum. ¶ Si quæris in secundo casu, quando priuilegium conceditur rebus, tunc transit ad succedentem in illam rem, siue succedat titulo vniuersali siue titulo singulari. vt ff. de aqua quoti. & est. l. j. §. permittitur. de censu. l. teatim. §. rebus. arg. ff. de serui. rusti. præd. l. via. §. quicunque. Si autem sit dubium an sit personale, vel reale, tunc dicit Spec. tit. de instrum. edi. §. nunciat videndū ver. item q. fuit cōcessum. q. recurritur ad intentionem concedentis, illud. ff. de reg. iur. l. Neratius j. de insti. cum venissent. l. i. q. j. §. ex his omnibus. q. si nō poterit concedens haberi, intelligitur reale, nisi cōtra. probetur ff. de constit. prin. l. beneficium. j. de præscrip. ad audientiam. de dona. cum dilecti. l. c. q. 3. placuit. Et ad hoc facit quod dicitur de pacto personali, & reali. ff. de pactis. l. iurisdictionum. §. pactum. & l. si tibi. §. pen. de proba. si pactum. & in hoc satis cōcord. Ber. in d. c. cum venissent. glo. præsumitur &c. ¶ Si quæris in tertio casu, quando conceditur generi personarū, tunc transit ad omnes futuros de illo genere cum distinctione tñ. Quia aut priuilegium conceditur simpliciter, & tunc teneas, quod est dictum. C. de profe. & medi. per totum. ff. de excu. tu. sed & milites §. j. vnde exemptio concessa canonicis extenditur nedum ad canonicos præsentis sed etiam ad futuros, vt j. de priuileg. c. per exemptionem. §. verum. & §. se. l. i. 6. Aut cōceditur eis vna cum posteris suis, & tunc transit ad oēs descendentes per lineam masculinam, vt est dictum. & pro hoc. j. de hæreti. c. statutum. 2. & de pœnis. c. vbi cunq. l. i. 6. Aut conceditur sibi & hæredibus, & tunc potest dicere, vt supra dictū est.

9 ¶ Si quæris in quarto casu principali, quando conceditur ciuitati, vel loco tunc ad omnes in ciuitate, vel loco successiue inhabitantes perpetuo extenditur, vt ff. de censibus. l. forma. §. quanquam. l. 6. q. j. hinc etiam est 2. q. 2. c. j. & 2. & j. de insti. c. cum venissent. & j. de priuileg. c. per exemptionem. l. i. 6. arg. quia idem videtur in pœna indita ciuitati vel loco. vt j. de sen. exc. c. si. & c. si sententia. & c. se. Et est ratio idem populus est hodie, qui fuit in præteritum, & qui erit in futurum. vt ff. de iudi. l. p. ponebatur. ¶ Si quæris in quinto casu principali. quādo priuilegium conceditur causæ, vt est videre in causa depositi, & similibus, tunc priuilegium non extinguitur cum persona sed transit ad successores. vt ff. de reg. iur. l. in omnibus. & l. priuilegia. j. de reg. iur. priuilegium. lib. 6.

¶ Si quæris, quando princeps creat iudicem ordinarium, qui solus hoc facere potest a quo tempore incipiat habere iurisdictionem, seu exercitium iurisdictionis distinguit Io. An. s. de offi. dele. quoniam Abbas. aut est ordinarius sine administratione. & talis ex tenore sui priuilegij recipit vires suas de ipsis ergo non, nisi visus priuilegij, possumus iudicare, vt patet. C. de man. princ. l. vna. §. de offi. dele. c. cum in iure. j. de priuileg. c. porro. Aut cum administratione, vt si in certa p̄prouincia, alicui hanc committat, & talis s̄m omnes communiter a tempore commissionis iurisdictionem habet voluntariam, & a tēpore ingressus vr̄bis contentiosam, & sic videtur loqui leges proxime sequentes verfic. & licet. Tu vero dicas, q. voluntariam habet etiam ante, quam ingrediatur prouinciam, quo ad exercitium, sed contentiosam non habet vt ipsam exercere poterit, habet tamē eam quo ad commissionem vnde & ipsam, potest committere. vt expresse probatur in auth. de colla. alias vt eccle. §. prohibemus ad hoc. & in prouincijs. & §. se. collat. 9. Et licet dominilegum aliter videantur sentire tu tamen sic in ellipse. ff. de offi. proconfu. & l. l. j. & 2. & l. 4. §. si. & l. aliquādo s̄m Io. An. & in hoc concor. Ho. s. de offic. leg. nouit. & Spec. tit. de legato. §. nunc dicamus. in princ. Per hanc decretalem dicit Bart. Brixi. in quæstione venereali, quæ incipit. esto, q. dñs Papa. q. commissio facta per papam archidiacono, his verbis, Vices nostras in tali prouincia tibi committimus. est realis, non personalis, quia hic Papa faciendo talem concessio nem protestatur seu concedere personæ, & non loco, & ita videtur personalis, nisi protestatio obtinet. & hoc tenet per decreta. cum venissent. j. de institutionib. licet Tan. contra s̄m eum. Ego credo opinionem Ber. esse veram vbi commissio facta est archidiacono non proprio nomine expresso. alias opinionem Tan. credo veram per c. qm Abbas. s. de offi. leg.

¶ Si quæras vtrum laudare alium sit peccatum, distinguitur, aut laudare Deum vel sanctos eius, & dic q. non, sed meritum, C. de offic. præf. præf. affir. l. j. in prin. Vnde David in psal. 107. & j. de celeb. mil. c. j. septies in die laudē dixi tibi. Et Ecclesia l. i. 2. q. 4. qui eludant me vitam æternam habebunt. Et in psal. Laudate dñm. &c. Aut laudare hoīem. & tunc dicit Asten. l. 2. ti. de amicitia post hoc, q. contingit aliquē laudare bene & male. s̄. put debet circumstantiæ vel seruatur, vel p̄mittuntur.

14 Si aliquis vclit aliquem delectare laudando, vt ex hoc eum confoletur, ne in tribulatione deficiat, vel vt bona proficere, studeat alijs debitis circumstantijs seruatis hoc pertinet ad virtutem amicitia. pro quo facit tex. hic in fi. s. de eta. & qualita. tua. in prin. pertinere. Aut ad adulationem si vclit aliquem laudare in quibus non est laudandus quia forte sunt mala. s̄m illud psal. Laudatur peccator i desiderijs animæ suæ. vel quia nō sunt certa. s̄m illud Ecclesiast. 27. Ante sermonem non laudes virum vel etiam si timeri possit ne humana laus aduam gloriam prouocetur. s̄m illud Ecclesiast. l. i. Ante mortem ne laudes hominem. Similiter velle placere hominibus propter charitatem nutriendam, & vt in eis spiritaliter proficere possit, est laudabile. Hominib. autem placere propter vanam gloriam vel propter lucrum vel etiam in malis, esset peccatum, secundum illum psal. Deus dispauit ossa eorum, qui hominib. alias omnibus placent. hæc Thomas.

¶ Si quæris vtrum adulatio sit peccatum mortale, dic vt 2. di. fin. c. vnum orarum. §. quæ autem sunt. super verbo adulari. vel dic vt Asten. vbi s̄. dicens post Alex. Anglicum, quod duplex est adulationis genus. Vnum quod dicit malum, bonum fouden do. s̄. peccatore in peccato, & hoc est peccatum mortale. 4. 6. dist. sunt nonnulli. alias vero aliquis adulat. Aut intēdens alicui prodesse & nulli obesse, & tunc est veniale, aut alicui obesse licet alteri profit, & tunc est mortale. Si autem non obest, sed nec prodest, sed Dei generet contemptum propter auiditatem, tunc est mortale. Si vero quis laudat ex surreptione alicui in bono: aut quem debet nec intentione placendi propter se tunc veniale est, & de tali adulatione loquitur Augu. in d. §. quæ autem sunt. numerans eam inter peccata minuta. Et vtrum litigium sit maius peccatum, quam adulatio. vide ibi p̄ Asten. & per fratrem Io. in summa confes. tit. de liti. non ordi. Item nota quod fama alicuius detrahatur, dum plus, quam expedit, commendatur. 99. dist. ecce. & magno tristitiæ quis stimo pungitur, dum bonum sibi attributum in eo non reperitur. l. i. q. 3. inter verba & no. Spec. tit. de aduocato. §. nunc dicendum. in fine.

Vanto. Si quæras, quæ, & quot sunt præsumptiones, vide per Ber. j. de spon. c. is q. fidem. & ibi dicam.

- 1 Matrimonium quando non nisi verbis probetur.
- 2 Matrimonium cohabitatione, & fama probari. & quatenus verum. & 3.
- 4 C. illud. sensus.
- 5 Possessione quando non probetur.

Llud. Si quæras vtrum per famam, seu per instrumentum donationis, vel dotis, & per quæ indicia matrimonium probari possit, distinguitur aut tractatur de probando matrimonio in præiudiciū alterius matrimonij, & per quod fieret præiudiciū alteri matrimonio, de quo liquide constat, & tunc non probatur p̄ instrumentum dotis, vel donationis propter nuptias matrimonium ipsum. Nam in matrimonio necesse est interuenire verba, si contrahentes loqui possint. j. de spon. tuæ. Item talia verba sunt necessaria, quæ mutuum conceptum exprimat de præfenti. vt j. de spon. c. pen. & de spon. duorum. c. j. s̄m Innoc. & Host. hic. Vnde per eandem rōnem videtur, quod fama vna cū cohabitatione per longa tempora, & cum instrumento donationis propter nuptias siue dotis tale matrimonium non p̄parent. Item pro hoc illud generale, tene certū, & dimitte incertum. 14. dist. sicut. de pœni. dist. 7. c. 2. de spon. ca. iuuenis. & de homi. c. ad audientia. Aut tractatur de probando matrimonio per quod non fieret præiudiciū alteri matrimonio, & tunc aut vir, vel mulier agit possessorio ad restitutionem coniugis, & tunc cohabitatio vna cum fama viciniæ sufficiunt ad probandum, imo etiam sine fama dummodo probaretur per duos vel tres testes, quod vir cum vxore iacuit, vel stetit, volens in ea quærere, vel seruare ius possessionis, seu possessionem iuris, vel vinculi vxorij & ipsa mulier hoc ipsum sciebat, quod hoc intendebat vir, adiudicabitur vxor viro restituenda. s̄m Innoc. quæ opi. vera est. dūmō intentionē suā declarauerit corā testib. alias testes de opinione eorū, occulta deponere non possunt, sed soli Deo hoc reseruat. ar. C. de cond. ob. cau. fam. l. repetēdi. ff. de verb. obli. l. vbi aut nō apparet. s. de iud. non uit. s̄m Ho. & hoc crederē verū non obstantē eo quod no. Innoc. hic. in si. gl. suæ. ver. nobis v̄. vbi innuit s̄m. nec valet, qd no. Innoc. in ver. nec sequitur absurditas. & c. qui quidē. ver. est 3. ex. s. de re. spo. c. ex t̄ra missa. vbi est expressū, q. mulier, nūq. restituitur

restituitur viro nisi probet duo. s̄. matrimonij, & cognitionē carnalis copulæ. vt ipsemet Inn. not. s. de resti. spo. c. ex parte. Aut vir vel mulier agit petitorio, & tunc dicit Inn. hic i. ver. nobis v̄. quod fama viciniæ vna cū diuturna cohabitatione nō probant. Ho. vero dicit, quod fama vna cū his duobus. s̄. q. in eadem mensa & paropside secū comedit, & ea sicut vxorē induit, & ad ecclesiam mittit, & in lecto suo recipit matrimonij p̄sumptū inducunt. Qñ aut tenet eam tanq. ancillam, nec eam tenet ad mensam sed eam mittit ad aquam, & induit vestib. vi libus. & hē lectū separatū a viro ad quem declinat vir, qñ placet, non ipsa ad suū, tunc stuprum p̄sumit. vt 30. q. 5. c. aliter. & s̄m hoc verbū magis, quod est hic in textu cōparatiue ponit. & hic v̄. verior intelletus. & hoc teneas s̄m eum dicentem q. hæc probatio ē in recenti cōtractu locū hēt. vt patet in eo qd no. j. de spon. tuæ. Vnde ex hac p̄sumptione violenta oīno constat de matrimonio. & sic hæc decretalis & ius ciuile, & illud. c. aliter ad concordia reducitur s̄m eū. Nec est bonū simile de domo, de fundo ad vxorē vel beneficiū de quib. p̄ simile arguit Inn. hic in si. quia nunq. verificat, vel inquiritur cōtra possessores domorū sicut sit cōtra rectores ecclesiarū, vtrū hēant verū ingressum vel nō. similiter nec clerici ecclesiæ illi q. in veritate platus nō est libenter obediunt, sed potius contradicunt. vt no. s. de cā. pos. & proprie. c. cū super. & c. cū olim. Nec parentes vt plurimū patiēter tolerāt q. ipsorū consanguinea saltē a suo pari vel inferiori, vt meretrix teneatur. j. de iudi. c. consanguinei. Sed in possessione temporalium iudices nō con sueuerūt inquirere an vnus subditorū in re quā alius subditus tenet ius habeat, i cuius repetitio ē ita qui vere dñs est, frequēter negligens reperitur. vt no. extra de præscrip. c. vigilanti & ideo ex sola possessione temporalium cum fama viciniæ nō potest ita p̄sumi pro possessore, sicut in ecclesia vel vxore s̄m Ho. & vide quod no. Inn. j. de verb. sign. c. veniens in si. & de glo. Inn. hic in quantum loquitur de beneficio. vide quod scripsi. s. de procu. c. ex insinuatione.

- 1 C. literis. explicari.
- 2 Præsumptione non damnandum.
- 3 Præsumptione torqueri.

Literis. Si quæras, vtrum iudex ordinarius, vel delegatus possit esse arbiter, vide plene & distingue, vt dixi supra, de arbitr. capitulo. cum tempore.

¶ In textu. in veri. quocirca. Iste versus est in argu. quod lex præsumptione præcedentium minarum, vel inimicitiarū nō debet quis de homicidio postea secuto condemnari. Circa qd distingue, aut quæris, vtrū talis præsumptio sufficiat ad condemnandū aliquē de homicidio, de quo aliter non constat. & dic q. non, vt hic & quia in criminibus clare debet esse probationes. C. de proba. sciant. quæ lex est canonizata. 2. q. 8. sciant. Nec per præsumptiones debet quis ad pœnā sanguinis cōdemnari. vt ff. de p̄. labentē. Aut quæris, vtrū præsumptio sufficiat ad eū supponendū quæstionibus & tormentis, & dic, q. sic vt ff. man. l. si vero non remunerandi. §. e contrario. ff. de dona. inter vi. & vxor. l. si seruis cōis. & l. cum hic status. §. si mulier. Idem est, si aliquis interfecit sit: nescitur tamen a quo, s̄. probatur quod p̄. erat inimicus suus & ab eo offensus. ita nota. Spec. hoc tit. 2. ver. sed pone. & in hoc satis concord. Io. An. Andr. hic.

- 1 C. cum in iuuentute. sensus.
- 2 Inquisitionum genera, & ordo. & 3.

Vm in iuuentute. In si. text. No. quod si episcopus vel alius reperiatur diffamatus de crimine: procedendū, est ad inquisitionē veritatis. j. de acc. c. qualiter & qñ 1. primo rñso. Et sic non duplicē tñ fieri inquisitionem. qñ r̄ū prima pōt dici inquisitionis vt hic, vel præparationis, vt j. de accu. qualiter. & qñ 2. Secunda veritatis vt ibi. & j. de simo. licet Hely. §. j. ¶ Primo. n. quærendum est de infamia, & postea de veritate. vt 2. q. j. deus. s̄m Host. & de hoc vide plene p̄ Inn. s. de elec. bone. in glo. licet. n. & per Host. in summa tit. de accu. sub rubrica de criminibus sine ordine puniendis. per Archid. 2. q. 5. presbyter si a plebe. & per eum & alios. j. de accus. c. j. & 2. lib. 6.

- 1 Recipiendus in ecclesia quid probet.
- 2 Indici recipienti consideranda.
- 3 Recipiendum vltra numerum probare debere.
- 4 Ecclesia in recipiendum quando probet.

Vdum. Super j. glo. Si quæras vtrum impetrans se recipi in aliqua ecclesia seu ipsam seu monasterium, ipsum esse soluendo. Ber. dicit hic, quod ille tenetur probare, qui dicit, quod non est soluendo ostendendo facultates, & redditus ecclesiæ, & idem Host. dicens, quod facultates, & redditus & personarum qualitates considerare debet iudex, & s̄m hoc sciat vtrū sufficiant vel non. arg. ff. vbi pupil. edu. debe. l. 3. in auth. vt deter. sit nu. cle. §. j. colla. j. j. de præben. cum s̄m Apostolum. & ad l. contrariam hic alle. C. de proba. l. ex persona. Sol. vt le & no. s. de elec. bonæ. j. §. contra legati. & de transla. episcopi. c. 2. ver. & quod non est, s̄m eum. Super tamen isto articulo videretur probabiliter posse dici quod aut in ecclesia illa, seu monasterio illo est certus numerus clericorum, seu religiosorū ex fundatione ecclesiæ. seu alias legitime introductus, vel ab petrans tēpore consuetus, aut non. In primo casu refert, aut in antiquo, petit se admitti vltra numerum introductū consuetū, & tūc sibi incumbit probatio. vt s. de consti. c. cum M. & præcedens præsumptio transfert in eum onus probandi. arg. j. de præscr. c. j. l. i. 6. Aut petit se admitti infra & iuxta numerum introductum, vel ab antiquo consuetum, & tunc illi, vel illi de ecclesia incumbit probatio. & sic potest intelligi opi. Ber. & Hosti. hic. ¶ In secundo casu. s̄. si in ecclesia seu in monasterio nō est certus numerus, tunc aut in illa ecclesia non est nisi vnus solus clericus, & tunc illi, seu ecclesiæ, & non impetranti incumbit probatio cum ecclesia non debeat consecrari, nisi duobus dos sufficiat. de conse. di. j. nemo edificet j. de vi. & hon. clerici. vt quisque presbyter. Aut in illa ecclesia sunt iam duo, vel plures clerici, vel religiosi, & tunc incumbit probatio impetranti quia ei qui dicit. & c. ar. C. de proba. l. actor. 6. q. vlt. actor. & ita potest intelligi lex ex persona pro contrario, allega. C. de prob. & glo. quam ponit Inn. hic vide clarius, & breuius per Io. An. extra de offi. dele. c. vnic. in cle.

De iurando. Rubrica

- 1 Abiurantem coacte repetere.
- 2 Abiurata ecclesiastica, qui repetenda.
- 3 C. cum venissent. enucleari.
- 4 Iuramentum quibus ex causis, non obliget.
- 5 Abiurantem sponte non repetere.
- 6 Iurans vi absoluehdus.

Eruent. Le premier. Si quæras, vtrum abiurans res suas, vel ecclesiæ sue possit eas nihilominus repetere. distingue, aut eas abiurauit coactus per violentiā, vt quia rebus ecclesiæ, vel suis proprijs spoliatur, & de his non repetendis iurauit, & tunc absoluetur a iuramento, & eas repetet vt hic, & j. eo. tit. c. si vero. & ca. verum. secundum Inno. & Host. & pro hoc facit, s. de resti. spo. c. sollicit. cum ibi notat. Aut eas abiurauit sine violentia, & tunc aut quæris de rebus ecclesiæ repetendis, aut de rebus proprijs. Si de rebus ecclesiæ, tunc aut istę res ecclesiæ, possunt ita commode recipi, seu recuperari per alium, quam per illum, qui eas abiurauit. & tunc superior, vel absoluet illum, qui iurauit, vel dabit curatorem bonis, vel alias (prout melius poterit) prouidebit, qd ecclesia res suas recuperabit, & iurans directe veniat cōtra iuramentum proprium. ar. s. de causa po. & proprie. c. cum venisset. in si. j. eo. c. debitorum. & cad. nos tram. 2. & ita intellige, quod not. Ber. j. de insti. cum venissent. glo. vlt. ver. tria notantur. dicens, quod iuramentum prælitum a prælato in damnū ecclesiæ seruatur ab ipso prælato, quod est cōtra. c. sicut non stris. j. eo. quod putat Host. ibi etiam & Io. An. post eum. verum, quando aliter potest ecclesiæ consuli, vt ibi. alias fecus. vt in c. sicut. Nec credo veram opi. & distinctionem quam ponit Gu. li. Nazo. P. de Samp. & Abb. in d. c. cum venissent cū quis bona ecclesiæ alienat. Aut non iurat contra alienationem nō venire, & tunc contra illam licite venire potest j. de re. eccl. non alie. ca. si quis. 3. 5. q. j. q. quis. Aut iurat contra alienationem nō venire, & tunc aut in promotione sua iurauit nō alienare, quo casu statim primo iuramento. j. eo. intellecto. Aut in promotione non iurauit, & tunc debet iuramentum seruare, vt in c. alle. cum venissent. quod vltimum nō credo verum. nisi (vt ita tim dixi) per illud, quod sequitur. & quod not. Ber. in c. intellecto. & quod ibi dicam. Item si bene inspicias in c. cum venissent. cum ageretur tantū iudicio possessorio. vt no. Ber. ibi in Hen. Boich super Decret. T si iu

Abbas. j. de sta. mo. c. vlti. §. j. & de reg. iur. c. in iudicijs. lib. 6. & dic vt ibi. C. de proximis sacrorum scri. l. in sacris. circa fili. 12 & hoc intellige siue in cognoscendo, siue in diffiniendo, vt no. Card. in d. c. in iudicijs. l. 6. Hoc fallit in generali clausula, & qui dam alij in rescripto ad lites impetrato contenta, quæ ad maio res personas, quam expreltas non extenditur. §. de refer. sedes apostolica. in princ. Et est ratio in odium impetrantis, qui potuit ab initio illas personas maiores nominare, & exprimere, in rescripto: quia rescripta ad lites sunt stricti iuris, & ideo merito restringenda, vt §. de offi. deleg. P. & G. In secundo casu de ferendum est maioribus, seu in dignitate constitutis. vt §. de offi. deleg. c. sane quia. j. responso. & eo. ti. c. quia pontificali. li. 6. de offi. leg. c. nolentes. j. de priui. antiqua. Nam honor nihil aliud videtur esse, quam quædam reuerentia, in virtutis testimonium alicui exhibita, vt patet apud Aristotelem in 1. Ethicorum. & ideo virtus sola est honoris debita. Aliquis cum honoratur non tñ propter virtutem propriam, sed etiam pp virtutem alterius, sicut principes, & prelati honorantur, et si sint mali pp participationem diuinæ dignitatis, qui est oim pater & dñs. Vnde Exodi. 20. honora patrem, & matrem. Et primo ad Timo. 6. dicitur. quicumque sunt sub iugo serui, dños suos, omni honore dignos, arbitrentur. Senes autem honorandi sunt propter signum virtutis, quod est senectus. Vnde Leuitici. 18. coram cano capite surge. Et alibi. honora personam senis. ad idem. ff. de termino motu. l. 2. de iure imm. l. semper. C. qui æta. se ex. l. vna. in auct. de quæstorib. §. si vero alicui. colla. 6. hoc tamen signum quandoq; deficit. vt patet Sapient. 4. & 86. di. tan ta. Diuites etiam sunt honorandi pro eo, qd in cõitibus maio rem obtinent locum. Si vero solo intuitu diuitiarum hono rentur, vt credatur meliores, quia ditiores, vel etiam hono ribus ecclesiasticis digniores. fm Aug. est pctm acceptiois p sonarum. Vnde dicitur in glo. Iaco. 2. quicumq; diuitem ppter diuitias honorat, peccat, & in hoc concordant Tho. & Alen. li. 2. tit. de acceptioe personarum. In tercio casu. si in pena im ponenda refert, aut agitur de pena imponenda in foro penitentiali, & intrinseco, & tunc ei qui magis contemnit, maior pena imponitur. Sic intelligo glo. j. Ber. hic. vnde præsumitur quod qui in dignitate maior est, magis contemnit. §. de transil. episcopi. inter corporalia. §. sane. ff. & de re mili. l. omne deli. ctum. §. j. verfi. augetur autem. quod dic vt j. in fi. huius distin ctionis. & ideo maior penitentia sibi debet imponi, quod dic vt le. & no. 40. dist. homo christianus. Aut agitur de pena imponenda in foro iudiciali & cõtentioso seu extrinseco, & tunc refert, aut agitur, tñ de pena spiritali infligenda, vt excõciao nis, suspensiois, & interditi, & tunc deferendum est maio ribus in dignitate constitutis ab initio. Sed si in rebellione persi sterent, equaliter punirentur, sicut alij, vt j. de offi. dele. c. sane, quia in fi. & c. pastoralis. in princ. & eo. ti. c. quia pontificali. in fi. li. 6. de electio. si compromissarius. §. huiusmodi quoque. & de sen. exc. quia periculosum. eo lib. Aut de pena temporalis, & tunc refert, quia aut quedam sunt delicta specialia, & de iure specialia, que non sunt delicta, nisi respectu maiorum, seu in di gnitate constitutorum, sicut est delictum in milite vendente ar ma sua. vt ff. de pe. l. quædam. ff. de re mili. l. 2. & l. 3. §. miles, qui in bello. & le. & no. C. de iur. om. iud. l. magister. C. de re mili. l. tam collatores. in prin. l. 13. & conducere, seu pcurare res alienas. vt C. loca. & conduc. l. milites. & in debitoribus repu blic, seu in tutoribus, & curatoribus aspirare ad honores, & contrahentium fitco. vt ff. de mune. & ho. l. rescripto. §. debito res. ff. ad leg. Cornel. de fal. l. j. §. tutores. arg. §. de obligat. ad ra tiocinia. c. vnico. & in marito, qui filium suu proprium vel et filiastru tenet ad baptismum, vel ad confirmationem. scienter & dolose, vt 30. q. j. dictum. & c. de eo. & c. ad limina. & c. si qs filiastram. j. de cogn. spir. c. 2. & in clerico tabernario, & ebrioso. vt 35. dist. ante omnia. 44. di. c. nulli. & c. clerici. & per totu j. de vi. & hon. cleri. c. a crapula. vel comam nutriente, vt e. tit. c. clericus neq; comam. & c. clericis. vel peregrinari, seu alias absentare a beneficio suo residentiam requirente sine licentia superioris, vt j. de cler. non ref. ex tua. & per totum, de cõse. dist. 5. non oportet. Alia sunt delicta que nõ sunt delicta respec tu maiorum, sed solum respectu minoris. vt est laicum stare intra cancellos, & inter clericos, dum sacra mysteria celebrantur. infra de vi. & hono. cle. c. primo. vel clericis, seu laicis, seu non ordinis ministrare in ordinibus, quos non habent. vt j. de clerici. non ordin. mi. c. 1. per totum. de quo per Archidia. 30. q. 6. j. c. omnes. quos. glo. 2. Alia sunt delicta communia respec tu cuiuslibet tam maiorum, quam minorum, vt furtum, homicidium & similia. In primo casu plus punitur maior, quam

minor, vt in iurib. alleg. & j. de cle. coniu. c. sane. 2. j. de vi. & ho ne. cle. c. clerici. lib. 6. & eod. tit. r. dioecanis. in cle. In secundo casu magis punitur minor, quam maior, vt in iuribus alleg. & C. qui accu. post. l. penult. & fi. §. de postu. c. vlti. vt sic in vtroq; casu illi puniatur respectu & in persona cuius est delictu, seu maior. In tercio casu refert, quia quedam sunt delicta cõmunia, quæ sunt maiora respectu & in persona maioris, quam re spectu & in persona minoris, vt in patre carnali, vel spiritali cognoscente filiam suam carnalem, vel spiritaliam. In sacerdo te cognoscente filiam suam spiritaliam, vel quam ad poenitentiam recepit. vt le. & no. 30. q. 1. c. si quis sacerdos. Et in iudice vel superiore impressionem inferente. C. quod me. causa si per impressionem. ff. ad l. Jul. re. l. j. & per totum. Et in patre si lium interficiente, vt ff. ad l. Pompe. de pari. l. pona. & per totu Et in sacerdote reuelante confessionem. j. de poeni. & re. omnis vtriusque. §. caueat. Et in archiepiscopo epm transferente. vt §. de transil. episc. c. inter corporalia. §. sane. Et in presby tero falsum testimonium perhibente. vt C. de episc. & cleri. l. presbyteri. & similibus. Alia sunt delicta cõia, quæ maiora, sunt respectu & in persona minoris, quam respectu & in per sona maioris, vt patet in milite iniiciente manus in prepositu militu superiorem suum, qui est in capite puniendus. ff. de re mili. l. omne delictu. §. qui manus. ff. de iniur. l. sed si vnius. §. q. dam. Alia sunt delicta quæ non sunt maiora, nec minora respec tu, & in persona maioris, quam respectu & in persona mino ris. vt sunt rapina, furta, violentia, & similia. In primo casu ma gis punitur maior, seu constitutus in dignitate, quam minor, vt in iurib. alle. & hic. j. respon. Vnde verius. Quanto dignior es, aut per genus, aut per honores. In te tanto res vitiöse sunt grauiores. pro quo no. per Card. j. de pe. c. felicitis. glo. vlti. lib. 6. In secundo casu magis punitur mi nor quam maior. vt in iuribus. alle. vt sic in vtroq; casu magis punitur ille qui magis delinquit respectu, & persona cuius de lictum est maius. pena. n. debet proportionari delicto. 24. q. 6. j. non afferamus. in fi. & j. de pe. c. felicitis. §. præmissis. lib. 6. In tercio casu refert aut queris de pena corporali imponenda, & tunc deferendum est in dignitate constitutis, & magis punitur minor, quã maior, vt ff. de incen. ruin. nau. l. l. Pedius. ff. de pe. l. in seruorū. C. de sum. T. r. & fi. ca. l. nemo. C. vt nemo pri ual. 3. C. ad le. iul. de vi pu. vel priu. l. seruos. vbi de hoc p Ac cur. j. de pe. c. si. ibi. volentes cum nobilitate parcere. & c. di. contumaces. 24. q. j. c. qui contra pacem. 17. q. 4. c. nullus cle ricorum. Aut queritur tñ de pecuniaria pena imponenda, & tunc aut pena est ordinaria, & tunc defertur dignitati, & punitur minor, seu pauper in corpore, si non possit soluere. maior vero seu diues soluendo penam pecuniariam liberatur, a lias si non solueret puniretur in corpore sicut & pauper, ita q non est diuersitas in hoc casu inter diuite, & pauperem in iuris ministerio, sed solū in facti accidentia. vt ff. de poen. l. j. & C. de feruis fugi. l. quicumq; Aut est multa, & tunc magis punitur, maior potens soluere, quã minor, seu pauper: quia diues te net multa soluere, quæ pauperi remittitur. vt ff. de off. præf. l. illicitas. §. vlt. & in auct. vt factæ no. consil. ad fi. collati. §. & ita intellige quod no. Ber. hic. & Io. 4. di. non cogatur. & Cardi. j. de cens. exigit. ¶ Si queratur de fide adhibenda tunc magis est deferendu & t magis est fides adhibenda constitutis in di gnitate & diuitibus, q pauperibus, seu minoribus. vt in auct. ho. de testi. §. sancimus. col. 7. §. de testi. c. i. a nobis. & ca. in nostris. in fi. In hoc tñ dicit quidã doctores iuris ciuilib, vt Ia. de Ray. & Pet. de bel. pert. & forte bene quod inspicendu est, vnde & qualiter quis acquisiuit: diuitias, quia si acquisiuit per prauita tē vsuraria, vel rapina minus est sibi credendu, quia animã de dit diabolo propter diuitias. ar. ff. de accu. l. si cui. §. i. §. de p sūp. c. mandata. in fi. Si queratur de dono pietatis intuitu reci piendo seu percipiendo, tunc non defertur maiori, seu diuiti: imo minori & pauperi quo ad hoc vt in perceptione hmoi do ni, vel muneris præferatur, vt C. de episc. & cle. l. si quis ad de clinandã. Et nota, q beatus Tho. in sū. in 1. parte secundæ q. fionis. 73. art. dicit, q peccatu quoddã fit ex surreptione pro ueniens ex infirmitate nature humanæ, & tale peccatu mi nus iputatur ei, qui est maior ex virtute eo q minus negligit, hmoi peccata reprimere, quæ tñ oino subterfugere. in armis humana nõ, alia vero sunt peccata, quæ ex deliberatione prodeunt, tanto magis alicui imputantur, quanto maior est. Et hoc potest esse propter quatuor. Primo, qd, quia facilius pos sunt resistere peccato maioris, puta, quia excedunt in sciētia, & virtute. Vnde dñs. Luce 12. dicit q seruis cõs voluntatem dñi sui, & non faciens plagis vapulabit multis. Secundo, ppter ingratitudi

ingratitudina quia omne bonum, quo quis magnificatus est Dei beneficio: cui homo fit ingratus peccando. & quantum ad hoc quilibet maioritas etiam in temporalibus bonis peccata agrauat, fm illud Sapient. 6. horrende, & cito apparebit vobis, qm iudicium durissimum in his, qui præsumt fiet, exiguo enim cõceditur misericordia: potentes aut potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cuiusquam dñs, qui est omnium dñator, nec verebitur magnitudinem cuiusquam: qm pusillum, & magnum ipse fecit & aequaliter cura est illi de omnibus: fortioribus aut fortior in lat cruciatio. Tercio propter specialem repugnantiam actus peccati ad magnitudinem personæ, sicut si princeps iustitiã violet, qui est iustitiæ custos. & si sacerdos fornicet, qui castitatem vouit, & alios ad hoc hortari debet. Quarto propter exemplum, sicut scandalu: quia in pastoris culpa vehementer extenditur, qd propter reuerentiam ordinis peccator honoratur. Ad plurimum etiam notitiam perueniunt peccata maiorum, & magis ea hofes indigne ferunt, fm Tho. Idem recitat frater Io. in sum. confessi. de pe. & re. de impedimento paternæ. q. 2. & j. vtrum mag. itudo & c. & de ista materia vide quod nõ. Holt. j. de sta. mo. c. vlt. vbi dicit, q si agatur de pena spiritali, vel pecuniaria maior infligi debet nobili, quã ignobili, diuiti q pauperi, & in dignitate constituto, quam priuato. vt. C. de modo multat. l. eos. in fin. ff. de offi. c. præf. l. illicitas. §. in. 40. dist. homo Christianus. 24. q. 1. qui contra pacem. 1. t. q. 3. præcipue. j. de cle. vel episc. opum. & si inuenias contra, speciale est. Sed contra. §. de offi. deleg. sane. Solutio verum est, quod defertur in dignitate constituto ab initio vt ibi. sed ex quo perseverat in malitia grauius puniendus est, quam alius, vt in c. præcipue. Si vero agatur de pena corporali maior infligitur pauperi & ignobili, quã nobili & diuiti: & maior inferiori, quam superiori. vt. ff. ad l. Corne. de Fall. l. 1. §. in. 4. dist. non cogatur. 2. q. 1. prohibentur. C. de sum. trin. l. 3. in fin. & si inuenias contrarium, speciale est: sicut patet ibi in religiosis: Hæc dicit Holt. Sed tu dic, vt §.

- 1 Iurans non, nisi se, obligat.
- 2 Iurantem successoribus non obligari.
- 3 Successori quando quis obligetur.
- 4 C. si. de sepul. §. vsus.
- 5 Simplicitas qua, an non commendabilis.

Eritatis. ¶ Si queratur qñ iuramentum dicatur personale, & qñ reale, seu qñ exte tendatur ad successores, distingue aut queris, nunqd possit esse reale ex parte iurantis: aut ex parte illius, cui iuratur. Si ex parte iurantis, tunc dic t quod non potest esse reale, hoc est, non potest ligare successores etiã si in iuramento de ipsis faceret mentionem. vnde si aliquis diceret sic, iuro tibi pro me & successoribus meis: nihilominus successores ad fringuntur ad iurandum: quia iuramentum semper est personale ex parte iurantis, nec hæres, si contra veniat, est periurus. arg. j. eo. c. clericus. & 1. q. 4. iam itaq; fm Innoc. Holt. & Ioan. Andr. hic. Idem Bar. Brix. in quæst. dominicali quæ incipit. Bonon. iurauerunt pacem & c. & idem Gen. extra eo. tit. c. vnico. super verbo. antecessores sui in cle. quanquã Vinc. in hoc contra hic & male. licet hæres ex pmissione prædecessoris sit ad strictus, vt. C. de hæred. actio. l. h. C. de pac. l. pacto. fm Genze. ibi. Aut queris nunquid possit esse reale ex parte illius cui iuratur. & dic quod sic. ¶ Vnde distingue vtrū iurare fecit mentionem de successoribus illius cui iurauit, vt quia iurauit fidelitatem seu obedientiam sibi & successoribus suis, & tunc taliter iurans non tenetur, nec potest cogi iterū iurare successoribus, vt hic & §. eo. ego. N. Sed bene tenetur recognoscere successoribus se taliter iurasse prædecessoribus, vt 12. q. 2. longinquitate. Aut talis iurans non fecit mentionem de successoribus illius, cui iurauit: & tunc tenetur iterum iurare successoribus. sic intellige. c. imperialē. §. præterea. de prohib. seu. alte. per Fredericum. in vsib. feudo. Et ratio diuersitatis inter primum casum, & fm est, quia in primo casu agitur de obligatione aliena, scilicet, successoris. quem licet temporaliter obliget, spiritaliter t obligare nõ possit. In secundo vero casu agitur de obligatione propria spiritali, qua quis potest se obligare etiã successoribus, fm Holt. Qui tñ dicit se mentionem fecisse de successoribus hoc probare tenetur, vt ff. de proba. l. ei. ita in effectu distinguit hic Holt. & Ioan. Andr. post eum. Et in hoc vlt. dicto idem Gul. de Monte Lau. extra. eoti. c. vnico. in cle. Pmissa faciunt ad q. quam ponit Abb. j. de sepul. c. vlti. scilicet, an hæres eius qui super contractu iurauit conueniri possit coram iudice ecclesiastico. & dicit, quod sic. arg. §. de foro cõpet. c. di-

lecti. & dicit quod sic de facto fuisse sententiã per quendam officialem, & ipsius hñam in causa appellationis confirmatam. Contrarium credit Io. An. ibi per præmissa, & per decre. vlti. j. de foro cõpet. lib. 6. vbi dicit iuramentum a se præstitum, & c. Non obstat t illud c. vlti. de sepul. quia loquitur in satisfactioe absoluta, facit de offi. deleg. prudentiam. in fin. Nec obstat. C. de pba. auct. quod obtinet. quia licet assertioni testatoris, qui iurauit, habeant hæredes stare necesse, vt not. j. de suc. ab intestato. c. si. glo. videtur, quod talis non tñ per id arctantur ad periu rium, nec accumulatur forum. fm Ioan. Andr. in d. c. vlti.

- 1 Si queratur vtrum simplicitas debeat cõmendari: & que, distingue, aut queris de simplicitate columbina mixta cum prudentia serpentina: & talis commendari debet, vt hic & 16. q. 1. si cupis. & infli. de legit. ag. l. c. sed simplicitatem. Aut queris de simplicitate fatua, & indiscreta: & talis reprobat. 22. q. 4. innocens. 39. dist. Petrus. 47. dist. de Petro. secundum Holt. hic.
- 1 Iuramentum prius seruandum. fallit. 2.
- 2 L. 2. ff. si cer. pta. explicari.
- 3 Iuramentum promisso primo potius.
- 4 Contrarium quod seruandum.
- 5 Aduocatus transacti lite, an honorarium debitum.
- 6 Aduocatus monasteriorum vtrum iurare debeat.
- 7 Pax an offenso fratre, rupta.

Eniens. ¶ Si queris vtrum iuramentum fm iuramento vel primo promisso non iuratum debeat obseruari, distingue aut queris de iuramento secundo contrario primo iuramento: aut de iuramento contrario primo promisso. In primo casu distingue aut primū iuramentum est licitum, & honestum & illud debet seruari, & non fm iuramentum, quod est illicitu eo ipso, qd primo iuramento licito obuiat, seu cõtrariatur. vt hic & j. eo. intellecto. Aut primū iuram t non est licitum, & tunc fm, quod est alias licitum, debet obseruari: vt §. eo. tu. nos. j. eo. ea. te. §. cum igitur. quia non prælat impedimentum, quod de iure nõ fortitur effectum. j. de regu. iur. c. non prælat. lib. 6. cum ibi alleg. ar. pro vtroq; membro. j. de cens. significauit. In secundo casu refert: aut primū promissum non iuratu est illicitum: & tunc iuramentum sequens, quod est alias licitū debet seruari, arg. c. alle. tua nos. & j. eo. ea. te. §. cum igitur. Aut primū promissum non iuratum est licitum: & in hoc casu est contrarietas inter Inn. & Holti. hic. Dicit enim Inno. hic, qd si mandatum sub debito præstiti iuramenti obtinet priori promisso nõ iurato debet fer uare iuramentu, & alias satisfacere de promisso. quod satis legitur ex hac decretali, qñ dicitur priori iuramento, & nõ priori promisso: cum tñ mentionem fecisset in præcedenti de vtroq;, arg. §. de præsump. nonne. fm eum. Sed Holti. in hoc contra: cum ad promissum implendum sit obligatus quo ad Deum, ac si iurasset. 22. q. 5. iuramenti. igitur de ipso nõ præsumitur sensisse, & per consequens ad hoc nõ extenditur iuram. Item tercio, cui facta est promissio præiudicaretur quod nõ est concedendum. arg. §. de off. dele. c. super eo. Et respondet ad id quod §. dicit Inno. qd debet de promisso aliter satisfacere. per l. ff. si cerum petal. 2. t vbi dicitur quod aliud pro alio inuito credito solui non potest. Item potest esse q aliter satisfacere non potest: vt quia promissit aliquam ducere in vxorem: nam & si iurasset postea aliam ducere nihilominus primã fidem seruare tenetur: quia iuram non est vinculu iniquitatis. vt. j. eod. quan to. Igitur si quis iurat stare mädatis, intelligitur de iustis, possibilibus, & honestis. §. de pactis. c. fin. fm eum. Cuius opinio nem potes intelligere fore veram in casu, vbi primum promissum non iuratum, non posset sine lesione alterius specificæ, & formaliter nõ impleri, vt in exemplo premissio de illo, qui promissit aliquam ducere in vxorem. Veli aliquis promissit alicui, qd eum liberaret a carcere, vel ab excõcicatione qua tenetur, & postea iurat contrarium. Opinione vero Inno. potes intelli gere in casu vbi primum t promissum non iuratum posset non impleri formaliter, & specificè sine alterius lesione, vt si aliquis promissit Titio scholari decem modios bladi pro munitioibus suis Parisijs faciendis: & postea iurauit illos decẽ modios dare pauperibus, vel alteri indigenti: qui Titius necesse habuit de Parisijs alio se transferre. vnde reddendo pretiũ illius bladi debet merito liberari, cum Titij non interfuit: & sic secundo loco iuratum poterit adimpleri. Vtrum aut iuramentu quod contrarium voto, vel ipsius votum debeat obseruari, vide quod dicam. j. de spon. cõmissum. Item quid iuris qu in volumine statutoru ecclesiæ, quæ quis iurat, inueniuntur statuta t contraria, vide quod

quod not. Ioan. Andr. j. eo. c. contingit. in nouella. lib. 6. vbi dicit, q. si alterum contrarium est illicitum expeditum est per illud. c. contingit, quia ad illud non tenetur etia si non effect ut utum contrarium. Si vero vtrumq; effectum vtrum primum seruandum, vt hic, & j. eo. ea te. & c. intellecta. Sed hec iura loquuntur in duobus iuratis, quorum am est contrarium primo, & sic nil ad casum. Dic q. si cotrarietas est, inexcusabilis seruibit vltimum, cu legum & statutorum sit apprium corrigi priora per posteriora. eo. li. de consli. c. i. cum concordantijs. quod verum est qn illa statuta sunt paris autoritatis. Si enim alterum esset edictum a maiori illud seruaretur, vt extra de elec. ne Romani. in cle. Si vero dubitaretur qd esset prius seruandum seruaretur ordo scripturae. j. de elec. c. pen. lib. 6. & de prab. mandato. Am eum ibi. & quatuor questiones, scilicet, vtrum t aduocatus debet patrocinari [monasterio cui post iurauit contra illud monasterium, cui secundo iurauit: vtrum pro eodem salario tenetur patrocinari] causam appellationis vtrum salarium coentum, si obtineret causam, debeat hfe, aut si transigatur. Item, vtrum totum salarium coentum debeat habere ab haerede Titij in tentante actionem, quam ignorauit elidi posse, ex persona illius Titij vide soluta per Ioan. Andr. j. de regu. iur. c. contractus. in nouella. lib. 6. De prima questione dicit Bart. Brix. in quest. dominicali que incipit. quidam aduocatus. q. si t aduocatus sciat primum monasteriu iniqua fouere causam non iuuabit ipsum, sed alterum: si aut ignoret, iuuabit primum, & per personam idoneam iuuabit am, contra primu. Et idem dicit Hug. in vafallo, qui habet duos dnos. sed Laur. & Goff. dicunt qd hac questio videtur decidi in ista decretali, videlicet qd primum iuuare debeat. Idem vt tenere Archi. 7. q. 1. episcopum. glo. si. Item hoc c. facit ad. q. quom posui. s. de off. deleg. in fin. c. gratum. in fin. Item facit ad. q. dominicalem Bart. Brix. que incipit Petrus & Mar. de Pet. & Mar. qui longo tempore t discordiam habuerunt: tandem pace firmata inter eos sub hac conditione, quod si vnus alium offenderet in centum nomine pene ei teneretur. Petrus fratrem Marini offendit grauit: propter quod iratus Petrus incontinenti est aggressus, & eum no modice lesit quare Petrus querit pœnam: queritur an possit. Et soluit qd non, idem dicit Hug. quia vt hoc. facere propter offensam factam fratri quem iuuare poterat non obstant stipulatione pœnali.

- 1 Ecclesiam inuict sciens irrequiritus.
- 2 Subtrahit salario, quando patrocinium negandum.
- 3 Patrocinium subtrahere, quando liceat.
- 4 C. literas & c. inquisitioni sensus.

Reui. ¶ Super glo. sed nunquid. in princ. Si queris, vtrum t aduocatus ecclesie teneatur ecclesia iuuare no requiritus, distingue aut scit causam ecclesie agi, & est in loco quo venire potest, & cit, vel credit consilium suum ecclesie vtile, vel necessarium, & tunc tenetur venire, & iuuare. argu. 93. distin. si inimicus: alias autem non tenetur venire. argu. huius c. ff. quorum legatorum. l. 2. §. 1. secundum Hostien. hic.

¶ Super ea. glo. Si queris, vtrum si ecclesia subtrahat aduocato suo salarium conuentum, seu cosuetum ipse aduocatus possit e contrario subtrahere ipsi ecclesie suum consilium, distingue. aut ipse aduocatus pmissit, & t iurauit iuuare, vel consulere eadem ecclesie sub conditioe illa, quando sibi salarium soluere: & tunc subtrahere poterit sibi subtrahere consilium suum. ar. s. eo. peruenit. 2. Aut ipse aduocatus promissit vel iurauit simpliciter sibi consulere, & tunc aut tota ecclesia subtrahit sibi salarium consuetum: & tunc ipse similiter poterit subtrahere suum consilium, argu. ff. loca. & condu. l. quæro. §. inter locatorem. Aut tota ecclesia hoc no facit, sed solus pœlatus, vel alius administrator: & tunc non propter hoc poterit ecclesia subtrahere suum consilium, vel iuuamen. sed eo casu agat ad suum salarium contra illu. arg. 16. q. 6. si episcopum. secundum Host. hic. & Ioan. Andr. post eum, pro hoc facit. j. de except. c. cum venerabilis. j. de regu. iur. c. delictum persona. lib. 6.

¶ Super ea. glo. In fine. Si t queris, vtrum aduocatus iuratus ecclesie que sequens conscientiam suam consilium suum sibi subtrahi possit, & debeat haberi pro periuro. Ber. dicit hic qd sic ar. s. de resti. spol. c. literas. j. de sent. exc. inquisitioni. Quod non placet Host. quia sic possit cuiuslibet beneficiario, & per consequens sibi iuratum suum beneficium auferre. s. eo. c. querelam. & c. leg. imo dicit qd hoc casu sufficit tradere æquè bonum. arg. ff. de nego. gest. lat. qui natura. §. cum me. ff. de iurisd. om. iud. l. pœt op. quem si no possit inuenire, adhuc arbitrio boni viri relinquatur, qui considerata qualitate personæ aduocati, & causa

caueat ne quid fraudulenter fingatur, sed in dubio conscientie suæ relinquatur. arg. j. eo. mulieri. & de procura. in nostra. Nec obstat. c. literas. t. & c. inquisitioni. alle. per Ber. quia loquuntur in matrimonio, in quo de collusionem timeri potest. arg. j. de eo qui cog. confan. vxoris suæ. super eo. j. eo. tua. & in quo vertitur periculum incontinentiæ: nec potest per alium subueniri congrue, secus in officio aduocationis, quod potest per alium expleri. vt. C. de iudic. rem nouam. secundum Hosti.

- 1 Minuta moneta periculo debitoris esse.
- 2 Moneta periculum fraudantis debitoris esse.
- 3 Solut, qua moneta debeat.
- 4 Monetam cudendi, soli principi ius.
- 5 Monetam cudere quo iure liceat.
- 6 Iuramentum illicitum indispensabile.
- 7 Iuramentum licitum quatenus, an non, mutabile.
- 8 Iuramentum quoduis relaxat Papa.
- 9 Iuramentum mutat episcopus. fallit. 10.
- 10 Iuramentum extortum obligare, dispensari tamen potest.
- 11 Imperator iuramentum non relaxat.

Vanto. ¶ Si queris, vbi certa quantitas pecunie, vel monetæ debeat, & moneta est po stea per superiorē reprobata, vel efficitur minor, vel deterior, cuius erit periculum in casu reprobationis, vtrum debitoris, vel creditoris, vel in qua pecunia, seu moneta debeat fieri solutio in casu deteriorationis, distingue, aut queris, cuius est periculum, in casu reprobationis: aut in qua moneta, seu pecunia, fiet solutio, in casu deteriorationis, seu minoracionis. In primo t casu refert: aut moneta est reprobata: aut nimis diminuta est in valore, & tunc periculum est debitoris ita, quod tenetur soluere in valore, quo erat t p mutui. seu alterius obligationis contractæ. vt hic. & j. de consi. cap. olim causam. & cap. pen. & ff. de soluto. l. creditor. Aut, est t reprobata per auaritiam principis ad finē, vt, ea reprobata, lucretur: & tunc refert vtrum debitor fuit conscius fraudis, vel in culpa: & idem tunc, quod prius. ar. ff. si cer. petal. l. quod mihi. & l. periculum. Aut non, & tunc sufficit qd reddat pecuniam in eodem genere pondere, & valore: licet diminuta sit, quo ad cursum. Am Host. qui ita distinguit a principio huius distinctionis hucusq; cui concordat. Asten. lib. 3. titu. de solu. art. 5. q. sed quid si mercator. Si queris t in secundo casu, scilicet, deteriorationis, seu diminutionis, refert: aut queris de pecunia, seu moneta ex causa delicti, vel noui statuti debita: & tunc iuxta nouam monetam fiet solutio. ar. C. qui admit. ad bo. poss. possunt. l. fin. & C. de rei vxo. act. l. vnica. §. si. & in corpore authenticorum de no ahe. aut permuta. reb. eccl. §. vt aut. coll. 2. Aut de pecunia, vel moneta ex contractu debita: & tunc fiet solutio iuxta æstimationem antiquæ monetæ. arg. d. c. olim causam. & c. pe. j. de consi. ita distinguit Spe. ab illo. ver. Si queris in secundo casu titu. de solu. §. 1. in fin. & Genze. extra de deci. c. si super verbo. currentem. in fin. in cle.

¶ Si queris ad quem spectat & debeat pertinere ius seu autoritas fabricandi seu cudendi monetam, distingue: t aut queris de iure cōi, & tunc dic, qd ad solum principem. ar. ff. de ori. iur. l. 2. §. deinde cum erarium. C. de falsum. l. 2. Vnde de iure regalium est monetam cudere. vt in lib. seu. que sunt regalia. c. vni. co. Vnde nulli priuato cōpetit de iure scripto monetam cudere posse etiam legitime materia, & legitimi ponderis existentem. tum quia moneta debet esse publica forma percussa. ff. de contrahen. empt. & ven. l. 1. §. hic. qn dicit patris tui cōseruare monetam, & c. qua forma priuatus sine pœna falsi vti no potest. ff. ad l. Corn. de Fall. falsis nummis. & l. qui noie. tum quia per priuilegium impetratur, vt patet in extrauaganti Ioan. 22. que incipit. p̄diens quasi ex adipe. vbi hoc tenet Genze. alias enim frustra per priuilegiū impetraretur. ff. de priuileg. cre. l. imperatores. & C. de thesauro. l. 1. lib. 10. tum quia illam cudens, vt falsarius punietur. vt. ff. ad l. Corn. de Fall. quicunq; & l. Corn. C. de Fal. mo. l. 1. quod non contingeret si iure permittente hoc faceret. C. ad l. Corn. de adul. l. Gracchus. 23. q. 4. qui peccat. tum etiam quia ea que iuris publici sunt priuato sine cōsensu principis non competunt. ff. ne quid in loco publ. fiat. l. 2. §. si quis a principe. & §. idem ait. C. de fun. limi. l. quicunq; lib. 10. quare nulli permissum videatur, quod in signum prerogatiue specialis est principi reseruatum. arg. C. de diuer. offi. & apparitoribus iud. & probatorijs eorum l. probatorias. lib. 12. Aut queris t de iure speciali puta per priuilegium vel consuetudinem: & tunc potest queri & petere ius cudendi monetam vt patet in extrauaganti alleg. prodiens ex adipe. & ar. pro priuilegio, quia ea que

competunt

competunt principi vt principi per eum committi possunt, vt le. & no. s. de offic. lega. quod translationem. & ar. pro confue. ff. de diuer. & tempo. præscrip. l. si quonquam. ff. de fun. limi. l. 1. ff. de pascuis publi. l. 1. lib. 10. Et quot modis defraudetur moneta vide hic per Hosti. & qd ipse no. in summa titu. de censu. §. ex quib. causis. vers. quid si muretur moneta. Et quot sunt specialia circa monetam, vide per Hostien. in summa titu. de crimini. fal. §. qualis sit accusatio. ver. specialis.

¶ Ad declarationem glossæ secundæ, si queris, vtrum super iuramentum dispensari possit: & per quem distingue, aut queris de iuramentis assertorijs, que sunt præterita, vel de presenti & ibi non habet locū aliqua dispensatio: quia in talibus iurans statim aut verum aut falsum iurauit. 22. q. 2. hoies falsum iurant. & c. is autem. Aut queris de iuramentis promissorijs, que sunt de futuro, & de re futura, & tunc aut constat iurm, seu id quod deducitur in iurm, esse illicitum, vel nociuum manifeste repugnans iustitie: aut constat iurm, seu illud quod deducitur in iuramentum esse manifeste licitū, & vtile. aut est dubium an iuramentum sit temerarium. Si constat iurm t esse illicitum, vel nociuum manifeste repugnans iustitie, illicitum est: quia continet peccatum: vt si quis iuret homicidiū vel adulterium perpetrare: nociuū, vt quia est maioris impedimentum: vt si quis iuret, qd non intrabit religionem: tunc tale iurm dispensatione non indiget. Pro primo facit. 22. q. 4. c. in malis. & c. iurauit David. & c. quod David. Vnde tale iurm ipso iure non obligat. vt not. Io. 1. q. 6. autoritate. Pro secundo facit. s. eo. c. peruenit. 2. cum ibi not. Et pro vtroq; facit. j. de regu. iur. c. no est obligatorium. lib. 6. cum ibi not. per doc. & hoc tenet S. Thom. in summa quæst. 89. artic. 9. vbi de ista materia per eum.

¶ Si constat t iurm, seu id quod deducitur in iuramentum, esse manifeste vtile, & licitum. tunc dicit S. Tho. vbi. s. scilicet, in summa. q. 89. arti. 9. q. in tali iuramento non videtur hfe locum dispensatio, vel cōmutatio: nisi aliquid melius cōcurrat faciedum ob cōem vtilitatem quod maxime vt pertinet ad potestatem Papæ qui habet curam vniuersalis ecclesie. Tu vero distingue. (& melius, vt credo.) aut queris de Papæ, & dic t quod talis potest super tali iuramento dispensare, & ipsum ex causa remittere, vel relaxare ad tempus, vel in perpetuū. 25. q. 1. c. vlti. ver. ipsi nanq; j. eo. c. verum. & c. ea te. & in c. si vero. & de hoc tangam. j. eo. c. proxi. & hoc approbat Ray. in summa sua. li. 3. c. 27. de diff. offi. §. 1. Et idem Io. 1. q. 6. autoritatem. in magna gl. in fi. vbi dicit, qd in voluntarijs iuramentis non dispensat Papa: si tñ absoluat aliquem tenet absolutio. Et Archi. dicit ibi super illo verbo intelligo dispensat, si est causa: alias secus. & sic videtur intelligere Inno. Hosti. Ber. & Cōpost. de renun. cum inter. Et ita intelligo opin. Tanc. Lau. Ber. Innoc. & Hosti. hic. & Innoc. & Hosti. s. de elec. venerabilem. in fin. licet Hug. hic & in d. cap. autoritatem. teneat contra, & male.

¶ Aut queris de episcopō, vel archiepiscopō, seu alio superiore. & tunc aut de iuramento non vi, nec dolo, merive extorto: aut de iuramento vi, vel dolo, vel metu extorto. t primo modo, tunc aut queris, vtrum possit super tali iuramento dispensare ipsum in melius cōmutando. & credo, qd sic. ar. corū quæ le. & no. s. eo. c. 2. Nec oblit. quod dicit Ray. in summa sua. li. 3. titu. 27. de diff. offi. §. 1. iam alleg. vbi dicit, qd solus Papa potest concedere qd aliquis veniat contra iurm licitum, vel de quo dubitatur, vtrum sit licitū vel illicitum: quia restringendū est ad casus maiores. Vel loquitur de autoritate præstanda venienti contra licitum iurm, vel dubium præcisè sine aliqua cōmutatione, quod solus Papa potest facere cuius autoritas vt excepta in iuramentis. vt. j. eo. venientes. Episcopus vero & si non possit simpliciter a iuramento absoluerē, potest tamen in melius cōmutare nec, hoc est, venire contra iurm, vel infringere. vt. s. eod. peruenit. 2. Et hoc tenet glo. Genze. super Ray. hoc titu. §. 17. item pone qd aliquis, & Inno. s. eo. debitores. in fine glossæ suæ. Aut t queris vtrum possit super tali iuramento dispensare non ipsum in melius cōmutando, sed dando licentiam venienti contra absque aliqua cōmutatione, & credo, quod non potest. argu. s. de rescrip. constitutus. de electio. venerabilem. & ar. no. per G. super Ray. in §. 1. iam alleg. vbi dicit, qd si secundo modo, scilicet, qn t iuramentum est dolo, vel metu, vel vi extortū quod quidam iurm obligat ipso iure, vt not. Ioan. in c. alleg. autoritatem. & per Ber. s. quod met. cau. Abb. tunc dicunt Innoc. & Hosti. s. eo. debitores. qd super tali iuramento eps dispensat. ar. 1. q. 6. c. j. & 2. j. eo. cum cōtingat. imo etiam dispensare potest eps quandoq; ex causa in iuramentis licite præstitis. vt. 1. q. 6. nos sanctōrū. & citatos. Am eos. in c. alleg. debitores. Sed salua eorū reuerentia. c. alle. iuratos. & c.

nos sanctōrū. loquuntur de dispensatione Papæ vel iuris cōis. Si est dubium, vtrum iurm, seu id quod deducitur in iurm est licitum vel illicitum proficuum vel nociuum. Aut simpliciter, vel in aliquo casu: tunc dicit Sanctus, Tho. vbi. s. qd potest quilibet episcopus dispensare. Sed in hoc articulo, credo tutius dicendum cum Ray. lib. 3. tit. 27. de diff. offi. §. 1. iam alle. qd solus Papa possit concedere qd quis veniat contra tale iurm. arg. s. de elec. venerabilem. Si iurm est temerarium tunc, dic vt dixi. s. eo. si vero. Aut queris de Abbate, vel alijs prælatis inferioribus episcopo: & tales non possunt super iuramentis dispensare, quia non possunt dispensare, nisi in casib' expressis in iure. j. de sent. excom. cum illorum. de eo qui sur. ordi. suscepit. ca. 2. vbi hoc not. Inno. & Hosti. & Inno. & Hosti. & Cōpo. s. de transf. episc. c. vlt. in si ille vero casus non est expressus in iure, & c. Aut queris de Imperatore, vel alijs dñis temporalibus: & dic qd tales super iuramentis nequeunt dispensare. arg. j. de deci. c. tua. & j. nec oblit. ff. ad munic. l. Imperatores. Nam oēs t leges, que imperatori, vel alij laico quo ad remissionē iuramenti, vel dispensandi super eo vñ potestatem cōcedere, contiguntur de mente iuris ciuiliis, arg. vt in authen. vt clerici apud pprios episcopos. §. si vero ecclesiasticum. coll. 6. Item dic qd in l. cōtraria Imperator non remisit iurm, sed fecit gratiam ei, qui iurauerat, qd suū iuramentum nō reciperet & postea recepit in eo, qd ab ordine illo non remoueretur. secundum Hosti. in c. allega. tua.

- 1 Iuramento superiorem tacite excipit. & 5.
- 2 C. venientes. sensus.
- 3 Autoritas iuris duplex, quæque tacite excipitur. & 4.
- 6 Iurans non sistere: an citatus sistere, an tenetur.

Venientes. ¶ Si queris, vtrum in iuramentis ius superioris intelligat exceptum, distingue, aut queris t de iure proprie loquendo ipsius superioris, & cōpetenti superiori, & constat, qd tale ius in quolibet iuramento intelligitur exceptum. & ita intellige, de prohib. feu. alie. per Fede. c. imperialem. §. in vñ. seu. quia etiam ius cuiuslibet priuati intelligitur, exceptum in iuramento alterius. vt. j. eo. cum contingat. §. in. Am Hosti. hic. Aut queris de iure improprie loquendo superioris, id est, de autoritate. & tunc aut queris de iuramento assertorio, quod est de præterito, vel de presenti: & in tali autoritas superioris non intelligit excepta, quia tale iuramentum: quod est de præterito, vel de presenti non recipit aliquam suspensionē: imo statim est iurans periurus, si falsum iurauit, vel non periurus si verum. arg. ff. de verb. obli. l. conditio in præteritum, & ff. si cert. petal. cum ad præsens. cō. similibus. & de tali iuramento loquitur. C. de iur. do. l. si mulier a viro. & 3. q. vlti. c. vlti. Am Ber. & Hosti. j. eo. c. quemadmodum. in prin. Aut queris de iuramento promissorio, quod est de futuro: & tunc aut queris de autoritate Papæ, & dic, quod illa in quolibet iuramento intelligitur excepta. vt hic patet. & j. eo. ea te. & s. de rescrip. c. constitutus. in fin. a contrario sensu. & de elec. c. significasti. & 25. q. 1. vlt. ipsi nanque. & 22. q. 2. beatūs. vnde ex causa potest remittere vel relaxare ad tps vel in perpetuum iuramentum. vt. s. eo. si vero. & c. verum. & j. eo. c. ea te.

¶ Et ita exponit hic ius in textu: idem autoritas, vt sit differentia inter ius superioris, & priuati cuius etia ius intelligitur exceptum, & ita exponit Hosti. hic. & Archi. 27. q. 2. cum initiatur. Aut queris de autoritate alterius superioris, qui nō potest super tali iuramento dispensare, & tunc vt dicendū idem, quod est dictū de Papæ. ar. not. per Hosti. j. eo. quemad. in princ. vbi dicit, quod si iurauit tibi soluere centū infra certum tempus: intelligitur, nisi iudex interdicit. arg. j. de consi. significauit. & ff. qui satisfda. cog. l. fin. sed ipse Hosti. not. contrarium in d. c. significauit. vbi querit, quid si Petrus iurauit. G. vsque ad mensē soluere centum, & interim pendente die. G. cōdemnetur per iudicem secularem, vel accusetur de aliquo graui crimine, & iudex interdicit. P. sub magna pœna, nē soluat instat dies solutionis nunquid teneatur soluere: & arg. ibi. 1. 1. q. 3. qui resistit. & 23. q. 1. quid culpatur puta. qd non. postea dicit, puto tñ de iure contra, quia tali rectē soluitur. ff. de solu. l. reo criminis. ff. de iur. fisci. lauteretur. §. in reatu. nisi in casu. C. ad l. lul. ma. l. vlt. Vnde & certum est, quod iurm licitum est. Vnde nō obligat contrarium mandatu. 1. 1. q. 3. Iulia. s. eo. c. 1. & c. debitores. Si vero de pœna temporalis timeas, respondeo, quod magis timendus est Deus. vt. s. quod met. causa. c. sacris. hæc Hosti. in c. alleg. significauit. Ideo credo sic dicendum, quia quædā t est autoritas superioris, seu iudicis, quæ est adiuta & approbata autoritate iuris: & illa intelligitur in iuramento excepta: Ita intelligo

flris. j. de sepul. c. 1. & de regu. iur. c. non est obligatorium. lib. 6.
 2 Aut est contra legem civilem: & tunc t aut iur. quod est contra legem civilem per legem canonicam reprobatum, sicuti est videre. s. de foro cõpõ. si diligenti. r. i. q. 1. inoluta. & tunc feruari non debet. Aut per legem canonicam nõ reprobatum, & tunc debet feruari, ex quo est alias licitum. vt. j. eo. cum cõtingat. & eo. ti. c. licet mulieres. lib. 6. & de pactis c. quamuis. eo. lib. Nam legi civili nõ statur simplr in hac parte: quia nec de foro suo est iur. vt. s. de iudi. nouit. & de elec. venerabilem. fm Hosti. qui in effectu. ponit istam distinctionem hic. & Io. An. post eum.
 ¶ Super gl. quasi dicat. Si quæris, vtrum sponsa propter casum superuenientem dimitti possit, distingue, aut quæris de sponsa de presentem, cum t qua est matrimonium de presentem: & illa regulariter dimitti non potest. vt hic & in. §. quod si post. ver. perfectio. & c. Fallit in casu. j. de conuer. comu. ex publico. secundum Ber. & Hosti. & in alio casu. j. de diuor. c. quato. & c. gaudemus. secundum Hosti. Aut quæris de sponsa de futuro, & illa potest dimitti in multis casibus superuenientibus a iure approbatis. vt hic in princ. vsq; ad. §. illud autem. De quibus per Ioan. 2. q. 2. an. sic quippe. §. ex his. per Inn. j. de spon. licit. per Hosti. eo. ti. ex literis. per Ber. eod. titu. de illis.
 ¶ Super gl. fin. Si quæras, vtrum maritus possit vxorem suam delinquentem castigare, & verberare & ligare & in vinculis tenere, distingue, aut quæris, nunqd possit castigare eam, & verberare, aut nunqd possit eam in vinculis tenere. In primo t casu refert: aut hoc facit ex magna causa, & leuiter: & tuc potest. De magna causa habes exemplum hic in fine. De leui verberatione, qd sit permissa patrifamilias habes. ff. ad l. Aquil. præceptoris enim. argu. j. de homici. ad audientiam, & c. 23. q. 5. prodest. Aut hoc t facit sine causa, vel cum causa, sed enormiter: & hoc non licet sibi facere quod si fecerit, est puniendus. vt. C. de repudijs l. consensu. & in aut. ibi posita. sed nouo iure. & in aut. sed hodie. fm Goff. Hosti. & Ioan. And. qui ita no. hic. & idem Archi. 7. q. 1. sicut alterius. in gl. pen. & idem vñ sentire Io. ibi. In secundo casu refert: aut quæris, vtrum maritus possit eam ligare, & in vinculis tenere pro alio delicto, quam delicto adulterij, & credo, qd non: quia hoc non inuenio expressum in iure 2. q. 5. consensu. l. i. de transla. epi. c. 2. §. sed neque. in fi. Aut pro delicto adulterij, & tuc si maritus est clericus potest. vt 33. q. 2. c. placuit. & no. hic per Ber. Si vero est laicus non potest vt no. Ioan. ibi per rationem prædictam: quia non inuenit hoc in iure expressum. cuius opinio seruatur in Francia: licet Hug. ibi contra. Et ratio, quare secus in crimine adulterij, quam in alijs criminibus potest esse, quia adulterij t mulieris maculat thorũ viri, & reddit liberos postea nascituros incertos, vt dixi. s. de procur. tug. dist. 2. Ad hoc Leuitici. 18. cum vxore proximi tui non coibis: nec feminis cõmixtione maculabis, & ipsum maritum bigamum, si postea ipsam cognoscat, reddi. 34. dist. si cõi. vsq; etiam fm Petrum. Hugo. Laurẽtium, & Archidiaconum ibi. Hoc tamen non procedit si eam cognoscat ignoranter.
 ¶ Super eadem glo. Si quæras, vtrum ex precepto teneatur vir coniugem adulterantem dimittere, distingue, aut vir est ignorans huiusmodi adulterij, & tunc excusatur, vt not. Hosti. j. de adul. c. si vir sciens. pro quo facit illud generale, ignorans nõt confentit. ff. de iurisd. om. iud. l. si per errorem. de reg. iur. l. nihil consensui. §. non videntur. vbi dicit text. non vñ, qui errant, confentire. Nec obstat. C. de tab. l. generalj. lib. 10. & j. de cons. tit. c. vlt. lib. 6. Aut est sciens, & tunc aut fornicatio t est occulta, quæ probari non pot: & pp talem fornicationem dimitti nõ debet pp scandalũ. 2. q. 1. nos in quenquam. j. de diuor. portõ. Quia idẽ iuris debet esse de eo, quod nõ est, & de eo quod non est probatum, & de eo quod non apparet. vt. ff. de cõtrah. empt. & ven. l. in lege. ff. de testa. tu. l. duo sunt Titij. Aut fornicatio est manifesta, quæ probari potest: & tunc aut secuta est correctio in re, aut in spe: aut perseuerat in malitia sua. In primo t casu, licet vxorem suam retinere, & reconciliare. sed non debet hoc facere nimis sæpe. Quod dic vt in d. c. si vir. vel debet dimittere, snia medi ante etiam post pœnitentiam. 33. q. 2. admonere. Et est ratio, quare post eam retinere: quia separatio indulta est ad correptionem, pœna vero corrigens non de necessitate requiritur: vbi correctio præcessit. ar. no. s. de iudi. cum non ab homine. Vnde post pœnitentiam eam reconciliare potest non solum semel, sed etiam in infinitum, & sic exponenda est auctoritas hic posita: sed ad intercessionem ecclesiæ non reconciliabit eam sæpe. vt in d. c. si vir. quod dicit vt not. Hosti. in sum. ma. de adul. §. qualiter. ver. repellit etiam. §. quæ sit pœna. ad fin. ver. quid ergo si maritus. In secundo t casu, non licet viro eam retinere, ne videatur correptionem negligere, & vt patronus.

turpitudinis peccato consentire. Ita intellige. d. c. si vir sciens. & hic in. §. qd si expressẽ. ibi cum scriptura, & c. ff. de adulte. l. 2. §. 2. 3. q. 1. c. si quis vxorem. & c. seq. & quia facilitas veniẽt in centiuu tribuit delinquendi. 23. q. 4. est iniulta. §. non potest igitur, in fin. ¶ Tunc aut presumitur incorrigibilis & perseuerare in malitia sua, qñ pertinaci animo se corrigere recusat: aut qñ correctionem promittens ex cõsuetudine relabitur in adultèrium maxime, quia mulieres sunt magis ducibiles ad concupiscentias, quã viri. Vnde Chrysolto. dicit qd propria passio mulierum est luxuria. Et Philosophus in 7. Ethic. dicit, qd mulieres incontinentes dicuntur proprie loquẽdo, propter facilem inclinationem in concupiscentias. Et in ista distinctione cõcordant P. & Beatus Tho. in scriptis suis, & frater Io. in sum. cõfess. titu. de diuor. propter fornicationem. q. 6. quæro etiam vtrum, & Asten. lib. 8. titu. de bono sacramenti. artic. 3. q. vtrum vir teneatur. & in isto vltimo membro concor. hic Hosti. dicens qd t si vir iuraret vxori adultere & non correptẽ cohabitare: iuramentum huiusmodi non est seruandum. arg. calleg. 32. q. 1. c. 1. & adde, quod dicam. j. de conuer. comu. cap. fin.
 ¶ In fine tex. Si quæras, vtrum ille qui iurauit alique m non accusare, ab eius denuntiatione repellatur, distingue, vt dicam. j. de accu. c. veniens. distinctione penultima.

- 1 Negata iuncta adfirmant.
- 2 Negantia quando adfirmanti paria.
- 3 Causa finalis effectus. & 4.
- 5 Causarum genera.
- 6 Momentaneum quid.
- 7 Successuum quid.
- 8 Causa momentanea cessante, an cesset effectus. & 9.
- 10 Causa successua cessante, an cesset effectus. & 11.
- 12 Causa qualis presumenda. 13. & 14.
- 15 L. 2. §. fin. de dona. sensus.
- 16 Causam secundum ius adpositum regulari.
- 17 Dispersatio an cessante causa, cesset.

T si. Christus. ¶ Super j. gl. Si quæras, vtrum due negationes faciunt vñ affirmationem, distingue, aut due negationes referuntur ad idem: aut referuntur ad diuersa. Si primo modo, tunc t aut referuntur ad idem coniunctim: & tunc faciunt vnam affirmationem, & æquipollent vni affirmatiue. vt ff. de verbo. signifi. l. duobus verbis hic alleg. Aut referuntur ad idem diuisim, & tunc non æquipollent vni affirmatiue. vt j. de consti. ca. 2. in fin. lib. 6. vbi Card. exponit illa verba. non pareatur impune. vt sit sensus. non pareatur, & hoc fiet impune. & sic accipitur negatiua diuisim ab Hora. cum dicit.
 ¶ Si nullus puluis fuerit, tu excute nullum. arg. ff. de iureiur. l. si duo patroni. §. Marcellus. in fin. Si secundo modo, tunc non æquipollent t vni affirmatiue, vt hic, sit sermo vester est est: non non. quia hic prima negatio refertur ad os: secunda ad cor: secundum Ber. & Hosti. vel prima negatio est interrogans, secunda respondens. secundum Hosti. hic. & isto modo possent intelligere. ca. 2. de consti. lib. 6. in fin. iam alleg.

§. Licet ergo. ¶ Si quæras vtrum, cessante causa cesset effectus, distingue, nam aut cõstat causam esse finalem: aut cõstat esse impulsiuam: aut est dubium.
 3 Si cõstat causam esse finalem, tunc aut causa finalis inductionis seu introductionis effectus est duplex: quartũ vna cessat & altera non. & tunc, causa cessante, nõ cessat effectus, vt patet in matrimonio quod est introductum, ppter prolis propagationem, & fornicationis vitiationem. vnde licet cesset causa prolis: non tñ matrimonium dissoluitur: quia remanet alia causa, scilicet, euitationis fornicationis. vt probatur. 32. q. 7. tantum. Per eandem viam. ff. de vaca. mune. l. 2. §. corporis debilitas. s. de renun. c. 1. ver. maxime iuncto. c. nisi cum pridem. §. pro defectu. eo. titu. de æta. & qua. c. quæris. ver. & nisi forte, & c. Aut t causa inductionis, seu introductionis effectus est vna sola: & tunc aut causa finalis cessat, & tollitur in totum ita qd nullẽ reliquã ipsius causæ remanent: aut remanent aliquæ reliquæ ipsius causæ. Si causa finalis cessat, & tollitur in totum, ita qd nullæ reliquæ ipsius causæ remanent, tunc Dynus dicit. j. de reg. iur. c. decet cõcessum. lib. 6. q. cessat & tollitur effectus. vt. j. de præb. c. si pauper cler. lib. 6. & ff. de acti. & obli. l. qui cõ hærede.
 ¶ Tu vero in isto articulo sic distingue: quia causarum t quedam est momentanea hñs effectum momentaneum, quãdã est causa momentanea hñs effectum successiuum, quãdã est causa successua hñs effectum momentaneum, & quãdam est alia

6 causa successua hñs effectum successiuum. Et voco hic t momentaneum cuius est esse tpe momentaneo, & quod tpe momentaneo potest acquiri, sicut est in hereditatis acquisitione, quod ius etiã solo momento acquiritur. Item solo momento fit aliquis agnatus. s. eo tempore quo nascitur. vt inlit. de hæredũ qua. & dif. §. sui. Item solo momento fit aliquis beneficiatus, vt
 7 le. & no. de præb. c. si tibi absentem. li. 6. ¶ Successiuum aut voco, quod ad suũ esse requirit successionem tps: vt est tutela quæ est ius in successione tps consistens, & ad sui esse requirit totum tempus impubertatis. In primo t casu. qñ est causa momentanea, quæ habet effectũ momentaneum, tunc refert: aut causa cessat post cõpletum effectũ. & tunc nõ cessat effectus. & ideo dicit lex, qd hæreditas, quæ deseritur agnatis post eam acquisitam licet delatã agnatio: non tñ propter hoc definit effectus. vt. ff. vnde li. l. vlt. r. respon. & ar. qui fati. l. da. cog. l. sciendum. §. si. & ff. de reb. dub. l. si cognatis. j. respon. & est casus. C. de pac. l. 1. vbi pactũ seu cõtractus innotinatus. s. dationis sextantis ex parte filij testatoris rogati per testatorẽ hereditatem restituerẽ Licinio Frontoni si sine liberis decederet, & remissionis fidei cõmissi ex parte ipsius Licini Frontonis si cõpletus. & ideo licet causa, propter quã contractus seu pactũ interuenit. scilicet filij tunc decedere sine liberis cessat: quia decisset liberis relictis non tñ cessat effectus: id est, nõ retractatur contractus, si sit cõpletus. per eandem viam facit. ff. de præscr. verb. naturalis. §. 1. Aut causa t momentanea cessat ante cõpletum esse effectus, & tuc cessante causa cessat effectus. vt. g. agnatis defert hereditas, & tuc tutela, quæ quidem si definit esse agnatus nunquid hereditates vel tutelae nondũ delatas, sed in futurum deferendas recipit & habebit: certe non. vt in d. l. vlti. 2. rñso. ff. vnde lib. & ff. vnde leg. l. 1. in fi. & ff. de bon. poss. l. in contra tabulas. §. si emancipatus filius. In secundo casu. qñ est causa momentanea hñs effectum successiuum, vt patet in tutela legitima, quæ deseritur agnatis, quæ quidem tutela est quidã effectus successiuus, tunc dic vt prius: quia aut ante cõpletum esse effectus cessat causa, & tunc cessat effectus: & ideo dicit lex, qd si ante finitam tutelam delatã agnatio, ipse agnatus capite inuatur, finitur tutela. vt. ff. de capi. di. l. tutelae. & insti. de le. ag. tu. §. vlt. & quib. mo. tu. finitur. §. minima. Aut causa cessat post cõpletũ esse effectus: & tuc causa cessante nõ cessat effectus.
 10 In tertio casu. qñ t est causa successua quæ habet effectũ momentaneum tunc, cessante causa, cessat effectus, vt patet in absentia causa reipublice, quæ est causa delatã restitutionem, qua absentia cessante cessat restitutio. vt. ff. ex qui. cau. ma. l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. vt. C. de resti. mil. l. quod tẽpore. Patet etiã hoc in officio, propter quod datur beneficiũ. 81. dist. c. eos. & c. si quis sacerdotum. 32. dist. præter hoc. j. de cler. non refi. c. quia nonnulli. & c. relatum. de appel. pastoralis. de cleri. excom. mi. latores. & j. de refcr. c. si lib. 6. Et ideo dicit iura, qd si beneficiatus deueniat saltem per culpã suam ad talem casum, in quo non possit facere suũ officium, amittit beneficiũ. vt le. & no. s. de æta. & quali. c. 1. & j. de cleri. ægro. c. tua nos. In quarto casu, scilicet, qñ est causa successua quæ habet effectũ successiuum, vt si aliquis sit absens causa reipublice, absentia est quid successiuum. si similiter excusare se a tutela est effectus successiuus. & tuc causa cessante cessat effectus: & ideo si tutor absit causa reipublice, quãdiu absit tandiu ab administratione tutelæ excusatur: absentia vero cessante, cessat excusatio. vt inlitu. de excu. tu. §. item qd reipublice. Item clerici & monachi hãt excusationem a tutela vel cura quandiu diuini offi cijs insunt, & non alias. vt. C. de epi. & cle. l. generaliter. Item in bona fide, quæ vna cum alijs est causa præscriptio, vel vsucapionis, qua cessante, ante cõpletam præscriptionem vel vsucapionẽ cessat præscriptio, vel vsucapio. vt. j. de præscr. c. qñ omne. de reg. iur. c. mala fidei possessor. li. 6. licet de iure ciuili in vsucapionibus contrarium obtineat. vt. C. de vsucap. transfor. l. vnica. in princ. hoc idem patet, hic in fin. & s. de renun. post translationem. §. cæterum. vbi & causa & effectus sunt successiuu. Si causa finali sublata remaneant aliquæ reliquæ præcedentis causæ, tunc durat regulariter effectus. vt patet. ff. de quasi. l. vnus. §. seruus. vbi habes qd seruus a dño suo distractus: non debet nec potest in memoria pñsini domini contra dñm suum quondã interrogari. Item, qui definit esse decurio in memoria prioris dignitatis torqueri nõ debet. ff. de decur. l. vlti. Item cõtra eam quæ desijt esse vxor nõ infituitur actio turpis in memoriam & honorem præteriti matrimonij. vt. ff. rerũ amo. l. 1. & 2. & 3. An Dyn. in calle. decet. Si cõstat causam esse impulsiuam, tunc finita causa nõ finitur effectus: vt. ff. de postu. l. 1. §. sexum. ff. de dona. l. 2. §. vlt. & l. seq. C. de pac. l. 1. cum sua glo. & 32. q. 1. dicit

12 dominus. cum ibi alle. ¶ Si dubitatur, vtrum sit causa finalis, vel impulsua: tunc dicit Dy. in c. alle. decet. qd in dubio presumitur impulsua: & ideo, ea finita, nõ finitur effectus. vt. ff. de condi. & de. l. cum tale. §. falsam causam. & l. Titio. §. si cũ ante nuptias. & ff. de vsufr. le. l. generali. §. duas. ff. de dona. int. vir. & vxor. l. sed si mors. §. vlti. C. de iur. do. l. si mulier. & idem tenet Accur. ff. de don. l. 2. §. si. Sed in contrarium vñ, quia lex dicit, qd si lego tibi domũ, vt des Titio decem, nisi modũ impleas non habebis legatũ, vt. ff. de leg. 3. l. si tibi legatum. & tñ non apparet, qd illud fuerit additũ finaliter, vel occasionaliter. vnde videtur qd pro causa finali in dubio presumitur: & ideo Lamb. de Salinis. C. de rer. permu. l. si. & Pe. de Bellaper. & Cy. C. de dona. l. si quis pro redemptione. ¶ Sic distinguunt in casu dubij aut causæ impletio cõtinet aliquid reipublice vel alias aliquẽ fauorabile vel pium, vt legatũ in redemptione captiuorũ & legatũ relictum alicui mulieri vt nubat: & tuc presumitur causa finalis. vt in l. alle. si quis pro redemptione captiuorũ. & ff. de iur. dot. l. si ego. j. rñso. & 2. ¶ Aut causæ impletio non cõtinet aliquid fauorabile vel pium: & tuc aut illam causam impleri interest alterius, quam eius qui debet causam implere: & tuc reputatur causa finalis: vt in l. alle. si tibi legatũ. ff. de leg. 3. eo. ti. pater filium. §. Tufcu. ff. de leg. 1. l. si fundũ per fidei cõmissum. §. l. ul. & ita pñt intelligi omnes leges. ff. & C. de rer. permu. Aut illam causam impleri nõ interest alterius, quã eius qui debet causam implere. & vera est tunc opinio Accur. & Dy. vbi. s. scilicet qd causa in dubio presumitur impulsua per alle. l. cũ tale. §. falsam causam. cum alijs cõcor. s. alle. & vide quod no. Car. j. de heret. c. si. §. cessante. lib. 6. & Io. Andr. post eum in nouella. vbi dicit opi. Accur. & Dy. fore verã in casu, vbi factum esset indifferens ad impressionem huius causæ vel illius, vt patet in l. 2. alle. §. si. ff. de dona. t vbi in dubio donans vñ potius agere de re, vel dirigere in quem vsũ cõuertat donatarius rem donatam, quam vt necessitatẽ ei imponat: alias nõ donaturus. Sed vbi factum non est indifferens, sed limitatũ ad vnum extremũ per ius scriptum, vt patet in d. c. si. cessante vero. tunc, cessante causa quæ fuit causa iuris cõis commutandi, cessat ius speciale, & reditur ad ius cõmune cum speciale tollens ius cõmune sit sublatum fm eum. Sed dic, qd ibi causam impleri interest alterius quam eius qui debet causam implere. c. accusatorũ, & tibi quorum periculis occurrit, ibi etiam causæ impletio cõtinet, & respicit vtilitatem reipublice: quia in fauorem fidei, ideo presumitur causa finalis: vt in distinctione prædicta. Et licet prædicta sufficere possint quo ad euentiã huius materię, tñ vide quod no. Io. Hug. & Archi. 61. dist. Neophytus. vbi Hugo, & Archi. dicunt sic in gl. sua. qd aut ius cõe constituitur: aut ius cõmune dispensatur. Si ius t cõe constituitur: tunc aut causa cõstitutionis est perpetua, & tunc iuris obseruantia est perpetua: vt cõtinentia coniugum, & sacerdotũ. & suspitio dilapidationis. 31. dist. si laicus. & c. sacerdotibus. 3. q. 2. quia ca. C. de interdi. ma. l. si tutor. Si est tpalis tunc aut exprimitur cessare cõstitutionem, cessante causa, & tunc cessabit. vt 50. dist. dño sancto. & c. vt constitueretur. Aut nõ exprimitur, & tunc nõ cessat. vt 32. q. 1. dicit dñs. nisi interueniat necessitas. vt 55. dist. in priscis. vel vtilitas: vt in c. alle. Neophytus. 61. dist. aut pietas; vt 9. q. 2. Lugdun. aut contraria cõstitutio: vt 76. dist. optimam. Aut contraria consuetudo: vt 4. dist. §. leges. Si contra t ius cõe dispensatur, tunc cessante causa cessat dispensatio. 1. q. 7. qd pro necessitate. de con. di. §. quicquid. nisi vtilitas succedat in locũ necessitatis: vt de monachis ordinandis. 16. q. 1. sunt nonnulli. fm Hug. & Archi. in calle. Neophytus. & idem in hoc vlt. Ber. s. de renun. post translationem. §. ceterũ. vbi etiam Io. An. ponit istam dist. Hug. Archi. & Gul. de Monte Lau. extra de app. c. 1. super verbo. quia forte in cle. & hoc intellige sanẽ, scilicet, qd si propter necessitatẽ fiat dispensatio, cessante necessitate, similis dispensatio nõ fiat illi vel alteri, nam dispensatio semel facta legitime, & ex causa nõ est ampli reuocada. s. de fi. præf. byterorũ. ex parte. alias incipit. ex tua. sicut nec in iure remissio. vt 23. q. 4. si illic. vt hoc no. Spe. ti. 2. §. si. ver. in sum. & vide quod no. Car. Arch. & Io. An. de hac materia. j. de elec. cupiẽtes. in prin. l. 6. & de qõne Legistarũ de illo, cui pp numerũ horũ cõcessa fuit immunitas, si postea aliqui de numero perierit, an duret immunitas. vide per Ioan. An. in calle. decet. in nouella.

- 1 Peccator quando, an non, promouendus.
- 2 Peccator promotus, an remouendus.
- 3 C. sicut nostris sensus.
- 4 Iurans infamis.
- 5 Infamis inhabilis.

Icut nostris. ¶ Si queris, vtrum in morali peccato existentes possint promoueri ad dignitates ecclesiasticas, & vtrum promoti possint & debeant remoueri & deponi, distingue aut t queris primo vtrum possint promoueri: & tunc dicunt Gar. & Car. j. de elec. vt circa super verbo. elec. lib. 6. & Car. & Gul. eo. tit. c. perpetua q non. idem Io. 25. dist. c. vlt. sed Bar. Brix. contra ibi. & 2. q. 4. diffinitio. & Io. Andr. in c. alleg. perpetua. arg. huius. c. Sed potes dicere quod prima opinio est vera in peccatis occultis, que post peccata penitentiam executionem non impediunt, saltem cum dispensatione episcopi. ar. no. s. de temp. or. per Ber. c. vlt. in glo. sed non compellendi. In illis vero occultis, que post peccata penitentiam impediunt executionem, secus. quod dic vt no. Inno. s. de postu. pr. c. i. in fi. Aut queris, vtrum promoti debeant remoueri: & tunc refert, quantum tangit istud. aut queris de promotis existentibus in magnis, & publicis criminibus, & talia crimina deiecerim etiam post promotionem. vt. s. de renun. nisi cum pridem. s. persona. 24. dist. c. vlt. 50. dist. ex penitentibus. 81. dist. si quis sine examinatione. & c. quicumque. fm Inno. & Hosti. quod intellige, si sint manifesta, que pbari possunt: secus si occulta. quod dic vt. s. de re. po. ex tenore. Aut queris de promotis existentibus in mediocribus criminibus: & tunc aut ista peccata sunt occulta, & tunc acta penitentia, vel parte eius, poterunt remanere in officio suo, & ad maiores ordines promoueri. vt. l. di. de his vero. etiam sine dispensatione nec forte tales sunt admonedi vt abstante, vt no. Spec. ti. 2. alias. 3. s. qualiter. ver. hoc quoq; . Aut ista peccata sunt manifesta, que pbari pnt & tunc aut talis criminofus est cōuictus in iudicio, vel timore probationis confessus: & tunc potest deponi, vt 81. dist. si quis clericus. Si vero crimina sint publica, per operis euidētiam vel spontaneam & propriam cōfessionem, tunc acta penitentia poterit cū eis misericorditer agi, fm quod visum fuerit epō suo, qñq; plus vel minus. 15. q. vlt. c. si quis presbyter. 50. dist. presbyterum. vt no. Ber. & Hosti. in d. c. ex tenore. Et ad istam decretalem potest responderi. fm Hosti. hic, q iste temere iurans, & nihilominus promotus nō fuit remotus a dignitate: quia ad hoc non fuit actū hic. s. de or. cog. cum dilectus. s. si alle. contra in his que no. s. de cor. viciatis. expofuisti. & de scrut. ca. 1. fm Hosti. hic. idem Arch. 85. dist. c. Florētinum. in gl. adde parum aut nihil facit. & ad hoc facit quod ipse no. ibi in glo. adde dicas q voluntarium. vbi dicit q ex decretali ex diligētī. j. de simo. colligit, q ita infamis efficitur qui indiscretē iurat sicut ille qui discretē siue scienter. Sed ibi credunt Vinc. & Tan. talem esse infamem infamia canonica que per penitentiam aboletur. 6. q. 1. omnes. & c. illi qui. & ideo exponunt, quod dicit illa de re. infamia de facto. quia infamatur infamazione vulgi. & non per infamiam iuris secundum Innoc. Vinc. & Tan. & ita recitat Archi. ibi. & vide quod ipse no. 6. q. 1. quicumque. Modo t infamis de facto non debet promoueri, & si promotus fuerit, de facto remoueri debet quod dic per Inno. s. de elec. per inquisitionem. & vtrum electus in episcopum excludatur ideo, quia iurauit non episcopari. no. in d. c. Florentinum.

- 1 Alienationem propriam iurata tenere. fallit. 1.
- 3 Alienationem inuvalidam, iuramento firmari. fallit. 4.
- 5 Iuramento priore alienatione futuram vitari. 6. & 7.
- 8 Pacto alienationem vetari.

Vn contingat. ¶ Si queris, vtrum iuramentum per aliquem super alienatione, vel nō alienatione rei suae valeat, & teneat & factum in contrarium faciat non tenere, distingue, aut queris de iuramento interposito super alienatione rei suae: aut de iusto interposito super non alienatione rei suae. In primo t casu refert aut iuramentum interponitur super alienatione a iure licita & permiffa: & tunc nulli dubium q valet & tenet iuramentum. vt. s. eo. si vero. & c. verum. & per totum. Aut interponitur t super alienatione reia iure prohibita. & tunc aut alienatio est prohibita a iure canonico, vel per ius canonicum approbatum: & tunc iuramentum non potest talem alienationem firmare, vel facere valere. vt. s. eo. tua. Et est ratio, quia quod contra iura fit: pro infecto debet haberi. x. dist. vides. Nec valet iuramentum contra hoc factum. C. de legi. non dubium. s. de fo. cōpe. si diligenti. quia iuramentum non est vinculum iniquitatis, vt 22. q. 4. inter cetera. & s. eo. quanto. & ita intellige. quod no. Ber. hic in gl. 2. in princ. & Hosti. post eum. pro hoc etiam facit. j. de re. ec. non alie. c. si quis presbyterorum, sed ibi

alienans non est dñs. Item pone exemplum in prodigo, cui ad ministratio honorum est interdicta a iure cōi, vt quia notorie prodigus, vel per iudicē auctoritate iuris cōis. vt. ff. de cur. fur. riosi. l. 1. in prin. & ff. de verb. obli. l. is cui bonis. & ita intellige. j. de pign. significante. vbi Hosti. dicit, q quia iuramentum illud fuit cōtra ius licet teneat ipso iure vt ibi inuuit: tñ relaxari debet. ar. s. eo. c. 1. & c. debitoris. fm eum. & credo, q bene licet Ber. hic in glo. 2. in fin. contradicere videatur dicens, q si iuramentum interueniat super pacto illo tenet nec auditur volens venire contra. Et est ratio, quia illud pactum est contra ius, quia licet res vendantur cōter quantum valent non tñ sic est in pignoribus. Item quia pro hoc, scilicet, si pactum valeret creditoribus inuitarentur ad vsuram, quia aliter nolent credere. fm Io. Andr. ibi. Aut alienatio est prohibita a iure speciali in priuilegium vel fauorem t personae: & tunc quicquid sit de iure tñ canonico iuramentum firmat alienationem & facit eam valere vt hic. & c. si aduer. ven. in authe. n. sacramenta. & j. de pactis. c. quāuis. & de iureiur. c. licet mulieres. lib. 6. Et licet Vinc. Io. & Goff. dicant quod hic praedicta mulieri iuramentum quando aliunde consulit eidem. vt. C. ad vellei. in authe. siue a me. Verius tñ est dicere, quod siue mulier possit consulere sibi aliunde siue non: non potest venire contra iuramentum sponte praestitum, & sine dolo, vel metu. vt no. Archi. j. de pactis. c. quāuis. super verbo. omnino lib. 6. Et istam opin. ponit hic Ber. in glo. 2. in ver. aliter potest dici. Nec obstat, quod de iure ciuili in casu huius. c. & c. quāuis. j. de pactis. lib. 6. quod pactum nō valet nec forsitam iuramentum. vt. C. de pact. l. pactum quod dotale. de rei vxor. ac. l. vnica. s. pen. & de colla. l. pactum. quia licet ita sit de iure ciuili, de iure tñ canonico si iuramentum interueniat, valet: quia in talibus ad canones recurrendum est etiam fm ipsos, non fm leges iudicandum est. C. de summa trin. l. fin. in authe. vt de. apud proprios epi. si vero ecclesiasticum. colla. s. de eccl. tit. in prin. col. 9. fm

4 Hosti. hic. Sed hoc quod t dictum est, quod iuramentum firmat alienationem prohibita a iure speciali. Fallit in casu vbi prohibita iuris esset anteriori iuramento firmata: puta si vxor dedit dotem viro & iurauit se non alienaturam: tandem iurat contrarium nam eo casu primum iuramentum seruabitur. vt no. Cardi. Gul. & Io. Andr. j. eo. ti. c. licet mulieres. lib. 6. Et statim sequitur de iuramento interposito super nō alienatione rei suae: & tunc refert: aut aliquis iuramentum interponit super non alienatione rei suae cuius alienatio est alias circumscripto iuramento a iure permiffa. In primo t casu refert aut est alienatio prohibita iure cōi, & tunc nulli dubium, quod valet, & tenet iuramentum, nec valet alienatio postea facta in contrarium, etiam si sit iuramento firmata: quia iuramentum est licitum, & interponitur super relicta, & a iure approbata: ideo seruandum est. s. eo. titu. c. & si Christus, & c. si vero. & c. verū. & de hoc est casus. j. eo. c. intellecto. vbi de hoc. Aut est prohibita alienatio a iure speciali, vt in casu huius. c. & c. quāuis. j. de pac. & c. licet mulieres. j. eo. ti. lib. 6. puta, si t vxor dedit dotem viro, & iurauit se non alienaturam, tandem iurat contrarium: nam eodem casu primum iuramentum seruabitur. & tunc dic idem, scilicet, quod iuramentum est seruandū & impedit alienationem in contrarium faciendam: licet iuramento firmetur: quia primum iuramentum est licitum, & auget obligationem non alienandi vt etiam alienari non possit, vbi alias posset. arg. in aut. de ali. & emphy. s. sanctissimas. col. 9. Vnde iuramentum secundo praestitum aduersum primum illicitum, & per cōsequens non seruandum. s. eo. eam te. & c. intellecto. vt no. Cardi. Gul. & Io. Andr. in d. c. licet mulieres. & concor. Hosti. in sum. eo. ti. s. quomodo ver. cōcilium generale. Idem no. hic Hosti. dicens, quod si minor, vel mulier iuret, q nō alienabit, nec alienationi consentiet, nisi ex causa rationabili probata corā iudice & ipso auctorizante & si hec fecerit reuocabit iuxta posse: si postea alienationi cōsentiat, & iuret, quod non cōtraueniet nihilominus contrauenire poterit, & stabit primo iuramento per calle. intellecto. & per no. s. eo. c. veniens. in fi. Idem Spec. ti. de emp. & ven. s. tertio loco. ver. & no. gnale. & Alten. lib. 8. ti. de doti. art. 4. ad fin. ver. concilium aut. & idem putat. Accur. in pacto, quod lex alienationem prohibens coadiuuat. C. de re. eccl. non alie. l. fi. In t secundo casu. s. qñ quis interponit iuramentum super non alienatione rei suae cuius alienatio, circumscripto iuramento, est a iure permiffa, refert: aut queris, nunquid iurans seruare debeat iuramentum, & dic, quod sic, quia licitum, & honestum: & quia sine interitu salutis aeternae potest seruari. Aut queris vtrum si veniat contra huiusmodi iuramentum alienando rem ipsam de facto iuramentum faciat alienationem huiusmodi nō tenere, & dic quod

quod non: imō alienatio facta in contrarium valebit. vt no. Inno. j. de praeb. dilecto. in gl. no. q si aliqua. ver. secus. autē, & c. Et ista opinio potest sic fundari. primo quia si intelligatur opinio. Inno. de iuramento simpliciter sumpto tunc probari potest sic, quia consensus duorum fortior est, quam consensus vnus tantum. vnde iuri futuro non potest per simplicem renuntiationem renuntari: & tñ per pactum bene potest vt le. & no. C. de pac. l. 1. & in Spe. ti. de renun. & conclu. in prin. ver. quid si quis renuntiat. & tñ pactum vbi est consensus duorum non potest facere q quis non possit rem suā alienare. vt. ff. de pac. l. nemo paciscendo. quae est pen. ergo multominus iuramentum hoc facere t potest in quo est consensus vnus solius, & maxime quia fortiora sunt duo vincula quā sit vnum solum. in aut. de cōsan. & vterinis fratribus in prin. & in fi. col. 6. vt fra. filij. s. filij. coll. 9. C. de legi. here. in aut. cessante. & in aut. post fratres. Si vero intelligatur, sicut etiam potest intelligi praedicta opinio Inno. de iuramento pactum & cōuentione partium super nō alienatione rei suae paciscendum roborante, tunc potest sic probari. pactum de non alienando rem suam est contra ius, vt in l. alle. nemo. ergo iuramentum hic valere, roborare seu facere valere nō potest. s. de fo. cōpe. si diligenti. s. eo. tua nos. & c. ea te. & c. quanto. j. eo. intellecto. Item iuramentum & pactum aequiparantur. vt. ff. de iureiur. l. 2. & ff. de solu. l. Stichum aut Pamphilum. s. naturalis. sed per pactum talis alienatio impediti nō potest: ergo nec per iuramentum. Item pactum etiam iuratum non potest impediti ea, quae sunt de iure naturali, vt. s. eo. Quintauallis. cum ibi non. igitur nō poterit impedire alienationem, seu translationem dominij, quae est de iure, seu ratione naturali: quia nihil tam conueniens est naturali aequitati, quam voluntatem domini volentis rem suam in alium transferri ratam haberi. in fi. de re. d. s. per traditionem.

- 1 Bello iurare quibus & cui licet an non. 2. & 3.
- 4 Belli summa cupita.

Icut. ¶ Si queris, vtrum milites stipendiarij extranei vel cognati vel amici mouentes bellum, & ipsum in bello iuuantes excusentur a crimine, vel peccato, refert: aut constat bellum esse iustum, & tunc sic dummodo tales in praestando t consilium, vel auxilium non excedant. 23. q. 2. c. dñs. & c. notandum. & per regulam quod dicit q faciens aliquid de licentia & mandato illius, qui potest licite hoc facere poenam non meretur. vt probatur. C. ad l. iul. de adult. l. Gracchus. j. de regu. iur. factum legitime. lib. 6. cum ibi no. de sen. ex cō. s. clericos. eo. li. Quod intellige, dummodo sint tales personae, quae licite exercere pnt arma, vt quia sunt seculares personae: secus si sint personae ecclesiasticae, quia tales non pnt nec debent se de talibus immiscere: nisi sit praelatus hñs iurisdictionem temporalem, qui contra subditos inobedientes licite mouet arma. 15. q. 6. nos sancto. ar. 23. q. 8. scire vos oportet. c. hortatu. & c. dispar. Quod verum, etiam si non habeat ius indicendi bellū: dummodo iurisdictionem habeat: quia in his casibus non proprie dicitur bellū fieri, sed melius executio iurisdictionis, vel iustitiae. ff. de rei ven. qui restitueret. vt no. Inno. s. de re. l. spo. colim causam. in gl. quo modo. ver. item quilibet praelatus, & c. vbi Hosti. supplet, & bene (vt credo) q talis praelatus ad hoc, vt possit arma mouere nō debet hñe iurisdictionem, sed etiam merū imperium. ar. ff. de iur. om. iudi. l. 3. & 4. Aut constat bellum esse iniustum, & tunc nulli dubium, q non excusantur tales. vt hic & hoc not. Inno. hic in prin. in ver. & nota q nunquam, & c. & quia agētes & consentientes pari poena puniuntur. s. de off. dele. c. i. cū ibi no. Aut est dubium t vtrū bellum est iustum, vel non, & tunc aut tales iuuantes credunt illum, quem iuuant, hñe, & fouere iniustum bellum, & tunc non excusantur, etiam si hñe iustum bellum: quia faciunt contra conscientiam, quae aedificat ad gehennam. s. de resti. spol. l. iteras. cū ibi alle. s. de treu. & pace. c. 1. Aut tales iuuantes credunt illum, quem iuuant, hñe & fouere iustum bellum, & tunc distingue, vt no. Archi. 14. q. 5. denique. gl. pen. aut tales iuuantes sunt subditi illius mouentis bellū, quē iuuant, aut non? Si sic, tunc excusantur t in dubio propter bonum obedientiae. 23. q. 1. quid culpatur. s. de tempo. or. c. ad aures. Si non, tunc tales non excusantur propter bonum obedientie nec tales debēt se in dubio cōmittere discrimini, vt inuenit aliquem in praedictum alterius vt le. & no. in calle. deniq; in textu & in glo. nec est simile de aduocato, quem excusat bona fides, quando credit esse iustum causam, quā fouet, licet in veritate sit iniusta: quia est ibi superior iudex qui causam examinat, & iudicat. De allegatis in bello vero, siue guerra in viribus corporalibus negotiis innititur non aut per rōnem dijudica-

tur. De materia belli iusti vel iniusti, & de captis, seu occupatis in eo habes per Io. & Archi. 23. q. 5. dicat aliquis. & plenius per Inno. & Hosti. hic. & s. de resti. spol. olim. j. & per Ray. ti. de bellis. s. 17. & per fratrem Io. in summa confessit. de rap. q. 45. cum quatuor sequentibus questionibus & q. 57. & sequenti. & q. 61. & 62. Et qualiter liceat praelato temporale iurisdictionem habenti bellum mouere ad defensionē iurisdictionis suae & ecclesiae & suorum dic per Hosti. & alios. j. de sen. excō. dilecto. lib. 6. Et qualiter potest vnusquisq; ius sibi dicere, no. per Hosti. in summa de re iud. s. quis debet sub. s. proprius ordinarius. Et quid dicatur iustum bellum & qualiter ad ipsum perueniatur, & quis possit indicere no. Hosti. in sum. ti. de treu. & pace. s. quid si iustum bellum. & j. de homi. pro humani. lib. 6. & per Arch. 23. q. 2. c. 1. in gl. 1. & vide qd dixi. s. de treu. & pace. ca. 1.

- 1 Loquens an sermone suo inclusus. & 2.
- 3 C. petitio sensus.
- 4 Capitulum reum, an consulat episcopo.

Eticio. ¶ Si queris, vtrum in generali sermone excipiat persona loquentis, vel de qua loquimur, vel cui loquimur, distingue aut queris, vtrum t excipiat persona loquentis: aut vtrū excipiat persona, de qua loquimur, vel persona cui loquimur. In primo casu refert, aut loquens concipit verba in persona sua: aut in persona alterius. Si in persona sua, tūc dico, q excipitur. vt. ff. de adm. tu. l. administrates. s. fi. c. de solu. l. inquisitio veritatis. & hic, vbi canonici Antiochi praesliterunt iuramentum principi Antiocheno, q nō essent de cetero contra eum: & sic concipiebant verba in persona sua. Si in persona alterius, vel nomine alterius, tunc non excipitur persona loquentis, vt probatur. ff. de pig. l. Paulus respondit. s. fi. ff. de edil. edic. l. quod si nolit. s. fi. venditor. ff. de tran. l. non est ferendus. de dil. trac. pig. l. & l. is. Si queris in secundo casu. vtrum in generali sermone excipiat persona, de qua loquimur, tunc dico, q sic, ita loquitur. ff. de Senato. l. 1. vbi de hoc. Si queris in tertio casu. vtrum in generali sermone excipiat persona, cui loquimur, tunc refert: aut verba generalia non pnt aptari personae cui loquimur, & tūc dico, q excipitur. vt. ff. man. l. si madauero. s. si tibi centum. 2. responsio. ff. de condi. & demon. l. qui haeredi. s. Plautius. ver. ac si haeres. & ver. fi. Aut verba generalia possunt aptari t personae, cui loquimur, vt quia illa persona potest consistere sub diuersis rōnibus, & tunc non excipitur. ff. de leg. 1. l. ab omnibus. s. si Titio. & in d. l. ff. de condi. & dem. l. qui heredi. s. Plautius. 1. responsio. Inno. tñ & Hosti. hic dicunt q verba praecedentia istud iuramentum, seu interuenientia in iuramento isto. s. conspirationes, & c. istam interpretationem. s. quod excipitur persona loquentis recipiunt, alias si generaliter ageretur, quod in nullo negotio essent contra eum in negotijs ecclesiae nisi adstringeretur iurans. vt no. s. eo. c. 2. Sed in suis proprijs negotijs deberēt obtinere absolutionē, si iustus erat metus, vel alia causa, vt no. s. quod met. causa. ad aures. fm eos. & per istam deere. & per iura alle. in gl. si videtur, quod t si pater iurauit, q non esset contra aliquem, posset esse contra eum pro se & filijs suis: contrarium tñ est de iure feudorū. vt not. in aut. hic finitur lex, deinde incipiunt cōsuetudines regni. s. fi. coll. 10. Sed primam opi. scilicet, quod vasallus postulando, pro coniuncta persona cōtra dñm, non perdit feudum vt tenere Spec. ti. de aduocato. s. 1. circa fi. ver. item quod postulat contra eum quod tñ dicere nō est multum securum. & vide quod ipse Spe. no. tit. de feu. s. 1. ver. 17. ibi exceptus, & c. & vide quod no. Io. Phi. Vin. & Io. An. j. de his, quae fiunt a prela. pastoralis. in fi. vbi quaerunt si eps t agens contra capitulum super aliqua re petit cōsiliū capituli vtrum teneatur dare. quod videtur. argu. 23. q. 1. quid culpatur. Nam qñq; quis admittitur ad duo repugnantia. ff. de inoff. testa. Papius. s. sed nec impuberis. & l. filius. In contrarium facit, quia quilibet officio suo sit cōtentus. C. de assessor. l. nemo. & de adu. diuer. iud. l. 2. sibi. ne promissis actibus, & c. C. de testa. l. consulta. Dic tñ quod nō tenetur: quia graue est, q aliquis procuret suū in om. modū. s. de proba. c. 1. q ista facerent si tenuerent cōsilio, q allegationibus grauari nituntur, fm eos.

- 1 Contraria se inuicem tollunt.
- 2 Alienata a se quando reuocet gestor.

Intellecto. ¶ Super glo. j. Si queris vtrum si t vnum contrarium est bonum, reliquum sit malum, distingue aut queris in praecipis, & prohibitionib. & dic q sic, ita intellige. 8. q. 1. sciendum. & 3. dist. hospitalium. Aut in consilij, & de Hen. Boich super Decret. V monstra-

monstrationibus, seu persuasionibus: & dic quod non, secundum Goff. Vincen. Iacobum. & Phi.

- ¶ Super eadem glo. ad fi. Si quæras, vtrum constitutus in dignitate qua in damnâ dignitatis t aliqua alienavit, possit auctoritate sua propria venire contra, & alienata huiusmodi reuocare, distingue aut quæris, vtrum possit alienata huiusmodi reuocare, quâdiu in administrationem sustinetur, & toleratur. & dic quod sic, vt. s. eo. sicut nobis & ita intellige gl. Ber. hic. aut postquam est ab administratione dignitatis depositus, & remotus, & tunc non potest. vt 2. q. 2. monemus, vt hoc no. Ber. j. de re. ecclie. non alienan. c. si quis presbyterorum.

- 1 *Iuramentum falsum reuocabile.*
- 2 *Matrimonium asserens iuret.*
- 3 *Iuramenti extraiudicialis inuoluitas.*
- 4 *Iuramentum contra matrimonium non deferendum. & 5.*
- 6 *Iuramentum decisuum deferri posse.*
- 7 *Iuramentum vero non obesse.*
- 8 *Iuramentum in beneficiabus deferendum.*

Mulier. ¶ Si quæras, vtrum in causa monachationis, vel conuersionis, vel matrimonij sit deferendum iuramentum, Azon in summa sua tit. de re. cre. & iureiur. s. item in causa monachationis: notat sub forte, quod sic ad similitudinem aliarum causarum. Idem Tan. Phi. & Ber. j. de regu. c. vidua. Eandem opin. tenet Phi. j. eo. tit. c. si dicit tamen, qd t quandoque; cõlitterit aliud esse verum, quam iuratum sit, retractabitur iuramentum: cum eo casu etiam sententia veritati non præiudicet, licet secus sit in alijs causis. C. de iureiur. l. 1. Sed Vin. in d. c. si. j. eo. not. contrarium. s. quod in talibus causis non est deferendum iuramentum, cum ibi etiam per sententiam non fiat præiudicium veritati, vt est dictu. vt probatur. j. de re iudi. lator. & c. consanguinei. & eius opinionem sequitur Ber. hic. eandem opi. sub forte, tñ, sequitur Gul. in Spec. tit. de iuramenti delatione. vers. si vero causa sit mere spiritualis, & c. Pri mam tñ opi. tenet Hosti. in summa eo. tit. sub ru. de asserorio iura. s. & super quib. sub. s. quid de causa monachationis. vers. sed, vt ante tempus occurram. vbi dicit, qd melius, & tutius est, vt deferatur ei sacramentum, qui matrimonium asserit esse contractum f habenti vnũ bonum testem s̄m varias & bonas circumstantias iudicis arbitrio committendo. & hanc opi. credit Arch. esse veram dicens, qd sic de facto fecit, & consuluit, vt no. 27. q. 1. c. viduas autem. palea est in glo. sua fi. de hoc etiam per eum. 2. q. 5. c. si quis presby. & j. de eo, qui mit. in poss. causa rei seruandæ c. vnico in gl. fi. lib. 6. Eandem opi. tenet hic Host. dicens, qd regulariter in omni causa deferatur iuramentum etiã si de conditione personæ agatur, vt. ff. eo. tit. 3. quacunq;. vbi de hoc per Accur. arg. s. de proba sicut consuetudo. & c. ad nostram. & c. eo. tit. l. in bonæ fidei. Vnde per ista iura dicit qd hoc arbitrariu est etiã in causa matrimoniali. Ego vero Henricus ad concord. dictas opi. credo circa hoc sic probabiliter distinguendũ. Quia, aut quæris de iuramento extraiudiciali, quod pars defert parti voluntarie extra iudicium: & tale iuramentum voluntarie deferatur, & voluntarie suscipitur, nec præiudicat regulariter iuri alterius. vt. ff. de iureiur. l. iurandum qd ex cõuentione in prin. & no. Ber. j. eo. c. si. in prin. Aut quæris de iuramento iudiciali, seu qd in iudicio deferatur: & tunc aut quæris, vtrum possit deferri iuramentum ad decisionem fœderis matrimonij: aut ad decisionem instatiæ, seu litis. In primo casu refert, aut quæris vtrum possit præstari & deferri contra ipsum matrimoniu, & in præiudiciu fœderis matrimonij carnalis, vel spiritualis, & dic quod non: imò quacunq; constare poterit de fœdere matrimonij, retractabitur iuramentum: nam & siña hoc casu retractaretur. vt in c. lator. & c. consanguinei. j. de re iudi. & j. de fi. i. & male. c. fraternitatis. & ita intelligo secundã opi. s. tactam, scilicet Vinc. & sequacium. & hoc no. expresse Accur. in s. alle. quacunq;. & Host. j. eo. c. si. Aut quæris, vtrum possit deferri & præstari iuramentum pro ipso matrimonio coniungendo, & tunc aut nullũ impedimentũ perpetuum subest matrimonij cõtrahendi, seu coniungendi: & tunc credo, qd potest deferri, & præstari siue deferatur a parte parti, siue a iudice, inspecta tñ qualitate personarũ, & causã, qñ a iudice deferatur: & ita intelligo s. alleg. quacunq;. & prædictã opi. Azonis & sequacium. & opi. prædictã Hosti. in summa. & Archi. in c. alle. viduas. Aut subest impedimentũ t perpetuum matrimonij cõtrahendi, seu coniungendi: vt cõsanguinitas, vel affinitas in gradu prohibito iuxta. c. nõ debet. s. prohibitio. j. de consang. & affi. & tunc dicit qd non potest deferri, nec præstari: quia in eo casu matrimonium in nullo tractatu t p̄is confirmatur. vt in s. alleg. prohibitio. & melius. j. de eo qui duxit in ma-

quam polluit per adul. cum haberet. Item in hoc casu & in superioribus, scilicet, qñ iuramentum deferatur, & præstatur in præiudicium fœderis matrimonij, iuramentum ipsum esset vinculum iniquitatis, & cõtra ius diuinum, seu canonicũ & sic nõ ligaret: vt. s. eo. quãto. & c. Quintauallis. 2. q. 4. inter cetera. & j. de reg. iur. c. non est obligatoriu. lib. 6. ¶ Si quæris in secundo casu, vtrum iuramentum possit deferri, & præstari ad decisionem instatiæ, seu litis. dic qd sic, siue sit iudiciale, p̄prie loquẽdo hoc est quod deferatur a parte parti: siue necessariu qd deferatur a iudice parti, iuxta. c. si. in prin. & s. fi. j. eo. ar. eorũ quæ le. & no. s. de in integ. resti. c. ex literis. & ita intelligo opinionem prædictã Azon. & sequaciu. & specialiter Host. hic & Accur. in s. alle. quacunq;. vbi quærit quid in causa matrimonij, si detulit vxor iuramentum vt iuret maritus se maritũ non esse, & c. vbi patet, qd illud iuramentum præstitum per maritũ profuit sibi ad decisionẽ litis, seu instantiã & non ad decisionem fœderis matrimonij per hoc qd ipse Accur. subiungit ibi in solutione ipsius quæstionis, quod videtur, qd iuramentum non præiudicat, si postea veritas inueniatur, qd sit maritus, & idem dicit ibi in causa monachationis. ar. in aut. vt liceat matri & auie. s. quia vero. colla. 8. Et quod dixi de matrimonio spirituali intellige religionis, per quã quis contrahit matrimonium cum Deo, quod nõ potest separari, nisi saltẽ per Papam, & ex causa. quod dicit vt no. per Ber. Inno. & Hosti. j. de stat. mona. cum ad monasterium. s. vt. secus in matrimonio spiritali contracto inter prælatum, & ecclesiam, quod Papa potest dissoluere, prout sibi canonicum videtur. s. de transla. epi. inter corporalia. Vnde ibi ponitur hic locum delatio iuramenti etiam ad decisionem fœderis conugalis: quia quoddam est iuramentum extraiudiciale: id est qd, in iudicio præstatur, sicut & in alijs causis beneficiabus. ar. no. per G. in d. c. vnico. de eo qui mit. in po. causa rei seruandæ. gl. si. dummodo Papa, qui solus de illa causa habet cognoscere, vt in c. alleg. inter corporalia. e. o. t. c. 1. & j. de elec. c. quamuis. lib. 6. delationem talis iuramenti recipiat, & admittat. Et vtrũ, cum duo litigant de beneficio, & t neuter probat plene, sed vtrũq; probat semiplene beneficiũ ad se spectare & neuter est actor, quia ambo impetrant eõi consensu in formam cõmissionis negotium committit. s. de rescrip. ceterum. vtrum possit deferri iuramentum, vide per Hosti. in d. ca. vnico. & per Ioan. Andr. in nouella. ¶ Decretalis ista facit ad quæstionem dominicã Bart. Brix. quæ incipit. Martinus desponsauit, quæ talis est. Martinus desponsauit mulierem quandam in presentia patris sui: quæ cum postea negasset, pater in testimonium adductus negauit & dixit, quod filius suus eam non desponsauerat: tandem absoluta fuit mulier, deinde pater Martini cum ea contraxit. quæritur an dirimi debeat matrimonium. & soluit, quod non. Idem Tan. per decretalem istam.

- 1 *Iuramentum generale, eiusque vis.*
- 2 *Iuramentum an extendibile. & 4.*
- 3 *Ecclesia vox quid contineat.*
- 5 *Iuramenta non nisi ad iurata extendi.*

Lericus. ¶ Si quæris, vtrum iuramentum extendatur ad facta, seu statuta futura vel non, distingue aut t iuramentum est generale generaliter comprehendens facta, seu statuta presentia, præterita, & futura: vt quia quis iurauit seruare statuta presentia, præterita, & futura, & tunc, ex virtute iuramenti tenetur ad statuta facta post iuramentum: dummodo sint possibilis, rationabilia, & honesta. arg. s. eo. veritatis. & c. veniens. s̄m Innoc. hic. pro hoc. j. de iureiur. ca. 1. lib. 6. Fatuum tñ esset ita generaliter iurare. Sed caute faciet ille, qui debet iurare, si iuret, si iur. j. de his quæ fi. a ma. par te ca. 1. s. fi. Aut iuramentum non est generale taliter, qd de sui natura possit vel debeat comprehendere facta seu statuta futura, & tunc aut iurans vult iuramentum teneri in suis terminis & non extendi ad futura, nec ad alia quã ad iurata, & tunc nõ extenditur ad futura nec ad alia quã ad iurata. ar. huius. c. Aut iurans vult illud iuramentum extendi ad futura vel ad alia quam iurata. & tunc aut quæris nunquid iurans t possit iuramentum extendere ad alia non iurata, quæ tñ extabant tempore iuramenti præstiti: vt puta, si aliquis iurat multa capitula, & remanent aliqua alia capitula ad iurandum, & postea dicit extendo iuramentum ad alia. & tunc volunt quidam dicere, vt Vin. s. eo. veritatis. qd potest hoc facere. arg. hic. & quia a simili mandatũ ex cedere potest ex pacto suã naturam. ff. de præscri. verb. l. naturalis. s. sed si facio. Sed Phi. in hoc cõtra, hic dicens, qd iuramentum non potest extendi ad alia, nisi ad illa, de quibus in ipso iuramento, fuit expressum, vt hic. & s. eod. veniens. & c. Quintauallis, qñ iuramenta sunt semper restringenda: & p̄p̄ m̄ctum per iurari. j. de verb. signi. c. cum clericis Placentini.

centini. vbi propter metum per iurij hoc nomen t ecclesia, ecclesiam cathedralem tantum comprehendit: cum tñ alibi noie ecclesie qd comprehendatur quilibet ecclesia provincie, vel diocesis. s. de vsu pallij, cum super. s̄m eum. Cuius opi. approbat Archi. 2. q. 2. ne quis arbitretur. in gl. vt. & credo. quod bene. ¶ Aut quæris nunquid iurans possit iuramentum extendere ad alia non iurata quæ non extabant tempore præstiti iuramenti: sed postea de nouo sunt orta edita vel statuta. vt puta ille qui iurauit statuta antiqua postea facta nouo statuto dicit se velle teneri ad eius obseruantiam ex debito prius præstiti iuramenti, & tunc constat, qd talem extensionẽ facere non potest, vt comprehendatur sub vi prius præstiti iuramenti, vt hic Phi. Inn. & Hosti. hic. & Archi. in c. alleg. ne quis arbitretur. Et sic cõcludit qd iuramentum non extenditur ad alia nec potest cõprehendere alia, quam iurata, siue illa alia extabant, & erant orta tempore præstiti iuramenti, siue non ar. huius. c. & s. eo. quanto veniens. & c. Quintauallis. Quod verum, nisi essent talia, quæ essent connexa iuratis: vel quæ tacitè includerentur in eis: quia tunc fecus, vt. j. de clerici. non refi. c. ex parte tua. vbi hoc no. Host. Et vtrũ promittens stare, voluntati alicuius possit recurrere ad arbitrium boni viri, vide per Inno. s. de renun. veniens. & vtrũ aliquis possit renũciare arbitrio boni viri, vide per Dy. j. de reg. iur. c. scienti. lib. 6. Item nota, qd iuramentum est, cum dicitur, promitto sub periculo animæ meæ. j. de fri. & male. fra ternitatis. in princ. no. G. & Ioan. Andr. j. de sepul. ca. 1. lib. 6.

- 1 *Iuramentorum partitio.*
- 2 *Iuramentum iudiciale quis deferat.*
- 3 *Iuramentum in criminalibus non deferri.*
- 4 *Iuramentum quod deferat pars, eiusque vis.*
- 5 *Iuramentum quod, an non, recusabile. & 6.*

Iuramentum. ¶ Si quæras, vtrum, & quomodo iuramentum possit deferri iuramentum, & recusari, distingue, quia quoddam est iuramentum extraiudiciale, & voluntarium: aliud est iudiciale quod in iudicio præstatur. Aut ergo, quæris de iuramento extraiudiciali, & voluntario: & illud potest voluntarie deferri suscipi, & recusari. vt. ff. eo. tit. l. iurandum quod ex cõuentione. Aut quæris de iudiciali, & quod in iudicio, seu iudice autoritate aut deferente præstatur. Et tunc refert: quia quoddam est iuramentum iudiciale necessarium, quod iudex pro suo arbitrio defert parti. & aliud iudiciale non necessarium, quod pars in iudicio defert parti. Si quæris de iudiciali necessario, quod est triplex: quia aliqñ est probatoriu, vt iuramentum quod testis præstat, vt veritas probetur. s. de testi. in nomine dñi. & c. tuis. & c. nuper. Aliquando est suspitionis calumniæ fugatoriu. vt iuramentum calumniæ. s. de iura. calum. per totum. & j. de iura. cal. per totum. lib. 6. Aliqñ diffinitiuum, vt quod iudex propter probationẽ inopiam iuramentum defert. vt hic in fin. & ff. de iur. litem iuram. l. vlt. Aliqñ contumaciam puniens, & veritatis declaratoriu, vt. ff. de rei ven. qui restituit. de in litem iur. l. pen. & s. quod me. causa. c. vlt. Et tunc aut quæris, vtrum tale iuramentum possit deferri per iudicem pro suo arbitrio, & dic qd sic, vt in iuribus alle. & ff. eo. tit. l. admonendi. C. eo. tit. l. in bonæ fidei. Fallit (vt cre. do) in causis t criminalibus criminaliter intentatis, in quibus iudex actori semiplene suam intentionem fundat in præiudicium rei accusati non potest deferre iuramentum: quia in talibus causis debent esse probationes luce meridiana clariore. vt C. de p̄ba. l. sciant. cuncti. 2. q. 8. sciant cuncti. & dicam statim plenius in dist. seq. Aut quæris, vtrum possit referri, dic qd non aliquo modo. vt. ff. eo. tit. l. iurandum & ad pecunias. s. 1. Aut vtrum possit recusari, & dic qd non, nisi ex causa, vt hic in j. responsio. & c. eo. l. generaliter. s. fin. autem. & s. hoc autem. s̄m Ber. & Host. hic. & s̄m Host. in summa eo. tit. s. 1. Si quæris de iudiciali nõ necessario, quod pars in iudicio defert parti, tunc aut quæris vtrum possit deferri, & dico quod sic, vt hic in ver. quamuis. ibi, defertur, & c. & c. eo. l. generaliter. s. omne igitur. & s. fin. autem. etiam in causa criminali. quod dicit vt. mo. Spec. eo. tit. s. vnico. ver. vt aut plenius. & hoc siue reus deferat actori, quia & cõstiteri possit siue actor deferat reo. Aut nunquid possit referri vel recusari: & tunc aut quæris in actionibus famosis, & in illis iuramentum potest deferri reo, sed non potest per eũ recusari, vel referri: vt hic in s. nec liceat. Aut quæris in alijs, & tunc aut quæris in actionibus procedentibus ex delicto, vel in actione rerũ amotarum, & similibus & tunc idem vt. ff. rerum amol. Marcellus. s. fi. & legib. seq. Aut in actionibus procedentibus ex contractu, vel quasi. & tunc aut quæris in casibus in quibus lex, vel canon refert iuramentum, & tunc idẽ vt. C. de fidei iur. l. vlt.

C. de iure deli. l. fin. s. licentia. & s. fin. utem. C. de iur. do. impe. l. vlt. C. de his qui ad eccle. cõsul. presentis. s. sicubi. & c. de bonis aut. iur. possi. l. si. vlt. & hoc nisi eadem lege concedatur referendi potestas. s̄m Ber. & Hosti. hic. & in summa eo. tit. s. 1. Aut quæris in alijs casibus, quã in illis, in quibus lex, vel canon defert iuramentum. & tunc aut quæris, vtrum possit referri, vel recusari per illum, vel ab illo qui primo t eum detulit: & tunc aut ille cui iuramentum est delatum ipsum refert deferret: & tunc dicit qd non potest recusari nec referri, imò necesse habet iurare. vt. ff. eo. l. iurandum & ad pecunias. s. ait prætor. alias procederet contra eum, quasi aduersarius iurasset. vt. C. eo. tit. l. generaliter. in prin. ver. necessitate. Aut ille, cui iuramentum est delatum ipsum iuramentum recipit vltro, & acceptat: & tunc aut ille qui primo detulit, vult reuocare delationẽ huiusmodi, & alijs probationibus vti, & tunc si nondũ est præstitum iuramentum, potest, alias non, iuxta. l. si quis iurandum. C. eo. titu. cum ibi no. Aut quæris t vtrum possit referri vel recusari per illum seu ab illo, qui primo est delatum: & tunc aut ille cui est delatum iuramentum suscepit vel iudex approbauit ipsum iuramentum. & tunc non potest recusari & hoc quãdo pars suscepit & iudex approbauit expresse secus si tacitè, vt. C. eo. titu. l. generaliter in princ. s̄m Hosti. in summa eo. tit. s. 1. & hic. sed bene potest referri. Sic potest intelligi. ff. eo. titu. l. manifestè turpitudinis. Aut ille, cui est delatum ipsum non suscepit, nec iudex approbauit: & tunc potest eum recusare, & referri & sine causa, & indifferenter. vt. C. eo. tit. l. delato. & l. generaliter. s̄m Hosti. in summa eo. titu. s. 1. vbi pro magna parte ponit istam distinctionem.

- 1 *Iuramentum voluntarium a quo deferendum.*
- 2 *Iuramentum suppletiuum quando, & cui deferendum. 3. 4. 5. 6. 7. & 9.*
- 8 *Iuramentum deferenti, consideranda.*

Sane. ¶ Si quæris, cui, & a quo deferendum sit iuramentum, distingue, aut quæris de iuramento extraiudiciali, & voluntario & illud quacunq; deferri potest, & in quacunq; causa siue ciuili siue criminali. vt. ff. eo. l. iurandum quod ex cõuentione. & dixi. s. prox. dist. Aut quæris de iudiciali: & tunc aut de iudiciali voluntario qd a parte parti deferatur, & illud potest deferri a parte parti, vt hic in ver. quãuis in quacunq; causa siue ciuili siue criminali: & hoc siue deferatur ab actore, reo, siue cõtra a reo actori: & sibi imputet, qui detulit. arg. C. de fidei iur. l. vlt. ff. de edil. edic. l. queritur. s. si venditor. & hoc tenet Arch. 2. q. 5. c. si quis presbyter. in glo. 2. Aut quæris de iudicio iudiciali necessario, quod a iudice deferatur parti seu alteri partium, & tunc refert aut actor probat plene intentionem suam, reo nihil. pbante: aut actor probat intentionem suam plene, & reus semiplene exceptionẽ suam: aut actor nihil probat aut iuramentum hincinde fuit obscura: quia hincinde probata est equaliter actoris intentio & rei exceptio, aut actor semiplene pbauit & reus nihil opposuit, vel si opposuit nihil pbauit, aut actor semiplene probat intentionem suam, & reus s̄m semiplene probat defensionem suã. In primo casu. qñ actor plene probauit reo nihil probante, tunc debet sequi condemnatio, vt. C. de acti. & obli. negates. C. de cond. ob tur. cau. l. 1. C. de fid. instr. l. 1. C. de pac. inter emp. & ven. l. cum te fundũ. ff. de rei vend. l. officii. s. de proba. in presentia. de elec. quærelã. prope fi. j. de re iud. cum Bertol. s. vlt. Nec hoc casu est deferendum iuramentum, nec reo, nec etiam actori cõ plene probauerit. vt est casus. s. de proba. c. 2. In secundo casu. qñ actor plene probat intentionem suam, s. per duos testes, vel alias, & reus semiplene exceptionẽ tunc idem, scilicet, qd non est deferendum iuramentum reo, sed ipse reus est actori condemnandus. ff. de rei ven. l. officium. de proba. cum de in debito. s. 1. s̄m Odofr. & Ab. hic & Gul. in Spe. hoc tit. s. vnico. ad fi. ver. quid si actor fundat. In tertio casu. qñ actor nihil probat, tunc reus, etiam si nihil præstiterit, ab solutendus est. C. de edent. qui accusare. C. de rei ven. l. vlti. & hic & s. de causa. po. & pro. cum ecclesia. j. vt eccl. bene. vt nostrum. s̄m Ber. & Hosti. in summa eo. tit. s. qñ sit. in prin. & Spec. eo. tit. s. vnico. vers. si autem actor. & c. Hoc fallit in quibusdã casibus, in quibus defertur a lege alicui sacramentum ad purgandũ innocentiam suam. vt. C. de his qui ad eccle. cõsul. presentis. s. sicubi. C. de fide instr. l. vlt. de iure deli. l. vlti. s. licentia. in aut. de instr. cau. & fide. s. si vero moriantur. & s. si vero nihil aliud. & in aut. de here. & fidei. s. si vero absunt. colla. 1. & s̄m canones propter infamiam inducitur reo purgatio. & in alijs quos not. Ber. & Host. post cum. j. vt eccl. bene. c. vnico in gl. hoc gnale. Item fallit in casu, qñ iudex accusatur pro diffinienda causa pecuniã accepisse: quo casu & si nihil probetur cõtra eum, tamẽ Hen. Boich super 2. Decret. V 2 iurare

jurare debet se nihil accepisse. vt in aut. vt litigan. iurent. §. & hoc quoq; colla. 9. fm Inno. & Hosti. hic & Archid. 6. q. vlt. actor. Fallit etiam in alijs casibus, quos ibi ponit lo. In quarto casu, scilicet, qn iura hinc inde sunt obscura: quia hinc inde probata est equaliter actoris intentio, & reus exceptio: tunc pro reo sentia fertur, non pro actore. ar. ff. de acti. & obli. l. Arrianus. ff. de iureiur. l. fauorabiliores. In iur. de interdic. §. com. modum. s. de proba. c. ex literis. j. de regu. iur. c. cum sunt obscura. lib. 6. quod verum, nisi actor causam fauorabilem foneat vtputa libertatem, testamētum matrimoniu, dotem, vt le. & no. j. de re iudi. c. vlt.

4 In quinto casu, scilicet qn actor semiplene probauit intentionem suam, puta per scripturam domesticam, vel per collationem literarum, vel per vnū testem, vel per fugam rei, qui finitio officio, vbi gessit officiu, debuit respondere per se, & vel per procuratorem, vt in auth. de colla. §. super hoc. & §. si quis aut. coll. 9. tunc iudex cū causę cognitione, habito respectu ad qualitatem causę, & qualitatem personę, deserit iuram actori, vel reo vt hic cum distinctione tñ: quia aut queris de causis criminalibus: aut de ciuilibus. Si de criminalibus, t tunc aut queris vtrū iudex cum causę cognitione, de qua infra sequitur, possit in defectu plene probationis deserre iuram reo, & credo q sic ar. C. eo. ti. l. in bone fidei. ibi, necnon etiam in alijs ceteris causis, & c. quod verbum causis proprie loquendo debet referri ad causas criminales, vt no. C. de trans. l. causis vel litis. pro hoc etiā facit. C. de abol. l. fallaciter. & ff. eo. ti. de iureiur. l. cum qui. §. in pupillaribus. & hoc tenet Archi. in calle. si quis presbyt. in glo. 2. q. 5. Aut queris, vtrum possit deserre iuram actori in defectibus, & supplementum plene probationis, & dico q non: quia in talibus causis debent esse probationes luce meridianas clariores. vt C. de proba. l. sciant cuncti. 2. q. vlt. sciant. Vnde (quod ali plus) vnus bonus testis vna cum fama in talibus nō probaret. vt no. Ber. & Hosti. s. de testi. c. veniens. j. vbi idē notant de iuramento quod de fama. & Arch. in d. c. sciant. ergo t multo minus probat vnus testis quātuncunque bonus cum iurō actoris. & merito: quia probatio fame est fortior, quā probatio vnus testis: vnus testis non impedit sponsalia iurata seu matrimoniu futurum iuratum, vt. j. de spon. pręterea. 2. & tñ fama impedit, vt. j. confan. & affi. super eo. vbi de hoc per Ber. in gl. fin. & imputet sibi actor si plene non probat, quia tali periculo se submisit. Et hæc intelligo vera etiā in causis criminalib. ciuilibus intentatis. arg. C. de eden. l. qui accusare. ff. quod met. causa. l. non est. & ff. de mil. l. 3. & hoc expressē not. Ber. & Hosti. s. de testi. c. tam literis. super verbo. esse probata. & Gul. in Spec. tit. de off. om. iud. §. fin. circa finē. Aut queris de causis ciuilibus, & tunc aut actor nouit veritatem causę, & est honestus homo, & res petita est modica, & tunc sibi deseritur iuram. in auth. de instr. cau. & ff. de. §. si vero moriantur. coll. 6. & de coll. §. super hoc. & §. si quis autem. coll. 9. ff. eo. l. iurandū & ad pecunias. §. si de qualitate. & §. pen. nam & vnū testem dico inducere presumptionem, & semiplenam pbatonem. arg. ff. de do. pręleg. l. Theopompus. & ff. quemadmodum. testa. aperiantur. l. 1. §. si vnus. & est expressum. s. de proci. ex infirmatione. & de succel. ab intestato. cum dilectus. nam & duo faciunt plenā probationem. vt. s. de testi. c. in omni. ff. de testi. vbi numerus. restat ergo qd vnus faciat semiplenam probationem. t Actor nō nouit veritatem causę vel summa magna est, & persona est suspecta, vel reus est ira honestus, vt actor, & summa modica est: & tunc deseritur iurandū, vt absoluarur. In contractibus bonę fidei & stricti iuris in delictis & quasi delictis ppter regulam generalem quę traditur. ff. eo. tit. l. admonendi. & C. eo. ti. l. in bonę fidei. Licet quidam fuerint, qui dixerunt, quod semper reo deferendū sit iuram per lalleg. admonendi. ibi, cum a iudice aliquis, & c. fm Hosti. in summa eo. ti. §. quādo. vnde pro parte sumitur ista distinctio vsq; hic. & ex glo. Accur. in lalleg. in bonę fidei. & ex Spec. hoc. ti. §. vnico. ver. vt aut plenus. Vnde in ista t causę cognitione quatuor sunt attendenda. Primo cōditio personę. secundo natura causarum. tertio quantitas rerū. quarto qualitas factorum. Primo dico, qd debet attendi cōditio personę, vt videatur quis melior, quis dignior, quis pręstantior, vt illi deferatur: vt hic. & arg. ff. de leg. tu. legitimos. Legalitas aut ista consideratur ex origine personę, & ex rerū accidētia, & ex origine personę, qui est ex bonis & legalibus parētibus bonus & legalis pręsumitur. vt ff. de edic. l. qd si nolis. §. qui mancipia. Item ex rerum accidētia: vt ex diuitijs, & paupertate: nam pauperes libenter dererant. vt ff. de testi. l. 3. §. 1. & in aut. de testi. §. si vero ignoti. quod est verum. fm Jac. de. Ra. & Pe. de Bellaper. alibi de diuitijs legitime questis. Si aut questus forent per vltimariam prauitatem vel rapinas & huiusmodi pręsumēdum est

quod sicut yfuras exercendo damnauit animā suam, ita & iurando damnaret. arg. ff. de accu. l. si cui. §. iisdem. Secundo debet attendi natura causarū vtrum sint criminales: de quibus statim dixi vel exigentes probationem perspicuā: nam in talibus non est deferendū iuram a iudice, sed debent esse probationes luce clariores meridianas. C. de pba. l. sciant cuncti. canonizata. 2. q. 8. sciant. Tertio debet attendi quantitas rerum, vt si magna est res, tunc est opus maioribus indicijs. arg. s. de elec. cū in cunctis. in prin. C. de fall. l. vbi. Magnitudo aut, aut paruitas rerum colligitur ex conditione personarū inter quas qnq; alias est parua res magna, qnq; est parua. §. in statum nobilitatis, & diuitiarum: vt ff. de iudi. l. sed & si susceperit. §. 1. Item ex diuersitate locorū. nam in quibusdā locis aqua, quę vilis, est Parisijs cara & sumptuosa reperitur. ff. de ali. & cibarijs. lega. l. 1. & l. Mela. Quarto debet attendi qualitas factorū, vt magis scienti, factū iudex deferat iuram, q ignoranti. ff. pro suo. l. vlt. & ad Vellei. l. quanquam. §. 1. Sequitur t de sexto casu. qn actor semiplenē probat intentionem suam: & reus similiter semiplenē probat defensionem suam. & tunc dicunt Odof. & Abb. hic, q reo erit deferendū iuram, cum sit fauorabilior per lalle. Arrianus. & fauorabilior res. & s. de proba. ex literis. vnde delatio iuramenti, tunc habet locū, cum alter. actor tñ semiplenē: & alter. reus nullo modo vel vt erq; semiplenē probat. fm eos. Idem in hoc Spec. tit. eo. §. vnico ad fin. in ver. si quis actor habet vnam. Et qd dictū est q pars potest deserre iuram parti, intellige de parte saltē deferente ad quā negotium ppro noie spectat: secus si sit pcurator, qui iuram deserre nō potest, nisi in tribus casibus, puta, si habet ad hoc speciale mandatum, si in rem suā datus sit, si gnalem & liberam habeat administrationem, & eps habet hanc. s. de elec. cum nobis olim. in fi. 2. d. relatio. fm Hosti. in sum. eo. ti. §. si quis potest. ver. in reb. s. & Spec. hoc. ti. §. vnico. in fin.

- De exceptionibus. Rubrica.**
- 1 Excipiens quousque audiendus. & 2.
 - 2 Testes committentes se probent.
 - 3 Testes crimen confessi innocentiam probent.
 - 4 Testibus emendatis an credendum. 6. & 7.

DEnique. ¶ Ad declarationem glo. que incipit. quidam dicunt. in fin. si querat vsq; ad quod tempus possit ille contra que in testibus producuntur contra ipsos testes excipere, refert: aut queris de causa principali: aut de causa appellationis. Si de causa principali: tunc refertur aut terminus t fuit peremptorie assignatus per iudicem ad excipiendū contra eos, & tunc vsq; ad illum terminum inclusiue, & non post, excipiens audietur. vt. s. de proba. c. licet. in prin. & arg. j. eo. patoralis. & j. de pręb. si tibi absentis. in fin. lib. 6. & hoc nisi per beneficium restitutionis in integrum, puta si esset ecclesia. vt. s. de in integr. restit. c. auditis. vel minor: vt ff. de mino. l. mxxv. annis. omni. sam. & arg. s. de in integr. restit. c. constitutus.

2 Aut terminus t non fuit assignatus per iudicem ad excipiendū: & tunc potest excipere antequam renuntietur, & concludatur in causa, postea vero non. s. de testi. j. de testibus in fi. & de fide instr. cum dilectus. Si queris de causa appellationis, tunc potest opponere contra testes nedom in causa appellationis, sed etiam in causa principali productos: vt not. hic Beriar. C. de fide instr. l. fin. de tempore appellationis. per hanc. s. de testi. fraternitatis. & istam disti. ponit in effectu hic. Hosti.

¶ Ad declarationem glo. que incipit. si fuerint conuicti, & c. Si queris, vtrum, & qualiter testes nunc vel alias conuicti de, & super criminibus sibi obiectis in modum exceptionis, vtrā testimonio repellantur possint, & debeant suā innocentiam ostendere, & probare. distingue, aut queris vtrum & qualiter possint ostendere & probare suam innocentiam ostendendo; & probando se nō commisisse criminibus imposita, & de quibus nunc vel alias sunt conuicti. Aut vtrū, & qualiter possint ostendere & probare suam innocentiam ostendendo, & probando se de criminibus sibi impositis, & de quibus sunt conuicti, fuisse debite emendatos. In primo casu t refert: aut huiusmodi testes fuerunt vel sunt conuicti de criminibus, alias quā per suam confessionem aut fuerunt vel sunt conuicti per suā confessionem. Si primo modo, tunc credo, quod poterunt probare se innocentes indirecēte, probando se esse illo tempore in loco alio, quā in loco vbi dicuntur crimina commississe iuxta ea quę leg. & no. C. de cōtrahe. & committen. l. i. l. optimam. & s. de testi. c. ex tenore. Si t secundo modo tunc credo q poterunt probare suam innocentiam probando suam confessionem erroneam iuxta ea quę leg. & no. s. de confes. c. fin. vel ipsam confessionem

confessionem exponendo iuxta ea quę leg. & no. j. de accu. c. cum dilectus. Si queris, vtrum, & qualiter possint probare, & ostendere suam innocentiam ostendendo & probando de criminibus sibi impositis & de quibus fuerunt, vel sunt conuicti se fore debite emendatos. tunc aut sunt emendati per dispensationem superioris, qui poterat super hoc dispensare, & tunc poterunt probare se emendatos probando dispensationem huiusmodi: quę emendatio per dispensationem proderit siue producatur in causa ciuili siue criminali. s. de fili. presbyt. c. ex tua. j. de schismat. fraternitatis. Aut t sunt emendati per penitentiam competentem: & tunc aut huiusmodi testes producuntur in causa ciuili: aut in causa criminali. Si in causa ciuili, tunc poterunt probare se emendatos, seu penitētes per sacerdotē suum, qui suas cōscientias nouit. §. o. dist. in cap. 2. q. 1. si peccauerit. in fin. & j. de simo. nemo. prout no. Gof. Ber. & Hosti. s. de testi. c. nuper. & c. testimonium. & hic & Inno. in d. c. testimonium. & Hosti. in summa tit. de testi. §. 3. in fi. & G. in Spec. tit. de teste. §. 1. verusidem opponitur, qd est criminofus, vbi de hoc. Idem Archi. in calle. in capite. & 2. q. 5. quanto. super verbo pręiudicium. & Ioan. 2. q. 7. ipsi apostoli. in gl. ex his. & Archi. ibi. super verbo gl. esse penitentiā, qui qui dem sacerdos hoc casu deponet dictū suum sub iureiur. licet enim in foro cōfessionis vicem Dei gerat hic tñ in foro cōtentiolo in testem admittitur. & ideo sibi nō creditur nisi iuratio quantumcūq; pręiugeat dignitate: vt in d. c. nuper. & eo. tit. c. cum a nobis: vt no. Goff. in d. c. testimonium. & Archi. in d. c. ipsi apostoli. allega.

¶ Si t producitur in causa criminali, tunc quantumcūq; essent emendati, non admitterentur in criminali: vt plenus leg. & no. in calle. testimonium. Et sic vides differentiam, quę est inter emendationem quę fit per dispensationem & illam quę fit per penitentiam. Est & alia differentia magis lata, quę & prædictā differentiam cōprehendit: quia si aliquis fuerit emendatus de crimine per dispensationem hoc prodest, quo ad oēs quęstiones: vt. s. de fili. presb. ex tua. & j. de schisma. fraternitatis. fm Vinc. Goff. & Io. An. qui ita sentiunt in calle. testimonium. Si vero fuerit t emendatus de crimine per penitentiam prodest, dummodo crimen non fuerit enorme, sed mediocre, quod per penitentiam potuit aboleri quo ad tria. quo ad vitam eternam. §. o. dist. ferrum. quo ad ordinem suscipiendū, & suscepto vtendum. de tēpo. or. c. fi. & quo ad testimonium in causa ciuili perhibendum: vt in calle. testimoniu. Sed quo ad illa duo, scilicet, quo ad accusationem actiuam, & passiuam non vñ crimen abolitum: quia ex eodem crimine nihilominus poterit accusari. 3. q. 2. ad monere. Item ipse repellitur ab accusando: vt 6. q. 1. quicumq;. fm Vinc. & Goff. in d. c. testimonium. & Archi. in c. alleg. ipsi a postoli. Et quid iuris si crimen sit occultum vel notorium, vide per Io. ibi. & in Spec. tit. de teste. §. 1. ver. item opponitur, qd est occultus, quod dicunt hic Inno. & Hosti. super verbo probauerunt. qd illi, de quibus loquitur. §. iste, qd sola confessione probant se innocētes eo ipso q non probatur contrariū. arg. s. de pręsump. dudū. intelligo vbi alias non fuerunt conuicti, vel confessi de crimine: alias secus: vt in glo. ista Ber. quam credo veriorē. Alia tangētia istam materiam satis sunt expedita in calle. testimonium. tam in textu quam in glo.

¶ Si queris, vtrum probatio in vno iudicio facta in alio noceat, & vtrum testis ex confessione quam fecit cōtra se in testimonio perhibendo puniri possit, distingue vt dixi. s. de electione. cap. per inquisitionem.

- 1 Excipi de multis beneficijs a Papa collatis non posse. & 2.
- 2 Excipi contra rescriptum de pluribus beneficijs collatis posse contra personam non posse. & 4.
- 3 Beneficia plura cui debita.

Vm ecclesiasticę. ¶ Si queris, vtrum contra habentē plurimam beneficia de pluralitate beneficiorū excipi possit, distingue, aut Papa t vel alius prælatus qui pot provideri prouideri tali de prębenda, seu de beneficio iam vacante, & sic per talem prouisionem seu collationē habuit statim plenum ius. j. de conce. pręb. proposuit. j. de pręb. si tibi absentis. lib. 6. & tunc cōtra talem de pluralitate beneficiorū, excipi non potest, nec aliquis cōtra ipsum quousq; possessionem habuerit audirur. j. de appel. c. cōstitutis. 2. §. fi. de conce. pręb. post electionem. & dic vt ibi. & hæc no. Hosti. hic. Aut nō prouideri tali de beneficio iam vacante, sed mandat cōferri seu prouideri, & tunc aut queris de Papa aut de alio prælato. Si de Papa, tunc aut Papa mandat motu proprio tali de beneficio prouideri seu beneficium tali conferri: & tunc nō potest de huiusmodi pluralitate excipi contra ipsum: vt. j. de pręb. si motu proprio. lib. 6. & extra de pręb. c. si Romanus Pontifex. in cie. Aut t mandat, seu scribit non tñ motu proprio: & tunc aut Papa ex certa scientia tali habenti plura beneficia mandat per suas literas, prouideri: & tunc non poterit de huiusmodi pluralitate excipi contra ipsum. arg. s. de off. deleg. patoralis. §. pręterea. & j. de relig. do. c. constitutus. & ita intelligunt Inn. & Hosti. hic hanc decre. quę fm hunc intellectum nullum recipit cōtrarium fm Hosti. Aut Papa non ex certa scientia madat, vel scribit pro tali. & tunc refert: aut queris, vtrū possit excipi contra talem de pluralitate beneficiorum per illos, qui cōsimili morbo laborant, qui plura beneficia obtinent: aut per alios. Si primo modo, tunc aut t isti excipiunt non cōtra personam, sed contra rescriptū huiusmodi impetratum, dicendo rescriptū huiusmodi nō valere, & fore per veri subreptionē impetratū: quia non fecit mentionem in sua impetratione de alio beneficio, quod habebat vel de omnibus beneficijs alijs, quę habebat si habebat plura, & tunc sunt admittendi: vt. s. de rescriptis. si proponente. fm Inn. & Hosti. hic. pro hoc. j. de pręb. c. non potest. & c. si motu proprio. lib. 6.

4 Aut t isti excipiunt nō contra rescriptū, sed contra personam impetratē de pluralitate beneficiorū: & tunc non pnt, etiam si nomine ecclesię hoc faciant. fm Io. & Goff. hic. ar. huius. c. & aliorum iurium hic alleg. per Ber. in ver. Tan. & Io. & c. Et idem in hoc casu credo in quolibet alio prælato ius conferendi, habente, qd in Papa. Si queris de secundo membro. vtrū possit excipi de hmoi pluralitate beneficiorū per alios, qui morbo cōsimili non laborant, hoc est, qui plura beneficia non hnt. & tunc dic, q sic. & hoc siue excipiant noie ecclesię suę, siue. nō. fm Vinc. hic & Ber. in prin. gl. iur. & circa fi. ibi vt mihi & c. & idem Hosti. post eum. Et idem credo hoc casu in quolibet alio prælato: quia pluralitas beneficiorū est generaliter canonibus inimica: vt. j. de pręb. de multa. de qd. non refi. quia nō solum de pręb. cui. lib. 6. eo. tit. si dignitat. in cle. Non tñ audeo t alludere vñ, quod dicit Hosti. hic continere veritatem. l. qd si talis obtinēs plura beneficia esset vtilis ecclesię rōne scientię, vel potentię amicorū q tunc nō esset talis exceptio admittēda arg. s. de ele. in causis. §. fi. & c. officij. §. fi. fm eum: quia licet talis scientia, vel potentia, seu nobilitas sit causa sufficiens dispē sandi: non tñ plura beneficia pręsertim incōpatibilia circa dispensationem licitē obtinendi: vt in calle. de multa. in fine.

- 1 Exceptionum genera.
- 2 Exceptiones terminari debere.
- 3 Exceptiones an post terminum obijciendę.
- 4 Iuramento quando standum.
- 5 Exceptionum ordo.
- 6 Declinatoria quando obtrudenda. & 13.
- 7 Peremptoria non nisi termino, proponi.
- 8 Peremptoria post sententiam locus ne sit.
- 9 Nullatit exceptio quando obijcienda. & 10.
- 10 Peremptoria quando executioni obijcienda.
- 11 Exceptiones anomale perpetua.
- 12 Peremptoria in appell. locum esse.
- 13 Exceptio excommunicationis qualis censenda. & 16.

Astoralis. ¶ Si queris infra & vsque ad quod tempus exceptiones proponi possint, distingue, aut queris de alijs exceptionibus ab exceptione excōcationis: aut queris de exceptione excōcationis. Si de alijs tunc refert: aut queris vtrum, & vsq; ad quod tempus, pponi possint in causa principali: aut vtrum & vsque ad quod tēpus proponi possint in causa appellationis a diffinitua. In primo t casu refert: quia exceptioni quędā sunt declinatorie, quędā dilatorie, quędā peremptorie, & quędā anomale. de quibus est dubiū, vt ū sint dilatorie, vel peremptorie. Si queris t de declinatorijs, vel dilatorijs: tunc aut est terminus per iudicem ad oēs declinatorias, seu dilatorias proponendas assignatus peremptorie, vel etiā simplr non adijciendo seu exprimendo peremptorie: aut nō est terminus assignatus. Si sit terminus assignatus peremptorie vel simplr, qd perinde reputatur. nam terminus ad oēs dilatorias simplr proponēdas assignatus peremptorie intelligitur, arg. huius. c. ibi qd dicit certum tempus non exprimendo peremptorium. s. de off. deleg. cōsultit. de pręb. c. licet. in prin. ff. de scrijs. l. oratione. & l. fi. C. de dila. l. fi. in fi. j. de refer. cum in multis. li. 6. fm. G. in Spec. ti. de dila. §. 1. ver. & nota qd si datus est. & Hosti. hic dicentem qd talis terminus habet vim peremptorie. & fm Hosti. Arch. & Genze. j. de excep. c. pia. lib. 6. & Io. An. & Gen. extra eo. titu. Hen. Boich super Decret. V 3 c. vnico.

c. vnico. in cle. Tunc aut queris, vtrum admitti debeat ante lapsum huiusmodi termini ad eas proponendas, & constat, qd sic, vt hic ibi. ex tunc &c. a contrario sensu. Aut queris t vtrum admitti debeat post lapsum huiusmodi termini: & tunc aut ad eas nouiter proponendas: aut ad ante ea, scilicet infra terminu[m] propositas declarandas. Si ad eas nouiter proponendas dic, qd non, vt hic. Sed hoc fallit in tribus casibus hic exceptis. Primo qn excipiens eas infra terminu[m] fuit protestatus, eas expressè nominando. fm Ber. & Host. hic in 3. glo. nec sufficeret generalis protestatio, vt plene no. Spec. hoc tit. §. 2. vers. sed illud queris, an sufficiat. Fallit secundo qn exceptio cõpetens de nouo post terminu[m] est exorta. Tertio qn ille, qui voluit eam opponere si dem facit iuramento postmodu[m] illam ad illius notitiam peruenisse, vt hic, qn enim de cõscientia alicuius queritur, vel dubitatur, soli sacramento suo creditur: vt 34. q. 2. in lectum. j. de homici. significasti. j. vbi hoc no. Ber. & Host. Idem Ioan. & Vinc. in c. seq. P. & Ber. & Host. j. de iura. cal. c. 2. & Goff. Tan. Phi. Ber. & Host. j. de sent. excom. si vero. 2. & Host. de regula. licet. ad finem. & Io. 82. dist. proposuisti. in glo. ex hoc videtur. & Archi. 1. q. 4. quia p̄sultatus. Item fallit in omni exceptione, quæ reddit iudicium retro nullum. fm Vin. ibi & Gul. in Spec. hoc titu. §. 2. vers. sed quid si iudex. & vers. sed quæro pro quibus. s. de procur. in nostra. & quod no. Card. j. de elec. vt circa. & Card. & Gul. de lit. contest. exceptionis peremptorie. lib. 6. Si antea infra terminu[m] propositas declaradas, tunc dic, quod sic: quia tunc nihil noui proponit, sed ante propositu[m] declarat. arg. ff. de hæredibus instituen. l. hæredes palam. §. sed si notam: vt hoc not. Archi. 1. q. 2. in summa. Si terminus nõ est assignatus ad declinatorias, seu dilatorias, pponendas, tunc ante lit. contest. proponi debent, & suo ordine, scilicet t declinatorie primo, & postea dilatorie. Vnde declinatorie proponi, & probari debent ante litem contest. vt. C. de procur. ita demum. 3. q. 6. §. exceptio. & §. 1. & j. de re iudica. inter monasterium. Dilatorie vero debent proponi ante litem contesta. & probari post: vt. C. de proba. l. exceptionem. & C. de excep. l. pen. & vlt. vbi no. Ber. hic in glo. 3. & Hosti. post eum. & in c. alleg. inter monasterium. in gl. quicunq; habet. & adde quod ibi dicit post Io. Andr. de exceptione recufationis iudicis suspecti. Idem no. Inno. Hosti. & Io. Andr. j. de insti. cum venissent. Fallit in casibus hic exceptis, saltem in duobus vltimis, scilicet, vbi de nouo exorta fuit, & vbi de nouo ad eius peruenit notitiam. arg. hic & s. de off. deleg. insinuante, de testi. presentium. j. qui ma. accu. po. cum in tua. & de elec. vt circa. lib. 6. licet Ber. in hoc vltimo cõtra hic in glo. sua vltima. Et est ratio, fm eum, quia ab initio diligenter debuit inquirere de huiusmodi dilatorijs, & male secundum Hosti. quid enim si ab initio diligenter inquisiuit & non inuenit? non est ei imputandum. arg. s. de elec. cum terra. secundum eum. Idem videtur tenere Spec. hoc titu. §. 2. vers. sed quid si velit. & credo, quod melius.

¶ Circa tñ istas declinatorias fori distingute, quia quædam est exceptio fori t declinatoria, vt quia iudex non habet aliquã iurisdictionem, & illa semper potest opponi. ff. de iudi. l. licet. C. de iurisd. om. iud. l. priuatorum. s. de p̄cur. in nostra. de consue. ad nostram. & s. de iudi. ar. si clerici. Alia est quod est iudex, sed non iudex illius contra quæ cognoscit, & procedit & illa debet proponi ante litem contest. vt. ff. de iurisd. om. iud. l. si cõuenierit. nisi per errorem sit omissa. Alia est p̄prio declinatoria fori illius, scilicet iudicis, qui de iure cõ est iudex, declinabilis tñ propter suspicionem, vel priuilegium: & talis ante ingressum litis debet proponi, vt hic & C. de iudic. apertissimi. & c. cum specialis. & 3. q. 6. §. exceptio. & j. de re iud. inter monasterium. de quo ibi per Ber. in glo. quicunq; . Si tñ post litem contesta. emergeret, posset postea proponi alias non arg. s. de off. deleg. insinuante. secundum Hosti. in d. ca. inter monasterium.

¶ Si queris, de peremptorijs, tñ c. refert: aut est terminus peremptorijs t assignatus per iudicem ad eas proponendas. quod fieri potest fm Innoc. & Hosti. hic. & j. de p̄b. licet. al. s. de proba. licet. & C. in Spec. hoc tit. §. d. ver. vtrum autem. & Archid. 1. q. 3. in summa. & Dy. j. de reg. iur. c. indultum. lib. 6. & G. de Monte Lau. extra eo. tit. c. vnico. in cle. aut non. Si sic, tunc infra illum terminu[m] proponi possunt, non autem post terminu[m] elapsu[m], vt de proba. licet. de fide instru. accepimus fm Innoc. & Hosti. hic. & in Spec. in §. alle. dicto. ver. vtrum autem. & C. de Monte Lau. extra eo. tit. c. vnico. super verbo. assignato. in cle. Fallit in duobus casibus supra dictis, scilicet, qn exceptio de nouo est orta: & qn exceptio ante orta de nouo ad notitiam eius peruenit. arg. hic & arg. iurium alleg. & not. Spec. hoc titu. §. dicto. ver. sed pone datus est. Si terminus nõ est assignatus per iudicem ad eas proponendas: tunc aut queris, vtrum possint proponi ante litem contest. & dic quod nõ regulariter. vt. C. sen. rescin. non poss. l. peremptorias. & j. de lit. contest. c. exceptiones. lib. 6. Fallit in exceptionibus rei iudicate, transactæ, & finite, vt ibi plenè legi. & nota. Aut queris vtrum possint proponi post lit. contest. & tunc aut queris vtrum possint proponi ante sniam diffinitiuam, aut post. Si ante, tunc dic quod antequam sit in causa conclusum, & non postea possunt proponi, & probari. C. de p̄scri. longi tempo. l. emptor. sen. rescin. non poss. l. peremptorias. s. de testi. c. de refibus. in fin. j. de p̄scri. cauditis. Fallit qn exceptio esset exorta de nouo post conclusionem: quia etiam in casu fortiori, scilicet post sniam proponi posset, si post sniam oriretur: vt. ff. de transac. l. post rem iudicatam. Si queris, t vtrum possint proponi post sniam diffinitiuam refert: aut exceptio peremptoria cepit competere post sniam: aut ante. In primo casu potest opponi postea, vt in d. l. post rem iudicatam. ff. de transac. Et est ratio, quia sicut exceptio rei iudicate non obstat in iure postea superuenienti: vt. ff. de excep. rei iud. l. si mater. §. eandem. ita & in tali peremptoria snia, siue exceptio quæ ex sententia oritur, nõ debet obstatere, vt contrariu[m] sit eadem disciplina. arg. insti. de his qui sunt sui vel alieni iuris. §. 1. In secundo casu, scilicet qn competit ante sniam, subdistingue, aut per eius obiectu[m] excipiens nõ venit contra sniam: & tunc potest eam post sniam opponere. pro tanto dicit lex, qd si eadem res fuerit obligata duobus creditoribus successiuè vni primo alteri secundo, & ille secundo agat hypothec. actione contra primum creditorem rem obligatam iam possidètem, & obtinuerit, & postea ille prior succubens egerit hypothecaria, contra fm, si ille prior in priori iudicio proposuerit exceptionem rei sibi ante pignoratæ, & sic de iure suo priore exceptio obstat sibi postea agenti exceptio rei iudicate: alias si non proposuit, non obstat: vt. ff. de excep. rei iud. l. duobus. si ergo sibi agenti non obstat exceptio in casu predicto, scilicet qn non proposuit exceptionem rei ante sibi obligatæ, ergo multo magis si agatur contra ipsum poterit excipere: quia cui damus actionem, & ff. de superfl. l. 1. §. quod ait. ff. de regu. iur. l. inuitus. §. cui damus. ita loquitur illa lex, duobus cum sua glo. Aut per eius t obiectu[m] excipiens venit contra sententiã, & tunc aut huiusmodi exceptio tangit nullitatem sniæ, vel p̄cessus: vt quia si esset vera reddit iudicium retro nullum, puta, qd iudex erat incompetens vel publicè excõcatus vel feruus: & talis potest opponi post sniam: vt. C. si a non com. iur. per totum. qn prouo. non est necesse per totum. j. de re iud. ad probandum. de excep. c. pia. §. si lib. 6. vt no. Accur. C. de iur. & fac. igno. l. 1. & Hosti. in summa eo. tit. §. & qn. ver. sed nunquid illa. & ver. quid de exceptione feriarum. & Spec. in §. allega. dicto versic. hoc tñ fallit in fin. Aut huiusmodi exceptio non tangit nullitatem sniæ, vel p̄cessus, nec reddit iudicium nullum: & tunc aut huiusmodi exceptio opponitur agèti post sententiã actione in factum descendenti ex re iudicata, vel petenti executionem fieri per officiu[m] iudicis, quod est vitiosu[m] sibi, vt. ff. ne vis fiat ei, qui in pos. missus est. l. si quis missus. ff. de minor. minor. Et tunc regulariter post sniam opponi nõ potest: vt in l. alleg. peremptorias. C. sen. rescin. non poss. s. de proba. licet. alias est de p̄b. j. de re iud. c. inter monasterium. Hoc fallit in casibus in quibus post sniam, quæ in rem transit iudicatam potest exceptio peremptoria t cõtra executionem proponi & probari. Primo in filiofamilias, qui habet exceptionem senatusconsulti Macedoniani: vt. ff. ad senatusconsultu[m]. Macedo. l. cum & si non. Secundo in muliere, quæ habet exceptionem Vellei. ff. ad Vellei. l. quamuis. §. 2. Tertio in p̄sente condemnato: vt. C. de iur. & fa. igno. l. 1. vbi isti casus notantur. Quarto & quinto in marito & in donatore, & alijs qui conueniendi sunt inquantu[m] facere possunt, & nõ vltra, scilicet habita rone, ne egeant. quod si fiat possunt de hoc excipere etiã post sniam: vt. ff. de re iud. l. Nenzenius. ff. solu. matri. l. ex diuerso. §. 1. C. de rei vxõ. actio. l. vnica. §. cum aut. Sexto in fideiussoribus, mandatoribus, & tutoribus, & alijs qui hnt priuilegium de cedenda sibi actione: vt ff. de fideiuss. l. fideiussoribus. & l. cum is. & l. si fideiussores. §. idem respondit. ff. de solu. l. modestinus. & ff. de cõtra. actione. tu. l. 1. §. p̄terea. Septimo in falso procuratore. C. de procur. l. licet. s. de procura. in nostra. Quos casus in effectu ponit post Accur. Gul. in Spec. in dicto. ver. hoc tamen fallit. & Hostien. in summa titu. de sen. sub rubri. de re iudicata. §. quanta fit auctoritas: ad fin. ¶ Si t queris de exceptionibus anomalis, de quibus est dubium vtrum sint peremptorie, vel dilatorie, tunc videtur referre, vtrum agatur in ciuilibus, & tunc iudicandæ sunt perpetuæ: vt. ff. de condictione. indebiti. l. sufficit. arg. ff. de excep.

signatus per iudicem ad eas proponendas: tunc aut queris, vtrum possint proponi ante litem contest. & dic quod nõ regulariter. vt. C. sen. rescin. non poss. l. peremptorias. & j. de lit. contest. c. exceptiones. lib. 6. Fallit in exceptionibus rei iudicate, transactæ, & finite, vt ibi plenè legi. & nota. Aut queris vtrum possint proponi post lit. contest. & tunc aut queris vtrum possint proponi ante sniam diffinitiuam, aut post. Si ante, tunc dic quod antequam sit in causa conclusum, & non postea possunt proponi, & probari. C. de p̄scri. longi tempo. l. emptor. sen. rescin. non poss. l. peremptorias. s. de testi. c. de refibus. in fin. j. de p̄scri. cauditis. Fallit qn exceptio esset exorta de nouo post conclusionem: quia etiam in casu fortiori, scilicet post sniam proponi posset, si post sniam oriretur: vt. ff. de transac. l. post rem iudicatam. Si queris, t vtrum possint proponi post sniam diffinitiuam refert: aut exceptio peremptoria cepit competere post sniam: aut ante. In primo casu potest opponi postea, vt in d. l. post rem iudicatam. ff. de transac. Et est ratio, quia sicut exceptio rei iudicate non obstat in iure postea superuenienti: vt. ff. de excep. rei iud. l. si mater. §. eandem. ita & in tali peremptoria snia, siue exceptio quæ ex sententia oritur, nõ debet obstatere, vt contrariu[m] sit eadem disciplina. arg. insti. de his qui sunt sui vel alieni iuris. §. 1. In secundo casu, scilicet qn competit ante sniam, subdistingue, aut per eius obiectu[m] excipiens nõ venit contra sniam: & tunc potest eam post sniam opponere. pro tanto dicit lex, qd si eadem res fuerit obligata duobus creditoribus successiuè vni primo alteri secundo, & ille secundo agat hypothec. actione contra primum creditorem rem obligatam iam possidètem, & obtinuerit, & postea ille prior succubens egerit hypothecaria, contra fm, si ille prior in priori iudicio proposuerit exceptionem rei sibi ante pignoratæ, & sic de iure suo priore exceptio obstat sibi postea agenti exceptio rei iudicate: alias si non proposuit, non obstat: vt. ff. de excep. rei iud. l. duobus. si ergo sibi agenti non obstat exceptio in casu predicto, scilicet qn non proposuit exceptionem rei ante sibi obligatæ, ergo multo magis si agatur contra ipsum poterit excipere: quia cui damus actionem, & ff. de superfl. l. 1. §. quod ait. ff. de regu. iur. l. inuitus. §. cui damus. ita loquitur illa lex, duobus cum sua glo. Aut per eius t obiectu[m] excipiens venit contra sententiã, & tunc aut huiusmodi exceptio tangit nullitatem sniæ, vel p̄cessus: vt quia si esset vera reddit iudicium retro nullum, puta, qd iudex erat incompetens vel publicè excõcatus vel feruus: & talis potest opponi post sniam: vt. C. si a non com. iur. per totum. qn prouo. non est necesse per totum. j. de re iud. ad probandum. de excep. c. pia. §. si lib. 6. vt no. Accur. C. de iur. & fac. igno. l. 1. & Hosti. in summa eo. tit. §. & qn. ver. sed nunquid illa. & ver. quid de exceptione feriarum. & Spec. in §. allega. dicto versic. hoc tñ fallit in fin. Aut huiusmodi exceptio non tangit nullitatem sniæ, vel p̄cessus, nec reddit iudicium nullum: & tunc aut huiusmodi exceptio opponitur agèti post sententiã actione in factum descendenti ex re iudicata, vel petenti executionem fieri per officiu[m] iudicis, quod est vitiosu[m] sibi, vt. ff. ne vis fiat ei, qui in pos. missus est. l. si quis missus. ff. de minor. minor. Et tunc regulariter post sniam opponi nõ potest: vt in l. alleg. peremptorias. C. sen. rescin. non poss. s. de proba. licet. alias est de p̄b. j. de re iud. c. inter monasterium. Hoc fallit in casibus in quibus post sniam, quæ in rem transit iudicatam potest exceptio peremptoria t cõtra executionem proponi & probari. Primo in filiofamilias, qui habet exceptionem senatusconsulti Macedoniani: vt. ff. ad senatusconsultu[m]. Macedo. l. cum & si non. Secundo in muliere, quæ habet exceptionem Vellei. ff. ad Vellei. l. quamuis. §. 2. Tertio in p̄sente condemnato: vt. C. de iur. & fa. igno. l. 1. vbi isti casus notantur. Quarto & quinto in marito & in donatore, & alijs qui conueniendi sunt inquantu[m] facere possunt, & nõ vltra, scilicet habita rone, ne egeant. quod si fiat possunt de hoc excipere etiã post sniam: vt. ff. de re iud. l. Nenzenius. ff. solu. matri. l. ex diuerso. §. 1. C. de rei vxõ. actio. l. vnica. §. cum aut. Sexto in fideiussoribus, mandatoribus, & tutoribus, & alijs qui hnt priuilegium de cedenda sibi actione: vt ff. de fideiuss. l. fideiussoribus. & l. cum is. & l. si fideiussores. §. idem respondit. ff. de solu. l. modestinus. & ff. de cõtra. actione. tu. l. 1. §. p̄terea. Septimo in falso procuratore. C. de procur. l. licet. s. de procura. in nostra. Quos casus in effectu ponit post Accur. Gul. in Spec. in dicto. ver. hoc tamen fallit. & Hostien. in summa titu. de sen. sub rubri. de re iudicata. §. quanta fit auctoritas: ad fin. ¶ Si t queris de exceptionibus anomalis, de quibus est dubium vtrum sint peremptorie, vel dilatorie, tunc videtur referre, vtrum agatur in ciuilibus, & tunc iudicandæ sunt perpetuæ: vt. ff. de condictione. indebiti. l. sufficit. arg. ff. de excep.

de except. doli. l. pure. §. sit. Aut in criminalibus, & sunt tunc iudicandæ dilatorie, & sunt ante litem contesta. proponendæ. ff. de adul. l. si maritus. 2. 3. p̄scriptiones. vt no. Host. in §. alleg. & quãdo ad si veri. item in ciuilibus. vbi de hoc per eum. & in summa de aduit. §. qualiter in accusatione. versic. peremptoria. & versic. item potest. Restat videre vtrum, & vsque ad quod tẽpus possint proponi in causa appellacionis. & tunc aut queris, vtrum possint proponi in causa appellacionis: aut vsq; ad quod tempus possint proponi. Si queris, vtrum possint proponi: tunc, t aut queris de declinatorijs, & ille non pnt proponi: tum quia tales ante litem contestata debent pponi, & probari: vt. C. de except. l. vlt. & in hoc casu differunt a dilatorijs, quæ post litem contestata probari possunt: vt. C. de proba. l. exceptionem. tum quia pro nihilo proponerentur huiõs declinatorie corã iudice appellacionis, cum iam sit alius iudex cognoscens de negotio, quam ille, qui in principali causa cognouit, & pro nihilo proponeretur. ff. de mil. p̄fecti. C. de ap. l. eos. j. de app. c. Romana, in prin. lib. 6. Et hoc intellige de declinatorijs cõpetentibus corã iudicem, seu iurisdictionem iudicis: a quo est appellatum. Declinatorie vero cõpetentes contra iudicem, seu iurisdictionem appellacionis possunt, & debent proponi modo, & forma, quibus dictu[m] est. s. de iure cause principalis: quia vbi eadẽ ratio, & c. ff. ad l. Aquil. l. illud. extra de offi. vic. c. vnico. in cle. Aut queris de exceptionibus dilatorijs, vel peremptorijs, & tales possunt proponi in causa appellacionis etiã non obstante, qd terminus peremptorius ad eas proponendas in causa principali fuerit assignatus, qd t terminus peremptorius cause principalis non obstat in causa appellacionis: imò nõ obstante illo termino in causa appellacionis nõ oppositu[m] opponam, & oppositu[m] non probatu[m] probabo. C. de temp. ap. l. per hanc. & s. de fide instru. c. cum Io. eremita. Ille. n. terminus peremptorius non est interlocutoria, sed potius quædã cõminacio ad illam tñ instantiam se extendens. ff. de iudic. l. in peremptorio. C. cõmi. epistolæ in rubro & in nigro, quod dic vt hoc plenius no. Arch. 24. q. 3. de illicita. super verbo, extingueret. cuius glossam posuit de verbo ad verbu[m] Car. j. de elec. cupientes. §. qd si per viginti. vers. in super in si. super verbo, priuatos. li. 6. Si queris vsq; ad quod tẽpus proponi possunt: tunc idem per omnia, quod dictum est in causa principalis & per eadẽ iura. Si queras t de exceptione excõcacionis, tunc refert, aut opponi in vim peremptorie, puta, contra electionem ad perimendu[m] electionem propter excõcacionem eligentiu[m], vel electi, vel corã iudicem ad annullandũ processu[m]: vt in c. alleg. ad probandũ, vel cõtra partem rescriptu[m] impetrantem: vt j. de refer. c. 1. lib. 6. & tunc dic idẽ iure esse in ea quod in alijs peremptorijs: vt no. Genze. extra eo. tit. c. vnico. in cle. vbi de hoc. Aut t proponitur in vim dilatorie corã iudicem, vel partem ad repellendũ iudicem a cognoscendo, & procedendo, vel partẽ ab agendo, & tunc qnq; ante sniam, & etiam post sententiã corã executionem proponi potest: vt j. co. pia. §. sed si post rem. li. 6. termino peremptorio per iudicem assignato ad pponendũ declinatorias exceptiones, & dilatorias nõ obstat, vt est casus in d. c. vnico. extra eo. titu. in clem. & hoc tenent Ber. & Hosti. hic & Guil. in c. alleg. pia. §. si quis igitur. super verbo, valeat. & verbo, probauerit. licet Inno. contra. alias si terminus assignatus per iudicem esset lapsus, & male vt ibi. Et est ratio huius diuersitatis, quia quando proponitur in vim dilatorie, pponitur ad finem vitandi participationem excommunicati, & per cõsequens periculum animæ, quod in qualibet parte litis, & etiam post litem finitam, quantuncunq; interest, & expedit euitari: vt ibi. & in c. alleg. pia. secus quando proponitur in vim peremptorie.

1 Excommunicatum compensare posse.
2 Defensionum genera.
3 Fideiussor quando compensare possit. & 4.

Vm inter. ¶ Super gl. si. Si queris vtrum excõcatus compensare possit, & regulariter agere pot, vt le. & no. s. eo. a nobis. de iud. intelleximus. Aut queris de excõcato maiori excõcacione, & tunc fm Host. hic refert. Aut debitu[m] est liquidu[m] ita, qd aduersarius ipsum confitetur nec aliquã exceptionem preterdit, sed consentit cõpensacioni faciendæ, & tunc cõpensacio admitti debet. C. de cõpen. l. si j. de depo. c. bona fides. §. si. & sufficere debet iudici qualitercunq; satisfaciatur. ff. de pig. act. l. si rem. §. satis factum. Aut aduersarius negat debitum, & tunc quous alias debitu[m] dicatur liquidu[m], ex quo infra duos men-

ses probari potest: vt no. in d. c. bona fides. hic tñ fecus propter mentem huius literæ, in fin. & ideo in tali casu, nõ est cõpensacio admittenda: nam (quod plus est) nõ cogitur quæ excõcato soluere: vt no. Host. in sum. ti. de sen. excõ. §. & sic sit pena. sub. §. quid si tenor sacramento. & etiã hic. cum quo cõcor. Archi. 4. q. 1. in summa gl. 1. in fi. & ibi vide. & in isto vltimo casu potest intelligi fore vera opinio Ber. hic Gof. Tan. Io. & Inno. hic Vinc. j. de sent. excõ. si aliqui. dicentium, qd excõcatus non potest cõpensare. Idem Io. An. hic per l. ff. rem. ra. ha. lamplius, vbi dicitur qd qui damnatus est nec petere, nec cõpensare pot. In secũdo vero casu potest intelligi opin. Bar. Brix. fore veram in quæst. venerali, quæ incipit, queritur, vtrum excõcatus & c: vbi tenuit, qd potest cõpensare. Et idem Phi. j. eo. dilecte. per l. verum. ff. de cõpen. & ad istam decre. & cõcor. dicentes, qd excõcatus potest excipere, seu se defendere. Respondet Io. An. hic dicens qd est duplex t defensio. vna quæ habet naturã solius exclusionis, & hæc excõcato permittitur: vt hic & ff. de accu. l. seruos. Alia est quæ habet naturã impugnationis, & actionis vt cõpensatio. & hæc non conceditur. C. de adul. l. qm Alexandrum. opponere enim lenocinium potius est aggrauare accusantem qd se defendere: vt ibi no. & s. de or. cog. ca. 2. in fi. pen. gl. Secundu[m] hæc opi. incidit quæstio, an fideiussor excõcatus qui cõuenitur cõpensare possit, qd excõcato debetur. & videtur, qd non: quia hoc esset prouidere etiã excõcato: & sic pp connexitatem, quod de vno dñ, de reliquo iudicatur. s. de cõstit. translatio. j. de simo. dilectus. 2. cum cõcor. alle. ibi in gl. 3. Item si cõpensacio admitteretur vitaretur duq; regulæ: quia nõ sequeretur accessoriu[m] naturã principalis, & quia denegatu[m] vna via cõcederetur alia corã regulã. cum quid vna via & regulam accessoriu[m]. j. de reg. iur. lib. 6. Item cu[m] mora rei nocet fideiussori: vt no. j. de reg. iur. c. mora. & patet. ff. de verb. obli. l. mora rei. & l. si seruus. §. sequitur. ergo & delictum bene facit. ff. quod quisq; iuris. l. 3. §. si is. Aliquibus vñ distinguendũ an reus excõcatus sit soluẽdo, & tunc non t cõpenset fideiussor, an non, & tunc cõpenset. ar. ff. si mensor fal. mo. dixit. l. si duobus. §. j. de admi. tu. l. si. Cad Vellei. aut. sue. Verius videtur, qd debitu[m] cõpensabile indistinctè cõpenset, excõcacione principalis non obstante: permittit. n. ius fideiussori soluere de substantia debitoris. ff. manda. l. si pcuratorem. §. si signorates. & qui cõpensat, soluit. Nec obstat debet excõcacio fideiussori onerosam causam hnti. ff. de excep. doli. apud Celsum. §. si cõ legitima. Item cum exceptio rei personalis si iuuet fideiussorem. ff. de excep. exceptiones que persone. multominus personalis cõtra reum debet ei nocere. j. de reg. iur. odia. lib. 6. Et hnt locum predicta etiã si post excõcacionem incipit debere. Nam certu[m] est, qd si post excõcacionem, & ante excõcacionem t cepertius cõpensandi cõpetere fideiussori per factum principalis in eo lædi nõ potuit. ff. de cõpen. l. veru[m]. & de pac. l. si. Ad materiã facit quod ipse Io. An. no. j. de iur. patr. c. vnico. super gl. pen. & de reg. iur. is qui in ius. lib. 6. Item scias, qd Vinc. dixit. j. de heret. si aduersus. qd fauorabilis exceptio vt Velleianu[m] non datur excõcato, odiosa, vt Macedonianu[m], bene facit. ff. de condi. inde. qui exceptionem. & male, quia ois exceptio fauorabilis, & odiosa sibi cõpetit: quia nõ excõcato fauor, sed equitas iudicantis attenditur: vt hic fm Goff. & Io. An. in d. c. si aduersus. & postea ipse idem Vinc. dicit idem & Io. fm Io. An. ibi. Item no. fm Host. s. de off. dele. c. prudentiam. §. sexta. & Gul. j. eo. tit. pia. §. i. super verbo. nomen. lib. 6. quod ad repellendũ actorem ad agendo sufficit eum esse denuntiatum excommunicatum. idem in hoc. Alten. lib. 7. artic. 1. q. sed nunquid ad repellendũ.

¶ Si queris: vtrum, & quando excõmunicatus in iudicio stare possit, dic vt dixi. s. de iudi. intelleximus.

- 1 Delictum extra gestionem ecclesie non obesse. 6. & 7.
- 2 Ecclesiam non obligat extraneus.
- 3 Mandatum factum quando teneat.
- 4 Monasterium, a bbate inimico, non destruendum.
- 5 Ecclesia, quando ex delicto prelati obligetur.
- 6 Instancia violentia non transmissibilis.
- 7 Procuratoris reuerti delictum non obesse.
- 8 Procuratori delinquenti iuueniens obligatur.
- 9 Procurator dominum quando, an non obliget.
- 10 C. 1. vt lit. non contest. sensus.

Vm venerabilis. ¶ Si queris, vtrum delectu[m] personæ debeat in damnũ ecclesie vel alterius ab ecclesia redundare, distingue, aut delictu[m] nõ concernit, nec potest con-
cernere alium, quam delinquentem: vt t quia est commissum non.
Hen. Boich super 2. Decret. V 4 in ad-

in administrando, vel gerendo negotium ecclesie, vel alterius, sed alias, vt quia interfecit, vel verberauit aliquem, vel furatus est librum: & tunc non redundat in damnum alterius, quia delinquentis, vt ff. de reg. iur. l. neq; interdicto. ff. quod vi aut clam. l. si is qui in puteum. §. si turcor. & quia pena debent tenere suos auctores vt sequitur. & in hoc conor. Gul. & Io. An. j. de do. fraternitatem. Fallit in casibus, in quibus vnus ex facto alterius punitur, de quibus per Host. j. de pe. in quibusdam. per Card. j. de vfu. c. 1. in fin. lib. 6. & statim tangam. Aut delictum concernit alium, quia delinquentem, vt quia est commissum negotium alterius gerendo: & tunc aut queris de ecclesia obliganda, seu damnificanda: aut de alio. Si de ecclesia refert, aut queris de delicto alterius personae, qua praetati, seu administratoris ecclesie: aut de delicto praetati seu administratoris ecclesie. In primo casu refert: aut est persona extra aenea de extra ecclesiam, vel etiam de ecclesia, talis tamen quae ecclesiam representare seu obligare non potest, & tunc delictum talis personae non potest, nec debet in damnum ecclesiae redundare. s. de elec. c. no. l. i. c. qual. in fi. & j. de his quae fi. a. ma. parte ca. c. quae sunt. in fi. cum ibi no. Et est ratio, quia alteri per alterum non debet iniqua conditio afferri. ff. de reg. iur. l. alteri. & quia poena debent tenere suos auctores. C. de pe. l. sancimus. & in d. c. quae sunt. & j. de snia exc. c. Romana. §. in vniuersitatem. l. 6. Aut est persona de ecclesia, seu de extra ecclesiam, talis tamen, quae personam ecclesiae, seu praetati vel administratoris ipsius representat, vt procurator, vel aconomus. Et tunc, aut delinquit ultra potestatem sibi commissam, & attributam, & tunc non debet in damnum ecclesiae redundare. C. de procur. l. procurator ad vnam speciem. & s. de off. dele. cum olim Abb. in fi. cum ibi no. ad idem. j. de elec. si copromissarius. §. 1. lib. 6. vbi delictum copromissarii in eligendo scienter indignum non praedictum cap. quia ad ipsum reuertatur eligendi. Illud ante notauerat Tan. s. de elec. in causis. & Bar. Brix. in quaest. venerali, quae incipit. canonicus cuiusdam ecclesiae. Aut delinquit iuxta, & sibi potestatem sibi commissam, & attributam. & dic prout sequitur in praetato committente delictum: quia regulariter factum per alium de mandato illius qui potest facere, valet, & tenet dummodo sit tale quid, quod per alium demaritari, & fieri possit: vt. C. ad l. Iul. de adult. l. Gracchus. j. de reg. iur. c. qui per alium. & c. potest quis. lib. 6. Si queris de delicto praetati seu administratorum ecclesiae tunc refert, aut delictum est commissum per praetatum & collegium seu conuentum coactato consilio: & tale delictum bene redundat in damnum ecclesiae: vt. s. de ordi. cog. cum dilectus. & Hosti. in summa de dolo & contu. c. 1. & hoc dicunt ibi Ber. & Hosti. in 3. gl. & Hosti. & Io. Andr. & vt lit. pen. c. ecclesia S. Mariae. j. in fin. & de in integr. restit. auditis. in fi. j. de sepul. c. cum liberum: in fi. ita etiam intellige eo. tit. c. animarum. in fin. lib. 6. & quod ibi no. Car. & Io. Andr. per eandem viam facit. 16. q. 3. placuit. c. alle. 33. q. 2. c. placuit. de sacrosan. eccle. l. iubemus nullam nauem. vbi idem tenent Accur. & Lamb. Idem tenet Iaco. de Bellouisti in libro seu. de capitulis corra. c. vnico. coll. x. & Dy. j. de reg. iur. c. delictu. l. 6. & Bart. Brix. in quaest. dominicali. este, q. monachum. dicens sibi Tan. q. si Abbas sine consensu capituli monachum agrotantem, vel in delicto repertum recipere voluerit, qui postea multa lucratus est aliud monasterium introuit, no fit per hoc praedictum primo monasterio, sed bona illa habebit quia delictum personae, & c. vt sequitur hic. secus si cum consensu capituli hoc fecerit, pro hoc etiam. 2. 5. q. 2. ita nos. ff. quib. mo. vsu fru. amit. l. vsu fructu ciuitati. Vnde & collegia dissoluntur propter delictum eorum qui sunt de collegio: vt. ff. de le. 3. l. pater filium. §. Tusculanus. C. de don. l. si. Fallit in casu vbi poena delicti in subuersionem ipsius ecclesiae redundaret. ar. no. in Spe. ti. de do. §. j. ver. si. quid si aliquis baro. vbi dicit, q. si aliquis baro edificauit, & dotauit monasterium, & postea Abbas, & monachi illius monasterij fuerint erga eum ingrati copulato forte inimicitias cum inimicis eius: non tamen propter hoc monasterium destruetur, nec bona ei collata auferentur. A ut delictum fuit commissum per praetatum seu administratorem ecclesie solum non coactato concilio collegij, vel conuentus. & tunc aut ecclesia certat de lucro captando, aut de damno vitando. Si de lucro captando tunc redundat in damnum ecclesiae, put lucris omisio potest dici damnum. arg. C. de acq. pos. l. si. Hoc no. Lau. Vin. Host. & Io. An. j. de do. c. fraternitatem. Idem no. Card. in calle. delictum. & facit ad hoc. j. de sepul. c. 1. lib. 6. & quod no. Io. An. ibi in nouella. super vlti. glo. Si de damno vitando, tunc aut ex delicto praetati peruenit ad ecclesiam, & tunc in quantum peruenit ad eam tenetur ex delicto praetati, seu administratoris, sicut pupillus tenet ex dolo tutoris. ff. ne vis fiat ei, qui in poss. missus est. l. j. §.

hoc edicto. ff. de dolo. l. sed ex dolo. ff. de acti. emp. l. Iul. §. idem Iul. qn ex facto tutoris. l. 3. de adm. tu. l. vlt. ff. de trib. l. 3. §. 1. Et sicut pater tenetur ex delicto filij, & dñs ex delicto serui, quatenus ad eum peruenit. vt. ff. de vi & vi arm. l. 1. §. quid igitur. & §. si quid tñ & §. si filius. ff. de pecu. l. 3. §. si ex causa. & sicut tenetur vniuersitas, quatenus ad se peruenit ex delicto alicuius, qui vniuersitati praestitit. ff. de vi & vi arm. l. 1. §. si quis naue vi. & de dolo. l. ex dolo. §. 1. ita etiam intelligo. j. de v furis. quia in omnibus. §. si vbi dicit Alanus & Io. An. post eum, quod licet regulariter delictum personae non nocet ecclesiae, ibi tñ oblationes in odium recipientis ab ecclesia auferuntur. Et simile. 22. q. 3. constituit. q. intelligo, quia ad ecclesiam peruenit. Tunc enim ecclesia non vt pati damnum, cum de suo non soluat, sed quod ad ea peruenit, restituat, & damnum dicitur a patrimonio diminutione: vt. ff. de dam. in fec. l. 3. vt hoc not. Card. & plenius Dyn. in calle. delictu. Aut ex delicto praetati nihil peruenit ad ecclesiam, & exigitur, vel damnificari petitur, vltra qua peruenit, & tunc aut agitur de iudicialibus, & tunc fauore iudiciorum siue delictum sit in faciendo, siue sit in omittendo praedictat ecclesiae, vt probatur de delicto quod est in faciendo. j. de cen. si. cum olim. & de delicto in omittendo probatur. s. de in integr. resti. auditis. vbi delictum, quod fuit in omittendo praedictat ecclesiae: sed contra hoc fuit restituta. vt Io. An. in d. calle. delictu. Aut agitur de extrajudicialibus, & tunc refert: aut delictum consistit in faciendo, seu committendo, aut consistit in omittendo seu negligendo. In primo tñ casu delictum personae non debet in damnum ecclesiae redundare: vt hic & j. de reg. iur. c. delictum. lib. 6. 16. q. 6. c. 1. & c. seq. si epm. quod abfit. Fallit in casu, qñ praetatus committit feloniam contra dñm feudij, a quo ecclesia tenet ipsum: quia priuatur ipso feudo, quadiu ille praetatus committens feloniam erit, vno manebit praetatus. & hoc, vt ipse dñs habeat suę iniurię vltionem vt in vlt. seu. de capitulis corra. c. vnico. coll. 10. iam alle. & no. Gul. de Mote Lau. extra de haere. c. 2. super verbo. scienter acceptent. in cle. In secundo casu redundat in damnum ecclesiae: vt 16. q. 3. placuit. j. de prescr. c. j. & per totu. j. de don. c. fraternitatem. sibi Ala. Ber. & Host. ibi. Idem Car. & Io. An. in calle. delictu. & Genze. extra de in integ. resti. c. vnico. super verbo. peti potest. in cle. Ipse tñ praetatus deteriorē conditionē ecclesiae facere non debet, nec in faciendo, nec in omittendo, vt in calle. fraternitatem. sibi Gof. & Host. ibi. & ar. istoru iurij fuit iudicatu. in parlamento Francie, q. mortuo prelato contra quem, puta super delicto violētē per eū commissū ad instantia. pcuratoris Regij, vel alias lis fuit contestata, no transit actio in successorē, nec tenet litem praedecessoris delinquentis in se suscipere, & hoc no. Spe. ti. de inquisitione. §. nunc videndū. ver. sed nunquid tunc fiet. in fi. pro hoc facit q. Io. An. no. post Bona. j. de priuil. c. 1. gl. vlt. in no uella. l. 6. dicens, q. monachus monasterij exēpti, & prior prioratus non exempti excōicatus per ordinariū post reuocationē, & reuersionem ad claustrū remanet excōicatus, si pprio noie fuit excōicatus, sec. si solū prioratus, vel dignitatis nonē fuit expressum per decre. qm Abb. s. de off. deleg. Absit tñ, q. excōicatio praetati ex ppria culpa pueniens liget successorem: nisi illam culpā faciat ppriam: quia tñ secus per illud qd leg. & no. j. de immu. eccl. aduersus. §. si. & gl. si. Et nota, q. quidam dñt, & forte no male, q. in casibus, in quibus ecclesia per delictu praetati, vel administratoris solius, sine collegij vel conuentus consilio vel cum consilio legeretur q. ipsa ecclesia posset petere restitutionē in integrū: maxime si contra praetatu. recursum h se no possit. ar. C. si tutor vel curator inter. l. etiam. Et de ista materia. l. qñ ex contractu, vel delicto praetati ecclesia tenetur, vide per Guli. de Monte Lau. j. de priuil. c. 1. super verbo, qua occasione. in cle. Si queris, de alio, quā de ecclesia, vtrū delictu personae debeat in damnum ipsius redundare, subdistingue, aut persona delinquens no est pcurator suus, nec alias persona ipsius representans: & tunc non nocet sibi. vt. s. dixi in ecclesia: quae penē debent tenere suos auctores. C. de pe. l. sancimus: pro hoc. C. ne filij pro patre. per totum. ne vxor pro marito. per totu. Fallit in seruo delinquente, qui dñm suum obligat noxaliter. ff. C. & in fi. de noxa. per totu. & interdicto, quo vnus pro alterius delicto puni. s. de off. dele. sanē quia. in fi. j. de spon. no est nobis. Et in alijs casibus, in quibus vnus pro alio punitur, de quib. j. de pe. in quibusdam per Host. & Car. j. de v furis. c. r. l. 6. vt. s. dixi. A ut persona delinquens est pcurator, seu administrator suus: & tunc aut pcurator, seu administrator delinquit, dño inhibente tēpresē, vel tacite: & tunc sibi no p iudicat. j. de simo. c. sicut tuis. vbi dñs inhibuit expresse. C. de p. cul. maritus. & j. de pig. c. significante. vbi inhibuit tacite, quā vnū mandado aliud inhibere videtur:

videtur, vt in l. maritus, & vnū mandando contrarium multo magis inhibere videtur, vt in c. significate. Fallit in casu, vbi dñs est in culpa praecedente delictum, & ipsum euenire posse, debuit, & potuit verifimiliter cogitare, vt leg. & not. j. de homi. c. is qui mandat. l. 6. Aut delinquit dño mandante, & iubē te, vel ratum habente expresse, vel tacite, & tunc praedictat dño. C. de accu. l. no ideo. ff. de vi & vi arm. l. j. de i. §. quod tres. j. de sen. ex com. c. mulieres. & in calle. sicut tuis. ver. ni si postea. & de homi. c. is qui. de sen. ex com. c. cum quis. l. 6. Fallit, vbi mandatum esset generale, illud non ligaret mandantē, cum in eo non veniant illicita, vt ff. de condi. indebi. l. si procurator. §. Celsus. ff. de mand. l. creditor. §. Lucius. Item fallit, vbi persona mandans, vel ratum habens esset talis, quae delinquere non posset, vt pupillus non doli capax, & furiosus. ff. de iur. & facigno. l. si. ff. de iniurijs. l. illud. j. de delic. pue. c. j. cum ibi no. Aut delinquit, dño non mandante, nec ratum habente, & tunc aut ex delicto procuratoris, seu administratoris dñs est factus locupletior, aut non. In primo casu tenetur, vt dixi in ecclesia. ff. de dolo. l. sed ex dolo. de adm. tu. l. vlt. In secundo casu refert, aut poena talis delicti aequo potest cadere in personam procuratoris seu administratoris sicut in persona dñi, aut non. In primo casu dolo administrator, seu procurator tenetur, vt ff. i. quis di. non obtem. l. vnica. §. si procurator. ff. de reg. iur. l. neq; ex interdicto. C. vnde vi. l. meminerint. In secundo casu tunc dñs punitur, & habet regressum contra procuratorem, vt ff. de his quib. vt indig. l. post legatum. C. de his quibus vt indig. l. Polla. C. de eroga. mili. an. l. 2. & l. 12. C. de ap. in aut. hodie. & C. de sacros. eccle. l. iubemus. nam ibi poena illius delicti non potest cadere in personam alicuius, qui non habet naem. Sed si delinquens non esset soluendo, tunc equum sset dñm non teneri. ar. C. de iudi. properandum. §. si. Et hac distinctionem intellige, siue delinqueret in faciendo, siue in omittendo. Sed contra hoc videtur facere. s. vt lit. non contest. f. c. j. in nam excommunicatio aequo potest cadere in personam procuratoris, sicut in personam dñi, & tñ dñs excommunicatur, nisi quacito sciuerit, & potuerit, contumaciam procuratoris purgauerit. Sed potes respondere, & dicere, q. ibi dñs fuit citatus ad diem, non procurator, & ipsi dño, no procuratori fuit dies assignata ad procedendum, & ideo arguitur delictum dñi, no procuratoris. Sed tu dices, si hoc esset verum, quare ibi no statim punitur dñs, sed datur tempus ad purgandum contumaciam procuratoris? Responderi potest, quia ibi dñs citatus misit procuratorem, per quem credebatur defendi. Vnde non praesumitur dñs postea contumax, ex quo misit procuratorem, nisi cum differt purgare contumaciam eius, postq. sciuerit procuratorem non paruisse, quia cum excommunicatio non infligitur, nisi pro mortali peccato. l. 1. q. 3. nemo eporum. praesumitur in dubio, ex quo procuratorem misit de ipsius dñi innocentia. arg. ff. de pe. l. absentem. Et sic sibi ista refert, an fuerit iniunctu aliquid faciendum dño, aut administratori. ita intelligunt Lamber. de Sali. & Pe. de Bel. per. & Cy. in l. allega. iubeamus nullam nauem, & c. alleg. supra vt lite non contestata. & credo quod bene.

Lim. Si queris, vtrum commissio inhabilis auctoritate sedis apostolicae, vel legatorum, ipsius facta habilitari possit per iudicem, vel partes distingue vt dixi s. de rescr. c. nonnulli.

- 1 Dolo exceptionem tolli. fallit. 2.
- 3 Dolum commune litigatoribus obesse.
- 4 Dolum vsus eo ne replicet.
- 5 Maiorem se dicens dolo id factum replicet.

Dilecti. Si queris vtrum contra excipientem de dolo detur doli replicatio, distingue, aut queris primo, nunquid detur contra excipientē, alias quam sde dolo, seu contra aliam exceptionem, q. exceptionē de dolo, & dic q. sic regulariter, vt ff. de pig. ac. l. 3. q. bus modis pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. superuacuum. ff. de neg. gest. l. & generaliter. hoc no. Spe. hoc tit. §. si. ver. sed nunquid contra exceptionem. Sed fallit in parentibus, & patronis, & alijs contra quos exceptio, seu replicatio doli competere non potest. vt ff. de excep. doli. l. apud Celsum. §. aduersus. Aut queris, nunquid detur contra excipientem de dolo, & tunc aut doli vtriusq; actoris, & rei interuenit communiter in eodem actū, seu factū, aut in diuersis actibus, seu factis. In primo casu, non datur replicatio. ita intellige. ff. de excep. doli. l. apud Celsum. §. Marcellus, vt v. g. plerunq; contingit, q. vterq; contra-

hentium credit decipere socium suum per dolum, veruntamē alter eorum subtilior est, & alium decipit, & non potest decipi. Pone ergo, Tu, & ego iniebamus conuentionem, tu voluisti me decipere, & ego tecum ago, excipis de dolo, volo replicare non possum, quia non proficit agenti, seu exigenti, vt ibi, qñ dixit. ac. n. iniquum commune malitiam. & c. vbi ponit Pe. de Bel. perti. istud exemplum. Aut doli vtriusq; actoris, & rei non est communis, seu communiter interueniens in eodē actu, seu in eodem facto, seu in diuersis. Et tunc refert, aut quis nunquid detur actori dicta replicatio doli, vt lucretur, lex eodem facto, de quo est in dolo. & dic q. no, vt v. g. induxi te dolo, vt promitteres mihi aliquid & tu dolo induxisti me, vt remitterem promissionem. Si ego ago ex promissione, & tu excipis de dolo, quia dolo induxi te ad promittendum, ego non possum replicare de dolo, quo me induxisti ad liberationem, quia volo lucrari. ita potest intelligi. §. alleg. Marcellus. vbi Accu. ponit istud exemplum. ita etiam intellige istud. c. ita etiam intelligit Spec. hoc tit. §. alleg. vlti. ver. sed nunquid contra exceptionem. ita etiam intellige. ff. solu. ma. l. viro, atq; vxore. & j. de adul. c. intelleximus. & c. si. 32. q. 6. nihil iniquius. Aut queris, nunquid detur actori dicta replicatio doli non, vt lucretur ex eodem facto, de quo est in dolo, sed vt damnum euitet, qd citra omnem dolum incurrit, vt v. g. minor t petit restitutionem in integrum, hic. n. nihil de dolo proponitur, & reus excipit, tu dolo probasti te maiorem quamuis sis minor, & ideo cum hoc dolo feceris, obstat tibi doli exceptio: contra huc excipientem datur replicatio minori haec. l. circumuentus a te hoc probauit, vt C. si minor se maior dixerit. l. pen. ff. de minor. l. minor. 2. 5. annis. in auth. de non alie. vel permu. rebus ecclesiasticis. §. quia vero Leonis. colla. 2. 12. q. 2. vult erant. Ita loquitur Inno. j. de adul. c. intelleximus. in magna glo. ver. & idē quod diximus, de rebus ecclesiasticis, non alien. si quis presbyterorum. in magna glo. ff.

- 1 Suspendus quibus inter sit.
- 2 Suspendus negotio communi adesse posse fallit.
- 3 Suspendus quando communi negotio non adest.
- 4 Electionum genera.
- 5 Suspendus eligere posse.
- 6 Suspendus qua non possit.
- 7 Suspendus beneficia possidet.

Postolica. Ad declarationem glo. Inno. hic quae incipit. & ita ex quo, & c. queris, vtrum amoti siue suspensi ad tps a suis beneficijs possunt & debeant j. tps suspensionis, negotijs coibus ecclesiae interesse, distingue, aut aliquis est suspendus ab vno beneficio tñ, cum plura habeat. Aut est suspendus ab vno beneficio, quod tñ obtinet. Aut suspendus ab omnibus beneficijs suis, cū plura obtineat. In primo casu refert, aut queris, nunquid interesse poterit negotijs communib. illarum aliarum ecclesiarum, a quarum beneficijs non est suspendus. & dic q. sic tam eligendo, quā alias, vt probatur. j. de elect. si compromissarius. §. restringitur. l. 6. Et est rō, quia separatōrū separata debet esse rō. C. de do. inter vir. & vxor. l. si maritus. j. ff. de acq. pos. l. naturaliter. §. nihil. Et quia in eo, in quo quis delinquit, puniri debet. s. de temp. ord. c. literas. in fi. & eo. tit. eos. l. 6. de elec. prouida. in fi. l. 6. & quia sunt pēnae restringendae. j. de pen. c. in penis. lib. 6. A ut queris tñ nunquid poterit interesse negotijs coibus illius ecclesiae, a cuius beneficio, seu illarum ecclesiarum, a quarum beneficijs est suspendus, & tunc dic idem, quod sequitur in secundo, & tertio casibus. In secundo casu, si qñ est suspendus ab vno beneficio, quod tñ optat. & in tertio casu, si qñ est suspendus ab oibus beneficijs suis, cum plura obtineat, respondent. Inno. & Hosti. hic, q. tales negotijs communibus ecclesiae interesse non possunt. Idem Archi. 63. di. c. si forte. j. glo. quod est notandum se eundem eos, sed contra eos est casus. s. de elec. cum in cunctis. §. clericis. ex. c. cum Vintoniensis. in fin. vbi Ber. tenet contrarium dicens, q. talis suspendus a beneficio potest eligere. Idem Guil. de Mon. lau. extra de aeta. & qual. c. 2. super verbo. vocē, in cle. vnde ibi intelligit opin. Inn. & Host. hic de elec. t passiva, q. talis eligi non possit in illa ecclesia, seu in illis ecclesijs, a cuius beneficio, seu a quarum beneficijs est suspendus, non autem de elec. actiua: quia eligere potest vt dictum est. Vel si velis potes dicere & forte non male, q. talis t suspendus poterit eligere, quod est officij, & competet ratione officij, non beneficij, ideo non competit hodie nisi existenti in factis: vt patet in calle. 2. quod incipit. hi qui. ed ea, quae cōpetunt rōne beneficij,

6 beneficij, puta talis negotijs communibus ecclesie interesse, non poterit exercere, puta, audire computa, coequare, seu diuidere, praebedas, & consilia. & no mirum si talis ad eligendum admittatur favore electionis, quae praesumitur, tanto melius celebrata, quanto a pluribus celebratur. C. de repudi. dubium non est. s. de elect. dudum. j. & j. de iure patro. c. quoniam in quibusdam. Et not. q. suspensus ta beneficio non pp hoc desinit statim beneficium possidere: quia possessio multu facti habet. j. de concess. praeb. cum nostris. fm Vin. Tan. Goff. vnde si appeller a sententia suspensionis adhuc retinet possessionem beneficij, fm Vin. Et de hac materia no. per Inn. in ca. alle. cum nostris. Et per Arch. 74. di. in summa. 2. q. 5. presbyter. 81. dist. si quis amodo.

- 1 Exceptionem dolo omittens puniendus. & 4.
- 2 Omisso exceptionis etiam non fraudulenta in expensis puniend.
- 3 Exceptionem explicari.

Exceptionem. Si quaeris, vtrum processus factus, & habitus cum excommunicato maiori excommunicatione, valeat & teneat, distingue, vt dixi. s. de offi. delega. prudentiam. s. sexta.

¶ Si quaeris, vtrum reus omittens ab initio proponere exceptionem excommunicationis, & postea eam proponens in expensis actori condemnari debeat, & in quibus, distingue, aut reus omisit fraudulenter eam opponere, vt actor laboribus, & stipibus fatigetur, & tunc condemnabitur reus expensis, vt hic. Quod intellige de illis expensis quas probata excommunicationis excipit. Ille. n. frustratoriae factae sunt ex malitia rei differentis hanc exceptionem proponere, seu opponere, sed non condemnabitur reus ad expensas, quas fecit actor, durante probatione excommunicationis dummodo ipse reus illam probet quia in hoc non vexauit actorem, quod apparet ex sua pro ipso lata. arg. C. de iud. rem non notam. Si non probauit, dic, vt j. ver. si non probauit. Aut omisit eam opponere non fraudulenter, si d. forte: quia non habet tunc probationes incontinenti paratas, & tunc habet, & tunc aut reus ipsam exceptionem excommunicationis probauit, aut non. Si sic, non condempnabitur ad expensas sed nec etiam ad illas, quas fecit actor durante probatione excommunicationis: quia in hoc non vexauit actorem. Si non probauit, tunc condemnabitur in illis expensis tunc quae occasione excommunicationis propositae factae sunt non in his q. praecesserunt, quia in utilitatis actoris factae sunt, & caetera omnia valent, acsi excommunicatio proposita non fuisset. fm Inno. hic. Idem Host. & Io. An. arg. ff. de eden. l. argentarius. s. pen. Quod verum, vbi erat occulte excōcatus, vel publice, in locis tñ remotis, in loco tñ, vbi agitur, ignorabatur, & actor etiam ignorabat, alias si publice in loco iudicij, esset excommunicatus fieret condemnatio in omnibus expensis cum acta per eum non valeant, & hoc nisi actor ipse sciret se excommunicatum, quia tunc culpa cum culpa, dolo cum dolo compensantur. ff. de dol. l. si duo. & de compen. l. si. ambo. j. de adul. c. penult. & vlti. fm Host. Per. & Abb. & Ioan. And. hic. Et quod dicit hic Hosti. q. processus factus cum publice excommunicato non valet, vt j. eo. tit. pia. lib. 6. Idem tenet, q. habet locum fm istam decre. & fm vetera iura. Hodie vero valet processus quando non excipitur contra ipsum, quod dicit, vt plene no. Host. j. e. pia. s. pen. super verbo. obtinebit. li. 6. & Io. An. in s. si. super verbo, sic publice. lib. 6. Et ista decre. loquitur de iure antiquo, quo dicit, reiecta ista distinctione Inno. & Host. vt plene per Io. An. j. de refr. c. j. super verbo processus. verfic. circa hanc igitur materiam. lib. 6. Et de hoc plenus dixi s. de offi. deleg. prudentiam. s. sexta. vnde per illud c. j. & rationem glo. Ber. hic super verbo condemnandus. in si. satis puto secundum Ioan. And. hic, q. si dolo differt reus, 4. Topponere exceptionem excōcationis contra rescriptum, impetratum ab excommunicato, quod locus erat condemnationi expensarum, cum expensae litis interim sint perditae, per illud cap. Et nota quod licet iudex ex officio possit publice excommunicatum repellere ab agendo, si tamen eum no. repellat ex officio, non propter hoc reus poterit appellari, secundum Petr. & Ioann. And. hic, quod dicit, vt notat Speculato. titulo de officio iudic. s. in: endit. circa prin.

Duersario. De materia huius c. & gloss. fin. Ber. hic vide per Spe. rubr. de in terrogationibus. s. secundo, versiculo. verum. vlt. que ad finem.

C. exceptionem. & c. cum inter differentia.

Venerabilem. Si quaeris, vtrum, & quando excommunicatus in iudicio stare possit, distingue, vt dixi. s. de iud. c. intelleximus. Et nota fm Abb. & Io. An. differentiam inter decre. huius tit. quae videtur idem dicere cum decre. cum inter qua loquitur de excommunicato, qui agit, vel defendit nomine suo tantum. & de iure personae suae. Decretalis autem dilecti loquitur de excommunicato defendente suam ecclesiam. Decre. dilectae loquitur de excommunicato lite pendente, & appellationem. Decretalis significauerunt loquitur in actore, originali. Ista autem decre. talis, loquitur in excommunicato pro alia causa, & ab alijs iudicibus.

De praescriptionibus. Rubrica

- 1 Prescribi vacante sede, non posse.
- 2 Episcopum inutilem non praescribere.
- 3 Episcopus conuertens quanto tempore praescribat. & 5.
- 4 Negligens monitus non repetit.
- 6 C. placuit explicari.
- 7 Praescribens non peccat.

Lacuit. Si quaeris vtrum, & infra quod tempus eps contra alium epm, locum per ipsum ad fidem conuersum praescribere possit, distingue, aut episcopus seu ecclesie fiat cathedralis populi conuertendi caret, & vacat episcopo, & tunc dicit quod, durante vacatione, non incurrit praescriptio contra ipsam ecclesiam, vt hic in ver. si autem, & j. eo. de quarta, & cauditis. Aut non vacat episcopo & tunc aut episcopus est inutilis, & talis, qui pro ecclesia agere non potest, vt quia haereticus, vel schismaticus, & tunc idem, vt hic in fi. quia tunc ecclesia quasi vacare intelligitur. arg. j. de transla. epi. inter corporalia. s. sed neq. Talis. n. cum sit excommunicatus maior excommunicatione, agere non potest. j. de haereti. excōcunicamus. ergo praeco excōcicatio non currit praescriptio. Idem, si sit alias excommunicatus maiori excommunicatione. s. de iud. intelleximus. de excep. cum inter priorem, fm Vin. Host. & Io. An. hic. Aut episcopus est vtilis, & talis, q. pro ecclesia agere potest, & tunc aut iste eps ecclesiae populi, conuertendi non est praemonitus per episcopos conuincinos, vt huiusmodi populum suum, seu plebem suam conuertat ad fidem catholicam, aut est praemonitus: In primo casu posset, forte, dici q. eps hmoi plebem ad fidem conuertens non praescribet minori tempore, q. 40. ann. sicut in alijs praescriptionibus, quas vna ecclesia facit contra aliam, j. eo. de quarta, & per totum. Vel melius potest dici, q. iste eps conuertens eam poterit eam acquirere per triennium, & postquam eam tenuerit p triennium a tempore conuersionis computandum ipso episcopo proprio videte, & negligente vterius non poterit eps prius eam repetere, vt hic, & ita intelligit Inn. hic in prin. vbi soluit ad illud. c. placuit, vt quicunque. 1. 6. q. 3. dicens, q. hic no fuit praemonitus, ibi sic, & idem tenet Host. post eum. In secundo casu. q. n. est praemonitus tunc si fuerit negligens p sex menses a tempore monitionis factae computandos, eps q. potuerit eam conuertere, & conuertit, habebit eam post triennium post illos sex menses continue computandos, ita quod proprius eps negligens vterius, ipsam repetere nequit. & sic concordantur illud. c. placuit, vt quicunque. 1. 6. q. 3. vbi ponitur, tempus sex mensium, post, quod licet alijs episcopis huiusmodi populum in haeresim lapsum acquirere & lucrari. & istud, c. vbi ponitur tempus triennij post quod episcopus lapsi populi non potest ipsum repetere. fm Ber. Inno. & Host. & Ioan. And. hic. Vnde dicunt Inno. Ho. & Io. And. quod ibi ponitur tempus post quod licet populum lapsum acquirere, & lucrari, hic vero ponitur tempus post quod eps populi lapsi non potest illum repetere. Et si dicas, quod ex hoc sequitur inconueniens, & absurdum, quia fm hoc in primo casu. vbi non est praemonitus, & sic est in mndri negligentia, seu culpa minori tempore praescribitur contra eum, qui a triennio, q. in casu vbi est praemonitus. & sic est in maiori negligentia, seu culpa, & vbi requiruntur sex menses, & postea triennium. Sed potest dici, quod in pri-

in primo casu ad hoc, q. episcopus talem populum conuertens, praescribat oportet, q. realiter post conuersionem eu tenuerit per triennium cotinuum, vt hic in prin. vbi dicit, tenuerit, & c. In secundo vero casu hoc non est necesse vnde si post monitionem fluxerint sex menses, & duo anni absq. eo, q. iste populus per aliquem epm conuertatur, & acquiratur, & in principio tertij anni per aliquem epm conuertatur, qui postea eu tenuerit per annu praescriptum est, per huiusmodi trienniu epō negligenti, licet praescribens no tenuerit per annum, vt si magis consideretur negligentia proprii episcopi negligentis, qua praescriptio praescribens qui fuit diligens & quantocius potuit ipsum populum ad fidem conuertit. Et hunc t interlectum innuit expresse Ber. ibi quando dixit, computatō triennio isto post illos sex menses & c. & Io. in alleg. placuit, in glo. expleto. alias praedictae absurditati non bene responderi posset. & hoc q. d. hic habet locu de iure coi. Nam per beneficium restitutionis in integrum forsā infra quadrienniu ecclesia, contra q. praescriptum est, audiretur, vt s. de resti. in integ. c. vj. fm Host. hic. melius facit pro eo, ex: ra de resti. in integ. c. vjico. in cle. 7. Item no. q. iste eps praescribens non peccat, licet sciat rem, alienam esse. quia hoc facit autoritate iuris, ideo non peccat, 2. 3. q. 4. qui peccat. nec videtur malam fidem habere, qui prius dominum requirit. j. eo. tit. vigilantia.

- 1 Nisi vocis, acceptio multiplex. 3. & 4.
- 2 s. si. l. Titia sensus.
- 3 Solutione an praescribatur.
- 6 Remissione, an praescribi possit.
- 7 Quarta qui & an praescribibilis.
- 8 Praescriptio 40. ann. in iudic. necessarius.
- 9 L. ex cautione enucleari.
- 10 Praescriptio an probet negatio.
- 11 C. tertio loco sensus.

De quarta. Si quaeris vtrum haec dictio, ni si, ponat, vel affirmet, quae excipiat, vel neget, distingue, omnis alijs opinionibus quae circa haec possent recitari, aut ista dictio, nisi, accedit orationi affirmatiuae, siue sequitur orationem affirmatiuam, & tunc excipit, siue negat, vt omnis homo disputat, nisi Socrates, vt ff. de reg. iur. l. quo tutela. C. de transla. l. actione. in fi. Aut accedit orationi negatiuae, seu sequitur, orationem negatiuam, & tunc ponit iure affirmat, vt nullus disputat nisi Socrates, vt ff. si quis cau. l. cum. s. qui iniuriarum, de ferijs, l. si feriat. de ventre in pos. mit. l. extraneo. de culto. reorum. l. j. s. vlti. de annuis leg. l. Titia. & de alleg. l. Stichus. s. Titia. & in alleg. actione. C. de transla. Ita duo membra ponit Archi. 1. 5. q. 3. c. non est permittum. & j. de consli. cap. licet Romanus pontifex. super verbo. nouiter edita. li. 6. Et de hoc vide in Spe. tit. 2. s. videndum restat. ver. nunc aliqui, & titu. de spon. in prin. nec obstat, ff. de manu. testat. l. Titia. s. vlti. vbi pcedit omnino negatiua, & tñ non ponit, ibi. a. dicitur, quod si testator in testamento suo dicat, honeste si diligenter, rationes excusseris liber ne esto, licet honeste si rationem reddiderit non tñ propter hoc erit liber. Nam illa lex non discondat, sed potius concordat, ibi. n. testator negabat non libertatem actu, sed possibilitatem, seu potentiam. s. eum non posse, liberum fieri, nisi ratione reddiderit, quod ipse testator adijcere potuit loco poenae. vt C. si manci. ita fuerit alie. per totu. Vnde dictio, nisi ponit, quod possit fieri liber in futurum, no tñ ponit, quod sit liber, nisi manumittatur, & sic ponit illud, quod oratio negatiua negabat. Et per hoc potest responderi ad questionem glo. positam in s. alle. qui iniuriarum. cum quis promittit se non venditurum alij, nisi mihi, quia in ista oratione negat debere fieri venditionem, & dictio, nisi t ponit quod fieri mihi debeat, in futurum, si contingat eam vendi, non aut quod mihi sit facta venditio per hoc. Vnde si vendat alij venditio valet & tenetur mihi ad interesse. vt ff. de ac. emp. & vendi. l. si sterilis. s. si tibi. secundum Lambert. & Pe. in d. s. qui iniuriarum. & Pe. & Cy. in alleg. actione. C. de transla. qui in ista distinct. concordant. & de hoc not. Dyn. infra de regul. iur. cap. peccatum. lib. 6.

¶ Ad declarationem glo. si. ibi. sed ab aliquo praedecessorum, fuit inchoata, & c. potes dicere, quod ista solutio est sufficiens quo ad malam fidem excludendam, sed quo ad validandam praescriptionem non sufficit, nisi allegetur tanti temporis praescriptio, cuius contrariu memoria horum non existit, quia ius commune fundat intentionem epi. vt patet. j. de praer. c. j. libr. 6.

Item ad finem huius glo. vbi dicit, quod iste praescribens potuit habere titulum ex concessione epi. & c. distingue, vtrum solus eps sine consensu capituli remissit istam chartam, & tunc talis remissio dat titulum praescribendi, vt dicit gloss. hic. pro hoc. j. de do. c. apostolica. de iure patro. c. cura. ¶ Aut eps remissit eam de consensu capituli, & tunc talis remissio, seu donatio reuocari non potest, nec praescriptio necessaria esset. 1. 2. q. 3. c. fi. fm Host. hic. & Gof. j. eo. si diligenti. Idem Arch. 1. 6. q. j. c. si quis laicus. super verbo. legitime assignatam. vbi de hoc. & vide. 1. 6. q. 3. c. si sacerdos. circa medium.

¶ Si quaeris, quando epō diocesano petenti quartam decimarum ecclesia opponit praescriptionem, quis probare debeat, vide questionem disputatam per Io. An. post Io. de Monte murlo. j. de regu. iur. c. sine possessione. in nouella. li. 6. quae talis est, Episcopo diocesano petenti quartam decimarum opponit ecclesia praescriptionem, quaeritur quis habeat pbare post multa argumenta hincinde per eos & post solutionem Io. de Monemur. quam omitto causa breuitatis. Io. An. soluendo dicit sic, ut allegat ecclesia consuetudinem generale in loco aut suam specialem praescriptionem. Primo casu probet ecclesia, quod alia ecclesia eiusdem loci non soluunt hanc quartam, quo probato per clericos, & rectores ecclesiarum loci, qui de suo negatiuo facto ad ipsius commodum deponere poterunt tura erit ecclesia, nisi contrariam consuetudinem huius ecclesiae probet episcopus per decre. vlti. s. de offic. Arch. & ea, quae ibi scripti. & sic intelligo. ff. de publi. l. si publicanus. in fi. & l. licitatio. s. earum. Secundo casu, aut ecclesia allegat praescriptionem nomine alieno, puta, alterius episcopi, cui soluit quartam quo casu vbi probet Papa affirmatiuam, & ad hoc. j. eo. cu. ex officij. & sic loquitur decre. cum persona. j. de priuile. li. 6. s. no sum tibi subiectus, quia sum alteri immediatus. Aut proprio nomine, & tunc aut allegat praescriptionem. 40. anno. aut tanti temporis cuius initij non est memoria. Si 40. annorum tñ probet titulum, qui praecesserit inchoatam praescriptionem, quo probato transfertur onus in episcopum, ex hac praesumptione & vi negatiuae, & fortius si cum titulo probaret denegationem. Secundo casu probet, & si non titulum ad quem no adstringitur saltem communem opinionem & famam, iuxta ea, quae no. j. de praer. c. j. lib. 6. glo. vlti. & in Spec. de proba. s. 1. ad fin. quo probato transfertur in episcopum onus probandi vt s. de praesump. quia verisimile. j. de haere. c. filij. lib. 6. & tunc vtilis esset episcopo apotheca solutionis, vt in l. plures apochlis C. de fide instru. & s. de resti. significauit, vel loquitur decre. de actis iudicialibus, in quibus negatiua transfertur, vt in decret. qm contra. Et sic intelligo. legem si tex cautione. & l. a. feueratione. C. de non nu. pecu. vt. s. non ex vi negatiuae tñ, sed etiam ex praesumptione contra debitores agentes qui confueuerunt sic se obligare sub spe futurae numerationis. transfertur probatio in creditores, ne cu multu i hoc grauatur episcopus, cui satis erit probare semel infra 40. annos. in primo casu, aut a tēpore, cuius initij non est, memoria, in secundo casu quartam suam se solutam. Si vero neutrum istorum in alteram dictarum praescriptionum probet ecclesia, etiam si probaret quartam petita & denegatam. ex quo titulum in prima, vel communem opinionem in secunda non probat, succumbet, etiam diocesano, nihil probante. Si tamen esset talis praescriptio, quae non requireret titulum, posset ecclesia probare, quod non soluit per positionem negatiuam, si confiteretur ipsam episcopum. j. de confes. c. j. lib. 6. per quam decre. Satis potest attendari, sola negatiua non transfertur onus probandi. & si probari non potest per negantem, alias non video, quare fuisset necessaria vel vtilis p uisio illius iuris noui, ex quo aduersarius negans haberet necesse probare, non concurrente vero praesumptione, secus, vt dixi. Posset etiam probare per libros rationum, si super his extant. & ita probantur apud nos aliqui non soluit decimas papales. & eo casu intelligo. l. si. C. de sun. patri. lib. 1. Debent. n. collectores libros habere, per quos de solutis rationem reddat & per illos poterunt probari soluta, & non soluta, & facit, qd dixi. s. de proba. qm contra. super fi. vlti. glo. Per modum autē decre. tertio loco. s. de probatio. non puto negatiuam casusno stri posse probare. Nam illa decre. loquitur de actu alienationis, qui non potest expediri, nisi per tractatum, & deliberationem collegij. Illi ergo, qui fuerunt etiam de necessitate in illo tractatu bene possunt probare quid fuit ibi tractatum, & quid affirmatum fuerit, vel negatum. Sed solutio quartae episcopalis est actus, qui per solum praetatum, vel dispensatione ecclesiae sine scientia vel tractatu, capituli potest fieri licite, & sic est loge diuersus. Ita etiam responderetur ad decre. quanto. j. de his quae fia praeta.

tra pra. de. r. j. de. confue. li. 6. non obstat, na ibi negatiua, probatur per affirmatiuos actus, quibus coarctata bene cadit, in intellectu tellium, qui percipere poterunt exercitium illorum actuum, capitulo non vocato, nec consulto per episcopum expediri. Et per hac sic distincta puto singula contraria, partim concordata, & partim fore soluta. hac Io. An. in caligato, sine possessione.

- 1 Pensionem soluat alienans.
- 2 Restitui quem aduersus praescriptionem posse.
- 3 Possessionum que animo retineantur.

M'igilanti. Si quis vtrum male fidei possessor aliquo tempore praescribat, vide per Dy. & alios, j. de reg. iur. c. mala fidei possessor. lib. 6. & dicam, j. eo. c. in. Istam decret. inducit Bart. Brix. ad quaestionem dñicalem, quae incipit.

Laicus quidam, de laico qui fundum ab ecclesia accepit, tempore procedente bona fidei emptor fundum illum alienauit, nihilominus tamen ille laicus soluebat semper pensionem ecclesiae per 40. annos. Et dicit post Vin. & Tan. emptorem penitentem ecclesiam condemnandum quia contra defides, & sui iuris contemptores praescriptio est introducta, vt hic, sed ecclesia ista non talis, quae recipiendo pensionem videretur possideretur. Sed Spec. hoc tit. vers. pone colonus. & titu. de loca to. §. nunc aliquo. ver. 44. tenet contrarium dicens laicum tutum, & Phi. ad hoc. ff. quibus mo. v. f. am. l. P. o. C. de fun. pa. l. ius emphyteutici. l. 12. Dicit tamen, qd de equitate ecclesiae, vel dñs contra quem praescriptum test restituitur ex generali clausula si qua. & c. ff. ex qui. cau. ma. l. j. Item facit hac de. cre. ad q. dñicalem, quae incipit esto q. vicarius. & c. de vicario ecclesiae meae, qui me ignorante soluit per 40. annos censum alij praetore persuadens ei, qd ecclesia mea sit ecclesiae suae, vbi dicit Ber. qd non prauidicat mihi ignoranti. Idem tenet O. dof. de Seno. titu. de iti. actus; priuato, in quaestione ponc, qd capellanus meus per l. j. §. si tibi fundum. ff. eo. titu. cum in hoc requiratur scientia mea, vt ibi. & ff. si seruitus vend. l. etsi forte §. sciendum ibi, sed & si patiente. & c. Nec vicarius, vel capellanus meus potuit me ignorante desistere, & alium facere & inuestire. C. de acqui. pos. l. i. Sed tu potes dicere idem, quod supra est dictum & m. Spec. in quaestione praecedenti, & per eadē iura. & hoc dum modo praescribens sit bona fidei, alias fecus, j. e. c. f. Vnde licet possessio corporalium retineatur animo, vt C. de acqui. pos. l. licet. non tamen incorporalium, nisi vtatur, vt ff. de seruitu. vr. praed. l. seruitutes. quae in superficie. & no. Arch. 27. q. 2. in summa glo. fi.

- 1 Possessionum genera.
- 2 Possessionum, quae quot praescriptioni sufficiant. & 3.
- 4 Possidens naturaliter an praescribat.
- 5 Vestigialis ius an possideatur.
- 6 Possessionis proles.

C'ausam qua. Si quis, quae possessio sit sufficiens, & necessaria ad vsu capionem vel praescriptionem inducendam, distingue, aut quae de possessione ciuili, & naturali insimul, aut de sola ciuili, aut de sola naturali. Et ad euentia dicendorum scire debes, qd naturalis, & ciuili insimul est illa, qd corpore, & animo retinetur. Ciuili tantum, quae solo animo retinetur. Naturalis tm, quae retinetur solo corpore. De quib. vide, & pone exempla, vt no. per Accur. ff. de acqui. pos. l. j. & l. 3. §. contrario. C. de acq. pos. l. licet. & clarius per Dy. j. de reg. iur. c. sine possessione. lib. 6. ¶ Si quis de prima, l. de naturali & ciuili insimul, dic qd illa est sufficiens, vt §. c. prox. & 16. q. 3. per totum. Si quis de secunda, l. de ciuili sola, dic idem, si qd est sufficiens, quod probatur, quia lege cauetur, qd absens, quem constat habere solam ciuilem possessionem, & animo retinere, possidet quantum ad hoc, vt vsucapionē conueniat. ff. de fur. l. serui & filij. §. fin. de diuer. & temp. praescri. l. accessio sine. & de acqui. pos. l. j. §. per seruum qui in fuga. l. insi. per quas personas no. acqui. §. fructuarius. ¶ Si quis de tertia, l. de sola naturali dic, quod illa non sufficit ad praescriptionem. Quod probatur primo per textum. ff. de acquirend. rerum dñio. l. acquiritur. §. fin. de excep. l. Celsus. §. Iulianus & ff. de acqui. pos. l. j. §. per eum. insi. per quas personas no. acqui. §. fructuarius. Item probatur per argumentum necessariū cui bene responderi non potest. Si. n. ille, qui tm ciuili possidet, vsucapit, quod verum est in iuribus a leg. & si praescriptio

nem continuaret, sequeretur, qd ex naturali possessione, sola procederet praescriptio. quod si eodem tempore, alius eandem naturaliter possideret bona fide, quod duo quarent in solidum eiusdem rei, & eodem tempore dominium, quod est impossibile de iure. vt ff. commo. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum de castren. pecu. l. haereditatem. §. pater. Et ex praemissis tpatet, quod ad praescriptionem est necessaria ciuili & naturalis possessio insimul, vel ciuili sola, naturalis autem sola si sufficeret eo casu, quo poneremus alium possidere ciuili ter, vt §. est ostensum & m. Dy. in c. alleg. sine possessione. Sed contra hoc vltimum, §. quod possessio naturalis non sufficit ad praescribendum, videtur lex expressa, quae dicit, quod vtiledominium fundi vestigialis potest praescribi. Item ius emphyteutae, & tamen illud non est virtute ciuili possessionis, quae est penes directum dñm. Relinquitur ergo, quod sic ratione possessionis naturalis, quae erat penes ergo, contra quem praescribitur. Videtur ergo, quod non fit verum dicere indistincte, qd naturalis possessio non sufficit ad vsucapionem vel praescriptionem. ff. de publiciana. l. cum sponfus. §. in vestigialibus. & melius ff. de dam. infec. si finita. §. si de vestigialibus. Ad quod respondent, quidam, quod in casu contrario illa naturalis hēt, aliquid ciuilitatis. Nec potest dici, quod possessio naturalis, si est causa praescriptionis directi dominij, quae currit in prauium directi domini sed bene est causa dominij vtalis. Sed primam solutionem credo vtiorem, vnde ius vestigialis, seu alterius rei dñum vtale potest possideri naturaliter, & ciuili ter simul, vel ciuili ter tm, vel naturaliter tm, alias ius vsu fructus, seu alia iura vtalia non praescribentur, quod non est dicendum & quod dicit Ber. hic, quod talis possessio germinat prole, exponit Abbas hic, id est, duplex impedimentum. f. quia possidere non possunt, & habent conscientiam rei alienae ideo germinat prolem, id est, peccatum in laicis. & m. Abb. vbi dicit, quod ciuili possessio cum bona fide, & iusto titulo germinat prolem, id est fructum acquirēdi dñum cum fuerit praescriptum & ita intelligunt Lau. & Vin. hic. & Archid. 14. q. j. in summa super verbo. glo. detinere.

- 1 Cillud explicari.
- 2 Priuata quanto tempore praescribat ecclesia. & 3. & 4.
- 3 Praescriptionem 30. ann. in ecclesia cessare. & 6.
- 4 Priuilegiorum, quis priuilegiator, in aequalibus.
- 5 Priuilegium maius minori potius, & quando. & 9.

L'lud. His habes, quod ecclesia non potest praescribere contra ecclesiam minori tempore quam 40. annis. Et sic cliciunt quidā hic, qd quod priuilegiatus contra priuilegiatum non vitur priuilegio suo, vt hic. & ff. ex qui. cau. ma. l. i. Sed certe hoc verum, est dicendo quod haec ecclesia non est priuilegiata in praescribendis rebus alienis, sed solum in praescriptione rerum suarū, hoc est, quando res suae per alium praescribitur, ideo hoc casu non concurrunt duo priuilegiati, imo priuilegiatus, & nō priuilegiatus. Vnde ecclesia praescribit res priuatorum, tali & tanto tempore, quali, & quanto posset praescribere vnus priuatus res alterius priuati, hoc est, res immobiles cum titulo, & cum bona fide per decem annos inter praesentes, & per viginti inter absentes. vt no. Accur. in auth. de eccl. tit. §. pro temporalibus. colla. 9. & C. de sacrosan. eccl. in auth. quas actiones & sine titulo & cum bona tamen fide per 30. annos. vt §. eo. c. sanctorum. quod in isto casu debet intelligi & m. Lau. Go. Vin. Ber. & Hosti. hic. & Tan. Host. Pet. Abb. & Io. And. ibi. & Archid. 16. q. 3. c. placuit. glo. 2. & de hoc no. in dicta auth. quas actiones. & plenius per Io. And. j. de reg. iur. c. qui ad agendum in nouella. lib. 6. vbi quaerit de ista qd. f. t. an ecclesia praescribat rem laici spacio decem annorum ita, quod ex tali praescriptione agere, & excipere possit, quam soluendo dicit sic. Sciendum est, quod Io. 13. q. 2. c. 2. & Ber. in glo. 3. dicunt ecclesiam rem laici praescribere spacio 30. anno. propter quas glo. disputauit hanc quaestionem. & Hug. 13. q. 2. in prin. ex primebat qd cum non minor quam decennalis vel vicennalis in ecclesia locum non habeat. Item sciendum est quod glo. ista Ber. ad litteram. fuit Lau. quam etiam posuerunt Vinc. & Gof. Sed rationem inducit de l. quod fauore. C. de legi. non cōcludit istud, dictum, sed potius contrarium, & idem dico de eo quod not. Ioan. monachi. j. eo. c. j. lib. 6. ¶ Vtens eadem ratione soluendo, teneo cum Damas. qui hoc notauit in summa de praescri. ante fi. & Accur. qui notauit in §. alleg. pro temporalibus. & in auth. alleg. quas actiones, quod ecclesia rem spriuati praescribit, vt

vt priuatus spacio decem, vel viginti annorum per rationem. d. l. quod fauore. quam alle. Lau. & sequaces. Illud etiam tenet Holt. in summa de praescrip. §. quae exigantur. versic. nunquid ergo. etiam dicens ante Accur. quod titulus. quod quisq; iuris non obstat: quia proprio motu non per impetrationem, illud tempus. 40. princeps concessit ecclesijs. vt no. ff. qd quisq; iuris. l. 3. Hi vero, qui tenebant contrariam opinionem mouebatur, vt saluaret. c. sanctorum. §. eo. & alia iura quae de praescrip. 30. annorum loquuntur. Sed (vt scripsi hic & j. de priu. accedentibus) licet conari debeamus ad correctionem iniuriam euitandam. j. de elec. cum expedit. lib. 6. vbi tamen de correctione constat (vt in materia ista) falsam solutionem nō debemus exquirere. Ultra hoc constat, qd praescriptio legalis. 30. annorum nullo modo procedit in ecclesia, vel in ecclesiastico foro: illa. n. currit cum mala fide, quam canones abhorrent. §. eo. viginti. l. i. §. o. c. vlti. & de reg. iur. possessor. lib. 6. Ex praedictis autem sequitur, quod in proposita quaestione ecclesia hēt actionem ad rem petendam si cadat a possessione, & fortius exceptionem ad illam defendendam. vt C. de praescrip. 10. vel 40. annorum. l. si quis emptoris. i. 6. q. 3. cano. placuit. §. potest. hac Io. And. ibi. & hic. Hoc tamen, quod ibi dicit qd praescriptio 30. annorum nullo modo procedit in ecclesia, t. vel in ecclesiastico foro non credo verum in casu, vbi ecclesia praescribit rem priuati, sine titulo, & cum bona fide. Et ita potest saluari. c. alle. g. sanctorum. cum concor. vt iam dixi. Veruntamen ad dissolutionem pleniorē istius brocardi. Si quaeris, vtrum priuilegiatus contra priuilegiatum vtatur priuilegio suo, distingue, aut quaeris de priuilegijs in corpore iuris clausis, aut de alijs. In primo casu refert aut ambo priuilegia sunt paria, & aequalia, aut sunt imparia, aut inaequalia. Si paria & aequalia, tunc aut ille, a quo petitur, vel qui possidet, certat de damno vitado, aut de lucro captando. Si de damno vitando, & tunc praefertur cā possessionis, seu eius a quo petitur vt ff. de mi. l. si minor viginti quinque annis filiofamilias. Aut ille, qui possidet, vel a quo petitur certat de lucro captando & tunc fecus. ff. ex quib. causis ma. l. vlti. & C. de codicil. fin. ¶ Si priuilegia sunt inaequalia, tunc maius priuilegium praefertur minori. vt ff. de mi. l. verum §. si. Cad trebel. auth. nisi rogati. In secundo casu principali quae quaeris de priuilegijs non redactis in corpore iuris, refert, aut vnum praecedit aliud in concessione, aut simul sunt concessa, aut est vnum in primo casu primum valet, nisi secundum de prim o faciat mentionem vt ff. ne quid in loco pu. fiat. l. j. §. si quis a principe. & C. de emanc. libe. l. nec aus. & j. eodem veniens. vbi de hoc in glo. sic patet. In secundo casu, aut vnum est speciale, aliud generale, aut vtrumq; generale, siue speciale, ¶ In primo casu dicunt quidam indistincte, quod generi p speciem derogatur. vt ff. de vi. tri. & ole. legal. 2. de pec. legal. l. seruo manu misso. de reg. iur. l. in toto. j. de reg. iur. c. generi p specie. ma. lib. 6. & §. de refic. c. j. Tu vero dic, vt ibi dixi plenius. In alijs duobus casibus refert, aut ambo priuilegia continent ius individuum, & tunc nullus habebit, seu praefertur. vt ff. de vsu fructu. l. quoties. de haeredit. institut. l. qui soluendo. Aut diuiduū, & tunc concursu fiēt, & habebunt partes. vt C. deleg. l. si Fortidiano. In tertio casu, quando est dubium est idem iuris. qd quando eodem tempore sunt concessa. vt ff. de testa. tur. l. duo sunt. Titij. Et de ista materia no. per doct. in d. l. si minor, viginti quinque annis filiofamilias. & C. de sacrosan. eccl. in auth. thēn. quas actiones.

- 1 Praescriptionem ob bellum cessare.
- 2 Restitui ob quos ferias aduersus praescriptionem posse.
- 3 Praescriptionem iudicis inopia cessare.
- 4 Impedimenta restanda.

X'ransmissa. Si quis, vtrum pro tempore, currit praescriptio, distingue aut ius nō redditur, nec potest reddi in terra propter hostilitatē, seu impetum hostium, & dic, quod pro tempore talis hostilitatis praescriptio dormitabit & illud tempus subducetur, de praescriptione ipso iure, vt hic. & 16. q. j. c. prima actio. ff. de cap. & postlim. reuē. l. postliminium. C. de capl. ab hostibus, & m. Inno. Hosti. & Io. An. licet Bulgar. & sequaces quo ad subductionem temporis ipso iure contra. Aut ius non redditur, nec potest reddi propter ferias, & tunc bene currit praescriptio. Sed si quaeris, vtrum contra talem praescriptionem detur restitutio, distingue, aut quaeris in ferijs repentinis & in illis datur restitutio, quia prauideri non possunt. Aut quaeris in ferijs vtatis, & j. in illis non datur restitutio quia prauideri possunt. ar

gu. ad hoc. ff. loca. & conducl. si quis domum. §. huic subiuugi. si quis cau. l. 2. Aut ius non redditur propter defectum iudicis, vel rei, & tunc non currit praescriptio, vt ff. ex qui. caus. ma. l. sed & si per praetorem. per totum. vsq; ad §. quod vero. Necesse tamen est, quod doceat se voluisse agere, sed ppter, causas praedictas non potuisse. ff. ex quibus cau. ma. l. sed & si per praetorem. §. si ferias. Vnde vtale est, quod super hoc protestetur. C. de annali excep. l. vt perferat. §. de officio ordi. palto ralis. §. h. m. Inn. & Hosti. hic. & idem Arch. in c. allega. prima actione vbi approbat totam glo. Inn. Hosti. & Io. And. hic. Et, quod hic dicitur de tempore hostilitatis, habet locum non tantum & m. canones & in ecclesijs, sed etiam secundum leges, & in laicis, secundum eos.

Legatorum qui procurandi.

A'ccedentes. Hic habes, qd legatis papae debet a subditis procurari: scus delegatis imperatoris, qui expensis imperatoris viuere debent, in auth. vt nulli iud. §. nulli. colla. 9. & de manda. princip. §. illud tamen. col. 3. & not. Ber. §. de offi. ordi. c. inter cetera. Et ex hoc potest notari clericos esse magis tenaces, quam laicos.

- 1 Obediētia impraescriptibilis.
- 2 Obediētia Papae non praescribi. & 6.
- 3 Praescripibilia a subditis.
- 4 Consuetudine quatenus quaeratur iurisdictio.
- 5 Obediētia quatenus praescribat tertius.
- 7 Praescribi in papam quam dudum liceat.

V'bi non liceat. Si quaeris, vtrum obediētia vel subiectio praescribi possit, distingue aut quaeris vtrum minor vel inferior possit praescribere, vel per consuetudinem acquirere obediētia, vel subiectio nem in maiorem vel superiorem suum & dic, quod non arg. §. de ma. & obed. cum inferior. 1. 1. dist. inferior. 89. di. ad hoc 93. dist. nulla. 96. dist. si quis dubitet. quia talis consuetudo effect irrationabilis periura alleg. & ideo non reprobanda. §. de de confue. cum inter. & c. vlti. vt no. Archid. in d. c. inferior. cū quo concordant Hosti. & Io. And. j. de ap. dilectis. in princip. dicentes, quod nulla consuetudo valer et vel introducere possit, quod inferior impetraret superiori suo, vel in eū animaduerteteret per iura alle. Aut quaeris de alia obediētia, vel subiectio praescribenda, & tunc aut quaeris de obediētia, vel subiectio debita Papae. In primo casu refert, aut quaeris vtrum, possit praescribi per subditum qui debet obediētia contra suum superiorem, cui debet obediētia illam, & tunc aut quaeris vtrum subditus possit eam sibi, & nomine suo praescribere, aut nomine alterius. Si nomine suo dico, qd non potest, vt hic & j. eo. cum ex officij. & 93. dist. nulla ratione. C. de praescrip. 30. vel 40. ann. l. competit. licet certa iura contra superiorem suum etiam nomine suo praescribere possit, vt j. eo. auditis de confan. & affi. c. j. de excep. praescrip. c. accedentibus. vt no. Ber. Inno. & Hosti. j. eod. c. cum olim, & Ab. & Hosti. j. de religio. domi. cum dilectus. & Hosti. j. de capell. mona. dilectus. & Card. j. de priu. cum personae, super verbo. canonicam. lib. 6. Et Io. And. post eum in nouella. l. 6. quod intellige de his, quorum subditus praescribens est doli capax, & qui suo proprio, nomine possidere potest, vt Abbas ea, quae sunt iurisdictiois episcopalis, non autem ea, quae sunt ordinis. quod dic, vt leg. & no. in c. alleg. auditis. & c. cum olim. Fallit in casibus vbi subditus haberet priuilegium, licet minus sufficiens ratione, cuius praescriberet: quia tale priuilegium dat causam praescribendi, vt j. de priuileg. cum olim. 2. & no. Ber. & Hosti. hic & j. eo. auditis. in glo. hic ergo. & idem Arch. 93. dist. illud idem si licet, titulum alium talem, qualem & m. Holt. in calleg. auditis. & ar gu. huius. c. dicit Arch. 9. q. 3. conquectus. qd consuetudo, vel praescriptio non potest dare iurisditionem in prauidicium principis, sed bene in prauidicium illorum, in quos est ipsa iurisdictio exercenda. Si nomine alterius dic quod potest, vt j. eo. cum ex officij. & in calleg. cum dilectus. de relig. do. vbi hoc no. Holtien. & Abb. & Hosti. in c. alleg. dilectus. j. de cap. mo. Idem no. Ber. Inno. & Hosti. in calleg. auditis. in glo. hic legitur, & Inno. in calle. cum olim. j. eo. in glo. not. Abba. & Hosti. post eum ibi. & j. de verb. significat. c. venerabili. Aut que ris, vtrum obediētia possit praescribi per tertium, contra illum superiorem in persona subditi, & dic quod sic, quae ille ter

ius

ius superior sit illius superioris, vt Papa. j. eod. cum ex officij. siue non. vt j. de re iudi. cum super vt no. Card. & Ioan. An. post eum. j. de priui. cum perfone. super verbo canonicam. li. 6. qd intelligit dummodo praescribitur sit capax talis iuris, alias secus quod dicitur in no. Inno. & Host. j. eo. auditis. & ibi dicam. ¶ Si quis r. de secudo. de casu principali. f. de obedientia, vel subiectione debita Papae, tunc aut queris de obedientia, vel subiectione mediata sibi debita in ecclesijs vniuersis, in quibus in vicarius Iesu Christi obtinet principatum, & talis nullo tempore, praescribi potest. 93. dist. qui cathedra. 24. q. j. quia ex sola. s. rogamus. & c. schisma. no. Ber. & Host. post eum. j. eo. cum nobis. & Hu. g. 16. q. 3. c. nemo. & Arch. 22. di. catholica. super verbo caput. quoniam subesse Papae immediate, vel mediate est de necessitate salutis. quod dicitur in extraua. bo. octauum vnam sanctam: quia nemo debet esse sine capite. 93. dist. nulla. ¶ Aut queris de obedientia, vel subiectione immediata quam habet, in ecclesijs exemptis & immediate sibi subiectis, & tunc dicitur, idem quod dictum est. s. in alijs praetatis, hoc saluo quod contra ipsum Papam, & Romanam ecclesiam non currit praescriptio minor centum annorum. vt j. eod. c. proxi. & c. cum nobis. & c. si diligenti cum ibi notatis. Et de materia huius c. vide per Io. 16. q. j. c. clerici. & per Spec. hoc titu. s. vnico. ver. quid si colonus. & versic. sequentibus.

Instrumenta & testes equiparari.

Audientiam Si queris, vtrum patrem vim obtineant testes & instrumenta. dixi. s. de fide instrum. ca. cum Io. dist. j. Et hic videtur solui quaestio dominicalis Bart. 47. quae incipit. cum tabellio publicare de teste, qui dicit se aliter deposuisse, quam tabellio scripsit. de qua etiam in Spec. tit. de teste. s. j. versic. sed pone ecce. & de instrum. edi. s. restat. versic. sed dum attestationes. secundum Ioan. nem Andre. hic.

- 1 Pubes an. eo impubere, visorum testis declarat. 2. fallit. 4.
- 3 Permitti non vetita.

Vm nobis. Super glo. hac praescriptio in f. circa medium. hic in eum Ber. in versic. sed qualiter. & Ho. post eum quod impubes factus pubes non potest deponere de eo quod vidit, vel audiuit in pupillari etate. idem tenet Ioan. 3. q. 9. testes. Sed contra trarium tenet ipse Io. de con. dist. 4. cum itaq. s. m. Io. glossato rem iuris civilis. & Accur. contra. ff. de testi. l. 3. s. lege Julia. & Host. j. de sen. exc. c. f. vbi etiam de hoc dicam. Circa quod distinguitur queris vtrum factus pubes poterit deponere de his quae vidit, vel audiuit tempore, quo erat proximus infanti, & quo non erat doli capax, & tunc prima opinio est vera, vt patet per iura s. allega. Aut de his, quae vidit, vel audiuit tempore, quo erat doli capax, & proximus pubertati, & dicit, quod potest deponere. Primo quia non prohibetur, quare per consequens, permittitur, cum edictum de testibus sit prohibitorium. ff. de testi. l. j. pro hoc facit expresse. ff. ad Sylla. l. excipiuntur. & hoc tenet Io. Lau. Fa. & Archid. 36. dist. c. relatum. & Ho. in summa. tit. de testi. s. si quis possit. ver. etas. & c. Specu. rubr. de teste. s. j. in s. col. ver. item excipitur quod est impubes. & Azo in summa de testi. s. item repelluntur. Fallit in casu, vbi talis vellet deponere, seu testificare de his, sequi in eo casu, in quo ad sui substantiam, seu esse ab initio exigitur certus numerus personarum idonearum, vt in testamento in quo in principio exigitur testis idoneus, vt patet in tit. de testa. s. testes. & not. Accur. in d. l. 3. l. Julia. ff. de testi. & Ioan. fa. Archi. in d. c. relatum. Et de hoc dicam j. de sen. exc. c. f.

- 1 Abbas quae praescribat, an non. 2.
- 3 Episcopalia iura qui praescribant.
- 4 Causa quatenus praescripibilis.
- 5 Praescribi, an in non valentem agere possit. 6. 7. 8. 9.
- 10 Praescribi an ius, prosequenti possit.
- 11 Prosequatio quem excuset.
- 12 Praescribitur ne impediatur.

Vdatis. Super glo. hic ergo. Si queris vtrum iura episcopalia Abbas, vel alius inferior episcopo possidere, & praescribere possit, & quae, distingue, aut queris de illis iuribus episcopalibus, quae competunt ratione iurisdictionis, vt est institutio, destitutio, & alia, de quibus leg. & no.

s. de offi. ord. conquerente. & illa potest possidere, & praescribere. vt hic, & j. eo. cum olim. & hoc no. Host. & Io. And. j. tit. proxi. cum inter. quod verum praeter qd de iure subiectionis, vel obedientiae in seipso. de quo dicitur in d. i. s. e. cum no liceat. Aut queris de illis iuribus, quae competunt ratione episcopalis ordinis, sicut ordinatio clericorum, consecratio ecclesiarum, & similia quae enumerantur. 68. dist. c. quamuis & c. cor episcopi & illa non potest Abbas, vel praetatus, vel alius inferior episcopus possidere. vt j. de conse. eccl. vel altaris. c. aqua. nec per consequens praescribere. vt s. e. cam. quae. s. m. Inno. Host. & Io. And. hic. & d. c. cum olim. Sed, qd dicit Inno. de institutione, intellige corporali, seu collatoria, secus de authorizabili, qd dicitur ple. j. de priui. volentes. s. sane. lib. 6. & s. de offi. ordi. cum satis. s. m. Host. Aut queris de insignijs episcopalibus, vtrum possint per inferiores praescribi, vel consuetudine obtineri, & tunc dicit Io. An. in nouella. j. de priui. c. abbates. li. 6. sup. verbo priuilegio. quod Host. s. de eta. & qua. cum contingat. in nu. qd, sic qd est factum per abbates. alle. vbi solum priuilegium ex cepit. Ad idem 93. di. peruenit. lo. 2. & c. illud. de consue. quant. Item consuetudo illa est irrationabilis. Item in illa decre. abbates, quae fuit Alexandri quarti, sequebatur. in fi. vel de consuetudine iam praescripta, quam literam posuit Spe. tit. de priuilegio. quae remota fuit per Bonifacium vt sciatur hoc casu consuetudo non valere, s. m. Io. And. & credo. qd melius ar. 17. di. hinc etiam. Et de ista materia no. Host. & Io. And. post eum. j. de poeni. & remif. c. omnis. super verbo proprio dicentes, qd Metropolitanus in sua, & etiam in alia provincia, & episcopi, in alienis diocesis & etiam Abbates f. Archidiaconi, & capellani, & similes iura episcopalia, & parochialem curam, & ad hoc pertinentia, in quantum illa possunt in eos cadere, & per consuetudinem, & per praescriptionem acquirunt sicut de consuetudine probatur in eo, quod le. & no. s. de elec. dudum. s. tunc de offi. ord. quanto, & c. duo simul, & c. irrefragabili. s. excessus de fo. comp. licet. s. j. & c. cum contingat. de offi. ord. Romana. de fo. comp. Romana. & de app. Romana. li. 6. De praescriptione probatur hoc in eo quod le. & no. hic. & s. eo. ex transmissa. & j. eo. cum olim. & c. veniens. de res. do. constitutus. & c. venerabilis. & cum dilectus. Aliquit tunc dicit, quod per consuetudinem non acquiruntur causa, nisi tunc per sedem apostolicam approbata, quibus non assentimus quia expresse contra dicunt iura praescripta, arg. tamen pro ipsi. q. 5. dist. illud. 9. q. 2. cap. j. & sequi. & q. 3. antiquis regulis. secundum Hostien. & Ioannes Andre. ibi.

¶ In glo. sibi imputet. Si queris, vtrum non valenti agere currat praescriptio, distingue fauere queris de praescriptione inducitur ab homine, & illa currit contra non valentem agere. j. tit. proxi. c. quod ad consultationem ad f. vbi hoc no. Ho. & Io. And. & dixi. s. de offic. dele. querenti. Aut de inducta a lege, & tunc aut quis impeditur agere impedimento iuris, vel impedimento facti. Si de impedimento iuris. tunc aut impedimentum iuris praecedit inchoationem praescriptionis, & tunc ipso iure non currit praescriptio. v. g. filiosa in potestate patris existenti defertur haereditas materna, quoad ius in potestate non potest actionem intentare, nec currit praescriptio ipso iure, quoad non potest agere contra ipsum. vt C. de annali excep. l. i. in fi. arg. C. de bo. ma. l. j. de appel. c. ex ratione. Aut impedimentum iuris peruenit post inchoatam praescriptionem, & tunc aut impeditur agere propter iuris sui prosecutionem, quod prosequitur alio modo, aut nullo modo prosequitur ius suum. In primo modo non currit sibi praescriptio ipso iure. v. g. pater, tuus moritur, re exheredato, tu habes forte quarelam inofficiosi testamenti, & quarelam falsi vtraque durat quinque non ultra. Pone ergo, quod tu intentas quarelam falsi dicendo testamentum falsum non potes durante isto iudicio intentare quarelam inofficiosi testamenti propter repugnantiam. In primo iudicio. f. falsi dicit testamentum non valere. In secundo dicit valere, & ideo non currit tibi praescriptio, vt C. de inoffi. testa. l. contra maiores, per eandem viam, facit. ff. ad leg. Jul. de adul. l. si maritus sit, & l. quinque annis. Si secundo modo tunc currit praescriptio, sed restituitur ille, contra quem currit, v. g. habes debitorem tibi obligatum actione temporaria, cum superesset tibi mensis de tempore princeps. s. repente in dicit ferias currit tibi tempus, tamen restitueris. cum non possit tibi culpa imputari. vt ff. ex quibus cau. ma. l. sed & si per torem. s. si ferias. ¶ Sequitur, quando quis impeditur impedimento facti, & tunc refert. Aut impeditur per tertium, aut per casum, aut per semetipsum, aut per aduersarium, seu factum aduersarii contra quem debet agi. Si per tertium tunc currit sibi

sibi praescriptio, nec restituitur, sed habet recursum contra illum tertium impediendum quod verum si sit soluendo, alias si non sit soluendo, vel est talis contra quem impeditur non potest habere recursum, tunc impeditur restituetur, contra debitorem. vt ff. de eo per quem factum est. l. fina. si quis cau. l. 2. in princip. & l. sed & si quis rei capitalis. in principi. si per casum, tunc praescribitur contra eum, sed restituitur. ff. de ferui. ruti. praed. l. vnus. off. focij. s. si fons, alias incipit & Attilianus. & arg. s. de offic. ord. c. pastoralis. s. praeterea. versic. veruntamen. Sit per factum suum proprium quis est impeditus agere, tunc aut est factum tale de quo debitor seu aduersarius, non potest sibi imputare culpam, vel negligentiam, & tunc non currit sibi praescriptio, vt v. g. ego creditor feci tecum debitore pactum de non petendo vsq; ad 30. annos, durante isto tempore 30. annorum, non currit mihi praescriptio. nam ex quo per beneficium meum habes dilationem, non potes praescribere C. de praescrip. 30. ann. l. male agitur. & est casus s. m. Pe. de Bel. pert. & Cy. in auth. de ap. in. s. j. colla. 8. & signatur. C. de temp. ap. in auth. si tamen. in medio. per eandem viam facit extra de app. quandiu. in cle. vt no. C. de pac. l. pacta nouissima. & C. de inoffi. testa. l. contra maiores. Et est ratio, quia licet me culpae alij, te me laudare necesse est. ff. de iure do. l. cum in fundo. s. j. Licet quidam in dicto exemplo de debitore, cui factum est, pactum de non petendo vsq; ad 30. annos, dicant contrarium & respondent ad dictum. s. j. quod non facit ad rhumbum: quia ibi non virtute consensus impeditur praescriptio, sed virtute prosecutionis, quae fit in arbitrio, vnde non currit sibi tempus, in alio, vt in d. l. contra maiores, quod, salua reuerentia eorum, non est verum secundum Pe. quia tibi quis prosequitur ius suum non currit praescriptio, quod verum est, vbi non credit sibi de iure competere, sed qui appellatur sciuit de iure sibi competere: ergo prosequitur iure facti, quod probat sic, lege cauetur, quod vbi ago ad exhibendum currit mihi praescriptio in rei vendicatione, quia sciui mihi rei vendicationem competere. vt ff. ad exhibendum. l. Iulianus scribit. s. quantum ergo. in casu. ca. alleg. Si non esset pactum & consensus appellantis curreret biennium ad prosequendam appellationem. Praeterea, quod profectio in via arbitrij excusat appellatorem, est afininum, & absurdum dicere: quia non magis debet excusare huiusmodi profectio in causa arbitrij, quam profectio in causa appellationis. Sed patet qd profectio in ipsa & eadem causa appellationis non impedit cursum biennij, vt in auth. de app. & intra quae tempora. s. j. Non ergo restat dicendum, nisi qd ibi consensu partium hoc operatur, & hoc dicit ibi aperte textus, quando dicit etiam si decies milies plusquam biennium tempore excesserit & c. quia non potest pars culpae parte consensu, ex quo commodum reportauit. Aut est factum tale, de quo aduersarius potest sibi imputare culpam, & tunc currit sibi tempus, nec restituitur. arg. ff. si quis cau. l. 2. s. si quis tam cum possit. vbi habes, qd si citatus ad iudicium non venerit, nec iter arripuerit tempestiue, imo se arctauerit currit sibi tempus nec restituetur. Si aliquis impeditur agere per aduersarium seu factum aduersarii contra quem agi deberet, tunc currit ei nihilominus praescriptio. arg. s. de offi. dele. prudentiam. s. vlt. cum ibi no. ff. de eo per quem factum est. l. vlti. s. sed et si stipulator. lo. 2. melius. C. de annali excep. l. vt perfectius. vbi habes, qd licet propter potentiam, vel absentiam vel infantiam vel fauorem [alias furorem] aduersarii quis impediatur agere, currit tamen sibi praescriptio, nisi, (vt ibi dicitur) protellectur. Sed dices tu, quae est ratio, qd vbi impedimentum iuris praecedit inchoationem praescriptionis non currit praescriptio si vero post currit? Ratio est ista quia facilius impediuntur contrahenda, qd dirimatur iam contracta. ff. de his quae sunt sui vel alic. iur. l. patre furioso. j. de regula ad apostolicam. Istam distinctionem ponunt pro parte. Petr. de Bel. per. & Ci. & pro maiori parte Lamber. de Sali. C. de preci. impera. offe. l. quoties.

Vm ex officij. Si queris, vtrum, & quando procuratio scribi possit, distingue, quia procuratio in quinque sunt spes. 1. Vna est quae debetur ratione visitationis, vt patet,

hic & j. de cen. c. cum venerabilis. & c. super eo. c. procurationes. & c. venerabilis. & c. cum nuper. Alia, quae debetur ratione consuetudinis. vt in c. alleg. cum venerabilis. & 18. q. 2. c. feruitium. Tertia debetur ratione pacti, quod appositum fuit in ipsa fundatione, vt j. de cen. c. praeterea. & c. quanto. 18. q. 2. Eleutherius. Quarta ratione priuilegij. arg. j. de exc. c. praes. accedentibus. Potest addi & quinta species, scilicet quae debetur legatis, & nuntijs sedis apostolicae, quando transeunt, & si non videntur, de quibus leg. & not. j. de cen. c. cum instantia. & c. procurationes. vbi Ber. ponit in prima glo. tua, tres species primas & Host. ponit omnes quinque. & C. de Monte. lau. extra de ce. c. 2. super verbo speciali. in cle. Distingue ergo aut queris de prima specie. scilicet de illa quae debetur ratione visitationis, & tunc refert, aut queris, nunquid possit praescribi contra illum, qui eam optat non de iure communi, sed de iure consuetudinario, vel priuilegiato, seu alio speciali puta contra Abbatem, vel Priorem in locis de iure communi suo monasterio vel prioratu non subiectis, & dicit, quod sic, vt not. Host. hic. & Guli. de Mon. lau. extra de cen. c. j. in fi. in cle. vbi de hoc per eum. & ita intellige quod no. hic Inn. in glo. sed contra. & c. Host. & Io. An. post eum dicens quod qualibet dioecesis vel quilibet ecclesia potest praescribere contra visitationem de sola consuetudine introductam. Et quod hic dicitur, quod non potest praescribi contra visitationem intelligunt debitam de iure communi non de consuetudine. & in hoc concordat. Arch. 10. q. j. re. lata. glo. penult. vbi de hoc. Aut nunquid possit praescribi contra illum, qui eam optat iure communi. & tunc aut per illum, qui vult se liberare per praescriptionem, & tunc dicit, quod non potest praescribi, nec aliqua consuetudine tolli. vt hic & j. de cen. cum instantia. vt not. Ber. hic in glo. quidam. Idem Gof. & Ioan. & Innoc. in glo. sed contra. & etiam Host. hic. & in c. alleg. super eo. de cen. & Io. An. ibi post eum. Et est ratio, quia procuratio accedit visitationi, & visitatio habet in se annexum ius publicum cum utilitate, & auctoritate. vnde praescriptio contra tale, ius publicum introducta non tenet sicut nec expressum pactum ff. de pactis. l. ius publicum. & in hoc concordat. Inno. hic in glo. f. sua. 2. & Host. post eum. & Arch. in d. c. relatum glo. pen. & j. c. perpetuo. glo. no. quod lib. 6. quod quidem c. facit ad hoc dicit tamen Archid. in d. glo. no. quod licet praescribi non possit, qd nulla detur procuratio, vt hic, ne per hoc negligeret visitatio, & consuetudo, quae occasionem mali tribuit, non est toleranda. 12. dist. nos consuetudinem. Tamen qd modica procuratio detur, & pacto & consuetudine possit induci. 10. q. 3. relatum. quia tunc est ius priuatum utilitate. sed Io. And. ibi, in nouella. dicit, qd dubitat, ne ratio negligendi, quam reddit Archid. de tota, locum habeat etiam in parte, vt. f. videns visitator, quod de suo oportet eum impendere in se procurado ab stineat, visitando, & hoc in eo casu. s. vbi de suo oporteret eum, impendere. securius est tenere, quae & quod dixi qd non potest praescribi, intellige, nisi cum titulo a Papa emanante, de quo dicam j. c. prox. dist. penult. & fi. Aut per tertium, & tunc potest vt hic in versic. & si alius & c. ita intelligunt quidam illud. ca. dilecto. s. de offi. Arch. s. m. Guli. de Mon. lau. in c. j. alleg. glo. penult. ita intellige quod not. Ber. j. de cen. c. venerabilis. gl. 2. & Host. ibi post eum. ita etiam intellige quod no. Vin. s. eod. c. accedentes. vbi dicit, quod procuratio debita ratione visitationis, non potest praescribi contra superiorem, sed bene contra parem vt hic, & tunc requiritur titulus secundum eum. & idem Archi. 16. q. 3. c. clerici. in glo. penult. ¶ Aut queris de secunda specie, puta de illa quae debetur ratione consuetudinis. Vel de tertia. scilicet de illa quae debetur ratione pacti appositum in fundatione. Vel de quarta. scilicet de illa, quae debetur ratione priuilegij, & istae tres species praescribuntur. s. m. Host. in d. c. procurationes. Intelligo autem qd praescribuntur necum per tertium sed prius per illum, a quo debentur, vt in iuribus alleg. & in his casibus posses intelligere opi. praedictam Vin. & Arch. Idem no. Inn. Vin. & Host. hic de secunda. scilicet de illa quae debetur ratione consuetudinis quae contra consuetudinem tolli potest. arg. j. de re gu. iur. c. j. & ff. de legi. l. de quibus & idem Gen. in extraua. lo. 22. quae incipit execrabilis. in fi. ¶ Aut queris de quinta, & illa non tollitur tempore vt in c. alleg. cum instantia. & capit. procurationes. vbi hoc not. Host. Et vide quod not. ipse Ho. in summa tit. de cen. s. ex qua causa. vbi de hoc per eum cuius dicta ibi sequitur Alsten. tit. de cen. s. sequitur videre. ¶ Ad declarationem glossae quae incipit. istud praescribere & c. si queris vtrum, qui habet visitationem alicuius dioecesis, vel loci debeat per hoc habere procurationem, distingue aut habet visitationem de iure communi, vt episcopus in sua dioecesi. s. de

- 1 Procuratio in quinque species.
- 2 Visitatio imprescripibilis.
- 3 Procuratio in quinque species. 4. & 5. & 6.
- 7 Visitanti an debita procuratio. 8.
- 8 Visitanti quis prior procurandus.
- 10 Visitantes quando concurrant.
- 11 Procuratio in quinque species.

de offi. ordi. inter cetera eo. tit. si episcopus, & c. seq. li. 6. 10. q. j. episcopus. & Archiepiscopus in sua provincia. vt hic & j. de cen. fopite. & c. super eo eo. tit. Romana. & c. perpetuo. lib. 6. & tunc debet habere procuracionem, vt hic. & de illa visita- tione debita de iure debet intelligi illud generale qui fimita- spirituaia & c. 1. 3. q. j. j. de simo. cum sit Romana. Et quod visitatio archiepiscopalis sit debita de iure communi, norat Innoc. hic in glo. sed contra. & j. de capel. mona. c. dilectus super verbo iure communi. & in c. alle. fopite. super eo. & Hof. & Io. And. hic & ibi post eum, & Archi. 9. q. 3. §. sed aliud, su- per verbo agere. dicens quod hoc approbatur hodie in d. ca. perpetuo. Aut habet visitationem talis, quam de iure comu- ni, & tunc secus, & ideo si Abbas vel Archidiaconus visita- tionem alicuius dioecesis prescripserit, nunquam tñ ibi fuerit p- curatus, & nunc completa prescripitione visitationis pro- curacionem petat, non est audiendus. Nam quo ad illum de iure communi h. ec. f. visitatio, & procuratio non competunt, iste separata sunt non connexa. nec per prescripitionem vnus p- scribitur alia. arg. §. c. proxi. in fi. §. de offi. ord. c. dilectus. in fi. cum etiam prescriptio sit odiosa, & per consequens restrin- genda. fm Hof. hic. pro hoc. j. de reg. iur. c. odiali. 6. vbi Ioan. And. per eandem viam distinguit.

¶ In glo. pen. Si queris quando Archiepiscopus, & Episcopus simul veniant ad eandem ecclesiam visitandam & ecclesia nō potest ambos visitates simul recipere: tunc iporum primo recipere debeat, distingue, aut ambo veniant successiue. f. vnus post alium. & tunc dic primo venientem admittendum, arg. ff. de offic. consulis. l. vna. de iudi. l. qui prior. §. de ma. & ob. c. j. de foro comp. proposuiti. j. de iure patr. cum autem. Aut non apparet quis eorum primo venit ad ecclesiam, sed eodem tempore concurrunt, & tunc dicunt, quidam episcopum pre- ferendum, cui cura est specialius commissa. 10. q. j. regenda. 9. q. 2. nullus. Tu vero dic hoc casu Archiepiscopum preferendum. ad hoc. 8. dist. quæ contra. & quod le. & no. 1. 1. q. 3. qui re- sistit. & c. seq. Habet. n. quandam specialitatem, quæ regulari iu- ri præferatur. arg. ff. de reg. iur. l. j. ita no. Inn. Hof. & Ab. Cardi. Arch. & Io. An. j. de cens. c. Romana. lib. 6. Inn. & Hof. hic. & hæc in archiepiscopo & episcopo. In prælati vero subditis epi- scopo habentibus visitationem vna cum episcopo, vbi epi- scopus, & tales concurrunt præferatur episcopus, nisi aliud obtineat de consuetudine, sicut in archidiacono & alijs prælati epofub- ditis. hoc tenet Inn. j. de præb. c. in lateranensi. & Archidiacono. in c. alleg. Romana glo. 2.

¶ In glo. vlti. Hic nota qd per privilegium tollitur t procuratio annexa visitationi debita de iure communi. vt §. eo. accedentes. & etiam per prescripitionem cum titulo. §. eo. auditis. fm Hof. hic. Et etiam per absolutionem, & exceptionem rei iudicata. arg. j. de cen. fopite. & j. tit. proxi. inter monasteriū fm Ber. & Hof. hic. quod intellige si absolutio sit obenta vir- tute alicuius privilegij papalis, secus si occasione consuetudin- is, vel prescripitionis j. de cen. c. si. li. 6. & hoc no. Gul. de Mō. lau. extra de cens. c. j. gl. pen. in cle.

- 1 C. si diligenti, explicari.
- 2 Limites cur in prescripitionibus.
- 3 C. n. m. sensus.
- 4 Prescribi dominionum que nequeant.
- 5 Te vno ium qui habent & 12.
- 6 In iudicacionem qui habere & quo iure possunt.
- 7 Imperium cur i. s. i. utum.
- 8 Functio vbi in prescripitionibus.
- 9 Limites quatenus prescripitionibus.
- 10 Principes qui.
- 11 Territorium pape an extendibile.
- 12 Abbatum, qui habeant terram limitatam, eiusque rei effectus.
- 13 Bonam fidem in vsucapione presumi. fallit 14.
- 15 Prescribere nequit sciens alienum.
- 16 Scientiam supervenientem non obesse prescribenti. & 23.
- 17 Prescripitionis summa capita.
- 18 Prescripitionem reddere non obligat mala fides.
- 19 Veritas erroris corrigitur.
- 20 Leuiticillus tratus locus.
- 21 Decretalis aliquot explicari. & 22.
- 22 Aetiones quanto tempore prescribantur. & 25.
- 23 Debitum non petitum donari videri.
- 24 Debitum petitum in prescripitionibus.
- 25 Dies quatenus in prescripitionibus.

Actio in ex delicto prescribi.

Actio qua abest, in prescripitionibus.

Dubitans prescribi.

Titulum probare quando non debeat reus. & 33.

Rerum genera, easq. non nisi a capitiuus prescribi. & 35.

Titulus non nisi in adipis, probandus. & 37.

Prescribuntur sine titulo priuata.

Prescribi qui possunt qua non possidentur.

Episcopalia qui prescribantur.

Xenia, & prandendi ius non prescribi.

Hospitandi ius an prescripibile.

Titulum quando non probet prescribens.

Decimas bona fide sine titulo prescribi.

Seruitutem prescribentem an necessarius titulus.

Corporalia titulum, in corporalia non requirere & cur.

Spirituaia a laicis non prescribi.

Prescribi qua sunt ordinis, non posse.

Principaliter, vocis acceptio.

Publica qua an non prescripibilia. & 51.

Concessa a principe an prescripibilia.

Iurisdicchio quatenus moribus quesita.

S diligenti. Ex isto t textu in princi. ibi. si- cut tota. & c. elicit hic Hof. arg. qd comites, & alij domini temporales fundant inten- tionem suam de iure cōi quantum ad res sitas infra limites terræ suæ, sicut & ep. j. de rel. domi. c. de xenodochijs & finaliter remittit ad illud quod no. §. de offi. arch. c. vlti. vbi no. contrarium dicens sic non puro qd comes, vel alius prin- cept minor imperatore hanc allegationem epō cōperentem, facere possit. Et est rō, quia limites t episcopatu stables sunt nec prescribuntur, nec mutantur. 1. 6. q. 3. licet. secus in potesta- tibus secularibus. vt no. j. de paro. super eo. & de vo. quod super his. Rō aut est in imperatore, quia est quo ad temporalia, super omnibus constitutus. ff. ad l. rhodium. de iact. l. de preca- tio. Nec obstat. 8. dist. quo iure. quia illud potest intelligi de re- gibus Romanis tñ, fm cum ibi. & vide eum in summa. c. tit. sub rub. de prescripitione rerum immobilium. §. quæ exigan- tur. sub §. quartum. alias §. quartum. ver. in rebus vero tēpora- libus. & seq. Idem no. Hof. §. de iure iur. c. nimis de iure dicēs, quod ex illo t. patet, quod non eo ipso, qd aliquis tenet tem- poralia infra alicuius regnum siue provinciam tenetur ei fide- litatem facere, nisi se habere a rege, vel de alio certo dño in seu- dum recognoscat. Nam non presumitur res feudalis, nisi pro- betur, cum & multa allodia sunt, & a iure primogeno omnis per- sona, & terra libera est. in fi. de iure naturali. §. ius autem gen- tium de liber. in prin. & Genz. 48. dist. & de hoc tangitur. j. de immo. ecclie. non minus. secus de ecclesiastica in dioce. quæ p hoc est subiecta episcopo de iure. 10. q. j. regenda. sic non ob- stat. 1. 6. q. 1. omnes basilicæ. Non. n. patitur ius canonicum, qd aliqua persona ecclesiastica acephala sit. 9. dist. nulla ratione. & ex quo personæ subiectæ sunt, multo fortius & res. 1. 2. q. j. pre- cipimus. Et idem in temporalibus non quo ad seruitutem, ni- si probetur. j. de cens. c. licet, sed quo ad iurisdiccionem. ff. ad munici. l. incola. de cens. l. forma. §. si vites. & hoc quo ad res, singulares in vico vel castro possidentes. ff. de offi. præfec. vr. l. j. §. cum vrbem. secus quo ad possidentem ciuitatem vel ca- strum infra aliquam provinciam, & de consuetudine approba- ta omnimodam iurisdiccionem totius castri habentem. Nam tale castrum potest in solidum pertinere ad talē, & dicitur ter- ritorium per se. ff. de verbo. signi. l. pupillus. §. territorium. ff. de iurisdic. omni. iudi. l. si. j. de verb. sign. c. cum in partibus. t. eundem Hof. ibi. cum quo concor. quod ipse no. in c. alleg. super eo. j. de paro. dicens, quod dñs quædam leges t videantur in- nuere, quod baroniae temporales ducatus, marchionatus & hu- iusmodi prescribi non possunt, vt C. de fundis limitrophis, lagros. li. 1. 1. de offi. præfec. præto. affri. l. in nomine domini. §. pro limitaneis. & §. præcedendum. in li. seu. de prohi. seu. ali. p. frede. §. imperialem. §. præterea ducatus. contrarium tamē ser- uatur de facto, quia tota die augmentantur, & diminuantur, & per phas & nephas, sepisq. permutantur. in fi. de iure natu- rali. §. pen. vnde termini ecclesiastici immutabiles pmanent, vt in c. alle. super eo. secus de temporalibus fm Ho. ibi. & de hoc vide quod no. Gul. de Mon. lau. & Gen. extra de re iud. c. pasto- ral. Vñ si qras, quis heat de iure cōi districtū t siue territorium & vtrū dñi t pales, seu ecclesiastici fundēt intentionē suā de iu- re cōi quantum ad res sitas j. limites terræ seu iurisdiccionis suæ, di- stingue

stingue aut queris de dñis seu principibus seu secularibus. aut de ec- clesiasticis. Si de secularibus. tunc refert, aut queris vtrū fundent, intentionem suā quo ad diuina seu proprietates rerū. & dic, qd non cum multa sint allodia. sic intelligitur. §. de iure iur. nimis. cum ibi not. per Hof. quæ statim pmissi. & hoc tenet Gul. de Mon. lau. in d. c. pastoralis. extra de re iud. Aut quo ad seruitu- tem, & dic qd non fundant intentionē suā de iure communi nisi probent. j. de cens. c. licet cum a iure primogeno oīs perso- na, & terra sit libera. in fi. de iure naturali. §. ius autem gentium. vt statim dixi fm Hof. Aut quo ad iurisdiccionem, seu quo ad ius reddendum, & vsum gladij exercendum. & tunc aut loquimur de Imperatore, & probabiliter dici pōt loquendo de iure scri- pto, quod Imperator supra mundum hēt t palem iurisdiccionem, vt ff. ad l. Rhodi. de iac. l. de precatio. C. de quadri. prescrip. l. be- ne. a zenone. 8. dist. quo iure. 1. 6. q. 3. c. fi. 7. q. j. in apibus. & pro hoc facit, quia Deus ad regimen vniuersi sacerdotium, & imperium tñ instituit. in auth. quomodo oportet epō & ceteros clericos §. j. colla. j. & tñ fecit duo luminaria sacerdotium, vt præfesset spiritualibus. & imperium, vt præfesset temporalibus. §. de mai. & obed. c. solite. & hoc de iure communi. Sed attenda trā- latione facta de imperio per Constantinum in ecclesiā, vt not. in d. c. corpore, a quo Imperatore exercitiū gladij t pals dī re- cepisse, vt no. j. qui fil. legit. cām, quæ exercitiū iurisdiccionis, imperialis infra certos terminos includitur & in certis mundi partibus. reges & ceteri dñi temporales iurisdiccionem, & iura tem- poralia sibi acquirere, & prescribere poterunt, & sic vñ debere intelligi. c. alle. p. oralis. §. verum. ver. vt illud. de re iud. in cle. fm Gul. & Genz. ibi & pro hoc facit quod leg. j. qui fil. legit. per venerabilem. & de do. inter vir. & vxor. ca. et si necesse. His tñ fortissime obstat vñ. C. de prescrip. 30. vel 40. ann. l. cō- perit. quæ est canonizata. 1. 6. q. 3. c. placuit. §. pōt. ver. i. ubemus vbi functio imperatori debita nullo tempore prescribi pōt, quare multo minus videretur de iure superioritatis imperialis Sed ad hoc dici pōt iura prædicta debere intelligi iuxta illud tē- pus, quo imperator toti orbi dñabatur. hodie iuxta præmissa, & fecus. Vel dic, qd si dicta functio non videretur posse prescri- bi, verum est intra limites imperij, nisi præcedente concessio- ne imperiali, & subsecuo lapsu quadraginta an. C. de fun. pa- trimonialibus. l. si. li. 1. Secus vñ hodie vt est dictum, & præstat ad hoc. C. d. sum. Tri. l. j. & quod no. dicto ver. iubemus. Dic ergo, quod solus imperator in solidū iurisdiccionē quo ad ius red- dendū, & vsum gladij exercendū de iure cōi obtineat super to- to orbe vniuerso, & ex hoc solo lex vocat eū dñm totius mun- di. vt in d. l. de precatio. ¶ Aut loquimur de alijs [regibus & co- mitibus & alijs] principibus, & tunc secus, quia regnorum t & comitatū limites per occupationes, & prescripitiones vsurpā- tur, & confunduntur, 10. dist. lege. Et in his sufficit bona fides sine titulo. fm Gul. de Mon. lau. in d. c. pastoralis. gl. alle. Cuius opinionem credo vera quo ad possidentes, & respectu posside- tium ciuitates, vel castra j. alicuius provincie regnū, seu comi- tatū, & omnimodam iurisdiccionē hmōi ciuitatū, vel castrorū habentū. Nā talia possunt in solidū pertinere ad tales, & di- centur territoria per se. vt in lalle. pupillus. §. territorij. ff. de verb. signi. Secus crederem quo ad res singulares in vico, vel in castro possidentes. ff. de offi. præfec. vr. l. j. §. cū vrbē. & ita vide- tur tenere Hof. in c. alleg. nimis. & §. dixi. ¶ Si queris de secū- do membro principali. scilicet de dñis, seu principibus ecclesiasticis, hoc est de prælati, qui t principes vocantur. C. ne filius pro- patre. in auth. habita de conse. dist. j. corpora. 3. §. di. ea. ecclesiæ principes. (Duo. n. sunt principes: vt no. Hof. in sum. titu. de offi. ordi. §. quis possit. de ma. & obe. §. si quis cui. de constit. §. quis possit de reli. do. §. quis dicitur. in fi.) Tunc refert aut que- ris de papa, & dic, quod illi totus orbis est pro territorio. 9. q. 3. cuncta per mundū. & c. per principale. & ar. 2. q. 6. ad Romanā, & c. omnis oppressus. & no. §. de offi. vica. c. tua. & per hoc in- telligo suam intentionē fundatā de iure cōi in omnibus iurib; spiritualibus, vel ecclesiasticis nedum super oēs personas Chri- sti fide deuotas, sed etiam super ecclesijs vniuersas, & alia fa- era loca, vnde habet in oibus ecclesijs principatū. 2. 2. dist. c. 1. & j. de elect. c. fundamenta. lib. 6. habet et collationē oīm be- neficiorū. vt j. de præben. c. licet ecclesiarū. lib. 6. Aut queris, de legato suo, & tunc aut queris vtrum sua iurisdicchio est fun- data de iure cōi, & dic qd non, nisi de legatione legitime fiat fi- des. vt le. & no. C. de man. princip. l. vnica. §. de offi. deleg. cum in iure. de prescrip. c. cum contingat. Aut queris de iurisdicchio- ne fundata, quantum territorij suū duret inter personas, inter- quas sua iurisdicchio est fundata. & tunc dic de rigore iuris, idē qd in t papa. l. q. suū territorium vbi que de extendat. vt nota. Hof.

de foro. cōpe. dilecti. Sed hodie eius territorij restrictū est de iure ad ciuitatē, vel dioccesim, in qua est deputatus. quod dic- tum le. & no. j. de rescri. c. statutū. li. 6. Aut queris de legato suo, & talis habet territorium in provincia, sibi decreta tñ, & tale fm qd Papa sibi limitat, & menurat. §. de postu. præl. c. j. de of- fic. leg. nouit. Aut queris de archiepo, patriarcha, & primatre, & tunc aut queris de ciuitatibus, & diocibus siue provincie alijsa sua diocesi propria. & dic, quod in oibus illis suū terri- torium extenditur, & sua iurisdicchio est fundata quo ad appel- lationem, & alia iura archiepalia, seu metropolitana. vt §. de of- fi. ord. c. pastoralis. j. de of. ord. c. vt litigantes. li. 6. Intellige tñ, quod in his nihil amplius possunt vendicare, qd iam eis a iure, cōi, vel consuetudine legitime prescripta vel per priuilegia se- dis apostolicæ est indultū. vt §. de offi. ord. duo simū. Aut de sua propria diocesi, & illa est sibi tota p territorio, & i ipsa fū- dat intentionē suam de iure cōi, sicut & ceteri ep. arg. 1. 6. q. 5. si forte. 9. q. 3. c. j. 2. & 3. Aut de ep. in suis ciuitatibus, & dio- cibus, & illi habent quilibet vniuersam, & dioccesim p territorio. & in qualibet parte ipsarum fundant de iure cōi in- tentionē suam, quo ad oia iura epalia de quib. §. de offi. o. din. conquerente. vt 10. q. j. regenda. inter quæ est collatio bñfici- orum, & generalis dispositio eorundē. vt in c. alle. regēda. & no. Hof. §. de excep. cum venerabilis. in fi. & iurisdiccionem ecclesia- sticā exercere, vt j. de offi. or. c. i. ep. li. 6. nō tñ fundat intentio- nē suam quo ad t palia ecclesiarū sibi subditarū, vt sint de mē- sa sua. vt le. & no. in d. c. cum venerabilis. in fi. Aut queris t de inferioribus prælati ep. & tunc aut queris, vtrū habent terri- torium, aut vtrū habent intentionē fundatā de iure cōi, in his, quæ eis competunt. In primo casu sunt opinionēs. Dicūt enim quidam, quod cū ep. solus, & in solidū habeat in sua dio- cesi territorij quo ad cās spirituales ecclesiasticas, alij inferior- res habere non possunt, alias esset monstrum si alius hñer, si- cut duo capita in vno corpore. §. de offi. ord. c. qm in plerisque Alij vero, qui ex electione & consuetudine habent iurisdiccionē, in personas. vt 93. dist. legimus. §. de fo. comp. cū cōtingat. pōt- sunt eā in tales personas vbiq; exercere ad instar arbitrorū ele- ctorum, qui in partes possunt vbiq; iudicare, maxime si sint re- ligiosi quib. totus mundus est pro territorio. vt nota. Vinc. & alij. j. de sen. exc. c. p. illorū. vbi de hoc et tenet per Hof. Alij dicunt contrariū, qd solū, in locis suis, & vbi consueuerūt co- gnoscere possunt, sed non alibi, quia odiosum. Ho. conoordat sic quia aut sunt tales, qui habent certam terrā limitatā, in qua non est alius ep. nisi ipsi sicut abbas Cassienus. Aurelian. & sancti Dionysij in Francia. arg. j. de re iudi. cum inter, & tales dicuntur habere territorij. Alij vero poterunt suos subditos, iudicare in suis locis, & in his, in quib. prescripserunt, & tales habent iurisdiccionem in personam, non autem in loca, sicut, & ordinarij sine administratione. & de his habet locum. ca. §. de in integ. resti. c. penul. §. j.

¶ Super glo. illud generaliter. Si queris, vtrū in vsucapionibus vel prescripitionibus psumatur ex parte vsucapientis vel præ- scribentis bona fides vel non distinguit aut ius cōc facit p præ- scribente, & contra illum contra quē prescribitur, aut ius cōc non facit p eo nec cōtra eū, aut ius cōc facit cōtra eū. In pri- mis duob. casib. psumitur bona fides, nisi cōtrariū pbetur, arg. C. q. mil. nō possunt. l. sup. seruis. li. 1. 2. ita, qd qd malam fidē allegat, eā ppare debet. ar. 1. 6. q. 4. volumus. ff. de proba. l. quo- ties. §. qui dolo. & ad hoc facit illud generale. psumitur igno- rantia vbi scientia non patur. ff. de proba. l. verius. §. de regu- iur. c. psumitur ignorantia. li. 6. Et ita pōt intelligi opini. Ber. & Hof. §. e. c. sanctorū. & Vin. Io. 3. of. Ber. Inn. & Ho. hic. & Ber. & Hof. & j. eo. c. fin. & Accur. in fi. de vsuca. in prin. qui di- cunt generaliter, quod psumitur bona fides. nisi probetur, contrarium. In tertio vero casu pōt dici, quod non psumit bona fides, nisi probetur. & ita pōt intelligi gl. Inn. §. de resti. in integ. c. 2. in glo. per monachos. in fi. ver. item nota qd licet, quilibet & c. & Hof. & Io. And. ibi post eum. & quod not. Ar- chi. j. q. j. nullus. super verbo rescripto. & j. de prescrip. c. j. super verbo faciat. & super verbo bona fides. libro. 6. vbi de hoc. Et in ista distinctione concord. Hof. in summa titu. de sepul. §. & quota in fine.

¶ Super ea. glo. Si queris vtrum sciens rem esse alienā possit eā prescribere, vel iā prescripta retinere licite distingue aut scit t p certo, & indubitater eā alienā, aut probabiliter dubitat. In primo casu refert, aut talis sciens rem alienā habet conscientiam remordentem, aut nō. Si licet, tunc aut talis prescribēs, non potest, aut non vult hmōi conscientiam deponere. & tunc te- netur eā sequi quantumcumq; erroneā & rē restituere. j. de fi- Hon. Boich super Decret. X mo. c.

mo.c. Mattheus. & c. per tuas. 2. vt no. Host. s. e. vigilanti. & j. de concel. p. r. o. c. j. Aut ad contilium prelati vult, & pot huiusmodi conuentionem deponere, & hoc non improbat Host. vt no. s. e. vigilanti. arg. 14. q. 1. quilibet. 5. dist. ca. ad eius vero, concubitu. Si non habet conscientiam remordentem reialienae vel malam fidei, sed solam scientiam rei alienae, tunc refert aut huiusmodi scientia rei alienae superuenit post prescriptionem completam, & tunc non nocet prescribenti, nec propter hoc tenetur ea restituere, quia iam non est aliena, imo sua, & iuste ea possidet quia. 18. q. 4. quid dicitur. sicut qui auctore prelatore possidet iuste possidet. ff. de acq. pos. l. iuste. ita intellige quod not. Bert. s. e. vigilanti. gl. 2. circa fi. ver. alij dicunt & c. j. eo. c. fi. gl. vlti. & quod no. Inn. in d. c. fi. vbi de hoc per eum & per Inn. & H. j. de homi. & per Ray. in summa e. ti. q. 33. ite pone. & p. fratrem Io. in sum. conf. tit. de rap. rub. de prescrip. q. 13. vbi vide. & ita intellige quod no. Io. Hug. & Arch. 34. q. 2. si virgo. Hoc idem et no. Inn. Host. & Ab. j. de iure patro. cura. & Io. An. j. de reg. iur. c. possessor. li. 6. ibi vide specialiter in nouella, vbi ponit sex q. siones per fratrem Geraldum de senis ordinis Eremitarum, pulchre copiose, & vtiliter traditas. Quarum prima testat quid sit prescriptio. Secunda vtrum prescriptio sit contra ius cōe naturale. Tertia vtrum prescriptio iuris canonici debeat esse alia, & distincta a prescriptioe iuris ciuilib. Quarta vtrum in prescriptioe acquiratur dñum. Quinta vtrum prescribens mala fide sit censendus cū raptore, & vtrum teneatur ad restōnem. Sexta vtrum, mala fides adueniens prescriptioe completa obliget ad restōnem sicut raptor. Omittens quinque primas (quas ibi vide) recipio.

18. sexta ad propositum facientem ad quam communiter rñdet, iuriste q. non propter tria. Primo, quia si compleatur prescriptio bona fide durante tunc vtrū prescribens, non solū secundum ius ciuile, sed etiam s. m. ius canonicum, vt patet. s. e. de quarta. & cad. aures. 16. q. 3. c. j. 2. & 3. & c. dilecto. Secundo, quia iam factum est meum, quod erat alienū vtriusq; iuris auctoritate nō obstante quacumq; mala fide superueniente postea. Tercio, quia nullus tenetur restituere illud quod possidet, iuste & bene, sed talis prescribens rem possidet prescriptā iuste & bene non obstante mala fide superueniente, igitur ea restituere non tenetur. Maior est euident. Minor probatur quia illud, quod habetur de iure, iuste possidetur & bene & per consequens non est alienū. vt patet. 14. q. 4. quid dicitur. Istis non obstantibus, s. m. fratrem Geraldū, dicendū est, q. qui sic prescripsit in foro conscientiae restituere rem prescriptā tenetur. Et ad rationes superiores respondet, quod si concludant in foro contentioso, non tñ concludunt in foro conscientiae. De quo nunc agitur, quod probat tribus rationib. Prima est, q. cōtra intentionem iuris dantis efficaciam prescriptioe bona fidei esset si superueniens mala fides non noceret, quia s. m. hoc, mala fides esse fauorata a prescriptioe, cuius contrariū statuens intendebat sic, q. eius cursus nullum fauorem praestaret malae fidei, ergo nec tunc nec post fauere poterit, arg. pro eo, j. q. eos & q. 3. si quis obiecerit. & c. fi. Secunda rō est, quia bona fides est fundamentū prescriptioe, & illi dat efficaciam, cessante igitur fundamento est post prescriptioe completā, cessabit prescriptioe & eius effectus, sicut in domo materiali iā completa. Dicit aut, q. licet prescriptio compleuerit cursum suū, tñ quo ad dñum acquiratum eget illo fundamento, pro toto tpe durationis sit sicut acquisitio sic & duratio conueniat iuri naturali & rōni. Tertia, quia cum semper t. veritas sit erroris, correctiua: correctiua fide erronea per superuenientē fidē verā, oē sequens ex illa erronea est et corrigendū, & sic prescriptū, mutabitur in nō prescriptū per quod restituere compellitur, s. m. eum. Pro hac parte, Io. An. addit tres textus. sc. alle. si virgo. 34. q. 2. & c. vigilanti. alle. s. e. & c. p. d. m. j. de reg. iur. li. 6. Ad contrarium faciunt no. in c. alleg. vigilanti, vbi no. tres opiniones. Quarum prima d. Theologorū, q. teneatur, Secunda d. iuristarum, q. non teneatur. Tertia Alani distinguētis cāmlu creatiuā a non lucratiua. Quam distinctionē dicit Host. tolli, per decre. apostolicā. ver. vnde cum graue. & C. de prescrip. lōg. temp. i. l. pen. De isto arti. no. Io. 14. q. 6. si res. & Ber. s. e. vigilanti. & j. c. si oēs sum misse. Ray. in sum. d. s. item pone. Go. eo. ti. in fi. Host. ibi plene sub rub. de prescrip. rerū. s. qui exigatur. sub s. verum quicquid. & vers. sed quid si iam completa. Raymūndus dicebat, si hēt prescribens conscientiam remordentē satisfaciat conscientiae, si dicit se de consilio peritorum, non hēt conscientia, vel si aliq. habuerit post prescriptioe completā dicit se ad illā ad p. d. i. c. t. o. r. u. consiliū deposuisse, consiliū adhuc eligendū tūtorē viā, s. vt restituar p. p. duplici-tatis ambiguū, & maxime quia non facile oīa q. debet esse in p.

scriptione concurrunt, si non acquiescit, nō audeat illū ponere inter saluandos per superiores rōnes nec inter damnandos, p. iura contraria maxime, quia per vniuersum quo se extendit potestas ecclesiae sic seruari videtur. Gof. dicit opinionem Theologorum esse consilium, & necessarium non sequendū. 14. q. 1. qd prescribitur. Host. deridet opinionem contrariam tñ si conscientia remordet, nec informat ad dictum peritorū sequenda est licet erronea. j. de simo. per tuas. lo. 2. j. de sent. exc. in quibusdā. Dicit tñ illum non Theologum, sed scrupulosum timentē quod timendū non est. j. de simo. & si qōnes cum cōcor. dicit aut se de illis non esse ponderatū, alias non esse ponderatū, qd prescribens iuris auctoritate dñum acquisiuit. Inducit etiā Leuit. 3. 5. f. c. circa medium. vbi prescribitur vendenti domū, intra vrbem, quam redimere poterat intra annum, quod anno lapsō non poterit etiam in anno Iubileo, quo regulariter, venditio reuertebatur ad verū dñm, & dicit falsum esse, quod post prescriptioem completam habeat prescribens conscientiam rei alienae cum ipsa sit sua. & sic solentur contraria. Inducit etiam, q. propter necessitatem famis rem alienam occupare licet. j. de furtis. si quis propter. & equum possum in alieno pabulo reficere per constitutionem Federici de pace tenent. ca. vlti. & rem alienam per donationem principis licite retinere, ff. ad legem Rhod. de iact. l. de precario. & ff. de euit. l. Lucius. Item hanc opinionem iuristarum tenuit Tho. in suo 13. quo libet. arti. 6. dicens, q. qui bona fide prescripsit ad restitutionē non tenetur, licet sciat post prescriptioem illud fuisse alienū Damascenus in q. sua. 2. e. tit. nihil eligit ipse Io. And. sequitur opinionem illā, q. restituere non tenetur, quā tenent Vinc. & Tanc. in decr. vigilanti. & Inn. in decr. vlti. & Io. Ber. Gof. & Tho. vbi supra s. luo primo, quod p. Ray. & Host. dictum est. de conscientia remordente vltra superiora inducit cōsensum, saltē licitū illius contra quē prescribatur per legem, alienationis verbum. ff. de ver. sig. ad idē. j. de reg. iur. qui tacet. li. 6. cum conc. sicut assentit snā qui j. limitatum tps negligit appellare j. de re iudi. quod ad consultatōem. & certe fortiter facit hęc ratio saltem qñ domino rei sciente quod res ipsa prescribitur, Secundo inducit t. decretales. & c. de quarta. cad. aures. c. auditis. s. e. & apertius decret. j. e. tit. l. 6. per quā iura probatur rē, quae de iure communi spectat ad eum, contra quē prescribitur prescribi spacio. 40. an. cū aliqui titulo vel sine titulo p. tps, cuius non est memoria. Per quod concludit aut opinionem contrariam aut hęc iura fore delenda. certissimum est. n. quod eo casu cōpleta prescriptioe constat prescribenti ad aliū ptinuisse rē, quā prescripsit, & tñ textus approbat sibi illius iuris velle dñum rei pertinere & competere, per quod patet illud dictū doctōrum esse tex. diffinitionem non simpliciter inuadentem. Nec op. ponas titulum ibi requiri quia constat per illū non competuisse dñum, nec dicas speciale in tempore de cuius cōtrario, non est memoria: quia contrariā op. rō locū hēt post oē alias tale tps quantumcumq; longissimum. Tertio fortiter facit regula, factū legitime cum conc. p. quas dilatarī possēt materia, ad c. si virgo. & c. vigilanti. Rñdet, q. loquuntur in illo q. scit, se alienū possidere, & sic nihil ad propositū. Ad regulā peccatum respondet, q. supponit p. tñ hic nullum fuit p. tñ, ideo dimitti non possit, de despon. impub. ad dissoluendum. cū cōcor. quare patet q. ad prescriptioem inchoatam & pfectā, cū bona fide non facit regula cum ibi nullum p. tñ, sed facit vbi cum pacto inchoasset vel processisset prescriptio. ¶ Ad rōnes p. dicti fratris Io. rñdet ibi Io. And. distinguendo aut hmōi scientia rei alienae praecedit inchoationem prescriptioe, vel superuenit post prescriptioem inchoatam, & ante ipsam completam, & tunc refert, aut loquimur in prescriptioe rerū, aut in prescriptioe actionum. Si prescriptioe rerū, tunc aut prescribens prescribit auctoritate iuris, seu prescribēdo fulcitur auctoritate iuris, & tunc talis scia nō nocet, nec parit malā fidē: imo prescribit illa scientia non obstante, ita intellige. ff. de no. xal. & generaliter 16. q. 3. placuit vt quicunq; s. e. c. j. quia qui peccat legis auctoritate non peccat. 23. q. 4. qui peccat. ita intellige quod no. Ber. hic & Gof. in sum. eo. tit. s. sed qm. & Host. plenius in sum. e. tit. sub rub. de prescrip. rerum mobi. s. q. sunt necessaria. ver. quandoque tamen speciale est. quod nota. Archid. 16. q. 3. in summa. in glo. adde, sed quandoque quis vbi dicit, quod quandoq; quis habet conscientiam rei alienae, et tamen vsucapit, puta si decretum iudicis interueniat, vt in iuribus alleg. generaliter. placuit. & s. eo. c. j. Aut non prescribit auctoritate iuris seu iudicis & tunc talis scientia rei alienae parit malam fidem, & per consequens non prescribit, quia paria sunt detinere, & inuadere alienum. s. de restit. spolia. ca. l. p. &

pe. & hoc vltimum tenet Host. in summa e. ti. sub rub. de p. s. rerum immo. s. q. res p. s. cribi possunt. & j. eo. c. si licet Ber. ibi in glo. si in q. sed quid si. & Io. Vinc. Phi. & Inno. ibi contra in casu vbi alias tibi potest prescriptioem completam hēt cōsciētiam. non laesam. Si loquimur in prescriptioe actionum tūc refert, aut loquimur in prescriptioe actionum realium, & tūc idem iuris vt quod in prescriptioe rerū vt no. Ho. in sum. eo. ti. sub rub. de prescrip. immobi. rerum. s. quae res prescribi possunt vbi dicit q. res immobiles non prescribuntur cum mala fide. Actiones vero t. pales amittuntur suo tempore & quo ad hoc non derogatur legib. antiquis, nec iuri canonico. s. e. qm. 3. q. 2. si virgo. non in personalib. sed in realibus tm locum habent s. m. cum. Aut loquimur in prescriptioe actionum personalium, & tunc dicit Host. vbi s. q. in realibus considerat ius canonicum malam fidem rei possidentis rem possessam, & non negligentiam non petentis, q. leges considerant non curantes de peccato, vt innuitur. s. eo. vigilanti. & ideo p. p. periculū non prescribit aliquis in realibus. ¶ In personalibus vero non pōt considerari mala fides circa rem possessam cum nulla possidea tur. sed potius consideranda est negligentia non agentis, nec mortaiter pecco si tibi non soluero, dummodo, te inuito, nō reuineam, quare ergo magis teneatur seruare bonam fidem circa reales actiones q. circa personales, maxime cum personales pro maiori parte bonae fidei sunt, reales vero stricti iuris vt patet insti. de acti. s. actionum. & ideo in personalib. exuberata fides exigitur. C. de actio. empt. l. 2. Respondet Ho. q. nullus regulariter obligatur nisi consensum interueniat. vt C. de actio. & oblig. l. sicut. vnde sit vendis mihi rem praetio decem librarū, vel mutuas mihi decem libras, ipsas ab initio de consensu tuo habeo, & ipsi expensis non possum ipsas contra voluntatem tuam, de cetero contrahere, possum etiā de facili tradere obliuioni, quod ipsas tibi debeam, & et si recorder p. sumere possū quod ex quo ipsas non repetis vel vis donare vel, quia non indiges temporū gratiam facere, arg. j. de commo. c. vno. de vsu. c. consuluit. Sic ergo non pecco, nec habeo malam fidē & pauca sunt qui tam longo tempore omittant petere, quod debet, & si hoc faciat quis merito propter maius periculum, quia potest esse q. solutū t. sit suae negligentia: imputatur. ergo si repetitur, & debitor soluere tenuit quamuis forte propter potentiam vel malitiā suam non vocetur in iudicium imperpetuum nō prescribit, quia eadem est ratio ergo idem ius & sic bonā fidem in omni casu considerare equum est. C. de actio. & obli.

28. l. bonam fidem. sic non interpellat t. dies pro homine, & quo ad p. tñ mortale committendum, licet hoc faciat quo ad morā, vt patet j. de loca. & conduc. c. vno. nisi forte iuramentum, interuenierit. s. de iure iur. debitoris. res vero nisi iustus titulus, & traditionibus non acquiruntur. C. de pact. l. traditionib. & pro magna parte ab initio contra voluntatem dñorum vsurpatur, vnde hęc duo equiparantur scienter detinere, & inuadere alienum, vt in c. alleg. saepe. s. de restit. spo. hac Host. in s. alle. quae res prescribi possunt. Et vide Io. And. j. de reg. iur. c. peccata. li. 6. Vnde in isto articulo. s. circa prescriptioem actionum personalium, mihi Henrico v. p. babiliter sic dicendum, quod aut queris in actionib. vbi nihil abest ei contra quem prescribitur, & quae sine damno ipsius prescribuntur, vt in actione furti iniuriarum, & similib. & forte in actione ex testō, tūc dato, quod prescribens habeat aīum non restituendi, prescribit nihilominus, quod probatur primo, quia talis prescribens, nihil possidet ab eo. s. de actione, cui prescribit, sed ipsa actio ad modum hoīs fenescens, & ad mortem tendentis facit cursum suū, & demū q. finit vitā suā. i. tem. pus suū, expirat, saltē in effectu. C. de prescrip. 30. vel 40. anno. l. sicut in rem. & l. oēs. Item non prescribit, nec locupletatur cum iactura alterius, & sic cessant illa iura. ff. de condi. indebi. l. nam natura. j. de reg. iur. c. locupletari. li. 6. Aut queris in actionibus, vbi abest ei cōtra quem prescribitur, & quae cum damno ipsius prescribuntur, & tunc aut debitor, seu prescribens non hēt animum satisfaciendi, quod pōt apparere, vt quia legitime interpellatus, de soluendo, seu de satisfaciendo hoc renuit facere, & tūc, cū habeat malam fidem, prescribere non pot ar. j. e. vlti. de reg. iur. c. mala fidei possessor. lib. 6. Item eo casu iniuste detinent, & alienū vt in c. alle. saepe. Item prescribit cum damno alterius cū actio dicatur esse in bonis nostris. ff. de acqui. rerum do. l. rē in bonis. ff. de verb. sig. l. bohorum. s. in bonis. ff. de reg. iur. l. qui actionem. Item hoc casu est eadem ratio, quod in prescriptioe rerum, ergo idem ius. ff. ad l. Aquil. l. illud. ff. de fonte. l. vna, & hoc videtur tenere Di. j. de reg. iur. c. locupletari, lib. 6. in fin. vbi dicit, q. si ille, qui recipit confessionē pecunię numeratę, q.

tñ numerata non est. & sciat se non numerasse, q. de aequitate canonica exceptio non nu. pec. non excluditur biennio cum malae fidei possessor nullo tpe prescribat, vt j. e. c. fi. & de re. iur. c. possessor. li. 6. Et idē tenet Host. j. de sol. c. fi. & Io. An. post eum. Et idem innuit Inn. j. de immo. ec. quia pleriq; s. Io. And. post eum pro hoc et facit quod no. Ho. j. de preb. ex. in p. d. a. super verbo consuetudine, qualibet, vbi dicit q. omnis consuetudo peccata nutrens est cassanda vt ibi j. de limo. c. non satis. & c. cum in ecc. & omnis constitutio. j. e. c. fi. & omnis appellatio. j. de app. c. ad nostram. & c. cum speciali. s. porro. & omne iuramentum. vt 22. q. 4. inter cetera. & omne priuile. vt C. de rap. virg. l. vna, ibi sine fori prescriptioe, & c. & super talibus est ad papam non ad imperatorem recurrendū. vt patet in his q. no. s. de consue. c. pen. Aut habet aīum satisfaciendi, & tunc non habet malam fidem, & prescribere pōt, licet sciens, nec interrumperetur prescriptio nisi illis modis quibus prescriptio interrumpi pōt, de quibus. s. e. illud. Sequitur de secundo membro, seu casu principali, s. qñ p. babiliter dubitatur. s. an res sit sua aliena, & habet iustam cām dubitationis, tunc dicit, q. talis adhuc dicitur habere bonam fidem, & vtetur fructib. ff. de vsu. fructu. l. qui scit. s. bonae fidei & sic prescribet vt no. Ber. Innoc. & Host. j. eo. vlti. idem fratres Io. in summa conf. tit. de rap. rubricella, de prescrip. q. 32. & vide quod no. Arch. in c. placuit. s. pōt. 16. q. 3. in glo. adde ad hoc vbi dicit, q. ex his quae leg. & no. ibi per Io. n. glo. ergo. & per c. s. eo. ad aures. & 13. q. 2. c. j. & 16. q. 3. c. 2. videtur, q. si em tuam etiam mala fide possedi, quadraginta annis, licet tibi teneat restituere, non tñ potes repetere. facit ad hoc. 16. q. 3. quicunq; & c. inter ver. quod si. & s. potest. ver. q. si mala, vbi hoc videtur expressum & vnderemittit ad illud quod no. Ber. j. e. c. fi. gl. 2. & melius vnde hoc intellige, s. m. supradicta, & hanc d. distinctionem intellige de iure canonico, quicquid sit de iure ciuili.

¶ In glo. si istam glo. suppleas per ea quae le. & no. per doct. j. e. ep. m. lib. 6. & satis habebis veritatem istius materiae in genere & si velis descendendo ad particularia de ista materia. vtrū aliquis teneatur allegare & probare titulum inquirendo plenius, veritatē, distinguere. Aut queris de reo aut de actore. Si de reo, tunc aut reus nō innuitur iuri suo, nec descendit de c. iure suo sed ex defectu iuris actoris, aut innuitur iuri suo, nec descendit de c. iure suo, sed ex defectu iuris actoris, aut innuitur iuri suo. In primo casu dicit, q. non tenetur allegare, vel probare titulum, suae possessionis: imo sufficit, si dicat possideo, quia possideo, C. de peti. heredi. l. cogi. & absoluetur, nisi actor probet de iure suo. C. de eden. l. qui accusare. C. de rei ven. l. vlti. s. de prob. c. ex literis. de fide instr. c. inter dilectos. in fi. & hoc habet locū, nedū in corporalib. sed et in incorporalibus, vt l. reus, q. est in quali possessione pacifica iuris incorporalis gaudeat sua qua si possessione lite pendens. super peritorio. ff. de aqua quoti. & alti. l. penult. s. de elect. quare lam. de resti. in inte. c. 2. in fi. vbi de hoc dixi. j. de iur. pat. c. consultationibus & c. ex literis. In secundo casu. qñ reus innuitur iuri suo tunc tenetur ipsum allegare & probare sicut & in casibus in quibus actor teneat, de quo statim dicam, nam reus in excipiendo fit actor. ff. de excep. l. 2. & ad hoc facit quod Je & no. s. de procur. c. ex iustina tione in fin. Et dicit vt ibi dixi quo ad hoc. Si queris de actore, & idem intellige de reo iuri suo innitente, & tunc refert, quia t. quaedam sunt res seu iura, de quibus iure prohibente detinēs non est capax, & quae non possunt cadere in spertōnam detinētis de iure communi, & citra priuilegium seu cōcessionē principis, de quibus. le. & no. s. e. cū non liceat. & c. eam q. de vsu pal. c. ex tuarum. j. e. veniens & 100. di. contra morem. & in talib. oportet allegare, & probare titulum talem. s. qui cām tribuat prescribendi vt in iurib. alleg. & j. c. p. xi. & j. de priuileg. cū olim. & ita intelligit Ber. in c. alle. cū non liceat in fi. & Arch. 93. dist. illud & idem Car. j. de praeb. licet ecclesiarum. in gl. sed nungd in fi vbi dicit Card. q. ius conferendi praebendas seu dignitates cū sit materiae spiritalis non cadit in litem. 16. q. j. h. quis deinceps. Et licet sit possibile p. laicum ex concessione papali praecedente non tñ est possibile, vt ex possessione sola in posterum ius quaeratur. q. d. sed bene ex possessione vna cū concessione papali quae causam tribuat prescribendi. Quaedā t. sunt res, seu iura de quibus detinēs, seu possidēs de iure cōi ē capax, & quae possunt de iure cōi cadere in p. s. fona possidentis citra priuilegium, seu cōcessionem principis, & istarū rerū ius iurium quaedam sunt, quae citra debitam concessioe superioris obtineri non possunt, vt sunt beneficia ecclesiastica q. sine iustitioe canonica obtineri nō possunt. j. de re. iur. c. j. li. 6. & istius sufficit possessori allegare titulū vna cū longa detentione non

quantum ad hoc qd ipsa detentio ius tribuat in re. vt in c. alleg. f. d. quoniam ad hoc vt deferatur sibi iuramentum super veritate, tituli sui ea de causa quia probationes cadunt cito. ar. C. de test. l. hac consultissima. §. sed cum humana. cum. n. praetatus tandiu tacuerit sibi imputetur. arg. j. de fri. & male. ca. j. vt hoc no. Host. j. de s. licet Hely. & de hoc scrip. s. de procur. c. ex inuinatione. Quaedam sunt alij res seu iura, quae citra cōcessionem superioris possunt licite obtineri, vt fundus, & domus, & similia. Et tunc aut loquimur in iudicijs possessorijs, aut in petitorijs. Si in possessorijs tunc aut in possessorijs retinenda, vel recuperanda possessionis, & dic quod in talib. non oportet allegare, vel probare titulum, sed sufficit bona fides respectu aduersarij. Ius. n. possessionis acquiritur & praescribitur sine titulo, vt probatur in iudicijs retinenda. ff. de iti. actuque pri. l. j. §. si quis cum putaret. & §. si tibi fundum. in fi. ff. de aqua quoti. & §. l. i. §. hoc interdictū. & §. aristo. vti po. l. quod ait, & l. iusta. & §. de ele. quarelam vbi non fuit titulus hospitatus, de quo ibi in fi. per Inno. in iudicijs vero recuperanda probatur, ff. de poli. l. j. §. si prodo. de vi & viar. l. j. §. qui a me vi. §. de resti. spo. in literis. Fallit in casu vbi ius commune seu praesumptio iuris communis facit contra actorem respectu aduersarij & pro aduersario vt in decimis situatis infra parochiam reddi spoliantis, quibus actor se per rem spoliatum quoddam vt ple. leg. & not. j. de rest. spolia. c. ad decimas lib. 6. Aut loquimur in iudicijs adipiscenda possessionis & in talibus actor debet allegare & probare titulum possessionis quam petit & quod titulo seu quo iure nititur possessionem adipisci. vt ff. quorū, bo. l. j. C. quorum. lega. l. j. Si loquamur in iudicijs petitorijs, tunc aut loquimur de actionibus personalibus praescribendis & tunc sufficit bona fides. C. de praes. 30. vel 40. annor. l. scit in rem. §. eo. ad aures, aut de alijs rebus praescribendis, & tunc aut quæris de praescriptione temporis, a quo non extat memoria, & in illa sufficit bona fides, nec oportet allegare, vel probare titulum siue loquamur de rebus corporalibus praescribendis, siue in incorporalibus. arg. ff. de aqua pti. ar. l. j. in fi. de aqua quoti. & §. l. i. hoc iure. §. dicitur aqua. ff. de iur. actuq; priua. apparet. §. si quis. j. eo. ti. c. episcopus in fi. lib. 6. aut de alijs praescriptionibus, & tunc aut agitur de rebus corporalibus praescribendis aut de incorporalibus. Si de rebus corporalibus tunc aut quæris de vsucapione triennij vel de praescriptione longi temporis decem vel viginii annorum & tunc requiritur titulus, qui debet allegari & probari. C. de rei ven. l. nullo. C. de praes. longi temporis l. 2. & l. diuturna. & l. seq. ff. de vsuca. l. celsus. vel saltem error facti probabilis qui titulo aequipollet. ff. de vsucap. l. non solum. §. quod vulgo. & ff. de vsuca. pro legato. p. legato. Aut quæris de praes. 30. vel 40. annor. & tunc aut agitur de praescribendis rebus priuatarum. Aut agitur de praescriptione rebus eccle. si de rebus priuatorum tunc de iure ciuili, nec titulus nec bona fides requiritur, cum et fures praescribant spacio 30. vel 40. anno. vt C. de praes. 30. vel 40. annor. omnes. & C. de annali excep. l. j. §. penult. sed illud quantum ad bonam fidem corripitur de iure canonico. vt j. e. c. l. i. & de re. iur. c. possessor. l. i. §. 6. Si agatur in praescribendis reb. ecclesiarum tunc de iure ciuili in praescriptione 40. annor. titulus, & bona fides requiruntur, sicut in praescriptione rerum priuatarum long. temp. decē, vel 20. an. vt C. de sacros. eccl. l. vlt. & auth. quas actiones, & i corpore aut henticorum de ecclesiasticis tit. §. pro r. talib. coll. 9. & idem vt de iure canonico veteri, vt hic iure vero nouissimo, rationabiliter distinguitur prout distinguit Dyn. j. de reg. iur. possessor. lib. 6. quia in reb. ecclesiasticis, quae de iure communi possideri possunt nec habetur praesumptio contra possessorum sufficit bona fides. sic possunt intelligi. §. eo. ad aures & c. cū nobis, sed in his quae iure cōi non possunt possideri, vel in quibus est contra possessorum praesumptio non sufficit bona fides, sed necessarius est titulus, nisi in praescriptione t. p. i. a quo memoria non extat & c. vt j. e. c. ep. m. li. 6. nam. §. m. canones longa, & longissima praescriptio non differunt, vt hic, sed in longa praescriptione oportet probare titulum, vt C. de praes. long. temp. l. diuturna. C. de vsuca. pro hered. l. vlt. ergo & in longissima §. m. canones vt not. Io. Gof. & Ber. j. de decidum in glo. hic aperte per Ber. & Host. post eum idem Archi. 10. q. 3. quia cognouimus. & 16. q. 3. placuit. §. potest, & sic intelligitur istud. c. in isto 2. c. ex consec. episcopi in sultabat praesumptio contra ipsam §. m. Host. hic & Io. And. in d. c. episcopus in super verbo titulum. Si quæris de rebus incorporalibus tunc refert, & hic aduerte, aut ius commune, seu praesumptio facit p. praescribentē, & contra aduersariū. Aut econtra facit contra praescribentē, & p. aduersariū, aut facit cōtra vtrūq;

aut facit pro neutro & cōtra neutrum. In primo casu. v. g. Ep. s. scribit in sua t. diocesi aliqua iura epalia contra priuilegiatos, & contrariū vt patet. j. de priuilegijs. c. si de terra & c. accedentibus & tunc non oportet titulum allegare, vel probare sed sufficit bona fides, cū possessione, vel quasi per tps sufficiens continuata. vt ff. de diuer. & temp. p. ser. l. cum haeres. j. e. c. si melius. e. tit. c. ep. m. in ver. nam licet. §. m. Car. ibi. Item et pone exemplum in libertate praescribenda cōtra seruitutem, vbi non est necessarius titulus vt est expressum. ff. de serui. vrb. p. d. l. si edes me. vt not. Din. j. de reg. iur. c. possessor in fi. q. vlt. li. 6. p. hoc et facit. C. de p. ser. long. iur. p. libertate. l. p. stat vbi de hoc in glo. In secundo casu. q. n. ius commune, vel praesumptio facit contra praescribentē, & p. aduersario refert, aut praescribentē, in praescribendo facit aliquid ad aduersario suo cōtra quē praescribit & aduersarij similiter cū eo aut non. In primo casu refert, aut praesumptio gratiae vel curialitatis facit cōtra praescribentē, & p. aduersario, vt ff. de acquir. pos. l. quae iure familiaritatis. Vnde crederem, qd si vnus ep. in domo alterius ep. vel miles in domo alterius militis, mille vicib. hospitaretur, vel pranderet non praesumeretur qd sita possessio pranderi, vel hospitandi: quia non praesumitur qd ille qui hospitem recipit patiatur eū prandere vel hospitium recipere tanq. vtentem iure suo, nisi expresse probet qd tanquā ex debito petebat & sic fuit admittus & est ratio, quia potius cōiter consueuerunt talia fieri de gratia, q. ex debito. arg. ff. de flu. l. j. §. respon. ff. de fun. instruc. cum de lanionis. §. a fine molē dinariam, & idem si metus praesumptio. faciat contra praescribentē. j. q. j. nullus. 10. q. 3. quae eo vt hoc no. ple. Inn. hic in glo. m. rum vt ver. l. te nota, q. th. §. de cā. pos. & pro c. cū ecclesia. i. gl. potens restitui & Guli. in Spe. hoc tit. circa. fi. ver. sed vbi potius ex timore & c. & Arch. 18. q. 2. seruitiū & Io. And. in eo. tit. c. j. lib. 6. Aliud si is, qui de iure communi talia consuevit texi gere ex causa dominij siue praelationis in domo subditi fuerit hospitatus vel et in domo exēpti suae dioce. vnde si ep. s. visitis in tali domo reciperetur, & ea quae ad visitationem pertinent exerceat patientibus illis, qui hoc prohibere possent & deberent bene praesumereur possessionem acquisiuisse. vt patet in eo, quod le. & no. §. de cā. pos. & propri. cum olim. §. c. proxi. & j. de cen. sopit. & c. nuper. secus si de gratia & cum protestatione non admitteretur nec ipse in contrarium protestaretur. ar. ff. de neg. gest. l. Nefennius. ff. de iti. actuq; priua. l. j. §. si tibi fun. §. de poli. p. r. a. c. bonae. 2. §. j. m. Host. qui hoc no. in d. c. cum ecclesia. Aut praesumptio gratiae, vel curialitatis, vel metus non facit contra praescribentem & pro aduersario, & tunc aut agitur de persona adstringenda seu obliganda ad aliquam praestationem, & tunc est necesse titulum allegare non tñ probare vt p. batur. ff. de vsuris. l. cum de in rem verso. no. Gof. & Io. And. §. de causa po. & propri. c. vlt. super verbo plures annos, & est rō quia ad obligationem personalem inducenda necessaria est cā vera vel praesumpta. vt probatur. ff. de excep. doli. l. 2. §. circa. & ff. de proba. l. cum de indebito. §. si. & ratio rationis est quia in obligatione personali inducenda est maius periculum, seu praedictum, q. in praescriptione alicuius seruitutis vel alterius iuris incorporalis vt hoc no. Din. in c. alleg. possessor male fidei, in q. sed nunquid in praescribendis rebus incorporalibus. ver. nū quid aut saltē. Cauet tñ allegans titulum, seu cām de conscientia qd non fingat, nec adinueniat falsam cām. arg. j. eo. c. si. & de fi. c. Matheus. vt no. Ho. j. de cen. c. peruenit vbi de ista materia per Ber. & Ho. & p. Arch. 18. q. 2. c. seruitium gl. vlt. Aut nō agitur de persona adstringenda seu obliganda ad aliquam praestationem, & tunc refert secundum quosdam. Aut praescribentē, in praescribendo aliquid facit cum suo aduersario quod tendit ad vtilitatē publicā, vt quia quidam in quo pot est cadere, ius eligēdi, q. tñ nō est de gremio ecclesiae vacanti eligi praelatū, vna cū alijs, de illa ecclesia, ad quos de iure cōi spectat electio, & sic facit ius cōe cōtra eū & p. eis. vt §. de consue. cum dilect. de elect. c. j. de causa po. cum ecclesia Sutrina. 63. di. c. 2. 18. q. 2. tabbatem, in monasterio. & tūc (§. m. quosda) non est necesse titulum allegare vel probare, sed sufficit bona fides itaq. qd ipsa electio, vel patientia eligēdi erit loco tituli, si vsus sit non in vi non clā non precario, quia ibi apparet de magna negligentia, ad uersarij iō hoc sufficit. vt in c. alle. cum ecclesia. Tñ tuius faciet praescribentē, si alleget nō praescriptionē, sed cōsuetudinē dicendo se consueuisset electioni interesse, vt fuit in illo. c. cū ecclesia, quia certū est qd in cōsuetudine nō requiritur titulus. vt no. Ber. §. de cōsue. c. vlt. & Host. & Io. An. j. e. c. cū olim. in fi. & G. j. e.

j. e. ep. m. gl. hoc fuit de nouo li. c. & j. o. anibi de hoc 10. q. 3. quae cognouimus. & 18. q. 2. c. seruitium Aut praescribens non facit aliquid cum aduersario quod tendit ad vtilitatem publicā, vt si vnus curatus praescribat decimas in parochia alterius curati, & contra parochianos soluentes & tunc oportet allegare, & probare titulum respectu parochianorum cōtra quos praescribit, vt j. de deci. dudum. j. eo. tit. c. ep. m. li. 6. §. ead. aures. 100. disti. contra morem. Si praescribens in praescribendo nihil facit, cū suo aduersario contra quem praescribit, vt si vnus curatus praescribat decimas in parochia alterius curati, & contra ipsum curatū & tunc necesse est allegare & probare titulum respectu curati, vt no. Ber. hic in fi. & probatur in c. alle. ep. m. j. respon. In tertio casu. q. n. ius commune, vel praesumptio facit contra vtrūq; tam praescribentem q. illum, contra quem praescribitur. v. g. ecclesia petit decimas ab alia ecclesia, quas possidet in tertia ecclesia, vel parochia, & tunc sufficit praescribenti bonam fidem probare nec tenebitur allegare, vel probare titulum: quia licet ius commune faciat contra praescribentem, nō tñ facit p. petente & sic forte possit intelligi decre. §. eo. ad aures. §. m. illos, qui dicunt, qd per illam decre. olim sufficiebat bona fides, & facit ad hoc ff. si seruitus vendicetur. l. loci corpus. §. vlt. vbi dicitur quod si domus mea, quae est inter Seium iuxta te, & Seium, debet Seio seruitutē altius non tollendi tecū inuito altius tollam nam licet non habeam ius altius tollendi propter seruitutem domo Seij debitam tu tamen non habes ius prohibendi, & ita no. Io. An. in c. alle. ep. m. in magna glo. in fi. In quarto casu. si. q. n. ius cōe, seu praesumptio facit pro neutro & cōtra neutrum vt si aliquis praescribat seruitutem domui suae, vel fundo suo de domo, vel fundo alterius quod non est contra ius commune, quod alius seruitutem habeat in fundo tuo fed est contra eum cuius est fundum & est praeter ius commune non est necesse allegare vel probare titulum fed sufficit allegare, & probare tps sufficiens cum bona fide ita intelligit ff. si seruitus vendicetur. l. si quis diuturno. ff. de aqua plu. ar. l. j. §. si. & l. fi. ff. de iti. actuq; priua. apparet. & l. j. §. mulieri. C. de ferui. l. j. C. de longi. temporis praescrip. quae pro liberta. l. j. C. de agri. & cen. l. liti. bus. lib. 1. i. & hoc tenet Inno. hic in glo. mirum videtur. vers. nos autem & Accur. in l. alle. si quis diuturno. & ff. de seruitu. l. seruitutes. 2. Nunc restat videre quare est ratio quod in praescriptione rerum corporalium regulariter requiritur titulus & non in praescriptione rerum incorporalium. ratio est quia vbi maius periculum imminet cautius est agendum. ff. de carbo. e. d. l. j. §. fed si quis. j. de elec. vbi maius lib. 6. fed in praescriptione rerum corporalium maius est periculum, & praedictum paratur, quia auferitur reidnium, sed in praescriptione seruitutis non auferitur rei dnium, sed subicitur res speciei alicuius seruitutis debita praescribenti, vt no. Dy. in c. alle. possessor male fidei. quare & c. ¶ Si quæris vtrum ius publicum praescribi possit, & quanto tempore distinguitur, aut de iure publico ecclesiastico aut de iure publico seculari, si primo modo tūc aut quæris de iure ecclesiastico spirituali aut de iure ecclesiastico temporalis. In primo casu refert, aut quæris, vtrum possit praescribi, p. laicos seculares, & dic, quod non: quia nec possideri possunt p. eos. §. eo. cām quæ. & quia semel dedicatum, Deo nō est ad humanos vsus vltierius transferendum de conse. di. j. c. ligna. & c. vestimenta. 12. q. 2. c. nulli. 19. q. 3. quae semel. §. de fo. comper. conquestus. j. de rerum permu. c. mancipia. & ca. iniustum, de reg. iur. c. semel deo. lib. 6. cum ibi no. Aut per viros ecclesiasticos, & nomine alterius ecclesiae, & tunc aut sunt capaces talis iuris vt si abbas praescribat ea quae sunt iurisdictionis epalis & tunc possunt praescribere contra Romanam ecclesiam p. centum annos. vt in auth. vt Ro. eccl. praescrip. centum annorū, gaudeat in prin. col. 2. & hic. & §. eo. c. cum nobis. & c. ad audientiam quod dicit vt ibi contra vero aliam ecclesiam per 40. annos. §. eo. c. auditis cum ibi no. aut non sunt capaces talis iuris, vt si abbas, vel alius inferior episcopo velit praescribere ordinationem clericorum, consecrationem ecclesiarum, & alia, q. sunt fordnis episcopalis, & tale ius non possunt praescribere aliquo modo, nec aliquo tempore. j. de consec. eccl. vel alta. ca. aqua. & no. Host. in d. c. auditis nisi saltem cū titulo concessio, a Papa qui causam praescribendi tribueret, vt dixi. §. dist. proxi. si quæris de iure ecclesiastico temporali & prophano tunc dic quod contra ecclesiam Romanam praescribitur per centum annos vt hic. & j. eo. tit. c. 2. in prin. li. 6. Sed fallit in casu illius, c. §. fi. contra alias vero per 40. annos. C. de sacrosan. eccl. l. vlti. & in auth. ibi signata quas actiones. §. eo. de quarta. & c. vigilanti. 16. q. 4. c. vlti. vnde §. eo. c. 2. arguit Host. & Io. An. post eum quod ē: post quadragennarium praescriptionem completā con-

tra minorē ecclesiā audiatur Papa pro ipsa ecclesia nisi cōpleta sit cētennaria, nā de iure suo pot agere licet inferior ecclesia succubuerit. j. de capel. mona. c. 2. §. fi. nā & ep. s. agit p. ecclesia sibi subiecta. j. de success. ab intest. c. fi. & abbas. §. ex transmissa sed contra dic p. ea q. no. Ber. §. e. ad audientia. sup. verbo principaliter & Host. ibi exponēs illud verbū principaliter in text. j. proprie. f. quo ad propria mensam, seu p. priū patrimoniu, quod tanq. spale & p. priū & ab alijs est exclusum, vt expresse probatur in aut. hac constitutio innouat cōstitutionē collat. 8. §. e. cū nobis. & 16. q. 3. §. quas actiones & vtrū papa praescribat cōtra inferiorū ecclesias vide in Spec. e. ti. ver. illud et. si sed o. mō tunc refert aut quæris de iure publico in vsu publico constituto vt sunt theatra & viae publicae & tale non praescribitur etiā mille annis vt de via publica. l. viam publicam. & ff. de vsucap. l. vsucapione. C. de ope. publicis. l. praescriptio. aut quæris de iure publico in patrimonio publicū redacto & constituto vt sunt res fisci. & pecunia alicuius ciuitatis. ff. de contrah. emp. & veditio. l. Celsus. tunc aut quæris de rebus nondū in patrimonio publico inclusis siue incorporatis in primo casu refert aut aliquis eas possidet titulo & bona fide & tunc vsucapit triennio ff. de vsucapione. l. quis. alias. l. nunq. aut possidet eas sine titulo & tunc pot eas praescribere quadriennio numerando a tē pore quo denunciatur fisco vel 20. annis numerandis a tē pore quo ceperunt vacare ff. de diuer. & temp. praescrip. in oibus & l. intra quatuor. C. de quadri. praescriptio. l. j. In secundo casu. si quæris de rebus in patrimonio publico inclusis & incorporatis, tunc aut quæris de reb. seu iurib. q. princeps possidet, vt princeps, vt sunt iura superioritatis & similia, & tunc aut quæris, vtrū possunt praescribi absq; titulo seu cōcessionē aliqua a principe emanante & tunc non aliquo tpe vt C. de praes. 30. vel 40. annor. l. comperit aut titulo seu cōcessionē a principe emanante quae cām tribuit praescribenti & tunc aut ex parte praescribentis est fauor & tunc tale ius publicum pot praescribi. 30. annis. C. de decul. e. qui. C. de fun. rei priua. l. e. qui. l. 1. r. i. r. i. fauor nō est ex parte praescribentis & tunc praescribitur 40. annor. C. de fund. patri. l. fi. l. 1. r. i. & in l. alle. comperit. C. de praes. 30. vel 40. annor. & eo. tit. l. oēs. C. de sacros. eccl. l. fed fallit in quatuor casib. ibi positib. §. m. quod innuit ibi Accur. aut quæris de reb. seu iurib. q. princeps possidet priuatus vt fundo vel domo & tunc tunc glo. contraria vna dicit quod talia praescribuntur centū annis vt in aut. de non alie. aut permu. reb. eccl. §. si minus colla. 2. q. non credo veram, imo credo, qd quadraginta annis praescribantur. vt in l. alle. comperit & hoc tenet glo. infl. de vsucap. §. res fisci. Sed fallit hoc in mancipijs altricis glebe quae nullo tē pore possunt praescribi. vt C. ne rei do. vel templorū. l. j. & pro hoc quod dicit de iure superioritatis vide quod no. Arch. 9. q. 3. cō quæstus. in gl. adde hic no. ff. de iurif. om. iud. vbi dicit, qd iurif. dictio nō pot dari ab vniuersitate vel cōsuetudine in principis praedicti sed in praedicti illorum in quos est ipsa iurif. dō, exercenda remanente tñ semper p. tate principis contra illos, quia iurif. dictio non est praescribibilis contra principē, nam obedientia est iurif. dōnis. §. de offi. ord. conquerente. & contra obedientiam non pot praescribi. vt §. e. cum non licet & facit ad hoc. C. de decurio. l. va. c. uatis li. 10. ff. de pac. l. iurif. gentium, §. si pacifcar. §. e. ad audientiam. & c. cum nobis. §. de arbi. cum tempore. & j. de confir. vti. vel inuti. cum dilecta. §. m. cum.

- 1 Praescriptio & priuilegium quando contraria.
- 2 Priuilegij & praescriptionis concursus.
- 3 Priuilegium an cum consuetudine simul proponibile.
- 4 Regulae quod est meum & c. restrictio

Eniens Ad declarationem gl. quae incipit note qd & gl. sequentis quae incipit dicebasi Abbas si quæris vtrum praescriptio & priuilegiū sint biuicē cōtraria & vtrum possint infimul proponi distin. si aut quæris primo vtrū sint sibi uicē cōtraria aq. vtrum infimul possint proponi. si quæris vtrū sint sibi contrarij refert aut priuilegiū est tenoris contrarij praescriptioni & c. tra aut nō. In primo casu. v. g. Abbas. s. M. de Pannonia dicebat, qd licebat clericis ecclesiarū suarum recipere sacramenta ab ep. quo uellent iure praescriptionis & priuilegium Alexandri dicebat, qd primo a diocesano suo, & ita priuilegium illud, quantum ad hunc articulum contradicit praescriptioni nā §. m. praescriptionem non habebat recurrere necesse ad diocesanū, §. m. priuilegium vero necesse hēbat recurrere & sic intētio ab batis & praescriptio contradicebant priuilegio, & ecōtra & tūc sunt sibi uicē cōtraria vt hic i. ver. nec ob stare poterat si fecū Hen. Boich super 2. Decret. X. 3. dum

dum Ber. Inn. & Ho. hic. In secundo casu. qñ priuilegium nõ est tenoris contrarij p̄scriptio, vel e contra, vt quia abbas, dicebat, quod licebat clericis ecclesiarum suarum recipere sacramenta ab ep̄o a quo uellent siue p̄scriptio, & in priuilegio contineretur, quod a quocunq; uellent ep̄o possent sacramenta recipere. & sic concordarent & tunc non essent sibi inuicem contraria sed se computarentur. s. e. cum olim. & de cõ sue. cum dilectus. non ergo priuilegiũ in quantum priuilegium contrariatur p̄scriptio in quantum p̄scriptio sed tenor contrarij contradiciti. nam & quãdoq; quod de iure tenor ni est sine contrarietate aliqua per speciale priuilegium impetratur. s. de procur. c. quia in causis de iur. iur. c. & si Christus. & iste est uerus intellectus huius capituli quicquid alij notent s̄m Host. hic & in hoc concord. Abb. & Io. And. & bene. nam a simili ius commune & consuetudo simul concurrunt. vt le. & no. j. de insti. cum uenissent. & not. Host. j. de ver. sig. c. venerabili & sic ista opi. Host. Abb. & Io. And. hic uidetur casus j. de verb. signi. abbate sane. melius. j. de priu. c. cum personæ.

3. §. quod si tales li. 6. 16. q. 1. iubemus. si quæris t̄trum possint, in simul proponi agendo, refertur aut sunt sibi inuicem contrarij, aut non si sic refertur aut proponuntur in diuersis instantijs & possunt. ar. C. de inoffic. testa. l. contra maiores aut in eadem instantia & tunc non possunt simul proponi agendo, q̄ allegans contraria. & c. j. de appel. c. sollicitudinem. C. de fur. l. j. sed bene excipiendo diuinctiue tñ prout leg. & no. C. de exceptio. l. si quidem. & s. de exceptio. cum venerabilis. & p. Dy. j. de reg. iur. c. nullus pluribus. li. 6. & hoc tenet Guli. Nazo. & Gof. hic. aut non sunt sibi inuicem contrarij tenoris. vt s. in secundo membro & tunc refertur aut s̄m. i. priuilegium & p̄scriptio proponuntur vt vnum totale seu constructũ, & ad vnum effectum tñ, puta priuilegium & titulus p̄scriptio, & sic vt pars substantialis ipsius p̄scriptio, & hoc potest fieri & sic fuit hic. & s. c. prox. & c. auditis. & s. de transfactio. auditis. & est casus. j. de priuile. §. cum personæ. §. quod si tales. lib. 6. ubi etiam hoc no. Card. in glo. ex titulo & Ioan. And. ubi post eum nouella aut proponuntur vt separata & diuersa, & ad diuersos effectus, & tunc aut ea simul proponens proponit ea & quodlibet principaliter per se, vel ex quolibet ipsorum p̄ se dicat infolidum ius quæsitum, & tunc non possunt infimul proponi: quia ius quæsitum ex vna causa non potest acquiri ex alia causa prima acquisitione durante, unde dominium nõ nisi ex vna causa acquiri potest. vt ff. de acquir. poss. l. 3. §. ex plurimis. s. de fide instr. c. inter dilectos in fi. pro hoc. j. de elect. vt qui duas. li. 6. aut non proponit ea quolibet principaliter p̄ se, & vt ex quolibet asserat ius quæsitum, sed vnum ad confirmationem & corroboracionem alterius & hoc facere potest, vt in d. c. inter dilectos in fi. s. eo auditis. & j. de priuile. cum olim. & ista duo membra vltima satis not. & ponit Ber. hic in d. gl. no. q. in fi. & Inno. in glo. sua fi. & Host. post eos, & Car. & Ioan. An. in c. alleg. cum personæ ubi etiam t̄dicunt q̄ illa regula quod meum est ex vna causa non potest esse meum, ex alia cã prima causa durante. fallit in duobus casibus primo, qñ est dubium de causa prima qua dico meum: quia tunc ad caute lam potest fieri meum ex secunda. j. de concef. præb. post electionem, & sic est in priuilegijs si sit dubium an libertas per ipsum plena detur per consuetudinem poterit declarari. argu. s. de consuet. cum dilectus. quia consuetudo est optima legum, nedum communium, sed etiam specialium vt priuilegorum interpret. ff. de legibus. l. s. de interpretatione. secundo fallit, qñ pinguis mihi subuenitur per secundam causam quam per primam. ff. ad l. falsid. l. 4. & vide quod not. centesima distinct. contra morem.

- 1 Vscupationis comites.
- 2 Vscupatio que exigit. 3. 4. 5. & 8.
- 3 Titulus, quando sine possessione non sufficiat.
- 7 Possessio in vscupatione qui accipienda.
- 9 Possessio quando auocari possit.

Voniam. Hic habes, q̄ oportet, q̄ qui p̄scribit in nulla temporum parte, rei habeat conscientiam alienæ quod dic, vt in glo. & plenius per Dy. & alios. j. de reg. iur. c. possessor male fidei lib. 6. unde in fine huius materie quæro quot exiguntur ad vscupationem. ad quod dic quod octo exiguntur. Primũ est traditio, vel quasi. Scd̄m bona fides. Tertiu iustus titulus vel quod habeatur pro iusto titulo. Quartu pro suo possessio, hoc est, quod possessor possideat tanquã ad suũ. Quintum, q̄ res non sit vitio affecta. Sextu qd̄ possessio non sit interrupta. Septimũ, qd̄

possideat tpe statuto ad vscupationem. Octauũ, q̄ res sit mobilis sic ergo texitur primo traditio vel quasi. C. de pactis. l. traditionibus. quod verum est in illis titulis in quibus sine traditione non transfertur dñum vt in emptione, & venditione, sed in illis in quibus sine traditione transfertur dominium vt in legato. ff. de leg. j. l. si tibi homo. §. cum feruus. de leg. 2. l. cum p̄ §. furdo & de furtis. l. titio. sine traditione queritur & trãser tur ius vscupandi. vt ff. pro legato. l. pen. Item exigitur bona fides vt hic, & s. eo. vigilanti. sed fallit in casibus in quib, p̄scribens p̄scribitur auth. iuris. vt dixi. s. eo. si diligenti. Itẽ tertio exigitur iustus titulus. s. de si diligenti. vel quod pro iusto habeatur, & hoc ideo dico, quia iustus error habetur p̄ iusto, titulo. vt ff. de vscu. l. Celsus. Item quarto exigitur pro suo possessorio, quod ille. q̄ possidet, sibi possideat. Nam licet creditor possideat, non tamen vscupat, quia non possidet p̄ suo, imo pro alieno. vt ff. de vscu. l. pignori. Item quinto quod res non sit vitio affecta. q̄ non sit furtiua, vel vi possessa, nec priuilegiata, vt res pupilli, & res fisci. Vnde priuilegium est vitium, vscupationis. ff. de acquir. re. do. l. in bonæ fidei. inst. de vscupati. §. res fisci. Exigitur. n. quod res nec possessio sit affecta vitio, nam quandoq; contrahitur vitium in possessione, qñq; in p̄prietate, vt ff. de acq. poss. l. si de eo. §. si. & de hoc vide qd̄ not. ff. pro suo. l. vlti. Item sexto, quod possessio nõ sit interrupta, nam interruptio possessionis deducit vscupationem ad sua initia vt ff. de vscu. l. 3. & l. non aliter alias non autem & no. s. e. illd. Fallit in casibus ubi vscupatur, licet possessio interruptatur vt in regulis iur. vt ff. de vscu. l. & l. rerum mixtura. Itẽ fallit in hæreditate iacente. vt ff. de vscu. l. ceptam. & l. unũq; §. vacuũ. Item septimo q̄ possessor possideat tempore a lege diffinito, vt probatur per diffinitionem vscupationis. ff. de vscu. l. 3. Nec obstat. ff. de vscu. l. iuste. §. si. quia ibi p̄ fictionem legis Cornel. filius p̄sumitur possidere. Octauo, quod res sit mobilis, quia in immobilibus non hêt locum vscupatio. Insti. de vscu. in princ. C. de vscu. transfor. l. vna. Quidam et̄ addunt nonum. q̄ ille, qui vscupabit eodẽ titulu, & possessionem hêt, vñ si hêt titulum ab vno, & ab alio possessionem non vscupat. Sed ista sniam reprobare vt glo. ff. de vscu. l. cum solus, sed dic quod vera est in exemplo posito. Vnde non intelligas, quod contractus faciat titulum sine traditione in illis saltim contractibus. in quibus requiritur traditio, imo exigitur, q̄ ille qui vscupat hêt possessionem vere, vel fide ab eo a quo hêt titulu, fide. v. g. pone q̄ ego lego tibi rem aliq̄ hæres meus tradit tibi, tu habes a me possessionem, & tñ hæres meus tradit tibi rem, quia hæres eadem p̄sona reputatur cum defuncto sic debet intelligi. l. illa alleg. c. u. solus. & intelligit bene, q̄ oportet, q̄ ille, qui vscupat hêt possessionem vere vel fide ab eo a quo hêt titulu, sed non exigitur, q̄ hêt illam possessionem p̄ q̄ p̄cedit vscupatio. v. g. emi a te rem aliquam tradis eam mihi, amitto possessionem, postea recuperō, eam ego vscupat, & tñ istam possessionem no uam per q̄ procedit vscupatio, non ego habeo a te. ff. de vscu. l. si is qui pro emptore. §. si quis bona fide. Addunt et̄ decimũ, q̄ ille, qui vscupat possideat in reuocabilibus ita, q̄ possessio, non possit ab eo auocari. non enim vñ possessionem adeptus & c. ff. de acq. poss. l. non vñ. Sed contra istam sententiam facit, lex expressa, ego tradidi tibi possessionem t̄ indebite, ego po f sum a te reuocare possessionem per conditionem indebiti, & tñ vscupat. ff. de condic. indebiti. l. indebiti. §. sed & si nummi. Idem in pupillo & furio. ff. pro emptore. l. 2. §. si a furioso & §. si a pupillo. Sed dic, quod ille, qui possidet id, quia possessio pot̄ ab eo auocari vscupat, & non vt remaneat sibi. sed vt restituat rem, & reuocetur ab eo res sicut possessio possit ab eo reuocari. Et in §. alle. & p̄ hoc. ff. de do. cau. mor. l. si aliena. Et præmissa quasi oia in p̄scriptioe locũ habet, præterq̄ de titulo qui regulariter in p̄scriptioe 30. vel 40. anno. non requiritur quod dic, vt dixi. s. eo. c. si diligenti. dist. 4. & de reb. mobilibus, in quib, non habet locum p̄scriptio, sed potius, in immobilibus. vide quod no. Io. 16. q. 3. in summa.

¶ De sententia, & re iudicata. Rubrica.

- 1 Sententia sine solemnitate nulla.
- 2 Sententia non damnans aut absoluens nulla.
- 3 Sententiam ordine subuerso nullam esse.
- 4 Actionum ordine subuerso sententiam nullam non esse.
- 5 Sententia contra leges nulla.
- 6 Sententia contra partem nulla non est.
- 7 Nullum inconfirmabile.

Sententia

Sententia. Si quæris, vtrum, & quando sententia lata contra ius sit nulla, vel non distinguitur aut est defectus in solemnitate, essentiali, quæ subuertitur vel præteritur, vt quia deficit scriptura, vel locus competens tribunalis, & his similia, & tunc nulla est sententia. vt C. de sen. ex breui. reci. pen. & si. de senent. & interlocu. cum sniam. j. eo. tit. & si sententia. §. si. li. 6. Nam sic est in testamento, quod nullum facit defectus solemnitate. C. de testa. l. testam. & ff. de testa. l. si quæramus. & recte procedit ar. quia testamentum test snia. vt ff. de testa. j. ergo. & c. aut est defectus in ipsa sententia, quæ subuertitur vel præteritur vt quia non continet condemnationem, vel absolutionem, vel equipollens. j. de verb. sig. in his, & tunc similiter est nulla. ff. de re iud. l. j. & C. de sen. & interlo. om. iud. l. præsens. aut est defectus in ordine essentiali processus iudiciarij qui subuertitur præteritur, & tunc refertur, aut subuertitur t̄ ordo processus iudiciarij eiusdem causæ in se, vt quia proceditur lite non contestata, vt s. de elect. dudum. lo. 2. §. licet autem. & de lit. conte. c. vnico. vel ante lit. contest. sunt testes recepti s. vt lit. non contest. per totum & tunc sententia nulla est vt in iuribus alle. & C. de sen. & interlo. om. iudic. l. pro lata. Aut subuertitur t̄ ordo actionum, seu causarum diuersarum, inter se, vt quia proceditur prius superpetitorio, quam super possessorio contra. l. ordinarij. C. de re ven. & s. de restit. spol. c. solite. & per totum & tunc sententia valet, & est appellandũ, nec talis ordo causarum inter se est essentialis proprie. vt C. de appell. l. j. & dic vt ibi. & s. de refcri. cum dilecta. Aut est defectus ex parte iustitiæ, quæ subuertitur & tunc aut fertur sententia contra iust constitutionem, aut contra ius litigatoris. In primo casu sententia est nulla, vt hic, & j. eo. inter ceteras. & c. cum inter vos in fi. 2. q. 6. c. ei qui appellat. §. diffinitua. verfi. Item si sententia. & ff. de appellationib. l. si expressim. & C. qñ prouo. non est neces. l. 2. j. respon. In secundo casu snia est aliqua, licet sit locus appellationi, vt in d. l. 2. 2. respon. & in d. ca. cum inter vos in fi. Sed fallit in causa matrimoniali, quod dic vt dicam. j. c. lator. & in causa beneficii, quod dic, vt dicam. j. de concef. præb. c. j. & quot modis sententia dicatur nulla vide per Host. in sum. eo. tit. §. qualiter. ver. iuxta vsque in fi. & §. qualiter per totum & per Pe. de Samp. & Abb. hic, & per Guil. in Spec. ti. de sen. prola. §. iuxta. & per Guli. de Mon. lau. extra de sequet. po. c. vnico. super verbo de nullitate in cle. & qualiter retracta t̄ vide 3. 5. q. 9. in sum. & j. eo. cum inter vos. & de acqu. qualiter & qñ. j. & de purg. vulg. c. 2. & in Spec. tit. de sen. prola. §. si. & per Card. j. de exce. c. pia. §. sed si post super verbo impediēt lib. 6. & quis habeat cognoscere de nullitate vide per Accur. C. de accus. l. 4. glo. pen. & dixi s. de offi. deleg. in l. iteris. j. dist. & vide Bart. Brixiẽ in q. dñicali, quæ incipit, queritur si appellet a sententia. ubi t̄ dicit, q̄ sententia, quæ ipso iure nulla est, nõ confirmatur per appellationem.

- 1 Papa quis & quando iudex sit.
- 2 Cardinale iudicat Papa.
- 3 Papa quorum iudex.
- 4 Remoueri a quot episcopis quis possit.
- 5 Sententia plurium quando an non valeat.
- 6 Episcopus cum clero que possit.
- 7 Depositionum genera & 8.
- 9 Subdiaconi diaconus pares.
- 10 Degradatio quid.
- 11 Episcopi quæ & quibuscum audiunt, & definiunt.

Non potest. Si quæris qui, & quot iudices debeat esse in causis clericorum, ciuilitur vel criminaliter conueniendorum, & vtrum omnes debeant in vnam sniam cõcordare distinguitur aut quæris de Papa, & fillum nemo iudicat, vt 9. q. 3. nemo. & caliorum. Nisi se alicuius iudicio submittat. vt 2. q. 3. nos si incompetentes. & in causa hæresis. 40. dist. si Papa. quod dic, vt ibi. & s. de elec. c. licet. Aut de t̄ cardinali & illum Papa iudicat, & deponit quod dic, vt le. & no. j. de schismaticis. c. vno. li. 6. & hoc finaliter videtur tenere Host. j. de cle. non refri. c. 2. & ex presse hoc tenet Host. & Io. An. j. de præb. c. dilectus. j. dicentes, quod cardinales vna cum Papa iudicant omnes, nec possunt iudicari ab alio, quam a Papa, & a collegis suis, vt in c. alle. nemo aliorum. Aut quæris de causis aliorũ, & tunc aut de causis archiepiscoporum, aut de causis ep̄orum, aut de causis aliorũ inferiorũ ordinis clericorũ. In primo casu dic, q̄ papa est iudex, nã cã archiep̄orũ ad Papã sunt referenda, vt j. de præb.

c. graue. in fi. ubi hoc no. Inn. & Ho. in prin. idẽ Arch. 11. q. j. c. si clericus aduersus super verbo ad constantinopolitanũ. In secundo casu refertur aut agitur de cã mere ciuili, & dic q̄ archiepiscopus suus est iudex, vt s. de offi. ord. pastoralis. & j. c. tit. c. Romanali. 6. Aut agitur de cã criminali & tunc aut aliter agi quã ad depositionem seu priuationem ab ordine vel beneficio, & tunc idẽ vt in iurib. alle. pastoralis Romana. & in c. alle. graue in ver. ita, vt qui post primã. Aut agitur ad depositionem seu priuationem ab ordine, vel beneficio, & tunc aut quæris, quis poterit audire, & examinare dictã cãm. & circumscripã dictã ordinatione papæ, dic, q̄ ipsum conciliũ prouinciale. vt 3. q. 6. c. j. quis liceat. & c. multũ stupeo. & c. dudum. & in tali auditiõẽ examinatione vel cognitione necessarij sunt duodecim ep̄i p̄ter, archiep̄m qui in his non cõputatur. vt 3. q. 8. c. j. & 2. & 15. q. 7. c. felix. & dic, q̄ iste numerus ep̄orum est necessarius non solum in criminali accusatione ep̄i, sed et̄ cã ciuilitur agitur vel excipitur de crimine cõtra ipsum ad hoc vt remoueat ab ep̄atu post confirmationem. j. de accu. c. super his. §. potest confirmatiõẽ. 2. 3. di. illud 34. di. quorundã. nã post amotionem talẽ, vel repullionem adeo remanet infamis, q̄ ineligibilis. vt s. de elect. su per eo. vt hoc no. Io. Phi. Ber. Ho. & Io. in c. alle. super his in fi. & Inn. & Ho. in calle. graue. & Io. & Arch. in c. alleg. illud. 2. 3. di. & dic, q̄ isti 12. ep̄i sunt necessarij in processu. s̄m libelli oblatione. s. de li. obla. c. j. in litis contestatione in p̄sentatione testium in cõmissione faciendi in illis, quibus receptio testium, committitur. C. de fide instr. in auth. apud eloquentissimum & in auditiõẽ allegationũ, & potissime in relatione. quæ papæ est faciendã. arg. in eo quod le. & no. j. de appel. intimati. se cundũ Inn. & Host. in calle. graue. & licet quidã dicant hunc numerum ep̄orum esse necessarium, et̄ si ex delegatione papæ procedatur. ar. 3. q. 6. hæc quippe. Inn. tñ & Host. in calle. graue non credunt hoc de necessitate licet honestũ sit p̄ excellentiã cã, quod ita sit & idẽ tenet Arch. in c. alle. illud. in gl. sua per nul. quod intelligo. siue papa cõmittat solam cognitionem, siue vtrumque simul. Aut quæris, quis poterit terminare, seu diffinire dictã cãm, & dic q̄ solus Papa, vt in iurib. alleg. & s. de trãlla. ep̄i. c. inter corporalia. in princ. ver. ep̄i quoq; ubi de hoc, p̄ Ho. & c. quãto. & c. si. decet tñ, quod hoc faciat cũ consilio, cardinalium, sicut & alia ardua factã, quod dic per Card. j. de hære. super eo. li. 6. Aut ergo Papa per se de causa huiusmodi, determinat, & diffinit, & tunc non est dubiũ, aut eam committit alijs & tunc aut vni soli & tunc idem quia vnus solus nõ potest sibi soli dissentire, vt le. & no. 3. de arbi. c. j. Aut plurib. t̄ tunc non valebit sententia nisi oēs concordauerint. vt 6. q. 4. c. j. & c. si quis ep̄s criminaliter quod est speciale in cã ep̄i p̄pter excellentiam dignitatis, ne, concussio columnis. corrut edificium. j. de accu. qualiter & qñ 2. in prin. s̄m Ber. & Host. hic idẽ, no. Arch. 2. q. 6. §. diffinitua. ver. item si plures. Inrellige, q̄ nõ valebit snia eorum, nisi fuerint concordantes siue fuerit condemnatoria siue absolutoria per ea quæ le. & no. 3. q. 6. accusatus. licet Hug. aliter notauerit. 12. dist. p̄ceptis. Si quæras de causis aliorum inferioris ordinis clericorum, & tunc refertur, vt prius aut agitur de causa ciuili, & tunc ep̄s suus regulariter est iudex C. de ep̄is. & cler. in auth. cã quæ sit cum monacho & in auth. clericus autem. & s. de fo. cõp. c. j. & 2. & c. si quis contra clericum. & 10. q. 3. c. quia cognouimus. Aut agitur de cã criminali & tunc aut agitur ad depositionem non ab ordine, sed a beneficio aut agitur ad depositionem ab ordine & officio, aut agitur alias quam ad depositionem ab ordine vel beneficio. In primo casu solus episcopus cum suo clero est iudex. vt s. de iudi. at. si clerici. de cohabi. cleri. & mulie. c. ficut. & c. si autem & sic intelliguntur. 18. q. 2. si quis Abbas ubi hoc no. Archi. & 16. q. 7. inuentum. 2. q. j. notum. 11. q. 3. si quis ep̄s damnatur. 86. dist. si quid ad aures tuas de quocunq; cum multis similib. quia in talibus nihil sine consensu sui capituli facere potest aut debet. j. de his quæ fi. a præc. nõ uult. hoc idem no. Io. & Arch. 15. q. 7. in sum. In secundo casu. s̄ quando agitur ad depositionem ab ordine vel officio refertur. Nam quãdam est depositio, verbalis solum absq; solẽni degradatione subsistenti, seu per quam non tenditur ad degradationem actualem de qua in iurib. j. prox. sequentib. & de tali causa ep̄s cum suo capitulo cognoscere pot̄, & decidere, seu deponere absque aliorum ep̄orum p̄sentia. vt j. de clerico. ex mi. c. 2. & c. latores. s. de iudi. c. cũ non ab hoie. & c. at si clerici, & 86. di. si quid. 11. q. 3. si q̄ ep̄s damnatur. 81. di. sacerdos. & c. dictũ. j. de simo. licet Hejly. & ita intellige quod no. Io. fa. 15. q. 7. in sum. & Inn. & Host. in calle. graue. Quãdã est depositio actualis, & solẽnis, quæ p̄prie d̄ degradatio, de qua in d. cap. degradatio. §. j. & tunc aut

agitur de causa hæresis, & tunc solus episcopus cum suo clero seu capitulo poterit cognoscere & deponere, seu degradare. vt j. de hære. cap. j. li. 6. & dicitur ibi. Aut agitur de alia causa, & tunc aut agitur de depositione actuali clericorum in minoribus ordinibus constitutorum, qui etiam degradari possunt. i. q. 3. episcopi, in fine & 2. q. 1. si quis episcopus & in d. c. degradatio. 2. respon. ibi, minores. & c. fm Io. An. in nouella & Spec. tit. de accu. §. 2. loco ver. & scias. Et tunc sufficit solus episcopus cum suo capitulo. ita intellige. i. q. 7. c. si aut. ibi reliquorum vero clericorum causas & c. cum ibi no. per Io. & Arch. in c. alleg. cum non ab hoie §. de iudi. & de offi. ordi. c. j. & c. licet episcopus & c. irrefragabili, & est casus in d. c. degradatio. 2. respon. licet Spec. in ver. allega. & scias dicat, quod in solemnibus depositionibus episcopi sunt necessarii in minoribus, sicut in maioribus. Aut agitur de executione clericorum in sacris ordinibus constitutorum, & tunc aut agitur de depositione seu degradatione presbyterorum, & tunc sex episcopi illius provincie requiruntur, si sint, alias provincie conuincina vna cum episcopo diocesano. Aut agitur de depositione, seu degradatione diaconorum, & tunc requiruntur tres episcopi provincie, si sint alias conuincina cum ipso episcopo diocesano, vt plene leg. & not. i. q. 7. c. si quis timidus. c. felix. & c. si autem. Quod autem dictum est in diaconis idem intellige in subdiaconis, qui hodie eodem gaudent privilegio diaconorum. argu. de feruis non ordi. cap. miramur. fm Host. hic. pro hoc §. de etate & qualita. multis & 2. dist. erubescant. & c. se. licet Ioan. Fa. & Hug. 2.8. dist. c. solum. & i. q. 7. in sum. cog. quent eos clericis in minoribus constitutis. & idem sentit Hug. i. q. 7. c. si autem. & male fm Ioan. de Deo & Arch. ibi & Io. An. j. de hære. c. j. li. 6. de quo in Spec. in d. §. secundo loco, per totum. & §. 4. & per Io. An. in d. c. degradatio. in principi. super verbo numero in nouella, vbi dicit, quod de numero episcoporum a canonibus diffinito, de quo ibi loquitur (cum de ver. bali loquitur degradatione) nihil ibi, postea repetit. cu de degradatione loquitur actuali quare alias approbare videtur qd dicit in Spec. in prædicto §. secundo loco ver. & est notandum, vbi dicit, quod actualis degradatio est executio sententiae depositionis, & episcoporum presentia, quae necessaria est in sententia prolata non est necessaria in hac executione & post multa allegata dicit, quod ex iuribus prædictis, quae de numero isto loquuntur, patet, quod isti episcopi habent examinare audire, discutere, diffinire & sententiam criminales causas talium clericorum & ista bene conueniunt verbali degradationi, & non actuali, & fm hoc. capitulo infra. de hære. lib. 6. intelligitur de degradatione verbali & actuali cap. episcopi. 11. q. 3. vbi dicitur, quod iniuste deieci recipiunt ista ornamenta, de manibus episcoporum. Igitur videtur, quod de manibus episcoporum fuerint sibi subtrahita. Responde per illud quod no. Spec. in d. §. 2. ver. sed nunquid tot. vbi dicit, quod vbi sententia tenet tunc est in arbitrio Papae, qui solus restituit tales, vbi vero, non tenet episcopus etiam solus de hoc cognoscere, & restituere potest. Dicunt tamen Io. Fab. i. q. 7. in summa & Spec. in prædicto §. quarto quod de consuetudine episcopi per se, & officiales suos audiunt causas criminales clericorum suorum. facit. j. de offi. vicarij licet lib. 6. & pro hac consuetudine facit. §. de iudici. c. clerici. & c. cum non ab homine de foro compe. postulat. j. de hære. ad abolendam. §. j. & §. qui vero. & in fi. de cle. ex m. latore s de cri. falsi ad audientiam. specialibus. §. de consue. non est. lib. 6. de offi. ordi. c. j. ver. nisi aliud & c. vt litigantes in fi. eo. li. fm Ioan. And. ibi. In tertio casu. i. quando non agitur ad depositionem ab ordine vel beneficio, tunc solus episcopus diocesanus cognoscere, & decidere potest. v. de offi. ordi. c. j. de consue. c. non est. li. 6. Vnde si agatur per modum exceptionis solus episcopus potest cognoscere. vt j. de accu. super his. Item solus episcopus potest clericum, seu presbyterum excoicare. vt j. de coha. cle. & mu. c. clericos & et suspendere ad tps in perpetuum sine alijs episcopis. vt 2. q. 5. c. presbyter si a plebe. 15. q. 8. hi qui. & j. de cle. exc. m. latore s. & c. 2.

- 1 *Executores merum in notorijs supersedere.* & 2.
- 3 *Sententiam annullandam non reuocat exequutor.*
- 4 *Exequutor minor ne supersedeat.*
- 5 *Exequutor an & quando cognoscat.*
- 6 *Exequutor mixtus cognoscit.*
- 7 *Exequutorum genera. corum vis. 8. q. & 10.*

DE cætero. Si queris, vtrum executor possit assumere causam cognitionem, & qualiter, vide primo, quod no. Ber. §. de offi. deleg. p. loralis. §. quia vero in gl. ad intelligentiam & c. & Io.

2. q. 6. c. ei, qui appellat. §. sunt etiam quorum. ver. ab excoicatore. 2. q. 2. & si non cognitio. Vnde circa hoc sic distingue, aut queris de tmero excoicatore, aut queris de mixto, si de mero tunc aut queris, vtrum possit causam cognitionem assumere, in & super eo quod sibi committitur exequendum, aut contra eos, qui Papam impediunt exequi, quod mandatur. In primo casu refert, aut videtur sibi probabile, quod allegatur ad non. Si sic tunc aut sententia est nulla, aut est iniusta annullanda. Si nulla, vt quia a non suo iudice lata est. vt §. de consue. c. ad nostram. & de iud. at si clerici. vel autoritate falsarum literarum lata, vt j. de cri. fal. c. 2. & hæc opponitur coram excoicatore mero nõ tamen cognoscet ipse de hoc, imo ipse supersedeat executioni remittendo negotium ad superiorem, vt hic & arg. §. de offi. dele. c. si qñ. Talis n. sententia non est exequenda, vt ff. de iudi. l. si prætor. j. tit. j. super eo j. & 2. q. 2. dicenti §. & si nõ cognitio fm Ber. Ho. & Abb. in §. alle. quia vero. Quod intel. lige fore verum, si opponens exceptionem nullitatis, vult eam probare incontinenti. ar. ff. vt in poss. leg. l. si is a quo alius non. vt C. ad l. Cor. de fal. l. satis aperte vt hic satis innuit Io. in §. alle. & si non cognitio. in glo. non ab ipso. in fi. ibi ad hoc dicas q. si euidens, & c. hoc etiam no. Ber. §. de resti. in int. c. suscitata. & Io. & clarius Arch. 2. q. j. c. sicut sine in gl. supra. & in hoc satis concordat quod no. Gof. hic & Abb. in §. alle. quia vero, dicentes, q. si executori videtur quod malitiose proponatur nihilominus exequatur. arg. C. de ferijs. l. 2. C. de edi. diui. Ad. tol. l. vlt. & maxime quia ius partis remanet saluum coram superiore, & quod differtur, non aufertur. ff. de iudi. l. si debitor. 3. 2. q. 2. ancillam. Si autem dicatur iniusta. i. contra ius litigatoris, lata ex odio, vel per imprudentiam iudicis, & similia, eo. tit. c. i. inter vos. & de emp. & ven. c. ff. de iud. c. si per imprudentiam & hoc coram excoicatore opponatur, non reuocabit ipse sententiam nec de ea cognoscet, quia non est cognitior, sed executor. vt in d. §. quia vero, imo eam exequatur, etiam si sciat iniustam. In executione. n. non queris, an sit iuste pronuntiatum nec vt in l. alleg. si prætor. & C. de excep. rei iudi. l. si vt proponis. Si vero dicatur annullanda, puta, quia est lata contra contumacem, postea probantem iustam causam absentiam, quo casu ordinarius debet illum in integrum restituere, vt j. e. tit. c. Berto. & l. alleg. si prætor. §. Marcellus. ff. de iudi. vel alia de causa esset retractanda sententia, quam tulit & tunc si est ordinarius, qui tulit, postea eam retractare, vt ibi. Delegatus vero, qui tulit sententiam, non reuocabit eam amplius, quia functus est officio suo. ff. de re iudi. l. iudex. §. de offi. deleg. in literis. & tunc si hoc opponatur coram excoicatore, refert, quia aut ille, qui sententiam exequitur est maior illo qui sententiam tulit, vt si Archidiaconus sententiam tulit, & episcopus qui iure ordinario ad hoc tenetur illam exequatur, & tunc executor potest reuocare quod reuocandum fuerit iure ordinariæ potestatis, vt in d. l. si prætor. §. Marcellus. Aut ille qui eam exequitur, est minor illo, qui tulit, vt quia delegatus Papae tulit sententiam, qui est in causa si commissa est maior ordinario. 9. 3. di. c. vlti. §. de offi. deleg. c. sane. quia & ordinarius de mandato suo eam exequatur, & tunc non potest cognoscere, nec reuocare, sed tñ exequi tenetur quia minor magistratus non potest cognoscere de sententia lata a maiori. ff. de m. l. minor & ita loquitur §. alleg. quia vero vbi Pet. de samp. & Abb. ponunt istam distinctionem hucusque excepto secundo membro. Si vero non videtur executori probabile, quod al legatur, sed percipiat hoc opponi malitiose causa morde executionis, tunc fiet executio salua quaestione falsi. C. de fal. l. 2. & punietur opponens. C. de executio. rei iudi. l. si longius. fm G. & Host. hic. j. eo. quod ad consultationem & Abb. in §. allega. quia vero. Si queris, vtrum executor possit cognitionem assumere, & iurisdictionem exercere in & contra illos, qui impediunt ipsum exequi, qd mandatur, dic qd sic, vt §. probatur, §. de offi. dele. c. ex literis patriarchæ in fi. vbi Ho. no. qd nedu delegatus Papae et ad certum articulum datus, sed et merus executor coercionem recipit contra opponentes se sibi & iniurias est illis, quos mittit p. expeditioe articuli sibi commissi. Et no. qd licet merus executor non possit causam cognitionem assumere super eo, qd sibi exequendum mandatur, vt super illo iudicet, vel vt iudicet sententiam mandandam executioni. Ad sui tñ instructionem posset recipere probationem aliquam, vt fm eam vel exequatur, vel remittat negotium ad superiorem, & hoc expresse innuit hæc litera. & ff. de iudi. l. si prætor. quæ est alias contra Inn. & Host. hic & Car. j. de exce. c. pia. in gl. et in c. appellonis in fi. lib. 6. Si queris de mixto excoicatore cui commissa est executio habens causam cognitionem annexam, tunc dic, talis habet, & potest assumere causam cognitionem. vt §. de rescr. c. si quando. & c. cum adeo.

adeo. de æta. & quali. accepimus. de off. dele. ex parte. 2. 2. q. 2. & si non cognitio vbi de hoc. vnde dicit Gul. Nazo. & Io. An. post eum. j. de accu. meminimus. quod ille, cui Papa benedictionem Abbatis, vel abbatissæ committit exceptiones debet admittere, non enim est merus executor, cum habeat examinare. 3. 3. dist. laici. fm eos. & vide quod dicam post Host. de ista materia. j. eo. c. quod ad consultationem. Et ad pleniorẽ t. euidentiam præmissorum, si queris, quis dicatur merus executor, & quis mixtus refert, aut datur executor ad sententiam exequendam, aut ad aliam exequendam, quam sententiam. Si ad sententiam exequendam, tunc aut ille, qui eum dat tulit sententiam, & tunc est merus executor, & nullam habet cognitionem annexam, quia ille qui eum deputauit, sciuit, quod nihil oportebat cognosci, & cum de facto suo scribat, non est credendum, quod falsum sit ei suggestum: vt hic arg. §. de rescrip. ab excommunicato. fm Inno. & Host. aut ille qui eam dat non tulit sententiam sed alterius sententiam executioni præcipit mandari, & tunc, licet Inno. Host. hic dicant, quod tñ mixtus executor per §. allegatum & si non cognitio) videtur tñ probabiliter sic posse dici, quia aut mandans significat se vidisse sententiam, vt si Balianus, vel Officialis Aurelianen. qui sententiam tulit mittit sententiam cum processu facto in causa præposito, vel Officiali Parisijs, rogans eum in iuris subscidium, vt illam sententiam mandet executioni contra reum nouiter Parisijs se transferentem, vel bona eius habentem iuxta cap. postulasti. §. de foro compe. & j. de fo. cõpe. c. romana. §. contrahentes lib. 6. & ff. de bo. autho. iudi. post. l. cum vnus. §. is qui. Præpositus, vel officialis mandat cuida seruienti, q. sententiam illam, de qua fidem plenam asserit sibi factam exequatur, & tunc idem ar. no. in calle. ab excoicatore. Nam fuit iudici fidem facere absq. quod fiat executori. ff. de probatio. l. quinquaginta. Aut mandans non dicit, nec significat se vidisse illam sententiam, sed forte mandat eam, prout iuste lata executioni mandari, vel mandatum directu executori fundat se principaliter super asseritione, seu narratione partis executionem petentis, seu procurantis, & tunc tñ est mixtus executor, quia dubium esse potest, an talis sententia lata sit. arg. eorum quæ le. & no. in calle. ab excoicatore & de off. deleg. cum in iure. & mandans in facto alieno decipi potuit. ff. pro iuo. l. in. fm Innoc. & Host. hic. Si datur executor ad aliam exequendam, quam sententiam, tunc refert, aut in literis committens ponitur ista clausula si ita est, vel partibus conuocatis & auditis. vel si tibi constiterit, quod canonice fuerit, exequaris. Vel similis clausula causam cognitionem importans, de quo plene per Host. §. de iudi. exhibita. & ibi dixi, & tunc est mixtus executor hñs causæ cognitionem annexam. ar. c. alle. exhibita. ff. de off. procon. & leg. l. nec quicquid. §. 1. & 2. q. 3. notandum. §. de rescri. olim ex literis in fin. & de fo. cõpe. conquectus. Idem, si Papa mandat alicui restitui rem suam, vel mandat alicui dare beneficium. Nam coram tali excoicatore admittuntur legitime exceptiones quantumcumq. absolute scribat. vt supra de rescri. ex parte lo. 2. 2. q. 2. c. dicenti. §. & si non cognitio. §. de rescri. qñ. & cap. cum adeo. de æta. & quali. accepimus. Aut tñ non apponitur talis, vel similis clausula causæ cognitionem importans, & tunc est merus executor. j. eo. ti. cum parati. de sent. exco. c. si clericos. lib. 6. & in ista dist. vlt. concor. Abb. in §. alle. quia vero. & vide quod no. Spec. ti. de sent. executione. §. nunc dicendum. ver. vt aut in hac materia & quas exceptiones merus executor admittere teneatur vide per Card. in calle. pia in glo. etiam in causa appellationis. de exceptio. lib. 6.

- 1 *Sententia in matrimonijs quando an non transeat in rem iudicatam.* 2. 1. & 4.
- 5 *Vxor reddendus religiosus.* & 6.

Ator. ¶ Si queris, vtrum sententia lata in causa matrimoniali transeat in rem iudicatam, vel vtrum semper, veritate comperta, valeat retractari distingue, aut agitur de fcedere matrimonij, quod ad thorũ in rem iudicatam, nec postea poterit retractari: quia illa causa non reperitur privilegiata: imo eodem iure fungitur, cum alijs causis, vt patet. §. vt lit. non cont. c. 1. & merito, quia ibi de iure mero partium agitur & tractatur, cui renuntiare possunt, nedu expresse: vt leg. & not. §. de iureiur. c. tua nos. & c. quemadmodum in fin. j. de adul. c. si vir sciens. sed etiã tacite non appellando. j. eo. quod ad consultationem & c. quamuis. & j. de regula. 2. c. statutuimus. In secundo casu refert, aut queris tñ nunquid sententia lata super matrimonio, seu in causa matrimoniali transeat in rem iudicatam, quantum ad instantiam iudicij seu litis & dic quod

fic. vt. §. de resti. in integ. c. ex literis. ad fi. ibi qñ dicit, & ad audientiam restitutum eam pro matrimonio postulantem, non dicit ad sententiam: quia nunquam transeat contra matrimonium in rem iudicatam, vt statim sequitur & hoc no. Host. ibi & Arch. 2. q. 6. in sum. super verbo glo. iudicatam. Aut queris, nunquid tñ transeat in rem iudicatam quantum ad veritatem causæ, seu fcederis matrimonij, & tunc aut sententia fertur contra matrimonium, & in præiudicium fcederis matrimonij, quod valet, & tenet: & talis non transeat aliquo tpe in rem iudicatam: vt hic. & j. eo. tenor. & c. consanguinei. de frig. & malef. c. fraternitatis. imo quantumcumq. costare poterit de federe matrimonij, retractabitur: quia quos Deus coniunxit homo non separat. 3. 3. q. 2. an quod in subditos. & c. quos Deus fm Ber. & Host. hic. Aut sententia fertur pro ipso matrimonio, & tunc tñ aut nullum subest impedimentum perpetuũ matrimonij contrahendi, seu coniungendi, & tunc talis sententia (nisi ab ea fuerit appellata) transeat in rem iudicatam: quia eo casu ille, contra quem lata est, iudicanti acquiescisse videtur. vt j. eo. quod ad consultationem. fm Ber. & Host. hic. Aut subest impedimentũ perpetuum, & canonicum matrimonium contrahendi, vt consanguinitas, vel affinitas in gradu prohibito iuxta. c. non debet. §. prohibitio. j. de consang. & affi. & tunc sententia non potest transire in rem iudicatam: quia in eo casu matrimonium nullo tractu tps confirmatur. vt in c. non debet. §. prohibitio. & melius. j. de eo qui duxit in matrimonium quã pol. per adul. c. cum haberet. & allegans impedimentũ perpetuo auditur, quia ecclesia militans decipi potest. j. de sent. excom. c. a nobis. lo. 2. & in hoc concor. Ber. & Host. hic & Host. & Ioan. And. j. eo. consanguinei. idem Alfen. lib. 8. tit. quomodo agitur ad coniungendum matrimonium art. 3. vers. quinto, dicens, quod si ecclesia decreta diuortium tñ celebrauerit deinde vir sacros ordines receperit, inuenta deceptione restitueret vxori ipsum repetenti: quia etiã monachus restitueretur ei. j. de fri. & male. fraternitatis. & debitu vxori petenti tenebitur reddere, sed non petere: quia in quantum in se est, solennizauit votum. Vnde sicut ille non poterit eam repetere, ita nec ipsa poterit eum repetere, si sit ingressus monasterium credens diuortium iuste celebratum fm Rodo. quia falsa causa non impedit monachatus votum. j. de conu. coniug. ex parte & de voto magne Hug. tamẽ no. 2. 7. q. 2. Agathosa, tñ quod si vterq. coniugum pro eo quod credit alterum esse mortuum, intret monasterium comperta postea esse veritate repetere potest vterq. reliquũ. quia neuter eo animo intrauit, vt fieret monachus si alter viueret. Et ponit exemplũ de vxore, quæ credens virum suum mortuum, nupsit alij, a quo tenetur recedere, cognita veritate postea de vita primi viri.

- 1 *Absentes expectandi.*
- 2 *Vocem duplicem habens iura duplicia habet.* & 6. fallit. 3.
- 4 *Geminata quando plurium instat.*
- 5 *Geminacionis effectus.*

Vm olim. ¶ Super glo. fin. si queris, vtrum, & quando: & vsq. ad quod tempus illi, qui sunt presentes de t electoribus, absentes expectare teneatur distingue vt dixi §. de elec. cum nobis olim & super glo. j. huius capituli. mouet Io. Andr. quaestioem per ipsum consultam in ecclesia Florentina. Thesauraria est noua dignitas tñ in ecclesia: & habet thesaurarius (licet non alias canonicus) vocem in capitulo, & quotidianas distributiones, vt quilibet canonicus, ea vacante assumitur canonicus in thesaurarium, qui de speciali iure ecclesie, vel dispensatione tenet vtrunq. queritur, an duplicem vocem habeat, vel duplices distributiones, & licet æquisimũ esset, quod nullus in vno corpore, vel collegio duas voces duo suffragia haberet suo iure, id est, iure sui vnici capitis, vocis naturalis, vel oris: cum ibi consuetudo ecclesie non appareat, cui statetur in hoc, purat q. ex quo illorũ iurium vtriq. debetur vox & distributiones hñs licitẽ illa duo iura duplicem vocem, & duplices distributiones habeat. Et sic intelligit dictum Inno. hic, qui videtur velle, q. ex quo plurium personarum voces gerit præpositi, & canonici plures voces habeat. §. de elec. c. cum inter. cum nõ sit iuri contrarium vnũ diuerso iure diuersis vt suffragijs, maxime reallibus, id est, quæ sequuntur, & debentur ex re, etiam si dicantur iure hominis facit. j. de deci. pastoralis & de censu. c. 1. ff. de seru. præd. l. pecoris. & l. via. §. si fundus. ff. si seruitus ven. pe. ff. de contrali. empt. & vendi. l. alienatio. & l. si aqua dicitur. ff. de actio. emp. l. creditor. §. fin. de leg. 3. l. prædijs. §. pen. & vlt. ff. de regu. iur. in omnibus causis. Vbi vero ex dignitate, personatu, vel officio per se, sine canonia non haberet vocem, talis habens illud

pro lege est seruanda in aut. de nup. §. disponat. colla. 4. & ff. de condi. inde. l. in cōditionibus. & ff. de leg. 1. l. si seruus pluriū. §. si aut non constat. nec apparet. & tunc aut mos. seu i consuetudo regionis apparet super modo præstandi huiusmodi pensionem. & fm hoc præstari debet: quia mos regionis seruandus est: vt in lalleg. si seruus plurium. §. vlt. ff. de fun. instru. & instru. lega. cum de lanionis. §. a. f. n. & in istis duobus membris concor. Accur. C. loca. & conduc. l. eadem. Spec. tit. de loca. & conduc. §. postquam. vers. sed quæritur. Aut mos. seu consuetudo regionis non apparet; & tunc refert. aut pensio est debita formaliter. & expresse ob causam aliquam nondū impleram. sicut est in omnibus contractibus vltro citro; obligatorijs. seu contractibus innominatis. Aut non est debita formaliter ob causam. vt in stipulatione vel legato. In primo casu (& pono exemplum de locatione) sunt opiniones dicit enim Accur. in d. l. eadem quod minimum est sequendum. & sic q; in fine anni debeat soluere. ff. de reg. iur. l. semper in obsecris. & l. semper in stipulationibus. j. de reg. iur. c. in obsecris. li. 6. Idem tenent Phil. & Inno. j. de loca. & conduc. propter sterilitatem. in glo. vlti. & Spec. in d. §. postquam. ver. sed quæris & tit. de salario. §. nunc de procuratorum Iaco. de Ra. dicit ibi. q; imō in principio anni pensio est soluenda quod probat sic. cū loco tibi domū vel aliam rem. pro decem videris illa decem mihi simpliciter promittere. & hoc pure & simpliciter potest peti modo ita est. q; quoties quis pure. & simpliciter promittit incontinenti. potest exigi. ff. de verb. obli. l. eum qui. de verbo. signifi. l. cedere diem. Præterea in plena potestate tua est soluere. ideo. & c. ff. de act. empt. & vendi. l. Iulianus. §. offerri. Sed ego qui loco

3 tibi domum per annum teneor tibi per totum annum ad dimittendum tibi domum. nec est in plena potestate mea statim contractum ex parte mea implere. quare. & c. ff. de nego. gest. si pupilli. Præterea. quod in principio anni. pensio sit soluenda casus videtur legis. nam dicit lex. quod si loco tibi domū meam per totum annum. & tu soluis mihi totā mercedem in principio anni deinde ante finem domus comburitur nō potes repetere. vt indebitum ergo. & c. ff. loca. & conduc. l. sed addes. §. si quis cum in annum. fm eum. Pe. vero de Bellaper. distinguit aut queris de pensione vnus aut de pensione plurium annorū. si de pensione vnus anni. tunc tenet secum Accur. supra dicēs. quod in fine anni pensio est soluenda quod probat sic. quotiescunq; quis contractus simpliciter. & pure antequam possit agere in effectu contra aduersarium oportet contractum implere ex parte sua. vt in lalle. Iulianus. §. offerri. & sic oportet totum tempus locationis permittere ante labi. Item si quis promittat ob causam antequam possit conueniri oportet causam impleri. vt ff. de excep. doli. l. 2. §. si quis sine causa. præterea hoc probatur expresse per eundem. §. alleg. si quis cum in annum quem Iaco. de Ra. pro se inducit. nam ibi non repetit. licet præmature soluat. Et ad rationes Iac. de Ra. respondet primo enim non obstat illud arg. quod quoties quis pure. & simpliciter promittit incontinenti potest exigi: quia i verum est vbi pure. & non ob causam. promittit ac vbi propter causam. tunc nō potest exigi cum effectu ante causam impletā. quia obstat exceptio. vt in d. §. offerri. Item non obstat. quod dicit. quod qn est in plena potestate tua complere cōventionem ex parte tua teneris hoc facere sicut soluere. & c. istud nō est verum. imō oportet quod contractus ex parte volētis agere primitus impleatur vt. C. de rerum permu. l. ex placito. Pone enim. quod promitto te non conuenire in perpetuū. istud est in remotissima potestate mea tamen non propter hoc dicitur implere causam. nec datur mihi actio ad petendum nisi causam impleam. vt C. de transactio. l. siue apud acta. si in proposito non agit locator ad mercedem nisi causam impleat. Item non obstat prædictus. §. si quis intra t annum quem dicitur Iaco. de Ra. expresse inducit pro se. quia ibi dixit quod non soluit indebitum. Scire enim debes. quod quædam sunt. quæ retineri possunt t ad tempus non iure obligationis. sed ratione cuiusdam facultatis. seu aqutatis vt est qn vendendo librum pro decem retinere possum librum donec soluere decem tñ si ista facultate non vt or. & trado librum non repetam vt. C. de contrahende empt. & vendi. l. empti. Quædā vero t sunt. quæ iure obligationis retineri possunt & si illa soluantur repeteri possunt. vt ff. de condi. indebl. sed & si me purem. Modò ita est. quod ille. qui debet pensionē. habet facultatem retinendi vsq; ad finem anni. Et si nō vtatur ista facultate. sed soluat non habet cōditionem indebiti. quia non soluit indebitum. sed præmature soluit. & hæc vera qn de pensione rei locatæ. Idem intelligit Inno. j. de locat. & conduc. c. propter sterilitatem in glo. vlt. ver. idem videtur & Host. post eum in pen-

sione operis locati. vt in casu t vbi aliquis locauit operas suas. vel pro aliquo opere faciendo. vel exercendo de nouo vel si salarium promissit aduocato. vel medico. vel procuratori: vel in alijs consimilibus casibus q; scilicet tantū finito opere soluendum sit debitum. arg. C. de suffragio. l. vna. Nec ob. ff. de varijs & extraordinaria. cog. l. 1. §. est quædā res sanctissima. quia ibi dicit quod in principio est conueniendum de salario. sed nō dicit quod sit soluendum ad idem. C. de postu. l. quisquis. §. præterea. In aduocato autem fisci vs; speciale. q; in medico sibi soluatur salarium: vt. C. de aduo. di. iud. l. per hanc. §. pen. fm eos. Idem Spec. ti. de salario. §. nunc de procuratorum in fi. & §. sequitur. vers. sed quando. & in. §. iam alleg. postquam. ver. sed quæritur Quorum dictum verum est. dummodo sanē intelligatur. Pro cuius declaratione potest p abaliter sic distingui aut quis locauit operas suas. vt pro singulis partibus hfer certam mercedem. vt si scriptor faciat mercedem. vt pro qualibet petia. vel quolibet sexterno habeat certam summam. & tunc in fine seu post complementum cuiuslibet partis debebit sibi solui. vt ff. loca. l. qui insulam. §. eden. & ff. de iudi. l. fed & si suscepit. §. 2. Aut locauit operas suas vniformiter vt pro toto opere hber certam mercedem. & tūc aut vt ex illa mercede fiat illud opus & tūc poterit petere sibi solui in principio præstata cautione de opere faciendo. ff. de loca. & conduc. l. insulam in fin. aut non vt ex illa mercede fiat illud opus. & tūc dic vt q; in fin. operis vt est dictum fm Inno. & Host. & pro hoc facit illud generale. j dignus est operarius mercede sua. Matth. 10. Luc 10. ad Timoth. 6. 1. 2. q. 2. quicunq; suffragio. de sepult. j. ca. 1. extra de sepult. c. super cathedram. §. verū. in cle. sed non potest dici merces sua antequam lucratus fuerit. ad idem vs; casus. j. de censu. c. exigit. ibi sine procuracionis officio non impenso. & c. & c. perpetuo ibi ad procuracionem a locis recipere visitatis lib. 6.

10 Si autem queratur de pensione plurium annorum tunc refert aut plures anni continentur in contractu sub vna enumeratione. vt quia dicit loco tibi domum vsq; ad x. annos tunc idem. vt prius scilicet. quod nō petetur pensio nisi elapsis decem annis. Aut sub pluribus enumerationibus. vt quia dicit loco tibi domum vsq; ad annum pro x. libris Parisijs. & abinde vsq; ad alium annum pro x. lib. tur. & tertio annum pro centi soli diolis vel familia. & tunc tot sunt pensiones quot anni & in fine cuiuslibet anni soluenda est pensio. vt ff. de verb. obli. l. scire debemus. & l. pluribus. sed aduertatis. quia contra istud membrum vltimum videtur lex expresse. ff. de stipu. seruorū. l. si seruus communis. §. vlt. Sed dicas. quod in principio cuiuslibet anni quaesita est obligatio fructuario ob cam & ideo si ipse peteret ante causam impletā pro exceptionem repelli posset fm Pet. in d. l. eadem. in cuius opinione Cynus ibi videtur declinare. Si quaeris de secundo membro. scilicet. qn pensio non est debita formaliter ob causam vt de pensione debita ex stipulatione vel vltima voluntate refert. aut stipulatio facta. vel legato factum est de pensione debenda & soluenda in primo anno solum. vt quia quis stipulatur sibi dari decem hoc anno. vel quis legat sibi decem soluenda hoc anno. & tunc debet solui in fine anni. vt ff. de verb. obli. l. qui hoc anno. Aut t stipulatio facta est. vel legato factum est de pensione debēda & soluenda in pro pluribus annis. vt quia quis stipulatur vel legat decem annua. vel in annis singulis vel quolibet anno vel annuatim & tunc siue debeat. quando vixerit siue quando fuerit in scholis siue vsq; ad quinque. vel decem annos in principio cuiuslibet anni pensio est soluenda. vt. C. qn dies lega. cedit. l. j. & ff. qn dies leg. cedit. l. nec semel in prin. §. 1. & hoc tenet Inno. in calleg. propter sterilitatem. gl. fi. circa prin. & Host. & ab. post eū. Vnde versus.

Annua si debes. tunc inspicias caput anni.

Anno si debes in fine teneberis anni. & ita distinguit Accur. ibi & in lti. de verb. obli. §. ac si ita. & fm hoc non est differētia inter debitum annuum. seu singulis annis & legatū annuum. seu singulis annis. quin vtrobq; fiat solutio in principio cuiuslibet anni. Sed vbi debetur anno. tūc in fine anni fiet solutio. & idem si maius tempus esset adiectū. & est ratio. quia vbi verba sunt adiecta pro debitore tūc debet interpretari pro eo. Item vbi [sunt adiecta] pro creditore. tunc pro eo similiter debet fieri interpretatio. Vnde si dicatur sic. promittit t soluere isto anno vel tali tempore ista adiectio temporis adicitur pro debitore. nam aliter teneatur soluere pure: & ideo intelligitur adiecta pro debitore vt soluere debeat in fine temporis. Sed vbi dicitur sic. p mittis soluere singulis annis decem. vel decem annua hæc adiectio temporis ponitur pro stipulatore. nam alias non solverentur. nisi semel vna decem & ideo fit interpretatio pro eo. vt soluiatur in principio cuiuslibet anni. refert ergo. an sint faciendæ

faciendæ plures. & diuersæ præstationes per varia tempora an fuerit faciendæ vna tantum præstatio. primo casu in principio cuiuslibet temporis. in secundo casu in fine tēporis debet fieri præstatio. & hoc siue sit debitū ex contractu siue ex vltima voluntate & in hoc cōcordat hic Dyn. alibi & est ratio. quia in primo casu videtur tps adiectum gratia diuidendæ præstationis. In secundo casu vs; adiectum tempus gratia differēde solutionis. vt ff. de stipula. seruorū. l. si seruus cōis. §. cum seruus. vt not. ff. de verb. obli. l. eum qui. §. qui ita stipulatur: & ratio quare sic videtur facta adiectio temporis est illa quam præmissi. & ita teneas. Quidā vero distinguūt inter cōtractus. in quibus dicunt debere solui pensionem in fine tēporis. vt in lalleg. qui hoc anno. & vltimas voluntates. in quibus dicunt solui pensionē in principio temporis. vt in lallega. 1. C. qn dies lega. cedit. Sed t ista sententia destruitur per legem. ff. de condi. & demon. l. si in annos. & de verb. obli. l. eum qui. §. qui ita ver. Idem est in vltima voluntate. quod in contractu. alij vt Ber. & Host. s. de refcri ptis ad audientiam. 2. in 1. glo. & Host. hic & in sum. sua tit. de loca. & conduc. §. quæ actiones circa prin. volunt distinguere. inter promissum annuum. & pmissum singulis annis. vt in primo casu fiat solutio in principio cuiuslibet anni. In secūdo casu in fine. quæ snia destruitur per l. nec semel. §. nouissimē. ff. qn dies leg. cedit. Quod autem dictum est de pensione vnus anni. idem intellige de pensione vnus mensis. vel septimana. vel diei. vt patet in Euangelio Matth. xx. c. Cum fero (inquit) autem factum esset dixit dñs vineę procuratori suo. voca operarios. & redde eis mercedem suam incipiēs a nouissimis vsq; ad primos & c. Quod vero dictū est de pensione t plurium annorum idem intellige de pensione plurium mensium. vel septimanarum vel dierū & ista sufficient. j. Reperi tñ in libro cuiusdam doctoris solennis dñi Ala. de Valle notē super dic. l. eadem. sic scriptū: in mercede seu pensione rei locatę. vt domus. credo ita dici debere in dubio. vbi nō est cōsuetudo. vel nihil conuentum est. tunc refert aut cōductor agit. vt sibi detur domus ad habitandum. & tunc potest repelli. nisi prius totam pensionem soluat. aut dñs domus agit contra conductorem ad mercedem. & tunc potest repelli donec cōtractus sit totaliter completus ex parte sua arg. lalle. Iulianus. §. offerri. Nec obest. ff. de migrando. l. 1. §. si pensio: quia vbi habet aliquis pignus obligatum propter debitū in diem. licet non possit vindicare. tñ poterit vt iure retentionis iuxta illud. multa conceduntur pro retentionem. & c. modo omnia illa in domino conducta sunt tacite obligata pro pensione domus. & ideo licet dñs non possit agere. bene t poterit vt iure retentionis. Sed prædicta distinctio potest habere locum in cōtractu emptionis & venditionis. vbi est in plena potestate vtriusq; t contrahentium impleat itam. contractū ex parte sua tam venditori tradendo rem venditam. quam emptori soluendo pretium conuentum. ff. de act. empti. l. ex empto. secus in contractu locationis vbi in potestate locatoris non est statim per traditionem domus vsuum; & com modū ipsius domus per annum tradere ipsi conductori. sed illud com modum habet percipi per successione temporis. & diuturnam mansionem. seu vsuum rei locatę.

¶ In glo. sed nunquid iudex. si queris nunquid iudex teneatur causam exprimere. & assignare. quę ipsam mouet in snia proferenda distingue aut in expresseione cause nullus t requiretur effectus vtilis. nullum com modum. sed potius incommodum. & periculum iuris publici. vel priuati puta: quia in exprimendo causam posset esse. q; exprimeret malā causam. & bonam subieceret. & sic snia nō valerit. vt le. & no. §. de in integ. resti. tum ex literis. §. nos igitur ver. illa innitens. & c. j. de concess. præb. ex parte Alten. vbi de hoc per Hostien. super verbo occasione consilij. & ff. de excu. tu. l. qui testamento. & tunc non oportet nec expedit causam exprimere. vt hic vbi loquitur de snia distinctiua & idem dico de interlocutoria. vt §. de off. dele. ca. cum super abbatia. de quo vide quod le. & not. 2. i. dist. intantum & per Cardi. Gul. & Io. Andr. j. de sent. excom. cum medicinalis. in princ. lib. 6. Aut in expresseione cause sequitur effectus t vtilis. & com modum seu iuribus publici vel priuati abq; periculo quocunq; & tunc est causa exprimenda. vt puta qn iudex appellacionis primam sniam retractat quo casu causa est exprimenda. vt per hoc priores iudices excusentur. §. de fid. instru. c. cum Ioan. Heremita. in fi. j. de priuilegio. cum olim. 2. vel vbi iudex a iure cōi recedit. ff. de appel. recipi. l. sciendum. in auth. de iudic. §. oportet. colla. 6. vel vbi absoluit ab instantia iudicij. C. de iudi. proparandum. §. illo proculdubio. vel qn conuenus rei vendi. & absoluitur. quia nō proscribitur. vt j. de except. ca. pen. Idem in sententia excōicationis. suspensionis. & interditi. vt

in cap. alleg. cum medicinalis. in princ. j. de sent. excom. lib. 6. Idem qn iudex absoluit propter ineptam petitionem. vt §. d. iudi. c. examinata. quibus casibus causa est exprimenda vt not. Host. hic & Ioan. Andr. post. cum & Spec. hoc titu. §. qualiter ver. verum si rationes. adde etiam alios casus quos not. Host. in sum. eo. ti. §. qualiter in secunda columna vers. nisi vers. in casibus. Vnde t vbi cunq; causæ expresse potest parere aliquem effectum causa est exprimenda: vt in calle. cum medicinalis in princ. j. de sent. excom. lib. 6. patet in omnibus iuribus. §. alleg. siue sit diffinitiuæ sententia. siue interlocutoria & per hoc habes tres leges speciales & notabiles. ff. de suspec. tu. l. hæc enim causæ. de fideicō. lib. l. si legatario. §. si. in fi. & de iure fisci. l. 2. §. senatus. vers. quoties. alias non quia ex petitione & p cessu fatis potest & debet apparere de causa snia. ff. de re iudi. l. in sum. C. de sen. quæ sine certa quanti. proferun. per totū. & ita teneas licet quidam (vt Dyn.) distinguit inter sniam absolutoriam in qua dicunt causam inferendam vt sit saluum ius quod non fuit deductum in iudicium & perimatur ius quod fuit deductum: vt ff. de verb. obli. qui Romę. §. vlt. & ff. de iure fisci. l. 2. §. senatus. & in §. alleg. illo proculdubio. & cōdemnatoriam sniam in qua dicunt t non esse necesse inferi causam licet sit bonum inferi eam: vt ff. de his qui no. infal. 2. §. ignominie. ff. de procur. l. sed & hę. ff. de pę. l. i. preses. Ratio est. quia in condemnatoria habetur respectus ad causam. quæ in petitione præcessit: vt in d. l. si preses. & ita no. per eum in d. signominia. Quidam alij dicunt q; si est sententia criminalis. tunc est inferenda causa: vt in d. l. sed & hę. idem in snia appellacionis. vt sciatur quare infirmetur prima snia. & idem in absolutoria. Sed glo. dicit. q; licet nō sit causa expressa in absolutoria tñ valet: vt ff. si me nior fal. modū dixerit. l. 1. §. 1. Alj (vt Iac. de Are.) idem dñt in criminali. qd dicunt prædicti. in ciuili vero dicunt q; aut est absolutoria ab instātia. & tunc est inferenda causa: vt. C. de iudi. pperandū. §. & si quidem. alias nō cogitur iudex pōt tñ si vult. Sed Iac. de Ra. dicit indistinctē nō esse cam inferendā. quia ex actis apparet & ad hoc alle. hæc decre. dicens eam nō fuisse factā pro alio quam opinionē credo veriorē cum distinctioe præmissa. ¶ In glo. eadem ad finem. si quaeris nunquid omnia præsumantur solenniter acta dist. aut quaeris t de solennitate in vltima. sicut est q; in stipulatione interrogatio præcedere debeat respon sionem. ff. de verb. obli. l. 1. & similia & in tali omnia præsumuntur solenniter acta: vt ff. de pactis. l. iuris gētium. §. quod ferē. ff. de verb. obli. l. sciendum. instru. de inuti. stipul. §. si scriptum. & §. præterea. in lti. de fideiuf. §. vlt. C. de contrahen. & com. stipu. l. 2. ita intellige istud c. & istam glo. in princ. Aut quaeris de solennitate extrinseca sicut est. q; alienatio rei pupillaris fiat. & fieri debeat cum autoritate tutoris. quæ solennitas non est de substantia contractus alienacionis in se. & similia & de tali non præsumuntur oīa solenniter acta. nisi pbentur: vt 1. 2. q. 2. c. sine exceptione & per totum. C. de vsuris. l. 1. & ff. de publiciana. l. quæcunq;. §. vlt. vbi ita distinguit gl. ita etiā distinguit Cōpo. §. de elec. c. cum dilecti in fi. & Car. j. de elec. c. vt circa super verbo corporali in fi. & Archi. ibi super verbo prohibeant. idē ibi Garfias idem Gen. extra de elec. c. cū causam que. super verbo solenniter in cle. & ita intellige gl. istam in ver. alias. n. allegat & c. & adde quod no. Inn. j. de eo qui sur. ordi. rece. c. innotuit in fi. & ibi dicam in dist. vlt. & quod dicam. j. titu. 1. c. dilectis. dist. 2. ¶ Si quaeris. verum oppositio tertij impediāt sniam inter alios latam executioni debite demandari distingue. vt dixi. §. de testi. c. veniens. 2. distinct. 1. & de hoc per Inno. hic.

1 Presentatio a non habente eius nil quari.
 2 Presentationis vis.
 3 Presentati ius quale.
 4 Presentato per patronum ius quari.
 5 Testium quaestione quis commutat. an non.
 6 Scriba an quem sufficiat.

Vm Bertholdus. ¶ Ad verificationem gl. quæ incipit sed qua liter potuit. si quaeris. vtrum presentato ad t beneficium ius aliquod acquiratur. & quod distingue. aut est presentatus per illum. qui non habet ius presentandi. nec est in possessione. vel quali pacifica presentandi. & tunc dic. q; nullum ius sibi acquiratur. vt hic. & j. de iurepa. consultationibus. & ar. eo. quæ leg. & no. §. de elec. quærela. §. nos igitur. ver. cum nobis. & c. a contrario & in gl. sed nonne. Aut est presentatus per verum patronū. nullo alio existēte in possessione. vel quali pacifica iure presentandi. vel per illū qui est in possessione vel quali pacifica presentandi. & tunc aut quaeris vtrum talis presentatus

sententia habet & consequitur per presentationem ius in beneficio ius in re, ita quod ut beneficiatus & huius ius in beneficio habeat ius administrandi: & dicitur quod non quousque per prelatum fuerit institutus: ut. j. de iurepa. q. autem. & hoc no. Inno. & Hosti. s. de offi. leg. c. dilectus. & Inno. Hosti. hic & Card. j. de reg. iur. c. 1. lib. 6. & Arch. 2.3. dist. presbyteri. & j. de infl. c. 1. gl. 3. lib. 6. & Gul. de Monte Lau. & Gen. extra de iurepa. c. 1. in clem. licet Spec. tit. ne fe. va. circa medium dicat & male, quod sicut capitulum non potest conferre beneficia sede vacante. ut 2.3. dist. presbyteri. licet nec ad eam presentare: quia tunc per presentationem ius acquiritur presentato, sicut per electionem vel collationem. j. de iurepa. cum dilectus & male. In Archi. vbi. s. Aut queris nunquid per presentationem habet, & consequitur ius ad rem petendam, hoc est, beneficium petendum, & personalem actionem contra episcopum, vel prelatum ad quem spectat institutio, ad hoc ut admittatur per eum & instituat in ipso beneficio & dicitur quod sic: ut. j. de iurepa. cum autem. & c. pastoralis. & c. cum dilectus. & c. illud. 1.6. q. 7. c. decernimus. Inno. doc. predictos vbi. s. & ita dicit breviter quod habet ius petendi se admitti ad beneficium non tamen habet ius in eo. arg. j. de preb. c. quodam. & de concess. preb. c. quoniam lib. 6. & hoc etiam notat expresse Gen. extra de sup. neg. prelati. c. in vico. glo. 4. in clem. & ita possunt concordari & intelligi glo. Inno. j. de iurepa. q. glo. 1. in fi. qui dicit, quod ex presentatione non acquiritur ius & Hosti. qui dicit ibi contrarium. Item tunc ius ad rem est incommutabile in persona presentati per patronum clericum qui variare non potest, & est commutabile in persona presentati per patronum laicum qui variare potest, ut in iuribus alleg. vnde Inno. hic postquam patronus laicus variavit presentando alium qui per episcopum est admittitur, primus presentatus amittit ius petendi ecclesiam, & agit de iniuria sua contra episcopum ut in dictis c. quod autem. & c. pastoralis. & intelligit, quod patronus laicus post presentationem per eum factam potest variare de consensu, & licentia superioris alias sine licentia superioris variare non potest. Inno. hic in glo. patronus enim. & Hosti. post eum licet Vinc. dicat. s. de elect. in Gen. quod etiam sine licentia superioris variare possit. sed opin. Inno. & Hosti. verior est ut no. Archi. 3. 1. di. Nicena. & j. de iurepa. c. vnico in glo. hic approbat lib. 6. Intelligit, quod per presentationem patroni, acquiritur presentato ius ad rem, quod fit episcopo diocesano vel alteri, ad quem spectat institutio in beneficio, secus videretur si fieret vicario suo generali ad hoc potestatem non habenti quod dicitur ut not. Genzel. extra de iurepa. c. ut constitutio in principio super verbo presentatum in cle. clem. Gul. de Monte Lau. ibi in glo. contrarium dicere videatur & de hoc tergit. s. de elec. auditis.

Ad declarationem gl. quae incipit, sed qualiter delegatus, & c. si queris, vtrum tunc subdelegatus Papae vel delegatus ordina. examinationem testium committere possit distinguit Inno. hic in glo. & male versu. vel dic & melius & c. dicens, quod aliud est recipere testes, aliud scribere attestaciones. Ille enim, cui commissum est recipere testes, receptionem alij committere non potest: quia in hoc eius industria est electa. s. de off. deleg. qm apostolica. Sed scribere attestaciones bene committitur alij: quia eo casu potius eligitur opera, quam industria. arg. j. de app. cum causam, secundum eum. quae distinctio non placet ho. tum quia quando electa est persona non potest hoc committi alij sine consensu illius, qui eligit per litteras artificis. es. ff. de sol. tum quia certus tabellio electus est ad scribendum totum videtur fidei sue esse commissum, & certu est, quod vnus fidelior & discretior est altero, & talis consideret de electo qui non consideret tunc de subrogato: tum quia tabellio magna potestatem habet, & multa mala potest committere, vnde dicitur, quod isti iudices non iurisdictionem sed certum articulum puta receptionem testium, vel aliud certum ministerium quod non est iurisdictionis committere possunt: quia hoc potest facere quicumque iurisdictionem habens. s. de offic. deleg. c. super questionum. s. i. quod intelligit, quando questiones, & articuli & interrogatoria & omnia alia examinata sunt a committente & numerus testium limitatus ita quod sit nudus auditor. & sic intelligit. s. de off. deleg. cum te, & c. super questionum. & haec solutio placet sibi. & idem not. Ioan. Andr. & Genze. extra de offic. deleg. c. vnico. glo. 2. in cle.

- 1 Sententia inuis, ius facere.
- 2 Interlocutoria principis ius facit.
- 3 Definitiva qui ius faciat.
- 4 Absens qui succumbere presumendus.
- 5 Ordinationum quae ius non facit.
- 6 Sententiam principis ius generale facere.

Ncausis. Si queris, vtrum sententia principis facit ius generale in tantum, quod sit trahenda ad consequentiam, & quod alij in pari casu idem debeant iudicare distinguat aut queris de sententia iudiciali seu lata in iudicio aut de sententia, id est opinione seu responsione data ad consultationem: aut de sententia id est de ordinatione ex causa necessitatis vel utilitatis dispensative facta. In primo casu refert, aut est in corpore iuris clausa, aut non. Si sic facit ius generale, & hoc si tenor patiat, alias non. j. de infl. cum venissent. s. nos igitur. C. de nouo codice componendo. constitutione vnica. in fi. & hoc siue sit sententia definitiva, vt hic. & C. de leg. 1.3. in princ. & l. imperialis. siue interlocutoria: vt ff. quod me. causa. l. metum. s. de quod prator. ff. de iuris. & fac. igno. l. 1. s. pena. In Ber. Vinc. Io. Inno. & Hosti. hic & idem Archi. 3. q. 6. haec quippe. & hoc intelligit si tenor ipsius patiat, alias secus: vt. C. de sacrosan. eccle. l. non plures. Si non est in corpore iuris. clausa tunc aut est interlocutoria, aut definitiva. Si interlocutoria tunc, aut princeps tunc examinatione praecedente causa cognita partibus presentibus interlocuendo, vel interpretando pronuntiauit, & tunc facit ius generale: vt in l. hic alleg. imperialis. C. de leg. & 16. q. 3. licet. & j. de verb. sign. in his in fin. Inno. hic. ad idem facit. c. alle. cum venissent. s. nos igitur vbi idem tenent Inno. Hosti. & Io. Andr. super verbo tuendum & Gul. j. de appel. c. vlt. gl. pen. lib. 6. Aut sine examinatione praecedente, & sine causa cognitione, & tunc non facit ius generale: vt in l. alleg. 3. in fin. C. de leg. Si est definitiva tunc dicunt quidem indistincte quod facit ius generale vt hic. quod intelligit fore verum, quod fertur a mbabus partibus presentibus, vel saltem per partem contra quam fertur. Et est ratio: quia tunc, scilicet, quod pars contra quam fertur est ab absens magis praesumitur ferre sententiam propter contumaciam ipsius partis absentis, quam propter iniustitiam causae. arg. ff. de iur. l. i. deo. & ff. de inof. testa. l. qui repudiatis. ita tenet Lamber. de sal. in d. l. 3. C. de leg. Nec obstat, quod absens, dum modo habeat bonam causam, vincere, & obtinere debeat. vt. C. de iudi. propraedum. s. & si quidem. & s. in autem reus: quia hoc est verum, quod constat, & apparet iudicialiter de iustitia sua, sed quod succumbit praesumitur magis succumbere propter absentiam, & contumaciam suam, quam propter iniustitiam suam: quia si praesens fuisset potuisset aliqua allegare, quibus vicisset, vt no. glo. in l. alleg. si deo. Si queris de secundo casu principali, scilicet de sententia, id est de opinione vel responsione principis data ad consultationem: & intelligit non redacta in corpore iuris, quia illa faceret ius per l. supra alleg. 3. C. de lega. tunc sentit Hosti. s. de rescriptis si quando, quod facit ius generale dicens, quod lex illa. C. de sent. & interlocu. om. iudicium l. nemo loquitur in relatione procedum, & non principis, sed Accur. in l. alleg. nemo. in 1. glo. & Ber. Vinc. & Phil. in c. alleg. si quando sentiunt contrarium, quod videtur verius de iure. Si queris de tertio casu, scilicet, de sententia id est, de ordinatione tunc ex causa necessitatis, vel utilitatis per principem dispensative facta, tunc dicit, quod talis non facit ius commune nec est ad exemplum trahenda vt hic. & ff. de constit. princ. l. 1. & inflit. de iure naturali. s. plane. iuxta quod vide quod not. Card. j. de regu. iur. c. quod alicui. lib. 6. vbi dicit, quod ius speciale ad talem materiam trahitur, quae pari aequitate. vel maiori iuuatur. & est textus Inno. eum. C. de fur. & seruo corrupt. l. si quis seruo, & hoc intelligit de sententia principis. Sententia vero alterius non facit ius generale, sed solum inter illos, inter quos lata est: vt l. alleg. nemo, quod dicit vt dicam. j. eo. quomuis ad idem facit. c. alleg. cum venissent. s. nos igitur. vbi idem tenent Inno. Hosti. & Ioan. Andr. super verbo tenendum. & Gul. j. de appel. ca. vlt. glo. pen. lib. 6. vbi de hoc per eum.

- 1 Litera priores, an in secundis memoranda.
- 2 C. inter monasterium. sensus.
- 3 Processus quando in literis memorandus.
- 4 Recusandus quando sit iudex.
- 5 Recusatio omissa non proponenda.
- 6 Iudex prius negandus, quam recusandus.
- 7 Sententia secunda prima ne proualeat. 8. 10. 16. & 17.
- 8 Sententiam priorem quando reuocet princeps.
- 9 Sententiarum quando receptus concursus.
- 10 Sententia prior quando secunda proualeat.
- 11 C. exceptionem. sensus.
- 12 C. inter monaster. quando locus sit.
- 13 Culpam latam a dolo similis.

Inter

Inter monasterium. Si queris vtrum impetras literas ad secundos iudices de processu habito coram primis iudicibus teneatur facere mentionem, distinguat, aut secunde literae impetrantur ad reuocationem priorum iudicum, aut impetrantur ad reuocationem priorum iudicum sed ut alius iudex collega vnus, vel plures in causa cognitione ipsi prioribus iudicibus adiungatur. In primo casu refert, aut queris de processu facto coram prioribus iudicibus seu per inepta actione, seu petitione, de quo. s. de iudici. examinata. & de tali non oportet facere mentionem, vt not. Spec. titu. de offi. om. iudi. s. deseruit. ver. sed quid si clericus dices, quod licet de processu facto coram prioribus iudicibus super inepta actione literae secundo impetrat, non faciat mentionem, nihilominus videntur valere saltem de consuetudine. arg. j. de appel. si duobus licet non de rigore. vt hic. & s. de off. deleg. ex literis. pro quo faciunt ea quae le. & no. j. de regu. iur. c. no. prestat. lib. 6. Aut queris de processu facto super acta, & competentia actione seu petitione, & tunc aut processus est talis qui non valet ipso iure vel in effectu, & tunc idem quod in membro praecedenti per iura alleg. Et hoc potest sic probari: quia sicut video, hic tunc impetrans secundas literas directas secundis iudicibus tenetur de processu facto per priores literas facere mentionem, ita tenetur facere mentionem multo fortius de ipsis prioribus literis. vt. s. de rescrip. c. caeterum. sed ab eo quod vbi priores literae non valet ipso iure: vel etiam in effectu, vt quia sunt tales, quae per exceptionem elidi possunt, impetrans secundas literas non tenetur de ipsis prioribus literis facere mentionem: vt no. Ber. s. de rescrip. c. ex tenore. glo. pen. & scripsi. eo. ti. c. 1. igitur pari: imo fortiori ratione si processus factus per priores literas non valet ipso iure, vel in effectu impetrans secundas literas non tenetur de ipso facere mentionem maxime, quia non debet prestare impedimentum quod de iure non sortitur effectum. j. de regu. iur. c. non praestat. lib. 6. cum ibi alleg. Aut tunc processus est validus ipso iure & in effectu, & tunc de tali oportet facere mentionem, in secundis literis alias non valent, & vtrum sufficiat, quod in secundis literis de tali processu fiat mentio generalis arbitrarium est Inno. Hosti. hic dicentem, quod de principalibus articulis, & exceptionibus & ordinationibus, & de his inter quos & coram quibus actus est specialis, & expressa mentio fieri debet, vt probatur de articulis de rescriptis. cum dilecta. de exceptionibus. s. de procur. c. in nostra in fin. de ordinatione. s. eod. cum de iudice, & litigatoribus. s. de dolo & cotu. ex literis vbi de hoc secundum eum. sequitur de secundo membro principali, scilicet, quando secunda litera impetrata impetrantur non ad reuocationem priorum iudicum, sed ut alius iudex collega in causa cognitione ipsi prioribus adiungatur & tunc dicitur dixi. s. de offic. deleg. c. coram in 2. distin.

Ad euidenciam glo. quicumque habet. si queris quomodo reus exceptionem seu reculationem suspecti iudicis proponere debet, dicitur Ioan. post opi. recitatus in ista glo. quod alij dicunt, quod vsque ad xx. dies potest eam proponere quicumque: siue alias proposuerit eam siue non. 3. q. 3. offeratur ei beneficii iuris & c. j. de regu. iur. c. indultum lib. 6. Alij dicunt vt Phil. & Iaco. de Alb. Ab. & Spec. tit. de dilati. s. nunc videamus in fin. quod semper vsque ad lit. contest. potest proponi. C. de iuris. om. iudi. l. nemo ibi post lit. contest. ordinarius sedis recuset examen ergo ante potest. facit. C. de iudi. l. apertissimi. & haec decret. nisi fuisset datus terminus ad declinatorias proponendas. s. de excep. c. pastoralis. Non obstat. s. offeratur: quia hodie iudiciae arbitrarie sunt. j. titu. 1. cum sit: imo quidam ex eis factum reputant illum qui primo illam proponit cum per hoc iudicem prouocet. Tamen ipse Spec. titu. de recusatone. s. sic aut recusatone, consuluit teneri opinionem Tan. quae fuit, vt dicit Ber. hic. quod si omnia exceptione, de iudice suspecto proposuit, alias siue obtineat, tunc siue succumbat, non potest redire ad eam, quae est, de iudice suspecto, quia per hoc videtur tacite approbare personam iudicis: ex quo consentit litigare sub ipso. arg. s. de off. dele. infirmate. & idem consuluit Hosti. s. de proba. quoniam. & remittit ad ea, quae no. in sum. de off. dele. s. sed nec illud. versu. quod debet fieri recusatone. Alij dicunt vt Io. in s. alle. offeratur. Goff. in sum. de dilati. s. 2. & Inno. hic recitat) quod non solum ante alias exceptiones proponi debet, sed etiam ante viginti dies. Ex opinione Ber. sequitur inconueniens: quia si petat reus sibi dari copiam rescripti, dicit actor. Talis est persona, cui debet credi. 97. distin. nobilissimus. Si petat libellum, dicit actor, non est de consuetudine: & hoc etiam facies solum vt iudex super eo pronuntiet: Propter quod aliqui dicit, quod aut reus est qui pro-

uocat ad sententiam, aut prouocatur. Primo casu amplius non recusat. Secundo sic. arg. ff. de condi. furti. l. & ideo. & s. de except. cum inter. Satis crederem de iure dicendum, quod tunc omnis exceptio, per quam negatur quis esse iudex praecedat exceptionem de suspecto: nam si non est iudex ad quid debeat eum recusare maxime cum longiorem tractum habeat recusatone pro eo quod itur ad arbitros? vtile tunc est hoc casu protestari: sed non puto necessarium. Alias vero exceptiones, per quas non negatur iurisdictioni, puta excoriationem contra actorem ita, quod non est rescriptum, vel dilatoriam absolutionis praecedat recusatone. Facit pro ista distinctione, quod not. in Spec. de except. s. viso. versu. porro. & hoc teneas post factum maxime cum reo liceat proponere contraria praecipue quae tendunt ad eundem finem. de hoc plene. j. de regu. iur. nullus. lib. 6. Nec est verum quod dicit eligi ipsius iudicium, nisi quo ad illud, quod excipio. Et dato, quod illud expresse facerem non deberet nocere. Quid enim, si expresse faceret illud iudicem? non video, quod reculationem impediatur ante factum. Consultore tamen Tancredo cum super alijs exceptionibus (si quas ante proposuerit) habeat pronuntiare & eius sententia inter partes faciat ius. s. de rescriptis. super literis in fi. & ex quo in vno eligit, in alio non recusat. 3. q. 8. cuius in agenda. Sed in recusatone non eligo ipsius, sed arbitrarium iudicium, vel collegae vel ordinarij. vt. j. de off. dele. l. si contra vnum. lib. 6. & si vis praecise tenere opi. Tan. & Ber. responde ad contraria Inno. in glo. si alicui. versu. primi autem & seq. Inno. And. hic & istam opinionem Tan. potest tenere si scienter istam exceptionem quis omittit fecus si ignoranter. ff. de iuris. om. iudi. l. si per errorem. secundum Spec. titu. de excep. s. viso. versu. porro. Ad euidenciam glo. & ita si queris vtrum, & tunc quae sententia lata contra primam sententiam valeat, & teneat distinguat. aut secunda sententia fertur interueniente remedio appellacionis, vel supplicacionis, vel restitutionis aut nullo tali remedio interueniente. In primo casu constat, quod valet: nisi sit aliud canonicum, quod obstat. Primum membrum patet. ff. de appel. l. 1. & per totum. C. de appel. per totum. j. ti. i. per totum. j. eo. cum l. & A. de testa. c. Raynaldi. us. & c. Raynaldus. Inno. & tertium membrum patet. ff. de mino. in causa. 2. in fin. & l. seq. ff. de re iud. l. diuis. ff. de iure iur. l. ad monedi. ff. de appel. l. 1. C. de praeci. impera. offe. in auth. quae supplicatio. de sententijs praefec. prae. l. vnica. s. de restit. in integr. ex literis & per totum. j. titu. proximo. In secundo casu refert, aut est dubium tunc de prima sententia, scilicet, vtrum, & qualis lata fuit, & tunc valet secunda sententia ratione dubij. quae sent. sine appel. rescin. l. 1. vt no. Ber. hic. in gl. & ita. Aut non est dubium tunc de prima sententia, & tunc aut contra eam allegatur, & probatur talis peremptoria, quae post sententiam proponi & probari potest. de quo per Accur. c. de iur. & facti. igno. l. 1. & dixi. s. de excep. c. pastoralis. & tunc valet secunda, alias inutiliter iura admitterent illas exceptiones ad probandum, nisi probate prodesse. arg. C. de proba. l. ad probationem. aut non allegatur, & tunc aut queris de principe, puta Papa, vel Imperatore proferente, secundam sententiam contra primam, aut de alio inferiori. In primo casu refert: quia ut princeps ex certa scientia committit causam sciens primam sententiam esse latam in ea vel de ipsa causa cognoscit, & tunc tunc ipsam primam sententiam reuocare videtur. arg. hic in versu. & cum si fuisset ostensa ea posthabita & c. s. de off. dele. pastoralis. s. praeter ea. vt not. Goff. s. de restit. in integr. c. tum ex literis. & Archi. 2. q. 6. distinctiva versu. item si sententia. Aut princeps ignorans primam sententiam latam in causa ipsam causam committit, vel de ipsa cognoscit, & tunc dicit idem, quod in alio inferiori. Si queris de alio inferiori siue ordinario, seu delegato vel subdelegato tunc refert aut prima sententia fuit nulla ipso iure, vel in effectu, puta, quia lata a iudice non competenti vel autoritate literarum vitiosarum, & quae per exceptionem fuerit elisa & tunc tenet, & valet secunda sententia non obstante illa prima, quae nullum praestat impedimentum: vt hic in versu. non obstante ibi cum si. & c. qui verita intelligitur Inno. Goff. hic & Archi. 2. q. 6. c. ei qui. s. distinctiva versu. item si sententia. arg. j. de regu. iur. c. non praestat. lib. 6. ita intelligit. j. de pur. vul. c. 2. C. de sen. que sine certa quantitate. prof. l. si. & arg. ff. de bon. pos. contra ta. l. non putauit. s. non quouis. & s. seq. de re iud. l. 4. s. condemnatur. Idem dicendum est, si notorie appareat sententiam esse iniustam, vt. j. de fr. & male. c. fraternitatis. s. nos autem. alias nos tunc & in d. c. 2. de pur. vul. nam semper debet veritas praualere. 8. dist. consuetudo vt hoc no. Inno. in d. s. nos autem glo. no. sententiam & Hosti. & Io. Andr. post eum. aut prima sententia fuit & est valida ipso iure, & in effectu & tunc aut secunda potest reputari diuersa a prima, ita quod ambae se copiantur, vel ratione temporis, vel alia ratione &

tunc non est contraria: vt. C. de vete. iur. enucl. l. 2. §. contrariū. verbi gratia si in prima sententia pronuntiatū fuit me non debere vel rem meam esse. In secunda sententia, tunc pronuntiatum est me debere, vel rem tuam esse hanc quidem sententia compatiuntur se, quia propter diuersitatem temporum vtraque potest veritatem continere, vt de pe. dist. 1. periculose. §. finitum regundo. l. in finalibus. ff. de mil. in cause. l. §. si. & l. seq. C. si manci. ita fu. alie. ne profit. l. 1. & tunc valet vtraque. & secunda praeualet, & praeiudicat primae, quasi tempore secundae cessauerit causa prima: vt. §. de transla. epi. post translationem vers. ceterum. ff. de excusatione tuto. l. ex ratione. alias de excusa. & tempo. eorum. l. cum ex oratione. & arg. ff. de peti. hared. l. item videndum. & l. illud. §. de testi. cum tu. j. eo. c. Abbate sane lib. 6. Aut secunda non potest reputari diuersa a prima, vti est directe sibi contraria, & tunc aut non fuit opposita exceptio prima sicut coram isto iudice secundo qui secundam sententiam tulit aut fuit opposita, si non fuit opposita, tunc aut quia is cui competeat ignorabat eam sibi competere, & tunc non valet secunda: vt. C. qn̄ prouo. non est necesse. l. 1. quae est canonizata in d. §. diffinitua. vers. item si sententia. 2. q. 6. §. m. lo. Hosti. & Io. Andr. licet quidam dicant, quod eo casu si iudex sciuit primam sententiam nulla est, si ignorat tenet secundam, & praeualet primae sicut attenditur scientia iudicis. ff. de off. praes. si forte. j. titu. l. si duobus & hoc non placet Io. Andr. nec mihi: imo putamus tunc tunc proprie non tenere secundam, quia pars & iudex ignorabant de prima: nec est aequum, quod beneficium ignorantiae partis ledatur per ignorantiam iudicis per quā potius iuari debet. ad hoc. §. de rescriptis ex parte decani. solū ergo ad excludendam, vel includendam culpam in iudice ponderabitur ipsius scientia vel ignorantia. nec ob. lex si forte. & c. si duobus quae loquuntur cum procedit qui iudex non est quo casu ponderatur scientia ipsius vel ignorantia: & in c. si duobus reperitur pars in culpa, aut is cui competeat sciebat eam sibi competere, & tunc dico indistincte, quod secunda valet, & tenet argu. huius c. in vers. non obstante. §. m. Goff. Ber. & Hosti. hic & Hosti. in summa. eo. titu. §. qualis. vers. 4. & Archid. in §. alleg. diffinitua vers. item si sententia. pro hoc. j. de priuileg. cum olim. §. nos igitur licet Io illud membrū subdistinguat hic dicens, aut is pro quo facit sententia scienter & dolose omisit illa, vti volens fatigare aduersarium suum, & tunc valet secunda sententia. ita loquitur haec decret. §. m. Ioan. Andr. hic in ver. ideo dicit & Vine. Phil. & Hosti. & alleg. Hosti. §. de except. c. exceptionem. t. & inquit. de exceptio. §. item si in iudicio, sed vide quia decre. exceptio. nem potius facere videtur contra, quia ibi non opposuit exceptionem tempore debito malitiose post tēpus auditur sed condemnabitur in expen. sic videtur in hoc casu dicendū sed defende Hosti. & dic quod textus decret. illius, vbi dicit, qd est in hac exceptione specialiter obseruandum vnde arguit pro opinio. Hosti. nam si speciale est in exceptione excōmunic. propter causas quas habes. j. de except. pia. lib. 6. ergo eius contrarium est generale. arg. j. de preb. praesenti. §. loca. lib. 6. cum ibi no. aut omisit ea vti scienter sed non dolose, & tunc non valet secunda. §. m. Io. Andr. qui nil ad hoc vltimum dictum alleg. vnde ipsum non credo verū primo per illud quod no. Ioan. in d. §. diffinitua vers. item si sententia. nisi in causa dicens, quod si ex certa scientia omisit, sed ideo omisit quia non poterat eam tunc temporis probare sibi praediicat. vt. 2. q. 7. plerique. Item per illud quod no. Goff. hic & Archi. in praedicto vers. Item si sententia. dicitur haec decret. t. habere locum qn̄ prima sententia est nulla ipso iure, & quod tunc locum habet, quod non tenet sententia contra res prius iudicatas, qn̄ prima sententia tenet, & excipitur ex ea vel non excipitur, ideo: quia is cui competeat exceptio ignorat eam sibi competere alias valet secunda sententia, si ergo alias valet secunda sententia, ergo valet in casu vbi is cui competeat exceptio omittit ea vti scienter, sed non dolose. item Hosti. dicit expresse in d. §. qualis vers. 4. quod cum omittit ea vti: quia non habet probationes in promptu praediicat sibi nisi protestetur de ipsa sententia & dicat quod ideo non profequitur, quia non habet probationes paratas tunc forte non praediicat sibi, arg. ff. de eden. l. argentarius. §. si. item talis est in lata culpa, quae in amissione iuris sui regulariter aequiparat dolo. ff. de positi. quod Nerua. j. de conli. vt animarum. de rescriptis. tibi qui. de preb. si clericus. lib. 6. & dissoluta negligentia prope doli est. ff. man. l. si fideiussor in principio. sed pro Ioan. Andr. videtur fortiter facere quod no. glo. C. de transla. l. si diuersa dicens, quod non valet t. secunda sententia contra primam lata etiam de expresso consensu partiu, ergo multominus ex tacito consensu illius pro quo facit, & qui scienter omittit illa vti cum non plus debeat

operari tacitus consensus vnus quam expressus ambarum partium. argu. not. C. de pac. l. 1. ff. de lega. 2. si ita scriptum. §. si sub conditione vbi no. quod ius futurū non potest amitti per simplicem renuntiationem, sed bene per pactum. sed dato qd illa gl. fit vera non obstat. nam non mirum si tacita renuntiatio vnus partis plus operetur, quam expressus ambarum, vt patet in remissione iuramenti calumniae. C. de iura. calum. l. 2. §. sed quia veremur. j. de iura. calum. l. 1. §. 1. lib. 6. item ibi non valet sententia secunda ex eo, quia emanat ex consensu partiu quod esse non debet, quia sententia debet ferri in inuitum. ff. de verbo. oblig. l. inter stipulantes in principio. nec pro hoc negat, quin is pro quo facit prima sententia possit ei renuntiare expresse & tacite, scienter omittendo illa vti & de ea excipere infra tempus debitum sicut est in alijs peremptorijs de quibus dixi. §. de excep. a nobis. si fuit opposita exceptio prima sicut coram isto secundo iudice tunc refert aut fuit reprobat, & tunc tenet & valet nihilominus secunda vt hic in vers. non obstant. §. m. Inn. & Ber. hic argu. ff. de neg. gest. l. sin autem. §. si quocunq; modo. 2. respon. & ff. de compensa. l. quod in diem. §. 1. ff. que sen. sine ap. res. l. 1. circa princ. C. de fide instr. l. vlt. Aut non fuit reprobat, & tunc aut huiusmodi exceptio prima sicut sic proposita non fuit legitime probata & tunc idem, scilicet, qd valet, & t. tenet secunda quia paria sunt non proponere, nec probare sed non probare & pponere. ff. de testa. l. duo sunt Titij. §. de proba. c. licet. §. ad reprobandum. vers. idem quoq; testes. & j. cod. cum l. & A. §. si vero eos, sed vbi non fuisset opposita & scienter exceptio prima sententia valet secunda sententia vt est dictum. ergo & vbi fuisset opposita, sed non probata aut exceptio prima sententia fuit legitime opposita & probata. & tunc tenet secunda sententia per iura alleg. C. quando prouo. non est necesse. l. 1. & 2. q. 6. §. diffinitua. vers. item si sententia cum ibi alleg. & vide etiam quod not. Inno. §. de rescrip. cum dilecta in glo. & furtive. in fine quod vt dixi vera sunt saluis casibus exceptatis in princ. huius glo. quae cum sub praemissis si ponderantur fati comprehenduntur. item puto praedicta locum habere siue pro actore agente, siue contra ipsum pro reo prius fuerit iudicatum cum praedicta. l. 1. C. quando prouo. non est nec. non distinguat & facit quod ibi no. in fin. vlti. glo.

- 1 Collegium procuratorem creat.
- 2 Monachus an dandus, procurator. 3. & 4.
- 3 Testes quosuis admittat inquisitor & quatenus verum. 6.
- 7 Testes rejicit inquisitus. & 8.

Vm l. & A. ¶ Si quaeris, vtrum, & qn̄ religiosi possint constitui procuratores distinguere, aut quaeris, vtrum, & quando possint constitui, vtrum, & quando possint constitui. In primo casu refert, aut quaeris de collegio, vel conuentu religiosorum, aut de singularibus personis si de conuentu, vel collegio, dic indubitanter, quod potest constitui procuratorem: vt. §. de consuetu. cum dilectus. & de in integrum restit. cum venisset cum in finitibus alijs §. m. Inno. & Hosti. hic. & Archid. l. 6. q. 1. monachi. 2. si de singularibus religiosis tunc refert aut quaeris de causis, in quibus religiosus habet personam standi in iudicio, & quae solus agere & in iudicium deducere potest, vt si sit simplex religiosus, & idē multo magis si sit prelat, & fiat inquisitio contra eum vt hic, vel si ipse inquisitionem impetret, vel prosequatur contra alium, vt hic. & j. de accus. cum P. vel si de elec. sua agatur. §. de rescriptis. c. cum dilecta. & j. eo. ad probandum. vel si Abbas t. constituat eum procuratorem in negotijs monasterij: vt. l. 6. q. 1. qui vere. & c. monachi. 2. Vel etiam in negotijs proprijs ipsius Abbatis vel alijs consimilibus casibus si qui sint, & dic quod in talibus religiosus potest constitui procuratorem, & per eum literas impetrare, & agere vt in iur. alleg. & §. de except. dilecti ibi transmissa nobis petitione, & c. nam ex quo a iure conceditur sibi agere, multo magis est, quod per alium agat, quam per semetipsum. §. de syndi. cap. vnicō secundum Inno. Hosti. & Abb. hic idem Archi. in c. alleg. monachi. 2. super verbo imperante & Io. Andr. & Gul. de Montē Lau. & Gen. extra de procura. c. religiosus in cle. Aut quaeris t. de causis quas non potest solus in iudicio deducere & solus in eis agere vel defendere, & in talibus non potest per eum agere nec procuratorem constitui nec defendere. argu. ff. de admire. ad ci. pert. l. 2. §. 1. j. de reg. iur. c. cum quid prohibetur. & c. potest quis a cōtrario sensu lib. 6. Si quaeris de secundo casu principali scilicet, vtrum possunt constitui procuratores tunc refert, aut quaeris de prelati vt abbatibus & similibus & tales possunt esse procuratores in foro ecclesiastico: vt

ffico: vt. §. de postu. prelatorum. cap. 1. in princ. & j. qui si sunt legit. per venerabilem. in princ. vbi hoc not. Abb. & Io. Andr. & de hoc in Specu. titu. de procur. §. ratione igitur vers. item quod est episcopus. & per Archid. 3. quae. 3. Cyprianus sed non in foro seculari. argu. j. ne cler. vel mo. c. 1. & 2. & ita potes intelligere quod no. Spec. titu. de procur. §. ratione quoq; constitutionis. vers. item quod clericus. & hoc nisi in causis civilibus & pro miserabilibus personis, vel cōiunctis vel pro ecclesijs suis. §. de postula. cap. vlt. & not. Spec. in vers. alleg. item, qd cle. §. 1. aut quaeris de simplicibus religiosis, & tunc non possunt constitui procuratores nisi t. duobus interuenientibus, scilicet Abbate imperante, & vtilitate monasterij suadente: vt in c. alle. monachi. 2. & §. de postu. ex parte. item de mandato solus episcopi in casu vbi est vtilitas monasterij possunt esse procuratores: vt. l. 6. quae. 1. qui vere §. m. Inno. & Hosti. hic. idem Ioan. & Archi. eadem causa & quae. c. monachi. 2. & ipse Archi. 2. q. 7. nullus monachus glo. 3. vbi de hoc. illis autem interuenientibus possunt in negotijs civilibus & criminalibus in foro ecclesiastico etiam pro laico patrono, vel principe, vel magno defensore, siue vtili amico monasterij secundum Inno. & Hosti. hic. & in civilibus & non criminalibus in foro seculari argu. j. ne cle. vel mon. cap. 1. & 2. cum conor. §. alleg. ¶ In glo. fin. si quaeris, vtrum in causa inquisitionis recipi debeant minus idonei testes ita, quod non possit excipi cōtra eos distinguere aut fit inquisitio gñalis super statu ecclesiae siue monasterij in capite, & in membris, & tunc tunc fit generaliter persona aliqua non expressa, & tunc non potest excipi contra testes: imo tales recipientur, quales inueniuntur in ipsa ecclesia, vt hic in fine. Et hoc est speciale in hoc casu, vt minus idonei admittantur. Ratio specialitatis est: quia ea, quae in capitulo sunt, non possunt sciri, nisi per domesticos. C. de repu. l. consensu. & ideo quales inueniuntur, tales recipientur. Quod in hoc casu, scilicet, cum agitur de statu ecclesiae minus idonei testes admittantur, approbant Ioan. Vinc. Laur. Gof. & Ber. §. de elec. per inquisitionem. & Ioan. 2. q. 1. Deus omnipotens super verbo inquirat licet Bart. Brix. ibi contra cuius opi. potest esse vera in casu vbi extranei testes nō de ecclesia producuntur. dicas ergo quod hoc casu, scilicet quando fit inquisitio generalis non est locus subtilitatis positus & no. per Ioan. Vinc. & Ber. qui in idem conueniunt hic in glo. ista si. maxime, quantum ad illos, qui pœnitentiā agere debent, vt ibi probatur in fi. vers. per ipsorum, & c. & sic canonici ecclesiae contra, quā fit inquisitio, t. quantum ad pœnitentiam agendam per conspiratores conueniuntur: quia non est curādum, quis in talibus testificetur, vel denuntiet: in quo casu nō est locus forsan huic formae, alias regulae, quae traditur. j. de accu. qualiter & quando. §. de deber. secundum Hosti. qui hoc no. hic. §. de iudic. c. nouit. de testibus in omni. Aut fit inquisitio generalis persona aliqua expressa, & tunc subdistingue, vt in membro sequenti: quia si ageretur contra eum & ad hoc, vt ab administratione remoueretur, posset repellere minus idoneos testes, vt hic secundum Hosti. & Io. Andr. hic idem Archi. vsque huc 2. q. 1. Deus omnipotens glo. fin. & j. de offic. ordi. c. quia plerique. super verbo deputatos. lib. 6. vbi de hoc plene. Aut fit inquisitio specialis contra certam personam, & tunc crederem sic dicendum, qd si ageretur ad penitentiam agendam admitterentur non idonei testes. arg. §. nota. & eorum quae not. per Hosti. j. vt ecclesia. beneficia c. v. nostrum. §. quia ergo. in fin. & scripsi. §. de offi. ordi. ca. 1. si vero ad depositionem, vt quis t. a beneficio seu administratione remoueat tunc repelluntur inimici & conspiratores & alij nō idonei, vt hic legitur & not. & ita potest intelligi quod not. Innoc. j. de accu. meminimus. glo. pen. vbi not. inimicum non solum ab accusatione, sed etiam exceptione repelli. Idem credendum est de conspiratore. & de hoc vide quod not. Spec. tit. de inquisitione. §. vers. hoc etiam nota. Et dic, quod t. inimici dicuntur quo ad repellendum a testimonio non solum, qui odium in mente habent, sed etiam qui inimicitiae causas hnt, vel habere praesumunt sine mentis odio argu. 3. quae. 1. §. cap. 2. & se. Idem potest dici in cōspiratore, qui pro bono ecclesiae conspirare potest contra prelatum, & non peccat & tamen repellitur a testimonio secundum Innocent. & Hostiensis hic. idem Archidia. 2. 3. distin. illud in magna glo. sua circa fi. & 1. 1. quae. 1. si quis sacerdotum. super verbo inique gesserit & ibi vide per eum, & infra de verborum signific. cap. 2. super verbo punientes. lib. 6. vbi de hoc plene. item not. secundum Abba. & Ioan. Andr. hic quod appellatio correctionis inquisitione cōtinetur item quod is, cui committitur correctio potest a beneficio remouere.

Vm te. ¶ Si quaeris vtrum, & quādo iudex iudicandus, seu condemnandus videatur famam reseruare, vel nō distingue, aut iudex cōdemnat aliqueum de crimine non famoso aut condemnatum de crimine famoso. In primo t. casu quantumcuq; poenam imponat, non infamat: quia nō poena, sed causa astigmatiōnem suggillat: vt. C. de his qui not. inf. l. nullam. ff. de his qui not. inf. l. i. §. ff. de cri. stello. l. vlt. Hoc verū, nisi talis poena imponeretur quae ciuitatem vel libertatē adimeret. nam tunc poena durante esset infamia, sed ea sublatā non: vt. ff. de varijs & extraordi. cogni. l. cognitionū. §. minuitur. & §. consumitur. ff. ad l. Corn. de Fal. l. falli. §. ordine. In secundo t. casu, scilicet, qn̄ condēnat de crimine famoso refert, aut iudex imponit poenam regularem, & consuetam, & tunc perpetuo est infamis: vt. ff. de his qui not. inf. l. in fin. licet etiam poena fit temporalis: vt. ff. de re mili. l. qui cum vno. §. ad tempus. Aut imponit aliam poenam, quam regularem & consuetam, & tunc aut imponit pecuniariam pro pecuniaria, vel pecuniaria pro corporali, & tunc remanet infamis: vt. ff. de his qui not. inf. l. quid ergo. §. poena grauior. 2. respon. Aut imponit pecuniariam pro corporali, & tunc idem multo fortiori ratione: vt no. Accur. ibi. Aut pro pecuniaria corporalem, & tunc dicit Accur. ibi sine distinctione, qd remittitur infamia per illum. §. 1. respon. & fi. sed Lamb. ibi & Pet. de Bellaper. & Cy. in l. & si feuerior. C. ex quibus causis infamia irrogatur. dicunt idē in hoc casu sequenti, scilicet, qn̄ imponit pro corporali corporalem dicentes quod qn̄ imponit pro pecuniaria corporale vel pro corporali corporalem. Aut t. imponit pro minori poena maiore aut econtra minore m pro maiori. si pro minori maiorem tunc aut propter demeritū suum, quia grauius deliquit, & tunc perpetuo erit infamis quia digni sunt male meriti, vt perpetua egestate laborent: vt. ff. de positi. l. bona fides. & ff. de interd. & re leg. l. relegatorū ad fi. & ff. de pe. l. quaedam. Aut non p p demeritum suum, sed p p frequentiam delictorū arcendam, & tunc secum vñ dispensare de infamia, vt transactio tpe, transactum sit de infamia: vt in c. alleg. poena grauior. j. respon. & C. de his qui not. infamia. l. possidoneum. Si imponit minorē t. pro maiori tunc refert aut hoc facit sine causa cognitione, & tunc remanet infamis: vt. ff. ad municipales l. ordine, aut cum causa cognitione & tunc refert §. m. Pet. de Bellaper. Aut apparet t. ex recitatione sententiae, qd transactio tpe, velit iudex sibi remittere infamiam. aut nō apparet. Si apparet, vt quia iudex dicit aduocato, remoueo te ab officio aduocandi vsq; ad v. annos: vt. ff. de postu. l. Imperator. vel decurionem remouit, vel relegauit vsq; ad tps: vt. ff. de decu. l. 2. & l. generaliter, & tunc nō erit infamis transactio tpe, & ita intelligit leg. allegatas. & l. & si feuerior. C. ex quib. causis infamia irrogatur. Si non apparet tunc remanebit infamis, quia sufficit si cui vel in paucis, & c. C. de nego. gesto. l. tutori. §. m. eos. Si vero imponeret poenam aequalem poenae regulari infamis & cōsuetae tunc dico, qd remanet infamis per iura, quae dicunt, qd de aequipollentibus, idem est iudicium, & qd non refert quod de aequipollentibus fiat. ff. mandati. l. si. §. fin. de leg. 3. l. fidei cōmissa. §. si cui. C. de insti. & substit. si mater & de dona. quae sub modo. l. si. Et adde quod not. Archi. 2. q. 3. corripiantur. vbi dicit, qd quatuor t. de causis dicitur vna poena maior alia rōne effectus, durationis, asperitatis opprobrij. Quantum ad effectum excōcātio maior est omnibus alijs tollit enim animam. 1. 1. q. 3. nemo episcopo. 2. q. 3. si habes, & oīum fidelium cōmunionem, quod nulla alia facit quā tunc ad durationem depositio est maior omnibus alijs durat. n. in perpetuum. 50. dist. vt constituetur. etiam post satisfactionē eadem distin. minor quod non est in excōcātione. Quantum ad asperitatem poena corporalis est maior omnibus alijs: illa enim sentitur actualiter, quod nō est in alijs. quantum ad opprobrium, vt est cum ferro candenti in fronte signatio: vt est per ciuitatem verberatio, & similia. ¶ Ad declarationem glo. penul. Innoc. hic quae incipit not. Papan. & c. si quaeris quis possit infamiam tollere, & super ea restitueri, vel etiam dispensare, & qualiter. refert nam t. triplex est infamia vna facti, alia iuris, alia canonica. Dic igitur, aut Hen. Boich super Decret. Y quaris

queris de infamia facti de qua. 6. q. 1. sunt plurimi. & illa melius dicitur infamatio. quae indicit purgatione. & illa aboletur purgatione praestita: vt not. Ioan. 6. q. 1. omnes. j. vt 5. q. 1. de crimine & illam. id est. illius effectum potest tollere quilibet iudex ordinarius vel delegatus ecclesiasticus. vel secularis qui de facto. vnde noscitur. cognoscere. & determinare potest: vt in c. alleg. de crimine. & j. de pur. can. cap. 1. & c. nos inter alios. & c. accedens. & per totum de modo eam tollendi dic vt ibi & haec factis no. Hosti. hic dicens qd cum infamatus de facto episcopi post peccatam penitentiam vel partem ipsius dispensare possunt. vt patet in eo quod leg. & no. s. de tempo. ordi. c. questu. de biga. quia circa. & j. de cle. coniuga. sane. 2. Aut queris de infamia iuris que irrogatur per ius auctoritate. seu dispositione iuris per infam vel etiam ipso facto. vt ff. de his qui no. infam. l. 1. & per totum. & tunc aut queris de infamia nondum orta seu irrogata. sed oriunda. seu irroganda. aut de infamia iam orta & irrogata. In primo casu aut queris quis potest eam tollere. hoc est impedire. ne nascatur. seu irrogetur. aut qualiter possit eam tollere. i. impedire ne nascatur. si queris quis possit eam tollere. i. impedire ne irrogetur vel nascatur. dic qd quilibet iudex ordinarius vel delegatus ecclesiasticus. vel secularis. qui de facto. vnde nascenda est. vel irroganda est. cognoscere potest. ff. de his qui no. infam. l. quid ergo. §. poena grauior vbi praeses provinciae ex causa impedit eam irrogandam. qui tamen est clarissimus. vt probatur. C. de tempo. ap. l. 2. §. si aduersus. C. de pig. l. praeses. C. de priua. carce. l. 1. & C. de delatoribus. l. 2. in fin. lib. 10.

¶ Si queris qualiter possit eam tollere. i. impedire nascendam seu irrogandam. dic quod absolueno a crimine. vel facto imposito. vt. s. de testi. c. non debet. 2. respon. a contrario sensu. vel etiam condemnando & poena iuris regulari seu ordinariam immutatio quod intelligit. vt dixi. s. in dist. proxi. In secundo casu cum queritur de infamia iam orta. & irrogata refert. vt prius. aut queris. i. quis iudex possit eam tollere. vel contra eam restituere aut queris qualiter. In primo casu refert. aut queris de iudicibus secularibus. aut de ecclesiasticis. Si queris de secularibus dic qd solus princeps vel senatus vt probatur. C. de sen. passis. l. 1. & per totum. ff. de postulan. l. 1. §. de qua. & ff. de re iud. l. acta. §. de amplianda. Inferior vero non potest vt in iure statim alle. & ff. de fur. l. non potest. & quod dictum est de Principe inteligit Inno. hic & Hosti. post eum de Imperatore. qui solus hoc potest. Reges autem non possunt restituere in integrum. cum omnes teneantur legibus imperatorum obedire quae eis hanc potestatem non concedunt. argu. 7. q. 1. in apibus. Alij tamen dicunt. qd possunt: quia non sunt sic imperatori subditi. sed sicut Papa in grauib. & dubijs: vt. j. qui fil. sint legi. per venerabile. & pro ista opinio. facit gl. Inno. posita. §. de fide instr. cum p. vbi eos equiparat imperatoribus quo ad creationem tabellionum. Et istam partem crederem veram in illis regibus. qui superiorem in temporalibus non recognoscunt: vt Reges Franciae & Angliae. Si queris de ecclesiasticis. tunc aut queris de Papa. aut de collegio Cardinalium aut de episcopis & alijs superioribus. aut de praetis inferioribus. Si de Papa tunc Inno. dicit. qd potest restituere ad famam omnes clericos pro quo. j. de simo. ex dilegenti. item laicos qui de patrimonio suo sunt. & etiam illos qui alterius iurisdictioni non subdunt: vt. j. qui filij sint legiti. c. per venerabilem. alias vero non nisi forte essent sibi necessarii in clericatu. arg. 2. q. 3. hinc colligitur secundum eum. cum quo conxor. Ber. hic in 1. glo. sed Hosti. in hoc ultimo contradicit idem in alijs qui aliorum iurisdictioni subdunt credo tamen opinionem Innoc. & Ber. tutiorem. & veriore de iure. argu. s. de iudi. c. nouit in princ. & j. titu. proxi. si duobus in fi. & cam approbat. Archi. in §. alle. hinc colligitur si queris de collegio Cardinalium dic. quod potest restituere. quia habet auctoritatem Senatoris: vt 9. 7. distin. Constantinus f. Inno. & Hosti. hic & Archi. in §. alle. hinc colligitur & de istis debere videtur intelligi. 16 q. 1. c. ecclesia habet senatum vt not. Archi. j. de off. deleg. ca. 1. glo. pen. alias potest lib. 6. si queris de episcopis & superioribus tunc sunt opin. contrariae. nam Ioan. in §. alle. hinc colligitur. & in c. alle. ecclesia habet senatum. & §. distin. Domino Sancto tenet. qd possunt restituere in illis casibus. in quibus possunt dispensare f. Inno. & Hosti. hic contra & s. de tempo. ordi. c. dilectus & Spec. titu. de leg. c. nunc de episcoporum dispensatione versic. prohibetur autem episcopus. versic. item cum infamibus. & c. quorum opinionem ego Henricus credo verioremet Spec. primam opinionem innuat. eo. tit. §. fin. versic. videtur tamen. & est ratio f. Inno. & Hosti. quare episcopi licet possint restituere minores & maiores. & dispensare in multis vt no. in d. c. alleg. dilectus. s. de tempo. ordi.

& absolueret a iuramentis. & votis & fidelitatibus. s. de iureiur. c. cum quidam. j. de voto. ca. 1. 16. q. 6. c. nos sanctorum. tamen in integrum restituere non possunt quantum ad honores. & similia tunc infamiam remittit. quia hoc in nullo iure cautum habetur. sed eos pro quibus. 2. q. 2. consulti. s. de transla. episcopi inter corporalia. §. sed neq. in fi. Item hoc potest sic probari. nam de iure illustres t. personae qualis est praefectus orientis: vt. C. de offic. praefec. orientis. l. pen. & praefectus vrbis: vt no. glo. ff. de offi. praefec. vr. in rubrica & est tex. pro ea. C. quando mulier tu. offic. fungi potest. l. 2. in fin. C. de pala. sacrarum. largi. l. viros. in princ. C. de appa. praefec. vrbis l. fi. lib. 12. & questor. vt. C. de offic. questoris. l. 1. C. de app. l. praecipimus in fin. & C. de proxi. sacrorum serini. l. comperimus. §. illud lib. 12. & magister militum: vt. C. de offic. magistris militum. l. 1. C. de asser. l. non parum. C. de comi. rei mili. l. 2. lib. 12. C. de diuer. offi. l. viros in fin. C. de exc. mili. annong. l. 1. lib. 12. C. de appari. magistris militum. l. 4. eo. lib. & magister offic. vt C. de tempo. app. l. 2. in fin. C. de princ. agen. in rebus l. eos lib. 12. C. de e. v. s. publico l. 3. & iudicibus eod. lib. & comes domesticorum: vt C. de silentarijs. l. 1. lib. 12. & comes officiorum: vt C. de cursu publico l. 3. lib. 12. & Comes sacrarum largitionum: vt C. de pala. sacra. largi. l. viros 2. respon. lib. 12. C. de suscep. & archa. l. vlti. lib. 10. de auri publici per. l. vna lib. 10. C. de diuer. offi. l. 3. in fin. lib. 12. & Comes rerum priuarum: vt C. de asser. l. vlti. in fin. C. de suscep. & archa. l. vlti. l. 10. vt dignitatis ordo feruetur l. 2. C. de pala. sacra. largi. l. viros 2. respon. C. de diuer. offi. l. 3. in fin. lib. 12. non possunt restituere ad famam: vt §. alle. de qua. ff. de postulan. l. 1. ergo nec episcopi qui reputantur illustres. & illustribus equiparantur: vt. j. co. titu. c. vlti. lib. 6. poterunt hoc facere. si queris de praetis inferioribus dic. qd tales ad famam vel honores restituere non possunt. nam si episcopi hoc facere non possunt: vt. s. dictum est multominus inferiores per regulam si illud. de quo magis videtur inesse. nec inest. nec illud de quo minus. 2. q. 5. si Paulus. s. de elect. c. cum in cunctis. in princ. cum conxor. ibi allega. per Ber. nec mirum: quia nec tales inferiores praetati possunt dispensare nisi in casibus expressis in iure: vt not. Innoc. Hostien. & Compo. s. de renunt. cap. vlti. in fin. & Inno. & Hostien. j. de eo qui fur. ordi. recep. cap. 2. & Spec. titu. de lega. §. sunt quoque. & c. in fin. & Archi. j. de elec. cum ex eo super verbo inferiores lib. 6. Si queris de secundo casu. scilicet. qualiter infamia iuris possit tolli dic quod per restitutionem illius. qui eo casu restituere potest vt in leg. alle. C. de senten. pas. l. 1. & ff. de postu. l. 1. §. de qua vero. non autem per penitentiam etiam a Papa impositam: vt in §. alle. hinc colligitur. 2. quest. 3. nec per poenae remissionem etiam a Papa vel Imperatore factam: vt ff. de generali abolit. indulgentia. & C. de senten. pas. l. 2. & in hoc conxor. Hostie. hic. Aut queris de infamia canonica. quae irrogatur ex quolibet peccato mortali: vt 6. questio. 1. cap. omnes. & 32. quest. 1. praecipuum in fin. & illa aboletur vno modo per penitentiam vt 6. quest. 1. illi qui: vt not. ibi Ioan. & de hoc §. distin. in summa. & sic potest aboleri & tolli per quemlibet. qui potest de peccato illo absolueret. & tunc penitentiam imponere. item etiam potest aboleri alio modo per restitutionem principis id est Papae: vt in §. alle. de qua. item tertio modo per dispensationem factam ab eo qui potestatem habet dispensandi quando videlicet poenam crimini debitam remittit vt hoc not. Spec. titu. de lega. §. po. strempo. versic. etiam not.

- 1 Processus coram excommunicato. an valeat. & 2.
- 3 Excommunicati sententia nulla. fallit. 4.
- 5 Excommunicatus quando vitatur iurisdictione.

Dprobandum. ¶ Si queratur. vtrum pro- cessus factus coram iudice excommunicato. vel sententia lata per eum valeat. & teneat. distingue. aut est excoicatus i minori excommunicatione. aut maiori. si minori. tunc valet. & tenet. ar. istius c. a contrario sensu. quod loquitur de maiori excommunicatione. vt patet per c. j. de sent. excom. c. si quem sub ea forma. vbi habes. quod verbum excommunicationis generaliter. & simpliciter prolatur sicut hic intelligitur de maiori excommunicatione pro hoc. j. de sen. excom. c. duobus. & de cler. excom. mi. si celebrat. & s. de excep. a nobis cum ibi no. Si est excommunicatus maiori excommunicatione. & tunc aut est publica excommunicatus. & tunc non valet processus. nec sententia. vt hic quando dicit publica: innodatus. & c. sic. s. de excep. c. exceptionum. vbi hoc not. Innoc. & Hosti. idem Alsten. lib. 7. tit. de damnis excommunicationis art. 1. ver. item non potest esse

rest esse iudex per eandem viam facit. j. de except. c. pia. §. vlt. lib. 6. & quod no. Ioan. & Archi. 3. q. 9. in sum. ver. item retrahatur & expressis Archi. ibi in glo. antepen. & Ber. & Hosti. s. de rescri. c. sciscitatus glo. si pendente & Inno. & Hosti. s. de procur. consulti. gl. in fin. & Host. & Io. Andr. j. de off. vica. c. Romana. l. 6. vnde nec per se nec per alium iurisdictione exercet. vt ibi. & j. de supplen. negl. praela. c. 1. eo. lib. aut t est occulte excoicatus. & tunc aut queris de sententia alia a sententia excommunicationis. Aut de sententia excoicacionis. In primo casu dic. qd tenet. & valet sententia ipso iure. & in effectu. vt hic a contrario sensu quod est fortissimum argumentum in iure. vt ff. de offic. eius cui manda. est iurisdictione. l. 1. §. huius rei: quia ex quo erat occulte excoicatus. alij non poterant ipsum vitare: quia non poterant diuinare. ar. j. vt eccle. benefic. c. vlt. nostrum. vnde comuni opinione liber. & absolutus habeatur. & credatur videlicet interim quicquid facit. ar. ff. de offi. c. praeto. l. Barbarius. 3. q. 7. §. tria. ver. verum si seruus. C. de test. l. 1. j. de iure patro. consultationibus & de cleri. excom. mi. apostolicae f. m. Ber. hic in 1. glo. & Hosti. post eum. idem Ioan. & Lau. 24. q. 1. in sum. in glo. in hac. q. ver. alia tri qua agit. & Archi. 3. q. 9. in sum. in gl. antepen. & Inno. & Vin. s. de procur. consulti. & Inn. & Hosti. s. de except. exceptionem. pro hoc etiam facit quod leg. & no. j. de haeret. excoicacionibus. l. §. credentes. ver. i. tabellio & quod not. Spec. tit. de instr. edi. §. restat. ver. quid si instrumentum & ver. seq. licet. Io. tenet contrarium. 3. q. 7. c. infamatus. §. tria. ver. verum si seruus glo. ecce quantum & male f. m. Archi. ibi. & j. de lit. contest. exceptionis peremptorie. in glo. ista verba. lib. 6. vbi de hoc & de off. deleg. si a subdelegato glo. pen. eo. lib. In secundo casu. scilicet in sententia excoicacionis sunt contrariae opinio. nam Ber. & Hostien. s. de ordi. ab episcopo. cap. 2. & Hosti. & Ioan. Andr. in d. c. Romana. de offi. vicarij & Cardi. j. de sententia excoicacionis. c. praesenti li. 6. videntur dicere quod valet. vnde ibi t dicit indistincte. qd sententia excoicacionis lata ab excommunicato non tenet per ca. audiuius. 24. q. 1. cum quo conxor. Abb. s. de off. deleg. cum contingat dicens ibi. quod nedum delegatus. sed nec etiam ordinarius excommunicatus potest excoicacionem per c. aduersus. j. de immu. ecc. & per c. allega. audiuius & hoc expresse tenet Ioan. 24. q. 1. in summa. & §. sed illud licet quadiu sit occultus & toleratus per ecclesiam excoicacionis per eum lata sit toleranda secundum eum ibi. idem Hosti. j. de sententia excoicacionis. si vere & Gul. de Monte Lau. extra derelig. do. cap. 1. glo. & sic not. quod in cle. secundum Innoc. in c. allega. si vere in gl. hic colligitur versic. idem dum tolerantur & c. Archi. 24. q. 1. in summa super verbo toleranda contradicentes. ex quo talis toleratur per ecclesiam. sententia excoicacionis lata per eum tenet & quod illud ca. audiuius. 24. q. 1. loquitur in publice excoicacione & pro hoc bene facit glo. Gul. j. de rescrip. cap. 1. super verbo ab excommunicato. lib. 6. & in hoc conxor. Alsten. lib. 7. titu. de excoicacione maiori. quae est. vtrum sententia lata & hoc vlti. credo verum: quia excoicacione coepit ratione iurisdictionis: vt supra de elec. transmissam & illam retinet occulte excoicacionis quantum toleratur per ecclesiam. vt hic a contrario sensu: & no. s. de consuetu. c. cum dilectus pro hoc. 8. q. 4. nonne. item idem est de eo quod non est & de eo quod non apparet: vt ff. de contra. empt. & ven. l. in lege. & l. Rutilia Polla. & quia in excoicacione magis attenditur contemptus notorius. seu contumacia notoria excoicacionis. quam defectus. seu macula occulta excoicacionis. vt patet si bene inspicias. j. titu. c. si duobus. t in principio in casu tamen excoicacionis maiori excoicacione & publice vitatur iurisdictione. j. de haeret. ca. praesidentes lib. 6. & est casus specialis in odium haereticis quod dicit. vt ibi vide etiam quod not. Ioan. Andr. j. de reg. iur. c. dolo facit lib. 6. in nouella vbi dicit. qd non valet compromissum in arbitratorem publice excoicatum. nec arbitramentum quod per modum laudit vel sententia fit per eum & de iudice qui tempore receptionis absolutus. an possit procedere virtute ipsius vide per Ber. j. de praeb. dilectus. 2. & ibi dicam plenius.

- 1 Res inter alios acta. quibus nocet.
- 2 Gestia aliorum quatenus obstat.
- 3 Iuramento soluendi quid subintelligatur.
- 5 Sententiarum genera quae introductoria.
- 6 Sententia rescissoria.
- 7 Sententia declaratoria.
- 8 Sententia introductoria cui proficit.

- 9 Sententia rescissoria quibus proficit. & 11.
- 10 L. circa. sensus.
- 11 Rescissoria quibus non obstat.
- 12 Declaratoria sententia multiplex eiusque vis. 13 & 14.
- 15 Declaratoria quibus. an non obstat an proficit.
- 16 Aduocato transacta lite. an debeatur honorarium. 17 & 18.

Vamuis. ¶ Si queris. vtrum res inter alios acta aut queris nunquid prauidicet alijs qui habent causam ab illis seu altero illorum inter quos res acta est & dic. qd sic vt patet in pactis stipulationibus & alijs contractibus quorum obligatio transit in haereditatem. ff. & c. de pac. per totum de verbo. obliga. per totum. de haeredi. ac. per totum vt ac. ab here. & contra here. incipi. l. vna. & in exceptione rei iud. vt. ff. de excep. rei iudi. l. si a te. §. vlt. & l. & in eadem. ff. de cotrahen. empt. & ven. l. dolia. & ff. de pig. l. superatus. §. si. cu ibi not. Aut nunquid t prauidicet alijs. qui non habent causam ab illis. inter quos res acta est vel gesta. & tunc aut queris. nunquid prauidicet alijs indirecte. & ex contingente. & dic qd sic quandoq. vnde licet res iudicata non prauidicet alijs. vt pariat actione. vel exceptionem: bene tamen prauidicet in hoc. qd possessio. quae prius erat apud alios transfertur ad victores: vt. s. eo. cum super. & tunc forte difficiliter esset alicui agere contra istos secudos. quom contra primos argu. ff. de alic. mu. iudi. causa facta. l. 3. m. In no. hic in 1. glo. sua in princ. item aliquis faciendo aliquid in suo potest auferre alteri assuetam commoda: dum modo non faciat animo nocendi. vt ff. de aqua plu. arce. l. si in meo fundo. ff. de dam. infec. l. proculus. ff. de serui. vr. pra. l. cu in eo. l. 5. q. 1. illud 23. q. 2. c. vlt. & no. Ber. s. de elec. cum ecclesia Vultarana.

Aut queris nunquid t prauidicet alijs directe & ex iuris necessitate. & tunc aut queris de actis. vel gestis per superiorem in his. in quibus potest iuri alterius prauidicare: & tunc res acta cum tali. vel per tale prauidicat alijs. vt si princeps vendat rem priuati in casu concessio. vt ff. de euc. l. Lucius. ff. de rei vendi. l. item si verberatum. §. 1. C. de quadri. praefeci. bene a zenone. C. de vend. reru. fisca. cum priua. comuni. l. vnica lib. x. vel si concedat dilatione. C. de praeci. impera. offe. l. quoties. Item si iudex inferior praecipiat debitori. ne soluat creditori: quia hoc potest facere ex causa. argu. ff. de lega. com. l. vlti. & ad hoc facit quod not. Hosti. in summa titu. de iureiur. §. quot sunt species sub. §. item si iuro. dicens qd si iuro t solvere tibi aliquid ad certam diem intelligitur & subauditur nisi iudex contra praecipiat arg. ff. qui fatid. cogan. l. vlt. j. de cen. significauit. & vide quod no. in Spec. titu. de solu. versic. illud aut. aut queris de actis non per superiorem. sed per priuatos seu inter priuatos. & tunc aut queris de gestis vel actis extra iudicium aut in iudicio si extra iudicium. tunc regulariter non prauidicat alijs: vt. C. res inter alios acta in rubro & in nigro per totum. & s. eo. cum super. & de fide instr. inter dilectos. fallit in parte debiti remissa. vel in dilacione quinquennali praestita debitori a maiori parte crediti rum quae prauidicat saltem prima facie minori parte vt leg. & no. ff. de pac. l. iurisdictionum. §. vlti. & tribus legi. seq. C. de cef. bo. l. vlt. Aut queris de gest. vel actis in iudicio inter alios puta de sententia lata inter alios. & tunc refert. Ad cuius euidentiam est aduertendum. qd sententiarum tria sunt genera. ¶ Quaedam anim sententia est introductoria. & dicitur introductoria. quae obligationem introducit. prout est ista lata. in. & super pe. fo. nalis actio. quibus: quia talis obligationem introducit. vt ff. de pecu. l. 3. §. item scribit. Alia t est rescissoria. quae rescindit. sicut est illa. quae lata est super quarela inofficiosa testamenti. vt ff. de inoff. testa. l. 2. & l. posthumus. §. si quis in his. & l. Papin. §. fin. & l. sequa. alia est declaratoria. Et dicitur declaratoria t illa. quae declarat ius vel pactum. sicut est sententia lata in & super actio. nibus realibus: vt ff. de rei vendi. l. ac. ex diuerso & per totum vel in & super criminibus & delictis: vt. j. de homicidio per totum. & de cleri. excom. ministrante. clatores & per totum. ¶ Sigitur queratur. vtrum sententia lata inter alios alijs prauidicet vel proficit distingue. aut queris de sententia lata in iudicio populari & publico in quo actio vel accusatio coepit cuilibet de populo. sed per lit. contest. aliquis eam sibi appropriat ita. qd alius eam tunc intentare non potest: vt ff. de verbo. signifi. l. si crederam. & l. creditores & hoc casu sententia lata contra vnum alteri nocet & prauidicat. sed lata pro vno alteri non proficit. & hoc siue loquamur in popularibus ciuilibus: vt ff. de iureiur. l. eum qui. §. in popularibus. siue in popularibus criminalibus: vt ff. de accus. l. si cui. §. 1. Et hoc verum nisi collusio actoris probetur. vel prauidicatio eius. vel nisi secundo accusans dolo.

rem suam prosequatur, doceatque se accusationem ab alio in-
 stitutam ignorasse: vt in l. allega. & ff. de collu. detegen. per
 totum & ff. de pcurarica. l. 3. Et est ratio: quia eo ipso quo quis
 preoccupat sibi litem ius illud sibi appropriat: & sic populus vi-
 detur ius suum exercere per eum, vt ff. de verb. sign. si cui. Aut
 quæris de sententia lata in iudicio priuato vbi sunt actiones pri-
 uatæ, & petitiones, & tunc aut est snta introductoria, aut rescis-
 8 foria, aut declaratoria. Si est introductoria tunc ei solum nocet, & ei prodest qui egit, & non alteri. Vt si petam a te centi.
 & fueris absolutus vel condemnatus sic loquitur. C. quibus res
 iudi. non nocet. l. 1. & 2. C. res inter alios acta per totu. & C. de
 except. l. 2. & ff. de iudi. l. sape in 1. & 2. respon. Hoc fallit in
 sententia lata in causa appellationis interposita ab vno cõdemna-
 to in causa cõmuni: quia illius victoria proderit alijs socijs.
 Si cõmuni iure inuentur, idem est, q̄ negotium & eadem causa
 defensionis existat: vt C. si vnus ex pluribus appell. l. 1. & j.
 tit. 1. c. pen. Si est t sententia rescisoria, vt in officio testamētī,
 9 & tunc aut est lata pro actore & cõtra reū, & tunc prodest cui-
 libet cuius interest: vt in d. l. posthumus. §. si quis ex his. ff. de
 inoff. testa. & ratio huius potest esse: quia ars imitatur naturam,
 in quantum potest vt in l. de adopt. §. minorem. sed fm natu-
 ram si obstaculū sit in loco vbi debeo transire & aliquis remo-
 uet obstaculū tunc libere ire possum: sic, & hic quicunq; amo-
 uet testamentum, quod impedit me adire hæreditatem patris,
 quia in eo sum exheredatus, & alius institutus tunc libere adibo
 hæreditatem: vt in §. alleg. ex his. aut est lata pro eo & contra
 actorem & tunc refert, aut contra eum cuius principaliter non
 intererat causam agere & tunc alijs, non præiudicat nedum illis
 quorum principaliter interest sed nec alijs: vt ff. de except. rei
 iudic. l. 1. Aut contra eum cuius principaliter intererat causam
 agere, & tunc aut quæris nunquid præiudicat illis quorū, æquē
 principaliter interest, & dic quod non, ita intellige. ff. de inoff.
 10 testam. l. circa. vbi t habes, quod snta lata contra vnū hæredem
 institutorum in testamento, in & super quærela inofficiosi tes-
 tamenti non præiudicat alijs seu alijs cohæredibus & per ean-
 dem viam facit. C. de fide instr. l. 1. Aut quæris nunquid præ-
 iudicat illis, quorū non æquē principaliter interest, vt si ferat-
 ur snta contra hæredem institutū in testamento, in quo liber-
 tates & legata sunt relicta, in & super quærela inofficiosi testa-
 menti, & dubitatur vtrum præiudicat legatarijs, & alijs quibus
 libertates sunt relicte, & tunc dic q̄ iure veteri omnibus alijs
 præiudicat, quorum principaliter non intererat: vt ff. de inoff.
 11 testam. l. Papin. cõtra veterani testa. §. si ex causa & C. de peti-
 tio. hæred. l. vit. & hoc cessante collusione contumacia vel ab-
 sentia illius hære. alias secus: vt ff. de inoff. testa. qui repudian-
 tis. §. si. & de collu. detegen. l. cum non iusto. hodie est hoc cor-
 rectum ita, q̄ t non nocet legatarijs, vel fideicommissarijs in
 causa præteritiõnis, & ex hæreditionis quod dic, vt l. e. & no. C.
 de libe. præteritis & ex hæreditionis, in auth. ex causa. si est sen-
 12 tentia declaratoria. & tunc aut est declaratoria facti, vt q̄ ali-
 quis fecerit aliquid. Aut t declaratoria iuris: vt q̄ res, quæ ven-
 dicabam, sit mea, vel quod talis sit pater meus, vel filius hæc est
 declaratoria facti, tunc refert aut est declaratoria facti nõ con-
 nexi, quod potest esse vnus solius, vt scilicet, homicidij: tale. n.
 factum potest esse vnus solius, & talis snta alijs non præiudi-
 cat, neq; prodest: vt ff. de re iudi. l. sape. & per hoc non credo
 verum, quod not. Hofti. j. de præb. c. dilecto glo. fin. vbi dicit,
 quod cum agitur de crimine, quod plures dicuntur cõmississe.
 Aut quæris de hoc per modum inquisitionis, & sic ex quo est
 facta fides de vno, intelligitur facta fides de alijs per testes no-
 minatos: cum de omnibus simul quæritur: sic possunt intelli-
 13 gi. §. 9. dist. ordinatos. §. 1. dist. tanti Daniel. 3. q. 6. hæc quippe. j.
 de accu. ad petitionem. §. de elect. per inquisitionem. vnde dic
 melius vt ibi dixi. & §. de confes. c. j. Aut est t declaratoria facti
 connexi & quod nõ potest esse vnus solius sed plurium, & di-
 uerforum vt factum adulterij quod est duorū, & tunc senten-
 tia lata contra vnum puta adulterum vel adulteram non nocet
 alteri, sed bene prodest: vt ff. ad l. Iulia. de adult. l. denuntiasse. §.
 queritur. ff. si seruitus vendi. l. loci corpus. §. si fundus, nam ibi,
 ex quo fundus dominans est pluriū, oportet, q̄ ei seruitus de-
 beatur vt ibi: vt ff. de serui. rustic. prædi. l. via constituit. §. fin. &
 per iura alleg. & per istud c. j. de præb. dilecto in fin. & 2. q. 5.
 interrogatum. no. Archi. in c. alle. tantis Daniel. 8. 1. distin. quod
 sententia depositionis lata contra ordinatū non sufficit ad de-
 ponendum ordinatorem, sic et glo. ibi notet contra. & in hoc
 concord. Ber. j. de dilecto. 2. glo. arg. quod ratione dicens post
 Vinc. & Tanc. quod sententia lata in crimine simoniæ contra
 dantem pecuniā simoniæ non præiudicat recipienti eam vel

econtra si est declaratoria iuris & super iure lata, vt si peto ali-
 quem pronuntiarī libertum vel cognatum meum, tunc aut su-
 per iure separato, & diuerso totaliter a iure illius tertij de quo
 tractatur, quod sibi præiudicat, vel profit, vt est ius domini, &
 ius pignoris vel ius domini & ius vsufr. & eo casu sententia la-
 ta contra vnum non nocet, nec prodest alteri, vt probatur. ff. de
 vsucapio. l. iusto errore. §. nõ mutar. & est ratio: quia separato-
 rum separata & diuersa est ratio: vt C. de dona. inter virum. &
 vxor. l. si maritus. j. aut super iure t connexo iuri tertij de quo
 14 tractatur, quod præiudicat vel profit vt est ius cognationis: vt
 ff. vnde cognati. l. 1. §. cognationem. & tunc refert aut est snta
 lata cõtra eum, cuius interest principaliter causam defendere.
 & tunc præiudicat omnibus alijs quorum non æquē principa-
 liter interest, vt si dico me esse filium alicuius & obtineo. Illa
 enim sententia præiudicabit omnibus in genere illius: vt ff. de
 libe. agno. l. 1. in fi. & l. 2. & 3. ff. si ingenuus esse d. l. 1. & ff. de re
 iudic. l. sape. Fallit in tribus casibus ibi notatis, quod intellige
 nisi collusio cõtum. acta vel absentia illius in iudicio proceden-
 tis interueniat: quia tunc secus vt in l. alle. qui repudiantis. & ff.
 15 de leg. 1. l. si seruus plurim. §. 1. Aut est lata contra illum t cu-
 ius non interest principaliter defendere causam, vt si peto ali-
 quem in libertum vel in cognatum meum, & tunc non præiudi-
 cat alijs: ff. de pign. l. si superatus in principio. ff. de except. rei
 iudica. l. 1. & l. si mater. §. si. & l. iudicate. §. si. C. quibus res iudi-
 nõ nocet. l. 1. fallit in casu, scilicet, si quis de ea re cuius est actio
 vel defensio primo loco sibi competi sequentem agere vel ex-
 periri scienter patiat, puta, si creditor passus sit experiri de-
 bitorem de p̄prietate pignoris, aut maritus socerum vel vxor-
 em de p̄prietate rei empta, vel si patronus promittit liber-
 tum se defendere in causa libertatis: vt in l. allega. sape. §. sed
 scientibus & in his casibus sufficit scientia sine citatione. fm
 Innoc. & Hofti. hic. item in alio casu seu exemplo fallit scilicet
 quando eligentes causam electionis agunt electo sciente, quia
 sibi præiudicat vt not. Gar. Card. Genze. & Io. Andr. j. de elec.
 2. cupientes. §. ceterum glo. fin. lib. 6. Item fallit in alio casu seu
 exēplo. nam si dominus videt suo nomine causam per falsum
 procuratorem agi vel defendi & non contradicit sibi præiudi-
 cat vt no. plene Innoc. §. de rescrip. ex parte decani in glo. 2. in
 fin. & de off. deleg. cum in iure. circa medium magna glidem
 not. Gul. j. de procurat. qui ad agendum glo. 2. lib. 6. & concor.
 quod not. Innoc. & Ioan. Andr. post eum. j. de re. ecclie. non alic.
 si quis præsb. terorum in fin. & sic scientia & patientia præiudi-
 cat & non sententia ex vi sui. item non credo q̄ in c. alleg.
 hic per Ber. scilicet. 8. 1. distin. tantis Daniel. 3. q. 6. hæc quippe.
 & j. de accu. ad petitionem sententia inter alios lata præiudicat
 alijs ex vi sui seu rōne connexitatis, sed quia illi alij erant scien-
 tes præsentis, & non contradicentes vt not. ibi Io. in fi. c. di-
 lectus. 2. prout recitat ibi Ber. in gl. argu. q̄ ratione & probatur
 in c. alle. ad petitionem in fin. ibi per sntam amouentes, & c. ratio
 autem, quare snta lata contra illum, cuius interest principa-
 liter defendere negotium præiudicat alijs, & non sententia lata
 contra illum cuius nõ interest principaliter defendere: est quia
 præsumptio est q̄ ille cuius principaliter interest melius defen-
 dat, quam alij quorum non sic interest, argumentum iurium
 alleg. ff. si ingenuus esse dicatur. l. 1. ff. de collusio. detegen. l. cum
 non iusto. & ad idem. ff. de carboniano edicto. l. 1. §. fin. ista di-
 16 stinctio a versic. illo ad cuius euidenciam vsq; in fin. quasi tota
 potest sumi ex distinctione Lamberti de fal. ff. de sta. ho. l. inge-
 nuum & Pet. de Bellap. instit. de actio. & alibi vbi de hoc di-
 stinguunt & ex glo. Ber. & Innoc. & Hoft. hic & Hofti. in sum.
 eo. titu. sub rubrica de re iudi. §. quibus noceat ver. sed in casu-
 bus & c. hæc decre. facit ad q. quā tangam. j. de sent. excõ. cum
 voluntate in fin. distin. j. item facit ad quæst. dominicalem Bar.
 Brixien. quæ incipit quidam pmisit t dare de illo qui promisit
 dare aduocato suo cõtum si obtineret in causa & postea trans-
 egit cum aduersario suo, an aduocatus possit exigere integra
 centū, quasi obtinuerit quod videtur quasi res inter alias acta. i.
 transactio sibi non præiudicat & hoc tenet ibi Bart. Brix. post
 Hu. idem Tan. & Odofidem Accur. ff. mada. l. vlti. sed Huber.
 & alij contra sed Gul. in Spec. titu. de salario. §. sequitur, ver. sed
 pone hoc casu distinguit ad concordandas opi. Aut clien-
 tus transigit in fraudem eius, vt tunc totum salarium habeat, qua-
 si per eum non sitet. ff. loca. & conduc. l. qui operas, & l. sed ad-
 des. §. fin. ff. de condi. & de. iur. ciuili. C. de condic. ob causam
 l. aduocationis, an bona fide, vt quia lis erat dubia, & tunc pro-
 rata seruitij sui confideiata facundia nisi aliud actum fuerit in-
 ter eos tantum habebit, vel dic & melius secundum Iacobi de
 Ra. Tanc.

17 Ra. Tanc. Cyn. C. de suffragio. l. vna. Aut t clientulus tran-
 sigit cum consilio & consensu aduocati, aut transigit contra
 voluntatem & consilium suum, aut transigit aduocato nihil di-
 cente. Primo casu nihil habebit, quia transigere, non est vin-
 cere vnde cum nõ sit victoria nihil habebit rōne victoriæ. Sec-
 18undo casu, qñ aduocatus contradicit tunc aut aduocatus po-
 test ostēdere, quod clientulus habebat bonam causam, & quod
 obtinuerit nisi transigisset, & tunc potest petere honorarium
 ratione victoriæ, quia licet sit dubius litis euentus, tñ præsumen-
 dum est, q̄ iudex faciat iustitiam. argu. ff. de pecu. leo. tpe. Aut
 hoc non probat, & tunc nõ habebit. ff. de cõdi. & demon. l. qui-
 bus diebus. §. fin. Tertio t casu, qñ tacuit habetur pro consen-
 18tiente, quia officium suū non est tacere. arg. C. ad Velleia. l. si fi-
 ne. & quia debuit resistere transigenti. argu. C. de appel. alias. ff.
 de appell. qm̄. vnde vides q̄ tantum vno casu cõsequitur illud
 quod est conuentum rōne victoriæ: & illo casu oportet eum
 ostēdere, q̄ vicisset nec potest dicere aduocatus, quod per me
 non stat sed per partem ergo & c. vt in d. l. iure ciuili. quia illud
 verū est in conditionibus potestatiuis secus in casualibus, sicut
 est hic cū dubij sint litis euentus. vt ff. de pec. l. quod debetur.

- 1 C. duobus. sensus.
- 2 C. duobus. limitari.
- 3 Delegati sententiæ an p̄uendum.

DVobis. ¶ Quod hic dicitur in duobus iudici-
 bus diuersas id est contrarias senten-
 tias proferentibus, idem intellige in pluribus discor-
 dantibus pari numero, vt quia quidam condemnant
 & alij absoluit. & istud c. cum sua gl. satis bene tradit, quod iur-
 is sit, qñ ordinarij inter se discordant, saluo eo, quod leg. & no.
 j. de statu. monacho. in singulari vbi visitatores illi sunt ordina-
 rij fm Goff. Ber. Innoc. Hofti. Abb. & Io. Andr. ibi. & tamen vbi
 æquali seu pari numero discordant, puta quia duo absolunt &
 alij duo condemnant. In hoc casu recurrendum est ad Papam
 tanquam ad delegantem, licet ordinarij reputentur, vt proba-
 tur expresse ibi in §. si vero fm Hoft. ibi. ¶ Secundum t quem
 2 fallit, quod hic dicitur in illo casu, pro hoc. §. de rescript. pasto-
 ralis. fm Goff. Ber. ibi in glo. quid iuris. In hoc contradicens, quod
 imò tenet snta illorum qui absoluit per istud c. & ff. de re iudi.
 3 inter pares. ¶ Sed t quid dices, si delegatus, & ordinarius simul
 cognoscant? videtur quod snta delegati standū est: quia Pa-
 pa eius personam elegit. §. de off. deleg. cum causa. Et maxime
 si fit delegatus missus a latere Papæ: quia snta dignioris debet
 preferri. ff. de pac. l. maiorem. Sed Petrus tutius dicit esse, quod
 vtriusq; sententia pendeat, donec competens iudex alterā con-
 firmet. argu. ff. eod. titu. l. duo iudices. nam cum hæc sit natura
 delegate iurisdictionis ordinarij iuncta delegate sequitur eius
 naturam tanquam magis dignę. argu. j. de con. ecclie. vel alta. c.
 quod in dubijs. in fin. ff. de relig. & sumpt. fu. l. quæ religiofis. &
 not. 76. dist. de ieiunio. Licet enim iurisdictione ordinaria sit fir-
 3 mior: tamen delegata est dignior. argu. §. de off. dele. sane: quia
 secundum Pet. & eius sententiā approbat Ioan. de Cyn. prout
 not. Archi. 2. q. 6. episcopus ecclesiasticus.

De appellationibus. Rubrica.

- 1 Correctio & alius processus, an differant.
- 2 Appellari a correctiõne an liceat.
- 3 Nos inter. sensus.

Nostram. ¶ Dicit hic Inno. quod ho-
 die non videtur differentia
 inter regulares & alios. inter correctiõnem, t
 alium processum, cum [etiam] a correctiõne re-
 gulari liceat appellare, si iudices excedant, quod
 idem est ac si grauent. §. de offi. ordina. c. licet. j. de accusa. c. in-
 1quisitionis. fm Inn. hic. quod non approbat Hoft. hic dicens,
 quod quicquid dicat Inno. hic multi sunt casus, in quibus gra-
 uaretur clericus secularis, & in eisdem religiosus non graua-
 retur. Vnde & olim & hodie magna est differentia inter correctio-
 nem regularium, & secularium: vt legi. & no. j. eo. cum specia-
 li. de accusa. c. qualiter. & §. si. & de cenf. Romana. §. sanē lib. 6.
 fm Hofti. hoc etiam non approbat Spec. hoc titu. §. in quibus
 vers. 1. 1. a correctiõne, & c. nam talis intellectus multa iura in-
 2fringit. Et ideo sic distinguit, fm eum, nam aut t personā quæ
 appellat a correctiõne: vel disciplina est regularis, & tunc nõ va-
 let appellatio: vt hic & j. eo. ca. reprehensibilis. & ca. cum spe-
 ciali. Vnde in his etiam, fm vetera iura, procedebatur remota
 appellatione: vt j. de clerici. vel. mona. cap. relatum, & hoc ve-

rum nisi corrigens modum in corrigendo excedat: vt j. eo. ca.
 de priore. & 23. q. 4. qui peccat, alias secus quia nisi i. g. seuerita-
 tis increpatio & c. 4. distin. cum beatus. & §. de offi. ordi. ca. ir-
 refragabili. §. vt autem. Aut est secularis, & tunc tenet appella-
 tio: vt j. eo. peruenit. 2. fm Spec. in §. alleg. & idem not. Arch.
 3 2. 7. q. 1. si homo esses. in gl. sed contra hoc videtur. j. de pur. c.
 t cap. nos inter. Sed non obstat: quia nõ loquitur de correctiõ-
 ne, sed de purgatione, put not. §. de off. ordi. c. licet. vel dic. fm
 Hofti. quod ibi loquit de notario, in quo non est locus purga-
 tionis nec examinationi, nec appellationi. nec alicuius ordinis
 obseruationi: vt §. de elec. ca. hong. §. contra legati. & de iure-
 iur. ca. ad nostram. 3. fm Archi. in calleg. si homo esses. Et vide
 quod not. Archi. j. eo. cordi. in glo. scilicet a quo appellat lib. 6.

- 1 Appellandum quando sit.
- 2 Sententiā sub conditione ferri.
- 3 Tempus medium qui accipiendum.
- 4 Appellationis tempus qui currat. 6. & 8.
- 5 Apostolorum genera.
- 7 Appellationum dies qui computandi. 9. & 10.
- 11 C. ex ratione. sensus.
- 12 Appellatio prosequenda, finiendave.
- 13 Terminis legalis, an prorogabilis.
- 14 Appellatio cur introducta.
- 15 Appellationum tempora.

Vm sit Romana. ¶ Si quæris, quæ
 tempora cõpetant
 appellanti circa negotium suæ appellationis, & v-
 trum de momento t ad momentum: vel quali-
 ter debeant computari, distingue quinque tempo-
 1 ra, vnū scilicet appellationis interponendæ. Aliud, scilicet,
 petitionis apostolorū, super appellatione. Aliud appellationis
 interpositæ interinandæ. Aliud appellationis prosequendæ.
 Aliud appellationis finiendæ. Dic ergo. aut quæris de tempo-
 re appellationis interponendæ & illud est decendium a tempo-
 re sententiæ numerandum: vt in authen. de appellatio. & in-
 tra quæ tempora. §. 1. colla. 4. C. de appella. authen. hodie. j. eo.
 concertationi. lib. 6. Circa hoc tamen distingue: quia aut quæ-
 ris de appellatione iudiciali, aut de extraiudiciali. Si de iudicia-
 li, tunc aut appellatur a sententiā diffinitiuā, vel interlocutoria,
 aut appellatur a grauamine. Si a diffinitiuā, vel interlocutoria,
 tunc verum est quod dictū est, scilicet, quod infra decem dies
 a tempore diffinitiuę, vel interlocutorię, seu postquam scie-
 rit computandos quis debeat appellare. Nam nedum diffinitiuā,
 sed etiam interlocutoria post decem dies transit in rem iu-
 dicatam quo ad partem, quantum ad hoc, vt pars post decem
 dies appellare non possit: vt §. de elect. cum dilecti. in fine. de
 testi. significauerunt ad fin. & de re iudi. cum inter vos & capi-
 tulo, quod ad consultationem, vbi de hoc per Innoc. super ver-
 bo decendium. & verbo iudicare. j. eod. cum cessante vbi hoc
 nota. Ber. & Hofti. post eum. Idem not. Cardi. Archi. Io. An. j.
 eo. titu. c. Romana. §. si vero vocatis. lib. 6. Et quod dictum est
 de sententiā, intellige fore verum siue sententiā feratur pure, si-
 ue feratur sub conditione. Sententiā t enim sub cõditione fer-
 2 ri potest, nedum diffinitiuā, sed etiam interlocutoria: vt not.
 plene Innoc. in d. c. quod ad consultationem. & Ioan. Andr. post
 eum. & Hofti. in sum. ma. eo. titu. de sententiā & re iudi. §. qua-
 lis. vers. pura, & c. & Cardi. j. eo. non solum lib. 6. super verbo
 decendium, probatur. ff. quando appellandum sit l. 1. §. biduum
 vbi de hoc per Archi. in 2. glo. licet Goff. & Rodo. in sententiā
 lata sub conditione dicant contra. j. eod. præterea 2. dicentes,
 quod decem dies, qui dantur ad appellandum incipiunt curre-
 re a tempore conditionis extantis: quia tunc incipit esse, sen-
 tentiā, & non ante. instit. de verbo. oblig. §. ex conditionali. j.
 de vo. & voti redempt. cap. licet ver. sciturus. sed primum ve-
 rius. Sed hoc fallit in sententiā ex cõmunicationis sub condi-
 tione lata per hoiem, quia in illa & ab illa potest appellari quan-
 tumcunq; ante conditionem extantem: & non post etiam si
 existat infra decem dies vt j. eo. prg. terea. ij. sed in alijs senten-
 tiis ex cõmunicationis, secus quo ad suspendendum eius effe-
 ctum non dico quo ad negotium deferendum. Et est ratio di-
 uersitatis, quia ista sententiā ex cõmunicationis secus tra-
 hunt executionem, ex quo femel ligant. Aliæ non secundum
 Innoc. Hoftien. & Abb. & Io. Andr. j. eo. præterea. ij. Idem sen-
 ten. Hen. Boich super Decret. Y 3 sunt

tunt ibi Lau. & Ber. nec faciunt Inno. Host. & Io. An. ibi differentiam siue excōicator dicat excōmunicō te ex nunc siue dicat, tunc siue excōicator: quia semper sententia trahitur ad diem conditionis extatis. & idem tenet quo ad hoc Arch. j. de preb. dudum gl. 3. lib. 6. & pro hoc facit extra de concess. præb. c. vni. co in princ. in cle. vbi Gen. super verbo ex nunc vñ approbare istam opinionem. sed Tan. & Bart. Brix. in quæst. sua venerali quæ incipit. esto q. iudex, & c. no. contra. f. quod a snia excōicatoris lata sub conditione nō potest appellari post x. dies a tpe sniæ. & dicunt quod est casus illius. c. quod ad consultationē. 3. de re iudi. quod tñ non ob. quia nō loquitur de snia excōicatoris: sed alterius. Idem tenuit Pet. de Samp. in c. alleg. præterea dicens, cum Vincentio & Aegidio ibi illa quod illa litera ipsius decre. vbi t dicit medio tpe, & c. debet exponi. ante x. dies. vel saltem in decimo die. nam si post nō valerit. f. m. cum. Gof. aut & Rodo. dixerunt per illam decretalem. Præterea. in qualibet snia lata sub conditione x. dies appellacionis incipere currere a die conditionis extantis: quia tunc incipit esse snia & non ante. inf. de ver. ob. §. ex conditionali. j. de vo. licet. ver. sciturus. nec ob. 2. q. 6. biduum, quia vbi dicit vtile nō sequitur quod necessarium. Sed tu tene opinionē Inn. & Host. & sequacium quam etiam tenent & approbat Gar. & Car. j. de sen. exc. 6. quicunq; in magna gl. & c. is. ui in gl. fi. lib. 6. & Arch. in §. alle. biduum. in 2. glo. Si appellatur a gr. uamine absq; aliqua interlocutoria vel diffinitiva. Tunc refert. f. m. Host. j. eo. Romana. §. si vero. li. 6. aut grauamen habet vim sniæ, puta si iudex dicit nō esse respondendū libello vel petitioni. vel dicit præcipio vel volo vel nolo vel simile. & tunc infra x. dies est appelladum. ista enim hnt vim sniæ interlocutorie. ar. ff. de arbi. l. qualem. man. l. 2. c. cōia de leg. 1. 3. C. de app. ad ciuilia. & l. nominationes. canonizata. 2. q. 6. nominationes. ff. de decur. imperatores. Sic intellige qd not. Host. j. eo. vt debitus in fin. super verbo de maioribus ibi. & idem intelligas, & c. ita etiā intellige quod not. ipse Host. §. de re iud. cum l. & A. vbi dicit, quod grauamen cōtra ius litigatoris illatum transit in rem iudi. si non appellatur ab eo infra x. dies. sicut & diffinitiva vt in c. alle. cum inter vos. x. c. quod ad consultationem. & quod no. Inno. j. eo. cum cessante gl. 1. ver. & generaliter. Aut tale grauamen non habet vim interlocutorie. & talis grauamen illatio nunquā transit in rem iudicatam, nec habet vim interlocutorie, quia non oīs vox iudicis, & c. C. de sent. & interlocu. om. iud. l. ex stipulato. v. g. iudex assignat parti locum non tutū certe, nisi velit assignationem hmoi reuocare requisitus iusta est app. si super hoc appelleret. Idem in cōminatione, nisi fortē postea coram eo cōfenerit procedere. j. eo. cum cessante. & idem vbiq; grauat non solum verbo, sed etiam facto quod plus est. j. eo. dilecti. le premier. & c. vt no. strum. ff. de leg. l. de quibus vel si excep. neglecta. pcedat. j. eo. ex parte. m. ita not. Host. in c. alle. vt debitus. & c. Romana. & Spec. hoc tit. §. restat videre ver. sed quid dices & idem Arch. in c. alle. concertationi in gl. sed quid dices & c. & hoc intellige de appel. iudiciali. Si queris de appellatione extraiudiciali: tunc dic vt in dicam. j. eo. vt debitus in fin. dist. fin. & vt no. Card. & Io. An. in c. concertationi. lib. 6. Item t istud ips appel. interponendæ currit de momento ad momentū, vt. §. de re iudi. c. quod ad consultationem vt not. Io. Andr. ibi & extra eo. ti. c. sicut super verbo a die in cle. in tm quod in illo decendio computatur hora in qua appellatur vt in d. c. qd ad consultationem vt no. Ber. j. de excep. c. pia. lib. 6. & Arch. 2. q. 6. can. anteriorū, & Spe. hoc tit. §. restat ver. sed nūquid dies. sed Car. aliter in d. c. pia. Aut queris de tpe petitionis apostolorū & illud est. xxx. dierū vt. C. eo. ti. l. iudicib. que est canonizata. 2. q. 6. §. iudicib. & j. eo. ti. ab eo. li. 6. Sed a quo tpe cōputentur isti. xxx. dies est dissentio. Nam Accur. ff. de libel. dimissorijs. l. vna. & Io. An. in d. c. ab eo. & quidā alij tenent, qd computantur a die sniæ, vt in prædicta l. & prædicto. §. iudicib. qd verū intelligit Io. An. qñ appellatū est infra x. dies: alias cum quis non teneatur appellare. nisi a tpe sniæ; alias scientiæ ad hoc. j. eod. concertationi lib. 6. Similiter nec apostolos petere. & sic tpa apostolorum currere incipiunt vna cum tpe appellacionis interponendæ, & sic a tpe scientiæ. Et idem nō ipse Io. Andr. extra eo. ti. sicut super verbo a die in clem. l. & idem videtur notare gen. in d. c. ab eo. Alij, vt Host. & Per. de Samp. j. eo. cordi. li. 6. & Host. in sum. eo. ti. §. qualiter. ver. iudex aut tenent, quod isti. xxx. dies currant a tpe appellacionis interpositæ idem tenet Gen. extra eo. quāuis super verbo vno contextu in cle. dicens, quod licet in d. c. ab eo notasse videatur ipsos fore a tpe sententiæ computados intelligit sniæ per appellationem suspensæ die t ipsos fore demum a tempore appellacionis emisse cōputandos. Et ad hoc dicendum

5 mouetur quintuplici rōne. 1. Prima, quia licet multe sunt species apostolorum tñ quo ad presentem materiam, vel erunt dimissorijs de quibus. ff. de li. di. l. vna. & q. 6. §. forma. aut refutatorij de quibus. C. de app. l. vlt. §. in refutatorijs. ff. de appel. re. l. sciendum. Aut reuerentiales, in quibus ob reuerentiā superioris deferunt appellacioni in dubio. de quib. j. eo. cordi. & tunc nec isti, nec illi peti, vel concedi possunt: donec sit appellatum cum non possit admitti, vel refutari appellatio, donec sit emissā nec ante potest quis eximi a iurisdictione iudicis, a quo donec appellauerit: eius enim quod nō est in nullo potest esse admisso vel refutatio, quod exemptio. ar. ff. de leg. 2. l. si ita scriptū. §. si conditione. 2. q. 2. quod vero. & c. Moyses. & j. de despon. impu. c. ad dissoluendum. Secunda quia demum appellans & non ante eos petere adstringitur & demum appellati & non ante iudex eos prestare tenetur. 2. q. 6. post appellationem. ff. de li. di. l. vna. Vnde absonum, & absurdum vñ dicere, quod xxx. dies currant ad eos petendum antequā necessario sint petendi: quia tunc reperiretur t prescriptio currere contra illum, qui nulla est negligentia, quod est contra naturā prescriptiois que est in odium negligentis introducta. C. de anna. excep. l. vlti. §. de præsci. c. 1. & c. vigilanti. Tertia quia simile est tempus, infra quod hnt peti illi apostoli, & infra quod hnt concedi in d. l. iudicibus. & c. ab eo. Sed tempus xxx. dierū, infra quos hnt concedi currit post appellationem vt in d. c. post appellationem & in d. l. vna. de li. di. ergo & tempus xxx. dierū infra quod hnt peti. nam alias citius currerent habēti appellare, quam habenti eos concedere quod videtur absurdum. Quarta, quia certum est tempus xxx. dierum dari de ius beneficio appellanti ad petendum apostolos, vt in dictis iuribus. Pone ergo, quod appellauerit vltimo momēto x. dierum, qui dantur ad appellandum, quod potest. 2. q. 6. anteriorum. §. titu. prox. quod ad consultationem, & t computa xxx. dies a tempore sententiæ sic ad petendum apostolos non restabunt sibi nisi xx. dies quod est expressse contra prædicta iura. Quinta, quia certum est apostolos non posse peti, nisi per illū, qui appellat. Si ergo computas xxx. dies tempore sniæ, & per consequens antequā sit appellatum, sic illorum dierum prescriptio currat antequā se offerat potestas petendi eosdem contra. l. i. in fi. C. de anna. excep. maxime quia dictū c. ab eo. expresse dicit, quod ab illo qui appellat hnt apostoli peti infra xxx. dies igitur non ab alio, alias currerent antequam appellaret quod est contra mentem iuris f. m. Gen. 8 Item t certum est, quod isti xxx. dies currunt etiā iudici vt in c. ab eo. Quomodo ergo deliberabit, an deferat, aut referat, nisi prius appellatio porrigatur, cū eius quod non est, nulla deliberatio fieri possit vt in c. alle. ad dissoluendū cum concor. ad hæc maior aburditas cum facta appellati peti petere infra xxx. dies. Si vltima die petat, quale sit restabit iudici ad eos petendos: nullū. Ad l. iudicibus. & ad §. iudicibus. responder. G. quod si loquatur de xxx. diebus, infra quos concedi hnt per iudicem non de illis infra quos hnt peti, vel dato, quod etiā de illis exponit a tempore sniæ per appellationē suspensio, veniatur: nec iura & rationes alle. obstant. ar. j. de elec. cum expediat. li. 6. Nam & a. p. pria legis significacione discedit, vt mens seruetur. C. de li. præter. l. 3. & no. j. de verb. sign. intelligentia. Item, quia sermones legum sunt intelligendi etiam contra significacionem propriam iuxta materiā, in qua & sub qua posita sunt. ff. loca. & conduc. l. si vno anno. Sed l. illa iudicibus. & §. iudicibus positi sunt in materia de appellationib⁹ ergo xxx. dies, de quibus loquuntur current post appellationem, & non ante: cum ante non sit appellatio quam hic emissa, vt dictū est. hæc opi. pōt sustineri tanquam vera de iure. Sed pp contrarietatem opinionum cōsului in petitionibus apostolorū, dum emergebant seruari opinionem contrariam Io. An. iuxta illud, Tene certum & dimitte incertū de pe. di. 7. c. 2. & j. de spon. c. iuuenis. & de homicidio. ad iudicentiam. Aut queris de tpe appellacionis interpositæ t intimidatæ & illud est vpus mensis, cōputandus ab interpositione ipsius appellacionis vel saltē post lapsum eiusdem mensis, quam cito fieri cōmodē poterit, vt probatur, extra de elec. c. causam electionis in cle. & j. de ap. c. 1. in fi. in cle. cū ibi no. per Io. An. & Gen. & istud tps computatur de momento ad momentū vt no. ibi Io. An. super verbo interpositione, scilicet, in c. causam. Aut queris de tpe appellacionis prosequendæ, vel etiam de tpe appellacionis finiendæ, & tunc omni impedimento cessante regulariter t datur annus a die interpositionis ipsius appellacionis vel a die illati grauaminis vt hic & ext. eo. ti. c. sicut in cle. & facit quod no. Ber. & Ho. j. eo. super eo. 2. in fin. licet Host. j. eo. lex ratione dicat, qd tpa appellacionis prosequendæ currant a die sententiæ & male. Fallit hoc in casibus electionum,

tionum, vbi datur certum tempus ad iter arripiendum, & ad comparandum qd dic vt. j. de elec. ca. 1. & c. cupientes. lib. 6. interueniente vero impedimento distingue f. m. Inno. & Host. vtrum impedimentū interuenierit in primo anno appellacionis postquā cōperit prosequi, & tunc etiam si per vnum diem tantum fuerit impeditus quominus possit prosequi, & petere sniā ferri super causa appellacionis totus secundus annus ipso iure sine beneficio restitutionis sibi indulerget a iure, sicut apparet in aut. alleg. de ijs, qui ingre. ad ap. licet. P. de Bellapert. in hoc contra. C. de temp. appel. aut. ei qui appellat. Vel vtrū, impedimentum interuenierit in secūdo anno appellacionis prosequendæ, & tunc beneficio restitutionis ei subuenitur: & restituatur ei tempus, qd amisit nec restituatur ei tps: nisi tantum quantum amisit vt. ff. ex quib. cau. ma. l. ab hostibus. §. si. vt hoc not. Innoc. j. eo. ex ratione. in ver. fed videtur quod si tm & c. & Host. post eum. idem Arch. 2. q. 6. in sum. in glo. adde verū est ex iusta causa, & c. vbi dicit, qd dec. alleg. t ex ratione. j. eo. loquitur, si sane intelligatur qd per totum biennium fuit impedimentum: alias si in primo fatali impediatur appellans etiā per vnam diem habebit totū biennium ipso iure, non per beneficium restitutionis: sed si impediatur in secūdo restituatur sibi tps impediti f. m. Arch. ibi. idem Io. An. j. de elec. c. si electio. gl. fi. lib. 6. & idem approbare vt Gen. extra eo. c. sicut glo. autem in cle. vbi remittit ad gl. Inno. in c. alle. ex rōne. & hoc placet Accur. in aut. ei qui ingre. ad app. §. si vero. c. lla. §. tenet, qd ipso iure nō currit biennium impedito. & idem no. in aut. de app. §. ad hæc. coll. 4. ff. ex quib. cau. ma. sed & si per prætorum. gl. 1. Sed contrariū no. in aut. de his qui ingre. §. vnde. hic in 1. glo. & C. de temp. app. in aut. item si appellatione. Sed concordari possunt hæc glo. vt dicit Ber. in d. c. ex rōne. vt distinguatur in potentia proueniens ex facto iudicis, qd determinatione, quam ponit Io. An. ibi per vlt. §. illud. C. de temp. app. scilicet, qd tunc demum negligentia vel impotentia iudicis excusat, qñ sibi per superiorem eius appellans prouidere non potest, vel saltem non infra tps fatale, f. m. de quo loquitur ille. §. ibi cum sit ei apertissima facultas nostrā adire maiestatem, & tarditatem iudicis in quærelam deducere, & nostro beneficio potiri: quia tunc ipso iure fit illegis. & idē ius de voluntate partium progatur, si ex proprio impedimento restituatur, sed per tertium, qui non est soluendo etiā restituatur, & solum ad illud tps restituatur, quo læsus fuit, vt dictum est f. m. Inno. idem no. Io. Andr. ibi & adde quod dictū ibi post eum. Et quod dictū est de impedimento idem intellige si appellans fuit deceptus per aliquem qui dicit ei qd terminus fuerat prorogatus, vel iudex excōicator, vel mortuus vel vltra mare. §. de re. in integ. ex literis f. m. Host. j. eo. c. sepe in fin. Et intellige qd non sufficit t qd infra tps legitimū incipiat appellans appellationem prosequi nisi etiā ipsam finiat, quod potest hñe locū in appellacionis causa factis ad alium quam ad principem, in illis vero quo sunt ad principem vt sufficere, qd infra tps legitimū incipiat appellans appellationē prosequi: & si causa finita nō sit: quia ibi absq; damno more manet causa intacta. 2. q. 6. c. ei, qui. §. appellatore & j. eo. c. in sinuare. & C. de temp. ap. in aut. fed lis f. m. Host. in c. alle. ex rōne. fed Hug. no. 2. q. 6. anteriorum. ver. ad hoc. idem in quolibet alio iudice quod in imperatore. l. qd causam ita possit deferre præsertim de voluntate partū: sed contra videtur: nam licet terminus legalis præueniri possit non tñ potest prorogari, vt. j. eo. oblate. ver. quia tamen. vbi no. Io. qd terminus legalis nō potest petendi & ibi de hoc in gl. pars appellata. t Sed si vis sustinere sniam Hug. respōdeas verum est, qd non potest prorogari contra voluntatem partium. vt no. Arch. in c. alleg. anteriorū. ver. ad hoc super verbo donec. & vide quod no. ipse Arch. ibi super verbo intacta. & Host. j. eo. c. ex insinuatione ver. cum & f. m. iste tñ annus appellacionis prosequendæ, vel etiam finiendæ nō computatur de momento in momentū sicut, de decennio appellacionis interponendæ, dictū est: quia in isto anno non cōputatur dies, in quo appellat, sicut satis pbatur in c. alle. extra eo. ti. in cle. ibi qd dicit infra annū a die interpositionis ipsius, & c. per qd videtur, qd illa pars diei, in qua appellatur, cedit lucro appellatis: nec cōputatur in anno illo sicut, j. de elec. c. statutum. de resti. sp. c. frequens. & de excep. c. pia & de præb. c. statutum. li. 6. vt no. Io. An. in c. alle. sicut. super verbo, a die & credo, qd bene: quia appellatio est fauorabilis & fauorabiliter t introducta: quia ad releuamen oppreessorum & vt iniquitatem & imperitiam iudicariū corrigat. ff. eo. l. t.

in princ. 2. q. 6. c. omnis oppressus. & c. ad Romanam. Ex quo ergo est fauorabilis, & eius prosecutio fauorabilis, & sic prescriptio annalis eius. psecutionem impediens odiosa est: hæc propositio. quod si aliquid est fauorabile, & eius prosecutio fauorabilis, patet in spiritalib⁹, puta matrimonijs, & alijs, que sunt fauorabilia: & ideo eorū prosecutio est fauorabilis: quia fama maria, & de plano vt extra de iudicij. dispendiosam. iuncto. c. sæpe contingit. de verb. sig. in cle. Quæ ratio cessat in tpe appellacionis interponendæ: quia appellatio, que non dicit, nō potest esse fauorabilis. ar. ff. de colla. bo. l. vlt. ff. de iniusto rup. & irrito testamento. l. fed & si in conditione. §. post defectū. licei. gen. ibi cōtra. Et ista intelligas, vera, qñ iudex appellacionis cognoscit de meritis causæ appellacionis. Si vero cognoscat de nullitate sniæ, quod potest, vt no. Inno. j. de præb. dilecto. & de integ. resti. cōstitutus. & Gen. extra de re iud. c. 1. in cle. Quod credo verum, saltem qñ est talis iudex, qui potest adiri per viam simplicis querimonie f. m. Gul. de Mōte Lau. ibi. tunc aut est causa vbi periculum est t asæ, & tunc poterit agi de nullitate sniæ sine præsumptione tpm vt. §. tit. proximo. c. lator. & c. tenor & c. con sanguinei. Aut est alia causa, in qua nō est periculum asæ, & tunc vñq; ad xxx. vel xl. annos nō vltra agi potest cū omne ius agendi illo tpe tollatur vt. C. de quadri. præscri. l. 2. de præscr. tri. vel quadra. an. l. oēs. nisi fori vel loci cōsuetudo aliud inducat. §. de eo qui mit. in po. cum venissent. tali. n. consuetudini debet stari. ar. op. C. de vete. iure. enul. 1. §. fed & si quæ leges. ad hoc facit quod no. Host. §. de cōsti. ex literis. j. de cri. falli. c. quā graui. & Inno. §. de off. dele. qd translationem. sed per modū exceptionis perpetuo de nullitate opponi pōt: quia quæ t palia sunt ad agendū, & c. ff. de exce. doli. l. pure. §. si. vt no. Gen. in d. c. j. ex. de re iud. ¶ Si queris, vtrum condemnatus de crimine notorio possit appellare, dic, vt dicam. j. de cōhab. cle. & mu. c. tua in 2. dist.

- 1 C. ad hæc. sensus.
- 2 Delegatus in appellacionis causa recusabilis.
- 3 Ordinarius, an in causa appel. recusari queat.
- 4 Iudicem pend. ap. non recusandum.
- 5 Arbitr. quando suspectus dicendus.

Dhæc si in vna. ¶ Si queris vtrum iudex, a quo est appellatū in vna causa, possit esse iudex ipsius appellatis in alia causa, vel vtrū ipse appellans possit ipsum in alia causa, vel suspectū recusare? distingue, aut queris, vtrū possit eū recusare ex aliqua alia iusta causa nō ex illa: quia ab eo appellauit, & dic, qd sic ita pōt intel ligi hæc decre. exponendo ibi in tex. vitare, & c. f. ex aliqua iusta causa f. m. Inno. & Io. An. Aut vtrum possit eum recusare ex illa causa: quia ab illo appellauit in alia causa: & tunc nunquid possit recusari ipsa cā appellacionis finita, & terminata, & dic qd non ea, l. de causa. sic pōt intelligi. ff. cū qui app. l. vna f. m. Host. hic. ¶ Aut causa appellacionis pendente, & tunc aut queris de delegato & talis pōt recusari & sic loquitur in princ. & j. eo. postre mo. f. m. Ia. & Host. hic. & j. eo. proposuit. licet Ber. ibi dicat, qd recusatio erit in pendenti. Aut queris t de ordinario, & tunc aut appellatio nō tenet, nec est iusta, & tunc nec in priori causa, nec in scda poterit appellari nec eū recusare f. m. Vin. & Tan. qui ad hoc allegat quādā decre. antiquā, que erat eo. ti. c. appellacionis & pro hoc facit. j. eo. vt debit⁹. & ar. j. de regiur. c. nō præstat. li. 6. Aut tenet, & est iusta, & tunc aut agit de notorijs, & in talibus non pōt recusari, vt. j. c. pxi. in fi. & j. eo. cōsuluit. & c. præterea. & maxime qñ hmoi notoria sunt grauia vt no. Ho. j. eo. præterea. j. Aut agitur de alijs qd de notorijs & tunc pōt recusari, vt hic & j. eo. pposuit. Vel pōtes distinguere f. m. Host. hic & in sum. eo. ti. §. quis sit effectus. ver. itē licet sit appellas. t Aut iudex nō recepit appellacionē, & tunc nō pōt recusari vt. ff. eum, qui appellat. l. vna. Aut iudex eam recepit, & approbauit, & tunc potest recusari, vt hic & j. eo. pposuit & c. accepta & arg. j. eo. sæpe. & §. de off. dele. paltoralis. §. præterea. & in ista distinctione pro maiori parte cōcordat Arch. j. eo. ti. c. Romana. §. cum vero. in gl. lib. 6. fed Io. An. tenet hic finaliter, qd sola dependentia appellacionis nō facit iudicē recusari vt suspectū, absurdum enim esset, qd cum ex facto meo & a nuda voluntate mea pcedat appel. per breuē cedulā appellacione forte ex falsa causa, & ad hunc finem interiecte sic effugeret & impediret iurisdictionem iudicis mei. Vnde sicut in alijs recusacionib⁹ sic, & ista recurretur ad arbitros coram quibus non erit mihi satis probare pendentia appellacionis, imō habeo necesse pbare veritatē gra uaminis. qua pbata arbitri t pronuntiabunt illū suspectum: & demum ad alium finem, scilicet, reuocationem grauaminis habeo probare id eorū iudice app. nec est hoc nouū. §. de testi. Hen. Boich super Decret. Y 4 veniens.

veniens. 2. de resti. spol. sollicitudine & no. per eum. j. de sen. ex com. licet in fin. lib. 6. Item hoc non est satis probare grauamen ex re tantum, quod apparet non fuisse ex mente, sed in causa app. sufficit probare grauamen ex re, vt ipse no. j. eo. ex parte. cuius dictum satis credo verum, & æquum, & in hunc modum intellige fieri posse recusationem, de qua. s. dictum est expresse.

- 1 Sententiæ reuocanda modi.
- 2 C. si duobus, explicari.
- 3 Citatus quando coram iudice appellat. sistere debet.
- 4 Laici, & clerici differunt.

Siduoibus. ¶ Innoc. hic in glo. pen. ver. sed tam men bene dicimus. dicit, qd si vna pars cum non esset appellatum misisset ad superiorem & falso sciens dixisset ei, qd ad eum appellatio nis vel si dolo tacuit se renuntiasse appel. & iudex procedat ad sententiam t totum reuocabitur, vel conditione sine causa vel per in integrum restitutionem, vel per quærelam falsi. ff. de iudi. si prator. & patet in eo quod le. & no. s. de in integr. restit. ex literis. & de exce. cum venerabilis. §. intelleximus. ¶ In eum hic. Sed ipse Inno. videtur notare cotrarium. s. de rescri. super literis in glimò sine forsan ver. item si quis impetrauit literas, &c. & clarus Compolit. ibi in 4. col. in quæst. item pone quod P. & Spec. tit. de citatione. §. l. in 5. colum. ver. Item pone. P. vbi posuit glo. ipsius Compo. & respondent ad glo. Innoc. hic, quod t hic loquitur, cum absens non fuerat legitime citatus, vel hic loquitur, qd pars præfens, quæ dicebat appellatum dicebat hoc per malitiam sciens appellatum non esse. ipsi vero ibi in quæst. sua loquuntur qd credebat appellatum esse. ¶ In eos. & idem no. G. j. eo. ti. Romana. §. si vero vocatis partibus in glo. l. lib. 6. Ex hoc ergo sic potes distingue. Aut pars aduersa absens nõ fuit legitime citata, t & tunc tene glo. Innoc. hic aut fuit legitime citata, & tunc aut pars præfens, quæ dicebat appellatū dicebat hoc per malitiam sciens appellatum non esse, & tunc idem & ita similiter intellige glo. Inno. hic. Aut credebat appellatū esse, & tunc pars citata tenetur comparere coram iudice. Alioquin tenebit falsā per eum cõtra ipsam lata super principali, nec quæretur postea an fuerit appellatum, vel non; quia rōne dubij iudex habuit iurisdictionem, licet potuisset per exceptionem elidit, ¶ In ipsos Cõpo. Spe. & G. vbi. s. & vide quod no. Host. in sum. sua. ti. de iud. §. quæ sunt necessaria. ver. quod autem dixi.

§. Denique. ¶ Argu. huius c. dicunt Lau. & Archi. 2. q. 6. non ita glo. 2. quod t clericus reconuentus coram iudice seculari non potest appellare ante sententiam nisi in casibus ibi no. per Ioan. Andr. & contra laicos reconuentus coram iudice ecclesiastico ante sententiam appellare potest. Item clericus reconuentus coram iudice seculari appellare debet ad secularem iudicem: laicus vero reconuentus coram ecclesiastico ad ecclesiasticum. Item si Papa delegauerit laico appellabitur ad Papam, si Imperator clerico, appellatur ad imperatorem in authen. de sanctif. epi. §. si tamen ex imperiali. secundum eos. Item no. hic secundum Abb. quod vbi ecclesia iurisdictionem obtinet temporalem, debet secundum canones iudicare, & non secundum leges.

- 1 Appellans quando impedimento excusandus.
- 2 S. illud l. fin. de temp. ap. enucleari.
- 3 Negligentia non excusat.
- 4 Impedimentum quod non excuset.
- 5 Ferias appellationi imputari.
- 6 Impedimentum paruum excusare.
- 7 Annos appellationis differre.
- 8 Impedimentum primi anni, an ad secundum trabatur.
- 9 Appellanti diligenti, secundum annum dari.
- 10 Appellanti etiam non diligenti secundum annum dari.

Rxratione. ¶ De materia huius c. dixi. s. eo. de eo, quod tenet hic Inno. in glo. sua pen. ad fin. ver. item videatur, &c. hic tenet Hosti. contrarium cuius opi. præualet, & approbarur extra. eo. ti. c. si appellationem. in cle. secundum Io. An. & Gen. ibi in glo. j. licet Archi. 2. q. 6. ei qui glo. pen. videatur præeligere opinionem Inno. & male. ¶ Ioan. Andr. dicit hic, qd scripta per Inn. & Hosti. hic faciunt ad id, quod dubitatur, scilicet, quanti temporis negligentia in primo anno interueniens, ex parte appellantis repellat t ipsum ab anno secundo, id est, dato, qd appellans vna die, vel septimana fuerit negligēs, sed toto alio anni tempore fuit, vel sollicitus, vel iuste excusatus, an sibi detur bienniu. Et conuertendo eo-

dem modo, quæris quanti temporis imponatur. excuset scilicet an excuset impedimentum vnus diei, vel septimanæ ipsò appellante toto anni tempore negligente, vel sollicito, vel partim sollicito vel partim negligēte, & circa hoc potest dari regularis doctrina. Ad primū articulum arguitur, qd etiam modici temporis negligentia repellat a biennio per l. fin. §. illud. t C. de temp. ap. ibi iubemus eundē appellatē, nisi obserauerit iudicium, & causam vsq; ad finem peregerit, sed per eum steterit quominus oia litis certamina implerentur ap. defraudari. Et ibi sequitur, nisi ipse appellator euentissimis probationibus possit ostēdere siquidem suā opere visum voluisse litem exercere, &c. Sed qui etiā in modico tpe fuit negligens nõ impleuit oia litis certamina, nec sua opere visus est ergo, &c. Item decret. cū sit. s. eo. dicit ex necessaria, & euidenti causa dari bienniu negligentia vero designat causam voluntariam. j. de concess. præb. quia ergo negligentia quantūcunq; modici tps impedit dari ¶ In annum. Item in aut. de his qui ingre. §. 1. 2. & 3. sæpius iteratur, qd in euitabilis debet esse causa impedimentum, vel languor propter quæ datur secundus annus, sed negligentia est voluntaria t vt prædixi ergo, & C. item ibi in §. 1. dicit, qd non debet appellans cām sine pmissione dimittere, sed negligēs pro tunc sine pmissione dimittit causam. ergo &c. Item constat, qd terminus hois succedit loco termini iuris. f. anni, sed qui vltima die termini hois, quo se debet presentare, vel iter arripere illud negligenter deserta esset appellatio. s. eo. personas. & c. cum sit. j. eo. ad aures. & c. sæpe. ver. saluis. eo. tit. cordi. lib. 6. ergo & vnus diei negligentia nocebit in termino iuris. fin. anno. Item circa ¶ In articulum, t modici temporis impedimentū non excuset, probatur: quia constat annū appellationis prosequendæ currere a tpe ap. interiectæ vt in cle. eo. tit. sicut ap. sed ad appellationis prosecutionem vir apostoli necessarii. eo. ti. c. 1. & c. vt per lib. 6. sed illos iudex infra xxx. dies tradere non tenetur. eo. ti. ab eo. lib. 6. & cle. eo. tit. quamuis. ergo licet illo modico tpe impediatur currit illud tps in anno. Item terminus, si detur ab homine, non præuenitur. j. eo. sæpe. in fin. illud currit in anno ap. licet tunc impediatur appellans licet Ber. cõtra ibi in gl. pen. Item constat qd t in anno appellationis sunt ferie solenes fauore sanctorum, & hoim. s. de ferijs. c. fi. & in eis impeditur appellans, & tñ ille cõputatur in anno appellationis. pbat vt vnus. C. de dilal. siue pars. in fi. de fe. l. 1. De repentinis ferijs. ibi no. in fin. 1. glo. & C. de temp. ap. l. 2. §. pen. & no. in prædicta decre. vlt. de fe. glo. 2. sicut & in quadriennio restitutionis petendæ vt in cle. de resti. in integr. c. vnò C. de temp. in integr. resti. l. fi. in contrarium in vtroq; articulo adducitur: quia & si modicū fecerit in primo anno debet hñe ¶ In, quasi per id interruptū sit primū fatale in aut. de his qui ingre. ad ap. §. vnde hæc nos. ver. si vero pro veritate. Item aut. t ei qui. canonizata. 2. q. 6. ei, qui dicit si intercesserit causa decretalis oblatæ, j. eo. dicit ex iusta causa bienniu indulget, sed iusta causa vñ impedimentū vnus diei tps. Item ista decre. dicit pp impotētiam, & loquitur etiā. de biennio, satis ergo videt ex indēfinita locutione sufficere quantūcunq; tps impotētia interuenit. Nam & cle. sicut appellationem. eo. ti. dicit iusto impedimēto cessante arguendū a singulari ergo vnū impedimentū excusat. Item satis pbatür. j. eo. significat. vbi sola impetratio delegatorū facta infra annum ita tarde, qd secunda infra annū fieri nõ possit excusat appellatē. Item decretalis cõstitutus. j. eo. vñ pbat, qd procuratoris infra annū misisse sufficeret. ad idem eo. ti. Nicolao pro, & cõtra. j. de pig. significauit. Item t cõs sit opinio, qd primus annus, & secundus differunt in duobus. scilicet quia impeditus in primo anno iure habet integrum ¶ In annum, sed impeditus in secundo eget restitutione & restituitur solū ad tps id in quo fuit impeditus vt no. hic inno. & Hosti. ex quo sequitur id operari impedimentū primi anni quod ad donationem secūdi anni ipso iure, quod operatur impedimentū in sed o anno quo ad restitutionem illius tps quo fuit impeditus. Sed constat, qd impeditus in secundo anno vna sola die restituitur ad illā diem, vt in cle. de resti. in integr. c. vnico ergo & vna tñ die impeditus in primo habebit ¶ In annum cum non minus imò plus fauere debeat impotenti primū anni, qd secūdi facit in aut. de litigio sis. §. oēm in si. sicut difficilior datur secūda dilatio quā prima. ff. de ferijs. l. fi. & no. s. de dilal. c. 2. Solutio in primo articulo vñ fumi posse ex Inn. hic ver. Idem dicimus cuius hæc verba sunt in d. ver. idem dicimus ibi tunc si nullū suberat &c. Tunc si nullum suberat iustū impedimentū tenebit executio &c. Cuius dictum ponit Cyn. in aut. ei qui dicens qd qñ negligentia appellantis in primo anno fuit tantū tps, qd t verisimiliter illa interueniente causa expediri potuisset repellitur ab anno secundo cum per

cum per hoc appareat ipsius negligentia sine cause impediuisse, alias si non potuisset cā expediri dato qd negligentia non interuenisset habet ¶ In annum, allegauit qd culpa non punitur, vbi sine ea interuenisset quod obuenit. ff. ad l. R. hodi. de iact. l. fi. §. si hac conditione. ver. Paulus. ff. qd me. causa si cum exceptione §. quod si homo. ver. si tamen peritura. ff. si quis in ius vo. non icrit. l. 2. in fi. ff. de verb. obl. l. cum stipulatus sum mihi a Proculo. facit. ff. de iud. fi. debitori & quod no. s. de do. & contumacia. c. fi. in vlti. glo. & ista decre. per quam patet, quod est toto anno. secundo non potest quis mereri sententiam, & dicunt iudicem appellationis ¶ In distinctionem prædictam habere declarare dandum vel denegandum bienniu. arg. ff. de ver. obl. l. continuus. §. cum ita. huic dicto obstat quod not. In no. hic. in fi. ver. Item bene potest imputari volens vtrunque dictum saluare dicere potest illud in negligentia inchoadi, hoc in negligentia prolequendi iam inchoatum. In secundo articulo quid teneat Inno. patet hic in glo. sua circa medium. ver. sic. Sufficit aut appellanti & sequentibus. Sed videtur hæc opinio venire ad vtrunque articulum & hoc in verbi. sed secundum, prædictos. j. eo. Sed videtur aliquibus, qd si appellans sem p fuit diligens in principio t medio, & in fine anni, quia. f. inchoauit, eo tempore, quo infra annum finem, vel finem consueti potuisset, & profectus est, & per eum non stetit: quominus haberet insiam, quia sine prouisione & continuatione processus non derelinquit causam et si per solum diem impedimento in euitabili fuerit impeditus integrum ¶ In annum habeat a iure in auth. de his qui ingre. ad ap. §. vnde hæc nos. & §. sequentibus. & in præd. l. fi. C. de tempo. appel. Sed hoc dicere nihil est, quia etiam sine alicuius diei impedimento, qui sic fecisset, vt prædixi, ¶ In annum haberet. Sed secundum prædictos, si non inchoauit prosequi tempore quo verisimiliter finire potuisset & fortius si nullo modo profectus est. vel aliquo tēpore fuerit diligens, fuit tñ aliquo tēpore negligens, licet iste fuerit die, vel septimana impeditus, etiam in euitabili impedimento, potuisset tñ si post inchoationem talem (vt prædixi) & post impedimentum semper diligens fuisset, infra annum finem consequi, tunc a iure non habeat annum. Sed hoc casu videtur aliquibus qd restituitur ad tps illud impedimentum tm. argu. C. de resti. mili. quod tempore. ff. ex quibus cau. ma. l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. & l. sed & si per prætorem. §. si feriae. & l. necnon. §. si quis sæpius. Alijs, videtur, qd restituitur, quasi tēpus negligentia corrodatur tps impotentia per leges prædictas, & facit de elect. cum in veteri. in fi. cum concordantijs.

- 1 Appellatio & recusatio quando dissimilia. & 3.
- 2 Appellatio & recusatio an equiparentur.
- 4 Recusabilis ne sit vetitus recusari

§. In causis. Si quæris, vtrum appellatio, & recusatio equiparentur quo ad casus particulares, hoc est, qd ab illo, qui potest recusari possit appellari, & contra & eisdem causis, & dic, qd non, nam in certis casibus habet recusatio, non tamen appellatione: ab executore. n. appellari non pot nisi modum excuset; & tñ recusari potest, vt s. de offi. deleg. super quæstionibus. §. verum. quod dic vt tibi. Item a iudice appellari non pot, nisi grauet, sed bene recusari licet non grauet vt no. Inn. & Hosti. j. e. cum speciali. Item appellari pot a iudice in quem, quis confensus sit, sed non potest recusari, nisi ex noua causa. s. de offi. deleg. infinuante. Sed & notorie delinquens appellare non pot, qui tñ forsan pot recusari vt le. & no. j. e. cum speciali. §. j. Aut qris, vtrum equiparentur quo ad modum, & dic t q sic: quia sicut appellatio rationabilis admittitur non irrationabilis, sic & recusatio vt hic ¶ In Hosti. hic idem in hoc vltimo membro, Ber. hic in glo. sicut appellatio quod credo verum, quantū ad modum rationabilem interponendi vtrunque, secus quantum ad modum cognoscendi de vtraq; quia de appellatione cognoscit iudex appellationis vt s. de rescriptis dilectus 2. & j. e. vt debitus & per totum. sed non de recusatone imo quandoque arbitri. j. e. cum speciali & de offi. dele. ab arbitris. l. 6. s. de of. sic. delegati suspitionis. quandoq; iudex ordinarius, qñq; delegatus vt j. de offi. deleg. c. fi. contra vnum li. 6. ¶ Item ad officia si episcopi non appellatur ad episcopum, cum sit idem membrum. j. de consue. c. non putamus & de ap. c. Romana in principio. l. 6. Tamen, si ipse officialis recusetur, ipse episcopus, de causa recusatōnis cognoscere potest, & debet vt in c. allega. si contra vnum. §. fi. vbi de hoc. in hac distinctione concordat, Hosti. & Ioan. And.

¶ Super eo. c. & eo. §. vide quod no. Spec. tit. de recu. §. j. verfic.

quid si sit cā. vbi dicit, qd si Papa t committat cām ita vt delegatus non possit recusari, vel ab eo appellari, tñ ex iusta causa, potest recusari. arg. s. de offi. deleg. ex parte 2. & ab eo appellari. j. eo. vt debitus. Sed primum fallit, quando citra causa exprimitur, propter, quam non possit recusari ar. ff. si quis cautio ni. l. sed & si quis. §. quæsitum.

- 1 Si autem expliciti locus.
- 2 Diem termini in eo computari.

§. Si autem. Dic qd iste §. habet locum, qñ t certum tempus datum est sub numero dierum, septimanarum, mensium, vel annorum, secus si vsq; ad calendas septembris vel vsq; ad annum vel vsq; ad aliud tempus formaliter limitatum, & taxatum: quia tunc incipiet tēpus currere a tempore date literarum vt s. de rescriptis. c. eam te vbi de hoc. & cum glo. vlti. Ber. hic dicentem, qd in tempore dato ad cām decidendam non computatur dies receptionis literarum commissionis. Concordant Vinc. Gof. Phi. & Host. hic & facit cle. eo. tit. c. sicut appellationem. & vide quod ibi no. Ioan. An. in princip. magn. glo. Gui. Nazo contra qui dicit diem receptionis computari quod probatur per literam, & tunc, & quia sequeretur alias qd reuocata iurisdictione ea die procedere posset iudex quia & si non computatur dies inchoandæ iurisdictionis ergo nec dies finiendæ. Et hoc credo verius, cum regulariter de momento ad momentum talia computentur, vbi aliud non exprimitur a iure, & hic soluit contraria. facit. s. tit. j. quod ad consultationem. & quod no. j. de resti. spoli. frequens. lib. 6. ¶ In Ioan. And.

- 1 Criminosum non appellare quatenus verum.

¶ Onfuluit. Licet hic dicatur quod t criminosus possit appellare, tñ hodie, siue crimen sit occultum siue notorium non licet appellare, nisi grauetur sed si grauetur, semper licet vt j. e. vt debitus ¶ In Innocent. hoc est verum. Sed vbi crimen notorium patet non potest de facili grauari, nisi iudex excedat modum correctionis. s. de offi. or. c. licet in corrigendis & not. s. de iure iud. ad nostram. 3. vel nisi iudex reputet notorium quod dubium est, vt hic in tex. ¶ In Hosti.

- 1 Appellari absente iudice non licere.
- 2 Capita aliquot conciliari. & 6. fallit. 4. & 5.
- 3 Appellandum quando presente appellato sit.

¶ Vggestum. Si quæris, vtrum appellatio facta in absentia iudicis valeat, Ber. hic in glo. j. in fi. dicit, t quod non per ca. vt debitus. & c. cum speciali. j. eo. idem no. Ab. s. eo. si duobus in principi. dicens, quod illa litera videtur esse manifeste contra illos, qui timentes ordinarios aliquod facere contra se occulte appellant vocatis aliquibus testibus, non. n. talis appellatio eos iuuat in aliquo ex quo iudex ignorat eos appellasse, quin procedere valeat contra eos, arg. illius c. & hoc si potuit certificare iudicem, & non certificauit alias non imputaretur ei si faceret quod posset. ar. s. eo. ex ratione & hoc satis probatur. j. e. cor. d. li. 6. vbi non potuit seruare in absentia iudicis solemniter ibi statutam ¶ In Abb. f. Go. hic dicebat, quod appellatio emissa in absentia iudicis bene excusat si non sit fraudulenter. & hoc tangit Bern. hic in ver. & est hic arg. &c. & idem videtur tenere Archi. 2. q. 6. biduum in glo. adde. ff. quando app. sit &c. de quo etiam ibi per Io. in glo. propter hoc verbum. hoc etiā videtur placere Inn. j. eo. dilectus: glo. penul. vbi dicit, quod p appellationem etiam factam in absentia iudicis appellans est exemptus ab ipsius iurisdictione Hosti. vero hic dicit, quod il la t. c. vt debitus. j. eo. & c. sæpe loquuntur de appellationibus, factis in iudicio hic autem de illo qui appellat extra iudicium & iter arripit prosequendi. Et idem. s. quod in presentia iudicis sit appellandum not. Io. An. extra. e. tit. c. j. super verbo coram ipsis in cle. Ex quorum dictis credo sic distingendum, quia aut quæris de appellationibus factis extra iudicium, & il le. cum non fiant a iudice non debent t fieri coram iudice prut dicit hic Hosti. sed debent fieri in presentia appellati, scilicet procuratoris eiusdem in causa ipsa specialiter constituti, alias si fiat in absentia debet sibi intimari infra mensē ad interpositione ipsius, vt le. & no. in calle. causam electionis. Aut t quæris de appellationibus factis in iudicio, vel etiam extra a iudice, & tunc aut non potest eius haberi copia, & tñ c. potest in eius absentia appellari, vt 2. q. 6. biduum. C. de iudi. vlti. quomodo & quau-

& quando iudex ab eo. fm Inno. & Host. in c. si iustus metus. Aut potest haberi eius copia & tunc aut quis non potest commode in presentia iudicis seu coram iudice appellare, vel propter metum, vel propter aliam iustam causam, & tunc non oportet in presentia appellare, sed sufficit in casu, ubi non audeat appellare super hoc protestari iuxta ea quae l. & no. s. e. si iustus metus alias si non posset appellare in presentia posset appellare in absentia, dummodo ipsam appellationem intimaret infra mensuram iuxta c. alleg. cam electionis, & ita intelligo opi. p. d. c. t. am abbas s. e. si duobus. & Go. hic. & Arc. in c. alle. bidu. & Inn. j. e. dilectus in glo. pen. Aut quis potest commode in presentia iudicis, seu coram iudice appellare, & tunc debet coram eo appellare. vt hic & j. e. vt debitus. ibi coram eodem iudice, & c. cordi. li. 6. ff. q. n. ap. fit. l. j. s. dies & s. i. quis. 2. q. 6. biduum, & extra eo. tit. c. j. in cle. & ita intelligo quod no. Ber. hic & Io. An. & Gen. ibi & Inn. j. e. si iustus metus & si concordatur gl. sua ibi & alia glo. sua contraria in c. dilectus gl. penul. fm Gen. in d. c. j. in cle. in glo. 2. & idem G. & Io. An. j. e. c. appellatio. li. 6. d. c. d. c. etiam q. si bene videatur decr. s. eo. c. si duobus. j. re. spon. in fin. plane demonstrat q. si quis a suo iudice appellavit, non protegit ipsum appellatio donec ad notitiam iudicis perducatur & huius sententia fuit ibi Pe. de Samp.

- 1 Appellationem turbatam quis reformet. & 2.
- 3 Iudex a quo quibus casibus iurisdictione utatur.

Vm teneamur Si quæris, vtrum si appellans in sua possessione reformetur iudex, a quo appellavit eam sibi poterit reformare, refert, aut iudex, a quo appellavit est ordinarius, aut delegatus. Si est ordinarius tunc dic quod potest hoc idem intelligi, si non ab ipso, sed a delegato, vel ab alio quacumque iudice fuerit appellatum, & maxime, qm turbatio, vel violentia notoria est ubi ordo iuris est & iurisdictione non observatur. s. de iure iur. ad noltram. 3. fm Host. Aut est delegatus, & tunc non potest: quia ex quo appellatur ab ipso ex legitima causa nulla remanet ei iurisdictione vt j. e. vt debitus. fm Bert. & hoc verum qm appellatur, vel alius tertius turbat. Secus forte, si ipse appellans turbaret, quia tunc forte poterit possessionem reformare. ar. j. e. an sit deferendum fm Host. Et est hic t. vnus, casus specialis, in quo iudex post appellationem a se facta exercet iurisdictionem suam. Secundus. s. e. si duobus. Tertius. s. e. o. personas. Quartus. j. e. peruenit quod dic vt ibi. Quintus, quia potest præcipere ne appellatione pendente quid fiat. j. de matr. contrac. contra. interdic. eccl. c. 2. fm Inn. Host. & Ioan. And. Sextus casus est j. e. c. qua fronte vt no. Arch. 2. q. 6. appellatione ubi ponit istos casus. Septimus casus est extra de sequo. c. vnico. in cle. vt no. ibi Io. An. super verbo loci ordinarii & ibi. Guli. de Mon. lau. enumerat octo casus & plures alios casus vide in Spe. hoc tit. s. pen. circa princ.

- 1 Appellare generaliter non nisi extra iudicium licere. & 2.
- 3 Appellandi in futurum quando ius sit.
- 4 Appellatio generalis contra ius commune inualida.
- 5 Appell. re alternatum non licet & cur & quo iure. 7.
- 6 Appellatio alternata non nisi recepta tenet.

Onsuluit. Si quæras, vtrum generalis appellatio valeat, vel no, distingue aut quæris de appellatione iudiciali, & quanti ad ea q. fiunt in iudicio, & tunc dicitur non, vt hic in j. re. spon. & s. eo. c. 2. vnde non prodest alicui dicere, & protestari, q. lata sententia possit ratione cuiuscunq; grauamnis appellare cum cā abbreviandi lites nolit ab illis ante sententiam appellare, fm Host. & Io. An. Aut de appellatione extra iudiciali, & quantum ad ea, quæ fiunt extra iudicium, & tunc aut appellatur a futuro grauamine, & tunc valet appellatio generalis certa causa grauaminis non expressa dummodo aliqd fiat, vel dicatur, quare timeri possit grauamen quod est postea sequat. Potest et appellari de futuro grauamine, vt ne quis me grauet, ne quis me molestet etiam nulla certa persona expressa, dummodo fiat ex pluribus coniecturis vt hoc no. j. e. ad au. dientiam. & c. dilecti & c. dilectus. c. bonæ & c. cam quæ. Et si quis petat aliquid extra iudicium ab aliquo & ille appellet, ne ipsum grauet valet appellatio. j. e. dilectus. fm Host. hic alias non valet. vt hic. Et cum ista distinctione concordat. Card. j. de elec. cupientes in materia attemptatorum in q. sed pone in negotio electionis ver. licet. n. & c. Sed quod dictum est de generali appellatione, intelligo verum, nisi a iure communi recederet, & fieret ad impediendum id quod de iure communi conceditur fieri, vel ad faciendum id, quod de iure communi fieri prohibetur, vt dicam plenius, infra eod. constitutus, in secunda distinctione.

cederet, & fieret ad impediendum id quod de iure communi conceditur fieri, vel ad faciendum id, quod de iure communi fieri prohibetur, vt dicam plenius, infra eod. constitutus, in secunda distinctione.

¶ Hæc decreta est in arg. q. no valet appellatio alternatiua interposita. ad archiep. vel ad Papam. nam generalis dispositio, & alternatiua acquirantur, vt ff. de condi. inde. l. cum is. s. vlt. sed generalis appellatio reprobatur hic ergo & alternatiua. Item omnis alternatiua est dubia, vt ibi. & ff. de leg. j. l. si ex toto. s. si ita legatum. ff. de verb. obli. l. vbi autem. s. qui illud. ff. de sti. seruo. r. l. sed & si ita & hoc tenuit. G. Nazo. hic. f. saltem appellationem iudicalem non tenere, quia apostoli debent esse certi & determinati. 2. q. 6. s. forma in extraiudiciali putat contrarium cum illa sit prouocatio ad causam. s. e. cum sit. Ioan. de Deo in quaestionibus suis dicit, q. refert vtrum appellet post sententiam tunc & non tenet appellatio si non est recepta, a iudice vel parte: quia si non probat sententiam iniustam rata manet, 2. q. 6. ei qui. j. e. s. p. Si autem recepta sit tunc non est questio siue ante sententiam, siue post tñ ante sententiam non debuisset recipi. j. e. vt debitus. quæ opinio non placet Spec. dicenti, quod obtinuit, q. coram Papa talis appellatio audiatur, licet appellans velit coram archiep. profectui. ar. ff. de auro & arg. l. l. si quis ita. & l. quintus mutius. ff. de verb. sig. l. coniunctione, & l. s. p. ff. de ap. l. j. s. si quis in appellatione. C. de verb. sig. l. c. quidam. vt no. hæc Spe. hoc tit. s. nunc tractemus ver. sed pone aliquis & ver. quid si dicat & de hoc per Arc. 2. q. 6. s. post datam & s. illo valet super verbo perperam videatur. vbi innuit idem cum Spec. hoc tit. de hoc etiam plenius per Io. An. j. de offi. deleg. c. si is, cui glo. pen. lib. 6. & de reg. iur. c. in alter. natiuis in nouella. eo. li. dicens, q. sibi videtur, quod talis appellatio teneat de iure ciuili, cum non relinquat appellatum incertum. Ratio, quia ad imperatorem non appellatur, omisso medio. ff. eo. tit. l. imperatores. & ita ad proximum videtur appellasse. arg. ff. de sti. seruo. l. sed si ita ver. in fi. & l. se. nam cū vtriq; ff. de fidei. l. fidei iussor. in princ. ff. de solu. l. qui res. s. si seruus. Sed quia de iure canonico appellari potest ad Papam, omisso medio, ideo, dicit appellationem non tenere, nisi probabiliter dubitationis causa fidei ductus, alternatiue appellaret, arg. ff. quorum legatorum. l. j. s. qui autem j. de post. præ. c. vno. lib. 6. & pone exemplum. in c. alle. si ius. j. de offi. dele. & prædicta vera nisi alter eorum eligat infra illud tempus infra quod poterat appellare vt ibi no. secundum Io. And. cuius opinionem, credo esse veram.

- 1 Nuntio nulli nocuo credi.
- 2 Nuntio publico fides danda. & 3.
- 4 Nuntio an credendum arbitretur iudex.
- 5 Nuntio publico quibus non credendum.
- 6 Nuntio de facto suo non credi quatenus verum.
- 7 Citationem indefinitam non valere.
- 8 L. ita stipulatus sensus.

Vm parati essemus. Si quæras, vtrum si nuntio sit credendum in & super his quæ non vergunt in alterius detrimentum & discrimen. Et tunc sic vt 2. q. 4. c. innocens. & j. q. 4. c. turbatur. s. notandum vbi de hoc no. Ioan. in glo. ar. q. ad dictum. & 23. q. 4. quam magnum. Aut in & super his, q. vergunt in alterius detrimentum & tunc aut quæris de simplici nuntio non publico, non iurato, & tali nulli dubium non est credendum nisi quantum ad præsumptionem & sicut vni alij, vt C. de resti. l. iurifurandi. s. simili modo. & no. Spe. ti. de citatione. s. sequitur videre. ver. sed nunquid credetur soli nuntio. in fi. ibi si vero non est publicus. & c. Aut quæris de nuntio publico, & iurato, & tunc aut quæris, vtrum credatur sibi de facto suo sibi commissio, vt quod aliquem citauerit, & tunc, & Cin. in lea quidem. C. de accu. tenet indistincte quod sibi creditur per l. si quis decurio. C. ad l. Cor. de fal. dum modo cōstet de commissione cum sine iudicis precepto citari non debeat vt C. de exhiben. reis. l. fin. & in auth. de quaestore. circa mediū colla. 6. Sed tu plenius distingue aut quæris circa citationes faciendas, & tunc dicit Specu. ibi, quod non credetur, sibi nisi alias constet legitimis documentis sicut nec iudici. ff. de iust. & exhibit. reorum. l. diuus & s. de proba. c. qm contra falsam, in fi. verum tamen propter suum officium publici statuerit eius dicto & pro eo præsumitur vt saltem reus negans cogatur iurare

rare non fuisse citatum. arg. s. de præsump. ex literis de præscr. ad audienciam de præsump. illud in fin. Et idem. s. quod sibi non credatur not. Io. 8. 2. dist. proposuisti in gl. ex hoc videtur, & Vinc. Host. & Io. An. in c. alleg. qm contra falsam. & Host. in summa. tit. de do. & cont. sub rubrica, de contumacia. s. qua liter ver. quid si absens & in s. qua pœna & hic sed finaliter Ho. sti. ibi dicit hoc esse arbitrio iudicis committendum, qui pœnata qualitate negotij deferat iuramentum illi, qui dicit se non citatum, vel potius credat nuntio arg. s. de procur. in nostra in fi. & c. præcedenti. & de iure iur. c. vlti. idem archid. in c. alle. p. proposuisti in glo. adde dicas audacter & 8. q. 3. c. talia. super verbo non possumus. sed Gof. s. de ele. quod sicut. & Io. 4. q. 3. s. Item teltes quos in glo. sed nonne. in fin. tenent quod ei creditur, donec contra probetur. & idem Arch. j. de sent. ex com. c. venerabilibus in gl. cum ista litera & c. lib. 6. vbi vide & Ber. s. de proba. qm contra & hic arg. huius c. & ff. de offic. præfec. vr bis. l. j. s. penulti. & vlti. & ff. de rebus eorum qui sunt sub tut. vel cu. l. magis puto. s. illud. 4. dist. si forte. C. de accu. ea quidem. Et hanc opi. credo veram vbi citatus non contradiceret, vel contradiceret, & de modico præiudicio ageretur, puta, qd reus comparens teneretur respondere, vel non comparens teneretur ad expensas. vt s. de procura. c. auditis. C. de iudi. l. fan. cimus. Si vero laceretur de magno præiudicio, puta amissione causæ, vel si esset causa criminalis, q. esset bannitus, vel conuictus non comparens tunc crederem opi. prædictam Specu. vtiorem & per iura alle. Aut quæris non circa citationes, sed circa alia & dic, quod no creditur ei. Et ita potest intelligi hoc quod no. Ber. hic qm dicit aliter non creditur & c. quod crederem verum in arduis, & vbi esset magnum præiudiciū, secus vbi modicum, & in his ad quæ suum officium se extendit arg. s. de test. c. præterea. j. de accu. dicit olim. Si quærat de alio, quia de facto suo, vt quia dicit, q. aliquis commisit maleficiū & tunc non creditur sibi. vt C. de accu. lea quidem. de decur. l. j. & vlti. li. 6. fm Cyn. in d. l. ea quidem & idem innuit Ber. hic & hoc intellige quantum ad malum puniendum creditur tñ ei quantum ad hæc vt ad sui relationem possit inquisitio fieri vt in l. 2. ff. de custo. reorum. & in l. alle. ea quidem. C. qui accu. no po. & hoc modo intelligas vbi dicitur de nuntio hoc & eius relatione habes idem Bartolus in isto vltimo membro in s. cura ff. de offi. præfecti. vrbis.

¶ Si quæris, vtrum citatio sine præfinitione temporis valeat videatur, q. non per istud capitulum, vbi non apparet, q. Papa certum terminum præfixerit ep. ad se præsentandum, & hoc placet Spec. tit. de cita. s. sequitur ver. quid si non præfixeris, vbi tenet, quod venire debet infra modicum tempus psumptum tñ cum tempore facit. ff. de sta. l. l. si peculium. s. vlt. alle. etiam s. de do. & contu. cum dilecti. vbi dicitur no venientem in termino teneri venire post terminum & cum ista secunda non habet diem certum facit j. de ele. cupientes in fi. j. respon. & de offic. ordi. quamuis ad fi. li. 6. & facit ad hoc 8. r. di. perlatum. 1. 8. q. 2. pridem. s. de pro. accedens. de testi. cog. c. 2. de edicto. quo quis specialiter non citatur. tenent hic Inn. & Host. j. qui ma. accu. po. c. vlti. vti de hoc per Io. And. super vlti. glo. Sed p. de bel. per. vt no. Cyn. C. de feriis dies festos in fi. tenet non valere citationem sine die per legem. ff. de verb. obli. l. ita stipulatus in prin. vbi non valet stipulatio, quod certo loco sistas sub pœna si dies certa per errorem non fuit adie. ta. sed pro Spec. facit quod eadem. l. sequitur. ff. qui fati. d. cog. l. de die & ff. de dam. infect. l. si finita in principio. fm Io. And. hic potest dici opinionem Spe. veram in citatione iuris, vt in c. cupientes. alle. & c. quamuis cum suis concor. & in citatione principis vt hic & in citatione priuati loco expresso. arg. in sti. de ver. obli. s. loca. secus vbi locus vel ciuitas in quo, vel in qua more maiorum ius reddere consuevit, appareret vt ff. de iust. fi. & iur. Ius plurib. possit vltima opinio sustineri.

- 1 Excommunicatus iurans stare ex causa appellat.
- 2 Appellare contra iuramentum non licere.
- 3 Contumax non nisi ex iusta causa appellat.
- 4 Appellationi iuramento quando, an non renuntietur.

Væstioni. Si quæras vtrum periuri admittatur ad iurandum distingue vt dixi. s. de ma. & obe. c. cum in ecclesijs.

¶ Si quæras, vtrum excommunicatus qui iurauit stare mandatis possit nihilominus appellare, vel si antea appellauerit, vtrum per hoc suæ appellationi renuntiare videatur, distingue, aut quæris de primo capitulo, vtrum possit nihilominus appellare, & tunc refert, aut appellat ex aliqua cā rationabili

li de nouo accidente, vel ante orta non tangente iuramentum vt quia mortuo aduocato suo iudex recusat sibi de aduocato, cum posset de idoneo, providere contra. c. perniciosam. s. de offic. iudi. & tunc potest appellare. vt s. c. proxi. fm Innoc. & Host. ibi quod verum etiam si iudex in vi præstiti iuramenti inhibeat ei, appellat fm Hug. & Arch. 6. q. 4. quod bene gl. fi.

2 Aut appellat ex causa concernente iuramentum prælitum, de stando mandatis ecclesie, & tunc aut est excommunicatus pro crimine, vel delicto, in quo iacebat, & pñtebat, vt quia de tenebat vxorem alterius, & super hoc iurauit stare mandatis, ecclesie, & statim ante mandatum vel mandato facto, q. illam dimitteret incontinenti, appellavit, tali appellationi non est deferendum vt hic fm Ber. Inn. & Ho. hic. Aut est excommunicatus pro contumacia, & post iniunctum sibi mandatum, ab ipso mandato appellat, & tunc aut mandatum est iustum, & rationabile & a tali non poterit appellare vt hic. Aut est iniustus, & irrationabile, seu graue, & tunc poterit appellare vt s. de iure iur. c. Quinquaginta. & j. e. vt debitus. Si quæras de secundo. s. vtrum, si ante iuramentum appellauerit per hoc suæ appellationi renuntiare videatur. Refert aut post h. m. d. i. appellatione petit absolutionem, & iuramentum præstat de parendo mandatis ecclesie absq; protestatione, q. salua sit sibi appellatione & tunc per talem absolutionem quam petit, & per iuramentum quod præstat videtur acceptasse iurisdictionem illius iudicis, a quo appellavit & quicquid factum est coram eo & appellationi renuntiasse. s. de offi. deleg. graurum. Aut petit absolui & præstat iuramentum cum protestatione tñ q. salua sit sibi sua appellatio, & tunc valet protestatio & tenet absolutio, q. vis per appellationem negotium principale sit ad superiore, deuolutum. vt j. e. qua fronte fm Innoc. Ho. & Io. And. hic & j. e. c. qua fronte

Va fronte. Hic habes q. audacia reprobatur & i. c. vnde vi. si quis in tarta. Sed contra, quia imo audacia laudanda est vt ff. de li. & po. sthu. l. Gallus. s. nunc de lege. in fi. & C. de no. co. fa. c. o. v. nica, in princ. Circa t. quod distingue aut quæris de audacia q. versatur circa illicita, & talis damnatur, & reprobatur, vt hic, & in l. alle. si quis in tantam & hæc vocatur temeritas vt C. de fa. cros. eccl. l. iubemus nulli post hanc. s. Sane. 86. dist. c. tanta nequitia. Aut quæris de audacia, quæ versatur circa licita & talis laudatur vt in contrarijs.

- 1 Appellationem non prosequens expensas præstat. 3. q. & 5.
- 2 Lite non cont. non prosequuta appel. sententiarum posse.
- 6 C. reprehensibilis. sensus.

Reprehensibilis. Si quæras in quibus criminibus, vel delictis, necessaria est & in quibus sufficit monitio & quota ad hoc vt superior habens potestatem excommunicandi excommunicationem ferre possit, distingue, vt dicam, j. de sent. ex. c. sacro. dist. j.

S. Si autem. Si quæras, quæ sit pœna non prosequentis appellationem, distingue, quia actor cui silentium est impositum appellat. Aut reus cōdemnatus appellat. In primo casu, si actor appellat tunc aut no prosequitur appellationem suam reo prosequente aut prosequitur, reo non prosequente aut neuter prosequitur aut vterq; prosequitur. si actor non prosequitur appellationem suam tunc reo appellato prosequente expensis legitimis condemnatur, vt hic in s. si autem. & j. e. o. s. p. & c. Nicolao. Si prosequitur, tunc aut prosequitur minus sufficienter, puta, quia mittit procuratorem ad impetrandum tñ constitutum, & non ad litigandum, & tunc idem vt j. e. Nicolao, quod intelligas qm appellatio, fuit per aduersarium vel per iudicem aliquem approbata nam si approbata non esset sufficeret procuratorem ad impetrandum constitutum mittere. j. e. interposita. s. j. sed etiam reo instante. nihilominus procedatur in principali. s. de do. & c. c. cap. causam, quæ. Si actor prosequitur appellationem suā sufficienter, reo non prosequente, tunc procedatur contra ipsum in causa appellationis ipsius contumacia non obstante, vt s. de renun. c. veniens. de officio deleg. cum causa in fi. & j. eod. ca. interposita in fi. Nam in causa appellationis interpositæ, siue a diffinita, siue ab interlocutoria, siue a grauamine potest procedi lite non cont. contra contumacem ad finem, vt in iurib. alle. ga. vt no. Ho. j. e. c. s. p. & quod no. ibi Ber. in gl. vt similis. & c. habe

habet locum quo ad causam in principalem. *fm Ho.* Si neuter prosequitur appellatus nec appellatus, tunc primus iudex iurisdictione sua libere utitur, ut hic in §. si vero quisquam. Si uterque prosequitur dic ut j. e. c. v. de bitus & c. corpi. li. 6. Si reus condemnatus appellat tunc refert. Aut non prosequitur appellationem suam actore prosequente. Aut prosequitur actore prosequente, aut neuter prosequitur, aut uterque. Si reus non prosequitur appellationem suam actore prosequente, tunc ipse reus appellatus condemnatur in expensis. ut §. de re scriptis. c. ex parte in fin. nihilominus causa appellationis diffinitur, quamvis, sup. in principali non fuerit contestata ut c. allega. interposita. §. si de causa vero principali, utrum in ea procedatur, dicam j. e. per tuas. In tribus sequentibus membris. §. quoniam reus appellationem suam prosequitur, & actor non, vel uterque vel neuter, dic ut dixi, §. in actore appellante in eisdem membris, & per eadem iura, & in ista dist. conor. Ho. in summa. e. tit. §. & quare est pena, ubi de hoc. Item Go. & Io. An. post eum posuerunt tale distinctionem in d. c. sepe. Aut appellat actor, aut reus. Item aut ante litem contestat, aut post. Item aut a diffinitiva aut citra. Item aut prosequitur appellatus & non appellans, aut e converso, aut uterque, aut neuter. Si actor appellat ante litem contestatam, & non prosequitur appellationem prosequenti condemnatur ad expensas, ut hic. Si vero actor appellans prosequitur, & reus non contra eum, proceditur ut contra contumacem *fm decre. qm* ut litem non conte. Si uterque prosequitur litem suo Marte procedet. Si neuter, primus iudex utitur sua iurisdictione ut hic in princip. Sed si post litem contestatam actor appellat & non prosequitur prosequente appellato actor iterum citandus est. C. quoniam & quoniam iudex auth. qui semel. Si non venerit proceditur in principali, nisi illud liquere poterit. C. de iudi. proferendum. §. si autem ex gestis, vel saltem fiet absolutio ab observatione iudicij cum condemnatione expensarum ut j. e. §. & si quidem. Sed si reo non prosequente prosequitur actor proceditur in principali, si liquere poterit ut in d. l. proferendum. §. si autem abfuerit. 3. q. 9. de cernimus. Si non potest liquere, fiet missio in possessionem irreuocabilem. C. quomodo & quoniam iudex. consentaneum. Si uterque vel neuter prosequitur, repete quod statim praedixi in eisdem membris. Si autem reus appellet & non prosequitur prosequente actore, vel prosequatur non prosequente actore fiet, quod faciendum dixi cum actor appellat. Et haec omnia procedunt, quoniam appellatur citra diffinitivam. Ceterum si a diffinitiva appellans praevenerit post terminum iuris & solus & cum aduersario prosequitur. 2. q. 6. si ei qui appellat & est auth. C. de temp. appellatio num auth. ei, qui. Sed terminum ab homine praefixum punire non potest ut j. e. sepe. Sed si non prosequitur, rata manet sententia. De appellato dic. ut j. e. c. oblate. utroque prosequente litem suo Marte procedet. Neuter prosequente, rata manet sententia, ut in lappellatione canonizata. 2. q. 6. cap. appellatione. 6. Suppleas alteram istarum distinctionum per alteram, & sic habeas materiam perfectam. Et quod hic dicitur, quoniam appellans, & non prosequens appellationem condemnatur in expensis, intellige, quoniam habet proprium, ut hic in tex. alias si sit religiosus qui caret proprio. ut 1. 2. q. j. nolo. & c. non dicatis. vel secularis egens omnino ut j. de solu. Odoardus & non possit puniri in expensis ut 1. 4. q. 6. si res. Et ideo his casibus haec poena in alia commutabitur, ut §. de do. & contu. c. finem in fi. & j. de male. c. statumimus in fi. *fm Hof. hic* & adde quod dicam. j. eo. per tuas & c. Nicolao ubi de hoc dicam.

- 1 Appellationi a iure vetita non deferendum.
- 3 Appellatio frustratoria nulla.
- 3 Appellationi dubia deferri.
- 4 Appellationem itinere arrepto prosequi & quatenus verum 5.
- 6 C. peruenit. explicari.

Eruenit. Si quaeris, utrum appellationi, quae dicitur frustratoria, sit deferendum, distingue, aut appellatur in causa ubi lex vel canon, prohibet appellari, & tunc non est deferendum appellationi, ita intellige. ff. eo. tit. constitutiones. & C. quorum appell. non reci. per totum. Aut appellatur in alio casu, & tunc aut constat eam esse frustratoria, & talis non valet ut j. e. v. de bitus & c. cum speciali & c. interposita & eo. tit. c. cum appellationibus friuolis. li. 6. Aut constat eam non esse frustratoriam, & talis valet, nisi sit aliquid quod obstat ut in c. alle. Aut est dubium prout fuit hic. Nam hoc dubitabatur, an esset appellatio frustratoria, ut patet in tex. ubi videatur & c. non. n. dicit simpliciter frustratoriae appellavit, & tunc admittitur *fm Ala. & Ph.*

hic idem Arch. 2. q. j. in summa. super verbo exhibuerit. Vnde ille clericus allegavit necessariam professionem, vel dispensationem, vel aliud simile alias appellationem non fuisse fecundum eos. vel quod non poterat ibi secure morari ut §. de renun. ad supplicationem. *fm Ho.* qui dicit similiter, quod hic appellans expressit causam per eandem viam facit C. de appellatio. quoniam niam. ubi de ista materia.

¶ Si quaeris, utrum appellans qui tenetur suam appellationem prosequi iter arripiendo pro ea procedenda pro hoc prosequi, ipsam videatur, distingue, aut quaeris, nunquid videatur appellationem prosequi. quantum ad illum actum itineris arripionis, & in casibus in quibus appellans tenetur, vel ex ordinatione Papae, ut hic vel ex ordinatione iuris iter arripere infra certum tempus, ut j. de elec. c. statumimus. c. cupientes, in prin. li. 6. & quantum ad hoc videtur satis appellationem prosequi ut ibi. Aut quantum ad hoc ut affectualiter prosequi videatur. Et dic, quod non nisi vel literas super appellatione sua impetrauerit, vel saltem iudici se praesentauerit & legitimum quid proposuerit. C. de tempo. app. auth. ei qui in auth. de his qui in gre. ad ap. §. illud colla. §. ar. ff. de adm. tu. l. scire oportet. §. sufficit. quia verba cum effectu & c. j. de cle. non refi. c. relatum. & l. j. §. haec verba. ff. quod quisque iur. & hoc est aequius *fm Hof. & Io. An.* de re iudi. c. cum super & c. tit. c. directe. & idem Inn. hic dicens quod hoc factum alias fallum recitat: quia non sufficit tantum iter arripere nisi apostolico conspectui se praesentet. §. e. cum sit Romana. Sed spec. hoc tit. §. nunc breuiter. ad fi. ver. & nota quod ubi datur dicitur quod sufficit iter arripere infra tempus. Sed contra hoc facit expressio iste tex. cum dicitur appellationem prosequitur iter ad nos arripit veniendi. q. d. quod non prosequitur per ipsam itineris arripionem, sed postquam venerit prosequitur. quod denotat verbum futuri temporis, prosequitur. Et istam eandem opinionem videtur tenere spec. in §. al. le. nunc breuiter ver. sed pone auditor & Abbas hic qui exponit infra terminum a iudice statutum.

- 1 Appellationi friuolae non deferens non puniendus.
- 2 Appellationem non recipiens poena.

E priore. Super glo. si quaeris, nunquid, & qua poena puniri debeat iudex qui appellationi non desert, distingue, aut appellatio, cui non desert testis friuola, seu frustratoria, & constat, quod tali non est deferendum ut §. c. peruenit 2. & j. eo. cum appellationibus friuolis. lib. 6. & per consequens non deferens tali appellationi non debet puniri. 23. q. 6. 4. qui peccat. & quod legitime factum est & c. ad l. iul. de adul. lege Gracchus. & j. de reg. iur. factum legitime. li. 6. cum ibi allega. 2. Aut appellatio, tunc non desert est legitima, & tunc refertur aut causa in qua appellatio est interposita est criminalis aut est civilis. Si criminalis tunc habet locum glo. Ber. hic quia si sit leuiter deponi debet, ut in c. alleg. hic decreto. 2. q. 6. Si vero laicus triginta pondo auri debet multari ut C. eo. tit. l. quoniam iudices. Si est civilis tunc non debet deponi, sed habet locum istud, c. l. quod mitti debet ad curiam, ut satis faciat de tali excessu fecundum Arch. in d. c. decreto licet Alanus hic & Io. An. Hug. & lau. ibi idem dicant cum Ber. hic.

- 1 Protectionem generalem appellationis instar non esse.
- 2 Protectionis specialis esse.

Audientiam. Si quaeris nunquid protectio vicem appellationis obtineat, distingue aut quaeris de generali protectione per literas concessas & talis non habet vicem appellationis, nec per talem protectionem eximitur a iurisdictione sui ordinarij, quia nec hoc intendit is, qui literas concedit. Sic loquitur. j. de priuilegijs. c. ex parte. 2. Aut de protectione speciali, & verbalis, loco appellationis specialiter expressa, cum arripione itineris, per quam ipsam proferens, intendit appellare. & sic plus consideratur intentio, quam verba. j. de verb. signi. intelligentia & c. praeterea. & talis obtinet vicem appellationis ut hic *fm Ber. Hof. & Ioan. An.* hic. vnde sicut in appellatione sic & in protectione causa rationabilis exprimitur, & in scriptis porrigitur *fm Hof. & Ioan. An.* nec dicitur hoc speciale in Papa, quia idem videtur, ubi protectioni, Metropolitanae aliquis se supponit ut j. eod. dilectis. j. responso ver. dilectis.

- Aduocatus quando, an non, recusabilis. 3. 4. & 5.
- 2 C. insinuante enucleari.

- 6 Causa recusationi sufficiens. 8.
- 7 Recusatus an testis esse queat.

Restremo. Si quaeris, utrum aduocatus, vel consanguineus literas impetrari per ipsum in iudicem impetratus possit recusari ea de causa, ut suspectus, distingue, aut quaeris de aduocato, aut de consanguineo. Si de aduocato refert, aut fuit vel est aduocatus in eodem negotio aut in alio. Si in eodem, tunc potest recusari ut suspectus, ut hic, e converso si ille, qui fuit iudex in causa postea esse aduocatus in ea; quia nullo iure prohibetur honeste tamen facit si abstineat, & hoc non. *Specu. rubr. de delegato. §. superest videre ver.* Item si fuerit & ver. se. & rub. de aduocato. §. j. verfic. Item quod fuit olim. Si in tali, non potest recusari ea de causa *fm Innoc. hic*, & hoc probatur per istum tex. cum dicit aut in eodem & c. arg. a contrario sensu quod est fortissimum in iure ut ff. de officio eius cui mand. est iurisd. l. j. §. huius rei & quod de vno dicitur & c. §. de praesump. c. nonne. Et quod dicitur est in aduocato idem intellige in assessoribus ut C. de offi. assel. l. nemo ut hic, in glo. & pro. quod dicitur ut j. de testi. c. Romana. li. 6. *fm Ho. hic* & in teste. ut no. *Spec. rub. de testi. §. j. ver. sed* quid si testis, Si quaeris de consanguineo tunc aut impetrans est praetatus, alicuius ecclesiae & impetrat nomine ecclesiae seu alicuius suum consanguineum in iudicem. Et tunc dicitur quidam ut Legi. qd sic impetratus non poterit recusari & est rō, quia non est cōp. lati, sed cō ecclesiae quod patet, quia in ea testificari non potest. §. de testi. in super. cum sic nec emolumentum, nec damnum ad ipsum spectat proprio nomine imo ad ecclesiam. 2. q. 6. biduum verfi. palm. ff. quando appella. sit l. j. §. in propria quia ipse non est dñs rerum ecclesiasticarum sed procura. j. de dona. ca. 2. & haec opi. videtur approbata in *Spec. tit. de leg. §. sequitur videre ver.* quid si praetatus. Sed hanc sententiam non admittit quoniam est contra casum decreti. insinuante. §. de officio dele. per quam decretalem dicit contra. j. de offi. deleg. c. iudex a sede apostolica. gl. 2. li. 6. & Io. An. hic & in d. c. insinuante volens tenere opi. spe. dicere posset quod in d. c. insinuante tunc vnde cum tam est. & c. fuerunt verba partis. nec ibi agitur de recusatione, sed de subrogatione facit quod no. §. de iud. cām. Sed certe responsio Papae satis facit pro ultimo dicto. Si n. illa non fuisset iusta causa recusandi, nec Papa subrogasset eum etiam in eum casum, quo per consensum non procederet recusatio nolit subrogatione, procedere ut ibi sequitur. vnde satis videtur ibi casus considerato principio quo dicitur quod de iure parochiali agebatur, *fm Io. An.* ibi. Vnde dic, ut in casu sequenti. Aut impetrans, impetrat nomine suo, & in causa propria consanguineum suum tunc aut est consanguineus solus impetrans, non illius contra quem impetratur, & tunc potest recusari ut hic inter. & in gl. Aut est consanguineus utriusque, & tunc aequaliter attingit, ut trunq; & tunc par affectionis causa omnem suspensionem tollit, ut ff. de ritu nup. l. non solum. §. denuo. & ita intellige glo. hic. Aut attingit impetrantem in proximo gradu, & tunc poterit per aduersarium recusari: quia praesumitur, quod magis propinquum inuabit contra magis remotum per ar. si simpliciter ad simpliciter & c. arg. j. de penis. c. 2. dicit etiam Boatinus, quod si iudex esset consanguineus rei & actor hoc ignorasset ipsum posset recusare quod credit Io. An. dummodo fuerit ignoratia probabilis. & licet consanguinitas non extendatur ultra, quartum gradum inclusue, quantum ad matrimonium impediendum vel dirimendum ut j. de consan. & affini. non debet in hac materia tamen honestus est quod extendatur usque ad septimum *fm glo. & Ho. licet Io. An.* distingue aut sint de vna domo & stirpe masculina an non debebat etiam Tā. hic quoniam omnis causa quae sufficeret ad recusandum iudicem *fm Io. An.* Et quod dictum, de consanguineo idem intellige de affinitate ut not. Ber. §. ut lit. non contest. c. 2. & spec. in §. alleg. superest. verfic. quid si non est consanguineus. talis n. quandoque plus diligit quam consanguineus. facit ecclesia. amico fideli nulla est comparatio, & non est digna comparatio auri & argenti ad bonitatem fidei illius. Item, quod hic dicitur in delegato idem intellige, in arbitrio. iuris. ut not. *spec. tit. de recu. §. si ver.* Item nunquid consanguineus. sed tunc quid consanguineus recusatus, in aliqua causa, ut suspectus potest esse testis in illa causa dicit, ut not. *spec. titu. de teste. §. j. 13. col. ver.* quid si iudex ut suspectus. Item no. qd argumento huius literae vel ex alia iusta causa & c. dicitur hic Vin. Tanc. & Damā. hoc titu. q. 1. q. d. si vnam iustam causam suspitionis allegauit, quam non potui coram arbitris probare,

sed aliam sufficientem probauit, sufficit quo ad iudicem recusandum & arg. ff. de appel. l. scio. & j. eo. constituitur. sed contra credo *fm spec. non. n. coram arbitris* debeo probare causam, quia coram iudicibus non allegauit, ut j. eo. cum speciali. & de re iudi. sane. li. 6. Possibile n. est quod propter illam causam probatam, recusare eum volebam ut hoc no. *spec. tit. de recu. §. si ver.* Itē quid si vnam iustam causam. & conor. Io. An. hic dicens se non putare primum dictum verum: olim poterat esse verum, quoniam non erat necesse exprimere causam & causas, ex quibus iudex potest recusari, vide per Ber. §. ut lit. non contestata. cap. 2. & per Hofstien. j. eod. legitima. lib. 6. & per *spec. in §. allegato* superest videre.

- 1 Excommunicatio qua appell. tione, an non suspendatur. 2.
- 3 Absolutio sub conditione posse. 4.
- 5 Excommunicationem executivam appellationem, non suspendit.
- 6 Suspendio interdictum non tolli.
- 7 Appellans a suspensione quid percipiat.
- 8 Suspendio a beneficio quatenus accipiendum.
- 9 Excommunicatio a superiore relaxabilis.
- 10 Interdicta ecclesiarum quatenus non generalia.
- 11 Interdictum generale qui proferendum.
- 12 Interdicti & excommunicationis relaxanda discrimen.

Haec quoniam. Si quaeris, nunquid excommunicatio, suspensio, vel interdictum valeant suspendi vel relaxari. Distingue aut quaeris nunquid possint relaxari, vel suspendi per appellationem, aut nunquid possint suspendi vel relaxari citra remedium appellationis per superiorem. Si per appellationem tunc aut per appellationem praecedentem, & dic, quod sic ut hic & j. eo. dilectis. §. quia vero. de sen. excom. per tuas. & e. tit. c. licet. li. 6. ubi de hoc. Aut per appellationem sequentem, & tunc aut sententia excommuni. suspensionis, vel interdicti a qua appellatur, lata est sub conditione vel in diem, aut est lata pure. si sub conditione vel in diem, tunc aut sub conditione, quae fertur in praesens tempus, vel in praeteritum, ut excommunicatio te, si fuerit fecisti, vel si rem furtiuam penes te habes, & talis sententia non suspenditur per appellationem, quia talis conditio non moratur obligationem ut in ista. de verb. obl. §. conditiones. ff. si cert. peta. l. cum ad praesens tps. ff. de ver. obl. l. conditio. & l. si supulatus fuero seruum ut no. *Go. Inn. Hof. & Io. An.* j. e. praeterea. ad quod facit quod no. *Io. 2. q. 6. biduum glo. j. Et* excommunicatio possit ferri etiam in certam personam sub tali conditione, quae consistat in praesens tps, vel praeteritum no. *Hof. j. de cen. c. procuraciones.* Idem quoad hoc in absoluteione ab excommunicatione. §. quod possit in pendit absolutio excommunicato sub conditione. l. si sit vere poenitens ut no. *Guil. j. de haereti. c. v. commissi.* glo. ista reclusio carceris & c. li. 6. Aut sub conditione quae consistit in futurum & quae effectus excommuni. suspensionis, vel interdicti suspendit ad tempus, & tunc aut talis sententia condicionalis, vel in diem fertur a iure. Pone exemplum. j. de re eccl. non alic. c. 2. §. laici & in fi. li. 6. de sen. exc. quicunq; e. li. extra de deci. c. j. de v. furis ex grandi. de pe. cupientes in cle. & tunc non suspenditur per appellationem ante conditionem, vel etiam ante decem dies interiecta. arg. ff. de verb. sig. l. si qua poena. ut no. *Gar. & Cardi. j. de sent. excom. in c. dilecto.* alias. c. quicunq; in glo. sed quero. lib. 6. Aut fertur sub homine, & tunc potest quandoque ante conditionem existentem, vel diem euenientem appellari, per quam appellatio suspenditur, ut est expressum. j. e. praeterea & c. dilectis *fm Bernar. hic* & est ratio, quare secus in sententia canonis, & secus in sententia hominis, quia a poena iuris non appellatur, ut in d. l. si qua poena & §. e. quia nos. Item sententia potest esse iniusta. 1. q. 3. c. j. Sed sententia canonis semper est iusta, & appellatio non est iniusta, ut refertur quod est licitum sed quod est illicitum & iniustum. ut ff. de appell. l. j. & ff. de arbit. l. non distingue mus. §. cum quidam. §. de elec. cum nobis olim. alias ipsa appellatio, quae est ad praesidium innocentiae constituta. §. eo. c. 3. tra. heretur ad defensionem iniquitatis quod esse non debet. §. e. praeterea. & j. eo. cum speciali. §. porro & ex quo canon constitutus est iustus reputari debet & seruandus est quamquam per durus. 4. di. erit autem lex. §. ideo & c. se. & 19. dist. in memoria & si qui & a quibus. l. propexit *fm Gar. & Cadi.* in d. c. quicunque. Si sententia lata est pure, tunc tunc aut quaeris de sententia excommunic. & illa trahit ad se suam executionem nec suspenditur

ditur per appellationem sequentem vt s. de offi. ordi. ad repri mendam. & j. c. pastoralis. & j. de sen. exc. c. is cui in fine. li. 6. quod intelligi vt dicam in d. c. pastoralis. Aut quæris de suspen sione vel interdicto & tunc dilingue vt Innoc. & Host. hic qd aut quæris de suspensione, vel interdicto ab officio vel ingref su ecclesie vel a sac. amentis vel alijs spiritualibus per quæ liga tur anima, & tunc non potest suspendi, vt hic & j. de sen. exc. c. rnu. cui in fili. 6. vbi de hoc per G. & Io. An. in gl. fi. & per Inn. j. de exc. præl. c. j. in fi. quod verum etiam si superior ipsum interdictum suspendat ad tempus. nam non poterit interim ap pelli vt releuetur interdictum. Et est ratio, quia licet suspen sio interdicti de gratia possint ibi celebrari diuina, ecclesia tñ semper remanet interdicta. j. de priuilegijs cum & plantare. s. q. si templarij. nec enim tempore suspensionis, interdicti elap so nouum ponitur interdictum. Sed primum durat. ar. ff. de præc. inter. sed si manente. ff. de pecu. l. peculium. s. si vero. ff. de do. inter. vi. & vxor. l. cum hic status. & sic cum maneat inter dictum appellare non licet vt hic no. Inno. & Compo. s. de cõ sue. cum inter vcs. hanc etiam opi. videtur approbare Guil. j. de sen. excom. alma mater. in fi. in glo. f. officiorum. ver. sed alij contradicunt licet Host. in hoc contra hic & Asten. lib. 7. ti. de interdicto & suspensione in fi. & male. Nam in spiritualib. in dubijs semper obediendum est & in tutiore partem declinã dum vt s. de tempo. ordinandorum. ad aures. j. de spon. iuuen is. & de hom. ad audientiam. Aut quæris de suspensione, vel interdicto ab ingrefsu possessionis, vel cuiuslibet alterius rei tem poralis, & tunc suspensio, vel interdictum suspenditur per ap pellationem sequentem. s. de resti. spo. ex conuentione. cū ge neraliter non solum diffinitua sententia, sed etiam mandatũ suspendatur vt s. de re iudi. c. quod ad consultationem. & j. de noui. ope. nunc. c. fi. Idem si a beneficio ecclesiastico, quæsa quadam temporalitate sit suspensus. nam si generale interdictum propter talem suspensionem non abstinebit a beneficio, sed perci pter beneficium sicut prius quasi a quadam temporalitate vi deatur suspensus, & hoc videtur probari. j. de sent. exc. c. medi cinalis. s. si quis autem. in verbo ab ingrefsu ecclesie, & diuini s. & c. fm Inn. hic & hoc idem probatur. eo. tit. in c. alleg. is cui li. 6. vbi idem no. Guil. in glo. fi. & etiam Ioan. An. Idem et no. Gen. extra de priuilegijs. c. j. super verbo suspensionis. in cle. & Asten. li. 7. tit. de interdicto, & suspensione. articulo. 8. ad fi. ver. sed nunquid appellari, licet Host. hic dicat hoc casu pos se distinguí, vt rursus relatum. & s. de consti. cum omnis. fm Ho st. sed primam opi. credo veriore. Si quæris, nunquid snãa excom. suspensionis, vel interdicti, t possit relaxari per super iorem, tunc refert, aut quæris nunquid possit tolli vel relaxari simpliciter & perpetuo, aut nunquid ad cautelam, aut nun quid ad tempus. Si simpliciter, & perpetuo dic, quod sic, vt p. batur de excommunicatione. j. de sent. excom. per totum, & de interdicto, & suspensione probatur. j. de verb. signi. ex par te j. & hic in glo. Si nunquid ad cautelam tunc aut quæris, de excommunicatione, & talis pot relaxari ad cautelã vt j. de sen. excom. c. per tuas & eo tit. c. solet. li. 6. s. e. ad presentiam. Aut de suspensioe, & tunc idem vt j. de sen. excom. venerabili. aut de interdicto, & tunc aut est de interdicto lato in personam, & tunc pot vt in c. alle. venerabili. & hoc tenent Cardin. G. & Io. An. j. de sen. exc. c. presenti. li. 6. & gl. Inn. hic ver. & quod vtriq; & c. Intelligit de interdicto personæ, non de interdicto, loci per istud c. fm Guli. & Io. And. ibi aut de interdicto lato in terram, & tunc non pot fm Arch. j. de sent. excom. ca. præ senti. li. 6. & hoc siue sit generale siue particulare interdictũ, fm eum ibi in glo. fm. sed Card. ibi in glo. fi. contra in parti culari interdicto dicens, quod interdicta ecclesiastica, si præla tus & canonici petant eius relationem ad cautelam relaxari po terit, & seruabit regulam nisi in casu in quo illam reperit vicia tam. ff. de reg. iur. l. j. Et rationem diuersitatis reddit, ibi cuius dictum videtur verius. Ioan. An. ibi in nouella, super verbo. lo ca & licet fateatur illam decre. locum habere in interdicto lo ci specialis dummodo illud interdictum sit generale interdicta tamen ecclesiarum negat esse generalia quo ad effectum.

interdicti generalis et si interdicerentur omnes ecclesie ciui tatis, vel provincie puta propter decimas non solutas, vel pro curaciones legatorum vel causas similes. Vnde si dicas eccle sias loci interdictas non putes, quod tunc sit locus decreta. alma mater. s. ad iudicium. j. de sent. excom. vt ibi no. quia tunc nõ poterit in ecclesijs celebrari etiam balla voce & c. & extra ecclias illas et in illo loco celebrari poterit alta voce, sub tento rio, vel in ecclesia loci, si qua esset non interdicta, nec tunc lo cus esset derogationi sepulturæ hominibus illius loci salvo qd habes. j. de sent. excom. si ciuitas. in fi. li. 6. & aliorum sacramen torum & diuinorum officiorum quæ nisi permilla reperiu nt vetantur tempore generalis interdicti. vt in c. alleg. alma. post principium & extra uer. bonifac. prouide in principio, & e contra si villa vel castrum sit interdicta, & si vnica vel nulla, ibi esset ecclesia. Dicitur generale vt in c. alleg. cum in partibus j. de verb. signi. & locus erit pœne generalis interdicti, cum igitur decretalis illa præsentit de generali loci interdicto loqua tur aperte, verius videtur quod dicit Card. sicut est etiam alia differentia inter ista: quia tunc interdictum in locum p. ferri non pot sine speciali præsentia pro pecuniario debi to vt in dicta extra uer. bonifac. prouide quæ prohibitio in spali, locum non habet sic & aliud interdiceret ciuitatem vel locũ quam interdiceret ciues vel vniuersitatem, vel collegium. j. de sent. excom. si sententia. s. j. Si ergo executor gratiæ, quia non recipitur ille cui datus est ad mādatur ipsius excommunicat, canonicos, & interdicit ecclesiam vt sepius accidit, & canonici propter appellationem præcedentem, vel aliam causam di cant sententias illas nullas relaxari poterunt ad cautelã & hoc placet, & expõic ibi alia loca in textu puta regna, puincias, co mitatus, baronias, vel illas. opinio prædictarum Card. & Io. And. tenet Gar. ibi & Asten. dicto tit. de interdicto & suspõ sione arti. 9. ver. ad hoc no. Et no. quod si generale interdictũ relaxatum fuerit de factõ hmõj relaxatio nulla est, vt innuntq; verba illius c. presentit. in fi. ibi locum aliquatenus non habere fm Card. G. & Io. An. & ibi. Et quod dicitur generale, vel par ticulare interdictum vltra hæc vide j. de verb. signi. c. cum in partibus. Si quæris nunquid ad tempus tunc refert. Aut quæ ris t de excommunicatione, & talis non pot relaxari ad tps ni si omnino tollatur, quia nunquam participandum est cum excommunicato, donec sit reconciliatus fm formam ecclesie, de qua. s. de resti. c. veniens. & j. de sent. excom. cum desideres saluo, quod non intendo affirmare quod iuramentũ sit de sub stantia formæ, vt ibi no. Fallit qñ sententia excommunicatio nis irrationali ter est probata: quia tunc pot relaxari nudo ver bo. j. de sent. excommu. cum medicinalis. s. superior. lib. 6. & hoc not. Host. hic. Aut quæris de interdicto. Et tunc aut de in terdicto lato in locum, & tale pot relaxari, & suspendi ad tem pus siue per ius. j. de priuilegijs cum & plantare. s. in ecclesijs. & c. vt priuilegia. & c. seq. & de sen. excommu. c. alma mater, siue per hominem vt s. eo. dilectis. Aut de interdicto lato, seu suspensione lato in hominem & illud seu non pot relaxari ad tempus, vt not. Tanc. hic in fi. glo. ibi dicit Tac. & c. & plenius Inno. in calle. vt priuilegia. j. glo. & quæ sit ratio vide per eum ibi, & j. eo. c. præterea ad fi. j. glo. ibi. Item licet prælati. & c. Et vide quod not. de ista materia Bar. Brixii. in quaestio. venerali, quæ incipit quæritur vtrum effectus excommunicationis.

- 1 Appellationi renuntians contumax, iterum ne appellet.
 - 2 Appellationi renuntians, quando an non, iterum appellet. & 3.
- D**irecte. Si quæris vtrum appellans, qui renun tiat appellati tacite vel expresse, possit iterum appellare distingue, aut t appellans, post primam appellationem fuit contumax: quia nec in causa processit, nec fuit profectus appellationem, & tunc non auditur, si vult iterum appellare. 2. q. 6. c. ei, qui. s. diffiniti ua ver. sunt quorum in quo casu loquitur, s. eodem personas, aut post primam appellationem non fuit contumax sed iterum in causa processit & tunc, aut quæris vtrum possit iterum appellare ex nouo grauamine, & dic quod sic vt hic fm Ioann. Vinc. & Io. And. qui ita intelligunt istam decret. & solunt ad dictam decretalem, psonas. aut ex antiquo grauamine, ex quo appellauit t dic. quod non pot appellationem iterare, etiam infra decem dies cum iam renuntiauit ei tacite, vel expresse, ar. C. de reb. credi. l. si quis iurandum. C. de condi. infertis. l. cum. quidam. s. de offi. delega. gratum. s. de testi. cum venis sent fm Host. Tanc. Vinc. & Gof. hic idem Inn. j. eodem soli tudinem, in glo. contra epm. ver. similiter & renuntiare, & Host. ibi post eum & idem Archid. 2. q. 6. s. sed lis. & j. eo. tit. c. vlti.

vlti. in glo. hæc litera non caret. li. 6. licet Lau. dicat qd hæc non est decre. qui hic dederit omnibus dicit fm Io. And. Alij vero dicũt hoc speciale in matrimonio. Sed tu tene distinctio nem & vtrum liceat in vna, eademque causa tertio appellare, dicam j. eo. c. fua.

- 1 Appellatione, quando suspendatur, & excommunicatio, & ab solutio.
- 2 Appellatio a præcepto adiecto quatenus releuet, an non. & 3.
- 4 Sententia temporis an ad conditionem trahatur.
- 5 Subiectione finita, ligamen finiri.
- 6 C. aduersus. explicari.
- 7 C. vt animarum dilui.
- 8 Satisfactio si cõta excommunicationem tolli.
- 9 Terminis prorogato excommunicationi locus ne sit. 10. & 11.
- 12 Terminis prorogatus qui accipiendus.

Raterea. Si quæris, quando iudex excõmu nicat aliquem, nisi centum soluere intra annum & ille interim appellat vtrum per ap pellationem vtrumq; tam excommunicatio, quã ab solutio vel solum alterum suspendatur, dilingue, aut t vnu el t m mandatum, vt quia iudex excommunicat eum, nisi centũ soluerit vsq; ad annum & tunc si reus vsq; ad annum appella uerit quantumcunq; nedum excommunicacionem, sed et ab solutionem suspendit: quia sublatõ principali. excommunicatio ne tollitur & accessorium. s. de consti. c. tranlato. Aut sunt t diuersa mandata, vt quia iudex primo condemnat eum pure & postea adijcit, & nisi iudex condemnationem vsq; ad an num sis excõmunicatus, tunc aut appellat infra 10. dies. & tuc releuabitur ab vtroq; & condemnatione, & a sententia excõ municationis. Nam cum sint diuersa mandata nihil prohibet tur quo ad snãm excommunicati. non tñ releuatur quo ad cõ deminationem quæ tranlit in rem iudicatam. s. tit. proxi. quod ad cõsultationem. Nã cum sint diuersa mandata nihil prohibet in vno valere appellationem & in alio non, vt j. de testa. Ray nuntius & c. Raynaldus fm Inn. hic in prima glo. & Host. post eum & quo ad illud quod dicitur de sententia excommu. cõ cord. Catd. j. de sen. excom. is cui. li. 6. & Io. And. ibi post eum in nouella. Quo ad illud vero, quod dicitur de condemnatione intellige verum quod no. Tan. & Bar. Brixii. in q. venerali, quæ incipit esto, quod iudex ita pronuntiat.

¶ Si quæris, vtrum t tempus sententiæ conditionalis trahatur ad tempus ordinationis existentis, vel econtra potius. v. g. eps excommunicauit Titium sub conditione, qui ante conditionem desijt esse de foro suo, & postea euenit conditio, vtrum sit excommunicatus. Bar. Brixii. in q. venerali. 12. & in quaestio. dominicali, quæ incipit esto, quod sententia excõ. dicit eũ excommunicatum cũ sententia lata sub conditione teneat & iudex possit statuere in futurum. j. de sent. excom. c. a nobis. 1. & j. de consti. c. vt animarum lib. 6. & in hoc concor. Vin. La. Tan. Goff. Phi. Ber. Inn. & Host. hic sed contrarium tenet Archid. 1. q. 3. quicunq; super verbo additione vbi ponit. q. ista, & in d. c. vt animarum per illud. c. 2. responso. & j. de sent. exc. 10 Romana. s. j. lib. 6. Nam si ibi non ligat sententia subditum ex tra locum, multominus ligabit, eum qui desijt esse subditus. Aut idem facit j. de resp. p. si pro te. eo. lib. & illud. c. nam hãp pello proueniens conditionem impedit ne liget excõicatio vt ibi hoc non est nisi: quia suspensio fuit excommunicatus, iu risdictione per appellatione inter mediã. fortius ergo impedire, debet ne liget vbi in totum fuit extinetã, vt in casu presentit. Dicit etiam Archid. dama. hoc tenere sed Io. And. hic & in d. c. c. vt animarum. & j. de reg. iur. c. cum sint partium. lib. 6. dicit qd in suspectis verbis Dama. dicit posset eũ tenere qd licet pos set autem ista opi. Arch. esse vera quia Titius desijt esse de fo ro excõicantis, & cessauit cã excõicationis, puta, excommuni catus erat si infra mensem non faceret residendam in benefi cio, vel ratione illius non reciperet ordines, infra tps cõtraxit, matrimonium vel translatiõ est ad aliud beneficiũ primo dimis so, & talis conditio posset dici potestatiã, in qua aliud, quam in casuali, vel ea quæ non est in potestate & sic soluitur cõtra rium de l. patior j. responso. & j. ff. qui po. in pig. ha. & facit, quod not. in c. alleg. si pro te. vnde & in decretali iudicatus. j. de immuni. eccl. successor infra mensem non satisfaciens excõi catus est, quod intelligitur nisi infra illud tps dimittat officiu, vt ibi notauit post Hostien. in ff. alias vero vbi nullo modo cõ ditio penderet ex potestate excõicati sit vera opi. contraria prioris vt conditio trahatur ad snãm non econtra. Et ad con

traria respondet, quod tẽpore sententiæ subditus erat, & pro ferens ipsius iudex, & si proueniens contra ipsum, qui postea desijt potuisset ferre sententiam. s. de foro compe. c. penulti. cum suis concord. fortius ligabit sententia lata priuquam desierit. & sic soluit ad decre. Romana. s. j. Et ad decre. vt anima rum responderet quod loquitur de statuto cuius propriũ est ligare futura & infra diocesim commissa. Sed si specialiter fer tur excõicatio in Titium quocunq; declinet ligatus est & ex tra diocesim proferentis ligari posset. j. de rap. c. j. Ad istam de cret. respon. quod per appellatione legitimam transfunditur, iurisdictione male excommunicantis in eum, ad quem est appel latum, quod non est in casu nostro nil etiam valet citari, nil et si appellatio fundata super loco proferentis vel iniquitate sen tentiæ operetur. quod non operatur ipsum desinere esse de sui iurisdictione, vbi non notatur ipsius culpa, vel sententiæ ini quitas fm eum, & credo quod bene & super hoc. l. vtrum tps, snãa trahatur ad tps exiltentis conditionis vel potius econtra dilinguit Guil. de Mon. Lau. extra de re iudi. pastoralis su pver bo si qñ venerit in clementinis. Aut est talis actus, qui natura suam accipit potius de existentia conditionis, quã ab alio pu ta ex concessione, vel prouisione & tunc existentia trahit ad se tps snãa, vt est in excommunicatione, quæ vires suas acci pit ex contumacia, vt 1. q. 3. epi & arg. glo. Inno. hic & s. de offi. deleg. P. & G. Si potius accipiat vires ex alio tunc aut in teruenit impedimentum fortius a iure vel ab homine tale, vi delicet, quod potest tollere obligationem primã, & tunc si ab homine idem vt in c. alleg. si pro te, a iure, vt in c. alle. vnico. j. de spon. li. 6. Aut nullum impedimentũ interuenit, vel inuenit nit tale quod non potuit in mutare natura obligationis primæ & tunc trahitur ad tps snãa, vel concessionis vt in l. allega. po tior. ff. de peri. & commo. rei ven. li. pendente de ver. obli. l. si filius. vbi de hoc & in hoc concor. quod nota. Cardin. Guil. & Ioan. And. in c. alleg. si pro te. & Cardin. in cap. allegat. vnico. de sponfal. libro sexto.

- ¶ Ad declarationem glo. fi. Inno. hic. Si quæris, qñ creditor, cui debitor sub pœna excõmuni. tenetur aliquid soluere infra certum terminum iuxta formã istius. c. ante terminum vel in termino solutionis reputat sibi satisfactũ vel terminũ prorogãt ad soluendũ: vtrũ debitor non soluens in termino p hoc excõicationem euitat, dilingue, aut quæris in casu vbi credi tor ante terminũ, vel in termino reputat sibi satisfactum, & tunc non est debitor excõicatus: quia satisfacere est quemad modũ voluerit creditor. ff. de pig. act. l. si rem. s. omnis. ff. de to lu. l. satisfactio. fm Inn. & Host. hic in fi. glo. idem tenet Specu. tit. de solu. ver. pen. Aut quæris in casu, vbi creditor terminũ prorogãt ad soluendum, & tunc aut quæris, nunquid incidit, in excõicationem in termino, qui prorogatur aut in termino, prorogato seu ad quem sit prorogatio. In primo casu refert, aut iudex qui tulit sententiã consentit huic prorogationi, & tunc non incidit in excõicationem. ar. in eo quod leg. & nota. j. de reg. iur. c. j. lib. 6. & in hoc concor. Inn. & Host. aut iudex qui tulit snãm non consentit hmõj prorogationi & tunc sunt contrarij Inn. & Host. nam Inn. dicit qd non incidit in excom municationem, quia ex quo l pars prorogauit terminũ debi tor non est contumax. 1. i. q. 3. nemo episcopo. & c. certum sed Host. in hoc contradicens, qd quantumcunq; partes, inter se terminũ prorogent, nunquã vitiatur snãa excõicationis, nisi & iudex qui tulit snãm huic prorogationi consentiat. arg. in eo quod leg. & not. j. de reg. iur. c. j. & hoc tutius est quantum ad excõica. sententiam ergo tenendum. ar. in eo quod le. & no ta. j. de homi. ad audientiam. de clerico excom. mini. c. illud. s. licet autem. fm enm. & idem cum eo tenet Ioan. And. hic & Gar. & Card. extra sent. excom. quicunq; in magna gl. ver. sed quæro terminus iuris. & seq. lib. 6. Et istam opi. credo sal ua reuerentia Inn. tutiorem in secundo casu. l. qñ quæris vtrũ incidit in excommunicationem in termino prorogato, seu ad quem sit prorogatio similiter sunt contrarij Inn. & Host. nam Inn. dicit, qd si adueniente tempore prorogato non soluit tunc incidit in excommunicationem: quia terminus videtur prorogatus cum suis accessorijs cuius opinio, approbat Odo. de senonen. titu. de iti. act. uq; priua. sed Hostie. in hoc contra faltem qñ sit prorogatio per partes sine iudicis auctoritate, vel consensu dicens qd illud quod dicit Inn. tps terminus pro rogans cum suis accessorijs intelligendũ est de illis accessorijs, quæ ex parte partium pendunt, vt iuramentum pignora pro pria pœna promissa & similia. locus de illis quæ non pendunt, ab eis, sed ab alijs vt sicut sunt fideiussores dati, & res alienæ obligatæ. ill. n. nunquam prorogantur nisi fideiussores, & dñi pignorum

pignorum con sentiant de nouo. ff. de arbi. l. abeo. §. vlti. ff. loca. & conduct. item queritur. §. qui impleto. C. loca. si cum hermes & l. legem. §. cum & Ioan. And. post eum. Et istud credo verius per not. hic per Innoc. in versic. alij tñ dicunt vñ dico quod opinio Innoc. est vera qñ dicta prorogatio fit auctoritate, & consensu iudicis alias est vera opi. Host. vt credo.

- 1 Clausula generale qua & an non continentur. 2. & 3.
- 4 Clausula generale qua spectet.
- 5 Clausulam generalem ad omnia referri.
- 6 Appellare pluries quando porreat. & 7.

Secundo requiris. Si queris, vtrū clau sula generalis, qua lis est illa, appellatione remota, posita in vno instrumento referatur ad omnia contenta, in eodē refert, aut clausula generalis ponitur in principio instrumenti, aut ponitur in medio, aut in fine. Si ponitur in principio instrumenti tunc aut illa quæ ponuntur sunt cōnexa, seu accessoria principio aut non. In primo casu omnia consequentia completur, & respicit, nisi appareat per finem testatorem, vel con trahentes aliud sensisse vt ff. de leg. 3. l. si quis in principio testa menti. & 3. q. 7. apostolus. quæ. n. in præfationibus dicuntur, in sequentibus intelliguntur repetita, vt ff. de ver. obl. l. Titia. §. idem respondit ff. de condi. & demon. l. auia. Si ponatur, in medio, tunc aut debet de sui natura procedere aut non. si debet de sui natura procedere tunc non respicit præcedentia, vel sequentia tñ, sed debet fm suum ordinē intelligi, ac si ibi posita ordinate fuisset vt §. de rescrip. c. cam quæ & C. de con di. in l. penul. si non debet præcedere, tunc aut non sunt om nino diuersi articuli, seu diuersa negotia. sed est vnū negotium principale continens plures articulos pendentes ex negotio, principali. De quo pone exemplum. §. de rescrip. cum dilecta. §. de offi. deleg. venerabili. & tunc non refert vbi ponatur, quia refertur ad omnia quæ sunt in principio & in medio & in fin. vt hic & ita intelligit Ber. istud c. hic. & j. eo. inquisitioni. aut sunt plura negotia omnino diuersa, de quo pone exemplum. 2. q. j. in primis. §. de testi. causam quæ & cap. vniuersis. & tunc sola respicit præcedentia dum tñ sint principali acceden tia vel annexa vt j. c. inquisitionis. Si ponatur in fine tunc si plures articuli præcedant, & quilibet eorum habet suam pro priam determinationem excepto vltimo postquam ponitur clausula generalis, tunc respicit proximè positum tñ vt j. de do. cum dilecti. & ff. de in rem verso. l. si pro parte. §. pen. alias clausula in fine posita respicit omnia præcedentia, vt §. de rescrip. c. olim ex literis prope si. cum suis concor. quia non est no uum, vt quibusdam specialiter enumeratis sequatur, generalis quæ omnia comprehendat. ff. ad legem. Aquil. l. si seruus seruū §. nunquid lex. ita distinguit Spec. tit. de instru. edi. §. nunc autem videndum restat. ver. item excipere. Sed Host. hoc dicit, j. eo. inquisitioni. qd de hoc non potest tradi certa regula, qa fm quod diuersi sunt casus. qñq; clausula omnia præcedentia, respicit, vt in d. e. inquisitioni. & §. de rescrip. c. olim ex literis in fi. Quandoq; præcedentia, & subsequenta vt ff. de le. j. l. talis scri ptura. in fi. cum l. seq. & l. si seruus plurium in fi. Quandoq; qd præmittitur intelligitur repetitum vt ff. de verb. obl. l. Titia. §. idem respondit & 3. q. 7. apostolus. Quandoq; principium trahitur ad sequentia, & medium ad primum, & vltimum ad medium & primum. vnde versus.

Sepe subauditur quod præit aut sequitur. vt hic fm Hosti. ibi idem Gen. extra de iure pa. c. j. in cl. sed G. de Monte laud. ibi tenet solutionem Ber. hic. de cr. ista & j. eod. inquisitioni, vbi dicitur qd appellatio respicit omnia præterita. faciunt, ad qñem 24. Gof. quam ponit Io. An. j. de reg. iur. c. pluralis lo cutio in nouella. l. 6. quæ talis est aliquis, & coram eodem iudice conuenitur diuersis libellis, & super diuersis rebus iudex in vna actione condemnat & demum eodem contextu con demnat. in altera condemnatus appellat, & impetrat super appellatione rescriptum huius formæ. conquestus est talis, qd ta lis iudex nunquam tulit sententiam diffinitiuam contra ipsū, a cuius snia ad sedē apo. appellauit, & sequitur generalis cōclū sio petit impetrans per hoc rescriptum vtrāq; sententiam re uocari. ex aduerso obijcitur, qd non fuit appellatum ab vtraq; sed ab vltima tñ querebat an sic excipi possit. Et videtur, quod non ar. huius. c. & c. inquisitioni. Item vna petitio mul tas actiones includit. C. de anna. excep. l. vlt. & vna appellatio, plures releuat. C. si vnus ex pluribus app. l. 2. & 3. 2. q. 6. ca. c. i. q. §. diffinitiva ad si. ver. quandoq; item cum non separatæ factæ

sunt condemnationes sufficit vna sententia. & sic vna appella tio. ff. de app. l. hi qui separatim ad idem. ff. de arbi. quid tñ. Idē de præscriptio. auditis & c. veniens. j. de capel. mo. dilectus. Item vna verborum conceptio facit vnam stipulationem sup annuis præstationibus. ff. de dona. cau. mor. l. fenatus censuit. §. vlti. & plurium rerum donatio vna videtur, & si vna excedit voceratio omnium summam quingentorum aureorum vna fit in sinuatio. C. de dona. scimus in si. licet sit. arg. contra. ff. de iuris. iud. l. si idem. §. j. responso. Item plures summæ co adunatæ vnum constituunt creditorem. ff. de pac. l. maiorem, & l. si plures. C. qui bo. cede. po. l. vlt. & sic per hæc omnia p batur qd ex quo vno verborum contextu vtraq; sententia est prolata, sufficit vna appellatio. In contrarium qd sic exci pi possit probatur per l. cum in vna. ff. de appell. vbi dicitur, qd si duplex sententia fertur in causa vna sortis, & alia v furarum duplex appellatio necessaria est, ne alteram agnouisse & ex al tera prouocasse videatur. Secundo, qui non appellat, sententiæ, contra ipsum late acquieuisse videtur. 2. q. 6. biduum circa fin. ff. qñ app. sit. l. j. Cum igitur a prima snia non appellauerit non est illius executio differenda. 2. q. 6. si quis ex pluribus. Cum er go diuersis libellis super diuersis rebus ageretur tot sunt sentē tiæ, quot sunt res licet vno contextu verborum omnes sentē tiæ proferantur, sicut & in stipulationibus. ff. de verb. oblig. l. quod dicitur. & l. scire & l. pluribus. plures ergo appellationes, sunt necessariae, sicut & plures denuntiationes, vbi plura sunt opera ff. de no. ope. num. l. de pupil. §. si in pluribus. simile de abo litione dicitur 2. q. 4. præuaricator. ver. si plura. §. & excom municatus pluribus causis omnes debet exprimere in absolu tione. j. de sent. ex com. cum pro causa. & c. officij. §. de offi or di. ex parte. Tertio facit. §. eod. super eo. j. ver. per appella tionem super exceptione non dicitur appellatum in principio, qd sine illa terminari non potest. hæc autem sunt talia cum vnū, cum altero, nihil habeat commune. Quarto facit bene de præ ben. is cui. j. responso. l. 6. vbi singularè nomen beneficij, vnū solum comprehendit. & de re iud. c. pe. eo. l. 6. vbi si ponat sin gularè ibi requiritur speciale, alias principale vitatur quod agi tur. Quinto etiam constat, quod si duo diuersi iudices illas cō demnationes fecissent non satis fuisset ab vna appellare, ergo, nec qñ per vnum. ff. si certum petal. singularia. facit 8. q. 6. r. in scripturis. de pce. dist. 3. caduc per fidei instant. Solut Goff. quod ex quo in rescripto dicitur de sententia in singulari, cū negare non possit plures snias fuisse quamuis vno verborum contentu prolatas non audierit nisi contra vnam. contra vltimam vel contra durio rem facit. ff. de solut. ad contraria non respondet in primis quinq; legibus tu dicas, quod hæc decre. & illa inquisitio non loquuntur de appellatione interposita, sed de clausula quæ illam remouet. circa quam pōderatur intentio scribentis loquitur in vno rescripto cuius contrarium esset in duobus libellis duabus instantijs & duabus sententijs fm Io. And. quia ad alia iura ibi respondet finaliter dicens, quod licet super omnibus vna lis, & vna instantia fieri potuisset, sic vna sententia diffiniri. de priuile. cum olim. ex quo tamen fuerūt duæ in facto & duæ sententiæ, ab vtraq; fuit appelladum: sicut & diuisio parietis facit duo cemitaria. quæ poterant esse vnū, j. de consecra. eccl. vel alt. c. vno l. 6. Ad idē. ff. commun. præd. l. si quis duas. §. j. de leg. j. l. plane in fi. & de vna præbenda diuifio facit duas. j. de præb. ca. tuæ. & c. vacante. & de vna prouin cia duas ff. de offic. assel. l. si eadem. Sic in proposito, diuisio, p libellos & instantias facit duas causas vt lites. Item Host. secu tus dictum Gof. alias Ro. tenet hic quod arbitri electi ad cam suspensionis ea probata per sniam approbata procedent in prin cipali, fm formam literarum directarum recufato ac si eisdē, arbitris directe fuissent per lapertissimi ad fi. C. de iud. & l. vlti. idem tenet §. de offic. deleg. suspensionis & j. eo. c. legitima. l. 6. & in summa de offic. deleg. §. quid si effectus ver. quid ergo, & c. Alij fere omnes vt Io. Vin. Tan. Gof. & Ber. hic in gl. pe. dicunt contra. & hæc sententia verior fm canones. Vnde necesse est nouum rescriptum impetrari in illa causa fm Guliel mum j. de offi. dele. iudex a sede apostolica glo. antepen. l. 6. Idem innuit Io. An. hic dicens quod nec iure probatur, nec seruatur opinio Hosti. Et de hoc plene in Specu. titu. de recu. §. effectus autem.

- 1 Spoliatio quando probanda. & 2.
- 3 Appellationi non deferenti deferendum. 5. & 6.
- 4 An sit limitari.

An sit

N sit. Ad declarationem primæ glo. hic. Si quis, j. quod tempus, spoliatus spoliatio nem suam probare tenetur, distingue, aut spolia tus obtulit & arctauit se probaturum incontinenti & tunc probabiliter potest dici, qd j. triduum ip sam probare tenetur. arg. C. de iudi. l. pe. C. de erro. aduo. l. vlti. fm Tan. Ale. Vin. Phi. & Go. hic. & ita potest intelligere finem huius glo. ibi qñ dicit nisi ipse sponte & c. Aut non obtu lit nec arctauit se probaturum incontinenti. Et tunc, aut que sio spoliationis proponitur in modum exceptionis, & tunc tenetur eam probare j. quindecim dies die, qua proponitur minime computata quod dic vt plene le. & no. j. de rest. spol. c. frequens. in princ. lib. 6. & ita intellige opinionem Hugurij, hic qui exposuit hic verbum incontinenti. l. j. 1. dies j. quos, exceptio spoliationis est probanda, vt in c. alleg. frequens. Aut proponitur in modum actionis, & tunc poterit eam probare, congruo tempore sicut in alijs actionibus, prout not. Ber. hic. Et est ratio, quia hoc casu litis contestatio non fiet forte de vno mense vel de duobus nec per consequens probatio, vt §. li. non contest. per totum fm Host. & Io. And. Qualiter autem debeat intelligi, & exponi verbum incontinenti, vide quod di xi. §. de testi. c. præterea.

¶ Ad declarationem glo. si quis queris, nunquid appellationi il lius qui non defert appellationi alterius sit deferendum, distin gue, aut queris in casu, vbi aliquis non defert appellationi suæ propriae, & tunc alij non debent illi appellationi suæ deferre. Ita intelligit Inn. istam decr. & Io. An. post eum ponentes ca sum qd Albericus conueniebat Ber. super fundo Alb. actor ap pellauit ante sniam ex iusta causa, postea idem spoliatus Ber. reum fundo petito dicitur hic, qd reus taliter spoliatus pote rit petere, qd iudex a quo est appellatum faciat restitui sibi di ctam possessionem, & qd procedat in cā. quia ex quo sus appel lationi non detulit spoliando aduersarium non potest se iurare quin tenetur coram iudice respondere a quo appellauit. Vnde si appellans, pendente appellatione sua, aliquid illicitum at tentet contra eam puta, quia spoliat partem appellatam possi dentem, ex ipso reddit se indignum beneficio appellationis iudex, a quo appellatum est, poterit procedere, ac si nō fuisset ap pellatum, vt hic. & §. eo. cum teneamur & de rescr. ca. ex parte, & vbi idem tenet Ber. in glo. 2. & Inn. & Io. An. post eum Ho sti. etiam & Abb. exponunt & recitant istum casum hic & ip sum approbat expresse Card. j. de elec. cupientes in materia at tentatorum in prin. ver. in parte vero appellante. & Gar. & Io. An. j. eo. tit. c. non solum. glo. vlti. in fi. l. 6. Aut queris in casu, vbi aliquis non defert appellationi alterius, & tunc aut queris, inter diuersas personas, hoc est de alio ab illo cuius appella tiō ni non detulit. Et tunc tñ non habet locum hæc decretalis: imo ille tertius tenebitur deferre appellationi meæ legitime inter postæ contra eum licet ego appellationi tuæ contra me inter postæ non detulerim, alias si punire respectu tui, & respectu aliorum poena excederet delictum, quod esse non debet. quia poena debet proportionari delicto, vt j. de pœnis fœlicis. §. si missis. l. 6. cum ibi alle. & quia postum respectu aliorum dice re appellationem meam legitime licet respectu tui foret il legitima. ar. ff. si ser. vendi. l. si loci corpus. §. competit. & ita in tellige quod no. Ber. hic qñ dicit vel ab alio repelli & c. & Hof. post eum. Aut queris inter easdem personas, hoc est de illo & respectu illius, cuius appellationi non detuli, vt quia appellasti contra me, & ego non detuli appellationi tuæ, ego postea ap pellauit contra te, cui appellationi non vis deferre, & tunc taut amba appellationes fiunt, in & super eodem negotio, seu cā, vt quia tu legitime appellasti, ne aliquid in tui præiudicium fa cerem: ego vero tuæ appellationi non deferens facio illud, pp quod appellasti, & appello ad tuitionem eius quod contra ap pellationem tuam feci & tunc non teneris appellationi meæ, deferre, vt hic ponendo casum quem ponit Abb. hic. l. qd ego, appellauit contra te ne me molestares super possessione rei quā possidebam, & tu postea tme possessione ipsius spoliasti, post ea impetro literas contra te & tu appellas contra me. certe nō teneor tuæ appellationi deferre, & ita intellige. §. de elect. bone nemo. maguntinen. ita etiam possit intelligi. c. alle. ex parte. §. de rescr. & rō pōt colligi. ff. de dolo. l. duo. & ff. de compensa. l. si ambo. j. de adulterijs. c. pen. & vlti. Intelligitur tñ hoc de prima appellōne, quia secundo appellās nō repellitur. Nam sufficit qd semel punitus sit. ar. §. de elect. cum in cunctis. §. clerici. & c. cū vintonien. fm Io. Vin. Tan. Phi. & Io. An. Aut amba appella tionis fiunt seu interponunt in & super diuersis negotijs, seu causis puta: ego in negotio electionis appellōni tuæ nō detuli

& in alio negotio puta sup vinea appello cōtra te legitime, & tunc debes appellationi meæ deferre alias cassabitur quod cō tra eam feceris. ita intellige quod nota. hic Ber. in versic. respō deo nō debet in alia causa ab illo & c. & Hof. post eum & hoc no. Spe. hoc tit. §. vlt. ver. & nota. quod non semper vbi de hoc.

- 1 Appellationi dilatione non deservi
- 2 Appellationis annus, quando an non currat. & 3.

Aepe. §. saluis, dic qd si præfixo termino pars appellans non fuerit profecuta appellō nem: primus iudex reassumit iurisdictionem vt hic, sed, non est ita in dilatione, dato etiam, quod iudex appellationi deferat minus iuste. vt j. eo. cum appellationibus friuolis. lib. 6. Per quod patet et quod præfixio termini non hēt vim dilationis. vt hoc no. G. 2. q. 6. appellatore. & in c. alleg. cū appellationibus friuolis glo. 3. lib. 6. de hoc dicam plenius j. e. vt debitus. distinct. §.

¶ In glo. iste fuit cui & c. Hæc glo. dicit quod tempus præfixū ab homine ad appellationem prosequendam non computatur in anno appellationis prosequendæ, imo tantis illis non inci piat currere, donec tempus illud fuerit elapsum: quia j. illud tempus non est in mora, quia si vellet procedere non posset, vt hic dicit, & ei, qui agere non potest non currit tempus. vt C. de anna. excep. l. j. in fi. idem no. P. de Temp. j. eo. vt debitus. & Spe. hoc tit. §. qualiter ver. secundo debet esse & hoc tenent, licet Host. hic videatur dicere contrarium dicēs, quod tempus illud computatur, & currit, & quod lapsō termino hominis nō poterit pars vti termino legali ad prosequendum appellationē immo rata manet sententia. arg. §. e. ver. saluis. Nam ille termi nus succedit loco termini legalis. §. e. cum sit j. respon. j. de vo. & vo. magna. §. cum igitur. fm eum & Io. An. post ipsum. Sed hoc non est contrarium: quia Host. loquitur quando appellans non prosequitur appellationem in termino per hominem pfi xo, distingue ergo, aut appellans vult prosequi appellationem, infra terminum per hominem prefixum & non potest vt hic in tex. Aut vult prosequi in ipso termino, & tunc potest, vt hic. Similiter & si in ipso termino prosequitur abinde incipit sibi currere annus datus a iure & non ante fm Ber. hic & Sp. in §. alle. Aut vult prosequi non in ipso termino hominis sed post, & tunc aut non fuit profecutus in termino hominis cel sante legitimo impedimento, & tūc habet locum opinio Ho stien. hic. Aut non fuit profecutus interueniente impedimē to legitimo, & tunc poterit postea prosequi: quia non valenti, agere non currit tempus seu præscriptio saltem in effectu; vt le. & no. §. e. cum sit Romana & c. ex ratione. vnde eo casu au ditur appellans si non potuit prosequi appellationem suam j. terminum constitutum volens probare impedimentum, vt in iuribus alle. & hoc no. Ber. §. in glo. & hoc vult dicere & Ho stien. post eum. Item etiam audiretur appellans volens proba re, quod fuit deceptus per aliquem, qui dixit ei, quod termi nus fuerat prorogatus vel iudex excommunicatus, vel mor tuus, vel ultra mare. §. de restitutio. in integr. cap. ex literis, secundum Hostien.

- 1 Index a quo quando & qui de appellatione cognoscat, an non.
- 2. & 3.
- 4 Index dubius de competencia cognoscat.
- 5 Legatus quatenus cognoscat. & de quo.
- 6 Consensus in notione quatenus accipiendus.

Onstitutus. Si queris, vtrū de appellōnē ad Papam vel ad aliū superio rē interposita, legat^r vel alius se introrittere pos sit. Distingue, aut quis de illo a quo est appellatū, aut de alio. Si de illo, a quo est appellatum maxime extra iudicium, & tunc aut queris nunquid iudex, a quo appel latum est, cognoscat, & cognoscere possit summam de proba bilitate ipsius cāæ appellōnis extra formam iudicij inter se deliberando, & ab alijs inquirendo, an cā p p quam appellatum est, sit probabilis, & iusta vt si sic desistatur a grauamine illato, vel comminato & reassumat iurisdictionem iuxta. c. cum cessante j. e. tit. c. a iudice. e. tit. l. 6. Et dic qd sic, vt satis p batur in c. alle. cum cessante. ibi cum dicit saniori vsus consilio & c. & in d. ca. si a iudice. ibi cum litera dicit cum id p se videre hēat vt hoc no. Io. 2. q. 6. ad Romanā. j. gl. in fi. ver. ad hoc dico qd si iudex, & Arc. ibi & in c. alle. si a iudice. & idē no. Tan. & G. j. e. vt de bitus. aut quis vtrū cognoscat & cognoscere possit de verita te cāæ appellōnis iudici aliter & i figura iudicij, & tūc refert, qa aut quis nūqd possit se introrittere ad illatū, seu regitōnē ap

Hen. Boich super Decret. Z appellari

pellati prosequenti coram eo ius suum super eo de quo dicitur appellatum, & aduersario excipiente de appellatione repli cantis. & negantis appellationem, vel dicentis non fore infra, dicem dies appellatum, vel tempus appellationis prosequenda effluxum, vel similia, & sic consequenter, & indirecte de nullitate, & deservitione, seu viribus appellationis cognoscendo. Aut nunquid possit se intromittere principaliter, & directe, de causa appellationis cognoscendo. In primo casu refert, aut superior nondum incepit cognoscere de causa appellationis, ad eum interposita, & tunc potest se intromittere ut fuit hic & arg. optimum. j. eo. R. omana. s. si vero vocatis partibus. li. 6. Aut superior incepit cognoscere de causa appellationis, ad eum interposita, & tunc non potest se intromittere: quia tunc causam a iudice appellationis intentatam nullomodo inferior tangere debet. vt s. de offi. deleg. c. pastoralis. s. j. Inn. Host. & Abb. hic. In secundo casu. s. quando vult de ea cognoscere, principaliter, & directe, & tunc dicitur quod non potest vt 2. q. 6. decreto, vbi dicit, vt nihil prius & c. vbi hoc no. Hog. & Lau. pro hoc facit in eadem causa & q. ca. quoties episcopi. Et est ratio, quare iudex a quo est appellatum, non cognoscit iudicialiter appellatio sit frustratoria, vel non, iusta, vel non, quia prelati semper parati essent aggravare appellantes, & pronuntiare appellacionem frustratoriam vt not. Laur. & Archid. in calle. ad R. omana. Idem videtur notare Ber. j. eo. c. sollicitudinem. in glo. sed quare vbi dicit Host. q. ratio est, quare iudex de cuius iurisdictione dubitatur potest cognoscere, an sua iurisdictione sit, vel non, & tamen iudex a quo est appellatum, non potest cognoscere de appellatione quia in primo casu iudex cognoscit de iurisdictione, quia agit de iurisdictione, & redditur in inuitum. ff. de verb. oblig. l. inter stipulantes. s. j. d. appellatione vero id non cognoscit, quia agit de iuris exceptio ne, & ad superiorem translatione, de qua suspensus est interior ideo cognoscere non potest. 2. r. dist. inferior. s. eo. ad hac si cur assens. Non potest ergo iudex, a quo est appellatum, de appellatione cognoscere nisi prout est dictum, vel nisi prout forte in sequentibus dicitur de alio, quam illo a quo fuerat appellatum. Si ergo queris de alio, quam de illo, a quo fuerat appellatum, tunc refert: aut queris nunquid possit se intromittere, & valebit, quod facit si Papa postea factum approbaverit in casu, vbi ad eum est appellatum, & dicitur quod sic vt hic fuit Inn. Host. qui dicit, quod ex ista questione periclitabatur ecclesia, & propter penitentiam partium oriebatur scandalum hinc, & inde. ideo legatus predictus voluit occurrere ex officio, ponens spem in Papam, quod ratum haberet factum per ipsum, argum. 9. q. 2. Lugdunensis. & sic processit, vt Papam instrueret qui & ratum habuit, & hunc putat verum intellectum huius cap. Aut queris, nunquid possit se intromittere, & quod faciat valebit etiam si Papa factum non approbaverit. Et tunc dicit vt Tan. & Ber. hic, quia aut queris, vtrum possit facere hoc sine consensu partium, & dicit, quod non vt s. de offic. leg. l. i. d. uisti & c. licet. Aut de consensu partium & dicit q. quem consensum credunt hic interuenisse ad hoc, vt causam magis instruat remitteret ad Papam. C. de rela. l. j. & 2. & j. eo. c. intima secundum eos. & istum intellectum approbant Gar. Card. G. & Io. And. j. de elect. cap. cupientes. in prin. super verbo sedis examen. lib. 6. Et intellige bene, quod de consensu partium legatus cognoscere potest ad causam instruendam. & p. modum & ad finem duntaxat instructionis, alias autem si partes consentiant, quod legatus, vel alius de appellatione, ad alium superiorem, & specialiter ad Papam interposita cognoscat, non valet vt not. Host. j. eod. sollicitudinem vbi dicit q. si partes. s. episcopus & appellans consentirent, q. archiepiscopus de appellatione ibi interposita cognoscat non propter hoc posset cognoscere, cum iurisdictione Papae non possit in alium sine speciali eius licentia prorogari, vt le. & no. s. de foro comp. significasti. Et sic intellige, quod notatur. s. c. dire. ete. s. m. eum & hoc satis probatur in calle. sollicitudinem s. nos igitur quando dicit cognoscere omnino non valet, quare ratio habet et locum etiam in alijs superioribus. Ergo idem ius. ff. ad leg. Aquil. l. illud extra de offic. vica. c. vno. in cle. Et quod dictum est de consensu, intellige siue precedente, siue sequente processu cause instructionis factum per ipsum legatum de latere, vt quia contra dictam assertionem, seu relationem ipsius nihil obiectum fuit, imo partes voluerunt ei stare alias contra s. de prob. quoniam contra, & de testi. cum a nobis secundum Host. hic & idem recitat Archi. 8. q. 3. talia super verbo non possumus, & Gen. in extrajugon. Ioann. 32. execrabilis. super verbo sublimitatem eorum.

1. Beneficio quando oportet diues.
2. Electus quando confirmandus.
3. Prouocationis exprimenda causa.
4. Appellationis, ne quid fiat exprimenda causa.
5. Appellans a iudice desinente causam exprimat. & 6.
7. C. peruenit. 2. sensus.
8. Appellationis ab interlocutoria exprimenda causa.
9. Causa non nisi expresse prosequente & 10.

Onsitutus Ad declarationem glo. quae incipit in potentia. & c. Si queris, vtrum in electionibus ratio potest, vel diuitiarum sit habenda, distingue, qualitate beneficii, & situs localis vt si locus sit bellicosus, & tunc nobilitas proferatur, s. de ele. in causis. Si vero ecclesia sit oppressa debitis diues preferatur, vt j. de accu. c. praelatum. & 10. q. 2. hoc ius correctum, nam in talibus qualitas beneficii & situs localis attendendi sunt. Si vero talis necessitas non imminet. & si praedicta aliquem gradum adiciant, ceteris tamen paribus, est is qui maiori, & saniori parte capituli eligitur, confirmandus, s. m. Hosti. hic. ¶ Ad declarationem glo. quae incipit ex hac littera. si queris, nunquid in appellatione sit necesse causam exprimere, & nunquid appellans possit aliam causam prosequi quam in appel. expressam & ex quacunque causa, siue expressa, siue non expressa appellatione, possit suam appellationem iustificare & alias causas prosequi quam in appellatione expressas, distingue. Aut queris, nunquid primo necesse est causam exprimere, & tunc aut queris de appellatione extra iudiciali, si de extrajudiciali tunc aut de illa, quae sita parte, & contra partem & non a iudice, & tunc aut queris de appellatione, seu prouocatione, quae sit agra uamine iam illato, & tunc in tali oportet causam rationabilem exprimere vt hic in s. nos ergo. j. de elect. vt circa ibi vel facta & c. & c. quamuis. li. 6. Aut de appellatione seu prouocatione, quae sit a grauamine inferendo non illato. Et tunc aut appellatione a iure communi discrepat, & recedit, & talis, quae nisi causa exprimatur, non infert iustum, vt quia tendit ad impediendum id, quod edicto perpetuo fieri cõceditur hoc est, quia appellatur, ne fiat id quod in comuni fieri debet, vt puta. q. non fiat electio generaliter, vel q. non fiat de tali, vel tendit ad faciendum, quod iure communi prohibetur, & tunc necesse est in ea causam rationabilem exprimere, vt hic. & s. eo. ca. constitutus. lo. 1. & s. de elect. cum inter. r. & c. cum inter canonicos & ca. bonae. j. & in. c. cum nobis olim. & cauditis. & ca. considerauimus. & eo. tit. c. vt circa. li. 6. j. de his quae sita. ma. parte. cap. c. r. & c. ex ore. Idem est, si appelleretur ne porrigatur inuectura cõfirmato, vt est moris, vt hic verum est, quod necdum priuatus sed etiam iudex vbi cuncta iure communi recedit debet causam exprimere, vt ff. de appell. recipi. sciendum. & in auth. de iudi. s. oportet colla. 6. & s. ti. proxi. sicut nobis quae loquuntur s. iu. dice. Et de priuato probatur. s. de ele. constitutus cum ibi not. vt no. Host. in d. c. sicut nobis. & Archi. j. de elect. licet canon. super verbo carere. li. 6. Aut appellõ, seu prouocatio non recedit, nec discrepat a iure communi, sed potius interponitur super eo, quod est iustum, & infert iustum, & a iure communi, approbatum, puta, vt fiat id, quod edicto perpetuo concedit, hoc est, de iure communi fieri debet, vel ne fiat id quod edicto perpetuo, hoc est de iure communi fieri prohibetur, vt q. non fiat electio, nisi canonica sit. s. de ele. cum nobis olim. vel quod non fiat, nisi a toto capitulo, vel maiori & saniori parte, eiusdem vt e. ti. cauditis, vel ne fiat in loco, vbi timeretur communis impressio vt eo. tit. c. bonae. vel si quis appellet, ne i sua possessione molestetur, vt s. c. bonae & tunc non oportet aliam causam exprimere, vt ibi. Vnde ex quo ipsa appellõ infert iustum. metum non oportet certam causam exprimere, vt in hoc membro, & superiori. conc. Ho. in summa. eo. ti. s. qualiter sit appellatio in prin. & j. e. ti. c. cum cam in fi. Aut queris de appellatione quae fit a iudice extra iudicium, & tunc dicitur idem, q. in appellatione iudiciali, put sequit, vt pbat. j. e. cor. in prin. li. 6. Si q. ras de appellatione iudiciali tunc aut q. ras de appellõe interposita a diffinitua, & i illa si e necesse causam exprimere, sed sufficit dicere appello. ff. de ap. l. cio. & 2. q. 6. c. ei q. appellat. s. diffinitua. i. fi. ver. litigatorib. & j. e. cor. s. his q. li. 6. vbi hoc no. Arch. & Io. An. Et est rõ quia in ca appellõis a tali diffinitua interposita appellans pot. q. b. ut q. modis sniam spugnare, vt ibi. Hinc est, q. q. appellatur a diffinitua iudex tenet oino appellõi deferre. ar. j. de ap. si soluli. 6. vt no. Gen. ext. de do. & cõ. c. vnico. i. cl. & hoc. l. q. ca sit de necessitate exprimenda i appellõe, a diffinitua credo verũ et in causis electionũ, licet tunc sit ibi cam

eam exprimere, vt no. Car. in calle. quamuis. & j. de ele. li. 6. in glo. dicunt quidam. & Gul. in glo. sic feruatur, & Gul. Durã. di. & Io. And. in glo. dicit Garcias licet Gar. contra dicens, q. per illam decretalem inducitur illud speciale in causis electionum, q. in appellatione a diffinitua oportet causam exprimere, q. licet sit tunc primum, tamen verius de iure fallit. s. m. leges. in casu, q. appellatur a diffinitua occasione grauaminis precedentis, a quo ante diffinitua appellari non potuit vt C. de rebus cre. l. generaliter. s. sin autem, quod tamen illud. s. m. canones locum non haberet. s. m. Host. j. eo. c. vlti. dicens quod illud c. se refert ibi in fi. ad l. lex tamen alle. non probat quod sibi imponit Ho. Et not. quod Dama. hoc tit. q. 18. tenet quod si appellans a diffinitua qui non tenetur exprimere causam exprimat manifeste friuolam, vt si dicat appello. quia coelum digito non tangis, non tenet appellatio, vt sic impossibilis causa adiecio vitiet causam, sicut regulariter vitiat contractum. j. de cõ. di. appo. c. vlti. cum concor. ibi alleg. & hic. de his. quae sita. ma. parte. c. j. Non obest, q. causam exprimere, non tenebatur: quia expressa talia nocet. ff. de reg. iur. l. expressa. Et dixi talia notabilia, quia si expressisset causam non manifeste friuolam, tunc aliam prosequi posset iuxta no. j. eo. cum causam. glo. fi. & hoc idem no. Io. An. in d. c. cordi. s. his quae in nouella. Aut queris de appellatione a grauamine, vel interlocutoria & tunc dicit, q. in tali appellatione debet causam exprimere, non valet, vt j. eo. vt debitus. & c. dilecto. & c. cum causam. cum ibi not. in gl. si. per Ber. & eo. tit. c. cordi. & c. Romana. s. j. li. 6. licet Ab. notet aliter. s. e. peruenit. 2. dicens, quod illud c. loquitur in mandatum quod obtinet vim diffinituae sententia. non n. per diffinitua uam sniam plus posset iniungi illi clerico, quam per illud mandatum tibi factum. s. vt in ecclesia residere praecipitur. Vnde sicut tenet appellatio a diffinitua snia sine cae expressione, vt no. j. e. cum cam. ita in casu illo & Inno. j. de no. opi. nun. capi. pen. gl. pe. ver. sed alij dicunt. vbi tenet, quod satis est appellati, ab interlocutoria exprimere illam inultam tetiam si non adjiciat in quo, vel quare & Ber. s. vt lit. non conte. accedens. j. quare dicit ex his & c. dicens quod ibi ex superueniente grauamine sumpsit appellatio maiorem firmitatem. & idem no. Io. & Vin. ibi quorum opiniones reprobantur illa. s. Abbatis & Im. no. extra eo. appellanti. in clem. quod dicit vt not. ibi Io. And. & Gen. in glo. 2. & Io. An. in d. c. accedens & in d. c. cordi. & il la Ber. Io. & Vin. extra de dolo & contu. c. vnico. in cle. vt not. ibi G. de Monte lau. super verbo appellare & Gen. ibi in glo. 2. & Io. And. & Gen. in d. c. appellanti super verbo nec processus. Et vide quod dixi in d. c. accedens. Aut queris de secundo principali. s. nunquid appellans possit aliam seu alias causas prosequi, quam in appellatione expressam, vel expressas, & tunc dicit quod non etiam in negotio electionis, vt hic in fine vbi dicit aliam tamen causam tunc & c. s. m. Io. Da. Phi. Gof. Vin. Inn. & Host. hic. & idem Comp. j. de elect. statuimus. in gl. queritur, qualiter ver. sed nunquid li. 6. & Ber. j. eo. cum cam glo. fina. & Ber. & Inn. j. eo. dilecto. pro hac etiam opi. facit. j. de electi. vt circa. li. 6. & j. eo. cum cam quae in fi. vbi de hoc. sed Io. 2. q. 6. c. ei, qui. s. non ita & s. diffinitua. ver. ab eo super verbo pronuntiare. & Tan. Vin. & Ber. contra saltem in casu huius c. per ca. accedens. j. s. vt lit. non contest. & ibi tenent idem Io. Vinc. & Ber. in glo. quare dicit, & de fide instru. cum Ioan. sed primam opinionem tenet Host. & Io. And. in d. c. accedens & Archi. in versu. alle. ab eo in glo. adde istam sniam & bene pro quo vt casus generaliter loquens extra eodem tit. c. appellanti. in cle. Vnde dicit quod appellans ex vi appellationis non est admittendus ad aliam causam ab illa, ex qua appellauit exprimendam, vel probandam vt hic, & in similibus iudex tamen ex officio suo de ca, extra appellationem proposita inquirere debet, vt s. de electi. cum nobis olim. & c. nihil est & c. venerabilem & eo. tit. c. fin. li. 6. s. m. Host. hic. & pro hoc faciunt optime ea quae le. & not. j. de elect. vt circa. li. 6. Et intellige q. hic decanus appellans appellauit non a confirmatione, sed ab executione confirmationis, vnde appellatio fuit repulsa, vt no. Card. j. de sent. ex com. muni. c. is, cui. in fi. li. 6. vel intellige q. hic appellauit non a confirmatione facta a factio. s. confirmationis & quia causa ibi expressa non fuit probata, remittuntur partes reprobara appellatione secundum Archidiaconum, in versiculo allegato. ab eodem. vbi de hoc.

- 7 Appellari non excepto loco non titulo licere & quando.
- 8 Citatus timens procuratorem mittat.
- 9 Citato & procuratore venire timentibus appellandum.

X parte. Si queris tunc quid si alicui parti locus non tutus per iudicem assignetur eo ipso exinde poterit appellare. Dicit hic Inn. quod sic etiam si persona non petat locum securum iudex cum offerre debet. idem no. Inn. j. de no. ope. nun. c. pe. gl. pen. vbi etiam dicit, q. q. appellatur quia locus non est tutus sufficit dicere appello, quia locus quem mihi assignastis, non est mihi tutus. nec oportet eum exprimere quare non est tutus. & idem tenet Card. j. eo. concertationi. li. 6. Host. vero dicit hic quod antequam appellatio fiat debet iudex requiri, vt locum congruum, & securum assignet, q. si facere denegat tunc poterit appellari t quia s. m. cum probat stylus curiae quod dicitur quia diligenter, & humiliter requisitus locum tutum assignare denegauit ad nostram audientiam appellauit & c. pro quo, j. eo. dilecto. cum quo concor. gl. j. de spon. cum locum in gl. est ergo hic & q. notauerunt Vin. & Gof. j. eo. interposita dicentes, q. hac exceptio de loco non tuto habet proponi, & allegari coram iudice: quoniam bene potest probari coram eo. ff. de officio proconfu. & le. l. nec quicquam. s. vlt. & hoc est verum, nisi illa, causa notoria esset, secundum illud quod leg. & no. s. vt lit. non contest. c. 2. Bogti. refert quosdam distinguere, aut iudex sciat, vel verisimiliter scire possit grauumen loci, & tunc sit locus opinioni Innoc. An. ignoret, & tunc sit verum, quod dicit Host. & Ioan. And. hic dicit, quod videtur, quod licet opinio Host. habeat equitatem contraria opinio Inno. habet veritatem. nam reperire est grauumen in re ipsa, sed non ex mente iudicis. Item grauumen in re ipsa, & in mente fed ad validandum ipsam appellationem factis est, quod fit grauumen, in re. i. quod iudex grauet, & si grauare non credat. Facit j. eo. cum causam. s. de testi. dilecto. de excep. significauerunt. j. de testa. Raynaldus. de congra. spiri. c. fi. de no. opi. nun. c. 3. ergo procedit appellatio sic alias sufficit, quod dolus committatur, re ipsa. ff. de verbo. oblig. l. si quis cum aliter. Sed multum facit in contrarium, quia iudex asserenti sibi locum non esse tutum, non debet credere, nisi hoc probet. Item si verum est, quod va leat postea coram iudice, a quo appellauit, nil probare tenetur j. eo. si a iudice. li. 6. & sic sine vlla iudicis culpa abdicabitur ab ipso iurisdictione, quod est absurdum propter, quod videtur, q. sicut a grauamine quo recipitur t testis criminofus instrumentum falsum vel familia non appello nisi super eo proponam exceptionem, qua non admittitur grauer. ita nec in hoc casu. Et opinio Innoc. posset locum habere, quando tantum est periculum, quod nec per me, nec per alium possum in locum exceptionem proponere. nec forte contrarium sensit Innoc. non enim dicit quod non teneatur excipere, & probare locum non tutum, sed quod non tenetur supple, illo probato petere locum tutum: quare videtur, quod sicut necesse est de suspicione iudicis excipi, nec potest aliter appellari. s. eo. nouit. ita & de suspicione loci. Si tamen suspicio esset notoria videtur citatio non arctare per cle. de re iudi. pastoralis ver. Pisana vbi de hoc. s. m. Io. And. & hanc opin. Host. tenet expresse argum. 33. q. 2. siue de coniugij. in glo. in ista decre. & j. de sent. ex comm. venera bilibus s. & hoc ipsum. libro 6. hoc idem inuit. infra de officio delegat. statuimus. 2. super verbo idoneum eo. lib. & opinio Innoc. videtur iniqua: quia iudex non semper peccat a si quando locum tutum: cum ipsum non esse tutum possit probabiliter ignorare, nec de eo tenetur diuinare. j. vt eccl. bene, vt nostrum dicebat etiam Genze. in c. interposita t quod si gra uamen quod proponitur non contingat personam iudicis, a quo appellatur habet coram ipso proponi, & probari, vt si dicatur locum iudici non esse tutum, sed periculum propter inimicitias, vt hic & in d. cap. cum locum & in d. c. siue. 33. q. 2. vel quod aliqua difficultas est accidendi ad locum vel quod gra uant officiales in exigendo, praeter iudicis conscientiam. Sed si i grauumen contingit personam iudicis: tunc proponetur coram eo, sed probabitur coram superiore ne ipse probationes, subuertat. Circa tamen hunc articulum potest probabiliter, sic distinguui: aut notorium est locum non esse tutum, & tunc potest saluari opinio Inn. ar. s. vt lit. non contest. accedens. j. & 2. & ff. de arbit. l. si cum dies. s. si arbiter. & arg. optimum extra de re iudic. pastoralis. s. verum ver. pisana in cle. & hoc no. Genze. ibi super verbo citatum & in eisdem cle. de foro competen. cap. vnico. super verbo secuta. & Archi. in calle. siue de coniugij. immo s. m. Ioan. Andr. post eum hic & Genze. Hen. Boich super Decret. Z 2 in c.

- 1 Appellandum, loco non tuto dicto.
- 2 Locum tuti exceptio proponenda & ita appellandum. & 4.
- 3 Grauumen loci vbi spectandi. s. & 6.

in calle pastoralis absque omni appellatione citatus est tutus p illud tex. & ad hoc facit quod no. Inno. de dilatio. ptererea. & Genze. de rescriptis statutum li. 6. Aut non est notorium, & tunc pars, quae dicit locum non esse sibi tutum, nec idoneum non potest absque periculo iudicem adire, & cum requirere, vt assignet sibi locum idoneum, & securum & tunc etiam potest saluari opinio Innoc. supradicta. ar. iurium alle. & j. e. si iustus metus & extra de electio. causam electionis § verum cum ibi not. per C. de Monte. lau. super verbo praefertur in clem. per Io. And. hic. Aut absque periculo potest eum adire, & tunc te neas opi. Host. & suorum sequacium. ¶ Dicit hic Inno. que dicit reus citatus non possit venire secure coram iudice ad locum sibi assignatum, si tamen procuratores suos pot. mittere ad hoc tenetur. Tu vero distingue, quod aut uterque tam dñs quam procurator, possunt secure adire locum assignatum, aut neuter, aut alter tm. In primo casu tenetur venire, nec potest occasione huius appellatione vel hic a contrario & ff. in ius vocati vt eant aut fatiscunt, in rubro, & nigro. In secundo casu non tenetur adire, & poterit appellare vt hic quod intellige vt est dictum in proxima distinctione. In tertio casu dico, fm Hostien. hic & idem videtur tenere Io. An. post cum, q. si procurator non possit adire, secure licet dñs possit locus est appellationis, quia admittitur sibi facultas constituendi procuratorem, ff. de procu. l. j. iue dñs non possit licet procurator possit, dñs modo causa grauis sit. arg. s. de procu. quærelam. nisi ergo locus sit securus, uterque iuste poterit appellare quod est notata dignum. & idem tenet C. de Mon. lau. extra de elect. c. causam. § verum super verbo praefertur in cle. de foro comp. c. vnico fu per verbo citare in eisdem cle.

- 1 Appellationes multiplices sese ne inuicem tollant. & 2.
- 3 Appellationes secundo an prima renuntiet.
- 4 Iure suo utens an reuocatus. § 5. & 6.
- 7 Attentata qua, quando, & qui euocanda an non. & 8.

Memoria. Nota hic in prin. qd p multiplicationem appellationum non videtur quis recedere ab appellatione prima. concor. §. de testi. cum tu. hoc no. Inn. Host. & Io. An. j. eo. dilecto & Io. And. hic & Spec. tit. de sen. p. latione. §. iuxta ver. quod ergo si appello & Arch. 2. q. 2. biduum in fi. super verbo procuraretur & Io. An. & Gen. extra de do. & contu. c. vnico in cle. & G. de mon. lau. extra de re iud. c. j. su per verbo ipsarum, & Gen. super verbo praetextu in clem. Ad cuius verificationem sic distingue, aut plures, seu diuersae appellationis sunt, singulae super diuersis, & singulis articulis, seu grauinibus & tunc sibi inuicem non prejudicant, nec p consequentes renuntiat primis. Idem si omnes sequentes, fiant super alio articulo, vel grauamine ab illo super quo prima appellatio fuit interiecta. Ita intellige. 2. q. 6. quoties vbi dicitur, quod episcopi quoties putauerint se grauari ad Ro. se appellent. & 3. q. 6. pullatus. Et sunt etiam de hoc casus. j. eo. titu. c. vlti. li. 6. & de dolo. & contu. c. vnico in cle. Aut plures, seu diuersae appellationes sunt super vno & eodem articulo, seu capitulo. Et tunc aut appellans secundo renuntiauit appellationi primae tacite, vel expresse, puta protestando, quod soli fecit dae adh. rere volebat, & tunc videtur recedere a prima appellatione non propter ipsam appellationem secundam interpositam, sed propter renuntiationem tacitam, vel expressam: quia remittentibus actiones suas & c. ff. de edi. edict. l. quæritur. §. si venditor. 7. q. j. quam periculosum. Aut appellans secundo non renuntiauit primae appellationi expresse vel tacite, & tunc non renuntiauit primae per sequentes. vt hic in calle. cum tu. & no. fm Abb. hic, q. vtile est facere plures appellationes: quia & si primam non fuerit quis infra tempus legitimum prosecutus, poterit tamen prosequi secundam. Item etiã si non valeat prima, poterit tamen valere secunda. Item licet in prima debitam formam non seruauerit, poterit tamen seruare in secunda, de qua forma habes j. eo. cordi. lib. 6.

¶ Super eo. cap. Nota ex ista decre. q. qui iure suo utitur, nemini facit iniuriam & ad hoc alleg. eam Ber. s. de elec. cum ec. clesta vulterana. Circa quod si quæris nunquid qui iure suo utitur faciens aliquid in suo, quod mihi noceat, possit prohiberi. hic locus mutilus, ac deprauatus est, sic autem ex Caio Iuriconsulto pristinae suae fidei restitui potest, nam & hæc ex eo dem Caio transcripserat Henricus. Sic igitur ait Caius li. 4. ad l. 1. 2. Tabularum. Si quis sepem ad alienum prædium fixerit, infoderique, terminum ne excedat nisi maceriam, pedem relinquit, si vero domum, pedes duos. Si sepulchrum aut scro-

bem quantum profunditatis habuerit, tantum spatij relinquit. at vero oleam, aut ficum ab alieno ad nouem pedes plantato, ceteras ad pedes quinque. Hæc sunt formalia verba. l. finalis. ff. iure. quæ lex ex Solonis legibus desumpta est vt idem Caius scribit. Si igitur legitimam distantiam non reliquerit, prohiberi eum posse certissimi iuris est. ff. in. regu. dorum. l. fin. C. de edi. pri. l. maenia. Aut vult relinquere debitam distantiam & tunc aut opus faciendum, aliquid in suo immittit in meum, vt si ex suo edificio inferiori fumum immittat in meum, & edificium superius, vel si ex suo edificio superiori aqua, vel aliquid aliud immittat in meum inferius, & tunc ipsum potero prohibere vt ff. si seruitus vendicetur. l. scuti. §. Arif. Aut nihil in meum immittit, & tunc aut solum facit illud opus a se mihi nocendi, & tunc eum potero prohibere, vt ff. de aqua plu. arc. l. j. §. deniq; & §. de co. opere. Aut facit animo proficiendi sibi tantum, & tunc, aut facit in loco publico, & possum prohibere eum si per hoc sim lesus. ff. ne quid in loco publico fiat. l. j. §. si quis a principe. Aut facit in loco priuato, & tunc non possum prohibere eum. ff. de damno infecto. l. fluminum. §. fi. & l. Proculus. ff. de aqua plu. arcen. l. j. §. denique. Vnde si in fundo suo fontem faciat, licet rumpat venas fontis mei non potero eum prohibere, vt ibi.

¶ Ad euidenciam glo. Ber. quæ incipit sed cum abbas. & c. Si quis vtrum facta seu attentata post & contra appellationem legitimum debeant reuocari, & per quem modum, distingue plene vt not. Card. j. de elect. c. cupientes. §. deniq; in materia attentatorum in quæstio. sed pone quod in negotio electionis, & Goff. & Io. An. j. eo. tit. c. non solum. lib. 6. Sed quantum tægit istud c. si quæris, vtrum debeatur reuocari, licet non probetur, de veritate causæ appellationis, seu causam appellationis esse veram, distingue, aut quæris de appellationibus factis in iudicio aut extra iudicium. Si extra iudicium tunc aut appellatur, ex causa probabili & verisimili, id est, ex causa probata a iure scripto, vel consuetudinario, & tunc hoc ipso probatur veritas causæ quod non probatur contrarium vt j. eo. c. dilectis. §. quia vtro fm Inno. hic & ita intellige quod ipse not. in cap. illo dilectis alleg. in glo. hæc fuit appellatio in princip. Aut appellatur ex causa non approbata expresse a iure scripto, vel consuetudinario alio. tamen legitima & rationabili, & tunc tenet appellans probare veritatem causæ, alias attentata non reuocatur, vt hic. Vnde si bene videatur ista decretalis, non tantum probauit Abbas causam appellationis esse iustam, sed etiam veram: nam hic non fuit restitutus nisi ad ea quæ probauit, probauit enim veram causam appellationis scilicet se possidisse & postea quæ possidebat ad Arch. peruenisse & per eum se molestatum fuisse & secundum hoc concor. quod no. Inn. j. de his, quæ fiunt a præ. c. j. vbi dicit, quod appellans extra iudicium, non tantum debet probare causam appellationis esse iustam, sed esse veram. ad hoc. §. de elect. cum inter canonicos vbi etiã de hoc notat. Innocent. & expressus Compost. qui ponit istam differentiam inter appellationem factam extra iudicium & appellatio. factam in iudicio. Si quæris de appellatione facta in iudicio ex causa legitima tunc dic, quod omnia illa impedit, & retractat, quæ fiunt post & contra appellationem ipsam, siue consistat de veritate causæ, siue non, secundum tamen distinctionem. c. non solum. infra eod. lib. 6. & in hoc concor. Arch. ibi in glo. sed videtur contra & Inno. hic in glo. 2. & Host. hic, qui ponit hic. 14. differentias inter appellationem iudicalem & extra iudicalem, de quouide hic per eum & in ista distinctione concor. Innoc. j. de desponsa. impube. cap. ad dissolendum, glo. hic eodem modo. ver. hoc tamen fatemur & verfic. se. in confirmatione autem.

- 1 Appellat qui ad Papam.
- 2 Appellationem ob quærelam appellationis, in stat. esse. Fallit. 3. & 4.
- 5 Appellatio quando exprimens.

Dilecti filij. Si quæris, vtrum itineris arripio habeat vim & effectum appellationis, vel protectionis, distingue, aut quæris nunquid habeat vim protectionis, vel appellationis, quo ad illos qui sine causa probabili iter arripiunt. & dic quod non vt le. & no. j. de cler. peregr. c. vnico, & no. Innocent. j. eo. vt debitus in glo. dicunt quidam verfic. nec credimus & cætera, quod dic vt ibi plene, per eum, & per Hostien. & per Ioann. Andreas. Aut quantum ad illos, qui ex causa probabili, iter arripiunt. Et tunc aut quæris, nunquid

nunquid talis itineris arripio habeat vim, & effectum protectionis & dic quod sic vt in irribus alleg. Aut nunquid habeat vim & effectum appellationis & tunc quæris extra iudicium aut in iudicio. Si extra iudicium tunc aut quæris de itineris arripio ne quæ fit ad Papam & illa hêt effectum appellationis & est speciale priuilegium sedis apostolicæ vt sicut quilibet ipsam per que relam adire potest. §. de foro comp. c. fi. & sic quod a quocunque quod iter arripitur ad eam extra iudicium appellare videtur vt hic dicitur & le. & no. j. de peregr. c. vnico. secundum Host. Aut quæris de itineris arripio ne quæ fit ad alios inferiores, iudices a Papa puta ad episcopum, archiepiscopum primatem vel alios. Et tunc aut quæris in casibus, in quibus inferiores per quærelam adiri possunt, sicut est legatus, qui potest adiri per viam simplicis quærelæ. §. de offi. deleg. c. j. & quando subditus episcopi conuenerit de ipso episcopo casu metropolitano est iudex. vt 1. q. r. si clericus aduersus. §. de offic. ord. ad reprimens. j. eod. de sollicitudinib; & tunc itineris arripio extra iudicium facta habetur pro appellatione. Idem quoq; iuris, est vbi quæritur iudex vult sibi ius dicere nec est notorium, qd subditus debeat obedire, quia nemo regulariter debet esse iudex in causa sua. C. ne quis in causa sua ius sibi dicat. l. vnica. nã tunc itineris arripio, vel nuntij missio pro appellatione hêt. §. eo. ad audientiam et quo ad exceptionem acquirenda fm qd distinguitur. §. e. suggestum. secus in his, in quibus iudex pot. procedere ex officio. ibi. n. ex quo qui semel citatus est ad iudicium talis prouocatio, non excusat nec appellatio, nisi ex cã. §. eod. titu. consiluit. 3. & c. peruenit. 2. & j. eo. cum speciali, secundum Host. hic & idem innit Ber. hic in fi. Si quæris in iudicio, tunc aut habet vel de facili potest habere copia iudicis, vt coram eo appellet, & tunc indistincte, dic, quod itineris arripio non habetur pro appellatione, nam tunc aut appellatur a diffinitiuo, & tunc si ex intervallo oportet appellare, seu appellationem exprime in scriptis. 2. q. 6. forma. & j. eo. cordi. li. 6. Si vero incontinenti apud acta sufficit appellatio verbo facta, vt ff. de appella. l. scio. & l. a sententia. §. vlti. Aut t appellatur ab interlocutoria, vel grauamine, & tunc necesse est quod appellatio exprimat, & in scriptis vt in calle. cordi. secundum Ho. hic. Ex cuius dictis pro maiori parte sumitur hæc distinctio. Aut non habet nec de facili potest habere copia iudicis, vt coram eo appellet, & tunc dic vt no. Inn. j. eo. vt debitus in glo. dicunt quidam & Host. post eum. Et fm Go. Host. & Ioan. An. s. de offi. deleg. cum causa nota. dignum q. quo ad reuocationem inuocatorum postponatur appellatio, missio nuntij, & itineris arripio, vt hic.

- 1 Appellationum genera, quibusque deferendum. 3. 4. & 6.
- 2 Appellatione quando latente causa non deferendum.
- 3 Pastoralis, sensus.
- 4 Irritatur verbi acceptio.
- 5 Appellationem intra a decendum omnino suspendere fallit 10.
- 6 Appellatione ligamen tolli.
- 7 Appellatio friuola inefficax.
- 8 Excommunicatum appellare posse.
- 9 Sententia erronea nulla.
- 10 Ignorans quando, an non ligetur.
- 11 Excommunicari an possit absens.
- 12 Excommunicato quando auferendi fructus.
- 13 Excommunicatus an fructus recuperet.
- 14 Excommunicato non, nisi famelico, subueniendum. & 26.

Pastoralis. Ad euidenciam huius, si quis cui appellationi iudex debeat deferre & cui non, distingue, secundum Inno. & Spe. quia appellationum quædam est manifesta rationabilis & legitima vt illa quæ fit ex causa in iure expressa, vt patet. §. de offi. deleg. super quæstionib; c. fi. & c. cum olim de testi. significauerunt. de rescriptis. super literis. de dila. dilecti. §. eo. nouit. j. eo. sollicitudinem. C. vt lit. p. den. l. 2. & de episc. audien. l. 2. & in casibus qui sunt. 2. q. 6. no. solent & quod no. G. in Spe. hoc tit. §. in quibus. verfic. sed quæ dices causam rationabilem, & huic debet iudex deferre nam, & ius eadem admittit vt §. eo. postremo. & c. significatib; c. vltimis similibus. ¶ Quædam vero est manifesta frustratoria, vt eodem titu. propofuit. & cap. ad nostram & huic non debet deferri vt hic, quia nec ius eam admittit. vt §. eodem cum sit Romana in fi. & c. peruenit. 2. & j. eo. tit. cum appellationibus friuolis li. 6. Quædam tvero est latens frustratoria, puta, cum causa probabilis est, sed est falsa, & talis admittitur a iudice,

vsquequo veritas pateat: sed a iure reprobat. 8. dist. veritate. & c. seq. Quædam tautem est dubia, seu media quam Viuc. vocat neutralem, vt quando appellatur ex causa, quæ non iure scripta videtur tamen rationabilis, vt si dico iudicem fore cõpatrem aduersarij vel patrum vel quando dantur dilationes; quæ dicuntur nimis breues, vel quando appellatur in causavbi sunt diuersæ opiniones & tunc dicit Vincen. q. si iudex dubitat, an sit deferendum appellationi vel non in dubio debet deferre. Nam in dubio potius deferatur appellationi quam sententia. j. eod. dilectis in fi. & est expressum. j. eod. vt debitus. §. cõ autem & c. cum speciali. §. excelsus. §. de rescriptis. c. cum contingat. in fi. & j. de sent. excommu. sacro. hoc no. Inno. in effectu hic in glo. per iudicem, & plenius Spec. tit. de appellationib; §. nunc dicamus ver. ex hoc autem. Item p. & Abbatem prædictam distin. hic plenius profequendo dicunt qd est appellatio manifeste frustratoria, vt cum appellatur in crimine notorio. §. eo. cum sit. & c. consiluit & c. peruenit. Est autem latens frustratoria. vt cum exprimitur causa probabilis, tamen falsa est latens probabilis, vt cum exprimitur causa iusta, sed iure non expressa, & tali non tenetur deferre iudex datus cum clausula appellatione remota, vt hic. Item est manifeste probabilis, cõ appellatur ex causa in iure expressa manifeste notoria. §. vt lite non contest. c. 2. prima repellitur a iure, & a iudice. Secunda repellitur a iure, sed admittitur a iudice, donec constet de falsitate. Tertia admittitur a iure, sed nõ a iudice dato cum clausula. Quarta admittitur a iure, & a iudice & in hoc etiam concor. Host. hic dicens, quod aut appellatur ab ordinario, & tunc nõ valet appellatio, nisi a grauamine appelletur illato vel comminatio sed ab illo potest appellari siue sit in iure expressum, siue non. vt j. eo. tit. vt debitus & c. cum cessante. Aut appellatur a delegato Papæ, & tunc aut appellatio non est remota in literis, & tunc idem est quod in ordinario. Si vero sit remota tunc aut appellatur ex causa expressa in iure & tunc valet similiter appellatio, vt hæc duo probantur hic. Aut ex causa non expressa in iure, & tunc de rigore iuris, non valet appellatio. Si tamẽ ita placuerit, visumve fuerit superiori. i. Papæ, quod causa rationalis fuerit, poterit hoc per ipsum in melius reformari, vt hic sequitur, & hic est verus, & breuius intellectus huius c. secundum Hostien. hic & idem in effectu Spec. tit. de sen. executione. §. primo ver. tu dic & titu. de appellat. onibus. §. in quibus. 7. ver. tu dic. & c. Et hic dicit, quod appellatio facta ex causa non expressa in iure, debet in melius reformari, in te ligit Hostie. non ex vi appellationis, quæ per principem inhibita fuerat fed ex equitate & ipsius superioris officio implorato, & licet hoc casu non liceat appellare licet tamen supplicare arg. s. de in integ. resti. c. ex literis. C. de sen. præfec. prætorio. l. vnica. & sic in re replicationis ex officio irritatur t & ex mente huius verbi patet, quod inuocatum interim non est irritum sed irritandum. Exemplum. §. de testi. c. dilecto in fi. secus vbi appellatio tenet mero iure. §. eo. ad hæc. & c. ad præsentiam. Sed si quid de facto attentatum est: est in statum pristinum reducendum §. eo. bonæ. & sic est magna vis huius clausulæ, appellatione remota. vt patet §. e. secundo requirit. & j. eo. inquisitioni. secundum Host. & de effectibus istius clausulæ no. Host. in summa eod. tit. §. quomodo. decretalis vt debitus ver. absque rationali causa & ver. præuaricatores, legis attendite. cuius glossam ibi relectis alijs approbat Arch. 2. q. 6. ad Romanam. & vide in Specu. hoc titu. §. in quibus. in fin. ver. ego dico & dicam. j. eodem, vt debitus.

¶ Si quæris, vtrum sententia excommunic. statim trahat secus suam executionem, ita vt per appellationem suspendatur, vel non, distingue, aut quæris de executione ligaminis, seu vinculi excommunicationis, aut de executione denuntiationis, seu publicationis eiusdem. Si de executione ligaminis, seu vinculi excommunicationis, tunc refert, aut quis excommunicatur, ante appellationem, aut post aut est dubium. Si ante tunc aut subditus intendens appellare protectioni superioris se posuit, seu supposuit ante excommunicationem latam & tunc perinde est, ac si ante appellasset, quia non est vis faciendi in verbis ex quo de mente constat. supra eodem, ad audientiam & j. de verbor. significa. c. in his vt hoc not. Hostie n. Cardin. & Ioan. And. j. eodem cordi. lib. 6. Aut se non supposuit, ante protectionem superioris, & tunc aut excommunicatur sub conditione, vel in diem. Aut excommunicatur pure. Si sub conditione, vel in diem tunc, aut sub conditione de futuro, vel in diem futurum, & tunc non trahit secus suam executionem ante euentum conditionis, vel diem, imo si sit sententia hominis, interim poterit appellari. vt §. eo.

præterea: licet a snia iuris appellari non possit quod die vt di
 xi plenius §. eo. ad hæc qm. Aut excommunicatur sub cõditio
 ne, vel in diem de præterito, vel de præfenti, & tunc id iuris
 est quod in excommunicatione lata pure, vt ibi dixi. & ad hoc
 facit qd dicit Host. in summa. de re iudica. §. qualis sub §. pura
 verfic. quod si excommunico. & Alten. post cum li. 7. tit. de for
 ma excommunicandi. q. quid si excommunico. quid si excom
 munico te, si habes res furtiuas, nunquid per appellationem se
 quentem suspendetur effectus huius snia, quia cõditio de p
 sentia non moratur obligacionem, vt ff. si cer. pet. l. cum ad p
 sens. ff. de verb. oblig. l. cõditio & l. si stipulatus fuero hanc sũ
 mam. Vnde cum certum sit in rerum natura, vtrũ habeas, vel
 non, certum est excommunicationem tenere, si habes, vel nõ,
 tenere si non habes. in fi. de verb. oblig. §. cõditiones. & ideo
 non impeditur per appellationem, vt hic tñ quousque denun
 tiatus fuerit specialiter si occultum fuerit, ecclesia non poterit
 te vitare: quia non iudicat de occultis nisi solus Deus apud eũ
 quantumcumq; occultus fueris ligatus vt j. de simo. c. sicut
 nobis. & c. seq. & de sent. excommunic. c. a nobis. 2. fm Host.
 ibi & cum hoc quod ipse dicit de excommunicatione, quod
 possit ferri sub conditione de præterito vel de præfenti con
 cor. expresse quod not. ipse Host. j. de cenf. c. procuraciones,
 super verbo per seipfam, & ibi dicam. Si excommunicatur pu
 re, distinguunt quidam inter sniam excommu. latam post dif
 finitum infra tamen decem dies datos ad appellandum & alias
 9 snias. In primo casu si appellatur j. decendum a tempore sen
 tentiæ totum suspendatur: tã executio sniæ: quam excommu
 nicatio per c. non solum. in prin. j. eo li. 6. sed in casu secundo,
 non. Et istam opinionem in vñ terere Inn. j. de sen. excommu. c.
 solet. in glo. super eo. & c. in 3. col. ver. si vero excommunicet,
 vbi dicit qd si excommunicetur appellans post sniam ante ap
 pellationem emissam, quod tunc officio iudicis obtinebit, re
 uocationem huius sniæ, sicut & aliorum grauaminum quæ in
 illo intermedio fierent. idem Arch. j. e. non solum. lib. 6. super
 verbo inno: ata fuissent & j. de sent. excommunic. c. vne
 rabilibus. §. porro super verbo appellatum. & hoc expressius,
 tenet Card. in illo. §. porro super verbo absolueret & eo. tit. c. is
 cui glo. fi. li. 6. sed Io. An. tenet contrarium in d. §. porro in glo.
 post diffinitum & per illum. §. dicens, quod snia excommu.
 10 aut statim valet, aut statim non valet, vnde poneq; post statim
 diffinitum sententiam j. decem dies excommunicat parte m
 non parentem postea illas pars, non appellat non est dubium,
 quod bene ligat snia excoicationis, & sic est speciale in illa snia
 quod per appellationem sequentem non annullatur fm eum.
 Et ista opinio vñ tutior, & verior de iure. §. quod excommuni
 catio pure lata per appellationem sequentem suspendatur, vt
 hic. Et est rō quia nõ homo ligat, sed Christus, a cuius snia nõ
 potest appellari. Alia rō est quia nemo excommunicatur, nisi
 pro contumacia. 1. 1. q. 3. nemo episcoporū. & contumax nõ
 auditur appellans. vt 2. q. 6. §. sunt quorum vt no. Io. in d. c. nemo
 contemnat. 1. 1. q. 3. Sequitur de secundo membro, subdi
 11 stinctionis. si qñ quis excommunicatur post appellationem,
 & tunc aut notorium est appellationem valere, puta, quia ex
 vera cã, & rōnabili & canonice facta est, & tunc nullo modo
 est ligatus. §. de offi. deleg. cum contingat. j. e. dilectis. & j. de sē
 ten. excom. per tuas. Vnde talis nec denuntiandus est, nec bene
 ficia sunt sibi subtrahenda, & ministri præbendarum, & etiã
 alij tam diuinis officijs, quam in alijs extraiudicialibus possũt
 ei communicare, quod dic vt legitur & no. j. de sent. excommu.
 12 c. solet in fi. li. 6. fm Inno. & Ho. hic. Aut liquet. & est no
 torium de contrario & tunc secus quia friuola appellatio non
 impedit exercitium iurisdictionis illius iudicis, a quo appellat
 ur. vt §. eod. cum sit Romana. in fi. & c. peruenit. 2. j. eo. cũ ap
 pellationibus. li. 6. Aut est dubium, & tunc pendet ex euentu,
 futuro, an teneat vel non vt hic not. Ber. in gloss. ex hoc patet,
 ver. respondeo. quod si quis. Credo tñ, quod hoc casu iudex ap
 pellationis, postq; incepit cognoscere an appellatio sit recipien
 da inhibere poterit, ne dicta excommunicationis snia execu
 tionis demandetur, & hoc tenet Card. etiam in casibus, in qui
 bus iura prohibent post sententiam appellare. j. eo. venerabi
 libus. §. porro. li. 6. per c. Romana. §. qd si post sententiam. eo. ri.
 Sequitur de tertio membro. si quando dubium est vtrum ex
 communicatio præcessit appellationem vel ecõtra, puta, si iudex
 dicat excommunico te, si appellas, vel si appellaueris, vel
 te paraueris ad appellandum. Et tunc dixit Ho. in §. alle. qualis,
 debeat esse ver. q. si excõico te si appellas, qd aut appellõ est iu
 sta, & tunc non tenet snia, aut est friuola, & tunc snia tenet, &
 hoc debet p superiore iudicẽ terminari. vt hic & j. e. cũ specia

li. §. porro & §. excessu. Finaliter tñ dicit, quod in his casib. &
 similibus vñ, qd snia non teneat, cum. n. quilibet oppressus ap
 pellare possit. vt 2. q. 6. ad Romanã. & c. cum omnis oppressus
 nec debeat ferri snia excommunicationis, nisi præmissa mo
 13 nitione & ex cã rationabili. vt j. e. cũ speciali. & j. de sen. excõ.
 c. sacro. & hodie etiam in scriptis. vt j. de sen. excõ. cũ medi
 cinalis. li. 6. Nihil aliud est dictum, vt videtur excommunicato
 re, si appellas, vel si te ad appellandum præparas, nisi quod ex
 communico te, si iure communi tibi competenti vtaris & sic
 hæc snia vñ patenter erronea: ergo nulla est vt §. de offi. delega
 cum contingat. j. de excels. præla. cum ad quorundam & c. dile
 ctus. j. de sen. excõ. per tuas. §. nos igitur fm Host. ibi. & vi
 de quod ipse Host. notat. j. e. c. cordi. vbi dicit, quod non valet
 talis snia per c. allegatum per tuas & quod no. Io. And. j. de reg.
 iur. c. cum sunt partium. li. 6. in q. Sequitur de secundo membro
 principalis. de executione denuntiationis, seu publicationis
 ipsius excommunicationis. & tunc aut excommunicationis
 14 snia lata non valet nec tenet, vt quia continet errorem intole
 rabilem vel quia post appellationem legitime interpositam la
 ta vel alias vt in iuribus alle. & tunc non debet publicari. ar. hic
 in ver. in eo casu & c. a contrario sensu. & j. de sen. excõ. sacro.
 Aut excommunicatio sententia lata valet & tenet & tunc aut nõ
 est appellatum ab ea directe vel indirecte & tunc debet denũ
 tiari & publicari, vt in calle. sacro. §. verum si contra & c. cũ
 desideres. §. de fo. comp. c. 2. Aut est appellatum ab ea directe,
 vel etiam indirecte iuxta ea quæ no. Inno. §. eo. præterea. 2. gl.
 j & 2. & ibi dixi. & Card. j. de sen. excõ. c. is cui glo. fi. lib. 6.
 Et tunc distinguit hic Host. aut excommunicatus scit se excõ
 municatum, & tunc per appellationem sequentem non impedit
 denuntiationem seu publicationem excommunicationis, vt
 hic. Et est rō, quia si snia excommunicationis pure fertur statim
 habet effectum, nec denuntiatio quo ad effectum aliquid
 operatur, sed quod factum est publicat & innotat vt §. e. no
 vit. 1. 1. q. 3. c. cura. & c. debent. §. de testi. cogen. præterea. ff. de
 testa. hæredes palam. istam rōnem assignat. Gof. hi c & Archi.
 in c. alle. nemo contemnat. Aut excommunicatus ignorat, se
 excommunicatum, & appellat & tunc secus vt j. eo. c. si iustus
 metus. & de cle. excõ. mi. c. apostolice & cap. si celebrat. talis
 trãmẽn ignorans ligatur, vt in c. alleg. apostolice. & hic & §. eo
 dem cum sit Romana. hoc tamen forsan operatur appellatio,
 ab ignorante facta, vt post appellationem non denuntietur
 15 gu. j. eodem dilectis. vñ. cum interim fm Host. & potest esse
 ratio diuersitatis inter scientem & ignorantem, quia si scies
 posses appellare ad finem ne denuntietur iam quilibet excõ
 catus a iudice appellaret ad finem ne denuntietur & sic eccle
 siastica censura videtur esse illud quod esse nõ debet
 §. de consuetu. cum inter vos. extra. de sent. excõ. c. j. & ca. cũ
 ex eo in cle. Et nota quod quidam magister meus dicebat, qd
 licet in snia excoicationis lata ab homine verum sit dice
 re, qd denuntiatio per appellationem non suspendatur, secus
 tñ de snia lata a iure. 17. q. 4. si quis suadente. quod verum, si fa
 ctum esset dubium, secus si notorium. §. eodem peruenit lo. j.
 & c. consuluit. Et nota, quod si bene appellatum est & contra
 pronuntietur per iudicem appellationis, nõquam tñ ligat, quo
 ad Deum. j. de sent. excommunica. cap. a nobis. 2. nisi senten
 tia ecclesiæ contemnat. j. de sent. excommu. cum medicina
 lis. & qualiscunq; de hoc fiet fides, quod male actum est, pote
 rit reuocari quod dic supra tit. prox. c. lator fm Host. hic & vi
 de quod not. Ber. Brix. 2. q. 3. c. quanto in glo. ergo quis. ver. seu
 certe, vbi dicit, quod si quis absens excommunicatur, statim
 16 est excommunicatus, etiam antequam sciat: quia sententia ex
 communicationis statim secum trahit executionem: dum mo
 do sit pura & non conditionalis vt hic, verum tamen non punitur
 cum ingrit se communioni antequam sciat arg. j. de cleri.
 excõ. mi. c. illud. & vide ibi. in d. c. quanto. Arch. in glo. pen.
 vbi dicit quod si aliquis absoluitur absens & ignorans statim
 men. absolutus est etiam antequam epistola absolutionis ad eũ
 perueniat. argument. ff. de testament. lege qui testamento do
 mimi. vnde absoluerit, vel manumittendi. scientia, non re
 quiritur. ff. si cerum petatur, lege eius, qui secundum eum
 ibi, & vide quod nota. infra de cleric. excommuni. ministrã.
 capitulo apostolice. Et casus, in quibus sententia excommuni
 cationis, differt ab alijs sententijs, & in quibus conuenit,
 cum alijs sententijs, vide per Archidiacon. 11. quæstio. 3. nemo
 contemnat. gloss. 1. & infra de sentent. excommunicat.
 cum medicinalis, super verbo conscribat. lib. 6. Et vtrum excõ
 municatio lata post recusacionem, vel relationem valeat dici
 infra, de sententia. excommunication. per tuas. Item, sicut
 excommu-

excommunicatio trahit ad se suam executionem nec impedi
 tur, per sequentem appellationem, vt hic sic, & sententia abso
 lutionis, quia diis par ius esse voluit & c. de pœn. dist. j. verbũ. vt
 not. Innoc. j. de sent. excom. sacro in fin. glo. sicut sententia
 & Ioan. An. post eum.
 ¶ In fi. tex. Si quæras vtrum excommunicato fructus benefi
 17 cij sui subtrahi debeant, distingue, aut tquæris, vtrum debeãt,
 sibi subtrahi ad tempus quo, & quando est excommunicatus
 & dic, quod sic vt hic in fi. cum alijs concor. in glo. Aut quæris
 vtrum debeant sibi subtrahi perpetuo. & tunc, aut non stat in
 excommunicatione per annum, & tunc non. Aut stat in excõ
 municatione per annum, & tunc secus vt le. & no. §. de æta. &
 qua. cum bonæ. j. de cleri. non rest. ex tua. de hæ. excõicamus
 j. fm Host. hic. ¶ In glo. si quæris vtrum excommunicatus
 18 postea absolutus ab excõmunicacione possit recuperare fru
 ctus medij temporis sibi subtractos, distingue, vt Ber. hic quia
 aut iniuste fuit excommunicatus & tunc pot. vt 2. q. 4. si p cã
 j. de concef. præb. quia diuersitatem. ff. de re mil. l. penul. & p
 hoc facit ff. de ali. & cib. l. l. cum vnus §. verbis. & l. si cui & l. si
 bertis. Aut fuit iuste excommunicatus, & tunc non pot. vt C.
 de re mil. l. cum allegatis. li. 12. fm Ber. & Gof. & ho. hic & i
 dem Io. An. in calle. super cã & 91. di. clericus victum. & Arc.
 30. di. contumaces. super verbo glo. non repetit & frater Io.
 in summa confes. tit. de sen. excõ. m. q. 8. vtrum absolutus, & c.
 & Ray. & Spec. tit. de fructibus & interesse. §. si. in fi. & Alten.
 li. 7. tit. de damnis excõmunicacionis. art. j. ver. item tenet, nec
 fructus, & tit. quomodo absolutio fieri debeat art. 3. & calleg.
 absolutio in articulo mortis. & c.
 ¶ Super ea. glo. in fi. si quæris, vtrum excommunicato depo
 situm vel suspensio tñ relinqui debeat de fructibus beneficij sui,
 19 vnde le valeat sustentare distingue, t aut talis fame perit, & est
 in extrema necessitate ob famem & penuriam constitutus &
 tunc debet ei subueniri. 86. dist. c. non satis & c. pasce fame. 4. 2.
 di. quiescamus fm Ber. & Host. hic pro quibus faciunt nota
 ta per Io. j. q. 2. q. pio. in glo. nota quod alias argu. quod elemo
 syna. Aut non perit fame, nec est in extrema necessitate
 constitutus, & tunc aut quæris de excommunicato, & tali non de
 bet subueniri, vt hic. Et est ratio, quia contemnit clauis eccle
 siæ, cui participandum nõ est vt j. de excels. præla. tanta. & quia
 non pot. facere seruitiũ, j. de cle. coniu. c. quod a te. fm Ber. &
 Host. hic & idem Io. 50. di. studeat glo. fi. in fi. & Alten. li. 7. tit.
 de damnis excommunicationis. art. j. ver. quid si non habet.
 Aut quæris de deposito, & intellige de perpetuo, & tunc aut
 de deposito actualiter ab ordine, & beneficio. i. degradato, &
 tali haud dubie subueniri non debet vt j. de pœ. c. degradatio.
 in fi. qñ dixit ex exiimus te omni ordine beneficio, & pri
 20 uilegio clericali. & c. li. 6. Aut quæris de deposito ab officio tã
 tum, vel beneficio tantum vel ab vtroq; in simul, & credo, qd
 tali non debet subueniri: nisi vñt alias vtiles ecclesiæ, vt in di.
 c. studeat in fi. 50. dist. & ar. §. de æta. & qua. c. quæris. Aut quæ
 ris de suspensio, & tali, siue sit suspensus ab homine, siue a cano
 ne, debet tñ relinqui vnde le, & suos possit sustentare. ar. ff. d
 præcaro. l. pen. & de vsu, & ha. l. 2. vt no. Io. in d. c. studeat. in
 glo. si. hæc decre. facit ad q. dñicalem Bar. Brix. quæ incipit cle
 ricus quidam de clerico præbendato in duabus ecclesijs quia b
 vnus ecclesiæ episcopo pro contumacia est excommunicatus. e
 contemnit absolutionem petere. quæris vtrum alter possit eũ
 priuare beneficio quod habet in ecclesia eius, & soluit, quod
 cum sit excommunicatus quo ad omnes vterq; epus ei bene
 ficium denegabit. Idem dicit Tanc. si tñ vellent ei tanquã pau
 peri subuenire possent vt 1. 1. q. 3. qñ multos. Idẽ credit si
 remotus esset ab ecclesia ppter crimen ab vno epõ, cum senten
 tia criminis infamet quo ad omnes. fm eum.

- 1 Excommunicato in excommunicatorem quando, an non, negetur
- 2 recurfus & 2.
- 3 Episcopi sententia a quo declaranda nulla.
- 4 Contraria in diuersis allegabilia.
- 5 Contraria diuersis instantijs allegabilia. & 6. & 7. & 8.
- 6 Negans necem. post ob defensionem confessus an audiendus.
- 7 Capita aliquot explicari, & conciliari.

Olicitudinem. Si quæras, vtrum si excõ
 municacionis famiserit beneficium ad quod for
 san, alias nisi excõicatus esset vocatus, vel electus fuis
 set contra excommunicatorem ad suũ interesse seu equalẽs
 beneficium possit hñe recur sum, distingue, aut est iuste, & le
 gitime excõicatus & tunc nõ hñbit recursum aliquẽ ecõtra eũ.

quia ex quo iuste, & legitime excõmunicauit eũ pœnã non me
 retur. C. de adul. l. gracchus. 23. q. 3. qui peccat. j. de sent. exc. fa
 cro. §. verum. Aut est iniuste excõicatus & tunc refert fm mē
 2 tem Ho. hic. Aut amittit occasione hmõi beneficium, ad qd
 alias vocatus fuisset vel electus & tunc excommunicans ad i
 teresse excommunicati obligatur, & insuper est superioris ar
 bitrio puniendus, vt in d. c. sacro. §. cūque. t. enetur. n. ad simile
 beneficium, si illud p̄stare possit alias ad arbitriũ iudicis puniãt
 vt in calle. sacro & j. de iure pa. c. pastoralis. vt sic nõ solũ dñi
 quod incurrit, sed et lucri quod facere potuit rō hñatur. ar. ff.
 de eo quod certo loco dari oportet. l. 3. in fi. Aut ipsum iam e
 lectum p̄textu excõicacionis hmõi confirmator repulit, & tñ
 agat de iniuria ecõtra confirmatorẽ. ar. j. de contrahẽ. empt. &
 vend. c. si. & in subsidiũ si soluendo non sit ecõtra excõicatorẽ
 ff. de eo p̄ quẽ factum est. l. 3. fm Host. hic & Io. An. in d. c. sa
 cro. Si cñ talis ante excommunicationẽ canonicẽ electus fuis
 set non possit p̄ hoc iure suo priuari cum tempus impedimẽ
 ti in semestri tempore, quod datur ad petendã confirmationẽ
 non debeat computari vt j. de elec. c. quam sit §. ceterũ lib. 6.
 ¶ Ad declarationem glo. sed nunquid & c. si quæras, vtrũ archi
 episcopus possit in casu huius. c. pronuntiare sniam epõ, nullã
 fuisse, vel denuntiare ipsum appellantem nõ ligatũ, distingue,
 aut quæris in casu dubij affluendo partes iudicis, & conten
 3 tiose cognoscendo, & dic quod non quia sic vsurparet officiu
 superioris, vt hic in glo. ¶ Aut quæris in casu notorij, nunquid
 possit declarare sniam nullam fuisse, & per consequens excõ
 municatum nõ fuisse ligatũ, ex quo evidenter japparet appel
 lationem eius tenuisse, & sic declarando ex officio suo non cõ
 tentiose cognoscendo, & tunc dic, quod potest vt §. de offi. de
 lega. cum contingat. fm Host. hic.
 ¶ In glo. si quæris, nunquid allegans contraria sit audien
 dus, distingue, sic, meliori iudicio semper falso. aut quæris nõ
 quid aliquis possit allegare contraria contra diuersas personas
 4 aut contra eandem personam. Si contra diuersas personas, &
 tunc pot. vt probatur. ff. de inoffi. testi. l. Papinianus. §. sed nec
 impuberis. ff. si quis omnia cã testa. l. quia aut. & est rō quia res
 inter alios acta & c. res inter alios acta in ru. & in nigro. §. de
 re iudi. c. quamuis. cum ibi alle. Si contra eandem personã, tũc
 aut sunt talia contraria, quæ se tollunt electione & tunc nõ po
 test quis vti talibus contrarijs contra aliquem. Sin intellige. C.
 si seruus extero se emi man. l. vna. C. de furtis. l. j. C. de codicil
 lis. l. si. facit ff. de tribu. l. quod in hæredem. §. eligere. j. de elect.
 vt quis duas li. 6. cum alijs ibi alleg. Nam ad positionem vnus
 contrariorum sequitur remotio alterius. ff. de ver. sig. l. hæc ver
 ba ille, aut ille. & de infito. l. pupillus. §. si infitoria. aut sunt ecõ
 traria talia, quæ se non tollũt electione, & tunc aut allegans cõ
 traria errat probabiliter in facto suo, vel alieno, qui quidem er
 5 ror hmõi allegationi cõtrariã cãm præstat & tunc allegans cõ
 traria auditur siue agendo vt ff. quorum le. l. j. §. quia aut. §. de
 præscrip. auditis. de in inte. resti. constitutus vbi hoc no. Goff.
 Inn. & Host. siue excipiendo multo magis. ff. de excep. l. nemo
 ff. de reg. iur. nemo ex his. j. dereg. iur. c. nullus plurib. li. 6. quia
 cum damus actionem & c. ff. de superficiebus. l. j. §. quod ait. de
 reg. iur. inuitus. nemo §. cui damus. j. de reg. iur. c. qui ad agen
 dum. li. 6. Aut allegans contraria non errat p̄babiliter in factõ
 suo vel alieno, quæ hmõi allegationi. contrariã causam præstet
 6 Aut vult allegare contraria agendo aut excipiendo. si agendo
 tunc aut simul & in eadem instantia iudicij, & dic, quod non
 pot. vt hic & §. de iud. c. examinata. de præcri. c. veniens. ita et
 pot. intelligi. C. si seruus extero. l. vnica. & de fur. l. 1. ff. de regu.
 iur. vbi repugnantia & ff. qñ appellandũ fi. l. 2. §. sed si alius, 13.
 q. 2. quam præpostulerum. 23. q. 8. quod autem. 74. di. gesta. cum
 alijs hic alle. per Ber. & hoc tenent Card. & Io. An. in calle. nul
 lus pluribus. & Archi. 50. di. c. quid est in glo. fi. Sed fallit forte
 qñ non sunt contraria quo ad finalẽ effectũ, sed potius tenden
 tia ad eundem finem, & vnũ allegatur, vt confirmatoriu alte
 rius, & ita posses intelligere §. de recrip. auditis. & c. cum olim
 j. de concef. præb. post electionẽ. & dixi eodem tit. cap. venies,
 quo casu non videtur proprie esse contrarietas sed potius com
 passibilitas iurium diuersorum. ¶ Aut successe in diuersis
 instantijs & tunc aut sunt contraria in principio tantum, non
 tamen in fine, seu in finali effectu. aut sunt contraria in vtroq;
 7. in principio & in fine seu in finali effectu. In primo casu pos
 sunt allegari in diuersis instantijs, vt probatur. C. de inoffi. te
 sta. l. eum qui, & l. contra maiores. & hoc tenet Io. An. in d. c.
 eodem tit. c. si appellationem. in summa. glo. in clem. & in ca
 pitu. alle. nullus pluribus. & hoc membrum satis possit com
 prehendi sub m̄bro sequenti, sed ipsum posui vt materiã cla
 Hen. Boich super Decret. 2. 4. ius

rius videas. In secundo casu refert aut vtendo primo contrario in prima instantia obtinuit aut succubuit. si obtinuit, tunc alio contrario etiam in alia instantia vti non potest vt ff. de cōdi. & demon. l. Titia si nupserit. 200. si non nupserit. Si succubuit. tunc in alia instantia alio contrario vti poterit vt satis p̄batur. ff. de liber. le. Aurelius. §. fi. & in c. alle. examinata & ff. de euic. l. minor. si seruus. si excipiendo tunc aut in eadem instantia aut in diuersis. si in eadem tunc distinguit Dinus in calleg. nullus pluribus. infra de reg. iur. lib. 6. aut proponuntur conditionaliter, aut simpliciter. Si conditionaliter, vt quia me dico debitorem non esse & si me contingat probari debitorem esse propono exceptionem pacti, de non petendo vel solutionem vel aliam similem, & tunc proponi possunt. vt c. de exceptio. l. si quidem in fi. Si proponuntur simpliciter, tunc aut est possibile primam conuenti assertionem concurrere, cum secunda. i. possibile est illud, quod in vtraq; continetur simul verum esse & tunc licet proponere simul & etiam diuersis temporibus & ita loquitur. lalle. nemo prohibetur. ff. de excep. & j. de reg. iur. nullus pluribus. li. 6. Aut non est possibile primam, conuenti assertionem cum secunda concurrere. inon est possibile simul verum esse, quod in vtraq; continetur, vt quia in vna negat, & in altera affirmat, & affirmatio & negatio sunt directe contrarie, tunc dico, quod non audietur, vt in authent. de trien. & se. §. studium quoque. §. illud quoque colla. 3. C. de non nu. pecu. in auth. contra qui propriam & C. de compen. l. fin. qui pot. in pig. ha. in auth. item possessor. ff. de rei vend. l. si. ff. si quadrup. pau. se. dicat. l. i. §. interdum. ff. de nox. ac. l. quoties. §. p̄tor ait & l. si seruus depositus. §. si negauerit. §. m. Dinum & p̄missa nota. per Dinum intellige quando & omnes, seu ambæ [inimul &] in eadem instantia proponuntur. Sed fallit quando exceptiones non sunt contrarie quo ad finalem effectum sed tendunt potius ad eundem finem & vna allegatur, ad confirmationem alterius vt s̄ dictum est in actionibus, vt s̄. de p̄scrip. c. auditis. & c. cum olim. & de conce. p̄al. post electionem. de reli. do. constitutus. & c. cum dilectus. Si vero, in diuersis instantijs, vel in eadem instantia, sed successiue, tunc proponi possunt vt in lalle. nemo prohibetur vt in c. alle. nullus pluribus, vt no. ibi Card. in q. sed quare & c. Sed hoc fallit, in multis casibus in quibus propter suam negationem, & suum mendacium quis punitur, quos vide per Ioan. And. in d. c. nullus pluribus. & qui pro maiori parte continentur in legibus. s̄. alle. per Din. & vide quod no. Arch. 50. dist. in c. alle. quid est in glo. h. vbi dicit breuiter, quod allegans contraria in eadem instantia iudicij non audietur, secus si in diuersis. & quod no. plenius 1. 3. q. 2. in summa in glo. adde dicas, quod titulus, vbi satis concor cum p̄missis dicens in super in effectu quod extitulo duplicato non agitur vt s̄. de fid. instr. inter dilectos in fine. C. de contrahen. emp. cum res. & ff. de acqui. pos. l. posside ri. §. ex pluribus. sed ex duplicato titulo bene excipitur vt in c. alleg. post electionem de conce. p̄al. & in c. alleg. constitutus. & c. cum dilectus. de reli. do. & hoc idem no. Io. And. in d. c. nullus pluribus, vide q̄onem quam disputauit ibi in nouella, q̄ talis est. Accusatus, vel inquisitus de homicidio, t̄ negauit se homicidium commississe, quo contra eum probato dicit, se fecisse ad sui defensionem quæratur, an debeat audiri? post multa arg. pro & contra dixit soluendo, quod sibi videtur, quod si accusatio vel inquisitio fuerit formata de illo, qui aggressus, fuit titium & occidit & ipse negauit quod potuit. q. di. si ad scripturas sacras. ff. de rebus dubi. l. si is qui ducenta §. vtrum. post ea dicere poterit se ad sui defensionem occidisse cum esset contrarietas, sed sibi caueat, quod ante publicationem testium hoc probet si intendit hoc probare per testes & hoc dicit si articuli sibi traditi publicati fuerant de homicidio facto, per insultum vel per aggressuram. Nam post publicationem super directe, contrario, quale est istud non audietur per cle. de testi. c. de testibus. Sed capitula ignorasset sine sua culpa, tunc secus, vt scripsit post Inn. s̄. de testi. ex tenore vbi vero simpliciter negauit homicidium. Aut fecit hoc litem contestando, vel respondendo accusationi, vel inquisitioni, aut id dicit excipiendo. Primo casu non videtur audiendus postea, quam ad sui defensionem occidit, per iura omnia, quæ prohibent audiri allegantem contraria, vt in fin. cum concor. alle. in glo. fi. per Ber. C. de fur. l. 1. ff. q̄n appel. sit. l. 2. & quod sua quisq; voce & c. C. de non nu. pe. l. generaliter. s̄. de proba. per tuas. pro hoc j. de iure iur. c. vlt. li. 6. Nec ob. ff. de nox. l. electio. §. neque hæredi vbi dicitur, qd̄ qui negauit seruū in p̄tate sua esse poterit postea illud fateri, si lris cōt. nō est & et post lit. cōt. si minor esset, quia loquitur de negatōe ante litē cōt. qui euadit p̄onā cōstitēdo, qua alias tenet

retur in solidū, vt j. de reg. iur. l. quoties p̄tor. In hoc ergo quod post lit. cōt. nō euadit facit pro. Itē nō ob j. de sol. c. vlt. ff. de p̄ba. cū de indebito. quia ibi punitur negās, & p̄uidetur actori, ex falsa negatione grauato. Sed in casu isto, si admittitur q̄ negauit, nulla est ipsius rei punitio, & nulla actoris p̄uisio. Item ibi, si negans absolutio nē sibi factā statim, illa p̄bata, cogere reddere. Certū est, quod postea debitum petere possit. Expediūt ergo est negationem tali compendio expediri. j. de re iudi. Abbate ad fi. Nec ob. s̄. de confes. c. vlt. quia ibi tractatur de reuocanda negatione, in qua non cadit error probabilis supra de rescrip. ab excommunicato. Nec ob. j. de eo qui cogno. confan. vxo. suā veniens. 2. de hæreticis. accusatus. §. licet. vbi qui negauit postea auditur confitendo: quia ibi sequens confessio est contra se, & pro aduersario vel iudice, facit s̄. de ele. dudum. 2. ad fi. Item non oblat, q̄ periuus nullo iure prohibetur se defendere, immo etiam defendit ecclesiam suam supra de excep. dilecti, quia non repellitur ex eo capite vel ex eo crimine sed propter contrarietatem. Secundo casu. f. cum id, negauit excipiendo, puta, quia forum declinando negabat se in iudicij territorio occidisse, quod fieri potest, vt scripsit post Inn. j. de rescrip. c. super literis in vlti. glo. ver. quærir Innoc. j. de fo. comp. c. Roma. §. contrahentes. inglos. fi. ergo. & de hoc in Spec. de compe. iudi. adi. §. j. ver. sed pone aliquis qui dicit, qd̄ licet ad fundandam iurisdictionem fit probatum eum occidit se, sibi tñ audietur in principali excipiens, quod ad sui defensionem hoc fecit per illam regulam nullus pluribus & per regulā exceptionem. c. ti. & per vtrobiq; no. Io. An.

- 1 Procurator superior, quando, an non, admittendus. & 2.
- 3 Debitor captus a creditore cur non petendus.
- 4 C. dilectus, sensus.
- 5 Vasallum an petat dominus.
- 6 Dominos pro subditis vexatis agere. & 7.
- 8 Inferior an pro superiore agat.
- 9 Dominos terram inuitis subditis non alienare.
- 10 Presumi quando an non, pro sententia possit.
- 11 Excommunicatus ineligibilis.
- 12 Excommunicatione nulla electionem non vitari. & 14.
- 13 Sententia iniusta an liget.
- 15 Excommunicatus quibus vetetur.

Dilectus. Si quæris, vtrum aliquis superior, p̄ inferiorē vel e contra possit agere, distinguere, aut quæris, nunquid possit agere nomine, ipsius inferioris vel superioris & sic nomine alieno. Aut nunquid possit agere nomine suo. In primo casu refert aut est procurator ad hoc legitime constitutus, vel de coniunctis personis, quæ sine mandato admittunt. & tunc pot̄, dum modo sit casus, ad quem p̄as sibi data ab homine, vel a iure se extendat, alias non, vt not. s̄. de rescrip. nō nulli. & c. ex parte decani. de procura. per totum. Aut non est, procurator nec de personis coniunctis, & tunc est idem, quod in secundo casu. s̄. q̄n vult agere noīe suo. In secundo casu, refert, aut quæris, vtrum superior possit agere, pro iure residente in inferiore. Aut e contra vtrum inferior possit agere, pro iure residente in superiore. In primo casu refert aut agitur, de tali re, seu iure quæ, seu quod non concernit in aliquo, nec p̄cipaliter, nec accessorie, directe, nec indirecte ipsum superiorem, seu ius vel p̄iudicium, vel interesse ipsius & tunc non pot̄ agere pro ipso siue loquamur de personis ecclesiasticis, vel secularibus. siue de iurib. sp̄ialibus, vel tp̄alib. Vnde ep̄s, vel alius, p̄latus agere non pot̄ pro debito sui subditi nec dñs temporalis pro debito sui subditi, & hoc satis expresse no. Inn. in gl. iste decanus. in fi. dicens, quod debitorem suū tabalio detentū creditor nullo modo petere potest, quia nullum ius habet creditor in persona debitoris. & in glo. not. ep̄scopi. ad fin. versic. item de illo. vbi dicit, quod dominus nullo modo pot̄ petere, quod damnū emendetur suo subdito, cum nō sit legitimus, procurator nec sua interfit. Nam sit hoc dñs iure posset petere, ergo & eadem ratione pactum facere de non petendo, quia cuique licet iuri suo renuntiare & hoc esset absōnū, dicit re q̄ dñs p̄ suā renūtiatiōē auferret ius subditi sui. idē no. Io. An. j. de priu. c. auctoritate gl. li. 6. Aut agit de tali re seu iure q̄ seu q̄ cōcernit principē vel accessorie ipsū superiorem, seu ius vel interesse ipsius superioris & tūc agere poterit siue loquamur de personis ecclesiasticis, vel secularibus. siue de iurib. sp̄ialibus vel tp̄alibus. p̄t no. hic t̄ Inn. in glo. decanus ius dicit, qd̄ iste decanus male p̄cessit, q̄a sibi ius dicit. Sed si corā iudice cōpetenti

petenti reperijisset clericū suum, qui detinebatur ita, quod sibi vel ecclesiæ non poterat exhibere seruicium quod in propria persona exhibere tenebatur. Vnde auditus fuisset, sicut Potestas potest eum petere sibi ita detineatur, vt munera personalia prestare non possit. ff. ad municip. l. de iure. in princ. C. de decuri. l. generali. lib. x. sic etiā videtur, quod dñs possit petere ad s̄. p̄ripium suum, & dñs vasallum de iure feudorum: dum modo sic retineatur, quod sua seruicia impedere nō possit. & in glo. no. ep̄scopi. vbi dicit appellatio ep̄scopi prodest clero & populo in & super his quæ cōmissa sunt ep̄scopo puta super interdicto officio in ecclesijs: quia nisi populus sit catholicus, & bene instructus ep̄scopus redditurus est rationē. Et ideo interest eius, quare appellare potest. arg. s̄. de p̄scri. veniens 2. q. 6. non solent. Plus dixit, quod t̄ dñi qui iurisdictionem h̄t, vel qui non habent iurisdictionem, sed tantum dominium villarum, vel possessionum, in quibus habitant coloni libere possunt agere de dolo ad interesse contra illos, qui in sui iniuriam tales subditos liberos molestant, vel spoliant. arg. ff. de dolo. l. 1. Erit autem interesse, quātominus ille subditus solitas collationes facere poterit. Idem si aliquis fecerit insultum in villam meam [vel domū], vel possessionem fuerit depauperatus interest mea: quia per hoc domus villa & possessio dimittitur inculta: quia ille tenetur de dolo, qui in obis suadet vt dimittant possessionem meam] vt. ff. de dolo. l. cum quis. multo fortius ille conuenietur de dolo, qui homines per suas iniurias de mea possessione expulit. In Innoc. hic & Hostien. post eum. & in hoc concor. Hosti. s̄. de treu. & pace ca. 1. & s̄. de proba. licet. & ab. hic & supra de ordi. cog. cap. 2. & s̄. de restit. spol. cap. 1. & Arch. 2. q. 1. in primis in prin. super verbo continet. & j. de re iudi. cap. ad apostolicē in glo. hic videtur lib. 6. vbi dicit quod videtur ubi expresse quod dñs siue p̄latus potest agere pro iniuria facta suo subdito seu clerico. Ad idem supra de proba. licet. in fin. & quod ibi not. Hosti. & Io. Andr. post eum dice ntes dñm t̄ pro hominibus suis, quamuis libere agere possit. Nam per hoc, quod p̄nuntiat ubi habitatores non molestari, potest colligi hoc fuisse petitum per ecclesiam Rauennatensem, alias contra. s̄. de ordi. cogni. cum dilectus. §. fin. j. de dec. dudum. Item not. ibi arg. quod homines mei sine meo consensu nō possunt facere se aliter censuales, remittentes ad no. de foro compe. verum. ad idem hoc cap. & quod hic not. Inno. & s̄. de maio. & obed. inter quatuor. Et est ratio quia in molestatione subditi intelligitur dñs molestari. arg. 2. i. dist. in nouo. 3. q. 1. nulli in fin. 2. q. 7. accusatio in fin. 1. 6. q. 1. reuertimini. 8. q. 1. qui vos. in princ. 1. i. q. 1. quicunq; . Et, quia illius interest, subditos habere locupletes in authent. vt iudi. sine quoquo suffra. §. cogitatio. colla. 2. secundum eum & hoc idem not. Inno. j. de p̄nib. p̄sbyteri. & idem approbat. G. de Monte Lau. & Gen. extra de reliquijs. & vene. sanctorum cap. 1. in prin. in cle. & ipse Gen. in extrau. Io. 2. que incipit ecclesiæ Romanæ ad hoc etiam concor. s̄. de offi. iudi. cap. 1. & quod not. ibi Host. dicens, quod vnum monasterium stat in iudicio pro alio monasterio sibi subiecto sic. s̄. de offic. ordi. conuenerente. de p̄scrip. ex transmissa. sic & ep̄scopus nomine cuiuslibet ecclesiæ suæ dioce. j. de suc. ab intel. ca. si. vbi idem no. Inno. in glo. fin. & Hosti. & Io. Andr. post eum. Si quæris t̄ de secundo casu, scilicet, vtrum inferior possit agere pro iure residente in superiore, tunc dicit idem in effectu, quod dictum est in primo casu, scilicet, quod si agatur de tali re vel iure, quæ vel quod non concernit in aliquo nec principaliter, nec accessorie, nec directe inferiorem seu interesse ipsius, tunc non poterit agere. arg. s̄. de arbi. cum tempore. cum ibi not. per Hosti. Si vero agatur de tali re, vel iure, quod concernit principaliter, vel accessorie directe, vel indirecte ipsum subditum vel p̄iudicium ipsius, tunc secus vt est text. s̄. de maio. & obed. c. dilecti. vbi Host. no. ar. quod dñs non possit terram suam subijcere t̄ alieno dominio subiectis contradicentibus, quia sua interest, quod dñs eorum sit liber, & tot dominos nō habere. arg. eo. titu. de maio. & obed. ca. fin. de tempor. ordi. fi. archiep̄scopus. ff. de appel. non tantum. & in v̄sibus feudo. de prohib. fe. aliena. per Frede. ca. imperialem. §. p̄terea ducatus. colla. 10. & idem Gen. in extrau. Ioannis alleg. quæ incipit ecclesiæ Romanæ in princ. & Inno. s̄. de p̄scri. auditis.

tunc appellationi potius esset standum, quam sententię. Si vero sit dubium, an appellatio teneat, tunc magis statur sententię, & magis pro ea p̄sumitur arg. s̄. de renun. in p̄sentia. adeo, quod si appellans fuerit excommunicatus, suspensus, vel interdictus per iudicem a quo appellauit ad mandatum iudicis denuntiare debet excōicatus, suspensus, vel interdictus: licet ex aduerso proponatur, & publicetur appellatio maxime ex quo maiores eum vitant. Nam pro multitudine p̄sumendū est. 20. dist. de quibus. C. de fideicom. l. fin. vt no. Inno. & Hosti. hic & Host. in sum. huius tit. §. qualiter. ver. sed si. & ver. illud. in fin. & G. j. eo. cum appellationibus. super verbo transfusa. & ca. si a iudice gl. dic ad huius & plenius. G. de Mōte Lau. extra de sent. excom. cap. 1. super verbo appellationibus in clem.

¶ Ad euidentiā glo. fin. Innoc. hic. Si quæris, vtrum, si quis post excōicacionem in eum lata eligatur, electio valeat, & vtrū talis possit se immiscere diuinis, distinguere t̄ aut excōicatio est lata a iure, & tunc non valet electio post eam latam, & ea durante facta: nec potest se immiscere diuinis. pro prim. o. dicitur. supra, de consuetu. cum dilectus. de elec. cum inter R. seniorē. in fin. s̄. eo. constitutus. l. 1. j. de cler. excom. mi. c. si celebrat. pro secundo facit. j. de cler. excom. ministran. ca. j. & 2. & per totum. Et est ratio, quia illa sententia semper tenet, imō (quod plus est) semper est iusta arg. ff. de verb. signifi. l. si qua p̄na. Et quod semper sit iusta, not. Spec. rubrica de positionibus. §. 7. ver. quid si pono aduersarium. & §. p̄cedenti qui incipit. 19. & Archi. 50. dist. ex penitentibus. Aut est excōicatio lata ab hoīe, & tunc aut est nulla & hoc constat, vel quia de latū erat appellationi ante interpositę, vel quia aduersarius, cum quo cōtendebat, eum excommunicauit, vt hic. Vel est alias nulla & hoc constat tempore electionis, vel postea, vt quia postea p̄nuntiat nulla. Aut est aliqua & hoc constat aut est dubium. In primo casu valet electio, licet pronuntietur publice excommunicatus: quia veritate manifesta & c. 8. dist. veritate. & arg. hic & j. de sen. excom. c. solet. in fin. lib. 6. Inno. hic & Hosti. & Ioan. Andr. post eum idem Archi. 2. q. 3. si quis ep̄scopus damnatur. in glo. pen. & j. de elec. c. si forte in gl. fi. lib. 6. Talis etiam potest se diuinis absq; metu p̄onæ irregularitatis immiscere, vt probatur expresse. s̄. eo. ad p̄sentiam. & hic in fin. & j. de sent. excom. solet. in fi. lib. 6. nam licet talis sit denuntiat ab alijs sit vitandus. vt j. de sent. excom. per tuas. eo. titu. licet. lib. 6. ipse tñ non debet se gerere pro excōicato, vt patet in calleg. ad p̄sentiam. s̄. eo. vt ibi no. Inn. nam fm veritatem talis nō est ligatus. Ergo si celebrat p̄nam ex hoc non incurrit ad hoc. 1. i. q. 3. non debet. & c. illud plane. & hoc not. Arch. in calleg. licet in glo. no. optimam. In secundo casu non valet electio, & si sententia sit iniusta: quia snia iniusta ligat, quantū saltem ad ecclesiam militantem, licet non quantum ad triumphantem. 1. i. q. 3. sententia pastoris. & ad hoc facit quod not. Hosti. s̄. eo. sollicitudinem. in princ. & ibi dixi in 1. dist. Talis etiam non potest se immiscere diuinis officijs, quod si fecerit videtur cōtemnere sniam sui pastoris: & sic ex hoc ligatur. vt. 1. i. q. 3. c. q̄n ergo. 2. 4. q. 3. notandum in fin. qui canones & similes, loquuntur de iniusta excōicacione, quæ & si non liget apud Deum ligat tñ apud ecclesiam vt ibi: sententia tamen, quæ est nulla, non ligat etiam apud ecclesiam vt ca. licet allegato de sen. excom. lib. 6. licet q̄n quod; feruetur de facto, vt leg. & not. s̄. de testi. dilecto. & in calleg. ad p̄sentiam supra eodem. In tertio vero casu, scilicet, in casu dubij credentem sic distinguendum, aut quæris nunquid electio sic facta de tali valeat, & hoc ex futuro pendebit euentu arg. j. de fri. & malef. fraternitatis. in fin. ff. de acqu. poss. l. exitus controverfię. quia si postea appareat sniam nullam t̄ esse valebit electio quantumcunq; tempore electionis denuntiat excommunicatus per not. hic in princ. huius glo. per Inno. & per Archi. in c. alleg. si quis ep̄scopus damnatur. glo. pen. 1. i. q. 3. & in calleg. si forte. glo. fin. de elec. lib. 6. & videtur casus in calleg. cū inter R. in fin. ibi: nec probatum fuerit & c. Aut quæris nunquid talis possit se immiscere diuinis absq; metu irregularitatis, & potes dicere, quod non quod dic, vt legi. & not. j. de cle. excom. mini. c. illud. Aut quæris vtrum in dubio sit vitandus, & tunc credo, quod sic fm Ber. hic in glo. fin. in fin. & Inno. hic in ver. solutio. ibi est consilium & c. quia potius p̄sumendū est p̄sententia, quam pro appellatione. arg. s̄. de renun. cap. in p̄sentia. adeo, quod ad mandatum iudicis denuntiare debet excommunicatus, suspensus, vel interdictus: licet ex aduerso proponatur & publicetur appellatio maxime ex quo maiores eū vitant. nam pro multitudine p̄sumendū est. C. de fideicom. l. vlt. 20. dist. de quibus. vt not. Gul. de Monte Lau. extra de sentent.

per confirmationem vel approbationem appellationis, aut finito per callationem appellationis quod est officium iudicis appellantis vt patet. 2. q. 6. in fin. §. ab eo. §. de in integr. resti. c. ex literis vbi de hoc aut finito lapu termini t a iure statuti ad appellationem finendam, puta anni, vel biennij ex causa in primo casu potest procedere, nec tenetur remittere causam ad eum a quo est appellatum vt hic, in ver. alioquin cum ibi no. per Ber. In secundo casu no potest procedere, sed tenetur remittere vt hic in. §. cum autem. j. eo. Romana. §. fin. & c. cum appellationibus in princ. lib. 6. In tertio t casu non potest procedere, sed debet remittere. §. eo. cum sit in princ. vbi hoc no. Bert. in glo. arg. q. iudex in fin. ad idem. §. eo. consuluit. j. in fin. & c. reprehensibilis. §. 1. In quarto vero casu, aut appellatio est recepta a iudice, vel approbata a parte aut non. In primo casu no est finitus articulus appellationis, sed in ea per iudicem proceditur ad quem est appellatum appellatio instantia, vel etiam appellante §. m. decre. cordi. j. eo. lib. 6. ad hoc. §. eo. sape. §. quia tñ vbi hoc not. Hosti. super verbo procedatur, & tunc ex euentu finit in causa appellationis apparebit vtrum debeat procedere vel non vt statim dictum est. In secundo casu scilicet qñ non est recepta a iudice, nec approbata a parte, elapso termino no procedet, sed potius procedet iudex a quo est appellatum. §. directe & c. ad aures. & c. personas §. m. Hosti. in d. c. sape. Aut queris de secundo casu principali. vtrum omisso t appellationis articulo possit procedere in negotio principali, & tunc dicunt Inno. & Hosti. hic quod si appellatus vult, semper debet obtinere apud iudicem appellationis, quod omisso articulo appellationis cognoscatur de principali. Nam ob eius fauorem est inductum, quod primo de iustitia appellationis cognoscatur, vt si appareat iustitia condempnatur appellans, & reuertatur, alias remittatur ad iudicem priorem vt hic & quod fauore & c. de legi. quod fauore & c. etiam quilibet renuntiare posset & c. 7. q. 1. quã periculosum. j. de reg. ad apostolicam. & si aliud diceretur no esset nisi litem contrahere sine causa contra id quod le. & not. §. de dolo & contum. finem. Nec ob. j. eo. cordi. lib. 6. vbi dicitur, qd de partiu voluntate omitti potest articulus appellationis: quia subaudiendum est, vt parti appellatæ §. m. eos. Idem not. Hosti. Cardi. & G. in d. c. cordi. super verbo partium. Idem etiam no. Cõpo. in decre. statumimus. super verbo appellari. vbi dicit hoc procedere etiam inuito appellante licet dicat appellas, quod in scriptis no appellatur nec causam assignauit, nec apostolos petijt, ita tamen. quod iudex t appellationis reuocet grauamina, si qua per eum, a quo appellatum est illata sunt appellanti contra negotium principale, puta per excõicationem vel condemnationem expens. & similia, & merito appellatẽ inuito in principali proceditur omisso appellationis articulo: quia ex quo grauamina per eum, a quo appellatum est, reuocantur, non interest appellantis quod super appellatione procedatur. & ideo no auditur volens prosequi appellationem, sicut non auditur appellans, cuius non interest. 2. q. 6. non solent. §. de elec. cum inter. R. Sed appellatio t inuito, no potest appellationis articulus omitti, ideo quia si appellas in appellatione succumbat, remittitur causa siue negotium ad eum a quo appellatum est, vt hic & j. eo. cum speciali in fi. & in illa opi. concor. G. extra de elec. causam quæ super verbo deuoluta. & c. constitutionem vt circa super verbo agente in cle. Ioan. And. dicit quod opin. supra dicta vera est cum appellatio ad Papam fit & forte idem cũ appellatur ad superiorem qui adiri poterat in illa causa per quærelam. In metropolitano autem quo ad causas subditoru suffraganeorum f. illa est, vt patet. j. de foro cõpet. Romana. j. respon. lib. 6. vbi de hoc. Nam coram eo etiam de vtriusq; partis voluntate no potest omitti appellationis articulus. Ratio patet ibi. potest etiam esse vera dicta opin. in metropolitano & quocunq; alio, qui non posset adiri per quærelam qñ esset appellatio delatum: ratio patet ex decre. j. eo. cum appellationibus. lib. 6. Et idem Inno. in d. decre. cordi. super verbo no appellans §. m. Io. Andr. hic & hoc tenens t salua in omnibus auctoritate Papæ qui cum possit negotiũ ad se reuocare vbi non est ad eum appellatum. §. eo. vt notrum. multo fortius potest ipsum penes se reuocare vel retinere & in eo procedere quando no est ad eum appellatum. Sed nunquid ad hoc vt inferior iudex a quo iurisdictione reassumat est facienda per iudicem appellationis verbalis remissio. An vero sufficit, quod pronuntiauerit male appellatũ, & de hoc fiat fides iudici a quo ad hoc vt iurisdictionem reassumeret possit. Io. Andr. credit hic, quod non requiritur verbalis vbi non fuit delatum: nam etiam ante illam pronuntiationem poterat procedere iudex causę principalis, ex quo sciebat appellationis causam fore falsam, fortius

poterit post pronuntiationem, sed vbi delatũ t negotiũ principale est coram iudice appellationis etiam si pronuntiet male appellatum, potest tñ remittere, si vult: ergo nisi remittat, iudex causę principalis no procedet: secus videtur in inhibitione: quia licet illa impediatur processum principalis causę, non tñ differt illud, sed solum suspendit cognitionem iudicis principalis vsq; ad expeditionem articuli appellationis §. m. Ioan. And. qui etiam dicit hoc super glo. pen. verfic. quod illud quod dicit Ber. hic & Goff. qui idem dicit, quod qui deficit in appellatione, punitur in expens. obtrinet siue calumniöse appellauerit, siue non. Sed si calumniöse appellauerit, tunc punitur in quinquaginta libris. C. quorum appell. non recipiuntur. lab executione. sed in criminali perditã lite vocatus alias aduocatus accedat. C. de appella. l. a proconsulibus. secundum Ioan. Vinc. Goffr. & Phi. dicit. & Pe. de Sampso. & Ab. post eum: quod vbi opi. facit pro appellante licet cõtra eum pronuntietur in causa appellationis non condemnabitur in expens. & hanc vide in Spec. titu. de expens. §. nunc videndum.

¶ Innoc. hic in glo. sua penultima dicit, quod si Papa t deleget causam appellationis alicui, quod delegatus, approbata appellatione, cognoscet de principali ar. §. de rescriptis. super literis in fin. j. de testa. Raynuntius. & j. eo. titu. Romana. §. quod si obijciatur. lib. 6. & idem Hosti. post eum Vin. tñ videtur hic contra sententiam dicens, quod fines mandati sunt seruadũ. ff. mandati. l. diligenter. §. de rescriptis cum dilecta. Nam iudex non potest excedere punctum specialiter sibi commissum §. m. cum hic, tñ primam opin. videtur approbare Ioan. 2. q. 6. §. diffinitua ver. ab eo. in glo. fin. vbi Arch. nihil tenet. Ego vero Henricus credo sic distinguendum. aut causa appellationis est simpliciter commissa, & tunc vera est prima opin. per iura alle. & per ea quæ scripsi. §. eo. per tuas. Aut est commissã non simpliciter, sed cum adiectione restrictiua, & tunc aut cum adiectione restrictiua causę commissa, vt quia committitur specialiter ipsa causa appellationis, ita qd de causa principali se nullatenus intromittat, & tunc vera est secunda opin. Aut cum adiectione restrictiua temporis, vt quia committitur causa appellationis infra certum tempus decidenda, & tunc ex futuro euentu dependebit vtrum terminata causa appellationis per sitãam, per quam ipsa appellatio est approbata ipse delegatus de causa principali cognoscet quasi tempus præfixum sit finitum, non alias sic ar. §. de off. deleg. de causis. 2. respon. & j. eo. super eo 2. §. si.

¶ Si queris vtrũ appellatio extraiudicialis seu in & super actibus extraiudicialibus interponenda possit, & debeat fieri infra decem dies tatum vel aliquid iuris, distingue. Aut t queris de appellatione interponenda grauamine nondum illato, sed inferendo, & tunc potest appellari quantumcunq; ante grauamen illatum licet etiam post x. dies, postquam primo timuit sibi inferri grauamen vt. §. eo. bonæ. & j. eo. cum cessante. Aut queris de appellatione interponenda a grauamine iam illato, & tunc refert: quia multiplex est appellatio t extraiudicialis. Quædam quæ est omnino extraiudicialis & pone exemplum. §. de elect. cum nobis olim & c. bonæ. j. & talis debet infra x. dies post factum seu illatũ grauamen seu postquã grauatus sciuerit interponi, vt j. eo. c. concertationi. lib. 6. Est & alia quæ dicitur extraiudicialis, quia licet fiat a iudice non tñ fit ab aliquo actu iudiciali, verbi gratia iudex habet procedere partibus presentibus, vere vel interpretatiue. ff. de re iud. l. de vno quoq; & j. eo. Romana. §. sententias. lib. 6. ecce quod iudex non procedit sic sed iubet seu facit aliquid in grauamen partis. 23. q. 1. quid culpatur. §. de tempo. ordi. cad aures & de æta. & qua. queris. j. de verb. signifi. ex parte. quod factum, non potest dici factum iudicantis. C. cõmina. epi. & c. & per totum, & tunc refert. aut illud factum, seu attentatum propter quod debet t appellari est tale quod non potest iudex attentans seu faciens reuocare, vt quia definit & licet est functus suo officio siue bene, siue male. §. de off. deleg. in literis, vt quia prouidit de beneficio quod erat meum vel mihi debitũ: tunc oportet quod appelletur infra decendum, via tñ simplicis quærelæ non est exclusã: cũ hoc non sit iudicium & sic in auctoritatem rei iudicatę transire no potest. Sic loquitur. j. eo. concertationi in principio & j. filib. 6. Aut est tale quod reuocari potest a faciente, sicut est excõicatio vel interdictũ t & tunc grauatus potest accedere ad sic facientem & eum requirere, quod factum illud reuocet, quod si no fecerit requisitus, appellare posset. dummodo infra x. dies a tempore requisitionis, licet post x. dies a tempore latę sitæ excõicationis seu interdicti lati: & sic nedum a promulgatione sententię infra x. dies, sed etiam a denegatione, seu recusatone reuocationis infra x. dies poterit appellari. §. de re iudic. quod ad

quod ad consultationem. j. eo. c. concertationi in fin. & ca. si a iudice lib. 6. Idem si iudex abiq; causę cognitione iuberet mihi soluere decem; quia tunc confute facerem si venirem ad eum, & dicerem quod paratus sum stare iuri coram eo, qui de hoc non sum citatus, nec monitus, nec conuictus. & requirerem; quod iustum illum reuocaret, & me audiret, quod si non fecerit appellare possum tunc, & infra decem dies. §. de maio. & obe. inter quatuor vnde ex quo est talis actus iniustus quem potest reuocare & non reuocat requisitus ex hoc iterum & de nouo grauat & ideo ex isto nouo grauamine poterit appellari: & sic recte generaliter intelligendo, & pro regula potest dici, quod a quibuscunq; extraiudicialibus actibus, in quibus potest appellatio interponi, grauatus infra x. dies post grauamen illatum, vel post quam sciuerit, & non postea poterit & debeat appellare vt in d. c. concertationi vbi Cardi. & Ioan. Andr. concor. cum premisis per quod c. corrigitur quod not. hic Hosti. dicens, quod in electionibus ante & post, etiam post x. dies poterit appellari: sed hoc modo: quia si ex legitima causa interponitur appellatio ne fiat electio valet & causa probata irritabitur electio postea subsecuta. §. de elec. considerauimus. §. eo. constitutus. 2. alias non reuocabitur: Item post electionem & ante confirmationem appellatur & post decem dies quocunq; ante confirmationem, ne fiat confirmatio & sic posset intelligi quod not. Innoc. & Hosti. §. eo. bonæ. dicens, quod extra iudicium appellatur post decem dies nam cum extraiudicialis appellatio non sit aliud, quam ad causam prouocatio vt §. eo. cum sit. §. si vero. sicut t laus potest quocunq; latentem ad iudicium vocari facere, sic potest eum prouocare ad causam extra iudicium prouocando non enim transit grauamen in rem iudicatam, sicut sententia vt in §. allega. si vero secundum Hosti. hic & idem spec. hoc tri. §. restat videre quoad ver. sed quid dicit. 2. sed contra istam opin. Hosti. & Spec. tenebat Ioan. 2. q. 6. biduum ver. quod in sententijs & Compo. j. eo. statumimus in glo. sed nunquid est necesse & c. lib. 6. quod est hodie approbatum in allega. concertationi secundum G. ibi in glo. 1. & 2. q. 6. in sum. in glo. adde dicunt quidam.

1 Illasus ne appellet.
2 Lasus verbis appellet.
3 Appellare exceptione non admissa licere.
4 Appellari a non respondente posse.

¶ Si queris vtrum cessante causa cesset effectus dicitur dixi. §. de iureiur. & si Christus.

¶ Si queris vtrũ iudex possit suam sententiam reuocare, vide quod dixi. §. de offic. deleg. in literis.

¶ Si queris vtrum a futuro grauamine valeat appellari, distingue aut queris de appellatione iudiciali, aut extraiudiciali. Si de iudiciali, tunc aut queris vtrũ possit appellari a futuro grauamine reali, & verbali, vt quia nec t realiter, nec verbaliter quis est laesus seu grauatus, & tunc non: quia causa rationabilis non subest. §. eo. consuluit. 2. & cap. ex parte. 1. & 2. & c. vt debitus. & j. eo. dilecto pro quo no. ibi per Inno. ibi in glo. 1. & per Hosti. post eum. Aut queris vtrum possit appellari a futuro t grauamine reali, sed in presenti verbali, vt quia quis est laesus seu grauatus verbaliter non tamen realiter, & tunc poterit appellari, vt hic & argu. 2. q. 6. c. omnis oppressus. Si queris de appellatione extraiudiciali, & tunc dic, quod poterit appellari, licet grauamen, & realiter, & verbaliter sit futurũ dummodo verisimiliter timeat quis grauari vt le. & no. §. eo. bonæ secundum Hosti. hic. Circa tamen primum membrum dicit Hosti. j. eo. interposita in principio quod licet a futuro grauamine in iudicio non liceat appellare, vt hic & in concor. §. alle. si tamen iudex procedat in negotio, exceptione non admissa, nec repudiata appellari potest, hoc expresse qd procedit exceptione non admissa. j. eo. ex parte. Item si iudex superest in deliberando, nec respondet vtrum admittat, vel no nec etiam t in principali procedit & hoc forte facit, vt excipiens vexatus laboribus & expens. diuersis terminis cogatur cedere liti, vel procedere, sicut alias legitur. §. de rescriptis. nonnulli. Si tertio requisitus humiliter expectato responso cõgruo tempore non respondit expresse tali grauamine, & modo inferatur in appellatione quod procedit exceptione proposita non admissa, forte posset appellari ar. in eo quod leg. & not. §. de sup. neg. præ. cap. 1. de elec. cum in veteri. §. de off. deleg. super questionibus. §. in. secundum Hosti. ibi ibidem Ioan. Andr. ibi & in c. alleg. dilecto in princ. Et de pœna iudicis ecclesiasticis grauantis vide j. de re iudic. cum ætenu. lib. 6.

Arbitri quando, an non recusat eligendi. & 2.
Recusationis & impugnacionis idem ius.
Consuetudine iudicem dari.
Iudice recusato, quis ius dicet. & 7.
Partium voluntas, qui accipienda.
Arbitri recusacionis quando ius dicant. & 8.
Appellandum a suspecto ne sit.

Vm speciali. ¶ Si queras, vtrum causa recusationis possit appellari tra delegatum arbitri sint eligendi qui de causa recusationis cognoscant, distingue. Aut causa recusationis est euidenter frustratoria. Aut est euidenter de iure t rationabilis, & de facto notoria, aut est dubium. In primis duobus casibus, non debet eligi, quia in primo casu iudex delegatus no tenetur causam recusationis admittere. §. de iudi. c. 1. & de causa po. & proprie. c. cum olim. & in secundo casu tenetur causam recusationis admittere adeo, vt no sit necesse arbitros eligere, qñ causa rationabilis est de iure, & notoria de facto, vt. §. vt li. non contest. accedens & in c. allega. cum olim. In tertio casu refert aut est delegatus ordinarij, & tunc non debet eligi arbitri, sed ipse ordinarius cognoscet, quod dic vt legitur, & no. j. de off. deleg. c. si contra vnum. lib. 6. Aut est t delegatus Papæ & tunc sunt arbitri eligendi, vt hic & §. de off. deleg. suspiciõnis. vbi de hoc scripsi, & plenius in c. super questionum & no. §. m. Innoc. hic, qd iudicis recusati est causam recusationis admittere & partem recusantem requirere, qd vna cum parte arbitros eligat, sed causas ipsas recusationis reprobare non potest. hoc enim ad arbitros pertinet vt. §. de fo. cõpe. c. licet & c. de iudi. l. apertissimi & l. fin. quod dic vt in c. alleg. suspiciõnis. & j. eo. c. legitim. a. lib. 6. & si ipse iudex causas recusationis non admittat, appellari potest vt. §. de off. deleg. super questionum articulis. §. si, nisi euidenter frustratoria, vt est dictum, ista distinctio sumitur ex dictis Inno. hic in princ. in glo. & Hosti. & Ioan. Andr. post eum & in primo concor. Archid. in d. c. legitima in glo. 1. ver. dic quod vbi. & c. Et nota, qd cause recusationis sunt multe, de quibus no. §. de off. delega. causam quæ. vt li. non contesta. accedens. 1. & 2. & plene not. Hosti. in sum. titu. de off. deleg. §. quæ sunt iustæ causæ. & Spec. eo. tit. §. superest videre. & Hosti. in c. alleg. legitima. Et quod dictum est de causa recusationis t idem intellige de impugnacione ipsius causæ recusationis, vt si est euidenter de iure, & de facto impugnacio recusationis, corã recusato proponetur, & ab eo pronuntiabitur. Si vero non est euidenter, vel est dubia, ille, qui habet cognoscere de causa recusationis, cognoscet & de eius impugnacione, & hoc not. Vinc. hic & Innoc. in glo. an sit iusta & Hosti. post eum & idem Archid. j. de off. deleg. c. ab arbitris glo. 3. lib. 6. Et vide per eum in c. alleg. legitima glo. 1. & eo. titu. c. cordi super verbo. grauamine. lib. 6.

¶ Ad declarationem in gl. Ber. quæ incipit nota ergo. & c. Si queris, iudice recusato, qui de causa volebat cognoscere qd de ipsa causa cognoscet, distingue. Aut queris de iudice ordinario, aut de delegato. Si ordinario tunc §. m. Hosti. refert. aut apparet de consuetudine t legitime præscripta, quis de ea habet cognoscere, & illa est seruanda: consuetudo enim dat iurisdictionem, vt §. de foro compe. c. cum contingat. & ita loquitur eo. t. c. licet §. fin. §. m. Ber. & Hosti. hic. Aut non apparet de consuetudine, & tunc est in potestate partium iudice recusato consulto, vtrũ alij t committatur, vel ad superiorem remittantur. §. de fo. cõpe. cap. 1. & c. si quis contra clericum. 1. r. q. 1. peruenit & hic in §. causa vero. §. eo. ad hoc. Aut ergo partes in hoc cõcordant, & tunc ille, de quo concordauerunt, cognoscet. Aut non cõcordant, & tunc ipse iudex ipsas cõpellet, vt in indices cõueniant, quibus recusatis causam committat, vt in iuribus allega. quia & delegatus in casu cõsimili potestatem habet. §. de off. delega. suspiciõnis & hoc faciet si voluerit per se licet honestũ sit qd per alium ab eo delegatũ ipsas distinguat & sic intelligit. c. alle. si quis contra clericum. etiam si electi concordare nequeunt. Hosti. putat quod ad proximũ superiorem debeat haberi recursus: cũ iste, qui delegauit suspectus sit. ar. j. de iure pœna. nullus. §. de foro compe. c. licet. §. si. de sent. & re iudic. c. si. ver. si vero ex delegata. ideo autem requiritur consensus partium ne & delegatus a suspecto iterum tanquam suspectus recusetur. ar. 3. q. 3. offeratur. §. titu. 1. causam que ad si. de off. deleg. infinuante & c. super questionum §. nos autem. ita no. Hosti. in effectu in sum. eo. tit. sub rubrica de recusacionibus. §. quis cognoscet ad si. & quod dictum est qd iudex debet t committere de voluntate partium intellige verum si partes sint presentes. ar. ff. de iudi. obseruanda. r.

obseruandum, Si vero partes non sint presentes, sed iudex ex officio procedit, tunc fiet commissio de recusatione consensu, ut hic in ver. & ipse cum aduersario & s. causa ver. ac ipsa & s. excessu ver. & tunc & s. se. q. si consentire non vult ad superiorem remittat, ut in isto. s. causa vero in si. sic potest intelligi. s. de foro compet. licet; & hanc solutionem approbat Host. hic præ cæteris tantum ad huius literæ intellectum. Si quaeras de delegato tunc aut de delegato ordinarij: & tunc credo q. ipse ordinarius cognoscat. nam & ipse de causa recusationis habet cognoscere vt. j. de off. deleg. c. si contra vnum. s. pen. lib. 6. & quia ipse ordinarius potest quocumq. iurisdictione ad se reuocare, & per se vel per alium cognoscere. ff. de iud. iudicium soluitur. & ad hoc faciunt iura & opin. quæ sequuntur in delegato Papæ. Aut quaeras de delegato Papæ, & tunc est contrarietas inter doctores. nam Host. secutus dictum Goff. dicit, q. arbitri, qui t cognouerunt de causa recusationis, de eadem cognoscent. & ad hoc allegat, & dicit q. est casus. C. de iudic. apertissimi in fin. & l. vlt. & s. de off. deleg. suspitionis, vbi dicit ad hunc articulum. & s. eo. tit. secundo requiris in fin. & j. de off. dele. c. iudex ab apostolica sede. lib. 6. suppleat leges prædictæ ar. x. di. si in adiutorium & per totum. Nam sic in appellatione oportet vt. s. eo. tit. c. vt debitus & appellatio & recusatio paribus passibus ambulat. s. eo. super eo. 2. & in eo casu tales arbitri censeantur delegati ab eo qui delegatum recusatum delegauit in cuius loco succedunt arg. ff. si quis cautioni. l. si eū. s. qui iniuriarū. & asserit ipse Host. quod t. tales arbitri, iudice recusato procedant super principali in omnibus s. m. formam literarum, vel ad recusatum directarum & hoc ipse no. in d. ca. suspitionis & j. eo. c. legitima. lib. 6. & in summa de off. dele. s. quis sit effectus. ver. quid ergo. vbi late. prosequitur hunc articulum. Alij ferè omnes vt Ioan. Vinc. Tanc. Goffr. & Berdicunt contrarium. s. eo. c. secundo requiris. in fin. Et hæc sententia verior est s. m. canones per c. allega. iudex ab apostolica. lib. 6. vbi hoc tenet Archi. in glo. quis ergo cognoscat & credo q. bene & de hoc in Spec. ru. de recusa. s. effectus autem.

¶ Ad declarationem, & determinatione glo. Inno. quæ incipit credimus tñ. vide hodie, quod le. & no. j. de off. deleg. c. iudex ab apostolica. li. 6. vbi approbat quod no. hic Inno. & reprobat quod no. Host. s. m. G. in 1. glo. & super verbo nequiuit. ¶ Inno. hic in 1. glo. sua dicit, q. non potest t. a iudice delegato vel ordinario appellari ea de causa qua suspectus est: cum tunc habeat certū remedium, scilicet recusationis. 3. q. 5. quia suspecti. sed contrarium not. lo. 2. q. 6. quoties glo. 2. & de hoc not. Ber. s. eo. nouit. Tu vero vtrancq. opi. saluando dicas, q. dictum Io. verū est, vbi causa suspitionis est notoria tantum, sed dictum Inno. procedit, si est occulta & clara potest intelligi ex eo quod no. Ber. & Host. vt. li. no. conte. accedens. j. & ad hæc materiam facit quod no. 2. q. 6. illud. in gl. fi. & c. si quis in quacunq. in glo. fi. & ita distin. Archi. in c. alleg. quoties in glo. fin.

- 1 Aduocati confessio absenti non obesse.
- 2 Aduocatum presenti protestato non obesse.
- 3 Aduocati confessio quando reuocabilis. 4. & 5.
- 6 L. 1. C. de erro. adu. sensus.

Vm causam. ¶ Si quaeris vtrū & qñ confessio aduocati præiudicat clientulo, & vtrum, & infra quod tps clientulus potest errore aduocati sui reuocare, distingue, aut que ris primo qñ sibi præiudicat, & tunc aut t. aduocatus constituitur absente clientulo, vel eo presente, & non intelligente, & tunc non præiudicat sibi. ar. ff. de iure codicillo. l. 2. s. furiosus. ff. de arbi. l. diem proferre. s. si quis litigantium. ff. de re iudi. l. furioso. ff. de verb. oblig. l. 1. in fin. & j. de spon. c. ex literis. lo. 1. C. de errore aduoca. l. 1. a contrario sensu cum sua gl. Aut constituitur, eo presente, & intelligente. & tunc t. aut ex parte clientuli præcelsit protestatio talis, scilicet, q. si aduocatus aliqua dicat quæ sint vitia causæ valeant, alias non. & hoc licet Iac. de Ra. dixerit quod præiudicat per leg. ff. de iure codi. l. diuus. s. j. Odof. tñ tenet contrarium per l. ff. quib. mo. pig. vel hyp. sol. l. si debitor. s. si in venditione nullo modo præiudicat per iura allegata per Odofr. Et hoc est verius s. m. Pet. de Bellapert. & Cyn. C. de erro. adu. l. 1. per l. ff. de leg. 3. l. si quis in prin. testa. pro quo faciunt no. per Host. s. de cõstit. cum. m. & per Card. j. de reg. iur. c. in generali. lib. 6. Aut non præcelsit talis protestatio, & tñ præiudicat ipso iure, vt hic & C. de erro. adu. l. j. & vlt. Aut quaeris vtrum & infra quod tempus clientulus potest errorem aduocati t. reuocare. & tunc dicebat Placentinus quod infra triduum & non vltra potest eum reuocare. Et est ra-

tio (s. m. eum) quia clarius videt quis in alieno facto, quam in suo sicut patet in ludo schachorum. sed hoc non placet, nec antiquis doctoribus, nec modernis: ideo dicunt quidam vt Accur. C. de errore adu. l. fi. & Cyn. C. de iuris & facti igno. l. error. quod lex illa finalis continet facti accidentiam, non iuris mysterium. Nam ibi lata fuit diffinitua snia infra triduum, & sic triduo ante sententiam oportet eum errorem reuocare. & hoc idem Archid. approbat. 3. q. 9. c. loci nostri. s. his ita in gl. adde vbi de hoc dices quod in l. allega. factum notatur & non statuitur ius. idem not. Io. Vinc. & Ber. j. de censi. c. olim causam, sed Innoc. & Hosti. no. hic, q. eadem die debet reuocari: quia si vltra vnam diem taceret dominus sue pcurator. tunc videretur ratum habere: hic tamen dicit Goff. quod aduocati t. confessio erronea potest reuocari non solū eadem die vt hic, sed & vsq. ad triduum, vt in l. alleg. fin. imò vsq. ad sententiam vt. C. de iuris & facti igno. l. error. Si enim proprium errorem licet reuocare, multo fortius alienum secundum Goff. Hosti. vero hic distinguit, aut aduocatus errat in facto, aut errat in iure. Si in facto, tunc dicit, quod error t. talis aduocati reuocari potest nudo verbo, etiam nō probato errore infra triduum. Elapso vero triduo, non potest reuocari, nisi errore probato argu. no. s. de confess. c. fin. Si errat in iure, tunc potest reuocari quocumq. dum modo non processisset in causa: quia iuris ignorantia nō præiudicat ius suum prosequenti. ff. de iur. & fac. igno. l. 2. & de tali errore iuris videtur loqui istud. c. secundum eum: & in hoc factis concordat. c. olim causam & Io. An. ibi post eum, & Goffr. s. de elect. scriptum est & in hoc etiam concor. Accur. in d. l. vlt. C. de erro. aduoca. dicens, quod error iuris aduocati potest ante sententiam reuocari. arg. ff. de iudic. l. iudices. & pro hoc facit. d. l. 1. C. de errore t. adu. vbi dicitur, quod ea quæ aduocati, præsentibus his, quorum causæ aguntur, allegant perinde habenda sunt, ac si ab ipsis dominis litium proferantur modo si ab ipsis dñis talis error proferretur posset per eum reuocari per l. alleg. ff. de iur. & fac. igno. l. 2. ergo & c. licet Iac. de Ra. in d. l. vlt. dicat, quod error iuris aduocati reuocari nō potest, quia aduocatus est instructus in iure. de hoc in Spec. de confess. s. vlti. in principio.

- 1 Sententiam iniustam dici posse.
- 2 Appellans quando, an non, remittendus. 3.
- 4 Appellantes de nulli. audiri quatenus verum. 5.
- 6 Appellationis iudicem de nullitate omnino cognoscere.
- 7 Appellationis, & nullitatis concursus.
- 8 Appellari ab executorum processu posse.

Dilecto. ¶ Si quaeris, vtrum iudex appellationis, coram quo proponitur de nullitate sententiæ de ipsa nullitate cognoscere & determinare possit. distingue. Aut appellatur post sententiam, & tunc appellans nō tantum excipiendo, sed etiam agendo t. coram iudice appellationis potest sententiam dicere iniustam, & nullam: quia quibuscumq. modis potest, & debet defendere appellationem suam. ff. de ap. l. scio. in fin. nam & a sententia, quæ nulla est appellari potest, quamuis etiam sine appellatione rescindi possit. ff. de app. l. si expressim. quæ sen. sine app. rescin. l. 1. in fin. & l. se. & ex quo potest appellari, & per appellationem prosequi potest. Aut appellatur ante sententiam, & tunc nō potest appellans agere de nullitate coram eo: quia t. si causa appellationis non est vera, remittendus est ad iudicem a quo appellatum est. s. eod. vt debitus. sed quando appellatur a snia diffinitua, non remittitur ad eum: quia functus est officio suo, secundum Inno. hic sed Host. dicit, quod ista opin. Innoc. non plene capit: nam vbi ante sententiam est appellatum, videtur, quod de plano appellas potest petere sententiæ postea latam pronuntiarum nullam: hoc enim regulare est, quod qui quid sit post appellationem legitimam pronuntiat irritum & inane vt. j. eo. c. significante. in fi. sed t. etiam iniuste appellans a sententiæ est ad priorem iudicem saltem ordinarium remittendus, vt ipse suam sententiæ executioni. mander, & sic intelligitur. s. eod. vt debitus. vt videlicet loquatur non solum de appellationibus ante sententiæ habitis, sed etiam a sententia. de delegato vero iudice a cuius sententia appellatur dubitari potest: vtrum sit ad eum remissio facienda quod dicit, vt not. s. de offic. deleg. pastoralis. s. præterea. Dicit tamen finaliter, q. quotidie in curia appellantes, & appellationem suam prosequentes, & de t. nullitate, & iniustitia sententiæ audiuntur: dummodo caute formetur libellus, vt videlicet appellans factum proponat, quomodo sententia lata est contra ipsum, a quo, quamuis non sit necessaria appellatio,

quia nulla erat, tamen ab ea ad cautelam non, vt eam ratificare intenderet, sed, vt sibi prouideret, si forsitan reperiret aliqua ad sedem apostolicam appellauit: & ideo primo petit ipsam nullam pronuntiarum & si forsitan reperiret aliqua. petit ipsam nullam iniustam irritari: sic enim formatus libellus recipitur, vt patet in eo, quod le. & no. s. de resti. in integ. constitutus. & causas tam nullitatis, quam iniustitiæ potest simul prosequi, vt per probationes istarum, vel illarū possit in altera parte libelli obtinere. Putat tamen, q. protestari debet ab initio se ex altera tantum velle prosequi, quod intendit. ar. ff. quorū le. l. 1. s. quod autem. nec est cōtrariū sibi ipsi talem libellū formando: quia non simpliciter nullā & aliquam esse asserit: tunc n. repellere-tur, vt contrariū sed simpliciter dicit nullam, & sub conditione sibi prouideri, vt in defectu nullitatis possit ipsam de iniustitia impugnare s. m. Host. hic. istud idem dicit Spec. ti. de sen. prola. s. iuxta ad fi. & Io. An. hic. & sic videtur tenere indistincte, quod siue appellatur a diffinitua siue ab interlocutoria, q. iudex appellationis de nullitate snia, cognoscere, & terminare potest & hoc tenet Arch. indistincte etiā si sit delegatus cui causa appellationis est commissā ar. ff. de ap. l. si expressim. ff. quæ sen. sine app. rescin. l. 1. & quasi per totum. C. qñ prouocare non est necess. l. 1. & quasi per totum & vñ casus. ff. fam. ercl. quædam. mulier. ff. de oper. libertorum. l. vlt. hoc not. Archid. j. cordi. in gl. 1. partis appellatæ in fi. idem videtur tenere Spec. ti. de sen. s. iuxta propositionis. ver. vtrum aut appellans. & Gen. extra de re iudi. ca. 1. super verbo de nullitate in cle. hoc credo verum. & ita seruatur de facto in parlamento Regis Franciæ: licet Gul. de Monte Lau. teneat ibi contra dicens t. quod causa nullitatis & causa appellationis in simul tractari nō possunt nec iudex appellationis potest cognoscere de nullitate, sed iudex ordinarius qui de causa principali cognoscat. Et scias, q. Inno. no. hic super verbo facerent, q. illud verbū innuit nondū processum facit cōtra ipsos appellantes alias appellatos vnde sub proximo. j. deciditur ex antiqua, quod executores post appellationem excōdicauerunt illos, quia alias: quam sniam petebant irritam pronuntiarum, & pro hoc potest conuincere quod hæc decreta. nō contradicunt cōmuni obseruationi: quia t. factis, pæcibus executorū, per quos fulminant snias nisi infra certos dies pareatur, appellatur ab illis infra dies statutos ne ligent sniæ nullam exceptione coram executoribus pposita, sed solum in ipsa appellatione exprimuntur exceptiones, & causæ grauaminū. non enim tunc sufficeret ad euitandū vinculum sniarum exceptiones in fra dies illos proponi, sed necessaria est appellatio ad hoc, quod propter snias interponi potest antequam ligent absq. vilo exceptionum prius proponendarum auxilio. s. eod. præterea. j. & minime sunt mutanda & c. ff. de legib. l. minime. Nec obstat hæc decre. per prius dicta, quia t. hic nō erant latæ sniæ: quo casu prius debent exceptiones contra pcepta executorum proponi q. ab eis appellari & idem crederem si executores fulminarent snias sub hac alternatiua. nisi pareatur, vel infra eundem terminum coram ipsis proponatur causa rationabilis nō parendi, tunc enim cum per lapsum termini propositis prius exceptionibus non ligentur, nō est necessarium remedium appellandi & facit quod no. Inn. hic in 1. glo. & Host. post eum & Spec. tit. de excep. s. vifo. ver. quidam autem nominij. & sequen. & de appel. s. qualiter verfic. Item quod faciat secundum Io. Andr. quod est notabile & quotidianum.

- 1 Appellationis prosequenda diem non, nisi appellanti dici.
- 2 Appellationis quis iudicem dicat & quando. 3. & 4.
- 5 Procuratorem mittere quando satis sit appellanti. 6. 7. 8. 12. an non. 9.
- 10 C. cordi. quando locus sit, an non. 11.

Colao. ¶ Si quaeris, vtrū iudex possit terminum præfigere ad appellationem prosequendam. Et vtrum teneatur mittere pcuratorem ad appellationem prosequendam distingue. Aut quis primo vtrum t. alter eorum possit terminum præfigere ad appellationem prosequendam. & tunc aut quaeris, de appellante, & dic quod sic vt. s. eo. c. oblatæ. s. licet igitur & c. personas. Aut quaeris de appellato, & dic quod non quia beneficium iuris puta anni vel ex causa biennij ipsi appellati dati ad appellationem prosequendam ipse appellatus auferte se diminueri nō potest vt. j. de re. iur. c. indultum. lib. 6. & quia esset graue illud tempus metiri ex termino assignato ad voluntatem appellati. ar. ff. qui fatidæ. cog. l. de die. vt no. Card. j. eo. cordi. lib. 6. Aut quaeris de iudice & tunc aut de iudice a quo est appellatum, & ille potest terminum præfigere.

re ipsi appellanti ad appellationem prosequendā & terminum iuris diminueri. vt in d. c. oblatæ. s. licet igitur & s. eo. cum sit Romana in prin. ibi nisi forte & c. & c. personas. Aut quaeris de iudice, ad quem est appellatum, & tunc aut quaeris de appellationibus interpositis in causis electionum, seu in causis matrimonialibus, vbi de federe matrimonij agitur, seu in alijs causis, quæ celeritatem desiderant, & in talibus si iudex ad quem appellat viderit ex dilacione periculū imminere potest, & debet provide terminū moderari. vt. s. eo. oblatæ. s. vlti. & ff. de dam. infec. l. 1. quo casu neutro prosequente appellationem obtinet id in tpe moderato quod obtineret anno elapso s. m. Goff. hic & idem Archi. 2. q. 6. in sum. in gl. adde. f. ad prosequendū. nec mirum, quia in hoc casu imminet periculū reipublice vt not. Host. in d. c. oblatæ. Aut quaeris de alijs appellationibus interpositis in alijs causis, & tunc nō potest terminū iuris moderari. arg. call. oblatæ. s. vlt. vbi est speciale in causis, in quibus potest periculum reipublice imminere, & quæ celeritate desiderant, quod si iudex ad quem appellatū est, possit terminum statuere. ergo in contrariū erit ius commune. arg. ff. ad munic. l. 1. in fin. Aut quaeris de secundo. s. vtrum t. appellans, vel appellatus teneatur mittere pcuratorem ad appellationem prosequendam, & tunc aut quaeris de appellationibus quæ fiunt ad Papā. Et tunc aut quaeris de appellationibus, quæ fiunt in causis, seu negotijs electionum postulationū vel prouisionū iuxta formam. c. statuiimus & c. cupientes. j. de elec. lib. 6. & in illis tam appellans, quā appellatus & generaliter oēs quorum interest, & quos causa tangit per se vel per pcuratorem ad causam instructos ad sed. apost. ire tenentur iuxta ea, quæ ibi le. & not. imò & si neutra pars appellationē factam psequi curat & iudex ex officio suo ipsas partes ad ipsam prosequendam potest coercere vt. s. eo. oblatæ in fin. s. m. G. j. eo. cordi. super verbo & petierit. lib. 6. Aut t. quaeris de appellationibus, quæ fiunt in alijs causis, & tunc refert s. m. Host. j. eo. tit. interposita aut appellatio nō recipitur a iudice nec approbatur a parte appellata, & tunc sufficit mittere pcuratorem ad impetrandum tm vt in c. alleg. interposita in princ. ver. eisdem quoq. Aut recipitur a iudice vel approbatur a parte appellata, & tunc aut t. ipse appellans nō præiudicat terminū sue appellationi, & tunc sufficit procuratorem mittere ad impetrandū vt innuitur in isto c. Nicolao. a cōtrario sensu. fallit (vt credo) in casu, vbi ipse appellatus approbat appellationē & petit cām in curia tractari, vt l. ita tim sequitur, & h. in calle. cordi. vbi hoc not. Inno. & G. super verbo petierit ver. ei credit Inno. & c. Aut appellas præfixit terminum sue appellationi. Et tunc aut appellatus nihil petit, & tunc necesse est q. mittat procuratorem instructū quo ad prosecutionē causæ appellationis nō dico principalis, & sic loquitur hic. nam q. hic miles appellationē approbauit potest ex eo conuinci, quia miles eam prosequatur vt hic patet. Aut appellatio recipitur a iudice vel approbat a parte & appellatus petit, q. appellans vadat per se, vel pcuratorem sufficienter instructū mittat etiam quantū ad principale negotium. Et tunc aut appellatus hoc petit re integra. antequam appellans impetret literas super appellatione vel etiā nuntiū mittat t. pro impetratione, & tunc non sufficit pcurator ad impetrandū constitutus, vel solum ad appellationem prosequendā. imò necesse est, q. etiam quantū ad principale negotium mittatur sufficienter instructus, sic loquitur. j. eo. cordi. lib. 6. Aut appellatus ad hoc petitur, re nō integra. s. q. postquā appellans literas impetrauit super appellatione, vel postquā nuntiū misit pro impetratione, & tunc nō habebit locū petitio eius & hoc nisi ipse appellans malitiose festinaret vel mittendo nuntiū, vel impetrando literas vt. s. eo. oblatæ. s. m. Inn. Card. & G. in calle. cordi. super verbo petierit. lib. 6. Et vide quod no. Abb. s. de d. o. & contu. c. cum olim gl. fi. in fin. vbi t. dicit, q. duo requiruntur ad hoc vt illa decre. cordi. locū habeat, & q. appellatus approbat appellationem, & q. petat cām in curia tractari. Aut quaeris de appellationibus, quæ fiunt ad inferiores a Papā, & tunc aut quis de causa appellationis & in illa nō magis tenetur appellans vel appellatus mittere pcuratorem instructū, quā tenetur in causa appellationis interpositæ ad Papā, de qua. s. dictū est. Aut quaeris de causa principali, & tunc aut ille ad quem est appellatus, est talis, qui nō potest adiri per viam simplicis quærelæ, vt metropoli-titanus ad quem appellatur a suffraganeo, & tunc t. nō habet locū prædicta decre. cordi. vt feruetur oibus, quia eo casu nō potest omitti articulus appellationis vt. j. de fo. cōp. c. Romana. l. rñ. fo. li. 6. qui tñ in appellatione interposita ad Papam omitti potest vt ibi. Aut est talis qui potest adiri per viam simplicis quærelæ, vt legatus. s. de off. le. c. j. & corā tali potest omitti talis articulus.

lus appellationis iuxta formam. c. alle. cordi. sicut & cora Papa. fm lo. Andr. ibi super verbo ad nos. & hac, quae dicta sunt a ver. Aut quæris de appellationibus quæ sunt in alijs causis & c. vsq; ad hunc locum hnt locum in appellationibus factis ante sententiam diffinitiuam. In his t vero, quæ sunt post sufficit procuratorem mittere ad impetrandum nisi appellatio a iudice sit recepta, vel a parte approbata vt no. s. eo. oblat. Nam & is, qui impetrat videtur profectus appellationem, quod dic vt. s. eo. ex ratione secundum Host. in d. calleg. interposita.

- 1 Appellari in diuersis pluries posse.
- 2 Appellandum semel in eodem.
- 3 Appellare quoties liceat. 4 & 5.

Vanobis

¶ Si quæris, vtrum quis possit in vna eademq; causa appellare tertio vel non, distingue. Aut quis grauat super pluribus, & t diuersis capitulis, seu articulis: & tunc poterit super singulis grauaminibus nedu semel, sed etiã secundo appellare, & ita intelligit Host. hic illud c. quoties. 2. q. 6. vbi dicitur quoties quis putauerit se grauari ad ro. se. appellet. & 3. q. 6. pulsatus. Vnde quod ibi dicit quoties, notat singula grauamina & non reiterationem appellationis super eodem articulo infinitam, quasi dicat in singulis grauaminibus appellare potest secundo & no vltra fm Host. hic & idem Ber. & Ho. s. eo. directè. & fm Host. s. de re iudi. cum causam aut quis grauat super vno & eodẽ articulo seu capitulo, & tunc aut quæris, vtrum vna t & eadem pars possit ab eo de grauamine tertio appellare, & tunc aut quæris vtrũ in & super eadem appellatione possit per vocem appellationis emittere dicendo ter: appello, appello, appello. Et dic q sic, & ita intelligitur. 3. 1. q. 2. Lotharius. vbi dicitur q Teberga ter appellauit fm Ber. & Goff. hic & Goff. in sum. eo. ti. s. olim appellabatur in fi. & G. j. eo. cab. eo. gl. 2. in fi. Aut quæris vtrũ possit tertio appellare. 1. tres appellationes ad diuersos iudices facere, & dic q non, sed bis t m, vt hic & s. eo. directè. 2. q. 6. si quis in quacunq; & c. ne liceat in vna eademq; causa tertio puoc. l. vna. Aut quæris, vtrum ambe partes possint tertio, vel plus quã tertio appellare, & dic quod sic. Vnde verũ est, q t ab eadem parte potest secundo appellare & no vltra sed a diuersis bene. & sic potest quarto appellari. f. bis a qualibet parte vnde puta si ego adferri a snia pro te & cõtra me lata, & iudex appellationis sniam confirmat possũm secundo appellare ab ista confirmatione snia. Sed si hæc cõfirmatio confirmetur, no possũm amplius appellare. Si t aut illa confirmatio infirmetur tu poteris ab illa snia appellare: quia hæc non est tertia appellatio, sed prima quo ad te, & si iudex appellationis infirmationem snie confirmet poteris secundo appellare & no vltra, & sic vtrũ prædicta iura intelligenda quod dic vt no. in Spec. rubr. de appella. s. quoties. in princ. & per totum & in hoc cõcor. lo. An. s. eo. directè & hic.

- 1 C. ex parte. sensus.
- 2 Libellus, an minori porrigendus.
- 3 Tutorem, pupillum ve vclũ vocari.
- 4 Minor ad quid vocandus.
- 5 Minorem non stare in iudicio qui accipias.
- 6 Tutor infantis solus vocandus.
- 7 Libellum in minorem tutorem ve conepri.
- 8 Matrem contrahentem non præferri.
- 9 Mater legitimis tutoribus potior.
- 10 L. 2. C. quando mul. tu. sensus.
- 11 Dativus potior mater.
- 12 Mater impudica a tutela repellitur.
- 13 Mater soluto matrimonio, an tutrix sit.

X parte

¶ Hic habes, quod t mater tanquã tutrix agebat & libellũ porrigebat nomine filiorũ suorum. Gratia huius, si quæras, qn agitur cõtra minores, cui sit porrigendus libellus, distingue. Aut quæris in causis spiritualibus, & tunc dic vt le. & no. s. de iudi. c. si annum. lib. 6. Aut in alijs t causis, & tunc aut quæris de libello citationis, aut de libello petitionis: si de libello citationis quo, scilicet, quis citatur refert aut minor est maior infante aut no. Si est maior infante refert, aut habet tutorem, vel administratorem aut non. Si sic potest t vocare tutorem, vel administratorem suum, vel ipsum pupillũ si præfens est cum autoritate sui tutoris, alias, si minor est absens tunc debes vocare eius tutorem, seu administratorem. ff. de adm. tu. l. s. sufficit. Si non habet tutorem, seu administratorem,

tunc ipse t minor vocari debet petiturus tutorem, vel curatorem non dico recepturus: quia minor no potest compelli tutorem vel curatorem recipere istum, vel illũ præcisè, licet debeat vnu recipere. Ideo vocandus est ad id, ad quod potest compelli. ff. de tute. l. qui habet. s. 1. & 2. quia minoris est petere tutorem. Nec obstat, si dicatur, q non habet t personã standi in iudicio: & sic no potest citari: quia verũ est, q si minor citaretur simpliciter no valeret citatio. Sed si vocet adiecta causa valet citatio, vt si citatus est petere curatorem, quod potest probari. Lex vna dicit, q minor potest compelli petere curatorem. Lex alia dicit, q omnis cõpulsio incipit ab ea parte, quæ est de in ius vocando. Si ergo potest cõpelli petere curatorem potest citari vt cum petat. ff. de tute. l. qui habet. s. fi. & insti. de pe. temere litig. s. oium. & hoc no. P. de Bellaper. & alij doc. in. s. all. sufficit. ¶ Si sit infans, tunc aut habet tutorem & tunc cõuenitur tutor solus, vt in. s. all. sufficit. Si no habet tutorem no potest tunc vocari petiturus tutorem, quia no habet personam legitimã standi in iudicio. ff. de in ius vol. 3. & 4. Quid ergo fiet dic, q debet nuntiari amicis suis, q petant tutorem sibi dari, vel eũ defendant. ff. ex qui. cau. in po. ea. l. hoc aut. s. 1. Item iudex ex officio suo poterit tutorem dare, etiã si amici hoc no petant vt. C. qui pe. tu. l. 1. Sequitur fm membrum principale. f. contra quem concipitur libellus petitionis. ¶ Et dic q potest cõcipi in persona minoris, dicendo sic, Mutuauit tali minori, vel patri eius, no vult soluere: quare peto eũ mihi condẽnari. Vel potest cõcipi ptra tutorem dicẽdo sic. Dico ego talis ptra talem tutorem q mutuauit pupillo & c. quare peto, q tutorio noie mihi cõdemnetur, & c. & vide qd no. C. de epi. & cle. in aut. causa quæ sit cum monacho. ¶ Si quæris, quibus tutoribus mater præferatur, & quibus non, distingue. Aut mater no reddit se indignã, nec fecit factum aliquod pp quod repelli debeat a tutela. Aut reddidit se indignã, & fecit factum pp quod repelli debet a tutela. In primo casu refert, aut quæris, vtrũ præferatur tutoribus testamentarijs, aut vtrũ præferatur legitimis: aut vtrũ præferatur dativis. i. datis a iudice. Si quæris vtrũ præferatur t testamentarijs, tuc refert, aut ipsa mater est data per patrem tutrix in testamẽto vna cum alijs, & tunc no præferatur, sed cõcurrit cõ eis: quia tunc est tutrix testamentaria, non legitima. nam & si sola data esset tutrix in testamẽto admittet, vt testamẽtaria cũ alias admittatur per legẽ ar. C. de his qui sibi adferri. in testa. l. 1. fm Host. quæ hanc quæstionẽ plenissimè hic disputat. aut no est data tutrix. vna cũ alijs in testamẽto. & tunc no præferatur testamentarijs, sed ipsi sibi præferunt, vt probatur. C. qn mulier tu. offic. fun. po. in aut. mat. & auie. quæ sumit in corpore authenticorũ de hæred. ab intesta. s. ex his. coll. 9. Si quæris de legitimis, tunc, aut de legitimis collateralibus, & talibus præferatur, vt in iurib. alle. Aut de legitimis ascendentibus, & tunc aut sunt ascendentes per lineã femininã ex parte ipsius matris, vt sunt auus maternus & auia materna & talibus præferit, vt in. s. alle. ex his. ibi qn dicit his. n. solis fm hereditatis ordinẽ. & c. & ita no. ibi gl. super verbo ordinẽ primo (inquit) admittit mater & postea auia. aut sunt ascendentes per lineã masculinã & ex parte patris. Et tunc aut quæris, vtrũ præferatur patri, & dic q non sed pater eiar. C. qn mulier tu. off. fungi po. t. l. 2. & fi. vbi habes q tutor datus a patre repellit matrẽ, ergo multo magis ipse pater si viuere repelleret eam & hoc no. Accur. in aut. all. mat. & auie. Aut vtrũ præferatur alijs superioribus, & tunc aut feminis vt auie paternæ. Et tuc sic vt no. gl. in aut. allegata mat. & auie, super verbo ordinẽ. Aut masculis, puta, auo paterno aut proauo, & credo q non: nã licet præferat collateralibus, non tñ ascendẽtibus ex parte patris, vt in. s. alle. ex his. vt no. gl. in aut. allegata mat. & auie & Spe. ti. de tu. s. nunc dicendum ver. vt aut in his. Si quæris de dativis t tunc dic, q mater eis præferit: dummodo no reddiderit se indignã, vt no. Ber. hic in ver. hodie tñ. In secundo casu principali. f. qn t reddidit se indignã, & fecit factũ ppter, qd repelli debeat a tutela, refert aut fecit factũ damnatũ, quæ ipsam perpetuo reddit indignã, vt quia inhoneste & luxuriose viuut, & tunc perpetuo repellit ar. C. qn mulier tu. offic. fun. pot. l. vlt. ibi sed pudicitiam & c. & de secun. nupt. aut. iisdẽ penis. Et est ratio, quia no plus debet hñe luxuria, q castitas vt in aut. de restitutioibus, & ea que. par. rit. s. fi. & in aut. de nupt. s. sin autem. colla. 4. & hoc no. gl. C. qn mu. tu. off. fun. po. in aut. factm. aut fecit factum no damnatũ, sed a iure approbatũ quod ad tps. indeterminatũ reddit indignã, vt quia cõtraxit matrimoniũ, & tuc tandiu durat matrimoniũ repellitur vt. C. qn mu. tu. off. fun. po. l. 2. & vlt. & hic in ver. eadẽ in iudiciũ & c. sed soluto matrimonio, refert fm Spe. ti. l. s. sufficit. Si non habet tutorem, seu administratorem,

torem non hnt, & tunc mater est admittenda aut no est integra, vt quia hnt alium tutorem, & tunc non est admittenda ar. ff. de procur. l. feminas. qui fatidã. cogal. si si deiussor & ff. de mu. & h. vlt. gradatim. s. quoties & l. honor. s. j. C. de repudi. hære. l. si ita distinxit Spec. ti. de tutore. s. nunc dicendũ. ver. qd si mater. & vide quod no. ibi in ver. præcedẽti. vt aut in his & c.

- 1 Referre non iudex potest.
- 2 Referris ob onus non posse.
- 3 Timens quando, an non, referat.
- 4 Coniuratus, an referre queat. & 5.

Ntimasti

¶ Si quæras, vtrum & qn iudex possit negotiũ seu causam referre ad superiorem, distingue. Aut iudex vult referre propter defectũ jurisdictionis, aut propter suam exonerationem, aut ppter timorem, aut propter vitandũ odium partium, aut propter consultationem. In primo casu potest referre vt. C. de rela. per totũ & in aut. de iud. s. vlt. coll. 6. & ff. de off. proconsulis & lega. l. solent. in fin. In secundo casu non potest referre, ar. s. de off. dele. c. pastoralis. in prin. cum ibi no. In tertio casu, non potest referre: quia sufficit per oia ad perfe. tam t fortitudinem lex, & imperij fauor vt in auth. de man. prin. s. patrocina. coll. 3. quod verũ est nisi promptum & emens sit periculũ, quia tunc secus. sic intelligitur dictus. s. patrocina. In quarto casu non potest referre, vt in aut. vt iu. non expec. sacras iusti. s. 1. & in. s. alle. vltimo in aut. de iudi. vbi de hoc distingue. In quinto casu refert, aut t vult hñe consultationem super factõ, aut super iure. Si super factõ, non potest, quia facta peritissimos fallunt. ff. de iuris & facti. gl. 1. 2. & quia quilibet iudex potest se ita bene informare super factõ, sicut princeps, & melius factõ de testi. l. 3. s. tu magis. Si super iure tuc. aut in casu non dubitabili, & tunc non potest vt. C. de legi. l. 2. & 3. Aut dubitabili, & tunc potest vt hic & c. de rela. l. 1. & 2. & in d. s. vlti. in aut. de iudi. Et vtrũ credatur relationi iudicis superioris referentis, vide in Spec. ti. de remissio. s. pen. in fin. & de materia glo. Ber. hic vide per Hosti. in sum. tit. de relatio.

- 1 Terminum consensu, & ex causa mutabili. & 2.
- 2 C. significante. explicari.
- 3 Officium quando impendere debeat iudex. an non. 5. 6. & 7.

Significante

¶ Super glo. 2. in fi. si quæris, vtrum iudex dilationem datã seu terminum datũ ab eo mutare possit, distingue. Aut hoc t vult facere partibus volentibus, & tunc potest fm Ber. & Host. hic. Aut eis inuitis seu altera ipsarum inuita, & tunc aut hoc vult facere sine causa & non potest vt hic. & c. de dila. sine pars. fm Host. & lo. And. licet fateantur seruare contrarium, dicentes, quod multa per patientiam tolerantur, & c. j. de præb. cum iandudum. Aut hoc vult facere cũ cau. fa & t ex causa legitima, vt quia ad terminum assignatum vocare non potest vel similia, & tunc potest fm Ber. Host. & Ab. hic. non. n. maiorem auctoritatem habet assignatio termini, q interlocutoria, quam iudex mutat vt. s. eo. cũ cessante. ff. de re iudi. quod iussit. ergo & assignationem termini dummodo ipsam mutationẽ partibus significet cõpetenter fm Abb. hic. ¶ In ver. petentibus. si quæris, vtrũ & qn iudex officiũ suum possit impendere seu impartiri, distingue. Aut iudex vult suũ officium impartiri de & super principali, & super eo qd t principaliter est in iudicium deductũ, & non potest vt hic, vbi petitio decant, & capituli iudicis officiũ implorãdo de destruen. do illa schala. erat prepostera cũ de hoc solum inter partes litigaretur, quare si admittetetur reputaretur negotiũ diffinitum ideo no erant admittendi. s. de rescriptis. causam quæ fm Ho. hic & in hoc concor. Inn. in gl. fi. & Goff. hic & in sum. de off. iud. s. vlt. in fi. & Host. in sum. eo. ti. s. & vtrum desideret ver. hoc locum habet. & Archi. j. eo. non solũ in gl. huius ratio est. lib. 6. & 1. q. 1. quia res in glo. adde sed obstat quod dñr. ver. & nota. q bene petitur & c. Aut vult t impedere officium suum super alio, q super principali, & quod principaliter in iudicium est deductũ & tunc aut quæris, vtrum no postulat, aut postulatus. Si non postulatus, & tunc refert, aut quæris de officio iudicis residente in persona iudicis, & tunc debet officiũ suum interponere, no postulatus, vt puta, ad officium proconsulis & præfidis pertinet requirere delinquentes, & huiusmodi. Vnde hoc debet facere etiã no postulatus, vt. ff. de off. præfidis l. congruit. & de off. proconsul. & lega. l. si in aliã. & de hoc le. & no. s. de off. or. c. 1. Aut quæris de officio iudicis t residente in persona partis, & tunc aut est officiũ tale quod illud exhibere in-

terest non solũ partis sed & alterius, vt quia & partis & iudicis interest, tunc debet interponere officium suũ non postulatus, vt. v. g. appellasti a snia iudicis, qui te cõdemnauit, potes ex iure tuo petere, q tradat tibi apostolos, siue libellos dimissorios, & hoc interest tua, & etiã iudicis, a quo appellatur: & ideo potest sine aliqua petitione eos tibi dare, cum appellatur ab eo. vt C. de ap. l. eos. s. fi. Item iudex terminũ datum seu assignatum per eum potest mutare ex causa, vt quia ad illũ terminũ vacare no potest vt est dictum. s. in proxi. dist. ad idem facit qd le. & no. j. de excep. pia in fi. lib. 6. Aut est tale officium, quod exhibere interest solius partis, & tunc aut est talis persona, quæ nescit vel no potest vel sibi honestum no est postulare officiũ iudicis, & tunc vltro officium suũ prestare debet, vt si est mulier, vel minor, qui nescit petere, vel sacerdos, cui sanctitas vitæ cognoscendi gloriam derelinquit: nam tunc iudex interponit officium suũ non postulatus, & dabit ei aduocatum. ita intellige. ff. de off. proconsul. & leg. l. ne quicquam. s. obseruare. C. de epi. & cle. l. si quis in hoc genus sacrilegi. & 17. q. 4. s. qui aut. aut interest partis tantũ, & ipsa pars talis est, quæ potest, & scit t officiũ iudicis implorare, & tunc refert fm mentem Accur. ff. de dam. insec. l. si quis missum in fin. & Dyn. eo. ti. l. 4. s. hoc aut iudicium, quia aut lis nondum est cõtestata, & tunc iudex non exhibet, nec impetrat officiũ suum, nisi postulatus. Ita intellige hic. & ff. de dam. insec. l. 4. s. hoc aut iudicium. de naufragio. l. de submersis & c. de postul. providendũ. Aut lis est contestata, & iudex post litem contẽ. vult etiã non postulatus suum officiũ impetiri & dic q potest fm eos. Vnde Din. vbi s. dicit q potest lit. contẽ. iudex potest etiã parte non petente facere condemnationẽ expensarum ar. ff. de edil. edic. l. ediles. s. item sciendũ. & in istam opi. videtur declinare Cyn. C. de iudi. l. properandum. s. sin autem alterutra. Si quæris, nunquid possit t suum officium impendere postulatus? tunc dic q sic, scilicet in & super his, quæ ad suum officium pertinent, vt. s. de off. iudi. c. 1. & hoc nedum post litem contẽ. sed etiã ante vt ibi & s. de off. dele. c. 1. vt li. non contẽ. c. tuã. s. eo. ex parte tua. & insti. de off. iud. per totum fm Inno. & Host. hic idem no. Ho. in sum. de off. iudi. s. & vtrum desideret & s. de off. iudi. c. 2. & j. de verb. sign. c. ex parte. 2. licet Ber. ibi in gl. fi. contra dicẽs, quod non imploratur ante litem contestata. per istud c. & male.

- 1 Attentatorum reuocationi quid probare sufficiat, an non. 2. 4. 5. 7. 10. & 11.
- 3 Appellatio secunda, quando licita.
- 6 Appellationis iudicis duplex officium.
- 8 Exceptio quando probata videatur.
- 9 Attentata quando non reuocanda.
- 10 C. bona. sensus.

Interposita

¶ Si quæras, vtrum in appellatione sit de necessitate causa exprimenda, distingue, vt dixi. s. eo. constitutus. 2. ¶ Si quæris, vtrũ appellanti ex causa legitima sufficit t, quo ad t reuocationẽ attentatorũ, & translationẽ jurisdictionis, & legitimationẽ appellationis probare, q ex causa huiusmodi legitima appellauit absq; eo, q ipsam doceat esse veram, distingue. Aut euidenter apparet de falsitate cause pp quã appellauit, seu exceptionis ppositã vel facti ppositi ppter quam no admittam, seu pp quod non admittam appellauit vt si pponat & offerat se pbaturum, q Titius viuut, quẽ constat notorie mortuũ, & tunc no sufficit, nec esset admittẽda pbatio ar. ff. ad l. Aquil. l. inde Neratius in fi. & l. p inde. s. de excep. exceptionem & de accu. euidentia fm Host. hic. Aut no apparet euidenter de falsitate cause seu exceptionis vel facti ppositi, & tuc refert, aut quæris de appellatione iudiciali, aut de extra iudiciali. Si iudiciali tunc aut appellauit a diffinitiuã, in qua no oportet cam exprimere, sed est causa sufficiens, q appellauit a diffinitiuã tanq ab iniqua, & iniquẽ lata vt. ff. de app. l. scio in fi. & s. eo. cũ in ecclesia. vbi hoc no. gl. & in illa t sufficit pbare, q appellauit: licet no doceat appellationẽ esse iustã, quantum ad reuocationẽ attentatorũ, & translationẽ jurisdictionis, vt. j. e. ti. c. no solũ. in prin. l. 6. & ita intellige qd no. s. de iure iur. c. venientes. & qd not. Ber. ibi in gl. appellatũ fuit, & c. Sed si quæras, quantum ad legitimationem, seu iustitiam appellationis, tunc aut iudex a quo extitit appellatum admittit appellatorem, sicut & facere debet semper: dummodo sit casus, in quo liceat appellare vt no. Gen. extra de dolo & contum. c. vnico in cle. & tunc non sufficit probare se appellasse a diffinitiuã, nisi doceat de iniquitate sententiæ, & de iustitia suæ appellationis vt. C. de appella. l. hi qui ad ciuilia munera. & s. de re iudi. cum Hen. Boich super Decret. AA 2 Berthol.

HENRICI BOICH I.V.D. Celebratissimi,

IN LIBRUM III. DECRETALIVM, DISTINCTIONES.

De vita & honestate clericorum. Rubrica.

- 1 Bellum non mouendum. 2 Vim vi repellere licet. 3 Patria defendenda. 4 Penitentes arma non portant. 5 Clerici Papae auctoritate, arma portant. 6 Clerici ratione feudi, arma portant. 7 Clerici itinerantes, arma portant. 8 Laici sine principis iussu, arma non portant. 9 Armis utendum ad iustitiam exequendam. 10 Clericorum arma lachrymae, & orationes.

Lerici arma.

Si quis queris utrum, & quando, & quibus personis licitum sit armis uti, distingue. Aut queris de armis militaribus (aut de armis clericalibus). Si de militaribus tunc, aut queris nunquid sit licitum armis uti alias quam ad iustitiam seu iustitiae executionem faciendam: aut nunquid sit licitum uti armis ad iustitiam seu iustitiae executionem faciendam. In primo casu refert tunc aut queris utrum sit licitum uti armis ad mouendum vel faciendum guerram seu bellum, aut violentiam inferendam, & dic quod non regulariter, & ita potest intelligi. C. ut vsus armorum in scio princ. interdi. l. vnica. alias contra faciens incidit in leg. iul. ma. ff. ad leg. iul. ma. l. 3. secundum Accur. in d. l. vnica. Quod verum nisi in casibus in quibus guerra esset iusta seu bellum iustum, quod dicitur per Innoc. & Hostien. de restit. spol. olim causam, de iure iuran. sicut, per Hostien. in summa de treuga & pace. §. quid sit iustum bellum. & j. de homici. c. pro humano. lib. 6. Aut nunquid sit licitum uti armis ad imminetatem de presenti violentiam repellendam, & tunc. tunc aut ad repellendam violentiam inferendam personae suae: & dic qd sic, cum moderamine inculpate tutele, ut ff. de iustit. & iure, l. ut vim. de his qui mortem sibi conscii. l. 1. in fin. de homici. c. interfecisti. §. si autem, & c. significasti. 2. in fin. tunc aut ad repellendam violentiam inferendam ecclesiae vel patrie quae impugnatur, & tunc non licet clericis propria manu arma sumere, sed alios ad arma & pugnam hortari possunt. Sed laicos bene licet. 23. q. 3. fortitudo. & q. 8. in summa. §. his itaq;. & c. ut pridem. vbi de hoc per Ioan. Aut utrum sit licitum uti armis alias quam ad violentiam inferendam vel de presenti imminetatem repellendam, & tunc. tunc aut queris de penitentibus, & tales non licet nec decet portare gladium propter pronitatem peccandi. Et quia signum est superbiae non humilitatis, sine qua penitentia agi non potest. 50. dist. in capite. & c. penitens. Ideoq; omni penitenti gladius prohibetur, vt. 3. q. 2. ad monere. de confes. dist. 5. falsas. & cap. dolendum. & j. de homici. cap. 2. vbi hoc not. Ber. & Host. Aut queris de alijs, & tunc aut queris de clericis aut de laicis. Si de clericis tunc. tunc aut hoc faciunt auctoritate Papae, & possunt sine poena irregularitatis. arg. C. ut vsus armorum in scio princ. l. 1. lib. 1. r. Nam cum irregularitas non de iure diuino, sed de canonico tantum procedat, vt not. Inno. de renun. nisi cum pridem. in glo. sicut Grego. de homi. ad audientiam. in fin. de cler. excom. mi. li. celebrat. glo. quidem super hac. ver. in suspensis autem. & Hosti. ibi & Archi. 56. dist. apostolica. in magna glo. & 16. q. 7. omnes. super verbo tenetur. & j. de sent. excom. c. is qui. super verbo in iure. lib. 6. Auctoritas Papae excusat ab ea. ar. j. de concess. praeb. proposuit. & probatur in c. alleg. is qui. & j. ne cler. vel mo. c. Episcopus. li. 6. Et etiam absq; peccato dum modo quis non excedat: quia qui peccat non peccat legis auctoritate. 23. q. 4. qui peccat. Nec debet cuiquam laqueum injicere. 27. quaest. 1. c. de viduis. 2. Aut hoc faciunt citra auctoritatem Papae, & tunc. tunc aut rone feudi temporalis quod tenent tenetur dominum feudi iurare, & cum eo ire in guerra, & tunc possunt. vt. 23. q. 5. c. non vos. §. ecce. & c. si non licet. §. porro. Iuxta quod vide quod no. Inno. j. de cler.

in vers. 17. alias. 18. & Archi. 56. dist. Cenomanensem glo. 2. & Gen. in cle. de re iudic. c. patoralis super verbo suppletio. Sed si queratur qn confirmatio dicatur interposita in forma communi, & qn cum cause cognitione, & ex certa scientia, refert, aut Papa confirmat actum, vel dictum, vel factum non simpliciter, & absolute, sed cum clausula adiecta, sicut iudex alias iuste vel sicut canonice, aut proinde factum est, vel sicut iuste, & pacifice possides &c. aut confirmat actum simpliciter, & absolute. In primo casu refert, aut in confirmatione apponitur de verbo ad verbum totus tenor rei confirmate, puta snix, vel priuilegij, vel rescripti, additis tñ verbis quibusdam fm stylyum Cancellariae, & tunc confirmatio censetur ex certa scientia, & cum cause cognitione interposita ita, quod tunc illa dictio, sicut, intelligatur t causatiue, & non conditionaliter, vt. j. c. proximo. ad idem. §. de elec. cum monasterium in fin. de transac. ca. 1. & c. veniens. & 7. q. 1. praesentium fm Vinc. j. c. proxi. & Ber. ibi in glo. vt per hoc appareat &c. idem Archi. in callega. praesentium dicens etiam, quod si in confirmatione priuilegij inferatur tenor ipsius priuilegij, quod ex hoc perpetuas habet vires, & si primum priuilegium non ostendatur cum videatur primum publicè cum auctoritate principis & idem tenet Tan. & Bar. Bux. in q. venereal, quae incipit saepe cotingit & in hoc satis concor. Ber. j. c. proxi. in gl. vt per hoc in fin. & in gl. fin. & Hosti. post eum. Aut in confirmatione non apponitur tenorem rei confirmate, & tunc aut huiusmodi clausula ponitur, & inferitur in priuilegijs, & tunc ponitur t causatiue, non conditionaliter, quia cū priuilegium sit lex priuata vt. 3. dist. priuilegia, certū debet ibi poni, vt aliquid concedat ipsum priuilegium. j. de verb. sig. Abbate sane. alias priuilegium esset inutile, quod esse non debet. j. de priu. in his. arg. c. alleg. cum monasteriū. & de off. dele. qm Abbas vt no. Ber. ibi in gl. h. & hic & §. de colli. c. cum accessissent. & Io. in callega. priuilegia 3. dist. & 25. q. 2. in sum. vbi de hoc per Archi. in glo. ad de idem etiam patet. licet Hosti. innuat contrarium in sum. eo. tit. §. in fin. Aut ponitur in alijs literis vel scriptis confirmatorijs vel alijs, & tunc ponitur conditionaliter & non causatiue, ita qd modicum aut nihil iuris tribuit, vt hic patet & j. de concess. praeb. quia diuersitate. In secundo casu. qn Papa confirmat t actū, seu factū simpliciter & absolute, tunc confirmatio ex certa scia intelligitur esse facta, vt in c. alleg. cū accessissent. & c. cū monasteriū & §. eo. c. 1. & 2. & in his cōcor. Abb. §. eo. c. j. & Io. An. j. e. c. pxi.

- 1 Confirmationes a quibus non eximant. 2 Indulgentia quatenus eximant. 3 Indulgentia qui interpretanda. 4 Confirmationes & priuilegia dissidere.

Va nobis.

Ad declarationem gl. si queris utrum per confirmationes, & indulgentias vel priuilegia subditi a iurisdictione seu potestate suorum episcoporum eximantur, distingue. Aut queris de confirmationibus, & tunc non eximuntur, vt hic cum suis cōcor. Aut queris de indulgentijs, vel priuilegijs, & tunc aut queris de indulgentijs, vel priuilegijs singularibus, per quae aliquis certus articulus indulgetur, & dic quod non; nisi, si & in quantum tenor indulgentiae, vel priuilegij se extendit, vt. j. de priuileg. cum & planitare. §. pen. & cap. tuarum. & cap. porro & cap. pen. Nam rescripta, & indulgentiae t taliter sunt interpretanda, quod nulli faciant prauiudicium. 9. quaest. 3. nunc vero. 85. dist. Archidiaconum. §. de rescriptis ad aures de offic. ord. graue. de maio. & obed. cum inferior. de au. & vsu pa. ex tuarum. de arbi. exposita, de restit. spol. audita. j. de reli. do. cap. 1. idem in commiffionibus vt. §. de offic. deleg. super eo. Aut queris de priuilegijs exemptionis, & tunc fecus quod dicit vt leg. & no. j. de priuileg. ca. cum olim esse mus secundum Hosti. hic & idem not. Archid. 25. q. 2. cap. seruatis in gl. ad de simile extra de deci. & c. Si queris quare aliud in confirmationibus t aliud in priuilegijs exemptionis. respondeo, quia in confirmationibus non intendit confirmans prauiudicare, nec aliquid ius de nouo dare, sed antiquum tantummodo conseruare, vt in praedicto ca. cum olim. cum suis concor. per priuilegia vero exemptionis intendit concedens prauiudicare in omnibus & ius suum dioecisano subtrahere insoludum. 16. quaestio. 1. frater noster. nisi aliud dicatur, vt patet in cap. allega. cum olim essemus. & eod. titu. cap. recepimus & ca. porro & ca. dilectis secundum Hosti. in callega. cum olim & Archi. in glo. alleg. & c. Quae superiori libro tractati, causarum consultoribus & aduocatis non minus vtilia, quam necessaria sunt.

ne cler. vel mona. sententiam sanguinis. Dicens quod si clericus. preponeretur bello quod non est directe ad occidendum, sed ad sua defendenda siue recuperanda, hoc liceret. vt no. §. de restit. spol. olim causam. j. Non tamen preponatur his personis quae quasi directe viri sanguinis sunt, vt ruptarij, & balistarij, vt in illo. ca. sententiam. §. nullus. & j. de sagitta. ca. vnico. Sed Hostien. ibi dicit quod tutius est quod nulli bello preponatur acies ordinando: alias autem pro iure ecclesiae suae posset esse in bello, vt patet in eo quod leg. & no. j. de sent. excom. c. dilecto. Non tamen credo quod poenam irregularitatis euitent si aliquem manu propria occidant vel mutilent, cum etiam iustitiam exequendo, quod est fauorabilis, & magis necessarium, hoc faciendo, dictam poenam non euitent, vt. j. sequitur, per regulam si illud de quo magis. & c. 32. q. 5. si Paulus. 6. q. 1. imitator. 8. q. 1. si ergo. & not. §. de elec. cum in cunctis. in prin. quod dicit per Innoc. & Hosti. in calleg. sententiam. Aut vtuntur armis alias quam ratione feudi: & tunc aut non subest iusta causa arma deferendi, aut eis vendi: & tunc non licet eis vt, vt hic & 23. q. vlti. clerici. & c. quicunq;. tunc aut subest iusta causa deferendi vel vendi, vt si per loca periculosa transeant: & tunc aut queris utrum liceat eis arma portare ad terrorem latronum, & dic quod sic vt no. Ber. hic & Hosti. post eum arg. 23. q. 3. Maximianus. Pro quibus facit, quia non tenent inermes se exponere periculo, vt leg. & not. §. vt lit. non contest. c. accedens. 2. extra de re iudic. c. patoralis. in cle. Et maxime, quia laici clericis opido sunt infesti, vt 2. q. 7. ca. laicos. & cap. laici. j. de immu. eccle. c. clericis. lib. 6. vnde versus. Nuper ego didici quod semper sunt inimici: Clericus & laici, solet hoc per secula dici. Aut nunquid liceat eis percutere, & dic quod non, nisi ad defensionem, & ad violentiam repellendam cum moderamine inculpate tutele, quia tunc fecus. vt in c. allegato, Maximianus. & extra de homici. cap. 1. in clem. tunc aut iussu & auctoritate principis & hoc est licitum: aut sine iussu & auctoritate principis: & tunc dicit hic Host. quod tales non debent portare arma. C. ut vsus armorum in scio principe. in rubro & nigro. & in lib. feudo. de pace te. & eius violat. §. si quis rufficus. coll. x. Nam qui iussu principis bellū ingerit tenetur. l. iul. ma. vt. Cad. l. iul. ma. l. 3. in auth. de armis. coll. 6. demanda. prin. coll. 3. Necessitate tñ imminente sufficit auctoritas magistri officiorum. vt. C. de Fabricensibus. l. fili. 1. r. Solent tamen principes concedere proficiscenti, vt sine laetione alterius cingulo possit uti. C. de prepo. sacri cubi. l. h. lib. 12. secundum eum. pro quo facit in li. feudo. de pace te. & eius violat. §. mercator. colla. 10. tunc aut queris utrum liceat uti armis ad iustitiam seu executionem iustitiae faciendam, vt quia habent iurisdictionem per qua possunt & debent maleficos corrigere & punire: & tunc aut queris utrum possunt iustitiam exercere citra sanguinis effusionem & dic quod sic siue sint laici. vt. ff. si quis ius di. non obtempe. l. vnica. de offic. eius cui manda. est iurisd. l. vlt. siue clerici. §. de off. ordi. cap. 1. & cap. irrefragabili. de conse. dist. 5. falsas. & j. de sent. excom. dilecto. lib. 6. Et not. Inno. in d. c. olim causam. glo. quomodo vers. satis etiam credimus. & versic. fe. & Spec. tit. de legato. §. iuxta. in fi. vers. sed nunquid clericis. & Hosti. §. de iure iuri. ego N. & Archi. 36. dist. ca. fin. glo. sua finali. Et ad hoc facit a contrario sensu. j. ne cler. vel mona. cap. clericis. & cap. sententiam sanguinis. siue nomine suo, siue vt delegatus alterius clerici, vel etiam principis secularis. j. de rap. in archiepiscopatu. vbi de hoc per Hostien. Aut ad sanguinis effusionem mortem vel membri mutilationem inferentē: & tunc aut queris de laicis & tales possunt, vt. ff. de usufruc. l. acquisitum. de poenis l. capitalium. §. famosus. & in toto. xli. ff. noui. C. de poenis, & de bonis damp. per totum. in auth. de manda. principū. §. quod si delinquentes. colla. 3. & j. de homici. ca. postulati. 23. q. 5. per totum. A ut de clericis, & tunc aut queris utrum possint hoc facere nomine & vice alterius, & dic quod non vt leg. & not. in c. allega. in archiepiscopatu. Aut vice & nomine suo, puta quia habet iurisdictionem temporalem rone cuius incumbit sibi talia exercere, & tunc. Aut queris nunquid possint talia exercere in propria persona, & dic quod non. vt 23. q. vlti. cap. vt pridem. & in cap. alleg. clericis. & ca. sententiam. vbi de hoc per Hosti. & j. de homi. ad audientiam. Aut per alium & tunc, aut queris utrum possint committere, vt mandare specialiter & expresse poenam sanguinis inferri, & dic quod no. vt. j. de excessibus praetorum. ex literis. Aut generaliter mandando alicui quod de malefactoribus iustitiae debitum exequatur. & dic quod sic quo i dic vt legi. & not. j. eo. tit. cap. Episcopus. lib. 6. tunc aut queris de armis clericalibus quae sunt lachrymae & orationes, vt

23. quaest. 8. c. de Episcopis. §. 1. & cap. sequentibus. Tunc dicit quod talibus quilibet licet uti potest, vt ibi. & de pgn. dist. j. importuna. & j. de regu. iuris. c. defleat. & 26. dist. j. ca. vlt. ibi, est & aliud opus quod facit Moyses, ad bella non vadit, non pugnat contra inimicos, sed quid facit, orat, & donec orat vincit populus eius, si relaxauerit & dimiserit manus populus eius vincitur & fugatur quae sunt verba Hiero. in Leuitico, originaliter sumpta Exo. 17. Et de ista materia vide quod no. Hostien. j. ne clerici vel monachi cap. clericis. de hoc etiam notat frater Ioan. in summa confes. titu. de homi. q. 49. quero etiam utrum & q. se. & fe. Et Hosti. in cap. alleg. dilecto. super verbo profecto. dicens qd clerici habentes temporalem iurisdictionem indistincte possunt arma fumere pro defensione sua & suorum, quia haec omnia iura permittunt. 23. q. 1. noli. cum ca. seq. & quelt. vlt. c. quicunq;. §. his ita. Si temporalem iurisdictionem non habent, non licet eis arma fumere in propria persona, nisi ad defensionem & nisi excitando. 23. q. vlti. c. suppliciter. §. ecce. quod & idem recitat Ioan. ibi in nouella.

- 1 Clericus non viuens clericaliter priuilegio non gaudet. 2 Clericus non viuens clericaliter excommunicandus. 3 Religiosus habitum dimittens excommunicatur.

Quis clericus.

Si quis queris, utrum clericus viuens non clericaliter sed laicaliter puniatur, & qua poena, distingue. Aut queris utrum puniatur illa poena, scilicet vt non gaudeat priuilegio clericorum: aut poena excommunicationis. tunc aut queris quantum ad beneficiū ecclesialium, & tunc non gaudet cum non exerceat opera clericorum. argu. 23. q. 5. si apud. & argu. 16. q. 1. generaliter. aut quantum ad hoc quod possit conueniri coram iudice seculari, vel quod possit verberari sine sacrilegio. i. poena excommunicationis, & dic quod gaudet nihilominus priuilegio clericali: vt. j. de senten. excom. in audientia: vt hoc notat Hugo. & Archi. 40. dist. non est. & vide quod no. ipse Archi. 23. dist. si quis ex clericis. tunc aut queris nunquid puniatur poena excommunicationis tunc, aut queris de clerico seculari, & talis non est excoicatus sed excommunicandus, vt in isto. c. & in calleg. si quis ex clericis. & j. de apost. cap. 3. quod debet intelligi in clerico seculari. tunc aut queris de clerico regulari, & talis si habitum dimittat, & laicaliter incedat est ipso facto excommunicatus, vt. j. ne cler. vel mon. c. vt periculosa. lib. 6. secundum Ioan. Andr. ibi in gl. speciale & c.

- 1 Excommunicatus pro manuum iniectioe, a legato absoluitur. 2 Excommunicatus pro manuum iniectioe, an a dioecisano absoluetur. 3 Monachi beneficia non habent.

Voniam vt ait.

Quantum tangit ista decretale in fine. Si quis queris utrum excommunicatus pro iniectioe manuum in clericum possit a suo pprio prelato citra sedem apostolicam absolui, distingue. Aut queris utrum possit absolui a legato: aut ab archiepiscopo: vel episcopo dioecisano. Si a legato qui est ordinarius in prouincia sibi decreta. j. de offic. delega. c. legatos. lib. 6. tunc aut de latere, & tunc dicit Hosti. §. de offic. leg. c. excommunicatis. quod potest, nisi laesio vel iniuria sit enormis: tunc enim non potest sine speciali mandato argu. j. de sent. excom. c. nuper. §. in secundo. c. si vero. j. & cap. peruenit. c. cum illorū. c. relatum. in fin. & c. canonica. Et idem tenet Spe. tit. delegato. §. nunc dicamus. ver. circa potestatem. versic. quod etiam dixi. sed Archi. 17. q. 3. si quis suadente. super verbo vrgete. tenet quod potest absolueri etiam ab enormi per c. j. de senten. excom. ea noscitur. ver. alios. & c. quantum. ver. non tamen, & c. ad eminentiam. in fin. & §. de off. leg. quod translationem. idem sentit Ber. in calleg. excommunicatis. Et hoc videtur hodie expeditum. j. de sent. excom. c. eos. §. si ibi a quibus suis sententijs. lib. 6. secundum Archi. j. de off. leg. cap. 1. lib. 6. Aut queris de alijs legatis & tunc dicit vt in d. cap. excommunicatis. tunc aut queris utrum possit absolui a dioecisano, tunc aut est excommunicatus pro iniectioe manuum in clericum non socium suum: & tunc non potest. vt 17. q. 4. si quis suadente. j. de senten. excom. parochianos. & c. porro. sed fallit in casibus not. per Hostien. j. de senten. excom. cum illorum in princ. vbi etiam dicam de hoc. Et adde quod leg. & no. j. de senten. excom. religioso. lib. 6. Aut est excommunicatus pro iniectioe manuum in socium suum & tunc, aut laesio vel iniuria seu iniectio fuit atrox seu enormis, & tunc non

potest. ut hic in fin. & in calleg. cum illorum. fm Phil. hic & Archi. 16. q. 1. c. decimas a populis. gl. pen. Aut non fuit atrox vel enormis & tunc, aut sunt tales qui non viuunt in comuni, & tunc non potest, ut hic a contrario sensu: aut sunt tales qui viuunt in comuni & tunc, aut sunt clerici: aut laici. Si laici tunc idem arg. hic a contrario vbi loquitur de clericis: quia quod de vno dicit de alio tacite denegatur. vt. s. de præsumpt. nonne. ff. de iudi. si cum prator. Si clerici tunc, aut viuunt vt singuli scholares in bursa cōi & in domo cōi manentes: & tunc idem arg. prædictorum. Sed oia ista membra fallunt in casibus prædictis per Hosti. in calleg. cum illorū. not. Aut sunt & viuunt in comuni collegialiter & vt collegium approbatū: & tunc siue sint clerici regulares, siue seculares habet locū istud cap. vt possint citra sedem apostolicam absolui per suos episcopos: hæc enim decre. vniuersis ep̄is dirigitur, vt patet in registro fm Inno. & Hosti. hic. † Vnde dicit quod istud ca. intelligitur etiam de non religiosi per text. qui dicit beneficij. quod constat monachos non habere. 12. q. 1. nolo. & c. non dicatis. & hoc tenet Io. 16. q. 1. c. decimas a populis. & Archi. ibi in gl. pen. idem tenet Io. 17. q. 4. nullus clericorum. & Go. hic & j. qui cle. vel vo. c. 1. de sent. excom. monachi. & Ala. Tan. Vinc. Phil. in d. c. 1. & Hug. & Archi. 32. dist. præter hoc. & Hosti. hic & frater Io. in sum. confes. tit. de sen. excom. q. 36. vers. 14. & G. de Monte Lau. & Gen. j. de celeb. missa. ca. 1. super verbo illi ad quos pertinet. in cle. Et pro hoc facit. j. de sent. exco. ex tenore. in fi. Et quia est eadem. si discordia in secularibus cōiter viuentibus, quæ est in religiosi: ergo idē ius. s. de cōsti. translatō, licet Ber. hic dist. in quæ inter religiosos de quib. intelligit istud c. & seculares. & adde qd dicit. j. qui clerici vel vo. c. 1. & de sen. exco. c. peruenit. ¶ Si queris vtrum canonici debeant stare simul, vel diuisim, distingue per Hosti. in summa. eo. tit. s. qualiter. ver. si queras.

- 1 Iudices a pauperibus nihil accipiant.
- 2 Iudices esculentum & poculentum recipiunt.
- 3 Iudices sportulas recipiunt.
- 4 Iudices extra domum euntes impensas habent.
- 5 Delegatus Papæ extra domum proficiscens impensas habet.
- 6 Delegatus principis quid a litigantibus exigat.
- 7 Delegatus ordinarij quid a partibus exigat.
- 8 Arbitrarij quid exigere possit.
- 9 Iudex an & quid exigere possit.
- 10 Assessorij quis salarium soluat.

Vm ab omni. ¶ Si queris vtrum iudices, & labore aliquid a partibus litigantibus, seu earum altera exigere, recipere, vel habere possint, distingue. † Aut litigantes sunt notabiliter pauperes, & tunc nihil penitus nec pro sportulis, nec pro expensis potest exigi, sed nec gratis recipi ab eis: nam eo casu etiā si gratis offeratur & accipiat exactum reputatur. arg. C. de falgamo hospitibus non præbendo. l. 1. l. 12. Cum paupertas excuset: vt 10. q. 3. cauendum. in fin. & 1. q. 2. placuit. & in aut. de manda. princ. s. fit tibi. colla. 3. Et istud est vñ de privilegijs paupertatis. Alia sunt privilegia paupertatis de quibus per Archi. 11. quest. 3. pauper. † Aut litigantes non sunt pauperes: & tunc aut queris vtrum possint recipere esculentum & poculentum mera liberalitate oblatum, quod paucis potest consumi diebus, & dic quod sic, sed ea exigere non possunt: vt. ff. de off. proconsul. & lega. l. solent. s. vlti. de offic. præsi. l. plebiscito. quæ iura licet dicantur correctæ per authenticum illud scriptū exemplar. quod est sub titulo vt iudices sin. quoquo suffragio fiant. colla. 2. vt ibi no. Accur. dicens non possunt recipere esculentum & poculentum dum modo habeant salarium. tamen per c. statutum. s. in super. j. de rescri. lib. 6. videtur approbata. Aut queris vtrum possint exigere vel recipere alia: & tunc, aut queris de iudicibus ordinarijs: aut de delegatis: aut de arbitris. Si de ordinarijs tunc, aut super hoc est consuetudo rationalis & approbata, & illa est seruanda vt leg. & not. s. de off. ordi. c. dilectus. arg. 11. dist. in his. & c. consuetudinis. 13. dist. diurni. & in fine. de iur. natura. s. ex non scripto. Aut nõ est super hoc consuetudo & tunc, aut non proficiscuntur extra suum domiciliū propter causam, & tunc † aut queris de iudicibus secularibus, & in foro seculari: & tunc dic quod tales nõ debent exigere, recipere, vel habere nisi sportulas dandas executoribus pro remuneratione sui laboris, vt in aut. de litigiosis. s. ad excludendas. coll. 8. Nihil autem plus debent recipere, nisi aliud sit de consuetudine. C. ad leg. Julia. repe. leg. 1. de assesse. 3. de

contra. iudic. l. vna. in authenti. vt iudic. sine quoquo suffragio. s. sic igitur a nobis. & s. si quis autem. & s. necessitatem, & in authen. scriptum exemplar. coll. 2. Quod dicit vt. s. de off. ordi. dilectus. & 3. q. 3. c. inducitur. s. offeratur. vt not. Ber. hic in glo. mos iste. & etiam in glo. delegati. vers. ordinarij autem. & idem Ioan. Laur. Goff. & plenius Hosti. hic. Vnde non debent habere expensas, sed potest eis dici estote cōtenti stipendijs vestris: vt in aut. de manda. prin. s. oportet igitur. & s. ille tamen colla. 3. 2. 3. q. 1. militare. & c. paratus. & 86. dist. non satis circa fin. Aut queris de iudicibus ecclesiasticis & in foro ecclesiastico: & tunc dic quod tales non possunt recipere nec sportulas nec expensas, vt hic probatur: & qui recipiunt amplius sine causa non condemnantur fm canones ad tripulum, vt loquitur in lit. de accu. s. tripli. sed tantum ad expensas: vt. s. de plus peti. ca. 1. vers. itaq. Et ita ibi not. Inno. & Hosti. Pet. de Samp. & Abb. & idem Archi. 3. q. 3. c. inducitur. s. offeratur. super verbo sportulis. † Aut proficiscuntur extra suum domiciliū propter causam, & tunc debent habere expensas suas moderatas, deducto eo quod domi erant expensuri: vt in aut. de manda. prin. s. illud tamen. colla. 3. Et hoc not. Ber. hic gl. delegati. vers. ordinarij autem. idem Hosti. hic. & Ioan. Andr. in callegato statutum in super. super verbo moderatas. de rescri. l. 6. Et adde quod legi. & not. j. de cens. Romana. s. antepenult. & penultimo. & quod no. Hosti. & Io. Andr. j. de simo. & si quaestiones. super verbo recipientes, dicentes q. iura alie. solent plebiscito. possunt intelligi de iudice siue administratione: & illa. C. ad l. Julia. repe. l. 1. de assesse. 3. de contrar. iudi. l. vna. cum concor. de iudice cū administratione. ad hoc. s. de restit. in integr. c. causa. ff. de contrahen. emp. l. non licet. Vel prima intelliguntur de non exigentibus per se, vel per alii qui gratis possunt recipere gratis oblatū. j. de simo. dilectus. 2. in fin. secunda de exigentibus. de cens. c. cum apostolus. s. in hibemus. Vel prima intelliguntur de nõ habentibus salarium de publico: secunda de habentibus, qui ipso debent esse contenti: vt in s. allegato, oportet igitur. & s. illo tamen. Illa tñ decret. & si quaestiones. innuit q. in foro canonico arbitrarium debet esse fm Hosti. & Ioan. Andr. ibi. Si sunt delegati tunc, aut sunt delegati Papæ: aut Imperatoris: aut alterius ordinarij. Si Papæ tunc refert vt prius, aut nõ proficiscuntur propter causam sibi commissam extra domiciliū suum, & tunc nihil oino exigere possunt, sed nec gratis oblatū recipere vel hñe, vt in callegato statutum. s. in super. & not. Ber. hic. in gl. delegati. † Aut proficiscuntur extra domiciliū suū propter causam sibi commissam: & tunc possunt expensas nedū gratis oblatas recipere, sed etiā exigere moderatas: vt in callegato statutū. s. in super. ver. vel nisi lib. 6. Nec credo hoc casu cōpensandas vel deductas expensas, quas domi facturi essent. per l. ff. ad exhib. l. sed & si. s. 1. & de peti. hæredi. l. sed & si. s. quod aut. & de rei vendi. l. si res. vt no. G. Hosti. & Io. An. in s. alleg. in super. licet Card. ibi contra: cuius opinionem vñ tenere Hosti. in sum. eo. tit. s. & in quibus. vers. item consistit. vbi de hoc. Et hoc verum est de iudicibus recipere expensas moderatas qñ proficiscuntur siue habeant beneficium sufficientia, siue non per s. alleg. in super. qui generaliter loquitur. & idem ibi no. Io. Andr. licet Hosti. hic dicat tales delegatos Papæ peccare si recipiunt expensas, ex quo hñt sufficientia beneficia. † Si sunt delegati Principis vel Imperatoris non debent habere nisi duos aureos in principio litis, & duos in fine, & hoc cum causa excedit centum aureos, alias nihil, vt in aut. de iudi. s. ne aut labor. colla. 6. & arg. C. de testa. l. consulta diuina. Et hoc no. Ber. hic in gl. mos iste. † Si sunt delegati alterius ordinarij, tunc dicit Io. An. in s. alle. in super. super verbo moderatas, q. aut est delegatus ad vniuersitatem causarū, & tunc idem quod in ordinario. s. quod nihil habebit: nõ ordinarius ei providebit. Idem enim est consistorium: vt. j. de app. c. Romana. l. 6. & ordinarij vt no. Io. An. ibi & j. de off. vicarij. licet. l. 6. ad hoc. s. de off. ordi. inter cætera. & in aut. vt nulli iud. s. vt nulli. coll. 9. in aut. de man. prin. s. illud coll. 3. Aut est delegatus ad specialem cam, & tunc refert vtrū ordinarij ei malitiose causam committit, & tunc idem: aut non malitiose, & tunc videtur idem quod in delegato Papæ fm eum. & idem tenet Inn. hic. † Si sunt arbitri, tunc dic q. debent habere & possunt exigere a partibus expensas. arg. in aut. de iud. s. ne aut labor. ff. de arbi. l. 1. C. de iud. l. rem non nouam: & est casus. C. de prox. sacro scri. l. in facris. & de priuile. schol. l. quotiens. l. 1. 2. licet in vtraq. lege cōsueuerit exponi arbitrum. i. delegati. hoc no. Spec. tit. de arbitro. s. si. ver. sed nunquid arbitri pot. Quod credo verum maxime qñ propter causam proficiscuntur, vel a suis proprijs negotijs distrahuntur, vel vbi essent tales qui de

laboribus

laboribus suis viuunt. alias suum officium esset eis damnosum quod esse non debet. ff. quemadmodum. testa. aper. l. si quis ex signa torib. j. de elec. cum non debeat. l. 6. Et quod dictum est de expensis moderatis, intellige q. in istis expensis habebitur ratio non solum victus, sed etiam vecturarum equorum, & similiū fm Io. An. in s. alle. in super. glo. alleg. Et in hoc concordat Hosti. hic dicens, q. si ordinarij vel delegatus equum vel aliud occasione causæ amittere, & quantum ultra quam domi expēderet illud repetere posset. ff. de incendio rui. nau. l. j. s. ex incendio. Et vide de ista materia quod no. Ho. in summa c. ti. s. & in quibus. ver. item consistit. & Spec. de salarijs. s. j. ¶ Hic habes q. indices non debent aliquid, quod non sit eis debitum extorquere. Sed si queris nunquid iudex vel administrator possit a sponte date recipere tempore suæ administrationis, distingue. † Aut queris nunquid liceat sibi accipere ratione sui officij, & dico, q. non aliquo modo, seu ab aliqua persona. vt ff. ad l. Iuliam repe. l. j. & C. ad l. Iul. repe. l. j. Aut non ratione sui officij, sed alia rōne, & tunc aut ratione consanguinitatis & tunc potest in infinitum, vt ff. ad l. Iul. repe. l. j. in fi. & l. lex Julia. s. apparet. Aut ratione amicitia, & tunc potest vsq. ad centum aureos inclusiue & non ultra. ff. ad l. Iuliam repe. l. eadem lege in fine. Et est ratio: quia ratione amicitia præsumitur q. magis detur amore q. timore. ar. ff. pro socio. l. merito. † Itē dicit hic Io. An. q. ordinarij si velit habere assessore nõ poterit cogere partes ad deponendum vel soluendum sibi salariū: quia ad hoc sunt sibi reditus deputati vt hic, si ergo indiget assessore, salarium soluat. fm eum. De delegato, dic vt j. de rescri. statutum. s. assessore. l. 6. Aliqui iudices male seruunt præmissa, contra quos primo Rēgum. 8. c. declinauerunt post auaritiam, acceperuntq. munera, & peruerterunt iudicium. & Esa. 5. vbi qui iustificatis impium pro muneribus. & Ecclesi. 20. Xenia & dona excaecant oculos iudicium.

- 1 Monachus an præbendam habere possit.
- 2 Monachus an canonicus esse possit.
- 3 Monachus Episcopus, habitum non mutet.

Deus qui. Si queris vtrum monachus possit habere præbendam, vel canonicatum, in ecclesia seculari, distingue, aut queris de præbenda aut de canonicatu. † Si de præbenda tunc, aut queris de simplici monacho non habente administrationem, & dic quod non, cum nihil possit habere, vt 12. q. 1. nolo. & c. nõ dicatis. & præbenda sit priuata utilitatis, ita intelligo quod no. Io. 74. dist. quorundam. glo. j. Aut queris de monacho habente prioratum, seu administrationem, & tunc, aut queris vtrū possit habere præbendam separatam, & distinctam a iuribus prioratus seu administrationis. & dico quod non per rationē, & per iura allegata. Et quia tunc habet duo beneficia, cum præbenda sit beneficium, vt no. Ber. de consuet. cum M. in gl. vnde eis & c. quod esse non potest absq. auctoritate Papæ. arg. eorum quæ leg. & no. j. de præb. cum singula. lib. 6. & extra de sup. neglig. præla. c. j. in fin. in cle. Aut queris vtrum possit habere præbendam seu emolumentum præbendæ in ecclesia seculari tanquam annexam suo prioratui, & de iuribus & pertinentijs ipsius prioratus seu administrationis, & credo q. sic. Sicut est in ecclesia parisiensi. vbi prior sancti Martini de campis habet ratione sui prioratus vnam præbendam. Et in ecclesia Aurelianensi. vbi Abbas sancti Eutercij habet vnam præbendam seu emolumentum vnius præbendæ. & pro hoc facit. j. de magistris. c. j. & c. quia nonnulli. Item multa veniunt p modum sequelæ vel vniuersitatis, quæ alias non veniunt, vt ff. de rei vindicatio. quæ religiosi. de acquir. re. do. l. quædam. & j. de iure patro. ex literis. & c. cum seculum. j. de præben. ca. sup. eo. & c. quia sepe. l. 6. † Aut queris vtrum possit ibi habere canonicatum, & in hoc sunt contrarij doctores, nam Ber. hic & Ioan. Hugo. & Lauren. 16. q. 7. in nona. & 58. dist. c. 2. dicunt, q. potest. arg. huius c. & j. de statu monacho cap. quod Dei. Sed Io. tenet contrarium in calleg. quorundam. & Hosti. hic. & in calleg. q. Dei. & j. de religio. do. inter quatuor. vbi est efficacius argumentum, & est expressum fm cum. j. de regula. super eo. vbi idem tenet. a quo dicto dicit Arch. non recedas. Et hoc clare colligitur. j. de regularibus. sicut in antiqua. vbi fuit iste casus prout alleg. in c. no. in nona. in glo. adde hoc per istud. & idem tenet in calle. 58. dist. c. 2. Nec obstat istud c. quia loquitur in cura animarum, in qua est speciale fm eum in d. capi. 2. † Vnde monachus potest eligi in episcopum, vt extra, de elec. c. j. in cle. credo tamen q. propter hoc non debeat habitū mu-

tare. arg. j. eo. clerici. s. fi. & 23. dist. sanctimonialis. ibi semper vsura. & c. Et hoc tenent ibi Lau. & Arch. Et vide de hoc, per Io. & Arch. 17. q. j. c. j. & vide quod no. Io. Andr. extra de elec. c. j. in fi. & in cle. & Hosti. in summa de statu mona. s. vtrum populum. in fi. vbi dicit q. monachus non debet poni cum secularibus, nisi propter curam animarum in qua est speciale, vt in iuribus alleg. sicut nec secularis debet poni cum regularibus, vt ibi. & in s. fi. ver. illud.

- 1 Gula vitium in quo consistat.
- 2 Gula quale peccatum.
- 3 Ebrietatis descriptio.
- 4 Ebrietas quale peccatum. 6.
- 5 Peccata mortalia vnde speciem recipiant.
- 6 Anima in sicco non habitat.
- 7 Ebrietas, an a delicto excuset.
- 8 Prælati & reges sint sobrii.

Crapula. Si queris vtrum gula sit peccatum mortale, & distingue fm Tho. in summa. q. 148. arg. 2. q. vitium gulæ proprie consistit, in concupiscentia inordinata. Ordo autem rōnis ordinantis concupiscentiam, tolli potest dupliciter. Vno modo quā tum ad ea quæ sunt ad finem prout. non sunt ita commentu rata, vt sint proportionata fini. Alio modo quantum ad ipsū finem, prout. f. concupiscentia hominem auertit a fine debito. † Si ergo inordinatio concupiscentia accipiat in gula fm auersionem a fine vitio, sic gula erit peccatum mortale, quod quidem contingit qñ delectationi gulæ inhæret homo, tanq. fini, propter quam Deum contemnit paratus. Contra præcepta Dei agere, vt delectationes huius allequetur. Si vero in vitio gulæ intelligatur inordinatio concupiscentium fm ea quæ sunt ad finem, vt pote: quia nimis concupiscit delectationes ciborum, non tamen ita q. propter hoc aliquid faceret contra legem Dei, est peccatum veniale. hæc Tho. Idem frater Ioan. in summa confessio. titulo. de sobrietate. Rodof. quaestione sexta quæro hic.

¶ Si queris vtrum ille, qui se inebriat peccet, & qualiter distinguitur. Quia ebrietas quandoq. dicitur mētis obliuio, & hæc est pœna, & non est aliquo d peccatum. vt 15. q. j. sane. vt nota. Io. 25. dist. c. vnum orarum. s. alias ea demum. Quandoq. dicitur ebrietas proueniens ex concupiscentia, seu repletione vini, & illam diffinit Seneca epistola 83. Nil aliud est ebrietas, q. voluntaria infania, quæ omnia vitium incendit, & detegit, & obstantem malis verecundiam remouet, & tunc refert secundum Abb. hic. † Aut ebrietas est assidua, & tunc mortaliter peccat, aut non est assidua & tunc. Aut quis nocens vires vini se inebriat, & tunc idem. vt de conse. dist. 5. nullus. & in s. alle. alias. Aut ignorans hoc facit, vel ex debilitate cerebri hoc sibi accidit, & tunc non est peccatum nisi veniale, vt in s. alleg. alias ad fin. ver. quæ sunt autem. Et hoc quod dictum est de assidua & non assidua ebrietate notant Vin. l. k. & Hosti. j. de reliquijs & vene. sanctorum. c. j. & Ioā & alij in di. s. alias ea demum. & Asten. l. 6. tit. de sobrietate. & Abb. hic plene no. quod dictum est a vers. refert fm Abbatem vsq. hic. Et dicitur ebrietas assidua hebetudo mentis iniuste, i. mala qualitas qua homo, ita disponitur vt semper sit dispositus & paratus ad inebriandum hic dicitur assiduitas inebriandi: quia ea ita quis disponitur vt assidue velit inebriari, fm Hug. & Archid. in s. allega. alias. Et adde quod not. ipse Archi. 35. dist. sexto dic. super verbo ebrietas. vbi dicit. quod malum ebrietatis sine culpa consistit, immoderata, & inordinata concupiscentia, & vsu vini. Hoc autē contingit tripliciter. Vno modo sic, quia nequit potum esse immoderatum, & inebriare petentem, vt cum nescit vini fortitudinem, & hñdi, & sic ebrietas potest esse sine peccato, sic nec creditur inebriatus fuisse, vt colligitur in calleg. sexto die Alio modo fit, quod aliquis percipiat potum esse potentem, & immoderatum, non tamen extimet potentem inebriare, & sic ebrietas potest esse cum veniali peccato. Tertio modo potest contingere, quod aliquis aduertat potum immoderatum esse, & inebriantem, & tamen vult magis ebrietatem incurere, q. a potu abstinere & talis proprio dicitur ebrius † quia mortalia proprie recipiunt speciem non ab his, quæ per accidens eueniunt præter intentionem, sed ab eo quod est per se intētum. Et sic ebrietas est peccatum mortale: quia fm hoc homo sciens, & volens priuare se vsu rationis, quo fm virtutem operatur, & peccata declinat: & sic peccat. mortaliter periculo peccandi, se committens. Vnde dicit Ambro. in lib. de patriarchis vitandam

dam dicimus ebrietatem per quam crimina cauere non possu-
mus, nam qui sobri j cauemus per ebrietatem ignoratē com-
mittimus. r. 5. q. 1. c. sane. fm̄ eum, qui hanc glo. clam recepit a
Tho. in summa. q. 40. articulo 2. & a fratre Ioann. qui eam pon-
nit post Tho. in summa confectio. de sobrietate ordi. qd. 2.
vide etiam quod ipse Archid. no. 4. dist. denique. vbi dicit, qd
com edere plus iusto ex certa scientia mortale peccatum est, vt
6 §. alle. deniq. Si vero vitra quam debeat, quis bibit vel comedit
propter appetitum, veniale peccatum est, vt in §. alleg. alias
ea demum. 2. 5. dist. Et in his concor. Asten. li. 2. tit. de sobrieta-
te & ebrietate, dicit tamen qd cum aliquis multum comedit,
vel bibit fm̄ medicum consilium ad vomitum prouocatum,
non est reputandus superfluous potus vel cibus. Tu ergo bo-
ne scholaris sperne voluptates, nocer emptā dolore voluptas,
quod dicit vt leg. & no. de conse. dist. 5. c. legimus. ne compute-
ris inter illos scholares de quibus no. Archi. 44. dist. c. non o-
portet ministris, vbi dicit esse argu. contra scholares in simul,
coniuuantes in estate in memoribus, seu montanis. Sed boni
locij volunt se excusare per glo. Ioan. 32. q. 2. Moytes. super
verbo in sicco. vbi dicit qd est arg. pro Normanis, & Anglicis,
& Polonis, vt possint fortiter bibere, ne anima eorum habi-
ter in sicco.

¶ Si quis queris vtrum ebrietas excuset a peccato, dicit Asten. lib.
2. tit. de ebrietate, qd in ebrietate duo attenduntur. scilicet effectus,
consequens, & actus precedens. Primum excusat peccatum
inquantum inuoluntarium, tamen per ignorantiam. Circa ve-
ro fm̄, distinguit, qd si ex actu illo subsecuta sit ebrietas, sine
peccato, tunc peccatum sequens a culpa totaliter excusatur, vt
forte accidit in Loth qui excusatur ab incestu, propter ebrie-
tatem, eo quod non discernit quod essent filie eius, vt dicit
Augu. li. 22. contra Faustum. de quo Gene. 19. 1. q. 1. inebria-
uerunt Loth. Si autem actus precedens fuit culpabilis, sic excu-
satur non a toto peccato pro eo quod reddit voluntarium,
ex voluntate actus precedens, sed a tanto quia diminuitur,
ibi ratio voluntaria quia cum ex ebrietate res publica multum
damnificatur. Ideo etiam fm̄ aliquas leges positius, facien-
tes aliqua turpia ex ebrietate puniuntur magis quam si non es-
sent ebrii, vt magis ab ebrietate caueant. Dicit etiam ibi Asten.
quod sobrietatis virtus magis requiritur in aliquibus duplici
ratione. Vna quia sunt priores ad concupiscentias, vt iuue-
nes propter feruorem etatis, & mulieres ppter fragilitatem
mentis. Vnde secundum Maximum Valerium, Mulieres apd
Romanos non bibebant antiquitus vinum. Alia quia est magis
necessaria eis ad propriam operationem ipsorum, vinum,
autem immoderate sumptum praeipue impedit rationis v-
sum. Et ideo in senibus, in quibus ratio vigere debet ad eru-
ditionem aliorum, & in epis, & in alijs ecclesie ministris, qui
deuota mente debent insistere spiritualibus officijs, & regib.
qui per sapientiam debent subditos gubernare, specialiter de-
bet sobrietas esse. Ideo dicitur ad Titum, 2. exhortamini fen-
es vt sint sobrii, & prima ad Thimor. 3. quod oportet, epi-
scopum sobrium esse, & Prouerborum. 3. 1. noli Regibus da-
re vinum.

- 1 Alea ludum prohibitus.
2 Mala ex ludo prouentia.
3 Scacorum ludus permissus. 8.
4 Ludi causa virtutis facti, permissi.
5 Ludi noxij prohibiti.
6 Religiosi non ludant.
7 Clerici an ludere licitum.
9 Ludus an meritorius esse possit.
10 Corea an sint peccatum.
11 Ludentes inspicere an peccatum.
12 Ludo licito perditum non repetitur.
13 Ludo illicito perditum repetitur.
14 Ludo perditum a quo repetendum.

Lerici. Si quis queris qui ludi sunt prohibiti, & qui
non, distinguit. Aut queris de ludis con-
sideratis in se & secundum se, aut queris de ludis con-
sideratis respectu personarum ludentium. Si primo,
modo, refert. Aut queris de ludo Alea seu taxillorum, &
ille est prohibitus vt hic, & in authen. de san. episcop. §. inter-
dicimus. & C. de episcopis & cler. in authen. interdicimus. &
3. 5. dist. c. j. Et qui publice aleator esse repellitur a promotione
vt j. de excel. praelato. c. inter dilectos. & hac prohibitio fit p-
pter nouem crimina, quae in tali ludo attenduntur quae his ver-

2. fibus comprehendens. Hae cum taxillis ludendo crimina sicut
Ecclesiae spretus, vsurarij, siue rapina, scandala, vel lingua blas-
phemia, seu facienda, furti, doctina violentia, crimina falsi, &
mortis causa deceptio, perditio; temporis, & desiderium,
corruptio, iunges. Istis praedictis adulatione, vitia; turpis. Quos
versus licet satis de se pateant plene exponit Hosti. in summa
de excel. praelatorum. §. qualiter excedant sub. §. clericus vero
etiam ad ludum & in c. alleg. inter dilectos, quae nouem crimi-
na ponit Ray. titu. de negotijs secularibus. §. de ludo alea. &
fm̄ glo. super Ray. de empt. & vendi. sub Rubricella, vtrum
de illicite acquisitis fieri possit elemofyna. §. 11. de ludo. ale-
a. & frater Io. in summa confessio. eadem Rubricella. q. 23.
deinde quae. & c. & Archid. 3. 5. di. c. j. Sed hoc fallit quando lu-
dus alea fit in conuiuio causa vescendi, puta quod ille, qui
pauciora puncta habuerit amittat portionem suam, vel qd ex
pecunia quam vnus vel plures amiserunt emantur aliqua vtve-
scantur communiter, vt ff. de aleatoribus. l. quod in conuiuio
cum sua glo. & hoc no. Io. in d. c. j. 5. di. Aut quis de alijs ludis,
& tunc. Aut queris de ludo scacorum, & ille est licitus & per-
missus saltem laicis, quia in ingenio naturali consistit, nec com-
mittitur viribus fortunae, vt hoc no. Accur. C. de episcopis &
cleri. in auth. interdicimus. Aut de alijs ludis, & tunc aut sunt
causa virtutis exercenda, & tales sunt liciti & permisi fm̄ le-
ges; qui ludi his versis vt continentur. Ludere vescendi cau-
sa permittitur, atq; hastam, vel pilum iaciendo, vel fallido cur-
sum, vel bellum, nec non luctam faciendo, causa virtutis etiam
spondere licebit. f. ex ll. Titia, Publica, & Cornelia. ff. de alea. l.
solent & duabus legibus sequentibus. Lex etiam Graeca, Alea-
rum vsus quinque ludos permittit. f. Comon bello, ludus est vbi
iacus in logum. spatium protrahitur, forte est ludere ad pale-
tum, vel sagittare. Como diabolus ludus est vbi iactus in
longum spatium protrahitur forte est ludere ad paleum, vel
sagittare. R. hindalca ludus, est vbi iactus in breue spatium re-
trahitur, sicut forte est ludus billiarum. Ray. con ludus est, vbi
pondus detibus eleuatur. Esperulan ludus est quo equite cur-
rente res in signum posita lancea eleuatur. Rixinlystera ludus
est vbi cum ligno seu alia materia ob fraudis suspicionem tali
iacantur. Sed secundum Catonem sapientem troco lude, aleas
fuge, vt hoc no. Hosti. in §. alleg. qualite. & in c. alleg. inter dile-
ctos. Et hoc verum. f. qd ludi qui sunt causa virtutis exercenda
sunt liciti & permisi secundum leges; sed fm̄ canones fallit,
in torneamentis, & est ratio quia ex eis mortes hominum &
animarum pericula saepe proueniunt, vt j. de torneamentis. c.
j. Et idem credere eadem ratione in alijs ludis ex quibus ta-
lia pericula possent verisimiliter prouenire. quia vbi eadem ra-
tio & idem ius debet esse. ff. ad laquil. l. illud de fonte. l. vna. §.
de transla. episcopi. c. inter corporalia. circa prin. & extra de of-
fi. vicarij. c. vnico. in cle. Aut ludi sunt non causa virtutis exer-
cenda sed alias & tunc credo qd si sint verisimiliter noxij sunt
prohibiti. Quis. n. dicit lex, ludos appellat ex quibus crimina,
oriuntur, vnde ludus noxius est in culpa, vt in proemio ff. ori.
ad si. veri. quis. n. & c. ff. ad laquil. l. nam ludus. & l. si ex plagis.
§. si. Si vero sint innoxij & alias honesti, tunc sunt liciti & p-
missi, vt in iuribus alle. a contrario sensu. j. de homici. c. lator,
& c. exhibita. de delictis puerorum. c. 2. licet. n. qnq; ludere si-
cut Isayas. 3. 3. qu. 4. recurrat. Ius etiam Ioseph cum fratribus
suis, vt 22. q. 2. qd ait Ioseph. & hac sufficienter de ludis conside-
ratis in se, & fm̄ se cum his quae dicam in di. se. ¶ Sequitur de
6 ludis respectu personarum ludentium, & tunc aut queris de
religiosis & credo quod tales non possunt ludere etiam ludo,
alias honesto, nec cum alijs nec inter se, quia cum sint mortui
quo ad mundum & debeant stare in monasterio soli & tristes,
vt 16. q. j. placuit. 2. & C. de episcopis & cleri. l. Deo nobis. non
debent se talibus immiscere, ex quibus requeter proueniunt
multiloquia, in quibus non deest peccatum, & rixa, & contu-
melia, & contentiones, & litigia, quae omnia euitare debent,
vt §. de syndico. c. vnico. ergo. & omnia per quae deuenitur ad
illud, vt §. de consti. nam concupiscentiam & j. de reg. iuris. c.
cum quid lib. 6. Item ad hoc facit extra de statu regula. c. ne in
7 agro §. porro. in cle. Aut queris de secularibus & tunc, aut de
clericis inter se, aut de laicis inter se, aut de clericis & laicis in-
simul & inter se. In primis duobus casibus ludus quantum est
ex parte personarum est licitus & permissus, dummodo ludi
alias honestati concedens personarum, vt in c. alle. lator. exhi-
bita, recurrat, quod ait Ioseph. In tertio casu refert, aut queris
vtrum sit licitus ex parte laicorum, & credo qd sic, & caueant
sibi clerici in ludo sibi communicent, ne cum eisdem eos ad-
mittendo vel se ludo eorum perperam ingerendo, argu. ff. de
regu.

reg. iur. l. culpa est. & j. de reg. iur. c. non est sine culpa. l. 6. Aut
vtrum sit licitus ex parte clericorum, & dico, qd non vt proba-
tur in c. alleg. continebatur, cum ibi no. per Ber. in gl. 2. & per
Host. post eum. maxime quia laici clericis opido sunt infesti,
8 vt 2. q. 7. laicos. & c. laici. j. de immu. eccle. c. clericis. l. 6. Vn-
tamen non. quia dixi qd ludus scacorum est licitus & permissus
laicis. Idem dicit Accur. de clericis, vt no. in a. alleg. interdi-
cimus. sed Iaco. de Ra. & Pe. de Bella. pertica tenet ibi contra.
& est ratio fm̄ eos: quia ratio prohibitionis ludi taxillorum, in
personis clericorum fuit vacatio, in diuinis officijs, & ne ab
eis retrahantur, quae ratio magis habet locum in ludo scaco-
rum, qui est prolixior quam in ludo taxilloru qui est breuior.
Sed salua eorum reuerentia, illa non est ratio principalis prohi-
bitionis ludi taxillorum, sed turpitudine, & inhonestas ipsius lu-
di, ex quo praemissa crimina oriuntur, vt no. Io. 3. 1. dist. c. j. Vn-
de sustinendo glo. Accur. possit dici qd est licitus & honestus,
clericis t. pibus, & horis congruis quib. diuinis vacare non de-
bent, & dummodo pro hoc non negligant dno deseruire. Vn-
de clericus beneficiatus ad hoc vt appareat, bonus ecclesiasticus,
& bonum exemplum praebet minoribus, nunquam rece-
dat psalterium de manu sua fm̄ Hiero. de conse. dist. 5. nun-
quam, quod tamen interdictum ciuilitatis. h. horis debitis, statutis,
& consuetis. 3. 6. di. si quis vult. 3. 1. dist. si laicus. 2. 2. di. sacrosan-
cta. ff. de condi. & demon. si quis ita. & ita intelligitur, §. de vsu
palli. c. j. & j. de frig. & male. c. vltimo.
¶ Si quis queris vtrum in ludis possit esse meritum vel virtus, &
vtrum choreatices seu inspectores ludorum, vel ioculatoru
9 peccent, & qualiter, distinguit. Aut queris de primo. f. vtrum
in ludis esse possit meritum vel virtus, & dic fm̄ Asten. li. 2. ti.
de modestia qd sic. Nam ludus quandoq; prouenit ex spiritua-
li iucunditate, & tunc est meritorium, sicut David lusit & sal-
tauit coram arca Domini. 2. Regum. 6. Quandoq; prouenit ex
recreatione, & tunc est virtuosus & sine peccato, homo. n. in-
diget quiete aliquando ad animi fatigati recreationem, quoties
autem animae est delectatio. Vnde Philosophus dicit 8. Ethic.
co. qd delectatio si sit fortis expellit tristitiam, & ideo contra
animae fatigationem oportet adhibere remedium. i. aliquam
delectationem conuenientem intermissa intentione insilten-
di operibus. Exemplum habetur B. Ioan. Euangelista in eius
legenda. & in Isa. & Ioseph. vt dixi. §. dist. j. & 4. Ethico. dicitur
quod in huius vitae conuersione quaedam requies habetur,
cum ludo. Quandoq; fit cum exercitatione, & talis si non sit
virtuosus, potest tamen esse sine peccato. Circa tamē hoc sunt
praeipue tria cauenda, quorum primum & principale est, qd
praedicta delectatio in aliquibus operationibus, vel verbis tur-
pibus, vel noxijs non quaeratur, de tali. n. ludo dicit Tullius li.
de officijs, qd est flagitiosus & obcenus. Secundum est ne to-
taliter animae grauitas resoluatur, vt dicit Ambro. li. de offici.
Tertium, qd congruant persona, temporis, & loco, & secun-
dum aliquas debitas circumsstantias ordinentur. Quandoq; p-
10 uenit ex dissolutione metis lasciuiae & tunc est peccatum. Aut
queris de secundo. f. de choreaticis nunquid peccant mor-
taliter ducendo choreas, & credit Rodo. quod sic, si faciāt, vel
hoc vt se vel alios incitent ad libidinem, vel si faciāt hoc de con-
suetudine, licet non corrupta intentione quia de se habent ad
libidinem incitare. Si autem aliqua raro sine intentione corru-
pta choreis se immisceat, dubitat an mortaliter peccet, cu' ex-
ponit se periculo aliquos ad libidinem prouocandi, & exem-
pla praebet alijs familia facienda. Aut queris de tertio de in-
spectoribus ludorum, & dic qd inspectio quaedam est in transi-
tu non tendens ulterius ad delectationem peccati mortalis, vt
fortitudinis, & haec est venialis. Quaedam est studiosa in qua,
scilicet est fomentum peccati mortalis, & haec quandoq; est
mortalis. Item ioculatio quaedam est histronica, quaedam cho-
realis mulierum lasciuarum, quaedam causa exercitij, vel fasti-
dij tollendi siue accidia vitanda. Inspectio ergo studiosa iocu-
lationis primae & secundae vergere potest in peccatum morta-
le. Tertio vero ex parte potest esse venialis fm̄ Asten. vbi §.
Et vtrum sit licitum dare histronibus, vide ibi & in sum. con-
fessio. de histronibus.
¶ Si quis queris vtrum amissum in ludo possit repeti, & per quem
11 Distinguit. Aut queris primo vtrum possit repeti, & tunc aut
ludus est licitus & honestus, & credo quod non potest repeti,
immo si non sit solutum potest agi ad conuentum, vt ff. de p-
scr. verbis. l. si gratuita. §. si quis suspensionis, quod patet. Na-
& arbiter ex hac causa pronuntiare cogitur vt ff. de arbitris. l.
litigatores. §. quid ergo. Et in hoc concor. Inno. j. de immuni-
eccle. c. quia plerique in magna gloria vident eo autem, quod

13 quis & c. & Host. post eum. & Archi. 14. q. 5. c. vlti. Aut ludus
est illicitus & inhonestus, vel ex parte ludi in se considerati, vel
ex parte personarum, vt ludus alea, & tunc poterit repeti,
vt ff. de aleatoribus. l. vlti. in fine. vbi dicitur quod si seruus vel
filius a. amiserit pecuniam sic ludendo, patri, vel domino dabi-
tur repetitio fm̄ Ber. & Host. hic. idem Ioan. Laur. & Archid.
3. 5. dist. c. 1. de hoc etiam est casus in l. allegata si gratuita. §. si
ibi plene. & c. vbi dicit glo. quod eo casu ille qui recipit repetē
di turpitudinem obijcere non potest. In tali tamen illicite ac-
quisito transfertur dominium sicut & in vsura, vt notant Hu-
go. Lau. & Archi. ibi & Io. 14. q. 4. si quis vsuram. Et dicit co-
stitutio Graeca. C. de religio. & sump. fu. l. alea ludo lufus, quod
vsque ad vnum solidum ludere licet, & non ultra, alioquin re-
petitioni locus erit. Et idem dicas de religio ludente, & per-
dente, sed quod repetitio competit Abbati. Idem devxore quod
competit marito. Idem de pupillo vel adulto, quod competit
tutori vel curatori, quod prosequere vt plene not. per Ray. in
summa sua. tit. de negotijs secularibus. §. fin. Hoc fallit in ludo
alea factio causa conuiuij, maxime de modico, vt ff. de alea
to. l. si in prin. vt no. Host. j. de excel. praela. inter dilectos, sed
tunc non fallit proprie: quia eo casu ludus est licitus, vt in l. al-
leg. si. Aut queris de secundo. f. per quem sit repetitio, & dic,
quod per illum qui amisit & soluit si est sui iuris, & administra-
tionem rerum suarum obtinens: alias fiet per illum qui fictio-
ne iuris quo ad hoc personam ipsius representat, vt est dicitu,
de filio, seruo, & religioso, pupillo, vel adulto, & ad de quod di-
cam in d. c. inter dilectos.

- 1 Fidem fouens non tenetur contra se id recipere.
2 Iure aliquo pro se vtens, an id contra se recipiat. 5.
3 Confessio facta a parte, contra se est recipienda.
4 Confessio in vno iudicio emissā in alio nocet confidenti.
5 Negationes turpes vitanda.
6 Clericus pauper negotiari potest.
7 Clericus diues non negotietur.
8 Clericorum negatio sit honesta.
9 Clericus militiam assumendo an delinquat.
10 Clericus histrio an privilegium perdat.
11 Clericus laicus an privilegium perdat.
12 Clericus apostata an privilegium perdat.
13 Clericus assistens suspensio reorum an privilegio priuetur.
14 Clericus delinquendo an privilegium perdat.
15 Clericus bigamus perdit privilegium.
16 Clericus coniugatus vilem artem, exercens privilegio priuan-
dis.
17 Clericus coniugatus cum habitu & tonsura incedens gaudet pri-
uilegio.
18 Clericus qui dimisit tonsuram eam assumendo privilegium recu-
perat.

Xlteris. Ad declarationem glo. primae. Ber.
Si quis queris vtrum vtēs pro se aliquo
iure teneat ipsum recipere contra se, distinguit. Aut
queris de defensione fidei & tunc fouens fidem no-
tenetur ipsum ius seu dictum recipere contra se, vt in iuribus
hic alleg. in glo. 10. dist. c. j. 37. dist. si quid veri. 2. q. 7. si haereti-
cus. & j. de haereti. c. vt inquisitionis. li. 6. vbi de hoc. Aut agi-
tur de re priuatorum & tunc subdistinguit, aut priuatus vtri-
iure de quo quaeritur de facto participando vt iustitiae iuris,
& sic tacite approbando, & tunc tenetur ipsum recipere contra
se, vt hic. & C. de testi. l. si quis testibus. de rebus credi. l. ge-
neraliter. j. responso. 4. q. 3. c. si testes. §. si quis testibus. 3. qu. 8.
cuius in agendo. §. de consti. cum omnes. in fi. j. de statu mon.
recolentes. §. j. Aut de iure tm̄, vt in iudicio allegando caute, &
sic non tenetur ipsum recipere contra se. §. de exceptio. ca. cu'
venerabilis. §. intelleximus. ita etiam intelligit Host. hic, c. il-
lud ex parte decani. veri. quas literas. cuius est tota ista distin-
ctio vsque huc, quam etiam recitat Io. And. hic, sed illud. c. po-
tius facit contra vt no. Ber. ibi in glo. & merito ideo credendum
sic dicendum. Aut ille vsus iuris, seu illa allegatio iuris quam ali-
quis facit pro se inducit confessionem, seu effectum confes-
sionis, & tunc tenetur illud recipere contra se in omni casu, in
quo potest illa confessio praedicare, & in omni casu ad que
potest se extendere, ita loquitur. c. alleg. ex parte decani. in ver-
fic. dicitur autem nobilis. Nam ille nobilis allegando se propo-
nendo simpliciter & absolute quod ille. G. qui easdem literas,
impetrauerat falsus extiterat, procurator, cum ipse nobilis,
ante impetrationem literarum illarum propter suspicionem,
quam

quam contra eum conceperat mandatum sibi traditum reuocaret per hoc confitetur expresse reuocationem sui procuratoris. Et non mirum si illa confessio sibi praeiudicat quantum ad hoc vt litera alia ultimo per eum impetrata, & sic post dictam reuocationem non valeant. Et hoc dummodo ipsa reuocatio probetur ad ipsum procuratorem peruenisse, vt ibi, in fi. vbi si reuocatio & c. Vnde Papa ibi non requirit probationem ipsius reuocationis procuratoris: sed solum probationem eius. s. quod ipsa reuocatio ad notitiam ipsius procuratoris peruenit, vt ibi patet. Nec mirum quia confessio facta per partem principalem in vno iudicio, praeiudicat sibi in alio, vt notat Comp. & Io. And. s. de elect. per inquisitionem. & Pe. de Samp. & Abb. s. de rest. pol. c. Pisanis. & Spec. tit. de cofes. s. nunc videndum. in prim. vbi quid de confessione, & c. ergo multo magis nocet etiam in eodem iudicio & in qualibet parte ipsius. Aut ille vsus iuris seu illa allegatio iuris, quam aliquis facit pro quo non inducit confessionem seu effectum confessionis, vt quia excipit sub conditione iuxta l. si quidem. C. de proba. cum sua glo. & tunc non tenetur eam recipere contra, se vt in c. alleg. cum venerabilis. & j. de reg. jur. c. exceptionem obijciens. li. 6. Et idem si quis excipit simpliciter & absolute de pacto de non petendo: quia licet huiusmodi exceptio sic opposita inducat confessionem quantum ad hoc, vt ipsa confessio praeiudicat sibi in illo vel in alio iudicio, in quantum effectus confessionis fit in dicitur: puta q. si fiat in & super facto in quo partium partium infamiam irrogat, vt in actione iniuriarum, vi bonorum raptorum, furti, de dolo, vt ff. de his qui non. infra. l. at letas. s. fi. & l. seq. argu. no. in membro immediate praecedenti. non tamen quantum ad hoc q. videatur de intentione aduersarii in eo super quo & ad cuius exclusionem seu laesionem excipit confiteri. Et ita loquitur dicta regula iuris exceptionem obijciens, recte intelligendo. Vbi si velis potes dicere breuius, vt nota. Card. & Io. And. post eum in d. c. vt inquisitionis. dicentes q. quando factum est tale de sui natura quod potest esse p. & contra nullo extrinsecus operante, tunc quod approbo pro me teneor recipere contra me, vt in iurib. s. pro secundo membro alleg. & in aut. de is qui ingre. ad appel. s. illud. collatio. 5. Secus quando illud quod pro me est tenendum est, sed illud qd est contra me est renuendum, ideo quia reprobatur, vt in iuribus pro primo membro allegatis.

¶ Ad declarationem glo. quae incipit talia n. Si quis vtrum clericus negotiari possint distigue. Aut quareis de tali negotiatione quae citra peccatum mortale exerceri non potest, vt fornicatio, vfura & similia, & constat q. de talibus nedom clericis, sed nec laici possunt se immiscere, etiam si sint pauperissimi. Quia non est ignoscendum ei qui praetextu paupertatis turpissimi mam vitam elegit. ff. de ritu nup. l. palam. s. non est. 88. di. forn. icari. 14. q. 3. & 4. per totum. j. de vsur. super eo. & c. post miserabilem. & totum. ad idem Hiero. 37. di. c. nonne. dicens, nonne nobis videtur in vanitate sensus, & in obscuritate mentis ingredi, qui diebus ac noctibus in dialectica arte torquetur qui phisicus per scrutator oculos trans caelum leuat. Et vt ad alteram partem transeamus, qui diuitias per fas & nephas querit, qui adulatur regibus, haereditates captat alienas, & opes congregat, quas in momento cui sit relicturus ignorat. ad idem, 7. 47. dist. c. bonorum. & 47. dist. c. 2. in fi. Aut quareis de tali negotiatione quae potest citra peccatum mortale committi, & tunc, aut sunt pauperes & egeni & tunc possunt: quia necessitas non habet legem. s. de consuetu. c. quanto. j. ne clericis. vel mona. c. j. & no. Io. 14. q. 3. in summa. cum distinctione tñ, quia si sciet artificium, vel officium ex quo possint salua clerici honestate victum habere, non debent alias negotiari; nisi prout alij clericis non egentes facerent, alias sic vt 88. di. fornicari. 91. di. clericus victum. & no. Host. s. c. proximo super verbo maxime. Aut non sunt pauperes vel egeni & tunc, aut sunt tales, quibus sua sufficiunt vel sufficere debent & possunt, & tunc non possunt, vt in c. alleg. fornicari. & c. clericus victum. a contrario sensu. & c. prox. Vbi Hostien. not. super verbo maxime, quod quantum ad illos qui non egent illud verbum, proprietat, quantum ad egenos ponitur, pro tñ, & ita intellige, glo. istam. & c. istud. Aut sunt tales quibus sua non sufficiunt, nec sufficere possunt, & intelligo iuste & moderate viuendo, & tunc est licitum eis emere aliquam rudem materiam, & in de aliquod artificium facere, vt in c. alleg. clericus victum. & 2. 1. q. 1. c. j. de consecr. dist. 5. nunquam. & tunc non acquirunt lucrum ex negotiatione, sed ex artificio, talia n. lucra licita erant apostolis, vt d. c. 1. in Io. 14. q. 3. in summa. Et ita intelligo quod not. Archid. in c. alleg. clericus victum. vbi dicit q. ip-

sa mercatio clericorum debet esse honestatis conscia, vt in c. alleg. fornicari, quod erit si faceret libros, & postea venderet, ad hoc. 14. q. 4. cap. j. 19. q. 3. caendum. in fi. s. m. eum ibi.

¶ Si quis vtrum clericus faciens contra statum ordinis clericali perdat priuilegium clericale, & quibus modis, distigue. Aut quareis de clerico non coniugato, aut de clerico coniugato. In primo casu refert, aut non delinquit aliquo modo, & tunc gaudet priuilegio clericali, concessio clericis tam a iure canonico quam a iure civili. 17. q. 4. si quis suadente. C. de episcopis, & cleri. per totum. Aut delinquit & tunc aut delinquit seculari rem militiam assumendo, aut vitam ignominiosam, & turpē, in opprobrium totius ordinis clericali. ducendo. aut delinquit apostatando, hoc est abijciendo seu dimittendo tonsuram, & habitum clericalem. aut delinquit alias excessus & crimina perpetrando, aut delinquit negotiationibus secularibus se immiscendo. Si delinquit seculari rem militiam assumendo, quia militia clericali & seculari videtur contraria. vt patet. 5. 1. dist. qui in aliquo. j. de cleri. coniugati. diuersis fallacijs. & c. vlt. de voto. ex multa. 2. 3. quaestio. 8. c. j. C. de episco. & cleri. l. repetita. & de testa. l. consulta. Dinalia. Et tunc licet non debuerit fieri miles, ne videatur retrogradus & apostata. j. de aposta. c. quida & ne videatur descendere, hoc nullitum est 93. dist. ca. legimus. in fine. s. de tranla. episc. c. 1. ff. de mu. & ho. l. vt gradatim. Non tamen propter hoc perdit priuilegium clericale, dummodo non exerceat seua. 32. di. feriatim. & c. si qui vero. & hoc tenet Innoc. j. de aposta. c. j. circa medium glo. j. & Host. ibi, & frater Ioan. in summa. confesio. tit. de aposta. q. 8. & Archid. 17. q. 4. qui quis. in glo. adde dicas q. licet fiat miles, & c. licet Ioan. ibi in glo. fi. in fine contra. Idem cum Innoc. & Archid. tenet Specu. tit. de legato. s. iuxta propositionis. 2. colum. ver. miles autem. Et facit ad hoc. 54. dist. c. j. & quod leg. & no. 5. 1. dist. si quis post. glo. 2. & Arch. ibi & quod no. Host. j. de spon. commissum. glo. quid si quis. dicens, quod clericus factus, miles secularis, postea potest dummodo a seuis abstinerit ad sacros ordines promoueri. argum. illius c. secus si seua exerceat rit vt statim sequitur. Opinione tamen Ioan. praedictam tenent Innoc. j. de senten. excommuni. non dubium. in fine. & frater Io. in summa. confesio. tit. de senten. exco. q. 3. post hac in fine. & Asten. li. 7. tit. 3. ver. 20. quod intelligo in casu vbi seua. Si delinquit vitam turpem, & ignominiosam ducendo, tunc aut ducendo publice vitam ioculorum, goliardorum, seu buffonum, & tunc ante annum, seu trinam monitionem, non perdit priuilegium clericale, sed post annum integrum & continuum ipso iure absq. aliqua monitione vel breuiori tempore. Si ter monitus post ipsam trinam monitionem non resipuerit, perpetuo caret omni priuilegio clericali. vt eodem tit. tu. c. vnico. lib. 6. quod verum siue fit in sacris, siue non, cum illa litera indistincte loquatur s. m. G. & Io. An. ibi licet Card. in constituto in sacris ibi contra. Aut ducendo seua exercendo publice & personaliter, vitam seu officium carnificum, vel macellariorum, seu tabernariorum, & tunc si tertio monitus, infra conuenientem terminum monentis arbitrio moderandum non desistat, aut ipsam vitam resumatur quandoque coniugatus omnino, non coniugatus vero in rebu & si omnino incedat vt laicus etiam in persona priuilegium clericale quadiu praemissis inlitterit eo ipso amittat, vt j. eo. tit. c. dioecesanis. in cle. Si delinquit apostatando hoc est dimittendo tonsuram & habitum clericalem, vel habitum solum, tunc refert, aut immiscet se seuis & enormitatibus, aut non. In primo casu dicit. G. Naf. Gof. Tan. Ber. & Host. j. de priuileg. ex parte. 2. & de sen. excommu. cum non ab homine. & Inno. & Hostien. in d. c. cum non ab homine. & eo. tit. c. non dubium indistincte, q. non gaudet priuilegio clericali. Idem Archid. 17. q. 4. qui quis. glo. adde dicit. G. Naf. Sed tu in isto articulo subdistigue. Aut clericus non propulsando sed inferendo iniuriam, seu seua frequenter consequitur committere, seditiones, guerram, seu bellum publice committendo, & tunc amittit priuilegium clericale specialiter illius canonis. si quis suadente. ita intellige. s. de aposta. c. j. & j. de sent. excommu. c. cum non ab homine, & c. perpendimus. & opiniones praedictas. Vnde Io. And. in d. c. perpendimus. dicit quod credit q. talis quo ad illos qui tunc eum percutiunt perdit priuilegium, sed non quo ad forum. Vnde tunc captus debet restitui iudici ecclesiastico, quod vltimum non audeo asserere propter opiniones praedictas generaliter loquentes. Imo. Abb. & Io. And. post eum no. contrarij, j. de sent. excommu. contingit. 2. pro quibus facit q. inconueniens videretur clericum pro vno delicto diuerso iure censerit. 12. q. 2. cognouimus. ff. de vsu. l. cum qui in fine & j. de decum

cum in tua. Aut hoc facit vt iudex vel executor, seu alias iuste tamen interessendo suspendio, vel morti aliquorum, & tunc retinet nihilominus priuilegium clericale, nam cum non inueniam cautum in iure q. eo casu amittat priuilegium clericale, stato contrariae regulae. arg. 18. dist. c. j. vbi hoc no. G. de Monte lau. extra de offi. ord. c. j. in cle. In secundo casu. quando non immiscet se seuis & enormitatibus, sed solum deponit habitum & tonsuram, & etiam forte arma militaria assumit, tunc et si fit in sacris constitutus post trinam monitionem, q. resumatur habitum & tonsuram, & arma si quae assumpsit deponat, si non resumserit amittit priuilegium clericale quod dic vt legit. & not. j. de sent. excommu. c. in audientia. ante vero non. vt eodem tit. c. si vero aliquis. saluo eo quod leg. & no. de inhabilitate illorum qui vestibus virgatis vel paruitis vtuntur publice, ad fructus beneficiorum obtentorum, vel ad beneficia obtinenda. extra eodem titu. c. quoniam. in cle. Sed ibi licet incurran penam inhabilitatis, non tamen amittunt priuilegium clericale, vt ibi. Si delinquit non apostatando, sed alias excessus, & crimina, vt puta furtum, homicidium, & alia. graua committendo, tunc aut nondum est degradatus actualiter & realiter, iuxta c. degradatio. j. de poenis. li. 6. & tunc retinet priuilegium clericale. etiam si fuerit verbaliter, depositus, dummodo clericaliter viuat. s. de iudi. cum non ab homine. in princi. 8. 1. dist. c. dicitur. j. de haereti. c. ad abolendam. s. j. & de sent. exco. mu. contingit. & etiam si fuerit excommunicatus, vt dicam post Inn. j. de sent. excomm. c. si vero. j. Aut est degradatus actualiter & realiter iuxta forte formam illius. c. degradatio. & tunc amittit omne priuilegium clericale. vt in c. alleg. cum non ab homine. in fine. & j. de poenis. c. 2. & in c. allega. degradatio. in fine vbi hoc no. Io. An. in glo. vlti. Si vero delinquit negotiationibus, secularibus se immiscendo & eas exercendo, tunc postquam ter monitus q. desistat, si non desistit amittit, dum his se implicat priuilegium clericale, alias non, vt hic. cum hic nota. per Inno. alias Iaco. & Host. in d. c. j. vbi. sed alij contradicunt vsque in fi. de aposta. ¶ Sequitur de secundo membro principali. de clerico coniugato, & tunc aut est coniugatus de facto tñ & non de iure, & talis propter hoc non amittit priuilegium clericale. Vnde subdiaconus cum vidua & corruptade facto matrimonium cotrahens, & eam de facto carnaliter cognoscens, licet penam bigamiae patiat, vt cum eo cotra doctinam apostoli dispensari non possit, vt s. de biga. a nobis. tamen retinet priuilegium clericale. arg. illius. c. ibi bigamus no. exillit. & c. & hoc no. Goff. in summa. de biga. s. item notabis.

¶ 16 & Archid. 84. dist. qui quis. Aut est coniugatus non tantum de facto, sed etiam de iure, & tunc aut contrahit bigamiam, vt quia contrahit cum duabus, & eas cognoscit, vel cum vna corrupta ab alio viro, & eam cognoscit, & tunc perdit perpetuo, omne priuilegium clericale. vt 84. di. c. qui quis. & j. de biga. c. vnico. lib. 6. Aut non contrahit bigamiam, vt quia contrahit cum vnica & virgine, & tunc aut exercet vitam inhonestam ioculorum, goliardorum, vel buffonum, & tunc post annum integrum & continuum ipso iure absq. aliqua monitione, vel breuiori tempore, tamen post trinam monitionem si non resipuerit caret perpetuo omni priuilegio clericali. vt leg. & no. j. eo. tit. c. vnico. lib. 6. ante vero non nisi vt j. sequitur. Aut exercet vitam seu officium carnificum, seu macellariorum, aut tabernariorum publice & personaliter, & tunc dic vt in c. alleg. dioecesanis extra eodem tit. in cle. & statim supra dixi. Quia si tertio monitus infra terminum conuenientem monentis arbitrio moderandum non desistat, aut ipsam vitam resumatur quadiu docuque omnino eo ipso priuatur priuilegio clericali. & no. ante nisi vt j. sequitur. Aut non exercet aliquod praemissorum, & tunc aut desert tonsuram & habitum clericalem & sic vtrique in similibus, & tunc gaudet priuilegio clericali in duobus casibus tantum, s. in casu illius. c. si quis suadente & in excessibus, & delictis siue ciuilibus, siue criminaliter intentatis. Aut non desert vtrunque in similibus, sed vel neutrum vel alterum tñ, & tunc aut quareis vtrum perdat priuilegium clericale ad tempus, indeterminatum. i. quando in illo statu permanebit, & dic q. sic. Nam quadiu sic stabit non gaudebit aliquo priuilegio clericali, vt omnia ista probantur. j. de cleri. coniugati. c. vnico. lib. 6.

¶ 17 Aut nunquid perpetuo, & dic q. non, imo quandoqueque tonsuram & habitum reassumserit gaudebit priuilegio clericali, vt notat Cardinal. Gi. & Ioann. Andr. in dicto. cap. vnico. de cleri. coniugati. & Ioann. Andr. infra de cleri. coniugati. Ioann. & pro hoc facit quod notat. Innocent. hic glossa finali. Et adde quod dicam, in dicto capitulo primo, infra, de aposta.

¶ De cohabitatione clericorum & mulierum. Rub.

- 1 Clerici mulieres in diuinis non ministrant.
- 2 Clerici cum monialibus non conuersentur.
- 3 Clerici cum muliere iuvene non cohabitent.
- 4 Clericus cum muliere sene cohabitet.
- 5 Opportunitas latroem facit.

Mhibendum. Si quis vtrum clericus possint licite

cum admittere mulieres, distigue. Aut admittant sibi in altari, seu alias in diuinis, & dic, q. non, vt hic in fi. ibi aut praebitero ministrare & c. 94. dist. c. sanctimonialis. & c. sacras. & de. conse. dist. j. c. in sancta. Aut ad standum, vel sedendum, infra cancellos seu in choro quadiu diuina officia celebrantur, & dic similiter quod non, vt hic in fine, & s. titu. proximo cap. j. Aut ad habitandum & conuersandum cum eis, & tunc aut quareis de mulieribus religiosis & tales secum admittere, non possunt, vt in capitulo alle. sanctimonialis, sacras. in sancta. Vnde clericis monasteria monialium frequentare no debet, vt s. tit. j. monasteria. Nec monachi cum monachabus vel monialibus habitare debet, vt 18. q. 3. diffinimus. & a beguinabus. quae sub praetextu sanctitatis & hospitalitatis turpes amatores admittunt cauendum est, vt ead. causa. & quaestio pernitiosa. & breuiter non debet clericus solus cum sola loqui. 8. 1. dist. clericus solus. Aut quareis de mulieribus secularibus, & tunc aut quareis de episcopis. & tales nullam omnino mulierem, secum habere debent, vt in authent. de sancti. episcopis. s. epm vero. collatione. 9. Aut de alijs, & tunc aut quareis de monachis seu religiosis, & tunc idem, vt in authent. de monachis. s. cogitandum. colla. j. & no. hic Host. in summa eodem titulo. s. vtrum in fine. & Gof. in summa eodem titulo. Aut quareis de alijs, & tunc aut quareis de clericis coniugatis, & illi possunt, & debent cum suis vxoribus cohabitare, vt infra titu. j. per totu, ideo. n. facta fuit mulier in adiutorium viri vt ea vteretur. 3. 3. q. 5. mulierem. & s. de poeniten. dist. 2. c. non est. s. Romanos

¶ 1 Aut de alijs, & tunc aut quareis vtrum possint cohabitare, cum mulieribus extraneis, & dic quod non vt hic. Aut cu con sanguineis, & tunc aut est suspicio iuuentutis & caloris naturalis, vt quia vtroque sunt iuuenes hinc & inde, & tunc non possunt vt hic in verfic. sed nec illas. Aut non, vt quia vtrum se nes hinc & inde, & tunc possunt, vt j. de conuersa. coniuga. ca. cum sis praedictus. & c. apostolicam. s. m. Host. hic. Dic tñ quod tales possunt in eadem domo, sed non in eadem camera habitare, vt j. eodem a nobis. 77. dist. Episcopus benedictionem. 8. 1. dist. volumus. vbi hoc no. Archi. Vnde clericis nedum a conuersatione mulierum, sed etiam a visu abstinerere debent quantum commode possunt, vt not. Ioan. 24. q. j. odi. glo. 3. vbi etia 20. Archi. contra scholares qui vadunt ad ecclesiam vt videat dominas, quia magis attendunt causam suam quam Dei. Et de hoc no. frater Io. in summa confesio. tit. in quaestione quareis ergo primo & c. vbi dicit sequendo Ber. hic q. omnes consanguineae clericorum per lineam transfuseralem vsq. ad s. m. gradum inclusiue. arg. 8. 1. dist. c. cum omnibus consanguineae vtero per lineam ascendentem & descendentem vsque ad quartu gradum argu. j. de consang. & affini. no. debet. cohabitare possunt. Sed quod prius dictum est tutius est animare quia v dicitur Abacuch primo, facies earum ventus vrens: & consonantius honestati. Ideo sequendum argum. eorum quae le. & not. j. de spon. iuuenis. de homicidi. audientiam. & ff. de reg. iur. l. non omne. maxime quando timeretur ex hoc scandalum generari. j. de nou. ope. nuntia. cum ex iniuncto s. de renunti. nisi cum pridem. s. propter scadalum. Et quia talis conuersatio est periculosa s. m. illud. Eccle. 13. qui terigerit picem inquinabitur ab eo, vnde versus. Ni fugias tactus, vix euitabitur actus.

¶ Hos igitur vita ne moriaris. ita Apostolus ad Ro. 6. Stipendia peccati mors. Vnde Hostien. & Io. An. post eum no. j. de eo qui cog. consanguini. vx. suae. veniens. 2. super verbo oportuit ias quod dici consuevit vulgariter, quod opportunitas facit la tronem. Quidam ergo abstinent quia opportunitatem no habent, alij quia impotentes, alij vt vitent infamiam, alij quia Deu timent, alij quia peccatum adhorrent, alij, vt filij & imitatores Dei sint. Apostolus ad Ephe. 5. Estote imitatores Dei sicut filij charissimi. s. m. eos, & hoc perfectum debent habere clerici qui in sortem Dei electi sunt. 2. 1. di. clericos.

- 1 Mulier nubens clerico sit ecclesiae serua.
- 2 Concubina clericis praenitentia iniungenda.

- 3 *Pœna iudicis arbitrio in dubio committenda.*
- 4 *Fornicarius suspectus qualiter puniendus.*
- 5 *Fornicarius notorius, qualiter puniendus.*
- 6 *Fornicarius occultus qualiter puniendus.*
- 7 *Fornicationem pauci evitant.*
- 8 *Passionibus relaxare difficile.*

Si quisquam. Si quis qualiter puniatur mulier cum qua post trina monitionem clericus existens in sacris reperitur, fabulans, vel conuersans distinguat. Aut ipsam dixit publice in vxorem, & tunc ipsa & proles in seruitutem ecclesie redigetur, vt 15. q. vlti. cum multa. 8. 1. disti. quidam. Aut ipsam tenuit vt concubinam, & iniungitur ei pœnitentia pro sacrilegio, & adulterio. 2. 7. q. 1. quæ Christo, & Inno. & Host. hic. & idem Archi. 3. 2. dist. c. eos qui. Et dicit hic ultra Hostien. q. si dictam pœnitentiam tenuit agere, excommunicatur. vt j. de sent. excom. si concubinæ. nec decetero ab soluetur sine satisfactioe. j. de ver. signi. ex parte. j. satisfaciatur, autem intrando monasterium. vt 34. di. fraternitatis. & sic redigetur in seruitutem monasterij, vt in calle. eos. Et hoc tradit, vt dicit, ad doctrinam, ne dicta iura sic per alios dubie posita contradicant tamen cum diuersæ sint pœnæ traditæ, per doctores, totum hoc committit arbitrio iudicantis. vt s. de of. fic. deleg. de causis. ita dicit hic. Et idem in effectu not. in summa. eod. tit. S. quam pœnam, & credo q. bene. Et de ista materia no. Asten. li. 6. de pudicitia. S. quam pœnam, & de ista materia distinctioe præcedentis no. ibi in prin.

¶ Si quis qualiter clericus in sacris existens fornicarius puniatur distingue. In Host. in summa. eod. tit. S. qualiter. Aut est suspectus tantum, aut est notorius: aut est penitus occultus. Si est suspectus & merito, quia suspicio ex certo auctore, & scientia procedit, de conse. di. 4. sanctum. Subdistingue, vtrum ex suspitione oriatur scandalum, & tunc potest sibi iudici purgatio, quam si non præstiterit vel defecerit in præstando, puniatur tanquam conuictus. vt j. eo. tua nos. in fin. Aut non oritur scandalum, & tunc monendus est ne aliquatenus conuersetur, cum suspecta quod si post trina monitionem inueniatur cum ea fabulari, vel aliquo modo conuersari, factus est notorius iuris & de iure, & ideo excommunicandus. suspecta vero canonicè iudicanda vt hic. Et videtur quod in hoc casu degradari, possit tanquam conuictus, & etiam curiæ seculari tradi, vt in auth. de san. episcopis. S. præbyteris autem & diaconibus. Sic & maritus potest interficere sine pœna suspectum, & vxor, in casu simili. vt C. de adul. si qui adulterij. & in auth. ibi signata. Et no. In eum, quod clericus inuenitur cum muliere, potest per 20. horas detineri, vt testes vocentur per quos potest probari. arg. ff. de adul. l. capite. quod verum per maritum, vel fratrem, vel filium, alij excommunicationem incurrunt. j. de sent. excom. si vero alicuius. S. vlti. & c. nuper. Si est notorius facti, quia nulla tergiversatione celari potest, vel iuris quia confessus est in iudicio, vel etiam condemnatus est, tunc ipso facto patitur pœnam, quia incontinenti suspensus est ab officio, vt 32. dist. nullus. & c. præter hæc. j. eo. vlti. & c. tua & c. vlti. & per consequens & a beneficio In quosdam, vt 8. 1. dist. si quis a modo. & c. si quis sacerdotum. Alij dicunt quod suspensus est ipso iure ab officio sed quantum ad beneficia monendus est notorius facti forte de gratia, nam notorius iure debet condemnari si accusatus sit, & si non dimittat fornicariam. si is qui de gratia monetur eam decetero contempturus, potest episcopus ipsum priuare beneficio j. eod. si autem. vel si vult facere gratiam potest primitus suspendere a beneficio, & contumacia crescent e ei auferre. vt j. eo. sicut ad extirpandas. hoc ne in futuris fiat. Si quantum ad præteritam eadem pœna cogitur, ad pœnitentiam peragendam, & si conuincatur deponendus est 38. dist. presbyter. Vbi vero crassatur crimen exemplo opus est, & ideo si ad dimissam redit, vel aliam accipit, potest perpetuo excommunicari. deponi. vt j. eo. c. proximo. Si vero sit penitus occultus, patitur pœnam quantum ad se: quia incontinenti suspensus est. Nam quilibet in mortali peccato constitutus suspensus est, vt s. de tempo. ordi. c. fi. 6. q. j. testamentum, j. q. j. sacerdotes. in fine, tamen quandiu per ecclesiam toleratur licite possunt ab eo percipi & audiri ecclesiastica sacramenta, vt j. eod. vlti. & c. vlti. Sed nonne fornicatio est peccatum mortale & capitale. 2. 5. dist. c. vnum orarium. S. alias. cuius pœna est depositio. 2. 7. di. c. fi. 8. 1. dist. si quis clericus. & cap. Romana. & c. si quis episcopus. & c. si qui sunt præbyteri. & c. mini stri. Vbi etiam dicit q. talis nec sacrarij partitor fiat, nec altare

contingat. nec ab offerentibus locatisti oblationes suscipiat nec ad dominici corporis portionem accedat, nec etiam sine maioris natu auctoritate minor officia gerat. Ad hoc dicunt quidam q. prædicti canones rigorem obtinent, alius vero con tinet æquitatem. 3. 4. dist. fraternitatis. & hæc æquitas merito, rigori præferenda est. 4. 5. dist. licet 50. dist. ponderet. in fin. C. de iudi. l. placuit. Melius est enim de misericordia, quam de crudelitate reddere rationem. 8. 6. dist. non satis. 2. 6. q. vlti. alligant. 3. 5. q. 9. veniam. 9. dist. in. sana. 50. dist. eos. Ideo etiam mi tius est agendum in crimine fornicationis, quia hodie pauci inueniuntur immunes, vt innuit dictum c. fraternitatis. & 50. dist. in. quia tua. Multitudini autem parcendum est. j. de cleri. excom. mu. mi. latores. s. de tempo. ordi. c. 2. Gof. vero no ta. quod de iure communi seruari potest, rigor: sed æquitas est ex dispensatione. Nec ob. calle. fraternitatis, quod enim dicit defectus nostri temporis distictionis illius non patitur manere censuram, subaudi rigidam, & indispensabilem. secundum Gof. Fornicatio enim, pirurium, furtum, & homicidium, equi parantur. 8. 1. dist. in. presbyter. Sed propter pirurium amittit quis beneficium. s. de iure iuran. quærelam, & propter homicidium. j. de accu. inquisitionis, & propter latrocinium. j. de pœnis. tua. & propter fornicationem. s. de tempo. ordina. ca. fina. Nec obstat q. commune est vitium: immo tanto magis exemplo opus est, puto dicit Hosti. quod ex causa potest iudex rigorem seruare, & ex causa remittere, & dispensare. s. de transac. c. fi. quod intelligas nisi in modum acculationis couin ceretur, tunc enim standum dicto rigori secundum eum, qui ponit totam istam distinctionem in s. alleg. & qualiter. Sed q. pro simplici fornicatione quis possit deponi videtur. vt 8. 1. dist. in. fin. Maximianus. vbi de hoc. & 2. q. 7. lator, vt hoc notat, Archid. 2. q. 1. notum. Sed in c. alleg. lator. dicit Io. quod pro adulterio, vel incestu deponitur, non pro simplici fornicatione, nisi de rigore. Et idem Ber. & Laur. ibi. & idem Gof. s. tit. j. vt clericorum. & plene no. de cohabitatione clericorum. & mulierum. j. j. & vide quod leg. & notat. j. q. 7. si quis omnem. vers. & si in fornicatione vt recitat Archid. in c. alleg. lator. in hoc probabiliter teneri potest. Et licet. Et licet. Et Philo. 2. Ethic. difficile sit reluctari passionibus, tu tamen iuuenis & specialiter clericus & scholaris qui es in sortem Dei electus 2. 1. dist. in. c. c. cleros, relucta ad instar apostoli dicentis ad Roman. 7. & 6. dist. c. sed pensandum. video aliã legem in membris, meis repugnantem legi mentis mee, & captiuum me ducentem in legem peccati, quæ est in mēbris meis. Et quia in aīam maliuo lam non introibit sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sapien. j. c. in princ. De ista materia no. Asten. li. 6. tit. de pudicitia. S. In pœnam.

- 1 *Crimina extraordinaria ter in anno punienda.*
- 2 *Crimina ordinaria sæpius punienda.*

Lericos. Hic habes, q. delictum sæpius com miffum sæpius punitur, circa quod distingue. Aut quæris de criminibus extraordinarijs in quibus multa pro motu iudicis imponitur, aut criminibus ordinarijs, in & pro quibus pœna legalis, seu cano nica imponitur. Si de extraordinarijs, tunc ter in anno tm & non pluries multari debet, & iuxta formam legis eos. C. de modo multarum. & hoc In Dy. quando est tale crimen qd non redundat in damnus alterius: vt quando quis punitur ppter malos mores. Aut est tale crimen quod redundat in dam num, vel iniuriam alterius, & tunc sequitur In Dy. in l. quicū que. C. de ser. fugi & idem recitat ibi Ci. si millesies committa tur, millesies debet puniri & ita intelligit. l. alleg. quicunque. & ff. de priua. delict. l. nunquam. Si quæris de ordinarijs, tunc dic, quod quoties quis delinquit, toties puniri debet, ita possit intelligi. allegat. quicunque. ita intellige istud capitalum. & 6. quæstione j. imitare. cum ik. no. Et adde quod dicam. j. de pe. & remissio. cap. j.

- 1 *Fama quid & quotuplex. 6.*
- 2 *Manifestum, quid. 8.*
- 3 *Notorium quid, & quotuplex. 7. & 9.*
- 4 *Rumor quid.*
- 5 *Occultum quid. & 10.*

Esra. Ad pleniorē euidentiā materiæ no tate per Ber. hic in glo. ad intelligentiam. Nota q. aliud est fama, aliud est manifestum, aliud notorium, aliud rumor, aliud occultum omnino, & aliud

aliud pœnæ occultum. ¶ Fama vero duplex est: quia alia est fama que habetur de homine, alia est fama, quæ habetur inter homines, quamuis hæc de proxima prædicare possit. Fama q. habetur de homine sic describitur. Fama est ille facta dignitatis status, vita, & moribus comprobatus. vt ff. de var. & extraordi na. cogn. l. cognitionum. & qui talem famam negligit crude lis est. 1. 2. q. j. nolo. vn de Apostolus. iad Corinth. 9. expedit mi hi magis mori q. vt gloriam meam quis euacuet, & recitatur. j. q. j. sacerdos. Ideo debet laborare homo vt assumat nomen ho nesti hominis. ff. ad rebel. l. facta. S. si in danda. maxime in pue ris. s. de præsumpti. ex studijs. & c. mandata. Et hæc fama præ sumptionem solum inducit vt ibi, & de hoc si dubitetur re currendum est ad locum vbi is de quo quæritur conuersatus, est. vt s. de elect. postquam. Fama autem quæ habetur inter ho mines sic describitur. Fama est publica seu famosa insinuatio, vel proclamatio communis, ex sola suspitione & incerto au thore proueniens, vt de conse. dist. 4. sanctum est. hæc per se ni hil probat, vnde dicitur fama volat, quæ ex dicto vnus sæpe infurgit: ideo non est ei credendum de facili. 8. 6. dist. si quid de quocunq. j. de purg. c. cum in iuuentute. Inducit tamen pur gationem si nimis frequens sit, & scandalum inducat, vt j. e. tua. in fine. & de accu. c. qualiter & quod. 2. & 2. q. 5. præbyter. Item impedit matrimonium contrahendum, ne deterius in de contingat. vt j. eo. de confang. & affi. super eo. & forte probationem facit, vbi non paratur alij præiudicium. arg. j. de cle. per saltum promo. c. vnico. Item fama cõfentiens. i. cum alijs sentiens aliquando probat in aliquibus, vt arg. s. de testi. præ terea. & 4. q. 3. c. si testes. veritem. sæpe. & ff. de testi. 3. S. ite di nus. adeo q. & propter talem famam diuortium celebratur. vt 3. q. 6. ff. de iud. Item quælibet fama præsumptionem inducit, vt ff. de quæstionibus. l. de minore. in fine. ¶ Manifestum vero, est publica seu famosa insinuatio, vel proclamatio communis ex certa scientia, & certis authoribus paucis tamen proueniens Et ita id quod manifestum est probari potest & debet, ante q. aliquis condemnatur, ad hoc. j. de confangui. & affi. super eo. 1. 1. q. 3. eorum qui accusantur. ¶ Notorium autem triplex est, iuris, facti, & præsumptionis. Notoriū iuris est spontanea con fessio. vt s. de confes. c. j. clara probatio. 5. q. 6. epiphanius. C. de proba. scient. & irrefragabilis diffinitio. ff. de reg. iur. res iu dicata. Notorium facti, dicitur publica seu famosa insinuatio, vel proclamatio communis ex euidencia rei proueniens, que nulla potest tergiversatione celari, puta quis tenet concubinã, in domum, lectum, & ad mensam, & liberi vlulant circa igne. C. de nuptijs. si vicinis, & in tali notorio non requiritur accusa tor vel testis. vt j. cap. proximo. j. de accu. euidencia. Sed & quæ que ponitur manifestum pro notorio, vt 2. q. 1. de manifesta. & c. scelus. j. de verb. signi. ex parte. j. ad. si. Potest tam esse no torium in vna terra, & non in alia, & ideo coram iudice extra neo requiritur probatio. Sic potest intelligi. calle. eorum qui, accusantur. 1. 1. q. 3. 2. 4. q. j. pudenda. 7. q. j. præsentium. Si negetur in remotis partibus dantur, 8. dies ad probandum, vt j. de sent. excom. mu. c. folet. s. 3. prima die propositionis nõ cõ pu tata. j. de excep. c. pia. li. 6. Notorium præsumptionis est eui dentia iuris vehementer præsumpta, cui creditur facultate p bationis deficienti, vt paternitas, & filiatio, ad hoc. ff. de cond. & demonst. l. Lucius. ff. de in ius vocan. l. quia semper. de his, qui sunt sui vel alieni iuris. l. filium. & ex hoc dicitur confan guinitas notoria, de diuor. porro. Item notoriū præsumptio nis potest dici crimen infamatum in purgatione deficientis. j. c. proximi. in fine. ¶ Rumor est particularis insinuatio, seu proclama tio ex sola suspitione, & incerto auctore proueniens, cui minus, quam fama credi debeat: quia minor est, vt patet ex p miffis, de hoc. j. de eo qui cogno. confang. vx. sue. super eo. s. de lec. otus. ¶ Occultum omnino est, quod nulla ratione p bari potest, & de quo nullus loquitur, quia nescitur quod vin dictam non habet in hoc seculo, sed iudicio Dei, tantum modo referuatur. 1. 2. q. 5. Christiana. 6. q. j. si omnia. Suspedit tamẽ hominem quantum ad se, & quantum ad Deum, vt 3. 3. dist. ha buisse. & j. q. j. sacerdotes. & j. c. vlti. & 6. dist. testamentum. Pœ ne occultum est quod scitur ab aliquibus, puta duobus, vel tribus. vnde est singularis & priuata insinuatio ex scientia, & ex certo auctore proueniens. Et tale occultum probatur. vt C. de appella. l. eos qui. S. si quis autem. sed quouisque probatum fue rit non præiudicat, vt hic in s. ceterum. Vnde etiam secretum dicitur illi a quod quinq. homines sciunt. vt legit. & not. de pœn. di. j. c. quis aliquando. s. e contra. vers. filiam nanque. & no. G. & Io. And. post eum. j. de hæretic. vlti. lib. 6. Vt aut præ gressum utilitatem in summa recolligas famosus peccator,

& manifestus rumor prædicatus pœnæ occultus nunquam de bet vitari quandiu ab ecclesia toleratur, vt 5. q. vlti. c. vlti. & hic. Nisi forte ad hoc vt rubore confusus retrahatur a peccato, & ceteri terreantur. vt 3. 2. dist. j. prætor hoc. s. verum. & j. de he reti. c. vlti. & tunc in occulto non in publico. j. de sent. excom. cum non ab homine. Sic intellige hic omnino occultus nõ po test vitari, quia non possumus diuinare. j. vt eccle. bene. vt no strum. s. de tempo. ord. c. vlti. Sed hi, omnes alios tenentur vi tare cum sint suspensi quo ad se, & ideo non vitare maius peri culum est eis quam non vitari, vt j. de cle. excom. mi. c. illud. ¶ Notorius vero indistincte. i. siue sit notorius iuris siue facti, vitandus est, & vitare debet, & ita suspensus est quo ad se, & quo ad alios, vt 3. 2. di. nullus. & c. præter hæc. & hic. & j. eo. ca. fin. Quod verum est nisi post longam pœnitentiam, & vitam laudabilem dispensetur cum eo per episcopum suum, vt j. tit. j. sane, sacerdotes, & s. de iudi. at si clerici. Tunc. n. nouus homo fa ctus est, vnde non potest ei obijci, id quod fuit quia incipit ef se, quod non fuit. 50. dist. ferrum. In Host. Et q. cum tali no torio possit episcopus dispensare no. Inno. s. de cle. peregr. c. j. no. r. in probatione, & Spec. Rubrica de legato. S. iuxta. versic. vt aut in hac materia in fine. ibi hinc etiam est, & Archid. 50. di. sacer dotes. Et ratio quare notorius fornicator & simoniacus etiam occultus in ordine sunt ipso iure suspensi, vt leg. & not. j. c. fi. est quia facilius prælati labuntur in ista duo peccata. f. fornicationis & simoniæ, vt notatur Lau. & Archi. 3. 2. di. c. præter hoc in s. verum. Et quamuis post pœnitentiam solam accusari pos sit, vt 3. 3. q. 2. admonere. post pœnitentiam tamen & dispensa tionem non potest vt j. de schisma. fraternitatis. ¶ Et no. q. q. quid est notorium, est manifestum, & quicquid est manifestum, est famosum, sed non conuertitur In Hof. qui totam istam di stinctionem ponit hic in effectu, & in summa. e. tit. S. vlti. & cla rius Spec. tertio parte de notorijs criminibus per totum & Asten. li. 4. tit. de auditione missæ. q. 3. vsque in finem. Et de hoc per Inno. j. c. proximi. in glo. fama procedit & c. vbi Holt. dicit q. quamuis ex illa glo. aliqua possint vitia elici compendiosius, tamen tractatur hæc materia hic. Et vide quod not. Archid. 2. q. j. de manifesta. glo. 2. vbi dicit q. cum iudex sciet crimen ef se notorium per facti euidentiã, vel si per duos testes proba tum fuerit factum esse notorium, vel cum omnes de munici pio vel maior pars clamauit crimen esse commissum. 2. q. 1. q. lotharius. & c. scelus. In Tanc. & Gof. hic. ¶ Et est notorium crimen cuius testis est populus, & dissimulationi nõ est locus, hæc diffinitio probatur. In Laur. & Ray. ff. de insti. l. sed & pu pillus. S. pro scribere de ritu nup. l. palam. Populum intelligo, vel maiorem partem populi, arg. ff. ad municip. l. quod maior testis. dico non solum fama sed rei notitia, dissimulationi, dico, quæ iudicem mouere possit. Illud etiam appello notoriū, quod fit in conspectu iudicis pro tribunali sedentis, vt notat. Io. 2. q. j. c. si peccaverit. S. quando autem. In Archi. ibi. & 6. 1. dist. in sacerdotibus. super verbo teste. & j. de appel. c. Roma na. S. si autem. in glo. facti euidencia. lib. 6. Et scias q. Io. in calle ga. manifesta. ponit totam glo. Ber. hic. & exinde assumptit eã Ber. Nota tamen q. licet crimen fornicationis possit esse no torium, vt hic. & j. c. proximi. Tamen crimen Sodomorum, seu sodomæ non potest esse notorium: quia in conuersatione ho minis cum homine non est operis euidencia: sicut in conuersa tione hominis cum concubina, vt notat Laur. & Archi. 2. q. j. Deus omnipotens. Et not. q. virtus clericorum est continẽ tia. vnde eis dicitur in Luca. Sint lumbi vestri præcincti. Et de virtute Christi & omnium hominum cuiuslibet status, vide per Archid. 30. dist. c. hoc autem scripsimus. super verbo hu militate. Et cum his quæ dicta sunt. s. in versic. vt autem con cordat Inno. quali cum contemptu, dicens generale quod om nium suspensorum a iure tm, & sine sententia hominis si cri mina pro quibus eos ius suspendit ab officijs, vel quocunq. alio actu sunt notoria per facti euidentiã, quod cuique licet eos vitare in his quæ eis interdita sunt, licet adhuc iidem sus pensi tolerentur a suis prælati. Et idem dicendum videtur in irregularibus, quia & ipsi a iure suspensi dici possunt. ¶ Sed si cri mina pro quibus a iure suspenduntur sunt occulta, quantum cumque sint graua, vt simonia, & homicidium, & huiusmodi tamen vitari non debent in his quæ ab eis recipi debent de iure, arg. hic, & 2. 3. q. 4. non potest pro hoc de consec. dist. 2. non prohibeat, & in hoc concordat Archi. 2. q. 7. sacerdotes. gl. fi. Et vide de hoc quod notat Ioan. & Archid. 50. dist. de his glo. j. in fi. & Archid. 1. 1. q. 3. rogo. Et quæ sacramenta possint reci pi a simoniaco, suspensio, excommunicato, deposito, hæretico, schismatico, vel fornicatore, vide per Ber. hic in glo. se. & s. de præter.

præscrip. cum non liceat glo. i. de consue. glo. fi. Et per Inno. ibi in glo. vnde versus. Simon, suspenfus, anathema, depositusque, Non celebrant, heresis, schismaticusque, mechus. Quin que lauant, simon mechus abluet atq; cibabit.

- 1 Notorij diuisio.
2 Notorium an litis contestationem requirat.
3 Notorium an probationem requirat.
4 Certus nos certiorandus.
5 Filius presumitur natus ex nuptijs.
6 Condemnatus de crimine notorio, an a condemnatione appellat.
7
8 Appellatio iniquitatis non est præsidium.
10 Appellari an possit a purgatione indicta.

Va nos. Ad declarationem glo. Inno. hic quæ incipit fama procedit &c. Si quæris, vtrum in notorio de necessitate litis cõtestatio, vel probatio requiratur, t Distigue triplex notorium, vnum est notorium facti, aliud notorium iuris, aliud est notorium præsumptionis. Notorium facti triplex est, quia quodam est notorium facti actu transeuntis, quod ita habet euidẽtiam rei, quod probabiliter negari non potest, vt si episcopus, de ecclesia ad ecclesiam transeat, & incipiat bona ecclesiæ administrare s. de translatione, episcopi quanto s. ne autem, j. de cl. non resi. c. j. Vel si in platea communi, & in conspectu populi, alium aliquis occidat. quo casu licet sit occultum iudici, tamẽ occasio siue petitio poterit sic formari. Cum talis episcopus, transtulerit se ad talem episcopum sine Papæ licentia peto ipsum amoueri, vel cum talis talem in præsentia multorum occiderit, ita quod non est locus inficiationi, peto ipsum puniri. Aliud est notorium interpolatum, aliud est notorium continuum, distigue ergo. Aut quæris vtrum in notorio procedat tanquam in notorio lite non contestata, aut vtrum procedat absque probatione. In primo casu, dicunt quidam, qd aut accusatus est absens, & contumax; & tunc non requiritur litis contestatio, vt 2. q. j. manifesta. & c. de manifesta. & c. scelus. j. de accu. euidencia. s. de iureiur. ad nostram. 3. Aut accusatus est præsens, & tunc requiritur litis contestatio s. m. eos, vt recitat hic Inno. in ver. & dicunt quidam. Sed tu dic quod dato qd sit pns q non est necessaria litis contestatio, vt non expresse Inno. in glo. puta quia. ver. item dicimus, quod licet in notorio &c. In secundo casu. si quæris vtrum procedatur, absque probatione, tunc refert, aut quæris de notorio facti, aut de notorio iuris, aut de notorio præsumptionis. Si de primo, tunc refert, aut quæris de notorio facti actu transeuntis, aut de notorio facti interpolati, aut de notorio facti continui. In primo casu refert, aut quæris de expediendi, aut de necessitate. Si de expediendi refert, quia aliquando factum est notorium, sed iudex ignorat. supra de elec. c. bonæ memoriæ maguntino. & tunc si iudex vult recipere testas cautela m, vt sibi sit probatum, aut factum sit notorium, illos potest recipere absente parte, & reliquo ordine non seruato, vt hic. r. q. 3. c. eorum, qui accusantur. 2. q. j. manifesta. & c. quæ lotharius. s. in manifestis. s. de iureiur. ad nostram. 3. & in calleg. bonæ vbi sic intelligit Io. Vin. Goff. & Inno. Aut factum est notorium iudici, vt iudici, & tunc secus crederem quia qui certus est certiorari nõ debet. ff. de act. empt. & vendi. l. j. & infra de reg. iur. c. cum qs, certus est. l. 6. cum ibi not. Si quæris de necessitate, tunc sunt contrariæ opiniones: nam Vin. notat j. de appel. consuluit. qd vbi est notorium facti transeuntis actu, de quo habetur supra de appel. peruenit. Et vbi est notorium facti psumpti. de quo no. 2. q. j. manifesta. ibi non exiguntur probationes de actu, vt j. de accusa. euidencia. 2. q. j. de manifesta. Ex habundanti autẽ bene probatur, vt in calleg. bonæ memoriæ maguntino. Notorium autem facti psumpti bene probatur si negetur, vt j. qui filij sint legit. c. ex transmissa. s. m. Vin. in calleg. consuluit. Sed Inno. dicit hic, quod in notorio facti actu transeuntis oportebit probare duo. s. qd delictum fecerit, item qd publice factum sit. Sed hoc dictum verum potest intelligi, qd iudex procedit ad probationem notorij ad petitionem alicuius, sententia vero Vin. vera est vbi iudex ex officio suo inquirat in crimen sit notorium, vt sic no. G. in specu. Rubrica de criminib. in modum excep. & c. s. iam de notorio. veric. testes. & Arch. in calleg. eorum qui accusantur glo. fi. r. q. 3. In secundo casu scilicet quando est notorium interpolatum, tunc s. m. Innocẽ. & Ho. hic femiplene probatio requiritur, vt j. de vsur. cum in dio cesi. cum ibi not. per Ber. Inno. & Ho. In tertio casu. si quæris notorium continuum, nullus ordo requiritur nec pbatio,

vt si clericus in carcere teneatur. s. de app. dilectis. vel si in domo publice teneat concubinam, vt 2. q. j. de manifesta. vel contra iuramentum dñm suum continue profouitur. s. de elect. c. venerabile. s. eos igitur. ver. sunt enim notoria. & ver. cõtra proprium iuramentum. vt j. de excel. præla. c. graues Sequitur de notorio iuris, puta per sententiam. ff. de statu ho. l. ingenuum. s. eod. c. proxij. cod. c. fin. & in tali si negetur sententia requiritur probatio. s. de re iudi. ficat. ¶ Sequitur de notorio præsumptionis, per quod præsumitur quis filius qui natus est ex nuptijs. ff. de in ius vo. l. quia semper. Habes etiam alia exempla 23. q. j. c. 1. 2. q. j. de manifesta. & c. quæ lotharius j. de emp. & vend. c. ad nostram. de pigno. illos. s. de præsump. tertio. Et in tali non est necessarius ordo iuris, sed sufficit probare circũstantias, & præsumptiones, etiam si non probetur factum, argu. in prædicto c. tertio. & 3. q. j. c. j. s. m. Innoc. hic & Hostiẽ. post eum. Et per istam distinctionem supple illam, quam posui s. de iureiur. ad nostram. 3. & istam per illam. ¶ Si quæris vtrum condemnatus de & super crimine notorio possit appellare, distigue. Aut quæris vtrum possit appellare a condemnatione, aut ab indicta purgatione. ¶ Si a condemnatione, tunc sunt opiniones, nam Phi. & Goff. hic. & Lau. 2. q. 5. præbyter si a plebe. & Ber. s. de appel. cum sit Romana. s. vlti. dicitur q non potest, per calleg. cum sit Romana. s. vlti. & eo. tit. c. peruenit ad nos. & c. consuluit. Alij dicunt q si est notorium facti, appellare nõ potest, secus si est notorium iuris, sed hoc reprobat. s. de appella. c. cum speciali. s. porro. Alij dicit quod semper potest appellare, nisi tria concurrant. s. qd fuerit, confessus, & testibus conuictus, & argumentis superatus 2. q. 6. c. ei qui appellat. s. sunt etiam quorum. ver. nullus. etiam ho micidarum. Sed G. in spec. tit. de appel. s. in quibus autem casibus ver. decimo in delictis & c. notat quod aut aliquid est notorium per rei euidentiam, & tunc non admittitur appellatio vt in calleg. cum sit Romana & c. peruenit ad nos. c. consuluit, & c. reprehensibilis. j. de spon. ex literis. in fi. de vsur. quia pernitiosum. C. de appel. constitutionis. quorum appella. non recipi. l. 2. ¶ Nam appellatio non debet esse præsidium iniquitatis, vt in iuribus alleg. & s. de appel. ad nostram. & c. reprehensibilis. Aut aliquid est notorium per famam publicam, & tunc admittitur appellatio, vt in d. c. cum sit Romana. in fine. Aut est notorium iuris, vt qd aliquid probatur, vel qd aliquis confitetur in iudicio, & tunc admittitur appellatio nisi conuincatur, & confiteatur. C. quorum appel. non recipi. l. obseruare, nisi in casu in quo confessus non potest appellare. vt not. Accur. ff. de appel. l. vlti. super verbo auxilium. Aut est notorium facti psumpti, & tunc cum recipiunt probationes, recipiunt & appellatio. j. qui filij sint legit. c. transmissa. ita no. in s. alleg. in quibus. ¶ Ego vero crederem saluo meliori iudicio sic dicendum quia aut quæris vtrum condemnatus possit appellare, aut vtrum iudex a quo est appellatum teneatur appellatiõni deferre, aut vtrum iudex appellatiõnis debeat recipere suam appellatiõnem. Si vtrum condemnatus possit appellare, tunc dic, qd sic semper, & indistincte, vt infra de appel. c. Romana. s. si aut, li. 6. vbi hoc notant Ho. Car. G. & Io. And. Si vtrum iudex, a quo est appellatum teneatur appellatiõni deferre tunc dic, qd non, vt in iuribus alleg. Et ad idem. s. de appella. pastoralis. nisi appellans in appellatiõne emissa cam rationabilem exprimat, puta quia asserit se confessum terrore tormentorum, vel se errasse in facto. ff. ad l. Aquil. l. inde Neratius. s. vlti. l. sequi. seu confessiõnem suam se velle declarare. j. de accu. cum dile. seu aliud rationabile proponit. ff. de confess. l. penulti. Si vtrum iudex appellatiõnis debeat suam appellatiõnem recipere, tunc dic idem quod in casu immediate præcedenti & eadem rone. Nec obstat si dicatur quod non teneatur quis cam exprimere, qd a diffinitiuã appellat, vt le. & no. j. de appella. cordi. li. 6. & ff. de appell. l. 3. Quia verum est quod non teneatur iudex deferre appellatiõni, nisi cam exprimat in hoc casu, expedit ergo ei, qd exprimat cam quam uis non teneatur. Nam si non expresserit, & sententia mandata sit executioni ante inhibitionem superioris ad quem est appellatum factũ tenet, pot tñ superior inhibere ne fiat, vt in s. alleg. si autem. Et si j. 8. dies possit probari, cã notorij, & pp hoc lata erat snia excõtationis non relaxabitur, nisi præmissa congrua satisfactiõne, vt j. snia exc. solet. s. in prima. Vnde dicas quod non aliter iudex hic appellans cam, exprimere quin teneat appellat, vt in iuribus alleg. tenetur tñ exprimere quo ad leuiorẽ receptionẽ appellatiõnis, & inhibitionẽ faciendã s. m. Ho. Car. G. & Io. An. in d. c. Romana. s. si aut. ¶ Si quæris de secundo membro principali, s. vtrum possit appellari cum purgatio indicitur, tunc dic quod sic licet publica liboret infamia.

infamia. j. de purg. ca. c. nos inter. s. m. Goff. & Phi. hic. & Laur. & Archi. 2. q. 5. presbyter si a plebe.

De clericis coniugatis. Rubrica.

Ane & infra. Si quæris vtrum contrahẽs scienter, vel ignoranter cum corrupta, bigamus efficiatur. distigue vt dixi s. de bigamis super eo.

- 1 Monasterium exiens, cuius ingressus non tenuit bona sua recipere.
2 Monasterium exiens, intra professionis annum bona sua recipere.
3 Monasterium exiens post professionis annum bona sua non recipere.
4 Clericus ab ecclesia sequestratus an bona sua recuperet.
5 Pactum in ingressu ecclesie factum seruandum.
6 Clericis castitas indicta octo de causis.

Vod a te. Si quæris vtrum clericus sequestratus ab ecclesia bona sua recuperare debeat, distigue. Aut quæris de illo qui intravit religionẽ, aut de clerico seculari. In primo casu, refert, tunc nõ tenet ingressus, & tunc nõ habet locum distinctiõnem ponit Ber. hic. s. quod si expresse res donata sunt tempore ingressus, tunc nunquam sunt restituentur, nisi de gratia. Secus si tacite, quia eo casu cũ alias daturus, non esset, vtroq; casu restituentur bona s. m. Bar. Brix. qui sic tenet in q. d. finali. r. 8. quidam inuita vxore. alieg. ff. de don. l. 2. s. vlti. 17. q. 2. c. si quis incognitus. Accur. vt hoc intelligere, verum qd bona veniunt tacite, qui hoc no. C. de sacros. eccles. in auth. ingressi. Et idem. Spec. de statu mo. ver. 44. & de hoc. q. 2. dist. c. penglo. 2. & in c. h. Lau. dixit quod simpliciter facta donatio nunquam reuocatur. C. de vsuca. pro donat. l. irritam. de reuoca. do. l. si donatiõnem. de condi. ob causam. l. si rependi.

Primum credo verius. Aut tenet ingressus de se, & tunc aut talis ingre ssus religionẽ infra annum professionis exiuit, & tunc omnia recuperat. j. de reg. cap. statumuis. & eo. tit. c. is qui li. 6. & s. de renuntia. ex transmissa. Vbi Host. intelligit quod ibi ille. Præbeus renuntiauit beneficio canonice libere, & abbas & canonicus eius resignationem receperunt & bona sua sibi dimiserunt, alias si in monasterio fuerit per annum, exire non pot. Si exiuit infra annum ad priorem statum libere redire potest, vt ibi & in calleg. statumuis. & idem no. Host. & Io. And. post eum hic. & G. & Io. An. j. de regula. c. beneficij. gl. 3. li. 6. Aut talis ingressus religionem post annum exiuit post annum professionis, & tunc aut cum licentia superioris, & tunc recuperat bona sua, ne sit sermo quod intrare necesse est monasterio onerosus. 27. q. 1. si quis rapuerit. ¶ Aut sine licentia, & tunc sibi imputet qui recesserit, & que uim recipit: quia non debuit fieri, vt j. de regula. licet & ideo bona sua sibi non redduntur, vt in auth. de monachis. s. si vero relinquens. colla. j. ¶ Si quæris de clerico seculari tunc refert, aut nullum pactum fuit super hoc interpositum, & tunc aut ipsum bona tacite sequuta fuerant, iuxta auth. ingressi. C. de sacros. eccles. & tunc etiam ipsum semper tacite sequi debet, ita quod ea recuperabit, arg. C. de rei vxor. ac. l. vnica. j. de dona. inter virum & vxor. c. nuper. & c. donatio. Aut expresse consulti bona sua, & tunc refert, aut nõ habet alias vnde viuat, & tunc bona sua recuperat de iuris canonici, equitate 17. q. 4. c. vlt. & sic loquitur hic vbi loquitur de in integr. resti. non nob hoc est in culpa quia vitur. licentia ab apostolo concessa. 28. dist. de his. in fiergo est accusatus. C. de adult. l. Gracchus. Non ergo debet ecclesia bona sua retinere, in prædictum filiorum, qui n. vult filios suos exheredare alium quærat non Augustinum. Aut erat diues, & tunc non recuperat, 17. q. 4. c. sunt qui opes. ¶ Aut pactum fuit super hoc interpositum & illud est seruandum. j. de cond. appo. c. verum. Istam distinctionem totam ponit Host. hic in summa sua eo. tit. s. & in quo. & Archi. 17. q. 4. in summa. Et in hoc concord. frater Io. in summa confessi. tit. de transitu clericorum. q. 25. vbi vide & Alten. li. 6. tit. de regula. artic. 9. q. nunquid quis hic. Hanc decr. inducit Bar. Brix. ad q. d. n. quidam, quidam impetravit & c. qua quæritur an impetrans rescriptum a papa de prima præbe da vacatura, qui antequam vacaret contraxit cum virgine, ea demõ mortua possit hẽ pbendã vacantẽ, & soluit q nõ, quia pro directo habuit rescriptũ & oẽ beneficium ecclesiasticum. Idem Io. An. j. c. vnico. super verbo clericali. li. 6. & Io. And.

& Gen. extra de rescr. gratiæ. in cle. Et idem dicit Bar. ibi in q. seq. quidam clericus cum esset & c. & Io. An. Gen. in d. c. gratiæ de clerico qui contraxit matrimonium, quod postea dissoluit vel per confessionem sponsæ non cognitæ, vel quia reperitur consanguinea. de quo etiam per Io. An. s. e. c. r. vbi idem tenet quia contrahendo renuntiauit. arg. s. de renuntia. ex transmissa. Et idem in q. d. de dissolutione matrimonij per confessionem sponsæ non cognitæ. Vinc. & spec. eo. tit. in fi. & in illa de consanguinea tenet idem Dam. in q. j. eod. tit. ¶ Et octo casus, propter quas clericis castitas est indicta, plene videas in summa de virtutibus ver. de temperantia. circa medium, sub Rubrica de castitate ministrorum ecclesiæ quæ hic tanguntur, & j. eo. diuersis. ¶ Prima, quia Deum placare debent, quod non possunt nisi placeant, nec placeant si carnaliter viuant. ¶ Secunda, quia cum Deus sit spiritus, eius ministri spiritualiter non carnaliter viuere debent. ¶ Tertia, quia sodales sunt angelorũ seruendo cui illi seruiunt, ergo debent habere puritatem angelicam. ¶ Quarta, quia intendunt spirituali gnationi q est munda, cessent ergo a carnali immunda. ¶ Quinta, quia contrahunt sancta, & sic sancti esse debent, saltem quo ad carnis mudiã. ¶ Sexta, quia cum alios mundam debent esse mundi. ¶ Septima, quia nobilissimam sponfam habent. s. sapientiam. ¶ Octa ua, quia debent esse proprij Dei cui seruiunt non alterius, vel diuini s. m. Io. An. hic.

- 1 Coniugatus continentiam vouens beneficium tenet.
2 Coniugatus pensionem super beneficio habere potest.
3 Coniugatus ad beneficium obtinendum potest dispensari.
4 Graui sacerdotes sunt coniugati.
5 Delegatus matrimonium contrahens, an de causa spirituali cognoscat.
6 Delegatus matrimonium contrahens, de causa ciuili cognoscat.
7 Delegatus factus monachus, an de causa cognoscat.
8 Clericus matrimonium contrahens, qua perdat privilegia.
9 Deposito non eximit a voto continentie.
10 Matrimonium non tenet deficiente consensu.
11 Clericus coniugatus an teneatur ad habitum & tonsuram.

Dueris fallacijs. Si quæris vtrum clericus coniugatus possit licite beneficium ecclesiasticũ obtinere, distigue. ¶ Aut quæris de clerico qui vna cũ vxore sua, castitate vouit perpetuam, & qui vica & virginẽ habuit vxorẽ, iuxta ea quæ le. & no. s. e. c. sane. & j. eo. c. 2. rñ. & j. de conuer. coniug. c. cũ sis. & c. ad apostolicam. & c. coniugatus. & dic quod sic vt ibi. Aut de clerico, qui non vouit continentiam perpetuam, & tunc tunc quæris nunquid possit hẽ, ab ecclesia beneficium non intitulatum, sed vt possessionem, vel pensionem ad vitam tanquam bene meritus, & tunc sic, nã & laicus tale beneficium hẽre posset, vt 1. 6. q. j. possessiones. & j. de penis. in quibusdam. Aut nunquid possit hẽre beneficium intitulatum, & tunc aut citra dispensationem epi vel superioris, & dic quod non vt hic, & j. e. cum decorem. & s. e. sane. & j. j. resp. & c. le. & se. Nam & beneficijs ante matrimoniu obẽtis priuaretur, vt s. e. c. j. ergo & c. quia multa impediunt cõtrahenda & c. j. de regula. c. ad apostolicam. s. de iureiur. quẽ ad modum. Quinimo contrahendo matrimoniu ipso facto beneficium renuntiare videtur, vt vt tenere Inno. j. de excel. prel. inter dilectos. gl. j. ver. si autem obijciatur. & Comp. s. de electi. quod sicut. ver. si aut cõfirmatio. ibi sed quid si excipiarur & c. facit q dixi. s. e. q. a te. in fi. ¶ Aut p dispensatiõne & intellige le gitime factã, alias nõ valeret, vt le. & no. s. de elec. dudũ. 2. j. de filijs pby. c. 2. & de pbẽ. nõ pot. li. 6. Et tunc aut Papæ, & stat quod sic et epatum. 28. di. de syracusanã. j. de concess. præb. p. possit. de statu mo. cum ad monasterium. ad h. & ar. s. de elec. innuit. Et de hoc per Host. in sum. de filijs pby. s. in fi. Aut epi vel alterius superioris a papa, & tunc aut quis vtrũ possit obtinere dignitatem, vel personatũ, seu beneficium cũ cura, aut talia beneficia maiora, & dic quod nõ vt hic. & s. e. c. sane. & j. e. c. decore. Aut beneficium simplex, & tunc aut nõ vult vine re clericaliter, tonsurã & habitũ clericalẽ deferendo, & a mercimonijs secularib. abstinẽdo, & tunc non, quia eo casu dispensatio esset irrationabilis & sine cã, & ita pot intelligi istud c. Aut vult viuẽ clericaliter & honeste, tẽsurã & habitũ clericalẽ, de ferẽdo, & a mercimonijs secularib. abstinẽdo, & tunc pot simplex beneficium obtinẽre ita intelligi. 32. di. si q vero. 81. di. c. dictũ. 12. q. ¶ Hen. Boich super Decr. B B j. quia

j. quia tua. j. eo. c. Ioannes. Et hoc notant Gof. & Phi. j. e. curi decorem. & specu. de legato. §. nunc de episcoporum. ver. 21. in quo etiam dispensat cum homicida. j. de homici. ad audientiam. de cle. pug. in duello henricus. & cum deposito. 28. dist. presbyterum. §. o. dist. f. udeat. Et ideo potius in beneficio simplici quam in dignitate. quia minus est scandalum. Et eos. Nam licet dispensatio sine causa facta non valeat ut hic. facta tamen cum bene valeat. ut in iuribus alleg. §. de elect. in causis. Et Hof. qui in ista distinctione pro maiori parte concordat hic. & s. eo. fa. ne. & in summa c. tit. §. j. sub §. in amissione beneficii. & c. & Io. And. post eum hic. & in d. c. lane. ¶ Et istam distinctionem intellige de clericis occidentalibus seu ecclesie occidentalis.

¶ Clerici vero ecclesie orientalis. quae votum continentiae non admittit. ut j. c. proxi. & s. de vita & ho. cleric. ut clericorum. §. si licet sint coniugati possunt beneficia ecclesiastica obtinere. Vnde ar. illorum iurium potest dici. quod si sacerdos Graecus transferat se cum vxore sua ad Latinos. & ibi moram faciat. velit officium celebrare & uti vxore sua. q. sit permittendus. cum sit notus. & de vita eius constet. quia sacerdos iste de iure contraxit. ut 31. dist. nicena. & c. quoniam. Item nunquam promissit continentiam tacite vel expresse. ergo ad eam seruandam nullo modo est compellendus. cum sit res voti non precepti. 32. q. j. integritas. 20. q. j. praesens. Praeterea inuita vxore. non potest continentiam profiteri. 27. q. 2. sunt qui. & hanc sententiam tenent Tan. & Bar. Brix. in q. dominicali. quae incipit sacerdos quidam. Sed alij contra si de hoc esset scandalum inter alios clericos & laicos. ar. ad hoc 8. dist. quae contra. & 22. dist. illa ut no. Arch. 31. d. c. quoniam.

¶ Istud c. est in ar. ad questionem. si ca. est commissa alicui expresso nomine canonicatus. ille vero post citationem contraxit matrimonium. q. non possit amplius de causa cognoscere. Circa hoc tamen distingue. Aut talis contraxit matrimonium carnale. aut spirituale. puta quia factus est monachus.

¶ In primo casu refert. Aut causa est spiritualis. & tunc aut non est lis contestata. & tunc non cognoscet. Arg. huius c. Aut est lis contestata. & tunc aut contrahit cum virgine. & tunc bene cognoscet si vult privilegio clericali gaudere quod potest. 26. dist. vna tantum. & j. eo. tit. cleric. li. 6. Aut contraxit cum vidua. & tunc secus. quia tunc non potest vti privilegio clericali. 86. di. quisquis. & j. de biga. altercationis. li. 6. Et Io. de Deo. & spec. R. ubi causa de iudice delegato. §. vlti. ver. quid si causa commissat. Aut causa est pecuniaria. vel mere civilis seu temporalis. & de tali cognoscere potest. iuxta ea quae notat Caus. j. de rescrip. c. statutum. in magna glo. in q. seq. quae aliquis tempore impetrati rescripti. c. lli. 6. & c. Io. An. cum eo. & quae scripsi. §. de iud. de certum. ver. aut in causis civilibus. & c.

¶ In secundo casu. si contraxit matrimonium spirituale puta quia factus est monachus. tunc si est lis contestata. coram eo ante ingressum procedet cum consensu Abbatis. alias non quia causa monacho committitur. ut j. de privile. cum olim. 2. Et Io. de Deo. qui hoc totum notat in translationibus suis. Rubrica quo tempore perit instantia iudiciali. §. pen. Et hoc nota. Arch. 18. q. 2. c. dudum. in glo. 2. Et vide quod ipse nota. 16. q. j. de praesentium. Sed Io. An. c. Ioannes. q. j. dicit clericus coniugatus & non bigamus etiam incedens in habitu & tonsura. non potest esse officialis episcopi. vel ipsius delegatus. ad causam spirituales. per decre. vnicam. j. eo. li. 6. ibi in ceteris. & c. vbi quo ad duo solum censetur clericus quo ad reliqua non. facit 16. q. 7. in nota. cum duobus. c. sequentibus. 3. de 264. si. ecclesia. j. de reb. eccle. non alie. c. fi. Et fuit hoc olim disputatum per dominum Aluarum Hispanum. qui inducebat. q. de talium immunditia dicitur. §. eo. quod a te. Plus etiam dicebat q. sententia per talem eo casulata non tenet. quia iudex non erat 11. q. j. clericum nullus. §. de consuetudin. ad nostram.

¶ Demum Io. And. subdit ibi distinctionem talem. cum clericus contrahit matrimonium. Aut queris an propter clericatum impediatur matrimonium. aut an perdat beneficium. aut an perdat privilegium clericale. aut an teneatur ad habitum. & tonsuram. aut an recuperet quae prius ecclesiae dederat. aut an beneficium possit habere. ¶ De primo planum est q. sic in minoribus tantum valet matrimonium. si in sacris non valet. §. eod. c. j. 3. & 4. j. qui de. vel v. c. j. & 2. & haec verba de omni clerico Latino & Graeco etiam deposito. De Graeco ideo dixi. nam licet Graeci in sacris viantur matrimonio prius contracto. in sacris tamen non contrahunt. §. eod. cum olim. & nota. 32. dist. si quis eorum. licet apud multos Graecos seruetur contrarium. De deposito dixi. quia per depositum non eximitur a voto continentiae. §. 1. dist. dictum licet per de gradat.

tionem perdat privilegium. ut j. de penis. c. 2. in fili. 6. Itē hoc dixi de clerico in sacris. intelligas de sponte ordinato. quid de illo qui coactus recipit sacrum ordinem. not. de bapti. maiores ad fi. glo. & sic coacta. Item intelligas de ordinato in etate adulta. Quid de impubere. not. j. de cle. per saltum promo. c. vnico. & j. q. j. pateri. ¶ De secundo cum queritur an perdat beneficium distingue. an tenuit matrimonium. an non. Si tenuit valet beneficium. §. eod. c. j. & ibi not. Si non tenuit tunc aut hoc fit ex defectu consensus. aut ob aliam causam. Si ex defectu consensus tunc. aut defectus processit ex parte clerici contrahentis. aut ex parte mulieris cum qua contraherat. vtroq. casu aut defectus procedat ab etate. aut a furore. aut ab illato metu. Si ab etate. ut quia clericus beneficiatus minor pubertate matrimonium contraxit per verba de presenti. cum haec iuris interpretatione intelligantur sponsalia de futuro. de spons. in princ. c. vno. li. 6. dicam beneficium non vacare. Idem si defectus gratis erat ex parte mulieris eadem ratione. sicut enim p. promissionem quam faceret de profuturo non vacaret ipsius beneficium nisi interveniret tacita vel expressa professio. de regula. beneficium. li. 6. Item sicut per acceptationem secundam etiam curati beneficii non vacat primum etiam curatum. nisi si sequatur possessio. vel sit per ipsum nil aliud agere habentem quam possessionem apprehendere. de praeb. licet. 2. lib. 6. Sic nec per solam sponsonem de matrimonio contrahendo. dicam vacare beneficium. ut sicut sponsalia de futuro non dissolunt matrimonium. immo nec prima sponsalia. j. de sponsa. sicut. ita nec dissolunt primum coniugium spirituale. Item licet minor 25. annis maior pubertate in spiritualibus censeatur maior. non est sic in spiritualibus in minore. 13. antorum. ut de iudic. c. fi. li. 6. Si defectus procedebat ex furore. Si ex parte clerici planum est quod nil agit contrahendo sicut nec profuturo. j. de spons. dilectus. de regula. sicut. Si vero ex parte mulieris. licet verum sit matrimonium. nec inducat etiam publicam honestatem. de sponsa. c. vno. li. 6. cum ad instar eius quod dixi de illo qui cum consanguinea contraxit. §. eo. c. j. videtur. quod beneficia perdat. fecit. n. quod potuit. Tñ æquius est dicere quod beneficia non perdat. plusquam si cum imagine quadam. vel cum dormiente contraheret vnde ex quo non tenet matrimonium deficiente consensu. dicamus beneficia non vacare. In consanguinea aliud. quia ibi tenet. & inducit publicam honestatem ex consensu. & forte talis est gradus quod separatur lege canonum. licet teneat legem naturalem. & diuina. de hoc de restitut. sponsa. literas. de diuor. gaudemus. Et p. predicta dicas idem q. de defectu consensus processit a metu. qui potuit cadere in constantem. & de spons. veniens. j. & 2. & cad id. q. & c. consultationi. nam nec teneat renuntiationem expressam. & q. metus causa. ad audientiam. Si matrimonium tenet ex consensu. sed non tenet ob aliam causam tunc propter ordinem clericum contrahentis. ut quia erat in sacris. & tunc beneficia de rigore perdere debet. Si tñ non incurrit ex illo contractu penam bigamiae. poterit eps. in officio & beneficio post penitentiam dispensare. 18. dist. presbyterum. §. e. sane. Si vero penam bigamiae incurrit est indispensabilis ab alio quam a Papa. de biga. nuper. Aut non tenet propter aliud impedimentum ab ordine contrahentis. & tunc videtur quid beneficium perdat. put tenent Tan. & Bar. Brix. in quibus suis ad quas remissi. sic. q. h. o. a. te. ad finem. vbi tenent quod qui contraxit cum consanguinea videtur habere ecclesiasticum pro de re. nec solum matrimonio illam repetere poterit. Hæc verba intelligo vbi hec non sunt in fraudem prelati. in cuius manibus renuntiare debebat. nam tunc licet teneat renuntiationem tacita quo ad eum. non tñ quo ad superiorem. qui illum possit in beneficio retinere. alias facile esset prelatum eludere. contra id de renuntiatione. admōnet. & his fraudibus claudenda est via. j. de diuor. quatuor. ¶ De tertio vero cum queritur an perdat privilegium clericale distingue. Aut tenuit matrimonium. aut non. Primo casu si ex contractu bigamiam incurrit. exutus est ob privilegio clericali. j. de biga. c. vno. li. 6. Si vero non incurrit bigamiam. si incedit in habitum & tonsuram tenet privilegium quo ad duo tñ. alias in totū pdit. j. e. vno. li. 6. Si vero matrimonium non tenet. si ex contractu tenuit penam bigamiae p. affectu cu opere secuto. licet sit indispensabilis quo ad executionem officij. & sic intellige decre. nup. de big. n. tñ puto illud exuti privilegio clericali. Et si de vero bigamo loquitur. vna de big. li. 6. Multominus ergo priuatus erit si ex defectu penam illam incurrit. ¶ De quarto de quo queritur an teneat ad habitum & tonsuram. expeditur p. predictam eo casu quo contractus non tenet adhuc copellitur. §. e. c. j. de vita & hon. cle. clericus. Si tenet non copellitur licet possit illo vti in ca

su non

su non per proxime dicta. ¶ De quinto expeditur sum per ea quae no. §. e. quod a te. De sexto per ea quae no. §. e. c.

De clericis non residentibus. Rubrica.

- 1 Bona in bonam partem interpretanda.
- 2 Mala non recipiunt bonam interpretationem.
- 3 Dubia in benigniorem partem interpretanda.

Non liceat. Ad declarationem gloss. secundae. Si queris vtrum facta. vel gesta debeant in peiorem partem interpretari. distingue. Quia quaedam sunt de se & fm se bona. & fm se quaedam mala & contra ius. quaedam vero dubia quae ad vtrumlibet. scilicet bonum & ad malum se habere possunt. In primo casu dic q. debent in bonam partem interpretari. ut si episcopus visitauerit semel in anno diocesim suam. §. de offic. ordi. inter cetera. & eo. tit. c. si eps. li. 6. quod enim legitime factum est poenam non meretur. Cad. l. iul. de adult. l. Gracchus. In secundo dic quod non potest fieri interpretatio in bonam partem nam ex malo & peccato non potest fieri bona interpretatio. ex quo de ipso constat euidenter. ut hic. & s. de elec. ofius. de transla. Episcopi. quanto. §. ne autem. & de iure iur. & si Christus. §. quaedam. de verb. sign. c. constitutionem.

3 §. ceterum. li. 6. ¶ In tertio vero casu. in casu dubij quando non constat euidenter fit benignior interpretatio. ut j. de reg. iur. c. estote. & ff. de reb. dub. l. quoties. 2. & in hoc concordant Host. & Io. An. hic. & Host. & Io. An. in alleg. ofius. & j. de accus. sacrum dilectus. 1.

- 1 Coniunctio an a residentia in beneficio excuset.
- 2 Canonorum ordinatio irrationabilis non seruanda.

Via nonnulli. Si queris vtrum consuetudo vel statutum exulare valeat beneficiatum a residentia in beneficiis faciendā distingue. ut dixi §. de consuet. cum omnes. in vlti. dist. & c. quae in ecclesiis. Vnde arg. huius c. & c. de affecto. l. nemo. & 16. q. 1. presbyteros. dicunt. G. de Mon. lau. & Gen. extra de eta. & quali. c. 2. in cle. super verbo certis horis quod ordinatio facta per canonicos ecclesiae. quod qui vna hora. vel duabus interesset diuinis. quod tanquam praesens pro alijs horis distributiones recipere non est seruanda. tanquam non rationabilis & ecclesiae onerosa. Et pro hoc faciunt iura hic allega. per Bern. super verbo per seipsum. quod dic ut ibi per eos.

- 1 Verba an cum effectu accipienda.
- 2 Delegatus subdelegationem non reuocat.

Relatum. Si queris vtrum verba cum effectu sunt accipienda satis potest apparere ex his quae notauit §. de eo qui mit in pos. causa rei seruati. c. j. dist. j. Hanc decret. inducit Bar. Brix. ad q. venerealem quae incipit esto q. iudex delegatur. de iudice delegato. qui totam causam commisit alij. & postea vult reuocare vires suas. & cognoscere vtrum possit. Et soluit fm Tan. q. licet ordinarius hoc possit ut ff. de iudic. l. iudicium soluitur. delegatus tamen non poterit. si subdelegatus recepit subdelegationem. alias poterit. quia verba cum effectu & c. ut hic. Tu dic hodie de hoc. ut leg. & nota. infra de offic. delega. quamuis. libro sexto.

- 1 Prelatus an dispenset de non residendo. 3.
- 2 Episcopus habet curam omnium de sua diocesi.

Inter quatuor. Si queris vtrum prelati inferiori episcopo possit dare licentiam non residendi in beneficio. ¶ Tan. & Ber. hic & j. eo. c. fi. & Comp. §. de consuet. cu omnes. & Archid. 2. q. 6. didum. ad fi. in glo. adde vt extra de offi. delega. & c. & 7. q. j. quia super verbo prelati. & j. de elec. ca. licet. canon. in fine. & de privile. c. cum de diuersis. li. 6. dicunt quod non per c. non oportet. de conse. dist. §. 9. q. 3. c. 2. & 10. q. j. regenda. Sed Inn. & Host. tenent contrarium. §. eo. tit. relatum. & frater Io. in summa confes. tit. de magistris. q. 9. & Gar. & Card. & Ioan. An. G. de Mon. lau. & Gen. in alleg. licet cano. & Io. And. eodem tit. c. cum ex eo. G. de Montelau. & Gen. extra de cele. mod. capit. primo super verbo illi ad quos pertinet in cle. ar. pro hoc. j. ne cle. vel mo. cap. vt periculosi. li. 6. Sed prima opinio potest esse vera in beneficiis habentibus curam animarum annexam. ¶ Ratio potest esse quia episcopus post Papam principaliter habet curam omnium de sua diocesi. ut in alleg. regenda. Ei enim animae sunt commissae. ut ead. cau

sa. & q. c. quaecunque. & ipse est procurator animarum. 11. q. j. cap. clericum. §. ex his. 2. & ideo interest sua ne cura. hmo debet per alios deferatur. & ideo quod ipsum tangit. ab ipso debet approbari. arg. C. de aut. pres. l. vlti. §. de offic. Archi. ad haec. §. si. que ratio cessat in beneficiis non curatis. ¶ Secunda vero opinio potest esse vera in beneficiis non curatis. vbi omnia spiritualia spectant ad prelatum inferiorem dispensantem. arg. op. j. tit. j. significatum. vbi Hostien. in glo. ergo a contrario dicit quod illud c. in quo elicitur a contrario sensu quod beneficiatus potest de consensu praepositi & capituli se absentare. intelligitur quando ecclesia non subest episcopo de consuetudine vel privilegio. ar. j. de excess. prela. accedentibus. ¶ Vltimo melius hoc intelligitur in beneficiis simplicibus. & vbi omnia temporalia ad aliquem spectant conuentum. sicut hoc distinguitur. j. de privile. veniens in fin. lib. 6. Et pro primo membro. facit. j. de elec. cum ex eo. li. 6. hoc vbi no. Archi. & Io. And. quod iuxta formam illius. c. soli episcopi & superiores dispensare possunt. Et de hoc nota. Ioan. And. in dicto c. licet canon. in fi. in nouella. dicens. quod secunda opinio procedit in inferiori prelato. qui possit restituere cuius est ad residentiam citare & non venientem punire. ut not. §. c. proxim. In alijs vero potest dici quod pendet ex autoritate episcopi. primum tamen verius videtur. pro quo facit quod scripsi post Host. §. de offi. Archid. cum satis. di. 2.

- 1 Studentes in villis an gaudeant privilegio vniuersitatis. 3.
- 2 Nescire aliqua melius est quam scire.

Va. Pro declaratione gloss. secundae. Ber. hic. Si queris vtrum studentes in castris. vel villis debeant habere beneficia. seu privilegia eis occasione studij concessa a iure. ut j. de magistris. super specula. fm vnum intellectum. vel consuetudine. ut j. de praeb. avaritia. & s. de consuet. cum omnes. vel constitutione ecclesiae. ut j. eo. c. j. & c. cum dilectus. vel privilegio speciali. ut hic. & j. eo. cum ad hoc. perinde ac si in regijs ciuitatibus studerent. Ber. hic. & s. in proemio. & Cardi. in proemio sexti libri. & Ioan. And. j. de elec. c. cum ex eo. super verbo literarum. lib. 6. tenent quod non per istud. c. Sed Host. hic contra. dicens quod non facit vim in loco sed in studio. Si. n. dominus Ia. de Basdo. hodie videret & transferret se ad aliquod castrum. & ibi solus doceret relinquens studium Bonon. quia magis crederet cu ipso proficere quam cum alijs. praebendam suam haberet. ut in contrarijs hic signatis. 12. q. 2. gloria episcopi. & ff. de offic. praef. l. sed licet. & 40. di. c. j. & 2. & c. no. lo. ca. & per totum. Vnde ergo. aut student in scientijs simpliciter & omnino prohibitis. & de quibus habetur. C. de male. & mathematici. l. 2. & 3. & per totum. 38. dist. c. quamuis. in fin. ibi sunt enim quaedam quae nescire melius est quam scire. 26. q. 2. c. illud. & q. 5. c. fort. es. c. peruenit. cap. vlti. & per totum. j. de fortilegijs. c. j. vel prohibitis non simpliciter. sed respectu studentis. ut j. ne cle. vel mona. c. super specu. & tales vbiunque studere non habent aliqua privilegia ratione huius studij. arg. iurium alleg. Nam ex eo ex quo quis poenam meretur per mium reportare non debet. ff. de nego. gest. l. siue haereditaria. in auth. de privileg. do. haereticis mulieribus non praesentandis. in rubro & nigro. colla. 8. ¶ Aut student in scientijs permissis. & tunc aut student in talibus locis sine fraude. bona intentione. ut quia propter guerram non audent accedere ad studium generale. & tunc debent habere privilegia seu beneficia. ac si studerent in studio generali. Aut in fraudem. & tunc secus. secundum eum. Vnde sufficit q. studium sit comueniens. siue mediocre. ut no. Ber. hic in glo. 3. in si. quam approbat Host. hic dicens q. hoc innuitur hic expresse & arg. §. de elec. cum nobis olim. Vnde hoc putat arbitrarium non attendo vtrum sit generale vel particulare. arg. ff. de admini. tuto. l. si duas. §. grammatici. & §. philosophis. cuius opinionem credo veram. quam etiam Io. And. approbare videtur.

- 1 Iuramentum benigne interpretandum.
- 2 Quoridie. quid significet.
- 3 Assidue. quomodo interpretatur.

X parte. Super gloss. vltim. Si queris. vtrum iuramentum extendatur ad ea. de quibus non est cogitatum. distingue. ut dixi supra. de iure iurand. capitulo clericus. ¶ Et hic vides quod habet Papa interpretatur benigne iuramentum. Vnde hic habes. quod continuum dicitur. quod Hen. Boich super Decret. BB 2 habet

habet quique interpolatione sita tamē q̄ ex proposito vel fraudulenter non faciat quis contrariū. Et est ar. ad dicta testū dicentū. nos ita semper videmus, & non possit esse aliter, quin nos sciremus. Ad idem s̄. in proemio, rex pacificus ibi quotidiē. e. ff. de verb. obl. cōtinuus. de duob. reis. l. duos. §. duo. de cōdi. & dem. l. si quis ita. 3. 1. d. c. si laicus. 2. 2. d. sacrosan. cū ibi al le. in j. gl. q. 3. de conse. dist. 5. c. nunquam. Vnde valet hoc testi moniū, si semper exercuit ibi spiritualia vel quotidie, & tñ q̄q; fuit absens. Sicut cā fillicidij perpetua est, & tñ nō sem p cadit. ff. de ser. vrb. prædi. l. foramen. §. de of archipref. c. j. de præb. significatū. de frig. & male. c. litera. & hic s̄m Vinc. hic idē Archi. in c. alle. sacrosan. & 2. 3. q. j. paratus. & Pe. de Sam. Ab. & Egid. & Io. An. s̄. in proemio, rex pacificus, idē Specti. de teste. §. postquam. versum cum testes. † Et ita hoc verbum, quotidie assidue frequētā denotat, nō tēporis cōtinuationē, de cōse. dist. 5. nunquam s̄m Gen. in extraua. Io. 2. 2. quā incipit prodicens. Ad quod facit quod air. dñs Luc. 18. Oportet semper orare. i. temporib. statutis. quod patet Mat. 6. vbi Christus dicit. Orantes aut nolite multū loqui. & Marci. 14. c. & Luc. 22. c. Quotidie eram apud vos in tēplo docens, & non me tenuistis & c. & Luc. 7. c. Hæc aut ex quo intraui non cessauit osculari pedes meos. & c. Ad idem. 26. d. c. si ibi indefinenter. & c. & 37. dist. de quibusdam. ibi assidue doceant vtro bique. de hoc. §. de offi. archipref. c. j. vbi exponunt Hosti. & Io. An. verbum assidue. i. horis competentibus per iura allega. Omnia. n. debent suis temporibus cōuenire. 2. 3. q. 4. si ecclesia. in fi. & vide. j. de ver. sig. c. licet. super verbo cōtinue. lib. 6. vbi doctores specialiter. G. allegant plures alias concordantias ad hoc. & facit quod no. Io. 8. d. clerici. & Accur. in auth. de hære. & fa. §. si vero aliqui absunt. col. j. gl. not. testimoniū. in fin. & Io. And. §. de testib. ex tenore. super verbo semper.

- 1 Beneficiatus absens, an fructus beneficij percipiat.
- 2 Beneficiatus an intra annum probationis, fructus beneficij percipiat.
- 3 Papa seruitores beneficij fructus percipiunt.
- 4 Episcopi seruitores beneficij fructus percipiunt.
- 5 Legati seruitores beneficij fructus percipiunt.
- 6 Cardinalis seruitores beneficij fructus percipiunt.
- 7 Absentes distributiones quotidianas non habent.

Vm dilectus. Si queris vtrum beneficiatus possit in absentia fructus sui beneficij percipere, distinguitur ut dixi §. de conli. c. cum omnes. super glo. fin. Et casus in quibus potest quis sine peccato per vicarium deservire, vide per Hosti. in summa tit. de offi. vica. §. & in quib. & per fratrum Io. in summa. confel. tit. de res. cle. in beneficio q. vlt. in quibus. & c. Et vtrum beneficiatus ingrediens religionem infra annum probationis habeat fructus beneficij sui, Tan. & Bar. Brixi. in q. venerealiqua incipit quidam clericus, peregre, dicunt quod sic, cum sit clericus ecclesie & possit reuerti si velit, de quo dicit hodie, ut infra de regula. beneficij libro sexto.

¶ Si queris qui obsequiales seu seruitores Papæ, seu inferiorum prelatorum debeant gaudere privilegio huius c. l. percipiendi in absentia grossos fructus beneficiorum suorum, distingue, Aut queris de seruitore Papæ, aut de seruitoribus aliorum. Si Papæ tunc aut queris de illis qui ex præcepto Papæ ibi morantur, & omnes illi habent dictum privilegium, nedum si sint capellani & similes, sed etiam si sint scriptores. Quod intellige si faciant Papæ obsequium alias non. ar. §. de cle. coniug. quod a te. & c. si nam cessante causa & c. §. de ap. cum cessante. j. de voto magne. Aut queris de illis qui voluntate propria ibi morantur, & tales non habent privilegium, ut ff. ex qui. cau. mal. sed & si per prætorum. §. si. in fi. & l. inter eos. §. j. vnde inter istos familiares est arbitrio iudicis differentia facienda. Et hoc not. l. era qñ dicit circa nos & c. secundum Hosti. hic. idē Archi. j. e. tit. c. vnico. super verbo quotidianas. li. 6. ¶ Si queris de seruitoribus aliorum prelatorum, tunc aut queris de illis qui sunt circa ep̄m, & illi debent gaudere privilegio, de quo Je. & no. j. c. prox. † Aut de illis qui sunt circa legatum in provincia, sibi decreta, & tales debent gaudere & eodem privilegio quo residentibus cū Papa, vel saltem quo residentes, cū ep̄o, quia idē est iuris. arg. j. de consang. & affi. tñ. Aut queris de residentibus cū cardinali, & tunc idē quod dicitur de legato & ep̄o. ar. §. de offi. leg. c. officij. li. 6. Aut queris de subditis suffraganeorum. Aut queris de residentibus cū archiepo, & tales nō gaudent hoc privilegio, ar. §. de of. ord. pastoralis & c. duo simul. j. de excep. pla. c. si

cut vnire. in fi. s̄m Ho. hic. & in sum. e. tit. §. 2. in fi. & Io. An. hic & idē no. Arch. 7. q. j. si qui. & j. eo. ti. c. vnico. super verbo, quotidianas. li. 6. ¶ Nota tñ quod tales privilegiati nō habebūt distributiones quotidianas, q̄ cōsueuerunt dari p̄ntib. & diuini officij interessentibus. quod dicit p̄ Arch. j. e. c. vnico super verbo quotidianas. li. 6. Vnde et nec cruce signati contra infideles vel hæreticos eas haberent, per no. hic in gl. 2. & s̄. de cetero. licet Ho. innuat contrarium. j. de iudæis. ad liberandā. cū privilegiū cruce signatorū dicit clericos cruce signatos integre, percipere beneficia sua per triennium, ac si essent in ecclesijs residentes. Et idem tenebat Vin. j. de hæret. excōmicam. j. catholici. & Spe. Rubrica de hæreti. in fi. & in d. c. ad abolendā. & mouebantur propter verbum integre quod nihil facit. ut j. ti. prox. licet. s̄m Io. An. j. e. c. vnico. li. 6. in nouella. & idem tenet in d. c. ad abolendā. ¶ Si queris vtrum statuta synodalia, vel municipalia recipiāt, interpretationem vel extensionem dicam. j. de ver. sig. ex parte. in dist. in. finali.

- 1 Constitutio pro absentibus clericis priuatam utilitatem respiciens non valet.
- 2 Constitutio ob publicam utilitatem valet.
- 3 Canonici duo cum Episcopo residentes præbendam percipiunt.
- 4 Canonici plures duobus episcopo deferuientes præbendam, non percipiunt.
- 5 Præbendam non omnis infirmus percipit.

Daudientiam. Ad declarationem glo. primæ. Si queris vtrum qñ in ecclesia aliqua est consuetudo approbata quod absentes percipiant grossos fructus beneficiorum suorum capitulū possit statuere contrariū, distingue. Aut talis cōstitutio sit p̄ priuatā utilitatē, quod apparet eo ipso q̄ canonici inter se fructus diuidūt, & tunc nō valet. † Aut p̄ publicā. quia. l. cōuertuntur in utilitatē ecclesie, & tunc valet, ad hoc §. de app. puenit. de offi. ord. cū inter vos. Sed si constituitur o ita statuta nō seruatur. cōstitutio destruit cōtra. quā veniūt j. de ben. pro illorum. nam verba & c. §. e. relati. s̄m Hosti. hic. & in summa. eod. tit. d. j. in fi. Sed tu de hoc dicit ut dixi post Io. And. §. de consuetudine. q̄ omnes. di. j. in fine.

¶ Si queris vtrum canonici existentes in obsequijs, & seruitio ep̄i percipere debeant fructus præbendarū suarū, distingue, † Aut sunt plures quā duo, & tunc privilegiū nō habentur, nā ex eo q̄ cōcedit de duob. intelligitur phibere de pluribus. ar. 25. di. qualis. & de p̄sump. no. in fi. s̄m Ber. & Ho. ¶ Circa hoc tñ distingue, aut oēs insimul recipiuntur & assumuntur in seruitio ep̄i, vel recipiuntur successiue, sed nō apparet qui primo recipiuntur & assumuntur, & tunc nullus ipsorum h̄mōi privilegio gaudebit, ar. ff. de reb. du. l. si fuerit. & l. si quis de pluribus. de testa. tu. l. duo vti. in fi. in fi. de leg. §. in certis. j. de res. c. duobus. in fi. li. 6. cum ibi no. Aut recipiuntur & assumuntur successiue, & apparet qui prius & qui posterius, & tunc illi duo qui prius assumuntur privilegio gaudent, dum modo, penuria seruitorum ecclesie nō dicitur contrarium, vtilitatem sequitur alij vero non. ar. c. alle. duob. j. respon. a contrario. seu si qñ dicit si non apparet & c. & §. si vero neuter, de præben. c. si a sede. lib. 6. ff. de hæredi. insti. l. qui soluendo. non erat. 2.

† Aut non sunt plures quā duo, & tunc dicit Bern. q̄ privilegio illi gaudebunt, Hosti. vero dicit hoc esse arbitrium quo ad restringendum numerum, & laxandum, dicens q̄ hic non continetur ius commune, vbi non sunt forte nisi quinque canonici. §. de elec. cū inter canonicos. Quid. n. si in aliqua ecclesia nō sint nisi decem canonici, & duo eiusdem ecclesie sint in seruitio ep̄i, duo in studio Theologiæ, j. de magistris. c. sup. specula. Certe omnes debent reuocari ecclesia destituta. j. e. cum ad hæc. ideo videtur hoc arbitrium quo ad numerū restringendum, nō laxandum, ar. j. de deci. c. j. & de censib. ex parte. s̄m Hosti. & credo q̄ bene. Nam destitutio ministrorum est iusta cā reuocandi beneficiarios, vt no. Ber. & Ho. in calle. cum ad hæc, & Gen. in extraua. Io. 2. 2. ex. c. ab illis. sup. verbo minūtur. Et tales qui autoritate iuris stat in obsequijs ep̄i cōsentur seruire ecclesie, & orare. vnde gl. j. ad Collo. §. nō cessat orare, qui nō cessat bene facere. Itē Io. An. dicit hic q̄ non oīs infirmus percipit p̄bendam vel distributiones, de quibus loquitur j. e. c. vnico. li. 6. Sed is qui alias erat residens, & per infirmitatē impedit deservire percipiat distributiones, ita intelligit illud. c. vnū & bene facit. §. l. i. h. hic. alle. in 2. gl. s̄m cū. 1 Succel-

1. Successor non reuocat benefactum prædecessoris.
2. Successor malefactum decessoris reuocat.
3. Scholasticus licentia non expirat morte concedentis.
4. Absentium præbenda cui applicanda.
5. Præbende & fructus differentia.

Vm ad hæc. Si queris vtrum successor possit dissoluere, seu reuocare factum prædecessoris, distingue. † Aut queris de eo, q̄ est bene factum a prædecessore, & dicit q̄ illud non potest successor dissoluere seu reuocare, imo illud ratum debet habere, vt j. de solu. c. j. ne sede vacan. c. nouit. de rebus eccle. non alie. c. episcopi. & de precario. c. 2. §. de rescri. c. literis. 63. dist. c. 2. 5. q. 2. si ea. Fallit in casu vbi superueniret iusta causa reuocandi, vt fuit hic. & 2. 1. q. 2. placuit. prout no. Bern. hic in j. glo. & Hosti. post eum. pro hoc. j. de deci. suggestum. & de verbo. signifi. quid per nouale. Ratio autem quare reuocatur talis licentia est: quia nec ab initio si ecclesia esset destituta, concederetur. C. de præci. imper. offer. l. quotiens. vnde eadem rō debet remouere & c. §. de rescri. super literis. in fi. s̄m Hosti. † Aut queris de eo quod est malefactum a prædecessore, & illud potest successor reuocare, vt hic, & 2. 5. q. 2. c. decessorum. 35. q. 9. quod quis. Vnde licentiam de qua hic dicitur nedum, successor arg. c. alle. quod quis. licet sit arg. contra. §. de cle. cōiug. c. diuersis fallacijs. s̄m Vinc. hic. Veruntamen s̄m Gof. potest ad istud c. responderi quod hic iure legationis vel autoritate domini Papæ dissoluebat factum prædecessoris. Vel dicit prout notat hic Innoc. q̄ alij dicit hoc esse de gratia, & ex causa. l. propter defectum clericorum, vt not. Archid. in c. decessorum. glo. fi. vbi ponit istam distinctionem in effectu, & j. q. 7. quod pro remedio. in 3. glo. † Et vide quod no. G. de Mon. lau. & Gen. extra de elec. c. in cle. vbi dicitur quod Innoc. dicit hic quod licentia data alicui de essendo in scholis vel pro alia causa non expirat per mortem concedentis, licet Bern. hic in glo. & si de hoc & c. videatur notare contrarium.

¶ Si queris vtrum fructus beneficiorum canonicorum absentium, seu alias ecclesie non defuerint debeant in utilitatem ecclesie conuerti. † Ho. dicit hic indistincte q̄ sic, & non in utilitatem propriam canonicorum. j. de ver. sig. c. fi. de cōstitutio. c. cum martinus Ferræ. §. si nec abbatum. j. ti. i. avaritia nec ep̄orum alias tanquam sacrilegi puniuntur in casu quod habes. 10. q. 2. c. fi. s̄m eum hic. Idem Innoc. §. de cohabi. cle. & mul. c. sic ut glo. 2. in fi. & Archi. & Card. j. de elec. cupientes. §. ceterum. & G. de Mon. lau. & Gen. j. de eta. & quali. c. vt hi qui. sup. verbo dimidiā. in cle. & de vita & ho. cler. c. qm̄. super verbo beneficiorum quæ obtinet. † Licet Io. An. in d. c. vt hi qui. super verbo dimidiā. & in c. alle. qm̄. dicit quod debent accrescere alijs interessentibus diuinis, & hoc si sint distributiones quotidianæ. Si vero sint grossi fructus tunc accrescunt ecclesie secundum eum. Sed primum verus tunc.

- 1 Clericus bene expendat ecclesie bona.
- 2 Ecclesia bona pietati deputanda.
- 3 Beneficium residentiam requirit.
- 4 Beneficia que simul obtinenda. c. 8.
- 5 Consuetudo laudabilis seruanda.
- 6 Beneficium incompatibile recipiendo primo renunt.
- 7 Beneficij fructus voluptuose consumentes ad restitutionem tenentur.
- 8 Qui non operatur, non manducet.

Clericos. Inno. hic in magna glo. ver. nec obstat † dicit q̄ tam qui residet, q̄ qui non residet seruit altari, dummodo bene viuat, & bene expendat q̄ inde percipit. Sed Ho. dicit q̄ hoc esse reprobatur. j. q. 3. ex multis. ante si. ibi teste scriptura, q̄ aliquid male accipit, vel bene dispenset grauat potius quam iueuer. Vnde dicit illud intelligendum esse de beneficijs, quæ residentiam exigunt, secus de collatione obtentu personæ cā pietatis & elec. of. synæ. Quid. n. si debilitat, & impotentis seruire ad solam sustentationem personæ beneficium ecclesiasticum conferatur, vtq; iuste percipit beneficium, & si non seruiat, tunc qui quid habet ecclesia pietati deputatum sit. 1. 2. q. 2. aurum habet ecclesia. 54. dist. multos. s̄m Hosti. cuius distinctio videtur probat illis.

¶ Super e. c. Inno. in magna glo. in ver. intelligo tñ † dicit ob beneficium residentiam relinquere, nisi cōtrariū constet per statutū, vel privilegiū, vel cōsuetudinē, quod verū s̄m Hof. et si sit

beneficiū tñ 20. solidorū, vt legitur & no. §. e. conuenerit. Et idē no. G. j. de rescri. c. gratia. li. 6. & G. in extraua. Io. 2. 2. quæ incipit suscepti regiminis in prin. super verbo residere. & in extraua. ex. c. ab illis. ad finem. super verbo ecclesiastica. Et hoc verum s̄m Hosti. super verbo exigunt. de beneficijs q̄ sunt p̄ titulo assignata, vt 70. di. sanctorum. et si sit vicaria, vt §. de of. fic. vica. ex parte. Secus in prælimonijs, seu stipendijs aliquibus tanquam benemeritis assignatis. 16. q. j. possessiones. vel causa pietatis. 3. 2. di. si qui vero. 1. 2. q. j. quia tua. §. de rescri. ad audientiam. j. tit. prox. c. nisi essent. s̄m Hosti. hic. & in summa. eo. tit. §. j. † Vnde si queris quæ beneficia possunt insimul obtineri distingue, aut queris ex parte residētia, aut alias. Si ex parte residentia tunc subdistingue, aut sunt prælimonia seu stipendia non vt beneficia pro titulo, sed tanquam benemeritis, vel causa pietatis assignata, & illam residentiam non requirūt, vt in c. proxime alleg. Aut sunt beneficia pro titulo assignata & collata, & tunc aut queris de iure communi circumscripto, privilegio vel statuto, & tunc requirunt residentiam, vt in c. §. alle. sanctorum. conuenerit. ex parte. Aut consuetudo, privilegium, vel statutum est in contrarium, & tunc venio ad finem glo. Inno. in ver. si aut consuetudo & c. Aut cōsuetudo, seu statutum ecclesie est talis seu tale, q̄ hoc ipso q̄ quis beneficiatus in ea accipit secundam ecclesiam seu s̄m beneficium q̄ ipsam hēat pro derelicta, & ea priuatus sit ipso iure & talis cōsuetudo seu constitutio tanquam laudabilis seruanda est 1. 2. di. illud. quia iuri congruit vt patet in eo quod le. & no. j. tit. j. ca. de multa. & c. super inordinata. s̄m Inn. & Ho. hic idē Archi. in calle. illud. Aut consuetudo seu constitutio ecclesie non est talis, & tunc refert, quia quædam sunt præbende seu beneficia quæ de consuetudine residentiam exigunt, & in quibus, beneficiati tenentur & compelluntur residere, dato etiam qd nolint percipere fructus. Quædam sunt quæ non exigunt residentiam, & in quibus beneficiatus non compellitur residere, sed nisi resideat non percipit fructus de consuetudine. In primo casu refert, aut de consuetudine vtraq; ecclesia requirit residentiam continuam, aut neutra requirit residentiam continuam, sed solum temporalem, aut altera tñ requirit residentiam continuam, altera vero temporalem, aut altera continuā vel temporalem, altera nullam. Si vtraq; residētiam continuā requirit, tunc recipiendo secundam videtur renuntiare prime quia non potest facere continuam residentiam in vtraq; s̄m Inn. & Ho. hic. & idem no. Arc. 2. 1. q. j. c. j. super verbo debet manere. & j. de rescri. c. gratia. lib. 6. Et ad hoc optime facit quod no. Inno. & Hosti. j. de concess. præben. cum nollis. in glo. cre dimus tñ & c. Si neutra requirit residentiam cōtinuam, sed requirit temporalem, vt si essent duæ ecclesie quarum vtraque quatuor vel quinque mensium tñ residentiam exigeret, tunc recipiendæ secundam non videtur primæ renuntiasse, cum & vtriq; posset reddere residentiam consuetam, arg. ff. ad manicip. l. assumptio. §. iuris prudentibus. s̄m Inn. & Ho. hic in fin. & Archi. in d. c. j. 2. 1. q. j. Si altera requirit residentiam continuā & altera temporalem, tunc credo idem, quod dictum est quā vtraq; requirit residentiam continuam, per rationem supra dictam. l. quia non possit vtriq; reddere residentiam debitam, & consuetā † quia recipiendo scdām incōpāibilem cū prima, primæ renuntiasse vt. ar. extra de præb. c. si iuxta. in fi. in cle. c. est finale. Si altera requirit residentiam cōtinuā vel temporalem, & altera nullam, tunc per receptionem secundæ non vacat prima, p̄ rōnem iam dictā, quia vtriq; potest reddere residentiam, que debetur cū non nisi alteri debeatur. In secundo casu. l. qñ sunt tales ecclesie, seu talia beneficia in quibus quis non tenetur, nec cōpellitur ad residentiam, sed nisi resideat nō percipit fructus de consuetudine tunc recipiendo aliam ecclesiam seu aliud requirementem residentiam et continuā non vacat, nec per hoc v̄ eis renuntiare, cum ipsa consuetudo talem vim nō habeat. s̄m Inn. & Ho. hic. & idem Archi. 2. 1. q. j. c. j. super verbo debet manere. Si queris alias quæ ex parte residentia, puta ex natura beneficiorum, vel alias, tunc dicit vt dicit j. tit. prox. ca. de multa. & no. Archi. & Io. An. j. de rescri. c. gratia. li. 6. & G. de mon. lau. extra e. ti. c. gratia. in cle. ¶ Si queris qualiter sit procedendū p̄ clericū residētiam in beneficio nō faciētē, distingue, vt no. Ber. hic. & plenius. s̄m vt lit. nō cōt. qm̄ frequēter. 1. gl. de hac absentia. & ibi dixi & Inn. §. e. ex tug. & Ho. in sum. e. ti. §. fi. & Io. & Archi. 7. q. j. quia frater. ¶ Et no. quod clerici tenentur ad restōnem illorū fructū quos voluptuose cōsumūt nō faciētes seruitiū, vel facientes, sed nō debito mō, cū sint in mortali p̄cō, prout no. Ray. in sum. tit. de apost. in fi. §. sed nūquid. & Archidia. 44. dist. in princip. super verbo permittitur. Et quia Hen. Boich super Decre. B B 3 abomina-

abominatio est peccatoris Dei cultus, Eccl. 2. & 2. r. q. 4. ca. primo signum est euidens clericis, & alios qui cultum Dei p...

De præbendis. Rubrica.

- 1 Beneficium non assignandum, patrimonium habenti. 4.
2 Clericus beneficij fructus expendat, quamvis patrimonium habeat.
3 Episcopus non subditum, non ordinet.
4 Patrimonium ad titulum non habenti dandum beneficium.
5 Episcopus indigenti provideat.

Piscopus. Ad declarationem secundæ gl.

Beneficiatus habens patrimonium possit de beneficio vivere, & fructus seu redditus patrimonij referre...

Ad declarationem tertie gl. Inno. Si quis vtrum si clericus habens sufficientis patrimonium ordinatur, possit petere beneficium ab ordinatore, distingue. Aut expresse ordinatur ad titulum patrimonij sui, & tunc non potest hic a contrario sensu...

- 1 Sacerdos nihil recipiat, pro diuinorum celebratione, si ad id tenetur.
2 Sacerdos habens beneficium, nihil recipiat pro diuinorum celebratione.
3 Sacerdos non beneficiatus an recipiat aliquid pro diuinorum celebratione.
4 Sacerdos an pacificatur licite ad manendum in ecclesia pro diuinorum celebratione.
5 Pactum non faciendum de spiritualibus.
6 Beneficio renuntiatu consuetudine statuit.
7 Beneficio non remittendum nisi in manibus dioecesanis.
8 Onus qui sentit, & commodum sentire debet eadem rigente ratione.
9 Onus sentiens, commodum, non sentit diuersa existente ratione.
10 Minor ad tutelam non admittitur.

Significatum. Si quis vtrum electo, vel postulato, vel prouiso impo...

Si quis vtrum electo, vel postulato, vel prouiso imponi possit licite, aliquid onus, vel ab eo exigi distinguitur, vt dixi. s. de elect. c. significati. Et vide quod dicam. j. de simo. c. nobis fuit.

libus pactum faciant, sed de tempore & persona: quia cum hæc periculosi sint propter malam intentionem, consuluunt quod abstineant. j. de simo. c. tua nos. Si quis de secundo casu. s. qñ vult exigere, vel recipere citra omnem conuentionem vel pactum, tunc dic vt dicam. j. de simo. c. iacobus.

Si quis vtrum beneficiatus sine licentia sui dioecani renunciare possit suo beneficio, distingue. Aut de consuetudine legitime præscripta, vel priuilegio speciali est quod fiat renuntiatio sine licentia dioecani in manu prælati inferioris, & dic quod fieri poterit, argu. j. de exce. præla. accedentib. Aut non, & tunc aut quis de simplicibus, & vbi omnia temporalia ad prælatum seu conuentum aliquem spectant, & talib. potest renunciari in manibus illius prælati vel conuentus vt hic. Aut quis de alijs beneficijs & talibus non potest renunciari, nisi in manibus dioecani. vt s. de renun. ad mon. c. m. Ho. qui ita in effectu notat hic in glo. ergo a contrario.

- 1 Religiosi, an aliquid sibi applicent, de ecclesia ad se pertinentes. 3.
2 Episcopo quod non licet multominus. Abbati.
3 Reclori relinquenda sustentatio congrua.

De monachis. Si quis vtrum & qñ religiosi possunt sibi de redditibus ecclesie, vel capelle ad ius ipsorum pertinētis, aliquid applicare & in quibus casib. locū hēt, hæc decret. distingue. s. m. Io. hic. Aut religiosi hnt solū ius patronatus in capella, aut solā institutionē, aut regimē ecclesie, aut plenū ius influendū et quod ad curā populū, & solent onera s. v. portare & in his nō loquitur decret. ista. Aut hnt eam plenū ius quo ad t. palia tñ, aut et ad spūalia & regimē ecclesie cōcedentū, sed nō ius regimē populū, vnde ad illud recipiendū p...

sentant epō, & in his casib. potest hñc locū hoc. c. De primo & secundo patet, cū solū patroni sunt, vel cū ad alterius pñationē solū instituant, nil debent hñc de redditib. ecclesie, nisi forsitan, certus census institutus esset a fundatore. j. de iure pa. præter ea. 18. q. secunda eleutherius. Nec mirum, nam nec hoc liceret epō, multominus abbati, j. e. extirpanda. 1. q. 3. quia cognouimus. & c. seq. & q. 2. c. j. Et procedit hoc vt vñ, siue possessiones fuerint plene translatae per monasterium redicans, in capella edificata, siue retendo dño pro edificandem transeratur in edificatam vile tñ, & illas teneat sub certa pñatione reddenda patrono, vel non reddenda, nam nec illa augetur. Vbi autem certi redditus & pensiones assignantur ecclesie, p patronum, de quibus certam partem assignat ecclesie p dotē aliorum omnium, dñum directum & vile penes se retinens, si dos assignata sufficiens est, non sustinebit epō, quod diminiatur a patrono. Et si non est sufficiens, vel incipiat esse non sufficiens, cogendus est patronus de bonis quæ penes se retinuit, vel alijs ecclesiam sufficienter dotare. j. de consecr. eccle. vel alta. cū sicut. & ar. j. e. cum s. m. Quod si nolit facere, pñatum epō non instituet nisi fiat assignatio, & sic potest hoc intelligi. Dñt tñ aliqui & non male s. m. Inn. q. vbi cūq; ex pñia fundatione aliqui habent ecclesias possunt exigere rōnem tēporalium, & augere censum, ita tñ qd semper rectori remaneat congrua sustentatio, vt hic. & j. e. extirpanda. De tertio casu, planum est qd non loquitur decret. quia in illo non fit aliqua pñentatio episcopo. De quarto patet in clemen. de iure patro. cap. vlti. s. sane. In duobus ergo vltimis optime procedit, in quorum vtroque præcessit præsentatio episcopo, secundum Ioann. Andr.

- 1 Episcopus provideat promoti, sine titulo indigenti.
2 Episcopus non provideat promoti per committentem.
3 Ecclesia pauperibus provideat.

Vm secundum Apostolum.

Si quis vtrum episcopus teneatur clericis per eum promoti sine titulo, puidere, distingue. potest prout distinguit Pe. in scriptis super 4. sent. di. 24. dicens quod clericus aut est promotus ad sacros ordines, aut non. Si sic, aut hēt aliunde vnde sufficienter vivere possit, & tunc ecclesia nō tenetur ei, quia non indiget, ar. huius c. a contrario sensu. Aut nō hēt & tunc tenetur, quia ecclesie obligatus est non valēs redire ad actus seculi, & quia indiget vt hic, & hoc intellige qñ ipse semet promotus. Si vero committat alij promotionem tunc refert, vtrum committat in genere nullis personis expressis, & tunc non tenetur. Aut in specie certis personis expressis, & tunc tenetur, vt j. e. c. si epō. li. 6. Si autem non est promotus, ad sacros ordines, tunc aut deseruit ecclesie, nec hēt alias vnde sustentetur, & tunc ecclesia tenetur ei quādiu deseruit. Aut non, & tunc ecclesia non tenetur ei nisi honestate plussq; alteri pauperi. Et iura quæ de hac materia loquuntur sic sunt intelligenda. hæc Pe. hoc excepto, quod dixi qñ committit alteri ordinationem, & satis concordat cum eo beatus Tho. & et frater Io. in sum. confes. tit. quod ordinandus sit domui suæ bene præpositus. q. 13. quæro etiam quibus & c. Et adde quod dixi, s. eod. tit. c. episcopus.

- 1 Beneficium conferens an de euictione teneatur. 3.
2 Dolus cum dolo compensatur.
3 Titulus onerosus a gratuito differt.
4 Impediens beneficij consequutionem iniuste tenetur.
5 Impediens beneficij consequutionem iniuste tenetur.
6 Excommunicans iniuste tenetur.
7 Impediens lucrum bona fide, non tenetur.
8 Impediens lucrum dolo tenetur.

Inter cætera. Ad declarationem glo. quæ incipit hic expresse. Si quis...

ris vtrum si episcopus concedat mihi beneficium, qd mihi cōcedere nō potuit, & illud mihi euincatur, teneatur mihi cōsimile bñficiū cōferre, distingue. Aut vterq; cōferes & recipies sciebat aliū hñc ius in bñficio, aut vterque ignorabat, aut alter sciebat, & alter ignorabat. In primo casu si tenet epō sibi, puidere s. m. dolo cū dolo cōpēlat. ff. de dol. l. si duo. de cōpē. l. si ambo. j. de adul. c. pē. & vlt. In secō casu refert, aut recipies nō est ordinatus ad bñficiū seu ad titulū illius bñficiij, & tū c. i. nullo bñficio tenet epō sibi puidere, ar. ff. de ed. l. ad res donatas. & l. j. si intelligitur. & l. q. r. iur. s. vlti. Hen. Boich super Decret. BB 4 Aut

Aut est ordinatus, & tunc tenetur ei episcopus assignare, non dico equivalens, sed competens beneficium. I. necessarium, vt legitur, & not. s. c. proxi. In tertio casu refert, aut recipiens, scilicet & non conferens, & sic a seipso recipitur. vt in ll. proxi. alleg. & ff. de contrah. emptio. l. liberi. & de act. emp. & vendi. l. j. Aut contra episcopus conferens sciuit, quod ipsum donare non poterat, & recipiens ignorauit, & tunc consimile beneficium sibi conferre tenetur, arg. hic. & j. de iure pa. c. pastoralis 7. q. j. præsenti. ff. de pig. actio. l. eleganter. §. qui reprobos. ad velleia. l. quamuis. §. si conuenerit. cum alijs concord. hic alleg. per Ber. in glo. ista in prin. & s. c. proxi. Dicit tñ constitutio feudorum in lib. feu. de inuesti. de re. alie. facta. c. cum de re aliena. quod si sciens recipit quis beneficium alienum, nō agit, de cuiusdōne nisi speciali pacto sit i prospexerit. Ignorans vero ad consimile beneficium agit, non habita distinctione vtrū conferens fuerit sciens, vel ignorans ad idem. C. communia vtriusque iudi. l. si fratres, & de euct. l. si fundum. ff. de excep. doli. l. apud celsum. §. item labeo. I. Sed forte aliud in titulo oneroso, vt in ll. alleg. & aliud in gratuito, vt in canonibus, vt no. Ho. in summa c. tit. §. vlti. ver. sed quid si dedit, vbi ponit istam distinctionem, & plenius, hic. cum quo concordat. Asten. li. 6. eo. tit. articu. 2. q. quid si prælatus.

¶ Si quis vtrū impediens aliquem a consequitione alicuius beneficii sibi tenetur, & in quo, distinguit. ¶ Aut hoc facit iuste, puta si intendens honorem Dei, vel vtilitatem ecclesie procurat, quod detur alicui personæ digniori, & tunc nullo modo tenetur ad restitutionem, vel ad aliquam recompensationem. Idem si intendens propriam vtilitatem procurat pro se legitimo modo. Aut hoc facit iniuste, puta si intendit eius nocumentū quem impedit propter odium, vel vindictam, aut aliquid huiusmodi & tunc si impedit ne præbenda detur digno, consules quod non detur antequam sit firmatum q̄ ei detur, tenetur quidem ad recompensationem aliquam, pensatis conditionibus personarum, & negotij q̄m arbitrium sapientis. Non tñ tenetur ad æqualem, quia illam nondum fuerat adeptus, & poterat multipliciter impediri, nec est equalis valoris habere bonum in actu, & esse prope habere, in situ. de rerum diuis. §. illud. Si vero sit firmatum quod ei detur præbenda, & iste p̄ causam indebitam procurat quod reuocetur, idem est ac si eā habitam ei auferret, & ideo tenetur ad restitutionem æqualis, secundum suam facultatem. Et idem iudicium est in eo qui impedit aliquem a consequitione cuiuscuq; muneris, quod honeste perciperet ab alio. Ita distinguit Tho. in summa. q. 62. articulo. c. mar. 4. dicendum. & vlti. li. 6. circa. 3. c. 5. Similiter, & Tho. & Pe. in scriptis suis super 4. sentent. dist. 15. & frater Io. in summa confessio. de raptoribus. Rubricella de bellis. q. 77. quæro etiam. & Asten. li. 5. tit. de restitutione. artic. 2. q. 4. & 5. Et in his concordat Richardus & Scotus. Et pro secundo, & tertio membris faciunt. ff. de dolo. l. si quis affirmauerit. & de aqua plu. ar. c. l. j. §. denique. de leg. 2. l. Lucius. §. sempronius. & quod notant Inno. Ho. & Io. An. l. j. de sent. excom. sacro. §. ca. uent. in si. super verbo ad interesse. ¶ Dicentes q̄ excommunicans alium iniuste tenetur excommunicato, si p̄ hoc amiserit dignitatem, vel beneficium. ar. j. de iure pa. pastoralis. & quod no. Host. §. de app. sollicitudinem. & Io. An. in d. c. sacro. Qd̄ si per canonicos, vel alios constare possit excommunicatū p̄pter eam cām non electū, qui alias fuisset electus, excōdicator, tenetur ad consimile beneficium, si aliud dare possit, per c. alleg. pastoralis. alias puniretur ad iudicis arbitrium vt in d. ca. sacro. & sic habebitur ratio non solum damni, sed etiam lucri. ff. de eo quod certo loco. l. 3. §. si. Et gratia huius, si quis an q̄ impedit lucrum alij obueniendum tenetur, vel non distinguit.

8 Aut impedit bona fide, aut impedit dolo, vel fraude. Si bona fide, puta ratione vtilitatis propriae, tunc non tenetur, vnde si aliquis non dolo vel fraude, sed blandiendo, vel rationem demonstrando testatori quæcum mouere possit, suadeat sibi, vt ei leget, vel legatum iam relicto non reuocet, nō tenetur, ex hoc arg. ff. si quis aliquem testa. prohib. vlti. l. vlt. de aqua plu. ar. c. l. j. §. denique. C. si quis aliquem testa. prohib. l. si de sen. pas. sis. l. 1. & si in fine. ¶ Si impedit dolo vel fraude lucrum alij obueniendum, tunc aut priuatus hoc facit, aut iudex. Si priuatus vt ego priuatus dolo induxi aliquem vt mihi daret quod dedisset tibi voluit, tunc teneor tibi actione de dolo. ff. de dolo. l. si quis affirmauerit. & l. si. & l. alleg. lucius. §. sempronius. & de leg. præstan. l. vlti. §. si adierit. Si est iudex, tunc quia est persona, q̄ debet providere vtilitati subditorum, & reformare dolum aliorum, si impedit lucrum eorum tenetur in duplum, vt in auth. vt nulli iudi. §. & si hoc peruenit. collatio. 9. Ita distinguit

Lamber. de fal. C. arbi. tut. l. quicquid. quod satis concordat, cum prædictis.

1 **Canonicus extranumerariam an distributiones percipiat.**
 2 **Canonicus sine præbenda, an vocem in electione habeat.** 4.
 3 **Stallum in choro quid.**

Dilectus. Si quis vtrū canonicus receptus, vltimum percipiat distributionem, vtrū in receptis de necessitate vt auctoritate Papali, & in voluntarie receptis, ex quo deseruiuit ecclesie possit habere locum, & esse satis equum. Inno. An. hic, & s. de consti. cum martinus. Vel forte fuit hoc p̄ contemptū primi mandati, ad hoc j. c. dilectus. quod placet Egi. & Guli. Inno. An. Et de ista materia. san. canonicus sine præbenda habeat vocem, in electione & debeat ad alios cōtes tractatus admitti. Bert. in d. c. cum M. glo. hic pot̄ Inn. Hof. Comp. & alij diuersa sententiæ super hoc. ¶ Tu dic quod aut super hoc extat consuetudo, & tunc illi standum est. Inno. Ber. Inn. Comp. ibi. & Inn. hic in glo. queritur. in si. licet Hof. dicit consuetudinem contrariam. I. q̄ vocem non habeat non valere, vt no. ibi. & in summa de con. sue. §. si. ver. quid si quis de mandato Papæ, sed primum verius. Inno. An. ibi. Aut non extat consuetudo, & tunc dicit Inn. ibi. & Ho. & Comp. post eum, quod si est assignatum stallū, in choro, ea faciet in ordine suo, quæ ad chorū pertinent, ¶ t̄puta lectiones leget, & cantabit, & similia. Et si est ei locus assignatus in capitulo, ea faciet in ordine suo quæ ad capitulum pertinent, puta electionib. intererit & alienationibus, & alijs, hmoi. Si vero nulla esset consuetudo de installando, sed simpliciter eligeretur, tunc ex electione, & confirmatione est canonicus, & hoc ipso omnia iura canonici habebit, & quotidianas distributiones, per istam decret. Et idem quantum ad hoc, vt debeat interesse electioni, notat Inn. j. de insti. c. 2. in si. pro quo j. eo. relatum. In hoc concordat. §. de maior. & obe. statum. dicens quod talis receptus habet ius in omnibus cōibus, idem per omnia a ver. aut non constat. G. j. eo. hi. qui. glo. 2. & c. cum qui. super verbo beneficijs. li. 6. ¶ Alij dicunt quod de iure nihil habebit. Inn. vero hic si eos concordat quia glo. si. Aut sunt ibi distinctæ præbendæ & eorum bona, & tunc de ceteris bonis cōibus poterit habere, vt hic, & j. de verb. sign. cū olim. §. de probatio. ex literis. Si aut̄ nihil est diuisum, sed omnia colligunt in simul, & postea semel in anno sibi diuidunt, tunc nihil habebit, nisi de virtualibus quæ veniunt ad mensam, quia fieret diminutio alijs canonicis. Et hanc opinionem tenet G. de monte lau. extra eo. tit. c. si iuxta gl. 2. ver. item quæro an canonicus in talem & bene vt credo.

1 **Clausula contradicōres compefcendo, comprehendit eos qui de facto contradicunt.**
 2 **Delegatus quos contradicōres compefcat.** 5.
 3 **Delegatus vsq; ad quod tempus contradicōres compefcat.**
 4 **Delegati potestas an post annum duret.**

Ro illorum. Ad declarationē glo. Inn. que incipit hæc snia. Si quis res quas res per censurā ecclesiasticā compefcendo, in gratijs, seu literis beneficalibus apostolicis apposita, vel inserta, distinguit. Aut quis res quos contradicōres hmoi clausula comprehendat, & in quos delegatus seu executor vigore ipsius possit censuram ecclesiasticam exercere, aut quis vsq; ad quod tempus ipse delegatus seu executor possit hmoi contradicōres, censuram ecclesiasticam exercere. In primo casu refert aut p̄ hmoi contradicōnem impugnatur gratia, vel titulus, vel in situtio ex ipsa proueniens, aut non. Si sic, tunc refert t̄ aut quis nunquid comprehendit oēs illos qui contradicūt solummodo de facto, & non de iure, & dic quod sic, et si sint extranei, ar. hic & s. de of. deleg. c. j. de iure iur. c. peritio. Aut nunquid comprehendit illos qui contradicūt de iure, & dic quod vt no. Ber. Inn. & Ho. & Io. An. hic, & idem Inn. & Hof. j. de concef. sb. quia in cunctis in prin. & Arch. ibi super verbo canonica. lib. 6. & ipse Arch. 17. q. j. si ergo in magna glo. & de præben. c. si cui nulla. super verbo contradicōres. l. 6. ¶ Si per talem contradicōnem non impugnatur gratia, vel titulus, seu institutio ex ea proueniens, nec in toto nec in parte. Sed forte aliqua pars fructuum denegatur esse de mensa vel beneficio impetrantis, vel quia impugnatur dicit eam ad se spectare p̄sonaliter, quia in p̄sonam ad vitam, vel in alio beneficio p̄sonali sibi per prædecessorem

decessorem assignatā vel realiter. Vt quia dicit ipsam partem pertinere ad suum beneficium, vel domum quam prædecessor impetrans tenebat fore debitā alteri iure personali vel reali: & sic de similibus questionibus, res impugnationibus, vel contradictionibus extraneis & separatim ab ipsa gratia. Et de talibus nō possunt ipsi executores se intromittere: quia postquā istę quæstiones seu contradictiones sunt separatę ab ipsa gratia, nec per ipsas dicta gratia quod ad se impugnatur, per consequens & ab ipsa executione, & potestate executorum debent esse separatę. Et sic noua impetratione opus erit, vel habeatur recursus ad ordinarium, arg. ff. de excep. rei iud. l. si mater. iuxta ea quæ not. Inno. §. de of. deleg. c. in literis. & hoc not. G. de Monte Lau. extra eo. titu. c. si plures in glo. sed quæ est in cle. ¶ In secundo casu, scilicet, vsq; ad quod tempus ipse delegatus seu executor possit in huiusmodi contradicōres censurā ecclesiasticam exercere refert: aut sit cōtradictio seu impugnationi tituli, vel institutionis, seu in omnibus fructibus, vel parte fructuum p̄pter titulum, vel institutionem in ipso limine adeptę possessionis, & tunc reputabitur non pacifica possessio: & durabit potestas executorum quandiu ipsa contradicō durabit. arg. §. de of. deleg. c. præterea. c. significati. & c. in literis. vt not. G. de Monte Lau. in calle. si plures. & in hoc concordat Io. Andr. in c. quærenti. §. de of. deleg. Aut sit impugnationi seu cōtradictio tituli vel institutionis, seu in omnibus fructibus, vel parte fructuum propter titulum vel institutionem nō in ipso limine adeptę possessionis, sed postea: & tunc aut quis nunquid contradicōres poterit executor excōdicare, seu alias per censuram ecclesiasticam cōpefcere infra annum cōputandum a tēpore adeptę possessionis, & dic quod sic, vt. §. de of. deleg. ca. 1. & de re iudi. quod ad consultationem. & huius sententię videtur esse Inno. hic in glo. hæc sententiam in fin. ¶ Quidam tñ dixerunt, quorum sententiam tenuit Inno. §. de testa. ex parte Ade. quod delegatus datam possessionem tueri debet, vt in prædicta decre. ex parte Ade. vbi de hoc ad hoc. §. vt lite non contest. cap. 2. vbi de hoc & no. §. de dolo & contu. cap. 1. in glo. Quod dicit Inno. Tanc. Goff. & Inno. hoc esse verum vsq; ad annum, vt in calle. quærenti. & hoc tenet Arch. in calle. si cui nulla. j. eo. lib. 6. Licet Laur. & Vinc. dicant quod vbi semel paritum est hoc nō potest, cum sit officio suo functus. ff. de re iudi. iudex. & s. de of. deleg. in literis. nisi hoc ei specialiter mandatū sit. Aut quis nunquid possit post annum contradicōres compefcere, & tunc refert Inno. ¶ Aut huiusmodi executor tēpore inuestiture, seu inductionis in possessionem generaliter excōmunicauit omnes contradicōres, vt hic fuit: & tunc videtur quod siue infra annum siue post tradidit, quis talis ligetur sententia. Nisi forsan primo semel paruit, quia tunc quo ad illum functus videtur sua potestate: quia non videtur ei commissum de futuro excessu quantum ad futuras lites. Vbi vero nunquam paruit, sed post annum tradidit ligari videtur, quia ex quo sententia semel tenuit perpetuatur quotusq; semel paritum fuerit. Inno. hic. & hoc recitat Arch. in calle. si cui nulla. lib. 6. Aut tempore inuestiture seu inductionis in possessionem non excōmunicauit, nec censuram aliquam promulgauit, nec postea vsq; post annum: & tunc non potest. arg. cap. allega. quærenti. Alij vero dicunt quod in omni casu expirat potestas post annum, ex quo plene est suam pacificam possessionem adeptus: quia si potestas executoris expirat, per consequens & omnis sententia & processus per eos liti. arg. j. de offic. lega. c. præsentia. & cap. seq. lib. 6. quod videtur verius, vt not. Gul. de Monte Lau. in cap. alleg. si plures. in glo. sed quæ est. in fin. Et idem innuit Archid. in cap. alleg. si cui nulla. super verbo. contradicōres. in fin. ¶ Et adde quod not. Ber. j. de concef. præben. cum nostris. glo. 2. in fin. vbi dicit q̄ si mandetur aliquibus, vt aliquem ponant in possessionem præbendę, nunquid possunt excomm. unicare contradicōres & impediētes: & dicit Ioan. quod non, quia executio tantum & non coertio eis mandata est. Ber. credit quod possunt. Et idem Tancre. quia talis executio nulla est, si coercionem aliquam non haberet. §. de offic. delega. ex literis. Hostien. dicit quod si non opponunt se canonici, sed permittunt illum in possessionem poni vt mandatur, licet postea illum eijciant, ex interuallo, vera est sententia Ioan. Si vero illum statim eijciant, vel nō admittunt; vera sit sententia Tancre. & Bernar. arg. de decret. ex literis. & de penis Romana. lib. 6. Et hanc quæstionem intellige secundum Ioan. Andr. in d. cap. cum nostris. quando in rescripto non est clausula contradicōres, & c. alias haberet locum quod est. §. secundum Ioan. Andr. ibi & hie.

1 **Clerici patrimonio casu perempto, episcopus ei provideat.**
 2 **Clerici patrimonio culpa perempto, an ei episcopus provideat.**
 3 **Penis vtilius tollitur incorrigibili quam ministratur.**
 4 **Clericus patrimonium alienare potest.**
 5 **Bona ad titulum ordinata non alienantur.**
 6 **Bona ad titulum assignata, sunt spiritualia.**

Vis. ¶ Super. j. glo. Si quis vtrū si patrimonium clericus ordinati ad sacros perierit, episcopus ei provideat, distinguit. ¶ Aut ipsum patrimonium casmate, vel alluione, seu alias citra culpam, & factum ipsius clericus perijt: & tunc tenetur indistincte sibi episcopus provideat, siue sit ordinatus ad titulum ipsius patrimonij, vt no. hic. gl. siue non, vt. §. eod. cum Inno. apostolum. & j. eod. si episcopus. lib. 6. ¶ Aut perijt per factū ipsius clericus ordinati, vt quia ipsum patrimonium alienauit, & postea pretiū ad aleas amittit, & tunc refert: aut non erat ad titulum ipsius ordinatus, nec erat sibi pro titulo assignatum: & tunc aut est corrigibilis, & tunc episcopus debet ei provideat etiam si sit depositus, vt. l. di. tudeat. Aut est incorrigibilis, & tunc. fecus. arg. ff. de positi. l. bona fides. 93. dist. diaconi. post mediū. §. de æta. & quali. ca. 1. ¶ Tali enim vtilius penis tollitur quam ministratur. 5. q. 5. non omnis. Inno. Hosti. Aut erat ad titulum ipsius ordinatus, & erat sibi pro titulo assignatum: & tunc non posset ordinatus ipsum patrimonium alienare sine licentia episcopi, vt notat hic Hosti. & statim sequitur. Et si de cōsensu episcopi ipsum alienauerit, episcopus qui eo casu esset in culpa teneretur sibi provideat, arg. infra, si episcopus. lib. 6. Et pro hoc not. per Ber. & Hosti. §. eo. inter cetera. in glo. fina.

¶ Super. eo. c. Glo. fin. super quæst. vlt. Si quis vtrū clericus ordinatus ad sacros, possit suum patrimonium si quod habet alienare, distinguit. ¶ Aut non fuit ad titulum sui patrimonij ordinatus, nec ipsum patrimonium fuit sibi pro titulo assignatum quādo ipsum ordinauit episcopus, & tunc potest ipsum alienare. Ita intellige opi. Tancre. & Ber. hic, cum quo concordat Phil. qui dixerunt indistincte quod potest alienare. Et est ratio, quia in nullo ratione patrimonij sui subiacerit episcopo suo. 8. dist. quo iure. ¶ Aut fuit ad titulum sui patrimonij ordinatus, & tunc non tenet alienatio facta sine licentia diocesanij, cuius interest: ergo requirenda. §. de mai. & obe. c. vlt. & ff. de aqua plu. ar. c. in concedendo. Quia hoc patrimonium iam factum est quasi dotale. arg. j. de dona. inter vir. & vxor. per vestras. & ff. de iure do. l. lex Julia. & ita intellige opinio. Vinc. hic tacitā in glo. cum quo concordat Ioan. & Goff. ¶ Facitur tamen laco. & Phil. quod nō est illi ius spirituale intantum adhærens: quin ad hæredes transeat: prohibetur ergo alienatio ad instar fundi dotalis per iura allega. Et ita distinguit hic Hostien. licet frater Ioan. in summa confessio. quod ordinandus sit domui suæ bene præpositus quæst. 14. vtrum ordinatus, & c. in hoc vltimo contra.

1 **Absenti an dominium acquiratur.**
 2 **Absenti an hereditas acquiratur.**
 3 **Absenti an actio acquiratur.**
 4 **Laiicus an recipiat beneficii inuestituram.**
 5 **Laiicus an beneficium acceptare possit.** 7.
 6 **Excommunicatus non agit.**
 8 **Procuratori nihil acquiritur.**

Accedens. ¶ Host. dicit hic quod licet ista dī. finctio quam facit Ber. hic in fin. ¶ dicens quod si vel dans vel accipiens intendit acquirere dominium absenti, tunc est ei quæsitum, vt ff. de acquir. rer. domi. l. si procurator. & ff. de dona. l. qui mihi donatū. Sed si neuter hoc intendit, non statim acquiritur sibi dominium: & sic loquitur. ff. de acquir. rer. do. l. res ex mandato vera. Sic est in re donata vel vendita. Non tamē in hereditate temporalis, vel spirituali, ne quis ignoras astringatur. Inno. Host. adeo quod nec per coniunctam personam inuestituram recipientem nomine absentis absentis acquiritur: quia non acquiritur nisi ex solo consensu eligentiū & electi, vt. §. de elec. cum inter canonicos. Inno. & Hosti. vnde dicit hic Host. breuiter quod neutra hereditas nec temporalis, nec spiritualis per procuratorē generalem acquiritur, ne quis ignorans ligetur: vtraq; tñ acquiritur per procuratorem speciale. ff. de acquir. possi. l. 1. Item si procurator fuerit constitutus ad recipiendum omnia beneficia, cum cura vel sine cura: tunc omnia quæ procurator accipiet acquiruntur, sicut per specialem speciale

erant periuri, nec infames, sicut dicit in questione de testamento iurato, j. de regu. iur. quod semel placuit. lib. 6. Et quia sicut dixit in q. prædicta, licet regulariter qui iuravit non im mutare testamentum, faciendo sibi sit periurus: posset tñ casus contingere quo periurus non esset. Sic in pposito dicit, quod fortius valebit receptio vbi dicas, recipientes non esse periuros, puta quia casus erat quo propter augmentum facultatum poterat status numerus augeri ex vitacitè conditionis sine poena periurij. de consli. cum M. fm Ioan. And. Cuius opinio posset esse vera intelligendo de receptione facta alicuius iam creati in canonicum per Papam, vel alium qui potest, quæ non tribuit ius, de qua s. de rescrip. c. capitulum. & s. eo. pro illorum. glo. pen. Priorum vero opinionem intellige de receptione quæ tribuit ius recepto. Et vide quod not. Hosti. j. c. proxi. glo. vlt. vbi dicit quod vbi numerus non est iuramentum firmatus, vel auctoritate Papæ cum dicta clausula confirmatus, & vna præbenda vacante duo recipiuntur ad eam sine auctoritate Papæ, numerus canonicorum rumpitur, nec dicitur quis recipi auctoritate Papæ si capitulum habet exceptionem & nõ opponit eam. Vnde si non fiat mentio de numero, consulo quod capitulum excipiat. s. de rescrip. constitutus. alias voluntarie dicam ipsos venire contra numerum, & sic tacitè ei renuntiant, vt in Galleg. cum M. Vacante ergo præbenda, si duo recipiantur ad præbendam vnam, nõ valet sectio nec receptio nisi intendant aliquod ius de nouo creare, vt hic & s. eo. tuæ. Si autè intendant, & cõsentiant hi ad quos spectat, & fiat ex causa rationabili, valet tam sectio, quam receptio, alias si vnum deficiat nõ valet sectio seu diuisio valet tñ receptio. Et ideo recipiens tenetur præbendam reintegrare, vt j. cap. proxi. fm Hosti. ibi & bene.

12 Vide etiam quod nõ ibi in glo. 3. vbi dicit quod ad hoc vt valeat tam receptio quam sectio requiruntur quatuor. Primum, intentio diuidendi, quod intendat ius quoddam de nouo creare, & præbendarum numerum augmentare, vt hic in versu. propter quod. Secundum, quod fiat de cõmuni consensu illorum ad quos spectat, & diocesani, & capituli sui, vt hic in ver. quantum. & j. c. proxi. & de reb. eccl. non alie. c. 1. Tertium, quod fiat ex causa rationabili. vt j. ca. proxi. Quartum, qd præbenda fiat adeo pinguis, vt ex ea possint fieri due sufficientes, vt j. ca. proxi. s. fin. quorum vnum deficiat de prædictis ad minus sectio non valebit secundum eum. & Ioan. And. post ipsum ibi.

¶ Super eo. c. Ad euentiam glo. fin. Si quis cum agitur de crimine quod plures dicuntur commississe, vt rñm finia contra vnum præiudicat alij. Distinguit Hosti. hic & Io. And. post eum. 1. Aut quæritur de illo in modum inquisitionis, & sic ex quo de vno facta est fides, intelligitur esse facta de alijs per testes nominatis, cũ simul de omnibus quæritur. Et sic possunt intelligi iura in glo. ista alleg. 3. q. 6. hæc quippe. 8. 1. dist. in. tantis Daniel. 59. dist. ordinationes. j. de ac. ad petitionem. s. de elec. per inquisitionem. 1. Aut in modum accusationis vel actionis, & tunc si omnes sunt condemnati, & vnus appellat, & obtinet victoriam prodest omnibus. s. de appella. cap. pen. ff. si fer. ven. l. 3. s. penul. Si vero succumbat non obest, vt hic. & ff. de adul. denuntiatio. j. de adul. significasti. Et si fauorabiliores sunt rei. ff. de reg. iur. l. fauorabiliores. s. de re iudi. c. vlti. Nisi is de quo quæritur in hoc consentiat: quia tunc ob. set. 2. q. 7. statuit, & patet in eo quod legitur & nõ. s. de elec. cum dilecti. ad fi. 1. Primum membrum non credo verum, nisi esset inquisitio generalis comprehendens illud de cuius præiudicio tractatur, quod dicit vt dixi in d. c. per inquisitionem & s. de re iud. c. quamuis. Et in questione quam ponit Ber. hic de duobus fratribus. concordat Bart. Brix. in quaest. dominicali. quæ incipit duo fratres ex eodem tempore. & Speit. de sententiæ prolatione. s. nunc de effectu. ver. sed pone duo fratres & c.

- 1 Institutio contra mandatum collationis nulla.
- 2 Institutio contra mandatum prouisionis, an valida. 4.
- 3 Factum legitime non retractandum.
- 5 Decretum & inhibitiõ feruntur.
- 6 Papæ non illudendum.
- 7 Litera ad excommunicatum impetrata an valida. 9.
- 8 Aequitas in ecclesiasticis attendenda.

Dilectus filius G. ¶ Si quærat quæ gratia, & quæ non. Et vtrū collatio seu prouisio facta per episcopum, vel capitulum seu alium ad quem spectat contra mandatum apostolicum valet, & teneat. Distinguit hic Hosti. & in sum. eo. tit. s. & a quo. ver. ad horum solutionem, & c. 1. Aut est mandatum collationis id est, mandatum

in quo continetur collatio beneficii iam facta: & tunc quicquid sit postea dum tñ collatio teneat, irritatur. j. eo. venerabilis. ad fin. 1. Aut est mandatum prouisionis, id est, in quo continetur quod aliquis debeat de tali beneficio providere, & tunc refert, vtrum in rescripto sit apposta illa clausula. quod si quicquam factum fuerit in contrarium irritum habeatur: & tunc similiter si de ipso secus fiat non valet. s. eo. inter cetera. & c. dilecto. ver. nisi forte. Aut dicta clausula non est ibi apposta: & tunc aut vterq; s. tam confersens quam recipiens scit mandatum apostolicum impetratum, & tunc de rigore iuris irritanda est collatio, arg. hic & j. de concess. præb. proposuit. nisi forte Papa contrarium rescribat in penâ canonicorum faciendõ assignari de rebus ecclesiæ, vt hic. Aut vterq; ignorat, & tunc quod legitime factum est non retractabitur, nec penam meretur. j. de his quæ fi. a ma. par. ca. c. ex ore. s. de rescrip. c. causam. de rescrip. l. audita. 1. Aut cõferens ignorauit, & recipiens sciuit, vel ecõtra: & tunc inuito illo qui bonam fidem habuit non soluetur hæc copula spiritualis: sed eo volente sic, si quancito sciuerit contradicatur: sic potest intelligi. s. eo. dilectus. & de concess. præb. c. proposuit. fm Hosti. hic. cuius dicta hic non audeo approbare, præter primum & fm. vnde de hoc dicit plenius & verius per Io. Andr. j. de concess. præb. j. soli. in glo. vlt. ver. videndū est. de secundo vsq; in li. lib. 6. & dicam. j. eo. c. fin. Vnum tamen nõ. qd præsens decret. debet intelligi in mandato, secus vero esset in prohibitione: nam collatio contra inhibitionem facta non valet, vt j. de iurepa. c. cum dilectus. & de concess. præb. c. si soli. ver. aut executor. lib. 6. Nam operatur plus expressa inhibitio quã mandatum, vt hic, & hoc not. Ioan. Andr. extra de iurepat. ca. 1. super verbo inhinentes. ver. item contra hoc. in cle. Et in hoc cõcordat Inno. j. de testa. Raynaldus. super verbo teneat. & Hosti. post eum. Et hoc intelligo qñ inhibitiõ deuenit ad notitiam illius vel illorū quibus fit inhibitiõ. 1. Et hæc potest esse differentia inter inhibitionem quæ nõ ligat ignorantem, vt in ca. allega. j. soli. & j. de consli. c. vt animarum. lib. 6. Et decretum quod ligat ignorantem, vt j. de præb. c. dudum. lib. 6. Item credo quod etiam per reservationem Papæ beneficium reservatum sit affectum, licet non interponat decretum, vt not. G. j. de concess. præb. c. quia cunctis. s. ex parte. ver. nisi forsan. super verbo exprimat. & Io. Andr. in c. li. cap. super verbo exequatur. lib. 6. quo casu videtur quod talis cuius beneficia reservata essent non posse tñ permutare ar. C. cõmunia de leg. in aut. res quæ subiacent. Et quia si posset permutare beneficia illa quæ ex causa permutationis assequeretur nõ essent affecta: & ista reseruata possent per plures permutationes transire de manu in manu, taliter quod nunquam alias quam per permutationem vacarent 1. & sic Papæ illuderetur & eius reseruatio frustraretur effectu, quod esse nõ debet, vt j. de off. deleg. c. si super gratia. lib. 6.

¶ Super eo. c. Glo. 2. in questione illa vtrū litera impetrata ad iudicem qui tempore impetrationis erat excõcatus, & tempore receptionis absolutus, valeant, concordat cum eo Speit. tit. 1. s. vlt. ver. item quod est excõcatus. & Archi. 1. 1. q. 3. cure. 1. Sed Ioan. de Deo in questionibus suis in principio, dicit vult. Aut erat excõcatus publice: & tunc indistinctè non valet litera. 1. 6. dist. quod dicitis. de postu. præla. cap. 1. Aut occulte, sed nunc opponitur, & tunc distinguit. Aut hoc sciuit impetrans, & tunc non valet. s. de rescrip. super literis. Aut ignorauit, & tunc si est causa appellacionis non currit sibi tempus. s. de app. ex ratione. & optimè eod. titu. significante. Si est principalis de æquitate deberent valere, vbi iustitia aduersarij non perit. s. de procu. ex insinuatione. 1. Maximè cum in causis ecclesiasticis non rigor, sed æquitas attendatur. s. de iudi. dilecti. de dolo & contu. cap. 1. licet si impetrasset ad aliquem prælatum vacante sede institutus tempore presentationis cognosceret. s. de off. dele. qm Abbas. Sed hoc dicas verum si scribatur dignitati vt ibi. Ioan. de Mon. mur. in sua disputatione hoc addit, quod etiam si tempore presentationis erat excõcatus occultè post absolutionem pcedere poterit, vt prius etiam si non opponitur: quia iurisdictionem recepit, allegat de re iudi. ad probandum. 1. Et qd valeant, videtur casus. ff. de leg. prestant. bo. poss. contra tabu. pe. l. interuenit. debet enim sufficere qd res deuenit ad eum casum & c. ff. de leg. 3. l. 1. ff. de codic. l. eum qui. & l. conficiuntur. s. si post. Et sufficit quod quis sit de cognatis tempore mortis, licet non sit tempore testamenti. ff. de reb. dub. l. si cognatis. de dona. cau. mortis. l. in mortis causa. de iure fisci. l. non intelligitur. s. quando hæc. Io. Andr. qui etiam dicit hic fm Phil. quod si dixit impetrans Papæ beneficiu vacare non est satis quod vacet tempore presentationis, ex quo non vacabat

non vacabat tempore datæ. Sed si Papa proprio motu mandat alicui cõferri ecclesiam, vel præbendam si vacat, satis est quod vacet tempore receptionis, licet nõ vacaret tempore datæ per hanc decre. Sed dices hæc decre. non probat hoc, cum hic non fuerit affecta præbenda: probat tamen quam conferri debeatur & ad hoc indicitur: posset tñ dici qd hic etiam fuit mandatum de canonicatu per quod apertius patet Papæ voluntas de conferenda præbenda quandocunq; vacante. Ioan. Andr.

- 1 Beneficia residentiam requirunt.
- 2 Beneficium vnum in eadem ecclesia habendum.
- 3 Episcopatum vnicum habendum.
- 4 Curatum beneficium vnum habendum.
- 5 Beneficia simplicia, an plura habenda.
- 6 Consecratio circa plura beneficia obtinenda, an valida.
- 7 Beneficia regularia plura non habenda.
- 8 Prioratus claustralis non incompatibilis.
- 9 Prior claustralis non habet administrationem.
- 10 Beneficia vnita plura habere licet.
- 11 Ignorantia excusat circa beneficiorum pluralitatem.
- 12 Beneficium secundum inuistè occupans, primum vacare facit.
- 13 Episcopatum secundum obtinens, an primum perdat.
- 14 Dignitas secundo si obtineatur, an prima vacet.
- 15 Beneficia plura obtinendi causa.
- 16 Beneficia plura incompatibilia impetrans quam penam incurrebat olim.
- 17 Beneficia plura obtinens in quam penam hodie incidat. & 18.
- 19 Dignitas, libere, quid importet.
- 20 Papa solus dispensat circa duas curas.
- 21 Dispensationem inducunt tres causa.
- 22 Episcopus circa beneficiorum pluralitatem ob necessitatem dispensat.
- 23 Papa dispensat propter personarum merita.
- 24 Papa solus dispensat cum religiosis.
- 25 Dispensationis descriptio.
- 26 Dispensatio iniusta dicitur dissipatio.

De multa. ¶ Si quis queris quæ sunt beneficia que de iure cõmuni simul teneri pnt, & quæ non. Dicit Inno. s. eo. cum iam dudum. & de elect. dudum. qd habere plura beneficia non curata, & quæ de consuetudine vel statuto residentiam nõ requirunt, non est peccatum nec contra iura. 1. Nam alias de iure oia beneficia residentiam requirunt, vt nõ. Hosti. & Inno. s. de clericis non resid. c. clericos. & Gul. de Monte Lau. in extrauag. Io. 22. quæ incipit execrabilis. super verbo valeamus. & Gen. in extrauagati suscepti regimini super verbo residere. Goff. vero dicit. s. de cle. non resi. ca. 3. qd de iure potest quis habere plures præbendas, quarum altera per se nõ sufficit, allegat eo. tit. conuenerunt. qd facit etiam contra. & s. eo. cum teneamur. Et istas duas opiniones videtur approbare Ioan. Andr. j. de rescrip. c. gratia lib. 6. dicens qd dici posset opinionem prædictam Inno. veram esse, quam sequitur consuetudo: quam scit Papa & tolerat: vel saltem opinionem Goff. arg. j. de rescrip. c. si gratiose. lib. 6. Et in hoc satis concordat. G. in d. cap. gratia. dicens post Hosti. quod plures personatus, vel plures dignitates nõ possunt insimul obtineri, vt hic, & in callega. dudum. nec alia quæ residentiam exigunt personalem vel ex statuto, vel ex priuilegio, vel ex consuetudine approbata. & de talibus loquitur calleg. clericos. de cler. nõ resid. & eo. tit. c. relatum. & c. quia nonnulli. & s. eo. cum non ignores. & 70. dist. sanctorum. Et finaliter tñ remittit ad ea quæ nõ. Inno. s. de elec. dudum. & s. eo. cum iam dudum. Tu vero distingue fm Gul. de Monte Lau. extra de rescrip. c. gratia. in cle. Aut quæris quæ beneficia possunt simul obtineri de iure: aut de consuetudine. Si de iure refert aut in eadè ecclesia, & tunc non potest obtineri nisi vnũ, quod dicit vt legitur & nõ. j. de consue. c. consuetudinem. lib. 6. Aut in diuersis ecclesijs, & tunc aut quæris de beneficijs secularibus aut de regularibus. Si de secularibus tunc aut quæris de prælatis supremis, vt episcopatibus, & superioribus, & talia insimul obtineri nõ possunt: nisi ex dispensatione Papæ, vt j. de excel. præla. c. sicut vnire. & s. de trãsa. episcopi. c. inter corporalia. aut de inferioribus: & tunc aut de secularibus vel de regularibus. Si de secularibus, tunc aut de duplicib; vt curatis, dignitatibus, & personatibus, & tunc talia non possunt nisi cum dispensatione Papæ vt hic quod tñ dicit vt statim dicam in alia distinctione. Hoc tñ dicit ego Henricus fallere in casu vbi

præbendæ esset annexa ecclesia parochialis: nam talem præbendam & ecclesiam sibi annexam vna cum alia cura, vel dignitate, vel personatu, quis poterit obtinere, vt j. de præben. c. super eo. lib. 6. quod dicit vt ibi per G. & Ioan. Andr. Aut de duobus simplicibus, vel de vno simplici & alio duplici quod est idem quo ad hoc: & tunc aut vnum est intitulum & aliud nõ, vt quia teneo præbendam cum præsimonijs, & pensionibus quæ non intitulantur, vt. 1. 6. q. 1. possessiones. & tunc possum plura tenere sic. potest intelligi cap. alleg. gratia. j. de rescrip. lib. 6. & eo. titu. ca. gratia. in cle. 1. Aut ambo sunt intitulata, & tunc aut quæris de fructibus ipsorum insimul lucrandis, & oes in hoc cõueniunt qd non lucratur fructus, nisi in vtroq; per se vel per alium resideret. sic intelligitur supra, de cler. non resid. conuergente. de consli. cum oes. Et intellige hoc residere cũ effectu, quod omnibus horis & singulis diebus, cessante legitimo impedimento interfit: vel saltem pro maiori parte, arg. s. de cler. non residen. relatum. j. de celebr. missa. ca. 1. de consecr. distin. 5. nunquam. quod est cõtra aliquos canonicos Pictrauen ses, qui in tribus ecclesijs illius ciuitatis solèntibus residentiam faciunt insimul & male. Aut quæris de proprietate eorum obtinenda, & tunc sunt opiniones: nam Inno. tenet. s. eo. cum iam dudum. quod sine aliqua dispensatione potest, quis talia beneficia possidere. Sed Hosti. ibi. & j. eod. super inordinata. tenet contrariu scilicet, quod quis duo talia beneficia non potest tenere sine dispensatione Papæ. Glo. vero ordinaria videtur notare hic & in d. ca. dudum. s. de elect. quod sufficit dispensatio ordinarij. Opinio tamen Inno. seruat de facto, pro qua facit dictu c. gratia. & c. gratia. de quo in Speit. de legato. s. restat.

¶ Sequitur quæ beneficia possint simul tenere de consuetudine, & tunc refert, aut quæris in vna ecclesia: aut in diuersis. Si in vna, aut de vno intitulo & alio non, & tunc valet a contrario sensu illius cap. s. de consuetudi. c. 1. lib. 6. Et ad hoc facit quod not. Hosti. j. de his quæ sunt a prælatis. tua. super verbo de ipsa. Aut de duobus intitulatis: & tunc non valet vt ibi. Fallit in canonicatu & præbenda, quos quis potest de consuetudine vel statuto cum dignitate, vel personatu in eadem ecclesia obtinere, ar. dicti. c. 1. in fin. a contrario sensu. j. de consue. lib. 6. & hoc nõ. Ioan. Andr. ibi in glo. ergo videtur, & c. Et de præb. super eo. gl. fin. eo. lib. 6. Idem sentit. 60. dist. cap. 1. gl. pen. in fin. dicens quod si consuetudo est in aliqua ecclesia, qd nullus in ipsa ecclesia obtinere possit dignitatè nisi fuerit canonicus in eadem, valet talis consuetudo, adeo vt ex ea possit excipi contra impetramentum a sede Apostolica dignitatè in ipsa ecclesia de tali consuetudine non facta mentione, ad hoc. ff. de decur. l. honores. s. is qui. ad muni. l. imperatores. j. respon. Et si in diuersis ecclesijs non valet cõsuetudo de supremis & duplicibus: sed in alijs bene, dum tamen faciat residentiam per se vel per alium: alias secus in fructibus. vt. s. dixi.

¶ Si quis queris de beneficijs regularibus, dic quod religiosus habens prioratum vel curatum ecclesiam si recipit fm sine licentia Papæ ipso iure vacat primum. Quod si statim non dimiserit effectum ineligibilis & priuatur vtroq; nisi vnus ab alio dependeret, vel adiuuicè sint annexi, vt plene le. & nõ. j. de præb. cum singula. lib. 6. Vbi Ioan. Andr. not. quod nullus religiosus potest præesse pluribus prioratibus quibuscunq; curatis, vel non curatis, perpetuis, vel temporalibus. vt ibi in princ. Licet Hosti. hic in fin. & G. ibi contra in temporalibus & male. quorum opin. repobantur. extra de sup. negl. præla. c. vnico. s. fin. in cle. & vide quod nõ. Hosti. s. de cler. non resi. quia nonnulli. super verbo parochiales. quæ capitula cum singula, quia regulares. nihil phibent de administrationibus. Vt in hoc seruetur opi. Hosti. notata hic, vbi notat plures administrationes vni posse cõmitti. Et sic seruant hodie hospitalarij, & plures alij qui duas vel plures administrationes put eis expedire visum est vni cõmittunt. Et illud consueuerunt facere Abbates & monachi nigri quasi vbiq;. Ita not. Gul. de Monte Lau. & Gen. in calleg. quia regulares. s. fin. & G. de Monte Lau. in extrauag. Ioan. 22. execrabilis. in princ. super verbo prioratus.

¶ De prioratibus vero claustralibus qui sunt in monasterijs, de quibus loquitur c. & si principalis. de rescrip. in cle. dicit G. de Monte Lau. in dicta extrauag. execrabilis. super verbo prioratus. quod videtur qd non cadant sub edicto illorum iurium. j. de consue. c. consuetudinem. de præb. cũ singula. lib. 6. & illius c. execrabilis. f. quod non sint in compassibiles cum alijs beneficijs, prioratibus, seu administrationibus: intra monasterium, vel extra: imò quod possunt se cũ altero de beneficijs alijs in tunc vel extra compati: imò etiam cum pluribus, alias tñ canonicè possessis. 1. Et est ratio, quia tales prioratus, vt communitatem, nullas

ter, nullas administrationes seu temporales prouetus habent: sed solummodo habent spirituales iurisdictionem, seu officium in personas monachorum, & abbatibus duntaxat absentibus, & in eorum administratione. Et sic potest dici officium sine administratione ad effectum illorum iudicium, de quibus leg. s. de integ. resti. causam. Vnde nihil videtur eis repugnare, quin habentes alias administrationes possint tales prioratus tenere, sicut alias beneficiati possunt esse officiales, etiam principales, vel vicarij generales vice dñi syndici, vel similia officia tenere. Talia enim officia vel similia nullam administrationem habent annexam: & ideo aliquo iure non prohibentur vna cum alijs exerceri, & insimul possideri. Et idem videtur censendum quatum ad c. cum singula. & c. execrabilis. de prioratibus simplicibus monachorum, in quibus quis non creatur per electionem: nec proprie instituitur in eisdem, vt no. hic Host. Arch. in d. c. cum singula. & de offic. ordi. presenti. licet aliqui contra secundum. G. de Monte Lau. in c. alleg. execrabilis.

¶ Si quis queris vtrum si habens dignitatem, personatum, vel beneficium cum cura, aliud comile in dignitate, personatu, vel cura recipiat: ex hoc prima dignitas, vel primus personatus, vel primatum beneficium cum cura, vacare censetur & quado, distinguitur. Aut alterum illorum beneficiorum non est dignitas, personatus, vel curatum de se & per se, sed per accidens & annexum seu vnionem alterius, vt quia est prabenda cui annexa est ecclesia parochialis: & ista obtinere insimul non est contra istud concilium generale, quod dicit vt leg. & no. j. eo. fu. per eo. lib. 6. ¶ Aut vtrunq; est dignitas, vel personatus, vel curatum, vel vnum vel alterum aliud & per se, non per annexionem, seu vnionem alterius: & tunc aut ignorabat probabiliter primum beneficium esse tale, & tunc non vacat per receptionem secundi, sed habet optionem. j. de rescri. gratia. lib. 6. ¶ Aut sciebat, & tunc aut hñs primum vi occupat secundum beneficium, seu scienter & iniuste se intrusit in eo, & tunc vacat primum, vt 7. q. 1. c. si quis episcopus. s. de tralla. episcopi. c. quanto. Et est casus. j. eo. cum qui. lib. 6. Et hoc tenet Inno. hic. super verbo contenderit. ver. sed quid si fecidam. & Host. post eum. Aut nō vi nec scienter, iniuste: sed ex collatione seu institutione praelati ad quem spectat fm beneficium recipit, & tunc aut fructus secundi beneficij ad tempus ex causa debentur alteri seu pertinent ad alium: aut non. Si sic, tunc pro illo tempore quo debentur alteri vel pertinent ad alterum fructus secundi beneficij, non censetur primum vacare. vt. j. eo. si tibi concessio. lib. 6. Quod intellige verum fm Ioan. Andr. ibi. & Archi. & Ioan. Andr. j. de elec. commissa. lib. 6. quantū ad perceptionem fructuum ipsius primi beneficij. Vacat tñ quantum ad hoc vt postquam possessionem pacificam administrationis secundi habuerit debito tempore conferatur: alias habebit locum Lateran. concilium. j. de concess. prab. nulla. Aut fructus secundi beneficij non pertinent ad alium, & tunc aut nondum habet de facto possessionem pacificā administrationis secundi beneficij, nec per eum stat quomijus habeat: aut habet vel per eum stat. Si primo casu nō vacat primum beneficium fm Inno. hic in glo. nō solum. & Hosti. post eum. & est casus. j. eo. licet episcopus. lib. 6. a contrario sensu vbi idem tenet. G. & eo. tit. c. eum qui. Si secundo casu refert: aut talis recipiens habet dispensationem sufficientem quo ad hoc a Apostolica: & tunc neutrum vacat, vt hic in fin. & j. de concess. prab. ca. cum nostris. Aut nullam habet dispensationem sedis Apostolicæ, vel habet minus sufficientem quod perinde est. arg. s. de transla. episcopi. c. licet. & j. de prab. ca. cui. & c. non potest. lib. 6. & tunc aut queris de supremis dignitatibus, vt episcopatibus, & superioribus: aut de inferioribus. ¶ Si de supremis & superioribus, tunc aut queris vtrum episcopalis dignitas, vel superior prius habita vacet per affectuionem seu receptionem alterius dignitatis episcopalis, vel superiorioris. Aut vtrum dignitas episcopalis, vel superior prius habita vacet per affectuionem seu receptionem inferioris dignitatis personatus vel beneficij cum cura. Aut e contra, vtrum inferior dignitas prius habita vel personatus prius habitus, vel beneficium cū cura prius habitum vacet per affectuionem seu receptionem dignitatis episcopalis vel superioris secundo recepte. In primo & secundo casibus non vacat: quia ista constitutio de multa, non habet locum in episcopatibus quibus nec expresse, nec tacite renuntiare potest sine voluntate Papæ tacita vel expressa. s. de transla. episcopi. inter corporalia. j. de regula. c. licet. s. illa semper. & ita loquitur j. de concess. prab. c. cum nostris. vbi hoc no. Inno. in glo. pen. in fin. & Hosti. & Abb. & Io. An. ibi post eum & hic. & Archi. s. distin. frustra. in princ. super verbo glossę, ex his omnibus.

hoc saluo quod dicunt Aegi. & Io. Andr. post eum in d. c. cum nostris. quod si electus nondum confirmatus in episcopum scienter recipiat aliam dignitatem, perdit ius quod habebat ad episcopatum: quia tunc est in statu in quo renuntiare potest per predictam decre. inter corporalia. Et hoc facit clem. de rescrip. super eo. In tertio casu non vacat primum beneficium, seu non vacant priora beneficia, nisi postquam confirmationem suæ electionis accepit, & bonorum episcopatus ad ministratio nem habuerit, vel per eum steterit & fuerit consecratus, vel si non fuerit consecratus, postquam decursum fuerit tempus de consecradis episcopis a canonibus diffinitum, vt plene legitur & no. s. de elec. c. cum in cunctis. s. cum vero. Et hoc no. Inn. & Hosti. hic in glo. fallit. & Innoc. & Hosti. post eum.

¶ Si quis queris de dignitatibus inferioribus de quibus loquitur ista decre. refert: aut queris vtrum iste talis beneficiatus recipiens fm beneficium per receptionem huiusmodi sit priuatus prima dignitate seu primo personatu, vel beneficio quo ad se: aut quo ad primum conferentem. Si quo ad se, dic quod sic dummodo corporalem possessionem secundi beneficij pacificē sit adeptus, vt hic in princ. Et si perdit ius beneficij quod habebat in re, fortius perdit ius qđ habebat ad rem, vt in cle. de rescrip. gratia. fm Ioan. Andr. hic. Hoc fallit in casibus notatis per Ber. s. de elec. dudum. 2. s. in super. gl. nota ergo. & per Hostien. ibi post eum qui de hoc ponit verus tales. ¶ Dependens, tenuis, rarus, vel gratia Pape. Vtilitas vrgens, & commendatio iusta. Diuersos titulos permittunt rite teneri. Item fallit fm Vinc. ibi si calore & nō animo perpetui beneficij receperit fm. posset enim talis penitere. 2. q. 6. si quis libellos. de p. dist. 1. diuortiu. ff. de ritu nup. pleriq; de interrog. ac. de grate. s. vt. vbi reus penitet responsi vbi nullum damnū est actori. Idem si incōtinenti fuit decessus. Et ad hoc vide quod no. j. de elec. commissa. s. 1. glo. 1. per Io. An. Item si recepit secundam vt visitator. 7. q. 1. Pontifices. Idem si recepit secundam in alio episcopatu sine licentia sui episcopi, a quo reperitur vt sequitur. Idem in eo qui expensas de pprio fecerat in primo, propter quas cōpetit sibi retentio primi. ar. 1. 2. q. 4. quicquid. in fin. de ac. s. fin. ff. fam. eriscunl. lundum. Et hoc in expensis quas fecit ante receptionē secundi: secus in his quas fecit post ea. in fin. de rerum diu. s. certe. Idem in eo qui pteffatur quod non vult dimittere primum, & tunc fatie agit praelatus qui sibi concedit secundum: & posset hoc casu locum habere concilium Lateran. quod non teneat collatio secundi. s. titu. pxi. quia nonnulli. fm Vinc. ibi. Et idem recitat Ioan. Andr. hic. ¶ Si quo ad primum conferentem: tunc vide quod no. Hosti. j. eo. exposuisti. vbi dicit qđ aut hoc fit sine licentia & auctoritate diocefani, vel alterius praelati ad quod spectat: tunc si transfuit ad aliud beneficium in eadem ciuitate, vel diocefi nō tenet translatio, vt. s. de renunt. ad monet. & habet locum pœnā concilij Lateran. s. de clerici. non resid. quia nonnulli. Idem multo fortius si transfuit ad aliam ciuitatem vel diocesim. ar. s. de cler. non resid. c. si. & primę ecclesię est restituendus, & per primum conferentē beneficiatus in primo beneficio inuitus retineri potest ex causa, fm Hosti. ibi. & Pe. de Samp. & Abb. & Ioan. Andr. hic. Idem not. Io. 7. q. 1. non oportet. & c. si qui vero. 2. r. q. 2. si quis iam translatus. & Goff. s. de confue. cum venerabilis. & Gen. in extrauag. Ioan. 22. ex. & c. rabilis. super verbo recipere predicta. c. nō oportet. si qui vero. Et si monitus per episcopum quem spreuerat hoc non emendauerit vtroq; beneficium ipsum priuare poterit. 7. q. 1. ca. si quis suæ ciuitatis. Et si dicis illud speciale in episcopo, respondeo idem in quolibet alio, vt dicit Cibi sequens. Aut hoc fit de licentia episcopi diocefani: & tunc aut translatus omnino relinquit primam ecclesiā: & tunc vacat de iure & de facto adepta possessione secundę ecclesię corporali. 2. r. q. 1. si quis iam translatus. fm Hosti. Dic melius qđ habet administrationis pacificā possessionem fm G. j. de elec. commissa. super verbo pacificam. lib. 6. vel per eum stat. vt ibi & j. eo. licet episcopus. lib. 6. fm Io. Andr. hic. quod verum etiam si prouiso sibi facta de secundo de iure nō teneat fm Innoc. hic super verbo contenderit. ver. sed si nō propria. & Hosti. post eum hic. Idem Hosti. s. de ap. constitutis. 2. in fi. qđ intellige fore verum si huiusmodi recipiens hoc sciat vel ignoret ignorantia iuris, vt no. Io. Andr. in d. cap. eum qui. super verbo scienter. j. eo. lib. 6. Sed in hoc casu si institutio secundi beneficij facta fuerit, sine auctoritate proprii diocefani ad quem transfuit, ipsum remouere potest, vel de gratia tolerare. s. de renunt. ad monet. & de clerici. peregrini. c. vlti. Aut translatus retinet primam ecclesiā seu primū beneficium: & tunc aut ex dispensatione diocefani ex iusta causa facta: &

14 ¶ Si quis queris de dignitatibus inferioribus de quibus loquitur ista decre. refert: aut queris vtrum iste talis beneficiatus recipiens fm beneficium per receptionem huiusmodi sit priuatus prima dignitate seu primo personatu, vel beneficio quo ad se: aut quo ad primum conferentem. Si quo ad se, dic quod sic dummodo corporalem possessionem secundi beneficij pacificē sit adeptus, vt hic in princ. Et si perdit ius beneficij quod habebat in re, fortius perdit ius qđ habebat ad rem, vt in cle. de rescrip. gratia. fm Ioan. Andr. hic. Hoc fallit in casibus notatis per Ber. s. de elec. dudum. 2. s. in super. gl. nota ergo. & per Hostien. ibi post eum qui de hoc ponit verus tales. ¶ Dependens, tenuis, rarus, vel gratia Pape. Vtilitas vrgens, & commendatio iusta. Diuersos titulos permittunt rite teneri. Item fallit fm Vinc. ibi si calore & nō animo perpetui beneficij receperit fm. posset enim talis penitere. 2. q. 6. si quis libellos. de p. dist. 1. diuortiu. ff. de ritu nup. pleriq; de interrog. ac. de grate. s. vt. vbi reus penitet responsi vbi nullum damnū est actori. Idem si incōtinenti fuit decessus. Et ad hoc vide quod no. j. de elec. commissa. s. 1. glo. 1. per Io. An. Item si recepit secundam vt visitator. 7. q. 1. Pontifices. Idem si recepit secundam in alio episcopatu sine licentia sui episcopi, a quo reperitur vt sequitur. Idem in eo qui expensas de pprio fecerat in primo, propter quas cōpetit sibi retentio primi. ar. 1. 2. q. 4. quicquid. in fin. de ac. s. fin. ff. fam. eriscunl. lundum. Et hoc in expensis quas fecit ante receptionē secundi: secus in his quas fecit post ea. in fin. de rerum diu. s. certe. Idem in eo qui pteffatur quod non vult dimittere primum, & tunc fatie agit praelatus qui sibi concedit secundum: & posset hoc casu locum habere concilium Lateran. quod non teneat collatio secundi. s. titu. pxi. quia nonnulli. fm Vinc. ibi. Et idem recitat Ioan. Andr. hic. ¶ Si quo ad primum conferentem: tunc vide quod no. Hosti. j. eo. exposuisti. vbi dicit qđ aut hoc fit sine licentia & auctoritate diocefani, vel alterius praelati ad quod spectat: tunc si transfuit ad aliud beneficium in eadem ciuitate, vel diocefi nō tenet translatio, vt. s. de renunt. ad monet. & habet locum pœnā concilij Lateran. s. de clerici. non resid. quia nonnulli. Idem multo fortius si transfuit ad aliam ciuitatem vel diocesim. ar. s. de cler. non resid. c. si. & primę ecclesię est restituendus, & per primum conferentē beneficiatus in primo beneficio inuitus retineri potest ex causa, fm Hosti. ibi. & Pe. de Samp. & Abb. & Ioan. Andr. hic. Idem not. Io. 7. q. 1. non oportet. & c. si qui vero. 2. r. q. 2. si quis iam translatus. & Goff. s. de confue. cum venerabilis. & Gen. in extrauag. Ioan. 22. ex. & c. rabilis. super verbo recipere predicta. c. nō oportet. si qui vero. Et si monitus per episcopum quem spreuerat hoc non emendauerit vtroq; beneficium ipsum priuare poterit. 7. q. 1. ca. si quis suæ ciuitatis. Et si dicis illud speciale in episcopo, respondeo idem in quolibet alio, vt dicit Cibi sequens. Aut hoc fit de licentia episcopi diocefani: & tunc aut translatus omnino relinquit primam ecclesiā: & tunc vacat de iure & de facto adepta possessione secundę ecclesię corporali. 2. r. q. 1. si quis iam translatus. fm Hosti. Dic melius qđ habet administrationis pacificā possessionem fm G. j. de elec. commissa. super verbo pacificam. lib. 6. vel per eum stat. vt ibi & j. eo. licet episcopus. lib. 6. fm Io. Andr. hic. quod verum etiam si prouiso sibi facta de secundo de iure nō teneat fm Innoc. hic super verbo contenderit. ver. sed si nō propria. & Hosti. post eum hic. Idem Hosti. s. de ap. constitutis. 2. in fi. qđ intellige fore verum si huiusmodi recipiens hoc sciat vel ignoret ignorantia iuris, vt no. Io. Andr. in d. cap. eum qui. super verbo scienter. j. eo. lib. 6. Sed in hoc casu si institutio secundi beneficij facta fuerit, sine auctoritate proprii diocefani ad quem transfuit, ipsum remouere potest, vel de gratia tolerare. s. de renunt. ad monet. & de clerici. peregrini. c. vlti. Aut translatus retinet primam ecclesiā seu primū beneficium: & tunc aut ex dispensatione diocefani ex iusta causa facta: &

15 ¶ Si quis queris de dignitatibus inferioribus de quibus loquitur ista decre. refert: aut queris vtrum iste talis beneficiatus recipiens fm beneficium per receptionem huiusmodi sit priuatus prima dignitate seu primo personatu, vel beneficio quo ad se: aut quo ad primum conferentem. Si quo ad se, dic quod sic dummodo corporalem possessionem secundi beneficij pacificē sit adeptus, vt hic in princ. Et si perdit ius beneficij quod habebat in re, fortius perdit ius qđ habebat ad rem, vt in cle. de rescrip. gratia. fm Ioan. Andr. hic. Hoc fallit in casibus notatis per Ber. s. de elec. dudum. 2. s. in super. gl. nota ergo. & per Hostien. ibi post eum qui de hoc ponit verus tales. ¶ Dependens, tenuis, rarus, vel gratia Pape. Vtilitas vrgens, & commendatio iusta. Diuersos titulos permittunt rite teneri. Item fallit fm Vinc. ibi si calore & nō animo perpetui beneficij receperit fm. posset enim talis penitere. 2. q. 6. si quis libellos. de p. dist. 1. diuortiu. ff. de ritu nup. pleriq; de interrog. ac. de grate. s. vt. vbi reus penitet responsi vbi nullum damnū est actori. Idem si incōtinenti fuit decessus. Et ad hoc vide quod no. j. de elec. commissa. s. 1. glo. 1. per Io. An. Item si recepit secundam vt visitator. 7. q. 1. Pontifices. Idem si recepit secundam in alio episcopatu sine licentia sui episcopi, a quo reperitur vt sequitur. Idem in eo qui expensas de pprio fecerat in primo, propter quas cōpetit sibi retentio primi. ar. 1. 2. q. 4. quicquid. in fin. de ac. s. fin. ff. fam. eriscunl. lundum. Et hoc in expensis quas fecit ante receptionē secundi: secus in his quas fecit post ea. in fin. de rerum diu. s. certe. Idem in eo qui pteffatur quod non vult dimittere primum, & tunc fatie agit praelatus qui sibi concedit secundum: & posset hoc casu locum habere concilium Lateran. quod non teneat collatio secundi. s. titu. pxi. quia nonnulli. fm Vinc. ibi. Et idem recitat Ioan. Andr. hic. ¶ Si quo ad primum conferentem: tunc vide quod no. Hosti. j. eo. exposuisti. vbi dicit qđ aut hoc fit sine licentia & auctoritate diocefani, vel alterius praelati ad quod spectat: tunc si transfuit ad aliud beneficium in eadem ciuitate, vel diocefi nō tenet translatio, vt. s. de renunt. ad monet. & habet locum pœnā concilij Lateran. s. de clerici. non resid. quia nonnulli. Idem multo fortius si transfuit ad aliam ciuitatem vel diocesim. ar. s. de cler. non resid. c. si. & primę ecclesię est restituendus, & per primum conferentē beneficiatus in primo beneficio inuitus retineri potest ex causa, fm Hosti. ibi. & Pe. de Samp. & Abb. & Ioan. Andr. hic. Idem not. Io. 7. q. 1. non oportet. & c. si qui vero. 2. r. q. 2. si quis iam translatus. & Goff. s. de confue. cum venerabilis. & Gen. in extrauag. Ioan. 22. ex. & c. rabilis. super verbo recipere predicta. c. nō oportet. si qui vero. Et si monitus per episcopum quem spreuerat hoc non emendauerit vtroq; beneficium ipsum priuare poterit. 7. q. 1. ca. si quis suæ ciuitatis. Et si dicis illud speciale in episcopo, respondeo idem in quolibet alio, vt dicit Cibi sequens. Aut hoc fit de licentia episcopi diocefani: & tunc aut translatus omnino relinquit primam ecclesiā: & tunc vacat de iure & de facto adepta possessione secundę ecclesię corporali. 2. r. q. 1. si quis iam translatus. fm Hosti. Dic melius qđ habet administrationis pacificā possessionem fm G. j. de elec. commissa. super verbo pacificam. lib. 6. vel per eum stat. vt ibi & j. eo. licet episcopus. lib. 6. fm Io. Andr. hic. quod verum etiam si prouiso sibi facta de secundo de iure nō teneat fm Innoc. hic super verbo contenderit. ver. sed si nō propria. & Hosti. post eum hic. Idem Hosti. s. de ap. constitutis. 2. in fi. qđ intellige fore verum si huiusmodi recipiens hoc sciat vel ignoret ignorantia iuris, vt no. Io. Andr. in d. cap. eum qui. super verbo scienter. j. eo. lib. 6. Sed in hoc casu si institutio secundi beneficij facta fuerit, sine auctoritate proprii diocefani ad quem transfuit, ipsum remouere potest, vel de gratia tolerare. s. de renunt. ad monet. & de clerici. peregrini. c. vlti. Aut translatus retinet primam ecclesiā seu primū beneficium: & tunc aut ex dispensatione diocefani ex iusta causa facta: &

16 ¶ Si quis queris de dignitatibus inferioribus de quibus loquitur ista decre. refert: aut queris vtrum iste talis beneficiatus recipiens fm beneficium per receptionem huiusmodi sit priuatus prima dignitate seu primo personatu, vel beneficio quo ad se: aut quo ad primum conferentem. Si quo ad se, dic quod sic dummodo corporalem possessionem secundi beneficij pacificē sit adeptus, vt hic in princ. Et si perdit ius beneficij quod habebat in re, fortius perdit ius qđ habebat ad rem, vt in cle. de rescrip. gratia. fm Ioan. Andr. hic. Hoc fallit in casibus notatis per Ber. s. de elec. dudum. 2. s. in super. gl. nota ergo. & per Hostien. ibi post eum qui de hoc ponit verus tales. ¶ Dependens, tenuis, rarus, vel gratia Pape. Vtilitas vrgens, & commendatio iusta. Diuersos titulos permittunt rite teneri. Item fallit fm Vinc. ibi si calore & nō animo perpetui beneficij receperit fm. posset enim talis penitere. 2. q. 6. si quis libellos. de p. dist. 1. diuortiu. ff. de ritu nup. pleriq; de interrog. ac. de grate. s. vt. vbi reus penitet responsi vbi nullum damnū est actori. Idem si incōtinenti fuit decessus. Et ad hoc vide quod no. j. de elec. commissa. s. 1. glo. 1. per Io. An. Item si recepit secundam vt visitator. 7. q. 1. Pontifices. Idem si recepit secundam in alio episcopatu sine licentia sui episcopi, a quo reperitur vt sequitur. Idem in eo qui expensas de pprio fecerat in primo, propter quas cōpetit sibi retentio primi. ar. 1. 2. q. 4. quicquid. in fin. de ac. s. fin. ff. fam. eriscunl. lundum. Et hoc in expensis quas fecit ante receptionē secundi: secus in his quas fecit post ea. in fin. de rerum diu. s. certe. Idem in eo qui pteffatur quod non vult dimittere primum, & tunc fatie agit praelatus qui sibi concedit secundum: & posset hoc casu locum habere concilium Lateran. quod non teneat collatio secundi. s. titu. pxi. quia nonnulli. fm Vinc. ibi. Et idem recitat Ioan. Andr. hic. ¶ Si quo ad primum conferentem: tunc vide quod no. Hosti. j. eo. exposuisti. vbi dicit qđ aut hoc fit sine licentia & auctoritate diocefani, vel alterius praelati ad quod spectat: tunc si transfuit ad aliud beneficium in eadem ciuitate, vel diocefi nō tenet translatio, vt. s. de renunt. ad monet. & habet locum pœnā concilij Lateran. s. de clerici. non resid. quia nonnulli. Idem multo fortius si transfuit ad aliam ciuitatem vel diocesim. ar. s. de cler. non resid. c. si. & primę ecclesię est restituendus, & per primum conferentē beneficiatus in primo beneficio inuitus retineri potest ex causa, fm Hosti. ibi. & Pe. de Samp. & Abb. & Ioan. Andr. hic. Idem not. Io. 7. q. 1. non oportet. & c. si qui vero. 2. r. q. 2. si quis iam translatus. & Goff. s. de confue. cum venerabilis. & Gen. in extrauag. Ioan. 22. ex. & c. rabilis. super verbo recipere predicta. c. nō oportet. si qui vero. Et si monitus per episcopum quem spreuerat hoc non emendauerit vtroq; beneficium ipsum priuare poterit. 7. q. 1. ca. si quis suæ ciuitatis. Et si dicis illud speciale in episcopo, respondeo idem in quolibet alio, vt dicit Cibi sequens. Aut hoc fit de licentia episcopi diocefani: & tunc aut translatus omnino relinquit primam ecclesiā: & tunc vacat de iure & de facto adepta possessione secundę ecclesię corporali. 2. r. q. 1. si quis iam translatus. fm Hosti. Dic melius qđ habet administrationis pacificā possessionem fm G. j. de elec. commissa. super verbo pacificam. lib. 6. vel per eum stat. vt ibi & j. eo. licet episcopus. lib. 6. fm Io. Andr. hic. quod verum etiam si prouiso sibi facta de secundo de iure nō teneat fm Innoc. hic super verbo contenderit. ver. sed si nō propria. & Hosti. post eum hic. Idem Hosti. s. de ap. constitutis. 2. in fi. qđ intellige fore verum si huiusmodi recipiens hoc sciat vel ignoret ignorantia iuris, vt no. Io. Andr. in d. cap. eum qui. super verbo scienter. j. eo. lib. 6. Sed in hoc casu si institutio secundi beneficij facta fuerit, sine auctoritate proprii diocefani ad quem transfuit, ipsum remouere potest, vel de gratia tolerare. s. de renunt. ad monet. & de clerici. peregrini. c. vlti. Aut translatus retinet primam ecclesiā seu primū beneficium: & tunc aut ex dispensatione diocefani ex iusta causa facta: &

17 ¶ Si quis queris de dignitatibus inferioribus de quibus loquitur ista decre. refert: aut queris vtrum iste talis beneficiatus recipiens fm beneficium per receptionem huiusmodi sit priuatus prima dignitate seu primo personatu, vel beneficio quo ad se: aut quo ad primum conferentem. Si quo ad se, dic quod sic dummodo corporalem possessionem secundi beneficij pacificē sit adeptus, vt hic in princ. Et si perdit ius beneficij quod habebat in re, fortius perdit ius qđ habebat ad rem, vt in cle. de rescrip. gratia. fm Ioan. Andr. hic. Hoc fallit in casibus notatis per Ber. s. de elec. dudum. 2. s. in super. gl. nota ergo. & per Hostien. ibi post eum qui de hoc ponit verus tales. ¶ Dependens, tenuis, rarus, vel gratia Pape. Vtilitas vrgens, & commendatio iusta. Diuersos titulos permittunt rite teneri. Item fallit fm Vinc. ibi si calore & nō animo perpetui beneficij receperit fm. posset enim talis penitere. 2. q. 6. si quis libellos. de p. dist. 1. diuortiu. ff. de ritu nup. pleriq; de interrog. ac. de grate. s. vt. vbi reus penitet responsi vbi nullum damnū est actori. Idem si incōtinenti fuit decessus. Et ad hoc vide quod no. j. de elec. commissa. s. 1. glo. 1. per Io. An. Item si recepit secundam vt visitator. 7. q. 1. Pontifices. Idem si recepit secundam in alio episcopatu sine licentia sui episcopi, a quo reperitur vt sequitur. Idem in eo qui expensas de pprio fecerat in primo, propter quas cōpetit sibi retentio primi. ar. 1. 2. q. 4. quicquid. in fin. de ac. s. fin. ff. fam. eriscunl. lundum. Et hoc in expensis quas fecit ante receptionē secundi: secus in his quas fecit post ea. in fin. de rerum diu. s. certe. Idem in eo qui pteffatur quod non vult dimittere primum, & tunc fatie agit praelatus qui sibi concedit secundum: & posset hoc casu locum habere concilium Lateran. quod non teneat collatio secundi. s. titu. pxi. quia nonnulli. fm Vinc. ibi. Et idem recitat Ioan. Andr. hic. ¶ Si quo ad primum conferentem: tunc vide quod no. Hosti. j. eo. exposuisti. vbi dicit qđ aut hoc fit sine licentia & auctoritate diocefani, vel alterius praelati ad quod spectat: tunc si transfuit ad aliud beneficium in eadem ciuitate, vel diocefi nō tenet translatio, vt. s. de renunt. ad monet. & habet locum pœnā concilij Lateran. s. de clerici. non resid. quia nonnulli. Idem multo fortius si transfuit ad aliam ciuitatem vel diocesim. ar. s. de cler. non resid. c. si. & primę ecclesię est restituendus, & per primum conferentē beneficiatus in primo beneficio inuitus retineri potest ex causa, fm Hosti. ibi. & Pe. de Samp. & Abb. & Ioan. Andr. hic. Idem not. Io. 7. q. 1. non oportet. & c. si qui vero. 2. r. q. 2. si quis iam translatus. & Goff. s. de confue. cum venerabilis. & Gen. in extrauag. Ioan. 22. ex. & c. rabilis. super verbo recipere predicta. c. nō oportet. si qui vero. Et si monitus per episcopum quem spreuerat hoc non emendauerit vtroq; beneficium ipsum priuare poterit. 7. q. 1. ca. si quis suæ ciuitatis. Et si dicis illud speciale in episcopo, respondeo idem in quolibet alio, vt dicit Cibi sequens. Aut hoc fit de licentia episcopi diocefani: & tunc aut translatus omnino relinquit primam ecclesiā: & tunc vacat de iure & de facto adepta possessione secundę ecclesię corporali. 2. r. q. 1. si quis iam translatus. fm Hosti. Dic melius qđ habet administrationis pacificā possessionem fm G. j. de elec. commissa. super verbo pacificam. lib. 6. vel per eum stat. vt ibi & j. eo. licet episcopus. lib. 6. fm Io. Andr. hic. quod verum etiam si prouiso sibi facta de secundo de iure nō teneat fm Innoc. hic super verbo contenderit. ver. sed si nō propria. & Hosti. post eum hic. Idem Hosti. s. de ap. constitutis. 2. in fi. qđ intellige fore verum si huiusmodi recipiens hoc sciat vel ignoret ignorantia iuris, vt no. Io. Andr. in d. cap. eum qui. super verbo scienter. j. eo. lib. 6. Sed in hoc casu si institutio secundi beneficij facta fuerit, sine auctoritate proprii diocefani ad quem transfuit, ipsum remouere potest, vel de gratia tolerare. s. de renunt. ad monet. & de clerici. peregrini. c. vlti. Aut translatus retinet primam ecclesiā seu primū beneficium: & tunc aut ex dispensatione diocefani ex iusta causa facta: &

18 ¶ Si quis queris de dignitatibus inferioribus de quibus loquitur ista decre. refert: aut queris vtrum iste talis beneficiatus recipiens fm beneficium per receptionem huiusmodi sit priuatus prima dignitate seu primo personatu, vel beneficio quo ad se: aut quo ad primum conferentem. Si quo ad se, dic quod sic dummodo corporalem possessionem secundi beneficij pacificē sit adeptus, vt hic in princ. Et si perdit ius beneficij quod habebat in re, fortius perdit ius qđ habebat ad rem, vt in cle. de rescrip. gratia. fm Ioan. Andr. hic. Hoc fallit in casibus notatis per Ber. s. de elec. dudum. 2. s. in super. gl. nota ergo. & per Hostien. ibi post eum qui de hoc ponit verus tales. ¶ Dependens, tenuis, rarus, vel gratia Pape. Vtilitas vrgens, & commendatio iusta. Diuersos titulos permittunt rite teneri. Item fallit fm Vinc. ibi si calore & nō animo perpetui beneficij receperit fm. posset enim talis penitere. 2. q. 6. si quis libellos. de p. dist. 1. diuortiu. ff. de ritu nup. pleriq; de interrog. ac. de grate. s. vt. vbi reus penitet responsi vbi nullum damnū est actori. Idem si incōtinenti fuit decessus. Et ad hoc vide quod no. j. de elec. commissa. s. 1. glo. 1. per Io. An. Item si recepit secundam vt visitator. 7. q. 1. Pontifices. Idem si recepit secundam in alio episcopatu sine licentia sui episcopi, a quo reperitur vt sequitur. Idem in eo qui expensas de pprio fecerat in primo, propter quas cōpetit sibi retentio primi. ar. 1. 2. q. 4. quicquid. in fin. de ac. s. fin. ff. fam. eriscunl. lundum. Et hoc in expensis quas fecit ante receptionē secundi: secus in his quas fecit post ea. in fin. de rerum diu. s. certe. Idem in eo qui pteffatur quod non vult dimittere primum, & tunc fatie agit praelatus qui sibi concedit secundum: & posset hoc casu locum habere concilium Lateran. quod non teneat collatio secundi. s. titu. pxi. quia nonnulli. fm Vinc. ibi. Et idem recitat Ioan. Andr. hic. ¶ Si quo ad primum conferentem: tunc vide quod no. Hosti. j. eo. exposuisti. vbi dicit qđ aut hoc fit sine licentia & auctoritate diocefani, vel alterius praelati ad quod spectat: tunc si transfuit ad aliud beneficium in eadem ciuitate, vel diocefi nō tenet translatio, vt. s. de renunt. ad monet. & habet locum pœnā concilij Lateran. s. de clerici. non resid. quia nonnulli. Idem multo fortius si transfuit ad aliam ciuitatem vel diocesim. ar. s. de cler. non resid. c. si. & primę ecclesię est restituendus, & per primum conferentē beneficiatus in primo beneficio inuitus retineri potest ex causa, fm Hosti. ibi. & Pe. de Samp. & Abb. & Ioan. Andr. hic. Idem not. Io. 7. q. 1. non oportet. & c. si qui vero. 2. r. q. 2. si quis iam translatus. & Goff. s. de confue. cum venerabilis. & Gen. in extrauag. Ioan. 22. ex. & c. rabilis. super verbo recipere predicta. c. nō oportet. si qui vero. Et si monitus per episcopum quem spreuerat hoc non emendauerit vtroq; beneficium ipsum priuare poterit. 7. q. 1. ca. si quis suæ ciuitatis. Et si dicis illud speciale in episcopo, respondeo idem in quolibet alio, vt dicit Cibi sequens. Aut hoc fit de licentia episcopi diocefani: & tunc aut translatus omnino relinquit primam ecclesiā: & tunc vacat de iure & de facto adepta possessione secundę ecclesię corporali. 2. r. q. 1. si quis iam translatus. fm Hosti. Dic melius qđ habet administrationis pacificā possessionem fm G. j. de elec. commissa. super verbo pacificam. lib. 6. vel per eum stat. vt ibi & j. eo. licet episcopus. lib. 6. fm Io. Andr. hic. quod verum etiam si prouiso sibi facta de secundo de iure nō teneat fm Innoc. hic super verbo contenderit. ver. sed si nō propria. & Hosti. post eum hic. Idem Hosti. s. de ap. constitutis. 2. in fi. qđ intellige fore verum si huiusmodi recipiens hoc sciat vel ignoret ignorantia iuris, vt no. Io. Andr. in d. cap. eum qui. super verbo scienter. j. eo. lib. 6. Sed in hoc casu si institutio secundi beneficij facta fuerit, sine auctoritate proprii diocefani ad quem transfuit, ipsum remouere potest, vel de gratia tolerare. s. de renunt. ad monet. & de clerici. peregrini. c. vlti. Aut translatus retinet primam ecclesiā seu primū beneficium: & tunc aut ex dispensatione diocefani ex iusta causa facta: &

19 ¶ Si quis queris de dignitatibus inferioribus de quibus loquitur ista decre. refert: aut queris vtrum iste talis beneficiatus recipiens fm beneficium per receptionem huiusmodi sit priuatus prima dignitate seu primo personatu, vel beneficio quo ad se: aut quo ad primum conferentem. Si quo ad se, dic quod sic dummodo corporalem possessionem secundi beneficij pacificē sit adeptus, vt hic in princ. Et si perdit ius beneficij quod habebat in re, fortius perdit ius qđ habebat ad rem, vt in cle. de rescrip. gratia. fm Ioan. Andr. hic. Hoc fallit in casibus notatis per Ber. s. de elec. dudum. 2. s. in super. gl. nota ergo. & per Hostien. ibi post eum qui de hoc ponit verus tales. ¶ Dependens, tenuis, rarus, vel gratia Pape. Vtilitas vrgens, & commendatio iusta. Diuersos titulos permittunt rite teneri. Item fallit fm Vinc. ibi si calore & nō animo perpetui beneficij receperit fm. posset enim talis penitere. 2. q. 6. si quis libellos. de p. dist. 1. diuortiu. ff. de ritu nup. pleriq; de interrog. ac. de grate. s. vt. vbi reus penitet responsi vbi nullum damnū est actori. Idem si incōtinenti fuit decessus. Et ad hoc vide quod no. j. de elec. commissa. s. 1. glo. 1. per Io. An. Item si recepit secundam vt visitator. 7. q. 1. Pontifices. Idem si recepit secundam in alio episcopatu sine licentia sui episcopi, a quo reperitur vt sequitur. Idem in eo qui expensas de pprio fecerat in primo, propter quas cōpetit sibi retentio primi. ar. 1. 2. q. 4. quicquid. in fin. de ac. s. fin. ff. fam. eriscunl. lundum. Et hoc in expensis quas fecit ante receptionē secundi: secus in his quas fecit post ea. in fin. de rerum diu. s. certe. Idem in eo qui pteffatur quod non vult dimittere primum, & tunc fatie agit praelatus qui sibi concedit secundum: & posset hoc casu locum habere concilium Lateran. quod non teneat collatio secundi. s. titu. pxi. quia nonnulli. fm Vinc. ibi. Et idem recitat Ioan. Andr. hic. ¶ Si quo ad primum conferentem: tunc vide quod no. Hosti. j. eo. exposuisti. vbi dicit qđ aut hoc fit sine licentia & auctoritate diocefani, vel alterius praelati ad quod spectat: tunc si transfuit ad aliud beneficium in eadem ciuitate, vel diocefi nō tenet translatio, vt. s. de renunt. ad monet. & habet locum pœnā concilij Lateran. s. de clerici. non resid. quia nonnulli. Idem multo fortius si transfuit ad aliam ciuitatem vel diocesim. ar. s. de cler. non resid. c. si. & primę ecclesię est restituendus, & per primum conferentē beneficiatus in primo beneficio inuitus retineri potest ex causa, fm Hosti. ibi. & Pe. de Samp. & Abb. & Ioan. Andr. hic. Idem not. Io. 7. q. 1. non oportet. & c. si qui vero. 2. r. q. 2. si quis iam translatus. & Goff. s. de confue. cum venerabilis. & Gen. in extrauag. Ioan. 22. ex. & c. rabilis. super verbo recipere predicta. c. nō oportet. si qui vero. Et si monitus per episcopum quem spreuerat hoc non emendauerit vtroq; beneficium ipsum priuare poterit. 7. q. 1. ca. si quis suæ ciuitatis. Et si dicis illud speciale in episcopo, respondeo idem in quolibet alio, vt dicit Cibi sequens. Aut hoc fit de licentia episcopi diocefani: & tunc aut translatus omnino relinquit primam ecclesiā: & tunc vacat de iure & de facto adepta possessione secundę ecclesię corporali. 2. r. q. 1. si quis iam translatus. fm Hosti. Dic melius qđ habet administrationis pacificā possessionem fm G. j. de elec. commissa. super verbo pacificam. lib. 6. vel per eum stat. vt ibi & j. eo. licet episcopus. lib. 6. fm Io. Andr. hic. quod verum etiam si prouiso sibi facta de secundo de iure nō teneat fm Innoc. hic super verbo contenderit. ver. sed si nō propria. & Hosti. post eum hic. Idem

per istam decre. de multa. debet intelligi in casu istius decre. Et necessitas & utilitas exceptæ intelliguntur per prædictam decre. cum nostris. *fm* Archi. in cap. alleg. sanctorum. vbi etiam dicit sequens Rof. Beneuen. in suo libello iuris canonici. rubrica. an plures præbendæ possint alij conferri. *§. sed quod dictu est.* quod etiam legati Cardinales non possunt alias quæ de episcopis supra dictum est super hoc dispensare: & credo quod bene. Et hæc vera in dispensationibus faciendis cum clericis secularibus. *†* Secus in religiosis cū quib' super pluralitate beneficiorum episcopi dispensare non possunt, quod dic vt legitur & not. *j. eo. cum singula. lib. 6. & in cle. de sup. negl. præ. c. vno. in fin.* Et vide quæst. plene disputatam per Io. Andr. *j. de regu. iur. c. quæ a iure. in nouella. lib. 6. qua querit an possit episcopus dispensare cum monacho translati ad ecclesiam parochiale m. q. possit habere cum illa beneficium nō curatum. Et post multa argumeta soluit q. non. per multas rationes. inducens principaliter. 16. q. 1. c. 1. & c. de monachis. & c. de præsentium. & no. e. q. monachi. *j. & j. de statu mona. c. quod Dei & c. cum ad monasterium.* Vnde nec etiã in duobus beneficijs non curatis possit episcopus cū religioso dispensare: quia iura prohibent monachum seu aliū religiosum institui in ecclesia seculari. 16. q. 1. monachus. c. si cupis. & c. placuit. & est expressum. *j. de reg. super eo.* A quo iure exorbitat ius. quod ex causa concedit eum præfici seculari parochiali. *§. 5. dist. in. p. r. c. 16. q. 1. sic viue. cum c. sequentibus.* ergo non habitabitur ad casum alium. vt ibi in c. alle. que a iure. Qui enim eligit vitã contemplatiuam propter officij prædicandi. & curam animarū. transire permittitur ad actiuam. quæ dicitur magis fructifera. *§. de renun. nisi. ad fi.* Et propter maiorem utilitatem facilius quid cōceditur. de transla. c. fin. facit de postu. bon. primo quæ ratio cessat in beneficio non curato. Et hæc ratio fortius procedit si teneatur opinio quod etiam ad parochialem non pmouetur monachus nisi ex dispensatione hois. de quo satis notatur. 16. q. 1. in summa. de statu mona. ca. 2. & c. quod Dei. Sed opponitur *fm* Ioan. Andr. quod hæc vel alia dispensatio cōtra ius scriptum si etiam fiat per Papam non possit esse rationabilis: cum enim ius scriptum sit cōmune. *4. dist. erit. & super bono communi fundatum. quod priuata consideratione non debeat obmitti. 6. 1. dist. miramur. de postulatio. præla. bonæ. j. de regula. licet. ergo dispensatio per priuatam cōsiderationem illud remittens irrationabilis est cum apud Papã etiam esse non debeat personarū acceptio. *§. de iudi. nouit. sed negari non potest acceptio vni concedere quod alijs cōiter denegatur: quod tñ approbat iste finis. Item cum cōtra ius naturale non admittatur dispensatio. 13. dist. in princ. Ius autem positiuum super naturali ratione fundatur. 1. dist. consuetudo. ergo & c. Solutio 2. Tho. in parte. 2. q. 97. dist. art. vlti. *†* dispensatio est quædam commensuratio cōis ad singula: inde gubernator familiæ dicitur dispensator: quia dispensat singula singulis. & laborem. & premium: & talis dispensator indigemus. qui legē vniuersalem ex causa relaxat interdum. Hęc aut non cuiq; committenda. sed illi qui potest legem condere & tollere: & sic per Papam vel principem vel ipsorū autoritate faciendæ est dispensatio. Dispensatio aut debet habere intuitum rationis. & boni vniuersi. & causæ propter quã dispensat: quæ causa potest esse triplex. necessitas. utilitas. & euidens facultas meritorū. Si autem dispensans nuda voluntate mouetur. non hñs intuitum ad aliquod prædictorum. *†* non meretur dici dispensatio. sed dissipatio: nec ipse est prudens. & fidelis dispensator. de quo in Euangelio Luc. 12. quis putas fidelis est dispensator & prudens. quem constituit dñs super familiam suam vt & c. Inhidelis aut est talis dispensator. quia nō habet intuitum ad bonum commune. Item imprudens non considerando causas ex quo sequitur. q. quod ad Deum nō est tutus is cum quo sic dispensatum est. ad hoc. 11. q. 3. si is qui præest. 24. q. 1. manet. & de hoc. *j. de voto. non est glo. 2. cum qua cōcordat Goff. & Hosti. ibi. & Innoc. & Hosti. j. de statu mona. cum ad monasterium. Quod dictum. f. quod talis non est tutus quo ad Deum: tunc maxime verum est *fm* Goff. & Hosti. & Ioan. Andr. ibi qñ ad postulationem alterius dispensat. ar. ff. quod quisq; iuris. l. 3. in princ. *j. eo. si motu proprio. & c. seq. lib. 6.* Ad contraria sic respondetur. Ad primum dico. q. licet dispensatio respiciat utilitatem priuati. dispensans tñ moueri debet bono communi. Vnde sublimis vel literatus cum quo dispensat. prodesse poterit toti vniuerso. Item in pluralitate cōmissa vtilius se habere poterit solus quam alij licet plures. Ad secundum de acceptione dicit Tho. quod nō est acceptio vbi circa æquale seruatur æqualia: & circa inæqualia: quia igitur bonum commune vel****

magis est inæquale bono particulari. vel minori. rectè ibi seruatur inæqualia scilicet. ius commune. & iuris relaxatio. Ad tertium. dic quod nō facit dispensans contra rationem: ex quo ratio suggerit dispensari nec aliter dispensare debet. vt dicit hic rex. de hoc etiam per Archi. 1. dist. in. consequens dispensari secundum Ioan. Andr.

- 1 *Prælati licitè præfert consanguineum idoneum extraneo in cura ecclesia.*
- 2 *Prælati non præferat consanguineū minus idoneum extraneo.*
- 3 *Simonia. carnali fauore promouere.*
- 4 *Sacerdotum nepotes de serula ad dignitates promouentur.*
- 5 *Episcopus. an relaxet concilij canones. 7.*
- 6 *Dissoluitur quid ea solemnitate qua soluitur.*
- 7 *Verba. de concilio. necessitatem important.*
- 8 *Subditi non respondent in concilio speciali.*
- 9 *Subditi respondent de causis ciuilibus in concilio generali.*
- 10 *Subditi non respondent de crimine in synodo.*

Raue nimis. ¶ Si queris qua pena puniatur qui indignos pmouet ad ecclesiasticas dignitates. & ad quem in sui penam deuoluatur potestas conferendi. vide quod dixi. *§. de elec. cum in cunctis. §. vlti. & c. nihil est.*

¶ Si queris vtrum prælati ecclesie possit committere suo consanguineo curam ecclesie postposito meliori. distingue secundum Beatum Tho. in. q. quolibet. *†* Aut cōsanguineus est equè idoneus. & potest ipsum præferre nisi forte ex hoc scandalum oriatur: vel aliqui exinde malū exemplum accipiant. vt qñ probabiliter timeretur quod alij prælati hoc exemplo inducantur ad dandū beneficia suis consanguineis etiam minus dignis. nihil enim ex hoc deperit utilitati ecclesie. Vnde in hoc satisfacere naturali amorī licet: quia charitati cōtrarius nō est. sed magis charitate informatur. & hoc figuratū est Gen. 47. vbi Pharaon dixit ad Ioseph de fratrib' suis. quod si nos in eis viros industriosos cōstitue eos magistros pecorum meorum. Et quia cæteris paribus. quis tenetur magis propinquis quam extraneis subuenire. vt 86. dist. c. pascæ & c. non satis. 13. q. 3. non extimemus. 50. dist. in. accedens. *†* Aut consanguineus est minus idoneus. & tunc prælati non debet eum præferre ad curam ecclesie postposito meliori duplici rōne. Primo. quia inheliter agit dispensator. qui negotium dñi gerens rem eius non meliorat cū possit. Secundo. quia hoc vñ ad acceptationem personarū pertinere. Conditiō. n. consanguinitatis nō est conditiō pertinens ad curã. quæ non obtinetur iure sanguinis. sed diuino munere. esse aut conditiō. faciens ad negotium circa dispensationes patrimonialium bonorū. Vnde si eps de patrimonialibus bonis magis prouideat suo consanguineo. minus idoneo. non est acceptio personarū. Sed si rōne consanguinitatis magis ei prouideat de patrimonio crucifixi. nō caret vitio acceptationis personarū. Et cōcordat cū hisdem Tho. in sum. q. 63. ar. 1. & 2. & frater Io. in sum. confess. tit. de p. & remi. rubricella de impedimto potentie. q. 237. vtrū prælati & c. Cum quibus concordat quod not. Abb. *j. de simonia. c. nemo presbyterorū. †* dicens q. si simonia est fauore aliquem reconciliare vt ibi. multo fortius fauore carnali quæ pmouere. Et quod no. Arch. 1. q. 1. si quis neq; dicit ar. illius. c. & d. c. nemo oēm illum esse simoniacum. qui ductus amore alicui indigno beneficium cōfert. Sed procholor: quia nōnulli prælati nostrri rps contra istam distinctionē sepius attentant minus ponderantes dictū Hier. ad Fabiolã. Multa facere nos cogit affectus. & dum ppinquitate respicimus corporū. corporis & aie offendimus creatorem. & dictū Ber. interdū episcopus tali nepotulo committit duo milia animarum. cui nō committeret duo pira. *†* Et dicit Ber. scholares pueri ob sanguinis dignitatem promouentur ad ecclesiasticas dignitates. & de sub ferula transferuntur ad principandum presbyteri. s. letiores q. virgas euaserunt. quam quod principatum meruerunt: nec tam blanditur eis adeptum. sicut adeptum magisterium. & adde quod dicam post Hosti. *j. vt eccl. bene. c. vnicō. dist. 2.*

¶ Si queris qñ in concilio. puincia sunt aliqui canones. & alij quis in eos vel aliqñ eorū incidat. nunqd archiep's siue eps poterit talē absoluerē. vel relaxare. *†* Hosti. hic distinguit vtrū. statuta torment. in personã concilij. vt si dicat nos concilij siue nos archiep's de cōsensu suffraganeorum nostrorū in concilio congregatorū statuimus & c. Et tunc sine cōsensu eorundem. nec absolutio nec relaxatio fieri poterit. ar. *§. de tēpo. ordi. ca. si archiep's. & c. seq. §. de ma. & obe. c. vlt. de elec. causam que. nisi forsan*

forfan episcopi hoc sibi concesserunt vel super hoc munitus sit de consuetudine vel privilegio speciali. *§. de offi. ordi. c. duo simul. j. de priuileg. c. accedentibus. in fin.* Aut formantur in personam archiepiscopi. vt si dicat nos archiepiscopus de consilio fratrum nostrorum. quod concilium cum nō importat necessitatem: vt. *§. de arbi. cum olim. non multū operatur: & sic per se absoluerē poterit satisfactioe tñ premissa. j. de infli. ex frequentibus. in fin.* Nisi sit solenne anathema. 11. q. 3. c. debent. & c. cum aliquis *†* vbi dicitur q. illud eadē solemnitate qua contrahitur cum eadem debet dissolui *fm* eum. Idem Altan. li. 6. tit. quis potest ab excoicatione absoluerē. art. 6. q. vtrum archiepiscopus. Quidam tñ tenent indistinctè q. non potest solus absoluerē. vel relaxare: nam cum statutum non possit facere archiepiscopus quantum ad totam puincia ius suffraganeis. nec econtra: vt satis probatur. 18. dist. episcopus ad synodum. in fin. 9. q. 3. nullus primas. *j. de accu. sicut olim.* Sicut nec poterit quis penam tollere solus sine cōcilio: quia omnis res & c. *j. de regu. iur. ca. 1. & ad eum spectat ius interpretandi canonem qui potestatem habet cōdendi. 11. q. j. ex his. & legitur. & no. j. de sentent. excom. inter alia. *†* Et hoc dicitur expressum per id quod dictum est de anathemate. cū ratio diuinitatis non redatur. vt in prædicta decre. causam quæ. Nec obstat ista decre. in fin. nam quod hic de relaxatione sententiæ dicitur non denotat q. hoc posset solus archiepiscopus. Archi. vero. 17. dist. in summa glo. vlt. credit q. siue dicat nos concilium & c. siue dicat nos archiepiscopus de consensu. & c. non solum archiepiscopus poterit absolutionem impedere suo subdito. imò hoc poterit quilibet solus suffraganeus in suo subditum exercere. cum talis sit snia canonis siue iuris. & hoc per c. nuper. *j. de sent. excom. Et in hoc concordat Io. Andr. j. de sent. excom. c. Romana. glo. & sic habes in nouella. lib. 6. & hoc super verbo relaxetur. dicens q. si snia feratur a canone synodali ordinarius absoluet. non. n. constitutio concilij est maioris autoritatis. q. constitutio Papæ vel cōcilij generalis. *†* Si igitur ordinarius absoluit ab illa. ergo ab ista si non est referuata. & est satis expressum in c. allega. ex frequentibus. *fm* eum. *†* Et hoc credo verius salua reuerentiã Hosti. & illud quod ipse dicit q. ista verba de concilio non important necessitatem nō credo verum per ea que notant Vin. & Cōpo. *§. de consi. ex parte. & ibi dixi. §. †* Ad declarationem glo. *j. Inno. in fin.* Si queratur vtrum oēs subditi teneantur de singulis quærelis in concilio generali. vel provinciali. vel episcopali respondere. distingue. *†* Aut particulare vel generale concilij sit seu cōuocatur. pro aliquib. specialibus negotijs in conuocatione nominatis: & tunc in alijs negotijs seu causis siue ciuilibus siue criminalibus cōpetit ius reuocandi domum. arg. *§. de dila. c. fi. de foro compe. c. fi. †* Aut si ius reuocatur non pro specialibus negotijs. sed indistinctè & generaliter sit conuocatio. & tunc. Aut agitur de ciuilibus. & tunc siue sit generale. siue provinciale siue synodale concilium non habet ius reuocandi domum. vt. 18. dist. propter ecclesiasticas. & c. qm quidam. *†* Aut agitur de criminalibus. & in talibus criminalibus cōpetit ius reuocandi domum. quia in illis non tenetur. quis respondere nisi ad hoc specialiter sit citatus. expressis etiã erimibus de quib' accusatur. vt 5. q. 2. c. fin. secundum Innoc. & Hostien. hic. Idem Gul. de Montē Lau. in procemio clementina. super verbo concilio.**

- 1 *Ecclesia non indicat de occultis.*
- 2 *Pœna committitur sine monitione. vbi dies apponitur constitutioni.*
- 3 *Pœna committitur sine monitione. vbi constitutio negatiue concipitur.*
- 4 *Pœna non committitur sine monitione. vbi constitutio affirmatiue concipitur.*
- 5 *Ecclesia triumphans monitione non vitur.*
- 6 *Præbendarius negligens in constituendo vicarium in cura. ca. priuatur.*
- 7 *Præbendarius quando recuperat curam perditam ob negligentiam vicarium constituendi.*
- 8 *Deseruendi per vicarium casus.*
- 9 *Residentiæ præbendæ prædicat parochiali.*

Xtirpandæ. ¶ Ad declarationē gl. vlt. Inn. hic. Si queris vbi aliqd est statutum. & pœna est adiecta in contrarium venienti. vtrum requiratur monitio antequam pœna committatur. distingue. *†* Aut queris quantum ad ecclesiam militan-tem. quæ non iudicat de occultis. 2. dist. in. erubescant. 6. q. 1. si

omnia. 3. 2. q. 5. christiana. *j. de simo. ca. sicut tuis. & ca. tua. au quantum ad ecclesiam triumphantem. Si quantum ad ecclesiam militan-tem refert: quia aut certa dies est assignata. vel certum tempus assignatum a statuente. vel alio qui potest assignare ad aliquid faciendum. puta ad residendū in beneficio. vel ad constituendū vicarium in ecclesia. vel ad se promouendū ad sacros. vel ad aliquid faciendū: aut non. *†* Si sic tunc dies seu tps interpellat eum. ita q. post diem vel tempus elapsū abfq. alia monitione incurrit pœnam: & hoc siue pena apponatur affirmatiue. siue negatiue. arg. C. de cōtrahen. & cōmit. stipu. l. magnam. *j. de cōces. præb. c. 2. §. de elec. cum in cunctis. §. cū vero. fm* Inn. hic in versi. & hæc vera. & Hosti. & Io. An. post eum: *†* Et pro hoc est hodie casus. *j. de elec. c. quã sit. & c. licet canon. §. his autem. ver. quod si. j. lib. 6. Et vide quod no. ibi Archi. super verbo monitione. Ad hoc etiã facit quod legitur. & no. *j. ne cle. vel mo. §. nō magno. & c. super spec. intelligēdo q. post duos menses est ibi canon latæ sniæ. prout intelligunt ibi Gof. & Inno. Si nō tunc refert. *†* aut aliquid est statutū. & pœna est adiecta alicui negatiue vel alijs verbis æqui pollentibus negatiue. sicut est si nō resideat in ecclesia. vel nisi cōstituerit vicarium. & sic de alijs: & tunc requiritur ad monitio. Aut pœna est adiecta alicui affirmatiue. vt videlicet si percutiat clericum. sic excoicatus. vel si receperit secundã ecclesiam carcat prima. vt 17. q. 4. si quis fuadente. & *§. eo. de multa. Et hoc potes videre vbi cunq; irrogatur infamia ipso facto. ff. de ritu nup. l. palã. §. quæ in adulterio. C. de secun. nup. l. 1. & 2. *†* & tunc sine vlla monitione statim ipso facto incurrit pœnã. vt in iuribus prædictis & *j. ne cle. vel mo. c. non magno. & c. super specu. cum ibi no. per Hosti. vbi dicit q. ibi est statim ante duorū mensium lapsū canon latæ sniæ. Et est ratio diuinitatis: quia nō facta latent nec pnt probari de facili nec asseri q. sint vera. & ideo requiritur in eis monitio. vt patet. *§. de elec. cū in cunctis. §. inferiora. Sed facta se manifestant. & se exhibent qñq; notoriè. vt patet in eo quod legitur. & no. *§. de transla. epi. quãto. §. ne aut. & qñq; de facili pbantur. vt patet. §. de test. cog. peruenit. 2. Et ideo in talibus non est necessaria monitio. sed sufficit q. de facto fiat fides. ad hoc vt pœnã inflictam declaret. quã contra veniens ipso facto incurrit nisi pbet aliud. *j. de sen. exc. c. si vero. 2. & c. se. & c. nulli. Ad qd pertinet quod le. & no. *§. de elec. c. bonæ. j. cōtra legati. & c. de nō nu. pec. l. asseruatio. fm* Inn. & Hosti. & Io. An. hic. Et idē Archi. 5. q. 1. quidem. gl. antepen. *†* Si queris quantum ad ecclesiam triumphantē. quantum ad Deum qui est scrutator cordiū. & cognitor secretorū. vt legitur. & no. 2. q. 5. qui periuurare. & tunc ligatur & pœnã incurrit abfq. aliqua alia monitione. Et ita intellige. c. alleg. quidem. *fm* Archi. ibi. Et ad hoc quod dictum est de pœna adiecta alicui affirmatiue. facit quod not. Hosti. *j. ne cler. vel mon. cap. 2. glo. vlt. ibi talia enim edicta loco trini monitionis succedunt. §. de appel. præterea. 2. & j. de loc. cap. j. de sent. excom. a nobis. j.*********

¶ Ad declarationem gl. Ber. super verbo priuati. Hosti. hic vñ approbare secundam opin. Ber. *f. q. ille versus alioquin continetur ad ver. præceden. nisi forte. *†* Et tunc est sensus. q. præbendarius qui nō ponit vicariū in parochiali ecclesia præbendæ suæ annexa. priuatus est ea: & iste sensus. vt dicit. vñ magis congruere literę: & *fm* hoc dicas priuatum. i. ipsa parochiali ecclesia ipso iure. & sic est canon latæ sniæ. & ideo dixit autoritate huius decreti. Sed qñ habet locū hæc pœna. dic q. a tpe vacationis expectabunt lex menses. ar. *j. de cōces. præb. c. 2. quibus elapsis ipso iure priuatus est. nō solū quo ad præsentationē. sed etiã quo ad fructuū perceptionē. & deuoluit potestas ad superiorem. qui in hoc casu. si qñ quis habet pprietatem tenet presentare vicariū speciale. ¶* Circa hoc ergo distingue. aut q. habet pprietatem & presentationē vt hic: aut nō habet proprietatē. sed solã presentatiōne: aut nō habet pprietatē nec presentatiōne. sed habet collatiōne. Si primo. casu dic vt. *§. Si alio aut casu. si qñ quis nō habet pprietatem. sed habet tñ presentatiōne vel collatiōne. & nullo modo fauet delicti priuati ca vice tñ quo ad representandū: & sed a vice representare pot. §. de sup. neg. præla. ca. 2. Si tertio vero casu. si qñ negligens est & fauet. saltē tacitè delicti illius qui de facto tñ tenet. puniatur is ad quē pertinet collatio. quo ad collatiōne que ea vice ad superiore deuoluit. & vt de suo tñ ponat in utilitatē vacatis beneficij. quantum a tpe vacationis constat fuisse perceptū. *§. eo. de multa. §. & si vltra sex. f. ¶* Sed si qñs vtrū & qñ ille canonicus sit priuati. vel eius successor. hmoi ecclesia per ordinariū alteri collatã recuperabit. distingue. Aut quis vtrū eã recuperabit quãdiu viuet iste rector. & dic q. non. vnde rector iste quãdiu viuet nō remouebit. *j. de donã. c. cōsultationib. §. de resti. spol.***

c. audita. de filijs presby. ex tua. alias incipit ex parte. & de offi. vicarij. cap. 3. Aut queris utrum eam recuperabit eo mortuo, & tunc aut queris de ipso canonico negligente, & tunc consulendus est Papa: nam si intelligas verbum cōferenda in textu, scilicet hac vice tantum, tunc in alia vice ipsam poterit recuperare. si vero intelligas quandiu vixerit dictus canonicus, ipsam non recuperabit. Et sic soluta est. q. quia ergo hoc verbū duobus modis potest intelligi, nec est per ius determinatum, consulendus est Papa. j. de sen. excō. inter alia. Aut queris de successore canonico, qui negligens fuerat substituto, & dic q. ille habebit proventus ipsius ecclesie, & vicariū præsentabit. arg. 16. q. 6. si epm. de insti. cum venissent. l. 3. eo. nisi essent. ad fi. fm. Hosti. qui in effectu ponit totā istam distinctionem. & Io. An. satis cōcordat in idem ex isto. c. §. qui vero. ver. nisi forte.

¶ Notat hic Hosti. & Io. An. post eum, q. quilibet canonicus tenetur personaliter deservire. Non cōstat q. curatus tenetur, & tñ residentia præbendæ vincit residentiam parochie; & hoc ratione maioris tribunalis. ¶ Fallit regula quæ est in princ. huius. §. quæ vult q. nullus feruiat per vicariū. Item fallit secundō rōne occupationis: ideo episcopus habet vicarios. §. de off. Archi. cap. 1. de off. Archipresb. ca. 1. Tertio, ratione constitutionis seu cōsuetudinis, puta quia pauperes sunt canonici, nec possunt de vna præbenda cōmodo sustentari, & sunt necessarij ecclesie. Valet. n. consuetudo vel constitutio q. partem recipiant, & alijs ad seruiciū ecclesie subrogatis pars cōgrua ministratur. arg. §. de cons. cum omnes. de cler. non resi. cū dilectus. & c. ad audientiam. & c. pen. j. eo. exposuisti. & de concess. præben. ex parte. Quarto, ratione dispensationis, de fi. presby. propofuit. §. tit. 1. cum ad hoc. ex causa tñ vtilitatis vel necessitatis ecclesie concessit, vt no. j. eo. exposuisti. Quinto, ratione loci remotioris. j. de ecclesi. ad audientiam. j. Sexto, ratione religionis. §. eo. de monachis. j. de dona. cōsultationibus. Septimo, rōne diuersæ nationis. §. de offi. ordi. qm. ¶ Octauo, ratione predicationis. §. de offi. ordi. inter cætera. j. de statu mo. quod Dei timorem. Nono, ratione debilitatis vel infirmitatis. j. de cle. agro. per totum. Decimo, ratione terræ sanctæ peregrinationis. j. de voto. ca. fi. & sic potest intelligi de appel. peruenit. Undecimo, ratione absentie: probabilis, puta studij de licentia prælati. §. de cler. non resi. relatum. Duodecimo, ratione diuini cultus augmentationis. 7. q. 1. illud. & c. nihil. & iste casus regulam cōtinet generalem. de quo. §. de off. vica. clericos. fm. Hosti. & Io. An. vnde versus. Occupat. annexum, constitutio, consuetudo. Dispensatō; loci remotio, religio; Diuersa natio, prædicatio, debilitatō; Terræ Dei peregre, seu probabiliter absens, Augmentum cultus diuini vicariis dant. ¶ Et ad hoc quod dictum est q. præbenda requirit residentiam, cōcordant Hosti. & Io. An. j. eo. super inordinata. quod probant hoc modo, residentia præbendæ prædicat residentie parochialis ecclesie vt hic, sed monachus qui continuè debet esse in monasterio. 16. q. j. placuit. ppter curam a monasterio abstrahitur. j. de statu mo. quod Dei. ergo patet canonicū fortius astrictum q. monachum. Sed potest dici q. verbum talem hic positū inuit q. præbenda de iure communi non requirit residentiam; & ideo dicit talem puta de consilio, vel alio iure singulari.

- 1 Ecclesia collegiata vacantis custodia ad collegium spectat.
- 2 Ecclesia vacantis custodia ad patronum clericum spectat.
- 3 Ecclesia de patronatu laicali vacantis custodia ad episcopum pertinet.
- 4 Ecclesia non patronata custodia ad quem pertinet.
- 5 Ecclesia cathedralis custodia ad quem spectat.
- 6 Papa super omnia iura est.

IN Lateranensi. ¶ Si queris ad quæ custodia ecclesie vacantis, distingue. Aut queris de custodia ecclesie cathedralis: aut de custodia aliarum ecclesiarū inferiorum. Si de ecclesiarum inferiorū tunc aut queris in ecclesijs quæ hnt collegium, & tunc custodia rerum pertinet ad ipsum collegiū mortuo prælato. 12. q. 2. c. non licet. vt not. Inno. & Hosti. j. vt eccle. bene. c. vnico. glo. quia hic archiepiscopus. Aut queris in alijs ecclesijs: & tunc aut ecclesia habet patronum: aut non. Si sic, tunc aut habet patronū clericum hoc est ecclesiasticum: aut laicum, i. secularē. ¶ Si clericum tunc ad eum, & non ad epm pertinet custodia ecclesie sic vacantis, vt. §. de app. c. bonæ memoriæ. §. de off. ordi. c. cū vos. j. de resta. relatum. a. §. nomine. de priuile. cum & plantare. §. in ecclesijs. cum ei sit de palibus respondendum vt ibi. ¶ Si laicum tunc ad epm, & non ad patronum, licet habeat defensio-

nem pertinet custodia ipsius ecclesie vacantis, & pro ea agit, vt 16. q. 7. omnes basilicæ. & 10. q. 1. ca. 1. & 2. & j. de success. ab in testa. c. cū dilectus. ita not. hic Inn. super verbo pleno. & Host. post eum. & in c. alle. cum vos. idem Hug. 17. q. 2. sanè. & Gul. de Monte Lau. extra de offi. vica. c. vnico. in magna glo. ¶ Si ecclesia non habet patronum tunc multo fortius ad epm custodia ipsius pertinet fm. Inno. in c. alle. cum vos, & j. vt eccle. bene. c. vnico. in gl. quia hic archiepiscopus, vbi dicit q. cum venissent. j. de insti. & ca. fi. in plebibus. 63. dist. loquuntur vbi Archi. hoc habet de cōsuetudine speciali. idem Hosti. ibi post eum. idem Inno. Hosti. & Abb. in c. alle. cum venissent. cum quo cōcordat Goff. in c. alle. cum venissent. dicens quod illud c. si in plebibus. & 72. dist. c. 2. loquuntur in ecclesijs specialiter archidiacono subiectis. Etiam in ista distinctione concordant Hug. & G. de Monte Lau. vbi. §. Et idem videtur tenere Io. 63. dist. si in plebibus. Sed Lau. & Goff. tenent in c. alle. bonæ memoriæ. quod de iure cōi custodia vacantis ecclesie pertinet ad archidiaconum. Idem innuit Inn. ibi. & hoc plene not. Ber. in c. alle. cum venissent. & j. de exce. præla. ad aures. vbi Ala. Vinc. & Goff. idem dicunt. Inno. innuunt Io. Vin. & Tan. in c. alle. bonæ. Et idem vt tenere Archi. in c. alle. si in plebibus. glo. fi. dicens quod hæc snia Lau. & Goff. videtur cōfirmari ex mente subscriptionis illius. c. qd elicitur ex libro vbi Ihdorus de officijs tractat & dicit hoc pertinere rōne officij ad archidiaconū: & hoc demonstrat litera quam totius pfiscatur, & c. intelligit iure suo: alias non vt hæc locū litera premiffa, vbi nō esset ep̄s p̄ns fm. eū. credo priorē opinionē veriorē. ¶ ¶ Si queris de custodia ecclesie cathedralis refert, aut illa ecclesia habet œconomum: aut non. Si sic tunc custodiam & gubernationē rerum ep̄alis ecclesie habebunt œconomus & canonici ipsius ecclesie: vt. 75. dist. qm. quidem. 12. q. 2. charitatem. & c. illud. & c. statuimus. Si non, tñ soli canonici hæc debent ipsam custodiam & gubernationē. Si non habet canonicos, tunc archiep̄s. 12. q. 2. non licet alicui. & c. nō liceat. & c. q. 5. sicubi. C. de admi. tu. l. ex quo, vt not. Inno. & Hosti. & Io. An. in c. alle. cum vos. Idem not. Inno. & Hosti. j. vt eccle. bene. c. vnico. in glo. alle. quia. idem Arch. 12. q. 2. c. illud. in gl. pen. Licet Io. ibi dicat q. vbi in ecclesia est œconomus ille solus absq; canonicis habet custodiā. & præmissa intellige de iure cōi: de priuilegio vero Papali talis custodia nedi clericis, sed etiā laicis cōpetere potest, vt patet in eo quod leg. & no. j. de iure pa. fuit. Et est ratio: ¶ q. Papa super oia iura est. 9. q. 3. cuncta per mundum. & c. per principalem. j. de concess. præb. propofuit. fm. Inno. & Hosti. in c. alle. in Lateranensi. Idem intellige de consuetudine præscripta, quod dic vt leg. & no. j. de elec. generali. & c. quia sæpe. & de offic. ordi. c. præsentis. §. porro. lib. 6.

- 1 Prælati percipiunt fructus, animarum curam habet.
- 2 Vicarij percipiunt fructus, animarum curam habet.
- 3 Vicarij comedunt in mensa prælati.
- 4 Curato potius subueniendum quam canonico.

Exposuisti. ¶ Ad declarationem glo. 2. Ber. hic. Si queris quis dicatur curā animarum habere, an prælati seu persona quod est idem quo ad hoc, vel vicarij ad hoc vt sibi & non alijs, primitiæ, decimæ, & oblationes quæ ratione cure datur de iure communi competant, vt eas valeant vendicare, distingue. ¶ Aut prælati habet tñ ius patronatus, vel certā portionem in ecclesia, cæteris fructibus cedentibus in vsus vicarij: & tunc cura animarum, ac fructuū rei vendicatio spectabit ad ipsum vicariū: sic intelligitur finis istius gl. ibi sed verius, & c. Quæ ver. intelligit Host. verum, qm̄ certa pensio assignatur toti capitulo, vel singulari canonico, vt. §. eod. avaritiæ. & ca. de monachis. ¶ Aut perceptio fructuum ipsius ecclesie spectat ad prælatum, certa portione relicta vicario, iuxta. ca. j. de præben. suscepti regim. in li. 6. ¶ Vel quia ipse vicarius comedat in mensa prælati, sicut est in omnibus prioratibus habentibus curam annexam totius diocesis Leonensis, vnde sum oriundus, & tunc credo quod de iure communi cura animarum, & rei vendicatio fructuum spectat ad ipsum prælatum, maximè in foro cōtentioso: sed exercitium curæ ad vicarium spectat in foro animarū. j. de præben. c. super eo. lib. 6. Et ideo illa Rubrica. j. de capellis mo. non dicit vicariorum vel episcoporum. sed monachorum, sic intelligitur. j. de præben. cum singula. in princ. lib. 6. ¶ Et talis de iure cōmuni vendicatio decimarum, & alia iura, hoc probatur. §. de præscrip. ex transmissa. j. de sepul. ex parte. j. & in c. in nostra. Ita distinguit. Gul. de Monte Lau. extra de offic. vica. c. vnico. in magna glo. §. q. verfi. hic quæro. in cle. Et idem

Et idem ipse. G. & Gen. de iure pa. ca. 1. super verbo assignare neglexerint. Et idem Gul. de Monte Lau. extra de censibus. cap. 1. super verbo iura episcopalia. in cle. Et vide Gen. in extrauaganti. lo. 22. exccrabilis, in fin. super verbo parochias. vbi idem notat. Et fm̄ istud vltimum membrum potest intelligi glo. Ber. hic. verfi. & credo q. canonici, & c. quem verfi. Hosti. intelligit fore verum quando non certa pensio, sed tota capella cōceditur toti capitulo, vt ei in proprijs vsus cedat. j. de dona. consultationibus, quo casu cura ad collegium simul non ad singulos canonicos pertinet. 12. q. 2. c. episcopus. §. qui manumittitur. & ff. de in ius vo. l. sed si hac leg. §. qui manumittitur, quod cuiusq; vni. licet municipum. §. 1. Quando autem præbendæ adiungitur, canonicus est prælatus & curā habet, & vicarius similiter. §. de offi. vica. ca. 1. & 2. fm̄ Hosti. quod intellige de canonico in foro contentioso, & de vicario in foro animarū vt. §. dictum est: ¶ Et no. secundum Hosti. q. si omnes fructus sint necessarij pro cōgrua sustentatione vicarij, tunc omnes sibi dimittantur, qui curat animas & personaliter deseruit: hic enim est ius commune. j. de his quæ fi. a præla. c. pastoralis. C. de seru. & aqua. l. præses. cui nulla consuetudo vel statutum obstat, imò tolerabilius est quod canonicus egeat quā rector, vt patet in eo quod no. §. eo. extirpandæ.

- 1 Priuilegiatus successor an in præscriptionibus, vtetur priuilegio suo.
- 2 Priuilegiatus successor an priuilegio suo in obligationibus vtetur.
- 3 Diuersitatis ratio quo ad priuilegia inter prescriptionem, & obligationem.
- 4 Diuersitatis ratio quo ad priuilegia inter facta & non facta.

Dilectus filius. ¶ Hic habes in textu & in glo. 1. q. priuilegiatus succedens non priuilegiato vtitur priuilegio suo. Circa quod distingue. Aut queris de vtendo priuilegio circa præscriptiones, aut circa obligationes: aut circa alia. ¶ In primo casu: aut queris pro tempore præterito: aut pro tempore futuro. Si pro tempore præterito dic quod nō vtetur: vt. ff. de iure fisci. l. fiscus cum in priuati. C. de præscri. 30. vel 40. an. l. fisci. Si pro tempore futuro refert, aut priuilegiatus succedit non priuilegiato ex parte præscribentis: aut ex parte eius contra quem præscribitur. Si ex parte præscribentis, aut priuilegiatus non vult vt accessione sui auctoris, & tunc vtetur suo priuilegio. Aut vult vt, & tunc non vtetur: sic loquitur. C. de præscri. 30. vel xl. ann. l. cum notissimi. §. 1. arg. ff. de acquir. poss. l. Pomponius. §. cum quis. Si ex parte eius contra quem præscribitur refert: aut impeditur præscriptio in totum vel in tempus incertum: aut retardatur in aliquod tempus certum: aut non impeditur. In primo casu, scilicet qm̄ impeditur præscriptio in totū vel in tempus incertum: tunc priuilegiatus non vtetur priuilegio suo: vt. ff. de fundo dotali. l. si fundum. In secundo casu, scilicet qm̄ retardatur in aliquod tempus certum vtitur priuilegio suo, vt in l. alle. sic. C. de præscri. 30. vel xl. an. & j. de iure pa. c. vnico. lib. 6. In tertio casu, scilicet qm̄ non impeditur habet locum aut quod si quibusdam. C. de prescri. longi temporis vt idem sit de parte temporis quo ad partem, quod de toto ad totum. ¶ In secundo membro principali distinctionis, scilicet qm̄ queritur de vtendo priuilegio in obligationibus, subdistingue, aut queris de tempore præterito: aut de futuro. Si de præterito non vtetur priuilegio, vt. ff. de iure fisci. l. fiscus cum in priuati. r. respon. ad Trebl. 3. in fin. Si de futuro, tunc aut contrahitur obligatio, propter factum: aut propter non factum. In primo casu vtitur priuilegio suo, vt si minor succedat priori restituitur. ff. de verb. obli. cum filius. §. in hac. In secundo casu subdistingue, aut priuilegium est concessum sibi intuitu personæ: aut intuitu reipublicæ. Si intuitu personæ tantū: tunc non vtetur priuilegio suo. v. g. maior promissit mihi solvere ad diem sub pœna, interim decedit, & minor sibi succedit, & minor ipse nō soluit ad diem certam, incidit in pœnam, nec vtetur priuilegio in integrū restitutionis: vt. C. si aduersus ven. pign. l. 2. & ff. de minoribus. l. Aemilius largiamus. Si vero habet priuilegium intuitu reipublicæ, vt fiscus, tunc in isto casu vtitur priuilegio suo: vt. ff. de vsur. l. cum quidam. §. si debitores. & ff. de iure fisci. l. allegata fiscus cum in priuati. In tertio membro principali. Circa alia, dic regulariter pro tempore præterito. s. tñ prædecessoris non vtetur priuilegio suo, sed pro suo tempore vtetur: vt probatur hic, & j. de iure pat. c. vnico. §. fin. lib. 6. Vbi habes quod ius patronatus laici d. eueniens ad ecclesiam vel monasterium ius patronatus ecclesiastici effectus: & iuris patronatus ecclesiastici censetur vbi etiam de

ista materia per Ioan. Andr. super verbo semestre. in nouella ad idem in lib. seu. de pace te. cad hoc si alodium. coll. x. ¶ Mo do restat videre rōnem diuersitatis inter prædicta. Primo, quæ sit ratio diuersitatis inter præscriptiones & obligationes: ratio diuersitatis est: q. tota obligatio formata fuit in persona maioris, & ideo non sic vtitur quis priuilegio suo ibi, sicut in præscriptione in qua totus cursus præscriptionis non est completus in persona maioris non priuilegiati. Vnde quia nō est præscriptio tota formata in sua persona, sed formata venit in persona priuilegiari vtitur priuilegiatus priuilegio suo in præscriptionibus fm̄ distinctionē præmissam. Et pro ista ratione facit. ff. de mino. l. 3. §. 1. ¶ Sed quæ est ratio diuersitatis in obligationibus inter facta & non facta. Respondeo quod tanta differentia est inter ea quanta inter ens & non ens: nam ex quo factum est ens, & potest respicere personam eius qui facit, ideo si persona est priuilegiata potest respicere eam: & habita consideratione suæ personæ vtetur priuilegio. Sed non factum est non ens: non ens nō potest concernere aliquam personā: vnde si minor qui succedit obligato, non soluit non vtitur priuilegio suo, cum non ens istud nihil suam personam respiciat.

- 1 Episcopus annorum. xxx. 7.
- 2 Abbas annorum. xxx.
- 3 Prior annorum. xx.
- 4 Abbatis, prioris annorum. xxx.
- 5 Canonicus annorum. xiiij.
- 6 Capellanus annorum. viij.
- 7 Sacerdos annorum. xxx.
- 8 Diaconus annorum. xx.
- 9 Subdiaconus annorum. xvij.
- 10 Quatuor minores annorum. vij.
- 11 Accolitus maior septennio.

Super inordinata. Si queris, quæ ætas requiratur pro beneficijs obtinendis, aut pro ordinibus, aut pro religione, dic plene per Gul. de Monte Lau. extra de eta. & quali. c. generalem. in cle. reiecta magna distinctione quā ponit Hosti. hic, & in summa eo. tit. §. cui sit. versic. sed nunquid. Distingue ergo, aut queris pro beneficijs: aut pro ordinibus: aut pro religione. Si pro beneficijs obtinendis, tunc aut pro beneficijs supremis vt episcopatus & superioribus, & tunc requiruntur. xxx. anni completi: vt. §. de elec. cum in cunctis. ¶ Aut pro duplicibus obtinendis, vt abbatij, & dignitatibus, & ecclesijs curatis, & tunc requiruntur. xxv. anni incepti: vt in d. ca. cum in cunctis. §. inferiora. ¶ Idem in prioratibus cōuentualibus. In non conuentualibus etiam curam animarum habentibus sufficient. xx. anni, dummodo sint cōpleti, vt extra de statu regu. c. ne in agro. §. cæterum. in clem. ¶ Fallit in abbatibus, & prioribus, in quibus requiruntur. xxx. anni completi, sicut in episcopis, vt. j. de electione. c. indemnitate. in princ. lib. 6. Si autem sint dignitates sine cura, tunc sufficient. xx. anni cum dispensatione ordinarij, vt. j. de eta. & quali. c. vnico. lib. 6. Aut queris pro simplicibus beneficijs obtinendis, & tunc ¶ Aut pro canonijs sine præbendis, & tunc. 14. anni: quia in talibus requiritur nedum assiduitas seruicij, sed etiam maturitas consilij vt hic. nec ob. j. de elec. ca. ex eo. lib. 6. quia ibi ille receptus fuit in canonicum dispensatiue: & ibi factum recitat: vt ibi not. Item non oblat. j. de iudi. c. si annum. lib. 6. quia ibi non habet locum. argu. a contrario sensu, vbi iuris contrarietas reperitur: vt no. §. de foro. compēt. significasti. secundum Gul. de Monte Lau. in c. allega. generalem. idem tenet Hosti. hic. & Archi. j. de rescrip. c. si eo tempore. lib. 6. Sed Io. Andr. tenet indistincte quod pupillus potest esse canonicus. in c. allega. ex eo. & in c. allega. si eo tempore. glo. vlti. cum quo concordat. Ber. hic. quorū opi. tenetur & seruatur de facto. ¶ Aut queris de capellis seu alijs simplicibus beneficijs obtinendis, & tunc sufficit quod quis exccerit. vij. annos, dum tamē alias sit idoneus, quia tunc potest transiri. j. de tempo. ordi. capit. fin. lib. 6. nisi sint talia beneficia quæ de consuetudine vel statuto habeant ordines sibi annexos. §. eodem significasti. & extra de eta. & quali. cap. vt hi qui. in clem.

11 ralem. † Aut pro quatuor minoribus ordinibus, & tunc ultra vij. annos potest ordinari clericus, holiarius, lector, exorcista
 12 † & ultra vij. annos accolitus: vt. 77. dist. in summa.
 ¶ Si autem queratur de tertio, scilicet de religione dic q̄ requiruntur. 14. anni in homine masculo. & 12. in muliere: in tantum q̄ si ante istam etatem quantumcunq; alias doli capax aliquam religionē intrauerit, pater vel mater vel his deficientibus tutores possunt ipsum inuitum de religione extrahere, vt legitur. & no. 20. q. 2. cap. 1. cum sequentibus & j. de regula. 2. postulati. maxime in glo. Hosti. Et ista distinctionem posui amore pauperum qui librorum copia non abundant.

- 1 Nobilitas ignobili præferendus in beneficijs ecclesiasticis.
- 2 Britones a troianis descenderunt.
- 3 Nobilitatis insignia.
- 4 Nobilitas summa virtus.

Enerabilis. Si quæris vtrū in beneficijs ecclesiasticis nobilitas ignobili præferatur, distingue. † Aut quæris de nobili & ignobili æqualibus meritis. & scientia, & tūc semper erit nobilis præferendus: quia gradu adicit sicut in dignitate vel personatu constitutus. s. de elect. dudum. j. ad hoc. ff. de adil. ed. l. quod si nolit. §. qui mancipia. s. eod. de multa. in fin. secundum Hostien. hic: alias non est habenda ratio nobilitatis vt hic:

¶ Et no. q̄ de nobilitate generis disputare, est disputare de nobilitate stercoreum, vt no. Hosti. hic & Gen. in extrauag. Io. 22. quæ incipit execrabilis. super verbo generis claritatem, sed salua pace eorum. † Propagatio alti & clari seminis, qualis est illa Britonum qui de sanguine Troie originaliter descenderunt, p̄cul dubio suam posteritatem nobilitat & attollit: sicut vilis suam vilem arg. 56. dist. si gens anglorū. 98. dist. affros. vt not. Gul. de Monte Lau. extra de baptis. m. c. vnico. in cle. Io. And. ponit hos versus hic. Nobilitas sola est animum quæ moribus ornat. in fine martinianę posuit auctor hos versus. † Nobilitas hominis est mens deitatis, Imago. Nobilitas hominis est virtutum clara propago. Nobilitas hominis humilem releuare iacentem. † Nobilitas hominis mentē refrenare frenentem. Nobilitas hominis vbi turpia nulla timere. Nobilitas hominis naturæ iura tenere. † Vnde Saul de post. asinas in Regem assumptus est. i. Regū. 9. & David. de post. ferantes in regem. 1. Regū. x. Tullius inuectiua contra Salustium, sanctius etenim est me meis gelis florere, quam maiorū opinione niti, & ita viuere vt sim postteris meis nobilitatis initium, & virtutis exemplum, neq; me cum his cōferre decet. † Gregorius in pastoralis, quis nescit q̄ in natura gemmarū carbunculus iacincto præferatur: & tū cerulei coloris iacinctus præferat pallenti carbunculo, quia & illi qd̄ ordo naturæ subtrahit species coloris adiungit, & hunc quæ naturalis ordo prætulit, coloris claritas fegat. Hic ronymus ad Celantianū. † Sola apud Deum libertas nō seruire peccatis, summa apud Deum nobilitas clarū esse virtutibus.

- 1 Præbendas quæ gratiæ afficiant. 3. & 5.
- 2 Papa neminem priuare vult iure suo.
- 4 Acceptatio beneficij non fit ante eius vacationem.
- 6 Exequutoris gratia potestas.
- 7 Beneficij significatio in iure.
- 8 Beneficij significatio in rescripto.
- 9 Beneficium an præbendam contineat.
- 10 Præbendam vacatū impetranti prouideri nō debet de præbenda dignitati annexa.
- 11 Præbendam impetranti, an prouideatur de præbenda dignitatis vacantis.

Vm olim. ¶ Ad pleniorē euidētiam gl. 2. Ber. hic. Si quæris quæ gratiæ afficiant præbendas & quæ non, distingue. Aut Papa contulit canonicatum: aut non. † Si sic, tunc statim affecta est præbenda, quæ tunc vacabat, vel quæ primo vacabit nulli alij de iure debita. j. de præb. c. si postquam. & c. dudum. lib. 6. Quod verum. Am. G. in calleg. si postquam super gl. si tantum. q̄ etiam a Papa facta collatio postea de vacante, nulla de primo mandato habita mentione, nō valebit: imō censetur subreptitia. Nam id ius quod habet impetrans ad præbendam, nulli alij debita Papa non v̄ abtulisse per suam collationem, vt patet in eo quod legitur & not. j. de verb. signi. dilecto. Item in primo impetrante, ipsa prima vacatura v̄ esse affecta. j. de refer. tibi qui. §. i. lib. 6. † Vnde nō est verisimile, q̄ si Papa hoc fuisset expressum ius tale, habetē nolisset priuare iure

suo. j. eo. dudum. ver. sed considerantes lib. 6. ad hoc. §. de offi. deleg. ex parte. j. & c. fin. Item beneficium principis decet esse manurum. j. de regu. iur. c. decet. lib. 6. Am. G. ibi. Item dicit Io. An. ibi in nouella, quod per notata ibi per G. videtur quod vbi beneficium non est affectum, teneret Papa collatio: nec mirū quod teneret etiā collatio ordinarij, vt. s. eo. c. dilectus. 2. & j. de concef. præb. si soli. i. respon. lib. 6. & maxime cū scribebatur cū beneficio acceptandi. eo. ti. c. si. † finaliter dicit, quod si beneficium vacat in curia tenet collatio vacantis. j. eo. ca. 2. lib. 6. Si vero alibi vacat, & Papa vtitur verbis generalibus. italem præbendam si qua vacat, & c. tunc procedit quod dicit. G. Et idem videtur si Papa vtitur specialibus verbis. f. talem præbendam vacantem per mortem vel promotionem talem, & c. vt locus sit subreptioni ex quo proprio motu illa non confert. Si vero Papa proprio motu cōfert hoc expresse: tunc est questio dubia & potius v̄ quod valeat maxime vt prædixi. Si nō erat affecta per decre. dudum. j. eo. lib. 6. cum etiam eo casu nō obstat subreptio. eo. tit. si motu. hodie tñ ponuntur clausulæ tollentes hoc dubium, & referuantes ius expectantium. Ioan. Andr. ibi si vero, & c. Si non, tunc aut mandauit cōferri primā præbendam quā acceptaret: aut primā quā vacaret. In primo casu nō est affecta præbenda quantumcunq; fiant inhibitiones, referuaciones, & decreta, nisi primo fiat acceptatio, vel ipsius vacantis, vel primæ vacaturæ, vel ex causa fecidaz, vel vltioris. vt. j. eo. quia cunctis. §. pen. ad fi. lib. 6. † Certam autē & expressam antequam vacet talis acceptare nō potest. j. de cōfess. præb. c. ne captand. lib. 6. † In secundo casu, scilicet q̄ de canonicatu & præbenda si qua vacet, vel quæ primo vacabit prouideri mādauit, tunc refert: aut mandat solū illi ad quem pertinet collatio: aut soli executori vt compellat: aut illi vt prouideat & executori vt cōpellat: aut illi, & executori vt prouideat: aut soli executori vt prouideat. In primis tribus casibus per præsentationem lit erarū non afficitur præbenda, nisi in tribus casibus vel altero ipsorū. Primo si in gratia erat decretum: tunc, n. statim per præsentationem literarū est affecta præbēda. Item si non erat decretum si autoritate illius gratiæ in canonicum fuerit receptus: tunc, n. per receptionem affecta est præbēda. Item si executori insinauerit & interdixerit maxime cū decreto: vt. j. de cōfess. præb. si soli. lib. 6. vbi habes. isto casus. Et sic intelligitur. eo. dilectus. 2. & 3. In quarto casu, scilicet q̄ scribitur ad quem pertinet collatio dato executori vt prouideat, dicit q̄ per præsentationem literarum factam collatori afficitur præbenda quæ collatio facta postea alteri nō tenet. j. de concef. præb. si cap. lib. 6. & sic debet intelligi. j. de concef. præb. propofuit. vbi etiam hoc not. Inno. in gl. malē. In quinto casu, scilicet q̄ soli executori scribitur vt prouideat; hic per solam insinuationem executoris & notificationem eius quod vult præbendam per illam potestatem conferre, etiam si non interdicitur puto affici præbendam. j. de concef. præb. quia cunctis. §. ex parte. Et sic est differentia q̄ scribitur soli executori ad compellendum, & q̄ soli executori ad prouidendum, quia primus vt afficitur præbenda habet insinuare, & interdicerē, vt in calleg. si soli. vbi Io. Andr. in glo. fin. ponit istam distinctionem vsq; huc. Secundus sufficit si insinuet, vt in §. alle. ex parte. Et ratio diuersitatis est in promptu: quia in primo casu cum Papa dat executorem ad prouidendum, videtur ad se, vel ad suum executorem prouisionem reuocare. & sic per consequens ordinario adimere, ad hoc. §. de ap. vt not. Sed vbi dat executorem solum ad compellendum: tunc potestatem ad se non reuocat, nec adimit ordinario, imō potius penes ipsum permittit dum vult ipsum ad prouisionem compelli. Et istam rationem assignat. Inno. in calleg. quia in cunctis. super verbo esse subiectam. & Ioan. Andr. in calleg. si soli. Vnde nota q̄ gl. ista Ber. in princ. vsq; ad verfi. & quod dicit. concordat Innoc. & Hosti. j. de terti. Raynal. super verbo teneret. per Innoc. & de iure pat. cum dilectus. super verbo inhibens. dum modo canonici sciunt potestatem collatā in executorem. Sed cum ista additione sequenti quæ incipit & q̄ dicit, & c. concordat Compo. s. de refer. c. capitulum in glo. quia quæstiones. iuxta prin. §. cum autem soli, & c. Et G. in calleg. si soli. super verbo interdixisset. & hoc per c. tibi qui. §. i. j. de rescrip. lib. 6. quod videtur verius per præmissa. † ¶ Et no. q̄ hodie nedom executor datus ad prouidendum potest interdicerē & decretum interponere, vt not. Ber. hic. licet Hosti. contra in summa. de off. delega. §. quid pertinet. verfic. irritat. & s. eod. pro jllorum. & malē quia est casus contra eum. & per Ber. in calleg. si soli. in fin. secundum G. ibi super verbo interpositione. Sed etiā executor ad compellendum datus potest hic facere, scilicet interdicerē &

cere & decretum interponere, vt est casus in calleg. si soli. secundum. Goff. ibi super verbo interdixisset, licet Ber. hic in fi. contra. & Host. in calleg. pro illorum & malē. Sed Inno. ibi super verbo inuoluit. tenet quod potest, eius opinio approbatur in calleg. si soli. Sed quod dicit Inno. ibi quod etiam referuare potest non putat. Io. Andr. in d. ca. si soli. in nouella. ad fin. super verbo glo. interdicere verum. cum enim cōpulsor conferre non possit, ergo nec referuare conferendum sed ipse Innocen. videtur intellexisse de prouifore, & tunc bene procedit ipsum dictum secundum Ioan. Andr. & sic vides quod Bernar. hic in duobus primis bene dicit, & in tertio malē.

¶ Ad declarationem primæ glo. Inno. Si quæris vtrum appellatione beneficij præbenda cōtinetur, distingue. † Aut fit mentio de beneficio in iure, vel in privilegio ecclesiæ, vel realiter loco alicui concessio, & dic q̄ sic. Nam his casibus quod plus est appellatio beneficij large sumitur, in tantum q̄ continet dignitates, personatus, & beneficia habentia curam animarum, vt. j. de verb. signifi. c. tua nobis. & extra de sequest. pos. c. vnico. in princ. in clem. vbi hoc notat Gul. de Monte Lau. super verbo animarum. & idem innuit Gen. ibi. Et in hoc concordat Gen. in extrauag. Ioan. 22. execrabilis. super verbo beneficium ecclesiasticum. dicens q̄ hoc nomen beneficium comprehendit nedom canonicam, præbendam, dignitatem, personatum, officium, ecclesiam, vicariam: imō & præstimonium, & pensionem ad vitam pro titulo assignatam arg. 1. q. 3. si quis dator. & c. ex multis. & sic sentire videtur Inno. & Hosti. s. de rescrip. postulati. & c. ad audientiam. Am. G. Cōcordat etiam G. j. de rescrip. si eo tempore glo. 2. lib. 6. dicens quod in rescripto mere gratioso, sicut est privilegium siue indulgentia fit larga interpretatio nominis beneficij, vt in d. c. tua. Secus vbi est ambitio quæ est a clericis omnibus modis repellēda, vt patet. 47. dist. in virum. & c. abonorum. & casicut hi. Idem not. G. j. de præb. cui de non sacerdotali. glo. pen. lib. 6. † Aut fit mentio de beneficio in privilegijs, vel gratijs quæ hominibus conceduntur, vel in impetrationibus beneficiorum, & tunc strictē sumitur, ita quod non extenditur ad dignitates, personatus, vel beneficia curata, nisi fiat mentio de illis, vt hic & j. eo. cum in illis. cum sint ambitiose. eo. titu. quamuis. lib. 6. secundū Gul. de Monte Lau. & Gen. in dicto cap. vnico.

¶ Sed si quæris nunquid in impetrationibus beneficiorum extendatur ad præbendas, tunc refert, aut Papa mandat prouideri alicui de beneficio in certa ecclesia: aut generaliter de beneficio competenti in aliqua ecclesiarum. Si in certa ecclesia, tunc habet locum glo. Inno. hic. Aut mandat prouideri in ecclesia in qua non sunt minora beneficia & præbenda, & igitur præbenda nomine beneficij non cōtinebitur, cum præbenda non sit specialiter notata, quia talis impetratio est ambitiosa, & sic restringēda. j. eo. quamuis. 1. respon. & c. cum in illis. §. cum autem. & c. si pluribus. §. si vero. lib. 6. Am. Goff. Innoc. & Ioan. Andr. licet Hosti. dicat quod hoc casu qualitas personæ debet considerari, primum verius. Aut mandat prouideri in ecclesia in qua non sunt minora beneficia, sed solū præbenda, & tunc nomine beneficij cōtinetur præbenda. arg. s. eo. c. pro illorum vt sic rescriptum potius valeat quam pereat. s. de fide instru. inter dilectos. j. de verb. signifi. Abbate sanē. §. pen. ff. ad Trebell. cogi. in princ. de verb. signifi. quotiens. Si mandat prouideri alicui generaliter de beneficio competenti in aliqua ecclesiarū vt. s. de refer. Abbatem: tunc dicit Goff. Inn. Hosti. & Io. Andr. considerandam personam pro qua scribitur: vt sic prouideatur ei in beneficio vel in præbenda, arg. ad hoc. ff. de iudi. sed & si suscepit. de vsu & ha. l. plenū. §. equitij. de iure dotiū. l. quæro. de leg. 3. si filij. de ali. lega. l. cum alimenta. s. de æta. & quali. accepimus. & hoc ipsi notant hic. idem no. G. in c. cui de non sacerdotali. glo. pen. & adde quod dicam in d. cap. tua.

¶ Ad verificationem glo. Inno. hic in magna glo. verfic. item no. quod si scribitur & c. Si quæris vtrum impetranti præbendam primo vacaturam alicuius ecclesię, vel quam cito vacatas se obtulerit, possit & debeat de præbenda vacate per mortem præpositi, vel decani, seu alterius in dignitate, personatu, vel officio constituti prouideri, distingue. † Aut huiusmodi præbenda est annexa dignitati personatui vel officio, & de tali nō potest executor prouidere, nisi etiā de tali dignitate seu de illo personatu vel officio sibi debeat prouideri: siue sit annexa in perpetuum: siue ad tempus super quo vide quod no. j. vt eccl. bene. c. vnico. §. fin. † Aut non est annexa dignitati, personatui, vel officio, & tunc de præbenda sola poterit ei prouideri, arg. s. de constit. c. translato. ita distingue Hosti. hic pro qua distinctione est hodie casus. j. eo. quia sepe. li. 6. vbi approbatur opi-

Hosti. reprobata opinione Inno. hic dicentis indistinctē quod non potest sibi de tali præbenda prouideri. Am. Archi. & Ioan. Andr. ibi. & Io. Andr. hic. licet Cardi. ibi aliter dicat. Et de his quæ notant Inno. hic in glo. si. & Hosti. post eum. vide. j. eo. is cui. lib. 6. vbi approbatur opinio Hostien. & reprobatur opinio Innoc. hic. & opin. Compo. s. de rescrip. c. cum adeo.

¶ De clerico ægotante. Rubrica.

- 1 Episcopus ob morbum non remouendus.
- 2 Curatus ob lepram remouendus.
- 3 Curatus ob morbum perpetuum, an remouendus.
- 4 Curato temporaliter morbofo dandus coadiutor.
- 5 Matrimonium lepra non dissolendum.
- 6 Miracula diuina admiranda.
- 7 Coadiutor exercitium solum habet.
- 8 Prælatus ob coadiutorem sibi datum non perdit ius prælaturæ.
- 9 Leprosus ob coadiutorem perdit ius beneficij.
- 10 Ecclesia non sufficiente coadiutori & infirmo quid agendum.
- 11 Coadiutoris materia.

Onsultationibus. ¶ Si quæris, vtrū propter morbum seu infirmitatē superuenientem, prælatus a prælatura, vel alius beneficiat⁹ a beneficio debeat remoueri, distingue. † Aut quæris de Episcopis, vel superioribus, & tales nunquam debent propter hoc remoueri, sed in casu vbi essent perpetuo impediti pastorale officium exercere, essent eis dandi coadiutores, ita intellige. 7. q. 1. cap. scripsit. ibi quod nusquam canones percipiunt & c. quod generaliter & indistinctē loquitur. & c. cum percussio. & c. qualiter. & c. quamuis sit triste. s. eo. c. de rectoribus. & c. ex parte. & quamuis sacerdos parochialis rector possit vocari vt. s. tit. proxi. cap. vlt. & de rescrip. cap. Rodolphus. Episcopos tamen per excellentiam vocat Papa rectores, vt in calleg. de rectoribus. cum sint loco apostolorum. 2. i. dist. in nouo. & est specialis in episcopis. Et est ratio specialitatis: quia facilius remouentur inferiores quam episcopi: vt. s. de transla. episcopi. ca. inter corporalia. & c. licet. j. de accu. ca. & qualiter & quando. 2. §. 1. & de simo. c. per tuas. j. in fin. Et quia episcopus nullo casu remoueri potest nisi per Papam, vt in calleg. inter corporalia. in princ. & 3. q. 6. multum stupeo. & quia proprie sponfus est, vt in calleg. inter corporalia. & 3. q. 7. cap. 1. & 2. Et ideo non remouetur etiam propter lepram: nihil n. humanum est, quam in fortuitis casibus, mulieris maritum, & vxorem viri participem esse. ff. soluto mat. l. si cum dotem. §. si maritus. & j. de coniugi. leproforum per totum. & ita etiam de confuctu dine obseruatur. Am. Hosti. in calleg. de rectoribus. & in summa. eo. titu. Et idem Archid. 7. q. 1. in summa. in glo. adde. vbi plene & notabiliter dixi dandum coadiutorem episcopo, q̄ est morbo perpetuo impeditus: quia secus si temporali, vt patet. j. eo. tit. c. vnico. in princ. ibi impeditus perpetuo. a contrario sensu. lib. 6. Aut quæris de præiatis inferioribus: vt Abbatibus & curatis ecclesiarum, & similibus: & tūc aut quæris de morbo lepræ: aut de alio morbo. si de morbo lepræ abominationem & scandalum inducente, tūc remouetur, & alius loco ipsius subrogatur, & infirmo remoto de bonis ecclesię prouidebitur: vt. s. eo. tua nos. & 7. q. 1. pastoralis. Aut quæris de alio morbo seu alia infirmitate: & tūc aut est talis morbus qui ipsum non impedit officiare seu diuinum officium exercere: vt vetus quartana, vel alia debilis infirmitas, quæ non obstat seu impedit sua propria negotia expedire, & tunc dicit Hosti. hic & in summa. eo. tit. in fin. quod nihil de ecclesia percipiet nisi seruiat: ar. ff. de re iudi. l. quæritum. & de ædific. l. 1. §. sed sciendum. Et secundum hoc si nō seruiat monitus priuari debet, & alius loco ipsius subrogari. s. de cleri. non resi. ca. pen. & fin. de æta. & quali. quæris: Aut est talis morbus qui ipsum impedit ministrare seu officiare: & tunc aut factus est impotens culpa sua, & tunc debet remoueri: & secundum hoc intellige quod legitur, & not. s. de cor. vici. ex parte. 3. de æta. & quali. c. 1. & de elec. cum in cunctis. §. hoc sanē. j. de excess. prela. c. ex literis. in fin. verfic. cum igitur. vbi de hoc per Ber. & Hostien. Nam & Abbas remouetur si inutilis sit, vt. 18. q. 2. si quis Abbas. & Seneca epistola. 9. qui vtilitatis causa assumptus est, tandiu placebit, quandiu vtilis fuerit. † Aut est factus impotens sine culpa sua, & tunc non erit remouendus, siue morbus sit curabilis siue non, ex quo potest remanere in beneficio suo sine scandalo. Et ita intelligo opinionem Vinc. Hen. Boich super Decre. CC 3 & Tan.

& Tanc. s. eo. tua nos versu dicas cu Vincencio, & c. Sed vtrum hoc casu sit dandus coadiutor, credo q non, si morbus sit curabilis & tēperabilis: imō ipsemet poterit sibi constituerē vicarium temporalem pro tēpe morbi duratis, arg. eo. de ap. peruenit. 2. & ff. de offic. eius cui man. est iurisd. l. i. §. huius rei. & no. per Hosti. s. de offic. vica. clericos. Vnde licet autoritas instituedi perpetuo ad beneficia sit penes episcopum, vt. j. de insti. c. ex frequentibus. cū ibi no. per Ber. & Host. curati tñ & vicarij perpetui vicarios t pales dum modo sint noti & de promotione eorum constet, sine licentia epi assumere possunt, vt no. 16. q. 1. ad iudicium. ad idem. 23. dist. mulieres. dum tñ statum synodale, vel prouinciale non impediatur: vt. 7. q. 1. illud. & c. nihil. Sed propter hoc non excusantur rectores a residentia, vt hoc not. Gul. de Monte Lau. extra de off. vicarij c. vnico. in magna glo. versu. circa. fm. in cle. † Si vero morbus sit perpetuus & incurabilis, credo dandū sibi coadiutorem vt hic, vbi amittit officium linguae per paralysim, & 55. dist. si euangelica, vbi amittit officium oculorum. & pro hoc facit. j. eo. ca. vnico. lib. 6. & ita credo dicendum. Gof. dixit. s. ca. 1. q. sibi vñ verior opi. Hug. s. eo. tua, scilicet q nunquam substituitur aliquis viuo, nisi eo renuntiante, & dandus est ei coadiutor. s. eo. ca. 3. & c. proximi. & hic: reprobatā distinctione Gaziani, vtrum morbus sit curabilis aut incurabilis per. c. s. proximi. ad decre. tua. s. eo. dicit q non remouetur a titulo praelationis, sed ab officio administrationis, huic concordat Vin. in secundo apparatu ibi & s. c. proximi. Hanc opin. Io. And. credit veram per similitudinem matrimonij carnalis quod lepra non dissoluit. † Aut quæris primo vtrum possint habere beneficia, & tunc aut quæris vtrum possint habere beneficia curam animarum habentia, & constat quod non: quia tales debent esse laici, vt no. Inn. s. de consue. quāto. & legitur & no. per Ber. & Host. s. de offi. ordi. pastoralis. in gl. quo casu. in fin. j. de pe. & remis. 2. omnis. & de sent. excom. c. canonica. in fi. † Aut alia beneficia, & tunc, aut sunt talia quæ requirunt ordinem sacrum: vt. s. de eta. & quali. ca. 1. & c. tuam. j. de consec. prab. c. ei. lib. 6. vel non sacrum saltem clericatum, quem clericatus requirit omnia beneficia ecclesiastica vt hic, & de rescri. c. cum adeo. & s. de transac. ex literis. de prab. super inordinata. & constat quod non vt in iuribus allegat, vt leg. & no. per Tan. Vinc. & Goff. in c. alleg. ex literis. † Aut sunt talia quæ non requirunt aliquem ordinem etiam clericatum, vt beneficium fraternitatis, quod non est proprie beneficium ecclesiasticū per se distinctum, vt patet in eo quod legitur & no. s. de prab. dilecto. & talia possunt habere vt in iuribus alleg. Vnde dicit Hosti. hic q quamuis laicus possit recipi in fratrem spiritualem tanquam cōuersus, arg. 23. q. 1. paratus. 12. q. 1. cui portio. & prabenda sibi assignari in ecclesia, vel in decima, vt innuitur a contrario sensu j. de deci. quamuis sit graue. Non tñ potest recipi in canonicum, nec potest in eo residere ius canonicū, nisi sit literatus & verè clericus. Et est ratio, quia ius canonice requirit personam literatam propter maturitatem consilij sibi annexam, vt no. in c. alleg. super inordinata. vnde debet vocari in capitulo, & episcopo consulere. j. de his quæ fi. a praela. nouit. & c. quanto. Et talibus non debet se immiscere laicus quantumcunq; religiosus: arg. s. de elec. mala. de iudi. decernimus. j. de reb. eccle. non ali. cum laicis. Et quia hoc ius requirit personā quæ possit ad ordinem promoueri, vt hic in fi. & j. eo. ad decorem. Et sic patet q aliud est canonica, ad quam non est aptus laicus etiā religiosus: aliud prabēda, ad quam aptus est fm eum. Et in hoc quod dicit de canonicatu, cōcordat Inno. hic in versu. nos credimus. & Vin. hic. & Archi. 12. q. 2. c. placuit. super verbo consilio. versu. & not. quod ius. Sed hoc quod dicit Hosti. de prabēda qui in hoc sequitur opinionem erroneam Vinc. Innoc. & Ber. s. de consti. cum M. non credo generaliter fore verum, per ea quæ no. Archi. 12. q. 3. si quis obiecerit. in glo adde.

† Nota q in prabendis seu in beneficijs ecclesie duo sunt, vnum. s. ipsum ius prabendarū & beneficiorum: & aliud. s. fructus ex prabendis capri vel percipiendi. Ius prabendarū intelligitur esse adiunctū sacro officio: quia & sine eo nō habetur: vnde laici qui non possunt hñe sacra officia, nec habere pnt ius prabendarum: ad hoc facit istud c. quia hic solis clericis cōpetit ratione officij clericali fm eum. Et idem not. Hug. 1. q. 3. in summa illius quæstionis: & fm hoc potest intelligi qd not. Inno. s. de prab. pro illorū. in gl. nota hic delegati. & c. dilectus filij. G. in glo. iste enim. veric. potest enim dici. & Hosti. ibi post eum. Vbi dicit q iura canonicatus & prabēde sunt annexa, licet aliq differantur collatione prabendarū. Et ideo potest dici quod quilibet receptus in canonicū habet ius in prabēda,

ctoribus. Aut quæris de ecclesijs inferioribus, puta parochialibus vel similibus, & tunc dic, vt not. ibi Ber. in gl. fin. scilicet quod ille qui seruit ecclesie habebit reditus, & illi infirmo episcopus prouidebit. 82. dist. c. generaliter. & c. eps. Idem Tan. & Goff. in c. alleg. de rectoribus. & Archi. 7. q. 1. in sum. gl. 1. & fi.

† Vltimo circa huius materie summam. xj. sunt videnda principaliter. Primo, quid sit coadiutor. Secundo, vnde datur. Tertio, quis detur. Quarto, cui, & quibus casibus detur. Quinto, per quem. Sexto, quod sit eius officium. Septimo, quæ potestas. Octauo, an expiret eo mortuo cui datus est. Nono, an detur inuito. Decimo, cuius expensis alatur. Vndecimo, an plures vni, vel vnus, pluribus dari possit. de quibus vide per ordinem per Ioan. Andr. hic.

- ¶ De institutionibus. Rubrica.
- 1 Conuersus, curam non habeat.
 - 2 Conuersus, beneficium requirens ordinem non habeat.
 - 3 Conuersus, beneficium non requirens ordinem habeat.
 - 4 Prabenda & considerationes due.
 - 5 Beneficij incapax non confuratus.
 - 6 Prabenda duplex.
 - 7 Conuersus, an electionibus intersit.

N ecclesia. ¶ Si quæris vtrū laici conuersi, possint habere beneficia ecclesiastica, vel habere vocem in electione prelati ecclesiastici, distingue. † Aut quæris primo vtrum possint habere beneficia, & tunc aut quæris vtrum possint habere beneficia curam animarum habentia, & constat quod non: quia tales debent esse laici, vt no. Inn. s. de consue. quāto. & legitur & no. per Ber. & Host. s. de offi. ordi. pastoralis. in gl. quo casu. in fin. j. de pe. & remis. 2. omnis. & de sent. excom. c. canonica. in fi. † Aut alia beneficia, & tunc, aut sunt talia quæ requirunt ordinem sacrum: vt. s. de eta. & quali. ca. 1. & c. tuam. j. de consec. prab. c. ei. lib. 6. vel non sacrum saltem clericatum, quem clericatus requirit omnia beneficia ecclesiastica vt hic, & de rescri. c. cum adeo. & s. de transac. ex literis. de prab. super inordinata. & constat quod non vt in iuribus allegat, vt leg. & no. per Tan. Vinc. & Goff. in c. alleg. ex literis. † Aut sunt talia quæ non requirunt aliquem ordinem etiam clericatum, vt beneficium fraternitatis, quod non est proprie beneficium ecclesiasticū per se distinctum, vt patet in eo quod legitur & no. s. de prab. dilecto. & talia possunt habere vt in iuribus alleg. Vnde dicit Hosti. hic q quamuis laicus possit recipi in fratrem spiritualem tanquam cōuersus, arg. 23. q. 1. paratus. 12. q. 1. cui portio. & prabenda sibi assignari in ecclesia, vel in decima, vt innuitur a contrario sensu j. de deci. quamuis sit graue. Non tñ potest recipi in canonicum, nec potest in eo residere ius canonicū, nisi sit literatus & verè clericus. Et est ratio, quia ius canonice requirit personam literatam propter maturitatem consilij sibi annexam, vt no. in c. alleg. super inordinata. vnde debet vocari in capitulo, & episcopo consulere. j. de his quæ fi. a praela. nouit. & c. quanto. Et talibus non debet se immiscere laicus quantumcunq; religiosus: arg. s. de elec. mala. de iudi. decernimus. j. de reb. eccle. non ali. cum laicis. Et quia hoc ius requirit personā quæ possit ad ordinem promoueri, vt hic in fi. & j. eo. ad decorem. Et sic patet q aliud est canonica, ad quam non est aptus laicus etiā religiosus: aliud prabēda, ad quam aptus est fm eum. Et in hoc quod dicit de canonicatu, cōcordat Inno. hic in versu. nos credimus. & Vin. hic. & Archi. 12. q. 2. c. placuit. super verbo consilio. versu. & not. quod ius. Sed hoc quod dicit Hosti. de prabēda qui in hoc sequitur opinionem erroneam Vinc. Innoc. & Ber. s. de consti. cum M. non credo generaliter fore verum, per ea quæ no. Archi. 12. q. 3. si quis obiecerit. in glo adde.

¶ Si quæris vtrum dato coadiutore aliqui praelato ipse praelatus adhuc maneat vel praelatus, & habeat curā, vel ipse coadiutor, † Tanc. & Hug. & Ber. s. eo. de rectoribus. & c. tua nos. dicunt quod iste coadiutor, & hoc per illa. ca. Sed Io. glossator & Ioan. Fa. & Goff. contra. 7. q. 1. quamuis triste. dicentes q imō ille qui primo erat praelatus: Et idem innuit ibi Archi. in glo. pen. idem. Vinc. in c. alleg. de rectoribus. † Host. vero in d. c. de rectoribus. dicit q coadiutor est praelatus quo ad exercitium: & ita potest intelligi prima opinio, sed prim' est praelatus quo ad ius, sed nō quo ad exercitium, sic. s. de rescri. pastoralis. ad fi. fm eum cuius distinctio. credo veram per c. alleg. quamuis triste. vbi patet quod si infirmus sanaretur, alius scilicet coadiutor remoueretur: pro hoc etiam. j. eo. c. vnico. §. presentij. respon. & ver. rōnem. lib. 6. Et in ista distinctione videtur concordare Archi. 7. q. 1. disti. Episcoporum in glo. adde secundam istam, in fine: vbi dicit quod Goff. intelligit. ca. s. eo. tua nos. quod ibi nō remouetur a titulo praelationis, licet remouetur a titulo administrationis † que distinctio licet in casu lepræ, de quo loquitur illud ca. non sit vera. cum in eo casu remouetur in totum vt est dictum. s. pxima distinctione. in casu tamen alterius infirmitatis credo eam veram.

¶ Si quæris vbi ecclesia non pōt sufficere infirmo, & coadiutori infirmo, quid super hoc sit agendum, distingue. † Aut quæris de cathedralibus ecclesijs, & tunc ad Papā est recurrendū. s. c. proximi. & j. de exce. praela. licet vnire vt no. Host. s. eo. de re-

banda, quæ sibi suo ordine deferenda est secundum Arch. Hoc etiam dicit Hosti. de prabenda non credo verum, per ea quæ not. Tanc. Vinc. & Goff. in c. alleg. ex literis. de transac. dicentes q prabendam obtinere non potest, qui nō est in clericum confuratus, vt ibi: nec etiā beneficium, vt in c. alleg. cum adeo. de rescri. licet Laur. Tanc. Io. Phil. & Ber. & quasi omnes hic dicant q si aliquis incedit confuratus volens esse clericus, cum iam animi destinatione sit clericus, & persona ecclesiastica censetur. arg. 23. q. 1. paratus. ius prabēde seu beneficij cadit in eum. fm Vinc. hic: contra per c. alleg. cum adeo. ex literis. & s. de eta. & quali. c. præterea. † Dñs etiam clemens Papa. 4. dicebat, q is qui nondum habet tonsuram clericalem nō est capax beneficij ecclesiastici, quod dic vt no. in Spec. lib. 2. tit. de actione seu petitione §. super actionibus. veric. sed nunquid scho-

bat, q is qui nondum habet tonsuram clericalem nō est capax beneficij ecclesiastici, quod dic vt no. in Spec. lib. 2. tit. de actione seu petitione §. super actionibus. veric. sed nunquid scho-

laris. Et hanc sententiam de facto seruauit dñs Bonifacius Papa. 8. in personam dñi. P. nepotis sui: vt Archi. no. 12. q. 1. nulli episcoporum. super verbo prabēda. Et hoc credo verius, gratia cuius † uota quod duplex est prabēda. Quædam mere spiritualis, licet eius existentia & substantia in rebus temporalibus consistat, & quæ est annexa canonicatu, vt in c. alleg. si quis obiecerit. 1. q. 3. alia est temporalis, quæ datur etiā de rebus ecclesiasticis, vt decimis, vel primitijs alicui pro aliquo labore temporalium tanquam bene merito puta aduocato, vel magistro scholarium: vt. j. de magistris. c. quia nonnulli: vt no. G. de Monte Lau. extra de prab. ca. vt. super verbo prabendam. in clem. Vnde dicit opinione Vinc. Inno. & Ber. in c. alleg. cum M. & Hosti. hic intelligi veram in prabenda temporali, seu fructibus prabēda: non autem in prabenda mere spirituali quæ est annexa canonicatu: vt in c. alleg. si quis obiecerit. 1. q. 3. iuxta distinctionem prædictam. Gul. de Monte Lau. † Aut quæris vtrū possint interesse electionibus. Et licet Inn. hic in versu. quidam dicunt. & versu. se. ius autem monachi. distinguat inter ius canonicū quod nō cadit in laicū: & ius monachi quod dicit bene cadere in laicum, ita q intererit electionibus & alienationibus, & alijs tractatibus monasterij, arg. 16. q. 1. generaliter. & 93. dist. a subdiacono, cuius vltimum membrum corrigitur in c. alleg. ex eo. §. fin. secundum Archi. & Io. Andr. ibi. & Arch. 18. q. 2. Abb. glo. 1. vbi de hoc. Tu tamen dic melius q, aut quæris in ecclesijs vbi caput de cuius electione tractatur potest esse laicus, vt magister templariorū, & hospitaliariorum, & tunc quia omnes pfecti clerici & laici cum tali participant, laici conuersi ad electionem admittantur, vt not. Cardin. in c. alleg. ex eo. glo. fin. Et ita intellige quod not. Inno. hic in versu. idem dicimus in hospitalarijs. s. de arbi. cum olim. Aut in ecclesijs vbi caput debet esse sacerdos vel Abbas, vt. s. de eta. & quali. c. 1. vel saltem clericus: vt. s. de elec. cū in cunctis. §. inferiora. & tunc. Aut quæris nunquid possint electionibus interesse de iure communi: & dic quod non: vt in c. alleg. ex eo. §. fin. Aut de cōsuetudine præscripta, & dic quod sic, siue loquatur in ecclesia regulari, vbi sunt conuersi regulares: siue in ecclesia seculari vbi sunt conuersi seculares: quod dic vt not. Ioan. Andr. in cap. alleg. ex eod. §. fin. gl. fin. & G. ibi in glo. fin. Aut ex priuilegio Papæ, & dic quod sic: vt 63. dist. Adrianus. & cap. in synodo.

tutum Papæ, a cuius statuti sententia episcopus absolueret potest. j. de sent. excom. c. nuper. §. 1. & 2. & per no. per Archid. 17. dist. in summa. & in d. c. vt animarum. & ita potest intelligi secunda opinio. † Aut fertur per modū sententia, & tunc aut est generalis plures generaliter cōprehendens, & tunc idem. ita potest intelligi hoc. c. & secunda opinio: & potest esse ratio vt paratur multitudini. s. de tempo. ordi. cap. 2. de cle. excom. mi. latores. Aut est specialis lata in certam personam, & confirmatio similiter specialis, & tunc potest esse vera opinio prima. Nec mirum si confirmatio specialis excommunicationis plus operetur quàm generalis, arg. j. de praben. c. hi qui. 2. respon. lib. 6. vbi autoritas specialis plus operatur quàm autoritas generalis legationis, vt de reg. iur. c. in generali. li. 6. cum ibi no. & eo casu omnia nostra facimus & c. j. de prab. si apostolice. lib. 6. Vel dic vt not. Hosti. in summa. eo. titu. §. fin. ad fin. † quod sicut sententiam latam a Papa nullus inferior eō retractare potest, sine speciali mandato suo: sic nec ab eo ex certa scientia confirmatam nisi de speciali mandato suo: vt hic in fi. & s. de iudi. cum venissent. Et hoc nisi liquido constet ipsam per surreptionem obtentam. s. de confir. vti. c. 2. secus si simpliciter confirmauerit sine causæ cognitione: quia tunc principaliter excomunicans absoluet. Et eandem distinctionem approbat glo. Gul. super Ray. in d. §. 33. sed nunquid erunt. Et frater Ioan. in summa confes. de senten. excom. q. 100. quid sit sententia. & q. 120. cum quis pluribus. & Alten. lib. 7. titu. quis absolueret potest ab excomunicacione art. 6. q. quid sit sententia. Quorum distinctionem credo veram in alijs sententijs a sententia excomunicacionis specialiter lata: secus videtur in alijs propter periculum animarum, vt. s. dixi. † Primam autem distinctionem approbat Ioan. Andr. j. de sent. excom. Romana. §. caueant. in nouella & hic, dicens secundā opinionem veram, quando sententia emanat per constitutionem, vt constitutio inferioris confirmata per Papam non sit maioris autoritatis quàm constitutio per ipsum edita: dictum vero glossæ habet locum in sententia hominis cōfirmata per papam & scribam post eum. j. de sent. excom. a nobis.

- 1 Beneficiorum collatio ad quæ spectet. 3.
- 2 Institutio duobus modis sumitur.
- 3 Actio datur e iuramento conuentionali.
- 4 Actio non datur e simplici iuramento.
- 5 Agenti petitorio quæstio dominij opponitur.
- 6 Agenti causam a eo habenti non opponitur dominij quæstio.
- 7 Agenti posse. recuperanda an opponatur dominij quæstio.
- 8 Agenti posse. recuperanda an opponatur dominij quæstio.
- 9 Petens beneficium restitui de institutione canonica probet.
- 10 Agenti posse. retinenda an dominij quæstio obijcienda.
- 11 Agenti posse. adipiscenda an dominij quæstio obijciatur.
- 12 Petitorio & possessori differetia.
- 13 Posses. adipisc. & retinen. differetia.
- 14 Spirituales & temporales rei differetia in interditijs.

Vm venissent. Ad declarationem j. glof. Ber. Si quæris ad quæ infti tutio personarum in beneficijs spectet de iure communi, vtrum ad episcopum vel ad Archidiaconum. Ber. hic dicit q ad archidiaconum, arg. s. de off. Archi. ad hæc. & c. vt nostrum. 63. dist. si in plebibus. † sed Hug. & Hosti. hic contra dicentes q imō ad episcopum, vt hic. & s. de offi. ordi. cum vos de prab. in Lateranen. j. de relig. do. de Zenodochijs. de heret. cum ex iniuncto. Nec quo ad institutionem prodesse consuetudo quantumcunq; præscripta, licet alij aliter intelligant. s. de offi. ordi. cum satis. licet quo ad custodiam prodesse. s. de ap. c. bona. Et intelligunt iura primo alleg. vbi ex speciali cōcessione episcopi archidiaconus hñc habebat vt hic sequitur. Idem cum Hug. & Hosti. hic quantum ad hoc q dicunt institutionem spectare ad ep̄m de iure cōi tenet Ber. in calle. cum vos. & Phil. & Inno. hic & c. alle. bone. intelligunt de consuetudine præscripta, vel de ecclesijs quæ sunt de patronatu monachorum. Goff. dicebat iura. s. in prin. alleg. posse intelligi ecclesijs specialiter subiectis Archidiaconis. sed. c. in plebibus nō dicit q plebes custodiuntur per archidiaconum, si plebs sit populus. Pe. & Ab. dicunt q si sumitur institutio pro collatione per quam datur ius in beneficio, illa spectat ad ep̄m. Si vero sumitur pro inuestitura, illa spectat ad archid. s. de offic. Archi. ad hæc. & c. vt nostrū. † Vel dic fm Hosti. hic q duobus modis dicitur institutio, vno modo idem est qd collatio: vt j. tit. proximi. post electionē. & hoc modo pōt pertinere ad archidiaconū ex lōgissima consuetudine, fm Da. hoc tit. q. 1. vel ex donatione.

ber. Si quæris ad quæ infti tutio personarum in beneficijs spectet de iure communi, vtrum ad episcopum vel ad Archidiaconum. Ber. hic dicit q ad archidiaconum, arg. s. de off. Archi. ad hæc. & c. vt nostrum. 63. dist. si in plebibus. † sed Hug. & Hosti. hic contra dicentes q imō ad episcopum, vt hic. & s. de offi. ordi. cum vos de prab. in Lateranen. j. de relig. do. de Zenodochijs. de heret. cum ex iniuncto. Nec quo ad institutionem prodesse consuetudo quantumcunq; præscripta, licet alij aliter intelligant. s. de offi. ordi. cum satis. licet quo ad custodiam prodesse. s. de ap. c. bona. Et intelligunt iura primo alleg. vbi ex speciali cōcessione episcopi archidiaconus hñc habebat vt hic sequitur. Idem cum Hug. & Hosti. hic quantum ad hoc q dicunt institutionem spectare ad ep̄m de iure cōi tenet Ber. in calle. cum vos. & Phil. & Inno. hic & c. alle. bone. intelligunt de consuetudine præscripta, vel de ecclesijs quæ sunt de patronatu monachorum. Goff. dicebat iura. s. in prin. alleg. posse intelligi ecclesijs specialiter subiectis Archidiaconis. sed. c. in plebibus nō dicit q plebes custodiuntur per archidiaconum, si plebs sit populus. Pe. & Ab. dicunt q si sumitur institutio pro collatione per quam datur ius in beneficio, illa spectat ad ep̄m. Si vero sumitur pro inuestitura, illa spectat ad archid. s. de offic. Archi. ad hæc. & c. vt nostrū. † Vel dic fm Hosti. hic q duobus modis dicitur institutio, vno modo idem est qd collatio: vt j. tit. proximi. post electionē. & hoc modo pōt pertinere ad archidiaconū ex lōgissima consuetudine, fm Da. hoc tit. q. 1. vel ex donatione.

tione episcopi vt hic. Alio modo dicitur approbatio facta per episcopum, & hoc modo non potest pertinere nisi ad episcopum, vel vices suas in hoc specialiter gerentem, vt. s. eo. tit. ex frequentibus. Veruntamen qñ collatio pertinet ad prælatum, & per ipsum fit hi duo modi simul concurrunt. † Nam ex quo fit collatio per prælatum tanquã prælatum, per consequens & approbatio vt. j. ti. prox. post electionem. scilicet si non tanquã prælatus sed tanquã alius, puidisset: vt. s. de elec. cum inter canonicos. Et sñm hos duos modos solue oia iura de hac materia loquentia, quæ sñm hoc ad consonantiam reducuntur sñm Hosti. hic. & vide quod ipse no. in c. alleg. cum vos. & credo qd bene, iuncto eo quod dixi post eum. s. de off. Archi. cum satis.

¶ Ad declarationem, j. glo. Inno. hic in fin. Si queris vtrum ex iuramento cõpetat actio, dicit Inno. hic qd non. † Sed Hosti. contra, dicens qd ipse est de illis qui sñm canones ex iuramento conventionali actionem dant: nec mirum quia sñm eos ex pacto etiam nudo datur actio: quod dicit vt legitur & no. s. de pactis. cap. 2. & sñm Hosti. Ego vero Henricus distinguo inter iuramentum conventionale, de quo loquitur Hosti. & in eo casu vera est opinio ipsius Hosti. scilicet, qd datur actio. † Et iuramentum simplex seu simplicem abiurationem: & in eo casu vera est opinio. Inno. scilicet, qd non datur actio, vt in c. isto vbi simplex abiuratio interuenit, quod non est contra id quod no. Io. 22. q. 5. iuramenti. Et in hoc casu sñm Inno. hic superior poterit denuntiare crimen per iurij in quo is qui abiurauit manet in mifcendo se rei abiurata contra propriã iuramentum, sicut expresse innuitur. s. de iudi. nouit. & de iure iur. quemadmodũ, in fin. & ita distinguit Archi. in c. alleg. iuramenti. in glo. fin.

¶ In gl. fin. Ber. Si queris vtrum abiurans res suas, vel ecclesie suæ possit eas repetere, distingue vt dixi. s. de iure iur. puenit. j.

¶ Si queris vtrum agenti seu contra agentem possit opponi quæstio dominij seu proprietatis distingue. Aut queris de agente peritorio: aut de agente possessorio. Si de agente peritorio, tunc refert, † aut reus contra quem agitur non habet causam ab agente, & tunc potest sibi opponere quæstionem dominij seu proprietatis: vt si agas contra me rei venditionem postsum excipere contra te de dominio. C. de rei vendi. l. doce ancillam & l. si. de proba. & l. ad pbationem. 1. & 2. & l. actor. & per totum. ff. de rei vendi. per totũ. & ita potest intelligi illa regula. j. de reg. iur. c. qui ad agendum. l. 6. cum cõcordantibus ibi alle.

† Aut reus cõtra quem agitur habet causam ab agente: & tunc aut agens agit ex eo contractu, seu ex ea causa: ex quo vel ex qua reus conuentus habet causam ab eo: aut agit ex alio contractu seu ex alia causa quã illo vel illa, ex quo vel ex qua reus conuentus habet causam ab eo. In primo casu non potest reus conuentus agenti opponere quæstionem dominij seu proprietatis. Et ideo dicit lex qd si locauit tibi domum, seu alia rem, & finito tpe seu vsu locationis agam contra te actione ex locato ad repetendũ rem locatam, nõ potes mihi opponere quæstionem dominij. C. de loca. & conducl. l. si quis cõductionis titulo. Dicit etiam alia lex, qd si rem alienam pignori tibi dedi, & postea soluto debito pro quo eam pignoraui, agam cõtra te pignoratitia actione ad rem ipsam, non poteris mihi opponere vel referre quæstionem proprietatis, vt. ff. de pig. act. l. si rem. s. is quoq. Nec credo verum quod not. Hosti. in sum. tit. de deposito. S. cui datur. sub. s. est em. ver. 4. & s. seq. & qñ. in prin. dicens qd vbi rem meam penes me deponis, nõ tenet depositum, nec agitur depositi. Quia nec comodatum, nec depositum, nec precarium, nec cõductio tenet in re mea ppria, nisi scienter hoc faciam: vt. ff. de positi. l. qui rem. de reg. iur. l. neq. pignus. de contrahen. emp. & ven. l. suã rei. & l. si in emptione. S. rei suã. de precario. l. certe. s. vlti. & C. loc. & conducl. l. qui rem. sñm eum. Et idem Abb. & Io. An. j. de depo. bona fides. nam cõtra hoc est expresse. C. de positi. l. pe. ibi vel in rem & c. vbi contrariũ no. Cy. Imò plus videtur, qd emptio de dominio postea quæstio nõ possit excipi: vt. ff. de positi. l. plane. Nec sequitur nõ valet depositum: ergo nõ potest agi depositi. vel dic sñm Host. Abb. & Io. Andr. hñe locum in casu notorij. Et ita potest intelligi. l. allegata qui rem. ff. de positi. alias non. ar. not. per Inno. s. de h. presby. cõstitutus. gl. fi. Vel posset intelligi lex illa qui rem, quæ dicit qd qui rem suam deponi apud se patitur, vel vtendam rogat, nec depositi nec comodati actione tenetur. l. quo ad fructus, vel interesse, si sit deteriorata: sed bene tenetur ad rem quam recepit restituendam. In scdo casu potest, vnde si locauit vel comodauit tibi domum, vel aliam rem, & finito vel nõdũ finito tẽpore seu vsu locationis vel comodati agam cõtra te rei venditione, poteris contra me excipere de dominio seu proprietate, & mihi opponere vel referre quæstio-

nem dominij vel proprietatis, vt probatur. C. de loca. & cõdu. l. ad pbationem. & hoc not. gl. in eo. tit. l. si quis cõducti onis titulo. Sed fallit in casu vbi reo conuento rei venditione, & neganti mendaciter se possidere in pgnam mendacij auocatur possessio. ff. de rei vendi. l. fin. & C. qui po. in pig. habeatur. in aut. item possessor. Si queris de agente possessorio tunc refert, aut de agente possessorio recuperanda possessio: aut de agente possessorio retinenda: aut de agente possessorio adipiscende.

† Si de agente possessorio recuperandẽ, tunc aut agitur de rebus temporalibus, & tunc excipiens de dominio non auditur nisi primo possessionem restituat, cũ spoliatus ante oia restitui oporteat. C. de agri. & censu. l. si coloni. C. de don. int. virum & vxor. l. si maritus quondã. de præscr. 30. vel 40. anno. l. si quis emptionis titu. s. pen. si per vim vel alio modo. l. 1. ad l. Iuliam de vi pu. vel priua. l. si quis ad se fundum. 3. q. 1. c. Deus. s. patet. & per totũ. Absurdum. n. videretur, quod is qui possessorem spoliavit posset opponere de dominio, quod spoliando amittere debuit. C. vnde vi. l. si quis in tantam. & hoc tenet glo. ff. de vsucap. sequitur. s. si dñs. de vi & ar. l. 1. s. 1. & de verb. sig. l. mulieris. s. 1. & idem tenet Dy. j. de reg. iur. qui ad agendum. lib. 6. Et in hoc errauit gl. quæ est. ff. de iud. l. si de vi & possessione. Nisi velles sustinere eam. f. quod intelligatur vbi permittente eo qui agit possessorio recuperandẽ, excipitur de proprietate, vt. s. de resti. spol. c. 1. alias secus etiam si velit incõtinente de iure suo docere, vt no. Inno. s. de causa pos. & proprie. ca. 2. quod intelligit Hosti. ibi. & Io. Andr. post eum, nisi ius rei esset notorium per sñm vel alio modo. ff. de positi. l. bona fides. s. de causa pos. cum dilectus. Et si dicatur quomodo potest esse notorium ex quo dicit sibi ius, cõtra. l. si quis in tantam. C. vnde vi. dicit vt no. s. de resti. spol. in literis. per Hosti. Aut agitur de rebus spiritualibus, vt beneficijs, & tunc videtur quod possit opponi de proprietate & ad hoc facit quod no. Bona. Arct. scilicet, quod qui agit possessorio, & petit ecclesiam sibi restitui, debet & tenetur pbare de sua canonica institutione & proprietate rei: alias nõ debet restitui. Ita etiã tenebat dñs Inno. & sic seruat curia romana sñm eum. & hoc probat per ca. j. de eo qui mit. in pos. causa rei seruãde c. eum qui. lib. 6. & 3. q. 1. c. Deus. s. patet. ver. si. sed obijciatur. & ad hoc ar. 3. q. 2. quod vero. de conse. dist. 4. qui in matris. Et ideo forte ipse Inno. s. de resti. spol. in literis. in gl. C. de rei ven. & c. circa finem, quod ad hoc vt quis possit petere restitutionẽ possessionis, oportet qd superioris autoritate eius. f. ad quẽ pertinet ex officio habuerit possessionem installatione, vel etiã per sñm. Pro ista præmissa sñm facit quod not. Hosti. in summa de resti. spol. s. qñ faciendã sit. sub. s. in casibus autem. ver. quid ergo. vbi videtur sequi istam sñm. & in calle. eum qui. Sed Archi. ibi in gl. sed qñ dicitur agi. ad finem. ver. circa hoc potest dici & c. dicit qd si is cuius electio non tenuit fuit tñ confirmatio subsecuta spoliatur obtenta possessione debet restitui, vt patet in eo qd legitur & not. s. de causa pos. & proprie. cum super. in gl. j. quæ fuit Tan. Idem tenet Inno. s. de h. presby. c. constitutus. gl. 2. in prin. vbi dicit qd si ibi ageretur possessorio ad beneficium, non requirerentur probationes super personam, vel vicaria patris. Et qd agens possessorio vnde vi ad recuperandã possessionem beneficij, nõ teneatur de aliquo parte proprietatis docere, notat expresse Inno. s. de resti. spol. ex iure. de app. bonæ. in gl. probabilem. de postul. præla. c. bonæ. 2. in gl. & ideo. & ad hoc facit extra de causa pos. & pro. c. vnico. in clem. vbi hoc idem tenet Gen. super verbo possessorium. Et hanc sñm credo veriorẽ rem: vnde saluo meliori iudicio credo sic dicendũ. † Aut queris vtrũ agens possessorio recuperandã teneatur & debeat de necessitate ad hoc vt obtineat in possessorio de dño seu proprietate docere: & credo qd non per immediatẽ præmissa. Aut nunquid cõtra ipsum agentẽ possessorio excipiens de proprietate vel dño admittatur & audiat: & tunc dic vt no. Inno. in c. alleg. cõstitutus. s. de h. presby. Quia aut iam cõstat, vel per confessionẽ eius, vel per pbationes admissas, qd petens restitui est talis quod ei de iure nõ est faciendã restitutio, puta quia est illegitimus, vel quia eandẽ possessionẽ occupauit vi nec habet super hoc dispensationẽ, & tunc denegatur sibi restitutio, arg. j. de diuor. significasti. cum ipsi beneficiũ sine peccato hñe vel tenere nõ possit. Aut nõ constat adhuc, sed est res dubia, & tunc nõ pot reus de proprietate excipere: imò spoliatus agens pot dicere nõ respõdebo nisi de possessione mea vel de iure n. eo: sed tu nõ es audiendus nisi primo facta restitutio: vt. s. de resti. spol. c. sollicitẽ. c. in literis. & c. ex conuentione. & de ordi. cog. c. cum dilectus. & c. vlt. de causa pos. & pro. cum super. 3. q. 5. quia suspecti. secundũ Inno. ibi. & idem no. Archi.

14. q. 1. in summa in glo. adde fuerunt quidam dicentes & c. Sed hoc fallit in casu quando quis agit iudicio possessorio pro iure sepeliendi, quo casu corpus defuncti, non est restituendũ, quousq; plene constet de proprietate, quia sic etiam postea esset tertio dandum priori ecclesie quæ obtineret in proprietate. Corpus autem defuncti non est tractandum. ff. de relig. & fump. fu. l. nec corpora. & l. diu. & l. e. sñm Inno. j. de sepult. l. cum liberum, quæ iura non probant id ad quod inducuntur, Et quamuis ex quadam æquitate humanitatis firmetur quod dicit, de rigore tamen iuris videtur contrarium, ridiculosum, etiam esset posse agere & nihil ex sua consequi actione secundum Hosti. ibi. Si queris de agente possessorio retinenda possessionis, tunc dic qd tali non potest referri qd proprietatis, vt notat hic Ber. Inn. & Host. dicentes qd vbi quicq; agit possessorio retinenda possessionis, qd exceptio abiurationis non est admittenda contra agentem, & sñm hoc intellige hoc c. qd interlocutoria fuit hic lata ex officio iudicis implorato, vt lite pendente possessor vtatur sua possessione. s. vt lit. pendens. c. j. & 2. v. si dicas qd Archidiaconus agebat pos. vt possi. vt dicit Ber. s. super verbo interlocuti. dic qd Archiepiscopus opponere ista non excipiendo, sed agendo petitorio. Et primum intelligitur ponit Innoc. in j. glo. in prin. sñm in ver. potest et dicit, alias nisi ita intelligeres istud. c. esset contra. Sed contra hoc not. Host. s. de renun. super hoc iuxta glo. Ber. quæ incipit allegatam. in fi. vbi dicit quod ibi non agebatur de spoliatioe, sed quia non permittebatur agens pacifice possidere, & tamen ibi auditur excipiens de spontanea abiuratione, vt eodem tit. c. 2. Sed primum credo verius, licet quidam legitime distinguunt in isto interdico prout statim distinguitur in interdico adipiscenda possessionis. † Si queris de agente possessorio adipiscenda possessionis, tunc refert aut obijciatur exceptio proprietatis, puta renuntiationis, vel abiurationis, vel similis contra petentem possessionem ex casu & vt consecutiuam institutionis de se facta, vel ex cã & vt executoriam sñm pro se lata. Et ex eo casu præsumitur quod ad morandam possessionem vel executionem sñm hoc proponatur, cum possessio sit quasi consecutiuam institutionem & executionem ad sñm. Et ideo in tali casu excipiens de facili nõ auditur, vt patet in eo quod legi. & no. s. de causa pos. & pro. cum olim. de re iudic. de ce. tero. de appellatio. constitutus. 2. pro hoc videtur text. j. de cõcessio. præbend. post electionem. in fi. vbi hoc not. Inn. in gl. sua fi. ver. si. si autem obijciatur. & Host. post eum. Et hoc verũ saltem in casu vbi excipiens non probaret, vel non offerret, sed probaturum incontinenti suam exceptionem, alias secus vt ibi notat subsequenter Inn. in ver. & dicimus. & Host. post eũ qui versus videtur referri ad illum ver. præcedentem. Si autem obijciatur aut obijciatur exceptio proprietatis, seu dominij cõtra petentem possessionem ex alia cã quã ex cã institutionis, vel sententia. Et tunc dic qd contra talem potest excipi de dominio, & sibi referri, quæstio dominij seu proprietatis. vt ff. de carbo. edic. l. 3. s. causa. vt in pos. leg. l. si is a qua. ad exhibe. l. 3. s. ibidem. & hic in fi. cum notatis hic in glo. fi. Quod verũ, si incontinenti probetur exceptio, vt in s. alleg. causa. & in gl. alleg. Inn. & Host. alias si excipiens nollit nec offerret incontinenti probare non obstaret illa exceptio dominij. † Et in hoc differunt petitorium & possessorium, quia vbi agitur petitorio semper locus est illi regulæ dolo facit, sine statim siue non statim velit probare. Vbi vero agitur possessorio adipiscenda, distinguitur, aut reus non vult statim probare, & tunc nõ habet locum dicta regula nec potest excipi, vt patet de possessorio adipiscenda possessionis. C. de edic. diu. adri. tollen. l. quãuis. Et est rõ quia iudicium possessorium est momentaneum, vt in l. momentanea. C. vnde vi. & ideo non debet retardari, vt in sñm allegato ibidem. Aut vult statim probare, & tunc admittitur exceptio & probatio super ea, vt in d. s. causat. Sed sñm hoc his visis, quæ est ratio diuersitatis inter iudicium retinenda possessionis, & iudicium adipiscende, rõ est in promptu. Nam interdica adipiscenda possessionis competunt, & intentantur regulariter in vi, & rõne iuris realis seu petitorij, & in relatione ad ipsum, vt patet in interdicitis quorum bonorum, & quorum legatorum, quæ dantur hæredi de iure pretorio, vt patet. ff. quorum bo. & quorum lega. per totum, & in interdico saluiano, quod competit locatori fundi rustici cõtra colonum & eius hæredem pro adipiscenda possessione illarũ rerum in illo fundo inuectarum quæ tacite sunt obligatæ, illi locati, vt ff. de saluiano interdico per totum, & sic de alijs. Et nõ mirum si contra agentem tali possessione possit excipi de defectu illius iuris realis, seu petitorij super quo fun-

datur, quia exceptio est actionis exclusio. ff. de except. l. 2. Sed interdica retinenda intentantur & competunt regulariter nõ vi alicuius iuris realis seu in relatione ad illud, sed in relatione ad possessionem vel quasi, quam agens habet non vi non clam non præcario, vt patet in interdicitis vt possideris & vtrobi. ff. vt poss. & vtrobi. per totum. Et in interdico de itinere actu que priuato, ex primo capite. ff. de iur. actu; priua. l. in princ. Et sic de alijs interdicitis retinenda per singula discurrendo, vnde eo casu nihil habent commune proprietatis cum possessione. ff. de acqui. pos. l. naturaliter. s. nihil. Et possessor agens possessionis retinenda quantumcunque aliter sit dominus rei, vel habeat ius in ea, debet donec de iure proprietatis appareat legitime quod est per viam actionis, seu petitorij & non excipientis, vt s. de or. cog. cum dilectus. in sua possessione manere & tueri, vt in iuribus alleg. & s. vt lite pen. c. j. & 2. de cã pos. & proprie. cum ecclesia Sutrina. de elec. quærelam. in fi. j. de cã pellis. mo. c. 2. † Sed quæ est ratio diuersitatis supradictæ inter res temporales ad quas spoliatus indistincte debet restitui nõ obstante aliqua exceptione dominij seu proprietatis, & res spirituales vt beneficia, in quibus distinguitur sñm Inn. & Archi. vbi s. Ratio est in promptu, quia in rebus temporalibus quæ spoliatus reus est dñs, vel quando tertius est dñs sed non currit cum spoliante in petitione rei oblatæ, spoliato quantumcunque non dño quantumcunque prædoni debet fieri restitutio, vt est dictum. Sed quñ tertius quõ est dñs concurrat in petitione cum ipso spoliato prædone non ipsi prædoni, sed vero dño debet fieri restitutio, vt probatur. ff. de positi. l. bona fides. Modo vbi quicq; agit possessorio recuperandẽ in beneficalibus semper tertius versus dñs seu factem representans verum dominum. i. Christum crucifixum, puta prælatus seu est iudex, in illa causa est presens. j. de verb. sig. c. forus. s. in omni. & ad quem pertinet proprietatis iuris conferendi. j. titu. j. nulla. de præben. licet episcopus. l. 6. Et ideo licet reus spoliatus nõ possit de proprietate excipere, sicut nec in temporalibus, ipse tñ iudex potest eum, quod plus est ex officio ad ipsum beneficium contra ipsum spoliatum ius non habentem si possideret agere posset vt amoueretur ab eo, vt patet. j. de offi. ordi. c. ordinarij. l. 6. Et cui damus actionem & c. ff. de superfl. l. j. s. quod ait. j. de reg. iur. qui ad agendum. l. 6. Et sic bene intelligenti idem iuris videtur in spiritualibus, quod in temporalibus.

¶ De concessione præbendæ. Rubrica.

- 1 Beneficium iniuste depositi habens, illi renuntiet si conscientia re mordet.
- 2 Beneficium iniuste depositi habens, illi renuntiet si particeps sit fraudis.
- 3 Beneficium iniuste depositi habens, illi renuntiet si contra ius fuit processum.
- 4 Beneficium habens institutione vitiosa, id non retineat.

¶ Vi in viuorum. Ad declarationẽ glo. Ber. hic. Si queris quõ aliquis est iniuste per sententiam a beneficio suo, depositus vel remotus, & postea alij scienti ab initio vel ex postfacto sñm iniuste latam beneficiũ illud confertur, vtrum ille cui confertur eidem beneficio renuntiare teneatur, & primo iniuste deposito restituere teneatur, distingue. † Aut conscientia ipsum remordet, & tunc quãuis etiam sit erronea tenetur eam sequi, nisi possit eam depone. s. de simo. c. per tuas. 2. quia qui agit contra conscientiam ædificat ad gehennam. s. de resti. spo. c. literas. s. porro. secundum Host. hic. & s. de rescrip. vigilantia. Aut non remordet eũ, conscientia, & tunc aut fuit conscius fraudis seu iniustæ depositionis, aut non. † Si sic, tunc tenetur saltem in foro conscientia resignare, ar. ff. de adul. l. pen. 34. q. 2. in lectum. & j. de eo qui duxit in mat. c. fi. de diuor. c. j. & in eo quod no. s. de præben. c. dilectus. 2. Si non, tunc refert, aut sententia lata fuit contra ius litigatoris, & tunc licet hoc nouerit non tenetur renuntiare nisi fuerit appellatum, sic enim transiit in rem iudicatã, etiam in epalibus s. de elec. cum dilecti. s. fi. vbi de hoc. & arg. s. de rescrip. pastoralis. & de offi. dele. pastoralis. s. quia vero. de re iudi. cum inter vos. in fi. † Aut nouit qd sñm lata fuit contra ius scriptum, puta per falsa instrumenta vel falsos testes, & tunc renuntiare debet. ff. de re iudi. l. diuus. j. de crimine falsi. super eo. vel quia venalis fuit. s. de vi. & ho. cle. cum ab omni. s. fin. vel non fuit seruatus ordo iuris. 2. q. 6. cap. ei. qui. s. diffinitiu. ver. si sententia. Theologi tamen dicunt qd semper teneor restitueret ex quo audio quod iniuste collata est, quod fateor. Io. si conscientia

conscientia me remoret vt est dictum. Sed in casu pmissio scilicet, vbi noui eam latam contra ius litigatis nunquam habeo aliena rei conscientiam, sed conscientiam mihi iuste benefici assignati. Vbi vero hoc audio qd expresse contra ius lata fuit ita qd in rem nunquam transeat iudicatum, non video qualiter conscientiam meam valeam informare. Nam & si ipse depositus nequiter vel noluerit agere, tamen semper habeo rei conscientiam aliena, ergo semper ad restitutionem teneor. arg. s. de rescrip. c. si. de consue. c. si. de restitu. spoliat. sepe contingit. Et hanc sunt vera sm Host. qn. sententia priuationis pcesisset collationem secundo factam. Sed si duo agunt de beneficio, & adiudicabitur illi cui secundo collatum fuerat, & qui in veritate ius non habebat, talis non potest cum bona conscientia beneficium retinere, ex quo fuit sua institutio vitiosa: quia in talibus initium spectatur, vt patet in eo quod legitur & not. s. de elec. c. dudum. j. & 2. de p. b. dilecto. s. si. & de instit. c. 3. sm eum. Cum quo concordat Io. And. dicens etiam qd non obstat taciturnitas appellantis, quia & si expresse vellet no potest illi concedere titulum suum, vel ius in illo, ergo nec tacite, per ea quae no. Ber. Inno. & Host. s. de p. b. dilecto. super verbo. ad osculum.

- 1 Beneficia vacantia idoneis conferantur.
- 2 Papa de potestate absoluta, beneficium non vacans confert.
- 3 Papa, de potestate ordinata non confert beneficium, non vacans.
- 4 Episcopus non confert praebendam non vacantem.
- 5 Episcopus non confert beneficia non vacantia.
- 6 Beneficia an promitti possint.
- 7 Beneficia conferuntur infra 6. menses. 2.
- 8 Electio fit infra tres menses.
- 9 Consecratio petitur infra tres menses.
- 10 Pallium petitur infra tres menses.
- 11 Deuolutio fit de episcopo ad capitulum in non prouidendo per negligentiam intra sex menses.
- 12 Deuolutio non fit, de episcopo ad capitulum cum tempus currit, non culpa ipsius, in non prouidendo, intra tempus iuris.
- 13 Deuolutio institutionis non fit de prelato ad collegium.
- 14 Prelatus negligens, in non prouidendo, punitur semel, tantum.
- 15 Mora significationes.
- 16 Mora descriptio.
- 17 Mora qualiter purgetur. c. 19.
- 18 Obligatio noua non oritur in obligationibus dandi a tempore morae.
- 20 Mora effectus.
- 21 Tempus deuolutionis currit a die notitia.

Vlla. Si queris vtrum beneficia ecclesiastica no vacantia seu antequam vacant possint conferri, vel promitti, distingue. Ad cuius euidentiā sciendum est, qd beneficia aut vacant de iure, & de facto, aut non vacant nec de iure, nec de facto, aut vacant de facto, sed non de iure, vt cum quis spoliatus est beneficio suo, vt s. de his quae vi metus causa fiunt. c. ad audientiam. & cabbas. & de resti. spo. c. item cum quis. aut econtra vacat de iure, sed non de facto. In primo casu planum est qd sunt conferenda, per sonis idoneis, vt s. tit. proxi. c. 2. & c. ad decorem. & de p. b. super inordinata. & c. graue. & c. extirpande. & c. de multa. & statim dicam. In secundo & tertio casibus dicit Host. & Ioan. And. post eum & j. eo. literas. qd conferri prohibentur, adeo qd qui scienter recipit hoc ipso expellendus est. s. c. proxi. Sive ro ignoranter tenetur conferens ad consimile beneficiū secū dum distinctionem quam feci. s. de p. b. inter cetera. Tu vero dic in secundo & in tertio casibus refert, aut queris nunquid possint promitti vel conferri vt proprietates, & dic quod sic ita bene sicut vacantia, vt s. de restitu. spoli. cum venissent. & j. de don. c. consulationib. & legitur & not. extra de rebus eccl. non alic. c. si vna ecclesia. in clem. & hoc tenet Io. An. hic. Aut vt beneficia, & tunc refert, aut queris de collationibus, vel prouisionibus beneficiorum quae fiunt per Papam, aut de collationibus vel prouisionibus quae fiunt per praelatos inferiores. In primo casu refert aut queris nunquid possint promittere vel conferre beneficia nondum vacantia de sua plenitudine potestatis, seu de sua potestate absoluta, & de illa non audeo disputare prout no. Ho. in simili. s. de biga. super co. vnde

plena dispositio beneficiorum est in potestate sua. vt j. de p. b. c. licet ecclesiarum. li. 6. Et sicut potest dare beneficia ad tempus quod est contra naturam collationis beneficiorum, quae simpliciter & ad vitam conferri debent. vt not. Ber. & Host. C. de fi. p. b. terorum. c. veniens. & Archi. & Io. An. j. de rescri. si gratiose. li. 6. & Io. An. j. de reg. iur. c. actus legitimi. e. li. Ita vt videtur potest ea non vacante conferre, vel vt statim tribuat ius in re si hoc intendat, & sic videatur omnia fecisse sine quibus huiusmodi collationem facere non posset arg. s. de offic. deleg. c. praeterea. & c. significasti. Et sic obtinentem priuasse, alias priuare, & isti breui manu contulisse, arg. ff. de iure do. l. licet. s. quoties. hoc etiam potest sic confirmari. Nam imperator rem temporalem alienam potest maxime ex causa alteri donare, vt ff. de euic. l. Lucius. C. de quadri. praescri. l. bene. a. zeno. Ergo multo magis videtur quod Papa possit rem spiritua lem vnus alteri donare, maxime ex causa, cum non minorem potestatem habeat Papa in spiritualibus, quam imperator in temporalibus, vt s. de maio. & obe. c. solite. s. praeterea. Et qd Papa possit alicui beneficium suum auferre, notat expresse Io. 9. q. 3. per principalem. super hoc tñ vide quod notatur p. Ioā. & Archi. 10. di. c. j. 22. di. c. j. & 23. q. 8. c. tributum. s. quamuis. Vel si non intendat statim tribuere ius in re, quod collatio sortiatu suum effectum, & tribuat ius in re demum cum beneficium vacauerit, quia Papa ad tempus & in diem beneficia dare potest, arg. ff. de manu. vind. l. apud eum. s. imperator. Et ita intelligi quod no. Host. in summa huius tit. s. & vtrum. ver. vbi autem. dicens quod si promissio beneficii non vacantis fiat alicui, & auctoritas Papae interueniat rata est: quia potest de iure supra ius dispensare, vt j. eo. proposuit. ver. licet autem. Sed hoc tñ non est trahendum ad consequentiam, vt j. eo. constitutus. & c. post electionem. Idem not. Ho. in collatio. j. de his quae fia ma. par. ca. c. ex ore. f. Aut queris de potestate ordinata, & tunc aut queris nunquid possit ea conferre de praesenti, & sic dare ius in re in instanti, vel cum vacauerit, & dic, quod non, arg. hic. & C. de leg. l. digna vox. 2. q. 7. nos si incompetenter. vnde omnis indecentia in principem est impossibilis s. fakte. moris, vt not. Card. j. de haereti. c. super eo. li. 6. Aut nunquid possit dare ius ad rem, hoc est quod cum beneficia vacauerint conferantur illis quibus disponit ea conferri & non alij, & dic quod sic, vt j. eo. proposuit. & j. de offi. deleg. c. si super gratia & de concess. p. b. c. ne captanda. li. 6. ¶ Si queris de collationibus seu prouisionibus, quae fiunt per praelatos inferiores refert sm G. de Montelau. & Gen. f. Aut queris de canonicatu, & talis potest conferri antequam vacet. s. de p. b. relatum. de consli. cum M. Et est ratio quia est ius incorporale spiritua le nullis alijs praediuiciale immo vtile, quia in diuinis officijs, est oneris aliorū releuatiuum, vel saltem coadiutiuum. Secus, in praebenda, cum in temporalitatis perceptione consistat, arg. j. de concess. p. b. c. si. li. 6. vt hoc no. G. de Montelau. extra de p. b. c. si. in glo. 2. in cle. & Gen. ibi in glo. 3. quod non credo verum intelligendo quod canonicatus, qui nondum vacat possit auferri obtinere, & alteri conferri. Sed bene ille ad quem pertinet collatio canonicatum ecclesiae, potest aliquem recipere in canonicum, & sic canonicatum de nouo creare, vt in cal leg. cum martinus. & s. de p. b. pro illorum. & c. dilectus. j. & de rescrip. c. eam te. Qui canonicatus definit esse cum illi receptus in canonicum assequitur praebendam aliquam per canonicum possessam: quia tunc habet canonicam illam cui est illa praebenda annexa, vt no. in c. alle. dilectus. j. & per G. de Montelau. in c. si. alleg. f. Aut queris de alijs beneficijs, & tunc, aut queris nunquid possint beneficia nondum vacantia conferre & dic quod non vt hic, & j. c. proxi. & c. post electionem. etiā de consensu illorum quorum sunt beneficia, cum tales no sint domini sed procuratores, vt j. de dona. c. 2. vt no. Host. in s. alle. & vtrum. ver. sic. sed & si. licet quidam contra per l. C. de pact. l. vlt. Aut nunquid possint ea promittere, & dic quod non, nec in specie vt hic, nec in genere, siue fiat promissio sub his verbis cum beneficium vacabit, siue sub his verbis cum facultas, se otulerit, siue alias quouismodo, vt j. eo. ex tenore. Melius eo. tit. c. detestanda. li. 6. per quam decr. corrigitur decr. accedens. j. eo. vt no. ibi. & dicuntur promitti si ipsorum collatio, vel praesentatio ponatur in manibus alienis, quod dic vt j. eo. constitutus. & c. si. ¶ Sequitur de quarto. I. qn beneficia fiunt vacantia de iure & non de facto, & tunc dic vt dicam. j. eo. lite ras. ¶ Supra dixi quod beneficia vacatia de iure & de facto conferri possunt & debent, vt probatur. j. s. prox. sed nunquid possunt promitti dico quod sic, & promissio obligat promittentem, non tamen adeo qd collatio facta alteri per promittentem non

non valeat. promissio. non afficit beneficium, quod dic, vt plene per Card. & alios in c. alleg. praestanda. & e. si. foli. 6. Et ad hoc facit quod no. Host. j. c. vlti. vbi dicit qd si promissio illa facta per comitissam de beneficijs vacaturis quae nulla est, pendente alium praesentauerit, praesentatus per eam obtinebit. j. ti. j. illam. & de iure pa. c. illud. Credo etiam quod beneficium re vera vacans potest conferri per illum ad quem spectat collatio, etiam si ignoret eum vacare, per not. per Car. j. de p. b. si tibi absent. li. 6. ¶ In s. cum vero. Si queris, quae tempora seruari debeant, in expeditionibus ecclesiarum vacantium, distingue. f. Aut queris de tempore ad conferendum beneficia, seu prouidendum de beneficijs, per viam collationis, & tunc datur 6. menses. ¶ vt hic. f. Aut queris de tempore ad eligendum & tunc datur. j. menses. vt s. de elec. ne pro defectu. Aut queris, de tempore ad electionem factam praesentandi, & tunc datur tempus quae citius fieri poterit & adhuc 8. dies, vt j. de elec. c. quam sit. & c. cupientes. in princ. & s. ceterum. li. 6. Aut de tempore ad consentiendum electioni, & tunc datur vnus mensis electio. si libertatem habet consentiendi, alias quantum iudex arbitrabitur, vt in c. alleg. quam sit. ¶ Aut queris de tempore ad petendum confirmationem, & tunc datur tres menses computati post consensum electioni de se factae praesentum, vt in c. alleg. quam sit. s. ceterum. j. de ele. lib. 6. ¶ Aut queris de tempore ad petendum consecrationem, & tunc datur alij tres menses computandi post confirmationem obtentam, centesima distin. qm. & 75. dist. c. qm. & administrationem bonorum ecclesiasticorum habitam. s. de ele. cum in cunctis. s. j. ¶ Aut queris de tempore ad petendum pallium, & tunc datur tres menses computandi a tempore consecrationis, centesima dic. j. In causis autem cathedralium, vel regularium ecclesiarum, quae ex immediata subiectione vel appellatione deuoluuntur ad Papam, serua decre. Nicolai. j. de ele. cupientes. li. 6. Ita no. Io. And. in c. alleg. quam sit. in glo. pen. j. de elect. li. 6. Et istud tempus 6. mensium de quo loquitur, hic currit a tempore scientiae, sm Ber. Inn. & Host. hic. Et quae tempora sint continua, & quae vbi lia, vide per Arch. 2. q. 6. anteriorum. in glo. adde circa hac materia. Et scripsi. s. de sup. negl. praeb. c. licet. dist. j. Et adde qd no. Inn. s. de p. b. de multa. super verbo, sex menses. ¶ Et eo. s. Si queris, vtrum quando ad praelatum solum, vel ad capitulum seu conuentum solum spectat collatio praebendarū seu aliorum beneficiorum, vtrum & qn per negligentiam illius ad quem spectat collatio in non conferendo infra tempus, iuris s. sex mensium ad alterum eorum collatio deuoluatur, distingue. Aut queris de episcopis, & de capitulis cathedralium ecclesiarum aut de praelatis collegiatarum vel conuentualium ecclesiarum, & ipsis collegijs, vel conuentibus. ¶ In primo casu refert, aut episcopus vel capitulum ad quem, seu quod spectat collatio differt infra 6. menses culpa vel negligentia sua conferre, & tunc per talem culpam vel negligentiam vnus eorum ad alterum collatio deuoluatur, vt hic in versu. si autem episcopus. & ver. se. qd si ad capitulum. & j. eo. quia diuersitate. ¶ ¶ Aut differt conferre per impotentiam iuris, vel facti etiā culpa sua contingentem, & tunc non currit sibi tempus pro tempore impedimenti, nec habet locum deuolutio ex quo no est in mora petendi a motionem impedimenti, vt in c. allega. quia diuersitate. s. si tamen. & s. de consli. cum M. ferra. sm Inn. & Host. hic. Et ad hoc concordat quod no. Io. 6. 1. dist. bene no. nit. dicens quod tempus concilij generalis ne pro defectu. s. de ele. vel istius lateran. concilij nulla. non currit illis qui non inueniunt aliquem idoneum quem eligant, vel cui conferant. Ad hoc etiam concordat quod no. Inn. in c. alleg. quia diuersitate. in glo. f. Papam. ver. melius videtur. & Ho. post eum dicentes, quod nec capitulum nec superior potest supplere defectum alterius, nisi vbi hoc in iure inuenitur expressum, vel nisi necessitas immineret, arg. j. e. cum nostris. in fi. & j. ti. j. illa, sed vbi hoc in iure expressum est potest facere etiam superioris auctoritate non petita, vt hic. & 60. di. si forte. Et hoc idē no. Host. Car. Archi. & Io. An. j. de sup. negl. praeb. c. Romana. li. 6. & Arch. 89. di. c. 2. in glo. pen. & fi. & 9. q. 3. cum simus. super verbo in monasterijs. & j. de cens. c. Romana. super verbo de huiusmodi. li. 6. ¶ In secundo casu. I. qn queritur de praelatis collegiatarum, vel conuentualium ecclesiarum, & ipsis collegijs, vel conuentibus dic, quod per negligentiam vel culpam talis praelati ad quem spectat collatio, vel praesentatio non fit deuolutio ad collegium vel conuentum. Nec vice versa de collegio, vel conuentu ad quem spectat collatio, vel praesentatio ad praebendam, vt extra de sup. negl. praeb. c. quia regulares. in clem. vbi

hoc tenet G. de Mon. lau. super verbo lateranensis. super verbo quorum praelati huiusmodi negligentes. & c. Et hoc per text. ibi, dioecesanorum locorum. & c. per quem videtur quod in omni casu deuoluitur ad Episcopum immediate, maxime cum istud, c. nulla. & s. de elec. cum in cunctis. s. vlti. tantum loquantur in episcopis & capitulis suis. Item non est tanta communio inter alias ecclesias, quanta inter episcopum & capitulum. j. de rella. requisi. & multa disconuenientiae sunt inter cathedrales, ecclesias & alias inferiores. vt j. de ele. quinquam. li. 6. hoc idē tenet ipse G. de Mon. lau. extra de sta. regu. ne in agro s. abba te. in cle. Sed hoc fallit in casu illius s. vbi abba te vel priore, a collatione beneficiorum suspenso ad priorem claustralem cum consilio & assensu conuentus vel maioris partis ipsius eorumdem beneficiorum collatio deuoluitur. Vnde ibi cōtinet specialia prouisionem, nec est alia extendenda. ar. j. de priuile. fa. ne. nec est simile de suspensione ad negligentiam. vt j. eo. quia diuersitate. sicut nec de morte ciuili ad naturalem. 16. q. j. pla cuit enim. ¶ Et no. sm Host. hic quod in omnibus, in quibus per negligentiam fit deuolutio, negligens punitur semel & ea vice tñ, vt s. de sup. negl. praeb. c. 2. Et vide quod no. Archi. in c. alleg. bene nouit. in glo. adde ex praedictis satis patet. & c. vbi querit quid si archiepiscopus de suo semestri tempore, de quo loquitur hic duos menses daret episcopo vel capitulo. qui fuit negligens in conferendo, nunquid episcopus eligat canonicū, suo iure vel iure archiepiscopi. Et distinguit cum Vin. si semestris tempus episcopi non est lapsus tempore huiusmodi dationis duorum mensium suo iure eligit episcopus, quia fit ei prorogatio, vnde potestatem habet ipse & ius eligendi. s. de of. fic. deleg. c. de causis. & vbi fit prorogatio termini manet idem arbitrium. Vbi vero post terminum eligitur idem arbiter sup eadem causa est nouum arbitrium. ff. de arbi. si cum dies. de p. cario, sed si manente. Si vero iam elapsus erat semestris tempus suo iure non eligit, quia suo iure nihil habet. arg. ff. de iurisd. omni. iud. l. solet. sm Vin. qui ita no. s. de elec. cum vintoni. Et ita no. Archi. in c. alle. bene nouit. ¶ Et eo. s. Quia ista s. tangit de mora que purgari non potest gratia huius quae primo quot modis accipitur mora. Secundo quid est mora prout hic sumitur. Tertio qualiter constituitur. Quarto qualiter purgetur. Quinto quot sunt mora effectus. ¶ De primo dic, quod mora sumitur varijs modis, nā aliquando accipitur pro habitatione, vt C. de incolis. l. 2. li. 10. & j. de tempo. ordi. c. cum nullus. s. si. li. 6. Quandoq; accipitur p quacunque dilacione, vt si dicamus magna mora est hinc vsq; ad festum Natiuitatis D O M I N I, vt C. de temp. ap. authen. sed cum lis. Et ita intelligitur. ff. de iudi. si debitor. vbi dicitur quod non est magnum damnū in mora modici temporis. Quandoque sumitur mora strictius, non pro qualibet dilacione, nam sm hoc omnis qui differret soluere esset in mora, sed sumitur pro dilacione tali que meretur poenam legalem, & in hac significatione accipitur mora pro delicto. Cuius mora plures sunt species, nam alia est mora communis, alia mora specialis. Mora communis est quae cōmuniter & regulariter contrahitur. Mora specialis est quae singulariter constituitur, quae fauore personae, quandoq; fauore actionis, quādoq; odio delinquentium, vt solet tractari in magna glo. ff. de vsur. l. mo. ra. inter quas species est mora quae contrahitur ratione tardae solutionis, siue communis siue specialis. ¶ De secundo dic fecundum Ia. de Ra. & Pe. de Bel. perti. omnia diffinitione quae ponit Azo. ff. de vsur. l. mora. ¶ Mora est, cum quis legitime interpellatus, vel pro interpellato habitus, cum intelligit vel intelligere debet se debere, nec est omissa debiti repetenti instātia, sine causa solutionem vel restitutionem vel receptionem distulit. Hae descriptio importat omnia essentialia mora, nā cum dicit legitime interpellatus respicit omnem personam, etiam minorem quamuis qui potest interpellari cum auctoritate tutoris. ff. de verbo. obli. l. sed si ex stipulatu. & omnem locum & tempus idoneum. vt ff. de solu. l. si soluturus. Item cū dicit pro interpellato habitus, respicit interpellationem re ipsa, vt C. in quibus cau. cessat in inte. restitu. l. in minorum. & de contrahen. & commit. stipul. magnam. & hic. Item cum dicit solutionem, respicit eum qui est obligatus, vt in personalibus, quia solutio praesupponit obligationem, vt ff. de verb. oblig. l. si duo rei. Item cum dicit restitutionem, respicit eum qui tenetur reali, vbi non est proprie solutio, sed restitutio, quia no est ibi obligatio, vt in sti. de acti. s. j. Item cum dicit receptionem respicit creditorem qui recusat recipere, & sic moram recusando contrahit. Vnde mora constituitur & contrahitur nequidum in debitore, & per debitorem, sed etiam in creditore, &

per creditorem, vt ff. de periculo & commodo rei vendi. l. illud & sic habes diffinitionem seu descriptionem more. ¶ De tertio. qualiter mora constituitur patet præmissa. ¶ Circa quartum. qualiter mora purgetur, distinguo. Aut per commisionem more ius alteri est quæsitum, in eo in quo seu circa quod mora est commissa, & tunc nunquam potest purgari mora in eo in quo ius alteri est quæsitum vt hic, vbi habes quod per negligentiam episcopi in non conferendo infra sex menses acquiritur ius conferendi capitulo, & contra. & per secundam negligentiam acquiritur ius archiepiscopo, ideo mora purgari non potest. Ad idem 12. q. 2. longinquitate. 20. q. 2. puella. j. de regul. iur. c. mora. lib. 6. cum ibi no. per Io. An. & s. de sup. neg. prela. c. licet. & c. si quod dic vt ibi dixi. Aut per commisionem more non est alteri ius quæsitum in eo in quo, seu circa quod mora est commissa, & tunc refert. Ad cuius euidenciam nota quod quatuor sunt effectus more, vt statim dicam, & quandoque mora purgatur quantum ad omnes effectus, quæque quantum ad quosdam tm, refert ergo. Aut post moram sequitur stipulatio animo nouandi legitime facta, & in casibus in quibus nouatio potest cadere, & habere locum, & tunc mora purgatur, quantum ad omnes eius effectus vt ff. de condi. furti. l. parui, refert. de soluti. l. qui decem. §. cum mihi sicutum. & de nouatio. l. nouatione. Aut post moram non sequitur stipulatio animo nouandi legitime facta, & tunc aut sequitur obligatio, & depositio in rebus seu obligationibus, in quibus obligatio, consignatio, & depositio cadere possunt, & tunc purgatur etiã quod ad omnes eius effectus, vt C. de vsur. l. accepta. quod dic vt ibi, in quantum tangit istud membrum. Aut non sequitur obligatio, consignatio, & depositio, & tunc quæris de purgatione more, vt morosus post moram habeat actionem, aut queritur de purgatione more vt morosus post moram non teneatur. In primo casu, refert, aut alius contractus inter creditorem & debitorem alius ab eo super quo mora contrahitur, & de illa re super qua mora contrahitur præcessit, & tunc potest mora purgari, vt non obstantem mora possit agere. duobus tm interuenientibus. §. j. modicum tempus, & si non interest aduersarij, vt p. batur. ff. de verb. oblig. l. si ita quis promiserit. §. Seia cauit. vbi Seia pcuratrix erat ante obligata Lucio Titio madori actio ne mandati præcedente, & sic alia ab illa obligatione ex stipulatione, super qua mora contrahitur ad restitutionem illorum, hortorum de quibus ibi loquitur. Aut nullus alius contractus, ab illo super quo mora contrahitur, & de illo super quo mora contrahitur inter creditorem & debitorem præcessit, & tunc non potest purgari, vt habeat actionem. v. g. Ego promisi tibi hoc modo, si dederis mihi. 10. j. Pascha dabo tibi fundum, demum tu non das j. Pascha, sed vis dare in crastino, nunquid teneor tibi dare fundum, dico quod non, quia cõditio deficit, & non potest impleri alio tempore, nec eram tibi obligatus, ex alio præcedenti contractu, seu ex alia actioe ad fundum tibi dandum, vt no. Iac. de Ra. in d. c. Seia cauit. Et pro hoc bene facit. ff. de fideicom. l. l. thais ancilla. §. intra & de sta. libe. l. si intra quinquennium. ad trebell. nam quod ad ius, §. qui compulsi. In secundo casu refert, aut ex mora non introducit, nec succedit noua obligatio, & tunc purgabilis est mora vsque ad snam diffinitiuam, vt in obligationibus dandi non oritur noua obligatio a tempore more ad interesse, vt ff. de verbor. oblig. l. si feruum. §. sequitur. & §. vlti. Vnde si non oriatur noua obligatio potest purgari mora ante snam, quia omnia iudicia sunt absolutoria in sti. de pepe. & temp. ac. §. si. ff. de verbo. obli. l. interdum. in fi. Aut ex mora introducit vel succedit, noua obligatio, & tunc refert, quia quandoque succedit seu introducit obligatio propter culpam, vt puta quidam vendidit mihi rem aliquam dedit fideiussorem nomine euictionis, hic non succedit interesse in obligatione propter moram, sed propter culpam, quia alienam rem vendidit, & eo casu potest quis purgare moram post snam vsq; ad executionem, vt ff. de excep. doli. l. fideiussor. §. m. Iaco. de Ra. & Pe. de bel. perti. ibi, quandoque introducit obligatio propter moram non propter culpam. & tunc refert §. m. Iaco. de Ra. licet Pe. de bel. p. ti. non approbet. ¶ Aut obligatio introducit, per legem, seu ex dispositione legis, vt si promissisti mihi facere domum, & es in mora faciendi, & tunc potest purgari mora tribus concurrentibus. s. lite non contestata infra modicum tempus, & si non interest aduersarij, vel si interest interesse refusio alias non potest moram purgare, vt ff. de verb. obliga. l. si iustulam. & l. si ita quis promiserit. §. Seia cauit. Aut obligatio introducit factio hominis seu per dispositionem hominis, vt si promissisti mihi librum, & nisi dederis promissisti mihi decem & tunc aut

illud quod succedit, vel venit ex mora vna cum principali debito potest peti, aut non. Si potest vna cum principali debito peti tunc non potest purgari. v. g. Generator mutat pecuniam, & stipulatur quolibet mense. 10. si debitor in mora est non potest moram purgare, vt ff. de verb. oblig. l. qui Romæ. §. calimacus. & lita stipulatus. in fi. & de acti. & obli. l. traiecitia. §. de illo. §. m. Pet. de Bel. pertica ibi. & in l. alleg. magnam, quod etiã Cin. ibi approbare videtur. Si non potest peti vna cum principali, illud quod deductum est in pœnali. v. g. promissisti stare in iudicio certa die sub pœna, non stetit, & sic obligatio contracta est ad pœnam. §. cum principali peti non potest. ff. de exce. doli. l. apud Celsum. §. Labeo. Et isto casu potest purgari, tribus concurrentibus, vt ff. si quis caut. l. & si post tres. de arbi. l. si cum dies. §. si. de penu. leg. l. j. de verbo. obli. l. qui Romæ. §. flauius. & l. si ita quis. §. seia. Fallit in casu vbi non purgatur. ff. de arbi. l. cellus. & est ratio quia durius agitur cum ministro legis quam cum lege. Item fallit in alio casu, vbi purgatur post litem contesta. & ante diffinitiuam snam. ff. de iudi. soluti. l. 3. §. vlti. & l. seq. Et est ratio quia illa stipulatio iudic. sol. citius committitur, quam alias confueuerit regulariter committi stipulatio. Et ideo diutius seu tardius purgatur, iuxta illud, qui i vno grauat. & c. ff. de iur. iuran. l. eum qui. nam qui iudicium solui, p mittit factum promittit. Et quando factum promittitur, non committitur stipulatio quouque tm tempus præterierit, qd poterit fieri, vt ff. de verb. oblig. l. si ita stipulatus sum abs te. sed ibi statim cum est in mora committitur stipulatio iudici. sol. vt in dicta. l. 3. §. in hac. & l. conquebatur. & ff. si quis cau. l. si duo. §. j. & ideo non releuatur vt possit purgari post litem contesta. §. m. doct. in d. l. 3. & §. m. Pe. de bella per. & Cin. in d. l. allegata magnam. Sed quæ est ratio diuersitatis inter obligationem, quæ introducit propter culpam vt in l. alleg. fideiussor. & illam quæ introducit propter moram? Ratio est, nam mora dolum habet, ideo magis puniri debet quam culpa, vt ff. de le. aqu. litem si obstru. ad fi. §. m. Pe. in d. l. fideiussor. Et hæc sufficiant de purgatione more.

¶ Sequitur de quinto. quod sunt effectus more constitutæ ad quod respondeo, quod sunt quatuor. Primus est circa intentionem, de quo tenetur morosus. Secundus est circa rei æstimationem, quam facit considerari quanti plurimi sunt a tempore ipsius more constitutæ. Tertius est circa vsuras. Quartus, est circa fructus de quibus tenetur morosus. Redeo ad primu dixi, quod primus effectus est circa interitum rei, quæ morosi periculo peperit, quod verum dicit Martinus doctor iuris civilis antiquus, nisi eodem modo peritura fuisset penes creditorem, quia tunc non tenetur de interitu, vt ff. de rei ven. l. item si verberatum. §. si. & quod me. causa. l. si cum exceptione. §. si homo. Sed Io. & alij doctores iuris civilis, communiter reprehendunt Mar. dicentes quod imo indistincte de interitu tenetur morosus, vt ff. de leg. j. l. cum res. §. vlti. de vi & vi ar. l. j. §. rectissime. & si cer. pet. l. quod te. vbi est glo. ipsorum quæ potissime hoc dicit. Pet. vero de bel. per. & Cin. post eum sic distinguunt. Et credo, quod bene, cum quæritur nunquid mora faciat morosum de interitu teneri, refert, aut mora commissa est in faciendo quod fieri non debuit, aut est commissa in non faciendo quod fieri debuit. In primo casu verum est indistincte, quod morosus de interitu tenetur, & sic loquitur dictus. §. rectissime. & C. de fur. l. sub tracto. Fallit in casu, vt dicta l. si cum exceptione. §. quod si homo. Et est ratio, quia metum inferens grauat ibi in vno. l. q. condemnatur in quadruplum, ergo, & c. vt in l. eum qui. ff. de iur. iuran. In secundo casu, quandoque contracta est mora in non faciendo quod fieri debuit, subdistingue. Aut qui non fecit quod debuit facere contempserit solummodo partis interpellationem, & tunc vera est snia Mart. per ill. quas alleg. Aut contempserit partis interpellationem & iudicis decretum, & tunc in odium sic delinquentis periculum transit ad eum, vt ff. de eden. l. vbi §. is autem. Secundus effectus est circa æstimationem rei quam facit præitari sub æstimatione, quati plurimi a tempore obligatio more, vt ff. si cer. pe. l. vinum, quod dic vt ibi. Tertius effectus est circa vsuras, de quo dic secundum leges, vt C. de condi. indebi. l. j. de quo effectu non debet curare canonista, cum vsura de iure diuino, & canonico, sint prohibita, vt j. de vsur. super eo. & capi. quia in omnibus. Imo etiam de iure civilis nouo. l. authenticorum approbant quatuor concilia. l. Nicenum, Constantinum, Ephesinum, & Calcedonium, & volente sicut sacras Scripturas obseruari, in aurb. de elect. tit. in prin. colla. 9. Et in Niceno concilio vsuræ sunt reprobata. 47. dist. qm. Et hoc not. glo. C. de vsur. in aurb. ibi posita ad hæc. & Card. j. de vsur. in Rubrica. lib. 6. Quartus, & vlti-

& vltimus effectus est circa fructus, de quibus tenetur morosus. Et in hoc articulo distingue. vt ff. de vsur. l. videamus. ¶ Et nota quod isti 6. menses qui dantur ad conferendum, non currunt, nisi a tempore notitiæ veræ vel præsumptæ ipsius vacationis: quod debet determinari per iudicem, considerata beneficij, qualitate, & quantitate, & locorum remotione, & fama, arg. ff. de vsur. l. mora. vt no. Host. j. eo. ex parte Alten. & Gen. in extra uag. Io. 2. 2. ex ecriabilis. super verbo contrariæ.

- 1 Papa an dispenset contra ius diuinum.
- 2 Papa an dispensat super iure naturali.
- 3 Papa non dispensat contra ius ciuile.
- 4 Papa super lege canonica dispensat.
- 5 Dispensatio sit ratione id postulantem.

Reposuit. Ad declarationem gl. Ber. super verbo dispensare. Si quæris in & super quibus Papa possit dispensare. Distingue. Aut quæris de lege diuina seu euangelica, aut quæris de lege ciuili, aut quæris de lege naturali, aut de lege canonica. ¶ In primo casu hoc solum tene quod in omnibus potest dispensare, dummodo sua dispensatio non sit contra fidem. §. m. Vincæ. nec nutriat peccatum mortale, nec inducat subuersionem fidei, nec periculum animarum. Nam in talibus nullam habet contra Deum potestatem, sic intellige. 2. 5. q. j. sunt quidam. 16. dist. sancti. §. m. Host. hic. Et conuoc. quod ipse Host. no. j. de spons. si qui fidem. in magna glo. ver. pone igitur. dicens, quod si vir in casu illius. c. nullo modo consentit cum prima muliere, sed cum secunda tantum, Papa licet sit supra ius nunquam tm, potest consensum hominis voluerad voluntatem suam, & dare sibi intelligere quod consentiat in eam in quam non consentit, & quod non consentiat in eo in quo consentit. Et sic potest vera matrimonia lege diuina firmata sua constitutione canonica irritare, & cogere hominem conscientiam propriam relinquere, & suo motui adherere. vt patet in his quæ leguntur & not. hic. & s. de præsump. c. si. & j. de conuer. coniug. c. ex parte 2. quod reprehendit talia euidenter, & no. j. de spon. c. si inter. ad fi. & de spon. duorum. c. j. & si. vbi idem no. ipse Ho. & j. de consangu. & affi. c. quod super his super verbo prohibito.

Ad hoc etiam facit quod not. G. in calle. sunt quidam 2. 5. q. j. super verbo euangelista. vbi dicit post Laur. ibi quod contra dicta euangelij potest dispensare in his quæ sunt consilij, & quæ parabolice dicta sunt, & non consistunt in præceptis vel prohibitionibus. & adde quod no. ibi in glo. penul. & si. ¶ In secundo casu dic quod non potest dispensare, quia iura naturalia immutabilia sunt, in sti. de iure natu. §. sed naturalia. 5. dist. in prin. c. 2. 5. q. j. sunt quidam. quod dic vt no. Io. & Archi. 13. dist. in summa. 1. 5. q. 6. auctoritate per Ber. & Host. de iur. iur. quæro. de deci. à nobis. per Inn. de sta. mo. cum ad monasterium. glo. nisi ex causa. & Host. post eum. Et pro hoc facit quod statim immediate dictum est. quod not. Inn. j. de immu. eccl. quia pleriq; glo. jad. si. ver. sed si ne causa. & c. & Archia. j. dist. ius ciuile. in fi. glo. suæ. & 12. dist. c. j. & 9. q. penul. per principalem. ¶ In tertio casu. contra legem ciuilem non potest dispensare, cum per hoc falcem suam mitteret in messem alienam, contra id quod legitur & no. s. de ma. & obe. c. venerabilem. in prin. cip. & de iudi. no. uit. quod tamen intellige vt dixi. s. de contlit. c. j. dist. j. ad finem. & j. de no. ope. nun. c. j. ¶ In quarto casu dic, quod contra legem canoniam potest dispensare indistincte, vt s. de conslit. c. si. §. m. Ho. hic. Sed hoc fallit in casu vbi vellet dispensare contra canones, vel immutare canones articulos fidei, vel legem diuinam continentem, vel vbi per suam dispensationem subuertetur status vniuersalis eccl. vt ista probantur in calle. sicut sancti. & 24. q. j. memor sum. & dixi s. de iudi. at si clerici. & de hoc vide plene in Spec. tit. de legato. §. hunc breuiter. Et in his concordat quod no. Ho. in summa, de pœnitentijs. §. vlt. sub. §. sed quæ forma. & Spec. tit. de lega. §. nunc de episcoporum dispensatione. ver. si. dominus meus, dixit & c. & Archi. 14. q. 5. non sane. super verbo reddenda. in fi. dicentes quod in his in quibus est mortale peccatum §. m. legem diuinam, vt in furto, & rapina, vt 1. 4. q. 5. pœnale. dispensare non potest Episcopus nec etiam Papa, vt aliqui dicunt, quominus pœnitentiam agant, & restitutio fiat, vt j. de vsur. cum tu. 1. 4. q. 3. si quid. & c. multi. & q. 6. c. j. In his vero in quibus mortale peccatum est. §. m. ius posituum, & est episcopus, siue inferioribus Papæ interdictione dispensatio, nullus dispensare, vel pœnitentiam præstare potest nisi solus Papa, vel is cui specialiter commiserit. Si vero non est interdictione tunc potest. Vide etiã, quod not. Card. in extra uag. Bonificij. 8. rem non nouam. sup

verbo priuilegijs. circa medium. vbi dicit quod Papa est supra ius, & quod ipse solus potest equitatem non scriptam, ex sui interpretatione præferre iuri scripto. C. de leg. & consli. l. j. & ipse potest multa facere quæ non potest inferior. vt hic. nam nullus alter ab eo dat ius in vacaturo. j. eo. tit. c. 2. li. 6. ¶ Et si s. ius dispenset hoc debet facere cum ratio postulat. s. de præb. de multa. in fi. 50. dist. vt constitueretur. in fi. vt pote propter urgentem necessitatem, vel euidentem utilitatem eccl. i. q. 7. dispensationis. & duobus. cc. sequentibus. Non propter bur-sæ repletionem illius cui prouidit. arg. 24. q. 6. j. manet. alias est dissipatio non dispensatio. Et in hoc vlti. concordant beatus Tho. in parte. 2. q. 97. articulo vlti. & Ioan. And. s. de præb. ca. de multa. vbi dicunt quod ille cum quo papa dispensat sine cãron est securus quo ad Deum, & dixi in di. vlti. ibi. Dicit etiam Host. hic quod semper in dubio obediendum est Papæ, vbi conscientia non repugnat. 2. 3. q. j. quid culpatur. Sed si certum sit, quod illud quod præcipit sit peccatum mortale tunc recognoscendum est Papa celestis. 1. 1. q. 3. Iulianus. & ca. qui resistit. vbi cum conscientia tua tibi dicit quod non obedias non recedas ab ea, sed potius excommunicationem sustineas. j. de sent. excõ. inquisitioni. & c. a nobis. 2. nisi possit deponere errorem. vt j. de simo. c. per tuas. §. m. eum. & adde quod dixi supra de iudic. ar. fi. clerici.

- 1 Criminoso an beneficium conferatur.
- 2 Beneficij receptionem, quæ crimina impediunt. & 4.
- 3 Beneficium datur propter officium.
- 4 Electio non fit de existenti in peccato.
- 5 Victor non occupet rem corporalem sibi adiudicatam.
- 6 Rei mera corporalis condemnatus si iura sententia possessionem amittit.
- 7 Iura habentia corporalia, potest condemnatus post sententiam retinere.
- 8 Verba non curanda, vbi de mente constat.
- 9 Excommunicatus, maiori non petit restitutionem possessionis.
- 10 Excommunicatus minori se restitui in possessionem petit.

Vm nostris. Ad declarationem glo. secunde & c. si quæris vtrum criminosus possit licite recipere beneficium vel receptum retinere. Inn. hic dicit, quod sic, dicens, quod in homicidas, & irregulares cadere potest ius cuiuslibet dignitatis: quia iuste habent eam si cum eis fuerit dispensatum. Et etiam sine dispensatione iuste tenent prædicti dignitates suas, quousq; renuntiant, vel deponantur, si post adeptas dignitates suas fecerint homicidium, vel irregularitatem incurrant. Idem Conser. s. de rescr. c. capitulum sanctæ Crucis, in glo. quia quæstiones. ver. si. sed nunquid collatio facta criminoso, vbi dicit quod collatio facta criminoso vel irregulari, puta adultero non est nulla, vt j. de excep. præla. inter dilectos. sed reuocari potest vt ibi dicitur & s. de ele. c. considerauimus. Et ad hoc concordat quod not. Inn. j. de excep. præla. inter dilectos. glo. j. & Compoite. s. de elect. quod sicut. j. glo. in versic. quod est verum & c. Sed contra has sententias facit, gl. Io. 50. dist. studeat. in glo. hic dispensatur. & etiam tex. ibi, qui vult quod cum homicida in beneficio dispensetur, vt j. de cler. pug. in duello. c. 2. Nam cum dispensatio requiratur vt homicida beneficium recipiat, videtur secus esse de iure cõi argu. illo rum iurium. Item homicida ministrare non potest, cum sit suspensus post quantamcunq; pœnitentiam, vt s. de temp. ordi. c. quæsitum. ergo suspensus est à beneficio, cõi propter officium detur beneficium, & sit eius accessorium, vt 8. dist. eos & no. s. de contue. cum dilectus. in glo. suspensus enim & c. secundum Archid. in calle. studeat. in glo. per sniam. Circa, quod potest probabiliter sic distinguere. ¶ Aut quæris de criminibus, quæ ipso facto beneficij de quo agitur priuationem inducunt vt crimen hæresis. j. de hæresi. cum §. m. leges. libro. 6. crimen læsæ maiestatis. vt j. de schismaticis. c. vnico. & de pœnis. cap. si quis suadente circa prin. ver. a feudis. in cle. Et tunc talibus criminibus si aliquis eorum irretitus, non potest recipere beneficium, quod si receperit receptio non valet, nec poterit receptum licite retinere. Ita intellige quod no. Inn. in calle. allega. inter dilectos. & Compo. in calle. quod sicut. ver. & est verum. Aut quæris de alijs criminibus, & tunc aut de illis qui post peccatum pœnitentiam impediunt executionem ordinis iam suscepti, & retentionem beneficij iam adepti, vt homicidium, vt s. de accu. c. inquisitionis. & s. de tempo. ord. c. quæsitum. & similia,

similia, de quibus per Ber. & plenius per Hofl. s. de renuntia. c. nisi cum pridem. s. propter conscientiam. Et tali crimine irretitus non potest licite recipere beneficium, nec ante receptum licite retinere, ut in iuribus alleg. ita intelligo opinionem Io. & Archi. in c. alleg. studeat. 50. dist. & ad hoc facit quod notat Ber. Inno. Hofl. s. de temp. ord. c. ex. renore. & Hofl. i. de accu. c. inquisitionis. Dicens qd qui committit homicidium, non potest post peccatum penitentiam retinere beneficium, cui officium sacri ordinis est annexum. 50. dist. miror. j. de p. nis. in quibusdam. Et est ratio quia officium exercere non potest propter quod datur beneficium. s. de cler. coniug. quod a te. & c. diuersis fallacijs. Et idem de canonis quibus personatus, est annexus, ut praepositus, & archidiaconus secundum eum, ibi. Et idem eadem ratione videtur in minoribus ordinibus, cum etiam illis minoribus irregularitas contrahi possit, sicut & in sacris, ut no. ipse Hofl. j. de cle. excom. m. c. 2. & 3. Et qd dicit hic Inno. qd homicida, & irregulares etiam sine dispensatione iusto retinent dignitates suas, quas ante homicidium, vel irregularitatem sunt adepti quousq; renuntiant vel deponantur, intelligo de rigore, & quo ad hoc de quo hic quaeritur. ut non censeatur vacare re ipsa ante renuntiationem vel depositionem, non tamen quantum ad hoc, ut faciant fructus suos, cum nec officium facere possint ut est dictum, & ut not. s. de app. c. pastoralis. Et autem quis de irretito alijs criminibus, & tunc autem quis nunquid possit licite recipere beneficium, aut nunquid receptum ante crimen possit licite retinere. In primo casu refert, aut est tale crimen quod eum suspendit ab officio, vel beneficio, vel saltem ab officio propter quod datur beneficium, ut in c. alleg. eos. & j. de rescrip. vlt. l. 6. vel a beneficio iuxta ea quae dixi. s. de confue. cum dilectus. & tunc non potest licite recipere, ut legitur & no. in c. alleg. s. de confue. cum dilectus. de elec. cum inter R. seniore. de eta. & quali. cum bonae. Et quod suspensio non possit conferri beneficium no. Hofl. s. eo. c. proxi. super verbo potestate & Io. And. post eum. Aut no est tale crimen quod eum suspendit ab officio & beneficio simul vel saltem ab altero eorum iuxta ea quae dixi in c. alleg. cum dilectus. & tunc potest recipere beneficium nisi sit aliud canonicum quod obstat, & ita intelligo glo. Comp. in c. alleg. quod sicut. versic. sed nunquid collatio. salvo eo quod no. Car. j. de elec. vt circa. & Car. & Archi. eo. tit. c. perpetue. lib. 6. & Io. 2. 5. dist. c. 5. d. dicentes quod existens in peccato mortali non potest eligi. Sed Io. An. contra in c. alleg. perpetue. cuius opinio potest sustineri in peccatore occulto. Prima vero opinio in peccatore notorio per no. per Inno. s. de postul. pra. ca. j. & fi. & per eum & alios. s. de temp. ord. c. quassitum. In secundo casu. si quis quaerit vtrum possit beneficium retinere, dic quod sic, ut legitur & not. s. de ap. pastoralis. salvo iure perceptionis fructuum de quo dic vt ibi.

¶ Ad declarationem gl. Inno. in glo. credimus. versic. & ex his. Si quis nunquid illi pro quo sententia lata est super priuatione alicuius beneficii, vel alterius rei, liceat illud vel illam occupare, absq; eo quod ille qui prius ipsam vel ipsam tenebat resignet, & absq; eo quod manu militari auferatur ab eo. Distingue. Aut reus est condemnatus actori, aut est absolutus ab im petitione actoris. In primo casu aut agitur de iuribus, seu de rebus corporalibus, aut agitur de iuribus, aut de rebus incorporalibus. Si de rebus corporalibus, tunc non licet actori pro quo lata est sententia illam rem occupare, nisi ille reus qui prius eam tenebat ipsam resignet, vel nisi manu militari auferatur, ab eo, & is qui obtinuit in possessione inducatur. Et si contra factum fuerit priuabitur iure quod in ea habebat, etiam si ab illo qui tenebat non prohibebatur possessionem capere dum modo sua auctoritate capiat, nisi consentiat aduersarius. ff. de rei vendi. l. qui restitueret. ne vis fiat ei. l. si quis missus. in princ. vt in possess. l. si cui. s. missus. & ar. C. vnde vi. l. meminerint. Et hoc dicimus nedum in sententia lata super beneficio, sed et in omni alia sententia, vt & post sententiam non occupet victor rem sibi adiudicatam, sed per executores tradi debet sibi. C. de arbi. l. pen. j. respons. C. de iudi. l. proferand. Nec obs. C. vnde vi. l. si quis in tantam. ibi ante aduentum litis & c. quia ibi subaudi maxime, nam ibi idem post sententiam, fm Inno. & Hofl. hic. idem Archi. 8. q. 4. c. nonne. in glo. adde dicas qd ex decre. Si agitur de iuribus incorporalibus, tunc tunc iud. de talibus iuribus vbi nihil corporale attingitur, vt de electionibus & iurisdictionibus, & similibus, & in talibus statim lata sententia actor potest ingredi possessionem, & aduersarius possessionem amittit. Iamen vt omnis remoueat dubitatio, consilium est quod iudex hoc modo dicat in sententia, vobis adiu-

dicamus ius eligendi, & aduersarijs silentium imponimus sic s. de causa pos. cum ecclesia. Et aut de talibus iuribus incorporalibus vbi aliquid corporale attingitur, vt praebendis, & tunc possessor condemnatus per aduersarium non prohibetur illud exercere vt prius. Bene tñ cogitur cauere quod decetero, illa seruitute non vretur, vt si seruitus vendi. l. harum. vbi dicit quod si nolit cauere condemnabitur quantum in litem iurabitur, & si nec sic possit expelli de possessione, per officiales expelletur, vel dabitur ipsi potestas expellendi, si talis sit iudex sententiam suam exequi possit. Et in hoc erit ipse qui vincit, minister iudicis, vt in l. alleg. harum qui restitueret. 2. 3. q. 5. c. miles. & c. cum minister. & sequentibus. fm Inno. Hofl. & Ioan. An. hic. In secundo casu principali. scilicet reus est absolutus, tunc non est absolute necessarius executor, quia sufficit ei exceptio rei iudicis. ff. de excep. rei iudic. per totum, fm Inno. & Hofl. hic. & Archi. vbi s. Vnum notat Hofl. hic iuxta glo. secundam Ber. in ver. si vero simpliciter. quod si Papa dicat facias conferri, vel prouideri, vel assignari, ille cui scribitur potest face- re. Nam non debemus curare de verbis, ex quo de mente constat, vt patet in his qua no. s. de rescrip. eam te. de praeb. pro illorum. s. eo. propositum. Vnde si mandatur quod faciat prouideri, ipsemet poterit prouideri, vt in c. alleg. pro illorum. & de offic. deleg. super eo. Idem si mandatur quod faciat assignari. s. de rescrip. abbatem. Idem mandata iurisdictionis trahit totum officium iuris dicendi. ff. de suspect. l. i. j. s. si autem. Sed hoc putat Io. An. hic falsum, dicens quod sequitur ex hac opinione, quod cui mandatur quod faciat eligi praetulum, eligere possit quod est falsum, nisi id exprimat. s. de elec. cum in veteri. Nec esset ratio quare plus afficerent executorie ad prouidendum, quam ad compellendum contra. c. si capitulo. & c. si foli. j. eo. l. 6. fm eum.

¶ Iuxta glo. alleg. Inno. ver. item fatendum. Si quis vtrum excommunicatus spoliatus possit petere restitutionem possessionis. Distingue. Aut est excommunicatus maiori excommunicatione, & talis non potest petere restitutionem possessionis obstante ei exceptione excommunicationis, fm Inno. Hofl. & Io. An. hic. Idem Ber. Hofl. & Io. And. s. de rescrip. c. dilectus. j. de offic. dele. prudentiam. s. sexta. de procur. ex insinuatione. & Bar. Brix. 2. 3. di. in nomine Domini. glo. hic habes. & Archi. ibi in glo. sua pen. Idem ipse Archidiacono. 14. q. j. in summa. super verbo non debet. & de excep. c. pia. super verbo agere. l. 6. & Spec. tit. de peti. & pos. s. si. ver. & est octauus. Et ad hoc facit quod no. Io. 1. q. 7. s. veruntamen. in glo. dum putaretur. in fi. & quod legitur & no. s. de excep. c. exceptionem.

¶ Aut est excommunicatus minori excommunicatione, & talis excommunicationis exceptio non impedit restitutionem spoliati, sicut nec obiectus alterius criminis. j. de rest. spo. item cum quis. vt hoc no. Vin. in c. allegato prudentiam. iuxta finem, & Archi. in c. alle. in nomine Domini. glo. pen. & de hoc tetigit. s. de iudi. c. intelleximus.

- 1 Turpitudinem suam allegans non audiendus. 5.
- 2 Confessio, an integraliter acceptanda. 4. & 6.
- 3 Probans quid pro se, id contra approbare debet.
- 4 Renuntiare an debeat beneficio sciens se in eo male receptum.
- 5 Turpitudinis communis opponenda.

Vm super. Hic habes quod vbi aliquis confitetur contra se, quod in parte qua confitetur contra se, sibi prauidicat. Nam fm Hofl. hic constitit ex confessione canonicorum ipsum. C. fuisse receptum in canonicum ecclesiae Turonen. sed ipsi addebant quod hoc factum fuit contra concilium Lateranen. R. episcopus ille. C. non confiteor hoc, quod iungitis, sed si verum esset non debetis audiri, quia allegatis turpitudinem vestram. arg. j. de dona. inter dilectos. Cum quo concordat Abb. hic. & j. de accu. cum dilecti. in fi. dicens in super no. quod dum aliquis plura implicite confitetur de eius confessione accipitur sibi damnosum, & vtile refutatur. Circa quod distinguit per istud. c. per tuas. de condit. app. 2. Lamber. de Sali. C. de confes. l. vna. Et aut quis confitetur circa vnum capitulum, & tunc aduersarius vel in totum debet stare confessioni vel in nullo. Vnde si vult stare confessioni qua tenus est pro se, debet stare eidem, quatenus est contra se, ne esset sibi contrarius in eadem re. Et idem dicit si circa diuersa capitula connexa confitetur, arg. ff. de mino. l. etiam. & de nego. ge. l. eum actum. Aut confitetur circa diuersa capitula & non connexa, & tunc quantum ad vnum capitulum potest approbare confes-

essionem, & quantum ad aliud reprobare. ff. depositi. l. e. Publica Maenia. s. vlt. fm eum. Sed contra duo prima membra facit istud c. fm praedictam expositionem Hofl. Sed pro eis facit quod no. G. j. de confes. c. statumimus. glo. j. in q. quid ergo, pone & c. l. 6. vbi dicit quod si actor sic ponit, pone quod debet mihi reus responderet se conditionaliter promississe, quod ex tali confessione actor non fundat intentionem suam. Et est ratio quia eum mouet: quia regulare est quod quis pro se probat, & contra se approbare tenetur, vt 19. dist. c. j. vbi de hoc, in glo. f. recipiendo & c. 4. q. 3. si quis testibus. vbi de hoc nota. 38. dist. si quid veri. & j. de cenf. cum olim. in fi. Vnde cu praemissa responsio sit in vna & non plures, immo sit tñ vnum, structum, aut iste actor totum approbat, aut totum reprobat, & in vtroq; casu habet optatum, cum ille non fit de casibus praedicta regula exceptuatis qui colliguntur. 10. d. c. j. in fi. & in c. alle. si quid veri. 2. q. 7. si haereticus. Et facit ad hoc quia reus non videtur vteri quod non sentit, sicut nec actor, videtur in iudicium deducere quod non sentit. ff. de exce. rei iudi. l. si ex testamento. fm eum. Et vnde credo sic dicendum, quia aut confessio est vnica, & sub vno structo, seu sub vna conceptione verborum emissa, vt in exemplo posito per G. tunc vera est opi. Lamber. & G. Sed hoc fallit vt credo in casu, vbi confitens in eo quod facit pro se allegat suam turpitudinem, ad quam allegata audiri non debet, vt hic intelligendum, quod hic fuit vna confessio & non plures. Et potest esse ratio, quia confessio pro illa parte pro qua est pro se, & vbi allegat suam turpitudinem non valet nec vt confessio, nec vt allegatio seu propositum. Quia allegans suam turpitudinem non est audiendus. j. de dona. inter dilectos. & sic est omnino inutilis, & damnata, & vtile pro inutile non videtur. j. de re. iur. c. vlt. l. 6. cu ibi not. & per ea quae dixi. s. de offic. deleg. cum super abbatia. Secus vbi non allegaret turpitudinem suam, quia tunc licet non valeat per modum seu in vim confessionis tñ sibi proficit, valet tñ per modum vt in vim propositi seu allegationis: & sic non est omnino inutilis, ideo non mirum si in eo casu actor teneat totam confessionem integraliter recipere vel refutare, & non in casu praecedente. Et aut confessio non est vnica, nec sub vno structo seu sub vna conceptione verborum emissa, sed sub pluribus, & tunc potest actor recipere, quod facit contra reum, & quod facit pro reo, omittit, vt hic. Nam hic fuerunt vt credo, duae confessiones & sub diuersis conceptionibus emisse, vna & prima illa per quae canonici confessi fuerunt se recepisse in canonicum, alia & secunda per quam confessi fuerunt dictam receptionem fuisse factam contra concilium Lateran. & hoc satis clare innuit textus, ibi cum dicit, licet post receptionem & c. Et ita potest intelligi praedicta opinio. Hofl. iens. & Abbatis.

¶ Ad euidentiam istius c. Si quis vtrum iste receptus in canonicum, & petens praebendam vacantem sibi assignari, debeat obtinere. Distingue. Aut quis in foro contentioso, aut in foro poenitentiali. Si in foro contentioso refert, aut no co fitetur aliquid contra se, nec allegat turpitudinem suam, & tunc debet modis omnibus obtinere vt hic. Aut confitetur contra se, & allegat turpitudinem suam, dicens peto mihi assignari praebendam vacantem, quia fui receptus ad primam vacantem & tunc succumbit, & est in hoc melior conditio rei contra, quem agitur. arg. ff. de regul. iuris. l. cum par delictum. Si quis in foro poenitentiali, tunc si talis receptus sciat, se male receptum renuntiare tenetur. arg. s. de praescr. c. vlt. fm Hofl. hic. Et credo quod bene dicat, praeterquam in hoc quod innuit, quod receptio in canonicum ad praebendam, primo vacantem est turpitudinis ex parte vtriusq; f. recipientium & recepti. Imo videtur quod in hoc casu refertur sola turpitudinis recipientium, cum transgrediantur canonem Lateranen. concilij nulla. s. eo. quod dicit quod nulla ecclesiastica ministeria seu beneficia, vel ecclesiae tribuantur alicui se promittentes, aut quae vacent. Quae verba respiciunt solum tribuentes, seu promittentes & recipientes, & non receptos: & maxime quia huiusmodi receptiones possunt fieri per procuratorem ex parte recipientium, vt s. de praeb. accedens. non ex parte recipientium, vt s. de rescrip. c. capitulum sanctae Crucis. & s. de praeb. c. dilectus filius. 2. Et per consequens in potestate eorundem recipientium, & non recepti est forma receptionis limitare legitime, vel non legitime. Hoc dico pro tanto, quia si vtriusq; turpitudinis veritas, isti canonici deberent audiri ad opponendum turpitudinem communem, cum sint rei, per ea quae dixi. s. de elec. c. not. Nisi dicas, qd licet hic veretur turpitudinis, vtriusque f. recepti & recipientium, cum ille. C. clericus iam receptus erat

in canonicum, & ideo potior fuit eius conditio, vt notat Ber. hic in glo. quia frustra ibi solutio, hic clericus & c. iuuenes, qd quia receptus erat in canonicum gerebat vices rei & non actoris, sed primum probabilius, vt videtur.

- 1 Beneficium de facto deventum, an conferendum. 3. & 5.
- 2 Electio prima secundam impedit.
- 3 Prouisio surreptitia nulla.
- 4 Vis in verbis facienda.

Literas. Si quis vtrum beneficium quod alius, tenet de facto sed non de iure, possit alteri conferri, seu de ipso alteri prouideri, distingue. Et autem quis vtrum possit conferri per Papam, qui plenariam habet dispositionem beneficiorum, vt j. de praeb. c. 2. lib. 6. vel per alium ordinarium, aut quemlibet alium, ad quem collatio pertinet iure suo & tunc. Aut quis vtrum possit conferri per talem scientem alium possidere, & dic qd sic, vt s. de praeb. de multa. c. venerabili. in fi. & c. extripada. Et est hodie casus. j. de praeb. c. licet episcopus. lib. 6. & dicit vt ibi, no. nec hoc eum impedit possessio alterius colorata. Et hoc probatur euidenter. j. tit. j. illa. & hoc prius notabatur per Ber. s. eod. cum nostris. in glo. nota quod ex iusta causa & c. Inno. & Hofl. ibi & hic in glo. fi. & per Innoc. s. de renuntia. admo. net. glo. fi. & per Compo. s. de rescrip. c. capitulum. glo. quia quaestiones. circa. 12. colum. s. item quaeritur. cum quibus concordat Io. And. ibi. & d. c. cum nostris. & hic. Aut per talem ignorantem alium possidere, & tunc videtur quod non, per ea quae no. Inno. hic in glo. haec confirmatio. Hofl. & Io. And. post eum, dicentes quod dicunt quidam quod si ipse Papa daret ignorans alium possidere, non teneret eius collatio, argu. j. de priuile. dudum. ff. de natu. resti. l. 2. Licet Io. And. hic in fi. super verbo quantum. de facto. dicat quod sibi magis placet, quod purum factum quod in sola detentatione consistit collationem non impedit, nec impetrationem. Factum vero, quod aliquid iuris habet vtriusq; impedit, sic potest intelligi sine calumnia, quod hic dicitur, & s. eod. cum nostris. ibi quia talis possessio & c. quod vltimum non credo verum in collatione ordinarij scienter facta, sed bene in collatione executoris, vt sequitur. Aut quis vtrum possit impetrari seu virtute impetrationis conferri per executores datum ad prouidendum, & tunc dicit Archi. in calle. licet episcopus. super verbo conferre in fi. quod de possessione iusto titulo colorata faciendae est mentio ab impetrante, & sic loquuntur istae decre. & illa. s. eo. cum nostris. At vbi quis habet detentationem, duntaxat non possessionem, secus fm eum, & in hoc concordat, quod not. Ber. in calle. cum nostris. glo. nota quod ex iusta causa. & Inno. Hofl. & Io. An. Et etiam quod no. Hofl. ibi super verbo plus habet. ver. tu vero dicas. & versic. rescriptum igitur super hac praepositura & c. dicens quod ibi ideo non valuit collatio executoria, quia facta fuit prima non cassata, quae ab illis, ad quos spectabat fuerat celebrata, & quantum ad possessionem executioni mandata. Quia etiam sola electio siue collatio prima licet non confirmata nec executioni mandata, impedit secundam, vt legitur & no. s. de elect. considerauimus. & c. auditis. ergo multo fortius in casu illius. c. cum nostris. & istius. c. literas. Talis enim iuste possidet. ff. de acqui. possi. l. iuste. ideo, in casu illo siue consimili, non potest dici, quod praepositura vacet taliter quod concilium Lateranen. in tali casu vendicet, sibi locum, vel ab aliquo conferri debeat, quousq; is cui sic collata est renuntiauerit, vel per suam sit priuatus, vt s. eo. propro. fuit. & de suppl. negli. pra. l. c. literas. Rescriptum igitur ibi fuit per illa praepositura impetratum, obtentum fuit per falsi suggestionem & veri suppressionem, vt patet ex praemis. Alias si episcopus sine collatione sibi facta de nouo ipsam praeposituram de facto post adeptum episcopatum detinuerit, de iure potuisset conferri non solum per ordinarium, vt in c. alleg. de multa. sed etiam per delegatum cui sub forma illius. c. cum nostris. j. respon. scriptum esset, ad hoc. s. eod. c. proposuit. & c. quia diuersitatem. & hunc putat ipse Ho. verisimum illius, c. cum nostris intellectum. Et in hoc concordat Abb. ibi dicens quod antiquus titulus non impedit collationem sed nouus. licet Inno. dicat ibi in glo. literas. tamen quod ille literas non fuerant surreptitiae. Sed Io. And. tenet opinio. Hofl. & sequaciu.

¶ Tu vero posses latius distinguere iuxta ea quae no. Compo. s. rescrip. c. capitulum sanctae Crucis. in glo. quia quones quatuor, in 12. colum. s. item quaeritur vtrum executor, aut impetrans impetravit specialiter certum beneficium sibi conferri, seu de certo

certum beneficium sibi prouideri. Aut impetrauit generaliter incertum beneficium sibi conferri, seu de incerto beneficium sibi prouideri, puta prae bendam Parisien. si vacat ad praesens, alioquin quam primo vacabit. In primo casu refert, aut tempore impetrationis ipsius beneficij ipsum beneficium possidebatur, vel detinebatur de facto. Et tunc distinguitur inter possessionem, iusto titulo coloratam, & non coloratam, vt supradictum est, fm Archi. Ber. Inn. Ho. & Io. A. nd. Et in hoc concordat Hof. hic dicens qd si factum aliquid iuris habet, vt quia est coloratus auctoritate iudicis, vel electione, vel collatione illorum quibus competeat si vacaret ius eligendi, vel conferendi, prohibetur conferri quousq; renuntiatum sit, vt hic & s. eo. cum noltris. Si vero factum nihil habet iuris, vt quia nullum habet colore, iuris, non obstante detentione facti conferri potest, vt in c. alleg. de multa p. posuit. Et est ratio quia factum iudicis tue vt prator. ff. q. fal. tu. auth. l. j. pro quo semper est praesumendum. s. de renuntia. in praesentia. & iuste possidet & c. ff. de acquir. pos. l. iuste. ita qd praesumitur habere iustam causam de qua inquirendum est antequam beneficium conferatur. Intelligitur tamen quod eo casu quo possessio est titulo colorata, litera super illo beneficio obtinendo hic tacito impetrata, sunt subreptitiae, vt patet hic. & in c. alleg. cum noltris. & per consequens nulla, vt legitur & no. j. de filiis presby. c. j. li. 6. & de praeb. ca. j. in cle. Et sic licet ille possidens de facto renuntiet beneficio vel per sententiam priuaretur, non propter hoc ipse executor possit de eo prouidere, & quod hic in fi. & s. eo. cum noltris. factum fuit virtutem secundarum literarum, non primarum, fm Hof. Io. An. hic. Et est ratio quia impetrans certum beneficium est in culpa, quia non exprimit Papa possessionem coloratam cum possit, vt ff. de pactis. veteribus. j. de reg. iur. contra eum. li. 6. fm Inno. & Io. And. Secus in impetratione generali quae comprehendit plura beneficia, vbi impetrans verisimiliter ignorat in quo beneficio dicta gratia fortietur effectum, Ideo non mirum si de possessione colorata certi beneficij sub illa gratia comprehensi non teneatur facere mentionem, praesertim si eam tempore impetrationis ignorabat. Et quod in c. alleg. cum noltris. & hic rescriptum virtute cuius facta fuit collatio & prouisio fuerit surreptitium, & per consequens non valeat, patet in his quae no. Ber. in c. alleg. cum noltris. in glo. ex hoc videtur. & Ho. ibi in ver. alle. rescriptum igitur & c. & Abba. & Io. An. post eum ibi. Et expressius G. de Montelau. extra de offi. dele. c. vnico. super verbo vices suas. in q. sed nunquid talis executor dicens qd c. illud cum noltris. & istud loquitur qm in ipsa impetratione fuit tale quid tacitum. s. de possessione, qd Papa si sibi exprimeretur esset difficultus gratiam concessurus & sic non valuit impetratio. s. de rescrip. cap. ad audientiam. 2. Et quod iste intellectus sit verior, aperte patet ex causa callationis processus, quam reddit textus ibi eo. i. a ratione quod per falsi suggestionem & c. Et dicunt Hof. & Ioann. And. ibi absurdum hoc esse causam damnare in textu redditam & per Papam roboratam, & aliam capitaneam reddere, quod est contra id. s. de constit. ne innitatis. Quod credo verius quam illud quod dicit G. j. de praeb. c. si tibi absentis. super verbo no acquiras. ver. nec dicitis capitulis. li. 6. dicens quod in istis capitulis non intelligitur reprobari collatio, sed potius executio facta parte tenente non vocata, vt rescriptum non sit nullum, sed debeat pcedi tenentis cum causae cognitione. C. si ius vel vt. pu. l. praescriptione & 25. q. 2. l. praescriptio. Et tunc impetrationis ipsum beneficium non possidebatur, de facto, sed postea incepit possideri, & tunc dic quod de tali poterit prouideri, per ea quae sequuntur. j. in versic. hoc fallit in casu. & c. In secundo casu. s. quando impetrauit generaliter, tunc refert, vt prius: aut possessio est iusto titulo colorata, aut non. Si non poterit prouidere, vt no. Compo. in s. alleg. item quaeritur. ver. si vero possessor. per c. alleg. de multa. & de elec. cum in cunctis. s. j. Si sic tunc non poterit prouidere nisi ipse possessor prius renuntiauerit, vel priuatus fuerit beneficio, vt plene no. Innoc. in c. alleg. proposuit. super verbo executor. vers. & nota. qd iste executor & Compo. in s. alle. in princ. dicentes quod executor antequam prouideri debet praemittere causae cognitionem. Vocabit. n. eum qui possidet, & audiet defensionem suas & impugnationes impetrantis, & si non habet ius detinendi, amouebit eum primo per finiam, deinde coget eum, vt ipsum dimittat, & postea exequatur mandatum. Alias si hunc ordinem dimittat, & cofert possessor, fm hunc ordinem, non amoto, cassatur sua collatio, vt hic, & s. eo. cum noltris. ff. de iudi. l. a diuo pio. s. fed si super rebus. Idem Archid. 3. q. j. c. Deus. s. pater. glo. j. & G. de Montelau. extra de offi. deleg. c. vnico super

verbo vices suas. in q. sed nunquid talis executor. in cle. Hoc fallit in casu, vbi valet collatio, executoris non obstante possessione alterius colorata, quando s. executor ipse ante possessionem detentoris beneficium quod aliter, possidet poterat, de iure conferre tanquam debitum ei cui confert, & hoc videmus de facto. Nam cum aliquid beneficium mihi debetur propter praesentationem, vel inhibitionem legitimum, executores alij praesentes meum executores conferunt ipsum alij quibus non debetur, & eos in possessionem inducunt, meus executor potest me inueltire, non obstante collatione, & inductione praedictis. Et ad hoc facit. s. de re iudic. cum Bertoldus. fm Compo. in s. alleg. vers. in casu etiam quam & c. & idem in hoc casu Cardinal. in callega. si tibi absentis. super verbo non acquiras. lib. 6. & G. de Monte laud. in extrauag. Io. 2. 2. fedes apostolica. super verbo executores. in q. sed nunquid iste executor. Et vide quod not. Archi. j. vt lite pendens. c. si hi qui in glo. facias vim. lib. 6. Et de possessione facti colorata, pone exemplum per Ber. in d. c. cum noltris. glo. nota quod in fine, ver. fecus in beneficiis simplicibus. Aut si vnum beneficium sit cum cura vel personatu, & aliud sine cura, vel personatu, tunc n. est faciendum de possessione facti, alias non valet. Idem dixit ibi Inn. in beneficiis & praebendis, quando per receptionem secundae vacat prima, puta hoc habet statutum, vtriusq; ecclesiae fm Hof. ibi vel synodale. vel pone. de iure communi in casu. j. eo. literas. fm Io. An. Vnum scias. fm Io. An. in c. cum noltris. quod Io. de Deo in quaestionibus suis. li. j. q. 24. tenuit qd si in rescripto illius qui simpliciter dixit vacare beneficium esset clausula amoto quolibet illicito detentore non obstaret sibi licita facti possessio, quasi per clausulam satis de illa mentio facta dicitur. Et decre. ista, & decre. cum noltris. non habent talem clausulam, inducit qd faciendum est vis, in verbis. de decimis. ad audientiam. de priuileg. porro. e. titu. si Papa. li. 6. talis clausula habetur. s. eo. proposuit. j. de rerum permu. cum vniuersorum. Est etiam huius clausulae effectus, vt rescriptum respiciat successorem, fm Io. And. in c. cum noltris. & de hoc vltimo dixi. s. de rescrip. significauit. Hanc decre. induxit Bar. Brix. ad q. dominicalis quae incipit, episcopus, quidam promisit, de episcopo qui promisit cuida clerico suo, in scholis existentis quod daret ei quolibet anno de camera sua 10. marchas donec haberet beneficium ecclesiasticum, & quod bonum. Datum est ei beneficium. 10. marcharum quod non poterat iste clericus habere in scholis, vtrum possit adhuc petere 10. marchas. Soluendo dicit quod debet respici qd actum est inter eos, si autem inter eos nil actum fuerit, credit episcopus absoluendum. Nam sicut recipiendo fm beneficium ipso iure vacat primum, vt hic in fi. & s. de praeb. de multa. ita si mihi illud quod episcopus ei dedit ipso iure vacabit statim, cum fm receperit, maxime cum conditio iam existat. j. de condi. app. verum.

- 1 Beneficia conferendi ius dignitati datur.
- 2 Collatio beneficij vacantis committitur.
- 3 Collatio beneficiorum vacaturorum in genere committitur.
- 4 Collatio beneficiorum vacaturorum, in specie, non committitur.
- 5 Commissio eligendi per Papam reuocatur.
- 6 Commissio conferendi beneficia quando reuocanda. & 8.
- 7 Gratiam allegans eam probet.
- 8 Integra res quando dicatur.
- 9 Clausula si contra feceris irritum decernimus.

Constitutus. Ad declarationem glo. 2. Ber. hic in q. sed nunquid episcopus. Si quaeris vtrum ius instituti, sive conferendi beneficia possit donari vel committi. Distingue. Et aut quaeris vtrum possit dari perpetuo alicui dignitati, vel officio & dic quod sic, sive in genere, vt s. de insti. cum venissent. sive in specie, vt j. de iure pap. pastoralis. & 16. q. 2. visis. fm Hof. hic. & Ioan. An. j. de offi. vica. c. cum in generali. glo. vlti. lib. 6. Et aut quaeris vtrum possit committi collatio beneficiorum, ad tempus non dignitati, vel officio, sed personae, & tunc. Aut quaeris de beneficio iam vacante, & dic & fm Innoc. hic. Aut de beneficio vacaturo, & tunc aut quaeris nunquid aliquis possit committere in genere collationem beneficiorum ad se spectantium, & dic qd sic vt 16. q. 2. statuimus. s. de insti. ex frequentibus. de procura. petito. & est expressum hodie in calle ga. cum in generali. j. de offi. vica. lib. 6. & de praeb. c. statutum coli. Et in specie, & dic quod non vt hic, & j. eod. c. vlt. quia illud

illud possit fieri in fraudem constitutionis. s. c. nulla. Quia cum prelati viderent quod non possent promittere non vacantem darent potestatem conferendi amico illius cui intenderent prouidere, & sic fieret fraudes de persona ad personam, vt j. de emptio. & vendi. ad nostram. fm Io. Ber. & Ho. hic. Et si quaeris vtrum potestas data seu commissa pro compromissariis eligendi, vel potestas data seu commissa alicui, vel alicuius beneficia conferendi possit reuocari, distinguitur. Et aut quaeris vtrum possit reuocari per Papam, & dic quod sic. s. de app. pel. vt nostrum. j. de eccle. benefi. vt nostrum. Nec mirum quia plena dispositio beneficiorum est in sua potestate. j. de praeb. c. 2. lib. 6. de concess. praeb. quia cunctis. s. ex parte. vers. quia cum illi. & c. Et hoc satis innuit Arc. j. de praeb. c. si cui nulla. r. glo. lib. 6. Aut vtrum possit reuocari per alium, seu per alios, committentes, & tunc aut illi quibus competit eligendi, vel conferendi, seu prouidendi potestas committendo hmoi potestatem intendunt facere gratiam illi, vel illis, quibus committunt, ita quod commissio seu datio potestatis sit gratia & fauore donatarij seu commissarij, & tunc talis concessio seu translatio potestatis quaedam donatio est censenda, & ideo inuito illo donatario non poterit reuocari. Et hoc apparet ex verbis hic positus, vbi dicit potestatem sibi dediti sacerdotalem praebendam conferendi secundum Inn. & Io. An. hic. & Inn. Comp. & Io. An. s. de. ele. in causis. Idem no. G. de Mendag. in 49. c. vbi de hoc. Et ita intellige opi. Io. & Ber. postquam in calle ga. in causis. in glo. ergo si res. ver. satis probabiliter possit dici & c. cum quibus concordant ibi Tan. & Phi. Aut committendo non intendit facere gratiam illi cui, vel illis quibus committunt hmoi potestatem, sed ideo in aliquos vel in aliquem transferunt hmoi potestatem, vt prouisionis negotium citius, & facilius valeat expediri, ita quod commissio seu datio potestatis non sit gratia vel fauore donatarij seu commissarij, sed fauore ecclesiae, & tunc refert. Aut res non est integra, & tunc non poterit reuocari, vt in c. alleg. in causis. in fi. fm Inno. Hof. Compo. & Io. An. in calle. in causis. & Vin. & Gof. eo. tit. c. causam quae. & G. de Mendag. 19. c. Et in hoc membro intellige quod no. Bar. Brix. in q. v. n. reali. quae incipit, pendente electione, vbi quaeritur an minor pars quae contulit alicui potestatem eligendi, & in qua potestas (quia maior pars elegit scienter indignum) translatam est potestatem eligendi, possit reuocare potestatem quam contulit, & eligere. & dicit post Tan. quod sic. Sed & si quaeris qualiter facietur vtrum potestatem huiusmodi concedens intendat facere gratiam & vtrum concessio potestatis sit gratia & fauore illius cui fit concessio, refert. Aut hoc potest apparere ex his quae praecesserunt, vel quae secuta fuerunt, vt v. g. Episcopus venit ad monasterium, & petit a conuentu de gratia quod dicit ei potestatem prouidendi, conuentus dat sibi. Hanc enim gratiam non poterit conuentus reuocare etiam re integra, cum quaedam donatio censetur. C. de dona. quae sub modo. l. perfecta. & de reo. do. per totum. Et sic potest intelligi. calle. cam. quae. vbi videtur expresse probari, qd commissum re integra non possit reuocari. Aut non poterit apparere per praecedentia vel subsequencia, vtrum concedens voluerit facere gratiam vel non, & tunc non praesumitur gratiam facere, sed potius monasterio seu ecclesiae prouidere, & si is cui data est potestas, dicat contrarium, habebit probare. arg. s. de insti. ca. cum venissent. & de postula. praeb. c. bonae. 2. in prin. Qui enim gratiam allegat gratiam probare tenetur. j. de schisma. c. fraternitati. Vnde hoc potest colligi ex verbis concedentis, vt hic fm Compo. in calle. in causis. & G. de Mendag. in c. 49. iam alle. & G. in c. alleg. si cui nulla in glo. j. Et scias qd Io. de Anco. no. in summa sua vt tu. de praeb. s. quid si eps. qd si eps dedit potestatem alicui conferendi praebendam vacantem, & episcopus eam alteri contulerit prius quam ille conferret cui erat donata potestas conferendi, quod valet collatio per eum facta. ar. C. de rei ven. l. quoties. Et in hoc videtur concordare Ber. hic in j. glo. in fi. & Ho. post eum. Sed contra hoc facit quod no. Inno. hic. & in c. alleg. in causis. in glo. pen. & in glo. fi. & Compo. ibi post eum. & Archid. videtur innuere contrarium. 29. q. j. in glo. addeat. huius. l. dicit Io. de Anco. vnde istud dictum Io. de Anco. intelligi. Compo. in calle. in causis. qd sicut commissum non potest ab initio procedere vno contradicente, vt legitur, & no. s. de. ele. quia p. p. s. vel saltem eadem ratione, nec vno ipsum reuocante re integra existente. Na id qd consensus contrahitur contraria voluntate dissoluitur, C. de ac. & oblig. licet. j. de regu.

iur. ois res. Non credit G. de Menda. in d. c. 9. fore verum. imo, dicit qd totum capitulum vel maior pars. & non minor poterit re integra potestatem hmoi reuocare. arg. ff. de iur. iur. l. i. si. per fundum. de reg. iur. nemo potest. 8. q. 2. dilectissimi. Licet. n. in compromisso internenire oporteat singulorum consensum, & aliter non valeat, non tamen propter hoc dicuntur canonice compromittere vt singuli sed vt capitulum, nec de compromissum esse singulorum sed capituli. vt in calle. in causis. & c. cum in iure. eod. titu. Vnde qd vnus solus, vel minor pars reuocare possit, quod a toto capitulo factum est altera parte contradicente, non videtur fieri posse de iure, nisi ca subesset. ff. ad municip. l. quod maior. s. de elect. licet. j. de his quae fia. ma. par. c. cum in cunctis. Et pro hoc facit optime quod no. per Inno. s. de postul. praeb. c. bonae. 2. in gl. quia non erat licitum. vbi dicit expresse qd ea quae faciunt singuli non vt singuli, sed vt capitulum non possunt singuli reuocare. Et idem dicunt ibi Ho. & Compo. & Arch. 5. q. 3. c. fi. Et hoc credo verius. Item si quaeris quid dicatur res integra, refert. Aut quaeris de alijs factis seu negotijs, a facto seu negotio electionis seu prouisionis, & tunc dic vt di xi s. de rescrip. c. ex parte decani. cum quo satis concordant ea quae sequuntur. Aut quaeris de facto seu negotio electionis, seu prouisionis, & tunc aut agitur de admittendo, vel non admittendo, aliquo vocem habente in electione ad ipsam electionem, & tunc dicitur res integra antequam ecclesiae sit de pastore, p. auisum, vt j. de elec. c. vbi maius periculum. s. sane. ver. sed si ad alios. li. 6. Aut agitur de reuocatione potestatis concessae aliquibus, vni vel pluribus eligendi vel prouidendi, & tunc res dicitur non integra cum in negotio commissio quo ad substantialia ipsius negotij in aliquo est processum, v. g. Cum compromissarij seorsum conuenissent, vnus dixit mihi vt talis esse bonus, alius dixit qd sibi placebat, alius rudit qd sibi displicebat, nam tunc cum ceperunt de electione tractare, dicit res non integra, & hoc innuit illud cum causis. quod dicit qd hoc modo sit res non integra. Si vero de solennitatibus electionis aliquid fieret, non minus esset res integra quo ad reuocationem potestatis, vt puta, si cantasset missam de S. Spiritu, vel etiam si intrasset caplin sed nihil de electione tractasset. ar. ff. de procu. l. antelitem. & l. seq. vbi h. res integra quo ad reuocationem procuratoris do nec ad substantialia cae veniretur, puta ad lit. conte. licet multa praecedant, vt citationes, exceptiones, declinatorie fori, & alia hmoi. fm Inno. & Compo. in calle. in causis. & G. de Mendag. in 49. c. Et concordat in hoc Arch. in calle. si cui nulla. gl. fi. vbi intelligit rem integram qm non est processum siue no est aggressus negotium is per quem erat prouisio faciendae. Secus si fuisset aggressus, p hoc. j. de offi. deleg. si delegatus. & capi. quamuis. li. 6. de sen. exc. quicunq; c. li. Sed G. de Mon. lau. no. extra de rescrip. c. fi. glo. 2. in cle. & de concess. praeb. c. vnico i. cle. qd in literis, siue gratijs ad beneficia dicitur res non integra, postquam litera est pitata executori per impetrantem, iuxta ea qd no. s. de ap. vt debitus. Aut agitur de variatione illius seu illorum qui hnt seu hnt eligere seu prouidere, & tunc quantum ad electores intelligitur res integra ante scrutinium publicatum no post, vt s. de ele. publicato. cum ibi no. Quantum vero ad collatores seu prouisores dicit res integra ante collationem seu prouisionem factam, & non post, quod dic, vt leg. & no. j. de p. b. c. si tibi absentis. li. 6. Item de his quae no. Ber. hic in glo. j. dic. plene hodie. j. de elec. si compromissarius. li. 6. & in q. vlti. Vbi Ber. dicit & Hof. post eum qd si eps conferat praebendam ante collationem ipsius. h. non valet collatio, si clausula illa si contrafecerit decernimus irritum & inane, & cu adiecta fuisset p. c. inter caetera de pb. dicit Io. An. qd cu hinc est sufficiet inhibito executoris dati et ad copellendu. j. c. si soli. li. 6. fortius ergo sufficere debet inhibito Papae. sine est. Et in fi. vbi dicit, qd alias si dicta est non esset adiecta teneret collatio episcopi, Io. An. tenetur contrarium quia ad episcopum no spectabat collatio, sed ad illum. h. ex donatione episcopi & confirmatione Papae, sed ita decre. dilectus, is qui habebat conferre, contulit, licet contra mandatum Papae, non dicit contra inhibitionem de qua prox. dixit Io. An.

- 1 Eligendi facultas an per negligentiam electorum, ad superiores deuoluatur.
- 2 Praescriptio contra ignorantem non currit.
- 3 Papa prouidet beneficio vnde cumq; voluerit.
- 4 Idonei eligendi ad beneficia.
- 5 Eligi potest in seculari ecclesia extraneus.
- 6 Prior debet esse de ecclesia cui praeficitur.
- 7 Abbas eligi potest extraneus.
- 8 Episcopus vnde cumque eligi potest.

Dilectus Ad declarationem primæ gl. Si quis vtrum si cathedralis vel regularis ecclesia per tres menses vacauerit eligendi potestas deuoluatur ad proximum superiorem p. negligentiā electorum, distingue. Aut queris vtrum ptas eligendi deuoluatur auctoritate concilij generalis, & dic, qd sic vt s. de ele. ne pro defectu. Aut vtrum deuoluatur auctoritate concilij Lateran. nulla. s. eo. & dic quod non vt hic, nam hic Archiepiscopus intendebat procedere auctoritate concilij Lateran. & sic erant lapsi. 6. menses, ergo fluxerant. 3. menses quo ad capitulum & alij 3. quo ad Archiepiscopum. Et sic, est deuoluta potestas ad proximum superiorem Archiepiscopum, & sic non valet prouisio nisi de gratia tolleretur. s. de supp. negl. p. l. c. pen. & si. Et si velis dicere qd non est prescripta quia ignorabat. s. eo. quia diuersitatem. ad huc non valet: quia intendebat providere auctoritate iuris, non iuabat. Hodie ergo non posset fieri prouisio auctoritate concilij Lateran. sed bene auctoritate concilij generalis s. m. Host. hic. & Ioan. An. post eum. Idem Archi. c. di. c. qm. in gl. pen. Et ad hoc facit quod ipse no. j. de ele. quamquam in gl. dixerunt quidam. & Io. An. ibi in gl. vt plenius scias li. 6.

¶ Dicit hic Hostiensis argum. huius literæ, canonicus videtur. & c. quod Archiepiscopus in hoc casu non poterat de alio, extraneo providere, s. m. ea quæ no. s. de elec. ne pro defectu. vbi idem notat. Sed Ber. Inno. & Comp. ibi tenent contra quos & pro hoc faciunt quæ leguntur & no. j. de præb. cum singula. s. prohibemus. li. 6. extra de suppl. negl. prælat. c. quia regularis. ver. alia vero. in clem. Sed circa hoc si queris vtrum is ad quem per negligentiam, vel delictum alterius, vel aliorum, deuoluitur eligendi seu prouidendi potestas, teneatur eligere, vel providere de collegio seu gremio ecclesiæ ad quam, vel in qua electio, vel prouisio est faciendâ, distingue. Aut queris, de Papa, & constat quod non, immo potest vnde cuncte voluerit prouidere. vt s. de ele. bonæ memoriæ magun. in fin. vers. quinetiam. Nam plena dispositio beneficiorum ad ipsum pertinet. vt j. de præb. c. 2. li. 6. & quia nullum concilium, nulla constitutio canonica ligat ipsum, vt s. de elec. significasti. & c. inno. tit. s. quamuis. ff. de leg. 3. l. si quis in prin. testamenti. bene. facit. j. de consue. c. cum in tua. s. in præbendis. li. 6. Aut queris de alijs prælati, & tunc aut in illa ecclesia in qua imminet deuolutio, non reperitur aliquis idoneus ad eligendum seu prouidendum ad huiusmodi dignitatem, & tunc poterit de extraneo providere, vt in calle. ne pro defectu. in fi. & j. de verb. sign. abbate sane. in fia. contrario. Et pro hoc eo. tit. indemnitate. in fi. li. 6. hoc no. per Io. An. in c. alleg. cum singula. s. prohibemus. & per ipsum & alios in calle. quia regulares. Aut in illa ecclesia reperitur idoneus, & tunc aut queris in ecclesijs secularibus, aut in regularibus. In primo casu poterit de extraneo, prouidere sicut potuissent illi a quibus deuoluta est potestas qui poterant de extraneo prouidere, vt le. & no. s. de elec. cum inter canonicos. Ita intelligo opi. prædictam Ber. Inn. & Cōp. in calle. ne pro defectu. Fallit vbi de consuetudine vel statuto, ecclesiæ non posset de extraneo prouideri, vt v. g. quasi omnibus ecclesijs Franciæ ita est de consuetudine præscripta, qd dignitates vel personatus non possunt nec debent conferri nisi canonicis illarum ecclesiarum vbi sunt ipse dignitates vel personatus. De qua consuetudine not. Inn. j. de his quæ sunt a prælati. c. tua. in glo. nota. quod & Host. post eum. & Archid. 60. dist. c. j. glo. pen. Quo casu sicut illi a quibus deuoluitur potestas nō possent de extraneo prouidere, ita nec iste superior ad quem deuoluitur ptas, non posset de extraneo prouidere, cum non maior ptas ad eum deuoluatur quam fuerit penes illos a quibus deuoluitur, cum res subrogata & c. ff. si quis cau. l. si eū. s. qui iniuriarum. In secundo casu tunc, aut imminet electio, collatio, seu prouisio prioratū, seu aliorum officiorum regularium inferiorum abbatij faciendâ, & tunc non poterit, nisi de illis personis de illa ecclesia prouideri iuxta ea quæ leguntur & no. in calle. cum singula. s. prohibemus, & in c. quia regulares. ver. alia vero. & quæ dicam. j. de reb. eccl. non alie. c. possessiones di. 2. in fi. Aut imminet abbatum electio seu prouisio faciendâ, & tunc poterit de extraneo religioso, dummodo sit eiusdem religionis & habitus prouidere. Nam ita poterant illi a quibus deuoluta est potestas, iuxta ea quæ le. & no. extra. de elec. c. cum rationi. in cle. specialiter super verbo eligatur. p. Io. An. & Gen. Aut imminet electio epi faciendâ, & illum poterit eligere vnde cunctis dummodo alias idoneum. ar. calle. cū rōni. s. vti. ibi. vel cuiuslibet regularis. ecclesiæ. & c. & hæc sūt vera supposita opinione Ber. Inn. & Cōp. in calle. ne pro dese

ctu. qd seruatur de facto, licet Io. An. dicat ibi qd opi. Ho. vt vtrius in scholis. Et hæc vera intellige nisi collegij vacatis ecclesiæ seu monasterij de consuetudine legitime præscripta, vel priuilegio, vel fundatione de alio certo monasterio eligere tenerentur, tunc. n. distingue vt dicā in calle. abbate sane. di. vlti. Et cū glo. Inn. hic loquente de dispensatione facta cum patiente defectum natalium super dignitati ecclesiasticis, non est extendenda ad episcopatus, archiepiscopatus, & superiores. concordant Host. Abb. & Io. An. hic. ad hoc. j. de sen. exc. quia periculum Josum li. 6. Et de his in Spe. tit. 2. s. si ver. quid si dispensatus est. cum duobus ver. sequentibus. Item facit hæc pro his quæ sunt hodie terminata. de elec. quamquam. li. 6.

Instituendus de primo vacatur, si duo vacent ad quod admittendus.

Accedens Per hæc decretalem, & decretalem cum adeo. s. de rescr. t. determinat Bar. Brix. quæstionem suam dñicalem, quæ incipit. epi, quidam promissit. De epi, qui promissit auctoritate Papæ, cuidam clerico primum beneficium vacans, duo simul, vacant, epi vult ei dare dēterius, clericus petit melius beneficium. Soluendo credit qd clericus iste contentus esse debeat, si competens ei beneficium assignet per iura ista. Sed hæc qd satis potest determinari per c. di. pluribus. j. de præben. li. 6. & no. per Archi. & Io. An. ibi

Collatio per negligentiam, non facta, ad quem deuoluatur.

Postulastis. Si queris ad quem deuoluatur electio, vel collatio beneficiorum per negligentiam vel delictum eorum ad quos collatio vel electio spectabat. Distingue vt dixi s. de elect. cum in cunctis. s. si. & super glo. si. Ber. hic. Dicit Io. An. concordando opiniones Io. Tan. Vin. Phi. & Host. ex vna parte, & Ber. ex alia, quod dici potest qd si propter dolum episcopi canonici non eligunt, nec eligere possunt, vera sit prima opinio. & ad hoc. s. eo. quia. Si vero dolo episcopi eligere negligunt, vera sit secunda opi. s. m. Ber. & pro ea. s. de his quæ vti metus. ve causa fiunt. cum dilecti. De primo patet exemplum quādo episcopus hoc respectu illos excommunicauit, vel suspendit, vel per alium hoc fieri procurauit, vel singulariter coegit se abstinere, vel aliud simile. in his. n. aut non curret tempus, aut restituatur eisdem.

- 1. Presentatio de beneficio non vacante an valeat.
- 2. Delegatus committere potest.
- 3. Excommunicatus non constituit procuratorem.
- 4. Patronus procuratorem ad presentandum constituit.

Vm dilecta. Io. An. dicit hic quod per hæc decre. satis vti, quod patronus non potest antequam vacet ecclesia alteri committere actum presentationis faciendæ, vel ad illam procuratorem dare, quasi illud exercitium non demandet nisi ex quo illo vti poterit, & sic habet potestatem ligatam. s. de rescr. pastoralis. Nam nec hmoi pot. elector. s. de ele. quia propter. nec collator. s. eo. constitutus. bene facit. j. de offi. dele. c. pe. 2. rñ. li. 6. Et optime. c. li. de offi. ord. Romana. s. j. ad id. s. de electi. bone. 2. ad fi. ff. de off. procon. l. obseruare. in fi. sit vera rō fraus vacaturarum, ad petitionem. n. meam committere nunc patronus actum presentationis faciendæ, tunc cum vacaret ecclesia consanguineo, vel intimo amico meo de quo bene considerem. Et sic bene responderet ad id quod no. in præcedenti decre. pastoralis. in vlti. glo. quod delegatus datus cum clauis generalibus committere potest, nam ibi cessat iste timor fraudis. Item licet generaliter iurisdictionem quam per rescriptum habet demandet, non tamen posset specialiter demandare super rem vel personam nondum expressam. Sic vides qd excommunicatus non dat procuratorem ad exercitium actionis suæ tempore excommunicationis quo illud per se exercere non potest. supra de procu. cap. fin. & tamen potest cedendo in alterum transferre, vt not. s. de iure pa. cap. vno. li. 6. Sic patronus exercitium presentationis non demandat tempore quo id exercere non potest scilicet, quia non vacat. potest tamen patronatum in alterum transferre his modis qui no. infra de iure patro. cum secundum. Et ad quod dicitur, Papam suum executorem, vel legatum qui referuauit dare, vel committere alteri potestatem, circa conferendum beneficium nondum vacans, responderet illud speciale, quia in illis casibus

casibus non reprobat via ad vacaturas. Guido terminauit, hoc verum cum sit specialis commissio, vel datur specialis procurator ad presentandum in certo beneficio. Si vero patronus det generalem procuratorem ad presentandum in omnibus ecclesijs in quibus habet patronatum putat valere, per no. s. e. constitutus. & per decr. vlt. j. de offi. vica. li. 6. Dicam autem hoc dictum esse verum maxime, quando habet constitutus iustam cām constituendi, puta quia se ad studium vel longā peregrinationem absentat, & ad hoc minus præsumetur fraus, si illum omnium negotiorum suorum procuratorem constitueret cui ista committit, & his concurrentibus videretur valere, dato quod vnica presentationem haberet, secundum Ioann. Andre.

¶ Ne sede vacante aliquid innouetur. Rubrica

Lla. Si queris vtrum capitulum sede vacante fungatur vice episcopi in collationibus præbendarum, distingue vt legitur & notatur, infra eodem, cap. vnico. li. 6. Et vide quod notat Archid. 24. dist. c. i. cap. presbyteri in gl. adde quod intelligo esse verum. & c.

¶ De his quæ fiunt a prelo sine consensu capituli. Rubrica.

- 1. Ecclesiæ cathedralis in bonorum alienatione requiritur consensus clericorum ipsius.
- 2. Ecclesiæ bona qualiter alienanda.
- 3. Episcopi iurant non alienare bona ecclesiæ.

Rrita. Si queris quorum clericorum consensu requiritur in alienationibus rerum ecclesiasticarum per episcopum faciendis, distingue. Aut agitur de bonis episcopalibus, siue ad ipsam ecclesiam cathedralem immediate pertinentibus, & tunc requiritur consensus clericorum ecclesiæ cathedralis j. e. tua. de dona. pastoralis. Et dic clericorum presentium, absentes. n. de necessitate requirendi non sunt. vt 10. q. 2. hoc ius porrectum. Quod fallit in donatione centesimæ, vel quinquagesimæ partis, quam potest facere episcopus iuxta formam illius c. apostolica. j. de dona. in qua non requiritur consensus, capituli. vt no. Io. 1. 2. q. 2. c. bona rei. & Ber. j. eod. pastoralis & Host. in d. c. apostolica. & G. de mon. lau. & Gen. extra de reb. eccl. non alie. c. si vna. in cle. quod tamen intellige vt dicam, in d. c. apostolica. Aut agitur de alienatione rerum inferiorum ecclesiarum, & tunc requiritur consensus clericorum maioris, ecclesiæ qui sufficit, licet non subscribant se, ar. j. eo. nouit. & c. pastoralis. Clericorum autem ecclesiæ cuius bona alienantur requiritur nedum consensus, sed etiam subscriptio. 12. q. 2. placuit. s. m. Inno. & Ho. hic. Et de hoc no. j. eo. ea no. scitur. & rebus. eccl. non alie. c. j. Item dicit hic Inn. qd in talibus alienationibus non requiritur consensus Papæ, vel archiepiscopi, cum hic non sit iure cautum. Alij tamen dicunt eius consentum ne cessarium, ar. 10. q. 2. castellas. Et hoc vltimum verius videtur quæ tum ad epos qui iurant nihil alienare. sine Papæ vel metro politani licentia, vt j. de rebus eccl. vt super. & j. de dona. per tuas. Et nos. s. de iure iur. c. ego enim s. m. Host. Et in hoc concordat quod no. Archid. 12. q. 2. c. sine exceptione. in glo. non est necessaria. quantum vero ad bona ecclesiarum inferiorum potest esse vera opinio. Inno. supradicta. Et vide quod no. Archid. j. de rebus eccl. non alien. cap. dudum. super verbo tractatus. libro 6.

- 1. Donatio nulla tempore non confirmatur.
- 2. Decima magna in donatione superioris auctoritas requiritur.
- 3. Decima parua donatio tractu temporis confirmatur.
- 4. Clerici omnes consentiant in alienatione decime.

Ontinebatur. Si queris, vtrum donatio facta per Abbatem vel abbatissam de decimis, seu alijs rebus ecclesiæ possit per consensum expressum vel tacitum confirmari, distingue. Aut donatio seu collatio est nulla & irrita ipso iure, & tunc non obest lapsus temporis, nec potest per lapsum temporis confirmari, vt s. de præb. dilecto. s. m. Host. hic. Aut non est nulla vel irrita ipso iure & tunc aut queris de magna decima, & tunc necessarius esset non solum consensus conuētus, vt 10. q. 2. hoc ius porrectum. sed etiam superioris auctoritas vt 16. q. 4. in venditionibus s. m. Inn. & Ho. hic. Aut queris,

de modica decima, & tunc aut tuis donatio non est in perpetuum, sed ad tempus personaliter pro beneficio assignata, & tunc ratificatur si conuentus scit, & diu stetit qd non contraxit. ar. j. de spon. ad id quod. de frig. & male. c. j. Et hoc verum quo ad conuentum qui hoc potest ratificare etiam tacite. vt j. de his quæ fiunt a ma. par. c. ex ore. Quod intellige si per 6. menses stat a tempore scientie numerandos. ar. s. de conce. præb. quia diuersitatem. in fi. vt lit. non contesta. c. qm. frequenter, s. si vero. s. m. Host. Sed Io. An. non putat hodie tñ tempus dari contempto, imo post confirmationem non auditur, ex quo propositum fuit editum s. m. formam decret. vlti. de elect. lib. 6. Saluo quod dicit decre. cum in tua. qui ma. ac. post. vt scripti post Inno. de elec. cum dilecti. in glo. no. quod. & c. nihil est in glo. dicebat. & de causa possess. cum olim. in gl. magna. in collatione vero vbi non fit necessario editum, vt ibi nota. posset dictum Host. locum habere. s. m. eum. Aut donatio perpetua facta est alicui monasterio, & tunc si præscripta, esset legitimo tempore similiter tutum esset monasterium. Nam & erroneus titulus dat cām prescribendi dummodo verus. j. de iure pat. c. cura. & ff. pro emptore. l. quod vulgo. secū dum Host. hic. Alias si non esset prædicta legitime, & tunc necessarius esset consensus expressus, & subscriptio, per quam appareret de consensu s. m. Ber. & Host. hic. Idem Archi. 16. q. 3. c. si sacerdotes. in glo. adde tu dic qd alienatio. & c. Ad hoc j. eo. quanto. vbi patet qd in talibus non sufficit qd dicatur, totum capitulum consentit. imo est necesse omnia nomina canonicorum exprimi in huiusmodi consensu, vt ibi a contrario sensu. ad quod legitur. & no. s. de procu. c. si. quod dic vt plene disputat Bar. Brix. in q. dominicali, quæ incipit, epi, quidam fecit. Et idem Archi. 12. q. 2. c. sine exceptione. in gl. si. Vnde ista decre. intelligitur, cum concessio facta est cā pietatis, vel de re minima, vel ad certum factum, vel ad certum tempus secundum Archi. in call. si sacerdotes. Inam in temporalis donatione non est necessaria forma illorum. c. sine exceptione. 12. q. 2. & si sacerdotes. 16. q. 3. s. m. Ber. hic. in glo. si. & s. c. proxi. in gl. 1. & Inno. j. vt eccl. bene. c. vnico. in glo. vlti. & Archid. in c. al. sine exceptione. in glo. 2. & j. de reb. eccl. non alie. c. i. super verbo defensore. & in gl. pe. li. 6. & Gen. extra de reb. eccl. non alie. c. j. super verbo conuentus sui. in clem.

Vm vos. Si queris vtrum ratihabitio retrotrahitur & mandato comparatur, & distinguit hic Host. & de hoc vide quod dicam. j. de sent. excom. c. mulieres. s. vlti.

- 1. Præbendarum collatio fit secundum consuetudinem.
- 2. Præbendarum collatio fit secundum privilegium super hoc concessum.
- 3. Beneficij collatio fit secundum formam in fundatione datam.
- 4. Prælati ecclesiæ cathedralis a capitulo conferuntur.
- 5. Ecclesiæ presentatio ad patronum, & institutio ad prælatum spectat.
- 7. Consuetudine non inducitur quod prælati donet laico sine capituli consensu.
- 8. Consuetudine queritur quod prælati donet ecclesijs sine capituli consensu.

Quit. Si queris vtrum ad Episcopum & capitulum in simul, vel alterum eorum, solummodo spectet collatio præbendarum, & aliorum beneficiorum, distingue. Aut loquimur de collationibus personalibus, aut de realibus. Si de personalibus, tunc. Aut queris inter illos inter quos est consuetudo legitime præscripta, & tunc illa est seruanda siue ipsa consuetudo ipsam collationem det prælato. vt j. eo. c. ca. noscitur in fi. siue cam det capitulo. vt s. de ele. c. cum ecclesia Vultera. in fi. Quod intellige dummodo præscripta sit legitime, alias fecus. vt s. de consue. cum dilectus. de ele. Cumana. Aut queris inter illos inter quos non est consuetudo præscripta, & tunc aut alter eorum hēt privilegium competens per quod solus sine altero possit cōferre, & tunc ad illū solū ius cōferendi pertinet, vt j. c. ea noscitur. in fi. & no. ibi Ber. in gl. si. Et in hoc conc. Io. An. j. de rescr. c. si. p. te. in gl. si. Et i hoc cōcor. Io. An. j. de rescr. c. si. p. te. in gl. ad quos de iure & de capel. mo. c. vnico. gl. 2. li. 6. p. quo facit. j. ne sede vacante. c. vnico. de re. iur. c. vlt. li. 6. Aut neuter hēt consuetudinē præscriptam, vel privilegium cōpetens, p. se, & sic queris de iure cōi, & tunc aut ex fundatiōe ecclesiæ, vel beneficij appareret ad quē spectare debeat electio vel collatio, & ad illū spectabit. 18. q. 2. Hen. Boich super Decret. DD 2 Eleuthe-

4 Eleutherius. & s. de consue. cum dilectus. Aut non apparet & tunc aut queritur de prelatura cathedrali seu collegiata vel collegium, vel consuetudinem, vt s. de elect. c. j. vbi de hoc dixi. Aut qris de alio beneficio inferiori, vt ecclesia parochialis, archidiaconatu, prebenda, & similibus, tunc aut est ibi patronus, & tunc ad eum spectat presentatio, institutio, ad prelatum, s. de elect. sacro iuncta. de concess. preb. c. vlti. Et idem si illa ecclesia esset sita in parochiali alterius ecclesie matricis, vt dixi plenius in d. c. j. & s. de ele. Aut ista oia cessant, & tunc sunt opinioniones, nam Io. 70. di. in summa. & c. j. & s. 7. di. c. f. & Io. Lau. Vin. Gof. & Ber. & Io. An. & idem Card. j. de elec. sciati cuncti. glo. 4. super verbo spectat. in fin. & c. ibi gloss. j. de concessio. preb. quia cunctis. super verbo potuit. idem Io. An. de rescri. si pro te. in glo. ad quos. lib. 6. s. de elect. c. cum ecclesia Vulterrana. & Ber. s. de consue. c. fin. super verbo ronabilis. tenet qd de iure communi simul ad epm & capitulum pertinet collatio beneficiorum, per illud. c. & j. c. proxi. de concess. preb. c. postulatist. ad idem. j. de rescri. si pro te. li. 6. & de appella. collatio ne eo. lib. Compo. vero. in c. alleg. cum ecclesia. & Lau. Vin. & Go. Ber. s. de inlli. ex frequentibus. & Io. 60. dist. c. j. glo. ergo, collatio & c. dicunt quod ad epm pertinet collatio, vt in c. alle. ex frequentibus. & c. tit. ad decorem. 16. q. 7. nullus. ad hoc. j. de rescri. gratia. & de preb. si tibi concessio. li. 6. 2. dist. in nouo. j. q. 3. si quis eps. vbi dicit hoc expressum. Hanc tñ collatione, seu institutionem debet eps cum consensu sui capituli facere, alias non valeret, & hanc opin. tenet Arch. 21. di. in summa dicens quod hoc tutius est sentire & verius Ho. vero dicit, qd mero iure spectat ad prelatum institutio, & definitio, vt in c. alleg. nullus & s. de offi. Archi. cum satis. & c. fe. Et expressum fm eum. j. de hereti. cum ex iniuncto. in fi. & de capel. mo. c. j. Sed ipsam debet facere cum consilio sui capituli, vt hic. hoc dicit in c. alleg. cum ecclesia. & de concess. preb. postulatist. & in summa tit. de elec. s. quis possit eligere. Sed Inn. dicit in c. alle. cum in ecclesia quod in electionibus & beneficiorum collationibus consuetudo spectatur. vt ibi. & j. eod. ea noscitur. Primam opi. credo veriore, & eam tenet Card. j. de concess. preb. c. j. in prin. super verbo potuit. li. 6. & Gen. extra de rescrip. c. j. super verbo alij religiosi. & vt lit. pen. c. j. super verbo extra curiam. in de. Ex de hoc no. G. in d. c. a collatione. gl. 2. li. 6. sed nihil eligit. dicit tñ quod instituendi autoritas semper est penes epm, licet capitulum eligat, debet tamen eps de consensu capituli instituere, vt no. Vinc. Lau. Gof. & Ber. in c. alle. ex frequentibus. Et quid iuris si eps confert vni, & capitulum confert alteri. Et quid si eps habet vnum vel duos de canonicis, vide per Comp. in d. c. cum ecclesia Vulterrana. & plenius per Io. An. in d. c. pastoralis. & in d. c. a collatione, vbi reprobatur opinionem Ho. in c. pastoralis. Et quod dicitur est de collationibus, idem intellige de presentationibus. s. quod ad prelatum & capitulum insimul spectant de iure communi, consuetudine, & privilegio cessantibus. vt no. Io. An. in c. alle. vnicio. de capel. no. li. 6. Et in receptionibus. canonicorum, vt no. ipse Io. An. in calle. si pro te. in gl. ad quos de iure. Si queris de secundo membro principali. s. de collationibus. non psonalibus. qd sunt, ad vitam hominis. de quibus. s. de concess. preb. c. j. Si de realibus. tunc aut privilegium competens dat alteri quod possit conferre solus sine altero. & illud est seruandum, vt j. eo. ea noscitur. & de priuileg. porro. Aut non datur, & tunc aut queris quid iuris, de iure communi, & tunc dicit quod spectat ad prelatum & capitulum insimul per iura. s. in casu isto alle. Aut queris de consuetudine, & tunc Ho. in c. alle. ea noscitur subdistinguit. Aut que ris vtrū prelatum possit p consuetudinem acquirere quod laicis sine capto donare possit, & dicit quod non, vñ talis donatio facta p platum laicis no valet, nisi consensu capti habeatur, vt s. e. c. j. & 12. q. 2. sine exceptione de re. ec. nulli. & c. si quis prefbyterorum. nec ad hoc pdeset consuetudo contraria. Quod n. platus sine consensu capti alienare possit, hoc esset periculum ecclesie, ergo talis consuetudo et si de ipsa loqueret esset remittenda, vt patet in eo quod le. & no. s. de consue. c. j. Aut vtrū possit p consuetudinem acquirere qd ecclesie sine capto donare possit, & tunc aut qris de concessione sine ca sca ecclesie qd congrua hnt sustentatione, & tunc idem quod dictum est de laicis, arg. j. q. 2. pastor. Aut de concessione seu alienatione sca ecclesie ad edificacione, vel ministrorum necessaria sustentatione, & tunc pot dicit qd platus talē collatione pot facere sine consensu collegij, vt i. c. ea noscitur. j. c. 12. q. 2. bonae rei. & caur. & j. de don. c. consuetudinibus. R. d. diuersitatis quare aliud in alienatione sca, laico, & aliud i sca ecclesia, hęc qd qn alienatio fit laico, oino

alienatur res a dño ecclesie. Sed qn vna ecclesia dat alij. semper alienata res sub dño ecclesie retinet, io in prima consensu collegij requirit, n in sca j. c. apostolica. Sca, e qd qd semel deo dedicatu e. & c. j. de re. pmu. c. 3. Tertia e, quia laici nobis oppido sunt infesti. 2. q. 7. laici. nec oblit. j. e. tua. & c. pastoral. j. de dona. pastoral. qd illa iura & oia similia loquunt de iure coi. fm Ho. in calle. ea noscitur. Et quatuor ad concessiones factas ecclesie, idē tenet G. & Ge. extra de reb. ecclesie. c. si vna. super verbo consensu in cle. sed Io. An. ibi dicit quod non credit hic, prescriptibile, quod etiam in casu licito alienet prelatum sine consensu capituli, pro quo facit finis illius. c. sed pro prima opi. facit. j. de consuetu. cap. non est. li. 6.

- 1 Prælatum capituli consensum præscribit. 2.
- 2 Capitulum episcopi consensum præscribit.
- 3 Capituli consensum episcopo necessarij casus.

Noscitur. Hic in fi. dicit Ho. qd licet eps scribere possit consensu capituli. i. q. i. casib. in quibus de iure coi. tenet require, & hęc consensum ipsius capli. qd no tenet ipsum require, vel hęc, vt hic. Non tñ possit scribere qd n regeter consiliū, ex quo est tale negotiū, qd sine consilio expediri no debet vt s. de concess. preb. c. 2. quia talis consuetudo est qd honestatei Collegij aut bene possit acquirere p consuetudine nedū consensum sed quod et nec consiliū requiret a plato. s. de ele. cū ecclesia Vultera. Et est rō diuersitatis, quia platus vnus solus est, vñ necesse hēt requirere consiliū in talib. s. de ele. ne p defectu. ad fi. & vt foli. j. de statu mona. c. monachi. ergo honestius est quod recurrat ad fratres suos qd ad extraneos. s. e. nouit. Collegij vero plures sunt, & io plenius inter se deliberare pnt. 20. di. de qbus. & s. de offi. dele. c. prudentia. in prin. hęc Host. idē recitat Arch. 21. di. in sum. gl. adde hęc sua. s. sed tu dic hodie, quod vterq; seps contra capm, & contra capm qd epm pot vtrum que scribere & p consuetudine acquirere, quod nedū consensum hęc, sed nec et consiliū requirere tenetur. ar. j. de consue. c. no est. li. 6. Vbi hęc quod platus pot prescribere qd suum capitulum maiora. s. quod in inquirēdis, puniēdis, & corrigēdis, subditorū excessibus consilium sui capli requirere minime, teneatur qd sunt maiora, vt ibi patet. Ergo poterit multo fortius scribere ea qd sunt minora. ar. j. de decimis ex parte 3. cū conc. ibi alle. in gl. j. Na gñale est cui licet maius, & minus, nisi ab illo minori phibeatur ex ca. vt leg. & no. j. de torneamētis. c. j. in gl. sic fit. j. e. & c. vt no. Arch. 9. i. di. c. submititur. & in d. c. no est in gl. fi. & Io. An. ibi in gl. j. Et casus in quibus platus, tenetur hęc consensum capli no. Arch. 86. di. c. si quid vero. su per verbo seniorib. Et no. qd Go. hic exponebat s. verbū illud, in tex. vacuari. i. vacuas renunciari, dices qd scit institutioes, factae a platis sine collegiorū assensu robor firmitatis. non hnt vt s. e. nouit. sic nec pntationes vt hic. Sed tu dic cum Ho. hic quod euacuabuntur per snam non ipso iure, nam euacuabuntur ratione cōtempus, vt innuit hic Ber. super verbo euacuari, nisi ratificentur. vt s. e. c. cum vos. & s. de ele. c. quod scit. s. si autem. Et istam opinionem tenet Archi. 16. q. 2. c. sane, quia super verbo committatur.

- 1 Decima ad laicos spectabant ante decretum Vrbanum.
- 2 Decimarum incapaces sunt laici Vrbanum decreto.
- 3 Decima laicis quare prohibeantur occupari.
- 4 Decima in feudum conceduntur.

Vn apostolica. Si queris vtrū laici decimas quas antiquitus habuerūt in feudū, licet detinere possint, distingue. Aut qris de illis, quas habuerūt ante decretū Vrbanum Papæ secūdi, quod fuit factū anno dñi. 1196. vt no. Go. j. d. deci. statuto. s. illas aut. li. 6. & dicit qd sic, vt hic, & j. de deci. no per. Aut de illis quas receperūt post illud decretum, & a tpe illius decreti, & tunc secus, vt in li. feu. epm, vel Abbatem. c. r. alias est. s. Item si eps vel Abbas sub titu. qui. mo. feu. amir. fe. cundum Holl. hic. Sed G. in c. alle. statuto. intelligit de prohibitione a tempore prohibitionis factae per Alex. 3. in concilio Lateran. j. de priuileg. cū. & plantare, & de deci. prohibemus, qd fuit factū anno dñi 1179. quod dicit vt dica. eod. tit. c. quamuis. Aut est dubium vtrum eas receperint ante, vel post, & tunc cogentur præcis ad eas reddendas, nisi probauerint quod eas receperint ante, fm Host. hic qui hoc probat. s. rationibus. 3. Prima, est quia ecclesia fundat intentionem suam de iure communi; obtinebit ergo, nisi alius probet titulum. j. de prescrip. c. j.

e. j. li. 6. Secunda, quia vertitur periculum anime, & ideo sequendum est quod est tutius. j. de spon. iuuenis. cum suis concor. Tertia quia possessio talis est odiosa, cum regulariter non cadat in laicum. s. de prescrip. c. am. Quarta, quia de facili reuertitur res ad id quod ius & natura sibi ab initio concessit. ff. de pa. l. si vnus. s. pactus. ver. quod si non s. de testi. cum venerabilib. circa medium. Quinta, quia summa est ratio quæ pro religione, facit. ff. de relig. & sump. funerum. l. sunt persone. idem G. & Card. in c. alleg. statuto. j. de deci. li. 6. Et de hoc vide quod no. 16. q. 7. c. j. de deci. c. quamuis. vbi idē not. Host. Sed Io. An. dicit hic quod d. satis videtur contrarium tenendum per prædictam decre. j. de prescrip. li. 6. per quam respondetur ad primam rationem. Ad alias dicit quod illa procederent vbi non possidisset vt valallus. Et hoc intelligit quando communis opinio fundatur super antiquitate fundi, quam communem opinionem in tali prescripatione probari necesse est. vt ibi not. in fin. Idem tenet Roff. dicens quod si ex tempore de quo non stat memoria; laicus huiusmodi & antecessores, eius pacificē tenuerunt eas, recognoscetes eas ab ecclesia mediate, vel immediate & reddentes debitum obsequium eidem, præsumendum est quod sint de antiquis, arg. 12. dist. illa. alias non est presumendum quod eas teneat iuste. Et de ista materia plene no. frater Io. in suin. confit. de deci. q. 2. & q. 3. & seq. & frater Alten. li. 6. tit. de deci. artic. 9.

- 1 Episcopus quando donat suo capitulo superioris auctoritas requiritur.
- 2 Communis res dupliciter dicitur.
- 3 Electio capitulariter facienda.
- 4 Negotia communia an capitulariter expedienda.
- 5 Alienatio rei communis an capitulariter facienda.
- 6 Alienatio necessaria nomine ecclesie facta tenet.
- 7 Alienatio non necessaria nomine ecclesie facta non tenet.

Va nuper. Hic vide quod not. Gen. extra, de reb. ecclesie non alie. capituli vna in clem. super verbo mensæ suæ. Vbi dicit, quod ista decre. habet locum quando Episcopus donat alteri ecclesie, quam capitulo suo, s. sed quando donat capitulo suo requiritur consensu & auctoritas superioris. Licet Host. videatur notare contrarium. s. e. nouit. Et idem cum Gen. innuit Io. An. in calle. si vna. ¶ In glo. sed qualiter fiet. Si queris vtrum in his in quibus capitulum, collegium, vel conuentus debent consentire, sufficiat quod tanquam singuli segregatim consentiant, vel vtrum teneantur & debeant vt capitulum, vel vt collegium consentire insimul in communi. Dixit Lau. s. c. prox. quod in facto alienationis rerum ecclesie non valet consensus nisi in communi habitu. Nec obstat. ff. de serui. rustic. prædi. l. per fundum. quia loquitur in iure communi pluribus vt singulis, que res communis & cuiuslibet esse intelligitur. ff. pro socio. l. merito. ff. de rit. nup. l. illud. Secus in re vniuersitatis, que nullus est. ff. quod cuiusq; vniuersitatis. l. sicut municipium. idem Hosti. hic. Idē tenet Ber. Inno. & Host. s. de consti. ca. cum omnes. Et hoc approbare videntur Inno. & Comp. s. de consuetu. c. cum consuetudinis. Quod Gof. non placet: quia & si hoc inueniatur in electione, vt s. de elec. in Genesi. non tamen in alienationibus. immo contrarium potius, cum per subsequētem consensum conualecat, vt s. eo. cum vos. & 12. q. 2. si qua de reb. sed in electione secus. s. de elec. auditis. fm Goff. s. c. proxi. & in summa sua de his que fiunt a prela. circa prin. Sed Host. dicit hic, quod immo idem est in electione, vt s. de ele. c. quod licet. s. si autem. & cauditis. & ibi respondet ad c. in Genesi. & etiam in alienatione ipse inuenit vt dicit quod in communi simul veniunt. s. de proba. c. 3. Et ideo dicit tenendum opinionem prædictam Laur. Et istam eandem opinionem videtur approbare Vin. in calle. in Genesi. dicens quod si quilibet canonicorum, dicit, ego alieno rem illam, nihil agit. Si vero consentiant omnes, & mandent alienari, tenet alienatio. 10. q. 2. hoc ius. Circa quod sic distingue. f. Aut queris de negotio electionis, & in illo requiritur nedum quod tractent insimul in communi iuxta formam concilij generalis, quia propter. Sed et qd in eligendum consentiant in coi, ita quod non valet consensus nisi in coi habiti, vt in calle. in Genesi. Ita tñ qd per verba singularis numeri, & per vñ verba electionis proferri debent, qd est speciale in facto electionis, vt j. de re iud. c. cum ab vno. li. 6. ¶ Aut queris de alijs negocijs, puta alienationis rerū ecclesie, de qua in §. alleg. hoc ius porrectū. & j. de reb. eccl. no alie. p. totū. & rece-

ptionis alicuius in c. de qua. s. de rescri. c. cap. S. Crucis. 2. & j. de cōces. præben. c. si cap. li. 6. & consimilium, quæ debent per capitulum vt collegium expediri. Et tunc aut queris, nunquid debent de necessitate simul, & semel, & in eodem instanti consentire. & dic qd no. Na hoc est spale in facto electionis vt est dictū, ergo in contrariū est ius cōces. ad municipales. l. j. Aut qris nunquid debent in capitulo consentire, ita quod consensus extra capitulum præstitus non sufficiat, & tunc. Aut queris in & de his negotijs, quæ debent de facto in capitulo expediri, & compleri, & dic qd debent in capitulo consentire, & talia negotia expedire, & non extra, vt patet in facto receptionis alicuius in capitulo, quod debet in capitulo expediri. Sed tamen sufficit qd singuli ipsū recipiant, ex quo sunt in capitulo. Ita intellige quod not. Archi. in c. alle. si cap. in gl. 2. & quod no. Ber. Inno. & expressius Comp. in calle. eam te. & Inno. s. de postu. præ. bonæ. 2. in glo. quia vero. & Archi. 63. dist. c. j. gl. pen. in fi. licet Inno. innuat contrarium. j. de sent. excom. R. omana. in fi. lib. 7. ¶ Aut queris de illis negotijs, quæ non debent de necessitate in capitulo expediri, & compleri, vt est negotium alienationis rerū ecclesiasticarum, & tunc aut tractatus debitus non præcessit in capitulo de & super hmōi alienatione iuxta. c. dudum. j. de reb. eccl. non alie. lib. 6. & tunc valet consensus canonicorum, vel monachorum non habiti in communi. Et ita intellige opinionem prædictam Lau. & sequacium suorum. Aut tractatus debitus præcessit in capitulo, & deliberauerunt alicinare, & tunc licet singulariter consentiant valet consensus, & ita intellige opi. prædictam Gof. & suorum sequacium. Et ista duo membra ponit Io. An. in c. alleg. dudum. super verbo tractatus. li. 6. & Alten. post eum. li. 6. tit. de alienatione & precario ecclesie. arti. 3. q. sed nunquid valent. ¶ Super eo. c. ad declarationē glo. Ber. super verbo dubiū. Si queris vtrum venditum, vel donatum, vel alias gestum per prelatum & capitulum noie, & vt putabat ad utilitatem ecclesie stare debeat, licet postea exitum contrarium hēat. Io. & Laur. dicunt quod non. 2. q. 2. sine exceptione. Sed Ber. hic cōtra & Vin. & Goff. idem Ber. s. c. proxi. idem fenuit Inno. hic. Circa, quod pot sic distingui, quia aut geritur res necessaria, & tunc qualemcunq; exitum habuerit quod gestum est, stabit, dummodo vtiliter sit receptum, vt ff. de neg. gest. l. sed an vltro. §. j. & de solut. in pupillo. §. plane. Et ita potest intelligi vtri. opi. ¶ Aut geritur res vtilis, & tunc locum habet prima opinio. arg. ff. de neg. gest. l. si pupilli. in prin. fm Io. de Fa. & Archi. in calle. ga. sine exceptione.

- 1 Episcopus non donat quinquagesimum ecclesie extra suam diocesis edificata.
- 2 Episcopus non donat bona ecclesie sibi subiecta monasterio, de nouo edificando.
- 3 Episcopus an donet monasterio de nouo edificando bona ecclesie cathedralis.
- 4 Ratio pro religione faciens summa.

Pastoralis. Ad declarationē glo. Ber. super verbo consue. canonica. Si queris vtrū eps possit donare monasterio de nouo fundando quinquagesimam, vel iam fundato magnificādo centesimam partem rerū ecclesie sine consensu capituli, distingue. ¶ Aut queris vtrū hęc donatione facere possit eps monasterio qd extra suā diocesis, vult construere, vel magnificare, & dic qd n vt patet. j. de dona. apostolice. in prin. ibi i parochia sua. & c. Per qd tacite denegat in aliena. s. de psum. c. nōne. cū cōc. ibi alle. fm Io. An. in d. c. apostoli. & j. de eccl. edi. ad audien. 2. Aut monasterio, qd vult, construere vel magnificare in sua diocesi, tñ tūc aut vult dare, de bonis ecclesiarū sibi subiectarū, & n de bonis ecclesie cathedralis, & n pot fm Inn. hic. Licet Pet. de Samp. hic cōtra, dices quod ad hoc vt congrua fit hic exceptio Papæ, oportet intelligi qd et de bonis subiectarū ecclesiarū dare possit, & sic progatur hic canō. 12. q. 2. c. bonæ rei. Et Abb. refert qd sic et cōsulit ipse P. magist. suus in q. qd fuit Aquinione inter predicatores & parochiales ecclesias. Sed Egid. dicit qd hoc valde vñ sibi extraneū, put refert Io. An. hic volēs tenere opi. Inn. pot videri qd hic n ē exceptio, s. saluatio. i. pte. tario. vt s. de ap. vt debet. i. fi. Et no. G. a Io. An. j. de ele. quis i prin. li. 6. ¶ Aut vult dare de bonis ecclesie cathedralis & tūc aut qris vtrū vnus eps ias duas donatōes. i. quinquagesimæ & centesimæ facere possit; & dic qd n, vt i calle. apostolice. ver. ea qd. vt no. ibi Ho. & Io. An. Aut alterā earū tm, & tūc aut hoc facit cū graui dāno eccle sue, & tunc

tunc n̄ pot, q̄ dicit leg. & no. j. de don. capostolice. Aut sine dā no ecclesie, & tunc lo. tenet q̄ sic, p̄ istā c. & p. c. 12. q. 2. bonæ rei. vbi de hoc. & Ber. hic. & Ho. in d. capostoli. Et G. de mō. Lau. & Gen. extra de reb. eccl. non alie. c. si vna. in de. Sed Lau. Tan. & Hug. contra, dicentes non tenere alienationem, nisi in vita epi alienantis, nisi accesserit voluntas capituli per c. line ex ceptione. 12. q. 2. vt no. j. de dona. apostolice. vbi plene de hoc Sed Gofibi not. donationem ex tali causa factam reuocari nō posse, ne iuris autoritate donatarij recipiantur. C. de his qui ve. a. imp. l. 3. & j. de dona. per tuas. Inno. concordat, cum primis, dicens quod eps redditus quos habet ab ecclesia, vel possessiones antiquas non pōt donare sine consensu capituli, vt 12. q. 2. si Episcopus vnam. Multo minus ergo sine consensu capituli, potest dare redditus ecclesie sibi subiecta. j. de do. n. pastoralis. in f. autem bonæ rei. loquitur in rebus epalib? tūc fm eum. Sed tu potes dicere secundum Host. hic qd̄ multum refert vtrum velit eps hanc portionem dare de prouentibus capituli ab eo separati, & tunc non pōt facere sine consensu capituli, vt dixerunt Lau. Tan. & Hug. An de rebus epalib. mensē vel sibi & capitulo communibus, vtrum q. n. pōt vt in iurisdictione decre. apostolice & in his duobus casibus, pōt hoc fieri sine consensu capituli. Et ita pōt intelligi opi p̄ dī cta Io. cum suis sequacib. ad hoc. ff. pro socio. l. merito sed nec debet hoc fieri sine consensu vt dicebat Tan. in consilio. ar. 5. eo. nouit. & c. quanto. fm Host. hic. & in calleg. apostolice. idē Archi. in calleg. bonæ rei. gl pen. Sed P. de Samp. & Abb. dicit, quod eps de nouo edificando ecclesiam, vel erigendo constructam in monasterium debet requirere consensum capituli. vt in c. alleg. bonæ rei. & melius in c. p̄cedenti. Sed postquā ecclesiam eorum consensu erexit, vel monasterium construxerit sine eorum consensu, quinquagesimam vel centesimam dare poterit, vt hic. si tamen sine enormi damno ecclesie cathedralis fieri possit, vt in c. alle. bonæ rei. Et est rō, quia iā est obligatus ad dotandum. j. de consecratio. eccl. c. cum sicut. & hoc fauore religionis, quia summa est ratio quæ pro religione facit. ff. de relig. & sum. fu. l. sunt persone. Et sic possunt opiniones, ad concordiam reuocari, secundum eos, & hoc placet Ioann. And.

¶ De his quæ sunt a maiori parte capituli. Rub.

- 1 Consuetudo peccatum continens impræscriptibilis.
- 2 Consuetudo triplex.
- 3 Consuetudini iurata a contraveniatur.
- 4 Consuetudo iurata an tolli possit. 6.
- 5 Iuramentum de obediendo prelato, illo remoto non obligat.
- 7 Capitulari in constitutione an duas partes adesse debeat. 9.
- 8 Capitulari in constitutione an maior pars sufficiat. 10.
- 11 Absentes ad electionem vocandi.

Vm in cunctis. Si quæris vtrum & quādo maiori parte standū, sit, dicit vt dixi s. de consti. cum omnes. ¶ Si quæris vtrum appellanti ex cā legitima sufficiat quo ad reuocationem attentatorum, & translationem iurisdictionis, & legitimationem appellationis probare, quod ex cā, huiusmodi legitima appellauit. Distingue vt dixi s. de appellationi. inter posita. & de hoc no. hic Inn. in glo. 3. & 5. & penul. & G. j. de appella. concertationi. gloss. 2. & cap. ordi. super verbo causam. lib. 6.

¶ Super eo. c. ver. nec constitutionem. Io. And. dicit hic quod Dama. in a. r. huius tituli quærebat, an aliquo temporis cursu firmari possit, hæc consuetudo, quod non valet factum a maiori parte capituli nisi totum capitulum consentiret, allegabat quod non per hanc decre. Item cum peccent vntes tali cōsuetudine, cursu temporis firmari non poterit, de simo. nō satis. inducentes etiam illam habuerunt malam fidem, est ergo impræscriptibilis. de præscrip. c. vlt. In contrarium adducit, qd̄ contra canones præscribitur, de elect. cum eccl. Vultana. & c. cum ana. de cā possum ecclesia futrina. de iudic. nouit s. tit. 2. proxima noscitur. in fi. ¶ Soluendo distinguebat triplicem consuetudinem, scilicet contra ius naturale, vt contra præcepta legis, & euangelij, & hæc nullo cursu temporis confirmatur, de consue. c. in de simo. non satis. de his loquitur in auth. vt nulli iudic. s. quia vero. Secunda, contra ius posituum inductum tantum in fauorem ventium, & hæc præscribitur cum possit suo renuntiare fauori, de regu. ad apostolicam. & c. Itatimus. Tertia, quando ius inductum est in fauorem ecclesiarum, & contra illud non præscribitur consuetudo, nisi per

Papam, vel ius aliud approbetur, & hoc propter malam fidem & peccatum connexum. de pra. scr. c. si. Io. An. ¶ Super eo. c. Per hanc decre. simpliciter no. Io. r. r. dist. in his; ¶ q̄ canonici communi consensu possunt venire contra cōsuetudinem, etiam iurata, si cā subest. Et idem no. Io. s. de consueti. cum omnes. ibi tamen non distinguit an cā subest, & dixit, poterat immutari consuetudo iurata per saniores partem capituli. Archi. in decre. vnica de cle. non res. h. 6. notat tollerabilem consuetudinem iurata non posse per capitulum in melius reformari autoritate propria alleg. de iureiur. si vero. de elec. venerabilem. & quod ibi no. Inn. Host. & Comp. Dicit tñ quod forte secus, vbi cā subest alleg. prædictam glo. Io. r. c. 6. munitur tenetur quod iuramentum quo singulares de collegio vel de corpore iuratur seruare constitutiones, vel statuta, non impedit quo minus illa collegialiter per eos ad quos pertinet tolli possunt. Arctat. n. iuramentum singulares ad illa seruanda quando sunt statuta, & sic seruat totus orbis. Alias vero omnes studentes essent perituri, cum singulariter iurent seruare statuta vniuersitatis, quæ ipsi constituunt, quæ per eos, postmodum correctæ vel sublata non seruant. Idem in rētoribus, officialibus locorum, vel corporum. Et minime mutanda & c. ff. de legi. l. minime. ¶ Sicut ergo iuramentum de obediendo prelato non obligat iuramentum illo remoto, de hoc. de elec. venerabilem. in vlti. glo. sic nec iuramentum de obediendo statuto, obligat illo sublato. Aliqui tamen statuendo de hoc faciunt speciale statutum, & cautē. s. quod iuramentum super his statutis præstandum non impedit illa tolli, vel mutari, etiam nuda voluntate, & sine cā. Hi vero qui volunt fortius iuramentum ligari non iurant generaliter statuta, vel speciale statutum, sed iurant etiam expressum id quod continetur in statuto, puta, quod non recipiant aliquem apofatam & similia. ¶ Et in eo casu procederet no. per Inno. & alios in decret. venerabilem. & decret. si vero. cum simili s. q̄ aliquid principaliter iuratur. Qui busdam videtur quod sit alius modus perpetuandi statutum, scilicet q̄ vniuersitas, vel corpus per syndicum ad id specialiter constitutum, iurat illud non immutari, sed hoc non placet per ea quæ dixi s. de iureiur. veritatis. & de sent. exc. Romana super glo. si. li. 6. hæc Io. And.

- 1 Canonici interdiceri non possent.
- 2 Excommunicandi non sunt non subditi.
- 3 Reuensis ecclesie consuetudo.

Quæritur.

Veniit. Si quæris vtrum p̄ delicto vnus, alter puniatur, dicit vt dicam. j. de p̄cis. c. in quibusdam.

¶ Super eo. c. Ad declarationem glo. secundē Inn. hic. Si quæris vtrum canonicus possit ecclesia interdiceri, seu in ea ponere cessum a diuinis, distingue. ¶ Aut q̄ ris de iure communi & dic quod non vt hic, & j. de offi. ordi. c. si canonici. & c. quamuis. lib. 6. Aut quæris de consuetudine, & tunc aut quæris de canonico simplici nō habente iurisdictionē, & talis non potest iuari per consuetudinem vt possit interdiceri aliquam ecclesiam, vt no. Inn. hic in prin. & Host. & Ioan. And. post eum. Aut quæris de canonico iurisdictionem spirituales habente, prout habent canonici beluacenses, de quibus s. de foro comp. c. cum contingat, & tunc. Aut quæris vtrum, possit de consuetudine interdiceri ecclesiam non illam cathedralē vel collegiatam, vnde est canonicus, sed aliam parochia sibi subditam, vt si canonicus habet iurisdictionem spirituales, sine prælatione super aliquos homines, etiam rōne præbendæ suæ, & tunc si consuetudo hoc habet, non solum hoies iurisdictionis, suæ potest excommunicare vel interdiceri, sed etiam terram. Aut quæris nunquid possit consuetudine introduci, quod profectis communibus ecclesiæ cathedralis, vel collegiatæ possit quilibet canonicus excommunicare, vel interdiceri homines ecclesiæ, & dic quod non, in n. n. possit non subditos ligari, vel solui, vt patet. s. de maio. & obe. cum inferior. Hoc autē constat, quod singuli de capitulo non sunt domini hominum vel rerum capituli, sed capitulum tm̄, vt 12. q. 2. que manumittitur. fm Inn. hic. Idem Host. & Io. An. Hoc saluo quod inteligit hoc c. loqui solum de cathedrali ecclesia. Dicens et quod hic tangitur consuetudo specialis ecclesiæ quæ est in quibusdā ecclesijs, sicut in Lugdun. & Vienen. & Claremoten. de qua hic loquitur, & in multis alijs regni Franciæ, vbi eo ipso quod non soluitur p̄fio capitulo vel vni ex canonicis debita celsat, a diuinis, & hanc cessationem appellationem hic consules interdicitum sed errat. ¶ Quæ consuetudo hic reprobat, quia non debet hoc fieri indistincte, nisi ex cā rōnabili, quod dicit, vt le. & no. s. de offi. ordi. irrefragabili. s. ceterum. Sed si in aliqua parte diocesis aliquis canonicus tenet ecclesiam præbendæ suæ annexam, in qua habet, & exercet ius spirituales, sicut est in ecclesia Carnoten. & ipsam ex causa interdicit, vt quod hoc interdicitum sit seruandum, arg. calleg. cum contingat. s. de foro. comp. & de app. dilectis. fm Host. Et hoc vltimum a ver. sed si in aliqua parte. vq; hic no. G. j. de priui. Episcoporum, sup verbo ab ordinarijs lib. 6. Inno. verō tenet quod hoc capi. loquatur in interdicio, quod consonat magis textui decretalis.

- 1 Consensus tacitus iuri priuato non repugnans, non ei præiudicat.
- 2 Consensus tacitus iuri priuati repugnans ei præiudicat.
- 3 Consensus tacitus prelati de iure publico contententis ei non nocet.
- 4 Consensus beneficiati an sufficiat ad electionem de eius beneficio faciendam. 6.
- 5 Renuntiatio in manu alicuius iudicis nulla.

Xore. Super glo. si. Si quæris vtrum tacitus, consensus quo ad acquisitionem, vel amissionem beneficii aliquid operetur, distingue. ¶ Aut quæris de tacito consensu inferioris, ius in beneficio contententis, aut de consensu tacito prælati superioris. ¶ In primo casu refert, aut tacitus consensus est talis qui non est repugnans, vel contrarius iuri suo, vt quia facit obedientiam prelato suo. s. de maio. & obe. legebatur. & c. cum in ecclesijs, & c. his quæ. vel eum recipit ad visitationē. Et tunc sibi non præiudicat, immo potius quandoque quo ad præsumptionem ius suum roborat, vt not. Inno. s. de fi. præf. c. veniens. & pro hoc facit s. de elect. in Genesi. versic. ne præmissi. ¶ Aut tacitus consensus est talis, qui est repugnans & contrarius iuri suo, & tunc sibi præiudicat vt hic, vbi iste. B. obediendo & reuerentiam exhibendo illi secum in discordia electo, ad præposituram vt præposito, de iure suo priuato illato in illa præpositura non potest ei de cetero questionem mouere, arg. s. de re iudic. c. quamuis. 3. 2. q. 5. horredus cum conc. hic in prin. huius glo. alleg. Ad hoc facit quod no. Bar. Brix. in q. dñi. cali. quæ incipit aliquis fuit electus. de electo ad dignitatē, cuius præbendam eps eo p̄nte & non contradicente cōtulit alij quæ eius electione cassata repetere non pōt, quia v̄ eam hie, pro derelicta, quia potuit contradicere & nō contradixit. fm

eum. & Tan. ibi. ¶ In secundo casu. s. q̄ ris de tacito consensu prelati de iure publico. i. peccati correctione, contententis, dicit, quod non præiudicat plato, nec prodest beneficiatio, quo ad acquirendum ius in beneficio, cū constet de vitioso ingressu cui per talia quo ad petitorium nullum præiudicium generatur, vt s. de præb. dilecto. Et hæc distinctio comprobatur. s. d̄ insti. cum venissent. s. si. vbi non auditur archidiaconus de iure priuato certās, sed auditur ecclesia vel iudex ex officio suo, subueniens propter fauorem reipublicæ. Host. Et in hoc satis concordat hic Io. An. dicens quod quo ad quærendum ius in beneficio tacitus consensus, prelati non sufficit, vt in callegat. dilecto. sed in renuntiatione iuris proprii tacitus consensus, renuntians sufficit.

¶ Si quæris vtrum solus consensus beneficiati, absque alia renuntiatione sufficiat, ad hoc vt illi ad quem seu ad quos spectat electio vel collatio ius prouiso valeant ad illud beneficium eligere, seu beneficium illud conferre, aut de illo beneficio prouidere. ¶ Distingue fm mentem Ho. hic in glo. quia is qui. Aut quæris de beneficio ad quod quis assumitur per viam electionis, & tunc nō sufficit consensus ipsius beneficiati. Vnde si iste præpositus Augustinensis electus in ep̄m Brixien. veniat ad capitulum antequam fluxerit tps de ep̄is consecrandis, & dicat ei placet mihi quod eligatis præpositum & capitulum eligit, talis electio non est confirmanda, quia non est facta de præpositura vacante, quia nec iste videtur modus renuntiandi. ¶ Et si expressē renuntiaasset, renuntiatio facta in manu non sui iudicis nulla esset, vt euidenter probatur in eo quod le. & no. s. & de renun. c. pe. & si. fm Ho. hic. Idem Io. And. s. de concess. præb. post electionem. licet Ber. ibi contra in glo. j. Aut quæris de beneficio, ad quod qui assumitur per viam simplicis collationis seu prouisionis, vt si talis beneficiatus electus ep̄m dicat prelato a quo tenet illud beneficium ante idem tps, dñe placet mihi quod beneficium conferatis, & prelatus, confert. Et tunc potest dici quod talis collatio valet, quia pro hoc. Et electus v̄ tacite renuntiaasset, & prelatus renuntiationem tacite recepisse, arg. in eo quod leg. & no. j. e. c. s. quia vero. ibi quæ nec etiam si cassata fuisset & c. fm Host. ¶ Et sic intelligo decret. j. de regularibus. c. beneficium. li. 6. vt loquatur in collatore, non in electore, quod probat litera in conferendo. fm Io. An. Tutius tñ est quod electus ante collationem expressē renuntiet, & prelatus expressē recipiat cessionem, arg. s. de concess. præb. c. j. Et adde quod not. circa hoc. s. de elec. cum in cunctis. s. cum vero electus. fm Ho. & Io. An.

¶ Ut beneficia ecclesiastica, sine diminutione conferantur. Rubrica.

- 1 Actore non probante an reus absolueudus. 3.
- 2 Presumptio transfert probandi onus in aduersarium.
- 4 Delictum rei in eum transfert onus probandi.
- 5 Beneficium non dandum consanguineo indigno.
- 6 Beneficio dari potest consanguineo indigno.
- 7 Prelati non promoueat parentes diuites.
- 8 Episcopus, an retineat fructus beneficiorum vacantium. 10. & 12.
- 9 Quinquennium, tempus modicum dicitur.
- 11 Simonia est de beneficio pacifici.
- 13 Ecclesia vacantis custodia ad quem spectet.

Tnostrum. Casus in quibus sine accusatore damnatur, vide per Ber. hic in glo. hoc generale & plenius per Hosti. qui ponit hic. 18. casus. & alios casus vide in Spec. titu. de inquisitione. s. quando autem in prin. ¶ Sup. e. c. Ad declarationē gl. Ber. super verbo actore non p̄bāte. ¶ Si quis vtrū actore nō pbante reus debeat absolui, distingue. Aut actor fundat intentionē suā de iure cōi, aut nō. In primo casu non debet reus absolui, sed potius condēnari nisi probauerit p̄ quod debeat absolui. C. de p̄b. l. siue possideris. 100. di. contra more. 16. q. 7. oēs basilice. de p̄scri. c. j. & 2. li. 6. In secundo casu refert, aut p̄ actore, & cōtra reū facit p̄sumptio iuris, & tunc idē. ¶ nā rōne p̄sumptionis transfertur probatio ad reū, vt s. de p̄cu. ex infirmatione. & de iureiur. c. vlt. & ff. de do. inter vir. & vxo. Quintus Mutius. & ita pōt intelligi. C. de cod. l. nec codicillos. j. de succed. ab intest. c. fi. ¶ Aut p̄ actore & cōtra reū facit p̄sumptio iuris, & tunc hēt locū regula quæ actore nō pbāte reus dēt absolui vt hic, & 6. q. vlt. accusator. Nisi i casib. in qb. priuilegiū actoris trāsferret onus p̄bādi reū vt si pupillus vel mulier repetat, tanq̄ indebitū, nam reus re-

tionum secularium, & dic qd presidens talibus, potest reditus & fructus earum vendere, locare, ad censum seu firmam, aut alio titulo competenti concedere, etiam pecunia exinde ante manum recepta, vsq; ad finem vite sue, vel infra etiam nomine suo, & ad utilitatem suam: sed non ultra vitam suam, nisi hoc faciat nomine & ad utilitatem ecclesie seu beneficij. j. ti. prox. cap. 2. de pecu. c. fin. quod dic vt plene. & no. per Ber. Inn. & Hosti. j. ue. prelat. vices suas. c. fin. & per Hosti. in sum. ne prelat. vices suas. Aut queris de rebus beneficiarum, ecclesiarum, seu administrationum regularium, & tunc dic quod talibus presidens, reditus, fructus, vel iura ipsarum ad vitam, vel aliud tempus in certum, seu certum etiam quantumcumq; modicum, alicui pecunia exinde recepta concedere non potest, nisi locorum ipsorum necessitas, vel utilitas hoc exposcat, & consensus conventus sui: aut si conventum, non habeat prelati proprii consensus accedat. Sed ipsos vendere, arrandare, ad firmam tradere, seu locare ad tempus modicum potest, quod dic vt plene legitur & no. extra de reb. ecclie. non alie. c. monaste. in clem. Ista enim sunt nomina synonyma. locare, fructus vendere, arrandare, ad firmam tradere, quae omnia naturam locationis & conductiois sapiunt, vt denotat. c. vltra. j. de loca. & conduc. Et modicum tempus intelligunt aliqui minus. x. annis. arg. C. de prelati. longi temporis. l. fin. Et hoc tenet gl. ff. si ager vec. l. vlt. Alij dicunt quod hoc relinquatur arbitrio iudicis, quod dicatur modicum, & quod non. ff. de iure delibe. l. i. in fin. s. de off. de leg. de causis, & hoc tenet gl. ff. de super alienationibus. l. i. s. quod ait. Et hoc videtur verius iuxta diuersarum regionum qualitatem, consideranda, & utilitatem ecclesie procuranda, fm Gul. de Monte Lau. & Gen. in d. c. monasterioru. t. Aut queris de secundo principali. s. ex quibus causis possint alienari, & tunc dic quod primo ex causa necessitatis, vt quando debitum vrget. 10. q. 2. hoc ius porrectum. Secundo, causa pietatis, scilicet pro captiuis redimendis, vel alimonia pauperum tempore famis. 12. q. 2. aurum. & gloria. 16. q. 1. qm quicquid. Tertio, causa utilitatis. 12. q. 2. sine exceptione. j. co. vt super. Quarto, causa aequitatis. & ista de causa possunt concedi in perpetua emphyteusim terrae illae quae arabiles factae sunt, eis vel haeredibus illorum, quorum labore hoc factum est, nisi tunc id est, tempore extirpationis secundum quosdam, vel id est, tempore contractus fm alios quod verius est, possint ad alios transferri cum maiori utilitate ecclesie. j. eod. ad aures. Vnde si laborans vel haeres vult tantum dare quantum alius praefertur omnibus, sed si non vult repellitur: sed tñ pro labore satisfaciendum est ei ne deficiat diligentiam adhibuisse, arg. C. de allu. & palu. l. fin. s. de in integr. restit. cap. 1. Quinto, causa in commoditatis vel minoris utilitatis. 12. q. 2. terrulas. vel damni vitiationis, vt in rebus quas seruando seruari non possunt dictum est statim. Hos casus ponit Hosti. hic & in summa eo. tit. s. ex quib. cau. & Io. 12. q. 2. in sum ma vbi de hoc. t. Aut queris de tertio principali, scilicet sub qua forma est alienatio facienda, & tunc aut queris de alienatione rerum ecclesiasticarum ad Abbates, seu alios patronos exemptos pleno iure, tam in spiritualibus quam in temporalibus pertinentium, & tunc consensus eorum est requirendus, sicut consensus episcoporum in ecclesijs sibi subiectis. Vnde tales possunt licentia alienandi concedere, & in eis auctoritatem praestare, ex quo sunt exempti, & sic ius episcopale habet in eis quo ad hoc. ar. 12. q. 2. si qua. & c. placuit quod dic vt no. j. de priuile. cum & plantare. s. in ecclesijs. glo. non solum quas ipsi &c. ver. item non poterunt. & Host. post eum, & Arch. in d. c. placuit. super verbo episcopis. Aut queris de alienatione rerum aliarum ecclesiarum, & tunc aut queris in rebus monasteriorum seu locorum, vel administrationu regularium alienandis, & tunc aut de proprietate seu dominio ipsarum rerum specialiter immobilium, seu aliarum praetiosarum alienando, & tunc requiritur consensus abbatis, & capituli, & episcopi. 12. q. 2. Abbatibus. 17. q. 4. in venditionib' vbi de hoc: Aut de ipsarum reru fructibus seu redditibus alienandis, & tunc dic vt statim dixi. s. in ver. aut queris de rebus beneficiarum. Aut de rebus ecclesie parochialibus, & tunc no sufficit consensus episcopi, nisi & rector consentiat, vt. 12. q. 2. placuit. & 10. q. 2. si quis episcopus. Et quamuis Goff. in sum. eo. tit. s. in rebus. & ipse & Inno. hic notet qd solennitas illa est attendenda in talibus alienationibus fm consuetudine cuiuslibet ecclesie, t. & quod sufficit seruare solennitatem fm locorum, consuetudines approbatas, & si sit conditio praeter ius dummodo non sit alias grauis, ne sit contra. s. de re iudi. cum causa. Hosti. tñ hic contra, quia possent esse ecclesijs onerosae. s. de consuet. cap. 1. dicens hanc sententiam expressere reprobari per. c. j. eo. dudum.

lib. 6. & idem cum Hosti. tenet Archi. in c. alleg. in venditionibus. in gl. adde. nam secundum istos. & j. eo. tit. ca. 2. super verbo forma. lib. 6. Et Ioan. Andr. hic, dicens qd non credit solennitatem iuris, scilicet capituli sine exceptione in rerum ecclesiasticarum alienationibus tolli posse, per consuetudinem, & facit quod dicam post ipsum. j. de dona. ceterum. in princ. In solennitatibus autem. s. hoc ius porrectum. possent intelligi praedicta opi. Goff. & Inno. puto tamen qd consuetudo posset augere solennitatem fm Io. Andr. & hoc est tutius tenere. t. Et dic qd illa solennitas quae est in s. alle. hoc ius porrectum. non est hodie seruanda: sed illa quae est in c. alleg. sine exceptio. 12. q. 2. & j. eo. dudum. lib. 6. vt not. Ber. hic in j. gl. sua in fin. & ibi, & Alten. lib. 6. hoc titu. artic. 3. quod dic per Archi. in c. alleg. dudum. super verbo tractatus. Et adde quod dicam. j. de excess. prelati. sicut vnire. Item no. confirmati in episcopum alienare posse immobilia seruata iuris solennitate, sicut posset consecratus, quod clare probat. c. is cui procuratio. j. de elec. lib. 6. & hoc tenet ibi Ioan. Andr. in nouella.

¶ Super eo. ca. s. alienationis. Si queris quibus speciebus, seu modis alienationis, prohibentur res ecclesiasticae alienari, distingue. t. Aut queris de necessaria alienatione, & intelligo necessariam tam ex parte alienantis, quam ex parte rei alienande, vt qñ episcopus qui & cuius praedecessores parte decima parochialis ecclesie perceperunt, vult modo sibi assignare sufficientem portionem, iuxta c. extirpanda. s. cu igitur. s. de praeb. & eo. titu. ca. 1. lib. 6. & talem alienationem potest facere non obstantem etiam iuramento si qd sit, & sine violatione ipsius, vt not. Hosti. in s. alle. cum igitur. t. Aut queris de voluntaria alienatione saltem ex parte rei alienande: & tunc, aut queris de alienatione proprie sumpta, prout est actus per quem dominium transfertur. t. Quia omnis actus per quem dominium transfertur est alienatio, vt. C. de iure emphy. l. 1. ff. de ali. mu. iudi. cau. facta. l. ex hoc. s. 2. de fundo dota. l. 1. de verb. sign. l. alienationis. secundum Ber. Inno. & Hosti. hic. Et constat quod ista specie, seu isto modo alienari, phibetur vt hic, & in aut. de rebus ecclie. non alie. per totum. preterea, quia in casibus a iure concessis, vt dixi. s. eo. nulli. Aut queris de alienatione largissima sumpta, etiam pro actu per quem dominium non transfertur: & tunc. Aut queris de actu vel contractu per quem si teneret posset amittere dominium rei suae, vt in hypotheca: vel commodum seu utilitatem ipsius, vt in emphyteu. & tunc idem vt hic. Dicit tñ Ioan. Andr. secundum Vinc. hic, qd secundum canones pro utilitate ecclesie specialis hypotheca fieri potest, vt. j. eo. ad nos. tram. generalis fieri non potest sine auctoritate episcopi. C. de his qui ve. eta. impe. l. pen. Aut queris de actu, vel contractu per quem quantum est ex natura actus no amitteret dominium seu comodum rei suae, vt in contractu, locationis, & tunc. Aut queris de conductione perpetua & tunc idem: t. quia conductio perpetua quaedam alienatio est, vt patet. ff. si ager vec. pe. l. 1. & per totum. & de illa potest intelligi sine corruptione hic textus qñ dicit conductionem, si habeat conductionem in textu, & patet. j. eo. ad audientiam. secundum Hosti. & Abb. hic & idem innuit Innoc. j. eo. ad aures. glo. scilicet Inno. hic dicit quod qui ponunt hic verbum, conductionem non intelligunt, sed corrumpunt literam cum conducere nullo modo sit alienare: & potest dici perpetua conductio, qñ est duratura vsq; ad xxx. annos. insit. de perpe. & tempo. act. in princip. vel quoadiu emphyteuta viuit. ff. pro socio. l. 1. vel quoadiu pensio soluitur, insit. locati. s. adeo. t. Et dic quod non debet fieri, vltra. xxx. annos. in authen. de ali. & emphy. s. si vero aliquis. & s. seq. colla. 9. vel vltra tertiam generationem. in authen. eo. titu. s. emphyteusim. & s. quia vero Leonis. coll. 2. secundum Goff. & Hosti. hic. & Hosti. in summa. eo. tit. s. quid sit alienatio. & Ioan. & Archid. 10. q. 2. hoc ius. ver. perpetua. Aut queris de conductione temporali, seu ad tempus modicum, puta quatuor vel sex annos, & tunc potest, vt. s. vt ecclie. bene. c. vnico. secundum Innoc. & Archid. in alleg. dudum. vbi de hoc. per Archi. super verbo perpetuis. lib. 6. Et not. secundum Aegidium hic, & Io. Andr. post eum. verbum alienationis large poni in tribus casibus tantum, scilicet quando lex, testator, vel pactio prohibet alienari, vt hic, & C. de reb. ecclie. non alie. l. sancimus.

- 1 Factum proprium, quis impugnat.
- 2 Prohibitus facere, an vt alius facere possit. 4.
- 3 Filius non testificatur pro patre.
- 5 Dominium non transfertur ex inutili contractu.
- 6 Actio an desinat, interesse deficiente. 8. 10.

- 7 Alienans causa iudicij mutandi actione in factum tenetur.
- 9 Delinquit grauius faciens quod non debet, quam non faciens quod debet.
- 11 Fieri de facto sufficit. 13.
- 12 Contractus legem ex conuentione partium accipiunt.

¶ Quis presbyterorum. decre. preter alia notabilia communia potes notare, quod quis potest venire contra factum suum, de quo distingue: vt dixi. s. de elect. ca. nolli. Potes etiam notare, qd qui prohibetur aliquid facere quod ipse potest illud facere vt alius. Circa qd distingue. t. Aut faciendum vt alius illud qd prohibetur, facere vt ipse, esset sibi contrarius: aut non. Si hic, refert, aut hoc facit iure & nomine alieno non suo: & tunc potest. v. g. Datus est tutor fratri tuo impuberi, & pater communis exheredauit vtrumq; vstrum, & tibi relinquat legatum, & ipsum agnouisti, certe non potes vt tu per querelam in officiosi testamentum impugnare, quia ipsum approbasti. Sed vis impugnare nomine pupilli, tu non potes: ratio est, quia querela quam prohiberes intentare iure tuo, non intentas nomine tuo, sed nomine impuberis. C. de adm. tut. l. cum quidam. insit. de inoff. testa. s. si tutor, & ita loquitur & potest intelligi istud. c. Nam hic prelati no agit iure vel nomine suo: sed iure & nomine alieno, sicut facit procurator non dñs. s. de dil. litere. j. de dona. cap. 2. Et ob hoc male agens alienando, de quo non habet mandatum, potest agere de reuocando, de quo habet mandatum, arg. ff. de procur. l. qui duos. & l. eq. vt not. Archi. j. de praeb. c. si tibi absenti. super verbo nequibit. in fi. lib. 6. Aut hoc facit iure suo & nomine suo, & tunc no potest, vt verbi gratia, pater tuus te exheredauit & legauit tibi rem aliquam, mortuo patre agnouisti legatum, vel soluiti haeredi instituto vt haeredi, vel aliquid ab eo comparasti vt ab haerede, & sic coprobasti voluntatem testatoris, postea vis impugnare testamentum per querelam, non potes: quia per hoc esles tibi ipsi contrarius, vt. ff. de inoff. testa. l. si proponas. s. 1. per eandem viam. ff. manda. l. si mandator. s. filius. & de vulg. & pupil. subli. l. coheredis. s. cohaeres. Et hoc veru, si id quod facit nomine & iure suo facit scienter, & habet effectum, secus si facit ignorater & non habet effectum: & ideo dicit lex, quod si filius exheredatus legatum sibi relictum in testamento, & ademptum in codicillis petierit ignorans ademptionem, & succubuerit, nihilominus inofficiosi querelam poterit intentare, vt probatur. ff. de inoff. testa. l. nihil interest. s. 2. & per eandem viam. ff. de leg. praetan. bo. poss. contra ta. pe. l. filium. s. si quis de bonis liber. l. si vero no habuerit. s. si patronus. Si faciendo, vt alius quod prohibetur facere vt ipse, no esset sibi contrarius, tunc potest facere vt alius quod prohibetur facere vt ipse, verbi gratia, t. Filius prohibetur esse testis patri suo, & tñ vox filij decurionis vt extranei prodest patri, quia non est sibi contrarius, vt. ff. de adopti. l. si pater. s. qui duos. quod cuiusq; vniuersi. l. item eorum. in princ. ff. qñ app. fir. l. 1. s. solent. verbi. sed si praes. de solu. l. in his. s. 1. ad Treb. l. debitor. s. fin. pro socio. l. socium qui in proc. ad silleia. l. si sequens. in fin. iudi. solu. l. 3. s. fed & si quod. t. Hoc fallit in casu, vbi fides contractus vel conuentionis debita hoc prohibet, vt verbi gratia, Fideiussores tuus emit pignora tua a creditore tuo erga quem fideiussit, non potest te excludere, quia tenetur bona hdem exhibere in toto contractu, quod non faceret si te excluderet, vt. C. de dolo. l. 1. ff. mandat. l. si mandato. t. Itij. s. 1. & de fideiuss. Paulus respondit. Nam fideiussores dicitur a fide, ideo debet maiorē fidem adhibere ei pro quo fideiussit quam extraneus: & ideo impeditur agere tanquam alius. Item fallit vbi impedit aliquid fides debita ratione coniunctionis personarum, vt. ff. de condi. indebi. l. si non fortem. s. si filius. dele. 2. l. vlt. s. quatuor. & sic breuiter quod quis no potest vt ipse, potest vt alius, nisi eum impediatur fides ratione conuentionis, vel ratione coniunctionis, vel ratione cotrarietatis, vt in dictis. ll.

¶ Item potes notare secundo, quod ex inutili contractu non transfertur dominium, vt hic not. Bernar. in glo. de facto. quia & Hosti. post eum conuentionis. ff. de acq. re. do. l. nunquam in prin. 12. q. 2. c. apostolicos. vbi de hoc. Sed contrarium videtur per l. ff. de dolo. l. eleganter. & istam partem tenet Accur. C. de fide instrum. l. contractus. in glo. contra mar. facit: Circa qd distingue, aut contrahens & tradens non est dñs, nec talis qui dominium transferre possit, & tunc non transfertur dominium vt hic, vbi prelati non est dñs, vt. j. de dona. fraternitate. nec talis qui dominium transferre possit nisi in casibus expressè concessis a iure, vt per totum istum titu. & j. eo. tit. cap. 1. & 2. s.

contractus. vbi de hoc per Io. Andr. super verbo prescribendi. lib. 6. & in conor. j. alleg. Nec mirum, quia nemo plus iuris, & c. ff. de acquir. rer. do. l. traditio. de regu. iur. l. nemo plus iuris. C. de dona. l. si filius. j. de dona. inter virum & vxor. ca. nuper. j. de reg. iur. c. nemo potest. lib. 6. Aut est dñs, vel talis qui dominium transferre potest, & tunc aut contractus est nullus, quia fit contra legem ciuilem, vel canonicam, & tunc non transfertur dominium vt hic, & in conor. j. allega. & ff. de iure pat. l. si liber. tus. & C. de legibus. l. non dubium. Aut contractus est nullus, quia est contra hominem, & tunc dominium transfertur, vt d. l. eleganter. Et idem qñ est contra solennitatem apposita à contrahentibus: ita intellige. l. alle. contractus. cum tua glo. t. Item potes notare tertio, quod vbi obligatio contracta est mihi ad interesse, si desinat mea interesse, definit actio competere. Nam hic habes in glo. de facto. quia quod propter alienationem illegitimè factam per prelatum ecclesie contracta est obligatio contra eum ad interesse, & tñ si desinat interesse ecclesie per celerem restitutionem sibi factam definit actio competere, concordat. s. de elec. quod sicut. in fin. 12. q. 2. si quis qualibet. 3. s. q. 9. quod quis commisit. Circa qd distingue. Aut desinit mea interesse vt nunc fiat, non tñ desinit interesse, vt tunc fieret in tempore praeterito: & tunc licet desinat interesse, non tñ desinit actio competere, vt probatur. ff. si quis cau. l. qui autem. s. illud. & l. si cum. s. qui iniuriarum. & de eue. l. si vendideris. & pone ibi exemplum. Aut desinit mea interesse vt nunc fiat, & in praeterito factum esset: & sic desinit mea interesse respectu temporis praesentis, & respectu praeteriti: & tunc. Aut desinit mea interesse via satisfacionis: & tunc desinit actio competere vt hic, & ff. de peti. hare. l. etiam. s. item si quis. & de solu. l. Stichum aut Pamphilum. s. dolo. Aut desinit mea interesse alias quam via satisfacionis, & tunc, aut contracta est obligatio ad interesse, quia factu est quod fieri non debuit: aut quia non est factu quod fieri debuit. In primo casu, aut desinit mea interesse propter factum meum, vel praedecessoris mei: vel illius a quo causam habeo: aut desinit mea interesse p. p. aliam causam. In primo casu refert: aut desinit interesse, p. p. factum illud quod praecedit obligationem contractam ad interesse, & in casu isto si desinat interesse, desinit actio competere, verbi gratia. Testator legauit Stichum libertatem sub conditione aliqua, & ego ei succedo, Stichus ille a me surripitur, & postea conditio extitit, certe quia desinit mea interesse propter factu praedecessoris mei, praecedens furtum ipsum & obligationem contractam, ad interesse desinit actio competere, vt. ff. de edil. edic. l. si hominem. & ff. de fur. l. si quis vxori. s. fin. Aut sequitur illud factum, & tunc licet desinat interesse: non tñ desinit actio competere, vt. ff. de act. & oblig. quaeunque. 2. In secundo casu scilicet vbi non desinit interesse propter factum praedecessoris mei, vel mei, vel eius a quo causam habeo, sed propter aliam causam tunc. Aut factu propter quod obligatio fuit contracta ab initio de se no erat punibile, & tunc si desinat interesse desinit actio competere. ff. de actio. & oblig. l. si quis. Aut factum erat de se punibile, & tunc aut commutabile, & tunc si desinat interesse, desinit actio competere, verbi gratia.

¶ Tu alienasti rem causa mutandi iudicij, statim mihi teneis actione in factum, ex illo edicto ad interesse commutabile: tamen scilicet si velles iudicium accipere, vt. C. de ali. mu. iudi. causa facta. l. 3. s. fin. & ideo si pereat antequam p. tam, liberaberis. ff. de ali. mu. iudi. causa facta. non solum. s. hac actio. de noxa act. l. elect. s. si is quem. de heredi. & actio. vendi. l. venditor. t. Aut erat punibile & incommutabiliter, & tunc licet desinat interesse, non tñ desinit actio competere, vt. ff. ad l. Aquil. lita vulneratus. ff. de vi & vi arma. l. 1. s. res. l. si sim & l. merito & l. si alius. s. est autem & alia in fin. Nec obstat ille. s. circa me dium, quia ibi non fecit quod facere debuit, quia non requisit magistratum, prout latius statim dicam. Et hoc quod dictum est verum est, vbi factum est quod fieri non debuit: vbi vero contracta est obligatio, quia factu non est quod fieri debuit, tunc aut talis obligatus contempnit partem & iudicis decretum, & tunc licet desinat interesse, non tamen desinit actio competere, verbi gratia. Iudex praecipit argentario quod eaderet mihi rationes, & decreuit non tñ fecit, & sic mihi competit obligatio ad interesse, licet desinat mea interesse, vt quia habebam alias probationes, non tñ desinit mihi actio competere propter contemptu decreti iudicis. ff. de eden. l. vbi. s. illud. Aut contempnit solummodo partem, & tunc desinit actio competere, & sic intellige. ff. si quis cau. l. si cum. s. qui iniuriarum. ff. manda. l. si procuratorem. s. madati. & de impensis in rebus dotalibus factis. l. & in totum. Sed quae est ratio quod vbi contracta

tracta est obligatio, quia non est factum quod fieri debuit, citius & communius definit actio competere, quam ubi factum est quod fieri non debuit, ut supra patet. Ratio est, quia grauius delinquit qui facit quod non debet, quam qui non facit quod debet: quia non facere quod fieri debet, est vitium naturale: sed facere quod fieri non debet, non est vitium naturale: sed est conatus ultra naturam: ideo est maius delictum. Quia vitia que procedunt ex naturalibus: licet non excusentur in totum: verumtamen minore pena exigunt. Et ideo si maritus interficiat uxorem suam adulterantem, minus punietur quia difficilium est iustum dolorem temperare. ff. ad l. l. de adult. l. si adulteri. §. imperator. Sed contra premissa opponitur & videtur quod dixerit contra duas. l. dixi quod ubi contracta est obligatio ad interesse, quia factum est quod fieri non debuit, non debet obligatio competere. Contra: ortum est incendium, destruxi domum vicini mei a parte cuius erat ortum, ne ad domum meam perueniret, deinde ignis venit vsq; ad domum illam, lex dicit quod definit obligatio & actio. ff. de vi aut clam. l. si alius. §. est & alia. circa medium. Respondeo & dico ut prius, quod ubi contracta fuit obligatio, quia factum non fuit quod fieri debuit: quia debebat auctoritatem iudicis implorare & non fecit, ut ff. ad l. Aquil. l. si quis fumo. Item ut quod dixerit contra aliam legem, dixi quod ubi contracta est obligatio ad interesse: quia non est factum quod fieri debuit, si definat interesse definit actio competere. Contra locaui tibi fundum pro certa mercede, tu non comulsi: & sic nullus fructus tibi venit, deinde ortus est ibi incendium, & oes fructus comulsi sunt, nunquid tibi teneor remittere pensionem, ac si essent tibi fructus, lex dicit quod non, ut ff. loca. & conduca. l. ex conducto. §. si. Rideo ibi non est contracta obligatio ad mercedem pp non factum: sed ppter conventionem seu contractum locationis, & sic pp factum ideo, & c.

¶ Quarto, notat hic notare, quod sufficit fieri de facto, licet de iure non fiat: nam alienatio rerum ecclesie facta per prelatum de facto, licet non de iure, sufficit ad obligationem contrahendam ad interesse ad hoc ut excusetur, ut hic legitur & not. Circa quod brocardicum sic distinguo. Aut loquimur in delictis vel quasi: & in illis sufficit fieri de facto ut delinquens puniatur, ut probatur. ff. de his qui no. infal. quid ergo. §. cum autem ad Silleanum. l. si quis in gravi. §. quis codicillos. de his quibus ut indignis. l. cum quidam. de adulterijs. l. si vxor. ad l. Cor. de Fal. l. si quis legatum. C. de excusa. tu. amplissimi. cum conor. quas dicam. j. de spon. ad audientiam. di. 3. ver. aut loquimur de impenitentibus ex maleficijs. & per Io. An. & alios. j. de reg. iur. c. non prestat lib. 6. Et hoc not. Archi. j. de spon. c. vno. glo. hic approbat. lib. 6. & Io. Andr. post eum. Aut loquimur in alijs quam in delictis vel quasi: & tunc aut apparet, quid sit actum: aut non apparet: sed est dubium. Si apparet: tunc aut est actum, quod sit de facto fiat obligatio vel pena committatur: & tunc de facto solū veniendo contra, obligatio vel pena committitur. Aut est actum quod de iure fiat: & tunc nisi de iure veniatur contra, non committitur pena. Pro utroque membro facit

¶ Nam ex conventionem partium contractus legem accipiunt. ff. de positi. l. r. §. si couenerit. Si non apparet, sed est dubium tunc subdistinguo. Si autem quis non cōtinebatur in stipulatione, conventionem, vel pacto venit contra: & tunc committitur indistincte, & sufficit fieri de facto, ut ff. rem. ra. ha. l. procurator. ad exhiben. §. vlt. Aut qui continebatur in stipulatione, conventionem, vel pacto venit contra: & tunc aut factum fieri de facto damnificat aduersarium: aut non. Si damnificat aduersarium, tunc prestatur actum quod non fiat etiam de facto, & si fiat committitur stipulatio vel obligatio, ut C. de transact. vbi. & sic potest intelligi. ff. rem. ra. ha. l. si sine. §. cum autem. & hic. Si vero fieri seu contravenire de facto non damnificat aduersarium, tunc non committitur obligatio seu pena, ut C. si mancipium ita fuerit alie. ne manu. l. ea quidem. & ff. vt leg. no. ca. l. licet. & ista distinctio probatur. ff. de seruis expor. l. si venditor. in prin. si recte intelligatur. Et hæc sufficiant amore canonistarū qui non habent plenam notitiam de premissis.

- 1 Ecclesia rei alienationem necessariam, an iuramentum impediatur.
- 2 Ecclesiastica rei voluntariam alienationem, an iuramentum impediatur.
- 3 Iuramenti forma obseruanda.

¶ Super ¶ Si queris vtrum prelati qui iurauit bona ecclesie non alienare, possit non oblitte iuramento, & sine cuiusquam licentia, vel auctoritate, possessiones minus viles ecclesie pro alijs vtilioribus, cum consensu capituli alienare, distinguo.

¶ Aut queris de necessaria alienatione, ut quia episcopus qui & cuius predecessores totam decimam parochialis ecclesie habent perciperunt vltimo sibi assignare sufficientem portionem iuxta. c. extirpanda. §. r. §. de preb. & eo. tit. ca. i. lib. 6. & dic quod talem alienationem potest facere non obstante iuramento, & sine violatione ipsius, ut not. Hosti. in calleg. extirpanda. ¶ Aut de voluntaria alienatione, voluntaria dicitur saltem ex parte rei alienanda, & tunc Goff. dicit. §. eo. cap. i. quod sic, vnde exponit, hic concedimus, id est concessam esse ostendimus. 10. q. 2. hoc ius. §. sed & permutare. & j. de res. permu. c. r. Sed Inno. & Hosti. contra dicentes quod hic est gratia, quia cum iurasset nihil alienare sine licentia Papæ, ut patet. §. in te xtu, non sufficeret consensus capituli, nisi & licentiam hanc haberet. Nec obstat iura predicta alleg. per Goff. quia intelliguntur quo ad illos qui hoc iuramentum non presterunt: & de hoc non plenus. §. de his que si. a. prela. pastoralis. §. fin. sed & semper requiritur consensus proximi superioris diocesani, ut ibi no. & §. eo. ca. r. hæc Hosti. Sed opinio Goff. scilicet quod sufficit prelati cum canonicis in tali alienatione tenet Io. 1. o. q. 2. hoc ius porrectum. §. si œconomus. in fin. & in c. precedentes. & Goff. in sum. eo. tit. §. r. & Hosti. eo. titu. §. 3. ver. res autem. & Ala. & Vinc. §. eo. nulli. & Ioan. de Deo hic. & Hug. 1. 2. q. 2. sine exceptione. Nec obstat hoc. c. imò est pro: nam intelligo quod sit hoc die iuris finis, alias licentia cum sit in corpore iuris clausa. Et ad hoc facit quod dicit hic liberam & c. ut not. Archi. in §. allega. si œconomus. in fin. in glo. sed contra extra, & c. & plenius. j. co. titu. c. dudum. super verbo tractatus. lib. 6. Et vide Archi. in c. allega. sine exceptione. super verbo subscriptione, vbi recitat opin. predictas & nihil eligit. Ioan. vero Andr. dicit hic quod opinio Goff. vera est, quia prelati iurauit simpliciter bona ecclesiarum non alienare. ¶ Si aut iurauit non alienare sine licentia Papæ, vel sui superioris, tunc non potest ipsis non consultis, cum hoc casu magis se astringat. §. cum. Cuius opinionem potes tenere quo ad saluationem iuramenti: sed quantum ad efficaciam contractus alienationis teneas opinio. Archi. vbi. §. Et vide quod not. Bart. Brix. in quaest. dominicali que incipit esto quod ecclesia. vbi querit de ecclesia que dedit aliquam terram in emphyteusm, vel vendidit eam tantum quantum potuit: sed postmodum apparet qui vult plus exhibere, vtrum restituatur soluendo, dicit se non credere ecclesiam restituendam. Idem dicit Tanc. §. cap. proximi. per istud. c.

- 1 Ecclesiastica rei conductor de euictione agit.
- 2 Emptor mala fidei de euictione agit.

¶ Audientiam. ¶ Super glo. si. d. distinctio. ¶ Si conductores rerum ecclesiasticarum fuerint bone fidei in conducendo, hnt actionem contra locatores ad pecuniam repetendam, ut 1. 2. q. 2. vulteranę. & in auth. de reb. eccle. non alie. §. si quis igitur. & §. se. Si male fidei fuerint, non. 1. 6. q. 3. §. potest. ver. vniuersas. & x. q. 2. hoc ius. §. qui vero. Nisi sibi de euictione prospexerint, ut C. de euic. l. si fundum. approbant Lau. Vinc. Goff. & Innoc. hic. & Io. Andr. in c. alleg. vulteranę. & in ver. alleg. vniuersas. ¶ Sed Hosti. contra dicens quod hic est specialis casus in quo male fidei emptor ad pretium suum recuperandum, contra illum qui recepit pretium, agere potest. & est ratio specialitatis, ut prelati seu economi propter metum suę substantiæ, & si non propter timorem Dei, circa alienationes rerum ecclesiasticarū fiant cautiore, ut in §. alleg. si quis igitur. & se. in auth. de reb. eccl. non alie. & in c. all. vulteranę. Et hoc teneas quicquid alij scribant. §. cum hic. & in sum. eo. tit. §. & que sit pena. Idem tenet gl. in §. alle. hoc ius porrectum. §. si. & in hoc Ioan. & Phil. hic concordant. & Hug. & Archi. in ca. allega. hoc ius. in glo. fin. vbi de hoc vide

- 1 Beneficia a religiosis officia laicis non assignanda.
- 2 Beneficia a religiosis officia clericis non assignanda.
- 3 Ecclesia regi consuetudo per clericum, an monacho assignanda.
- 4 Ecclesia status considerandus.

¶ Possessiones. ¶ In glo. 2. ¶ Si queris vtrum ecclesie, vel beneficia in quibus vel laicis pro beneficijs assignari, vel contra, distinguo. ¶ Aut queris primo, nunquid talia beneficia possint laicis assignari, & tunc aut secularibus, & constat quod non, quod dicitur legi & not. §. de rescri. cum adeo. a religiosis, & tunc idem scilicet quod non possunt eis assignari, nec quo ad sustentationem vitæ, ut j. de deci. quamuis sit graue, ad si, nec multo minus quo ad regimen

ad regimen ecclesie, & clericorum: quia quo ad hoc nullo modo possit eis committi ecclesia, arg. j. eo. c. fin. in princ. & not. in c. callega. quamuis. ¶ Aut queris de clericis, & tunc aut beneficium est tale in quo per xl. annos cōtinuos religiosi sine intermissione clerici secularis ministraverunt. Et tale beneficium siue sit ecclesia parochialis, siue præuatura, siue præbenda non potest clericis secularibus assignari, nec per ordinariū nec per literas Papæ, quibus mandatur secularibus de beneficijs ecclesiasticis puideri. Quia tales literę se ad talia beneficia non extendunt ut hic, & j. de præben. cum de beneficio. §. fin. lib. 6. arg. §. de scruti. c. vnic. de elec. c. cum causam quæ. & c. cum in magistrum. & c. officij. j. de statu mo. cap. vlti. Aut beneficium non est tale in quo religiosi per xl. annos cōtinuos sine intermissione clerici secularis ministraverunt, & tunc poterit clericis secularibus assignari, arg. huius textus, quod dicit consueuerunt a contrario sensu, & argu. ca. alleg. cum de beneficio. in fin. lib. 6. a contrario sensu. Alias enim non esset consuetudo. §. de causa poss. & proprie. c. cum ecclesia. & c. cum olim. & de elec. cum ana. nam persona secularis inter media hanc consuetudinem interrumpere, arg. §. de filijs presbyt. ex transmissa. & c. ad extirpandas. & est casus in c. alleg. cum de beneficio. r. responso. Et intelligit quod necesse est quod ecclesia sit talis, in qua ad minus duo monachi consueuerunt morari, arg. j. de capel. mo. cap. pen. & si. §. m. Hosti. hic. & Arch. 1. 8. q. 2. c. peruenit. 2. gl. fi.

- 1 Ecclesia carente defensore eius res non alienanda.
- 2 Ecclesiastica rei venditio facta, iuris forma non seruata, nulla.
- 3 Ecclesiastica rei alienatio in casu illicito facta, rescindenda.
- 4 Ecclesia lesa restituitur.
- 5 Iurium correctio vitanda.
- 6 Ecclesia an restituenda contra episcopi contractum.

¶ Dnostram. ¶ Si queris vtrum contractus factus per episcopum super alienatione rei ecclesiasticæ teneat ipso iure: vel non, distingue. ¶ Aut ecclesia caret legitimo defensore: & tunc non valet alienatio ipso iure quantumcūq; fiat alienatio pro iusta causa, ut j. eo. dudum. lib. 6. vbi de hoc per. G. super verbo defensore. Aut non caret legitimo defensore: & tunc ¶ Aut in tali alienatione non seruatur forma seu solennitas iuris: puta quod vocatis canonicis diligens tractatus interuenierit cum consensu diocesani & causæ cognitione, iuxta ea que leguntur & no. 1. 2. q. 2. sine exceptione. & in c. alle. dudum. per Cardi. super verbo concessit. & per G. super verbo defensore. Et tunc non tenet ipso iure ut ibi, & hoc tenent Io. & Archi. 1. 2. q. 2. in summa & in calleg. sine exceptione. & Goff. in sum. eo. tit. §. alienatio facta. & Hosti. in sum. eo. titu. §. ex quibus. ad fin. Quod verum etiā si episcopus fecerit alienationem sciente, & non contradicente capitulo, ut no. Bart. Brix. in sua. q. dominicali que incipit, episcopus quidam fecit alienationem. & Archi. in d. c. sine exceptione. gl. fi. & pro hoc. x. q. 2. hoc ius. §. qui vero res. & j. de dona. ca. 2. Vnde quod ibi dicit inconful-

tis canonicis subaudi maximè secundum Hosti. qui dicit quod si consultus canonicis fecerit teneret contractus: sed rescinditur per in integr. resti. §. de in integr. resti. cap. 1. Sed & si tanta imminet necessitas quod consilium canonicorum expectari non possit, tunc episcopus alienare poterit, arg. ff. de adm. tu. l. tutor qui repertorium. §. r. & de peti. heredi. l. diuus. dum modo id gerat quod de iure reprobari non debeat, argu. ff. de ritu nupt. l. si filius. §. m. Ioan. de Fa. & Archi. 1. 2. q. 2. placuit. 2. gl. fi.

¶ Aut in tali alienatione forma seu solennitas iuris seruatur: & tunc aut fit talis alienatio in casu non concessio a iure: & tunc tenet alienatio ipso iure, §. m. Io. vbi. §. Cuius opin. tenet Damna. in quaest. 2. §. de his que fiunt a prela. inducens decret. cum vos. eo. ti. & decre. cum dilecti. j. de dona. hac potissimum rōne, quia alias non esset dare quod ecclesia lesa restitueretur, ut dicit decre. ibi. §. de resti. in integr. Si enim non seruatur forma contractus est nullus: & sic cessat restitutio. ff. de mil. in causę. 2. Vbi ergo seruatur forma: sed casus non est licitus procedit restitutio: ergo contractus tenuit quæ ratio parum cogit: potest enim esse licitus casus alienationis inter media hanc consuetudinem interrumpere, arg. §. de filijs presbyt. ex transmissa. & c. ad extirpandas. & est casus in c. alleg. cum de beneficio. r. responso. Et intelligit quod necesse est quod ecclesia sit talis, in qua ad minus duo monachi consueuerunt morari, arg. j. de capel. mo. cap. pen. & si. §. m. Hosti. hic. & Arch. 1. 8. q. 2. c. peruenit. 2. gl. fi.

¶ Si queris de casu conuerso, scilicet de monacho collocando in beneficio competenti, nunquid poterit ei provideri de ecclesia que non cōueit nisi clerico seculari assignari, tunc sunt contrarię opiniones. Nam Ber. dicit quod sic, sed Hosti. contra & melius, arg. huius. c. quia cōtrariorum eadem est disciplina. in fti. de liberti. in prin. & de his qui sunt sui vel alie. iuris. in prin. Collocetur ergo in claustrum cum alijs monachis eiusdem ordinis, quia intelligitur suum beneficium competens. 1. 6. q. 1. placuit. 2. & c. fic viue. ¶ Status igitur antiquus & debitus cuiuslibet ecclesie, siue secularis, siue regularis considerandus est, nec per alium insolentiam subuertendus. §. de sup. negli. ca. 2. nec debent homines diuersę professionis esse in eodem loco. 1. 6. q. 7. in noua. Et omnia ista intelligas vera nisi ex certa scientia Papæ, vel etiā consensu dioc. aliud fiat ex causa, secundum ea que ipse Hosti. not. j. de statu mo. quod Dei timorem. Ita not. Archi. in c. alleg. placuit. 2. in glo. fin. & Ioan. Andr. hic. & adde quod dixi. §. de vi. & ho. cleri. cap. Deus. ¶ Et nota quod istud c. non loquitur de conuentalibus ecclesijs monachorū: sed de alijs quibus ministrare consueuerunt. ¶ Et quod si per negligentiam monachorum deuoluitur ius conferendi ecclesiam, vbi consueuerunt esse tales monachi, ad episcopum, non ponit ibi clericum, sed monachum, §. m. Abb. & Io. An. hi. c. & Io. Andr. extra de sup. negli. prela. c. vnic. in cle. super verbo religiosi. Nam prout not. Ber. hic in gl. fi. postquam locus factus est religiosus, amplius ad seculares vsus redire non debet: quod verum secūdm Hosti. nisi vbi nimis dissoluti sunt monachi, nec corrigi volunt, ut j. ne cle. vel mo. c. reletum.

¶ In glo. vlt. in fin. dicit hic Hosti. quod quātum ad hoc quod hic in fine textus dicitur, quod iste laicus fructus percipiet pro labore, fuit quādā prouiso Papæ de consensu monachorum facta, ut citius induceretur laicus ad feudum dimittendū liberum, & quietum, qui ad hoc alias nunquā fortè induci potuisset, argu. §. eo. ad audientiam. §. m. cum. ¶ Vnde si queris quā episcopus vendit fundum Titio, & ille meliorat fundum, vtrum ecclesia possit restitui contra illum, cum episcopus habeat bona patrimonialia Lau. & Vinc. dicunt quod non, nisi ecclesia vel sit emptori oēs refundere expensas, habet. n. auxilium contra episcopum qui soluendo est. ff. de mino. inter vtile. §. vendentibus. Et hoc no. Spec. Rubrica de empt. & ven. §. nunc dicendum restat. in fin. & Archi. 1. 2. q. 2. alienationes. in glo. sed pone Episcopus. & vide quod not. §. eo. si quis presb vterorū. gl. vlt.

- ¶ De commodato. Rubrica.
- 1 Commodatarius an pacto teneri possit de casu.
- 2 Commodatarius, an teneatur ad estimationem de re commodata factam.
- 3 Obligatio casus fortuiti, an valida.
- 4 Casus fortuiti innumerabiles.

- 6 Tacite actum pro expresso habetur.
- 8 Generalis renuntiatio casus inualida, etiam iurata. 11.
- 10 Extimatio an emptionem faciat.
- 12 Furtum an sit casus fortuitus.

Vm gratia sui. ¶ Si queris vtrum per pactum, vel per estimationem rei commodate, comodataris de casu fortuito teneatur, distingue. Aut quæris de pacto: aut quæris de estimatione. ¶ Si de pacto refert, aut in pacto sunt casus fortuiti specificati, secuta clausula generali: vt si commodator dicat, commodo tibi equum tali pacto: vt si submergatur, vel tibi auferatur, vel surripiatur, vel qualitercunq; amittatur, reddas mihi estimationem: & tunc tenetur de omni casu fortuito, vt hic. & ff. c. o. m. l. i. vt certo. §. nunc videndum. l. i. & arg. ff. si quis cau. l. fed & si quis. §. quæsitum. & de neg. gest. l. negotium. Alias quasi impossibile est quod quis per pactum de omni casu fortuito teneatur, cum tot sint quæ nec dici, nec numerari possunt. C. de præcri. xxx. vel xl. ann. l. vlt. & de v. s. i. l. pen. & facit pro hoc. §. de refer. c. fedes. & offic. ordi. conuenerent. Aut in pacto non sunt specificati certi casus secuta clausula generali: & tunc non tenetur de casu per iura alleg. ¶ Si quæris de estimatione, hoc est cum res æstimata commodatur, & traditur, tunc æstimatio gradū addit: vt si comodataris teneatur de lata culpa, tantummodo tenebitur de leui. Si tenebatur de leui, tenebitur de leuissima. Si de leuissima iuxta distinctionem no. per Ber. hic in gl. vt quando alius. & per Hosti. post cum hic, & in sum. eo. tit. §. & in quantum. sub. §. tenetur sanè. tenebitur de casu fortuito. Sic intellige. ff. eo. §. vt certo. §. comodatum. l. i. & 2. respon. loc. & conducl. opus. vt sic extimatio aliquid addat. ff. de leg. l. si qñ. de v. s. i. l. stipulatus. & hæc fuit snia Azo. sed Ioan. contra vt statim dicam. Ista distinctio sumitur ex dictis Hostien. hic & in sum. sub. §. alleg. tenetur sanè. & in primo membro cõcordat Bul. in. §. alleg. quæsitum. pro quibus facit. j. de procura. qui ad agendū. lib. 6. Sed Ber. hic in glo. vt qñ alius. in fi. & j. tit. proxi. c. bona fides. in gl. 2. circa medium. ver. casus tñ fortuitus vbi ita tñ quod casus, & c. & Inno. ibi in glo. dum tamen videtur dicere quod de casibus specialiter enumeratis tantummodo tenetur, & de nullis alijs, nec in iudicijs, nec in contractibus tenetur: & ista opin. videtur verior de iure. & eam approbant Ia. Bal. & Io. & Azo. Iac. de Ra. & Pet. de Bellaper. in d. §. quæsitum. vt statim plenus dicam. Sed Odo. Abb. & Io. Andr. hic dicunt quod opinio Ber. & Inno. vera est, quando per commodantem stetit quo minus omnes casus fortuiti numerarentur. Si autem per comodatarium, tunc habet locum opinio Hosti. In vltimo vero membro scilicet de re quæ commodatur æstimata concordant. G. Naso & Abb. hic. ¶ Et vt plenus videas istam materiam, debes scire quod in ista. q. scilicet qualiter possit quis se obligare in contractibus, quod tenetur de casu fortuito. vj. fuerunt opinionones. Prima opinio fuit Mar. qui dicit posse fieri per generalem pmissiõnem: vt quis quis promittit se teneri de omni casu fortuito: quod pbat sic quod in vno prohibetur in alio conceditur. ff. de iudi. cum prætor. sed prohibetur generaliter conueniri circa iudicia. vt. ff. si quis cau. l. fed & si quis. §. quæsitum. ergo conceditur in contractibus. Præterea idem operatur generale mandatū quo ad genus, quod operatur speciale quo ad speciem. ff. de admin. tut. l. si duo. sed specialis conuentio de casu fortuito valet quo ad casum conuentū: ergo & c. Præterea casus fortuiti tot sunt quod est impossibile enumerare, vt. C. de tem. ap. l. vlt. in prin. ergo si contrahens haberet oēs casus fortuitos enumerare, ad impossibile obligaret eum lex, quod nõ est credendum, vt. ff. de reg. iur. l. impossibile. m. & j. de reg. iur. c. nemo potest. lib. 6. Præterea pro se adducit leges expressas. ff. de pactis. l. iuris gentiū. §. item si quis. & ff. eo. tit. l. si vt certo. §. nunc videndum. ff. manda. l. & aristoni. loc. & conducl. l. si quis fundum. in princ. Secunda fuit opi. Ioan. & Azo. qui dixerunt totum contrarium: & quod finit generalis renuntiatio non valet in iudicijs, sic nec in contractibus, quod probant: quia sic est in iudicijs, vt in. §. alleg. quæsitum. ergo idem in contractibus, quia in iudicijs quasi contrahitur. ff. de peculio. l. 3. §. idem scribit. Præterea pro hoc facit expressè. C. eo. tit. l. 1. & C. depositi. l. 1. non obstant. l. alleg. pro Mar. quod tantū valet generale quo ad omnia, & c. verum est regulariter, fallit in casibus fortuitis: ratio est ne sub inuolucro verborum & c. & sic respondet glo. ff. de acqui. hære. l. si quis mihi bona. §. iussum. ¶ non obstat quod casus fortuiti sunt innumerabiles: quia enumeret contrahens quot potest: & de

illis tenebitur, de alijs non. Item non ob. alie. l. inducete, quia intelliguntur de omni periculo proueniens dolo vel culpa: & sic sumitur periculum pro dolo vel culpa sic vt. ff. de magistratibus conueniendis & eorum libe. l. non similiter. vel intelliguntur, quia potest aliquis suscipere omne periculū, si specialiter pericula enumerauerit non vltra: & tunc sumitur specialiter ad differentiam generalis. ff. de pec. l. quantuberone. §. vlti. vel sumitur ad differentiam expressi. ¶ Tertia opinio fuit Bul. qui distinguit, aut cum generali exprimitur aliqua specialis renuntiatio casuum fortuitorum. Aut est generalis sola. Primo casu procedit snia Martini ad hoc. j. de procur. qui ad agendū. lib. 6. Secundo casu procedit snia Ioan. & Azo. pro ista distinctione inducit præallega. §. quæsitum. supponens qd in iudicijs vbi est generalis cum speciali non valet: ergo si in iudicio negatur, conceditur in cõtractu ar. l. alleg. cum prætor. Item pro se inducit. l. expressas in auth. vt matres debi. & credi. & c. quæ est. C. quando mulier tu. officio fungi potest. in auth. matri & auia. vbi dicitur quod valet renuntiatio facta per mulierem Velleiano, & etiam omni alij legitimo auxilio: ergo & c. Præterea nõ est nouum quod quibusdã specialiter numeratis, & c. ff. ad l. A. qui. l. si feruus feruum. §. inquit lex. & hæc sententia vsu videtur approbari, vt dicit glo. in. §. alleg. quæsitum & eam sequitur Dyn. j. de reg. iur. c. cõtractus. lib. 6. Quarta fuit opi. quorundam qui dicunt quod, aut quis suscipit periculum casus fortuiti in se, & tunc satis videtur exprimi. Aut dicit suscipio periculū tantum, & tunc non sufficit: & istam videtur tenere glo. in d. §. quæsitum. fed nõ allegat. pro se. ideo nõ meruit signari, erubescimus enim loqui sine lege. in auth. detri. & femisse. §. consideremus. Quinta fuit opinio. Odo. qui distinguit hoc modo. Aut in renuntiatione fuit generalis clausula sola, & tunc non valet. Aut fuit generalis & specialis: & tunc refert. Aut agebatur de omnibus casibus fortuitis enumerandis, vt cum locatore equi enumeraret casus, dixit scholaris, socij mei iam equitant, vnde breuiter expeditamus, volo tibi tenere de omni casu, dimitte me recedere: tunc ista generalis valet & operatur in alijs non expressis: quia per conductorem stetit quominus alij casus exprimerentur. ff. de condi. & dem. l. iure civili. ¶ Et quod tacite agitur inter cõtrahentes pro expresso habetur. ff. si cert. pet. l. cum quid. Aut non agebatur de omnibus enumerandis: sed de quibusdã tantum, sicut faciunt maliciosi locatores qui dñt a principio pulchra verba, & postquam conuentū est de prætio dicunt scholari dñe non habeatis pro malo, volo qd promittatis mihi qd si equus iste perierit incurfu latronum, vel incendio, vel quocunq; alio casu, quod periculum sit vestrum, & scholaris sic promittit: in isto casu clausula generalis debet restringi ad casus specificatos tãtum, sicut generalis trãfactio. ff. de transac. l. cum Aquiliana. & l. qui cum tutoribus. C. de transac. l. si de certa. Et sic hoc casu specialis & non generalis clausula attenditur cum per locatorem steterit quo minus omnes casus specialiter exprimat, vt d. l. iure civili. ¶ Aut non agebatur de casibus enumerandis, nec sunt enumerati, sed Burgensis dixit trado vobis equū ad omne periculum vestrū, & in casu isto conuentio non valet. Sed si quidam scholaris dolo vel culpa deteriorauerit equū, tenetur secundum naturam contractus, vt. ff. de reg. iur. l. contractus. ne sub inuolucro verborū quis suscipiat qd alias non est suscepturus, argu. ff. de pign. l. obligatione generali. Sexta opin. fuit Iac. de Are. distinguens sic. Aut expressè continet pactum casus fortuitos sine vlla diminutione, & tunc pactum operatur vt de omni casu fortuito teneatur. C. de nego. gest. l. negotium. ff. loca. l. si quis fundum. §. fin. Aut non continet casus fortuitos, sed periculū generaliter & simpliciter conueniendo, vt de omni periculo teneatur: & tunc refert. Aut sunt aliqui casus specialiter enumerati, & postea dictum est generaliter de omni periculo, & tunc de omnibus tenetur: pro hoc. C. qñ mulier tu. offi. fungi potest. l. 3. Aut nulli casus specialiter nominati, & tunc si quidem de natura contractus venit culpa leuissima, eo casu tenetur de leuissima culpa, arg. ff. de v. s. i. l. stipulatus. & hoc videtur sentire glo. in l. alleg. & Aristoni. & ista opin. probata est in quolibet suo membro. In præcedentibus quid dicendum, Iaco. de Ra. Pet. de Bellaper. & Cyn. tenent. C. eo. l. j. sententiam Io. & Azo. scilicet qd nulla generalis cõuentio siue renuntiatio sola, vel cū speciali aliquid operetur, sed solum in se ipsa inutilis viciatur, vt dictum est. §. Sed Io. Andr. hic dicit quod sibi placet opinio Bul. & maxime si coniungatur cū opinione Odo. quæ etiam mihi placet, & vide in Specu. titu. de locato. §. iam dicendum. ver. ad euidentiã. & ver. seq.

¶ Modo videamus quæ sit ratio quod generalis renuntiatio super

super casibus fortuitis non valet, sed specialis sic multiplex est ratio. Prima, quia generalis parit obscuritatem & incertitudinem, & ideo viciatur, ar. ff. de reb. dub. l. in ambiguo. & de verbo. oblig. l. stipulationum. Secunda ratio est, quia sicut dictum est generalis est obscura & incerta, sed specialis clara & certa, & incertis & non certis locus est coniecturis, vt. ff. de verb. obli. l. continuus. §. cum ita. Tertia ratio est, quia si generalis renuntiatio valerit plerunq; renuntiarent cõtrahentes his quibus specialiter renuntiatur nõ essent, & ideo ne sub inuolucro verborum in hoc incidant non valet. 27. q. 1. de viduis. Pone enim quod est quidã rusticus qui credit quod non sint casus fortuiti nisi certi de quibus se teneri putat, vt naufragio, & incurfu latronum. Multi tñ alij sunt casus de quibus potest teneri de quibus specialiter non renuntiet: vnde quia generalis est nimis odiosa, nõ valet, vt. ff. de pig. l. obligatione. specialis vero semper clara, & ideo valet: quia in claris & certis nõ est locus coniecturis vt dictum est. Præter ea tale quid deficit rone obscuritatis, quod non deficeret si esset clarum, vt. ff. de reb. dub. l. si quis de pluribus. & de testa. t. l. duo sunt Titij. Et hæc sufficiant quantū ad enumerationem casuum fortuitorū. ¶ Quantum vero ad estimationem rei commodate Azo dixit quod est matio addit gradum: cuius opinionem sequitur Hosti. vt. §. patet, & etiam Gul. Naso. P. & Abb. Io. verò doctor iuris ciuiliis fuit in cõtraria opinione: Nam duplex est estimatio. Vna quæ venditionem facit, vt. ff. de iure do. l. si inter virum, & isto casu quia est emptio periculū transit. Alia est quæ nõ facit emptionem: & hæc nõ facit transferri periculum, vt. ff. de estim. ac. l. 1. sed operatur tm, vt facilius estimatio, sciatur. ff. de præto. stipul. l. vlt. glo. approbat snia Azo. in. §. alleg. nunc videndum. fed certè snia Ioan. præualet de iure fm Io. Bul. & Odo. Et pro hoc videtur lex expressa. ff. pro socio. l. cum duobus. §. damna. ver. ideoq; si pecus & c. & hoc est equius fm Pet. de Bellaper. Sed quid in dubio præsumemus. vñ ducemus quod sit facta estimatio vt sit emptio, vel vt facilius sciatur de prætio, dicit quidã quod in dubio præsumitur facta vt sit emptio, vt. ff. loc. & conducl. cum fundus. & ita videtur notare gl. C. de iure do. l. si inter. Sed hoc non est verum in casu comodati vel locati: quia de natura cõtractus comodati vel locati non est, vt fiat talis estimatio: & sic in dubio debemus interpretari vt valeat tanquam comodatum vel locatum, vt. ff. de reb. dub. l. quoties. 2. j. de verb. sign. Abbate sanè. in fin. ¶ Vnde si queratur nunquid in dubio estimatio faciat emptionem, distingue fm Iaco. de Ra. Aut de natura contractus potest res estimari illa estimatione quæ facit emptionem: & tunc transit in aliū contractum. l. emptionis, & facit transire periculum rei & casus fortuiti, sicut est videre in dote, vt. C. de iure do. l. quoties. Aut non est de natura contractus: vt in comodato, quia rei comodate, & c. ff. eo. l. rei comodate. & in locatione, vt. ff. loc. & conducl. non solet. & tunc in dubio nõ præsumitur emptio, vt patet in d. §. damna. Nec obsta. l. alleg. cum fundus. quia non loquitur in re principali locata: sed in accessorijs rei locatæ: & ita respondet Odo. & Pet. idem Io. An. hic. Quod est contra locatores equorū, qui faciunt fieri estimationem causa periculi transferendi: quod periculum multoties præsciunt, cū habeant plerunq; equos caducos, atq; morbosos, ex quibus damnum suum facere satagunt alienum. Nam licet etiam fm opi. Azo. estimatio addat gradum: non tñ potest addere seu operari in contractu locationis, in quo conductor tenetur de lata, & leui culpa, non de leuissima, cū fiat gratia vtriusq; vt. ff. de reg. iur. l. cõtractus. nisi agatur quod teneatur de leuissima non aut de casu. Vnde concludo & credo quantū ad pactum interueniens in contractibus, sniam prædictam Ioan. Azo. & suorum sequacium veriorẽ, & in eam vs declinare Ioan. de Fa. 23. distin. c. quanquam. & Archi. ibi in glo. adde ista omnia. Quantū vero ad rem traditam sub estimatione, crederem sniam prædictam Io. & Pet. de Bellaper. veriorẽ, & in dubio dic vt statim dixi. & vide quod not. in Spec. tit. de renun. & conclu. in prin. versi. pone, ergo aliquis. Item in hoc qd dicit Ber. in glo. puta si moram quod comodataris post moram tenetur de casu, etiã si apud ipsum comodantem res fuisset eodẽ modo peritura, concordat Ber. j. tit. p. xi. c. bona fides. & Accur. ff. si cer. pe. l. quod te. licet Mar. ibi cõtra, vt malè vt no. Io. An. j. de reg. iur. c. mora. lib. 6. ¶ Iuxta hoc quæro si generalis renuntiatio casu fortuitorū sit valeta sacramento nunquid valeat, & videtur quod sic de iure canonū: quia omne sacramentū quod sine interitu salutis eterne & c. vt. §. de iureiur. l. vero. & c. cum contingat. eo. titu. c. licet. lib. 6. & eo. lib. de pactis. c. quamuis. cum ibi no. ¶ De iure vero ciuili videtur quod non, quia vbi nõ habet vi-

res pactum, nec iuramentū, ergo & c. ff. de pac. l. iuris gentium. §. generaliter. & C. de legib. l. non dubium. Vel verius dicendum est, qd etiam de iure canonum non valeat, quia iur. m. vltra consensum simplicem habet vires religionis, & ad ea iuramentum non extenditur de quibus nõ repetitur cogitatū vel consensum, vt. §. de iureiur. c. vlt. cum ibi no. Vnde sicut stipulatio quæ habet vltra consensum solennitatem verborū non valet, nisi vbi cõsensu interuenierit: ita nec iur. m. valet nisi in illis in quibus est cõsensu, vt. ff. de act. & oblig. l. obligationum substantia. Cum ergo dicimus generalem renuntiationem in casibus fortuitis non habere consensum in nõ cogitatis: ideo in illis iuramentum nihil adijcit vel operatur, arg. ff. de pet. heredi. l. legitimam. & de inoff. testa. l. mater decedens. §. de iureiur. c. pen. j. de iniur. c. in nostra. & quod not. j. de emp. & ven. c. pen. in fin. vlt. glo. & hoc idem tenet Io. An. hic. & hæc omnia circa materiam depositi intelligas repetita. Io. An. querit hic circa istos tres casus exceptos, an in illis omnis comodataris teneatur de casu fortuito, an solus is de quo loquitur principia scilicet cuius gratia factum est comodatum, & videtur qd ille solus: quia cum alij nõ teneantur de leuissima, nec qñq; de leui, vt in glo. ergo multo minus de casu. Tu dic contra. j. tit. 3. ca. 2. quia vt vbi patet depositarius qui non tenetur de leui, in his casibus tenetur de casu. Et circa fm & tertiu casum de pacto & mora est indubitatum. Sed circa primum casum culpæ putat distinguendã qualitatem ipsius culpæ, vt culpa quæ non obligaret ad custodiam, nõ obliget ad casum. ¶ Item querit an furtum sit computadum inter casus fortuitos, legis l. habent glo. C. depositi. l. 1. ff. pro socio. l. cum duobus. §. damna. Et de latrocinio quod vi fit, in auth. vt nulli iudi. §. pe. coll. 9. non dicitur quin sit casus, vt in prædicta. l. 1. & C. eod. l. 1. & C. de pign. act. l. quæ fortuitos. j. de sepul. sacris. In furto quod clam fit, secus, nisi qñ fieret a persona coniuncta, vel tali de qua diligentiſsimus non suspicaretur: & tunc cadit in casum fortuitum. ff. de fur. l. eum qui. §. idem scribit. secundum Ioan. Andr.

¶ De deposito. Rubrica.

- 1 Depositi ecclesia teneatur.
- 2 Depositi illegitimi ecclesia non tenetur.
- 3 Ecclesia tenetur de re mutuata casu amissa.

Raus. ¶ Super glof. 2. Si queris vtrum, & quando ecclesia ex deposito facto pones eam, teneatur, distingue. ¶ Aut depositum fit in præsentia prælati & capituli, expressè in hoc consentientium: & tunc tenetur, vt in ista gl. in fin. ¶ Aut non fit in præsentia prælati & capituli, & tunc ecclesia non tenetur, nisi pecunia in vtilitatem suam fuerit conuersa vt hic, & ff. depositi. l. 1. §. an in pupillum. §. de except. cum venerabilis. de instit. cum venissent. secundum Vinc. Goff. Phil. Ber. 16. q. 6. si episcopus. & cap. episcopo non licet. & Hosti. Imò secundum Inno. in glo. quando enim nisi ecclesia aliquod lucrum de deposito sentiat non videtur obligari, arg. ff. de peculio. licet. §. si filius. secundum eum & Hosti. Ioan. Andr. credit distinguendum inter sacramentum deputatum ad custodiam vasorum ecclesiæ, & deputatū ad custodiam depositorum, cum forsitan talia in loco fieri cõstauerunt apud sacramentum: prius dicitur verius credo. Et vide quod not. Archid. 10. q. 2. hoc ius. §. & is creditor. in glo. adde & est speciale. vbi enumerat casus in quibus oportet creditorem probare verum in vtilitate debitoris ¶ vbi etiã not. quod si ecclesia pecuniam propter vtilitatem suam mutuo acceptam amittat casu, nihilominus tenetur, argu. ff. de in rem verso. l. si feruus. & idem Tanc.

- 1 Contractus nominati qualiter penitentia resoluantur. 5.
- 2 Contractus innominati qualiter penitentia resoluantur. 4.
- 3 Facta non repetuntur.
- 6 Mandatum gratuitum.
- 7 Mandati actio ad factum præcisè non competit.
- 8 Compensatio in debito ciuili & naturali.
- 9 Compensatio in debito naturali.
- 10 Compensatio in debito ciuili.
- 11 Compensatio in rebus inter se functionem recipientibus. 13.
- 12 Retentione rei quando vtendum.
- 14 Compensatio generis ad genus.
- 15 Compensatio liquidū ad liquidum facienda.
- 16 Compensatio, an de liquidando facienda.
- 17 Index aequitatem præ oculis habeat.

Bona fides. ¶ In verbi, sed depositori habes quod depositori licet pro voluntate sua depositum reuocare, gratia huius. Si quaratur nuquid licet resiliere ab obligatione altera parte inuita, refert. Aut quaritur de obligatione procedente ex contractibus nominatis: aut ex contractibus innominatis. ¶ Si de obligatione ex contractibus nominatis tunc, aut queris nuquid licet resiliere altera parte inuita ab obligatione contrahenda: & dic qd sic. Aut ab obligatione iam contracta: & dic quod non regulariter & infallibiliter, vt. C. de act. & obli. sicut. & C. qñ licet ab emptione discedere. l. 1. & 2. ¶ Si queris de obligatione procedente ex contractibus innominatis, tunc distinguunt quidam. Aut res est integra: aut non. Primo casu cuiuslibet penitere licet cum pactu sit nudum: vnde alias nuda mutata voluntate neuter cõpeltitur huiusmodi cõuentioni stare, ar. ff. de pac. iuris gentium. §. sed cum nulla. de iur. iudi. om. iud. si cõuenit. de rer. permu. ex placito. fallit in transactione, vt. C. de transac. l. quauis. Et est ratio, vt sit litium finis, vt. C. de transac. l. fratris. & ff. pro suo. l. vltimo. Item fallit, ff. de condic. ob causam. §. 3. §. quimodò. sed ibi habetur res pro nõ integra. fm. Iac. de Aret. Sed Iac. de Ra. sentit aliter & non absurde, dicit enim quod refert inter pacta liberatoria, & pacta obligatoria. In pactis liberatorijs subdistinguit, aut vult penitere actor: aut vult penitere reus. Si actor vult penitere, nõ potest siue sit res integra ex parte vtriusque, siue ex parte rei, dum tñ reus paratus sit adimplere. Et ita intelligitur fm. eum d. l. quamuis. & eo. ti. siue apud acta. Si reus vult penitere, aut re integra, vel non ex parte sua tatum: & tunc potest etiam si actor paratus sit pactu adimplere: ratio diuersitatis colligitur ex regula iuris fauorabilioris & ex l. si quis in conscribendo. C. de pac. cum similibus: nec refert fm. eum siue in lite siue extra litem huiusmodi pacta fiant. In pactis obligatorijs subdistingue, aut res est integra, aut non. Si res est integra penitere licet: quia nuda voluntate, & c. vt supra dictum est. Si res nõ est integra tunc, aut res desijt esse integra factõ: aut datione. Si factõ tunc penitentie non est locus: nam recipiens penitere non potest, cum iam sit obstrictus, faciens non t quia facta repeti nõ possunt, vt. ff. de prescr. ver. l. pen. de capti. & postli. reuer. l. in bello. §. facte cause. & in auth. de equali. do. §. 1. colla. 7. agetur ergo non conditione ad repetendũ: sed de dolo vel prescriptis verbis competit, si natura negotij patiat. Si vero res desijt esse integra datione refert, aut penitet accipientem: aut dantem. ¶ Si accipientem, nõ potest eius penitentia resoluerẽ hunc contractũ vt pote cũ iam sit obstrictus prescriptis verbis iudicio, vt ff. ex placito. cum si. vnde non erit in eius arbitrio sic obligatus nec ne debeat vel non debeat, arg. ff. de eo quod certo loco. l. de iur. iudi. l. si idem cum eodem. §. 1. Si autẽ peniteat dantem, tunc aut ceptum erat iam aliquid ab aduersario de eo propter quod accepit: aut non. In primo casu refert, aut fiebat gratia vtriusq; talis contractus: aut gratia penitẽtis. Si gratia vtriusq; penitentia locum non habet, vt in hoc exemplo, causa futuri matrimonij cõrahendi dotis nomine dedit mulier pecuniam Titio, is eam dispenfauit, mulier ducta penitentia ob hoc non repetit, vt. ff. de codic. ob causam. l. quod ieruus. Si vero gratia penitẽtis, tunc penitere poterit, vt eo. ti. l. si pecuniam. §. item si quis. Si autem nihil ceptũ est tunc, aut superest facultas faciendi: aut non. Primo casu potest repetere qui dedit pecuniam ductus penitentia, dum modo persona a qua erat faciendum, si propterea impendit, cõseruetur indennis omnino: nec hic distinguendum est si fiebat gratia penitẽtis: aut vtriusq; vt probatur. ff. de condic. ob causam. l. dedi. §. 1. & l. si pecuniam. §. sed & si quis. & ff. de reg. iur. l. nemo potest. Si non superest facultas faciendi: tunc aut propter metum vel culpã eius qui facere debuit, & tunc penitere, alias repetere potest. Aut non, & tunc aut rem in qua facturus erat fuisset distracturus si nõ accepisset: aut non. Si erat distracturus non repetet. Si non erat tunc sic, vt d. l. si pecuniam. §. fin. & l. dedi. §. 1. Vel dic breuius, repetit ex penitentia nisi aduersarij inter sit non accepisse: vt quia ad hanc rem impendit, vel rem perdit nõ perditurus nisi mora sua possit sibi ascribi: & sic patet quod facilius penitentia dissoluntur contractus innominati quam nominati: quia sicut quo ad sui initium sunt debiliores alijs, sic & quo ad sui existentiam seu firmitatem fm. Iaco. de Aret. Sed Ret. de Bellaper. dicit quod ista regula est infallibilis t quod licet liberum sit ab initio contrahere contractum, tamen initio consensu partium, ab obligatione contracta non licet alteri resiliere. Pone enim quod vendito tibi rem pro x. obligatio contracta est, qua teneor tibi rem tradere, si millicies dissentirem, nõ tollitur obli-

gatio, vt. C. de rescin. vendi. l. de contractu. Sed fallit hęc regula in deposito, precario, mandato, societate, & commodato: quia si depono penes te librũ, contractus perfectus est: tamen obligatio non est contracta quod teneor dimittere librũ penes te, & non reuocare: vnde si reuoco, resilio ab obligatione contracta vt hic. & ff. eo. ritu. l. 1. §. pen. Idem est in precario, vbi si concedo tibi librũ precario non est obligatio contracta vt teneor librũ penes te dimittere, & ideo dissentiendo reuoco, vt. ff. de precario. l. 1. & l. cum precario. Sic est in commodato: vnde si commodo tibi rem vsq; ad annum, post annum reuocare possum, sed infra annum non: propter consensum meum: sed post annũ non sum obligatus, sic loquitur. ff. commoda. l. in commodato. §. sicut. Sic est etiam in societate: pone enim, cõtraxi tecum societatem, nuquid obligamur perpetuo ad standum in societate? certè non, imò si de hoc fieret conuentio non valeret. ff. communi diu. l. in hoc iudicio. §. si conueniat. & ff. pro socio. l. idemq; de leg. 2. l. cum pater. §. dulcissimis. sed obligati sumus adinuicem dum perseueramus in societate nostra acquisita cõmunicare. Item quod non fiat in tempestiua renuntiatio, vt. ff. pro socio. l. verum. §. vlt. Idem est in mandato, tamẽ in hoc magis dubitatur: quia dicunt quidam qd mandatarius precisè compellitur ad exequendũ mandatum quod suscepit, quod non est verum: imò conuenitur ad interesse, vt. ff. manda. si procuratorem. §. mandati. & l. si mandauero. §. vlt. & l. inter. §. qui mandatu. alias est sub. l. si quis aliquid. Vnde in mandato secundum Pet. de Bellaper. videtur esse quoddam precarium ex parte procuratoris: t quia mandatum est seruitium gratuitum, vt. ff. manda. l. 1. & de natura precarij est quod reuocari potest: & ideo dicitur in l. prædictis quod si mandatarius voluerit potest resiliere, dum tñ hoc faciat tempestiue. Sed si in tempestiue resiliat, vel postquam fuerit in dolo, vel in culpa, non potest solo consensu quin teneatur ad interesse. Vnde cum mando procuratori quod agat pro me, resultat quædam primitiua obligatio, quæ non ligat eum nisi vt de natura precarij est, scilicet quousq; resiliat videtur vsum medijs temporis dedisse: & sic illi vsum nõ potest reuocare, sed non est obligatus pcurator ad eundem nisi dolo vel culpa aliquid fecerit, vel si renuntiat tardè, quia hic est propter dolum vel culpam contracta obligatio, a qua solo consensu resiliari nõ potest. Sed antequã dolum vel culpam cõmittat mandatarius ingeredo vel tardè renunciando habet naturam precarij: ideo potest renuntiare: nec ergo possum eum compellere ad exequendum. t hinc est quod actio mandati non competit precisè ad factum, sed ad interesse, vt in dicto. §. mandati. ¶ §. contra quod. Si queris qñ, & in quibus locum habet compensatio. Distingue. Aut queris de delictis, vel quasi: aut de contractibus vel quasi. In primo casu dic vt dicã infra de adul. ca. vlt. In secundo casu refert. Aut queris in quibus debitis admittatur cõpensatio: aut in quibus rebus vel summis. Si queris in quibus debitis refert, aut queris de debito ciuili & naturali vtro citroq;: aut de debito naturali tantum: aut de debito ciuili tantum. t In primo casu refert. Aut sunt debita efficacia hinc & inde, in quibus non obstat exceptio: & non est dubij quod in talibus debitis admittitur cõpensatio, vt. C. de compensa. l. vlt. & per totum, & ff. de compensa. per totum. Aut sunt debita inefficacia, in quibus seu quorũ altero obstat exceptio efficax perimens actionem: & talium inter se non habet locũ compensatio, vt. ff. de compensa. l. quæcunq;. cum ibi nõ vbi dicitur quæcunq; per exceptionem perimi possunt, in cõpensationem non veniunt. Et notabiliter dico qñ est exceptio efficax perimens actionem: scilicet si exceptio est inefficax: & talis quæ ope replicationis tolli potest: vt. v. g. debebã tibi. x. in duxi te per dolum vt faceres mihi pactum de non petendo, quæ exceptio ope replicationis tolli potest: & tale debitũ in compensationem venit, ar. illius. l. quæcunq; per exceptionẽ perimi possunt, & c. a contrario sensu: nam quod plus est si istud debitum soluerẽ ignoranter, nõ repetere: quia cui damus actionem & c. ff. de reg. iur. l. inuitus. §. cui damus. de superficie. l. §. quod ait. nec obstat. l. qui exceptionem. quia loquitur de exceptione efficax, sed ista exceptio nõ est efficax ope replicationis; ergo & c. t In secundo casu, si queris de naturali debito tantum, dic quod aut est tale debitum quod nunquam habuit concomitantiam ciuili obligationis, vt pactũ nudũ de petendo, & similia, & tunc potest citialio debito efficax cõpensari, vt ff. de compensa. l. etiam. vbi dicit etiam qd naturaliter debetur in cõpensationẽ venire. Aut est tale debitũ naturale quod habuit aliquã concomitantiam ciuili obligationis, sed nunc non, vt est debitum ab initio naturale & ciuile, a quo tñ debitor per sententiam

rentiam est absolutus, per quam absolutionem tollitur ciuili, & inducitur exceptio efficax perimens actionem: & tale debitum non potest in compensationem deduci, argu. l. alleg. quæcunq; vbi hoc not. gl. & Iac. de Ra. & Cyn. C. de compensa. l. ex causa. t In tertio casu, si queritur de debito ciuili tantum: tunc si sit ciuile debitũ qd non habet aliquid naturalitatis veræ vel fictæ, vt sic accipiatur pro abnegatione naturalitatis, non compensatur: quia non est reperire qd tale debitum per exceptionem non perimatur: cum ergo per exceptionẽ perimitur non potest venire in cõpensationem, vt in d. l. quæcunq;. nec tale debitum potest constitui, vt. ff. de consti. pec. l. 1. §. debitũ. Nec obstat si opponatur de debito in chirographo post biennium, vt in l. de lite. oblig. in prin. & C. de non num. pec. l. si ex cautione. & in actione de peculio quæ tenet ciuili ter patrem: quia imò ibi est ciuile & naturale debitum, vt no. per doct. iuris ciuili specialiter per Cyn. C. de iur. & fac. igno. l. cum quis. & C. quod cum eo. l. pe. ¶ Sequitur in quibus rebus vel summis admittatur cõpensatio, dico quod in illis quæ in suo genere recipiunt functionem. Circa qd distingue. Aut queris nuquid directo possit ad mitti cõpensatio: aut indirecto. Si directo tunc, t aut queris in his quæ recipiunt inter se inuicem & in suo genere functionem, & dic quod sic, vt. ff. & C. de compensa. per totum. quod tñ intellige vt statim dicam in verbi dixi statim. sed fallit in casu depositi vt hic in textu & in glo. Aut queris in alijs rebus quæ nõ recipiunt functionem, vt speciei ad speciem, vel speciei ad quãtitate, & tunc nõ habet locum compensatio ff. de pig. ac. l. si cum venerit in prin. 2. respon. C. de rei vendi. l. si ex ea pecunia. & C. como. l. prætextu. Siue directo & res propria, fumendo cõpensationem pro retentione, puta qñ res tua ad me peruenit, & volo eam pro debito in quo mihi teneris retinere: & tunc refert. t Aut debetur ex eodem contractu & ex eadem causa: & tunc licet directo nõ admittatur compensatio speciei vel quantitas ad speciem: tñ indirecte admittitur: & non est vera cõpensatio, imò retentio, ppter fidem quæ frangitur donec soluerit species vel quãtitas, vt. ff. de act. emp. & vendi. l. Iul. §. offerri. & de cõtrahen. emp. & ven. l. pacta conuenta. & C. de cõtrahen. emp. l. vlt. Aut non debetur ex eodem contractu & ex eadem causa, & tunc refert. t Illa res que peruenit ad me est mihi obligata: aut nõ. Si sic possum eam retinere: quia cui damus actionẽ & c. vt in regula iuris. ff. de reg. iur. l. inuitus. §. cui damus. de pig. actio. l. si rem. §. omnis. & C. de distrac. pigno. l. quandiu. Si non, tunc aut volo eam retinere propter impensas factas in illa re: & tunc possum vt. ff. commo. l. in rebus. §. possunt. Fallit in casu. C. de rei vx. actione. l. vnica. §. sed nec obstat impensas. Aut volo retinere propter aliã causam, & tunc aut illud debitum est cõtractum propter hoc vt haberem rem: aut ob aliam causam. Primo casu, aut cõuersum est in vtilitate debitoris & retinere possum, vt. ff. de rei vendi. l. emptor. & C. si alius pig. data sit. l. 1. Aut non est conuersum in vtilitatem suam: & tunc nõ possum retinere. vt. C. de furtis. l. in ciuile. Secundo casu qñ fuit contractum ob aliã causam, aut res peruenit ad me sine voluntate debitoris, & tunc nõ retinebo, vt. C. in quib. cau. pign. tacite contractur. l. si non inducta. sed hoc fallit in casu. §. de ordi. cog. super spoliatione. Aut peruenit ad me de volũtate sua: & tunc aut peruenit ad transferendo dominium, vel ius rei cõcedendo: & tunc retinere possum ob aliud debitũ, vt. ff. de condi. in debi. l. si nõ sortem. §. si centum. C. ob chirograph. pec. l. 1. Aut peruenit ad me non transferendo dominium, nec ius rei concedendo: & tunc retinere non possum, vt in l. alleg. prætextu.

14 de sol. l. Paulus. Modo vbi possum soluere possum compensare: quia cõpensatio est ficta solutio, arg. ff. de sol. l. satisfactio. §. de except. cum inter. t Sed si queris nuquid generis ad genus habeat locum cõpensatio, distingue. Aut queris nuquid admittatur cõpensatio vnus generis ad aliud genus, & dic quod non, verbi gratia. Debeo tibi hominẽ in genere, tu debes mihi asinum, hic non habet locum compensatio, quia non recipiunt functionem in genere suo, vt. ff. si cert. pet. l. 2. §. mutui. Aut queris nuquid admittatur cõpensatio vnus generis ad seipsum genus, & tunc sic, vt. ff. si pars hæredi. pe. l. 1. §. item si cum me. de hæredi. insti. l. qui non militabat. 1. responso. Et ita intellige quod not. glo. C. de compensa. l. vlt. glo. 1. in fine. ¶ Super eo. cap. in fine. Hic habes quod vnus debiti liquidi ad aliud debitum liquidum fit compensatio, alias nõ. t Circa hoc tamen distingue. Aut est liquidum tuum debitũ per tuas probationes, aut per meam cõfessionem. Si per meam confessionem, tunc licet meum debitum nõ sit adhuc liquidum: tñ expectabis vt liquidetur: quia ex quo releuaris in vno per me, nõ mirum si in alio grauaris, arg. ff. de iure iur. l. cum qui. §. 1. Si sit liquidum non per meam cõfessionem, sed per tuas probationes: tunc aut potest fieri liquidum meum debitũ de pximo: aut non. Si sic tunc cõpensatio est faciendã, arg. ff. de excep. do. l. lapud Celsum. §. si quis autem. in fin. Si non potest de proximo liquidari, tunc refert. t Aut debitum meum est tale pro quo non habeo petitionem: vt quia est naturale debitum tñ quod si non veniat modo in rõnem compensatiõis, alias a te petere non potero. t Et eo casu licet non de proximo fiat liquidatio, expectabitur per maius tps vt probem, ar. ad hoc. ff. de ferijs. l. 1. vbi quis admittitur ad agendum timore ne percat actor, qui alias non admittetur fm. Iac. de Ra. & Cyn. C. de compensa. l. vlt. pro hoc facit, quia vbi non est tantum periculum lex admittit fempernam pbationem: alias vbi est maius periculum requiritur plena, vt. ff. ad exhib. l. 3. §. ibidem. & C. de iudi. l. iudices. Aut est tale debitum quod alias peti potest, & tunc non admittitur cõpensatio si non est liquidum, vel liquidandum de proximo, vt. C. de compensa. l. vlt. sed petetur postea, vt. ff. de compensa. l. quod in diem. §. 1. Sed infra quãtũ tempus dicemus esse de proximo, dicunt quidã vt Ber. Holli. & Abb. hic infra duos menses, vt. ff. de iure fisci. l. atfertur. §. que compensationem. & hoc tenet Dyn. insti. de actio. §. in bonæ fidei. Alij dicunt quod hoc arbitrio iudicis relinquendum est, & ita not. ff. vt in post. leg. l. si is a quo. quod credo verius. & quod dicit in §. alleg. qui compensationem habet locum in fisco, vbi est speciale fm. Accur. laco. de Ra. Pet. de Bellapert. & Cyn. in l. alle. vlt. C. de compensa. t & sic arbitrabitur iudex qñq; paruum, quandoq; magnum, quandoq; maius tempus, vt sibi videbitur, sequendo æquitatem quã semper debet habere præ oculis. ff. de eo quod cer. lo. l. quod si ephesi. in fin. & §. de transac. cap. fin. cum ibi not. hic in verbi de culpa quoque. Soluitur quæstio dominicalis Bar. Brix. que incipit, cum quidam scholares, qua queritur scholares in scholis expectabant famulos suos, dixit vnus alijs ire pro famulis & ego custodiam libros: interim illis abeuntibus quidam qui mētri sunt se esse famulos eorum asportauerunt libros, an iste alijs teneatur. & soluit quod sic, & in hoc concordat Ioan. Andr. hic.

¶ De emptione, & venditione. Rubrica.

- 1 Hospitalitas duplex.
- 2 Hospitalitas sint clerici.
- 3 Hospitalitas sint laici.
- 4 Hospitalitas seruilis, an clericos liget.
- 5 Hospitalitas seruilis, an clericos tangat.
- 6 Hospitalitas quare debent esse clerici.
- 7 Vendere rem suam nemo compellendus.
- 8 Vendenda sunt vidualia.
- 9 Vendere vltra iustum pretium ecclesia licet.

Lacuit. ¶ Si queris vtrum clerici, vel laici ad hospitalitatem ex debito teneantur: t distingue primo duplicem speciem hospitalitatis, nam quædam est charitativa, quæ pertinet ad officium pietatis, vt. 4. distinct. capit. 1. & melius in capit. quiescamus. Alia est quæ fit ex debito seruitutis, vt. C. de episcopis & clericis. leg. 1. & infra de immu. eccle. cap. 1. Aut ergo queris de hospitalitate charitativa quæ pertinet ad officium pietatis, & tunc refert, aut queris de clericis, aut de laicis. ¶ t Si de clericis: tunc aut de beneficiarijs: aut de alijs. Si de beneficiarijs dic quod tales ex debito

neccesitatis tenentur ad hospitalitatem, vt. 85. dist. florentinu. 42. dist. §. 1. & c. quiescamus. Nam & quicquid habet ecclesia pauperum est. 16. q. 1. qm quicquid. vt not. Ber. & Hosti. 3. de prab. de monachis. de sup. negli. prael. ca. 2. & pro hoc est casus in extrauag. Io. 2. 2. excrecabilis. in princ. ibi hospitalitas in ipsis beneficijs debita no seruat, & c. vbi hoc idem tenet Gen. super verbo debita. ad idem. 45. dist. & qui emendat. ibi multa. praestantur inuitis bona, qm eorum consulitur vtilitati no voluntati, quia sibi ipsi inueniuntur esse inimici, extra de sepul. super cathedram. §. ceterum in clem. ¶ Circa hoc tñ subdistingue, quia aut quis potest omnibus abundare, & tunc debet dare omnibus indigentibus: ad quod debent inducere exempla Loth. & Abrah. qui oēs indifferenter recipiebant. Gen. 18. c. & 42. dist. quiescamus. Aut non potest omnibus abundare: & tunc dicit Ambrosius. nouem esse consideranda. f. fidem, causam, locum, tempus, modum, necessitudinem, siue sanguinis propinquitatem, aetatem, debilitatem, conditionem siue nobilitatem: quod dic vt plenē leg. & no. 86. dist. non satis. & per Asten. lib. 6. ti. de hospitalitate. Si de alijs non beneficijs, tunc dic idem quod in laicis. ¶ Si quis de laicis tunc Ber. hic innuit quod tenetur ad hospitalitatem, in tantū quod excōicari possunt nisi hospites recipiant. Sed Innoc. contra. & Hosti. post eum. dicens qd quantum ad hospitalitatem de qua loquitur hic, episcopi & praesbyteri sint contenti monitione: quātum vero ad venditionē adhibere possunt epi coercionem. Et idem tenet Gen. extra de censibus. cad. nostrum. gl. 3. in cle. Tu vero potes sic dicere, quod in foro contentioſo clerici non beneficiati, vel laici non sunt astricti ad hospitalitatem, cū per legem nemo benefacere cogatur, cum coactus nullū meritum consequeretur. 23. q. 5. ad fidem. 45. dist. qui syncera. & c. de Iudeis. nec bonus aliquis inuitus efficitur. 23. q. 6. vides. & sic pot saluari opin. Innoc. Sed in foro animae secus, cum misericordiam omnibus exercere sit preceptum, vt in d. c. non satis. & ex precepto legis quis tenetur diligere proximū suū, ad id ad quod se ipsum. 1. dist. humanū genus. 3. de mai. & obe. c. dilecti. ¶ Aut quæris de hospitalitate quæ sit ex debito seruitutis, & tūc, aut quæris de clericis vtrū ad illam teneantur: & dic quod non vt C. de episc. & cler. l. 1. & j. de immu. eccl. c. 1. eo. ti. c. quia non nulli & c. cler. lib. 6. Quod verum nisi in cōcessione possessionis facta ecclesiae, cōcedens certam hospitalitatem: puta albergum, vel hospitium sibi retinuit: tunc. n. secus, arg. j. de censibus. ca. j. & c. quanto. 18. q. 2. seruitū. & ff. de pac. l. in traditionibus cum si. ita distinguit in effectu Gen. in extrauag. allegata 5. excrecabilis. super verbo debita. ¶ Aut quæris de laicis, & illi ad huiusmodi hospitalitatem bene tenentur: saltem vtilitate publica student, arg. iurium alleg. C. de episc. & cler. l. 1. & j. de immu. eccl. c. 1. de per totū. Nam quod ibi denegatur de clericis, tacite cōceditur de laicis, arg. s. de praesump. nonne. ff. de iudi. cum prator. & pbat. expressē. C. de eroga. mili. annonę per torum. de exac. & transa. mili. annonę per totū. de Mecha. l. Fabri censum. & l. deuotū. & l. deuotissimos. & per totū. l. 1. 2. Et de ista materia no. Hosti. in sum. tit. de tēp. ord. §. & cui. in v. colum. sub. §. vnde circa & c. ¶ Et ratio, quare clerici debent esse hospitales est, quia vt ait Hier. domus clericorū oibus debet esse cōs. 16. q. 1. qm quicquid. Item quia hospitalitatis hortator esse nō poterit, qui domū propriā hospitibus clausit. 42. dist. §. 1. Item quia pietas hospitalitatis remuneratur temporaliter: vnde apostolus ad Tim. 4. c. Exerce te ipsum ad pietatem: nam corporalis exercitatio ad modicū est vtilis: pietas aut vtilis est ad omnia, hñs promissionē vitæ quę nunc est, pariter & æternæ. Item quia Abraham & Loth hospitales angelos recipere meruerunt, vt no. Ray. in sum. tit. de hospitalitate ordinandorum. & frater Io. in sum. confes. j. eo. ti. q. 1. & Asten. in eo. cap. ¶ Si quis vtrum aliquis rem suā iusto pretio vendere compellatur, distinguit. ¶ Aut ab initio antequā rem suam exponat venalem: & dic qd non, vt C. eo. l. dudum. & l. inuiti. mandati. l. in re madata. de Iudejs. l. nemo exterus. de iure deli. l. nec emere. ff. rerum amot. l. non enim. Sed fallit in casibus. ff. de relig. & sump. funerum. l. si quis sepulchrum. in prin. & C. de coi seruo ma. l. 1. Aut postquā rem suam exposuit venalem, & tunc cogi potest vt iusto pretio vendat, & m. fac. Bul. Azo. & Innoc. Sed Hosti. dicit hic qd imō est speciale hic contra illā regulam, cuius specialitatis ratio est humana necessitas, quę & in hoc casu excusat a furto. j. de fur. si quis ppter necessitatem: & ab excommunicatione. j. de sent. excom. c. inter alia. & m. eum. Quod videtur verius arg. ff. de off. prefec. vrb. l. 1. §. cura carnis ¶ vbi hoc videtur speciale in victualibus: ergo in cōtrahitū erit ius cōmune in alijs rebus, scilicet quod licet quis habeat eas ve-

nales, quod tamen eas iusto pretio vendere non teneatur, arg. ff. ad municip. l. 1. Sed fallit in casibus praedictis exceptis, & in casu vbi consuetudo esset quod iusto pretio vendere teneretur, vt probatur. ff. cōmunia praedi. l. venditor. §. si cōstat. Item in casu vbi princeps hoc ordinat ex causa, maximē cōem vtilitatem concernente, vt. ff. de rei ven. l. item si verberatum §. j. & de euic. l. Lucius. Nam cum lex inanimata hoc facere possit, vt in iuribus alleg. multo magis principes potest hoc facere, qui est lex animata in terris. in auth. de cōsulis in fin. coll. 4. non tñ posset sine causa mihi tollere dominium rei meę, quod si faciat peccat. Et vide quod de hoc no. G. in spec. tit. de solu. versus hñem. vers. illud autem quæritur. ¶ Et vtrū si ecclesiae vendenti offeratur vltra iustū pretium, licet sibi recipere. Io. & Hug. notant quod non. 10. q. 2. hoc ius porrectum. sed Lau. ibi contra, cuius opinio, posset sustineri vbi careret dolo, nec conscientia remorderet, cum liceat cōtrahentibus seinuicem re ipsa decipere. ff. de mi. l. in causa. 2. §. idem Pomponius.

- 1 Mensuris conuentis metiendum.
- 2 Mensuris solitis metiendum.
- 3 Mensuris minoribus in dubio metiendum.
- 4 Mensura si inuesti sit qualiter succurratur emptori. 6.
- 5 Accusatus reprehenditur.

Mensura. ¶ Si quis queris quando in aliqua ciuitate, vel loco sunt diuersa pondera, vel diuersae mensurae: & aliquis vendit seu alias cōuenit tradere vel soluere aliquid ad pondus, vel ad mensuram, ad quod pondus, seu ad quā mensuram tradere, seu soluere teneatur, distinguit. ¶ Aut agitur & conuenitur inter partes quibus ponderibus, vel mensuris est ponderandum, vel mensurandum, & tunc illis de quibus cōuenit est ponderandum, vel mensurandum, arg. ff. de po. l. 1. §. si cōuenierit. ¶ Aut nihil agitur, vel tōuenit inter partes de ponderibus, vel mensuris: & tunc aut in regione, vel ciuitate, vel loco vbi partes contrahunt sunt certa pondera, seu certa mensurae: & tunc & m ea vel eas ponderandū vel mensurandū est, argu. ff. de contrahen. empt. & ven. l. imperatores. Aut in illa regione, ciuitate, vel loco sunt diuersa pondera, seu diuersae mensurae: & tunc, pcedendū est per coniecturas, taliter. §. quia aut ex quantitate pretij ex vna parte, & quāitate ponderis vel mēsurę ex altera parte, pot coniecturari de quo pondere, vel de qua mensura partes tenentur: vt quia pretium magis adaptatur maiori ponderi, vel mensurae quā minori vel ecōtra: & tunc & m illud pondus, vel illā mensurā ponderandū seu mensurandū est, cui magis ipsum pretiū adaptatur, ar. ff. de reb. dub. l. 1. ¶ Aut non potest coniecturari: puta quia pretiū se habet equaliter ad maiore mensurā, & ad minore: vt si maior valet. xx. & minor. x. & pretiū est. xv. & tūc in dubio psumit actū de minori, ar. ff. de le. 3. l. num. & de re. iur. l. sem p in dubijs. & j. de censib. ex parte. ¶ Si quis queris vtrum, & qñ emptor tenetur venditori, vel econtra, ppter iniusta seu falsa pondera, vel iniusta seu falsa mensuras. Accur. distinguit ff. de dolo. l. arbitrio. §. de eo. ¶ Aut venditor adhibet pondera vel mensuras: aut emptor. Si venditor tunc siue sciuit ea esse iniusta, siue ignorauit tenetur emptori si decipiatur: quia nō refert, an dolo suo vel culpa laedatur aduersarius. ff. de edil. edic. l. 1. §. causa. Si emptor adhibet ea, tunc distinguit. Aut adhibet maiora, & tunc si sciens tenetur: si ignoranter credens ea esse iusta non tenetur, nisi esset talis deceptio quæ excederet medietatem iusti pretij, vt si pondera vel mensurae in duplo plus continerent quam deberent, vt. C. de rescin. ven. l. 2. Cautus t̄ credo quod Accur. malē loquitur in hoc quod ponit differentiā inter veditorem & emptorem: nam in veditore dicit verum quod siue sciit siue ignorat tenetur emptori: quare ergo non sic & emptor, non est ratio: Ideo dico quod eodem modo tenetur emptor sicut & venditor, vt in §. alleg. causa. nec obstat. l. alle. secunda. C. de rescin. ven. quia ibi loquitur vbi error non est in pondere vel mensura: sed re ipsa in cōtractu interueniat deceptio. In casu vero nostro circa traditionem rei maioris vel minoris per iniusta pondera interuenit error ex parte decepti: ideo decepti re ipsa licet ignorans tenetur, argu. ff. si agri menfor fal. mo. dixerit. l. si duobus. §. 1. Credo ergo indistinctē, quod vbi alter contrahentiū decipitur, siue ab altero sciens, siue ab altero ignorate decipiens tenetur decepto: & hoc si simpliciter venditum sit ad pondus vel ad mensuram. Sed si actum est quod stetur illi ponderi vel mensurae: tunc aut vterq; scit iniquitatem illius ponderis vel mensurae: aut vterque ignorat, & tunc non potest agi nisi vltra dimidiam iusti pretij fiat deceptio. C. de rescin. vendi. l. 2. Pro primo

primō scilicet quando vterq; scit, facit. C. de tranlac. l. de fidei commisso. pro secundo scilicet quando vterq; ignorat, facit. ff. de hære. vel actio. vendi. l. quod si in venditione. ¶ Aut ille qui adhibuit mensuras scit, & alius ignorat qui est deceptus: & tunc conuenit nō excusat scientem, quia conuenio qd stetur ponderibus vel mēsuris habet locum, tunc cum bona fide factum est, & non cum mala fide siue dolo, vt. ff. de hcredi. vel actio. vendi. l. 1. & l. quæro. Dic ergo aut alter eorū scit & alter ignorat: & tunc aut deceptus hoc scit, & alter ignorat: & tunc ipse deceptus non agit, quia a seipso decipitur. ff. de rei ven. l. is qui se obtulit. & l. seq. Aut deceptus ignorat, & alter scit, & tunc deceptus agere potest, quia sciens praedecere debuit, qd falsa erat per iura allegata. In hoc casu potest intelligi quod dicit istud. c. quod debet agere penitentiam. xxx. dierū. & in hoc concordat Hosti. in sum. eo. tit. §. quibus mensuris. ver. & sic agit. vbi ponit istam distinctionem a vers. sed si actū. v. q; hic. Et cætera vide ibi per eum & per Accur. in §. alleg. de eo.

- 1 Contractus scienter decepti tenet. 7.
- 2 Ementi rem vitiosam datur redhibitoria.
- 3 Contractus cui dolo dat causam, nullus.
- 4 Contractus cui dolo incidit, rescindendus.
- 5 Contractus stricti iuris doloſi exceptione eliduntur.
- 6 Contractus dolo proxeneta iuris rescindendus.
- 8 Contractus continens deceptionem vltra dimidiam pretij rescindendus. 11.
- 9 Contractus continens deceptionem minus dimidia pretij tenet.
- 10 Contractus dolosus, an iuramento firmetur.
- 11 Libellus incertus non admittendus.

Vm dilecti. ¶ Super gl. cum dolo, & c. Si quis queris quando in aliqua ciuitate, vel loco sunt diuersa pondera, vel diuersae mensurae: & aliquis vendit seu alias cōuenit tradere vel soluere aliquid ad pondus, vel ad mensuram, ad quod pondus, seu ad quā mensuram tradere, seu soluere teneatur, distinguit. ¶ Aut agitur & conuenitur inter partes quibus ponderibus, vel mensuris est ponderandum, vel mensurandum, & tunc illis de quibus cōuenit est ponderandum, vel mensurandum, arg. ff. de po. l. 1. §. si cōuenierit. ¶ Aut nihil agitur, vel tōuenit inter partes de ponderibus, vel mensuris: & tunc aut in regione, vel ciuitate, vel loco vbi partes contrahunt sunt certa pondera, seu certa mensurae: & tunc & m ea vel eas ponderandū vel mensurandū est, argu. ff. de contrahen. empt. & ven. l. imperatores. Aut in illa regione, ciuitate, vel loco sunt diuersa pondera, seu diuersae mensurae: & tunc, pcedendū est per coniecturas, taliter. §. quia aut ex quantitate pretij ex vna parte, & quāitate ponderis vel mēsurę ex altera parte, pot coniecturari de quo pondere, vel de qua mensura partes tenentur: vt quia pretium magis adaptatur maiori ponderi, vel mensurae quā minori vel ecōtra: & tunc & m illud pondus, vel illā mensurā ponderandū seu mensurandū est, cui magis ipsum pretiū adaptatur, ar. ff. de reb. dub. l. 1. ¶ Aut non potest coniecturari: puta quia pretiū se habet equaliter ad maiore mensurā, & ad minore: vt si maior valet. xx. & minor. x. & pretiū est. xv. & tūc in dubio psumit actū de minori, ar. ff. de le. 3. l. num. & de re. iur. l. sem p in dubijs. & j. de censib. ex parte. ¶ Si quis queris vtrum, & qñ emptor tenetur venditori, vel econtra, ppter iniusta seu falsa pondera, vel iniusta seu falsa mensuras. Accur. distinguit ff. de dolo. l. arbitrio. §. de eo. ¶ Aut venditor adhibet pondera vel mensuras: aut emptor. Si venditor tunc siue sciuit ea esse iniusta, siue ignorauit tenetur emptori si decipiatur: quia nō refert, an dolo suo vel culpa laedatur aduersarius. ff. de edil. edic. l. 1. §. causa. Si emptor adhibet ea, tunc distinguit. Aut adhibet maiora, & tunc si sciens tenetur: si ignoranter credens ea esse iusta non tenetur, nisi esset talis deceptio quæ excederet medietatem iusti pretij, vt si pondera vel mensurae in duplo plus continerent quam deberent, vt. C. de rescin. ven. l. 2. Cautus t̄ credo quod Accur. malē loquitur in hoc quod ponit differentiā inter veditorem & emptorem: nam in veditore dicit verum quod siue sciit siue ignorat tenetur emptori: quare ergo non sic & emptor, non est ratio: Ideo dico quod eodem modo tenetur emptor sicut & venditor, vt in §. alleg. causa. nec obstat. l. alle. secunda. C. de rescin. ven. quia ibi loquitur vbi error non est in pondere vel mensura: sed re ipsa in cōtractu interueniat deceptio. In casu vero nostro circa traditionem rei maioris vel minoris per iniusta pondera interuenit error ex parte decepti: ideo decepti re ipsa licet ignorans tenetur, argu. ff. si agri menfor fal. mo. dixerit. l. si duobus. §. 1. Credo ergo indistinctē, quod vbi alter contrahentiū decipitur, siue ab altero sciens, siue ab altero ignorate decipiens tenetur decepto: & hoc si simpliciter venditum sit ad pondus vel ad mensuram. Sed si actum est quod stetur illi ponderi vel mensurae: tunc aut vterq; scit iniquitatem illius ponderis vel mensurae: aut vterque ignorat, & tunc non potest agi nisi vltra dimidiam iusti pretij fiat deceptio. C. de rescin. vendi. l. 2. Pro primo

tunc tenet cōtractus ipso iure, & in effectu, sed purgatur dolo per actionem ex eo cōtractu, etiam si vnus nummi deceptio sit, vt. ff. de act. emp. & vend. l. l. §. si venditor. & §. idem Jul. de dolo. si quis affirmauerit. ¶ Si quis queris de cōtractibus stricti iuris, tunc siue dolo det causam cōtractui, siue incidat solum in cōtractu tenet cōtractus: sed obstat exceptio in quantum dolosus agit & vult patrocinari sibi dolum, vt. C. de inur. stipul. l. dolo vel metu. de pac. l. cum postea quam. ff. de verb. oblig. l. si quis cum aliter. Sed si per exceptionē vel alio modo consuli nō potest decepto, vt quia dolosus iam possidet, datur sibi actio de dolo ne moretur in dano. ff. de dolo. l. eleganter. §. feruus pactionis. & l. feruus tuus. Et idem in cōtractu innominato facio vt des. ff. de praescri. ver. l. naturalis. §. quod si facio. Et ne procedas per ignota, debes scire quod dolo det causam cōtractui, qñ nullatenus eram venditurus vel empturus nisi dolo esset, v. g. Tu vis vt vendā tibi decretales meas, ego respondeo me nullo modo hoc facturum; & tu replicas si scires aliam cōpilationem venturam sicut ego scio, libenter venderes: ego credens hoc verum, vendo tibi. Incidit autē dolo in cōtractu, qñ ego eram alias venditurus vel empturus, sed ppter dolum aduersarij viliori pretio dedi, vt quia suggestisti mihi habenti vina in graua Parisijs exposita ad vendendum, quod gentes regis cras erant venturi ad grauem pro capiendum & leuando nomine regis omnia vina, & ego timens ne mihi satisfacerent de pretio vinorum meorū, ea tibi vendo incōtinenti pretio viliori. ¶ Si deceptio prouenit ex dolo seu fraude tertij puta mediatoris, tunc dic quod nihilominus valet cōtractus ipso iure & in effectu, siue dolo det causam cōtractui siue incidat in cōtractu: sed mediator qui proxeneta vocatur de dolo tenetur, vt. ff. de p. xenetis. l. 2. & 3. Et si nō sit soluendo deceptus contra aduersarium habebit recursum, vt. ff. de dolo. l. eleganter. §. si dolo malo. & no. Accur. in prin. illius. l. in gl. hunc appellamus, & c. & hæc vera qñ deceptio non est vltra dimidiā iusti pretij: alias si esset vltra dimidiā iusti pretij: tunc dic vt sequitur. Si quis queris qñ deceptio euenit in cōtractu, non ex proposito seu dolo, vel fraude alicuius, sed re ipsa: tunc aut queris vtrum cōtractus valeat nihilominus ipso iure, & dic quod sic, vt in l. alleg. eleganter. ¶ Aut in effectu & tunc, aut deceptus re ipsa decipitur scienter, vt quia aliquis scienter emit rem plusquam valeat, vel vendit minusquam valeat, & tunc nō habet propter hoc aliquā actionem, etiam si deceptio sit vltra dimidiā iusti pretij, quia non decipitur qui sciuit: nam scienti & consentienti nō inferitur iniuria neq; dolo. ff. de reg. iur. l. nemo videtur. & j. de regu. iur. c. scienti. lib. 6. cum ibi alleg. quod dic vt plenē not. Spec. hoc tit. §. fin. vers. quid si aliquis. vbi de hac materia. Aut nō decipitur scienter sed ignoranter, & tunc aut huiusmodi cōtractus non vallatur iuramento vel fide, & tunc aut deceptio est vltra dimidiā iusti pretij: aut minus dimidiā iusti pretij. ¶ Si vltra tunc aut venditor est deceptus, vt quia rem valentem. x. solidos vendit pro v. solidis vno denario minus, & tunc agit vt decipiatur, f. quod rescindatur cōtractus, vel suppleatur iustum pretiū data electione emptori, vt. C. de rescin. ven. l. 2. & hic. & j. eo. cum causa. Aut emptor est deceptus vltra dimidiā iusti pretij, vt quia rem nō valentem nisi x. solidos emit pro xv. solidis & vno denario: & tunc peter qd decipiatur, scilicet qd rescindatur cōtractus, vel sibi restituatur id quod vltra iustum pretium soluit, data electione venditori; & sic decipienti re ipsa semper datur electio & m Hosti. hic. & in sum. eo. tit. §. qualiter. ver. si autem. & hæc fuit opinio Azo. ¶ Si deceptio est minus dimidiā iusti pretij, & idem si vsq; ad dimidiā iusti pretij & non vltra: tunc nō potest deceptus ad aliquid agere: quia licitū est contrahentibus se inuicem decipere sine dolo vsq; ad dimidiā iusti pretij, vt. ff. de mi. l. in causa. 2. §. idem Pōponius. alias incipit in pretio & m Azo. Quod verum de iure fori, secus de iure poli, arg. eorum quæ not. 33. q. 2. inter hæc. Quod dicitū est quod deceptus ad aliquid agere non potest vbi deceptio non excedit dimidiā iusti pretij. Fallit in ecclesia; vel minore deceptis & lætis, vel alijs si qui sint, qui hoc casu possunt petere restitutionem in integrum, vt legitur & no. §. de restit. in integr. c. 1. & ff. de mi. per totum. ut no. Hosti. in §. alleg. qualiter. circa medium. ver. si vero sit ciuitas. ¶ Aut hmoi cōtractus vallatur iuramento vel fide, & tunc aut iste deceptus est maior, qui iurauit cōtractum huiusmodi tenere, & contra non venire, & tunc nō potest venire cōtra, saltem nomine suo, arg. §. de iure iur. cum contingat. vbi hoc not. Host. & C. si aduersus vendi. in auth. sacramenta pubertū: nam potest seruari sine detrimento salutis æternæ, ergo seruari debet, ut in c. alleg. cum contingat. & eo. tit. si uero. Idem tenet Hen. Boich super Decret. ... EE 2 Accur.

Accur. C. de rescin. vendi. l. 2. & Ber. j. eo. cum causam. Aut est minor & tunc iuramentum, vel fides facit eum maiorem, ita quod non poterit contra venire iuxta formam illius. l. 2. vbi hoc no. Accur. & j. eo. cum causa. vbi hoc no. Ber. & Hosti. in ca. alleg. cum contingat. Et notabiliter dixi quod non potest venire contra nomine suo: quia fecus si noie ecclesie quod dicit, vt legitur & not. s. de iur. iur. c. peruenit. 1. Io. An. dicit hic super verbo induxit quod iste decanus secutus fuit opin. Iac. Bu. quam etiam sequitur Dama. hoc titu. q. 1. & Accur. in d. l. 2. C. de rescin. vendi. qui dixerunt emptorem tantum obligatum ad rem restituendam: licet habeat facultate supplendi pretium: vnde perempta re liberatur emptor. f. Alij dicunt & placet Bar. Brix. in quaest. venereal. 62. quae incipit, pone quod res empta. emptorem obligatum alternatiue, & alternatiue fore pronuntiantium. ff. de re iudi. l. miles. §. 10. & s. de re iudi. quod ad consulationem. vnde perempta re non liberatur emptor ab obligatione pretij supplendi. Est em generalis in obligato ad duo si vnum dari non possit detur alterum. ff. de cotrahen. empt. l. si in emptione. §. pen. de iure do. l. si res. §. 1. de solu. l. Stichum aut Pamphilum. in princ. & hoc nisi debitor alterum, scilicet, mortuum vel peremptum ante mortem vel peremptionem suam elegerit. ff. de leg. l. huiusmodi. §. Stichum. Pro prima opinione facit, quia iudex non debet condemnare dam ferui qui damnum dedit in x. pro damno vel ferui donatione: licet quidam sic intelligant dictum. §. de cein. inquit. de noxa. in princ. condemnat solui in x. & dominus liberare se potest dando seruum. 12. ff. de peti. hare. item veniunt. §. cu praediximus. & §. se. f. Item facit, quia natura libelli non admittit incertitudinem. ff. de iniur. l. prator edixit. §. quod autem. dicit Hosti. j. cap. pen. contraria loqui quando reus obligatus est ad alterum tantum, vel quando pro alternatiua sit deterior conditio sua. & hoc nisi ex causa incertitudo a principio admittatur, vt in d. §. quod autem. Hic vero disunctiue oportet petitionem & condemnationem formari, quia disunctiue obligatus est reus: imo alterum petendo, petetur plus, causa. facit. j. de testa. Rayn. verfic. demum. cum ibi not. Ioan. Andr. hoc vltimum & secundam opinionem teneas.

- 1 Fraus fit legi multipliciter.
- 2 Fraus nominis, loci, & temporis.
- 3 Emptor vsurarius peccat.
- 4 Emptor fructus rei lucratur.
- 5 Contractus vsurarij coniecturatur.

Ad nostram. ¶ Hic habes quod. M. creditor domos & oliuas recepit ab R. debitore titulo emptionis, cu re uera contractus vsurarius ageretur, sic quod faciebat fraudem legi.

¶ Quae fit primo de contractu ad contractum, vt hic. & j. de pign. c. illo vos. ff. de dona. inter virum & vxor. l. si sponfus. §. circa. Secundo de persona ad personam. ff. de dona. inter viru & vxor. l. 3. §. non tantum. §. de concess. preben. constitutus. & c. fi. Tertio de re ad rem. C. ad maced. l. si. ff. ad macedo. l. sed iuli. §. mutui. & litem si filius. Quarto de contractu ad eundem contractum. ff. ad Velleianum. l. quamuis. §. si tamen esse. secundum Hosti. hic. Et de hoc no. plenius per eum in sum. eo. tit. §. fin. per Accur. ff. de legibus. l. contra legem. per Ioan. 14. q. 1. plerique. per Ber. j. de priuileg. quanto. glo. fin. per G. j. de immu. eccle. c. clericis. glo. pen. lib 6. f. Fit etiam fraus de nomine ad nomen, de loco ad locum, de tempore ad tempus, quod dicit per Card. j. de elec. cap. avaritia. lib. 6.

¶ Si quis queris quando aliquis emit predium ab alio ea conditio- ne seu pacto appposito, quod si venditor velit tantum pecuniae reddere vsque ad certum tempus, emptor teneatur ei reddere praedium, tandem recepta pecunia reddat agrum retentis omnibus fructibus interim perceptis, vtrum talis emptor committit vsuram, distingue. f. Aut hoc facit emptor in fraudem vsurarii, & tunc mortaliter peccat, nec a peccato vsurae defenditur, arg. j. de vsur. in ciuitate. & c. consulit. licet ab ecclesia non possit inde condemnari: quia non iudicat de occultis. j. de simo. sicut tuis in fin. & c. seq. cum concor. ibi allega. f. Aut hoc non facit in fraudem vsurarii, & tunc non peccat quia talis contractus est licitus. C. de pac. inter empto. & vendi. Comp. l. si fundum. ff. de in diem adiecl. quoties. fm Hug. Et hoc intellige quae fit conditio seu conuentio de toto pretio restituendo: si autem adijciatur conditio seu pactum, quod venditori terram restituere si ei redderet infra certum tempus certam quantitatem pecuniae, quae vixit in diem iusti pretij contingebat, talis contractus iudicabitur vsurarius, arg. ff. de transac. l. cum

hi. §. modus. & C. mand. l. per diuersas. fm Inno. hic. & Archi. 14. q. 1. plerique. in gl. sed pone iste. f. Sed Ray. de poena forti dicit quod talis contractus vsurarius praesumit ex his coniecturis. f. ex eo quod modicum est praetij respectu valoris rei. item ex eo quod aliquid perfoluitur vsura forte recepta: item ex eo quod emptor exercere consuevit vsuras, & haec probantur hic. & j. de pigno. c. illo vos. fm Ray. & recitat Archi. in c. allega. plerique.

- 1 L. 2. C. de rescin. vendi. remedium, habet locum in contractibus bonae fidei.
- 2 L. 2. C. de rescin. ven. locum habet in diuisione. & 4.
- 3 L. 2. C. de rescin. ven. remedium, habet locum in permutatione.
- 4 L. 2. C. de rescin. ven. an habeat locum in contractibus stricti iuris.
- 5 L. 2. C. de rescin. vendi. an extendatur ad transactionem.

Vm causa. ¶ Si quis queris in quibus contractibus locum habet beneficium illius. l. rem maioris pretij. C. de rescin. ven. & istius. c. refert. f. Aut quis nunquid habet locum in contractibus bonae fidei, & dic quod sic, vt patet. Primo in contractu emptionis & venditionis vt ibi, & hic & s. eo. cum dilecti. Et in contractu locationis & conductionis, vt no. Accur. C. de vsur. l. si ea pactione. & de loc. & conductionis olei. gl. fin. & quod habeat locum in locatione seu datione ad firmam notat expressis. Gul. de Monte Lau. extra. de reb. eccl. non alie. c. 1. super verbo venditiones. in ele. Idem no. Vin. & Io. Andr. post eum in d. c. cum dilecti, quia locatio proxima est venditioni & eisdem ferre regulis vtitur. ff. locati. l. 2. & litem si praetio. vlt. f. Idem not. Accur. in diuisione. C. comunia vtriusque. iudi. l. de maioribus. super verbo vel perperam. nam diuisio vicem emptionis obtinet. vt eo. tit. l. 1. Et eadem ratione que locum habet in diuisione eadem ratione videtur hunc locum in permutatione, cum diuisio sit similis permutationi, vt ff. de leg. 2. l. cu pater. §. hereditatem. & permutatio emptioni, vt ff. de rer. permu. l. 2. & de cotrahen. empt. l. j. ex quib. cau. in pos. ea. l. vlt. imo ipsa permutatio est species emptionis. ff. de adil. edic. l. sciendum. §. deinde.

¶ Et quod locum habeat in permutatione not. Vin. & Io. Andr. in d. c. cum dilecti. Et fm hoc in diuisione si deceptio enormis interueniat, datur alternatio ista quae hic conceditur, vt rem vel iustum pretium restituat: quia eadem videtur ratio, quae in emptione, vt in l. alleg. de maioribus. Cyn. in l. alleg. de maioribus. & in l. alleg. rem maioris pretij. tenet contra, dicens quod in diuisione non est eadem ratio quae in venditione: nam qui vendit, vult quod res apud emptorem remaneat. Sed qui diuidit haereditatem, vel aliam rem non vult eam alienare. vnde ego deceptus in diuisione agam contra aduersarium praesens & absolute quod rem restituat nam si rem vel pretium peterem alternatiue: tunc cogerer vendere rem mea quod esse non debet, vt ff. rerum amo. l. no enim. & C. de iudic. l. nullus. fm Cyn. Cuius opinionem credo vere quantum ad hoc quod dicit quod ego deceptus in diuisione possum agere praesens cotra aduersarium ad hoc quod rem restituat per rationem allegatam, sed non quantum ad hoc, quod si ego deceptus velim agere & recedere iuxta & fm beneficium illius. l. rem maioris. quin facere possim iuxta opi. Accur. in l. alleg. de maioribus. Nec sunt ista inter se contraria: maxime supposita opin. Accur. in d. l. rem maioris. in magna glo. ver. sed certe & c. vbi dicit quod res tantum est in obligatione & suppletio praetij in solutione, arg. ff. de re iudic. l. miles. §. decem: f. Sed supposita opinione illorum qui formant libellum in l. illa alternatiue. prout facit. G. de Blanofco in libellarijs suis, cui fauent Ber. Inno. Hosti. & Abb. quod non vs. contrarietas, seu inconueniens dicere quod ego deceptus in diuisione possim praesens agere ad rem restituendam, & quod possim agere alternatiue vel disunctiue ad rem, vel ad suppletionem praetij. Nam simile habes in venditione, vbi emptor potest praesens agere cotra venditorem hntem facultate rei tradende ad rem tradendam, fm opi. Mar. quam expressis approbat Inn. j. de sent. ex co. c. sacro. in magna gl. in fin. & Spec. titu. de fructibus & interesse. §. viso. ver. item dicimus. & Iac. de Ra. ff. de verb. obli. l. 2. contra aut. & ipse Iac. & Pe. de Bellaper. C. de act. empt. l. si traditio. & potest agere ad vtrumque disunctiue. f. quod rem tradat, alioquin nisi fecerit quod soluat interesse, vt dixi. s. de in integ. resti. constitutus. licet Inno. in c. alle. sacro. videatur dicere, quod quoniam res venditur, quod praesens sit agendum ad eam. f. Aut quis queris nunquid habeat locum in contractibus stricti iuris, & vs. quod non, nam haec iura loquuntur in contractibus bonae fidei, & qd de vno dicitur, & c. ff. de iud. cu praetor. C. de pecul. maritus. Praeterea lex dicit quod licitum est cotraherentibus seinuicem decipere. ff. de mil. in causa. 2. §. idem Paponius. sed hoc non potest intelligi adeo indistincte

indistincte nisi in contractibus bonae fidei vt hic, & in l. allega. rem maioris pretij. ergo non intelligitur in contractibus stricti iuris. E contra videtur quod sic, quia eadem ratio est in eis quae in contractibus bonae fidei, scilicet, vt enormi laesioni succurratur: ergo & c. ff. ad l. Aquil. l. illud. praeterea videtur casus. ff. de verb. oblig. l. si quis cum aliter. Quid dicendum? Iaco. de Ra. in l. alleg. si quis cum aliter. intelligit. l. illam quod in contractibus stricti iuris habeat locum allegato deceptionis vltra dimidium iusti pretij per modum exceptionis: licet quidam dicant cotra & intelligant: l. illam vbi stipulatio interponitur super contractu bonae fidei. Nam tunc stipulatio sequitur, naturam contractus super quo interponitur. ff. de act. emp. l. emptorem. in fin. ipse em intelligit vt prius: & licet stipulator ab initio non fuerit in dolo extorquendo promissionem, tunc nunc est in dolo dum petit ex tali stipulatione, vt ibi & ff. de excep. doli l. 2. §. circa. Sed si non possit consuli per exceptionem in contractibus stricti iuris, vt quod stipulator habeat rem penes se, tunc dicit quod consuleret decepto per actionem in factum. ff. de praeser. verbis. l. quoties. & idem concedunt Pet. de Bellaper. & Cyn. in l. allegata rem maioris pretij. Dicit etiam ibi. Cy. quod non videtur cur non daretur hic officium restitutorium, sicut in contractibus bonae fidei. Si vera est illa opinio, quod per officium iudicis illius legis officium implore quae fuit opinio Placentini de qua hic per Ber. in glo. vlt. habet ergo illius legis beneficium locum in contractibus stricti iuris, sed fallit in transactione, vt ff. ad Trebel. l. Lucius. §. vltimo. vbi de hoc. & est ratio vt hic not. per Ber.

- 1 Euictio fit duobus modis.
- 2 Euictionis duplex actio.
- 3 Euictio pro quibus rebus competat.
- 4 Euictio in quibus casibus cessat. & 6.
- 5 Emens scienter rem alienam non agit de euictione.
- 7 Denuntiatio in causa euictionis quando facienda. & 9.
- 8 Peremptoria opponenda ante litem contest. in Gallia.
- 10 Nouare nemo cogendus.
- 11 Venditor alore inuito comparsens animo nouandi non audiendus.
- 12 Venditor in causa euictionis coparsens, vt procurator audiendus.

Si quis queris re vendita euicta, vtrum & quando emptor contra venditorem de euictione agere possit, distingue. f. Et ad clariorem euidentiam dicendorum, debes scire quod res dicitur euicta altero de duobus modis. vno modo vere, quod est quoniam in veritate res est euicta, vel eius aestimatio soluta, vt ff. de euict. l. euicta. §. duple. Interpretatiue vbi emptor rei alienae succedit vero dno, vt ff. de euict. l. si vendideris.

¶ Debes etiam scire quod pro euictione duplex actio competere potest, vna ex empto: & alia ex stipulatione, vbi stipulatio intercessit: & istae actiones habent varios & diuersos effectus. Nam actio ex empto bene datur cu res euincitur vere vel interpretatiue, vt d. l. si vendideris. Sed actio ex stipulatione requirit rem vere euictam esse: quia in stipulatione non venit nisi id de quo actum est, vt veniat. ff. de verb. oblig. l. in conuentionalibus. & l. quicquid. Item est alia differentia, quia actio ex empto locum habet siue res vendita euincatur in totum siue pro parte, vt ff. de euict. l. 1. & hoc siue sit pars vera & integralis, siue subiecta, siue legalis, vt ff. de vsur. l. 4. de leg. 2. l. Meuius. §. pen. & de verb. signi. l. recte. Sed ad hoc vt ex stipulatione agatur, oportet tota rem euinci: nisi specialiter de partis euictione, fuerit promissum, vt ff. de euict. l. si dictum. 2. in stipulatione. & l. vacca. nec obstat. eo. tit. l. si mancipium. §. 1. quia ibi fuit actum expressis, vt ppter partem ferui venditi euictam committeretur stipulatio: alias fecus. Et hanc differentiam approbat Pet. de Bellaper. licet Ioan. contra in d. l. alleg. 1. ff. de euict. Et est ratio quare actio ex empto competit pro parte euicta: sed non actio ex stipulatione secundum ipsum Pet. quia quod pro parte euicta competit actio ex empto. natura contractus hoc inducit, vt sit idem iuris de parte quod de toto, vt in l. 1. iam allega. ff. de euict. sed actio ex stipulatione non datur pro parte euicta, quia hoc non est de natura ipsius contractus: nam per stipulationem de euictione noua forma adijcitur: quae forma adijcitur sub conditioe si res euincatur, vt dicit lex euicta. §. 1. ff. de euict. & ff. de sta. l. l. si quis ita libertatem. §. si duo ferui. Modo ita est quod vbi sub conditione est agendum, oportet integram conditionem impleri antequam possit agi, nec sufficit partem dari, vt ff. de codi. & demon. l. cui fundus. & sic est in proposito. & ita intelligitur. §. allegatus in stipulatione, di-

stingue ergo. Aut queris de & pro quibus rebus potest agi de euictione: aut rebus de & pro quibus de sui natura potest agi de euictione euictis, quando & in quibus casibus cessat euictio. f. In primo casu refert, aut res vendita euincitur per partem solum: aut euincitur in totum. Si per partem: tunc aut queris nunquid possit agi ex stipulatione, & dic quod non nisi contrarium sit actum, vt est dictum. Aut nunquid possit agi actione ex empto, & tunc aut res singularis est vendita, & tunc pro parte ipsius euicta agi potest actione ex empto, sed non ex stipulatione, vt ff. de euict. l. 1. aut res vniuersalis est vendita: & tunc aut vniuersitas iuris, aut vniuersitas facti. Si vniuersitas iuris vt hereditas, tunc re singulari hereditatis euicta non agitur de euictione, vt C. de euict. l. 1. Et est ratio, quia aut res illa euicta erat hereditaria, & tunc est facta ei iniuria: vnde venditor non tenetur, vt ff. de euict. l. si per imprudenciam. vbi de hoc. Aut non erat hereditaria, & tunc non videtur vendita, vt probatur haec distinctio. ff. de haeredi. & act. vendi. l. 2. in princ. & de euict. l. ferui venditor. & l. naue. Fallit in casu vbi conueniret inter partes quod pro singulis rebus praestetur euictio, vt in d. l. j. C. de euict. Et vbi venditor singulas res seu rem euicta de hereditate affirmat, vt ff. de euict. l. nisi de substantia. Item vbi sciebat rem illam euictam non esse hereditariam, vt ff. de heredit. & actio. vendi. l. hoc autem. Si est vniuersitas facti, tunc refert, nam aut illa vniuersitas facti est ex pluribus corporibus distantibus: aut ex pluribus corporibus adhaerentibus simul. Si res euicta est vniuersitatis, quae consistit ex pluribus corporibus distantibus: tunc aut per euictionem rei separatam non remanet vniuersitas facti: aut remanet. Si non remanet verbi gratia, Tu vendidisti mihi gregem. x. capitum, vnum caput est euictum, certe tunc agi de euictione. Si autem remanet vniuersitas facti, vt pote vendidisti gregem. xx. capitum, vnum caput vel duo sunt euicta, tunc non agam, vt ff. de rei vend. l. j. in fin. & l. seq. In alio casu, scilicet, quando est euicta res illius vniuersitatis quae constat ex pluribus corporibus adhaerentibus simul, vt quia vendis nauem, & vna tabula euincitur, tunc agitur quanti interest rem non esse euictam, vt ff. de euict. l. naue. Et si habes de quibus rebus potest agi de euictione. f. Si queris in secundo casu principali, scilicet, rebus pro quibus de sui natura potest agi de euictione euictis, quando & in quibus casibus cessat euictio, tunc refert. Aut emptor iniuria iudicis condemnatur tali, videlicet ex qua iudex litem suam facit, & tunc non habet de euictione recursum vt hic, & ff. de euict. l. si per imprudenciam. C. de euict. l. si non iniuria. & l. emptor. vnde sumptum est c. praesens. Et not. Accur. in d. l. si per imprudenciam quod quando iniuria iudicis procedit sine culpa emptoris, nihilominus agit contrarium no. ff. de fideiuss. l. emptione. & melius secundum Cyn. C. de euict. l. emptor fundi. & haec opi. communiter approbat per l. si feruus plurium. §. 1. ff. de lega. 1. & per l. si pro ea. C. mada. & ff. de bonis li. l. qui cum maior. §. si tamen fm Ioan. Andr. Et intelligit Innoc. & Ioan. Andr. post eum de tali iniuria ex qua iudex teneatur. C. de pena iudi. qui male iudic. l. 1. ff. de iudic. l. filius. Si autem talis esset casus quod iudex non teneretur, vel si non sufficientes probationes induxisset emptor sine dolo malo, tunc teneretur venditor qui de pbationibus illius rei debet esse sollicitus: venditori enim imputatur defectus probationum, vt hic patet: emptori vero culpa sua & iudicis iniuria. Aut non per iniuriam iudicis, sed ratione iuris condemnatur, f. tunc aut emptor scienter rem alienam emit, & tunc non potest agere de euictione, nisi de euictione sibi specialiter prospexerit, vt C. de euict. l. si fundum sciens vel aliquid casuale contingat, vt C. comunia de leg. l. vlt. & s. de reb. ecclie. non alie. ad audientiam. Aut emit ignoranter rem alienam, & tunc aut est aliquid culpabile quod sibi valeat imputari, vt quia voluntarie copromisit & succubuit, & tunc de euictione agere non potest, vt ff. de euict. l. si dictum. §. si compromisso. f. Idem si alio modo sit in culpa, vt quia culpa sua de possessione factus est petitor. ff. de euict. l. si rem quam. §. si duple. Idem si seruum per eum emptum manumiserit. ff. de euict. l. si seruum cuius. vel contra. l. venditionis ferui fecit per quam actum erat quod contra veniendo ad libertatem perueniret, vt in l. alleg. l. si mancipium. 1. respon. Idem si rem venditam pro derelicta habuit. ff. de euict. l. si. Idem si bonam causam suam vitiio suo per praescriptionem perdit. ff. de euict. l. Herennius. §. si. vel si venditor voluntate emptoris in locum venditum sepultus fuerit, vt ff. de euict. l. si per imprudenciam. §. si quis locum. Idem dicit Hug. si non appellauit, arg. s. de procur. c. non iniuste. §. potuit. & dista. l. Herennius. §. 1. Sed Azo contra dicens quod non habet necesse appellare: & aliud est in procuratore qui cum alie-

num factum gerat non videtur bona fide versari nisi appellauerit nec obstat l. alleg. herennius. §. 1. nam quod dicit venditor presentem subaudiendum est maxime. Consultum quod emptor denuntiet venditori quod appellet si velit, arg. ff. man. l. si procurator. §. si ignorantes. Item cessat actio de euictione si emptor fuerit absens tpe sciz promulgatae vt hic, & ff. de euic. l. si ideo contra emptorem. Idem si emptor no denuntiauit venditori vt sibi assisteret & rem defenderet vt hic, vel procuratori suo ipso sciente, vt ff. de euic. l. si dictum. §. si presente & hoc si potuit denuntiare, alias non prauidicat sibi, vt. C. de euic. l. si per mutationis. † Potest aut fieri haec denuntiatio qñq; ante sciam, vt ff. de euic. l. si rem quam. §. vlti. dummodo ius salu sit venditori, arg. ff. ma. d. l. si mandauero tibi. §. sicut aut. in l. mandatum. arg. j. de dona. c. apostolice. ibi hoc semper est obseruandum &c. & hoc tenet Hosti. hic. Vnde quidam dicunt quod sufficit istam denuntiationem fieri qñcunq; ante sciam diffinitiuam, vt no. Accur. in lalle. si rem quam. §. fi. & expressus in l. heres seru. Pet. de Samp. dixit vsq; ad conclusionem. Alij dicunt quod ante litem contestat. arg. ff. de leg. 3. l. qui cōcubinam. §. si heres. Et istam opinionem tenet Spec. tit. de defensione rei. §. 1. ver. sed & si conueneris † vbi de hoc qd credo verum maxime in iudicio seu curia seculari, vbi ante litem contestatam oēs peremptorie sunt proponendae de consuetudine Regni Franciae. Alij distinguunt: aut erat agendum de euictione ex causa no lucratiua, & tunc vsq; ad sciam: & sic loquitur d. l. si rem qua. §. vlt. Aut ex causa lucratiua, et tunc vsq; ad litem contestat. ff. de leg. 3. l. qui cōcubinam. §. si heres. & hoc tenet Dy. Et ratio diuersitatis est fm eum; quia vbi est causa non lucratiua, latius prouidendum est: quia no par eademq; ratio, & c. ff. de codic. l. vlti. † Aut non potest sibi aliquid culpabile imputari, & tunc aut res vedita perijt ante litem conte. in causa euictionis sine facto & culpa veditoris, & tunc non pot emptor agere de euictione actione ex stipulatu: sed bene poterit agere actione ex emptio rōne doli si dolus intercesserit, alias no. vt legitur & no. ff. de euic. l. si seruus venditus. in prin. & C. de euic. l. si quis tibi seruū. Aut perijt postquam est euicta per sciam, vel fult post litem contestatā in causa euictionis, & tunc agere pot, vt ff. de rei vend. l. vtiq; & C. de asser. tol. l. 2. & no. in lalle. si seruus venditus. & l. si quis tibi seruū. ¶ Possit quari vtrū venditor inuito actore conueniat emptorem de iure rei venditae, possit in se iudicium suscipere: & videtur q. sic arg. ff. de peti. heredi. l. sed & si lege commissoria. §. item si rem in ff. de app. lab. executor. §. j. & de ali. mu. iudi. causa facta. l. 3. §. si de nox. l. de illo. in fi. & fam. ercisl. planē. Et ista opinionem approbat. C. in Spec. tit. de defensore. §. 1. ver. sed pone vendidisti. Contra vs quod non, † quia nemo inuitus cogitur nouare, vt ff. de noua. l. 2. sed noua. l. 2. sed nouatio quae fit extra iudiciū & que fit per iudiciū equiparatur. vt ff. de noua. l. delegare. i. ergo &c. Praeterea ius nostrū sine facto nostro a nobis auelli no potest, vt ff. de reg. iur. l. quod nostrum. sed si sic nouādo possit fieri, iam oporteret dnm re sua carere, arg. contra. C. vbi in rem act. l. 1. & ff. de procur. l. si actor. ¶ Circa quod possit probabiliter sic distingu. † Aut venditor vult cōparere animo nouandi, & tunc tenetur actor eū admittere, vt ff. de noua. l. 2. sed noua. l. 2. l. si mandato meo. §. ibi aut si nolit creditor. & not. gl. in d. l. j. in princ. licet notet contrariū. ff. de neg. gest. l. liberto. §. vlt. & male vt patet in d. l. si mandato. Aut vult cōparere tanquam procurator: & tunc refert. Aut vult in alio foro cōueniri quam in quo debet conueniri emptor, & tunc non admittitur, vt ff. de euic. l. venditor. & C. vbi in rem actio l. 1. Aut no vult mutare forum, sed vult eū defendere in foro suo, † & tunc si cōpareat tanquā simple x procurator admittitur etiā inuito actore. ff. de procur. l. 1. §. v. vsus. & l. 1. §. v. vsus & l. seruū. §. publice. Si vero cōpareat tanq; procurator in rem suā idem vt in d. l. planē. & hoc nisi persona dñi esset legalior, vt ff. de procur. l. si actor. Et ita distinguunt Pet. de Bellaper. & Cyn in d. l. 1. C. vbi in rem actio.

¶ De locatione & conductione. Rubrica.

- 1 Remissio pensionis ob modicum incommodum non facienda.
- 2 Remissio colono partiaro non facienda.
- 3 Remissio pensionis ob sterilitatem facienda.
- 4 Remissio an operarum conductori facienda.
- 5 Ruina rei causa alimonis ecclesia data cuius periculo fiat.
- 6 Pensio rei ab ecclesia locata ob vbertatem casu fortuito obueniam augmentatur.
- 7 Pensio rei ab ecclesia locata ob vbertatem bonitate terrae obueniam non augmentatur.

- 8 Locator expellit conductorem de domo locata, ante tempus locationis finitum. & c.
- 9 Inquilinus deserit domum conductam ante tempus locationis finitum. & c.
- 11 Pensionis remissio, an faciendā inquilino, expulso ante tempus locationis finitum. & c.
- 12 Locator expellens conductorem de domo locata ad interesse eius tenetur.
- 14 Conductor violenter resistit locatori eum de re locata expellenti.
- 16 Conductor expulsus, an rehabitare domum conductam compellendus.
- 17 Conductor an compellat locatorem, vt permittat rehabitare domum a qua expulsus.
- 18 Inquilinus non tenetur ad pensionem si res locata fuit al teri conducta.
- 19 Inquilinus tenetur ad pensionem quamuis domum conductam non inhabitet.

Ropter sterilitatem. ¶ Si queris

pter sterilitatem vitio rei locatae, vel casu fortuito contingente, sit pro rata pensionis remissio faciendā, distingue. Aut est actum seu conuentū inter partes quid in eo casu sit faciendum, & tunc illud est seruandum, argu. ff. depo. l. 1. §. si conuenerit. & de pac. cap. 1. & c. qualiter. & probatur expressē. C. eo. tit. l. licet. & l. circa locationis. † Aut nihil est actum, & tunc aut est talis sterilitas que modico incommodo afficit conductorem, & illam debet sustinere conductor, nec propter eam est aliqua remissio faciendā, vt ff. eo. tit. l. si merces. §. vis maior. & l. habitatores. Aut est talis sterilitas quae graui incommodo afficit conductorem, & tunc aut queris de locatoribus rerū vel corporum tantum, vt terrarum arabillum, vinearū, seu aliarum rerum fructiferarum & similitum. Aut queris de locatoribus operarum suarū tantum aut de locatoribus & rerū & operarum suarum in simul: aut de his qui accipiunt in speciem ex innominato contractu vt aliquid faciant. † In primo casu refert, aut est conductor seu colonus partiarus qui cum dño lucrūm & damnum partitur, & tali non est aliqua remissio faciendā, vt dicitur in §. alleg. vis maior. Et haec satis not. Ber. hic in gl. i. & Host. post eum. Aut queris de conductore seu colono qui certā pecuniam annuatim debet, vel certos corbes, & tali dummodo non sit in culpa vel mora, est pro rata remissio faciendā, nisi sterilitas hmoi cum vbertate praecedentis anni, vel sequentis valeat cōpensari vt hic, & C. eo. tit. l. licet. & ff. eo. ex conducto. §. si vis. & §. seq. & §. cum quidam. quod dicit vt ibi not. ¶ Circa hoc tamen quidam vt fac. de Are. & Cyn. post eum in d. l. licet. sic distinguunt, aut colonus allegat fundi sterilitatem: aut allegat fructuum exiguitatem: aut allegat fundi casinositatem, vt in primo casu qñ sterilitas allegat, tunc regulariter fit remissio pensionis illius anni sterilis, vt in iuribus allegatis. Sed hoc fallit in tribus casibus. Primus est qñ vbertas aliorum annorū compensationem inducit vt hic, & in lalle. licet. Secundus est qñ non colit, tunc enim no videtur curasse de recompenfatio ne fructuum habenda propter onus pensionis ex quo culturam praeterijt: sic intellige. ff. eo. l. ex conducto. §. cum quidam. Tertius casus est qñ suscepit in se casum sterilitatis, vt in lalle. licet. a contrario sensu. circa princ. nam periculum casus potest quis suscipere, vt. C. de pign. act. l. quae fortuitis. Secundo casu, scilicet, qñ allegat fructuum exiguitatem, tunc no est habenda ipsius ratio: nam si fructus plures solito habuisset no auxisset pensionem; vt ff. eo. si vno anno. §. cum quidam. Tertio qñ allegat fructuum indemnitate seu vitiositate, vt quia dicit quod vinum est acerbum, & parum valet propter eius vitium, & sic de similibus: tunc non habetur eius ratio vt d. l. ex conducto. §. si quae tñ vitia. Quarto & vltimo qñ allegat fundi casinositatem, quia terrae motu corrui, tunc debet haberi ratio eius, vt d. l. ex conducto. §. sed si ager. Quorum dicta satis concordant cum praemissis. † In secundo tertio & quarto casibus refert, vtrū culpa vel mora potest tali locatori imputari, & tunc erit conductori remissio mercedis faciendā, nec locator mercedem recipiet postquam est in culpa vel mora, vt in iuribus. j. statim allega. Aut locatori no potest culpa vel mora imputari: & tunc aut de tempore quo locator non potuit operari conductori operatus est alija quo mercedē habuit, & tunc non recipient a conductore mercedem, vt ff. de var. & extraor. cog. l. primo. §. pen. de sta. l. l. cum

scum heres. §. antepen. loca. & conduc. l. qui operas. secundum Inno. hic in glo. hae vera sunt, &c. Aut pro tempore quo non potuit operari conductor, si non operatus alija quo habuerit mercedem, & tunc licet casus fortuitus eum impediatur, nihilominus tñ mercedem recipiet, vt in iuribus. §. prox. alleg. secundum Innoc. hic. & Hosti. in sum. eo. titu. §. quae actiones. verli. & sic casus. & verli. seq. sed quero &c. vbi reddidit rationem diuersitatis quare fecus in locatione operari: fecus in locatione corporū sui rerum: quod verum qñ impedimentum locatoris est perpetuum. Si vero temporale, tunc debet facere in sequenti tempore quod in praecedenti tempore non potuit facere, arg. ff. de arb. l. Celsus. §. de dolo & contu. c. cum dilecti not. Accur. ff. eo. tit. l. si vno anno. §. item cum quidam. vbi habes plene de ista materia & ibi vide. † Haec decre. cum iuribus hic alleg. facit ad questionem dominicalem Bar. Brix. tertiam, laicus quidam dedit cuidā monasterio praedium quoddam ea conditione adiecta, vt in vita sua deberet eum monasteriū alere, sed post mortem suam praedium illud monasterio remaneret, postea praedium casmate perijt, quaeritur vtrum monasterium eum alere teneatur. Solutio, dici potest quod si tota res pereat, periculū spectat ad dantem: si vero pars ad ecclesiam inliti. eo. tit. §. adeo. C. de iure emphy. l. 1. Sed de qua parte intelligatur dixit Petr. de dimidia: alij intelligunt si aliqua particula remanet quod totum damnum ad ecclesiam spectat. Tan. sibi respondit, quod si tantū sibi remansit de praedio, quod inde ille possit ali. tenebitur monasterium: & si totus fundus periret in nihilō teneat ecclesia, ad similitudine contractus emphyteutici. Potest tñ dici quod si dedit fundū vt ex fructibus aleret, tenet, quod dicunt: sed si dedit fundū simpliciter vt monasterium eū aleret, tunc omni casu monasteriū teneatur fm eum. ¶ Si queris vtrum propter vbertatem debeat pensio augmentari, distingue. Aut vbertas accidit diligētia coloni, & tunc no augmentabitur pensio. † Aut casu fortuito, & tunc augmentabitur, vt. C. de fun. rei priua. l. 2. de communi agro deserto. l. si lib. 1. 1. fm Ioan. & Azo. † Si vero propter bonitatem terrae hoc accidit, nihil augmentabitur: quia nihil accidit vltra cōsuetum modum terrae, argu. ff. eo. tit. l. ex conducto. & quia dñs dicitur locasse ab initio quantum plus potuit qui sciebat bonitatem terrae, argu. ff. de actio. empt. & vendi. l. 1. in fin. secundum Hosti.

§. Verum. ¶ Si queris vtrū si locator domus velit ipsam inhabitare vel reficere, possit per hoc expellere conductorem, distingue. † Aut talis necessitas superuenit quae no potuit prauideri, vt si locator habeat duas domos tempore locationis, & post locationem corrui illa quae ei remanserit, & tunc potest expelli, vt hic in textu & in gl. hoc potuit. Aut illa necessitas potuit prauideri, vt quia tunc aliam domū non habebat, & tunc debet ei imputari, nec poterit expellere conductorem, arg. ff. eo. tit. l. 4. §. hic subiungi. & de seru. vis non ordi. c. 1. fm Goff. & Hosti. hic. & in sum. eo. tit. §. quae actiones. verli. tamen intellige. † Et idem de inquilino vt ante tempus ex causa possit domum deferere, scilicet, orta de nouo. vt ff. eo. l. dominus horreorum. §. quae contra. fm Hosti. ¶ Si queris quando locator ante tempus locationis finitū expellit conductorem de re locata, vtrū pro rata sit pensionis remissio faciendā, distingue. † Ad cuius euidentiam no. quatuor casus in quibus locator ante tempus locationis finitum potest expellere conductorem. Primus est, si locator probet domum sibi necessariam ad inhabitandum vt hic, & C. eo. l. idem. Secundus est, si eam reficere velit. Tertius, si pensionem no soluit infra biennium. Quartus, si in re locata male versatus sit vt hic & ibi. Ratio primi casus est, quia res mea meo subiacet periculo, & ideo primo bonum facere debet mihi quam alij. arg. C. de serui. l. preses. quod intellige si causa necessitatis superueniat, vt dixi. §. distin. proxima. Ratio secundi casus est, quia si refectio plus debito differret domus corrueret: & melius est ante tempus occurrere quam, &c. C. in quibus cau. in integrum restit. non est neces. l. vlti. quando licet vnicuiq; sine iudic. se vindi. l. 1. & 2. Et intellige sanē si necessaria refectio post locationem emerferit, argu. ff. de interroga. act. l. de gate. §. ex causa. de ventre inspil. l. 1. in princ. alias fecus. argum. ff. eo. titu. l. si quis domum. §. 1. de regu. iur. l. quod quis. Ratio tertij est, quia in locatione quam tibi facio semper intelligitur modus & causa si pensionem solueris: imò plus si conuenero te non expellere, nihilominus, si non solueris te expellam vt ff. eo. titu. l. quae ro. §. inter locatorem. Ratio quarti casus est, quia vbi loco tibi domum vel aliam rem, tacite videor tecum conuenire vt bona fide agas: vnde in isto contractu exuberat bona fides, sicut & in alijs contractibus bona fidei, in liti. de act. §.

actionum. Et ideo si aliud facis videris infringere bonam fidem, ideo & c. C. de transac. cum proponas. & s. de iureiur. ca. peruenit. 2. distingue ergo. † Aut locator expellit conductorem in primo vel in secundo casu, & tunc aut locator prestat inquilino domum aequē idoneam ad inhabitandum, & tunc non est etiam pro rata pensionis remissio faciendā, vt ff. eo. tit. l. cum in plures. r. responso. secundum Goff. & Hosti. hic. & in sum. eo. titu. §. quae actiones. verli. in primis vero. Aut non praestat inquilino domum aequē idoneam ad habitandum: & tunc aut inquilinus potest commodē inhabitare in aliqua parte domus seu cenaculi, & tunc non est remissio aliqua faciendā: nam & damnum modicum ferre debet. ff. eo. l. habitatores. & l. i. merces. §. si vicino. secundum Hosti. Aut non potest commodē inhabitare in aliqua parte domus siue cenaculi: & tunc aut locator cum expellit de domo in casu licito & approbato a iure, vt quia vult habitare vel reficere ipsam domum, & illa necessitas superuenit quae non poterat prauideri, & tunc est pro rata pensio remittēda vt hic. Aut ipsum expellit non in casu licito nec approbato a iure: vt quia sine necessitate eam inhabitat, vel reficit, vel ex tali necessitate quo poterat prouideri: & tunc nedum erit pensio remittēda, † sed etiam ad interesse tenebitur conductori. ff. eo. l. ex conducto. l. si fundum quem mihi. ibi nam & si colonus tuus. l. si in lege. §. colonus. & l. si fundum. §. vlti. & l. qui insulam. & l. haec dist. & not. Hosti. in sum. eo. titu. §. quae actiones. verli. nunc videamus. Aut locator expellit conductorem in tertio casu, scilicet, quia no soluit pensionem seu canonē infra biennium, vel in quarto, scilicet, quia in re locata male versatus est, † & tunc Spec. hoc ti. §. postquam. ver. sed nunquid videtur tenere quod non est remissio faciendā: quia propter delictū suum expellitur. C. de sacrosan. eccle. in auth. quae res quae est. ro. q. 2. & videtur expressum hic: quia qd de vno dicitur, & c. ff. de iudi. cum praetor. §. de praesump. c. nonne. Sed & Azo in lalle. Idem dicit quod in vltimo casu non est remissio faciendā: & etiam dabitur actio legis Aquil. locatori ad damnum. Idem videtur tenere Hosti. in sum. eo. titu. §. quae actiones. verli. tamen intellige. Idem tenent Pet. de Bellaper. & Cyn. in lalle. aedem. nam ex quo per culpa suam expulsus est, adhuc habitare videtur in sui prauidicium. ff. de neg. gest. sine haereditate. & de reg. iur. l. quod quis. Sed Accur. ibi & Ber. hic in glo. in isto casu contra dicentes quod imò faciendā est remissio, & de damno dato ager dominus contra inquilinum seu colonum. ff. eo. titu. l. quae ro. §. inter locatorem. Quorum opinio secundum Hosti. hic vera est, quando propter perueritatem damnū datum est, vt quia no seruat legem conductionis, non colit praedium suo tempore, scindit arbores immaturas, tenet porcos in solario. Si vero propter hanc perueritatem non est damnum datum, vt quia tenet secum publicas meretrices, vel alios publicos peccatores excommunicatos, in authen. de Lenon. §. sancimus. coll. 2. & scenicas mulieres, & c. colla. §. vt non luxu. contra na. colla. 6. & j. de sta. m. o. c. vlt. §. 1. tunc nihil debet remitti. Et licet ista distinctio sit probabilis: tamen opinio spec. satis potest sustineri de iure. † Aut extra hos casus locator expellit conductorē, & tunc potest conductor sibi resistere violenter, argu. C. vnde vi. l. 1. j. de homici. c. significati. 2. in fi. Et hoc tenent Accur. Pe. de Bellaper. & Cyn. in lalle. aedem. & eo expulso poterit agere ad interesse, vt not. Hosti. in verli. allegato nunc videamus. Et haec vera in locatore expellente conductorē. † Conductor vero licet in casibus possit domū exire ante tempus in locatione expressum, si tñ sine probabili causa exeat & dimittat ipsam, tenetur ad interesse. ff. eo. l. habitatores. §. verum. & l. domus. §. qui contra legem. ¶ Si queris vbi locator domus te conductorem expulit causa eam reficiendi; nunquid postea ea refecta poterit te compellere rehabitare eandem, vel pro futuro tempore soluere pensionem, distingue. † Aut ante tempus refectio finitū aliam habitationem non conduxisti, & tunc poterit te compellere vel inhabitare vel pensionem soluere. ff. eo. l. habitatores. in fi. & l. quod si domus. Aut ante tempus refectio finitū aliam habitationem aliam conduxisti: & tunc aut locator primus in se paratus est suscipere periculum secundae conductionis, & tunc poterit te compellere domum a qua te expulit inhabitare, vel pro futuro tempore soluere pensionem: Aut non est paratus suscipere periculum secundae conductionis in se, & tunc fecus, vt ff. eo. l. si in lege. §. colonus. & distal. habitatores. & l. quod si domus. † Sic e contra si locator te expulit a domo vt eam reficiat, potest eum compellere vt permittat te inhabitare post refectioem, ar. in liti. de excusa. tu. §. item quae rei publice, ver. quod si reperi.

¶ Si queris vtrum si impeditus es vti habitacione quam conduxisti, & migras siue recedis, nunquid pro futuro tēpore teneris ad pensionem, distingue. ¶ Aut pro futuro tēpore est locata vel locari potuit alteri: aut non. Si sic, tu nō teneris ad pensionem: nam eo casu locator nō remanet in damno. Si non tunc teneris, vt j. eod. sed addes. §. cum quidam. & §. fin. & eodem modo potes distinguere in scriptore operas suas locante.

¶ Si queris quo tempore debeat fieri solutio debite pensionis. Distingue vt dixi. §. de re iudic. c. sicut nobis.

- 1 Ecclesia dat in emphyteusim rem ruinosam. c. 3.
- 2 Ecclesia consilans dat in emphyteusim rem suam ad vitam suscipientis & duorum successorum.
- 4 Emphyteusis sub qua pensione danda.
- 5 Modicum non curatur.
- 7 Emphyteuta & domini pactum seruandum.
- 8 Emphyteuta meliorationes donat.
- 9 Emphyteuta meliorationes pignorat.
- 10 Emphyteuta meliorationes locat.
- 11 Emphyteuta meliorationes in dotem dat.
- 12 Emphyteuta meliorationes legat.
- 13 Emphyteuta meliorationes non permutat.
- 14 Emphyteuta meliorationes in feudum non dat.
- 15 Emphyteuta meliorationes non vendit.
- 16 Emphyteusis ecclesia obsienta intra annum vendenda de consuetudine.
- 17 Inquilinus cessans biennio pensionem soluere, expellendus.
- 18 Emphyteuta priuati cessans triennio a canonis solutione, expellendus.
- 19 Emphyteuta ecclesia cessans biennio a canonis solutione, expellendus.
- 20 Emphyteuta ob non solum canonem expellendus, non obstantē pacto super hoc inito.
- 21 Emphyteuta an domini auctoritate expellendus. c. 23.
- 22 Canonem recipiens dominus iuri, expellendi emphyteutam, renuntiat.

Otuit. ¶ Si queris vtrum ecclesia rem suam in emphyteusim perpetuā dare possit, & pro qua pensione: nam de priuato indubitatum est quod potest & in perpetuum cōcedere & quālibet pacta apponere, vt. C. de iure emphy. l. 1. distingue. Aut queris vtrum possit dare rem suam: aut pro qua pensione potest dare. In primo casu refert. ¶ Aut res ecclesiastica quæ dat in emphyteusim est ruinosā, & tūc potest dari perpetuo in emphyteusim. i. quædiu soluat pensionem, vt in auth. de alie. & emphyt. §. si vero quidam. quæ est. C. de sacrosan. eccl. in auth. si quas ruinas. & 10. q. 2. §. si quas vero ruinas. Aut non est ruinosā ¶ & tunc aut queris de rebus ecclesiæ Constantinopolitanæ, & ecclesiarum sibi subiectarū, & tunc non possunt dari nisi vtiq; ad vitam suscipientis & duorum successorum: & sic vtiq; ad tertiam generationem: nec valet pactum de renouatione contractus factum, in auth. de alie. & emphy. §. emphyteusis. & §. dudum. colla. 9. ¶ Aut queritur de alijs ecclesijs, seu de rebus aliarum ecclesiarū, & tunc possunt dari perpetuo quandiu soluantur pensio, & valet pactum de renouatione contractus, vt in auth. de alie. & emphyt. §. licentia. 10. q. 2. hoc ius porrectū. & §. perpetua. Ita distinguit G. in Spec. rubrica de iure emphyt. §. nunc aliqua. verfic. vt autem circa. Et Cyn. in auth. alleg. si quas ruinas. Et hæc vera sunt cū expedit ecclesiæ rem in emphyteusim dare: scilicet si non expedit, tunc enim locū habet capostolicos. 12. q. 2. & ex rei qualitate penditur vtrū expedit vel non, vt si res per diligētiā alicuius redacta sit ad culturam. §. de reb. eccl. non alie. ad aures. vel quia res deterior facta est propter cladem, vt in prædicta auth. perpetua: vel quia ruinosā est, vt in prædicta auth. si quas ruinas. vel quia adeo est inutilis vt nullos prorsus reddat redditus, vt in auth. de alie. & emphyt. circa prin. verfic. si vero non habent. vel quia licet prægruosa sit nullos tñ vel paucos reddat redditus, vt in auth. de non alie. aut permu. reb. eccl. §. quia vero Leonis. verfic. si vero alicuius ecclesiæ. Aut quia licet prægruosa sit, & magnos redditus, tñ pensio pro ea constituitur secundum determinationem prædicti. §. quia vero Leonis. & prædicti auth. perpetua. Item etiam hoc ex qualitate penditur pensionis, nam si res in emphyteusim data bona & prægruosa sit & magnos redditus reddit annuatim. Item si eiusdem bonitatis existat cuius erat quando prius eam ecclesia acquisiuit, nō debet dari in

emphyteusim, nisi tanta summa cōstituitur ecclesiæ pro annua pensione, quantum faciunt redditus quos percipiebat ecclesia tempore contractus emphyteutici, facta tñ diminutione ipsorum redditu solummodo infra sextam, id est, quod si redditus valeant annuatim. 12. libras constituantur x. libras ad minus pro annua pensione, vt in prædicta auth. perpetua. & §. alle. quia vero Leonis. & eadem pensio constituitur si res facta sit melior postquam ipsam pensionem adquisiuit, ne sua diligentia sit ei damnosa. C. de allu. l. vlti. Idem est & si parū deteriorata sit, nam ppter modicum damnū a iure non receditur. ff. de in integr. restit. scio. & hic. & §. de reb. eccl. non alie. cap. pen. Sed si non constat cuius bonitatis erat res cum ad ecclesiam peruenit, tunc attenditur quod res bona sit, & quod bonos redditus reddat tpe quo in emphyteusim datur, vt nō expedit eam dari cum minori diminutione sextæ partis, vt ista notat Spec. in §. allega. & ista tangunt secundum casum de quo hic sequitur.

¶ Si queris in secundo casu principali, scilicet, sub qua pensione possit dare, distingue. Aut ecclesia dat rem suam in emphyteusim propter vrgentiam eris alieni, & tunc datur pro illa pensione que potest haberi, vt in auth. alleg. hoc ius porrectū. Aut vult dare in emphyteusim, quia expedit sibi, & tunc aut est res fructuosa quæ vult dare in emphyteusim: aut non. Si non est res fructuosa, tunc aut est res non prægruosa, vt ager quæ abundat malis herbis, & tunc datur sub illa pensione quæ potest haberi, vt in auth. de alie. & emphyt. §. 1. Aut est res prægruosa vt turris, & tunc dic vt dicit Accur. in auth. allega. si quas ruinas. Aut queritur de alia quam Hierosolymitana, & tunc datur sub pensione que collecta per xx. annos assimationem rei faciat vt in §. alleg. quia vero Leonis. Aut queritur de ecclesia Hierosolymitana, & tunc sub pensione dabitur, quæ collecta per quinquaginta annos faciat rei assimationem: & sic intelligitur in auth. de alie. & emphyt. §. sanctissimas. colla. 9. Si est res fructuosa quam vult dare in emphyteusim, tunc aut queritur de prædijs ecclesiæ Constantinopolitanæ propinquis, & tunc nō potest dari nisi pro tanta pensione quāta quolibet anno potest inde percipi, vt in auth. de alie. & emphyt. §. 2. Aut queritur de prædijs non propinquis, & tunc aut sunt in eodem statu quo perueniunt ad eam, & tunc dantur pro pensione tanta quæ potest haberi diminuta sexta parte, vt in §. quia vero Leonis. Aut non sunt in eodem statu, & tunc aut sunt augmentata, & tunc idem: aut diminuta ¶ & tunc aut modicæ, & non est curandum: aut multum & tunc pro pensione quæ taxabitur si statim vult soluere dabitur pro tertio parte pensionis quæ nunc potest haberi. Si non statim, tunc dic vt in textu illius auth. si quas ruinas. ¶ Aut sunt diminuta postquā perueniunt ad ecclesiam, tñ adhuc pensio bona est, & tunc dantur pro illa pensione quæ nunc potest haberi, vt in auth. alleg. perpetua. ita distinguit Cyn. in auth. alleg. si quas ruinas.

¶ Meliorationes, accessiones, & augmenta debent esse emphyteutæ non dñi, vt hic, & C. de iure emphyteut. l. vlt. secundum Spec. hoc titu. §. si. verfic. 13. ¶ Et ideo si queris vtrum emphyteuta possit meliorationes, accessiones, & augmenta impendere sine voluntate Domini in aliū transferre, distingue ¶ Aut inter dominum & emphyteusim est actum seu cōuentum aliquod super hoc, & illud seruari debet, siue fit pro domino siue contra eum, vt. C. de iure emphyt. l. vlt. in princ. Cōnunctiones enim licite sunt seruandæ. §. de pac. cap. 1. & ca. qualiter. ff. de pactis. l. iurifigentium. §. ait pretor. vt not. Hosti. in summa eod. titu. §. quid sit de natura. verfic. quid sit pactus. Aut nihil super hoc est actum seu cōuentum, & tunc ¶ aut queris nunquid possit eas trāsferre titulo donationis, & dic quod sic, argum. C. de prædi. curialium. l. vlt. lib. x. de fundis patrimon. l. 1. lib. 1. 1. & instit. locati. §. adeo. secundum Innoc. & Hosti. hic. & Accur. C. de iure emphyteut. l. fin. Et G. in Spec. Rubrica de loca. & conduct. alias est sub Rubrica de iure emphyt. §. nunc aliqua. verfic. 107. licet aliqui in hoc contra, argum. in lib. seu. de prohib. feu. ali. per Federi. cap. imperialem. colla. x. de dona. inter virum & vxor. cap. nuper. & malè. ¶ Aut queris nunquid possit pignori obligare, & dic quod sic, vt. ff. de pigno. l. lex vectiga. & de pign. actio. l. tutor. §. vlti. de lega. 1. l. si domus. §. fin. secundum Innoc. & Hosti. hic, & Accur. in d. l. fin. & Spec. in §. allega. verfic. 22. ¶ Aut nunquid possit locare, & dic quod sic quia tunc nec dominium nec possessionem transfert. ff. eo. titu. l. non solet. C. de præscrip. triginta vel quadraginta ann. malè agitur. & hoc tenet Spec. in §. alleg. verfic. 123. ¶ Aut nunquid possit in dotem vel donationem propter nuptias dare, & dic quod sic, in auth. de non alie. aut permu. reb. eccl. §. emphyteusim autem. ita tñ quod eodem iure sit apud eum vel eam in quem

in quem seu in quam transfertur, quo erat apud emphyteutā argumen. c. alleg. nuper. & c. imperialem. §. habitio. ¶ Aut nunquid possit legare etiam alicui extraneo, & dic quod sic, vt. ff. de verb. sign. l. in conventionibus. Cum legatum nihil aliud sit quam donatio a testatore relicta vt. ff. de leg. 2. l. legatum. in fine. de leg. circa princ. & notat Spec. in §. alle. 112. ¶ Aut queris nunquid possit permutare, & dic quod non, nam permutatio est vicina emptio. ff. de rerum permul. 2. ex quibus causis i possessio. eatur. l. si immo est species emptio, vt ff. de edil. edic. l. sciendum. §. deinde. Et hoc tenet Spec. ubi. in verfic. 121. Aut in emphyteusim dare, & dic quod non, quia emphyteuta prohibitus est alienare vt hic, & C. de iure emphyteut. l. si. & appellatione alienationis datio in emphyteusim continetur. §. de rebus eccl. non alie. nulli. C. de rebus ali. non ali. l. si. & nota. Spec. in verfic. 125. Et in hoc concordat Accur. C. de iure emphyteut. l. si. ¶ Aut nunquid possit in feudum aliq dare, & dic quod non, argumen. C. de prædi. mi. sine decreto non alie. l. si. & no. ¶ Spec. ubi in verfic. 29. ¶ Aut nunquid possit vendere, seu titulo venditionis transferre, & dic quod non sine pœna huius cap. nisi interueniant illa sex de quibus hic, & in d. l. fin. f. Primum, quod ante quam vendat ipsas meliorationes, dominum requirat de emendo. Secundum, quod denunciet, ipsi domino quantum sibi ab alijs offerretur. Tertium, quod denunciet, quantum vera sibi offerretur. ¶ Holt. licet satis possit contineri, sub casu præcedenti. Quartum, quod a denuntiationis tempore duo rum mensium spatium sit elapsum. Quintum, quod vēdat ius sibi competens. Sextum quod vendat illis qui ab huius modi emptione minime prohibentur, vt sunt illæ per fong, q̄ prohibetur pacto quod interuenit inter dominum & emphyteutam. ¶ Inno. & etiam serui ecclesiæ capitanei, & omnes personæ maiores qui non sunt idonei facilitate conueniendi, vnde posset dñs præiudicium pati. ff. qui fatid. cog. l. 2. sup ver bo prohibentur. Et dicit Host. hic, quod ¶ in hoc quasi quilibet laicus prohibetur in emphyteusim ecclesiastica, vt sicut domini legum per glossas suas excipiunt ecclesias in emphyteusim secularium, sic & nos excludamus laicos per glossas nostras, argum. 2. q. 7. sicut facerdoes. & laici. j. de immu. eccl. non minus. & ca. duersus. Intellige tamen personam prohibitam, omnem illam quæ esset multo diuor ista quæ alienat, & cum quæ ecclesia contraxit, siue secularum siue ecclesiasticam. ¶ Inno. Et idem Ioan. And. qui etiam dicit quod si legat vel donat emphyteuta ius suum ecclesiæ, valet quod ad hoc quod est matationem recipit, pro quo. ff. de le. 3. l. fideicommissa. §. si seruo. ¶ Et de consuetudine seruatur quod ecclesia vendere teneat infra annum. ¶ Inno. de quo in Spec. in d. §. nunc aliqua. ver. 97. & Host. etiam hic & in summa eod. tit. §. quid sit. in fine. quid si dedi. quod si emphyteuta dederit aliq emphyt. & ille tertius vult vendere quod consensum primi domini debet requirere, quia lex dicit dñm requirendum, vt hic. & C. de iure emphyteut. l. vlti. & quia ille in possessionem ponere debet vt ff. de relig. & fump. l. 2. §. j. ad Syl. l. j. §. j. C. de positi. in auth. ten. sed iam tantum. Idem tenet Spec. in §. alleg. nunc aliqua. ver. 226. & Io. An. hic.

Super eodem. c. in §. emphyteut.

¶ Si queris quanto tempore debet creditor, vel emphyteuta cessare in solutione canonis seu pensionis, antequā possit, expelli, distingue. ¶ Aut queris de conductore puta colono, vel inquilino, & talis per biennium cessando expellitur, vt ff. eod. tit. l. quaro. §. inter locatorem. ¶ Aut de emphyteuta, & tunc, aut est emphyteuta priuati, & tunc requiritur triennium antequam expellatur, vt C. de iure emphyteut. l. 2. ¶ Aut est emphyteuta ecclesiæ, & tunc per biennium expelli potest vt hic & in auth. de alie. & emphyteut. §. 2. colla. 9. C. de sacrosan. eccl. in auth. qui rem. & 10. q. 2. hoc ius. §. qui rem. vbi de hoc, & §. de dilatio. litere. & j. de relig. do. constitutus. Aut est emphyteuta fisci, & in tali dicit Accur. sub. forte tamen idē quod in emphyteuta ecclesiæ. ff. de publ. & vec. & con. l. cotē. §. non solutus. ¶ Inno. & Host. in c. alle. litera, dicunt quod statim quod cessatum est in solutione potest expelli per §. alle. non solutus. Idem tenet Spec. eodem tit. alias est sub titu. de iure emphyteut. §. nunc aliqua. circa princip. verfic. 4. verfic. in re autem fisci. nisi esset res fisci in perpetuum locata, tunc enim, non reuocaretur sine principis auctoritate, vt in l. allega. cotē. C. agr. ¶ Inno. eum quod verius videtur. ¶ Et vtrum si ecclesia ita pacificatur cum emphyteuta si non solueris infra annum, soluas pœnam rato manente contractu, soluta pœna poterit emphyteuta rem retinere, licet cesset per biennium soluere pen

sionem. Bar. Brix. in quæstione venerali que incipit esto quod ecclesia ita pacificatur. dicit quod non, quia hoc pactum intro ductum est in fauorem domini, ergo, & c. C. de legib. l. quod fauore. ff. de legibus. l. nulla. Item emphyteuta delinquit, in l. contractus. ergo & c. ff. de mi. lauxilium. j. de vsur. quia frustra. immo videtur quod ecclesia potest eum expellere nulla, pœnæ promissione obstante. C. de iure emphyteut. l. 2. Et in hoc concordat Hug.

¶ In glo. sed nunquid. Si queris vtrum dominus auctoritate, propria potest expellere emphyteutam si canonem debito, tempore non perfoluat. ¶ Ber. & Innoc. dicunt hic quod sic, licet tutius & melius faciat, si auctoritate iudicis hoc faciat, p. l. 2. C. de iure emphy. & per istud. cap. & 10. q. 2. hoc ius. §. qui rem. Idem Accur. in d. l. 2. & G. de Monte laud. extra de re iud. cap. pastoralis. super verbo ex natura feudorum. in cle. Et hoc simpliciter tenuerunt Bul. & Azo. l. quod propria auctoritate possit eum expellere per iura allegata. Sed Host. in summa eodem titu. §. quid sit. circa princip. dicit quod verius videt quod non propria auctoritate, sed per iudicem expellatur, vt hic, quando dicit, nisi celeri restitutione & c. Spe. vero tit. isto alias est sub titu. de iure emphy. §. nunc aliqua. verfic. 48. probabili ter sic distinguit. Aut cessat in solutione canonis per contumaciam, seu aliā quam propter paupertatem, aut cessat in solutione propter paupertatem, in primo casu refert. Aut certum est emphyteutam ius suum amisisse, & dominio possessionē, interuertisse, & tunc bene poterit dominus propria auctoritate eum expellere, & sic potest intelligi opinio primorum. Aut emphyteuta negat rem emphyteutam esse, vel asserit, in solutione canonis cessatum non fuisse, vel aliquid ius in re sibi competere, & de hoc se paratum asseri de iustitia respondere, & tunc quia per negationem res efficitur dubia, dominus non poterit sibi ius dicere expellendo, præsertim si copiā iudicis habeat, argum. ff. ad exhibendum. l. 3. §. ibidem. C. vnde vi. l. non ab re. ibi sine causa legibus cognita & c. & de decuri onibus. l. generali. l. 10. ¶ Inno. eum. Et ita posset intelligi opinio Ho. Et hoc intellige verum si dominus post cessationem huiusmodi, & moram commissam non receperit pensionem, si vero receperit tunc, aut dominus est priuatus, aut est ecclesia. Si priuatus, tunc aut hoc facit sciens rem cecidisse in commilsum, ¶ & tunc recipiendo pensionem renuntiat iuri suo, arg. ff. de leg. commiss. l. post diem. & l. præceden. & not. Ber. hic. Aut facit hoc ignorans, & tunc talis receptio sibi non præiudicat, vt de inof. testa. l. mater decedens. de peti. hæred. l. legitima. 3. q. 9. indicas. C. de inof. testa. l. si quando. & de furis. l. 6. vt notat Spec. in §. alleg. nunc aliqua. verfic. 24. Si est ecclesia, tūc aut hoc facit ignorans, & tunc dic idem quod in priuato, aut sciēs & tunc dic vt not. Ber. hic in glo. & Spec. in §. alleg. ver. 26. vbi ponit totam istam glossam. & in verfic. 21. & 23. & 24. & 27. ¶ In secundo casu, quando cessat in solutione canonis, ppter paupertatem, tunc excutatur soluendo partem canonis quam soluere potest, arg. ff. de colla. bol. l. j. §. si cum duobus. §. de resti. spol. c. olim nobis. j. de solu. c. penult. vt notat Spec. in §. alleg. ver. 29. Et decem & nouem casus in quibus quis dicit sibi ius, vide in Specul. titulo. de actore. §. j. verficulo item, quod vult. circa. 12. col.

¶ De rerum permutatione. Rubrica.

- 1 Permutare rem suam, cum principe, an ecclesia cogenda. c. 3.
- 2 Ecclesia titulum priuilegiata.
- 4 Permutatio rei ecclesiastica cum solemnitate faciendā.

S Principes. Si queris vtrum ecclesia in uita possit cogi rem suā im mobilem cum principe permutare. ¶ Tancr. Petr. & Ber. dicunt hic in gloss. 1. quod non per istum textum, qui dicit de communi voluntate. & c. Et quod talis permutatio debet fieri vbi ecclesiæ vtilitas procuratur, alias non debet fieri, vt j. eodem sicut. vt no. Bert. hic, in glo. puta quia. Et huic opinioni adhæret Archi. 10. q. 2. hoc ius porrectum. §. item prædium. verfic. sed & permutare, sed Lau ren. ibi distinguit. Aut res publica hoc exposcit, & sine damno ipsius ecclesiæ, & tunc cogi potest. Aut res publica hoc nō exposcit, vel forte exposcit, sed hoc fieret cum damno ecclesiæ, & tunc non potest cogi. ¶ Inno. eum. Idem videtur tenere Host. exponens textum hic si causa rationabilis & c. i. si quod expedit principi evidens sit, dum modo ecclesia non damnificetur, hoc enim priuilegium est principis, & sufficere debet ecclesiæ, q̄ tan

2 q̄ tantundem habeat aliunde. Et cum ecclesia sit in infinitis, privilegiata per principes, vt supra de rebus ecclesi. non alic. cū laicis. non video dicit ipse quare tam amara interpretatio fiat sicut fit in d. glo. puta quia contra hunc textum, & naturalem rationem est acceptata sicut dicit lex. ff. de donat. inter virum & vxor. l. si id quod donatum. §. si quis serui operas. Vnde ecclesia hic necesse habuit cum principe permutare, licet sibi nō expedit cum privilegio principis hoc requireret, & si nō fuisset consentire per superiorem cogi posset. j. de iure patri. nullus. secundum eum, ego credo opi. Ber. hic in j. gl. & sequacium veniorem. Vnde aut quæris nunquid ecclesia possit cogi per principem, seu alium secularum rem suam permutare, & credo quod non, quantumcumq; vtilitas principis vel publicae hoc exposcit vt hic, quādo dicit de voluntate cōmuni, & c. nam nullam potestatem potest habere in ecclesiam seu res ecclesiasticas. 96. dist. bene quidem. §. de consuet. c. quæ in ecclesiis, & c. ecclesia S. Mariæ. & in c. alleg. cum laicis. & quia par in parem & c. supra. de elect. innotuit. §. quamuis. Aut nunquid possit cogi ex causa per principem ecclesiasticum, puta Papam, & tunc sic, vt in c. alle. nullus. Et istam coactionem faciat nedum si vtilitas ecclesiæ id exposcat, vt dicit Ber. in glo. puta quia, sed etiam si euident vtilitas principis hoc exposcat, & ecclesia nō damnificatur, & in hoc erit privilegiatus princeps. Si vero in hoc ecclesia non multum lederetur non debet eam cogere. in ista permutacione debet interuenire pragmatica sanctio vt hic, & etiam relictæ iuris solennitates, de quibus satis notatur. j. de rebus eccle. non alienan. c. j. lib. 6. Sed hoc Host. non putat, qd̄ in hac permutacione sint omnes solennitates huiusmodi obseruandæ, alias princeps cui intendit dare privilegium durioris cōditionis esset quam alius, sed certe in quo durioris non video, satis sit ergo sibi quod privilegiatus sit in contractu faciēdo etiam si non expedit ecclesiæ ex quo est sine damno. Et hoc tenas fm̄ Io. And.

- 1 Dedicatum ecclesiæ ad vsus humanos reddit.
- 2 Consecratum iniuste ad vsus humanos reddit. & 4.
- 3 Consecratum ad laicos non transferendum.

M Ancipia Si quæris vtrum semel Deo dedicatum possit ad humanos. i. seculares vsus transferri, distingue. Aut quæris de eo quod est solummodo dedicatum, vt donatum ecclesiæ, venditum, vel legatum, vel alio titulo habili collatum, non tamen consecratum, aut de eo quod nedum est dedicatum, sed etiam consecratum. In primo casu potest ad seculares vsus trāsferri, dummodo interueniat solennitas quæ in alienatione rei ecclesiasticæ requiritur, de qua §. de reb. eccle. non alienan. per totū eodem tit. c. j. & 2. lib. 6. & 12. q. 2. sine exceptione. In secundo casu refert, aut est iniuste consecratum, & tunc potest ad seculares vsus transferri, vt 6. dist. in c. c. ex antiquis. & j. de testa. cap. filius. Aut est iuste consecratum, & tunc aut quæris nunquid possit trāsferri ad seculares vsus autoritate Papæ, & dicitur sic, vt 12. q. 2. ecclesiasticis, quia omnia possibilia potest. vt 9. q. 3. euncta per mundum. & legitur & notat. supra de concess. præben. propositum. Aut autoritate alterius, & tunc aut quæris de seruis fugitiuis, & tales possunt, quod dicitur vt le. & not. j. c. proximo. Aut de alijs rebus, & tunc non possunt vt hic, & in iuribus hic alle. per Ber. in glo. 2. saluo priuilegio principis, de quo supra eodem. c. 1. secundum Host. ex cuius gl. hic quæ incipit; alias consecratum potest sumi ista distinctio a verfic. aut est iniuste vsque hic. sed de isto priuilegio principis dicitur ibi dixi. Item primum membrum de eo quod est iniuste consecratum locum habet & veritatem cōtinet in re animata consecrata vt seruo alieno consecrato. Et est rō, quia seruus est do li capax & delinquit permittendo se ordinari sine domini voluntate, sc̄cus in re inanimata, vt calice & similibus, nam talis res semel consecrata non debet amodo ad prophanos vsus redigi, vt 12. q. 2. aurum. & de consecr. dist. 1. ligna. & leg. & not. 14. q. 6. c. comperimus.

- 1 Permutationem non præcedat pactum.
- 2 Permutationis tractatus cum superiore licitus.
- 3 Permutationis tractatus inter partes illicitus.
- 4 Prælati inferiores permutationibus auctoritatem non præstant.

Vasitum. Si quæris vtrum in & super spiritualibus composito, vel tractato possit interuenire, dicitur vt le. & no. per Ber. & Hosti. &

vt scripsi. supra de tractat. super eo. Sed si quæris vtrum tractatus possit actum permutationis beneficiorum præcedere, distingue. Aut quæris de tractatu qui transit in conventionē vel pactum, & non potest, et in c. alleg. super eo. cum ibi notat. licet G. de monte lauduno videatur contrarium innuere. extra de rescrip. c. grati. glo. si. in clem. vbi dicit quod merita tiones quæ sunt cum superiore sunt licite & permittæ, quod intelligo dummodo non transeat in conventionem vel pactum. Aut de tractatu qui non transit in conventionem, vel pactum. Et tunc aut quæris nunquid permittentes, seu alter eorū possint seu possit tractare cum superiore cuius autoritate permutatio fieri debet, dicendo, cum ego non possim in mea ecclesia securè morari, vel ibi proficere propter diuersitatem lingue, vel alia iusta de causa, supplico vt de mea præbenda, vel ecclesia alijs provideatis, & mihi provideatis de alia, vel dicēdo tali melius competeret ecclesia mea & mihi sua, & dicit quod sic argumen. supra de præb. inter cætera. melius in eo quod leg. & no. j. de cleri. excomm. mi. proposuit secundum Inno. Host. & Io. And. hic. & G. de monte lauduno in d. c. grati. Aut nūquid permutare volentes possint inter se tractare, & tunc dicit Inno. & Host. hic quod non possunt. Idem no. G. j. eodem ca. vnico. lib. 6. Et G. de monte lauduno in c. alleg. grati. Sed in hoc vltimo de facto contrarium feruatur. Et hoc videtur approbare glo. G. super sum. Ray. tit. de simonia. §. excipietem. dicens quod partes possunt inter se tractare voluntates suas sibi inuicem intimare, sed primum tutius secundum eum. Goffr. & dicit quod tractatus bene potest interuenire inter eos, dummodo actus permutationis, per superiorem expeditur. Et sic interpretatur consuetudo curiæ, vt hoc dicit textus. eodem cum vniuersorum. §. cum igitur. vbi dicit quod per se nō possit beneficia ecclesiastica permutare non enim prohibet tractatum secundum Goffr. & Io. And. ibi. Et de hoc no. frater In summa. confes. tit. de simonia. q. 6.

4 ¶ Et nota quod episcoporum est permutare, vel permutationibus auctoritatem præstare, & nō inferiorum, licet ad ipsos inferiores spectet collatio, quamuis tunc consensus illorum sit requirendus, arg. §. de offi. archid. ad hanc de offi. dele. super eo. in fi. de his, quæ sunt a prælat. c. vlti. & j. c. licet sumpto argumento à contrario sensu. lib. 6. quod dicit vt notat Host. in summa. eo. tit. §. quid potest verfic. nunquid sufficit & Host. & Io. And. hic. & Archid. §. dist. c. j. glo. f. & in d. c. licet. Et Io. An. & Gen. extra. e. c. vnico. in clem. Et vtrum capitulum vacante sede episcopali possit huiusmodi permutationibus auctoritatem præstare, vide ibi per eos.

1 Punienus an aqualiter sponte confitens, sicut conuictus.

Vm olim. Hic habes quod eodem modo, punitur sponte confitens, sicut & conuictus. sed contrarium le. & no. 1. q. 8. si qs presbyter. 14. q. 4. nec hoc. 1. 2. q. j. non dicatis. & §. de elec. c. innotuit. §. multa. Sed hoc quod hic dicitur forte fit propter connexitatem, alias secus. vt nota. G. Nafo. & Archi. j. q. 7. si quis omnem. super verbo deponatur.

- 1 Permutantur spirituales pro spiritualibus.
- 2 Permutatur beneficium cum beneficio.
- 3 Permutari non potest beneficium cum non beneficio.
- 4 Permutari non potest ius ad beneficium.
- 5 Permutatio beneficiorum superioris auctoritate firmatur.

A d declaracionem glossæ quæ incipit, ergo temporalia & c. Si quæris, vtrum spiritualia cum spiritualibus possint permutari, distingue. Aut quæris nunquid quo ad proprietatem possint inuicem permutari, & dicitur sic, siue sint eiusdē generis, vt quia sunt duæ decimæ, de quarum permutatione tractatur vel duo beneficia, vt §. eod. ad quæstiones. cum ibi nota. siue diuersorum generum, vt quia ab vna parte est decima & ab alia beneficium ecclesiasticum, vt §. eodem. ad quæstiones. & hic in ver. quocirca a contrario sensu, qñ dicit quod permutatio de spiritualibus ad temporalia improbat, per quod videtur concedere tacitè quod de spiritualibus ad spiritualia, licet diuersorum generum fieri possit, quia quod de vno denegetur & c. §. de præsumptio. nomine. Vnde hic permutatio decimationum ad decem millia salium regalium tenuisset, licet essent diuersorum generum, si illa decem millia salium regalium fuissent res spirituales. Aut quæris nunquid possint permutari non

2 ri non quo ad proprietatem, sed quo ad beneficia, & tunc aut ambo sunt beneficia, & tunc possunt inuicem permutari, vt §. eodem. per totum. & j. eodem. ca. vnico. lib. 6. quod intellige, quando fit permutatio inter illos quorum sunt beneficia permutanda, quia non procedit permutatio si beneficiū meum tibi renuncio, & tuum nepoti meo, vel amico, nec tunc locus esset decretali. j. eod. cap. vnico. lib. 6. Item simoniacum esset, de hoc supra. de offi. deleg. c. ex parte. j. glo. 2. & dixi. §. de refer. ad audentiam. 2. Item si alter non habet ius in beneficio, puta quia simoniace adeptus si permutat cum alio iustum titulum habente non potest illud salua conscientia retinere, quia primum suum non erat, facit. §. vt lite pendens. ecclesia. j. conor. alleg. ibi in glo. 2. & infra. de vsuris. cum tu. glo. vlti. Alias expe dret beneficia per simoniam acquiri si per illam possit ius, in permutatis haberi, & talibus obuiandum est. infra. de diuort. quanto in fi. Nec obstat. ff. de fur. l. qui vas. §. vlti. quia licet pecunia habita de re furtiua non sit furtiua, fur tamen ad restitutionem illius tenetur. Et filius Romanæ curiæ habet cum Papa consert beneficia permutacionis, vel alia cā renuntiata, apponere clausulam in fine, quod intendit Papa plus iuris conferre prouiso quam renuntianti competeret. hæc notat Ioann. And. in d. cap. vnico. super verbo sua. in nouella. Aut neutrum est beneficium, & tunc non possunt, vt in iuribus alleg. Aut alterum est beneficium, & alterum non, & tunc idem. f. quod non possunt inuicem permutari, & pro tanto notat Ioan. Andre. j. eodem. cap. vnico. super verbo beneficio. li. 6. in nouella quod si alterum esset beneficium alterum præsimonia, quæ non haberetur in titulum, vel qui caderet in laicum, non esset locus permutacioni. Item notat G. de monte Laud. & Gen. extra. de præben. cap. per literas. in clem. quod non potest fieri permutatio alicuius beneficii ad hospitalia, xenodochia, leproarias, seu elemosynarias, quia coniugati talia regunt, vt 3. dist. si qui vero. & hoc nisi sint talia in quibus consueuerit poni clerici perpetuo continent, religiose viuentes, & eis pro titulo assignari. Item notat G. de monte Lau. extra. de suppl. negli. præla. cap. vnico. super verbo pensiones. in clem. de pē sione pro titulo recipiendorum ordinum super patrimonio, vel mensa alicuius prælati ordinata, pensionariō assignata, sci licet quod permutari non potest. Item notat G. de monte Lau. in extrauaganti Io. 2. 2. quæ incipit sedes apostolica super verbo ius ad rem. quod ius ad rem seu ad beneficium competens ex gratia sedis apostolicæ, non possunt permutari, cum aliquo beneficio, quia tale ius non est beneficium, nec super ipso, quasi pro titulo poterit quis ordines recipere, vt §. de rescrip. in nostra. & in extrauaganti Io. 2. 2. quæ incipit execrabilis. §. p hoc Hoc idem tenet Ioan. And. infra eodem. c. vnico. super verbo sua. in nouella. lib. 6. per illud. cap. & per c. si tibi absent. de pē bē. & per capitulum vltimum. de concessio. præben. lib. 6. Cum enim beneficium expectanti debitum suum esse non dicatur etiam si vacante ipsius acceptacionem, & collacionem, vt ibi expectantes ambo vel alter permutare non possunt per illam litteram suam. facit. ff. eo. l. j. & de condi. ob eam. vlti. Item hoc casu cessat ratio decre. quæsitum. §. eo. quod etiam expectans beneficium ad titulum huiusmodi non possit ordinari, notat Io. And. j. de præb. si episcopus. in nouella. lib. 6. ¶ Et nota quod in permutatione iurium qualis est permutatio beneficiorum, postquam interuenit auctoritas superioris, statim ius habet permutantes in iuribus permutatis, secus in rebus corporalibus permutatis ad hoc. §. eodem quæsitum. & C. eo. tit. lex placito, vt notat Innoc. §. de præben. glo. scilicet collatio. verfi. possit etiam dici. & Host. post eum. Idem notant. j. de testa. Raynaldus. super verbo teneret. & Gof. j. eodem cap. vnico. super verbo volentes. li. 6. Idem no. Host. in simili. §. de his quæ sunt a prælat. c. 2.

¶ De feudis. Rubrica.

- 1 Feudum temporale in dotem datur.
- 2 Feudum patrimoniale in dotem datur.
- 3 Quod breui manu ad dantem redit alienari non dicitur.
- 4 Feudalis causa secundum consuetudinem agitari debet.
- 5 Feud. causa poss. coram ordinario agitanda.
- 6 Feud. causa petur. inter duos vasallos, mota coram quo agitanda.
- 7 Feud. causa petitio inter dominum & vasallum mota coram quo agitanda.
- 8 Feud. causa petitio inter dominum & non vasallum, coram quo agitanda.

9 Feudi causa petiti. inter vasallum & non vasallum, coram quo agitanda.

10 Ducatus causa apud regem agitanda.

11 Vasalli coram quo litigaturi.

12 Feudum sine vasalli consensu an alienandum. & 14.

13 Contrarior eadem est disciplina.

15 Francia consuetudo circa feudi alienationem.

X parte. Super glo. j. Si quæris vtrum feudum possit dari in dotem, distingue. Aut est feudum temporale, & tale potest dari in dotem vsque ad mortem vasalli, & non vltra nisi dominus consentiret. j. de donatio. inter virū & vxor. c. nuper. & ita intellige istam glossam Ioan. & Ber. hic.

2 Aut est perpetuum & patrimonium in quo succedit filius & tale potest dari in dotem, & etiam potest relinqui pro mortuario, vt nota. §. de rebus ecclesiæ non alienan. ca. cum laicis. fm̄ Host. hic. & q̄ feudum possit dari in dotem not. Innoc. in c. alleg. nuper. Sed Ber. notat contrarium. §. de consuet. quæ in ecclesiis. & est textus pro eo in lib. feu. quibus modis feudū olim alie. poterat. cap. vnico. §. donare. collatio. 10. & not. glo. de prohi. feu. alie. per Federi. c. Imperialem. in princ. collatio. 10. & Specu. hoc tit. §. quoniam super homagio. verfic. 38. hoc videtur verius. ¶ Nisi in casu vbi vasallus ipsum feudum daret, vxori suæ, vt sibi met reacciperet in dotem, quia tunc non videtur ipsum alienasse, sed breui manu ad eum rediisse, argu. ff. de iure do. l. licet. §. quotiens, quia non videtur verum. & c. ff. de in rem verso. l. si pro parte. §. verum. & ita loquitur. cap. nuper allegatum.

¶ Si quæris coram quo iudice, seu quibus iudicibus causa debeat agitari & terminari, distingue. Aut apparet de vsu, vel consuetudine legitime præscripta coram quo seu quibus debet agitari, & tunc coram illo seu illis agitari debet, vt in lib. feud. de cogni. feu. cap. j. in fi. consuetudo enim dat iurisdictionem, vt supra de foro compet. cum contingat, quod intellige vt notat Host. in summa, eodem tit. §. vlti. in fi. verfi. finaliter.

3 Aut non apparet de vsu vel consuetudine, & tunc, aut agitur iudicio possessorio seu de iure possessionis, & tunc siue sit q̄ inter dominum & vasallum, siue inter duos vasallos, siue alios non coram domino feudi, sed coram ordinario vel delegato, erit quæstio terminanda, vt §. de foro compet. ex parte. secundum Goffr. & Ber. ibi. & Gof. Ber. & Host. supra, de iud. cæterum. & Host. in summa, eodem tit. §. vlti. verfic. quid si inter duos. Aut agitur iudicio petitorio seu de iure proprietatis, & tunc aut est controuersia inter duos vasallos quolibet afferente se esse vasallum, nec reuocatur in dubium quoniam res, de qua agitur sit feudalis, & a quo in feudum teneatur, sed dubitatur quis sit vasallus, aut inter dominum & vasallum, aut inter dominum & alium qui non est vasallus, aut inter vasallum, & alium qui non est vasallus. In primo casu coram domino debet agitari, vt in lib. feud. de prohi. feu. alie. per Federi. cap. imperiali. §. præterea si inter duos. §. de iudic. cæterum. vbi hæc notat Ber. Innoc. & Host. & c. nouit. de foro compet. ex trāmissa. & c. verum. quod verum est etiam si sit talis dominus, q̄ alias iurisdictionem non habeat, vt notat Vinc. in alleg. nouit. interest. n. domini hoc discutere fm̄ Goffr. In secundo casu refert, aut non est dubium nec quæstio super iure, seu dominio directo feudi spectante ad dominum, sed solum de dominio vtili seu alio iure spectante ad vasallum rem feudalem, cognoscentem, vt quia est quæstio inter dominum & vasallum, vtrum vasallus debeat perdere feudum, vel habere, vel vtrum debeat tributum vel aliud simile. Aut est dubium & quæstio, de iure seu dominio directo ad ipsum dominum spectante, vt quia aliquis asserit se dominum feudi, & petit se in dominum recognosci, possessor autem negat. In primo casu refert, aut dominus habet pares curiæ, & tunc coram paribus ipsius curiæ debet agi & terminari, vt in §. alleg. præterea si inter duos, pares autem ita debent eligi, si enim consentiant in eis planum est, si vero dissentiant tunc dominus eligit primo, quos voluerit, postea vasallus eligit fm̄ numerum a domino ap. batum, dum tamen a neutro eligantur pares qui fidelitatem, domino non iurauerunt inuito altero eorum, vt in lib. feu. de controuersia feudi apud pares terminanda. c. si inter dominū. debent enim pares qui debent cognoscere a domino sub debito fidelitatis coniurari, vt in §. alle. præterea si inter duos. fm̄ Host. in summa. eod. tit. §. vlti. & idem Inno. & Host. & Io. And. in cap. alleg. cæterum. dicentes quod non credunt omnes vasallos esse vocandos vt iudicent, sed ex paribus vel ex vasal-

his dominus vnum eligit & vasallus alterum. arg. 2. q. 6. placuit melius. in c. alleg. si inter dominum. Aut dominus non habet pares, & tunc dicitur glo. & fac. de bello visu in c. alleg. imperialem. §. preterea si inter duos. q. index rei erit iudex. argum. C. de iurisd. omnium iudicum. l. iuris ordinem. & vbi in rem a. c. i. l. vlti. Inno. vero, in c. allegat. caterum. dicit quod eo casu succedent arbitri ad similitudinem iudicum suspectorum. §. de app. cum speciali. & 1. r. q. j. clericus aduersus, sed primum videtur verus per ea que notat Ho. §. de preben. dilectus. 3. & Io. And. in d. c. caterum. in principio magna glo. & j. de ap. Romana. §. debet. lib. 6. in nouella. dicens certum esse, quod si de feudo regali esset questio cum Episcopo & tertio, Rex esset competens iudex, si inter Regem & episcopum iretur ad pares. Si tamen episcopus negaret rem esse feudalem, rex actor conueniret eum coram metropolitano. Sed si episcopus vasallus regis infeudauit partem, & de hoc est questio coram ipso episcopo inter vasallos si ab eo appelletur, & tunc ad regem, primum feudi dominum appellabitur. In secundo casu, si quando est dubium seu questio de iure, seu dominio directo ad dominum spectante, vt quia actor asserit se dominum feudi, & reus negat, & tunc coram loci ordinario est agendum, & non coram illo qui dicit se dominum ne sit iudex i causa sua. Et ita intelligo opinionem Goff. quam recitat Host. in d. §. vltimo. **§. verificum Goff. & c.** In tertio casu quando est controuersia inter dominum, & alium qui non est vasallus, puta emptorē feudi, vel alium non possidentem ipsum feudum, tunc iudex, rei cognoscat, argum. §. de foro compe. cum sit generale. & cap. si. C. de iurisd. omnium iudicum. l. iuris ordinem. & hoc tenet Host. in summa. eodem titu. §. vltimo. verificum. si vero controuersia In quarto casu. quando est controuersia inter vasallum, & alium qui non est vasallus, tunc aut non vasallus conuenit vasallum, aut econtra vasallus non vasallum. Si non vasallus conuenit vasallum, tunc aut tam petens quam vasallus contentitur hoc esse de feudo talis, puta Titij domini, & tunc Titius dominus cognoscat, vt §. de iudi. c. caterum. c. ex transmissa. & c. verum, quod verum si ille dominus feudi paratus sit tenere iustitiam, alias in subsidium etiam ordinarius vel delegatus cognoscat. §. de foro compe. ex tenore. & c. cum sit generale. Aut alter eorum negat, & tunc durū esset quod dominus haberet cognoscere, quia iam esset iudex in re sua. §. de foro compe. si clericus, quod esse non debet. C. ne quis in causa sua, ius sibi dicat. in rubro & nigro: quia cum hoc in fraudem negari possit, vt declinaretur iudicium domini dici potest quod dominus eos compelet ad iurandum de veritate dicenda, argum. §. de probatio. sicut consuetudo, quia malitij obuiandū, est. ff. de rei vend. l. in fundo. §. de rescrip. c. plerunq. & c. nonnulli. vnde dicas q. si petens confiteatur, & possidens neget cognoscat dominus, quia iudicij redditur in inuitum. ff. de verborum oblig. l. inter stipulantem. §. j. Si vero petens neget, vel vterq. neget, tunc cognoscat iudex ordinarius, vt lites dirimatur & circuitus tollatur. ff. si certum petat. l. quidam. & §. de rescrip. c. fina. de ordin. cogn. tuam. cognoscere autem potest, de questione feudi. l. an sit feudum nec ne, & sic an sua sit iurisdictio nec ne ff. de iudi. l. si quis ex aliena. & si pronuntiet feudum esse, remittet eos coram domino feudi, qui de principali cognoscat, alias & ipse de principali cognoscat, argum. §. de rescrip. c. dilectus filius. l. faracenus. in fi. & cab excommunicato. Si vasallus conuenit non vasallum tunc semper ordinarius, cognoscat, quia actor sequitur forum rei. §. de foro comp. c. si clericus. & c. de iurisd. om. iudi. l. iuris ordinem. argum. ad hoc de inuesti. in maritum facta. c. illud tamen sciendum. & an apud iudicem vel curiam domini causa feudi terminari debeat. c. ex eo. & de pace r. §. si duo homines. & §. se. In Hostien. in §. alleg. vlti. Et videt quod notat gl. in §. alleg. illud tamen. de inuestitura in maritum facta. vbi distinguit quando est contentio inter duos vasallos, seu inter vasallum & alium. Aut est contentio inter eos qui proprie dicuntur capitanei, vt duces, comites, & similes, & tunc Imperator est iudex, si ab eo feudū habent, vel Rex si a Rege, vt in lib. feudorum apud quem, vel quos controuersia feudi. diffi. debeat. c. j. & de lege Conradi. c. j. Aut est contentio inter alios vasallos, & tunc aut constat vtrūque esse, alias de alijs feudis esse vasallum eiusdem domini, & ipsi & dominus hoc consentiunt, sed est controuersia, de aliqua parte alterius feudi, vel de toto feudo quod pertinet ad eundem dominum, & tunc dñs est iudex, vt in d. §. si inter duos, vbi hoc notant. Aut constat vnum tantum esse vasallum, de feudo aliquo, de quo non est questio, est tamen de alio feudo,

& tunc pares erunt iudices, vt in lib. feud. apud quem vel quos c. j. 2. responso. & de l. contradi. c. j. 2. responso. Aut est dubium, quis eorum est vasallus, & pretendunt ambo inuestituram ab eodem domino & tunc aut est contentio inter eos, quorum vterque suum nouum & proprium feudum esse dicit, & tunc iudex vel arbiter cognoscat, vt de l. contradi. cap. j. Aut inter eos quorum vterque dicit antiquum, & tunc cognoscat dominus cum curia, vt in d. §. illud tamen. Aut est contentio inter eos quorum alter dicit antiquum, alter nouum, & proprium, & tunc iure antiquo iudex ordinarius vel arbiter cognoscat, vt de inuestitura in maritum facta. c. 1. in princip. hodie vero pares curia, vt an apud iudicem vel curiam. cap. 1. Aut contentio est inter duos qui producunt diuersos inuestitores, & tunc iudex vel arbiter cognoscat vt de l. contradi. cap. 1. in princip. Aut est contentio inter vasallum & alium quem constat non esse vasallum, & tunc iudex ordinarius rei cognoscat, vt de controuersia inter vasallum & alium de beneficio. c. 1. secundum Iaco. de bello visu. & in glo. pro parte. & ista membra addas ad premissa. & sic habebis distinctionem perfectam. **¶** Supra de constit. capitulo quæ in ecclesiis tractauit vtrū vasallus sine voluntate domini possit feudum in alium trāsferre re. Nunc restat videre, vtrum econtra, dominus sine voluntate vasalli possit feudum in alium trāsferre, & videtur quod sic ad instar cessionis, quæ potest fieri contra debitorem eo inuito, vt legi. & no. C. de donatio. l. illam. & de nouati. l. 3. §. de ali. mu. iudi. causa facta. c. fi. Et quia nihil est tam naturale quā voluntatem domini & c. instituti. de rerum diuisione. §. per traditionem. Azo cuius fuit hæc questio determinat, quod sicut vasallus non potest inuito domino feudum alienare, quinimo talis alienans ipso iure cadit a iure feudi, secundum Inno. Abba. & Io. An. hic ita nec dominus potest inuito vasallo, quia contrariorum eadem est disciplina, nec debet ex contractu vni partium licere quod alteri non licet, argum. C. de fruct. & lit. ex l. vltima. §. de mutu. peti. c. vlti. & videtur casus in lib. feu. de phi. feu. aliena. per Fede. capitulum Imperiale. §. preterea ducatus. & ita determinat Azo. in questionibus suis in questione illa, quæritur an dominus. Rex & c. Idem tenet Dynus nisi emineat necessitatis casus, quia tunc non expedit vti seruitio vasalli, argum. ff. de operis lib. l. patronus. & l. medicus. vt not. p. eū. ff. soluto matrimonio. l. 2. §. vltima. Circa quod quidam, Docto. moderni distinguunt, tunc dominus, & tunc vasallus vasallum suum in alium maiorem dominum, & tunc potest, quia facit conditionem eius meliorem, cum sub maioris iudice genus constituta maiori securitate gaudeat, vt in authentic. de defenso. c. §. gaudeant. collatio. 3. Et ideo cum profit vasallus cogitur consentire, argum. §. alleg. voluntatem. de euictio. l. in creditorem. Aut vult trāsferre feudum in minorem dominum, & non potest, quia in hoc facit conditionem vasalli, deteriore. Petrus vero de bel. Pertica tenet quod nec in maiorem nec in minorem trāsferri possit inuito vasallo, quem admodum nec ius filiationis trāsferri potest filio inuito. ff. de adop. l. 2. & l. in adoptionibus. Idem tenet Host. §. de mai. & obedi. cap. dilecti. & Specu. hoc tit. §. 1. verificum. 29. per §. alle. preterea ducatus, vbi hoc idem tenent glo. & Iaco. de bello visu per c. de l. contradi. vnico. §. ex eadem lege. vbi hoc determinat expresse, & hoc tenas de iure licet de consuetudine in regno Franciæ contrarium obseruetur. vtrum autem vasallus possit feudum pro anima legare. vide per Hostien. in summa. titu. de immu. eccle. §. in quantum. verificum. sed nec illa, & verificum. solutio. vq. in fi. & per fratrem Io. in sum. confess. tit. de decif. q. 71. vtrum vasallus. & c.

¶ De pignoriibus. Rubrica.

- 1 Pignora res ecclesiastica, non est sine necessitate, vel utilitate.
- 2 Pignori an possit res ecclesie pro eius utilitate.
- 3 Pignori res ecclesie prelati pro necessitate sua.
- 4 Pignora res, ob utilitatem ecclesie ab ea luenda.
- 5 Pignora a prelato, ob necessitatem, ab eius successore luenda.
- 6 Pignora ob utilitatem prelati ab eius hærede luenda.

¶ Praesentium. Si quæris nunquid & quando prelati ecclesie possit rem ecclesie obligare, & vtrum & quando prelati obligatus vel successor ipsius ea luere tenetur, distingue. Aut quæris primo vtrū possit rem ecclesie obligare, & tunc aut sine aliqua necessitate vel

vel utilitate, & dic quod non, vt §. eodem. c. 1. & §. de rebus eccle. non alie. c. nulli liceat. & per totum. Aut vtrum possit eam obligare pro aliqua necessitate vel utilitate, & tunc aut pro necessitate vel utilitate ecclesie, aut pro necessitate vel utilitate propria. In primo casu dicit quod illas res quas potest alienare & in illis casibus in quibus potest alienare, de quibus dixi in c. alleg. nulli liceat. poterit & obligare, quia si potest alienare, quod est maius, multo magis & obligare quod est minus, argum. §. de elect. cum in cunctis. in princip. cum ibi alleg. & no. per Ber. & Hostien. §. eodem. c. 1. Illas vero res quas non potest, & in quibus casibus non potest alienare, nec poterit regulariter obligare, argum. ff. quæ res pigno. obliga. possunt. l. 2. §. eam rem. & C. de rebus alie. non alie. l. vltima, quia appellatio alienationis pignoris obligatio continetur vt ibi, & in c. alleg. nulli liceat. In secundo casu refert, aut vult obligare, pro sua utilitate propria, & tunc non potest, argum. §. eod. ca. 1. Aut vult obligare pro sua necessitate propria, & tunc aut pro necessitate propria patrimoniali, vt pro vineis propriis patrimonij, putandis seu colendis, non pro sustentatione personæ suæ, & tunc non potest vt hic. & §. eod. c. 1. Et ita intellige glossam. 1. Ber. hic & iura in ea alleg. quia non tenet obligatio nisi in his rebus quæ quis de bonis suis reddit obnoxia, vt C. quæ res pigno. obliga. possunt. l. qui filios. si res ali. pigno. data sit. l. curator. Aut pro necessitate propria personalij, puta pro sustentatione personæ suæ, & tunc potest, nam tunc obligaretur ecclesia si ei deferretur & officaret, argum. §. de prebend. cum §. apostolum. In Hostien. alias si non deferretur fecus. argum. C. de episcop. & cleri. l. generaliter. §. de cleri. non residen. cap. penulti. & per totum. nisi infirmitate, vel alio impedimento excusabili teneatur. §. de cleri. egrotan. per totum. Aut quæris de secundo. vtrum & quando prelati obligatus, vel successor ipsius rem obligatam luere teneatur, & tunc aut obligatus pro necessitate vel euidenti utilitate ecclesie, & tunc ecclesia in cuius utilitatem debitum est versum, seu ipse de bonis ecclesie & non de bonis proprijs luere tenetur. Ecclesia. n. obligatur in quantum versum est in utilitatem suam, & facta est locupletior. 1. q. 2. hoc ius portectum. in fi. §. de in integrum restitutione. c. j. cum ibi not. Aut obligatus pro necessitate sua propria, & tunc aut pro necessitate temporali, & tunc idem per premissa, aut pro necessitate patrimoniali, & idem. Si pro utilitate, & tunc aut creditor sciebat rem quæ obligabatur, esse ecclesie, & tunc obligatus. Si sciebat tunc ecclesia rem liberè petere potest, & nullus eam luere tenetur, cum creditor esset in culpa, argum. ff. de contrahen. empti. l. liberi. & l. seq. Fallit in casu vbi creditor nullo modo rem redderet nisi suum recuperaret, vt hic forte fuit, sic. §. de rebus ecclesie non alienandis ad au. dientiam. & c. ad nostram. 1. 2. q. 2. si qua de rebus. & cap. si quis quelibet. Aut ignorabat, & tunc ipse obligans vel hæres eius de bonis proprijs eam luere tenetur, vt hic §. In Gof. Innoc. & Hostien. hic.

¶ Et nota Inno. & Host. hic q. hæres sacerdotis alienatis tenetur ex facto ipsius, quando dolo vel lata culpa interuenient aliquid gessit, vel si quid ad eum peruenit, vel hæres suos. de leui. n. culpa non tenerentur hæreses, vt C. de hæred. tuto. l. j. & 4. & fin.

- 1 Pena loco interesse an licite promittitur.
- 2 Pena in fraudem vsurarium non promittenda.
- 3 Pena in datione speciei peti potest.
- 4 Pena in obligatione facti licite petitur.
- 5 Fructus rei obligata in sortem computandi.
- 6 Fructus a debitore percepti in obligationem cadunt.
- 7 Fructus a possessore rei pignorat a qualiter petendi.
- 8 Fructus pendente iudicio percepti officio iudicis restituendi.

¶ Llo vos. Si quæris vtrum sit vsura, si pena imponitur nisi soluat certotempore, distingue. Aut pena imponitur, seu adjicitur, contractui mutui, aut imponitur seu adjicitur alteri contractui seu obligationi. Et si adjicitur alteri contractui seu obligationi tunc, aut adjicitur dationi alienius pecunie, aut adjicitur dationi speciei, aut adjicitur facti. In primis duobus casibus refert. Aut si pena promittitur, & apponitur loco interesse, & talis valet & est licita, quatenus interest, vt quia forte emertat or, qui in nundinis lucrari solebat. & fuit stipulatus penam nisi sibi in nundinis solueretur. ff. de actio. & obligatio. l. trahit. §. de illo. de actio. emptio. & vendi. l. si sterilis. §. cū per venditorem, & l. prædā. pro socio. l. socius vel quia in pe-

nam quam promisit alij si non solueret certa die incidit. ff. de feruis expor. l. feruis ea lege. hoc tenent gl. & Cyn. C. de vsur. l. cum allegas. Idem Host. j. de vsur. salubriter. & in summa. tit. de vsuris. §. in aliquo casu. vbi dicit quod vsura potest peti, vt interesse. Aut non promittitur seu apponitur loco interesse, & tunc aut non fit fraude vsurarum, & tunc talis pena est licita, argum. §. de arbit. c. dilecti. & hoc notat Hostien. in di. §. an aliquo. Aut fit in fraudem vsurarum, & tunc est illicita, non tamen potest conueniri vel condemnari ab ecclesia. Aut est dubium ita quod veniatur ad præsumptionem, & tunc aut quæris in foro iudiciali, aut in foro animæ. Si in foro iudiciali, aut ille qui talem penam apposuit consuevit esse vsurarius, & tunc præsumitur quod in fraudem vsurarum adiecit penam, & quod est vsura, argum. ff. de actio. emptio. & vendi. l. iulianus §. idem papinianus. de vsuris. quæ semisses. & hic. & §. de emp. & vendi. ad nostram. Vnde præsumitur contra aliquem ex eo, quod facere consuevit. ff. de pignor. actio. l. vel vniuersorum. ad Macedo. l. fed Iulianus. §. quod dicitur. & de legatis. j. l. si feruus plurium. §. fi. & de legat. 3. l. nummis. Aut non consuevit, esse vsurarius seu dare ad vsuras, & tunc non videtur esse turpe lucrum, nec præsumitur quod hoc fecerit in fraudem vsurarum, sed potius vt coarctaret debitorem ad soluendum, quia interesset sua tunc pecuniam sibi solui, arg. ff. de peti. hæredi. l. vtrum. §. proinde. vbi de hoc secundum Hug. qui hoc not. 1. 4. q. 3. plerique. est etiam præsumptio quod sit vsura si per singulos annos vel menses dicatur committi. argum. C. de vsur. in authent. ad hæc. Et idem in similibus quæ ab vsurarijs solent specialiter exerceri, talia. n. semper inducunt præsumptionem prima facie quod sit vsura. Si quæris in foro animæ, tunc dicit Archidia. fratem confessioni suæ, sed propter præsumptionem contrarias diligentius examinarem suam conscientiam secundum Ray. de pena forti. hoc videtur etiam Goff. approbare, dicens quod si sit pena adiecta in contractu mutui non præsumitur in fraudem vsurarum adiectam, nisi ex qualitate personæ creditoris, vt si consuevit fenerari vt hic, & in d. §. ibidem. Ita not. Archid. 1. 2. q. 2. cum deuotissimam. in glo. adde fed quid de pena. Et in hoc satis concordant Ber. & Host. hic in glo. fin. & §. de arbit. dilecti. & Innoc. j. de penis. suam. Et frater Io. in summa confess. titu. de penis. q. 2. & Accur. in d. §. ibidem. & in d. l. cum allegas. & hæc vera. quando pena adjicitur contractui, mutui qui consistit in numero pondere vel mensura vel alteri obligationi continenti dationem pecuniæ. In tertio casu quando pena adjicitur dationi speciei, videtur quod non fit vsura, & quod possit peti quantumque, quia species non parit vsuras ff. de vsuris. l. in fideicommissi. §. fin. In quarto vero casu. si quæ adjicitur facti, seu obligationi facti, idem. vt possit exigi quantumque, quia facta non pariunt vsuras. ff. de arbit. l. non disti. guemus. in princip. & per totum. si quis cauti. l. si feruus. §. j. & per totum. Melius ff. de actio. emptio. & vendi. l. Lucius. de verbo. oblig. l. stipulatio ista habere licere. §. alteri. instit. de inu. rili. stipulatio. §. alteri. illa. n. stipulatio de dando alteri est stipulatio faciendi & non dandi respectu stipulantis, vt probatur ibi, quando dicit vt si nisi ita factum sit. & c. Et est expressum. ff. de verborum obliga. l. liber homo. §. fin. In his concordat Accur. in d. §. ibidem. & Accur. Pe. & Cy. in d. l. cum allegas. & Iac. de Ra. & Pet. in d. §. alteri.

¶ Hic habes quod fructus rei obligat. computantur in sorte, vt §. eodem. cum. contra. & cap. significante. Et hoc intellige de illis fructibus, quos ipse creditor per se vel per alium percipit. Sed si quæris vtrum, & quando fructus rei obligatæ ab alio quam a creditore percepti, cadant in obligationem, & quo iure possint peti, distingue. aut fructus percipiuntur ante iudicium, aut percipiuntur pendente iudicio in hypothecaria actione. Primo casu, aut percipiuntur manente dominio debitoris, aut eo mutato. Si manente dominio refert. Aut percipiuntur a debitore, aut ab alio. Si a debitore tunc non est dubium, quod sunt obligati, & quod per hypothecam petantur, vt C. in quibus causis pignus tacite contrahitur. l. quamuis. sicut etiam patet de partu rei obligatæ edito penas debitorem. vt C. de partu pig. l. j. & ff. de pigno. actio. l. si conuenit. §. si fundus. Si percipiuntur ab alio non mutato dominio, tunc a bonæ fidei possessore, aut a malæ fidei possessore. Si a bonæ fidei possessore, tunc aut extant, & tunc cadunt in obligationem, & petuntur, per hypothecariam. Aut sunt consumpti, & tunc si bona fide non petuntur. Si mala fide sic, quia videntur extare cum mala fide consumpserit. vt ff. eodem. tit. j. §. cum prædium. vbi de hoc & lege si fundus. §. interdum. Si autem fructus percipiuntur mutato dominio debitoris, refert. Aut fuerunt satis a debitor,

bitore, & sic fuerunt in dominio eius, & tunc cadunt extantes in obligationem, consumpti vero non sicut partus ancille grauide obligate. ff. de pigno. l. Paulus. §. si mancipia. Aut non fuerunt fati a debitore, & sic nunquam fuerunt in eius dominio, & tunc idem quod in partu ancille obligatae penes alium, quam penes debitorem, puta penes emptorem concipientem, & pariente qui partus in obligationem non cadit, vt in d. l. si conuenerit. §. si fundus. & d. l. Paulus. §. j. Si quis in secundo casu. s. quando percipiuntur pendente iudicio in hypothecaria actione, tunc veniunt officio iudicis non iure actionis, vt in d. l. si fundus. §. interdum.

- 1 *Heretica, & excommunicata non habent priuilegia dotis.*
- 2 *Mulier habet tacitam hypothecam pro dote repetenda.*
- 3 *Mulier praefertur prioribus creditoribus habentibus tacitam hypothecam.*
- 4 *Mulier an praefertur prioribus creditoribus habentibus expressam hypothecam. 6.*
- 5 *Si vinco vincentem te, a fortiori vinco te.*
- 7 *Priuilegia 24. dotti*
- 8 *Bona quaesita, naturaliter ex bonis mariti sunt vxori obligata.*
- 9 *Bona ex negotiatione quaesita de bonis mariti, vxori non obligata.*
- 10 *Mulier habet priuilegium prelacionis in paraphernalibus. 13.*
- 11 *Maritus non habet priuilegium prelacionis pro donatione propter nuptias*
- 12 *Mulier habet priuilegium prelacionis pro donatione propter nuptias*
- 14 *Res transit cum onere reali.*
- 15 *Res non transit cum onere personali.*
- 16 *Res an transeat cum onere mixto.*
- 17 *Fideic. efficax remanet licet haereditas diuidatur.*

X literis. Si quis vtrum vxor habeat in bonis mariti pro dote repetenda tacitam hypothecam & quam, distingue. Aut quæris, de mulieribus quæ catholicam non percipiunt communionem, vt sunt hereticæ, & excommunicatæ, & similes, & tales non habent tacitam hypothecam, vt C. de hereti. l. 1. & Authentici ibi signata. Item priuilegium, & notat Ber. hic in glo. hoc priuilegium in fi. & Host. post eum. Aut quæris de alijs, & tunc, aut quæris vtrum vxor habeat tacitam hypothecam communem pro dote repetenda, & dic quod hic. & C. i. potio. in pigno. ha. l. asiduis. Aut quæris vtrum habeat hypothecam priuilegiatam. s. quod praefertur prioribus creditoribus mariti, & tunc refert. Aut quæris vtrum praefertur prioribus creditoribus habentibus tacitam hypothecam, & dic quod sic, vt in d. l. asiduis. Sed fallit primo in priore vxore repetente dotem suam seu hæredibus suis, quibus non praefertur, vt ibi in §. exceptis, quod verum etiam si illud prius matrimonium non tenuit, nam etiam inter personales actiones habet priuilegium, vt ff. de priuileg. credit. o. l. 2. §. fin. & l. seq. vt not. Io. & Accur. ibi in l. allegat. asiduis. & soluto matrimonio. l. si cum dotem. §. vltimo. Fallit secundo in fisco, vt C. de priuileg. fisci. l. 2. Fallit tertio in eo cuius pecunia est empti malitia, vt C. qui potio. in pign. habe. in authen. quod iure. Aut quæris vtrum praefertur creditoribus habentibus hypothecam expressam prioris temporis, & dic, quod non, argum. pro hoc, C. de iure do. l. 2. & de tertio pigno. da. ma. l. 2. vt hic notat Accur. in d. l. asiduis. in glo. licet & Dy. in l. de actio. §. actionum in fi. & Ber. & Inn. & Host. hic. Sed Mar. tenuit contrarium. s. quod praefertur prioribus habentibus expressam, & hanc opinionem sequuntur Iaco. de Are. Pe. de bella pertica. & Guido de suza. in d. l. asiduis. his potissime rationibus, quia textus, ibi dicit contra omnes, & quia dicit eam praeferrere creditoribus vallatis priuilegio temporis, ergo non loquitur solum de vallatis priuilegio legis, sed illam praeferrere habentibus tacitas tantum, esset contra priuilegium legis non temporis. Et Pet. dicit bat se non videre quomodo respondeatur argumento si vinco & c. ff. de diuersis & tempo. praescriptis. lege de accessionibus. cum mulier vincat credentem in refectionem qui vincit, priores habentes expressam, vt in authentica. de equali. dotis. §. his consequens. collatio. 7. signata super d. l. asiduis, quæ rones licet multum urgeant potest tamen eis responderi sic. Ad primam, quod illud omnia, non includat habentes expressam anterioris temporis, quia istud priuilegium est inductum in fa-

norem mulierum, sed quod vertatur in præiudicium priuilegiorum in his, quæ suo facto sibi quaesierunt non est dicendum. ff. ne quid in loco publico fiat. l. 1. §. merito. & §. si quis a principe. C. de emancip. liberis. l. nec aus. vnde illud omnes cuiuslibet intelligi debet. argum. ff. de seruitu. l. si cui. Ad secundam, quia litera illa dicit praefertendam mulierem creditoribus, licet anterioris temporis priuilegio sint vallati, sed priuilegium est lex priuata 3. dist. priuilegia. & j. de verborum signific. Abbate sane. & sic supponit quod illis praefertur qui habent priuilegia a lege non ex pacto sua, ratio est quia specialia facilius tolluntur. & c. ff. de testamento milita. l. eius. §. j. & in authentica. de non aliena. §. quia vero verisimile. collatio. 2. Ad tertiam, quia illud argum. si vinco. fallit in casibus quod dic vt lega. & no. ff. qui po. in pigno. hab. l. claudius. & C. de natu. lib. authentica. licet. Item non dicit quod mulier vincat, prius credenda in refectionem, sed bene posterius vt ibi, quod verum forte, quod non praefertur, etiam in bonis postea quaesitis, cum æq. pareret habens generalem habenti specialē & expressam, vt C. qui po. in pigno. hab. lege. si generaliter, vt notat Accur. in l. allegatis asiduis. in glo. j. licet Et Speculo. Rubrica de donatione inter virum & vxorem. §. 2. in fi. Et ibi vide quot priuilegia habeat vxor, circa dotem repetendam, vbi enumerat. 24.

¶ Hic habes quod bona mariti sunt tacite obligata pro dote. Sed si quis nunquid bona quæ acquisierunt hæredes mariti, ex bonis mariti sunt obligata pro dote vxoris, quædam glossa dicit quod non. C. qui po. in pigno. hab. lege asiduis. in glo. 1. licet. Tu vero distingue. fm Cynum ibi. Aut illa bona sunt quaesita ex bonis mariti per naturalem acquisitionem, & tunc habet vxor quondam ea obligata. vt ff. de pign. l. Paulus §. primo. Aut sunt quaesita aliunde, vt ex negotiatione, & tunc non habet ea obligata, vt C. in quibus causis pignus tacite contra hi. l. quamuis. & ff. de coniugen. cum emancip. libe. eius. l. cum emancipatus. §. penul.

¶ In glo. hoc priuilegium. Si quis vtrum vxor habeat idem priuilegium in bonis paraphernalibus. quod in dote, quod ad hoc vt bona mariti sine tacite sibi obligata, & distingue. fm Hosti. & Io. And. hic. Aut vxor per specialem hypothecam sibi non prouidet & tunc sic, aut per specialem sibi prouidet, & tunc fecus. vt C. de pactis conuentis. lege vlti. Et gratia huius quia intrinsecus sunt leges loquentes de ista materia. Si quis vtrum in donatione propter nuptias locus sit priuilegio sicut in dote, sic distingue, aut quæris de actione intentanda a marito, aut de actione intentanda a muliere. In primo casu si quis vtrum maritus habeat tacitam hypothecam in bonis vxoris, sicut ecotra. Dicunt doctores iuris ciuilibus communiter, quod non, quia non est lege cautum, nec est nostrum legem extendere. ff. soluto matrimonio. l. si verò negotium. §. de viro. ¶ In secundo casu quando quaeritur de muliere, tunc aut mulier, vult agere pro donatione ante nuptias ex pacto lucranda, & in isto casu habet tacitam hypothecam, vt C. de iure doti. l. vbi. sed non habet tam priuilegiatam vt praefertur anterioribus creditoribus habentibus tacitam hypothecam, sed posterioribus tantum, vt C. qui po. in pigno. hab. l. asiduis. in fi. habet ergo hypothecam communē, & sic intelligitur. dicta lex vbi. Et idem intellige de hypotheca quam habet pro bonis, paraphernalibus, vt in d. l. vtri. C. de pactis conuentis, fm Inn. & Ioann. And. hic. Aut vult mulier agere pro donatione tantquam obligata pro sua dote, vt sibi satisfaciatur, & eo casu, dico quod mulier habet fortius priuilegium in ista donatione, sequenda quam habeat in alijs bonis mariti, pro repetitione dotis, vt in authentica. vt immobilia ante nuptia. donatio. §. j. collatio. 4. Et vide Host. in sum. eo. tit. §. qualiter contrahatur, sub §. conuentualium, & per totum.

¶ Hic habes quod res transit cum onere suo, & concor. ff. de seruitu. multi. prædio. l. via constituit. §. 2. & de pigno. actio. lege si conuenerit. §. si fundus, & de manum. l. Caius. C. de fideic. missis authent. hoc amplius, & de prædij nauicula. l. 2. 11. & in alijs concordant, hic alleg. in glo. vlti. Circa quod distingue. Aut quæris de onere reali, & cum tali onere semper transit, vt hic, & in iuribus alleg. & 16. q. 1. si quis laicus. §. de decimis, cum non sit, & de vsuris, quanto, §. fin. vbi de hoc. & extra de censibus. cap. j. in clem. ¶ Aut de onere personali, & tunc fecus, vt ff. de actio. emptio. & vendit. l. Iulianus. §. idem Celsus. in fi. ¶ Aut de onere mixto reali, & personali, & tunc idem videtur dicendum quod in onere reali, & ita loquitur allega. quanto. §. si intelligendo quod ibi loquitur de obligationibus, & alijs commodis quæ curatus a parochiano christiano & eius familia

lia recipere confuevit, quod dic, vt not. Hostien. ibi iuxta hoc posset quaeri de tali dubio domum mihi communem pro indiuiso cum Titio obligauit feneratori, deinde ego & Titius eam diuisimus, nuquid erit obligata tantum pars mea in totum, vel pars partis meæ, & pars partis Titij, & videtur quod pars mea solum sit obligata, vt in d. l. Iulianus. §. idem Celsus. in fin. Contrarium verum est, vt expressum. ff. quibus modis pignus, vel hypotheca soluitur. l. si consensit. §. vltimo. C. communia vtriusque iud. l. si fratres. & op. arg. hic. & ff. de vsur. leg. l. is qui cum concord. ibi alleg. nec obstat. §. idem Celsus: quia loquitur in iure personali. vbi solum de parte sua designata videtur obligatio facta. ac. hic. & in concord. loquimur de iure reali, quod mutari non potest & quamlibet partem sequitur. Et ideo qua litercunq. diuidatur non præiudicat creditoribus in iure pignorum, vt in d. l. si consensit. §. vltimo. & d. l. is qui cum concord. ibi alleg. ¶ Ad hoc etiam facit quod dicit. l. de legato vel si de commisso relicto, quod efficax remanet sicut prius, licet diuisio interuenierit. ff. de leg. 2. l. Titia. §. Lucia. & de seruitute quæ solita debetur, licet fundus seruiens ad plures deuenierit. ff. si seruitus vendit. l. loci corpus. §. si fundus seruiens. Et impetratione beneficii quæ non mutatur, licet episcopatus in quo, & super quo facta est diuidatur in plures, vt in extrauagan. Io. 2. 2. quæ incipit sedes apostolica. Et in iurisdictione seu visitatione quæ in totum debetur sicut prius post talem diuisionem, vt in extrauaganti Io. 2. 2. quæ incipit ad apostolatus. per hoc et traufit responderi ad aliam quaestionem talem. ¶ Quidam imperit primum beneficium vacaturum spectans ad collationem seu presentationem Abbatis sancti Germani de pratis, iuxta Parisios eo tempore quo parochialis ecclesia sancti Sulpicii pertinebat ad collationem ipsius Abbatis, postea Abbas ille permutauit illam ecclesiam cum Episcopo Parisien. ad aliam parochialem ecclesiam iuxta. c. ad quaestiones. §. de rerum permutatione. deinde vacat illa ecclesia sancti Sulpicii, modo quaeritur, nunquid debetur impertranti, & ipsam vt sibi debitam poterit acceptare, & dic quod sic, quia sibi per impertrationem, quaeritur quoddam ius reale ad rem, & ideo semper cum suo onere reali vadit res, vnde licet vna ecclesia cum alia permutetur vt dictum est de pignore non nocet impertranti, argum. dictarum l. cum suis concordant. Et hoc videtur determinari in dicta extrauaganti Io. 2. 2. quæ incipit sedes apostolica. vbi Gen. fu p verbo prius erat. dicit quod ex diuisione secuta conditio obligationis ex gratiosis literis ortum habens mutari de iure non potest, argum. ff. de verb. oblig. l. 2. §. j. de præto. stipula. l. pratorias §. in certam. fami. erc. l. hæredes. §. contra si promissor.

- 1 *Pignoriatio rei propria.*
- 2 *Pignoriatio iuris in re.*
- 3 *Pignoriatio rei aliena.*
- 4 *Hypothecariam directam intentans, probet dominium debitoris.*
- 5 *Hypothecariam indirectam intentans, probet dominium debitoris.*
- 6 *Hypothecariam agens contra tertium possessorem, quid probet.*
- 7 *Obligatio generalis iura & actiones comprehendit.*

Vm contra. Si quis vbi aliquis obligare videatur, & quid iuris, refert. Aut debitor obligat rem in qua ius habet, aut obligat rem, p qua ius habet, aut obligat rem in qua, vel pro qua ius non habet. In primo casu quado obligat rem in qua ius hêt, tunc videtur illud ius obligare, vt ff. de pigno. l. grege. §. & in su perficiarijs. & l. si ab eo. qui po. in pign. ha. l. etiam superficijs. Et quibus modis pignus, vel hypotheca soluitur. l. 3. & arg. ff. de contrahen. emptio. l. qui tabernas. & de leg. j. l. si domus. §. vltimo. ¶ Secundo casu, quando hêt ius pro re, tantum, tunc videtur obligare ius illud & habet locum. C. quæ res pign. oblig. possunt. l. nomen. Tertio casu, quando nec in re nec pro re illa ius habet, tunc refert. Aut obligat eam sub conditione si debitoris facta fuerit, & tunc valet & habet locum. ff. de pigno. l. si fundus. §. aliena. Aut obligat eam simpliciter, & tunc aut obligat eam scienti rem alienam, & tunc creditor non habet hypothecam, sed habet retentionem dominio postea quaesito debitoris. vt ff. eod. titu. l. in princip. ¶ Aut obligat bona fide recipienti, & tunc dominio postea quaesito debitori. creditor hêt, vtilem hypothecam, & ita intellige. C. si res aliena pigno. data sit. l. cum res, quod credo verum etiam si debitor habeat ma-

lam fidem, dummodo ipse creditor bonæ fidei foret. ¶ Si quis vtrum creditor agendo hypothecaria necesse habeat probare dominium fuisse debitoris, vel sufficiat probare titulum & bonam fidem, vel quod minus est sufficiat probare bonam fidem tantum. ¶ In hoc sunt contrariæ glossæ ciuiles, nam C. de interdicto salui. l. j. & in l. titu. de actio. §. item Seruiana. dicit glossa quod debet probare dominium, sed ff. de pigno. actio. l. rem alienam. dicit glossa quod sufficit probare bonam fidem cum titulo, sed C. si res alie. pig. data sit. l. cum res videt notare quod sufficiat probare solum possessionem & bonam fidem quod est minus, ad quarum glossarum concordiam sic distinguo. Aut creditor agit directa hypotheca, aut agit vtili. Si agit directa, tunc dico eum debere probare dominium, & sic intellige glossas primo allegatas hinc est quod qui agit directa, non est bene consultus propter difficultatem probationis. Si agit vtili, tunc refert. ¶ Aut agit contra ipsum debitorem, & tunc sufficit ei probare solum debitorem obligantem bona fide possedisse, quia non licet debitori obliganti quaestionem referre, vt ff. de pigno. l. si inter colonum. §. j. & ita potest intelligi & procedere glo. quæ est in l. alleg. cum res. Aut agit contra tertium possessorem, & tunc aut habet causam a debitore, aut non. Si habet causam a debitore tunc dicitur quidam vt Iaco. But. idem quod in debitore dictum est, argum. ff. de regu. iur. l. quæ ipsi. & l. in omnibus. §. non debeo. & ibi tangit glo. Sed quidam alij dicunt, quod si possessor velit vt possessione tantum ex persona sua, quod tunc non est idem. Et pro istis facit quod dicitur auctoritas non nocet successoribus. ff. de exceptio. doli. l. apud Celsum. §. de auctoritate. & §. sequenti. Sed replicatio doli claudit os obligantis, vt in d. l. si inter colonum. §. j. ergo. & c. Sed contra eos facit id quod not. ff. vt possidetis. l. si duo ad finem glo. pro prima opinione facit. C. de donatio. ante nuptias l. de rebus. quid dicendum videtur distinguendum, ¶ Aut singularis successor habet causam lucrativam, vt tunc habeat locum prima opinio. Aut non, & tunc habeat locum secunda opinio vt in §. allegato. de auctoritate. & §. sequenti, & sequenti cum fi. Si tertius ille non habet causam a debitore, tunc aut creditor agit ad rem, aut agit ad possessionem. Si ad rem, tunc oportet eum probare rem fuisse in bonis debitoris. i. debitorem rem, possedisse bona fide cum titulo, nam ita dicitur res in bonis. ff. de verb. significati. l. bonorum. §. in bonis. Et ita intellige glossam quæ est in l. alleg. rem alienam. ff. de pigno. actio. quod potest sic probari, lege cautur, quod si re pignori acceptor a nõ domino, & agam hypothecaria contra alium, ita tueretur me pator per Seruanam, sicut tueretur debitorem agentem Publiciana, vt ff. eod. titu. lab eo. Sed constat quod si debitor ageret Publiciana, haberet probare titulum & bonam fidem, vt probatur in l. titu. de actio. §. alia. ergo & cum creditor agit hypothecaria contra extraneum, necesse habet probare præmissa, duo, & ad hoc bene facit quod legi. & nota. ff. eo. titu. l. j. vbi dicitur quod facilius admittitur creditor agendo contra debitor rem quam contra extraneos, & hoc tenent communiter omnes moderni. Si vero agit creditor ad possessionem, tunc refert. Aut est talis creditor cui omnia bona debitoris obligata fuerunt, sicut hodie fit in instrumentis. vbi obligantur omnia bona præsentia & futura, & tunc aut debitor poterat aduocare rem fm quod dicitur. ff. de condi. indebi. l. 2. & no. ff. de condi. furti. l. & ideo. & C. de furtis. l. in ciuilem & l. cum notissimi §. penulti. & vnde vi. l. fi. ¶ Et tunc quia in generali obligatione bonorum videntur obligata iura & actiones, vt ff. de verborum significatione. l. meorum. ad Trebell. l. si legatus. §. j. de peculio. l. quam Tuberonis. §. in peculio. de peculio lega. l. peculio lega to. & argum. ff. de bo. au. iudi. posside. l. in venditione. in princip. Item quia possessio est quoddam ius in fructu rei, vt notatur C. de actio. possessio. l. licet. Et iura & actiones in generali obligatione veniunt. vt C. quæ res pigno. obligari possunt. l. nomen & sic illud ius quod appellatur possessio in obligationem cadit, & actio competens ad ipsam possessionem recuperandam, & dico quod creditor probando solum de possessione debitoris, poterit agere contra illum tertium possessorem, sicut contra debitorem debitoris sui ex generali obligatione, cum modo sius debitor sit creditor possidentis. vt ff. de verbo. signifi. l. creditores. & petet possessionem actione illa vtili quæ debitori competit directa, vel actione vtili hypothecaria. vt ff. de pigno. l. grege. §. 2. Et quod sit aliud agere ad rem, aliud ad possessionem patet. ff. de iur. iur. l. 2. & quod metus causa. l. si mulier. §. si possessionem. Nec obstat. ff. de euic. l. l. cum venditor. in princip. vbi videtur dici quod per hypothecariam agatur ad possessionem, quia non est verum, sicut nec per reuendica-

venditionem agit ad possessionem, vt nota. C. de alienati. ma. iudi. causa facta. lege vna. sed agit ad ipsum ius reale declarandum. vt ff. eodem titu. l. si fundus. §. in venditione, quo declarato in iudicio petitorio, restituitur possessio fit per officium iudicis, vt nota. in d. l. vna. Aut debitor non poterit aduocare ab isto tertio possessore, & tunc creditor non poterit agere, quia de possessione debitoris non agit cum sit extincta, argum. ff. de acquir. possess. l. Pomponius. §. vlti. & l. cū hæredes. in princip. Et per consequens obligatio, seu pignus, vel hypotheca soluitur. l. sicut in principio, de possessione vero istius nunc possidentis, agere non potest, quia non est obligata, argum. ff. de pignori. l. ex qua nondum sunt. §. quod dicitur, vbi de hoc.

- 1 L. commiss. pactum in pignoribus reprobatur.
- 2 L. commiss. pactum iuramento firmatur.
- 3 L. commiss. pactum inter debitorem, & fideiussorem, validum.
- 6 L. commiss. pactum vnde dicitur.
- 7 L. commiss. pactum in venditione licitum.
- 8 Oblatio iudicialis valida.
- 9 Oblatio extraiudicialis non sufficit.
- 10 Debitum secundum partium conventionem soluendum.
- 11 Debitum expensis debitoris reddendum.
- 12 Debitum ad domum creditoris defert debitor die assignata.
- 13 Debita res portatu difficilis in loco vbi est, præstanda.
- 14 Debitum die solutionis nulla assignata, non tenetur debitor ad creditoris domum deferre.

Significante. Hic habes in textu & in glossa prima, quod pactum legis commissorie in pignoribus reprobatur, sed contra. ff. eodem titu. l. si fundus. §. vlti. Solutio, dic quod ibi loquitur quando inter debitorem & creditorem ita dicebatur & conuenitur, si vsque ad tale tempus non solueris res tua, tunc iusto pretio astimanda, hic vero quando simpliciter, ita dicebatur, & conuenitur, si vsque ad tale tempus non solueris res tua. Item contra. ff. de contrahen. emptio. l. vlti. ibi loquitur quando fit pactum inter debitorem & fideiussorem quem dat, quod bene valet, & hoc nisi fiat fraus de persona ad personam, quod dicitur, §. de contrahen. emptio. cap. ad nostrā. & nota simile infra de sponsa. cap. gemma. hic vero quando fit pactum inter creditorem & debitorem modo præmissio. l. si non solueris ad tempus sit res tua, quod non valet secundum Host. & Io. And. hic. Idem si debitor dicat, si non solueris do tibi ipsam rem insoluitum quia non valet, vt ff. de solu. l. quāuis. alias incipit Calpodius. Item si dicat, non liceat, mihi in perpetuum redimere, argum. de præcaro. l. cum præcarium, idē si dicat, habes rem in feudum, argum. §. de rebus ecclesie non alienandis, ad nostram. Idem si dicat, in perpetuum non repetam vt hic, & ff. de iureiuran. l. si duo patroni. §. idem Iulianus, nec valet si renuntiat beneficio canonis & legis, argum. §. de foro compet. c. si diligenti, nec valet si promittat poenā, si repetat. argum. ff. si quis cautio. l. 2. primo responso. & de conditione indebiti. l. legantur. §. penulti. & C. de vsuris. l. cum al legas. Si tamen iurat non repetere tenet, vt hic innuit, & si dicat vendo tibi fundum pro decem ita quod pro eodem pretio ipso vsque ad viginti annos recuperare possum valet. ff. de præcip. verbis. l. si vir vxori. nisi in fraudem fiat, quia tunc fecus. §. eodem titu. cap. illo. ff. Hostien. & Ioann. And. Et ad pleniorē euidentiā istius materiæ. Si quæris vtrum, & quā pactū legis commissorie in pignoribus reprobatur, distingue, Aut pactum legis commissorie appositum est inter debitore ex vna parte, & fideiussorem, vel extraneum ex altera. Aut inter debitorem, & creditorem. In primo casu valet pactum, vt ff. de contrahen. emptio. l. vlti. hic allegata pro contraria. In secundo casu quando inter eum & creditorem tunc refert. Aut inter eos est pactum in initium tale. s. quod nisi debitor soluerit ad tempus conuentum, sit pignus creditoris iusto pretio, & tunc valet, vt ff. eodem titu. l. si fundus. §. vltimo, hic alleg. pro contrario. Aut inter eos est pactum in initium, s. quod nisi debitor soluerit ad tempus conuentum, quod creditor habeat rem pro pecunia quam mutuauit, & tunc refert. Aut tale pactum est appositum in initio contractus, aut est appositum postea ex interuallo. Si in initio non valet vt hic, & C. de pignoris. l. j. & 3. & in l. alleg. quamuis alias Calpodius. ff. de solu. Fallit de iure canonico quando iuramentum interuenit se-

cundum Hostiensem, & hoc idem tenent Tancr. & Bart. Brixien. in quaestione dominicali, que incipit, quidam accepit mutuum pecuniam, per decretalem, cum contingat. §. de iureiur. Et in hoc concordant hic Innoc. & Io. And. Si ex interuallo, tunc valet, vt ff. de pigno. actio. l. Titius. C. de pigno. l. cum dominam. Et istum intellectum innuit Accur. in l. alleg. Titius. glo. in fi. in vtraque solutione.

¶ His visis. Si quæris quare istud pactum dicitur pactum legis commissorie? Respondeo quia si pecunia non solvatur, facit rem committere in creditorem, sicut vectigalia faciunt, rem committere in fiscum, vt ff. de Publiciana. vectiga. & commiss. l. commissam. Item si quæris quare pactum legis commissorie in pignoribus reprobatur, respondeo ff. Odofr. quia si tale pactum valet nunquam sine eo creditores mutuarent, sub pignore, & sic esset contra bonos mores, & in hoc concordat Ioan. And. hic dicens secundum Petrum & Abbatem, quod ratio est, quia res communiter venduntur quantum valent, tamen enim valet res quantum vendi potest. ff. ad Trebellianica. l. j. §. si hæres. & ideo si existat conditio non multum fraudatur venditor. Nec obstat si dicas quod interdum minus venditur quia ad ea & c. ff. de legibus. nam ad ea. non sic in pignoribus, quia communiter plus valet pignus quam pecunia credita. Si ergo haberet ibi locum hoc pactum illo quo plus valet fraudaretur debitor. Item quia per hoc inuidentur creditores ad vsuram, quia aliter nollent credere secundum eum. Item alia ratio potest esse, quia debitor indiget omne pactum iniret, cum creditore, vt haberet pecuniam, & ideo cum non satisfaceret perderet dominium quodammodo sine consensu suo, ideo & c. argum. cap. alleg. si diligenti. & C. de pactis. l. si quis conscribendo. Nec mirum si illud pactum sit prohibitum, in pignoribus & permissum in venditionibus, nam in venditionibus facit rem ineptam & reponit vtrumque contrahentium in statum pristinum, vbi nulla cadit deceptio, secus in pignoribus, vbi pignus auferret debitori, & attribueret creditori, quod esset iniuriam.

¶ Hic habes quod iste nuntius non obtulit pecuniam creditori infra terminum assignatum, quod si fecisset nulli dubium, quin debitor nullum periculum incurrisset. In de gratia huius, si quæris nunquid sola obligatio debiti in iudicio sufficit, ad impediendam venditionem pignoris, distingue. Aut ex parte debitoris fit obligatio in iudicio, & talis sufficit indistincte, vt ff. de pigno. actio. l. si rem. §. vltimo. Aut fit obligatio extraiudicialis, & tunc aut fit obligatio antequam sit questum creditori, ius vendendi pignus, & tunc sufficit, vt C. de distractio. pigno. l. si residuum. ff. quibus modis vel hypotheca soluitur. l. item si beratur. §. qui paribus. Aut offert sibi postquam est sibi ius questum vendendi, & tunc necessaria est obligatio, cōsignatio, & depositio ad hoc vt euitetur venditio, vt C. de distractio. pigno. l. si priusquam. Et probatur in simili, quia vbi poena nondum est commissa, tunc sufficit sola obligatio ad eam vitandam, ac vbi poena semel est commissa, tunc requiritur obligatio, consignatio, & depositio, quod dicitur vt legitur, & notat. C. de vsuris lege. si prote. & l. acceptam. Et vide quod notat Ioann. Andre. infra de vsuris. quanquam super verbo mandauerint. libro sexto in nouel.

¶ Hic habes quod debitor remisit per suum nuntium, etiam pecuniam debitam creditori, gratia huius, si quæris vtrum debitor teneatur deferre debitum creditori, & cuius expensis, distingue. Aut quæris de debitore vsuario, & de illo dicam, §. de vsuris. cum tuto. distinct. 2. Aut de alio debitore, & tunc aut est actum inter partes, in quo loco, seu qualiter debitum soluetur, & cuius expensis. Aut est actum in quo loco, sed non cuius expensis, aut de neutro est actum. Si est actum in quo loco, & cuius expensis, tunc secundum conventionem partium est soluendum, nec tenetur debitor alibi vel alias soluere ita in tellige. ff. de verborum obligatione. l. continuus. §. cum ita. Et hoc siue sit contractus verbalis vt ibi, siue alius, vt ff. de iudi. l. fideicommissum. depositi. l. si in asia. in principio. Ex conventionione enim partium contractus legem accipiunt. ff. de pignori. lege primo. §. si conuenierit. Ex hoc, siue contractus sit in initium, gratia vtriusque contrahentium, vt ff. de actione emptio. l. rō. §. vltimo, siue gratia alterius eorum tantum, vt in §. alleg. cum ita. Si est actum vbi solui seu reddi debeat, non tamen est actum cuius expensis, tunc reddi & solui debet prout est actum, sed quo ad expensas refert. Aut contractus est in initium & locus assignatus gratia vtriusque, aut gratia debitoris tantum. Si gratia vtriusque, tunc in expensis debitoris, id est illius qui debet reddere, reddi debet, vt in d. l. ratio. §. vltimo, & de solutio. l. si solu-

solutus. v. g. vendidisti mihi decem dolia vini reddenda in certo loco expensis tuis reddere debes, quia eo casu loci assignatio, est pars mercis, sicut & in stipulatione locus seu loci assignatio pars est in stipulationis. institutio. de verborum oblig. §. loca & dies solutionis. ff. de edendo. l. i. §. editiones. Si gratia creditoris tantum, tunc aut loquimur in contractu in quo nihil debet abesse debitori, vt in deposito, & tunc expensis creditoris tui debet esse reddi & solui debeat, vt in l. allega. si in Asia. in princip. ff. ad exhibend. l. sed & si hæreditas. §. j. Aut loquimur in contractu vbi nihil debet abesse creditori, vt in stipulatione, & tunc expensis debitoris reddi debet, vt in l. alleg. continuus. §. cum ita. Si gratia debitoris tantum in commoda to quod fit regulariter gratia commodatarij. §. de commodat. c. vnico. in princ. & in mutuo, vt ff. ad Macedoniam. l. j. in princip. & tunc expensis debitoris solui & reddi debet, vt ff. commodati. l. si vt certo. §. idem Labeo. in fi. & hic ibi creditori pecuniam numeratam remisit. & c.

¶ Sequitur tertio casu, quado de neutro est actum, nec in quo loco, nec in cuius expensis, & tunc refert. Aut quæris, in quo loco reddere seu soluere debeat, aut cuius expensis. In primo casu, aut certus terminus fuit assignatus seu certa dies assignata ad soluendum vel reddendum, & tunc debitor tenetur deferre debitum ad domum creditoris. ff. de solutio. l. qui decem §. primo. & l. si solutus, alias videtur in mora, quia dies interpellat. C. de cōtrahen. & committen. stipulatione. lege magna & pro hoc facit optime hoc capitulum. Et ita potest intelligi notat Innoc. hic in glo. quicunque, dicens, quod quicumque aliquid debet alicui, non debet expectare quod is cui debetur illud petat, sed debitor debet ire ad locum vbi creditor habet domicilium, & ibi sibi offerre, & si nō est ibi coram iudice loci hoc protestetur, argum. hic & C. de vsuris. l. si creditori. C. de solutio. l. ob signatione. ¶ Aut certa dies non fuit assignata ad soluendum, & tunc aut est res que de facili portari non potest, & tunc in loco vbi est, præstari debet, argum. ff. de acquirenda possess. l. prima. §. si iusserim. & l. quarundam. Aut est talis res, que de facili potest portari, & tunc aut debitor est in mora, & tunc debet deferre ad domum creditoris expensis proprijs, quia debet purgare morā suam que alias purgari non potest. ff. de constituto. pecu. l. item illa verba, vbi hoc notat gloss. Fallit vbi nō haberet domicilium, sed esset vagabundus, quia tunc nō tenetur eum sequi, argum. ff. de operis liberis. l. quod nisi. §. ex prouincia. in fine. ¶ Aut non est in mora, & tunc non tenetur deferre, vt ff. de verborum obligatione. si ex legati causa. & in lege. item illa verba iam allega. Et intellige quod notat Spec. Rubric. de emptione, & venditione. §. primo. in fine. vbi dicit quod si emi a te decem corbes tritici, nec fuit actum vbi illa præstare debeas, non teneris portare ad domum meam, nec præstare vt in l. alleg. si in Asia. §. primo. ad idem. ff. de rei vendicatione. lege. si res mobilis. de eo quod certo loco. lege vendicatio. §. non vti que alias est lex. C. vbi in rem actio. l. si. & 2. questio. j. si peccauerit. in fine. In secundo casu scilicet, cuius expensis, dicitur supra.

- 1 Cautio in seruitutibus personalibus præstanda. Fallit quatuor casibus.
- 2 Cautio in seruitutibus realibus non præstanda.
- 3 Cautio iuratoria in seruitutibus sufficiens.
- 4 Cautio iuratoria suspecto non committenda.
- 5 Vsfusus an per monachatum vsufuctuarij finiatur. 8.
- 6 Monachus, proprium habet, quo ad monasterium commo-
- 7 Vsfusus monacho relicto acquiritur monasterio,

Vm constet. Si quæris in quibus seruitutibus habeat præstari cautio de vtendo fruendo arbitrio boni viri. Distingue. ¶ Nam quatuor sunt seruitutes personales in quibus exigitur ista cautio, scilicet vsusfructus, vsus, habitatio, & operatio seruorum, vt is cui talia relicta sunt vtatur fruatur, & inhabitet, & operas percipiat arbitrio boni viri. ff. vsufuctu, quemadmodum capitu. lege prima. in principio. Sed fallit in quatuor casibus in quibus non præstatur, quorum tres sunt hic in glossa, hæc autem cautio. versicul. quandoque tamen. Primus, quando certum est proprietatem, redire ad vsufuctuarium, vel eius hæredes. ff. vsufuctu. quemadmodum capitu. l. si vsufuctus. §. plane. Secundus, quando legatur, vel præstatur fisco, quia fisco semper est idoneus ad soluendum

vt ff. vt lega. & nota. capitu. lege prima. §. si ad fiscum. Tertius cum vsufuctus pertinet ad patrem in bonis aduentitij filij. C. de bonis quæ liberis. lege finali. Quartus casus, est, quando vsufuctus non est reditus ad hæredem proprietarij, siue testatoris, vt C. de vsufuctu. l. antiquitas. secundum Vincēt. 2. Hostiensem. & Io. And. ¶ Aut quæris de alijs seruitutibus, & in illis non præstatur. vt in d. l. j. vsufuctuarius quemadmodum cauet.

¶ Ad declarationem glossæ finalis. Si quæris, quando vsufuctuarius satisficere non potest iuxta formam huius cap. vtrū sufficiat quod iuret ad hoc, vt habeat vsufuctum ¶ Ber. dicit hic, quod sic, sed Azo contra dicens, quod non habebit vsufuctum nisi satisficet. Idem tenet Accursus. C. de vsufuctu. l. vsufuctu constituto. Et Archidiaconus. 17. quaestione prima. capitulo qui bona. si ergo. c. pro hoc. C. de vsufu. lege prima. Sed Hostienfis hic dicit quod prima opinio benignior est, sed vltima iustior. Posset tamen secundum eum teneri quedam media via, vt dicamus ipsum admittendum; cū iuramento, sed si postea appareat quod veniat contra iuramentum, vel bona sua incipiat dissipare, priuilegium hoc cessabit, argumentum infra, de decimis. suggestum. de verborum significatione, quid per nouale, & capitulo Abbate. ad finem. ¶ Et optime facit ad hanc solutionem infra de donatione inter virum & vxorem. capitulum per vestras. secundum eum. ¶ Petrus vero de bella pertica tenet in dicta lege vsufuctu constituto. idem cum Ber. hic scilicet, quod committendum sit, suæ iuratoriæ cautioni, sicut alias fit. ff. si cui plus quam per legem sal. l. cum non facile, nisi persona esset suspecta, quia tunc locus esset sequeltrationi. argum. ff. qui satisficet. cogatur, lege si fideiussor in fine. ex quorum dictis potes sic distinguere. Aut persona ab initio est suspecta, & tunc locus est sequeltrationi, vt dicit Petrus, Aut non est suspecta ab initio, & tunc distingue, vt Hostien. hic. & bene.

¶ Si quæris vtrum vsufuctus per ingressum vsufuctuarij in monasterium finiatur & expiret. ¶ Hostien. dicit hic quod sic argumento. C. de episcopis & clericis. l. deo nobis, & supra de probatio. in presentia. pro quo facit. C. de vsufuctu. lege corruptionem. instituit. de vsufu. §. finitur. Sed Ioann. & Lauren. 19. q. 3. cap. si qua mulier. videntur tenere contrarium, & quod ius vtendi coherens personæ remanet apud ipsam, & vtilitas apud monasterium, argum. ff. de iure dotium. lege si vsufuctus. ff. ad Trebellianum. l. si patroni. j. responso. scilicet matrimonio. l. vsufuctu. ad legem Iuliam, de adult. l. si postulerit. §. de eo. de legat. 2. l. peto. §. 1. de donatio. inter virum & vxorem. l. sed si 2. responso. in fine. C. de vsufuctu. l. vltima. & infra de donatione. inter virum & vxorem. cap. nuper. ¶ Et si dicatur, monachus non potest habere proprium, potest responderi quod verum est, quantum ad commodum proprium & particulare, sed quantum ad commodum monasterij, sic. Sicut & filius familias, qui iure digestorum, nihil poterat habere, & tamen remanet penes eum cum hereditatis ad commodum patris. ff. de lega. 1. l. cum filio ergo idem potest dici a simili in quaestione nostra. Et ista opinionem scilicet quod quantum ad commodum transeat in monasterium, tenet Accursus. C. de sacrosanctis eccle. in auth. ingressi. Istam eandem opinionem in effectu tenent Innoc. & Hostien. §. de probatio. c. in presentia dicentes, quod vsufuctus transit in monasterium, & durabit in vita illius ingredientis tantum. Idem Spec. titu. de statu monacho. §. vnico. versicu. 47. quaeritur. Et idem Ioann. de fa. in cap. allega. si qua mulier. Sed circa hoc distingue. Aut quæris vtrum transeat & pertineat ad monasterium, aut polleat transiit, quanto tempore finiatur. In primo casu refert. ¶ Aut quæris de vsufuctu qui legatur seu deuoluitur alicui iam existenti monacho, & post monachatum, & tunc monasterium habet ius ipsum, vt C. de vsufuctu. l. vlti. ff. Lauren. & Archidiacono. in §. allegato si qua mulier. Aut quæris de vsufuctu qui est apud vsufuctuarium ante ingressum, & tunc potest tenere si velis opinionem, prædictam Ioan. & Lauren. vel si velis potes tenere opinionem Innoc. & sequacium quæ tutor videtur per l. allegatam corruptionem. & institui. de acquir. per arrogati. in principio. reiecta opinione Hostien. hic. ¶ Si quæris in secundo casu. s. quando vsufuctus transeat ad monasterium finiatur, tunc videtur, quod centum annis, quia tantum durat vsufuctus relicto, ciuitati. vt ff. quibus modis vsufuctus amittatur. lege si vsufuctus ciuitati. & ecclesia & ciuitas acquiritur. C. de sacrosanctis ecclesi. l. vltima. Tu dic, quod per mortem ingredientis finiatur secundum Inno. & Hostien. in Hen. Boich super Decret. FF cap.

c. alleg. in presentia. & Ioan. de la. & Specu. ubi s. argum. ff. de pericu. & com modo rei venditae. l. necessario. s. de leg. 2. l. cu pater. s. hereditate. de praecario. l. si ad optauero. de manu. m. l. Caius. Nec obstat. l. allega. si usufructus ciuitati. quia loquitur in legato usufructus ciuitati, & sic persona perpetua immortali ab initio relicto, hic vero loquimur, in usufructu p sone singularis & mortalis ad monasterium & sic ad persona perpetuam translati, ideo secundum naturam, & conditionem illius personae singularis, regulari debet, vt in iuribus allegatis.

¶ De fideiussoribus. Rubrica.

- 1 Religiosus non fideiubet.
- 2 Clericus pro clerico vel ecclesia fideiubet.
- 3 Clericus per laico raro fideiubeat.
- 4 Clericus de patrimonio suo fideiubere potest.
- 5 Clericus res ecclesiae non obligat.
- 6 Mulier pro marito non fideiubet.
- 7 Mulieris fideiussio pro extraneo tenet, sed inuatur Velleiano.
- 8 Mulier decem casibus Velleiano non inuatur.
- 9 Seruus non fideiubet nisi in re peculiari.
- 10 Mulier an renuntiare Velleiano possit.
- 11 Mulieris fideiussio iuramento firmatur.

Clericus. Si quis vtrum & quando aliqs, possit seu teneatur fideiubere, distinguere, aut non imminet necessitas, aut imminet. Si non imminet tunc, aut quis vtrum possit, aut vtrum teneatur fideiubere. Si quis vtrum possit, sit refert, aut quis de religiosis, aut de secularibus, si de religiosis, tunc tales non possunt absque maioris partis capituli & abbatis sui licentia pro aliquo, seu in aliquo fideiubere, vt legitur & no. j. c. in quibusdam. Si de secularibus, tunc, aut quis de clerico, aut de laico. Si de clerico, tunc aut beneficiario, aut de non beneficiario. Si de beneficiario, tunc, aut quis nunc quid possit fideiubere pro ecclesia, aut pro alio clerico, aut pro laico. In primis duobus casibus dic quod sic, vt C. de cpo. & clericis. l. omnes qui vbique. s. in hac. & inauth. de sanctissimis Episcopis. s. alium autem. colla. 9. vt hoc not. Io. 9. q. 7. te quidem. & Host. hic. In tertio casu refert. Aut quis nunc quid debet seu potest licite fideiubere, aut nunquid si fideiubeat fideiussio tenebit. Sed nunquid potest licite fideiubere, dic quod sic dimodo non nimis frequenter faciat vt hic innuitur quando dicit inseruiens quod solam frequentiam denotat & damnat, vt depo. l. j. 3. dist. Episcopus. quod si fecerit frequenter ab ecclesia eiciatur, vt hic, & 11. q. 1. te quidem, secundum Host. hic. Si quis nunc quid si fideiubeat obligatio fideiussionis tenebit, tunc aut quis nunc quid tenet obligatio fideiussionis suae quantum ad personam & res suas proprias patrimoniales, & alias, quas obligare potest, puta res sibi obligatas & similes. Aut quantum ad ecclesiam suam vel res ecclesiae quas obligare non potest. In primo casu dic quod sic, vt in duobus. cap. proximis. & et quantum ad fructus beneficii sui quos suos facit. j. c. proxim. verific. alioquin. secundum Host. hic. quod ipse Host. intelligit. j. c. proximo. fore verum de fructibus beneficiorum praebendatum, secus de fructibus ecclesiarum, illos. n. obligare non possit in ecclesia laicam, argum. C. quae res pigno. obligari possunt. l. spem praemiorum super quo vide quod notatur. j. de pec. cle. c. fi. Et idem videtur tenere G. Montelau. extra de priuile. c. j. c. ceterum. glo. nota delictum. in clem. In secundo casu, dic quod non, vt patet in eo quod legi. & nota. s. de arbitris. c. per tuas, depo. c. j. j. eo. quod quibusdam. Si quis de clerico non beneficiario, tunc dic idem quod in laico sequitur. Si quis de laico tunc aut de muliere, aut de masculo. Si de muliere refert. Aut mulier intercedit pro marito, & tunc qualitercunq; intercedat in scriptis vel sine scriptis non valet ipso iure, nisi qua tenus in rem suam versum est, nec renuntiare potest, vt in auth. vt nulli iudi. s. & illud. collatio. 9. quae est sita. Cad. Velleia. in auth. si qua mulier. Et ratio illius prohibitionis fuit illa quae prohibet donatorem inter huiusmodi personam scilicet ne mutuo amore se spolient. ff. de donat. inter virum & vxor. l. j. & 2. & 3. secundum Accursius. & Host. in summa eodem titulo. s. & quis. verific. pro maritis. & Spec. Rubrica per quam solui obligat. tollentur. s. j. verific. sed quaeritur an vxor, vbi de hoc. Aut intercedit pro extraneo, & tunc dic quod tenet fideiussio iure dummodo fiat cum scriptura solenni a tribus rebus signata iuxta. lantiquae. C. ad velleia, sed non in effectu,

quia habet exceptionem velleiani. vt ff. & C. ad velleia. per totum. Sed fallit in decem casibus in quibus obligatur nec inuatur velleiano, quos notat Accursius. C. ad velleia. l. vltima. Et plenius Host. in summa eodem titulo. s. & quis. sub. s. quod autem dixi. Primus est, si causa decipiendi interueniat, vt si veniat ad fideiubendum cum barba fictitia, brachijs, & caligis in duta tanquam esset vir, vel aliter creditore deceptus. vt ff. ad velleia. l. 2. s. vltimo. & l. si decipiendi. Secundus, si renuntiauit beneficio velleiani certificata de effectu ipsius, alias iniquum, esset pacto perimi illud de quo cogitatum non docetur. ff. ad velleia. l. vltima. & de transactio. l. qui cum tutoribus. s. vltimo. & lege cum Aquilia. de pactis. tres fratres. Et sic debent intelligi omnia iura quae dicunt quod quilibet potest renuntiare his quae pro se introducta sunt, verum est certificatus, argum. in authen. quomodo oportet episcopos. s. igitur ordinandus. collatione prima. vbi hoc notat glossa. & 38. distinct. placuit. Tertius est, si elapso biennio a tempore fideiussionis computando iterum confessus fuerit se obligatum esse, vel pro ipsa intercessione pignus vel intercessorem alium dederit, vt C. ad velleia. l. si mulier. Quartus, si partem pecuniae accepisse probata fuerit. Et ideo vt se obligare, vt C. ad velleia. lantiquae. primo responso. Quintus, favore libertatis, vt C. ad velleia. l. penulti. ma. Sextus favore dotis. C. ad velleia. l. vltima. Septimus, si animo donandi intercedit. ff. ad velleia. l. sed si ego. & l. sequenti. Octauus, si in rem suam fideiubeat. ff. ad velleia. l. aliquando. & lege si pro aliquo. primo responso. Nonus, si quasi in rem sua, fideiubeat. ff. ad velleianum. l. si mulier. Decimus, si in nullo periclitetur. ff. ad velleianum. lege si mulier contra senatusconsultum. Si quis de masculo tunc potest regulariter se obligare, vt ff. & C. de fideiussio. per totum. Fallit in seruo alias quam in re seu negotio peculiari si deubente, vt ff. eodem l. seruus inficio. & l. seq. Si quis vtrum teneatur fideiubere, & dic quod non, argum. C. de actionibus. & obligationibus l. sicut si imminet necessitas, tunc quilibet debet & tenetur ex pietate subuenire alij, vt 8. distinct. non satis, vt notat Ioan. in cap. alleg. te quidem. & Ber. infra eodem, quod quibusdam. Et hoc sentit Archidiaconus vndecima q. 1. c. sicut enim. in glo. vbi dicit esse argumentum quod laicus tenetur fideiubere pro suo proximo quod nisi faciat peccat. Et licet non teneatur ad hoc de iure scripto civili, vel canonico, tenetur tamen de iure naturali, & ad hoc potest cogi & ad publica munera, scilicet tutelam curam, & dignitatem & huiusmodi quod si desunt laici, tunc clerici suppleant ista. Et hoc idem notat ibi Hugo.

- 1 Creditor conuenit principalem, vel fideiussorem beneficio renuntiantem, ad sui electionem.
- 2 Principalis discutiendus antequam fideiussor conueniatur.
- 3 Principali absente qualiter fideiussor conueniendus.

4 Praesens

- 4 Praesens qui dicitur.
- 5 Rei debendi an ex intervallo constituantur.
- 6 Rei debendi differunt ab insolidum obligatis.
- 7 Fideiussor an vsuras solutas repetat a debitore. 9. 11.
- 8 Iudicis iniuria parti non imputanda.
- 10 Fovii per seruum commissi, tenetur is, cuius nomine fuit emptus.
- 12 Debitor vsurarum, ad eas soluendas credens pecuniam, vsuram non committit.
- 13 Exceptio competens reo, an eius fideiussori competat. 16.
- 14 Priuilegium personale eam non egreditur.
- 15 Condemnatus habet quatuor menses ad soluendum.
- 17 Beneficiorum fructus non residentis pro eo non obligandi.
- 18 Res aliena non obliganda.
- 19 Beneficiatus est dominus fructuum perceptorum 22.
- 20 Beneficiorum fructus non obligandi si beneficiatus habet patrimonium.
- 21 Beneficiorum fructus obligantur, vbi beneficiatus non habet patrimonium dummodo ei relinquatur, de quo viuat. 23.

Deruenit. Ad declarationem primae glo. Si quis vtrum sit in optione creditoris quem velit primo conuenire principalem vel fideiussorem, & quid iuris, distinguere. Aut si fideiussor renuntiat beneficio iuris volentis quod reus principalis primo conueniatur, & tunc est in electione sua, quae primo conueniatur, nam ille beneficio renuntiare potest. ff. Ber. & Host. hic. & Host. in summa eo. tit. s. quando circa. Aut non renuntiat, Et tunc ambo. s. principalis & fideiussor sunt praesentes, aut ambo sunt absentes, aut principalis est praesens, & fideiussor est absens, aut contra fideiussor praesens, & principalis absens. In primo casu non potest creditor conuenire fideiussorem prius, quam reus inuentus fuerit minus idoneus in totum, vel in partem, vnde primo excutitur principalis, & postea si fideiussor conueniatur, vt C. eod. tit. in auth. praesente. quae est sumpta in auth. eod. tit. s. j. collatio. j. In secundo casu aut ambo sunt absentes aequali absentia, aut inaequali. Si equali tunc idem est ac si ambo essent praesentes, quia ceteris paribus primo debet principalis conueniri, vt patet quando ambo sunt praesentes, ergo & in casu isto cum sit par ratio, arg. ff. ad laquil. l. illud. de fonte l. vna. extra de offic. vic. c. vnico. in clem. Si inaequali tunc, aut principalis est remotior, vt quia distat per duas dies & fideiussor per vnam, & tunc potest eligere quem velit, primo conueniri. Si tamen eligat fideiussorem dabitur sibi dilatio competens j. quam deducat reum primo conueniendum ipso fideiussore in subsidium referatur, vt in d. auth. praesente. s. ipse tamen. Aut principalis est propinquior, & tunc ipse principalis primo excutitur, arg. pro vtroque membro. ff. de iudi. l. si longius. Et pro hoc facit ratio dicti. s. j. authen. eodem. tit. quae est quod vbi creditor potest conuenire debitorem sine incommodo, non potest conuenire fideiussorem. In tertio casu. quando principalis est praesens & fideiussor est absens, tunc non est dubium quod primo excutitur principalis, nam hoc sit in primo casu vbi vterque est praesens, ergo multo magis in isto. argum. nota. s. de elect. c. cum in cunctis. in princip. In quarto casu. si quod principalis est absens & fideiussor praesens, tunc potest eligere quem velit primo conuenire. Si tamen primo eligat fideiussorem dabitur sibi dilatio competens. j. quam deducat principalem primo conueniendum iuxta formam illius authentice praesente. s. j. Et si quis vtrum quando reus dicitur praesens. Accu. notat in corpore authenticorum in princip. quod est praesens, quando est in eodem territorio, ita quod facile possit citari, arg. ff. de iurisd. omnium iudicum. l. si. Sed Host. in summa eodem titulo. s. quando cesset. circa princip. dicit quod dicitur praesens, qui est in eadem ciuitate vel territorio, vt ff. de procurato. l. praesens. vel in eadem prouincia. C. de praescrip. long. temp. l. vlt. & s. de offi. deleg. coram, quod non placet Iaco. de Rane. quia territorium iudicis potest esse ita magnum quod debitor existens in territorio reputaretur absens. Et ideo ipse intelligit, quod tunc dicitur praesens cum est in hortijs, vel in ciuitate, vel in suburbio. vt ff. de procura. l. praesens. Ego vero credo tunc esse reputari praesentem cum est facilis ad conueniendum, quod credo referendum ad arbitrium boni viri, arg. ff. de iure delib. l. j. in fi. & s. de of. dele. c. de causis. in fi. & pro hoc j. de of. ord. c. Roma. s. officiales. l. 6. cu ibi no. per Card. & Archi. & ita credo Accu. & Iac. tenuisse. Iuxta istam materiam posset quaeri de tali quone Titius vult mutare Scio, sed vult quod Sempronius se constituat

principalem debitorem quod factum est, nunquid Sempronius habebit beneficium istud quod habet fideiussor? Acc. distinguit in auth. eo. tit. s. j. collatio. j. & credo quod bene. Aut innovatur obligatio Seij, quod fieret. ff. de vetera iura temp. mutata. p. s. p. s. ff. de actio. nibus & oblig. l. obligationum fere. s. fi. & in l. quib. mod. tol. obligatio. s. praeterea. hodie vero hoc expresso & non alias, vt C. de noual. fi. & tunc iste Sempronius non habet istud beneficium, cum ipse Titius creditor non possit dici negligens s. Seiu iam liberatum, contra quem agere non potest, argum. C. de anna. ex cep. l. j. in fi. Aut non innovatur, & tunc habet istud beneficium, cum sit eadem ratio huius & fideiussoris, vt ff. ad laquil. illud. de verborum oblig. l. a Titio. Quidam alij distinguunt sic. Aut isti duo simul se obligant, & tunc habentur loco duorum reorum, nam vna obligatio seu vnus obligationis funicularis ligat eos; pariter. Aut vnus se obligauit primo, & alius se obligauit secundo, & tunc habentur loco principalis & fideiussoris, sed hoc non est expeditum immo cadit in illam quod. l. vtrum rei debet di possint ex intervallo constitui. Et no. Accu. ff. de duobus. reis. l. si ex duobus. quod non, & pro hoc facit lex illa & c. tit. l. duos. in fi. Sed contrarium videtur eodem titulo. l. 3. & l. eadem. s. fi. Sed ego dico ff. Iaco. de Rane. & Cyn. in auth. alle. p. nte. quod duo rei possunt ex intervallo constitui, dummodo agatur in ter ipsos reos debendi quod sint duo rei, & interrogatio & responsio fiat in quolibet statim, licet in vno prius concipiatur, vna stipulatio, & in altero concipiatur postea ex intervallo, vt probatur in d. l. 3. & l. eadem. s. fi. Non obstat illa lex si ex duobus, quia ibi simul interrogati fuerunt, & postea ex intervallo interuenientibus extraneis actibus responderunt, vt patet ibi in textu & in glo. in principi. & eodem modo respondetur ad l. duos reos. s. fi. At vbi vnus interrogatur & promittit prius, & postea ex intervallo interrogatur & promittit secundus, hoc actio inter eos quod sint duo rei, tunc erit inter eos obligatio, duorum reorum. Sed contra hoc videtur expressum in l. de duobus reis. in principi. sed ibi loquitur in duobus reis stipulandi, sed cum ratio diuersitatis non possit reddi, dic quod ibi in primo responso loquitur quando agebatur quod essent duo rei stipulandi quorum constitutionem dum hoc agitur non impedit intervallo. Et hoc vult litera ibi, duob. separatim stipulantibus. c. In secundo ratio loquitur quod hoc non agebatur, & illo casu non est obligatio duorum reorum, sed hoc bene est obligatio duorum insolidum, nec sequitur si est obligatio duorum insolidum ergo est duorum reorum. Idem est n. inter istos & in effectu, constitutionis & in effectu liberationis, in effectu constitutio nis, nam pone quod ita dixi, promittis mihi 10. & tu alter promittis mihi eadem 10. nunquid eritis duo rei debendi? dic quod non, quia in obligatione duorum reorum oportet hoc agi vt ff. e. l. reos. s. cum tabulis, sed bene concedo quod vterque sit obligatus insolidum ad centum, & est effectus. Nam vbi sunt duo rei debendi vna est obligatio, & agnitio vnus iudicat alteri. vt C. de duobus reis. l. vlti. sed vbi non sunt duo rei, non iudicat agnitio vnus alteri. vt ff. de reg. iur. l. no. debet. & in effectu liberationis, quia vbi sunt duo rei debendi, liberatio contingit ipso iure vno solute, vbi vero sunt obligati insolidum sine constitutione duorum reorum, liberatio contingit ope exceptionis, quia ex pluribus causis lucratius vna & eadem res non potest deberi, vt ff. de act. & oblig. l. lex pluribus. & l. quotiens. vt not. Iac. de Ra. & Pe. de bella. parti. C. de duob. reis in auth. hoc ita. vnde credo, dist. Accu. posse sustineri de iure.

¶ Ad declarationem gl. no. scripturam & c. Si quis vtrum litterae sigillo epi sigillatae sint authenticae, & faciant plenam fidem distinguere, vt dixi s. de probationibus. c. post cessionem. ¶ Ad declarationem gl. ergo. petet. Si quis vtrum fideiussor possit petere a debitore vsuras quas soluit pro eo creditori. Ioan. & Laur. 14. q. 3. in summa dicunt indistincte quod sic. Circa, quod posset probabiliter sic distinguere, aut debitor ignorabat obligationem fideiussoris, aut scit. Primo casu fideiussor vsuras, vel aliud indebitum non repetit. p. l. si quis negotia. ff. de neg. gest. Sed o casu aut debitor scit & contradicit, aut scit & patitur, aut scit, & madat. Primo casu non repetit necdum vsuras quas soluit, s. nec for tesse, vel aliud quod vtiliter impeditisset. ff. mad. l. si p. te. & l. si remu neradi. s. si passus. C. de neg. gest. l. vlt. plus. n. est contradicere, quod non consentire. j. de simo. sicut tuis. de homi. Petr. Sed o casu etiam patitur, licet repetat fideiussor fortis, & debitor quod soluit. C. mad. l. si fideiussor. & p. di. s. si passus. indebitum tamen, vel vsuras quas soluit non repetit, & sibi imputet hoc quod se contulit. s. de depo. c. bona fides. ff. de p. l. j. s. sepe. vt sicut ibi offerre grauat depositarium, sic, & hic fideiussor. vt hoc no. Io. an. j. de reg. iur. c. danti. quod q. s. i. nouel. i. c. vbi de hoc distinguit. Tertio casu, quod madat refert, & tunc aut madat

illum obligari pro sorte tantum, aut pro vsuris inclusis sub nomine fortis, ut est moris, aut in omnem causam, vel simpliciter, aut nominati in pro vsuris. Primo casu soluens vsuras a debitor non repetit, tunc quia excessit fines mandati. ff. manda. diligenter. j. de praben. cui de non sacerdotali. tum quia ad illas obligatus non erat. C. de fideiuss. ff. co. l. fideiuss. magistra. tum. Nec obstat. ff. manda. l. si mandato. §. si fideiussor. ibi iusta ratione. qui non loquitur de vsuris, vel loquitur de obligato etiam ad vsuras, vel loquitur, fm leges maxime digestorum. permittentes vsuras. Secundo casu quando fideiussit pro vsuris inclusis sub nomine fortis, repetit, iuste enim credere debuit illam sortem & totum debitum, ad id, praedicta. l. si fideiussor. ff. manda. l. 2. r. responso. j. de prabend. si beneficia. libr. 6. nec praesumere debuit illum indebitum, sub sortis nomine promittere. §. de praesump. quia verisimile. ff. de proba. cum de ind. c. bito. Tertio casu quando fideiussit in omnem cam, vel simpliciter non repetit, quia in generali mandato non inclusit indebitum, de quo etiam in specie verisimiliter non mandasset. ff. de cond. et. ind. l. si procurator ad idem. j. de officio vicarij. c. si. de reg. iur. in generali. l. 6. Quarto casu quando nominatim mandat fideiuberi pro vsuris refert, aut fideiussor soluit vsuras quas debitor non promisit, vel ultra quam promisit, & tunc non repetet eas, quia. Aut soluit voluntarie & tunc impunit sibi. Aut coactus in iudicio, vel extra, & tunc de cogentibus conqueratur nam iniuria iudicis vel alterius non potest debitori imputari, vt ff. de fideiuss. l. exceptiones. de euic. l. si imprudentiam, cum alijs hic alle. in prin. huius glo. Aut soluit vsuras a debitor promissas. Et tunc aut fideiussor iuravit soluere sortem & vsuras prout fuit hic, sicut continetur in intergra aut non. Si iuravit tunc, aut de voluntate expressa, vel tacita debitoris, & tunc aut iam antequam solueret impetrauit, seu obtinuit absolutionem seu relaxationem iuramenti, iuxta ca. ex administrationis, supra de iureiur. & tunc perinde est ac si ab initio non iurasset, vt innuit Ber. hic in ver. nisi primo impetrasset & c. Aut nondum impetrauit vel obtinuit absolutionem iuramenti, & tunc si soluit eas creditori poterit eas repetere a debitor, per modum damni seu interesse fm Ber. hic, in ver. sed dicere & c. vt hic, & j. cap. proxim. Nec obstat, sibi si non impetrauit absolutionem seu relaxationem iuramenti, quia talis impetratio fit iudicis officium implorando, quae imploratio instat actionis habet, argum. §. de offic. iudi. c. 2. Et licet fideiussor teneatur excipere exceptionem competentem, contra creditorem vt ff. manda. l. si fideiussor, non tamen teneatur agere. Item ex hac imploratioe suggillat fama implorantis, ideo excusandus est si voluerit parcere fame sua. ff. mand. l. idemque. §. generaliter secundum Goffr. & Hoff. hic & Io. And. in c. alleg. damnum. Aut iuravit non de voluntate expressa vel tacita debitoris, puta absente debitor, & ex intervallo, post mutuum sibi factum, & tunc dic idem quod in casu sequenti scilicet quando non iuravit, quia necessitate sibi ipsi imposuit, ideo non est sibi subueniendum. arg. ff. qui satis. cog. l. si fideiussor. §. si necessaria. Si fideiussor non iuravit tunc, aut fuit in culpa quia non excepit & non repetit, vt in d. l. si fideiussor. §. non male. ff. manda. & in d. l. exceptione. ff. de exceptio. secudum Io. And. in cap. alleg. damnum. Aut non fuit in culpa, & tunc aut necesse habuit soluere vsuras. aut non. Si sic tunc, aut necessitate praecisa, puta captis pignoribus, & distractis & tunc repetet nam licet fideiussor ad hoc non teneretur, tamen fidem impleuit, & debitorem a fidei implemento liberauit, argum. ff. manda. l. si fideiussor. §. si. & quia occasione mandati, hoc sibi contingit, ergo & c. ff. manda. l. si mandato meo. §. si fideiussor.

Pro tanto dicit lex quod si de mandato tuo emerit certum seruum, qui dum in domo mea esset fecerit mihi furtum, teneris mihi actione mandati ad id quod furatus est reddendum, vt ff. de de furtis. l. si seruus communis. §. quod vero. & not. ff. manda. l. inter causas. §. sed cum seruus. Aut necessitate causatiua, vt quia fideiussor obligauerat pignora sua quae recuperare non poterat, & tunc erant in amittendo nisi solueret vsuras, & tunc repetere poterit, quia si pignora amitterentur in plus debitor, teneretur, quia ad totum interesse fideiussor tenetur vt hic, & in l. alleg. si mandato meo. §. si fideiussor. ff. de hære. & ac. vend. l. 2. §. solent quæri in fi. j. qui filij iuri legiti. ca. per venerabile. §. verum. & ff. de adm. rerum ad ci. pertinen. l. 2. §. vlti. secundum Hoff. hic, & idem innuit Innocen. j. de vsuris. c. 1. quod vltimo intelligo verum quando ista necessitas causatiua, vt pignorum obligatio processit de voluntate expressa vel tacita, alias secus, puta si post mutuum factum ex intervallo pro vsuris sua pignora obligauit, prout dixi in iuramento. Si fideiussor

non habuit necesse soluere vsuras, & soluit tunc dicit Io. And. in d. alleg. damnum. quod aut propter pignora data, vel aliam causam expediebat debitori vsuras solui, & tunc repetit fideiussor. ff. manda. l. si quis pro eo. & sic legit Hoff. istam decreta. secundum eum ibi & hic, aut non expediebat debitori, & tunc non repetit vt hic notat Bern. in ver. sed si non iurasset & c. & hac fuit opinio Ala. Sed Tancredus dicebat quod vsuras quas soluit fideiussor, & omnes expensas ei soluere debet vt hic, & j. c. proxim. quia ceterum, quod interest eius, soluit vt in l. alleg. si mandato meo. §. si fideiussor. ff. manda. & de adm. rerum ad ci. perti. l. 2. §. vlti. Et hanc sententiam approbat, Ray. in summa sua rubrica de vsuris. §. licet autem & Innocen. & Hoff. j. de vsuris. c. j. Vnde dicebat Bart. Brix. quod peti potest sunt vsurae & hoc casu de iure canonico & si non de iure civili, quia scienter soluit indebitum. Et hoc dicit secutus dictum Tan. prout ipse Ber. not. in sua quaestione venerali, quae incipit quaeritur vtrum fideiussor & c. quorum opiniones praedictas recitat. Archid. 14. quaestione quarta in summa. Sed praecedes, distinctio tutior, & probabilior videtur, vel secundum Ioann. And. in c. alleg. damnum. quod quando sponte soluitur non repetit iure fori, & locum habet illa regula damnum. cum suis concordan. Nec obstat. Quintus Mutius. ff. manda. quia soluit debitum secundum leges, sed Theologi iure poli, vel in foro conscientiae virgerent debitorem ad restituendum, quod multam habet honestatem & facit regula scienti. j. de regu. iuris. Dicit etiam quod in omni casu quo supra dictum est fideiussorem a debitor repetere, intellige si non interuenit fraus persona ad personam, alias secus, vt si creditor versus submissio, alio creditore constitueret se fideiussorem, vt si ca debitor conseretur vsuras, argum. j. de priuilegijs quanto. ff. de legibus. l. contra. Item omni casu quo dixi fideiussorem a debitor non repetere, dico ipsum a creditore repetere posse, cui soluit. ff. manda. si fideiussor. §. in omnibus. Et nota quod per istud c. & per c. proxim. dicit Archid. 14. q. 3. c. vltim. gl. j. quod scholasticus qui sub vsuris debet pecuniam; credens pecuniam suo suo sub conditione quod ipse soluat creditori ipsius credentis pecuniam cum vsuris quas debet, vsuram non committit, vt ibi plene no. Et in hoc concord. Bar. Brixien. in q. venerali, quae incipit quidam scholasticus debebat. Et si tu legis velis scire vtrum fideiussor teneatur ad vsuras nedum ad sortem, vide quod no. gloss. de eo, quod cetero loco. lege centum Capuae. loca. & conclud. l. quæro, & quod notat Lambertus de Salinis. C. de fideiussor. l. 1.

Si quis quaeris vtrum fideiussor quæ competit reo principali, debeat competere reo suo fideiussori, distingue. Aut reus principalis mutauit statum suum, aut non. Si sic, aut exceptio competeat propter hoc quod statum suum mutauit, aut competit aliunde. Si propter hoc quod statum suum mutauit sibi competeat, tunc siue reus principalis sit obligatus ad dandum, siue ad faciendum, subdistingue. Aut est tale debitum siue fecerit, quod potest impleri, non obstante mutatione status, & tunc exceptio competens principali reo, non competit fideiussori, vt C. de exceptionibus. l. defensionibus. de fideiussoribus. l. j. Aut est tale dubium siue factum quod non potest impleri pp statum, mutationem, & tunc exceptio competens principali, competit & fideiussori, sic intellige. ff. qui satis. cog. l. si decesserit & l. sed & si quis rei capitalis. Si exceptio competit aliunde quam propter status mutationem, tunc competit fideiussori, vt ff. de pactis. l. si vnus. §. si cum reo & l. vlti. Si non mutauit statum suum tunc refert, aut quaeritur de exceptionibus competentibus principali debitori ex partium conuentione, aut ex principis concessione, aut ex legis dispositione. Si ex partium conuentione, tunc refert, aut si creditor illud exigeret a fideiussore ipse fideiussor haberet regressum contra reum principalem vt puta quia ipse principalis mandauit fideiussori vt fideiuberet pro eo, & tunc dico, quod etiam fideiussori competit exceptio ff. de pactis. l. & haeredi in fi. & l. quod dicitur. j. resp. Aut fideiussor regressum non haberet contra principalem debitor, puta quia afo donandi, pro eo fideiussit, & tunc sibi non competit exceptio, vt d. l. quod dicitur. 2. responso. Si ex principis concessione, tunc dico quod non competit fideiussori directo, sed per obliquum bene. v. g. aliquis principaliter se obligauit ad aliqd faciendum, puta ad librum scribendum, & super hoc dedit fideiussorem, ille principalis debitor priuilegium impetrat, ne possit conueniri & vt dilationem habeat vsq; ad 10. ann. quod vt C. de praecipis imper. offeren. l. quotiens. ista exceptio, quae principali debitor per hoc habet non potest directe competere fideiussori. Quia priuilegium cum sit personale non egreditur personam

sonam vt ff. de regulis iuris. l. in omnibus. & de exceptio. l. exceptiones, quae personae. Per obliquum tamen bene sibi competit, nam planum est quod fideiussor conueniri non potest, nisi debitor principalis fuerit in mora. vt ff. de operis libe. l. si liberus moram. & de verbo. oblig. l. cum filius. §. j. Sed principia debitor non potest conueniri in mora j. illos 10. annos. ppter priuilegium sibi concessum. & ideo nec fideiussor conueniri potest, & hoc per l. alleg. si exceptio competit principali debitori ex legis dispositione, tunc aut exceptio fuit in rem. i. rei data, & tunc competit fideiussori, sicut facit principali debitori. Vt puta si aliquis est condemnatus per sententiam diffinitiuam, in actione personali, ipse habet exceptionem quatuor mensium ad soluendum. C. de vsuris rei iudic. l. 2. & si ista exceptio competit etiam suo fideiussori, vt d. l. 2. & ff. de re iudic. l. tempus. & de exceptionibus. l. exceptiones quae personae. Item exceptio compensationis est rei cohaerens, vt notat Dyn. & Ioan. And. in nouella. j. de reg. iur. is qui in ius. lib. 6. quod probant, p duas l. coniuictas, quare vna dicit exceptiones personae cohaerentes non competere, fideiussori ex persona rei, sed cohaerentes rei competunt. ff. de except. l. exceptiones quae personae. in princ. & §. rei vero. sed exceptio compensationis ex rei persona datur fideiussori. §. xie compensatio. l. si quid. & hic loquitur quod rei cohaeret, & eadem ratione potest opponi emptori fm eos ibi. Aut exceptio fuit data in personam & tunc, aut data est persona de iure communi, & adhuc proficit fideiussori, vt quia aliquis spe futurae numerationis se obligauit, sibi de iure communi, competit exceptio, & ista etiam suo fideiussori competit vt ff. de fideiussor. l. ex persona & C. de no. pecu. l. tam mandatorum. Aut est data persona de iure specialia & tunc aut est data attenda ratione naturali & speciali, & tunc adhuc datur fideiussori. v. g. mulier fideiuberet pro aliquo habet exceptionem de iure specialia, puta per specialem tractatum, de Vellei. & hoc rone naturali attenda, quia attenda fragilitate sua naturae, & ista datur etiam suo fideiussori. vt ff. ad velleianum. l. si mulier. contra fenatus consultum. §. si ab ea. Aut datur de iure speciali considerato fauore vel odio personae, & tunc aut considerato fauore personae debentis, & tunc non competit fideiussori, v. g. maritus condemnatus habet priuilegium ne condemnetur nisi quatenus facere possit, deducto ne egeat, istam exceptionem fideiussor eius habere non potest. vt ff. pro socio. l. verum. §. j. & de re iudic. l. si fideiussor. Aut considerato odio personae creditoris, & tunc si fideiussor habet regressum contra principalem debitorem habet exceptionem, si non, non habet, v. g. filius familias habet exceptionem fenatus consulti, Macedoniani contra feneratorum de pecunia sibi mutuata, & ista exceptio concessa est sibi in odium feneratoris, & competit etiam fideiussori, nisi animo donandi fideiuberet, pro eo, quia tunc non habet regressum vt ff. ad mace. l. sed & si pater. §. non solum. & de ista materia notat Hoff. in summa eo. titu. §. fin. sed non ita perfecte.

Super eo, c. ad declarationem glo. quae incipit. nota clericis & c. Si quis quaeris vtrum fructus beneficiorum pro debitis beneficiatorum obligari vel capi possunt, distingue. Aut quaeris de fructibus, quos non sunt lucrati, nec lucraturi, nec faciunt suos, vel quia non residerunt in beneficijs. vt §. de clericis non residetibus. cap. penulti. & per totum & j. de clericis non residetibus. cap. vnico. lib. 6. vel quia debentur fabricae vel episcopo iuxta ea quae leguntur & notantur. §. vt ecclesiastica beneficia vt nostrum in fin. j. de verbo. significatio. tua nobis. & de scriptis. cap. si propter tua debita. & de prabend. c. si tibi concessio. l. 6. vel quia natura seu conditio beneficiorum est talis, quod beneficiati non faciunt fructus suos, vt sunt rectores eleeumofynarum leprosiarum, seu hospitalium qui non faciunt fructus suos, vt extra de religio. domi. c. quia contingit in clem. secundum Io. And. & Gence. ibi super verbo vltus suos, & tunc non, vt hic in ver. sic. alioquin. cum dicit de rebus, & tunc, scilicet clericorum, quasi dicat, non de rebus beneficiorum suorum ad alios spectantibus. res enim aliena obligari non potest vt ff. de pigno. actio. l. si rem alienam. C. si res aliena pigno. data sit per totum, nec in causa iudicati capi, vel distracti vt ff. de re iudicata. l. a diuo pio. §. si super rebus. Aut quaeris de fructibus quos sunt lucrati vel lucraturi, & faciunt suos, & tunc refert fm Hoff. hic. Aut quaeris de fructibus seu rebus beneficiorum praebendalium quos suos faciunt, & tales possunt per clericos ipsos obligari, & pro fideiussione, seu obligatione eorum capi, vt hic in textu & in glo. & ff. de re iudicata. l. commodis praemiorum. Aut quaeris de fructibus, seu rebus ecclesiarum, vt si debitor sit rector ecclesiae, &

tunc de rebus ecclesiae creditoribus non soluetur in ecclesiae laesionem, cum nec ipsos obligare possit, argu. not. per eum, j. de peculio clericorum. c. si secundum eum, & idem videtur tenere Guil. de Monte laud. extra de priuileg. c. j. §. ceterum. in fi. in clem. Sed istam differentiam non reperio expressam in iure, vnde hic dicit de rebus ecclesiarum. clericorum, non distinguendo de qualitate beneficiorum, ergo generaliter intelligam. argum. c. alleg. tua nobis. de priuilegijs. quia circa. & ff. de publiciana. de praetio. Nam praetor ecclesiae dominus est fructuum collectorum, vt notat Io. & Laur. 12. q. j. d. uo sunt & Hoff. 3. de praben. de multa, super verbo de suis. & Gence. in extrauaganti. Io. 22. suscepti regiminis. in princ. super verbo deberent, pro quibus facit optime. j. de clericis non residetibus. cap. vnico. vericulo qui vero, a contrario sensu. l. 6. licet Hug. contra, nisi postquam consumperit, vt nota. ca. causa. & quaestione. cap. episcopi. vbi de hoc per Archidiaconum in gloss. ergo episcopus. & cum Hugo, videtur concordare Io. 12. q. 6. 1. res ecclesiae, sed primum verius, vt notat Cardin. j. de rebus eccl. non alie. cap. hoc consultissimo. super verbo immobilia. & Io. And. de offic. ordin. praesenti. super verbo referuari. l. 6. vnde non facta distinctione inter obligacionem conuentionalem, & iudicialem prout hic distinguit glo. Crederem sic dicendum. Aut beneficiatus habet alia bona patrimonialia, vel alia quae possunt commode per eum obligari, vel ex causa iudicati per iudicem capi, aut non. Si sic, tunc non possunt obligari priuata seu conuentionali pacto, vt C. quae res pignori oblig. poss. l. spem praemiorum. nec capi publica seu iudiciali autoritate, vt C. de exceptio. rei iudicat. l. stipendia. Si non tunc possunt obligari. Aut capi vt hic, & in l. hic allega. commodis praemiorum. ff. de re iudic. vbi ita distinguit glo. quam approbant Pet. de bell. Pert. & Cynus in l. alleg. spem praemiorum licet Specu. rubrica de primo & secundo decreto. §. restat ver. quid si reus non habet. notet quod etiam in subsidium pignori non debent. Licet etiam. G. j. de rescriptis. l. atatum. §. allecforem super verbo de proprio. lib. 6. dicat, quod beneficiatus, non potest salua conscientia de rebus suis, quos percepit, ab ecclesia providere allecfori quo non indiget, cum non sint fm veritatem proprij sed communes. i. pauperibus erogandi vel in utilitatem ecclesiae suae expendendi si sibi superfluum, p illud quod habetur. 16. q. j. c. vlti. Bene tamen constitetur, quod clericaliium fructuum perceptorum sunt domini, & habent eorum proprietatem quantum ad fidelem & debitam dispensationem faciendam sibi & suis. 3. l. dist. omnino. §. dist. Itudeat in sine, & pauperibus. 12. q. j. quia tua. in fin. vbi dicitur quod superest, date elemosynam. & 47. dist. sicur hi. & secundum hoc intelligit quod dicit dicta decre. §. qui vero. de cleric. no. residentibus. l. 6. & hoc probatur. 14. q. j. c. Episcopus. §. quia ergo. vbi dicitur quod clericus vtuntur reb. ecclesiasticis non vt suis sed tanquam ad dispensandum creditis & commissis. Nec obstat hec decr. na sicut clarius colligitur ex antiqua, hoc continet hic ex autoritate, vel speciali mandato Papae, alias fuisset iniquum quod ecclesia siue pauperes fuissent damnificati, ex facto istorum clericorum. §. de excep. cum venerabilis. vel dicit quod licet Papa hic mandat satis heri, nec faciunt suos, vel quia non residerunt in beneficijs. vt §. de clericis non residetibus. cap. penulti. & per totum & j. de clericis non residetibus. cap. vnico. lib. 6. vel quia debentur fabricae vel episcopo iuxta ea quae leguntur & notantur. §. vt ecclesiastica beneficia vt nostrum in fin. j. de verbo. significatio. tua nobis. & de scriptis. cap. si propter tua debita. & de prabend. c. si tibi concessio. l. 6. vel quia natura seu conditio beneficiorum est talis, quod beneficiati non faciunt fructus suos, vt sunt rectores eleeumofynarum leprosiarum, seu hospitalium qui non faciunt fructus suos, vt extra de religio. domi. c. quia contingit in clem. secundum Io. And. & Gence. ibi super verbo vltus suos, & tunc non, vt hic in ver. sic. alioquin. cum dicit de rebus, & tunc, scilicet clericorum, quasi dicat, non de rebus beneficiorum suorum ad alios spectantibus. res enim aliena obligari non potest vt ff. de pigno. actio. l. si rem alienam. C. si res aliena pigno. data sit per totum, nec in causa iudicati capi, vel distracti vt ff. de re iudicata. l. a diuo pio. §. si super rebus. Aut quaeris de fructibus quos sunt lucrati vel lucraturi, & faciunt suos, & tunc refert fm Hoff. hic. Aut quaeris de fructibus seu rebus beneficiorum praebendalium quos suos faciunt, & tales possunt per clericos ipsos obligari, & pro fideiussione, seu obligatione eorum capi, vt hic in textu & in glo. & ff. de re iudicata. l. commodis praemiorum. Aut quaeris de fructibus, seu rebus ecclesiarum, vt si debitor sit rector ecclesiae, &

1 Probatio fit vbi partes conueniunt.
2 Probare in curia partes non cogend.
Hen. Boich super Decret. FF 3 Consti-

Onstitutus. In fine, Si queris vtrum partes in curia Romana litigantes tentionem probare, & suam intentionem probare, & distinguere aut ita conventum est inter partes, & tunc sic, ita potest intelligi, j. de privilegijs. c. cum olim. nam ex conventione partium, & c. ff. communi. diuidum. l. iudicem. & depositi. l. j. si conuenerit. s. de pactis. c. j. & cap. qualiter. Aut non est conventum, & tunc aut videtur Pape qd dilatio ad producendum testes in partibus malitiosè petatur, & tunc idem. & sic soluitur. c. allegatum. cum olim. quod huic contrariatur. fm Hofst. Aut non videtur sibi quod malitiosè petatur, & tunc non debet cogi in curia probare, vt s. de testibus. c. causamq; inter Archiepiscopum. & hic, hoc. n. esset sibi difficile & onerosum, cum producens testes necesse habeat eis de sumptibus prouidere. C. de testibus. l. quoniam liberi. & 4. q. 3. c. si testes. §. venturis. fm Hofst. hic qui ponit istam distinctionem in effectu. idem Archid. 4. q. 3. cap. si testes. versic. ob carmen. & j. de testibus. capitu. presentium. super verbo testes. libro sexto.

- 1 **Contractus vnus alterum non ligat.**
- 2 **Ecclesia an de contractu sui administratoris teneatur.** 4.
- 3 **Cibi superflui monachis non dandi.**
- 4 **Ciuitas non de contractu sui administratoris teneatur.**
- 5 **Pupillus ex contractu tutoris teneatur.**
- 6 **Dominus an ex contractu procuratoris teneatur.**
- 7 **Versum in ecclesia vtilitatem qualiter aliquid dicatur.**
- 8 **Versum in ecclesia vtilitatem qualiter creditor probabit.** 11.
- 9 **Vniuersitas ecclesia a conditionem deterioiorem facere potest.**
- 10 **Ecclesia decepta restituitur.**

Vod quibusdam. Ad euidenciam materiam huius cap. Si queris vtrum ex contractu vnus alter teneatur, distinguere. Aut queritur de illo qui vt procurator, vel administrator aut aliàs personam alterius non representat. Aut queris de illo qui vt procurator vel administrator, aut aliàs personam alterius representat. In primo casu dico, quod ex contractu vnus alter non teneatur, vt C. ne filius pro patre. l. j. & per totum. & ne vxor pro marito & per totum. Fallit in seruo & in filio familias, ex quorum contractibus dominus, & pater tenetur de peculio, licet in rem seu vtilitatem ipsius patris vel domini nihil sit versum, vt ff. de peculio. l. j. & per totum. & C. quod cum eo. l. j. & per totum. Si vero sit versum in rem ipsius tunc tenetur de in rem verso, vt ff. ne in rem verso. l. j. & per totum. C. quod cum eo. l. j. & l. e. qui seruo. & per totum. In secundo casu refert aut queris de ecclesia vtrū teneatur de contractu sui administratoris vt epi, Abbatis, vel alterius prelati. aut de alio. Si de ecclesia, tunc aut queris in ecclesia illis in quibus de mandato totius seu maioris partis capituli seu consue. vel statuto rationabili ecclesie certa summa statuta est vsq; ad qd summam possunt administratores contrahere mutuum, seu ecclesiam obligare & non vltra, & tunc vsq; ad illam summam obligatur ecclesia, & sic ex contractu in bonis suis etiam si non probetur pecunia versa in vtilitatem ipsius, vltra vero non, nisi & in quantum probaretur in vtilitatem ecclesie versum, vt hic in versic. ab aliquo. & j. de donatio. cap. ceteri. & c. apostolicę. Aut queris in alijs ecclesijs, in quibus certa summa non est statuta vsq; ad quam possunt ecclesiam obligare, & tunc aut prelati contrahit mutuum, vel alias ecclesiam obligat vsq; ad quantitatem seu summam vsq; ad quam possit donare, & tunc vsq; ad illam summam potest ecclesiam obligare, arg. cap. alleg. ceterum & c. apostolicę secundum Hofst. qui ponit ista membra supra proxima hic, & in summa eod. tit. §. & quis. vers. solutio. Aut contrahit vel obligat vltra illam summam & tunc aut creditor probat versum in vtilitatem ecclesie, aut non, si sic tunc, aut probatur versum durare versum, si aut edificia perpetua vel similia, & tunc obligatur ecclesia, vt hic, in versic. nisi forte. Aut probatur versum non durare versum, vt in cibis monachorum, in colendis agris, vel seruis, seu animalibus nutriendis, & similibus, & tunc sunt opinionēs, quia aliqui dicunt debere fieri executionem in bonis ecclesie alij contra, vt no. Inn. in gl. si. & Hofst. post eum & Archi. 10. q. 2. hoc ius porrectum. super verbo in vtilitatem. Sed Guili. de Mont. lau. extra de priu. c. j. in glo. nota delictum & c. distinguit sic. ut illud versum fuit factum probabiliter, sicut competentes cibos administrare monachis, & tunc tenetur ecclesia. arg. s. de precatario. c. vlt. §. fin. Aut illud versum non fuit fa-

ctū probabiliter, vt quia cibos superfluos ministrabat, & tunc non tenetur ecclesia. ar. s. de precatario. c. 2. in fi. ff. de rei vend. l. in fund. mandati. l. idēq; s. idē labeo. Si creditor non probat versum in vtilitatem ecclesie tunc refert, aut est obligatus ex delicto, vel quasi, aut ex contractu, vel quasi. Si primo modo tunc, aut prelati excessit circa iura feudi, & tunc fit executio in bonis ecclesie, ita quod dñs fm qualitatem & exigentiam delicti, tenetur feudum, quando delinquens remanet prelati illius ecclesie & non plus, vt in li. feud. de capitulis Conradi. c. si clericus. Aut circa iura administrationis, concedendo pro alienis, debitis literas, vel sigilla, & tunc suspensus est iure ab administratione spiritualium & temporalium, & si interim administraret erit irregularis vt j. tit. 1. c. si quorundam. Aut circa alia, & tunc si habeat vnde alias soluat poterit puniri in alijs bonis non ecclesie, s. de appel. reprehensibilis, vel si sit tale crimine poterit poni ad questiones, vel affligi, nisi alias procedat de consensu ecclesie, quod de fructibus suorum beneficiorū fiat executio s. de depositi. grauis. Si est obligatus ex contractu tunc, aut habet bona patrimonialia vnde soluat, & tunc in illis fiat executio s. de pig. ex presentium. Aut non habet, & tunc, aut est tale eius beneficium quod ipsius facere potest fructus suos, sicut est simplex prebenda, & tunc in ipsis potest fieri executio. s. e. peruenit. Si non fit tale beneficium, ex conuentione partium non poterit in eis fieri executio, sed ex officio iudicis bene, vt ibi not gl. Si autem nulla bona obtinet sufficit, quod bonis cedat, vt in c. Odoardus. j. de solutio. ita distinguit ibi Gu. Sed quod statim dixi quod in fructibus beneficij potest fieri executio, intellige verum deducta sustentatione congrua. f. beneficiati. Et in casu quo pauperes non sunt in extrema necessitate constituti, alias secus vt dixi s. e. peruenit. dist. vlti. Dicit tamen Hofst. hic quod si ex frequentibus & singulis mutuis vsq; ad pretaxatam summam iuxta tenorem huius ca. contractus, simul collectis ecclesiam grauari contingat, quod in eo i quo grauat ecclesia semper est ei subueniendum, vt s. de restit. in inte. c. j. & de rebus eccle. non ali. c. ad nostram §. fi. Si queris de alio tunc, aut queris de ciuitate vtrum teneatur ex contractu sui administratoris. Aut de pupillo vel adulto, vtrum teneatur ex contractu sui tutoris vel curatoris. Aut de domino vtrum teneatur ex contractu sui procuratoris. Si de ciuitate, dic quod tenetur in quantum versum est in vtilitatem suam, & non alias vt ff. si cer. pet. l. ciuitas fm Innoc. hic & Archid. 10. q. 2. c. ea. n. §. hoc ius porrectum. in glo. debet ergo. Si de pupillo vel adulto, vtrum teneatur ex contractu sui tutoris, vel curatoris, dic quod sic indistincte finita tutela vel cura, vt ff. qñ ex facto tutoris vel cura. l. j. Si queris de dño vtrum teneatur, ex contractu procuratoris refert, tunc contrahere cum procuratore est contrahere, vel quasi cum domino, & tunc nulli dubium dñs tenetur, vnde si tu mandasti mihi per procuratorem tuum, vt illi tuo nomine mutuem. 10. cui ea trado, certe tu videris mecum contrahere mutuum, & ideo teneris non vt ex contractu procuratoris, sed vt ex proprio, vt C. manda. l. si literas. Idem est qñ per procuratorem videris contrahere, vt qñ procurator, vt nuntius interuenit. ff. de consti. pecu. l. qui autem. §. vltim. & C. quod cum eo. l. si ex contractu. Idem si quasi contraho tecum per procuratorem, vt si numero sibi vt soluat creditoribus tuis, vt est casus. ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. j. Aut contrahere vel quasi cum procuratore non est contrahere vel quasi cum dño, & tunc refert. Aut iste procurator, caret mandato, & tunc non obligat, vt ff. de procurator. l. in cā. §. sed hoc ita. & l. ignorantis. & d. l. si pupilli §. sed si ego. Aut procurator habebat mandatū, & tunc habebat mandatū expressum, vel tacitum sic contrahendi. Aut non, si sic, tunc aut est secum contractum contemplatione domini, & tunc dñs tenetur directa institoria, vel vtili. ff. de institoria actione. l. in eum. C. si certum pet. l. si mutuum. C. de exercito. actio. l. si mutua. Aut nō est contractū contemplatione dñi, & tunc aut contrahit habēs aium nō obligadi dñm, & tunc nō ē obligatus dñs, vt C. si tu, vel cu. inter. l. si creditor. Aut contrahit secū nō habēs aium, obligadi dñm, nec aium in contrariū, sed indifferēter, & tunc est dñs obligatus, nisi mutuum versum fuerit i vtilitatem eius, vel ratū hēat, tunc n. obligat est vtili institoria, vt C. q. cū eo. l. ei q. seruo. in fi. q. est notabile fm Pe. de Bel. perti. ibi. Et si queris quō sciatur de afo contrahētis, rñdeo fm lac. de Ra. ibi per coniecturas. vt quia esset vtilior & securior obligō contra dñm q̄ contra procuratorem, vel contra. ff. de dolo. nā is iūcta. l. cū de indebito. in fi. ff. de prob. In dubio vero vbi cessant coniecturę vñ quod habuerit annum obligadi vtrūque, arg. ff. de peculio. l. hinc queritur, & de stipul. seruorum. l. si. fm cum ibi; si non

non habuit mandatū expressum vel tacitum sic contrahendi, sed habuit generale, tunc ex contractu procuratoris nō tenetur dominus, nisi eo casu quo procurator in re domini contraxit, vt ff. de institu. l. cuiusq; §. non tamen. de act. emp. l. Iulianus. §. si pro. de euict. l. si cum venditor. §. diuisione. §. Super eod. cap. Ad declarationem glo. penulti. Si queris, qñ pecunia dicatur versa in vtilitatem ecclesie, & qualiter creditor debeat hoc probare, distinguere. Aut queris primo quando dicatur versa in vtilitatem ecclesie, & tunc, aut est versa, vel expensa non in necessitatem vel vtilitatem euidencem loci seu ecclesie, licet in pulchros equos, vel mulos, vel fulgidas vestes, vel pingues morles, vt de alijs taccamus, & tunc nō potest dici in vtilitatem ecclesie versum, vt satis probatur extra de rebus eccle. non ali. c. monasteriorū. versic. nisi necessitas aut vtilitas monasterij, & c. in cle. vbi denotat necessitatem vel vtilitatem locorum, & non personarum fm. G. de Monte laud. ibi super verbo monasterij. Aut est versa vel expensa in necessitatem vel vtilitatem euidencem ecclesie seu loci, & tunc non durat versum, & tunc dic, vt s. proxima distin. Aut durat versum, sicut in edificijs perpetuis, in emptiōibus rerū immobilium, in solutione grauis debiti quod monasterio forsitan sub vsuris imminēbat, & tunc dicitur vtiliter versa, & ecclesia tenetur, argu. 10. q. 2. hoc ius porrectum. & allegato monasteriorum. versic. nisi. Vnde secundum Hofst. hic qualitercunq; pecunia versa sit in vtilitatem ecclesie, & si contractus nullus sit, ecclesia obligatur de in rem verso, vt hic & ff. de in rō verso. l. j. & l. si pro patre. si certum pet. l. si. & Titium. de conditi. inde. nam natura. Aut queris de secundo. i. qualiter creditor debeat hoc probare. Et tunc aut queris de pecunia recepta per ecclesiam ex contractu mutui, aut de pecunia recepta, per ecclesiam ex alio contractu. Si ex contractu mutui, tunc dicit Io. in §. alleg. hoc ius porrectum, quod sufficit, quod ecclesia, tunc temporis egebat pecunia, & idem sentit ibi Lau. Tu vero saluo meliori iudicio ita dicas aut creditor probat huiusmodi versionem solum per instrumentum debiti, in quo Abbas & conuentus confitentur quod pecunia sit versa in vtilitatem ecclesie, & talis probatio non sufficit, nec ex tali confessione ecclesia obligatur, quia si non obligatur ex contractu, nec ex pecunia recepta, vt hic, & in §. alle. hoc ius porrectum ex cōfessione Abbatis, & conuentus, nisi alias probetur per legitima documenta, arg. C. de sacrosan. eccle. l. iubeamus nulli post hac. §. scientes. ff. de re mili. non omnes. §. a barbaris secundū Archid. in §. alleg. hoc ius. in glo. debet ergo in fi. Et Guili. de monte. lau. in d. c. monasteriorum. super verbo monasterij. Aut probat alias quam per instrumentum confessionis & tunc aut ecclesia plene probat amissionem pecunie per casum, & tunc non dicitur versa in vtilitatem ecclesie, vnde curiosus debet esse creditor, quod pecunia eius in vtilitatem ecclesie vertatur, argu. ff. de in rem verso. l. j. sed si accepit fm G. de mon. lau. vbi supra. Aut non probat eam amissionem, & tunc aut creditor dat mutuo pecuniam prelati, & vniuersitati in simul & tunc credit Lau. & Arch. post eum in §. alleg. hoc ius ipsum habere actionem, licet forte pecunia sit cōsumpta, quia vniuersitas bene potest conditionem ecclesie facere deterioiorem argu. C. de sacrosan. eccle. l. iubeamus nullam nauem. hoc idem tenet Go. supra d. elec. sacrosan. & de ordine cog. 2. vbi dicit quod non fuit delictum solius Abbatis, sed abba. & conuentus. & ideo potuit præiudicari monasterio, vt 16. q. 3. cap. placuit. 2. & 25. q. 2. ita nos. idem tenent Iac. de Are. & Cyn. C. de sacrosan. eccle. in authen. hoc ius porrectum. & hoc maxime hēt locum, si vtri sunt diligentes at. C. qui & adue. quos. l. j. secundum eos. contra hoc est arg. expressum. s. de consti. quæ in ecclesiis. & de re. ec. non ali. c. vlt. in fi. C. de sacrosan. eccle. l. iubeamus nulli post hac. §. scientes. ibi nec si omnes & c. per quæ iura patet quod non sufficit cōsensus capituli, nisi sit legitimus, sed non obstant quia ibi loquitur in alienatione rei ecclesiasticę, quæ est interdicta, sed accipere pecuniam non est interdictum. Aut dat pecuniam mutuo soli prelati, & tunc dicit Iac. de Are. & Cin. in auth. hoc ius por. aut de consensu capituli & tunc idem vt hic, aut sine consensu capituli, & tunc pbat p coniecturas, videlicet si res indigebat refectione, & res appareret resecta, & creditores videntes dimissi, arg. ff. de priu. credi. l. si ventri. §. vlti. ex huius. n. coniecturis & similibus apparibit, & præsumitur in vtilitatem ecclesie versam pecuniam, secundum eos. Quod possit concedi nisi in casu vbi ecclesia probaret ex alia pecunia rem fore resectam, vel creditores dimissos, quia eo casu fecus, ar. no. per Gos. j. tit. p. xi. c. j. vbi dicit qd nisi sit factus contractus p necessitate ecclesie nō est vali-

dus, ar. call. hoc ius porre. & 12. q. 2. sine excep. quin possit rescindi per in inte. resti. de in inte. resti. c. j. & j. tit. proxi. c. j. Exponunt Inn. Ho. & Abb. pro necessitate ecc. si versa est in vtilitatem ecc. alias non obligatur ecc. & idem Archi. in callega. hoc ius porre. Si queris de pecunia recepta ex alio contractu dic vt no. Inn. s. de deposito. c. grauis gl. j. Hofst. post eum, vbi dicunt non credimus, qd in aliquo contractu nisi in mutuo, qd ille qui contrahit cum ecc. debet esse sollicitus, qd pecunia quam ei pro contractu dat in vtilitatem ecclesie conuertatur, vel expēdatur; non. n. inuenitur hoc in iure cautū. & idē tenet Archi. in §. alleg. hoc ius porrectum. in gl. alle. debet tergo si tñ in tali reptione ecclesia deciperetur, seu grauaretur, possit petere restitutionem per iura superius alleg. & per ea quæ dixi supra in proxima distinctione.

- 1 **Mandans suscipit obligationem mandato expleto.**
- 2 **Fideiubens animo nouandi statim obligatione liberandus.**
- 3 **Fideiussor non liberandus obligatione ante conditionis obligationis euentum.**
- 4 **Fideiussor debitoris bona dissipantis qualiter obligatione liberandus.**
- 5 **Mandatarij & fideiussoris differentia.**
- 6 **Fideiussor condemnatus in debitorem agit.**
- 7 **Debitor condemnato, fideiussor non censetur condemnatus.**
- 8 **Fideiussor de iudicio sibi absolueudus reo condemnato.**
- 9 **Fideiussor iudi. solu. condemnatur, reo condemnato.**
- 10 **Fideiussor in omnem causam, semper tenetur.**
- 11 **Fideiussor ad tempus, eo finito liberatur.**

Vm pro quo. Si queris vtrum fideiussor debitoris qui diu in debiti solutione cessat, aut dissipare bona sua cepit, possit agere contra debitorem vt ipsum liberet a fideiussione, distingue. Aut queris de mandatario cui mandat, quod fundum emat, vel aliu contractum ineat. Aut queris de fideiussore qui pro alio intercedit. Si de mandatario, tunc dic, qd talis incontinenti mandato expleto agere potest contra mandantem, vt in se suscipiat obligationem, vt probatur. ff. de neg. gest. l. si quis mandato Titij manda. l. si mandato meo. in princ. Si de fideiussore refert, tunc queris de eo qui afo nouandi intercessit, & talis similiter agit statim, vt in d. l. si mandato meo. §. si iudicio sisti. & §. si. Et est rō, quia liberauit reum principalem, ac soluisse, vt ff. manda. inter cas. §. si is qui, & hoc no. glo. C. manda. l. pro ea. Aut queris de illo qui non afo nouandi intercessit & tunc, aut queris de debitore qui diu in solutione cessauit. Aut de illo qui bona sua dissipare cepit. In primo casu refert, aut debitor principalis nondum est in mora soluendi, vel faciendi, puta quia est obligatus sub conditione, vel in diē, & tunc non pot agere ante conditionis vel diei euentum, nam & si ante solueret quod plus est agere non posset, vt ff. manda. l. si mandauero. in princ. Et pro tanto dicunt Iac. de Are. & Cyn. in lalle. si pro ea. quod si ego vendidi tibi aliquam rem, & dedi tibi nomine euictionis Titium fideiussorem, Titius nō poterit agere contra me vt eum ab obligatione liberem anteq̄ res sit euicta, quia nec res cessit, nec venit dies obligationis. ff. de ver. sign. l. cedere diem. Et est optima rō, nā ipsa fideiussio, q̄ est introducta in fauorem ipsius debitoris, vt Titius inueniat cum eo contrahentē, & vt maiorē dilationē habeat, esset aliās in ipsius læsionē si teneretur soluere occasione fideiussoris ciuitis quam teneretur, si fideiussorē aliquē non dedisset, argu. C. delegibus. l. quod fauore. Aut debitor principalis est iā in mora, vt quia est pure & efficaciter obligatus, vel sub condōne q̄ iam euenit, vel in diem q̄ iam cessit & euenit & tunc refert secundum Hofst. hic. Aut lapsum est tps j. quod debuit soluere, & nō soluit, & fideiussor inde molestias & grauamina incipit sustinere, & tunc pot agere. arg. s. e. cōstitutus. Et ita exponit hic verbum illud diu, in textu. Aut non est lapsum tps j. quod debuit soluere, vel si est, nondum tñ fideiussor inde molestias & grauamina cepit sustinere, & tunc si diu debitor cessauit, in solutione agere poterit vt hic, & diu intelligunt quidā si stetit p sex mēses. ar. C. de fideiuss. l. sancimus. s. de cle. nō resti. ex tua vel dic & melius qd hoc diu arbitrabit bonus iudex, ar. ff. ma. l. Lucius. de iure deli. l. j. in fi. s. de of. del. de casis. i. fi. & hoc tenet Ac. l. alleg. si p ea. & Ber. hic, arbitrabit aut iudex hoc ex tps cursu, ex affectu p sonarū, & ex ijs q̄ iter cōtrahentes acta sunt vt ibi, & ex alijs cōiecturis. ff. de le. j. l. si seruus pluriū. §. si. fm Ho. hic & in sum. e. tit. §. si. Si quis de illo debitore q bona sua dissipare cepit, vt qd oēs dnt qd male facit, facta sua, tunc aut iā ante tps seu tpe fideiussionis cepit bōa sua dilapidare, & tunc

si possit fideiussor eadē cā agere ipsū, & imputet sibi q, p tali fideiussor. ar. ff. in pos. leg. si is a quo. §. si. & l. plane. §. m. Accu. in d. l. si pro ea. idem Egi. & Io. And. hic. arg. supra de loc. & con. du. cap. propter sterilitatem. ibi locationis tēpore. & c. & hoc probat verbum cepit, quod ponitur hic in textu §. m. eos. & exprefsius probat textus illius. l. si pro ea. ibi neque bona omnia eam dilapidare postea cepisse cum probare possis & c. Aut non tempore fideiussionis vel ante, sed post cepit disparebo na sua, & tunc poterit agere, vt hic, quia quē de nouo emergit auxilio indigent. ff. de inter. act. l. de arate. §. ex causa. de ventre in spi. l. in prin. & l. alleg. plane. t. R. estat videre quā est ratio di ueritatit inter mandatorē & fideiussorē, dicit Accur. in l. alleg. si pro ea. quod ratio est, quia qui mandatum accepit de fi deiussore, videtur accipere, & de soluendo, secus in manda tario. ff. de condi. inde. l. indebitum. & idem dicit Ber. hic. Sed hoc non est verum. §. m. Iaco. de Ra. Pe. de bel. perti. in l. alleg. si pro ea. nam si debitor videtur mandare fideiussori quod sol ueret, sequeretur quod si creditor haberet pignus debitoris, & ipsum venderet quod fideiussor tenetur ei actione mandati, consequens est falsum vt C. de dolo. l. j. alias. ff. de dolo. l. j. sed bene verum est quod si solutus reperit per actionem mandati. ff. iudic. solui. l. iam famen. §. in hac. Dic ergo quod ratio est, quā fideiussor intercedit ad illum finem quod debitor dilationem habeat, & ideo sequitur, quod fideiussor non statim illum con ueniat, quia beneficium nos adiuuari, non decipi non oportet. ff. commo. l. in commodato. §. sicut. Secus si mandauit tibi, vt emas & ideo statim agis.

¶ Super eodem cap. Hic habes quod fideiussor condem natus potest agere contra debitorem. Sed si queris nunquid sen tentia lata contra reum principalem præiudicat fideiussori, in tantum quod condemnato reo fideiussor confentur condem natus, & possit fieri executio post quatuor menses contra fi deiussorem, & sine noua petitione. Et est huius quæstionis vn us effectus, quia si possit fieri executio, poterit statim, ac si ipsemet condemnatus esset agere contra debitorem, circa, q, d. distingue. Aut fideiussor interuenit in contractu, aut in iudicio. ¶ Si in contractu tunc condemnato reo fideiussor non intelligitur condemnatus, immo est agendum cum eo actione ex stipulatu. ff. de pigno. l. grege. §. si cum fideiussore. quia ibi agitur cum vtriusque. Si autem condemnato debitore condē naretur fideiussor, superflue ageretur cum fideiussore, immo sufficeret quod cum debitore ageretur. Item alia est obligatio principalis, & alia fideiussoris, in iudicio. de fideiuss. in prin. Si fi deiussor interuenit in iudicio tunc taut tantum promisit reū iudicio sibi, & tunc condemnato reo absoluitur fideiussor, quia iam adimpleuit quod promisit. ff. fecit reum in iudicio. ff. de fideiuss. l. grege. §. j. ¶ Aut promisit iudi. solui. & tunc condē nato reo per consequens condemnatur fideiussor, vt ff. iudic. solui. l. primo. Idem dicendum est si totius causæ acceptus est fideiussor, vt d. l. Græcæ. §. j. ad finem. saltem quo ad hoc, quod fiat executio in bonis fideiussoris, vt C. de vfuris. rei iudi. l. vlt. §. vlt. ita distinguit Gar. & Car. Guil. & Io. An. j. de iniurijs. c. vnico. lib. 6. cum quibus concordat Specu. rubrica de senten tiæ executione. §. sequitur videre. versu. quod si sententia. & Odof. & Cin. & alij modern. in d. l. vlti. C. de vfuris rei iudi. vbi de hoc tangit glo.

¶ Si queris vt rum si debitori qui tenetur soluere debitum ad certum tempus, creditor tempus prorogauerit ignorante fi deiussore, qui pro eo intercessit, vt rum fideiussor post tēpus, prorogatum tenebitur, distinguit Hosti. hic. ¶ Aut fideiussor simpliciter fideiussit in omnem causam, & tunc tenetur post tempus, vt ff. eod. l. fideiussor & l. si debitori. & l. si pro eo. §. si num mos. ¶ Aut fideiussit vsque ad certum tempus, & tunc se cus. ff. de pactis. l. si de arbit. l. Labeo. §. fin. loca. & conduc. l. itē quæritur. §. qui impleto. de prætoria stipula. l. Valerianus. C. lo cat. & conduc. l. si cum hærmes. vel dic vt no. §. de appel. præ terea. 2. secundum eum.

De solutionibus. Rubrica.

- 1 Ecclesiæ res pro alienis debitas obligans suspendendū.
- 2 Irregularitas a solo Papa relaxanda.

Siquorundam. Super §. si quis autem. Si queris vt rum om nes qui committunt contra tenorem huius c. sen tentiam suspensionis incurrant, distingue. ¶ Aut q, ris de eps & superioribus, & tales nō incurrūt, vt j. de sent. exc. quia periculosum. l. 6. de elec. si cōpromissarius. §. l. m. c. l. i. & no. §. de conce. præb. c. dilectus. Eps tñ puto ex

hac cā per superiores suos suspendendos, & quicunq; sit sus pensus sntiam nō seruaauerit, deponendus est de rigoris. §. de vi ta & ho. cle. c. vt clericorū. §. m. Host. & Io. An. Aut queris, de alijs inferioribus, & tales incurrunt vt hic. Et caueat sic suspen sus ne ante relaxationem suspensionis ingerat se diuinis, alias irregularitatem incurret, fa qua non nisi per Papam poterit li berari, vt pater j. de re iudi. cum æterni. & de sent. exc. cum me dicinalis. l. 6. §. m. Host. Sed Io. An. non credit eum irregularē, isto casu, cum non sit suspensus ab officio vel a diuinis, vide tur verius primum per tex. qui dicit ab administratione spiri tualium & sic per consequens ab officio.

- 1 Cessione bonorum cum iuramento renuntiat.
- 2 Cessione bonorum renuntiare non licet.
- 3 Cessione bonorum non gaudet dolosus bonorum dissipator.
- 4 Cedere bonis non potest reus criminis.
- 5 Cedere bonis non potest qui debitum non agnouit.
- 6 Cedens bonis debitor reali actione non audiendus.
- 7 Cedere bonis potest debitor ad factum.
- 8 Cedit bonis debitor ad dandum.
- 9 Cessio de quibus bonis faciendā.
- 10 Cessio bonorum qualiter fiat.
- 11 Cessio bonorum quando faciendā.
- 12 Cessionis bonorum effectus.
- 13 Cedens bonis an cauere teneatur. 15.
- 14 Cautio idonea dicitur cum fideiussoribus & pignoriibus.
- 15 Mendicans loculos habere præsumitur.
- 16 Qualitas intrinseca præsumitur.
- 17 Qualitas extrinseca non præsumitur. 21.
- 18 Notorie pauper ad cessionem admittendus.
- 19 Præsumitur de præterito ad præsens.

Doardus. Si queris qui debitor possit cede re bonis, & quibus, & qualiter, & quādo, & quot effectus habeat cessio, distingue. Aut queris de primo quis possit, tunc refert, aut debitor. ¶ renuntiauit beneficio hōmōi cessionis, aut non. Si sic, tunc, taut per iuramentum scienter & sponte præstitum, & tunc nō pōt, cedere obstante iuramento, arg. eorum quæ le. & no. spāliter p. Host. & me. §. de iureiur. ex rescripto. ¶ Aut non per iuramen tum, & tunc non valet renuntiatio siue sit simplex sine pacto quia beneficium cessionis demum competit post factam con demnationem vel confessionem, vt ff. de cel. bo. l. pen. & sic ei quod nondum compētebat renuntari non pōt, quia iuri futu ro & c. ff. de le. 2. l. si ita scriptum. §. j. & de acquir. hære. l. is quæ hæres. Siue sit facta pēt pactum, quia per incarcerationem dicitur debitor iniuriam pati, vt C. qui bo. ce. po. l. cū filij q, euitatur per beneficium cessionis, vt e. tit. l. j. & sic fieret super tur a iniuria non propulsanda, & per consequens nō valeret. vt ff. de pactis. l. si vnus. §. pacta q, turpē. Item pro hoc ligaretur hominis libertas. ff. de libe. hoie. ex h. l. 2. & per consequens non valet vt ff. de liberali cā. l. nec si volens. Item pro hoc deduce retur in speciem seruitutis. vt d. l. 2. quod est prohibitum fieri propter æs alienum. C. de ac. & ob. l. ob æs. Item quia videtur, contra bonos mores; ergo. & c. ff. solu. matr. l. lalia. §. eleganter. & hanc opi. tenet ibi Dyn. quom humaniorem vñ approbare glo. C. de act. & obli. in auth. imo a debito signata. super d. l. ob es, vbi dicit quod illis legibus renuntiare non pōt. Secus tñ est §. m. Host. & Io. And. hic in priuilegio quod quis non condem netur nisi in tantum quantum facere pōt, quia si fiat pactum, quod habens hic priuilegium in solidum condemnatur, si qui dem competat ratione personæ priuilegiatē non vale t. ff. solu. matr. l. lalia cā. §. eleganter. si vero rōne contractus puta pro socio, tutela, valet pactum. ff. pro socio. l. verum. §. j. & §. seq. ff. de re iudi. l. si cum venerit & l. præcedenti. nec mirum quia in renuntiatione, seu amissione illius priuilegij specialis non est tantum præiudiciū, sicut in renuntiatione seu amissione istius priuilegij communis, per quod pœna carceris euitatur. Si debi tor non renuntiauit beneficio huius cessionis, tunc taut dolo sē & fraudulenter dissipauit bona sua. & tunc non potest ha bere beneficium cessionis, vt est casus. ff. de his quæ in fraud. credi. l. vlt. §. fin. cum sua gl. & in auth. de fideiuss. §. quod aut. cū sua glo. quæ incipit. §. m. eos cedere collatio. j. Aut non dissipa uit bona sua fraudulenter, & dolosē, sed alias. Et tūc aut est debi tor ex delicto seu maleficio, vel quasi, aut ex contractu, vel quasi. ¶ Si ex delicto seu maleficio vel quasi, tunc nō pōt cedere bōis, sed si nō pōt soluere debet luere i corpore, vt. l. q. 6. si res vbi hoc no. Io. i. gl. ar. q, & c. 12. q. 2. fraternita. j. de cle. male. c. 2. in fi. & 17. q. 4. vxor. vbi hoc nō. Arch. sup. verbo mæcipatus. Si ex

Si ex contractu vel quasi tunc, aut est obligatus ex dolo seu per medium doli, & tunc idem vt ff. de admi. tut. l. ob fœnus. & §. de dolo & contu. cap. finem litibus. in fine vbi de istis duobus membris plenius dixi. ¶ Aut est obligatus non ex dolo nec per medium doli, sed alias, & tunc refert si aut debitor vult cedere antequam debitum agnoscat extra ius vel in iudicio confiteatur, vel fuerit condemnatus, & tunc non debet audiri inuito creditori volente probare cōtrarium incontinenti, vt leg. & not. ff. de cessi. bo. l. pen. & hic in prima glo. licet Accur. contra. C. qui bo. ce. pos. l. i. & malē. Aut debitor vult cedere postquā debitum agnouit extra ius, vel postquam fuit in iudicio cōfessus vel condemnatus & tunc, aut debitor est obligatus & con uenitur actione reali aut personali. ¶ Si reali credo quod non audiretur cedens; & potest esse ratio, quia talis actio competit contra possessorem. C. de ali. mu. iudi. causa facta. l. vna. §. de iudic. c. examinata. & quantum ad rem quam possidet nulli dubium quin sit soluendo, cum habeat facultatem rei restituendæ vt ibi. & ff. de rei vendi. l. offitium. Item hoc potest probari, nam lex dicit q, si Titius donauit fundum Seio & tradi dit, & sic transfuit dominium, si postea possessio ad eum rediit, & ideo conueniatur per Seium rei vendi. condemnabitur in solidum, non in quantum facere potest, sicut & quilibet alius possessor vt ff. de rei vendi. l. Nefennius. §. fundū. vbi dicit Iac. de Ra. q, ille qui alias condemnatur in quantum facere potest non habet hanc exceptionem contra illū qui agit actione reali ad rem suam. Si actione personali tunc, aut est obligatus ad factum: aut est obligatus ad dandum. Si ad factum tunc, aut con uenitur ad interesse, & tunc idem est quod in dando statim di cam. arg. ff. de re iudi. l. si quis ab alio. §. vlti. Aut conuenitur ad factum & tunc, aut erat electa industria persona, & tunc non euadit factum cedendo bonis, arg. ff. de noui oper. nuntia. l. sti pulat. §. siue. de solut. l. inter artifices. & sic posses intelligere si velles. C. qui bo. ce. pos. l. propter honorem. ¶ Aut nō erat electa industria persona, & tunc quia liberatur soluendo interes se potest cedere, sicut si esset obligatus ad dandum. put statim sequitur. Et est ratio quare secus est vbi est electa industria, & secus vbi nō est, quia in obligatione pecuniaria admittitur ces sio bonorum, per quam cōsultur creditori cui de bonis si sint potest satisfieri. Et idem vbi debitor est obligatus ad factum, in quo sua industria non est electa, sed vbi sua industria est electa si cederet bonis, bona nō possēt facere factum. Et ideo eo casu debitor non potest cedere, imō præcisē cogitur ad factum, stando in compedibus: ideo cōsuetudo illa qua scriptor cogitur scribere etiam in compedibus ponitur, iuri nostro est consona, arg. C. de caduc. toll. l. vnica. §. ne autem. ff. de leg. 3. l. fideicommissa. §. vlt. & in l. alleg. stipulatio. §. siue & ibi not. ¶ Si debitor est obligatus ad dandum tunc refert. ¶ Aut est debi tor priuati, & tunc potest cedere vt hic & ff. & C. de cessio. bo. per totū. quod intellige de petentibus seu instantibus credi toribus vt statim dicam. Aut est debitor fisci, & tunc dicunt quidam quod talis non potest cedere vt C. de exac. tribu. l. nemo. & l. quoties. lib. x. Sed contra hoc facit. C. eo. l. 2. & 3. Quid dicendum, certē dicendum videtur q, aut debitor publicus nō est contumax, sed in quantum potest deuotus suo creditori exi stit. ¶ Aut est cōtumax & ingratus, in primo casu cedere potest & beneficium cessionis non ibi alle. ¶ Aut non quidam cede re non soluendo talis debitor publicus, tunc admittentem ces sionem, vt C. qui bonis cedere possunt. l. si pater tuus. ¶ Sequi tur de secundo scilicet quibus bonis & tunc, aut queris de cle ricis: aut de laicis. Si de clericis tunc, aut de beneficiatis: aut de alijs. Si de beneficiatis tunc aut queris nunquid possint cede re ipsi beneficijs, & dic quod non sine licentia & autoritate superioris ad quos pertinet collatio seu dispositio ipsorum, vt §. de renunt. c. admonet cum ibi alle. ¶ Aut nunquid possint ce dere alijs bonis etiam fructibus seu redditibus beneficiorū, & tunc dic quod sic. arg. §. tit. proxi. cap. fin. cum ibi no. si tamen per hoc ecclesia seruitio diuino fraudaretur, vel alias grauare tur posset petere restitui, per eam quæ no. Hosti. §. de transac. ca. veniens in fin. Si queris de non beneficiatis, tunc dic idem quod in laicis vt hic. Si queris de laicis, & tunc dicunt quidam quod debet cedere oibus bonis vsq; ad vltimum quadrantem, ita q, nudus recedat & euadat, arg. C. qui bo. ce. pos. l. cū & filij & ff. eo. tit. l. qui bonis. & hoc innuit ibi glo. eo. tit. in l. pen. dicens

quod omnibus debet cedere, vt etiam vnum denarium nō re tineat. Sed contra hoc vt, quia in delictis cum aliquis cōdem natur & ducitur ad supplicium relinquuntur sibi pannicularia & zona & viles vestes. ff. de bonis damnato. l. diuus. ergo mul to magis in cōtractibus, arg. ff. de pos. l. bona fides. ad quod re spondent quod aliud in cōtractibus & aliud in delictis vt ff. de neg. gest. l. diuortio. ibi plena erit & c. Sed ratio bona diuersita tis reddi non potest. Vnde dic quod humanitatis gratia aliqū vestes sibi relinquenda sunt prout dictum est de delinquenti bus ducendis ad supplicium, & in hac sententia fuerunt Dyn. Pet. de Bellaper. & Cyn. C. qui bo. ce. pos. l. i. ¶ Sequitur de tertio qualiter fiat, die quod secundū. l. sine aliqua solennitate so lo verbo, & solo cōsensu vt C. qui bo. ce. pos. l. in omni. Sed se cundum canones debet præstare idoneam cautionem de soluendo si peruenerit ad pinguiorē fortunam; & ista cautio erit per pignora vel fideiussores si eam præstare possit, alias presta bit illam quam poterit. f. iuratoriā. §. m. Ber. hic. Sed Goffr. Hosti. & Ioan. Andr. intelligunt hoc casu cautionem idoneam esse iuratoriā, quia ex quo cedit bonis, satis notum est quod non potest aliam exhibere, faciat igitur quod potest. 22. q. 2. fa ciat. hoc est iuret. j. de verb. signi. ex parte. potest etiā fieri per nuntium vel epistolam vt ff. eo. l. vlti. ¶ Sequitur de quarto. l. qū quis possit cedere. & tunc dicunt quidam quod tunc demum quando constat eum esse non soluendo in toto vel in parte vt hic: quod non credo verum, arg. ff. de tribu. l. illud. circa prin. ver. quid tamen. Vnde dic quod aut est iam condemnatus, & tunc potest cedere bonis vt C. qui bo. ce. pos. l. 2. & ff. eo. tit. l. pen. Aut nondum est cōdemnatus & tunc, aut vult bonis ce dere antequam debitum confiteatur, vel agnoscat, & non po test vt d. l. pen. Aut post & tunc, aut perentibus seu instantibus creditoribus, & tunc potest vt hic. Aut nō petentibus nec in stantibus creditoribus. & tunc non potest, quia beneficiū ces sionis est introductum ad euitandam carceris iniuriam, vt C. qui bo. ce. pos. l. vlti. ergo, & c. Item si possit cedere creditori bus nō instantibus possit creditores in bonis querendis frau dare propter beneficium cessionis quod esse non debet: nam cum malitijs hominum sit obuiandum, nō debet vna malitijs aperiri. ff. de rei ven. l. in fundo. C. de indic. vidu. toll. l. 2. in si. §. de rescrip. sedes apostolica in fine. ¶ Sequitur de quinto. l. quot effectus habeat cessio, dic quod primus est quod cedens non detrudatur in carcerem vt C. qui bo. ce. pos. j. Secundus, quod non excōicetur vt hic. Tertius, quod per cessionem liberatur ope exceptionis non ipso iure, vt in d. l. 1. & C. de bo. acc. iudi. pos. l. 3. & no. Ber. hic in glo. vlt. & Hosti. & Io. Andr. post eum. Quartus, quod post cessionem non potest exigi nisi inquantū facere potest, vt ff. de cessi. bo. l. qui bonis. & hic. Quintus, quod ipsa cessio habeat effectum contra omnes creditores qui erant creditores tempore cessionis, licet gratia vnus tantum ceda tur, vt ff. de cessio. bono. lege is qui bonis. §. Sabinus.

¶ Super eo. cap. Si queris vt rum debitor teneatur seu cōpel latur cauere de debito soluendo, distingue. ¶ Aut est talis debi tor qui non habet dilationem aliquam ad soluendum, & tunc non cōpellitur regulariter cauere, arg. ff. vt in pos. leg. l. is a quo in princ. Fallit in casu vbi negat, & dilapidat bona sua, tunc n. tenetur cauere aut sequestrare, vt ff. qui fatid. cog. l. si fideiussor. §. vlt. Aut est talis debitor qui habet dilationem siue a lege siue ab homine per conditionem vel diem appositā vel intel lectam & tunc, aut queris de debitorē dilationem habetē qui bona sua non dilapidat: aut de illo qui bona sua dilapidat. Si de illo qui bona sua non dilapidat, tunc refert, aut queris in lega tis & fideicommissis: aut in alijs. Si in legatis & fideicommissis tunc tenetur cauere indistinctē, & est speciale fauore vltimæ voluntatis adimplendæ. ff. vt leg. nomine capi. & ff. & C. vt in pos. leg. per totum. ¶ Si queris in alijs puta in cōtractibus tunc, aut debitor habet beneficium dilationis a lege: aut a principe: aut a partium conuentione: aut a natura obligationis. In primo casu tenetur cauere idoneē, ¶ scilicet cum fideiussoribus vel pignoriibus. ff. solu. matr. l. si constante. §. quoties. ff. man. l. si mandatu. Titij. §. vlt. Fallit hic vbi tenetur solum præstare iu ratoriā cautionem cum aliam cōmodē præstare non possit, §. m. opinio. Goff. Hosti. & Ioan. Andr. hic & dixi supra proxi ma distinctione. ¶ In secundo casu idem vt C. de præci. imper. offic. l. quoties & l. vniuersis. quia princeps est lex animata in terris in authen. de consulibus. §. vlt. col. 4. In tertio & quarto casibus refert, aut persona debitoris est suspecta, & tunc tene tur cauere, sic intelligitur. ff. de iudic. l. in omnibus. & in hoc versatur causa cognitio, de qua ibi dicitur. ¶ Aut persona de bitoris non est suspecta, & tunc non tenetur cauere, vt C. de hæredi.

heredi. vel actio. vendi. l. 2. & ff. de condi. ob causam. dedi. Si queris de illo qui bona sua dilapidat, dic quod teneat cauere vt. ff. de priuileg. credi. l. qui creditores.

¶ Super eo. cap. Dicit hic Hostien. quod de paupertate istius Odoardi constabat per famam, & nuditatem, & in eadem notoriam, quia medicat hostiatim in veritate & sine fraude: alias contra. C. de mend. vali. l. vnica. lib. 1. ¶ Ipsi ex quo hostiatim vadit praesumitur nisi creditores velint probare contrarium. ff. quod loculos habet, licet occultos sic intelligit. ff. qui fatif. cog. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. de priuileg. credi. l. si creditores. C. de proba. ex persona. §. depo. ca. 1. vel dic quod probatur eo ipso quod bonis cedit. C. qui bo. ce. pos. l. 1. & not. §. de pign. la. tor. & hoc innuitur hic. fm. eum. Vnde gratia huius si queris vtrum aliquis praesumitur idoneus, nisi probetur contrarium.

17 Distingue, si quia quaedam est qualitas quae est intrinseca, cum qua homo Christianus natus fuit vt. f. quod aliquis sit castus, pacificus, sobrius, & similia de quibus supra in proemio, & talis semper praesumitur: seu quo ad talia quis semper praesumitur virtuosus donec contrarium probetur, & sic intelligitur supra de scruti. ca. vnico. de praesum. dudum cum si. ¶ Quaedam est qualitas extrinseca cum qua homo non nascitur, sed aliunde acquiritur, vt pote homo nascitur sine literatura, sed per laborem acquiritur, vt. §. de renunt. ca. post translationem. §. item si quis. Item nascitur sine diuitijs, & alijs bonis temporalibus Job. j. cap. & tunc fecus vt hoc no. Hosti. in d. c. vnico. de scruti. mino. Idem Archi. 6. q. vlt. actor super verbo non soluendo. & Cardi. & Ioan. Andr. j. de elec. si forte. lib. 6. Et Gul. de Monte Lau. extra de concef. praeb. c. vnico. super vite laudabilis. ad cle. vbi de hoc. ¶ Sed circa hoc posset plenius distingui, aut est notorium: aliquid fore idoneum vel non idoneum, & tunc non est necessaria probatio. j. de accusa. euidentia: quia in incertis & non certis locus est coniecturis. ff. de verb. oblig. l. continuus. Et ita intellige opinionem praedictam Hosti. & iura allega. per eum. ¶ Aut non est notorium & tunc, aut tempore praeterito erat idoneus seu virtuosus, & tunc talis praesumitur in presenti, vt supra de praesump. c. ex studijs mandata. & ca. cum in iuuentute. 6. i. dist. miramur. Aut tpe praeterito erat non idoneus, & tunc talis praesumitur in presenti. ff. de accusa. l. si cui. §. iij. dem. de re mili. non omnes §. a Barbaris. & j. de reg. iur. cap. femel malus. cum ibi not. lib. 6. Et hoc siue loquamur de idoneitate proueniente a natura, vt in bonis moribus, siue de non idoneitate contra naturam, vt in malis moribus, vt in iuribus alle. siue de idoneitate vel non idoneitate proueniente ex accidenti, vt in diuitijs & paupertate vt. ff. de liber. agno. l. fin. Aut non apparet qualis erat tempore praeterito, ita quod cessant omnino coniecturae de praeterito ad praesens, & tunc refert. ¶ Aut queris de virtutibus seu qualitatibus in quibus homo Christianus natus fuit. & de illis dic vt supra. ¶ Aut de illis qualitatibus in quibus quis natus natus fuit, vt diuitijs & tunc, aut quis petit admitti ad aliquem actum sicut diues ad quem non admitteretur nisi diues, & tunc non praesumitur diues nisi probetur: Aut vult admitti ad aliquem actum vt pauper & ad quem non admittitur nisi pauper, & tunc oportet quod probet se pauperem, vt fideiusor qui vult admitti ad fideiussione debet probare se diuitem, vt in §. alleg. qui pro rei qualitate. Sed tutor qui vult se excusare a tutela propter paupertatem debet pauperem se probare; in liti. de excusa. tu. §. sed & propter paupertatem: & patronus qui petit alimenta a liberto suo vt pauper, debet hoc probare. ff. de liberis agno. l. fin. Et est ratio, quia qui dicit debet probare. ff. de proba. l. 2. & hic.

- 1 Ignorantia iuris diuini.
- 2 Ignorantia iuris naturalis.
- 3 Ignorantia iuris civilis & canonici.
- 4 Ignorantia facti.
- 5 Exceptio non numerata pecunia infra biennium opponenda.
- 6 Exceptio non numerata pecunia post biennium non opponenda.
- 7 Exceptio non numerata pecunia de iure canonico non habet locum.
- 8 Debitor habens penes se instrumentum, an liberatus praesumatur. 10.
- 9 Tacere suum, nemo praesumitur.

Squi. ¶ Si queris vtum ignorantia iuris vel facti excusat, & in quibus, distingue. Aut erratur in iure aut in facto. Si in iure tunc, aut in iure diuino: aut in iure naturali: aut in iure quasi naturali: aut in iure canonico: vel ciuili. ¶ Si in iure diuino tunc talis ignorantia non excusat. 6. dist. in. c. turbatur. 1. q. 4. ca. non est

peccatum. §. his itaq; §. notandum. vnde Christus dicit de Iudeis Ioan. 15. si non venissem, & locutus eis non fuisset, peccatum non haberent, scilicet de hoc quod non credebant in eum dicit glo. vnde ibi nihil interest in vitio decipere vel decipi. 16. quae. 1. si cupis. & de tali ignorantia dicitur quod qui ignorat ignorabitur. j. ad Corint. 14. c. 37. dist. c. deo. §. vt itaq; 15. q. 1. cap. 1. ¶ Si in iure naturali tunc ignorantia non excusat, vt. ff. ad l. Iul. de adul. l. si adulterium. §. stuprum. 1. q. 4. c. turbatur. §. notandum. Si in quasi naturali, tunc idem, vt. C. de in ius vol. 2. ¶ Si in iure ciuili vel canonico. tunc aut erratur in iudicio: aut extra iudicium. Si in iudicio tunc aut ante lit. contest. & tunc error excusat probata causa erroris legitima, vt. ff. de interro. act. l. de aetate. §. qui iusto. & §. Celsus. Aut post lit. cont. & tunc ignorantia non excusat, vt d. l. non fatetur. & ff. de dona. l. quidam in iure. vbi hoc not. Accur. & j. de reg. iur. ca. ignorantia. lib. 6. vbi hoc not. Dyn. Si erratur extra iudicium, aut agitur de damno vitando: aut de lucro captando. Si de damno vitando tunc, aut erratur in eo in quo requiritur verus dolus: aut in eo in quo sufficit dolus praesumptus, vel lata culpa, vel leuis, vel leuissima. Si in eo in quo requiritur verus dolus, tunc ignorantia iuris excusat, vt. ff. ad Sylleianu. l. si quis in graui. §. si quis ignorans, infra de sent. ex com. cap. si vero. 2. & de constit. c. vt animarum periculis. lib. 6. Si erratur in eo in quo sufficit praesumptus dolus, vel lata culpa, tunc aut erat publicè notum verè vel iuris praesumptione, vt quia a tempore publicationis curruerunt duo menses, & tunc iuris ignorantia non excusat, vt. C. de legi. leges sacratis ime. & de iuris & facti ignorantia. l. constituti ones. ff. de publi. vec. & cõmil. l. vt. §. licet ad l. Corni. de Falsis. l. diuus Claudius in prin. Aut non erat publicè notum verè vel interpretatiuè, & tunc iuris ignorantia excusat vt. ff. de decr. ab ord. fa. l. vlt. Si agatur de lucro captando tunc refert. Aut cum alterius iactura, vt per vfucapione, & tunc iuris ignorantia non tollitur nec excusat siue potuit siue non potuit, peritiores consulere. ff. de iuris & facti igno. l. iuris ignorantia & de vfucap. l. si fur. & l. nunquam. Aut sine alterius iactura, & tunc, aut non potuit peritiores consulere, & tunc iuris ignorantia tollitur. Aut potuit peritiores consulere, & tunc ignorantia non excusat. ff. de iuris & facti igno. l. regula. §. iuris ignorantia. §. si quis. & de bonorum poss. in bonorum, & quis ordo in bonorum poss. feruetur. l. 2. §. vt. fallit. ff. de acquir. hære. l. si duo. ¶ Sequitur quod erratur in facto, & tunc aut in facto alieno: aut proprio. Si alieno, tunc aut illud factum alienu erat publicè notum, & tunc ignorantia non excusat, vt. ff. de insti. l. si pupillus. §. profcribere. ¶ At non erat publicè notum & tunc excusat, vt. ff. pro socio. l. vlt. & j. de reg. iur. c. cum quis. lib. 6. Si in proprio facto, tunc aut certat de damno vitando, & tunc aut cum alterius iactura, & tunc error in facto proprio non tollitur nec excusat, vt. ff. ad Velleia. l. quanquam: aut sine alterius iactura, & tunc tollitur & excusat, vt. ff. de condi. inde. l. sed & si me putem. in prin. §. cum item, & de act. empr. & vend. l. si liberum. Et ita debet intelligi. ff. de le. 1. l. si res obligata. §. j. Aut certat de lucro captando, & tunc error non tollitur in proprio facto vt. ff. de iuris & facti igno. l. plurimum. & de acquir. hære. l. cum falsum. fm. Dyn. in c. alle. ignorantia. vbi ponit in effectu quasi totam ista distinctionem quam approbat Cyn. C. de iuris & facti igno. l. error. in fin. Quod potest esse verum in facto proprio recenti, sed in facto antiquo proprio error tollitur, vt arg. ff. de pœnis. l. si diurno alias diutino. C. de suscep. & archi. l. neminem lib. 10. & in l. alleg. si res obligata. §. 1. not. Gen. extra de iureiur. cap. vnico. super verbo in nouat in cle. pro hoc. ff. de carbo. edic. l. 3. §. duæ. Et de materia huius glo. Ber. not. Accur. ff. de proba. cum de indebito. & C. de iuris & facti igno. l. cum quis & Asten. lib. 3. hoc. titu. artic. 5. ver. not. in super.

¶ Super eo. cap. Si queris de exceptione non numerate pecuniae, quem effectum habeat. Et vtum obligatus per chirographum ex causa mutui spe future numerationis, si soluat ignoranter, repetere possit, distingue. Aut queris quod ad laicos: aut quo ad ecclesiasticos: seu quo ad personas ecclesiasticas. ¶ Si quo ad laicos tunc, aut queris infra biennium computandam a tempore confessionis emisse, & tunc debitum est tantum ciuile, & exceptio non numerata pecuniae cum effectu obstat agenti, & debitor si soluat repetit vt in iuribus alle. hic per Ber. ¶ Aut post biennium, & tunc dicit Ber. hic quod peti potest cum effectu vt. C. de non nume. pec. l. in contractibus. vt insti. de literarum obliga. in fin. ita quod lapsus biennij pro numeratione habeatur, ita quod actio quae ciuilibis tantum erat ante biennium, incipit esse vt naturalis & ciuilibis post biennium.

nium. Et hanc opi. tenuerunt Azo. Bul. Ioan. & multi alij quae videtur vera de rigore iuris ciuilibis, quia post biennium nulla querela admittitur, vt expressè dicit lex in contractibus, ergo nec exceptio, quia qui excipit, querelatur. Inde tamen Iac. & Accur. & quatuor moderni scripserunt, quod ex æquitate danda est exceptio doli, vbi stipulatio non intercessit, vel in factum vbi stipulatio intercessit, transferatur tñ onus probandi post biennium in debitorem. Sic intelligunt. C. de non numerata pec. l. si ex cautio. l. a seueratio. & l. cum vltra. & §. de si. instr. l. si cautio cui non obest iuramentum, quia intelligitur habuisse tacitam conditione si pecunia numeretur. C. de non nu. pecul. vlt. & not. §. de iureiur. quemadmodum. 1. responso. & hoc tene in laicis fm. Hosti. Et hoc videtur placere Io. Andr. hic & Innoc. & Ioan. Andr. j. de immu. eccle. ca. quia plerique. ¶ Si queris quod ad ecclesiasticos, tunc dic quod eas. l. in contractibus non auferingit, cum nec mutuum eas asringit nisi pecunia verteretur in vtilitatem suam. §. titu. 1. quod quibusdam. Et idem videtur de clericis & personis ecclesiasticis quae eodem priuilegio gaudere debent quo & ecclesiasticis. §. de offic. Archid. cap. si. secundum Hosti. hic. Cuius materiae discussionem vlteriorum relinquo legis, cum in nullo aut modico respiciat canonitas, sed Hostien. tractat de ea hic prolixè.

¶ Super eo. cap. Quia hic loquitur de solutione debiti per instrumentum, vel sine instrumentum, si queris an praesumatur liberatus debitor propter instrumentum quod habet penes se in quo exstitit obligatus, distingue. ¶ Aut debitor allegat se liberatum pacto: aut solutione. Si pacto & ad hoc probandum ostendit instrumentum penes se constitutum, tunc non sufficit debitori habere ipsum penes se nisi probet sibi redditum a creditore ita intellige quod no. Accur. C. de pbat. l. si de possessione. Si solutione, & ad hoc probandum producit ipsum instrumentum penes se constitutum tunc, aut est persona domestica creditori: aut non. Si sic, tunc non praesumitur pro ipso debitor, nisi probetur redditum, vt in d. l. si de possessione. C. de latina li. toll. l. vnica. §. ille etiam. ¶ Et ita potes intelligere opin. Accur. ibi dicentis indistinctè quod praesumptionem facit pro debitore, sed non sufficientem nisi probet sibi redditum. Et idem Goffr. §. vt lit. penden. ca. ecclesia. 2. pro hoc etiam. C. in quib. cau. colo. censi. l. 1. lib. 1. r. Si non est persona domestica creditoris, tunc praesumitur debitor liberatus solutione vt. ff. de proba. l. si chirographum & ff. de fur. l. fullo & farnator. §. fin. ibi ex his enim & c. dicebat tamen Goff. quod licet praesumatur liberator, non tñ est praesumptio iuris & de iure, posset enim ad debitorè peruenisse sine voluntate creditoris. 1. q. 2. §. si quis de clericis. & j. de fimo. querelam propter hoc dant doctores consilium quod fiat instrumentum solutionis vel liberationis. Sed cur hoc tam varie respondeo, quia qui dicit se liberatum pacto allegat iuramentum sibi factam per dominium, cum pactum sit donatio, & donare sit perdere. 1. q. 2. ca. pastor. ¶ Sed nemo praesumitur iactare pecuniam suam, vt. ff. de transact. l. 1. de dona. l. filius. & de probatio. l. cum de in debito. sed qui dicit se liberatum solutione non allegat donationem, sed debiti satisfactionem, sine qua non est verisimile habitum instrumentum, quia cum pecunia soluat restituitur regulariter vt. C. de condic. sine cau. l. dissolutè. nisi sit persona domestica, vel familiaris quae de facili posset subtrahere instrumentum, vt in d. §. ille etiam. ita in effectu distinguunt Iaco. de Are. & Cy. in d. l. si de possessione & Ioan. Andr. in d. c. ecclesia. 2. Sed quid dices de tali. q. de qua fuit alias dubitatu. Tu debitor meus in ca. soluiti mihi partem debiti puta. l. & ego quitaui te simpliciter, nunquid ista quitatio referretur ad partem qua soluiti, videtur quod sic ad instar generalis transactionis quae facta super petitione specialis refertur, & restringitur ad id solū de quo specialiter actum est, vt. ff. de transac. l. qui cum tutoribus. §. 1. & C. de transac. l. si de certa. & ar. eorū quae leguntur & not. §. de transac. cap. 1. & de iureiur. cap. pen. pro hoc facit quod legitur & no. C. de except. l. si ex maiori. Sed in contrarium scilicet quod quitatio praedicta in totum videtur argu. eorum quod le. & no. ff. de pact. l. emptor. §. Lucius. cum glo. ibi posita.

10 ¶ In hac quaestione sic distingue. Et si debitor excipiat de quitatione, replicabit ar. C. de sol. l. inter patrem. de transac. si quidem. nam errans non consentit. ff. de iurisd. om. iudic. l. si per errorem de regu. iur. l. non videtur qui errat. In secundo casu

scilicet quado quitatio fit per verba indefinita, tunc talia verba prolata ab homine restringuntur ad id solum quod solutum fuit, vt in l. allega. si ex maiori. Et hoc ideo, quia intentio recti sermonis non patitur vltra extendi liberationem, vt plenè dixi. C. de transac. l. sub praetextu. ita distinguunt in effectu Per. de Bellaper. & Cy. in l. alle. si ex maiori. De instrumentum vero cancellato vel inciso penes debitorè reperto, vide in Spec. tit. de instr. editione. §. postquam. ver. porro. & ver. praecedent.

¶ De donationibus. Rubrica.

- 1 Eleemosyna magis egenti danda.
- 2 Gratificationi locus est in eleemosyna distribuenda.

Rudentes. Viri ecclesiastici, qui tenentur superflua nec non necessaria dare pauperibus vt. 16. q. 1. quoniam. si videant duos vel plures egentes, si queris cui vel quibus sint magis obligati, distingue. ¶ Aut vnus eorum est magis egens quam alius seu alij, & illi magis egenti sunt magis obligati. 86. distin. non fatif. Aut vt ergo; aequaliter eget, & tunc aut vir ecclesiasticus ambobus sufficit, & tunc debet ambobus subuenire per c. alle. ¶ Aut non sufficit ambobus, & tunc gratificationi locus est, arg. ff. ad Syll. l. si quis in graui. §. fin. cum omnes, secundum Hostien. qui ita distinguit hic.

- 1 Prelatus an habeat liberam vel ecclesiasticam administrationem. 3. 5.
- 2 Prelatus non est dominus rerum ecclesiasticarum, sed dispensator. 4.
- 3 Prelati contractus, an validus.
- 4 Ecclesia laesa restituitur.

Raternitatem. ¶ Si queris vtum prelati habeat liberam & generalem administrationem in bonis ecclesiae. ¶ Io. 5. q. 3. quia episcopus in fin. magna glo. dicit quod sic idem Laur. quod probari videtur. 16. q. 1. temporis. & c. seq. in fin. 2. q. 1. relatio. & expressus in eo quod le. & no. 12. q. 1. ca. fin. vbi ipse Ioan. tenet quod non habet liberam & generalem administrationem: sed Goff. dicit quod habet generalem administrationem, sed non liberam, & ideo transigere non potest, arg. ff. de procur. mandato. Et hoc ipse no. §. de transac. cõtingit. & idem sentit. §. de is quae sunt a prelato nouit. vbi dicit quod si haberet liberam administrationem tunc transigere posset, & nouare, & aliud pro alio permutare. ff. de procur. l. procurator cui. Vinc. vero in d. c. nouit. & §. de rescrip. edoceri dicit quod non habet liberam administrationem nisi vbi habet consensum capituli, argu. 12. q. 2. ca. sine exceptione, & hoc nisi in quinque casibus bonorum danda loco religioso. §. de is qui sunt a prelato sine cõ. pastorali. vel nisi Papa committendo specialiter hoc exprimeret. vt. j. de elec. ca. cui. & de supplenda neglig. pra. l. c. grandi. lib. 6. Et has opiniones scilicet Goffr. & Vinc. ponunt Ioan. Andr. in d. c. is cui & Archi. in d. ca. grandi. super verbo liberam. in fin. Haec sententia Vincen. multum videtur amica veritati propter multa dubia quae occurrunt, vt no. Archid. in c. alleg. quia episcopus. gl. fin. vbi querit nunquid prelati possit deferre iuramentum si agat pro ecclesia sua, & videtur quod non, ¶ quia procurator est, non dñs, vt hic. & 12. q. 1. ca. vlt. 23. q. 7. quod autem. Sed procurator non potest deferre iuramentum nisi in tribus casibus, vt pote si habeat speciale mandatum: Si sit in rem suam datus: vel habeat liberam & generalem administrationem, alias non. ff. de iureiur. l. iuramentum quod ex cõuentione. §. vlt. & l. seq. ff. de procur. l. procurator cui & l. procurator tutorum. Sed prelati secundum quod dictum est supra fm. Vinc. & Goffr. non habet liberam administrationem, ergo & c. Sed ipse Goffr. no. contra in summa de iureiurando. §. potest ius quia tutor & curator & defensor vniuersitatis deficientibus alijs, pbatibus possunt deferre iuramentum super re dubia: sed super certa vel quae probari potest non possunt facere gratiam. ff. de iureiur. l. tutor. & l. iuramentum quod. §. vt. C. de transac. l. praedices quibus equiparatur prelati, vt. 3. q. 2. cap. vlt. & in authen. de ec. titu. §. fir. coll. 9. & not. §. de in integr. resti. c. auditis in glo. ecclesia enim. Et ad hoc facit sententia praedicta Ioan. in c. alleg. quia episcopus. quae dicit quod habet liberam & generalem administrationem. Hosti. vero tenet quod episcopus habet liberam & generalem administrationem, vt. §. de elec. cum nobis olim. & ideo potest deferre iuramentum, vt ipse not. in summa titu. de iureiur. §. quis potest ver. in rebus quae & c. ¶ Circa autem hoc ad concor-

ad concordandum dictas opiniones potest sic distingui. Aut queris nunquid habeat prelatum generalem vel liberam in his que solus sine capitulo exercere seu expedire non potest, de quibus legiatur & not. s. de rescrip. edoceri. de is qua fia prala. per totum. j. de consue. c. non est. lib. 6. j. ca. proxi. & de exce. prala. sicut vnire & de rebus eccl. no. alie. c. i. vna. in cle. & tunc dic quod non. ita intellige opin. Vinc. supra dictam. Aut in his que sol sine capitulo exercere seu expedire potest, & tunc, aut queris nunquid habeat generalem & liberam in similibus: aut nunquid habeat generale quicquid sit de libera. Sed quid si habeat generalem & liberam in similibus, tunc aut queris de his que merito & libero arbitrio ipsius committuntur, vt in prouidendo egentibus. 10. q. 1. regeda. & c. seq. 12. q. 1. precipimus. & 9. dist. diaconi. Item in his que le. & no. j. eo. c. proxi. & ca. apostolicæ. & in collatione beneficiorum, vel receptione monachorum. Si de consuetudine vel privilegio ad ipsum solum spectat. s. de his que fi. a. prela. cap. nouit & c. ea noscitur & infra de regularibus vt ad solum in fil. lib. 6. & tunc habet generalem & liberam, vt in iuribus alle. & s. de elec. cum nobis olim. in fin. & co. tit. c. is cui. lib. 6. Et ita intellige opinionem prædictam Laur. & Ioan. in c. alleg. quia episcopus. Caue tñ quia per illud verbum liberam non datur ei potestas male administrandi, ar. 2. 1. q. 1. relatio. C. de inoff. test. l. si qñ. s. de elec. ecclesia vestra. 2. vt not. Ber. in ca. alleg. cum olim. in fine & pro hoc. ff. de dona. l. silius. Aut queris de his que merito & libero ipsius arbitrio non committuntur, sed sub certa forma, vt dare quinquagesimam, vel centesimam de bonis ecclesie suo loco religioso, vt. j. eo. apostolicæ. & in ijs que le. & no. s. de off. ord. irrefragabili. s. fin. & vt eccl. benef. c. vnico. s. fi. j. de cens. c. apostolus. de exce. prala. cum ad quorundam. & tunc non habet generalem & liberam vt ibi. † vnde nō est dñs, sed dispensator, s. m. illud 1. Corin. 4. sic nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores ministeriorum Dei, & 1. 1. q. 1. ca. clericum. s. ex ijs omnibus. ibi non enim in episcopum vngitur vt cognitor secularium negotiorum resideat, sed vt procurator animarum, & distributor spirituum existat. † Si queris nunquid habeat generalem quicquid sit de libera, dic q. sic vt hic: & in concordia. alle. hic & in 1. glo. Ex quibus patet solutio ad questionem prædictam de delatione iuramenti: nam in causis quas non potest exercere, sine capitulo nō potest. ar. j. de testibus presentium. lib. 6. cū ibi no. In illis vero quas exercere potest, dic q. in re dubia & deficientibus alijs probationibus potest, alias non. q. j. Super cod. cap. Ad declarationem glossæ quæ incipit maxime & c. Si queris nunquid contractus factus per prelatum super bonis ecclesie valet, † distingue, vt dixi. s. de reb. eccl. non alie. c. ad nostram. Et vide quod not. Archi. 12. q. 2. in sum. glo. fin. vbi dicit q. quando contractus celebratur solenniter, & in casu concessio, quamuis in contractu incidat damnum enorme, tenet quidem contractus, sed restituitur ecclesia, vel per in integr. restitutionem, vel iure maioris, vel per officium iudicis, vel conditione ex illa decre. s. de empt. & ven. cum dilecti seu ex illa. l. C. de rescin. ven. l. rem maioris præti j. m. Goff. qui ita not. in d. c. ad nostram. At vbi episcopus facit graues donationes, vel alios contractus inconsultis canonicis, tunc contractus non tenet ipso iure. 10. q. 2. ea enim. s. hoc ius potest. verfic. qui vero res. & 12. q. 2. sine exceptione & hic. † vnde quod dicit hic inconsultis canonicis subaudi maxime, s. m. Goff. qui dicit quod si consulti canonicis fecerit tenet contractus: sed rescinditur per in integr. restit. s. de in integr. restit. ca. 1. Idem Archi. in d. glo. fin. & Ioan. Andr. hic.

- 1 Prælati non dat rem immobilem ecclesia.
- 2 Prælati non dat thesaurum ecclesia.
- 3 Prælati rem modicam ecclesia dare potest.
- 4 Prælati non consumat res ecclesiasticas in malos vsus.

Aeterum. ¶ Si queris nunquid prelati sine consensu capituli vel conuentus possit dare rem ecclesiasticam, distingue. † Aut dat rem immobilem ecclesiasticam, & non potest quantumcumq. in minimam vt. s. de reb. eccl. non alie. ca. 1. & c. nulli. j. eo. pastoralis in fine & Hosti. & Ioan. Andr. Et hoc nisi solus episcopus hoc facere possit de consuet. præscripta de ijs que fi. a. præ. ea noscitur s. m. Ioan. in d. c. pastoralis quod vitimum non placet Ioan. Andr. ibi: illa enim dec. ea noscitur. loquitur cum aliquid in beneficium cōfertur, quod fieri potest per cōsuetudinem præscriptam sine consensu capituli, sed aliud cum ecclesia vel aliquod ecclesiasticū in perpetuum datur. vt

ibi: talem enim donationem ad alienationem non est dubium pertinere supra de his que fiunt a præla. s. in fine quo casu omnino necessarius est consensus capituli vt in d. cap. pastoralis. & supra, de his que fiunt a præla. pastoralis. Nec puto hoc casu contrariam consuetudinem locum habere, s. m. Hosti. Hugo. Lau. Vinc. Tanc. Aegid. & Io. Andr. in d. ca. pastoralis. & idem Inno. ibi super verbo consensus & sine eo nō valet. † Aut dat rem mobilem & tunc, aut de thesauro quem inuenit in ecclesia, & tunc idem vt. s. de reb. eccl. non alie. c. episcopi. s. 1. Aut de alijs rebus, & tunc aut res huiusmodi quam dat vel dare vult est nimis præiosa, & tunc idem. s. de elec. quod sicut. s. vt. Aut non, & tunc, aut dat nimiam quantitatem, & tunc idem vt. j. de priui. cum olim apud: quod verum etiam si esset consuetudo quod magna donatio fieri posset. s. de consuet. ca. 1. † Aut non nimiam quantitatem, sed modicam iuxta cōsuetudinem illius terræ quæ sacris canonibus non obuiat, & tunc donatio valet vt hic. Vnde de eo quod superest sibi de bonis ecclesie pauperi vel egenti nobili verecundo, vel puella maritata, vel alij dare potest, hoc enim approbat cōsuetudo generalis, & canones siue in vita vt. j. de testamentis ad hæc. & 12. q. 2. aurum. & c. gloria. siue in morte. j. de testam. tēris relatum. 2. pro talibus tamen faciendis ecclesiam obligare non potest, vt not. s. de sol. ca. 1. Sed caueat ne de ijs parentes dicit, vel nimis delitiosè viuat. vt 86. dist. non satis. 47. dist. sicut ij. s. m. Hosti. & Io. Andr. hic. Et de hoc vide quod not. Goff. in summa titu. de ijs que fiunt a præla. s. in summa. Et Hosti. in summa de ijs que fiunt a præla. s. fi. & hoc tit. s. vtrum. † Et quid iuris de prælatis ecclesiarū, & alijs clericis qui bona ecclesiastica pauperibus debita cōsumunt in vsus illicitos, videlicet in meretricibus, hiisribus, cōsanguineis potentibus, vel alijs diuitibus & potentibus, non ppter aliquam causam licitam & honestam, sed propter fauorem & pompam seculi, dic eos raptores, & per consequens teneri ad restitutionem omnium, & etiam sunt sacrilegi defraudado ecclesiam, & accipiendo pauperibus erogandum, vt probatur. 16. q. 1. cap. vlt. 12. q. 2. c. gloria episcopi. & c. si illi. vt not. plenius frater Io. in summa conf. tit. de raptoribus rubricella de rapina clericorum. q. 14. quid de prælatis. & c.

- 1 Ecclesia non vacans per sona non danda.
- 2 Ecclesia non vacans rei potest conferri.
- 3 Beneficij collatio perpetua præsumitur.

Consultationibus. ¶ Si queris vtrū episcopus vel alius prelati ad quæ spectat, possit ecclesiam non vacantem cōferre seu donare, distingue. † Aut donatio est personalis, vt quia donatur alicui privato, vt beneficiū ad vitam, & hoc fieri prohibetur vt hic in 1. respon. & s. de concess. preben. c. nulla. eo. titu. cap. de testanda. & c. ne captand. lib. 6. Aut donatio est realis & perpetua, vt quia donatur vel confertur conuentui, vel collegio & hoc fieri cōceditur, vt hic 2. respon. & idem si confertur dignitati vel præbendæ, vt. s. de preben. exposuisti. de instit. cum venissent. Et ratio est, primo quando fit conuentui vel collegio, quia cum res collegij non sit singularum, deficit hic ratio prohibitionis. s. de cō. præ. ca. 2. † Item quando fit dignitati vel præbendæ, ipsa ecclesia vel dignitas vel præbenda cui fit donatio ex quo realis est consensu careat, desiderare non potest mortem alterius, arg. ff. si quadrupes pauper. fe. di. l. 1. & in eo quod leg. & no. j. de sent. excom. ca. Romana. s. fin. lib. 6. secundum Hosti. qui ita distinguit hic & Io. Andr. post eum. Idem Archi. 16. q. 7. in summa, glo. antepen. & de iure pat. c. vnico. super verbo censenda. lib. 6. Cum quibus concordat Abbas hic ponens casum sic, loco non personæ potest ecclesia non vacans conferri. Et cōcordat ad hoc Ber. Hosti. & Abbas. j. de iure pat. illud. Aut donatio est temporalis non ad vitam, vt si detur beneficium alicui ad commendam, iuxta. c. dudum. s. tandem. s. de elec. & j. de elec. nemo potest. lib. 6. Et tunc credo q. non potest cōferri antequam vacet sicut dictum est de donatione personali & per eadem iura. † Et vide quod not. Hosti. j. de accu. l. constitit super verbo, sed ad tempus. dicens quod est ibi argumentum q. collatio facta de beneficio perpetua præsumitur nisi pbetur temporalis. Et de hoc no. s. de instit. cum venissent. & j. eo. pastoralis.

- 1 Mensura renuntians, ad eam supplendam agere non potest.
- 2 Metiendus ager die conuenta.
- 3 Metiendus ager, vbi dies incertus est, intra sexaginta dies.
- 4 Metiri petens, vbi de die non fuit conuentum, vsq. ad xxx. annos audietur.

Per tuas.

Er tuas. ¶ Si queris vbi aliquid dandum, tradendum, seu deliberandum est alicui sub certa quãtitate vel mensura, seu ad certã quantitatem vel mensurã, & traditur ad minorem quantitatem vel mensuram, vtrū & vsq. ad quod tempus recipiens ad supplementum quantitatis vel mensuræ debet agere possit, distingue. † Aut ille cui debetur renuntiauit hmoi quantitati vel mensuræ: aut non. Si sic non potest agere. 7. q. 1. quam periculosum. ff. de ædil. edic. l. quæritur. s. si venditor. Si non tunc, aut dies seu terminus est appositus ad mensuradum rem illam: aut non. Si sic tunc, aut certus, & tunc † aut dictum fuit q. infra certam diem puta infra mensem debet res mensurari, & denuntiari vel referri, si & quantum minus inueniretur, & tunc oportet q. vtruuq. infra mensem referatur, alias postea non audiretur conueniens. ff. de contrahen. empt. & vend. l. qui fundum. Aut fuit dictum q. denuntiaretur vel referretur vtrum minoris quantitatis vel mensuræ esset, sed non fuit dictum aliud de certa quantitate vel mensura referenda infra certam diem, & tunc sufficit q. infra diem illam dicat rem minoris esse, & post diem infra sua tempora super quantitate cōuenita audietur, vt. ff. de act. empt. & vend. l. lex empto. s. Iul. Sed si per mensorem steterit qui noluit infra diem assignatum mensurare, & sic lapsa est dies, ipse mensor obligatus est actione de dolo. ff. si mēfor falsum modum dixerit. l. si mensor. † Aut incertus, vt quia de die actum est, sed de certa die nihil dictū est, & tunc. l. dies spectari videntur, vt. ff. de ædil. edic. l. q. si nolit. s. pen. & hædiles autem. s. 1. Si vero nec de certa die, nec de incerta die aliquid actum est, tunc semper audietur vsque ad xxx. annos vt hic. Et videtur q. etiam secundum canones debeat vltra audiri cum deficiat bona fides. s. de prescrip. c. quoniam. secundum Hosti. hic, cuius est ista distinctio in effectu excepto primo membro, & concordat in ijs Io. Andr. cum eo.

- 1 Beneficium suum princeps ad libitum interpretatur.
- 2 Rescriptum ad iuris obseruationem concessum, strictè interpretandum.
- 3 Rescriptum pro beneficio obtinendo strictè interpretandum.
- 4 Rescriptum ad alium quam cui est concessum non extendendum.
- 5 Rescriptum contra ius commune impetratum restringendum.
- 6 Rescriptum in præiudicium alterius impetratum, strictè interpretandum.
- 7 Rescriptum in concedentis priuilegium, largissimè interpretandum.
- 8 Rescriptum proprio motu concessum largissimè interpretandum.
- 9 Rescriptum odiosum strictè interpretandum.
- 10 Rescriptum favorabile largè interpretandum.
- 11 Heredis dictio aliter in vltimis voluntatibus, aliter in contrahibus accipitur.

Vm dilecti. ¶ Si queris vtrum, & quando beneficiū principis est latè vel strictè interpretadum, distingue. † Aut queris qualiter est interpretandum ab eo a quo vel cuius auctoritate est indultum, & talis potest ipsum interpretari put sibi placet, vt. ff. de legi. l. & deo de reg. iur. l. Neratius. in fi. & j. de sent. excom. inter alia. vt no. Ber. j. de consan. & affi. c. q. dilectio. glo. arg. contra, & c. quod c. facit ad idem. Sed hoc non placet Hosti. ibi, quia & si alij debet latè beneficium principis interpretari, ipsum concedentem decet latè interpretari, argu. C. de legib. l. digna vox. maxime cum factum suum sit, contra quod non decet quod veniat supra, de cler. coniug. cap. diuersis fallacijs. in fin. & quod tenetur defendere nō debet impugnare. s. de natis ex libero ventre. c. vnico & nisi creuerit in beneficio nihil se fecisse putet. s. eo. c. 1. & quod cōcessit decet esse mansurum in aut. constitutio quæ de dig. s. illud. coll. 6. secundum Hosti. ad idem de reg. iur. c. beneficium. lib. 6. Sed dictū Ber. potest dici verum de iure: dictum vero Hosti. de decentia & honestate, & omnis indementia in principe qui est omnium director est impossibilis saltē in moris, de quo. j. de reg. iur. nemo potest. lib. 6. & not. Card. j. de hæreti. super eo. lib. 6. Aut queris qualiter est interpretandum ab alio quam ab eo a quo, vel cuius auctoritate est indultum. Et tunc, aut queris de beneficio seu rescripto ad iuris cōis obseruationem concessio: aut de beneficio, seu gratia, vel rescripto ad beneficium ecclesiasticum obtinendum cōcesso: quia quicquid princeps facit beneficium seu gratia est, & vt le. & no. s. de rescrip. ca. sedes apostolica. in princ. & de elec. c. cum inter vniuersas. in fin. aut de beneficio seu rescripto ad priuilegiū, seu aliud gratiosum con-

tra vel citra vel vltra iuris communis obseruationem vel tenorem cōcesso. † In primo casu dic quod beneficium principis est strictè interpretandum vt. s. de prescrip. nonnulli. & c. fin. & c. titu. c. cum in multis. lib. 6. de off. deleg. p. & g. Fallit. C. de diuer. rescr. l. 1. r. vbi habes quod supplicatione porrecta per duos in causa communi principi, rescriptum postea super ea in persona vnus solius ipsorum obtentum, extenditur ad aliu & pdest alij, & hoc s. m. Iaco. de Ra. ibi operatur duo simul concurrentia videlicet causæ cōitas, & communis supplicationis amborum, alias si alterum istorum deficeret non videretur rescriptū extendi ad personam alterius: quia quæ in præfationibus dicuntur, & c. ff. de verb. oblig. l. Titia. s. idem respōdit. Per. vero de Bellapert. dicit ibi quod requiritur & hoc operatur causæ tantum cōmunitas. Vnde si tu pro causâ tua separata, & ego pro mea supplicamus, & princeps rescriberet mihi vel pro me tantum, non extenditur ad te: item si res esset cōis mihi & tibi, & ego solus supplicassem, & mihi soli seu pro me solo fuisset rescriptum, extenderetur etiam ad te propter causæ cōitatem: vt. ff. de quibus re. ad eundē iudi. eatur. l. 1. quia est eadem ratio. arg. ff. de verb. oblig. l. a Titio. s. m. Pet. pro quo facit, quia quod vni personæ de iure cōmuni conceditur, omnibus concessum intelligitur, vt 4. dist. denique. & s. dist. ad eius vero concubitum, vt no. Ber. & Hosti. j. de priui. sanè. † In secundo casu beneficium principis non est largè, sed strictè interpretandum, vt. s. de præb. c. vlt. & j. de præb. c. quamuis. j. c. is cui. & c. non potest. lib. 6. extra de præb. c. quamuis. j. c. is cui. & ca. non potest. lib. 6. extra præben. c. si dignitatem in cle. cum ibi no. In tertio casu refert, † Aut queris vtrum priuilegium principis largissimè interpretatur vt extendatur, ad aliu seu alios ab illo cui specialiter est concessum, & dic quod non, vt. ff. de conscrip. princ. l. 1. s. planè. de reg. iur. l. priuilegia. & l. in omnibus inflit. de iure natu. s. sed quod prin. j. de priui. c. sane. 16. q. 1. hinc etiã j. de reg. iur. c. priuileg. lib. 6. cum concor. ibi alleg. facit quod not. Hosti. j. de sent. excom. cum illorum. s. si vero claustralis. & Ioan. Andr. post eum in c. canonica. dicentes quod priuilegium concessum hospitalarijs, nō extenditur ad templarios licet Ber. contra in d. s. si vero, glossa multa enim licet enim vbi est eadem ratio sit idem ius, illud tñ verum cum agitur de extensione iuris communis, secus si de prorogatione priuilegij. Fallit in illo qui ad sui postulationem impetrat, & obtinet ius iniquum contra alios, pari ratione vtentur eodem iure iniquo contra eum, quod dicit vt leg. & no. ff. q. quisq. iuris. l. 3. Sed ista extensio non fit virtute priuilegij, sed rōne vsus talis iuris iniqui, vt ibi & sic non est ibi proprie fallentia. Aut queris vtrum priuilegiū largissimè interpretatur in persona illius cui est concessum, & tunc. † Aut est contra ius commune. & tunc, non imò est restringendum, vt. j. de cōsan. & affi. quod dilectio vbi hoc not. Inno. & Hosti. & maxime qñ est in præiudicium alterius. Idem not. Inno. c. j. de priuile. dudum. in glo. idem præbunt. & c. recepimus. in gl. 1. ver. sed quæ res. & de cōces. præb. c. dilectus. & Hosti. post eum ibi. idem Vinc. Ala. Lau. Goff. Ber. Inno. & Hosti. s. de filijs presbyt. c. literas. Idem Laur. & Archi. 1. q. 7. c. requiritur. s. nisi rigor. in gl. adde ob hoc dicitur quod tñ dispensatio & c. Et eo casu potest dici vt no. Dy. j. de reg. iur. quæ a iure. lib. 6. dicens quod si cōcedatur capaci de iure communi, videtur ad ius commune aliquid superaddi. ff. de bonis lib. l. etiam. s. 1. ad municip. l. 1. in fin. si non capaci reducitur ad ius commune. C. de inoff. testa. l. si quado. & si verba sunt ambigua restringuntur vt in c. alleg. quæ a iure. & de filijs presbyt. cap. 1. lib. 6. Interferit tñ quod priuilegia ius commune continentia, concedi videntur s. m. conditionem illius personæ cui conceduntur, militi. s. vt militi, clerico vt clerico, laico vt laico. ff. de iniusto rupto & irrito testamēto. l. si quis ab exhæredat. s. sed & si quis. & de testamēto militi. ex militari. Aut non est directè contra ius commune, sed præter, citra, vel vltra, & tunc aut queris nunquid largissimè interpretatur in præiudicium alterius, seu aliorū quam cōcedentis: aut in præiudicium ipsius concedentis: aut in nullius singularis præiudicium, sed in se. † Si in præiudicium alterius seu aliorum, tunc dic quod est strictè interpretandum. s. dist. florentinum. ff. ne quid in loco publico fiat. l. 1. s. si quis a principe. & s. merito de administratio. tut. l. impuberi. C. de eman. lib. l. nec ausus. s. de vsu pallij. c. ex tuarum. j. de rescr. c. quamuis. lib. 6. de decimis statuto. eo. lib. vbi de hoc no. Et hoc no. Inno. & Hosti. Abb. & Ioan. Andr. hic & Ber. & Hosti. j. de verb. sign. olim in fin. & Ioan. ibi super glo. fin. Et Compo. s. de rescrip. c. causam quæ circa princ. Fallit in casu vbi priuilegium non afferret ali- quod commodum, seu de nihilo operaretur nisi interpretare-

tur in

tur in alterius læsionem saltem modicam, quia tunc interpretatur in alterius modicam læsionem. C. de pre. impe. off. l. quoties. j. de priu. in ijs. priuilegium enim debet de aliquo operari vt ibi, & de verb. signifi. Abbate sanè. de priuile. c. vt apostolica. lib. 6. Et interpretandū est vt res potius valeat quam pereat vt ibi, & ff. de reb. dub. quoties. 2. vt not. Ber. j. c. proxi. glo. pen. in fin. & Hosti. post eum. Idem Hosti. in c. alleg. literas. s. de filijs presbyte. vbi dicit quod indulgentia est restringenda quantum potest, dummodo remaneat in aliquo gratiosa, alias enim si cederet in enormem alterius læsionem nō valeretur in d. l. quoties. 2. respon. s. m. Innoc. & Hosti. hic. Et idem Arch. 79. dist. in cap. i. vbi de hoc. j. de verb. signi. quid per nouale. vnde verba priu. ita interpretanda sunt quod alteri enorme præiudicium non afferat vt ibi. Si autē ex postfacto superueniat præiudicium cessat priuilegium: vt. j. de decimis suggestum. nam priuilegium extinguitur propter abusum, negligentiam, cōtrarium factū, & superueniens enorme præiudicium, quod dic vt leg. & not. 2. dist. in. renouantes. 1. 1. q. 3. priuilegium. & in c. alleg. suggestum. & per Io. Andr. j. de reg. iur. c. decet concessum. lib. 6. † Si queris in præiudicium concedentis seu heredis sui, vel causam habentis ab eo tunc, s. m. Inno. Host. Abb. & Io. Andr. hic q. largissimè debet interpretari vt hic. 1. 6. q. 1. cap. 1. & j. c. proxi. & in d. c. olim. j. de verbo. signi. & ff. de constit. prin. l. vt. de tri. & oleo leg. l. 3. C. de sen. p. s. l. 1. & de bonis vacantibus. l. si quando. lib. 1. o. j. de priuile. quia circa. & de præben. si motu proprio. & c. seq. lib. 6. in auth. constit. quæ de digni. §. illud. coll. 6. Pro tanto dicunt quidam, q. licet Comes vel Marchio merum imperium specialiter transferre nō possit, vt. ff. de off. ius. cui mandata est iurisdic. l. 1. si tamen donauit aliquam ciuitatem, vel castrum, tunc cum ipsa vniuersitate transit merum imperium nisi excipiatur, arg. hic & s. de re iudic. cum Bert. j. de iure pat. ex lictis. & c. cum s. m. præsertim cum sibi in concessione retinet aliquid aliud specialiter, arg. ff. de offic. præfec. vrbis. l. 1. §. cum vrbem. ver. sed & si quid & s. de præsump. nonne. Verum tamen plures ex iudicibus Regni Franciæ tenent q. quantumcumq. generalis vel indistincta sit alicuius castri vel ville concessio, non intelligitur transferens etiã princeps ea quæ sunt meri imperij transferre, nisi hoc specialiter exprimat, arg. ff. de ijs quæ in fraud. credi. l. Si autem pater de offic. præfdis. l. pen. 1. 6. q. 2. visis. s. de offic. lega. quod translationem. de ijs quæ si. a præla. pastoralis. vt not. Spec. tit. de iurisdic. omnium iudicum circa medium versic. & dicit quidam. † Sequitur q. in nullis singularis præiudicium sed in se, & tunc aut beneficiū seu priuilegium cōceditur mero motu, & libera voluntate cōcedentis seu indulgentis, & tunc largissimè debet interpretari, ita potest intelligi hic & in cōcor. alleg. in glo. ita potest intelligi quod no. Laur. 2. q. 7. clericus aduersus. vbi sic querit, pone simpliciter dispensatū fuisse, qualiter intelliges dispensationem, & dicit quod quo ad omnia vt C. de nup. imperialiar. 2. q. 3. c. si quem. §. si autem. s. m. Laur. ibi. Et idem not. ibi Archi. Et pro ista sententia facit optime. j. de præben. si motu proprio. & c. si pluribus. lib. 6. & eod. tit. c. si Romanus Pontifex. in cle. s. m. Archi. in §. alleg. nisi rigor. Aut conceditur ad instantiam petentis non libera voluntate, seu motu proprio concedentis, siue indulgentis, & tunc debet strictè interpretari, arg. ff. q. quisq. iuris. l. 3. & j. de consang. & affi. q. dilectio. & sic sentiunt ibi Alanus & Vinc. & Archid. in §. alleg. nisi rigor. Sed tu potes sic dicere & satis probabiliter, aut conceditur in & super materia odiosa, siue ambitiosa, siue ibi publico aduersa aut non. † Si sic, tunc nō est largè, sed strictè interpretandū, & restringendū: & ita potest intelligi dicta opinio Ala. Vinc. & Archid. de materia odiosa, patet. ff. de iur. in mu. l. 1. de ambitiosa, pater. s. de transla. epi. cap. vlt. j. de præben. c. quamuis c. i. cui. & c. non potest. lib. 6. de iure publico aduersa, patet in d. l. 1. de iure immu. j. de sent. ex com. cal. ma mater in fin. lib. 6. extra eo. titu. de sent. ex com. cap. ex frequentibus. & c. cum ex co in cle. Et ideo indulgentia per quam alicui indulgetur vt possit plures ecclesias licitè retinere, licet liberet eum vt non teneatur in omnibus personaliter residere, vt not. Ioan. 7. quæstio. 1. si quis in clero. non tamen liberat eum quin teneatur in earum altera residere, nisi expressè hoc in ea dicatur: nam ambitiosa est & ideo restringenda. vt. s. de præben. c. quia in tantum. & c. seq. & si. vt no. Spec. tit. de offic. legati. §. videndum restat. ver. quid si indulgetur alicui. & Archid. in c. alleg. si quis in clero glo. fin. † Si conceditur in & super materia favorabili, tunc est interpretandū saltem, vt de aliquo operetur. j. de priuile. ca. vt apostolica. lib. 6. pro hoc. j. de reg. iur. c. odia. lib. 6. Et ita potest intelligi quod not. Inno. in

c. alleg. quod dilectio. glo. fin. & etiam Hosti. post eum. Et de ista materia satis not. Rayne. in summa ritu. de filijs presby. §. item pone. Goff. in sum. de filijs presby. §. sunt quidam sed dispensetur. & Hosti. in summa de filijs presby. §. quis possit. ver. quid si ijs visis. Hæc decr. facit ad. q. alias in parlamento Fraciæ. vt dicitur ventilatam. Rex Franciæ cuidā militi dedit castrū in feudum hoc modo, do tibi & hæredibus tuis tale castrum, & miles iste decessit sine liberis, rex repetebat feudū, quia in casu huiusmodi hæredes debent intelligi filij, hæredes militis contradicunt, quaritur quid iuris, narratur parlamento Franciæ iudicasse pro rege, per l. ex facto. §. vlt. ff. ad Treb. vbi appellatione hæredum soli filij intelliguntur, cum sua glo. quæ hoc not. Sed Iaco. de Ra. & Pet. de Bellaper. cum eo dicunt q. male fuit iudicatum, quia debuit intelligi de hæredibus qui buscunq. cum adiectio illa & hereditas fiat ad ampliandum, vnde non debet interpretari ad minuendū, vt. ff. de condi. & de. l. cum tale. §. vlt. Et ad l. ex facto respondent q. ibi non extenditur appellatio hæredū, sed restringitur ad filios, ideo quia alias inutile redderet fideicommissum, cum raro vel nunquā cōdicio possit existerre, si intelligeretur de hñdib' quibuscunq. cum impossibile vel raro sit quem non habere hæredes, saltem enim habet fscum: vnde vt possit cōdicio impleri, intelligimus mentem testantis ibi fuisse de liberis. Dy. vero videtur sentire cum illa glo. quæ est in l. alleg. ex facto. §. vlt. c. sic secundum eum bene fuit iudicatum: quia quæstio loquitur in contractu feudali, qui de sui natura non transit in hæredes extraneum. Vnde in casu feudorū dicitur, quod quoties de hærede tractatur, intelligitur de filijs masculis & nō de feminis, siue de hæredibus extraneis, vt in lib. feu. de ali. seu. c. vnico. ver. & si clientulus. & ita scribit in d. §. vlt. & ff. de verb. signi. l. in conuentionibus. Ad hoc tamen potest responderi pro Iac. & Petro, q. verum est q. simpliciter res in feudū datur: nam tunc videtur concessa sibi & hæredibus suo iure, vt arg. ff. de leg. 3. l. si quis in princ. §. 1. ac. cum exprimitur nomen hæredis tunc ampliatur eius natura vt dicitur est: & istam partem credo veriorē per istud c. & per præmissa. † Pro hoc etia facit quod no. Spec. rubricella de testamētis §. 1. ver. fi. vbi dicit q. in vltimis voluntatibus appellatione hæredis liberi solum intelliguntur, sed in contractibus intelliguntur etiam extranei hæredes si liberi non extant, vt in d. l. in conuentionibus. & ff. de operis lib. l. cum patronus licet eius dictū non credam simpliciter fore verū. Vnde opinio illius glossæ & Dyni vera est vbi testator vel donator voluisset castrum ad se reuerti aliquo casu, vt quia dixisset ita, do tibi castrum ita, q. si sine hære de decesseris castrum ad me reuertatur, nam tunc nomine hæredis intelligerem liberos tantum: sed in ista quæst. vbi non expressit aliquo casu castrum ad se reuerti, dico quod intelligendum est de hærede quocunq. maximè quia beneficia principum largissimè sunt interpretanda, vt hic in concor. alleg. Et idem intelligerem in dispositione testatoris, quæ facta simpliciter largè est interpretanda: vt hic & ff. de regu. iur. l. in testamētis. de vino tri. & oleo leg. l. 3. de penu leg. l. qui penum. §. fin. & de an. leg. l. legatum ita. in princ.

- 1 Ecclesia a religiosis adificata, qualeius in ea habeant.
- 2 Ecclesia religiosis donata ab 1 pisco, quid iuris ei in ea remanet. 4. 6.
- 3 Ecclesia ius patronatus donari potest.
- 5 Consuetudo ecclesia onerosa non valet.
- 7 Cathedralicum non prescribitur.

Astoralis. Si queris quæ & qualia iura possunt habere religiosi in ecclesijs vel capellis sibi concessis, distingue, circa quod aduertendum, quod duobus modis sunt ecclesiæ vel capellæ religioforum, scilicet edificatione, & donatione. † Aut ergo ecclesiæ vel capellæ sunt religioforum edificatione, & tunc religiosi habent temporalia, & episcopus spiritualia. j. de capel. mona. cap. 1. 1. 6. q. 2. sanè & c. pen. & vit. & q. 5. c. 1. 2. & 3. Aut sunt religioforum donatione, & tunc aut donatio facta est ab episcopo, aut a patrono: aut ab episcopo de consensu patroni: vel e contra. Si ab episcopo tunc, aut sub certa forma: aut cum omni iure seu pleno iure: aut simpliciter: aut non apparet qualiter sit concessa. † Si sub certa forma, tunc non habebunt plus iuris in ecclesia vel capella donata quàm forma contineat, vt. ff. de pac. lin. traditionibus. & C. de dona. l. legem. Si cum omni iure seu pleno iure, tunc habet religiosi temporalium & spiritualium administrationem, & sacerdotum institutionem & destitutionem. 1. 6. q. 2. visis. secundum Inno. hic in glo. &

glo. & non institutio. & Hosti. post eum: licet Innoc. innuat in glo. pen. cōtrarium in institutione. Et sic intelligitur q. capellæ pleno iure pertinent ad religiosos. 1. 6. q. 2. ca. fi. in quo casu non coguntur episcopo presbyteros præferre, vt. s. de præben. in Lateranensi. ibi quatenus in ecclesijs quæ ad ipsos pleno iure non pertinent & c. a contrario sensu. Ad quod facit illud quod no. Host. & Io. An. post eum. j. de priuile. cum olim. 2. scilicet q. episcopus concedit priuilegia libertatis, quod dicitur. vt. j. de relig. do. c. constitutus. & de censi. cum venerabilis. remanet tñ ius episcopale in ordinatione, in iurisdictione, in visitatione, in altarium cōsecratione, & similibus. 9. q. 3. per singulas. Si simpliciter cōcessit episcopus ecclesiam vel capellam religiosis, tunc aut in illa ecclesia vel capella ipse episcopus certam percipiebat fructuum portionem, quotam, vel quantam, quæ forsan imposita fuit tempore dedicationis. 1. 8. q. 2. Eleutherius. vel debetur ex antiqua consuetudine. 1. 8. q. 2. seruitiū. secundum Hosti. hic. Et illam tantum concessisse videtur, vt hic. arg. j. de iure pat. c. quod autem consuluit. ff. de contrahen. empt. l. qui tabernas. de leg. 1. domus. §. fin. & tunc s. m. Ioan. & Ber. hic in gl. fi ita generaliter intelligitur dedisse ius instituendi. 1. 6. q. 2. visis. Tu tamen dic contra vt. s. de suppl. neg. præla. cap. 2. nam q. dat ecclesiam simpliciter, non videtur dare aliquid spirituale vt hic innuitur, & institutio spiritualis est. ar. j. de simo. in tantum. in fin. & dic q. ca. alleg. visis. locum habet q. episcopus non simpliciter, sed expresse dat ecclesiam cum pleno iure, s. m. Goff. Inno. Host. & Ioan. Andr. hic. Aut in illa ecclesia vel capella episcopus non percipiebat aliquam fructuum portionem, & tunc proventus cōcessisse videtur vt hic. Et videtur mirabilis hæc distinctio, quod q. episcopus minus habet in ecclesia, intelligitur plus dedisse: sed hoc ideo est, quia donationē interpretari debemus vt magis valeat quam pereat, arg. j. de verb. signi. Abbate sanè. §. circa quod fuerat. Si nō apparet qualiter sit concessa, tñ de cōcessione cōstat præsumitur simpliciter concessa, arg. ff. de seruit. l. si cui & j. de priuile. quia circa. † Si donatio, vel concessio sit facta a solo patrono, tunc valet donatio, & illud quod habet scilicet a patrono donare videtur, vt. j. de iure pat. c. vnico. lib. 6. No. tamen quod licet sine cōsensu episcopi laicus possit donare ius patronatus ecclesiæ seu capellæ eidem, vel alteri ecclesiæ vel capellæ, vel loco religiofo vt ibi, non tamen potest ipsum donare alteri laico sine cōsensu & autoritate episcopi, vt leg. & not. j. de iure pat. præterea. & not. Archi. in d. c. vnico. super verbo loco religiofo. † Si donatio vel concessio fiat ab episcopo de consensu patroni: vel a patrono de consensu episcopi, tunc vterque quod suum est concessisse videtur, vt hic s. m. Hosti. & in præmissis concordat Asten. lib. 6. titu. de regularibus in fin. No. tñ quod quantumcumq. episcopus generaliter ecclesiā a se eximat, vel alteri conferat, aut concedat pleno iure, semper videtur quatuor retinere. Primum scilicet, correctionem, vt in c. alleg. visis. Secundum scilicet, visitationem. Tertium, scilicet procurationem quæ rōne visitationis debetur. j. de censibus cum venerabilis. & c. venerabili. Et cathedralicum vt hic, quia cathedralicum datur in signum subiectionis in spiritualibus, & in iurisdictionibus spiritualibus, quæ cum nō intelligitur remitti per consequens nec cathedralicum, s. m. Innoc. & Hosti. & Ioan. Andr. hic & Ioan. Andr. in c. alleg. visis. in glo. pleno iure & Archi. super verbo glo. Vinc. & Goff. Ber. & Hosti. in calle. cum venerabilis. & G. Inno. & Hosti. in c. venerabili. Et Hosti. infra de relig. do. constitutus. & in summa de off. ordi. §. quid pertinet. sub. §. sunt autem quædam. versic. consuevit. & versic. & not. & de reb. ecclesijs non alienandis. §. an res versic. extra summam. Et est ratio s. m. Hosti. vt. ff. de offic. præfdis. l. legatus. C. de patria po. l. abdicatio, supra de off. ordi. irrefragabili. & institutionem authorizabilem quæ nec præscribi potest supra de offic. Archid. cap. satis. & etiam forsan canonicam portionem, quia hæc duo æquiparantur, vt. s. de off. ordi. conquirente. nisi expresse illā conferat. 1. 2. q. 3. c. fin. Et sic ex tali titulo potest præscribi cōtra ipsum. s. de præfdis. de quarta. vbi de hoc. Alij dicunt q. non potest dare canonicam ius canonicæ portionis sibi inhærentis, licet possit dare fructus quo ad tempus præteritum. i. reventos retro, vel etiã in futurū quandiu viuit, sic intelligunt. 1. 2. q. 3. c. fi. arg. ff. de periculo & com. rei ven. l. necessarii. & no. fi. s. de loca. & cond. c. vltra. secundum Hosti. & Io. Andr. Et hoc q. dictum est quod cathedralicum non potest episcopus a se abdicare, no. etiam Io. 1. 6. q. 7. quicunq. quod verū in generali remissionem, vt hic, secus forte in specialij. ar. op. in c. alleg. cum venerabilis. in fin. j. de cen. vt no. Archi. in c. alleg. quicunq. glo. pen. & j. de præb. cap. 1.

super verbo episcopalia. lib. 6. s. m. id quod not. Lau. Vin. Tanc. & Ber. s. de transac. præterea. in 3. glo. qui scilicet. Quod dictū est de concessione episcopi, intellige dummodo cōsensu capituli intercedat vt hic in fin. & s. de ijs quæ sunt a præla. cum vos. & c. tua. & c. pastoralis. alias nō valeretur quo ad transferendum ius t nec valeretur consuetudo in contrariū, cum esset ecclesiæ onerosa. s. de consue. ca. 1. Nam hic necessarius est tractatus. s. de his quæ sunt a præla. c. tua. & c. cum apostolica. j. de reb. ecclie. c. dudum. lib. 6. Item talis concessio continet alienationem. s. de reb. ecclie. c. nulli. ergo cōsensu requiritur. 1. 2. q. 2. sine exceptione. ergo contraria consuetudo hoc casu nō valet s. m. Goff. Hug. Laur. Vinc. Aegid. Gui. Innoc. Hosti. & Io. An. quamuis Io. dicat valere consue. ar. s. de his quæ sunt a præla. c. ea noscitur sed non obstat, quia loquitur in concessione facta tanquam de beneficio vbi consuetudo bene valeret, secundum Goff. Host. & Io. Andr. Dic ergo quod non valeretur concessio episcopi sine consensu capituli quo ad transferendū ius, licet bene valeret quo ad transferendum titulum prescribendi j. de iure patro. cura. & no. j. eo. apostolica. Et talis consensus sufficit q. episcopus dat ecclesiā alij ecclesiæ, vel loco religiofo alteri a capitulo suo: si vero capitulo suo, tunc requirit consensus & autoritas superioris ipsius episcopi, vt no. Gen. extra de reb. ecclie. non alie. c. fi vna. super verbo mensē suæ in cle. Et idem innuit ibi Ioan. Andr. licet variet postea super verbo ecclesiam. Et quamuis Hosti. teneat contrarium. s. de his quæ sunt a præla. nouit. & vide quod ipse not. in summa de off. ordi. §. alleg. quid pertinet. sub. §. sunt autem quædam. ver. consuevit. vbi de ista materia. Et plenè vide per Io. Andr. in ca. alleg. venerabilis. de censibus super glo. 2. vbi querit, an episcopus etiam de capituli sui consensu ecclesiam eximendo, vel alteri cōcedendo puta abbati, vel decano pro sua dignitate recipiente, possit dato quod velit ex hoc exprimat in ea iurisdictione episcopalem a se in totum abdicare, dicens quod glo. pen. hic & alia glo. s. alleg. innuunt quod nō potest quo minus retineat hæc quatuor visitationem, procurationem visitationem, correctionem, & cathedralicum: ad quæ quatuor alia quatuor adducuntur. † Primum de reuerentia, vt recitat Hosti. in prædicto ver. & no. quod & facit quod not. Ber. in d. c. præterea. glo. qui scilicet. Secundum de charitativo subsidio s. m. Host. tertium s. m. eum de institutione authorizabili, vt no. in decre. c. fati de off. Archid. Quartum. de ijs quæ sunt ordinis episcopalis, vt notatur. 1. 6. q. 2. in summa & s. de præfci. veniens. Et post multas rōnes & iura alleg. ad præmissa coadiuanda colligit tres modos, quibus procedit plena abdicatio, q. scilicet interuenit principalis cōfirmatio ex certa scientia vt. j. de relig. do. constitutus & q. sic iudicatum est, nec est appellatum vt. s. de re iudi. cum inter vos. nec restitutio petita. j. de resti. in integr. ca. 1. lib. 6. & q. præscriptum esset alterius tñ nomine, ita quod subditus prescribat non nomine proprio contra episcopum, sed nomine non subditi, quod dicit s. m. Hosti. s. de prescr. cum ex offic. & c. cum olim. Alias tenet Ioan. Andr. cum glo. prædictis, quod nō tenet plena renuntiatio, remissio, vel exceptio quo ad casus prædictos: tñ putat quod vbi per episcopum cum cōsensu capituli sui ex causa prædicti casus excepti concederentur, exceptis cathedralico, reuerentia, & charitativo subsidio valeretur cōcessio necum perfonalis, sed etiã realis competens dignitati; ita tñ quod per id non fiat abdicatio, sed quædam vicariæ commissio licet perpetua. Vnde singulos casus sumendo, dicit quod si visitationem, procurationem, & correlationem abbatia vel alteri dignitati concessit, abbas vt eius vicarius faciet prædicta, sed per hoc non erunt ab episcopo abdicata, quin poterit saltem abbate negligente visitare. Sic dicit de institutione, quod licet Abbas tantum illam faciat, tamen illam facere possit episcopus per querelā, vel appellationem. Additus est sic non erat abdicata vel excusa. De cathedralico vero no. Archi. j. de præb. ca. 1. lib. 6. quod licet generalis remissio non extendatur ad illud, specialiter tñ possit remitti, inducit illas duas glo. de decretali præterea. in glo. 3. de transac. & de decre. de monachis de præb. Sed non ob. quia in illa præterea. prima pars facit pro secunda nō loquitur de episcopo, vel solum in tendit excludere vitium simonia. Item gl. decre. de monachis. quæ videtur innuere quod cathedralicum & prædicta remaneant, vbi simpliciter sit concessio, sed non vbi iure pleno, supplenda, & intelligenda est s. m. glo. s. allega. † Et Ioan. tenet contra Arch. 1. 6. q. 7. quicunq. in fin. 1. glo. vbi dicit quod licet non curat præscriptio in quantitate decime, tamen currit in quantitate cathedralici, vt extra de censi. cap. olim. non tamen in toto, cum nec remitti possit de reuerentia & charitativo

& charitativo sub sidio. Satis placet qd est dictum, illa non posse remitti de institutione authorizabili, licet Hosti. teneat illam prescribi non posse in decre. cum satis. de off. Arch. contrarium tñ seruari videmus. Et tñ dato qd id verum esset, non per hoc sequitur quin possit remitti per modum praeiudicij, vt scilicet alius vice episcopi authorizet, & non tñ per hoc dicitur abdicata, cum episcopo petenti fidem fieri oporteat, facit quod no. j. de reg. iur. ca. 1. lib. 6. De exceptio. illorum quae sunt episcopalis ordinis, idem dico qd valeat licentia de consensu capituli ex causa data prelato, vt clerici vel monachi sui possint illa recipere a data prelato, vt clerici vel monachi sui possint illa recipere a quo episcopo voluerint, nec per hoc dicitur abdicata, cum illa sint accumulata tantu: constat enim quod ipse episcopus concedens sine alterius licentia, vel dimissiois suo iure poterit ordinare, vel alia episcopalia conferre, secundum Ioan. Andr. qui haec no. vbi. s. a ver. & plene vide, &c.

- 1 Parochia respectu episcopi dicitur diocesis.
2 Parochia respectu curati dicitur parochialis ecclesia.
3 Episcopus an ecclesia bona donare possit.
4 Ecclesia bona donata ab episcopo qualiter reuocentur.
5 Episcopus de rebus proprijs disponit ad libitum.

Apostolica. ¶ Si quis queris vtum tota ciuitas & diocesis possit dici & ceteri parochia, distingue. ¶ Aut respectu episcopi diocesis sanis, & dic quod sic, vnde est vna parochia sua, & quilibet ibi habitans ei subest tanquam parochianus, vt no. s. de off. archiepiscopi. c. officium. s. confessionses. ad idem de off. ordi. significauit. & c. irrefragabili. cum si. s. m. Hosti. & Io. An. hic idem Archi. 7. q. j. sicut alterius. glo. 3. pro hoc. j. de parochia. c. nullus. & c. si. & 1. 2. q. 2. bonę rei. s. de ijs quae sunt a prelato. pastoralis, & ita sumitur nomen parochiae hic & j. de decimis ad apostolicam. de magistris. cap. 2. de haere. excōicamus. j. & s. ad iij. c. 2. de raptoribus. c. 1. vbi de hoc per Hosti. ¶ Aut respectu curati parochialis, & dic qd non. imo parochialis ecclesia proprie dicitur parochia vt. j. de parochijs. ca. 2. & c. parochiarum.

¶ Si quis queris vtum episcopus de possessionibus, rebus, & alijs rebus ecclesiae suae possit dare monasterio in suo episcopatu de nouo fundando quinquagesimam partem, vel monasterio iam constructo centesimam partem, & si ultra dederit nunquid & qualiter illud ultra poterit reuocari, distingue. ¶ Aut queris nunquid possit dari aut nunquid ultra debitum datum possit reuocari. In primo casu dic vt dixi. s. de ijs, quae sunt a prelato. pastoralis. ¶ In secundo casu refert, aut ecclesia per hoc enormiter non grauatur, & tunc nihil reuocatur, vt hic in fin. Aut enormiter grauatur & tunc, aut est vna sola donatio: aut sunt plures. Si vna sola, tunc illud solum in quo grauatur ecclesia reuocari debet, & qd plus est detrahetur. 1. 2. q. 2. si quos deferuis. vt no. Ber. hic in gl. hic respondet. Idem Goff. Tanc. & Io. Andr. Si plures, tunc aut per vltimam donationem tantum ecclesia est grauata, & tunc illa solum & in quantum ecclesia est grauata reuocari debet, argu. ff. de iure pat. l. si libertus. s. 1. s. m. Ber. hic in glo. hic respondet. in prin. quae sunt gl. Laur. Idem Vinc. Goff. & Io. Andr. hic & Goff. in summa de ijs quae fi. a prelato in fin. Idem Tan. & Bar. Brix. in q. venerealibus quae incipit, esto qd episcopus fecerit donationes & c. & Bar. Brix. & Archi. 1. 2. q. 2. bonae rei licet. Dama. hic cuius gl. posuit Phil. s. eo. ca. 2. teneat, qd de singulis detrahetur per l. si totas. C. de inoff. dona. Aut nedum per vltimam donationem, sed etiam per alias praecedentes ecclesia est grauata, & tunc ille etiam praecedentes donationes prout sunt posteriores, per quas ecclesia est grauata, & in quantum est grauata poterit reuocari per beneficium in integrum restitutionis, vt hic. s. hoc semper. secundum Inn. & Hosti. Vnde dic breuiter, qd sine vna, siue plures sint donationes, id tñ & illud totu in quo & per quod grauata est ecclesia reuocabitur, vt hic debet. s. m. Hosti. Fallit in casu vbi monasterium tutum est exceptione praescriptionis vt hic, vel alia exceptione, puta rei iudi. vt. s. de re iud. cum inter vos. & ff. de except. l. 2. vt hic in tex. & gl. puta rei. vel compositionis confirmatae a Papa ex certa scientia vt. s. de transf. ca. 1. & de confi. vti. c. venerabiles s. m. Goff. Hosti. & Io. An. hic. ¶ Et haec vera, qd episcopus vult dare de rebus ecclesiae de rebus vero, proprijs siue patrimonialibus, potest dare quantum vult, quia in re sua quilibet est moderatus & arbiter. C. manda. l. in re. manda. s. m. illud Mar. x. an non licet mihi qd volo facere: tolle qd tuu est & vade.

- 1 Donatio privati qualiter reuocanda.
2 Donatio ecclesiae qualiter reuocanda.

- 3 Donatio an per donatoris heredem reuocetur.
4 Donatio an per heredem donatarij reuocetur.
5 Ingratitudinis descriptio.

R'opter ingratitudinem.

¶ Si quis queris vtum & in quibus casibus donatio facta valeat reuocari, refert. Aut queris vtum possit reuocari a donatore aut ab heredem donatarij. Si a donatore tunc, aut queris vtum possit reuocari per donatorem: aut per heredem vel successorem donatoris. Si per donatorem tunc, aut queris de donatione facta priuato: aut de facta ecclesiae. ¶ Si priuato, potest reuocari ex quatuor causis hic positis in text. l. si donatarius in donatorem impius manus iniicerit: aut sibi atroces iniurias: seu graue rerum suarum damnum: seu vitae periculum, inferre praesumpserit. Item quinto potest reuocari, si conditionem appositam in donatione non adimpleuit. s. eo. cum dilecti. vt hoc totu habes. C. de reuoc. do. l. vlt. Item sexto in alio casu ibi notato in glo. scilicet si donatori inopi & egenti donatarius cum potest alimenta non praestet, vt. ff. de liberis agn. l. alimenta. in princ. & s. 1. ¶ Et de his casibus ecce verbus, Donatu reuocant atrox iniuria, Peccatum, & necis insidie, manus impia sic graue damnum. Et nisi donanti victus praesentur egenti. Et hoc verum regulariter. Fallit in donatione facta per matrem filio, quae postea transit ad secundas nuptias, quae non reuocatur, nisi ex tribus causis tantum. l. si vitae eius insidiatus est: si atroces manus intulerit in eam: si totius substantiae ipsius molitus est iacturam, vt no. hic Ber. in glo. 1. in fi. & est text. C. de reuoc. do. in aut. hoc quo. ¶ Si quis queris de donatione facta ecclesiae, dic quod talis reuocatur in casibus. Primo, propter conditionem vel modum appositum non seruatum, vt. s. eo. cum dilecti. & j. de condi. app. ver. Secundo, propter peccati turpitudinem. j. de simo. de regularibus. & c. de hoc. Tertio, propter donantis turbationem, vt si pater iratus filiu exheredet & ecclesiae donet. 1. 3. q. 2. si quis irascitur. Quarto, propter fraudem & doli donatariarum personarum. 2. q. 3. constituit. j. de testamētis. c. fi. Quinto, propter filiorum natiuitatem, vt no. Ber. hic in 1. gl. ver. reuocatur etiam. Sexto, propter dantis impotetiam. 1. 7. q. 4. q. & j. de testamētis filius. Septimo, propter causam defectum. s. de cler. coniug. quoda te. & de renun. ex transmissa. Octauo, quatenus excedit vt. s. c. pxi. de reb. eccl. non ali. ad nos. 1. 2. q. 2. si quos de feruis. & c. eo. l. sancimus. Istos casus ponit Hosti. hic & in sum. eo. tit. s. qualiter reuocetur & Io. Andr. hic. Alias donatio non reuocatur, vt. C. de reuoc. do. l. si d. notationem. ad hoc. 2. 2. q. 2. non enim. vbi dicit, non aufero quod ipse donauit. ad idem de pe. di. r. quantumlibet. vbi dicitur quod Iesus Christus non reuocat beneficia: ad idem. 1. 6. q. 2. visis. ¶ Si quis queris vtum possit reuocari per heredem vel successorem donatoris, dic quod non vt hic & c. de reuoc. do. l. si in fi. Fallit primo, vbi donator in vita se preparauit ad agendum & reuocandum, ar. C. de inoff. testa. l. si pater. & l. sancimus. in fin. Item qd donator in vita causam reuocationis incepit, nam incepta potest haeres perficere vt hic in fin. qd dicit, tacuit a contrario. & c. de reuoc. do. l. si in fin. & l. 1. in fin. s. m. Hosti. hic. Item nisi donator dixerit si praedicta contra me vel meum heredem fecerit, donatio reuocetur, tñ donatio reuocabitur a successore donatoris secundu Inno. hic. Et intellige qd ex praedictis causis potest donatio reuocari etiam si contrarium sit actum, ne per hoc donatarius inuitetur ad delinquendum. ar. ff. de pac. l. si vnus. s. illud. s. m. Spec. hoc titu. s. 1. ver. quid si actum & c. vbi de hoc. ¶ Si quis queris vtum possit reuocari ab heredem donatarij, dic quod non s. m. Ber. Inno. & Hosti. & Io. An. hic in glo. fin. dicit etiam Ioan. Andr. hic quod beneficij collatio non potest propter ingratitudinem a collatore reuocari, quia non est proprie donator, quia sibi retinere non potest. s. de insti. c. fin. & de iure cogente confert, alias potestas transit ad alium de co. praeb. ca. 2. pro hoc. C. de reuoc. do. l. vlt. ibi donator res suas perdere, & c. Nec ob. s. de concess. praeb. p. posuit. in prin. & c. seq. j. de off. vicarij. c. vlt. l. 6. vbi dicitur donator, quia collator beneficij non est liberalis in dando, sed in cui dando, vt no. s. de preb. relatum & c. inter caetera. nec ob. s. de postu. c. vlt. quia non loquitur de ingratitudine circa collationem, sed circa ecclesiam, in qua habet beneficium, nec ibi per viam reuocationis, sed per viam restitutionis necesse est instituti priuari. Et eodem modo responderetur ad decre. graue de excess. prela. Itē cessat reuocatio si donatarius se defendendo, vel alias casu licito percutit donatorem, per verbu impias, quod ponitur hic, & in d. l. si. C. de reuoc. do. Item si ignorabat illu esse donatorem, ar. ff. loca. si ignoras. j. de sent. excom.

sent. excom. si vero. 2. Si vero percuriat per alium, vel percuriat non manu sed pede, locus est reuocationi, per no. 1. 7. q. 4. si quis suadente. Item graue damnu de quo dicit hic potest inferri nedum in maiori parte substantiae vt. ff. de excu. tut. l. propter litem. j. de reb. spol. freques lib. 6. sed etiam in minori, vt aperte probatur. s. c. prox. vbi dicitur quod perditio quinquagesimae, vel centesimae, vel minoris partis substantiae potest esse cum graui damno. Item si donatarius attentauit insingere graue damnum, sed res non habuit effectum, non est locus pene, per l. si. C. de reuoc. do. ibi substantiae donatarius imponi. Nec ob. iste tex. vbi satis est fuisse periculum vitae, licet mors secuta non fuerit, quia hoc iure punitur, cum illatio periculi sit delictum consummatu: nec ob. C. de re. do. in aut. hoc quoq; loquitur in casu specialii. ¶ Et no. s. m. Beatus Ber. quod ingratitudo est ventus vrens, sicca fontē misericordiae, rorem pietatis, & fluua gratiae: hoc peccato laborant recipientes libenter dona & beneficia, nec habent illa grata, & donatores quibus tenentur ad antidora interdū remunerant scabios, ad hoc j. de iudicis & si iudges. & quod habetur. 23. q. 3. sex sunt differentiae. Provenit autem hoc peccatu ex superbia, sunt enim qui credunt sibi debita oia seruitia quae sibi sunt: vnde idem Beatus Ber. est quaedam praesumptio & delictum maximu vti datis quasi meritis, & in acceptis beneficijs gratiam beneficij vsurpare, secundum Ioannem Andr.

¶ De peculio clericorum. Rubrica.

- 1 Clericus de patrimonio suo ad libitum disponit.
2 Clericus de bonis ecclesiae non disponit.
3 Reiores hospitalium de bonis ipsorum non disponunt.
4 Clericus quo ad bona sui beneficij equiparatur vsufructuario.
5 Fructus bonorum vasalli decedentis ante kalendas martias sunt eius heredis.
6 Praelatus an testari possit.
7 Clerici decedentis bona cui obueniant.
8 Clerici coniugati de bonis suis prout volunt, disponant.
9 Religiosi decedentis bona cui obueniant.
10 Religiosus habens liberos, inter eos bona sua ad libitum dividit.
11 Religiosus non professus testari potest.

S'iquis sine ¶ Si quis queris vtum clericus possit facere testamentum, vel donare inter viuos, distingue. Aut queris de clericis secularibus, aut de regularibus. Si de secularibus tunc, aut de beneficiatis, aut de alijs. Si de beneficiatis, tunc aut queris de ijs qui habent de patrimonio, vel quae sibi obuenerunt ex successione parentu, vel artificio, vel intuitu personae: seu alias quam intuitu ecclesie: aut queris de his que ad eos perueniunt, vel hnt de bonis vel intuitu ecclesiae: aut est dubium. ¶ In primo casu dic quod de illis potest clericus secularis indubitanter facere testamentum, & donare inter viuos, siue ea habuerit ante beneficiu adeptum, siue post. j. tit. 2. c. 1. 1. 2. q. 1. sint manifeste & q. 3. c. placuit. 2. respon. & c. quicunq; 28. dist. de Siracusan. j. tit. proxi. ad haec praesentibus. & c. quia nos. & c. relatum. 2. s. caeterum. C. de episc. & clericis in aut. licentiam. & in aut. presbyteros. in aut. de eccl. tit. s. interdicimus. de sanctis. episc. s. presbyteros. colla. 9. Quod veru etiam si sit sub patria potestate vt ibi, & not. Hosti. in d. c. quia nos. Tenetur tamen, vel si ipse non fecerit, haeredes eius tenentur ipsam ecclesiam de rebus illis cōseruare indemnem, si forte aliqua de rebus ecclesie expendit in meliorationem proprij patrimonij, vel etiam si propter diligentiam nimiam propriarum reru neglexerit res ecclesiae. & ita diminuta sunt aliqua vel amissa propter culpa suam. Et econuerso si de rebus proprijs expendit aliqua in vtilitatem ecclesiae, potest ipse vel haeredes sui cum hoc consliterit recuperare de rebus ecclesie, vt ita hincinde fiat debita compensatio, vt. 2. q. 7. lator. in fi. & 1. 2. q. 4. c. 1. & 2. vt hoc no. Hosti. in summa de poeni. & remis. s. 2. 3. quibus & qualiter. Et si talis clericus de bonis huiusmodi non disposerit in vita vel in morte, venient ad consanguineos si sint, vt in c. alle. sint manifeste, quia nos. & relatum. Et si non sint, tunc venient ad ecclesiam vt. C. de episc. & clericis. l. si quis presby. & j. de suc. ab intest. ca. 1. in fin. & ibi no. Hosti. & Ber. & in ca. 2. Inno. j. tit. proxi. c. cum in officijs in glo. not. qd circa princ. & Hosti. & Ioan. Andr. post eum ibi. & in ca. 1. & Ber. Inno. & Hosti. in c. requisisti. in fi. & Ber. Inno. & Hosti. j. de verb. sign. cum tibi. & frater Ioan. in summa confel. rubrica de raptoribus, rubricella de rapina clericorum, in q. vtum clericus possint, vbi de hoc. Si quis queris de ijs qui hnt, vel ad eos per-

ueniunt de bonis ecclesiae vel intuitu ecclesie tunc, ¶ Aut queris de rebus quae sunt proprie ipsius ecclesiae, vt sunt beneficia ecclesiastica praedia iocalia, & alia bona ecclesiae: aut de fructibus beneficiorum ecclesiasticorum ad ipsos clericos pertinentibus. Si de rebus ecclesiae, quae sunt proprie ecclesiae, tunc dic quod de talibus etiam si sint mobiles testari non possunt, vt in iuribus alle. & 1. 2. q. 2. non liceat Papa & q. 5. quasi per totum. ¶ Si de fructibus beneficioru ecclesiasticoru refert. ¶ Aut queris de rectoribus gubernatoribus vel magistris elemosynariarum, leprosarioru, seu hospitalium, & de fructibus seu redditibus ipsaru, & tales de talibus fructibus cum ipsos non faciant suos etiam a terra separatos, vt patet extra de relig. do. quia contingit in cle. & no. ibi Io. An. & Gen. testari, seu alias in morte vel in vita disponere non possunt, nec miru, quia nec tunc talia duntur, proprie beneficia, vt extra de praeb. c. per literas in cle. ¶ Aut queris de alijs proprie loquedo beneficiatis, & tunc distingue s. m. Hosti. hic inter clericum habentem administrationem: & clericum non habentem sed simpliciter beneficiatum. Nam clericus hns administrationem quadiu viuut & sanus est donare potest, moderatē tamen. j. de do. caeterum; coparatur enim vsufructuario, quia ius suu morte finitur, sicut ius vsufructuarij, vt hic. & s. de do. consultationibus. de pig. ca. vlti. & instit. de vsufu. s. finitur. Si autem incepti in firmari comparatur vsuario, & sic nihil habet nisi vnum tantu, aliquantulum plus habet, quia potest elemosynam facere vt. j. tit. proxi. c. ad haec. testari tñ non poterit vt. j. tit. proxi. c. 1. & c. cum in officijs. Si autem sit clericus non hns administrationem, sed simpliciter beneficiatus, tunc in vita & in morte omnino comparatur vsufructuario quatum ad faciendum fructus suos, & de ijs poterit testari. j. tit. proxi. requisisti. s. illud. & hic, & hoc generalis consuetudo obseruat. Si tñ isti scilicet habens administrationem, vel non habens ab intestato quo ad istos fructus hoc est non ordinato de eis decedant, ecclesia in eis succedit. j. tit. 1. relatum. 2. s. nomine & s. fi. & ar. j. de poeni. c. 2. Sed quid erit de fructibus pendentibus, videtur idē quod in vasallo, ¶ vt si decedat beneficiatus post Augustu, & ante calend. Martij ad ecclesiam pertineant: si vero post kalendas Martij ad clericum, vt in lib. seu. hic finitur lex. s. si vasallus. Tu dic verius ipsum comparandum vsufructuario, vt fructus perceptos & reconditos suos faciat. Alij autē omnes ad ecclesiam pertineant, sic enim est in vsufructuario cui talis coparatur. ff. de vsufu. l. arboribus. s. l. alias est. l. & incipit si fur. quib. mod. vsufu. amitt. l. si vsufu. in fi. de vsufu. l. qui scit. s. 1. & s. praeterea. ¶ Et haec vera nisi de speciali statuto, vel consue. ecclesiae aliud censetur, tali enim standum erit, si de ipsa appareat, ar. j. tit. 1. relatum. 2. s. licet igitur. s. de concess. praeb. c. ex parte Asten. in fi. dummodo, non sit ecclesiae onerosa, alias secus. s. de consue. ca. 1. s. m. Hosti. qui ita distinguit hic ab illo ver. Aut queris de alijs vsq; hic. Idem per oia cum eo Gar. j. de re. eccl. non alie. c. hoc consulsissimo. & Cardi. ibi in gl. & sic haec prohibitio. lib. 6. & Io. Andr. j. de off. ordi. c. praesenti. in gl. per eorum. eo. lib. 1. Et vide quaestione Io. An. j. de reg. iur. c. nemo plus pot. lib. 6. in nouella, qua quaerit an valeat consuetudo mutinensis ecclesiae permittit canonicos testari de fructibus praebendaru suarum percipiendis post mortem vsq; ad annu: & post multa arg. pro & contra dicit Guidon Archi. Bonon. qui hanc quaestione disputauit tenuisse qd non. Sed ipse tenet contrarium per ca. j. de rescr. si propter. l. 6. vbi patet qd de consuetudine fructus primi anni possunt deberi singulari personae, & sic mortuo vel ipsius haeredi vel legatario: ad idem. s. de rescr. cam te. j. de consuet. c. 1. lib. 6. de preb. quia s. p. eo. lib. Per que patet qd consuetudo vnus ministri seruitium subtrahit ecclesiae faciendo qd duplicem seruiendo seu sinendo. l. vt habeat dignitate & canoniam. Ad idem de praeb. cum in ecclesia. lib. 6. vbi perpetuo nedu ad tempus praebenda deberi potest non canonico: ad idem c. all. praesenti. & de elec. g. ali. Nec mirum si consuetudo valeat, cu per eam principaliter non prauidetur ecclesiae, sed successori, & sibi imputet qui talem canoniam assumpsit, quo respectu facilius vt consuetudine peruenire posse de percipiendis quae de perceptis, de illis dico in quibus succederet ecclesiae: & hoc est hodie approbatum per extra. Io. 2. suscepi. s. m. eum. vnde Vinc. non credit qd generalis consuetudo excuset clericos, qui tempore mortis oia mobilia dant parentibus, quod etia tenebat Hug. ut no. Arch. 13. q. 5. in summa, vbi de ista materia per eum. ¶ Sequitur de tertio qd est dubium, vtum. l. hntibus ad administrationem sibi obueneru de bonis vel intuitu ecclesie vel non, & tunc sunt opiniones. quaedam distinguunt, an praelatus promiscue utatur rebus suis, & ecclesie, necne: alij distinguunt Hen. Boich super Decret. GG an conset

an constet praelatum habuisse proprium ante promotionem: nec ne: tertij considerant quis possideat, & quis petat vt petitor probet contra possidentem, & hoc placet Goff. j. tit. 1. c. 1. in fin. Et iste opiniones no. in calle. sint manifeste. Alij distinguunt, an praelatus fecit inuentariū nec, vt primo casu vltra expresso in inuentario presumatur pro herede: sed o casu presumitur pro ecclesia: sicut. n. in culpa non faciendo inuentariū, facit. C. de iure delib. l. sancimus. 38. dist. de Syraculan. extra de relig. do. quia cōtingit. §. illi etiā in cle. Tu dic q̄ refert, aut certum est q̄ clericus habuit aliqd. de p̄prio, seu alias quā intuitu ecclesie, sed nescitur quid vel quantum sit: aut certū est q̄ non habuit, aut nescitur vel dubitatur vtrū habuit p̄prium: vel non: in primo casu refert, aut quæris de clerico quondam seruo, & tūc fient quatuor partes de bonis suis vt. j. de suc. ab intest. c. 2. quod c. loquitur de clericis seu presbyteris quondā seruis. §. m. Lau. Ber. Goff. Hosti. Pet. de Samp. & Abb. ibi. † Aut quæris de clerico semper libero & nunquam seruo, & tunc de omnibus debet fieri virilis siue aequalis diuisio inter ecclesiā & parentes siue consanguineos, vt. 1. 2. q. 4. c. 1. §. m. Ber. & Hosti. in d. c. 2. j. de succes. ab intest. Et vide Io. in d. c. 1. gl. pen. in si. vbi dicit diuisiōnem debere fieri §. m. quantitate patrimonij sui, & rerum ecclesie. In secundo casu presumitur pro ecclesia, quia in incertis, & c. ff. de verb. obl. l. continuus. §. cum ita. in fin. & hoc tenet Host. j. tit. 2. c. 2. per c. cum in officijs. j. ti. 1. In tertio casu. q̄ nescitur vel dubitatur vtrum habuit p̄prium vel non, refert. Aut clericus habet ecclesiā, & tunc presumptio est semper pro ecclesia, nisi cōtrarium p̄betur, vt. §. eo. c. 1. cum concor. alleg. ibi in gl. vlt. & sic incumbit semper probatio hæredibus beneficiarij, siue ipsi sint in possessione siue nō vt. j. ti. 1. ca. 1. ibi detineri, & c. Et est expressum in aut. de eccl. tit. §. interdicimus. coll. 9. vbi hoc tenet gl. & in dicta aut. licetiam. vbi idem tenet gl. & Abb. hic & Ber. j. ti. 2. c. 2. glo. 1. & Hosti. post eum. Et ita intellige quod no. Ber. j. tit. 2. cum dilectus. in gl. si intelligas. Nec obstat iurata volunt q̄ actor p̄bet intentionem suā. C. de rei ven. l. si. 1. 2. q. 1. in si. & c. sint manifeste. quia illa vera sunt nisi sit presumptio pro actore, nam tūc succumbit reus nisi aliud probet. §. vt ec. ec. c. vnico. C. de probat. siue possidetis. & j. de priuil. c. cum personæ. §. si aut cum duobus. §. sequentibus. lib. 6. Nec obstat. 1. 2. q. 2. ca. 1. quod videtur expressē cōtra, quia illud quod licet simile intelligitur in casu certū. q̄ constat quod aliunde habuit, ideo de hoc inquirendum est ante quam ei sua possessio auferatur, §. m. Hosti. in summa. eo. tit. §. si. Et plenius. §. eo. ca. 3. & in hoc concor. Spec. rubr. de statu monachorum. ver. §. 8. quæritur. vbi de hoc quod verū in rebus immobilibus vt ibi & §. cap. proxi. Porro in mobilibus modicis quilibet possessor tenendus erit, nisi aliud probetur, & sic potest intelligi dictum. ca. 1. 2. q. 5. ca. 1. vt hoc not. Hosti. in d. c. 3. & j. ti. 1. c. 1. si ceteram possit intelligi quod no. ipse Hosti. in summa de succes. ab intest. §. 2. in fin. Sed cōtra hoc facit expressē. §. alle. interdicimus. de eccl. col. 9. qui idem dicit in rebus mobilibus, quod in immobilibus. §. q̄ semper in dubio pro ecclesia presumatur, & hoc tutius est tenere, maxime si nō fecit inuentarium. Aut non habet ecclesiam seu administrationem, sed simplex beneficium, & tunc non est presumptio pro ecclesia, arg. j. ti. proxi. requisisti. §. illud. C. de vsufr. l. fin. arg. l. si defunctus §. m. Hosti. in sum. eo. tit. §. fin. & §. eo. ca. 1. Fallit q̄ probatur, q̄ nihil hñs promotus fuit ad beneficium simplex, nec probatur q̄ aliunde acquisierit, quia tunc pro ecclesia iudicabo, vt. §. eo. c. 1. hoc no. Host. §. eo. c. 3. pro quo no. per Inn. j. tit. 1. cum in officijs in magna gl. † Si quæris de clericis nō beneficiarij, vt cōiugatis, & alijs, tunc dic q̄ possunt de bonis suis pro libito disponere, & donare siue inter viuos siue in vltima voluntate, sicut & laici, vt. j. ti. 1. ca. nos quidem. & c. quia nos. 1. respon. cum ibi alle. † Sequitur de secūdo membro principali. de clericis regularibus & tunc, aut sunt iam p̄fessi tacite vel expressē, & tales testari non possunt. 1. 9. q. 3. c. quia ingredientibus. c. perlatum. §. ecōtra Paulus. c. si qua mulier. & j. tit. proxi. ca. 2. & si consuetudo hoc daret hoc casu non valerit, vt ibi in glo. hæc consuetudo. Et est ratio, quia tales non hñt bona: nam ingressi monasteria se & sua Deo dedicant vt ibi, & C. de sacrosan. eccl. in aut. ingressi. 1. 2. q. j. nolo. & c. non dicatis, de quo per Ala. Ber. & Hosti. j. ti. 1. c. 1. vbi Ala. & Ber. in gl. pe. dicunt religiosus etiā administrationem episcopalem habentem testari non posse etiā de bonis intuitu personæ sibi obuenientibus. idem & expressius Io. 1. 2. q. 1. quia tua. gl. 1. ad quod facit. j. de priuil. cum olim. 2. Sed hoc nō placet Hosti. in d. c. j. j. tit. proxi. in si. nisi quantum ad bona intuitu ecclesie acquisita: nam ex quo administrationem habet maxime episcopalem,

contrarium videtur sibi tenendum. j. tit. 1. requisisti. §. fin. dicens q̄ etiam simplex religiosus a iugo huius obedientie in morte absoluitur, vt. j. de sepul. de vxore. Sed quicquid dicit Hosti. etiam q̄ acquirat intuitu personæ ep̄s regularis acquirat episcopatum, per iura predicta, & 1. 8. q. 1. c. vno. vnde quo ad administrationē dum viuit potest locum hñe quod dicit Hosti. non vt de p̄prio, cum illud nō habeat impediēte p̄fessione, sed vt de ecclesiastico. j. tit. 1. relatum. 2. §. m. Io. An. Et hoc tenent, nec ob. d. auth. licentiam. in fin. quæ vt facere pro Hosti. quia non loquitur de religioso, sed de administratore loci religiosi, largē sumpto verbo religiosi, vt patet in §. alle. interdicimus. de eccl. ti. vnde sumitur. † Fallit in religioso habente liberos de legitimo matrimonio, inter quos pōt diuidere bona sua, iuxta ea quæ le. & no. in §. alleg. si qua mulier. & illa diuisio non est testm̄, sed quædā vltima voluntas, vt no. Spec. in summa de statu mo. §. hi. & §. seq. & se. † Aut non fuot p̄fessi tacite vel expressē, & tunc p̄nt testari. 1. 2. q. 5. c. vlt. vt not. Inn. de monialibus nō p̄fessis. j. ti. proxi. c. 2. & Hosti. & Io. An. post eum, cum etiā ad seculū reuertit possit, vt. j. de regularibus statutimus. Idem no. Hosti. in summa ti. de testamentis. §. 1. sub. §. quis possit facere. ver. idem puto. Et pro hoc videtur casus. j. de sent. ex com. c. religiosi. §. si. lib. 6. & de regularibus c. beneficium. eo. lib. vbi idē tenet Arch. super verbo assensus. pro hoc etiam facit in aut. de san. ep̄s. §. si quis autem. colla. 9. j. de elec. indemnitatibus. in fin. lib. 6. & de statu regula. attendentes. in cle. Et quantum ad istos religiosos adde quod dixi. §. de p̄ba. in præsentia. vide etiam quod no. Hosti. j. de succes. ab intesta. cap. 2. vbi dicit quod obligatus ad ratiocinia ecclesie facere non videtur posse etiam facere testamentum, vt legitur & not. 1. 3. q. 2. c. illud etiam. 2. 1. q. 3. cap. 1. & per totum.

¶ De testamentis & vltimis voluntatibus. Rubrica.

- 1 Ecclesia ante aditam hereditatem laesa in integrum restituitur.
- 2 Ecclesia post aditam hereditatem non restituitur in integrum.

Vorundam. ¶ Ad declarationem glo. hic non habebit. Si quæris quando minor vel ecclesia est enormiter læsa, hæreditatē alterius adeundo, vtrum ex hoc restitutionem possit.

- 1 fit & debeat obtinere, distinguat. Aut illa læsio seu casus propter quem euenit læsio ante aditam hereditatem accidit: aut post. Si ante tunc sic. C. si vt ab hæredi. se absti. l. 1. & 2. §. de in integ. resti. c. 1. & per totum. j. de in integ. resti. ca. 1. & 2. lib. 6.
- 2 † Si post nō restitueretur. ff. de minor. lit. prætor. §. restitutus. alias est lex & si sine. & l. verum. §. si locuplet. §. m. Hosti. & Io. Andr. hic. idem Archi. 1. 2. q. 2. c. episcopus qui filios.

- 1 Monasterium si in loco destinato edificari non possit, alibi construatur.
- 2 Actus si non valet vt agitur, an valeat vt valere potest.
- 3 Quod volui non potui, quod potui nolui.
- 4 Collegio licito legari potest.
- 5 Collegio illicito an legari possit.
- 6 Ind. an legari liceat.

Os quidem. ¶ Hic est argu. q̄ si testator volens monasterium cōstrui de certo loco, mandat, & ibi fieri non potest, debet alibi fieri, vel si mādauerat destructū monasterium reparari, & tunc si ibi vbi prius erat nō potest reedificari, alibi reedificabitur. §. m. Aegi. Inn. Hosti. & Io. An. hic. & spec. de instr. edi. §. nunc verō aliqua. vers. qd si testator iussit fieri pontem. Pro quibus facit optimē. ff. de vsufr. l. e. legatū. de cōdi. & dem. l. in testamēto quidā. & de adm. re. ad ciuit. perti. l. legatū.

in prin. & §. si. cum ibi alle. † Et ex hoc no. q̄ si actus non valet vt agitur, valet tñ vt valere potest. circa quod distingue. Quia aut res vel actus prout agitur nō valet in aliquo nec in toto nec in parte: aut licet nō valeat in toto: valet tñ in parte. In primo casu refert, aut quæris in obligationibus parahendis: aut in liberationibus cōsequendis aut in iurisdictionibus exercendis. In primo casu refert. Aut quæris nunqd valet iū ad actionē pariendā, & actionē acquirendā certē p̄sonæ, & dic q̄ nō valet vt valere pōt vt. ff. de cōst. pec. l. j. eū qui. Fallit in actū seu obligationē m̄simonij seu sponsaliorū, quæ si nō valet vt m̄simoniū, valet tñ vt valere pōt. l. vt sponsalia. j. de despon. impu. c. literas. & c. accessit. & eo. ti. c. unico. §. idē quoq; in prin. & in si. li. 6. ubi de hoc. Aut quæris nunqd valet quantum ad officij iudicis implorandum circa ipm actū, & tunc valet ut valere pōt, ut hic & in concor. §. alleg. Fallit in his quæ ut valeat ut valere p̄nt, dependent

dent ex mera potestate seu voluntate agentis seu disponentis, vt patet in testatore faciente testamentum suum quod si non valeat vt testamentum, nec valebit vt valere potest, scilicet vt codi. illi, nisi hoc exprimat. C. de codicil. l. vlt. Et est ratio, quia exprimere, & facere valere vt codicillos dependet ex voluntate & potestate sua vt ibi. In secūdo casu refert, aut liberatio peccat in forma, & tunc si nō valet vt agitur, nec valet vt valere potest, vt patet in acceptatione, quæ si non valet vt acceptatio propter peccatū forme, nec valet vt valere potest. l. vt pactum ff. de accepta. l. an inutilis, §. m. antiquam litteram ibi & l. si acceptolatum. Aut liberatio peccat in materia: & tunc si nō valet vt agitur, valet tñ vt valere potest, verbi gratia cū essem mihi obligatus in c. ex mutuo libero te per acceptationē, non peccat in forma sed in materia, quia cum deberet interponi super obligatione verbis cōtracta, fuit interposita super obligatione re contracta. Et ideo licet nō valeat vt acceptatio, valet tñ vt pactum. ff. de pac. l. si vnus. §. pe. de rescin. vendi. l. cum emptor. & in d. l. an inutilis. prout est ibi littera Pisana. In tertio casu regulariter si nō valet vt agitur, nec valet vt valere potest: & ideo si iudex ordinarius cognoscat inter partes, vt delegatus credēs se habere iurisdic. delegatam cum non habeat, quia fortē rescriptum erat falsum, vel tpe commissionis sibi factæ nō erat capax talis iurisdictionis, vel alias & processus non valet vt coram delegato, nec valebit vt valere potuit. l. vt corā ordinario, vt videtur casus. §. de off. dele. c. ex literis Patriarche. in fin. §. m. intellectum Bernar. ibi in gl. in. Et hoc tenet Hosti. §. de prescrip. si diligenti. licet Inn. variet ibi in gl. not. q̄ simul. & Spec. rubr. de iurisd. om. iud. in si. vers. vlt. not. † Vnde ibi habet locum quod alibi dicitur, quod voluit non potuit, quod potuit noluit, vt. §. de off. dele. cum super abbacia cum ibi no. Fallit in confessione quæ fit in iudicio, quæ licet nō valeat vt facta coram iudice & in iudicio, valebit tñ vt valere poterit. l. vt extra iudicium, vt no. Hosti. §. de elec. per inquisitionem. & de iud. at si clerici. Et est ratio, quia indignum est vt quod sua quique voce dilucidē protestatus est, id in eum casum infirmare testm̄ monioq; proprio resistere permittatur. C. de nō numerata pecunia. l. generaliter. in fin. In secūdo casu principali. Cq̄ res vel actus valet non in totum, sed pro parte prout agitur, tunc dic vt plenē scripti in calle. super abbacia, de off. deleg. l. iuxta hoc quærit hic Hosti. quid si ep̄s in edificatione monasterij expendat plus quā relictum sit, videtur q̄ hoc ab hæredibus exigere possit, arg. ff. de verb. sign. cum in testamento. sed contra. ff. de neg. gest. qui aliena. §. 1. Solutio, ex qualitate dignitatis defuncti, & consuetudine, & affectu, & facultatē & residui q̄ expensum est quātitate, hic arbitrabitur bonus iudex, ar. ff. de dona. int. vir. & vxo. l. si sponsus. §. si quis rogatus. de iure do. l. quæro. de vsufr. l. qui semisses. de leg. 3. l. si filij. cum suis cōcor. §. m. dominos cōiter. Sed ex benignitate canonica statim putat illi. l. qui alien. vt sic nihil vltra q̄ relictu fuerit exigat, ad hoc q̄ leg. & no. j. eo. filius. & j. de censibus ex parte §. m. Hosti. idē Io. An. §. Super eo. c. Hic habes q̄ legatum factū collegio valet. † Circa q̄ distm̄ aut collegium est licitū & approbatum: aut illicitū. Si licitum & approbatū, vt collegium fratru predicatorum, & minorum, tunc potest sibi legari vt hic, & C. de sacrosan. eccl. l. 1. vbi de hoc. Si est illicitū tunc, aut est illicitum ea sola rōne quia nō est approbatū: aut alia ratione puta ratione sectæ. † Si ea ratione, quia nō est approbatum, quia regula generalis est q̄ omnia collegia sunt illicita quæ non sunt expressē approbata: vt. ff. de colle. illi. l. 3. Tunc aut quæris nunquid possit relinquī collegio vt vniuersitati, & dic q̄ non, vt. ff. de reb. dub. l. cum senatus. §. 1. & C. de hæ. insti. l. collegium. Aut nunquid possit relinquī singulis de collegio, & dic q̄ sic vt in lalle. cum senatus in fin. Si sit reprobatur alia rōne, puta rōne sectæ, vt collegium hæreticorum, iudeorū, vel paganorum, tunc nō potest eis relinquī, nec vt vniuersitati, nec vt singulis, vt. C. de heret. l. 4. C. de iudeis. l. 1. & de hæred. insti. l. collegium. j. de hæret. c. si quis ep̄s c. in eos c. excōicamus. 1. §. credentes. † Licet Hosti. in sum. ti. de Iudeis. §. & in quibus grauentur. ver. sed nunquid singulis dicat §. m. Azo. q̄ licet vniuersitati iudeorū legari non possit vt d. l. 1. c. de Iudeis, singulis tñ fortē potest legare laicus per lalle. cum senatus. non tñ clericus vt in d. c. si quis ep̄s in eos. Et idem sine fortē Accur. in d. l. 1. quod non credo verum etiam in laico, ar. 2. q. 2. sanē profertur. ver. item multi ep̄i §. m. lite rā de ipsis statuerunt. Sed alia littera dicit de episcopis, iuxta hoc quæritur quid si testator illis de collegio in sua præsentia ex iustentibus legat per hunc modū, vobis lego. c. & sic non apparet vtrum legauit eis vt vniuersitati, nec vt singulis, nunquid erit legatū inutile tanquam relictu collegio, an valebit vt

relictu singulis de collegio. † In hac quod dicit quidam, aut dixit vobis omnibus, & tunc videtur eos nominasse, & ita singulariter videtur legatum. ff. si cer. pct. l. certum. Alij dicunt q̄ si dixit vobis omnibus, videtur legasse vt collegio, quia istud verbum collectiuum est: vt. ff. de leg. 2. l. si pluribus. Aut dixit vobis tantum, & tunc refert, aut vocauit eos tanquam singulos & singulariter nominando, & tunc singulariter videtur legasse. Vel dic q̄ respicienda est causa legandi, nam legatum relinquitur ob meritū. ff. pro socio. l. nec adiecit. & tunc si præcessit meritum collegij, videtur relinquere collegio: si verō præcessit meritum singulorū, quia fortē omnes erant sui consanguinei vel amici, tunc vt amicis singulariter videtur reliquisse vt. ff. de reg. iur. l. secundum naturam. In dubio verō interpretari debemus vt res potius valeat quam pereat. j. de verb. sign. Abbate sanē. ad si. & sic videtur in dubio relictu vt singulis. Et hoc videtur tenere Cyn. in d. l. 1. C. de sacrosan. ecclie.

- 1 Genus cum obligatur, quid est in obligatione.
- 2 Generis promissio an valida.
- 3 Generis in promissione vel legato cuius est electio.
- 4 Contractus qualitas sequenda.

Indicante. ¶ Glo. vlt. Ber. hic in ver. itē pone q̄ plures. quærit cuius erit electio in legato generis, vtrum hæredis, vel legatarij, gratia cuius quæro hic de tribus † primo in obligatione generis, puta hominis in genere promissi vel legati quid sit in obligatione, ad quod respōdeo, q̄ homo in genere est in obligatione, non dico homo in genere prout est genus predicans de quolibet homine in specie, quia ille nunquam præstari possit, & impossibile nulla est obligatio. ff. de reg. iur. l. impossibile. in fin. de inuti. stip. in prin. & j. de reg. iur. c. nemo potest. lib. 6. Sed dico homo in genere, hoc est homo particularis indeterminatus, determinadus tñ per solutionem, sic intelligo. de leg. 2. Mavius. §. duobus. qui & a quib. l. 3. & de le. 1. l. cum incertus. † secundo quæro nunquid promissio vel legatum in genere valeat, & videtur q̄ sic vt hic, cōtrarium, videtur, quia si p̄mittam tibi animal dando muscam potero liberari, & sic obligatio videtur derisoria & inutilis. ff. de ver. obl. l. ita stipulatus. in prin. de iure dot. l. cū post. §. gener. Circa quod est sciendum §. m. doc. iuris ciuillis, q̄ q̄q; contrahitur p̄missio in genere generalissimo, vt si quis promittit mihi dare aliquod ens, & tunc non valet, quia quodcunq; ens etiam inutile dando liberatur, p̄missor: cum multa sint entia quæ nō afferunt vtilitatem, vt in d. l. ita stipulatus. in prin. Q̄q; cōtrahitur in genere gñali, vt si quis promittit mihi dare animal, & adhuc nō valet cum ibi sit reperire multas species quas hñe non expedit, sicut muscam, vt in lalle. cum post. §. gener. de quo vide per Dy. j. de reg. iur. c. in obscuris. lib. 6. Q̄q; in genere inferiori quod logici speciem appellant, vt homem vel bouem in genere, & tunc refert, aut quis promittit mihi inferius genus cuius species nō habet fines designatos seu determinatos antea, & tunc inutilis est promissio, verbi gratia aliquis promittit mihi fundum vel domum, talis promissio nō valet. Nam paterfa. potest talia designare & limitare. put vult, vt. ff. de le. j. q̄ in rerum natura. §. si quis post. ff. cōia de leg. si quis duas. & in §. alleg. gener. Fallit vbi testator mihi domū legauit, & habet plures domos, quia tunc vnam de suis videtur legare, vt. ff. de leg. 1. l. si domus. in prin. Aut sit promissio generis inferioris cuius species habet fines designatos & determinatos a natura, vt hominis vel bouis, quorū fines sunt distincti a natura, & tunc valet, vt. ff. de le. 1. l. legato gñaliter relicto. & de leg. 2. l. cum pater. §. si. † Tertio quæro cuius est electio? & quedā iura dicunt q̄ debitoris: vt. ff. de vino tri. & oleo le. 3. in prin. & ff. fam. erc. l. hæredes. §. si in certo. Alia iura dicunt contra. q̄ creditoris est electio, vt in lalle. legato gñaliter. & in fin. de leg. §. si generaliter. Ego verō crederem sic dicendū, ad cuius euidentiā est aduertendum q̄ in qualibet cōuentione saltem inter viuos, & interdū in vltimis voluntatibus, est reperire duo verba. l. verbum cōtractus seu cōuentionis vel dispositionis. & verbum executiuū contractus, cōuentionis seu dispositionis, de verbo cōtractus seu dispositionis nihil modo ad propositū, sed de verbo executiuo refert. Aut verbū executiuum refertur ad personam creditoris, vt quia testator dicit Titio, capias vel sumas, vel habeto vel accipito vnum de seruis meis vel de bobus meis: vel quia promissor dicit p̄mitto me passurum q̄ sumas vnu de seruis meis, & tunc electio est creditoris, arg. ff. de leg. 1. l. planē. l. §. si ita Titio. de leg. 2. l. Lucio. de vsufr. leg. l. si fundus Titio. quæ loquuntur in alternatiua. Aut verbum Hen. Boich super Decret. GG 2 execu-

executivum refertur ad personam debitoris, & tunc electio est debitoris, vt. ff. de leg. 2. l. si ita relicta. §. vlt. pro secundo ar. ff. de iure do. l. plerumq; & C. de cōdi. inde. l. si quis seruum. quæ loquitur similiter in alternatiua, cui similis est obligatio generis quantum ad hoc. ff. de condi. inde. l. cū is. §. vlt. Aut verbum executivum ad neutrius personam refertur vel est dubium ad cuius personam refertur & tunc, aut loquimur in cōtractibus, & tunc est indistincte electio debitoris: vt. ff. de cōtrah. empt. l. si in emptio. §. pe. C. de dona. si quis argentū. §. similiq; modo. & in l. alle. plerumq; si quis seruū & j. de re. iur. in alternatiuis. l. 6. Aut loquimur in vltimis voluntatibus, & tunc refert, aut testator qui in gñe inferiori relinquit habet species aliquas illius generis in patrimonio suo: aut non. Si sic tunc, aut testator legauit incertū de incertis, & tunc electio est legatarij, vt in l. alleg. legato gñaliter relicto. in prin. vbi ita distinguit gl. & l. si seruū. legato §. cum homo de opt. leg. l. 2. in lti. de leg. §. si gñaliter. ff. de reg. iur. l. in testamētis & s. de dona. c. cum dilecti. in fi. Si aut legauit incertū de certis, vt vnum de seruis suis cū plures hñret & tunc, aut sentit de certo, & tunc hñredis est electio, vt quia legauit Stichum seruū cum plures Stichos seruos hñret, ita loquitur. ff. de le. 1. l. si quis a filio. §. si quis plures. & in l. alleg. legato gñaliter. §. 1. & hoc casu cōtinet veritatem qđ no. hic in quest. item pone qđ plures. & Host. post eum. Aut nō sentit de certo, vt quia legauit vnū de seruis suis nullū specialiter nominādo, & tunc legatarij electio est: vt. ff. de leg. 1. l. qui duos. & in l. alleg. legato gñaliter. Si nō habet aliquas species illius gñis in patrimonio suo, tūc nō est legatarij electio, sed hñredis, vt in d. l. 3. ff. de vin. tri. & oleo leg. & in d. l. hñredes. §. si incerto. ff. fa. erc. nō hñret cōpellerat dare illū qui est in remotis partibus. Sed nunquā tunc. qđ debitor est electio poterit ipse debitor dare quamcumq; voluerit refert. Aut ex qualitate cōtractus vel quasi apparet de qualitate obligationis, & illa debet sequi vt. ff. si cer. pet. l. cum quid. Aut nō apparet & tunc, aut genus pōt quo cōtrahitur vel quasi est talis natura: qđ habet speciem quam magis expedit non hñre quam habere, vt in specie hoīs, & tunc non potest deteriorē soluere, sed oportet soluere mediocrem, vt in d. l. legato generaliter & ff. de act. emp. l. iul. §. 1. & in d. l. si quis argentū. §. simili quoq; modo. Aut genus super quo contrahitur vel quasi est talis natura: quod nō habet speciem quam magis expedit non hñre quam habere, vt in nummis, frumēto, vino, & similibus. ff. de verb. sig. l. Paulus. & tunc deteriorē potest dare, vt. ff. mandati. l. fidei iur. & de leg. 3. l. nummis. & in d. l. 3. ff. de vino tri. & oleo leg. quod verū nō illa species esset corrupta, vt frumentū vel vinum corruptū, nam tunc non liberatur tale dando, vt in d. l. 3. in prin. Ista distinctio pro maiori parte sumitur ex no. per Accur. in d. l. qui duos. & d. l. legato generaliter. de leg. 1. & per Lambertū de fal. ff. si cer. pet. l. cum quid. & per Pet. de Bellap. in lti. de ac. §. præterea.

- 1 Legatum rei cuius commercium minime habetur nullum.
- 2 Legatum rei hñredis valet.
- 3 Legatum rei aliena scienter.
- 4 Legatum rei aliena ignoranter.
- 5 Legatum rei aliena dubitanter.
- 6 Legatum rei communis.
- 7 Legatio in genere factio emittio debetur.
- 8 Legatio in specie factio, an emittio debetur.
- 9 Legatio magis quam hñredi subueniendum.

Illius noster. Si quæris vtrum legatū rei alienæ valeat necne, distingue. Aut quis legat rem totaliter alienatā, seu in qua nullum ius habet, aut legat rem sibi cōem cū alio, seu in qua aliquod ius habet. Si rem in qua nullum ius habet, tunc refert, aut testator legat rem talem cuius cōmercium non hñt, vt theatrū prædiū fiscalē, & similia, aut legat rem talem cuius habetur cōmercium. In primo casu dic, qđ tale legatū est nullum, vt. ff. de leg. 1. l. apud Iul. §. vlt. in lti. de iur. stipu. §. 1. & ita potest in illi iustū de c. vnde hic non valuit legatū, quia res relicta erat ecclesiā, quarū rerum nō est cōmercium quantum ad laicos, vt patet. 1. 2. q. 2. non liceat ergo. & c. seq. & c. sine exceptione. Et ideo in legatis a laicis factis de rebus ecclesiæ nō tenent legatū, nec hñres ad extinctionem tenentur: vt. ff. de le. 2. l. mortuo. §. Labeo. de verb. obl. l. multū. C. ne Christianū mancipium. l. vnica. Inno. hic in gl. melius placet. idem Io. 12. q. 5. c. si eps. & Archi. 33. q. 5. c. vna sola causa. Licet ibi Io. dicat qđ gñaliter aliud est. In canones quam Inno. leges. sed Ber. hic in gl. in fi. contra dicens qđ legatarius poterat agere contra

hñredem ad æstimationē, si testator scienter res illas legasset. Idem tenet Hosti. dicens qđ hæc decretalis non contradicit in aliquo legibus, quia nō prohibet quin ab hñrede æstimatione repetatur, quod volunt. l. & qđ res aliena non retineatur, quod volunt canones. Quare dicendum est, qđ res aliena reddi debet, & hñres tenetur ad prætiū, vbi tñ hñres nimis grauaretur si totū prætiū solueret, nō decet hoc ecclesiā, cū intolerabili suo grauamine extorquere. ff. de cōdi. inde. l. nam natura. j. de censibus licet. & c. ex parte. licet de rigore iuris ciuili possit infolūm extorqueri, & illū solum rigorem putat hic tēperari & Inno. hic intelligit. j. eo. Io. Et hoc tenent Inno. cum, quicquid notetur per eum hic, & in sum. co. ti. §. ad quid hæres sub. §. tenetur. ver. quid si quis rem alienam. & sequēti, vbi tenet idē cum Inno. hic. Sed primā opinionem credo verā, cum res sacra ecclesiæ legatur, quia talis nō recipit æstimationem, vt. ff. de rer. d. l. 1. & l. tantū. §. sacra res. de verb. obl. l. inter stipulantem. §. sacram rem. in lti. de rer. di. §. nullius. 12. q. 2. c. 2. Sed si sit res prophana ecclesiæ, tunc est vera opinio Ber. & Host. hic, & ita intelligit Io. An. hic tñ in scđo casu. si qđ testator legat rem cuius habetur cōmercium refert, aut legat rem hñredis sui, & tunc indistincte valet legatū, & hñres tenetur eam soluere, & reddere legatario, vt. ff. de leg. 2. l. vnū ex familia. §. si rem tuā. nisi hñredem repudiauerit, vt le. & no. ff. de le. 2. l. Imperator. Quod verum. §. qđ legatū valet etiā si ipse hñres siue sciens siue ignorans ipm legatū vult, ipsam rem legatā postea alienauerit, seu ad talem statū redierit, quod non cadit in cōmercium hoīum, puta seruū legatū manumittēdo, calicem seu aliā rem legatam cōsecrando, vt. ff. de leg. 1. l. si quis inquilinos. §. 1. & in lti. de leg. §. si res legata. 2. rñ. Et est ratio, quia non pōt super ignorantia legati excusari, cum factū testatoris cōsecratur factū suum, ar. in aut. de iure iur. a. mo. præf. §. 1. col. 1. Aut legat rem alienā alterius quā hñredis, & tunc aut testator legans scit eā esse alienā: aut ignorat: aut est dubium: si scit tunc, tñ aut hñres pōt eam hñre & redimere pro iusto prætio, & tūc eam redimere & reddere seu præstare legatario tenebitur, vt. C. de leg. 1. cū alien. & no. hic Ber. in glo. 2. Aut hñres non pōt eam hñre seu redimere iusto prætio & tunc, aut ea de causa, quia post legatū relicto incipit esse talis qđ non hñt eius cōmercium, vt quia seruū alienus legatus manumittitur a dño suo, vel res alia legata puta calix dño Deo cōsecratur, & tunc hñres ex toto liberatur, ita qđ nec rem nec æstimationē legatario præstare tenet, vt est casus. ff. de leg. 1. l. si hñres alienū. & in lti. de leg. §. si res legata. quod verū nisi culpa vel mora possit sibi imputari, quia tñ scis vt. ff. de verb. obl. l. si seruū §. 2. & l. is qui. & in lti. de leg. §. alle. si res legata. ver. si vero hñredis. Aut nō potest eam hñre vel redimere iusto prætio alia de causa, puta quia dñs nullo modo vult eam vendere, vel vult, sed in modico leu immo moderato pñio, & tūc autem tpe præterito hñres nō potuit eam hñre ad redimendū iusto seu moderato prætio, sicut nec pōt, & sic nō est in culpa vel mora redimēdi, & tūc hñres liberatur iustā æstimationem præstando legatario, vt. ff. de le. 3. l. nō dubiū. §. vlt. & l. qui concubinam. §. si ædes alienas. de auro & ar. leg. l. Titia. §. 1. de le. 2. l. mortuo boue. §. 1. & §. Labeo. & l. codicil. §. in iuliam. de leg. 1. l. fed & si res. & l. filius. §. si quid. de fideicō. lib. l. alieno. §. si is cuius. C. de fideicō. prædia. in lti. de leg. §. non solū. & arg. ff. de positi. l. 3. Aut licet nō possit nunc eam habere ad redimendū in iusto prætio, potuit tñ habere in præterito, ita qđ culpa vel mora potest sibi super hoc imputari, & tunc nō liberatur præstando iustā æstimationem, sed ad interesse legatario tenetur, vt probatur. ff. ad l. Fal. l. cū pater. §. si. & l. alienus fundus. & facit ad hoc. ff. de in litem iurā. l. 1. & hoc tenet gl. in d. §. si cōdes alienas. Si testator ignorat rem alienam, & sic suam credit tunc, aut ante mortem suā est nactus proprietatem, & tunc perinde est ac si ab initio sua fuisset, vt. ff. de leg. 1. l. qđ in rerum natura. §. 1. Et no. gl. C. de leg. 1. vxor. aut non est nactus proprietatem ipsius ante mortē, & tunc aut legat seu relinquit personę coniunctę: aut extraneę. Si personę coniunctę vel etiam alij cui legaturus fuisset si sciisset, tunc dic idem per omnia sicut qđ sciens legauit, nam in tali casu ignorantia nō nocet, sed perinde est ac si sciisset, vt in l. l. cum alien. §. qđ si suam. C. de leg. fallit in casu vbi testator ex aliqua præcedenti causa in qua errabat credebat rem suā esse: nam tūc potius finali obtentu qđ credit rem suam esse videtur legasse, quam qđ hñredem suum onerare voluerit: vt. ff. de vfufr. leg. l. Stichus in fin. & no. Cyn. in l. alleg. cum alienam. Si legat vel relinquit extraneę personę, tunc aut hñres non possidet ipsam rem alienā legatam, & tunc nihil præstare tenetur vt in l. alleg. cum alienā. Aut possidet ipsam, & tunc eam præstare tenetur, non tamē ea euicta de euictione tenetur;

tēnetur, cum sufficiat si talem præter qualem habet: vt. ff. de euic. l. si is qui. de leg. 1. l. si a substituto. §. si. & l. si legatū. & l. si feruus Titij. & l. si dñs. §. 1. & ita potest intelligi istud. c. Prædicta fallunt in libertate relicta seruo quem testator credit suū, quæ indistincte debetur, vt. ff. ad Treb. l. quidā. §. si quis filiu. & de fideic. l. l. Paulus rñdit. quod est in ea speciale vt no. gl. in l. alle. cum alienā. Si est dubium vtrū testator scit vel ignorat rem esse alienā tunc refert. Aut res illa pertinet ad testatorē per factum procuratoris vel alterius administratoris, & tunc pōt dici dñm iuste ignorare, ar. ff. de reg. iur. l. que in alterius. & de pba. l. verius. Aut pertinet ad eū per factū suū propriū, & tūc presumitur sciens, ar. C. de rescin. ven. l. quisquis. ff. pro suo. l. vlt. Et sic debet intelligi qđ no. gl. ff. de leg. j. l. si domus. ibi vbi aut legatur ab ignorate seu tacete. iab eo de cuius scientia vel ignorantia nō apparet qui pro ignorante hñt vt ibi no. Dy. quod restringit qđ per factū alienum peruenit ad eum, vt no. eo. ti. l. si res obligata. Sequitur de scđo membro principali. l. qđ legat rem sibi cōem cum alio, seu in quo habet aliqd ius, & tunc gl. ff. de leg. 1. l. serui electi. §. vlt. vt dicere quod aut legado dicit, lego fundū meū, & tunc vt legasse partē suā vt ibi. Aut dicit, lego fundū Cornelianū, & tunc vt legasse totū. ar. ff. de auro & ar. g. leg. l. quintus. 2. §. 2. de leg. 3. l. qui concubinā. §. qui fundū. & l. vxori. Sed Dy. ibi vt sentire qđ idem est sine adiecta pñomen meū, siue simp'r' legat fundum, vt vtrūq; videatur tñ ius vel partem quā habet in eo legare, qđ hoc credo verius. & no. no. gl. ff. de le. 3. l. iul. in prin. & in l. cum alien. C. de leg. & pro hoc facit. ff. de contrah. emp. l. qui tabernas in prin. Dic ergo qđ siue sit sciens, siue ignorans, ius tantū quod habet in ea & non aliud legare videtur, & illud tantū legatarius petere potest: vt in l. alleg. serui electione. §. fin. & eo. ti. l. si domus. §. fin.

Super eo. c. gl. fin. in fine. Dicit Ber. qđ in casu istius c. legatarius cui res aliena est legata, tenetur eam reddere dño cuius est, & poterit agere contra hñredē eius qui scienter legauit eandem: iuxta quod si quæris vtrum & qđ hñres teneatur de euictione pro re aliena legata. distingue aut legatur in genere: aut in specie. Si in genere, tunc debet euictio magis ex qualitate qđ titulo, seu obligationis specie: vt. ff. de leg. 1. l. si substituto. §. si heres. cū sumi. ita no. gl. ff. eo. ti. l. si domus. §. 1. Quid est hoc dictū, dñt quidā vt Pet. de Bellap. ibi, quia damnat dare, ergo dñm transferre vt d. §. si heres. sed hæc ratio habet locum etiā in specie legata, vbi damnat, & ideo Dyn. exponit ibi magis ex qualitate. i. magis ideo, quia est debitum in genere, qđ quia debitum ex causa legati. Si in specie tunc, aut est talis res cuius non hñt commercium, seu qđ legari nō potest, & tunc nec hñres tenetur prestare, nec si præstiterit de euictione tenetur, vt dixi. §. prox. dist. Aut est talis res cuius hñt commercium, & quæ legari pōt, & tunc, aut est legatarius tñ qui vult agere de euictione: aut est simul legatarius & cohñres. Si est legatarius tñ tunc, aut testator sciebat rem alienā: aut ignorabat. Si sciebat, aut hñres possidet eam, & tunc ipsam præstare debet, & si euincatur tenebit de euictione, ar. ff. de euic. l. si is qui. & no. in d. l. si domus. §. de euictione. Aut non possidet eam, & tunc si potest eam redimere redimet, & præstabit: qđ intellige iuxta dist. §. pxi. Et si postea euincatur nō putat Iac. de Are. eū teneri amplius de euictione, ne in futurū sit bis obligatus, ad idem arg. ff. de le. 3. l. fideicōm illa. §. si quis. x. & vt le. no. ca. l. j. §. si cui ita, sed hoc casu actionē de euictione quā aduersus veditorem habet legatario cedit: vt. ff. de euic. l. in creditore. Si vero non possit eam redimere dabit prætiū, vt dixi in dist. §. prox. Si ignorat eam alienā & sic suā credebat, dist. Aut relinquit personę coniunctę, vel alij cui legaturus fuisset si sciisset, & tunc dic idem per oīa quod. §. dixi prox. qđ sciens alienā legauit. Fallit vbi testator ex aliqua præcedenti causa in qua errabat credebat rem suā esse, nam tūc potius finali obtentu qđ credit rem suam esse videtur legasse, quam qđ hñredem suum onerare voluerit: vt. ff. de vfufr. leg. l. Stichus in fin. & no. Cyn. in l. alleg. cum alienam. Si legat vel relinquit extraneę personę, tunc aut hñres non possidet ipsam rem alienā legatam, & tunc nihil præstare tenetur vt in l. alleg. cum alienā. Aut possidet ipsam, & tunc eam præstare tenetur, non tamē ea euicta de euictione tenetur;

- 1 Verba dispositiua seruanda.
- 2 Demonstratio falsa relicta non impedit.
- 3 Verba causatiua quem effectum habeant.
- 4 Verba enuntiativa quid operentur.
- 5 Verba enuntiativa in contractibus non habent effectum.

hñredes. Si quæris vtrum & qđ verba testatoris sunt seruanda, refert. Aut sunt verba disputatiua: aut demonstratiua: aut causatiua: aut enuntiativa. Si dispositiua, seruanda sunt vt hic, & s. eo. iudicante. in fi. C. de falsa causa adiecta. l. 1. & in aut. de nup. §. disponat coll. 4. Fallit vbi sunt iniusta vel impossibilia de iure vel de facto: vt. C. de insti. & substiti. sub condi. factis. l. reprehendenda. de fideic. lib. l. vlt. & ff. de cōdi. insti. l. filius. & l. quidā. de leg. 1. l. apud Iulianum. §. si. cum fi. Si verba sunt demonstratiua, siue vera siue falsa, sit demonstratio, non impediunt relicta, vt. ff. de auro & ar. le. l. quintus. j. & de condi. & demon. l. hæc demonstratio. l. falsa demonstratio. Fallit vbi testator probatur errasse in demonstratione, non legatarius si falsum sciisset: vt. ff. de cōdi. & dem. l. cum tale. §. legato. licet tñ falsa demonstratio nō impediatur legatum non tñ inducit: vt in d. l. cum tale. §. vlt. & de leg. 1. l. legata inutiliter. Si verba sunt causatiua, tunc aut in præteritū, & tunc idem quod in demonstratiuis dicendū est per eadem iura: aut in futurum, & tunc si sint falsa impediuntur legata, vt. ff. de leg. 2. l. Titia. in prin. Si verò sint verba enuntiativa refert, aut cum emissa in præiudicium extranei, & tunc nō valent: vt. C. de probal. ex. in pñlo. de testamētis. l. verba. aut sunt emissa in præiudicium testatoris vel hñredis sui, & tūc refert, aut sunt verba assertiua: aut negatiua. Si assertiua, tunc valent & præiudicant hñredi, vt. ff. de dona. l. ex hac scriptura. de le. 2. l. Lucius. & de le. 3. l. Lucius. §. 1. & de auro & ar. le. l. qui vxori. Si negatiua tūc, aut sunt negatiua dñij: aut obligationis. Si dñij, tunc non præiudicant hñredi: vt. ff. de leg. 2. Titia. §. Caius. nisi mens loquentis pbenit vtraria vt ibi patet, licet gl. alibi aliter intelligat. Si sunt negatiua obligationis tunc, aut directē vt talis nihil mihi debet, & tunc valent & præiudicant hñredi vt. C. de falsa causa adiecta. l. 1. aut indirecē: vt quia dicit Titij sibi debere. x. tantū, cum re vera sibi deberet. xx. & tunc nō valent nec præiudicant hñredi, nisi testator iurauerit, quia tūc fecus: vt. ff. de leg. 3. l. cū quis decedēs. §. codicillis. melius. C. de probal. rōnes. & in aut. ibi signata qđ obtinet. vbi de hoc nihil tale obtinent, & tunc nihil valent vt. C. communia vtriusq; iudi. l. scriptura. ita distinguit Iac. de Are. & Cyn. post eum. C. de testamentis. l. verba iam allega. Er hoc de verbis enuntiativis emissis in vltima voluntate, sed in contractibus inter viuos non habet verba enuntiativa regulariter effectū: vt. ff. de positi. l. publica. §. 1. In Pet. de Bellap. vel dic quantum ad ista verba enuntiativa vt alias plenius dixi.

- 1 Testamenti solennis & nuncupatiui differentia.
- 2 Testes septem in testamento requiruntur.
- 3 Testes quinque in codicillis requiruntur.
- 4 Testes duo in testamento de iure canonico adhibendi. 6. 8.
- 5 Bonus quilibet presumitur.
- 6 Delegatus nihil proprium habet.
- 7 Testium numerū de iure limitatū consuetudo restringere potest.
- 8 Tabellio in numero septem testium testamentariorū numeratur.
- 9 Testes quot necessarij ad deponendum de testamento.

Vm effes. Si quæris quot testes sunt necessarij in testamento uel codicillis, distingue. aut per cōsuetudinem legitime præscriptam numerus testium nō est limitatus uel restrictus: aut est: si non est tunc aut quæris de iure ciuili, aut de canonico. Si de ciuili, tunc aut quæris de testamēto: aut de codicillis. Si de testamēto tunc regulariter requiruntur septē testes: refert tñ. Si aut quis vult facere testm nuncupatiuū. i. sine solennitate & sine scriptis, & tūc requirunt & sufficiunt septē testes legitimi sine alia solennitate: ut in lti. eo. ti. §. vlt. & C. eo. ti. l. hac consulti. §. per nuncupationē. dūmodo pñtes fuerint & rogati: ut. ff. eo. ti. l. hñredes palā. §. pe. in aut. de testib. §. & licet. col. 7. C. de testi. in aut. rogati. Si vero velit solēniter testari, tunc necesse est ultra solēnitatem numeri septē testium, qđ in scriptis redigatur testm, & qđ nomen hñredis scribat per testatorē, vel per aliū uice sua, ut. C. de testamētis. l. iubemus. & in aut. ibi signata & nō obseruato. & in aut. ut spon. l. largi. §. qa uero ante. col. 9. unde est ius tripartite collectū, nā qđ testes uno cōtextu interueniāt, & in eorū pñtia fiat de iure ciuili descēdit: qđ testator & testes subscribāt, uel alius p eis ex sacris institutionibus. Hen. Boich super Decret. GG 3 quod

quod sint septem testes in numero, & q̄ septem signacula apponantur ex edicto prætoris, vt in l. eo. tit. §. sed paulatim. & no. Hof. in sum. eo. ti. §. qualiter conficiatur. ¶ Est ergo regula generalis q̄ in testamento requiruntur & sufficiunt septem testes, sed hoc fallit in casibus. Primo, in casu vbi valet testamentum etiã si nullus testis interueniat. s. cum miles in bello moritur, & t̄p̄e quo est in prælio vel cõflictu belli, & vitæ periculo constitutus, cū sanguine rutilanti scribit in clypeo, vel in vagina, vel in puluere testm̄ suū, dummodo de voluntate sua appareat per scripturã, vt. C. de test. mil. l. milites. eo em casu potest testari sicut vult & p̄or, & nuda voluntas sufficit. ff. de testa. mil. l. i. Secundo fallit in testõ factõ in presentia Imperatoris, vbi sufficit vnus testis. s. ipe Imperator vt. C. eo. tit. l. oim. Tertio, in casu vbi sufficiunt duo testes, puta cū miles exiltẽs in expeditione reipublice, non tñ in cõflictu vel vitæ periculo, sed in territorio fortẽ vel alibi facit testm̄, vt. ff. de mili. testa. l. diuus & l. Lucius. instit. de mili. te. §. planẽ. & §. idem priuilegiũ. Item duo testes sufficiunt in testõ factõ inter liberos, vt. C. eo. ti. l. hac cõsultissima. S. ex imperfecto. & in aut. hoc inter liberos. nam & si testã, vel codicilli cõpleti non sunt, quocunq; tñ modo voluntas declaratur feruabitur inter liberos, non vt testamentũ, sed vt vltima voluntas: quo ad personas extraneas nulla habetur hmoi dispositio imperfecta, vt in §. alleg. ex imperfecto. & ff. fa. erc. l. vlt. Quarto fallit in hñte priuilegiũ a Papa vel Imperatore de testãdo cū tribus vel quatuor vel paucioribus testibus: quia tunc valetit f̄m formã priuilegiũ concessi: vt. C. eo. l. si nõ special. & arg. j. de priuile. porro. Quinto, in testõ rusticũ vbi sufficiunt v. testes, saltẽ in casu vbi septem cõmodõ reperiri non p̄t. C. eo. l. vlt. §. sint aut. Sexto fallit in testamento cõci a natura, vel casu aliter in quo requirunt octo testes: vt leg. & no. C. qui testã, facere poss. l. hac cõsultissima. ¶ Si queris de codicillis dic q̄ sufficiunt & sunt necessarii v. testes: vt. C. de codicillis. l. vlti. nec oportet q̄ sint rogati vt ibi. Fallit in casib; illis in quibus cū minori numero valerent testm̄, de quibus est præmissum: nam in illis casibus dicerent valere codicillos, per regulã qui p̄t facere testm̄, potest facere, & codicillos: vt. ff. de iure codic. l. si quis cū & l. diu. §. codicillos. 2. & l. cõficiuntur. §. codicilli. Et per regulã si illud de quo minus vñ inesse, inest & c. s. de elec. cū in cunctis in prin. cum ibi. alle. ¶ Si queris de iure canonico, tunc sunt opiniones p̄trariæ, vna Io. de fauentia dicentis q̄ in quolibet testõ sufficiunt duo testes, dum tñ f̄m solemnitate iuris testari nõ intendat, quia tunc fecus, vt pote voluntate & actu sibi aduersantibus, ar. C. si quis alteri vel sibi. l. multum interest. & de iure do. l. si genero. s. de off. deleg. cum super. & sic per hoc c. quod gñaliter loquit de rogato ribus. l. quod dicunt minus solennẽ voluntatẽ nõ valere. alij dicunt eis fore derogatũ iuxta formã huius. c. & c. fe. vt dicam. j. in ver. G. vero nã. Et hanc opinionẽ tenet Hof. hic dicẽs eam verissimã: nam pro ea facit lex diuina, lex canonica, & gñalis consuetudo ecclesiæ, & ipsa veritas quæ Deus est quæ præualeat in oibus. 2. Esdræ. x. c. Pro tria vero opinione est humana & pernitiosa subtilitas, & t̄m or ne fallitas cõmittat. C. de fidei. l. vlt. prime ergo opinioni cui sunt potiora iura, standum est, ar. C. de edi. diu. Adr. tol. l. fin. s. de postu. pla. c. bono, 2. §. si. non. n. prodest subtilitas quæ veritatẽ lædit. ff. quib. mo. pig. vel hyp. fol. l. sicut. §. pe. manda. l. si fideiusor. §. si cū debitor. de noua. l. doli mali in fi. C. vt ac. ab hæredẽ & p̄tra hæredẽ. ¶ vnica. ad Trib. l. sancimus. ¶ Sed nec obest timor fallitatis, q̄ de quolibet præsumendum est q̄ sit bonus. s. de scru. c. vnico. idem tenent Ala. Goff. & Lau. hic, & Hof. j. c. proxi. & Lau. & Bar. Brix. 2. q. 4. §. i. gl. in fi. Sed Io. glo. p̄tra in d. c. i. 2. q. 4. dicens q̄ in testamẽtis requiruntur septem testes, nisi in his quæ relinquunt ecclesiæ vt hic & j. c. proxi. & Ber. hic in glo. super relictis. ver. q̄ non credo & c. j. c. prox. gl. j. & fi. Et idem innuit Inno. ibi, sed Abb. dicit tene q̄ vis. ¶ Alij distinguunt vtrũ agitur in foro ecclesiastico & inter personas ecclesiasticas, & tunc duo vel tres testes sufficiunt vt hic, q̄ nec scriptura exigit vt. C. de sacrosan. eccl. l. generali. in fi. vel in foro seculari & inter seculares. & tunc iudex secularis f̄m legem suã iudicabit illos, ar. 96. dist. du. o sunt. & in c. imperator. & in aut. quomodo epi in prin. col. i. Aut agit in foro ecclesiastico & tunc, aut inter personas seculares quæ sunt de t̄pali iurisd. ecclesiæ, & tales. f̄m canones iudicabuntur. s. de fo. cõpe. q̄ clericis. & ar. s. de elec. cū ecclesiã Viterana ad fi. ff. cõia præd. l. venditor j. qui filij sunt legitimi per venerabilem. i. rñ. ad fi. ver. id aut. Quod intellige etiã si laici subiecerunt se prorogando iurisdic. Epi in se, sicut de hac prorogatione no. per Hof. in sum. eo. ti. de off. deleg. §. quib. modis. nam tunc perinde est ac si ordinariẽ

cognosceret. ff. de iud. l. i. & 2. s. de off. deleg. P. & G. q̄ intelligas nisi dictũ esset a partibus, quod f̄m legem humanã vellent iudicari. ar. s. de eo qui mit. in pos. c. pe. i. rñ. & §. si. ff. de re iud. si cõuenerit. Si vero iudex ecclesiasticus ex delegatione alicuius principis forsan cognosceret in ciuilibus, quia nec de alijs se debet intromittere, nisi penã sanguinis temperaret. j. de raptor. in archiepiscopatu. tunc f̄m legem humanã iudicandum erit: ¶ t̄ quia delegatus nihil proprium habet, sed iurisdic. tione tñ vtitur delegata. ff. de off. eius cui man. est iurisd. l. j. ad fi. vn. de eadẽ ratio debet eum mouere quæ & delegantẽ. s. de rescr. super literis. in fi. Quod si in foro ciuili inter clericũ agentem & laicũ reum sit quæstio, quia forũ rei sequitur actor. s. de fo. cõpe. cum sit gñale. iudicabitur f̄m legẽ humanã. Excipe relictã ecclesijs vel ad pias causas, in quibus in vtroq; foro duo testes sufficere dnt. j. ca. proxi. hæc. n. sunt ecclesiastica in quibus canones p̄nt leges corrigere, vt in aut. q̄o oportet epi. & cler. i. rñ. col. i. & vt cle. apud p̄prios epos. §. si verõ ecclesiasticũ. col. 6. j. de secun. nup. c. fi. istã dist. Goner. Hof. in §. all. qualiter cõficiatur. ver. verum super hoc. ¶ P. vero nã dicebat istã decre. in suo casu speciali loquebatur. s. q̄n parochianus coram presbytero suo & duobus vel tribus testib. facit testm̄: & tunc gñaliter valet etiã in nõ relictis ad pias causas: alias si non esset presbyter nõ valeret in nõ relictis ad pias causas: q̄a omissum est quod substantiale. s. p̄ntia presbyteri: sed in relictis ad pias causas hoc nõ requiritur, & ita loquit decre. sequens relatũ. & hoc tenes f̄m Arch. 2. q. 4. c. i. gl. vlt. Et hanc opinionẽ approbat Spec. ti. de instr. edi. §. cõpendiosẽ. ver. item per ius canonicũ. & Hof. Aegi. Pet. de Samp. & Io. An. hic & alij doc. supra notati hic. & hoc credo verius, quia testamẽta tendũt ad commodum & remediũ animę: vt. s. eo. c. nos quidẽ. & c. seq. & in his quę tendunt ad salutem aiã p̄nt canones legibus derogare, vt leg. & no. j. de secun. nup. c. pe. & fi. de no. ope. nun. c. i. & c. cum ex iniur. cto. ¶ Si per cõsuetudinem legitimẽ prescriptam numerus testũ est limitatus vel restrictus, tunc cū illo numero valebit alijs necessarijs cõcurrentibus testm̄, & etiã codicillus: nam per cõsuetudinẽ solennitas testõrum remitti p̄t arg. ff. de legi. l. de quib. C. de emanc. lib. l. i. quæ sit long. confue. l. 2. 12. dist. cõsuetudinis. s. de consue. c. pe. & fi. vt no. Spe. ti. de instr. edi. §. cõpendiosẽ. ver. sed nunq̄ de cõsue. ¶ Et no. q̄ tabellio cõnumeratur in numero septẽ testium quid esse in testamẽto vt. ff. de testamẽtis. l. Domicius. ad idẽ. C. de testamẽtis. l. hac cõsultissima. §. sed quia tabellariorũ. vbi deficiente tabellione adhibetur octauus testis & hoc no. Hof. & Io. An. s. de p̄ba. q̄m super gl. 3. Sed q̄ iuris, si hñs bona in diuersis p̄uincijs vbi sunt diuersæ cõsuetudines, in vna earũ testetur f̄m consuetudinẽ illius, an valeat quo ad bona aliarum, v. g. Pone q̄ cõsuetudo est Tholose q̄ valet testm̄ cum duob; testibus fide dignis, sed Castellẽ nõ sufficunt de p̄ue. nisi sint septẽ. Nauarre verõ nõ valet testm̄ nisi fiat in p̄sentia epi vel officialis sui, quæ cõsuetudo nõ est in alijs locis. Nunc quidã scholarius Castellanus hñs bona in Castellã Nauarre, testat Tholose cum duobus testibus iuxta cõsuetudinẽ Tholose, nunquid & Tholose, istud testm̄ sufficit quo ad alia bona, & vñ q̄ sic, q̄ vbi est dñs ibi oia bona sua dicunt esse, cum bona dñm sequantur. s. de vita & hon. cle. c. h. j. de immu. eccl. c. nõ minus. Et in ista. q. C. de Monte Lau. extra de ver. big. c. sapẽ cõtingit. super verbo vsus lógueus. in cle. credit q̄ illa cõsue. Castellẽ cõuertit ad ordinationẽ testamẽti, & sic tractus duntaxat trahatur ad illã consue. Tholose, & sic valet testm̄ etiã cū duobus solis testibus factũ, necũ de bonis Tholose, sed etiã de bonis Castellã, ex quo tractus Tholose factus est. s. testm̄. Sed quia cõsuetudo Nauarre nõ cõcernit ordinationẽ contractus, imò potius afficit rem super qua seu de qua contractus fit, illa oimõ consideranda & obseruanda est, ex quo substantia tangit, sicut ibi no. de matrimonio, & idẽo quantũ ad illã bona Nauarre testamentũ non valebit, vt ibi no. Et ad hoc cõcordat quod nor. Spec. ti. de fõsa. §. qualiter aut. ver. quid ergo si vnus. & ver. seq. p̄missa intellige de testibus necessarijs in testõ vel codicillis. ¶ Sed si queris quot sint necessarij ad deponẽdum de & super testamento, vide quod no. Azo. Pe. de Bellap. & Cy. C. de fidei. cõ. l. vlt. vbi dicunt q̄ aut testm̄ redactum est in publicã scripturam, & tunc illa scriptura publica obtinet vicem duorũ testium, & sic probabitur, per quinq; testes cum in fõro. Aut non est redactum in publicam scripturam, & tunc necesse est q̄ septem testes deponant. arg. illius. l. Sed Spec. tit. de instr. edi. §. cõpendiosẽ. ver. quid si vnus dicit quod de consue. obtinet, quod per duos vel tres testes potest probari, arg. illius. l. fin. C. de fidei. com. & C. de bo. poss. secundum ta. l. vlt. ubi de hoc.

1 Bona

- 1 Bona sacerdotis intuitu ecclesiæ acquisita ei obueniunt.
- 2 Bona beneficiati ab episcopo ei obueniunt.
- 3 Bona sacerdotis arte sua acquisita consanguineis obueniunt.
- 4 Bona sacerdotis turpiter quæ sita pauperibus eroganda.

Relatum est auribus nostris.

¶ Super gl. fin. si queris qualiter bona beneficiati in diuersis ecclesijs vel in vna ecclesiã post mortem suam inter ipsas ecclesias diuidentur, refert. ¶ Aut queris de bonis intuitu ecclesiæ acquisitis: aut de alijs. ¶ Si de bonis intuitu ecclesiæ acquisitis, tunc, aut erat beneficiatus in diuersis ecclesijs vel in vna ecclesiã post mortem quo viuere in diuersis ecclesijs intuitu clericus acquisiuit. & tunc ecclesiã illa habebit p̄cipua cuius intuitu acquisiuit ipsa bona, ar. hic. Aut ignorat ur cuius intuitu acquisiuit, & tunc vtraq; cedit, vt tunc plus detur ei a qua plus accepit. Vt si Paris. & Aureli. canonicus dimisit tria, & habebat a Paris. 20. ab Aurelia. x. quia Paris. habebit duo. & Aureliã. vnũ vt hic in §. fin. & ar. ff. de stipu. seruorum. l. si seruus cõis. & l. seq. & l. si alienus seruus f̄m Goff. Hof. & Io. An. Si erat beneficiatus in vna sola ecclesiã, tunc, aut queris de simpliciter beneficiato non habente ecclesiã, dignitatem, vel administrationem, & tunc aut in ecclesiã non collegiata, & tunc illa bona f̄m Hof. erunt cõmuniã epi & c. arg. j. eo. requisisti. & j. de magistris. c. quia nonnulli. ver. adijcimus. vel potest f̄m distingui. Aut est clericus beneficiatus a sola congregatione, & tunc sola cõgregatio ei succedit. ¶ Aut a solo epi, & tunc solus epi succedit, arg. in his quæ not. s. vt ec. bene. c. vnico. §. pe. & fi. Aut ab epi & cõgregatione, & tunc diuidunt inter se nam hæc successio cõpetit illi a quo & in quãtũ beneficiatus est. s. eo. cum in officijs in fin. j. eo. requisisti. §. si. Aut erat beneficiatus in ecclesiã collegiata, cathedrali, vel alia, & tunc capitulum seu collegiũ succedet tantum, etiã si p̄bende sint distincte a capitulo, vt hic in §. nomine autem. f̄m Goff. Innoc. Hof. Ber. hic & Archi. 12. q. 2. hæc huius placiti. gl. pen. Et quod dictum est de beneficiato in vna ecclesiã, idẽ intellige de beneficiato in diuersis quo ad partem cuiuslibet ecclesiæ competentem: vt de illa parte fiat sicut de bonis beneficiati in vna ecclesiã est dictum. ¶ Aut queris de beneficiato in vna ecclesiã habẽte vnam ecclesiã, dignitatem, vel administrationem separatã a cõgregatione, & tunc bona sunt in vtilitate ecclesiæ conuertenda, vel successori reseruanda: vt hic in §. vbi autem. & 12. q. 2. de laicis. s. de off. ordi. cum vos. f̄m Hof. hic. Et idẽ Io. 12. q. 2. c. hæc huius placiti. ¶ Et hoc nisi de speciali priuilegio vel cõsuetudine prescripta legitimẽ, vel alia causa rationabili hmoi bona alij competere dinoscantur: quia tunc secus: vt. j. de off. ordi. p̄sent. l. lib. 6. & extra de elec. c. statutum. in cle. ¶ Si queris de bonis non intuitu ecclesiæ acquisitis, tunc aut queris de bonis ex hereditate vel officio, puta p̄ctoriæ, vel scripturæ, vel similis, vel doctrina, puta quia docebat pueros in grãmatica, vel arte alia, vel erat bonus legista, siue decretalista, & multa recipiebat pro consilij dandis. 1. i. q. 3. non licet acquisitis. & tunc si habeat consanguineos illi succedat vsq; ad quartum gradũ. 12. q. vlt. cap. vlt. & q. i. sint manifeste. alias succedet ecclesiã vt. j. de suc. ab intell. j. & c. cum dilectus: vt no. Ber. Jan. & Hof. j. eo. requisisti. in fi. & Hof. hoc. Et si sint plures ecclesiæ in qua fuerat beneficiatus, tunc debet inter eas pro rata distribui, vt si habebat. xxx. libras in morte, & in vna ecclesiã percipiebat. lx. libras annui redditus, in alia. xx. de xxx. habebit prima. xx. & secundã. x. vt ibi & no. Hof. in summa. tit. de success. ab intesta. §. qualiter ver. quid si quis clericus, & c. ¶ Aut queris de acquisitis ex turpi lucro, puta ex negotiatione. 88. dist. negotiatorem, vel ex ludo, vel ex aduocatione illicita. s. de postulado. ca. i. vel ex alio quocunq; peccato, & tunc clamores sunt inde sedandi si qui appareant, vel per ep̄m loci pauperibus erogentur, ar. C. de epi. & cler. l. nulli licere. cõia de success. in auth. oēs peregrini. in aut. de eccl. i. §. si autem pro redẽptione. & §. seq. colla. 9.

- 1 Contractus an in voluntatem contrahentium committendus. 3.
- 2 Contractus an in voluntatem tertij committendus.
- 3 Testamentum an in alterius voluntatem committendum.
- 4 Hæredis institutio an in alterius voluntatem committenda.
- 5 Legatum an in alterius voluntatem committendum.
- 6 Effectus vbi idem insurgit non refert quid ex equipollentibus fiat. 9.
- 7 Effectus vbi idem non insurgit, refert quid ex equipollentibus fiat. 10.

Vm tibi. ¶ Hic habes q̄ aliquis extremã voluntatem suam, seu ordinationẽ reuelat: pro cuius materia euidentia pleniori, si queris vtrum & q̄n actus collatus in voluntatẽ alterius valeat, distinguat. Aut queris de actu seu contractu, vel quali viuentiũ. Aut de actu seu dispositione morientũ. In primo casu refert, aut queris de contractu vel quasi vltro citroq; obligatorio: aut de contractu ex altera parte tñ obligatorio. Si de contractu vel quasi vltro citroq; obligatorio, tunc, aut confertur in voluntatem alterius contrahentium: aut cuiusdam tertij. ¶ Si alterius contrahentium vel quasi tunc, aut cõfertur in voluntatẽ suam quod est de substantialibus cõtractis: aut quod est de accidentalibus. Si de substantialibus: vt quia confertur res, vel p̄ntiũ, vel cõtractus potestas in voluntatem ipsius, tunc aut ab initio in voluntate ipsius confertur quod est de substantialibus cõtractis: aut non cõfertur ab initio in voluntatem ipsius quod est de substantialibus, sed solum resolutio ipsius cõtractus. In primo casu refert, aut confertur ab initio & simpliciter absq; p̄ntiõne t̄pis in voluntatem ipsius quod est de substantialibus, & tunc nõ valet, vt. C. de cõtrah. empl. in euentis. & ff. de contrah. emp. & ven. l. q̄ sepe. §. i. Aut nõ confertur simpliciter & absq; p̄ntiõne t̄pis, sed infra seu vsq; ad certum tempus, vt si dico sic vendo tibi istum æquũ pro. x. si placuerit tibi infra mensem, & tunc valet ita loquitur in fidei. de cõtrah. emp. §. emptio. Et est ratio diuersitatis inter istum casum & p̄cedentem, nam in p̄cedenti casu cõtractus esset derisorius, cū nõ p̄sumatur velle se obligare: vt. ff. de p̄ba. l. cum de indebito. §. i. & de verb. obli. l. centesimis. §. si. l. a Titio. §. si. & l. si ita stipulatus fuero. x. aut. §. q. i. relata. cū ibi no. per Archi. in gl. fin. Et cum valor & efficacia cõtractus perpetuo ex voluntate sua penderet, & sic alter, si sit venditor nõ posset alteri perpetuo vendere rem suam, quã sibi est necesse vel expedire vendere, & in qua dẽt esse moderator & arbiter. C. mandal. in re manda. saltem quin teneretur ad interesse vt. ff. de act. empt. l. i. & si sit emptor teneretur perpetuo eam accipere ad voluntatem venditoris, & sic fortẽ in tali t̄pe quo ea non egeret, sed esset quis penitus inutilis: quę omnia cessant in vltimo casu, cum infra certum t̄ps tantũ deliberate possit an sibi expediat & placeat cõtractus, & sic nõ erit delusorius. Si confertur quod est de accidentalibus cõtractus, v. g. vendo tibi feruum si rationes ad meam voluntatem reddiderit, vel contrahe tecum societate vt possis partes societatis designare, & tunc valet & intelligitur arbitrium boni viri: vt. ff. de contrah. emp. l. hec venditio. & pro socio. l. societatem. ¶ Si confertur in voluntatem tertij quod est de substantialibus cõtractus, tunc aut confertur in voluntatem tertij certi: aut in voluntatem tertij incerti. Si certi, aut arbitratur: aut non. Si sic, tunc, aut æquẽ, & tunc valet vt. C. de contrahen. emp. & ven. l. vlt. aut iniquẽ, & tunc reducit ad arbitriũ boni viri: vt. ff. pro socio. l. societate. loc. & condu. l. si merces. in prin. de operis lib. l. si libertus iurauerit. Si non est arbitratus tunc nõ valet: quia non receditur a persona: vt in d. l. vlti. quod dic vt ibi & d. l. si merces in prin. ver. si autem. Si confertur in voluntatem tertij incerti, tunc non valet vt in d. l. si merces. j. respon. sed fallit in creditore, vt ff. de pig. l. si fundus. §. vlt. & quę sit ratio dic vt ibi. ¶ Sequitur q̄n cõtractus est obligatorius ex altera parte tantum, & tunc refert. Aut confertur in voluntatẽ illius cui est obligatio querenda: aut in voluntatem obligandi: aut in voluntatem cuiusdam tertij. Si in voluntatem illius cui obligatio est querenda, tunc valet: vt. ff. de le. l. l. fenatus. §. legatũ. de condi. & dem. l. si ita expressum. & no. gl. ff. de ver. obli. l. stipu. licet notetur contrarium. eo. tit. l. a Titio. §. vlt. & malẽ f̄m Dy. & fac. ibi. Si in voluntate obligandi, tunc infert, aut confertur per ista verba cū voluero, & tunc valet: aut per alia verba, & tunc nõ valet, vt in d. l. centesimis. §. si. ff. de verb. obli. Si confertur in voluntatem tertij, tunc aut incerti & non valet, vt d. l. si merces. i. resp. aut certi, & tunc nõ arbitratur, & tunc nõ valet vt. ff. de verb. obli. l. si quis arbitratur: aut arbitratur & tunc, aut æquẽ & tunc valet: aut iniquẽ, & tunc recurrit ad arbitrium boni viri, vt in d. l. si libertus. ff. de operis lib. Sequitur de scõo principali. f. de actu seu dispositione decedentium, & tunc. ¶ Aut queris nunquid totum testm̄ in dispositione alterius cõmitti p̄t: aut nunquid hæredis institutio: aut nunquid legatũ. In primo casu refert, aut queris vtrum valeat testm̄, & possit dici testatũ respectu cõsuetudinis, vel priuilegiũ bona intestatoris seu dispoimẽ ipforum bonorũ alteri applicatis, & vt ipm priuilegiũ, vel cõsuetudo nõ vendicat sibi locum, & tunc dic q̄ sic, ita intelligunt.

Pet. de Samp. & Abb. i stud. car. j. de verb. sig. c. cum tibi, quod est pars huius & de eodem facto loquitur. Aut vtrū valeat testamentū, & possit dici testatus alio respectu, & tunc aut per verba precedētia vel sequētia decedentis apparet q̄ per hęc verba testator voluit, q̄ omnia bona sua pauperibus, & in piis causis expendantur, & tunc valet, & testatus decedere intelligitur. & ita intelligit Inn. c. i. stud. Aut non apparet, & tunc dicitur. q̄ videtur decedere intestatus. Sed Host. in hoc tra. dicens q̄ per hęc verba oīa cōmittō dispositioni Petri, intendens per hęc verba condere testamentum, v̄ decedere testatus, quia non interest vtrum dicat Pe. heredē instituo, vel voluntatem meam eius dispositioni cōmittō. arg. j. ti. r. c. fi. Sufficit. n. q̄ exprimat ad quem, vel ad quos bona sua voluit pervenire. C. eo. l. in testamētis. & l. ff. de hęc. in sti. l. his verbis. 1. respon. nec de verbis disputandū est in hac parte. s. de pcur. peti. C. eo. tit. l. qm̄ indignum. ex quorū iurium mente hęc responsionem hic putat fūmptā, & hoc tenens quicquid no. Inn. hic fm̄ eum hic, & in sum. eo. tit. s. qualiter cōficiatur. ver. non refert & seq. Idem tenent Ros. bene. & Archi. dicentes q̄ ista decre. loquitur q̄ aliquis in vltima voluntate sua dicit sic, ego relinquo oīa bona mea pro anima mea exponenda fm̄ dispositionem talis, & tunc valet ista voluntas: quia iste generalis distributor h̄ loco heredis, & de tali loquitur hęc decr. & C. de epi. & cle. l. nulli. & l. decernimus. & l. si quis ad declinādā: vt no. Archi. l. 2. q. 2. c. de laicis. gl. fi. Et hanc opi. saltem de æquitate canonica crederem veriorē, nam voluntas testatoris legi non repugnans lex est, & pro lege seruanda. ff. de condi. & demon. l. in conditionibus. & in aut. de nup. s. disponat col. 4. Et hoc q̄ per illa verba intendit illū heredem instituire, in cuius dispositionem voluntatem suā committit, secus si alium, vt sequitur. † Si quis nūquid heredem instituit in dispositione alterius cōmitti possit refert, aut in voluntate heredem, & dicit q̄ sic, nedum tacitā sed etiā expressā, vt. ff. de condi. insti. l. verba hęc. Aut in voluntate alterius, & tunc aut expressā vt si dicam instituo heredem quem Titius voluerit, & tunc nō valet vt. ff. de heredibus instituentis. l. illa institutio. & l. si quis Sempronium. & l. captatorias vnde, talis institutio captatoria appellatur vt ibi. & C. de testamētō mili. captatorias. Aut tacitā, & tunc valet, vt si dicat testator instituo te heredē si Titius ascenderit capitolium, vt. ff. de hered. insti. l. si quis Sempronius & l. illę aut institutio. & de cōdi. & de l. nonnunquā. † Si quis de legato nūquid in dispositionē alterius cōmitti possit, tūc dicit idem q̄ est dictū in institutione. Nam aut quis nūquid possit cōmitti in voluntatē ipsius legatarij, & dicit q̄ sic, nedum tacitā, sed etiā expressā, vt. ff. de leg. 2. l. si ita legatum. s. illi si voluit. Aut in voluntatem heredem, vel alterius tertij & tunc, aut in arbitriū ipsius & tunc valet, vt. ff. de leg. 2. l. 1. de fideicō. l. i. fideicōmissa. s. r. Aut in meram voluntatem & tunc, aut expressā & nō valet, vt. ff. de le. 1. l. captat. orig. ff. de condi. & de l. nonnunquam. de reg. iur. l. expressā. & de hęc. insti. l. si quis Sempronium. Sed hoc fallit in libertate, quā potest legari ad voluntatē alterius, vt in l. alle. fideic. in princ. ver. sed & si. Aut tacitā, & tunc valet vt in l. alle. ¶ Hic habes q̄ nō refert quid de æquipollentibus fiat, & ff. de her. insti. l. his verbis. C. eo. tit. l. in testamētis. Circa q̄ distinguit quia. † Aut infirmitas ex æquipollentibus idē effectus, & tunc nō refert vt in iuribus alle. & C. de insti. & substi. sub condi. factis. l. si mater. & ff. de le. 3. l. fideic. s. si cui ita. † Aut non infirmitas idē effectus, & bene refert quid de æquipollentibus fiat, vt. ff. de sol. l. si seruus. x. c. de his qui vec. æta. impe. l. vlti. j. qui clerici vel vo. c. rursus. de regula. c. non solū. & de voto. c. vnico. l. 6. Ita distinguunt in effectu Dy. & Cy. in l. alle. si mater. Sed cōtra primū membrū facit expressā. ff. de condi. & de l. qui hęc. in princ. vbi habes q̄ conditio dandi implēda in persona serui nō potest in persona q̄ni impleri, & de vulg. & pup. substi. l. qui liberis. s. hic verba. & tūc idē est effectus, cum idem sit dare seruo & dare dño, & e contra, quia oīa quæ seruus acquirit, acquirit dño. vt in sti. per quas personas nobis acquiritur in princ. ideo dicit quod. † Aut agitur alias q̄ de conditionibus implēdis, & tūc ex quo est idem effectus non refert vt in iuribus iam alleg. & ff. man. l. vlt. Aut agitur de cōditionibus implēdis, & tunc aut de intrinsecis. i. sine quibus res cōditionata impleri nō potest in forma in qua est scripta, vt v. g. de iure. ff. de iur. hereditas vel legatū nō potest filio acquiri nisi sit extra patriā potestatem. ff. de acq. her. l. placet. & adhuc nō refert quid ex æquipollentibus fiat. Vnde institutio facta de filio. vel legatū ei relictu sub conditione si morte patris sui iuris fuerit effectus, censetur impleta, si non per mortem, sed per emācipationē factus fuerit sui iuris, vt in

l. alleg. si mater. & in s. alle. si cui. Et est ratio, quia tales conditiones tanquam necessario rei inhærentes positæ sunt, ideo naturam conditionis non hnt, ar. ff. de le. j. l. 3. de cōdi. & de l. conditiones extrinsecus. † Aut queritur de condi. extrinsecis sine quibus res conditionata potest impleri & q̄ non sunt necessariae ad hoc vt res cōditionata impleatur, vt lego tibi. x. si nauis venerit ex Asia, vel alia, & tūc refert qd ex æquipollentibus fiat, nam oportet q̄ tales in forma sua impleant, vt in l. all. q̄ her. in princ. Et ita in effectu no. Pe. de Bella per. in s. all. si cui. & ita bene.

- 1 Quarta episcopalis.
- 2 Quarta parochialis.
- 3 Quarta papalis.

Fficij. ¶ Si quis cu aliquis parochianus de civitate vel diocesi relinquit, proprio diocesis suo canonice portionem, vel minus canonice portione, & reliquit alia monasterijs, vel ecclesijs eidē epō subiectis, vel alijs, vtrum de illis ipse epō vel ecclesia parochialis debeat recipere canonice portionem, distinguit. † Aut quis de relictis monasterijs, vel ecclesijs ipsi epō subiectis, & tunc epō recipiet exinde canonice i. quartā portionē iuxta distin. huius. c. Aut de relictis alijs monasterijs vel ecclesijs ipsi epō non subiectis, & tunc dicit Inn. q̄ in talibus nō habet locū hoc. c. idem Pe. de Samp. & Ab. hic & j. c. pxi. Sed Host. dicit q̄ alij gñaliter intelligunt hoc. c. Io. vero an. hic sequens. Pe. de Samp. & Ab. j. c. pxi. & de sepul. de his dicit q̄ si loquamur de portione canonice, quæ debetur ecclesiæ parochiali, tunc habet locū opinio Host. f. q̄ a quacunq; ecclesiæ exempta vel non eis dē dio. vel alterius debet ei, & per eam exigī potest, & sic habet locū. j. de sepul. c. in nostra. vbi hospitalarij qui exēpti sunt solvunt quartā. Si vero loquamur de canonice quæ debet epō, tunc est vera opi. Inn. & aliorum. f. q̄ nō debetur nisi delegatis quæ sunt ecclesijs epō subiectis, & sic loquitur hic fm̄ eos. idem Io. An. in d. c. in nostra. † Et est ratio, quia parochiali debetur pp sacramēta & diuina officia quæ ministravit defuncto. j. ti. 2. c. 1. & ideo a quacunq; ecclesiæ illā exigit: ad idē cle. de sepul. dudum. Sed epō debetur rōne spūalis iuris. & curę quā habet epō in ecclesijs suis: vbi ergo est exempta vel nō est de diocesi, sibi nō debet nec dicas hoc esse de lege diocesis epō, & sic nullū monasterium teneri licet nō sit exemptum: quia vt ibi ipsi dicunt & dicit Vinc. s. de off. ordi. dilectus. exēpta sunt nisi in his in quibus statutū est contrariū, vt in hoc casu, vt patet hic. & j. c. proxi. vel dic vt eo. ti. conquerentem. † Dicit aut Pe. in dicta decre. in nostra. & Io. An. hic, q̄ ab ecclesijs exemptis Papa debet hęc quartam: hanc opin. Pet. & Abb. videtur approbare Innoc. j. de sepul. relatum. glo. 2. circa medium. ver. monasteria autem. & Ioan. Andr. post eum, & Archid. l. 3. q. 2. placuit. glo. fin. sed de hoc vide quod dicam, j. c. alle. de his.

- 1 Quarta decimationum, & mortuorum ecclesia episcopalis diocetano debetur.
- 2 Quarta parochialis cui debeatur. 4.
- 3 Res cum suo onere tranfit.
- 4 Quarta canonica a quibus petatur.
- 5 Quarta canonica de quibus debetur.
- 6 Quarta canonica an prescribatur.
- 7 Quarta canonica an consuetudine immutatur.
- 8 Quarta canonica an consuetudine immutatur.
- 9 Quarta canonica an consuetudine immutatur.
- 10 Parochiale onus in quibus consistat.
- 11 Testatoris dispositio adimplenda.
- 12 Testator non potest ecclesiam inuēre.
- 13 Dispositio turpis inualida.
- 14 Testatoris dispositio legi praeferenda.
- 15 Dispositio necessario legi non praeferenda.
- 16 Testator non potest iuri naturali contravenire.
- 17 Testator an iuri publico derogat.
- 18 Testator an iuri privato contravenire possit. 21. & 23.
- 19 Commune parit discordiam.
- 20 Fendorum libere consuetudinarius est.
- 21 Canonica qualiter inter episcopum & capitulum diuidenda. 26.
- 22 Episcopus suam quartam cuique ecclesiae conferre potest.

Rquisiti. Ad declarationem glo. 2. Ber. hic & glo. Inn. quæ incipit licet multa. Si quis vtrum quarta seu canonice decimationū & mortuorum de iure cōi epō diocetano debeatur & cōpetat, & a quibus petat, & de quibus exigat, & vtrū possit prescribi

prescribi, vel consuetudine immutari, & vtrū canonice portio epī impediatur petitione canonice portionis parochialis ecclesie, vel contra, distinguit. Aut quis de primo. s. de quarta decimationum vel mortuorum matricis. i. Epō ecclesie, & ad eā pertinentium, aut de quarta decimationum, & mortuorum matricis ecclesiarum diocesis, & ad eas pertinentium. † Si de prima, dicit q̄ de iure communi debetur epō diocetano, vt 12. q. 2. nobis. & c. Vulturanæ. & c. concessio. & ca. quatuor. quæ de ista quarta loquuntur, & hoc no. Io. & Arch. 16. q. 1. quicunq;. & Vin. & Ber. hic. vbi de secunda, tunc sunt opiniones, nam Io. in c. alleg. quicunq;. & Vin. & Ber. hic tenent q̄ non debet epō idem Ber. s. de off. ord. conquerentem. in gl. q̄nq; tñ ver. has duas quartas. & c. in no. ibi in glo. & ita decernunt verfic. sed nos hoc & Ber. in c. dilectus. glo. no. hic & idem Io. 10. q. j. c. de his. j. gl. ver. hodie aut. dicens q̄ cum hodie epī sint diuites, nihil habebunt in ecclesijs parochialibus nisi cathedrali. Sed contrarium. f. q̄ ista quarta pertinet ad epm, & sibi competat de iure communi, no. quædam additio Ber. in d. c. conquerente. glo. quandoq; tñ in fi. & Host. in ibi. & Bar. Brix. in call. de his dicens q̄ parochialis ecclesia tm̄ hēt quartam partē decimarum, & epō aliam pro fe, & alia duas quartas retinet pro fabrica & pauperibus vt 12. q. 2. concessio. & c. de alijs ve ro redditibus nihil hēt epō nisi de consue. generali & prescripta. licet prædicta capitula videantur dicere contrarium, vt & hæc sūta videtur manifestē comprobari. j. de decimis. qm̄. & c. dudum. & de censibus. cum olim. fm̄ eum. Sed & Inn. plane innuit quod epō de iure communi debet recipere quartam de cimarum & oblationum & similibus spiritualium in ecclesijs, siue capellis sibi subiectis, prout ipse no. s. de donat. pastoralis. in gl. puta tertiam & c. in glo. puta modicum. Et hæc expressē tenet Ho. in c. alle. cum olim. dicens q̄ de iure communi cōpetit epō non solum quarta decimationum sed et mortuorum, vt expressē probatur in c. alleg. conquerente. s. de off. ordi. vbi de hoc, & hic. & s. c. proxi. & j. de verb. sign. ex parte. 3. Nec oblt. 10. q. 3. capi. j. quia ibi non loquitur de canonice epō, sed fabricæ, illam n. non habebit epō nisi velit onus fabricæ subire, nam quælibet restransit cum onere suo, vt s. de pig. ex literis. fm̄ eum ibi. Et idem tenet in c. alleg. conquerente. dicens q̄ salua reuerentia Inno. ibi quarta sibi debetur, vt s. dicitū est, quāuis. quota. i. media vel tertia de consue. debeatur, & sic loquuntur fm̄ eum. 10. q. j. nouerint. c. de his. & c. antiquos & q. 3. c. vnico. & c. nec numerus. & hic. & j. de sepul. certifica. ri. Et ipse idem Inn. ita sententiauit pro Ho. in c. q̄ habuit cōfratribus. S. Io. Hierosolym. prout ipse Ho. no. ibi, hoc idem tenet Ho. hic. in princ. & in s. secus autem. dicens q̄ illi q̄ dnt epō nō recipit suā canonice nisi de redditibus ecclesie cathedralis, tacere debet, qm̄ ipsam percipit per oēs v̄s diocesis ecclesias, & alia pia loca, sicut sunt hospitalia & similia, vt hic in s. secus colligitur manifestē. Et idem Gos. in glo. videtur. velle. in fi. & j. de decimis cum contingat. vbi dicit q̄ in alijs ecclesijs habent ep̄ legitimum portionem in decimis s. de p̄fici. de quarta. & in oblationibus. j. de ver. sig. cum inter. & in his quæ in testamento relinquantur vt hic & hanc opinionem Host. tenet Archi. in calle. de his. & c. antiquos. 10. q. j. † Et q̄ ista canonice portio danda sit epō, no. plenissimē Host. in summa. tit. de sepul. sub. s. vetus est q. & s. seq. an canonice. Ab. vero in c. alle. conquerente. dicit q̄ ibi non dicitur q̄ perceptio decimarum spectet ad epm, sed q̄ de decimis ab ecclesia perceptis debet epō quarta dari, & sic nullum erit contrarium fm̄ eum. Sed contra hoc facit alle. qm̄. j. de decimis. ibi cum dicit decimas earum tua parte retenta, eidem ecclesiæ facias assignari, parte. i. quarta vt 10. q. 3. vnio ad q̄ epō fundat suam intentionē de iure communi, vt e. ti. c. cum in tua diocesi. in fi. fm̄ Ala. & Host. ibi & Arch. 16. q. j. quicunq; glo. si. per q̄ patet quod non de decimis ab ecclesia parochiali perceptis, debet epō quarta dari, sed quod directē & de iure suo præcipit, seu præterinet quartam illam. Vnde opi. Ho. & Arch. & sequacium credo veram, vt siue loquamur de decimis, siue mortuarijs plebis episcopalis, siue de decimis, vel mortuarijs ecclesiarum parochialium, quod quarta de iure communi episcopo debeatur. † Si quis de secundo. s. a quibus petatur, dicit quod peti potest, ab omnibus. j. propriam diocesi constitutis non exemptis, vt 16. q. j. constitutum. siue sint capellæ monachorum, vel aliorū religiosorum, siue monasteria, vel alia pia loca, siue sint conuēntialia, vel quæuis alia infra civitatem vel extra constituta. Nec obltat si dicatur quod monasteria & loca religiosa a lege diocetana exempta sunt, & sic ad quartam non tenentur, multo

minus exempta. 16. q. j. cum pro vtilitate. & c. quæsti. & c. decimas. 18. q. 2. c. q̄ sit. & c. luminoso. Si. n. de relictis obtentu p̄fo nā non ecclesiæ nihil deducitur, vt hic in fi. & j. de ver. sig. c. ex parte. 3. quare de prædictis deduceretur, quia omnia prædicta, intelligas quo ad proprietatem religiosorum, vel oblationes si delium inter viuos offerentium, se vel sua, sic. n. expressē loquuntur. c. supra dicta, & sic intelligitur. j. de sta. mo. c. j. de ver. sign. c. veniens. s. ceterū. li. 6. Secus est de oblationibus in infirmitate nam de ipsis debetur portio, vt j. de sepul. c. de his. quod dicit vt plene no. Host. in summa. e. tit. de sepul. s. & a quibus, & vide Abb. in calle. de his vbi dicit quod ep̄s de monasterijs exemptis nihil habebit, de non exemptis habebit, dum tm̄ sint in sua dioc. constituta. idem not. Pet. de Samp. & Ab. hic, vt dixi plenius. s. c. proxi. † Si quis de quibus rebus debetur ista quarta dicit quod de omnibus mortuarijs, & decimationibus, & oblationibus, & breuiter de omnibus redditibus ratiōe altaris, p̄uenientibus, licet latius videantur loqui capitula. s. circa princ. alleg. vt plene no. Ho. in summa. eo. tit. alle. s. & de quibus. fallit in casibus no. quos ponam. j. de sepul. de his in fi. † Si quis vtrum ista quarta possit prescribi, quæ est & debet esse quarta portio de iure communi, vt in c. alle. nobis. & c. seq. & hoc quarta rationibus. Prima quia fm̄ antiqua decreta ep̄s percipere debent medietatem omnium oblationum & reddituum, vnde decunq; proveniant. 10. q. j. antiquos. fm̄ alia solam tertiam 10. q. j. de his & c. cognouimus. 16. q. j. constitutum. fm̄ alia posteriora quartam tm̄. 12. q. 2. cap. nobis. & c. Vulturanæ. c. concessio. c. quatuor. c. de redditibus. c. cognouimus. & c. mos est. nisi ep̄scopus ipsi ecclesiæ donet, quia tunc de dono suo nihil detrahit, sed tunc quartam, quam de alijs perciperet, aduenis elargitur. 12. q. 2. sancimus. illa capitula quæ loquuntur de quarta cum sint posteriora, sunt tenenda, arg. j. de cog. spiritu. c. 1. Secunda rō, quia in illam summam omnia iura concordat, quia in maiori summa minor inest, arg. ff. de arbi. l. diem proferre. s. si plures & j. de arb. c. j. lib. 6. Tertia quia quod minimum est tenendum est. ff. de leg. 3. l. nummis. de reg. iur. l. semper. j. de censibus. ex parte. Quarta quia hoc dicitur glossæ decretalium quod fit hæc pars exponentium. j. de off. ordi. conquerente, de prescrip. de quarta. j. de censibus cum olim, nisi rōne cōstitutionis vel consue. tertia dicatur vel media, vt j. de verb. sign. ex parte. 3. & in calle. Et hoc no. Ala. Ber. & Hosti. j. de decimis. qm̄. & Archi. 16. q. j. quicunq; glo. vlti. & Inn. & Io. An. hic. Si quis vtrum possit prescribi dicit q̄ sic dum tm̄ titulus, allegatur & probetur alias non. j. de decimis. dudum & sic potest intelligi s. de prescrip. de quarta. & c. si diligenti, vbi cunq; enim est præsumptio contra possidentem oportet, quod titulum probet, per quem talis præsumptio tollatur, præter quā in prescrip. tantum temporis cuius contrarij memoria non existit, alias si non est præsumptio contra possidentem, sufficeret titulum allegare, quod dicit, vt legitur, & not. j. de prescrip. c. ep̄m. lib. 6. † Si quis vtrum possit per consuetudine prescrip. tam legitime immutari, refert. Aut quis vtrum possit per consuetudinem immutari in parte, non in toto, vt quia minor quarta puta quinta, vel sexta, vel centesima debeatur, vel maior quarta, puta tertia, vel media debeatur, & dicit quod sic, argum. s. de sentent. & re iudic. q̄ ad consultationem. s. vltimo s. c. proxi. & j. de censibus. c. olim causam. C. de in offic. testamento. l. parentibus. Aut nūquid possit immutari in totum, ita quod nulla portio debeatur epō, & tunc credo, quod talis consuetudo omnino irrationabilis esset & leonina, ergo tanquam fusia camina abolenda. in princ. ar. ff. pro socio. l. si nō fue rint. s. Aristo. & insti. de lege fusia cadu. tollen. & s. de consue. c. vlti. in fi. & hoc manifestē probatur. j. de sepul. certificar. vbi dicit fm̄ rōnabilem consuetudine regionis. & c. fm̄ Host. & Abba. ibi & Hosti. in summa de sepul. s. & quota. & satis concordat in calle. conquerente. & eandem distin. facit frater Io. in summa constitut. de sepul. q. 17. quid si sit consuetudo, de quarta de qua parochialis ecclesiæ & Ray. & Gosfr. in summis suis fabrica de sepul. † Si quis de vicimo. i. vtrum canonice portio episcopi impediatur petitionem canonice portionis parochialis ecclesie vel contra, audacter dicit q̄ non, quia diuersæ & diuerso iure & diuersis competunt. Episcopus. n. percipit suam canonice propter onus episcopale quod incumbit quod consistit in celebrando solenniter, ordine contendo, confirmando, chrisma conficiendo, oleum sacrum benedicens, basilicas dedicando, & reconciliando abbates, & moniales benedicens, penitentiis præsertim de maioribus criminibus, iniungendo, & peccantes de ecclesia eijciedo, & reconciliando de matrimonialibus & alijs spiritualibus iudicando, & si mili bus

millibus quæ non cadunt in minore episcopo. s. de elec. transmissa & c. quod sicut. s. præterea. de offic. Archiep. s. byteri. c. officium. & de sacra Vnct. c. vnico. s. quia vero. ver. per frontis crismationem. Quid ergo? nunquid æquitatem habens, pro oculis, iudicabit quod sic oneratus nihil emolumentum percipiat? Sed si quartam tollas nihil percipit, quia illa sola pro hoc onere assignata fuit a sanctis patribus, vt in capitulis. s. in prin. alleg. Procurator enim habet vel ratione visitationis, vel pæcti, vel consuetudinis, vel priuilegij, vt no. per Hosti. in summa tit. de cens. s. ex qua causa, cathedralicum vero in signum subiectionis, vnde nec ipsum in alium transferre potest. s. de dona. pastoralia in fi. sed illud alias, sed quid aliud percipit episcopus de iure communi? parochialis vero ecclesia a qua corpus assumitur, suam canonicam quæ de iure communi debet esse quarta portio, nisi per consue. immutetur vt nota. Ber. & Hosti. j. de sepul. c. certificar. & G. e. tit. c. cum quis, super verbo portio lib. 6. licet in o. j. de sepul. c. j. in fi. dicat tertia partem esse canonicam de iure communi, percipit propter onus parochiale. Et subdit quod consilium in celebrando quotidie, baptizanda, pœnitentias de læuoribus iniungendo, & sacramenta ecclesiastica exceptis duobus ministrando, & hoc respexit decre. j. de sepul. c. j. cuius ratio quæto onus episcopale maius est, quam parochiale, tanto magis in canonica episcopali, q̄ in parochiali vendicat sibi locum, cum inter ipsas vix occurrat quo ad perceptionem aliqua differentia, nisi vna, quia forte parochialis non exigeret nisi ab illa ecclesia, in qua parochianus proprius elegit sepeliri. Vnde nihil exigit de relictis alijs, ecclesijs, vel alijs p̄ijs locis, quia de his tantum, hæc canonica exigi debet, quæ occasione sepulturæ obuenerunt, vt innuitur j. de sepul. c. vt liberum & c. in nostra. s. penul. ver. eidem præterea. Episcopus vero j. suam diocœsim ab omnibus & de omnibus exigit. Et rō huius est, quia onus episcopale maius est, & per totam diocœsim incumbit, parochiale vero minus, & p̄ parochiam tantum & de hoc dicam. j. de sepul. c. j. licet Hosti. in summa tit. de sepul. vlti. dicat & male, verius & æquius videtur quod vtraq; de omnibus deducatur, sed episcopalis primo de vniuerso, quia cum antiquior sit tempore potior est iure, & quia maiori & digniori debetur, præponenda est, arg. s. de ma. & obe. c. j. & c. statuimus. & ideo in ordine scripturæ p̄ponitur j. eo. c. vlti. & deinde parochialis. Nam hæc de his q̄ in testamento relictæ sunt debetur, vt innuitur. j. de sepul. c. x. c. cum super & c. in nostra. s. talem. q̄ si casu fortuito parochialis primo deducta sit, tunc episcopus percipiet quartam, quartam, & quartam omnium aliorum, & tñ ad idem computū red dit, arg. op. j. de decimis tua nobis. s. vt cum de cunctis, t̄pater igitur q̄ vna non impedit aliam. Si enim vnus, & idem duas quartas deducit diuerso iure canonico, quamuis inter dños legum sit dissensio vt no. j. eo. Raynucius & c. Ray. & per Hosti. in summa eo. tit. s. qualiter infirmetur, sub j. item per querelā ver. sed nunquid potest quis deducere & seq. multo fortius dicitur, & hæc quasi omnia a verbi. si quæris de vltimo, vsq; huc, no. Hosti. in summa de sepul. s. vlti. & vtrum, ibi vide plenius, Et idem quantum ad hoc, quod vna quarta non impedit aliam, no. ipse Hosti. j. eod. c. fi. & frater Alben. lib. 6. titu. de episcopis ad fi. q. vtrum portio.

¶ Super eo. c. in s. secus autem. Habes q̄ priuata dispositio testatoris non potest generalem constitutionem canonis immutare. Sed si quæris nunquid dispositio testatoris præferatur, & possit derogare præcedenti ordinationi siue statuto episcopi, & capituli diuinus obseruato, refert. ¶ Aut quæris in his quæ testator de suo ad certum vsum deputauit, vt si. v. g. ordinatum sit inter episcopum & capitulum, & ab antiquo etiam obseruatum, quod omnes panni aurei, vel fericee quæ super defunctorum corpora offeruntur ipsi ecclesiæ sint pro paramento, maioris altaris, & testator aliquis ordinauerit q̄ panni aurei & fericee qui supra funus suum ponentur alteri vsui applicentur puta vsui altaris quod in illa ecclesia construxerat, & tunc dic, quod sic. Nam in his quæ testator de suo ad certum vsum deputat, sua dispositio est seruanda, arg. ff. de admin. rerum ad c. perti. l. decurio. s. j. inuncta. l. vlti. de ope. publi. Ex quibus colligitur quod priuata dispositio testatoris præferatur dispositioni, a lege inductæ in distributione per ipsum relictæ, ne alias sua liberalitas retrahatur, arg. C. de bonis quæ lib. l. 2. & de oper. publi. l. 2. pro hoc extra de relig. do. c. quia contingit circa prin. ibi, ad illum debeant non ad alium & c. & in s. j. vbi hoc nota. Guild. de Montelay super verbo statuto. & Gene. super verbo apposto, in in d. c. Et ad hoc teneatur donare ipsi ecclesiæ vnnum pannum aureum, vel fericum pro paramento maioris altaris deputatum

10
14
15
17
18
19
21
22
23

tudo, vbi dicit, quod si consuetudo est in aliquo loco, quod quicquid acquirit maritus, vel ei donatur, mulier habet medietatem, & aliquis in testamento donat marito. ca. tali pacto, qd̄ mulier nihil habeat, mulier nihil de hoc habebit quia nulla vis est conuentionis, quod inuito dño habeat. ff. de precario, l. cū precario. in princ. simile in auth. vt liceat matri, & auia, in princ. col. 8. C. de bonis quæ liberis in auth. excipitur. cum concor. ¶ Aut quæris in alijs quæ non a testatore proueniunt, & tunc, dic quod non, cum per statum ius ecclesiæ sit quatuor, qd̄ per testatorem sibi auferri non potest, arg. extra de elect. c. con. institutionem vt circa. s. in super. in cle. arg. eorum quæ no. hic & s. c. proxi. & per Comp. in simili. s. de elect. quod sicut. s. ite pone quod datus vt quæ alteri per alterum & c. j. de reg. iur. cap. non debet. li. 6. vt hoc no. Gen. in d. c. quia contingit super verbo apposto. in cle. & gratia huius. Si quæris vtrum priuata dispositio testatoris vel contrahentium præferatur dispositioni legis vel canonis vel consuetudinis, & vtrum testator, vel contrahentes possint facere, ne leges, vel canones habeant locum, in suis actibus vel contractibus, distingue, ¶ Aut dispositio est turpis & inhonestæ, seu contra bonos mores & talis non valet. C. de pac. l. pacta. que contra. ff. de pac. l. vnus. s. pacta. & l. iurifgenti. s. prætor. de condi. inst. l. conditiones. & l. quidam testamento de adm. tuto. l. quidam. Aut non, & tunc, aut quæris, de dispositione, quam fecit contrahens vel testator in donatione vel legato rei suæ circa acquisitionem, seu attributionem, sic dati vel relictæ alicui vel aliquibus faciendam, quæ etiam legatum est quædam donatio relictæ in testamento, vt ff. de leg. 2. l. legatum aut de alia dispositione. In primo casu refert. ¶ Aut huiusmodi donatio vel legatum est merè voluntaria & libera, puta quia vel donata vel legata non erit, alias ad donatarium, vel legatarium peruentura, & tunc sua dispositio dummodo, alias sit honesta præferatur dispositioni legis vel canonis vel consuetudinis, vt in iuribus s. alleg. in princ. vsq; ad verbi. aut quæris in alijs, & etiam dispositioni priuilegij, vt no. Archid. 88. di. fin. episcopus tutionem glo. vlti. dicens, quod si quibusdam regulariter a sede apostolica est indulgentia, quod de quibuslibet testamentis indistinctè ad pios vsus relictis vsq; ad certā quantitatem recipere valeant, & postea quidam in suo testamento pauperes Christi sibi hæredes instituit, & mandauit sua bona omnia distribuere inter pauperes, voluit tñ & dixit expressè qd̄ prædicti regulares nihil deberent recipere. & eos expressè exclusit a perceptione prædictorum bonorum, quod tales nominatim exclusit nihil habere debent, arg. ff. de hære. insti. l. cum in testamento. s. vlti. Cum etiam quia priuilegium concessum simpliciter, intelligi debet concessum sine dispositione iniuriæ, arg. ff. de adm. tuto. l. impuberi. iniuria autem fieret defuncto si nominatim ab eo prohibiti vocarentur, & ideo debet exclusi, arg. ff. de leg. 2. l. codicillis. s. matre. & 16. q. j. adm. onere, & c. se. fm Arch. vbi s. Er est ratio huius membri: quia in donatione, seu traditione rei suæ potest quis dispositionem seu legē, q̄ vult facere seu apponere. C. de pac. l. legem. de rerum permu. l. rebus. de dona. l. legem. ff. de pact. l. in traditionibus. & j. de condi. ap. c. verum. cum concordantibus alleg. ibi in glo. si. Fallit in casu vbi dispositio vel lex huiusmodi est a iure specialiter improbata, vt hic in s. secus autem. Et rationem assignat Ber. hic in glo. sed quæ est rō, vel dic fm Hosti. q̄ rō est, quia cum episcopus caput sit. s. de his quæ fi. a præla. c. nouit. capiti magis, q̄ membro voluit ius deferre, arg. ff. de relig. & fump. fune. l. cum in diuersis. Nec mirum si maius priuilegium habeat maior, quam minor, nec est par priuilegium viri & vxoris, ad hoc 33. q. 5. est ordo & c. cum caput. & c. mulierem & ca. hæc imago, sed & fm Gof. prælatus de bonis ecclesiæ viuere debet nõ ecõtra, quare bona ecclesiæ quo ad vsum communia sunt episcopo, non econtra. 12. q. j. sin manifeste. Sed etiam ep̄o datur, exercitium actionum, & competit ei canonica iure prælationis, & paternitatis spiritualis, vnde cum pater carnalis portioe sibi competente in hæreditate temporalis filij carnalis, nisi ex causa in iure scripta priuari nequeat, vt in auth. vt cum de app. cog. s. sancimus. col. 8. Multo minus presbyter sua legitima spirituali quæ sibi dudum est decreta. 12. q. 2. quatuor. arg. s. de transla. epi inter corporalia, & hoc est quod tãgitur. j. ibi quia priuata dispositio & c. fm Ho. Item fallit in casibus no. in d. l. in traditionibus. ¶ Aut donatio vel legatum non est voluntaria vel libera, sed quasi necessaria, vt quia res donata vel legata erat alias ad donatarium vel legatarium peruentura, puta si de consuetudine ecclesiæ parochialis esset, quod quilibet Burgensis vel nobilis in funere suo teneatur donare ipsi ecclesiæ vnnum pannum aureum, vel fericum pro paramento maioris altaris deputatum

deputatum, & applicandum, & tunc non præferatur suæ dispositioni legis, vel canonis, vel consuetudinis approbatæ, vt est casus in auth. vt liceat matri & auia. in prin. col. 8. vbi habes, qd̄ mater relinquens portionem debitam in bonis suis filio, non potest disponere quod non acquiritur vsufructus patri, & hoc innuit Gen. in d. c. quia contingit. & dixi s. in ver. aut quæris in alijs: & pro hoc. C. de fideic. l. ab eo. ff. de legat. 2. l. vnus ex familia, per totum de adimen. leg. l. rem legatam. de operis li. l. cerdonem. in fi. C. de operis lib. l. 2. & l. mar. & de inoffic. testa. l. sancimus. Vnde talis dispositio contraria legi vel consuetudini præsumitur in fraudem appositæ, cui est obuiandum. ff. de lega. 2. l. cum pater. s. Titio. cum ibi no. ar. ff. de rei vendic. in fundo. & s. de rescip. sedes apostolica. In secundo casu quando quæritur de alia dispositione testatorum vel contrahentium, vtrum præferatur dispositioni legis vel canonis vel consuetudinis, & vtrum possint facere, ne iura habeant locum in suis actibus tunc faut quæris de iure naturali & non possunt vt ff. de pact. l. ius agnationis de reg. iur. l. iura sanguinis. C. de patri. po. l. abdicatio. Aut de iure positiuo quale est illud quod de vitijs, & morbis venditor teneatur & tunc, faut est ius publicum, & tunc. Aut est publicum autoritate & vtilitate, vt ff. ne quid in loco publico fiat, per totum. C. de iure reipublicæ per totū & tunc idem vt ff. de pact. l. ius publicum & l. inter debitorem & hic. Aut est publicum autoritate non tamen vtilitate, quale est illud inst. de exc. tut. s. j. & tunc aut est statutum nedum in fauorem disponentis, vel contrahentis, sed etiam in fauorem vtilitatis publicæ vel communis, & tunc idem. ff. de pac. l. iurifgen. s. si pacifer. de procura. l. filius. s. veterani. de postu. quos prohibet. de pac. do. l. de die. cum l. seq. C. de iuramento calu. l. 2. s. sed quia veremur. & de aduo. diuer. iud. l. ne quis. & in d. l. cerdonem. de operis lib. l. j. & sub isto membro possunt comprehendere omnes casus no. per glo. C. de pac. l. si quis in cõscribendo. super verbo antiqui. ¶ Aut est statutum in fauorem disponentis tantum de quo. j. de regula. ad apostolicam. & c. statumimus, & tunc idem quod sequitur in iure priuato. ¶ Aut est ius priuatum & tunc, aut illud super quo & contra quod disponitur habet certa principia, seu certam formam limitatam a iure, quæ quidem forma dat esse rei, vt ff. ad exhiben. l. Iulianus. s. si quis rem. & tunc idem vnde testator non potest disponere quod suum testamentum in quo requiruntur septem testes valeat cum quinq; vel quod testes non sint rogati, quod dic, vt leg. & not. ff. de lega. j. nemo. Item contrahentes non possunt facere quod stipulatio quæ de sui natura debet habere interrogationem præcedentem, valeat sine interrogatione præcedente. ff. de verbo. oblig. l. j. insti. de verb. oblig. in princ. C. de contrahen. stipu. l. nuda. Vel quod venditio valeat, sine prætio insti. de empt. & vendi. s. prærium. Ita etiam potest intelligi qd̄ dicit de libero homine, qui non potest per peccatum renuntiare libertati nisi sub certa forma limitata, s. quod vëdat se, ad prærium participandum, & alijs concurrentibus. ff. ad l. Aquil. l. liber homo. de liberali causa. l. nec si volens. & inst. de iure p. so. s. serui. Ita etiam potest intelligi. ff. de præcario. l. cum precario aliquid. Aut illud super quo & contra quod disponitur, nõ habet certam formam limitatam a iure, vel si habet, non tñ disponitur contra illam & tunc aut respicit ius, vel vtilitatem, seu damnum alterius quam disponentis, & tunc idem, vt ff. de postu. l. quos prohibet. de magistra. con. l. j. s. si inter magistratus, ad idem facit quod no. Arch. 2. q. 7. c. testes. ver. his ita. super verbo permittuntur & l. o. & Archid. in calien. dicentes, quod si inter accusantes infames vel criminosos deprehenderit etiam contra voluntatem accusati poterit eos repellere, arg. ibi. & 30. q. 5. iudicantem ad idem facit. j. eo. tua nobis. vbi no. Vin. & Gof. quod episcopus dioce. est executor legitimus testamentorum, vt ibi & s. eo. nos quidem. j. eo. l. o. & de voto. c. licet. C. de epi. & cle. l. nulli. in tm quod non obstat interdictio, seu prohibitio testatoris, vt in d. c. tua. idem not. Archid. in ca. alleg. episcopus tutionem. 88. dist. Aut non respicit ius vel vtilitatem vel damnum alterius quam disponentis & tunc, aut dispositio vel conuentio daret occasionem delinquendi & non valet, vt ff. de peccatis. l. si vnus. s. illud. & de pactis do. l. conuenire. Aut non daret occasionem delinquendi, & tunc regulariter talis dispositio derogat dispositioni iuris. ff. de pactis. l. pacifici. in auth. de hære. & fidei. s. si vero expressum. col. j. C. ad l. fal. in auth. sed cum testator de pactis. l. si quis in conscribendo. Sed fallit in casibus. Primus est. C. de pact. pig. l. vltim. & rō est quia ibi propter auaritiam ereditorum. Secundus est. ff. cõmuni di. l. in hoc iudicio. s. si conuenerit t̄ est rō, quia communitas, quæ per peccatum induceretur, ibi parit discordias,

quas communitio generare solet. ff. de leg. 2. l. cum pater. s. dulcissimis. Tertius est. ff. de transact. l. cum hi. & est ratio ibi fauor alimentorum in vlti. voluntate relictorum. Quæris, in lalleg. cum præcario. & est ratio, quia peccatum est contra naturam contractus, vt est dictum. Aliqui addunt vnum de. l. ff. de pig. act. l. si conuenerit, sed si bene videatur non fallit secundum Pet. & Cy. in d. l. si quis in conscribendo. & adde quod no. Arch. 7. q. j. c. quam periculosum. glo. fi. vbi ponit plures casus in quibus quis non potest renuntiare iuri suo, quæ dixi. s. de pac. c. vlti. ¶ Ex præmissis possit responderi ad talem q. de facto, Abbas monasterij sancti Dyonisi in Francia habet certam terram in Bituria, in qua sunt homines mortaliabiles, ascriptitij, seu conditionati monasterij, quorum bona sine liberis de proprio corpore decedent pertinent de consuetudine, ad Abbatem. Et ibi sunt vltra hoc alie duæ consuetudines vna. s. quod per contractum matrimoniale bona mobilia communicantur inter cõiuges, alia quod si aliqua mulier libera contrahat cum tali mortaliabili, seu conditionato, sortitur eandem conditionem cum eo. Hoc supposito quod quædam mulier, libera contraxit cum aliquo mortaliabili seu conditionato dictæ terræ, hoc actio expressè inter eos quod dicta mulier, non communicaret in bonis ipsius viri non obstante consue. s. di. Modo dicta mulier moritur sine liberis de proprio corpore. Abbas vendicat & petit omnia bona sua, & inter alia mediam partem bonorum mobilium ipsius viri, quæ per contractum matrimoniale de consue. prædicta communicata fuerunt, vir contradicit dicens ea communicata non fuisse obstatè conuentione supradicta, quæ situm fuit a me quid iuris, & respondit ex improuiso quod dicta conuentio non valet in præiudicium ipsius abbatis, nec potuit tollere ius abbatis, quod satis videtur probari per præmissa specialiter per istud. c. & j. eod. tua nobis. Opponebatur mihi de dicta auth. excipitur. respondebam quod ibi loquitur in dispositione facta per donantem in donatione seu traditione libera rei suæ in filium. fecus in necessaria, prout est illa quam facit mater filio suo fa. de portione sibi debita in bonis suis, vt est dictum. In q. vero prædicta vir nihil dat vel tradit mulieri, immo etiam eo inuito, ex dispositione consue. ius quæritur mulieri & etiam abbati per contractum matrimoniale. Item opponebatur in lib. seu. de filijs natis ex matrimonio ad mor. contracto ca. vnico. col. 10. t̄ cui respondebam quod illa non est. l. sed consuetudo Regni, quod pater in rubrica ibi præcedenti, quæ dicit hic finitur l. ex deinde incipiunt de consue. Regni. Item fm glo. & Iac. de bello. uifo. ibi illud & continet magnam iniquitatem vt C. de pactis l. pactum. & l. seq. in auth. de nup. s. illud quoq; super hoc col. 4. ergo non est trahendum ad consequentiam. ff. de legibus. l. qd̄ vero. contra rationem j. de priuile. san. de reg. iur. c. quæ a iure communi. lib. 6. & s. de re iud. c. in causis in fi. Et quod etiam dicta conuentio ipsi mulieri non præiudicat facit l. pactum. & quod legi. & no. j. de pac. c. quamuis. lib. 6. ex quo iuramentum non interuenit vt ibi tu cogitabis. ¶ Item istam decre. & alias. s. eo. quia nos & requisisti. inducit Bar. Brix. ad q. tuam dominicalem quæ incipit, tunc quidam in testamento de illo testatore, qui cum vellet medietatem cuiusdam fundi ecclesiæ relinqueret, & aliam medietatem sacerdoti, per suasio ne illius sacerdotis totum ei relinquit, quo mortuo successor medietatem petiit ab hærede, quæritur an possit. Soluendo dicit quod c. dicit quod non potest successor aliud petere ab hærede, sed Hug. dicit quod si alias dimissurus erat testator sacerdoti, non teneatur sacerdos nec eius successor, alioquin teneatur, quod verum credit Ber. hic. Eadem quæstio & eadem solutio est de tutore, qui fecit sibi relinqui quod testator daret pupillo fm eum, ad hoc facit. ff. de leg. 2. l. Lucius. s. Sempronius. Et si velis plenius scire quando impediens lucrum ad alium peruenire teneatur, distin. vt no. Lambertus de Sali. C. argu. tu. l. quicquid & Cy. C. si quis alii. testa. prohi. in rubrica.

¶ Super eo. c. si quæris vtrum & qualiter canonica sit de relictis inter episcopum & capitulum diuidenda, distingue. ¶ Aut episcopus & capitulum habent omnia communia, & tunc diuidenda est canonica inter eos vnde cunq; proueniat, quo ad ea quæ relinquuntur ep̄o, fm Hosti. Et idem credo de relictis ecclesiæ cathedralis, arg. de dona. inter virum & vxor. c. 2. Aut non habent omnia communia sed diuisa & tunc, aut quæris de relictis episcopo & ecclesiæ, simul, vel etiam separatim, a parochianis ecclesiæ cathedralis, & adhuc talia inter ipsos diuiduntur, & sic potest intelligi. 12. q. 2. nobis. & ca. concessio. Sed fallit in relictis episcopo, & vbi testator expressit, quod totum sit Episcopi, vt ibi, & s. cap. proxim. & hoc verum & c. vel

17
18
19
20

vel quando sibi relinquitur non intuitu ecclesie sed persone, vt j. ver. si verò relinquatur. Aut quæris de his, quæ episcopus defalcit de legatis alijs ecclesijs diocesis relictis, & illa sunt sua præcipua, nec veniunt in diuisione nisi pactum vel priuilegiū, vel contraria consuetudo obstat. Quæ tamen contraria consuetudo licet quocitati partis Episcopi possit detrahere, non tamen ipsam in totum aborbere. s. c. proxi. de offic. ordi. con querente. de verb. signi. ex parte 3. ¶ Vnum tñ no. q. ep̄s cuius que vult ecclesie portionem suam conferre potest. 12. q. 3. ca. si. quod intelligas de consensu capituli. s. de dona. pastoralis, in si. alias necessaria est præscriptio. Sic intellige s. de præscrip. de quarta. & j. de iure pa. cura. ¶ In Host. hic super verbo immutare & Io. And. post eum. Aut quæris de relictis a parochianis, non ecclesie cathedralis sed diocce. & tunc aut de relictis ecclesie cathedrali, tunc credo quod exinde episcopus debet mediam partem habere, & canonici ecclesie cathedralis aliam mediam, arg. no. per Ho. s. s. proxi. super verbo canonicam, & j. eo. s. quod si relinquatur. Aut quæris relictis ep̄o, & de illis, nec ecclesia cathedralis, nec ecclesia parochialis poterit petere aliquam portionem, sed ea habebit ep̄s præcipua vt j. eo. s. secus aut. j. rñ. ¶ Aut quæris de relictis ipsis ecclesijs parochialibus a suis parochianis, & de talibus ep̄s habebit canonicam portionem, vt in d. s. secus aut. verfici. & de his & c. vbi hoc no. Host. Aut quæris quando relinquatur ep̄o & ecclesijs sibi subiectis, & tunc ep̄s habebit canonicam iure legati, non iure ep̄ali, ¶ In Gof. & Ioan. An. hic. Cetera dic vt in textu. Et no. q. istd. c. diuiditur in tres partes. In prima tractat de relictis episcopo vel ecclesie cathedrali a parochianis ecclesie cathedralis qualiter sit facienda diuisio inter eos, qd prosequitur. Papa a prin. huius c. vsque ad s. secus autem. 2. In secunda parte. s. in s. illo secus, autem vsq; ad s. h. tractat de relictis ecclesijs, seu pijs locis. In tertia. s. in s. h. tractat de relictis singularibus personis, quod dic, vt in textu. Et de ista materia notat Alten. hoc titu. artic. 11.

- 1 Substitutionum species.
- 2 Substitutio si absq; liberis decedat, vno filio natu. & legi. relicto euanescit.
- 3 Substitutio si absque liberis decedat, an per filium naturalem euanescat.
- 4 Substitutio, si absque liberis decedat, an per spurium euanescat.
- 5 Substitutio si absque liberis decedat, an per filium legitimum tantum euanescit.
- 6 Substitutio si absq; liberis decedat per ingressum monasterij euanescit.
- 7 Substitutio si absq; filijs de suo corpore procreatis secundum verborum significationem intelligitur.
- 8 Substitutio si absq; filijs de suo corpore procreatis, an per monasterij ingressum euanescit.
- 9 Substitutus an bona fideicom. alienet.
- 10 Dotales res quo titulo præscribenda. 12.
- 11 Dos estimata venditioni similis.
- 13 Legatum speciei tres actiones habere.
- 14 Legatum generis duas actiones habere.
- 15 Legatum rei alienæ duas actiones habere.
- 16 Hypothecaria pro legato competens quanto tempore duret.
- 17 Filio, an detur querela si pater bona sua vendidit.
- 18 Filio an detur reuocatoria in bonis patris. 10. & 49.
- 19 Consensus in donatione requiritur.
- 21 Legitima.
- 22 Trebellianica.
- 23 Falcidia.
- 24 Quarta substitutionis.
- 25 Quarta curialis.
- 26 Quarta diui pij.
- 27 Quarta monachalis.
- 28 Quarta repudij.
- 29 Legitima trebellianica, & falcidia in quibus conueniant.
- 30 Legitima trebellianica, & falcidia in quibus differunt.
- 31 Imputanda in legitimam. 36. & 38.
- 32 Imputanda in falcidiam. 41.
- 33 Imputanda in trebellianicam. 39. & 41.
- 34 Legitima quo titulo relinquenda.
- 35 Falcidia quibus casibus cessat.

- 37 Guauamen de legitima tollendum. 46. & 51.
- 40 Fructus percepti iacente hereditate restituenti.
- 43 Fructus quando in legato veniant. 45.
- 44 Hæres bonæ fidei facit fructus suos.
- 47 Filius onere substitutionis pupillaris in legitima grauatur.
- 48 Filius non grauatur in legitima onere substitutionis, fideicommissi.
- 50 Filius an duas quartas detrahat. 52.

Aynutius. Si quæris quot sunt substitutiones, seu substitutionū species, vide hic per Ber. Host. Abb. & per Host. in summa eodem tit. s. quis sit effectus. sub. s. hæc autem diuisio. & per Alten. tit. de substitutionibus. Secū quæris cum alicui substituitur si absq; liberis moriatur, per quos liberos substitutio euanescat, distingue, aut is cui facta est substitutio moritur relictis liberis, aut nō moritur sed monasterium ingreditur. In primo casu refert, aut sit substitutio simpliciter non facta aliqua expressione de quibus liberis, aut non facta aliqua expressione de quibus. In primo casu refert, aut relinquit filios naturales & legitimos vnum vel plures, aut relinquit legitimos tantum non naturales vni vel plures. ¶ In primo casu substitutio euanescit, etiam si vnum solum filium, vel filiam relinquit, vt C. quando dies lega. ce. l. 4. ff. de verborum signi. l. non est sine liberis. Quod verum etiam si relinquit filium, sed hæres non extitit. ff. de leg. j. l. filiusfam. s. cum quis erit. secus si viuus eum amittat, vt ff. ad Trebell. l. ex facto. s. si quis autem susceperit. j. de verborum signi. ca. nam & ego, & hæc in vers. qui filium, quia non videtur natus qui non durat natus. ff. de in rem verso. l. si pro patre. s. verum. de iniust. rup. & irrito testamento. l. posthumus ad trebellianicam. l. hæredib. in princ. C. de li. præte. l. 3. Et licet sit graue probare filium, vt ff. de condi. & demonstr. l. Lucius. legitimus tamen probatur, per matrimonium. ff. de in ius voc. l. quia semper. nisi maritus absens & reuertens per annum vxorem prægnatam inueniat, ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. filium, vel nisi vxor alij publicæ adhæreat. 3. qui filij sint legitimi causam quæ. j. In secundo casu refert, aut sunt propriae naturales, aut sunt spurij, vel vulgo quæriti. ¶ In primo casu dicunt quidam qd per talem naturalem non euanescit substitutio, quia testator præsumitur sensisse de legitimis. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. filium. Item videtur sine liberis decedere qui sine iusta sobole decesserit, vt C. de insti. & substi. l. generaliter. in fi. & hanc opinio. tenet Ber. hic. argum. ff. ad trebell. l. hæredibus. s. Titius. Alij distinguunt vtrum is qui tale testamentum condidit est potens, & nobilis, cui vituperium esset talem hæredem relinquere, & tunc substitutio non euanescit. C. ad orfici. lege si qua illustis. ff. ad trebell. l. ex facto. s. si quis rogatus. 1. Aut est popularis & humilis, cui non est vituperium talem hæredem relinquere, & tunc substitutio euanescit. ff. de leg. 2. l. cum pater. s. volo. & l. Lucius Titius. s. si. Nam & si taliter rogata decesserit, relicta etiā filia sola ex matrimonio quod nullum fuit suscepta, expirat. ff. ad Trebell. l. hæredibus. s. h. ¶ In Host. qui neutram istarum opinionum eligit. Sed Specu. rubrica. de loca. & condu. s. vlti. verfici. 67. quæritur. & verfi. 172. tenet istam vltimam opinionem, quam & tu potes tenere, vt consonam rōni. Dicunt etiā quidam, qd si testator habeat filium naturalem in dignitate constitutum, quod talis habeatur pro filio, & facit dehcere substitutionem, vt not. Pet. de bella perti. in s. alle. si quis rogatus. 1. Et de hoc vide per Host. in summa titu. qui filij sint legit. s. an vtrunque genus succedat. & talis naturalis probatur, ex affectione concubinæ, quæ loco vxoris tenetur in domo cōtinuè C. de natu. lib. l. j. & l. humanitatis. & in authent. licet. Et nota, quod in hac materia quæ ad duo, iura ciuilia antiqua corriguntur. Primum est, ff. quod si quis teneat honestam mulierem, tanquam vxorem, lex præsumit matrimonium. C. de nupt. si vicinis. ff. de ritu. nupt. quod si consuetudinem, quod si quis, negauerit, de stupro condemnabitur. ff. de concubinis. l. in concubinato, sed ¶ In canones, præsumitur fornicatio, seu adulterium. 30. qdne 5. aliter. & arg. j. de cland. despon. cap. j. 2. & 3. Secūdus est quod ¶ In leges concubinatus licitus est. ff. de concubi. l. in concubinato. in fi. Sed ¶ In canones omnis coitus excepto matrimoniali mortalis est ¶ In Augu. 2. s. distinct. capit. vnum orarium. s. alias ad idem in authent. de Lenon. col. 2. per quam videtur corrigi lex antiqua. ¶ Si sunt spurij vel vulgo quæriti, tunc quæris nunquid isti computentur in numero liberorum, quo

quo ad patrem, & dic, quod non, in authent. quibus mod. nat. efficiuntur sui. s. si. col. 7. C. de natura. lib. l. j. Aut nunquid computentur in numero liberorum quo ad matrem & tunc refert an sit plebea, & tunc computantur in numero liberorum, arg. C. de adulter. l. quæ adulterium. in fi. & matris cognati succedunt vel nobilis, & tunc non computantur. C. ad orfi. l. si qua illustis. & secundum hanc distinct. intellige. ff. de inoffic. testam. l. si suspecta. s. de inoffic. vnde cog. l. hac parte. & l. si spurius. & l. modestinus. in fi. ad orfi. s. nouissime. ff. ad Trebell. l. hæredibus. in fi. j. qui filij sint legit. per venerabilem. ¶ In Host. ¶ In tertio casu. quando relinquit legitimam tñ vnum vel plures videtur conditio deficere, argum. ff. de adop. s. in plurimis, & de extræreda. libe. l. adoptiu. Sed docto. tenent communiter, contra, per l. de leg. 2. l. si ita quis. s. vnico & l. cum pater. s. hæreditatem. j. in fi. de condi. & demonstr. l. fideicommissum. C. d. his qui ve. acta. imp. l. si. Posset tamen distingui inter adoptiuum extraneum simpliciter, & tunc non deficit condō, vt in iuribus proximè allegatis, & inter arrogatum, & nepotem, & pronepotem a adoptatum, qui similis fit filio legitimo & naturali, vt in primis iuribus, & tunc deficit condō, quia tali competit quærela. ff. de adop. l. si arrogator. in fi. de inoffic. testam. s. cum autem. & C. de adop. l. cum in adoptiuus. s. si verò pater naturalis. ¶ Sequitur quando ille cui facta est substitio, monasterium ingreditur, & tunc substitio euanescit. Idem si clericus efficiatur, dummodo relicto sub hac condōne conuertatur in pijs cas, & in clericatu perseveret tota vita sua, nisi relicto esset sub hac condōne in redemptionem captiuorum, vel egentium alimentorum, nam tunc nō euanesceret, vt hæc omnia probantur in authent. de sanctis. epi. s. sed in præsentia. & s. nullam vero licentiam. colla. 9. C. ad trebell. authent. nisi rogatus ¶ In de proba. in præsentia. ¶ In Hostien. quod dic vt ibi dixi. ¶ Sequitur de secundo membro principali. s. quando sit substitio facta expressione de quibus liberis, vt quia in testō vel in instrumto dicitur sine liberis legitimis de suo corpore procreatis. Quandoq; etiam iungitur malculis vt fit j. eo. Ray. & tunc statur significationi verborum, nisi euidenter appareat de contraria intentione, vt ff. de leg. 3. l. non aliter secundum Ho. hic, & vide eum in c. allega. Ray. super verbo descendentes. dicens qd per verba ista ibi posita legitime descendentes, excluduntur omnes illegitimi, quamuis naturales, & omnes etiam legitimi non naturales. 3. 2. q. 4. dicit 26. distinct. deinde. ¶ Quid ergo, si hoc esset dictum a testatore, & taliter rogatus intraret monasterium, nunquid haberetur loco filiorum legitimorum? Burgarius respondet, qd sic, arg. s. alleg. sed hoc præsentia. & s. nullam. argum. j. de pe. c. 2. s. eo. requisisti. nam summa est rō, & c. ff. de relig. & sum p. fu. l. sunt personæ. sed Azo respondit contrarium. Nec obstat. s. alleg. Sed hoc præsentia nullam, quia licet monasterium habeatur loco filiorum vt ibi, non tamen loco filiorum legitime descendendum vt ibi, nam illa verba legitime descendendum, debent aliquid operari vt ff. de vfur. l. si qs stipulatus. de leg. j. l. si quando. ad mu. l. j. de priuileg. ex ore, nec ab eorum significatione recedendum est, nisi appareat testatorem aliud voluisse. ff. de leg. 3. l. non aliter, vel nisi a principe alia interpretatio fiat, j. qui filij sint legit. per venerabilem. s. rōnibus & hoc ipse Host. putat verius. Si tamen ad principē, recursus super hoc haberet, deberet pro monasterio pensatis, primis rōnibus respondere ¶ In eum ibi. Et no. q. talis conditio per repudiationem remitti non potest ab illo in cuius fauorem introducta est. ff. de acquiren. hered. l. is qui hæres. de leg. 2. l. si ita scriptum. s. si sub condōne. sed per pactum sic, C. de pac. l. 1. & l. cum proponas. ff. de pac. l. pactum inter heredes. Et est rō, quia in primo est consensus vnus solius, in secundo plurium, & sic firmus. vt s. de offic. deleg. prudentiam. ¶ In No. etiam qd sic rogatus res istas restōni subiacentes alienare potest ad vitam suam. ff. quibus mod. seru. a. l. is cui. de iudici. proponebatur vltra non, ff. de condi. & demonstr. l. si fundū a testatore, de fideicommi. lib. l. generaliter. s. fina. nisi in casu C. communia de leg. l. fina. & authent. res quæ & propter famē, C. de patribus qui filios distra. l. fin. & libertatem præstare potest, ff. ad Trebell. quidem. s. fin. & causa redemptionis captiuorum in authent. de testi. s. i. vero, & ipsam quartam. col. 8. fed alias non secundum Host. hic, qui pro maiori parte in hac distinct. concordat. ¶ Super eod. cap. Ad declarationem gloss. tunc prodest. Si quæris quo titulo vir possit vfcapere res sibi datas in dotem, distingue. ¶ Aut dantur res inextimate, & animo vt statim fiant accipientis, quod est semper in dubio præsumendum vt ff. de iure do. l. dotis fructus. & l. seq. & tunc, aut matrimonium te-

nuit de iure & facto, aut de facto solum. Si de iure & de facto, tunc ante nuptias locum habet titulus pro suo, post nuptias, vero titulus pro dote vt ff. pro socio. l. j. Si de facto tñ, tunc habet locum titulus pro suo. ff. de iure do. l. proculus. licet alij dicant qd si iustus error interuenit habet locum pro dote. Aut dantur inextimate, & tunc dicunt quidam qd ante nuptias nō vfcapiuntur. ff. pro dote. l. 2. Sequitur verò nuptijs vfcapiuntur pro emptore, quia extimatio similis est emptioni. ff. pro emptore. l. j. & l. iuris. Sed ¶ In Rog. si eo modo demur vt statim fiant accipientis ante nuptias vfcapiuntur pro suo ¶ Sequitur verò nuptijs pro emptore, vt s. dictum est, qd si eo animo demur vt non fiant statim accipientis, sed sequitis demum nuptijs tunc ante nuptias non vfcapiuntur. ff. pro dote. l. 2. ¶ p. fuo. l. j. Nec obstat si dicas extimationem habere tacitam conditionem hanc. s. si matrimonium secutum fuerit, quia talis conditio facit extimationem condōnalem, argum. ff. de condi. & dem. l. conditiones extrinsecus. Alij dicunt qd extimatio habet prædictam tacitam conditionem. ff. de iure do. l. plerumque. s. si res, & ideo ante nuptias vfcapi non potest, cum in pendenti sit, ff. pro emptore, l. 2. s. si sub conditione, secundum Hostien.

¶ Super eod. ver. tutore. Si quæris quot & quæ actiones competunt pro legato, distingue. Aut testator legat rem suam, aut alienam. Si suam tunc, aut legat rem in specie, aut in genere. ¶ Si in specie, tunc competunt tres actiones, pro legato. s. ex testamento hypothecæ & rei ven. & hoc dummodo hæreditas sit adita. ff. de condi. fur. l. sed nec legatarius, in fi. de leg. 3. nostra. ab adita enim hæreditate transfertur dominium in legatarium vt ff. de leg. j. l. si tibi homo. s. cum seruus. de fur. l. a. Titio. ¶ In genere tunc competunt duæ actiones. s. ex testamento, & hypothecaria tñ. Sed fallit in liberatione legata, vbi vna actio tñ. l. ex testamento, & vna exceptio competit, vt ff. de libe. l. e. l. quod mihi. & vt in pos. leg. l. j. s. si debitori. ¶ Si legat rem alie nam tunc duæ tñ competunt actiones. s. personalis ex testamento, & hypo. vt C. communia de leg. l. j. vbi de hoc. Vnam tamen istarum actionum legatarius eligere tenetur, vt ff. de leg. 2. l. cum filius. s. varijs. ¶ In Host. hic, de hac tamen materia nō aliter per Cyn. & alios doct. C. communia de lega. j. & ibi videre poteris. Et si quæris quanto tempore durat ista hypo. refert, aut res obligata possidetur a debitore vel ab eius successore vniuersali, aut possidetur ab extraneo. ¶ Si a debitore vel ab eius successore vniuersali, tunc dantur 40. anni. C. de præscrip. 10. anno. l. cum notissimi. Si ab extraneo, tunc, aut habet causam a fisco, & tunc spectatur quadriennium vt C. de quadri. præ. l. j. & 2. Aut ab executore tributorum, & tunc spectantur sex menses tñ. C. de censibus & censitoribus, l. vlti. l. 11. Si vero ab alio priuato & habet iustum titulum & bonam fidem, spectatur præscrip. longi temporis, vt hic quando dicit, ac longi temporis & c. C. si aduersus credi. l. j. & 2. Si vero alterum istorum deficiat, 30. annorum præscr. est spectanda. C. de præscr. 30. anno. l. licet in rem. ¶ In Host. & Ioann. And. hic. Quod intellige si deficiat titulus, & adit bona fides, alias si bona fides deficiat nulla ¶ In canones præscriptio currit, quod dic vt s. de præscr. c. si. ¶ In Io. An.

¶ Super eod. c. in s. cum autem. in glo. deficiat enim. ¶ Si quæris vtrum si pater vel auus vendit patrimonium suum, competat filijs vel nepotibus quærela, quantum ad debitum bonorum subsidium detrahendum. Dicit Host. hic se audiuisset, de hac materia sic distingue, quia aut vendit partem patrimonij, sui & sine fraude, & tunc stabilis est contractus. Aut vendit totum nulla causa cogente, & tunc præsumitur fraudulentus, vt hic patet ff. de his quæ in fraud. credi. l. omnes. s. Lucius. Nam dicit, lex qd si quis quartam non habeat, datur ei vtil. rei vendicatio tam contra emptores quam contra alio modo res accipientes, vt in authent. de resti. fideicommi. s. penu. col. 8. Vnde semper potest filius agere ad bonorum subsidium contra emptores, qui emerunt omnia, nisi tali necessitate sit facta venditio, in qua nedum substantiam suam, sed etiam filium ipsum vendere potuisset. C. de pa. qui filios distra. l. vlti. ¶ In Ho. hic & Ioan. And. post eum. Et in hoc videtur concordare. C. de Monte laud. extra de sepul. c. super cathedram. s. verum. fu per verbo de qua decesserat. in clemen. ¶ Et per hoc videtur soluta quæstio, quæ quæritur nunquid pater in bonis filij, & contra filius in bonis patris habeat reuocatoriam, & videtur, quod sic, nam eadem ratio immo maior vocat filium, & patrem, quam patronum, vt ff. ad l. Corne. de falsis. l. si quis legatum. s. si. & in fi. de success. libert. in prin. Sed patronus habet reuocatoriam, vt C. si quid in frau. pa. l. j. & 2. ergo & c. pterea filius

filius arrogatus habet reuocatoriam, vt ff. si quid in fraud. pa. l. vlti. ergo multo magis filius naturalis & legitimus, qui habet potiora & fortiora iura. præterea p hoc videtur expressè ista decretalis. Quid dicendum? dico sic, aut parens alienat in vltima voluntate, & tunc filius habet reuocatoriam per querelam, inofficiosi testamenti, vt ff. C. & inli. de inof. test. per totum. Aut alienat inter viuos & tunc, aut titulo lucratiuo, & tunc habet locum querela in of. donationis, vt C. de inof. don. per totum, de hoc non est dubium. Aut alienat titulo non lucratiuo, & tunc si vendit pro minori pretio animo fraudandi filium, videtur esse donatio quantum ad illud plus vt ff. de dona. inter virum & vxor. l. si sponsus. §. circa. Sed pone qd emptor non habet animum recipiendæ donationis, & sic non est donatio, quia deficit consensus vtriusq; partis, qui debet cõsonare adinuicem, tunc quod erit remedium filij vel pone qd instrumẽtum bene continet iustum pretium sicut hodie fit, quomodo tunc consuletur filijs, vel econtra parẽtib; erga filios in ista q. vides hic opinionem. Host. dicens qd per istam decretalem introducta est reuocatoria, quæ consulit filijs aduersus fraudulenta parentum diminutiones bonorum, Ber. verò distinguit vt hic vides. in glo. dicunt quidam. inuit qd hic totum accidit de consuetudine ciuitatis Custanz, q. d. qd de iure communi sit secus, vel quod alienationis ista simulata, & in fraudem facta erant, vel quod donatio facta erat in officiosa, & contractus venditionis non erat verus, sed sub simulatione venditionis intellexit facere donationem. C. de inoffi. do. l. j. 2. & 4. fm. eum. Item ista Adelfia non vendidit. P. nisi istam tertiam, quã habebat iure Longobardorum in bonis Raynutij. mariti sui, & tamen non est verisimile quin habuisset aliqua alia bona, & per consequens non. fuisset facta venditio nisi de parte patrimonij, & sic haberet locum primum membrum distinctionis ipsius Host. Vel secundum Abba. hic tam donatio, quã venditio fuerunt facta in vltima voluntate, & ideo sicut nec per testamentum, ita nec per contractum pot. quis alienare bona sua, quin talia sit legitima filij, vel nepotibus. Quid plura, durum est contra simulum calcitrare, lex est expressa quæ reuocatoriam in casu prædicto. alienationis facta ex titulo non lucratiuo per parentem denegat filijs & nepotibus. ff. si a parẽte quis fuerit manu. l. non vsque adeo. & hoc tenet & approbat Cy. C. si quid in fraudem patro. l. j. in fin. dicens, quod de illa. l. non meminit Hostien. & hoc aperte innuit Ber. infra de sepul. cap. de his glo. j. & Host. post eum in glo. & est argum. & hoc tenes.

¶ Super eo. c. ver. in eo verò. Ad declarationem glo. no. ergo, si quæris quot sunt quarta, & in quibus conueniunt, & in quibus differunt, distingue. Aut quæris quot sunt, & potes dicere probabiliter quod sunt quatuordecim, quæ omnes his verbis comprehenduntur.

21. ¶ Haurit subsidium proles rebus genitorum. Ista vocatur quarta debita iure naturæ quæ debetur filijs in bonis parentum, & econtra. Item fratri in bonis fratris turpi persona instituta. Quæ ideo dicitur iure naturæ debita, quia fm naturam est vt filius succedat patri. ff. de inof. test. l. nam & si parentibus. & l. Papinianus. §. quarta. & §. quoniam. C. de inoffic. testa. l. scimus. Et quandoq; vocatur munuscula vt C. de inof. testa. l. si quis in suo. quandoq; debitum bonorum subsidium, vt C. de inof. do. l. si totas. & hic in §. s. prox. quandoq; legitima portio, vt C. de inof. testam. l. omnimodo. & de epi. & cle. in authen. presbyteros. Hodie verò non est quarta, sed triens si sint quatuor liberi vel pauciores. si sint plures tunc semis vt in iuribus in glo. ista allega. vnde ver. Quatuor aut infra dant natis iura tridentem. Semissem verò dant natis quinq; vel vltra.

22. ¶ Exhaust hæredi Trebellianica norma dodrantem. ff. & C. ad trebellianum per totum.

23. Nec de legatis Falcidiæ quarta negatur. ff. & C. ad leg. falcidiam per totum.

24. ¶ Rursus ego seruo si substituar peto quartam. vt instit. de vulg. substitutione. §. penul. quod die vt ibi. & ff. de hæredi. insti. l. si pater.

25. ¶ Curia quartam decurio cum moritur dat. vt C. & quibus quando debet. l. j. quarta pars & 2. l. i. ro.

26. ¶ Constat adoptatam quartam deferre pupillum. vt ff. de adopti. l. si arrogator. de inoffi. testam. l. Papinianus. §. si quis impubes de qua in gl.

Vir quartam diues vxori præbet egent. vt C. vnde vir & vxor in auth. præterea. Sed non est quarta nisi sint tres vel pauciores liberi. Si verò plures virilis est portio, vt ibi.

27. Si monachus fiat quartam capit officialis. vt C. de episcopis & clericis in auth. sed neq;.

Bursat quod superest quartam præstare rogatus. hoc est hæres rogatus restituere alteri quod superest de hæreditate bursat. i. tenetur seruare ad commodum fideicommissarij ad minus quartam, vt C. ad trebellian. authenti. contra, si rogatus.

Occupat & quartam frater si sic grauis alius. vt ff. de iudi. sed & sic restituatur. §. si pater. & ff. si pars hæred. pe. l. antiqui.

Vult dari damnati quartam Iulia filiabus. vt C. ad l. Iulia. maie. l. quifquis. §. ad filias. filij verò nihil habebunt.

28. Hoc quæ repulsa viro coniunx quadrante iuuatur. vt C. de repud. l. vltima. ita tamen quod nunquam habebit vltra 300. libras.

In nouo coniuge stat cum natis primi virilis. Et sic quando sunt tres liberi de primo matrimonio vitricæ, vel noueræ potest dari quarta, alias virilis est portio & sic nõ semper est quarta, sed solum qñ sunt tres liberi.

Commisum hæredis indigni fisco paratur. hoc est quarta falcidia quæ spectat ad hæredem querelante testamentum & succumbentem applicatur fisco. vt ff. de inof. testa. l. Papinianus. §. meminisse.

Lunge simul capita nuncupator ita. in primis literis istorum versuum simul iunctis, habebis nomen meum. f. Henricus Boich.

Addunt quidam alias quartam de qua. C. de bo. ma. l. pe. Sed credo quod ibi loquitur de quarta iure naturæ. Item aliam in authen. qui. mo. na. e. f. §. filium. col. 7. Et aliam. C. de suis & legi. hæredi. l. vlti. Sed dic quod ibi. f. in §. filij. loquitur de quarta curiæ, & in d. l. vlti. loquitur de quarta debita iure naturæ. Est & alia fm glo. Accurlij. C. de imponenda lucra. descript. in rubrica. & l. j. lib. 10. Et secundum hoc vltra versus prædictos, potes addere istum versum lucratiuorum quartam descriptio prælat. sed textus ibi non loquitur de quarta. ¶ Si queris in quibus conueniunt ista tres primæ quartæ. f. quarta debita iure naturæ, quarta trebel. & quarta falcidiæ, quia de alijs nil plus dicam. Tunc dic quod conueniunt in hoc, quod omnes computantur deducto ære alieno, vt probatur de quarta debita iure naturæ vt l. alleg. Papinianus. §. quarta. de trebel. probatur. C. ad trebel. & sine scriptura. de falcidia probatur. C. ad l. falcid. in imponenda. hic tamen sciendum est quod in quarta debita, iure falcidiæ, detrahatur ab initio æs alienum. i. propter æs alienum, diminuitur ab initio quarta, vt si erant centum in hæreditate, & æs alienum. 20. prima detrahatur ab æs alienum, & sic remanet 80. de quibus hæres detrahit quartam. i. 20. de residuo soluit legata. At quarta trebel. propter æs alienum non minuitur, ab initio, immo detrahatur de omnibus bonis, sed postea quantum ad effectum minuitur vnde si in hæreditate sunt centum, & æs alienum est 20. ab initio detrahit hæres. 25. & 75. restituit postea verò cum hæres quartam habet de bonis soluet de debito. f. 5. & sic remanebunt sibi 20. fideicommissarius verò soluet tres partes. i. 15. & remanebunt sibi 40. & ita in effectum, erit idem. Sed cur tam variè, respondeo, quia quarta falcidiæ debetur delegatis & fideicommissis singularibus, vnde nisi ab initio hæres detraheret æs alienum, oporteret eum totum solvere, cum legatarij singulares non teneant hæreditarijs actionibus vt C. de hæredi. ac. l. vlti. & ideo necessarium fuit hæredi ab initio providere. Sed cum fideicommissarius vltis habeatur loco hæredis, & sic pro toto tenetur creditoribus, non fuit necessarium ab initio hæredi detrahere æs alienum, ideo & c. Itẽ conueniunt in alio ista tres quartæ, quia tñ est vna quantum est alia de iure antiquo, sed iure nouo est aucta naturalis, vt dixi, vt in authen. nouissima. C. de inof. testa. Item conueniunt, in alio, quia sicut non habet locum quarta iure naturæ in testamento militis, in quo cessat querela, vt ff. de inof. testam. l. Papinia. §. si quis in militia. ita non habent locum etiam alia, vt ff. ad Trebel. l. j. §. pen. & C. ad l. falc. l. in testò quod verum de iure antiquo. sed hodie dic vt ibi no. & C. de inoffic. testam. l. vlti. & de re. mili. l. in testò & de li. præteritis in authen. ex cã.

29. Disconueniunt autem in multis, nam quarta de iure naturæ, debita perditur propter multas causas ingratitudinis, q enumerantur. C. de li. præteritis in authen. non licet & in auth. vt cum de app. cog. §. causas. col. 8. & in authen. de nup. §. ingratitudinem col. 4. sed falcidia seu trebe. non cessant, pp prædictas cãs, sed pp alias bene, vt C. ad l. falc. in authen. sed cum testator. cũ ibi no. Item differunt quia quarta iure naturæ est aucta hodie,

hodie, non alia, vt dixi modo §. prox. vnde hodie ista debita, iure naturæ non debet dici quarta, sed triens vel semis, nisi secundum illos qui dicunt hoc esse correctum tñ in descendens rib. & non in alijs, vt no. in auth. alle. nouissima. Item differunt quia prima debetur certis personis, alia debetur cuilibet instituto grauo vel rogato. Item differunt in alio, quia prima non cessat in relictis ad pias causas. vt C. de episc. & cle. l. si quis ad declinandam. sed alia sic hodie, vt C. ad le. fal. auth. similiter & dic vt ibi. f. Item differunt in computatione, quia in prima olim computabantur omnia qualitercunq; relictã, hodie debet aliquid habere iure institutionis, quando pater facit testm alia veniret contra, vt in authen. nouissima. Item ad primam suppleendam computantur dos & donatio propter nuptias, & data causa militiæ empta de pecunia paterna. vt C. de inoffic. test. l. quoniam nouella. & l. omnimodo in fi. Item donata inter viuos hoc pacto expressè appositio, seu condõne appõsita, & computantur in quartam vt in d. l. si quando. §. & generaliter. C. de inof. testa. Item donata causa mortis & legata & fideicommissa, vt ff. de inof. testam. l. Papinianus. §. si quis mortis dum tamen aliquid habeat iure instõnis, quando fit testm vt dixi, vt in authen. vt cum de app. cog. §. aliud & §. ceterum. col. 8. Data verò causa conditionis implendæ, & non impurantur in ipsam primam, quia in ipsis rebus testatoris debet impleri, vt C. de inoffic. testam. l. scimus. §. repletionem. Donatio verò simplex si quidam facta sit filio emancipato nullo pacto appõsito de computando in quarta non computantur, vt in d. l. si quando. §. vlti. Si verò facta sit filio in potestate constituto videtur computanda, quia iure relictã & hoc dicitur tenuisse Iaco. de Ra. Sed in contrarium facit, quia donatio ista nõ cadit in fideicommissum vt ff. de leg. 2. l. sequens. ergo non computatur, in quarta. & hoc videtur innuere glo. C. fa. herci. l. filium, quod verius credo. ¶ In quarta tamen instõnis non computantur nisi illa quæ iure hæreditario percipiuntur, & est ratio, quia grauatur in alio. quod tenetur omnibus creditoribus hæreditarijs in solidum, nisi fecerit inuentarium vt C. ad l. fal. l. licet. & in auth. sed cum testator. ideo in hoc releuatur. ff. de iure i. l. cum qui. quod non est in bonorum subsidio. ¶ Et eadem ratio redditur in quarta trebel. C. ad trebel. l. 2. fm Host. Et Abb. hic vnde in quarta trebel. & in quarta fal. quæ computantur & rōnem diuersitatis. dic vt plures no. ff. ad l. fal. in quarta. Et vtrũ prælegata computentur, dic vt no. C. de fideicom. l. cum virũ. Sic ergo requiritur qd filius vel filia in aliquo instituat, & tñ agit non per querelam, sed conditione ex illa. l. omnimodo ad supplementum eius quod deficit de bonorum subsidio. Sed contra videtur sufficere qd habeat legitimam suam vel minus legitima quoquo relictã titulo, vt C. de inoffi. testa. l. omnimodo & l. cum qui. in auth. nouissima. Ad quod respondent quidam quod illa iura & similia corriguntur per dictam auth. vt cum de app. cog. §. aliud quoq; ¶ Alij distinguunt, vtrum testator voluit testari solenniter, qd apparet ex eo qd vocauit, & appellauit septem testes, signacula & subscriptiones apponi fecit, & sic est necesse qd instituat saltem in aliquo, sic intelligunt prædictam authen. vt cum de app. cog. Vel non solenniter, & nuncupatiua, & tunc sufficit quoquo relictõ titulo, vt in antiquis. l. secundum Azõ. Sed doctõr. Host. sic distinguebat, aut testator testamentum facit inter extraneos, & filios mixtos, aut inter filios tñ. In primo casu. f. quãdo instituit extraneos non sufficit qd reliquit filijs in eodem testõ, nisi & in aliquo ipso instituat, & sic intelligebat authen. vt cum de app. cog. Si verò inter filios tñ testatur, sufficit, & reliquat quoquo titulo, vt in antiquis legibus: nam inter filios sufficit etiam imperfecta voluntas, vt C. eod. ti. l. hac consultiissima. §. ex imperfecto. Tu dic fm Hostien. quod secundum ius canonicum indistinctè sufficit quoquoq; relictõ titulo, argumen. j. eod. Raynaldus. j. respon. nec est curandum circa vltimas voluntates, de hoc perniciosa subtilitate, sed tñ de veritate vt no. §. eo. cum esses. & c. se. & hic quia hic nihil fuit relictum expressè iure institutionis Alterochæ fm Hostien. hic. Præmissas itaque conuenientias & disconuenientias his verbis comprehendens. Quartæ naturæ trebellianicæ falcidiæq; Conueniunt, quod ex his deducitur æs alienum. De veteri iure iure coguales, militiaq; Testõ locum non habent vt bene nosti. Discordant, quod quarta prior sit nouiter aucta. Non tamen ingratiss per sonis præstita certis. Aut quæ quandoq; pia protensaq; iure, relictã. Quæ computantur quæcunq; iure relictã, Dos simul, & propter nuptum donatio, necnon, Mortui parentis empta militia rebus. Inter donata viuos appõsito pacto. Quod cedat in quartã restat quoq; iure ciuili. Per testatorem quod de quo

uis instituat. Sed secus in quartis alijs concede duabus. Et in tellige tu canonista, quod quarta trebel. de toto fideicommissõ, vniuersaliter, falcidia verò particulariter d' singulis legatis detrahitur, vnde versus. Tunc trebellaris, cum reddere cõtã rogaris. Tunc defalcaris, cum per legata grauaris. Et de ista quarta falcidicitur. j. eo. Raynaldus. de alijs duabus dicitur hic. ¶ Et octo casus in quibus cessat falcidia, vide per Host. j. c. proxim. glo. antepenultima.

¶ Super eo. c. ad declarationem glossæ, ex quo & c. Si quæris, vtrum & quomodo fructus computari debeant in quartam, distingue. Aut quæris de quarta debita iure naturæ, aut de quarta trebellianica. Aut de quarta debita iure institutionis. ¶ Si de quarta debita iure naturæ, tunc videtur quod fructus computari debeant per l. scimus. §. repletionem. C. de inof. testa. vbi dicit suppletionem fieri ex ipsis rebus testatoris, sed fructus sunt res testatoris, arg. l. bonorum. ff. de verb. signifi. Quid plura, videtur casus. ff. de inof. testa. l. Papinianus. §. si conditioni. in fi. ver. vnde si quis fuerit. Econtra videtur qd non quia in d. l. scimus. §. repletionem & eo. tit. l. si quando. §. & generaliter. & l. quoniam. in nouella. in fi. dicit ipsam suppletionem fieri, ex ipsa substantia. i. ex rebus, quæ fuerunt penes ipsum defunctum, sed fructus non fuerunt defuncti, nec penes eum, quare & c. ¶ Præterea cum omnis condõnis modus, omneque grauamen tollatur de medio in ista quarta. vt C. de inof. test. l. quoniam in prioribus. patet quod statim debet eam habere, pure & simpliciter, quare ergo expectabitur qd fructuum perceptione computet sibi quartam. Super hoc distinguit Accur. in d. l. scimus. & in d. §. si conditioni. an filius vel filia rogatur sub incerto tempore, an sub certo, vt in primo casu fructus non computentur in quartam, in secundo sic. Sed C. fa. erci. l. filium quem habentem. videtur indistinctè dicere, quod non computentur, & secundum hoc esset correctus Jille. §. si condõnem. sed qui vellet dicere quod non esset correctus posset respondere quod in d. l. quoniam nouella. scimus. loquitur quã habebat necesse quartam relinquere, quia alium faciebat si bi hæredem. ¶ Sed ex quo eum instituit non habebat necesse, & sic computabit sibi fructus in quarta. Veruntamen Accur. videtur dicere, quod etiam tunc statim habere debet bonorũ subsidium vt no. ff. de hæredi. insti. l. suus. in prin. & hoc videtur verius per Liubemus. C. ad trebel. vbi hoc tenet Lambertus. Item alia rōne, nam si computaret sibi fructus, sequeretur quod si perciperet tot fructus quod ascenderent quartam, nõ haberet aliud de domibus, prædijs, vel alijs rebus quæ fuerunt testatoris, ad quastamen habet seu habere debet magnam affectionem, vt ff. de mino. l. si in emptione, si quid in fraudem pal. j. §. sed & si rem. de bonis. l. libertus qui soluendo & C. de adm. tu. l. lex quæ tutores. ¶ Si quæris de quarta, trebellianica, tunc dicit glo. hic & Accur. in d. l. iudemus. quod aut percipiuntur fructus iudicio testatoris, aut negligentia non petentis, aut mora non soluentis. Primo casu computat in quartam & nihil restituit etiam si superest aliquid vltra quartam. In secundo nec computat, nec restituit, in tertio computat & superfluos restituit, & hoc in alijs hæredibus, quam in filijs, filij enim ex puris rebus hæreditatis detrahunt quartam vt ibi. Sed ista glo. est defectiua, nam omittit quosdam casus, quia nõ loquitur de fructibus perceptis ante aditam hæreditatem, nec de perceptis post aditam, siue negligentia, & mora voluntate testantis, vt ecce adiuu hæreditatem, fideicommissarius impeditus est, nec est negligens quia non est præfens, nec ego sum in mora ex quo non possum restituere, nec percipiuntur fructus iudicio testantis. Item fructus, qui percipiuntur iacente hæreditate neutro prædictorum modorum percipiuntur. Item quod fructus percepti aliter quam iudicio testatoris computentur in quartam nulla lex dicit, siue propter negligentiam, non petentis siue propter moram non soluentis, lex enim in fideicommissaria. ff. ad trebel. dicit quod fructus non veniunt in restõnem, nisi percepti mora hæredis: sed quod computentur in quartam non dicit, nec aliqua lex hoc dicit. ¶ Item fructus percepti iacente hæreditate restituuntur, sed non dicitur quod computentur in quartam. vt ff. ad Trebel. l. ita tamen. §. i. Et hoc verum quando potest opponi negligentia hæredi, alias non, vt ibi a contrario sensu, ex quo concludit Iaco. de Ra. qd fructus non computentur in quartam, nisi percipiatur voluntate testatoris. vt d. l. ita tamen. §. vlt. Vnde si quæratur nõ quid hæres rogatus restituere hæreditatem teneat fructus computare in quartam donatio, necnon, Mortui parentis empta militia rebus. Inter donata viuos appõsito pacto. Quod cedat in quartã restat quoq; iure ciuili. Per testatorem quod de quo

testatoris, aut de perceptis negligentia non petentis, aut de perceptis mora non soluentis, aut de perceptis alio modo. In primo casu, puta quando haeres rogatus est de restituendo post tempus. Io. annorum vel similia, tunc computabit sibi fructus in quartam, & tunc sunt percepti, quantum quarta nihil de rebus alijs percipiet, & si plus percepti totum est suum, ut ff. ad treb. l. si mulier. §. haeres. verfic. alia causa. & l. ex asse. & l. ex fideicommissaria. in principi. §. planē. Sed fallit in liberis primi gradus, qui nec computant sibi in quartam, nec restituunt, ut in d. l. iube mus. C. ad Treb. Sed fallit in casu, quod testator, gra fideicommissarii distulit restitorem. ff. de le. 2. l. si ita relicto. §. pegafus. vt no. glo. in d. l. fideicommissaria. Secundo casu. scum percipiuntur negligentia non petentis; vt quia non petitur fideicommissum, tunc nec computantur in quartam nec restituuntur, sed de bonis alijs haeres detrahet quartam, & restituet fideicommissarius tres partes, vt in l. alle. mulier. §. si haeres. in principi. quod verum in fideicommissario vbi, vt ibi, secus in singulari. Fallit secundum Lamber. de Sali. in d. l. iubemus, quado mora haereditis rogati restituere praecisit, tunc enim computat, eos in quartam, & superfluum quod habet restituet, vt in d. l. fideicommissaria. in principi. arg. ff. de leg. 3. l. patronus. 2. resp. Item dicta duo membra fallunt, quando testator praecipit expressē eos restituui vt d. l. fideicommissaria. 2. resp. vt ibi not. glo. Tertio casu. quando quaeritur de perceptis mora non restituentis. tunc in quartam non imputabit, sed integros fructus restituet haeres, argum. ff. de vfu. & fruct. lega. per totū. Quarto casu cum quaeritur de perceptis alio modo, nec iudicium testatoris interuenit, nec negligentia fideicommissarii, nec mora haereditis, tunc in istis casibus haeres non restituit nec computat, vt d. l. mulier. §. si haeres. & eodem tit. l. ita tñ. §. ja. trario sensu. Et quod dictum est quod quando fructus percipiuntur negligentia non petentis non restituuntur, intellige quando negligentia interuenit non petendo restituui sibi, saltem verbaliter, vt ff. ad treb. l. restituta. quia ea restituta iam habet ius, & factus est dominus vt ibi. Si quaeris de quarta falcidiae refert, aut quaeris de fructibus rerum non legatarum, aut de fructibus rerum legatarum. In primo casu refert. Aut fructus erant editi hoc est feminati & nati tempore mortis, & tales computabit vt ff. ad l. fal. in lege falcidia placuit. Aut non, & tunc non computabit, vt ff. ad l. fal. l. Paulus. & l. in rōne. In secundo casu quod quaeris de fructibus rerum legatarum tunc, aut eos percipit iudicio testatoris, & hoc casu computabit eos in quartam falcidiae ad instar quartae trebel. Et intellige, quod computantur in quartam falcidiae quodocumque nati & computantur, quantum ad commodum ipsius legatarij, & quantum ad commodum aliorum, §. m. Iaco. de Ra. Et sic intelligitur ff. ad l. falcid. l. q. de bonis §. fructus. Aut quaeris de perceptis mora non restituentis, & tunc non computantur in falcidia, sed veniunt, in restitorem, nam a tpe morae veniunt fructus. vt C. de vfu. & fruct. leg. j. & l. vltim. Aut quis de perceptis negligentia non petentis, & tunc non computantur in quartam, sed tamen non lucratur eos haeres, sed restituit legatario, vt in d. l. vltim. C. de vfu. leg. quia non ideo, quod negligo rem, meam petere, fructus quos alius percepit facit suos, nisi esset tanta negligentia per quam priuaretur dominio, alijs que priuaret dominū. Et in hoc differt singulare relicto ab vbi, quia singularis legatarius efficitur, statim dominus etiam ante aditam haereditatem saltem, in fideione iuris vt ff. de furtis. l. a Titio, post aditam aut haereditatem in rei veritate. vt ff. de leg. j. l. si tibi homo. §. cū seruus. & de lega. 2. l. mortuo boue. in principi. Sed fideicommissarius vbi non fit dominus, nisi restitōe saltem verbali facta, sed post dictam restitōem verbalem, idem est in eo quod in singulari fideicommissario, vt §. dixi. Et haec sufficiant pro ista materia. Sed si quaeris ad pleniorē euidentiā seu doctrinam, quando fructus veniant in legato, & quando non, distingue, §. m. Lambertum de Sali. & Cyn. de vfu. & fruct. leg. l. vltim. Aut quaeris de fructibus perceptis, & tunc, aut legatum est vniuersale, aut singulare. Si vbi, vt legatum gregis, vel peculij, tunc si sunt tales fructus qui possunt augere vniuersitatem, & reputari pars vniuersitatis, vt statim plenius dicam, veniunt a tempore legati relicti ante tempus morae, & etiam ante aditam haereditatem, vt ff. de vfu. l. equis. 2. resp. & de leg. 2. l. peculium. Si est singulare tunc, aut quaeris de fructibus perceptis ante aditam haereditatem, aut de perceptis post. Si de perceptis ante tunc, aut testator legauit rem propriam, & tunc fructus veniunt a tempore mortis defuncti, quia ab illo tempore transfertur dominium in legatarium, & fructus ex re mea percepti mei sunt. ff. de vfu. l. herennius. de leg. j. l. si tibi homo. §.

cum seruus. de fur. l. a Titio ad laquil. l. huic scriptura. in principi. ff. de rei vendi. l. solum. §. meum in principi. Aut legauit rem alienam & tunc, aut haeres distulit malitiose adire, vt legatariū fraudaret fructibus perceptis post aditam haereditatem. ff. de vfu. l. si vfufructu. Aut non distulit malitiose & tunc fecit. Si quaeris de fructibus perceptis post aditam haereditatem, tunc, aut sunt percepti ante interpellationem, seu moram, & tunc non veniunt, aut post & tunc aut post interpellationem & moram insimul. Aut post moram sola, & tunc veniunt nedū percepti, sed etiam percipiendi, quos percipere potuit haeres vel legatarius. C. de vfu. & fruct. leg. l. j. & vlti. Aut de perceptis post interpellationem sed ante moram, quia interpellatus iustam habuit cam litigandi, & tunc, aut quis de perceptis & illos restituere tenetur ff. de peti. haered. l. item veniunt. §. petitam. Aut de percipiendis & tunc aut quaeris de fructibus, quos percipere potuit legatarij & non haeres. & tales non veniunt vt ff. de vfu. & fruct. l. j. & vlti. Aut de illis quos percipere potuit haeres, & de illis tenetur, sic intelligit. Pe. de bel. per. ff. de lega. j. l. apud iul. in principi. & de leg. 3. l. patronus. 2. resp. & peti. haeredi. l. ite veniunt. §. petitam. Et quod dictū est fructus ante moram venire, intellige, nisi haeres esset bonae fidei, quia tunc faceret fructus suos vt ff. de acq. rer. do. l. quæsitū. quod verum si eos consumeret, alias §. m. Lambert. teneretur eos restituere, licet prius eos fecerit suos. Nam bonae fidei possessor per officij iudicis tenetur restituere fructus extantes, vt C. de rei vendi. l. certus. §. bona fidei. C. de qd dicitū est, qd in legato vniuersitatis fructus veniunt, a tempore legati relicti, intellige de fructibus qui possunt augere vniuersitatem, & qui possunt reputari pars vniuersitatis, vt sunt fructus vniuersitatis iuris, vt peculij sub quo seruus, fundus, & omnis alia res potest contineri & augere peculij ipsi. Secus in vniuersitate facti vt gregis, nam tunc refert, vtrū sint, fructus intrinseci, & qui possunt augere vniuersitatem vt agni & tunc idem quod in legato vniuersitatis iuris. Si verò extrinseci vt lac & vellera, tunc idem dicendum est quod in legato singulari §. m. Lambert. in d. l. si.

¶ Super eo. c. §. quia verò. Si quaeris vtrū p̄ possit grauare filium in quarta debita iure naturae, distingue. Aut quis vtrū possit eū grauare seu onerare eū in ipsa quarta in modo seu in conditione vel quantitate vel in vfu fructu eiusdem, seu alio grauamine a grauamine substōnis, & dic. qd nō, vt hic, & C. de inoffi. testa. l. qm̄ in priorib. & l. icimus. & in auth. nouissima. Aut nūquid possit eū grauare, seu onerare onere substōnis & tunc, aut per talem substōnem prouideretur ei qui alias decedere retestatus, cū non possit facere testm̄, vt quia pupillus, vel mente captus, vel alius qui testari nō potest, & tunc potest ei subdituere vt C. de inoffi. testa. l. ex tribus. de impu. & alijs substi. l. humanitatis. nam cū testari non possit, in f. de pupilli sub f. §. j. magis consultur ei q̄ grauetur, argu. C. de inoffi. testa. l. filijs. & l. si pater. Aut per talem substōnem non prouideretur ei sed grauaretur, vt quia fieret ei, qui testari potest & tunc nō teneret nec fieri posset talis substō. vt C. de inoffi. testa. l. si maritus. & l. filijs matrem. & probantur haec euidenter in f. i. q. i. ex. ca. ma. non licet. §. j. verfi. valde. & de pupi. substi. in d. §. i. ver. nam moribus. & ff. de vulg. & pu. substi. l. si plures. §. ad subditutos. & de testa. m. l. miles ita §. ex haereditas §. m. Hostij. hic. & concordat glo. in dictis l. quoniam in prioribus ex tribus humanitatis. Et vide quod no. Gui. de Mon. laud. extra de re iudica. c. pastoralis. super verbo nec praedicta suppletio, in cle. dicens, quod portio iure naturae debita filijs, si alias penitus egeant, nō potest propter delictū patris quamuis grauissimum eis de iure auferri, ex quo iure naturae debetur vt hic. Vnde est argumē. quod si filij audita cōdemnatione patris furrim vel vim vel dolose suam partem abscondant & asportent, non tenentur saltem in foro animae ad restitutionem principifaciendam. Nam ex quo iure sibi retinere possunt, ergo iuste. j. de verb. signi. c. ius dictum. §. m. C. de monte laud. ibi. Sed Qe ce. ibi tenet contrarium in primo casu, cum & per cōtractum. as alienum paternum huiusmodi quarta tollatur, vt ff. de inoffi. testa. l. Papinia. contra y eterani. §. quoniam autem quarta. Sed sustinendo primā opi. posses dicere quod debitū seu obligatio emanans ex contractu est fortior & fauorabilior quam il la confiscatio quae ex delicto procedit vt patet. ff. de iure fisci l. mochis. C. de seruo pig. da. ma. l. 2. de priuile. fisci. l. 2. & 3. in quibus causis pi. ra. contrahi. l. i. iuncta. l. vnica. C. p̄cepis ficalibus credi. §. ferri. l. i. 10. Nec mirū quia obligatioes ex cōtractu regulariter p̄cedūt ex cōsensu principij vel incidēt seu cōsecutiue, in f. de obli. ex cōsensu p̄ totū. & ff. de act. & obli. l. ex cōsensu, qui quidā cōsensu est de iure naturali, & sic firmius obligat

obligat vt C. de act. & obli. l. sicut. q̄ lex ciuiliis, q̄ confiscationē, inducit. Imo et quod plus est §. m. Ho. in casu vbi parēs vēdit, oīa bona sua, semper potest filius agere ad bonorū subliditū contra emptores, qui emerūt oīa, nisi tali necessitate sit facta vēditio, in qua nedum suā substantiā, sed et ipsum filiū vendere potuisset vt C. de patribus qui fili. distra. l. Quod intellige q̄ vēditio fuit, vel vsumitur fraudulēta, vt ff. de his quae in frau. cre. l. oēs §. Lutus. Et hoc vltimum no. Ho. hic in §. dictus verò. super verbo vendiderat. in fi. & iam plenius §. dixi.

¶ Super eo. c. ¶ Ad declarationem glo. retinebunt er go. Si quaeris, vtrum filius institutus, haeres per patrem possit deducere duas quartas, vt quod sic, vtra argumenta, quae sunt, hic in glo. quia quotiescunq; concurrunt duo iura in eadem persona, q̄ in diuersis personis habent, diuersos effectus, illum effectū, quem habent in diuersis personis eundē hnt in eadē persona. vt ff. de his quib. vt indig. l. tuorē. Præterea hoc vī persuaderi argumēto sumpto a contrario sensu, in auth. de haered. & fal. §. si quis aut non implens col. j. Contra videtur vltra quarta, q̄ sunt hic. in glo. per l. Papi nia. contra veterani. §. quarta. ff. de in offi. test. vbi hēs q̄ quarta institutiois cōputatur in quartā iure naturae. Azo. & Accur. in d. l. Papi. §. si quis in plures. distinguunt prout distinguit Ber. hic in fi. ver. alij volūt. & c. quae distinctio tolli vī per l. ff. si cui plus q̄ per l. fal. j. §. pe. nisi diceret, q̄ aliud sit in debita patrono, & aliud in debita filio, vt no. ff. ad l. cor. de falsis. l. si quis legatū. §. vlti. Vñ totū huius distinctionis vī dicendū, quia plus grauatur qui rogatur purē, quam qui sub condōne, & rogatus pure debet deducere duas quartas. non rogatus, sub condōne, iuxta illud, qui in vno grauatur & c. ff. de iure iur. l. oī qui. Et hoc tenent Mar. dicēs quod, aut filius est sub cōditione institutus, & tunc detrahit duas quartas, vñ iure naturae, i qua nō potest grauari p̄ appositionē conditionis, vt C. de inoffi. test. l. qm̄ in prioribus, & istam hēt ab initio, aliā detrahet post ea conditione adueniente, dum restituit haereditatē. Aut purē est institutus, & tunc non detrahet nisi vñā. Nec refert hoc casu vtrum purē, an sub condōne fuerit rogatus restituere, quia interim oīa bona sunt sua, vnde a semetipso nō detrahit, sicut legatū sibi ipsi non valet, sed detrahit, tunc q̄ restituit. ¶ Tu vero circa hoc probabiliter dicere potes, aut quaeris, de iure canonico, & est expeditum, quod de vna, & eadem haereditate, non solum vna, sed et plures, quare deducuntur, vt probat hic & j. eo. Raynaldus §. m. Inno. & Host. & Io. And. hic idē tenet Io. 2. dist. c. responsa. Aut quaeris, de iure ciuili, & tunc refert, §. m. Iaco. de Ra. aut quis, vtrum filius possit habere duas quartas iure detractionis, & dic, quod nō p̄ iura §. & hic in glo. Ber. all. Aut iure cōputatiōis, & tunc potest euenire, quod hēt duas quartas, quia quaedam cōputantur in quartā iure naturae, q̄ nō computantur in quartā iure instōnis, vt legitur & no. ff. ad l. fal. l. pater & C. fa. her. l. filium quem habentē. Concedo tñ q̄ si plus, sit in vna, quam in alia, quod supplementum possit hēre, arg. ff. vbi rap. l. j. Non obstat dictus §. quarta, vbi vī dicere, quod nō possit habere aliā, si hēt quartā iure naturae, quia loquitur §. m. sua tempora, q̄ quartae erant aequales, sed cū hodie vna fit maior altera, non tollitur in eo, quod excedit, ar. d. l. j. Ad l. tutorē, rñdeo quoties iura in eandem personam concurrunt p̄inde ac si in diuersis concurrerent, verum est si manet eadem rō, q̄ erat si in diuersis personis concurrerent, sed hic non remanet eadem rō, quia institutus detrahit quartam fauore vltimae voluntatis implendae, alias non acciperet. Sed si filius est haeres, hāc quartam detrahit, quia non est eadē rō in sua persona, quae esset in duabus, ita distinguunt Iaco. de Ra. & Cyn. C. ad l. fal. l. q̄. & satis in hoc conc. Pe. de bel. pertic.

- 1 Exequutor post onus susceptum, exequi compellendus.
- 2 Exequutor legitimus ad officij exequutionis subeūdū cōpellendus.
- 3 Exequutor testamentarius an ad onus exequutionis subeūdum compellendus.
- 4 Exequutor datiuus munus exequutionis suscipere, an non compelli possit.
- 5 Numerum seu officiorum diuisio.
- 6 Episcopus vltimarum voluntatum exequutor.
- 7 Exequutor vltimarum voluntatum id munus subire a quo compellendus.
- 8 Exequutor, an inuentarium facere debeat.
- 9 Exequutor intra tempus determinatum a testatore eius voluntatem adimpleat.
- 10 Exequutor quanto citius potest exequutionem impleat.
- 11 Exequutore intra annum non exequente ad episcopum deuoluuntur

tur exequutio.

- 12 Hospitali relicto, cum plura sint, cui id debeat.
- 13 Monialibus prius quam monachis subueniendum.
- 14 Pauperibus relicto, de quibus non apparet, quibus id debeat. 16.
- 15 Religiosi mendicantes sunt vere pauperes.
- 17 Exequutor legitimus an agat, & exigat.
- 18 Exequutor testamentarius, an agat & exigat.
- 19 Interpretatio plenior faciendā in testatoris voluntate adimplenda.
- 20 Exequutor datiuus an agat, & exigat.
- 21 Exequutor an conueniatur. 23.
- 22 Exequutor ab episcopo exequi cogendus.
- 24 Exequutor datiuus, rationem episcopo reddit.
- 25 Exequutor testamentarius, an rationem administrationis episcopo reddat.
- 26 Exequutor vltimarum voluntatum an religiosus esse possit.
- 27 Exequutio vltimarum voluntatum regulariter ad episcopum spectat.

Vanobis. Si quis, nūquid exequutor cōpelli possit, offm̄ exequutiōis testamēti, seu vltimae voluntatis exequi, vel et adimplere, & p̄ que, distm̄. Aut quis de primo. C. vtrū cōpelli possit & tunc, aut hmoī exequutor post mortē defuncti onus exequutionis in se legitime suscipit expressē, vel et tacite, puta quia alicui creditori de debito satisfacit, vel legatū soluit, vel aliud tanq̄ exequutor gessit, & tunc tenetur & cōpellitur exequi, vt j. e. l. o. cum ibi no. per Inn. & Ho. ff. de acq. haere. l. pro haerde. Aut post mortem defuncti nō suscipit in se onus, nec tacite, nec expressē, & tunc aut quis de exequutore legitimo, aut de testamentario, aut de datiuo. ¶ Si de exequutore legitimo. i. dato, per le. dic quod talis p̄t cōpelli offm̄ exequutiōis suscipere, & exequi, & de tali loquit. C. de epi. & cle. l. si quis ad declinādā. & l. nulli. §. j. ff. qd̄ pet. haere. l. hrditas. §. j. in auth. de ec. ti. §. si quis aut. col. 9. & hic. & j. e. l. o. vbi hēs qd̄ eps ordinatur p̄ l. vt exequatur. & est publicū munus seu offm̄ auctoritate, ergo non potest illud refutare. ff. de le. l. lex est. ff. de mu. & ho. p̄ totū. C. de ap. l. hi qui ad ciuilia. cū ibi alleg. legitime dixi p̄ p̄ religiofos q̄ non p̄nt hmoī offm̄ suscipere vel exequi, nisi a superiore suo petita sup hoc licētia & obtēta, quod dic vt plene le. & no. j. e. ti. c. religiosus. l. 6. & eo. ti. religiosus in cle. Et p̄ p̄ alios qui cō sensum non habent, vt furiosi. ff. de p̄cu. l. 2. §. de iudi. cū furiosus. j. rā. in f. i. qui da. tu. po. §. furiosus. de inutili. f. i. §. furiosus. vel pupilli saltē quo ad se effectualiter obligandū, in f. i. de inutili. f. i. p̄ pupillus. ff. de reg. iur. l. pupillus. Si quaeris, de exequutore testamētario, i. quē testator noiauit. & instituit in suo testō, seu vltima voluntate, tunc refert, aut exequutor testatore viuēte suscipit in se onus exequutionis, & tunc cōpellitur exeq, vt ff. ad l. Corne. de fal. vxori. §. si ff. commo. l. si de testa. tu. l. ex fia. & de exc. tu. l. spadonē. §. j. Non tñ sufficit, quod p̄ns, fuerit in cōstōne sui, & tacuerit. ff. de arb. l. Pōp. §. m. Io. An. j. e. l. o. & credo qd̄ bene licet Spe. ti. de arb. §. vlt. 2. col. ver. nū quid arbitrator teneat cōtrariū in arbitrio & arbitratorē, qui suscepisse vñ arbitrium eo ipso qd̄ p̄ntes patiuntur in se cōpromitti. ar. ff. man. l. si remunerādi. §. si passus. & l. qui patitur. & l. e. §. m. eū, q̄ iura loquuntur in actu appetibili & vti taceti fecus vbi tractatur de tacete p̄sonaliter obligādo, vt ē hic, & dixi plenē §. de p̄sum. nōne. Et intellige q̄ exequutor post onus exequutionis assūptū, cogi dēt exequi, nisi ex cā legitima emergētī petat ab ep̄o exonerari. ff. de p̄cu. l. si post datū. vt no. vin. j. e. l. o. & Io. An. post eū, qui alle. j. de p̄cu. c. 2. l. 6. Aut nō suscipit in se onus exequutionis, & tunc dnt quidā q̄ si p̄sona onere exequutiōis onerata, est cōiuncta p̄long testōris, q̄ tunc tenet & cōpellitur exequi vt ff. vbi pu. edu. debe. l. j. §. quāuis, quod verū saltē in casu illius legis. l. vbi testōr voluit pupillū suū apd̄ aliquē affinē vel cognatū suū educari. Aut nō ē cōiuncta p̄sona, & tunc, aut exequutor nudus absq; aliquo cōmodo sibi a testōre relicto, & tunc nō cōpellit, q̄a mādātū alienū suscipere, voluntariū est, & liberū. vt ff. de ne. ge. l. Pōp. in f. mādari. §. mand. Aut est exequutor nō nudus, vt q̄a testōr legatū sibi in testō relicto, in quo eū exequutor deputauit, & tunc, aut erat sibi a s legatarij, p̄t si onus exequutionis se recusatū sciret, & tunc nō tenet, nec p̄t cōpelli et si legatū agnoscat, vt ff. vbi pu. edu. debe. l. j. §. si. Aut nō erat sibi a s legatarij, & tunc si agnouit legatū, debet & p̄pellit agnoscere exequutionē, vt in d. l. nulli. §. j. & de reli. & sūp. fun. l. si sepulchrū. §. funus. de cō. & de. l. is cui. de his qb. vt fidi. l. post legatū. §. amittere. si non agnouit legatū, tunc nō tenet exequutionē agnoscere vt in iurib. alle. & j. e. c. 2. §. fanē, ibi aut id exequi forte nolente. l. 6. ¶ Si quaeris de datiuo. i. dato a iudice, tunc dic q̄ nō tenetur nisi esset datus & electus, de illis q̄ simul

hoc exequi tenebantur, vt ff. de ali. & ci. leg. l. r. & de leg. j. huiusmodi. §. si cum ibi no. Sed videtur quod teneatur indistincte de exequi, ad instar muneris iudicandi, quod quis potest compelli subire, vt ff. de mu. & honest. l. vlti. §. iudicandi. & l. si quis magistratus, & in authen. de ecc. ti. §. munus. col. 9. ad qd' dicitur, quod dicitur Quaedam sunt officia, seu munera publica auctoritate, & vtilitate, vt munus iudicandi, Quaedam sunt publica auctoritate, vtilitate tamen priuata, vt tutela, & talia quis tenetur, & compellitur suscipere, vt in iuribus alleg. Quaedam vero sunt, priuata auctoritate, & vtilitate, & illa nullus compellitur suscipere, & talis est executio voluntatis per testatorem, seu alias, quam per ius, seu auctoritate iuris indicta, & similiter officium procuratoris. Nec obstat si dicatur, quod publicè vtile est exequi voluntatem defuncti, vt §. eo. nos quidam & c. seq. quia verum est impropiè, non principaliter. Nam proprie publicè vtile est, quod particulariter in omni casu particularis est publicè vtile, vt munus iudicandi, sed voluntas morientium executioni demandare, est publicè vtile, secundario, & non principaliter, quia est principaliter vtilitas testatoris, & hæredis, & ex hoc redundabit publica vtilitas, quia si voluntas istius & illius executioni demandetur, est publica vtilitas. Sic a simili, publicè vtile est locupletes habere subiectos, quod verum secundario, quia principaliter tua vtilitas priuata versatur, tamen si tu & iste, & ille, & alij estis locupletes, abundabit imperium, vt in auth. vt iudic. sine quoquo suffra. fiant. §. cogitatio. col. 2. Sic publicè vtile est absentes, a quibuscunque defendi, qd' verum, secundario non principaliter, vt ff. de procu. l. feruui quoque §. publicè. & de ista materia executorum, vide plenè per G. in Spec. tit. de instru. edi. §. nunc verò aliqua, per totum. Et quod dicit Bern. hic in j. glo. quod relicta ad pias causas, per diocesanos episcopi debent executioni mandari, idem intellige & de relictis ad non pias causas, vt no. j. eo. Ioannes. Dicitur enim pie voluntates defunctorum, non solum rone locorum, & relictorum ad pias causas, sed ad quascunque alias non improbatas, per l. C. de sacros. eccl. l. j. 13. q. 2. vltima voluntas. §. sed aliud, & hoc innuit. j. ibi vniuersa. procedant & s. ibi i omnibus pias voluntatibus & c. q. d. omnes sunt pias, nisi sint contra legem, hoc est innuit. §. si quis pro redemptione. in authen. de eccle. ti. hic alle. fm. Host. & Io. An. hic. Aut queris de secundo membro principali. per quem compelli possit, & tunc dicit Io. An. j. eo. Ioannes. q. circa executionem legitimam testamenti, quam habet episcopus, planum est q. intelligitur episcopus, originis ipsius testatoris, sed si alibi habet domicilium, dicitur quidam q. vterq. exequi potest, alij q. episcopus domicilij, si in totum illud transfuit, nisi in loco originis essent facultates ipsius, de hoc in d. l. nulli. & per Spec. in d. §. nunc verò aliqua. in fin. Sed quo ad compulsionem purat ibi Io. An. q. episcopus executoris habeat illum compellere. ff. de tu. & cu. da. ab ijs. l. j. in fi. & l. diuus. Et si dicas, etiã a tutela excusatur, qui illius ciuitatis non est. ff. de excusa. tuto. l. fin. C. eo. l. testa. fatetur si excusationem proponat, alias secus. ff. de testa. tu. l. quæro. in prin. ex quo ergo suscipit officium sibi imputat. Si tamen ipse executor, suscipit officium, in domicilio testatoris, episcopus ipsius domicilij ratione illius, quasi contractus, eum compellet, si eum ibidem inueniat, alias seruabit, q. dicitur. j. de foro comp. Romana. §. cōtra hentes. l. 6. Vel dic, q. ex quo, absens est, in fideicommissario, & si collegam non habet, nec aliter testator prouidit, non instabimus, compulsioni absenti, sed exequetur, episcopus testatoris. j. eo. c. 2. lib. 6. Et per prædicta expeditur, q. queritur, coram quo legatarius conueniat executorem, de quo in Spe. præalle. §. 11. col. ver. sed coram quo. Et an exequitor teneatur facere inuentarium, item, an teneatur reddere rationem, & cui, & an in ea reddenda sufficiat, sacramentum, sufficit remittere, ad præalle. §. 11. col. ver. fed, an tenetur, & duobus versibus seq. fm. Ioan. And. ibi.

¶ Si queris, vtrum executor testamentorum, teneatur, infra annum executionem implere, frater Asten. tit. de fideicom. ar. ti. 2. distinguit sic. Aut testator, determinat tempus, j. quod vult testamentum esse cōpletum, aut non. Si sic, non tenetur executor, de necessitate, vsq. ad tempus, illud testamentum implere, nisi viderent, se citius implendo animæ defuncti, magis prodesse, tunc, nãd citius implendum eos conscientia, debet ar. stare. Si aut non determinat tps, aut executores, habent liberè bona, de quibus possunt statim testm implere, aut non.

¶ Si hnt, tenentur implere, quam citius possunt, quia sunt debitoribus illis, quibus legata, vt ff. de reg. iu. l. in oib. obligationib. in quibus dies, nō ponitur pnti die debetur. Præterea, quãto citius testm implentur, tãto citius aia defuncti alienatur,

alias tales necatoribus egentiu cōparantur. 13. q. 2. qui oblatio nes. & in fidelib. vt in c. leg. Et executores si p se retineat illa bona, cōmittunt furtu, vt e. c. & sacrilegiu. 17. q. 4. c. sacrilegiu. ¶ Vnde si executores, j. annum saltè admoniti, ab episcopo, nō impias voluntates cū implere possent, p episcopi impleri debent, et si testor prohibuisset, vt §. e. tua. & hic & j. c. Io. Si aut nō hēant bona in propriu, de quib. possint j. annum testm implere, non credit, quod propter hoc deuoluatur, post annum ptas eorū, ad episcopi, tenentur tamen facere, quod in se est, vt bona hēant, & habita distribuere debent, quam citius possunt, hoc Asten. & Richar. Pro vltimo membro facit, quod non valenti agere non currit præscriptio. C. de annali excep. l. j. in fin. cum concordantij.

¶ Super e. c. Si queris, qñ testator relinquit, aliquid hospitali, & non dicit cui, cum plura hospitalia sint in loco illo, cui eorū relictum hmoi debeatur, distingue. Aut apparet, q. illorū est pauperius, & illi pauperiori debetur. Vt C. de epi. & cle. l. si q. ad declinandam. §. sint aut. in auth. de ecc. ti. §. si quis in nomine. col. 9. & no. §. e. iudicante. Aut non apparet quod illorū est, pauperius, & in hoc casu est diffensio, dnt. n. quidam, q. neutri debeatur, ar. ff. de reb. du. l. si ita fuerit, & de testa. tu. l. duo. sunt Titij. alij dnt, q. primo petenti dari debet. ff. de le. j. l. si pluribus. Dicitur, q. episcopus assignando vni totum, vel inter oēs, sicut ei videbitur diuidendo gratificabit, cui voluerit, arg. ff. de leg. j. l. Titia. textores. j. respon. in fi. & de relig. & fump. funer. l. h. de le. 2. si quis seruum. §. si inter duos. j. de paroch. c. j. de de cimis. qm. §. de elect. venerabilem. §. obiectionibus. ver. quod aut. fm. Host. hic, idem Spec. tit. de instru. edit. §. nunc verò aliqua. ver. quid si aliquis. & s. eo. iudicante. pro hoc actum. 4. ca. congregationi pauperum assabilem te facit. ¶ No. tamen, q. si sint duo collegia in paupertate equali, in quorum vno sunt monachi, & in alio moniales, vt q. moniales debent hñe legatum. arg. C. de dona. ante nup. l. cum multa. vbi dicitur, quod melius est mulieribus p fragilitatem sexus subueniri, quam maribus, vbi hoc no. Cy. pro hoc etiam facit in auth. de sanct. epi. §. in omnibus. col. 9. j. de sent. exc. de monialib. de statu reg. c. vnico. lib. 6. vbi magis fauetur monialibus, quam monachis. Et quid iuris si testator instituat pauperes hæredes, vel eis relinquit, nec appareat, de quibus sentent, vide per Guil. & Ioā. And. j. c. j. super verbo pauperes. l. 6. ¶ Circa quod distingue. aut commisit alicui nominationem pauperum, & tunc nominati, per illum præferentur. ff. de leg. 2. l. cum quidam. & l. vni, ex familia. in prin. j. de rescrip. duobus. §. vlti. lib. 6. Sed vt q. talis fideicommissarius teneatur eligere, de loco domicilij testatoris, cum ad id teneatur executor datus a iure. s. episcopus, ergo, & deputatus loco episcopi. fm. voluntatem psumpta. lex exequitur in auth. de hæredi. & falc. §. si quis autem non implēs, C. de fideiuf. auth. hoc amplius. & sic coniecturam, quam sequitur lex sequi, tenetur fideicommissarius, multum facit. ff. de condi. & de. l. quæ conditio. §. cum ita. Pro prima parte facit quod licet, is cui defertur electio, propter negligentiam teneatur eligere, de ecclesia vacante. §. de elect. ne pro defectu. fm. opi. Ho. ibi compromissarius tamen cui datur ab homine potestas eligendi eligit vnde cumq. e. tit. in causis. & de renuncia. post translationem. in prin. nisi sit restricta eius ptas, ad ecclesiam vacantem, de elect. cum in iure. Item in fideicommissario diuersa est dispō legis, & hois. j. eo. c. 2. in fi. lib. 6. ita hic ex quo simpliciter dedit præter nominandi nominet, vnde vult arg. ff. de offi. præsi. l. 3. de aleatis. l. i. §. quod aut. melius. ad l. fal. l. Titia. quam partem vt tenere Io. And. in d. c. j. in nouella. per l. cum quidam. j. r. de le. 2. aut non commisit alicui nominatione, & tunc de pauperib. loci domicilij sensisse, intelligit p. l. si quis ad declinandam, & c. ut ita. §. all. alias domicilij nō apparet pauperib. loci mortis. vt in l. nulli. §. pe. C. de epi. & cle. ¶ Et licet religio si medicates sint verè pauperes j. de exc. pla. nimis praua. in prin. ibi in altissima paupertate, pot tñ dici i arbitrio episcopi hoc pcedere. fm. Io. An. in d. c. j. in nouella. p hoc facit, qd' no. §. in ver. tu dic & c. Itē si testor collocat equaliter domicilij suū in duab. parochijs, dicat lego ecclesie meæ parochiali. 10. vt q. amba diuidēt inter se. ar. j. e. c. quibus 2. rñ. l. 6. ff. de re iud. paulus. de le. 2. l. si quis Titio. §. si c. si plures vna snia. l. r. ¶ Alij dnt, q. in solidū pceptat. ff. de le. j. l. qui filiab. §. si quis, alij qd' nihil p l. duo sunt Titij. ff. de testa. tu. de le. 2. l. si quis seruu, §. si inter duos, de re. du. si fuerit. Pe. de bel. perti. vt refert Cy. l. j. C. de sacros. eccl. dicit recurrendum ad cōiecturas. i. vt si alteram pdiligebat. ff. de le. j. l. si seruus plurium. §. si facit §. eod. requisiti. ver. si verò. vel mandauit in altera sepeliri, arg. ff. de re. iud. fm. naturam. nam talibus relinqui solet, facit. j. de reg. iu. inspicimus

inspicimus. lib. 6. vel magis conuertebatur in altera. ff. de le. 3. l. legatis seruis. §. si vnus. facit. j. de ac. repellatur. & c. cum oporteat. alias dicit neutri deberi. per vltima iura. primum dictum, videtur æquius. Io. An. in d. c. cum quis super verbo domiciliorum. dicit etiam eodem modo recurrendum ad coniecturas, quando testator qui sic legauit tempore testamenti habita tabat in vna parochia, & tempore mortis in alia. Quæ si non apparent, dicit q. si mortem erat legatum, tunc habebit illud illa apud quam sepelietur, per prædi. fm. naturam. si magnum, tunc habebit illa in cuius parochia erat tempore testamenti, cuius merito & affectione fecisse videtur. ff. pro socio. l. nec dicit. ¶ Super eo. c. Si queris vtrum executor possit agere & conueniri in ijs quæ ad officium executionis spectare non ferunt, distingue. Aut queris nunquid possit agere, aut nūquid possit conueniri. Si agere tunc, aut queris de executoro legitimo, aut de testamentario, aut de datiuo. ¶ Si de legitimo, vt de episcopo, q. dicit q. potest agere & exigere, vt C. de epi. & cle. l. si quis ad declinandam. §. si quidam. & §. vbi autem. & l. nulli. q. est verum, in tantum, vt non obstat interdictio, seu prohibitio testamentorum, vt hic, fm. Vin. & Gof. hic. Idem Ar. 88. di. c. episcopi nominationem. glo. si. & adde, q. dicam. j. de vsur. c. tu. di. 2. ¶ Si de testamentario, dato a testatore, tunc, aut non est merus, seu nudus minister, & tunc agere, & exigere potest, vt ff. de le. 2. l. si quis Titio. rō in princip. & l. imperator. in prin. ¶ Et de leg. 3. l. si legatarius. in prin. c. p. fm. Accur. & Pet. de bella perti. in d. l. si quis Titio & secundum Lambertum in d. l. si q. ad declinandam & secundum Inno. Host. Abb. & Io. An. j. eo. Ioan. Aut est merus, seu nudus minister, & tunc, aut est executor ad alimenta, seu alias pias causas, & tunc agere & exigere potest, vt in d. l. nulli. & ff. de an. leg. quintus. & de ali. & ci. leg. l. alio. fm. Inn. Host. Ab. & Io. An. j. eo. Io. Aut est executor ad alios casus sine actus, & tunc non potest agere, vt in d. l. si quis Titio. rō. 2. respon. & ff. ad trebell. l. Luitius. §. Meua. vbi hoc tenet glo. pro hoc etiam de adi. leg. l. filio ex parte. §. mariti. & hoc de iure & consuetudine tamen habet actionem etiam cōtra hæredem, quæ consueto potest in hoc casu introduci, vt in d. l. quintus. secundum Lambertum & Peer. vbi §. quæ in ista distinctione concordant. Im. verò & Abb. j. eo. Io. & Archi. 88. dist. c. episcopi tuitioem. glo. j. in fin. & plenius Spec. rubrica de instrumentorum edit. §. nunc verò aliqua. ver. & scias & ver. vnde circa hunc articulum. dicitur q. si sit merus & nudus executor, & non particeps legati, non potest agere, vt in §. al. le. meua. & §. mariti. Sed fallit in relictis ad pias causas, vt in l. al. leg. nulli. Item fallit, cū testator expresse concessit ei potestatem petendi, & petita & exacta distribuendi, vt ff. de le. j. l. quidam testamento. §. si scripsit hæres. & l. si a plurib. Si verò non sit nudus sine merus minister, sed sit particeps legati, vt quia testator dicit Titio relinquo. c. de quibus volo, q. retineat. l. & alia. l. distribuatur inter pauperes. pro anima mea, tunc, talis potest, indistinctè agere, & exigere ab hærede, quia quo ad suam partem est legatarius, quo ad aliam est minister, vt in l. alle. si quis Titio decem, imperator si legatarius Host. autem hic. & j. eo. Ioan. tenet q. fm. canones, executores indistinctè agere possunt in his quæ spectant ad executionem contra hæredes, & contra alios, vt voluntatem defuncti adimplant. vt si nullus, sit hæres, tunc executor potest totam hæreditatem defuncti vendicare, vt voluntatem eius exequatur nulla falcidia detracta, vt in l. alle. si quis ad declinandam. & l. nulli. & hic cuius opinio nem credo veram, ¶ tum quia in testamentis quo ad ea præferuntur quæ concernunt impletionem voluntatis, plena imo plenior est interpretatio faciendi, vt §. de dona. ca. cum dilectus. cum ibi all. tum quia executor non posset commode exequi, nisi haberet actionem. Et ideo concedendo sibi executionem, videtur testator sibi concedere omnia sine quibus. §. de ofi. de leg. præterea. ff. de procura. l. ad rem. & l. ad legatum. & fm. hoc potest respondere ad l. filio. §. mariti. ff. de adi. le. & ad l. Luitius. §. Meua. ff. ad Treb. q. loquuntur, de iure ciuili. Vel si velles dicere q. opi. Host. sit vera, etiam de iure ciuili, posses respondere ad §. mariti, quod ibi non mirū, si mater executrix agere non potuit, cum fideicommissum ab ea relictū, fuisset reuocatum & ademptū, & sic nihil restabat ad exequendum, in §. verò meua. non erant executores illi Caius, Seyus, & Luitius Titius, sed deservantij solum, qui agere non possunt, vt res deponatur apud eos. Item ibi non apparet q. onus executionis assumpserunt iō. & c. Itē iura all. loquuntur in executorib. v. pibus, seu generalib. quibus plura cōmittuntur, de quib. loquimur, quare nō mirū si am phiorē hēat præter ar. j. de pb. quis. j. §. si. l. 6. ¶ Si queris de datiuo puta dato, seu cōmisso ab episcopo qui est legitimus, exe-

cutor, tunc credo quod nō potest agere nisi de mandato & noie ipsius episcopi, nam episcopus per talem commissionem nō potest transferre actionem sibi competentem, & suis offibus inherentem. ff. de peculio. l. quis ergo casus, nec aliam actionem reperitur habere de iure, & sine actione nemo excipitur. ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. vitemus. de adm. tu. l. quouies. §. item si temporalis. Et dicit quod executor legitimus vel testamentarius agere contra debitorem vtilibus actionibus, quibus directis testor agere potuisset, vel cōditione, ex illa. l. nulli. C. de epi. & cle. vel officio iudicis in defectum actionis. arg. ff. de mi. l. in ca. 2. v. no. Spec. in §. alle. nunc verò aliqua. ver. id etiam queritur. Et no. fm. Pe. de bel. perti. in d. l. si quis Titio, quod non nudus minister est cui aliquid relinquitur, licet alij hoc relinqueretur teneatur, sed nudus est executor merus sine eo, quod aliquid sibi relinquitur, ar. ff. de dona. l. 2. sed si quis donatus. ¶ Si queris de secundo membro principali. vtrum executor possit conueniri, dic fm. Ho. quod sic, vnde executores rñdore tenentur, his quibus relictum est, & etiam creditoribus, vt in alleg. si quis ad declinandam. Sed si legatarius dicat hæredem, vel executoribus, quod agant contra illum qui iniuste tenet, id quod relictum est, & executores vel heres noluerint hunc laborem subire, sufficit quod cedat legatario actiones, si rem sibi dedit legauit. ff. de leg. j. apud Iul. §. idem Iul. de contrahen. empl. fa. pe. §. si res mandati. l. hæredem. & hoc generaliter traditur pro regula in omnibus, quos ideo teneri dicimus quia actiones habent. ff. de pecul. l. quod debetur. Si verò rem suā legauit, vendi etiam legatarius, quia hæres non tenetur agere, nec obligat, ad sumptus, vel estimationem eius nisi in calibus. Primus, si in mora reddendi vel in culpa fuerit. ff. de leg. j. l. cū res. Secundus, si de iure. l. 2. pe. & fi. & in auth. ibi signata, nunc si hæres. Si autem res aliena legata fuerit, agitur quq. contra hæredem, vel executores ad estimationem ipsius rei, & quq. non, quod dicit vt no. §. e. filius. fm. eum. Ex cuius dicto potes colligere, q. aut queris de creditoribus defuncti, & tales contra eos agere possunt. j. e. Ioan. aut de legatarijs, & tunc, aut queris nūquid possint agere contra eos, ad ea, quæ dare, tradere, facere, expediare, vel exequi, resident in omnimoda facultate, seu ptate sua, vt dare, vel cedere legata penes eos existētia, legatarijs, vel fundare capellam fundatam ex dispositione testatoris, & dic qd' sic, vt hic, & in c. alle. Ioan. Aut ad alia, pura ad ea, quæ ab alijs extraneis occupantur, detinentur, vel debentur, & tunc nō possunt, nisi ad hoc, vt eis cedatur actio, contra debitores, seu detentores, vt est dictum. Sed Spec. rubrica de testamentis. §. nunc verò aliqua, ver. sed an executor. dicit in hoc vltimo, quod licet hæres liberetur actione, seu iura cedendo, vt ff. de leg. j. l. si seruis legatus §. si margaritam. ad Treb. l. nam quod ad ius, §. non omnis & l. seq. cogi. Secus tamen videtur in executoro qui vt dicit quidam, non liberatur legatarijs iura cedendo, alias, n. qualiter subueniretur pauperibus, vel legatarijs, executor contra hæredem, vel contra debitorem agere nō tenetur, dicit quod per episcopi est cogendus ad hoc, aliter. n. non potest defuncti voluntas impleri. ar. hic, & j. e. Ioan. vel forte legatarij agunt contra eū condi. ex illa lege nulli, vel officio iudicis agat. Et. n. vt vñ in ipsorum legatariorū optioe, quæ eorū maluerint conuenire. fm. hæredem, vel debitorem, vel executores. arg. ff. de leg. j. l. si a pluribus. in prin. fm. Spec. ibi. Quid credo verū, in casu, vbi executor, vel hæres recusat legatario debiti contra debitorem cedere actione, iuxta l. ex legato nominis. C. de legatis. & ff. de le. 3. l. nomē. ¶ Si aut sint parati cedere actione, tunc credo referre, vtrum heres, vel executor, sed nō legatarius, potest cōmodè & sine magnis laborib. & expēlis debitu illud exigere, & habere a debitore, vt q. executor, vel hæres est fortis, & potes, legatarius verò paup & simplex, & tunc nō liberaretur actione cedendo legatario, sed ipsum debitu exigere teneat, cum nō sit dānu suū, vel executiois & sic cōmodū legatarij. Quod n. tibi nō obest, & alij pdest est fauorabiliter concedendum. ff. de serui. vrb. prædi. l. fistula. §. vltim. & de eui. c. l. in creditor. & no. Car. j. de hæret. c. ne aliqui. in fi. l. 6. & quia curare debent, executores & hñes, vt ita voluntas defuncti impleat, vt hic, & §. e. nos qdā. in fi. quo casu potest esse vera opi. Spe. Vt legatarius solus potest cōmodè exigere, & hñe, quia dices, & potes, vel qui liber, vel nullus, p se potest cōmodè exigere, vel hñe, & tunc possit legatarius agere p se cōtra executorē vel hñe, sed liberaret, cedendo actione, iuxta opi. H. supradictā. ¶ Sup. e. c. Si quis vtrū episcopus diocesanus, possit ab executoro testi, seu vltima voluntatis exigere, & recipere rōnē, dist. ¶ Aut queris nūquid hoc possit ab executoro dato, seu deputato, ab eo quæ §. v. vocauit datiuo, & dic q. sic, ar. ff. de ed. l. qdā. m. l. i. procurato. de tute. & rōnibus

distra. l. j. §. de oblig. ad ratiocinia. c. vnico. j. de accus. c. qualiter
 25 & quando. 2. in princ. ibi redde rōnem & c. f. Aut ab executore
 testamentario & tunc, aut testator vetuit talem executore
 rationem reddere, aut non. Si sic, tunc talis voluntas est seruanda
 ut C. de fideicommissis l. cum necessitate. Sed si queris,
 quid talis voluntas importet, aut queris nunquid non obstan
 te tali voluntate teneatur de dolo & de reliquis quæ habet pe
 nes se, vel per eum stat. & dic qd sic, nisi hoc expresse ei remis
 sum sit, vt ff. de libe. leg. l. non solū. 2. §. pe. & l. si quis rōnes. & l.
 Lutus. & l. Aurelio. §. Caius. & Laurelius. §. meua. Vnde p hæc
 verba non videtur omnimoda remissio facta, sed tm̄. modus
 adhibitus rationi reddendæ, vt ff. de condi. & de. l. cum tale. §.
 quid ergo si ita scriptum, vt. Non fiat scrupulosa inquisitio,
 quo negligentia quæ remissa videtur, nō tamē propter hoc,
 qd penes eum est lucrificatio. ff. de le. j. l. si feruus, vt et in prin.
 Si testator non vetuit eum rōnem reddere, tunc ep̄s poterit ab
 eo exigere rōnem, arg. hic. & j. eo. Ioan. & s. e. nos quidam, &
 c. si hæredes. quod verum etiam si sit religiosus, exemptus, vt
 patet hodie ex. eo. tit. c. religiosus. in clem. f. m. Hosti. qui putat,
 hos executores teneri ad rōnem ex bono & equo, arbitrio iu
 dicis faciendam, arg. ff. de man. test. l. qui filium, ad finem, de
 li. leg. laurelius. §. filius. & l. c. creditor. §. inter cætera. Sic enim de
 cet impleri voluntatem defuncti pontificali auctoritate, etiā
 si actio deficiat vt ff. de per. hæred. l. hæreditas. in fi. de relig. &
 sump. fu. l. & si quis impediatur. §. si cuius iudex ergo pensata fama
 & propinquitate executoris, & qualitate ac quantitate articu
 li de quo queritur, in aliquibus credit tantummodo iuramen
 to ipsorum. C. de dona. l. pe. sicut alias no. C. de ali. pu. præstan
 dis. l. 2. in aliquibus conscientia sua, in aliquibus plenæ proba
 tionis vt C. de epi. & cle. nulli licere. j. respon. ibi. & pro sua cō
 scientia & c. in auth. de eccl. titu. §. si quis ædificationem. &
 §. de. ita quod nulli fraudi locus sit, nec semiplenè fiat executio
 vt hic, & hæc nedum quo ad relicta ad pias causas, sed etiam
 quo ad solutiones debitorum, alia locum habent. Si. n. expedit,
 reipublicæ, ne quis re sua male vtatur, vt inffit. de his qui sunt
 sui vel alii. iur. §. sed hoc tempore. multo fortius est hic circa vo
 luntates defunctorū prouidendum, argum. C. de sacros. ecclie.
 l. j. 13. q. 2. vltima voluntas. Nec. n. pōt per testatorem officiu
 epi impedi vt hic patet, quia nec suæ voluntati irrationabili
 stari debet. s. e. requisisti. j. respon. in fi. ff. de condi. in situ. l. qui
 dam, vbi pu. edu. de l. 2. vt in pos. leg. l. si pecunia. Vnde non est
 verisimile, testatorem supradictam censulam, per quæ vetuit,
 executore reddere rationem in enerationem, vel elusionem
 voluntatis suæ vel in præiudicium epi apposuisse, sed magis si
 de vtriusq; vti voluisse, argum. optimo. ff. de testamento mili.
 26 l. 3. f. m. Hosti. in glo. sua hæc verba & c. & Io. An. post eum. f. Et
 de religiosis vtrum possint esse executores, dic quod nō. nisi
 a superiore suo petita licentia & obtenta vt j. eod. tit. c. religio
 sus l. 6. & de fratribus minoribus, dic vt j. de verb. sig. c. exijt,
 qui seminari. l. 6. Et qualiter circa redditionem rationum ex
 epi substat ordinario, vide in d. c. religiosus. in clem. Hæc iura
 omnia faciunt ad hoc, quod executio testamenti, etiam quo
 ad relicta, ad nō pias causas spectet ad ep̄m, & hic videtur vel
 le glo. 2. s. eo. si hæredes. per comparatiuum præcipue, & Ho.
 ibi, quod tenent Inn. Ho. s. e. nos quidam & Ho. vt s. dixi. j.
 eo. Ioannes. Quod sic probat ho. pium est quicquid diffinit,
 testator dum modo non sit contra legem, vt in d. l. j. & d. c. vlti
 ma voluntas. & hoc videtur textus hic notasse dum dixit vni
 uersa procedant. & postea subdit plenariè. & aut. de eccl. ti. §.
 si quis autem pro redemptione dicit omnia. f. Ex his ergo vni
 uersalibus verbis concluditur generaliter, ad ep̄m executione
 spectare, & merito quia magna est pietas fideliter adimplere,
 illius votum, qui se nec iurare nec amplius loqui potest, vt d.
 l. j. ad idem auth. capit. 2. benedictus sit a domino, qm̄ eandem
 voluntatem quam præbuerat viuus, seruauit, & mortuus. itē
 religiosus non possit esse executor nisi officium esset pium,
 sed Ber. hic in 1. glo. tenet contrarium. Sed Ioan. And. hic dic
 cit quod satis æquè videtur distingui, aut ex officio per viam
 executionis hoc facit. Episcopus, aut per modum libelli per
 viam actionis ad petitionem partis, vt primum liceat etiam
 in non pijs, sed non contralaicos hæredes, dicunt Host. & se
 quacium verius credo.

- 1 Alienationis prohibitio ab arbitro facta an alienationem impediatur. & c. 4.
- 2 Prohibitio legis an alienationem impediatur.
- 3 Prohibitio testatoris an alienationem impediatur.
- 4 Prohibitio iudicis an alienationem impediatur.

6 Prohibitio pacta facta an alienationem impediatur. & c. 8.
 7 Nemo plus iuris in alium transferat quam ipse habet.
 9 Prohibitio iuramento firmata an alienationem impediatur.
 10 Testatoris dispositio est fortior contrahentium pactis.

Raynaldus. Hic in princ. super verbo filij masculis tractat. Hosti. vtrum, & quando masculinum concipiat. f. m. i. n. p. de quo dicam plenius. j. de leat. ex com. capi. mulieres distinctione. 2.

¶ Super eo. c. in Sa cuius sententia. ad filij in versic. quod ne legatum tenere non poterit impedire & c. f. Hic habes quod prohibitio alienationis facta per arbitrum, non adstringit nec impedit alienare volentem, & est ratio, quia dans generaliter, arbitris p̄tatem, non videtur eis dedisse p̄tatem quam non est specialiter concessurus. s. de iureiu. Quintavallis. & venies. ff. de pig. l. ob signatione generali. C. quæ res pig. obli. possunt. l. qui filios. j. de reg. iur. in generali. l. 6. cum ibi alle. Item alia est fortior ratio, nam dato, quod arbitri haberet p̄tatem prohibere qd, non tamen valeret forte prohibitio ex quo. nō. apparet p̄sona cuius gratia fieret prohibitio, arg. ff. de le. j. l. filius. §. di. vi. & de leg. 3. pater filium. §. filiam. §. fundum, & §. quindecim. Item alia est rō fortissimi; nam nemo pōt se per pactū adstringere, quo minus possit rem suam alienare, vt ff. de pac. l. vlt. Et ad euidenciam huius materie, si queris, vtrū vbi alienatio est prohibita, talis prohibitio alienationem factam in contrariū, impediatur, & faciat esse nullam distm̄. Aut alienatio prohibetur a lege, aut prohibetur a testatore, aut prohibetur ab arbitro, aut prohibetur a iudice, aut prohibetur ex pacto seu conuentione partium, seu modo, vel conditione emanante ex parte alterius earundem, aut prohibetur propter præstitum iuramentum. f. Si alienatio prohibetur a lege, tunc, aut post prohibitionem legis sequitur alienatio voluntaria, & tunc non valet nec transferatur dominium vt ff. de rebus eorum. l. magis. & per totum. C. de præd. mi. l. si quidem. & per totum, in auth. de rebus ec. non ali. per totum. col. 2. & de ali. & emphi. §. san. c. t. simus. col. 9. §. de rebus ec. non alie. per totum, pro hoc. C. de legi. non dubium. & ita intellige quod no. Inn. hic in gl. p̄ctum enim ver. vbi autem lex. & Host. post eum. Aut sequitur alienatio necessaria, & tunc tenet vt ff. de fundo do. l. j. & per totum. ff. fa. er. cil. l. alienationes. de rebus eorum. l. 3. §. ite quæ rī potest. C. de præd. mi. l. j. & l. ob es. & l. inter omnes. in titu. quibus alii licet in princ. l. o. q. 2. §. hoc ius porrectum. & l. 2. q. 2. sine exceptione. ita distinguunt Lamber. de Sali. & Cy. C. de condi. ob causam. l. ea lege. Sed hoc membrum de alienatione necessaria potest probabiliter intelligi de necessitate proueniēte ex parte rei, & respiciente rem ipsam, vt in re dotali, quæ alienatur si non caueatur de damno infecto, vt in d. l. j. ff. de fundo do. & pro qua maritus potest ad communi diuidendo iudicium provocari, vt ff. de iure do. l. cum in fundo. §. si fundus communi di. l. sed si res. C. de fundo do. l. 2. Si verò intelligas de necessitate proueniēte ex parte domini, seu respiciente dñm, tunc. Aut de necessitate respiciente verum naturalem & perpetuum dominū, & ex tali potest fieri alienatio & transfertur dominium, vt patet in minore & ecclēsia, cuius res est immobilis potest alienari, ob as alienū ipsius ecclēsiæ, vel minoris, vt in iuribus alle. §. Et in muliere vera, finali, & perpetua domina rei dotalis, iure naturali inspecto. C. de iure do. l. in rebus. ob cuius as alienū saltē contractum ante dationē in dotē, ipsa res dotalis alienari potest. ff. de iure do. l. mulier bona. & de adm. tu. l. cum post mortē. §. qui cum esset ad debita. n. constat matrimonio contracta per vxorem maritus non tenetur, vt no. Inn. j. de dona. inter virum & vxor. per vestras glo. fin. Aut de necessitate respiciente dominum temporalem & traditorum, & ex tali causa non potest alienari, nec dominū transferrī, vt patet in marito, de iure ciuili domino rei dotalis. C. de rei vendi. l. doce ancillam. ob cuius debitum seu necessitatem res ipsa dotalis alienari non potest, immo ipso vergēte ad inopiam, ipsa mulier potest petere ipsam dotem, vt C. de iure do. l. vbi de priuileg. do. l. vna. ff. solu. ma. l. si marito. Sed fallit i marito primipilario, vt C. in quibus cau. pig. ta. contrahi. l. satis. & C. de primipilo. l. vtilitas. libr. 12. Et præmissa, intellige, siue lex mortua siue lex viua inhibeat alienationem, per hoc qd no. Inn. & Io. And. j. de accus. c. si glo. fin. dicentes quod p̄ eodem haberi debet, quando lex viua prohibet, sicut si prohiberet lex mortua, arg. in auth. de consulibus in fi. col. 4. f. Si alienatio prohibetur a testatore tunc, aut testatoris prohibitio nudum continet præceptum sine causæ expressione, aut nō continet

tinet nudum præceptum, sed fit causa expressione. Si cōtinetur nudum præceptum sine causæ expressione, vt quia dicit nolo qd talis res alienetur, & non dicit causam quare, tūc hæres eius potest nihilominus alienare vt ff. de le. j. l. filiusta. §. di. vi. & de le. 3. l. pater filij. §. Iulianus Agrippa. & l. Lutus in prin. cip. Et hoc verum nisi in casu contrario. i. si alienaretur dispo neret in personam alterius, quia tunc valeret prohibitio, tunc enim apparet persona cuius gratia facta est prohibitio, & eo casu valet prohibitio, vt in d. §. diui. in princ. Si non continet p̄ceptū, sed fit cū causæ expressione, vt quia prohibet rem alienari, quia fuit maiorum suorum, vel ne liberi dissipent eā tūc, aut prohibitio fit vsq; ad certum tempus, & tunc post illud tēpus pōt alienari, & dominium transferri vt ff. de le. j. l. pater filium. §. fundum. Aut prohibitio fit sine præfinitione temporis & tūc aut alienatio fit ex cā voluntaria, & tunc nō valet, vt ff. de leg. 2. l. peto. §. fratres. & l. cum pater. §. libertis. Aut ex causa necessaria & tunc, aut ex causa necessaria necessitate præcedente ex persona testatoris, vt quia creditores testatoris distra hunt rem istam cum ex alijs rebus satisfieri non pōt, & tūc tenet alienatio perpetuo facta vt d. §. diui. in fin. Aut necessitate præcedente ex parte hæredis, vt quia creditores hæredis bona distrahunt, & tunc tenet alienatio in vita hæredis tantū nō post mortem suam, vt ff. de le. 2. l. peto. §. prædium. & ita nota glo. in d. §. diui. & Pe. de bel. per. in d. §. prædium. f. Si alienatio prohibetur ab arbitro, tunc non valet prohibitio, nec adstringitur alienare volens vt hic, quia de hoc non est compromissum nec actum, f. m. Inno. Ho. & Abb. hic. & pro hoc faciunt rationes. s. in prin. tractat. f. Si alienatio prohibetur a iudice, tūc dicunt quidam qd impeditur dominij translatio, maxime qn̄ pars conuenit coram iudice non alienare, & iudex interponit auctoritatem suam & prohibet alienari vt ff. de cura. furi. l. Iulianus. Sed tu dic contra. f. prohibitionem non valere, nec dominij translationem impedire. f. m. Inn. hic in glo. pactum. n. ver. idem dicimus & Host. & Abb. & est ratio, quia iudex, de qua re cognouit & c. vnde ex quo non cognouit nihil prohibere potest. ff. de iudi. de qua re. s. de causa pos. & propri. cum super. in his enim que facit extra figuram iudicij non præsumitur pro ipso. s. de resti. spo. conquereute. f. m. Abbatem hic idem tenent Pe. de bel. per. & Cy. C. de rebus eccl. non ali. l. vlt. dicentes qd non potest iudex ita liberum hominem prohibere vt ff. de tu. & cu. da. ab his. l. seia. de verb. obli. l. is cui. Sed hoc f. m. Inn. Ho. & Abb. fallit in prælati qui post inhibitionē sibi factam ne alienent aliquid de bonis ecclēsiæ, nihil alienare possunt vt s. de dolo & con. c. veritatis. in fi. & j. de accus. c. si vbi. Inn. in gl. fi. & Ho. & Io. An. in concord. Et est ratio quia corū domina non sunt apud prælatum, sed apud ecclēsiam vt s. de dona. c. 2. & ideo facilius inhiabetur ibi alienatio per superiores quam in rebus proprijs, in quibus domini plenius & pinguius ius habere noscuntur vt patet. C. de iudicis. l. nemo. & C. man. l. in rebus. & alia ratio colligi in eo quod le. & no. j. de spon. duorum. c. fi. f. m. Ho. & in hoc concordat Archid. 12. q. j. in summa, super verbo glo. excipiuntur. vbi remittit ad gl. Inn. hic. f. Sequitur quando alienatio prohibetur pacto, vel conuentione partium inter viuos, seu modo, vel conditione, emanante ex parte alterius earundem, & tunc refert quia, aut pactum, conuentionio, modus, vel conditio alienationem prohibens interponitur super re cuius alienatio non est alias prohibita, aut interponitur super re cuius alienatio est alias prohibita. In primo casu dicit Inn. hic in glo. pactum. n. & Ho. post eū qd tale pactum, conuentionio, modus, vel conditio non potest facere qd alienatio facta non teneat, vel qd dominium non transferat in accipientem, vel qd sine retraditione res redeat ad alienantem, vel quemuis alium, arg. in titu. de rerum di. §. per traditionem & §. venditæ. C. de pact. l. traditionibus. ff. de pac. l. in traditionibus. si quis a pa. ma. fu. l. non vsq;. & de iure pa. l. si libertus. §. plane. sed tñ agere potest is cui non seruatur pactum ad interesse, vel ad pœnam per conditionem ob cām, & non illa que pactū non fecit et si sua interfert C. de re. ali. non ali. l. vlti. & de con. ob causam. l. ea lege. Hoc tamen fallit in seruo alienato ne manumittatur, si. n. talis manumittitur non tenet manumissio vt C. si mancipi. ita fuerit alie. ne manu. l. ea quidem. & est hic, ea rōne, quia libertas ex quo cōpetit reuocari nō potest, secus aut in dñio. in titu. qui. ex cau. ma. nō licet. §. semel. f. m. eos. Sed tu potes i isto articulo latius distinguere, nā aut pactū cōuentio, modus, vel condō ponitur ad impediendū translationē dñij, seu iuris, auctoritate & ministerio iuris & nō hominis faciendā, & quis verū possit translationē hmōi dñij impedire, & dic quod sic, dum dō apponatur p̄ dñm & in traditione

rei suæ. Et iō dicit lex qd si dono filio facere meā tali mō vel cōditione, qd nō acquiratur patri vsufructus, vel alius ius in ea, p hoc impeditur acquisitio, seu translatio talis iuris, alias auctoritate & ministerio iuris ipsi patri & in ipsū patre faciendā, vt ff. ad maced. l. sed si pater. §. j. melius in aut. vt liceat m̄ri, & auig in prin. col. §. & C. de bonis q lib. in aut. excipiuntur. & ad hoc facit. s. e. officij. & qd no. Ho. in sum. ti. de sepul. §. an licitū sit. sub. §. quid si relinquat. ver. quod si sub condōne & c. melius facit quod no. Arc. 88. di. c. ep̄s tuitiōnem. in fi. gl. & Odo. de senon. ti. de precario in 7. q. & quod no. G. de mon. lau. extra de relig. do. c. 2. super verbo statuto, in cle. & c. Gen. ibi & Itatim, de hoc dicā. Aut pactū, cōuentio, modus, vel condō apponitur ad impediendū translationē dñij factā & ministerio hoīs faciendā, & tunc refert. Aut pactū vel conuentionio ponitur de nō alienando, & si incipiat alienare prohibitus, & tūc donat eā tali, & cōstituit se noīe ipsius possidere, & tūc impeditur translatio faciendā in aliū qm̄ in illū talē cui donat, & noīe cuius cōstituit se possidere in illo euentu in quo incipit alienare, & si incipiat in aliū alienare, & p hoc dñum est in eū translatū, vt ff. de acq. pos. l. qd meo. in prin. & nō in aliū, in quē alienare incipit, quia nemo plus iuris & c. de reg. iur. c. nemo pōt. l. 6. & tale pactū expedit interponi qm̄ timetur ne aliquis alienet, & hoc approbant & consulant moderni doct. sp̄aliter Inc. de Are. & Pe. de bel. per. & Cy. C. de reb. ali. nō ali. l. si. Nec obstat. ff. de mat. l. Stichus seruus meus. vbi habes qd nō valet libertas relicta seruo sub condōne, si eū hētes alienauerit, quia in id tps cōfertur quo alienus futurus sit, quia in casu nō cōfertur in id tps, in quo pacificè desijt rem hēre, imō qm̄ inchoat contractū alienationis ipse tenet rem, & iō pōt constituere se noīe alieius possidere, quia adhuc est dñs & possessor. Aut non interponit tale pactum, seu talis conuentionio, & tūc distinguit gl. ff. de acq. pos. l. qui abnti. §. si quis in fi. faciendo dñiam, si dico vendo, vel tibi dono si non alienes, nam tunc si alienaueris ego vendicabo quia non transfert dñum, vel si dico vendo, vel dono tibi hoc modo ne alienes, & tunc non vendicabo quia translatū est dñum, sed illa glo. non placet Dy. Imo dic qd siue dicam vendo vel dono si non alienes, vel vendo hoc modo ne alienes idē sunt, nec vno mō nec altero p verba talia inducitur condō, f. mod' tm̄, vt patet expresse. ff. de ma. te. l. Mequa. & l. Stichus seruus meus. de leg. 2. l. cū p̄. §. Titio. vers. plane. & de ver. obli. l. si ita quis promiserit. §. ea. l. Et iō distingue aliter in isto articulo. prout videtur distinguere Lamber. de Sali. Per. de bel. per. & Cy. in lalle. ea lege. C. de cōd. ob cām. Aut interest prohibentis qd illa prohibitio obseruetur, aut nō. Si interest, tūc nō impeditur translatio dñij, sed cōpetit condō ob cām vt tibi, & ff. de ver. obli. si ita quis §. ea lege. Sed fallit in seruo alienato vt non manumittat. Si non interest tūc, aut ista prohibitio facta est in re aliena seu alterius quam conuenientis, & pactū inducētis, seu apponentis. v. g. habes fundū iuxta meum, appono pactū, quod non alienes, & tunc non valet pactum vt translationē m. dñij impediatur, nec vt te ad aliquid obliget vt ff. de pac. l. nemo Aut facta est in re p̄pria tradentis & cōuenientis seu pactum prohibitoriū apponentis, & tūc, aut queris vtrū impediatur ipso iure dñij translationē, & dic, quod non per l. alleg. ea lege. Aut vtrū talē prohibitū alienare obligabit tertio, & tūc si interest tertij, eū ipse tertio obligabit, v. g. dono & trado tibi rem eā, & dico si alienes qd res pertineat ad Titium, tunc. n. ager Titius, vt ff. de don. q sub mō. l. quotiens. alias nō ageretur nisi interest, fe, vt in d. l. nemo. & C. de pac. inter em p. & vend. cōp. l. vlt. Vñ in isto pcedenti mēbro. f. qm̄ interest tertij. contrariantur. Inn. & Host. & credo qd male. per lalle, quotiens. vbi est casus qd in contractibus qui re ipsa contrahuntur, vt qm̄ res datur vel traditur alteri et extraneo ex pacto seu conuentione alterius, et extranei efficax actio dat, vt no. Cy. in d. l. fi. in fi. C. de reb. ali. nō alie. & concord. qd no. p. et. de loca. §. si ver. l. 69. Sed o casu. f. qm̄ pactū, cōuentio, modus, vel condō interponit sup re cuius alienatio est, alias a iure phibita, vt est res ecclēsiæ, vel m̄noris, tūc dic, vt dicā. j. de cōdi. appo. c. verū. f. Sequitur qm̄ alienatio prohibet p̄ p̄ pactū iuramentū, & tūc dic vt dixi de iur. iur. c. cū cōtingat. Nunc opi. ad id qd, §. prox. dictū est, quod pactū non impedit translationē dñij, si dono filio facta. fundū, co pacto vel ea conditione qd patri non querat vsufructus, tale pactū seu talis condō impedit transferri vsufructū in patre, vt C. de bo. q li. in auth. excipiunt. & ff. ad mace. l. sed si p̄. §. j. Ad hoc refert Lamber. in d. l. ea lege quod pacto q̄ntum pōt impedi translatio dñij faciendā ab eo qui tradit vt ibi, sed non translatio faciendā ab eo cui traditur, vnde si filius, vedit vel donat eandē re patri suo vel alij, transfertur dominij per tra-

ditionem suam. Et sic innuit qd qui dat rem filiofa. dat patri ip sius v sumfructum, & qd pater habet causam ab ipso donante, seu tradente in ipso usufructu, quod no credo immo a iure, vt C. de bo. quæ li. l. cū oportet. & l. si. si. e contrario. Et quia alias ea ratione qua pater haberet usufructum in re aduictia, eadem ratione haberet etiam in castrensi, & eadem ratione, qua habet in casibus non exceptis a iure, eadem ratione habet, & in ceptis quod tamen est saluum. Et ideo credo qd ibi impeditur acquisitio seu translatio iuris autoritate & ministerio, iuris faciendæ, vt iam modo dixi, & potest esse rō, quia in eo casu impeditur acquisitio, seu translatio ciuilibis quæ leuius impeditur quam naturalis, quæ fit per consensum qui est de iure naturali, vt in l. de rerum di. §. per traditionem. Item si tradens videret qd non posset impedire translationem faciendam auctoritate iuris, posset retrahi a liberalitate faciendæ in filiis, videns præcisè & in omni euentu illum usufructum patri, acquirendum, non sic in prohibitione translationis factæ hominibus faciendæ, quæ nec præcisè nec in omni euentu est faciendæ. arg. de iure pa. c. quoniam in quibusdam. & c. cum dilect. cum ibi no. vbi laici fundatores beneficiorum tolerantur in iure patronatus ne a talibus fundatoribus retrahantur. Item quæ est ratio qd prohibitio testatoris facta ex causâ magis impedit translationem dominij, quam prohibitio contrahentis, potest dici qd rō est, quia dispositio testatoris debet seruari, p lege, vt in auth. de nup. §. d. p. colla. 4. & ideo reputatur quasi prohibitio legis. Item dispositio testatoris fortior est dispositio contrahentis in transferendo dñum, quia sine aliqua traditione, vt ff. de leg. j. l. si tibi homo. §. cum seruus. & de l. cū p. §. furdo. de verb. obli. l. Titio. quod non est in translatione contrahentis quæ regulariter non fit sine traditione, vt ff. de acq. pos. l. si ex stipulatione. C. de rei ven. l. quoties. de pac. l. traditio nibus & in l. de rer di. §. per traditionem. ideo non mirum si fit fortior in impediendo ipsam dominij translationem, vt contrarium sit eadem disciplina. in l. de his quæ sunt sui vel alij. iuris in prin. ff. de reg. iur. l. nihil tam naturale.

¶ De successione ab intestato. Rubrica.

- 1 Filij qualiter parentibus succedant.
- 2 Nepotes qualiter succedant.
- 3 Filij seruorum qualiter succedant.
- 4 Adoptiui qualiter succedant.
- 5 Filioli an patris succedant.
- 6 Filij naturales qualiter succedant.
- 7 Legitimati qualiter succedant.
- 8 Filij spirituales an succedant.
- 9 Spurij qualiter succedant.
- 10 Pater & mater qualiter filij succedant.
- 11 Pater & mater qualiter succedant cum fratre, vel sorore defuncti filij.
- 12 Auis & auia qualiter nepotibus succedant.
- 13 Auis & auia qualiter succedant nepotibus cum fratre defuncti nepotis.
- 14 Collateralium ab intestato successio.

Vnde dilectus. Quia Ho. in summa. eo. tit. u. §. & qualiter tractat materiam successio num ab intestato minus clare, ipsam per distinctionem clarius & breuius comprehendens, dist. ergo: Aut quæris qualiter descendentes succedant ascendentibus, aut e contra qualiter ascendentes succedant descendentes, aut qualiter collaterales succedant collateralibus. In primo casu refert, aut supersunt legitimi & naturales, vt suscepti ex legitimo matrimonio. 3. 2. q. 4. c. liberi. C. de suis & leg. hæred. per totum, in l. it. de nup. in prin. Aut legitimi & ciuilibus tantum, vt adoptiui, de quibus. §. de cogn. leg. c. vnico. Aut legitimi & spiritalis, de quibus. §. de cogn. spiritali. per totum. Aut naturales tantum, vt nati ex concubina indubitate affectu habita. Aut naturales ab initio, sed ex post facto naturales & legitimi & hi possunt dici legitimati. §. qui filij sunt legi. c. tanta vbi Ho. ponit ista omnia genera filiorum, & in summa illius tit. §. j. Aut spūales tm, vnde oēs sumus filij Papæ. §. de crimine falsi. c. §. graui. Aut neq; naturales neq; legitimi, vt sunt nati ex illicito & damnato coitu vt spurij. Si legitimi & naturales tunc, aut sunt liberi & ex liberis parentibus suscepti, aut non. Si sic tunc, aut supersunt tm filij primi gradus, aut supersunt vteriores. In primo casu aut oēs emancipati, aut oēs in pte, & tū iure veteri, & nouo succedunt equaliter sublati dñi, vt C. de leg. hæred. l. lege. 12. ta

bularū, de suis & leg. hæred. l. vl. & in C. de suis. & leg. hæred. aut. in successione. & in l. de hæred. quæ ab intest. def. §. emancipati. Aut supersunt quidā emancipati, & quidā in pte, & tunc iure veteri forū vocabantur emancipati de iure prætorio, existentes in potestate de iure ciuili, omnes tamen equaliter, licet diuersis iuribus vocarentur, vt C. de leg. hæred. l. meminimus. ibi cum igitur & c. ff. de bonorum poss. l. sed cum patre no. §. bonorum. Iure verò authenticorum vocantur etiam de iure ciuili emancipati cum suis equaliter, vt in auth. de hæred. quæ ab intest. §. reliquum. ibi nulla & c. coll. 9. Si verò sup sunt vteriores tunc, aut erant concepti viuente eo de cuius hereditate agitur, aut eo mortuo. Si eo viuente, aut nascuntur sup siute eo per quem coniunguntur, & constat eos excludi si ille velit hereditatem adire, quia præcedit eos in gradu, sed si non lit vel non possit, quia moritur antequam adeat vocantur vteriores per eum coniuncti. Et si soli eodem gradu vocantur equaliter. Si cum patris vocantur in stirpes iure veteri & nouo, & idem si nascuntur mortuo patre, quia paria sunt eum non esse mortuum & repudiare, & eum mori antequam repudiet. Si non erant concepti viuente sed potius mortuo eo de cuius hereditate agitur, tunc nec prætorio nec ciuili iure vocantur, nec excluduntur sequentes, vt hæc omnia euidenter probantur. C. de suis & leg. hæred. l. nepotes. & in d. aut. in successione. C. de suis & leg. hæred. & in l. de hæred. quæ ab intest. §. cū filiis, & in auth. de hæred. quæ ab intest. §. reliquum. ff. de iniusto. rup. & irrito testa. l. si quis ex hereditate filio. §. sed hoc ita. vnde cog. l. j. §. si quis proximorum. & de suis & leg. hæred. l. j. §. sciendum, & l. Titius. & l. seq. & in l. de hæred. ab intest. §. cū aut. Et hæc intellige vera esse nisi ex equitate tit. C. de ijs quæ ante apertas tabul. vnica. & de cadu. tol. vnica. §. in nouissimo eo casu, qd competitarius adeundi filio. Item præmissa procedunt si nascantur eo existente in pte per quem coniunguntur. Si verò sit emancipatus, & nepotes reperiantur in pte eius de cuius successione tractatur, considerato iure ciuili antiquo præferuntur simul, & tm consequitur filius, quantum oēs nepotes, ex eo nati, vt pater. ff. de coniun. cū eman. libe. eius. l. j. §. inter ipsum. & de bo. pos. §. tab. l. j. §. qui hæbat & l. cum emancipatus. §. si pater emancipatus. Sed iure nouo authenticorum præferunt filij, quia priores in gradu, cū sublati sit dñi patriæ pte, & sit correctus ille titulus de coniun. cū eman. & c. vt no. Accur. ibi in l. j. glo. j. ver. sed hoc æditum & c. ff. de inof. testa. l. si proponas gl. 4. C. de suis & leg. hæred. l. si. & in auth. in successione. Quod verum fm sac. de Ra. & Cy. in successione ab intestato, sed in successione ex testamento titulus ille non est correctus, vnde querela est ex testamento, licet reducat rem ad eam intestati, vt in l. alleg. si proponas. quod dic vt plene no. in d. auth. in successione. Si sint filij serui, seu ex seruis coniuncti, vel serua & libero suscepti ex legitimo matrimonio, tunc dic qd tales non sunt legitimi, nemo quo ad ordines, neq; quo ad hereditates vt s. de seruis non ordi. per totum. Nam cum serui nihil habeant proprium, filij eis succedere nō possunt. ff. de reg. iur. l. qd attinet. & l. seruitutē. cum ibi alle. & hoc tenet, Holt. in summa tit. qui filij sunt legi. §. an vtrunq; genus. verbi. hoc etiam no. Et §. j. qui filij sunt legi. tanta. in fi. Si autē mortuo ascendente supersunt descendentes legitimi & ciuiles tm tū vt adoptiui, tunc si dantur in adoptionē ascendentes, per lineam masculinā vel femininā succedunt eis ex testō & ab intestato, & ex hæredati habent querelā, si verò extraneis tunc, aut moritur pater adoptiuius testatus, aut intestatus. Si testatus tunc regulariter nihil relinquere cogitur. Fallit in casu si arrogatus sit impubes, nā tunc cogitur pater arrogato quartam relinquere ex constitutione diui Pii vt in l. si arrogator. & ff. de inof. testa. Pap. contra veterani. §. si quis ita simpliciter vt dicit Dy. Sed quid si erat factus pubes an debet ei quarta Cy. C. de ado. l. 2. in fi. distinguit sic, aut iste filius exit de familia patris arrogatoris eo viuente, aut eo mortuo. Primo casu, aut exit per mortē p. p. & tūc nihil hēt, & nihil trāsmittit vt ff. de colla. bo. l. j. §. si impuberi. aut exit per emancipationem, & tūc si cū cā, planū est, si lineā cā imputet sibi qd se pmisit emancipari. Secdo casu aut p. moriēs ex hæredati eū cū cā, & tūc exclusus est vt d. §. cū aut, aut ex hæredati eū sine cā vel p. stetit, & tūc hēt remedia illa qd hēt filius vt C. de inof. te. l. cū qritur. & l. paritib. & forte remedia constitōis diui Pij inq. r. necessaria sunt, sibi concedenda sunt, cū hoc suadeat rō. Si aut moritur p. adoptiuius intestatus tūc, aut sine legitimis & naturalib. & tūc fm oēs succedunt adoptiui, aut stantib. legitimis & naturalib. & tunc reprobata quorū dā op. qd dixerit dñi vocabit equaliter cū legitimis & naturalib. si tpe mortis reperiant in potestate, vt hæc omnia.

omnia probantur. C. de suis & leg. hæred. l. te. & l. vt. Et vide, quod no. Ho. in summa. tit. de cog. legali. §. quis sit effectus. vbi breuiter distinguit inter arrogatum qui tranfit in potestatem, arrogantis, & ab intestato succedit, & contra testamentū que relam habet, & ius sui hæredis habet, vt C. de inof. testa. l. parentibus. & l. si quis. §. si de adop. l. cum in adoptiuis. §. vlt. & lall. arrogator. & adoptatum qui si adoptatur ab extraneo nihil habet nisi iura successio nis ab intestato, vt in l. alle. cum in adoptiuis. §. sed si quis. Si verò adoptatur ab auo paterno, vel materno, vel alio superiori a quo recte descendit, tunc idem iuris est, quod de arrogato, secus si adoptaretur ab aliquo collateralis, puta patrono, vel fratre, sic intelligit. l. alleg. cum in adoptiuis. §. cum verò. & in l. de ado. ver. si verò. Si supersunt spiritalis, & legitimi vt filioli, dic qd tales non succedunt fm Ho. in c. all. tanta. & in d. §. an vtrunq;. In quarto casu. §. qn mortuo ascendente naturales tantum. §. nati de concubina, quæ in domo, & indubitato affectu coniuncta est, vt ff. de concu. l. j. 2. & 3. & tali, quæ in vxorem haberi potest vt C. de concubinis. le. vnica. supersunt, tunc aut extantibus legitimis & non extantibus. Primo casu aut decedit pater testatus, aut intestatus. Si testatus potest eos in l. iure in vnica vt C. de natu. lib. l. 2. & in auth. ibi signata. Si intestatus in nihil succedunt, sed aliter vt in auth. de nat. libe. §. si verò. & C. de nat. lib. auth. licet. Secundo casu qn non extantibus legitimis filij naturales supersunt, tunc aut supersunt extantibus parentibus, aut non extantibus. Si extantibus, aut decedit testatus & potest naturales in l. iure in solidum parentibus relinquendo legitimam. Aut intestatus & non supersunt coniunx legitima, & tunc succedunt, in duas vnias vt in prædicta auth. licet. In quinto casu. §. quando supersunt naturales ab initio, sed ex post facto legitimi persequens matrimonium vt in c. alle. tanta. Et alijs modis de quibus per Ho. in summa tit. qui filij sunt leg. §. qualiter & a quo, & tales naturalibus & legitimis in omnibus equiparantur. Sed hoc fallit in feudo in quo nec legitimi tantum. i. adoptiui, nec naturales quamuis postea fiant legitimi succedunt, vt in l. i. fe. si de fe. controuersia fuerit. c. adoptiuis. & c. naturales, secundum Holt. j. qui filij sunt legi. laior. Sed C. de bello visu in d. ca. naturales. tenet contrarium de equitate in filijs naturalibus legitimatis per matrimonium, per c. alle. tanta. & in auth. de in. ce. nup. §. indubitatum. col. 7. In sexto casu. §. quando sunt spiritalis tantum, non succedunt, alias Papa habet innumera biles successores. In septimo casu. §. quando supersunt spurij, aut tractatur de successione lineæ paternæ, aut maternæ. Si paternæ spurij, vel ex illicito coitu nati nulli succedunt, vt in auth. quibus mod. na. eff. sui. §. vlti. & ff. vnde cog. l. si spurius. C. in celsis nup. auth. ex complexu. §. 2. q. 4. dicat aliquis. Si maternæ tunc, aut tractatur de successione matris, aut coniunctorū per matrem. Si matris tunc, aut mater non est illustris, aut est illustris. Si non est mater illustris tunc, aut sunt spurij, vulgo questiti, aut spurij sunt incestuosi vel nefarii, vel alias ex illicito, & damnabili coitu suscepti. Si sunt vulgo questiti succedunt matri indistincte, vt ff. ad Tertull. §. j. ve. sed vulgo. & in l. de senatuf. officiano. §. nouissimo. Si sunt questiti ex damnabili coitu, vt ex vxorato alteri mulier. si ordinati, vel religioso vel consanguineo, vel affini non succedunt, vt in auth. quib. mod. na. eff. sui. §. vlti. col. 7. Si est mater illustris tunc dic vt leg. & no. C. ad offi. l. si qua mulier. Si quæris de successione coniunctorum per matrem, tunc dic indistincte quod succedunt, & eis succeditur, vt ff. vnde cog. l. si spurius & l. hac parte. Secundo casu principali. §. quando queritur qualiter ascendentes succedat, refert, aut supersunt pater & mater tantum, aut pater tm, aut mater tm, aut vterq; simul vel alter eorū tm cum fratrib. vtrinq; coniunctis, aut cum fratrib. coniunctis ex altera parte tatum, aut auis & auia tm, aut auis vel auia vna cū fratrib. In primo casu iure veteri præferatur pater matri, si filius fuerat in pte, quia olim pater omnia occupabat iure peculij, & quia p. erat agnatus, mater verò erat cognata, vt ff. ad Tert. l. 2. & l. vlti. & hæc erant tunc vera in naturali & legi. patre, secus in naturali tm, qui non hēt in pte, & sic non hēt beneficium manumissionis vt ff. de coniug. l. l. vlt. item secus in legitimo vt ff. ad tert. l. patrem. Hodie verò filius habet heredem, & non occupat pater iure peculij, vt in auth. de hæred. quæ ab intest. §. j. item sublati est differentia agnationis & cognationis vt eo. ti. §. nulla & ideo pater & mater pariter vocantur vt C. ad Tert. in aut. defuncto. j. rñ. Secundo casu qn supersunt pater tm, & tertio qn supersunt mater tm, & tunc ille superstes succedit, tūc fm oēs succedunt & auia, & alios ascendentes ex quolibet latere vt in d. auth. de funct. & in l. ad Tert. p. totū. In quarto casu. §. qn vterq; vel al-

ter parentū cū fratrib. vel fororibus, qualiter olim vocabantur habes in l. ad Tertul. §. pater, hodie simul vocantur in portiones viriles, vt in auth. de hæred. quæ ab intest. §. cōsequens. & in d. auth. defuncto. in fi. In quinto casu. §. qn sunt auis & auia, nā tunc equaliter succedunt. Et idem si sunt auis p. ternus, & auia paternæ ex vna parte, & auis maternæ & auia maternæ ex alia. Si verò est auis maternus & auia maternæ ex vna parte, & solus auis paternus ex alia, tunc tantum habebit auis paternus quantum illi duo. Et si sint auis paternus & auia paternæ, ex vna parte, & auis maternus vel auia maternæ ex alia tm habebit iste solus vel ista sola quantum illi duo simul, vt in d. au then. de functio. j. & 2. respon. cum sua glo. In sexto casu. §. qn supersunt frater vel foror ex vna parte, & auis vel auia ex alia, est opi. inter Bul. ex vna parte, & Mar. & Io. ex alia, vt in auth. defuncto. dicit. n. Bul. qd frater vel foror excludit aui & auia, per illam auth. quæ dicit in fi. cum ascendentes in gradu proximis, ergo vteriores excluduntur per fratres. Præterea frater vocatur cum patre, & p. excludit aui vt in prin. illius auth. ergo & c. iuxta illud si vinco vincentē te & c. vt ff. de diuer. & tēpora. præf. l. de accessionibus. Io. & Mar. dñt aui & auia cum fratre & sorore vocari, quia proximus est quē nemo antecedit sed isti a nemine præcedunt, quia sunt in secundo gradu. fruct & fratres vt ff. de grad. l. j. & l. iurifcon. §. secundo gradu. ergo vocatur cum eis pariter, ar. ff. de ver. sign. l. proximi. & vnde cog. l. j. §. proximi. & de suis & leg. hæred. l. j. §. hæreditas. Non oblit. illud si vinco vincentē te, quia illud generale habet locū, qn vnus ab alio habet cām, vt in d. l. de accessionibus. in prin. alias non, vt pater. C. de natu. libe. in aut. licet patri. quod dic vt ibi, vel est dicendum qd frater non vincit patrem licet est ei similis, sed tunc videtur oblatre per alium modum, quia si pater, cū fratre est similis, & frater vincit aui, ergo frater vincere debet. Opinione Io. & Mar. tenet Fran. Accu. Idem videtur tenere Cy. in d. auth. defuncto. Tertio casu principali. cū tractatur de successione collateralium. Aut supersunt vtrinq; coniuncti tm & succedunt vt ff. de suis & legi. hæred. l. j. §. vlt. aut supersunt coniuncti ex altera parte tantū vel cōsanguinei, tm & tunc, aut ex legitimo matrimonio nati, aut non. Si ex legitimo matrimonio nati succedunt. C. de legi. hæred. in auth. post fratres. Si non ex legitimo matrimonio, aut sunt coniuncti per patrem tm, & non succedunt vt in auth. quib. m. od. na. ef. sui. §. filium. Si per matrem succedunt etiam spurij, vel vulgo questiti, vt ff. vnde cog. l. 2. Aut supersunt vterini tm & consanguinei tm, & tunc pariter succedunt in bonis a se questitis, sed in bonis questitis a patre præferuntur consanguinei, in bonis verò questitis a matre præferuntur vterini vt §. rñ. prox. de eman. vlt. rñ. & tm in hoc remanet illa lex non correcta. Aut supersunt vtrinq; coniuncti cum consanguineis tm vel vterinis tm, & tunc præferuntur in bonis vnde cūq; questitis, vt C. cōmunia de suc. auth. itaq; nā duplici iure videntes & c. & in corpore vnde sumitur de consang. & vterinis & fratribus. §. morientes igitur. Aut supersunt fratres & filij fratrum, & tunc succedunt eadem distinctione seruata vtrinq; coniunctorū, & non coniunctorum, vt C. de leg. hæred. in auth. cessante & dic vt ibi. Aut supersunt fratres & nepotes fratrum, vel vteriores, & tunc qui potior est in gradu potior est in iure vt C. de legi. hæred. l. post fratres fratrumq; filios. Hæc distinctio sumitur ex notatis per glo. in auth. de consang. & vter. fratribus in glo. hic autē, & C. coia de suc. in aut. itaq; & per Dy. & etiam Cy. vbi ponit istam distinctionem paucis additis.

¶ De sepulturis. Rubrica.

- 1 Sepulturam non eligit cui de iure interdicitur.
- 2 Sepulturam non eligit impubes.
- 3 Sepulturam non eligit furiosus.
- 4 Sepulturam non eligit religiosus.
- 5 Sepulturam non eligit.
- 6 Sepultura non eligenda vbi non habetur ius sepulture.
- 7 Sepultura non eligatur nisi parochiali ecclesia canonica relinquatur.
- 8 Sepultura non eligatur ex contemptu parochialis ecclesie.
- 9 Sepultura vbi libet eligi potest dum id bona fide fiat.
- 10 Canonica non debetur de donatione inter viuos.
- 11 Canonica non debetur de relictis singularibus personis.
- 12 Canonica non debetur de relictis, pro ornamentis sacerdotibus.
- 13 Canonica episcopalis debetur de omnibus relictis p. ijs locis.
- 14 Canonica parochialis de quibus relictis debeatur.

- 15 *Confessionis descriptio.* 1. 2. 20.
- 19 *Parochialis ecclesia que dicitur.*
- 21 *Canonica episcopalis pluribus competens, quomodo dividenda.* 23.
- 22 *Maioritari deferendum.*

Dhis. Si queris quando aliquis dimissa ecclesia parochialis in qua sepeliri debebat, eligat alibi sepulturam, vtrum valeat & teneat electio, & vtrum de relictis per eum alijs ecclesijs, vel locis, seu personis canonice portio dimissa ecclesie debeatur, distinguere. Aut queris vtrum valeat, & teneat electio sepulturæ, aut vtrum de relictis per eum canonice portio debeatur. In primo casu aut ille qui sibi eligit sepulturam vel pro quo seu cui eligitur sepultura est talis cui interdicitur, a iure ecclesiastica sepultura, puta ratione interdicti. s. de offi. deleg. sanè quia de iure iur. ex rescripto. j. e. c. in nostra. & c. fa. cris. de spon. non est nobis. de verb. signi. cum in partibus. vel quia paganus vel hereticus vel Iudeus, de conse. dist. j. ecclesiæ & c. se. vel sur vel latro vel vsurarius per ecclesiam publicatus. j. de fut. ca. fures. de vsur. quia in omnibus. vel quia se ipsum interfecit. 23. q. 5. placuit. vel quia post mortem conuincitur, de hæresi. 24. q. 2. sine profertur. item blasphemus Dei nolens pœnitere vt j. de maledi. statumimus. item monachus proprium habens. vt j. de statu monacho. c. monachi. & c. super quodam. item qui presbyterum in testamento tutorem relinquit. 88. dist. neq. apud melius. 2. 1. q. 3. Cyprianus. item decedens in excommunicatione etiam minori, vt j. de hæretici. sicut. 2. 1. quæstione secunda sanè quod super. item in casib. de decimis prohibemus. de censibus inuouamus, & generaliter quicunq; ab ecclesiæ vnitate decedit, vel quicunq; notorius mortalis peccator 13. q. 2. non asstimemus. & c. quæstum. & c. quibus. & c. pro obeuntibus. 2. 3. q. 5. placuit. & q. 7. quicunq; clericus. tales. n. non sunt sepeliendi, secus si aliquis peccator sit reconciliatus ecclesiæ, nam talis sepeliendus est. Sed hoc fallit in rapore, seu violatore ecclesie lapsus monito, & in pertinacia suâ usq; ad mortem perseuerant, quod dic vt leg. & no. j. de rap. super eo. & in defunctis in torneamentis, quod dic vt leg. & no. j. de torneamentis. c. j. in his casibus qui sunt. 16. interdicitur ecclesiastica sepultura. Et si qui alij casus reperiantur, de quibus per Ber. & Host. j. e. ex parte per Gof. in summa. eod. tit. j. interdicitur. & per fratrem Io. in summa. confel. hoc tit. q. 3. & tunc electio sepulturæ facta non valet, vt in iurib. alleg. quia contra iuris prohibitionem, arg. C. de legi. l. non dubium. Aut non est talis cui iure interdicitur ecclesiastica sepultura & tunc, aut electio sepulturæ fit per talem qui non potest eligere & tunc non valet electio, vt si impubes eligat sibi sepulturam quod non potest, siue sit in potestate, siue sit sui iuris, quia nec testari potest vt ff. de testa. l. qua ætate licet pater sibi eligere possit, si eum habeat in potestate vt j. e. de vxor. s. i. c. & sibi testamentum facere possit. ff. de inoffi. testa. l. Papinian. s. sed nec impuberis. & inlti. de pup. substi. j. igitur. & rone testamenti sepultura eligatur, vt 13. q. 2. placuit. & s. sed aliud. vt hoc no. Ber. j. e. in nostra. in princip. & Host. in summa. eod. tit. j. & apud quem. sub. s. tu verò. Et hæc fuit sententia Vincen. Lauren. & Gof. quæ est vera si consuetudo terræ habeat, alias non, quod dic vt leg. & no. j. eod. l. pater. in prin. lib. 6. specialiter per Arch. in glo. hic corrigitur, de hoc etiam per Io. 13. q. 2. c. j. in si. s. nunc queritur vbi tenuit istam opin. vbi etiam de hoc per Arch. in glo. si. Et idem potest dici de furioso, vel mente capto. s. q. non possit sibi eligere sepulturam, argum. s. tit. prox. cap. vlti. s. vlti. cum ibi no. f. Et de religioso qui potest commode ad suum monasterium deportari, alias secus vt j. eo. c. religio. lib. 6. cum ibi no. per G. in glo. h. n. & no. Inn. j. de excess. prela. c. nimis iniquè. licet Host. ibi, & j. de priu. cap. vt priuilegia. & in calle. de vxor. & in s. alle. & apud quam. sub. s. eadem rone. & s. e. c. j. in hoc contra, & male. Idem de illo qui eligit sepulturam contra tenorem. c. j. j. eod. l. 6. qui non potest alibi eligere, vt ibi in s. statuentes. quod c. non videtur habere locum in casu vbi ecclesia in qua quis vouet iurat vel permittit sepeliri, est illa in qua ab intestato sepeliri debebat, per ea quæ no. Io. An. ibi in gl. f. & glo. pe. & etiam in nouella. Et quia illa constitutio manuit in ipsius ecclesie fauorem, ergo in ipsius penâ resolui non debet. j. de reg. iur. quod ob gram. li. 6. Aut electio sepulturæ fit p. talē qui potest eligere, & tunc aut qd eligit sepulturam in ecclesia vel loco vbi non potest quia non habet ius sepulturæ qd ius dicit Ray. cōpetere ecclesijs parochialib. & alijs quibus a iure vel priuilegio est concessū & hanc sniam te-

net in s. e. c. j. & hoc satis pbaf. s. c. p. x. ibi esse disposita, & vbi de hoc p. Inn. Ho. verò dicit in sum. e. ti. s. 2. & 3. q. hoc ius non hēt quis nisi ei cōcessū fuerit p. epm, & hoc credit Arch. verius p. c. nemo. de consec. dist. j. & s. c. p. xi. qd dic, vt plene, no. j. de pac. c. j. super verbo indulta libro 6. & tūc nō valet electio, Aut in ecclesia seu loco vbi potest eligere & tūc t. aut eligat sibi sepulturam antequam relinquat ecclesie parochialis canonicam portionē debitam, & tūc non valet electio vt s. e. cap. j. ver. aliter & c. Et est hæc forma a iure statuta ne contingat parochiales ecclesias defraudari, quia si primo posset corpus sepeliri suis permittit postea ecclesie clamare, Et in hoc differt a quarta epali, quæ de necessitate ante electionē sepulturæ nō est relinquenda, & est rō, quia cū parochialis ecclesia impotens sit, magis sibi ei providēdū, quam epō qui se bñ iuuabit, arg. 11. qd. 3. p. auper ff. de alie. iud. mu. causa facta. l. 3. vt no. ibi, Host. & j. eo. c. n. super Arch. post eum j. e. cum quis gl. fi. lib. 6. & Alten. libro 6. e. ti. arti. 2. sed Hugo. & hoc contra 13. q. 2. c. placuit. s. sed aliud, quorum opinionēs contrarias concordat, ibi Arch. in glo. sua vlt. dicens & credo quod bñ, qd sniam H. intelligit verā vbi testator condit testm. relinquendo quædam ecclesijs quibuscūq; sniam verò Hugo. intelligit verā, vbi sup hoc nullum cōdit testm, sed Io. An. in nouella in d. c. cū quis & s. e. c. j. & j. e. cū super, & c. certificari, dicit qd hæc opi. Host. & Arch. nō seruatur, nec placet, imō relinquat vel nō relinquat, tenebit electio sepulturæ & satis est qd ecclesia suū ius profertur in legatis factis ecclesie proximè distā. s. cum nullum cōdidit testm & tunc, aut fuit electus, & tunc non valet, nec tenet electio, qd dic, vt leg. & no. j. eo. ti. c. j. libro 6. aut non fuit electus sed per seipsum elegit & tunc tunc valet temeritate vel contemptu vel odio proprii sacerdotis transit ad aliam ecclesiam sua ecclesia dimissa, & tūc non valet electio vt 13. q. 2. c. placuit in prin. & s. sed aliud 19. q. 3. mandamus, j. de conuer. coniug. dudum, & ita potest intelligi & saluari antiqua opinio, de qua no. 13. q. 2. facultates, s. nunc autē, & no. Ray. in summa sua tit. de sepul. s. nunc videndum, & Gof. in summa sua, eod. tit. s. apud quam ecclesiam & Tanc. Gof. & Ber. j. e. ex parte, & Tan. Hu. Ala. & Ber. s. c. prox. gl. ex hoc c. patet. Aut transit ad alia ecclesiam eligendo in ea sepulturam, non ex temeritate, vel contemptu vel dolo vel odio, sed bona fide & tunc valet electio, etiam si in loco minus religioso eligat sepulturam. 13. qd. 2. vltima voluntas. & ita loquitur. j. eo. cū quis. in prin. & s. fi. lib. 6. & sic tenet, Gof. & Inn. s. c. prox. & Gof. j. eo. in nostra. & in summa. eod. tit. s. apud quam ecclesiam, & frater Ioā. in summa. con. hic tit. q. 8. & Alten. eo. ti. arti. 2. & idem tenet Lau. Vinc. & Io. & Ho. in sum. eod. tit. & s. & apud. ver. si verò sit magis & c. & ita distinguit Arch. in d. c. j. glo. 3. li. 6. Si queris de secundo, svtrū de relictis per eū alijs ecclesijs vel locis canonice portio dimissa ecclesie debeatur refert. Aut queris de donat. inter vivos, & de illis nullam habebit parochialis ecclesia portionē, arg. hic. j. respon. & no. Host. in lum. eod. tit. s. & de quibus, & Io. And. j. eo. in nostra, super verbo voluntate. Aut de relictis, in vl. volun. & tunc. Aut queris de ijs quæ quis relinquit pro anima sua consanguineis, vel amicis, vel pauperib. vel alijs singularib. personis, non ecclesijs, & tūc idē. j. de ver. sig. ex parte. 2. s. j. ver. vel ijs s. de testamētis requisisti. s. illud autem, & no. glo. s. e. c. relatū. Aut de ijs quæ reliquit ecclesijs vel alijs pijs locis, & tūc, taut queris de ijs quæ in ornamentis sacerdotilib. vel p. eis emēdis vel recuperādis, vel reparādis, seu p. fabrica, vel luminarib. vel annuatiario. 7. 20. 30. siue alijs ad ppetuum cultū diuinū spectātib. relinquuntur, & de talib. canonice portio nō debet, vt s. de testamētis. c. fi. Aut de alijs & tūc aut qris de canonice epali, & illa reg. r. debet de oib. relictis ecclesijs, seu pijs locis suæ dio. qd dic, vt dixi in d. c. requisisti. & no. p. H. in s. alle. & de qb. hæc tū canonice epalis de necessitate ante electio nō sepulturæ nō est relinquenda, & in hoc differt a quarta parochiali vt no. Ho. j. e. cū sup. Aut qris de canonice ecclesie parochialis & tūc refert aut hmoi parochianus ingredi religio nē approbatā aut nō, si ingredi religio nē approbatā, & p. hoc ta. citē eligit in suo monasterio sepulturā vt j. e. ti. c. religiosi. li. 6. tūc, aut ingredi monasteriū i firmitate, aut in sanitate, si i firmitate, tūc aut i infirmitate de qua dedit, & tūc parochialis ecclesie canonice portio debet vt hic in j. n. & s. e. relatū. & rō qd ex quo trāsit i infirmitate de qua obijt, qd dedit. monasterio ad qd trāsit intelligit p. aia cōtulisse, s. in In. & H. & Io. an. hic. Aut i infirmitate d. qd non decedit, & tūc idē. iuris & ac si i firmitate

mitate transfret, ar. hic i. resp. a contrario sensu: nam eo casu intelligitur ea quæ dedit dedisse pro sustentatione vitæ, secundum snno. & Host. Si ingreditur monasteriū in sanitate tunc, aut quis ingreditur monasterium seu religionem causa probationis, & moritur infra tempus probationis seu alias non professus: aut moritur p. fessus, in primo casu sunt opinionēs contrariæ, nam Tan. hic tenet qd quantum ad canonicam portionem intelligitur mori parochianus primæ ecclesie, ar. j. de regularibus c. super eo. & c. confult. & ca. statumimus. sed Goff. hic. & in sum. eod. tit. s. item quid si quis. tenet cōtrarium, quia licet non moriatur monachus eo quod professionem nō fecit, moritur tūc plene conuersus, & quia non reperitur voluntatem mutasse, & ideo canonica cessat s. m. eum: & hoc videtur verius s. m. Hosti. hic, quia in sanitate conuersus est, vt dicit hæc decre. in s. si vero. nec ponitur quod aliquid occasione sepulture relinquit: & saltem videtur voluisse domicilium cōmutare, & ideo desijt esse parochianus primæ ecclesie. j. de parochi. significauit. s. m. eum qui idem tenet in sum. eod. tit. s. an licitum sit. ver. quid si intravit. & idem tenet frater Io. in summa. confel. eo. tit. q. 28. alias. 3. 3. quid si quis intrat. & hanc sententiam videtur approbare Inno. s. eo. relatū. in 1. glo. t. Sed opi. Tanc. antecessoris sui in archidiaconatu Bonon. tenet Archid. j. eo. cum quis. in glo. quid si quis. quia non est verum qd is qui ingreditur monasterium causa probationis sit plene conuersus, quia conuersio est vndiq; versio, vt plene conuersus habet omnia iure conuersi, quod falsum est, vt patet. j. de elec. c. ex eo. lib. 6. & contra hoc facit expressè. j. de regularibus. c. beneficium. & de sentent. excom. c. religiosi. s. quamuis. eo. lib. 6. Item nō est verum qd videatur ex hoc voluisse mutare domicilium, vt patet in eo quod le. & no. 13. q. 2. c. vnaqueq; s. quia ergo. Opinione vero Goff. & Hosti. tenent ipse Archi. 13. q. 2. c. placuit. super verbo suscepit & Gul. de Monte Lau. extr. eo. tit. super cathedram. s. verum. super verbo de qua decesserit. in cle. & credo quod bene. Nec obstant rationes. s. per Archi. allegatæ: nam pro tanto dicitur talis non plene conuersus quo ad casus prædictos, quia infra tempus potest ad seculū liberè remeare, vt j. de regularib. c. statumimus. eod. tit. s. qui. 6. 16. tverè tamen religiosus dici potest quod ad hoc, qd si tempore ingressus erat excoicatus propter iniectioem manū in clericum, qd Abbas suus vel alius superior puta prior tpe probationis possit eum absolueret, vt satis probatur. j. de sent. excō. cum illorum. s. 1. ver. & alibi. cum ver. se. vt no. Hosti. in calle. statumimus. & Inno. j. de sent. excō. monachi. & huius sententiæ fuit Ray. quam tenet etiam Archi. in calle. relig. s. quamuis. & Alten. lib. 6. eod. tit. art. 3. q. quid si quis intrat. item forte quod ad hoc, vt in loco religioso debeant sepeliri, iuxta. c. religiosi. j. eo. lib. 6. & quod ad hoc vt valeant promoueri ad ordines a diocæsano prioraturo vel locorum religiosorum vbi moratur, iuxta. c. cum nullus. s. vlt. j. de tempo. ordi. lib. 6. vnde hoc casu satis plena conuersio dici potest, in qua quis perseuerat vsq; ad mortem, arg. eorum quæ leg. & not. j. de bap. maioris. in fin. & de spon. tua nos. C. de dona. inter vir. & vxor. l. donationes. Si moritur in religione professus, tunc constat qd ecclesie parochialis cuius ante parochia fuerat portio canonica nō debetur, vt hic in s. si vero. licet Inno. hic in glo. 1. dicat hanc decre. lo. qui qd quis transit ad monasteriū & ibi confert sua, non vt ibi sit p. fessus, sed vt viuat vt priuilegiatus, simile. j. eo. in nostra. de priuileg. c. 3. s. de cōfratribus. & c. vt priuilegia. quia si ibi profiteretur, canonica portio de omnibus quæ daret illi ecclesie haberet ecclesia parochialis etiam si longo tēpore postquam ingressus est, moriatur, quia tūc fingitur mori, & sic loquitur. s. eo. relatū. s. m. eum: quod nō credo per tex. qui dicit ad religiosa loca se transferunt vel transeunt & c. & quæ dicit si vero ad religiosa loca se in sanitate transtulerint, & c. per quod patet expressè quod loquitur de ingredientibus, quia nō possent transire ad religionē nisi ingrederentur. Si non ingreditur religionem approbatam, tunc refert s. m. Ber. & Abb. s. eo. c. 1. super verbo sui iudicij, aut queritur de relictis per eum illi ecclesie in qua eligit sepulturam, & constat qd de illa canonice portio debetur ecclesie parochiali vt ibi: idē de oblationibus & alijs emolumentis quæ ecclesie sepulture obueniunt occasione, & in die sepulture de vij. enim. xx. & xxx. nihil est deducendum. s. de testamētis. c. fin. vel dic qd licet de his quæ relinquuntur pro illa, nulla fiat deductio, de his tñ quæ ibi offeruntur fiet deductio vt j. eo. in nostra. primam tamē expositionem approbat confuetudo s. m. Hosti. & Ioan. Andr. ibi: Fallit in ijs quæ quis relinquit in ornamentis ecclesie, & sine fraude vt. s. de testamētis. c. vlt. & in armis & equis, pro sub-

sidio Terræ Sanctæ relictis, de quibus nihil detrahitur vt j. eo. in nostra. vt no. Ber. in c. relatum. fallit & in alijs casibus no. j. ver. ibi. positus per Hosti. quos istam subdam. Aut de relictis alijs ecclesijs seu locis, & tunc secus vt j. eo. in nostra. & est ratio s. m. Abb. nam si nullam aliam sepulturā eligisset, & aliqua legasset alijs ecclesijs, nihil fuisset parochi. ecclesia in illa petitura, ad quid ergo grauabuntur aliæ ecclesie pro electione sepulture alibi facta, & sic sine culpa sua ius suum amittit, quod est contra. cap. 2. s. de consti. j. de reg. iur. e. o. dia. lib. 6. & hanc opin. tenet Ber. j. eo. cum super. & c. certificari. in gl. 1. quæ fuit Tan. & idem Inno. s. eo. relatū. & Goff. in suo libello iuris canonici. eod. tit. s. sed nunquid. & Ray. eo. ti. s. 8. item elicit, & frater Ioan. in summa. confel. eo. titu. q. 15. deinde alias deniq; quæro & c. Et est alia ratio: quia cum paroch. ecclesie fiat iniuria de corpore quod alibi sepelitur, fit ibi recompensatio, qd illa ecclesia de quartam, arg. ff. de iureiur. l. eum qui. sed Hosti. s. eo. c. dicit & idem t. Pe. de Samp. ibi & j. eo. in nostra. & Ala. & Aegid. & Pet. de Samp. in c. 2. q. cum verbum generale iudicij ibi in tex. comprehendat omnia relictā pro anima siue ecclesie in qua eligitur sepultura, siue alijs, ideo gñaliter intelligit cuiusq; ecclesie sit relictum & quæcunq; sit, arg. s. de test. relatū. 2. r. r. respon. ita qd parochi. ecclesia non solum de his quæ occasione sepulture relinquuntur, sed etiam de relictis omnibus alijs ecclesijs suam percipit portionem, pro hoc quod leg. & no. s. eo. relatū. & j. eo. cū super. ibi de testamēto ipsius, & c. vbi s. m. eum exponitur, id est de relictis in testamēto pro anima: pro hac etiam sententia facit expressè. 13. q. 2. c. placuit. s. sed aliud. in fin. & j. eo. in nostra. s. talem & istam opi. sequitur Archi. in s. alle. sed aliud. super verbo eorum. vbi de hoc vide. Primam tamen opin. tenet Archi. in calle. cum quis. glo. dicit Inno. & c. lib. 6. & Io. Andr. s. eo. cap. 1. certificari. & Car. & Io. Andr. extra eod. tit. c. super cathedra. s. verum. in cle. per rōnem prædictam: alias si curatus de omnibus relictis haberet quartam, esset fortunatus, si haberet subditum qui centū milia mancharum legasset. Item legatarius integrum debet habere legatum regulariter, & ideo defalcationem eius denego vbi nō est in iure expressum, ar. ff. de reg. iur. l. 1. præsertim ne vltimè voluntates quæ pro lege seruātur, in aut. de nup. s. disponat. col. 4. minuatur, & vltimè voluntatis prorsus sit libera. C. de sacrosan. eccle. l. 1. s. m. Cardi. ibi. Nec obstant calle. relatū. s. eo. & s. alle. sed aliud. quia loquuntur qd vitium intercedit, vt patet ex integro antiquo canone qui fuit Leonis, & malū est qd de cre. sic fuit interdicta: nam loquitur qm monachi suadent laicis, qd se conuertant nō zelo charitatis, sed vitio rapacitatis: & qd parochi. ecclesie nil relinquunt: vnde propter vitium remouendum fuit istud statutum, vt qui fuerunt focij passionum, sint & consolationum & hoc vitium inuuit litera illius decre. in prin. vbi dicit a modo & c. & hoc mihi vltimè videt. Nunq; ecce versus no. Hosti. s. eo. relatū. Participare vetant nisi fraudis sis lue fultus. Gratia conditio, fauor, ac affectio cultus. Participare vetant. i. ea quæ sequuntur prohibent qd episcopus vel paroch. ecclesia de mortuarijs nullam percipiant portionem, a te qui recipis mortuarij, nisi fraudis sis lue fultus, hoc est nisi hoc factum fuerit fraudulenter in quatuor vltimis casibus supra de testamen. requisisti. gratia. i. priuilegium. s. de testa. ca. officij. in fin. conditio, quando scilicet et a testatore relinquitur certa, ita quod vltra non exigatur quod dic vt in calle. officij. fauor. l. terræ Sanctæ vt j. eod. in nostra. ac affectio, scilicet qd obtentu personæ relinquitur. s. de testamētis requisisti in fi. cultus, vt. s. de testamētis cap. vlti. sed & propter violentiam commissam cessat hæc canonice vt probatur. j. eo. cum liberū Hosti. t. Et quæ dicitur parochialis ecclesia, dic quod illa duntaxat in qua quis officia consuevit audire diuina, & ecclesiastica recipere sacramenta: vt no. hic Inno. & Hosti. & est expressum. j. eo. cum quis. r. respon. lib. 6. licet Tan. Hug. Lau. & Ber. hic in glo. ecce iste contra, & malè. Item Ioan. Andr. s. eo. titu. ca. 1. super verbo iudicij. dicit quod vidit contra episcopus & paroch. ecclesias allegari, quod canonice eis nō debetur de relictis iure institutionis: itē nec de legatis nisi in eis sit expressum quod legatur pro anima. ad primum adducunt. s. titu. 2. officij. & c. requisisti. & c. fin. j. de verb. sign. ex parte. 3. qn iurā vtuntur verbo relictū & legati: ad s. m. adducunt. prædi. decret. requisisti in prin. & quod no. j. eo. cum super. 1. gl. & c. in nostra. super verbo reliquit. Tu dicas contrariū in vtroq; membrō, & in primo probat id identitas rationis. s. de tranlac. ca. 2. de consir. vili cum dilecta. & leges alleg. ibi in magna glo. hoc idem probant. s. eo. titu. cap. 1. & 2. & hic & j. eod. cum super. hic enim dicit de iudicio deluncti deberi canonice, iudicium autem

autem defuncti heredis institutionem includit: facit. C. de sacrosan. eccle. l. i. j. eo. ti. cap. pen. lib. 6. & quod no. eo. li. de reg. in iudicijs. decretalis enim. dicit canonicam debere de omni eo quod disposuit testator, sed dispositio est verbum generale comprehendens institutionem heredis, fideicommissa, & legata, vt pater. C. de testamentis. l. in testamētis. s. de test. quia nos. & j. eo. in nostra. & in psal. 83. disposuit testamentū electis meis. & Actuum tertio in fi. Vos estis filij prophetarum & testamenti, quod disposuit Deus ad patres vestros &c. Circa secundum artic. aduertendum qd nunquā de relicto ecclesie vel loco, dubitatum est quin illud dicatur pro anima relicto, sed de relicto prelo vel rectore apj loci dubitatur, an intelligatur pro anima relicto, & canon aperte dicit qd si fiat ab extraneo, pro salute animæ dicitur esse factū; hoc habetur. 1. 2. q. 3. pontifices, cuius verba ponuntur. s. titu. 2. requisisti. ver. nec est. Si ergo relicto prelo quod censetur relicto ecclesie, dicitur pro anima relicto, fortius & expressè relicto ecclesie, item constat qd de funeralibus debetur, & illa nō legantur, ergo nec pro anima legantur. Ad quartū sit responsum qd etiam non expressum intelligitur, sic. s. de rescri. cap. 2. cum similibus. Item constat qd super relicto ecclesie, licet non addatur pro anima non requiritur solennitas testamentorum. s. tit. 2. relatum. fm Ioan. Andr. vbi. s. item scias qd Io. Andr. j. eo. certificari, reprobatur in ista materia duas opin. quas tenuit Hosti. primam qd parochia. ecclesia habere debeat quartā de omnibus relicto, etiā alijs ecclesijs, vltra illam in qua sepelitur: secundam qd episcopus habere debeat canonicam etiā ab exemptis. & quod plus est, etiam de relicto ab exempto, & hanc nititur iustificare in sum. eo. tit. s. & a quibus. Sed rationes suæ non concludunt, & si bene videatur decre. dudum. eo. tit. in cle. 2. s. hmo diu quoq; ad finem. ver. vltra portionem &c. ibi aperte. inuenietur qd vltra quartā parochie. ecclesie, nec rectores parochiarum, nec prælati ipsarū aliquid exigere pnt: per prælatos autem, ibi episcopos intelligi certum est, quia nunquā in decre. illa parochi. curatos vocat prælatos, sed bene vocat illos rectores: & vide quod ibi no. s. nos autem. super verbo præfati. † Reprobatur ergo ijs duabus. opi. quas etiam reprobatur consuetudo, & considerat, diuersis modis tradendā, materiam hanc sicut clariore eligi dicens, qd in hac materia consideranda sunt quatuor species casuum. Prima species sit illorum casuum in quibus nulla canonica soluitur de obuentioibus vel legatis defunctorū, secunda sit illorum quibus soluit sola parochia qnq; per episcopum minuenda, qnq; non: tertia eorum quibus debetur sola episcopalis: quarta eorum casuum quibus debetur vtraq; interdum vni ecclesie, sed cōis duabus. De prima specie patet in casibus in quibus prius est, qn per consuetudinem præscriptum est in totum contra solutionem carum. Iuxta quod queri potest, an valeat consuetudo qd nil detur, Abb. in eo. tit. c. certificari. no. G. naso dixisse qd non, quia est cōtra apostolum dicentem, sint consolationem socij & c. s. c. i. item est alia ratio fm Ray. quia per illam aufertur ecclesie tota cōmoditas rei suæ. i. sui parochi. qd esse non debet ar. op. ff. cōmunia præd. l. venditor fundi. in fi. & idem Goff. in sum. huius tit. ver. quid si sit cōsuetudo. Hosti. in quarta episcopali idem tenet in summa huius tit. s. & quota. nisi cōsuetudo legitime sit præscripta & cum tit. & sic loquitur decre. de quarta. s. de præscr. sed cum titulo bene præscr. ribitur. j. de decimis dudum. & ipse Hosti. eo. ti. s. an licitum sit, ver. quis si cōsuetudo. de quarta parochiali. q. format: & posita opi. Goff. quam primum remittit ad illum. s. & quota. per quod videtur idem intelligere de quota parochiali. Secundus qn procedit ex priuilegio papali, de relig. do. constitutus. facit. s. de testamentis officij. in fi. & j. eo. in nostra. Tertius, qn per donationem episcopi factam ex causa & cum consensu. c. ille canonicæ sunt remissæ, de episcopali est casus. 1. 2. q. 13. c. fi. facit quod no. s. de re. eccle. non alien. ca. possessiones glo. 1. de paroch. dicit idem per decre. ad audientiam. j. de ec. acti. & per ea quæ no. in d. c. constitutus. in glo. hic pater. Quartus qn sepelitur quis in parochia exempta, & nil legatur alijs ecclesijs non exemptis. Quintus qn sua parochia. ecclesia est cathedralis & ibi sepelitur & nil legatur alijs non exemptis, tunc non fit solutio canonice, sed fit diuisio inter episcopum. & e. suum eius quod obuenit, sicut & alia diuiduntur. s. de testamentis requisisti. & tūc fit idem de inferiori collegiata ecclesia. Sextus, qn defunctus legauit debentibus recipere quartam cum eo onere, quod de reliquis legatis nulla quarta debetur, & legatarij acceptauerunt. s. de testamentis officij. Septimus, qn omnia relicta non in fraudem sunt priuilegiata, de testamentis. cap. fin. j. eo. in nostra. & de verb. signifi. ex parte. 3.

Octauus, quando omnia legantur non in fraudem clericis ecclesiarum fauore personarum, de testamentis requisisti. in fi. & in præd. c. ex parte. de verb. signifi. salua tñ in ijs duobus casibus vltimis de decre. dudum. eo. titu. in cle. Nonus fm Hosti. qn violentia interuenit. j. eo. cum liberum. nam propter violentiam perdunt canonicam. ff. vi bo. rap. per totum. C. vnde vi. si quis in tantam. j. de præb. eum qui. lib. 6. nec obstat quod delictum persone, & c. quia illud in graui damno, vel in immobiliibus, vel cum cōmuniter nō delinquit ecclesia, de quo. j. de reg. iur. indulgentum. lib. 6. De secunda specie quo ad primum ipsius membrum, patet qn parochianus ecclesie non exemptæ sepelitur apud exemptos, habet em parochialis ecclesia quartam, cuius quartæ episcopus ab illa exigit quartam. Quo ad secundum membrū est casus qn parochianus ecclesie exemptæ sepelitur apud alios exemptos, parochialis. n. habet canonicam & episcopus nihil. & not. quod in ijs duobus membris vel in sequentibus nō pondero an parochianus elegerit, quia satis est quod ibi sine electione de iure sepelitur, puta quia ibi est sepulchrum maiorū. Tertia species. s. qn sola episcopalis soluitur, patet qn sepelitur parochianus apud propriā parochialem ecclesiam non exemptā, legauit vel non legauit alijs non exemptis. Quarta species respicit casus qd debetur vtraque, & hæc interdum soli cathedrali debetur. i. quado parochianus ecclesie cathedralis sepelitur apud non exemptos, vel eis legat, recipit enim ecclesia cathedralis parochiale iuris parochie & eius episcopus episcopalem, vt dicit Ioan. Andr. in c. cum super eo. tit. c. in c. requisisti. de testa. sed cōmunis debetur duobus, & hoc patet qn parochianus ecclesie nō exemptæ sepelitur apud non exemptos, sed hæc duo differunt, quia primo casu de canonica parochiali ecclesia episcopus detrahatur quartam, secunda ratio ex superioribus patet. Occurrunt etiā casus quibus duæ parochiales ecclesie diuidunt parochialem: ita quod cuiq; debetur dimidia illius. s. quando defunctus habet æqualiter duplex domicilium in diuersis parochijs, & in tertia sepelitur. eo. ti. cum quis. 2. r. spon. lib. 6. & hoc casu potest occurrere quod eps non haberet nisi dimidiam suæ quartæ. s. quod vna tantum illarum ecclesiarū parochialium esset exempta. † Item quarta episcopalis pluribus episcopis cōpetere potest. s. quando parochialis ecclesia, & sepultura vel legataria sunt in diuersis diocesis; & idem qn legauit defunctus ecclesijs non exemptis diuersarum diocesium, & tunc non fit æqua diuisio, vt in casu. s. pxi. sed fm quantitatem legatorum, & diuersas cōsuetudines diocesium habebunt singuli. verum est qd Hosti. in summa huius titu. in fi. tenet quod si res proprie diocesis legatæ sunt, episcopi suas canonicas forsan in quātitate diuersas ecclesie alterius diocesis, & consuetudo alia nō apparet quartam habebit proprius episcopus in cuius diocesi est res, qd non placet, quia fm id etiam ab exemptis reciperet quartam de legatis rerum immobilium infra suam diocesium. His visis, videamus quis primò detrahatur qn vtraque debetur & ad quam summā detractiones accedant, pro episcopo qd primo detrahatur, facit test. c. fin. vbi episcopus præponitur † facit maioritas, & prærogatiua cui deferendum est, de maio. & obed. cap. 1. & c. statuimus. de præb. si a sede lib. 6. & in cle. vt lite pen. cap. 1. ver. neutro. in aut hen. de hære. & sal. s. inordinatum col. 1. Dicebat tñ Hosti. in summa. eo. titu. s. vlt. quod si prius deduceret ecclesia parochialis, tunc reciperet eps quartam illius quartæ, & quartā residui, quod ad idem computatum veniet, facit. j. tit. 2. tua nobis. & c. cum non sit. † Modo practicemus, de functus legauit ecclesie vbi sepelitur octoginta, & centū alteri non exemptæ, de his secundis nulla alteratio, quia eps de illis habet quartam scilicet. xxv. sed de primis quid erit si episcopus primo detrahatur quartam, quæ consistit in xv. si ecclesia parochialis primo detraheret suam quartā integram, haberet. xx. & eps de residuo haberet. xv. & ab ecclesia parochiali quinq; & sic in idem recidit, vt prædixi: per quod etiam patet quod reducendo ad partes, hnt ambo de. viij. partibus tres & dimidiam, vel di. 16. 7. & ecclesia sepulcræ habet de. viij. quatuor & dimidiam vel de. 16. ix. partes: reducendo ad vncias, ecclesia sepulcræ habet sex vncias & tres partes de quatuor vncias: & eps & parochialis ecclesia habebunt v. vncias, & quartam partem alterius: si vero consuetudo haberet de dimidia, tunc in effectu penes ecclesiam sepulture remaneret tres vncie, parochialis habebit alias tres: & episcopus sex: sed si parochialis & episcopus essent difformes, puta quia parochialis habebit dimidiam, & episcopus

episcopus quartam, haberet parochialis. xl. de quibus episcopus recipiet. x. & sic episcopus haberet. xx. parochialis. xx. x. & ecclesia sepulcræ. xxx. in casu conuerso eps. xl. & parochialis. c. x. & ecclesia sepulcræ. xxx. fm Io. An. in c. certificari. & bene, & sic potes eligere illum modum tradendi quem volueris.

- 1 Temporis futuri tractus an ad iudicem spectet.
- 2 Temporis futuri tractus an in iudicium deduci possit.
- 3 Mobilia veniunt in interdictionem vnde vicum immobilibus.

Un nostra. † Ad declag. & tit. si queris vtrū tractus futuri temporis ad iudicem spectet: & vtrum & qn ius futurum in iudiciū deduci possit, distingue. † Aut queris vtrum tractus futuri temporis possit ad eum spectare statuendo super futuris, seu pœnas cōminando vt fiat utrum feratur super futuris delictis hoc modo, statuimus vt nullus hoc faciat, & qui fecerit sit excōicatus ipso facto, & dic qd sic: quia leges & constitutiones non dant formam præteritis negotijs, sed futuris: nisi etiam de præteritis in ipsis specialiter caueatur, vt. C. de legi. & consti. l. leges & constitutiones. s. de consti. c. qm. 17. q. 4. si quis suadente. j. de sen. excom. c. a nobis. j. de consti. c. vt animari. & de homicidio. c. prælati. lib. 6. & hoc tenent Car. & Io. An. j. de sent. excom. Romana. s. caueant lib. 6. & Io. An. in d. c. prælati super verbo prouideri. & Asten. lib. 7. tit. de forma excōicandi. art. 4. ver. ex prædictis. Aut queris vtrum tractus futuri tempis spectet ad iudicem, cautionem sui satisfactionis interponi faciendo, & dic qd sic, vt puta si aliquis sit debitor in diem, vel sub conditione, quo casu iudex potest eum compellere, vt satisfidet vel caueat de soluendo adueniente die vel conditione. ff. de iudi. l. in omnib. & de pe. hæredi. l. qd si in diem. Fallit vbi existit ius vel purificatio obligationis dependet solū ex mora, & sic ex potestate debitoris vt. ff. de vfuris. l. j. de hoc tñ membro dic vt dixi plenius. s. de solu. c. Odoardus. in secunda dist. † Aut queris vtrū tractus futuri temporis spectet ad iudicem, procedendo in iudicio, cognoscendo, vel sententiando, & tunc. Aut queritur de Papa, & dic quod ad illū spectat tractus futuri temporis, vnde pñuntiat electionem siue prouisionē nondum factam si contingat fieri irritam & inane, vt. s. de elec. innotuit. s. fi. & de præb. inter cætera. hoc not. Hosti. in sum. de offi. leg. s. quod pertinet. sub. s. irrita. & Asten. lib. 6. titu. 39. de Papa. s. irritati. Et idem potest dici de Imperatore eadem ratione. Aut de alijs inferioribus & tunc: aut queris vtrum ius omnino futurū possit deduci in iudicium per se, & dic qd non, vt. ff. de iud. l. num quemadmodum. & de vfur. l. i. aut vtrū possit deduci in iudicium iunctum cum alio iure presenti, vt quia est ius præsens, vel pp principale, vel propter accessorium, & tunc dicitur Car. & Io. An. in d. s. alle. caueant. indistinctè quod potest deduci in iudicium vt. ff. si feruitus ven. legi. & l. harū. & est expressum. s. de procur. auditis. vbi pp præsentem contumaciam iudex condemnat ad futuras expensas per eandem. ff. pro socio. l. pro socio arbit. de libe. agnoscent. l. si quis a li. s. alimenta. & s. pe. & fi. c. in quib. cau. colo. censi. dominos accusare pnt. l. 1. lib. 1. r. & de fidei. c. l. 1. vbi idem not. Iaco. de Ra. Pet. de Bellaper. & Cyn. quod intellige sanè verum vbi ius futurum habet dependentiam ex iure præsentis, vt in iuribus alle. & extra de iureiu. c. vnico. s. pñatis. ibi ac decernentes. &c. in cle. Si verò nō habet dependentiam ex iure præsentis, nec est in potestate actoris an debeatur, tunc tale ius futurum in iudicium deduci nō potest, vt in d. l. 1. ff. de vfur. vbi Lambertus de Sali. addit istud membrū. Et hoc idem innuunt Iac. Pe. & Cy. prædicti in l. 1. c. de fidei. dicentes qd cum debetur ex eadem causa in præsentis, & ex eadem causa debetur in futurū, debitū futurum gratia præsentis deducetur in iudicium, quia debetur ex eadē causa, † & ponunt simile de rebus mobilibus quæ non veniunt per se in interdictione vnde vi, sed cum rebus immobilibus bene, vt. ff. de vi & vi arma. l. 1. s. illud. ver. si planè. & per hoc. ff. de rei ven. l. qd præ. 30. vel xl. an. male agit. quasi velint dicere quod aliud est qn non habet ius futurum dependentiam ex iure præsentis. Hosti. verò hic. & Gul. de Monte Lau. in d. c. vnico. s. pñatis super decernentes. de iureiu. in cle. dicunt qd taut obligatio est oino in futurum, & tunc nō spectat vt d. l. j. ff. de vfur. aut obligatio est in pendenti, & tunc aut pura: aut conditionalis, si pura aut dilatoria est, sed nō extensua, vt quia debetur in diem. s. pasc. h. sed sine extensione, quia semel soluendo liberatur, nec vltra extenditur, & tunc non spectat ad iudicem, imò punitur, quia hoc peteret vt. s. de plus peti. c. vnico. Aut est dilatoria & etiam extensua, vt in annuis petitionibus

que annuatim iterantur & extenduntur fm quod est in expensis quæ multiplicantur fm continuationem more contumaciæ & malitiæ, & tunc potest fieri condemnatio in futurū, sic intelligitur quod nota. s. de offi. dele. quærenti & ff. si ferui. ven. harum & legi. Si sit conditionalis potest etiam fieri. s. de testamētis. c. Raynaldus. & ff. ad l. Aquill. in l. Aquilia. & idem est si pœnalis est, vt si petam qd ille qui semel me molestat, amplius me non molestat, vel nō vsurper ius meum in futurum, vt hic, & hæc distinctio satis in idem reincident cum priua.

- 1 Excommunicatus in cœmeterio sepultus exhumandus.
- 2 Sepeliri in cœmeterio quæ prohibeant.
- 3 Peccator ecclesiam intrat, sed in cœmeterio non sepelitur.
- 4 Mulieris pregnantis mortua fetus extrahendus, & extra ecclesiam sepeliendus.

SAcris. † Si queris qn infideles vel excōicati in cœmeterio sepeliantur. vt debeant exhumari, distingue. † Aut in illo cœmeterio nō sunt positi nisi infideles, vel excōicati, & tunc oīa ossa exhumanda sunt, & ante quam aliquis sepeliatur ibi solennis reconciliatio sequi debet, vt. j. de conse. eccl. vel altaris. c. cōsultuisti. & not. de hoc. s. de sacra. non iterandis. cap. 2. fm Hosti. hic. Aut in illo cœmeterio sunt positi excōicati, vel infideles vna cum alijs fidelibus, & non excōicati mixtim & tūc, aut ossa excōicatorum vel infidelium sepultorum ibidem pnt discerni ab alijs, & tunc exhumabuntur. Aut non pnt discerni, & tunc non exhumabuntur vt hic: & idem quod dictū est de excōicatis & infidelibus, intellige de interdictione a communione sacramentorum arg. j. de cle. excom. mini. si celebrat. & idem de illis quib' interdictione est sepultura. j. de vfuris, quia in omnibus. fm Inno. & Hosti. & Io. Andr. hic & Arch. j. de sent. excom. c. is cui. super verbo excōicatos. lib. 6. & Io. An. & G. de Monte Lau. extra eo. ca. 1. in cle. Et no, quod nō facit locū religiosum cadaver excōicati, si per ignorantiam sacerdotis, vel eo inuito inferatur, arg. ff. de reli. & sumpt. fu. l. sunt personæ. fm Laur. Goff. Ber. & Hosti. hic & Archi. 13. q. 2. c. in ecclesiastico. glo. pñ. & fi. † Item no, quod tria vel quatuor sunt quæ prohibent in cœmeterio ecclesie sepeliri, primum est infidelitas obeuntis, de conse. dist. 1. ecclesiam. fm est manifesta iniquitas decedentis. j. de statu mona. cum ad monasterium. ad hoc. 2. 3. q. 6. placuit. item ecclesie interdictionem, vt cum quis est excōicatus vt hic: ad hoc facit qd no. Ber. & Hosti. j. de priuilegijs ad hec. & Io. An. hic, dicentes quod cōicans excōicatus in morte incurrit minorem: item cū est interdictus, vt in d. c. is cui. j. de sent. excom. lib. 6. item corrigendi exemplū. s. de corpore viti. ca. 1. item in casu qui habetur. j. de vfur. quia in oibus. & c. quanquā. lib. 6. fm Archi. in calle. is cui. super verbo cœmeterio. idem not. 13. q. 2. nullus. super verbo interdictione. vbi etiā de hoc per Ioan. † Sed quæ est ratio, qd constitutus in peccato mortali potest ecclesiam intrare, vt patet. 1. q. 1. c. qui studet. iuxta finem: sed nō in ea sepeliri vt hic ratio est, quia sepulchrū sacrum est. 1. q. 1. dictum est. j. de simo. c. cum in ecclesia. & c. ad apostolicam: sed in mortali peccato constituto omnia sacramenta sunt prohibita, quia non est dandum sanctū canibus, de pœn. dist. 1. nonnulli. Matthæi. 7. c. fm Ber. Hispa. & Archi. 13. q. 2. ca. quibus. glo. fin. † Item no, quod arg. huius. c. dicit Io. in d. c. ecclesiam. quod muliere pregnantē mortua cōsuevit fetus extrahi, & extra cœmeteriū sepeliri: sed Ber. Hispa. & Hüg. ibi dicunt, quod licitè sepelitur cum factu in cœmeterio, de quo vide per Hosti. in sum. titu. de consec. eccl. vel alta. s. an sit iteranda. ver. quid si mulier prægnans. & Goff. in summa hoc tit. in fin. de quo tangam. in d. c. cōsultuisti. j. de consecratio. eccl.

- 1 Sepeliendum cadaver in loco canonice electo.
- 2 Sepultura secundum loci consuetudinem facienda.
- 3 Sepelienda vxor cum viro suo.
- 4 Clerici in sua ecclesia sepeliendi.
- 5 Laici in sepulchro maiorum sepeliendi.
- 6 Parochianus in cœmeterio parochialis ecclesie sepeliendus.
- 7 Aduena in cœmeterio parochie in qua decessit sepeliendus.
- 8 Sepultura an vendi possit.
- 9 Sepultus non facit locum religiosum.

Bolenda. † Si queris in quo loco quis debet sepeliri, & vtrum sepultura vendi potest, distin. Aut queris de primo. s. in quo loco quis debet sepeliri & tunc, † aut quis in vita sua elegit canonicè sepulturam aut non. Si sic tunc in illo loco vbi elegit

vbi elegit sepeliri debet: vt. s. eo. ti. ca. 1. & 3. & c. de vxore. & c. in nostra. & j. eo. ti. c. cum quis. s. h. lib. 6. quod dicit, vt dixi. s. co. de ijs. Aut nō eligat canonicę sepulturam & tunc, aut alius, qui poterat, elegit pro eo sepulturā, vt pater qui potest pro filio suo impubere eligere sepulturā si consuetudo terrarū id habeat, & tunc idem vt. j. eo. c. licet pater. in prin. lib. 6. † Aut nec ipse defunctus, nec alius pro eo elegit canonicę sepulturam & tunc, aut super hoc est cōsuetudo rationabilis & præscripta, & illa est seruanda. 1. r. dist. de ijs. s. de consue. c. vlt. in fi. j. eo. certificar. & no. Host. in sum. eo. ti. s. & apud quem. in fi. & frater Io. hoc tit. x. quest. Aut non est, & tunc, aut defunctus est adeo remotus ab ecclesia, in qua seu in cuius cœmeterio debet sepeliri, quod nō potest ad eam absq; periculo, vel alias commodē deportari, & tunc debet in ecclesia, vel cœmeterio illius villæ loci vbi decessit sepeliri, vt. j. eo. cap. is qui habet. in princ. ibi dummodo absq; periculo; & c. à contrario sensu, cum ibi not. super verbo, deportari. & c. relig. in prin. a cōtrario. lib. 6. & hoc not. Host. in viatore, in sum. eo. ti. s. & apud quā. in fi. & frater Io. in sum. cōf. hoc tit. q. 10. vbi sepeliri debeat, & c. & Alten. lib. 6. eo. tit. lib. 6. arti. 2. dicentes quod si viator de facili, & sine fetore deportari posset ad propriam parochiam, esset cum suis parentibus tumulandus, arg. s. eo. c. 1. & c. fraternitatem. 13. q. 2. c. bro. & hoc dicit nisi cōsuetudo cōtraria appareret. Sed si nimis distet a propria parochia; ita, q; cum difficultate & fetore deportaretur ad propriam parochiam, tunc sepeliendus est in ecclesia illius parochiæ vbi moritur, arg. ff. de iudi. l. hæres absens. ibi, nam vbi sic venit, & c. ad munic. l. eius qui. s. pre. j. de ecc. ad audientia. j. Aut defunctus nō est adeo remotus ab ecclesia in qua seu in cuius cœmeterio debet sepeliri quin possit ad eam cōmodē & absq; periculo deportari & tunc, aut queritur de muliere, seu persona alia alteri potestati, vel iuri subdita: aut de alia. Si de primō, tunc, † aut queris de vxore, & illa debet sepeliri cum viro suo, vt. 13. q. 2. c. vnaqueq; & si plures viros habuerit debet cū vltimo sepeliri, vt notat ibi Hug. & est casus. j. eo. c. is qui habet. s. mulier. lib. 6. Aut queris de religioso, & talis debet apud suū monasterium sepeliri: vt. s. eo. ca. de ijs. & j. eo. ca. relig. lib. 6. Et est ratio, quia mulier in loco viri censetur habere domiciliū. vt. ff. de iur. iudi. om. iudi. l. cum quadam puella. ad mun. l. filij. s. vidua. & l. ea quæ & l. de iure. s. fin. & etiam si dicatur matrimonium non tenere & agatur ad diuortium, arg. s. de testibus. c. cōstitutis. 2. vbi hoc not. Host. & in summa, de foro compe. s. quibus ex causis. vers. idem ratione matrimonij, & religiosus in monasterio suo, vt not. Ian. & Host. j. de priuile. ex ore. Aut de filio, qui potest habere domiciliū in loco patris vt. ff. ad munic. placet. & l. fe. & sibi eligere sepulturam, vt in c. alleg. licet. s. fi. j. eo. lib. 6. vel liberto qui potest habere domiciliū aliud à domicilio patroni, vt in d. l. filij. s. 2. vel alij alterius iuri seu ditioni subiectis; & tunc idem quod statim sequitur de alijs, qui sunt sui iuris. Si queris de alia persona quæ est sui iuris; tunc, † aut clerici sunt alicuius ecclesiæ, & tales sunt in illa ecclesia sepeliendi. 13. q. 2. qui quinque. 16. q. 1. cap. 1. s. de offic. archiep. c. officium. s. m. Inno. & Host. s. eo. c. 1. Aut sunt alij clerici vel laici, & tunc aut maiores sui soliti sunt ab antiquo in aliqua ecclesia alia a parochiali ecclesia sepeliri, † & ibi sepeliri debent, vt leg. & no. j. eo. c. is qui habet. ver. vel potius, & c. lib. 6. quod verbum ibi ponitur correctiue s. m. Archi. ibi. Adeo q; si auus & proauus & alij maiores sui ab antiquo sepulti fuerūt in aliqua ecclesia, & pater suus sepulturam elegit in alia, & ibi est sepultus, filius decedens absq; eo q; eligat sepulturā, sepelietur in sepultura auj; proauj; & aliorum maiorum. arg. s. eo. c. j. in princ. & c. fraternitatem. vbi dicit, patrum & aliorum paruum copulatiue, quasi non sufficiat patrem ibi fore sepultum. j. eo. c. quis. in prin. & c. is qui. lib. 6. vbi hoc no. Io. An. in glo. quid dices. Idem Alten. lib. 6. eo. tit. ar. 2. pro hoc etiam facit, quia etiam patre viuentē sepelitur in sepulchro auj; j. eo. licet pater. lib. 6. Aut maiores sui non sunt soliti ab antiquo in alia ecclesia a parochiali ecclesia sepeliri, & tunc aut habet parochiale ecclesiam; aut non. † Si sic, tunc debet in sua parochiali ecclesia sepeliri, hoc est in illa vbi officia consuevit audire diuina, & ecclesiastica recipere sacramēta, vt j. eo. cum quis. & c. is qui. lib. 6. Et intellige sanē quod dixi de alia ecclesia a parochiali: nam si maiores tui fuerūt ab antiquo parochiani ecclesię Sancti Severini Parisien. & tanquam parochiani cōsueuerunt ibidem sepeliri, & tute transferas ad parochiam Sanctę Genouesę, crederem quod nisi eligeres alibi sepulturam; q; in ecclesia Sanctę Genouesę sepeliri deberes. Nam parentes tui non cōsueuerunt sepeliri in ecclesia Sancti Severini iure speciali cōsuetudinario, sed potius iure cōmuni,

quia parochiam: nam causa iuris cōmunis est magis spectanda quam iuris specialis, vt. ff. de tute. l. qui habet. s. quod aut. C. de his qui ver. eta. imper. l. vlt. cum ibi alleg. Et supposito q; posset ibi dici aliqua cōsuetudo introducta, tunc posset fortē dici, q; sicut tu transferendo domiciliū tuum ad aliam parochiam, & recipiendo ibi ecclesiastica sacramēta, eximeris a iure cōi sepulturæ in illa parochiali ecclesia parentum & maiorum, ita & a iure speciali cōsuetudinario s. m. ius commune introducto, ar. no. per Gul. & Io. Andr. j. de conti. ca. 1. & Cardi. de fil. presby. c. j. super verbo, natalium. lib. 6. vbi dicit q; Papa tollendo ius commune, tollit etiam cōsuetudinem s. m. ius cōmune introductam. † Si non habeat parochialem ecclesiam sitem certam, vt quia est vagabundus, aduena, vel peregrinus, vel viator, tunc debet sepeliri apud ecclesiam parochialem in cuius parochia decessit. 13. q. 1. ecclesiās, secundū Hug. Vinc. & Ray. quorum opin. approbat Gul. j. eo. c. 1. super verbo, de iure. lib. 6. vel in monasterio, si ibi decessit, iuxta ea quæ leg. & no. 16. q. 1. ca. 1. & alia causa. & quæ dicam. j. de excess. præla. cap. nimis iniqua. licet Inno. & Host. s. eo. ca. 1. & Host. j. eo. in nostra & Alten. lib. 6. eo. tit. c. 2. dicant quod imò apud cathedralem licet etiam Goff. dicat in sum. eo. tit. quod debet sepeliri apud ecclesiā cathedralem, aut apud ecclesiam in cuius parochia mortuus est per c. alleg. ecclesiās. † Aut queritur de secundo membro principali. s. vtrum sepultura vendi possit, & tunc dicit, quod sepultura habet multas significationes, q; dicitur officij quod impenditur sepeliendis, & talis vendi non potest vt. j. de simo. non satis. 1. q. 1. dicitur. 13. q. 2. pre. cipendum. Quandoq; sepul. ura dicitur, ius inferendi in sepulchrum, & talis etiam vendi non potest. ff. de rei vendi. l. quæ religio. Quandoq; sepultura dicit ipsa possessio siue terra vbi aliquis sepeliendus est, & tunc, aut non est de cœmeterio. & tunc potest vendi antequam consecrata sit per pontificem, sicut venduntur possessiones ad ecclesiās edificandas. ar. 12. q. 2. aurum. postquam autem est consecrata, vel ad hoc deputata per epm, vendi non potest, vt hic. & 13. q. 2. quest. & c. postquam. Aut huiusmodi terra est de cœmeterio, & tunc vendi nō potest siue ibi aliquis sit sepultus siue non, vt hic & in cap. proxi. alleg. Quandoq; sepultura dicitur aliquod vas lapideū, vel ligneum, siue tumba marmorea vel lapidea, pro aliquo sepeliendo factū vel facta, & hoc potest vendi, nisi sit factum sacrum per pontificem, vel ad hoc specialiter deputatū. j. de reli. do. c. ad hoc, & istam distinctionē ab illo ver. aut queritur de secundo membro. vsq; huc ponit Ioan. 13. q. 2. s. item queritur. & Innoc. & Host. hic, & frater Ioan. in sum. confes. hoc. tit. q. 1. & Gof. in sum. eo. ti. s. 2. † Et not. quod licet in aliquo loco sit aliquis sepultus si ne Pontifice, non tū credunt Inno. & Host. hic locum sacrum s. m. canones, licet secus secundū leges. ff. de relig. l. 2. & idem tenet Archi. 13. q. 2. in ecclesiastico. & frater Ioan. in d. q. 1. Item quod dixi. s. quem posse in ecclesia, nedum in cœmeterio sepeliri; approbat. 13. questio. 2. nullus, & per. G. & Ioan. Andr. j. eod. cap. 1. lib. 6.

- 1 Hæres quo ad pœnam æternam pro defuncto non tenetur.
- 2 Hæres quo ad pœnam corporalem pro defuncto non tenetur.
- 3 Hæres quo ad pœnam bonorum pro defuncto confesso, vel condemnato tenetur.
- 4 Hæres quo ad pœnam bonorum pro defuncto mortem sibi consciens tenetur.
- 5 Hæres an teneatur pro defuncto qui contrahendo deliquit.
- 6 Hæres an teneatur pro defuncto priuati criminis reo.
- 7 Hæres an teneatur pro defuncto publici criminis reo.
- 8 Hæres qualiter pro defuncto teneatur de iure canonico.
- 9 Hæres qualiter pro defuncto vltra vires hæreditarias teneatur.
- 10 Dei iudicium veritatis inuoluitur.

Parochiano ¶ Si queratur vtrū, in quantum & qualiter ex delicto defuncti hæredes teneantur, distinguitur. † Aut queris vtrū teneantur quo ad pœnā æternam, & dic q; non. illa enim non punitur vnus pro alio. 1. q. 4. c. homini. s. ecclētra dñs ad Moysen. & c. non imputatur. Vnde filius non portabit iniquitatem patris, neq; pater iniquitatem filij, Ezec. 18. & 1. q. 4. c. iam itaq;. Aut quo ad pœnā temporalem, & tunc. † Aut quo ad corporalem, & dic quod non indistinctē, vt. ff. de publi. iudi. l. publica accusatio. & l. defuncto. C. si reus vel accu. mor. fuerit. l. 1. & 2. pœnæ enim debent tenere suos auctores, vt. C. de pœnis. l. famimus. pro hoc faciunt not. per Host. j. de pœnis. c. in quibusdam. & per Car. de vsu. c. 1. lib. 6. Aut vtrum teneatur quo ad

quo ad pœnam bonorum, & tunc, † aut defunctus in vita fuit condemnatus, vel confessus in iudicio, & tunc tenentur hæredes: nam ex confessione datur actio ac si sententia lata fuisset, vt. ff. ad l. Aquil. l. proinde. in fi. & quia in iudicio quasi contrahitur. ff. de pecu. l. 1. s. idem scribit. & q; q; quis confitetur firmiter ex quasi contractu tenetur vt. ff. de interrog. act. l. de ætate. s. 1. & hoc not. G. in Spec. tit. de accu. s. 1. ver. quid si latro. & de interrog. s. 2. vers. quid si is qui. & Io. Andr. hic. Aut defunctus in vita non fuit condemnatus nec confessus & tunc, aut queritur de iure ciuili: aut de iure canonico. Si de iure ciuili tunc, † aut quis moritur nō morte sua naturali, sed mortē sibi consciuit, & tunc transit in eius hæredem, quia reputatur cōdemnatus. ff. de bonis eorum qui mortem sibi consci. l. fin. vt. notat Lambertus de Sal. in d. l. vnica. C. ex delict. defunc. Quod intellige verū quatuor interuenientibus. s. quod propter crimen seu metu criminis consciuit sibi mortem, non tēdo vitæ; & si crimen fuerit probatum post mortem; & quod in vita fuerit accusatus, vel proclamatus, vel in crimine deprehensus; & quod crimen sit tale ex quo viuens condemnatus bona perderem, s. m. q; not. Accur. C. de iure fisci. l. vlti. lib. 10. Aut moritur morte sua naturali & tunc, aut delinquit contrahendo: aut non contrahendo. † Si contrahendo tunc, aut delinquit dolo: vel lata culpa: aut delinquit culpa leui. Primo casu, aut in quasi cōtractu: vt circa administrationem tutelę, & tūc eatenus tenetur hæres, quatenus tenetur defunctus, vt. C. de hære. tu. l. 1. & l. cū ostendimus. Aut in contractu, & tunc, aut dolo dedit causam cōtractui: aut incidit in contractū. In primo casu idem quod in delicto extra contractū, vt scilicet in tantum tenetur, in quantum peruenit ad eum, in d. de pe. & temp. ac. s. non autem qes. Secundo casu, aut erat talis contractus, ex quo nō solet ius in hæredem transire, & tunc idem vt scilicet in tñ conueniatur in quantum ad eum peruenit, vt. ff. de precario. l. questurum. s. fin. Aut erat talis contractus, ex quo solet ius in hæredem transire, & tunc in solidum tenetur, vt. ff. de positi. l. si hominem. de act. & ob. l. ex contractibus. & l. ex depositi. & de reg. iur. scilicet hoc iure. s. vlt. & l. ad ea. s. in contractibus. Sed fallit in casibus notatis hic in fi. per Ber. & Host. & per Accur. in lalle. si hominem. primus est. ff. si agrimensor. salum modum dixerit. l. si duobus. s. si. secundus est. ff. de trib. l. illud. s. si tertius. ff. de pollici. l. ex pollici. quartus in d. de pe. & tēpo. ac. s. aliqui. quintus. ff. de præcario. l. quæsitum. s. fin. sextus. ff. de dolo. l. fin. septimus. ff. de calum. l. in hæredem. Secundo casu quā deliquit culpa leui interueniente tunc, aut interuenit, contrahendo, & planum est q; hæres tenetur in solidum. Aut quasi contrahendo, & tunc non tenetur hæres nisi lite contest. contra defunctū, vt. C. de hære. tu. l. 1. hæc q; circa contractus vel quasi agitur ex delicto commisso per defunctum. Si aut committatur delictum extra contractū tunc, aut queritur de priuato delicto ex quo ciuilitur agitur aut de publico. † Si de priuato, tunc aut est lis contest. aut non. Si est lis contest. tunc conuenitur hæres in solidum vt. ff. de publi. iudi. l. ex iudic. s. ex cæteris. & C. ex delictis defunc. l. vna. Si non est contest. tunc, aut peruenit aliquid ad hæredem, & eatenus conuenitur. Aut non peruenit, & non conuenitur, vt d. l. vnica. C. ex delict. defunc. sed primum fallit in actione vi bonorum raptorum, quæ etiam in id quod peruenit ad hæredem non datur, sed cōdictio furtiua datur in locum eius, vt. ff. vi bo. rap. l. 2. s. si. item in interdicto vnde vi, quod in hæredem nō datur etiam de eo quod peruenit ad eum, sed in factum. ff. de vi. & viarma. l. 1. s. si. item s. m. fallit in conditione fur. quæ datur etiam si non peruenit. ff. de condi. fur. l. in condi. & l. si pro fure. s. vlti. hos duos casus not. Goff. j. de rap. in literis. & Io. An. hic, & in casu. ff. quod quisq; iuris. l. 3. s. quod autem. † Si queris de delicto, seu crimine publico tunc Accur. facit regulā, quod nec datur hæredibus nec contra hæredes, etiam lite cōtestata, vt in lalle. ex iudiciorū. & in lalle. vna ex delictis defunc. C. si reus vel accusator mortuus fuerit. l. fin. nisi in casibus quinque notatis per eum in d. l. vna. vbi Accur. Lamber. & Cy. ponunt istam distim. vsq; huc: excepto secundo membro. † Si queritur de iure canonico tunc, aut queritur vtrum ex delictis defuncti hæres tenetur vsq; ad vires, & s. m. vires hæreditarias, & dic quod sic, licet ad eū nihil exinde peruenierit: vnde quilibet hæres siue filius siue extraneus, non distinctō vtrum raptorū vel alterius, tenetur de iure canonico in quantum ad ipsum de hereditate peruenit, ad omnia defuncti debita perfoluenda, siue fuerit ex contractu vel quali, siue ex maleficio, vel quasi siue puenierit res illa pro qua debitū fuit contractū ad eum, siue non, siue lis fuit contest. cum defuncto, siue non, vt hic, & 1. q. 4. c. ecclesia. s. itē pec-

cato Israelitarum. 16. q. 6. si episcopum. s. de pi. ex presentium. in fin. de folu. c. 1. vbi de hoc. de app. qua fronte. j. de vsur. tua. de rapt. in literis. de sent. ex com. a nobis. 2. in fin. vbi de hoc: & hanc opinionem tenuerunt Laur. Vinc. Io. Tanc. & alij quam plures & Io. Andr. j. de vsu. quamquam super verbo mandauerint. lib. 6. licet Alanus contra, nisi lis fuerit contest. cum defuncto, vt in l. vna. C. ex delict. defunc. de hæc materia etiam nota. 12. q. 2. Episcopus qui filios. 96. distim. bene quidem. in gl. turpia. & 24. q. 2. in sum. & per Ray. qui hoc tenet in summa sua de raptoribus. s. hæredibus. cum tribus. s. ibi sc. & hoc tenent Io. & Archi. in s. alle. item peccato. & Bar. Brix. in quest. venera. i. quæ incipit, queritur vtrum hæres defuncti. & Hosti. in summa titu. de testamentis. s. ad quid hæres. ver. teneatur aut. & ver. seq. & frater Io. in sum. confes. tit. de rap. Rubricella de Bellis in quest. post hæc quero qualiter hæres, & c. † Aut queritur vtrū hæres tenetur ex contractibus, vel delictis defuncti vltra vires hæreditarias, & vltra id quod ad ipsum de hereditate peruenit, & tunc. Aut fecit inuentarium prout iura volunt, & tunc nō tenetur vt. C. de iure delib. l. famimus. ad l. Falcidiam. aut. sed cum testator. Aut non fecit, & tunc dicit Ray. in d. s. de hære. q; tenet in solidū ad omnia, per iura proxi. alle. quod verum s. m. Hosti. in d. s. ad quid hæres. ver. quid si non sufficit. & frater Io. in dicta Rubricella de Bel. q. 120. alias. 92. quid si non sufficit. in foro iudiciali. arg. s. tit. 2. Ray. s. verum. in fin. sed in foro seu iudicio animæ nō tenetur vltra quam ad ipsum peruenit, & ipsa hereditate, quamuis sibi imputari possit quo ad detractionem sal. Constat. n. quod hi duo fori sepe discordant. 17. q. 4. c. vlt. s. de resti. spol. literas. j. de sponsa. tua nos. de eo qui cogn. confan. vxor. sua. c. veniens. 2. vbi de hoc in glo. hoc intellige. de sent. excō. inquisitioni. Eandem opi. tenet Io. Andr. in hærede vsurarij in d. ca. quamquam. de vsur. lib. 6. in nouella, dicens, q; pro hoc bene facit illud. c. ibi, prout patiuntur facul. & c. dictum. ca. in literis. j. de raptō. † Item cum iudicium Dei innatur veritati. j. de sent. excō. l. a nobis. & in veritate, nil plus est in bonis, si iste hæres potest cadere iudiciale compulsionem, quæ sequitur opinionem ex præsumptione. l. q; plus fuerit in bonis: ex quo omisit inuentariū ex veritate, & foro cōscientiæ tunc erit. Ad idem facit æquitas qua nihil deperit recipere debentibus, cum defunctus non tenetur vltra facultates, vt in c. cum tu. de vsu. ergo nec hæres & per hoc soluitur quod dici posset, humanam legem factam ab eo qui potest si non nutrit peccatū ligare in foro cōscientiæ, de quo per Tho. in sum. parte. 2. q. 26. arti. 4. Idem tenet Fede. de Senis tali ratione, quia inuentarium quo ad vsuras s. m. leges quæ de inuentario statuerunt, nō est hæredis necessarium qui ex delicto defuncti nō tenetur, nisi quantum ex illo peruenit ad ipsum vt d. l. vna. ius aut canonicum quod voluit hæredem teneri & si nil peruenit ex delicto æquitate pensata non ardeat vltra facultates vt. s. dixi. quare concludebat q; cum iure ciuili nō tenetur, & ius canonicum eum non ardeat, ad plus in foro cōscientiæ non tenetur secundum eum.

¶ De parochijs & alienis parochianis. Rubrica.

- 1 Limites prædiorum præscribuntur.
- 2 Limites dignitatum temporalium præscribuntur. Fallit in finibus imperij, & in limir ophis.
- 3 Limites dignitatum spiritalium non distincti præscribuntur.
- 4 Limites dignitatum spiritalium distincti non præscribuntur.
- 5 Limites præbendarum præscribuntur.

Vper eo ¶ Si queris vtrum fines vel limites seu ea quæ limitibus adherēt præscribi possunt, distinguitur. † Aut queris de finibus prædiorum, & illi bene possunt præscribi vt. s. de prob. ex literis. ita etiam potest intelligi. 16. q. 4. volumus & s. de præscriptionibus. quia iudicāte s. m. Hosti. ibi. † Aut queris de finibus seu limitibus dignitatum, seu territoriorū temporalium, vt sunt baronij, ducatus, marchionatus, comitatus, & huiusmodi, & tunc quævis quædā leges videantur innum. quod non possint præscribi vt. C. de fundis l. 1. agros. lib. 1. de offic. præ. aphri. l. in nomine dñi. s. pro limitaneis. in lib. seu. de prohi. seu. alie. per Feder. c. imperialem. s. præterea ducatus, tota die tñ contrarium seruatur de facto: quia quæ tidie augmentantur, & diminuantur comitatus, & per fas & per nefas septius permittantur, in d. de iure natu. s. pe. Vnde termini ecclesiastici immutabiles permanent, secus de temporalibus: s. m. Hosti. hic & Ioan. Andr. post eum: quod intellige vt. s. dixi de præscri. si diligenti. Hoc tamen fallit in finibus seu limi-

seu limitibus imperij, & in fundis limitrophis vt in l.allea. agros. & no. Archi. 1.6. q. 3. quicunq; glo. fin. t. Aut quæris de finibus seu limitibus dignitatum seu territoriorum spiritua- lium, vt prouinciarum, & tunc, aut limites seu fines non sunt vel non probantur distincti, & tunc limites & ea quæ sibi ad- hærent præscribi pnt, & illo casu semper habet locum præscri- ptio & in prouincijs, & in episcopatibus, & in quo ad omnia iura, vt 1.6. q. 3. inter memoratos. §. q. si limes & cap. dilecto. & quæst. 4. volumus. §. de præscr. ad aures. fm Ber. & Hosti. §. de præscriptio. quia iudicanda. & Inno. & Hosti. & Ioan. Andr. & quasi oēs hic, & Asten. lib. 6. hoc titu. in fi. t. Aut limites seu fi- nes sunt vel probantur distincti per libros antiquos, & testes & famam & alia adminicula. vt. §. de probatio. cū causam. & tunc fines seu limites diocesis vel parochiæ aut prouinciæ præscribi non possunt, & sic loquuntur. 1.6. q. 3. ca. licet & c. quicunq; & hic: sed nec ea quæ limitibus adhærent vt. ff. de rei ven. l. quæ de religiosis. de contrahen. empt. l. in modicis. fm eos. Et hoc intelligit Hug. fore verum in ecclesia affini. f. quod non possit præscribere fines seu limitem alterius ecclesiæ affinis, sed eccle- sia non affinis potest præscribere limitem alterius ecclesiæ non affinis, ne ex hoc contingeret terminos prouinciæ con- fundi: & hoc potest colligi ex ratione quam ponit ille canon. 1.6. q. 3. quicunq; ibi nedū & c. vbi hoc no. Hug. & Archi. post eum in glo. antepe. Et quæ loca dicantur esse iuxta limites, vel vicina seu aduentualia limitibus, arbitrarium est: nam potius æstimatione potest attendi quæ constitutio declarari. ff. rem ratam habere. l. quo enim. §. l. iul. de solu. l. ratum. fm Vinc. & Archi. ibi in glo. pen. & Inno. Hosti. Pet. Abb. & Io. Andr. hic. hoc autem fm Hosti. certum est, qd illud quod remorum est a limite, præscribi potest. 1.6. q. 4. volumus. dummodo fines ex hoc non contingat confundi, quod dic vt legitur & no. j. tit. 1. cum sint homines. t. De finibus autem seu limitibus præben- darum, & aliorum beneficiorum inferiorum, credo qd præscribi possunt, vt. §. de proba. ex literis. & potest esse ratio, quia non hnt, proprie loquendo, certos fines seu limites, vt beneficia li- mitata, licet habeant certas possessiones. Item si sint limitata hoc non est autoritate seu dispositione iuris cōis, sed homi- nis: item ratione confusionis euitande, quæ habet locū in ma- ioribus beneficijs, celsat in præbendis, quæ debent esse æqua- les. §. de constit. cum Martinus. in fin. & de præb. cum causam.

¶ De decimis. Rubrica.

- 1 Decimarum diuisio.
- 2 Decima que ex necessitate debeantur.
- 3 Decimarum subdiuisio.
- 4 Doctoris opinio veritati consonans sequenda.
- 5 Doctoris opinio a veritate iuris deuians respuenda.
- 6 Doctoris opinio in dubio sequenda.
- 7 Primitiæ soluntur secundum loci consuetudinem.
- 8 Primitiarum solutio respicit consuetudinem mediocrem.
- 9 Primitiæ quæ non soluantur consuetudine induci potest.

Decimam ¶ Si quærat quæ sunt gene- ritate vel præcepto debent, distingue. t. Aut que- ris quot sunt genera, dic qd quatuor, quædam enim erant decimæ quas populus debebat ex lege Le- uiticæ tribui, ex lege. j. ex præcepto legis, Deut. 14. decimam partem separabit a cunctis fructibus terræ: & numeri. 18. filijs Leui dedi decimas omnes, & c. fm Hosti. & loco illarum sunt, & successerunt hodie illæ quas parochiæ dant parochiali ec- clesiæ, fm Abb. & Ioan. Andr. Item aliæ decimæ sunt, quas ex illis decimis a populo sic receptis, Leuitæ dabat sacerdotibus, de quibus loquitur numeri. 18. ante finem, ibi præcipuè Leui- tis, & c. fm Hosti. & loco istarum decimarum sunt partes, quas percipiunt episcopi ab ecclesijs parochialibus. 1.0. q. 3. vnio. vel quæ dantur quædamq; Papa, vel alicui Principi seculari de man- dato ipsius, & hoc est fm genus fm Abb. & Ioan. Andr. Item aliæ quas vnusquisq; de populo Israel separabat ad inuitadum sacerdotum: & loco istarum sunt primitijs: fm quod in qui- busdam prouincijs obseruatur qd quilibet parochianus faciens celebrari pro animabus parentū, inuitat quolibet anno ad an- nuarium sacerdotum, fm Abb. & hoc est tertium genus: & hoc legitur Deuter. 14. decimam partem separabis de cunctis frugibus tuis fm Hosti. Est & quartū genus decimarum, quas parochiani pauperibus recodebant, id est, ad vsum pauperum referuabant, & loco istarum succedunt & dantur elemosynæ pauperibus. fm Abb. & Ioan. Andr. & de istis quatuor generi-

bus decimarum not. Ioan. 1.3. q. 2. c. ecclesijs. §. his itaq; in glo. videtur hic. t. Aut quæris de secundo scilicet quæ ex necessi- tate vel præcepto debentur, & dic qd ille ex primo genere, arg. huius c. vbi dicit qd ex lege debentur: in alijs autem tribus gene- ribus not. factum quasi innuat, qd primum genus erat necessa- rium, sed alia tria voluntaria, non ergo sunt exigenda, arg. j. de censibus ex parte. fm Hosti. hic. & de hoc vide plenius per eum. j. eo. a nobis. t. Si verò quæris quot sunt, species istarum decimarum primi generis, dic qd duæ scilicet personales, vt quæ debentur ex negotiatione, vel artificio, vel scientia, vel mali- tia, vel venatione. Item prædiales quæ pueniunt ex ipsis præ- dijs, vt vinum, bladum, & fructus arborum. §. titu. r. c. fin. j. eo. ad apostolicæ. & c. paltoralis. De quibusdam autem dubitatur, vtrū sint prædiales vel personales, vt de agnis & foetibus alio- rum animalium, quæ in pascuis gregatim pascuntur, de quo per Io. 1.3. q. 1. c. ecclesijs. §. quia ergo in glo. arg. bonū nullam par- tem eligens per Ber. j. eo. ad apostolicæ fm Hosti. in sum. eo. tit. §. quot sint eius species. videtur tenere qd sint mistæ. idem frater Ioan. in sum. confes. eo. tit. q. 2. de quo etiam per Goffi. in summa eo. tit. in princ. & dicam. j. eo. peruenit.

¶ Super eo. ca. Ad declarationem glo. secundæ si quæras, vtrū opiniones doctorum sunt fouendæ, & sequendæ, distingue. Aut constat quod opiniones doctorū consonant veritati iuris communis: aut constat qd deuiant a veritate iuris: aut est du- bium. t. In primo casu sunt fouendæ & sequendæ, vt hic & j. de cogna. spiri. uali. c. 1. in fin. de appel. concertationi. & de off. deleg. cap. li delegatus. lib. 6. vbi reprobatur opin. Inno. no. ff. de off. deleg. c. si pro debilitate. & approbatur opin. Hosti. extra de electio. c. statutum. in cle. vbi reprobatur opi. Io. An. not. j. de electione, quia sepe lib. 6. & approbatur opi. G. ibi qui. t. In secundo casu nō sunt fouendæ, nam vbi est casus leg. vel decre- tæ pro veritate habetur non remanet opinio seu quæstio. C. de iure dot. l. Ancillæ. & j. de voto & voti redemp. c. ex multa. veritati enim cedere debet opi. 8. dist. c. veritate. & §. de reiu- dia. cum Ber. & extra de elec. c. ne Romani. in prin. in cle. t. In tertio casu opiniones sunt fouendæ, vt hic, & j. de sent. excom. c. officij. ff. de arbi. l. qualem alias diem. §. sed de plurib. de dam. infec. l. si ædibus. & 35. q. 9. veniam. & sint diuersæ, non aduer- sambræ sustinendæ sunt. §. de resti. spol. c. literas. & si ambe non possint sustineri in arbitrio iudicantis, relinquuntur quæ voluerit amplectitur, vt leg. & no. §. de constit. ca. 1. & de fer. capellanus. Caueat tñ ne sit solus in opi. sua, ne in hoc prudētia sue videat- innti. §. de consti. c. ne innitaris. ita distinguit in effectu. G. de Mon. Lau. in d. c. ne Ro. gl. 2. & adde qd dixi. §. de biga. nuper.

¶ Super eo. c. in fin. Si quæris quanta debeatur esse primitia, seu quantum nomine primitiæ dari debet. Lau. & Io. dicunt de- bere dari centesimam. Tu vero disting. t. Aut apparet de con- suetudine ecclesiæ, & illa est sequenda, vnde totum consuetu- dini relinquuntur, vt quælibet ecclesia seruet consuetudinē suā, si de ea appareat secundum Ray. & Goff. Ant de cōsuetudine ecclesiæ non apparet, & tunc recurrendum est ad consuetudi- nem vicinarum ecclesiarum, vt leg. & no. §. tit. 1. certificari. de cōsue. cum olim. cum distin. quia aut consuetudo vicinarum ecclesiarum est vna & eadem, & tunc ad eam est recurrendum, & vbi ibi. t. Aut sunt diuersæ cōsuetudines, & tunc illa est sequen- da, quæ magis tendit ad mediocritatem. 1.0. q. 2. c. ea em. §. hoc ius. vel qd minimū teneatur, ar. ff. de leg. 3. l. nu. mms. j. de cen- sibus ex parte. fm Goff. vel fm Hosti. potius videtur stādum esse dicto, & interpretationi Hieronymi hic in fin. licet Inno. hic dicat qd ex quo non inuenitur expressum de quantitate, in- optione relinquuntur dantis, vt quamcunq; velit det, nisi cōsue- tudo regionis aliud inducat. quod verum fm Hosti. & credo qd bene, inter quadragesimā & sexagesimam, sed vltra quadra- gesimam sacerdotes exigere, vel minus sexagesima laici offer- re non pnt, nisi aliud sit de cōsuetudine. Dicit etiā Ray. quod si ecclesia esset tenuis nec haberet vnde sacerdos posset susten- tari, quod illa cōsuetudo esset eligenda que amplius soluit, vel saltem medium inter illas, arg. §. alleg. hoc ius. t. Dicit etiā glo. super Ray. eo. tit. quod si consuetudo esset quod nihil soluat, vel exigatur de huiusmodi primitijs, excusantur a peccato nō soluentes, si tamen hæc consuetudo sine contradictione ob- tenta est, a tempore ex quo non extat memoria: & idem not. frater Ioan. in summa confes. q. 49. quanta debeatur, & c.

- 1 Clerici inferiores superioribus decimas dant.
- 2 Clerici aequalibus decimam non solunt.
- 3 Clerici inferioribus decimam non solunt.
- 4 Decimas prædiales quisq; possessor soluit.

Novum

Ouum genus. ¶ Si quæris vtrum, clerici alijs clericis decimas solue- re teneantur, distingue. Aut quæris de religiosis, & de illis dic, vt dicam. j. eo. ex parte. 3. Aut de alijs, & tunc. t. Aut quæris nunquid clerici inferiores ad decimas solu- endas superioribus quibus subiacent, vt Leuitæ sacerdotibus teneantur, & dic qd sic, tam ad prædiales, ratione prædiorum, si quæ hnt ex patrimonio, vel aliunde licite acquirita, vel ratione beneficiorum eis competentium: quam ad personales, ita lo- quitur h. o. c. in 2. respon. & §. eo. ca. 1. vt. rursus. nisi in perso- nalibus consuetudo cōtraria sit, quod dic, vt no. j. eo. in aliqui- bus. in fin. quia quilibet Christianus tenetur ipsas dare de om- nibus licite acquiri. is. j. eo. ex trāmissa fm Hosti. hic. in præ- dialibus vero refer, vtrū sint prædia ecclesiastica, & tunc ob- stat consuetudo contraria, vel priuata seu temporalia, & tunc non obstat quod dic, vt dicam. j. eo. peruenit. t. Aut quæris nun- quid clerici æquales, nō subditi æqualibus decimas soluere teneantur, vt Leuitæ Leuitis, sacerdotes sacerdotibus, & dic qd non, vt hic in 1. respon. & ita intellige gl. Inno. j. de statu mon. ca. 1. in magna glo. ver. ad personales aut, nec monachi nec cle- rici tenentur, & c. idem ibi not. Hosti. & Io. An. post eum.

t. Aut quæris, vtrū superiores inferioribus, vt sacerdotes Le- uitis ad decimas teneantur, & tunc idē multo fortius, quia par in parem non habet imperium, nec minor in maiorem, vt. ff. de arbi. l. nam & magistratus. §. de maio. & obed. cum inferior. & c. statutum. & intellige in ista distinctio. omnes inferiores, qui sub sunt alijs, licet alijs inferioribus vel ratione prædiorum in sua parochia sitorum, vel ea rōne, quia ab eis recipiunt eccle- siastica sacramenta. Vnde quærit hic Hosti. nunquid ep̄s da- bit decimas de prædialibus, quidam dicunt quod non, quasi sit confusa actio. ff. de solu. l. Stichum. §. aditio. nec potest libijpsi quis obligari. ff. ad Velle. tutor. & hanc opi. ep̄i nostri tempo- ris amplectuntur: & hoc videtur expressum in hoc. c. alij con- tra. pro quibus videtur expressum. 1.6. q. 1. si quis laicus. t. Nam prædiales soluit quilibet possessor. j. eo. c. 1. & 2. & c. dilecti. & c. licet. & c. in aliquibus. & duobus. c. seq. nisi ratione priuilegij contrarium sit. j. eo. ex parte. vel consuet. ecclesiæ. j. eo. cum sint. & c. ad apostolicæ. vel compositionis. j. cap. prox. alias si ep̄iscopus totū sibi appropriare emendo, vel alias posset om- nino parochialis ecclesia iure debito defraudari, quod non est sentiendum. j. eo. suggestum secundū Hosti. & de hoc per eum in summa eodem titu. §. a quibus.

- 1 Iuri de futuro, an renuntiare possit.
- 2 Ius duorum consensu quæsitum, eorum dissensu dissoluedum.
- 3 Iuri præsentati an renuntiare possit.
- 4 Renuntiatio differt a repudiatione.

X multiplici super. glo. 2. Si quæris, vtrum iuri fu- turo possit renuntiare, Goff. & Ber. hic, & Accur. ff. de pact. l. 1. & ff. de leg. 2. si ita sit scriptū. §. si sub con- ditione distinguunt. qd t. Aut simplici renuntiatione, & nō po- test, vt in d. §. si sub cōditiōne. & ff. de reg. iur. l. qui potest. Aut per pactum, & tunc nō potest, vt in d. l. r. C. de pac. & ff. de pa- ctis. l. & hæredi. §. filius. ita etiā distinguit Azo in suis bro- cardis. Sed cōtra primum membrū facit expressē. ff. a quibus ap. non licet. l. 1. §. si quis ante. sed Accur. ibi. & ff. de acq. hære. l. si qui. & l. in plurim. ad si. respōdet quod ibi renuntiatio facta fuit coram iudice, & idem no. ff. de cur. bo. dan. l. 1. & ean- dem so. sequitur Dy. in §. alleg. si sub conditione. Alij vero vt Iaco. de Are. dicunt quod aut iuri futuro renuntiat, quis per pactum, & potest vt in d. l. r. C. de pactis. Aut per simplicem renunt. & tunc aut renuntiat inter absentes, & talis renuntiatio non valet, vt in d. §. si sub conditione. Aut renuntiat inter præ- sentes, & tunc renuntiatio habet vim pacti vt. ff. de pact. l. tale pactum. & ita intelligunt dictā. l. r. ff. de cur. bo. dan. Ego verò credo sic dicendū meliori iudicio semper saluo, quia t. aut est, tale ius, in cuius acquisitione interuenit voluntas seu consen- sus duorum, sicut est in his quæ aguntur inter viuos, & tunc siue sit ius præsens, siue futurum requiritur consensus vtriusq; in dissoluedo, sicut in contrahendo, vt. ff. de regu. iur. l. nihil tam naturale. j. de regu. iur. ca. 1. r. C. qñ licet ab emp. disce. l. 1. & 2. & hoc not. Pet. de Bellaper. & Cy. post eum in d. l. r. C. de pactis: quod credo verum quo ad resoluedum cōtractum, & maxi- mē vltro citroq; obligatorum, sed quo ad prejudiciū & amif- sionem iuris renuntiat, credo id quod sequitur in iure, quod vnus solius voluntate niritur, per ea que dixi de renunt. c. quod in dubijs. t. Aut est tale ius quod vnus solius voluntate

niritur, sicut est ius quæsitum seu quærendum in vltima vo- luntate, & tunc refert, quia quoddam est ius præsens, quod de- bet exigi vel exerceri in futurū, seu cuius exactio vel execu- tio dependet ex futuro, vt patet hic in iure decimarum quod curato parochialis competit in præsentem, sed earū exactio com- petit in futurum singulis annis, & cum fructus excreuerint: & in iure quæsitio electio per electionē, & tunc tali iuri potest re- gulariter renuntiare etiam per simplicem renunt. fm Goff. & Hosti. hic. cum quibus concordare videtur quod not. Inno. §. de arbi. innotuit glo. 2. circa mediū. ver. sed cum hoc non pos- set. & Hosti. post eum dicentes, quod possum renuntiare ne possim excipere, vel vitare executionem, sicut possum renun- tiare appellationi, intelligo quam possum interponere ex gra- uamine iam illato, ita posses intelligere. §. de elect. cū inter. R. Seniore vbi R. senior renuntiauit abbatia, id est, iuri quod sibi competeat in ipsa abbatia ex electione eiusdem. eo. tit. c. si elect. lib. 6. §. qd met. cau. ad aures. cum ibi no. per Ber. in j. gl. de tran. l. ep̄iscopi inter corporalia. §. sicut autem. in glo. ante ergo, quod intellige dummodo sit tale ius, quod plene subiacet potestati renuntiantis, quod dic, vt dixi. §. de foro compe- ti diligenti. per eandem viam facit. j. de regularibus. ca. ad no- stram. ca. ad apostolicam. & c. statutum. t. Quoddam verò est, ius omnino futurum, & tunc, aut quis ei renuntiat in iudicio: aut extra iudicium. Si in iudicio, tunc valet renuntiatio, vt in l. alle. ff. de acq. hære. l. qui hæres. & in plurim. de cur. bo. dan. l. j. & a qui. app. non licet. l. 1. §. si quis ante. vbi hoc not. Accur. & idem Pet. de Bellaper. & Cyn. in d. l. r. C. de pactis. Si extra iu- dicitum, tunc. Aut renuntiat simplici renuntiationi, & nō va- let talis renuntiatio, vt in l. alle. si ita sit scriptum. §. si sub conditione. Aut renuntiat per pactum, & talis renuntiatio valet, vt hic, & in iuribus, hic alleg. in glo. 2. Et est ratio diuersitatis inter simplicem renun. vel repudiationem ex vna parte, & pec- tum ex altera, quia simplex renuntiatio vel repudiatio niritur autoritate vnus solius. f. repudiantis: sed pactum authorita- te plurim. vel duorum, & ideo maioris est autoritatis quam repudiatio. ff. de pact. l. 1. vnde non mirum si plus operetur con- sensus plurim. quam vnus. §. de offic. deleg. prudentiam. fm Goff. hic & Hosti. §. de testa. Ray. 1. respon. idem Archi. 2. q. 6. §. i autem. glo. pe. t. Item ratio, quare secus in renuntiatione seu repudiatione simplici facta in iudicio, & coram iudice, & secus in renuntiatione facta extra, pot esse, quia in iudicio quasi contrahimus. ff. de pecu. l. 3. §. idem scribit. & ibi est iudex per quem acquiri parti absenti, arg. ff. rem pu. sal. for. l. 3. j. de vltur. c. quamquam. lib. 6. cum ibi not. ideo non mirum si talis renun. habet vim pacti secus in renuntia. extra iudicium facta.

- 1 Decima personalis parochiali ecclesiæ danda.
- 2 Decima prædialis ecclesiæ prædiali danda.
- 3 Decima mixta cui solueda.
- 4 Prædium transit cum decima onere.
- 5 Decima soluitur a tenente loci consuetudine.
- 6 Decima de immobilibus non solueda.
- 7 Decima de mobilibus iuste quæsitis solueda.
- 8 Decima de mobilibus iniuste quæsitis solueda.
- 9 Decima de turpiter quæsitis solueda.
- 10 Decima de usuris non solueda.
- 11 Decima de usuris iuste quæsitis solueda.
- 12 Decima de usuris non solueda.
- 13 Decima papali priuilegio tolli potest.
- 14 Decima ab inferiori a Papa non tollitur.
- 15 Decima a laico non præscribitur.
- 16 Decima a laico non præscribitur.
- 17 Decima an præsentatione retineri possit.
- 18 Decima iure diuino introducta.
- 19 Decimam debitam esse, sanctorum autoritatibus comprobari.
- 20 Decima iure canonico debetur.
- 21 Decima personalis ex præcepto non debita.
- 22 Decima an a clericis præscribat.
- 23 Decima an ab ecclesiis præscribat.
- 24 Decima contra laicum ab ecclesia præscribitur.
- 25 Decima estimatio solueda a destruyente segetem vel arbores sine causa.
- 26 Decima estimatio non solueda a combuente segetem vel arbores.

Eruenit. ¶ Si quæris cui ecclesiæ, & de qui- bus rebus decima est solueda, di- stinguere. Aut quæris de iure cōmuni omni consue- tudine, præscriptione, priuilegio, & compositione circumscrip- ta.

circumscripta. Aut queris de iure speciali, puta privilegio, com-
 positione, consuetudine vel prescriptione. In primo casu re-
 fert, aut queris de primo. Si cui ecclesie decima sit soluenda, &
 tunc, aut queris de decima personali: aut de praeiali: aut de
 1 mista. Si de personali dic, quod danda ecclesie parochiali seu
 baptismali, id est, illi in qua dantes officia diuina audiunt, & re-
 cipiunt sacramenta. 16. q. 1. quae 1. 3. q. 1. ecclesias. §. 1. vt no.
 Ioan. in calle. quae 1. fi. & ca. can. & q. c. statum gl. 2. & 13. q. 1.
 in summa. & Ber. & Host. j. eo. ad apostolicam. & cum sint ho-
 mines. & c. quoniam. & Inno. in d. c. ad apostolicam. & Host. in
 summa. eo. tit. §. cui danda, & fratre Io. in sum. c. of. eo. tit. q. 3.
 & Asten. eo. tit. artic. 3. q. cui ecclesie. Circa hoc tñ distingue,
 quia, aut quis habet domicilium, & recipit ecclesiastica sacra-
 2 menta in vna sola parochia, & tunc illi debet solvere prout est
 dictum. Aut pluribus, vt quia est rex, vel princeps hñs domi-
 cilia in pluribus parochijs, & tunc. Aut in vna ipsarū habet do-
 miciliū principale, & illi soluet, arg. C. vbi fena. vel cla. l. 2. Aut
 in omnibus principaliter seu aequaliter habitat, & tunc ille in-
 ter se diuidit, vt arg. ff. ad municip. l. assumpt. §. iuris pruden-
 3 tibus, vt not. Inno. s. de maio. & obe. c. omnes, & frater Ioan. in
 sum. confes. eo. tit. q. 4. Si de praeiali, tunc dic, quod est
 uenda illi ecclesie infra cuius parochiam sita, sunt praeia. §. tit.
 proxi. ca. fin. j. eo. quoniam. 16. q. 1. si laicus. 13. q. 1. c. ecclesias.
 §. 1. & ad hoc facit optimē. s. de pactis pletiq. j. eo. quoniam.
 & c. contingat. & c. cum in tua & s. tit. proxi. cap. vlt. vbi Lau.
 Vinc. & Goff. Ber. & Phil. hanc sententiam approbant indistin-
 ctē, & eam sequuntur Goff. & Ioan. de An. qui ita not. in sum-
 ma sua tit. de decimis. §. sed quibus dicens, quod canones con-
 trarium innuentes, loquuntur fm antiqua tempora. Sed hodie
 fm Goff. danda sunt ecclesie parochiali, iure cōmuni etiam si
 non esset baptismalis, vbi praeia sunt sita, ad hoc. 13. q. 1. c. ec-
 clesias. in fin. ff. de mu. & ho. l. 1. & 2. & istā sententiam appro-
 bant Hug. Lau. & Archid. 13. q. 1. in sum. & Ray. in sum. eo. tit.
 in princ. & Goff. eo. tit. §. danda. & Host. eo. tit. §. cui danda.
 sed Ber. j. eo. cum cōtingat. intelligit q. tantum baptismali ec-
 clesie dandē sunt, decimę praeiales. 16. q. 1. c. de decimis. idem
 tenet Inno. j. eo. ad apostolicam. vbi ipse dicit, q. si de consuetu-
 dine non cōstat praeiales decimę dandę, sunt ecclesie bap-
 tismali, vt in praeiō. c. de decimis. tamen ipse Ber. j. eo. ad apo-
 stolicam. in glo. vlt. quae incipit ius, tñ commune, & c. ponens gl.
 Lau. tenet primam opin. & Host. ibi & s. eo. nouum. & idem
 tenet Ber. j. eo. cum sint homines. in glo. non tamen. & Host.
 & no. in c. quoniam. Quae opi. q. de iure communi decimę
 pertinent ad illā ecclesiam infra, cuius parochiam praeia sunt
 sita, est hodie approbata. j. de rest. spo. ad decimas. lib. 6. vbi est
 ista alteratio expedita fm Archid. ibi in glo. fin. & 13. q. 1. in
 summa in glo. adde de hoc habes. & hoc qñ constat in qua pa-
 rochia praeia sunt sita, alias si non cōstat, quia limites non sunt
 certi, habet locum. calle. quoniam. in fi. scilicet q. dioce. debe-
 3 tur. Sed Io. Andr. dicit ibi, quod si constaret noualia esse inter
 duas parochias, sed nescitur intra quam illarum, quia non appa-
 rent ibi limites, sed bene apparent in locis vicinis, quod inter
 illas deberet fieri diuisio, ad hoc. j. de sepul. cum quis. §. 1. lib. 6.
 Si queris de militis, vt de agnis, & foetibus animalū, quae pa-
 fcuis gregatim pascuntur, tunc. Aut apparet super hoc consue-
 tudo, & illa seruanda est. s. eo. cap. 1. & 2. & c. commissum. j. eo.
 cum sint homines. & c. ad apostolicam. & c. in aliquibus. Si non
 appareat, tunc sunt opinionēs, nam Host. in summa eo. tit. §.
 cui danda. dicit quod aut pascuntur continuē in praeijs pro-
 prie parochiae, & illi sunt soluendę, vt hic, alias videtur quod
 diuidi debeant inter ecclesiam, vbi pascuntur & propriam, arg.
 ff. de leg. 3. qui saltum. s. de testa. relatum. §. vlt. Si enim decima
 precipuē danda est, propter sacramenta. s. eo. ca. 2. j. eo. tua no-
 bis. §. verū. non debet conueniri ecclesia infra cuius parochiam
 pascuntur, si ratione sacramentorum, quae praestat pastoribus
 cum ipsa corpora suae parochiae sint, vult habere medietatem,
 vt sic quaedam societas inter ecclesias contracta videatur, vt si
 vna praestet corpora, & altera praeia: imō etiā plus videtur at-
 tendenda personā, cum gratia sua natura res cōparauerit. ff. de
 aedil. edic. l. iustissimi. de vfu. in pecudum. Ray. vero eo. tit.
 §. 9. item aliquis habens. dicit quod si aliquis pascit pecora in
 vna parochia, sed habet ouile in alia parochia, qd de lacte fetu,
 & lana detur, alias debetur decima illi ecclesie, in cuius paro-
 chia praeia sita sunt: quia cum deinde suscipiant totū nutri-
 mentum, tales decimę praeiales censentur, arg. s. ca. proxi.
 cum quo cōcor. Tho. in summa. artic. 10. cap. 3. argu. 2. Hug.
 vero. 16. q. 1. decimas a populo distinguit. Aut ouilia anima-
 lium aliunde veniunt, causa pascendi ibi ad tempus, & tunc si

cut de personali dñs pascua dabit decimam de pretio, quod
 inde recepit: si autem sunt ibi vt incolae, soluet vt de praeia-
 4 li. Inno. vero. §. cap. proxi. notat quod si dominus fundi gra-
 tis patiatur bestias pascere in fundo suo, tunc cū herba auulsa
 de terra a bestia, vel potius ab eo, qui bestias pascit trāstat cum
 onere suo decimę. j. eo. tua. & c. pastoralis. dñs bestię decimam
 aestimationis totius herbe debet dare ecclesie. ff. de vfu fructu.
 l. vfu fructu legato. & litem si fundi. & l. vfu fructuariū venari.
 Ex quibus videtur cōcludere, quod talis decima est persona-
 lis, cum de hoc sit tantum soluenda decima, quantum aestima-
 tio pascuorum poterat excedere, & non plus: sed ibi in princ.
 5 glo. dicit quod vendebantur pascua, & sic de pretio solueban-
 tur decimę, vel solui debebāt ecclesie parochiali, & sic innuit
 eas praeiales. Tu verō ad concordandas istas opi. distingue,
 vt not. Gul. de Monte Lau. extra eo. titu. ca. relig. super ver. de
 animalibus, in cle. quia aut loquimur de animalibus feris: aut
 de domesticis. Si de feris, aut de non inclusis quae venator ac-
 cipit, & tunc de eis seu eorū pretio tanquam de personali ca-
 piens decimam soluet, arg. s. titu. proxi. ca. vlt. j. eo. ad apo-
 stolicam. & hoc tenet Inno. s. eo. commissum. in fin. ar. in situ. de
 rerum dist. §. ferē & §. seq. Aut de inclusis, vt cuniculis, vel da-
 mis, vel ceruis, vel similibus infra clausuram alicuius forestę,
 vel loci positis, vt patet in nemore vicenarum propē Parisios,
 & tunc secus, quia talia censentur praeialia, & exinde debet
 dari decima ecclesie parochiali, vbi locus ille situatur, vt not.
 Inno. j. eo. non est. & Host. in d. c. commissum, arg. ff. de vfu-
 fru. l. vfu fructuariū venari. & de leg. l. de quibus. Si loquamur
 de domesticis, tunc aut loquimur de pretio pascuorū, & tunc
 soluet illi ecclesie cui est, soluēda decima herbae, & si de ea fiet
 foenum, & sic erit realis seu praeialis, & sic loquitur. §. cap.
 proxi. cum ibi not. per Inno. Aut loquimur de agnis, lana, & lac-
 te domesticorum animalium, & tunc credo veram opin. glo.
 in cap. alleg. ad apostolicam. quod parochiali ecclesie tanquam
 de praeialibus dari debet, sic etiam not. Inno. & Host. j. eo.
 non est. & Host. in summa eo. titu. §. quot sunt eius species
 & sequenti. Aut loquimur de mercede, quam pastor in eis cu-
 stodiendis lucratur, & de tali tanquam de personali soluet
 decimam ecclesie, vbi audit diuina, & recipit ecclesiastica sacra-
 6 menta, sicut miles de militia. j. eod. non est. & sic intelligatur
 opinio. Hug. De colono partitō, qui pro cultura certam par-
 tem fructuum recipit, puta dimidiam de hac parte sua, cui ec-
 clesie soluere debeat decimā, dubium est, nam hac pars vide-
 tur sibi prouenire ex opera culturae, & sic decimabitur, vt per-
 sonalis. E contra ex opere prouenit, & ibi principaliter ope-
 ratur manus Dei, & sic inter praeiales computāda videtur, &
 si hac ratione pro praeiali diffinias, per hoc fraudabitur paro-
 chialis ecclesia, quae nullas parochiales habebit, & tunc aliud
 aliud opus nō faciat, si singulis diebus, mensibus, vel annis iste
 reciperet pretium operarum illius pretij, daretur decima paro-
 chialis: sic videtur de hac parte, quae succedit loco pretij, si
 contra praeialem diffinias, idem videtur cum de omni fructu
 illius praeij sibi decima debeatur, & si ipse dñs suis expensis
 coli faceret vel coleret, solueret integram decimam, nō dedu-
 7 ctis expensis culturae. j. eod. cum homines. & c. non est ergo
 nec pars debita cultori transibit sibi non decimata. Io. Andr.
 tractans de hoc. j. eo. cum sint homines. dicit quod tex. ille vi-
 detur velle consuet. esse sequendam, de qua si non apparet fa-
 tis videretur partem coloni bis decimandam primo ecclesie
 praeiali, & in residuo ecclesie parochialis: & in prima nō de-
 trahet sumptus, sed detrahet in secunda. j. eo. pastoralis. Et sic
 simile, si pro salario doctrinae vel aduocationis das mihi fru-
 ctus praeij tui: nam parochialis praeij habebit illorum fru-
 ctuum praeialem decimam, reliquae partis quae mihi est, lu-
 8 crum parochialis domicilij habebit decimam. Vnde dicebat
 Host. j. eo. tua. 2. quod si colonus de acervo non decimato do-
 net mihi. x. corbes, illud bis decimabitur, primo ecclesie pre-
 dij, & residuum meę parochiali, sicut de eodem legato dantur
 duae canonicae. s. de testa. c. fin. Sed Inno. & Host. j. eo. a no-
 bis. dicebant hoc casu vnam solam decimā & praeialem de-
 beri, quando colonus pro cultura partem fructuum percipit,
 vel certas mensuras, dummodo ita sit, quod de fundo mensu-
 ras percipiet, & non aliunde, id est, si sunt in fundo illas per-
 9 ciat alias non. Et idem videtur si de fructibus nō debet sol-
 ui merces coloni, sed in pecunia hoc tamen acto, quod illa pec-
 unia deberetur de fructibus praeij, alias non, si fructus non
 essent illius aestimationis. arg. ff. de vfu fru. l. haec tenus. de iudi-
 l. fideieōmissum. Si autem colonus sit pensioarius, cum per-
 sona domini sit obligata ad soluēdum mercedem, etiam si nil
 percipiatur

percipiatur de fundo quem colit, tunc debet colonus decimā
 soluere, non ecclesie praeiali, sed suae parochiali, vbi percipit
 diuina, & hoc casu videtur loqui. 16. q. j. que 1. & arg. ff. de con-
 trahen. emp. & ved. l. fi. Et est ratio diuersitatis horum casuū,
 quia in primo casu omnes fructus sunt decimandi antequā di-
 uidantur, sine deductione expensarum, j. eo. tua. 2. ergo ex quo
 semel, sunt decimari, vltius non debent decimari ab his ad
 quos ex debito perueniunt, sicut sunt coloni, j. eo. pastoralis. §.
 1. In secundo vero casu agitur de lucro proueniente ex opera
 manuum coloni, de quo debet habere decimam ecclesia paro-
 chialis, vbi audit diuina. Item in primo casu totus fructus, est
 de terra, j. eo. non est. & c. cum non sit. In secundo vero casu lu-
 12 crum & merces coloni ex opera manuum suarū prouenit, nō
 ex fundo, secundum Innoc. licet fatetur Host. contrarium
 c. n. uet. tenendam, si de illa conset, vt j. eod. cum sint. & cad.
 Apostolica. Sed Io. An. in calle. cum sint dicit: quod licet satis
 iuri, & aequitati consonum reputet, quod. s. dixit. l. partem co-
 loni bis decimari, tamen quia id non seruatur, itari potest sa-
 tis probabiliter huic d. Inno. & Host. vbi non apparet consue-
 tudo contraria, vt praedixi: pro qua multum facit, quia si ipse
 idē dominus coleret, nec aliud opus faceret, non est tamen re-
 perire quod partem illorum fructuum decimet vt lucrum: ad
 hoc tamen responderi posset per decre. dilecti. j. eo. secundū
 eum. Si queris de secundo, s. de quibus rebus decima est solu-
 8 uenda, tunc refert. Si aut queris vtrum de rebus immobili-
 bus, seu pro proprietate rerum immobilium acquirarū de-
 cima sit soluenda, & tunc licet Host. j. eo. non est. dicat q. de-
 bet solui decima pars pretij communis, ar. ff. de leg. l. apud Iul.
 §. constat. & in eo. quod not. s. de test. filius noster. maxime qñ
 datur extimata, vel pro pretio ar. C. de iu. dot. l. tamen Inno.
 ibi in gl. vlti. & Alahic & Io. & Vinc. & Ber. j. eo. pastoralis. te-
 nent contra. Nam in veteri testamento, vbi praecipit fuerunt
 decimę, leuita, & habebant partem possessionum, quia de
 fructibus tantum decimas dandas dominus praecipit, Nume-
 9 ri. 18. & licet prima opi. considerato rigore iuris iustior sit, se-
 cunda tamen aequior & benignior est, & ipsam teneas, ar. s. eo.
 c. 1. in fi. secundum Host. in d. c. pastoralis. Aut queris vtrum
 de fructibus immobilium, vel de rebus mobilibus acquiritis
 decima sit soluenda, & tunc si aut queritur de rebus iultē, &
 licite acquiritis, & de illis omnibus decima est soluenda in quib-
 10 buscunq; rebus consistant, vt de fructibus omnium terrarum,
 pomis, herbis, pascuis, apibus, nutrimentis animalium, quae ta-
 men sub virga transeunt, lana, lacte, feno, lignis, piscationibus,
 venationibus, fictis, pensionibus, molendinis, furnis, balneis,
 fulonicis, argentariis, metallariis, lapidicinis, & ex istis debe-
 tur decima ex lege diuina. Item de negotijs, artificijs, officijs,
 & de omnibus bonis. & etiam de ipso tempore decima est solu-
 uenda, non ex lege diuina, sed secundum locorum consuetudinē,
 nem, vt hic, & j. c. proxi. & c. ex transmissa. 16. q. 1. decimę: se-
 cū dū Gof. Ber. & Hof. & Ioan. Andr. hic, & de hoc plenius per
 Host. in sum. eo. tit. q. 19. eo. etiam de palea cum sit in fructu
 decima debetur. ff. quib. mod. vfu fru. amit. l. si vfu fructuarius
 messem. & no. Spe. hoc. tit. §. si. Vnde dicit Vincen. j. de censu-
 bus licet. Melendum dixisse, quod is qui non abundat, sed ta-
 11 men habet, quod sibi & familiae suae sufficit, nō tenetur ad de-
 cimam, pro eo quia pauperes non tenentur ad tributa vt ibi
 sed decimę sunt tributa. j. eod. tua. 2. facit. 86. dist. non satis. in
 fin. alias incipit in singulis. ibi ne vestimentis alimentis q; & c.
 & 42. dist. c. hospitalem. §. quomodo. 1. ibi aliena rapere cōuina-
 citur qui vltra necessaria sibi retinere probatur: ergo necessa-
 12 ria non tenetur subtrahere: ipse tamen Vincen. ibi tenet con-
 trarium, quia praetextu paupertatis quis non debet tenere alie-
 na, vel peccare. ff. de ri. nup. l. palam. §. quae in dultero. Decima
 autem est debita, vnde dicitur reddi vel restitui, non proprie-
 dari. j. eo. ad apostolicam. & potest vendicari, vt j. eo. tua. 2. hoc
 idem videtur tenere Io. An. j. c. cum homines. & credo quod
 bene. Si aut queris de iniultē & illicite acquiritis, & tunc, aut
 queris de decimis praeialibus seu debitis ratione praediorū,
 & illę debentur, & exiguntur ab ecclesia a quo cunq; possiden-
 te praeia, non solum iulto, sed etiam inuafore, violente, vel
 elandestino, non solum catholico, sed etiam Iudaeo, heretico,
 vel pagano: nam eo casu ecclesia quod suum est recipit. arg. j.
 16 eo. de terris. vt hoc no. Gof. j. eo. non est. & Ber. Inno. & Host.
 in c. ex transmissa in fi. no. 16. q. 1. decimę in gl. dummodo. &
 Inno. j. de sen. ex com. cū voluntate. gl. 3. ver. Item nec eleemo-
 syna & Host. ibi. post eum. Aut de personalibus, & tunc secun-
 dum Goff. Io. Ber. Inno. & Host. Si aut queris de illis illicitē
 acquiritis, de quibus non competit repetitio, & dominium

transfertur, puta de his quae acquirunt meretrix ex meretricio,
 hystrio ex hystrionatu, & de his quae extorquentur per con-
 cussionem ratione officij, & quae dantur alicui vt iniultē iudi-
 cet, vel falsum testimonium dicat, & similibus, & de talibus
 debet dari decima, & etiam potest fieri elemosyna, vt 43. q.
 5. non sane. vbi probatur hac dist. secundum Aug. si tamen
 quæstus proueniat ex peccato notorio, ecclesia decimam ex-
 inde non debet recipere, ne videatur peccatum approbare: se-
 cus putarem si occultum esset, quamuis hoc sciret praetor,
 arg. 32. q. 5. christiana. 6. q. 1. si omnia. & q. 2. si tantum. & c. pla-
 cuit. s. de offic. ordin. si sacerdos. j. de simo, sicut tuus. & c. seq.
 Si aut queris de illis de quibus competit repetitio, vel domi-
 nium, non transfertur, vt in vfu. s. de iureiur. debitores. j. de
 vfu. quia in omnibus. & c. seq. & c. cum tu in simonia. j. de
 simo. de hoc & c. veniens in furto. j. de fur. c. 1. & penulti in ra-
 pina j. de rap. c. j. & 2. & de talibus non debet dari decima, nec
 fieri elemosyna, cum non sint illius, quia aliena non potest
 aliquis concedere praeter domini voluntatem. j. eo. tua nobis.
 vt hoc no. Goff. j. eo. non est. & Io. j. eod. pastoralis. & Ioan. &
 Archid. 1. q. 1. non est putanda. & Ber. j. eo. de verb. sign. c. ca-
 sa Carpenis. super verbo ex licitis. & Ber. Inno. Host. & Io.
 And. j. eo. ex transmissa. vbi dicit Host. quod breuiter regula-
 re est, quod vbi cunq; tam dans, quam recipiens in pari causa
 turpitudinis reperitur, ibi non tenetur quis restituere quod ac-
 cepit, vt ff. de condi. ob turp. cau. l. 3. & 4. & de talibus omnib.
 decima est soluenda: focus de omnibus detentis quae restitu-
 13 tionis subiacent, quia non dimittitur peccatum nisi restitutum
 ablatum, secundum beatorum Aug. vt in d. c. cum tu. & 14. q.
 6. si res. ergo nec de acquiritis ex iniulto bello decima dari de-
 bet. 23. q. 1. militare. s. de iureiur. sicut secus de iusto, & sic lo-
 quitur. j. eo. non est. 23. q. 5. dicit. secundum Host. ibi, & in
 sum. eo. tit. §. & vtrum praescribi possit. vers. queritur vtrum
 de illicitē. & Ray. in sum. eo. tit. §. 6. queritur vtrum, & Goff.
 in sum. sua, & frater Io. in sum. confes. eo. tit. q. 22. vtrum de il-
 licite & c. Ad hoc quod dictum est de elemosyna concord.
 Ray. in sum. tit. de neg. secu. §. 7. item queritur, & frater Io. in
 sum. con. tit. de neg. secularibus. q. 21. vtrum de illicitē ac-
 quisitis. & de hoc dicam plenius. j. de poenit. & remis. cum ex eo.
 In hoc tamen quod dictum est, quod in vfarum non trans-
 fertur dominium vfarū, nō cōtrarium Lau. & Io. & Ber. hyf.
 14 q. 4. si quis vfarum. & fortē male, cū translatio dominij fiat
 contra legem diuinam, cuius prohibitio magis debet inficere
 & impedire translationem, quam legis humane, vt s. de maio.
 & obedien. cum inferior. & tamen legis humane, prohibito
 ipsam translationem impedit, vt ff. de reb. eorum. C. de pred.
 mi. per to. C. dele. non dubium. de agri. & cenf. quem admo-
 dum. 1. 2. q. 2. non liceat Papae. & c. sine exceptione. & per to-
 tum. s. de reb. eccl. non alie. si quis presbyterorum. cum ibi
 no. in glex hoc manifestē. Si queris de secundo membro prin-
 cipali, scilicet, de iure speciali, puta privilegio, compositione
 consue. vel prescriptione, tunc, aut queris de privilegio & tunc,
 15 Aut per sedem apostolicam indulto, & dic q. illud dummo-
 do sit legitime cōcessum valet, & est tenēdū, vt 63. dist. Adria-
 nus & can. synodo. 16. q. 1. hinc et. j. de eccl. edifi. c. 2. j. eo. ex
 parte tua. & c. a nobis. vbi hoc no. Host. in sum. eo. tit. §. a quib.
 & §. vtrum sub. §. queritur. quod verum nisi parochialis ecclie-
 sia in hoc enormiter lederetur, vt j. eo. dilecti. suggestum. vel
 nisi renuntiaret qs privilegio suo expressē vel tacite, & in alijs
 casib. no. j. eo. suggestum per Ber. & Inno. & plenius per Host.
 16 & c. ex parte tua. Si aut per alium indulto & non valet, vt j. eo.
 ad hac. & c. tua. 1. & c. prohibemus. & probatur. s. de praescr.
 c. causam quae quod tamen intellige vt dicam. j. eod. a nobis.
 Aut queris de compensatione, & illa dummodo sit legitime,
 & per illos qui possunt facta, valet & est tenenda, quod dicit vt
 leg. & no. per Ber. & Host. s. de transac. c. statum gl. 2. j. eo. di-
 lecti. in fi. & per Ber. s. e. ex multiplici, & per Ho. j. eo. a nobis.
 Aut queris de consue. vel prescriptione, & tunc, aut queris de lai-
 cis, vtrū possint eas sibi per prescrip. vel consue. acquirere vel
 retinere: aut de clericis seu ecclesijs. Si de laicis tunc, aut qua-
 ris vtrū possint prescribere, vel per consuetudinē acquirere si
 bi illas decimas, quae ab alijs debentur, seu perceptionē ipsarum
 decimarū: aut illas se debitas seu illas se debitas, circa eas
 retinendas vel diminuēdas. Si illas quae ab alio seu alijs debē-
 tur, dic quod non, siue sint praeiales, siue personales, vt in c. al-
 legato. causam quae. & est ratio quia nec eas possidere possunt
 vt ibi, sine qua praescriptio seu consuetudo non procedit, vt
 ibi & infra, de regul. iur. c. sine possessione. lib. 6. supra, de causa
 pos. & propri. cum ecclesia. in fin. de consue. c. cum tanto. in fi.
 Hen. Boich super Decret. II & de

& de elec. Cum aña, & ita intellige quod no. Hof. j. eo. cum ho mines. in gl. quid si agriculor dicens quod nec cõfuetudo, nec præscriptio iuuat laicum quoad decimam percipiendam vel etiam retinendam. ¶ Si illas vel contra illas a se debitas, vt eas sibi retineant integraliter, vel pro parte tunc, aut queris de decimis prædialibus, & tunc licet quidam Theologi dicat, quod cõfuetudo excusat a præstatione decimarum a tanto, nõ a toto: quod nõ decima præstari debeat hoc dicit morale, & hoc respectu debentur decimæ ex præcepto, & ideo cõfuetudo contraria nõ nocet, etiam si in tota prouincia obseruetur. 32. q. 7. flagitia. in talib. n. diuturnitas temporis non minuit peccatum sed Aug. s. de cõfue. c. vlti. j. de fimo. non fati. Quod vero decima pars detur, hoc dicit esse ceremoniale, nec isto respectu debentur decimæ ex præcepto sed de cõfilio tñ, & sic in quota parte præstanda, seruanda est cõfuetudo: vnde præstabitur mil. esima pars tantum si de cõfuetudine sit, ad hoc. 4. dist. c. deniq. §. si. pro quib. faciunt. s. tit. i. c. fin. ibi. & Ultra montanis. &c. s. c. proxi. ibi. cum ea integritate. & c. j. dilecti. ibi. de quib. cõfueuerunt decimas percipere. & c. cum sint homines sibi, qm ad cõfue. recurrẽdum. & c. si ibi, qm a diuersis diuersa cõfuetudo tenetur. & c. in aliquibus, ad fi. vbi expressẽ dicit, ille quippe decimæ necessario sunt soluendæ, quæ debentur ex leg. diuina, vel fm loci cõfue. approbatam, ad idẽ. j. eo. nuper. vbi enumerat possessiones de quib. decimæ debeantur ecclesijs. q. d. quia aliquæ sunt de quib. nõ debentur loci cõfue. repugnante. Tamen magistri canonum dicunt, quod decima est soluenda ex præcepto, non. 11. vel 20. quod probatur triplici ceter. ¶ Primo auctoritatib. legis diuine, vnde in Genesi. 14. c. vir Abraham. de oibus quæ perceperat dedit decimam Melchisedech. Item eo. c. iacob fugeret ad Laban, locutus est cõ dño dicens, cunctorum quæ dederis mihi decimas offeram tibi, quod qui non facit iuri & voluntati Dei contradicit, Leuitici. c. fin. omnes decimæ terræ siue de frugibus, siue de pomis arborum Domini sunt, & illi sanctificantur. Deutero. 14. decima parte m separabis de cunctis frugibus tuis, quæ nascuntur in terra per annos singulos: & decimam frumẽti tui, & vini, & olei, & primogenita de armentis &c. Exod. 22. decimas tuas, & primitias tuas, nõ m oraberis offerre, ex hoc n. fructus multiplicatur. Item Luca. 11. ve vobis Phariseis qui decimas mentam, & rutam, & omne olus, & præteritis iudicium & charitatem Dei, hæc oia oportuit facere, & illa non mittite. idem habetur Luca. 18. decimas de oibus quæ possideo. Matth. 22. reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. per prædictas auctoritates tam veteris quam noui testamẽti patet, quod decimæ soluendæ sunt & de omnibus, & integraliter, & ex præcepto. ¶ Secundo probatur auctoritatibus sanctorũ, primo Hieronymi. s. e. c. 1. §. ac verbo primitiæ & c. non erant speciali nomine diffinitiuæ, subaudi sicut decimæ, quia non erat dictum quota pars daretur, sicut de decimis, sed offerentium arbitrio. q. d. non sic in decimis, ille nõ arbitrio committuntur, sed necessitati subiiciuntur, quia ex præcepto debentur etiam quo ad quotitatem. item Ambrosij. 16. q. 7. quicunq; item Grego. eo. c. causa & q. decimas. & de con. dist. 7. quadragesimam. item Augusti. de pe. dist. 1. fungantur. 16. q. 1. decimæ. & q. 7. maiores. & sic quatuor doctores Ecclesiæ in hoc conueniunt. ¶ Tertio probatur per ius cano. s. c. proxi. 1. rñ. & in fi. & hic in fi. qñ dicit cõ integritate. i. sine diminutione aliqua j. eo. dilecti. c. ex parte canonicorum. in fi. c. non est in fi. c. de transmissiõn. si. c. tua nobis. in fi. & c. c. nõ sit. in fi. & hoc tenent expressẽ Inno. s. tit. proxi. c. si. dicens quod cõfuetudo bene põt operari quod Ecclesiæ parochialis, vel non prædialis soluatur etiam prædiales, hoc autem aliqua cõfuetudine introduci non potest, quin aliqua soluatur prædiales de prædijis laicorum: & idem Hof. Pet. de Sampso. Io. And. & breuiter hoc quasi omnes sancti commemorant, & fm dñi præceptum monitione præmissa excõicari debent qui non soluunt. 16. q. 3. decimas deo. & c. omnes decimæ, & j. eo. quasi per totum: & hoc etiam vult concilium generale. j. eo. in aliquibus. ibi abfq; cõfradictione moris vel cõfuetudinis, de qua præmissi ibi in 1. resp. ecclesijs decimas cum integritate persoluant, & ad id si necesse fuerit per censuram ecclesiasticam compellantur: ergo mortale peccatũ est nisi integre reddantur, p hoc n. transgressores diuinæ & humanæ legis, & iudici cõtumax reperiunt. Nec nõ debet quis excõicari nisi pro mortali. 11. q. 3. ne m episcoporum. vt no. hic Hof. & Io. And. post eum & Pet. de Sampso. eo. parochianos. Et hoc. s. quod ipsam retinẽtes mortaliter peccant, intelligit Hof. j. eo. a nobis ad fi. mag. glo. fore, verum si post prædicationẽ & monitionẽ ipsam retineant, ar.

j. de cõfue. eccle. vel al. aqua. de cle. ex com. mi. si celebrat: & hæc opi. benignior & equior est, licet alij dicant qd non soluẽt semper peccat, quorum opi. vñ fm rigorem iuris præferenda, & cõ prima opi. concor. quod ipse no. hic in prima gl. & j. eod. non est. & idem Io. And. ibi post eum. dicens, qd non soluẽtes non videntur in mora, nec mortaliter peccare quousq; moniti, red dere contradicant, vt hic & ibi, & in hoc satis concordat sanctus Tho. in sum. art. 1. arg. 5. dicens quod licet ecclesia possit requirere decimas, tñ laudabiliter ecclesia non requirit eas, vbi sine scandalo requiri non possent, pp distinetudinem, vel pp aliam causam, nec tamen illi sunt in statu damnationis qui non soluunt in locis illis in quib. ecclesia non petit, nisi forte pp obstinationem animi habentes voluntatem non soluendi & c. si ab eis peterentur, potest etiam dici, qd in casib. si quando nulla decima vel pars decimæ soluuntur, fingitur iure, qd domini prædiorũ breui manu soluerint ecclesiæ decimas, & eis rursum ecclesia redonauerit, vel in totũ qñ. s. ecclesia nihil cõfuequit recipere pro decima, vel in partem qñ cõfueuit recipere minus quã decimam, hæc Tho. idẽ frater Io. in sum. c. 6. eo. ti. q. 43. quid de his & c. & vide per eum in q. 40. 41. & 42. vñ qdẽ decimæ sint de necessitate præcepti, vbi satis cõcordat cõ his quæ dicta sunt & quæ sequuntur. ¶ Aut queris de decimis personalibus, & dic quod illi non debentur ex præcepto, sed ex interpretatione, & ideo in talib. obstat cõfuetudo, & fm hoc põt intelligi. j. c. in aliquibus. §. si. vnde sic expone, ille quippe decimæ subaudi prædiales, necessario sunt soluendæ, quæ debentur ex lege diuina, repere, & ille quippe decimæ subaudi personales, necessario sunt soluendæ, quæ debentur, fm loci cõfue. approbatã, q. d. primæ sancti prædiales sine diminutione, quia hoc vult lex diuina, & sancti: & secundæ. i. personales, sicut cõfuetudo docebit, alioquin infinitè auiam torquerentur, cõ pauci sint qui has soluunt, vt hæc no. Hof. j. eo. ex parte canonicorũ: in fi. & c. tua. in fi. & c. pastoralis. & in d. c. in aliquibus. & plenissimẽ, in §. alle. & vñ sub. §. 7. vñ q. ad §. de hoc etiã no. Archid. 16. q. 1. decimæ. super verbo. ex debito. vbi respondet ad iura in contrariũ alle. ¶ Si queris de clericis sibi ipsi, & non ecclesiæ decimas præscriptione vel cõfuetudine acquirere volentibus, tunc idẽ quod dictum est de laicis, nõ tñ faciunt hoc vt laici non vt clericis: sicut a simili clericus habens ius patronatus in aliquo be neficio, nõ ratione beneficii, sed pã trimonijs sui, præsentat vt patronus laicus, & talis censetur, nõ vt clericus j. de iure pat. cõ dilectus. cum ibi no. ¶ Si queris de ecclesijs, & inter ecclesijs, tunc dic quod põt valere cõfuetudo, & et præscriptio in decimis percipiendis: vnde vna ecclesia contra aliam põt vt cõfuetudine vel præscri. circa decimarũ perceptionem in toto vel in parte, vt le. & no. s. de præscri. ad aures j. eo. cum sint hoies. vbi hoc no. Ber. in gl. no. quod. & c. apostolicæ. vbi hoc no. Ber. Inn. & Ho. in c. cum cõtingat. & c. cum in tua. & c. dudũ. & eo. tit. c. episcopum. li. 6. & j. de priu. antecedentib. idẽ notant Inno. Ho. Pe. Ab. & Io. An. s. ut. proxi. c. vlti. Et hoc verũ de decimis prædialibus, secus forte de personalibus, vt no. Ho. s. de cle. non refi. c. quia nonnulli. dices qd licet cõfuetudo possit dari vni ecclesijs ius percipiendi in alia ecclesia decimas prædiales, vt j. eo. cõ sunt. non tñ forte idẽ est in personalibus, quia hæc cõfuetudo esset irrationabilis, & facilius subiicitur res quã persona. s. de foro cõpe. significalli. fm eum ibi. Posset esse, & alia ratio, quia personales, debentur illi ecclesiæ quæ laborat in exhibendo diuina, & ministrando ecclesiastica sacramenta. j. de sepul. cõ quis in princ. lib. 6. vnde iniquum videretur, qd vna ecclesia labores alterius perciperet, nõ qui laborat manducet. s. de off. ordi. inter cetera. eo. tit. c. si episcopus. lib. 6. & mercenarius dignus est mercede sua. s. de sepul. c. 1. & qui altari deferret & c. s. de præben. cõ fm apostoliũ & alios ecclesia præscribens rideret cõ stetu alterius. contra. c. petijstis. j. de priu. vnus. n. prouiso non debet esse alterius tribulatio. 12. q. j. nulli episcoporum. 25. q. j. c. ideo. §. si ergo. & sic esset onerosa alteri ecclesiæ, quod esse nõ debet. s. de cõfue. c. 1. ¶ Item ecclesia contra laicum decimas præscribere potest. vt j. eo. in aliquibus. vbi hoc not. Ber. in gl. in fi. de ista materia no. Asten. lib. 6. eo. tit. arti. 4. Super eo. c. si queris vtrũ comburens vel destruens segetẽ malixime maturã, vel cedens arbores, teneatur ad estimationẽ decimæ parochiali ecclesiæ psoluendã, dist. ¶ Aut hoc facit sine iusticia, & tunc sic arg. ff. ad l. Aquili. si seruus seruũ. §. si oliuã. de vsu. l. arborib. §. Iulianus: alias est lex & incipit si fur. & l. si absente. §. si. & l. arbores. ¶ Aut hoc facit ex iusta cã, & tunc nõ tenetur, puta pp iustũ bellũ, super quo vide qd not. s. de iureiu. c. sicut. Et ita distinguit Hof. s. c. proxi. & Io. And. post eum. licet.

licet Inno. ibi videatur dicere indistinctẽ quod teneatur, & puto qd is qui iniuste combulsit, teneatur ad estimationẽ eius quod considerat alijs annis percipere solebat, & poterat ecclesia, nec excõfueur per casum grandinis, vel similem sequutam, cõ a principio fuerit in dolo, & satis sit quod poterat non perire. ff. de leg. 1. c. cum res. §. fin. secundum. Ioan. Andr.

- 1 Decima prædialis ante tempus solutionis solui potest.
- 2 Decima animalium ante tempus soluens non liberatur.
- 3 Decima an compensationem admittat.
- 4 Decima vt retineatur, cõfuetudine non inducitur.

Vn homines. ¶ Si queris vtrum obligatus ad decimas tempus solutionis proueniens, & ante tempus soluens, liberatur, distin. ¶ Aut decima quã ante tempus vel soluere, consistit in fructibus prædiorum, vel alijs rebus quam in nutrimentis animalium, & tunc potest ante tempus soluere, & liberatur. ff. de ac. & ob. l. quod quis. de verb. obli. l. stipulatio. ista habere licere. §. inter certam. & de solu. l. quod in die. Aut consistit in nutrimentis animalium, & tunc si non sit prædialium, ecclesiæ vel prælati potest soluere, alias non potest: non magnus statim quod nascitur tradi debet, imo postquam fuerit lactatus, & aliquantulum impinguitur. ¶ Et ideo hoc casu tempus solutionis præueniens minime liberatur, ar. ff. de an. leg. l. eum qui. secundum Ho. Gos. & Io. And. hic ad idẽ. ff. de leg. 2. si ita relictum. §. pegafus. & in hoc cõcor. gl. in dicto. §. inter certam. & adde quod no. de con. distin. j. solent. Super eod. c. si queris nunquid in decimis compensatio locum habet, distin. ¶ Aut quo ad decimas soluendas in posterum, siue libertatem terrarum, ex quibus decimæ solui debent, & dic quod non: quia decimæ, tributa sunt a tarum. 16. q. 1. decimæ. j. eo. tua nobis. in tributa aut non est compensatio admittenda. C. de compensa. l. si ea. fm Gos. Hof. & Io. And. Aut quo ad fructus decimarũ, hæc tunc non soluatur, & tunc compensatio & redemptio admittuntur, vt patet in eo quod le. & no. s. de re. ec. c. vt super. & de rerum permut. c. si. Et quod dictũ est quod non admittitur compensatio quo ad decimas soluendas in posterum, intellige quo ad laicos super hoc sine auctoritate iudicis cõponentes: clerici aut sine auctoritate iudicis cõponere possunt, vt patet. j. cap. proxi. & s. ex multiplici. ¶ Sic nec cõfuetudo nec præscriptio iuuat laicos, quo ad decimam præscribendam vel retinendam. s. de præscri. causam quã tñ iuuat ecclesiam. j. eo. cum fiat hoies & cad. apostolicæ. fm Hof. & Io. And. Et cõ quoque pen. Ber. hic loquente de mora committenda in solutione decimarum. concor. Hof. hic & frater Rayn. in summa concor. tit. q. 18. quid si aliquis furtiuẽ & c. vbi de hoc vide.

- 1 Decimam de hortis & animalibus non soluunt religiosi.
- 2 Decimam personalem non soluunt religiosi.
- 3 Decima a solutione an cistercienses, & exemplarij immunes sint.
- 4 Decimam prædialem soluunt religiosi.

X parte tua. Ad declarationem gl. Si queris a quatuor decimarũ præstatione religiosi sunt hodie de iure priuilegiati, vel immunes, dist. ¶ Aut queris de leprosis sub vita cõt congregatis, & ille sunt immunes à præstatione decimarũ de hortis & nutrimentis animalium. j. de eccle. ed. c. cum dicat. & intellige de nutrimentis animalium, id est, de animalibus, quæ nutriunt, ita exponit ibi Egidius & Io. And. & Gen. extat eo. tit. c. 1. super verbo animalibus in cle. De alijs autem omnib. decimas soluunt: nec mirum quia tales non sunt religiosi, vt not. Hof. in calle. cum dicat. Archid. 18. q. 2. quidem. & 27. q. 1. de viduis. & G. de Monte lau. extra de præben. c. 2. super verbo noscantur. & Gen. ibi in gl. 2. & Io. And. extra de reli. do. c. quia contingit. super verbo secularibus. in cle. licet. Inno. in c. alleg. cum dicat teneat cõtrarij. in cle. illegium: ipsorum leproforũ esset religiofum & male. Aut queris de alijs verẽ religiosis, & tunc. ¶ Aut queris vtrum sint priuilegiati & immunes de decimis personalibus, & dic quod sic, argu. s. eo. nouum. cõ ibi notatis, & ita no. Inno. j. de sta. mona. c. l. in magna gl. circa medium, ver: ad personales autem &c. & Hof. & Io. And. ibi post eum. aut a prædialibus & tunc, aut queris vtrum sint priuilegiati & immunes de decimis nonalium suorũ, quæ proprijs manibus vel sumptibus excolunt, & hortorũ, & animalium quæ nutriunt, & dic quod sic quicunq; fuerint religiosi, monachi albi, nigri, grisi, vel alij, vt hic in vers. c. ceteris vero. quod intellige vt leg. & no. extra eo. c. religiosi. in cle. vbi Ioã. An. super verbo tenenda. dicit. quod licet priuilegium de decimis laborum non soluendis concessum a iure religiosi nõ extenditur ad terras quas colendas tradunt alijs, vt ibi in vers. sed qui de terris. ita priuilegium de nutrimentis animalium non extenditur ad animalia quæ tradunt alijs nutrimenta. A vt vtrum sint priuilegiati in alijs, & tunc aut queris de monachis ordinis Cisterciens. de hospitalarijs: vel templarijs: aut de alijs religiosi. ¶ Si de primis, tunc aut queris de possessionibus, ante generale concilium. j. eo. nuper. acquisitis, & de illis non tenentur dare aliquid noie decimæ, & ita hodie seruandum est, arg. illius. c. nuper. a contrario sensu, fm Hof. hic quod verum saltem de illis quas proprijs manibus vel sumptibus excolunt vt hic. Aut de possessionibus post concilium generale acquisitis, vel in posterũ acquirendis, & de illis integras decimas soluere tenentur, vt in d. c. nuper. Et no. quod illud concilium generale factum fuit anno domini 1215. 18. anno. pontificatus Inn. 3. & fuit Romæ in Basilica Lateranensi: ita patet in Spe. historiali lib. 31. in c. 64. post illud ergo tempus acquisitas. hoc c. comprehendit. secundum Io. And. qui hoc no. in d. c. nuper. vbi etiam querit an priuilegia concessa Cisterciens. ordini sanctæ Claræ vel alijs super decimis non soluendis, extendantur ad decimas quæ per antiquum feudum. s. Latera. concilium a laicis habebantur & possedebantur, saltẽm de hoc mentione non facta, & tenet quod non, per quatuor rationes quas sumit ex c. 2. primo responso & §. 1. & §. vbi autem. & §. illas. & §. si. j. eod. lib. 6. Aut est dubium vtrum fuerint acquisitæ ante vel post, & tunc credo debere præsumi post, qd fuerunt acquisitæ, arg. eorum quæ no. Hof. de laico. j. eo. quamuis in fi. & ibi dist. cam. ¶ Si de alijs religiosi tunc dic quod tenentur soluere decimas etiam de laboribus proprijs, quia in nonalibus & nutrimentis animalium & hortis tm sunt priuilegiati, vt est dictũ: pro hoc. s. eo. commillum. vbi de hoc per Hof. super verbo domus constructæ. Hæc vera nisi his & alijs amplius per speciale priuilegium concedatur. ar. s. de off. leg. excõicatis. in fi. de quo per Ioan. An. in d. c. religiosi. super verbo excolendas. quicquid sit de iurib. tẽporib. antiquis de quib. notant hic Ber. & plenius Hof. cum quib. concordat Asten. lib. 6. eo. tit. ar. 6. q. 4. Et vide quod no. Hof. j. de exce. prælatorum nimis praua. ad fi. super verbo redditus: dicens, quod ibi speciale est priuilegium prædicatorum, & minorum, in non soluendis decimis realibus, quo ad domos & habitacula eorundem, vt ibi patet, in alijs. n. religiosi secus est, vt patet. s. e. cõmissum. quamuis Inn. in d. c. nimis praua. aliter notet, sed forte non aduertit secundum Hof. ibi. & Ioan. And. post eum.

mis laborum non soluendis concessum a iure religiosi nõ extenditur ad terras quas colendas tradunt alijs, vt ibi in vers. sed qui de terris. ita priuilegium de nutrimentis animalium non extenditur ad animalia quæ tradunt alijs nutrimenta. A vt vtrum sint priuilegiati in alijs, & tunc aut queris de monachis ordinis Cisterciens. de hospitalarijs: vel templarijs: aut de alijs religiosi. ¶ Si de primis, tunc aut queris de possessionibus, ante generale concilium. j. eo. nuper. acquisitis, & de illis non tenentur dare aliquid noie decimæ, & ita hodie seruandum est, arg. illius. c. nuper. a contrario sensu, fm Hof. hic quod verum saltem de illis quas proprijs manibus vel sumptibus excolunt vt hic. Aut de possessionibus post concilium generale acquisitis, vel in posterũ acquirendis, & de illis integras decimas soluere tenentur, vt in d. c. nuper. Et no. quod illud concilium generale factum fuit anno domini 1215. 18. anno. pontificatus Inn. 3. & fuit Romæ in Basilica Lateranensi: ita patet in Spe. historiali lib. 31. in c. 64. post illud ergo tempus acquisitas. hoc c. comprehendit. secundum Io. And. qui hoc no. in d. c. nuper. vbi etiam querit an priuilegia concessa Cisterciens. ordini sanctæ Claræ vel alijs super decimis non soluendis, extendantur ad decimas quæ per antiquum feudum. s. Latera. concilium a laicis habebantur & possedebantur, saltẽm de hoc mentione non facta, & tenet quod non, per quatuor rationes quas sumit ex c. 2. primo responso & §. 1. & §. vbi autem. & §. illas. & §. si. j. eod. lib. 6. Aut est dubium vtrum fuerint acquisitæ ante vel post, & tunc credo debere præsumi post, qd fuerunt acquisitæ, arg. eorum quæ no. Hof. de laico. j. eo. quamuis in fi. & ibi dist. cam. ¶ Si de alijs religiosi tunc dic quod tenentur soluere decimas etiam de laboribus proprijs, quia in nonalibus & nutrimentis animalium & hortis tm sunt priuilegiati, vt est dictũ: pro hoc. s. eo. commillum. vbi de hoc per Hof. super verbo domus constructæ. Hæc vera nisi his & alijs amplius per speciale priuilegium concedatur. ar. s. de off. leg. excõicatis. in fi. de quo per Ioan. An. in d. c. religiosi. super verbo excolendas. quicquid sit de iurib. tẽporib. antiquis de quib. notant hic Ber. & plenius Hof. cum quib. concordat Asten. lib. 6. eo. tit. ar. 6. q. 4. Et vide quod no. Hof. j. de exce. prælatorum nimis praua. ad fi. super verbo redditus: dicens, quod ibi speciale est priuilegium prædicatorum, & minorum, in non soluendis decimis realibus, quo ad domos & habitacula eorundem, vt ibi patet, in alijs. n. religiosi secus est, vt patet. s. e. cõmissum. quamuis Inn. in d. c. nimis praua. aliter notet, sed forte non aduertit secundum Hof. ibi. & Ioan. And. post eum.

- 1 Decima vt præscribatur quæ possessio requiritur.
- 2 Decima super solutione pacto factõ ante tempus, contrauentri nõ potest.

Hæc. Si queris quæ possessio sit sufficiens & necessaria ad prescriptionẽ inducendã, dist. vt dixi. s. de præscri. causam quæ. Pone, qd quæ dã ecclesia particulariter colligebat decimas, qd cũ esset sibi graue, & parochiani tale pactũ inter se inierunt, qd parochiani emerent vnã vineã de qua tm vini reciperet capellanus, vsq; ad decẽ annos, quantum recipiebat ab eis pro decimis, post quinq; annos vinea perijt casmate. Queritur an ecclesia illa possit recipere decimas suas nõ obstante pacto, vt qd non, quia pactum siue compositio super decimis põt interuenire. s. e. ex multiplici. & c. suggestum. ¶ In hac quæstione dicebat Bar. Brix. in gõne dominicali quæ incipit, cõ quædam ecclesia. quod ante tps prænitum inter partes, nec capellanus nec successor eius, põt contra venire, cum ecclesia tpe cõtractus læsa non fuerit, veruntamen tale pactũ perpetuõ factũ nõ valeret, vt hic & s. de loca. veltra. fm eum. idem no. Arch. 16. q. 7. c. 1.

- 1 Decimam prædialem Indæi soluunt.
- 2 Decimam personalem Indæi non soluunt.

De terris. Si queris vtrũ Indæi decimas soluere teneantur, distin. ¶ Aut queris de decimis prædialibus debitis ratione prædiorũ quæ tenent, & dic quod ad illas tenentur licet aut solus possessor vt hic. Onus. n. reale est, cum quo res transit. s. de pig. ex literis. Aut queris de personalibus, & tunc sunt opi. cõtrarij, nam Alanus Bern. Inno. & Hof. hic dicunt, quod non tenentur, quia non sunt de corpore ecclesiæ: sed Tanc. Hug. & Ioã. 16. q. 1. c. 10. dicunt contrariũ: Ber. vero. j. eo. tua nobis. gl. hoc idem. in fi. & Archi. in calle. decimæ. in glo. adde sed non omnes dicunt, quod præstant qualdã personales, sed nõ oẽs. ¶ Ego credo sic dicendũ qd, aut queris vtrũ teneantur ad decimas, Hen. Boich super Decret. II 3 perso-

personales per modum decimarum; & credo q non, ita intel- ligo primam opin. Aut vtrum teneantur ad eas per modu in- teresse, & credo q sic, ita intelligo secundam opin. & ea que no- Hosti. j. de vsu. quato. s. fi. vbi dicit, q si Iudaeus acquirat do- mum parochiani mei astitimari debet quantum a parochiano, & familia ibi morante cõsueueram percipere, & in tñ iudaeus ad quem domus peruenit mihi tacite obligatur, vt ibi & j. de ex- cel. praela. nimis praua. & s. eo. cõmissum. & sic plerunq; extra id quod agitur, tacita obligatio nascitur. ff. cõmo. l. si is qui ad fin. & hunc intellectũ innuit vera significatio illius verbi con- sueuerunt, & c. ibi in tex. & in his cõcor. Alfen. eo. tit. art. 6. q. 4.

- 1 Decima papali priuilegio licite retinetur.
- 2 Decima ad tempus potest ab episcopo donari.
- 3 Decima perpetuo ab episcopo non remittitur.
- 4 Decima per secularem remitti non potest.
- 5 Decimam sibi concessam perdit laicus, certis de causis.
- 6 Oblationis species tres.
- 7 Oblationes quae voluntariae.
- 8 Oblationes necessariae quatuor casibus.
- 9 Oblationes interiores, bonorum operum.

Vamus. ¶ Si quis vtrum laicus possit de- cimas sibi concessas licite retinere, distin. Aut sunt concessae à persona ecclesiastica: aut à persona seculari. Si a persona ecclesiastica tunc.

- 1 Aut sunt concessae sibi a Papa seu ex priuilegio Papae, & tunc potest eas licite retinere, vel perpetuo, vel ad tẽpus, iuxta mo- dum cõcessionis, vt s. eo. ex parte tua & j. eo. a nobis. vbi hoc not. Hosti. & de hoc dixi. s. eo. peruenit. Aut etiam ab epõ, vel alio prelato citra Papam, & tunc, aut fructus decimarũ ex cau- sa conceduntur sibi ad tẽpus, puta ad tẽpus vite sue, & tunc potest eas licite retinere, vt j. de iure patro. ex literis. ne prela. vices suas, c. si. de loc. & condu. c. vltra. q. dic vt ibi, & hic no. per Ber. & Hosti. Aut ipsum ius percipiendi decimas, qd est mere spirituale, conceditur sibi imperpetuũ, & tunc, aut quis de decimis, quae sibi vel illi a quo causam habet sunt concessae in feudũ, ab illo qui poterat puta epõ ante tẽpus concilij Turon. ce- lebrati per vrbani Papam. 2. Anno dñi. M. xj. prout no. Archi. j. eo. tit. c. statuto. s. illas aut. lib. 6. & in quo decreuit & prohi- buit res ecclesiasticas in feudũ cõcedi, vt in li. fe. epm vel Ab- ba. ca. 1. alias est. s. item si epõ vel Abbas sub titu. qui. mo. fe. a. coli. x. eas potest licite retinere. Aut de decimis cõcessis post tẽpus illius concilij vrbani Papae, & illas nõ potest licite retinere, s. m. Hosti. hic & s. de his quae sunt a prela. c. cum apostolica. s. m. Arch. in c. alle. statuto. s. illas aut intelligit istã prohibiti- onem alienationis seu translationis decimarũ in laicis primẽ fac- tam fuisse, per Alex. Papam. 3. in concilio Lateran. Romae cele- brato, qd est de priu. c. u. & plantare. & j. eo. ti. c. phibemus. & qd fuit celebratum. Anno dñi. 1179. cum iura loquẽtia de ista materia loquatur de cõcilio Latera. sic etiã no. Ber. s. de prescr. cam quae non de Turon. qd fuit celebratũ ab ipõ etiã vrbano hoc. Et patet ex titulo ipsius decre. c. u. & plantare. ad hoc etiã facit, quia illud decre. vrbani de decimis nullã facit mentionẽ. s. m. eum. Aut nõ apparet de tẽpe concessiois ipsarũ decima- rum, ipse tñ laicus tenuit eas tanto tẽpe, ipse & praedecessores sui, qd de eius cõtrario iam nõ extat memoria, & tunc licet vi- deatur pro ipõ interpretatio faciẽda, ar. ff. de aqua plu. arc. in sum. 1. rñ. & s. item Labeo. de aqua quo. & alti. l. hoc iure. s. ductus aquae. & melius j. de verb. sign. c. super quibusdã. s. prae- terea. nec est verisimile, qd si ecclesia ipsas posset petere, tanto tẽpe siluisset. arg. s. de reb. eccl. si quis presbyterorũ & j. de no. oper. nunt. ca. 2. Hosti. tñ tenet cõtrarium hic, & s. de his quae fi. a prela. c. c. u. apostolica. Et est ratio, quia causa ecclesiae fau- rabilis est. ff. de relig. & sum. fu. l. sunt personae. de iusti. & iure l. 1. s. de do. & cõtu. c. 2. pro ipsa ergo in dubio dari debet snia. s. de re iudi. c. fi. Nec obstant obiecta in contrarium, quia ple- runq; tã sunt crudeles. laici, & tam terribiles, qd ecclesia non audeat mutire, arg. s. de iurei. nimis. & qd met. cau. c. 1. & nobis.
- 4 oppidõ sunt infestis. 2. q. 7. laici. s. m. eum. s. si decime sunt sibi cõ- cessae a persona seculari, tñ non põt eas licite retinere, vt hoc expressẽ vt dicere Hosti. hic dicens, qd hodie non põt decima in feudũ dari laico, licet alia tã palia possint. s. de feu. ca. 2. Olim tñ necessitate instante hoc fuit toleratũ, vt laici defenderent ecclesiam ab haereticis, & ab alijs oppressoribus, vt l. e. & not. s. de his quae sunt a prela. cum apostolica. & adhuc tenent con- cessas ab antiquo aliqui laici, in quibus etiã succedũt haeredes, ipsas tñ in alios laicos transferre non põt: sic intellige. j. eod.

- prohibemus. s. m. eum. Et licet Ber. j. eo. prohibemus gl. 1. d. ca. qd de consensu epõ, laici qui habet decimas ab antiquo, pos- sunt eas transferre in alios, c. u. quo concordat frater Io. in sum. confes. hoc tit. q. 26. tamen Hosti. ibi dicit qd tutius est contra- rium sentire, arg. huius. c. & s. eo. ad hæc & j. eo. tua nobis. & c. fin. Nec obstat text. ibi cum animarũ suarum periculo deti- nentes, & c. quia subaudiendum est regulariter, quamuis qñq; ipsas detineant sine periculo. s. ab antiquo concessas tñ quas tñ amittunt, primo si quid enorme cõmittant cõtra ecclesiam a qua ipsas tenent. j. de pœnis in quibusdam. secundo si ius suum auctoritate epõ alicui loco religioso dederint. s. de his que fiũt a prela. cum apostolica. & in quibusdam alijs casibus not. s. eo. suggestum. alias aut tales decimas ab antiquo concessas licite percipiunt: sed etiã de illis prohibemus ne laici, & c. transferre etiam de consensu episcopi qui si cõsenserit est puniendus, vt hic. Tamen hæres in talibus succedit, in his scilicet que ab an- tiquo concessas sunt, secus in de nouo acquisitis. s. eod. ad hæc. s. m. Hosti. Pet. de Samp. & Abb. j. eod. prohibemus. ex quibus videtur dicendum qd nec concessas sibi ante conciliũ, nec etiã concessas post, potest laicus alteri laico cõcedere quouis mo- do, & vide Archi. j. eo. statuto. super verbo perpetuo lib. 6.
- ¶ Super eo. c. Si quis vtrum oblatio sit de necessitate præ- cepti, vt quod sic, per hanc decre. quae æquiparat decimam & oblationem: & sic sicut decima est in præcepto, sic & oblatio.
- ¶ Ray. in sum. de oblationibus dicit, quod quo ad hanc materiã sunt tres species oblationum, vna donatio rei, facta inter viuos: Deo vel ecclesiae: & scda facta causa mortis, quae redacta est ad instar legatorũ: tertia vñualis, quã fideles faciunt ad altare, vel ad manũ sacerdotis. ¶ Constat quod prima est voluntaria, & cum data est de illa nõ plus quamimus, sed si solũ esset pmissa: cõstat quod est debita. De scda nõ dubitatur quin sit debita, vnde nõ soluẽtes sacrilegi dicuntur & homicidæ, & necatores gentium: patent hæc per ordinẽ. 12. q. 2. nulli. & c. qui abstule- rit & 13. q. 2. quæ oblationes. De tertia specie vt quod sit debi- ta. 3. distin. præter hæc. 16. q. 1. statuumus. de consec. dist. 1. ois. & in his oibus de hoc vide in d. c. omnis. Dicit Io. & idẽ Laur. cuius fuit illa gl. pauper. quod illud quod dñi ibi, non apparebit in conspectu meo vacuus. loquitur de oblatione interiori, vel bonorũ operũ. vel ad literã consiliũ est in diebus priuatis, sed in diebus festiuis præceptũ. Sed finaliter credit quod si faec- dos pauper est, põt eis diuina officia subtrahere, nisi dent vt. j. de simo. c. u. lit. 1. 2. q. 2. charitatem. & idem sentit ibi Hug. qui dicit, quod oblationes quae voluntariae vel ex deuotione fiunt in festiuis diebus, sunt debite, vel põt de iure peti, cum sit quasi generalis cõsuetudo vbiq; terrarum: & idem sentit Ray. Et de hoc etiã tractat. Thom. 2. 2. q. 86. arti. 1. dicens, quod obla- tiones de sui ratione hñt, quod voluntariae offeruntur, ad hoc illud Exodi. 25. ab omni qui offert vltro neus accipiens eas. & Mat. 5. si offers munus tuum ad altare, & c. ¶ Fallit in quatuor casibus in quibus aliquis ad oblationes tenetur. Primo, ex præ- cedenti cõuentione, sicut cum alicui cõceditur aliquis fundus ecclesiae, vt certis tẽporibus certas oblationes faciat, quod tñ habet rñem census. Secundo, propter præcedentem reputa- tionem vel pmissionem, vt cum aliquis inter viuos pmittit, vel in testamẽto reliquit aliquid offerendum ecclesiae: Tertiõ propter ecclesiae necessitatem, puta si ministri ecclesiae nõ ha- beant vnde sustententur. Quarto, propter consuetudinẽ: te- nentur. n. fideles in aliquibus solõnitatibus ad aliquas oblati- ones cõsuetas. j. de simo. ad apostolicam. solent aut hæc vlti- mae esse voluntariae quo ad quantitatem, & quo ad speciem rei que offertur, & si de cõsuetudine solent parochiani in festiui- tatibus offerre, põt cogi ad hoc nõ a presbytero per officij subtractionem, sed ab epõ cuius officium in talibus sit implo- randum, vt in d. c. ad apostolicam. s. m. Tho. qui in idem recidit, cum primis, licet mutet verba: & in hoc concor. Goff. in tit. de parochi. & Hosti. in summa de parochi. s. in quibus. vbi de hoc plenẽ: & frater Io. in summa confes. tit. de decimis sub rubri- ca de oblationibus. q. 54. vtrũ aliqua oblationes. Et Archi. in d. c. omnis tñ Io. Andr. hic, qui respon. ad c. omnis. vt ibi & supra dictum est, quod loquitur de oblatione interiori, vel bonorũ operũ, vel de cõsilio: alia duo. c. propter hæc statuumus, loquun- tur de prima & scda specie oblationis, & de quibus. s. in princ.
- 1 Decima non deductis expensis, an soluenda. 3.
- 2 Decima granum cum palea soluenda.
- 4 Decima piscaturae loci publici parochiali ecclesiae soluenda, & etiam decima lucri piscatoris. 6.
- 5 Decima piscaturae priuatae cui soluenda.

Non est.

- Non est.** ¶ Si quis vtrũ, decimae sint soluẽ- dae non deductis expensis, distingue. ¶ Aut quis de decimis predialibus, & ille sunt soluẽ- uende non deductis expensis, vt hic & s. c. proxi. & s. eo. tua nos. Aut quis de personalibus, & tunc secus, qd dic plenius vt. j. eo. pastoralis. s. m. Ber. & Hosti. & vide ibi per oēs: & vide quod no. Io. 15. q. 1. reuertimini. in glo. arg. qd vbi dicit, qd rustici debet deferre decimas praediales ad ipsas ecclesias in horrea. idem Archi. ibi. & 16. q. 1. alia causa. & Vinc. & Tanc. s. c. proxi. & in spe. hoc tit. s. fin. in fine, vbi etiam dicit quod pa- lea est in fructu, vt. ff. de vsu. fr. l. si vsu fr. m. est tñ quae lex præ- stat ar. qd decima est soluenda priuquam granum a palea sepa- retur & argu. ff. de acquir. rer. do. l. adeo. s. cum quis. & 2. q. 1. c. mulri. ibi veluti in mellest vt palea, & c. quod est verũ nisi con- fuerudo sit in contrarium, quia tunc secus, vt. ff. de publicanis vec. & conse. l. si publicanus. in fin. Et si consuetudo ipsa præ- stare occasionem furripienti, seruãda non esset, vt in authen. vt nulli iud. s. quia verõ colla. 9. tñ si enim fraus timeretur post- quam decimatum est in agro, videtur qd rusticus tenetur decima- mam bladi & vini portare ad domum eius cui soluitur, vt in c. reuertimini. s. m. Spec. ibi, & vide quod no. Hosti. in summa eo. titu. s. & vtrum. sub. s. 16. vbi concor. cum præmissis.
- ¶ Super eo. c. Si quis de piscatura cui ecclesie decima sit sol- uenda, distin. s. m. mentem Inno. Hosti. & Abb. hic. ¶ Aut quis capit pisces in loco publico vel cõmuni, vbi quisq; liberẽ piscat- tur nullo pretio dato, vel parte piscationis, & tñ ex eis debentur solũmodo decimae personales, quas praestat piscator eccle- siae parochiae. vbi recipit ecclesiastica sacramenta, vt not. Ber. & Hosti. s. de fer. licet in fin. ¶ Aut eos capit in loco non vbi est li- bera piscatura, sed exinde datur pretium vel pars pisciũ, vt pa- tet in parte illa Sequanae quae est subtus villam Parisien. cuius piscatura spectat ad monachos Sancti Germani de Pratis: vel quia capiunt in viuarijs, vel in stagno priuato, & tunc aut que- ris de decima illius pretij vel partis pisciũ, & dic quod illa est praedialis, & debetur illi parochiali ecclesiae in cuius parochia piscantur, quia nõ ex ministerio hominis, sed ex aqua proueni- unt. s. eo. ad apostolicam. ¶ Aut de decima lucri piscatoris vlt- tra illud pretium datum, vel partem piscium datum, & illa est personalis, quam debet piscator illi ecclesiae vbi percipit eccle- siastica sacramenta. Et idem potest dici in venatione secun- dum eos. idem frater Io. in summa confes. eo. titu. q. 5. & Ioan. Andr. hic. Et de venatione dixi plenius. s. eo. peruenit.
- 1 Decima personalis, papali priuilegio tolli aut transferri potest.
- 2 Decima praedialis alteri ecclesiae quam cui debeatur a Papa con- cedi potest.
- 3 Decima praedialis ecclesiae debita, an laico concedi possit.
- 4 Decima quod non soluatur a clerico papali priuilegio conceditur.
- 5 Decima quod ab ea estimatur, an Papa concedere possit.
- 6 Decima de vna ad aliam ecclesiam, episcopus transferre potest.
- 7 Decima ab episcopo remitti non potest.

- Nobis.** ¶ Si quis vtrum Papa vel episcopus possit priuilegiũ concedere super deci- mis non soluẽdis, dist. Aut quis de Papa, & tunc, ¶ Aut concedit priuilegiũ super decimis persona- libus, & dic quod potest quaecumque voluerit, siue de eis ne- mini praestandis, siue de eis praestandis alteri ecclesie, quam illis cui de iure cõmuni debentur. Nam ille non debentur ex præ- cepto, sed potius ex interpretatione, & ideo in talibus obstat consuetudo: & sic potest intelligi. j. eo. in aliquibus. s. fi. vt no. Hosti. ibi. & j. eo. pastoralis. super verbo deducendas. & in glo. fin. in summa. eo. tit. s. & vtrum. sub. s. 7. versic. personales ve- ro, & c. ergo multo fortius obstat poterit priuilegiũ Papae, vbi non obstat cõsuetudo, vt leg. & no. s. de consue. quanto. de transla. c. fin. j. de consec. eccl. vel al. aqua. de sponsa. c. 1. de cogna. spiritu. super eo. de confan. & affi. quod dilectio & j. eo. cum contingat. cum ibi not. in gl. pen. per Bern. & Hosti. post eum. Aut concedit priuilegiũ super decimis praedialibus, & tunc, aut Papa dat priuilegiũ de decimis alteri ecclesiae quam illi cui debent soluẽdis: aut dat priuilegiũ de decimis simpli- ter non soluẽdis. In primõ casu, tñ dat priuilegiũ de soluẽ- uendis decimis alteri ecclesiae: quam illi cui de iure cõmuni debentur, vt quia dat priuilegiũ aliquibus religiosis, percipiẽ- di decimas alicuius territorij, vel parochiae, & tunc nulli dubium quod potest, & valet priuilegiũ concessum per rñem præmissam, quia & cõsuetudo in hoc casu valeret, vt. s. de præ- script. ad aures. s. eo. ad apostolicam. in fin. j. eo. cum sint. & cap. cum contingat. & j. eo. de priuilegijs accedentibus. Nam etiam

- episcopus cum cap. tale priuilegiũ concedere posset, vt. j. ad reb. eccl. nõ alie. c. dudum. lib. 6. Aut dat priuilegiũ laico de decimis huiusmodi percipiendis, & de hoc est maius dubiũ: ¶ tñ tamen s. m. Hosti. in summa eo. titu. s. & vtrum sub. s. 3. queris, qd si laicus habet priuilegiũ Papae siue ad tempus siue in perpetuum, licet exigit & licet soluitur ei, sicut in priuile- gio continetur, sic intellige hic & j. de iure pat. nobis iuit. 6. 3. distin. c. Adrianus. & c. in synodo. Sed ad hoc opponitur, quia dñs praecipit in leuitico eas dari leuitis, vt sit cibus in dõmo domini. 16. q. 1. reuertimini. & sic decimae huiusmodi ex præ- cepto & ex lege diuina debentur, vt patet in autoritatibus al- leg. s. eo. peruenit. & per Hosti. in s. alleg. & vtrũ. sub. s. 7. versic. magistrum & sequentibus, & per Alfen. lib. 6. eo. titu. in princ. videtur ergo qd Papa non potest contrauenire, s. dist. in princ. 8. distin. quae contra mores. s. de refut. spol. literas. s. opinioni. imò tenetur vsq; ad animam & sanguinem defendere. 2. 5. q. 1. sunt quaedam. Et s. m. hoc oportet te cõsiteri, quod Papa errat priuilegiũ exemptionis concedendo & constituyendo, quod super hoc amicabile compositio admittatur. s. eo. dilecti. in fin. præcepta. n. moralia nec praescriptionem, nec exemptionem, nec compositionem, nec dispensationem admittunt. s. de transla. c. fin. So. decimae debentur ex præcepto diuino, vt patet. j. de tua nobis. s. cum enim. ibi nimis profecto, & c. & c. non est in fin. Sed dicas qd aliqua sunt præcepta in quibus versatur aliqua vtilitas priuata siue temporalis, vbi in preiudiciũ alterius, com- mittit quis vt in furto, & ideo talia sine peccato non põt cõm- mitti, quo ad affirmatiua, vel cõmitti quo ad prohibitoria: & in talibus Papa nullã potestatem habet, & sic intelligenda sunt iura de quibus appõsi. s. Aliqua verõ sunt, in quibus non ver- satur priuata siue temporalis vtilitas, vt in decimis, primi- tijs, oblationibus, & similibus, per quae nemini paratur priuile- diciũ. imò nisi reddantur peccatũ est, & cum tpalitas ad eccle- siam spectet, & ad dñm cuius vicarius vniuersalis est Papa, potest in his statuere, & de eis disponere sicut placet, ad hoc. s. de transla. episc. opi. ca. 1. & 2. & 9. q. 3. cuncta per mundum. Et sic sine cuiusquã iniuria potest concedere laico, quod decimas alicuius loci percipiat, vel nõ det, sed non debet hoc facere nisi ex causa, puta fauore fidei, vt si cõcedatur alicui principi, quod percipiat decimas oñum locorum paganorum, vel haereticor- um, vel schismaticorum quos poterit subiugare, & ad vnita- tem ecclesiae adducere, vel reducere vt in c. alleg. probatur: ita dicit Hosti. in s. alleg. & vtrum sub. s. 3. queritur. Alfen. etiam lib. 6. eo. tit. art. 3. q. vtrum laicus. recitat istam responsonem, dicens etiam, quod Richardus in quarto suo respondet ad præ- dictũ arg. distinguendo hoc modo. s. quantum per decimã intel- ligitur, aliqua portio necessaria ad sustentationẽ ministrorum Dei, dare decimã est de iure naturae, & sic Papa dispensare non potest, quin hoies teneantur decimas dare, quia non põt dispen- sare supra ius naturae: in quantum aut accipitur pro parte de- terminata. s. decima, fuit de iure diuino, quantum ad populum Isracl, sed quantum ad alios habentes possessiones tpaes, est de iure positiuo: & sic Papa dispensare potest, quia etiam decime sunt bona ecclesiae, quorum Papa est dispensator principalis. ¶ Sequitur qñ dat priuilegiũ de decimis non soluẽdis, & tunc, aut dat hoc priuilegiũ clerico & maximẽ religioso loco, & potest etiam ipsum eximẽdo in totũ, sic loquitur. j. de priu. si de terra. & c. accedẽtib. ¶ Aut dat hoc priuilegiũ laico, & tunc, aut dispõat cum eo, in & super quota parte decimarũ, remit- tendo sibi quotã partem, & hoc potest s. m. Hosti. hic. Aut eximẽdo eum in totũ à præstatione decimarũ, seu remitten- do sibi decimas in totum, & tunc refert s. m. Ber. & Hosti. hic. Aut hoc facit alicui specialiter remittendo sibi decimas in to- tum, & hoc potest ex causa, cum etiã possit eidẽ decimas to- tius parochiae suae in feudũ dare. s. de his quae fi. a prela. cum apostolica. s. si. nec obstat oppositio prædicta quã etiã facit gl. hic, quia potest dici, qd speciale est in hoc præcepto morali, vt admittatur dispensatio & interpretatio Papae, quod non est in aliquo morali alio reperire: Et ratio specialitatis est, quia in oibus alijs moralibus versat honor diuinae maiestatis irremif- sibilis, vel vtilitas publica humanae dignitatis indispensabiliter, sicut est videre in x. præceptis decalogi. Exodi. xx. quorũ nullũ remitti potest etiam in parte sine manifesta offensione Dei, vt patet in illo; nõ habebis Deos alienos, & similibus. Aut etiã sine læsione pximi, sicut patet in illo, nõ occides, & in illo; hono- ra patrẽ tuũ, & similib. in hoc autẽ præcepto duplex ius con- siderandum est. s. honor Dei, vt. f. decima detur, & hoc etiã per Papã tolli nõ põt: itẽ qd decima pars ab oibus & vbiq; detur, in quo spãlter versat vtilitas tpalis ecclesiae, & clericorũ, ad quo-

rum sustentationem est decima assignata, vt le. & no. j. eo. tua nobis. & circa hoc solus Papa, potest dispensare & interpretari. alia est ratio supra in ver. Alfen. etiā, &c. Aut vult in totum hoc præceptum tollere, condendo super hoc constitutionem generalem, quæ oīno tolleretur illud præceptū, & hoc non potest, quia hoc nō fiet sine offensione Dei, arg. 24. q. 1. memor sum. & ca. si ea destruerem. fm Ber. & Hosti. & in hoc cōcor. Io. 16. q. 1. §. si ergo. Et nō quod quatuor modis considerantur decimæ in sacra scriptura. & quatuor sunt genera decimarū, vt plene not. Hosti. hic. 1. Aut quæris, de episcopo vel superiore alio a Papa, & tūc, aut quæris nunquid possit dare priuilegium super decimis præstandis alteri quam illi ecclesiæ cui debentur: aut priuilegiū super decimis non soluendis in primo casu. Aut dat priuilegiū vni ecclesiæ seu dignitatī vel personæ ecclesiasticæ, de decimis alterius ecclesiæ percipiendis, ad tempus vel perpetuo, & potest, dum modo hoc faciat cum consensu capituli, & alia solemnitate seruata, de qua j. de re. eccl. non ali. dudū lib. 6. Aut dat priuilegiū laico de decimis percipiendis & non potest, vt. §. de præscr. causam quæ cum ibi not. 1. In secō casu non pot. per præmissa. Et quia remittere dare est, vt. ff. de cal. l. 2. §. de testi. veniens. j. quod ep̄s facere non potest, vt. §. de donat. fraternitatem. Item nota quod licet Inno. super rubri. huius titu. & Hosti. in summa eo. iitu. §. & vtrum præscribi possit. sub. §. 2. quæritur vtrum consuetudo dicat præceptum de decimis soluendis morale præceptum esse. Theologi tamen, vt Alexander de Anglia, & Tho. in summis suis, & Richar. in quarto suo super sententijs, dicunt hoc verum fm indeterminationem partis exhibendæ, nam tunc est præceptum morale & de iure naturæ: sed quo ad determinationem partis certę. §. decimæ non est morale, sed iudiciale, vt plene not. Alfen. lib. 6. eo. tit. arti. 1. q. 1. & 2. & Hosti. in d. §. sub. §. 7. quæritur.

Va. infra. Si queris vtrum plus valeat concessio generalis quam specialis: vel econtra vide quod no. Hosti. hic dicam infra, de iure patro. ex literis.

- 1 Decima petitur confessoria & negatoria.
- 2 Decima petitur conditione ex lege diuina.
- 3 Decima petitur rei vindicatione.
- 4 Decima petitur conditione ex consuetudine.
- 5 Decima qualiter detrahenda.
- 6 Decima an simoniaco soluenda.
- 7 Persona delictum in ecclesia detrimentum non redundet.
- 8 Decima in causa inter ecclesiam & laicum appellatur remota.
- 9 Decima in causa inter duas ecclesias agitata appellatio admittenda.

Va nobis. Ad declarationē primę glo. Si queris qua actione decimæ peti possunt, distin. hic ho. 1. Aut vna ecclesia agit contra aliā, & vtraq; asserit se habere ius, & tunc locum habet cōfessoria vel negatoria, de quibus no. §. de iude. examinata. sic potest intelligi. j. eo. dudū. in prin. 2. Aut parochial. ecclesia petit ipsam a colente prædiū, negante se teneri, & tunc, aut petit ipsam fructibus pendētibus, & tūc habet locum conditio ex lege diuina per legem canonicā declarata seu modificata, vt patet in eo qd no. §. eo. a nobis. 1. Aut petit ipsam iplis fructibus iam separatis a fundo. & tunc cōpetit rei vendi. vt sic consistat priuilegium ecclesiæ in hoc, qd re nondum tradita ipsa facta sit dñā. §. de cōsti. ex literis. C. de sacrosan. eccl. l. vlti. 1. Si verō alia ecclesia extranea ipsam petat, habet locū conditio ex lege consuetudinaria, per canonicam com probata. §. eo. cum sint. & c. ad apostolicę. Hæc autem in subtilitate consistunt non in vtilitate, quia non habentur necesse exprimere actionem, vt leg. & not. §. de iudi. dilecti. fm Hosti. idem tñ quod glo. hic tenent Tanc. Vnc. & Goff. §. eo. prohibemus. de quo per Inno. §. eo. parochianus. Io. verō dicit, quod officio iudicis petuntur, vt not. 16. q. 1. moderamine. vbi de hoc plene: in c. verō decimę. eo. causa & q. dicit qd personalis actio cōpetit pro eis detentis, cum quo concordat Archi. in c. alle. moderamine. glo. 2. dicens, quod videtur quod non possit vdicari, quia est debita, vt dicit c. alle. parochianus. vbi de hoc vide, & in Spec. hoc tit. §. attende igitur. 1. Et de materia gl. sequentis, quæ incipit hoc intellige. l. qualiter decima detrahi debeat. vide per Hosti. hic & per Innoc. §. eo. a nobis. 1. Super eo. c. Ad declarationē glo. hoc Ioan. Si queris vtrum, teneor soluere decimas personales illi, quem scio esse simoniacum in ordinē. Vinc. Goff. & Ber. hic dicunt quod sic: Sed Hosti. contra dicens, quod videtur verius contrarium, ne in

peccato suo nutrirī videatur, argu. §. q. 5. non omnis ibi vtilis esturienti, &c. ipsam tñ non debet retinere parochianus, sed de consensu dioc. sani in vtilitatem ecclesiæ conuertetur, argu. j. de Iudæis. cum sit. in fin. §. de iuc. ab intell. c. fin. Nec obstat, dicit hic Ber. de iudeo. & j. de vsu. quanto. quia ibi, & si iudeus nō audiat officium, ille tñ cui præstat decimas, ipsum facit, vnde non est iustum, quod debitū amittat propter infidelitatem iudæi, vel indevotionem excōicati, ne tales contingat ex delicto suo cōmodum reportare. §. de iudę. intelleximus. Hic autē is cui præstanda est decima, reddit se indignum perceptione, cum non faciat, nec facere debeat id propter quod decima est clericis assignata: vnde bene est, qd puniatur in eo in quo deliquit. §. de transla. epi. quanto. de tempo. ordi. literas. in fin. eo. titu. c. eos qui. & c. nullus. lib. 6. Porro, quia delictum personæ nō debet in damnum ecclesiæ redundare. §. de excep. cum venerabilis. iuxta dispositionem epi in vtilitatem ecclesiæ conuertetur, & hoc est quod not. j. qd dicit pro suo arbitrio, &c. secundum Hosti. hic, cuius opinio videtur esse vera in notorio simoniaco, argum. §. de cohabi. cleri. & muli. c. vestra. c. tua & c. fin. opinio vero Ber. in simoniaco occulto, ar. 8. q. 4. nonne. cum ibi not. & §. de appel. pastoralis.

Super eo. cap. in fin. Hic habes quod in causā decimarū appellatio est remota, & quod in decimis non appellatur, glo. no. 2. q. 6. sunt quorum, super verbo fiscalis, & 16. q. 1. decimę. Sed contra no. Ber. §. eo. ca. 3. in 1. glo. in prin. & pro hoc. §. de excep. dilectę. Tu verō dic. fm Hosti. hic. 1. Aut est lis inter ecclesiam & laicū: aut inter duas ecclesias. In primo casu refert, aut appellat laicus solam consuetudinem, vel præscriptionem prætendens, & tunc appellatio est remota, vt hic. Aut prætendit sufficientem exemptionem, puta priuilegium vel compositionem, vt patet in eo quod leg. & not. §. eo. a nobis. & de app. vt debitus. & tunc secus, quia admittēda est appellatio. 1. in secundo casu. l. vbi duæ ecclesiæ litigant adinuicem, & vtraq; se asserit potiorē vt. §. de excep. dilectę. tunc idem. §. quod debeat admitti appellatio, secundum Hosti.

- 1 Priuilegium odiosum super decimis concessum ad noualia non extendendum.
- 2 Priuilegium fauorabile super decimis concessum ad noualia extendendum.

X parte tua. Si queris vtrum, priuilegium concessum de, & super decimis nō soluendis, vel percipiendis, extendatur ad noualia, distingue. 1. Aut priuilegium est odiosum, vt quia cōceditur laico priuilegiū, ne de terris suis det decimas, & postea facit noualia, vel qd habeat & percipiat decimas alicuius parochiæ, & ibi sunt noualia, & tunc dic. qd ad talia noualia nō extenditur, vt. §. eo. tua & j. eo. 2. fm Hosti. ibi. 1. Aut priuilegium est fauorabile, vt quia conceditur alicui loco religioso, & tunc extenditur ad noualia, siue priuilegiū sit de decimis nō soluendis: vt. j. de priuili. quia circa. siue de decimis percipiendis vt hic, & vide quod not. Ber. & Hosti. j. eo. cum contingat. super verbo noualium. & Bart. Brix. in quæst. dñicāli quæ incipit quidam clerici decimas.

- 1 Expensarum diuisio.
- 2 Lucrum circa quid consistat.
- 3 Expensas extra rem, an deducere in decima solutione liceat.
- 4 Fructum alij germinant, alij non.

Astoralis. De materia huius ca. dixi. §. eo. peruenit. & c. a nobis & dicit Hosti. hic qd litera huius c. & tractatus ipsius & personaliu decimarū magis cōsistit in difficultate & subtilitate, qm in vtilitate, quicqd dicat Inn. & alij cum eo, asserente qd personales decimę ex præcepto dñi sunt soluende: tñ saltem quantū ad quantitatem, consuetudo generalis cōtraria est, cui standum est in hac parte: alias quasi oēs animæ damnarentur, quod dic. vt not. j. eod. in aliquibus fm Hosti. Io. verō An. hic ad huiusmodi cōtellectū quærit, quæ sint expensæ in re, circa rem, vel extra rem: sed o quid sit lucrum: & quid fructus vel redditus. 1. Circa primū est dicendum quod expensæ in re, est pretium rei, vt si emi domū, vel agrum, equum, vel bouem, librū, vel velleum pro centū, ista centū sunt expensæ in re. Circa rem, vt si domū feci reparari, agrum colli, foueari, vel impinguari, equū, vel bouem palci, vel curari, librū illuminari, corrigi, vel ligari, velle tingi, vel fullonari. Extra rem, salarium proxenetis dari, de vetricis vetricigal, & gabellas solui, & his similia, & ista dicuntur expensæ extra rem: tñ pro

re habēda: sunt tamen expensę quæ sunt circa rem, & extra rem pro habendis fructibus tantum: hæc oīa in larga loquutione possunt dici expensę in re vel circa rem, & de his in alia materia. §. a quo possessore recuperantur in spec. de expen. in prin. 1. Circa fm est sciendum, quod lucrum proprię cōsistit in negotiatione, vel cum mihi soluis salariū aduocationis, vel doctorinæ. item extra oēm negotiationem, vt cum mihi donas centum: idem possit dici in thesauro inuento, quo ad inuentorem, eo casu quod totū habet, vel partem inli. de rer. diui. §. thesauros: & §. seq. fructus est, regulariter qui germinat, vt granum, vinū, piscis, fetus, & similia. His præmissis, quæritur an expensę, quæ sunt extra rem in molendino, & piscaria sint deducendæ, cum soluere tur decima, de fructibus vel de lucro, & sunt in hoc casu expensę extra rem, quæ sunt pro iumentis mercenarijs, hæredibus, vel similibus. 1. Solutio, planū est istas expensas, quæ sunt extra rem, non dico pro re habēda, vt. pro habendis fructibus, non deduci de decima quæ soluitur de lucro, in illa tñ deducuntur expensę quæ sunt circa rem, & extra rem pro re habēda: vt. §. in decima verō quæ soluitur, de fructibus fuit opinio: & plus placet Inno. & Hosti. quod in illa tales expensæ extra rem non deducuntur, multo minus factę circa rem, vt in refectioe, & hoc siue dñs molendini habeat illud ad vsuū vel ad patrimoniū, siue ad mercedem: fatentur tñ ipsi alios tenere contrariū, qui dicunt qd inferioris literę mens est hæc, quod de lucro, & de eius decima non deducatur talis expensā, quæ est extra rem, vel circa pro habendis fructibus ipsius. Tamen Innoc. & Hosti. videtur quod licet hæc opinio sit æquior, prima sit verior, per literam sequentem. 1. Io. Andri. videtur æquū distingui inter fructus, qui germinant, & illos qui non germinant: vt in primis nulla, fiat deductio expensarum etiam extra rem: in secundis sic: motiuum huius, quia cōstat quod in primis plusquam in secundis operatur manus Dei. Et si dicis etiā in molendino licet non germinat, operatur manus Dei per potentiam aque vel venti quo ducitur mola, respōdet quod fm Ber. etiā in negotiatione vetricę nauis, & similibus, expensæ debent deduci, cum potentia Dei nauis per aquā deducatur: nō videt quare aliud dicatur in mola, quam in nauis, & quare aliud in salario molendinorum quā nautarum. In piscariis verō vbi piscis nascitur, & in grege sit vera predictorum opin. per que videtur, quod si pro pensione domus vel libri habeo decem, sed vnū dedi proxenetę, quod illam expensam extra rem detrahare possum, & solū de nouem decimā soluam.

- 1 Res eadem quod ad idem diuerso iure non censenda.
- 2 Res eadem quoad diuersa, potest diuerso iure censeri.
- 3 Decima duplex de eodem pradio solui potest.

Vm in tua. Si queris vtrum vna, & eadē ecclesia, vel res, possit, vel debeat diuerso iure censeri, distingue. 1. Aut queris, vtrum possit diuerso iure censeri quo ad idem, & dic quod non. ff. de statu lib. l. si duobus. & de liberali causa. l. si pariter. & l. cum duobus cum multis concor. ibi: vbi habes, quod aliquis non pot. esse partim liber & partim seru. 1. Aut quo ad diuersa, & dic quod sic: nam bene pot. vna, & eadem ecclesia, vel persona esse priuilegiata in vno, & non in alio, vt. j. de priuili. sanē & c. recepimus & c. porro. & c. ex ore. & c. cum capel. vbi hoc not. Ber. & Hosti. super verbo in quantum. Sic & aliquis habet plura domicilia, quorum rōne potest subesse diuersis. §. de fo. compe. ex parte. j. de sent. excom. officij. & in vnius foro censetur vno iure, & in alterius alio: sim. §. de mai. & obe. per tuas. j. de priuile. ex ore. ad idem facit. j. de reli. do. quia monasterium. ff. de pecu. l. hinc quæritur. §. potest. vbi habes, quod peculium quāq; diuerso iure censetur. Et istud cap. intellige quā monasteria, vel conuentalis ecclesię ex priuilegio vel consuetudine, vel alio iure percipiebant. i. percipere consueuerant in certis, & determinatis locis seu terris maiores decimas, nec aliqua alia ecclesia cōsueuerat in eisdem locis vel terris, de aliquibus fructibus alijs decimas percipere: vt puta monasteriū tantum cōsueuerat percipere, decimas fructuū puenientium ex aliqua terra, quæ semper fuerat frumēto seminata, nunc autē de nouo fuit feminata milio, de quo ecclesia parochialis petebat decimam, dicens qd & si monasteriū præscripserat quo ad semen frumenti, non tñ quo ad semen milij: sed nulla erat hæc ratio. 1. Si autē ab antiquo, duæ ecclesiæ cōsueuerant percipere simul in eodē prædio diuersas decimas annuatim, puta vna vini, & alia bladi, Hosti. dicit qd nō videt, quare hoc stare nō possit, quamuis Inn. hoc nō approbet: vnde opi. Hosti. obtinet in partibus gallicanis, & eandem approbat Io. Andri. hic & bene.

- 1 Decima vtri ecclesiæ seminationis, an plantationis soluenda. 3. 5.
- 2 Porrum in augusto comeditur.
- 3 Vxor vltimi viri iure censenda.

Vm non sit in homine. Si queris, vtrum res tranfit cum onere suo, dixi. §. de pign. ex literis. distin. vt. 1. Decret. ista facit ad q. disputatam per Io. Andri. j. de reg. iur. c. qui prior lib. 6. in nouella quæ talis est, Seminari porros in parochia Sancti Andree, quos ibi natos plantauit in parochia Sancti Ioannis: quæritur cui ecclesiæ de his decimæ debeantur, vbi post multa argumēta pro & contra dicit sic, solutio huius questionis colligi pot. ex notatis per Vin. Gul. Nazo. Phil. & Iaco. hic vbi Vinc. ex verbo incrementum hic in principio arguat, secundæ ecclesiæ decimam deberi, & illud asseritū tenent hic Vinc. & Phil. Iaco. verō tenet vtriq; deberi, & ex verbis suis videtur sentire vtriq; deberi incrementum ipforum: glosas in hac decretali posui, & per eas patet Vinc. arguendo, & alios asserendo cōcordes, quod secundæ debeantur, quod puto verum. Sed est sciendum, qd ex porris plantatis dupliciter fructus habet, alter est in semine producto per porrum, & de hoc fructu non proponitur quæstio, quasi non dubia, cum illud semen nō solum nutriatur, sed etiā nascatur ex humo huius prædij, vbi fuerunt secūdo plantati, & sic fructus omnino alteratus, & sic idem de eo quod de grano vel alio fructu. §. eo. ex parte. lo. 2. & c. cum tua. 2. & c. pastoralis. 1. Sed proponitur questio de ipsa substantia porrorū, quam sumimus in fructum ad olus, quod est optimū in augusto cū carnibus porcinis: vel ad ipsum crudum comedendum quod multis placet vel de his similia: puto autem sequēdo prædictos, de his integram decimam secundæ ecclesiæ deberi, vbi fuerunt plantatę, quod sic probō. Quo iure petantur decimæ dubitatur, & not. 16. q. 1. moderamine & §. eo. c. tua. 2. sed tollamus duriorē opi. & fingamus decimas vdicari posse, & ecclesiam etiā ante separationem ipsarū esse dominā, nihilominus tñ ex quo porrina istæ tranflatae sunt, & radicatae in parochia Sancti Ioannis, illi parochiæ decimæ debentur, quod sic probō. 1. Fingamus quod ista porrina fuerint euulsæ de proprio Sancti Andree, ex quo tñ radicatae essent in alio prædio perdidisset ipsa ecclesia dñium ipsarū, & applicatū esset dñio posterioris prædij. infit. de rer. diui. §. si Titius. ff. de rei. ven. l. quinta. §. arbore. vbi de hoc, & de acq. rer. dominio. l. adeo. §. si. & l. si ex meis. §. arbor. Nec ob. quod not. 12. q. 2. apostolicos. quia illa gl. non probatur iure: & dato qd vera esset, non habet locū in his, quæ ponuntur in prædio euellēda, vt in casu nostro: sicut ergo dñium acquisitum esset prædio vel dño prædij secūdi, ita & ius decimę esset acquisitū ecclesię, in cuius parochia situm est prædiū: nec dicas qd ecclesia S. Andree nō vult decimas de porris stantibus, sed cum fuerint eradicatæ: nam vt patet in prædicto. §. arbor. etiā post eradicationem prior dñs sibi ius non vindicat. Sic ergo arguēdo ex diuersis dñis prædiorum duorū, ad eundem dñm vtriusq; qd licet. 8. q. 1. in scripturis. de pe. dist. 3. adhuc instat. j. de præb. cū de beneficio. lib. 6. ff. si certū petatur l. singularia. dicam ipsi dño respectu secūdi prædij tm, & non primi dñium porrorum competere: quod patet, quia venditio post prædio tradito desinet esse dñs porrorū. ff. de rei vendi. l. fructus pendentes: & sic dicam de porris sedæ ecclesiæ dandam decimam, & non primæ. 1. Nec mirū cum & vnio carnis, quam habet vxor ad virum, facit illam censeri iuris vltimi viri etiam iam mortui, vt patet. j. de sepul. qui. in fin. cū suis concor. lib. 6. Item nec mirū si habet vnio realis per radicem vel coactionem, nam vide qd sola verbalis annexio præponit secundam expectantem post, quod probat decretalis. j. de præb. quia sape. lib. 6. ex verbali. n. annexione præbende, ad dignitatem secūdos canonicus expectans dignitatem & præbendam, in cōsequutione præfertur primo, multo magis vel saltem pariter ex radicali cōnexionē secūda ecclesia præferenda est primæ, facit etiam. j. de præben. super eo. lib. 6. Quod autem plus sit factio quam verbo annexere, probatur. j. de pign. de gradatio. eo. lib. 6. & quod not. ibi in fin. vel saltem par. de appel. dilecti. versi. de hoc. ff. de legibus de quibus. ad fi. 1. Ex quibus concluditur ecclesiæ Sancti Ioannis decimam hæc deberi, nec curandum an ibi nati sunt vel aliter percepti, ad hoc. ff. de vlti. le. arbores. §. 1. vbi dicit quicquid in fundo nascitur, vel quicquid inde percipitur, ad fructuarium pertinet. Vnde & si ille porrine fuissent furtiue tamen parochialis ecclesia, quæ in prædialibus prosequitur, quod suum est, exigit decimam, Hen. Boich super Decret. 11 4 & quod

& quod plus est etiam ab inuafore prædij, vt not. s. eo. titu. ex transmissa. in fin. primæ glo. & 16. q. 1. decimas. Dico autem quod prima ecclesia ab ipso domino porrinarij, & prioris fundi, exigit decimam, & æstimatione ipsarum porrinarum: æstimationo autem debetur quasi quo ad primum prædium, & ipsius dominium, per radicationem secundi sunt cõsumpti: pro cõsumptione autem bene soluitur æstimationo. 16. q. 7. quicunq. s. de transac. veniens. & not. de rerum permuta. cap. fin. de rebus ecclief. non alienandis: vt. s. Et per hoc quod dico decimam ad æstimationem porrinarum deberi primæ ecclief. soluta sunt quasi omnia iura in contrarium facientia: hac Ioan. Andr. in cap. allegato qui prior.

¶ De regula. & transeuntibus ad relig. Rubr.

- 1 Religionem improbatam ingrediens omni tempore ad seculum renuntiare potest.
- 2 Religionem ingrediens impubes sine parentum consensu ab eis intra annum reuocari potest.
- 3 Religionem intrans de consensu parentum ab eis non reuocatur.
- 4 Pater filium religioni offerre potest.
- 5 Religionem intrans impubes, puer factus exire potest.
- 6 Religionem vi ingrediens, exire potest.

Iquis ante. ¶ Si quæris vtrum, & infra quod tempus impubes religionem ingrediens possit ad seculum remeare, distin. t. Aut ingrediatur religionem a sede apostolica non approbatâ, & tunc non obligatur aliquo tempore religioni, & potest liberè omni tempore ad seculum remeare, vt videtur sentire Hosti. i. j. eo. tit. c. is qui & Gul. eo. titu. constitutionem. super verbo alijs. lib. 6. Hoc etiam tenent Ioan. Andr. & Gen. extra. eo. titu. c. eos. super verbo religionem in cle. & Gen. in extra. Io. 2. 2. quæ incipit Sancta Romana. super verbo approbatis. Aut ingrediatur religionem a sede apostolica approbatam, & tunc, aut ingrediatur spontè: aut coactus. Si spontè tunc, t. ingrediatur sine consensu parentum, & tunc ipsi parentes possunt eum inuitum infra annum ad seculum reuocare, etiam si esset doli capax iuxta formam istius. c. & 2. o. q. 2. puellæ. vt not. Hosti. j. eo. postulati. in fin. licet Hug. teneat contrarium de doli capacibus in c. alleg. puellæ. & malè, vt not. Gul. de Monte Lau. & Gen. extra. eo. titu. c. eos. in cle. & annis iste computatur a tempore scientiæ parentû, ar. 17. q. 2. si quis incognitus. vt not. Ioan. in calle. puellæ. melius facit ad hoc. s. de conse. preb. c. quia diuersitatem. & de sup. negl. prela. c. licet. idem not. Goff. in summa eo. ritu. s. fed. quæritur a quo tempore. & Hosti. in sum. eo. tit. s. fin. Post ea verò nõ possunt nisi monasterium sit valde remotum, vt per tatum tempus ad illud peruenire non possit, quia tunc indulgetur maius tempus, vt in c. alleg. si quis incognitus. ¶ Si Goffr. & Hostien. ibi. t. Aut ingrediatur de consensu & oblatione parentum, & tunc, aut amborum puta patris & matris, aut alterius tantû. Si amborum, tunc ex quo a parètibz offertur, parentes eum perpetuo reuocare non possunt, vt. 2. o. q. 2. c. 1. ¶ In Inno. not. hic: sed ipso ingrediens necesse habet in religione perseuerare, vsq; ad ætatem legitimam, & tunc si remanere noluerit, liber poterit exire, vt. j. eo. significatum. & c. cum simus. ¶ In Hostien. hic quod intellige iuxta determinationem. c. is qui. j. eo. lib. 6. & ita tim sequitur. Si alterius tantû, tunc dicit Innoc. hic, q. sufficit alterius oblatio sicut & amborum. 2. o. q. 1. addidistis. & c. quicunq;. idem tenet Laurentius in c. alleg. addidistis. Sed Ioan. ibi contra, dicens q. mater hoc facere non potest, cum nõ habeat filium in potestate, vt in st. de adop. s. femina. & illa fortè est melior sententia, scilicet, q. mater non possit sicut dicit Io. nec ob. allegatum quicunq;. quia factum recitat: nec ob. 2. o. q. 2. c. 1. quia ibi. ¶ In Ioan. Fa. exponitur vnus. f. pater: quia secundum eum mater filium offerre nõ potest, cum eum non habeat in potestate: ita not. Archi. in calle. addidistis. Primam opin. videri approbare Ioan. Andr. hic, & j. de despon. impu. ca. vnico, super verbo inducta. lib. 6. quam posses probabiliter vera dicere, patre pueri mortuo, alias secudam, maximè quando pater non prouidit sibi de tutore, pro hoc ea, quæ sumpsi. s. de conuer. in cle. c. ex literis circa mediû. vers. & premissa, & c. volens verò simpliciter tenere primam opinionem, potest respondere ad id quod dicitur de paterna potestate, vt sequitur.

4. ¶ Si verò pater offerat filium, sufficit perinde ac si pater & mater, in simul eum offerrent. Item pater inuito auo, & nepotem suum habet in potestate, potest offerre, & non conuenerit: & est ratio, quia in i. s. spiritualibus præfertur naturale ius, po-

fitiuo, vel ciuili, secundum Innoc. pro quo. j. de iudi. si annuata. s. vt. lib. 6. Si quærat vtrum, ipsa poterit autoritate propria exire, tunc, aut est oblatum a parentibus ambobus, vel ab illo parentum qui potest, puta patre secundû opinionem prædictam, & tunc infra annum pubertatis puta. 14. in masculo, & 12. in femina exire non potest, vt inuuitur. j. eo. cum virum, in tex. & in glo. & ibi notat hoc Hosti. in gl. occasionaliter. & Inno. in glo. parua in fin. & in gl. vt. & Abb. eo. significatum. & arg. oppo. j. eo. cum simus. & de despon. impu. c. de illis. & c. leg. Sed postea sic, ante tamen quam profiteatur expressè vel tacitè, vt sequitur, saluo eo quod legitur, & not. s. eo. c. quia in infulis. ¶ Aut non est oblatum a parentibus, & tunc potest liberè exire infra. 15. ætatis suæ annum, in masculo vel. 13. in femina, nisi anno. 14. completo professionem, tacitè faciat in sequenti, complendo ibi. 14. annum in habitu indistincto, non tamen indistinctissimo, hoc est dùmmodo habitus non sit, omnino similis habitui cohabitatiui in communi, quia tunc secus, vel scienter habitum religionis suscipiat, qui dari profitentibus consuevit, seu professionem prius a se factam ratam habeat expressè, aut professionem expressam ibi faciat, in quibus quatuor casibus obligatur religioni: vt. j. eo. is qui. lib. 6. vbi vide, quæ hic defunt, vel si tali modo, vt non exiret manumissus fuit. s. de ser. non ordi. c. eo libentius. & not. Hosti. j. eo. significatum, & plenius in d. c. is, qui & Ioan. Andr. ibi in nouella, vide etiam de ista materia Ioan. & Archi. 2. o. q. 1. monachum. Hosti. verò dicebat in d. c. is, qui. quod completo. 15. infra tri-duum potest exire, arg. j. eo. ad no. stram. Idem Carnalis ibi super verbo infra ipsum, dicens hoc expressum. j. eo. constitutionem. in fi. lib. 6. sed hoc est falsum cum tunc illa loquitur de tacita professione, quæ fit infra annum probationis, non de illa, quæ fit per lapsum anni, vt ibi not. Io. Andr. & in d. c. is qui in nouella, dicit se habere pro indubitato, quod tacita professio, quæ inducitur per lapsum anni in habitu cõmuni, vel no-uitiorum distinctè latente r, non habet pœnitentiæ tridui: sed de illa tacita, quæ ante probationis tempus inducitur per receptionem habitus nouitiorum cum indicijs, volendi dimittere seculum, vel per modum decretalis vidua. j. eo. cum nouitius, se immitcet actibus pfefforum, dicit se magis dubitare. Clemens quartus sensit locum esse pœnitentiæ tridui, arg. 2. o. q. 2. cap. 1. ¶ In eum in d. c. constitutionem. Et præmissa intellige, quado spontè ingreditur. ¶ Si verò ingreditur per vim vel coactus, tunc non debet exire durante pupillari ætate, nec infra illud tempus consentire intelligitur: & verum hoc q. compulso fit per parentes: vt. s. decima gl. pubertate verò adueniente si contradixerit, maximè q. benedictur, ratificatur, licet si pubes cogatur statim posse exire, & si non exierit, quã citius commode poterit, consentire videtur, arg. j. de sponfa. ad id quod. & de despon. impu. ex literis. s. quod metus cau. ca. 1. 1. q. 1. constat. vt no. Hosti. j. eo. significatum. & c. cum virum & hoc arg. illorum. c. Et quæ dicta sunt, de parentibus habent locum in tutoribus parentibus deficientibus, vt in cap. allega. puella. & notant G. & Gen. in c. alleg. eos.

- 1 Monachus, an simulatione impediatur. 3. 5.
- 2 Vir qui accepit habitum monialium, se mulierem fingens.
- 4 Monachalem habitum derisorie suscipiens decapitandus.

Clerici. ¶ Si queratur vtrum fictio, vel simulatio impediatur monachatu distin. Aut quis fingit, vel simulat t. monachû ex honesta causa, vt patet. 22. q. 2. vtilem. & 23. q. 2. dominus. & tunc si protestatio præcedat, nõ nocet simulanti, & impedit monachatum, quod die, vt leg. & no. s. quod met. causa. cap. 1. secundum Bernar. & Hosti. hic. & j. cap. proximi. Aut simulat ex inhonesta causa, & tunc, aut constat eum nõ esse monachum, vt quia nõ in monasterio, sed extra in tali habitu stat segregatus, & tunc habet locum istud c. quia datur sibi optio, vtrum velit esse monachus, vel clericus secularis, simile supra de elect. cum causam. & argum. 16. quæstio. 1. nemo potest. secundum Bernar. in glo. fin. Hostien. post eum, & Bernar. & Hostien. infra, cap. proximi. in glo. respicit. in fin. Aut non constat eum non esse monachû, & tunc, aut sine solennitate sumpsit habitum monachalem, fortè non de manu alterius, sed de manu propria, & inter monachos nihilominus conuerfatur, & tunc non obligatur, vt in cap. allegato cum causam. secundum Vincen. & Ioan. Andr. hic. licet Hostien. in hoc contra. & pro hoc facit, quod not. Innoc. j. cap. proximi. in glo. 2. & ibi dicam. Aut sumpsit cum solennitate habitum monachalem, puta de manu superioris, & inter monachos conuerfatur, & tunc

talis fictio, vel simulatio non impedit monachatum argu. j. c. proxi. & 27. dist. quod interrogati. ¶ Et per hoc potest responderi ad illam. q. de illo qui fingit se mulierem, & suscepit habitum in monasterio monialium, vt posset corrumpere monialem, vt obligetur ad religionem, & si non ad illam quam intravit. 27. q. j. si quis rapuerit. cum monialibus. n. commode remanere non posset. 18. q. 2. diffinimus. & hoc tenent Gof. & Hosti. Sed hæc quæstio aliter soluitur. j. de priuile. tuarum. in gl. per hoc vbi Bern. tenet contrarium & Vinc. Laur. & Gof. & Hosti. ibi. Sed opi. Bernar. & Gof. hic tenet Bar. Brix. in q. dominicali quæ incipit iuuenis quidam. & hanc sententiam credit Archid. veriore in c. alleg. quod interrogati. in glo. subaudi, & hoc ideo. argu. a. hoc. 27. q. j. mulieres. vbi de hoc & illud. c. quod interrogati loquitur de fitione intentionis. ¶ In Ioan. Fauentium, & Gof. ibi. ¶ Sed in hac altercatione dicebat Hugo. quod tali fit præiudicium, non fit monachus, sed ad cautelam, propter conseruandam ecclief. disciplinam, & ne detur eis licentia peccandi, & propter fraudem & dolum qui nemini debet esse lucrosus, & propter delictum, & propter illusionem, qua monasterio illud debet detrudi in idè, vel potius in aliud monasterium. 27. q. j. si qua monachorum. s. r. dist. si quis clericus. & c. Roma. ¶ Si tamen est laicus, potest decapitari. 27. q. 1. si quis rapuerit. & 36. q. 2. si quis non dicam. ¶ In Hosti. & recitat Archi. in calle. quod interrogati. & vide quod no. in Spe. Rubr. de sta. mo. ver. 39. vbi tenet idem quod Bern. hic. Circa hoc probabiliter potest dici quod, aut quæris, vtrum obligetur religioni, & tunc sic in his casibus, in quibus obligaretur si intrasset monasterium monachorum, puta si ibi stetit post pubertatem per annum integrum, vel alias est professus expressè, vel tacitè iuxta. c. is qui. j. eo. lib. 6. & ita potest intelligi opi. Gof. & Bernar. hic alias non, & ita potest intelligi opi. contraria. ¶ Aut quæris, nunquid teneatur pœna, seu obligetur pœna intrusionis, in monasterium, & potest dici, quod sic, iuxta opinionem Bern. hic.

- 1 Velum quintuplex.
- 2 Velum an professionem inducat.
- 3 Velum cum solennitate suscipiendum.

Velum. Not. fm Hosti. quod quadruplex velum religionis inuenitur. ¶ Primum dicitur velum consecrationis, quod folis virginibus datur ab episcopo, & in 25. anno. 2. o. q. j. deuotis. & c. placuit. 7. dist. placuit. Secundum est velum professionis quod quandoq; imponitur puellæ, dum modo fuerit. 12. annorum. 2. o. q. 2. puella quadoq; viduæ, seu corruptæ. s. quod me. causa perlatum. q. & ipsa recipit de altari. 2. 2. q. j. vidua. 27. dist. in. viduas. 2. hic. Nec obstat. 2. o. q. j. deuotis. vbi dicit viduas autem velare nullus pontificum attenter, quia illud verum est de velo consecrationis, vel dici potest, quod per se recipit hoc ab altari, nec ei imponitur ab episcopo. Nec ob. c. relatum, quia ibi non impositus episcopus sed imponere simulauit, nec ob. j. qui clerici, vel vo. consuluit. ibi. n. loquitur de velo religionis hoc est conuersionis, seu probationis. Tertium, ordinationis quod olim imponebatur diaconis. 40. anno. vt 2. o. q. j. sancti monialis. 27. q. j. diaconis. Quartum est velum prælationis, quod datur abbatibus. 60. anno. 2. o. q. j. iuenculas. secundum Gof. Est & quintum ostensionis, siue probationis, quod ex quo per annum portauerit, exire non potest, & sic intellige quod hic dicit & j. eo. statuimus. ¶ In Hosti. Idem not. Io. quoad primos quatuor modos. 2. o. q. j. c. illud. s. velamen. dicens quod per distin. multa sedantur contraria, sed quod dicit de velo prælationis quod datur in 60. anno, corrigitur hodie, quia datur in 60. anno vt j. de elect. indemnitate. in princ. lib. 6. ¶ Item no. secundum Innoc. in glo. alludit. & Hosti. post eum, quod hæc duo. s. velum non sacrum sibi imponere vt hic dicit, & cum velatis offerre, vt sequitur, sufficunt, ad probandum, quod fit, monacha, vel conuerfa, vt hic, & 27. dist. in. quod interrogati. alterum, autem, solum, non, sufficeret. j. de. conuer. coniu. charisim. Sed Innoc. in hoc, contra hic, in glo. non multum, dicens, quod si constaret, quod velum, non sacrum, vel etiam sacrum sine solennitate accepisset, tamen quamuis postea obtulisset, sicut monialis, non videtur, quod propter hoc, pro professa tacite haberi voluisset, alias dequisset. Et idem dicit, in glo. 2. dicens, quod hæc vidua, licet velum conuersionis, accepisset, vel etiam professionis. i. quod tantum conuersis, vel professis, deputatum est, non tamen præsumimus, eam velle fieri, conuersam, vel professam, nisi aliqua præsumptio, ad hoc iuuet.

3. ¶ Puta, quia cum solennitate, hoc velum accepit, puta vocatis, parentibus, vel de altari, vel in ecclesia, vel si accepit, solenniter ab episcopo, vel abbate, vel simplici, monacho, vel sacerdote. vel c. ea solennitate, quæ consuevit, omnibus alijs, profitentibus, dari, & sic, intelligitur. j. eo. ad no. stram, & c. seq. & c. alleg. quod interrogati, & 27. q. j. viduas. & idem, quod hic, Innoc. notat, Hosti. j. ead. no. stram. & c. seq. & c. ex parte. & s. quod me. cau. c. j. & idem no. Archi. in calle. quod interrogati, in glo. hæc femina & j. eo. constitutionem. in glo. ergo, non licebit. lib. 6. & vide, quod no. ipse, in calle. viduas, velæ, palea est, vbi in hoc concordat. ¶ Sed iste gloss. se possent probabiliter concordare, q. prima opi. intelligatur, quando offert, inter professas, & perseuerat, per triduum, secunda, quando inter non professas. Vnde dicit Hostien. q. si ab initio, sine solennitate, aliqua, quis recipit habitum, obligatur tamen cum effectu, dum modo ex post facto, sequantur præsumptiones, per quas conuincatur, quod intendit vitam mutare, puta, quia fecit ea, quæ solè professæ, solitæ sunt facere. Sed Inno. in hoc, contra in glo. 2. ver. & plus dicunt, quidam. cuius opi. potest esse vera, quado in istis actibus, non perseuerat, per triduum, alias opi. Ho. credem veriore. Vel dic, vt Io. Andr. hic, dicens sic, quicquid dicant, hoc credo, quod si non novicius immiscet, actibus, pfefforum, per hoc non dicitur professus, & sic intellecta sic vera opi. Inno. in nouicio verò, secus, fm opin. contrariam. Vnde dico, quod si nouicia, se scienter immiscet, actibus, pfefforum, quicunque sint illi actus. siue offerendi panem, vt hic, siue constituendi syndicos, in eundi contractus, faciendi electiones, vel receptiones monialium, abbatissarum, vel alios, ad pfeffas solas, spectantes, de iure consue. vel statuto, quod p eum intelligatur professa, si ætatis est aptæ, & sponte, id faciat, & perseueret, triduo, infra eod. constitutionem in fin. lib. 6. Ioan. Andr.

- 1 Pubes religionem ingressam sex casibus non egreditur.
- 2 Impubes religioni, quomodo obligatur.
- 3 Monasterium dissolutum ingrediens an ad regulam obseruandam compellendus. 5. 7. 9.
- 4 Obedientia promissa continentiam non comprehendit.
- 6 Seruire deo regnare est.
- 8 Inuitudo propria non alleganda.
- 10 Religioso an regula arctior indicenda. 1. 2.
- 11 Argu. valet de monacho ad canonicum regularem.

Nostram. Pro intellectu huius c. vide quod not. Archid. 2. o. q. 3. procliuus. gloss. fin. & j. eod. constitutionem. in gloss. fina. & Ioan. Andr. ibi.

¶ Super e. Dicit hic Hostien. quod ex quo quis est pubes, q. ingreditur religionem, potest exire, nisi in sex casibus. ¶ Primo, si distinctum habitum pfefforum recipit. Secundo, si professionem expressam, solennem emisit. Tertio, si tacitè pfeffus sit, puta, quia mundo, & pompis eius, & beneficio constitutionis. j. eo. ad apostolicam. & c. statuimus. & c. j. eo. c. j. & c. constitutionem. lib. 6. renunciauit, & hoc multis modis, alijs accidit, vt not. j. eo. statuimus. Quarto, si in habitu communi sine reclamacione aliqua, annum compleuit, & idem hodie, f. habitu probationis, distinctio latenter. per c. eos. eo. titu. in cle. nec hoc casu est locus illi c. constitutionem. 2. r. spon. j. e. li. 6. quia licet illa tacita professio, de qua in illo. c. constitutionem, obliget religioni, in genere tantum, vt ibi illa, tamen, de qua in d. c. eos. obligat illi religioni in specie, fm Ioan. Andr. & Gof. Et hi quatuor casus colliguntur. j. eo. ex parte. & c. statuimus. & c. is qui. lib. 6. Quinto, si nunquam magis exire iurauit. s. q. me. causa. c. penult. de iureiur. si verò, & c. cum contingat. Sexto, quando tali modo, non vt exiret, manumissus fuit pubes, vel impubes. s. de seruis non ord. eo libentius. & j. de condi. ap. pel. c. 2. secundum Hosti. & Ioan. Andr. hic, quos vide per Guil. de mon. lau. extra. eo. c. eos qui. glo. 2. in cle. Et hoc eod. casu ponit Hosti. in d. c. is qui. & Io. Andr. post eum in nouella.

2. ¶ Casus aut in quibus impubes ingrediens religionem obligatur, no. ibi, & dixi s. eo. c. 2.

¶ Super eo. c. Ad declarationem glo. Inno. hic quæ incipit, qd si aliqui & c. Si quæris vtrum ingrediens monasterium dissolutum, & vbi regula debita ordinis non seruat, possit postea compelli ad asperitatem regulæ obseruandam, & nunquid religio possit de nouo regula arctari, vel strictior regula indici. Re-fert. ¶ Aut quæris de primo, vtrum possit compelli ad asperitatem regulæ obseruandam, & videtur quod non, quia sicut ob-

initio quis non potest cogi ad totum votum, vt 32. q. j. integritas, ita nec ad voti augmentum. argu. ff. de reuendi. qua de tota. s. de offic. deleg. c. pastoralis §. i. Item licet potest quis se obligare separatim ad seruandam continentiam, vel propter caritatem vel obedientiam. vt 33. q. 5. q. Deo pari. 22. di. quāquam. 19. q. 3. c. perlatum. §. contra paulus. Nam quis pmitendo obedientiam, vt no. Spe. rubrica de Ita. mo. q. 37. In contrariū videtur, quia si nihil excepit videtur se simpliciter obligasse, maxime facta professione ad regulam integraliter obseruandam. 19. dist. si Romanorum. ff. de offic. prefec. vrbis. l. 1. §. cum vrbem. circa hoc distinguit. Aut talis ingrediens fecit, professionem, aut non. In primo casu, aut queris nunquid potest redire ad seculum, & dic q. nō, ex quo fecit ibi professiōnem, vt hic in versic. nec amplius. & j. eo. consulti. & c. statutus. Aut nunquid cogatur ibi remanere, & regulam obseruare, & tunc refert. Aut erat iuris peritus, & tunc cogetur remanere, & tenere regulam, quia videtur se obligasse, ad id quod de iure sciebat. arg. ff. de ac. emp. & vendi. l. j. in fi. s. de elect. cū inter vniuersas. & non ad id quod sciebat, sed ad id, quod fieri debebat. arg. ff. de offi. presi. sed licet. Aut erat simplex & idiota & tunc, aut fuit ei electa & explantata regula, ante professionem, vel etiam post, & dicit se eam seruaturum, & tūc idē vt in auth. quomodo oportet episcopos. §. igitur ordinandus. coll. j. Aut non, & tūc, aut credebat eos regulariter viuere, & ad illam asperitatem se voluit obligare, nō ad maiorem, & hoc expressit, & tunc non cogetur ibi manere, sed poterit ad latior religionem transire. Aut non expressit, & tunc credo, q. potest cogi, ad remanendum ibi, & imputet sibi, quia non ple ne examinauit, nec prodest ei etiam si dicat, se dolo inducendum ad hoc, & est ratio, quia melior intelligitur fieri conditio sua, ad hoc. j. de conuersa. coniug. dudum. & c. ex parte & hic & j. eo. consulti. s. quod met. causa. c. cum dilectus. 20. q. 3. c. consulti. Ita distinguit Ray. in summa sua. tit. de voto & voti redēptione. §. 1. Item pone & Host. in summa tit. de voto. §. vtrū & per quem. sub. §. quid si aliquis scholaris. & frater Ioann. in summa con. ritu. de votis. q. 15. quid si aliquis scholaris & Ast. lib. 6. e. od. titu. arti. 9. q. pone, quod aliquis. & c. seq. Et ad hoc, quod dictum est, quod ingrediens, non potest dicere se dolo inducendum, concordat Host. j. eo. cum virum. in princ. dicens, quod ingrediens, ante 25. annum non poterit contra introitū restitutionem petere tanquam læsus, quia seruire Deo regna re est, & cuiuslibet rei anima est præferenda. ff. de ædi. edic. l. iustissimē. C. de sacrosan. eccle. l. sancimus. & 12. q. j. præcipimus. In alio casu. s. quando non fecit professionem, dic vt not. Hof. in summa eo. tit. §. ad quod teneatur. versic. sed teneatur ad p. professionem, dicens, quod religionem ingressus, si non fecit p. professionem, & per annum steterit in religione, teneatur ad professionem faciendam, j. e. statutus, quam si præstare noluerit, & in loco quem intravit seruatur religio, præcisē cogendus est ad professionem faciendam, per distinctionem regularis discipline, & sic intelligi dictum. c. statutus. in quo, nec fuga proderit. vt j. eod. c. fin. & s. de offic. ordi. quanto. Si autem non seruatur religio, nec ipse obligauit, se ad ipsam seruandam expressit, sed simpliciter intravit, nihilominus cogendus est, non tamen præcisē, sed causatiuē, vt vel professionē, ab initio iustitiam faciat, & religionem seruet, vel locū exeat, & penitus dimittat, in quo nec abusus contrarius, nec numerus defendit annorum, & sic intelligi. s. de elect. cum causam. de testamentis. c. j. & si omnes deficiant, alij introducatur alterius religionis. j. ne clerici. vel mona. c. relatum. & si illi simili deficiant, tunc locus mutata institutione, autoritate ordinaria potest per seculares clericos retineri, & sic potest intelligi. j. de reli. do. inter quatuor. sed & potest quis ad aliam transire religionem petita licentia, vt j. eod. licet secundum eum, idem frater Io. vbi s. idem Archid. j. eo. c. is qui in gl. hoc idē dicit lib. 6. Inno. verò hic in ver. tamen melius videtur, dicit, in primo casu quod melius videtur dicendum, quod ex quo professionem fecit, quod in iudicio ecclesie, & in iudicio animæ semper tenebitur illam regulam obseruare, per c. allegatū constituit. & per c. alle. cum dilectus. s. quod met. causa. quia Aut dicit se bona conscientia intrasse, & se spiritu Dei ductū, quod esse debet. j. e. licet. & 19. q. 2. duæ sunt. & sic vñtio docuit ipsum omnia. s. de sacra vñtio. c. vnico. §. j. & sic efficaciter obligatur. Aut mala intentione dicit se intrasse, & sic non est audiendus, quia suam turpitudinem allegat, vt patet in eo quod leg. & not. s. de dona. inter dilectos. Est & alia ratio, quia præsumitur, quod quando regulam beati Benedicti, vel aliam elegit, quod plenē deliberatū de onere & lenitate eiusdem re-

gule, immo plus, quod si tunc plenē non deliberaret, q. postea deliberare non posset. 8. q. 2. dilectissimi. fatetur, tamen quod si impotens esset ad ordinem tolerandum, quod poterit secū dispensari de minori religione, vt hic in princ. & j. eo. significatum, & c. consulti & istam opi. Innoc. tenet & approbat Card. j. eo. tit. c. j. super verbo firmiter. li. 6. Et idem innuit Host. & Guil. ibi. idem tenet Io. And. j. regu. iur. c. quod omnes tangit. eod. lib. & eam credo veriore, & est satis expressum. j. de statu regu. c. vnico. li. 6. cum glo. Io. And. ibi, quæ incipit sed quomodo. & c. Nam si de nouo potest arctari regula vt ibi, multo fortius antiqua reformari, argum. s. de feu. ca. ex parte. de iudæis consulti. j. quia non intelligitur nouū quod ab insti tutione sua fuerat sibi impositum, vt patet in eo quod legi. & no. j. de censi. cum venerabilis. §. j. & quia non est aliquid de nouo facere, sed iam factum detegere seu declarare. ff. de acquir. re. do. l. adeo. §. cum quis. de testam. hæredes palam. §. sed si notam. & quia res de facili redit ad suam primæuam naturā ff. de pactis. l. si vnus. §. quod si in speciem dotis. Si queris de secundo casu principali. s. vtrum religioso possit regula arctari, vel strictior regula indici, tunc. Aut queris nunquid possit arctari præcisē, aut cautiuē. Si præcisē refert. Aut queris nunquid possit arctari vel arctior indici clericis non professis, & dic q. non. Inno. hic & s. de consi. cum omnes glossi. j. in fi. & Gen. extra de æta. & quali. ca. vt hi. qui in cle. super verbo constitutus. & in hoc concord. Io. & Archid. 82. dist. propo. sicut. in fi. & Hug. 28. dist. de his in fin. dicentes quod Papa nō potest constituere, ne accoliat iam promoti contraherent arg. 32. q. j. integritas, licet Hug. in dicto ca. propo. sicut. contra & male. Aut iam professis, quia renuntiauerunt voluntati p. priæ vt 12. q. j. c. nolo & c. non dicatis. & tunc secus. s. quod licet su periores non possint sine omnium voluntate mutare ordinē, vt in c. sepe alle. cum dilectus. constitutiones tamen aulteriores facere possunt, Inno. hic, & idem cum eo a versicu. si queris de secundo casu, vsque huc. Archid. 73. dist. in gesta. & Ioann. And. s. eo. c. Ioannes glo. fin. in fi. & j. de statu regu. cap. vnico. in glo. sed quomodo. lib. 6. & vide quod no. Arch. 11. q. 3. c. qui iustus. §. idem est. & 7. q. j. hoc nequaquam. glo. 2. & de conse. dist. in. 3. c. j. & quod not. Gen. extra de ætat. & quali. c. vt hi qui super verbo constitutus. in clemen. qui in hoc concor. licet Ioan. in callegado gesta. glo. fin. dicat argumentando idē in monachis quod in canonicis secularibus. s. quod eis inuitis, non possit eis districtior vita imponi, hoc etiam assertiuē ponunt Tancr. & Bern. j. ne cle. vel mona. c. relatum. glo. in pœnam. & male, vt patet per præmissa. Si queris nunquid poterit arctari cautiuē, puta per subtractionem locorum, vel fructuum beneficiorum, vel si necesse fuerit per priuationem eorum, & dic quod sic nedum regularibus, sed etiam secularibus clericis, argum. s. de æta. & quali. c. quæris. & in d. c. vt hi, qui vbi Gen. super verbo constitutus dicit, quod per illū text. patet quod nedum instituendis, immo & iam institutis in ecclesia potest per Papam certus status seu modus indici, & hoc ideo quia recipiens beneficium, recipitur ad seruitium & officium ecclesie conueniens exequendum, in tantum quod etiā ante illam decre. beneficiatus cogi poterat ex causa per subtractionem beneficij ad ordinem susceptionem, quod dic vt ple nē not. Gar. & alij post eum. j. de electi. licet canon. & dixi de hoc in c. alleg. quæris & quod dictum est de continentia, quæ indici nō potest simplici accolito, intelligi præcisē vt dixi, sed causatiuē bene, per calleгат. quæris. & c. vt hi qui. & hæc distinctio potest sub breuibus recolligi, licet diffusē ipsam posuerim ad materię euidentiam pleniorē.

- 1 Religioni non se deuouet demens.
- 2 Religioni se deuouere potest ægrotus.
- 3 Religionem intrans, intra annum liberē egredi potest.
- 4 Professio in manu pralati faciendā.
- 5 Professio in manu monachi, de mandato pralati fieri potest.
- 6 Professio in manu priuati non faciendā.

Rorrectum. Si queris, vtrum infirmitate grauat, possit se religioni deuouere, sed votum religionis emittere, distinguit. Aut tenetur infirmitate mentis, vt quia est mente alienatus, seu phreneticus, & tunc nō vt j. eo. licet tenor. s. de succes. ab intella. c. vlti. Aut non tenetur infirmitate mentis, sed corporis tm. Et tunc potest vouere, sicut si esset corpore sanus. vt hic. Inno. & Io. An. hic. idē Spe. ti. de sta. mo. vers. 22. & qui allegat se extra mentem fuisse, hoc probare tenetur, vt in d

in d. c. vlti. & no. Ber. j. eo. sicut tenor. & Ioan. & Arch. 17. q. 2. Gonsaldus. No. tñ quod posset esse vis in verbis, s. in. dicat sic, voueo me perpetuo religiosē victurum, & talem religionem seruaturum, tunc non potest amplius redire ad seculū. j. e. consulti. & c. statutus. quasi saltē tacitē professus intelligatur. ar. 28. dist. diaconi. vlti. ex c. contrarium protestetur. s. q. me. c. a. c. j. Si verò dicat, voueo me talem religionem intraturum, tūc tenetur ingredi, pot tñ exire liberē j. annum, nisi omnino voluerit mutare vitam. Super quo quantum ad ecclesiam requiritur probatio certorum iudiciorum, quantum autem ad periculum animæ suæ conscientia relinquatur ex quo aliud probari non pot. s. de æta. & quali. ad aures. de iure iur. mulieri. j. de homie. petitorio. ad fi. 3. dist. habui. & In hoc potest intelligi. j. e. consulti. & c. statutus. Inno. hic. Si verò votum nō emiserit nec professionem fecerit, & si habitum monachalem, si bi dari poterit, non obligatur, & etiam si intrauerit exire potest liberē j. annum, & sic intelligas. s. de renun. ex transmissa. & c. pen. j. de voto literaturam. Inno. hic. sicut tenor. & de ista materia not. Alten. lib. 9. eo. tit. articu. 8. q. 3. vtrum vouens. & q. sequent.

¶ Super eo. c. Ad declarationem glo. Innoc. quæ incipit, nisi. n. ellet. Si queris in cuius manu professio possit fieri, distin. Aut queris vtrum professio possit fieri in manu pralati, puta episcopi, abbatis, vel abbatissæ, & constat quod sic, vt hic & j. e. ad apostolicam. ibi abbate per se & c. Aut in manu alterius puta monachi, vel et clerici secularis, vel etiam alicuius laici, seu alterius cuiuscunq; recipientis de mandato abbatis, & tunc idem vt j. e. ad apostolicam. ibi abbate per se, vel per alium & c. j. qui clerici vel vo. insinuante. & 17. q. 2. Gonsald. Inno. hic. & Host. & Io. And. hic, & Gar. j. eo. constitutionem. §. in alijs. sup verbo emissā. & c. seq. super verbo aut confet. li. 6. & de elec. ca. nullus. super verbo expresse possessus. eo. li. & Io. 20. q. j. vidua. Aut sine mandato ipsius & tunc, aut professio fit & recipitur ipsius nomine ipso hoc postea ratum habente, & tunc idem, vt j. de conuersa. coniuga. dudum. Inno. & Ho. & Io. An. hic. Aut fit & recipitur non nomine ipsius abbatis, vel fit & recipitur nomine ipsius, non tamen ipse ratum habet, & tunc sunt opinionēs contrariæ. nam Goff. dicit q. professio potest fieri in manu priuatę personę, vt 20. q. j. vidua. j. qui cle. vel vo. c. veniens. & c. insinuante. idē videtur no. Io. in ca. alle. vidua. in j. glo. Alij dicunt q. talis professio non valet, quæ fit in manibus monachi recipientis, sine licentia & mandato abbatis, vt no. Ho. in sum. tit. qui clerici vel vo. quis vouens vers. vel si renunciauit, & se. nec bona talia sunt translata, nam illa professio non potuit monasterium obligare profitenti, nec per consequens profitentem monasterio, cum sit quasi matrimonij spirituale, arg. ff. nauar. cau. Ita. l. j. §. nauam. communia pre. l. i. de iure iur. l. tutor. §. prodigus. de reg. iur. l. cum principalem. j. e. ad apostolicam. vbi de hoc per Inno. Quod dictum verū potest intelligi quo ad translationem bonorum, sed prius dictum verum est quo ad Deum. 17. q. 1. qui bona infra qui clerici, vel vo. cap. rursus, & sic notat Specu. titu. de statu mona. versic. 19. & Archidiacono. 20. q. one. 1. vidua. in gloss. adde de hoc etiam notatur.

- 1 Religionem intrantis vita per quod tempus probetur. 3.
- 2 Legum correctio vitanda.
- 3 Factum contra legis prohibitionem, nullum.
- 4 Legis prohibitio obseruanda.

Ad apostolicam. Ad declarationem primæ gloss. si queris per quod tempus vita hominis religionem ingrediens probatur, distin. hic Host. post Hu. q. vita & conditio hominis sit nota, probatur per annum, & sic loquitur ca. Gonsald. 17. q. 2. Si verò conditio nota est, sed vita ignota, tūc, per biennium, & sic loquitur. c. monasterijs. 19. q. 2. Sed si vtra que. c. conditio & vita ignota sit vel saltē conditio, tunc triennium est spectandum, & sic loquitur. c. si quis incognitus. 17. q. 2. & §. 3. dist. legem. & §. 4. dist. inct. multos. Dicit tamen ipse Host. quod iura moderna videntur se indistinctē ad annū restringere, vnde dicunt quidam, q. hodie illa diuersitas nō seruatur sed cum ipsam expresse reuocam non reperiam, & rōnabilis sit, nunquam per me corrigetur. Semper. n. ius in suis terminis remanet nisi corrigatur expresse, vt in authen. de nō alii. aut permu. rebus eccle. §. si. colla. 2. q. enim non mutatur quare stare prohibetur. C. de testamentis. sancimus. de appel. precipimus. Nec obstant iura moderna, quia Inno. antiqua iura di-

stinguenda intelligenda sunt. ff. de legib. l. non est nouū licet autem sic sit de veritate iuris, omnes tamen de consuetudine sequuntur opinionem quam videor reprobare, & ideo forsitan in iudicijs est sequenda, argu. 4. dist. in. c. in istis §. leges. & s. de sepul. certificari. ff. de legib. l. minime. & in eo quod no. s. de decimis pastoralis. Inno. hic & Io. An. post eum. idem Archid. 53. dist. legem. & adde quod no. j. e. statutus.

¶ Super eo. c. Si queris vtrum factum contra legem, seu prohibitionem legis teneat, dist. Aut lex vel constitutio prohibens est contenta finibus suæ prohibitionis, hoc est dictu, q. lex siue prohibitio simpliciter prohibet, non addens quod factum in contrarium valeat, nec etiam per aliud ius hoc additū inuenitur, & tunc, quod fit contra simplicem prohibitionem non valet. Sufficit. n. legiflatorem prohibuisse etiam si non addat factum non valere. C. de legibus non dubium. C. de sacrosan. eccle. l. nemo. j. de relig. do. c. ne nimia. & eo. titu. c. vnico. in princ. lib. 6. & de reg. iur. c. quæ contra ius. eo. lib. 1. Aut non est cōtenta terminis suæ prohibitionis, sed procedit vltra, & tūc seruabitur prout est processum, vnde si aliqua iura sunt prohibentia, alia verò dicentia factum contra prohibitionem tenere, vel illa eadem quæ prohibent, tunc factum in contrarium, tenet, & sic intellige quod hic dicitur, & ff. quando app. fit. l. 1. §. biduum. de interdic. & re. l. relegatorum. §. ad tempus. 2. q. 6. c. biduum. j. de matrimonio contra inter eccle. & per totum. 27. q. j. nuptiarum. de sen. ex. sacro. ita no. Goff. hic & Archid. in alle. biduum. in glo. adde hoc haberet locum & c. & Card. j. de relig. do. c. vnico. lib. 6. & Io. And. j. de reg. iur. c. quæ contra ius eo. lib. & Accur. in §. alleg. non dubium. & Specu. rub. de disputa. aduo. §. post hæc. ver. vel illud ius habet causam, & c. vbi de hoc plenē.

- 1 Monachari non impedit timor mortis naturalis.
- 2 Monachationis votum ob mortem accidentalem emissum, non valet.
- 3 Monachari non impedit timor a Deo immixtus.

Sicut nobis. Ad declarationem primæ gloss. Ber. Si queris vtrū timor mortis impedit monachari, refert. Nam quandoq; imminet timor mortis naturalis, puta quia homo est grauius infirmus, & tunc votum non impeditur, vt hic & s. eod. porrectum & j. de conuer. coniu. ex parte abbatis. Quandoque imminet timor mortis accidentalis & casualis, puta quæ quis nauigat, & periclitatur nauis, vel timet incendium, vel rui nam, vel pestem vel cladem quæ forsitan Deus immittit vt homines conuertantur. 16. q. j. reuertimini. de consec. dist. 4. factum est. in auth. vt non luxu. contra na. respon. & §. collat. 6. & tunc idem. s. quod votum non impeditur. Quandoq; imminet timor mortis accidentalis violentæ, & tunc non tenet votum, vt §. quod me. causa. c. j. Ratio diuersitatis istorum casuum est hæc, quia in hoc vlti. casu immittitur timor ab homine non a Deo, & ideo contra violentiam hominis subuenitur. ff. quod me. causa per totum. In primis verò duobus casib. immittitur timor a Deo, vt forsitan anima conuertatur, contra quod non competit restitutio vt §. eo. cum virum. sed nec fieri debet nec potest restitutio per aliquem hominem in hoc casu, vt patet. s. de ma. & obe. cum inferior. nam & Deus quandoque per flagella corripit peccatores. 23. q. 4. Nabuchodonosor. & c. vlti. s. de Tyrijs Inno. hic. Idem tenet in sum. e. tit. §. & qualiter circa princ. dicens breuiter quod timor mortis naturalis non impedit votum. accidentalis verò impedit, si violentus sit, nam si casualis idem videtur, quod in naturali, ergo timor immixtus ab homine impedit, immixtus a Deo, non impedit Inno. eum.

- 1 Episcopus non potest ad alium episcopatum transire sine Papa licentia.
- 2 Abbas non potest de sua ad aliam religionem sine Papa licentia transire. 4.
- 3 Religio non est de necessitate salutis.
- 4 Pralatus an de seculari ad secularē ecclesiam transire possit.
- 5 Pralatus an de seculari ad regularem ecclesiam transire possit.
- 6 Regularis ad aliam regularem ecclesiam cum iactura ecclesie non transeat.
- 7 Religiosus ad arctiorem religionem cum pralati licentia petita transeat.
- 8 Religiosus ad aliam & parem religionem, sine superioris licentia non transeat.

- 10 Religiosus ad latiore religionem, sine Papa licentia non transeat.
- 11 Religiosus an ad aliam religionem, de qua dubitatur an sit maior vel minor, propria auctoritate transire possit.
- 12 Regularis an ad secularem ecclesiam possit transire.
- 13 Religio mutatur triplici de causa.
- 14 Monasterium inuito Papa nemo intrat.
- 15 Religionum diversi actus.
- 16 Religionis preeminentia triplex.
- 17 Vtilitas propria aliena preferenda.
- 18 Vtilitas publica an alteri publice preferenda.
- 19 Vtilitas publica privata preferenda.
- 20 Patri potius quam patri succurrendum.

Item. Si quis querat & quando persona religiosa de sua religione ad aliam religionem valeat se transferre, & si velis materiam ampliare, & videre, vtrum & quando persona ecclesiastica, de vna ecclesia ad aliam valeat se transferre, distinetur. **¶** Aut queris de episcopis & superioribus, & dic qd tales non possunt se transferre sine expressa licentia Papae vt 7. q. 1. c. mutationes. & hic in ver. cum etiam. & hoc siue sunt consecrati, siue electi confirmati, vt s. de transla. episcopi. c. inter corporalia. §. sed neq. nec de seculari ad aliam secularem, vt ibi, & j. de clerici. ex. mi. c. illud. in prin. nec de seculari ad regularem, vt hic in §. illa semper. s. de renun. nisi cum pridem. §. pro defectu. & c. post translationem. §. item si quis. Et est ratio, quia matrimonium spirituale contractum est inter ecclesiam & electum, quod nequit dissolui, sine auctoritate Papae generalis vicarij Iesu Christi, vt ibi, & in d. c. inter corporalia. & eo. tit. c. quanto & c. licet. Aut queris de alijs inferioribus & tunc. **¶** Aut queris de abbate, vel alio prelo inferiori exempto, & tunc idem, scilicet, vt sicut subdiaconus suus propter excellentiam manus non potest ab alio ordinari, nisi petita licentia & obrenta, vt no. s. de temp. ordi. cum in distribuendis. sic & in exempto, etiam strictiorem religionem ingredi cupiente, propter iurisdictionis, & vinculi subiectionis reuerentiam, no sufficit petere licentiam, nisi & concedatur. pro quo. s. de ma. & obed. per tuas. de fo. compet. significasti. & sic per dominum Clemem quartum fuit determinatum secundum Host. qui ita not. j. de elec. excommuni. mi. c. illud. idem not. Archid. j. de elect. si abbatem. glo. penulti. lib. 6. vbi satis videtur hoc expressum cu episcopatus, ad quem ille abbas exemptus eligebatur, strictior religio censetur, ideo potest ad ipsam eligi, vt ibi, & extra de elect. c. j. §. vlti. in cle. licet sit hic arg. contra. Nam cum hic tantum de episcopo dicatur, videtur in alijs fecus, argum. 2. §. dist. qualis, vt no. Archid. 19. q. 2. c. j. glo. si de hoc not. Io. An. j. de reg. iur. c. cum stat per eum lib. 6. in nouella. vbi querit an prelati regularis vel secularis non episcopus tamen exemptus, petita sed non obventa licentia Papae, vel legati de latere, possit zelo sanctioris vite religionem profiteri, vel cum religiosus est, profiteri strictiorem, & post multa argumenta, pro & contra, soluendo, dicit prelatum de quo queritur obligatum per professionem religionis, quo ad se, & per illam saltem eum exempti voto teneri, per decretalem. s. quod merus causa cum dilectus. de dona. inter dilectos. & quod vtrobique not. ad ide. j. titu. prox. quidam. c. placet. Nec decretalis ista tale vinculum impedit etiam in episcopo, sed hoc solum prohibet ne pfulatum dimittat. Circa sollempnitatem vero voti & incorporationem, & transitum ad religionis obedientiam, puta, qd si prelati de quo queritur petijt licentiam, sed fuit per Papam denegata, transire non possit, nec prelatum dimittere, & hoc casu intelligatur determinatio clementis, de qua supra dictum est secundum Host. **¶** In primo quia religio no est, de necessitate salutis. 2. q. 4. c. fi. §. in. ad quod facit quod not. j. q. 2. quam pio. imo videtur expediens non profiteri per decretalem relatum. ne clerici. vel monachi. quod tamen intelligas, vt ibi dicit. Item & si dicas religionem operatiuam salutis, per hoc non sequitur per illam prelatum dimitti posse sine licentia, quod probatur. s. de renuntia. c. fi. insufficiens enim renuntiatio promittit salutem, quod tamen non potest sine licentia ad idem de pœni. & remis. c. fi. Ante tempus enim Gregorij, non licebat maioribus prelati sibi eligere confessorum, qd postea licuit. Item Papa possit statuere exemptos sine licentia profiteri non posse, nam qd plus est, facit etiam contra matrimonij constitutionem diuinentem, de quo per eum. j. de despon. impube. ad dissoluendum, & per me de sponsa. duorum, ca. fi.

¶ Si ergo generalem constitutionem facere possit, multo fortius specialem prohibitionem, quae certum prelatum respiciat, vnde cum omnis status & approbatio religionis pdeat ex potestate Papali, per quam etiam illas reprobare possit. j. de religio. do. c. vnico lib. 6. patet hunc prelatum sine ipsius licentia profiteri non posse. Si vero denegata no fuit, licet nec data, puta ipsam prelatum dimittere posse, & ad religionem posse transire, remanet tamen Papae salua potestas reuocandi illum, de claustro, & in priori prelatum retinendi. de statu. mo. quod Dei. quia possit Papa non solum ipsum curae praeficiendo, sed etiam ipsum inuitum. & inuito abbate alicui principi sociando. §. in not. in Spec. de legatis. §. nunc ostendendum. versic. 49. de legato de latere cum non possit religiones approbare, vel tollere, dicit idem quod in alijs prelati, & hoc securè tenere potes. Aut queris de prelo, vel alio non exempto, & tunc refert, nam aliquando quis transit de seculari ecclesia ad secularem, aliquando de seculari ad regularem, aliquando de regulari ad regularem aliquando de regulari ad secularem. **¶** In primo casu, aut vult transire de ecclesia vnus episcopatus ad aliam ecclesiam eiusdem episcopatus, & tunc sufficit tacitus consensus episcopi, arg. 3. q. 5. qui vxorem. nam non videtur ipsum alienare, cum adhuc remaneat de sua iurisdictione. Si tamen subest alij inferiori prelo, & transit ad ecclesiam non subditam illi, consensus expressus illius est requirendus. §. 8. dist. c. 2. vbi dicitur, qd si quis de alterius monasterij conuentuali, quem in suo monasterio constituit, sine licentia abbatis, & monachorum non fiat. item ad hoc. 9. q. 3. conuestus. Aut vult transire de vna ecclesia vnus episcopatus, ad aliam ecclesiam alterius episcopatus, & tunc necessarius est consensus expressus episcopi illius episcopatus, a quo, seu cuius ecclesia transit, & etiam alterius prelati, si eum habet supra se, praeter Episcopum. 71. distin. per totum. 8. §. distin. florentinum. 7. q. 7. episcopus de loco. s. de renun. cadmonet. ita no. Raynal. in summa. rubric. de transu clericorum circa princ. Gl. tamen dicit ibi qd hoc qd dictum est de transitu seculari ad secularem ecclesiam, hodie non feruatur de consuetud. quo ad petendum consensum superioris. **¶** In secundo casu. s. quando transit de seculari ad regularem, tunc potest, petita tamen licentia sui episcopi, & alterius prelati si habeat, etiam si non obventa. 19. q. 2. dicitur. & hec. Nam si religiosus petita licentia licet non obventa, possit transire ad arctiorem religionem, & si priuilegium habeat, illa religio a qua transit, vt hic, multo magis secularis transire poterit ad religionem. & in hoc concordat Tho. in sum. q. vlt. artic. 8. & Inno. hic in glo. petita. n. in fi. & Host. post eum, qui credunt quod prima ecclesia possit talem se transire. repetere, si ex transitu suo ipsa prima ecclesia grauem sustineret iacturam, argu. hic. Nec miru dicit Hostien. quia cum propter salutem animarum possit a religione auocari, esto etiam, qd cum licentia transierit, vt patet in eo quod leg. & no. j. de stat. mo. qd Dei timorem. multo fortius ex eadem causa hoc fieri poterit, licet prelati sub quo transit non petita, vel etiam denegata, argu. in eo quod leg. & no. in call. admonet; hoc etiam probatur. 7. q. j. si quis verò, & c. si quis presbyter. §. in Host. hoc tamen, qd dictum est de petenda licentia de consue. communiter no feruatur. **¶** In tertio casu. s. quando transit de regulari ecclesia, ad aliam regularem refert, aut transit cum graui iactura, vel infamia prioris ecclesiae, ita quod ex suo transitu iacturam grauem vel infamiam, prior ecclesia sustineret, & tunc no poterit transire ad aliam religionem etiam arctiorem, argu. hic in versicu. quia tamen & 1. q. 3. si quis verò. Nec. n. debet quis esse lapsus, offensionis, vel causa scandali. vt s. de renun. nisi cum pridem. §. pro graui quoque scandalo. de reser. ca. 2. Item communis vtilitas, quae versatur in hoc, ne ex suo transitu laedatur, vel offendantur ecclesia quam reliquit, priuata vtilitati ipsius, quae versatur in hoc, vt ad arctiorem religionem transeat, est non immerito preferenda. vt j. eo. §. illa. secundum Inno. hic in glo. not. quod & Host. post eum, & frater Ioan. in summa confess. rubrica de transitu. cle. q. 1. §. in fi. Vnde & si alias teneret transitus, tamen sicut ex graui laesione rerum temporalium restituitur ecclesia, vt patet in eo quod leg. & no. s. de reb. eccl. non alie. ad nostram. de restit. in integ. c. j. sic & multo magis restituenda est in laesione personae: quia maior & grauior censetur alienatio personarum quam rerum, argu. 12. q. j. praecipim. C. de sacrosan. eccl. l. sancimus. j. ideoque non solum in alienatione rerum consensus fratrum requiritur. 12. q. 2. sine exceptione. & leg. de no. s. de reb. eccl. c. j. quinimo & in alienatione personarum. j. de sta. mo. c. monachi. in fi. §. in Host. Aut transit sine graui iactura vel infamia prioris ecclesiae, & tunc,

aut transit ad maiorem, seu arctiorem, aut ad parem, aut ad minorem, seu latiore, aut probabiliter dubitatur. **¶** Si ad maiorem seu arctiorem, tunc dicit idem quod s. in casu. s. quod cum transit de seculari ad regularem, & per eadem iura. s. quod transire possit petita licentia, licet non obventa, vt hic, & 19. q. 3. statutum. hoc addit quod Abbas qui immediate subest domino Papae non potest transire, nisi de licentia domini Papae. s. d. confus. cum venerabilis. vel de licentia legati sui de latere, vt in d. c. si abbatem. j. de elec. lib. 6. Et si transit non petita licentia, ex temeritate, vel leuitate praesumitur transire, vt hic, in versic. quia tamen. vnde nisi dispensaretur, merito poterit reuocari. vt 19. q. 2. c. mandamus. Nec obstat. s. eod. sane. quia ibi fuit petita licentia, §. in Host. & Ioan. And. hic, & idem Ioan. & Bern. s. de aet. & quali. intelleximus. & Host. in sum. eo. ti. §. vlti. licet Bernar. hic contra in glo. sufficit ergo. & frater Richar. & frater Alten. in summa. sua hoc titu. artic. 9. & capitula. 19. q. 3. nullus. & c. mandamus. vbi dicitur quod canonici regulares non possunt ad regulam transire monachorum, no tenent, nisi velis eam intelligere de transeuntibus causa leuitatis vt no. Ber. hic in glo. sufficit ergo. Vel intellige vt no. Arch. in alleg. mandamus. dicens §. in Thom. quod vtraque religio. s. monachorum & canonicorum regularium ordinatur ad opera vitae contemplatiuae, inter quae praecipue sunt ea, quae aguntur in diuinis ministerijs, ad quae ordinatur recte ordo canonicorum regularium, quibus per se competit quod sint clerici, & religiosi, sed religioni monachorum non per se competit, qd sint clerici, vt patet 16. q. j. c. j. & c. generaliter. in prin. Et id quauis ordo monachorum sit arctior substantiae, si tamen monachi essent laici, liceret transire ab ordine monachorum, ad ordinem canonicorum regularium, §. in illud Hieronimi, ad rusticum monachum, sic viue in monasterio, vt clericus, esse merearis. 16. q. j. sic viue. non autem e contrario, vt in illo, cap. mandamus. Sed si monachi sint clerici sacris ministerijs, obsequentes, habent id quod est canonicorum regularium, cum maiori arctitudine, & ideo licitum erit transire de ordine, canonicorum regularium, ad ordinem monachorum petita tamen licentia superioris. vt 16. q. j. statutum. §. in Tho. 8. arti. & Arch. in alleg. mandamus. & idem frater Io. in summa. conf. rub. de trans. clerici. q. 16. **¶** Si ad parem, tunc potest transire petita & obventa licentia superioris. sabbatis, & etiam episcopi qui super hoc poterit dispensare, vt s. eod. significatum. & no. Inn. s. de renun. c. vlti. glo. 2. & Host. post eum & Archid. j. de elec. si religiosus. glo. fi. li. 6. & 20. q. j. monachum. in glo. vlti. & 18. q. 2. c. quam sit. & Card. j. de praeb. c. cum singula. in glo. monachus. lib. 6. & Io. An. ibi. in nouella, licet in glo. sua antiqua ibi dicat qd ex causa transire poterit de licentia Abbatis, & conuentus pro hoc etiam 19. q. 3. statutum. §. 8. distin. ca. 2. & in alijs concord. alie. §. in secundo membro. **¶** Si ad latiore religionem, tunc non potest nisi de licentia solius Papae, cum sit hoc dispensare contra iura, & solus Papa est supra, vt s. de concess. praeb. c. proposuit. vt hic not. Card. & Io. And. in d. c. cum singula. Fallit vbi minor facit professionem, nam talis ex leui dispensatione etiam episcopi poterit ad maiorem religionem transire, & hoc innuit. c. significatum. s. e. secundum Inno. Host. & Io. An. ibi quod forte non est verum, vt j. sequitur. Dic ergo breuiter qd religiosus potest transire ad aliam religionem arctiorem petita licentia sui prelati, licet non obventa, vel ad parem obventa, vel ad latiore de sola licentia Papae, ita no. Inn. s. de renun. post translationem & Guil. de mon. la. extra de elec. c. j. super verbo prelatum in cle. & Guil. & Gen. de regularibus. c. vt professores. super verbo apostolica in cle. licet Inno. & Host. in d. c. vlti. de renun. & Arch. in alleg. si religiosus. & c. quam sit. & Spec. tit. de leg. §. nunc de episcoporum dispensatione. ver. 20. dicant, qd auctoritate episcopi potest dispensatiue transire ad monasterium, etiam minoris religionis, & credo qd male, nisi intelligas & exponas ibi verbum episcopi. i. Papae. nec obstat. s. eod. significatum. per quod c. se fundant, nam §. in Gof. in illo. c. ille versic. sic si autem ponit tres casus. Primus, est cum quis infra pubertatem a parentibus offertur monasterio. Secundus, cum quis post pubertatem ingreditur monasterium. Tertius, cum quis post pubertatem ratam habet professionem factam ante puberes annos, & in fi. concludit ad eandem, vel aliam religionem redire compellat, quod distributiue dicit intelligendum, vt quod dicit ad eandem redire compellat, locum habeat in primo & vltimo casu, vbi enim a parentibus offertur & exit, ad eandem religionem redire debet, moraturus in ea vsq; ad puberes annos. Itē vbi quis post pubertatem ratam habet professionem factam ante puberta-

tem, & postea exit, compellitur redire ad eandem religionem. Sed quod dicit illa decret. vel aliam. habet locum in secundo casu, cum quis intrat post pubertatem completam probationis causa, sed renuntiat seculo, tunc enim vel in eadem erit religio, vel in alia. vt j. eo. consulti statutum. s. eod. super eo. ita no. Gof. in illa decret. significatum. & idem recitat Arch. in alleg. monachum. dicens ibi consequenter, qd sine plica potest dici, qd interueniente consensu prelati, & capituli, potest eps dispensare, qd monachus transeat ad mitiorem, & latiore religionem ex causa, puta si non potest esse in suo monasterio, praenimia austeritate regulae, vel propter infirmitatem perpetuam superuenientem, aut senectutem, aut aliam iustam causam, arg. j. de sta. mo. cum ad monasterium. §. in refectorio, ver. quanquam alias non, ad qd facit quod no. 19. q. j. in sum. & c. j. & 20. q. 3. c. j. in fi. hae Archid. ibi. Et quod dicit Inno. in alleg. significatum. glo. fi. & Host. & Io. And. post eum, & idē recitat Archid. in alleg. monachum. qd vbi facit minor professionem, ex leui dispensatione etiam episcopi potest ad minorem religionem transire, non credo procedere, nam si intelligatur de minore impubere, talis no eget aliqua dispensatione, quin possit liberè redire ad seculum, vel ad religionem aliam se transferre, vt j. eo. is qui in prin. li. 6. Si verò intelligatur, de pubere, non potest ratione minoris aetatis restitui, vt transeat, ad minorem seu latiore religionem, nam contra introitum religionis minor non potest petere restitutionem tanquam leuis, quia seruire Deo regnare est, & cuiuslibet rei anima est preferenda. C. de sacrosan. eccl. l. sancimus. & 12. q. j. praecipimus, vt not. Gof. Host. & Io. An. s. e. cum virum. & Io. 20. q. j. illud, & 27. q. j. c. j. sicut nec in alijs spiritualibus habet locum restitutio, vt no. Ber. & Host. s. de restit. spo. ex parte. M. in gl. sic patet. Sic ergo non potest restitui contra introitum religionis, vt exeat & redeat ad seculum, ergo nec contra introitum religionis maioris, vt transeat ad minorem, per regulam si simpliciter ad simpliciter, & maius ad maius, & maximum ad maximum s. de elect. cum in cunctis. 1. respon. **¶** Sequitur quando probabiliter dubitatur, vtrum sit arctior vel latior religio, ad quam quis transire petit, & vtrum quis velit ad ordinem arctiorem an latiore ex charitate an ex temeritate transire, & tunc superioris est iudicium requirendum, ne forte angelus Sathanae in lucis angelum se transformet, vt hic in §. si verò, probabiliter. & intellige superiorem ad quem appellaret subditus si grauaretur, vt s. de appell. vt debitus & c. cum speciali. j. de iure da. nullus. & non illum cum quo est quæst. C. ne quis in sua causa, in rubro & in nigro, §. in Host. & Ioan. And. hic & Rodos. & Alten. in summa hoc titu. artic. 9. **¶** In quarto casu. s. quando transit de regulari ad secularem, non potest nisi sit electus ad aliquem prelatum, cui sit annexum officium praedicationis, quod priuilegium est, quia tunc potest cum licentia, tamen episcopi & abbatis. §. 8. distin. ca. j. & 2. 16. q. j. cum pro vtilitate. j. de sta. mona. quod Dei timorem. Iste casus. de transitu de regulari ad secularem, & casus praecedens. s. transitus de regulari ad regularem, fallunt in regulari electo in episcopum ecclesiae secularis, vel cuiuscunque regularis, quod fieri potest vt extra de elect. cap. j. §. vlti. in cle. quo casu sufficit consensus abbatis. argu. de elect. c. si religiosus. & c. nullus. in fin. libr. 6. vt no. Card. in calle. cum singula & Guil. & Gen. vbi s. licet Ber. s. de renun. cap. post translationem. super verbo a priore, dicat, quod requiratur consensus etiam capituli. Et de ista materia, & vtrum monachus possit eligi in prelatum ecclesiae secularis, vel possit regere populum, not. Ho. in sum. titu. de sta. mo. §. vtrum populum. & Ioan. And. & alij in d. cap. j. extra de elect. in cle. & frater Io. in summa. conf. tit. de transitu cle. q. 2. & vide quod ipse not. in q. 15. dicens §. in Tho. artic. 8. quod transire de religione ad religionem, nisi propter magnam necessitatem vel vtilitatem, non est laudabile, tum quia de hoc, plerumq; scandalizantur, illi relinquuntur, tum etiam quia facilius proficit aliquis in religione, quam conseruit, quam, in illa quam non conseruit. Vnde in collationibus patrum abbas Nestorius dicit vnicuique vile, vt secundū propositum quod elegit summo studio, ac diligentia, & nequaquam a sua, quam femel elegit professione discedat, & postea rationem assignans subdit, impossibile namque est vnum eundemq; hominem, simul vniuersis fulciri virtutibus, quas si quis voluerit, simul attercare, in id eum incidere necesse est vt dum omnem sequitur, nullam integrè consequetur, diuersae enim religiones praeminent §. in diuersa virtutum opera. **¶** Potest tamen aliquis laudabiliter de vna religione transire ad aliam, triplici ex causa. Primò, zelo perfectionis religionis. Secundò, propter declina-

tionem religionis a debita perfectione, puta si in aliqua religione alius arctior incipiant religiosi remissius vivere, laudabiliter transir aliqui ad religionem etiam mitiorem, si melius obseruetur. Tertio, propter infirmitatem, vel debilitatem ex quo interdum prouenit, quod non potest aliquis arctioris religionis statuta seruare, possit autem seruare statuta religionis latioris, ut ibi plene per eam. Item not. quod nullus abbas, potest dare licentiam monacho suo intrandi religionem arctiorem nisi primo eam inueniat, & paratus sit eam recipere, & si aliter recedit fugitiuus est, & apostata, cum non sit in aliquius obedientia. Abbas tamen potest dare monacho suo licentiam, ut sub vna obedientia iret quaerendo locum religiosum, arctiorem, hoc tamen non consulunt Inn. Host. & Io. An. nisi hoc faciat abbas, ut euitet maius malum, ut hoc notant in ca. fin. s. de renun. & de iure. sic. ex literis. glo. fi. & Archid. 72. dist. in c. j. vbi est arg. pro hoc. Idem Card. in c. alle. cum singula & Io. And. & Gen. extra de elec. c. vlti. in clem. & ipse Gen. de sta. mona. c. ne in agro. §. quia verò. super verbo diffurrunt, in cle. t. Item no. q. nullus potest intrare monasterium inuito Papa, de episcopis certum est, ut hic, de alijs ratio est, nã si potest eos extrahere multo fortius potest prohibere ne intrant, arg. op. j. eo. non solum. li. 6. & de reli. do. c. vnico. eli. tamen potest inhibere, quin clericus monachus fiat, quia etiam in propria, domo potest fieri monachus, quod dicitur in no. Arc. j. q. j. c. per principalem. glo. j. post Hug. ibi. Et no. q. cum omnis religio hoc habeat commune, ut quis se totaliter præbeat ad seruendum Deo, secundum tria principalia essentialia voti regularis, de q. bus. j. de statu mo. cum ad monasterium. in. fi. secundum hoc non potest esse diuersitas in specie. 83. dist. legimus. Fateri tamen oportet, quod ille status religionis ex illis tribus essentialibus perfectus, est quoddam exercitium, quo quis exercetur & disponitur ad charitatis opera, quæ sunt diuersa, vnde diuersificantur religiones. s. m. diuersitatem operum, atque ordinantur, ut quia vna ordinatur ad peregrinos hospitandos, alia ad captiuos visitandos, vel redimendos, vna ad actus contemplatiuos, alia ad actus actiuos, alia ad mysticos. Item secundo diuersificatur religio s. m. diuersos actus exercitiorum, ut si in vna religione castigatur corpus per abstinentiam, in alia p. nuditate, in reliqua per operationem manuum. Maior tamen est prima diuersitas quam secunda, cum finis sit in vnoquoque potissimus, vnde tria essentialia bene compatiuntur religiones esse diuersas, per diuersas dispositiones, ad diuersos fines, ad illa tria essentialia ordinatos, s. m. Io. And. s. eo. san. super verbo. alioquin. vbi dicit quod religio proprie, ordinata est ad opera misericordie contemplatiue, quæ in oratione & studio consistunt, ad quod proprie ordinantur Cisterciens. & Carthusienses. Quædam proprie ordinata sunt ad opera actiua, istorum autem actiuorum actuum, quidam consistunt in prædicatione, & doctrina, & animarum consilij, exemplum in prædicatoribus, minoribus, heremitis, carmelitis, & similibus. Quidam in ministerio, ut hospitalarij, & olim templarij, Calasienfes, & ordinis S. Mariæ Theutonicorum, & his similes. Alij ad hospitalitatis, & infirmorum obsequium, ut ordo cruciferorum sancti Antonij Viennen. Item instrumentaliter quædam ordinata sunt ad solitudinem, alia ad societatem, quædam habent proprium in communi, quædam non, ut mendicantes. Et licet ex his, quæ ibi not. colligat triplicem religionis præminetiam, nos tamen canonice solemus solum aduertere, vbi sit arctior, distinctior, durior, vel fortior modus viuendi, vnde hic dicit in fin. vitam ducet arctiorem, hoc estiam procedit, de arctiori & sanctiori vita. ad idem. s. eod. quia in insulis dura est. & c. Et sic cum omnes religiones sint ordinata ad summum finem, qui est charitas, per quam conuiuimur deo, ut in cõstitutione Iohannis ad conditorem. ver. tamen. n. & sic finis sit, idem solum arctiorem viuendi modum ponderemus. Vnde si in vna religione sit sola contemplatio cum arctissimo viuendi modo exillenti in deficiendi periculo, non amitterem transitum ad religionem, in qua esset contemplatio & actio, etiam per prædicationis officium cum laxo, vel minus arcto modo viuendi, quod tñ Theologi admitterent. Hæc Io. An. Item ex eo q. episcopi nõ possunt sine licetia Papæ intrare religionem, ut hic, sed e contra religiosus potest eligi in episcopum, ut extra de elect. c. j. in fin. in cle. sumunt aliqui argumentum, q. status prælatorum est perfectior, q. religiosorum, de quo videtur plene per Asten. li. 6. tit. de episcopis. artic. j. q. 4. quis. status est perfectior, & c.

¶ Super e. c. in §. illa semper. Si quæris quæ utilitas alteri præferatur, distingue. Quia aliquando in vno & eodem actu, cõcurrunt

runt duæ utilitates priuatæ, aliquando concurrunt duæ utilitates publicæ vel communis, aliquando concurrunt duæ utilitates, quarum vna est publica, vel communis, altera verò priuata. In primo casu, q. cõcurrunt duæ utilitates priuatæ, mea & alterius, deo meam utilitatẽ præferre utilitati alterius cuiuscunq. quia charitas ordinata incipit a se ipsa, ita intellige. ff. de arbi. l. licet aut. in fin. vbi habes quod occupatio negotiorum propriorum excusat arbitrum de procedendo in cõpromissi negotio, & C. de feruitibus & aqua. l. præses. ad hoc facit. §. de elect. c. cum ecclesia Vultarana. cum concor. ibi alleg. su. p. verbo iniuriam. Ad hoc etiam facit illud generale, quod melius est occidere, quam occidi, & quod quis vitam suam vitæ alterius præferre tenetur. ff. de iusti. & iure. l. vi. m. ad laquil. lege. scientiã. §. qui cũ aliter. j. de homi. significasti. 2. & extra de homi. c. vnico. in fin. in cle. Fallit in casu specialij, vbi serui debent ponere vitam dominorum suorum, vitæ suæ propiã, ut ff. ad lile. l. 1. §. hoc aut. ver. iuxta hoc. Et est ratio quia salus eorum non est ab eis, sed a dominis suis, inslitu. de his qui sunt sui vel alie. iuris. in prin. & hoc intellige sanc. q. dominus ab alio inuaditur, vel quando dño vitæ periculũ imminet aliunde, ut ibi secus credere si seruus a dño inuaderetur, nam tunc teneretur vitæ suæ præponere vitæ dñi sui, cũ a iure naturali hoc sibi concedatur, ut in l. alle. vt vim. quod ius civile tolli, vel immutari non potest, ut inslit. de iure na. §. sed naturalia. In secundo casu refert, aut in altera ipsarũ tm includitur priuata utilitas, & illa præferatur, arg. 23. q. 5. si non licet. & eorũ quæ sequuntur in. fi. huius dist. Aut in neutra, vel in vtraque includitur priuata utilitas & tunc, aut vt utilitas publica seu communis est principaliter ex vna parte, ex altera verò non est principaliter, sed secundario, & tunc præferatur illa utilitas, quæ est publica principaliter, vt probatur. C. in qui. ca. pig. ta. contrahi. l. satis notũ. vbi habes quod res dotales vxoris, tacite obligantur, & distrahuntur propter indemnitate officij primipili per maritum, male gelli, & est ratio quia in officio primipili veratur utilitas publica principaliter, vt ibi & C. de primipilo. l. vnica. li. 12. In conseruatione verò dotis versatur secundario, vt ff. solu. ma. tri. l. j. & C. de priui. do. l. j. Aut utilitas publica est æqualiter, ab vtraque parte vel principaliter vel secundario, & tunc est maior præferatur minori, vt hic ibi quoniam sicut maius bonum. & c. & s. de postu. præla. c. bonæ. j. ibi. & minori maiorem & c. Aut ab vtraque parte utilitas publica est æquæ magna ab vna parte, sicut ab alia, & tunc locus est gratificationi superioris, quam velit alteri præferre. s. de elect. c. bonæ memoria Magun. in. fi. de cle. non resi. c. penulti. In tertio casu dicitur quidam indistincte quod publica utilitas præferatur priuatæ, siue priuata includatur in publica, siue non, arg. ff. pro socio. l. actione. §. labeo & C. de cadu. tol. l. vnica. §. vlti. Tu verò dist. prout distinguit hic glo. aut utilitas priuata includitur in publica, & tunc publica præferatur priuatæ, vt in iurib. statim alle. & hic cũ alijs in. r. j. hic alle. in gl. & s. de postula. præla. bonæ. j. cum ibi alle. j. de voto. c. non est. intelligendo prout vno modo intelligit ibi. Host. q. ibi non vult prout succurrit terræ sanctæ, sed causa forsitan peregrinationis, & sic id votum continet priuatam utilitatem, vt s. eod. tit. quod super his. 7. q. j. scias, vbi ita etiam distinguit gl. Vnde et prælati non debent negotia sua propria præponere negotijs ecclesie sibi commissa, vt 12. q. 4. c. quicunq. & ita intellige quod dicit Philo. primo Ethic. melius est boni gentis, q. vnus hominis, & per hoc dicit Host. in sum. de ma. & obe. §. & ad quid. & Asten. li. 6. tit. de obedientia. arti. 4. ver. quid si eps præcipiat. quod si eps præcipiat clerico suo, quod vadat Romam, vel alio pro negotijs ecclesie, nõ potest se excusare propter curam rei familiaris. Aut utilitas priuata nõ includitur in publica, & tunc priuata præferatur publicæ, vt 23. q. 5. si non licet. pro hoc facit quod not. Spe. rub. de aduoca. §. 1. ver. si. quid si pater eius tibi dicit quod filius videns aliquẽ interficere volentem patrem suum, & alium volentem comburere patriam suam, prius tenetur succurrere patri quam patriæ, per l. ff. de iusti. & iure. l. veluti. vbi ponitur in ordine literæ parentibus, & postmodum patriæ, arg. 43. dist. fit rector. s. de rescrip. cum dilecta.

- 1 Religionem ingrediens improbatam illi, non obligatur.
- 2 Impubes profiteri non dicitur per lapsum anni. 5.
- 3 Religionem ingrediens cum protestatione de non remanendo in ea per lapsum anni non dicitur profiteri.
- 4 Professio an per lapsum anni inducatur. 6.
- 7 Nouitiorum habitus triplex.

- 8 Religionem dimittere certis casibus non licet.
- 9 Religionem ingrediens quantum ad ecclesiam triumphantem an obligetur.
- 10 Promissio sola an ad regularem obseruantiam obliget.
- 11 Beneficium religionem ingredientis, an intra professionis annum, conferri possit.
- 12 Religiosum intra annum probationis existentem percipientem, an sit excommunicatus.
- 13 Nouitius an in episcopum eligi possit.

Tatuimus. Si quæris qualiter religionem ingrediens profiteri dicatur, dist. Aut ingreditur religionem a sede apostolica nõ approbatam, & in tali religione portatio habitus nullo tempore obligaret, argum. j. de relig. do. cap. ne nimia. & de voto. c. vnico. lib. 6. vt hoc not. Host. j. eod. tit. cap. is qui. & Archid. in c. constitutionem. super verbo in illa. li. 6. & Io. An. & Gen. extra eo. tit. c. eos. super verbo religione in cle. & ipse Gen. in extraua. Io. 22. quæ incipit sancta Romana super verbo approbatis. Aut ingreditur religionem a sede apostolica, approbatam, & tunc aut est impubes, & talis durate impuberili etate, profiteri non potest, vt j. e. is qui. 1. resp. quod dicit, vt dixi plenius, s. e. c. 2. Aut est puberis tempore ingressus, vel erat tunc impubes, sed postea factus pubes & tunc, aut quæris nunquid obligetur religioni, & sit professus quantum ad ecclesiam militantem tm, aut quantum ad militantem & triumphantem in simul, aut quantum ad triumphantem tm. In primis duobus refert, aut quæris vtrum dicatur professus per lapsum anni, aut alias. Si per lapsum anni, tunc refert, t aut talis nouitius infra annum probationis dicit & protestatur, q. non vult remanere in religione, & quod per lapsum illius anni non intendit obligari, remanet tamen nihilominus per annum in monasterio in habitu, quem gestabat, & tunc non præiudicat sibi, quia annalis præscriptio est interrupta, argum. s. de offi. ordina. c. palforalis. §. vlti. de eo qui mit. in. pos. causa rei fer. cum venissent. & si remanere voluerit iterum habebit tempus probationis, nisi ei renuntiauerit, s. m. Vin. qui ita not. s. de testi. c. nuper. & abbas. j. cap. proxi. & hoc videtur approbare Host. s. e. ad apostolicam. & C. in Spec. rubri. de sta. mo. ad. fi. ver. 64. quæritur. hoc etiam credit esse verum Archi. 19. q. 3. c. quia in gradientibus. glo. vlti. & hoc expresse tenet Io. And. s. eodem cap. 2. & c. ex parte. super glo. vlti. & j. eodem. is qui. sup. verbo videtur li. 6. Sed Host. Card. & G. contra. exponentes illud, verbum vbi videtur. i. præsumitur præsumptione iuris, & de iure, quæ non admittit probationem in contrarium, de sponsal. is qui fidem. & male. t Aut hoc non dicit, nec protestatur, & tunc vult opinionem. Nam Ber. s. eo. c. proxi. glo. fin. non distinguendo inter habitum & habitum dicebat, quod ex quo per annum sine aliqua protestatione habitum portauit, in etate discretæ, præsumebatur præsumptione iuris & de iure ipso, lapsu anni professionem fecisse. Inno. verò dicebat in contrarium, dicens opi. Ber. fore veram vbi habitus probationis, & professionis sunt indistincti, quia si essent distincti, quantumcũque tempore quis portaret, habitum probationis, non cogere tur illam regulam profiteri, & idem not. abbas. s. eo. consulti. dicens se vidisse monachum, qui per 20. annos steterat in religione, & postea impetrauit literas apostolicas super suo egressu in quibus mandabatur stare suæ assertioni. t quod in animo non consenserat se ordini obligare. Tu verò distingue prout, decre. is qui. s. eodem. li. 6. videtur distinguere, inter illos, qui portant indistinctum habitum, & indistinctissimum, & distinctum. Primo casu. s. vbi est indistinctus habitus quo ad ipsos, & inter ipsos religiosos professos & nouitios, est tamen distinctio inter ipsos, & conuersos, & alios cum eis vitam communem ducentes, obligat ipsius anni post etatem, seu in etate discretionis, & inducit tacitam professionem, siue loquamur de illis, qui infra etatem discretionis, siue de illis, qui in ipsa etate discretionis, seu post ipsam religionẽ intrauerunt, vt in d. c. is qui. §. quod si totum. & §. qui verò. & ita potest intelligi opi. Ber. in c. proxi. In secundo casu, s. vbi est habitus indistinctissimus, hoc est quia professi & nouitij Deo obligati, mercenarij, ac etiam alij, cum eis communem vitam ducentes, si illi penitus habitu inducantur, refert s. m. Io. And. & Gen. in c. alle. eos. quicquid ibi dicat, C. de Monte lau. inter illos qui infra etatem discretionis religionem intrauerunt, quia tales, non obligantur religioni, nec intelliguntur tacite profiteri per lapsum anni, vt ibi in ver. nisi tanta. & illos qui post etatem, seu in etate discretionis, i. pubertatis religionem intrauerunt,

quia tales per lapsum anni obligantur religioni, vt in d. §. qui verò, ver. etiam & si alij degentes cum eis & c. licet. G. de monte lau. in c. alle. eos. dicat indistincte, quod vbi habitus est indistinctissimus lapsus anni non obligat indistincte, contra quẽ est expresse vericu. allegat. etiam si alij in §. allega. qui verò. In tertio verò casu vbi habitus est distinctus, refert inter distinctiõnem patentem, & latentem. t Nam in primo casu. s. quando habitus nouitiorum est distinctus patenter in colore, vel scissura, vel forma ab habitu professorum, tunc non obligat lapsus anni, vt in c. alle. eos. in. fi. & in hoc casu potest intelligi, prædicta opi. Innoc. fore verã. In secundo verò casu. s. quando est distinctus latenter, puta per benedictionem dato, q. alias vestes in aliquo non differant, vel habitus professorum datur in capitulo, habitus verò nouitiorum in choro, vel e contra, vel quia habitus nouitiorum datur ab vna persona professorum ab alia, vel vnus datur certis diebus, alius alijs, vel cum certa solennitate datur vnus & non alius, tunc obligat lapsus anni, vt in c. alle. eos. j. respon. quod verificatur per exceptionẽ, ibi sequentem. nisi & c. quia exceptio verificat regulam in ceteris non exceptis, vt l. & no. ff. de fun. instru. l. quæsitum. §. de niq. Neratius. & in corpore authenticorum de non ali. aut per mu. rebus eccle. s. vt autem colla. 2. & no. Gen. in extraua. Io. 22. execrabilis. §. nos autem. super verbo cuiuscunq. t Ex præmissis ergo nõ breuiter triplicem habitum nouitiorum, distinctum, indistinctum, & indistinctissimum. Item primum. s. distinctum duplicem habentem. s. distinctiõnem latentem, & patentem vt in d. c. eos qui in. fi. In habitu nouitiorum latenter, distincto vel indistinctissimo, dum modo talis indistinctissimus receptus fuerit ab adultõ, delatio per annum inducit tacitam professionem, & hoc indubitatum est. Delatio verò habitus nouitiorum patenter distincti vel indistinctissimi, vbi receptus fuerit ab impubere per lapsum anni non inducit tacitam professionem, licet illa decre. eos. j. respon. generaliter loquens videatur corrigere quod vltimo dixi de habitu indistinctissimo recepto ab impubere. Sed credo cum Io. And. G. & Gen. ibi quod illa decre. hoc non corrigat, sed q. sicut quod dicit illa decre. is qui. §. 1. ver. nisi tanta. & c. quod probat litera dil. la nouitiorum habitum in dicta decre. eos. quia iurium correctio quantum est possibile est vitanda. C. de inoffic. do. l. vna. j. de elect. cum expedit. lib. 6. Et quod statim dixi quod consensur professus remanendo ibi per annum, intellige continuum siue interpolatum, nam si aliquis ingressus religionem, infra annum exiit, si iterum eandem religionem ingrediatur, non habebit de nouo annum integrum, sed illud solum modo, qd restabat de primo anno, argum. j. de reg. iur. c. cum quis certus est. li. 6. & hoc nisi conditio personæ vel religionis mutata esset, & hoc tenet Bar. Brix. in q. dominicali, quæ incipit, aliquis intravit monasterium. & Io. An. in c. alle. cum quis. li. 6. & Gul. in Spec. rubric. de sta. mo. c. vnico. ver. 38. quæritur. quod dicit, vt dicam. j. de ver. signifi. quid per nouale. in. fi. t Sequitur quando dicatur professus, aliàs quam per annum, & tunc dicit, quod dicitur professus in casibus quos scripsi post Hostien. s. eo. s. p. per eo. & in casibus quos ponit. G. de monte lau. in d. ca. eos. glo. 2. dicens quod sunt certi casus in quibus non licet alicui, religionem dimittere. Primus est quando quis primo emisit votum alicuius religionis intranda delibetate, & postea per interuallum suscepit habitum ab illo, tamen qui habet potestatem aggregandi illi ordini vel domui, vt not. Inno. j. de fri. ca. fraternitatis. super verbo soleni. & sic de manu cuiuslibet monachi, vel super alt. ari. quo casu etiam sine aliquo lapsu anni, si suscepto talis habitus professorum vel communium vbi nõ est distinctio habituum, facit quem tacite statim perpetuum professum. j. qui cle. vel vou. c. meminimus. & ibi de hoc per Inn. Si verò vno contextu emisit votum, & solenniter recepit habitum animo dimittendi seculum, & de hoc plene constat, tunc etiam non poterit ipsum dimittere, vt s. e. consulti, & hic est secundus casus. Tertius est, q. expresse proficitur tria substantia etiam in habitu seculari, in religionibus non mendicantium. Quartus quando infra annum probationis suscepit habitum professorum scienter, & portauit ipsum per tres dies, sed hoc casu non obligatur præcise illi religioni, cuius habitus suscepit, sed religioni in genere, vt hæc duo probantur. j. eod. constitutionem. li. 6. Item quintus in casu decret. eos. extra. e. in cle. j. responso. in istis. n. casibus Papa fingit aliquem præcise consensisse matrimonio spirituali, & est præsumptio iuris, & de iure, contra quam non admittitur probatio in contrarium, j. de spons. is qui fidem. secundum. G. in d. ca. eos. t Si quæris in tertio casu, quantum ad ecclesiam triumphantem, dic quod si quis

quis cum proposito seculum relinquendi, & religionem intradi, habitum suscepit, tale propositum æquipollet voto solenni, unde ingrediens obligatur irrevocabiliter hoc casu, & hoc voluit notare litera. j. de voto literaturam, quando dixit si plus non est in voto processum, vt no. expresse Host. ibi & hic, & s. eo. conf. tit. idem Arch. 1. 7. q. j. qui bona super verbo pdunt & 12. q. j. facimus super verbo potest. Idem S. Thom. & hoc idem videtur notare Inno. in d. c. literaturam. in fi. & Host. post eum, dicentes q. vbi deliberatione præcedente quis in mente proposuit continere, vel peregrinari, vel aliud de genere bonorum facere, illud explere tenetur, & si voto non expressit. 17. q. j. qui bona. sed ecclesia non cogit eum, nisi confiteatur, & eos ibi, & hoc etiam innuit ibi Ber. Unde si aliquis vult ire ad tale monasterium, & sic promittit, & firmiter proponit, vadit illuc, sed non recipitur, credit Hu. quod tenetur adire aliud, nisi illi enim interest, an ibi sit, vel alibi, ex quo regulæ monachali, subesse voluit, in iplo enim erat, vt fumeret vitam monachalem, ergo ad hoc se potuit obligare, sed non erat in eo, vt ibi sumeretur. Sed pone recipitur ibi esse in probatione, displice tibi vita monachalis, poterit ne abstinere a tali vita, dicit Hu. q. sic, si ignorabat asperitatem vitæ illius, argum. s. eod. super eo. Quid autem si non ignorabat, & sponte elegit illam vitam, & dum est in probatione displice tibi illa vita, iterum dicit Hu. quod non potest sine peccato recedere, quin sit ibi, vel in alio monasterio, sed monachi eum cogere non possunt, & Hu. qui hoc totum no. 2. 7. q. 1. proposito. Dicit etiam Tho. q. obligatio voti ex voluntate procedit, nam vouere voluntatis, est, vt dicit Aug. ad hoc. j. de voto licet. & c. magna. In tantum ergo fertur obligatio voti, in quantum se extendit voluntas, & intentio vouentis, si ergo vouens intendit se obligare ad ingressum religionis causa experiendi vel non remanendi, planum est & manifestum quod remanere non tenetur. Si autem in vouendo simpliciter de ingressu religionis cogitavit, absq. hoc quod cogitat de libertate exitus, vel de perpetuitate remanendi, videtur obligari ad ingressum, & formam iuris communis, quæ est vt ingrediens tenetur annis probationis. s. eodem, ad apostolicam, & vnde non tenetur perpetuo in religione manere. Si autem post votum tale penitens de voto intraret, tali intentione vt statim exiret, non videtur satisfacere voto suo, quia ipse in vouendo hoc non intendebat, & ideo tenetur mutare propositum, vt saltem velit experiri, an sibi expedit in religione remanere, non autem tenetur ad perpetuo remanendum, & Thom. & Archidia. qui hæc omnia a ver. vnde si aliquis vult ire. vsq. huc no. in d. c. facimus. super verbo potest. Idem no. frater Io. in sum. conf. tit. de transitu. de. q. 9. & cum prædictis satis concord. Ber. j. de voto & voti redem. ca. quod Dei timorem. in fi. vbi dicit q. per solam promissionem obligatur quis ad obseruantiam regularem, hoc etiam innuit illa dec. & Inno. ibi super verbo promissionem. & c.

- 1 Religiosi fugiunt quæstia monasterio suo cedunt.
- 2 Religiosi fugiunt secundum monasterium ingredientibus, quæstia cui monasterio cedant.
- 3 Religiosi de monasterio eiectionis quæstia, an monasterio cedant.
- 4 Religiosi quicquid acquirunt, monasterio acquirunt.
- 5 Religiosus fugiuntster reconciliatur.
- 6 Religioso fugiunt non debet monasterium de alimentis provide-re.
- 7 Religioso electo an monasterium de alimentis provideat.
- 8 Religiosi delinquentis disciplina in septem gradibus consistit.

Religiosi. Si quis nunquid, si religiosus aliquid acquirat monasterio suo, vel cui, dist. quia aut est monachus fugitiuus, qui per se exiit monasterium, non autem eiectionis vel expulsius, aut est eiectionis vel expulsius, aut nec est fugitiuus nec expulsius, sed in suo monasterio stans, & manens. In primo casu refert, aut talis fugitiuus non intrat secundum monasterium, aut intrat & monasterium. Si non intrat, tunc dicit, q. acquirat monasterio a quo exiit quandiu est in fuga, quantumcumq. tempore fuerit in fuga, dummodo confiter de monachatu, sicut & seruus qui est in fuga acquirat domino. ff. de acqui. pos. l. j. per seruum qui in fuga. & s. de offi. ord. quanto. nec est vis in tempore quo fuit in fuga, fed vtrum de hoc constet vel non, verumtamen de plano debet hoc expediti, & sine libello, quia non decet seruos Dei talibus strepitibus interesse. j. de accus. olim ex quo tamen conuictus fuerit, certum est quod monasterium quod exiit omnia vendicabit. C. de epis. & cle. l. vlti. s. huius autem perpetuum. & 13. q. 2. abbates. & Host. & Ioan. And. hic, & Host. in sum. tit. de apsta. s. qualiter. in fi. ver. sed qui acquirit. Idem Gof. in sum. tit. de apsta. s. quid de monacho. & frater Io. in sum. confess. tit. de apsta. q. 13. quid de his. & Io. An. hic. Et hæc vera de his que fugitiuus acquirit post ingressum secundi monasterij, sed de his que acquirunt ante. i. tempore apostasiæ, seu vagationis, dicit Gof. in sum. de apsta. s. sed quid si monachus. Quod si ingrediatur & monasterij de licentia abbatis sui, vel alius iuris autoritate, quæ sita vagationis tempore cederet, secundo monasterio, per iura. s. proxi. alle. Idem si sine licentia abbatis, & absque iuris autoritate ingrediatur, si monasterij primum ipsum negligat repetere vagabundum, quia videtur eum habere pro derelicto. ideo sibi non acquirat ad instar serui pro derelicto habiti, vt in iuribus. alleg. s. in versicul. quod verum quandiu & ff. de stipu. seruorum. l. quod seruus. alias si primum monasterium ipsum repetere non neglexit, sed repetit, & sibi acquirat per s. alleg. si monachus. de sancti. epi. & Gof. id. frater Io. in sum. conf. tit. de apsta. q. 14. quid si talis. & q. lequenti. & Host. in sum. de apsta. s. qualiter in si licet Tancre. & Bar. Brix. in q. dominicali. quæ incipit abbas, quidam cum capitulo teneant contrarium, in illo qui de licentia abbatis, & conuentus transfuit ad & monasterium, & qui medio tempore vagando aliqua acquirat, s. quod primo monasterio acquirantur, cuius semper remanet monachus, ante ingressum, cum plene non translatus per c. alleg. si quis iam translatus. & ff. de mili. testamento. l. ex eo. idem Spec. de statu mo. ver. 4. 1. & id. innuit Io. An. hic idem Io. & Archid. in c. illo abbates. & Inno. & Host. j. de priuileg. olim. 2. glo. & male in prin. & Archi. 12. q. 2. longinquitate. & j. de sent. excom. c. si iudex laicus. super verbo existat. lib. 6. Sed si iste fugitiuus promouetur ad aliquam ecclesiam, tenet Iaco. Bononien. canonicus in sua disputatione, q. acquirat intuitu ecclesiæ erunt ipsius ecclesiæ, s. de testa. cum in officijs acquisita intuitu personæ competunt monasterio, in dubio distinguatur, an a propinquis, an ab extraneis obuenerunt, vt in decre. requisisti. s. de testamen. & Io. An. hic, quod verum quandiu monachus fugitiuus, perseverat in fuga, si verò Abbas non vult recipere ipsum redeuntem, quod tenetur salua disciplina regulari vt hic, tunc dicunt communiter doct. q. si talis decesserit, & aliquid lucrû reliquerit, denegatur monasterio repetitio, ex quo malitiosè denegavit alimenta, argum. j. de infan. expo. c. vnico, vbi hoc tenet Ber. in glo. penul. C. de lati. li. tol. l. vnica. s. sed scimus. ff. pro derelicto. l. vlt. 87. dist. c. si expostus, quod admitti potest si in hoc totus conuentus delinquit, alias delictu personæ non debet in damnum ecclesiæ redundare. 16. q. j. 6. si episcopum. s. de excep. cum venerabilis. hoc not. Hostien. in summa. de infan. expo. s. fi. in fi. & frater Io. in sum. conf. tit. de apsta. q. 12. quid si Abbas. Et in hoc concordare videntur Tancredus & Bar. Brix. vt patet ex sequentibus. Si verò intrauit & monasterium, tunc refert & Host. hic & Io. An. post eum, aut recessit illicitiatus, aut licentiatus. Si illicitiatus tunc, aut intrauit latiore religionem, & tunc adhuc acquirat primo monasterio. s. eod. Ioan. præsertim quando non est negligens, in eum repetendo, alias forte secus, vt sequitur in ver. idem si sine licentia. Aut intrauit arctiorem religionem petita licentia, licet non obtenta iuxta. c. licet. s. e. & tunc acquirat secundo monasterio, per iura in sequenti membro. alleg. Si recessit licentiatus, tunc similiter acquirat monasterio secundo, quia nihil habet commune cum primo, argum. s. de renun. ex transmissa s. de paro. c. si. 2. i. q. 2. si quis iam translatus, sic intellige in auth

auth. de sanct. epi. s. si monachos colla. 9. de mona. s. si verò, relinquens. colla. j. 16. q. 6. de lapsis 13. q. j. c. vnica. C. de lati. liber. tollen. l. vnica. s. fed facimus. ff. de stipu. seruorum. l. quod seruus. & adde quod no. s. eodem. licet & Hostien. In secundo casu, quando est eiectionis vel expulsius de monasterio forte tanquam incorrigibilis, tunc dicit Inn. j. de priuileg. c. c. olim 2. in gl. & male, quod tunc nulli acquirat nec vae contractus, cum eo initus, cum sit a monasterio absolutus. Alij dicunt, vt dicit Hostien. ibi quod acquirat episcopo à cuius iurisdictione non est absolutus, nisi eps contra ipsum processisset, & ipsum exposuisset curiæ seculari, & quod no. s. de iudi. c. non ab homine. Sed Bert. Brix. in q. dominicali, quæ incipit, esto, quod monachû & yrorantem & c. dicit quod si solus Abbas sine consensu capituli hoc fecerit, non fit monasterio præiudicium propter hoc, & bona habebit primum monasterij, quia delictu personæ, & c. 16. q. 6. si epm, quod absit. s. de excep. c. venerabilis. Si verò cum consensu capituli hoc fecit fecerit, & eadem est q. si abbas monachum in delicto repertum recipere noluit, & eodem modo formanda & soluenda. Bertrâ. & Tan. vbi de hoc etiam no. s. e. sicut nobis. & j. de infantibus expo. c. vnico. glo. penulti. quæ incipit, idem iuris, & c. vbi id. innuit Ber. vbi loquitur de monasterio quod comprehendit, Abbatem & conuentum. s. de his que sua præiudicium noscitur. Et sententiam Tancre. Inn. & Bart. Brix. approbat Lauren. in d. c. Abbates. & Arch. ibi in glo. si in eam declinare videtur. & Alten. lib. 6. tit. de regularibus. artic. 9. quid si Abbas. & q. 6. sequen. f. in tertio casu, s. quando in suo monasterio stat, & manet, dic quod quicquid acquirat suo monasterio acquirat. vt in calleg. quanto, etiam si aliquid sibi vel monasterio suo, vel impersonaliter stipuletur, vel etiam quocumq. alio modo contrahat. argum. ff. de stipula. fer. l. seruus, etiam si vacante monasterio acquireret, argum. ff. de acquir. rerum dom. l. etiam, quod dic vt plene not. Innoc. in dicto. capitu. cum olim. 2. in glo. & male.

¶ Super eo. c. in s. quod si hic regularis ordo. & c. Si quis vtrum, & quoties, monachi fugitiui, vel eiectionis de monasterio, reconciliari debeant, & quis teneatur eis de necessarijs provide-re, distin. f. aut queris de primo. f. quoties reconciliari debeant, & dic quod ter, & non pluries, secundum regulam beati Benedicti, Nam si monachus ter exiit, & ter reconciliatus fuit, nec corrigitur, amplius non recipitur, prima vice recipitur vitimus in choro, sic secundo, vel tertio, iam verò sciat, sibi postea omnem reuersionis aditum denegari, vt in regula dicitur, & nota. s. de maior. & obed. cum in ecclesijs. Nam, ex quo etiam bis tñ exiit, videtur hæc in consuetudine deduxisse, argum. s. de elect. venerabilem. s. in. vbi de hoc, & C. de episc. audientia. l. 3. ff. de seruo corrupt. l. Neratius. de re iudic. contumacia. in authen. de defen. ci. s. in. colum. 3. vt not. Hostien. hic super verbo regularis ordo. pro hoc, 16. q. j. quidam monachi. & 17. q. j. p. r. uenire quod not. Host. in summa. tit. de apsta. s. qualiter puniatur. versic. licet etiam, & frater Io. in sum. conf. tit. de apsta. q. 11. vtrum Abbas tales etiam incarcerari possunt vt j. de apsta. a nobis. & de pœnis tuæ. secundum Host. hic & Gof. & Host. ibi in sum. sub tit. de apstata. Aut queris de secundo. s. quis teneatur eis de necessarijs provide-re, & tunc refert. f. aut queris de fugitiuis, & credo, quod illis, quandiu sunt in fuga non tenetur monasterium provide-re, immo tales perpetua egestate laborare debent. ff. deposit. l. bona fides. pro hoc. ff. de neg. gest. l. sed an vltro. s. in. It. cum non labore, nec officium faciat, culpa sua interueniente, non manducet, vt no. glo. ff. de dam. in fec. l. quamuis. & C. de rellibus. l. quoniam liberi. pro hoc quod leg. & not. s. de præben. c. secundum Apostolum. & de sepul. c. 1. a contrario sensu, cum beneficium detur propter officium. s. de cle. non resi. cap. penul. j. de descrip. c. vltimo. li. 6. f. aut queris de eiectionis, vel expulsius a consortio fratrum, & tunc, aut remanent in eod. monasterio in locis competentibus, iuxta istum vers. quod si hoc & c. non cum alijs monachis, sed forte ad seruendum, vel alio modo secundum Inn. Tu dic competentibus puta aliquibus, ergastulis, seu cauernis fortibus, tamen ne inde exire valeant, simile. j. de pœnis tuæ. & Host. hic, & in hoc conc. Alten. li. 6. e. tit. artic. 9. versic. ad hoc no. & tunc debet sibi suum monasterium provide-re, sicut cuiusq. alteri in extrema necessitate constituto. 86. dist. non satis. & c. p. asce. & quia tales adhuc remanent serui filij, & monachi ipsius monasterij. ff. de libe. agn. l. alimenta. j. de infantibus. expo. c. vnico. & in memoria, p. s. t. n. fraternitatis, argu. C. de q. n. b. l. seruos. cum in conco. 2. alle. Aut transferunt ad alia monasteria iuxta vers. sequentem

alioquin. & c. tuc refert. Aut talis in prin. q. n. intrauit hæbat bona, aut non. Si habebat, & sic ipsum primum monasterium ea habuit, de illis provideatur ei. vt 16. q. 6. c. de lapsa. & Ber. & Host. & Io. An. Aut nulla bona habuit, vel habita non sufficiunt & tuc, aut vtrumq. monasterium tam primum, quam secundum, per se sufficit ad ipsa necessaria sibi ministranda, & tunc providebit sibi primum monasterium, quia monachus suus est, vel fuit, & equius est q. hoc faciat, quam & m. quia forsan de inclusione sola, quam patitur, satis grauat, hoc ergo faciat primum saltem in memoria pristinae fraternitatis, arg. C. de q. n. b. l. seruos. ff. de re iudi. l. non tñ. ad idem op. arg. ff. solut. matril. si cum dot. s. in autem cautus. de pactis dota. l. inter fecerum. s. conuenit. de don. inter vir. & vxor. l. i. quis pro vxore. in auth. de man. princ. s. illud coll. 3. Aut alterum tñ monasterium sufficit ad sibi provideendum, & illud provideat, arg. s. de insti. c. j. & c. auctoritate. 86. dist. non satis, & c. p. asce. Aut neutrum sufficit, & tunc provideat & contribuat capitulum generale. argu. j. de statu monach. in singulis. s. j. & c. si. h. hæc eadem, in subsidium aut ad sepm recuratur. 82. dist. ca. generaliter. & c. Eps. 12. q. j. p. cipimus. Et hæc omnia possunt p. s. d. edes exequi auctoritate Papæ sibi commissa, vt s. in prin. c. hoc saluo, q. epm nequeunt coercere j. de statu monach. in singulis. s. ordinentur. & c. si. q. si abbas. s. de ma. & obe. cum inferior. & Host. super verbo vitæ necessaria. & Io. An. post eum. f. Et ad huius materiæ declarationem dicas, q. & m. regulam beati Benedicti, disciplina monachi delinquentis consistit in 7. gradibus. Primus est, secreta admonitio. Secundus est, publica correctio. Tertius est, simplex, seu minor excommunicatio. Quartus est, ieiunij afflictio. Quintus est, flagellorum si dignus sit vapulatio. Sextus est, ad Deum pro ipso oratio. Septimus, de monasterio expulsio & eliciuntur illi. 7. gradus ex duobus capitulis regulæ. l. ex. 24. r. r. de excommunicatione culpam. & ex 28. r. r. de his qui sepius correcti emendari noluerunt. Si verò sit expulsius, ad portam veniat penitens, iterum recipiendus & reconciliandus est, vsq. ad tertiam vicem tñ, nã & m. eandem regulam ter recipitur & non vltra, vt in eadem regula. 19. c. vnde si ter reconciliatus non corrigitur, est de monasterio perpetuo eiciendus, vel si promitteret penitentiam agere, in aliquo esset ergastulo recludendus. 27. q. j. de viduis. j. & c. impudicas. & c. peruenit & m. Ho. hic super verbo disciplina. idem Io. An. hic post eum, idem Archi. 18. q. 2. c. abbates, in gl. sic clerici vbi, vide plene de ista materia per eum.

¶ De conuersione coniugatorum. Rubrica.

- 1 Ordine in sacro, duo consideranda.
- 2 Coniux coniuge ignorante, non promouendus.
- 3 Maritus vxore inuita non promouendus.
- 4 Maritus an in episcopum promouendus, vxore non contradicente.
- 5 Coniux an vxore non contradicente promouendus ad sacros ordines.
- 6 Coniux an vxore non contradicente, ad minores ordines promouendus.
- 7 Professio bona.
- 8 Ratio diuersitatis inter religionis ingressum, & ordinem susceptionem.
- 9 Sacerdos Græcus ad Latinos se transferens, an latinorum more viuere debeat.

Oniugatis. Si quis queris, vtrum vxoratus possit ad ordines promoueri, & vtrum eo promotus vxor ipsius debeat continere, vel quid iuris, distin. Aut queris vtrum possit promoueri ad sacros, aut ad ordines minores, ad cuius euidentiam nota, qd' in ordinis saltem sacri susceptione, sunt duo. s. potestas, seu character ordinis, & executio potestatis seu characteris, primum recipit vxoratus, & quicunq. alter dum modo sit masculus & baptizatus, arg. s. de temp. ordi. c. vel non est compos. & dicam plenius. j. de cler. p. saltum, promotio. c. vnico. di. 2. in fi. Si ad sacros, tunc, f. aut vxore sua ignorante, & dic quod non pot. nec fit vxori præiudicium vt hic & j. c. proxi. & no. Io. & Archid. 18. dist. c. i. quia sunt culpæ. glo. vlti. Aut vxore sciente, & tunc, aut ea intuita & contradicente, & tunc idem, & multo fortius, & per eadem iura. ¶ Quod intellige veru. s. quod inuita vxore ordinari non pot. etiam si ipsa vxor adulterium commiserit. nam licet maritus possit intrare religionem, & profiteri, cum vxore, Hen. Boich super Decret. KK quæ

quæ etiam adulterata est, in vita, vt dicam. j. distin. proxi. fe-
cus tamen est in ordinibus, quia non potest fieri subdiaconus
cû vxor adulterata est in vita. Et est rō quia uxor cuiuslibet in
sacris ordinibus constituti tenetur continere, non solum eo
uouente, sed etiam post mortem eius. 28. dist. quia sunt. 32.
distin. feriatim. sed ad hoc in vita cogi non potest, cum sit res,
voti, & non præcepti. 32. q. integritas. vt hoc no. Inno. Host. &
Ioan. An. j. e. veniens in fi. & de hoc. j. e. dudum. super verbo,
castitatem. idem tenet frater Io. in sum. conf. tit. de voto. qd.
49. in fi. sed Ber. j. e. constitutus. glo. j. videtur dicere contra. f.
quod maritus ad sacros ordines promoueri potest in seculo re-
manens, quando mulier est publicè adulterata, quia amilit,
ius quod habebat in viro. j. de diuor. significasti. & idem notat.
ibi Inno. & Host. sed hoc intelligitur de ingrediente mona-
sterium secundum fratrem Io. vbi s. Quod dictum est, quod
non fit vxori præiudicium, intellige secundum Rayn. in sum-
ma. sua. tit. de voto. §. 15. & secundum fratrem Ioā. in summa.
conf. illo. titu. q. 58. nam poterit vxor exigere debitum, & ille
tenebitur reddere, sed non poterit exigere. 38. dist. diaconi.
27. q. 2. multorum. idem Rodof. & Asten. lib. 7. titu. de impe-
dimento ordinis arti. 2. etiam si fit factus episcopus vel Papa,
vt no. Hugo. eo. causa. & q. agathosa. & repetet cum vxor corā
concilio vel cardinalibus, vel coram ipso Papa, qui ius debet fa-
cere de seipso. 2. q. 7. nos si incompetenter. Dicit etiam Aste.
quod probabilis videtur, licet quidam vt Hugo. contrariū di-
xerint, quod etiam Græci, non debent ad sacros ordines acce-
dere sine consensu vxorū, quia ad minus tempore sui ministe-
rij fraudarentur, redditione debiti, quod esse non debet. 3. i. di.
q. 1. & huius sententiæ sunt Laur. Io. Rayn. & Hosti. secundū
Asten. ibi. Aut ea sciente & non contradicente, vel ab initio cō-
tradicante sed postea ratificante, quæ paria reputantur. s. quod
4. metus causa. c. 2. & j. de regula. is qui. li. 6. Et tunc aut promo-
uetur in episcopum, & tunc non sufficit quod non contradi-
cat, nisi cum hoc conuertatur, & profiteatur aliquam religio-
nem approbatam. vt j. cap. proxi. & est speciale in vxore epi-
scopi, vt ibi not. Ber. & Host. & Io. in c. alleg. quia sunt culpæ,
glo. penul. & in c. fe. si se cuiquam. & Hug. & Io. 28. q. 2. de spō
fatam. & Archid. ibi in gl. pen. & Ray. in summa. titu. de votis.
§. 15. & frater Io. in sum. conf. tit. de votis. q. 58. & Inno. j. e.
ex parte tua. & Inno. s. c. proxi. idem tenet Ioā. Lau. Tan. Vin-
cen. & Gof. licet alij dicant, quod eadem distincti. habet locū in
episcopo, quæ alij inferioribus, & intelligunt. j. c. proxi. quā
do vxor episcopi est iuuenis & suspecta. Prima tamen opin.
magis placet Hosti. j. c. proxi. glo. fi. & in sum. eo. tit. §. & vtrū:
in prin. & Io. And. hic, non tam propter dignitatis excellentiā
quam propter pericula imminentiā vitanda, si. n. vxor remane-
ret in seculo forte nimis frequenter episcopum pluribus spi-
rata mulieribus, & pro multis intercederet contra iustitiam,
instaretq; q; parentes suos ditaret, & multa alia mala exinde
contingere possent, & id quia vituperari, pōt p̄caueri. debet. s. te
obliad ratiocinia. c. vnico. & de feruis non ordi. c. 1. f. Aut p̄
mouetur ad aliquem sacrum ordinem alium ab episcopi, &
tunc dicit Ioan. in c. alleg. quia sunt. glo. fi. quod si mulier sci-
uit & tacuit ei fieret præiudicium, vt post mortem illius nō
possit nubere, vt 32. distin. feriatim. vnde non requiritur, qd
mulier voueat, sed sufficit qd scit virum ordinari, per hoc. n.
intelligitur continentiam vouisse. Idem Lau. & Archid. ibi. si. n.
c. quia sunt in glo. fi. idem Gof. in sum. eod. tit. §. j. & Archid.
post eum in c. alleg. quia sunt in glo. adde subaudi, & continē-
tiam, dicentes qd votum vxoris, quod intelligo simpliciter em-
mitti in promissione continentie, solennizatur in ordinatio-
ne mariti, vir. n. & vxor sibi cōcant actiones, vt 30. q. 4. si quis
& istam sententiam approbat Lau. vt no. Ber. hic in gl. sed nunquid
in prin. & Inno. in gl. sua vlti. & G. j. de temp. ordi. c. nullus. sup
verbo coniugato. lib. 6. & Gen. in extra. Io. 2. 2. quæ incipit,
antiquæ cōcertationi. Sed Tan. dicit hoc esse verum, si mulier
fit senex, alioquin si fit iuuenis necesse est, qd religionem in-
tret, & sic intelligit. 77. dist. episcopus benedictionem, quam
distinctionem videtur approbare Host. hic in gl. fi. & j. cap.
proxi. glo. fi. dicens qd si mulier nō potest remanere in seculo, qd
est suspecta & iuuenis. marito ad religionem migrante. vt s.
c. pxi. multo minus si se fecerit ordinari, quia magis suspecta,
est mihi, cum ordinatus facilius possit ad ipsam accedere, &
si accesserit vix forte patietur repulsam, vt patet. s. de fi. prelb.
litteras. & argumen. s. de cohabit. cleric. c. j. & ca. clericos.
Hoc etiam tenet expressè Host. s. eod. c. 1. glo. dicens istam
distin. veram esse tam in vxore illius qui monachatur, quam
illius qui ordinatur. Primam opi. credo veriorē per rōnem

gl. fi. in fi. quæ placet Pet. de Sam. hic, qd aliud est in eo qui p̄-
mouetur ad sacros ordines, remanendo, in seculo, vbi sufficit
quod communi consensu continentiam promittat, vt hic, qd
communi consensu sine acceptione ordinum possunt conti-
nentiam profiteri remanendo in seculo. 33. q. 5. quod Deo pa-
ri. & aliud in hiis quæ conuertuntur, quia ibi habet locum qd
dicitur. s. c. proxi. & 1. e. ad apostolicam. & istam opin. tenet.
Tan. & Ray. in. d. §. 15. & Tho. & frater Io. in d. q. j. & Io. in d.
c. quia sunt culpæ. gl. pen. vbi nō credit qd vxor illius qui pro-
mouetur ad sacrum ordinem, teneatur intrare religionem, sed
sufficit qd voueat perpetuam cōtinentiam, licet Ioan. An. hic,
dicat qd satis sibi videtur distinguendum, an mulier sit iuue-
nis & suspecta, an iuuenis sed nō suspecta. Primo casu cōpelli-
tur intrare, secundo si est vxor p̄fiteri, etiam cōpelli-
tione de qua. j. e. ad apostolicam. & capit. significauit. si est
vxor ordinati sufficit qd voueat, saluo qd de vxore episcopi
dicitur. j. cap. pxi. Nec obstat prædicta rō. Hosti. qd ordina-
tus manens in seculo, facilius possit ad eā accedere & c. quia ti-
mor accessus viri ad vxorē iuuenem, & suspectam, nō est rō,
illorum. c. s. pxi. j. e. vxoratus. & c. ad apostolicam. sed alia est
rō vt statim dicam in fine. Si quis vtrū possit promoueri
ad minores, tunc sunt opin. nam Io. Ber. & Inno. hic dicit qd
nō debet p̄moueri ad minores, sicut nec ad sacros, cum non
possit habere titulum, nec debeat aliquis sine titulo ordinari.
70. dist. c. j. & 2. Alij dicitur indistincte, quod ordinari potest:
Host. dicit, quod potest dici, qd hic habet locum argu. a cōtrario
sensu, & qd ex causa possit cōiugatus ad minores ordines p̄-
moueri, nam & ex dispensatione potest simplex beneficium ob-
tinere. vt leg. & no. s. de cle. coniug. diuersis fallacijs, & etiam
bigamus ex dispensatione episcopi ad minores ordines p̄mo-
uetur, vt s. de biga. c. 2. cum ibi no. Nec obstat qd de titulo est
obiectum, cum illud fit intelligendum tantum de his, qui ad
sacros ordines p̄mouentur, vt leg. & no. s. de præbend. c. epi-
scopus & c. cum secundū apostolum. & etiam possit ad pro-
prium patrimonium assignatum p̄ tit. ordinari. s. de præben-
tuis. fm Hostien. Prima opi. videtur approbata. j. de temp. or-
di. c. nullus. lib. 6. vbi p̄na imponitur cōtrarium facienti, sed
Guil. ibi dicit qd illud qd ibi dicitur tū, ad ius commune,
restringitur, & nisi utilitate vel necessitate cogente eps dispē-
saret cum tali, & sic saluatur opin. Host. hic fm eum & bene
vt credo. Et istam distin. intellige siue vxor ordinati sit per eū
cognita siue nō, nam ordo etiam sacer nō dissoluit præcedēs
matrimonium de præfenti, etiam carnali copula nō cōsum-
matum, vt videtur notare Hug. 27. q. 2. de spō fatam. & expres-
sè Gar. ibi in gl. plenius. & expressiōis nō. ipse Bart. & etiam
Io. An. j. de voto. c. vnico super verbo sacri ordinis. lib. 6. &
Bertrandus & Asten. lib. 8. ti. de fide sacramenti articu. 2. q. 1. q. 1.
vtrum matrimonium initiatum. & Io. An. hic. Vnde licet ma-
trimonium dissoluatur re integra per ingressum religionis, nō
tamen per susceptionem sacri ordinis, vt in extra. Io. 2. 2. an-
tiquæ cōcertationi. expressè probatur, & quæ sit rō ibi patet p̄
Gen. in gl. sed quæ possit esse rō. Responded ad aliqua argumē-
ta facta per Host. in sum. e. tit. §. & vtrum quæ pro parte cō-
traria multum prima facere videtur, & primo cum dicitur
sic solennizatur votum & citius & fortius per ordinis p̄-
fessionem, & tamen per illam dissoluitur matrimonium, ergo
& per istam. Ad hoc enim potest dici, qd nō est par eademq;
ratio inter talis susceptionem ordinis, & professionem. Nam
magis bonum sequitur ex professione quam ex susceptione
prædicta, nam ex professione inducitur bonum obedientie,
quæ illa seruata est multum meritoria. vt infra de elect. cap.
quorundam. lib. 6. liberi. arbitrij & voluntatis priuatio, vt in
cap. alleg. quorundam. & eod. tit. c. si religiosus. de testi. cap. fi.
& de sepul. c. vlti. lib. 6. Item proprietatis temporalium abdi-
catio. 12. q. j. nolo & c. non dicatis. j. de statu monach. cum ad
monasterium. & multa alia quæ colliguntur & notantur, 16.
q. 1. de monachis. quæ tamen ex susceptione sacri ordinis,
minimè inducuntur, quare potest dici quod alia ratio pactum
in illa reformet, iuxta linterpositas. C. de tranfact. & disimili-
lis ratio iura disimilia debet inducere, & quod in vno dicitur,
de reliquo prohibitum videtur. 25. di. qualis. ff. de iudi. cū præ-
tor. s. de præsump. nonne. Potest et dici ad id quod secundo p̄
Host. pro parte alia fortiter videtur induci cura animarum,
quem a religione reuocat, & religio reuocat a matrimonio, er-
go & cura ad quam quis cum sacro ordine assumitur, debet,
quem a matrimonio non consummato reuocare, per locum a
maiori, nam reuocatio a matrimonio per religioem induci ex
causis quæ deficiunt in sacri ordinis susceptione, vt est dictū. Itē
non

non sequitur qd si cura animarum hoc possit operari, propter
publicam utilitatem quæ præfertur priuata, quæ publica vtili-
tas non sic infurgit ex sola ordinis susceptione, qd etiam ordi-
nis susceptione hoc operetur. Potest etiam dici qd dictus mo-
dus argumentandi pro argu. a maiori, & minori, cessat in p̄-
nalibus identitatis ratione in se non habentibus, cum j. & ces-
set in ambitiosis, licet de se non penalibus, argu. j. de præbend.
c. cui de non sacerdotali. li. 6. & no. Host. s. de rescrip. postulatū
glo. pen. circa fi. Ad alia quæ inducuntur in d. §. & vtrum. pro
parte contraria subtilis percurator responsum de facili pote-
rit inuenire hoc Gen. Nunc restat videre quæ est rō, suppositi-
tis præmissis pro veris, quare vir potest recipere ordines, de
licentia coniugis religionem ingredientis, vel etiam in seculo
remanens, & votum castitatis emittētis, nec tenetur religio-
nem ingredi, licet sit iuuenis, & suspecta, vt hic & 32. dist. fe-
riatim. & 77. dist. Episcopus benedictionem, sed vbi coniunx
in seculo remanens esset suspecta de incontinentia, vir nō pos-
set religionem ingredi, nisi & ipsa similiter ingrederetur, seu
conuerteretur, vt no. hic. & s. c. proxi. & j. e. vxoratus. & ca. ex
parte, ratio diuersitatis reddi consuevit, quia vbi vir in seculo,
remanet ad sacros ordines promotus de licentia vxoris votū,
continentiæ emittētis, ipse vir eidem tenetur in necessarijs,
providere. 3. i. distin. c. omnino. & sic sibi materia incontinen-
tiæ prætextu defectus necessarium incurrendæ aufertur, ar-
gu. ff. de ritu nup. l. palam. §. non est, & eam inde alias in se pec-
cante in vinculis detinere, & ad ieiunia non tam mortifera co-
gere. 33. q. 2. placuit. & q. 5. hæc imago. & not. s. de iureiu. quæ-
admōdum. in glo. vltima. quæ omnia cessant faciēda per virū
ingressum religionem carēntem proprio & libero arbitrio, vt
no. Gen. in c. alleg. antiquæ. in gloss. puta de licentia. Potest &
alia rō assignari, nam in vtroque casu votum continentie viri
in ordinatione seu professione sua est principale, vt votum cō-
tinentiæ coniugis sequela & accessorium ad illud, & propter
illud, modo obligatio accessoria puta fideiussores, & sic obliga-
tio voti coniugis cum sit accessoria ad illam viri, de necessitate
iuris nō extēdetur in plus, quam ipsa obligatio voti viri,
quæ est principalis, maximè cum propter vnumquodq; tale,
& illud magis 33. q. 2. cum per bellicam. j. de immu. ecclie. ca.
cum ecclesia, quod esset, si verò ordinato ad sacros de licentia
vxoris votum continentie emittētis ipsa vxor teneretur p̄-
fiteri ipso viro in seculo remanente, præfertim cum non de-
beant ad imparia iudicari, 22. q. j. si quis vxorem. & q. j. præ-
cepti. capud nos. c. præceptum. & c. quicquid. Ex quibus patet,
q̄ ratio supradicta Host. de timore commixtionis viri promo-
ti ad sacros, & coniugis iuuenis si in seculo remaneret, est im-
pertinens, & qd etiam non procedit, & de continentia vxoris
ordinati adde quod dicam. j. eod. vxoratus. in fi. f. Hæc decre-
facit ad questionem dominicalem Bar. Brix. quæ incipit sacer-
dos quidam, de sacerdotē græco qui cum vxore sua se transtu-
lit ad latinos, ibiq; moram faciens, cum sciret literas habens,
officium latinorum, volebat diuinum officium celebrare, &
vti vxore sua, quæritur, an sit permittendum cum sit notus,
& de eius vita constet, & soluit fm Tan. q. j.

X publico. Si quis vtrum Papa possit su-
per matrimonio statuerē, seu
ordinare, dic, vt dicam infra, de sponsa. duorum. ca-
pitulo vltimo.

- 1. Coniunx ante copulam religiosus fieri potest.
- 2. Coniunx an matrimonio consummato religionem ingredi possit. 4. 6. 8. 10.
- 3. Matrimonium efficitur quod coniuges sint vna caro.
- 4. Malignandi occasio vitanda.
- 5. Adulter non reuocat coniugem innocentem de monasterio.
- 6. Iuuenis de incontinentia suspectus.
- 7. Coniunx si religionem intrat, an in ea remanere possit.
- 8. Coniugis vno religionem proficiente, an alter continere debeat.
- 9. Coniunx vterque, an religionem intrare possit.
- 10. Coniunx an heremita fieri possit.

Xoratus. Si quis vtrum & quando alter,
coniugum possit ad religionē trāsi-
re, aut vtrum transiens possit in ea remanere, & eo,
transeunte vtrum alter debeat continere, vel quid iu-
ris, distin. Aut quæris de primo. f. vtrū po-
ssit ad religionē tran-
sire & tunc, f. aut nunquid possit transire antequam ipsum ma-

trimonium fuerit per carnalem copulam consummatum, &
dic qd sic indistincte, siue altero contradicente. vt s. c. proxi. &
c. verum. j. e. ex parte tua. & not. Ber. j. eo veniens. in glo. bene-
dicit. Et est ratio quia tale matrimonium sortitur naturam ex
constitutione ecclesiæ, fm Lauren. Ala. Goff. & Ber. s. c. prox.
glo. fi. vel verius fm Hostien. ibi non ipsum matrimonium sed
ratificatio matrimonij, si tamen non transeat in infantiam, sed
dicat se velle transire, tunc episcopus poterit ei præfigere tē-
pus duorum mensium ad transcundum, iuxta formam illius
c. quod quidem tempus ex causa potest prorogari, & arctari,
fm Ala. Rodo. Taner. Phi. Ber. Inno. & Hosti. ibi licet Ioā. in
hoc vlti. videatur tenere contra. 92. dist. c. antep. & 27. q. 2.
coniuges. dicit tamen Inn. qd episcopus audita defensione puel-
læ asserentis qd velit religionem intrare, præfiget ei hoc tem-
pus, non ad deliberandum, an ad sponsum redeat vel religio-
nem intret, sed ad probandam religionem quam statim tene-
tur intrare, & non habebit amplius tempus probationis, imò
statim elapsis duobus mensibus profiteri cogetur, licet credat
episcopum posse illud prorogare & etiam restringere. Sed qd
dicit, qd illud tempus datur ad religionem tātum probandam,
& non ad deliberandum; non placet Host. dicenti, qd est expres-
sè contra illum test. nec etiam placet sibi qd statim tranfacto,
hoc termino p̄fiteri cogatur, nisi ex magna causa, quia est ex-
pressè contra constitutionem. j. de regularibus. qd est expres-
sè contra illum test. nec etiam placet sibi qd statim tranfacto,
hoc termino p̄fiteri cogatur, nisi ex magna causa, quia est ex-
pressè contra constitutionem. j. de regularibus. non solum. li.
6. Fatetur ergo qd illud tempus fuit arbitrium, nam de iure
deberet dari annus. s. tit. proxi. statuitur, quod & si princeps
abbreviare potuit vt ibi, inferior tamen abque causa hoc fa-
cere non debet. ff. de re iudi. l. 4. §. si quis condemnatus. & lege
2. sed ex causa potest vt ibi & s. c. coniugatis. & c. san. in quib.
oportet qd statim fiat professio, & facta statim tenet, vt patet
in eo quod leg. & no. j. de voto per tuas. §. fi. & s. ti. proxi. ad
apostolicam. & c. consulti. fm Host. Et quod dictum est de tē-
pore duorū mensū, seu alio arbitrario, intellige fore verū, de
illo qui sine voluntate suā coniugis transit ad religionem, vt
ibi, si autē de eius voluntate transit, tunc talis consentiens te-
netur continere, quousq; sit elapsum tempus probationis, vt
no. glo. 27. q. 2. de sponfatam. imo & si sine voluntate coniu-
gis transfuerit, credo qd post dictum tēpus arbitrariū alter re-
manens in seculo, continere tenetur vsque post professionē,
tacitā vel expressā, per ea quæ no. Host. in sum. eod. ti. §. fi. sub.
§. quid si maritus. & Asten. post eū. li. 8. ti. de bono sacramenti.
articul. 2. in prin. dicentes qd ante professionem non soluitur
vinculū matrimoniale, & ingressus habet annū a canone, &
sic priuatus huius tēporis cōmodum auferre non potest. 28.
distin. de his. expectet ergo mulier non obstante qd de lapsu
carnis timeat. supra. vt lit. non con. cap. qm̄ frequenter. §. sin-
autem. si. n. tenet expectare maritū cruce signatum, quantū-
cunq; annis. j. de sponsa. in præfentia. de voto ex multa, mul-
to fortius tenet expectare per annū ingredientem religionē,
cū hoc votū vincat primū, vt p3. infra de voto scripturæ. Et
ex prædictis p3 secundū Pe. & Asten. qd si remanens in secu-
lo ante professionem alterius contrahat cum alio, non tenet
mrimonij, & altero ante professionē redeunte tenet ad eum
redire, nisi ipsa velit religionem intrare. f. Aut quæris vtrum,
possit trāsire post mrimonij carnali copula consummatum,
& tunc aut quæris vtrum teneat professio seu votū in præi-
udiciū profitentis, aut in præiudiciū alterius coniugis. Si profi-
tentis, tunc, aut quæris vtrū teneat quantū ad hoc, vt non pos-
sit nec debeat debitum exigere, & dic quod sic, quia per hoc
renunciavit illi iuri quod habebat in suo coniuge, intrando
monasteriū quod fuit in eius præte. vt s. eod. quidam intrauit.
Vbi hoc no. Vin. Ber. & Host. & j. eod. accedens. in fi. vbi hoc
no. Io. Vin. Ber. & Host. & Inno. s. e. quidam intrauit in prin.
& Io. 27. q. 2. agathosa. glo. vlti. idem Archid. 27. distin. c. fi
vir. & j. de vo. cap. primo super verbo dirimendū. lib. 6. vbi
plenè de hoc. & per Host. in sum. eod. ti. §. qualiter possit. ver-
fic. si verò vxor. & c. Aut vtrum teneat quantū ad hoc vt non
possit nec teneatur debitum reddere, & tunc dic, qd in casu,
in quo potest per coniugem reuocari, poterit, & tenebit red-
dere, alias non, vt legi. & no. in c. quidam intrauit. & per Host.
in ver. alleg. si verò vxor. Si quæris vtrū teneat in præiudiciū
alterius coniugis. tunc refert, aut matrimonium est consum-
matū carnali copula violenta, vt quia sponsa violēter oppres-
sa seu cognita est a sponso, & tunc sunt opin. nā Bar. Brix. in q.
dominicali quæ incipit quidam per verba de præfenti, tenet,
qd nihilominus eo iniūto religionem intrare potest, nō obsta-
te tali violentia, cū delinquens, non debeat esse melioris condi-
tionis, quam non delinquens, ff. de reg. iur. l. non fraudatur. §.
Hen. Boich super Decret. KK. 2. nemo

nemo, quod vi aut clam. l. feruius. j. de preben. c. eum qui. li. 6. Idem sentit Ioan. de Fa. 5. dist. in euangelica. vbi de hoc per Archid. in glo. antepenult. Sed Io. de Deo, dicebat hoc verum, in sponsa de futuro, secus in sponsa de presenti, & in hoc satis concordat. Host. in summa. eo. tit. 5. & vtrum. ver. quid si virgo dicens, quod si est sponsa de presenti, & post talem cognitionem violentam ingressa est monasterium, reddeda est marito, qui iure suo vltus est, argum. s. de elect. cum ecclesia Vultera. in fi. nam ex quo cognoscitur, praesumitur consentire. j. qui ma. acc. possunt. c. in super. Sed contra, quia perinde est ac si non fuisset cognita. vt 32. q. 5. cap. j. cum quatuor. c. ibi seq. sed illa intelligas quo ad saluationem animae, nec. n. ideo quia cognita fuit mulier, nocte prima, & inuita cognita, non consummatum matrimonium iudicabo, quia negari non potest quin vn a caro effecti sint sacramento matrimonij precedente. s. e. ad apostolicam & 32. q. 5. li. paulus. & Host. ibi & idem Ioann. de Ancona in summa. eod. tit. 5. quid si virgo. Et istam opi. videtur approbare. Archi. 33. q. 5. in summa glo. sua vlti. & hoc videtur verius, & secundum hoc non refert, vtrum fuerit consummatum carnali copula violenta, vel non violenta. Et hoc videtur verius in casu, vbi copula violenta interuenit ante ingressum religionis, si verò post, & ante professionem expressam vel tacitam, tunc vide quaestionem prolixè disputatam p. Io. And. j. de regulis iuris. quae contra ius. in nouella. li. 6. qua quaerit sponsus sponfam de praesenti ingressam monasterium, & profiteri volentem violententer rapuit & corrupit, quae postea proficitur, sponsus ipsam repetit, quaeritur an possit, vbi post multa sparsa ad veritatem habendam, de quaestione excludit, casus non dubios. Si spōsa in ingressu ante oppressionem, vel post, fecisset actum aliquem per quem posset dici tacita p. fessio, quaestio non esset dubia, item si sponsa licet inuita consensisset in copulam, item non est dubia, quando sponsus licet oppressisset, non tamen semen emisisset, de quo. j. de sponsa. c. si de eo qui cog. confan. vxo. sue fraternitati, posset etiam dici, non dubia, quando post assignationem duorum mensum, vel temporum arbitrarium fieret talis oppressio ante oem professionem, quasi tunc potuit sponsus copulam exigere ab inuita. Sed dices quod satis est quod trāsierit ad religionem, vt ista de qua quaeritur, cum textus decre. s. prox. dicat ad religionem transire, sed vt dicit glo. 3. ibi ille terminus datur ad profectum, non simpliciter ad ingressum, alias male esset prouisum sponsi, si annum probatis expectare debet. Est ergo dubia quaestio, quando spōsa tacite non professa, infra duos menses assignatos, vel aliquid in plus arbitrarium oppressa fuit & cognita, nec consensisset in copula, in his autem terminis tenet cum Bar. per dictam r. quae contra ius sunt debent vtique pro infectis haberi. r. qui fatida. cog. l. quoties. cum ergo contra ius & vitiose oppressa fuerit, quo ad facientem, habeatur pro non facto. Quod autem contra ius oppressa fuerit, & opprimens deliquerit, & poenam mereatur, patet, quia si non fuisset oppressa, iure suo poterat debitum denegare, siue dicamus primum coicum gratuitum, siue exceptionè temporum competere, iuxta no. 27. q. 2. coniuges. Delinquit ergo sponsus priuando illam privilegio virginis, & per consequens consecrationis & aureolae. vt no. 32. q. 5. reuera. & c. ille. item delinquit petendo plus, causa. s. de plus peti. c. vno. & fuit amator ardentior in vxorem. 32. q. 4. origo. item sacrilegus, & excommunitatus opprimendo religiosam, licet non professam. j. de senten. excommu. religioso. li. 6. item excommunicatus impediendo religionis propositum. 32. q. 2. ca. si. item quia ius sibi dicit in re propria, contra illud. 16. q. 6. placuit. C. de iudicijs nullus. & licet non pecunialiter puniatur, vt raptor, vel vt incidens in constitutionem si quis in tantā, vt no. 36. q. 1. c. 2. p. nictur tamen vt transgressor legis prohibentis ne quis rapiat, sponsam propriam. C. de rap. vir. l. vna. Nam si est in matrimonio spirituali. j. de praeb. cum qui. li. 6. ergo si multipliciter deliquit, est p. sui odium repellendus, alia daretur occasio malignandi, contra illud. 16. q. 1. legi. de diuor. quanto. in fi. & consequeretur indirectè, quod directè non posset, contra id de p. cura. tua. j. de regulis iuris. cum quid vna, & audiretur, suam turpitudinem allegant, cōtra id. s. de cōcess. praeb. cum super. de dona. inter dilectos, item iuris beneficium mulieri, quae non solum verbo, sed factō, suam voluntatem ostenderit, auferri non debet. j. de reg. iur. indultum. li. 6. Multum mouet cōsensu qui in matrimonio potissimè requiritur, sed matrimonij non est perfectum nisi per copulam, ergo copula requirit cōsensum s. licet inclusum in coactione conditionali. 15. q. 1. me. rito. patiens autem coactionem absolutam nihil agit. s. q. me.

causa facris. ergo nō cōsentit. fm Io. in c. alleg. quae cōtra ius. cuius opi. credo veram in casu quaestionis propositae. f. quādo copula violenta sequuta est ingressus religionis. Opi. verò Host. qn praecessit ingressum, dummodo post solennitatem nuptialem ecclesiasticam in talibus obseruandam de clāde. desp. cum inhibitiō, secus si ante vel ea obmissa sine causa, per ea, q. dicam ibi in dist. fin. & quae leg. & no. s. de resti. spoli. ex trāmissio. Aut matrimonij est cōsummatum carnali copula nō violenta, & tunc aut alter corum tm adulterium commisit, aut vterque, aut neuter. Si alter tm, tunc, aut quaeris nunquid vnus possit intrare de cōsensu libero, & spōtaneo alterius, & dic q. sic, vt hic & j. e. ad apostolicam. Aut altero ignorate, vel sciente & cōtradiciente, vel coacto cōsentiente quae paria reputantur, dummodo sit talis coactio quae cadit in cōstantem, vt j. e. accedens & tūc. Aut postea cōsentiente & ratificante illo adhuc, in monasterio exillēte, & tūc idem qd prius. f. qd ratificatur ingressus. j. e. c. pxi. c. cōsuluit. & c. dudum & no. Inn. s. e. quidā, intravit. circa principij. ver. ad cōtraria autē & c. Aut nō cōsentiente, nec ratificante, & tūc, aut quaeris nūquid pōt adulter, monasteriū intrare inuito altero cōiuge innocēte, & dic, qd nō, ne propter delictum suum a seruitutis cōiugalis vinculo liberetur, delictum. n. nō debet praestare immunitatem, nec delinques debet esse melioris cōditionis, quam nō delinques. ff. de interdictis & re. l. relocatorum. §. vlti. de furtis. §. fullo. s. de cōsue. c. ex parte. quod vi aut clam. nam & iterus. j. de praeb. eū qui. li. 6. quod verū etiam si snā diuortij lata fuerit quia innocēs pōt eum adhuc velit nolit recōciliare. 32. q. 1. j. nō erit. & ca. quod autem in. auth. vt nulli iud. §. adulteram collat. 9. posita. C. de adult. auth. sed hodie. Semper. n. etiā post snām diuortij pōt innocēs adulterantem sibi reconciliare, quousq; intrauerit religionem, & professa sit, vt no. Vinc. Petr. Hispa. Phi. Goff. Laur. Ber. & Io. j. de diuor. ex literis. & vide quod ibi dicam in distinctione 2. in fi. Idem tenet Host. in ca. se. de illa. & in sum. hoc ti. §. vtrū. ver. & nūquid. & Raynal. in sum. de diuor. propter fornicationem. §. 6. pone. & c. & Goff. in sum. tit. de diuor. & beatus Tho. & Pe. in scrip. & frater Io. in sum. cōfess. ti. de diuor. propter fornicationem. q. 13. pone qd vir. & Alten. lib. 8. ti. de bono sacra. in fi. Aut quaeris nūquid innocēs possit intrare inuito adultero, & tunc, aut post snām diuortij ex hac cā latam, & dic qd sic. 35. q. 6. multorum. 33. q. 2. secularis. post snām. n. nō possit a monasterio auocari, argu. j. e. c. si. vbi alter cōiugum religionem ingressus nō reuocatur ab altero, qui spiritualiter fuerat fornicatus, cum iam snā diuortij lata est inter eos, & hoc tenet Host. in sum. ti. de diuor. §. quot modis. ver. effectus cuius. Aut ante snām, & dic qd nō, quia ante snām nō possit intrare irrevocabiler, quia si adulter peteret restōnem nō oblatet sibi exceptio adulterij commissi, ante spoliationem, arg. s. de resti. spoli. item cum quis. C. de dona. inter virum & vxor. l. si maritus. licet oblatet sibi adulterij post spoliationem cōmissum, & sic intellige. j. de diuor. significasti. fm Goff. quam decretalem alij intelligūt in adulterio, notorio, & fm hoc intellige. j. e. cōstitutus. vbi de hoc p. Ber. & c. veniēs fm Goff. Inn. & Ho. ibi. Nec obstat. 26. q. 2. agatho. fa. vbi adulter nō pōt reuocare innocētem intrantē, illud intellegendū est snā lata, vel qn agitur petitorio, vel qn post spoliationē est adulterij commissum, fm Goff. in sum. eo. tit. §. itē quid si maritus. & Hostien. in summa. e. ti. §. fi. ver. quid si maritus. & Io. de Ancona in sum. eo. ti. §. addunt quidam. & Inno. Host. & Ioan. An. j. e. veniēs. in fi. & j. c. prox. idem Archi. in c. alle. agatho. fa. in gl. adde licet quidā Hug. verò praemissa intelligit fore vera, qn adulterij nō est notoriū, alias cū alter cōiugū notoriè adulteratur, puta quia notoriè moratur cū adultero, vel adultera, alteri cōiugum innocētē licet religionē intrare, et ante snām ecclesiasticam inuito altero cōiuge adultero, sed ipsi adultero nō licet altero innocētē inuito. Vnde si vxor publicè morata est cū adultero, vir ante snām ecclesiasticā pōt intrare monasteriū ea inuita, & ita intelligit. c. alle. agatho. fa. sed illa, eo inuito, nō pōt, vt no. in c. alle. agatho. fa. in glo. publicè. & gl. sequē. idē Ray. tit. de voto. qd. 12. idem videtur tenere frater Ioan. in summa confes. titu. de diuor. propter fornicationem. quaestione 10. & ti. de votis. qd. 49. & Hostien. in sum. eod. titu. §. qualiter. ver. si vel post copulam. & c. quorum opi. licet possit sustineri de iure, primum tamen tutius est tenere, cum in notorijs necessaria sit snā, vt nota. supra. de iureiurand. 8. ad nostram. 3. Ibi vterque, vel neuter adulterium commisit, tunc refert, aut alter intravit religionem altero ignorante, vel sciente, & contradicente, vel sciente, & non cōsentiente, sed tacente, vel dissimulante, & non potest, imo ille

ne alter poterit eum reclamare, & extrahit facere, vt hic & s. eo. quidam. & c. placet, & in cap. alleg. agatho. fa. & 33. q. 5. cap. mulier. si sine licentia, quoniam ipsemet qui intravit auctoritate propria exire posset, si constaret qd sine licentia cōiugis intravit, secus in dubio, vt no. Ioan. de fa. & gl. & Archi. d. 33. q. 5. notificasti. gl. fin. & gl. eo. causa & q. ca. vna sola. Fallit in casu, vbi ingressum ab initio eo ignorante, vel sciente & contradicente, factum postea ratificasset & approbasset illo adhuc in monasterio existente, vt j. c. proxim. & c. consuluit. & dudum. & not. Inn. in c. quidam intravit. circa prin. ver. ad contraria & c. ad fin. ver. si. vel dic quod licet tibi nisi postea ratū habeat & c. & Ber. & Host. ibi relictus autem debitum petere non pōt, sed reddere tenetur fm Ber. & c. s. e. quidam. gl. j. & Vincen. & Host. ibi. & Alten. lib. 8. titu. de bono sacra. articu. 2. in fin. vbi etiam dicit fm Hug. quod si etiam ea mortua cum alia matrimonium contraxit, tenebit, non tamen poterit debitum petere, sicut nō poterat a prima. Et hac opinio est sanior. vt dicit Ray. & quod teneat matrimonium, tenet Tanc. in c. alle. quidam. & Io. 27. q. 1. nuptiarum. super verbo nuperit. Et qd nō possit debitum petere, tenet Archi. ibi. antepen. & facit, quod ipse no. 27. dist. in fi. vir. vbi dicit qd votum simplex nō soluitur per matrimonium sequens, nisi quantum ad hoc qd soluitur debitum, nō quod exigitur, & idem no. j. de voto. ca. vnico. super verbo dirimendum. lib. 6. de quo vide qd dicam. j. de voto rursus. Ber. verò. j. e. veniens. gl. bene dicit in addit. vbi distinguit de ista materia. dicit qd cōpellitur redire ad monasterium, sed Host. tenet cōtrarium. s. e. quidam. per illud. ca. vbi hoc patet expresse secundum eum, idem tenet Io. 27. q. 2. agatho. fa. gl. vltim. qd verius credo. Aut eo sciente, & cōsentiente, & tunc, aut cōsentit inuitus, vel coactus, tali coactione que cadit in cōstantem, & tunc idem, vt prius, si qd poterit reclamare. j. e. accedens. & no. Ber. & Host. ibi & in c. veniens. Aut cōsentit liberè & spōte, & tunc, aut remans in seculo & cōsentiens nō pmissit cōtinentiam seruare, & tunc talis ingrediens religionem poterit reuocari, saltem officio iudicis. s. e. c. j. vbi hoc no. Phi. idem no. Ber. hic. & j. e. veniens. & Vinc. Goff. Ber. Host. & Io. And. in c. significauit. & Hosti. in sum. eo. tit. §. qualiter. ver. si ergo sciendum. & Archi. 27. q. 2. agatho. fa. gl. adde. sed cōtra. j. eo. & c. & frater Io. in sum. cōfess. titu. de voto. q. l. pro hoc. j. e. charissimus, vel ad petitionem dolū passus, si per dolū cōsensit, arg. j. e. veniens. fm Io. And. j. c. pxi. ad idem. j. e. accedens. vbi idem no. Io. An. Vin. Ber. Hosti. & Io. And. Aut promissit se vouit cōtinentiam, & tunc valet, p. fessio, quo ad obligandum ipsum p. fitement religioni, vt j. e. cōsuluit, sed quo ad ipsum cōsentientem refert. Aut ipse cōsentiens p. fessione alterius, & in seculo remanens, est iuuenis, & suspectus, & tunc cōpellitur intrare religionem, & p. fiteri vt hic in §. si autem talis. s. eo. c. jad si. ibi cum dicit quod nisi vxor ad religionem transierit & c. & c. cum sis. j. respō. & j. eo. ad apostolicam. 1. respō. & c. significauit. vbi hoc tenet Ber. & c. dudum. Aut nō est iuuenis. nec suspectus, sed senex & maritus, & tunc nō tenetur p. fiteri, sed cōtinentia pmissa pōt in seculo & in domo p. pria cum filijs & familiaribus remanere, vt hic. j. respō. s. e. c. j. in fi. ibi cum dicit perpetuò castitatem seruare, & c. sane. & c. cum sis. in fin. j. cap. pxi. & cap. ad apostolicam. ver. nisi forte. & c. significauit. & hoc satis aperte colligitur. 77. dist. in c. eps benedictionem. Nect obstat. j. eod. veniens, vbi vir intravit, vxore permittente iuuenis, & suspecta, & tamen nō cogitur intrare, quia ille cōsensus fuit per fraudē elicitus & per captionem exortus. Sed si quaeris, quare ergo, nō fuit maritus ibidē de monasterio extractus, rō est, quia obfiteri fornicatio mulieris, sicut clare ex ipsa litera colligitur, alias licuisset ipsum maritum reuocare, vt 33. q. 5. notificasti. ita no. Go. in sum. e. tit. §. nunc videamus. & Host. in summa. e. tit. §. qualiter. ver. ergo sciendum. & §. vtrum. ver. sed nunquid sufficit. & Ber. Tanc. Inn. & Hostien. s. e. cap. j. & Archi. 33. q. 5. qui vxorem super verbo cōuertatur. & Ioan. in c. alleg. agatho. fa. & Hug. & Laur. & Arch. ibi in glo. adde hanc snām. & expressius in gl. adde sed cōtra. & c. & frater Io. in summa. cōf. ti. de votis. q. 38. & Ray. in sum. de votis. §. j. de eo qui dicit xit in ma. quam polluit per adulte. c. ex literarum. & Inn. j. e. ex parte tua. gl. si. Licet Hu. & Vin. dixerint quod vxore de licentia mariti monasterium intrante & p. fitemente, maritus inteligitur p. fiteri, & amodo cōtrahere nō pōt & cōuertatur, arg. c. alle. agatho. fa. & 28. dist. quia sunt culpae. vbi de hoc & 23. q. 5. qui vxorem. idem tenet Gof. in sum. e. tit. ad fi. §. nunc videamus. & in c. alle. ex literarum. in casu vbi vir qui permixit vxorē

intrare suspectus est, quia tunc omnimodo cōpelleretur intrare & p. fiteri. Si nō est suspectus, tunc contentia pmissa pōt in seculo remanere. s. e. c. j. & hoc vxoratus, quorū infra euidenter reprobat in calle. ex literarum. fm Host. ibi, sed ipsi respōdent, quod ibi nō dicitur, quod remanens in seculo ingressus alteri cōsensisset. Hostien. verò. in c. significauit. distinguit, vtrū cōsentiens ingressus emisit votū solenne, vel simplex, vel nullū, si solenne cogitur intrare religionem, vt j. c. proximi. in fi. si simplex vel nullum, nō cogitur, imò alter extrahetur de monasterio, si cōsentiens erat talis qui poterat ius ignorare, vt mulier, minor, miles, agricultor, nec fuit certificatus, de prauidicio suo, & ita fuit ibi, tu verò dic vt prius. Aut quaeris de secundo membro principali. f. vtrum transiens ad religionem possit in ea remanere, & tunc dic quod in casibus in quibus pōt intrare licitè poterit remanere, in illis verò casibus, in quibus nō pōt intrare, & in quibus ingrediens pōt per cōiugem reuocari, nō pōt remanere. Sed hoc vltimum fallit in casu, vbi ille qui in seculo remanet, post ingressum illius adulterium cōmittit, quia eo casu is qui fidem seruauit, pōt in religione efficaciter remanere. arg. j. e. cōstitutus. cum ibi not. per Host. & hoc expresse no. Ber. & Host. in c. veniens. in gl. bene dicit. in prin. vbi et videtur casus. Si iquaeris de tertio principali. f. vtrum vno cōiugum ad religionem transeunte, alter debeat continere, vel quid iuris, refert, & ad pleniorē doctrinam distinctionis p. cedentis, si quaeris vtrum si maritus promoueat. ad sacros ordines, vxor ipsius nesciente. Aut sciente & reclamante, & tunc non tenetur continere, imò ipsum poterit reclamare. 27. q. 2. agatho. fa. 43. q. 5. mulier. j. Aut fuit facta ipsa sciente & cōsentiente, & tunc, aut erat iuris ignara, & nō certificata de iure, & tunc nō obstante licentia, vel consensu, poterit reclamare, & maritum reuocare. j. e. significauit. 38. dist. in c. placuit, vt hoc no. Io. & Archi. in c. agatho. fa. & 32. dist. feriatim. & Lau. Vinc. & Ber. & Hosti. j. c. proximi. & Host. s. e. c. j. & j. e. veniens super verbo exponeret & c. accedens. glo. fi. & c. significauit & Archi. 33. q. 5. qui vxorem gl. fin. & frater Io. in sum. conf. tit. de voto. q. 40. licet Inn. contra. s. e. c. 1. Aut non erat iuris ignara, vel si erat fuit tamen super his certificata, & tunc, aut fit ipsa sciente, & cōsentiente ordini, sed nō voto, imò expresse cōtradicit, & tunc nō debet ordinari maritus, & si fieret, redderetur sibi, nec in vita, nec post mortem cōtinebit. s. e. c. j. Si aut cōsentit vtrique. sordini & voto, & statim denegat de voto cōtinentiae, in vita ordinari habebit cōtinere, sed post mortē nō. Aut cōsentit expresse, vel saltem tacet, & tunc nec in vita ordinari, nec post mortem cōtrahet, quia praesumitur, mouisse. 32. q. 5. qui uxorem. 32. dist. in c. feriatim. ubi no. omnia ista, p. Hug. a ver. aut fit ipsa & c. usq; huc. Et idem per omnia in uxore cōuersi, ita distinguit Ge. de Mōte lau. extra de cōfan. & affini. c. unico, in glo. tacite uel expresse. ad fi. in cle. & hoc idē approbat ibi Gen. remittens ad id qd dicit Hug. in calle. feriatim. Et qd dicunt idem esse per omnia in uxore cōuersi, intellige cōuersi cum effectu. i. p. fessi, secus in uxore nouitij habitū pbatonis recipientis, & infra annum exeuntis. j. tit. pxi. Itauimus. tunc. n. poterit eum petere, ita pōt intelligi. j. e. accedens. fm unum intellectum, ut no. Ho. ibi in glo. fi. & in sum. e. tit. §. vlti. Item qd dicunt in uxore cōuersi expresse cōsentiente conuersioni, quod nō pōt nec in uita nec in morte contrahere, intellige fm Io. qn mulier certificata fuit, qd sibi perpetuò prauidicabat, alias si simplex & iuris ignara nō intendebat sic se perpetuò obligare, tenet matrimonium fm ab ea cōtractum. arg. j. e. ueniens. & idem in hoc gau. & frater Ioan. ti. de votis. q. j. ubi uide, & istam dist. in c. intellige, qn unus solus coniugū uult intrare, uel iam intravit religionē. Ibi uerò uterque uult intrare, uel intrat tunc refert, aut uterq; intrat de uoluntate & cōsensu mutuo alterius, aut unus puta primus intrauit de cōsensu alterius in seculo remanentis, & postea ille in seculo remanens uult intrare altero prius cōuerso reclamāte. aut uterq; uult intrare & intrat sine licentia alterius, uel a sensu. In primo casu dicit, qd uterq; licitè pōt intrare, nedū ante consummatum matrimonium per carnalē copulā. ut s. c. pxi. & c. ue. rā, sed et post, ut hic, & s. e. cū sis, & j. e. ad apost. iuxta ea quale & no. j. e. charissimus, & c. dudū & 33. q. 7. qd Deo pari, fed ambo uellēt in seculo remanentes se mutuo abiuurare & cōtinere, nō possent ut usq; ar. j. e. ex parte tua. i. fi. Sed tenet Io. Vin. Ber. Inn. Ho. & Ioan. s. ti. pxi. ueniēs. i. gl. 2. p. Ber. dūmō faciāt hoc delibēratē, bono aīo, & bona fētione. nō aīo irato, uel qmōto ut i. calle. ex parte tua. & hoc fm H. ibi pōt intelligi uerū, si sint senes & maturi, sed si sint iuuenes & suspecti, qd tūc p. pria opi. pōt ef Hen. Boich super Decret. KK 3 te ue-

X literis Si quæris apud quem parentum, utrum apud patrem, vel apud matrem filius vel filia debeant manere, distingue. Aut est septennis, siue doli capax, & tunc suo iudicio est relinquendus, vt j. de delictis pub. c. j. Nam in talibus locum habet illud dictum euangelij Ioan. 9. c. & dicitur Au gustini. etatem habet de se loquatur, de con. dist. 3. cum pro paruulis. & arg. ff. de adm. str. tuto. l. j. nam nec tales coguntur baptizari. j. de iudæis sicut iudæi. 45. di. de iudæis. 23. q. 5. ad fidem. fm Hofst. hic in glo. hoc ideo. Aut est minor septimo, & per consequens non doli capax & tunc, sicut est vulgo quæritus, & tunc debet manere apud matrem, quia illa est certa. ff. de in ius vo. l. quia semper. & hoc satis patet. 3. de præsum. cap. afferte. vbi illa meretrices infantes suos vulgo quæritos penes se habebant, & non patres, vt meri o, quia cui pater est populus, non habet ille patrem, vnde & talem ipse mater alere debet. vt ff. de li. agno. l. j. circa prin. ibi ergo, & mater & c. Aut non est vulgo quæritus, & tunc aut ambo parentes viuunt, aut alter tm, aut nullus. Si ambo, tunc aut parentes simul cohabitant, & tunc debet manere apud eos, simul, quis. n. dicit lex ferat liberos a parentibus a fratribus forores, a viris coniuges segregari. C. communia vtriusq; iudi. l. possessio. de agri. & censu. l. diffinitus. §. illud. l. 10. cum cor. ibi alle. Aut non cohabitant simul, sed separatim propter adulterium carnale, vel spirituale commissum per alterum, vel quia non sunt coniuges, sed concubinarij, & tunc aut est verisimilis suspitio contra alterum ipsorum, p̄ intidetur vitæ ipsius pueri, siue vitæ corporis, siue vitæ animæ, quæ pretiosior est. 1. 2. q. j. præcipimus. c. de sacro. ecc. l. sancimus. la. pri. ma, & tunc non apud illum, sed apud alterum non susceptum manere debet. ff. de ven. inspi. l. j. §. apud eum, & hic, vbi propter suspitio nem matris iudæi filius est apud patrem educandus. & hoc dicit Ber. hic in gl. in fi. ibi. no. q. filius conditionem patris, vel matris conuersi ad fidem sequi debet, 28. q. j. iudæi. Cum quo concor. Inno. Hofst. Abb. & Io. An. dicentes q. si mater conuer sa esset, illi & non patri iudæo assignar. tur puer & baptizaretur, summa. n. est ratio quæ pro religione Christiana facit. ff. d. religio. & sumpt. l. sunt personæ. licet. n. fm Hofst. rō patrie ptatis faciat pro patre, iudæo, quia finaliter fatetur etiam patre iudæum habere in filio. cum in nostra ptate sint qui ex iustis nuptijs procreati sunt, in sti. de patria pote. in princ. iudæi verò iustas nuptias habent quod dic. j. de diuor. gaudemus. Pro matre tamen faciunt plures rationes. Prima, quia pater ne quam est. ff. de libe. exhi. l. 3. §. antepenul. Secunda, quia pater in fidiatur vitæ corporali & spirituali ipsius. Tertia, quia in hoc casu debet mulier reputari vir a virtute. 33. q. 7. quod propo sicuti. §. sed illud Ambrosij, habet ergo priuilegium viri, & vir ipsum amittat. arg. 1. 1. q. 3. priuilegium. Quarta, quia pater dat diuortii. causam, vt hic dicitur de matre. Quinta fauor fidei in hoc præcipuus, vnde Gregorius potuisset hic istam materiã, breuius expedire dicendo & plenius, si quis duorum coniugū ad fidem conuersus fuerit in infidelitate altero remanente, li beri infantes conuerso adiudicentur, doli verò capaces suo iudicio relinquuntur, & sic tenendum est fm Hofst. & Ioan. An. vnde secundum eos, siue filius sit maior, siue minor triennio, semper conuerso ad fidem est restituendus, dummodo nō sit septennis, seu doli capax, aut non est suspitio contra aliquem ipsorum, q̄ insidiatur vitæ ipsius, & tunc aut alter eorum est leprosus, & tunc apud sanum debet morari, nec inficietur, cū sit morbus contagiosus fm Goff. & Hofst. in summis suis, tit. de coniug. lepro. in fi. idem Asten. li. 8. tit. de bono fidei arti. 3. q. quid de filiis leprosum. de hoc etiam per Hofst. in summa hoc titu. §. qualiter conuersi. ver. quid iuris de prole. & idē credo eadem ratione, de quolibet alio morbo contagioso. argu. men. j. de ftatu mo. c. vlti. §. episcopi etiam. in fi. ibi quin eorū morbidam. & c. & de ecc. edi. c. 2. Aut non, & tunc aut parentes sunt coniuges, aut non. Si sunt coniuges, tunc de iure. C. filius minor triennio apud matrem debet al. maior verò triennio, apud patrem. C. de patria po. l. nec filium. C. de infantibus. ex po. l. 2. & j. de infantibus expo. c. vnico, & no. hic Ber. in gl. penul. & idem Spec. titu. qui filij sint legi. verfic. & no. q̄ vnde videtur. Mater alit filium triennio trino minore, maiorē tri no pascere patris erit. Hodie verò distinguit vtrum pater præ stitit causam diuortij, & tunc ali debent apud matrem, quæ non peruenerit ad secundas nuptias. Aut ipsa mater causam præ stitit, & tunc ali debent apud patrem vt C. de diuor. factio in auth. pater quæ est in auth. vt liceat matri & auæ. §. illud quo que. colla. 9. prout no. Ber. hic in glo. no. q̄ in fi. & Hofst. post eū

& Asten. li. 8. tit. de filijs. arti. 3. Quæ vlti. dist. pōt esse vera, qñ apparet quis eorum cām præstiterit diuortio, alias si non apparet tunc possunt habere locum iura. C. inter minorem & maiorē triennio distinguenda. Si non tunc coniuges, sed concubinarij, tunc tene distinctionem iurum. C. dummodo non sit ali quis parentum religiosus. tunc. n. non ad id ipsum in detestati onem religionis, & cum nihil habeat, j. de ftatu monachor. cum ad monasterium. §. fin. sed apud alterum ali & manere de beret. Et præmissa intellige qñ ambo parentes viuunt. Si verò alter tm, tunc apud illum superstitem, dummodo non sit su spectus de insidiando vitæ corporis, vel animæ ipsius manere debet, per l. alleg. possessio. num, & quia non est amor qui vincat paternum. c. de cura. fu. l. vlti. in prin. alias est in textu illo maternum. i verò effectus suspectus, tunc debet manere, apud illum, de quo defunctus pars ordinauerit, vt in §. alle. apud eum, vbi habes, q̄ ille infans de cuius vita mater superstes est suspecta, debet manere apud illum de quo pater defunctus ordinauit, si autem temere ordinauit, tunc iudex causã cognita. 8 per hoc providebit, vt in §. ibi, sed si autem parens nihil. Tē quitur qñ ambo parentes sunt mortui, & tunc dic. vt Ber. hic in gl. no. q̄ mortuo. Et si velis scire q̄ parentes liberos alere te neantur, vide per Ber. & Hofst. j. de eo qui duxit in matrimo nium, quam pol. per adul. cum haberet, & per Hofst. in sum. tit. de infantibus. expo. §. qui parentes. & §. præceden. Et no. fm Hofst. hic, q̄ regulariter pater tenetur alere filium. ff. de li. agnoscen. l. si quis a lib. in princ. C. de alen. d. liberis a paren. l. 3. & fi. Sed hoc fallit in casibus. Primo, in minore triennio vi uente matre & superstitē, vt hic. & C. de patria po. l. pen. Secū do, si filius habet artem, aut aliud vnde viuat. ff. de liberis agn. l. si quis ali. §. sed si filius. & §. alimenta. Tertio, vbi pater inops est, & mater diues. ff. de lib. agn. l. pen. in auth. vt liceat ma tri & auæ. §. illud colla. 9. Quarto, vbi patrem detulit vel a ccu sauit, vt in d. l. si quis ali. §. item iudex. Quinto si contra patrē causam ingratitudinis commisit. C. de alen. liberis a parentib. l. si patrem. de episcopis & cleri. in authen. si captiui. Causæ aut ingratitudinis determinantur & numerantur in authen. vt cū de appel. cog. §. causas. col. 7. Sexto, in liberis natis ex incestuo so coitu, quod dic. j. de eo qui duxit in matrimonium. c. cum haberet. in fi. fm Ho. hic. & Io. An. ibi & de quibus Ber. ibi ponit quatuor casus. Sed quod dicit de isto sexto casu, intellige verum de iure ciuili, secus verò de iure canonico, vt ibi nota. Ber. in glo. fi. in fine. & Hofst. post eum, & vide quod dicam. j. de iudæis, c. sicut iudæi.

¶ De voto & voti redemptione. Rubrica.

- 1 *Votum diuisio.*
- 2 *Votum quodlibet Papa commutat dummodo sit voluntarium.*
- 3 *Vota quæ ab episcopo commutari possunt.*
- 4 *Vota prælati non commutat.*
- 5 *Vota necessitatis a nullo commutenda.*
- 6 *Votum omne cum religionis ingressu commutatur.*

De peregrinationis. Si quæris vtrū & qualiter, & per quem vota possunt redimi vel commutari, & pro eis dispensari, distingue quia. ¶ Quædam sunt vota voluntatis, & quædam alia necessitatis. Vo tum voluntatis dicitur illud quod quis ab initio voluntariē emittit, & ad quod quis ante votum non tenebatur, sed post votum altringitur, sicut est votum continentia, abstinentia, peregrinationis, & idem in omnibus illis quæ ante emissionē voti possunt fieri, vel non fieri, fm Ray. hoc tit. §. 3. & Goff. hoc ti. §. votorum. & Hofst. hoc tit. §. quod sunt species. & de his dicitur in Psalmo, vouetē & reddite Deo. glo. j. si vouetis reddite Deo, vt sit primum ad consilium, secundum ad impe rium referatur infra eodem magnæ. §. primo. Votum necessi tatis dicitur illud, q̄ quis emittit, & promittit in baptismo, vt abrenuntiare Sathana, & pompis eius, tenere fidem, seruare decalogum, & alia sine quibus fides non est, de con. dist. 4. c. pri ma. j. q. t. c. si qui. §. ecce cum honoris. Vnde cū hō peccat post baptismū dupliciter reus ē, & quia peccat in eo q̄ committit, & quia votum puaricatur, non tñ tanq̄ pro duob. mortalibus pnia indicitur, sed tanq̄ pro vno circumstantia trāsgressiois ag grauato. Aut ergo q̄ritur de voto voluntatis commutādo, vel redimēdo, & tūc, aut q̄ris de Papa, aut de epis, seu diocesanis, aut de alijs inferiorib. platis. Si de Papa tūc dic. q̄ auctoritate illi pōt quodlibet votū voluntariū q̄mutari, vt redimi, & votū traf marinum

marinum quod ad potestatem ipsius solius noscitur pertinere, vt j. eo. ex multa. j. responso. in fi. & quod de mādato ipsius solius remittitur, vel differtur vel redimitur, & ipse de hoc in terpretatur j. eo. c. proxi. & c. non est. & quatuor. c. sequentib. & c. h. vt no. Hofst. hic, & in summa eo. tit. §. qualiter. ver. quā uis. & ver. fi. & idem putat in voto crucis cuiuslibet, quia ad ipsum pertinet de talibus iudicare, vt ipse not. in d. §. fi. Sed de talibus votis voluntarijs excipitur votum continentia, quod nec redemptionem nec ponderationem seu compensationē recipit secundum quosdam, quia secundum Salomonem Ec clesiastici. 26. non est digna ponderatio animæ continentia: & nuptia replent mundum, virginitas Paradisum secundū Am brosium. 30. q. 1. nuptia. & abiq; virginitate, puritate, continen tia, castitate, omnia opera imperfecta sunt, secundum Hiero nimum. 30. q. 5. tunc saluabitur, & castitas sola est quæ potest cum fiducia deo animas præsentare, in auth. de leno. §. sancimus. colle. 3. nullam autem commutationē dabit homo pro anima sua, quæ etiam omnibus rebus præciosior est. 24. q. 3. si habes. & arg. 1. 2. q. 1. præcipimus. ideoq; nec Papa potest super hoc dispensare, vt expressè legitur j. tit. 1. cum ad monasteriū. Et hanc op̄t. tenuerunt vin. tana. al. phi. & Ber. hic in gl. fi. & Io. Hu. & Archi. 32. dist. de illo. & Arch. 27. q. 1. nubendi. & Io. 25. q. 1. sunt quidam. & vin. 3. de cle. coniug. cum olim. vt no. Ber. ibi in gl. 2. ver. si. vin. dicit. & c. Gof. ibi. & idem ob. in scrip. su per quarto sententiarum. Alij dicunt q̄ Papa potest ex magna causã dispensare in hoc, puta si aliquis rex Saracenorum cū to ta terra sua offerret conversionem suam, si aliqua sanctimonia lis offerretur sibi in vxore, & hi probabilius dicunt. cum. n. votum simplex non minus obliget apud deum quam solēne, vt no. Hofst. in summa eo. tit. §. quot sunt species. ver. hic tamē qua ratione potuit Papa facere constitutionem, q̄ si simpliciter vouens contraheret matrimonium teneret, quod nec primi negant: eadem ratione possent hoc facere & de solenni, quia solennitas de cōstitutione ecclesiæ est, nec est de substantia vo ti, vt no. plene Hofst. in §. alleg. qualiter. ver. sed & de votis. & istam opinio. tenent Inno. & Hofst. in calle. cum ad monaste rium. vbi vide quod dicam & Hofst. hic & in summa eo. tit. §. qualiter. & §. penulti. & j. qui cle. vel vo. c. rursus. idem beatus Tho. in scrip. is super quarto sententiarum. Nec ob. illud Ec clesiastici. 26. non est digna ponderatio animę continentis, quæ illud intelligitur de spirituali continentia, per quam quis abli neri a peccatis, quod patet, quia non dicit carnis continentia, sed animæ continentis: vnde in Hieronymo. c. 4. dist. is verè continens est qui vniuersa membrorum officia malis affecti bus subtrahit, & cogitatum a tota nequitia compescit, secundum Io. An. Item non obstat quod dictum est, q̄ nullam com mutationem potest dare homo pro anima sua, quia hoc fa teor, sed non dico, q̄ talis animam suam amittat: nam & qui matrimonio legitimè vtitur castē viuat. 31. dist. nicena, nec prohibetur iste contrahere lege diuina sed canonica tantum, vt no. 1. qui cle. vel vo. c. veniens. & per Inno. in calle. cum ad monasterium. vnde matrimonium nō trahet monachum de monasterio, sed dicit voluntas, & charitas, & bonum obedien tia: ac domini Papæ potestas, quia quod facit deus facit. 3. de transla. episcopi. c. 1. secundum Hofst. in calle. cum ad mona sterium. & in hoc concor. Io. 25. q. 1. c. quæ ad perpetuam. gl. 1. in fi. dicens quod de continentia sacerdotū bene potest Pa pa dispensare: idem Lau. ibi. & Bar. Brix. in calle. de illo. 32. di stin. & in calle. sunt quidam. 25. q. 1. & concordat quod no. Ar chid. 84. distin. cum in præterito. ¶ Si quæris de episcopis seu diocesanis, tunc dic quod auctoritate diocesanī ex cuius ar bitrio omnia vota voluntatis dependent, & redimi & commu tari possunt, præterquam in casibus exceptis. j. verfic. episco pus. debet autem superior ipse considerare qualitate personæ, & causam & qualitate, & quantitate commutationis, vt ex hoc colligat un recompenratio melior sit, & deo magis placita & accepta, vt hic debet etiam considerare causam pro per quam votum emissum est, nā ea cessante cessat effectus, j. eo. magna. in fi. In voto etiam peregrinationis sic faciēda est redemptio, vt expensæ quæ fierent in eundo, morando & redeūdo, ad alias pias causas erogentur, & vt labor itineris ieiuniorum, vigiliarum & orationum laboribus compensentur j. eo. magna. §. pen. ad fi. & c. quod super his. Sed & in voto tran smarino consideranda sunt, quæ habentur j. e. quod super his, §. pen. & fi. & c. ex multa. §. 2. quæ sunt illi. & §. fi. in fi. vt not. ple nē Hofst. in d. §. qualiter. in prin. vsque ad ver. si. patet. ¶ Si quæ ris de alijs prælati inferioribus episcopis, tunc dic quod nul lus inferior episcopus dispensare potest in votis, vt probatur

in eo quod le. & not. j. eod. magna. 3. de offi. Archi. c. 1. de Ar chipre. c. vlti. j. de exce. præla. c. accedentibus. in fin. nisi for san. hoc habeat per priuilegium speciale, vt in c. accedentib. in fi. secundum Hofst. hic. ¶ Aut quæris de votis necessitarijs, & talia nullo modo possunt redimi vel commutari, vel super eis dispensari. eo. c. magna. §. cum igitur. & de vsuris super eo, quæ non est commutatio vel dispensatio contra deum. 25. q. j. sunt quidam. 15. dist. sicut. 1. 1. q. 3. qui resistit. quia nec omitti possunt sine peccato mortali, vt plene no. Hofst. in summa eo. tit. §. quot sunt species. & §. in quibus. licet Papa possit verba sacra scripturæ interpretari, vt 3. de testi. c. licet. 1. Dic ergo bre uiter secundum Hofst. & Io. Andr. post eum hic, quod Papa in omni voto voluntario dispensare potest, etiam in voto conti nentia: ex magna causã, licet aliqui contra vt no. in calle. cum ad monasterium. Episcopus autem in omni voto voluntario dispensare potest, excepto voto crucis siue transmarino. infra eo. ex multa. & excepto voto continentia: arg. 32. q. 1. nup tia. & q. 5. ille. & q. 5. c. 1. & exceptis alijs substantialib. & spe cialibus regulis j. eo. cum ad monasterium. in fi. nullus autem inferior dispensare potest in votis. Votum autem necessariū, nullam compensationem admittit, & hoc teneas licet super redemptione votorum sint quatuor opiniones, vt not. per eū in summa eo. tit. §. vtrum & per quem. Hoc autem certum est quod vota & commutari, & redimi possunt, ex causa tamen, j. eo. magna. §. cum igitur. sine qua. f. causa nec dispensatio fieri debet. 1. q. 7. nisi rigor. & c. tali. f. 2. q. 1. c. ias secundum Hofst. hic & j. eo. scripturæ. vbi dicit & idem ibi Goffr. & Ber. quod sine causa facta dispensatio, & si in iudicio corporis illi cum quod dispensatum est detur exceptio, argu. ff. de furtis inter omnes, §. pen. in iudicio tamen animæ datur dñatio maxime dispen sati. 9. q. 3. aliorum. sed & recipienti dispensationem maxime si ad postulationem ipsius vouentis dispensatio sit obtenta, ar gum. ff. quod quisque iur. l. 3. de qua materia vide per Inno. 3. de renuncia. cum inter j. de sta. mo. cum ad monasterium. glo. nisi ex causa. & in Spe. tit. de dispensatione appellari in fi. & per C. de mon. lau. in extr. tra. Io. 22. ex. ex. c. rabilis. glo. 2. de quo dicā in calle. cum ad monasterium. ¶ Omne etiam votum potest commutari cum ingressu religionis. j. eo. scripturæ secundum Hofst. hic in summa eo. tit. §. qualiter. & §. vtrum & per quem. & de hoc per Ray. in summa eo. tit. & per Gof. in summa eo. & per fratrem Io. in summa cō. hoc titu. q. 70. vtrum in votis tribus se, quæstionibus. Item no. secundum Tho. super quarto sententiarum, secundum fratrem Asten. hoc tit. artic. 9. quod si quis vouit diuersa vota, si vnum est alteri cōpalsibile, vtrum que debet seruare, nisi forte commutet sibi votum præcedēs in melius sequēs, pro hoc j. de spon. com missum. Si vero vnū sit incompenabile alteri, debet maius seruare, & de minori ad arbitrium prælati satis facere.

- 1 *Votum impubertatis post pubertatem ratificatum adimplendum.*
- 1 *Voto impubes non obligatur.*

Entientis. Si quæris vtrū impubes possit vo uere, distingue. ¶ Aut votum per eū emissum in impubertate postea pubes factus ratum habuit, & tunc tenetur illud adimplere, ita po test intelligi illud. c. arg. etiam pro hoc. 3. de regulari. significatum. & c. sicut. & c. cum te. & c. cum scimus eo. tit. c. is qui lib. 26. ¶ Aut pubes factus ratum non habuit, & tunc non obliga tur etiam cum auctoritate patris. ff. de verb. oblig. l. vlti. §. 1. in auth. de sanc. episcopis. §. interdicimus autem colla. 9. secundum T. & Ber. & Hofst. in summa eo. tit. §. quis vouere possit. & hæc vera in voto voluntario, secus credo in necessario, de quo. 3. distinctione prima. Et de ista materia vide quod no. Ray. in summa eo. tit. §. 7. idem impubes & c. frater Io. in summa con. eo. tit. q. 30.

- 1 *Votum rei illicitæ non valet.*
- 2 *Votum iniuriatur, confirmatiuè, & consumatur.*
- 3 *Voti definitio.*

Literaturam. Si quæris quod votum factū deo valeat, & obliget vouen tem, & quod non, distingue. ¶ Aut sit votū seu promissio male seu illicitè rei faciendæ, vel non facien dæ, & tale votum seu promissio non valet: nam in malis promissis rescinde fidem: & in turpi voto, muta decretum. 22. q. 4. in malis. & in talibus magis placent deo transgressores quā obseruatores, etiam si interuenerit iuramentum, in auth. sce nicas mulieres non solum si fidei iussores præsentent & c. in rubro & in

& in nigro collatio. 5. Aut fit votum seu pmissio alicuius rei licite faciendae, vel non faciendae, vt professionis alicuius religionis approbate a sede apostolica, vel peregrinationis, vel ieiuniorum, & tunc refert. Ad cuius evidentiam est notandum secundum Abb. hic, quod votum dicitur initiari, confirmari, & consummari. Votum est initiatum, cum propositum tantum in animo feminatur, & ex tali quo ad deum vel ad ecclesiam nullus remanet obligatus, vt hic est casus. Confirmatum dicitur quando super proposito deliberatur, & ex tali quis quo ad dominum est obligatus, & in foro poenitentiali est ad executionem modis omnibus inducendus, vt 17. q. 1. qui bona secundum Abb. non tamen ad hoc esset per ecclesiam compellendus, quae non iudicat de occultis, 32. q. 5. Christiana, j. de simonia sicut tuus. & c. de Consummatione dicitur cum proposito deliberatum ore exprimitur, & ex tali quis est obligatus, nedum quo ad deum, sed quo ad ecclesiam militantem, ita quod ad executionem voti per ecclesiam compellitur, j. c. per tuas. & facit bene ad hoc quod no. j. eo. c. vlti. in glo. vlti. secundum Abb. Et de istis duobus vltimis votis. s. de confirmato, & de consummatione, potest intelligi diffinitio quam ponit Host. in summa. eo. tit. 5. j. & Goff. in summa. eo. tit. 5. votum. & Card. j. eo. in rubr. lib. 6. dicentes quod. Votum est alicuius rei licite faciendae, vel non faciendae cum deliberatione animi, deo facta sollicitatio, quam diffinitionem exponit vt ibi, vel secundum Inno. c. j. de regularibus ad nostram & G. j. de sepul. c. 1. super verbo vouendum. lib. 6. Votum est conceptio animi deliberatione firmata, vel dic. quod est alicuius boni cum deliberatione facta promissio. 27. q. 1. de viduis. 2. secundum Rayn. & Goff. idem. G. j. eo. c. v. nico. lib. 6. Prima diffinitio communis est voto, per sensibilem locutionem expressio, siue tacito per locutionem interiore tantum. Secunda conuenit voto tacito, quod fit deo per locutionem interiore tantum, illa vero diffinitio quam ponit magister sententiarum. lib. 4. dist. 38. scilicet. Votum est testificatio quaedam promissionis spontanea, quae deo, de his que sunt dei fieri debet. conuenit voto per sensibilem locutionem expresso. Theologi sic diffiniunt Votum est conceptio melioris propositi cum deliberatione firmata. & haec est diffinitio voti taciti. Licet etiam votum fiat sanctis, tamen fit eis propter deum, secundum Pe. se Ray. in summa. eo. tit. in prin. dicit quod. Votum est alicuius boni cum deliberatione deo facta promissio. si. n. fiat de re mala, vel etiam bona, sine deliberatione non obligat. 22. q. 4. in malis. & in his concordat frater Io. in summa. con. eo. tit. q. 1.

- 1 Votum quale emittat episcopus.
- 2 Votum quale clericus emittat.
- 3 Votum quale monachus emittat.
- 4 Votum quale impubes emittat.
- 5 Votum quale filiusfamilias emittat.
- 6 Vxor sine viri licentia non ieiunet.
- 7 Votum peregrinationis an coniunx sine altero coniuge emittat.
- 8 Votum carnalis debui, an coniunx, siue alterius coniugis licentia emittat.
- 9 Votum quale seruus emittat.
- 10 Votum patris pro filio aegrotato, si liberatur ab infirmitate factum, an validum.
- 11 Simonia committitur cum intercedit pactio inter deum & hominem.

Criptura Ad breuem expeditionem glori. Inn. hic quae incipit irritatur, & c. si quis quis potest vouere: & quis non potest. Dicitur quod quilibet regulariter nisi prohibeatur, vt eod. c. licet in principio. Prohibentur autem quaedam persone, quae quo ad votum emittendum non habent liberam voluntatem, sicut episcopus, clericus, monachus, impubes, vxor, seruus, de singulis igitur videamus, & primo de episcopo circa quem distinguitur. Aut quis vtrum possit emittere votum per quod dissoluitur vinculum matrimonij quod est inter ipsum & ecclesiam sponfam suam, vt votum religionis, & dic quod non, vt s. de regularibus licet. Illa semper regula de renuncia. nisi cum primum in fine, quod verum, nisi auctoritate Papae: quod qualiter intelligatur, plene notatur per Host. in summa de translatione episcopi. s. cuius auctoritate. Aut vtrum possit emittere votum per quod non dissoluitur vinculum matrimonij, quod est inter ipsum & ecclesiam sponfam suam, & tunc. Aut quis vtrum possit emittere tale votum per quod ecclesiae sponse suae graue praedictum fiat, & dic quod non. s. de iure.

uir. sicut. de preca. c. 2. vnde non potest votum peregrinationis emittere, per quod ipsum ab ecclesia oportet absentare sine licentia generali, vel speciali Papae. j. eo. magna. s. verum a. tit. vt notant Inn. & Host. hic, & Hostiensis in summa. eo. tit. s. quis vouere possit. Aut quis vtrum possit emittere tale votum, per quod non fiat graue praedictum ecclesiae sponse suae, vt votum abstinentiae, & eleemosynae temperatae, & dic quod sic, arg. 8. q. 1. clemens. & s. de testamentis relatum. 2. s. licet autem. & breuiter quodlibet votum potest emittere, per quod bonum exemplum praebat, quia ad hoc tenetur. j. cod. magna. s. 1. s. de sacra vncti. c. vnico. s. ad exhibendum. 1. Secundo de clerico, circa quem refert, aut vult votum peregrinationis emittere, vel aliud per quod oportet ipsum relinquere ecclesiam suam, & non potest sine licentia superioris de consec. dist. 5. non oportet. j. eo. magna. s. veru. s. de renuncia. ad mouer. nisi forte voueat religionem intrare, in quo quidem casu sufficit petere licentiam, vt in allegato licet, & intellige de clerico beneficiato. alius. n. possit vouere. sicut & laicus, secundum Host. & in hoc concordat Ray. in summa titulo de impedimento voti. s. 2. ver. clericus. & frater Ioannes in summa confes. eo. tit. q. 2. an clericus & c. Tertio de monacho, circa quem subdistingue, vt statim de clerico dictum est, nam non potest aliquod votum facere per quod ipsum sine licentia abbatis claustrum exigere oportet, argumentum. 16. q. 1. si cupis. & c. placuit. 2. nisi ad aliam religionem arctiorem transire velit, quod potest, licentia petita, licet non obtenta, vt in allegato licet. Item nec votum abstinentiae singularis, nec peregrinationis potest emittere: nec aliud aliud regulariter: & si hoc fecerit sine licentia abbatis non debet exigi: ne fit fratru scandalu, quibus se debet conformare, vel ne detur ei occasio euagandi. 20. q. 4. c. 2. & 3. argum. 4. dist. qui quis. 16. q. 7. in noua. s. de elec. cum causam que. quod si votum emisit antequam monasterium intraret, dicas idem, s. quod sine licentia abbatis ipsum exequi non debet, argum. 33. q. 5. voluit. vbi hoc notat Ioannes. j. de clerico non ordi. mi. c. 2. de eo q. furti. ordi. rece. c. 2. de senten. excom. cum illorum. s. nos tamen & praecedentem idem notat Bar. Brix. in quaestione dominicali, quae incipit quidam fecit votum in fine: nam & omnia temporalia vna vide tur mutasse, in religionis obseruationem, vt hic. Si tamen talis primo votum temporale adimpleret, & postea ad religionem migraret, tutius videretur, quia tunc vtrunq; adimpleret, arg. j. eo. per tuas. & melius j. de spon. commissum. Si autem monachus vouerit dicere vnum psalterium, vel psalmum, vel aliquam aliam orationem, vbi nihil mali potest contingere, seruet votum, secundum Innocentium & Hostiensem hic, & idem in hoc Archid. 34. q. 2. admonere. in gl. adde, intellige cuius voti & c. quod dictu de voto peregrinationis potest intelligi fore veru, etiam in voto transmarino, quia in hoc voto non inuenio eos priuilegiatos, nisi forsitan ratione officij praedicationis, vt notatur hic, & j. eo. per tuas. secundum Hosti. j. eo. c. si. & in summa eo. tit. s. si quis vouere, veru. monachus. & his que sunt dicta de monacho concordat Raynerius titulo de impedimento voti. s. 5. veru. potest autem. & Thomas in summa argum. 8. veru. c. 3. vbi dicit Thomas, quod religio subditus est praetato quantum ad suas operationes secundum professionem regulae, ideo quamuis aliquis ad horam aliquid facere possit, quando ad alia non occupatur a praetato, quia tamen nullum tempus exceptum est in quo praetatus non possit eum circa aliquid occupare, ideo nullu votum religiosi est firmum, nisi sit de consensu praetati: idem frater Ioannes in summa confes. eo. tit. 26.

4 vtrum monachus vel religiosus & c. Quarto de impubere, circa quem refert, aut quis de voto religionis, & illud non potest emittere etiam de tutoris vel patris auctoritate, vt s. de regularibus. c. 2. & ibi dixi j. de regularibus. c. is qui. lib. 6. Aut de alio voto & tunc, aut sine tutoris vel patris auctoritate, & non obligatur, alias sic. 20. q. 2. c. 1. & 2. Sed quid dices de filiosam. pubere, nunquid potest vouere, dic quod de voto religionis planum est quod sic, vt legi. & notatur in allegato 2. s. de regularibus, & eo. tit. is qui. lib. 6. & per Hosti. in summa de regularibus. s. & vtrum. veru. item minor quatuordecim annis. & sequentibus. & s. fi. De alio vero refert, vtrum est tale votum per quod dissoluitur patris potestas, & tale non potest emittere ad instar vxoris, monachi, & serui: tales. n. personae sui iuris non sunt j. de sent. excom. mulieres. & expressu dicit lex, quod non potest vouere, sicut nec impubes, nec seruus. ff. de pollicitatione. l. 2. s. 1. Aut est aliud, & tunc aut est tale per quod grauius praedictaretur patri potestati, vel pater interim scandalizaretur, & tunc non debet inuito patre obseruari, & est ratio quia non est voluntatis suae, cum nec in hoc habeat liberum arbitrium, cu patri obligatus sit iure patriae potestatis: sed excipit peregrinationem voti transmarini, arg. j. eo. ex multa. s. quod autem. & c. & necessarium & inuitabilem, vt sit a canone per sedem apostolicam absolueudus, arg. j. de sent. excom. relatum. 1. Quinto de vxore, circa qua refert. Aut quis vtrum nunquid possit abstinere, vel ieiunare, vel religionem intrare absque licentia viri, & dic quod non: imo si ante matrimonium contractum votum abstinentiae emisit, non debet inuito marito illud adimplere: sed si de licentia viri votum emisit ab initio idem erit, quia in talibus semper debet obedire marito, licet maritus peccet id quod concesserat prohibendo, 33. q. 5. noluit, & c. mani festum. Et idem intelligitur quidam de viro vouente, quia non ad impariam iudicatur, 32. q. 1. si quis vxorem. & q. 1. praecipit. & c. Christiana. & hoc tenet Bar. Brix. in d. q. dominicali quidam fecit votum. Alij dicunt quod in voto abstinentiae vir superior est, quia caput, vt eadem quaestione mani festum. & c. haec imago. & c. cum caput. quod concedas, nisi per huiusmodi votum fieret circa carnale debitum praedictum mulieris, ita le. n. seruare non possit muliere inuita, quia nulla obstat exceptio in hoc casu, infra de coniugio leproforum quoniam. & secundum Apostolum, vir non habet potestatem sui corporis sed vxor, vt supra de conuersione coniugatorum quidam. in fine secundum Hugo. & Hosti. Aut queritur de voto peregrinationis, & tunc aut alio ab vltimario, & tale non potest vnus siue sit maritus siue vxor facere sine consensu alterius, argum. 27. q. 2. si tu. 33. q. 5. quod deo pari. Aut de voto transmarino & tunc, aut queritur de marito, & ille potest vouere praeter voluntatem vxoris, vxor tamen vt contentat est attentius commendanda j. eo. ex multa. s. quod autem. & quae non vult remanere sequatur virum suum, j. eo. quod super his in fine. Aut de vxore, & viderit quod possit, quia non ad impariam iudicatur, sed contra quia vir est caput mulieris, vt supra dictum est, solutio puto secundum Hostiensem quod votum potest emittere etiam inuito. Vtrum autem possit exequi eo inuito, distinguendum videtur, vtrum sit suscepta vel infamata, vel nimis iuuenis, quo casu personaliter non exequetur. & sic intellige quod dictum est, supra. s. quod vir est caput mulieris, vnde & in vita & in morte debet sequi virum suum, non vir ipsam, 13. q. 2. vnaquaque. si. n. vult ire sine viro suspecta est, quia mulier fragilis est: & sicut dicit Ouidius casta est quam nemo rogauit, & ablit vt ab ecclesia talis compensatio admittatur, j. de vsuris super eo. Quid ergo faciet, redimat votum cum & ad eundem & ad pugandum inhabilis iudicetur, infra eodem quod super his. s. rursus. vel vetus sit & matrona, bona fame, & tunc vadat, nec etiam votum redimat, si multos possit secuducere bellatores, quia tunc est eadem ratio in vxore quae & in viro, ergo idem ius. C. de liber. praeter. l. 1. ad leg. Falci. l. fin. de constit. pec. l. fin. in fi. j. eo. ex multa. s. quod autem. & videtur expressum j. eo. quod super his in fi. argum. ad hanc distinctionem, supra de conuersione coniugatorum. cum sis. & c. vxoratus. vt hoc notat Hosti. j. eod. ex multa. s. quod autem. & in summa eo. tit. s. quis vouere possit, veru. nunquid ergo & vxor, cuius opinionem ponit Astenfis lib. 8. titu. de bonis fi. dei. arti. 2. quaestione vtrum possit copulam. vbi dicit postea quod Thomas dixit in quadam quaestione de quolibet, quod si vxor sit talis quod sequi non possit propter aliquod impedimentu legitimum, & de eius incontinentia timeatur, non est viro consulendum quod crucem accipiat & vxorem dimittat, secus si continere voluntarie proponat, vel velit & possit sequi virum suum. Albertus etiam dicit super quarto sententiarum, distinctione 37. quod qui timet probabiliter periculum vxoris futurum, melius facit non peregrinando etiam peregrinatione terrae sanctae: ratio huius est secundum Thomam ibidem, quia necessaria non debent praetermitti propter ea quae sunt propriae voluntatis, necessario autem imminet viro gerere cura vxoris, quia est caput eius prima, ad Corinthios vnde cimo, & 33. q. 5. cum caput. sed crucem accipere est voluntatis; ergo & c. Quid iuris de muliere fatue curialitatis, quae multos possit habere inhoneste tamen bellatores, vide per Hostiensem in c. allegato q. super. in fine, vbi dicit quod nisi se corrigat, nec ipsam nec bellatores tales approbat vel admittit. Aut queritur de voto carnalis debiti non petendi vel non reddendi, & tunc dicit Attenfis, vbi supra, quaestione vtrum post carnis copulam secundum aliquos quod post carnis copulam vnus coniugum sine consensu alterius vouere potest quod debitum non petat, non autem potest vouere quod non reddat, quia in primo vterque est sui iuris, sed non in secundo. Alij vero dicunt, quod neu

trum potest vnus sine consensu alterius vouere, quia si alter nunquam peteret debitum ex hoc matrimonium onerosum alteri redderet, dum oporteret semper cum consensu debitorum petendi subire, & haec est opinio Thomae. Prima vero est venen. Petri de Daranchis, & Raynerij, & secundum Ricardum securior est & communior: non. n. ex hoc quod alter vouet non petere redditur matrimonium alteri magis onerosum, sed magis leue, quia reddere debitum est sepe poenale quo ad reddendum debitum, qui vouet remanet in seruitute, & alius efficitur liber. Et vtrum coniunx dans alteri coniugi licentia vouendi, possit illam postea reuocare, vide plene ibi per eum in quaestione vtrum coniunx. & vtrum coniuges in seculo remanentes possint se licite abiurare, & perpetuum continentiam promittere, vide ibi in quaestione sequenti vtrum coniuges. & per Bernardum & alios supra de regularibus veniens, & dixi supra de iureiur. tua nos. Et sexto de seruo, circa quod distinguere. Aut queritur vtrum potest emittere votum religionis, & dic quod non sine domini voluntate, 54. distin. si seruus sciente, & argum. j. de senten. excom. mulieres. Aut vtrum possit emittere votum peregrinationis & tunc idem. Aut nunquid possit ipsum votum peregrinationis exequi, & dic idem nisi quando necessaria est peregrinatio, ut j. de senten. excom. relatum. & quod supra dictum est de filiofamilias: hic de seruo, intelligas repetitum cum fortius quam patri filius, seruus dominus sit attractus, ista sumi possunt ex his quae notant Inno. & Hosti. hic, & plenius Hostiensis in summa eo. tit. s. quis vouere possit. per totum, & Raymundus in summa sua tit. de impedimento voti. s. 2. & frater Ioannes in summa confessionu eo. tit. q. 34. Quarto etiam generaliter, ubi etiam ipse frater Ioannes dicit, quod sicut dicit Thomas in summa arti. 8. nullus potest se firmiter obligare ad illud quod est in potestate alterius, sed solummodo ad id quod est in potestate sua, quicunque autem subiectus est alicui quantum ad id in quo ei subiectus est, non est suae potestatis facere quod vult, si defendat ex voluntate alterius, & ideo non potest se per votum firmiter obligare in his in quibus alteri subijcitur, sine consensu sui superioris. Sed quid dices de Abbate, dicendum secundum Hostiensem hic quod sicut monachus in talibus est attractus Abbati, ut supra notatur, sic & Abbas Episcopo, ut 17. q. 2. Abbates per humilitate religionis & c. c. Abbatis. q. 3. distin. a subdiacono usque ad lectores & c. nulla ratione. & j. eo. magna. s. vtrouuerfi. cum. n. adhuc tamen videtur excipiendum uotum transmarinum, j. eo. c. si. secundum Hostiensem hic. Et nota secundum Innocentium hic quod tale votum, si filius meus liberabitur offerat tale pallium, uel ibo ad sanctu Iacobum, est illicitum, quia intendit a deo uel alio sancto emere sanitatem, quod esset simoniacu prima quaestione prima, qui studet liberaliter ergo quisque offerre debet, & postea precibus per sanitatem uel quous alio supplicare, 1. q. 1. duces. alias iudices. & 1. q. 2. quampio. 28. distin. caue. 34. distin. c. fi. Nec per hoc dicitur conditiones in uotis reprobandas, nisi simoniaca essent, qualis est praedicta, uel alias turpes sint, argum. c. praedicta, & supra de iureiur. peruenit, in quo c. peruenit, cauetur, quod si quis aliquod fecerit uotum uel aliud promiserit, interposita quadam conditione, non teneatur aliquatenus, nisi primo conditio aduenerit, nisi ut praedixi conditio esset simoniaca, quae tanquam pestis esset fugienda, patet in c. sicut simoniaca pestis j. de simonia. Alij tamen dicunt huiusmodi uota esse licita, nec esse simonia si offerret deo cordis sui contritione, uel aliam deuotione, ex causa iusta etiam sub conditione, siue in dando siue in faciendo consistat, quia quicquid homo dat uel facit pro deo, non de suo facit, sed de eo quod dei est, quia quicquid habet homo habet a deo, supra de decimis tua nobis. in principio. Item spirituale pro spirituali dari licet, supra de reru permutatione in c. ad quaestiones. & sic licet pallium suum, uel alia eleemosynam uel peregrinatione, pro re spirituali, si pro sanitate dare, quia tale datum in eleemosynam spirituale est, & quod hoc liceat uidetur expressum in c. allegato caue. in fine, haec Innoc. Et quous dicit Hostiensis, istud quod dicit Inno. honestius sit, tamen nec istud ultimū reprobamus, imo credimus quod tale uotum licite emittitur, argum. 28. q. 1. c. omnes. s. ex his itaque & s. fi. & in eo quod leg. & notatur j. de cens. ex parte s. de seruis non ordi. eo libentius. Nec obstat quod dicit Innoc. hoc esse simoniacum, quia super hoc inter deum & hominem, nulla pactio intercedit, sine qua expressa non committitur simonia, ut in allegato quam pia. & si de mente tali allegatur, uix est homo qui pro deo aliquid faciat, quin & ab eo speret habere remuneratione, quam & ipse deus promittit secundum opera se facturum, Matthaei

25. §. de summa trini. & fide catho. c. 1. in fi. & j. de pœni. & remissionibus cum ex eo. versic. quoniam, vt ait Apollolus, hæc Hostiensis. Et hanc sententiam Hostiensis reputat Arch. veriorum, per id quod le. & not. 16. q. 7. ibi decimas. vbi dicit Iacob promissis &c. & 22. q. 4. vniuersis; in fine, vbi dicitur de voto repetere & ibi videtur hoc approbari per Ioan. And. cum deo non committitur simonia, vt satis probatur per id quod no. 82. dist. in presbyter. in gl. & ita potest &c. & vide quod notatur 1. q. 1. ordinationes: & hoc communiter tenent Theologi secundum Arch. qui hoc notat 12. q. 1. sancimus. super verbo perficere, quorum Hostiensis & Archid. sententiam credo veram per rationes præmissas.

- 1 *Votum emittit, vnicuique liberum est.*
- 2 *Votum emissum adimplere an liberum arbitrium sit.*
- 3 *Votum emissum quo iure adimplere quis tenetur.*
- 4 *Bonum ex voto facere, vel sine voto, vtrum melius.*
- 5 *Votum personaliter exequendum si fieri potest.*
- 6 *Votum ab impedito perpetuo factum per alium exequendum.*
- 7 *Votum ab impedito temporaliter emissum, post dilationem datam exequendum.*
- 8 *Hæres an adimplere possit factum, per defunctum implendum.*
- 9 *Hæres an adimplere possit conditionem per hæredem implendam.*
- 10 *Hæres an adimplere possit modum per defunctum implendum.*
- 11 *Hæres an adimplere possit dispositionem continentem modum & conditionem a defuncto implendam.*
- 12 *Hæres qui hæreditatem adiuu, votum defuncti adimplere debet.*
- 13 *Hæres qui defuncti hæreditatem non adiuu, eius votum adimplere non tenetur.*
- 14 *Pater potest filium instituere, si sua vota ipse adimpleat.*

Hic **Incet vniuersis liberum sit.** Hic habes qd liberum est arbitrium in vouendo, quod intelligit Hostiensis verum, de his ad quæ non est homo ex lege obligatus, alioquin duplici iure teneretur homo illud adimplere, s. ex precepto, & ex voto: sicut est videre in decimis, quæ ex lege debentur, s. de decimis. c. j. & c. tua. & j. vbi de hoc. In differentibus autem, s. cum quibus & sine quibus salus est, potest hoc vti libero arbitrio, sicut est contrahere matrimonium. 28. dist. de his. religionem intrare. 28. q. 4. §. fin. hæc. n. imperare non possumus. 22. q. 1. integritas. secundum eum qui bene sentit licet improprie loquatur. Vnde circa hoc. s. vtrum & in quo uolentis liberum arbitrium censetur, distinguitur. Aut queritur vtrum sit liberum arbitrium alicuius in vouendo, seu in emittendo votum, & constat quod sic, vt hic in prin. Aut vtrum sit liberum in adimplendo seu exequendo votum iam emissum, & dic quod non, imo necessarium, dummodo sit tale votum, quod valeat & obliget, de quo dixi. §. eod. literaturam. vt hic ibi vsq; adeo tamen. & j. c. proximo. §. 1. ibi secundum ad imperium referatur. Sed nunquid voues votum licitum tenetur ipsum statim soluere. Respondet obligatio voti causatur ex propria voluntate & intentione, vnde Leuitico. 23. qd semel egressus est de labijs tuis obseruabis, & facies sicut promissisti domino deo tuo, & propria differentia locutus es ex ore tuo, & ideo si de intentione & voluntate, uolentis sit obligare se ad statim soluendum, statim soluere tenetur. Si autem ad certum tempus, vel sub certa conditione, non tenetur statim soluere, sed nec tardare debet, vltra quam intendit obligare se deo, dicitur enim ibi, cum votum voueris domino deo tuo non tardabis reddere, quia requirit dominus deus tuus illud, & si moratus fueris, tibi reputabitur in peccatum. Ad idem Deuteronomij. 23. cum votum voueris domino deo tuo, non tardabis reddere, quia requirit dominus deus tuus, & secundum Rod. cum aliquis vouet sine conditione vel temporis præfixione, tenetur statim illud exequi, cum potest, nisi in vouendo habuit aliud in mente: datur tamen ei tempus ad arbitrium boni viri ad disponendum de rebus suis, in hoc concordat gl. Guillelmi super Ray. hoc tit. & Tho. in scriptis & in summa. & frater Ioan. in sum. con. hoc tit. q. 9. circa hoc queritur & c. Addunt tamen Tho. & frater Io. quod si quis uouerit intrare religionem ex mora circa dispositionem, & dispensationem rerum, probabiliter timet, per seipsum impedimentum, tenetur vterius non differre. Aut queritur quo iure seu quo vinculo, quis votum emissum adimplere tenetur, & tunc subdividitur, vt Hostien. s. Aut queritur de his ad quæ homo citra votum non est lege obligatus, vt in voto peregrinationis, seu ieiuniorum non inductorum, per

ecclesiam, & ad illa adimplenda vouens tenetur vno iure seu vno vinculo tantum, s. ex voto. Aut queritur de his ad quæ homo ex lege citra votum est obligatus. vt ad decimas, & talia vouens tenetur duplici iure, vt s. no. Hosti. Et no. quod melius est facere aliquid boni ex voto quàm sine voto, quod est secundum Tho. in sum. arti. 4. & artic. 6. & secundum fratru Io. in sum. confess. hoc tit. q. 6. vtrum expediat. & q. seq. propter tres rationes. Primo quia tunc verè est actus latræ, quæ est nobilissima virtus: illud autè quod imperatur a nobiliori virtute melius est, & magis meritorium. Secundo, qui vouet plus se deo subijcit, quam qui non vouet: sicut plus daret qui daret arborem cum fructu, quam qui daret tantum fructum: vt dicit Anselmus. vnde & promittentibus gratia, quæ aguntur. Tertio, quia per votum voluntas inuolubiliter firmatur ad bonum facere quod aliquid ex voluntate firmata ad bonum pertinet ad perfectionem virtutis, vt patet per Philosophum in 2. Ethic. sed argu. contra. 28. q. 1. iam nunc. ver. multa. & 33. q. 5. qui si iuxta prin. Dicit etiam ipse Thomas, quod hominibus expedit vouere aliquid, dummodo rationabiliter fiat votum: & est ratio quia per votum voluntatem nostram inuolubiliter amputamus, quod dicit vt no. Archid. 17. q. 1. qui bona. in fi. & hæc omnia a versic. & no. quod melius vsq; huc no. Archid. 1. q. 2. si quis propter super verbo expoliat.

¶ Super eo. c. Ad declarationem glo. Ber. que incipit argu. quod si aliquis & c. gl. Inn. quæ incipit no. quod & c. Si quis vtrū aliquis possit per alium exequi votum suum, distinguitur. Aut vouens potest votum suum exequi per seipsum: aut non. Si potest, tunc tenetur exequi per seipsum, vt j. c. prox. §. 1. versic. cum vox clam et prophetica & c. quod intellige licet etiã inuolubiliter exequi posset, s. quia esset claudus, vel alias mutilatus, & tunc si non ad subsidium, sed ad deuotionem tantum. s. vt videret terram sanctam, uouisset ire personaliter, deberet, & eodem modo si propter subsidium uouisset, si est talis, qd suum defectum potest supplere per alios quos secum ducere potest, sed in vtroq; casu admittitur compensatio j. eod. tit. magna & c. sequen. secundum Innoc. & Hosti. Si non potest exequi per seipsum refert, aut est impeditus impedimento perpetuo: aut impedimento temporali. Si perpetuo tunc, aut queritur nunquid possit exequi votum per alium, & dic quod sic vt hic, & 13. q. 2. anima. & 26. q. 6. si quis fuerit aut nunquid tenetur exequi per alium & tunc, aut postquam votum emisit impedimentum superuenit: aut tempore quo votum emisit impeditus erat. In primo casu, refert inter eos qui uouent pro subsidio terre sanctæ, & eos qui uouent pro deuotione, quia primi morte vel alio impedimento detenti tenentur alijs committere, qui eorum votum compleant, ar. hic. imo plus videtur, quod si alijs nõ committant, tamen hæredes cõpelli possunt, vel vt ipsi impleant uotum patris, uel expensas & subsidium quod pater uel testator facturus erat ipsi faciendū: nam quis uouisse intelligitur terræ sanctæ, subsidium siue per se siue per alium faciendum, unde ad illud compellendi sunt hæredes, cū ex uoto nudo obligatio nascatur. ff. de pollic. l. 2. in princ. & nuda promissio facta ciuitati obligat. ff. de pollic. l. pactum. multo fortius facta deo uel subsidio terre sanctæ, quia deus inter simplicem loquelam & iuramentum, non facit differentiam. 23. q. 5. iuramenti. unde & ecclesia ex pacto nudo dat actionem, ut patet in eo quod le. & no. §. de pac. c. 1. & 3. Secundo uero. si quis propter deuotionem uidentem terram sanctam uouent, nõ tenentur mittere, si iusto & perpetuo impedimento personaliter ire impediatur propter conditionem generalem, quæ in omni uoto subintelligitur personalis. s. si poterit, ut patet in eo quod no. §. eo. scripturæ secundum Innoc. & Hosti. In secundo casu. s. quando uouens tempore quo uouit impeditus erat, ita quod nullo modo personaliter ire poterat, tunc aut dices qd uidetur uouere ut redimat: aut censeretur irrisorium tale uotum, arg. j. eo. c. 1. & c. quod sicut. §. rursus. & c. de multa.

¶ De clericis. Si quis queris de illo qui temporali impedimento detentus, tunc tali detento datur dilatio j. eo. quod super his. §. unde credimus. & de hoc ibi not. j. de sent. ex com. a nobis. 2. §. forma. secundum Hosti. & cum his quæ no. Innoc. & Hosti. in isto c. satis concordat frater Ioan. in summa. conf. hoc tit. q. 68. & 69. ubi de hoc uide etiam per Ray. in summa eo. tit. §. 5. potest autem. & §. 17. item circa & c.

¶ Super eo. c. Hic habes quod hæres tenetur implere factum defuncti seu promissum per defunctum; si simile. 13. q. 2. anima defunctorum. 26. q. 6. si aliquis fuerit. circa quem articulum. s. cum queritur utrum factum ad hæredes transmittatur, & distigue. Aut quis de facto obligatorius, seu alio facto conditionis

ditionis implenda, seu modi implendi aut de facto conditionis implenda per se aut de facto modi implendi per se aut de facto conditionis & modi insimul. In primo casu subdividitur. aut obligatio fuit concepta affirmatiue, aut negatiue. Si affirmatiue, vt quia fuit concepta stipulatio de faciendo tunc, aut queris vtrum transmittatur ad hæredes stipulatoris, & dic qd sic, arg. ff. de proba. si pactum. & est expressum. C. de contrah. & com. stipulatio. veteris. in prin. vbi de hoc. Aut queritur vtrum transmittatur ad hæredes transfirmissoris, & tunc refert, aut factum est tale quod omnino personam obligati concernit, vt si debeat studijs liberalibus imbui, vel domum manibus proprijs extruere, vel pingere, vel uxorem ducere, vel ordines recipere, vel religionem intrare, & sic de similibus, & tunc nõ transmittitur in hæredes, vt ff. de verb. obli. l. centesimis. §. 1. C. de cad. tol. l. vna. §. ne autem. & ad hoc facit quod dixi §. in dist. prox. in veri. 2. vero. & hoc verum ante moram, sed post moram obligatio contracta ad interesse bene transit in hæredem, vt ff. si serui. vend. l. loci corpus. §. si fundus. Aut factum est tale quod non concernit omnino personam promittentis, seu obligati, vt si aliquis promittat, vel teneatur facere infula vel momentum sumptibus suis, & tunc, aut factum concernit industriam personæ, aut non. Si concernat industriam personæ, tunc refert, aut promittit facere post mortem, vel tempore mortis, & eo casu transmittit ad hæredes suos, vt C. de contrah. & com. stipulatio. vlt. Aut promittit facere simpliciter, & tunc eo casu videtur gl. dicere quod non transit ad hæredes, vt ff. de sol. l. inter artifices. sed qui uellet dicere contrarium, vt l. hæredes teneantur facere per se vel per alium in eadem estimatio ne, non diceret contra iura, per istud capitulo quod simile factum admittit, & C. de contrah. & com. stipulatio. veteris. Si factum non concernit industriam personæ, tunc transmittitur ad hæredes suos, vt in d. l. veteris. & ita posset intelligi hic & §. de rescrip. c. l. iteris. In secundo casu, s. quando fuit concepta stipulatio negatiue, subdividitur. Aut stipulatio sequitur contractum de cuius natura est hæres teneatur, vt quando aliquis promittit mihi seruitutem, & promittit me nõ impedire, & tunc transmittitur ad hæredem, vt ff. de vsu. l. stipulatus. & de actionibus empti & vend. l. emptorem. §. qui autem. Aut non sequitur contractum de cuius natura est hæredem tenere, & tunc, aut non poterat stipulari, afferre utilitatē nisi ad hæredem transmitteretur, vt quia promittit nõ impedire vindemiam, & ante vindemiam decedo, in casu isto transmittitur ad hæredem meum, vt ff. de verb. obli. l. si ita stipulor. & de rebus dubijs. l. quoties. Aut poterat aliàs afferre utilitatē stipulatio ri, & tunc ad hæredem non transmittitur, nisi fiat expressa mentio de hærede, vt ff. de pact. l. qui in futurum. §. 1. & l. iuris gen. §. pactorum. Sed si fiat mentio de hærede tunc transmittitur, vt ff. de verb. oblig. l. 2. §. item & l. Julia. in prin. argu. ff. de po. l. 1. §. si conuenerit. Nunc quæ est ratio quare stipulatio cõcepta negatiue non transmittitur ad hæredes promissoris, vbi alias stipulatio potest afferre utilitatē stipulatoris, secus in stipulatione concepta affirmatiue, ratio est quia vbi stipulationes personales affirmatiue cõceptæ sunt, nisi ad hæredes transmittentur, nullam utilitatē afferrent: sed vbi conceptæ sunt negatiue, tunc afferunt utilitatē in eo. s. in quo non est stipulatio impeditus, arg. ff. de leg. 1. l. i. quando de reb. dub. l. quoties & adde, quod no. j. dist. prox. i. Sequitur de secundo casu principali. de facto conditionis adimplenda, & utrum hæres possit adimplere conditionem adimplendam per defunctum. Qui dam docto. dicunt quod sic, vt ff. de verbo. oblig. l. qui Romæ. §. flauius. iuncta. l. eum qui. §. 1. eo. tit. præterea videtur casus. l. 2. ff. de arbi. l. diem proferre. §. j. sed contrarium videtur, quia conditiones sic sunt personales, qd per alium expleri non possunt, vt ff. de condi. & dem. l. qui hæredi. in prin. Qui dicendū breuiter Pet. de Bel. parti. C. de condi. infertis. l. vlt. & Cy. post eum dicunt sic, aut non habet conuentionem præcedentem: aut habet. Si non habet conuentionem præambulam, sed ceperit promissum vel legatum ab ipsa conditione, tunc hæres, eius qui habebat conditionem parere non potest adimplere, qd probat per l. ff. de condi. & dem. l. a testatore. sed tu instabis & dices, quod hoc contingit ideo quia non fit transmissio in hæredem: sed Pet. ipse dicit quod imo transit, vt ff. de fideiuss. l. fideiussor obligari. §. vlt. quod uerum in contractibus arg. instit. de verb. oblig. §. ex conditionali secundum Cy. secus in legatis, vt C. de cad. tol. l. vnica. §. fin. autem. ff. de con. & dem. l. intercidit. & l. a testatore. Si habet conuentionem præcedentem, tunc refert, aut conditio & conuentio conueniunt & concurrunt in eandem personam, & tunc si nõ impleuerit, hæres meus

potest implere, vt in lalle. diem proferre. §. 1. & in §. alleg. flauius. & sic denotat ibi appositio heredis facti & accidentiã nõ iuris ministerium, vt in eo. tit. l. eum qui. §. 1. Aut non concurrunt in eandem personam, sed conuentio apponitur in vna persona, & conditio in alia, & tunc si defunctus, in cuius persona est appositio conditio ipsam non compleuerit, hæres non potest adimplere: & est ratio quia ex quo conuentio præcessit in alia persona, reputatur illa conditio non habere conuentionem præcedentem, vt in lalle. fideiussor. verum est quia gloss. dicit ibi, qd decessit sine hærede sed hoc est trutta & diuinatio. sed cur tam variè respondent cum natura accessorij est, vt sequatur principale, vt j. de reg. iur. c. accessorium. lib. 6. sed vbi conditio non habet conuentionem præcedentem non potest regulari per illam, vt in lalle. qui hæredi. sed vbi habet conuentionem præcedentem, tunc secus, & est transitoria ad hæredes, sic alias dicit lex, si non dederit tibi hominem mortuum promitto. 10. ista promissio est pura. Sed vbi incipit a præcedenti conuentione, verbi gratia promitto tibi dare hominem mortuum, & si non dederit promitto. 10. vltima stipulatio sequitur naturam principalem sicut accessoria: & ideo dicitur nõ ualere, sic concordant iura. ff. de verbo. oblig. l. impossibili & l. si homo mortuus. Sed videtur qd vna lex destruat promissa, quæ dicit quod si testator sic dicat, lego Titio domum si. 10. dederit hæredi meo, hic non habet conuentionem vel dispositionem præcedentem, & tamen hæres potest implere, dum tamen in solidum non pro parte impleat, vt ff. de condi. & dem. l. cui fundus. Ad hoc respondet Petrus quod illa. lex. intelligitur quado is siue sit hæres siue alius in cuius persona debebat legatarius implere conditionem fuit in mora, vt quia. 10. sibi oblata recipere recusauit, vnde ne mora memora eius præuidet legatario, hæredes ipsius legatarij possunt adimplere conditionem. Sed hoc est falsum, imo in eo casu habetur conditio pro impleta, casus est in d. l. si. C. de condi. infertis. & est casus, qui negari non posset. ff. de statu libe. l. 3. §. stichus anima. ff. de condi. & dem. l. iure civili. & j. de reg. iur. c. cum non stat. libr. 6. vbi de hoc, & hoc tenet Ber. j. de sponsa. sicut ex literis. §. 10. 2. & Host. post eum. Dic ergo qd vbi legatarius decedit conditione pendente, siue sit in sua potestate, siue non, hæres suus conditionem adimplere non poterit, per iura iam allegata, nisi forte in casu. ff. ad Silleia. l. si quis in graui. §. vlti. & lex allegata cui fundus loquitur de substituto legatario, verbi gratia, lego tibi fundum, si. x. dederis, & si nõ dederis, lego Titio & Seio, potest. n. legatarij substitui sicut hæredi. vt §. de leg. 2. l. vlt. hæredibus. si eum sub eadem conditione, vt ff. de condi. & dem. l. legatum. & de adi. l. legatum ita fuit in d. l. cui fundus. Sequitur de tertio principali. de modo implendo, nunquid videtur eius qui debebat modum implere poterit explicare, & videtur qd non, vt ff. de condi. & dem. l. Titio. §. vlt. contra videtur quod sic. idem in modo quod in conditione, quia modus & conditio æquiparantur. C. de his quæ sub modo. l. 1. Breuiter in hoc articulo distinguunt Pet. & Cy. post eum. Aut modus cõtinet tale quid quod adheret personæ, & tunc renouatur legatum, loquitur & intelligitur d. lex Titio. §. vlt. Aut nõ adheret personæ, vt in iurico qui debet lampades accendere, & tunc hæres suus debet modum implere, hoc probatur per dictam legem a testatore. in fi. vbi dicit hoc verum si conditio esset, quasi dicat, si fuerit modus, potest. Sed quid dices econtra, si decedat ille in cuius persona conditio est implenda, utrum in persona hæredum impleri possit, videtur quod sic, quia conditio implenda in persona pupilli, potest impleri in persona tutoris, vt ff. de solu. l. stichum. §. usufructu. contra videtur quod non, vt ff. de condi. & dem. l. sub diuersis. ad fi. Dicunt quidam quod vbi est conditio quæ non habet conuentionem seu dispositionem præcedentem, non potest in persona hæredis impleri, vt ff. de condi. & dem. l. cum ita datur. §. 1. vbi dicitur quod est speciale in libertate, quare & c. Pet. vero in hoc casu. l. cum conditio non habet conuentionem seu dispositionem præcedentem, & queritur vtrum in persona hæredis potest impleri, distinguit. Aut persona hæredis est nominata sub nomine appellatio, vt quia dixit testator lego Titio domum, si hæredi dederit. tunc dando hæredi hæredis potest consequi legatum, quia hæres hæredis & c. vt in l. sciendum. ff. de reg. iur. item quia est nomen representatum, vt in auth. vt nulli ius. §. hoc vero iubemus. col. 9. & sic loquitur. d. l. stichum. §. usufructu. quia tutor & pupillus quam personam representant. Aut persona est nominata sub nomine proprio, & tunc si non potest impleri in persona primi hæredis, non potest impleri in persona sui hæredis, vt d. l. cum ita datur. ad fi. Aut persona est nominata sub nomine proprio, & appellatio

& appellatio, & tunc respiciendum est quod præcessit, vt ff. de stipula. seruo. l. si seruus communis cum si. secundum Per. & Cy. post eum. ¶ Sequitur de quarto, s. de dispositionibus est reperire modum & conditionem insimul, vt est text. ff. ad Treb. l. a filia. & l. facta. §. rescripto. & l. hæredes. §. 1. modus qui designatus prout ex parte honorati, & conditio quæ designatur per ablatiuum absolutum, ex parte honorati, & eo casu credo quod dispositio secundum conditionem non secundum modum regulabitur, quia in talibus inspicitur, q. suspendit, vt ff. de condi. & dem. l. a. i. i. ita quod siue honoratus decedat qui debet conditionem implere, siue oneratus in cuius persona debet adimpleri, habetur dispositio p. defecta ex parte conditionis non modi, attento quod conditio non potest adimpleri ab hærede eius qui debet eam adimplere, nec in persona hæredis eius in cuius persona dēt adimpleri. ff. de condi. & dem. l. sub diuersis in fi. Ex præmissis in secundo membro principali Pet. Cy. determinant vnam. q. talem, quidam parentes promiserunt cuidam filiae suæ, centum ad hoc, vt non succederet cum fratribus, parentes non impleuerunt conditionem, post mortem quorum, vult succedere cum fratribus, fratres volūt sibi dare centum, nunquid possunt, distingue, aut conditio habuit conuentionem præcedentem, aut non, vt quando habuit postfalsitas non, vt superius dictum est.

¶ Super eod. cap. Si quis nonquid hæres tenetur adimplere votum illius cui successit, dicit Hosti. in sum. eod. tit. §. & vtrum sub. §. sed nunquid hæres. sic quicquid Ray. & alij scripserunt. ita dicas. ¶ Quod si hæres hæreditatem adierit, tunc tenetur adimplere, si vires hæreditatis hoc patiantur, secundum ea quæ no. per eum summa tit. de testa. §. ad quid hæres. sub. §. tenetur autem verfi. quid si non sufficit hæreditas. & sequentibus: maxime si sponte suscepit, vt j. eo. licet. nam voti obligationem ad hæredem transire cōstat. ff. de polli. l. 2. in fi. Si vero non adijt, non tenetur, quia nec hæres est, nisi forte sponte hoc promiserit, & tunc si in omni casu intellexit personam suam obligare, adimplere, debet, nō tam ob promissionem factam a testatore, quam ob suam. Sed si tanquā hæres hoc promittebat, hæreditatem sperans adire. postea tamen abstinuit mutato consilio, nō tenetur. s. de elec. venerabilem. §. si. & sic potest etiam intelligi hoc cap. Sed quicquid; hæreditatem adire obligatur, arg. s. de fo. c. i. j. de vfu. tua secundum eum ibi, vbi ponit consequenter casus in quibus a voto defecit potest: & concor. frater Ioan. in sum. com. eo. ti. q. 69. vtrum pater moriens & c. Et vide no. Bar. Brix. in q. venerabili quæ incipit quæritur vtrum pater possit. vbi quærit vtrum pater possit filium heredem sub illa cōditiōne instituire, si adimpleuerit votum peregrinationis pro eo, & soluit quod non, cum sit mixta. Et in ista doc. approbat votum filius, & crucē assumpsit. ¶ Gof. dicit hic & Ioan. And. post eum, quod pater potest filium instituere sub conditione, si adimpleat vota sua, si votorum executio sit potestatiua, secus si casualis vel mixta. C. de institut. & substi. sub condi. l. si pater.

1. Papa omnia licent, dummodo ex causa san. 4.
2. Papa non debet decalogum transgredi.
3. Papa super iure canonico dispensat.
4. Papa non debet sine causa a iure deuare.
5. Papa semper expedit iustitiam facere.
6. Vtilitas maior minori præferenda.
7. Episcopus vltra annum a sua ecclesia non se absentes.
8. Votum transuinarum omnibus emittit licet.
9. Episcopis, & alijs causa prædicationis, licet proprias ecclesias absentes.

Magna. Si quæris vtrum omnia, & quæ licent debeat & expediat Papæ, distingue. ¶ Aut quæris primo quæ licent, & tunc dicit Hosti. hic q. omnia licent Papæ, dummodo nō faciat contra fidem, alioquin contra. 40. dist. si Papa. & dummodo non offendat deum per peccatum mortale, ad hoc n. nulla potestas, nulla dignitas, nullum priuilegium peccatorem poterit excusare. 12. q. 2. non liceat Papæ arg. opti. ff. ad l. Iulii. de vj. priuata. l. penult. ante finem ibi, non puto autem nec verecundie nec dignitati nec pietati conuenire quicquam, non iure facere intelligas tu, quod mortale peccatum sit, vnde nulli christiano licet peccatum mortale committere, vt patet in eo, quod leg. & no. s. de præscrip. c. vlti. Circa hoc tamen. l. in quibus Papa peccat mortaliter, sicut & quilibet alter dist. ¶ Aut quæritur quo ad transgressionem decalogi, & omnia alia quorum commissio vel omisio ex l. diuina quæ. l. in veteri & nouo testa.

mēto mortalis iudicatur, vt patet. j. de vfu. super eo. s. de cōt. 3. s. uetu. c. fi. & in eo casu intellige præmissa esse vera. ¶ Aut quæritur de his quæ ex l. canonica mortalia sunt, & in illis omnibus licet sibi quicquid libet. s. de concess. præben. propofui. exemplum. j. de simo. c. fi. de accusa. ad petitionem. Aut quæritur de secundo. s. quæ debeat, & tunc refert, aut causa sufficiens subest, quare a iure scripto debeat deuare: aut non. ¶ Si subest talis causa, omnia quæcunq; licent, & quæcunq; licent decet, & econtra, arg. j. eo. §. si. & j. de accu. cum dilecti. §. 1. & sumitur hæc causa ex vna de quatuor. s. ex qualitate negotij de quo agitur, aut personæ, aut loci, aut temporis, vt patet. 29. dist. c. 1. & 2. & in eo quod leg. & nota. s. de transac. c. fi. ¶ Si vero causa nō subest, vel subest sed non sufficiens, non decet ipsum aliquate nus a iure deuare. C. de legi. l. digna vox. 11. q. 1. peruenit. j. de sta. mona. in singulis. §. porro. Quando tamen causa subest aliqua, licet minus sufficiens minus decet, arg. in eo quod legi. & nota. s. quod me. causa sacris. caueat ergo sibi in dispensationibus faciendis super quo vide. s. de elec. dudum. 2. §. in super. in provisionibus beneficiorum super quo vide. s. de præb. graue. de elec. nihil est. Caueat etiam generaliter in omnibus gratijs faciendis, quod purè & gratis eas faciat. j. de simo. intatū. §. 1. ¶ Aut quæritur de tertio. s. quæ expedit, & tunc, aut agitur ordine iudiciario, & tunc semper expedit iustitiam facere, & nunquā ipsam peruertere, de quo no. s. de re iudi. in causis. eod. tit. cum æterni. lib. 6. licet quandoq; propter scandalum deferatur, quod dic vt no. s. de iudicijs noui. ver. cæterum. de renun. nisi cū pridem. §. pro graui quoc; scandalo, vtilitas tamen rei publicæ maximæ ecclesiæ dei, & salutis animarum est utilitati priuata: in omnibus præferenda. s. de regula licet. §. illa. de postu. præla. bonæ. 1. §. 1. Ex pediet etiam quandoq; rigor tempore salutis substantialibus veritatis, dilatiōnes amputare, & lites abbreviare, potissimè in electionibus & similibus, s. de appel. oblate & in summa in hoc membro talem modo regulā quod. ¶ Semper salua peruerfione iustitiæ dummodo id liceat, minori utilitati maior est præferenda, vt ex significatione huius verbi expedit ex prædictis iuribus colligi potest: quando igitur hæc tria concurrūt omnia rectè: sin autem aliquis committat vel omittat quo deus offenditur, aut poenitebit, aut in extremo iudicio apparebit secundum Hosti. cuius est ista distinctio in effectu. Et idem Ioan. And. post eum.

¶ Super eo. c. §. verum verfi. cum. n. Hic omnino innuit Papa, q. casus iste sedi apostolicæ reseruat, tam in exemptis quā in non exemptis: quod alibi non reperies sic expressum in tali casu. ¶ Et sic patet hic, quod nec ad tempus. i. vltra annum debet se episcopus a sua ecclesia nisi alia necessitas imminet absque licentia Papæ absentare, quod est valde notandum. necessitas autem legem nō habet, infra de obseruatione ieiuniorum consilium. vt si prosequatur iura ecclesiæ suæ, s. de cle. non reside. ex parte secunda nec obstat, in auth. de sanctissimis episcopis. §. interdiximus col. 9. vbi datio huius licentiæ videtur concessa metropolitans, quia quo ad hoc hic reprobat. ¶ In voto tamen tranfmarino speciale videtur; etiam vt religiosus ipsum emittit possit. j. eo. c. fi. & sponsus carnalis sponsa sua inuita, vt j. eo. ex multa. §. quod autem. & spiritualis, s. episcopus. vnde & ab isto recipitur redemptio tanquam obligatio, j. §. proximi. cum igitur. verfi. tibi pro te & famulis & se. Et quod ita sit cum episcopi crucem indifferenter assumant & votum suum, exequantur sine aliqua apostolicæ sedis licentiā, de facto quotidie experimur, & ita qua quasi in cōsuetudine hodie verum est, vnde & sic est obseruandum, s. de offi. leg. quod translationem. alij contra. ¶ Tu vero cōcordabis istas discordias sic, quod quando ad prædicationem sedis apostolicæ demandatā, sit generale passagium, tunc intelligitur omnibus etiā episcopis data hæc licentia generalis, & sic intelligitur prima opinio: alias autem requiritur specialis: & sic intelligitur 2. opi. secundum Hosti. cuius est hæc distinctio: idem Io. And. post eum. & huic vltimo dicto videtur concordare Petrus dicendo, tunc dari licentiā generalem cum sit generale passagium, & datur clericis licentia suos redditus deferendi.

1. Mandatum apostolicum indistinctè intelligendum.
2. Lex generaliter loquens, ita intelligenda.

Vod super his. No. secundum Hosti. hic considerata persona archiepiscopi cui scribitur, quod vbi lex non distinguit, nec nos, ff. de offi. præli. l. 3. considerata vero responsione Papæ no. contra. argum. ff. de testi. l. quæ situm scio. ¶ Solutio semper legem, & mādatur intelligimus indistinctè, vt in

vt in prima rubrica: nisi ex causa rationabili distinguamus, vt secunda rubrica, vt patet in eo quod l. & not. s. de rescrip. si qñ. de offic. deleg. ex parte. 2. j. de accusa. cum dilectus. secundum Hosti. quod dicit tene. quo ad mandatum, quod tamen intelligi, vt plenius dixi in c. alle. si quando. ¶ Quo ad legem vero generaliter loquentem, dic quod generaliter est intelligenda, nisi per illam vel aliam legem reperitur distinctum, vt hic, & ff. de publiciana, de pretio. vbi de hoc per Accur. vnde 3. Regū. 12. c. 2. Paralip. 6. c. dicitur & transumptiū legitur. 7. q. 1. denique. in princ. indignatus est inquit dominus omni semini Israel & c. & tamen tribui Iuda, & Benjamin, & de hoc dicam plenius. j. de priuileg. quia circa.

1. Clericus personaliter non pugnet.
2. Clericus per alium pugrare potest.

Multa. In glo. clerici vero dicit Ber. quod clerici pugrare nō debent circa quod distingue. ¶ Aut quæritur nunquid clericus liceat pugnare in propria psona, & dic quod non vt hic. Aut nūquid liceat sibi pugnare per substitutos, & tunc aut quæritur nūquid liceat sibi pugnare ratione temporalis iurisdictionis quam habet, & dic quod sic, vt j. de sen. ex com. dilecto lib. 6. vbi plenius de hoc. Aut nūquid liceat sibi ex solo officio clericatus, & dic quod non & hoc vult dicere Gratianus. 23. q. vi. vt præde. Quæ distinctio potest colligi ex dictis Hostien. hic. ¶ Et no. hic ab q. clerici non possunt etiam contra Sarracenos pugnare, vt hic, nisi tēplarij, & hospitalarij, illi enim possunt, vt not. glo. 12. qz. etio. 1. duo sunt genera. in fin. primæ gloss. Idem Ioan. And. hic.

1. Vouens religionem intrare, & intrans cum proposito exeundi, an votum impleat.
2. Votum temerarium non tenendum.
3. Vouens religionem intrare, & antequam intret factus Episcopus, an profiteri religionem debeat.
4. Religiosus episcopatum accipiens, non fraudat religionem.

Er tuas. Si quæris vtrum vouens intrare religionem, & postea intrans cum intentione exeundi, impleat votum suum, videtur q. sic indistinctè per casum ibi, consulitur vouenti intrare religionem, quod intret, & postquā intrauerit nihilominus in episcopatum eligi, & assu mi. ¶ Tu vero distingue, aut vouens intrare religionem actualiter proponit in religione remanere ita tamen, quod propositū illud non cadit sub voto, sed tantū ipsum comitatur: aut actualiter proponit eā experiri, vt si sibi placuerit ibi remaneat, & si displicerit exeat: aut de nullo illorum actualiter cogitat, sed hoc tantum vouet, quia videtur sibi animæ suæ bonum: aut dum vouet intrare habet actualiter propositum exeundi postquam intrauerit. Si primo modo vouit, aut quando intrat habet absolute propositū exeundi, & nunquam dandi operam, vt mutetur propositum suum: aut habet exeundi propositum, tamen cum voluntate dandi operam, vt mutetur propositum suum. Primo modo intrans non impleat votum suum, secundum iudicium dei, quia talis habet ex malignitate exeundi propositum. In his autem quæ domino offeruntur, deus magis pensat intentionem quam factum. Secundo modo intrans implet votum suum, quia non habet absolute nec ex malignitate propositum exeundi, sed magis ex infirmitate: similiter dici potest si vouerit intrare secundo modo vel tertio. Si autem vouit quarto modo, intelligi potest tripliciter, vno modo ita quod vouit intrare vt exeat; secūdo ita quod vouet introitum, & exitum tertio modo ita quod non vouet nisi introitum, & votū concomitatur exeundi propositum: & quolibet illorum trium modorum vouens peccat & non tenet votum, quia est temerarium, vt patet intuitu. Patet ergo quod vouens intrare religionem eo modo quo tenet votum, non implet votum secundum diuinum iudicium, nec absoluitur ab obligatione facta deo, si intret cū proposito exeundi absolute, & cum voluntate non dandi operam, vt mutetur propositū suum: ita distinguit Asten. in summa sua tit. arti. 7. §. vtrum vouens intrare. & c. secundum Rich. & hoc consilium vouenti, quod intret religionem cum proposito remanendi & sic non obstat. ¶ Item habes hic, quod vouens intrare religionem, & antequam intret in episcopatum electus, nihilominus tenetur religionem intrare. Sed contra, quia si iam professus esset in religione, posset propter episcopatum religionem dimittere. 18. q. 1. c. 1. extra de elec. c. 1. in cle. sed hoc est ea ratione secundum Innoc. hic, quia ex quo esset epi-

scopus, nisi resignaret non posset fieri monachus vel canonicus regularis. s. de renun. post translationem. Sed si primo fiat religiosus, bene potest fieri postea episcopus, & consulitur ei quod primo votum suum adimpleat, cum & postea episcopatū habere possit, & sic vtrunq; perficere, arg. j. de sponsa. c. m. missum. Item secundum Hosti. ideo consulitur sibi perficere votum, vt in prælatura sit perfectio: nam & religio gradu addit, & aliqua seculari prælato licent quæ non licent religioso, vt patet. s. de vita & honest. cleri. clerici. de regulari. consulti Veldic secundum Asten. hoc tit. arti. 7. §. esto quod aliquis qd. non est simile de professio quia transgressor voti est in peccato mortali, & electio talis est irritanda, quia ad sacramentorū administrationem eligitur, a quorum perceptione tēpore electionis erat priuatus. ¶ Sed professus in religione episcopatu recipiens non defraudat religionem, quia ab ea non recedit: oportet, n. eū defendere habitum eius. s. de vita & honesta. cle. clerici. officia. non debet etiam a primo proposito diuertere. 16. q. 1. de mona. q. intellige, vt ibi no. glo. quo ad ea quæ sunt de substantia monachatus.

1. Prelatus cruce signatus an vicefimam reddituum ecclesiæ percipere debeat.

Postulastis. Hoc est no. dig. quod præpositus percipit non solum vicefimam partis suæ reddituum, sed integram vicefimam reddituum totius ecclesiæ, secundum Inno. esto etiam quod religiosus sit. ¶ Tu vero quod hic dicitur intelligas esse verum, quando prælatus habet administrationem omnium quæ veniunt in cōi: aliud crederē si bona essent per præbendas diuisa, vel si p. prælatura sua haberet redditus separatos, nam tunc de illis tantum que ad manus suas venirent, hanc vicefimam soluere teneretur, arg. s. de rescrip. edoceri. secundum Hosti. & Ioan. And.

¶ De statu monachorum. Rubrica.

1. Solitaria vita ad contemplandum melior communi.
2. Conversatio bonorum bona.
3. Conversatio malorum, mala.
4. Tales sumus quales sunt cum quibus conuersantur.
5. Monachus an de Abbatis licentia proprium habere possit.
6. Prioratus an per Abbatem, committi possint interuentu alicuius temporalis.
7. Prioratus an committi possint interuentu alicuius temporalis per priores.
8. Monachi a sede apostolica, in administratione instituti, nō possunt ab Abbate remoueri.
9. Monachi in administratione electi, ab Abbate non remouentur.
10. Curatus non potest curato beneficio priuari ab Abbate.
11. Priores an ab Abbatibus possint prioratu priuari.

Monachi. Si quæris vtrum, & quando vita heremitica, seu solitaria est melior quam cōis: & econtra, distingue. ¶ Aut quæritur quo ad contemplandū contemplatiue orandum, & tunc vita solitaria est melior, vt probatur Exodi. 24. vbi dominus dixit ad Moysen, ascēde ad dominum tu & Aaron, Nadab, & Abiu, & septuaginta senes ex Israel, & adorabitis procul. solusq; Moyses ascēdit ad dominū, & illi non appropinquabunt nec populus ascendet cū eo, & recitatur, s. de renun. nisi cum pridem. in fi. ver. quamuis probatur etiam Mar. 26. Marci. 14. & Luc. 22. ibi, & ipse auitulus est, ab eis quantum iactus est lapidis, & positus genib. orabat & c. Dominus ante passionem suam, vt liberius oraret ad patrem, se a suis discipulis segregauit, cuius omnis actio nostra est instructio. 1. q. 1. Christus quid fecit. 2. q. 1. deus omnipotens, probatur etiam Matthei. 6. tu cum oraueris intra in cubiculū tuum, & clauso ostio ora patrem tuum in abscondito, & pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi & c. pro hoc. 16. q. j. si cupis. cum sua gl. super verbo solorum. Aut quo ad alias conuersandum, & tunc aut quæris vtrum conuersatio, & vita hominis cum bonis, & quos habere expedit, sit melior quam solitaria, & dic q. sic, & ita intelligitur illud dictum Salomonis, ye foli & c. Ecclesiastici. 4. & hic. & j. de capel. mo. c. ex parte. & c. vlti. 8. dist. in omnibus. 12. q. 1. illud. ¶ Aut cum malis, & quos habere non expedit, & tunc melior est, & vtilior vita solitaria q. communis, & hoc casu intelligitur, q. ait Apostolus. 1. ad Cor. 7. & recitatur. 28. q. 1. si infidelis. j. de diuortijs quando. Si infidelis discedit, discedat: & illud. ex vna oue moribus vniuersa

uniuersus greg. inficitur. 43. dist. sed illud. j. c. fi. & illud Iſaia. 52. & 53. & Hieremia. 4. & recitatur. 45. dist. c. recedite polluti. recedite, abite, nolite nos tangere, nolite nobis communiari. re. 1. & hæc duo membra, vltima probantur in psalmo. 17. cū sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cū electo electus eris, & cū peruerso peruerteris, & 16. q. 1. si clericus. ibi, mihi placet, vt habeas sanctorum cōtuberniū & c. ergo a contrario non malorum arg. s. de offi. eius cui man. est iuri. l. 1. s. huius rei. s. de his quæ fi. a prela. sine consen. cum apostolica. & ad Thesal. 3. denunciamus vobis fratres in nomine domini nostri Iesu Christi, vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatē, & non secundum traditionem quam acceperunt a nobis. & 1. Petri. 2. c. conuersationem vestram inter gentes habetis bonam. & Cato cū bonis ambulat. ¶ Super eo. c. s. qui vero. hic innuitur quod Abbas possit cum monacho suo quoad habendum propriū dispensare, quod est falsum, vt j. eo. cum ad monasterium. in fi. ¶ Sed contra. 27. q. 3. de viduis. in fi. solutio ibi non loquitur de mulieribus verē religiosis, sed de his quæ mutato habitu in domo propria honestē & religiosē viuere volunt, quasi benignē quæ & successores habent. 12. q. vlti. c. fi. vel solue, vt no. in c. cum ad monasterium. s. secundum Hostien.

¶ Super eo. c. in s. prioratus. Si quæris vtrū prioratus seu obedientiæ pretij donatione, seu interuentu alicuius temporalis tradi se committi possunt, vel debent, distingue. Aut quæritur vtrum possint tradi vel committi per Abbatē, & conuentum, seu solum Abbatē aut nunquid possint committi per priores, seu obedientiarios ipsos obtrinentes. ¶ In primo casu, aut prioratus seu obedientiæ habent ius spirituale annexum, vel bona sibi appropriata & distincta a bonis monasterij, & tunc dic quod non vnde tales non debent tradi monacho simpliciter, vt fiat ibi custos vel procurator, vt hic. & 1. q. 1. si quis episcopus. & q. 3. saluator. Aut temporalia huiusmodi prioratū siue obedientiarum sunt de manā abbatiæ siue monachorū, & tunc possunt Abbatē, & monachi statuere, quod monachus cuius prioratus committitur certum, quid soluat annuatim de redditibus dicti prioratus, sed non aliunde, quia proprio cast. 12. q. 1. nolo. & c. nō dicatis. & s. eo. s. qui vero. & talis monachus potius dicitur minister siue custos, quam prior quod sonat in dignitatem. s. de præben. nisi essent. j. de priuile. volentes. s. fi. lib. 6. secundum Innoc. & Hosti. & Abb. ¶ Si quæris in secundo casu, si nunquid possunt tradi seu committi per priores ipsorum prioratum seu obedientiaros obedientiarū & ipsarum ad firmam, iuxta ea quæ leg. & not. j. eo. ne præla. vlt. 2. ver. nam. Abbas bene potest & c. lib. 6. & approbatur expressē hodie extra de supple. negli. præla. c. vnico. in cle. vbi idem not. sic super verbo speciales priores. & de excel. præla. c. vnico. super verbo ad firmam in eisdem cle.

¶ Super eo. c. in s. priores. Ad declarationem huius. c. & gl. per. Si quæritur vtrum, & quando monachi possunt per suos abbates a suis prioratibus seu administrationibus remoueri, distingue. Aut quæritur de prioratibus vel administrationibus impetratis vel collatis aut ex certa scientia, cōfirmatis a sede apostolica, vel autoritate ipsius, & in istis videntur emancipati quoad hoc ab imperio suorum prælatorum, & ita quod non poterunt sine causa ad mandatum Abbatis remoueri. vt hic. & 16. q. 1. monachus. & not. 20. s. de electionib. cum inter R. seniore. & Innoc. de præben. nisi essent. gl. 2. in fi. & Archi. j. de offi. ordi. c. præsent. gl. 2. in fili. 6. ¶ Aut quæritur de alijs, & tunc, aut quæritur de illis, qui per electionem creantur, & tales nō poterit abbas sine causa, & sine autoritate episcopi, cuius autoritate sunt instituendi seu iam instituti, remouere, vt hic, & no. hic Innoc. & hoc. ¶ Aut quæritur de alijs qui non creantur per electionem, sed per simplicem collationem vel institutionem seu commissionem episcopi vel abbatis, & tunc, aut quæritur de illis qui præficiuntur ecclesijs curatis, & tunc ide. 16. q. 1. de monachis. 18. q. 1. c. 1. j. eo. quod dei. s. de præben. in lateranensi. secundum Innoc. & Hosti. & Abb. & Io. And. hic. Aut quæritur de alijs qui præficiuntur prioratibus seu administrationibus non curatis, & tunc, aut constat de malitia seu voluntate superioris, puta Abbatis, quod sine causa rationabili, & veli eum a tali prioratu seu administratione remouere, &

tunc poterit inferior supplicare superiori, & per ipsum superiorem habebit tueri ipse inferior super hoc supplicans superiori contra malitiam abbatis, ad similitudinem ferri supplicantis. C. de preci. imper. offe. l. 1. in fi. de ijs qui sunt sui vel aliorum. s. sed hoc tempore. & se. vt hoc no. Inno. & Host. j. qui cle. vel vo. infinuante. in fi. & Archi. in d. c. præsent. gl. 2. circa fin. lib. 6. & Guliel. de monte Lau. extra de supple. negli. prælo. c. vnico super verbo oportuerit in cle. vbi ponit istā distinctionem paucis additis. ¶ Aut non constat de malitia seu voluntate inordinata ipsius abbatis, & tunc dicit Guliel. de monte Lau. ibi. Aut quæritur vtrum subditus debeat præstare difficultatē circa inquisitionem causæ, & dico quod nō, quia ex quo prælati allegat sibi causam rationabilem & necessariam, qua vult ipsum remouere debet pati quod de ipsa fiat summaria informatio, ex quo eam negat, sic intelligitur istud verbū sine contradictione. j. eo. cum ad monasterium. s. tales. per iura. j. de acufatio. cap. qualiter. 2. in fi. & de symo. per tuas. Aut quæritur vtrum possit facere, vel præstare difficultatem ex parte causæ, id est, quod oporteat quod sit probabilis, & quod sit vera, arg. s. de appel. interposita. & in d. c. illa. 1. q. 3. & tunc quocum modo constat, de ea quamuis etiam summarie, & omisso ordine iuris poterit sine contradictione repelli, non obstante etiam si dicat sibi pactum factum de non remouendo ad vitam, arg. j. de priu. volentes. s. in eos. lib. 6. sic no. Guil. in d. c. vnico. Et sic secundum istud vltimum membrum cessante malitia non remouebit eum sine causa, quod non credo verum, alias nulla esset differentia, an cum malitia vel sine malitia vellet eum remouere, quia in nullo casu posset prohibito voluntatis, quod est falsum, vt in d. s. tales le. & no.

- 1 Parochiani petere possunt bonum vltorem sibi dari.
- 2 Episcopus admittere tenetur, a patrono presentatum.
- 3 Monachus episcopus fieri potest.
- 4 Monachus an prælatus regularis suæ religionis effici potest.
- 5 Monachus an prælatus secularis fieri possit.
- 6 Predicationis officium priuilegiatum.
- 7 Monachus effectus curatus, an iurisdictionis statuta seruare debeat.
- 8 Monachus an canonicus fieri possit.
- 9 Monachus prælatus assumptus, an carnes comedere possit.

Vod dei timorem. Ex vers. q. iam dixi & c. ¶ Not. quod parochiani possunt petere sibi dari bonū rectorē, & ipsum confirmari, & si malus est remoueri: eo quod in malo sacerdote, & malo prælo, populus patitur famem, & sitim: verbi dei. 8. q. 1. audacter. secundū Goff. arg. s. de offic. ordi. inter cætera. 16. q. 7. filijs. hoc est etiam quod Hieremi. deplorat. ¶ Thren. 4. Paruuli petierunt panem, id est, verbum Dei, & non erat qui frangeret eis, distinguendo, & prædicando. & iterum ad hæc lingua lactatis in siti. gl. verbo dei. Et hoc quod dixit de postulatione simpliciter, verum est quod ad populum spectat ius patronatus s. de elect. querelam. 16. q. 1. constitutum. alias autem non habet se intrinsece de electionibus, s. de elec. offi. & c. quifquis. & c. massama. secundū Hosti. hic. Sed tu dic dictum Goff. continere veritatem, licet ad populum nō spectet ius patronatus: vnde populus petit & potest petere ab episcopo sibi dari rectorē, quæ simplex petitio cadit & cadere potest in laicum, & quæ simplex non est prouisio: quia episcopus non tenetur petitionem eius admittere nisi velit. ¶ Secus in casu vbi habens ius patronatus aliquē legitime præsentaret, quia talem episcopus admittere tenetur. 16. q. 7. decernimus, & hoc no. Archid. 71. dist. hortamur. in fi. magna glo. & dixi in d. c. querelam. in 2. dist. in fi. & istam glo. Goff. hic approbat Archid. 16. q. 1. si quis monachus. glo. penult. 2. 3. dist. in c. qui episcopus. gl. fi. vbi de hoc vide, & 16. quæstio. 7. nullus.

¶ Super eo. c. Ad declarationem gl. quæ incipit vtrum monachi. Si quæritur vtrum, & qualiter, monachi possunt assumi ad regimen animarum: & vtrū assumpti statuta sui ordinis seruare teneantur, distingue. Aut quæritur de primo. s. vtrū, & qualiter possunt assumi ad regimen animarum, & tunc ¶ Aut quæritur vtrum possint assumi ad episcopatum, & dic quod sic. Et de iure communi, vt j. de elec. c. nullus. s. fi. lib. 6. melius extra de elec. 1. s. vlt. in cle. Et idem intellige de archiepiscopatu, & superioribus, cum sit eadem vel maior ratio, vt ibi no. Aut ad aliam dignitatem inferiorem, & tunc, aut ad dignitatem regularem, & tunc, ¶ Aut est eiusdem religionis & habitus, & tunc dicit quod possunt etiam de iure communi, vt extra de elec. c. j. in prin. in cle. a contrario sensu. Aut alterius religionis, vel habitus

bitus, & tunc aut queritur vtrum possunt assumi de iure communi, & per viam postulationis, seu alterius prouisionis specialis, & dic quod sic, & a quo debebit postulari, dicit ibi Ioan. Andr. quod a Papa. ggc. vero tenet ibi quod ab episcopo & abbate, & ita videtur sentire Innoc. & Hostien. de postul. præla. capit. fin. ¶ Aut ad dignitatem secularem, & in hoc casu sunt opinionēs, quidam enim dicunt, vt Ioan. & Bart. Brixien. 16. q. 1. in summa, quod olim ex dispensatione hoc fieri poterat. 55. dist. in pñcis. hodie vero potest fieri de iure communi. 16. q. 1. cum pro vilitate, & in parochia & c. doctos. & capit. si monachus. s. his omnibus. & s. ecce sufficienter. & hoc videtur probare hoc. c. in prin. a contrario sensu secundum Archid. in summa alle. & hanc opinionem tenuit Hug. in calle. pñcis. dum modo habeat abbatē, & episcopo consensum, & Goff. hic. Alij vt Io. & Lau. in calle. pñcis. & Io. 16. q. 1. monachi va gantes. & Inno. s. eo. c. 2. dicunt quod nec etiam hodie potest fieri sine dispensatione, cum Lateran. concilio hoc prohibeat. s. eo. c. 2. & j. de capellis mon. in ecclesijs. & hanc opinionem videtur tenere. G. j. de præben. cum singula super verbo ecclesijs. lib. 6. & Ioan. Andr. post eum in nouella. Tertij dicunt sicut primi: sed ad hoc addunt, quod præfici possunt in ecclesijs tantum in quibus possunt plures monachi commorari, solus autem præfici nō possit monachus, quia nec debet solitarii manere sine alio socio eiusdem religionis. s. eod. c. 2. ad idem. 7. q. 1. nihil. & c. illud. & 80. dist. in omnibus. & hanc opinionem ponit glo. 16. q. 1. in summa quarti. Ioan. Fa. in cap. alleg. pñcis. & Bert. hic in ver. satis potest dici. & c. dicunt quod olim monachi non poterant præfici ecclesijs nisi ex necessitate, vt in c. alleg. pñcis. hodie possunt etiam vilitate suadente necesse existate, quia hæc duo æquiparantur. 12. q. 2. sine exceptione. j. de senen. excom. si verē. Host. hic tenet primam opinionem. dicens, tu dic cum Hug. & Bertrando provinciali, & Goff. quod monachus cū licentia siue consensu abbatis hodie potest præfici per episcopum in parochialibus ecclesijs, etiam seculari. 58. di. c. 1. & 2. 74. dist. quorundam. & idem est de canonicis regularibus. s. ti. 1. per tuas. & hic & Abbas cogitur consentire vbi clerici nō inueniuntur sufficientes, & monachus est bonus prædicator: & honestus in vita. ar. 2. 1. q. 1. c. 1. in fi. s. de elect. in causis in fine & c. nihil est. ¶ Et in hoc intelligas quod officij prædicationis ratione regimini competens est priuilegiatum, vt hic sequitur, & argum. s. tit. 1. ex multa. secundum eum hic & in summa eod. tit. s. vtrum populum cum quo concordat frater Ioan. in summa cōfessit. de transitu cle. q. 2. ver. Hostien. tamen & c. frater Alben. lib. 6. tit. ordinandus debet esse non neophitus. & tit. de obedientia arti. 4. versic. quid si episcopus velit. & Ioan. And. hic & hoc credo verum quod satis incidit in idem cum quarta opinione. Nam ex quo assumitur per episcopum, satis concluditur vtilitas ecclesiæ, ad quam assumitur, cum episcopus teneatur vtilitatem parochialibus, & c. cuiuscunque alterius sibi subditæ procurare, arg. s. de iureiur. petitio. de feud. c. 2. & hic debet inter alia iurare, vt not. Hosti. c. o. ti. c. ego. enim. Item cum Abbas consentit concluditur vtilitas monasterij vnde assumitur qui similiter iurat vtilitatem sui monasterij procurare. j. de symo. deus qui. 18. q. 2. abbatē. j. cap. proxi. & se. Item dicit Hosti. hic quod talis monachus potest sine alio monacho, si ipsum commodè habere non possit, vel quia ad hoc non sufficit ecclesia, vel quia socium non reperit habitare, arg. hic nec obstat. s. eo. monachi, quia illud intelligi debet non solum de monachis sed etiam de canonicis regularibus, quia non debent soli poni per villas seu parochias ab abbate ad morandum. ¶ Porro si ad regendum populum instituantur, aliud est, quia in hoc officium prædicationis priuilegiatum est, vt hic patet: cum enim vtrique religiosi sint, quis possit in hoc reddere sufficientem rationem diuersitatis, nō enim hæc sufficit, quod regulæ inferunt laxiori, vt patet supra, de postulatione ex parte in fine secundum eum. Idem in hoc Hugo. & Goff. hic. & G. de monte Laudu. & Gen. extra eodem tit. capitulo ne in agro. s. ad hæc super verbo prioribus & Ioan. Andr. super verbo ad claustrum. in clem. Et præmissa intelligas de ecclesijs parochialibus, quæ ad monachos pleno iure non pertinent, in illis autem quæ ad illos pleno iure pertinent, sufficit sola autoritas abbatis & conuentus. 16. q. 2. vifis. vt no. Host. in sum. eo. tit. s. alle. vtrum populum. vbi plene de hoc per eum. & idem no. frater Io. in sum. confess. tit. de transitu. in cle. q. 2. & se. ¶ Aut quæritur de secundo principali, s. vtrū tales assumpti ad regimen ecclesiæ parochialis teneantur statuta sui ordinis seruare, & tunc referat. Aut quæritur de tribus substantialibus ordinis, & dic quod illa seruare tenentur, nam

talibus monachus continentiam seruare tenetur. s. de vita & honestate. vt clericorum. temporalia dispensabit ratione sibi commissa administrationis: iugo autem obedientiæ, & a iurisdictione abbatis absoluitur, sed imperio episcopi subijcitur, qui de cætero erit abbas suus. 16. q. 1. sic viuere. & c. cunctis. & hoc intelligas, quando ecclesia cui præficiatur, ad episcopatum spectat quo ad omnia. 16. q. j. in parochia. vel saltem quo ad institutionem, sicut vbiq; est de iure communi. 16. q. 1. sanc. j. ti. c. 1. s. de præben. in Lateran. vt dictum est. Si vero ecclesia pleno iure pertinet ad monachos, remanet monachus subiectus abbati, & seruabit omnia sicut prius, præter tria. s. ieiuniū, silentium & vigiliis, quæ commodè seruari non possunt in ecclesia seculari. ar. 43. dist. sit rector. 16. q. 1. nemo. vt no. gl. 16. q. 1. de monachis. In omni autem casu, etiam si episcopus factus sit, habitum deferre debet. s. de vi. & ho. cle. c. clerici. ad fi. nisi forte scandalum generaret, vel loca minus tuta transiret, vt securus potest mutare habitum, & se alijs conformare. Sed ipsum circa carnem non derelinquat, vt in calle. clerici. vers. & tabernas. & eo. tit. Deus qui secundum Host. & Io. And. hic. & Ho. in sum. d. s. vtrum & fratrem Io. in d. q. 2. & 3. Aut quæritur de statutis alijs a tribus substantialibus prædictis, & tunc dicit Host. hic quod ab omnibus obseruantijs regulæ quas non potest seruare commodè saluis substantialibus, ipsum intelligas absolutum. q. 1. c. vnico. Illas autem quas commodè potest seruare seruabit, vt j. e. in fi. Vt ergo cōcludam, obediens erit episcopo, continentiam seruabit, quia illam promisit, proprium tamen habebit ratione administrationis sibi commissæ. s. eo. monachi. s. quia vero. quod nec secundum veritatem propriū est. s. de præben. ratio. de dona. c. 2. & sic semper remanet regularis, quia hæc tria quæ seruat, substantialia sunt, vt no. s. de vi. & ho. cler. la. ex parte. ¶ Sed nunquid in ecclesia collegiata canonicorum secularium poterit fieri prior, præpositus, vel decanus, vel simplex canonicus: quidam dicunt quod sic, vt no. s. de vi. & ho. cler. deus qui. tu dic contra secundum Hosti. & Io. An. hic vt no. s. de regula. super eo. quia hoc nunquam est licitum de præbenda, arg. in eo. quod le. & not. j. tit. 1. inter quatuor. in fin. nec de personatu nisi ob necessitatem curæ animarum, & dispensariue hoc fiat: & qui dixerit canonicè dispensatum hoc probet, super quo vide quod no. j. de schisma. c. 2. Sed & cum dispensationes de maioribus sint negotijs, de consilio capituli fieri debent, alias non valebunt, vt patet in eo quod leg. & no. s. de ijs quæ fi. a prela. nouit. & c. quanto secundum eum hic, & in summa in s. alle. vtrum. secundum Host. s. de tempo. ordi. dilectus. dicit, quod cōsuetudo hodierna habet, quod soli episcopi dispensent. no. Arch. & Io. And. j. de elec. cum ex eo. lib. 6. & Arch. j. de filijs presbyt. c. 2. eo. lib. 6. & de ista materia vide quod no. Io. And. extra de elec. c. 1. gl. pe. lib. 6. & quantum ad hoc quod dictum est de præbenda, vide quod dixi in c. alle. deus qui. ¶ Et vtrum monachus assumptus ad prælaturam ecclesiæ secularis, debeat comedere carnes, vide p. Io. 16. q. j. c. de monachis vbi dicit quod sic, ne sit alijs scandalum. 41. dist. quifquis. quod verum nisi habeat socium: tunc nō potest vt hic, nisi sit infirmus vel debilis, de consecr. di. 5. carnem. vel nisi ex præcepto episcopi, s. m. Host. in s. alle. vtrum populum. ver. sed nunquid excusatur. idem frater Io. in sum. consensu. de transitu. cle. q. 3.

- 1 Tacere in his que quis loqui tenetur, peccatum est mortale.
- 2 Tacere in his que loqui expedit peccatum est veniale.
- 3 Tacere tacenda meritorium est.
- 4 Monachus in concernentibus iudicij figuram episcopo magis quæ Abbati obedire tenetur.
- 5 Monachus in concernentibus viuendi normam, obedire abbati in omnibus debet.
- 6 Monachus in regulis cantandi episcopo obediatur.
- 7 Monachus an dispensari possit a Papa, vt proprium habeat, vel vxorem ducat.
- 8 Monachus idem quod solitarius.
- 9 Castitas regulæ monachali connexa.
- 10 Abbas non potest dispensare monachum, vt proprium habeat.
- 11 Abbas monachum dispensare potest, vt proprium habeat nomine monasterij.
- 12 Iuramentum seruandum.
- 13 Dispensatio contra contenta in euangelio inuvalida.
- 14 Dispensatio Papæ contra ius posituum quantum ad ecclesiam militarem valida.
- 15 Dispensatio Papæ contra ius posituum, quo ad ecclesiam triumphantem, an valeat.

- 17 Dispensatio ab inferiori Papa sine causa cognitione inualida.
- 18 Religiosus an regulam transgrediendo peccatum committat.
- 19 Religionis regulam profitens, vitam regularem profiteri intelligitur.

Vm ad monasterium. §. In refectorio.

Si queris utrum taciturnitas sit peccatum vel non, distingue. Aut queris in ijs quae quis tenetur loqui, ut proprium peccatum confiteri pro tempore debito, & alijs circumstantijs de quo j. de poen. & remis. omnis. de statu monacho. ne in agro. §. sane. in clem. & mederi proximo sermone medicinali pro tempore debito, & alijs circumstantijs, §. de offi. ord. inter cetera 43. dist. lit. rector. & ferre testimonium veritatis 11. q. 3. quilibet me. u. in ijs tacere non est peccatum mortale. Aut queris de ijs in quibus non tenetur loqui, sed expe dit & decet, & tunc est veniale: quando autem hoc est, & quando non, determinare in singulis est difficile: sed ipsa vinctio docet, quod non permittit hominem sibi adhaerentem de facili errare. Aut queritur in ijs, quae quis non tenetur tacere nec loqui, sed sunt indifferentia, & in ijs tacere non est peccatum, ut patet in ijs quae dicam post Host. j. de symo. per tuas. 2. Aut in ijs in quibus tacere tenetur, & tunc tacere est meritorium & actus veritatis, vt hic & j. de pe. & re. omnis. §. caueat. & hoc casu intellige, qd dicit hic Greg. os discretum congruo tempo re vox aperit. & rursum congruo tempore taciturnitas claudit. Pro primo vero membro facit quod dicit Greg. immode ratum silentium, si culpa non esset, propheta non dixisset, ve mihi qui tacui: pro secundo, & tertio, facit Ecclesiastici. 20. homo sapiens tacebit vsq; ad tps. Quod autem dicit Grego. qui corrigere non valet increpare non desinat, ne se participet delinquentium ex consensu taciturnitatis abdicat: intelligitur de illo qui tenetur ex officio corrigere, & mederi alijs in ver bo correctionis, in talibus si fiat obmissio pro tempore debi to est peccatum mortale: in hoc cocor. Ast. ti. de multiloquio. ¶ Super eod. c. §. Abbas vero. Si queritur utrum, & in quibus monachus teneatur obedire Abbati suo: & utrum magis sibi quam epso dioecisano obedire teneatur, distingue. Aut queritur de ijs quae versantur in figura iudicij: aut de ijs quae spectant ad officium abbatis. In primo casu dic, qd plus tenentur obe dire episcopo quam abbati. C. de epif. & cle. in auth. causa quae fit cum monacho. 1. r. q. 1. de persona. §. de offi. ordi. quanto. in fi. cum ibi no. in gl. sic patet. 61. dist. obitum. 6. q. 3. per singu las. 16. q. 1. qui verè. & ita intellige quod no. gl. 12. dist. de ijs in glar. qd in prin. & hoc tenent Hug. & Lau. & Arch. 1. r. q. 3. qui resistit in gl. adde nā potius. In secundo casu refert. Aut que ritur de regnis viuendi, & dic qd in illis debet in omnibus obe dire abbati, vt in d. c. quanto. in prin. 18. q. 2. nullam. & not. Ioā. 12. dist. de ijs in gl. ar. qd pro hoc beatus Ber. de disciplina & praecpto. c. 5. regularis inquit, professio, qua se minor sponte sub dit maiori, & quae alligat, & priorem cois equidè peccati reor, vtrunq; pari necessitate teneri vnum fidelis cura, alterum fide lis obedientia. & c. 8. dicit eadem cura obediendū est deo, & dei vicario, & idem. c. 9. praetatum quem pro deo habemus in omnib. quae non sunt aperte contra deum audire debemus. ¶ Aut queritur de regulis cantandi, seu officij in ecclesia, & tunc episcopo seu in metropolitano obedire debet, vt in d. c. de ijs, & no. Io. ibi in gl. ar. qd pro hoc. de conse. di. 2. institutio. & quod no. Ber. §. de of. ord. pastoralis. in prin. in glo. est tamen iudex. ver. nisi in casib. & Host. post eum. & Card. j. de suppl. negh. pra. l. c. j. gl. no. quod lib. 6. Et si velis plenius videre de obedientia religiosorum, vtrū teneantur obedire praetatis suis in omnibus, quae non sunt contra deum, vtrum omnis inobe dientia religiosorum sit mortale peccatum, vide per Asten. li. 6. tit. de regularibus arti. 3. per totum. ¶ Super eo. c. Ad declarationem glo. & ita habes. Si queritur utrum Papa possit dispensare cum monacho, vt habeat prop rium, vel vxorem ducat. Ber. hic dicit in gl. vlt. ver. puto tñ qd non, & Host. in sum. tit. de regulari. §. ad quid. vbi dicit qd con tra tria substantialia regulae dispensare non potest. idem Io. te net. 25. q. 1. sunt quidam. Idem tenet Io. in subdiacono, quo ad hoc, vt Papa non possit dispensare cum eo, vt ducat vxorem, si votum ipsum ordinatum obliget: secus si constitutio eccle siae ipsum obliget, & non votum: quia contra constitutiones bene dispensat, vt in c. alleg. sunt quidam. vt hoc notat. 32. dist. in fin. c. de illo cum quo concordant Hug. & Arch. ibi, & ex presus. 27. q. 1. cap. nubendi. & vinc. §. de cleric. coniuga. cum olim. vt no. Ber. ibi in glo. 2. ver. Vinc. dixit & c. & Goffr. ibi.

Sed Bart. Brix. vtrouque. fin. c. alleg. sunt quidam. & c. de illo tenet contrarium. §. quod potest dispensare. c. cum hoc non sit contra articulos fidei, & ipse habeat plenitudinem potestatis, vt 2. q. 6. decreto. & c. se. & idem no. Io. 25. q. 1. quae ad perpetuam. gl. 1. dicens, quod in continentia sacerdotum bene potest dispensare. Et idem quo ad continentiam professoris ordi nem regularem tenet Inno. hic in gl. 2. dicens ista duo. sab dicatio proprietatis, & custodia castitatis sunt annexa regulae monachali, non a iure naturali, vel diuino, sed a iure positiuo, quod probat, qd quia monachus nihil aliud est quam solitarius, & trilitis. 16. q. 1. placuit. sic ergo plus importat illud est imposi tum a cōditōre iuris. Ex quo patet quod Papa posset dispen sare cum monacho, quod habeat proprium, & vxorem ducat, cum posset ordinem & regulam, vel substantiam, quam dedit ordini tollere secundum eum: idem Hostien. post eum hic, & Archid. 32. q. 2. c. folet. glo. fin. & Guil. de monte Lau. extra de consangu. & affinit. c. vnicō. super verbo in sacris ordinibus. Gen. super verbo constitutus. in clem. & hoc credo verius de iure, dum modo faciat ex causa, vt sequitur. ¶ Vel potes circa hoc probabiliter sic distinguere secundum opinionem Vinc. & Ioan. quam ponit Ber. hic in ver. Vin. & Ioan. qui dixerunt, quod Papa non potest dispensare, vt monachus habeat prop rium existendo monachus, vel quod possit contrahere ma trimonium: cum per primum non fiat trilitis sed gaudens, cū sit gaudium habere proprium: per secundum vero non fiat tri litis nec solitarius sed gaudens & comitarius, saltem cū vxore: ita posset intelligi prima opinio. Sed de monacho pos set facere non monachum. 74. dist. in. quorundam. quo facto per consequens, & proprium habeat, & vxorem ducat, ad quod facit. l. qui clerici vel vo. c. veniens, & quod no. Innoc. ibi glo. 3. Tu dic secundum Innocentium, & Hostien. hic quod non potest dispensare sine causa, sed ex magna causa, & deo pla cente hoc posset, vt si non posset esse salua Christianitas, nisi monachus regnum suum proprium, accipiat illud suis haere dibus relinquendum, vel si illi de regno aliquo dicant, quod nisi monachus accipiat regnum regni in vxorem, quod dabit eam tyranno vel infideli, vt no. plene hic Innoc. in gl. bene di cit. & Hostien. post eum. Cum quibus non concordat Tho. in secunda secundae. q. 88. arti. 1. dicens quod quia continen tia non est annexa essentialiter ordini sacro, sed ex statuto ec clesiae, ideo videtur quod per ecclesiam dispensari possit in vo to continentiae solennizato per susceptionem sacri ordinis, sed non potest in voto religionis solenni, quia prout dicit hac decre. in fi. Castitas est annexa regulae monachali, vnde debi tum castitatis est annexum ei essentialiter, secundum Tho mam cum concor. in scriptis, vbi dicit, quod illi probabilius dicunt, qui dicunt quod si communis utilitas totius ecclesiae, aut vnus regni vel provinciae exposceret, posset in voto continentiae, & religionis dispensare quantumcunq; esset solen nizatum, & hanc sententiam. §. quod Papa possit dispensare notabat dominus Hug. Card. & Ioan. Theotonicus, qui dicit quod vidit de facto dispensari, & consentit etiam magis huic opinioni Hostien. in summa titu. de voto, & vo. re. §. qualiter. circa finem prout hoc no. Archidia. in alleg. quidam. 26. q. 1. glo. penul. qui in eandem opinionem declinare videtur. & fra ter Ioan. in summa. con. Rub. de votis q. 72. quae incipit, quae ro speciale. & hoc expressè tenet Ioan. And. infra de regul. iur. capitulo. semel deo. in nouella libro sexto, vbi disputat hanc quaestionem. & hic. ¶ Super eodem capitu. §. fina. Si queris utrum Abbas possit cum monacho, vt habeat proprium dispensare, distingue. ¶ Aut vt habeat & possideat nomine proprio, & dic quod nō, vt hic. ¶ Aut vt habeat & possideat nomine monasterij in vsus suos necessarios, & dic quod sic, vt hoc not. G. de mon te Lau. extra eodem titu. capitu. ne in agro. in fin. glo. antepenul. in clem. Vnde istum. §. intelligit Hostien. de mona cho administrationem non habentem alioquin contra supra eo dem capitu. 2. §. qui vero. quantum enim ad proprietatem habendam equiparantur religiosi administrationem habentes, & clerici seculares, vt patet supra de testam. requisisti. §. fin. se cundum Hostien. hic in gloss. sua quae incipit administrationem. Quod vltimum non credo verum, quia primi nullo mo do testari possunt, vt 19. quaestio. 3. quia ingredientibus, & di xi supra de pecu. cleri. si quis sane. sed secundi bene, vt ibi dixi. Hanc decre. inducit Ioan. And. infra de regul. iuris capitu. non est obligatorium. in nouella libro sexto, ad quaestionem fratris Vberti quae est talis, Abbas cum conuentu causa vi tandae murmurationis, & scandali fecerunt statutum iu ramento

iuramento firmatum, vt singulis monachis darentur decē an nuatim pro vestimentis, queritur vtrū Abbas propria volun tate possit illud tollere iplis monachis pecuniam, post multa argumenta, pro & cōtra solebat frater Vbertus, quod habeat superio rem in terris, illum tñ habet in caelis: & ideo dispensatio talium bonorum ab eo non debet fieri, nisi in illis casib. in quib. veri similiter apparet, quod dominus cuius sunt hmoi bona con sensum adhiberet, vt potestas sub ratione distingatur. 1. r. q. 3. illa. Constat autē quod deo non placet, qd talia bona sua sine causa rationabili concedantur, & ideo talis concessio non va let: quanuis ergo ille qui est verus dominus alicuius rei, si illā det alicui sine causa rationabili, potest tenere talis donatio, qd fit de consensu domini, non meretur tamen donans nec agit virtuosè sed potius peccat, quia cum quilibet ea quae agit te neatur agere. ¶ In iudicium recte rationis, & qui sic agit virtu osè agit, & meretur, oportet, qd quicunq; agit contra iudicium recte rationis peccat, hac Card. ibi & ad hoc concordat quod no. ipse Card. in extrava. Bonifacij. 3. tit. de dolo & con. c. rem non nouam. ¶ Si queritur in secundo casu principali. §. quando dispensatio fit per inferiorem seu inferiores Papas, quib. con cessum est dispensare, tunc dicunt Inn. & Host. hic quod tali bus non licet dispensare nisi cū causae cognitione, & si dispen sent non valet dispensatio, vel reuocatur, & dispensans peccat & punitur. 5. r. dist. in aliquo. & de ista materia vide quod no. per Innoc. §. de cle. con. diuersis fallacijs. per Archid. 1. r. q. 7. tali. & 55. dist. penitentes. ¶ Super eo. c. Si queritur utrum, & quando religiosus peccet mortaliter transgrediendo ea quae sunt in regula, dicendū est. ¶ In Th. quod in regula continetur aliquid dupliciter. ¶ Vno modo sicut finis regulae: puta ea quae pertinent ad actus virtu tum, & horum transgressio, quantum ad ea quae cadunt cōter sub praecpto obligat ad peccatum mortale: quantum vero ad ea quae excedunt cōter necessitatem praecpti, nō obligat ad mortale, nisi propter contemptum: nam religiosus non tene tur esse perfectus, sed ad perfectionem tendere, cui cōtrarietur perfectio contemptus. Alio modo cōtinetur aliquid in regula pertinens ad exterius exercitium, sicut sunt omnes ex teriores obseruantiae: inter quas sunt quaedam ad quas obligat religiosus ex voto professionis. Votum autē professionis respicit principaliter tria: paupertatem, continentiam, & obe dientiam, de quib. habetur hic in fi. Alia vero oia ad hoc ordi nant, & ideo transgressio horum triū obligat ad mortale: alio rum vero transgressio non obligat ad mortale, nisi per cōtem ptum regulae, quia hoc directe contrariatur professioni, per quam aliquis vouet regulam vitam, vel propter praecptū, siue ore tenus a praetato factum, siue in regula expressum, quia hoc esset facere contra obedientiae votum, ¶ In Thom. Et qd de contemptu dictum est, intellige. ¶ In Arch. quod tunc com mittit aliquis vel transgreditur ex contemptu, qd voluntas eius renuit subijci ordinationi legis, vel regulae, & ad hoc procedit ad faciendum contra legem vel regulā. Quando vero propter particularem causam aliquam: puta propter concupiscentiam vel iram inducitur ad aliquid faciendum contra statuta legis vel regulae, non peccat ex contemptu, sed ex aliqua causa: & si frequenter ex eadem causa, vel alia causa, simili peccatum ite raret, sicut etiam dicit Augu. in lib. de naturalib. & gratia. non oia committuntur ex contemptu superbiae, frequenter tamen peccati dispositio inducit ad contemptum, ¶ In illud Prouer. 18. cum in profundum peccatorum ipsius venerit contēnit secundum. T. 16. dist. nec licuit. vt no. Archi. 8. r. dist. quicun que. ¶ Et ex hoc nota. ¶ In Th. quod qui proficitur regulam non vouet seruare omnia quae sunt in regula, sed vouet regula rem vitā, quae essentialiter consistit in tribus praedictis. Vnde in quibusdam religionibus cautius aliqui profitentur, nō qui dem regulam, sed viuere. ¶ In regulam. ad hoc quod aliquis mores suos informet. ¶ In regulam, sicut secundum quoddam exemplar, & hoc tollitur per contemptum. In quibusdam re ligiosis adhuc cautius profitentur obedientiam secundum regulam oīno, qd professioni non contrariatur, nisi id quod est praecptum regulae. Transgressio vero vel commissio aliorū obligat solum ad peccatum veniale, quia huius sunt dispositio nes ad principalia vota: peccatum veniale dispositio est ad mor tale in quantum impedit ea in quib. aliquid dispositio ad ob seruandum principalia praecpta legis Christi, quae sunt praec pta charitatis. ¶ In Th. & idem per omnia Archi. 27. q. 1. c. 1. super verbo secundum apostolum: idē in effectu frater Asten. lib. 6. tit. de episcopis. arti. 2. q. vtrum religiosus, vbi etiam di cit quod. Dicere quod ingredientem religionem non debent

endo. Sed dicendum est, quod licet Papa habeat plenitudinē potestatis quantum ad omnia bona ecclesiastica, epalia, & spi ritualia, nō tamen habet illam, vt dominus, sed vt minister & dispensator domini principalis: vnde licet non habeat superio rem in terris, illum tñ habet in caelis: & ideo dispensatio talium bonorum ab eo non debet fieri, nisi in illis casib. in quib. veri similiter apparet, quod dominus cuius sunt hmoi bona con sensum adhiberet, vt potestas sub ratione distingatur. 1. r. q. 3. illa. Constat autē quod deo non placet, qd talia bona sua sine causa rationabili concedantur, & ideo talis concessio non va let: quanuis ergo ille qui est verus dominus alicuius rei, si illā det alicui sine causa rationabili, potest tenere talis donatio, qd fit de consensu domini, non meretur tamen donans nec agit virtuosè sed potius peccat, quia cum quilibet ea quae agit te neatur agere. ¶ In iudicium recte rationis, & qui sic agit virtu osè agit, & meretur, oportet, qd quicunq; agit contra iudicium recte rationis peccat, hac Card. ibi & ad hoc concordat quod no. ipse Card. in extrava. Bonifacij. 3. tit. de dolo & con. c. rem non nouam. ¶ Si queritur in secundo casu principali. §. quando dispensatio fit per inferiorem seu inferiores Papas, quib. con cessum est dispensare, tunc dicunt Inn. & Host. hic quod tali bus non licet dispensare nisi cū causae cognitione, & si dispen sent non valet dispensatio, vel reuocatur, & dispensans peccat & punitur. 5. r. dist. in aliquo. & de ista materia vide quod no. per Innoc. §. de cle. con. diuersis fallacijs. per Archid. 1. r. q. 7. tali. & 55. dist. penitentes. ¶ Super eo. c. Si queritur utrum, & quando religiosus peccet mortaliter transgrediendo ea quae sunt in regula, dicendū est. ¶ In Th. quod in regula continetur aliquid dupliciter. ¶ Vno modo sicut finis regulae: puta ea quae pertinent ad actus virtu tum, & horum transgressio, quantum ad ea quae cadunt cōter sub praecpto obligat ad peccatum mortale: quantum vero ad ea quae excedunt cōter necessitatem praecpti, nō obligat ad mortale, nisi propter contemptum: nam religiosus non tene tur esse perfectus, sed ad perfectionem tendere, cui cōtrarietur perfectio contemptus. Alio modo cōtinetur aliquid in regula pertinens ad exterius exercitium, sicut sunt omnes ex teriores obseruantiae: inter quas sunt quaedam ad quas obligat religiosus ex voto professionis. Votum autē professionis respicit principaliter tria: paupertatem, continentiam, & obe dientiam, de quib. habetur hic in fi. Alia vero oia ad hoc ordi nant, & ideo transgressio horum triū obligat ad mortale: alio rum vero transgressio non obligat ad mortale, nisi per cōtem ptum regulae, quia hoc directe contrariatur professioni, per quam aliquis vouet regulam vitam, vel propter praecptū, siue ore tenus a praetato factum, siue in regula expressum, quia hoc esset facere contra obedientiae votum, ¶ In Thom. Et qd de contemptu dictum est, intellige. ¶ In Arch. quod tunc com mittit aliquis vel transgreditur ex contemptu, qd voluntas eius renuit subijci ordinationi legis, vel regulae, & ad hoc procedit ad faciendum contra legem vel regulā. Quando vero propter particularem causam aliquam: puta propter concupiscentiam vel iram inducitur ad aliquid faciendum contra statuta legis vel regulae, non peccat ex contemptu, sed ex aliqua causa: & si frequenter ex eadem causa, vel alia causa, simili peccatum ite raret, sicut etiam dicit Augu. in lib. de naturalib. & gratia. non oia committuntur ex contemptu superbiae, frequenter tamen peccati dispositio inducit ad contemptum, ¶ In illud Prouer. 18. cum in profundum peccatorum ipsius venerit contēnit secundum. T. 16. dist. nec licuit. vt no. Archi. 8. r. dist. quicun que. ¶ Et ex hoc nota. ¶ In Th. quod qui proficitur regulam non vouet seruare omnia quae sunt in regula, sed vouet regula rem vitā, quae essentialiter consistit in tribus praedictis. Vnde in quibusdam religionibus cautius aliqui profitentur, nō qui dem regulam, sed viuere. ¶ In regulam. ad hoc quod aliquis mores suos informet. ¶ In regulam, sicut secundum quoddam exemplar, & hoc tollitur per contemptum. In quibusdam re ligiosis adhuc cautius profitentur obedientiam secundum regulam oīno, qd professioni non contrariatur, nisi id quod est praecptum regulae. Transgressio vero vel commissio aliorū obligat solum ad peccatum veniale, quia huius sunt dispositio nes ad principalia vota: peccatum veniale dispositio est ad mor tale in quantum impedit ea in quib. aliquid dispositio ad ob seruandum principalia praecpta legis Christi, quae sunt praec pta charitatis. ¶ In Th. & idem per omnia Archi. 27. q. 1. c. 1. super verbo secundum apostolum: idē in effectu frater Asten. lib. 6. tit. de episcopis. arti. 2. q. vtrum religiosus, vbi etiam di cit quod. Dicere quod ingredientem religionem non debent

regulam profiteri, alias faciunt minus caute, sed potius habet profiteri vitam secundum regulam vel obedientiam, secundum regulam, est plane contra decre. ex parte tua. in fine, ubi est expressum, quod debent regulam profiteri. Et ad horum declarationem, videas. lib. 6. de versic. exijt qui seminat. & 9. quae requiruntur, vt religiosi recte viuant, vide per Archid. 12. q. 1. c. 2. in gl. adde quod ista vnitas.

- 1 Seneritati iuris terminis limitata quando detrahendum.
- 2 Seneritati iuris terminos excedenti, quando detrahendum.
- 3 Clericus non potest habere vocem in capitulo monachorum ex pacto.
- 4 Clericus vocem in capitulo monachorum habere potest consuetudine & priuilegio.

A qua. Si quaeritur vtrum, & quando seueritate iuris sit detrahendum, distingue. Aut quaeritur de seueritate iuris terminis limitata: aut de seueritate iuris terminos excedente. In primo casu aut quaeritur in religiosis qui renuntiauerunt seculo, & qui veniunt contra votum, & eo casu non est detrahendum seueritati, vt hic in ver. non parcendo. Praeterea istis visitatoribus de quibus loquitur haec decreta. non committitur dispensatio, sed iuris seueritas, & ea que hic statuuntur de obseruantia monachali, non sunt dispensabilis. vt s. eo. cum ad monasterium. in fi. fm. Vin. & Gof. hic. & Arch. l. dist. vt constitueretur super verbo seueritati, sed nec tales visitatores habet iurisdictionem, sed de plano inquirunt ideo pena dispositionis non sequitur. Aut quaeritur in secularibus: & tunc interdum detrahitur seueritati, quod dicitur in d. c. vt constitueretur. & j. de elec. ex comm. latores. & ibi forte de hoc dicam. In secundo casu. si quando quaeritur de seueritate iuris terminos excedente, tunc aut multis crassantibus opus est exemplo, & tunc non est detrahendum seueritati, dummodo non nimia existat. ff. de pen. l. aut facta. s. fi. C. ad l. iul. repetundarum. lib. 1. j. de schismaticis. c. vni co. in fi. lib. 6. & extra de penis. c. si quis suadente. in cle. Aut non est opus exemplo, & tunc detrahendum est seueritati, quia poenis legis debemus esse contenti. s. de transac. c. vlt. cum ibi no. de off. dele. de causis in fi. ff. de ver. obli. l. si stipso facta fuerit.

¶ Super eo. c. s. praecipimus. Si quaeritur vtrum clericus secularis possit habere vocem in capitulo monachorum, & cum eis eligere abbatem, & distingue. Aut quaeritur vtrum possit hoc habere ex pacto post fundationem apposito, & dico qd no, vt hic. Aut vtrum possit hoc habere ratione consuetudinis, vel priuilegij, vel pacti, in fundatione apposito, & dic qd sic: & ita potest intelligi. s. de resti. in integ. c. 2. j. de iure pa. c. nobis fuit. Si miles no. s. de elec. constitutus. Et idem de canonicis regularibus, quia idem iuris est in vtrisque, nisi in exceptis casibus, vt no. s. eo. cu ad monasterium, & c. quod dei timorem. & s. c. proxi. s. ordinetur. fm. Io. hic. & Io. And. hic, & ad id qd dictum est de consuetudine concordat Archi. j. de elec. ex eo gl. pe. lib. 6.

¶ Derelictio domibus. Rubrica.

- 1 Patronus ex loci constructione, ecclesia destructa, & refecta eius patronus non erit.
- 2 Patronus ex dote ecclesiae destructae & refectae erit patronus.

Via monasterium. Si quaeris quoniam aliquod monasterium penitus est destructum, & aliud de bonis per conuentum ipsius loci construatur, nunquid ille qui erat patronus primi, erit patronus & secundi, distingue. Aut ex constructione vel loci collatione erat patronus, & tunc non erit patronus secundi, quia ex pirat ius patronatus. Aut erat patronus ex dotis collatione, & tunc erit patronus secundi, ad quod cum onere suo transferunt res quas dedit. 16. q. 1. si quis laicus. ff. de pigno. actio. l. si conuenerit. secundum Taner. & Hosti. & de hoc plenius per Hosti. j. de iure patro. c. 1.

Nter quatuor. Si quaeritur vtrum episcopus possit de ecclesia seculari facere regularem, vel e contra, vide quod dicam j. de ecc. ed. c. ad audientiam. 2.

- 1 Ecclesia per Papam potest priuilegiari.
- 2 Ecclesia an per episcopum priuilegiari possit.
- 3 Ecclesia per Papam eximi potest.
- 4 Ecclesia per episcopum an eximi possit.
- 5 Ecclesiae vnus ius, an alteri ecclesiae episcopus dare possit.

- 6 Ecclesia in emphyteusim non concedenda.
- 7 Ecclesia ad censum concedi potest.
- 8 Episcopus an in concessione ecclesiae quam facit, censum retinere possit. 10.
- 9 Rei tradita dominus censum retinere potest.
- 10 Censuaris ob cessationem a solutione canonis nullo tempore in commissum cadit.
- 11 Emphyteuta ecclesiae cessans in canonis solutione biennio, & priuatus triennio, cadit in commissum. 15.
- 12 Ecclesia cessans in canonis solutione an cadat in commissum.
- 13 Prohibitum vna via, alia permittitur.

Constitutus. Ad declarationem gl. hic videtur. si quaeritur vtrum & qualiter ecclesia subiecta episcopo possit priuilegiari, seu eximi ab eodem, distingue. Aut quaeritur primo nunquid possit priuilegiari, & tunc aut per Papam, & dic qd sic, vt j. de priu. per totu. & eo. ti. per totum. lib. 6. & in cle. Aut per episcopum, & tunc aut quaeritur vtrum possit concedere priuilegium in praedictum suum, & dic qd sic. s. de ijs que fia. pra. c. quato. de re iud. cu causa. de donationib. pastoralis. j. de priu. cu olim. 2. in princ. vbi Host. dicit & Io. An. post eu, qd eps concedit priuilegia libertatis: & ita possit intelligi. c. statumus. 16. q. j. intelligendo qd loquatur de decimis ad epm pertinentibus, prout intellexit Hug. Aut vtrum possit concedere priuilegium in praedictum alterius, vel alioru, & dic qd non, nisi certa & rationabilis causa ostenderetur, fm. Hug. Tan. & Ber. hic in fin. ver. verius credo. pro hoc. j. de exce. pra. c. 1. vbi in praedictum Arch. non potest episcopus aliqua iura remittere ecclesiae: & hoc ibi no. Lau. & Ber. & pro vtroq. mebro facit. 16. q. 1. peruenit. & hoc ibi no. Arch. super verba licetia. dicens, qd eps potest concedere speciale priuilegium de proprio iure. vbi ius alterius non laeditur. Sed priuilegium per qd detrahitur iuri alterius eo inuito alteri conferre non potest, nisi Papa. 9. q. 3. conquestus. fm. Hug. & Arch. ibi sed cum ca ratio nabili credo qd potest. ar. 16. q. 1. statumus. vbi dicit quod nullus praeter conscientiam epi debet dare decimas extra baptismalem ecclesiam: ergo a contrario sensu vs, quod de consensu epi possit: & ita argumetur ibi Gratianus in s. j. fm. Host. hic in ver. Io. dixit. & idem dicit Vinc. & Gof. qd intellige consensu capituli interueniente, vt sequitur in fin. Aut quaeritur nunquid possit eximi, & tunc aut per Papam, & constat quod sic vt s. de arbi. cum r. p. j. de priuilegijs cu & platare. c. porro. & per totu. eundem tit. c. eporum. c. per exemptionem. c. si Papa, & per totu. li. 6. Aut per epm, & dic quod non: eps. n. non potest aliquem ad se in totum eximere, vt no. s. de do. pastoralis. j. de cens. cu venerabilis. s. fi. fm. Gof. Ber. & Host. in c. alle. cu venerabilis. & Io. 16. q. 2. visis in gl. pleno iure ec. & Ho. hic. ar. ff. de offi. pra. l. legatus. de pac. lius agnationis. C. de pa. po. l. abdicatio. & idem no. ipse Ho. in summa tit. de off. ord. s. quid pertinent. sub. s. sunt aut quaedam. ver. & no. qd quantumcumq. & de reb. eccl. non alie. s. an res. ver. extra summam videndum. Et in istam sententiam videtur inclinare Arch. in d. c. visis. in gl. adde subaudi. & verum est, & gl. seq. Nec ob. quod hic dicitur, quia hic interuenit confirmatio Papae, quae hoc operata est, quae & reddit validum id qd est alias inualidum, nam sola talis confirmatio sufficit, quantum alias de iure coi, facta concessio non valeret. ff. de adop. l. adoptio. C. de testa. l. oim. s. de transac. c. j. & c. veniens. fm. Io. & Arch. in c. alle. visis. & Inn. & Hosti. hic vel hic Abbas qui non erat subditus ex tali tit. potuit praescribere, ar. s. de praescri. cu ex officij. j. de iu. pat. c. cura. Vnde si quaeritur vtrum ius vnus ecclesiae possit episcopus dare alteri ecclesiae. Distingue vtrum hoc faciat extra consensum sui capituli, vel alias sine causa rationabili, & tunc non potest, & sic intellige sententiam Hug. & sequacium. Vel de consensu capituli sui, & ex ca rationabili, & tunc potest, vt not. s. de reb. eccl. non alie. c. 1. & in d. c. pastoralis. de do. & sic intellige opinionem Io. & suoru sequacium secundum Ho. & Io. And. hic. & hac opi. Host. tenet Arch. 16. q. j. c. ecclesiae. gl. 2. & ibi vide & Io. An. j. de reb. eccl. c. 1. super verbo tenues. lib. 6. Et de ista materia, vide quod no. Io. & Arch. post eum. 2. 5. q. 2. in summa. per istam decre. & decre. j. s. de loca. & condu. & per c. si quis iam translatus. 20. q. 2. determinat Io. And. post Io. de monte murlo. j. de reg. iur. c. non est in mora in nouella lib. 6. quae ista imposita fuit per Papam Kalendis Iunij decima triennalis, soluenda per praelatos & clericos ecclesiarum de annuis ipsarum prouentibus. de mense Martij singulis annis, sub certis penis, & datis collectionibus. vt est

est moris, & tunc dominus Io. praerat ecclesiae Paauanae, illius anni prouentus percepit, qui demum translatus fuit ad ecclesiam Bononiam. Kalendis Ianuarijs, & dominus. O. tunc fuit praelatus ecclesiae Paduanae, & vterq. suam ecclesiam statim possidet, neuter ipsorum de mense Martij primi sequentis decimam soluit, quaeritur quis ipsorum incidit in poenam, & quis ex illis soluere tenebatur, & dicit qd quibusdam videbantur, qd deberet fieri pro rata temporis diuisio inter eos, arg. s. de locato propter sterilitatem. de testam. relatum. 2. in fi. de decimis a nobis. & c. tua nobis. 16. q. 1. si quis laicus. & bene facit. j. de sepul. cum quis. lib. 6. ipse tamen soluerebat, qd domino. O. episcopo Paduano incumbit onus soluenda decimae, & sic non soluendo incidit in processum, quia debitum est reale, vt hic cum concor. s. alle. & contraria loquuntur in censibus persona libus, vel in diuersis possessoribus, qui faciunt fructus suos qui non sunt domini, sed procuratores. s. de dona. c. 2. & vtrarijs comparantur in morte. i. cum dimittunt ecclesias, & fateur ramen quod si ipse dominus Io. exportasset fructus, vel modo consumpsisset, coueniri posset per suum successorem: decima autem non habet soluere pro ecclesia Paduana, satis enim est sibi quod illam habet soluere pro ecclesia Bononien.

¶ Super eo. c. Hic dicitur quod episcopus Lauitanus coecepit ecclesiam in emphyteusim, gratia huius. si quaeris vtrum ecclesia, vel ius episcopale possit concedi in emphyteusim, vel ad firmam, distingue. Aut quaeritur vtrum possit concedi in emphyteusim, & dic quod non: vnde hic expone in emphyteusim. i. ad exemplum emphyteusis, improprie. n. ponitur quia non ecclesiae vel ius episcopale: sed praedia dantur in emphyteusim. 10. q. 2. hoc ius. Aut quaeritur vtrum possit concedi ad firmam, vel ad censum, & dic qd sic vt s. de iure iur. querelam. & j. tit. 1. c. 2. ver. de temporalibus. j. de censibus per totum secundum Goff. Sed quia fuit hic retenta certa pensio sicut fit in emphyteusim, ideo dic secundum Host. hic. & idem no. Arch. in c. alle. hoc ius porrectum. ver. perpetua.

¶ Super eo. c. Ad declarationem gl. videtur qd symoniacus & c. si quaeritur vtrum episcopus in concessione ecclesiae quam facit, possit certum censum licite retinere, distingue. Aut quaeritur vtrum possit habere huiusmodi censum ex constitutione ne illius cui ecclesia conceditur: aut ex sola retentione illius episcopi concedentis. In primo casu refert, aut in tali facto interueniunt duo actus. s. coeceptio ecclesiae, & iurium ipsius per se, & constitutio census per se, & sic sunt duo contractus se mirime contingentes, & tunc valet & fieri potest talis constitutio absq. vitio symoniae, vt s. de rer. permitt. c. ad quaestiones: & ita potest intelligi fuisse factu in hac decretali. Aut ista duo sunt in simul, & eodem contextu, & in eod. contractu, & tunc secus, per ea quae ibi leguntur, & no. & 1. q. 2. qua pio. j. de symonia. c. querelam. & per totum. s. de transac. c. super eo. In secundo casu, dic qd potest, & ita intelligit Host. iudic. vnde cum episcopus concederet ecclesiam cum omnibus iuribus suis, potuit sibi certum censum retinere, & tunc in traditione rei suae hoc potest facere quilibet. ff. de pact. in traditionibus. & hoc probatur hic in s. cum autem. Nec in solutum fit, nec nouum, vt cum ipsi ecclesiae concesserint pjs locis, aliquid sibi referunt in eisdem nomine pensionis & c. quasi dicat. ex quo conceduntur totum, aequum est qd aliquid sibi valeant retinere, vt j. de iure patro. praeterea. In hac ergo ratione Papa fixit pedem omisis alijs, & tu facias idem: nec mirum si sic referuare potest, nam & si offeratur ab eximendo census, & oblatu constituitur ab eximente, nihilominus dicitur titulus licitus, & gratuitus fuisse ab initio, & transit indebitum, & necessarium, vt hic sequitur, arg. C. de act. & oblig. l. sicut in initio. s. de voto magne. s. 1. & sic potest intelligi, infra de priuilegijs receptimus simile. s. de commoda. c. vnico. secundum Hosti.

¶ Super eo. c. Ad declarationem gl. penultima. Ber. hic & gl. vlt. Inn. si quaeritur vtrum censuaris, vel emphyteuta cessans in solutione census, canonis, vel tributi debiti, vel pensionis debite, per biennium cadat a iure suo, distingue. Aut quaeritur de censu seu re censuali: & dicitur res censualis cuius directu, & vtile dominium transit in donatarium. Aut quaeris de re emphyteutica, cuius directum dominium non transfertur in emphyteutam: sed tantum vtile. In primo casu dicunt Ber. & Inn. hic qd quanto magis, tempore cessat in solutione census, non perdit rem censuariam concessam: vt hic. Host. vero dicit quod hic sibi nihil retinuit episcopus praeter censum, quem nec in signum dominij habere voluit, sed potius in signu dare libertatis, arg. j. de priuilegijs receptimus. & ideo quantumcumque cessat in solutione, libertas semel concessa non reuocatur.

arg. instit. quibus ex causis ma. no licet. s. semel. secus si in signum dominij censum retinuerit, tunc. n. committeretur res concessa si per biennium cessaret in solutione census, vt patet in eo quod leg. & no. de dil. c. licet. de causa posse. & proprietate. c. fide locato & conducto propter sterilitatem. in fi. secundum Host. primum verius. In secundo casu dicunt Ber. Inn. Hosti. & Abb. hic quod emphyteuta cessans in solutione pensionis per triennium priuandus est iure, quod habet in re emphyteutica, & idem Ber. s. de dil. c. licet. quod intelligunt indistincte verum tam in laico, quam in ecclesia emphyteuta. Tu vero hoc intellige fore veru in laico, nam si ecclesia cessat in solutione canonis vel tributi, res non transfertur in eum cui tributum vel canon debetur, vt patet in eo quod leg. & not. 1. r. q. 1. si tributum. 16. q. 1. c. placet. vbi hoc not. Io. ibi super verbo translationis. Idem Arch. ibi in gl. adde si ergo ecclesia. Idem Goff. in summa de immuni. ecclesiarum. s. 2. & Host. in Summa. eod. tit. s. 3. & hanc sententiam sequitur Pet. de Sam. & Ab. & Egi. hic, & hoc tenes secundum Archid. qui hoc tenet. j. de re iud. c. Apostolica. in glo. no. qd licet. lib. 6. Nec obstat. C. de exac. trib. l. si diuina. lib. 10. quia aut. in illa non tenet nec habet locum secundum canones, si de ecclesia loquatur: quia certum est, quod Imperator nihil potest statuere de rebus ecclesiae, maxime in praedictum ecclesiae. 96. dist. c. 1. s. de col. ecclesia sanctae Mariae. Nec potuit Imperator priuilegium qd concesserat tollere. j. de reg. iur. c. decet. lib. 6. vel intelligitur, quod ibi res tenetur loco pignoris, donec tributum soluiatur, vt ibi no. Aut debet exponi diuina domus, i. imperialis, secus in ecclesiastica, secundum Goff. & Arch. vbi. s. & Io. And. hic. Hoc credo verius, & mouet me inter alia hoc. c. vbi fere p. 40. annos fuerat census non solutus, & condemnatur monasterium solum ad censum substractum. Hoc etiam probat lex in vrbibus feudorum, de capitulis corra. c. si clericus. vbi si praelatus committit feloniam contra regem, a quo ecclesia feudum habet, illo praelato viuentis pertinebit feudum ad regem, illo mortuo redibit ad ecclesiam, ea ratione quia delictum personae, & c. j. de reg. iur. c. delictum. lib. 6. cum concor. Item quia ecclesia volens rem emphyteuticam alienare non potest, vt C. de sacrosan. eccle. li. ubi nemo nulli. & in aut. qui res. quae est canoniz. va. 10. q. 2. saltem sine solemnitate canonis sine exemptione. 12. q. 2. ergo multo minus in vita hoc poterit canonem non soluendo, quod. n. quis volens facere non potest, nec inuitis facere astringitur. C. qui mili. non poss. 1. 3. de aduo. di. iudic. l. ne quis iam. n. ecclesia quae vellet rem ecclesiasticam alienare, cessare a solutione, vt a iure suo caderet, & sic fieret per obliquum qd directo prohibetur, quod esse non debet. ff. de ijs que in frau. cred. l. 2. 3. & 4. de trans. l. cum hi. s. sed cum lis. s. de proc. tu. & aperiretur via fraudi, quod esse non debet. j. de diuor. quanto. in fi. Et prohibitum vna via permittitur alia, quod esse non debet. j. de reg. iur. cum quid. li. 6. maxime cum vedendo possit ecclesiae adesse vera estimatio ipsius vtilis dominij, cessando vero in solutione nil adesset. Item quia statim quod aliqua res facta est ecclesiae, induit talem naturam, qd non potest alienari seu obligari, nisi in casibus expressis in iure ar. eius qd dicit lex de re immobili acquiritur minor. ff. de reb. eo. l. j. in fi. per eam viam ff. de ma. testa. l. stichus seruus meus. Concludo ergo breuiter ex praemissis dic quod. Aut quaeritur de re ecclesiastica censuali tributaria seu emphyteutica, & quae debet & censum, canonem, tributum, vel pensionem, & tunc tenet opinionem praedictam Gof. & Archi. vbi. s. Aut quaeritur de re non ecclesiastica, & tunc distingue inter rem censualem, & rem emphyteuticam prout distinguit Ber. & Inn. hic. Et intellige quod emphyteuta ecclesiae debet soluere pensionem infra biennium, emphyteuta vero priuari, infra triennium, vt C. de iure emphyt. l. 2. C. de sac. san. eccle. in aut. qui rem. & de ista materia vide quod no. Spe. rubr. de locato, & conducto. s. nunc aliqua. versic. 14. vbi ponit opinionem Vberti & Mar. de Fano scilicet, quod ecclesia cessans in solutione pensionis rei emphyteuticae, incidit in poenam commissi, sed restituitur. cui accedit Io. de deo. lib. 2. q. 6.

- 1 Procurator speciale mandatum habens, potest transigere, & pacisci.
- 2 Procurator generalis, pacisci non potest.

Vm dilectus. Si quaeris vtrum procurator possit, distingue. Aut quaeritur de procuratore habente generalem, & liberam administrationem, & talis potest. vt ff. de procura. leg. procurator cui libera. Hen. Boich super Decret. LL 3 Aut

Aut de procuratore non habente generalem, & liberam administrationem tunc, aut habet speciale mandatum componendi vel transgredi, & talis potest. ff. de procur. l. procurator tutorum. Aut non habet speciale mandatum componendi, aut transgredi, & tunc non potest, vt in l. alleg. procurator tutorum. & sic intellige. ff. de offi. dele. c. coram. & de transact. cap. contingit. secundum Hostiensem hic, & idem no. Spec. tit. de procuratoribus. §. 1. vers. in premissis.

- 1 *Monachus an locum monachi in diuersis monasterijs habere possit, de iure communi.*
- 2 *Monachus an locum monachi in diuersis monasterijs habere possit, de consuetudine.*
- 3 *Monachus an locum monachi in diuersis monasterijs habere possit, de privilegio.*

Enimia. in §. illud. Si queris vtrum monachus in diuersis monasterijs locum monachi valeat habere, Distingue. Aut queris de iure cōi: aut de consuetudine, privilegio, vel statuto. Si de iure communi refert, Aut queris de illis monasterijs, quorum vrum nō subest alij, nec dependet ab alio, & in talib. nō pōt idem monachus locum habere, vt hic, & j. de prab. cū singula. §. prohibemus. li. 6. Aut de illis quorum vnum subest alij, vel dependet ab alio, & tunc aut quō ad privilegia illius monasterij cui suū subest, vel a quo suū dependet obtinenda, & dic q. non, etiam si sit de prioratu, vel cella alteri monasterio subiecto vel subiecta, vt j. de priu. c. volentes. §. vlt. lib. 6. nisi contrarium in ipsis privilegijs caueretur, quia tunc secus, vt j. de priu. porro & per totum. Aut quō ad prabendam seu sustentationem in superiori monasterio obtinenda, & dic quōd non, nisi ad illud transferatur. quia non debet habere nisi vnam prabendam, seu vnam sustentationem, nō. n. pōt comedere vel inducere vt plures. ar. d. c. cū singula. §. prohibemus. & hic. Aut quo ad ob. inendum prioratum, officium, vel administrationem in superiori monasterio, & tunc. Aut in suo monasterio cui subest ille prioratus vel cella, & dic q. sic, vt patet in d. §. prohibemus. ibi alterius monasterij monachis & c. a contrario sensu. Aut in illo monasterio cui suum monasterium subest, vt in alio & dic non per illum text. Aut quō ad hoc vt vocetur, & admittatur ad electionem Abbatis superioris monasterij, vel ad alia negotia ipsius monasterij tractanda, & tunc dicit Inn. indistincte q. non arg. huius. c. Quod tamen intelligendum est m. Host. & Ab. hic quando ille prioratus vel cella ad quam missus est monachus habet electionem prioris sui propriam, vel quādo solum habet bona discreta a bonis monasterij maioris, ar. s. de sta. mona. c. monachi. §. si. de rescri. edoceri. & bene facit de. de supplen. negli. prela. quia regulares. alioquin si non habet electionem prioris nec bona discreta vocandus est ad electionem, & sic potest intelligi dicit. c. volentes. §. si. m. Host. Si queratur de consuetudine, tunc dicunt Inn. & Host. hic, quod in talib. praevaleret consuetudo, ar. s. de elec. c. in Genesi. ad fin. quod intelligo dum modo sit rationalis & praescripta, alias si c. s. de consuet. c. vlt. in fin. & de elec. c. humana. Et si queratur, quae & quae consuetudo dicatur rationalis, refert aut quo ad hoc, vt vocetur, & admittatur ad electiones, & alios tractatus a terius monasterij, aut quo ad hoc, vt in eo habeat prabendam monachalem, vel prioratum, vel officium, vel administrationem. In primo casu refert. Aut monachus allegat consuetudinem nomine sui monasterij, & tunc est rationalis, & valet, & tenet, vt s. de consue. cum dilectus. de elec. c. humana. j. de cau. pos. & propriet. c. cum ecclesia Sutorina. j. de ver. sig. abbate sane. Aut eam allegat nomine suo proprio, & talis non est rationalis, nec per consequens admittenda, vt no. Ber. s. de elec. c. constitutis. & Host. post eum ibi, & in c. humana. alle. & in summa tit. de consue. §. qualiter probari. 2. col. Secundo casu, dic quod id potest, vt hic, & in d. c. cum singula. §. prohibemus. vbi est statutum prohibitorium contra quod praescribi non potest, nec per consuetudinem tolli, vt no. Host. s. de off. ordi. inter cetera. de treu. & pa. c. 1. & Gen. in extratrag. Io. 12. execrabilis super verbo mētus idoneus. Et est ratio inter istos casus, quia quod monachi vnius monasterij habeant vocem in electionibus, & alijs tractatib. capitularib. alterius monasterij est satis favorabile, & rationabile, cum tam m. leges quam secundum canones integrum sit iudicium, quod plurimorum sententia comprobatur. C. de repu. l. dubium non est. de fidei. l. vlt. 20. dist. de quib. da. dist. extra. conscientiam. s. de offi. dele. proueniū. in prim. Sed quod habeant praebendas, prioratus, officia, vel ad-

ministraciones aliorum monasteriorum est irrationabile, etiam monachus vna praebenda debeat contentari, & contrariū cedat in cupiditatem, & avaritiā, vt s. de prab. cum nō ignoret. & per consequens vitandum. s. de consili. nam concupiscentiā. non. n. licet ei ultra necessaria aliquid recipere. arg. 16. q. 1. alia. vbi hoc no. Ioan. cum ergo in suo monasterio, prioratu, vel cella habeat, & recipiat necessaria, amplius habere vel recipere non debet. Si queris de privilegio, vel statuto, tunc de privilegio, vel statuto a sede apostolica concessio, & per illud potest habere locum in diuersis monasterijs, vt in d. §. prohibemus. ibi cum dicit absq; autoritate sedis eiusdem. privilegium. n. sedis apostolica, lex privata est, vt j. de ver. sig. abbate sane. §. si vero. At de privilegio vel statuto per alium, puta Abbatē, & conuentum superioris monasterij concessio, & per tale privilegium non potest, vt in d. §. prohibemus. & in d. c. constitutis. s. de elect. Fallit in casu vbi vacante monasterio superiori, vel alio extraneo, conuenus ipsius daret, & concederet alteri religioso vni vel pluribus vocem in electione prelati, & ipsum seu ipsos ad eligendum admittent vna secum, quod possunt vt supra, de electionibus scriptum est.

¶ De capellis monachorum. Rubrica.

Necclisjs. Si queris vtrum in capellis monachorum sint presbyteri instituendi vel monachus, & quid iuris habeant in ipsi. capellis, vide per Ioannem & plenissime per Archid. 16. q. 2. in sum. & ibi te remitto.

- 1 *Possessorum et petitorum simul intentantur.*
- 2 *Possessorio restitutorio simul cum petitorio intentato, primo super possessorio pronuntiandum.*
- 3 *Monasterium existens intra terminos archidiaconatus illi subijcitur.*
- 4 *Monasterium in ecclesiam cathedralem erectum eximitur a iurisdictione archidiaconatus intra cuius terminos est situm.*
- 5 *Prescriptio minor centennaria contra ecclesiam Romanam locum non habet.*
- 6 *Prescriptio quadraginta contra ecclesiam privilegiatam locum habet.*
- 7 *Iurisdictionem exercens, an eam ob id acquirat.*
- 8 *Iurisdictionis modi tres.*
- 9 *Iurisdictione in aliquo exercita, an ad alios extendatur.*
- 10 *Iurisdictione an acquiratur per eius exercitium, in vnam personam factum.*
- 11 *Iurisdictione qualiter amittatur.*
- 12 *Ecclesia regularis an subdit ecclesia, infra cuius terminos est sita.*
- 13 *Ecclesia secularis, an subdit ecclesia, infra cuius terminos est sita.*

Dilectus. Host. dicit hic in gl. sed hoc quomodo? quia ecclesia sancte Cecilia circa capitulum, institutione, & destinationem, nedū possessorem, sed etiam petitorum intentauit, & de petitorio nihil probauit, imo probatum est contra ipsam, vt hic patet in vers. praeterea. & vers. ad haec. ideo licet probauerit possessionem, vt hic in j. resp. ideo in istis si c. ubi, sicut potest colligi in eo quod le. & no. s. de cau. pos. & propriet. c. 2. & c. cum super. & c. cum dilectus. Et licet cum possessorem restitutorium intentatur simul cum petitorio, sit primo pronuntiandum super possessorem, in executione tamen debet proprietatis praualere. Sed si sit possessorem aliud, vt hic erat, non est necesse, quod super possessorem pronuntietur, vt ex dictis iuribus colligi potest, secundum Hostiensem & Ioan. And. hic: & de hoc in Spe. rubric. de peti. & pos. §. sed si is qui. de ista materia dixi in c. alle. cum dilectus.

- ¶ Super eod. c. Si queritur quando monasterium aliquod est intra terminos alicuius archidiaconatus sitatum, vtrum archidiaconus habeat iurisdictionem in ipsum monasterium.
- ¶ Io. tenet quod sic. 16. q. 1. alia gl. vlt. & Archi. ibi, arg. illius. c. ad idem facit c. sequens ibi ecclesia habet senatum. 93. dist. a subdiacono. & s. de offi. arch. c. vlt. licet Archi. ibi contra: Ecclesia enim quae est, infra territorium alicuius, sub illius est iurisdictione, vt 16. q. 7. omnes. & hoc tenent Lau. Gof. & Ber. hic in gl. 1. plebi seculari. Nec ob. istud c. imo potius videtur pro, cum dicat generaliter seruetur in vrbe & c. quasi dicat ita est de consuetu. vrbis. licet aliter sit de iure communi. Nec obstat. c. alleg. dilecto. ff. de offic. Archidia. & dic, vt ibi plenius dixi. Et hoc credo verum, nisi illud monasterium erectum fuerit

fuerit in ecclesiam cathedralem, quia tunc eo ipso a iurisdictione & potestate archidiaconi eximitur, vt supra de maio. & obediens. capitulo cum inferior.

¶ Super eo. c. In gl. & ita Papa & c. dicit Ber. q. contra monasterium exemptum praescribitur spacio legitimo. 40. anno. licet non contra Papā, t. vnde licet praescriptio. 40. anno. non habeat locum regulariter contra Romanam ecclesiam, vt s. de praescri. ad audientiam. iuxta fin. c. cum nobis. & c. si diligenti. in fin. & eod. si quis existentibus. lib. 6. tamen contra ecclesiam siue monasterium exemptam bene praescribitur spacio. 40. ann. vt 16. q. 4. c. volumus. m. Io. Tā. Vinc. & Goff. & Io. And. hic: & idem innuit ibi Io. Hoc tamen non admittit Io. Fa. dicens, q. littera illius. c. volumus vbi dicitur q. si quid Romanae ecclesiae, & c. est simpliciter intelligenda nullo casu excepto, fauore quo Apostolus illud monasterium amplexabatur, alias res Romanae ecclesiae, nisi spacio. c. annorum, non potest praescribi, & idem ponit ibi Hug. Sed primum dictum videtur tenere Archi. in d. c. si volumus. & in d. c. si quis exigentibus. super verbo centennaria. & credo q. melius. Vbi velis potes sic probabiliter distinguere, quia aut agitur de praescriptione rerum seu possessionum ecclesiae vel monasterij exempti, & tales possunt praescribi. 40. annis, sicut & res siue possessiones altarum ecclesiarum non exemptarum, ita posses intelligere. c. alleg. volumus. & quod non. Io. ibi super verbo ecclesiae. ver. vnde non est & c. & in eo casu potest intelligi fore vera opinio. Io. Fa. & Hug. Aut de praescriptione subiectionis ecclesiae exemptae, & tunc potest intelligi fore vera opinio prima, scilicet, quod contra ipsam ecclesiam siue monasterium exemptum. 40. annis, non contra Romanam ecclesiam, vt est dictum.

¶ Super eo. cad. declarationem gl. Inno. quae incipit. f. recuperanda. & c. Si queritur vtrum, & quando exercens iurisdictionem in loco aliquo, vel in personas aliquas acquirat possessionem vel quasi iurisdictionem generalem, vel qualem, & vtrum & qualiter episcopus, vel alius habes iurisdictionem, vel aliud ius generale statutum a iure, consue. vel statuto, in aliqua loca, vel personas illud amittat, distingue. Aut querit de primo. Vtrum & quando exercens iurisdictionem in locum, vel personas acquirat iurisdictionem generalem, vel qualem, & tunc, aut exercens actum iurisdictionis non habet animum acquirendi possessionem iurisdictionis generalis, vel particularis in toto vel in parte, & tunc nullam acquirat, quia possessio sine animo non acquiritur, vt C. de acqu. pos. l. licet. ff. de acqu. pos. l. 3. in prin. & l. quemadmodum. in prin. Aut habet animum acquirendi possessionem iurisdictionis, & tunc, aut particularis tantum, & tunc non acquirat generalem, per iura proxime allegata sed particularem tantum. Vnde si exercens vnum actum iurisdictionis in ciuilib. intenderet per istum actum in ciuilib. causis tantum vti iure suo, non per hoc acquirat possessionem in criminalibus, arg. ff. quem ad. ferui. amit. l. vlti. s. de praescrip. auditis. & c. cum olim. de offi. ordi. dilectus verli. vnde praefatus. secundum Inno. hic in vers. nam si intenderet. & Hosti. post eum, & Guliel. in Spe. tit. de iurisd. omni. iudi. §. vnico. ad fin. vers. illud etiam no. vbi de hoc per eum. Aut habet animum acquirendi generalem, & intendit vti generaliter iure suo, & tunc refert. Aut nullus alius est in possessione, vel quasi iurisdictionis in illo loco vel in illis personis in quo seu quibus talis exercens vult iurisdictionem acquirere generalem: aut alius est in possessione. Si nullus alius est in possessione, vel quasi tunc, aut exercet omnes actus seu capitula iurisdictionis in toto loco, & qualibet parte, seu in omnibus, & singulis personis, nimis acquirendi possessionem generalem, & tunc nulli dubiū, q. eam acquirat, vt s. de foro compe. cum contingat. & de off. ordi. conquirente. & hoc videtur no. Innoc. j. in ver. generalis autem possessio. Aut exercet vnum actum seu capitulum iurisdictionis in aliquo loco, seu in aliquibus personis animo acquirendi iurisdictionem generalem quo ad omnes actus, & queris vtrum extendatur ad alios actus, seu capitula, vel alias personas, & per hoc acquirat possessionem iurisdictionis generalem quo ad alios actus seu capitula vel alias personas, & tunc. Aut queritur vtrum extendatur ad alios actus, seu species iurisdictionis, & per hoc acquiratur possessio generalis iurisdictionis, & dic quod sic, vt quia cognoscit de causa vna siue ciuili siue criminali, vel quia excommunicat aliquem, vel quia expedit ius facit quodcunq; aliud quod ad iurisdictionem pertinet, dum modo intendat vti iure suo quo ad iurisdictionem vniuersaliter, m. Inno. & Host. hic, & Spe. in vers. alle. illud etiam no. Sed Abbas dicit hic quod Vinc. no. hic quod cū sint tres modi iurisdictionis, scilicet imperium, & mixtū, & minor

iurisdictione, si quis exercuerit vnam speciem de praedictis, non ideo alias: quare si quis exercuerit iurisdictionem minorem, non ideo merum imperium, siue mixtū, vel e contra, sed per exercitium articuli siue capituli vnius speciei quemlibet articulum illius speciei exercuisse videtur. Vnde si quis condemnauit aliquem ad mutilationem manus, per hoc ad mortem condemnandi & suspendendi & c. est quasi possessionem adeptus. m. eū, quae distinctio posset probabiliter sustineri, cū vnus actus, & vnius speciei iurisdictionis maiorem similitudinem, & conformitatem habeat ad alium actum eiusdem speciei, quā habeat vna species ad aliam: & in habentibus similitudinem facilius sit transitus, vt ff. de neg. gest. l. eum actū. & de vino tri. & oleo l. vlt. in situ. quib. mod. tollitur obligatio. §. item per acceptationem. Et quia inconueniens videretur, quod per vsum iurisdictionis minoris & simplicis, acquireret possessionem maioris, puta meri & mixti imperij, arg. eorum quae leguntur. s. de rescrip. c. sedes apostolica. & extra de procur. c. non potest. in cle. ff. de vi. tri. & oleo. l. vlt. in si. de auro & arg. lega. l. plautius.

12. dist. nos consuetudinem. s. de elec. scriptum in si. Aut queritur vtrum extēdatur vsum etiam generalis iurisdictionis quae quis exercuit in quibusdam personis ad alias personas, & dic q. non, quantumcunq; intendat iurisdictione vniuersaliter vti, sed tantū extenditur ad illas personas, inter quas ipsam exercit: & sic patet, quod fit potius extensio quo ad partes iurisdictionis, quā quo ad personas. Et est ratio, quia sibi iurisdictione comprehenditur omnes partes, & actus ipsius iurisdictionis, sed sub vna persona non comprehenditur alia quantumcunq; etiam intendat per vnam personam iurisdictionem in totum populum exercere, quia diuisi sunt homines. Vnde quod fit in vna vel cum vno, non extenditur ad alios regulariter. s. de re iudi. quauis. & praestat ad hoc. arg. quod dicit de Gleba, quia vna apprehensa omnes contiguae apprehensa intelliguntur, separate vero non, vt patet. ff. de acqu. pos. l. possideri. Sic est in ista materia dicendum est, & hoc verum, quod talis vsum extenditur ad illas personas inter quas ipsam exercuit, vt sub ea qualitate qua eam exercuit, & non sub alia, & ideo licet iurisdictionem exercuerit in vniuersitatem, non ideo acquirat possessionem iurisdictionis in singulares personas, ar. 12. q. 2. qui manumittitur. Isequitur quando alius erat in possessione generalis iurisdictionis, vt quia aliquis sit in possessione iurisdictionis super vnum populum, & ego in vna persona tantū illius populi intendens acquirere ius in totum populum, iurisdictionem exerceo, primo possessore sciente, & patiente, & tunc super totum populum possessionem iurisdictionis acquirō: quia tunc persona vna quasi contigua est ad totum populum, qui simul collectus vnus est, vt patet in eo quod supra dictū est, de Gleba. Nec per hoc extenditur possessio de persona ad personam, quia ille in quem exerceo iurisdictionem non possidebat in se iurisdictionem, sed alius contra quem ego praescribo, qui iurisdictionem in hanc personam, & alias cōmuniter habebat, & sic in hoc casu, quando alius est in possessione iurisdictionis non est differentia, nec habet locum differentia, supra posita inter actus seu capitula iurisdictionis, ab vna parte, & personas ab alia parte, vt no. Inn. in si. huius gl. in ver. differentia autem quam feci & c. vlt. in finem, & Hosti. post eū. Sed contrarium huius videtur dicere ipse Inn. in ver. generalis autem possessio. vbi dicit quod generalis possessio iurisdictionis alicuius castri, ciuitatis, vel prouinciae acquiratur, si q. publicē per omnes partes ciuitatis, & vniuersaliter posuit bannum in ciuitate, sic dicit, f. talis dominus huius ciuitatis mandatur quod quicumque hoc fecerit incurrat talem poenam, istud enim. sic edicta publicē edicere est iurisdictionis, & etiam si nullus incurrat hoc bannum, tamen possessionem generalis iurisdictionis acquirat. Et hoc est verum si nullus erat in possessione iurisdictionis generalis illius ciuitatis: nā si alius erat in possessione iurisdictionis, tunc ille qui vel quocunq; modo alio vult quam praedicto modo apprehendere iurisdictionem generalis possessionem, non acquirat possessionem, nisi illorum capitulorum, & hominum tantum quos, & quae apprehendit, arg. ff. de acqu. pos. l. quod meo. §. vlt. secundum Inn. & Host. Vnde in hoc quod dicit hominum, contrariatur ei quod dictum est. s. immediate: sed quod prius dictū est intellige quando exercuit iurisdictionem dño patiente seu possessore, & sciente, quod super totū populo intendo quare possessionem: vltimo vero dictum, qn ipso nesciente: & sic in primo casu praesumitur habere animum deferendi possessionem: in secundo non: quando n. nescit non fit sibi praedictū, vt ff. de acqu. pos. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. & nor.

& c. filijs vel nepotibus. de tertio habes. 18. q. 2. abbatem, vnde versus Patronum faciunt dos, & constructio, fundus, quod dicit, vt plene no. Inn. s. e. in rubrica & Hostien. in c. j. & j. e. no bis fuit. super verbo cōstruxerit, hoc idem probat descriptio patronatus quam ponit Io. An. s. e. in rubrica. Patronatus est ius honorificum, onerosum, & vile alicui in ecclesia competens, pro eo qd diocessani consensu illam fundavit, dotauit, vel cōstruxit ipse, vel is, a quo habet iustam causam. vnde dicit In no. j. de eccl. edi. c. ad audientiam. j. & Ho. post eum, qd ex do tatione possunt plures esse patroni, & similiter ex fundatione idem Arch. 16. q. 7. pię mētis. f. Sed quæro vtrum ex refectione seu reparatione ecclesie ius patronatus acquiratur, Lauré. & Inno. dicunt hic qd non, arg. ff. ne quid in lo. pu. fi. l. prætor §. vicinales. Tu verò distingue, vt Ber. & Hostien. hic, aut ecclesia non est omnino funditus destructa, & tunc vera est opi nio. prædicta. Aut est omnino funditus destructa & tunc, aut aliquis reedificat ecclesiam de consensu episcopi, & tunc credit Ber. quod acquirat ius patronatus quia perinde est, ac si ecclesiam ab initio construxisset, de iudicis consulti. vbi habes qd fauorabilis est reedificare destructam quam de nouo, construo, idem tenent Tanc. & Host. hic, & est casus secū dum Host. in auth. vt nullus fabricet oratorij do. l. §. j. coll. 6. f. Aut reedificat sine consensu episcopi, & tunc nullum ius acquirat. ff. de usufr. le. usufructuarius. & est expressum in auth. alleg. vt nullus fabricet ora. do. prior verò patronus qui primā reedificationem ecclesie acquisiuit ius patronatus, per destruc tionem ipsius ecclesie radicitus omnino ipsum ius amittit, vt no. Ber. hic in fi. primæ gl. & H. post. eum, æquum est tamen quod antequam episcopus extraneo de consensu suo edificare volente consentiat, antiquum patronum super hoc moneat, & ipsum cullibet extraneo præferat, arg. s. de his quæ fi. a præla. c. apostolica. de loca. & conduc. potuit. de offi. Archi. ad hoc. in fi. secundum Hostien. & ad hoc concordat quod no ta. ipse Ho. j. e. nobis fuit.

- 1 Beneficium de manu laici recipiens, qua pœna puniendus. 3.
- 2 Episcopus cum illegitimo non dispensat.

Raterea super. §. clericus. Si queritur, vtrum & quæ pena puniatur recipiens beneficium de manu laici, distingue. f. Aut quis recipit beneficium de manu laici non vt beneficium, sed vt proprietatem, & talis nullam pœnam incur rit ipso iure, sed tantum per sententiam, quia si admonitus nõ respuerit, communione priuetur per sententiam, non ipso iure, vt hic, & ita tenet, & ita intelligit istud c. Inno. s. de electi. quisquis. glo. 2. in fi. & j. & eo. c. illud & Vinc. j. de iure patro. præterea. & Lau. & Archi. 16. q. 7. si quis deinceps. Aut ipsum recipit non vt proprietatem, sed vt beneficium. Et tunc aut queritur vtrum talis est suspectus & ineligibilis ipso iure, & dic quod sic, vt s. de elect. quisquis. secundum Goff. Vin. Ber. Inno. Host. Comp. Pe. de Sampsona Ab. & Io. An. ibi licet Tā. Goff. & Host. hic contra & male fm Lau. & Archi. in c. allega. si quis deinceps. vnde tam dans, quam recipiens sunt ipso iure suspensi, secundum eos ibi, hoc idem tenet Io. 16. q. 7. in summa. Dic tamen qd cum tali posset episcopus dispensare, nam ex eo quod conditor canonis non reseruauit tibi dispensatio nem, alijs concessisse videtur. s. de præben. de multa. in fi. & c. graue. in fi. j. de sent. ex com. c. nuper. vt no. Io. Vinc. Goffr. Ber. Inno. Host. Composit. Egi. Ab. & Io. An. in c. alle. quisquis. & Bart. Brix. 16. q. 7. si quis deinceps. licet contrarium teneant Ioan. & Io. de Fa. in c. alleg. si quis. & Phi. in c. alle. quisquis. Et est ratio secundum Phi. quia episcopus non potest dispensare cum illegitimo nato, qui alieno vitio laborat, etiam si alijs dignus sit. s. de filijs præla. c. fi. multo minus ergo cum isto qui vitio proprio laborat. C. de naturali. libe. l. legem. Item quia edictum de dispensatione episcopi est prohibitorium. s. de tēpo. ordi. c. dilectus, & arg. pro hoc in c. alleg. graue, vbi reserua tur dispensatio Papæ & patriarchis de minori excessu, ergo, & hic reseruata erit de maiori, & tu hoc reproba & tene pri mum dictum per c. alleg. graue. & c. nuper. secundum argum. in c. alle. si quis deinceps. glo. ante. e. idem Spec. tit. de legat. §. nunc de episcoporum dispensatione, ver. 151. & Io. An. in c. alleg. quisquis, quod credo verius. f. Aut queritur vtrum est excommunicatus & tunc, aut excommunicatione minori, & dic quod sic, quia talis peccat mortaliter. Aut queritur vtrum, si excommunicatus maiori excommunicatione, & dic quod non, sed tunc denum cum admonitus non respuerit, est ex-

communicandus, vt hic secundum Ber. & Host. hic & Lau. & Archi. in c. alle. si quis deinceps. in glo. adde vt Tan. Goff. & si fic a communione priuatus in pertinacia perstiterit a ministris rio ecclesiastico & ordine deponetur, quia crescente contumacia & c. vt hic in fi. & s. vt lite non conte. cap. quoniam fre quenter. §. fi. vnde, & si depositus penitere nolit, tradetur cura seculari, quod dicit vt s. de iudi. cum non ab homine. secū dum Host. Et hæc omnia intellige vera, quando clericus recipit beneficium de manu laici, circūscripto omni priuilegio pa pali, secus si super hoc sit priuilegiatus a Papa vt 63. di. in synodo & c. Adrianus. & ita intellige quod no. Io. & Arch. 10. dā stinctione imperium.

- 1 Præsentatis pluribus a patrono laico, primo institutus præferendus.
- 2 Præsentatis pluribus patrono clerico, primo præsentatus præferendus.
- 3 Præsentatus a pupillo, præferatur a tutore præsentato.

Vod autem. Si queras de duobus præsen tatis per patronum, quis eo rum alteri præferatur, distingue. f. Aut queritur, de duobus, vel pluribus præsentatis a patrono laico, & tunc potior est conditio illius qui primo est per episcopum, admissus & institutus, licet sit secundo vel vltimo præsentatus, vt hic & in primo respō. & est ratio, quia talis patronus laicus variare potest, vt hic & j. eo. pastoralis. f. Aut queritur, de duobus vel pluribus præsentatis a patrono clerico, hoc est a persona ecclesiastica ratione beneficii sui ecclesiastici, & tunc quia talis variare non potest, melior erit conditio primo præ sentati, ita quod primo præsentatus secundo præsentatum, quamuis primo institutum remouebit. j. eo. cum autem, & est ratio istorum iurium. j. de spon. duorum. cap. si. secundum Ber. & Host. hic & de hoc no. frater Io. in summa con. tit. j. de symo. q. 72. quæ incipit quid si patronus. & Ho. in summa co. tit. §. quid competat in fin. f. Et si tutor præsentet vnum ad ec clesiam cuius erat patronus pupillus, & antequam admittatur pupillus præsentet alium, dicit Bar. Brix. hic in q. tua domini cali, quæ incipit tutor cuiusdam pupilli, quod si pupillus sit vlti. 7. annos admittatur præsentatus ab eo cum sit dominus, idem Tanc. Idem Archi. 16. q. 7. decernimus. gl. j.

- 1 Iura mere temporalia regulariter transferuntur.
- 2 Ius patronatus titulo speciali non transferuntur. 4. Fallit in donatione & permutatione.
- 3 Iura mere spiritualia a laico non possidentur, nec ab eo transfe runtur. 6. & 8.
- 5 Iuris patronatus donatio laico facta episcopi consensum requirit, ecclesie vero non.
- 7 Iura ecclesiastica, an episcopus transferat.
- 9 Concessio specialis, an generali præualeat.
- 10 Patrono laico non respondet institutus.
- 11 Patrono clerico an respondeat institutus.
- 12 Portio congrua curato assignanda.

Literis. Si queritur vtrum electio vel præ sentatio facta per illum, qui est in possessione vel quasi eligendi vel præsentandi valeat & sum debeat fortiri effectum, vide quod dixi s. de in integrum restit. c. 2

¶ Super eo. c. Si queritur vtrum, & quæ iura possit laicus alie nare, vel in alium transferre, distingue. f. Aut queritur de iuri bus mere temporalibus, & talia possunt regulariter de perso nam habilem ad translationem dominij, ex tit. habili transfer ri vt in sti. de re. di. §. per traditionem. ff. C. & in sti. & s. de do. per totum. & de contrahen. emp. & ven. per totum. ff. si quis a paren. fuerit ma. l. 2. in fi. Sed hoc fallit secundum Guil. in spe. cu. in mero imperio, prout no. rubrica de iurisd. om. iud. circa mediam. ver. quæ autem. vbi dicit quod quidam dicunt, quod licet comes vel marchio merum imperium specialiter tranf ferre non possit. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. l. r. si tamen donauerit aliquam ciuitatem vel castrum, tunc cum ipsa vni uersitate transit merum imperium, nisi excipiatur, arg. s. de re iudi. cum Bertoldus. & hic, & j. eo. cum secundum. s. de do. cum dilecti. præferim quando sibi retinet exercitium, vel ali quod aliud specialiter, tunc n. omnia cætera concedere intelli gitur arg. ff. de offi. præ. vr. l. j. in prin. ver. sed quid. de iud. cum prætor.

prætor. s. de præsump. honne. Veruntamen plures de iudici bus regni Francie tenent, quod quantuncunq; generalis, vel indistincta sit alicuius castri vel villæ concessio, non intelligi tur transferens, etiam princeps ea quæ sunt meri imperij traf ferre, nisi hoc specialiter exprimat, arg. s. de offi. leg. qd transla tionem. de his quæ fi. a præla. pastoralis. ff. de his quæ in fraud. credito. l. i. autem pater. & de offi. præsid. l. pe. Aut queritur de iuribus spiritualibus, vel annexis spiritualibus & tunc, taut queritur vtrum laicus possit ea transferre per titulum non ha bilem, nec sufficientem ad translationem dominij in alium fa ciendam, puta per titulum obligationis generalis, vel specialis & dic quod non, secundum Host. hic quod dicit vt leg. & nota. s. de re iudi. c. cum Bertho. Aut vtrum possit ea transferre per titulum habilem & sufficientem ad translationem faciendam puta per titulum donationis, vel venditionis vel similibum, & tunc, aut queris de illis iuribus quæ possunt ab ipsis laicis pos sideri, sicut est ius patronatus vt hic, & per illum totum titu lum, & ius sepulcræ. ff. de contrahen. emp. & vend. l. in modi cis. aut queritur de illis iuribus quæ non possunt a laicis possi deri, vt de decimis & alijs iuribus mere spiritualibus. Si de il lis possunt a laicis possideri, tunc aut queris nunquid possint alienari vel transfere cum vniuersitate & tunc, aut est vniuersi tas realis & talis quæ sine expressione verborum vniuersaliū seu generalium vniuersitatem, & etiam illud ius spirituale, vel quali, siue illa iura spiritualia, vel quasi continet, & importat, si cut est villa vel castrum, quod in se continet, non solum ius patronatus vt hic, sed etiam honorem districtum, & iuris dic tionem, vt ff. de ver. sig. l. pupillus. §. territorium, & dic, quod cum tali possum obligari, alienari, vel transferri, vt hic & j. eo. cum secundum. & in l. alleg. in modicis. & ff. de acq. rer. dom. l. quædam. Idem si sit aliud ius vniuersale, quod multa in se cō tineat, vt est hæreditas, nam cum illo bene transit ius patrona tus, arg. ff. de pe. hære. l. item videndum. §. si. cum duabus. l. fe quenti secundum Inno. Hosti. & Abb. & Io. An. hic Ber. In no. & Host. j. eo. cum secundum. Idem Bar. Brix. in q. venere a vlti. quæ incipit, monasterium quoddam. licet Tanc. in hoc contra & male, pro hoc. s. eo. c. 1. 2. & 3. quod dicit vt s. de re iud. cum Bertho. Idem fm Inno. & Ho. & Io. An. hic si quis, vendat palatium suum in quo habet capellam, quæ forte ha bet multa priuilegia & multos redditus, nam videtur qd ius patronatus transeat cum palatio, quia ad capellam non est iter nisi per palatium. arg. l. alleg. in modicis. & ff. de relig. & sum p. fun. l. si quis. & de acq. empr. & vend. si mercedem. §. si cū fun dum. Aut est vniuersitas verbalis & talis, quæ sine expressio ne verborum vniuersaliū vel generalium vniuersitatem ali quam non continet, nec importat, vt si aliquis obliget vel ven dat omnia iura quæ habet in aliqua villa, cum tamen non sit sua, fed intra limites territorij villæ habeat tantum certos fun dos, vel certa iura, & inter alia ius patronatus, & tunc dic, qd in tali contractu, non transibit ius patronatus, vnde hoc casu, quando dicit, vdo tibi omnia iura quæ habeo in tali villa, hæc vniuersalis resoluenda est in singulares, i. vdo tibi hoc & il lud, & sic de singulis, quæ ibi habeo, cum autem ius patrona tus vendi non possit, vt j. e. de iure. sub tali vniuersali vendi tione vel locatione non comprehenditur. f. Aut queritur nun quid possunt alienari vel transferri, non cum vniuersitate, sed expresse & specialiter per se, vel cū alijs rebus vel iuribus sub quibus nequeunt comprehendi, & tunc dicit, qd non etiam cū consensu & auctoritate episcopi, vt j. eo. de iure. & hoc nota. Host. in venditione. j. e. præterea. super verbo voluntate. qui nimo nec si fundum daret quis in feudum, vbi esset ecclesia, transfere in feudum cum fundo, ius patronatus ecclesie, vt no ta. Inno. & Ho. hic & j. eo. cum secundum. idem frater Ioā. in summa confes. tit. de symo. q. 84. quæ incipit, qualiter ius pa tronatus & c. s. d. enim homagium requirit quandoq; vt 22. q. 5. de forma. quod pro spiritualibus fieri non debet. j. de reg. iur. c. fieri nec pro iure patronatus quod spiritualibus, est annexum. j. eo. de iure & arg. in eo quod leg. & not. j. eod. que rioniam secundum Host. in calle. cum fm. Sed qd dictum est, qd non potest alienari vel transferri specialiter, fallit in per mutatione quæ potest fieri de iure patronatus, cum alio spiri tuali vt 16. q. vlti. c. nemini regi. & in donatione, vt j. eo. quod aut c. illud & c. nullus. f. Sed vtrum in tali donatione iuris patrona tus ecclesie, requiratur consensus episcopi referat, aut laicus fa cit eam eidem vel alteri ecclesie, seu loco religioso, & tunc nõ vt j. eo. c. illud. ver. licet religioso, vbi hoc no. Host. idem Da masius Vinc. & Bar. Brix. in c. alleg. nemini. & Host. in summa eod. tit. §. qualiter transferatur. ver. donatio. pro hoc. j. eo. ex

insinuatione. & c. significasti. licet Io. in cap. nemini. Tancre. Goffr. Ber. & Inn. in c. alleg. illud. j. e. & c. cura contra. quorum opinio reprobat j. eo. c. vnico. li. 6. quod dicit, vt ibi per Archi. & Io. An. Aut facit eam alteri, & tunc sic vt nullus, vnde versus. Ius patronatus transfere facit nouus hæres, Res permu rata, venditio, donatio q; quos ponit Ber. j. eo. cum fm & Archi. 16. q. 7. pię mentis. vbi Io. no. qd ius patronatus, quatuor modis transfertur successione, donatione, permutatione, & cum vniuersitate, idem Ber. j. eo. cum fm. f. Si queritur de illis iuribus quæ non possunt a laicis possideri vt decimis, & alijs, iuribus mere spiritualibus, tunc aut queritur, vtrum laicus, possit ea transferre cum vniuersitate, & dic, quod non, fm Inn. & Host. & Abb. arg. in his quæ leg. & no. s. de rescrip. si significauit. Et est ratio diuersitatis inter quasi spiritualia, seu annexa spiritualibus & iura mere spiritualia, quia. f. prima iura a laicis possideri possunt, vnde non est mirum, si cum vniuer sitate ab eis alienata transeat, decimæ verò ab eis possideri, non possunt. s. de præscrip. causam quæ. vnde mirum esset, si ea quæ non possident intelligerentur transferre, arg. s. de con sti. cum accessissent, fm Host. Est & alia ratio fm Inno. Ho. & Abb. quia cum ius patronatus non sit mere spirituale, sed partim temporale, nõ est mirum si annectatur temporalibus, & cum ipsis transeat, arg. in eo, quod leg. & no. s. de arbit. per tuas. j. respon. de offi. deleg. super quæstionum. §. si verò duo. decimæ verò & alia iura mere spiritualia, cum in nullo com municent temporalibus, per consequens, nec eis annecti pos sunt, nec cum vniuersitate ipsorum transfere, etiam si sic dicat, laicus. vdo tibi vel dono illam cum omnibus iuribus suis, quia spiritualia non sunt iura temporalia. Aut queritur vtrum laicus possit ea transferre specialiter & per se, & tunc, aut in ec clesiam vel locum religiosum, & dic qd sic cum consensu tamē episcopi, vt j. eo. suggestum, aut in alium, & dic quod non, qd dicit, vt leg. & no. s. de his quæ fi. a præla. c. cum apostolica. in fi. & ibi dixi. Et hæc sufficiant, quo ad laicum iura huiusmodi, transferre volentem. f. Sed si queratur de episcopo, iura spiri tualia & decimas transferre volente, distingue aut queritur, vtrum ea transferre possit generaliter cum vniuersitate, aut specialiter & per se. Si generaliter & cum vniuersitate tūc, aut cum vniuersitate temporali, vt si ita dicat dono tibi talem vil lam meam temporalem vel castrum, & omnia alia mea iura, quæ ibi habeo, & tunc non intelligit ur per hoc dare decimas, vel alia iura mere spiritualia. nam hic nomen vniuersitatis om nia non habet supponere vel referri ad ea quæ sunt alterius iu ris, & alterius naturæ, quam temporalia, fm Inno. quod ve rum fm Host. si donationem faciat laico, vt patet in eo quod leg. & no. s. de deci. ad hæc. & c. quamuis. & c. prohibemus. Si verò talem donationem faceret loco religioso, tunc videre tur quod omnia transeat, arg. hic. & in eo quod leg. & not. s. de dona. consultationibus. & c. cum dilectus in fi. & c. pasto ralis fm Host. Aut cum vniuersitate spirituali vel mixta, vt si donet aliquod ius, quod habet in se pariter temporalia, & spiritualia iura, sicut est præbenda, quæ quandoq; habet & pos sessiones & decimas, & tunc si talem præbendam, donet alicui ecclesie cum omnibus pertinentijs, omnia. f. non solū tēporalia sed spiritualia simul transferuntur, quia omnia sunt spi ritualia & annexa spiritualibus, aut vult ea dare specialiter, & expresse, vt quia volendo donare decimas, facit de ipsis expref sam mentionem, & tunc valet translatio, a quoquin in generali, donatione non veniunt, arg. in eo, quod leg. & no. s. de offic. le. qd translationem. fm Inn. & Host. hic, ex quorum dictis præ sens distinctio colligi potest ab illo superiori versus, aut queri tur de iuribus spiritualibus. & c. Quæ omnia intellige, s. l. iura in omnibus auctoritate Papæ, qui potest contra præmissa facere ordinare, seu etiam dispensare. vt 63. dist. c. Adrianus. & ca. in synodo. restat videre que est ratio, quare laicus potest dare sine consensu episcopi ius patronatus, quod habet in ecclesia, eidem vel alteri ecclesie, vel etiam loco religioso, vt in d. ca. pit. vnico. j. eo. lib. 6. sed non potest sine consensu episcopi dare decimas quas tenet alteri ecclesie, seu etiam loco religioso, vt in c. alle. cum apostolica. f. Ratio potest esse, quia præiudicia le & contrarius commune est, vnam ecclesiam habere decimas in alia parochia, veruntamen quia melius est, qd alia ecclesia vel locus religiosus habeat istas decimas quam laicus, ideo requi ritur hic consensus episcopi, vt prius moneat, & inducat istū laicum, vt eas reddat ecclesie cuius sunt, & si eum ad hoc in ducere non possit, de consensu ipsius episcopi poterit eas da re alij ecclesie, vel loco religioso, secus est in iure patronatus, quod de iure communi non est ecclesie, ad quam est præsen tandum,

tandum, in ius illius qui fundavit construendo, dotando, vel fundum ad constructionem ecclesie donando, vt no. s. eo. c. j. & ideo non est praedictum immo vilitas ecclesie si cedat ipsi ius, eidem vel alteri. Item ius patronatus est patroni, & in eo cadit successio, & ita sicut suum sine alterius consensu ipsi ecclesie dare potest, nihil est. n. tam conueniens naturali aequitate, quam voluntatem volentis rem suam in alium transferre, ratam haberi, infl. de re. diu. s. per traditionem. secus, in decima, quae non potest esse laici, & vbi successio non cadit.

¶ Super e. c. hic habes, qd plus prodest & valet concessio generalis, quam specialis, circa, quod distinguit. ¶ Aut loquimur in casu vbi concedens habet in potestate sua concedere id, de quo agitur generaliter, & specialiter, & tunc magis prodest & valet concessio specialis, quam generalis, arg. ff. de iniurijs. l. item apud Labeonem. s. ait praetor in fi. & j. de offi. vica. ca. cum in generali. & de reg. iur. e. in generali. l. i. 6. C. quae res pignori obli. l. j. nam in multis magis possunt specialia quam generalia, vt ff. de pig. l. in obligatione generali. de pecu. l. qui peculi. de rit. nup. l. in generali. Aut loquimur in casu vbi concedens non habet in potestate sua, id de quo agitur specialiter concedere, & tunc magis potest valere concessio generalis quam specialis, sicut patet in fundo dotali, vt ff. de fundo dotali. l. j. & in iure, patronatus vt hic. & ff. de acquir. re. do. l. quaedam, quod dic, per Ber. s. eo. cum in glo. j. & per Bar. Brix. in quaestione dominicali quae incipit, quidam laicus habebat. Fallit quando id, de quo agitur nec specialiter nec generaliter cadit, seu cadere potest sub potestate seu dispositione concedentis, quia tunc, nec generalis, nec specialis concessio valere potest, sic intellige. s. de decimis. cap. tua. & j. vbi Hofst. ponit prima duo membra praemissa.

¶ Super eo. c. in fi. hic habes qd praesentatus & institutus, in beneficio, debet patrono de temporalibus respondere, circa qd distinguit. ¶ Aut est patronus laicus, & talis non debet, nec de spiritalibus nec de temporalibus respondere, vt patet. j. eo. praeterea. Aut est patronus ecclesiasticus, vt quando ius patronatus ad loca religiosa pertinet, & tunc aut religiosi habent, ius patronatus a laico, vt quia laicus fundator donauit eis illud ius quod potest, vt j. eo. c. j. lib. 6. & tunc idem quod prius, quia patronus laicus non potest plus iuris in alium transferre quam ipse habeat. j. eo. c. cura. & de dona. inter vir. & vxor. cap. nuper. cum ibi alleg. no. Inno. & Hofst. j. de priuile. cum & plata. s. in ecclesijs. de hoc etiam no. per. eos. s. de praebend. de monachis & c. in Lateranen. ¶ Aut illud ius patronatus non habent a laico fundatore, sed ex fundacione vel dotacione, aut alia. Et tunc aut queritur nunquid possint exigere rationem a praetore praesentato & instituto, absq; eo qd aliquid in vltus suos conuertant, aut in vltus suos conuertant. Si absq; eo quod aliquid in vltus suos conuertatur, tunc aut queritur, nunquid possint exigere rationem generalem de bonis, & redditibus ecclesiae, inquirendo quo modo possessiones ecclesiae gubernentur, & quomodo prouentus expendantur, & dic quod sic, vt j. de priuileg. cum & plantata. s. in ecclesijs, quod intellige, nedium de bonis, quae ipsi dederunt ecclesiae, sed etiam quae alij dederunt vt no. Inno. ibi in glo. non solum & c. & Hofst. post eum & Hugo. 16. q. 5. in summa & Arch. in q. 2. san. gl. antep. Aut rationem speci. item inquirendo, quantum expendant in vltus diebus pro piscibus, vel pro carnibus, & dic quod non, quod dic vt plene no. Inno. in d. c. cum & plantata. & Hofstien. post eum. Si ad hoc vt in vltus suos conuertant tunc, aut ex concessione episcopi, vel ex indulgentia Papae est eis concessum, quod in vltus suos, huiusmodi temporalia conuertant, & tunc possunt hoc facere secundum formam donationis vel indulgentiae eis concessae, vt legitur & no. s. de donatio. c. consultationibus. & c. pastoralis. & j. de priuileg. pastoralis, & idem si ex fundacione loci. vt 16. q. 2. san. & c. statuendum. vbi. n. si ecclesia est religiosorum vbius deputata, tunc de omnibus temporalibus est eis reddenda ratio, ad quos spectat, vt in iuribus, alleg. salua tamen portione congrua quae est vicario perpetuo assignanda, vt no. s. de praebend. extirpanda. & eod. titu. cap. si sceptri regiminis. lib. 6. Aut nec excessione Episcopi nec ex indulgentia Papae est eis concessum, quod in vltus suos, huiusmodi temporalia conuertant, & tunc non responderetur eis, nisi decerto censu annuo, qui nec est augmentandus. j. de censibus prohibentis. & in hoc intellige. j. de praebend. auaritie & cap. de monachis. nec plus iuris habent in hoc casu religiosi, quam haberet is qui conuulit. j. eod. cum secundum secundum Hofstien. hic.

¶ Super eo. c. in fi. hic habes qd praesentatus & institutus, in beneficio, debet patrono de temporalibus respondere, circa qd distinguit. ¶ Aut est patronus laicus, & talis non debet, nec de spiritalibus nec de temporalibus respondere, vt patet. j. eo. praeterea. Aut est patronus ecclesiasticus, vt quando ius patronatus ad loca religiosa pertinet, & tunc aut religiosi habent, ius patronatus a laico, vt quia laicus fundator donauit eis illud ius quod potest, vt j. eo. c. j. lib. 6. & tunc idem quod prius, quia patronus laicus non potest plus iuris in alium transferre quam ipse habeat. j. eo. c. cura. & de dona. inter vir. & vxor. cap. nuper. cum ibi alleg. no. Inno. & Hofst. j. de priuile. cum & plata. s. in ecclesijs. de hoc etiam no. per. eos. s. de praebend. de monachis & c. in Lateranen. ¶ Aut illud ius patronatus non habent a laico fundatore, sed ex fundacione vel dotacione, aut alia. Et tunc aut queritur nunquid possint exigere rationem a praetore praesentato & instituto, absq; eo qd aliquid in vltus suos conuertant, aut in vltus suos conuertant. Si absq; eo quod aliquid in vltus suos conuertatur, tunc aut queritur, nunquid possint exigere rationem generalem de bonis, & redditibus ecclesiae, inquirendo quo modo possessiones ecclesiae gubernentur, & quomodo prouentus expendantur, & dic quod sic, vt j. de priuileg. cum & plantata. s. in ecclesijs, quod intellige, nedium de bonis, quae ipsi dederunt ecclesiae, sed etiam quae alij dederunt vt no. Inno. ibi in glo. non solum & c. & Hofst. post eum & Hugo. 16. q. 5. in summa & Arch. in q. 2. san. gl. antep. Aut rationem speci. item inquirendo, quantum expendant in vltus diebus pro piscibus, vel pro carnibus, & dic quod non, quod dic vt plene no. Inno. in d. c. cum & plantata. & Hofstien. post eum. Si ad hoc vt in vltus suos conuertant tunc, aut ex concessione episcopi, vel ex indulgentia Papae est eis concessum, quod in vltus suos, huiusmodi temporalia conuertant, & tunc possunt hoc facere secundum formam donationis vel indulgentiae eis concessae, vt legitur & no. s. de donatio. c. consultationibus. & c. pastoralis. & j. de priuileg. pastoralis, & idem si ex fundacione loci. vt 16. q. 2. san. & c. statuendum. vbi. n. si ecclesia est religiosorum vbius deputata, tunc de omnibus temporalibus est eis reddenda ratio, ad quos spectat, vt in iuribus, alleg. salua tamen portione congrua quae est vicario perpetuo assignanda, vt no. s. de praebend. extirpanda. & eod. titu. cap. si sceptri regiminis. lib. 6. Aut nec excessione Episcopi nec ex indulgentia Papae est eis concessum, quod in vltus suos, huiusmodi temporalia conuertant, & tunc non responderetur eis, nisi decerto censu annuo, qui nec est augmentandus. j. de censibus prohibentis. & in hoc intellige. j. de praebend. auaritie & cap. de monachis. nec plus iuris habent in hoc casu religiosi, quam haberet is qui conuulit. j. eod. cum secundum secundum Hofstien. hic.

- 1 Patronus ecclesiam sine episcopi consensu non donat.
- 2 Ius patro. laico cum episcopi consensu, & ecclesia, sine eo donari potest.
- 3 Laici magis grauant ecclesiam, quam clerici.

Lud. Ad declarationem glo. quae incipit haec litera innuit. & c. Si queritur vtrum patronus laicus possit dare ius patronatus ecclesiae, vel ecclesiam, vel quid aliud iuris, distingue. ¶ Aut laicus patronus dat ecclesiam, & non potest siue autoritate episcopi, vt hic in prin. sed cum consensu episcopi potest, vt s. de dona. pastoralis. secundum Ber. Inn. & Hofst. hic, & idem est si det institutionem, vel destinationem, vel alia iura episcopalia. vt in c. pastoralis. alleg. j. eod. suggestum. & de priuilegijs pastoralis. fm Inno. & Hofst. hic. Aut representat personam idoneam episcopo ad ecclesiam vacantem, & dic quod potest, vt distinguitur. j. eod. c. fin. ¶ Aut dat ius patronatus, & tunc aut cu autoritate seu consensu episcopi, quod potest cuiusq; indistincte siue loco religioso siue clerico siue laico, vt hic in versic. cum quia a contrario sensu. Aut absque autoritate vel consensu Episcopi, & tunc dicit Ber. hic indistincte quod non potest sed Hugo contra indistincte, & Dama. & Inno. hic & j. eod. nullus. & c. praeterea. Ho. verò dicit aut cum consensu episcopi, & tunc potest etiam cuiusq; vt j. eod. nullus. & c. praeterea. Aut sine consensu episcopi loco religioso, vel clerico non potest, sed in c. significasti. vbi hoc idem tenent Hofstien. & Io. And. dicentes quod licet ius patronatus sine consensu episcopi donari possit ecclesiae, aut clerico obtentu ecclesiae, & sic loquitur. j. eod. ex inuentione, non tamen laico, vel clerico, intuitu personae. idem tenet Hofst. j. eod. praeterea. super verbo donationes. & c. cum propter. & vide quod ipse Hofstien. not. in summa. eod. tit. s. qualiter transferatur verbi. donatio. Dicitur ergo Hofstien. s. de dona. facta clerico loquitur, quando fit ei, donatio nomine ecclesiae, quo casu non requiritur consensus, episcopi, vt j. eo. significasti. alius secus secundum eum; ¶ Tan. verò licet hic videatur tenere, qd etiam ecclesiae donare non possit sine consensu episcopi, tamen j. eo. ex inuentione tenet qd si conditio ecclesiae deterior efficitur, tunc non valet donatio facta per patronum in priuatum sine consensu episcopi vt si debilior patronus datur, & sic loquitur. c. praeterea. alias bene valet. Sed Archid. 16. q. 7. pia mentis. in gloss. adde quam potest patronus & c. & j. eod. c. vnico. super verbo loco religioso. lib. 6. dicit cum Phi. quod laicus laico ius patronatus sine autoritate episcopi conferre non potest, & sic loquitur cap. praeterea. j. eo. sed clerico sic, & ita loquitur. j. eo. ex inuentione, vel loco religioso vt hic, & est ratio quia per hanc concessionem melior fit conditio ecclesiae tunc laici magis consueuerint grauari ecclesiam quam clerici vel religiosi, arg. 2. q. 7. laicos. Item quia clerici si vexant, vel ledunt ecclesias facilius coercetur per ecclesiam. 89. dist. iudicatum. secundum Philii. qui ita no. j. eod. ex inuentione, & Arch. vbi s. dicens quod sua opinio confirmatur in d. c. vnico. j. e. l. i. 6. Idem tenet frater Ioan. in summa conf. tit. de simo. q. 84. quae incipit qualiter ius patronatus transferatur. Sed salua reuerentia tantorum patrum, opinio Hofst. posset probabiliter sustineri per illud c. vnico. j. eo. l. i. 6. quod statuit & concedit laicum patronum posse conferre ius patronatus eidem vel alteri ecclesiae seu loco religioso absque consensu episcopi, ergo in alijs casibus denegasse videtur, arg. ff. de iudi. cum praetor. & s. de praesum. nonne. cum ibi alleg. ¶ Et hoc tenet hic Io. And. dicens se credere, qd non potest donari priuato sine consensu episcopi per praedictam decre. praeterea. & per decre. vnam. j. e. l. i. 6. quae innuit hoc speciale in ecclesia vel loco religioso, ergo in priuato secus. In consensu praebendo habebit duo ponderare; primum. i. quia vti debet distinctione Tanc. & videre an expediat ecclesiae vel no, secundum quia multum mouet ad hanc opinionem timor fraudis, vel fidei venditionis. j. de diuor. quanto ad finem de hoc, inquiret, qd si inueniat denegabit consensum, simile de electi. prouida. lib. 6. vbi. Ioan. And. Nec obstant rationes alleg. per Phil. & Archid. quia possent habere locum si illud ius patronatus datum clerico transiret & descenderet continue, & infallibiliter ad clericos, successores, sed possibile est quod transibit & descendet ad laicum vnum vel plures, maiores & potentiores, grauiiores seu magis oppido infestos ecclesiae, quae primus laicus, qui donauit illi clerico, qui forte erat simplex, & benig-

gnus.

gnus. Vnde prauidenda sunt detrimenta quae possunt ecclesiae veritabiliter obuenire, vt s. de seruis non ord. c. j. cum suis concor. & ideo arbitrium & autoritas episcopi viderentur, super hoc ecclesiae expedire, & vtilitas ecclesiae est quantum, potest fieri commode procuranda. & contrarium euitandum vt s. de elect. nihil est. j. eo. tit. c. cupientes. in principi. l. 6. s. de aet. & qualita. cum sit, argumen. supra de concessio. praeb. nulla, & de ista materia, nota. Goffre. in summa eodem titu. s. sed nunquid.

- 1 Vitium praedecessoris praescriptionem impediens, an successori non ceat.
- 2 Titulus iuris erroneus, praescriptionem impedit.
- 3 Titulus in facto erroneus, praescriptionem non impedit.

Vra. Pro intellectu glo. secunda Bert. hic vide Io. And. in nouella. j. de reg. iur. c. non firma. tur. & c. qui contra iura libr. 6. vbi approbat solutiones Ber. hic. ¶ Vnde dicit Hofst. hic quod omnes moderni scripserunt sicut dicit hic in si. huius glo. qd licet recipere non possint praescribere, successores tamen praescribent, qd si succedant in reali vitio. C. de acquiren. posses. l. vitia. a personalitatem excusantur. ff. de reg. iur. l. qui in alterius, & j. de reg. iur. qui in ius, lib. 6. & sic successione purgatur vitium, sicut alias. s. de filijs presby. c. ex transmissa. Vnde si aliquib. de capitulo facta sit donatio a laico nomine capituli, in hoc casu capitulum potest credere episcopo consensu, vnde & quatuus erret, tamen bonam fidem habet & praescribere potest, na. & talis erroneus titulus dat causam praescribendi, vt patet. ff. p. donato. l. si vir vxori. ff. pro socio. l. si. & in hoc vt dicit videtur consensisse. Inno. sed neutrum sufficit, expressum. n. est quod ex quo donatio a laico incipit nullo modo ex titulo praescribi potuit. s. de decimis. dudum. s. ceterum. & s. nos igitur. Item. quod sine titulo res ecclesiastica nullo modo praescribuntur, s. de praescrip. si diligenti. Intelligat igitur hoc quod hic dicit, vt hic patet. & s. de rell. do. constitutus. j. tit. j. significauit. vbi de hoc fm Hofst. Ad istum intellectum Inno. & Hofst. conco. Gof. qui no. hic, qd ista decre. loquitur in collegio, & quando illi qui ecclesiam receperunt a laico sunt mortui, & alij in locum eorum successerunt, qui excusantur in vitio personali, vt in l. alleg. qui in alterius. secus in vitio reali, vt in l. alleg. vitia. & iste intellectus aliter confirmatur per Io. 16. q. 3. si faceret otes. glo. r. & per Archid. 16. q. 3. s. potest super verbo glo. s. pe. licet ipse Arch. notet aliter. 16. q. 7. si quis deinceps. in gl. adde hoc tamen non credit Hug. & c. vbi dicit quod in hac decretali curam tenent factum non ratione temporis sed ratione consensu, taciti vel expressi, qui interuenit ex parte episcopi, alias diurnitas temporis peccatum non minuit, sed auget. s. de consue. c. vltimo secundum Vin. qui ita no. s. de insti. ex frequentib. cum quo concordare videtur In. hic in fi. dicens quod velle potest dici quod Episcopus permittendo donatarium qui ecclesiam accipit a laico pacifice possidere eam, & titulum possidendi & praescribendi sibi praestitit, arg. s. de his quae fi. a praet. c. 2. & 3. & hic tacitus consensus habetur pro titulo, & ad hoc facit quod ipse no. s. de causa po. & pro. cum ecclesia. in glo. & ita patet. & idem no. Arc. j. q. j. nullus episcopus, in gl. adde hoc tene pro regula & c. sed primum credo verius. Et ad huiusmodi materiae euidentiam plenior si queratur, vtrum titulus erroneus det causam praescribendi. Distingue prout distinguit, Archi. 10. q. 3. c. quia cognouimus. in glo. adde sub. cum aliqua li titulo & c. quia titulus aut est erroneus in iure, aut in facto. ¶ Si in iure nunquam dat causam praescribendi, quia iuris ignorantia nunquam prodest vsucapere volentibus. ff. de iuris, & facti igno. l. 4. & lignorantia. & l. regula. ff. de vsucap. l. vbi lex, & l. nunquam. ¶ Aut est erroneus in facto, v. g. si ille qui concepit episcopalia aliquibus locis siue ecclesijs, credebatur episcopus & non erat, talis titulus dat titulum praescribendi, vel si episcopus possidet latiore diocesim quam sua sit, credens, eam esse totam de sua diocesi, licet in veritate non sit, tñ terminos & confines suae diocesis ignoraret, & episcopalia in diocesi alia praescribat, haec probari possunt. ff. de offi. praescribar. barius. de iure fisci. l. si accepto. ad mace. l. 3. C. de sent. & inter-

locu. omnium iudicum. l. 2. de testamentis. s. testes, error. n. facti facit ius, error verò iuris minimè. ff. de fundo instr. l. cum de Lanionis. s. asinum. & l. quæsitum, & sic debet intelligi. s. d. praer. auditis. l. de titulo putatiuo, si aut erroneus in iure esset, non daret causam praescribendi, s. de decimis dudum. Nec oblat hic decre. quia hic fuit praescriptio cum tacito consensu praesumpto contra episcopo, qui tanto tempore tacuit, vnde vltus & patientia tam longa inducit effectum legitime praescriptionis. ff. de seruitu. rub. pra. l. j. in fi. ff. de publi. l. sed fi ego s. j. fm Arch. ibi. Et ad praemissa facit quod no. Bar. Brix. in q. do minicali, quae incipit, esto quod res ecclesiastica, vbi querit, an emens rem ecclesiasticam a solo praetore possit praescribere, & soluendo dicit finaliter quod talis titulus sufficit ad praescriptionem, si emptor habuit bonam fidem.

- 1 Iuri patronatus in ecclesia prauidendum, renuntiare non licet.
- 2 Iuri patronatus in prauidendum heredum, renuntiare non licet.
- 3 Ius patro. ecclesiae differt a iure patro. liberti.

Xin sinuatione. Cum gl. Ber. hic in versic. verius videtur vsq; in fi. vbi dicit quod hic non fuit, vera donatio, quia vterq; istorum fratrum erat patronus, & in solidum, sed cessio, concordant Tanc. & Io. de Fab. hic & Io. 16. q. 7. nemini, sed certe idem est in talibus remittere quod dare, vt patet. s. de testi. c. veniens. j. & j. de symo. querelam. Item huius intellectui contradicit qd dicit textus habebat. si ipse frater & non clericus, alioquin diceret habebat quod est contra illos qui dicunt, quod ad ambos fratres pertinebat hoc ius patronatus, fm Hofst. hic & Arch. in c. nemini, alleg. glo. penulti. ideo dicit vt no. per Hofst. s. c. illud. & ibi dixi & j. c. nullus. ¶ Et scias qd Io. no. 16. q. 7. considerandum, qd patronus non potest renuntiare iuri patronatus quod est introductum ad fauorem & vtilitatem ecclesiae in qua est patronus, sed Bar. Brix. contra ibi cum possit illud donare vt hic, & huic sententiae videtur consentire Laur. qui querit sic, Poneq; aliquis abrenuntiauit iuri patronatus, & non habet legitimos haeredes, quia si haberet non posset renuntiare in eorum prauidendum, dico qd consolidatur ius patronatus cum ecclesia ipsa, arg. s. de testi. significauit. ¶ Patronus autem non potest renuntiare ius patronatus in prauidendum heredum legitimum, ad hoc facit, quia ius patronatus transit ad filios, quia vnus etiam heredes non sunt, arg. ff. de iure patronatus filij, vt nota. 16. q. j. constitutum. in fi. & est ratio, quia tale ius habetur a canone, & si obijciatur. ff. de oper. liber. l. si operarum. & C. eo. tit. l. si liberti. potest responderi quod ille loquuntur in operis quae sunt in faciendo, secus in operis quae sunt in non faciendo. C. de in ius vocand. l. 2. fm Laur. Et istam distinctionem vtrū patronus habeat heredes legitimos vel non, videtur approbare Archi. in calle. considerandum, sed ipse Archi. credit contrarium indistincte. j. eo. si laicus. lib. 6. vbi videtur satis exprefsum, & in calle. significauit. in fi. prout no. ibi super verbo eidem, quod credo verius. Item quod dictum est, quod ius patronatus defertur heredibus sanguinis etiam si non sint heredes, non placet Inno. s. e. in rubrica in fi. in. ad emptorem ville vel castri cum alijs iuribus transfertur, multo fortius ad heredem extraneum alijs iuribus hereditarijs idem Io. An. s. c. pro ximo. ¶ Nec oblat. ff. de oper. liber. l. si operarum, & C. eod. tit. l. liberti, quia loquuntur in patronatu liberti, sed patronatus, ecclesie cum vniuersitate transit in quemlibet. argumen. ff. de acquiren. rerum domi. l. quaedam, secundum Accur. in dicta l. si operarum.

- 1 Patrono transferenti ius suum ecclesiae si episcopus non consentiat ad superiorem recurrendum.
- 2 Res mea me inuito non alienatur.
- 3 Quod tibi non nocet & mihi prodest, in habentibus a te causam facere debes.
- 4 Quod tibi non nocet, & mihi prodest, in non habentibus a te causam, facere non teneris.

Vllus. Hic dicitur quod si episcopus improbitatis vel auaritie causa consentire noluerit laico decimas, vel ecclesias, aut quicquid ecclesiastici iuris monasterijs vel canonicis conferentij; ¶ Romano Pontifici nuntietur. ¶ Sed nunquid potest hoc Metropolitano nuntiare, videtur quod sic. q. 3. cum simul. & c. nunc verò. 8. q. 3. artaldus. arg. s. e. ex literis. & hoc videtur tenere

nere Tan. Phil. Vinc. & Goff. hic. Potest tamen dici quod hic est casus specialis in quo est ad Papam recurrendum, & alius, s. de immu. eccle. aduersus. Est ergo hoc casus ad Papam recurrendum & non ad Metropolitanum, vel alium superiorem, qui non est iudex nisi in casibus in iure expressis. s. de offic. ordi. pastoralis. Hic autem casus non exprimitur hic, sed potius prohibetur, arg. j. de decimis ad audientiam, s. m. Host. hic & Archi. 63. dist. literas. glo. s. ibi vide & 61. di. c. ofius. s. fed aliud super verbo per superiorem. Sed s. m. 10. And. hic dici potest, q. Metropolitanus potest compellere, & sic vera sit prima opinio, sed non licentiam dare, & sic vera sit secunda. Et quis potest compellere prelatum nolentem dare licentiam subdito suo electo vel postulato in prelatum alterius ecclesie, Tan. Vinc. Phi. & Goff. hic dicunt q. proximus superior, tu vero, die quod solus Papa secundum Hugo. & Archid. 63. di. c. literas. in fine. Idem Host. hic & pet. de Samp. & Abb. s. de renuntia. ad moner. & Archid. 61. di. c. Osius. s. fed aliud. glo. adde dicunt quidam. Et est ratio secundum eum ibi, quia nemo potest rem vnus eo inuito dare alteri. vt no. s. de offi. leg. dilect. glo. sed certe, & de religio. do. constitutus. glo. hic videtur. idem tenet Archi. j. de elect. quam sit glo. intellige cum effect. libro 6. & Ioann. Andre. eodem titulo, si religiosus. eodem libro.

¶ Super eod. c. Hic habes q. aliquis tenetur facere quod sibi non nocet, & alijs prodest, gratia huius si queratur vtrum aliquis possit compelli facere quod sibi non nocet, & mihi prodest. Et distinguitur. Aut queritur nunquid teneatur illud facere in re in qua causam habet ab ipso, & dic q. sic, vt patet in eo qui vendit mihi pignus sibi obligatum, quod postea euincitur mihi na teneat mihi cedere actione pignoratitiam debito rem, vt ff. de euict. l. in creditore. qui potio. in pig. ha. l. mulier soluto matrimo. l. 2. cum l. seq. Aut in re in qua non habeo causam ab ipso, & dic quod non regulariter, vt ff. de vsufr. quem admodum caueat. l. vlti. ad Trebell. l. mulier. & l. nam quid. Sed hoc fallit in casibus. ff. de aqua plu. arcen. l. in summa. s. ite varijs. Item fallit fauore agriculturę, quia teneris mihi pretere patientiam ad reficiendum agros. Item possit dici, quod fallit hic fauore ecclesie, cuius commodum in hoc versatur, nam magis est eius vtilitas quod ecclesia habeat decimam, vel ecclesiam, quam laicus. Vel dic q. non fallit hic, sed habetur recursus ad superiorem puta Papam, & vide quod no. Accur. in dista. lege. in creditore. vbi Lambertus de Salinis ponit istam distinctionem.

- 1 Presentari an possit originarius extra dioccesim, vbi ecclesia sita est. 3.
- 2 Ius patronatus gratiosum est.

Significasti. Si queritur vtrum patronus ecclesie possit personam aliam idoneam extra dioccesim illius episcopi cui presentat, & in cuius dioccesim sita est ecclesia presentare, distinguitur hic Hugo. Aut est episcopus qui ius patronatus ecclesiasticum in aliena dioccesim. acquirit, & talis poterit quemcumque clericum aliam idoneam vnde dicitur: sit presentare, vt 16. q. 2. c. si quis episcoporum. & in hoc est privilegium episcopi s. m. Hug. Aut non est episcopus, & tunc talis necesse habet presentare clericum eiusdem dioccesim vt 7. dist. hortamur. vbi de hoc, vide per Io. & Archi. & clericos. s. de clerici. peregrini. c. vlti. Idem cum Hugo. tenent Ala. Tan. Vin. Phi. pet. de Samp. & Abb. hic & videtur quod bene, per text. illius. c. si quis episcoporum. ibi hac gratia feruetur & c. Nec obstant. c. hic alleg. hortamur clericos. quia ibi est ius commune aliorum, in c. vero si quis episcoporum. est gratia episcoporum sed potest exponi ibi gratia. i. ius patronatus quod est gratiosum, & ex gratia descendit, vt legitur & no. 3. q. 4. nemo secundum Archi. in d. c. si quis episcoporum. glo. pen. dicentem quod ipse, miratur de cauda istius glo. & illius. in c. si quis episcoporum, quia Hug. Lau. Ioan. de Fa. & glo. communis. in d. c. hortamur, tenent primam sententiam. s. distinctionem premissam, & idem tenet Goff. in summa. eodem tit. s. item notandum est secundum Archi. ibi Host. vero hic dicit quod de consue. quicquid dicat Hug. quilibet patronus clericum, vnde cumque originem duxerit, dum tamen idoneus sit poterit presentare, & in eodem concordat ius. s. de insti. ad decorem. & de iudi. cum deputauit. Et tamen casus in quo presentare non potest patronus nisi de eadem ecclesia, vt leg. & no. j. eo. ca. pe. secundum Hostien. Et si donetur episcopo ius patronatus, in ecclesijs sui

episcopatus, dicit Gof. quod presentabit apud se ipsum vt patronus, & instituet vt episcopus. arg. ff. de adop. l. i. consul. & s. de elect. l. cum inter vniuersas. in h. sed expedientius & ratio nabilius est, vt dicamus remoto impedimento quo episcopus impediatur instituire cum effectu, & sic sine representatione, ne aliqua conferat, & instituet iure suo. 16. q. 7. nullus, ad quod accedit quod not. s. de offic. Arch. cum fati. de offic. ordi. c. irrefragabili. s. excessus. s. m. Host. hic quod securę tenere potes & idem Io. An. hic.

- 1 Factum deueniens ad casum extinctiuum vitatur.
- 2 Factum cui aduenit casus impediens, an retractetur.
- 3 Factum consummatum cui aduenit casus impediens, an perimat.
- 4 Factum non consummatum, an per casum impediens destruitur.

Consultationibus. Ad euidenciam glo. que incipit quia qd legitime & c. Si queris vtrum factum legitime, seu res, debeat retractari vel vitari, si deueniat ad eum casum a quo incipere non potuit, distinguitur. Aut factum, seu res deuenit ad casum totaliter extinctiuum, & destructiuum, peremptiuum, seu annullatiuum. & tunc vitatur, & retractat indistincte, siue deueniat ad talem casum ante suum completum esse, siue post. ff. de feruit. rufit. p. d. l. tria. in fi. communia p. l. quicquid. ff. de verb. obli. l. inter stipulantem. s. sacra ibi, nam & cum quis & c. Sic etiam potest intelligi. ff. de iudi. si a me. & hoc tenet Dy. j. de re. iur. c. factum legitime. libr. 6. Aut non deuenit ad casum totaliter extinctiuum, peremptiuum, seu annullatiuum, & tunc aut factum erat inchoatum, sed non perfectum, seu consummatum & tunc, aut superuenit casus ad eundem effectum tendens, cum illo facto seu actu cuius initium impediuit superuenisset, & tunc illum actum, tendentem ad eundem effectum quem inuenit secum concurrere patitur. vt ff. ad l. fal. l. verbis. in fi. de legat. s. ex contrario, vbi habes quod si lego debitum pure creditori, non valet legatum, sed si lego debitum in diem valet legatum, adeo quod si dies eueniat testatore viuente legatum non vitatur, vt hoc, no. Dy. in calle. factum legitime in fi. Aut superuenit casus ad alium effectum tendens, & tunc tollitur ser retractatur p. eum casum qui impediuit inchoari, vt si stipulatus sum feruitute p. d. meo, & antequam mihi constitutur, alieno tempore p. d. ium, vel partem eius pro indiuiso, nam eo casu corruptur stipulatio, vt ff. de feruit. l. pro parte. de verb. oblig. l. si sub vna s. si quis viam. & l. pluribus. s. & si placeat. j. respon. vt leg. nomine ca. l. si pecunia. s. cum fideicommissum. & de adulte. l. si maritus. s. si autem. Ad idem facit. ff. de susp. tut. l. post finitiam. de liag. l. 3. s. plaucianum. ver. adeo. & de his, quę p. non feri. ha. l. si in metallum. de reg. iur. l. non est nouum alias est. s. sub. l. in ambiguis, per querimonia patet, quod casus impediens ab initio tollit iam factum superueniens, ex post facto, vt hoc no. Lambertus de Salinis, C. de iure fisci. l. 3. libro. 10. & dicit dominus Dynus in d. c. factum legitime. Aut factum erat iam perfectum & legitime consummatum, antequam deueniret, ad casum a quo incipere non potuit, vt quia feruitus promissa erat iam constituta, testamentum inchoatum erat iam perfectum, & matrimonium inchoatum erat iam perfectum, & matrimonium de presenti, vel per carnalem copulam consummatum, & similia, & tunc dicit Dyn. in cap. alle. factum legitime, quod casus superueniens qui impediuit ab initio inchoari non tollit iam factum, & ita loquitur regula iuris in calle. factum legitime. & ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. p. tre furioso. de testamen. l. is cui de bono. posses. secundum ta. l. j. s. sufficit. de acqui. haeredit. l. si feruum quis. s. vlti. de reg. iur. l. in ambiguis. s. 1. de ri. nup. l. si qua. de feruitu. rufit. p. d. l. via s. quecumque. de verb. oblig. l. pluribus. s. & si placeat. 2. resp. secundum Dyn. in cap. alle. factum legitime. Ad idem facit istud c. consultationibus. cum suis concord. hic alleg. 5. disti. p. cepta. 3. q. 7. neq. furiosus. ff. de postula. l. j. s. cum. de ita. actuq. pri. l. 2. s. de restitu. spolia. audita. & j. de eo qui cog. con. sang. vx. o. su. c. discretionem. ad fin. vers. sed nec affinitas. vbi de hoc in glo. arg. quod & c. Circa tamen secundum membrum. s. quando factum erat inchoatum sed non perfectum, seu consummatum possit distingui probabiliter, sicut distinguebat quidam doctor meus, nomine dominus Ioan. de feritate, super. l. illa verbis. ff. ad l. fal. quia aut est talis casus, qui respicit initium tantum, & non medium, vel finem, & tunc non vitatur.

tur. C. de vsuca. transfor. l. vnica. s. hoc tantum modo. & in d. l. verbis. ff. ad l. fal. in fi. de lega. s. contrario, quia in legatis inspicitur initium vt valeant. ff. de regula cato. l. 1. de reg. iur. le. omnia quę ex testamento. Idem dicerem si res, vel actus inspiceret certa tempora, vt in capacitate, haeredit, vt ff. de here. di. insituendis. l. si alienum. s. in extraneis. Aut ille casus, ad quem deuenit respicit totum actum seu totam rem, & tunc, habet locum secundum membrum vt s. Et hoc potest esse verum quando actus non habens suum completum esse peruenit ad eum casum a quo incipere non potest, in eo casu remanet. Si autem reuertatur ad eum casum a quo potest incipere refert, quia aut actus iste impediatur iure speciali, & tunc si peruenit ad eum casum a quo potest incipere actus non vitatur. ff. rerum am. l. reintegrato. & l. fi. Aut actus impediatur iure communi, & tunc vitatur. ff. de fur. l. quod dicitur. ff. de his, quę pro non scriptis habentur. l. 3. s. in. in fi. de noxa. s. sed si feruus. ver. vnde & si ad idem. s. de conuersi. coniu. pla. cet. & j. qui filij sint legi. tanta vbi de hoc in glo. penul. Item circa tertium membrum. s. cum queris de re perfecta & consummata ita quod res vel actus habet suum completum esse, subdistinguit Lambertus, de Salinis in d. l. 1. C. de iure fi. Aut superuenit casus, qui habet retro tractum, vel qui exiens retro fingitur extitisse, & tunc vitatur quod factum est, vt patet, tuus in cuius es potestate, captus est, ab hostibus, fecisti testamentum, ipse reuertitur, fingitur retro semper in ciuitate tuif se, & per consequens fingitur impediendum p. c. esse factum, & ideo retrotrahitur. ff. de leg. haer. l. si pater. ad maced. l. j. s. sed si pendat. Aut superuenit casus, qui non habet retro tractum, & tunc non vitatur, vt in d. l. j. C. de iure fi. lib. 10. vbi donatio facta per patrem filio prius quam contraxisset cum fisco non reuocatur. Item ponit pater tuus de portatus est, contraho tecum, deinde patri tuo remittitur pena, non fingitur semper te habuisse in potestate, sed nunc de nouo a tempore indulgentie, & ideo non retro trahitur, qd tecum contraxi. C. de sen. pa. l. si. ff. de feruit. l. v. postum. s. 1. Pe. ver. de bel. per. C. de contrahen. em. l. si gaudentis. breui ter dicit sic. Aut res erat perfecta & consummata, antequam deueniret ad casum illum, & tunc non vitatur vt hic. & in l. al leg. s. pro membro. Aut non erat consummata, & tunc si non vitaretur sequeretur inconueniens vel absurdum, & tunc vitatur. ff. ad laquil. l. huic scripturę. s. fi. & l. seq. Aut non sequeretur inconueniens vel absurdum, & tunc non vitatur, immo debet consummari, sic loquitur dicta. l. pluribus s. & si placeat. s. m. cum, quod fati recidit in idem cum p. m. i. s. quę p. m. i. s. quia sunt clariora tene.

¶ Super eod. c. Ad euidenciam glo. bona fide & c. Si queris vtrum electio vel presentatio facta per illum qui est in possessione, vel quasi iuris eligendi vel presentandi valeat, & suum debeat fortiri effectum, vide quod dixi. s. de in integ. restitutio. cum venissent in fine.

- 1 Donatio ecclesie facta alteri ecclesie de patroni ad sensu, episcopi auctoritate subsequente per secundam non irritatur.
- 2 Donatio secunda ecclesie valida, p. valet prima inualida.
- 3 Patronus inficius non amittit patronatum per donationem ecclesie ab episcopo factam.
- 4 Episcopus donare potest episco. iura sine patroni ad sensu.
- 5 Patronata ecclesia non fit collegiata sine patroni ad sensu.

Suggestum. Si queritur vtrum prima donatio, vel concessio ecclesie, de ad sensu patroni, non tamen episcopi, facta alteri secunda ecclesie ad sensu episcopi ipsius post subsequente, iuxta formam istius. c. secunda donationi facta alteri tertia ecclesie praeferatur, distinguitur. Aut ad sensu episcopi primam donationem fuerat subsequutus, antequam secunda concessio esset facta, & tunc sic, ita intellige istud. can. j. resp. so. Aut fuerat subsequutus ipsam primam donationem, post secundam donationem, & tunc, aut ipsa secunda donatio, vel concessio est valida & efficax, vt quia consensu patroni & episcopi auctoritate fulcitur, & tunc secunda praeualet primae, vt hic in ver. alioquin. Nam in p. iudicium secunda donatio ipsius valida, nihil posset episcopus ratificare, quod enim legitime factum est non retractatur, vt no. s. eod. consultatio nibus. & c. cum laici. secundum Host. hic. Aut secunda donatio est inualida & inefficax, & tunc praeualet prima quam assensu episcopi fuerat postea subsequutus, quam secunda inualida non potuit impedire, quia non praestat impedimen-

tum quod de iure non sortitur effectum. j. de reg. iur. ca. non praestat. lib. 6.

¶ Super eo. c. Si queritur quando de ecclesia spectante ad praesentationem alicuius patroni sunt praebende per episcopum, vtrum consensus ipsius patroni necessario requiratur. Et distinguitur. Aut quantum ad hoc vt ipse patronus amittat ius patronatus, & dic quod sic, arg. in eo quod legitur & no. s. de temp. ordi. c. si archiepiscopus. & de offic. archid. ad h. c. s. fi. j. de ex. ces. p. l. a. dilecta. vbi est fortissimum argumen. quantum ad hoc. Aut quantum ad iura episcopi, quę habet tuam in ecclesia curata quam in praebenda, puta visitationem, procuracionem & similia, & quo ad illa semper tenet donatio ab episcopo facta, licet non interuenit consensus patroni. s. de donat. pastoralis. s. m. Inno. & Host. hic. Sed quare amittat patronus ius patronatus si in ipsa ecclesia sunt praebende, nam & poterit ad praebendas representare, vt patet. s. de insti. c. fin. resp. deo illud locum habet quando ex vi iuris patronatus consueuit representare ad praebendas, vbi vero non ad praebendas, q. ibi non erant, sed ad rectoriam representare consueuit, in hoc casu si in ecclesia eadem fiat collegium canonicorum, praelatus ipsorum per electionem eorundem creandus est, & no. p. representationem patroni, vt patet in eo quod legit. & no. s. de consue. cum dilectus. de elect. c. j. & 2. & c. sacrosancta. sed nec ad praebendas representabit, cum nec istud facere consueuerit, sed potius conferentur per prelatum & capitulum, qd dicit. s. de elect. cum ecclesia vltimaria. Et sic ius patronatus amittitur sine culpa, non tamen sine causa, puta fauore ecclesie sicut libertatis. s. vt lite non contesta. cap. h. s. si vero alter. & quia potius tollantur de gratia quam de iustitia debeatur, vt patet in eo quod leg. & not. s. eodem quoniam. Sed quia graue est aliquem priuari iure suo sine culpa sua. 66. dist. l. satis. per uerum, requiritur consensus patroni, ad hoc vt ecclesia collegia fiat, vt in d. c. cum dilectus, qui patronus forsan poterit retinere de consensu superioris quod ad praebendas praesentet, vel quod etiam electioni tractandę possit interponere partes suas, quod dic vt legitur & no. j. eo. nobis fuit. & adde, q. no. j. c. postulati s. m. Host.

- 1 Vis in nomine faciend.
- 2 Beneficia eccl. personalia non praescribuntur.
- 3 Beneficia ex reali concessione praescribuntur.

Relatum. Hic habes quod vis faciend est in nomine vt hic. & C. de defen. ciui. l. 1. s. 21. disti. clericos. s. de praebenda. cum secundum vbi de hoc, quod est verum, quatum ad hoc ne quis nomen officij sui per opera contraria corrumpat seu vituperet, vel quantum ad iudiciale uocationem, quod dic vt not. s. de elect. bon. i. in princ. alias autem non est vis in nomine dummodo de persona constet, vt patet in eo q. le. & no. s. de p. cu. petito. s. m. Host. & Io. An.

¶ Super eod. c. Si queritur vtrum beneficia ecclesiastica possint praescribi, distinguitur. Aut queritur de personali concessione, & eo casu non habet locum praescriptio, beneficia enim ecclesiastica personalia non praescribuntur, sed iustis tantum titulis acquiruntur, vt leg. & no. s. de praeben. dilecto. j. de eo q. mitti. in pos. ca. rei seruau. c. cum qui. lib. 6. & de reg. iur. c. 1. eodem lib. Aut queritur de reali concessione, & ex tali praescribi possunt, vt leg. & no. s. eod. cura. s. m. Hostien. hic, & concordat in calle. dilecto. in fi. super verbo ab restitutionem, vbi dicit qd si quis minus canonicę adipiscatur beneficium. s. simoniace, vel per fraudem vel surreptionem aliquam in perpetuum non praescribit vt ibi, & expressius. j. de cle. excom. mi. postulat. prima q. 1. principatus. & s. de insti. c. 3. & ex quo de hoc constat in iudicio contentioso condemnatur, ad restitutionem omnium perceptorum, vt in cap. alleg. dilecto. & de his quę fiunt a prelati continebatur. idem in iudicio animę. j. de vsu. cum tuto. s. m. Host. ibi. in cap. dilecto. idem Archid. 7. q. j. c. cum qui. glo. fi.

- 1 Patronatus ius quot modis acquiratur.
- 2 Patronus esse non potest iudeus, nec haereticus.
- 3 Patronus, an excommunicatus esse possit.
- 4 Patroni rationabilis oppositio, impedit electi, confirmationem.
- 5 Patroni irrationabilis oppositio non impedit electi confirmationem.
- 6 Patronus potest interesse electioni dignitatis secularis.

- 7 *Præsentatio electi in nomine continetur.*
- 8 *Patronus vocem in electione, de iure communi non habet.*
- 9 *Patronus an de eo sue vocem in electione habeat.*
- 10 *Patronus an ex compositione vocem in electione habeat.*
- 11 *Patronus an per privilegium in electione vocem habeat.*
- 12 *Patro. contempto electio facta irritanda.*
- 13 *Præsentationis ab electione differentia.*
- 14 *Patronata ecclesia an collegiata fiat, patrono inuito. 16.*
- 15 *Eccle. vniuersalis plenam dispositionem habet papa.*

Nobis fuit. Tribus modis acquiritur ius patronatus, vnde versus. Patronus faciunt dos, ædificatio, fundus. dos puta ecclesia depauperata non habet quid comedat, aliquis de consensu episcopi assignat ei dotem sufficientem, sic loquitur, 16. q. 7. quicunque, quæ nec est consecranda nisi dote primitus assignata, de consecra. eccle. vel alta cum sicut ædificatio, vt hic in princ. Et idem intelligitur in reedificatione, vt not. s. eodem, c. quoniam fundus, quando, saliquis dat aream in qua ædificatur ecclesia, licet funditor non faciat omnes expensas, sed forsitan de elemosinis fundatur, seu ædificatur, sic loquitur. 16. q. 7. frigidius. & sic potest intelligi. s. eodem suggestum. & cap. quoniam. Quod verum est si diocæsanus auctoritate interponat vt dicit, qui etiam potest patrono certum canonem assignare, vt leg. & no. s. eod. præterea. qui ergo sine consensu diocæsanus talia præsumit quantum ad ius patronatus querendum, expensas amittit. Sed quid si vnus fundat & alius expensis proprijs construit, si vterq; auctoritate diocæsanus hoc fecerit, vterq; patronus erit, & sic plures erunt patroni, s. eod. cap. j. & 2. alioquin ille solus qui auctoritatem diocæsanam impetrauit. Diocæsanus tamen cautè se habeat, vt primo vocet fundatorem, & si suis expensis vult & potest facere alium nõ admittat, vt in diffinitionis materia euitetur, quam consuevit, communitio excitare. ff. de leg. 2. cum pater. s. dulcissimus. fm Hofst. hic. Quod autem dicitur de constructione, non intelligatur, fm Io. And. de Fabro qui recepta mercede operarum fabricat, ad hoc conuenit verbum receperunt mercedem suam de penulti. dist. 3. cauendum. ad quod Luc. 16. & ff. de acquire. rerum domini. o. ladeo. s. cum quis, sed de illo cuius sumptibus constructur licet enim nõ differat, an sumptibus, an labore qd fiat. s. de deci. ex parte prima. non tamen locum habet id cum labor impenditur in alieno. eodem titu. dilecti. Putat tamè ipse Ioan. And. si sic conuenirent, & faber & alius quod ille pretium vel tigna, & iste operam ponerent, quod faber patronatum acquireret, dummodo hoc fieret auctoritate diocæsanæ vt hic, & idem putat eadem ratione de his quorum vnus ponit pretium tignorum, & alter pretium operarum. & eadem ratione putat quod qui dat pretium dotis emendæ, sit patronus, ad hoc ff. de vfufructu. l. quia qui pretio. Quj etiam dicit hic, quod pronomen istud si quis, in tex. comprehendit femininè de hoc. j. de elect. general. lib. 6. & dicit si quis fidelis. 16. q. 6. nõne 7. pia mentis. in fi. & cap. quicunq; in princ. & cap. frigidius. in fi. vbi not. iudæum non acquirere patronatum ad quod dicitur. j. de cognat. spiritu. veniens. f. quod Iudæus non acquirat, cognationem spirituales. De hæretico, licet acquirat cognationem spirituales, vt ibi dixi, tamen videtur quod nõ acquirat patronatum, quia cum bona sua ipso iure sint confiscata, j. de hæret. cum secundum. l. i. d. ergo de suo non potest dare fundum, dotem, vel ædificium, facit s. titu. prox. cap. 2. s. fi. Item dato quod patronus esset, illud confiscatum esset, facit quod nõ. prima questione 7. maximum, De excommunicato dic, quod malè facit episcopus illum admittendo, sed si cum suo consensu fiat patronus erit, sed exercitium non habebit, ante abolitionem, cum enim religionem profiteatur, & matrimonium contrahat, & alia faciat quæ nõ. Io. And. super regula dolo facit. de regul. iuris. lib. 3. in parte secunda questionis. verficu. tercio. & hoc potuit. Item cum excommunicato liceat ecclesiam ingredi ad audiendum verbum Dei. j. de sentent. excommunicat. responsio. & adorandum vt videtur, ergo & ecclesiam construere poterit, facit. j. de sentent. excommunicat. quoniam libro 6. & commendabile est ædificare templum Dei. 12. questione secunda aurum. hæc Ioan. And. ver. q. autem, dicitur citra.

¶ Super eo. c. Ad euidenciam glo. immo necesse. Si queritur, quando patronus cuius electioni facit de prelato, debet postulari ad sensum eadem electioni dissentiri, vtrum propter hoc ipsa electio impediatur confirmari. distingue. ¶ Aut opponit aliquis rationem contra ipsum electum ante confirmationem, seu co-

secrationem, j. de accusa. super his, puta dicit, quod inimicus suus capitalis est, vnde non sustineret talem prælatum in terra sua. argum. s. de iureiur. petitio. vel quod prodigus, inhonestus, vel malus administrator est, & tunc impediatur ipsius electio seu confirmatio, vt in c. alleg. super his. ¶ Aut nihil opponit rationabile contra ipsum electum, sed solum dissentit, & tunc non irritatur electio ritè facta. s. de electione. cum terra. in fin. secundum Hostien. hic & Ioan. Andr. post eum, & vide quod nota. Innocen. in cap. alleg. super his gloss. ad excipiendum.

¶ Super eo. c. Ad plenioram euidenciam. c. huius, & glossa nõ videtur. Si queratur vtrum laici possint interesse electioni, & vbi debent interesse, seu electioni consentire, vtrum si nõ interint, vel eorum non requiratur assensus, propter hæc ipsa electio debeat irritari, distingue. ¶ Aut queritur de primo. scilicet vtrum possint electioni interesse, & tunc, aut electioni que fit ad dignitatem, seu administrationem secularium, & dic, qd sic, vt s. de elect. venerabilem. eodem ritu. cap. fundamentali. 6. extra de iureiuran. c. vnico. in cle. ff. quod cuiusq; vniuersi. l. j. & per totum. C. de iurisdictione omnium iudicum. l. vlti. ¶ Aut ad dignitatem ecclesiasticam, & tunc aut loquimur, de electione improprie & generaliter sumpto vocabulo, prout, est præsentatio ad beneficium ecclesiasticum, quæ generaliter & improprie potest dicit electio, nam qui præsentat prouidet vt no. Hostien. s. de concessio. præben. c. fina. super verbo donationes. Item sicut qui elegit disponit de beneficio, ad quod eligit, ita & qui præsentat, vt no. Gen. in extrauag. Ioan. 2. 2. ex. crabilis. super verbo disponere ¶ & pro tanto decre. quæram de electione. quæ loquitur de materia præsentationis, ponitur in titulo illo de elect. ad denotandum qd est quodammodo electio, & est expressum. 16. q. 7. decernimus. in fin. ibi elegerint. & c. i. repræsentauerint, & hic in verfic. secus tamen. vbi exponitur fm Hostien. verbum eligitur. i. præsentatur. Et constat quod talem præsentationem habere possunt, & eis vna, cum alijs clericis vel laicis interesse, vt hic. j. respons. & per totum, titu. j. eodem titu. c. vnico lib. 6. & c. plures ab vno. in cle. Qd intellige illis modis quibus ius patronatus acquiri potest de iure communi, de quibus no. s. eod. quoniam. vel per privilegium apostolicum, & non alias. 63. dist. in synodo. & c. Adrianus, saluo eo quod dixi. s. de elec. querelam. Aut loquimur de electione proprie præsumpta, quæ fit in ecclesia collegiata, & tunc, aut queritur nunquid laici possint electioni interesse, vt restes vel consiliarij, & hostiarij, seu alij nudi ministri, non vt electores seu vocem in electione habentes, & dic quod sic ex consuetudine, privilegio, vel statuto, vel ex consensu eligentium vt hic. Aut vt electores, seu vocem in electione habentes, & tunc aut queritur de laicis conuersis, & de illis dic vt dixi. s. de elect. massana. & j. de insti. c. 2. Aut queritur de laicis puris habitu & professione, & tunc dicebat Hug. 18. questione. 2. cap. Abbatem. l. 2. per illud et. cap. quod si in illa ecclesia est patronatus, debet esse vnus de eligentibus, & si fiat electio, eo non vocato sed contempto, credit quod debet electio cassari, sicut irritatur cum ipse solus habet eligere. 63. dist. in obeuntibus. & in cap. alle. decernimus. vbi etiam de hoc per eum. Sed certe illud. c. Abbatem, non obstat, quia ibi non dicitur quod patronus eligat, sed quod electum possit petere confirmari, secundum Ian. & Phi. hic. & Archid. in c. alleg. Abbatem. glo. si na. vbi etiam dicit quod illud c. non facit pro Hug. cum ibi dicit electio monachorum, & inter eligentes non ponat patronum, vt ibi patet. ¶ Tu dic quod aut queritur, vtrum possint habere ius seu vocem in electione de iure communi, & constat quod non, etiam si sit patronus ecclesiæ, vt hic in s. ceterum. s. de elect. sacrosanct. & c. Massana. & no. Hostien. in d. c. renata glo. fi. ¶ Aut de consue. præscripta, & dixit glo. 63. dist. in summa. & c. Reatina, quod sic per istud cũ ven. nit aliter & c. quod est falsum, vt in c. alleg. sacrosancta Massana. fm Ber. in fi. huius glo. & Inno. & Host. Et potest esse ratio, quia nulli spirituales nõ cadit in laicum, nec ipsum possidere potest, vel quasi. s. de præscrip. causam quæ. de deci. quamuis & c. prohibemus. fm Hofst. sine qua possessione præscriptio non procedit, vt ibi, & j. de reg. iur. c. sine possessione. lib. 6. nam secundum Archid. nec ius patronatus quod cadit in laicum, & qd nõ est mere spirituale, laicus potest per consuetudinem acquirere, qd plus est, vt dixi plenè. s. de ele. querelam, qd nõ intellige vt ibi dixi, ergo multo minus poterit acquirere eos eligendi vt et ibi dixi. ¶ Aut queris vtrum hoc possint hæc ex compositione, & tunc Gof. in c. all. sacrosanct. distinguebatur inter compositionem in fundatione ecclesiæ intervenientem, vt sic ex vi fundationis & privi-

legij seu compositionis obtentæ tempore fundationis cadat, ius eligendi in laicum, vt hic, in verfic. nisi aliter & compositione intervenientem post fundationem ecclesiæ, & tunc secus, vt in calle. sacrosanct. Sed tu dic fm Inn. Hofst. & Comp. qd iura spūalia in non spirituales & non consecratas personas omnino non cadunt, & hoc statuere ius naturale suadet, de iudi. c. 2. Nam si laicus interesset electioni tanq; vnus in ea, sequeretur quod hæret præterea contra hendi matrimonium spūale inter prælatum & ecclesiam. s. de elec. cum inter canonicos, qd esse non deberet, & ita ipsi nõ. c. tit. c. quod sicut. vbi dicit Inno. qd prædicta decr. sacrosanct. prohibet hodie illud non solum in ecclesijs episcopalibus. sed et in omnibus alijs, & idem no. Arch. 63. dist. in summa in gl. vbi dicit, qd si hæc & c. Adrianus. & concor. Inn. j. eo. postulat. ¶ Aut queritur vtrum possint habere vocem in electione per privilegium, & tunc, aut per privilegium apostolicum, & dic qd sic, ita intelligit Vinc. istam decr. ibi, de sua iurisdictione, & c. expone fm Vinc. f. per privilegium apostolicum inducta ex plenitudine potestatis. 63. dist. in synodo. & c. Adrianus. 16. q. j. huic etiam. & patet in eo qd le. & no. s. de argu. contingit, idem Ber. hic in verfic. vel expone & c. & Hofst. post eum. idem Arch. 63. di. in summa & Hofst. & Comp. in calle. qd sicut. Aut per privilegium episcopale, seu aliud quam apostolicum & dic, qd non, arg. 18. q. 2. eleutherius fm Ber. & Hofst. hic & Arch. in summa alleg. Aut queritur de secundo. s. qd debent electioni interesse & non interint, vtrum propter hoc debeat electio irritari, & tunc dic qd sic si fuerint contenti, & sequatur contemptum suum, alias secus vt s. de elect. qd sicut. s. i. aut. ¶ Aut de tertio. f. vtrum si eorum non requiratur assensus propter hoc debeat electio irritari, & tunc refert vtrum laicus est talis cuius non requiratur assensus, & tunc non. Aut est talis cuius assensus est requirendus de consuetudine, vel privilegio, & tunc est requirendus assensus eius, ante electionem ex consuetudine, vel privilegio, vt quia ex privilegio, vel consuetudine debet mors defuncti prelati Regi nuntiar, & eius assensus requiri, sicut hæc de costet. Rex Legionen. & Castellæ, & Rex Scotia, fm Comp. in calle. quod sicut. & et Rex Franciæ in multis ecclesijs, de qu. consue. tangitur. 63. dist. cum longè, & tunc, si fiat electio contra consuetudinem, vel privilegium cassabitur. 63. dist. perlectis. & 18. q. 2. Abba. fm Hofst. & Comp. in calle. qd sic. & Arch. 63. dist. reatina. licet Hofst. & Abb. contrarium innuant in calle. cum terra. in fi. s. de ele. quorum dictum intelligo de consensu reprobato, de quo loquitur illud capitulum, vel de consensu qui debet requiri post electionem non ante. Et idem videtur si laicus hoc habeat ex statuto rationabili ecclesiæ, vt quia fundavit vel dotavit ecclesiam: statutu. n. & consuetudo, quo ad hoc æquiparantur, vt not. Inno. Hofst. hic, p hoc. s. de consue. cum consuetudinis. vt in extrauag. Io. 22. in scepti regiminis. Aut assensus ipsius est requirendus post electionem celebratam, & tunc debet ipsius requiri assensus, sed licet non requiratur vel indebitè requiratur, nõ ppter hoc debeat ipsa electio irritari, vt in calle. cum terra. in fin. ¶ Sed quæ est rō quod ius eligendi nõ potest cadere in laicum, sed bene ius præsentandi, vt est dictum, ratio est, quia eligere seu ius eligendi est ius mere spirituale, vt patet in calle. sacrosanct. c. Massana, quod non cadit in laicum, vt est dictum, sed præsentare siue ius præsentandi non est spūale, licet sit annexum spirituali. s. de iudi. quato. nec contrahitur per ipsum aliquod vinculum inter præsentatum & ecclesiam, vt s. e. quod aut, & j. e. pastoralis. fm Inn. Hofst. & Comp. in calle. quod sicut. & Inn. j. eo. postulat. idem Arch. 71. dist. hortatur. & 16. q. 7. decernimus. in glo. adde scias tamen. Et scias quod Pe. de Sam. & Io. An. post eum no. s. de concessio. præben. cap. vlti. quod laicus in ecclesia potest præsentare præbendarios licet nõ prælati, vt hic.

¶ Super eo. c. Ad euidenciam glo. sed nunquid & c. ¶ Si queratur vtrum inuito patrono ecclesiæ parochialis vel capelle, seu præbendæ, ipsa ecclesia capella, vel præbenda possit fieri ecclesiæ collegiata, Ber. hic in verfic. his non obstat. vsq; in fi. quicquid dixerit in princ. tenet, quod non, & idem tenent Quic. & Arch. 16. q. 7. c. monasterium. & Inno. j. e. postulat. Idem videtur tenere Hofst. hic dicens, quod pro hoc est fortis. ar. j. de excels. præla. dilecta. vbi de hoc, idem. s. eo. consultationibus & c. suggestum, hoc etiam expresse tenet Gen. in extrauag. Io. 22. quæ incipit suscepti regiminis. super verbo vel personis. in fi. vbi approbat ista opi. & ista gl. Ber. Et hoc veru æquu & honestu est, vt per hoc laici inuitentur ad constructionem ecclesiæ, sicut per contrariu a prouisione ecclesiæ reuocaretur, vt no. Ber. hic idè no. in simili Io. An. & Gen. extra de restr. c. fin.

gl. vlti. in cle. Sed Guil. de Mon. lau. in extrauag. Io. 22. sedes apostolica, super verbo ereximus. nõ. in simili. contrarium, vbi queritur quid si interit imperatoris vel alterius personæ secularis, puta quia sunt patroni vel defensores, non mutari statum ecclesiarum cathedralium, vel ciuitatis, vel diocæsis nunquid poterunt se opponere cũ effectu, qd vbi, quia nihil cũ dano, vel scan dalo alterius est faciendū. s. de præscrip. nihil. vnde duru est si ipsi ius patronatus vel alia commoda sine culpa sua amittant, cum iura imperialia etiam in bonis ecclesiasticis semper remanent ferunt salua. 11. q. j. si tributum. cum c. se. In contrarium vs, cũ propter maius bonum quis iure suo et sine culpa sua priuatur 22. dist. de Constantinopolitana. s. de elect. sacrosanct. de postulatione præla. c. bonæ. j. in ipsa. n. fundatione hoc euenire posse prospicere debuerint. ff. loca. l. si quis domum. s. j. 23. dist. in nomine dñi. quod credit verius hic. ¶ Idem confirmat ibi su p verbo de illis. vbi dicit quod in casu illius decre. & decretalis, cum inferior. s. de ma. & obe. & in similib. cũ totius ecclesiæ, vbi, quæ est vnica & bonorum eius plena dispositio esse Papæ noscatur, vt j. de præb. licet. j. li. 6. ipse nedu pot, imo debet imminente multiplicatione populi augmētare operarios, & sedes ipsis congruas collocare, ac de stipendijs sufficientibus ministrare, arg. 22. dist. in nouo. de offic. ordi. qm. et cum detrimento aliorum, vt sic minor vtilitas cedat maiori, & priuata, communi, vt s. de postu. præla. bonæ. j. 7. q. j. sicut. & in c. all. cũ inferior. fm eum ibi. & pro hoc faciunt no. per Ber. in princ. huius gl. ¶ Quid dicendum, credo quod per epm, seu alium in ferioem Papa hoc fieri non posset, sic intelligo opinionem priorum, & iura per eos alleg. sed per Papam posset, sic intelligo opi. prædictam Guil. de Mon. lau. & iura per eum alleg. & vide quod no. Pet. de Samp. Abb. & Io. And. s. de vita & honestate clericorum. c. qm. dicentes qd epi de ecclesia parochiali possunt facere collegiatam vel conuentualem, dum tamen sufficienti facultates, argu. illius cap. quod intelligo quando non est ibi patronus, vel est & consentit, alias secus.

- 1 *Præsentans alius a præsentato esse debet.*
- 2 *Patronus, an consentiat præsentationi, per alium, de se facta.*
- 3 *Patroni ad assensum subsequi potest institutionem.*
- 5 *Patronus solum præsentare potest.*

Per vestras. Si queritur vtrum patronus possit seipsum ad beneficium præsentare, vel præsentationi alterius consentire, distingue. Aut queritur vtrum possit seipsum præsentare, aut vtrum possit consentire præsentationi per alium, seu alios de se factæ. ¶ In primo casu dic quod non, quia differentia debet esse inter præsentantem & præsentatum dantem, & recipientem, vt hic, & in glo. fin. natura enim correlatiuorum, talis est, quod vnus non est reliquum. ff. de præscrip. verfic. l. 1. in princ. fm Hofst. hic. Nec obstat si dicatur, quod pater potest filium suum, etiam in potestate sua existentem præsentare, vt s. eod. consuluuit. vbi hoc notant Goff. Ber. Inn. & Hofst. licet ipse filius eadem persona reputetur cum patre. C. de impube. & alijs subli. l. fin. in fi. per quas per nõ. acquir. in princ. quia veru est quod filius censetur vna persona cũ patre iuris hæc ratione, non rei veritate, fm Vinc. s. eod. ex insinuatione. & Goff. in c. consuluuit. Vel melius eadem persona est filius cum patre, fictione iuris ciuilibus, & quantum ad temporalia, & quæ priuati iuris sunt, & sic non obstat. ff. de auctoritate tu. l. j. in princ. siue in ecclesiasticis, in quibus filius fam. loco patris familias habetur, vt patet in eo quod leg. & no. s. de testamentis ad hæc & c. tua nobis. s. de sepult. de vxore. de ætate & qual. indecorum. secundum Hofst. in calle. consuluuit, pro quo est hodie, casus. j. de iudi. c. si annum. l. i. ¶ In secundo casu. f. qd queritur vtrum possit consentire præsentationi per alium de se factæ, refert. Aut ille alius eligit vel præsentat, iure, vice, seu nomine suo, vel vice & nomine alterius. quàm illius quem eligit vel præsentat, & queritur vtrum possit tali electioni, vel præsentationi, de se factæ consentire, & dic qd sic, vnde si plures, sint patroni possunt vnū de seipsis præsentare, arg. s. de elect. cum in iure. & ff. de tuto. & curatori. da. ab his. l. vbi absunt. & nor. Ber. Vinc. Goff. Hofst. & Io. And. in calle. consuluuit. & Spec. eod. tit. ad fi. Item si ecclesiam ad alium pntationem patroni spectantem vacantem episcopus ex suo officio ei confert, bene potest tali collationi sibi factæ consentire, quia talis nõ ingerit se, sed vocatur a deo tanq; Aaron. s. de ele. qualiter, nec debet fieri Hen. Boich super Decret. M M ri con-

ri conditio sui detur, or, ex eo, qd patronus est, imo melior, ar. s.c. pxi in fi. & de testamētis cū in officijs. Sed dicēs, videtur, qd tuis institutio qd patrono nō pntante, facta est, omnino sit irritanda vt s.c. illud in fi. Solutio, non est, ita. nā sufficit qd patronus consentiat ex post facto, vt s.c. u. verō quoniam, & de necessitate iuris eps hēt beneficia conferre. 16. q. 7. nullus. licet de gratia tolleretur qd patronus repræsenter vt no. s.c. qm. Et inde est qd et in casib. ordinat eps ecclesiam patrono nullatenus præsente, s.c. j. 2. & 3. & c. cum aut. & j. eo. c. proxima. sic, & in hoc casu dici debet quia nec sine consensu suo sit, ex quo vocationi ab epō facta consentit, fm Ho. hic, & in §. alle. in quib. verū. quid sit ecclesia, & in hoc concor. frater Io. in summa conf. tit. de simo. q. 89. quæ incipit, vtrum aliquis. & duab. q. seq. t. Aut ille alius eliget vel pntat, puta tanq. procurator vel compromissarius, illius solius, & tunc nō pnt illū. eligere, vel præsente, vel illi conferre, cum vices illius gerat, & ille, hoc non possit ergo nec iste, arg. ff. de adm. re. ad ci. pert. l. 2. §. j. de auctorita. iur. l. pupillus. C. de re. mili. l. milites. §. j. de hæret. fraternitatis. s. de pecul. cle. c. pen. & de insti. c. vlti. vbi hoc not. Ber. Host. & Io. An. idem tenet Io. An. extra de pben. c. si de beneficio, super verbo epi. & Gen. ibi super verbo negligentia, in clem. Idem tenent Vinc. & Io. And. hic. & s. e. ex infirmatione, dicentes qd si patronus dedit pntem alicui, præsenti, ille non poterit pntare ipsum patronum, per d.c. vlti. cum ibi no. secus cum contulit alicui in totum ius patronatus, nam cum ille proprio nomine præsente, tunc illū conferentem qui desijt esse patronus poterit pntare. Idē Spe. hoc tit. ver. pen. idem Io. An. in d. c. vlti. de insti. dicens, qd si ius conferendi in totum sit translatum in alium, ita qd ille cōferat, seu eligat iure suo, non est illius minister vel procura. tunc possit ei conferre cum hoc eius nomine non faciat, ad hoc. s. de clericis ne pro defectu. s. de præb. dilectus. 3. j. de iure patr. c. vno li. 6. Et quod quærit Host. s. de elect. quia propter. tan is, ad quem solum spectat electio, si compromittit in patrem suum clericum, ab eo possit eligi, alleg. ibi, qd sic, cum non sit. expresse prohibitorum tale compromissum, simile despon. cum apud, in contrarium, quod dictum est. s. t. Et quia licet patronus præsente filium, vt no. Ho. & Io. An. hic & Ber. Host. & Io. An. s. e. quia clerici, & c. consiluit. non tñ facit hoc ex pte sibi delata a filio, sed suo iure, nam & si pater & filius essent canonici, cuiusdem ecclesie, alter alterum possit eligere, nec est tāta ambitio sicut qñ dar ei pntem. Dicebat Host. ibi qd non cogebatur hunc casum diffinire, qui rarus est. ff. de leg. nam ad ea. tñ sibi placet qd si de fraude & ambitione constet, non valeat electio, in dubio adhuc tendit ad cassationem, dicit tñ quod esset Romanus pontifex consulendus. Io. An. s. e. consiluit. miratur de hoc, quare de hoc dubitavit cum nullum dubiū habeat hæc q. qñ ipse pater vt compromissarius & procurator, filij elegit, & ipsius nomine, & in extraneo idem, vt nota. in dicto. cap. fin.

- 1 Patronus clericus menses sex habet ad presentandum.
- 2 Patronus laicus menses quatuor habet ad presentandum.
- 3 Patroni clerici a laico differunt.
- 4 Patronus laicus variat in presentando.

Vm propter. Si quæritur quod tempus, hēt patronus ad pntandū, refert. t. Aut quæritur de patrono clerico, & ille hēt, sex menses ad pntandū vt s.c. eam te. j. eo. c. si laicus. lib. 6. Aut de patrono laico, & ille hēt quatuor menses, vt hic, in quibusdam. n. differunt hi patroni vnde versus. Clericus & laicus distant per plura patroni. Penitet & tps subiectio, penaq; forsan. Et rō titulus dñi coniungitur istis. penitet quia laicus, pōt variare, sed nō clericis, quod dic, vt le. & no. s. e. cum autē. & tps. Nam in laico spectantur quatuor menses tm, vt hic, & s. eo. qm. ad finem. In clerico autem sex. s. eo. eam te. & j. eo. si laicus. li. 6. Subiectio. Magis. n. astrictus est pnti ecclesiastica, patronus clericus quam laicus, vt patet in eo quod leg. & not. j. eo. cum dilectus. de offic. leg. dilectus. penaq; forsan. nam secundum quosdam clericus priuatur iure repræsentiendi ea vice si minus idoneum repræsente, sed laicus non, tu dicas idē, in laico, vt probatur in auth. vt clericus, qui recedunt. §. fi. colla. §. & de ecclesia. titu. §. si quis adificationem. in fi. colla. §. & de sancti. eo. §. si quis oratori domum. coll. §. & ideo dixi forsan quia opiniones sunt, quod dic vt not. s. de supplen. negl. præla. c. 2. de offi. ordina. cum vos. t. Potest notari & quinta differen-

tia quantum ad rōnem reddendam, & ideo dicit vltimus versus & ratio. quod dic, vt no. s. eo. ex literis. in fi. Et sexta quantum ad assignationem tituli ordinandi, & ideo dicit versus titulus. quod dic, vt no. j. eo. postulat. Et septima, quia clericus sit patronus ex donatione sine autoritate episcopi, secus in laico, & ideo dicit versus domini. quod dic vt no. s. eo. signifi. calti. & c. ex infirmatione. & c. illud. Et de his differentijs nota. plenius quantum ad expositionem primorum duorum versus, in summa eo. tit. §. in quibus differant sed per vltimum versus suppletur quod ibi deest, secundum Host. hic. t. Et qd dictum est de patrono laico, quod postquam præsente aliquē superiori potest variare, & alium præsente, intellige de licētia superioris, alias non potest variare cum effectu. j. e. pastoralis. in fi. vt no. Inno. s. de re iud. cum Berthold. glo. 3. & Host. post eum & Innoc. & Host. de offi. dilectus. Licet Vincenotet contra. s. de elect. in genesi. dicens quod post præsentionem laicus variare potest. arg. s. eo. cum laici. sed opi. Inn. & Ho. credit Archi. veriore. 3. di. Nicena. super verbo sententiam. & eam tenet assertiue. j. eo. tit. c. vnicō, in gl. hic ap. probatur. li. 6. & ibi vide.

- 1 Beneficij colla. referuatio a legato sibi facta extinguitur legatione finita.
- 2 Beneficij colla. referuatio per legatum Papa facta, non extinguitur sicut a legatione.
- 3 Patronatum beneficium ab ordinario spreto patrono non conferatur.
- 4 Patronatum beneficium spreto patrono, an a Papa conferatur.
- 5 Patron. benefic. spreto patrono, an a legato de latere conferatur.
- 6 Patrona. benefic. spreto patrono, a simplici legato, non conferatur.
- 7 Intentio ex iure tertij fundatur.
- 8 Excipere quando liceat de iure tertij. 10. 12.
- 9 Exemptio in familia derivatur.
- 11 Exceptionum diuisio.
- 13 Beneficij possessor quos fructus restituat. 15.
- 14 Possessionis commodum est fructus habere.
- 16 Beneficij fructus a quo tempore veniant.
- 17 Fructus rei temporalis a quo tempore veniant.
- 18 Beneficij reservationum legati de latere effectus. 20.
- 19 Legati de latere decretum ignorantes ligat.

Vm dilectus Ad euidenciam gl. sed qd si exiret. Si quæris vtrū, referuatio beneficij facta per legatum de latere finita legatione per mortem, vel alias, viribus vacuetur, & potestas conferendi ad ordinarium reuertatur, distinguit. t. Aut ipse legatus referuauit beneficium collationi suæ, & tunc finita legatione ipsa referuatio viribus, vacuatur, vt notant Io. Phi. & Ber. hic, & Archid. j. de offi. le. ca. præsent. in princi. lib. 6. super verbo viribus vacuari. vbi dicit opi. prædictam approbatam licet Vinc. hic contrarium, nisi in casu vbi alius legatus succedit recedenti, & male. t. Aut referuauit beneficium collationi Papæ, & ad hoc potestatem habebat, & tunc secus secundum Ber. hic, pro quo. s. de refer. c. si gratiosus. li. 6.

¶ Super eo. c. Ad euidenciam glossæ, & ita patet. Si quæritur, vtrū, & quis prælatus possit conferre beneficia ad præsentionem patroni spectantia, distinguit. Aut quæritur de prælato ad quē spectat institutio in illo beneficio, aut de alio. t. Si de illo tunc, aut confert ipsum beneficium ipsi patrono, seu instituit in eo ipsum patronum, & de hoc dic vt dixi s. eod. Aut confert alteri, seu instituit alterū a patrono & tunc, aut quæritur vtrum possit ipsum conferre præsentato, seu in eo instituire pntatū per patronū, aut aliū. Si pntatū per patronū, tunc, aut ad pntationē ipsius patroni. & ad titulu istū pntationis, & dic qd lic. vt j. c. pxi. & p totū titulu istū, & 16. q. 7. decernimus. Aut alias iure suo, & tunc idē iuris est sicut qñ aliū non præsentatū instituit, vt statim sequitur, nā ex quo pntatū instituit nō sub titulo seu qualitate pntationis, sed alias, perinde est ac si ipsum nullo modo præsentatū institueret. Nā vbi, quis pōt & debet facere aliquē actū sub certa qualitate intrinseca & necessaria ad illū actū, si faciat sub alio, nō valeat actus. ff. de fi. con. li. l. Luitius. de ver. obli. §. si quis simpliciter. & in fi. de inu. sti. §. pterea. & j. de refer. c. si aliquib. melius. in c. su. scriptum. & de præb. en. chi qui autoritate. li. 6. & quod le. & no. per

no. per Inn. & Ho. s. de præscr. si diligenti. super verbo autoritate. Si alium, tunc aut quæritur de Papa conferente tale beneficium, vel conferri mandante, aut de legato, aut de alio inferiore, puta epō diocessano. t. Si de Papa tunc, aut quæritur, nunquid possit conferre, seu mandare conferri beneficia spectantia ad pntationem patroni clerici ecclesiastici, & cōstat, quod sic, nedum per speciales literas sed etiam per generales, s. de refer. c. abbatem. j. de præb. c. cum in illis. §. cum autoritate. & §. seq. li. 6. pro hoc facit expresse istud c. vbi legatus. de latere hoc pōt, ergo multo fortius hoc pōt facere Papa. Aut nunquid possit conferre, mandare conferri beneficia spectantia ad pntationem patroni laici, & constat quod sic hoc expresse, certum est. n. secundum Host. hic qd Papa super his potestatem habet, & ipsam possit dare alij, quia quicquid circa talia tolerat ecclesia in laicis totum est gratiosum, vt legitur & no. s. e. qm. circa prin. quia tamen si Papa talia beneficia cōferret, possit inde scandalū suboriri. arg. s. e. c. j. & 2. & c. qm. & laici retraherentur a fundatione, vt in fi. huius gl. & arg. j. ti. j. ex parte. ad fi. nō intelligitur talia beneficia in generali potestate seu mandato concessa, arg. s. de offi. le. quod translatioem. Vnde dñs Gregorius 9. misit rescriptum, quod hoc refert, se vidisse bullatum, per quod scribens prælatus Angliæ declarabat, qd qñ scribebat pro aliquo beneficiando, non interdebat quod prouideretur ei de beneficijs ad pntationem pertinentibus laicorum, fm Host. hic, & s. de præb. c. dilectus in principio tenent Car. j. de præb. licet ecclesiarum. in glo. sed nunquid in q. sed nunquid præbendam. & Archi. in gl. sic. s. eo. li. 6. & c. in q. nunquid hanc constitutionē. li. 6. & Io. An. ibi in nouella & Io. An. G. de Montelau. & Gen. extra de præb. ca. per literas. super verbo apostolicis. in cle. licet Genc. in extrauag. Io. 22. execrabilis. super verbo disponere. contrarium teneat, saltem in casu illius c. Si quæritur de legato tunc, aut quæritur de legato de latere, aut de alio tñ si de legato de latere tunc, aut quæritur vtrum possit conferre beneficium spectans ad præsentionem patroni clerici, & constat quod sic, vt hic patet, aut beneficium spectans ad pntationē laici patroni & dic qd nō vt no. Ber. hic in fi. Idem Phi. Go. & Ho. hic & Go. Ber. & Ho. s. de offi. le. dilectus. & Go. in summa. e. tit. iuxta fin. §. & est, sciendum. Et Archidia. 7. di. hortatur. circa princ. dicēs ēt, qd ad solum Papam videtur hoc pertinere, arg. q. 3. nunc verō, & c. per principalem. & qd si ille patronus laicus esset interdictus, qd alius a Papa non possit talē ecclesiam concedere, vt s. de conce. pben. quia diuersitate. secus in casu negligentia, & de hoc in Spe. tit. de leg. §. nunc tractemus. ver. sed nunquid legatus & tit. de defen. rei. §. superest. in fi. ver. illud etiam. vbi idē tenet, idē etiam tenent Io. An. Guil. de Mon. lau. & Gen. extra de præb. c. per literas. super verbo apostolicis in cle. licet. C. naz. c. contra. f. qd possit cōferre beneficium spectans ad pntationem laici, in calle. dilectus. t. Si quæris de alio legato, quom de illo de latere, tu ne dic qd talis non pōt aliquod beneficium spectans ad pntationem, vel collationem alterius conferre, vt leg. & no. j. de offi. le. statumimus, & c. præsent. li. 6. Si quæritur de epō dioc. vel alio inferiore, tunc dic qd nō potest, indistincte vt 16. q. 7. decernimus. & hoc no. glo. hic in versi. sed hoc videtur.

¶ Super e. c. t. Hic habes, quod aliquis agens pōt fundare & iurare intentionem suam ex iure tertij, intelligendo, prout intelligit hic Host. quod iste Henricus secundo pntatus ad ecclesiam per archidiaconum, & ad cuius pntationem eps ipsa, eidem assignauit, ipsum in ea instituido erat actor, & quod Goff. primo pntatus erat reus, nam iste Henricus se iuuabat ex iure tertij. Callius Hug. pro quo legatus fecerat inhibitionem, intelligendo verō, quod ipse Henricus erat reus prout intelligit, Comp. s. de refer. c. mandatū. in magno glo. 2. col. ver. sed pone qd martino. & c. patet qd reus pōt excipere & se iuuare, de iure tertij, seu tertio competentis. Sed Spe. not. contra. ti. de loca. & conduca. alias est sub tit. de iure emphite. §. nunc aliqua. ver. 66. quæritur. vbi dicit qd si aliquis possidet fundū, quem ego & antecessores mei ab ecclesia emphiteutico iure possidemus, & ago contra ipsum possessorem, ipse non poterit excipere me canonem non soluisse ecclesie, & sic a iure emphiteutico cecidisse, quia ille non potest de alieno facto vel iure, excipere, cum sit ab ecclesia alienus, arg. ff. de excep. rei iudi. l. & an eadē. §. j. Nā & si aliquis rē meā. 30. ann. spacio præscriperit tu possessor qui ei non successisti me excludere nō valebis, arg. eorum quæ leg. & no. C. de præscr. 30. vel 40. ann. l. i. quis, emptionis tit. §. si verō nullū. & hoc idē tenet Io. de Fa. & Rai. fm eū ibi Gratia huius. t. Ad euidenciam huius articuli pleniorē

& ideo vocatur ex parte opponens: is in rem, vt pater. ff. de do. l. excep. l. 2. in princ. cum si. In tertio casu vbi sunt personales ex parte opponens non possunt opponi ex persona tertij, vt ff. de mili. testam. l. militis codicis. §. veteranus. & de bono. possecundum ta. l. qui ex liberis. testamento. cum si. sed eo respectu quod sunt reales ad personam eius contra quem opponitur, bene possunt opponi ex persona tertij, vt C. de rei ve. di. l. vlti. ff. de acq. pos. l. etiam si seruitus ven. l. loci corpus. §. c. petit. cum si. & ita loquitur glo. in l. alleg. cum seruam. sup. ver. bo opponit. C. de seru. fu. vbi dicit suum esse vel non esse pe. tentis. In quarto & vltimo casibus. quando sunt personales, hinc, & inde, non possunt opponi ex persona alterius, vt est videre exemplum in exceptione pacti, cum agitur quod sit personalis hinc & inde, vt no. ff. de pac. l. iuris gentium. §. pactoru. & l. fideiur. §. cum alio. & de probal. si pactum & ita posset in tellig. ff. qui po. in pig. ha. l. creditor. circa prin. §. sed si cum alio & l. claudius.

13 ¶ Super eod. c. In fi. Host. dicit hic & Io. An. post eum super verbo fructibus. quod qui minus canonicè beneficium est adeptus, non facit fructus suos, immo tenetur restituere ipsos quod tempore beneficium tenuerit, vt patet hic, & §. de ap. c. bonæ. in fi. §. de præben. c. dilecto. in fi. vbi idem no. Host. super verbo ad restitutionem. dicens quod si quis minus canonicè adipiscatur beneficium. s. l. moniac. vel per fraudem, vel subreptionem aliquam imperpetuum non præscribit, vt in c. alleg. dilecto. & expressus. j. de cle. excommuni. mi. postulat. & §. de insti. c. 3. & ex quo de hoc constat in iudicio contentioso, condemnatur ad restitutionem omnium perceptorum vt in alleg. dilecto. & de his quæ si. a præla. continebar. Idem in iudicio animarum, quia sua conscientia ei dicat quod non dimittitur peccatum. & c. 14. q. 6. c. j. & §. de v. furis. cum tu, secundum eum, & in hoc concordat de verbo ad verbum Archid. c. cum super glo. 2. in fi. & Host. post eum. & Ho. §. de ma. & obe. c. statutus. super verbo percipienda & Card. j. de re. ec. non alie. c. j. glo. vlti. lib. 6. Nec distinguunt prædicti doctores, inter bonam & malam fidem, pro hoc, vltra iura hic & ibi alleg. facit. j. de homici. sicut dignum. de elect. quia sepe, de off. ordi. præfenti. de censibus exigit. li. 6. Scias tñ quod titulus excusata percipiendis, & etiam iudicialis auctoritas, vt no. Gof. & Host. §. de procura. ex insinuatione. & de offic. delegat. cum causa. in fi. per l. fundum. C. de rei vendi. nisi titulus habeatur pro non titulo. C. de fide instru. & iure haste fiscal. l. j. 10. Sed contra primum membrum. s. de perceptis bona fide videtur, notare Inno. §. de elect. nihil est in glo. isti. ex sola. ver. & satis dici posse. & c. & Dy. j. de re. iur. c. j. in q. que incipit, septimo queritur ibi, sed in consumptis & c. li. 6. vbi dicit Inn. quod electus & confirmatus si bona fide percipiat fructus beneficii, ga credit suam electionem canonicam & se legitime confirmatū facit fructus suos. ff. de v. furis. l. qui scit. §. præterea, & idem tenet ipse Inn. §. de restit. spol. ex literis. in princ. & in fi. tertia columna. ver. si. item eis sunt reddendi fructus castorum & villarum quas possident, quia commodum possessionis est habere fructus & c. Dy. verò dicit quod in consumptis fructibus, nedum communis error, sed etiam singularis error iuris, vel facti excusare debet, vt ff. de pet. hæ. l. sed & si lege commissoria. §. scire. & C. de rei ven. l. certum. & idem tenet frater Io. in summa confes. tit. de simo. q. 2. t. que incipit quæ sit pœna, quorum opinio licet sit satis æqua, primam tamen opinionem, credo utiorem animarum recipientis, si restituendo ipsam sequi velit, & iura proximè alleg. loquuntur in rebus temporalibus vbi in multis casibus bona fides operatur, quæ non operatur, in rebus spiritalibus, vt in præscriptione, & in similibus, vt dixi post Host. §. eodem. cura. Vnde dicunt Hostie. & Io. An. j. de sent. excommuni. vt famæ, quod casus tales & consimiles qui omnino sunt canonici per solas. l. vel glossas magistrales, cum securitate animæ, non deciduntur, vt patet per not. §. de solu. c. si illud tamen quod constat beneficium ad seruendum per aliquem vicarium, quod iste bonæ fidei possessor de seruiuit, ab huiusmodi fructibus consumptis deducere, esset æquum, argum. §. de appel. c. peruenit. 2. & j. de off. ordi. c. præfenti. §. porro. lib. 6. ¶ De iure tamen & equitate credo quod si sit bonæ fidei possessor ex titulo colorato tenetur, non de consumptis fructibus, sed de extantibus tantum, nisi post lit. cõt. essent percepti & consumpti, nam de illis et teneretur. C. de rei ven. l. certum. Si verò sit mala fidei possessor tenetur de omnibus perceptis, vt ibi & hic præterquam de illis quos expendit in seruitum vel utilitatem ecclesie, in quibus ecclesia fa-

cta est locupletior. arg. ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. sed si quis in fi. & intelliguntur fructus deductis expensis, qui sunt, querendorum, congregandorum & conseruandorum fructuum gratia. ff. de pe. hæ. l. si a dño, vel a patre, §. vlti. in his concord. Inn. Dy. & frater Io. vbi §. & Ray. titu. de simo. §. 9. circa pœnam. & hæc sufficiunt quantum ad fructus beneficiorum ecclesiasticorum. De fructibus verò rerum temporalium, vtrū, possessor ad restitutionem eorum teneatur, & a quo tempore, & qua actione, & quid iuris, distingue plene vt no. Accur. ff. de rei ve. lac. ex diuerso. C. de rei ven. l. certum. in fi. de offi. iudi. §. illorum. & per Guil. in Spec. titu. de fructibus & interesse. in princ. de qua materia tractare superedeo, quia non est proprie materia canonica sed legalis, quæ meros canonicas, possit nimis attendere, Pro breui in instructione si queris, a quo tempore veniunt fructus distingue. ¶ Aut queritur, de fructibus beneficii ecclesiastici, & illi veniunt & pertinent ad beneficium tempore collationis seu prouisionis sibi factæ, vt hic, nam ab illo tempore quo iste Henricus fuit institutus per epm, fructus ad eum pertinuerunt, vt §. de offi. ordi. cum vos. de testamentis. c. relatum. §. no. f. fm Host. hic. ¶ Aut queritur de fructibus rei temporalis, & tunc refert, aut ago actione bonæ fidei, puta ad iur. ex empto, vel vendito, & similibus, de quibus in fi. de acti. §. actionum. & tunc fructus veniunt a tempore morę, vt ff. de v. furis. l. j. Aut ago actione quæ imitatur & sapit naturam actionis bonæ fidei, vt actione ex testamento, & tunc idem. ff. de v. furis. l. in fideicommissi. Aut ago actioe fidei iuris, & tunc aut peto quod mecum est, vt quia ago rei vendicatione, & tunc veniunt fructus a tempore morę. ff. de rei ven. l. non solum. & l. præterea. Aut peto aliquid quod non est meum, sed mihi debitum, & tunc aut peto mihi debitum quod meum fuit, vel eius a quo causam habuit, & tunc veniunt fructus a tempore morę, vt ff. de v. furis. l. videam. in princ. j. & 2. & 3. respon. & ad hoc facit eadem l. §. si actione a contrario sensu. Aut peto quod est mihi debitum, & quod nõ fuit meum nec eius a quo causam habui, & tunc non veniunt fructus nisi a tempore, litis contest. vt in d. §. si actione. vbi de hoc p. Lam ber. de Salmis.

17 ¶ Super eo. c. De materia primæ glo. ¶ Inno. hic, in quantum, tractat de reservationibus faciendis per legatum de latere, vt de plene & distingue vt j. de offi. le. c. præfenti. li. 6. quantum verò tractat de reservatione executoris Pape, distingue, vt j. de concess. præben. c. executor. li. 6. Cum secunda verò glo. Inno. quæ incipit, si. n. ille & c. a prin. vbi; ad ver. arg. contra & c. concord. Ho. hic dicens, q. hoc quod hic dicitur vt expressum. j. de concess. præb. quia cunctis. §. ex parte. ver. nisi prius. & seq. & in hoc conc. Guil. j. de reser. c. tibi, qui super verbo referuauerit. li. 6. Et no. q. hic innuit Inn. t. q. decretum legati ligat ignorantem, idem no. Ho. in summa ti. de præben. §. a quo iuxta finem ver. quid si legatus, sed Guil. in hoc contra. j. de præb. si apostolicè. super verbo decernat. li. 6. Item cum ver. se. si autem nescit in alium collatam hanc potestatem, tunc obtinet, quod no. §. de ele. innotuit. conc. Ho. dicens q. eo casu tenet collatio, nisi decretum interpositum fuerit, quod dic vt no. §. de pben. dilectus. 2. fm H. & idem q. in isto ver. Inn. no. Ber. §. de præb. c. vlti. in glo. cum mandatur. in princ. sed tu de hoc dic, vt Guil. j. de concess. præb. c. si soli. super verbo interdixisset. li. 6. Itē ver. illud aut determinatur per c. tibi qui. j. de reser. li. 6. & per Ber. in aditione. §. de præben. c. fi. & ibi dixi. Itē cū ver. bene. n. dicitur. vbi; ad ver. ite. licet. conc. Host. hic & Guil. j. de concess. præb. ne captand. gl. 2. lib. 6. & ibi vide. Item in versic. si autem alicui & c. conc. Ho. hic & Comp. §. de reser. c. capi tulum. glo. quia qones ver. si. item quid si mandatur, & hoc tunc citè approbatur. j. de præb. quamuis. li. 6. fm Archid. sup. verbo beneficijs, Item ver. seq. si autem alicui, intellige q. negligentia non potest sibi imputari super primo beneficio, aliàs secus, quod dic vt j. de præb. si clericus. li. 6. Item cum ver. ite no. q. conc. Guil. in d. c. tibi. super verbo referuauerat. & de offi. sic. leg. præfenti. super verbo penitus vacuari. li. 6. ¶ Itē tamē in reservatione legati, vt no. ibi Gu. & Ber. hic in gl. itē ver. Itē no. q. approbat. G. de cõt. pben. ne captand. li. 6. & ver. sed bñ pot suspendere, approbat Arch. in call. executor, gl. pe. & fi. vbi recitat & approbat q. hic no. Inn. a ver. itē vt vbi; ad ver. sed. Itē ver. secus aut reprobat p. calle. tibi qui. iste Inn. corripit vt in textu j. de cõt. pben. quia cunctis. li. 6. Itē ver. itē dñt quidã. vbi; qd si. intellige fm determinationem. c. alle. ne captandæ.

18 ¶ Super eo. c. De materia primæ glo. ¶ Inno. hic, in quantum, tractat de reservationibus faciendis per legatum de latere, vt de plene & distingue vt j. de offi. le. c. præfenti. li. 6. quantum verò tractat de reservatione executoris Pape, distingue, vt j. de concess. præben. c. executor. li. 6. Cum secunda verò glo. Inno. quæ incipit, si. n. ille & c. a prin. vbi; ad ver. arg. contra & c. concord. Ho. hic dicens, q. hoc quod hic dicitur vt expressum. j. de concess. præb. quia cunctis. §. ex parte. ver. nisi prius. & seq. & in hoc conc. Guil. j. de reser. c. tibi, qui super verbo referuauerit. li. 6. Et no. q. hic innuit Inn. t. q. decretum legati ligat ignorantem, idem no. Ho. in summa ti. de præben. §. a quo iuxta finem ver. quid si legatus, sed Guil. in hoc contra. j. de præb. si apostolicè. super verbo decernat. li. 6. Item cum ver. se. si autem nescit in alium collatam hanc potestatem, tunc obtinet, quod no. §. de ele. innotuit. conc. Ho. dicens q. eo casu tenet collatio, nisi decretum interpositum fuerit, quod dic vt no. §. de pben. dilectus. 2. fm H. & idem q. in isto ver. Inn. no. Ber. §. de præb. c. vlti. in glo. cum mandatur. in princ. sed tu de hoc dic, vt Guil. j. de concess. præb. c. si soli. super verbo interdixisset. li. 6. Itē ver. illud aut determinatur per c. tibi qui. j. de reser. li. 6. & per Ber. in aditione. §. de præben. c. fi. & ibi dixi. Itē cū ver. bene. n. dicitur. vbi; ad ver. ite. licet. conc. Host. hic & Guil. j. de concess. præb. ne captand. gl. 2. lib. 6. & ibi vide. Item in versic. si autem alicui & c. conc. Ho. hic & Comp. §. de reser. c. capi tulum. glo. quia qones ver. si. item quid si mandatur, & hoc tunc citè approbatur. j. de præb. quamuis. li. 6. fm Archid. sup. verbo beneficijs, Item ver. seq. si autem alicui, intellige q. negligentia non potest sibi imputari super primo beneficio, aliàs secus, quod dic vt j. de præb. si clericus. li. 6. Item cum ver. ite no. q. conc. Guil. in d. c. tibi. super verbo referuauerat. & de offi. sic. leg. præfenti. super verbo penitus vacuari. li. 6. ¶ Itē tamē in reservatione legati, vt no. ibi Gu. & Ber. hic in gl. itē ver. Itē no. q. approbat. G. de cõt. pben. ne captand. li. 6. & ver. sed bñ pot suspendere, approbat Arch. in call. executor, gl. pe. & fi. vbi recitat & approbat q. hic no. Inn. a ver. itē vt vbi; ad ver. sed. Itē ver. secus aut reprobat p. calle. tibi qui. iste Inn. corripit vt in textu j. de cõt. pben. quia cunctis. li. 6. Itē ver. itē dñt quidã. vbi; qd si. intellige fm determinationem. c. alle. ne captandæ.

19 ¶ Super eo. c. De materia primæ glo. ¶ Inno. hic, in quantum, tractat de reservationibus faciendis per legatum de latere, vt de plene & distingue vt j. de offi. le. c. præfenti. li. 6. quantum verò tractat de reservatione executoris Pape, distingue, vt j. de concess. præben. c. executor. li. 6. Cum secunda verò glo. Inno. quæ incipit, si. n. ille & c. a prin. vbi; ad ver. arg. contra & c. concord. Ho. hic dicens, q. hoc quod hic dicitur vt expressum. j. de concess. præb. quia cunctis. §. ex parte. ver. nisi prius. & seq. & in hoc conc. Guil. j. de reser. c. tibi, qui super verbo referuauerit. li. 6. Et no. q. hic innuit Inn. t. q. decretum legati ligat ignorantem, idem no. Ho. in summa ti. de præben. §. a quo iuxta finem ver. quid si legatus, sed Guil. in hoc contra. j. de præb. si apostolicè. super verbo decernat. li. 6. Item cum ver. se. si autem nescit in alium collatam hanc potestatem, tunc obtinet, quod no. §. de ele. innotuit. conc. Ho. dicens q. eo casu tenet collatio, nisi decretum interpositum fuerit, quod dic vt no. §. de pben. dilectus. 2. fm H. & idem q. in isto ver. Inn. no. Ber. §. de præb. c. vlti. in glo. cum mandatur. in princ. sed tu de hoc dic, vt Guil. j. de concess. præb. c. si soli. super verbo interdixisset. li. 6. Itē ver. illud aut determinatur per c. tibi qui. j. de reser. li. 6. & per Ber. in aditione. §. de præben. c. fi. & ibi dixi. Itē cū ver. bene. n. dicitur. vbi; ad ver. ite. licet. conc. Host. hic & Guil. j. de concess. præb. ne captand. gl. 2. lib. 6. & ibi vide. Item in versic. si autem alicui & c. conc. Ho. hic & Comp. §. de reser. c. capi tulum. glo. quia qones ver. si. item quid si mandatur, & hoc tunc citè approbatur. j. de præb. quamuis. li. 6. fm Archid. sup. verbo beneficijs, Item ver. seq. si autem alicui, intellige q. negligentia non potest sibi imputari super primo beneficio, aliàs secus, quod dic vt j. de præb. si clericus. li. 6. Item cum ver. ite no. q. conc. Guil. in d. c. tibi. super verbo referuauerat. & de offi. sic. leg. præfenti. super verbo penitus vacuari. li. 6. ¶ Itē tamē in reservatione legati, vt no. ibi Gu. & Ber. hic in gl. itē ver. Itē no. q. approbat. G. de cõt. pben. ne captand. li. 6. & ver. sed bñ pot suspendere, approbat Arch. in call. executor, gl. pe. & fi. vbi recitat & approbat q. hic no. Inn. a ver. itē vt vbi; ad ver. sed. Itē ver. secus aut reprobat p. calle. tibi qui. iste Inn. corripit vt in textu j. de cõt. pben. quia cunctis. li. 6. Itē ver. itē dñt quidã. vbi; qd si. intellige fm determinationem. c. alle. ne captandæ.

20 ¶ Super eo. c. De materia primæ glo. ¶ Inno. hic, in quantum, tractat de reservationibus faciendis per legatum de latere, vt de plene & distingue vt j. de offi. le. c. præfenti. li. 6. quantum verò tractat de reservatione executoris Pape, distingue, vt j. de concess. præben. c. executor. li. 6. Cum secunda verò glo. Inno. quæ incipit, si. n. ille & c. a prin. vbi; ad ver. arg. contra & c. concord. Ho. hic dicens, q. hoc quod hic dicitur vt expressum. j. de concess. præb. quia cunctis. §. ex parte. ver. nisi prius. & seq. & in hoc conc. Guil. j. de reser. c. tibi, qui super verbo referuauerit. li. 6. Et no. q. hic innuit Inn. t. q. decretum legati ligat ignorantem, idem no. Ho. in summa ti. de præben. §. a quo iuxta finem ver. quid si legatus, sed Guil. in hoc contra. j. de præb. si apostolicè. super verbo decernat. li. 6. Item cum ver. se. si autem nescit in alium collatam hanc potestatem, tunc obtinet, quod no. §. de ele. innotuit. conc. Ho. dicens q. eo casu tenet collatio, nisi decretum interpositum fuerit, quod dic vt no. §. de pben. dilectus. 2. fm H. & idem q. in isto ver. Inn. no. Ber. §. de præb. c. vlti. in glo. cum mandatur. in princ. sed tu de hoc dic, vt Guil. j. de concess. præb. c. si soli. super verbo interdixisset. li. 6. Itē ver. illud aut determinatur per c. tibi qui. j. de reser. li. 6. & per Ber. in aditione. §. de præben. c. fi. & ibi dixi. Itē cū ver. bene. n. dicitur. vbi; ad ver. ite. licet. conc. Host. hic & Guil. j. de concess. præb. ne captand. gl. 2. lib. 6. & ibi vide. Item in versic. si autem alicui & c. conc. Ho. hic & Comp. §. de reser. c. capi tulum. glo. quia qones ver. si. item quid si mandatur, & hoc tunc citè approbatur. j. de præb. quamuis. li. 6. fm Archid. sup. verbo beneficijs, Item ver. seq. si autem alicui, intellige q. negligentia non potest sibi imputari super primo beneficio, aliàs secus, quod dic vt j. de præb. si clericus. li. 6. Item cum ver. ite no. q. conc. Guil. in d. c. tibi. super verbo referuauerat. & de offi. sic. leg. præfenti. super verbo penitus vacuari. li. 6. ¶ Itē tamē in reservatione legati, vt no. ibi Gu. & Ber. hic in gl. itē ver. Itē no. q. approbat. G. de cõt. pben. ne captand. li. 6. & ver. sed bñ pot suspendere, approbat Arch. in call. executor, gl. pe. & fi. vbi recitat & approbat q. hic no. Inn. a ver. itē vt vbi; ad ver. sed. Itē ver. secus aut reprobat p. calle. tibi qui. iste Inn. corripit vt in textu j. de cõt. pben. quia cunctis. li. 6. Itē ver. itē dñt quidã. vbi; qd si. intellige fm determinationem. c. alle. ne captandæ.

21 ¶ Super eo. c. De materia primæ glo. ¶ Inno. hic, in quantum, tractat de reservationibus faciendis per legatum de latere, vt de plene & distingue vt j. de offi. le. c. præfenti. li. 6. quantum verò tractat de reservatione executoris Pape, distingue, vt j. de concess. præben. c. executor. li. 6. Cum secunda verò glo. Inno. quæ incipit, si. n. ille & c. a prin. vbi; ad ver. arg. contra & c. concord. Ho. hic dicens, q. hoc quod hic dicitur vt expressum. j. de concess. præb. quia cunctis. §. ex parte. ver. nisi prius. & seq. & in hoc conc. Guil. j. de reser. c. tibi, qui super verbo referuauerit. li. 6. Et no. q. hic innuit Inn. t. q. decretum legati ligat ignorantem, idem no. Ho. in summa ti. de præben. §. a quo iuxta finem ver. quid si legatus, sed Guil. in hoc contra. j. de præb. si apostolicè. super verbo decernat. li. 6. Item cum ver. se. si autem nescit in alium collatam hanc potestatem, tunc obtinet, quod no. §. de ele. innotuit. conc. Ho. dicens q. eo casu tenet collatio, nisi decretum interpositum fuerit, quod dic vt no. §. de pben. dilectus. 2. fm H. & idem q. in isto ver. Inn. no. Ber. §. de præb. c. vlti. in glo. cum mandatur. in princ. sed tu de hoc dic, vt Guil. j. de concess. præb. c. si soli. super verbo interdixisset. li. 6. Itē ver. illud aut determinatur per c. tibi qui. j. de reser. li. 6. & per Ber. in aditione. §. de præben. c. fi. & ibi dixi. Itē cū ver. bene. n. dicitur. vbi; ad ver. ite. licet. conc. Host. hic & Guil. j. de concess. præb. ne captand. gl. 2. lib. 6. & ibi vide. Item in versic. si autem alicui & c. conc. Ho. hic & Comp. §. de reser. c. capi tulum. glo. quia qones ver. si. item quid si mandatur, & hoc tunc citè approbatur. j. de præb. quamuis. li. 6. fm Archid. sup. verbo beneficijs, Item ver. seq. si autem alicui, intellige q. negligentia non potest sibi imputari super primo beneficio, aliàs secus, quod dic vt j. de præb. si clericus. li. 6. Item cum ver. ite no. q. conc. Guil. in d. c. tibi. super verbo referuauerat. & de offi. sic. leg. præfenti. super verbo penitus vacuari. li. 6. ¶ Itē tamē in reservatione legati, vt no. ibi Gu. & Ber. hic in gl. itē ver. Itē no. q. approbat. G. de cõt. pben. ne captand. li. 6. & ver. sed bñ pot suspendere, approbat Arch. in call. executor, gl. pe. & fi. vbi recitat & approbat q. hic no. Inn. a ver. itē vt vbi; ad ver. sed. Itē ver. secus aut reprobat p. calle. tibi qui. iste Inn. corripit vt in textu j. de cõt. pben. quia cunctis. li. 6. Itē ver. itē dñt quidã. vbi; qd si. intellige fm determinationem. c. alle. ne captandæ.

22 ¶ Super eo. c. De materia primæ glo. ¶ Inno. hic, in quantum, tractat de reservationibus faciendis per legatum de latere, vt de plene & distingue vt j. de offi. le. c. præfenti. li. 6. quantum verò tractat de reservatione executoris Pape, distingue, vt j. de concess. præben. c. executor. li. 6. Cum secunda verò glo. Inno. quæ incipit, si. n. ille & c. a prin. vbi; ad ver. arg. contra & c. concord. Ho. hic dicens, q. hoc quod hic dicitur vt expressum. j. de concess. præb. quia cunctis. §. ex parte. ver. nisi prius. & seq. & in hoc conc. Guil. j. de reser. c. tibi, qui super verbo referuauerit. li. 6. Et no. q. hic innuit Inn. t. q. decretum legati ligat ignorantem, idem no. Ho. in summa ti. de præben. §. a quo iuxta finem ver. quid si legatus, sed Guil. in hoc contra. j. de præb. si apostolicè. super verbo decernat. li. 6. Item cum ver. se. si autem nescit in alium collatam hanc potestatem, tunc obtinet, quod no. §. de ele. innotuit. conc. Ho. dicens q. eo casu tenet collatio, nisi decretum interpositum fuerit, quod dic vt no. §. de pben. dilectus. 2. fm H. & idem q. in isto ver. Inn. no. Ber. §. de præb. c. vlti. in glo. cum mandatur. in princ. sed tu de hoc dic, vt Guil. j. de concess. præb. c. si soli. super verbo interdixisset. li. 6. Itē ver. illud aut determinatur per c. tibi qui. j. de reser. li. 6. & per Ber. in aditione. §. de præben. c. fi. & ibi dixi. Itē cū ver. bene. n. dicitur. vbi; ad ver. ite. licet. conc. Host. hic & Guil. j. de concess. præb. ne captand. gl. 2. lib. 6. & ibi vide. Item in versic. si autem alicui & c. conc. Ho. hic & Comp. §. de reser. c. capi tulum. glo. quia qones ver. si. item quid si mandatur, & hoc tunc citè approbatur. j. de præb. quamuis. li. 6. fm Archid. sup. verbo beneficijs, Item ver. seq. si autem alicui, intellige q. negligentia non potest sibi imputari super primo beneficio, aliàs secus, quod dic vt j. de præb. si clericus. li. 6. Item cum ver. ite no. q. conc. Guil. in d. c. tibi. super verbo referuauerat. & de offi. sic. leg. præfenti. super verbo penitus vacuari. li. 6. ¶ Itē tamē in reservatione legati, vt no. ibi Gu. & Ber. hic in gl. itē ver. Itē no. q. approbat. G. de cõt. pben. ne captand. li. 6. & ver. sed bñ pot suspendere, approbat Arch. in call. executor, gl. pe. & fi. vbi recitat & approbat q. hic no. Inn. a ver. itē vt vbi; ad ver. sed. Itē ver. secus aut reprobat p. calle. tibi qui. iste Inn. corripit vt in textu j. de cõt. pben. quia cunctis. li. 6. Itē ver. itē dñt quidã. vbi; qd si. intellige fm determinationem. c. alle. ne captandæ.

23 ¶ Super eo. c. De materia primæ glo. ¶ Inno. hic, in quantum, tractat de reservationibus faciendis per legatum de latere, vt de plene & distingue vt j. de offi. le. c. præfenti. li. 6. quantum verò tractat de reservatione executoris Pape, distingue, vt j. de concess. præben. c. executor. li. 6. Cum secunda verò glo. Inno. quæ incipit, si. n. ille & c. a prin. vbi; ad ver. arg. contra & c. concord. Ho. hic dicens, q. hoc quod hic dicitur vt expressum. j. de concess. præb. quia cunctis. §. ex parte. ver. nisi prius. & seq. & in hoc conc. Guil. j. de reser. c. tibi, qui super verbo referuauerit. li. 6. Et no. q. hic innuit Inn. t. q. decretum legati ligat ignorantem, idem no. Ho. in summa ti. de præben. §. a quo iuxta finem ver. quid si legatus, sed Guil. in hoc contra. j. de præb. si apostolicè. super verbo decernat. li. 6. Item cum ver. se. si autem nescit in alium collatam hanc potestatem, tunc obtinet, quod no. §. de ele. innotuit. conc. Ho. dicens q. eo casu tenet collatio, nisi decretum interpositum fuerit, quod dic vt no. §. de pben. dilectus. 2. fm H. & idem q. in isto ver. Inn. no. Ber. §. de præb. c. vlti. in glo. cum mandatur. in princ. sed tu de hoc dic, vt Guil. j. de concess. præb. c. si soli. super verbo interdixisset. li. 6. Itē ver. illud aut determinatur per c. tibi qui. j. de reser. li. 6. & per Ber. in aditione. §. de præben. c. fi. & ibi dixi. Itē cū ver. bene. n. dicitur. vbi; ad ver. ite. licet. conc. Host. hic & Guil. j. de concess. præb. ne captand. gl. 2. lib. 6. & ibi vide. Item in versic. si autem alicui & c. conc. Ho. hic & Comp. §. de reser. c. capi tulum. glo. quia qones ver. si. item quid si mandatur, & hoc tunc citè approbatur. j. de præb. quamuis. li. 6. fm Archid. sup. verbo beneficijs, Item ver. seq. si autem alicui, intellige q. negligentia non potest sibi imputari super primo beneficio, aliàs secus, quod dic vt j. de præb. si clericus. li. 6. Item cum ver. ite no. q. conc. Guil. in d. c. tibi. super verbo referuauerat. & de offi. sic. leg. præfenti. super verbo penitus vacuari. li. 6. ¶ Itē tamē in reservatione legati, vt no. ibi Gu. & Ber. hic in gl. itē ver. Itē no. q. approbat. G. de cõt. pben. ne captand. li. 6. & ver. sed bñ pot suspendere, approbat Arch. in call. executor, gl. pe. & fi. vbi recitat & approbat q. hic no. Inn. a ver. itē vt vbi; ad ver. sed. Itē ver. secus aut reprobat p. calle. tibi qui. iste Inn. corripit vt in textu j. de cõt. pben. quia cunctis. li. 6. Itē ver. itē dñt quidã. vbi; qd si. intellige fm determinationem. c. alle. ne captandæ.

- 2. Episcopus ex officio clericis suis prouideat.
4. Variatio partium conuentione admissa tolerenda.
5. Variatio qua quis sibi esset contrarius admittenda.
6. Variatio in alterius præiudicium tendens reprobanda.
7. Variatio non tendens in alterius præiudicium quando admittenda.
8. Legatum pro parte agnoscere & repudiari non potest.

Ad euidenciam glo. si. Si queritur quado eps dicitur malitiosè recu. f. & intelliguntur fructus deductis expensis, qui sunt, querendorum, congregandorum & conseruandorum fructuum gratia. ff. de pe. hæ. l. si a dño, vel a patre, §. vlti. in his concord. Inn. Dy. & frater Io. vbi §. & Ray. titu. de simo. §. 9. circa pœnam. & hæc sufficiunt quantum ad fructus beneficiorum ecclesiasticorum. De fructibus verò rerum temporalium, vtrū, possessor ad restitutionem eorum teneatur, & a quo tempore, & qua actione, & quid iuris, distingue plene vt no. Accur. ff. de rei ve. lac. ex diuerso. C. de rei ven. l. certum. in fi. de offi. iudi. §. illorum. & per Guil. in Spec. titu. de fructibus & interesse. in princ. de qua materia tractare superedeo, quia non est proprie materia canonica sed legalis, quæ meros canonicas, possit nimis attendere, Pro breui in instructione si queris, a quo tempore veniunt fructus distingue. ¶ Aut queritur, de fructibus beneficii ecclesiastici, & illi veniunt & pertinent ad beneficium tempore collationis seu prouisionis sibi factæ, vt hic, nam ab illo tempore quo iste Henricus fuit institutus per epm, fructus ad eum pertinuerunt, vt §. de offi. ordi. cum vos. de testamentis. c. relatum. §. no. f. fm Host. hic. ¶ Aut queritur de fructibus rei temporalis, & tunc refert, aut ago actione bonæ fidei, puta ad iur. ex empto, vel vendito, & similibus, de quibus in fi. de acti. §. actionum. & tunc fructus veniunt a tempore morę, vt ff. de v. furis. l. j. Aut ago actione quæ imitatur & sapit naturam actionis bonæ fidei, vt actione ex testamento, & tunc idem. ff. de v. furis. l. in fideicommissi. Aut ago actioe fidei iuris, & tunc aut peto quod mecum est, vt quia ago rei vendicatione, & tunc veniunt fructus a tempore morę. ff. de rei ven. l. non solum. & l. præterea. Aut peto aliquid quod non est meum, sed mihi debitum, & tunc aut peto mihi debitum quod meum fuit, vel eius a quo causam habuit, & tunc veniunt fructus a tempore morę, vt ff. de v. furis. l. videam. in princ. j. & 2. & 3. respon. & ad hoc facit eadem l. §. si actione a contrario sensu. Aut peto quod est mihi debitum, & quod nõ fuit meum nec eius a quo causam habui, & tunc non veniunt fructus nisi a tempore, litis contest. vt in d. §. si actione. vbi de hoc p. Lam ber. de Salmis.

¶ Astoralis. Ad euidenciam glo. si. Si queritur quado eps dicitur malitiosè recu. f. & intelliguntur fructus deductis expensis, qui sunt, querendorum, congregandorum & conseruandorum fructuum gratia. ff. de pe. hæ. l. si a dño, vel a patre, §. vlti. in his concord. Inn. Dy. & frater Io. vbi §. & Ray. titu. de simo. §. 9. circa pœnam. & hæc sufficiunt quantum ad fructus beneficiorum ecclesiasticorum. De fructibus verò rerum temporalium, vtrū, possessor ad restitutionem eorum teneatur, & a quo tempore, & qua actione, & quid iuris, distingue plene vt no. Accur. ff. de rei ve. lac. ex diuerso. C. de rei ven. l. certum. in fi. de offi. iudi. §. illorum. & per Guil. in Spec. titu. de fructibus & interesse. in princ. de qua materia tractare superedeo, quia non est proprie materia canonica sed legalis, quæ meros canonicas, possit nimis attendere, Pro breui in instructione si queris, a quo tempore veniunt fructus distingue. ¶ Aut queritur, de fructibus beneficii ecclesiastici, & illi veniunt & pertinent ad beneficium tempore collationis seu prouisionis sibi factæ, vt hic, nam ab illo tempore quo iste Henricus fuit institutus per epm, fructus ad eum pertinuerunt, vt §. de offi. ordi. cum vos. de testamentis. c. relatum. §. no. f. fm Host. hic. ¶ Aut queritur de fructibus rei temporalis, & tunc refert, aut ago actione bonæ fidei, puta ad iur. ex empto, vel vendito, & similibus, de quibus in fi. de acti. §. actionum. & tunc fructus veniunt a tempore morę, vt ff. de v. furis. l. j. Aut ago actione quæ imitatur & sapit naturam actionis bonæ fidei, vt actione ex testamento, & tunc idem. ff. de v. furis. l. in fideicommissi. Aut ago actioe fidei iuris, & tunc aut peto quod mecum est, vt quia ago rei vendicatione, & tunc veniunt fructus a tempore morę. ff. de rei ven. l. non solum. & l. præterea. Aut peto aliquid quod non est meum, sed mihi debitum, & tunc aut peto mihi debitum quod meum fuit, vel eius a quo causam habuit, & tunc veniunt fructus a tempore morę, vt ff. de v. furis. l. videam. in princ. j. & 2. & 3. respon. & ad hoc facit eadem l. §. si actione a contrario sensu. Aut peto quod est mihi debitum, & quod nõ fuit meum nec eius a quo causam habui, & tunc non veniunt fructus nisi a tempore, litis contest. vt in d. §. si actione. vbi de hoc p. Lam ber. de Salmis.

¶ Episcopus malitiosè a patrono presentatum admittere recusasse qualiter probetur. 3.

2. Episcopus

ibi in glo. quod dictū & c. sine differatur optio ex pacto stipulatori siue præmissori. Sed Ia. de ra. dicit ibi in reo qui promittit sibi aut Pamphili, siue dixerit quæ volē, siue quæ voluerit quod variabit quicūq; vnde litera illa vult dicere alia est cā voluntatis & tacite inest. i. q. hēt promissor vel reus p. le. alia eius quæ exprimitur. i. quā hēt stipulator vel actor per cōuentionē vel expressiōē. Vnde actor non variat toties quoties reus quia fauorabiliores. & c. ff. de reg. iur. l. fauorabiliores. vñ in reo esto quod exprimat sibi electionē non nocet sibi, quia exprimit ex abundantia, q. sibi alias cōpetit. p. legem fm etū, & bene vt vs, quia regulariter expressio eius qd tacite inest, nil noui effectus inducit vt leg. &

9 buit presentatus, secundum vnum tantum unde haec quaestio non est dubia, quia non est verum quod laicus possit simpliciter variare recedendo a primo, super quo fundari videtur dubium quaestio, sed variare potest, accumulando. Unde episcopus licet instituit primum, quod non liceret si ab eo posset in totum desistere, immo ceteris paribus potius debet instituire, primum vt hic. & s. e. cum autem, facit de eo, tit. plures in fine, quae permittit simul fieri quod permittebatur olim successiue. Clarum est ergo siue clericus, de quo quaeritur praesentet, vt clericus, siue laicus, primum praesentatum non solum habuit se, sed etiam adhuc habere duas voces, sicut verum in vnam, & non liberam, vel integram ergo, &c. Ex hoc autem sequitur quod licet plures sint patroni laici cum clerico, locum habet, quod dictum est de vno solo, plus dicit quod si plures sunt laici tantum, & concorditer praesentant vnum, sed postea aliqui, etiam maior pars variet cumulando, institui debet primus ratione praedicta, ex quibus concluditur, quaestio non dubia, secundum eum.

- 1 Patroni ecclesiae ministri perpetui, an absque patroni ad sensu creandi.
- 2 Patroni ecclesiae ministri temporales, siue patroni ad sensu institui possint.
- 3 Rector ecclesiae collegiatae a patrono non representandus.
- 4 Patronus an praesentes praebendarius in ecclesia collegiata.
- 5 Ecclesiae collegiales quae dicantur.
- 6 Collegij ius per vnum solum retinetur.
- 8 Collegiata ecclesiae qualiter cognoscatur.

Rostulasti. Si quaeritur vtrum in ecclesia parochiali, vel alia spectante, ad praesentationem alicuius patroni, seu infra metas ipsius parochiae possint beneficia de nouo fundari & creari, seu ministri nouiter institui, siue consensu ipsius patroni, & ad quem collatio, seu prouisio beneficiorum antea ibi fundatorum siue creatorum debeat pertinere, distingue. Aut quaeritur de primo, & tunc, aut quaeritur vtrum possit fieri ecclesia collegiata, tunc dic si placet, vt dixi s. eod. nobis fuit. in vlti. dist. in. Aut quaeritur vtrum citra creationem collegij, possint ibi creari beneficia, & ministri nouiter institui & tunc, aut in perpetuum, vt quod sint ibi vicarij perpetui, vel similes, aut ad tempus, vt vicarij temporales seu mercenarij. In primo casu sunt contrarij doctores. Nam Io. hic dicit quod hoc non potest fieri sine consensu patroni, & Ber. hic eius sententiam recitando eam sequitur, & idem videtur hic Innoc. sentire in gl. pe. dicens quod vbi ex intitutione ius perpetuum quaeritur necesse est patronum consentire, & ista fuit sententia Alani. s. de offic. vi. ad haec. vbi de hoc in prima glo. ar. c. principali. 63. di. & c. decernimus. 16. q. 7. Sed contra vnum no. Io. in allega. principali glo. vlt. vbi dicit hoc spectare ad ipsum praetatum, vt ipse possit praeficere ministros, quos vult vt hic, & hac sententiam sequitur Hug. in c. alleg. de cernimus. dicens non credo quod patronus debeat eligere, nisi praetatum, vel interesse, electioni nisi praetati, & hanc sententiam sequitur Ber. in call. ad haec. glo. & Gof. & Tan. hic dicens quod patronus tantum vnum repraesentat ab episcopo instituendum, vt s. eo. ti. nobis fuit. alios autem clericos non praesentabit, vt hic, & istam tenet sub forte tamen Arch. in c. alle. principali. in glo. adde ista & c. cum iura rectore loquantur s. m. eum. Ego vero Henricus credo sic dist. in. Aut ius praetaturae spectantis ad praesentationem ipsius patroni per hoc non diminitur, nec ipsi praetaturae, seu iuri patroni in aliquo derogatur, seu praedudatur, vt quia episcopus illa beneficia vnum vel plura fundauit, seu fundari fecit de alijs bonis quae de bonis ipsius praetaturae ad praesentationem ipsius patroni spectantis, & eo casu non requiritur consensu ipsius patroni, quia episcopus qui iure suo vtitur in fundatione beneficiorum. s. de praeb. nisi esset. & c. extirpanda. 7. de ec. edi. per totum, de excel. praeb. sicut vnire. & qui nemini, facit iniuriam, patronus non poterit impedire. s. de elect. cum ecclesia Viterana. cum ibi alle. Et quia hoc impediendo, impediret augmentationem cultus diuini proueniens ex augmento numeri seruatorum. s. de conti. ex parte. j. de verb. signi. c. vlt. quod facere non potest, maxime cum sua non interit, & ita posset intelligi opi. Io. in c. alle. principali. & suorum sequaciu. Aut ius praetaturae spectantis ad praesentationem patroni, vel ius ipsius patronatus per hoc diminitur, aut ei praedudatur, vt quia de parte reddidit ipsius praetaturae episcopus de nouo creat hmoi beneficiu, & tunc. Aut hoc facit sine causa rationabili, & tunc non posset

facere sine consensu patroni, ita intellige opi. Io. hic & suorum sequaciu, quia quod oes tagit debet ab oibus approbari. C. de aut. praest. l. vlt. s. de offi. Arch. ad haec in fi. Aut hoc facit episcopus ex causa rationabili, & tunc credo, quod si patronus nollet in hoc consentire, quod nihilominus episcopus hoc faceret, & est rō, quia per maius bonum quis iure suo priuatur. vt 2. di. de Constantinopolitana. s. de elect. sacrosancta. & de postu. praeb. bonae. j. vt no. ple. nē. Guil. de monte lau. in extrauag. Io. 2. sedes apostolica. su. p. verbo ereximus. & dixi. s. e. nobis fuit. in dist. vlt. Nec ob. quod ibi dixi in fi. quod episcopus sine consensu sui patroni non posset facere ecclesiam ad eius praesentationem spectantem collegiatam, quia illud non miru est eam faciendo collegiatam patronus ius praetaturae, & ipsius praetaturae electio pertineat ad collegiu. s. de elect. c. j. & c. sacrosancta. & no. Ho. hic & Card. j. de reg. iur. c. in generali. 2. col. li. 6. & sic ibi agitur quasi de totali praedudicio patroni, in isto vero casu agitur non de totali praedudicio sed particulari, quare & c. ar. gu. C. de preci. impera. offi. l. quoties. si quaeritur vtrum possit ibi institui ministri seu seruitores ad tempus, vt vicarij tpaes & similes sine consensu ipsius patroni, dic quod sic, cum per hoc patrono nullum praedudicium generetur. vt hic. j. resp. Isti. in. int. vlt. ius non habent in ecclesia, quia nec sunt ibi, vt collegij, sed simpliciter habent sustentationem vt no. Io. An. hic & Ber. & Ho. post eū. Idem Ho. j. de simo. per tuas. 3. & Arch. 24. di. qn. & vide quod ipse no. 10. q. j. regenda. & ita intellige gl. Io. in c. allega. principali 64. di. Si quaeris in secundo casu. I. ad quem collatio, seu prouisio beneficiorum inibi antea fundatorum debeat, p. tinere, refert s. m. Hoff. hic. Aut quaeritur de rectore seu praetato, & tunc si ecclesia non sit facta collegiata, ipse patronus hiet ipsum rectorem, seu praetatum representare, vt s. e. per totum s. m. Tan. Go. Ber. & Hoff. hic. si vero sit facta collegiata, tunc patronus ipsum non representabit, sed a collegio eligetur. s. de elect. c. j. & c. sacrosancta. Aut quaeritur de alijs ad praebendas vel vicarias promouendis, & tunc, aut patronus retinuit, sibi initio de auctoritate & assensu episcopi quod tales praetaret, & tunc eos praetabit, arg. 18. q. 2. cleutherius. si autem non retinuit sibi, & tunc fecus, quod dicit vt no. s. e. nobis fuit, & p. batur s. de cons. praeb. c. fi. & sic potest intelligi in vtriusque sententia. s. fi. quae oratorij domum. colla. 9. secus vt in monachis quia illos eligent, fratres sine episcopo, vt innuitur, in auct. de monachis. s. fi. col. j. & sic seruat consuetudo, quae est optima legu interpret. s. de consue. cum dilectus. s. m. Io. Ho. & Io. An. post eum circa tñ hoc, membrum. s. quando sibi hoc non retinuit, subdistinguit. Aut ecclesia est patrona, ad quam temporalia pertinent, & tunc non hiet ius rectoris representandi sine consensu patroni, ne ei circa temporalia praedudicium generetur, arg. s. e. ex literis. in fi. Aut laicus est patronus, & tunc quocumque ad rectoris temporalia indistincte pertinent, potest dici quod rector ex speciali consuetudine, potest clericos praetare, arg. s. de his quae fi. a. p. gra. e. noscitur, alioquin si de consue. non apparet, videtur consensu patroni requirendus, ar. s. de offi. Arch. ad haec. s. fi. de temp. ord. ca. si archieps. & ita reducitur ad concordiam opinionem, & iura praedicta, & sic potest hic intelligi differentia inter patronu clericum & laicum, quod dicit vt no. s. e. cum propter s. m. Ho. Super e. c. ad declarationem glo. j. Inn. hic. Si quaeris quae ecclesiae sint collegiatae, & quae non, & per quae indicia, seu per quos actus cognoscantur esse collegiatae, distingue. si autem quaeris, de primo. quae ecclesiae dicantur collegiatae, & tunc aut quaeritur de ecclesijs cathedralibus. & tales oes de iure communis collegij intelliguntur habere, & hoc potest colligi. s. de ele. ne p. defectu. & de his quae fi. a. praeb. c. nouit & c. quanto. & per totu. Aut quaeritur de alijs ecclesijs inferioribus & tunc, aut sunt ecclesiae regulares, quae ad congregationem tenendam sufficienter sunt dotatae, & quae in communi viuunt, & tales oes similiter ius collegij intelliguntur habere, vt potest colligi ex c. alleg. ne pro defectu. de sta. mo. c. monachi. s. fi. de consue. cum dilectus. de vi. & ho. cle. qm. & tales possunt habere sigillum & arcam communem. s. de appel. significauit secundum Ho. s. e. nobis fuit. vbi istam gl. totam. Inn. ponit, quia ibi copertentis, collocatur s. m. eū. & Io. An. ibi post eum, & idem per oia, vlt. que huc no. Arch. 10. q. j. c. j. gl. 2. Aut quis de alijs ecclesijs non regularibus & tunc, aut hoc apparet, & probatur per priuilegiu, per quod ecclesia constituitur collegiata, & datur ei ius collegij, & de tali collata quod est collegiata. ff. de col. lili. l. 3. s. in fun. & j. de priu. porro. Aut hoc non apparet. nec p. batur per priuilegiu, & tunc, aut in fundatione ecclesiae fuit ordinatu quod ibi esset tres vel plures clerici, vel religiosi tunc collegij, vel si p. tot fuit ecclesia dotata. & tunc sim. r. collegiata ceter. ar. de ele. ca. j. vbi de hoc, & expressius s. de col. cu. dile. x. q. j. c. j. de co. di. j. memo. j. q. 2.

j. q. 2. placuit. & j. de cen. quanto. Aut constat contrariu fuit ordinatum, s. quod non censetur iure collegiato, seu quod non haberet ius collegij, sed quod patronus haberet ibi representationem, vel quod ibi esset vnus rector tm cum vno clerico, & tunc non censetur iure collegiato, & sic potest intelligi. s. de vita & ho. cle. c. vt quisq; praeb. byter. & sic etiam loquitur. 16. q. 6. pia. mentis & c. seq. & in hoc titu. quasi per totum. In quo casu & si contingat in ea quam plures clericos aggregari, non tamen habebunt ius collegij, nisi patronus consentiat, & omnes alij qui ex mutatione status eius lederentur, argu. hic. & s. eod. no. bis fuit. 16. q. 6. monasterium. & c. rationes. & c. si quis vult. & expressius in eo quod leg. & not. j. de exce. praeb. delecta. s. de offic. Archidia. cad. haec. s. fi. Aut non apparet nec constat qualiter ecclesia fuit instituta, & sic de iure collegij dubitatur, & tunc, aut clerici ecclesiae sunt in possessione iuris collegij, & tunc ecclesia defendenda est, in sua possessione quousq; aliud probetur. s. de insti. cum venissent. de restit. in integ. c. 1. s. eodem. consultationibus. de proba. ex literis. C. de liberali c. l. ordinata lite. Et econtra si alius sit in possessione subiectio- nis non collegiati iuris, in ipsa est vendens quousq; aliud probetur, & in hoc est ius expressum. j. de exce. praeb. c. dilecta. vbi de hoc. Et no. quia ex quo constat de iure collegij, & si nullus ibi remaneat nisi vnus, non perit ius collegij, imo per ipsum solum retinetur. ff. quod cuiuscumq; vniuersi. sicut municipium. in fi. & eligit iste non nomine suo sed ecclesia, argu. men. 65. dist. si forte. quod dicit vt no. s. de postu. pre. c. gratu. secundum Inn. hic & Hoff. s. e. nobis fuit. Et vide Arch. in c. alleg. 10. q. j. c. 1. glo. 2. vbi no. quod Vinc. dicit. s. de elect. sacrosancta. quod non sufficit ad hoc vt ecclesia sit collegiata, quod plures clerici sint in ecclesia, nisi ad hoc constituti sint vt sint vnum corpus, & habeant arcam communem, & res communes & actorem siue syndicum, & si non defungantur ibitur in possessionem eorum quae sunt eis concessa. ff. quod cuiuscumq; vniuersi. l. j. s. de vi. & honest. cle. quoniam. & de talibus intelligitur, s. de elect. c. 1. secundum Vinc. Nor tamen est verum, quod duo faciant ecclesiam collegiatam, sed de tribus verum est. ff. de ver. sig. l. Neratius. sed per duos vel etiam vnum collegium retinetur. vbi multi fuerant & mortui sunt. ff. quod cuiuscumq; vniuersi. l. sicut. s. vlti. & in hoc casu, potest intelligi. s. de elect. c. j. secundum Ros. bene qui ita no. in libello suo, de iure pa. sed illud quaeritur. Et quod duo non faciant ecclesiam collegiatam sed tñ tres ad minus, verum est s. m. Tan. vt in l. alle. sicut. s. vlti. & hoc ipse no. s. e. nobis. haec recitat Arch. in d. c. j. 10. q. j. Sed Guil. de mon. lau. in extrauag. Io. 22. si scepi regimini. in prin. super verbo ecclesijs. credit duntaxat illa ecclesiam collegiatam, vel conuentualem, in qua duo, vel plures, tanquam facientes vnum corpus consueuerunt conuentus, capitulum, vel collegium vocari, & sic nihil facit ibi pluralitas personarum, vel paucitas, dum tñ sint duo vel tres, sed ipsa realitas. s. quod ibi conueniunt vt vnum corpus facientes in simul. Item credulitas gentium & opinio. f. quod communiter agentibus consueuerunt sic appellari, & haberi vt tales, & hoc dicit per iura alle. s. de ele. c. j. de proba. per tuas. j. qui si. sint leg. transmissa. 3. q. 7. c. infamis. s. tria. s. de praeb. de multa. Sed quod dicit de duobus quod faciant collegium, non videtur verum per praemissa, & de hoc per Ber. in d. c. s. de electi. ibi vide. Aut quaeris de secundo principali. f. quae sunt indicia seu actus per quos potest colligi seu cognosci ius, siue quasi possessio collegij, & dic quod sigillum. & vlt. sigilli, vt dicitur eum est, tractatus communis. ff. quod cuiuscumq; vniuersi. l. j. rectorium commune, & dormitorium. s. de statu mo. cum ad monasterium. de vi. & honest. cle. quoniam. s. m. Inn. hic & Ho. in c. nobis fuit. & in hoc concor. Al. en. li. 6. tit. de cen. ad fi. Item hoc quod dicit hic Inno. in vers. idem credimus. de laicis, reprobatur Hoff. dicens quod laicus ex vi iuris patronatus, non habet ius conferendi beneficium, sed tantum repraesentandi ad ipsum, vt le. & no. j. eod. c. fin. siue agatur de praebendis, quod dicit vt no. s. de conc. praeb. c. si. siue de ecclesijs parochia. vt s. & j. e. per totum. Si vero agatur de creatione praetati conuentualis ecclesiae siue collegiatae, tunc oino de iure co ad collegium spectat eligere, siue permixtione laicorum, nisi aliquis princeps iurisdictione sua aliter obtineat, vt s. eod. nobis fuit. & supra. de electio. c. j. & 2. & sacrosancta. & Massana. secundum Ho. in c. alleg. nobis.

- ¶ De censibus. Rubrica.
- 1 Tributo ab ecclesijsifico non liberatus fundus, in dotem ecclesiae datus.

- 2 Tributo a temporali an liberatus fundus ecclesiae datus.
- 3 Tributum charitativum solvere tenetur ecclesia.
- 4 Tributo a temporali ecclesia immunita.
- 5 Onere cum suo res transit in ecclesiam.

Ancitum est. Ad declarationem gl. fed quid dicitur. Si quaeritur,

in dotem seu fundationem ecclesiae collatus, eo ipso, ab ipso tributo, vel ab ipsa decima liberetur, dist. in que. Aut est decimatis vel tributarius alterius ecclesiae, vt qui praestabat decimam vel tributum ecclesiae, & eo casu intellige quod loquitur ista glo. Ber. ibi, sed verius credo & c. vbi dicit, quod manus ille qui datur ecclesiae etiam in ipsa fundatione, si primo erant tributarius vel soluebantur decimae de ipso ecclesiae non det ecclesia propter hoc iure suo priuari. 16. q. j. ec. clesiam antiq. titus. & c. si quis laicus. j. de eccl. ed. c. 2. 2. q. 8. tributum. nisi forsan modicu lederetur, quod de facili pati possit. Sed si ex hoc lederetur, non debet suo iure priuari, quia tunc est priuilegiu, perditur per enorme detrimētum. s. de deci. suggestu. j. de ver. bo. sig. quid per nouale, s. m. Ber. & Hoff. vnde a praesentatione decimarum non liberatur quis in interpretatione magistri, vt patet, in eo quod le. & no. s. de decimis a nobis. & c. tua & j. Aut praestabat tributum temporale, & tunc. Aut assignatio fuit facta, sine consensu dñi, & tunc non valuit assignatio, arg. in eo quod leg. & no. ta. s. de loc. & condu. potuit. Aut cum consensu, & tunc aut tributum non retinuit, & sic vt ipsum dedisse, ar. ff. de pig. act. l. Caius. 54. di. si seruus sciente. 23. q. vlti. s. m. canonica, & sic intellige, opi. Alani, hic, & quod hic dicit. Aut ipsum retinuit & exceptit, & tunc tenetur ecclesia imputans sibi quia re tributarius accepta vit, nam & dño ipsum licuit retinere, vt j. ver. & si aliquid. & s. de reli. do. constitutus. cum ibi nota. s. m. Hoff. hic. Super eo. c. ad declarationem gl. ecce quod ecclesia. Si quaeritur, vtrum ecclesia possit soluere tributum. Distingue. Aut ecclesia sit putat charitativum subsidium, & dic quod sic, vt j. e. tit. cum apostolus. s. prohibemus. Aut debitum & tunc idem, vt 18. q. 2. seruitium. vel ecclesiasticum. i. auctoritate ecclesiae impositu, forte tpe fundationis seu donationis retentum, vel ante dedicationem, & tunc idem si patrono laico fuerit hoc assignatum. 18. q. 2. cleutherius. multo fortius. si fuerit ab eo retentum, vt s. dist. in. c. proxima. in fin. secundum Hoff. hic. Aut aliud tributum & dic quod non. Super eo. c. ad euentia gl. fi. Si quaeritur vtrum res transiens ad ecclesiam transeat cum onere suo, distingue. Aut quantum seruitia certis rebus annexa, vel quantum ad feudalia, & dic quod sic vt 16. q. j. si quis laicus. c. dir. rōnis. j. c. proxi. extra. c. j. in cle. & s. de ma. & obe. c. solite. Aut quantum ad alia, & tunc fecus, si s. n. libere sunt ecclesiae, & clerici, & possessiones eorum, vt leg. & no. s. de consti. quae in ecclesijs. & c. ecclesia. de vi. & ho. cle. c. si. de re. eccl. non ali. c. fi. s. m. Ho.

Licet multum. Si quaeritur vtrum ecclesia, seu alia persona miserabilis ad collectas soluendas teneatur, distingue hic Innoc. Aut personales, & dic quod non vt hic, fecus de realibus. s. m. eum. s. mens sequentis litera contradicit s. m. Ho. Vnde intelligas s. m. eum quod tales personae miserabiles, non solū a personalibus muneribus, sed et ab oibus extraordinarijs et realibus, debent esse immunes, ar. 89. di. iudicatum. C. de super. iudic. l. Je. vnica. de vaca. munerum publi. vnica. li. 10. A realibus vero ordinarijs non sunt immunes, vnde si teneat aliquam terram cōsualem vel tributariam, censum siue tributum soluere debet, 16. q. j. si quis laicus 23. q. 8. conuenior. & c. tributum. quoniam dominus pie faciat si paupertate oppresso, hoc remittat, argu. in eo. quod leg. & no. s. de locato propter sterilitatem, secundum Hoff.

- 1 Censuali in causa petitorij titulus allegandus.
- 2 Seruitia annua, praescriptione, quadragenaria acquiruntur.
- 3 Seruitia annua praestatione temporali inducuntur.
- 4 Censuali in causa, possessorij titulus non allegandus.
- 5 Censuali causa pendente, an actor possessione, gaudere debeat.

calle. iuxta. 16. q. 1. gl. adde & si necesse. & alias vel per arbi-
 tros erit hoc sciendum, vel per superiorem, etiam Archiepi-
 scopum, qui super hoc adiri potest, nedum per appellatione,
 sed etiam per querelem, vt patet in eo, quod leg. & no. 3. de offi.
 ord. ad reprimendum. secundum Host. hic & de hoc per eum
 in sum. eo. ti. 5. ex quibus causis. ver. item potest fieri & c. Sed
 Archi. in calle. iuxta. 16. q. 1. credit quod arbitri de hoc cogno-
 scant, vt in calle. si clericus quos. si subditus eligere nollet. Epi-
 scopus cum cōpeller, vt no. 3. de offi. ord. in refragabili. §. ceterum,
 quod videtur tutius: & vide quod no. ipse Archi. 16. q. 3.
 c. cauendum. glo. adde in hac de reali. & c. 1. Si queritur de ar-
 chiepiscopo, tunc aut queris nunquid possit exigere, & leuare
 charitativum subsidium a subditis fruganeorum suorum,
 & credo quod non, arg. eorum quae le. & no. 3. de offi. ordi. pa-
 storalis. & hoc satis probat iste. §. prohibemus. (& 3. de offi. or-
 conquerente. in si. quae) loquitur in episcopis a suis diocesanis
 hoc auxilium habere volentibus. Aut nunquid possit ipsum
 exigere & leuare a subditis suis immediatis ratione suae dioce-
 sis propriae, & tunc dic, quod sic, modo & forma quib. de epi-
 scopo est praescriptum. Et no. quod Inn. voluit dicere. 3. de sta-
 tu regu. c. 1. quod istud subsidium non potest episcopus vel ar-
 chiepiscopus petere a religiosis, arg. 18. q. 2. hoc tantum idem
 voluit tenere Archiep. j. de praeben. c. 1. lib. 6. Sed tu dic contra,
 quod potest, vt extra de excessi. praet. c. vno. §. in exigendo in-
 super. in cle. & etiam ab exemptis, vt ibi notat Guil. de monte
 Laud. & Gen. Sed quid dices de archidiaconis, vel decanis, &
 alijs inferioribus, nunquid charitativum subsidium possunt a
 suis subditis exigere & leuare, dicit gl. hic super verbo exactio-
 nes. quod sic, sicut episcopus est permittendum tenent Ros.
 & Gof. hic idem Archi. 94. dist. c. dictum. in princ. Sed Hosti.
 hic in hoc contra, dicens quod inferior hoc non potest facere
 nisi ratione privilegij, vel nisi forsan istud obtinuerit de con-
 suetudine iam praescripta. j. de excess. praet. ad hac. & c. acce-
 dentibus. vbi etiam de hoc per eum, & etiam in summa. titu.
 de offic. ordi. §. quid pertinet. sub. §. sunt autem quidam. ver.
 quid si religiosi tallias exigunt. vbi dicit, qd ad hoc, vt tale quid
 exigatur, videtur esse privilegium episcopi speciale, vt hic. &
 3. de offi. ordi. conquerente. §. vlti. & idem cum eo tenet Ar-
 chid. in calle. iuxta. in gl. adde de inferiores. 16. q. 1. & Abb.
 hic, dicens, quod haec litera hoc expresse dicit, quod videtur
 tutius: adde quod ipse Archi. hic not. 10. q. 3. cauendum. & c.
 quia cognouimus. 7. q. 1. res ecclesiae.

- 1 Censur rei temporalis augmentari potest.
- 2 Censur super rebus eccle. an augmentari possit. 4. 6.
- 3 Episcopus conferens vel eximens ecclesiam, potest super ea pensio-
nem retinere.
- 5 Episcopi auctoritas facit vitium cessare.
- 7 Censur non imponendus ecclesiae sine patroni consensu.
- 8 Censur non augetur per redditus augmentum.
- 9 Procuratio augetur secundum ecclesiae facultatem.

Prohibemus. Si queris vtum debeatur vel
 possint noui census imponi, seu veteres augmentari, distingue. Aut queris
 vtum possint imponi seu augmentari, in & super
 rebus temporalibus priuatorum, & dic quod sic, dummodo
 imponens sit talis, & habeat ius tale in re constituenda censua
 li, quod hoc facere possit, vt quia est dominus rei habens libe-
 ram administrationem & dispositionem ipsius. ff. de usufruc.
 l. 3. de seruitu. l. 1. 2. 3. 4. & 5. institut. de usufruc. §. constituitur.
 Secus si est minor, vel prodigus, seu alius cui alienatio seu ad-
 ministratio rei suae esset interdicta legitime. ff. de ver. obli. l. 1.
 cui bonis. quem admodum serui. l. si communem. de alic. mu.
 iu. cau. fac. l. non solum. §. ad iura. de fun. do. l. 5. & 6. de re. eo. q.
 sunt sub tu. vel cura. l. 3. §. nec usufructus. & §. seq. C. de re. ec-
 clesiae non alie. l. vlti. Aut queris, vtum possint imponi, vel
 augmentari, in & super ecclesijs seu rebus ecclesiasticis, & tunc,
 aut res censuales peruenit ad ecclesiam, & tunc ecclesia consti-
 tuitur censuales illo censu, quos res illa ad eam perueniens erat
 antea onerata: quod dic vt l. & no. extra. eo. tit. c. 1. in cle. & in
 isto casu potes intelligere gl. 2. Ber. hic. Et est rō, quia res trans-
 fit cum onere suo, vt ibi, & 3. de pig. ex literis. de decimis. c. pa-
 storalis. & c. cum non sit. cum concor. ibi alle. Non tamen pos-
 set augmentari sine auctoritate Papae vel episcopi, si laico aug-
 mentum huiusmodi assignetur, & statim sequitur. Aut res cen-
 suales non peruenit ad ecclesiam, & tunc aut queritur de cen-
 su vel pensione temporali, & personali: aut de perpetuo & rea-
 li. Si de temporali & personali, tunc aut talis census vel pensio

non excedit vitam praelati imponentis vel augmentantis, &
 talis potest imponi vel augmentari, etiam sine auctoritate epi-
 scopi, vt 3. de transac. de cetero. vbi de hoc, & not. Hosti. j. c.
 proxi. Aut excedit vitam imponentis vel augmentantis, vt
 quia assignatus alicui bene merito, ad vitam suam, & talis po-
 test constitui auctoritate diocesanis, alias non, quod dic vt le.
 & no. 16. q. 1. possessiones. Si queris de censu perpetuo, & rea-
 li tunc, aut queritur vtum possit imponi census ecclesiae, vel
 augmentari in ipsius ecclesiae fundatione, vel exemptione, vel
 dotatione, vel consecratione, vel immunitate indulta, seu ec-
 clesiae erectione in abbatiam: aut alias. In primis sex casibus,
 dic quod sic cum auctoritate tamen episcopi, vt 18. q. 2. eleu-
 terius. 3. de iure pat. cura. j. eo. quanto. & c. cum venerabilis. vt
 no. Gof. in sum. eo. tit. §. nouus census. & Hosti. in sum. eo. ti. §.
 quis census. & j. eo. cum venerabilis. Vnde episcopus in fun-
 datione ecclesiae, potest certum censum sibi soluendum im-
 ponere, arg. j. eo. quanto. Item quando de consilio episcopi
 vel capituli sui, confert ecclesiam aliquibus pijs locis, secundum
 decre. 3. de his quae fi. a praet. tua. & c. pastoralis. potest re-
 tinere sibi certum censum: vel quādo ecclesiam eximit vel im-
 munitatem praestat, ad hoc. 3. de consue. cū dilectis. de transac.
 praeterea. & j. eo. cum venerabilis. 3. de religio. do. cōstitutus.
 & arg. ff. de pac. in traditionibus. Idem in dedicatione. 10. q. 3.
 nec numerus. Idem in hospitalis vel pijs loci approbatione.
 Item imponitur a fundatore auctoritate episcopi, vt hac no.
 Hosti. in §. alle. quis imponere. ver. sed & episcopus. & ver. seq.
 Et licet Hosti. j. eo. significauit in gl. nouum intelligas & c. vi
 deatur distinguere in casibus praemissis, inter censum seu pen-
 sionem laico assignandam, vt tunc requiritur quod interueniat
 auctoritas episcopi, & censum seu pensionem assignandam
 alteri ecclesiae, vt tunc non requiritur, quod interueniat
 auctoritas episcopi, ipse tamen Hosti. in §. alle. quis imponere.
 in si. dicit, quod in omnibus casibus praemissis auctoritas epi-
 scopi debet interuenire, alias non esset census perpetuus. j. eo.
 praeterea nec debet episcopus consentire nisi ex iuxta causa. se-
 cundum eum, quod tutius est. Vltimo casu, scilicet, quādo im-
 ponitur alias quam in aliquo casuum praemissorum refert, aut
 queritur de censu imponendo seu augmentando pro episco-
 po seu ecclesia episcopali, id est, soluendo episcopo seu eccle-
 siae episcopali: aut soluendo ab episcopo seu ab ecclesia episco-
 pali: aut inter subiectos inuicem, hoc est de censu soluendo ab
 vno subiecto alteri subiecto. In primo casu non potest fieri au-
 thoritate ipsius episcopi, vt hic & j. eod. grauis admodum. se-
 cundum Hosti. in §. alle. quis imponere. & concor. Inn. & Hof.
 hic. Et est ratio, quia inter dantem & recipientem oportet esse
 differentiam, vt patet in eo quod l. & no. 3. tit. proxi. per ver-
 stras. ff. de author. tu. l. 1. secundum Hosti. hic: poterit tamen
 hoc fieri auctoritate metropolitani, & ex causa, ad hoc. ff. de
 admi. tu. l. non existit. & potest ex iusta causa, quādo episco-
 pus est pauper, & fructus creuerunt, arg. j. eod. quanto. & 3. de
 praeben. expofuit. secundum Hosti. in §. alle. quis imponere.
 In secundo casu, scilicet, quando census est soluendus ab epi-
 scopo, siue ab ecclesia episcopali, ita quod ipsam episcopalem ec-
 clesiam constituere vult censuale, dic quod episcopus sine
 consensu capituli hoc facere non potest. 3. de his quae fi. a praet.
 pastoralis. & c. tua. & de do. pastoralis. Fallit in casu. 3. de dona.
 c. apostolica. secundum Hosti. in calle. quis imponere. sed ibi,
 scilicet, in c. apostolica. non loquitur de impositione census,
 sed de collatione reddituum ecclesiae cathedralis. In tertio ca-
 su. quando imponitur vel augetur census inter subiectos re-
 fert. Aut imponitur vel augetur census praetandus ab vna ec-
 clesia alteri ecclesiae, & tunc hoc fieri potest ex causa rationa-
 bili, & iusta & auctoritate episcopi, ita potest intelligi gloss. 3.
 Ber. hic, & quod not. Laur. 3. de ijs quae fi. a praet. c. pastoralis.
 in si. & Archi. 16. q. 3. sanē quia in gl. pen. alias quantumcunq;
 redditus ecclesiae augmentantur hoc fieri non potest, nisi ex
 causa fiat, & auctoritas episcopi vel superioris episcopi, vel
 episcopus non potest autorizare, interueniat. j. eo. c. proxi. &
 c. significauit. 3. de cle. non reli. conquerente. vbi de hoc secun-
 dum Hosti. hic & in summa eo. tit. §. alleg. quis imponere po-
 test. & in hoc concor. Tan. Vinc. & Gof. & Ber. j. eo. significa-
 uit. dicens, quod ex iusta causa & rationabili hoc potest epi-
 scopus. Nam secundum Hosti. ibi & in c. cum clericis. ex quo
 auctoritas episcopi interuenit non praesumitur vitium, imo
 dummodo ex causa, & officio suo fiat, purgat omne vitium,
 & pensio perpetua est praestanda. 3. de praeben. nisi essent. de
 transac. de cetero. & c. statumimus. & c. super eo. & qui dicantur
 noui census, notatur hic per Ber. & melius j. eo. significauit. in
 glo. &

glo. & ita quae fuit gloss. Laur. & Vinc. Item Laur. not. 3. de ijs
 quae fiunt a praet. pastoralis, quod episcopus de consensu capitu-
 li potest nouam pensionem imponere, & hoc dicit per illud.
 c. quod forte verum est ex iusta causa, alias non vt hic, & hoc
 no. Arch. 16. q. 2. sane, quia gl. pe. & hoc expresse tenet Hosti. j.
 eo. significauit. dicens quod sine auctoritate episcopi, non po-
 test de nouo imponi pensio in ecclesia, vt hic. & j. c. proxi. &
 c. cum clericis. & c. grauis. Sed quandoque haec auctorizet
 episcopus, non tamen transfertur plenum ius nisi ex iusta cau-
 sa fiat, ar. 3. de praeben. vacante. j. c. quanto & 3. c. peruenit. Re-
 quiritur etiam tertium. scilicet, quod capitulum consentiat, vt 3. de
 ijs quae fi. a praet. tua. & c. pastoralis. & etiam conuentus eccle-
 siae cui pensio imponitur si ibidem sit. 3. de reb. eccl. c. 1. vt leg.
 & not. 3. de transac. de cetero. Sola tamen auctoritas episcopi
 sufficit, maxime cum causa quantum ad transferendum iustū
 titulum praescribendi, & sic potest intelligi. j. eo. significauit. &
 c. cum olim. & c. cum venerabilis. 3. de dona. apostolica. & de
 reli. do. constitutus. Nec debet habere praescribens malam fi-
 dem cum auctoritate Papae, qui super hoc tale ius constituit,
 hoc faciat. 9. q. 3. cuncta per mundum. 2. q. 4. qui peccat. & sic
 non debet habere conscientiam malam, quam haec auctorizet
 licet scrupulosam sequatur eam. j. de fymo. per tuas. 3. secun-
 dum Hosti. ibi. Aut imponitur vel augetur census praetandus
 ab ecclesia personae seculari, & credo quod hoc fieri non potest
 sine auctoritate sedis apostolicae, cum sit quaedam alienatio vo-
 luntaria iuris ecclesiastici, quam episcopus facere non potest,
 vt 3. de re. eccl. non alie. c. 1. & per totum, & quaedam submis-
 sio ipsius ecclesiae subiectioni & seruituti laicorum, quā simi-
 liter episcopus facere non potest, quod dic, vt le. & not. j. de re.
 eccl. non alie. c. hoc consultissimo. lib. 6. Et hanc distinctionem
 inter laicum & ecclesiam credo veram in membro praecedenti.
 Quando episcopus suam ecclesiam vult constituere censua-
 lem. Et hac omnia intelligas salua in omnibus auctoritate Pa-
 pae, qui potest contra praedicta ordinare, seu privilegia vel in-
 dulgencias concedere, vt in d. c. hoc consultissimo. circa prin-
 cipiū & sedis apostolicae licentia & c. sibi. n. summa & plena eccle-
 siae dispositio a domino est concessa. de f. tran. l. epi. c. j. de
 elec. fundamenta. lib. 6. & de praeben. licet ecclesiarum. lib. 6.
 non videtur tamen quod de potestate ordinata possit ecclesia
 aliquam sine causa facere alicui laico censuale, arg. 12. q. 2. nō
 liceat Papae. Nec ob. calle. hoc consultissimo. ibi & sedis apo-
 stolicae licentia a contrario sensu, quia hoc posset Papa facere
 ex causa iusta & rationabili, arg. 63. dist. in synodo. & c. Adria-
 nus. nec est verisimile quod aliter facere velit. arg. 2. q. 7. nos. si
 incompetenter. 3. de iudi. nouit. Et not. quod est arg. 18. q. 2.
 Eleutherius. quod si ecclesia habeat patronum, quod non po-
 test imponi census eidem ecclesiae sine consensu ipsius, vt ibi
 no. Ber. Hisp. & Arch. super verbo matrem. Et vide quod no.
 G. de monte Laud. extra de supplen. negli. praet. c. vnico. super
 verbo pensiones. in clem.

Super eo. c. ad declarationem gl. 2. Si queris vtum augmen-
 tatis facultatibus ecclesiae censuales, seu pensionem vel pro-
 curatione debitis, census pensio, vel procuratio debeat augmen-
 tari, distingue. Aut queritur de censu seu pensione, & talis
 nec de nouo imponitur, nec augetur quantumcunq; redditus
 augmententur, nisi ex causa fiat, & auctoritas episcopi vel su-
 perioris Episcopi, vbi episcopus non potest autorizare in-
 terueniat. j. c. c. & c. significauit. secundum Hosti. hic. Aut quaeris
 de procuratione, & ille diminuitur & augetur secundū fa-
 cultatem ecclesiarum, vt j. eo. quanto. & 3. c. proxi. & de praeb.
 auaritia. secundum Hosti. hic & Gof. in sum. cod. tit. §. nouus
 census. & quantum ad pensionem adde quod dixi. supra de pac.
 c. cum clericis.

- 1 Pedagia quae licita.
- 2 Pedagia quando exigenda.
- 3 Pedagogium recipiens transeuntes defendat.
- 4 Pedagia soluunt laici de mercibus, & non de rebus ad suum
vsum destinatis.
- 5 Pedagogium a solutione clericis exempti.

**Si queris quae pedagia sint li-
 cita & permilla, & quae non:
 & vtum & quando pedagogium exigi & recipi pos-
 sit, & de quibus seu quorum rebus, distingue. Aut
 queris de primo. scilicet, quae pedagia sint licita, & quae non, & tunc
 dic vt le. & no. specialiter per Hosti. j. de verb. signi. super qui-
 busdam. praeterea. vbi dixit textus, quod omnia pedagia sali-
 naria, guidagia, sunt interdicta, quae non apparent Imperatorum**

vel regum vel Lateranen. concilij largitione concessa, vel ex an-
 tiqua consuetudine a tempore cuius non extat memoria in-
 troducta. vbi Hosti. exponit regum. l. Romanorum. Alij autē
 reges talia concedere non possunt, tum quia haec materia phi-
 bitoria est vt ibi, tum quia solus Imperator mundi dominus
 dicitur. ff. ad l. Rhod. de iactu. l. de precatio. & pro hoc. C. noua.
 vec. consi. nō posse. l. 1. & 2. Nec ob. hoc. c. quia hic debet ex-
 poni regum. i. Imperatorum Romanorum, vt patet. C. de no-
 ua. vec. consi. non posse. l. non solent. ff. de pub. l. ve. Italia. &
 per hoc corrigitur illud quod notauit Hosti. in summa eo. ti. §.
 ex quibus cau. ver. & nunquid rex Franciae. Rex autē Roma-
 norum ex quo electus est in concordia, eandem potestatem ha-
 bet quam & Imperator, nec dat ei vnctio imperialis nisi no-
 men, sicut vidi in Almania per principes iudicari. Sed quicquid
 iudicauerint, non videtur quod hanc potestatem habeat. do-
 nec sit per sedem Apostolicam approbatus, quod dic, vt no. 3.
 de elec. venerabilem. secundum Hosti. in calle. super quibusdam.
 Et idem. §. quod non habeat hanc potestatem donec sit
 per sedem apostolicam approbatus, no. Arch. 93. dist. legimus.
 in gl. adde istam sententiam. & Guli. de monte Laud. extra de
 iureiur. c. vnico. super verbo eligendi. in cle. & bene. Inno. ve-
 ro. hic simpliciter dicit, qd reges possunt imponere noua peda-
 gia, peccant tamen si hoc faciant sine causa, quod verius vide-
 tur saltem in ijs qui superiorē non recognoscunt, vt rex Fran-
 ciae & similes, de quibus. j. qui filij sint leg. per venerabilem. &
 in eo casu posset saluari d. glo. Hosti. in summa: & hoc videtur
 innuere Ber. in calle. super quibusdam. in gl. solus iugiter prin-
 cept. Aut queris de secundo. scilicet, vtum & quando pedagogium
 recipi & exigi possit, & tunc distingue. Aut pedagogium nō est
 legitime seu canonicē introductum, vt 3. & tunc non potest
 exigi vel recipi, vt in iuribus allegatis: aut est legitime & cano-
 nicē introductum, & tunc aut queris vtum possit exigi vel
 recipi in foro exteriori seu iudiciali, & dic quod sic vt in iuris.
 alleg. aut in foro interiori seu penitentiali, & tunc vide quod
 no. Ray. in sum. eo. tit. de rapt. rubricella de pedagijs. §. 14. cir-
 ca pedagia & c. & frater Io. in sum. con. tit. de rapt. q. 29. de in-
 de quero quid iuris & c. alias est sub rubricella de pedagijs, ver.
 circa pedagia & theolonia distinguunt sic quia. Aut sunt anti-
 qua: aut noua. In primo casu sint imposita ab ijs qui impone-
 re poterunt, videlicet principibus, vel regibus, & praesertim
 auctoritate ecclesiae, & ex iusta causa, vt pro defensione stratae
 publicae, contra praedones in terra, vel contra piratas in aqua,
 vel pro defensione fidei, & patriae contra paganos, vel hereti-
 cos, vel alia legitima, & simili causa, & recipientes, facit illud
 propter quod fuit impositum libere & sine scrupulo conscien-
 tiae, potest recipere. Si autem nec sit a quibus fuit institutum,
 credit tamen quod ab illis qui poterant, ex praedictis credunt
 idem. Et idem credunt, si iste talis non laborat modo, nec fa-
 cit expensas, quia non est necesse cum terra sit bene purgata
 etiam in pace, paratus est tamen & labores & expensas impen-
 dere, si esset necesse, ita etiam quod proponat imminente ne-
 cessitate non solum, quod accipit, tunc in illas expensas pone-
 re, sed etiam ultra si esset necesse, vt quasi fieret compensatio
 annouum, in quibus vel parum expendit ad illos in quibus opor-
 tet eum multa expendere, si haec ita gesserit pura & bona fide
 securē potest recipere. In secundo vero casu. si sit nouū, nul-
 lo modo potest aliquis occasione illius a vehentibus vel tran-
 seuntibus aliquid accipere, absq; periculo animae & rapinae, ni-
 si introductum sit illud ab illo qui potest statutum cōdere de
 quo. §. dictum est de antiquo. Hec omnia probantur. 2. q. 3. si
 quis romi petas. 3. de treu. & pace. c. in nouam. §. eod. perue-
 nit. ver. oportet quippe & c. c. cū Apollolus. §. prohibemus.
 12. q. 2. nobis. n. circa si. & ff. loca. & conducl. l. si vno. & si con-
 tra formam istam aliquid est attentatū credunt esse restituen-
 dum illi a quo iniuriosē acceptum est, si sciri potest, si autem
 cum consilio ecclesiae in pijs causis est expensum. Sed &
 secundum Hosti. si dominus terrae, qui recipit pedagogium non
 defendit solucentem in rebus & persona pro posse suo, licet nō
 teneatur ad restitutionem pedagijs, nisi constaret quod hac de
 causa institutum esset, tamen teneatur ad satisfactionem plena-
 riam, quod plus est, si inueniatur in defectu iustitiae. 23. q. 2. do-
 minus. & q. 5. administratores. secundum Hosti. in §. alle. & fra-
 trem Io. in calle. & idem in hoc Hug. & Archi. in calle. §. q.
 romipetas. gl. si. Si autem ille recipiens faceret quod suum es-
 set, & transeuntes aliquid subtraheret, rapina vel furtum ef-
 fet secundum Ray. & fratrem Io. vbi. §. vnde praesice tenetur
 ei ad restitutionem, & agere insuper penitentiam de furto &
 mēdacio, & de alijs peccatis ibi commissis. Si vero iniuste re-
 ciperet,

ciperet, & isti sic, scilicet per mendacium furtiuè subtraheret, peccarent ad minus venialiter in mendacio, ad restitutionem autem non credunt eos teneri. † Aut queritur de tertio. scilicet de quibus seu quorum rebus, & tunc refert, aut queris de rebus laicorum: aut de rebus ecclesiarum seu personarum ecclesiasticarum. Si de rebus laicorum, tunc secundum Host. hic: aut queris de ijs quæ emuntur vel vehuntur ad proprium usum vel gratia iuris colendi, vel ad deferendum fisco, & pro talibus pedagium nullum datur. C. de vec. & conduc. l. vniuersi prouinciales. vbi contravenientes decapitari mandantur. quia non est exigendum nisi tantum de ijs quæ causa mercimonij vehuntur, vt in eo, tit. l. omnium. nec excusat contraria consuetudo cum sit irrationabilis, & iniqua, vt de consue. c. si. vnde versus, tempus logeum & c. vt no. s. de testa. c. 2. Aut queritur de ijs quæ vehuntur causa mercimonij, & de ijs exigere potest, vt in l. omnium. secundum Host. sed contra hoc credo, quod mercatores possent prescribere libertatem, quæ est fauorabilis, & per consequens amplianda. j. de reg. iur. c. odia. lib. 6. Item cum tale pedagium possit acquiri per consuetudinem talem de qua in c. alle. super quibusdam. §. præterea, non mirum si per contrariam tolli possit, arg. ff. de reg. iur. l. nihil tam naturale. j. de reg. iur. c. omnis res. † Si queritur de rebus ecclesiarum seu personarum ecclesiasticarum, dic de hoc vt dicam. j. de immu. eccl. c. caduerus. Vnde circa h. d. Host. hic quod clericus auctoritate aliquis laici etiam Imperatoris non potest distinguere de iure ad pedagium soluendum, ar. in eo quod le. & no. s. de decimis tua. nec prodest consuetud. contraria. s. de consue. c. 1. nec clericus in hoc renuntiare possit etiam si vellet. s. de foro compe. si diligenti. secundum Host. hic & vide quod ipse no. in summa eo. tit. §. ex quibus. causis. ver. & nunquid rex Francig. vsq; in fin. ipsius. §. vbi multas inuenies circa istam materiam questionibus. Et si velis scire in quibus casibus potest dominus aliquid exigere ultra consuetudinem vel statutum commune, & de quibusdam alijs dubijs circa materiam exactioem seu talarium, vide per fratrem Ioan. in summa titu. de raptoribus rubricella de pedaggijs. q. 3. quæro ergo in speciali & c. & octo questionibus sequentibus, & per fratrem Alten. tit. de 7. præcepto. ar. 4. & seq.

- 1 Episcopo, an iuramento, cui magis obediendum.
- 2 Deus magis timendus, quam pena temporalis.
- 3 Iurans non exire sine licentia alicuius, an si a superiore reuocatus exeat periurus fiat.
- 4 Concesso vno omnia videntur concessa sine quibus & c.

Ignificauit. Ad declaratione gl. sed in hoc. † Si queritur vtrum rector seu prælati ecclesie, qui iuravit censum patrono ecclesie vel alteri soluere, cõtra inhibitionem episcopi ipsum soluere debeat, vel potius debeat obedire episcopo, distingue. Aut rectori dicat sua conscientia, quod census debitus est, & sic tenetur ipsum soluere. Aut quod est indebitus, & sic debet ipsum denegare, Aut dubitat, & sic tenetur episcopo obedire, vt leg. & not. s. de tempo. ordi. ad aures, secundum Host. hic qui querit hic, quid si frater iuravit Gulielmo vsq; ad mensum soluere centum, interim pendente die Gulielmus condemnatur per iudicem secularem, vel accusatur de aliquo graui crimine, iudex interdicat Petro ne soluat sub magna pena, instat dies solutionis, nunquid Petrus tenetur soluere. arg. est in iuribus gl. quod non, ipse tamen Host. putat de iure contra, quia tali recte soluitur. ff. de solu. reo criminis. de iure fisci aufertur. §. in reatu, nisi in casu. C. ad leg. Iuliam maiesta. l. quisquis. §. pen. vnde certum est quod iuramentum licitum est vnde non obligat mandatum contrarium. l. 1. q. 3. Iulianus. s. de iure iur. c. 1. & c. debitor. † Si vero de pena temporalis timeas, respondeo magis timendus est deus, arg. s. quod metus causa. facris. quiniomo & imputatur tibi si non appellaueris. ff. de mi. ait prætor. quod verum nisi sententia lata esset. ff. de iudi. a diuo Pio. vel bona confiscata, quia postea fisco tanquam hæredi solui possit, ff. ad leg. Iuliam maiesta. l. si. de iure fisci. in fraudem. C. de bo. dam. l. si. secundum Host. & Io. And. hic licet contrarium iurat in summa de iure iur. §. quod species. sub. §. item si iuro tibi. † Sed cum Host. hic concor. Io. Andr. j. de re. iur. in malis. in nouella. lib. 6. vbi querit an scholaris qui iuravit creditori non exire districtu Bonon. ante solutionem sine ipsius licentia, filiusfamilie iusta causa reuocatus a patre, vel clericus beneficiatus ab Episcopo ad residentiam, vel simpliciter sit periurus, quia non obtenta licentia creditoris, licet petita ante solutionem repatriauit, tandem post multa alleg. pro

& contra soluendo excludit primo tres casus non dubios. Primus est cum scholaris in fraude creditoris procurauit uocationem sui, quo casu periurus est. supra de offic. deleg. pastor. al. in fin. infra de concessio. præbend. postulasti. in fin. & in clem. de pen. multorum. verfic. vel pœnam. ff. si quis cau. l. 2. in fi. Secundus, si potuit debitum soluere, & sic vterq; parere, tunc. n. dicitur contra iuramentum voluntate venisse, & sic est periurus, s. de iure iur. querelam. Tertius, quando ipse scholaris, prius per iuramentum se obligauerat episcopo ad reddendum vel ad obedientiam, tunc. n. in duobus iuramentum licitum primo præstitum præfertur secundo. s. de iure iur. veniens. & c. intellecto. faciunt no. eo. si licet. lib. 6. Et sic remanet dubium quando studens non alitrius patri nec episcopo per iuramentum etiam non procurans reuocationem suam, nec soluere valens repatriauit. Et tunc distinguit, aut de voluntate episcopi, vel patris erat in studio: aut sine licentia: primo casu, licentia fuit indeterminata, non astringens eum ad reditum certa die, nec excludens potentiam faciendi mutuum, & pro studij necessitatibus illud contraxit, ar. etat illud iuramentum, † cum ex datione omnia videantur concessa sine quibus & c. s. de offic. deleg. præterea faciunt not. 1. 2. q. 1. non dicatis. 2. q. 7. cum pastoris. j. de accusat. ex parte. valeat ergo indissolubiler factum de tali tacita licentia, quod alias sine licentia factum nõ valisset, sicut de pacto futuræ successiois dicitur, quod fit de voluntate eius cuius erat hæreditas. C. de pactis. l. vlti. † Secundo casu, sicut cum non obligatum episcopus poterat saltem ad reditum reuocare. s. de cler. non residen. ex parte. cum cap. §. & pater etiam saltem ex iusta causa sic & obligatum, cum patri vel episcopo præiudicare non potuit, quare ad ipsorum mandatum repatriando peritium non incurrit, quod probat ibi per sex rationes, & maxime per ea quæ no. Spec. de renun. & conclu. §. 1. verfi. item est beneficium. vbi no. pacta in scholaribus non tenent, & alleg. C. de patri. qui si. dist. l. 1. s. de pig. c. 2. non tenet, ergo iuramentum accessorium tali. s. de foro. compe. si diligenti. j. de reg. iur. accessorium. lib. 6. Et sic per illam regulam, & per illam non est, eo. titu. transgressio non inducit peritium, cum transgressio fuerit contra libertatem hominis. Item clericus sine licentia episcopi, vel filiusfamilie sine licentia patris votum peregrinationis non adimplet: patet primò de consec. dist. 5. non oportet. de secundo. 2. 2. q. 4. tribus. & q. 5. pueri. & vide Inn. & Host. s. de vo. scriptura. vbi tenent votum filijfamilie. etiam puberis præter votum religionis pendere, ex potestate patris: & facit quod de vxore dicitur. 3. 3. q. 5. noluit, & c. manifestum. episcopo ergo vel patri ex iusta causa reuocanti, necesse habuit studens iste obedire, ergo nõ est periurus, secundum eum.

- 1 Consuetudo qualiter extendenda. 7.
- 2 Prescriptio qualiter extendenda. 4. 6.
- 3 Possessionem in rebus incorporalibus dat vsus, cum patientia.
- 5 Possessio de persona ad personam non extendenda.
- 8 Consuetudinis & prescriptionis extensionis differentia.

Opite. Hic habes qd consuetudo generalis prouincie extenditur ad ciuitatem seu materiam ciuitatis illius prouincie: ad cuius euidenciam plenior. † Si queritur vtrum & quando & qualiter prescriptio seu consuetudo extendatur. Distingue addendo ad ea quæ dixi post Inno. & Host. s. de capel. mo. c. dilectus. 4. distinctione, a quibus recedere non intendo. Aut queritur vtrum prescriptio extendatur ad alias personas, vel loca, vel res vel actus in quibus per alium seu alios in casu consimili specialiter & legitime est prescriptum, vel vtrum consuetudo extendatur ad alias personas, vel loca, vel res, vel actus in quibus viget in casu consimili consuetudo legitime prescripta, & tunc non extenditur ad eas vel ad ea, imo qualibet prescriptio, seu consuetudo legitima in suis finibus est tenenda, arg. ff. de legi. l. de quibus. communia præ. l. venditor. §. si constat. s. de consuetu. ad nostram. a contrario sensu: & est expressum. 1. 2. dist. illud. in fi. cum ibi no. per Io. in gl. arg. est. & c. illa. c. dist. contra morem. 76. dist. vt inam. de consec. dist. 1. quotidie. & s. de sepul. certificar. in fi. & hoc expressè no. Inn. s. de offi. Arc. c. dilecto. in gl. no. quod vbi consuetudo. circa prin. ver. & hoc est verum & c. circa fin. verfi. Item prædictis rationibus. & c. & Host. ibi post eum, quorū gl. ibi intendo hic declarare, & Tan. & Gof. Ber. & Host. j. eo. super eo. In isto etiam casu posses intelligi gl. Inn. s. de decimis. c. tua. 1. ad finem, vbi no. quod licet quis probauerit, quod per totam parochiam decimam colligat, excepto vno prædio de quo non probauerit, non adiudicabo

cabo sibi decimam in illo prædio, & ad hoc est arg. eo. tit. cum contingat. quia forte in illo prædio alius puta curatus vel alius decimam percipiebat. Aut queritur vtrum extendatur ad alias personas, vel loca, vel res vel actus in quibus non est in casu consimili prescriptum, nec viget consuetudo legitime prescripta, & tunc, aut queritur de prescriptione: aut de consuetudine, & intellige semper legitime prescripta. s. de elec. cum mana. cum ibi no. per Host. & Ioan. And. alias. n. non valeret, vt s. de consue. c. vlti. in fi. de prescri. auditis. & per totum & hoc no. Inn. in c. alle. dilecto. in gl. alle. not. quod circa medium. ver. sed hoc intellige. † Si de prescriptione tunc, aut queritur vtrum extendatur ad alias personas, vel loca vel res vel actus contra aliam personam seu in præiudicium alterius personæ, quam illius contra quam legitime est prescriptum, & dic quod non. Nam cum prescriptiones sint odiosæ, vt s. de prescri. vigilanti. non sunt largæ interpretandæ: sed sunt restringendæ, vt non intelligatur prescriptum, nisi illud quod prescriptum probatur, ita intellige quod notat Inno. in calleg. tua. r. s. de deci. & in c. alle. dilecto. in gl. alle. not. quod circa medium. videtur. Et idè dicimus si ageretur, res. n. inter alios acta præsertim odiosa, & restringibilis, alijs præiudicare nõ debet. C. res inter alios acta in rubro, & in nigro. s. de re iud. quamuis. cum concor. ibi alle. Aut queritur vtrum extendatur ad alias personas, loca, res, vel actus contra illum, & in præiudicium illiusmet, cõtra quæ est prescriptum, & tunc aut ille contra quem est prescriptum, vel alius vtitur illo iure vel consimili, seu exercet illud ius vel consimile, in alijs personis locis, rebus vel actibus ad quas seu quæ prescribens nititur prescriptionem extendere, aut non. Si sic tunc non extenditur, & est ratio, quia si ille contra quem prescribitur vtitur vel exercet illud ius suum possessionem, vel quasi retinet in eo in quo vtitur vel exercet, & sic nõ est in eo negligens, & prescribitur quod nec tacite nec alias illud ius quod exercuit noluit acquiri alteri. Si vero alius ab illo contra quem prescribitur exercet illud ius, seu vtitur illo iure, ipse habet possessionem illius iuris tunc in rebus incorporalibus vsus vtentis vnà cum patetia aduersarij det possessionem vel quasi. s. de elec. querelam. ff. si seruitus vend. l. si quis diurno. & per totum. de vsufru. l. 3. j. de causa posse. & proprie. c. cum ecclesia Sutrina. & per totum, & no. Archi. 27. q. 2. in summa gl. fi. Vnde in vtroq; casu, siue ille contra quem prescribitur, siue alius exercet, & vtatur, prescribens inuenit possessionem plenam, & ab alio occupatam, & ita prescriptioe suam, ad illud extendere nequit, cum sine possessione prescriptio non currat. s. de prescri. causam quæ. & j. de reg. iur. c. sine & possessione. lib. 6. & hoc tenet Inno. in d. gl. no. quod circa medium. ver. sed hoc intellige. Aut ille contra quem prescribitur, vel alius non exercet illud ius, nec vtitur eo, & tunc. † Aut queritur vtrum huius prescriptio iuris in vna re vel loco aut pluribus rebus, vel locis extendatur ad iura alterius rei vel loci penitus separati & remoti, & qui seu quæ diuerso iure censetur, vt si vnus & idè tener duos episcopatus, vel duos archidiaconatus, vnum in Francia, & alium in Anglia, & prescribat contra eum aliquid de iuribus vnus, & tunc prescriptio non extenditur ad iura etiam consimilia alterius: vnde si prescribat visitationem in vno, non extenditur ad visitationem alterius, quia separatorum separata est ratio. C. de dona. inter vir. & vxor. l. si maritus. i. pro hoc. s. de prescri. cũ olim. in fi. Aut queritur vtrum extendatur ad iura consimilia alterius rei vel loci contigui & conexi, & tunc. Aut loci vel rei, qui vel quæ, diuerso iure censetur, & tunc non sit extensio, vt si aliquis Archi. vel decanus prescribat visitationem in ecclesijs secularibus, non tamen propter hoc acquirat visitationem in regularibus: vel si prescribat in monasterijs virorū, non propter hoc acquirat in monasterijs mulierum per iura proximè alle. Aut loci vel rei quæ eodem vel pari iure censetur. Et tunc aut queritur vtrum extendatur ad iura dissimilia & diuersa, & dic quod non, vt si Arch. Senon. prescribat visitationem in monasterijs ciuitatis & diocesis Senonen. non propter hoc acquirat procuracionem, vel aliud ius in monasterio sancti Petri, quia nec in illis monasterijs quibus visitatione ipsam prescripsit, acquireret procuracionem, vel aliud præter ipsam visitationem prescriptam, vt probatur in callegato c. cum olim. de prescrip. & no. Host. eo. tit. cum ex officij. & Io. And. j. de re. iur. c. odia. lib. 6. Aut ad iura paria vel similia, vt si prescripserit visitationem & procuracionem in alijs monasterijs ciuitatis & diocesis Senon. quod per hoc dicitur acquisiisse in ipso monasterio sancti Petri visitationem & procuracionem, iuxta c. illud. c. & illud. c. dilecto. & tunc videtur debere exten-

di per illud. c. dilecto. & per illud. c. fopite. Sed circa hoc membrum subdistingue. Aut ille prescribens prescribit illud ius in rebus vel locis contiguis illi rei vel loco ad quem prescribens nititur suam prescriptionem extendere animo, & intentione acquirendi idem vel consimile ius in illa seu in illo loco contiguo, & hoc sciente, & patiente illo, contra quæ prescribitur, & tunc extenditur ad illam seu ad illum, vt hic, & in callegato dilecto. & hoc satis notat Inno. in d. dilectus. in gloss. recuperandæ. in fi. s. de capel. mo. dicès quod si alius est in iurisdictionis possessione super vnum populum, & ego exerream iurisdictionem in vnam personam tantum illius populi sciente domino, & patiente, quod super totum populum intendo querere possessionem, tunc super totum populum acquirero possessionem, quia quasi vnà & contigua est gleba, scilicet vnus populus, & non extenditur possessio de persona ad personam, quia ille in quo exerco iurisdictionem non possidebat in se iurisdictionem, sed alius contra quem ego prescribo, qui iurisdic. in hanc personam & alias cõmuniter habebat & idem Host. ibi. Aut alterum istorum deficit, vel quia nõ habet animum vel intentionem idem vel consimile ius ibidem acquirere, vel si habet hoc tamen probabiliter ignorat ille contra quem prescribitur, & tunc non acquirat ibi ius, nec fit extensio eo casu. † De primo patet, quia extensio prescriptiois ad ius alterius loci, non potest esse sine prescriptioe vera vel interpretata, iuris interpretatione illius iuris, ipsius alterius loci. Sed constat quod prescriptio non currit sine possessione, vt in iuribus allegatis. & s. de prescri. causam quæ. j. de reg. iur. sine possessione. lib. 6. Item constat quod possessio sine animo non queritur, vt ff. de acqui. posse. l. 3. in prin. & l. quemadmodum. in prin. & C. de acqui. posse. licet. & hoc satis expressè no. Inno. in c. allegato dilectus. in gl. scilicet recuperandæ. in prin. De secundo patet per Inno. in gl. allegata, not. quod circa medium. ver. & propter hanc rationem & c. Nã ex quo non prescribit in loco vbi realiter vtitur, & exercet actum seu ius illud in casu vbi ille cõtra quem prescribitur ignorat, vt ibi no. Inn. multo minus prescribet in loco contiguo, vbi non vtitur nec exercet realiter, sed solum interpretatiuè vel extensiuè. Et hoc etiam probatur sic, quia postquam ignorat prescribentem habere intentionem seu animum prescribendi illo alio loco, seu prescriptionem suam extendendi ad eum, non prescribitur habere animum deserendi suam possessionem vel quasi illius iuris seu paris vel consimilis in illo loco, quæ possessio solo animo retinetur, vt ff. de acqui. posse. l. quod meo. §. qui ad mundinas. & l. quemadmodum. C. de acqui. posse. licet. Et ita intelligo quod no. Inno. in callegato tua. r. in fi. s. de decimis. dicens, quod prescriptiones cum sint odiosæ, s. de prescri. vigilanti. nõ tamen sunt largè interpretandæ, sed sunt restringendæ, vt non intelligatur prescriptum nisi illud quod prescriptum probatur. Nam licet quis probauerit quod per totam parochiam decimam colligat excepto vno prædio de quo non probauerit, non adiudicabo sibi decimam in illo prædio: & ad hoc est ar. eo. tit. cum contingat. s. de proba. ex iteris. de prescrip. auditis. in fi. secundum Inno. & Host. ibi, & Arch. 16. q. 1. qui cum glo. 2. quod intelligo quando perceptio decimarum illius prædi de quo non probauit pertinebat ad alium quam ad illum, contra quem prescripsit decimas in alijs prædijs conuincis, vel quando pertinebat ad illum met, sed ipse tempore prescriptiois ipsius prescribentis vtatur iure suo, decimas ex eo percipiendo, vel si non vtatur, ille tamen prescribens non probauit quod percepit decimas per totam parochiam excepto illo prædio: animo & intentione acquirendi possessionem, & ius etiam in illo: vel si hoc probauit, non tamen probauit quod hoc fecit sciente & patiente, & per consequens tacite conscientie illo contra quem prescribebat quod tamen fuisset necessarium, vt dictu est. † Si queris de consuetudine tunc refert. Aut consuetudo est contra ius, vel onerosa, & tunc nõ est extendenda, vt in callegato tua. r. & c. cum contingat. s. de decimis: nec ad alia iura, vt in callegato dilecto. de capel. mo. & de prescriptionibus auditis. nec ad alias ecclesias, vel personas. 1. 1. dist. catholica. & 1. 2. dist. omnia. s. de consuetudine. c. 1. & c. ex parte. vt hoc no. Inno. in callegato dilecto. in gl. no. qd in principio, & etiam circa finem verfi. item dicimus. Aut nõ est contra ius, nec onerosa, sed ratione nititur, & tunc. Aut queris vt s. dixi de prescrip. vtrum consuetudo extendatur ad iura alterius rei, vel loci penitus separati & remoti, & tunc non, etiam ad iura paria vel consimilia. Aut ad iura alterius rei, vel loci contigui & conexi, & tunc. Aut talis qui diuerso iure censetur, & tunc idem. Aut talis qui eodem iure censetur, & tunc. Aut

Aut ad iura dissimilia & diuersa, & tunc idem & hoc per iura. s. de p̄scrip. alleg. Aut ad paria vel similia, & tunc refert. Aut omnes vel quasi loci vel ecclesie circumuicini vel circumuicini n̄a illa eadem consuetudine reguntur, & tunc extenditur, vt hic, & in c. alleg. dilecto. s. de offi. Archi. & c. dilectus. de capelis monacho. vbi no. Inno. in gl. si. n. alia & c. Quod si alia monasteria eiusdem prouincia hoc iure censerentur, quod illa ecclesia sancti Laurentij de qua ibi loquitur eodem iure censeretur, arg. hic & in c. allegato contra morem. & idem Hosti. ibi. idem Archi. in c. allegato illud. gl. adde. & c. fopite. 12. dist. idem Bernar. & Inno. hic in glo. 2. & vlti. & Hosti. post eos; in hoc. n. dicunt ipsi erant ius commune hic, vt sicut alij faciebant ita isti. j. eo. super eo. Aut non omnes vel quasi loci vel ecclesie illa eadem consuetudine reguntur, & tunc, aut maior pars regitur ea, & tunc idem. f. quod extendatur ad alia loca seu ad alias ecclesias pauciores, vt no. Inno. in c. alleg. dilecto. in gl. no. ra quod. vlti. & dicitur sufficere & c. & Io. & Bern. & Inno. j. eo. ex parte. Sed Hostien. ibi intelligit quod hoc casu requiritur quod fit maior pars in duplum, arg. s. de elect. c. licet. & c. scriptum. cuius opinio videtur satis e qua, arg. j. de electio. si quando. lib. 6. Aut maior pars nō regitur ea, sed minor vel vna sola ecclesia, & tunc nō extenditur, arg. illius c. illud. & ff. communia p̄dici. l. venditor. §. si constat. cum concordant. ibi alleg. Si tamen sint diuersae consuetudines vicinorum locorum, illa quae minus est p̄iudicialis, & nullum vel minus inducet scandalum obseruetur, arg. j. eo. ex parte. s. de maiori. & obedi. cum inferior. & de consuetudine. cum olim. secundum Hosti. qui hoc not. j. eo. super eo. in fi. † Sed quae est ratio quare p̄scriptio legitima completa per aliquem cōtra alium in aliquo loco vel aliqua ecclesia extenditur contra ipsum ad alium locum seu aliam ecclesiam conuinciam, quae eodem iure censentur, dummodo p̄scribentes hoc intēdat & aduersarius hoc faciat, licet non p̄scribat in omnibus vel maiori parte ecclesiarum, vt est dictum: secus tamen in consuetudine, nisi sit in omnibus vel maiori parte ecclesiarum. Ratio est, quia in p̄scriptione fit illa extensio ex animo & intentione p̄scribentis, volentis acquirere possessionem in rebus cōtiguas & connexas. ff. de acquir. poss. l. 3. in prin. ad Trebell. l. re situta. & no. per Inno. plene. s. de restitu. l. polia. in literis, & in c. alleg. dilectus. de capel. mona. & ex scientia & patietia, & sic tacito consensu ipsius aduersarij, qui pro traditione habetur in rebus in corporalibus, vt est dictum, & qui si damnum patitur de seipso queri debet. Sed in consuetudine non fit extensio ex animo vel intentione vel patietia vel consensu tacito vel expresso alicuius, s̄ fertim de loco vel ecclesia, ad quē, feu quam sit extensio, seu autoritate iuris communis tantū, vt no. Inno. hic in gl. si. quod quidem ius noluit p̄iudicari pari vel maiori parti perfectum seu tacitum consensum, consuetudinem. inducentem paris, vel minoris partis, sed vt minime vel minoris partis perfectum vel tacitum consensum omnium, vel quasi etiam maioris partis, cū illud quod maior facit omnes facere videatur. ff. ad muni. l. quod maior. de regu. iur. l. aliud. §. refertur.

- 1 Monasterium in genere intrare vouens ab eo ingredi compellitur.
- 2 Monasterium in genere intrare vouens, ab episcopo approbatum ingredi compellitur.
- 3 Monasterium occulte vouens intrare, quo ad deum obligatur votum adimple.

X parte. Ad declarationem gl. si. Inno. hic si quis queris vtrū si aliquis promittat vel voueat intrare aliquam religionem seu aliquod monasterium de religionibus seu monasterijs approbatis, ex hoc obligetur, & cui & qualiter, distingue. Aut queris vtrū & qualiter obligetur in foro iudiciali aut in foro p̄nitentiāli: si in foro iudiciali refert, † aut promittit vel vouet intrare certum monasterium, & tunc licet tale votum sit simplex, vel de futuro, tamen monasterij conditione ex hac decretali potest agere contra vouentem, vt intret ipsum monasterium, arg. huius. c. secundum Inno. & Hosti. Et credo quod nedum illud monasterium potest agere contra eum, sed etiā ecclesia, puta diocesis, qui habet exequi facta pia, & occurrere periculis animarum. ff. de pet. hær. l. hæreditas. C. de Episcop. & cler. l. nulli. §. quod si nemo. s. de iureiur. ad nostram. 2. de testam. c. nos quidem. c. tua nobis. c. Ioannes. & c. fin. & de pet. totum. † Aut promittit vel vouet in genere aliquam religionem intrare, & non dicit quam, & tunc ecclesia potest ipsum admittere vt intrare vnam de approbatis, ex quo de voto in

iudicio fit sibi fides: licet. n. nulla fiat promissio sine votum, tamen vouens obligatur vt hic patet, & ff. de pollicitatio. l. pactū. in prin. s. de voto & voti redēp. c. magna. & c. licet. & in multis alijs. c. eiusdem tit. Ad hoc etiam facit. 27. q. 2. Agathola. secundum Inno. & Hosti. & Io. And. hic idem Archi. 12. q. 1. famimus. in gl. adde. hac ratione videtur & j. de regu. c. constitutionem. super verbo obligat. li. 6. & Gui. de mon. Lau. & Gen. extra de religi. do. c. cum de quibusdam. super verbo aliquam regulam. in cle. Et intellige per ecclesiam Episcopum, vt est dictum, quia ecclesia est in episcopo, & Episcopus in ecclesia. 7. q. 1. scire debes. non autem credo quod certa religio, seu certum monasterium possit ipsum ad hoc distringere, vel agere contra eum, arg. j. de reg. non solum. in fi. lib. 6. ff. de leg. 2. l. q. seruum. §. si inter duos. & l. vnū ex familia. §. rogo. de reb. dubijs. l. si fuerit. cum concor. † Si quis in foro p̄nitentiāli, tūc obligat quo ad deum, licet fit penitus occultum perinde, vt si probari possit, licet non quo ad ecclesiam militantem, quae nō iudicat de occultis infra de symo. c. sicut nobis. & c. tua. in fin. nisi in foro p̄nitentiāli. s. de etate & qualitate aures. j. de p̄nit. c. omnis. secundum Hostien. hic & Archi. & Guli. de monte Laud. & Gen. vbi. s.

- 1 Praestatio annua cum titulo, & bona fide, p̄scriptionem causat.
- 2 Praestatio annua cum mala fide, p̄scriptionem non causat.
- 3 Praestationis annuae partē recipiens quadraginta annis an postea integrē petat. 5.
- 4 Exceptionem pecuniae non numeratae, non opponit debiti partem soluens.

Lim causam. Ad euidentiā primae gl. si quis queris vtrum & quando protestatio valeat vel non, vide qd dixi post Hosti. s. de constitu. cum Martinus. & per Card. j. de regu. iur. c. in generali. lib. 6. & forte dicam. j. de condi. apo. c. vlti. † Super eo. c. Ad euidentiā gl. 2. si quis queris vtrum & quando confessio aduocati p̄iudicat clientulo: & vtrum & infra qd tempus, clientulus potest errorem aduocati sui reuocare, dixi. s. de app. cum causam.

† Super eo. c. Ad euidentiā gl. ex hac litera. Si quis queris in casu illius decre. si isti clerici soluerint episcopo, & episcopus receperit per. 40. annos Lucenses pro Papiensibus, vtrum in solutione Papiensium esset p̄scriptum, distingue. † Aut hoc fecerunt ex causa aliqua legitima, seu titulo legitimo dante titulum p̄scribendi, puta ex compositione legitime facta inter eos, seu tali quae dat titulum p̄scribendi, vt le. & no. s. de transactio. contingit. & de iure patro. cura. & tunc esset ei p̄scriptum, dummodo interueniret bona fides p̄scribitis, vt ibi le. & no. pro hoc no. per Goff. in sum. eo. ti. §. post census. Aut hoc facit sine causa legitima seu titulo legitimo ad p̄scribendum, sed solum interuenit solutio diuturna per. 40. annos, & tunc est contrarietas inter Ber. qui dicit quod est p̄scriptum, & Hosti. qui dicit quod non est sibi p̄scriptum propter malam fidem. s. de p̄scri. c. fi. Nec ob. quod dicitur hic in ver. a tempore dicti. B. non nisi. 36. annorum & c. quia subaudiendum est maxime nam sicut census p̄scribi non potest, vt C. de p̄scri. 30. vel 40. anno. l. male agitur. & l. comperit. sic nec diminutio saltem ab illo qui malam fidē habet, arg. s. de relig. do. constitutus. & patet in eo quod no. s. de p̄scri. c. si secundum Hosti. hic, cum quo concor. Archid. 10. q. 1. relata. in glo. adde dicas quod in tali. † Sed tu posses dicere & satis probabiliter, quod si isti clerici soluebant istos Lucenses nomine & loco Papiensium, quod nunquam p̄scribere possunt, cum habeant malam fidem, & ita potest intelligi vera opinio. Hosti. sed si soluebant eos tantum pro Lucensibus non credentes se alios debere, tunc potuerunt p̄scribere, cum habeant bonā fidem, & ita potest intelligi vera opinio Bert. Nec obstat ratio praedicta Hosti. dicentis, quod sicut census p̄scribi non potest, sic nec diminutio, quia licet census non possit p̄scribi in toto, in parte tamen bene potest: & est simile in decima, quam licet in totum Papa per priuilegium remittere nō possit, in parte tamen sic, vt le. & no. per Hosti. s. de decimis a nobis. † Decret. ista facit ad quaestio. dominicalem. 23. Bart. quaerit incipit cum vnum monasterium, quae queritur, si ecclesia debet alteri ecclesiae annua. 20. & per 40. annos soluit sola. 10. an postea petere possit ecclesia integra. 20. quod possit alle. ff. de seruitutibus rusticorum praediorum. l. vna est via. & de serui. l. vt pomum. §. 1. & quemadmodum seruitus amit. l. stillicidij. in fi. si fer. vendi. l. si eo loco. §. fin. vbi dicitur, quod per partes seruitus retinetur: ergo & hic per partē debiti soluiam, ius in

toto retineo, facit. ff. de sur. l. vulgaris. canonizata. de pen. dist. 1. vulgaris. Secundo, publicae functiones p̄scribi nō possunt. 16. q. 4. c. iudemus. C. de p̄scri. 30. vel 40. anno. comperit. ergo nec ista pensio, cum ecclesia, aequiparetur reipublicae. 16. q. 4. c. placuit. §. potest. 24. q. 4. quid ergo, modo ecclesia non soluendo totum sed soluendo partem habuit malam fidem, & sic p̄scribere non potuit. s. de p̄scrip. quoniam omne. j. de re. iur. posse. lib. 6. In contrarium ius episcopale pro parte p̄scribitur. s. de p̄scrip. auditis. & c. cum olim sic & hic. Item facit. ff. quib. mo. vsuf. amitt. l. placet. & l. is qui vsuf. habet. ff. de vsuf. c. qui semisses. C. de vsuf. aduersus. ff. de aqua quoti. & est. l. 1. §. Trebatius. & quod de separabilibus no. j. de reg. iur. c. vtile. lib. 6. Tertio videtur ecclesia suo iuri renuntiare se tanto tempore medietatem recipiendo. j. de priui. si de terra. Item si totum p̄scribi potest, ergo & pars, de offi. dele. pastoralis. §. 1. de donatio. inter vir. & vx. nuper. ff. de rei. vend. quae de tota. Quarto, si speciale est in tributis, quod solues minus quam debeat non p̄scribit, vt in lalle. comperit. ergo in alijs secus. & videtur expresse hic. Soluti Bartho. quod si. x. quae soluebant ex vna causa debebantur, & illa quae non soluebantur debebantur ex alia, in illis. x. videtur p̄scriptum: sed si ex eadem causa debebantur, videtur ecclesia solues partem agnoscere totum debitum. C. de p̄scrip. 30. vel 40. anno. cū notissimi. §. pen. † Accur. ibi in fin. 1. gl. tenuit simpliciter non p̄scribi. alleg. C. de non nu. pecul. cum fidē. vbi soluens partem debiti vel vsurarum amplius non opponit pecuniam nō numeratam. Ad idem induci potest quod dicit lex de patre q. soluit partem debiti a filio contracti, quia cessat Macedon. ff. ad Maced. item si filius alias sed Iul. §. si. ad glo. praedictam remittit Spec. rub. de p̄scrip. ver. quid si cum deberem. sed alibi. l. rubrica. de locato. §. nunc aliqua. ver. 13. ad literam ponit praedictam solutionem Bartho. Sed Dynus cuius dictum ponit Cy. in p̄dici. l. distinguit. † Aut est vna praestatio: aut sunt plures, primo casu, aut ego qui recipiebam decem tantū sciebam eum teneri ad 20. & tunc retineo ius in alijs. 10. & de eo casu accedat illa regula plus semper. j. de reg. iur. lib. 6. quia tamen alias cum minus contineretur in pluri recipiendo scienter partem, retineo possessionem totius per iura prius alleg. Si autem credebam eum teneri ad 10. tantum, tūc mihi praeiudicatis distinguit lex in vsuf. qui tantū vitur & non fruitur. ff. quibus modis vsuf. amitt. l. is qui. & ratio est secundū eum, quia non videor habuisse animum mihi obligandi vel retinendi seruitutem quam ignoro. ff. quemadmodū serui. amitt. l. si cōmunem. & l. vna est via. Secundo casu quando erant plures praestationes, tunc per vnam praestationem alias non retineo, sed eas perdo. ff. de aqua plu. arcen. l. si prius. Ex praedictis autem incidunt duo dubia, an si illa ecclesia. 20. soluebat pro emphyteusi, soluendo partem tantum post tempus iuris perdat rem totam vel partem vel nihil, de quo videt in Spec. in §. alle. nunc aliqua. verfic. 29. salu o semper quod no. j. de reli. do. constitutus. Secundum, an debens annua. 20. anno quo cessauit, incipiat p̄scribi pro annis sequentibus, an quolibet anno inchoetur illius anni p̄scriptio, de quo satis in lalle. cum notissimi. §. si. & in Spe. §. praesal. §. nunc aliqua. ver. 4. r. Io. An. qui totam istam. q. posuit in c. alleg. plus semper. in nouella. & ad praedicta concor. quod no. Goff. s. de causa pos. & proprie. cū ecclesia Surrina. & Archi. 63. dist. nosse. dicentes ff. de clerici ecclesiae vel ciuitatis tanto tempore quod sufficeret ad p̄scribendum, interfuere, cum canonicis ecclesiae tractauit electionis seu postulationis, nec elegerint sed postulasent ius eligendi, est eis quaesitum, per lalle. is qui. & quemadmodum serui. amitt. l. 2. nam & postulandus eligitur. s. de electio. in causis de renuntiatione. post translationem.

- 1 Ecclesia ad procura. soluendam impotenti alia ecclesia iungenda.
- 2 Ecclesia afferente inopem, quid agendum ad procuracionem habendam.
- 3 Credendum cui potius fama, an assertioni se inopem alleganti.

Procuratio debita non visitanti eam exigit quauis non visitet. Procuratio sine visitatione non danda. Procuracionem recipit legatus de latere quamuis non visitet. Legato simplici sine visitatione procuratio non debetur. Archiepiscopo non visitanti procuratio non danda. Episcopo non visitanti procuratio non debetur.

Procuraciones. Si queris vtrū, & quando procuratio p̄scribi possit, distingue, vt dixi. s. de p̄scri. c. cum ex offi. cij. & ibi videas. † Super eo. c. In ver. cum aliqua t̄ hic habes, quod cum aliqua ecclesia non sufficit per se ipsam ad integram procuracionem soluendam, tunc duae vel plures ecclesie congregantur in vna, vt puta potens est soluere cētum solidos, quae est integra procuratio expediat igitur se, & soluat, si nō potest soluere, nisi. l. iungatur ergo ei alia aequalis sibi, & sic faciant integram procuracionem: caueat tamen rector ecclesiae, quod nihil cōfin-gat si non vult incurrere peccatum inobedientiae, vt patet in eo, quod leg. & not. s. eo. cum instantia. † Sed si dicat se impotentem. & legatus dicat quod potens est, tunc aut euidenter liquet quod potens est secundum communem famam, arg. ff. de fun. instru. cum de lanionis. §. asinum. qui satisd. cogantur. l. si vero. §. j. & tunc compellatur. Aut euidenter liquet, q̄ eget, & sic non cogatur. s. solutio. Odoardus. Aut dubitatur, & tūc praelatus potest si vult exigere iuramentum, quod veritatem dicet & stabit d. suo, arg. s. de iureiur. c. vlti. Aut potest ipsum excommunicare si suspectum habeat sub hac conditione si in fraudem vel falso asserat se impotentem. s. de appel. praererea. & sic relinquit ipsum conscientiae suae. s. de iureiur. mulieri. secundum Hosti. & Io. And. quod possit sic excommunicare facit. j. de sent. excom. sacro. §. vlt. ver. nisi talis sit. † quod nor. Ab. ibi super verbo dubitari. de illo quem iudex excommunicat, quia non soluit id in quo est condemnatus: & quae dicit quod non habet vnde soluat, cum tamen fama sit quod est diues, & soluendo, simile no. Hosti. in summa de postulando. §. quid pertinet. sub. §. quid si clericus. & Spec. titu. de aduo. §. 1. ver. sed nunquid cogi. † Super eo. c. Si queris vtrum procuratio dari debeat alicui, licet visitationis officium non impendat, distingue. Aut queris de procuracione debita non de iure communi puta ex fundatione ecclesiae vel consuetudine vel priuilegio vel compositione legitime facta: aut de procuracione de iure communi, vt de illa quae est debita Episcopo, Archiepiscopo, vel legato. † In primo casu, aut est debita tali, qui visitationem nō habet sed procuracionem tantū, & tunc procurari debet, licet non visitet, quia nec potest, vt patet quando debetur ex fundatione 18. q. 2. Eleutherius. s. eo. praererea. & c. quanto. de consuetudine patet s. eod. fopite. & c. cum venerabilis. 18. q. 2. seruitium. de priuileg. 16. q. 1. possessiones. j. de excess. praeto. acce dentibus. de compositione. patet in c. allega. quanto. † Aut est debita tali qui etiam visitationem ibi habet, & tunc procurari non debet nisi visitet, arg. huius. c. 1. responso. vbi denegatur procuratio visitationem de iure communi habentibus, & ipsam non exercentibus, ergo multo fortius ipsam habentibus de iure speciali, cū ius commune magis debeat ampliari quā speciale. ff. de condit. & demon. l. mulieri & Titio. in auth. de non alienan. vel permutan. re. ecclesiae. §. quia vero verisimile. collatio. 2. In secundo casu refert, aut queris de legatis aut de alijs: si de legatis aut de legatis de latere: aut de alijs, puta missis vel natis. † Si de illis de latere, dic quod recipiunt procuracionem licet personaliter non visitent, vt hic in §. hoc adhibito. † Si de alijs dic quod non recipiunt procuracionē nisi personaliter visitent, vt s. eo. c. 1. responso. & haec est vna de differentijs inter legatos de latere & alios: differunt etiam in quin que alijs, vt no. j. de offi. deleg. c. 1. lib. 6. Quod potest esse verum, quando legatus vult colligere procuraciones per totam prouinciam, sibi cōmissam, alias quicunq; sit legatus siue nuncius, qui in aliquo loco habeat necessarium moram trahere hoc priuilegio vti potest, vt hic, & s. eod. cum instantia. quia in eo habet locum ratio quae hic tangitur, ergo & idem est ius. j. de consangu. tua nos. † Qui de archiepiscopo si pro negotio totius prouinciae oporteat ipsum in aliquo loco moram trahere, continue procurandus, vt no. Inno. j. eo. Romana. lib. 6. super verbo visitatis. & Hosti. & Io. And. hic, quia eadem est ratio, tunc in ipso, quae & in legato, ergo idem ius, vt praemissis. Sed dices licet vbi est eadem ratio iuris communis idem ius censetur, non tamen vbi est eadem ratio priuilegij, est idem priuilegium,

Vm venerabilis. Ad euidentiā glos. hic patet & c. Si quis queris vtrum Episcopus donando seu eximendo ecclesiam cathedralem procuracionem, & visitationem excipere & sibi retinere videatur, dic vt dixi supra, de donationibus c. pastoralis. † Super eo. c. Ad declarationem gl. hoc nouum. Si quis queris vtrū quoties quando & qualiter Episcopus vel Archiepiscopus possit & debeat ecclesiam sibi subditam in anno visitare, & procuracionem exinde recipere, dic vt dixi s. eo. cum Apollolis.

- 1 Ecclesia ad procura. soluendam impotenti alia ecclesia iungenda.
- 2 Ecclesia afferente inopem, quid agendum ad procuracionem habendam.
- 3 Credendum cui potius fama, an assertioni se inopem alleganti.

ut legum, nisi a principe impetretur, vt j. de priuileg. sanè. sed resp. dicitur posse aliquid in priuilegio non corpore iuris clauso, quia in clauso secundum Hosti. & Io. And. Tutius tamen est & maxime hodie, quod non ratione visitationis a locis vicinis vt hic dicitur. sed potius ratione communis honoris talia a tota prouincia, communiter exigantur, arg. s. de statu mona. in sim. gulis. de procura. cum pro causa. saluo eo quod leg. & no. j. eo. versu. & cum aliqua. & sic intellige quod no. in summa de offi. Archid. s. quod sit eius officium. versu. sed nunquid plures. Hostien. qui ponit hanc distinctione. a. ver. in secundo casu citra.

1 Si quis de alijs puta episc. opis, & alijs, tunc dic qd nisi personaliter visitent, procurari non debent, sed si fuerint impediti quod non possint personaliter visitare poterunt per alios visitare, & illi visitatores procurabunt, quod dic, vt le. & no. s. de offi. ordi. c. inter cetera. & eo. tit. c. i. Episcopus. lib. 6.

1 Archiepiscopa an prouinciam visitare debeat.

Vim nuper. Ad declarationem primæ glo. Ber. hic. Si quis vtrum & qñ Archiepiscopus possit suam prouinciam visitare. Distinguit hic Ber. post Gof. vtrum Episcopus est negligens, & tunc sic, alias non. q. 4. cum scimus. & c. cū questus. Sed Host. dicit indistincte, quod potest visitare, siue Episcopus sit negligens siue non & bene: quod verum etiam contraria consuetudine non obstante, quod dic vt hodie le. & no. j. eo. perpetuo. lib. sexto, vbi corrigitur opinio prædicta Bert. hic & j. de accu. sicut olim.

- 1 Procuratio an in oratorijs debeat.
- 2 Oratorium inonestum destruendum.
- 3 Oratoria an eccle. priuilegijs gaudeant.

Vthoritate. Si quis vtrum in oratorijs procuratio debeat, & ipsam Episcopus vel alius exigere possit, distinguit. Aut quis de procuracione debita ratione visitationis: aut de alijs alijs debitis, puta ex fundacione, priuilegio, consuetudine, vel de illa que debetur legatis sedis apollo. ice, de qui bus per Ber. & Hosti. s. eo. procuraciones. & dixi. s. de præscr. cum ex officij. Si de illa que debetur ratione visitationis tunc. Aut huius oratoria habent populum & curam, & tunc sunt visitanda, & exinde per consequens, procuratio annexa visitationi recipienda. 10. q. 1. placuit. & c. Episcopi. & pro hoc not. per Inn. s. de offi. Archi. c. vit. gl. no. Archi. ver. item dicit & c. Aut non habent populum neq; curam, & tunc, aut in tali oratorio nullus est ordinatus auctoritate ordinarij ad celebrandum continue, & ordinate, sed est ordinatum, vt esset ibi locus ad orandum tantum, & quod quilibet posset ibi orare qui vellet, & tunc cū non esset ibi quod visitari posset, ratione oratorij, nec per consequens exinde procuracionis nomine, quæ est annexa visitationi, vt s. eo. cum venerabilis. est aliquid exigendum, vt hic, & arg. s. de ap. cum cessante secundum Vinc. Glos. Inno. & Host. & Io. And. hic aut in tali oratorio est ordinatum, quod certa persona, vel aliqua de certis debeat in eo deservire, & tunc Episcopus poterit ibi visitare, & ratione visitationis procuracionem recipere, cum ibi locus sit sacer, & in potestate Episcopi, & certa persona, quæ visitanda est, argu. s. de religio. do. c. de xenodochijs. & c. ad hæc. de con. dist. 1. clericos. secundum Inno. & Host. & Io. And. hic, idem no. G. de mon. Lau. & Gen. extra de re. do. c. quia contingit. in clem. Guil. super verbo fundacione. & Gen. super verbo constitutum. Si quis de alijs procuracionibus alijs debitis, tunc dic, quod tales procuraciones non excluduntur per istud. c. sed debent possunt secundum Host. pro quo bene facit istud. c. ibi procuraciones, quæ ratione visitationis debentur & c. a contrario sensu. Dicit etiam Inno. hic quod si hi quorum sunt oratoria non teneant ea honeste nec faciant ibi celebrari, quod Episcopus ea destruet. de cose. dist. 1. omnis. quod intelligas secundum Host. vbi esset oratorium dedicatum, & auctoritate Pontificis ædificatum ad celebrandum, alijs contra in his quæ permittuntur. Et no. secundum Host. quod talia oratoria de quibus loquitur istud. c. possunt facere monachi sine auctoritate Episcopi: cum & cuiuslibet laico hoc liceat, de conse. dist. 1. vniuersique. non tamen ibi potest poni campana sine auctoritate Episcopi. de priuilegijs. nec etiam celebrari nisi auctoritate Episcopi, vel sedis apollo. j. de priuilegijs. in his in aut. vt nullus fabricet orat. do. s. colla. s. quomuis Gof. dicat quod tale oratorium gaudeat immunitate ecclesiastica. arg. j. de immu. eccle. c. i. aut tamen dicit contra secundum Host. & est rō

quia non est dedicatum deo: quare cum hodie sit oratorium, cras potest fieri camera, & erit locus priuatus, cum non sit deo dedicatus. Nec obstat, contrarij, quia loquitur de ecclesia deo dedicata vel ædificata ad consecrandum, vnde non mirum si talis locus immunitate gaudeat, cum decreto ad humanos vsus reuerti non possit, vt l. & no. s. de reli. do. c. 4. secundum Host. hic, & in sum. tit. de immu. eccle. s. in quantu. ver. quid de oratorijs. cuius opinionem approbant. G. de mon. Lau. & Gen. extra de relig. do. c. quia cōtingit. super verbo compellere. in cle. & idem tenet extra de peni. & remi. c. 1. glof. 2. in cle. vbi videtur idem tenet Ioan. in summa confes. rub. de immuni. eccle. q. 9. vtrum priuata & c.

¶ De consecratione ecclesiæ vel altaris Rubrica.

- 1 Sacra separata non coniunguntur.
- 2 Religiosa rei aduersus, religiosum est.
- 3 Sacrum an non sacrum ad se retrahat.
- 4 Proprium dignius an minus, dignum trahat.

Vod in dubijs. Si quis vtrum sacrum vel religiosum tanquam dignius trahat ad se nõ sacrum vel non religiosum, distinguit. Aut quis in rebus omnino separatis & distinctis, & tunc non, quia separatim separata debet esse ratio. ff. de fonte. l. vna. C. de dona. inter vir. & vx. l. si maritus. 1. & de Episcop. & cler. l. repetita. de testa. l. consulta diuina. & j. de præben. quia sæpe. in prin. lib. 6. cum cōcord. ibi alle. & est satis expressum. j. eo. ti. c. vnico. ver. secus. l. 6. Aut quis in rebus aduersus se commixtis, & tunc aut quis de re religiosa: aut de sacra inter quas est magna differentia, vt legitur, & no. in sti. de rer. di. s. sacra. & s. religiosum. & ff. de rerum di. l. in tantum. s. sacra. & s. seq. vbi habes quod, sacra sunt quæ rite per Pontifices deo consecrata sunt, veluti ædes sacra, & dona quæ rite ad ministerium dei dedicata sunt, religiosum vero locum vnusquisque sua voluntate facit, dum mortuum infert in locum suum. Si quis de re religiosa, tunc dic, quod rei religiosæ aduersus religiosum est, vt ff. de rei vendi. l. quæ religiosæ. & j. de symo. c. consulere. Si de sacra tunc, aut sacrum & non sacrum sunt eiusdem substantiæ & naturæ: aut diuersarum. Si eiusdem vt in duob. oleis & similibus, tunc dicit Hosti. s. c. 1. Aut quis in liquoribus, & alijs rebus, quæ ex cōmixtione confunduntur, vt in oleo sacro, & in oleo non sacro, & tunc habet locum, quod hic dicitur. i. quod sacrum trahit ad se non sacrum, vt hic, & 13. q. 2. non æstimemus. arg. ff. de vfuca. cum qui ædes. Aut in alijs rebus, & tunc, quod nunquam id quod apponitur intelligitur consecratum, ar. opti. in sti. de rerum di. s. cum ex alien. vlt; ad s. cum in suo. secundum eū. Sed contra hoc facit gl. Ber. hic in fi. vbi dicit, quod in reficiendis sacris vestibus. filium non sacrum, siue pannus non sacer potest apponi, nec est opus noua consecratione, cum quo concordat ipse Host. hic, arg. s. alle. cum ex aliena materia, & eo. tit. s. quod si partim. & s. si cum. Item contra hoc facit, quod no. Hu. Arch. de conse. dist. 1. de fabrica. in glade sicut succedat siue. & c. per Archi. vbi no. quod si ecclesiæ consecrata in longitudine vel altitudine aliquid adijcitur, non reconsecratur, quia sacrum trahit ad se non sacrum vt hic: sed aqua exorizata aspergetur secundum eos: quorum opin. credo verior. s. quod siue in liquoribus, vt hic. siue in alijs sacrum trahat ad se non sacrum, ex quo sunt eiusdem substantiæ, & naturæ: & per iura prædicta si sacrum & non sacrum sint diuersarum substantiarum vel naturarum, tunc sacrum non trahit ad se non sacrum. Et ideo si post calicis consecrationem, vinum mittatur in calicem, illud quidem non transit in sanguinem, nec sanguini commiscetur, vt j. de cele. mis. cū Marthe. s. quæ sultit. ver. præterea. Et est ratio, quia post consecrationem calicis, est ibi verum corpus, & verus sanguis Christi, & sic sanguis & vinum superinfusionis sunt penitus diuersæ substantiæ, & naturæ: vt plene no. G. de mon. Lau. extra de decl. c. 1. super verbo immisciam. in cle. & idem innuit Pet. de Samp. & Abb. hic & Io. And. post eos, dicentes vinum admixtum non esse eiusdem liquoris. Item sanguis ille est incommutabilis, & ita incommixtibilis, & ideo non trahit ad se non sacrum: & ita incommixtibilis, & ideo non trahit ad se non sacrum: & vide quod no. frater Io. in sum. confes. tit. de sacramento Eucharistiæ. q. 1. 13. vtrum speciebus. & c. vbi quo ad cōmixtionem aliter notare videtur. Si autem quis de duobus prophans, vtrum maius dignum trahat ad se minus dignum, vide per Cardi. infra de reg. iur. c. indultum. lib. 6. cum quo concor. Ioan. And. ibi in nouella.

1 Ecclesia

- 1 Ecclesia quando reconsecranda.
- 2 Altare quando reconsecrandum. 4. 6.
- 3 Excommunicati corpus ecclesiam exerat.
- 4 Ratio vbi est eadem, ergo idem ius.

Roposuiisti. Si quis vtrum & quando ecclesia est reconsecranda vel recondenda, distinguit. Aut quis de primo, scilicet quando est ecclesia reconsecranda, & tunc. Aut est consecrata, non tamen in forma ecclesiæ, & tunc debet reconsecrari. de conse. dist. 1. ecclesiæ. & no. Io. 1. q. 4. ecclesiæ. gl. 1. & Arch. ibi in glo. 3. & idem intellige de altari non secundum formam ecclesiæ consecrato, scilicet, quod debeat reconsecrari. Aut est consecrata in forma ecclesiæ, & tunc dic quod est consecrata in tribus casibus notatis hic in gl. & per Innoc. in rubri. aut quando est reconcilianda, & tunc in duobus casibus hic no. in gl. & in duobus alijs qui statim sequuntur. Aut quis quando altare est reconsecrandum, & tunc, in duobus casibus, qui casus ijs verbis continentur quos ponit hic Hosti. sed non comprehendunt omnes casus, templa cruor, semenque piant, dubium, rogus atque diruptio resecant, sed mensam fractio, motus. Templa id est ecclesia cruor, id est effusio sanguinis. semen. i. feminis humani. piant id est, reconciliant, hoc est in ijs duobus casibus eger ecclesia reconciliatio, & non reconsecratio, vt hic & j. eo. c. fi. Tertius casus est in quo ecclesia indiget reconciliatio, si in ecclesia sint sepulti excommunicati vnus vel plures, quo casu etiam sepulti ecclesiæ sunt radendi. de consec. dist. 1. ecclesiæ. & j. eo. consuluisti. secundum Hosti. hic & in sum. eod. tit. s. an sit iteranda. sub. s. item cemetaria. & hoc intellige de excommunicatis impenitentibus: secus de excommunicatis qui morte preuenti & penitentibus absolui non poterunt. ar. j. de sent. excom. c. is cui. s. 1. lib. 6. a contrario sensu, & hoc tenet Ber. j. de sen. excom. a nobis. 2. in fi. Quartus est, si ecclesia vel cimiterium vel aliud quodcunq; sacrum ab Episcopo publicè excommunicato consecratur vel benedicatur, nã tunc procul dubio reconciliatio eger antequam fideles vtantur talibus tanquã sacris, vt patet in eo, quod no. s. de fa. non iter. c. 2. Nam si corpus excommunicati mortui ecclesiam vel cimiterium exerat, vt j. eo. consuluisti. & de consec. dist. 1. ecclesiæ. multo fortius vbi ipsa consecratio transit & persequitur per manus & os excommunicati, ar. ff. de testam. Domitius vnde sicut consuevit dici de symonia eo, & symoniacè promotio quod iustus occidit. Sic & potest dici de tali consecratione, omnia enim sacramenta talibus exhibita quantum ad immerita eorum pertinet, contaminata sunt, & fetent coram deo, secundum Ioan. 1. q. 1. c. i. presbyter. s. quod autem & c. seq. & c. odit deus quod intellige quoad reconciliacionem faciendam, alias enim vera sunt sacramenta, dum modo in forma ecclesiæ exhibita sint, quod dic vt plene not. s. de sacramen. non iteran. c. 1. & 2. & de sepul. sacris. Vt illa iura, & similia quo ad corpus Christi indistinctè intelliguntur, quod à quocunq; presbytero secundum formam ecclesiæ conficiatur, perfectum est sacramentum, nec aliqua reconciliacione eger: & idem est in baptismo, & alijs ecclesiæ sacramentis. s. de sum. tri. c. 1. s. antepe. & se. & de coha. cler. & mu. c. vestra. In alijs autè exterioribus benedicendis & consecrandis obtinet quod præmissi secundum Host. qui hoc no. j. eo. consuluisti, & Io. And. post eum cuius gl. approbat Arch. in calle. ecclesiæ. de consec. dist. 1. Potest addi & quintus casus scilicet quando ecclesia vel cimiterium vel aliud quodcunq; sacrum consecratur vel reconciliatur a tali qui est dignus execratione, & depositione, vt symoniaco secundum Ioã. & Hug. tamen circa hoc subdividit quia. Aut a symoniaco symoniacè nondum tamen degradato in forma ecclesiæ consecratur ecclesia, & tunc non videtur iterum dedicanda seu consecranda, sed tantum aqua asperisionis benedicenda. Aut consecratur a symoniaco degradato vel nondum degradato, sed extra formam ecclesiæ, in quo forte casu loquitur. c. ecclesiæ. j. q. 4. & tunc destruendum est altare quo iterum reedificato adhibita omni sollemnitate consecrationis iterum consecrabitur, secundum Io. Fa. & Arch. in calle. ecclesiæ. gl. 3. 1. q. 4. Dubium id est si dubitetur, vtrum sit consecrata de consec. dist. 1. ecclesiæ vel altaria. j. de bap. c. 2. Rogus id est si cōburatur tota vel maior pars, debet iterum consecrari. de conse. dist. 1. ecclesijs. semel atq; diruptio. i. si tota ecclesia simul destructa fuerit vel maior pars, debet iterum consecrari, si successiue sufficit asperio aquæ benedicta, de cose. dist. 1. fabrica. fm Ber. hoc est re-

conciliatur non autem reconsecratur, quia eadem ecclesia vt, ar. ff. de iudi. proponatur. de leg. j. q. in rerum natura. secundum Host. Refacrant. in istis tribus casibus ecclesia est reconsecranda. Sed mensam, repetere reconsecrans, duo quæ sequuntur, fractio si enormis, vel quando accidit in sigillo morus. s. quando tabula vel mensa altaris dissoluitur a iunctura, quod dic vt no. per Ber. s. eo. c. 1. & per Host. in sum. eo. tit. s. & an sit iteranda. in ijs duobus casibus tantum reconsecratur altare. Et idem intelligas quando dubitatur, vt dictum est. s. de ecclesia 1 quia eadem est ratio; ergo idem ius, ar. j. de consan. & affi. tuas: sed in exultione Io. And. dicit contrarium, quia consecratio ecclesiæ consistit in exteriori linitione parietum ab interiori parte ecclesiæ: sed consecratio altaris consistit inter parietes & iuncturas, vnde plus operatur exultio ibi quã hic. Potest ergo accidere quod altare eger reconsecratione, & non ecclesia & econuerso, secus in reconciliacione, quia adeo cōnexa sunt, quod non potest vnus sine reliquo violari, vt no. s. eo. c. 1. secundum Host. Vnde propter motionem altaris vel lapidis continētis sigillum, est reconsecrandum altare: sed non ideo ecclesia reconsecranda est secundum Abb. s. eo. c. 1. in fi. Et sic colligo quod ecclesia est reconsecranda in quatuor casibus computato illo casu, quando consecratur non secundum formam ecclesiæ. Item quod ecclesia est reconcilianda in quinque casibus: & altare toties quoties reconciliatur ecclesia: & de hoc vide quod no. Gof. in sum. eod. tit. per totum & Ray. de sacra. non iter. per totum. & frater Io. in sum. confes. rub. de sacramentis non iteran rubricella de conse. ecclesiæ. q. 150. in quibus casibus & Asten. lib. 6. tit. isto arti. 2. & 3. & Inno. s. eo. c. 1. & melius Arch. de consec. dist. 1. c. missarum.

- 1 Excommunicatus in cimiterio non sepeliendus.
- 2 Prægnans, an cum partu in cimiterio sepelienda. 4.
- 3 Prægnans ad baptismum admittenda.

Confuluisti. Hic habes quod excommunicatorum corpora non debent in cimiterio sepeliri: sed nec corpora paganorum, vt de conse. dist. 1. ecclesiæ. & no. Host. in sum. eo. ti. s. & an sit iteranda. sub. s. item cemetaria. & vide quod no. ibi in sub. s. seq. quid si mulier, vbi querit quid si mulier prægnans sepulta est in ecclesia, nunquid debeat ibi manere, & nūquid sine incisione poterit in ecclesia sepeliri, Hug. dixit quod sic, & hoc innuit esse verum etiam si partus viuificatus sit: & alij dicunt quod mulier scindi debet, & si partus viuatur baptizetur, si mortuus est sepeliatur extra cimiterium, quia talis non debet poni in cimiterio, vt in calle. ecclesiæ. talis. n. baptizatus non est, de conse. dist. 4. si quid est in homine. & si qua mulier prægnans. & duobus. c. præcedens. ar. pro hoc. ff. de iur. i. l. si prægnans. & l. vac. ff. de vfuca. l. si aliena. in fi. Sed prædicta opi. Hug. s. quod mulier prægnans sepeliatur in cimiterio cū partu viuo, non placet sibi, quia per hoc homicidium committeretur. Secunda etiam opinio non videtur approbanda indistinctè, quia qua ratione admittitur mulier prægnans ad baptismum, vt in iuribus alleg. eadem ratione potest admitti, & ad sepulturam, vt sic partus & si baptizatus non sit habeatur tantum pro baptizato, quantum ad hunc articulum pertinet, ne incisio sine vtilitate facta, puta quia constat quod partus mortuus est, horrorem inducat, arg. ff. de rei vendi. l. quæ religio. fis. s. eod. q. in dubijs. Dicat ergo secundum eum quod si præcerto constat mortuum esse partum, nõ inciditur mulier, sed cum partu sepeliatur, & in hoc casu dicas veram esse sententiam Hug. Nec obstant iura, quæ nolunt quod paganus sepeliatur in cimiterio, quia ipsa intelligit quado paganus separatus ab vtero paganæ matris ibidem sepultus fuit, secus si in vtero matris Christianæ, quia nec tunc commode discerni potest, & tunc non est exhumandum. s. de sta. mo. super quod. s. de i. pul. sacris. Si autem certum est quod partus viuatur, vel dubitatur, in hoc casu omnino locum habet secunda opinio. & hoc aperte dicit. l. regia quæ vetat, quod non sepeliatur antequam excidatur. ff. de mortuo inferendo. l. negat lex regia. ad idem. ff. de statu hominum. l. Imperator. & de pœnis. l. prægnantis. secundum Hostien. ibi & in hoc concordat Asten. hoc tit. arti. 2. q. quid si mulier. & vide quod dicam post Inno. & Hostien. j. de exce. præla. c. tanta. dist. in vlti.

- 1 Ecclesia fundator eam dotare tenetur. 3.
- 2 Qui non potest, non potest.
- 4 Episcopus consecrans ecclesiam indotatam per se, eam dotare tenetur.

Vm sicut. Si quis quando episcopus consecrat vel fundat ecclesiam non assequatur dote, utrum ipse Episcopus teneatur ipsam dotare, & quid iuris, distingue. Aut episcopus ipsam fundat vel consecrat ad requisitionem patroni seu fundatoris: aut non ad requisitionem patroni vel alterius, sed per se. In primo casu, aut patronus fundator est solvendo, & tunc cogendus est ei assignare dotem, ut hic aperte probatur secundum Inn. & Host. & licet Io. & Ber. hic in gl. 3. ver. sed quæ erit & c. dicant quæ sit competens dos. Hosti. tamen dicit & Io. And. post eum, quod hoc difficile esset cuilibet fundatori: & si hoc de facto servaretur, pauci invenirentur fundatores ecclesiarum qui ad hoc vellent altringi: qui tamen ad dotem competetem assignandam altringuntur, ut dicit hic text. in fi. Unde dicit, quod communiter vnus manus sufficit arg. s. tit. 1. c. nec tenetur talis ad hospitalitatem tenendam, vel iura episcopalia persolvenda, nisi forsitan aliquod nomine cathedralici, arg. s. tit. 1. c. olim. de offi. ordi. conquerente i quia qui non potest ff. de fur. itaq; fullo. s. de solu. Odoardus. Unde nec talis Episcopum procurabit. 10. q. 3. cauendum. donec perueniat ad pinguiorem fortunam, arg. s. de consuet. cum dilectus. sic. n. multæ ecclesie in paupertate fundatæ fuerunt, quæ postmodum sunt ditatæ, vt patet s. de deci. suggestum. secundum Hostien. t cuius opinio, intelligit fore veram in casu vbi ad requisitionem patroni Episcopus consecraret capellam vel ecclesiam simplicem absque expressione alicuius collegij vel conuentus vel alterius qualitatis. Opinio. vero Ioan. & Ber. intelligit veram in casu vbi ad requisitionem patroni volentis fundare ecclesiam conuentualem, vel collegiatam, cam sub tali qualitate specifice consecrauit: ita ordinatio, voluntas, & consensus ipsius patroni ipsum obligant ad id, & secundum id quod disposuit & ordinauit. Aut patronus seu fundator non est solvendo ad cuius requisitionem, episcopus ecclesiam consecrauit, & tunc dicit idem quod in membro sequenti, quando non ad requisitionem alicuius sed per se consecrauit secundum Hosti. In secundo casu, scilicet, quando episcopus non ad requisitionem alicuius, sed per se consecrauit ecclesiam, dicit vt Ber. hic & Host. post eum qui dicit quia. Aut episcopus habet proprium præter bona ecclesie, & tunc tenetur eam dotare, arg. de consecra. distin. 1. cap. nemo edificet. sicut tenetur providere illi quem ordinat sine titu. supra, de præben. c. 2. & c. episcopus. & c. cum secundum. Aut non habet proprium, & tunc secundum Hostien. de reditibus suis dotabitur. supra, de fideiussio. peruenit. quod si fieri non possit propter tenuitatem reddituum episcopatus, vel alias, tunc fiet de bonis ecclesie si tamen sine lesione ipsius fieri possit, argumen. supra, de donationibus. capitu. apostolicæ. Alioquin delictum personæ non debet in damnum ecclesie redundare. 1. 5. quæstione sexta, si episcopum. supra, de except. cum venerabilis. infra, de regulis iuris. delictum. libro sexto, secundum eos.

1. Ecclesiam pollutam sacerdos ex privilegio reconciliat.
2. Ecclesiam pollutam, in ex consuetudine sacerdos reconciliat.
3. Ecclesia polluta a solo episcopo reconcilianda.

Qua. Si quis vtrum ecclesia polluta, vel cimiterium pollutum per inferorem episcopo reconciliari possit, distingue. Aut super hoc habet privilegium a Papa, & tunc secundum formam & tenorem privilegij hoc facere poterit, & non vitra. infra de privileg. porro. q. 5. distin. peruenit. Vbi sacerdotes crismabant in frontibus ex privilegio. eis concessio a Papa, quod alias facere non possent, vt leg. & no. supra de consue. quanto. Et hoc tenet hic Inno. dicens quod ipse vidit, quod Papa pluribus Episcopis indulget quod per simplices sacerdotes possent reconciliare ecclesias, aqua tamen prius per Episcopum benedicta. Idem Hostien. dicens quod cuilibet simplici sacerdoti posset Papa dare potestatem quod alia exereret, vt patet in eo quod no. supra de supplen. negl. præla. c. 1. de ætate & qualitate. cum contingat. Aut non habet privilegium super hoc a Papa, & tunc aut de consue. ita est quod simplices sacerdotes hoc possunt facere aut non. Si sic, tunc dicit hic Hostien. quod consuetudo tolerari potest quando violentia committitur in ecclesia, sine sanguinis effusione, quia in veritate hoc casu ecclesia non eget reconciliatione: consueuerunt tamen presbyteri cessare a diuinis quousque reconcilietur, saltem secundum hanc consuetudinem, quod si expressè nullo iure caueatur, tamè decens & etiam bonum est ad terrorem. argum. in his quæ not. infra cap. proximi. secundum Hostien. & Ioan. And. post eum.

Vbi autem violentia committitur cum sanguinis effusione, non credo, quod talis consuetudo possit vel debeat tolerari, vt hic. Si non sit super hoc consuetudo, clarum est quod hoc non potest simplex sacerdos vel alius inferior episcopo attendere, vt hic & argum. c. alleg. quanto in fi. & vide quod not. G. & Genze. extra de statu mona. c. attendentes. super ver. solite benedici. in cle. vbi notant quod nedum simplices sacerdotes, sed nec etiam abbates vtentes insignijs episcopalibus, cruces, imagines, vestes sacerdotales, vel altaria etiam inter ecclesiam quæ ad ipsos spectant pieno iure benedicere possunt, vide etiam quod dixi supra de consue. cap. quanto in prima dist. Dicit etiam Ioan. And. hic quod Goffr. & Phyl. dicunt quod reconciliationem penitentium, & infirmorum simplici sacerdoti potest Episcopus demandare. 26. quæstio. 6. presbyteri & c. Aurelius. vel loquuntur. capi. illa de reconciliatioe priuata: publicam vero & solennem solus episcopus facere potest. ea. quæstio. capitu. 1. secundum eos, primum tamen communiter & de facto seruat.

1. Oratorium pollutum non reconciliandum.
2. Ecclesia occulte polluta, non reconcilianda.
3. Ecclesia feminis effusione polluta, an reconcilianda.
4. Ecclesia sanguinis non iniuriosi effusione polluta, non reconcilianda.
5. Ecclesia sanguine polluta reconcilianda.
6. Ecclesia ob effusione sanguinis bruorum non reconcilianda.

I ecclesia. Si quis vtrum, & quando ecclesia vel cimiterium feminis, vel sanguinis effusione polluta vel pollutum, reconciliatione indigeat, & quando non, distingue. Aut quis de ecclesia non edificata ad consecrandum, & sic non dedicata deo, id est, de simplici oratorio, & talis reconciliari non debet, quamuis quidam contra sentiant, quod dicit vt not. supra tit. proximi. c. si secundum Hosti. hic. Aut de ecclesia consecrata, vel non consecrata ad consecrandum tamen edificata, & ideo deo dedicata, quod idem est ac si esset consecrata quo ad materiam de qua agitur, secundum Hosti. licet Ber. hic in glo. fin. contra & male, vt statim dicam: idem etiam intelligas de cimiterio. Et tunc aut factum pollutionem inducens, est penitus & omnino occultum: aut est notorium: aut nec est, penitus occultum nec omnino notorium, sed publicum vel manifestum, id est, tale quod legitime probari potest. In casu quando est penitus occultum, tunc ecclesia vel cimiterium non indiget reconciliatione, quia sicut dicunt Theologi, & etiam canon. ista reconciliatio non fit nisi ad terrorem, vt loca sacra in maiori reuerentia habeantur, & peccatores de peccatis suis confundantur. Quæ causa ex quo nascitur, & est occultum, locum non habet nisi quo ad illos, qui peccauerunt, quia ecclesia non iudicat de occultis. Ecclesia enim cui sit sancta coinquinari non potest. 1. 5. q. vt. c. si. s. de coha. cle. & mulie. cap. vestra. Sed vt laici videntes ecclesiam sic lauare quæ in culpa non est, apud se cogitent quod pro expiatione peccatorum laborandum sit, cum ecclesia quæ non delinquit taliter abluatur: vnde non pollutur nisi quo ad opinionem hominum, & specialiter quo ad pollutentes qui eam polluunt, quantum in eis est, vt 1. q. 1. quod quidam ad finem. Item hoc potest de iure probari, quia ecclesia non iudicat de occultis, vt est dictum de syno. c. sicut tuis. & c. tua. 3. 2. q. 5. c. Christiana. cum similibus: & hoc no. Vincen. & Hosti. & Pet. samp. & ab his qui intelligunt de effusione sanguinis, vel feminis cui scandalos, & ita de manifesto saltem per confusionem alterius fornicantium. j. de adulter. significasti. vbi etiam istam sententiã tenuit Hof. & Gu. in gl. super sum. Ray. de sacra. non iteran. s. post prædicta. & secundum hoc dicit hic Hof. fore intelligendum quod ipse no. in sum. eo. tit. s. & an sit iteranda. ver. & hoc quod præmissum est & de pœni. s. in quo tenetur. ver. quid si quis tibi confiteatur. Hoc idem. s. quod propter pollutionem occultam ecclesia non debeat reconciliari no. Arch. & Io. An. j. c. vnico. li. 6. & Arch. de consue. dist. 1. ecclesijs super ver. polluta, & Io. in sum. con. tit. de sacra. non iteran. rubri. de consue. eccle. q. 1. 54. quæ incipit, quando pro feminis effusione & c. In secundo & tertio casibus, quando est notorium publicum siue manifestum. j. de adul. significasti, refert, aut quis de effusione feminis vel sanguinis humani: aut de effusione alterius feminis vel sanguinis. Si humani cuiusq; clerici, vel laici catholici, heretici, vel pagani, tunc aut quis de effusione feminis, aut de effusione sanguinis. Si de effusione feminis tunc, aut quis de effusione feminis facta dormiendo, vt si dormienti in ecclesia

ecclesia puta alicui custodit ipsius, vel alij cuiusq; accidat pollutio dormiendo, & tunc s. m. Hof. hic & Io. And. post eum non videtur quod reconciliatio sit necessaria: posset tñ distingui circa hoc, sicut distinguitur. 6. dist. testamentum, finaliter vero consulas Papam s. m. Hof. Aut quis de pollutione feminis facta vigilando, & tunc, aut inter coniuges, puta si vxor reddat debitum viro suo in ecclesia, licet. n. peccet exigens, non tamè peccat debitum reddens, vt probatur. 3. 2. q. 2. c. licet. s. his ita responderetur. & c. seq. & in eo quod le. & no. j. de coniu. lepro. c. 2. in fi. & tunc dicit Host. quod si factum sit occultum satis vt quod non eget reconciliatioe, sed quia iure determinatum non est, & hæc decr. generaliter loquitur, consulari Papa, tñ non consuevit fieri reconciliatio in talib. casibus. de consuetudine generali, sed in his non est standu consuetudini, sed responsioni papali, vt patet. s. c. proximi. secundum Hosti. Et quod in his duobus casibus, quando quis dormiendo, vel cognoscendo vxorem, facit pollutionem non est ecclesia reconcilianda, tenet Vincen. quia non est ecclesia reconcilianda nisi cum semen effunditur cum peccato s. m. eum. Cauetas tamen quia in primo casu potest esse peccatum, puta si pollutio procedat ex nimia gulositate, vel turpi imaginatione præcedente, vt l. & no. 6. dist. testm. Item secundum ab his in secundo casu est peccatum, nam licet concubitus vxoris sit marito licitus, non tñ in ecclesia, quia quædam sunt licita, quæ ratione loci illicita sunt: vnde dominus eiecit omnes ementes & videntes de templo. 2. q. 7. accusatio. & tamen vt dicit Aug. nulla alia vendebant nisi quæ necessaria erant in templo, vt patet in expositione quam fecit super illud euangelium, & de hoc. quod vir non debeat reddere debitum in ecclesia vxori not. Io. 3. i. dist. c. quonia & 33. dist. c. vlti. Tu breuiter dic, quod de iure in his casibus non est necessaria reconciliatio, vt no. ple. Io. Hu. Lau. de con. dist. 1. ecclesijs. Idem Arch. ibi & Arch. & Io. And. j. eo. c. vnico. lib. 6. licet Vincen. & Gof. contra vt not. Io. And. ibi licet. n. regulariter vxori non debeat in ecclesia debitum reddi, vt in gl. alleg. si tamen petat & reddatur, non est illicita ibi copula adulteri vel fornicationis, vt colligitur de consue. dist. 1. si motum. Item ad hoc induco prædictum. c. qm quod allegari cõsuevit pro alia parte, nam nõ dicit ibi tempore vel loco honesto, sed dicit tempore opportuno id est, eo tempore quo vxor opus habet & petit. ad hoc 33. q. 4. Apostolus secundum Arch. ibi & Io. And. post eum in nouella. Aut quis de emissione feminis facta in fornicatione, vel fornicatorio coitu, vel per solum virum, vel per solum mulierem, & tunc reconciliari debet, vt hic & j. eod. c. vnico. lib. 6. Si quis de emissione sanguinis tunc, aut de emissione sanguinis non iniuriosi, & sine violentia saltem in ecclesia illata, vt si aliquis facit se minui in ecclesia: & tunc licet inhonestum sit, non tamen dicitur ecclesia violata vel polluta, sicut nec si in ætate vel alio tempore propter nimium feruorem flueret sanguis de naso, vel propter casum ligni vel lapidis, vel alium casum fortuitum aliquis læderetur in ecclesia, vel moreretur s. m. Hof. Pe. Ab. & Io. An. hic. idem Hu. & Arch. in c. alleg. ecclesijs. Item si quis supra tectum ecclesie, puta cum sagitta occidatur, quia extra ecclesiam vñ homicidium factum, s. m. Hug. & Arch. ibi & Io. An. j. eo. c. vnico. 6. lib. 6. Dicit etiam hic Pet. quosdam dicere propter homicidium, quod quis ad sui defensionem fecit non debere ecclesiam reconciliari, ipse tamen putat tutius, quod fiat reconciliatio, secundum Io. And. Pro hoc. i. quod fit tutius, imo forte debite facit, quod homicidium licet nõ sit iniuriosum quo ad occidentem ad sui defensionem inuitabilem, vt in c. si furiosus. de homi. in cle. est tamen quo ad occisum inuadentem, vt C. ad l. Iul. de vi. pu. vel pri. l. qm multa. quia qui occasione damni dat & c. j. de homi. de cætero cū concor. ibi alle. Aut de emissione sanguinis iniuriosi cum violentia, & tunc, aut cum violentia illata tamen extra ecclesiam, vt si extra ecclesiam vulneratus vel percussus fugiat ad ecclesiam, & ibi sanguinem aspergat intantū forte quod moriatur, & tunc non est ecclesia polluta seu violata, nec reconciliatione indiget, quia non fuit factum in ecclesia s. m. Hu. & Arch. in calle. ecclesijs. & Io. An. in d. c. vnico & Pet. & Ab. hic. Aut cum violentia illata in ecclesia, & tunc est ecclesia reconcilianda, vt hic & s. eod. propositi. & j. eo. c. vnico. lib. 6. Et idem si quis interficiatur in ecclesia sine sanguinis effusione, puta cum cursorio ad columnam, tunc bene reconciliatur propter horrorem facti criminosi, secundum Hug. Arch. & Io. An. vbi. s. & Io. And. hic, & est casus pro hoc. s. propositi. vbi dicitur, quod propter homicidium & vulnera reconciliatur ecclesia, nec dicitur an in eis fuerit sanguinis effusio nec ne, s. m. Io. And. Idem si quis in ecclesia vulneretur,

vel percutiatur, & extra ecclesiam moriatur, vel in ipsa ecclesia sanguis cui scutella colligatur, quia in ecclesia consecratur homicidium factum, vt probatur expressè. ff. ad l. Aqu. huic scriptura. s. r. & l. ita vulneratus. in prin. ibi. n. quis interficitur vel moritur vbi mortis causam accepit, vt ibi & hoc tenet Hu. & Arc. in d. c. in ecclesijs, & Lau. ibi in c. præcedo. si motum. & Io. An. in d. c. vnico. & frater Io. in sum. consec. tit. de sacra. non iter. in rub. de cõse. ecclesijs. q. 1. 52. quid si in ecclesia & c. Et hæc sunt vera etiam si sanctus vir in sua ecclesia occidatur, sicut sanctus Thomas fuit in sua ecclesia occisus: vt not. plene Hug. & Arch. & Io. An. vbi. s. & frater Io. in sum. con. in rub. huius tit. q. 1. 53. quid si in ecclesia & c. & concor. quod no. Arch. 78. dist. c. ecclesijs. Si quis de emissione sanguinis vel feminis alterius quam humani, puta canu, porcorum, vel alioru animalium, tunc non est ecclesia polluta, nec reconcilianda, hec. n. sen su carent. ff. si qua. pau. fe. di. l. 1. vnde casus fortuitus censetur, per quæ non violatur ecclesia, vt probatur. s. eo. lineis. & no. s. eo. c. 1. s. m. Hof. hic & Arch. & Io. And. j. eo. c. vnico. lib. 6. & Hu. in c. sepe alleg. ecclesijs. Et licet Ber. hic in gl. si. credat, quod in casu huius. c. ecclesia polluta possit lauari per simplices sacerdotes: Host. tñ in hoc contra super verbo protinus: dicens quod per inferiorem Episcopo hoc fieri non potest. argu. s. c. proximi. qd credo verius per ea quæ no. G. de mon. Lau. & Gen. extra de sta. mo. c. attendentes. in cle. super verbo solite benedicti. qui in hoc concordant. Quod intellige salua in ob. pote state & ordinatione Papæ, talia. n. ex constitutione ecclesie firma & irrita iudicantur, & ideo circa talia potest Papa facere sicut placet, vt no. s. de tran. c. j. & c. veniens de cõ. præ. propositi. Nã & cuilibet simplici sacerdoti posset dare potestatem, quæ talia exereret, vt patet in eo quod no. s. de supplen. neg. præla. c. j. de ætate & quali. cū contingat s. m. Hof. s. c. proximi. dicens & bene quod in eo concordat Inn. dicens quod vidit quod Papa plurib. Episcopis indulget quod per simplices sacerdotes possint reconciliare ecclesias, aqua tamen per episcopum prius benedicta. Item hoc intellige cessante consue. alias dic, vt s. eo. c. proximi.

De celebratione missarum. Rubrica.

1. Horarum canonicarum descriptio.
2. Horarum canonicarum derivatio.
3. Horæ canonice, quo tempore dicendæ.
4. Horæ canonice, qualiter dicendæ.
5. Horæ cano. dicere quis teneatur.
6. Horas dicere omittens, an redicere teneatur.
7. Missa qua hora celebranda.
8. Missa quomodo adiuuata.

Resbyter. Si quis de quibus sint horæ canonicæ, & quot, quo tempore & qualiter sunt dicendæ, quis ad eas dicendas teneatur, & quis nõ, vtrū omittens eas dicere, ipsas redicere teneatur, distingue. Aut quis de primis. quid sint horæ canonicæ, & dic quod sacrificium siue hostia laudis, quod seu quam quis de fructu laborum offert deo purè pariter & deuotè, vt probatur extra eod. tit. c. graui. in prin. in cle. & not. G. de mon. Lau. ibi super verbo horas canonicas. vbi plene de hoc: vel dic quod horæ canonicæ sunt certa pætio diuino cultui ab his qui in fortem domini sunt electi debita, pro qua in sustentatione propria recipiunt patrimonium crucifixi, vt probatur hic & supra de præben. cum secundum apostolum. secundum Guli. de monte Laud. in dicto capitulo graui. Aut quis de secundo, scilicet vnde dicantur, & dic quod de oro. af. quia orando & contemplando, & plangendo debent dici. 3. 1. distin. c. capitu. 1. infra de elect. c. vbi maius. s. vlti. libro sexto, vel quia certis horis diei habent dici: canonicè vero dicuntur, quia horis a canone indictis & inductis, vel quia regulariter a canon, quod est regula habent dici, vt hic & 12. distin. capitu. penult. aliàs dicuntur diuinæ, quia deo impenduntur, infra de re. & ve. san. capitu. gloriosus. libro 6. & alibi dicitur quod cum animi vigilantia & intentione debent dici. q. 1. distin. capitu. primo, & quasi per totum. Aut quis de tertio, scilicet quæ sunt, & quot, & dic quod sunt septem iuxta istos versus, In matutino damnatur tempore Christus. Quando surrexit prima canit ordo fidelis. Tertia cum canitur tunc est cruc iamina passus. Sexta sunt tenebræ per mundi climata factæ. Emissus nona diuinus spiritus hora. Vespere clauduntur Christi sacra membra sepulchro. Christo bis senu custodia ponitur hora, scilicet completorij secundum Goffred. Hen. Boich super Decret. NN 2 Item.

mortalis: & talis licet celebrare non debeat: & celebrando gra-
uiter peccet: unde qui manducat & bibit indignè iudicium si-
bi manducat & bibit. 1. ad Corin. 11. de consec. dist. 2. c. timo-
rem. & c. precedenti. vt 3. co. de homine: saltem nisi in casu no-
tato per Ber. & Hosti. ibi in fi. vbi instat necessitas celebran-
di nec potest habere cui confiteatur, quo casu si habeat cõtri-
tionem cordis potest dici quod possit celebrare, dum tamen
habeat propositum satisfaciendi: & illud peccatum postea quã
cito potest confiteatur, vt j. de sent. ex com. c. de cetero. & ca
nobis & c. quamuis 26. q. 6. qui recedunt. cum quibus concor-
dant Pet. & Abb. di. 16. & frater Io. in summa. confes. rubr. de
sacramento Eucharistie q. 70. vtrum peccet & c. Si tamen ce-
lebrauerit cõsecratur corpus Christi, cum modo adint inten-
tio, & materia, & forma debita, vt in §. alleg. vna vero. & satis
probat. 3. co. tit. c. de homine: & sic intellige, j. de symo. tan-
ta. §. 1. vbi dicitur quod omnis peccator subaudi de officij po-
teitate nõ de merito vitæ p. est cantare missam si sit in pres-
byterum ordinatus. † Aut est defectus in pronuntiatione vel
loquela, vt quia est mutus, & talis non potest cõsecrare, vt no.
10. Andr. j. de spon. cum apud. dicens quod a furdo cõfici potest
sed nõ a mutõ, quia necessaria sunt verba per quæ fit transub-
stantiatio, de quibus. §. eo. cum Martha. de consecrat. distin. 2.
quia corpus. & c. panis. & c. seq. & sine quibus etiam cum toto
officio missæ non est sacramentum. §. eo. de homine. Licet au-
tem cõfici non possit per murum: per eum tamen conferri
posset consecrata Eucharistia & portari infirmo: & per alium,
nullo n. iure cauetur quod idem esse debeat conficiens & con-
cedens: & contrarium patet. 93. dist. diaconus. & c. diaconi. 4.
recipi tamen potest per mutũ ex quo apparent signa. 26. q. 6.
is qui. & vera quæ dicuntur in receptione, domine non sum di-
gnus & c. non vt substantiata: sed ex deuotione dicitur, quod
pater quia non Christi sed Centurionis fuerunt illa verba, vt
patet de con. di. 2. c. quotidie. circa medium secundum Ioan.
3. Andr. ibi. † Si est defectus ex parte materie: vt quia presbyter
assumit panem siliiginis vel ordeï vel auenæ: & non panem tri-
ticeum seu frumentarium, qui est solus panis conueniens ad
consecrationem huius sacramenti: vt de conse. dist. 2. in sacra-
mento Eucharistie q. 88. deinde quæro & c. seq. q. vsque ad c. 6. q. quid si sa-
cerdos & c. & tunc consecratio impeditur. Quinimo secundũ
Hug. & Ber. hic in 1. gl. si quis coniceret cum fermentato pane
in ecclesia occidentali nihil fieret, de consec. dist. 2. in sacra-
mento. Theologi tamen cõmuniter contrarium tenent secundum
Hug. & Ber. hic vnde Tho. & Pet. & Ala. in lib. de missa & in
scriptis, dicunt quod in vtroq; confici potest, si in azimo & in
fermentato, tamen confici non debet nisi in azimo. Idem frater
Ioan. in summa confes. rubricella prædicta de sacramento
Eucharistie q. 93. vtrum confici possit & c. Illud autem certũ
est, quod sacerdos latinus hoc faciens: & sic agens contra sta-
tutum & consuetudinem ecclesie grauissime peccat secundum
eos. Idem Hosti. hic quo ad hoc, vt patet in eo quod leg.
& no. §. de tempo. ordic. 2. & decentius & honestius, & securius
conficitur panis azimus quam fermentatus, eo saltè modo
quo Græci conficiunt, vix. n. est quin eis aliqua mica cadat
secundum Hosti. † Si est defectus ex parte intentionis conse-
crantis: vt quia non intendit consecrare licet forte fingat, & si
mulet hoc facere more simiatico labia mouendo, tacet tamẽ
verba quibus cõficiatur corpus Christi, hoc est enim corpus
meum & c. est sanguis & c. per hæc enim verba transubstan-
tiantur panis in corpus, & vinum in sanguinem. §. eo. cũ Mar-
thæ. §. quæsiuit. secundum Tho. & pen. dist. 12. & alios com-
muniter, & secundum fratrem Io. in rubricella alie. de sacra-
mento Eucharistie. q. 111. quid de accidentibus & c. de quo vide
tres opiniones per Io. de conse. dist. 2. c. 1. gl. 1. in fi. & per Ho.
in summa cod. tit. §. & quando. ver. de corpore autem Christi.
Hosti. tamen in sum. tit. de baptismo. §. quæ sit eius. ver. tu
tamen teneas approbat opinionem prædictam & titu. de reli. &
vene. sanctorum eandem opinionem approbat Archi. 95. dif-
fere. super verbo consecratur: & etiam hu. ibi tunc non cõse-
cratur ipsum corpus Christi, vt §. eo. de homine. eius. n. intentio
requiritur sicut dicimus in baptizante: vt 1. q. 1. ecce qñ. & no.
per Io. & Arch. eadem causa. & q. dedit & de consec. di. 4. fo. &
in fi. & per 1. sum. Archi. 1. q. 1. sacerdotes. super verbo Eucha-

ristiam. vbi no. quod sacerdos non intendens conficere, inten-
dens tñ illud facere quod faciunt alij qui conficiunt, conficit
corpus Christi. Si si defectus ex parte forme, ad cuius euide-
ntiam est sciendum fm sanctos & Tho. & Pet. alle. & alios de-
ctores, q. est forma cõsecratiõis panis, hoc est. n. corpus meũ:
coniunctio. n. non est de substantia formæ, tñ apponi debet se-
cundũ vsum Romanæ ecclesie, vt dicitur Tho. & Ala. in scri-
ptis, qui vñus a beato Petro initium sumpsit. Quod aut præ-
mittitur, accipite & manducate ex hoc oēs, illud pertinet ad
vsum sacramenti: & non est de substantia formæ: Forma autẽ
consecrationis sanguinis est hæc, hic est. n. calix sanguinis mei
noui & æterni testamenti, ministerium fidei qui pro vobis &
multis effundetur in remissionem peccatorum, & sentit Pet.
q. tñ illud sit de substantia formæ. hic est calix sanguinis mei.
& idem dicit Ala. in lib. de missa. Tho. autem dicit, q. quia con-
ditiones appositæ ad subiectum vel prædicatum sunt de integri-
tate locutionis alicuius: ideo alij probabiliter dicunt q. to-
tum quod sequitur est de forma, cum totũ hoc quod additur,
non sit locutio per se, sed sit determinatio prædicati. Hoc vi-
so refert secundo Ala. in lib. de missa, aut huiusmodi formæ
mutantur, aut diminuantur: aut eis additur: si mutetur in alia
verba, quod nullo modo fieri debet, tunc dicit q. pro certo nõ
consecratur, etiã si illa verba eundem sensum habere videan-
tur. Idem videtur dicendum de diminutione, quia si ita dicatur,
hoc est meum, remanet indeterminatum quid meum sit: & si
dicatur hoc est corpus non significat proprium Christi cor-
pus. De additione aut dicendum videtur, quod si addatur, quod
significationem non mutat, licet errorem inducat, quod tunc
nihilominus fit consecratio, vt si dicatur hoc est corpus meũ
dilectum vel sanctum vel aliquod hmõs, tamen non est facien-
dum: & qui facit valde est increpandus, secundum eum cũ quo
ad hoc concordat frater Io. in sum. confes. in rubricella præd.
de sacramento Eucharistie q. 55. quæ sit forma. & tribus. q. se-
quentibus vbi ponit præmissa. ver. ad cuius euidentiam citra.
† Si est defectus circa alias solennitates, quæ ad ritũ huius sa-
cramenti pertinent: tunc dicit fm Tho. & Ala. & omnes theo-
logos cõiter q. licet omittens ea quæ ad ritũ huius sacra-
menti pertinent, sicut tempus debitũ altare & vestes & huiusmo-
di grauius peccat: quia facit contra statutũ ecclesie: tñ si con-
ficiat nihilominus corpus Christi consecratum est: dum mo-
do consecrans sit ordinatus: & adit intentio & materia & for-
ma debita: & hoc idem tenet glo. Gu. super Ray. tit. de sacra-
mento Eucharistie & frater Io. in summa confes. in rubricella
alle. de sacramento Eucharistie. q. 25. quid si omittatur & c.
Et quantum ad hoc quod dictum est de vestibus concordant
Hug. & Archi. de conse. dist. 1. concedimus. gl. Pet. & concor-
dat Hosti. hic dicens, quod iste sacerdos qui celebrat sine igne
& in aqua nihilominus conficiebat, & verum erat sacramen-
tum, quamuis peccet grauius: & hæc opi. approbat hic qñ
dicit sine igne sacrificabat & aqua, nam si sacrificabat, ergo sa-
crificium erat alius non sacrificaret: sed sacrificare simularet §.
eo. de homine & verba intelligenda sunt cum effectu §. de cle.
non refi. relatũ. & hoc teneas quod dic vt no. §. eo. cũ Matthe.
§. verum. & c. in quadam in fi. secundum Hosti. Et de defectib.
& negligentijs quæ committuntur in missa, vide per fratrem
Io. in rubricella alle. sæpe. q. 60. de diuersis defectibus, & c. &
per fratrem Alsten. l. 1. o. tit. de defectibus contingentibus in mis-
sa & in sex tit. ibi præcedent. tractat de sacramento Eucharistie.
¶ Super eo. c. Hic est arg. qd melior sit missa boni sacerdotis
quam mali: & §. de æta. & qua. cum sit ars. Sed circa hoc dicas
fm Tho. Alber. & Pet. quod de missa postumus loqui duplici-
ter. † Aut quantum ad id quod est essentialia in ea corpus. s. Chri-
sti, & sica quocunq; dicatur æqualiter bona est: quia opus ope-
ratum æqualiter bonum est & virtuosum. 1. 5. q. 40. & j. q. j. in-
tra catholicam. & c. non nocet. cũ similib. Vel quantum ad id qd
annexũ est sacramento: & quasi secundariũ: & sic missa boni sa-
cerdotis melior est, quia non solũ habet efficaciam ex opere ope-
rato: sed et operante, id est, ex deuotione & merito celebrantis.
‡ Et ideo ceteris parib. melius est audire missam boni sacerdo-
tis quam mali: & ideo dñ quod ceteris parib. melius est audire
bonũ sed quia obedientia potest cogere audire malũ: bonum
aut non: & tunc melius est audire malũ quam bonũ: quia me-
lior est obedientia quam victima, & quã bonum personale. §.
q. 1. sciendũ est §. de ma. & obed. illud. vt hæc no. Archi. 1. q. 1.
sacerdotes. super verbo merita. & in hoc concor. frater. Io. in
sum. confes. tit. de sacra. non iteran. rubricella de sacramento Eu-
charistie. q. 124. vtrũ melior sit & c. In isto tñ secũdo membro
dicit frater Alsten. lib. 4. si. tit. arti. 2. qd oratio quæ fit in missa
considerari

considerari potest dupliciter. vno modo inquantum habet ef-
ficaciam ex deuotione presbyteri orantis & celebrantis, & sic
missa melioris fructuosior est. Alio modo inquantum profertur
in persona totius ecclesie, cuius presbyter est minister, & quo
ad hoc est fructuosior non tantum oratio sacerdotis peccatoris
in missa, sed etiam omnes alie orationes quas facit in officijs
ecclesiasticis in quibus gerit personam ecclesie, orationes au-
tem eius priuatae non sunt fructuosae, secundum illum, ppter.
28. Qui declinat aures suas ne audiat legem oratio eius erit,
execrabilis ad idem. 49. dist. c. & 3. q. 7. c. in grauib. ibi cum
his qui displiceret ad intercedendum mittitur irati animus,
proculdubio ad deteriora pronouatur. † Et de materia suffra-
giorum vtrum suffragia facta pro vno, valere possint alijs, &
quorum suffragia profertur defunctis, & quibus & quæ &
quorum profertur, vide plenè per fra. Io. in summa confes. tit. de pe-
& remis. rubricella de suffra. defunctorum per totum. & per
Alsten. lib. 3. titu. de suffra. defun. per totum, & vtrum quis pos-
sit tantum crescere in malitia quantum in bonitate, vide per
Io. 47. di. omnes glo. fi.

¶ De baptismo, & eius effectu. Rubrica.

- 1 Factum non reputatur in artis statutis, si aliquid faciendum remanet.
- 2 Factum, an reputatur cum agitur de producendo rem ad esse, si aliquid faciendum remanet. q.
- 3 Matrimonij essentialia.
- 4 Factum an reputatur in transfor. reformatum si quid faciendum remaneret. 7.
- 5 Lanae appellatione non venit vestimentum.
- 6 Mobilia iuncta domini, sunt immobilia.

I quis puerum. Hic potest notari il-
lud notabile generale
quod no. Ber. j. e. c. maiores. §. sed adhuc super ver-
bo non ex parte, quod nihil videtur esse actum,
dum aliquid superest ad agendum, vt hic, & j. q. 0.
j. detrahe. C. de his quibus. vt indig. l. cum silleianum, alias est,
sub tit. speciali ad silleia. pro hoc. ff. de act. em. l. fundi. §. item q.
insula. & §. si vbi habes quod illud quod causa domus paratũ,
est si nondum perfectum est non videtur adium esse, sed con-
tra in lege cauetur, quod principium rei potissima pars est. ff.
de ori. iur. l. j. & dimidium facti qui bene cepit habet, vt ff. de
aur. & arg. le. l. & si non sint. §. quid ergo. vbi habes quod si te-
stator legauerit argentum factum, argentum ceptum fabrica-
ri nondum tamen perfectum, venit & in legato pro hoc §. de
rescri. c. literis. cum ibi no. † Vnde ad dissolutionem istorum,
contrarium distinguitur aut loquimur de statutis artis, & tunc
nihil reputatur factum si aliquid faciendum remanet, sic lo-
quitur. l. alleg. cum Sylleianum, nam statuta iuris sunt statuta,
artis, & ars debet esse perfecta & certa. 4. dist. erit autem lex.
Vnde cum Imperator remedia introduxit, & illa non comple-
uit, nihil egisse videtur, vt C. de nouo. C. faciendo constit. vni-
ca. in prin. secundum Cyn. ibi. Aut loquimur de alijs, & tunc
aut agitur & tractatur de producendo rem aliquam de non ef-
fectu esse formatum, aut de transformando aliquam rem iam
formatam de vna specie, seu forma in aliam speciem, seu for-
mam. In primo casu refert, quia aut essentialia necessaria, seu
aliquid essentialium necessariorum ad productionem, illius
rei ad esse formatum deficient vel deficit, & tunc verum est
dicere, quod nihil est actum, dum aliquid superest ad agendũ,
hoc patet in sacramentis, & primo in sacramento baptismi,
vt hic, & in c. alleg. detrahe. Nam ad productionem baptismi
in esse requiruntur duo essentialia, vt puta verba debita & sta-
tuta, & elementum aquæ, quorum altero deficient nõ est bap-
tismus. j. eodem c. Pet. Item in sacramento Eucharistie, nam
ad consecrationem corporis Domini nostri IESU CHRISTI,
requiruntur plura essentialia, & inter alia materia, & forma de-
bite, quorum altero deficiente non est corpus Christi conse-
cratum, per ea quæ leg. & not. 7. q. j. illud, & quia nihil §. tit. px.
cum marthæ. & cap. literas. & ibi dixi. Item in sacramento pœ-
nitentiæ peccata delentis, vbi inter alia requiruntur duo essen-
tialia. scilicet confessio, & cordis contritio, quorum altero defi-
ciente deficit sacramentum saltem quantum ad ecclesiam mi-
litantem. 23. q. 2. legatur. 90. dist. in fi. si quis contristatus. & j.
de poeniten. & re. quidam. cum ibi not. Item patet in sacra-
mento matrimonij, vbi requiruntur duo essentialia. Verba & con-
sensus amborum contrahentium, quorum altero deficiente,

deficit. 27. q. 2. sufficiat. 29. q. 2. si quis liber. & c. sequentibus. j.
de spon. tuæ de coniu. feruorum c. j. & de rapto. cap. cum cau-
sam. Item in sacramento ordinis, vbi requiruntur factum. s. fa-
cri olei effusio, & manus impositio, & verba. Item in sacra-
mento confirmationis in fronte, vbi requiruntur cum sacro chris-
mate delinitio, & verba, quorum altero deficiente deficit sacra-
mentum, quod dic. vt leg. & no. supra de sacra vnctio. c. vni-
co. §. hoc vnqueto. de sacra. non iteran. c. pastoralis. vbi de hoc
per Ber. in prima glo. & c. presbyter. Item in sacramento extre-
mæ vnctio. vt le. & no. §. de sacra vnct. c. vnico. §. de pri-
ma, & in consecratione Episcopi vel archiepiscopi, supra de v-
su pallij, nisi spiritualis. † Item hoc probatur in rebus incorpo-
ralibus prophanis, vt in stipulatione, quæ ad esse sui requirit,
vnus interrogationem, & congruam responsonem alterius,
quorum altero deficiente, deficit. ff. de verbo. oblig. l. 1. in prin-
cip. & inflit. de ver. oblig. in princ. Item in acceptatione. vt ff.
de acce. l. j. & institui. qui. mod. tol. ob. §. item per acceptatione-
nem. Et in transact. ff. de transac. cum hi. §. si prætor. Itẽ hoc
patet in rebus corporalibus. vt in homine qui non producitur
in esse nisi habeat corpus & animam, vt le. & not. 32. q. 2. quod
verò formatum. & c. leg. j. de homi. si aliquis. & c. sicut ex lite-
rarum, & in testamentis. vt ff. de testa. l. hæres palam. §. vlt.
& l. ad testium. C. de testa. si vnus. Et in ætate legitima, vt C. qñ
dies le. ce. l. ex his verbis. Et libris in imperfectis. ff. de le. tertia
leg. librorum. §. sed nec capti. & §. chartis. Idem in domo, & in
alijs rebus, quæ ex suis partib. integralibus perficiuntur. ff. de
solutio. qui res. §. aream. ver. non est his similis. & c. pro hoc. 38
dist. quæ ipsis cum concor. ibi alleg. Forma est quæ dat esse rei
& conseruat rem in esse, vt ff. ad exhi. l. iulianus. §. si quis rem
& consummatio, seu perfectio dat formam rei. & ideo dicit,
lex quod in factis sua consummatio est sua forma. ff. ad l. fal. l.
si his qui quadringenta. §. quadam secundo responso. de noui
oper. nunc. l. stipulatio. §. opus. de verb. sig. l. 5. §. opere. & l. adi-
ficia. §. perfectio. e. ad idem. ff. de verb. oblig. l. in executionibus.
§. pe. Aut aliqua non essentialia vnum vel plura deficient, &
tunc non est verum dicere quod nihil est actum dum aliquid
superest agendum, vt patet in rebus incorporalibus. ff. de ven-
di. in p. l. 1. in fi. 30. q. 5. aliter. & in rebus corporalibus. vt ff. de
leg. 3. l. librorum. circa medium. verfic. sed præscripti. & c. † In
secundo casu. §. quando agitur de transformando aliquam re-
iam formatam in aliam speciem, seu formam, refert. Aut que-
ritur de veritate rei vtrum. s. quando aliquid est actum, vel ce-
ptum non tamen completè perfectum, quod per hoc nihil sit
actum, & tunc non est verum, quia verum est dicere, quod il-
lud, quod est ceptum, non tamen completum, est ita factum se-
cundum se, sicut & factum completum, vt est casus in l. alle. ti-
pulatione. §. opus autem. ff. de not. oper. nunc. & de capti. & post-
li. reueris. l. in bello. §. facta causa. vbi dicitur quod facta cã-
nulla constitutione infecte fieri non possunt, & tamen con-
stat quod causa præcedit suum effectum, vt in l. alle. cum hi. §.
vult igitur. & §. in causa. ff. de transac. & de execu. l. tuor pe-
titus. & not. Card. in proœmio. sexti libr. Aut quæritur de iuris
mysterio vtrum nihil videatur factum ex quo aliquid super-
est ad agendum, & tunc iura sunt contraria, quædam. n. iura di-
cunt quod sic, vt ff. de act. empt. & ven. l. fundi. §. item quod
insula. & de leg. 3. l. librorum. §. sed nec capti. & §. chartis. vbi
habes quod libris, seu chartis legatis non veniunt libri capti,
seu chartæ ceptæ scribi, non tamen completi. Alij dicunt con-
trariũ, vt ff. de auro & arg. leg. l. & si non sint. §. quid ergo. v-
bi habes quod argento factõ legato venit argen. um ceptum
fieri, licet non completè factum, ideo dicunt quidam, quod
aut res seu materia transformata, seu transformari cepta potest
reduci ad sua pristina initia, seu ad suam pristinam materiam,
seu formam vt argentum in massa, de quo factus est ciphus,
vel calix, potest iterum reduci ad massam, vt probatur expref-
se. ff. de leg. 3. l. quæsitum. §. illud. j. responso, & tunc ceptum,
habetur pro completo, & videtur aliquid actum licet aliquid,
superest ad agendum, ita intelligitur. §. alleg. quid ergo. & co-
tit. l. lana. in fin. Aut non potest reduci vt patet in chartis, & li-
bris qui non possunt reduci ad sua. s. papirum, pergamentum,
& incaustum, & tunc fecus, vt in §. alleg. sed non cepti. & char-
tis, & concordat. §. alleg. illud. 2. responso. & eod. titu. l. si cui.
lana. §. lanae appellatione. & l. lana. in princ. & l. hæres meus. §.
primõ. vbi habes quod appellatione lanae legata non venit,
vestimentum factum de lana, & quod appellatione marmoris
non veniunt statuae marmoræ. Sed ista est bona solutio quã-
tum ad illud generale brocardicum, vtrum appellatione prime
materie in genere, veniat & comprehendatur materia tran-
sformata,

mata, seu specificata, vt si queratur vtrum appellatione argenti in genere veniat argenti factum, puta cithi, calices, cupæ, ollæ argenteæ, & similia. Sed quo ad id de quo hic queritur non videtur sufficiens per allegatam quod insula qui loquitur de qualibet materia parata, nondum tamen perfecta ad ponendum in edificio, siue reducibili ad pristinam materiam siue non, & tamen ibi dicitur quod non cedit edificio. Ideo videtur dicendum & melius quod, aut loquimur de tali re, seu materia, que in aliam speciem transformata seu formam retinet nihilominus nomen sui generis, & speciem primæ materiæ sic transformata, vt patet in argento transformato in cithos, scutellas, vel alias species, quod semper retinet nomen argenti, quia argentum factum est, & dicitur ita bene argentum, sicut non factum & melius, qui magis purificatum, vt patet in ista villa Parisien. vbi aurifabri nunquam ponent in opere, aliquod argentum, nisi prius purificatum, & mandat, & tunc ceptum habetur pro completo, & videtur nedum aliquid imortum factum, vbi ceptum superest peragendum. Et in alleg. quid ergo. Nam ex quo argentum iam complete factum continetur appellatione argenti in genere & simpliciter probati, vt in d. Sillud. multo fortius ceptum continebitur, cum minus recedat a materia, seu forma prima, quia in habentibus symboli facilius est transitus, insitu. quib. mo. to. obli. item per accepti lationem, ita loquitur. alleg. quid ergo. Aut loquimur, de talli seu materia que transformata in aliam speciem seu formam retinet nomen sui generis, nec speciem primæ materiæ vt patet in chartis, & libris qui non retinent nomen nec speciem pargamentis, papiri, vel incauti, & in pannis de lana, & staturis maris, quæ non retinent nomen nec speciem primæ materiæ, & tunc nihil videtur esse actum cum aliquid superest ad agendum in iuribus primo alle. & potest esse ratio, quia transformatio quæ facit mutari nomen & speciem incommutabiliter tardius intelligitur fieri, quam illa quæ non facit mutari nomen & speciem, sicut a simili libertas cum est quæ sita de diffidili reuocatur, & ideo citius impeditur eius acquisitio per pactum, de non manu mittendo appositum, quam acquisitio, seu translatio alterius rei, vt legitur. C. si mancipium ita fuerit alic. ne manum. f. l. ea quidem. & per hoc non obstat. alleg. item quod insula in tagna seu alia res mobiles iniunctæ domui desinunt esse mobiles, & desinunt eo ipso habere speciem seu nomen sui generis, quia pars rei immobilis sunt, vt patet. ff. de vluca. l. eum qui ades. §. si. & de tig. iniuncto. l. 1. & 2. & per totum.

- 1 Baptizatus rebaptizari non debet.
- 2 Baptismi actus dupliciter conuenit.
- 3 Baptizatus a bono angelo.
- 4 Baptizatus a diabolo.
- 5 Baptizatus si dubietur, an quis sit, sub conditione rebaptizandus.
- 6 Baptismus quare non iteratur.

DE quibus. Si queris vtrum semel baptizatus possit vel debeat rebaptizari, distingue. Aut constat eum semel fuisse baptizatum, aut est dubium. In primo casu refert. Aut constat eum esse baptizatum per hominem habentem ad hoc potestatem, & constat quod talis non debet rebaptizari, imo hoc faciens grauiterpuniretur. C. ne san. bap. l. j. & 2. & h. s. de sacra. non iteratur. per totum in rubro & nigro. j. q. j. sacramenta. & c. manus. & c. quod quidam. Proprius autem minister baptismi secundum sanctos Tho. Ala. & Pe. & omnes theologos, & frater Io. in sum. confes. tit. isto. f. de baptismo. q. 26. quis sit debitus, minister & c. & Ho in summa eod. tit. §. quis possit esse sacerdos. de pe. di. 1. quem pœnitent. de conse. d. 3. constat. & c. mulier. Et peccat mortaliter alius non sacerdos baptizans præter articulum necessitatis sed in necessitate sufficit omnis homo, quia & vir & mulier ordinatus & non ordinatus, fidelis & infidelis baptizare potest, dum modo habeat intentionem baptizandi, & seruet formam ecclesiæ, vt in d. c. constat. in fi. & c. mulier. & decem capitulis sequentibus. & c. sanctum est 30. q. 3. super quibus. Et in hoc concordat Alten. lib. 4. tit. de baptizantibus. arti. 2. ad si. dicens etiã frater Tho. quod si præter necessitatem baptizaret quis non presbyter, siue clericus, siue laicus, siue mulier, peccaret mortaliter, baptismi tamen sacramentum conferret, nec talis sic baptizatus rebaptizandus esset, idē dicitur de non baptizato baptizante. Vnde breuiter actus baptismi conuenit alicui dupliciter. Aut ex officij autoritate, sic conuenit solis presbyteris, vel ex iuris permissione, sic conue-

nit etiam alijs maxime in casu necessitatis. Vnde baptismus potest tradi & conferri etiam a malis ministris, quia bonitas ministrum non est de necessitate baptismi, sed de congruentia. Vnde & Augustinus dicit quod per ebriosum, homicidam, & quemcunque malum datur baptismus, & tunc ipsi baptizatis etiam totus effectus baptismi confertur, & in hoc concordat Tho. Petr. Abb. & frater Io. in summa. confes. hoc tit. q. 2. circa ministros & c. & Holt. j. c. proximi. & pro hoc facit. 32. diff. ca. præter hoc. §. verum. j. q. j. dedit. de conse. dist. 4. baptismus. Sed si queris vtrum talis minister peccet mortaliter baptizando, dic. frater Tho. quod sic, si baptizatus cum solennitate, vt minister ecclesiæ, si peccatum suum recolat, nec pœnitet. Aut baptizatus simpliciter in articulo necessitatis, sicut vetula, baptizata, & tunc non peccat, concordat frater Io. in summa confes. hoc tit. q. 2. §. vtrum malus & c. & Alten. tit. de baptizantibus articulo vlti. in fi. malus ergo minister potest baptizare, vt est dictum. Vnde etiam si non credat sacramentum baptismi, nec aliquid ibi fieri spirituale, quod modo in genere intendat facere quod facit ecclesia, baptizatus est, concordat Ray. in summa eod. tit. §. 7. item solus & c. & probatur de conse. dist. 4. mulier. 30. q. 3. super his quibus 33. q. 5. mulierem. Aut constat eum esse baptizatum per angelum, & tunc aut per angelum bonum, aut per angelum malum. Si per bonum, tunc licet quidā dicant, quod non possit baptizare, quia hæc potestas data est hominibus, vt patet de conse. dist. 4. c. propriæ. Pet. tamen dicit quod angelo non competit baptizare, nec etiam consecrare. vel huiusmodi ex officio, potest tamen ex speciali mandato Dei, ei cōpetere, & quia nunquā vsurpat sibi alienū officium. nisi haberet speciale mandatū, ideo si fiat bonus angelus esse, nō est post eum rebaptizandus, nec est ecclesia recōsecranda. Idē Tho. dicit & ponit exemplū de consecratione tēplī beati Michaelis. Idem archidiacono. in cap. alleg. propriæ super verbo baptizandus, & frater Io. in sum. confes. hoc tit. q. 2. vtrū bonus angelus. & c. & q. se. vtrum diabolus. & c. Si est malus angelus puta diabolus in specie hominis, tunc dicunt Pet. & Tho. quod diabolus potestas baptizandi non potest cōpetere, nec ex officio nec ex speciali mandato, nō enim potest esse minister officiorum salutis, sed punitionis, & semper præsumendum esset, quod non faceret hoc intentione baptizandi, sed decipiendi, & ideo nullo modo potest baptizare, & si baptizaret nihilominus esset baptizandus iterum secundum eos. In secundo casu, scilicet quando est dubium, distinguit Innoc. hic inter dubium de facto, puta quia natus in captiuitate Saracenorum, & inter dubium iuris. De iure enim non potest esse dubium, nam si quis de parentibus fidelibus & inter fideles natus fuerit, præsumitur baptizatus infra titulo primo veniens in fi. secundum eum, cuius opinio non placet Holtien. qui exponit hoc verbū dubium in text. de facto vel de iure, de facto, vt quia puer exponitur nec aliqua signa baptismi inueniuntur in eo, & de hoc infra tit. j. c. 2. & 3. De iure, vt quia dubitatur vtrum forma seruata sit vel non. In omni ergo dubio probabiliter, secundum August. tene certum & dimitte incertum, de pœni. dist. 7. capit. si quis autem. §. item. in fi. secundum Holt. Vnde quando dubitatur circa hoc debet baptizari sub conditione sic, si baptizatus es non te baptizo, sed si nondum baptizatus es, ego baptizo te in nomine patris, & filij, & spiritus sancti, amē. vt hic. Et eodem modo faciendum est, quando dubitatur probabiliter de collatione aliorum sacramentorum, puta quando dubitatur an quis sit confirmatus vel ordinatus, aut huiusmodi. 68. dist. presbyteri quos. & §. seq. quia non intelligitur iteratum, quod nescitur esse factum supra de sacra. non iteratur. c. j. & fin. j. tit. j. veniens. de conse. dist. j. solennitates. & de conse. dist. 4. si nulla. secundum Holtien. hic & in summa e. tit. §. vlt. ver. sed & si dubitetur. & Ray. in sum. huius tit. §. 6. in sum. & c. Ne mo enim potest saluari sine Baptismo. Io. 3. nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non introibit in regnum cœlorum, & de conse. dist. j. c. 2. & 3. & 4. adeo, quod etiam sanctificatus in vtero tenetur ad baptismum, vt patet per Ioan-nem qui dixit se à Christo debere baptizari, & hoc quidam nō propter indigentiam remedij sed propter impressionem characteris & bonum obedientiæ. quia Deus hoc præcepit, & propter humilitatem, quia debet se representare peccatorem, & indigere Christi redēptione, & propter cōformitatem, vt ab alijs Christianis non discordet, quia cum baptizari, est præceptum affirmatiuum, non obligat ipsum nisi pro loco & tempore. Vnde si ante adultam etatem seu opportunitatem habitam moritur, saluatur, quia non habebat opus baptizari propter remedium sed propter præceptum, quod dicit vt no. Ast. lib. 8.

8. tit. de baptizandis in princ. Vbi etiam dicit, quod apostoli fuerunt baptizati per illa verba qui lotus est, Io. 23. & de conse. dist. 4. quando & c. si eos. Et idem dicit potest de B. Virgine & de Ioanne Baptista. Et ratio quare non debet baptismus iterari est quadruplex, vna quia character qui ibi imprimitur, indelebilis est, sicut in confirmatione & ordine, & cum quadam consecratione datur, & ideo sicut alie consecrationes non reiterantur in ecclesia, sic nec baptismus. Secunda, quia originale peccatum contra quod principaliter datur non iteratur. Tertia quia baptismus morti Christi assimilatur. nā in morte Christi baptizatur per quam morimur peccato, & resurgemus in nouissimo vite, seu nouitate. Christus autem semel tantum, mortuus est, & ideo nec baptismus debet reiterari. Quarta, quia per baptismum fit vniuersalis purgatio peccatorum, quæ si iterari posset daretur hominibus incentiuum peccandi. has quatuor rationes assignat Tho. in vltima parte summae f. u. q. 46. ar. 9. & frater Io. post eum in sum. confes. rubricella de baptismo. q. 38. vtrum baptismus debeat iterari, qui satis concordat cum præmissis. Est & quinta ratio, quia baptismus est quadam spiritualis generatio, vnde sicut generatio in vtero non potest repeti, sicut nec baptismus vt dicit Augustinus, super Ioan. c. 4. alias 3. pro quo facit quia ars artem naturam quantum potest, inli. de apo. §. minorem, imita enim generatio, spiritualis carnali equiparatur. 30. q. 3. ita diligere. C. de nupt. l. si quis alumnam. & j. c. proximi. vbi hoc no. Holtien. & de hoc p. Ber. ibi in glo. pe. potest addi, & alia sexta ratio, quia baptizatus per baptismum acquiritur Deo, & transit in dominium eius de conse. dist. 4. postquam modo si iterum baptizaretur, seque retur noua, & iterata ac multiplicata acquisitio dominij, quod esse non potest, quia quod meum est, & c. ff. de acqui. post. l. 3. §. ex plurimis. §. de fi. in l. i. inter dilectos. in fi. maxime. cum character per quem acquiritur sit indelebilis vt est dictum. Item dicit Holt. §. c. proximi. in fi. & Io. An. post eum quod ea quæ nō fuerunt facta vel dicta per laicum qui in necessitate baptizauit per presbyterum, sunt supplenda, sicut est catechizatio, & appositio salis, & inunctio, & cætera omnia, & excepta, immerhione, quia nec iterum baptizatur nisi dubitetur, vt hic.

- 1 Oratio Christi pro Petro & eius successoribus effusa.
- 2 Oratio Christi pro Petro & ecclesia vniuersali facta.
- 3 Baptizandus non est puer in vtero matris, si nihil extra vterum apparcat.
- 4 Baptizandus an sit puer aliqua membrum extra matris vterum, habens.
- 5 Baptizandus puer natus.
- 6 Ordinatus coactione absoluta ordinem non recipit.
- 7 Ordinatus coactione conditionalis, an characterem recipiat.
- 8 Baptisma sacramentum necessitatis.
- 9 Baptizatus amens, vel dormiens, an characterem recipit.
- 10 Amens non peccat.
- 11 Damnatio ex libero arbitrio pendet.
- 12 Talis semel, semper talis præsumitur. 15.
- 13 Dominus semel, hodie dominus præsumitur.
- 14 Possessor semel an hodie dominus præsumatur.
- 15 Pueri non baptizati in anima tria consideranda. 8.
- 16 Peccatum originale transit reatu, sed actū rem. nec.
- 17 Peccato ab originali præseruati.

MAiores. Hic habes quod Christus orauit pro Petro ne deficiat fides eius. Vnde si cut potestas non solum sibi, sed & successoribus data intelligitur, sic oratio non solum pro ipso, sed pro successoribus effusa videtur, sed hoc pro constanti tenemus, quod oratio Christi fuit exaudita, ergo & hodie durat in successoribus effectus ipsius. Sed contra quia secundum hoc sequeretur quod nullus Papa damnaretur, quod tamen non sequitur, vt probatur. q. 3. aliorum. & posset hæreticus esse. 40. dist. si Papa, solutio, dicit quod quantum ad saluarem consequendam rogauit pro Petro, & successoribus suis, non solum in sede sed in conuersatione vite, de illis autem si hanc vitam vsq; in finem continuauerunt, cerum est quod saluabuntur, non ergo sufficit in sola sede sed alias fide succedere. Nam & si successores apostolorum sumus, necesse est si saluari volumus, quod vitam & conuersationem eorum imitemur, ar. 3. §. d. ecclesiæ. & 26. dist. deinde secundum Holt. idem Io. An. Et quod dictū est, Papam posse esse hæreticum, dicit orationem factam pro Petro

& in eius persona, pro ecclesia vniuersali, ne erret vel deficiat Ioann. Andr. Super eo. cap. Si queris vtrum paruulis debeat baptismus conferri, distingue. Aut queris de paruulis in materno vtero existentibus, aut de iam natis, in primo casu refert. Aut nihil apparet de puero extra vterum matris suæ, & tunc constat quod non est baptizandus secundum Petr. & Thom. quia tunc soli Deo natus est non ecclesiæ, nec subijci potest operationi ministrorum ecclesiæ, vnde & August. lib. 2. alias 6. de baptismos paruulorum, sicut qui non vixerit non potest mori, ita qui natus non fuerit non potest renasci, potest tamen per priuilegiū speciale a deo sanctificari in vtero. Et tales qui sunt in vtero matris sanctificati, nihilominus debent postea nati baptizari, quia eis per baptismum character imprimitur, & augmentū, gratiæ conferuntur, & nihilominus, quia adhuc præcepto generali sunt alitri secūndum eos. Idem not. frater Io. in summa. confes. hoc tit. 3. i. q. vtrum puer. Hoc idem. frater Io. quod nondum nati baptizari non possunt, probatur expressè de conse. dist. 3. qui in matris hoc idem ratione potest sic probari, ecclesia habet potestatem ligandi atq; soluendi homines super terram, & non alias. s. de ma. & obe. solitæ. ad fi. j. de sen. excommu. a nobis. 2. §. nec obstat. modo qui in vtero est, non est in rerum natura, nec super terram, vt ff. de lega. j. l. q. in rerum natura. & de ver. obli. l. interdum. Item idem iudicium est de eo quod non est, & de eo quod non apparet. ff. de contrahen. empt. & vendi. l. in lege. cum concor. ibi alle. Hoc idem tenent Rich. & Alten. li. 4. tit. de bap. arg. 2. q. 5. dicentes etiam oportet, quod caro eius qui baptizatur, secundum totum, vel secundū partem in mediātē lauetur, vnde si puer totaliter inuoluitus in aqua immergeretur, sub debita verborum forma, non propter hoc baptizaretur, & in q. 8. dicitur quod talis in vtero matris, existens potest regenerari baptismō fluminis, vt est dictum, & dictum illud Augu. intelligunt de regeneratione baptismi, quæ. Aut apparet aliquid de puero extra vterum matris suæ, & tunc sunt opi. quia canonice tenent quod si puer iam caput extra emisit potest baptizari, maxime quando non potest egredi, & de vita ipsius dubitatur, secus si caput extra vterum nō appareret, & hoc dicitur per l. ff. de reli. & fump. fun. l. cum in diuersis. vt not. Archi. 5. di. c. baptizari. & idem ibi Lau. Theo. logi vero communiter tenent quod nisi primo perfectē natus fuerit sicut Adam non potest renasci. vt de conse. di. 4. qui in matris. cum talis adhuc non habeat esse distinctū a cā suæ imperfectionis, alias infectionis, quare militās ecclesia de qua adhuc talis non est, membrum bonū vel malū sibi providere, non potest, ministrando ei sacramēta, quia rei quæ nō est, & c. arg. eorū quæ le. & no. j. de despon. impu. ad dissoluendū. de eccl. ad audientia. Consilium tamen eorum est quod aliquid, apparet extra vterū omnino baptizetur, si magnū periculum emineat de morte eius, & hoc propter penetrabilem operationem spiritus sancti, qui sua immensa virtute succurrere isti potuit, sicut beatā Virginē Mariā, Hieremiam, & Ioā. in vtero sanctificauit. arg. j. q. j. multi. circa mediū. vt no. Gul. de Mont. lau. extra de sum. Trin. c. vnico. super verbo regenerans. in cl. Et de hoc not. frater Io. in sum. confes. hoc tit. q. 3. quid agendum & c. dicens secundū Tho. quod spectanda est totalis egressio pueri, ex vtero, nisi periculum mortis timeatur, tunc autem in tali. l. periculo egressa parte principali. f. capite, vbi operationes animæ magis manifestantur, vt quidam dicunt, baptizari debet. secus autem est de alijs partibus, vt de manu & pede, quibus non nocet etiā si tunc aspergantur illæ partes baptismali, aqua, quia diuina misericordia non est arcanda, si tantē postea plenariē nascatur non est rebaptizandus secundū quosdā, sed nihil periculi accidit si ad maiore cautelā baptizetur, sub hac forma. Si non es baptizatus ego te baptizo & c. quod satis concordat cum opi. canonistarū ad quod facit quod no. Hugo. de iā natis. de conse. dist. 4. propriæ. super verbo triū miliū. Imo quod plus est per hoc quod dicit Io. ibi dicunt Ric. & Alten. li. 4. tit. de baptizandis. arti. 2. q. 7. idem in alijs membris quod in capite, quia anima est tota in qualibet parte corporis. & huius sententiæ est generalis in quarto sententiarum eo quod non est præceptum magis quod caput immergatur quā aliud membrū, & dicitur quod alia pars quæ caput abluta fuerit, & decedat, ante perfectam natiuitatē, piē potest talis puer reputari baptizatus, vnde est in cimiterio sepeliendus. Et nota quod in aliquo casu non debet mater viuens scindi vt puer possit baptizari, quia secundū apostolum ad Roma. Non sunt facienda mala vt veniant bona, & ideo homo potius debet dimittere peccata infantem quam quod ipse pareat homicidij cōmittens cri-

men in matrem secundum Thom. in scriptis. idem frater Io. in sum. confel. rubricella de baptismo. q. 34. vtrum mater debeat scindi &c. & Asten. vbi s. q. 6. pro hoc. quod non sunt faciendi mala vt bona eueniant. 14. dist. quod ait. 14. q. 5. forte, 23. q. 5. c. 1. 32. q. 8. non solum. j. q. non est putanda. Si queritur de iam natis tu dic quod tales possunt & debent baptizari, vt hic & in d. c. vnicio. s. ad hoc. extra de sum. Trini. & fide cath. in cle. Et notat quod baptizatus de nouo cui sine gemitu & plactu omnia peccata remissa sunt iuxta. cap. de pen. dist. 4. sine poenitentia saluari non poterit si bonum non faciat, cum possit licet ablineat a malo, cum peccatum omissionis & negligentiae peccatum sit grauissimum. vt leg. & not. extra de celebrat. miss. c. graui. in prin. in elem. & ideo dicit spal. Declina a malo & fac bonum. q. d. vnum per se non sufficeret. vt notat. hoc. Guil. de Monte laud. extra de poenis. c. si. super verbo non sufficit. in clem.

¶ Super eodem. c. s. propter quod ad declarationem gl. & sic, coacta voluntas. & c. ¶ Si queritur vtrum quis coactus recipiens ordines sacros recipiat ordinem seu characterem ordinis, & vtrum teneatur ad continentiam obseruanda, distingue. ¶ Aut coactio est absoluta, & tunc taliter coactus nullum recipit ordinem, argum. hic, in ver. ille verò, & hoc not. Io. 74. dist. vbi ista. & per consequens non tenetur ad continentiam obseruandam, quia non praestat impedimentum. & c. j. de desponsatio. impube. cap. literas. & c. accessit. de reg. iuris. c. non praestat. lib. 6. & quod nullum est feruari non potest. j. de desponsa. impube. nec ad dissolendum. Quod verum videtur etiam si postea sponte talem receptionem ratificaret. argum. eorum quae nota. Goffr. & Hostien. hic de dormiente. & statim sequitur, in distinctione sequenti. ¶ Aut coactio est conditionalis, & tunc. Aut queris vtrum recipiat characterem ordinis, & dic q. sic, quia voluntas coacta voluntas est. ff. quod metus causa. l. si mulier. §. si metu. 2. r. 5. q. j. merito, secundum Ray. idem Alten. ii. 6. ti. 2. articu. 4. q. 4. Aut vtrum teneatur ad continentiam, & tunc. Aut ordinem taliter receptum recipiens postea ratificauit expresse vel etiam tacite, vt quia post ordinem taliter receptum semel vitur eo sine coactione, puta semel indutus solenniter dixit epistolam, & tunc clausa est postea sibi porta contradicendi, arg. C. quod metus causa. l. 2. de regula. vidua. j. de spò. ad id quod casu poterit vt privilegio clericali & continere cò pelletur, & hoc tenes secundum Hosti. hic & Io. And. post eum. Aut ipsum ordinem taliter receptum postea non ratificauit nec tacite, & tunc. Aut coactio fuit modica, & talis quae non cadit in constantem virum, & tunc recipiens cogitur ordinem sic receptum seruare secundum Ioan. in c. allegato duo ista. pro quo. ff. quod metus causa. l. metum accipiendum. & l. seq. metum autem. 4. §. distinct. de iudicis. & j. q. j. quod quide. Aut coactio est magna & talis quae cadit in constantem virum, & tunc non tenetur, nec cogitur continere. argum. s. quod metus causa. per latum. & c. cum dilectus, quia integritas res est voti & non praecipit. 32. q. j. integritas secundum Io. in c. alleg. vbi ista secundum Io. Ber. & Host. hic. idem Asten. in d. arti. 4. q. 4. ¶ Sed fecus hoc casu in baptismo, vt hic, quia istud est sacramentum necessitatis, vt hic in gloss. Item secundum Archid. in c. alleg. duo ista. in glo. adde. dicunt quidam in baptismo totus homo renouatur, & quodam modo totus alius efficitur. 26. distinct. c. j. arg. ff. de adi. leg. l. si seruus legatus. & de solu. l. qui res. §. aream. & transit in alterius potestatem. f. Dei. sicut econuerso per peccatum transit in potestatem diaboli. de conse. di. 4. c. postquam. Et de ista materia, vide per Goffr. in summa. de eta. & quali. vltra medium. §. circa hanc distinctionem. ad quem remittit Archid. in d. c. de iudicis. dicens quod ibi est plena doctrina. & per Ray. in sum. sua. e. tit. §. circa hanc quorum dicta concordant cum praemissis.

¶ Super eo. c. in fi. ¶ Si queris vtrum amens, vel dormiens baptizatus recipiat characterem baptismi, distingue prout distinguit text. hic. ¶ Aut prius quam amentiam incurreret, aut dormiret in contradictione, persisteret, aut prius habebat propositum baptizandi, aut est dubium. In primo casu non recipit characterem in sacramenti, quia in eo intelligitur contradictionis propositum perdurare, vt hic in §. dormientes. c. confor. alleg. in glo. ad hoc Hiero. super philemonem. nullum bonum dici potest nisi quod vltroque est, cui conuenit. de con. se. distinct. 5. quicquid. & quod dicam de poeni. omnis. de conse. sione quae debet esse voluntaria, adeo quod si talis dormiens excitatus a somno ratiū habeat quod actum est, nō prodest, quia cum nihil receptum sit, non inuenitur, quod ratificetur, & ideo iterum baptizatur. secundum Gof. & Host. & idem eadē

ratione in amente. In secundo casu recipit characterem sacramenti, vt in ver. secus autem. nam adhuc propositum praesumitur perdurare pari ratione qua §. de contradictione dictum est, ar. C. de proba. siue possidetis. secundum Ho. Quod verū, secundum bea. Tho. in scriptis etiam si furiosus tunc contradicat, quia ista contradictio non procedit a voluntate rationis, secundum quam est capax baptismalis gratiae, si tamen necessitas non sit, debet in furiosis conspectari dilucidum interualum, & in dormiente vigili tamen si baptizetur, quis in actu illo sacramentum recipit, quamuis peccet baptizans, & idem concordant Pet. & Abb. & frater Io. in summa conf. rubricella de baptismo. q. 36. vtrum in baptizando. In tertio casu, refert. Aut constat per certa signa vel alias qualitercunque de proposito baptizandi q. velit baptizari, & tunc si baptizetur recipit characterem sacramenti, arg. j. de sent. excommuni. a nobis. 2. secundum Host. Aut non constat & tunc idem, quia tunc characterem imprimit sacramentalis operatio, cum obijcere contrariae voluntatis non inuenit obfistentem, vt hic. Pro tanto dicunt hic Ber. & Host. q. si quis ab infantia fuerit amens, si baptizetur recipit characterem, & prodest ei, argum. ff. de leg. 2. l. cum pater. §. furdo, quia perinde est ac si nunc sit infans, quia nullo peccato grauat nisi originali. 3. q. 9. indicas. ff. de offi. praes. l. diuus. Cum ergo non habeat nisi originale. idē est quod in paruulo, & si vixisset centum annis cōtinue furiosus, vt patet in eo quod leg. & not. s. eo. §. verum. & §. sed adhuc, secundum Host. qui etiam dicit hic, quod etiam si per iocum, vel derisum hoc fiat recipit nihilominus characterem. j. q. j. c. c. de conse. dist. 4. quamuis. & c. solet. ideoque constat quod paruulus characterem recipit, cui semel recepto renuntiare non potest. j. de diuortijs. q. anto. §. nam & si. licet reclamet, quando peruenit ad perfectam aetatem. de conse. dist. 4. queris. & c. paruuli. quia quod factum est & c. ff. de capti. & postli. re. l. in bello. §. factae causae effectui tamen characteris renuntiare potest. vt in eisdem. c. & sic intelligitur. c. s. de regula. cum scimus. ideo autem effectui potest renuntiare, quia ex libero arbitrio damnatio vel saluatio sua pendet, & adde quod dicam. j. eo. c. penul. in fi.

¶ Super eo. c. §. dormientes. ¶ Hic potes notare, q. semel talis semper praesumitur talis, & quod semel fuit hodie praesumitur, concordat. §. de praesump. c. ex studijs. & c. mandata. & cap. scribam. & ca. cum in iuuentute. circa quod distingue. Aut est tale quid quod tractu temporis mutatur, & tunc quod semel fuit non praesumitur adhuc esse, vt patet in aetate, in minori. quia semel minor non praesumitur semper minor, vt C. de in integrum resti. minorum. l. si minorem. ff. de iureiur. l. nā postea. §. si minor. & §. de in integrum restit. cap. constitutus. cum ibi nota. Aut est tale, quod tractu temporis non mutatur, & tunc. ¶ Aut illud est tale quod de facili non amittitur, nec mutatur vt dominium, & tunc sicut semel fuit ita & hodie praesumitur esse. vt C. de probationi. siue possidetis. & argum. ff. de accusa. l. si cui. §. hīdem. Aut illud est tale quid, q. de facili perditur & mutatur, & tunc. ¶ Aut queritur de possessione & tunc regulariter non praesumitur hodie esse, sicut semel fuit, argum. ff. de acquir. possess. l. si quis vi. §. differentia. Sed fallit in duobus casibus. Primus est si agatur contra eum, qui habet causam ab agente, vt ff. de pig. actio. l. si creditor. Secundus si tempore litis contestationis cōtra eum quis possidebat, nam tunc praesumitur possidere vsque in fine in litis, ita intelligit Ioan. legem illam non ignorabat. C. ad exhiben. Et ratio diuersitatis inter dñum, & possessionem est, quia possessio de facili potest amitti, non sic dominium, vt in §. allega. differētia. sed Odo. in possessione subdistinguit. Aut qui semel possedit asserit se possidere, aut negat. Si asserit. v. g. agit interdicto retinendae possessionis, quia turbatur in sua possessione, tunc si semel se possedisse probat, adhuc hodie praesumitur possidere. Si verò negat forte agente aduersario contra ipsum, tunc verum est quod dicit Ioan. sed fallit in duobus casibus praemissis. Et est ratio, quia vbi asserit se possidere, ostēdit animum retinendae possessionis, & si modo in praesenti ostenditur animus, praesumitur in praeteritum quia ex praesenti in praeteritum trahitur praesumptio. C. de adul. l. si qui adulter. r. j. 34. q. 2. cum per bellicam. Vnde animum quem modo ostendit praesumitur ante habuisse, secus quando negat, quia tunc ostendit animum deferendae possessionis, & illa solo animo perditur, vt in §. alle. differentia. quae opt. tangitur per glo. in l. alle. siue possidetis. Sed Placen. & Hugo. tenent idem per omnia in possessione quod in dominio, per l. alleg. si creditor, non ignorabat, & idem tenet Pet. de bell. perti. in l. allega. siue possidetis.

possidetis. nec placet sibi distinctio Odo. quia licet solo animo quis possit definire possidere, tamen solo animo non definit detinere, & sola detentio subijcit aliquam reuendicationem, nec etiam placet sibi argumentum Io. quia licet facilius perdatur possessio quam dominium, non tamen propter hoc concluditur, ergo qui semel possedit non praesumitur possidere saltem in recenti possessione. Vnde ipse concludit quod idō sit in possessione quod in dominio, arg. l. alleg. siue possidetis. & ff. de rei vend. l. officium de probationibus. cum de indebitis. §. vlti. quia cum possessio animo retineatur. vt C. de proba. l. licet. praesumitur pro animo nisi contrarium probetur. vt ff. de diuor. l. vlti. §. illud hoc tenet ipse Pet. in l. alleg. siue. & Cy. C. de non nu. pecu. l. j. ¶ Aut queris de alijs quae de possessione, & tunc semel talis, praesumitur talis, nisi probetur contrarium, vt hic. & in iuri. s. in prin. alleg.

¶ Super eo. c. Inno. dicit hic quod in anima pueri nondum baptizati sunt tria consideranda. ¶ Primum est, pronitas ad peccatum, quae trahitur ex corruptione carnis. Secundum est, macula quae est quaedam sordes animae, quam contraxit in sua infusione ex admixtione & adiunctione carnis corruptae, & propter hanc sordem indignum est hominem Dei conspectui praesentari quousq; in baptismo lota sit. Tertium est, reatus siue debiti poenae aeternae, cui primi parentes cum omni prosperitate sua propter peccatum suum quod commiserunt adiudicati fuerunt. Et dicunt ferè omnes, quod peccatum originale non est fomes neque pronitas peccati, sed est quaedam macula animae annexa fomiti, & illa macula in baptismo deletur, sed quae illa macula annexa est fomiti, ideo aliquando fomes fuit pronitas dicitur originale peccatum. Et secundum hoc intelligitur quod dicit. ¶ Aug. quod peccatum originale transit reatu, sed remanet actu, quia macula quae facit hominem reum poenae aeternae transit, vt de cetero ratione illius peccati originalis, non sit homo poenae aeternae strictus. hoc Innoc. ¶ Vt autem de praedictis tribus aliquam clarum & compendiosam utilitatem reportes, dicas, quod secundum, scilicet macula, siue sordes est peccatum originale, vt patet in eo quod no. in sum. de poenit. §. de quibus peccatis, quod in baptismo deletur. Quantum ad tertium, quod ex secundo sequitur. f. debitum poenae aeternae, quia hoc debitum quantum ad originale peccatum remittitur omnino per baptismum, vt §. eo. c. proxi. Quantum verò ad primum. f. peccati pronitatem siue fomitem, & si profitur baptismus ipsum debilitando, non tamen omnino ipsum tollit, quia cum corruptioni carnis ipsum adhæreat, non mirum, si quantum ad appetitum, naturam corruptionis sapiat, argum. ff. de rei ven. l. quae religiosis. & de reg. iur. cum principale. Licet autem ex vi sacramenti quae in omnibus aequaliter operatur, non omnino tollatur, vt est dictum, potest tamen filius Dei cui vult gratiam facere specialem, & fomitem adeo debilitare, quod non prauealeat, vel ipsum omnino extinguere. ¶ Sicut patet in gloriosissima Matre sua, & in quibusdam alijs sanctis, etiam in vtero sanctificatis. Exemplum in Hieremia, & Ioanne Baptista. §. de renun. nisi cum pridem. in prin. secundum Host. & Io. An.

¶ On vt apponeres. ¶ Si queratur quae sit forma baptismi, & vtrum, & quis, defectus impediatur characterem ipsius sacramenti, distingue, quia. ¶ Tres sunt species baptismi. f. fluminis, & fluminis, & sanguinis, vt §. c. proxi. de conse. di. 4. c. baptismi vicem. & c. cathecuminum. & c. nam, & c. non dubito. & nota. Ber. j. tit. j. c. 2. & Host. post eum. Aut ergo queritur de baptismo fluminis, & tunc. ¶ Aut queritur de primo. f. quae sit forma, & dic quod ad eius formam seu essentiam duo necessaria sunt. f. verbum & elementum aquae, vt hic, & §. eo. c. j. & dic secundum Pe. q. forma latinorum est. §. c. ca. j. vnde necessarium est q. obseruetur forma verborum, videlicet q. baptizans, dicat immergendo baptizandum ter, Petre, ego baptizo te in nomine patris, & filij, & spiritus sancti amē. vt ibi, & hic, sed & sufficit vnica immersio si consuetudo terrae hoc approbet, de conse. di. 4. de trina. vt notant Innoc. & Host. §. eo. c. j. glo. j. & in hoc concordant Pet. de Taranthasia, Tho. & Abb. dicentes tamen, q. probabilior est consuetudo, quae ter immergit, quia significat fidem Trinitatis, & triduum sepulturae Christi. Hæc tamen significatio non est de substantia sacramenti secundum eos cum quibus concor. Frater Ioan. in summa. conf. rubr. de bapt. q. 15. vtrum debeat fieri. &c. Sed tamen hoc pronomen ego, & amen, non sunt de substantia, sed de condentia, aliis euidentia secundum Pet. Alacit. sic, puto q. pronome ego, dimitti potest, si aliquis vult sine magna culpa, sed dico q. tutius est ponere. Tho. etiam in vltima parte summa. q. 66. arti. 5. concordat cum Pe. ¶ Aut queritur de secundo. f. quis defectus characterem ipsius sacramenti, & tunc, aut est defectus ex parte elementi aquae, vt quia aliquis intendit baptizare, & baptizat cum salina vel vino, aut ex parte immersionis seu asperisionis, aut est defectus, ex parte, verborum, aut est defectus ex parte baptizantis, aut ex parte, baptizati. Si ex parte elementi, tunc. Aut nihil est ibi aquae, & tunc impeditur sacramentum baptismi, nam aqua est necessaria, nec sufficit vinum vel alius liquor, dicente domino. Io. 3. c. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto non intrabit regnum caelorum, vt hic. & §. eo. c. j. & j. q. j. c. detrahe. vbi de hoc. & de conse. di. 4. c. j. & c. firmissime. Aut est ibi aqua, cum vino, vel alio liquore mixta, & tunc Hostien. in sum. eo. tit. j. quae sit eius forma. ver. quid si alius liquor, & hic dicit, q. cum generalis consuetudo ecclesiae teneat, q. in aqua sola & pura sine alia mixtura detur hoc sacramentum, quae seruanda est, vt §. tit. j. pernitiosus. de conse. dist. 4. de trina. videtur omni no alia forma reprobanda, vt ibi, & j. de heret. ad abolendum. vnde & si fortuito casu, hoc etiam factum sit tutius videtur, quod talis iterum baptizetur, iuxta consilium datum. §. eo. c. 2. Possent tamen vt hic dicit, circa hoc distinguere, vtrum fatis maior pars sit de aqua, & tunc diceretur baptizatus, vel de alio liquore, & tunc non esset baptizatus. arg. in eo quod no. §. tit. j. in quadam. in fi. & c. cum Marthae. §. quæsiuit. primum tamen est tutius secundum eum. Et ista distinctio tenet Ioan. de conse. dist. 4. c. baptismi vicem. super verbo necessitatis. pro quo. 4. q. 3. §. ite hermophroditus. & ff. de sta. ho. l. quærit hermophroditus. & ff. Gof. in summa. eode. titu. §. ite quid si aquae Tho. verò dicit, quod permixtio potest esse duplex. Vna quae tollit speciem, sicut quando per alterationem transit in aliam speciem, sicut per putrefactionem aliquam, vel digestionem tranfiuit in vinum. Aut etiā per additionem tantam alterius liquoris, quod soluatur species aquae, sicut si parū aquae multo vino admiscetur, alia permixtio est quae non tollit speciem aquae, sicut quando alteratur aqua, secundum aliquod accidens, & manet species, vt patet in aqua calefacta, vel quando additur aliquid aquae, vel quod non commiscetur sicut aliqua solida ponuntur in aliqua aqua, vel si sit commixtibile, sicut aliquod humidum, cum sit tara parua quantitas quod commixtionem non facit, sed in aqua penitus conuertitur, in aqua ergo primo modo permixta non potest fieri baptismus, quia iam non est aqua in aqua, aut secundo modo permixta potest fieri. Quando autē mutata sit species, vel non cognosci potest ex raritate & densitate, vel quando humor aliquis non rarefieret calido, vel non confringeretur frigore, sicut aqua, sed aliter, vt patet in vino, vel oleo, lacte & huiusmodi. Vnde in aqua maris potest fieri baptismus, & cū his concordant Pet. & Ala. & alij theologi vt dicit frater Ioan. in sum. confel. tit. de sacra. non iterum rubricella de bap. q. om. 13. vtrum baptismus possit fieri. &c. Item dicit Tho. quod in lixiuio & in aquis sulphureis, & in alijs aquis quae ex terra, per quam transeunt, immutantur, potest fieri baptismus. Similiter si aqua paludis esset in tantum degressa, q. recederet à vera raritate aquae, non esset baptismus, sicut si esset lutum, aliis esset baptismus, quia adhuc manet species aquae. ¶ Dicit Alber. tus, q. in tali aqua sicut est brodium pinguium vel huiusmodi quae infrigidata congelantur, & constant, & ceruisia & vrina, & lixiua quae multam habet commixtionem acutorum corporum, & similiter in aquis quas faciunt archimista ad mutanda

metalla.

¶ Si queratur quae sit forma baptismi, & vtrum, & quis, defectus impediatur characterem ipsius sacramenti, distingue, quia. ¶ Tres sunt species baptismi. f. fluminis, & fluminis, & sanguinis, vt §. c. proxi. de conse. di. 4. c. baptismi vicem. & c. cathecuminum. & c. nam, & c. non dubito. & nota. Ber. j. tit. j. c. 2. & Host. post eum. Aut ergo queritur de baptismo fluminis, & tunc. ¶ Aut queritur de primo. f. quae sit forma, & dic quod ad eius formam seu essentiam duo necessaria sunt. f. verbum & elementum aquae, vt hic, & §. eo. c. j. & dic secundum Pe. q. forma latinorum est. §. c. ca. j. vnde necessarium est q. obseruetur forma verborum, videlicet q. baptizans, dicat immergendo baptizandum ter, Petre, ego baptizo te in nomine patris, & filij, & spiritus sancti amē. vt ibi, & hic, sed & sufficit vnica immersio si consuetudo terrae hoc approbet, de conse. di. 4. de trina. vt notant Innoc. & Host. §. eo. c. j. glo. j. & in hoc concordant Pet. de Taranthasia, Tho. & Abb. dicentes tamen, q. probabilior est consuetudo, quae ter immergit, quia significat fidem Trinitatis, & triduum sepulturae Christi. Hæc tamen significatio non est de substantia sacramenti secundum eos cum quibus concor. Frater Ioan. in summa. conf. rubr. de bapt. q. 15. vtrum debeat fieri. &c. Sed tamen hoc pronomen ego, & amen, non sunt de substantia, sed de condentia, aliis euidentia secundum Pet. Alacit. sic, puto q. pronome ego, dimitti potest, si aliquis vult sine magna culpa, sed dico q. tutius est ponere. Tho. etiam in vltima parte summa. q. 66. arti. 5. concordat cum Pe. ¶ Aut queritur de secundo. f. quis defectus characterem ipsius sacramenti, & tunc, aut est defectus ex parte elementi aquae, vt quia aliquis intendit baptizare, & baptizat cum salina vel vino, aut ex parte immersionis seu asperisionis, aut est defectus, ex parte, verborum, aut est defectus ex parte baptizantis, aut ex parte, baptizati. Si ex parte elementi, tunc. Aut nihil est ibi aquae, & tunc impeditur sacramentum baptismi, nam aqua est necessaria, nec sufficit vinum vel alius liquor, dicente domino. Io. 3. c. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto non intrabit regnum caelorum, vt hic. & §. eo. c. j. & j. q. j. c. detrahe. vbi de hoc. & de conse. di. 4. c. j. & c. firmissime. Aut est ibi aqua, cum vino, vel alio liquore mixta, & tunc Hostien. in sum. eo. tit. j. quae sit eius forma. ver. quid si alius liquor, & hic dicit, q. cum generalis consuetudo ecclesiae teneat, q. in aqua sola & pura sine alia mixtura detur hoc sacramentum, quae seruanda est, vt §. tit. j. pernitiosus. de conse. dist. 4. de trina. videtur omni no alia forma reprobanda, vt ibi, & j. de heret. ad abolendum. vnde & si fortuito casu, hoc etiam factum sit tutius videtur, quod talis iterum baptizetur, iuxta consilium datum. §. eo. c. 2. Possent tamen vt hic dicit, circa hoc distinguere, vtrum fatis maior pars sit de aqua, & tunc diceretur baptizatus, vel de alio liquore, & tunc non esset baptizatus. arg. in eo quod no. §. tit. j. in quadam. in fi. & c. cum Marthae. §. quæsiuit. primum tamen est tutius secundum eum. Et ista distinctio tenet Ioan. de conse. dist. 4. c. baptismi vicem. super verbo necessitatis. pro quo. 4. q. 3. §. ite hermophroditus. & ff. de sta. ho. l. quærit hermophroditus. & ff. Gof. in summa. eode. titu. §. ite quid si aquae Tho. verò dicit, quod permixtio potest esse duplex. Vna quae tollit speciem, sicut quando per alterationem transit in aliam speciem, sicut per putrefactionem aliquam, vel digestionem tranfiuit in vinum. Aut etiā per additionem tantam alterius liquoris, quod soluatur species aquae, sicut si parū aquae multo vino admiscetur, alia permixtio est quae non tollit speciem aquae, sicut quando alteratur aqua, secundum aliquod accidens, & manet species, vt patet in aqua calefacta, vel quando additur aliquid aquae, vel quod non commiscetur sicut aliqua solida ponuntur in aliqua aqua, vel si sit commixtibile, sicut aliquod humidum, cum sit tara parua quantitas quod commixtionem non facit, sed in aqua penitus conuertitur, in aqua ergo primo modo permixta non potest fieri baptismus, quia iam non est aqua in aqua, aut secundo modo permixta potest fieri. Quando autē mutata sit species, vel non cognosci potest ex raritate & densitate, vel quando humor aliquis non rarefieret calido, vel non confringeretur frigore, sicut aqua, sed aliter, vt patet in vino, vel oleo, lacte & huiusmodi. Vnde in aqua maris potest fieri baptismus, & cū his concordant Pet. & Ala. & alij theologi vt dicit frater Ioan. in sum. confel. tit. de sacra. non iterum rubricella de bap. q. om. 13. vtrum baptismus possit fieri. &c. Item dicit Tho. quod in lixiuio & in aquis sulphureis, & in alijs aquis quae ex terra, per quam transeunt, immutantur, potest fieri baptismus. Similiter si aqua paludis esset in tantum degressa, q. recederet à vera raritate aquae, non esset baptismus, sicut si esset lutum, aliis esset baptismus, quia adhuc manet species aquae. ¶ Dicit Alber. tus, q. in tali aqua sicut est brodium pinguium vel huiusmodi quae infrigidata congelantur, & constant, & ceruisia & vrina, & lixiua quae multam habet commixtionem acutorum corporum, & similiter in aquis quas faciunt archimista ad mutanda

metalla, nō potest fieri baptisimus, quia mutatur species aque, dicit et q. in aquis sulphureis, siue terrenis potest fieri baptisimus. Itē dicit q. melius esset q. sacerdos faceret fieri aqua calidā, quia paruuli quandoque ita penetrantur frigore aque, qd contrahunt mortales infirmitates & moriuntur, et idē recitat frater Io. in d. q. f. 13. Ego verō iuxta consiliū Augustini dicitis, ene certū, & dimitte incertū, de pœni. distin. 7. si quis autē, iterū baptizā rem eum iuxta. c. 2. s. eo. & vt s. no. Hostien. Itē in aqua roseacea. i. quæ fit de rosīs non potest fieri baptisimus, vt dicit Theo. tertia parte sum. q. 66. artic. 4. & Ioann. Andr. hic post eum. An autē ex pane confecto ex tali aqua roseacea fiat verū sacramentū, seu sacrificiū, notat Archid. de consecra. distin. 2. c. j. dicens frater Tho. tenere quod non, quod videri potest. 3. parte sum. q. 74. arti. 7. in fi. secundum Io. Andr. Si est defectus ex parte immersionis seu spersionis, refert. Aut baptizare volens nec immergit baptizandū in aqua, nec spargit aquā super eū; & tunc non est baptisimus, vt hic. Aut eū immergit non tñ totū perfunditur, seu spargitur caput, quod est potissima pars corporis humani, vel præter caput, maxima pars corporis, & tunc Hug. de consecra. di. 4. ca. propriè credit eū baptizatū alias non. ar. ff. de reli. & fump. fu. l. cū in diuersis. vel dic vt dicit Io. ibi super verbo triū milium. baptizari, etiā si aqua cadat super pedē, arg. de consecra. di. 4. quāquā. sic & alibi sufficit possidere partem fundi ad hoc vt quis possideat totū, dum tamen eius animi sit vt totū intendat possidere, vt ff. de acquir. poss. l. possideri. §. j. sic de pœni. di. j. vulgaris. idē Inno. s. e. c. proxi. dicens, q. et i. modica stilla aque proiectæ baptizante eum tangat, baptizatus est, quod satis videtur consonare iuri & æquitati, licet primū tutius sit. idē Hostiē. ibi, & in sum. e. tit. §. quæ sit eius forma. vt licet aut puer, & de hoc p. Gof. in sum. eo. tit. §. itē quæritur quid si nō habeatur, vbi nullā opi. eligit. In isto verō articulo Tho. dicit q. baptisimus ablutioe importat, ablutio aut per aquā potest fieri non tātum p. modū immersionis, sed et per modū asperisionis vel effusionis, & ideo vtroq. modo potest fieri baptisimus, & videtur quod apostoli hoc modo baptizarunt cū legatur, quod simul vna die conuersi sunt quinque milia, & alia die tria milia. actū. 2. & 3. & probatur in c. alle. propriæ. Et ideo quando consuetudo ecclesiæ patitur vel quando necessitas incumbit propter defectū aquæ, siue periculū pueri de cuius morte timetur, vel et propter imbecillitatē sacerdotis non potentis sustentare infantē, potest sine immersione baptisimus celebrari, & sufficit quod caput aspergatur vel immergatur, & sic totū corpus reputatur aspersum. In parte principaliori. idē dicit Ala. secus iurē esse in alijs partibus, cū his concordat Pe. Albertus autē dicit quod licet asperisione fieri possit baptisimus, non tamen mihi videtur laudabilis consuetudo, sed immergendo consuetudo laudabilior est, & idē dicit in vltima parte sum. q. 66. articulo. 7. idem frater Io. in sum. ma. consecra. rubricella de baptisimo. q. 14. vtrū immersio & c. Itē ponit Abbas quæstionē hic de illo qui dū ad remota ecclesiā deferret puerū baptizandū apparentibus in via signis mortis in puero, nec aqua possit habere nisi in quodā puero. de quo citra mortē pueri aqua educi, non poterat, verū militer dixit, ego te baptizo in nomine patris, & filij, & spiritus sancti, & dicendo ista verba proiecit eū in aquā qui submersus est, nunquid est baptizatus, vt possit in cimiterio sepeliri. Respondet quod fuit per lectorē prædicatōrē in monte pessulano determinatū quod non, & dicit, q. multi canonice tunc fuerunt id detestari dicentes, quod cum verbū, & elementum ibi concurrerent, dici debet non immerito baptizatus. arg. huius c. Dicit aut post se magistrū suum consuluisse, qui respondit quod non erat baptizatus, quia in baptisimo non tñ requiritur immersio cū solennitate verborū, imo & eleuatio ab aquis, per quā resurrectio designatur. de consecra. dist. 4. propriæ. quod quia in casu proposito defuit, non fuit baptizatus. ita dicit hic Abbas & Ioā. Andr. post eum. In hoc concordant Ric. & Alen. lib. 4. eo. tit. articulo. 6. quidam dicunt de puero de super pontem in aquā proiectū. f. quod nō sit baptizatus, licet præiciens intendat baptizare, quia illa immersio ex sui natura non ordinabatur ad eleuationē pueri, ab aqua, sed ad submersionē, secus dicit si baptizare intendens, & verba in quibus consistit forma proferens puerū, ponat in calato, & cū chorda ligata ad calatū in puteū dimittat, & ablutū extrahat, quia ibi est immersio & eleuatio ab aqua. Si est defectus ex parte verborū, tunc, aut quia baptizans nulla verba profert, sed. solū in mersione, seu asperisione facit, & tūc nō est baptizatus, quia alterū essentialiū deficit. f. verbū, vt hic, & s. e. c. j. & in calle. propriæ. de consecra. distin. 4. & Math. vl.

ti. c. j. q. j. detrahe. Aut profert verba omnino tñ impertinentia ad baptismum, & tunc idem. & est ratio per eadē iura. Et quia paria reputantur, nulla verba proferre, & proferre aliqua, sed impertinentia. ff. de verb. oblig. l. j. §. si quis ita ver. contra. & linter stipulante. §. si stipulante. & in situ. de inuti. stipul. §. præterea præstat argumen. ff. de condi. & demon. l. cum ita legatum. §. de transla. episcopi. inter corporalia. §. sed neque. Aut profert verba pertinentia, sed defectiue mutando. f. formam. & tunc dicit Pet. quod mutatio circa formam baptismi dupliciter potest fieri. f. aut circa formā intelligibile. i. circa significationem, seu modū significationis, aut circa formā sensibile tantum. i. circa voces. Prima forma est omnino determinata, ideo eius mutatio destruit formā, non. n. data est vis nisi in nominibus personas ipsas significatibus, vnde si diceretur, Ego baptizo te in nomine genitoris & geniti, & flaminis almi, non est baptizatus, quia genitor & genitus non significant personas modo principales, sed actus notionales potius secundum eū, hoc etiā notat Inno. s. eod. c. j. in glo. 2. in princ. & et. Hostien. Abb. & Io. Andr. post eū. ibi & concordant Tancr. & Vincen. j. eod. c. penul. licet Gof. in hoc contra in sum. eod. tit. ad fin. §. itē pone. & Hostien. in sum. eod. ti. 2. quæ sit eius. ad. fi. versic. quid si quis. & Io. de consecra. distin. 4. multi. sed Lau. & Ioan. de Deo. & Hug. tenent primā opi. & idē videtur tenere ibi Archid. in glo. penul. Et cum ipsa prima opinio concordat quod dicunt beatus Tho. super 4. sententiarū. & Pe. dicentes. q. si dicatur. Ego baptizo te in nomine trinitatis non valet baptismus. Itē dicunt quod licet in primitiua ecclesia baptizarent in nomine Christi hoc non licuit sine familiaris consilio spiritus sancti. f. vt nomen Christi amabile redderetur & ampliaretur, & hoc et nunc ecclesia possit si speciale, præceptū a spiritu sancto haberet, non autem propria auctoritate, vnde non valet talis baptismus, vt communiter dicunt Theologi, quāuis quidā contradicant. & in hoc satis concordant Alber. & frater Io. in sum. consecra. rubricella de baptisimo. quæstione. 12. vtrū sit baptismus. & c. eandē opinio. tenet Hugo. de consecra. distin. 4. a quodā. idem videtur tenere Hostien. in sum. e. ti. §. quæ sit eius forma sub. §. quid si dicat. & sub. §. quid si quis baptizetur. Sed Io. & Lauren. in calle. a quodam, dicunt quod non debet aliquid baptizari in nomine Christi, si tamen baptizetur valet baptismus, & idem Goffred. in sum. eod. ti. §. itē nunquid baptizatur in nomine Christi. & s. de sū. Trini. c. j. & hoc idem videtur tenere Bern. s. eod. c. capi. 1. sed pro prima opi. facit expressē s. eod. cap. j. vt no. Archid. in cap. alleg. a quodam. glo. penul. qui in illa opin. declinare videtur. & Alen. lib. 4. eod. ti. articulo. §. q. 3. vbi plenē de ista materia. Secunda. f. vocalis forma non ita determinata est, quia in diuersis linguis baptizari potest. hæc autem forma mutari potest tripliciter. Aut secundū substantiā, aut secundum ordinē, aut secundum quantitatem. Secundum substantiam dupliciter, aut secundum totam substantiam. f. variando. Aut secundū partem. f. corrumpendo. Si sit mutatio secundum totam substantiā, quia ponitur omnino alia forma verborū, tunc. Aut manet eadē significatio & modus significandi, & talis mutatio non obest, quia baptizatur in qualibet lingua secundum Petrum quo concordat Hostien. in sum. eod. ti. §. quæ sit eius forma ad finem sub. §. quid sit latinus. vbi dicit quod si latinus, non in latina lingua, sed Græca, vel Hebrea, vel alia extranea baptizatus, & profert verba congrua, & apta, baptismus tenet, Nam & apostoli varijs linguis loquebantur. nā forma realis potius attendenda est quā verbalis. de consecra. distin. 4. retulerunt & in hoc concord. Io. in c. multi. ea. distin. 4. & Tancr. & Vincen. eod. cap. penul. & Ioan. Andr. s. eod. cap. j. Aut non manet, & talis mutatio obest, quia mutatur forma intelligibilis, ideo non est baptismus si dicatur in nomine genitoris & geniti & flaminis almi, secundum Pe. idem Alber. Si sit mutatio secundum partem. tunc aut tanta est mutatio quod non remanet eadē significatio non solū secundum instōnem primæ impositionis nominis, sed nec secundū accommodationē vsus, & tunc non valet baptismus. Aut non tanta quā maneat eadē significatio secundū accommodationē vsus, licet non secundū regulārē formā primæ instōnis, & tunc est baptismus si fiat ex simplicitate, non ex perueritate, siue fiat a parte ante, siue a parte post. Dicit autē Tho. quod hoc præcipue accidit, quod sensus locutionis remanet quando corruptio est a parte finis, sed mutatio ex parte principij variat significationem, vnde corruptio talis, maximē si est magna, omnino sensum locutionis auferret, cum hoc etiam dicto Thom. concord. Alber. Vnde Zacharias Papa reputat baptizatum cum qui a quodam sacerdote ignaro latini

latino loquij baptizatus est in nomine patriæ & filia & spiritua sancta. vt habetur de consecra. distin. 4. retulerunt. & ca. sanctificatur. vbi de hoc. & per Host. qui in hoc concordat in sum. ma. eod. tit. §. alleg. quæ sit eius forma. sub. §. quod si substantia. & s. eod. c. 1. & Innoc. Hosti. & Ioan. Andr. j. capi. proxi. ¶ Secundum quantitatem fit duplex mutatio, secundū Pet. addendo aut diminuendo. Si fiat addendo, aut intentione, introducendi errorem & mutandi formam, vt faciebat arrius qui dicebat. In nomine patris maioris & filij minoris. Aut ex deuotione seu simplicitate prima additio impedit baptismū, & idem secundum Tho. quando cumque additur aliquid quod de se est corruptiuum formæ, secunda non idem Albertus. Doctores tamen nostri iuris canonici, dicunt quod siue additio præmittatur siue sequatur siue interponatur, semper vitatur baptismus secundum Gof. in sum. ma. eod. ti. §. sed quæritur, quia formæ nihil detrahendum est vel addendum. de consecra. distin. 4. firmisimè. & cap. si non sanctificatur. & cap. de arrianis. & in hoc concord. Host. in sum. ma. in §. allega. quæ sit eius forma. sub. §. quid si aliquis. dicens post Gof. ibi, quod si dicat. Ego te baptizo in nomine patris & filij & spiritus sancti & omnium sanctorum, non est baptizatus, quia nihil debet iungi in forma, & in hoc hodie omnes conueniunt, ergo credamus eis. ff. qui satid. cog. l. ipse omnes. & in hoc satis videtur concordare Inno. s. eod. cap. j. glo. 2. in princ. & etiā Hostien. & Io. Andr. post eum. Si aut fiat diminuendo hoc secundum Pe. potest fieri dupliciter. Aut ex voluntate, aut ex necessitate. In primo casu diminutio impedit baptismum. In secundo piè creditur, q. summus sacerdos suppleat, vt si puer moreretur antequam baptizans verba formæ perficeret, vnde talis si moriatur in cimiterio sepeliendus est secundum Pe. idē, Alanus. si verō superuixerit, credo q. ratione dubij sub conditione rebaptizandus est iuxta. cap. 2. & s. eod. secundum ordinem verborū. dicit Pe. mutatio potest fieri dupliciter. Aut trāspōnendo, per quod tollitur ordinis reſtitutio. Aut interponendo aliquid per quod tollitur ordinis immediatio. Si fiat trāspōnendo, tunc. aut ex simplicitate, & tunc non nocet. Aut ex malitia, & tunc nocet, quia non intendit seruare formā ecclesiæ. idem Alanus. Alij dicunt indistinctē quod si ordo mutatur non valet baptismus. arg. C. de fenten. & interlocu. om. iudic. l. prolata. nam ordo verborum de forma est. & hoc secundum Host. in §. alle. quæ sit sub. §. quid si ordo. videtur securus hoc tamen scias, quod non est vis, vtrum dicat. Ego baptizo te, vel ego te baptizo, dummodo aliqua alia verba non tranſmutentur secundum eum. Si fiat interponendo tunc dicit Pe. Aut modica est interpositio, ita quod secundū vsum communem non videtur actū discontinuare, vt si interueniat silentiū vel tūsis, vel respiratio, vel spatium, vel aliquid huiusmodi, & tunc non nocet, quod quo. C. de testa. c. antiquitas. Aut magna est interpositio ita quod actū euidenter discontinuat, & tunc nocet secundū eū, idē in hoc Hostien. in §. alleg. quæ sit eius, sub. §. quid in prolotione. & cū omnibus præmissis notatis, p. Pe. de mutatione formæ concordat Tho. & idē frater Ioan. in sum. ma. consecra. rubricella. de baptisimo. q. 40. quid cū aliquid. ¶ Sed nunquid istud pronomen ego sit de substantia, quidā dicunt quod sic. vt Io. & Guil. Nazo. vt s. eod. cap. j. pro quibus. facit quod in pronome videtur dominus vim fecisse cū dixit. Ego sum qui sum. Exodi. 3. Itē ego sum lux mundi. Item ego principij qui & loquor vobis. Io. 8. idem tenet Io. de consecra. distin. 4. c. j. sed Ala. Vinc. Gof. Bern. Innoc. & Host. cōtra. s. eo. c. j. nam verbū baptizo perfectā rē generat, & pronomen in se importat, vt in cap. alleg. retulerunt, & hoc tenet; Gof. in sum. eo. tit. §. sed quæritur an pronomen. & Io. de consecra. dist. 4. multi. & et Host. in sum. eod. ti. quæ sit eius forma. in princ. & hoc patet ex forma quā Deus dedit apostolis, Non. n. dixit vos baptizare. sed baptizate in nomine patris. & c. vt hic secundū Host. ibi, & dixi. s. in princ. Si est defectus ex parte baptizantis, tunc, aut ex parte potestatis, aut ex parte unitatis, aut ex parte intentionis. Si ex parte potestatis, vt quia non est debitus minister, quo ad se ipsum quem vult baptizare, vt s. c. proxi. cessante necessitate. vt dixi s. eod. de quib. tūc non est baptizatus, idē si est debitus minister sed non potest, loqui, vnde mutus non potest baptizare. nec puerum tenere, quia non potest respondere, nec filio, symbolū, & orationem dominicā docere, nec aliās in fide instruere, ad quæ tñ patris nomine fideiussorio se obligat & atringit. de consecra. distin. 4. vos autē omnia. & c. prima igitur vt no. Ioā. r. q. 1. detrahe. glo. sed videtur & ipse Io. & Phi. & Io. Andr. de spon. cū apud & Archid. de consecra. distin. 4. paruuli. glo. si idem Hu. & Ar

chid. in c. in synodo. & plenius Host. in sum. ma. de spon. sub rubrica de matrimonijs. §. qualiter contrahatur. ver. & nunquid si post nutum vel signum. & c. & Archid. j. de cogna. spirituali cap. j. super verbo cognationem spiritualem. lib. 6. & idē per omnia dicit Ioan. Andr. in cap. alleg. cum apud. In confirmatione vbi etiam verbum & liquor chrisimatis sunt necessaria, & altero de substantialibus deficiente, necesse est vt nunque sup pleri. secus in solennitatibus, vt legi. & no. s. de sacramen. non iteran. cap. j. & fin. Si est defectus ex parte unitatis baptizans tunc, aut sacerdos vel alius in casu necessitatis profert verba, & baptizandus scriptum immergit, vel supra seipsum aquam spargit, & tunc non est baptizatus, quia si dicat ille sacerdos, vel alius, Petrus se immergit verum dicit, sed hoc non est forma. Si verō dicat. Ego te baptizo. & c. formā seruat quo ad verba, sed mendacium dicit. hic. n. non solum verbo, sed et facto opus est, vt hic. & s. eo. c. j. & cap. proxi. vbi hoc notat Innoc. & Host. super verbo seipsum immergit. Aut duo, vel plures sacerdotes tertium baptizare intendunt, & tunc aut quilibet eorum pro parte solum & non in totum exercet ministerium sacramenti, vt quia vnus solus immergit, & alius solus profert verba dicendo. Ego baptizo te, & tunc idem. f. quod non est baptizatus, quia ille qui profert verba. Ego te baptizo. & c. mendacium dicit, cum ipse non immergat nec abluat, & hoc satis expressē no. Innoc. s. c. proxi. super verbo seipsum immergit, dicens quod ad hoc vt aliquis sit baptizatus, oportet q. alius, baptizans eum immergat, quia qui non immergit, non potest dicere. Ego te baptizo. & idem dicit ibi Hostien. dicens quod ad hoc vt forma seruetur, necesse est vt vnus baptizans alium immergat, & immergendo dicat. Ego te baptizo & c. vt ibi. & s. eo. c. 1. & 2. vel aliud faciat quod tantum valeat, ac si immergeret secundum eum. in hoc concord. Tho. Bon. Richardus & Alen. & certe satis videtur casus. s. eod. cap. j. Aut quilibet eorum in totum exercet & exercere intendit ministerium sacramenti, ita quod quilibet intendit totū baptizare, & tunc est baptizatus. Vnde dicebat Petrus quod plures vnus, post sunt baptizare, dummodo quilibet intendat totum facere. Itē vnus potest plures baptizare, simul vt patet in cap. allega. propriæ. circa mediū. §. hoc aut. de consecra. distin. 10. 4. vbi habes quod bea. Pe. in vna die tria milia hoīum baptizauit, quod per naturā successiue facere nequiuisset, & hoc intelligit, dummodo ille, qui baptizat plures intendat oēs baptizare, pluralitas. n. ministrorū aut sciūcentiū non pertinet ad necessitatē, sacramenti, cum propter maiore distinctionē istud fieri non debet sine necessitate magna. aliās peccaret, & in hoc concord. bea. Tho. distin. 10. 3. ar. 2. & et in vl. parte sum. q. 68. articulo. 6. sed quibus verbis tunc vt debeat dicit ipse bea. Tho. quod cū plures baptizans. Si dicant. Nos baptizamus, non est baptizatum. Sed si quilibet dicat. Ego te baptizo. baptizatum est, vt videtur idē Thomas in scrip. inuere, quod si vnus baptizans, dicat nos baptizamus, nil facit, qui autē dicit baptizo vos cū plures baptizaret, baptizatus est, sed peccaret. nisi esset, magna necessitas, sed Pe. dicit sic, puto tamen verius quod baptizatum sit. f. si dicatur nos baptizamus, quia modus exprimens actum non est de substantia formæ, & ideo et cū dicitur, baptizo vos, seruatur sufficienter forma ecclesiæ, & præmissa, à ver. bene dicebat. Pe. citra recti. Archid. in c. alleg. propriæ. super verbo consecrauit, & fra. Io. in sum. consecra. rubrica. de bap. q. 30. vtrū plures, & c. & Alen. lib. 4. ti. de baptizantibus ar. 2. per totum. ¶ Si est defectus ex parte intentionis baptizantis, tunc, aut est defectus intentionis in sexu, seu conditione personæ baptizande, vt quia intendit & putat baptizare puerum, & est puella, aut est defectus intentionis simpliciter, vt quia non intendit in aliquo baptizare. In primo casu dicit Hostiē. in sum. eod. ti. §. quæ sit eius forma. sub. §. quid ergo si quis putet, versic. solo. & c. Aut baptizans intendebat baptizare per sonam cuiuscunque sexus esset, & sic est baptizata, quia quantum ad Dei cultum non est masculus, neq. femina, neque liber, neq. seruus, oēs. n. in Christo eandem mercedem accipiemus, in auth. de monachis. §. hinc autem nobis. colla. j. & licet homo erret in sexu, non tamen errat in persona quam tenet, & quam baptizare intendit, argumen. ff. de pign. ac. l. j. in fi. de contrahen. emp. & vend. l. in vendi §. planē. Itē sicut Ioā. Bap. ait, mediū est qui baptizat, quē vos nescitis. f. spiritus sanctus, qui errare non potest, vnde Apostolus, nolite errare, Deus non irridetur. Aut intendebat tm masculum, & non femina baptizare, & est femina, & tunc non est baptizatum, argumen. ff. de contrahen. emp. l. alioquin. 39. quæstione. j. cap. j. Aut de hoc non cogitabat, sed simpliciter, baptizabat, & tunc videtur baptizatum

baptizatum per §. alleg. planè & alia iura. §. alleg. In istis tamè duobus vltimis casibus si adhuc viuat, potest baptizari sine errore iuxta c. 2. §. eo. sed Allen. vbi. §. artic. 3. q. quid si putet, dicit quod in hoc vltimo non assentit sibi. In secundo casu. s. vbi est defectus intentionis simpliciter, vt quia non intendit baptizare, tunc secundum Hostien. in §. alleg. quid sit. sub. §. sed cum paruuli. versic. consideratur. Aut baptizans intendit non baptizare, & tunc nihil agitur vt j. q. c. spiritus sanctus. §. ecce quando de consecratione. distinctio. 4. quamuis. & c. solet. secundum Hostien. & ita intellige quod no. Inno. j. c. proxi. versic. & no. quod licet & c. & Hostien. post cum ibi & Archidia. qui ponit dictam glo. ipsorum de consecratione distinctio. 4. non illud. in glo. penult. quod verum etiam si malam intentionem vel credulitatem habeat de viribus baptizati, vt quia non crederet in baptismo conferri aliud nisi sanitatem, secundum eos. Aut intendit baptizare, vel non habet intentionem, baptismo contrariam, & tunc valet, vnde etiam ebrus baptizari. j. q. j. dedit. & sic intellige de consecratione distinctio. 4. quos à paganis. secundum Hostien. Beatus vero Thom. dicit, quod sicut in baptismo requiritur materia & forma, ita & intentio ministris applicans formam ad materiam, & quamuis minister sacramenti debeat inniti ad custodiendum cor suum quantum potest, vt maximè in verbis sacramentalis formæ intentione habeat actualem, quia cum cogitatio est valde labilis, & non, tunc ad sit actualis intentio, quando verba profert, dum modo prius intenderit, & contraria intentio non interuenit, sacramentum non impeditur, quia operatur tunc in vi principalis intentionis. Non enim oportet quod in opere semper intentione coniungatur in actu, sed sufficit, quod opus ab intentione procedat, vt patet ex his quod furiosus & ebrus si omnino vsu rationis carent baptizare non possunt, quia nõ possunt habere intentionem baptizandi, & idem dicit frater Io. in summa conf. rubr. de baptismo. q. 35. vtrum in baptizante. & c. & Allen. dicto articulo. 3. q. vtrum ebriosus. Nec obstat, j. q. j. dedit. de consecratione distinctio. 4. baptisimus. in fi. vbi dicitur quod ebrus vel ebriosus potest conferre baptismum, quia ibi non loquitur de ebrio qui est inscius obliuiosus. s. cū iacet quasi sepultus vino, sed nomine ebrij ibi intelligitur peccator. s. qui laborat vicio tali. s. quod sepe inebriatur secundum Hugo. & Archid. in c. alleg. dedit. vbi ipse Archid. in gl. sua adde argumen. contra & c. dicit præcisè quod intentio baptizantis existit in baptismo. ¶ Sequitur quando est defectus ex parte baptizati & tunc, aut est defectus ex parte baptizati, aut est defectus ex parte originis seu natiuitatis sue, vt quia nondum natus est, & de hoc dicit vt dixi §. eodem maiores. 2. distinctio. Aut ex parte intentionis, & tunc dicit Pe. quod suscipientiu, baptismum tres sunt species, seu differentie. Quidam. n. nunquam habuerunt vsu rationis, vt paruuli, & perpetuo furiosi, & naturaliter stulti, & in his voluntas non requiritur. Quidam aliquando habuerunt, licet nunc non habeant, & in his voluntas antecedens licet non concomitans requiritur. Quidam habent tunc cum baptizantur, & in his aliqua voluntas requiritur, cum enim conditio eorum melioretur & non deterioretur, sufficit voluntas conditionata, nec requiritur absoluta. Cum ergo quis ad baptismum cogitur aut est coactio omnimoda per vim. s. quia violenter atrahitur, & tunc non recipit sacramentum nec rem. Aut conditionata, quia per metum inducitur, & tunc recipit sacramentum, sed non rem, & cum his dictis et. con. Tho. & Alber. & frater Io. in rub. de baptismo. q. 36. vtrum in baptizato. & ita. f. de illo qui violenter atrahitur potest intelligi, quod not. Innoc. infra cap. proxim. versic. & no. quod licet & Hostien. post eum, & Archid. in cap. allega. non illud. Et ad id quod dictum est de baptizante & de baptizato facit quod no. glo. j. q. j. cap. dedit glo. fin. in fin. & j. q. j. detrahe. vbi dicit quod in baptismo existit intentio baptizati, & etiam baptizantis. Idem tenet præcise Archid. quod ad baptizantem in cap. alleg. dedit. in glo. ad de argu. contra. Et vtrum hictio impediatur baptismum, vide p. 19 Allen. titu. de efficacia baptismi articulo. 3. ¶ No. etiam quod mutus & surdus insimul possunt recipere baptismum, ex quo per signa ipsius consensus apparet. argum. j. de sponsal. cum apud. vbi hoc no. Ioann. And. ¶ Sequitur de baptismo flaminis, id est spiritus sancti. vt si aliquis velit baptizari, & hoc de fideret cum summo seruore animi, sed non inuenit qui eum baptizet, & sic memoratur, & talis ad aeternam patriam conuolat, ex quo baptismum non contemptus religionis, sed articulus necessitatis excludit. vt supra. eodem cap. proximo. infra. tit. i. cap. vbi de hoc per Host. de conse. dist. 4. c. baptismi vi-

cem. & cap. cathecuminum. & c. non dubito. vt no. Hostie. in summa eod. ti. §. quod eius species. vnde iste baptismus non habet formam aliam quam a spiritu sancto, sicut nec electio, fit per viam spiritus sancti. §. de elect. quia propter. §. nisi forte. quia quæ Dei spiritu aguntur non sunt sub lege. §. de renuntia. nisi cum pridem. §. sed dices. ¶ Sequitur de baptismo sanguinis, quo sancti Innocentes baptizati intelliguntur, vt si credens in Christum antequam baptizetur occidatur pro Christo, de con. dist. 4. baptismi vicem. secundum Host. in §. alleg. quod eius species. Confuso tamen quod vbi est dubium de factio, vel de iure, propter diuersitatem opinionum de quibus. §. vel alias vtrum aliquis esset baptizatus vel non, quod baptizetur, sub conditione, iuxta. c. 2. §. eo. Et rogo vt parca prolixitati, quæ magis in hac materia commendanda est, quam breuitas imperfecta.

¶ De presbytero non baptizato. Rubrica.

- 1 Baptismus fluminis prodest omnibus tam paruulis, quam adultis.
- 2 Baptismus fluminis prodest tantum doli capacibus.
- 3 Baptismus sanguinis prodest paruulis & adultis.
- 4 Baptismus sacramentorum ianua.

Postolicam. Si queritur vtrum, & quis baptismus proficit, quia triplex est baptismus, vt dicit Ber. s. fluminis, flaminis, & sanguinis. ¶ Primus. s. fluminis prodest & sufficit omnibus siue paruulis, siue alijs, dum modo non inueniat obicem contrarie voluntatis, vt patet. §. ti. j. maiores. 2. in secundum Ho. ¶ Secundus non prodest omnibus, sed solis doli capacibus. arg. j. de delictis. pu. cap. j. habentibus fidem, & charitatem, per consequens baptismum fluminis non contentibus, vt hic. & §. ti. j. debitum. secundum Host. hic, secus si sciens se non baptizatum cum possit contemnere, vel negligat baptizari, nam tunc perdit baptismum flaminis, vt no. Host. in summa. eod. ti. §. j. in prin. & Ber. j. eo. c. proxi. in gl. sed obijciatur post eum. Paruulis autem non doli capacibus, non prodest, cum consensum non habeant, per consequens nec si dem, nec etiam charitatem, & de hoc tm si intelligerent hæretici, non errarent, immo sic posset intelligi, quicquid propiis dicitur. §. ti. j. maiores. §. j. & §. sed. ¶ Tertius prodest paruulis, & adultis, de conse. distinctio. 4. baptismi vicem, & no. §. ti. i. non vt opponeres. secundum Host. hic, & sic iste presbyter, in sola fide saluatur vt hic. Et hæc est ratio quæ creditur soli verbo illius qui dicit se baptizatum, sed secus in eo, qui dicit se ordinatum, vt no. glo. 68. dist. c. 2. No. tamen quod si non baptizatus aqua, sed spiritu & cordis cõtritione eligatur, non debet ante baptismum ordinari, & si ordinetur non recipit ordines, nam vbi defecit fundamentum & c. j. q. j. cū Paulus. ¶ Baptismus enim est ianua omnium sacramentorum. 32. di. c. præter hoc. §. verum. ¶ Am Host. in sum. e. ti. §. j. & Hug. & Arch. 63. dist. Valentinianus. & in hoc concordat Vinc. Io. & Io. And. hic.

¶ De reliquijs & veneratione sanctorum. Rubrica.

- 1 Oraciones non profant nisi pro quibus fiunt.
- 2 Missa generaliter omnibus proficit.
- 3 Oraciones malorum an noceant.

Vdiuimus. Si queris vtrum orationes, & alia opera charitatis, quæ sunt specialiter pro aliquibus mortuis, proficiunt alijs in purgatorio existentibus, distinctio. ¶ Aut queritur de ieiunijs & orationibus, & eleemosynis, vel precibus, quæ alios non tangunt, & talia non proficiunt mortuis, nisi eis pro quibus fiunt specialiter secundum Hu. ¶ Aut queris de missis & psalmis quæ generaliter cantantur pro omnibus, & talia proficiunt omnibus, licet pro aliquo specialiter videantur dici, & non minus valent eis omnibus, quam si specialiter pro quolibet eorum cantarentur, vt de consecra. distinctio. 5. non mediocriter. Non enim dicitur missa vel psalmus fieri specialiter, nisi propter illum vel illum qui vel quæ, facit illa vel illum cantari, secundum Hugo. qui hoc no. 13. q. 2. cap. tempus. & idem recitat Arch. ibi in glo. adde sed ecce dices, & in ca. alleg. non mediocriter. vbi idem recitat Archi

in gloss. penult. Sed alij. vt Ber. dicunt illud quod dictum est de missis & psalmis verum esse, si æqualiter pro omnibus dicantur, sed inuitu vnus dicitur, licet pro omnibus dicatur, plus secundum eos ei proficit pro quo orans specialiter intendit. Et hæc est vera sententia, secundum Theologos, secundum Archid. in cap. alle. non mediocriter, vnde circa hoc dicit beatus Thom. & Pet. in scrip. & idem recitat frater Ioann. in summa conf. titu. de pœnit. & remis. rubri. de suffragijs defuncto rum. quæ 169. vtrum suffragia & c. quod opi. præpositi fuit, quod suffragia pro aliquo specialiter facta. æque proficiunt, alijs omnibus æqualis meriti, quantum ad liberationem seu utilitatem, sed non æqualiter, quo ad honorem, sicut candela, in mensa accensa pro diuite, facit æqualiter ad sociorum mensæ utilitatem, sed magis ad diuitis honorem. Alij communiter dicunt quod cum suffragium virtutis finitas, sic deriuetur per intentionem facientis, de bonis alterius gaudet, sic valet omnibus in charitate existentibus, & plus ei qui est in maiori charitate, & vide quod no. ipse frater Ioan. ibi in q. seq. vtrum suffragia. & c. vbi plenè per totum titu. de suffrag. defunctoru per Alten. lib. 3. titu. de suffrag. defuncto. per totum. ¶ Et vtrum orationes factæ a malis sacerdotibus noceant illis, pro quibus orant, & vtrum factæ pro malis nolentibus emendari, noceant, eis videtur, quod sic, quod dicit per Ioan. & Archidia. 49. dist. in summa. per Archid. 95. dist. in. ecce glo. de oratione & per Ioan. 3. quæstio. 7. in graubus & per Ioann. Andrea. extra. eodem. titu. cap. vnico super verbo orationes verb. de hoc autem, in clem.

¶ De obseruatione ieiuniorum. Rubrica.

- 1 Ieiuniorum diuisio.
- 2 Puero an ieiunandum.
- 3 Infirmo an ieiunandum.
- 4 Mulieri prægnanti, an ieiunandum.
- 5 Laboratori an ieiunandum.
- 6 Peregrino an ieiunandum.
- 7 Curso an ieiunandum.
- 8 Famulis an ieiunandum.
- 9 Pauperibus an ieiunandum.
- 10 Ieiunandum quibus diebus.
- 11 Ieiunandum qualiter sit.
- 12 Ieiunandum vsque ad quam horam.
- 13 Ieiunium quibus modis soluatur.
- 14 Ieiunii dispensatio an petenda.
- 15 Seruus. tempus. medium non seruans, an impediatur.
- 16 Seruus. spuri. medium non seruans an impediatur.

X parte. Si queris quis & quibus diebus, & qualiter & vsq; ad quam horam, debeat & teneatur ieiunare, quibus modis, ieiunium soluatur, & vtrum petenda sit dispensatio super solutione ieiunii, & à quibus, dist. ¶ Et ad euidentiam dicendorum not. secundum Gos. & Hosti. in sum. eo. ti. §. j. q. triplex est ieiunium. Primum est magnum, & generale, abstinere. s. ab iniquitatibus, & illicitis voluptatibus seculi quod est perfectum ieiunium, & ipsum elegit dominus de con. di. 5. ieiunium. Secundum est discretum, & moderatum, refectio, vt scilicet singulos dies, absque ciborum luxuria, transigamus, de consec. distinctio. 5. cap. non dico, & capit. sint tibi. & hæc duo ieiunia omni tempore & diebus singulis, sunt seruanda. Tertium est subtractio prandij, & post cenam cuiuslibet cibi priuatio vsque in diem sequentem, hoc est semel in diem tantum hora congrua, comedere, de hoc de consecra. distinctio. 3. de esu. & 4. distinctio. denique. Innocent. vero hic, & Hostien. in rubrica. dicunt, quod ieiunium, de quo in hoc tractatu loquimur est triplex. Primum est cuiuslibet diei, & cuiuslibet rei edibilis abstinentia, secundum propriam voluntatem, & secundum aliquod statutum scriptum vel consuetudinarium, in quo casu, si quis etiam quater, in die comedat, etiam abundanter. si tamen ab aliquo cibo, sibi placito abstinet, dicitur ieiunare, id est, à cibo placito abstinere. Secundum ieiunium est, quando quis, abstinere, à cibis humectantibus, puta comedit, tantum sicca, vt panem, & nuces, & poma, & similia, non carnes, non

pisces, non olera: & hoc ieiunium dicitur zerophegia, a zeron, quod est sicum, & phagin, quod est comedere, quasi sicus cibus, & sicca comestio. Tertium ieiunium, est abstinentia victus. s. in ordinationem ecclesie, siue scripto siue consuetudine approbatum, secundum eos. & prima duo ieiunia voluntaria videntur secundum Hosti. Et sic in vniuerso sunt. 5. species ieiunii, quarum vna bis supra ponitur. Arch. vero in calleg. ieiunium. dicit, quod est multiplex ieiunium. s. necessitatis, vt in medicis virtutis, vt in bene, & prudenter & mediocriter videntibus: superflitionis, vt in hypocritis: fatuitatis vt in indifcretis. corporalis virtutis, vt in pinguibus. Aut ergo queritur de quinto ieiunio, quod Inn. & Host. hic ponunt pro tertio, & tunc, aut queritur de primo quis debeat & teneatur ieiunare, & tunc, aut queritur de pueris: aut de infirmis & debilibus: aut de mulieribus prægnantibus: aut de laborantibus: aut de pauperibus: aut de alijs. ¶ Si de pueris, tunc dicit beatus Tho. in sum. arti. 4. & idem recitat frater Io. in sum. cond. tit. de ferijs rubr. de ieiunio. q. 17. in qua etate. quod pueri quando sunt in statu augmenti propter quod indigent multo nutrimento, nõ tenentur ad ecclesiastica ieiunia obseruanda statim autè augmenti vt in pluribus est vsq; ad fi. 2. anno. conueniens est et vt in hoc tempore se ad ieiunandum exerceant plus vel minus secundum modum suæ ætatis: quandoq; tamen magna tribulatione imminente in signum penitentiae arctioris, etiã pueris ieiunia indicuntur, sicut & de iumentis legitur Io. 2. homines iumenta non gustant quicquam, nec aquam bibant: factis etiam cum hoc con. gl. super Ray. dicens, quod tantum adulti. s. q. a 20. annis, & supra ad ieiunia ecclesie compellendi sunt, nec tamen statim post. quia quidam sunt in 2. anno vel 22. debiliores quam alij in 18. vnde in talibus arbitrium boni viri, recurrendum est idem frater Io. in d. q. in qua etate & c. Inn. vero dicit hic, & Host. in rubr. quod ieiunium est necessarium omnibus sane mentis, & doli capacibus potètib; ieiunare, cum & ipsi peccare possint, & peccata deslere. j. de delic. pue. c. j. de pœni. & remis. c. omnis vtriusq;. Dispensatiue tamen cum im- puberibus, & in maiori etate poterit dispensare, vt ab indicatis ieiunijs absoluantur, siue vt eis indicata ieiunia commutentur, in alia opera charitatis: sicut dicitur de votis. ff. de voto. c. j. & c. magna. §. cum igitur secundum eos quorū opi. est satis probabilis, & æqua, per hoc quod dicunt potentibus ieiunare. Host. vero. j. c. proxi. dicit quod etatem solidam ad ieiunandum dicunt quidam. 14. annos, in mare & 12. in fœmina. Alij intelligunt de plena pubertate. s. 17. in fœmina & 18. in masculo. j. de despon. impu. c. impubes. Tertij de illis qui expleverunt. 25. annos ar. C. de his q. ve. æta. imp. l. ff. Quartij de illis qui impleuerunt. 21. annos, mediã viã eligentes de of. dele. quærenti. Quintij, quætas. 20. anno. spectanda est, ar. de offi. dele. c. vice- simum: & quia ante illam etatem, nemo cogendus est exire ad pugnam corporalem secundum legem mosaicam, Numeri. 1. c. & ar. C. de his qui ve. ætat. imp. l. omnes & hoc magis placet, nisi per Papam ad quem spectat interpretatio, aliter respondet. ¶ Si queras de infirmis & debilibus, tunc dicit gl. super Ray. tit. de iei. & frater Io. rubr. de ieiunijs. q. 25. quis de infirmis, quod pro quanta infirmitate vel debilitate, solui possit ieiunium infirmis, & debilibus, arbitrio boni viri, potius limitandum est quam per aliquam doctrinam generalem. ¶ Itē Inn. hic & Ho. post eum & frater Io. in q. alle. dicunt idem in senibus, sicut in infirmis & debilibus. ¶ Si queritur de mulieribus prægnantibus, & nutricibus, tunc dicit glo. super Ray. in sum. eo. ti. & frater Ray. in sum. eo. ti. & frater Io. in rub. præ dicta. q. 24. quod si teneatur probabiliter de periculo earum ieiunauerint, vel defectu in vtero vel de puero ad vbera non solum possunt sed etiam teneantur soluere ieiunium. ¶ Si queras de laborantibus, tunc, aut in vineis vel agris vel in metallis vel alijs manualibus, & tunc dicit gl. super Ray. eo. tit. §. 2. & frater Io. in sum. con. rubr. huius. tit. q. 18. quod si adeo pauperes sunt, quod per seipos oporteat eos colere vineas suas proprias, & idè debiles sunt, quod non possunt laborare nisi frangant ieiunium, aut oportet eos locare operas suas, vt protideant sibi & familie suæ, quia forte non inuenirent qui conducerent operas suas nisi frangerent ieiunium, nec aliunde sibi prouidere possent. ¶ Aut si serui sunt vel rustici qui debent operas dominis, non credunt quod peccarent mortaliter soluendo huiusmodi ieiunium, credunt tamen in talibus necessitate excusare, vt de condi. dist. 5. quadragesima. credunt etiam quod non tenentur medicare propter ieiunium huiusmodi seruandum: cum non consueuerint aliàs medicare, & satis cum his con. beatus Tho. in sum. ar. c. 4. & in scrip. in sum. ar. 3.

rum. 42. dist. c. fi. Aut ad defensionem bonorum & eorum, qui in casu licito ad eam confugiunt...

- 1 Vniuer. superiori non subdita. rectorem eligit.
2 Vniuer. supe subdita, rectorem non eligit.
3 Ecclesiarum rectores ab vniuer. eligi possunt.
4 Exco. prelati successorem non ligant.

Duerfus. Si queritur vtrum vniuersitas, vel ciuitas vel locus sibi possit eligere...

1 Aut vniuersitas vel ciuitas, aut locus est talis qd nemini subiacet, & tunc Host. hic putat qd possit sibi eligere...

- 1 Prælati grauius subditum in procuratorio, duplum reddit.
2 Prælati grauius subditum ob seruitium legato factum, duplum reddit. 3.

Via plerique. Ad declarationem gloss. Si queris vtrum & qualiter...

1 Prælati grauius subditum in exactionibus puniatur. dist. in secundum mentem Host. hic. Aut prælati grauat subditum in procuracionibus...

in sum. de sent. & re iudicata sub rub. de sententia. §. quot sunt eius species. sub. §. sed nunquid est hoc simpliciter verum...

- 1 Oratoria immunitate non gaudent.
2 Eccle. a dio. non autorizata immunitate non gaudet.
3 Ecclesia regulariter immunitatem habet.
4 Eccle. immu. non gaudet infidelis, nec iudeus.
5 Eccle. immu. an seruus gaudeat.
6 Eccle. immu. ob tributum non gaudendum.
7 Eccle. immu. criminofus, qualiter de iure civili gaudeat.
8 Eccle. immu. crimini, qualiter de iure cano. gaudeat. 13.
9 Eccle. immu. qualiter extra ecclesiam delinquens gaudeat. 11.
10 Eccle. immu. non gaudeat publicus latro.
11 Eccle. penam mortis, vel truncationis non imponit.
12 Cimiterium immu. gaudet.
13 Excomm. an immu. gaudeat.
14 Immu. de loco extrabens, quem puniendus.
15 Eccle. immu. vsque ad 40. passus extenditur.
16 Carceratus ad ecclesiam vadens, an ab ea extrahendus.
17 Extrahentis, quem de ecclesia pena canonica.
18 Extrahentis quem, de ecclesia pena civilis.

Ecclesia. Si queritur vtrum fugies ad ecclesiam, immunitate ipsius ecclesie debeat...

1 gaudere, distin. Aut queris de oratorijs priuatorum, seuq; priuati habent in domib. suis, & dic qd tales immunitatem huiusmodi habere non debent...

elefiam, vt C. de his qui ad ecc. confu. l. i. in aul. vt liceat ma. & auiz. §. quia vero coll. 8. Et est ratio quia delinquit in ecclesiam...

Hosti. hic & in sum. eo. tit. §. in quantum sub. §. quis si comittat & Io. An. hic & G. de mon. Lau. extra de po. c. j. gl. 2. in cle. Et intellige sane qd delinquens in vna ecclesia non defenditur ab alia ecclesia...

ecclesiam bene possit inde abstrahi & puniri ecclesiastica poe
 na. pro hoc facit quia contra seculares potestates non contra
 ecclesiasticas vñ hæc immunitas adiuncta, ad primum. 17. q.
 4. frater ibi, q. nec potestatis quidem vel principibus vnquam
 licuit persequi & ead. q. diffiniuit, vbi violans puniri iubetur
 securitate regia, ergo de laicis loquitur. ad secundum facit: quia
 ecclesia non presumitur privilegiasse contra se. s. de consi. cum
 12 instantia. Item iudex ecclesiasticus non imponit penam mor-
 tis vel truncationis, à quibus debetur immunitas fugienti, vt in
 c. alleg. inter alia & 36. q. 1. de raptorib. Prædictæ rationes con-
 cludunt, quæ dicta sunt in ecclesiastico iudice locum habere in
 ecclesiastico domino, cum seruus ecclesiæ iugit ad ecclesiam
 non puto. s. m. Io. And. in d. c. inter alia Inn. & Holt. ibi sic intel-
 lexisse. imo abstractio violentia, etiam per ecclesiasticum iudi-
 cem vel dominum de subdito vel seruo fieri nõ poterit, vnde
 12. C. de his qui ad eccl. conflu. dicit nemini licere confugien-
 tes ad ecclesias & c. canones. 1. 7. q. 4. sic iacent reum ad ecclē
 13 siam fugientem nemo abstrahere audeat & c. Itē diffinit fan-
 ctum conciliū, vt nullus audeat confugientes ad ecclesias & c.
 vniuersale ergo negatiuum etiā ecclesiasticos includit, ad hanc
 partem facit. s. de restit. spol. conquirente & j. de na. ex libero
 ven. c. vno cum concor. Item patere legem quam tuleris. s. de
 consi. cum omnes. Ad id quod dicit ecclesiasticum iudicem nõ
 imponere penam mortis vel truncationis, respon. de omni nõ
 quif pena tex. illius. c. inter alia, & apertius auth. de man. princ.
 19 s. q. si delinquentes colla. 3. vnde nec gl. prædi. Inn. & Holt. lo-
 quunt de pœna, sed de penitentia & cõcor. quod nõ in prædi-
 cto. c. de raptorib. 36. q. 1. hæc Io. And. a veris. per hanc gl. ci-
 20 tra. Et nõ q. cimiterium eodem privilegio gaudet quãtum
 ad immunitatem quo & ecclesia gaudet immunitate, licet sit
 interdicitur: sicut clericus interdicitur suspensio vel excoicatus,
 gaudet privilegio immunitatis circa manuum iniectiõnem,
 & circa forum. 2. i. dist. dicitur. Hæc. n. reuerentia debetur deo
 qui non delinquit, nec ecclesia sua. s. de his quæ fia ma. parte
 capituli. c. quæsiuit. & nimis puniri vñ in eo quod q. sub. rabi
 pensum debitum. s. de eccl. missa. c. 1. nec est addēda afflictio
 afflictio. s. de cler. ego. ex parte. 7. q. 1. cum percussio, vt plene
 nõ. Holt. hic & plenus in s. alle. in quantum sub. s. sed nõ quid
 hoc privilegium. idem Vinc. & Io. And. hic idem Gof. in sum.
 huius tit. idem Arch. 17. q. 4. super gl. pen. & c. vx. or super ver-
 bo præcipimus. idem. G. de Mon. Lau. & Gen. extra p. c. nit. &
 15 remif. c. 1. gl. 2. in cle. f. Item nõ. quod excoicatus gaudere de-
 bet immunitate ecclesiæ, dum modo non sit aliud canonicum
 quod obfistat: & est ratio quia in hoc delictum excoicati nõ at-
 tenditur, sed potius fauore dei, cui cõpedit iste honor qui non
 peccat, arg. s. de his quæ fia ma. par. capit. c. quæsiuit secun-
 dum. G. de mon. Lau. in d. c. 1. glo. 2. de pœni. sed. s. m. Holt. in s.
 alleg. in quantum vers. quid ergo. Contrarium potest dici verū
 esse, si excoicatur ab homine iuris ordine seruato: nam talis
 alium excoicare non potest. 2. q. 1. audiuius. ergo vñ quod
 si quis manus violentas in ipsum iniecerit aliquam sententiã
 canonum incurrat, quia nihil ad nos de his quæ foris sunt. j.
 de diuor. gaudemus, & quia non excoicatur nisi monitus. j. de
 sent. excom. ergo quia incorrigibilis, & sic amittit privilegiū.
 j. de sent. excom. contingit. 2. & c. in audientia. fecus si excoi-
 catur a canone. Vñ potest dici in vtroq; quod non debet gau-
 dere, ex quo est in mora petendi absolutionem, aliàs fecus, ar.
 s. de con. præ. quia diuerfitatem, ergo si per annum stat, est in
 mora, arg. j. de hære. excoicamus. 1. s. 1. 1. q. 3. rursus & c. qui
 cunq; sed gl. Guil. super Ray. eo. tit. & frater Io. in sum. confe.
 eo. tit. q. 5. quod deinde & c. tenent indistinctè, quod non gau-
 det sed opinio. G. de mon. Lau. dicit Hof. vbi. s. fore tutiorem
 quam etiam credo veriorē, & eã tenet Gof. Idem in degra-
 dato, talis. n. retinet privilegium nisi reddatur, incorrigibilis.
 s. de iudi. cum non ab homine. secundum Holt. in s. allega. in-
 16 quantum sub. s. degradato. f. Item nõ. quod si aliqui volentem
 de loco immunitatis extrahant, & sit extractum ad mortem
 vel membrorū mutilationem condemnent, non propter hoc
 videtur ecclesiã offensa, quia sola violentia punitur. s. eo. inter
 alia. s. i. in Gof. & Holt. s. c. prox. idem Hug. 17. q. 4. diffini-
 nit & Arch. eo. causa & q. c. rerum gl. 2. & G. de mon. Lau. c. 1.
 17 f. Item nõ. quod hęc immunitatem habet ecclesia nedum in-
 fra ipsam ecclesiam sed et extra, & vsq; ad 30. passus si maior
 sit ecclesia, s. matrix vel infra ecclesiam, & vsq; ad 30. si minor
 puta capella est. 17. q. 4. sicut antiquitas & c. frater & c. minor.
 Capella verò quæ sunt infra ambitū murorum. s. ciuitatis ca-
 stris, vel villis, non ponuntur in hac 30. passuum obseruatione.
 17. q. 4. quibus: ex quo ergo aliquis delinques vel aliud ad ec-

clesiam fugiens, infra dictum ambitum se receperit ecclesia
 ipsum seruare debet. 2. s. q. 5. reos. vt nõ. Holt. in s. alle. in quan-
 tum. ver. immunitatem. Item istam eandem immunitatē ha-
 bet palatium episcopi, vt 17. q. 4. c. id constitutum secundum
 Io. ibi. 1. gl. & Inn. & Holt. s. eo. tit. inter alia licet alij qui dicunt
 contra, intelligant illud. c. qñ palatium episcopi est infra fines
 designatos ecclesiæ. 4. i. dist. c. episcopus sed. s. m. hoc nullū pri-
 uilegium habet palatium episcopi, nõ & domus quæ infra præ-
 dictos fines sunt illo privilegio gaudent, vt 17. q. 4. quibus &
 18 ideo prior opi. magis placet Holt. idem Io. in c. alleg. id consti-
 tuimus in 1. gl. ad hoc etiam quidam & c. idem Asten. lib. 6.
 eo. tit. art. 5. vbi tractat de ista materia. f. Bar. Brix. in q. sua do-
 minicali, quæ incipit carceratus quidam quærit, vt rum carce-
 ratus, qui custodi carceris iurauit, quod rediret ad carcerem, si
 permittetur ei audire missam, qui custos recepto eius sa-
 cramento permittit eum intrare ecclesiam, & carceratus non
 vult redire allegans immunitatem ecclesiæ, compellatur exire,
 & soluit, quod si iniuste detinebatur nõ tenetur redire, si iuste
 detinebatur ab eo. f. qui potestatem habet detinēdi, redire de-
 bet, secundum Gug. alias Holt. Veruntamen ecclesia non de-
 bet eum reddere, nec debet extrahi per violentiam de eccle-
 sia, nisi prius fuerit ad vitam & ad membra seruatus, vt in c.
 inter alia. idem dicit Tan.
 ¶ Super eo. c. si quæritur qua pœna violans immunitatē ec-
 19 clesiæ puniatur, f. dic vt nõ. Holt. in sum. eo. tit. s. vlti. & Gof.
 in sum. eo. tit. s. vlti. & frater Io. in sum. con. eo. tit. q. 2. 1. de pe-
 na violentum & c. frater Asten. eo. tit. lib. 6. art. 7. & dixi. s.
 de foro comp. cõquestus, & hoc de iure canonico. De iure ve-
 ro ciuili vide per Lamber. de Sali. C. de epif. & cle. si ecclesiæ.
 vbi distinguit, aut quæris violentiū privilegiū per indebitã mu-
 nerum exactiõnem, aut per illicitam rerum ecclesiasticarum
 alienationem, aut per altutam privilegiorum interpretatiõem:
 20 aut alio modo. f. Si per indebitam munerum exactiõnem, pœ-
 na exigentis est deportatio, vt C. de sacrosan. eccl. l. placet. Si p-
 illicitam rerum ecclesiasticarum alienationem, tunc pœna est
 quod rem reddat & amittat pretium. C. de sacrosan. eccl. l. iu-
 ben. us nulli. s. sane. Si per altutam privilegiorum interpreta-
 tiõnem, tunc qui sic interpretatur infamis est. C. de legibus. l.
 2. Aut violat alio modo quã istis, vt si cum audiuit ecclesiã
 allegantem privilegium suum dissimulauit, tunc punitur pe-
 na. s. lib. auri, vt in l. alleg. vlti. ecclesiæ.

¶ Ne clerici vel monachi negotijs secularibus se immisceant. Rubrica.

- 1 Clerici in sacris constituti non negotiantur.
- 2 Negotium seculare triplex.
- 3 Negotia criminalia clericis interdicitur.
- 4 Beneficenti nego. si cu. non se immisceant.
- 5 Clerici simplices nego. secu. tractent.
- 6 Religiosi nego. secu. non se immisceant.
- 7 Clerici necessitate vrgente manibus victum querant.
- 8 Negotiationis illicitæ.

Vlti sunt. Si quæris, quæ negotia sunt cle-
 ricis vel monachis interdicitur,
 & quæ non. dist. Aut non eminet necessitas, aut
 eminet, si non eminet, tunc aut de clericis secula-
 ribus, aut de monachis. f. Si de clericis secularibus,
 tunc aut quæris de clericis in sacris ordinibus constitutis, puta
 presbytero, diacono, & subdiacono, de conse. dist. 2. c. tribus
 gradibus. & c. se. aut de alijs. Si de constitutis in sacris tunc, aut
 quæris de negotijs secularibus, & illa omnia sunt omnib. cleri-
 cis interdicitur regulariter, sicut probat rub. huius tit. No. tamē
 2 quod negotium seculare dicitur trib. modis. f. Primo, quilibet
 actus secularium rerū, vt officia, & commercia, que fiunt pro
 secularibus rebus acquirendis, de quib. hic plures enumeran-
 tur, & dic quod ab his quæ illicita sunt, & turpia omnes cleri-
 ci abstinere debēt. Honestæ vero negotia agere possunt, vt hic
 vers. nec tamen iuste. Secundo, dicitur seculare negotium iudi-
 cium de reb. secularibus, & hoc possunt tractare clerici oēs
 inter se indistinctè. 1. 1. q. 1. v. sicut. s. ex omnib. Tertio, dicitur
 negotium seculare. c. secularium hoim; & inter seculares
 3 horum aliqua sunt criminalia: aliqua ciuilia. f. Criminalia sunt
 vbi de sanguine agitur, & sunt clericis interdicitur. c. j. eo. senten-
 tiam. in quibus nec aduocati etiam ex parte rei fieri debent,
 quod dic vt nõ. j. de homi. ad audientiam. Ciuilia vero ali-
 qua spectant ad forum ecclesiæ tantum, sicut causã matrimo-
 nij, & legitimatiõnis. j. qui filij sint leg. c. causam. s. de or. cog-
 tuam.

tuam. ius patronatus. s. de iudi. quanto. & de decimarum. s. de
 deci. qm. & c. a nobis. & talia tractant clerici tantum iudican-
 do, & nõ alij vt in supradictis iurib. Aliqua vero sunt quæ sunt
 tantum fori principaliter secularis, & de his & de istis non in-
 tromittunt se clerici nisi in casibus, vt nõ. s. de foro compe. cū
 sit generale. & c. ex tenore. s. m. Holt. hic. & Gof. & Holt. in
 sum. suis eo. tit. s. 2. f. Si quæris de alijs clericis, quæ illis qui sunt
 in sacris ordi. consti. tunc aut de beneficiariis, & tunc idē quod
 in existentibus in sacris, quod dic vt leg. & nõ. s. de postu. c. 1.
 j. de cle. ve. c. 2. s. m. Holt. & Io. And. hic. f. Aut de alijs clericis,
 & tales possunt se immiscere negotijs secularibus, & et cõtrahe-
 re: vt s. de vita & honest. cler. c. clericus. si tonsuram sed vt rum
 hoc faciendo, perdant privilegium clericale, dic vt dixi s. de vi-
 ta & honest. vlt. Item dicit Holt. & Io. And. j. c. prox. q. nõ
 prohibetur ibi nec alio iure, quo minus clericus in ecclesiasti-
 cis, & coram ecclesiastico iudice, possit fieri procurator laici,
 & ideo est admittendus. ff. de procu. l. mutus. s. i. ad hoc. j. de
 symo. cum essent. vbi etiam de hoc ficit e conuerso de procu-
 ratorib. c. 1. lib. 6. f. Si quis de religiosis, dic q. tales debēt omni-
 no a negotijs secularibus abstinere, vt hic in h. nisi abbate præci-
 piente, & vtilitate monasterij suadente, quod dic vt 16. q. 1. c.
 7 monachi. 2. & s. de postu. ex parte. f. Si vero eminet necessi-
 tas, tunc potest manib. proprijs victum quærere. 91. dist. cleri-
 cus victum. de conse. dist. 5. nunquam. 10. q. 3. cauendum. s. de
 cen. cum apostolus, & hoc tenet Ber. Inn. & Holt. j. eo. secun-
 dum Holt. in c. se. sicut quod & monachis non est interdican-
 dum. Vnde & in regula beati Benedicti præcipitur prouideri,
 per cuius manus negotia procurentur, vt hic in vers. nec tamē
 8 secundum Holt. in ium. eod. tit. s. quæ sunt permiffa. f. Et nõ.
 quod negotiationes sunt inhonestæ, & illicitæ multis modis.
 Primo ex causa puta cupiditatis. 14. q. 4. quicunq;. Secundo, ex
 tempore puta in festiuitatib. quibus non est licitum negotia-
 ri. s. de fer. c. 1. & h. Tertio, ex loco vt in ecclesia vnde domi-
 nus ementes, & videntes eiecit de templo Io. 2. & s. tit. p. xi.
 c. 1. & c. cum ecclesia de custo. Eucha. c. 2. Quarto, ex persona,
 vt hic & j. c. per totum. Quinto ex re. Sunt. n. aliqua in quibus
 non est licitum negotiari, vt in his quæ per se nec cum admix-
 to possunt esse vtilia, sicut sunt aliqua venena. ff. de contrahen.
 emp. l. quod sepe. s. veneni secundum Inn. & Holt. Abb. & Io.
 An. hic & de hoc vide ple. per Ray. & per fratrem Io. in sum.
 con. tit. de neg. secularib. q. 1. & 2. & per totum & de pe. cle. im-
 mis. fe. nego. secularib. vide per Holt. in sum. eo. tit. s. h. & adde
 quod dicam. j. de vsu. c. vlt. dist. vlti.

- 1 Clericus negot. secu. se immiscens, an privilegiū clericale perdat.
- 2 Clericus foro suo, non renuntiat.

Acerdotibus. Si quæris vtrum clericus
 administrationi rerū seu
 negotiorum laici se immiscēs, & ex hoc obligatus
 gaudeat privilegio clericali, & debeat et per ecclesiã
 subueniri, dist. f. Aut quæris vtrum ecclesia ei debeat subueni-
 re, ipsum de sua pecunia liberando, & pro ipso soluendo, & dic
 quod nõ. s. m. Ber. hic in sig. luæ & Vinc. & Holt. & Io. An.
 Aut nunquid debeat sibi subuenire ipsum in suo privilegio
 tuendo, & tunc, aut est monitus nominatim, & canonicè sub-
 pœna amissionis privilegij clericalis, quod de talib. se non in-
 tromittat, & post talem monitiõnem non gaudebit quo ad hoc
 privilegio clericali, secundum Ber. hic in ver. intellige ergo. Aut
 non est monitus noiatim, & tunc, aut episcopus denuntiavit
 publicè in synodo, ne quis clericus se intromittat de talibus,
 hoc prohibēdo sub pœna privilegij clericalis, & certus sit qui-
 cunq; clericus, si cõtra venerit quod in nullo subuenitur ei ab
 ecclesia tanquam omni privilegio denudato, & tunc non gau-
 debit quo ad hoc privilegio clericali, & ita dicit Ho. hic & Io.
 And. post eum hanc literam intelligi posse sine calumnia. Ta-
 lia. n. dicit a loco trinæ monitionis succedent. s. de appel. præ-
 terea. s. de lo. & conduc. c. 1. j. de sent. excom. a nobis. 1. & istū
 intellectū, hæc litera sonat plane, quando dicit in prin. denun-
 tiat publicè, & postea ibi quod si postmodum & c. ita etiã in-
 telligit istam literam Holt. in sum. eo. ti. s. quæ sunt permiffa.
 sub. s. non debent verfi. ego intelligo. Vnde in istis duob. cali-
 bus vltimis non gaudebunt clerici privilegio clericali quo mi-
 nus rationem reddant in loco in quo administrationem gesse-
 runt. C. vbi de rati. agi oportet. l. 1. & 2. f. Nec obstat. s. de foro
 compe. si diligenti, quia nullo verbo potest clericus renuntia-
 re foro suo, vt ibi & j. de sent. excom. contingit. 1. sed ipso fa-
 cto contrario potest, vt hic & j. de sent. excom. perpendimus
 & c. in audientia & c. con. ingit. 2. quia frustra legis auxilium

- inuocat & c. s. tit. 1. c. immunitatem secundum Hostiensem.
- 1 Malum non faciendum prætext. boni.
- 2 Recompensatio multiplex.
- 3 Recompensatio quanto licita.

Non magno. Ad declarationem glo. primæ
 Ber. hic. Si quæris vtrum præ-
 textu vel in compensationem boni, malū vel maio-
 ris boni minus bonum sit faciendum, distingue.
 f. Aut quæris de primo, vt prætextu boni sit malum faciendū,
 & dic si simpliciter, & generaliter, quod nõ, ita intellige iura per
 Ber. hic in prin. alle. 1. q. j. non est putanda. 14. q. 5. fore. 27. q. 2.
 si tu abstines j. de vsuris super. eo. 32. q. 4. sicut sanctus. 22. q.
 2. primum. & c. ne quis arbitretur. Aut quæris de secundo, &
 tunc refert, f. nam multiplex est recompensatio: quandoq; n.
 2 recompensatur minus malum, vt maius euitetur, & hæc com-
 pensatio vbi vtrunq; vitari potest, nullo modo admittitur. 13.
 dist. quod ait. si autem talis occurrit perplexitas, quod necesse
 esset alterum fieri, tunc admittitur talis compensatio. 13. dist.
 nerui. 93. dist. c. 1. & 2. 23. q. 2. si quod verius secundum Holt.
 licet Ber. dicat indistinctè, quod non admittatur compensatio
 per c. alleg. quod ait. Quandoq; vero malum cõpensatur propter
 sequelam alicuius boni, vt cum quis committit furtum
 vel rapinam, vt pauperes pascat, vel redimat, vel subtrahit de-
 bitum vxori, causa continentia, vel facit contra votū vel con-
 tra matrimonium, vt aliqua efficiatur christiana, & omnis ta-
 lis compensatio inhihetur, vt iuribus in prin. alle. & 30. q. j. nõ
 3 sec. 3. q. 5. si dicat vñ, secundum Ber. f. Sed tu distingue. s. m.
 Holt. & Io. An. post eum, vtrum malum quod compensatur
 sit malum ex lege diuina, & tunc omnino locum habet quod
 dicit Ber. quod talis compensatio non admittatur. Vel sit ma-
 lum ex lege canonica, & tunc autoritate Papæ pot fieri com-
 pensatio, potest. n. tollere malum, quod lex sua inducit, ad qd
 pertinet quod leg. & nõ. s. de concef. præb. proposuit. de voto.
 c. 1. in fi. & c. magnæ de iure iur. & si Christus. s. quædã. Quan-
 doq; compensatur damnum corporale propter bonum spiri-
 tuale, & hæc compensatio prohibetur. 55. dist. si euangelica se-
 cundū Ber. quod verum s. m. Ho. vbi damnum corporale indu-
 cit mortem vel diminutionem membrorum vt ibi: secus si se-
 cus si carnis macerationem, vel castigationem sicut est vigila-
 re, orare, ieiunare, quia talis admittitur, imo & imponitur de
 peni. dist. 1. in actione & c. agite penitentia, & dist. 3. ille rex.
 & dist. 7. nullus expectet. s. de obser. ieu. per totum secundum
 Holt. Sed & quandoq; compensatur bonū corporale propter
 bonum corporale, vt cum femina amittit florem virginita-
 tis vt ei compensetur in fructu sobolis, & hoc non prohibe-
 tur sed laudatur, vt 33. q. 5. tunc saluabitur. Item quandoq; rela-
 xatio iuris ecclesiastici recompensatur propter acquisitionē
 aliquorum, & hæc simpliciter admittitur. 23. q. 4. ipsa pietas.
 ver. item si inquirunt Donatistæ. s. de paroch. c. 1. Quandoque
 etiam illicita communiõ alicuius recompensatur pro acqui-
 sitionem pluriū. 2. q. 1. multi. 1. 1. q. 3. antecessor. & c. quod præ-
 decessor secundum Ber. & Holt. & vide quod de ista materia
 not. per Ioan. in d. c. quod ait. 14. dist. in. & 1. q. 1. baptizandus.
 glo. penult. & Arch. ibi.

- 1 Clericus causam sanguinis leuem agit.
 - 2 Beneficiatus causam sanguinis non agit.
 - 3 Clericus ordinaris, in causa sanguinis non sit iudex.
 - 4 Clericus in causa sanguinis, non accuset.
 - 5 Clericus an in causa sanguinis consiliarius iudicis esse possit.
 - 6 Clericus in causa sanguinis, aduocatus non sit.
 - 7 Clericus in causa sanguinis, non sit testis, nec tabellio.
 - 8 Clericus in causa sanguinis, non præstet opem.
 - 9 Clericus si præsens in causa sanguinis, an irregularitatem n. currat.
 - 10 Malefici viuere non debent.
- L**ericis. Si quæris vtrum clericus possit cau-
 sam sanguinis agitare, dist. f. Aut quæ
 ritur vtrum possit agitare causam leuem sanguinis
 citra pœnam mortis, vel mutilationis, seu dimi-
 nutiõnis, aut debilitationis membri, & dic quod sic, vt itam di-
 cam, plenus. j. in vers. 1. casu. ver. sed & leuem. Aut grauē cau-
 sam ad pœnam mortis, vel mutilationis membri, diminutiõ-
 nis, vel debilitationis membri, ex quibus irregularitas cõtrahi-
 tur, vt dicam plenus. j. de cle. pug. in du. c. 2. & tunc aut non
 est in sacris ordinibus constitutus, & tunc, aut proponit ordi-
 nari

uari ad sacros, & tunc idem quod in iam ordinato ad sacros. f. q. non pot. est vt patet. lib. di. c. 1. & 2. 2. 3. q. 5. c. 1. 2. & 3. & no. Hof. j. co. ficut. & c. fententiam. Aut no. proponit ordinari, & tunc t aut est beneficiatus, & tunc idē fm Hof. ibi quod verum saltē quantum ad hoc, q. si irregularitatem incurrat debeat suo beneficio priuari. j. de Hof. j. sicut dignū. de cle. ex. ministrante. c. latores. de cle. pugna. in ducl. c. Henricus. in fin. nisi cū eo canonicē dispensetur, vt ibi & l. di. c. accedens. & c. studeat. Aut nō est beneficiatus, q. talis pōt absq; peccato agi tare causam sanguinis. Nam contrahere matrimonium, & bigamus effici potest absq; peccato, vt s. de bigam. c. j. & c. de bigamis. de vita & hone. cle. clericus si tonsuram. incurrit tñ irregularitatem in casib. in quib. incurret existens in sacris, vt j. de cle. ex. com. m. c. 2. & c. clerici. vbi de hoc per Hof. Aut est in facris ordinib. constitutus, & tunc, aut quæris nunquid possit eam agitare, vt iudex. aut vt pars accusans aut vt cōsiliarius iudicatis: aut vt aduocatus: aut vt testis vel tabellio: aut vt alias præstans auctoritatem, auxilium, consiliū, opem, vel operā, vel fauorem, aut solum interessendo, vel sui præsentiam faciēdo.

3. In primo casu refert, aut in persona propria cognoscendo, & iudicando, & non pōt vt hic & j. eo. fententiam. & 23. q. 8. c. his à quibus, nec vt ordinarius, nec vt aduocatus, vt j. de raptio. in. Archiepiscopatu vbi de hoc. Aut alij committendo, & tunc, aut committendo iure suo & vice sua iurisdictionē talem si quam habet, & hoc potest, siue generaliter constituendo aliquem laicum generalem vicarium suum, vel baillium qui de oibus malefactoribus faciat vindictā, iuxta illud homicidas, & maleficos non patiaris viuere. Exodi. 22. c. 2. 3. q. 5. re. x. det. & c. si homicidium. & c. qui malos. & c. homicidas, quod dic, vt no. Ber. hic in glo. 2. & Hof. post eum, siue specialiter certā causam, vt j. eo. eps. lib. 6. quod dic vt no. ibi Io. An. in gl. sua. j. Et hoc fati inuit Ber. in h. illius gl. 2. in q. sed quid si ad eum & Hof. post eum, qui dicunt, q. si appellatur in tali cā debet appellari ad ipsū prælatū, & ipse alij delegabit, ergo fm eos specialiter poterit delegare, cuius tñ contrarium sentiunt hic. Dicit etiam Io. An. in d. c. episcopus. super verbo vel clericus in nouella, q. quia ille textus loquitur generaliter de habente iurisdictionem non distinguendo qualiter habeat: vt quod est clericus iure patrimonij talem iurisdictionem habens, hanc cōmissionem facere possit sine irregularitatis pœna, & si clericus hoc licet, vt quod si laicus talem iurisdictionem habens non per se sed per baillium causas sanguinis terminauit, ordinari possit, nec fit irregularis. Et ut committendo noīe & iure seu vice alterius, vel special. m. iudiciariū deputet, qui hoc facit, & talis non vt tutus a periculo irregularitatis, si ex tali cōmissione ille deputatus procedat ad mortem vel mutilationem, per illud. c. eps. ubi in iurisdictione sua cōmisso. & in fine ibi cum iurisdictionem obtineat talem & c. nam ille de quo loquitur ille text. excusatur ex necessitate officij alium ad talem deputando, sed ille voluntariē cōmissionem vel mādātum recipit, & sic voluntariē cōmittit. C. de procura. inuitus. & iltorum dispar. est ratio, vt no. j. de offi. dele. arbitris. lib. 6. fm Io. An. in d. c. eps. super verbo obueniens in nouella pro hoc. ff. de his qui. vt indigni. l. i. i. i. orem. C. de admi. tut. l. cū quidam. qui accu. non pot. l. 2. in l. i. de inoffi. test. §. i. j. de reg. iur.

4. quod non est cum concor. ibi alleg. In secūdo casu dicit Hof. hic quod si agitur ex officio, & reus est in casu absolutionis, & tunc prælati: us vel alius clericus ibi præsens audacter consulere pōt quod absolua. ur. Idem est si quærat ab eo in genere, & nesciat casum imminere, & dicat in tali casu dicit lex, quod talis pœna imponatur, ar. 23. q. 5. circuncelliones. §. q. 6. delatori. Potest et suadere in genere quod iustitia fiat. 23. q. 5. pessimam. vt tñ posius consulenti, q. suggerenti opera fungatur. ff. de qñib. l. j. §. qui qñnem. ex quo autem sciret casum de facto pendere & imminere & specie, vt j. e. in fin. ibi dicitur & c. nullo modo nec verbo nec factō nec nutu respondeat, si in casu damnationis exillat, arg. de offi. ord. si sacerdos. j. de poenit. oīs vtriusq; §. caueant. de ex. præ. ex literis & ff. si cer. pet. l. certum. fm Hof. & Io. An. hic & j. de exce. præla. ex literis, & Arch. 3. dist. oēs autem lex. in fi. & 23. q. vt. pessimam gl. adde si ergo laicus iudex & c. quod verum fm Ray. tit. de homi. et si baillius vel alius cui eps, vel alius clericus, cōmisit regimen iustitia: suæ secularis, ipsum super factō tali pendente duxerit consulendum, licet quidam dicant, vt Hu. in calle. oīs autem, quod pōt ei dicere, quod puniat eum fm, quod ius dictauerit, dum tñ non ex primat, quod puniat eū ad sanguinem vel ad mortem, & idē gl. C. super Ray. tit. de hom. super verbo rñde,

re. Sed & leuem pœnā corporalem puta fustigationis, & exillij dicitare & pronuntiare pōt, ar. j. de raptio. in archiepiscopatu. vbi de hoc per Hof. & Io. An. de crimine falad audientiam. de calum. c. 1. s. de iudi. c. cū non ab hōte. ad fi. de depo. c. 1. dū tñ caueat a crudeli & periculosa effusione sanguinis. j. de cler. percusso. c. 2. quis. n. pōtlet de facili cauere ne in fustigatione exiret gutta sanguinis, & tunc etiā qñq; clericus verberatur. §. q. 5. illi qui. & pœnā characteris faciendi in facie infligere potest, quæ non pōt fieri sine effusione sanguinis saltem leui, sed patiens incontinenti nō minus comedit, sic intellige. s. de crimine falli. c. 2. fm Hof. qui hæc oīa a vcr. in tertio casu circa no. hic & plenius in fm. eo. ti. §. quæ sunt permisa sub. §. clerici. vers. postunt aut. In quarto casu dicit Inn. j. eo. in. in gl. 1. quod non pōt esse aduocatus in causa sanguinis, vt lib. di. c. j. & l. di. si quis viduam. Hof. vero dicit ibi, quod sola aduocatio non facit eum irregularem. Si vero ex officio aduocacionis sequat vindicta sanguinis, irregularis est, siue sit pro parte actōris, & contingat reū occidi, de quo nemini dubium est, siue p parte rei, & in hoc contingat occidi accusatorē qui se obligauit ad pœnā talionis. Caueat ergo clericus ne in casu sanguinis aduocatus exillat, vt in capitulis proxime allegatis. Aliqui tñ volunt dicere contrarium, qñ aduocaf ex parte rei, quia & talem defendit ecclesia, vt 23. q. 5. reos sanguinis. sed quicquid dicant hoc genus defensionis non debet clericus assumere in iudicio, in quo nec debet interesse, vt sequitur. De hoc autem no. plenius j. de homi. ad audientiam. fm Hof. & dicam ibi de hoc articulo post eum. In quinto casu dicit, quod nō potest esse testis vel tabellio in causa sanguinis, vt hic & j. eo. ficut & 8. capitulo snam. 16. casu qñ prælat auctoritatem, auxilium, consiliū, opem, operam, vel fauorem, & exinde pœna sanguinis se qui non potest, vt patet in eo quod leg. & no. j. de homi. sicut dignum de cle. pu. in ducl. Henricus in h. fm Inn. & Hof. j. eo. snam super verbo interst. Pro hoc facit optimē j. de exce. præla. ex literis Ber. & sic eps, vnde ne testes in causa sanguinis recipere debet, nec scribere authenticē fm Inno. j. eo. snam. in 1. gl. cum quo concordat Arch. 23. q. vlti. c. his a quib. glo. 1. vbi etiam dicit Hof. & Io. An. post eum, quod qualitercunq; clericus dicitur vel scribat, si ex illa scriptura sequatur homicidium irregularitatem incurrit, licet nō ipse pronuntiet sententiam, sed alius, & idē si literas missas alicui principi, quod talem homicidam, qui in tali hospicio moratur capiat, & occidat, clericus sibi legat, & sic homicida capiatur & occidat, clericus sibi legat, & sic homicida capiatur & occidatur, quia vs spenditur: sicut rñsum sicut per dominum Clemens. c. 4. Nec prodest si dicat se ignorasse tenorē, quia ipsum primo sibi debuit legere, & si nō fecit tñ quam cito peruenit ad eius cognitionem debuit consiliter, & literam dño reddere ac dicere, quod talem literam legere nō interest officij sui, arg. hic & in calle. sicut dignum. fm Hof. ibi & Io. An. In septimo casu, s. qñ interest, refert, aut solum interest processui vel snæ in causa sanguinis, & hoc solum non facit eū irregularem, fm Inno. & Hof. ibi. Aut interest ipsi sanguinis effusioni, & suspendio alicuius, & tunc, aut effusioni licite & approbatē a iure, vt suspendio vel decapitationi alicuius latronis, vel homicidæ, seu alterius maleficij pœnam hōi punientis, & hoc solum non reddit eum irregularem, nisi interesse, vt auctoritatem vel auxilium præstans, vel fauorem fm Inn. ibi. Idē tamen fm Hof. & Io. An. si præstaret consiliū, opem, & operam, vel fauorē, vt patet in eo qd leg. & no. j. de homi. sicut dignū. de cle. pu. in ducl. c. 2. Dicunt et quod si ad eum spectat iurisdictionē, nullo modo interest vindictæ. j. de exce. præla. ex literis. idem spec. de legato. rubr. §. iuxta. vers. quid si eps. idem tñ secundū Inn. & Hof. ibidem gl. super Ray. tit. de homi. super verbo potest rñderi, licet in hoc grauiter peccet fm eum idem frater Io. in sum. con. tit. de homi. q. 2. 2. sed nunquid oēs & c. q. 5. quid si eps & c. Aut interest effusioni illicite & reprobatē a iure saltem canonico, vt si quis faciat sui præsentiam in duelli capitibus, quæ oīno dānata sunt, vt 2. q. 4. monomachiam. & c. §. j. de cle. pu. in du. c. 1. & 2. & j. eod. snam. in fi. & tunc vide qd no. G. de mon. Lau. extra de statu mona. c. ne in agro. §. porro. super verbo interesse. in cle. vbi dicit, quod si clericus venerit ad associandum honoremq; faciendum alteri de pugnantibus, ipse & mortem aduersarij si sciat quantum potest, & gerit in aīo, quod forsā si auderet, nedum aīo, imo facto faueret eidē, tunc vt quod si irregularis per calle. sicut dignum. §. clericos. aliās aut sola & nuda præsentia non faceret quem irregularem, licet aliās peccet, qui interest, vt not. j. eo. snam secundum eū in §. alle. porro. Et in hoc satis concordat Gen. ibi dicēs, quod per

per presentiam corporalem duello vel alijs actibus illicitis nō inducitur irregularitas, & idē in hoc Spe. tit. de legato. §. iuxta ppolitionis ver. itē litigiosus ibi licet clericus nō debeat & c. Et potest esse ratio, quia in primo casu clericus sicut iustitiam quā quilibet catholicus sicut debet, beati, n. sunt qui esuriūt, & sicut iustitiam qm saturabuntur Matth. 5. in secundo vero casu sicut iniustitiam contra dñi præceptū, quare & c. & pmissa intelligas de causa sanguinis. Si vero clericus de cā criminali cognosceret vice alicuius eps, qui non pœnas sanguinis sed retrusionem in monasterium facere consuevit, talis non peccat, nec fit irregularis, arg. §. de procur. tuar. j. de pœnis tuar. §. ti. 1. inter alia. fm Inn. & Io. An. hic & idem no. Arch. 23. q. 4. c. illud. gl. si in fin. idem vt fm Hof. hic & si vice alicuius secularis cognoscat quod modo, a graui pœna sanguinis abstineat: vt leg. & no. in calle. in archiepiscopatu. Et vide quod no. Io. 1. 5. q. 6. auctoritate gl. vbi dicit, q. iudex ecclesiasticus potest præcipere iudici seculari, q. puniat maleficos, & hoc fm le. & iura fm Hug. & Lau. ibi. Potest et dicere sicut dixit dominus Moyfi, maleficos nō patiaris viuere super terram, & hoc assertiue ponit Lau. l. di. si quis viduam. secundum Arch. in c. allegato auctoritatem glo. finali.

- 1 Regula an sit in precepto.
- 2 Monachi penitentes ad monasterium pristinum redeuntes an recipiant.
- 3 Monasterium deformatum per quem reformandum.
- 4 Prælati omnibus exemplo esse debent.

Relatum. Hic est arg. quod regula est in præcepto: quod verū intelligas quo ad tria substantialia regulæ indistincte, de quib. not. §. de regula. ex parte, & quo ad ea quæ continentur. §. de statu mona. cū ad monasterium, t oīa vero alia quæ continentur in regula non putamus esse in præcepto, alioquin vix vnus de quatuor saluaretur, fm Hof. hic & Io. An. post eum.

¶ Super eo. c. Si quaritur vtrum monachi pp non obseruantiam regulæ expulsi, & postea penitentes, & ad obseruantiam reuertentes ad statum pristinum in monasterio recipi debeant, & per quos monasterium taliter deformatū debeat reformari, dist. In quarto casu dicit Inn. q. vtrum tales monachi postea penitentes ad statum pristinum recipi debeant, & tunc, aut ad tempus tñ quousq; corrigere tū remoti erant a monasterio, & tunc hic arg. 7. q. 1. pastoralis. salua tñ ordinis disciplina, vt s. de regula. c. si. Aut in perpetuum, & tunc ibidē vel in alijs monasterijs ad agenda perpetua pnam in aliquib. ergastulis reudentur, vt ibi. Et ad istā distinctionem, facit. j. de duor. de illa. C. de pœnis. l. seruis. 8. r. dist. c. dictum. & quod leg. & not. §. de constit. c. ex literis. fm Hof. hic. In quarto casu dicit Inn. q. per quos monasterium debeat reformari, & dic q. primo debet reformari fratres eiusdē monasterij si potest, nam & fugitiui reconciliandi sunt, vt s. de regula. c. si. Secundo, per fratres eiusdē ordinis. Tertio, per fratres cuiuscunq; religionis, vt hic, vt sic labores impiorum iusti edant, vt hic, & Sapie. 1. r. vnde Plautus in comedia saepe recondita, luporum sunt rapinæ vulpium. Quarto, ex quo aliud non pōt fieri per clericos seculares, s. de cle. non resi. inter quatuor. sic in defectū admittuntur spūrij ad honores, ff. de decur. c. generaliter. §. furios.

¶ fm Hof. qui et no. hic, quod prælati debent esse oibus in exemplum bōstū. r. q. 3. præcipue. §. de elec. cū in cūctis. & religio si clerici secularib. vt hic: & seculares clericis laicis. §. de voto magna. §. j. sed heu quia hodie bene possumus cū Ber. dicere, minus quam populus est sacerdos, secundum Hof. iensem.

¶ Super eo. c. Ad audientia gl. in pœnam illorum & c. si quis vtrū eps auctoritate propria possit facere de regulari ecclesia secularem, vide quod dixi. §. de eccl. edic. c. ad audientiam. 2.

- 1 Clerici necessitatis causa negotiantur.
- 2 Monachi an negotiantur.
- 3 Clerici licet a seculo, an negotiari liceat.
- 4 Monachus officio alio eps scop. esse potest.

Secundum. Si quaritur vtrū clerici vel monachi, negotiari possint distinguere, t aut quāsi necessitatis, & tunc licet secundum Ber. & Hof. hic idē Inn. hic, dicens quod noīe monasterij si pauper est, possunt monachi aliorū possessiones cōducere, idem secundū Hof. si sua prædia eis non sufficiunt, ar. §. de deci. die. c. in auth. de sancti epif. §. aliu. colla. 9. pro hoc §. eo. c. 1. vbi plenius dixi de hoc. Aut cā lucri, & tunc t aut q-

ris de monachis, & illi non possunt, vt hic per totū, hoc saluo quod la suis abbatibus prioribus, vel ecclesiis ad mensas ipsorum spectantes recipere possunt ad firmā, quod dicit vt no. Inn. §. de sta. mo. c. monachi. & C. de monte Lau. & Gen. extra de exce. præl. c. vnico. Ibi quidam et super verbo concedunt ad firmā in cle. sed talis non est proprie firma quæ est inter Abbatem & monachū, inter quos nulla obligatio contrahi pōt, vt patet in eo quod no. Inn. j. qui cle. vel vo. infinuante. t Aut de clericis, & tunc dicit Inn. quod non possunt nisi lucrum proueniat ex re vel opera sua. §. c. proxi. & c. r. sed Hof. dicit quātum ad receptionem ecclesiā ad firmā, quod clerici possunt eas recipere, arg. hic in fi. ver. neq; laici & c. a contrario sensu, & probatur. j. ne clerici vices suas. c. querelā. Quantum vero ad receptionem rerū aliarū ad firmas a laicis vel clericis per clericos faciendam, dicit quod hoc possunt necessitate instante. Et est ratio diuersitatis hoc casu inter clericū, & religiosum, quæ clericus pōt habere propriū, vnde & noīe suo proprio contrahere pōt, sicut in religioso, vt no. §. de test. c. requisisti. §. si. secundum Hof. qui dicit et hic, quod licet laici non possint habere ecclesias ad firmam, vt hic in fi. decimas tñ possunt. §. de lo. & conduc. c. vltra. j. ne præla. vices suas. c. querelā, quod est verū ad tempus non in perpetuum, vt not. Io. i. o. q. 1. quia sacerdotest. Sed dicit quod pp necessitatem ipsarum ecclesiarum et ecclesias ipsas, ad firmā tenere possunt ex dispensatione episcopi, vt dixi. §. de iudi. ver. decernimus. aut quæris nunquid hoc possint facere noīe alieno & c. alias non credo quod possint, vt hic. Licet. G. de mon. Lau. & Gen. dicant extra de exce. præl. c. vnico, ver. quidam et super verbo concedunt ad firmam in cle. qd illa ad firmam concessio fieri pōt etiam laicis per beneficiatos, per calle. vltra. & 16. q. 7. in sum. quod est expressē contra istud. c. t Item no. qd licet monachi regulariter negotiari non possint, vt hic, possunt tamen esse officiales episcoporum de consensu Abbatis suorum, quod dicit vt not. G. de mon. Lau. & Gen. extra de rescrip. c. & si principalis. in cle.

- 1 Tabellio ordinatus, an instrumentum recipere possit.
- 2 Excommunicatus, an instrumentum recipiat.
- 3 Tabellio sex iurat officium recipiendo.
- 4 Tabellio factus monachus vetera instrumenta expedit.

Sicut te. Si quæris vtrum instrm consecrū per tabellionem exillat in sacris, postq tabellionatus officium est sibi interdictum valeat. t Inn. tenet hic, quod non: & est ratio quia ex quo interdictum officij, ergo & executio. §. de offi. dele. pastoralis. §. r. aliās esset elusorum interdictū prætorium, quod esse non debet. ff. de iudi. si prætor. ff. ne quid in loco publico fiat. l. fi. & cū prohibeatur non valet, qd sequitur ex eo vel ob id. C. de legib. l. nō dubiū. §. de elec. c. qualiter. j. de matrimonio cōtracto contra interdictum eccle. c. j. & fi. Super hoc dicunt alij, quod si hæc prohibitio peruenit ad aliquos de populo, & fuerint prohibiti ne ad tales recurrerent pro conficiendis instrumentis, & nihilominus contra hanc prohibitionem venerint, non valet instrumentum: alioquin debet esse probabilis ignorantia excusata. Nam tales tabelliones licet quantum ad se indigne conficiant instrumenta, non tamen quantum ad alios, arg. §. de ordi. ab episcopo. c. j. & 2. & de coha. cle. c. vltra. & c. si. ff. de off. prætoris. l. barbarius Philippus. si certum petatur. l. eius qui. quod iussu. lege prima §. si ergo. de solu. cum quis. Tu vero secundum Hof. & Ioan. An. dicas indistincte, quod valet instrumentum, licet tabellio suo beneficio priuari possit, quia hæc sola pœna hic imponitur, ex quo etiam patet, quod si non habet beneficium hoc officio vti potest, & si aliam pœnam voluisset imponere hoc expressisset: arg. §. de decimis ad audientiam. §. titulo primo aduersus. §. quia vero. Nec. n. debes pœnam quæ non apponitur inuenire. ff. de relig. & sumpt. fu. l. si quis §. & generaliter. de sepultu. 6. l. 2. §. non per petuæ. quinimo & quando inuenitur est potius mollienda. ff. de pœnis. l. interpretatione. & l. si præses. t Sin autem pp hoc ex cōdicaretur, planum est quod postea non valeret, vt patet in eo quod leg. & no. §. tit. r. c. aduersus. §. pen. secundum Hof. & Io. An. & idem Gof. in Spe. qñ ex cōdicatio est notoria per capitulum pia. §. si vero. j. de exce. lib. 6. aliās secus rubr. de instrumento adi. §. restat ver. quod si instrumentum. t Et sex quæ consuevit tabellio qñ constituitur iurare, no. Hof. & Io. An. hic in casu tñ hæretis fidei potest existens in sacris & et religiosus cuiuscunq; ordinis tabellionatus offi. exercere, vt in §. ad confribendas. j. alle. Et per hanc decreta. & illa j. de hæreticis

reticis vt officium ad conferendas lib. 6. dicit Io. An. in gl. ibi per har. c. iteram. &c. quod tabellio factus monachus non potest exercere et quod ad alia tabellionatus officium. & hoc et patet in extrauaganti Bonon. alias Bonifa. debent superioribus de off. ordi. circa medium. C. de sacrosan. eccl. l. antepenult. C. de episc. & cle. l. plerumq. 16. q. 1. c. generaliter. §. nouarum. Not. tamen. C. in specu. rubri. de statu mona. ver. 27. quod veteres rogationes complebit. sed nouas non assumet. ff. de her. l. alienationes. de postul. l. §. casum. de neg. gest. l. nam & feruus. §. si viuo Titio. ad idem. j. de iudicis. c. iudici.

Ententiam. Ad euidenciam glossa penul. si quæris vtrum clerici possint aduersionem aliquam alicui irrogare dist. vt dicam. j. de crimine falli. c. ad nostram vbi de hoc.

- 1 Religiosus dimittens habitum apostata.
- 2 Religiosus in claustrum legere vel audire foret theologiam, & canones.
- 3 Religiosus non erat ad literarum studia sine prelati licentia.
- 4 Religiosus cui scientia studere debeat 6.
- 5 Religioso an legere in studio publico liceat.
- 7 Clerici seculares cui scientia studere debeant. 9.
- 8 Rectores plebaniarum perpetui sine causa non remoueantur.

Vper specula. Si quaeritur vtrum, & quomodo clerici vel religiosi exeuntur a studiis, vel aliis sua beneficia seu claustrum sententiam excoicationis incurrant, & vtrum possint licite studium exercere, dist. t. Aut quaeris primo de religiosis, & tunc aut de religiosis apostatis in scholis, vel alibi temere dimittendo habitum suae religionis, & tunc incurrunt excoicationem ipso facto, vt j. eo. tit. c. vt periculosa. lib. 6. de quo ibi per Arch. & Io. An. qd verum etiam si sit eps, vt no. Guil. de mon. Lau. extra de censu. c. ad nostram. super verbo consumunt. in cle. & dicam plenius. j. de aposta. c. j. Itē hoc verum est si sine causa superiorem habitum monachalem non portet, licet ex parte inferiori illud deferat, vt not. Io. Ang. s. de vita & hone. clerici. deus qui, per illud. c. vt periculosa. & per c. qm de vita & hon. cler. in cle. Aut ille non apostatatur dimittendo habitum, & tunc aut talis non exit claustrum, sed in claustrum suo audit vel legit vel studet: aut exit claustrum, & sic extra audit vel legit vel studet. t. In primo casu, aut audit vel legit, studet vel audit theologiam, vel canones, artes, vel naturalia, aut aliam sciām ei licitā, & permissam, & tunc potest, nec aliquam penam incurrat. 16. q. j. sunt nonnulli. ver. neq; & c. sic viuat. & c. si clericatus. & in hoc concordat Vinc. hic & Arch. 12. q. j. nō dicatis. & in c. alle. vt periculosa. in gl. h. d. & c. quo ad theologiam, & decre. sunt. n. scientia pietatis ad hoc. 37. dist. c. si quis grammaticā ver. scientia. Et idem vt de artibus naturalibus, cum sint preparatorie ad illas. arg. ff. de procur. l. ad rem & l. ad legatū. de iurisd. omn. iudi. l. 2. Aut studet legit, vel audit leges, vel Physicam, & tunc sunt doctores contrarij: nam Inn. hic tenet, qd licite potest, nec pp hoc ligatur ista constitutione. Sed Hof. in hoc contradicens, qd licet, talis non sit excoicatus nec ligetur ista constitutione quo ad verba, mens tamen contradicere videtur arg. j. eo. §. quia vero. arg. s. de off. ordi. inter cetera. hoc eget declaratione. Si ergo talis sit, consulo qd reputes in dubio te ligatum, ac in eo quod leg. no. j. de cle. excom. mini. c. illud. exitus. n. vt fuisse causa impulsua istius constitutionis, finalis vero quia ista scientia religiosi non congruunt, cū & eis prohibeatur exercitium ipsarum, vt leg. & no. s. de postu. c. j. & 2. j. de homi. tua nos. Imo potius cogruit eis lachrimari, legere, & orare. 16. q. 1. c. 4. §. 6. & hanc causam nunquam cessat, ergo nec eius effectus, vt patet in eo quod leg. & no. j. de peni. & remis. cum infirmitas. fm Ho hic & Io. An. hic post eum idē Arch. 1. q. 3. saluator ad finem super verbo vel extra & j. eo. tit. c. vt periculosa gl. antepen. lib. 6. dicens, quod non sine ministerio dicit ibi tex. indistincte scienter docere. vnde intelligit vtrunque, & hoc vt tutius animae ideo tenendum saltē in foro peccentialem per iura alleg. & j. de spon. iuuenis. de homi. ad audientiam. Opinio vero praedicta Inn. quā tenebat, vt dicit quidam solennis doctor. scilicet Guil. de ponte leuo nomine, posset teneri in foro exteriori seu iudiciali, cū hoc statutum sit odiosum, ideo non extendendū. j. eo. tit. c. j. lib. 6. In secundo casu. si quā extra claustrum audit vel studet refert, quia. t. Aut accedit ad quaeris studia literarum, non concessa sibi primitus a suo prelati cū consilio conuentus sui, vel maioris partis eiusdem licentia eundi ad studium, & tunc incurrunt excoicationis sen-

tentiam ipso facto, vt in c. alle. vt periculosa. in prin. & §. si quis aut. Fallit forte in Abbate, & superiori per ea quae not. G. in d. c. vt periculosa. super verbo prelati, dicens, quod potest dicit, quod quāuis abbas faciat male, si vadat ad scholas sine licentia sui episcopi, arg. 18. q. 2. Abbas. & per plura alia ibi alle. per eum, non tamen vt ligari poena constitutionis illius, per illud relatiuum sui in textu, quod vt respiciat immediatum prelatum ipsius monasterij, & sic non episcopus, vt cum constitutio sit penalis, ideo magis eam restringi conuenit quā laxari. j. de elec. statutu. lib. 6. t. Aut accedit ad studia literarū concessa sibi primitus a suo prelati, cū consilio sui conuentus vel maioris partis eiusdem, licentia eundi ad studium, & tunc aut vt legis leges, Physicā, vel studet in eis: aut legit vel audit aliā scientiam sibi licitā & permissā, seu studet in eis. In primo casu dicit Vinc. Go. & Inn. quod talis habet duos menses, infra quos penam excoicationis, & aliā de quibus. eo. nō magno, & hic euitat, sed post duos menses, t. pe quo claustrum occasione hmoi exiuit computandos penas illas incurrat: vnde illi duo menses incipiunt ab exitu ipsius monachi hac de causa. fm Vinc. Sed Hof. hic d. dicens, quod quā cito religiosi audire incipiunt, & si semel audiant, legant, vel studiant, ipso facto oēs penas incurrunt, de quibus. leg. & no. hic. j. rīso. & s. eo. nō magno. §. si. Seculares vero infra duos menses, ipsas euitant, vt j. eo. §. quia vero. & hanc est dista. inter istos. fm Hof. hic cuius opi. approbant Inn. & Hof. s. eo. nō magno, & Arch. in c. alle. vt periculosa. super verbo dimisso. lib. 6. Et hoc verum fm Hof. hic & Arch. ibi in gl. antepen. siue audiant, vel legant in scholis, siue in cameris, cū tē. iste in prin. ibi ad audiendum leges & c. inder. crimina. tē loquantur, ar. j. q. 3. saluator. vbi hoc idē tenet Arch. super verbo vel extra. sed ipse Arch. tenet primā opi. Inn. Vinc. & Go. 12. q. 1. non dicatis in gl. adde. dicat non legū & c. dicens quod si religiosi exiit claustrum, vt audiant leges, vel Physicā, statutu est contra tales spatium duorum mensium, vt ad claustrum redeant vt hic, qui incipiunt in exitu ipsius monachi, hac de causa, sed si post exitum de claustrum mutant propositū, vt eant ad theologiam. fm Vinc. nō prodest eis, nisi ante satisfaciunt isti constitutioni, quia ita scriptū est. ff. qui & a quibus. l. prospexit. 6. q. 3. c. scriptum est in l. & ne eis vagandi detur occasio. Si tū Abbas significaret eis quod irent ad theologiam, & iret infra illud tempus, non tenerentur ista constitutione, quia reuertit ad claustrum intelliguntur, arg. ff. de in ius vocal. quāuis. & vitium purgari potest remanente apud furē, si accedat voluntas dñi. ff. de vlt. l. si fur. sed si deserto Abbatis mandato iterum se retrahant ad leges, incidunt ipso facto in penā huius constitutionis. fm Vinc. hic & Arch. ibi. Ego vero opinione Hof. hic & aliorum sequacium credo veriorē, cum distinctione tū quā in effectu ponit Hof. hic quia. t. Aut quaeris de religioso legente, & talis ligatur ipso facto, vt hic. Aut de audiente, & tunc, audit principaliter, cā addiscendi, non causa honoris, non causa addiscendi, vt religiosus canonista, vel theologus, vadit ad principium alicuius amici sui incipietis in legib. vel Physicā, causa honoris, & tunc dicit Hof. nō est mea interpretatio. Pūgō tū, quod Papa rēderet talem non ligari ex mente, arg. ff. ad exhi. l. pen. quia verba cū effectu intelligenda sunt. s. de cle. non res. relatum, & in penalis. q. q. ff. quod quisq; iur. l. 3. §. hac autem verba. Si tū is qui incipit paucos habeat socios, & ideo ipsum velit continue honorare, nō admitto talem honorem si extra ordinem legentem, velit semel in hebdomada honorare, & hoc ideo dico, vt oīs fraus excludatur, argu. in l. vi bo. rap. §. sed nedū talia. ff. de trans. l. cū hi. §. sed lis. j. de duor. quanto in fi. fm Hof. & Io. An. t. Aut quaeritur de studente, & tunc, aut quaeris de studente in Physicā, & talis ligatur, vt hic. Aut de studente in legib. & tūc, aut studet in eis principaliter, & cā ipsas sciendi, & tunc idē. Aut studet in eis non principaliter causa ipsas sciendi, sed solū in quantum faciunt, & possunt facere ad noticiam canonū, quod non facit Physicā, quae ad noticiam seu cognitionē alicuius alterius scientiae non multū facere potest, & hoc potest facere, nec per hoc ligatur, ad hoc 37. dist. c. si. 38. di. c. si. ff. de fideicom. lib. l. apud Iulianū. Nam cū sit nobis mandatum, vt hac compilatione oēs vtamur tam in iudicijs, qm in scholis, vt s. in proemio. §. si. ergo vbi, & omne id mandatum sine quo istud expediri non potest. s. de offi. deleg. c. praterea. & c. suspiciōnis. ff. de iurisd. omn. iud. l. 2. de procur. l. ad rem. & l. ad legatū. fm Hof. cum quo cōcordat Io. An. dicens, quod a lectione, auditu, & principali studio prohibent. Aut quaeris de non legente, nec audiente, nec studente, sed solū exeunt claustrum de licentia prelati cum consilio maioris partis conuentus sibi specialiter concessa, causa legēdi, audiēdi,

aut studentis leges, vel Physicam, & hoc casu posset habere locum praedicta opi. Vinc. Gof. & Inn. Sed in hoc est differentia inter religiosos, & clericos seculares, qd religiosi vt euitent penam, infra duos menses, ad claustrum redire tenentur, vt dixi s. in verti. sed ipse Arch. tenet & c. secus in clericis quibus sufficit delittere, vt hic in fine, vbi Io. And. super verbo delittere. ponit hanc differentiam. t. Aut quaeris de secundo membro principali, scilicet clericis secularibus, & tunc, aut tales accedunt ad Theologiam, vel ad canones, & tunc tales bene possunt tam audiendo, quam legendo seu etiam studendo, vt hic in §. quia vero. & idem de artibus seu naturalibus, vt praedixi de religioso. Aut accedunt ad leges, vel Physicam audiendas, vel legendas, vel studendas, & tunc, aut quaeris de illis clericis, qui nec presbyteri sunt nec beneficiati, & tales possunt sine metu poenae huius constitutionis. Aut sunt presbyteri beneficiati vel non beneficiati, & tunc, aut nō delittunt, infra duos menses, & tunc ligantur post duos menses, cōputandos a tempore quo legere, audire, vel studere ceperunt, vt hic in §. quia vero. Aut delittunt, infra duos menses, & tunc, aut nunquam postea audiuerunt, legentur, vel studuerunt in eis, & tunc a pena huius constitutionis sunt immunes, vt hic in fi. ibi nisi ab his & c. contrario sensu. Aut postquam delittunt iterum in eis audire, legere, vel studere incipiunt, & tunc ligantur, quia hoc consuetudini deputantur arg. C. de episcopali au. l. 3. aliā fieret fraus legi, quod vitandum est, vt est dictum secundum Hof. & Io. An. Aut sunt beneficiati, non tamen presbyteri, & tunc, aut quaeris de obtinentibus dignitates vel personatus, & tales ligantur sicut & presbyteri. l. post duos menses, vt hic in §. quia vero & j. eo. statutu. lib. 6. Aut de alijs, & tales non ligantur etiam si parochiales ecclesias obtinere noscantur, nisi

aut studentis leges, vel Physicam, & hoc casu posset habere locum praedicta opi. Vinc. Gof. & Inn. Sed in hoc est differentia inter religiosos, & clericos seculares, qd religiosi vt euitent penam, infra duos menses, ad claustrum redire tenentur, vt dixi s. in verti. sed ipse Arch. tenet & c. secus in clericis quibus sufficit delittere, vt hic in fine, vbi Io. And. super verbo delittere. ponit hanc differentiam. t. Aut quaeris de secundo membro principali, scilicet clericis secularibus, & tunc, aut tales accedunt ad Theologiam, vel ad canones, & tunc tales bene possunt tam audiendo, quam legendo seu etiam studendo, vt hic in §. quia vero. & idem de artibus seu naturalibus, vt praedixi de religioso. Aut accedunt ad leges, vel Physicam audiendas, vel legendas, vel studendas, & tunc, aut quaeris de illis clericis, qui nec presbyteri sunt nec beneficiati, & tales possunt sine metu poenae huius constitutionis. Aut sunt presbyteri beneficiati vel non beneficiati, & tunc, aut nō delittunt, infra duos menses, & tunc ligantur post duos menses, cōputandos a tempore quo legere, audire, vel studere ceperunt, vt hic in §. quia vero. Aut delittunt, infra duos menses, & tunc, aut nunquam postea audiuerunt, legentur, vel studuerunt in eis, & tunc a pena huius constitutionis sunt immunes, vt hic in fi. ibi nisi ab his & c. contrario sensu. Aut postquam delittunt iterum in eis audire, legere, vel studere incipiunt, & tunc ligantur, quia hoc consuetudini deputantur arg. C. de episcopali au. l. 3. aliā fieret fraus legi, quod vitandum est, vt est dictum secundum Hof. & Io. An. Aut sunt beneficiati, non tamen presbyteri, & tunc, aut quaeris de obtinentibus dignitates vel personatus, & tales ligantur sicut & presbyteri. l. post duos menses, vt hic in §. quia vero & j. eo. statutu. lib. 6. Aut de alijs, & tales non ligantur etiam si parochiales ecclesias obtinere noscantur, nisi

aut studentis leges, vel Physicam, & hoc casu posset habere locum praedicta opi. Vinc. Gof. & Inn. Sed in hoc est differentia inter religiosos, & clericos seculares, qd religiosi vt euitent penam, infra duos menses, ad claustrum redire tenentur, vt dixi s. in verti. sed ipse Arch. tenet & c. secus in clericis quibus sufficit delittere, vt hic in fine, vbi Io. And. super verbo delittere. ponit hanc differentiam. t. Aut quaeris de secundo membro principali, scilicet clericis secularibus, & tunc, aut tales accedunt ad Theologiam, vel ad canones, & tunc tales bene possunt tam audiendo, quam legendo seu etiam studendo, vt hic in §. quia vero. & idem de artibus seu naturalibus, vt praedixi de religioso. Aut accedunt ad leges, vel Physicam audiendas, vel legendas, vel studendas, & tunc, aut quaeris de illis clericis, qui nec presbyteri sunt nec beneficiati, & tales possunt sine metu poenae huius constitutionis. Aut sunt presbyteri beneficiati vel non beneficiati, & tunc, aut nō delittunt, infra duos menses, & tunc ligantur post duos menses, cōputandos a tempore quo legere, audire, vel studere ceperunt, vt hic in §. quia vero. Aut delittunt, infra duos menses, & tunc, aut nunquam postea audiuerunt, legentur, vel studuerunt in eis, & tunc a pena huius constitutionis sunt immunes, vt hic in fi. ibi nisi ab his & c. contrario sensu. Aut postquam delittunt iterum in eis audire, legere, vel studere incipiunt, & tunc ligantur, quia hoc consuetudini deputantur arg. C. de episcopali au. l. 3. aliā fieret fraus legi, quod vitandum est, vt est dictum secundum Hof. & Io. An. Aut sunt beneficiati, non tamen presbyteri, & tunc, aut quaeris de obtinentibus dignitates vel personatus, & tales ligantur sicut & presbyteri. l. post duos menses, vt hic in §. quia vero & j. eo. statutu. lib. 6. Aut de alijs, & tales non ligantur etiam si parochiales ecclesias obtinere noscantur, nisi

Finis distinctionum domini Henrici Boich, vtriusque iuris professoris, super tertio decretalium.

Series chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO.

Omnes sunt quaterniones.

VENETIIS, Apud Haeredem Hieronymi Schoti. M D LXXV.